ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΤΗΣ

ΘΕΜΙΔΟΣ.

ΤΟΜΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ ΕΚΤΟΣ.

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟΝ

ΤΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑΣ,

ΗΤΟΙ

ΠΕΡΙΛΗΠΤΙΚΗ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΚΑΤ' ΑΛΦΑΒΗΤΟΝ
ΣΥΛΛΟΓΗ ΤΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΤΟΥ ΑΡ. ΠΑΓΟΥ,
ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΚΑΙ ΕΝ ΝΑΥΠΛ.
ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ ΤΩΝ ΕΦΕΤΩΝ.

ΥΠΟ

Ν. ΙΩΑΝΝΙΔΟΥ,
Ἐφέτου.

ΕΚΔΟΘΕΙΣΑ ΔΕ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

ΛΕΩΝΙΔΑ Λ. ΣΓΟΥΤΑ.

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ—ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΑΙ.

ΑΘΗΝΗΣΙ,

1859.

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΑ.

Προκειμένου λόγου νὰ ὁμιλήσω περὶ *Συναλλαγμάτων*, θεωρῶ ἀναγκαῖον νὰ προτάξω θεωρητικάς τινας περὶ ἐνοχῶν καὶ συναλλαγμάτων παρατηρήσεις, ἐρανισθείσας, ἐν συνόψει, ὑπὸ συγγραμμάτων, ἅτινα μνημονεύονται ἐν τῷ οἰκείῳ τόπῳ. Τοῦτο μὲν, ἵνα διατηρῆται σύνδεσμός τις εἰς τὴν κατάταξιν τῆς ὕλης· τοῦτο δὲ, ἵνα διευκολύνηται ἡ ἐξέτασις τοῦ ἀναγνώστου.

Αἱ παρατηρήσεις αὗται ἐξετέθησαν ὅσον οἷόν τε περιληπτικῶς, ἐπειδὴ κύριος σκοπὸς αὐτῶν εἶναι νὰ διευκολύνῃ τὴν ἐξέτασιν τοῦ ἀναγνώστου, ὅστις εἰς τὰς ὑπ' αὐτὰς παραπομπὰς εὑρίσκει ποῦ ν' ἀνατρέξῃ, ἂν ἔχῃ ἀνάγκην ἀναπτύξεως τινός.

Ὁ ἀναγνώστης δύναται νὰ συνδυάσῃ τὸ προκείμενον ἄρθρον μὲ τὴν ἐν Εὐρ. τόμ. 2 σ. 245 ἑπ. διατριβὴν τοῦ Unterholzner.

Περίληψις τῶν ἐν τῇ Προθεωρίᾳ.

Ἔννοια καὶ εἴδη τῆς ἐνοχῆς.

Τί ἐστιν ἐνοχή; § 1 ἑπ.
Κυρία καὶ παρεπόμεναι σημασίαι τῆς λ. obligatio § 2.
Πολιτική, φυσικὴ ἐνοχὴ § 3 ἑπ.
Ἐντελῶς ἰσχυρὰ καὶ ἐντελῶς ἀνίσχυρος ἐνοχὴ § 8 ἑπ.

Στοιχεῖα τῆς ἐνοχῆς.

Πρόσωπα. Κατά τινα τρόπον ὁρίζεταί τις ὡς δανειστὴς ἢ ὡς ὀφειλέτης ἐξ ἐνοχῆς; § 10.
Συνενοχὴ § 11 ἑπ.
Εἰς ὁλόκληρον ἐνοχὴ § 15 ἑπ. (Καὶ νομολογία).

Ἀντικείμενα τῆς ἐνοχῆς.

Διαιρεταὶ καὶ ἀδιαίρετοι ἐνοχαὶ § 31 ἐπ.
Ἀόριστοι ἐνοχαὶ § 24 ἐπ.
Ἐξ ὑπαμοιβῆς ἐνοχαὶ § 26.
Ἐνοχαὶ περὶ πράγματος γενικῶς ὡρισμένου § 27.
Ἐνοχαὶ περὶ ποσότητος § 29.
Διαφέρον §. 30 ἐπ.
Τόκοι § 32.
Τόπος τῆς παροχῆς § 33.
Χρόνος τῆς παροχῆς § 34.

Ἐνοχικαὶ συμβάσεις. Λόγοι ἀφ' ὧν τίκτονται.

Ἔννοια καὶ εἴδη τῆς ἐνοχικῆς συμβάσεως § 37 ἐπ.
Πρόσωπα ἐν τῇ ἐνοχικῇ συμβάσει § 41.
Περὶ τῆς ἐπὶ τῶν συμβάσεων ἐκπροσωπήσεως τρίτων § 42.
Σύμβασις μετ' ἀορίστου προσώπου § 49.
Ἀκυρότητες καὶ ἀκυρότητες συναλλαγμάτων § 50, 51.
Γραμμάτια καὶ μετοχαὶ τῆς τραπέζης § 52 ἐπ.

Σύναψις τῶν ἐνοχικῶν συμβάσεων § 57.

Ἐπιρροὴ τῆς πλάνης εἰς τὰς ἐνοχικὰς συμβάσεις § 63.
Ἐπιρροὴ τοῦ δόλου § 64.
Ἀγωγὴ καὶ ἔνστασις τοῦ δόλου § 64 ἐπ.
Ἀποτελέσματα αὐτοῦ § 64 ἐπ.
Ἐπιρροὴ τῆς βίας § 65.
Ἀγωγὴ καὶ ἔνστασις τοῦ φόβου § 65.
Ἀγωγὴ ἐξ αὐτῆς τῆς συμβάσεως § 65.
Εἰκονικότης § 66.
Ἔκτασις τῆς βουλήσεως. Διατετυπωμένη ἢ ἀδιατύπωτος, ῥητὴ ἢ σιωπηρά. Ἑρμηνεία τῶν συμβάσεων § 66a.
Περὶ αἱρέσεως, προθεσμίας καὶ τρόπου § 67.

Ἀποτελέσματα τῶν συμβάσεων.

Θεωρία τῶν Ῥωμαίων § 69.
Συναλλάγματα, σύμφωνα § 69.
Πράγματι καὶ συναινέσει συνιστάμενα § 71.

Ἂν μνημονεύεται ψευδὴς αἰτία, μὴ ἀντικειμένη εἰς τὸν νόμον; § 140, 140².

Νόμιμος αἰτία περὶ διατροφῆς § 141.

Νόμιμος αἰτία ἡ φιλοστοργία; 142.

Ἡ ἀπόδειξις περὶ τῆς αἰτίας πρέπει νὰ ἦναι ὡρισμένη § 145.

Συμβιβασμὸς πότε θεωρεῖται ἄνευ αἰτίας; § 146.

Τὸ μετὰ τὸ πέρας τοῦ πλειστ. ἐνοικιάσεως συνάλλαγμα περὶ ὑπεκμισθώσεως καλύπτει αἰτίαν; § 160.

Συμφωνία ἀθέμιτος δίδει χώραν εἰς ἀγωγήν; συμμετοχὴ εἰς φορολογίαν § 161.

Ὅταν ἡ αἰτία ἡ αἰσχρὰ ἀναφέρηται εἰς ἀμφοτέρους τοὺς συναλλαξαμένους; § 162.

Οἰκία μισθωθεῖσα δι' αἰσχρὰν αἰτίαν; § 162².

Κλεπτοτελώνημα § 162³.

Δαπάναι πρὸς ἐπιτυχίαν ὑπηρεσίας § 162⁴.

Ποῖοι προτείνουσι τὴν ἀκυρότητα τῆς αἰσχρᾶς αἰτίας; § 163.

Ἀπὸ ἄκυρον λόγῳ αἰσχρότητος συμβόλαιον παράγεται ἕτερον; § 164.

Ἐξέτασις τῆς προτάσεως περὶ αἰσχρᾶς αἰτίας § 165.

Συμφωνία περὶ ἀγορᾶς λιρῶν εἶναι ἀθέμιτος; § 166.

Χορήγησις ποσοῦ διὰ τὸν λόγον προικίσεως § 167.

Ἀθέμιτος αἰτία ἀποδεικνύεται διὰ μαρτύρων; § 170.

Ἔχει ἀγωγὴν γυνή, ἥτις κατέστη ἔγγυος, ὑποσχεθέντος τοῦ ἀνδρὸς νὰ τὴν λάβῃ ὡς σύζυγον; § 171.

Περὶ τοῦ αὐτοῦ § 172.

Περὶ τοῦ αὐτοῦ § 173.

Ἀπαιτεῖται συναίνεσις εἰς τὰ ἀμφοτεροβαρῆ συμβόλαια; § 175.

Δύναται ν' ἀνακαλέσῃ τις τὴν ὑπόσχεσίν του, τὴν ἐξαρτωμένην ἐκ τῆς ἐγκρίσεως τοῦ ἑτέρου; § 175

Συσταθέντος τοῦ συναλλάγματος, δύναται αὐτογνωμόνως νὰ τὸ διαλύσῃ ὁ ἕτερος; § 176, 177 – 180.

Ἂν ὑπάρχῃ ἀκαταμάχητος αἰτία, ὀφείλεται ἀποζημίωσις διὰ τὴν μὴ ἐκτέλεσιν τῆς συμβάσεως; § 181.

Τὸ συνάλλαγμα εἶναι ἄκυρον, μὴ ὑπογράφοντος τοῦ ἑτέρου τῶν μερῶν § 182.

Ἂν τις ζητήσῃ τὸ τίμημα αὐτὸ τῆς διαλύσεως, δύναται μετὰ ταῦτα νὰ ζητήσῃ ταύτην; § 180.

Πότε ἀποσύρεταί τις ἐκ τοῦ συναλλάγματος τῆς ἐργολαβίας; § 183.

Περὶ εἰκονικότητος.

Ἂν μνημονεύεται ψευδὴς αἰτία, μὴ ἀντικειμένη εἰς τὸν νόμον; § 140, 140².

Νόμιμος αἰτία περὶ διατροφῆς § 141.

Νόμιμος αἰτία ἡ φιλοστοργία; 142.

Ἡ ἀπόδειξις περὶ τῆς αἰτίας πρέπει νὰ ἦναι ὡρισμένη § 145.

Συμβιβασμὸς πότε θεωρεῖται ἄνευ αἰτίας; § 146.

Τὸ μετὰ τὸ πέρας τοῦ πλειστ. ἐνοικιάσεως συνάλλαγμα περὶ ὑπεκμισθώσεως καλύπτει αἰτίαν; § 160.

Συμφωνία ἀθέμιτος δίδει χώραν εἰς ἀγωγήν; συμμετοχὴ εἰς φορολογίαν § 161.

Ὅταν ἡ αἰτία ἡ αἰσχρὰ ἀναφέρηται εἰς ἀμφοτέρους τοὺς συναλλαξαμένους; § 162.

Οἰκία μισθωθεῖσα δι' αἰσχρὰν αἰτίαν; § 162².

Κλεπτοτελώνημα § 162³.

Δαπάναι πρὸς ἐπιτυχίαν ὑπηρεσίας § 162⁴.

Ποῖοι προτείνουσι τὴν ἀκυρότητα τῆς αἰσχρᾶς αἰτίας; § 163.

Ἀπὸ ἄκυρον λόγῳ αἰσχρότητος συμβόλαιον παράγεται ἕτερον; § 164.

Ἐξέτασις τῆς προτάσεως περὶ αἰσχρᾶς αἰτίας § 165.

Συμφωνία περὶ ἀγορᾶς λιρῶν εἶναι ἀθέμιτος; § 166.

Χορήγησις ποσοῦ διὰ τὸν λόγον προικίσεως § 167.

Ἀθέμιτος αἰτία ἀποδεικνύεται διὰ μαρτύρων; § 170.

Ἔχει ἀγωγὴν γυνή, ἥτις κατέστη ἔγγυος, ὑποσχεθέντος τοῦ ἀνδρὸς νὰ τὴν λάβῃ ὡς σύζυγον; § 171.

Περὶ τοῦ αὐτοῦ § 172.

Περὶ τοῦ αὐτοῦ § 173.

Ἀπαιτεῖται συναίνεσις εἰς τὰ ἀμφοτεροβαρῆ συμβόλαια; § 175.

Δύναται ν' ἀνακαλέσῃ τις τὴν ὑπόσχεσίν του, τὴν ἐξαρτωμένην ἐκ τῆς ἐγκρίσεως τοῦ ἑτέρου; § 175

Συσταθέντος τοῦ συναλλάγματος, δύναται αὐτογνωμόνως νὰ τὸ διαλύσῃ ὁ ἕτερος; § 176, 177 –180.

Ἂν ὑπάρχῃ ἀκαταμάχητος αἰτία, ὀφείλεται ἀποζημίωσις διὰ τὴν μὴ ἐκτέλεσιν τῆς συμβάσεως; § 181.

Τὸ συνάλλαγμα εἶναι ἄκυρον, μὴ ὑπογράφοντος τοῦ ἑτέρου τῶν μερῶν § 182.

Ἂν τις ζητήσῃ τὸ τίμημα αὐτὸ τῆς διαλύσεως, δύναται μετὰ ταῦτα νὰ ζητήσῃ ταύτην; § 180.

Πότε ἀποσύρεταί τις ἐκ τοῦ συναλλάγματος τῆς ἐργολαβίας; § 183.

Περὶ εἰκονικότητος.

Διάφορα ζητήματα.

Διάλυσις μνηστείας § 587.

Κάλυμα ἐξ ἀνωτέρας βίας § 588.

Ἀδίκημα δημογερόντων ἐπιφέρει εὐθύνην κατὰ τοῦ δήμου; § 589.

Ἀδικήματα ὑπαλλήλων § 590.

Συναλλάγματα ἐνώνυμα § 600 ἑπ.

Συνάλλαγμα παραχωρήσεως κληρονομικοῦ δικαιώματος § 609,

Ποινικὴ ῥήτρα § 610.

Ἀῤῥαβὼν § 620.

Πίναξ λεκτικός

Σημ. Ἴδε αὐτὸν ἐν τῷ τέλει τῆς λέξ. Συναλλάγματα,

Ἔννοια τῆς ἐνοχῆς καὶ εἴδη αὐτῆς.

§ 1. Τί ἐστιν ἐνοχή. — Τίς ὁ σκοπὸς αὐτῆς. — Ἡ πρᾶξις, ἡ ἀποτελοῦσα τὸ ἀντικείμενον τῆς ἐνοχῆς, ὀνομάζεται ὁτὲ μὲν παροχή, ὁτὲ δὲ ἐκπλήρωσις. Παπ. § 311. Καλλ. τ. 3 σ. 1–14.

§ 2. Κυρία καὶ παρεπόμεναι σημασίαι τῆς λέξεως obligatio. Παπ. § 312.

§ 3. Πολιτική, φυσικὴ ἐνοχή. Πολιτικὴ ἐνοχὴ ἐστὶν ἀπὸ τοῦ jus civile, φυσικὴ δὲ ἡ ἀπὸ τοῦ jus gentium παρηγμένη. Παπ. § 313.

Ποῖαι ἐνοχαὶ ἀνήκουσιν εἰς τὸ jus civile; αὐτ.

§ 4. Προσωπικὴ ἱκανότης. — Τῶν ἀπὸ μόνου τοῦ jus civile παραγομένων ἐνοχῶν μόνος ὁ Ῥωμαῖος πολίτης· τῶν δὲ λοιπῶν, πάντες. αὐτ. § 314.

§ 5. Βαθμὸς τῆς ἰσχύος — Πολιτικὴ ἐνοχή ἐστιν ἡ ἀγώγιμος (μετ' ἀγωγῆς ἐφωδιασμένη), φυσικὴ δὲ ἡ μὴ ἀγώγιμος, (ἧς ἡ ἐκπλήρωσις ἐκβιάζεται οὐχὶ δι' ἀγωγῆς, ἀλλὰ διὰ πλαγίου καὶ ἐμμέσου τρόπου. Παπ. § 315.

§ 6. Περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς φυσικῆς ἐνοχῆς, ὅρα αὐτ. § 315.

§ 7. Αἱ ἀγώγιμοι ἐνοχαὶ ἀποτελοῦσι τὸν κανόνα, αἱ δὲ μὴ ἀγώγιμοι τὴν ἐξαίρεσιν. Τίνες οἱ λόγοι τῆς ἐξαιρέσεως; Παπ. § 317. Πρβλ. Καλ. τ. 3 § 13 ἑπ.

§ 8. Ἐντελῶς ἀνίσχυρος καὶ ἐντελῶς ἰσχυρὰ ἐνοχή,

- Ἀτελῶς ἰσχυρὰ ἐνοχή. Τί ἐστι κατ' ἔνστασιν (per exceptionem) ἀνίσχυρος ἐνοχὴ καὶ κατὰ τί διαφέρει τῆς αὐτοδικαίως (ipso jure) ἀνισχύρου. Ἡ κατ' ἔνστασιν ἀνίσχυρος ἐνοχὴ ἢ ἰσχύει τοὐλάχιστον ὡς φυσικὴ ἐνοχὴ ἢ δὲν ἔχει κῦρος οὔτε ὡς τοιαύτη· καὶ τὸ ἀνάπαλιν ἡ αὐτοδικαίως (κατὰ τὸ jus civile) ἀνίσχυρος ἐνοχὴ ἢ διατηρεῖται ἐν ἰσχύϊ ὡς φυσικὴ ἐνοχή, ἢ δὲν ἔχει οὔτε αὐτῆς τὴν ἰσχύν. Περιπτώσεις, εἰς ἃς ἐφαρμόζεται ἡ ἐντελὴς ἢ ἀτελὴς ἀκυρότης. Κατὰ ποῖον κανόνα θέλομεν λύσει τὸ ζήτημα, ἐὰν ἔνστασίς τις ἀνατρέπῃ καὶ τὴν φυσικὴν ἐνοχήν, ἢ οὔ; Ἴδε ἀνάπτυξιν εἰς Παπ. § 318.

§ 9. Ἡ φυσικὴ ἐνοχὴ ἰσχύει καὶ τὴν σήμερον παρ' ἡμῖν, δὲν ἐπενεργεῖ ὅμως οὐσιωδῶς καὶ ἐπωφελῶς εἰς τὸν πρακτικὸν βίον. Τίνες αἱ σπουδαιότεραι περιπτώσεις τῆς ἐφαρμογῆς ταύτης; Ἴδε Παπ. § 319.

Στοιχεῖα τῆς ἐνοχῆς. — Πρόσωπα.

Παπ. § 321 ἑπ. Καλ. τ. γ' § 15 ἑπ.

§ 10.

Ὡς δανειστὴς ἢ ὡς ὀφειλέτης ἐξ ἐνοχῆς ὁρίζεταί τις συνήθως διὰ γεγονότος ἀναφερομένου ἀτομικῶς εἰς αὐτόν, ἐνίοτε ὅμως καὶ διὰ γενικῆς, μετὰ παντὸς προσώπου συμβιβαζομένης ἰδιότητος.

Ὁ τεχνητὸς οὗτος σύνδεσμος τῆς ἐνοχῆς μεθ' ὡρισμένου προσώπου δὲν ἀπαντᾶται συνεχῶς ἐν τῷ ῥωμ. Δικαίῳ· κυριώτερον ἀνεπτύχθη ἐπὶ τῆς ἐπικαρπίας, καθ' ἣν παρὰ τῷ ἀπολύτῳ δικαιώματι παράγεται καὶ ἐνοχὴ μεταξὺ τοῦ ἐπικαρπωτοῦ καὶ τοῦ κυρίου, μεταβαίνουσα εἰς πάντα κατὰ καιρὸν κύριον ἢ ἐπικαρπωτήν, καὶ μὴ ἐξαρτωμένη ἀπὸ τοῦ παραγαγόντος τὴν ἐπικαρπίαν συμβολαίου· ὅμοιαι εἰκονικαὶ σχέσεις συνεχόμεναι μετὰ τῆς κυριότητος καὶ μετ' ἀπολύτου δικαιώματος (jus in re aliena) ἀπαιτῶνται ἐπὶ τῆς ἐμφυτεύσεως καὶ τοῦ ἐνεχύρου· τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ ἀπὸ τῶν actiones in rem scriptæ, καθ' ἃς ἡ θέσις τοῦ ὀφειλέτου καὶ ἐναγομένου θεωρεῖται ὡς ἁπλοῦν ἀποτέλεσμα σχέσεως ἀλλοτρίας τῆς ἐνοχῆς. Παπ. § 321.

§ 11.

Ἡ μεταξὺ πλειόνων δανειστῶν ἢ ὀφειλετῶν ὑπάρχουσα ἐνοχὴ

ἀναφέρονται εἰς τόσας ἐνοχάς, ὅσοι εἶναι οἱ δανεισταὶ ἢ οἱ ὀφειλέται, διαιρουμένου αὐτομάτως καὶ ἐξ ἴσου μεταξὺ αὐτῶν τοῦ ἀντικειμένου τῆς παροχῆς.

Κατ' ἐξαίρεσιν ὅμως ἐνίοτε μία καὶ ἡ αὐτὴ ἐνοχὴ ἀναφέρεται ὁλοκλήρως καὶ ἀδιαιρέτως εἰς ἕκαστον τῶν πλειόνων δανειστῶν, ἢ τῶν πλειόνων ὀφειλετῶν. Ἡ ἐξαιρετικὴ αὕτη σχέσις ὀνομάζεται συνενοχή, ἥτις, ὅταν ἦναι τυχαία, δὲν ἔχει τὴν ἑπομένην συνέπειαν.

Ἡ σχέσις τῆς συνενοχῆς συνίσταται εἰς τοῦτο, ὅτι ἕκαστος τῶν δανειστῶν δύναται ν' ἀπαιτήσῃ ὁλόκληρον τὴν καταβολήν, ἀναιρουμένης οὕτω τῆς ἀπαιτήσεως καὶ τῶν λοιπῶν· ἐπίσης δ' ἕκαστος τῶν ὀφειλετῶν δύναται νὰ ἐναχθῇ ἐπὶ καταβολῇ τοῦ ὅλου, ἥτις ἀπαλλάττει πάντας αὐτούς.

Οἱ Ῥωμαῖοι ἐξέφραζον τὴν ἐξαιρετικὴν ταύτην νομικὴν σχέσιν ὡς ἑξῆς· οἱ εἰς τεχνητὸν σύνολον ἑνωμένοι δανεισταὶ ἢ ὀφειλέται ὠνομάζοντο δύο ἔνοχοι (duo rei) ἤ, ἐπειδὴ ἡ ἐπερώτησις (stipulatio) παρῆγε συνηθέστερον τὴν τοιαύτην ἐξαίρεσιν, οἱ μὲν δανεισταί, δύο ἔνοχοι ἐπερωτῶντες (duo rei stipulandi), οἱ δὲ ὀφειλέται δύο ἔνοχοι ἐπαγγελλόμενοι (duo rei promittendi) (1), ἂν καὶ τῶν ἐκφράσεων τούτων γίνεται χρῆσις καὶ ἐπὶ ἄλλων συμβάσεων (2). Παρ' ἡμῖν δύναται ὁ μὲν ὅρος *συνενοχὴ* νὰ ἐκφράσῃ ἀποχρώντως τὴν ἐξαιρετικὴν ταύτην σχέσιν, ὁ δὲ ὅρος *εἰς ὁλόκληρον ἐνοχὴ* τὰς λοιπὰς περιπτώσεις, καθ' ἃς καίτοι ὑπάρχοντος τοῦ προεκτεθέντος ἀποτελέσματος, δὲν πρόκειται μία καὶ ἡ αὐτὴ ἐνοχὴ ἀναφερομένη ὁλοκλήρως καὶ ἀδιαιρέτως εἰς ἕκαστον τῶν πλειόνων δανειστῶν ἢ ὀφειλετῶν (3).

---

(1) Ὅρα τὴν ἐπιγραφὴν τοῦ (45, 2) καὶ τὸ τεμάχ. 3 § 1 τοῦ αὐτοῦ Βιβλ. καὶ τιτλ. καὶ Π. (4, 8) 34 πρ. Β. (7, 2) 34.

(2) (45, 9) πρ.

(3) Τοὺς ὅρους τούτους καθιέρωσε πρῶτος ὁ Π. Καλλιγᾶς ἐν τῷ Συστ. τοῦ Ῥωμ. δικαίου τόμ. 3 σ. 17. Ὁ Σαβινὺ διακρίνει τὰς δύο ταύτας περιπτώσεις διὰ τῶν ὅρων γνησία καὶ μὴ γνησία συνενοχὴ ächte καὶ unächte Fälle der Correalität. Παρ' ἡμῖν ἐπεκράτησεν ἡ ἔκφρασις τῆς ἀλληλεγγύου ἐνοχῆς, δι' ἧς ἐμφαίνεται ἡ συνενοχή. Μίκκελ. § 330 Φρεαρίτ. σ. 997—1006, ἀλλ' ἡ ἔκφρασις εἶναι ἐσφαλμένη, δηλοῦσα κατά τε τὴν γραμματικὴν αὐτῆς σημασίαν καὶ τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ Βυζαντινοῦ δικαίου (Νεαρ. Ἰουστιν. 99), σχέσιν πάντῃ διάφορον τῆς συνενοχῆς.

Κατ' ἐπιφάνειαν ὅμοιαι μὲ τὰς ἐκτεθείσας περιπτώσεις, κατ' οὐσίαν ὅμως πάντη διάφοροι αὐτῶν, εἶναι ἡ σχέσις πλειόνων ἀνεξαρτήτων ἐνοχῶν, αἵτινες ἔχουσι πρὸς ἀλλήλας ἐξωτερικὴν συνάφειαν ὡς ἐκ τοῦ λόγου τῆς παραγωγῆς καὶ τῆς ταυτότητος τοῦ ἀντικειμένου. Ὅταν δύο πράξωσι κοινῶς κλοπὴν, ἕκαστος αὐτῶν ὀφείλει τὴν πλήρη ποινὴν ὡσανεὶ ἐξετέλει μόνος τὴν κλοπήν· αἱ δὲ δύο αὗται ἐνοχαὶ οὐδεμίαν ἔχουσιν ἐσωτερικὴν συνάφειαν. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ ὅταν ἐπὶ τριῶν ὁ εἷς ὑπόσχεται εἰς ἕκαστον τῶν λοιπῶν 100 ἢ δέχεται παρ' ἑκάστου αὐτῶν τὴν ὑπόσχεσιν τοῦ ποσοῦ τούτου. Ἐντεῦθεν παράγονται διάφοροι ἀπ' ἀλλήλων ἀνεξάρτητοι ἐνοχαί, ὡς ἂν αἱ δύο συμβάσεις συνήπτοντο κατὰ διαφόρους τόπους καὶ κατὰ διαφόρους ἐποχάς.

Μετὰ τῆς συνενοχῆς συνυπάρχουσιν ἐνίοτε καὶ ἕτεραι νομικαὶ σχέσεις, ὧν ἡ σπουδαιοτέρα εἶναι ἡ τῆς ἑταιρίας. Πλείονες ἐν συνενοχῇ δανεισταὶ καὶ ὀφειλέται διατελοῦσιν ἐνίοτε πρὸς ἀλλήλους ἐν ἑταιρικῇ σχέσει, ἥτις τότε ἀποτελεῖ τὴν βάσιν τῆς συνενοχῆς· πᾶσα ὅμως συνενοχὴ δὲν συνυπάρχει μετὰ ἑταιρίας. Ἀπὸ Πάπ. τ. 1 σ. 23, 24. — Πρλ. Καλ. γ' σ. 17.

§ 12.

Ἡ συνενοχὴ παράγεται ἐκ τῆς βουλήσεως τῶν συνιστώντων τὴν ἐνοχὴν προσώπων· ἄνευ τῆς βουλήσεως ταύτης τίκτεται ἡ προκειμένη σχέσις μόνον ἐπὶ τῆς ἀδιαιρέτου ἐνοχῆς καὶ ἐπὶ τῆς actio de in rem verso (ἀγωγῆς ἕνεκα τοῦ εἰς τὴν οὐσίαν τοῦ πατρὸς δαπανηθέντος), καὶ κατ' αὐτὰς ὅμως τὰς περιπτώσεις μόνον ὡς παθητικὴ συνενοχὴ (ἐπὶ τῶν πλειόνων συνοφειλετῶν). Ἡ συνενοχὴ συνωμολογεῖτο καὶ διὰ τῶν καλῆς πίστεως συμβάσεων π. χ. διὰ τῆς ἀγοραπωλησίας, τῆς μισθώσεως, τῆς παρακαταθήκης, τοῦ χρησιδανείου κτλ. Καὶ διὰ παρεπομένης συνομολογήσεως συνιστᾶτο ἡ σχέσις αὕτη, ὡς ἐπὶ τοῦ δανείου.

Ἐπίσης ἁπλῇ συναινέσει παράγεται συνενοχὴ 1) ἐπὶ τῶν ἀγωγῶν, τῶν παρὰ Ῥωμ. καλουμένων actio exercitoria καὶ act. institoria — 2) ἐπὶ τῆς ἀγωγῆς de peculio καὶ quod jussu.

Τελευταίᾳ βουλήσει τίκτεται συνενοχή, ἐπιβάλλοντος τοῦ διαθέτου εἰς τὸν κληρονόμον τὴν ὑποχρέωσιν νὰ καταβάλῃ εἰς ἕνα ἐκ πλειόνων τὸ αὐτὸ κληροδότημα, ἢ παραγγέλλοντος πρὸς ἕκαστον τῶν πλειόνων κληρονόμων τὴν εἰς ὁλόκληρον καταβολὴν τοῦ αὐτοῦ κληροδοτήματος.

Διὰ δικαστικῆς ἀποφάσεως παράγεται ἡ προκειμένη σχέσις, ἐὰν καθιεροῦται σαφῶς ἐν τῇ ἀποφάσει.

Ἐκ τοῦ νόμου (χωρὶς τῆς συναινέσεως τῶν ἐνεχομένων παράγεται ἡ συνενοχὴ ἐπὶ τῶν ἀδιαιρέτων ἐνοχῶν, περι ὧν κατωτέρω γενήσεται λόγος (§ 332 καὶ ἐπ.), καὶ ἐπὶ τῆς ὑπὸ τοῦ ὑπεξουσίου συναφθείσης μετὰ τρίτων ἐνοχικῆς συμβάσεως, ἧς τὸ ἀντικείμενον οὗτος " ἐν πράγμασι τοῦ πατρὸς „ (in rem patris) ἐδαπάνησε καὶ ἐξ ἧς παράγεται ἐνοχὴ ἀναφερομένη ὁλοκλήρως καὶ ἀδιαιρέτως εἴς τε τὸν ὑπεξούσιον, καθὸ συναλλαξάμενον, καὶ εἰς τὸν πατέρα, καθὸ ὠφεληθέντα (§ 176, 177). Παπ. § 323.

§ 13.

Δύο εἰσὶ τὰ ἁπλούστερα ἀποτελέσματα τῆς συνενοχῆς· ἕκαστος ὀφειλέτης εἰς ὁλόκληρον χρεωστεῖ, ἕκαστος δὲ δανειστὴς εἰς ὁλόκληρον χρεωστεῖται· τῇ δὲ καταβολῇ ἑνὶ τῶν δανειστῶν ἢ ἑνὸς τῶν ὀφειλετῶν, πᾶσα ἡ ἐνοχὴ λύεται.

Ἐκτὸς ὅμως τῆς καταβολῆς ὑπάρχουσι καὶ ἄλλα γεγονότα ἐπίσης λύοντα κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον τὴν ἐνοχήν· περὶ τούτων λέγομεν τάδε.

§ 14.

Τὰ ἀναιροῦντα τὴν ἐνοχὴν γεγονότα, εἴτε περιποιοῦσι τῷ δανειστῇ τὸ ὀφειλόμενον εἴτε οὐ, ἐὰν συμβῶσι παρ' ἑνὶ τῶν δανειστῶν ἢ τῶν ὀφειλετῶν, ἐξαλείφουσιν ὡς πρὸς πάντας τὴν ἐνοχήν· τὰ δὲ ἀφαιροῦντα μόνον τινὰ ἀπὸ τῆς ἐνοχῆς, μὴ ἀναιροῦντα ὅμως αὐτὴν κατ' οὐσίαν, οὐδεμίαν ἔχουσιν ἐπιῤῥοὴν εἰς τὴν ἀπαίτησιν τῶν λοιπῶν δανειστῶν ἢ τὴν ὑποχρέωσιν τῶν λοιπῶν ὀφειλετῶν. Ἰδίως ὁποῖον εἶναι ὡς πρὸς τοὺς ἐν συνενοχῇ ὀφειλέτας ἢ δανειστὰς τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ μετὰ τοῦ κοινοῦ δανειστοῦ ἢ μετὰ τοῦ κοινοῦ ὀφειλέτου γενομένου συμψηφισμοῦ, συμβιβασμοῦ ἢ ἀνακαινισμοῦ, τοῦ ὑπὸ τοῦ κοινοῦ δανειστοῦ ἢ ὀφειλέτου εἰς αὐτοὺς ἐπαχθέντος καὶ δοθέντος ὅρκου περὶ τοῦ ἀνυπάρκτου της ἀπαιτήσεως, τῆς μεταξὺ αὐτῶν ἐκδοθείσης ἀποφάσεως, ἥτις ἀποψηφίζει τὴν ἀπαίτησιν, τῆς διὰ συμφωνου ἀποχῆς (pactum de non petendo), ἢ τέλος τῆς παραγραφῆς τῆς ἀγωγῆς τοῦ κοινοῦ δανειστοῦ καθ' ἑνὸς τῶν ὀφειλετῶν ἢ τῆς ἀγωγῆς ἑνὸς τῶν (ἐν συνενοχῇ δανειστῶν κατὰ τοῦ κοινοῦ ὀφειλέτου; Ἴδε ἀνάπτυξιν εἰς Παπ. § 325 καὶ Καλ. γ' § 20—27.

§ 15.

Ἡ εἰς ὁλόκληρον ἐνοχὴ (in solidum) ὁμοιάζει μὲ τὴν συνενοχὴν μόνον κατὰ τοῦτο, ὅτι ἕκαστος τῶν ὑποχρέων δύναται νὰ ἐναχθῇ ἐπὶ καταβολῇ ὁλοκλήρου τῆς ὀφειλῆς, ἱκανοποιηθέντος δὲ τοῦ δανειστοῦ ὑφ' ἑνὸς τῶν ὀφειλετῶν ἀπαλλάττονται πάντες· καθ' ὅλα τὰ λοιπὰ διαφέρει οὐσιωδῶς τῆς συνενοχῆς· ἰδίως οὐδὲν γεγονὸς ἀναιροῦν τὴν ἐνοχὴν ὡς πρὸς τὸν ἕνα ὀφειλέτην, μὴ περιποιοῦν ὅμως τὸ ὀφειλόμενον εἰς τὸν δανειστὴν, ἔχει ἐπιῤῥοὴν εἰς την τύχην τῶν λοιπῶν ὀφειλετῶν.

Περιπτώσεις τῆς εἰς ὁλόκληρον ἐνοχῆς.

Α'.) Ἡ ἐξ ἀδικήματος ἐπὶ ἀποζημιώσει ἐνοχὴ (Εὑρ. λ. Πολιτικὴ ἀγωγή). Ἐὰν πραχθῇ ἀδίκημα ὑπὸ πλειόνων, ἕκαστος ἐνέχεται εἰς τὴν καταβολὴν ὁλοκλήρου τῆς ἀποζημιώσεως καὶ οὐχὶ μέρους αὐτῆς. Ἐὰν ὅμως εἷς καταβάλλῃ τὴν ἀποζημίωσιν, ἀπαλλάττονται οἱ λοιποί.

Νομολ. πολλοὶ παρεσύρθησαν εἰς τὴν ἐσφαλμένην δόξαν, ὅτι καὶ ἐπὶ τῶν ἀγωγῶν τούτων πρόκειται περὶ ἀληθοῦς συνενοχῆς.

Ἡ ἀλήθεια εἶναι, ὅτι ἐπὶ τῶν ἀγωγῶν τούτων ὁ δανειστὴς δύναται, κατ' ἐκλογὴν, νὰ ἐνάξῃ ἐπὶ πλήρει ἀποζημιώσει οἱονδήποτε ἐκ τῶν αὐτουργῶν τοῦ ἀδικήματος θέλει· ἐὰν δὲ εἷς ἐξ αὐτῶν, εἴτε ἐκουσίως, εἴτε κατ' ἀνάγκην, καταβάλῃ τὴν ἀποζημίωσιν, ἀπαλλάττονται οἱ λοιποί. Κατὰ τὰ ἀποτελέσματα ταῦτα συνᾴδουσιν αἱ μονομερεῖς ποινικαὶ ἀγωγαὶ πρὸς τὴν συνενοχὴν, κατὰ τὰ λοιπὰ ὅμως ὑπάρχει μεγίστη μεταξὺ αὐτῶν διαφορὰ, δυναμένη μάλιστα ν' ἀναχθῇ εἰς τὴν ἑξῆς γενικὴν ἀρχήν· πᾶν γεγονὸς, δι' οὗ ἀμέσως ἢ ἐμμέσως ἱκανοποιεῖται ὁ δανειστὴς (§ 324 στοιχ. Α.), ἢ δι' οὗ ἀναιρεῖται ἡ προκειμένη ἐνοχὴ, μετατρεπομένη εἰς νέαν ὑπὲρ τοῦ δανειστοῦ ἐνοχὴν (ἀνακαινισμὸς), ἀναιρεῖ, καὶ ἐπὶ τῶν μονομερῶν ποινικῶν ἀγωγῶν, τὴν ὀφειλὴν πάντων τῶν ὀφειλετῶν, οὐδὲν δ' ἔχουσι ἀποτέλεσμα πρὸς τοὺς λοιποὺς ὀφειλέτας, ἡ ἀποχὴ διὰ συμφώνου, ὁ συμβιβασμὸς (καθ' ὅσον δὲν περιέχει ἐν μέρει ἱκανοποίησιν), ἡ κάταρξις τῆς δίκης, ὁ ἐπαχθεὶς καὶ δοθεὶς ὑπὸ τοῦ ὀφειλέτου ὅρκος καὶ ἡ ἀποψηφίζουσα ἀπόφασις.

Β'.) Ἡ ἐκ πωλήσεως, μισθώσεως, χρησιδανείου, καταθήκης κτλ. ὑποχρέωσις πλειόνων ἀναφέρεται συμμέτρως εἰς ἕκαστον αὐτῶν· δύναται ὅμως νὰ συνομολογηθῇ ἰδίως καὶ ἐκ συνενοχῆς ὑποχρέωσις. Ὑπάρχει δὲ περίπτωσις τῆς εἰς ὁλόκληρον ἐνοχῆς

ἢ ἐπὶ τῶν συμβάσεων ἐκ δόλου ἢ ῥαθυμίας πλειόνων συμβαλλομένων πρὸς ἀποζημίωσιν ὑποχρέωσις, ὁσάκις ὁ δόλος ἢ ἡ ῥαθυμία ἀναφέρεται εἰς τὸ κοινῶς αὐτοῖς διαπιστευθὲν πρᾶγμα λόγῳ καταθήκης, χρησιδανείου, μισθώσεως κτλ. (Κλοπή).

Γ´) Ἐὰν πλείονες ἐπίτροποι διεξάγωσι κοινῶς τὴν ἐπιτροπείαν αὐτῶν, ἕκαστος συνήθως ὑποχρεοῦται ἐν μέρει πρὸς τὸν ἀνάλογον· δύναται ὅμως, κατὰ τὰς περιστάσεις, νὰ παραχθῇ εἰς ὁλόκληρον ὑποχρέωσις διὰ τὰς ἐπιζημίους πράξεις τοῦ συνεπιτρόπου, διότι οἱ λοιποὶ ἠδύναντο καὶ ὤφειλον ν' ἀποτρέψωσιν αὐτὰς διὰ προσηκούσης ἐπιτηρήσεως καὶ προσοχῆς (diligentia), ἀπαραλλάκτως ὡς ἐν τῇ προηγουμένῃ περιπτώσει ἕκαστος τῶν μισθωτῶν τῆς ἁμάξης ἠδύνατο ν' ἀποτρέψῃ τὴν κλοπήν· ὅθεν ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἕκαστος τῶν συνεπιτρόπων ἐνάγεται ἐπὶ ὁλοκλήρῳ τῇ ἀποζημιώσει, ἡ δὲ ὑπ' αὐτοῦ γενομένη καταβολὴ ἀπαλλάττει τοὺς συνεπιτρόπους. Ἡ εἰς ὁλόκληρον ἐνοχὴ τῶν συνεπιτρόπων χωρεῖ βεβαίως καὶ ὅταν ἡ ἀξίωσις τοῦ συνεπιτροπευομένου στηρίζεται εἰς κοινὴν ἀπιστίαν αὐτῶν· τέλος ὅτι ἐρρέθη περὶ τῶν συνεπιτρόπων ἰσχύει καὶ ἐπὶ πλειόνων διορισάντων τοὺς ἐπιτρόπους ἀρχόντων (§ 305), ὧν ἡ πρὸς ἀλλήλους καὶ πρὸς τὸν ἐπιτροπευόμενον σχέσις ἐξομοιοῦται πολλάκις πρὸς τὴν τῶν ἐπιτρόπων.

Παραβάλλοντες τὰς ἐκτεθείσας ἐνταῦθα περιπτώσεις (παρακαταθήκην, μίσθωσιν, χρησιδάνειον, ἐπιτροπείαν καὶ τὴν ὁμοίαν αὐτῇ σχέσιν τῶν διορισάντων τοὺς ἐπιτρόπους ἀρχόντων) πρὸς τὰς μονομερεῖς ποινικὰς ἀγωγάς, ἀνάγκη νὰ παραδεχθῶμεν τὰ αὐτὰ ἐντελῶς ἀποτελέσματα· καὶ ἐνταῦθα ὁ μὲν δανειστὴς δύναται νὰ ἐνάξῃ ἕκαστον ὀφειλέτην ἐπὶ καταβολῇ ὁλοκλήρου τῆς ὀφειλῆς· ἑνὸς δὲ καταβαλόντος τὸ ὀφειλόμενον, ἀπαλλάττονται οἱ λοιποί· πάντες δὲ οἱ λοιποὶ λόγοι τῆς λύσεως τῶν ἐνοχῶν, οἱ χωροῦντες ὡς πρὸς ἕνα τῶν ὑποχρέων, ἔχουσιν ἐπίσης ἐπιρροὴν εἰς τὴν τύχην τῆς ἐνοχῆς ἐν γένει, μόνον καθ' ὅσον περιποιοῦσιν εἰς τὸν δανειστὴν τὸ ὀφειλόμενον, ἢ συναινέσει αὐτοῦ ἀναιροῦσι τὴν προκειμένην ἐνοχὴν μετατρέποντες αὐτὴν εἰς νέαν ὑπὲρ αὐτοῦ ἐνοχὴν (στοιχ. Α. ἐν τέλ.). Παραβ. § 32[illegible]. — Ἴδε κατωτ. § 120 ἐπ.

§ 1[illegible].

Τὰ προεκτεθέντα (§ 321 καὶ 325) ἀποτελέσματα τῆς συν[illegible]χῆς ἔχουσί τι παράδοξον καὶ σχεδὸν αἰνιγματῶδες· ἐνῷ οἱ δαν

[illegible] εἶναι περιβεβλημένοι αὐθαίρετον σχεδὸν ἐξουσίαν. Τρέχουσι συνάμα οὐκ ὀλίγους κινδύνους αὐτοί τε καὶ οἱ ὀφειλέται. Εἷς τῶν δανειστῶν λαμβάνει ὁλόκληρον τὸ ὀφειλόμενον, ἀποβαλλόντων τῶν λοιπῶν τὴν ἀπαίτησιν, εἷς δὲ τῶν ὀφειλετῶν καταναγκάζεται την καταβολὴν ὁλοκλήρου τῆς ὀφειλῆς, τῶν λοιπῶν οὐδόλως μετεχόντων τοῦ βάρους τούτου· ἐὰν δὲ κινηθῇ ἀπερισκέπτως ἀγωγὴ καθ' ἑνὸς τῶν ὀφειλετῶν, ὑπάρχει κίνδυνος ν' ἀπολεσθῇ ἡ κατὰ τῶν λοιπῶν ἀπαίτησις. Οἱ ἐνδεχόμενοι οὗτοι κίνδυνοι δὲν ἀποτελοῦσι βεβαίως τὴν πρακτικὴν ἀξίαν τῆς προκειμένης θεσμοθεσίας, ἀλλ' εἶναι ἄφευκτον κακόν, προκύπτον ἐξ αὐτῆς κατὰ λογικὴν ἀνάγκην· ἀποτρέπονται δὲ ἢ ἐλαττοῦνται, τὸ μὲν δι' ἰδιαζούσης προσοχῆς κατὰ τὴν σύστασιν τοιαύτης νομικῆς σχέσεως καὶ τὴν ἐπίτασιν τῶν ἐξ αὐτῆς δικαιωμάτων, τὸ δὲ διὰ τῆς προσωπικῆς πίστεως τῶν ἐνεχομένων καὶ διὰ παρεπομένων συνθηκῶν. Ἡ πρακτικὴ ἀξία τῆς συνενοχῆς, παραβαλλομένης πρὸς τὴν μεταξὺ πλειόνων διῃρημένην ἐνοχήν, συνίσταται εἰς μόνην τὴν μείζονα τῷ ἐπιδιώκοντι τὴν ἀπαίτησιν δανειστῇ διδομένην ἐξουσίαν, δι' ἧς παρέχεται αὐτῷ πλειοτέρα ἀσφάλεια καὶ εὐκολία τῆς ἐπιδιώξεως. Τὸν αὐτὸν πρακτικὸν σκοπὸν (Σημ. 1) ἔχουσι καὶ οἱ ὁρισμοὶ περὶ τῆς εἰς ὁλόκληρον ἐνοχῆς. Dern. § [illegible], ἔνθα ἐκτίθενται καὶ οἱ δικαιολογοῦντες τὴν νομοθεσίαν ταύτην λόγοι.

§ 16γ.

Ἵνα καταστήσωμεν καταληπτότερον τὸ ἀνωτέρω ζήτημα, ὅπερ ἔχει τοσαύτην ἐπιρροὴν εἰς τὰ συναλλάγματα, μεταγράφω ἀπὸ τὸν Κ. Καλλ. τ. γ' § 15 ἐπ. (ἔνθα ὅρα τὰ σχετ. διατ.) τὰ ἑξῆς.

Ὁ σύνδεσμος τῶν διαφόρων προσώπων πρὸς τὸ ἓν ἢ πρὸς τὸ ἄλλο μέρος δύναται νὰ ἦναι πολλῶν εἰδῶν.

Τὸ πρῶτον εἶδος ὑπάρχει ὅταν ὀφείλεται εἰς ἕκαστον ἀνάλογον μέρος, ἢ ἕκαστος ἀναλόγως ὀφείλει. Τότε λέγομεν ὅτι ἡ ἀπαίτησις ἢ ἡ ὑποχρέωσις διαιρεῖται συμμέτρως (pro rata). Κατὰ τὸ ῥωμ. δίκαιον, ὁ κανὼν εἶναι ὅτι, ὁσάκις συντρέχωσι πολλὰ πρόσωπα, ἡ ἐνοχὴ διαιρεῖται συμμέτρως. Πρέπει νὰ ἐξάγηται ἄρα ἐκ ῥητῆς αἰτίας ἡ ἐξαίρεσις τούτου τοῦ κανόνος.

Τὸ ἄλλο εἶδος ὑπάρχει, ὅταν εἰς ἕκαστον ὀφείλεται τὸ ὅλον ἀνεξαρτήτως ἀπὸ τῶν συνυπευθύνων. Τότε ὑπάρχουσι τόσαι ἐνοχαί, ὅσοι εἶναι οἱ δανεισταί, ἢ οἱ ὀφειλέται, ἐν ἑκατέρᾳ γὰρ ἐνοχῇ ἓν [illegible] τὸ πρᾶγμα (alia atque alia est obligatio).

Ἐπὶ τέλους τὸ τρίτον εἶδος ὑπάρχει, ὅταν ἐφάπαξ ὀφείλεται τὸ ὅλον εἰς πολλούς, ὥςε, πληρωθέντος ἑνὸς ἐξ αὐτῶν, παύει· ἢ πολλοὶ ὀφείλουν τὸ ὅλον, ὥστε ὅταν εἷς ἐξ αὐτῶν καταβάλλῃ, ἀπαλλάττει τοὺς λοιπούς. Κατὰ τοὺς Ῥωμαίους τὸ εἶδος τοῦτο ὑποδιαιρεῖται εἰς δύο κατηγορίας.

Μέχρι τινὸς οἱ ἑρμηνευταὶ τοῦ ῥωμ. δικ. ἐθεώρουν, ὅτι, ὁσάκις ὑπάρχει μία ἐνοχὴ πολλῶν, ἐφαρμόζονται πάντοτε οἱ αὐτοὶ κανόνες, καὶ οἱ μὲν εἶναι πολλοὶ δανεισταί, λέγονται συνδανεισταὶ (correi credendi, stipulandi)· εἰ δὲ πολλοὶ ὀφειλέται, συνοφειλέται (correi debendi). Τὸ αὐτὸ πρᾶγμα ἐθεώρουν ὅτι ἐμφαίνει ἡ λέξις ἐξ ὁλοκλήρου (in solidum).

Οἱ νεώτεροι ὅμως παρατηροῦντες, ὅτι ἀναφέρονται διάφορα καὶ ἀσύμφωνα ἀποτελέσματα εἰς τὰς πηγάς, μολονότι οἱ Ῥωμ. νομοδιδάσκαλοι δὲν ἐξεφράσθησαν ῥητῶς, ὅτι ὑπάρχουν δύω κατηγορίαι, μετὰ προσοχῆς ἀνέτρεξαν εἰς τὸν σύνδεσμον, εἰς τὸν ὁποῖον ἀναφέρεται τὸ διάφορον ἀποτέλεσμα, καὶ οὕτως ἀνεκάλυψαν διάκρισιν, ἄνευ τῆς ὁποίας τὸ ῥωμ. δίκαιον φαίνεται ἀντιφατικόν. Διέκριναν λοιπὸν τὴν καθ' αὐτὸ ὕπαρξιν μιᾶς καὶ μόνης ἐνοχῆς (τῆς συνενοχῆς) πολλῶν τῶν συνδανειστῶν, ἢ συνοφειλετῶν—καθὼς λέγουν οἱ νεώτεροι obligatio correalis, ἀπὸ τὴν εἰς ὁλόκληρον (in solidum).

Τὴν διαφορὰν τῶν ἀποτελεσμάτων θέλομεν διευκρινίσει κατόπιν. Κατὰ τὸ παρὸν παρατηροῦμεν ἁπλῶς, ὅτι μόνον εἰς τὰς περιπτώσεις τῆς συνενοχῆς λέγουν οἱ Ῥωμ. νομοδιδάσκαλοι, ὅτι ὑπάρχει μία καὶ ἡ αὐτὴ ἐνοχὴ (duo rei ejusdem obligationis—una obligatio).

Ὡς γενικὴν ἀρχὴν ὅμως καθ' ἣν διακρίνεται ἡ καθαυτὸ συνενοχή, θέτομεν ὅτι, κατ' αὐτήν, πᾶν συμβεβηκός, τὸ ὁποῖον ἀναιρεῖ καθ' ἑαυτὴν τὴν ἐνοχήν, μολονότι ἐφ' ἑνὸς τῶν συνενόχων συμπίπτει, καταστρέφει τὴν ἐνοχὴν καὶ διὰ τοὺς λοιπούς. Οὕτω π. χ. ἡ πρᾶξις ἑνός, ἥτις τροποποιεῖ τὴν ἐνοχήν, βλάπτει καὶ τὸν ἕτερον τῶν συνενόχων.

Ὡσαύτως ὅταν ἡ παραγραφὴ διακόπτεται καθ' ἑνὸς τῶν συνοφειλετῶν, διακόπτεται καθ' ὅλων. Δὲν ἀντίκειται εἰς τοῦτο, ὅτι ἡ ὑπερημερεία τοῦ ἑνὸς δὲν βλάπτει τοὺς λοιπούς, διότι εἶναι προσωπικὴ καὶ δὲν ἀφορᾷ τὴν ἐνοχὴν αὐτήν. Καθόσον λοιπὸν μ' ὅλην τὴν ταὐτότητα τῆς ἐνοχῆς, προσωπικῶς διακρίνονται οἱ συνένοχοι, ἐνίοτε μάλιστα κατὰ τὴν σχέσιν των πρὸς τὴν ἐνοχήν, καθὼς

οἱ ἐγγυηταὶ κτλ. καταχρηστικῶς λέγουν τινὲς Ῥωμαῖοι νομοδιδάσκαλοι ὅτι κατά τινα τρόπον ὑπάρχει ἰδία ἑκάστου ἐνοχή.

Κατὰ τὴν εἰς ὁλόκληρον ἐνοχὴν (in solidum) διακρίνεται τῷ ὄντι ἡ ἐνοχὴ ἑκάστου, μολονότι διὰ μιᾶς καταβολῆς ἐξαλείφονται ὅλαι. Πᾶν ἄλλο ὅμως ἐκτὸς τῆς καταβολῆς καὶ ἱκανοποιήσεως τοῦ δανειστοῦ δὲν ἐπηρεάζει τὴν ἐνοχὴν αὐτήν.

Καθαρώτερον θέλομεν διακρίνει ἀμφότερα, ὅταν ἐξετάσωμεν πόθεν πηγάζουν.

Πρὸ πάντων ἡ συνενοχὴ ἐγεννᾶτο διὰ τῆς ἐπερωτήσεως (stipulatio), ὅταν ὁ ὀφειλέτης ὑπέσχετο τὸ αὐτὸ ἀντικείμενον εἰς δύω δανειστὰς (utrique vestrum X. dare spondio), ἢ δύω, ἢ πολλοὶ ὀφειλέται ὑπέσχοντο τὸ αὐτὸ ἀντικείμενον εἰς ἕνα δανειστήν. Ἀλλὰ καὶ διὰ συναλλάγματος καλῆς πίστεως ἠδύνατο νὰ κατασταθῇ συνενοχή.

Δευτέρα πηγὴ τῆς συνενοχῆς εἶναι ἡ διαθήκη, ὅταν ὁ διαθέτης ἐπιβαρύνῃ δύω μὲ τὸ αὐτὸ κληροδότημα, ἢ τὸ ἀπονέμῃ εἰς δύω ῥητῶς, διατάττων νὰ τὸ λάβῃ εἷς ἐξ αὐτῶν.

Τρίτον ὑπάρχει συνενοχὴ ὁσάκις ἔχουν χώραν αἱ ἀγωγαὶ περὶ χρηματίου (de peculio), περὶ τῶν δαπανηθέντων (de in rem verso), ἡ κατὰ κέλευσιν (quod jussu), ἡ κατὰ τοῦ προστήσαντος (institutitoria) καὶ ἡ περὶ ναυκλήρων και πιστικῶν (exercitoria).

Τέταρτον συνένοχοι εἶναι δύω κύριοι τοῦ αὐτοῦ κτήνους, τὸ ὁποῖον ἐπέφερε βλάβην ἢ ὁ κύριος αὐτοῦ καὶ ὅστις ἐναχθεὶς ψευδῶς ἐβεβαίωσεν ὅτι εἶναι κύριος.

Πέμπτον οἱ ἀργυροπρᾶται (argentarii) συνενέχονται δι' ὅλας τὰς ὑποθέσεις τῆς τραπέζης των, ἀδιαφόρως ἂν συνηλλάχθησαν ὁμοῦ ἢ εἷς ἐξ αὐτῶν, ἅμα εἶναι κοινωνοί.

Ἐρχόμεθα εἰς τὰς περιπτώσεις τῆς εἰς ὁλόκληρον ἐνοχῆς.

Αὕτη ὑπάρχει διὰ τῆς συμμετοχῆς εἰς τὴν αὐτὴν ἀξιόποινον πρᾶξιν καθόσον ἀφορᾷ τὴν ἀποζημίωσιν, διότι ῥητῶς οἱ Ῥωμαῖοι νομοδιδάσκαλοι λέγουν, ὅτι μόνον διὰ τῆς ἱκανοποιήσεως καταστρέφεται ἡ ἐνοχή.

Ὡσαύτως εἰς τοιαύτην εἶναι σχέσιν οἱ συνεπίτροποι καὶ αἱ ὑπεύθυνοι δικαστικαὶ ἀρχαί.

Ὅταν πολλοὶ κοινῶς συναλλάττωνται, χωρὶς νὰ ἐκφρασθοῦν ῥητῶς ὅτι εἶναι συνένοχοι, ἐνέχονται ἀκεραίως, ὥστε ἡ ἐνοχὴ καταστρέφεται μόνον διὰ τῆς καταβολῆς (non electione sed solutione).

Ἐννοεῖται ὅτι οἱ κοινῶς συναλλαχθέντες, καίτοι ἀκεραίως ἐνε-

χόμενοι, δικαιοῦνται μόνον ἕκαστος συμμέτρως (pro rata), ὥστε ἂν θέλῃ τις νὰ λάβῃ ὅλον τὸ πρᾶγμα, τὸ ὁποῖον καθ' ὑπόθεσιν δὲν διαιρεῖται, δύναται ὁ ἕτερος νὰ ζητήσῃ ἐγγυοδοσίαν.

Ἐπὶ τέλους εἰς ὁλόκληρον ἐνοχὴ ὑπάρχει ἐπὶ συνοίκων διὰ τὰ ἐκβληθέντα (de effusis et dejectis).

Εἰς τοὺς §§ 20—27 τοῦ συγγράμματος αὐτοῦ ἀναπτύσσει διάφορα ζητήματα.

§ 17.

Ἡ ἐκ συνενοχῆς ὀφειλὴ ἢ ἀπαίτησις διανέμεται βραδύτερον μεταξὺ τῶν πλειόνων ἐκ συνενοχῆς ὀφειλετῶν ἢ δανειστῶν.

Πῶς συμβιβάζεται ἡ διανομὴ αὕτη μετὰ τῆς αὐστηρότητος τῆς συνενοχῆς;

Πῶς κατορθοῦται ἡ διανομὴ ἐπὶ τῆς παθητικῆς συνενοχῆς;

1. Διὰ τῆς ἐκ τῆς ἑταιρίας ἀγωγῆς, ὅταν μεταξὺ τῶν πλειόνων ὀφειλετῶν ἢ δανειστῶν ὑπάρχῃ ἑταιρικὴ σχέσις.

2. Διὰ τῆς ἐκ τῆς ἐντολῆς ἀγωγῆς, ὁσάκις ἐν τῇ συνενοχικῇ σχέσει περιέχεται ἐγγύησις τοῦ ἑνὸς συνοφειλέτου ὑπὲρ τοῦ ἄλλου, ὁ δὲ τὴν ὀφειλὴν καταβάλλων πράττει τοῦτο κατὰ μὲν τὸ ἐπιβάλλον αὐτῷ μέρος ὡς πρωτοφειλέτης· κατὰ δὲ τὸ εἰς τοὺς λοιποὺς ἀναλογοῦν, ὡς ἐγγυητὴς αὐτῶν.

3. Διὰ τῆς ἀγωγῆς τῆς διαχειρίσεως ἀλλοτρίων ὑποθέσεων· τὴν ἀγωγὴν ταύτην παρέχει ὁ ῥωμαϊκὸς καὶ ὁ βυζαντινὸς νόμος εἰς μόνον τὸν ἐκ τῆς διαχειρίσεως ὑπεύθυνον ἐπίτροπον κατὰ τῶν συνεπιτρόπων αὐτοῦ, ὅταν καταβάλῃ ὁλόκληρον τὴν ὀφειλήν.

4. Ὁ καθολικώτερος τρόπος τῆς διανομῆς τῆς ὑπὸ τοῦ ἑνὸς τῶν ὀφειλετῶν καταβληθείσης ὀφειλῆς μεταξὺ πάντων τῶν συνοφειλετῶν εἶναι ἡ εἰς τὸν καταβαλόντα τὸ ὅλον ὀφειλέτην ἐκχώρησις τῆς ἀγωγῆς τοῦ δανειστοῦ κατὰ τῶν λοιπῶν συνοφειλετῶν. Ἡ ἐκχώρησις αὕτη, καὶ ἂν δὲν γενῇ ἀληθῶς, ὑποτίθεται, κατὰ νομικὸν πλάσμα, γενομένη, ὥστε ὁ τὸ ὅλον καταβαλὼν ἐκ συνενοχῆς ὀφειλέτης δικαιοῦται νὰ ἐνάξῃ τοὺς συνοφειλέτας ἐπὶ ἀποδόσει τοῦ εἰς ἕκαστον ἐπιβάλλοντος μέρους τοῦ καταβληθέντος, ὡσανεὶ ὁ δανειστὴς εἶχεν ἐκχωρήσει αὐτῷ τὴν κατὰ τῶν λοιπῶν ὀφειλετῶν ἀγωγήν.

Ἡ ὑποτιθεμένη αὕτη ἐκχώρησις δὲν εἶναι δεκτὴ ὑπὲρ τοῦ ὀφειλέτου, οὗτινος ἡ εἰς ὁλόκληρον ὑποχρέωσις παρήχθη ἐκ δόλου, καθιεροῦται ὅμως οὐ μόνον ἐπὶ τῆς συνενοχῆς ἀλλὰ καὶ ἐπὶ πάσης εἰς ὁλόκληρον ἐνοχῆς.

Ἐπὶ τῆς ἐνεργητικῆς συνενοχῆς ἡ ἀνωτέρω διανομὴ κατορθοῦται ἢ διὰ τῆς ἐκ τῆς ἑταιρίας ἢ διὰ τῆς ἐκ τῆς ἐντολῆς ἀγωγῆς. Ἴδε ἀνάπτυξιν εἰς Παπ. § 328.

§ 18.

25. Ἑρμηνεία τῆς 99ης Νεαρᾶς.

Κατὰ τὴν κοινοτέραν γνώμην, ἡ 99τη Νεαρὰ τοῦ Ἰουστινιανοῦ πραγματεύεται περὶ τῆς παθητικῆς συνενοχῆς ἐν γένει, καθιεροῦσα ὡς πρὸς αὐτὴν τὸ εὐεργέτημα τῆς διαιρέσεως (1), πρότερον ἰσχῦον μόνον ἐπὶ πλειόνων συνεγγυητῶν. Ἀληθῶς ὅμως εἰπεῖν, ἡ διάταξις αὕτη προβλέπει τὴν ἑξῆς περίπτωσιν· ὅταν πλείονες ἀναλάβωσι κοινῶς ὀφειλήν, καὶ ἐκτὸς τούτου ἕκαστος αὐτῶν ἐγγυηθῇ ὑπὲρ τῶν λοιπῶν πρὸς τὸν δανειστήν (εἰ γάρ τις ἀλληλεγγύως ὑπευθύνους λάβοι τινὰς κ.), δύο τινὰ δύνανται νὰ συμβῶσιν ὡς πρὸς τὴν κυρίαν ὀφειλήν· οἱ τοιοῦτοι ὀφειλέται ἢ οὐδὲν ὥρισαν περὶ τῆς εἰς ὁλόκληρον ἐνοχῆς ὡς πρὸς τὴν κυρίαν ὀφειλήν, ὅτε ἕκαστος ἐνάγεται ὡς πρὸς αὐτὴν κατὰ τὴν μοῖραν, καθ' ἣν ἐνέχεται, ἢ συγχρόνως ἕκαστος αὐτῶν ἀνέλαβεν εἰς ὁλόκληρον τὴν κυρίαν ὀφειλήν, καὶ τότε ἔχει ὁ δανειστὴς τὸ προνόμιον ἐκλογῆς, ὅτι δύναται κατ' ἐκλογὴν νὰ ἐνάξῃ ἕνα ἐξ αὐτῶν ἐπὶ ὁλοκλήρῳ τῷ χρέει· ἀλλ' ὁ δικαστὴς ὀφείλει νὰ καλέσῃ εἰς τὴν δίκην καὶ τοὺς λοιποὺς ἐν τῷ αὐτῷ τόπῳ διαμένοντας ἀξιοχρέους συνοφειλέτας, οἵτινες ὀφείλουσι νὰ ἱκανοποιήσωσι κοινῶς τὸν δανειστὴν ἀναλαμβάνοντες τὰ μέρη τῆς ὀφειλῆς, τὰ ἀναλογοῦντα εἴς τε τοὺς ἀπόντας καὶ τοὺς ἀναξιοχρέους. Παπ. § 329. Καλλ. γ' § 28. Ὁ τελευταῖος λέγει ταῦτα.

Ὁ Ἀδριανὸς εἰσήγαγεν ὑπὲρ τῶν ἐγγυητῶν (fidejussores) τὸ εὐεργέτημα τῆς διαιρέσεως (beneficium divisionis) ὡς μὴ ἐφαρμοζομένης ἐπ' αὐτῶν τῆς Lex furia de sponsu. Κατ' ἀναλογίαν ἐξετάθη τὸ εὐεργέτημα ἐπὶ ἐντειλαμένων (mandatores), συνεπιτρόπων καὶ συνυπευθύνων ἀρχῶν. Ὁ Ἰουστ. διὰ τῆς νεαρ. 4 κεφ. ά. εἰσήγαγε τὸ εὐεργέτημα τῆς διζήσεως δι' ὅλους τοὺς ἐγγυητὰς (ὄχι μόνον (fidejussores), διὰ τοὺς ἐντειλαμένους (mandatores) καὶ τοὺς ἀντιφωνητὰς (constitutores) κατὰ τὸν ἑξῆς τρόπον. Ὁ δανειστὴς ὀφείλει πρῶτον νὰ ἐνάξῃ τὸν πρωτοφειλέτην, ἂν δὲ δὲν

(1) Τὸ δικαίωμα τῶν συνεγγυητῶν, καθ' ὃ ἕκαστος αὐτῶν, ἐναγόμενος διὰ τὸ ὅλον, δύναται ν' ἀπαιτήσῃ τὴν μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῶν εὐπόρων συνεγγυητῶν διαίρεσιν τοῦ χρέους κατὰ κεφαλάς. Καλλ. τ. Β' σ. 380—381.

ἱκανοποιήθη παρ' αὐτοῦ, στρέφεται πρὸς τοὺς λοιπούς. Μόνον ὅταν ἀποδημῇ ὁ πρωτοφειλέτης, δύναται ὁ δανειστὴς νὰ προχωρήσῃ ἀπ' εὐθείας εἰς τοὺς ἐγγυητὰς καὶ λοιποὺς, εἰς τοὺς ὁποίους ὁ δικαστὴς παραχωρεῖ προθεσμίαν ἀνάλογον διὰ νὰ προσαγάγουν τὸν πρωτοφειλέτην.

Πρὸς συμπλήρωσιν τῶν διατάξεων, τούτων ὁ Ἰουστινιανὸς εἰσήγαγε τὴν νεαρὰν 99. καθ' ἣν διακρίνει ἀμέσως δύω περιπτώσεις. ὅταν, λέγει, λάβῃ τις ἀλληλεγγύως ὑπευθύνους καὶ δεν συμφωνήσῃ ῥητῶς. ὅτι ἕκαστος ἐξ αὐτῶν ἐνέχεται εἰς ὁλόκληρον, ἅπαντας ἐξ ἴσου τὴν ἀγωγὴν ὑφίστασθαι· τουτέστι κατὰ τὸ εὐεργέτημα τῆς διαιρέσεως ἐνέχονται ἕκαστος συμμέτρως καὶ οὐδεὶς δύναται νὰ ἐναχθῇ διὰ τὸ ὅλον· ἐννοεῖται ὅτι, ἂν εἷς ἐξ αὐτῶν ἐπτώχευσεν, οἱ λοιποὶ συνοφειλέται ἐνέχονται ὡς ἐγγυηταὶ διὰ τὸ μέρος τῶν κατὰ τὰς διατάξεις τῆς νεαρ. 4, τὴν ὁποίαν δὲν εἶχεν ἀνάγκην νὰ ἐπαναλάβῃ ἐνταῦθα ὁ Ἰουστιανὸς, ἀφοῦ προτίθεται νὰ τὴν συμπληρώσῃ,

Τὸ κύριον λοιπὸν ἀντικείμενον τῆς Νεαρ. 99 εἶναι ὅταν οἱ ἀλληλεγγύως δανεισάμενοι συνυπεχρεώθησαν ῥητῶς ἕκαστος εἰς ὁλόκληρον διὰ κοινὸν χρέος. Μολονότι ἡ νεαρὰ ὁμιλεῖ περὶ τοῦ ἀλληλεγγύως δανεισθέντος. δὲν πρέπει νὰ τὴν περιορίσωμεν εἰς τὸ δάνειον διότι, ὡς ἐξάγεται ἐκ τῶν πρώτ. λεξ. τοῦ ά, κεφ. τῆς νεαρ, ὁ Ἰουσ· εἶχε πρὸ ὀφθαλμῶν πᾶσαν σχέσιν συνυποχρεώσεως μετ' ἀλληλεγγύης (ἀλληλεγγύως ὑπευθύνους), ἢ, καθὼς λέγει παρακατιὼν, κοινὸν χρέος. Διὰ τῆς ἀλληλεγγύης ἐννοεῖται πᾶσα περίπτωσις ἀμοιβαίας ἐγγυήσεως. Ὅταν λοιπὸν ἕκαστος ἐγγυᾶται εἰς ὁλόκληρον, τότε ὑπάρχει ἡ καθαυτὸ συνενοχὴ πολλῶν συνυποχρέων καὶ περὶ τούτου προβλέπει ἡ νεαρὰ, ὅτι λόγῳ τῆς ἀλληλεγγύης, ἂν ἐναχθῇ εἷς ἐκ τῶν συνυποχρέων, ὁ δικαστὴς αὐτεπαγγέλτως κλητεύει τοὺς ἐνδημοῦντας καὶ καταδικάζει τοὺς εὐποροῦντας ἐξ αὐτῶν συμμέτρως. Ἐντεῦθεν ἐξάγομεν, ὅτι ἅμα ὑπάρχει καθαρὰ συνυποχρέωσις ἄνευ ἀλληλεγγύης, ὁ δανειστὴς δύναται νὰ ἐνάξῃ ὅντινα θέλει διὰ τὸ ὅλον, χωρὶς νὰ ἀναγκασθῇ νὰ ὑποστῇ καὶ τῶν λοιπῶν τὴν κλήτευσιν.

Ἤθελεν εἶναι ἐντούτοις ἀντιφατικὸν, ἂν οἱ συνυπόχρεοι (duo rei promitendi) ἠδύναντο χωριστὰ ἕκαστος νὰ ἐναχθοῦν διὰ τὸ ὅλον, ἐνῷ ὑπαρχούσης τῆς ἀλληλεγγύης, ἀπαιτεῖται νὰ κλητευθοῦν ὁμοῦ. Ἀλλὰ πρέπει νὰ παρατηρήσωμεν, ὅτι ὁ Ἰουστιανὸς κατ' αὐτὴν ῥητῶς ὑποθέτει κοινὸν χρέος, τουτέστιν ἴσην ἑκάστου ὠφέλειαν.

§ 19.

Η συνενοχή, ώς εξαίρεσις του κανόνος, (της διῃρημένης ενοχής) διετηρήθη και έν τῷ νῦν ἰσχύοντι δικαίῳ, τινὲς ὅμως τῶν λόγων, οἵτινες παράγουσιν ἢ ἀναιροῦσι τὴν συνενοχήν, ἐξέλιπον παρ' ἡμῖν, ἀλλὰ προσετέθησαν ἄλλαι τινές, ἤτοι

1). Ἐπὶ τῶν ἐμπορικῶν ἑταιριῶν ἕκαστος συνεταῖρος εἶναι συνάμα καὶ πράκτωρ (προεστὼς) τῆς ἐπιχειρήσεως (institor), ἐπιβάλλων διὰ τῶν πράξεών του ἐκ συνενοχῆς ὀφειλὴν καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς συνεταίρους (1).

2). Ἄλλη περίπτωσις, σπουδαιοτάτη διὰ τὴν συνεχῆ αὐτῆς ἐφαρμογήν, εἶναι ἡ τῶν συναλλαγματικῶν· ὁ κομιστὴς τῆς συναλλαγματικῆς κέκτηται τὰ δικαιώματα τοῦ δανειστοῦ, ἔχων ὀφειλέτας τὸν ἐκδότην, τὸν ἀποδέκτην καὶ τοὺς ὀπισθογράφους. Ἡ σχέσις αὕτη ἔχει ἀναμφίβολον ὁμοιότητα πρὸς τὴν ῥωμαϊκὴν συνενοχὴν κατὰ τοῦτο, ὅτι ὁ δανειστὴς δύναται νὰ ἐνάξῃ, κατ' ἐκλογήν, ἕνα τῶν πλειόνων ὀφειλετῶν ἐπὶ καταβολῇ ὁλοκλήρου τοῦ χρέους, διαφέρει ὅμως τῆς συνενοχῆς κατὰ πολλοὺς καὶ σπουδαίους λόγους. Ἐπὶ τῆς συναλλαγματικῆς δὲν ὑπάρχει ἀνάγκη ἐκχωρήσεως, ἣν ἀντικαθιστᾷ ἡ πληρωμὴ καὶ ἡ παράδοσις τῆς συναλλαγματικῆς, δυνάμει ὀπισθογραφήσεως· ἡ παρ' ἑκάστου τῶν συνοφειλετῶν πληρωμὴ δὲν ἀναιρεῖ τὴν ὅλην ὀφειλὴν (ὡς ἐπὶ τῆς ῥωμαϊκῆς συνενοχῆς), ἀλλὰ καθίστησι τὸν πληρώσαντα ἀληθῆ καὶ μόνον δανειστὴν μεθ' ὅλων τῶν δικαιωμάτων τοῦ προηγουμένου δανειστοῦ· μεταξὺ τῶν συνοφειλετῶν δεν ὑπάρχει ἑταιρική, οὔτε ἄλλη ὁμοία σχέσεις, ὅθεν οὐδεὶς λόγος περὶ τῆς διανομῆς τοῦ βάρους τῆς ὀφειλῆς, μεταξὺ τῶν συνοφειλετῶν. (2). Παπ. § 330.

(1) Δὲν ἐννοοῦμεν βέβαια ἐνταῦθα τὰς ἀνωνύμους, καθ' ἃς οὐδεὶς συνέταιρος ἐνέχεται ὑπὲρ τὴν μετοχήν του, οὔτε τὰς μετοχικὰς ἑταιρίας, καθ' ἃς οἱ μὴ συναλλαττόμενοι μετὰ τῶν τρίτων συνέταιροι οὐδόλως δύνανται νὰ ἐναχθῶσι παρ' αὐτῶν ἐκ τῶν συμβάσεων τοῦ συναλλαξαμένου διευθυντοῦ ἢ συνεταίρου. Γ. Α. Ῥάλλη τόμ. 1 σελ. 187 καὶ ἐπ. σ. 223 καὶ ἐπ. Ἐμπορ. Ν' ἀριθ. 18—50. Αποφ. Αρ. Π. ὑπ' ἀριθ. 130 τοῦ 1855.

(2) Ἀριθ. 140 καὶ 144—179 τοῦ Ἐμπορ. Νόμου.

Ἀντικείμενα τῆς ἐνοχῆς.

Πηγαί. Πανδ. (45, 1). Βασ. (13, 1).

§ 20.

Δεύτερον στοιχεῖον τῶν ἐνοχῶν ἐστίν ἡ παροχὴ τοῦ ὀφειλέτου. Τρία τινὰ παρατηρητέον ἐπὶ ἑκάστης παροχῆς· α) τὴν φύσιν, β) τὸν τοπον καί γ') τὸν χρόνον αὐτῆς.

Κατὰ τὸ ά. αἱ παροχαὶ εἰσὶ 1) θετικαὶ ἢ ἀποθετικαί· αἱ θετικαί συνίστανται εἰς το διδόναι καὶ εἰς τὸ ποιῆσαι· ὁποία ἡ σημασία τῶν ἐκφράσεων τούτων;

Πρόσκαιροι ἢ διαρκεῖς· ὁποία ἡ ἔννοια τῆς διακρίσεως ταύτης;

§ 21.

Διαιρεταὶ ἢ ἀδιαίρετοι ἐνοχαί. Τὸ διαιρετὸν ἢ ἀδιαίρετον τῶν ἐνοχῶν ἀναφέρεται εἰς τὰς δι' αὐτῶν σκοπουμένας παροχάς· τί ἐστι διαιρετὴ παροχή; Αἱ διαιρεταὶ ἀποτελοῦσι τὸν κανόνα, αἱ δὲ ἀδιαίρετοι τὴν ἐξαίρεσιν.

Τινες ἐνοχαὶ εἰσὶν ἀδιαίρετοι. Ἐκ τῶν ἐπὶ δόσει (dandi), αἱ τὴν σύστασιν πραγματικῆς δουλείας (servit. praediorum), ἐκ δὲ τῶν ἐπὶ ποιήσει (faciendi, αἱ τὴν κατασκευὴν ἔργου (opus) σκοποῦσαι ἐνοχαί. ἐκ τῶν ἐπὶ παραλείψει ἐνοχῶν, αἱ σκοποῦσαι τὴν παράλειψιν πράξεως, ἣν δύναται να ἐπιχειρήσῃ ὁλόκληρον ἕκαστος τῶν εἰς τὴν παράλειψιν ὑποχρέων. (1).

§ 22.

Ὁποῖον τὸ πρακτικὸν ἀποτέλεσμα τῶν ἀδιαιρέτων ἐνοχῶν.
Ἐὰν εἷς ἦναι ὁ δικαιοῦχος καὶ εἷς ὁ ὀφειλέτης.
Ἐὰν ἦναι πλείονες οἱ ὀφειλέται.
Ἐὰν ἦναι πλείονες οἱ δικαιοῦχοι.

§ 23.

Ἡ θεσμοθεσία τῶν ἀδιαιρέτων ἐνοχῶν ἰσχύει καὶ κατὰ τὸ παρ' ἡμῖν δίκαιον· τίς ὁ λόγος τῆς διατηρήσεως αὐτῆς; Κατὰ τί καὶ

(1) Πρλ. Καλλ. γ' § 35 ἑπ.

διὰ τίνα λόγον ἐτροποποιήθησαν ἐν τῷ νῦν ἰσχύοντι δικαίῳ τ' ἀποτελέσματα τῶν ἀδιαιρέτων ἐνοχῶν.

§ 24.

Δυναταὶ καὶ ἀδύνατοι παροχαί. Τὸ ἀδύνατον εἶναι διττόν, ἢ κατὰ φύσιν ἢ κατὰ νόμον. Ὁποῖον τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἀδυνάτου παροχῆς; Τὸ ἄδικον καὶ τὸ κακόηθες ἐξομοιοῦται τῷ ἀδυνάτῳ (1).

§ 25.

Ἄκυρος ἡ ἐνοχή, ἧς τὸ ἀντικείμενον εἶναι ἐντελῶς ἀόριστον.

Ἄλλως ἔχει τὸ πρᾶγμα, ὅταν τὸ ἀντικείμενον τῆς ἐνοχῆς ἐκ προθέσεως ἀφεθῇ κατά τινα λόγον ἀόριστον. Πόσα καὶ ποῖα τὰ εἴδη τοιούτων ἐνοχῶν.

§ 26.

Τί ἐστιν ἐξ ὑπαμοιβῆς ἐνοχή;

Ἐπὶ τῆς ἐνοχῆς ταύτης τίς ἔχει τὴν ἐπιλογήν;

Ἂν ἡ ἐνοχὴ παρήχθη ἐκ συμβάσεως, ἢ ἐκ γενικῶν ὁρισμῶν τοῦ νόμου, ἔχει συνήθως τὴν ἐπιλλογὴν ὁ ὀφειλέτης· ἂν δ' ἐκ διαθήκης (ἐπὶ τῶν ἐξ ὑπ' ἀμοιβῆς κληροδοσιῶν), ὁ δανειστὴς (ὁ κληροδόχος)· διὰ τίνα λόγον; (2).

§ 27.

Ἐνοχὴ περὶ πράγματος γενικῶς ὡρισμένου· ἡ ἐνοχὴ αὕτη ὁμοιάζει τῇ ἐξ ὑπαμοιβῆς. Καὶ κατὰ τὴν προκειμένην ἐνοχήν, ὁ ὀφειλέτης ἔχει τὴν ἐπιλογήν. Αἱ ἐξ ὑπαμοιβῆς καὶ αἱ κατὰ γένος ὡρισμέναι ἐνοχαὶ δὲν ἀνήκουσιν εἰς τὰς ἀδιαιρέτους.

§ 28.

Τί ἐστι ποσότης; Αἱ περὶ ποσότητος ἐνοχαὶ ταυτίζονται μετὰ τῶν περὶ γένους ἐνοχῶν, ἐὰν ἀποβλέψωμεν εἰς τὴν ποιότητα τοῦ γένους, εἰς ὃ ἀνήκει ἡ χορηγητέα ποσότης. — Ὅρα περὶ τῶν εἰς τοὺς §§ 20—28 ἀνάπτυξιν εἰς Πάπ. § 332—339.

---

(1) Ἑρμ. Καλλ. γ' § 78 [illegible]. (2) Ὅρα § 29 [illegible].

§ 29.

Ἀντικείμενον τῆς ἐνοχῆς εἰσὶ πράξεις ἔχουσαι χρηματικὴν ἀξίαν (§ 312)· ὅθεν πᾶσα ἐνοχὴ σκοπεῖ ἐμμέσως τὴν κτῆσιν τῆς ἀξίας τοῦ ἀντικειμένου αὐτῆς· ἡ ἀξία ὅμως αὕτη δύναται νὰ ἦναι καὶ ἄμεσον ἀντικείμενον ἐνοχῆς, εἴτε κύριον, εἴτε παρεπόμενον, ἡ δὲ ὑπὸ τοῦ δικαστοῦ γινομένη ἀποτίμησις τῆς παροχῆς ἐξαρτᾶται·

1) ἐκ τοῦ ἀντικειμένου, οὗ τινος πρόκειται νὰ ὁρισθῇ ἡ ἀξία· καὶ 2) ἐκ τῶν περιστάσεων, εἰς ἃς, κατὰ τὴν ἀποτίμησιν, ὀφείλει νὰ ἀποβλέψῃ ὁ δικαστής. Ὡς πρὸς τὰς περιστάσεις ταύτας ἡ ἀποτίμησις ἀναφέρεται ἢ α) εἰς μόνον τὸ ἀληθὲς τίμημα τοῦ πράγματος (verum rei pretium σοῦ πρὸς τὸ διαφέρον, οὐ πρὸς τὸ χρήσιμον τῶν καθέκαστον, ἀλλὰ πρὸς τὸ κοινῇ χρήσιμον) ὅταν τοῦτο δὲν ἀποτελῇ ἀντικείμενον ἀπαιτήσεως, ἀλλὰ χρησιμεύει ὡς μέτρον ῥυθμίζον ἄλλας ἀξιώσεις [π. χ. ὅταν ἀποτιμῶνται τὰ ἐν τῇ κληρονομικῇ οὐσίᾳ πράγματα, ἵνα ὁρισθῇ τὸ εἰς τὸν κληρονόμον ἀνῆκον (ἐλεύθερον παντὸς βάρους) τέταρτον αὐτῆς (τὸ Φαλκίδιον)] ἢ, καὶ ἂν ἀποτελῇ ἀντικείμενον ἀπαιτήσεως, δὲν προηγήθη ζημία, ἧς ἐπιζητεῖται ἡ ἀνόρθωσις· ἢ β') εἰς τὴν ἀξίαν, ἣν ἔχει τὸ πρᾶγμα ὡς πρὸς τὸν δικαιοῦχον, δηλ. ἐκτιμωμένων τῶν ἀτομικῶν αὐτοῦ περιστάσεων, αἵτινες ὁ ἵζουσι τὴν ἀξίαν τοῦ ἀντικειμένου (ἀποτίμησις τοῦ διαφέροντος, aestimatio ejus quod interest)· τοῦτο δὲ συμβαίνει ὁσάκις πρόκειται νὰ καταβληθῇ ἡ ἀξία ἕνεκα βλάβης, ἧς ὁ δικαιοῦχος δικαιοῦται, δι' οἱ νδήποτε λόγον ν' ἀπαιτήσῃ τὴν ἀνόρθωσιν. Τὸ διαφέραν τοῦτο δύναται νὰ ἦναι ἴσον τῷ τιμήματι τοῦ πράγματος, ἐνίοτε ὅμως καὶ ἀνώτερον ἢ κατώτερον αὐτοῦ. Καλλιγᾶ τόμ. 3 σελ. 386 καὶ ἑπ, Παπ. § 340.

§ 30.

Τί ἐστι διαφέρον (id quod interest; Κανόνες καθ' οὓς ἀποτιμᾶται).

Τὸ διαφέρον εἶναι ἡ διαφορὰ μεταξὺ τῆς νῦν, μετὰ ἐπιζήμιον γεγονός, ὑπαρχούσης περιουσίας καὶ τοῦ ποσοῦ αὐτῆς, ὅπερ ἤθελεν ὑπάρχει ἄνευ τῆς ζημίας ἐκείνης· περιλαμβάνει δὲ τὴν ἐλάττωσιν τῆς περιουσίας κατά τε τὰ ἐνεστῶτα, ἤτοι τὰ κεκτημένα (damnum, θετικὴ ζημία, damnum emergens) καὶ τὰ μέλλοντα, ἤτοι τὰ ἀποκτηθησόμενα στοιχεῖα, lucrum, lucrum cessans,

ἀποθετικὴ ζημία, στέρησις κέρδους). Ἡ ἀποτίμησις τοῦ διαφέροντος γίνεται ὡς ἑξῆς.

1) Μόνον περιουσίας συμφέρον δύναται ν' ἀπαιτηθῇ, (οὐ χρὴ ἐκ τῆς διαθέσεως [τοῦ φυσικοῦ πατρὸς τοῦ ἀναιρεθέντος δούλου] σκοπεῖσθαι τὴν διατίμησιν, ἀλλ' ὅσου ἔμελλε, πᾶς τις ἕτερος ἀγοράζειν αὐτόν, εἰς τοσοῦτον ὁ ἀνελὼν τὸν δοῦλον καταδικάζεται). Ἀποτιμᾶται δὲ μόνη ἡ ζημία, ἥτις ἀληθῶς (ἀμέσως ἢ ἐμμέσως) παρήχθη ἀπὸ τοῦ ἐπιβλαβοῦς γεγονότος.

3) Τὸ ἐξ ἀτομικῶν περιστάσεων καὶ σχέσεων προκύπτον διαφέρον ἀποτιμᾶται συνήθως ἐπὶ μόνης τῆς θετικῆς ζημίας (καθ' ἣν ἀσφαλῶς διαγινώσκεται ἡ συνάφεια μετὰ τοῦ παραγαγόντος αὐτὴν αἰτίου) οὐχὶ δὲ ἐπὶ τῆς στερήσεως κέρδους, καθ' ἃς ἀποτιμᾶται μόνη ἡ κοινὴ καὶ ἐκ τοῦ προορισμοῦ τοῦ πράγματος μετὰ βεβαιότητος προσδοκωμένη ὠφέλεια (utilitas circa rem ipsam).

4) Περὶ τοῦ διαφέροντος τῆς ἐν ὡρισμένῳ τόπῳ καταβολῆς τοῦ ἀντικειμένου τῆς παροχῆς γενήσεται λόγος κατωτέρω (§ 346).

5) Διὰ νὰ θέσῃ τέρμα εἰς τὴν ἔκτασιν τοῦ διαφέροντος ὁ Ἰουστινιανὸς ὥρισεν, ὅτι τοῦτο δὲν πρέπει νὰ ὑπερβαίνῃ τὸ διπλάσιον τῆς ἀξίας ἐν πᾶσι τοῖς θέμασιν, ἅτινα ῥητὴν ἔχουσι ποσότητα ἢ φύσιν, τυχὸν ἐν πράσεσιν, ἐν μισθώσεσιν, ἐν πᾶσι τοῖς συναλλάγμασιν, ὅθεν ἡ διάταξις αὕτη ἰσχύει ἐπὶ μόνων τῶν συμβάσεων, αἵτινες ἔχουσιν ὡρισμένον ἀντικείμενον καὶ καθ' ἃς ἡ ἀποζημίωσις ἐπιδιώκεται διὰ τῆς ἐκ τῆς συμβάσεως ἀγωγῆς, οἱοσδήποτε καὶ ἂν ἦναι ὁ τὴν ζημίαν παραγαγὼν λόγος. Καλ. σ. 386 καὶ ἑπ. Παπ. § 341. Ἴδε Παπ. § 342.

§ 31.

Τί ἐστι ἐκτιμητικὸς (ἔνδικος) ὅρκος; Πότε ὁρίζεται δι' αὐτοῦ τὸ διαφέρον; Τίνα χαλινὸν τίθησιν ὁ νόμος εἰς τὸν διὰ τοῦ ὅρκου τούτου ὁρίζοντα τὸ διαφέρον; Ὁποῖον τὸ περὶ τοῦ ὅρκου τούτου νῦν ἰσχύον δίκαιον;

§ 32.

Εἰς τὸν § 343—345 ὁ Κ. Παπ. ὁμιλεῖ περὶ τόκων, ἀλλ' ἐγὼ θέλω ὁμιλήσει περὶ τούτου ἐν λέξ. Τόκοι.

§ 33.

Τόπος τῆς παροχῆς.—Ἐπὶ τινων παροχῶν ἡ ἐν ὡρισμένῳ τόπῳ

ἐκτέλεσις εἶναι οὐσιῶδες αὐτῶν στοιχεῖον, ὅθεν μόνον αὐτόθι δύνανται νὰ ἐκτελεσθῶσι.

Τίνες εἰσὶν αὗται;

Ἄλλαι δὲ ἐκτελοῦνται ἐπίσης ἀκριβῶς κατὰ πάντα τόπον.

Ὁποῖον ἀποτέλεσμα τῆς ἐν ὡρισμένῳ τόπῳ τελέσεως τοῦ συμβολαίου ἢ τοῦ προσδιορισμοῦ τοῦ τῆς ἐκτελέσεως τόπου;

Α'.) Ὡς πρὸς τὸ δικαίωμα τοῦ δανειστοῦ τοῦ νὰ ἐπιδιώξῃ τὴν ἐκτέλεσιν.

α'.) Κατὰ τὸν ρωμαϊκὸν νόμον.

Ἀγωγὴ περὶ τοῦ ἐν ᾧ δήλῳ τόπῳ δίδοσθαι χρὴ τὸ εἴτι δήποτε (actio de eo quod certo loco).

β'.) Κατὰ τὸ νῦν ἰσχύον δίκαιον,

Ἐπὶ τῶν πολιτικῶν·

Ἐπὶ τῶν ἐμπορικῶν ὑποθέσεων.

Ἐν τίνι τόπῳ λαμβάνει ὕπαρξιν ἡ μεταξὺ ἀπόντων δι' ἐπιστολῶν ἢ δι' ἀγγέλου συναπτομένη σύμβασις;

Β'.) Ὡς πρὸς τὸ δικαίωμα τοῦ ὀφειλέτου τοῦ νὰ προσφέρῃ τὸ ὀφειλόμενον.

Ἂν δὲν ὡρίσθη ὁ τόπος τῆς ἐκτελέσεως, κατὰ τίνα τόπον ἐπιδιώκει τὸ ὀφειλόμενον ὁ δανειστὴς, ἢ προσφέρει αὐτὸ σκοπίμως ὁ ὀφειλέτης;

Πᾶσα παροχὴ, καθὸ ἐξωτερικὴ πρᾶξις, συμβαίνει ἐν τόπῳ καὶ χρόνῳ.

Τὸ ζήτημα περὶ τοῦ προσήκοντος τόπου τῆς παροχῆς ἀφορᾷ τόν τε δανειστὴν καὶ τὸν ὀφειλέτην, διότι ὁρίζει ποῦ μὲν ἐκεῖνος δύναται νὰ ἀπαιτήσῃ καὶ νὰ ἐκβιάσῃ τὴν παροχὴν, ποῦ δὲ οὗτος ὀφείλει νὰ προσφέρῃ τὸ ὀφειλόμενον, ἵνα ἱκανοποιήσῃ διὰ τῆς προσφορᾶς τὸν δανειστήν. Κατὰ τοῦτο διακριτέον πρὸ πάντων δύω εἰδῶν πράξεις.

Τινὲς συνέχονται τοσοῦτον, ὡς ἐκ τῆς φύσεως αὐτῶν, μετά τινος τόπου, ὥστε μόνον αὐτόθι δύνανται νὰ ὑποτεθῶσι, μεταβάλλονται δ' ἐντελῶς διὰ τῆς εἰς ἄλλον τόπον μεταθέσεως. Τοιαύτη εἶναι ἡ παράδοσις ὡρισμένου ἀκινήτου, ἢ ἡ ἀνέγερσις ὡρισμένου κτιρίου καὶ αἱ παρόμοιαι. Πᾶσαι αἱ λοιπαὶ πράξεις εἶναι ὡς πρὸς τὸν τόπον τῆς ἐπιχειρήσεως ἀόριστοι κατὰ τοῦτο, ὅτι δύνανται νὰ ἐπιχειρηθῶσιν ἐπίσης ἀκριβῶς κατὰ πάντα τόπον χωρὶς τῆς μεταβολῆς τῆς οὐσίας αὐτῶν, π. χ. ἡ παράδοσις χρημάτων. Ἐπὶ τῶν πράξεων τούτων ἢ ὡρίσθη ὁ τόπος τῆς παροχῆς

διὰ τοῦ παραγαγόντος τὴν ἐνοχὴν γεγονότος π. χ. διὰ τῆς συμβάσεως; ἢ οὔ.

Ἂν ὡρίσθη ὁ τόπος τῆς παροχῆς, αὐτόθι ἐνήγετο ὁ ὀφειλέτης κατὰ τὸν ῥωμ. νόμον, διότι αὐτόθι πὰρήγετο διὰ τῆς συμβάσεως εἰδικὴ αὐτοῦ δωσιδικία (forum contractus), οὐχὶ δὲ ἀλλαχοῦ, οὐδ' ἐν τῷ τόπῳ τῆς γενικῆς αὐτοῦ δωσιδικίας. Ἀλλ' ὁ καθ' ἑαυτὸν ὀρθὸς οὗτος κανὼν ἠδύνατο νὰ ἐπιφέρῃ, πρὸς βλάβην τοῦ δανειστοῦ, ἐντελῆ ἀρνησιδικίαν· ἂν π. χ. ῥωμαῖος ὑπέσχετο νὰ δώσῃ εἰς ῥωμαῖον χίλια νομίσματα ἐν Ἐφέσῳ, ὁ δὲ ὀφειλέτης δὲν ἐνεφανίζετο αὐτόθι, ἡ ἀγωγὴ δὲν ἠδύνατο νὰ κινηθῇ ἐν Ἐφέσῳ, ἀλλ' οὔτε ἐν Ῥώμῃ, μὴ ὑπαγομένη εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ πραίτορος· διὰ νὰ θεραπεύσῃ τὸ κακὸν τοῦτο ὁ πραίτωρ εἰσήγαγεν ἰδίαν ἀγωγὴν (τὴν actio de eo quod certo loco), δι' ἧς ὁ δανειστὴς ἠδύνατο νὰ ἐπιδιώξῃ καὶ ἐν Ῥώμῃ τὴν τοιαύτην ἀπαίτησιν, ἐπιζητῶν αὐτόθι τὴν ἀξίαν (τὴν μείζονα ἢ ἐλάσσονα), ἣν εἶχεν ἐν Ῥώμῃ ἡ ἐν Ἐφέσῳ καταβλητέα ποσότης. Ἡ δὲ ἀξία αὕτη ἐῤῥυθμίζετο κατὰ τὸ μεῖζον ἢ ἔλαττον διαφέρον, ὅπερ εἶχεν ὁ ἐν Ῥώμῃ δανειστὴς εἰς τὴν ἐν Ἐφέσῳ καταβολήν. Τὴν ἀγωγὴν ὅμως ταύτην ἠδύνατο ν' ἀποτρέψῃ ὁ ὀφειλέτης, διδοὺς ἐγγύησιν περὶ τῆς ἐν Ἐφέσῳ καταβολῆς, ἢ ἀποδεικνύων τὴν αὐτόθι προσφορὰν, ἢ κατάθεσιν τῆς ὀφειλομένης ποσότητος.

Ἡ πραιτωρικὴ αὕτη ἀγωγὴ ἦτον ἀναγκαία ἐπὶ μόνων τῶν δι' ἀγωγῶν τοῦ αὐστηροῦ δικαίου ἐπιδιωκομένων ἀπαιτήσεων (§ 112), διότι ἐπὶ τῶν ἐλευθέρων ἀγωγῶν ἡ ἐκ τῆς συμβάσεως ἀγωγὴ ἔφερε τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα. Ἡ διάκρισις αὕτη ἐξέλιπε κατὰ τὸ ἰουστινιάνειον δίκαιον, καθ' ὃ πᾶσα ἀπαίτησις ἐπιδιώκεται δι' ἐλευθέρας ἀγωγῆς.

Κατὰ δὲ τὸ νῦν ἰσχύον δίκαιον, ἐὰν ὁ τόπος τῆς παροχῆς ἦναι ῥητῶς ὡρισμένος, ὁ δανειστὴς ἐνάγει, κατ' ἐκλογὴν, τὸν ὀφειλέτην ἢ ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ, ἢ ἐν τῷ τῆς γενικῆς δωσιδικίας αὐτοῦ (ἐν τῷ τόπῳ τῆς κατοικίας του).

Ἐπὶ δὲ τῶν ἐμπορικῶν ὑποθέσεων, ὁ δανειστὴς ἐνάγει κατ' ἐκλογὴν, ἢ ἔνθα ἐτελέσθη, δηλαδὴ ἔλαβεν ὕπαρξιν ἡ σύμβασις, ἢ ἔνθα ἔχει τὴν κατοικίαν του ὁ ὀφειλέτης· ὅθεν σπουδαῖον ἀποβαίνει τὸ ζήτημα· ἐν τίνι τόπῳ θεωρεῖται τελεσθεῖσα ἡ δι' ἀγγέλου ἢ δι' ἐπιστολῶν μεταξὺ ἀπόντων συναφθεῖσα σύμβασις (1).

(1) Ἀνάπτυξιν πλατυτέραν ἴδε εἰς Εὐρ. λέξ. Πώλησις.

ὁ ὀφειλέτης δικαιοῦται νὰ ἐκπληρώσῃ ἑκουσίως τὴν ὑποχρέωσιν αὐτοῦ μόνον ἐν τῷ διὰ τὴν παροχὴν ὡρισμένῳ τόπῳ, διότι πᾶσα μονομερὴς ἀπόπειρα αὐτοῦ τοῦ νὰ ἐκπληρώσῃ ἀλλαχοῦ τὴν ὑποχρέωσιν δὲν συνεπάγεται τὴν ἀναίρεσιν τῆς ὀφειλῆς.

Ἂν δὲν ὡρίσθη ὁ τόπος τῆς παροχῆς, ὁ δανειστὴς κινεῖ τὴν ἀγωγὴν καὶ ἐκβιάζει τὴν παροχὴν ἢ ἐν τῷ τόπῳ τῆς γενικῆς δωσιδικίας, δυνάμει σιωπηρᾶς συμφωνίας τῶν ἐνεχομένων, ἔχων τὴν ἐκλογὴν μεταξὺ τῶν διαφόρων τούτων τόπων.

Ὁ νόμος σιωπᾷ περὶ τοῦ ζητήματος ἐν τίνι τόπῳ δικαιοῦται ὁ ὀφειλέτης νὰ προσφέρῃ τὸ ὀφειλόμενον, ἐὰν δὲν ἦναι ὡρισμένος ὁ τόπος τῆς παροχῆς· ἐπειδὴ ὅμως πρέπει νὰ ὑπάρχῃ ἐντελὴς ἰσότης μεταξὺ τῶν διαδίκων, ὁ ὀφειλέτης δύναται νὰ προσφέρῃ τὸ ὀφειλόμεον, κατ' ἐκλογήν, ἔν τινι τῶν τόπων, καθ' οὓς ὁ δανειστὴς δικαιοῦται νὰ ἐπιδιώξῃ τὴν καταβολήν. Παπ. § 316, ἔνθα καὶ αἱ σχετ. διατ.

§ 34.

Χρόνος τῆς παροχῆς.

Ἀπὸ τίνος χρονικοῦ σημείου ἄρχεται διὰ τὸν ὀφειλέτην ἡ ἀνάγκη τῆς παροχῆς;

Κατὰ κανόνα, ἅμα συναφθείσης τῆς ἐνοχῆς· ἐκτὸς ἂν ὡρίσθη προθεσμία ἢ ἡ πρᾶξις φύσει δὲν δύναται νὰ ἐκτελεσθῇ ἀμέσως, ἢ ἀμέσως, ἢ προϋποθέτει μήνυσιν (interpellatio) τοῦ δανειστοῦ.

Τὸ ζήτημα περὶ τοῦ προσήκοντος χρόνου τῆς παροχῆς διαφέρει κατά τι τοῦ συγγενοῦς αὐτῷ ζητήματος περὶ τοῦ τόπου τῆς παροχῆς· διότι εἶναι μὲν δυνατὸν νὰ ὁρισθῇ ἀκριβῶς ὁ χρόνος, ὡς καὶ ὁ τόπος, ἤτοι νὰ ὁρισθῇ ὅτι πρᾶξις θέλει, ἐκτελεσθῇ ἐντὸς τεταγμένων χρονικῶν ὁρίων, οὔτε ἐνωρίτερον οὔτε βραδύτερον, ἀλλ' ὁ τοιοῦτος ὁρισμὸς εἶναι σπανιώτατος, καὶ διὰ τοῦτο μικροῦ λόγου ἄξιος.

Σπουδαιότατον ὅμως εἶναι τὸ ζήτημα· ἀπὸ τίνος χρονικοῦ σημείου ἄρχεται διὰ τὸν ὀφειλέτην ἡ ἀνάγκη τῆς παροχῆς, ἡ ἀποτελοῦσα οὐσιῶδες τῆς ἐνοχῆς στοιχεῖον (§ 311). Ἡ κατὰ τοῦτο ὡρισμένη ἐνοχὴ ὀνομάζεται ἐνοχὴ ὑπὸ προθεσμίαν ex die ἐν ἀρχῇ, ἢ in diem εἰς πέρας). Περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τῶν διαφόρων εἰδῶν προθεσμιῶν ὡμιλήσαμεν ἀλλαχοῦ ἐκτενέστερον (§§ 90. 91)· ἐνταῦθα προσθετέον τὰς ἑξῆς ὀλίγας παρατηρήσεις.

ὁ ὑπὸ τῶν συμβαλλομένων ὁρισθεὶς χρόνος τῆς παροχῆς ἀποβαίνει σπουδαῖος ὡς ἐκ τοῦ κανόνος, τοῦ ἐν ἐλλείψει τοιούτου προσδιορισμοῦ ἰσχύοντος, καθ' ὃν πᾶσα ἐνοχή, ἅμα συστηθεῖσα, παράγει τὴν τῆς ἐκτελέσεως ἀνάγκην, ἤτοι πᾶσα ἐνοχὴ δύναται ἀμέσως νὰ ἐκτελεσθῇ (præsens obligatio). Ὁ κανὼν οὗτος ὑπόκειται εἰς τὰς ἑξῆς ἐξαιρέσεις.

Ἡ πρώτη καὶ σπουδαιοτέρα ἐξαίρεσις εἶναι ἡ ἤδη ὑπαινιχθεῖσα, καθ' ἣν ἡ βούλησις, ἡ παραγαγοῦσα τὴν ἐνοχήν, ὁρίζει συνάμα, ὅτι ὑπάρχει ὑπὸ προθεσμίαν· (ἡ τῆς προθεσμίας προσθήκη πάντοτε ὑπὲρ τοῦ ὀφειλέτου ἐστί).

Δευτέρα ἐξαίρεσις ὑπάρχει, ὅταν ἡ πρᾶξις, ὡς ἐκ τῆς φύσεως αὐτῆς, δὲν ἦναι δυνατὸν νὰ ἐκτελεσθῇ ἀμέσως, π. χ. ὅταν πρόκηται νὰ ἐπιχειρηθῇ ἐν μεμακρυσμένῳ τόπῳ ἢ ἐπὶ μηκέτι ὑπαρχόντος ἀντικειμένου.

Συγγενὴς αὐτῆς ἐξαίρεσις ὑπάρχει, ὁσάκις ἡ ἀνάγκη τῆς παροχῆς ἐξαρτᾶται ἀπὸ ἰδίας τινὸς μηνύσεως, ὡς ἐπὶ τοῦ δανείου, τῆς παρακαταθήκης κτλ.

Τὸ σπουδαιότερον καὶ δυσκολώτερον τῶν κατὰ τὸν χρόνον τῆς παροχῆς εἶναι αἱ ὡς πρὸς τοῦτον παραβάσεις καὶ τὰ ἀποτελέσματα αὐτῶν, ἤτοι ἡ ὑπερημερία (mora), περὶ ἧς ποιήσωμεν λόγον ἐν τῷ περὶ ἀλλοιώσεως τῶν ἐνοχῶν τμήματι. Ὅρα Παπ. § 347, ἔνθα καὶ αἱ σχετ. διατ.

Λόγοι, ἐφ' ὧν τίκτονται αἱ ἐνοχαὶ ἐνοχικαὶ συμβάσεις.

Πηγαί. Εἰσ. (3, 13) (4, 5). —Θεοφ. Εἰσ. (γ, 13) (4, 5). — Γαΐου Εἰσ. III, § 88.— Πανδ. (44, 7).— Βασ. (52, 1).

§ 35.

Αἱ ἐνοχαὶ ὡς ἐκ τῆς φύσεως αὐτῶν, παράγονται κυρίως ἀπὸ τῆς βουλήσεως· ὅθεν ἡ σπουδαιοτέρα πηγὴ αὐτῶν (1) εἶναι 1) ἡ σύμβασις· ἐκτὸς ὅμως αὐτῆς τίκτουσιν ἐνοχάς· 2) τὰ συμβόλαια, ἐξομοιούμενα ταῖς συμβιβάσεσιν· 3) ἀθέμιτοι πράξεις· καὶ 4) εὐάριθμοί τινες ἐνοχαὶ παράγονται ἐξ ὡρισμένων γεγονότων καὶ κα-

(1) Ὅρα Καλλ. γ' § 4, 5.

ταστάσεων, ἀνεξαρτήτων τῆς βουλήσεως τῶν ἐνεχομένων (τὸ ὑπο-χρ. ἐπὶ διατροφῇ, προικοδοτήσεως, ἐνταφιασμῷ, παραστάσει κτλ.) καὶ μὴ δυναμένων ν' ἀναχθῶσιν εἰς κοινὴν κατηγορίαν.

Ἀποφάνσεις τῶν Ῥωμαίων περὶ τούτου. Ἴδε Παπ. § 348.

Ἡ ἀλλοίωσις τῆς ἐνοχῆς παράγεται

Α'). Ἐκ τῆς μεταβολῆς τῶν προσώπων, μεταξὺ τῶν ὁποίων ὑφίσταται ἡ ἐνοχή. Ἐνταῦθα ἀνήκει τὸ ζήτημα κατὰ πόσον ἐφαρμόζονται τὰ περὶ καθολικῆς καὶ εἰδικῆς διαδοχῆς.

Β'). Ἐκ τῆς μεταβολῆς τοῦ ἀντικειμένου ἢ τοῦ περιεχομένου τῆς ἐνοχῆς· εἰς τὴν μεταβολὴν ταύτην ἀφορῶσι τὰ περὶ ῥαθυμίας, τῶν τυχηρῶν καὶ τῆς ὑπερημερίας.

§ 36.

Σύμβασις εἶναι ἡ δήλωσις συμφώνου βουλήσεως δύο ἢ πλειόνων, δι' ἧς παράγεται μεταξὺ αὐτῶν ἐνοχή. Παπ. § 350. Καλ. τ. 3 § 1, 46 (1).

Οἱ Ῥωμαῖοι ἐκφράζουσι τὴν ἐνοχικὴν σύμβασιν ἐν γένει διὰ τῶν λέξεων conventio, pactio, pactum, οἱ δὲ βυζ. διὰ τῶν λέξ. σύμφωνον, συνθήκη, συμφώνησις.

§ 37.

Legitimæ καὶ juris gentium conventiones. Ἐκεῖναι ἐξέλιπον ἅπασαι ἐν τῷ νῦν ἰσχύοντι δικαίῳ. (ἀνάπτ. εἰς Παπ. § 350).

§ 38.

Ἑτεροβαρεῖς καὶ ἀμφοτεροβαρεῖς συμβάσεις.

Ἐὰν δὲ ὑπάρχῃ ὡρισμένον ἐκ τοῦ νόμου, ἢ διὰ προσθέτου συμφώνου, ὅτι ὁ ἕτερος τῶν συμβαλλομένων ὀφείλει πρῶτος νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν ἰδίαν ἐνοχήν, ἑκάτερος αὐτῶν ἐνέχεται εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν· ἤτοι ἑκατέρου τὸ δικαίωμα εἶναι κεκτημένον καὶ ἐναστόν, μὴ ὀφείλοντος αὐτοῦ νὰ ἐκπληρώσῃ πρῶτον τὴν ἰδίαν ἐνοχήν, ἵνα ἔχῃ κατὰ τοῦ ἑτέρου δικαίωμα ἀγωγῆς· ὅθεν δίδεται εἰς τὸν ἐναγόμενον ἡ ἔνστασις τῆς μὴ ἐκπληρωθείσης εἰσέτι συμ-

---

(1) Τί ἐστι συνάλλαγμα;— Ἐγκατάλειψις — Ἀπαλλοτρίωσις. Καλ. τ. 3 § 1.

Θέσις συναλλαγμ. ἐντὸς τοῦ Ῥωμ. συστήματος σύγ. § 2.

βάσεως, εἰς δὲ τὸν ἐνάγοντα ἀπόκειται ν' ἀποδείξῃ ὅτι τὸ δικαίωμα τοῦ ἐναγομένου ἀνῃρέθη. καὶ οὕτω ν' ἀποκρούσῃ τὴν ἔνστασιν· ἡ ἀντίῤῥησις αὕτη ἀποτελεῖ ἀληθῆ ἔνστασιν· (ἀνάπτυξιν τοῦ ὑπὲρ τοῦ ἀγοραστοῦ χωρίου) καὶ συνεπείας τῆς ἀρχῆς ταύτης ἴδε εἰς Παπ. § 350 καὶ εἰς Θέμ. τ. 5 σ. 53 ἐπ.

Ἡ λύσις τοῦ ζητήματος τούτου ἔχει πολλὰ ἀποτελέσματα, καθότι τεθέντος ὅτι ἡ προκειμένη ἀντίῤῥησις ἀποτελεῖ ἔνστασιν τοῦ ἐναγομένου,

α') Εἰς αὐτὸν ἐπίκειται ἡ ἀπόδειξις.

β') Ἡ τῆς ἀγωγῆς παραγραφὴ ἄρχεται ἀπὸ τῆς καταρτισθείσης συμβάσεως καὶ οὐχὶ ἅμα ἐκπληρώσαντος τοῦ ἐναγομένου τὴν ἐξ αὐτῆς ὑποχρέωσίν του.

γ') Ἐπὶ τῆς ἐρήμην τοῦ ἐναγομένου δίκης, ὁ δικαστὴς δὲν ἐξετάζει ἐξ ἐπαγγέλματος τὸ γεγονός, εἰς ὃ στηρίζεται ἡ προκειμένη ἀντίῤῥησις, καθὸ μὴ ἀποτελοῦν τὴν βάσιν τῆς ἀγωγῆς. (αὐτ. § 350).

§ 39.

Εἰς τὸν σκοπόν, ὃν προτίθενται οἱ συμβαλλόμενοι, ἤτοι εἰς τὸ μὴ νομικὸν στοιχεῖον τῶν συμβολαίων τούτων ἀναφέρεται ἡ διάκρισις εἰς συμβάσεις προαγούσας μόνου τοῦ ἑτέρου ἢ σκοπούσας ἑκατέρου τῶν συμβαλλομένων τὴν ὠφέλειαν. Αἱ τοῦ πρώτου εἴδους εἰσὶ πάντοτε ἑτεροβαρεῖς, ἡ δὲ ὠφέλεια τοῦ ἑτέρου τῶν συμβαλλομένων συνίσταται, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἀλλ' ὄχι πάντοτε εἰς τὴν αὔξησιν τῆς περιουσίας, διότι λόγου χάριν, ἐπὶ τῆς ὑποθέσεως δωρεᾶς § 97 καὶ ἐπ.) αὐξάνει ἡ τοῦ δωροδόχου περιουσία, ἐνῷ ἐπὶ τῆς παρακαταθήκης ὁ δοὺ αὐτὴν δὲν ἀποβαίνει πλουσιώτερος, ὠφελεῖται ὅμως ἐκ τῆς δι' ἄλλου ἀσφαλοῦς καὶ προσηκούσης φυλάξεως τοῦ ἰδίου πράγματος.

Σύμβασις τοῦ δευτέρου εἴδους (προτιθεμένη τὴν ὠφέλειαν ἑκατέρου τῶν συμβαλλομένων) εἶναι ἢ ἑτεροβαρής, ὡς τὸ ἔντοκον δάνειον, ἢ ἀμφοτεροβαρής, ὡς ἡ ἀγορὰ καὶ ἡ μίσθωσις. Παπ. § 350.— Ἴδε καὶ τὴν λεξ. Διπλᾶ ἔγγραφα.

§ 40.

Συμβάσεις καλῆς πίστεως καὶ τοῦ αὐστηροῦ δικαίου· αἱ τελευταῖαι ἐξέλιπον σήμερον. (ἀνάπτυξιν εἰς Παπ. § 350).

ταστάσεων, ἀνεξαρτήτως τῆς βουλήσεως τῶν ἐνεχομένων (τὸ ὑποχρ. ἐπὶ διατροφῇ, προικοδοτήσεως, ἐνταφιασμῷ, παραστάσει κτλ.) καὶ μὴ δυναμένων ν' ἀναχθῶσιν εἰς κοινὴν κατηγορίαν.

Ἀποφάνσεις τῶν Ῥωμαίων περὶ τούτου. Ἴδε Παπ. § 348.

Ἡ ἀλλοίωσις τῆς ἐνοχῆς παράγεται

Α'). Ἐκ τῆς μεταβολῆς τῶν προσώπων, μεταξὺ τῶν ὁποίων ὑφίσταται ἡ ἐνοχή. Ἐνταῦθα ἀνήκει τὸ ζήτημα κατὰ πόσον ἐφαρμόζονται τὰ περὶ καθολικῆς καὶ εἰδικῆς διαδοχῆς.

Β'). Ἐκ τῆς μεταβολῆς τοῦ ἀντικειμένου ἢ τοῦ περιεχομένου τῆς ἐνοχῆς· εἰς τὴν μεταβολὴν ταύτην ἀφορῶσι τὰ περὶ ῥαθυμίας, τῶν τυχηρῶν καὶ τῆς ὑπερημερίας.

§ 36.

Σύμβασις εἶναι ἡ δήλωσις συμφώνου βουλήσεως δύο ἢ πλειόνων, δι' ἧς παράγεται μεταξὺ αὐτῶν ἐνοχή. Παπ. § 350. Καλ. τ. 3 § 1, 46 (1).

Οἱ Ῥωμαῖοι ἐκφράζουσι τὴν ἐνοχικὴν σύμβασιν ἐν γένει διὰ τῶν λέξεων conventio, pactio, pactum, οἱ δὲ βυζ. διὰ τῶν λέξ. σύμφωνον, συνθήκη, συμφώνησις.

§ 37.

Legitimæ καὶ juris gentium conventiones. Ἐκεῖναι ἐξέλιπον ἅπασαι ἐν τῷ νῦν ἰσχύοντι δικαίῳ. (ἀνάπτ. εἰς Παπ. § 350).

§ 38.

Ἑτεροβαρεῖς καὶ ἀμφοτεροβαρεῖς συμβάσεις.

Ἐὰν δὲ, ὑπάρχῃ ὡρισμένον ἐκ τοῦ νόμου, ἢ διὰ προσθέτου συμφώνου, ὅτι ὁ ἕτερος τῶν συμβαλλομένων ὀφείλει πρῶτος νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν ἰδίαν ἐνοχὴν, ἑκάτερος αὐτῶν ἐνέχεται εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν· ἤτοι ἑκατέρου τὸ δικαίωμα εἶναι κεκτημένον καὶ ἐνεστὼς, μὴ ὀφείλοντος αὐτοῦ νὰ ἐκπληρώσῃ πρῶτον τὴν ἰδίαν ἐνοχὴν, ἵνα ἔχῃ κατὰ τοῦ ἑτέρου δικαίωμα ἀγωγῆς· ὅθεν δίδεται εἰς τὸν ἐναγόμενον ἡ ἔνστασις τῆς μὴ ἐκπληρωθείσης εἰσέτι συμ-

---

(1) Τί ἐστι συνάλλαγμα;— Ἐγκατατάλειψις — Ἀπαλλοτρίωσις. Καλ. τ. 3 § 1.
Θέσις συναλλαγμ. ἐντὸς τοῦ Ῥωμ. συστήματος σύγ. § [illegible]

βάσεως, εἰς δὲ τὸν ἐνάγοντα ἀπόκειται ν᾽ ἀποδείξῃ ὅτι τὸ δικαίωμα τοῦ ἐναγομένου ἀνῃρέθη. καὶ οὕτω ν᾽ ἀποκρούσῃ τὴν ἔνστασιν· ἡ ἀντίῤῥησις αὕτη ἀποτελεῖ ἀληθῆ ἔνστασιν (ἀνάπτυξιν τοῦ ὑπὲρ τοῦ ἀγοραστοῦ χωρίου) καὶ συνεπείας τῆς ἀρχῆς ταύτης ἴδε εἰς Παπ. § 350 καὶ εἰς Θέμ. τ. 5 σ. 53 ἐπ.

Ἡ λύσις τοῦ ζητήματος τούτου ἔχει πολλὰ ἀποτελέσματα, καθότι τεθέντος ὅτι ἡ προκειμένη ἀντίῤῥησις ἀποτελεῖ ἔνστασιν τοῦ ἐναγομένου,

α᾽) *Εἰς αὐτὸν ἐπίκειται ἡ ἀπόδειξις.*

β᾽) Ἡ τῆς ἀγωγῆς παραγραφὴ ἄρχεται ἀπὸ τῆς καταρτισθείσης συμβάσεως καὶ οὐχὶ ἅμα ἐκπληρώσαντος τοῦ ἐναγομένου τὴν ἐξ αὐτῆς ὑποχρέωσίν του.

γ᾽) Ἐπὶ τῆς ἐρήμην τοῦ ἐναγομένου δίκης, ὁ δικαστὴς δὲν ἐξετάζει ἐξ ἐπαγγέλματος τὸ γεγονός, εἰς ὃ στηρίζεται ἡ προκειμένη ἀντίῤῥησις, καθὸ μὴ ἀποτελοῦν τὴν βάσιν τῆς ἀγωγῆς. (αὐτ. § 350).

§ 39.

Εἰς τὸν σκοπὸν, ὃν προτίθενται οἱ συμβαλλόμενοι, ἤτοι εἰς τὸ μὴ νομικὸν στοιχεῖον τῶν συμβολαίων τούτων ἀναφέρεται ἡ διάκρισις εἰς συμβάσεις προαγούσας μόνον τοῦ ἑτέρου ἢ σκοπούσας ἑκατέρου τῶν συμβαλλομένων τὴν ὠφέλειαν. Αἱ τοῦ πρώτου εἴδους εἰσὶ πάντοτε ἑτεροβαρεῖς, ἡ δὲ ὠφέλεια τοῦ ἑτέρου τῶν συμβαλλομένων συνίσταται, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον, ἀλλ᾽ οὐχὶ πάντοτε εἰς τὴν αὔξησιν τῆς περιουσίας, διότι λόγου χάριν, ἐπὶ τῆς ὑποσχέσεως δωρεᾶς § 97 καὶ ἐπ.) αὐξάνει ἡ τοῦ δωροδόχου περιουσία, ἐνῷ ἐπὶ τῆς παρακαταθήκης ὁ δοὺ αὐτὴν δὲν ἀποβαίνει πλουσιώτερος, ὠφελεῖται ὅμως ἐκ τῆς δι᾽ ἄλλου ἀσφαλοῦς καὶ προσηκούσης φυλάξεως τοῦ ἰδίου πράγματος.

Σύμβασις τοῦ δευτέρου εἴδους (προτιθεμένη τὴν ὠφέλειαν ἑκατέρου τῶν συμβαλλομένων) εἶναι ἡ ἑτεροβαρὴς, ὡς τὸ ἔντοκον δάνειον, ἢ ἀμφοτεροβαρὴς, ὡς ἡ ἀγορὰ καὶ ἡ μίσθωσις. Παπ. § 350.— Ἴδε καὶ τὴν λεξ. Διπλᾶ ἔγγραφα.

§ 40.

Συμβάσεις καλῆς πίστεως καὶ τοῦ αὐστηροῦ δικαίου· αἱ τελευταῖαι ἐξέλιπον σήμερον. (ἀνάπτυξιν εἰς Παπ. § 350).

§ 41.

Κανόνες περὶ τῶν κατὰ τὰς ἐνοχικὰς συμβάσεις ἐνεργῶν προσώπων. Συνήθης τύπος αὐτῶν εἶναι ἐκεῖνος, καθ' ὃν οἱ ἀτομικῶς ὡρισμένοι συμβαλλόμενοι συνάπτουσι καὶ τὴν ἐκ τῆς συμβάσεως ἐνοχήν.

Ὁ τύπος οὗτος τροποποιεῖται διττῶς α') χωρούσης τῆς ἐνοχῆς οὐχὶ μεταξὺ τῶν συναλλαξαμένων· β') χωρούσης τῆς συμβάσεως καὶ τῆς ἐνοχῆς μεταξὺ προσώπων μὴ ὡρισμένων ἀμφοτέρωθι ἀτοατομικῶς, ἀλλὰ κατ' ἰδιότητα κοινὴν καὶ εἰς πολλοὺς καὶ δεκτικὴν μεταβιβάσεως.

Ἡ πρώτη τροποποίησις περιλαμβάνει δύο θέματα, τὴν δι' ἀντιπροσώπων σύναψιν τῆς συμβάσεως καὶ τὰ ἀποτελέσματα αὐτῆς πρὸς τρίτους, μὴ ἐκπροσωπουμένους ὑπὸ τῶν συμβαλλομένων. Ἴδε ἀνάπτυξιν εἰς τὸν ἑπ. § · . καὶ Παπ. § 351.

§ 42.

Κανὼν τοῦ ἀρχαίου δικαίου περὶ τῆς ἐπὶ τῶν συμβάσεων ἐκπροσωπήσεως τρίτων· ὁ κανὼν οὗτος ἀνάγεται εἰς τρεῖς θεμελιώδεις ἀρχάς.

Α') Ὑπεξουσία τέκνα καὶ δοῦλοι περιποιοῦσι, διὰ τῶν ἐνοχικῶν αὐτῶν συμβάσεων, εἰς τὸν οἰκογενειάρχην ἀπαιτήσεις, ἤτοι αὐξάνουσι τὴν περιουσίαν αὐτοῦ, τὸ δὲ ἀποτέλεσμα τοῦτο εἶναι οὐ μόνον δυνατὸν, ἀλλὰ καὶ ἀναγκαῖον, ἤτοι δὲν ἐξαρτᾶται οὔτε ἐκ τῆς γνώσεως, οὔτε ἐκ τῆς βουλήσεως τοῦ οἰκογενειάρχου (§§ 76 καὶ 172).

Β') Δὲν δύνανται διὰ τῶν ἐνοχικῶν αὐτῶν συμβάσεων νὰ καταστήσωσι τὸν οἰκογενειάρχην ὀφειλέτην, ἤτοι νὰ ἐλαττώσωσι τὴν περιουσίαν αὐτοῦ· οὔτε τοῦτο δὲ τὸ ἀποτέλεσμα ἐξαρτᾶται ἀπὸ τῆς βουλήσεως τοῦ οἰκογενειάρχου.

Γ') Πάντες οἱ λοιποὶ (liberæ, extraneæ personæ), παριστάμενοι ἐπὶ τῶν ἐνοχικῶν αὐτῶν πράξεων ὡς ἀντιπρόσωποι ἄλλων, ἀδυνατοῦσι νὰ καταστήσωσιν αὐτοὺς δανειστάς, ἢ ὀφειλέτας, τὸ δὲ ἀδύνατον τοῦτο εἶναι ἀνεξάρτητον τῆς βουλήσεως τῶν τρίτων.

Ἐξαιρέσεις τοῦ κανόνος αὐτοῦ ἀποτελοῦσιν α) ἡ ἀγωγὴ κατὰ τοῦ τὸν πλοίαρχον (actio exercitoria) προστήσαντος (1) β') ἡ τοῦ χρηματίου (2)· γ') ἡ διαιροῦσα τὸ κέρδος ἀγωγή· δ') ἡ κατὰ κέ-

---

(1) Παρ. § 323. (2) Αὐτ. καὶ § 173.

λευσιν (Παπ. § 323) καὶ ἑ) ἡ ἀγωγὴ τοῦ ἐν πράγμασι τοῦ πατρὸς ἢ τοῦ κυρίου δαπανηθέντος. (Ἴδε ἀνάπτ. εἰς Παπ. § 352).

§ 43.

Τὸ πραιτωρικὸν δίκαιον ἐπέφερε καὶ ἄλλας τινὰς ἐξαιρέσεις· ὁ Πραίτωρ, ἐναντίον τοῦ ἀρχαίου κανόνος, παρεῖχεν ἢ ἀπεποιεῖτο, κατὰ τὴν πραγματικὴν ἀνάγκην, εἰς τὸν ἐκπροσωπούμενον τὰς συνήθεις ἐκ τῆς ἐνοχικῆς σχέσεως ἀγωγάς. Τοιαῦται ἐξαιρέσεις εἶναι αἱ ἀφορῶσαι 1) τὴν ὑπὸ ἐπιτρόπου ἢ κηδεμόνος διαχείρησιν τῆς περιουσίας τοῦ ὀρφανοῦ· 2) τὴν διαχείρισιν τῆς περιουσίας τῶν κοινοτήτων· 3) τὴν ἐπὶ δικαστηρίου ἐκπροσώπησιν.

Περὶ ὧν ὅρα ἀνάπτυξιν εἰς Παπ. § 353.

§ 44.

Τροποποίησις τοῦ ἀρχαίου ἐκείνου κανόνος περὶ τῆς κατὰ τὰς συμβάσεις ἐκπροσωπήσεως· κατὰ τὴν τροποποίησιν ταύτην ὁ ἀρχαῖος κανὼν διετηρήθη μόνον ἐπὶ τῶν διατετυπωμένων συμβάσεων.

Χωρίον μαρτυροῦν τὴν τροποποίησιν.

Ὁποῖον τὸ πρακτικὸν αὐτῆς ἀποτέλεσμα ἐν τῷ Ἰουστινιανείῳ, καὶ ὁποῖον κατὰ τὸ νῦν ἰσχύον δίκαιον. Αἱ ἐξαιρέσεις τοῦ κανόνος ἐκείνου ἀπώλεσαν τὸ πρακτικὸν αὐτῶν κῦρος. Ἴδε ἀνάπτυξιν εἰς Παπ. § 354.

§ 45.

Ἐκτὸς τῶν ἀνωτέρω ἐκτεθέντων, ὑπάρχουσι καὶ ἄλλα ἀποδεικνύοντα τὴν τροποποίησιν τοῦ ἀρχαίου κανόνος· εἰς τὰς συμβάσεις ὑπάγονται πρὸ πάντων τὰ συναινέσει συνιστάμενα συναλλάγματα, ἡ ἀντιχώνησις καὶ τὸ ψιλὸν σύμφωνον, ὅπερ δὲν παράγει μὲν ἀγωγήν, ἔχει ὅμως ἄλλα σπουδαῖα ἀποτελέσματα.

Περὶ πασῶν τῶν συμβάσεων τούτων ἰσχύει ὁ κανών, ὅτι τὸ μόνον οὐσιῶδες στοιχεῖον τῆς καταρτίσεως αὐτῶν εἶναι ἡ δήλωσις συμφώνου βουλήσεως, πάντη δὲ ἀδιάφορος ὁ τύπος τῆς δηλώσεως αὐτῆς· ὁ κανὼν οὗτος συνέχεται μετὰ τῆς ἰδιότητος τῶν εἰρημένων συμβάσεων, ὡς καλῆς πίστεως συμβολαίων, ἅτινα ρυθμίζονται κατὰ μόνην τὴν ἀληθῆ καὶ πάσης διατυπώσεως τοῦ (αὐστηροῦ) ἀστυκοῦ δικαίου ἐλευθέραν πρόθεσιν τῶν συμβαλλομένων,

ὅθεν αἱ συμβάσεις αὗται συνάπτονται ἢ παρόντων, ἢ ἀπόντων τῶν συναλλαττομένων, ἐν δὲ τῇ τελευταίᾳ ταύτῃ περιπτώσει ἡ συμβασις καταρτίζεται, εἴτε δι ἐπιστολῆς, εἴτε δι' ἀγγέλου (nuntius), ὅστις ἐξομοιοῦται μὲ ἔμψυχον ἐπιστολήν.

Τί ἐστι ἄγγελος;

Ὁ ἄγγελος δὲν διαφέρει τοῦ πληρεξουσίου, ὅστις συνάπτει ἐν ὀνόματι τοῦ ἐντολέως τὴν σύμβασιν, ἐνεργῶν κατ' αὐτὴν ὡς ἁπλοῦν ὄργανον, δι' οὗ ἐκδηλοῦται ἡ τοῦ ἐντολέως βούλησις.

Κανὼν περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς διὰ πληρεξουσίου συναπτομένης συμβάσεως. (Ἴδε ἀνάπτ. εἰς Παπ. § 355).

§ 46.

Ἀνίσχυρος εἶναι ἡ σύμβασις, ἡ σκοποῦσα νὰ παραγάγῃ δικαίωμα ἢ ὑποχρέωσιν τρίτου, μὴ ἐκπροσωπουμένου ὑπὸ τῶν συμβαλλομένων, ὁ δὲ κανὼν οὗ ος ἰσχύει ἐπί τε τῶν διατετυπωμένων καὶ τῶν ἀδιατυπώτων συμβολαίων. αὐτ. § 356.

§ 47.

Περιπτώσεις καθ' ἃς ἐνίοτε ἀποκτᾷ δικαίωμα οὐχὶ ὁ τρίτος, ἀλλ' ὁ ἐπιχειρῶν τὴν σύμβασιν.

Α') Ὅταν ὁ τρίτος δὲν παρίσταται ὡς δικαιοῦχος, ὡς δανειστής, ἀλλ' ὡς πρόσωπον, εἰς ὃ δύναται νὰ καταβληθῇ τὸ ὀφειλόμενον ἐπίσης ἐγκύρως, ὡς καὶ εἰς τὸν δανειστὴν (adjectus solutionis causa)· ἡ περίπτωσις αὕτη δὲν αποτελεῖ ἀληθῆ ἐξαίρεσιν τοῦ κανόνος, ἀλλ' εἰδικὸν τρόπον τῆς ἐκτελέσεως τῆς παροχῆς.

Β') ὅταν ἡ πρὸς τὸν τρίτον γενομένη παροχὴ δὲν ἀποβαίνῃ εἰς ὄφελος αὐτοῦ, ἀλλὰ τοῦ συμβαλλομένου· τοῦτο συμβαίνει, ὅταν ὁ τρίτος ἦναι ὑπεξούσιος υἱὸς ἢ δοῦλος, ἢ διοικητὴς τῶν ὑποθέσεων, ἢ δανειστὴς τοῦ συμβαλλομένου.

Γ') ὅταν ἡ πρὸς τὸν τρίτον παροχὴ ὁρίζεται οὐχὶ ὡς δικαίωμα αὐτοῦ, ἀλλ' ὡς αἵρεσις, ἧς ἡ ἀθέτησις δικαιοῖ τὸν συμβαλλόμενον νὰ ἐπιζητήσῃ κατὰ τοῦ ὀφειλέτου χρηματικὴν ποινήν.

Περιπτώσεις, καθ' ἃς ἀποκτᾷ δικαίωμα ὁ τρίτος, οὐχὶ δὲ ὁ συμβαλλόμενος.

Α') Ὅταν ὁ υἱός, ἢ ὁ δοῦλος δέχωνται ὑπόσχεσιν παροχῆς πρὸς τὸν πατέρα ἢ τὸν κύριον· ὁ ὁρισμὸς οὗτος εἶναι κατ' ἐπιφάνειαν μόνον ἐξαίρεσις τοῦ ἀνωτέρω κανόνος (§ 352).

Β') Σπουδαιοτέρα εἶναι ἡ περίπτωσις, καθ' ἣν ἡ σύμβασις, ἡ ὑπὲρ τρίτου κατ' ἀρχὰς μὴ ἐκπροσωπουμένου ὑπὸ τῶν συναλλαττομένων συναφθεῖσα, μεταβάλλεται βραδύτερον εἰς σύμβασιν δι' ἀντιπροσώπου τελεσθεῖσαν, ὅπερ συμβαίνει ὁσάκις ὁ τρίτος ἐγκρίνῃ βραδύτερον τὴν πρὸς ὄφελος αὐτοῦ, ἄνευ ἐντολῆς, συναφθεῖσαν σύμβασιν, μεταβάλλων εἰς ἀντιπρόσωπον αὐτοῦ τὸν ἐν ἀρχῇ μὴ ἐκπροσωποῦντα αὐτὸν συμβαλλόμενον· οὕτω δὲ ἀποβαίνει καὶ ἡ περίπτωσις αὕτη κατ' ἐπιφάνειαν μόνον ἐξαίρεσις τοῦ κανόνος, διότι πάντοτε σχεδὸν αἱ τοιαῦται συμβάσεις ἐννοοῦνται συναπτόμεναι ὑπὸ τοῦ ἐπιχειροῦντος αὐτὰς ὡς διαχειριστοῦ τῶν ὑποθέσεων τοῦ τρίτου, ὥστε, ἅμα ἐπελθούσης τῆς ἐγκρίσεως, ὁ συμβαλλόμενος εἶναι τοῦ τρίτου ἀντιπρόσωπος.

Γ') Ὅταν τις δέχεται ὑπόσχεσιν παροχῆς πρὸς τὸν ἴδιον αὐτοῦ κληρονόμον, οὗτος ἀποκτᾷ τὸ ἐκ τῆς συμβάσεως δικαίωμα.

Δ') Εἴς τινας περιπτώσεις ὁ συνιστῶν προῖκα δύναται, συνομολογῶν τὴν ἀπόδοσιν αὐτῆς εἰς τρίτους, νὰ περιποιήσῃ εἰς αὐτοὺς δικαίωμα ἀναζητήσεως τῆς προικὸς (§ 237 Β. 1). Ἴδε Παπ. § 356. Πρβλ. Καλ. τ. γ' § 94.

§ 48.

Οἱ ἐκτεθέντες κανόνες περὶ τῆς ἐπὶ τῶν συμβάσεων ἐκπροσωπήσεως ἰσχύουσι καὶ νῦν παρ' ἡμῖν. Παπ. § 357.

§ 49.

Δὲν ἰσχύει ἡ σύμβασις, ἣν συνάπτει ὡρισμένον πρόσωπον ὡς ὀφειλέτης μετ' ἀορίστου προσώπου ὡς δανειστοῦ. (Ἴδε ἀνάπτ. εἰς Παπ. § 368. Ῥάλ. Ἐμπ. δ. § 359.

§ 50.

Ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Συνέπειαι τῶν συναλλαγμάτων» ὁ Κ. Καλλιγᾶς, τ. γ' ἔχει τὴν ἑπομένην περίληψιν.

Διὰ τοὺς συμβαλλομένους.
Ἀκυρότης τῶν ἀφορωσῶν τοὺς μὴ συμβαλλομένους συνεπειῶν.
Ἐξαιρέσεις ἐπὶ τῶν ἀλλοτρίῳ ὀνόματι συναφθέντων συναλλαγμάτων.

Ἕνεκα ἄλλου μὴ συλλαχθέντος ὡς ὀφειλέτου, ἢ ὡς συνδανειστοῦ, ἢ ὡς συνοφειλέτου.

Δικαιώματα τρίτων ἐπὶ συναλλαγμάτων, καθ' ἃ ποσῶς δὲν γίνεται μνεία αὐτῶν.

Πότε εἶναι ἐνδεχόμεναι ὑποχρεώσεις ἐξ ἀλλοτρίου συναλλάγματος. ὅρα τὴν ἀνάπτυξιν εἰς §§ 90—95.

§ 51.

Ὑπὸ τὴν ἐπιγραφὴν «Ἔκτασις τῆς ἀκυρώσεως» ὁ Κ. Καλλιγᾶς ἔχει τὴν ἑπομένην περίληψιν.

Περὶ ἀπολύτου καὶ σχετικῆς ἀκυρότητος.

Παραδείγματα κατὰ τῆς σχετικῆς ἀκυρότητος.

Τ' ἀμφιβαρῆ συναλλάγματα δὲν ἀποδεικνύουν τὴν σχετικὴν ἀκυρότητα, διότι ἐξηγοῦνται διὰ τῆς ἐν μέρει ἀκυρώσεως.

Παραδείγματα ἀμφιβαρῶν συναλλαγμάτων καὶ μὴ ὑποχρεωτικῶν ἑκατέρωθεν.

Συναλλάγματα τῶν ἀνηλίκων.

Περὶ φυσικῆς ἐνοχῆς· ἐσφαλμέναι γνῶμαι.

Συμπεράσματα ἐν γένει ἐπὶ ἀμφιβαρῶν συναλλαγμάτων.

Ἀκυρότης ἀπηγορευμένων ἐκποιήσεων ἐν γένει.

Ἰδίως ἐπὶ κτημάτων ἀνήβων.

Ἐπὶ προικώων. ὅρα αὐτ. ἀνάπτ. εἰς τοὺς §§ 96—105.

§ 52.

Τί ἐστι γραμμάτιον πληρωτέον τῷ κομιστῇ ἐπὶ τῇ ἐμφανίσει;

Δὲν ἰσχύει κατὰ τὸν Ῥωμαϊκὸν καὶ Βυζαντινὸν νόμον. Ὁποία ἀνάγκη παρήγαγε τὸ ζήτημα περὶ τοῦ κύρους ποιούτων γραμματίων;

Διαφορὰ μεταξὺ κυριότητος καὶ ἐνοχικοῦ δικαιώματος, ὡς πρὸς τὸν τρόπον τοῦ συναλλάττεσθαι περὶ αὐτῶν καὶ ἰδίως τοῦ μεταβιβάζειν αὐτὰ εἰς ἄλλους.

Ἡ κυριότης ἐκποιεῖται, ἡ δ' ἐνοχικὴ ἀπαίτησις οὐχί. Ὁ θέλων νὰ ἀποκτήσῃ τοιαύτην ἀπαίτησιν, ἣν κέκτηται νῦν ἄλλος, δύναται νὰ πράξῃ τοῦτο ἢ δι' ἀνακαινισμοῦ, τῇ συμπράξει τοῦ τε προτέρου δανειστοῦ καὶ τοῦ ὀφειλέτου (ὅπερ συνήθως εἶναι δυσχερές), ἢ δι' ἐκχωρήσεως, δι' ἧς δὲν ἀποκτᾷ ἰδίαν ἀπαίτησιν, ἀλλὰ μόνον τὴν ἐξουσίαν νὰ ἐπιδιώξῃ τὸ τοῦ προτέρου δανειστοῦ δικαίωμα ἀπαιτήσεως.

Ὁποῖα τὰ ἀποτελέσματα τοῦ τρόπου τούτου τοῦ συναλλάττεσθαι περὶ ἐνοχικῶν ἀπαιτήσεων;

Δὲν συμβιβάζονται μὲ τὰς ἀνάγκας τῆς ἡμετέρας ἐποχῆς.

Ἴδε ἀνάπτυξιν εἰς Παπ. § 359.—Ἴσως ἐν λ. Συναλλαγματικαὶ γίνῃ ἐκτενέστερος περὶ τούτου λόγος.

§ 53.

Ὁ τύπος τῶν ἐμπορικῶν εἰς διαταγὴν πιστωτικῶν ἐγγράφων θεραπεύει τὴν ἀνωτέρω ἀνάγκην τῆς ἐμπορικῆς καὶ βιομηχανικῆς τάξεως, ἥτις κυρίως συνάπτει τὰ συμβόλαια, περὶ ὧν ἐκδίδονται τὰ τοιαῦτα πιστωτικὰ ἔγγραφα. Ἴδε ἀνάπτ. εἰς Παπ. § 360.

§ 54.

Ἔγγραφα πληρωτέα τῷ κομιστῇ ἐκδιδόμενα ὑπὸ τῆς πολιτείας ἢ ὑπὸ ἄλλων νομικῶν προσώπων, ἐπιτρεπούσης αὐτῆς.

Αἱ ἀνώνυμοι μετοχαὶ τῆς ἐθνικῆς τραπέζης τῆς Ἑλλάδος καὶ τῷ κομιστῇ πληρωτέα γραμμάτια αὐτῆς.

Σπουδαῖα ζητήματα ἀναφυόμενα ἐπὶ τῶν τοιούτων ἐγγράφων. Ἔχουσι κῦρος τὰ τοιαῦτα ἔγγραφα ἄνευ εἰδικοῦ νόμου, ἐπιτρέποντος τὴν ἔκδοσιν καὶ ῥυθμίζοντος τὰς σχέσεις τῶν κομιστῶν μετὰ τοῦ ἐκδότου; ὄχι· καὶ διὰ τίνα λόγον;

Τίνες ἰδίως οἱ κίνδυνοι, οἱ προκύπτοντες ἐκ τῆς ἀνεπιτηρήτου ἐκδόσεως τοιούτων γραμματίων; Ἴδε ἀνάπτυξιν εἰς Παπ. § 361 καὶ τὴν ἐν Εὐρ. λ. Τράπεζα Ἐθνική.

§ 55.

Ἐπὶ τῶν πληρωτέων εἰς τὸν κομιστὴν ἐγγράφων ὁποία πρὸς τὸ ἔγγραφον σχέσις παράγει τὴν ἰδιότητα τοῦ δανειστοῦ;

Ἀπαιτεῖται ἑκάστοτε ἡ τῆς κυριότητος τοῦ ἐγγράφου ἀπόδειξις; οὐχί· καὶ διατί;

Ὁποῖον τὸ συμφέρον τοῦ δανειστοῦ καὶ τοῦ ὀφειλέτου ἐπὶ τῶν γραμματίων τούτων;

Τὰ συμφέροντα ταῦτα συμβιβάζονται, καθιερουμένης τῆς ἀρχῆς, ὅτι ἀληθῆς μὲν δικαιοῦχος ἐπὶ τῶν προκειμένων γραμματίων εἶναι ὁ κύριος αὐτῶν, ἀλλ' ἡ νομὴ ἀποτελεῖ πάντοτε τεκμήριον τῆς κυριότητος, ἐνόσῳ ὁ ἀπολέσας ἀκουσίως τὴν νομὴν, δὲν εἰδοποιήσῃ περὶ τούτου τὸν ὀφειλέτην καὶ δὲν προκαλέσῃ δικαστικὴν ἔρευναν περὶ τῆς ἰδίας κυριότητος ἐπὶ τοῦ ἀπολεσθέντος γραμματίου. Ἴδε ἀνάπτυξιν εἰς Παπ. § 362.

§ 56.

Πρακτικὰ ζητήματα ἀναφυόμενα ἐπὶ τῶν εἰς τὸν κομιστὴν πληρωτέων γραμματίων.

Κατὰ τίνα τρόπον μεταβιβάζεται καὶ διεκδικεῖται ἡ κυριότης αὐτῶν;

Ἡ μεταβίβασις καὶ ἡ διεκδίκησις γίνονται ὡς καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν τῆς κυριότητος ἀντικειμένων. Ἐπικρατοῦσα ἐναντία γνώμη ὡς πρὸς τὴν διεκδίκησιν. Ἀντίκρουσις αὐτῆς.

Περὶ ἀπωλείας τῶν εἰς τὸν κομιστὴν πληρωτέων γραμματίων· αὕτη δὲν ταυτίζεται μὲ τὴν ἀπώλειαν τῶν μεταλλικῶν ἢ τῶν χαρτίνων νομισμάτων. Ἡ ἐπιφύλαξις τοῦ ὀφειλέτου, ὅτι δὲν ἀναδέχεται ἄλλην ὑποχρέωσιν ἢ την τῆς πληρωμῆς τῶν τοιούτων γραμματίων εἰς τὸν κομιστὴν, δὲν ἔχει τὴν ἔννοιαν, ὅτι εἶναι ἐντελῶς ἀδιάφορον εἰς τὸν ὀφειλέτην ἐὰν πληρώσῃ αὐτὰ εἰς τὸν κύριον ἢ τὸν ἀποδεδειγμένον κλέπτην ἢ ἅρπαγα, οὔτε ὅτι ἡ τυχαία καταστροφὴ αὐτῶν πρέπει νὰ καταλογίζεται εἰς τὰ κέρδη τοῦ ὀφειλέτου.

Διαδικασία τῆς ἀκυρώσεως τῶν τοιούτων γραμματίων, ἐὰν ἀποδειχθῇ ἡ ἀπώλεια ἢ ἡ καταστροφὴ αὐτῶν.

Οἱ περὶ ἀπωλείας καὶ ἀκυρώσεως τῶν εἰς τὸν κομιστὴν πληρωτέων γραμματίων κανόνες δὲν ἐφαρμόζονται εἰς τὰ τραπεζικὰ γραμμάτια τῶν τραπεζῶν, αἵτινες, θέτουσαι αὐτὰ δυνάμει νόμου εἰς κυκλοφορίαν, ὑποχρεοῦνται, νὰ τὰ ἐξαργυρόνωσιν ἅμα προσαγόμενα εἰς τὸ ταμεῖον αὐτῶν. Ἴδε ἀνάπτ. εἰς Παπ. § 363, 364.— Πρλ. τὴν ἐν Εὐρ. λ. Συναλλαγματικαί.

Σύναψις τῶν ἐνοχικῶν συμβάσεων.

Παπ. § 365. Καλ. τ. 3 § 46 ἑπ.

§ 57.

Ἡ σύναψις τῆς συμβάσεως ἐξαρτᾶται ἐκ τῶν ἑξῆς γεγονότων, ἃ ἀπαντῶνται κατὰ πᾶσαν δήλωσιν βουλήσεως ἐν γένει· ἐκ τῆς βουλήσεως· τῆς δηλώσεως αὐτῆς, καὶ τῆς συμφωνίας τῆς βουλήσεως μὲ τὴν δήλωσιν.

Ἐπὶ τῆς βουλήσεως παρατηροῦμεν δύο τινά· τὴν βούλησιν καθ' ἑαυτὴν καὶ τὴν ἔκτασιν αὐτῆς.

§ 58.

Όταν δὲν ἐτελέσθη συμφωνία, ὑπάρχει ἁπλῆ ἐπαγγελία (pollicitatio), μὴ ἔχουσα ὑποχρεωτικὴν ἀνάγκην.

Ἐξαιρέσεις ὑπάρχουν ὡς πρὸς τὴν ὑπόσχεσιν προικός· ὡς πρὸς τὰς ἐπαγγελίας πρὸς ἐκκλησίας, δήμους ἢ πολιτείας. (Ἀνέγερσις μονῆς ἀτελής. Ἀρμ. ε ή § 94). Πρλ. Καλ. γ' § 46.

§ 59.

Συστατικὸν τῶν συναλλαγμάτων εἶναι ἡ ἀμοιβαία συναίνεσις τῶν προσώπων περὶ ἐξωτερικῶν πραγμάτων, τὰ ὁποῖα εἶναι εἰς τὴν διάθεσίν των· ἡ συμφωνία των, ἀποτελεῖ δεσμὸν μεταξὺ αὐτῶν, ὥστε οὐδεὶς μονομερῶς δύναται ν' ἀποσυρθῇ· ἡ συνομολογηθεῖσα ἀπόφασις ἀποτελεῖ κεκτημένον δικαίωμα.

Διὰ νὰ ὑπάρξῃ τοιαύτη συναίνεσις, εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐκφρασθῶσιν ἀμφοτέρωθεν οἱ συμβαλλόμενοι καὶ νὰ συνεννοηθοῦν περὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου. Ἀλλ' ἡ ἔκφρασις τῆς συμφώνου αὐτῶν θελήσεως δὲν ἀπαιτεῖται νὰ γίνῃ ἐπὶ παρουσίᾳ καὶ συγχρόνως. Ἡ τοῦ τόπου ἢ τοῦ χρόνου τὸ διάστημα δὲν ἐμποδίζουν ὥστε νὰ συμβληθῶσιν, ἅμα ὑπάρχουν τὰ μέσα νὰ ἐξηγηθοῦν ἀμοιβαίως διὰ νὰ συναποφασίσουν. Καλ. τ. 3 § 48.

§ 60.

Ἡ προσφορά, ἣν ὁ ἄλλος ἐδέχθη, ἀποτελεῖ συνάλλαγμα· ἐὰν ὁ προσφέρων μεταμεληθῇ ἐν τῷ μεταξύ, ἀλλὰ γίνῃ ἀποδοχὴ πρὶν ἐκφράσῃ τὴν μεταμέλειάν του ταύτην, τὸ συνάλλαγμα ὑπάρχει. Τεμ. 26 § 1 Π. (17, 1). — Βασ. (14, 2) 26. — Τεμ. 12 Π. (15, 1).

Συνάπτεται συνάλλαγμα καὶ δι' ἀντεπιστολῆς· ἀλλ' ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει πότε τὸ συνάλλαγμα εἶναι τέλειον; Ὅρα Καλ. γ' § 49.— Παπ. § 346.— Κύρ. λ. Πώλησις § 41 ἐπ. 233.

§ 61.

Μεταξὺ διαφόρων ἐννοιῶν, εἰς τὰς ὁποίας φέρει ἡ λογικὴ ἑρμηνεία, πρέπει νὰ ἐκλέγεται ἡ πλέον σύμφωνος μὲ τὸ εἶδος αὐτὸ τοῦ συναλλάγματος (ἡ ἁρμόζουσα τῷ κινουμένῳ πράγματι). Ἀλ-

λως εἶναι προτιμητέα ἡ ἔννοια, ἥτις συμφωνεῖ μὲ τὴν κοινὴν συνήθειαν· ἐπὶ τέλους, ἡ ἀσάφεια δὲν ἐπιτρέπει αὐστηρότητας, καὶ ἡ ἔλλειψις τῆς βεβαιότητος εἶναι ἡ πλέον δικαιολογημένη ἀφορμὴ ἐπιεικείας.

Ἰδίως διακρίνονται τὰ ἑτεροβαρῆ συναλλάγματα ἀπὸ τ' ἀμφιβαρῆ. Ἡ ἀσάφεια τῶν ἑτεροβαρῶν συναλλαγμάτων ἐξηγεῖται πάντοτε ὑπὲρ τοῦ ὀφειλέτου, καθότι ὁ δανειστὴς ὤφειλε νὰ ὁρίσῃ ἀκριβῶς τὴν ἔκφρασιν, διὰ νὰ ἐκτείνῃ τὰς ἀπαιτήσεις του. Εἰς ἀμφιβαρῆ συναλλάγματα ἡ ἑρμηνεία εἶναι κατ' ἐκείνου, ὅστις δίδων χώραν εἰς αὐτά, ὤφειλε νὰ ἐξηγηθῇ σαφῶς. Διὰ τοῦτο ἡ ἑρμηνεία γίνεται πάντοτε κατὰ τοῦ πωλητοῦ καὶ τοῦ μισθωτοῦ, οἷς ἐξῆν φανερῶς τὸ σύμφωνον εἰπεῖν.

Τὰ μέσα τῆς ἑρμηνείας πρέπει νὰ τείνουν πρὸς διατήρησιν τοῦ συναλλάγματος.

Εἶναι φανερὸν ὅμως ὅτι εἶναι ἄκυρα, ὅσα οὐδενὸς εἴδους ἐπιτρέπουν ἑρμηνείαν (1). Ἴδε Καλ. γ' § 50.

§ 62.

Κανὼν περὶ τῆς πλάνης εἶναι, ὅτι αὕτη συνήθως δὲν μεταβάλλει τὰ ἀποτελέσματα τοῦ συμβολαίου, καθ' ὃ εἰσέφρησε, καὶ ὅτι μόνον εἰς ἐξαιρετικάς τινας περιπτώσεις συνεπάγεται τοιαύτην μεταβολήν. Ἴδε ἀνάπτ. εἰς Παπ. § 365). Ἴδε τὰ ἑπ.

---

(1) Ἡ ἀσαφὴς δήλωσις ἑρμηνεύεται κατὰ τοῦ ποιήσαντος τὸ συμβόλαιον, ἤτοι κατὰ τοῦ προκαλοῦντος καὶ καταρτίζοντος τὴν σύμβασιν, ὅπερ συνήθως πράττει ὁ ἐπερωτῶν, ὁ πωλῶν, ὁ ἐκμισθῶν· ἐὰν κατ' ἐξαίρεσιν προκαλέσῃ τὴν σύμβασιν ὁ ἀγοραστὴς ἢ ὁ μισθωτής, αὐτὸς ἀναλαμβάνει τὴν ἐκ τῆς ἀσαφείας εὐθύνην, ἤτοι κατ' αὐτοῦ ἑρμηνεύεται ἡ ἀσαφὴς σύμβασις.

Ἐπὶ τῶν μονομερῶν δηλώσεων τῆς βουλήσεως ἰσχύει ὁ ἐναντίος κανών, ἤτοι αὗται ἑρμηνεύονται ὑπὲρ τοῦ δηλοῦντος.

§ 63.

Περὶ πλάνης (1).

Παπ. § 365—368. Καλ. γ' § 51—62.

Ἡ βούλησις ἀποβαίνει ἀμφίβολος ἔκ τινων γεγονότων, τὰ ὁποῖα ἀποκρούουσιν ἢ καθιστῶσι πλημμελῆ αὐτήν. Ταῦτα εἰσὶν ἡ πλάνη εἰς ἣν ἐνίοτε προστίθεται ὡς σπουδαῖον στοιχεῖον ὁ δόλος (ἀπάτη) καὶ ἡ βία.

§ 63[a]. **Πλάνη κωλύουσα τὴν βούλησιν καὶ προκαλοῦσα δήλωσιν ἀνυπάρκτου βουλήσεως.** Ἡ πλάνη αὕτη, ἐὰν κωλύῃ τὴν βούλησιν περὶ τὰ οὐσιώδη στοιχεῖα τῆς συμβάσεως, ἀποτρέπει τὴν σύστασιν αὐτῆς (οὐσιώδης πλάνη).

Τοιαύτη εἶναι ἡ πλάνη περὶ τὸ εἶδος τῆς συμβάσεως, τὴν ταυτότητα τῶν συμβαλλομένων καὶ τὴν ταυτότητα τῆς παροχῆς.

Ὁποῖα τὰ ἀποτελέσματα τῆς συμβάσεως περὶ πράγματος οὐδόλως ὑπάρχοντος; Ἡ ἀκυρότης τῆς συμβάσεως εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς περὶ τὴν ὕπαρξιν τοῦ πράγματος πλάνης;

Σύμβασις περὶ πράγματος ἐκτὸς τῆς συναλλαγῆς.

Οἱ περὶ τοιαύτης συμβάσεως ὁρισμοὶ συνάγονται ἐκ τοῦ περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς πλάνης κανόνος;

Πλάνη περὶ τὴν ποιότητα τοῦ πράγματος ἐπὶ τῶν ἑτεροβαρῶν

---

(1) Ὁ Κος Καλλ. γ' § 51—62 πραγματεύεται, ἐν ἐκτάσει, περὶ τῶν ἑξῆς·

Ὁρισμός.
Πλάνη περὶ τὸ πρόσωπον.
Ἰδιότης τοῦ προσώπου.
Πλάνη περὶ τὸ εἶδος τοῦ συναλλάγματος.
Πλάνη περὶ τὸ πρᾶγμα.
Πλάνη περὶ τὸ ποσὸν ἐν γένει.
Ἰδιαιτέρως.
Ἰδιότητες τοῦ πράγματος.
Εἰδικὰ παραδείγματα.
Ὕπαρξις τοῦ πράγματος.
Νομικὴ σχέσις τῶν συμβαλλομένων πρὸς τὸ πρᾶγμα.
Ἀκυρότης.

καὶ τῶν ἀμφοτεροβαρῶν συμβάσεων ; Τίς ὁ ἐκ τῶν κατ' ἰδίαν ὁρισμῶν τοῦ Ρωμαϊκοῦ καὶ τοῦ Βυζαντινοῦ νόμου συναγόμενος κανὼν περὶ τῆς πλάνης ταύτης, ἐπὶ τῶν ἀμφοτεροβαρῶν συμβάσεων ;

§ 63[3]. Πλάνη περὶ τὴν νομικὴν σχέσιν τῶν συμβαλλομένων πρὸς τὸ δοτέον πρᾶγμα.

Δὲν εἶναι οὐσιώδης· διὰ τίνα λόγον ;

Κατ' ἰδίαν ἐφαρμογαὶ τῆς ἀρχῆς ταύτης.

Πλάνη περὶ τὸ τίμημα. Εἶναι οὐσιώδης ὅταν ἀποτελῇ πλάνην περὶ τὸ εἶδος τῆς συμβάσεως, ἢ περὶ τὸ ποσὸν τοῦ ἀνταλλάγματος.

Καθ' ὅλας τὰς λοιπὰς περιπτώσεις οὐδὲν ἔχει ἀποτέλεσμα.

Πλάνη περὶ τὰ αἴτια, τὰ προκαλέσαντα τὴν σύμβασιν.

Συνήθως οὐδὲν παράγει ἀποτέλεσμα.

§ 63[4]. Πλάνη παράγουσα μὲν δόλωσιν ἀνυπάρκτου βουλήσεως, μὴ συνεπαγομένη ὅμως τὴν ἀκυρότητα τῆς συμβάσεως.

Πλάνη περὶ τὸ ποσὸν τοῦ χορηγητέου πράγματος.

Περιπτώσεις, καθ' ἃς οὐδεμίαν ἔχει ἐπιῤῥοήν.

Ὁποῖα τὰ ἀποτελέσματα αὐτῆς, ἂν ἐδόθη ὑπὲρ τὸ ὀφειλόμενον ἢ ἐλήφθη ἔλαττον τοῦ ὀφειλομένου. Ἴδε Παπ. τ. 1 σ. 141 ἑπ. 152 154 ἑπ.

§ 63[5]. Ἄγνοια δικαίου καὶ πλάνη περὶ τὰ συναλλάγματα.— Ἴδε Νομολογίαν εἰς Εὐρ. λ. Στρατὸς σ. 230—234.

§ 64.

Δόλος.

Καλλ. γ' § 66—69. — Παπ. § 369, 370. — Κατωτ. § 280 ἑπ. τὴν Νομολ.

Περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τοῦ δόλου εἰς τὰς ἐνοχικὰς συμβάσεις· τί ἐστι δόλος ; Τρεῖς ἔννοιαι τῆς λέξεως ταύτης. Ἡ τελευταία μόνον ἔχει ἐπιῤῥοὴν εἰς τὴν σύστασιν τῶν συμβάσεων· ὁ δόλος συνέχεται πάντοτε μετὰ τῆς πλάνης τοῦ σχόντος αὐτόν. Ἐὰν ἡ πλάνη ἦναι οὐσιώδης, ἡ σύμβασις εἶναι ἄκυρος καὶ μὴ οὖσα, ἀλλ' οὐχὶ ἕνεκα τοῦ δόλου· ἐὰν ἦναι ἐπουσιώδης, ἀνατρέπονται τὰ ἐκ τοῦ δόλου ἐπιβλαβῆ ἀποτελέσματα.

Ἡ τοῦ δόλου ἀγωγὴ χωρεῖ οὐ μόνον ἐπὶ τοῦ δόλου κατὰ τὴν ὑπ' ἀρ. 2, ἀλλὰ καὶ τὴν ὑπ' ἀρ. 1 ἐκτεθεῖσαν ἔννοιαν αὐτοῦ, ἂν,

ὡς συνέβαινεν ἐπὶ τῶν τοῦ αὐστηροῦ δικαίου συμβολαίων, δὲν ἠδύνατο νὰ κινηθῇ ἡ τοῦ συμβολαίου ἀγωγὴ, διὰ τὴν ἔλλειψιν «τῆς περὶ τοῦ δόλου ἐπερωτήσεως». (Σημ. 7). Ἡ ἀγωγὴ αὕτη προϋποτίθησι.

α') Βλάβην ὁπωσοῦν ἀξίαν λόγου· καὶ

β') Συνείδησιν αὐτῆς παρὰ τῷ παραγαγόντι τὴν πλάνην, ἢ τῷ ὠφεληθέντι ἐξ αὐτῆς.

Ἡ ἀγωγὴ εἶναι ἐπιβοηθητικὴ, ἤτοι δίδεται μόνον ἐν ἐλλείψει ἄλλης οὐχὶ ὅμως καὶ ὅταν τις ἐξ ἰδίας ἀμελείας ἐστερήθη τῶν λοιπῶν ἀγωγῶν, ἢ ὅταν ἔχῃ τὸ ἔκτακτον τῆς ἀποκαταστάσεως βοήθημα (ἴδε ἀκριβέστερον περὶ τούτου § 137)· ἡ ἀγωγὴ τοῦ δόλου χωρεῖ καὶ αἐὰν ἀμφιβάλληται εἰ ὕπεστιν ἄλλη ἀγωγὴ, ἀργεῖ ὅμως, ὑπαρχούσης ἐνστάσεως.

Ἡ ἀγωγὴ δίδεται εἴς τε τὸν ἐκ τοῦ δόλου βλαβθέντα καὶ εἰς τοὺς κληρονόμους αὐτοῦ· κινεῖται δὲ κατὰ μόνου τοῦ δολιευθέντος. Ἂν πολλοὶ ἔπραξαν τὸν δόλον, ἐνέχονται εἰς ἀκέραιον, ἀπαλλαττόμενο τῆς ἐνοχῆς ἅμα εἷς ικανοποιήσῃ τὸν βλαφθέντα (§ 326)· οἱ κληρονόμοι ἐνέχονται κατὰ τὸ εἰς αὐτοὺς περιελθὸν (§ 119), ὡς καὶ ὁ ἐκ τοῦ δόλου τοῦ ἰδίου ἐπιτρόπου ὠφεληθείς.

Ἡ ἀγωγὴ καθὸ ἀτιμοποιὸς (§ 36) δὲν ἐπιτρέπεται εἰς τὰ τέκνα κατὰ τῶν γονέων, δίδεται ὅμως εἰς τοὺς κληρονόμους τῶν τέκνων καὶ κατὰ τῶν κληρονόμων τῶν γονέων Κατὰ τὴν Ῥωμαϊκὴν δικονομίαν, ἡ ἀγωγὴ ἦτον arbitraria, τὴν σήμερον ὅμως χωρεῖ ἡ συνήθης ἐπὶ τῶν ἀγωγῶν διαδικασία.

Ἂν ἀμφότεροι οἱ συμβαλλόμενοι ἔπραξαν τὸν δόλον, οὗτος συμψηφίζεται.

Ἡ ἀγωγὴ παρεγράφετο μέχρι Κωνσταντίνου τοῦ Μ. ἐντὸς ἐνιαυτοῦ (annus utilis), ὁ δὲ αὐτοκράτωρ οὗτος ἐξέτεινε τὸν χρόνον τῆς παραγραφῆς εἰς δύο συναπτὰ ἔτη (biennium continuum) (§ 103)· μετὰ τὴν διετίαν συγχωρεῖται ἡ ἀγωγὴ ὑπὸ τὴν ὀνομασίαν in factum actio, ἀλλ' ἐφ' ὅσον γέγονε πλουσιώτερος ὁ εναγόμενος· δύναται δὲ νὰ κινηθῇ ὑπὸ τὸν τύπον τοῦτον καὶ κατὰ τῶν προσώπων, καθ' ὧν δὲν χωρεῖ ἡ ἀγωγὴ τοῦ δόλου.—Παππαρ. § 369.

Ἀποτελέσματα τοῦ κατὰ τὴν σύναψιν τῆς συμβάσεως πραχθέντος δόλου.

Δόλος πραχθεὶς ὑπὸ τοῦ ἑτέρου τῶν συμβαλλομένων· ἀρχαία θεωρία τῆς λόγῳ τοιούτου δόλου ἀκυρότητος τῶν ἐνοχικῶν συμβάσεων.

Θεωρία τῶν νεωτέρων· ὁ δόλος οὐδέποτε συνεπάγεται τὴν ἀκυρότητα τῆς συμβάσεως.

Ἐπιχείρημα τῆς θεωρίας τῆς ἀκυρότητος· ἀντίκρουσις αὐτοῦ.

Λόγοι ἀποδεικνύοντες τὴν ὀρθότητα τῆς θεωρίας τῶν νεωτέρων.

α') Ἀπαίτησις ἐκ δολίως συναφθείσης συμβάσεως εἶναι δεκτικὴ ἀνακαινισμοῦ.

β') Ἡ δολίως καταρτισθεῖσα σύμβασις ἰσχύει, ἐὰν δὲν θέλῃ νὰ προσβάλῃ αὐτὴν ὁ παθών.

γ') Ἡ δολίως καταρτισθεῖσα σύμβασις, ἐὰν σκοπῇ τὴν μεταβίβασιν τῆς κυριότητος, μεταβιβάζει αὐτὴν εἰς τὸν λήπτην.

Ἑρμηνεία α') τοῦ Π. (4, 3) 7 πρ. Ἡ ἀληθὴς αὐτοῦ ἔννοια ἀποβαίνει πρόδηλος ἐκ τῆς Βυζαντινῆς παραφράσεως. Ἴδε ἀνάπτυξιν εἰς Παπ. § 370.

Ἐὰν ὁ δόλος τῶν συμβαλλομένων ἦναι ἀμοιβαῖος, οὐδέτερος δύναται νὰ ἐνάξῃ τὸν ἕτερον ἐπὶ ἐκτελέσει τῆς συμβάσεως, ἢ ἐπὶ διαῤῥήξει, ἢ ἀποζημιώσει, διότι, εἰ μὲν οὐδέτερος ἐξετέλεσε τὴν σύμβασιν, αὕτη δὲν θεωρεῖται σπουδαίως συναφθεῖσα, εἰ δὲ ὁ ἕτερος, ἐκτελέσας, ζητῇ ἀποζημίωσιν διὰ τὸν δόλον τοῦ ἀντιδίκου αὐτοῦ, ἐπιδιώκει τοὺς καρποὺς καὶ τοῦ ἰδίου δόλου, ὅπερ δὲν συγχωρεῖται.

Ἐὰν ὁ δόλος πραχθῇ παρὰ τρίτου, τὸ δὲ ἀποτέλεσμα αὐτοῦ παρέχῃ, καὶ χωρὶς τοῦ δόλου, εἰς τὸν παθόντα ἔνδικον μέσον κατὰ τοῦ ἑτέρου συμβαλλομένου, ἀποτρέπον τὴν ζημίαν, τότε χωρεῖ τὸ ἔνδικον τοῦτο μέσον· π. χ. ὁ δόλος τοῦ τρίτου παρήγαγεν οὐσιώδη πλάνην, ἣν ὁ ἀπατηθεὶς προτείνει κατὰ τοῦ ἑτέρου συμβαλλομένου, ἵνα ἀπαλλαχθῇ πάσης ἐκ τοῦ κατ' ἐπιφάνειαν συμβολαίου ἐνοχλήσεως, ἢ ὁ δόλος τοῦ τρίτου παρέσυρε τὸν ἀγοραστὴν εἰς τὴν ἀγορὰν πράγματος ἔχοντος κεκρυμμένα ἐλαττώματα, ἢ στερημένου τῶν συνομολογηθεισῶν ἰδιοτήτων, ὅτε κατὰ τὸ διάταγμα τῶν ἀστυνόμων (edictum edilitium) ἔχει ἀγωγὴν ἐπὶ διαῤῥήξει τῆς συμβάσεως, ἢ ἐπὶ μειώσει τοῦ τιμήματος, ἀνεξαρτήτως παντὸς δόλου· κατὰ πᾶσαν ἄλλην περίπτωσιν, ὁ παθὼν τὸν δόλον δικαιοῦται νὰ ζητήσῃ ἀποζημίωσιν παρὰ μόνου τοῦ πράξαντος αὐτόν, ἡ δὲ σύμβασις ἔχει ἀμετάτρεπτον κῦρος· τοῦτο δέ, διότι ἐνταῦθα ὑπάρχει σύμφωνος δήλωσις βουλήσεων, καί ὁ μὲν ἀπατηθεὶς (ὑπὸ τοῦ τρίτου) γίνεται θῦμα τῆς ἐπιβουλῆς τοῦ δολιευθέντος, ἀλλ' ὁ ἕτερος, ὁ ἐπὶ τῇ πεποιθήσει εἰς τὸ ἀμετάτρεπτον τῶν συνομολογηθέντων συναλλαξάμενος, εἶναι ἐντελῶς ἀμέτοχος δόλου, ἄρα δὲν ὑπάρχει ἐπὶ τοῦ προκειμένου

ὁ λόγος, δι' ὃν αἱ ἐκ δόλου συναφθεῖσαι συμβάσεις ἀνατρέπονται (§ 369). Μόνον ἐὰν ὁ αὐτουργὸς τοῦ δόλου ἦναι ἐντελῶς ἀναξιόχρεως, παρέχεται εἰς τὸν παθόντα τὸ ἔκτακτον βοήθημα τῆς εἰς ἀκέραιον ἀποκαταστάσεως καὶ κατὰ τοῦ ἀθώου συμβαλλομένου, τοῦ ὠφεληθέντος ἐκ τοῦ δόλου τοῦ τρίτου (§ 137). Τὴν σήμερον πᾶσαι αἱ συμβάσεις εἶναι καλῆς πίστεως (§ 350), ὅθεν ἡ τοῦ δόλου ἀγωγὴ ἀποβαίνει περιττὴ ἐπὶ τοῦ δόλου κατὰ τὴν τέλεσιν ἢ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν συμβάσεων. Παπ. § 370, ἔνθα καὶ τὰ κείμενα.

§ 65.

Περὶ βίας.

Καλλ. τ. 3 § 63—65.— Παπ. § 371.— Κατωτ. § 239 ἐπ. τὴν Νομολογ.

ά) Ἀποτέλεσμα τῆς κατὰ τὴν σύναψιν τῆς συμβάσεως πραχθείσης βίας.

Τί ἐστι ἀπόλυτος (σωματικὴ) βία; Δὲν χωρεῖ ἐπὶ τῆς τελέσεως τῶν συμβάσεων ἐνεργοῦσα μόνον ὑποθετικῶς.

Τί ἐστι ψυχολογικὴ βία; Ἡ ὑπὸ τοῦ ἑτέρου τῶν συμβαλλομένων ἐπαγομένη βία δὲν ἀποκρούει, καθίστησιν ὅμως πλημμελῆ τὴν βούλησιν· διατί;

Στοιχεῖα τῆς τοιαύτης βίας· παράνομος καὶ ἐκ προθέσεως ἐπαγομένη ἀπειλὴ ἐπικειμένου καὶ ἀφεύκτου κινδύνου ζωῆς, ὑγείας, ἐλευθερίας ἢ ἁγνείας.

Ἔνδικα μέσα πρὸς ἀνατροπὴν τῆς ἐκβιασθείσης συμβάσεως καὶ ἀποζημίωσιν τοῦ βιασθέντος.

α') Ἀποκατάστασις εἰς ἀκέραιον.

β') Ἀγωγὴ καὶ ἔνστασις φόβου. Ἴδε ἀνάπτ. εἰς τοὺς ἐπὶ κεφαλῆς σημειωθέντας §§.

β') Ἡ ἀγωγὴ κινεῖται.

ά) Κατὰ τοῦ πράξαντος τὴν βίαν, εἴτε ἔλαβεν οὗτος τὸ βίᾳ ἀφαιρεθὲν, εἴτε ἐπρομήθευσεν αὐτὸ εἰς ἄλλον, εἴτε νέμεται αὐτὸ, εἴτε μετεβίβασεν εἰς ἄλλον τὴν νομήν· ἂν δὲ δὲν ἐξετελέσθη εἰσέτι τὸ συμβόλαιον, ἡ ἀγωγὴ σκοπὸν ἔχει ν' ἀπαλλάξῃ τὸν βιασθέντα τῆς ὑποχρεώσεως αὐτοῦ.

β') Καθ' ἑκάστου τῶν ἐπενεγκόντων τὴν βίαν εἰς ὁλόκληρον τὴν ἀποζημίωσιν, ἀπαλλαττομένων ἁπάντων, ἅμα εἷς ἐξ αὐτῶν ἱκανοποιήσῃ τὸν βιασθέντα (§ 326).

γ') Κατὰ τῶν κληρονόμων τοῦ εἰς ἱκανοποίησιν ὑποχρέου καθ' ὅσον γεγόνασι πλουσιώτεροι ἐκ τῆς πράξεως· κατὰ τὸν νῦν ἰσχύοντα νόμον ἐνέχονται οἱ κληρονόμοι ἀπολύτως, ἀπολαμβάνουσιν ὅμως τὰς ὠφελείας τῆς ἀπογραφῆς.

δ') Μεταξὺ πλειόνων ὑποχρέων εἰς ἀνόρθωσιν τῆς ζημίας δύναται νὰ ἐκλέξῃ ὁ βιασθεὶς ὅν τινα θέλει, ἀλλὰ δὲν δικαιοῦται νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν κατὰ τῶν λοιπῶν αγωγὴν, εἰμὴ καθ' ὅσον δὲν ἱκανοποιηθῇ ἐντελῶς παρ' ἐκείνου.

Ἀποτέλεσμα τῆς ἀγωγῆς εἶναι ἡ τοῦ παθόντος ἐπάνοδος εἰς τὴν πρὸ τῆς βίας κατάστασιν· ὅθεν ἀποδίδεται εἰς αὐτὸν τὸ ἀποσπασθὲν πρᾶγμα μετὰ πάσης ὠφελείας καὶ μετὰ τῶν καρπῶν, οὓς ἠδύνατο νὰ συλλέξῃ, ἀλλὰ τοὺς τοιούτους καρποὺς δὲν ἀποδίδει ὁ καλῆς πίστεως κάτοχος· ἂν τὸ πρᾶγμα ἀπωλέσθῃ ἐκ τύχης δὲν ἐνέχεται ὁ τοιοῦτος κάτοχος, οὔτε ὁ αὐτουργὸς, ἂν τὸ πρᾶγμα ἤθελεν ἀπολεσθῆ καὶ εἰς χεῖρας τοῦ παθόντος· ὁ ἐνάγων ἀποδίδει ὅ,τι ἔλαβε παρὰ τοῦ αὐτουργοῦ τῆς βίας ἵνα παραχωρήσῃ τὸ πρᾶγμα. Ὁ παθὼν, ἂν διὰ τῆς βίας παρῃτήθη δικαιώματος, ἀνακτᾷ αὐτὸ, ἂν δὲ ἀνέλαβεν ὑποχρέωσιν, ἀπαλλάττεται. Ἴδε Παπ. § 371.

γ') Ἡ ἀγωγὴ καὶ ἡ ἔνστασις αὕτη ἀνεπλήρωσαν σχεδὸν ἐντελῶς τὴν ἀποκατάστασιν ἐν τῷ Ἰουστινιανείῳ δικαίῳ.

Ἀγωγὴ ἐξ αὐτῆς τῆς συμβάσεως. Χωρεῖ κατὰ μόνου τοῦ πράξαντος τὴν βίαν ἑτέρου συμβαλλομένου. Ἐὰν τὸ ἀποσπασθὲν διὰ τῆς βίας πρᾶγμα δὲν εὑρίσκεται εἰς χεῖρας τούτου, διὰ τίνος τρόπου βοηθεῖται ὁ βιασθείς; Ἐὰν ὁ ἔχων τὸ πρᾶγμα αὐτουργὸς τῆς βίας, ἢ τρίτος ἦναι ἀναξιόχρεως, τίνι τρόπῳ διεσώζει αὐτὸ ὁ παθὼν ἀπὸ τῆς συνδρομῆς τῶν δανειστῶν τοῦ νομέως ἐκείνου;

Ἡ θεωρία τῆς ἀκυρότητος τῶν συμβάσεων ἕνεκα βίας εἶναι ἐσφαλμένη. Ἑρμηνεία τῶν χωρίων, τὰ ὁποῖα ἐπικαλοῦνται οἱ ὑπερασπισταὶ αὐτῆς. Ἴδε ἀνάπτ. εἰς Παπ. § 371.

δ') Ἡ ὑπὸ τρίτου πραχθεῖσα βία, ἂν σκοπὸς αὐτῆς ἦτο νὰ συναφθῇ ἡ σύμβασις, ἔχει τὰ αὐτὰ ἀποτελέσματα, ὅσα καὶ ἡ ὑπὸ θατέρου τῶν συμβαλλομένων ἐπενεχθεῖσα, διότι τὸ ἐκ τῆς βίας παραχθὲν ἀνατρέπεται καὶ πρὸς τοὺς τρίτους (τοὺς μὴ μετασχόντας αὐτῆς) καθ' ὅσον ὠφελήθησαν ἐξ αὐτῆς (ἴδε ἀνωτ. σημ. 31)· ὅθεν

ἐσφαλμένη εἶναι ἡ γνώμη, καθ' ἣν ἀνάγκη νὰ διακρίνωμεν, ἂν ὁ ἕτερος συμβαλλόμενος γινώσκῃ ἢ οὔ τὴν ὑπὸ τοῦ τρίτου ἐπενεχθεῖσαν βίαν· ἂν δὲ ἡ σύναψις τῆς συμβάσεως δὲν ἦτο τὸ ὑπὸ τοῦ τρίτου σκοπούμενον ἀποτέλεσμα τῆς βίας, αὕτη οὐδεμίαν ἔχει ἐπιῤῥοὴν εἰς τὴν σύμβασιν. Ἴδε αὐτ.

§ 66.

Περὶ εἰκονικότητος (1)

Ὁ Κ. Καλλ. γ' § 70, λέγει τάδε.

Ἡ συμφωνία τῶν θελήσεων, ἥτις εἶναι ἐναντία εἰς τὸ συνάλλαγμα, εἴδαμεν ὅτι ἠδύνατο νὰ προέλθῃ ἀπὸ πλάνην, βίαν ἢ δόλον, καὶ ὅσον ἦτον ἀκουσία ἢ εἰς ἀμφοτέρους ἢ εἰς τὸν ἕτερον τῶν συμβαλλομένων. Ἐπὶ τέλους δύνανται ἑκουσίως νὰ ἦναι οἱ συμβαλλόμενοι ἀσύμφωνοι μὲ τὰ ἔργα των, θέλοντες ὑπὸ τὸ πρόσχημα αὐτῶν νὰ καλύψουν ἄλλους σκοπούς των.

Κατὰ τὸ ῥωμ. δίκαιον ἰσχύει πάντοτε ὅ,τι οἱ συμβαλλόμενοι εἶχον κατὰ νοῦν, καὶ ὄχι εἰκονικὴ πρᾶξις. Ἐὰν λοιπὸν δὲν ἤθελον νὰ συναλλαχθοῦν, δὲν ἔχει κῦρος τὸ γεγονός.

Ἐὰν ἐσκόπουν ἄλλο συνάλλαγμα παρὰ τὸ ὀνομασθὲν, ἰσχύει τὸ σκοπούμενον.

Ἐπίσης ἂν τὸ συνάλλαγμα γίνεται διὰ ἄλλα πρόσωπα παρὰ τὰ μνημονευόμενα, ἰσχύει δι' ἐκεῖνα.

Οἱ τρίτοι δύνανται νὰ προσβάλλουν τὸ εἰκονικὸν, ὅταν βλάπτωνται ἐξ αὐτοῦ, καθότι ὑπάρχει δόλος.

§ 67.

Περὶ αἱρέσεως, προθεσμίας καὶ τρόπου (2).

Ὁρισμὸς τῆς αἱρέσεως.
Σχέσις τῆς αἱρέσεως πρὸς τὸ συνάλλαγμα.
Ἀναβλητικὴ αἵρεσις.
Διαλυτικὴ αἵρεσις.
Διαφέρουν τὰ πρόσθετα σύμφωνα.

---

(1) Κατωτ. § 200 ἑπ. (2) Κατωτ. § 350 ἑπ.

Περιεχόμενον τῆς αἱρέσεως. — Ἀναγκαῖαι αἱρέσεις.
Εἰς τὸ παρελθὸν ἢ ἐνεστὸς ἀναφερόμεναι.
Αἱρέσεις ἐκ τῶν ἀδυνάτων.
Αἵρεσις κακοήθης.
Ἔκβασις τῆς αἱρέσεως.
Προθεσμία.
Προθεσμία, ἀφ' ἧς.
Προθεσμία ἀνατρεπτική.
Σύγχυσις τῆς προθεσμίας καὶ τῆς αἱρέσεως.
Τρόπος. Ἴδε ἀνάπτ. εἰς Καλ. γ' § 71—85.

§ 68.

α') Τέσσαρα γένη τῶν Ῥωμαϊκῶν συναλλαγμάτων.
β') Ἐπερώτησις.
γ') Δι' ἐγγράφων συγκροτούμενα συναλλάγματα.
δ') Δι' ἐκτελέσεως συγκροτούμενα.
ε') Συναινέσει συγκροτούμενα.
ς') Ἀνώνυμα συναλλάγματα.
ζ') Ἀπαιτεῖται προηγουμένη ἐκτέλεσις αὐτῶν.
η') Μεταμελείας δικαίωμα.
θ') Σημερινὴ σημασία. Ἴδε περὶ τούτου ὅλων ἀνάπτυξιν εἰς Καλλ. τ. 3 § 106—114.

ι') Ἀφοῦ σήμερον διὰ τῆς συναινέσεως ἁπλῶς συγκροτοῦνται ὅλα τὰ συναλλάγματα, ἕπεται ὅτι αἱ Ῥωμαϊκαὶ διακρίσεις ἔχουν μόνον ἱστορικὴν ἀξίαν, χρησιμεύουσαν πρὸς κατανόησιν τῶν διατάξεων τῶν πηγῶν. Ἐὰν θέλωμεν λοιπὸν νὰ ἔχωμεν διάκρισιν λογικὴν, πρέπει ν' ἀποβλέψωμεν εἰς τὰ οὐσιώδη στοιχεῖα τοῦ συναλλάγματος.

Τὸ συνάλλαγμα ὑποθέτει δύο συμβαλλομένους καὶ ἐξωτερικὸν ἀντικείμενον. Εἰς τὴν ἁπλῆν του ἔκφρασιν λοιπὸν εἶναι τὸ συνάλλαγμα συμφωνία περὶ ἐξωτερικοῦ πράγματος, καὶ ἑπομένως ἡ παραχώρησις αὐτοῦ ἀπὸ ἕνα εἰς ἄλλον, ἤτοι ἡ δωρεά. Τοιούτου γένους συναλλάγματα λέγονται μονομερῆ, ἢ ἑτεροβαρῆ, διότι εἷς ἐκ τῶν συναλλαττομένων ὠφελεῖται καὶ ἀποκτᾷ, ἐνῷ ὁ ἕτερος στερεῖται καὶ ἀποβάλλει. Ἡ τελειοτέρα ἔκφρασις τοῦ συναλλάγματος ὑπάρχει, ὅταν ἀμφοτέρωθεν συμπίπτουν τ' ἀποτελέσματα καὶ ἑκάτερος ἐξίσου δίδει καὶ λαμβάνει. Οἱ Ῥωμαῖοι τὰ ὀνομάζουν καθαυτὸ συναλλάγματα (negotia), διότι ὑπάρχει ἀμοιβαιό-

της καὶ ἀμφοτέρωθεν ἱκανοποιεῖται τὸ συμφέρον. Σήμερον λέγονται ἀμφιβαρῆ συναλλάγματα, ἢ συναλλάγματα ἐναλλαγῆς.

ιά) Τὰ δύω ταῦτα γένη ὑποδιαιροῦνται κατὰ τοὺς χαρακτῆρας τοῦ πράγματος, τὸ ὁποῖον ὑπόκειται. Τὸ ἀντικείμενον τοῦ συναλλάγματος δύναται νὰ ἦναι τριῶν εἰδῶν, ἢ πρόκειται περὶ πράγματος, ἢ περὶ τῆς χρήσεως καὶ ὠφελείας του, ἢ περὶ πράξεως καὶ ὑπηρεσίας.

Συνδυάζοντες ταῦτα μὲ τὰ δύω γένη ἔχομεν τὸν ἑξῆς πίνακα.

Α΄. Συναλλάγματα δωρεᾶς (contrats de bienfaisance).
 ά. Δωρεὰ πράγματος, καθεαυτὸ δωρεὰ (donatio).
 β΄. Δωρεὰ χρήσεως, περιλαμβάνουσα
  1. Τὴν χρῆσιν (commodatum).
  2. Τὸ δάνειον (mutuum).
 γ΄. Δωρεὰ ὑπηρεσίας, ἤτοι,
  1. Παρακαταθήκη (depositum).
  2. Ἐντολὴ (mandatum).

Β΄. Συναλλάγματα ἐναλλαγῆς (contrats commutatifs).
 ά. 1. Ἐναλλαγὴ πραγμάτων (permutatio).
  2. Ἐναλλαγὴ πράγματος ἀντὶ τῆς ἀξίας του, ἀγοραπωλησία (emtio venditio).
  3. Ἐναλλαγὴ ἐλπίδων, στοίχημα κτλ. (contrats aléatoires).
 β΄. Ἐναλλαγὴ χρήσεως ἀντὶ μισθοῦ, ἤτοι,
  1. Ἐνοικίασις (Locatio conductio).
  2. Δάνειον ἔντοκον (fœnus).
 γ΄. Ἐναλλαγὴ ὑπηρεσίας ἀντὶ μισθοῦ, ἤτοι μίσθωσις (locatio operarum).

ιβ΄) Εἰς αὐτὰς τὰς δύω κλάσεις προστίθεται καὶ τρίτη κατὰ τὸν ἑξῆς σύνδεσμον. Τὰ συναλλάγματα ὡς ἐπὶ πολὺ ἀναθέτουν εἰς τὸ μέλλον τὴν ἐκτέλεσίν των, καὶ κατὰ τοῦτο ἐξακολουθοῦν νὰ ἦναι ἀτελῆ. Πρὸς βεβαίωσιν τῆς ἐκτελέσεως ὑπάρχουν ἰδιαίτερα συναλλάγματα, τὰ ὁποῖα θέλομεν ὀνομάσει συμπληρωτικά.

Εἰς τὴν τρίτην ταύτην κλάσιν τῶν συμπληρωτικῶν συναλλαγμάτων ἀνήκουν:

ά, Ἡ ἑταιρία, διὰ τῆς ὁποίας ἑνοῦνται πολλοὶ πρὸς βεβαιοτέραν ἐπιτυχίαν τοῦ αὐτοῦ σκοποῦ.
β΄. Ἡ ἐγγύησις.
γ΄. Τὸ ἐνέχυρον.
δ΄. Ἡ ὑποθήκη.

§ 69.

Σύνηθες καὶ ἄμεσον ἀποτέλεσμα τῶν συμβάσεων· θεωρία τῶν Ῥωμαίων. Ὅρα ἀνάπτ. εἰς Παπ. § 373.

Τινὲς τῶν συμβάσεων παράγουσι πολιτικὴν, τινὲς δὲ φυσικὴν ἐνοχήν. Ἡ δὲ διαίρεσις αὕτη συνέχεται μετὰ τῆς διακρίσεως τῶν συμβάσεων εἰς legitimæ και juris gentium conventiones.

Αἱ νόμιμοι συμβάσεις, αἱ ἀπὸ μόνου τοῦ jus civile παραγόμεναι, εἰσὶν ἐφωδιασμέναι μὲ ἀγωγὴν και παράγουσι civilem obligationem. Ἡ προσφυεστέρα δὲ ὀνομασία τῶν συμβάσεων τούτων εἶναι ἡ τῶν *διατετυπωμένων*, κατ' ἀντίθεσιν τῶν ἀδιατυπώτων, ὧν ἡ οὐσία καὶ ἡ ἰσχὺς συνίστανται οὐχὶ εἰς ὡρισμένον τύπον, ἀλλ' εἰς τὴν ἐν αὐταῖς περιεχομένην βούλησιν.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ βούλησις δηλοῦται ἢ προφορικῶς, ἢ ἐγγράφως, διττὸς εἶναι καὶ ὁ τῶν συμβάσεων τούτων τύπος· ἢ ῥήμασιν ἢ γράμμασι συνισταμένη ἐνοχή. Πρλ. Παπ. § 373.

§ 70.

Πάντη διάφοροι εἰσὶν αἱ τοῦ ἐθνικοῦ δικαίου συμβάσεις· καὶ αὗται ἔχουσι τὴν πλήρη τῶν συμβάσεων ἰσχὺν (τὴν δι' ἀγωγῆς ἐπιδίωξιν), οὐχὶ ὅμως οἴκοθεν, ἀλλὰ πρόσθετον, ἡ δὲ ἐπίῤῥωσις αὕτη ὀνομάζεται αἰτία, ἡ εὔλογος αἰτία αὐτῶν· (ἀνάπτ. εἰς Παπ. § 373 σημ. 2).

Δύο τάξεις τῶν juris gent. συμβάσεων. Συναλλάγματα παράγοντα ἀγωγὴν, καὶ σύμφωνα, ὅτι οὐ δίδεται ἀγωγὴ, ἀλλ' ἔνστασις.

Ἡ αἰτία, δι' ἣν (τοῦ ἐθνικοῦ δικαίου) ἡ σύμβασις ἐξερχομένη τῆς τάξεως τῶν ψιλῶν συμφώνων (pacta) κατατάσσεται εἰς τὴν τῶν συναλλαγμάτων (contractus), καὶ καθίσταται ἱκανὴ νὰ παραγάγῃ πολιτικὴν ἐνοχὴν, εἶναι πρᾶγμα (res) ἢ συναίνεσις.

Πράγματι συνισταμένη ἐνοχὴ ὀνομάζεται ἡ σύμβασις, ἡ συναπτομένη διὰ τῆς δόσεως πράγματος, ὅπερ ὁ λήπτης ὑποχρεοῦται ν' ἀποδώσῃ. (Τὸ δάνειον, τὸ χρησιδάνειον, ἡ παρακαταθήκη καὶ τὸ ἐνέχυρον).— Ὅρα ἀνάπτ. εἰς Παπ. § 373.

Συναινέσει συνισταμένη ἐνοχὴ (censensu contracta obl.) ὀνομάζεται ἡ σύμβασις, ἡ παράγουσα ἀγωγὴν ὡς ἐκ μόνου τοῦ ἀντικειμένου αὐτῆς, μὴ χρῄζουσα πρὸς τοῦτο ἄλλης ἔξωθεν αἰτίας· (ἡ ἀγοραπωλησία, ἡ μίσθωσις, ἡ ἑταιρία, ἡ ἐντολή).

Πᾶσαι αἱ νόμιμοι συμβάσεις (legitimae conventiones) παράγουσιν ἀγωγὰς τοῦ αὐστηροῦ δικαίου, πᾶσαι δὲ σχεδὸν αἱ τοῦ ἐθνικοῦ δικαίου συμβάσεις, (juris gentium conventiones), καθόσον προστατεύονται ἐν γένει δι' ἀγωγῶν, τίκτουσι καλῆς πίστεως ἀγωγάς· εἴπομεν σχεδὸν πᾶσαι διότι ὑπάρχει μία ἐξαίρεσις ἡ τοῦ δανείου, ὅπερ ὡς ἐκ τῆς ἰδιαζούσης φύσεως αὐτοῦ, τίκτει ἀγωγὴν τοῦ αὐστηροῦ δικαίου (condictio ex mutuo).

Μὴ ὑποθέσωμεν ὅμως, ὅτι ἐκτὸς τῶν ὀκτὼ εἰρημένων εἰδῶν τῶν ἀγωγίμων συμβάσεων τοῦ ἐθνικοῦ δικαίου, πᾶσαι αἱ λοιπαὶ ἐστεροῦντο ἀγωγῆς. Πάντοτε ἦν ἐν τῇ ἐξουσίᾳ τῶν συμβαλλομένων νὰ περιβάλλωσι τῇ ἑαυτῶν συμβάσει τὸ ἔνδυμα διατετυπωμένης συμβάσεως (legitima conventio), δι' οὗ καθίστατο ἀγώγιμος, παράγουσα μάλιστα ἀγωγὴν τοῦ αὐστηροῦ δικαίου· ὅθεν διὰ τῶν πρὸ μικροῦ ῥηθέντων ἐννοοῦμεν, ὅτι ἐν ταῖς ὀκτὼ ἐκτεθείσαις περιπτώσεσι δὲν ὑπῆρχεν ἀνάγκη τοῦ τύπου τῆς legitima conventio, διότι αἱ εἰρημέναι συμβάσεις παρῆγον ἀγωγήν, καίτοι συνημμέναι ἄνευ τινὸς διατυπώσεως. Ἠδύναντο ὅμως οἱ συμβαλλόμενοι νὰ περιβάλωσι, κατὰ τὸ δοκοῦν, καὶ αὐτὰς μὲ τὸν τύπον τῶν legitimae conventiones, ὅτε ἡ νομικὴ σχέσις ἐῤῥυθμίζετο κατὰ τὴν φύσιν τῶν συμβάσεων τούτων. Παπ. § 373.

§ 71.

Διασάφησις καὶ συμπλήρωσις τοῦ ῥωμαϊκοῦ περὶ ἀγωγίμων συμβάσεων συστήματος.

Τύπος τῆς ῥήμασι συνισταμένης ἐνοχῆς ἐπὶ τοῦ Ἰουστινιανοῦ.

Τύχη τῆς ἀρχαίας γράμμασιν ἐνοχῆς ἐν τῷ νεωτέρῳ Ῥωμαϊκῷ νόμῳ.

Ἐπέκτασις τῆς πράγματι, καὶ τῆς συναινέσει ἐνοχῆς. Ὁποῖα τὰ ὅρια τῆς ἐπεκτάσεως ταύτης; Ἐμφυτεύσεως σύμβασις.

Παρεπόμενα, πραιτορικά, νόμιμα σύμφωνα. Ἴδε ἀνάπτυξιν εἰς Παπ. § 374.

§ 72.

Τίς ὁ λόγος τῆς διακρίσεως τῶν συμβάσεων εἰς ἀγωγίμους καὶ μὴ ἀγωγίμους;

Ἰδίως διὰ τίνα λόγον ἡ ἐπερώτησις ἔτικτεν ἀγωγήν, τὸ δὲ ψιλὸν σύμφωνον οὐχί, ἐνῷ παρ' ἑκατέρῳ τῶν συμβολαίων τούτων

ὑπάρχουσιν ἐπίσης τὰ οὐσιώδη στοιχεῖα ἐγκύρου συμβάσεως; Διττὸν πλεονέκτημα τῆς τυπικῆς συμβάσεως.

α') Παρέχει ἀσφαλὲς γνώρισμα, καθὸ διακρίνεται ἡ ὁριστικὴ ἀπόφασις τοῦ συνάψαι ἐνοχὴν ἀπὸ τῶν προπαρασκευαστικῶν σκέψεων καὶ διαθέσεων, αἵτινες προηγοῦνται τῆς ὁριστικῆς ἀποφάσεως, εὐκόλως δὲ συγχέονται μετ' αὐτῆς.

β') Ἡ τυπικὴ σύμβασις προκαλεῖ τὴν ὥριμον κατὰ τὴν σύναψιν τῶν συμβάσεων σκέψιν, ἥτις συντελεῖ οὐσιωδῶς εἰς τὴν ἐπίδοσιν τῶν συναλλαγῶν. Ἡ θεσμοθεσία αὕτη δὲν ἐφευρέθη ὑπὸ τοῦ νομοθέτου, ἀλλ' ἔσχε τὴν ἀρχὴν αὐτῆς ἐν παναρχαίῳ ἐθίμῳ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ ἔθνους, ὁ τύπος ὅμως, ὑπὸ τὸν ὁποῖον ἀπαντῶμεν ἐν τῷ Ῥωμαϊκῷ νόμῳ τὴν τυπικὴν σύμβασιν (τῆς ἐπερωτήσεως), εἶναι πάντη τυχαῖος.

Ὁποῖα τὰ ἰδιάζοντα πλεονεκτήματα καὶ μειονεκτήματα τῆς ἐπερωτήσεως; Ἴδε ἀνάπτ. εἰς Παπ. § 375.

§ 73.

Οἱ κίνδυνοι τῆς ἀδιατυπώτου συμβάσεως ὑπάρχουσι κατ' ἐλάχιστον βαθμὸν παρὰ τῷ ψιλῷ συμφώνῳ, ὅθεν τὸ ζήτημα, ἐὰν ὑπάρχῃ τοιοῦτον σύμφωνον ἢ οὔ, δύναται χωρὶς μεγάλου κινδύνου ν' ἀνατεθῇ ἐντελῶς εἰς τὴν κρίσιν τοῦ δικαστοῦ.

Ἀλλ' αἱ συναινέσει καὶ πράγματι συναπτόμεναι συμβάσεις εἰσὶν ἐπίσης ἐπικίνδυνοι εἰς τὸν ὀφειλέτην, ὡς καὶ ἡ ἐπερώτησις, ὅθεν τίς ὁ λόγος δι' ὃν ἐκηρύχθησαν αὗται ἀγώγιμοι χωρὶς διατυπώσεως ἀναλόγου τῇ ἐπὶ τῆς ἐπερωτήσεως καθιερωθείσῃ;

Ἐπὶ τῶν πράγματι συναλλαγμάτων ἡ δόσις, ἀποτελοῦσα οὐσιῶδες τῆς συστάσεώς των στοιχεῖον, πληροῖ ἀποχρώντως τὸν διττὸν σκοπὸν τῶν διατυπώσεων τῆς ἐπερωτήσεως· πῶς παρήχθη τὸ χωρίς τινος διατυπώσεως ἀγώγιμον τῶν πράγματι ἀνωνύμων λεγομένων συναλλαγμάτων; Λόγοι παραγαγόντες τὸ χωρὶς διατυπώσεως ἀγώγιμον τῶν ἁπλῇ συναινέσει συναπτομένων συμβάσεων.

α') Ἐπὶ τῆς ἀγορᾶς καὶ τῆς μισθώσεως.

β') Ἐπὶ τῆς ἐντολῆς καὶ τῆς ἑταιρίας.

γ') Ἐπὶ τῶν προσθέτων συμφώνων.

δ') Ἐπὶ τῶν συμφώνων τῆς διαιτησίας, τῆς ἀποδοχῆς τῶν πραγμάτων τῶν ὁδοιπόρων, τῆς ἀντιφωνήσεως καὶ τῆς προικὸς

δοσίας. Ὑπὲρ τοῦ (ἐν τῷ νεωτέρῳ ρωμ. νόμῳ καθιερωμένου) ἀγωγίμου τοῦ τῆς δωρεᾶς συμφώνου, οὐδεὶς ὑπάρχει λόγος. Ἴδε ἀνάπτυξιν εἰς Παπ. § 376.

§ 74.

Ἰδιάζον ἀξίωμα τοῦ Ἰουστινιανείου δικαίου εἶναι, ὅτι μόνη ἡ ἐπερώτησις καὶ ἄλλαι, κατ' ἰδίαν ὡρισμέναι, συμβάσεις παράγουσιν ἀγωγίμους ἐνοχάς. Πᾶσαι αἱ λοιπαὶ (ψιλὰ σύμφωνα) στεροῦνται ἀγωγῆς· τὸ ἀξίωμα τοῦτο δὲν ἰσχύει τὴν σήμερον, διότι τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος δὲν παρεδέχθη τὴν ἐπερώτησιν ὡς γενικὸν τύπον, ὃν περιβαλλομένη πᾶσα σύμβασις καθίσταται ἀγώγιμος· ὅθεν ἡ ἐπερώτησις περιέπεσεν εἰς ἀχρησίαν παρ' ἡμῖν, ἡ δὲ μεταβολὴ αὕτη συνεπληρώθη πιθανῶς περὶ τὰ τέλη τῆς ή. ἑκατονταετηρίδος.

Ποῖον τὸ ἀποτέλεσμα τῆς μεταβολῆς ταύτης ἐν τῷ συστήματι τῶν ἐνοχικῶν συμβάσεων;

Τυπικαὶ συμβάσεις τοῦ νῦν ἰσχύοντος δικαίου.

α') Δυνάμει τῆς βουλήσεως τῶν συμβαλλομένων.
β') Δυνάμει τοῦ νόμου.

Σύγκρισις τῶν περὶ τυπικῶν συμβάσεων ὁρισμῶν τοῦ νῦν ἰσχύοντος δικαίου πρὸς τοὺς περὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου ὁρισμοὺς τοῦ Ῥωμαϊκοῦ νόμου. Ὁποῖον τὸ ἐκ τῆς συμπαραβολῆς ταύτης συμπέρασμα;

Ὅρα ἀνάπτυξιν εἰς Παπ. § 377, ἔνθα περὶ τοῦ ὅτι αἱ ἀναδοχαὶ τῶν γυναικῶν πρέπει νὰ καταρτίζωνται διὰ δημοσίου ἐγγράφου, καὶ περὶ τῆς ἐννοίας καὶ ἐκτάσεως τοῦ ἄρθρ. 42 τοῦ περὶ χαρτ. νόμ. κτλ. (ἔπιθ. κατωτ. § 100 ἐπ.).

Κατὰ τὸν μοναδ. νόμον τοῦ Κώδ. (7, 47) εἰς ὅλας τὰς περιπτώσεις, καθ' ἃς ἡ ποσότης ἢ ἡ φύσις τοῦ πράγματος εἶναι ὡρισμένη, ὡς εἰς τὰς πωλήσεις, μισθώσεις καὶ εἰς ὅλα τὰ ἄλλα συναλλάγματα, ἀποζημίωσις δὲν δύναται νὰ ὑπερβῇ τὸ διπλάσιον τῆς ἀξίας τοῦ πράγματος τοῦ ἀπαρτίζοντος τὸ ἀντικείμενον τοῦ συναλλάγματος, ἀλλ' εἰς ὅλας τὰς ἄλλας περιπτώσεις (οἷον ἀπὸ *πρᾶξιν* παράνομον), ὁποία καὶ ἂν ἤθελεν εἶσθαι ἡ αἰτία τῆς ζημίας, τὰ δικαστήρια ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ καταδικάσωσι τὸν ζημιώσαντα πρὸς ἐπανόρθωσιν ὅλης αὐτῆς τῆς ζημίας. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Πάγου 49 τοῦ 1646, κυροῦσα τὴν 3502 Ἐφ. Ἀθ.

§ 75.

Ἔμμεσα ἀποτελέσματα τῆς συμβάσεως.

Ὑποχρέωσις πρὸς ἀποζημίωσιν ἕνεκεν ἐκνικήσεως, ἕνεκα τῶν κεκρυμμένων ἐλαττωμάτων ἢ τῶν συνομολογηθεισῶν ἰδιοτήτων τοῦ πράγματος καὶ ἕνεκεν ὑπερόγκου βλάβης.

Τί ἐστιν ἐκνίκησις (evictio).

Λόγος τῆς πρὸς ἀποζημίωσιν ὑποχρεώσεως ἕνεκεν ἐκνικήσεως.

Ἡ ὑποχρέωσις αὕτη ὑπάρχει ἢ δυνάμει τοῦ νόμου, ὅταν μεταβιβάζῃ τις εἰς ἄλλον δικαίωμα δι' ἀμφοτεροβαροῦς συμβάσεως, ἢ δυνάμει ἰδίας συνομολογήσεως, ἢ δυνάμει τοιαύτης βουλήσεως.

Τί ἐστιν περὶ τοῦ διπλασίονος ἐπερώτησις;

Τίνες οἱ ὅροι τῆς προκειμένης ὑποχρεώσεως πρὸς ἀποζημίωσιν; ἴδε § 81 ἐν τέλ.

§ 76.

Ἡ ἀποζημίωσις ἕνεκεν ἐκνικήσεως ῥυθμίζεται ἐκ τοῦ εἴδους τοῦ μεταβιβάζοντος τὸ δικαίωμα συμβολαίου καὶ τοῦ εἴδους τοῦ δικαιώματος.

Ὁποία ἡ εὐθύνη τοῦ μεταβιβάζοντος ὁμάδα πραγμάτων (universitas rerum) ἐὰν ἐκνικηθῇ πρᾶγμα ἐκ τῆς μεταβιβασθείσης ὁμάδος;

Ὁποία ἡ εὐθύνη πρὸς ἀποζημίωσιν ἐπὶ τοῦ συμβιβασμοῦ, ἐπὶ τῆς μεταβιβάσεως (ἐκχωρήσεως) ἐνοχικοῦ δικαιώματος καὶ ἐπὶ τῆς δωρεᾶς; αὐτόθ.

§ 77.

Ἡ πρὸς ἀποζημίωσιν ὑποχρέωσις λόγῳ ἐκνικήσεως ὑπάρχει καὶ ὅταν ἐκνικηθῇ δικαίωμα κωλύον τὸν λήπτην τοῦ νὰ ἔχῃ τὸ πρᾶγμα, ἢ περιορίζον τὴν ἐπ' αὐτοῦ ἔννομον ἐξουσίαν· τοιοῦτον δικαίωμα εἶναι καὶ ἡ ἐκνικηθεῖσα πραγματικὴ δουλεία ἐπὶ τοῦ πράγματος. Ἐναντία δόξα, θεωροῦσα τὴν τοιαύτην δουλείαν ὡς κεκρυμμέναν ἐλάττωμα τοῦ πράγματος, εἶναι ἐσφαλμένη.

Πότε ὑποχρεοῦται εἰς ἀποζημίωσιν ὁ δικαιοδότης, ἐὰν ἐκνικηθῶσι τοιαῦται δουλεῖαι; αὐτόθ.

§ 78.

Εἰς τί συνίσταται ἡ ἀποζημίωσις, ἣν παρέχει ὁ δικαιοδότης ἐν περιπτώσει ἐκνικήσεως, ἐὰν ἐνάγηται δυνάμει ἰδίας συμβάσεως, καθ' ἣ ὑπεσχέθη ὡρισμένον ποσὸν, ἐκνικηθέντος τοῦ πράγματος· ἢ ἐὰν ἐνάγηται δυνάμει τοῦ νόμου, ὅστις ἐπιβάλλει εἰς αὐτὸν τὴν λόγῳ ἐκνικήσεως ἀποζημίωσιν; Ἐν τῇ τελευταίᾳ περιπτώσει ἀποδίδει α) τὴν ἐν τῇ ἐποχῇ τῆς ἐκνικήσεως ἀξίαν τοῦ πράγματος, β') τὴν ἄλλως ἐκ τῆς ἐκνικήσεως προξενηθεῖσαν θετικὴν καὶ ἀποθετικὴν ζημίαν. αὐτόθ.

§ 79.

Ἐπὶ τῆς ὑπὸ πλειόνων διαδοχικῶς γενομένης μεταβιβάσεως, κατὰ τίνος κινεῖ τὴν τῆς ἀποζημιώσεως ἀγωγὴν ὁ πάσχων τὴν ἐκνίκησιν, καὶ κατὰ τίνα τρόπον ὑποχρεοῖ εἰς τοῦτο καὶ τοῦ ἰδίου προκτήτορος τοὺς προκτήτορας; Αὐτὸς ὁ δικαιοδότης οὐδέποτε δύναται νὰ ἐκνικήσῃ τὸ μεταβιβασθὲν πρᾶγμα. Τίνες ἐξομοιοῦνται μετ' αὐτοῦ; Ἵνα ἔχῃ τὸ τῆς ἀποζημιώσεως δικαίωμα ὁ καθ' οὗ ἡ ἐκνίκησις, ανάγκη ν' ἀνακοινώσῃ τὴν δίκην εἰς τὸν ἴδιον δικαιοδότην καὶ νὰ προσεπικαλέσῃ αὐτὸν πρὸς ὑποστήριξιν αὐτοῦ.

Πότε πρέπει νὰ γίνηται ἡ ἀνακοίνωσις;

Πότε ἡ ἔλλειψις τῆς ἀνακοινώσεως δὲν βλάπτει τὸν παραλιπόντα αὐτήν;

Πότε ἐκλείπει ἡ πρὸς ἀποζημίωσιν ὑποχρέωσις ἕνεκεν ἐκνικήσεως;

Ἑρμηνεία τοῦ Π. (19, 1) 11 § 18. (αὐτόθ.)

§ 80.

Εὐθύνη τοῦ δικαιοδότου ἕνεκα τῶν συνομολογηθεισῶν ἰδιοτήτων τοῦ πράγματος καὶ ἕνεκα τῶν τὴν προσήκουσαν χρῆσιν κωλυόντων ἐλαττωμάτων αὐτοῦ.

Τίνες οἱ περὶ τῆς εὐθύνης ταύτης ὁρισμοὶ τοῦ ἀστυκοῦ τῶν ῥωμαίων δικαίου· ὁποίας τροποποιήσεις ἐπήγαγεν εἰς αὐτοὺς τὸ ἀγορανομικὸν δόγμα;

Ὁρισμοὶ τοῦ δόγματος περὶ τῆς ἕνεκα τῶν συνομολογηθεισῶν ἰδιοτήτων καὶ τῶν κεκρυμμένων ἐλαττωμάτων εὐθύνης.

Τὸ ἀστυκὸν δίκαιον εἶναι περιεκτικώτερον ὡς πρὸς τὰ εἴδη τῶν

ἐλαττωμάτων. Ἡ διαφορὰ αὕτη δὲν ἔχει πρακτικὴν ἀξίαν· ὡς πρὸς δὲ τοὺς λοιποὺς ὅρους τῆς εὐθύνης τὸ ἀγορανομικὸν δόγμα εἶναι εὐρύτερον τοῦ ἀστυκοῦ δικαίου.

Εἰς τίνας συμβάσεις ἐκτὸς τῆς ἀγορασίας ἐξετάθησαν οἱ ὁρισμοὶ τοῦ δόγματος;

Τελευταῖον αἱ διατάξεις αὐτοῦ συνεχωνεύθησαν μετὰ τῶν τοῦ ἀστυκοῦ δικαίου. αὐτόθ.

§ 81.

Ἡ ἕνεκα τῶν ἐλαττωμάτων τοῦ πράγματος ἀγωγὴ ὑποτίθησι ταῦτα σπουδαῖα καὶ κεκρυμμένα.

Τίς ὁ σκοπὸς τῆς ἀγωγῆς ἕνεκα τῆς ἐλλείψεως τῆς συνομολογηθείσης ἰδιότητος ἢ τῶν ἐλαττωμάτων; Ἐσφαλμένη· ἡ δόξα, καθ' ἣν ἕνεκα τῶν καιρίων ἐλαττωμάτων ζητεῖται ἡ ἀναστροφή, ἕνεκα δὲ τῶν ἐλαφρῶν ἡ τοῦ τιμήματος μείωσις.

Ἐὰν πλείονες πωλήσωσιν ἢ ἀγοράσωσι τὸ πρᾶγμα ὁλόκληρον uno pretio (μὴ ὁριζομένου τοῦ μέρους, ὅπερ ἕκαστος πωλεῖ ἢ ἀγοράζει), ἕκαστος τῶν πωλητῶν ἐνάγεται ἢ ἕκαστος τῶν ἀγοραςῶν ἐνάγει ἐπὶ ἀναστροφῇ τοῦ ὅλου πράγματος, ἢ ἐπὶ μειώσει τοῦ ὅλου τιμήματος. Διατί;

Ἀνάλογοι διατάξεις πρὸς ἀποτροπὴν ἀκουσίας κοινωνίας.

Εὐθύνη τῶν μελῶν σωματεμπορικῆς ἑταιρίας· δὲν ἔχει τὴν σήμερον πρακτικὸν κῦρος. Ἐπὶ τῆς ἀναστρεφούσης τὸ πρᾶγμα ἀγωγῆς τίνες αἱ ὑποχρεώσεις.

α') Τοῦ ἀγοραστοῦ· δίδει τὸ πρᾶγμα, τοὺς καρποὺς καὶ ἀποζημίωσιν. Εὐθύνεται ἂν τὸ πρᾶγμα ἐκ τύχης ἐχειροτέρευσεν ἢ κατεστράφη; Ἂν εἰδοποίησεν αὐτὸ (specificatio);

β') Τοῦ πωλητοῦ· ἀποδίδει τὸ τίμημα, τὰς ἀναγκαίας καὶ ἐπωφελεῖς δαπάνας καὶ πᾶσαν τὴν λοιπὴν ὡς ἐκ τῆς ἐλλειπούσης ἰδιότητος ζημίαν, ἢ καὶ τὴν ὡς ἐκ τοῦ ἐλαττώματος, ἂν ἐγίνωσκε τοῦτο. Ἐσφαλμένη ἡ διάκρισις μεταξὺ τῆς ἐκ τῆς συμβάσεως καὶ τῆς ἐκ τοῦ πράγματος προσγενομένης ζημίας. Ἴδε ἀνάπτ. περὶ τῶν §§ 75—81 εἰς Παπ. § 378—384 καὶ τὴν ἐν Εὐρ. λ. Ἐκνίκησις.

§ 83.

Ὁ νόμος δὲν ἀπαιτεῖ ἐπὶ τῶν ἐναλλαγῶν ἐντελῆ ἰσότητα τῆς ἀξίας τῶν ἐναλλασσομένων· διατί; Ἐπεμβαίνει ὅμως ὁσάκις ἐπὶ τῆς ἀγοραπωλησίας ἡ μεταξὺ τιμήματος καὶ πωλουμένου πράγ-

ματος ἀνισότης εἶναι τοσαύτη, ὥστε τὸ ἐντεῦθεν προκύπτον ὄφελος τοῦ ἀγοραστοῦ προσβάλλει τὸ κοινὸν αἴσθημα, θεωροῦν τὸν πωλητὴν θῦμα τῆς πλάνης, ἢ τῆς ἀναποδράστου ἀνάγκης. Διατί μόνον ἐπὶ τῆς ἀγοραπωλησίας ἐπεμβαίνει ὁ νόμος;

Ἀντίκρουσις τῆς γνώμης, καθ' ἣν ἡ ἀνωτέρω ἀνισότης μεταξὺ τιμήματος καὶ πωλουμένου πράγματος δίδει χώραν εἰς διάῤῥηξιν, μόνον ὅταν ὑπάρχῃ δόλος τοῦ ἀγοραστοῦ.

Εἰς τί συνίστατο ἡ προστασία τοῦ νόμου ἐπὶ τῆς ὑπερόγκου βλάβης κατὰ τὸ, πρὸ τῶν διατάξεων τοῦ Διοκλητιανοῦ καὶ τοῦ Μαξιμιανοῦ, δίκαιον; Πῶς διεμορφώθη αὕτη ἀπὸ τῶν διατάξεων τούτων; Αἱ διατάξεις αὗται ἰσχύουσι καὶ ἐπὶ ἄλλων ἀμφοτεροβαρῶν συμβάσεων; Οὐχί. Χωροῦσι καὶ ὑπὲρ τοῦ ἀγοραστοῦ, τοῦ ἀγοράσαντος ἐπὶ ὑπερόγκῳ τιμήματι; Οὐχί. Αἱ προκείμεναι διατάξεις ἰσχύουσιν ἐπὶ τῆς πωλήσεως παντὸς πράγματος, οὐχὶ δὲ μόνον ἐπὶ τῆς τῶν ἀκινήτων· διὰ τίνα λόγον;

Τί ἐστι ὑπέρογκος βλάβη;

Τί ἀπαιτεῖ ὁ ζημιωθεὶς διὰ τῆς ἐκ τοιαύτης βλάβης παραγομένης ἀγωγῆς; Πότε ἀργεῖ τὸ βοήθημα τοῦτο;

α') Ἂν τὸ πωληθὲν κατεστράφη ἐκ τύχης παρὰ τῷ ἀγοραστῇ.

β') Ἂν ὁ ζημιωθεὶς παρῃτήθη ἐκ προοιμίων τοῦ βοηθήματος τούτου.

γ') Ἂν ἡ πώλησις ἐγένετο διὰ δημοσίου πλειστηριασμοῦ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τῆς ἀρχῆς.

Παραγραφὴ τῆς προκειμένης ἀγωγῆς κατὰ τὸν Ῥωμαϊκὸν νόμον καὶ κατὰ τὴν Βυζαντινὴν νομολογίαν. Ἴδε ἀνάπτ. εἰς Παπ, § 385 καὶ τὴν ἐν Εὐρ. λέξ. Ὑπέρογκος Βλάβη.

§ 84.

Διττὴ τροποποίησις τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς συμβάσεως. Ἐπίῤῥωσις καὶ ἀσθένωσις αὐτῶν.

Τρόπος ἐπιῤῥώσεως. 1) Ἀῤῥαβὼν (ἴδε Παπ. § 386—καὶ Εὐρ. λέξ. Πώλησις).

2) Ποινικὴ ῥήτρα (Παπ. § 387.— Εὐρ. λ. Πώλησις).— 3) Ὅρκος. (Παπ. § 388).

§ 85.

Τί ἐστιν ὅρκος; Τύπος αὐτοῦ παρὰ τοῖς χριστιανοῖς. Ἀναφέρεται ἢ εἰς τὸ παρελθὸν (βεβαιωτικὸς) ἢ εἰς τὸ μέλλον (ὑποσχε-

τικός). Ἐνταῦθα πρόκειται μόνον περὶ τοῦ βεβαιωτικοῦ ὅρκου. Μικρὰ εἶναι ἡ ἐπιῤῥοὴ αὐτοῦ ἐν τῷ ἀστυκῷ δικαίῳ. Ὁ ὅρκος δὲν καθίστησιν ἐνώπιον τοῦ πολιτικοῦ δικαστοῦ ἔγκυρον τὴν ὅλως ἀνίσχυρον ὑποχρέωσιν. Κατ' ἰδίαν ἀποτελέσματα τοῦ ὅρκου τούτου ἐν τῷ ἀστυκῷ δικαίῳ. Τὰ πλεῖστα ἀργοῦσι παρ' ἡμῖν. Ἀποτελέσματα τοῦ ὅρκου τούτου κατὰ τὴν ἐν ἰσχύϊ ποινικὴν ἡμῶν νομοθεσίαν, συντελοῦντα εἰς ἐπίῤῥωσιν τῆς ἐνόρκως ἐπὶ δικαστηρίου βεβαιωθείσης ἰσχυρᾶς ὑποχρεώσεως.

Παρεπόμεναι συμβάσεις συντελοῦσαι εἰς ἐπίῤῥωσιν τῶν ἀποτελεσμάτων κυρίας συμβάσεως. Παπ. § 388.

§ 86.

Δευτέρα τροποποίησις τῶν συνήθων ἀποτελεσμάτων τῆς ἐνοχικῆς συμβάσεως (§ 378) ἐστὶν ἡ ἀσθένωσις, εἰς ἣν περιλαμβάνομεν καὶ τὴν παντελῆ ἀναίρεσιν αὐτῶν.

Τὰ πλεῖστα γεγονότα, τὰ παράγοντα τὴν ἀσθένωσιν τῆς συμβάσεως, συνέχονται τοσοῦτον στενῶς μετὰ τῆς συνάψεως αὐτῆς, ὥστε ἀνεπτύχθησαν ἐν τῇ περὶ συνάψεως τῶν συμβάσεων διδασκαλίᾳ. ταῦτά εἰσιν ὁ φόβος, ὁ δόλος καὶ ἡ πλάνη.

Μία μόνον περίπτωσις χρῄζει ἀκριβεστέρας ἀναπτύξεως, ἡ τοῦ ἀδυνάτου τῆς ἐκπληρώσεως (τοῦ ἀδυνάτου τῆς ἐκτελέσεως τῆς παροχῆς), ὅπερ δύναται νὰ ἐπιφέρῃ καὶ τῆς ἐνοχῆς τὸ ἀνίσχυρον. Περὶ τῆς ἐννοίας καὶ τῶν διαφόρων λόγων τῶν ἀδυνάτων παροχῶν ἐγένετο ἤδη ἀνωτέρω λόγος (§ 335), περὶ δὲ τοῦ ἀποτελέσματος αὐτῶν, ὅπερ συνεπάγεται τὴν ἀσθένωσιν (καὶ αὐτὴν τὴν ἀναίρεσιν) τῆς ἐνοχικῆς συμβάσεως, παρατηρητέον ἐνταῦθα τὰ ἑξῆς.

Τὸ ἀδύνατον περὶ οὗ πρόκειται, ὑποτίθεται ὑπάρχον ἐν τῇ ἐποχῇ τῆς συνάψεως τῆς ἐνοχῆς, διότι πᾶσα μετ' αὐτὴν συμβᾶσα ἀδυναμία (π. χ. ὁ θάνατος τοῦ πωληθέντος ἵππου πρὸ τῆς παραδόσεως) ὑπάγεται οὐχὶ εἰς τὴν παροῦσαν (περὶ τῶν κατὰ τὴν παραγωγὴν τῆς ἐνοχῆς λόγων τῆς ἀσθενώσεως αὐτῆς), ἀλλ' εἰς τὴν περὶ ἀλλοιώσεως τῶν ἐνοχῶν πραγματείαν.

Διέλθωμεν τὰς ἐν ταῖς πηγαῖς τοῦ Ῥωμαϊκοῦ καὶ τοῦ Βυζαντινοῦ νόμου μνημονευομένας σπουδαιοτέρας περιπτώσεις, καθ' ἃς ἀποβαίνει ἀδύνατος ἡ ἐκτέλεσις τῆς ἐνοχῆς, διότι αὗται δύνανται νὰ χρησιμεύσωσιν ὡς εἰσαγωγὴ εἰς τοὺς περὶ τῆς λύσεως τοῦ κυρίου ζητήματος κανόνας τοῦ αὐτοῦ νόμου.

Συχνότατα τὸ ἀδύνατον τῶν ἐνοχῶν ἀφορᾷ τὰς ἐπὶ δόσει (dandi) ἐνοχάς, τὰς σκοπούσας τὴν μεταβίβασιν τῆς κυριότητος, ἢ τὴν ἐν ἰδίῳ ὀνόματι ἄσκησιν αὐτῆς· τοιαύτη δόσις εἶναι ἀδύνατος ὅταν τὸ πρᾶγμα, τὸ ἀποτελοῦν τὸ ἀντικείμενον αὐτῆς, οὐδέποτε ὑπῆρξεν, ἢ κατεστράφη, ἢ δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ, π. γ. μυθῶδες θηρίον, ἢ ὅταν τὸ πρᾶγμα δὲν ἦναι ἐν συναλλαγῇ (ἦναι ἱερὸν, δημόσιον κλπ)· ἐπίσης ὅταν τὸ δοτέον πρᾶγμα εὑρίσκηται ἤδη ἐν τῇ κυριότητι τοῦ δανειστοῦ, ἢ ἦναι ἀνύπαρκτος κληρονομία, διότι ζῇ εἰσέτι ὁ ὑποτεθεὶς κληρονομούμενος. Τὸ ἀδύνατον ἀναφέρεται ἐνίοτε καὶ εἰς τὰς παρεπομένας τῇ ἐνοχῇ συνθήκας, ὅταν αὕτη συνέχηται μετ' ἀδυνάτου αἱρέσεως, ἢ προθεσμίας.

Περὶ πασῶν τῶν περιπτώσεων τούτων ἰσχύει ὁ κανὼν, ὅτι ἄκυρος εἶναι ἡ ἀδύνατος ἐνοχὴ ἄνευ διακρίσεως τῶν διαφόρων εἰδῶν τῶν συμβάσεων, ἢ τῆς γνώσεως, ἢ ἀγνοίας τῶν ἐνεχομένων· ὅθεν ὁ κανὼν οὗτος ἐφαρμόζεται εἰς τὴν περὶ ἀδυνάτου δόσεως, ἢ ποιήσεως καὶ τὴν ὑπὸ ἀδύνατον αἵρεσιν συναφθεῖσαν ἐπερώτησιν, ἅμα δὲ καὶ εἰς τὴν ἁπλῆν ὑπόσχεσιν περὶ κακοήθων ἢ παρανόμων πράξεων. Ἡ παρὰ τῷ δανειστῇ γνῶσις τοῦ ἀδυνάτου, ἧς μνημονεύουσί τινα χωρία, δὲν ἀποτελεῖ στοιχεῖον τῆς ἀκυρότητος, διότι ἡ γνῶσις μάλιστα αὐτοῦ συνεπάγεται τινὰ ἔμμεσα ἀποτελέσματα τῆς συμβάσεως (τὸ ἀπαράδεκτον τῆς ἀναζητήσεως τοῦ καταβληθέντος ἀνταλλάγματος (§ 366 σημ. 6), ἅτινα ἐκλείπουσιν ἐπὶ τῆς ἀγνοίας αὐτοῦ. Ὁ αὐτὸς κανὼν ἐφαρμόζεται καὶ εἰς τὴν ἀγοραπωλησίαν ἐπίσης ἀπολύτως, ὡς καὶ εἰς τὴν ἐπερώτησιν. Ὁ Σαβινὺ φρονεῖ, ὅτι ἡ εἰς τὴν ἀγοραπωλησίαν ἐφαρμογὴ κατ' ἐπιφάνειαν μόνον εἶναι ἀπόλυτος, ὅτι δὲ κατ' οὐσίαν ὁ Ρωμαϊκὸς νόμος διακρίνει ἐπὶ τῆς ἀγοραπωλησίας καὶ τῶν λοιπῶν τοῦ αὐτοῦ εἴδους συμβάσεων (τῆς ἀνταλλαγῆς, τῆς ἀντὶ καταβολῆς δόσεως), μεταξὺ τῆς τοῦ ἀδυνάτου γνώσεως καὶ τῆς ἀγνοίας τοῦ ἀγοραστοῦ, τοῦ δι' ἀνταλλαγῆς λήπτου κλπ., καθιερῶν ἐπὶ μὲν τῆς ἀγνοίας τὸ ἰσχυρὸν, ἐπὶ δὲ τῆς γνώσεως τὸ ἀνίσχυρον τῆς συμβάσεως· ἀλλὰ τὴν γνώμην ταύτην στηρίζει εἰς χωρία πραγματευόμενα περὶ τῆς ἀγοραπωλησίας πραγμάτων ἐκτὸς τῆς συναλλαγῆς (§ 366 σημ. 11 καὶ 12), καθ' ἣν βεβαίως ὁ ἐν ἀγνοίᾳ τῆς ἰδιότητος ταύτης ἀγοραστὴς, ἅμα ἀποφασισθῇ δικαστικῶς ὅτι δὲν τῷ συγχωρεῖται νὰ ἔχῃ τὸ ἀγορασθὲν (ut habere ei liceat). δικαιοῦται νὰ ἀποζημιωθῇ παρὰ τοῦ πωλητοῦ· κατὰ τὸ ἔμμεσον δὲ τοῦτο ἀποτέλεσμα τῆς ἀνισχύρου συμβάσεως, (τὴν ἀνόρθωσιν τῆς ἐξ αὐτῆς προσγενομένης ζημίας), ἠδύνατο μέν τις

νὰ εἴπῃ, ὅτι ἡ σύμβασις δὲν θεωρεῖται ὡς μὴ γενομένη, δὲν δύναται ὅμως νὰ θεωρηθῇ ἰσχυρὰ, καθὸ μὴ συνεπαγομένη κἀνὲν ἐκ τῶν ἀμέσων ἀποτελεσμάτων, ἃ ἐσκόπουν οἱ συμβαλλόμενοι· οὕτω συμβιβάζεται ἡ ῥῆσις τοῦ Μοδεστίνου «ὁ ἐν ἀγνοίᾳ τὸ ἱερὸν ὡς ἰδιωτικὸν ἀγοράζων, εἰ καὶ μὴ συνίσταται ἡ πρᾶσις, ὅμως ἔχει κατὰ τοῦ πράττου, εἰς ὅπερ αὐτῷ διέφερε μὴ ἀπατηθῆναι», μετὰ τῆς τοῦ Πολπωνίου· «τοῦ ἱεροῦ πράγματος ἀγορασία συνίσταται, ἐὰν ἀγνοῇ ὁ ἀγοραστὴς ἱερὸν αὐτὸ εἶναι» καὶ (ἰδοὺ κατὰ τί συνίσταται) ἔχει κατὰ τοῦ πράττου, εἰς ὅπερ αὐτῷ διέφερε μὴ ἀπατηθῆναι.

Ἐκ τούτων δὲ συμπεραίνομεν, ὅτι ὁ ἀνωτέρω (ἄλλως τε πρὸς τὴν φύσιν τῶν ἐνοχῶν τὰ μάλιστα συνᾴδων (§ 335) κανὼν, καθ' ὃν ἀνίσχυρος εἶναι ἡ περὶ ἀδυνάτου παροχῆς σύμβασις, ἔχει ἀπόλυτον κράτος, εἴτε γινώσκῃ ὁ δανειστὴς τὸ ἀδύνατον, εἴτε οὔ, τὰ δὲ ἔμμεσα ἐκ τῆς ματαίας δόσεως τοῦ ἀνταλλάγματος, ἢ ἐκ τῶν ματαίως εἰς τὸ πρᾶγμα καταβληθέντων δαπανημάτων, ἢ τέλος ἐν γένει ἐκ τῆς προξενηθείσης τῷ λήπτῃ ζημίας, ἀπὸ τοῦ τοιούτου γεγονότος παραγόμενα ἀποτελέσματα ἐξηγοῦνται, τὸ μὲν ἐκ τῆς γενικῆς ὑποχρεώσεως πρὸς ἀποζημίωσιν λόγου ἐκνικήσεως, τὸ δὲ ἐξ ἄλλων λόγων, οὓς ἐξεθέσαμεν ἀνωτέρω. Παπ. § 389, ἔνθα καὶ τὰ σχετικὰ τεμάχια.

ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ.

Πότε θεωροῦνται ὡς καταρτισθέντα τὰ συναλλάγματα.

§ 90. Πότε διὰ τῆς ἀλληλογραφίας πληροῦται τὸ συνάλλαγμα; Ἴδε revue étrang. τοῦ 1844 σ. 272. — Πρλ. τὰ ἐν λ. Πώλησις § 41 ἐπ. 223, 233, 874 καὶ ἀνωτ. § 60.

§ 92. Εἰς ἐμπορικὰς ὑποθέσεις, ἐάν τις ἔμπορος, δι' ἐπιστολῆς του, προτείνῃ ἄλλῳ τινὶ συμφωνίαν θετικὴν, καθαρὰν καὶ ἀκριβῆ, ἐξηγοῦσαν ἀνενδοιάστως τὴν ἰδέαν του, ἡ σιωπὴ τοῦ πρὸς ὃν γίνεται ἡ πρότασις θεωρεῖται ὡς συναίνεσις ἐκ μέρους του, ὥστε ὑπάρχει σύστασις τοῦ προταθέντος συναλλάγματος. — Ἀπ. ἐφ. Ναυπλ. 97 τοῦ 1843 (Νομ. σ. 3375).

ΣΗΜ. Ἡ ἀπόφασις ἐπικαλεῖται τὸ τεμ. 83 Π. de verb. obl.—

τὸ τεμ. 9 Π. de cont. emp,—τὸ τεμ. 57 Π. de obl. et act.—τὸν Τουλλ. τ. 6 ἀρ. 317 καὶ 34.— τὸν Σόλ. περὶ null. ἀρ. 33. — τὸν Παρδ. ἀρ. 150, 253, 145.

§ 93. Πότε θεωρεῖται καταρτισθὲν τὸ συνάλλαγμα, ὅταν ὁ μὲν ὑπόσχεται, ὁ δὲ ἀποδέχεται; Ἴδε ἀπόφ. ἐφ. Ἀθηνῶν 15813 τοῦ 1858.

§ 94. Τὸ μεταξὺ ἰδιώτου καὶ τοῦ δημοσίου συνάλλαγμα θεωρεῖται κατηρτισμένον, ὅταν τὸ ὑπουργικὸν συμβούλιον ὑπέβαλε νομοσχέδιον περὶ τοῦ ἀντικειμένου τοῦ συναλλάγματος; Ἴδε ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 15994 τοῦ 1858.

§ 95. Τὰ μεταξὺ τοῦ δημοσίου καὶ τῶν ἰδιωτῶν συναλλάγματα εἶναι ἰσχυρά, ἐὰν δὲν προηγήθη ἔγγραφος περὶ αὐτῶν ἀπόφασις τοῦ ἁρμοδίου ὑπουργοῦ; Ὄχι. Δὲν ἀρκεῖ ἡ θέλησις καὶ ἡ ἰδιωτικὴ περὶ αὐτῆς δήλωσις τοῦ ὑπουργοῦ, ἀλλ' ἀπαιτεῖται ἡ ἔκδοσις ὑπουργικῆς ἀποφάσεως περιβεβλημένης μὲ τὰς παρὰ τοῦ νόμου ἀπαιτουμένας διατυπώσεις τῶν ἐπισήμων ὑπουργικῶν πράξεων (ἄρθ. 7—10 τοῦ ἀπὸ 3 Ἀπριλίου 1833 διατ. περὶ τῆς ὑπηρεσίας τῶν γραμματειῶν)· καθότι μόνον, διὰ τῆς οὕτω κατηρτισμένης πράξεως, ἡ θέλησις τοῦ ὑπουργοῦ λαμβάνει τὸν χαρακτῆρα τῆς ἐπισήμου Κυβερνητ. ἀποφάσεως, καθίσταται δὲ δι' αὐτὴν ὑπεύθυνος ὁ ὑπουργὸς (ἄρθρ. 9 τοῦ αὐτοῦ νόμου). Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 16341 τοῦ 1858 ἐν νομ. Μέλ. σ. 119.

§ 96. Προκειμένου νὰ βεβαιωθῇ δι' ὅρκου ἡ τέλεσις συναλλάγματος μεταξὺ δημοσίου καὶ ἰδιώτου, πρέπει νὰ συμπεριληφθῇ ἐν τῷ ὅρκῳ καὶ ἡ περίστασις τοῦ ὅτι τῆς τελέσεως τοῦ συναλλάγματος προηγήθη ἡ ἔγγραφος ἀπόφασις τοῦ ἁρμοδίου ὑπουργοῦ. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 16341 τοῦ 1858 ἐν νομ. Μέλ. σελ. 119.

§ 97. Ἴδε Εὑρετ. λέξ. Πώλησις 843, 856², 893 ἐπ. — Πρλ. δὲ καὶ τὴν λέξ. Φθαρτὰ Ἐθνικὰ κτήματα.

§ 98. Πρλ. τοὺς ἑπομ. §§ 100 ἐπ.

Διατυπώσεις ἐφαρμοζόμεναι εἰς τὴν σύνταξιν τῶν συμβολαίων.—Ἄρθρ. 42 τοῦ περὶ χαρτοσήμου νόμου.

§ 99. Πρλ. τοὺς προηγ. §§ 90—97.

§ 100. Περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ὅρα τὰ ἐκτεθέντα ὑπὸ ἕκαστον συνάλλαγμα, ἰδίως δέ, τὰ ἐν λέξ. Πώλησις § 208 ἐπ. 729³ καὶ Παρ. § 377, ἀνωτ. § 74.

Ἀνακεφαλαίωσιν τῆς νομολογίας κατηγορίσω ἐν λέξ. Χαρτόσημον. Ἴδε ἐντούτοις: α) Νομικ. σ. 5450, 975, 5035. β') Ἀποφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 195 τοῦ 1855. — 221 τοῦ 1854 — 60 τοῦ 1853. — 113 τοῦ 1850. — γ') Ἀποφ. ἐφ. Ἀθ. 10386, 13015, 9241.

§ 101. Ἐὰν συνομολογηθῇ κατά τινα σύμβασιν ὅτι θέλει συνταχθῇ περὶ αὐτῆς δημόσιον ἔγγραφον, ἡ σύμβασις δὲν θεωρεῖται καταρτισθεῖσα πρὶν ἢ συνταχθῇ τὸ συνομολογηθὲν ἔγγραφον, καὶ οὐδέτερος τῶν συμβαλλομένων δύναται νὰ παραγάγῃ ἐξ αὐτῆς δικαίωμα (1). Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 113 τοῦ 1850.

Ἱστορικόν.— Ὁ Γ ὑπεσχέθη νὰ δώσῃ τῷ Π χρηματικόν τι ποσὸν ἐπὶ τόκῳ, ὁ δὲ Π ὑπεσχέθη νὰ ἐξασφαλίσῃ δι' ὑποθήκης τὸν Γ.— Ἐντούτοις ὁ Γ ἐξεπλήρωσε τὴν ὑπόσχεσίν του, δοὺς τὰ χρήματα, ἀλλ' ὁ Π παρεβίασε τὴν διὰ τῆς αὐτῆς συμβάσεως συνομολογηθεῖσαν ὑπόσχεσιν, μὴ δοὺς τακτικὴν ὑποθήκην.— Ὅθεν ὁ δανειστὴς Γ ἐζήτησε τὴν ἀπόδοσιν τοῦ δανείου, καὶ τὸ ἐν Ἀθήναις ἐφετεῖον (ἀπ. 6313) ἐδέχθη τὴν ἀγωγήν, ἀλλ' ὁ Ἀρ. Πάγος τὴν ἀνῄρεσε σκεφθείς, ὅτι ἡ σύμβασις κατηρτίσθη ἐντελῶς, μόνη δὲ ἡ παρ' ἑνὸς τῶν συμβαλλομένων ἐκπλήρωσις αὐτῆς παρελείφθη ὑπαιτίως· κατὰ τὸν νόμον δὲ (Κώδ. (4, 44) 14.—Βασ. (20, 4) 9 καὶ (9, 2) 56) ὁ ἐκπληρώσας τὴν ὁποίαν διὰ συμβάσεως ἀνέλαβεν ὑποχρέωσιν, δὲν δύναται νὰ ζητήσῃ τὴν διάλυσιν τῆς συμβάσεως καὶ τὴν ἀπόδοσιν τοῦ δοθέντος, διότι ὁ ἕτερος παρεβίασε τὴν ὑπόσχεσίν του, δυνάμενος μόνον νὰ ἐναγάγῃ τὸν παραβάτην ἢ ἐπὶ ἐκπληρώσει αὐτῆς, ἢ ἐπὶ μὴ πληρωμῇ τοῦ διαφέροντος.

Βραδύτερον ὁ Ἀρ. Πάγος, δικάζων κατ' οὐσίαν ἐπὶ τῆς ἰδίας ὑποθέσεως, ἀπέφηνεν (ἀπ. 113 τοῦ 1850) ὅτι, ἀποδειχθέντος ὅτι ὁ δανεισθεὶς ὑπεσχέθη νὰ συντάξῃ μετὰ τὴν λῆξιν τῶν χρημάτων δημόσιον περὶ τῆς συμβάσεως ταύτης ἔγγραφον παρέχον ἀποχρῶσαν δι' ὑποθήκης ἀσφάλειαν, ὅπερ ὅμως δὲν ἔπραξεν, ἕπεται ὅτι ὁ δανεισθεὶς παρεβίασεν ἣν ἀνεδέχθη ὑποχρέωσιν καὶ οὕτω παρεβίασε τὴν διάτ. 17 τοῦ Κώδ. (4, 21), καθ' ἥν, ἐὰν συνομολογηθῇ κατά τινα σύμβασιν ὅτι θέλει συνταχθῇ δημόσιον περὶ αὐτῆς ἔγγραφον, ἡ σύμβασις δὲν θεωρεῖται καταρτισθεῖσα πρὶν ἢ συνταχθῇ τὸ συνομολογηθὲν ἔγγραφον, καὶ οὐδέτερος τῶν συμβαλλομένων δύναται νὰ παραγάγῃ ἐξ αὐτῆς δικαίωμα· ὅθεν ὁ

---

(1) Πρβλ. τὴν λέξ. Πώλησις § 218—222 καὶ κατωτ. § 175 ἑπ.

ἐνάγων δύναται νὰ ζητήσῃ, πρὸ τῆς καταρτίσεως τῆς συμβάσεως, νὰ τῷ ἀποδοθῶσι τὰ ἄνευ νομίμου αἰτίας εἰς χεῖρας τοῦ ἀντιδίκου του εὑρισκόμενα χρήματά του μετὰ τῶν ὠφελειῶν, ὅσας ἐξ αὐτῶν παρήγαγεν οὗτος, ἤτοι τῶν τόκων) μέχρι τῆς ἀποδόσεως.

§ 102. Ὅταν ἰσολογισμὸς ὑπογεγραμμένος παρὰ τοῦ ὀφειλέτου ἐγένετο πρὸ τῆς ἐν ἰσχύϊ πολ. δικ. δὲν δύνανται νὰ ἐφαρμοσθῶσι εἰς τὰ ἔγγραφα αὐτὰ αἱ περὶ βεβαίας χρονολογίας διατάξεις τῆς αὐτῆς δικονομίας, ἀλλ' ὡς μὴ ὑπαρχουσῶν κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον νομικῶν διατάξεων προσδιοριζουσῶν τὰ περιστατικά, τὰ ὁποῖα καθιστῶσι βεβαίαν τὴν χρονολογίαν τοῦ ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου, το δικαστ. δύναται νὰ σχηματίσῃ τὴν πεποίθησίν του ὡς πρὸς τὸ τῆς χρονολογίας ἀπὸ παντὸς περιστατικοῦ συντελοῦντος εὐλόγως νὰ καταστήσῃ βεβαίαν τὴν χρονολογίαν τοῦ ἐγγράφου. Ἀπόφ. 2708 ἐφ. Ἀθ.— Πρλ. τὴν λέξ. Νόμοι.

§ 103. Ἴδε κατ. § 182.

§ 103α. Ὅταν δὲν πρόκηται περὶ συστάσεως ἑταιρίας, ἀλλὰ περὶ *συμβάσεως συστηθησομένης ἑταιρίας*, τὸ ἄρθρ. 39 τοῦ ἐμπ. νόμου καὶ τὸ 410 τῆς πολ. δικονομίας δὲν ἔμουν ἐφαρμογήν. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 148 τοῦ 1858.

§ 104. Ἰδιωτικὸν ἔγγραφον, δι' οὗ ὑπόσχεταί τις νὰ πωλήσῃ εἰς ἄλλον οἰκίαν, δὲν ἰσχύει· καθότι ἀντιβαίνει εἰς τὸ ἄρθρον 42 τοῦ περὶ χαρτ. νόμου ἀφορῶν συμφωνίαν πρὸς πώλησιν ἀκινήτου. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 15913 τοῦ 1858.— Απ. Αρ. Π. 81 τοῦ 1858.— Πρλ. ὅμως τὴν λέξ. Ὑπόσχεσις καὶ τὴν λέξ. Χαρτόσημον.

Νόμοι ἐφαρμοστέοι ἐπὶ δικῶν πηγαζουσῶν ἐκ συναλλαγμάτων (1).

§ 105. Τὰ ἐπὶ τουρκοκρατίας γενόμενα συναλλάγματα πρέπει νὰ δικάζωνται κατὰ τοὺς τουρκικοὺς νόμους (2). Ἀπ. πολ. Ἀρ. Πάγου 245 τοῦ 1838, ἣν ἴδε ἐν λέξ. Ἔγγραφα (Εὑρ. τ. 6 σελ. 364—368).

§ 106. Εἰς τὰ συναλλάγματα ἐφαρμόζονται οἱ κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς συνάψεώς των νόμοι. Ἴδε τὴν ἀπόφ. 3397 ἐφ. Ἀθ. ἐν Εὑρ. τ. 11 σ. 303.

(1) Πρλ. λ. Νόμοι (τ. 11 σ. 136 ἐπ.).
(2) Περὶ τοῦ κανόνος δὲ locus regit actum; Εὑρ. λ. Νόμοι σ. 143 ἐπ.

§ 107. Ὡς πρὸς τὰ συναλλάγματα ἐφαρμόζονται οἱ νόμοι, οἵτινες ἐπεκράτουν εἰς τὸν τόπον ἔνθα ἢ ῥητῶς ὑπεχρεώθη ὁ ὀφειλέτης νὰ πληρώσῃ, ἢ εἶχε τὴν κατοικίαν του.

Ἐν ἄλλαις λέξεσιν.

Ὡς πρὸς τὰς συναλλαγματικὰς καὶ τὰς ἐμπορευσίμους ὁμολογίας ἰσχύουσιν οἱ νόμοι, οἵτινες ἐπικρατοῦν εἰς τὸν τόπον, ἔνθα ἢ ῥητῶς ὑπεχρεώθη νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν ὑπόσχεσίν του ὁ ὀφειλέτης, ἢ εἶχε τὴν κατοικίαν του ὅταν ὑπέγραψε τὴν συνομολόγησιν, διότι ἐκ τῶν νόμων αὐτῶν κανονίζονται τὰ δικαιώματά του καὶ αἱ ἐνοχαί του.— Ἀπ. ἐφ. Ναυπλ. τῆς 26 Ἀπριλ. 1840 ἐν Νομικ. σελ. 2046.

§ 108. Ἡ ἰσχὺς τῶν συναλλαγμάτων κρίνεται κατὰ τὸν νόμον τὸν ἐπικρατοῦντα καθ' ὃν χρόνον ταῦτα ἔλαβον ὕπαρξιν.

Ὅθεν, προκειμένου περὶ παραχωρήσεως, ἤτοι ἀπαλλοτριώσεως προικῴου κτήματος συνεστῶτος τοῦ γάμου καὶ κατὰ τὸ 1826 γενομένης, ἐφαρμόζονται οἱ κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἰσχύοντες Ῥωμ. νόμοι ὡς πρὸς τὴν ἰσχὺν τῆς παραχωρήσεως, καὶ ὄχι οἱ νόμοι τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν συνέστη ἡ προίξ· ὅθεν, ἂν καὶ κατὰ τούτους ἐπετρέπετο ἡ ἐκποίησις τῶν προικῴων, ὅμως δὲν θεωρεῖται ὡς ἔχων κεκτημένον τοιοῦτον δικαίωμα ὁ κατὰ τὸ 1856 πωλήσας τοιαῦτα, ἡ δὲ ἀρχὴ τῆς μὴ ἀναδρομικῆς δυνάμεως τῶν νόμων, ἣν καθιεροῦσιν ἡ διάτ. 7 Κώδ (1, 14) καὶ ἡ Νεαρὰ 66 κεφ. 1 § 4, ἐφαρμόζεται ἐπὶ τῶν ἀποκτηθέντων δικαιωμάτων διὰ συναλλαγμάτων ἤδη τελειοποιημένων. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 297 τοῦ 1852, ἣν ἐν λέξ. Προίξ § 233.

§ 109. Κατὰ ποίους νόμους κρίνονται τὰ συναλλάγματα;

Ἱστορικόν.— Ὁ Μ ἦτο κάτοχος γραμματίων τοῦ Γ, παραχωρηθέντων εἰς τοῦτον πρὸ τοῦ 1843 διὰ τὴν, λόγῳ δημοσίας ἀνάγκης, ἀφαίρεσιν κτημάτων του, τὰ γραμμάτια δὲ ταῦτα ἦσαν δεκτά, ἀντὶ μετρητῶν, πρὸς ἀγορὰν ἐθνικῶν γαιῶν· ὅθεν ὁ Β, ἐκλεξάμενος γαίας τινάς, εζήτησε νὰ ὑποχρεωθῇ τὸ δημόσιον νὰ τὰς παραχωρήσῃ. Εἰς τὴν δίκην λοιπὸν ταύτην ἐπρότεινε τὸ δημόσιον, ὅτι, ἐπειδὴ πρόκειται νὰ πραγματοποιηθῶσι τὰ γραμμάτια μετὰ τὸ σύνταγμα, ἡ ἐκποίησις ἐθνικῶν γαιῶν ἄνευ νόμου δὲν δύναται νὰ γίνῃ. Ἀπεφασίσθη δὲ (ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 17 τοῦ 1854, κυρώσασα ἀπόφασιν τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφετῶν) ὅτι, ἐπειδὴ τὸ συνάλλαγμα ἐτελέσθη πρὸ τοῦ συντάγματος, κατὰ τὴν πρὸ αὐτοῦ νομοθεσίαν πρέπει νὰ κριθῇ ἡ δύναμις καὶ τὸ ἀποτέλεσμα αὐτοῦ, ἅτινα

τὸ Σύνταγμα δὲν ἠδύνατο νὰ τροποποιήσῃ, ἐπειδὴ ὁ ἐνάγων εἶχε κεκτημένον δικαίωμα.

§ 110. Ὑπὸ ποίων νόμων κανονίζεται ἡ πρὸς τὸ συναλλάττεσθαι ἱκανότης; Ἴδε Εὑρ. τ. 11 σ. 161—163.

§ 111. Ἴδε κατωτ. (§ 583) ἀπ. ἐφ. Ν. 230 τοῦ 1846.

Στοιχεῖα ἐνοχῆς (1).– *Πρόσωπα. Ἐνοχὴ εἰς ὁλόκληρον.*

§ 114. Ἀνωτέρω (§ 10 ἐπ.) εἴδομεν,

ὅτι ἡ μεταξὺ πλειόνων δανειστῶν ἢ ὀφειλετῶν ἐνοχὴ διαλύεται εἰς τόσας ἐνοχάς, ὅσοι εἶναι οἱ δανεισταὶ ἢ οἱ ὀφειλέται.

Ὅτι ὅμως, κατ' ἐξαίρεσιν, ἐνίοτε μία καὶ ἡ αὐτὴ ἐνοχὴ ἀναφέρεται ὁλοκλήρως καὶ ἀδιαιρέτως εἰς ἕκαστον τῶν πλειόνων δανειστῶν ἢ ὀφειλετῶν, καὶ τοῦτο καλεῖται *συνενοχή*, ἧς ἡ σχέσις συνίσταται εἰς τοῦτο, ὅτι ἕκαστος τῶν δανειστῶν δύναται ν' ἀπαιτήσῃ ὁλόκληρον τὴν καταβολήν, ἀναιρουμένης οὕτω τῆς ἀπαιτήσεως καὶ τῶν λοιπῶν. Ἕκαστος δὲ τῶν ὀφειλετῶν ἐνάγεται ἐπὶ τῇ τοῦ ὅλου καταβολῇ, ἥτις ἀπαλλάττει πάντας αὐτούς.

Ὅτι ὁ ὅρος εἰς *ὁλόκληρον ἐνοχὴ* ἐκφράζει τὰς λοιπὰς περιπτώσεις, καθ' ἃς δὲν πρόκειται μία καὶ ἡ αὐτὴ ἐνοχὴ ἀναφερομένη ὁλοκλήρως καὶ ἀδιαιρέτως εἰς ἕκαστον τῶν πλειόνων δανειστῶν ἢ ὀφειλετῶν· ὁ δὲ ὅρος *ἀλληλέγγυος ἐνοχὴ* σημαίνει ὄχι τὴν *συνενοχήν*, ἀλλὰ περὶ τούτου ἐν τῇ λεξ. Χρέος ἀλληλέγγυον.

Παραπέμποντες εἰς τοὺς ἀνωτ §§ 10—17, ὅπου ἐν ἐκτάσει ἐκτίθενται τὰ περὶ τούτου, μεταβαίνομεν ἤδη εἴς τινα ζητήματα, λυθέντα ὑπὸ τῆς *Νομολογίας*, ἣν συμπληρώσω ἐν λεξ. Χρέος ἀλληλέγγυον.

§ 115. Ἴδε ἀνωτ. § 16². — Ὅταν πρόκηται περὶ ὑποχρεώσεως ἀδιαιρέτου, ἤτοι περὶ προικὸς συνυποσχεθείσης ὑπὸ δύο, ἡ ὑπὸ τοῦ ἑνὸς τῶν συνυποχρέων ἐκπλήρωσις ἀπαλλάττει τὸν ἕτερον δυνάμενον διὰ τοῦτο νὰ ἐπικαλεσθῇ τὸ δεδικασμένον μεταξὺ τοῦ ἐνάγοντος καὶ τῆς τὴν προῖκα ἀδιαιρέτως μετ' ἐκείνου ὑποσχεθείσης, ἂν καὶ μὴ λαβὼν μέρος εἰς τὴν δίκην ταύτην.—Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 294 τοῦ 1855 κυροῦσα τὴν 11978 ἐφ. Ἀθ. (2).

---

(1) Ὅρα ἀνωτ. § 10 ἐπ.
(2) Πρλ. Μολιτ. περὶ ἐνοχῶν § 1125 περὶ τὸ τέλ.

Ἱστορικὸν αὐτῆς.—Ὁ Δ ἐνήγαγε τοὺς Μ καὶ τὴν σύζυγόν του, ἐξαιτούμενος νὰ τῷ παραδώσωσι τὸ ἥμισυ οἰκοπέδου τινὸς κτλ., ὅτινα λόγῳ προικὸς τῷ ὑπεσχέθησαν, ἀλλ' ἡ αγωγὴ ἀπεῤῥίφθη διὰ τῆς ἀποφ. 11978 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ. ἐπὶ λόγῳ ὅτι ὁ ἐνάγων ἐκίνησεν ἄλλοτε τοιαύτην ἀγωγὴν, ἥτις τελεσιδίκως ἀπεῤῥίφθη.—Κατὰ τῆς ἀποφάσεως λοιπὸν ταύτης ἐζήτησεν ἀναίρεσιν ὁ ἐνάγων, προτείνας ὅτι εἰς τὴν ἀπόφασιν, δι' ἧς ἀπεῤῥίφθη ἡ πρώτη ἀγωγή του, δὲν ἀναφέρεται ὁ ἐναγόμενος Μ, καθ' οὗ κυρίως, ὡς προικοδότου, ἀπευθύνεται ἡ νέα ἀγωγή· ἀλλ' ὁ Ἄρ. Πάγος, διὰ τῆς εἰρημένης 294 ἀποφάσεως, ἀπέῤῥιψε τὴν ἀναιρέσεως αἴτησιν.

§ 116. Ὅταν ἐμπορικὴ ἑταιρία ἢ ἐμπορευόμενα πρόσωπα ὑποχρεοῦνται κοινῶς καὶ συλλήβδην πρὸς τρίτους, ἡ ὑποχρέωσίς των καθίσταται ἀλληλέγγυος. Ἀπόφ. ἐφ. Ἀθηνῶν 15665 τοῦ 1857, φέρουσα (1).

Απόφ. Ἐπειδὴ, κατὰ τὸ ἑταιρικὸν συμφωνητικὸν τῆς . . . τρία εἰσὶ τὰ συμβαλλόμενα καὶ ἀπαρτίζοντα τὴν ἐν τῷ ἐγγράφῳ τούτῳ ὁριζομένην ἐμπορικὴν ἑταιρικὴν ἐπιχείρησιν μέρη, ἤγουν ὁ Τ. ἀτομικῶς, οἱ ἀδελφοὶ Ζωγράφου καὶ οἱ ἀδελφοὶ Μανακοῦλαι, ἄνευ διακρίσεως ἀτόμων, ἀλλὰ συλλήβδην, καὶ ἕκαστον τῶν τριῶν τούτων μερῶν ὑποχρεοῦται πρὸς τὰ λοιπὰ δύο διὰ τὸ τρίτον τῆς ἐνδεχομένης ζημίας, ὡς μετέχον καὶ τοῦ τρίτου τῶν κερδῶν· ἄρα οἱ ἀδελφοὶ Μανακοῦλαι κοινῶς ὑποχρεοῦνται ἀπέναντι τῶν δύω ἑτέρων μερῶν διὰ τὸ τρίτον, ἐξ οὗ προκύπτει ὅτι οἱ ἀδελφοὶ Μανακοῦλαι, ὡς πρὸς τὸ τρίτον τῆς εἰρημένης ἐμπορικῆς ἐπιχειρήσεως, συνῆψαν συγχρόνως, διὰ τῆς αὐτῆς συμφωνίας καὶ πράξεως, μεταξύ των ἰδίαν ἐμπορικὴν ἑταιρίαν, καθόσον κοινῶς θέλουν μετέχει τῶν κεφαλαίων, τῶν κερδῶν ἢ τῶν ζημιῶν τοῦ τρίτου τῆς ἐμπορικῆς ταύτης ἐπιχειρήσεως, καὶ ἡ κατὰ τὸ τρίτον ἐμπορικὴ αὕτη ἑταιρία των συνηλλάχθη, ὡς τοιαύτη, μετὰ τῶν δύω ἑτέρων μερῶν (ὡς τρίτων μέχρι τοῦδε) καὶ συνεφώνησε μετ' αὐτῶν τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος ἐπιχείρησιν· ἀλλὰ δυνάμει τῶν ἐξαιρετικῶν εἰς τὸ ἐμπορικὸν δίκαιον ἰσχυουσῶν ἀρχῶν, κατὰ τὴν γνώμην τῶν πλείστων Νομοδιδασκάλων ἐστηριγμένην εἰς τὴν Νομολογίαν (Pardessus, Pothier, Rolland, Dalloz ainé, Delanglé, Tremeris ἀνασκευάζων τὸν Periob) Malepeyre Troplong, Rodiére), ὅταν ἐμπορικὴ τις ἑταιρία, ἢ ἐμπορευόμενα

---

(1) Ἴδε λέξ. Χρέη, ἔνθα περὶ ἀλληλεγγυότητος.

πρόσωπα, ὡς ἐπὶ τοῦ προκειμένου, συνυποχρεοῦνται *κοινῶς καὶ συλλήβδην* πρὸς τρίτους, ἡ ὑποχρέωσις αὐτῶν καθίσταται *ἀλληλέγγυος*· ὅθεν ἐπὶ τοῦ προκειμένου δὲν ἐνέχονται μὲν ἀλληλεγγύως μεταξύ των τὰ τρία ἑταιρικὰ τῆς ὅλης ἐπιχειρήσεως μέρη, καθότον ἕκαστον μέρος ἐνέχεται πρὸς τὰ δύω ἕτερα ἀτομικῶς διὰ τὸ ἓν τρίτον, ἐνέχονται διὰ τὸ τρίτον τοῦτο ἀλληλεγγύως ἀπέναντι τῶν λοιπῶν δύω συμβαλλομένων μερῶν, μεθ' ὧν οἱ τρίτοι συνεβάλλοντο εἰς τὴν κατάρτισιν τῆς ἑταιρικῆς ταύτης ἐπιχειρήσεως. Τοῦτο δὲ ἔτι σαφέστερον γίνεται ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ὁπόταν, τεσσάρων ὄντων τῶν ἀδελφῶν Μινακούλη, ὡς ἀπό τινας διατάξεις συνδυασμένας μὲ τὰς ὑπογραφὰς τοῦ συμφωνητικοῦ τῆς 8 Ὀκτωβρίου 1855 προκύπτει καὶ παρὰ τοῦ ἰδίου Δημητρίου Μινακούλη ὑποστηρίζεται, οἵτινες μετέχουσι τοῦ τριτημορίου, δύω μόνον ἐξ αὐτῶν ὑπέγραψαν τὸ συμφωνητικὸν τοῦτο τῆς ἑταιρίας, ὅτε Δημήτριος καὶ ὁ Ἀντώνιος Μινακούλης, οὐδὲ δύναται νὰ ἔχῃ ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἐπιῤῥοήν τινα ὁ ἰσχυρισμὸς τοῦ ἐφεσιβλήτου Δημ. Μινακούλη, ὅτι δὲν εἶναι αὐτὸς κατ' ἐπάγγελμα ἔμπορος, ἀλλὰ ἰατρός, δ ὅτι ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἐγγράφου συμφωνητικοῦ δηλοῦται, ὅτι ἐνταῦθα συνυπέγραψε καὶ συναλλάχθη διὰ ἐμπορικὴν ἑταιρικὴν ἐπιχείρησιν μετὰ τῶν ἄλλων δύω μερῶν. Ἐκ. δὲ τοῦ ὅτι ἔργον ἰδιαίτερον τοῦ Δημ. Μινακούλη εἰς τὴν διεξαγωγὴν θὲν ἀναφέρεται ὡρισμένως ἐν τῷ μνησθέντι ἐγγράφῳ, δὲν δύναται νὰ ἐξαχθῇ, ὡς οὗτος ἤδη ἰσχυρίζεται, ὅτι δῆθεν δὲν συνηλλάξατο κοινῶς μετὰ τῶν λοιπῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ, ἀλλ' ὑπέγραψε τάχα ὡς μάρτυς, καθόσον, ἂν δὲν ἐπεφορτίσθη ἐνεργητικόν τι μέρος τῆς διαχειρίσεως, ἀνέθηκεν ὅμως ἀναγκαίως αὐτὴν εἰς τὴν ἀδελφότητα, κατὰ τὸ περιεχόμενον τοῦ συμβολαίου, ἀφοῦ ἐν κεφαλίδι αὐτοῦ καὶ ἐν τῷ ἄρθρῳ τρίτῳ οἱ Μινακοῦλαι συμβάλλονται ὑπὸ τὴν ἰδιότητα ἀδελφοὶ Μινακούλη· ὁ δὲ Δημ. Μινακούλης ὑπέγραψε χωρὶς οὔτε ἐν τῷ σώματι τοῦ συμβολαίου, οὔτε παρὰ τὴν ὑπογραφήν του νὰ δηλώσῃ ὅτι δι' ἄλλην αἰτίαν καὶ ὑπὸ ἄλλον χαρακτῆρα παρὰ τὸν τοῦ συμβαλλομένου ἔθεσε τὴν ὑπογραφὴν αὐτοῦ, ὡς ἄλλως ὤφειλεν, ἂν οὕτως εἶχε τὸ πρᾶγμα.

§ 117. Ἴδε ἄνωτ. § 12 καὶ 16². — Ὁ προστήσας εἴς τινα ἐπιχείρησιν, καὶ ἐνέχεται καὶ ἐνάγεται ἀλληλεγγύως δι' ὅσας ἐνοχὰς συνῆψε περὶ τὴν ἐπιχείρησιν ὁ παρ' αὐτοῦ προσταθείς; Ναί. Τεμ. 1, 5, § 5, 11 καὶ 13 § 2 Πανδ. (14, 3). Ἴδε ἀπ. Ἀρ. Π. 104 τοῦ 1852, ἐν λέξ. Προστήσας (Εὑρ. τ. 14 σ. 135).

§ 117². Ὁ χορηγήσας, εἰς τοὺς ὑπηρέτας τῶν μετοχικὴν ἑταιρίαν ἐξ ἁμάξης ἐχόντων, ἄχυρα καὶ κριθὴν διὰ τὰ ζῶα, ἔχει ἀγωγὴν

γὴν κατ' αὐτῶν ὡς ὑπὸ τῶν ὑπηρετῶν εἰς τὴν διαχείρισιν τῆς ἑταιρικῆς ἐπιχειρήσεως παρασταθέντων. τεμ. 1, 5 § 5, 11 καὶ 13 § 2 Πδ. (14, 3)— Ἀπ. πολ. Αρ. Π. 185 τοῦ 1853.

§ 118. Μὲ τοὺς ἀνωτέρω §§ σύνέχεται καὶ τὸ ἑξῆς. — Κατὰ τὸν νόμον (49 (α. 6.) τοῦ Ἀρμ. τὰ ἐμπορικὰ συναλλάγματα τοῦ ἐπιστάτου καταστήματος ἐμπορικοῦ εἶναι ὑποχρεωτικὰ διὰ τὸν καταστήσαντα αὐτόν. Ἀπ. 1813 τοῦ 1841 ἐφ. Ἀθ.

§ 119. Ὁ ὑπογράψας ὁμόλογόν τι ὡς ἐπίτροπος ἐκκλησίας τινός, χωρὶς ὅμως νὰ ἦναι τοιοῦτος κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ νόμου, ὑποχρεοῖ ἑαυτόν;— Ἴδε τὴν 10439 τοῦ 1853 ἀπόφ. τῶν ἐν Ἀθ. ἐφετῶν.

§ 119ª. Ἴδε ἀνωτ. § 15, 6. — Τὰ τακτικὰ δικαστήρια δύνανται νὰ κρίνωσι ἂν ὀφείλεται ἐνοίκιον ἐκ μέρους ὑπαλλήλου, κατοικήσαντος εἰς δημόσιον κατάστημα; Ἴδε ἀπόφ. 10003 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφετῶν.

§ 120. ὅρα ἀνωτ. § 18. — Οἱ εἰς ὁλόκληρον συνυπόχρεοι ἔχουν τὸ εὐεργέτημα τῆς διαιρέσεως· ἡ δὲ διάτ. τῶν Βασιλ. 26, 1, 15 δὲν ἀφορᾷ συνοφειλέτας ἀλληλεγγύως δανειζομένους, ἤτοι συνυποχρέους εἰς ὁλόκληρον, ἀλλὰ συνεγγυητάς.

Ἱστορικόν.— Ὁ Ν καὶ ὁ Κ, ἐξ ἀρχῆς μὲν ὡς πληρεξούσιοι τῶν κατοίκων χωρίου τινός, ἐδανείσθησαν ἀλληλεγγύως ποσόν τι χρηματικόν· εἶτα δέ, ἕνεκα μὴ τηρήσεως τῶν ὅρων τῆς ἐντολῆς κατὰ τὴν σύστασιν τοῦ δανείου αὐτοῦ, κατέστησαν αὐτοὶ οὗτοι ἄμεσοι ὀφειλεται τοῦ δανεισμοῦ, καὶ ἐθεωρήθησαν ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου ὡς εἰς *ὁλόκληρον συνυπόχρεοι.*— Ἀνεφύη λοιπὸν τὸ ζήτημα ἂν εἶχον τὸ εὐεργέτημα τῆς διαιρέσεως, δυνάμει τοῦ ὁποίου δὲν ἠδύνατο εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς νὰ καταδιωχθῇ ἕκαστος εἰμὴ διὰ τὸ ἀνάλογον αὐτῷ ἥμισυ τοῦ χρέους;

Τὸ ἐν Ἀθήναις ἐφ. (ἀπ. 6205, 11972, 12050) ἔλυσε καταφατικῶς τὸ ζήτημα, ἀποφανθὲν προσέτι ὅτι ἡ διάτ. 26 (1, 15) τῶν Βασ. δὲν ἐφαρμόζεται ἐπὶ τοῦ προκειμένου, διότι αὕτη δὲν ἀφορᾷ συνοφειλέτας ἀλληλεγγύως δανειζομένους, ἤτοι συνυποχρέους εἰς ὁλόκληρον, ἀλλὰ συνεγγυητάς·— καὶ ὅτι ἀφοῦ ἐξ ἰδίας ἀμελείας ὁ δανειστὴς δὲν ἔλαβε παρὰ τοῦ ἑτέρου συνυποχρέου ὁλόκληρον τὸ ἥμισυ τοῦ δανείου, δὲν εὐθύνεται διὰ τοῦτο ὁ ἕτερος συνυπόχρεος.— Τὰς ἀποφάσεις ταύτας ἐπεκύρωσεν ὁ Ἄρ. Π. διὰ τῆς 122 τοῦ 1856 πολ. αὐτοῦ ἀποφάσεως.

§ 120ª. Κατὰ τὸ τεμ. 60 § 2 Πανδ. (17, 1) ὅλοι οἱ δι' ἑνὸς

καὶ τοῦ αὐτοῦ ἐγγράφου διορισθέντες ἐντολοδόχοι τινὸς πρὸς εἴσπραξιν καθυστερουμένων προσόδων καὶ πρὸς ἐπιχείρησιν ἀγωγῶν κατὰ τῶν δυστροπούντων νὰ πληρώσωσιν, ὑπερασπίζοντες ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τὰ δίκαια τοῦ ἐντολέως των, εἴτε ὅλοι ὁμοῦ, εἴτε εἷς καὶ μόνος, τῶν λοιπῶν κωλυομένων, *ἐνέχονται εἰς ὁλόκληρον*, καὶ ἰδίως ἕνεκα δόλου, ἢ ἀμελείας, πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς ἐντολῆς των. Ἐὰν ὅμως εἷς, ἢ καὶ πλείονες ἐκ τῶν ἐντολοδόχων ἱκανοποιήσαν ἐντελῶς τὸν ἐντολέα διὰ συμψηφισμοῦ ἀπαιτήσεως αὐτῶν πρὸς τὴν τοῦ ἐντολέως διὰ τὰς ἐκ τῆς εἰσπράξεως ἐλλείψεις των, ὁ συμψηφισμὸς οὗτος ὠφελεῖ καὶ τοὺς λοιποὺς ἐντολοδόχους, καὶ ἑπομένως ἀπαλλάττει καὶ τούτους πάσης ἀπαιτήσεως τοῦ ἐντολέως, κατὰ τὸν Ν. 60 § 2 Πανδ. 17, 1 καὶ τὸν Ν. 28 Κωδ. (8, 41) καὶ Παπαρ. Ἐνοχ. δίκ. τόμ. 1 σ. 38. Περὶ ὅλων τούτων.

Η 15937 τοῦ 1858 ἀπόφ. ἐφ. Ἀθ. φέρει.

Ἀπόφ. Ἐπειδὴ διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 5893 τῆς 3 Ἰουλίου 1842 συμβολαιογραφικοῦ ἐγγράφου του ὁ ἐφεσίβλητος Σοροκιάδης ἀνέθεσε τὴν εἴσπραξιν τῶν ἀπὸ τοὺς φορολογουμένους εἰς τὴν προκειμένην ἐνοικίασιν τοῦ 1841 καθυστερούντων ἐκ τῶν προσόδων τῶν δήμων Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς εἰς τοὺς Τουφεξῆν, Πατύχαν καὶ Στυλιανόν, νῦν ἐκκαλοῦντα, ὅλους συνεταίρους του, καθιστῶν καὶ διορίζων αὐτούς, διὰ τοῦ ἐγγράφου του τούτου, πληρεξουσίους ἐπιτρόπους του εἰς τὸ νὰ εἰσπράξωσι τὰς καθυστερούσας ταύτας προσόδους κατὰ τὸν εἰς αὐτοὺς δοθέντα κατάλογον, παρέχων δὲ αὐτοῖς τὴν ἐξουσίαν τοῦ νὰ ἐνάγωσιν ἐνώπιον τῶν ἐνταῦθα δικαστηρίων τοὺς εἰς τὴν ἀπόδοσιν τοῦ χρέους των δυστροποῦντας καὶ ὑπερασπίζωσι τὰ δίκαια τοῦ ἐντολέως των τούτου, παριστάμενοι ἢ ὅλοι ὁμοῦ, ἢ οἱ δύο, ἢ καὶ ὁ εἷς μόνος, κωλυομένων τῶν δύω κλπ. Ὅθεν οὗτοι ἀναδεχθέντες συνάμα καὶ οἱ τρεῖς, ὡς συνεντολοδόχοι, τὴν περὶ τῆς εἰσπάξεως ταύτης δοθεῖσαν αὐτοῦ ἐντολὴν εἰσὶν εἰς ὁλόκληρον ὑπόχρεοι, κατὰ τὸν Ν. 60 § 2 Πανδ. (17, 1) *καὶ ἰδίως* ἕνεκα δόλου ἢ ἀμελείας πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς ἐντολῆς αὐτῆς.

Ἐπειδὴ ὡς τοιούτους θεωρῶν αὐτοὺς καὶ ὁ ἐφεσίβλητος, ἤγουν ὡς συνυποχρέους διὰ τὸ ὅλον ἕνεκα δόλου καὶ ἀμελείας, ἐνήγαγε καὶ ἄλλοτε τοὺς δύο ἐκ τῶν εἰρημένων συνεντολοδόχων, ἤτοι τὸν Τουφεξῆν καὶ τὸν Πατύχαν περὶ τοῦ ὅλου τῆς κατ' αὐτῶν, ὡς καὶ τῆς νῦν κατὰ τοῦ ἐκκαλοῦντος ἀπαιτήσεώς του, ἐξαιτούμενος (ὡς καὶ διὰ τῆς προκειμένης ἀγωγῆς του ἐνώπιον τῶν ἐν-

ταῦθα ἐμποδοδικῶν κατὰ τῶν τριῶν τούτων συνάμα, τοὺς ὁποίους ἐνάγει ὡς ὑποχρέους περὶ τοῦ ὅλου τῆς αὐτῆς ἀπαιτήσεώς του, νὰ καταδικασθῶσιν οἱ διαληφθέντες Πατύχας καὶ Τουφεξῆς νὰ δώσωσι λόγον τῶν πράξεών των καὶ νὰ τῷ πληρώσωσι τὸ ἀνάλογον αὐτῷ ἐκ τῶν δραχ. 15,000 τῆς εταιρίας, τὰς ὁποίας αὐτοὶ ἔλαβον, λόγῳ τοῦ ὅτι, συστηθείσης ἑταιρίας μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῶν εἰρημένων τριῶν συνεταίρων του κατὰ τὸ 1841 περὶ ἐνοικιάσεως τῶν προκειμένων προσόδων, καθ' ἣν αὐτὸς ἐφάνη ὡς ἐνοικιαστής, οἱ δὲ λοιποὶ ὡς ἐγγυηταὶ καὶ συνεταῖροι, καὶ ἀναδεχθέντες οὗτοι τὴν ἐντολὴν τῆς εἰσπράξεως τῶν εἰρημένων καθυστερουσῶν προσόδων, ἐνήργησαν μὲ δόλον πρὸς αὐτὸν ἢ μὲ μεγάλην ἀμέλειαν, ὥστε εἶναι ὑπόχρεοι νὰ δώσωσιν ὁλόκληρον τὸ ποσόν. Κατὰ δὲ τὴν διάρκειαν τῆς πρώτης ἐκείνης δίκης, ὁ ἐφεσίβλητος ἐσυμβιβάσθη μετὰ τῶν ῥηθέντων Τουφεξῆ καὶ Πατύχα καὶ ἐγένετο ἐξόφλησις διὰ τοῦ συμβιβασμοῦ τούτου οὐχὶ ἐν μέρει, κατὰ τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦ ἐφεσιβλήτου, ἀλλ' ὅλων τῶν ἀμοιβαίων μεταξὺ αὐτοῦ καὶ ἐκείνων ἀπαιτήσεων τῶν προερχομένων ἐκ τῆς προκειμένης ἐνοικιάσεως μὲ τὴν ὑποχρέωσιν τοῦ νὰ πληρώσῃ ὁ τότε ἐνάγων Σοροκιάδης πρὸς τοὺς εναγομένους πρὸς ἀπόληξιν τῶν ἀπαιτήσεων τούτων δραχ. 180 καὶ οὐχὶ τοῦ νὰ λάβῃ τι ἀπ' αὐτούς, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν πρακτικῶν τῆς συνεδριάσεως τῶν ἐνταῦθα Πρωτοδικῶν τὴν 16 Ἰουλίου 1847.

Ἐπειδὴ καὶ μὲν ὁ συμβιβασμὸς ἐν γένει ὡς τοιοῦτος δὲν βοηθεῖ τὸν μὴ μετασχόντα αὐτοῦ εἰς ὁλόκληρον ὑποχρεων, ὡς ἐξάγεται ἀπὸ τὸν νόμ. 1 Κ. (2, 4) διότι τοῦτο διατάττει ὁ εἰρημένος νόμος διὰ τοὺς συνεπιτρόπους, ὄντας καὶ αὐτοὺς εἰς ὁλόκληρον ὑποχρέους ἰδίως ἕνεκα ἀπιστίας, ἀλλὰ κατὰ τὸν νόμον 60 § 2 Πδ. (17, 1) καὶ τὸν νόμον 28 Κώδ. (8, 41) ἀπαλλάττεται ὁ εἰς ὁλόκληρον ὑπόχρεως, ὅταν ὁ δανειστὴς ἱκανοποιηθῇ ἐντελῶς ὑπὸ ἑτέρου εἰς ὁλόκληρον ὑποχρέου (ὅρα καὶ Παπαρ. ἐνοχ. δ κ τ. 1 σ. 38 σημείωτ. σ. 44)· ἐνταῦθα δὲ ἐκ τῆς πράξεως τοῦ συμβιβασμοῦ συνάγεται ὅτι ὁ Σωροκιάδης δανειστὴς ἱκανοποιήθη ἐντελῶς ὑπὸ τῶν ἑτέρων δύω εἰς ἀκέραιον ὑποχρέων Τουφεξῆ καὶ Πατύχα διὰ συμψηφισμοῦ τῆς προκειμένης ἀπαιτήσεώς του πρὸς τὰς κατ' αὐτοῦ ἀπαιτήσεις τῶν εἰρημένων ὡς εἰς ἀκέραιον ὀφειλετῶν, αἵτινες ἦσαν ἀνωτέρας ἀξίας τῆς ἰδικῆς του, καθόσον μάλιστα ὑπεχρεώθη νὰ προσθέσῃ πρὸς ἐξόφλησιν ἐκείνων μετρητὰς δραχ. 180, καθόσος ἡ ἀπόσβεσις τῶν ἀπαιτήσεων τῶν ὀφειλετῶν του κατ' αὐτοῦ, ἀνωτέρων οὐσῶν περιεποίησεν εἰς αὐτὸν τὸ ὀφειλόμενον αὐτῷ.

Ἐπειδὴ ἐπομένως ἡ διὰ συμψηφισμοῦ ἱκανοποίησις τῆς ὁλο-

σχεροῦς ἀπαιτήσεως τοῦ ἐφεσιβλήτου δανειστοῦ, γενομένη ἤδη, δὲν ἀπαλλάσσει μόνον τὸν Πατύχαν καὶ τὸν Τουφεξῆν, ἀλλὰ καὶ τὸν ἕτερον εἰς ἀκέραιον ὑπόχρεων Τσιγκρῆν κατὰ τοὺς εἰρημένους νόμους· Καὶ διὰ τοῦτο τὸ ἐμποροδικεῖον οὐκ ὀρθῶς παραδεχθὲν διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 625 ἐκκληθείσης ἀποφάσεώς του ὡς βάσιμον τὴν τοῦ ἀπαραδέκτου τῆς ἀγωγῆς ἔνστασιν τοῦ Τουφεξῆ καὶ τοῦ Πατύχα, ἀπέῤῥιψε τὴν αὐτὴν ἔνστασιν τοῦ ἐκκαλοῦντος Τσίγκρη, ἐνῷ ὤφειλε καὶ ταύτην νὰ παραδεχθῇ εἰς βάσιμον, ἀποῤῥίπτον καὶ τὴν κατὰ τούτου ἀγωγὴν τοῦ ἐφεσιβλήτου ὡς ἀπαράδεκτον διὰ τὸν λόγον τῆς ἐντελοῦς ἱκανοποιήσεώς του.

§ 120³. Κατὰ τὸν νόμον 60 § 2 (17, 1) καὶ Βασιλ. (14, 1) 60, ἕκαστος τῶν πλειόνων ἐντολοδόχων εἰς ὁλόκληρον ἐνέχεται· ὅθεν ἕκαστον τῶν μελῶν τῆς ἐπὶ τῆς οἰκονομίας ἐπιτροπῆς ἐνέχεται δι' ὅλας τὰς ἐλλείψεις τοῦ νομισματοκοπείου, καὶ ἂν ὅλα ἐνετάχθησαν νὰ ἀγρυπνῶσιν εἰς αὐτό· ἡ ὑπὸ τοῦ ἐλεγκτικοῦ δὲ συνεδρίου ἀπαλλαγή των δὲν ἐπηρεάζει τὸ τῆς ἐναγωγῆς δικαίωμα τοῦ θεωρηθέντος ὑπευθύνου, ὅστις ὅμως πρέπει νὰ κάμῃ τὴν ἀναγωγήν του ἐνώπιον τῶν πολιτικῶν δικαστηρίων (1).— Απ. πολ. Αρ. Π. 136 τοῦ 1837.

§ 120⁴. Περὶ τῆς actio de in rem verso, ἴδε ἀνωτ. § 12 ἐπ. 16² καὶ Κύρετ. τόμ. 5 σελ. 561 ἐπ.

Ἀντικείμενα, ἐφ' ὧν συγχωρεῖται, ἢ οὔ, σύναψις συμβάσεως (2).

§ 121. Ὁ συνεννοηθεὶς μετὰ τοῦ ὑπερθεματιστοῦ ἵνα μειώσωσι τὸν εἴς τινα πλειστηριασμὸν συναγωνισμὸν δὲν ἔχει δικαίωμα ἀποζημιώσεως κατὰ τοῦ ὑπερθεματιστοῦ. Ἴδε ἀπ. 14094 ἐφ. Αθ. ἣν ἐν λέξ. Πώλησις § 861.

§ 121². Τὰ νεκροταφεῖα ὑπόκεινται εἰς συναλλαγήν; Ναί, ὡς δημοτικὴ περιουσία κατὰ τὰ ἄρθρα 2 καὶ 7 τοῦ ἀπὸ 28 Μαρτίου 1834 διατ. Απ. πολ. Αρ. Π. 145 τοῦ 1851 ἐν λ. Νεκροταφεῖα (εἰς τὸ ἐκδοθησ. Παράρτημα). Δι' αὐτῆς κυρ. ἡ 11505 ἐφ. Αθ.

§ 122. Εἶναι ἄκυρος ἡ συμφωνία περὶ τῆς ἀπὸ κοινοῦ ἀγορᾶς

(1) 'Αναγωγῆς δικαίωμα; Μολ. § 1171.
(2) 'Επιδεκτικὰ πωλήσεως ποῖα; — Ἴδε τὴν λέξ. Πώλησις § 10 ἐπ. 20· 325 ἐπ.

φόρων; (1). Ὄχι. Ἡ ἀπ. 14917 τοῦ 1857 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφετῶν φέρει.

Ἀπόφ. Ἐπειδὴ ἡ περὶ ἀπαραδέκτου ἔνστασις τοῦ ἐκκαλοῦντος κατὰ τῆς ἀγωγῆς, ὡς στηριζομένης δῆθεν εἰς πρᾶξιν κολάσιμον, εἶναι μὴ βάσιμος, διότι προφανῶς ἡ ἀγωγὴ στηρίζεται εἰς συμφωνίαν μεταξὺ τῶν διαδίκων περὶ τῆς ἀπὸ κοινοῦ ἐνοικιάσεως τῶν φόρων, καὶ ἡ συμφωνία των αὕτη ἀπεδείχθη ἐκ τῆς διεξαχθείσης ἀποδείξεως. Ἐκ τοῦ ὅτι δέ τινες τῶν ἐξετασθέντων μαρτύρων καταθέτουν, ὅτι ἡ συμφωνία αὕτη συνέστη μεταξὺ τῶν διαδίκων κατὰ τὴν ὥραν τῆς δημοπρασίας, καίτοι πρότερον ἑκατέρου τούτων πλειοδοτοῦντος, δὲν παράγεται ἀκυρότης τὶς κατὰ τῆς συμφωνίας, διότι οὐδεὶς νόμος ἀπαγορεύει καὶ τὴν ἁπλῆν ταύτην συμφωνίαν μεταξὺ τῶν διαδίκων περὶ τῆς ἑταιρικῆς ἐνοικιάσεως.

§ 123 Δὲν ἀπαγορεύεται ἡ ἀναδοχὴ τῆς φροντίδος πρὸς διεκδίκησιν ἀλλοτρίων δικαίων ἐπὶ ἀμοιβῇ. Μάλιστα τοιαύτην φροντίδα δύναται ν' ἀναλάβῃ ἄλλος παρὰ τὸν δικηγόρον, ὁμόδικον ἢ συγγενῆ.— Ἀπ. ἐφ. Ν. 755 τοῦ 1855, φέρουσα.

Ἀπόφ. Ἐπειδὴ συμφωνία τοιαύτη συνεστῶσα, ὡς καὶ ἐν τῇ προσημειωθείσῃ ἀποφάσει τοῦ δικαστηρίου τούτου εἴρηται, συνάλλαγμα ἀνώνυμον τὸ πράττειν ἵνα παρέξῃ, ἡ δὲ τῆς παροχῆς ὑποχρέωσις, ἐξαρτωμένη ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἐκ τῆς ἐνδεχομένης ἐκβάσεως τῆς πράξεως, καθιστᾷ τὸ συνάλλαγμα τυχηρὸν, συνάλλαγμα δὲ τοιοῦτον εἰς οὐδεμίαν ἀπαγορευτικὴν τοῦ νόμου διάταξιν ἀντίκειται, οἱ δὲ νόμοι 53 Π. (2, 14) καὶ 6 § 7 τ. (17, 1) οὓς οἱ Γιαννόπουλοι ἐπικαλοῦνται εἰς ὑποστήριξιν τῆς ὑπ' αὐτῶν προτεινομένης ἀκυρότητος τοῦ συναλλάγματος, οὐδόλως συνᾴδουσι τῇ ἀξιώσει αὐτῶν, οὐδ' ἔχει ἡ προκειμένη συμφωνία χαρακτῆρα ἐργολαβίας δίκης, ὡς ἐσφαλμένως ἐξέλαβε τὸ δικάσαν Πρωτοδικεῖον. (Νομ. σ. 6054).

§ 124. Περὶ αἰγιαλῶν. Ἴδε ἀπ. πολ. Ἀρ. Πάγου 92 τοῦ 1856 ἐν λ. Κτήματα (εἰς τὸ δημοσ. Παράρτ.).

---

(1) Ἴδε λέξ. Φόροι.

Περὶ αἰτίας (1).

Καλλ. γ' § 47, 157, 167 ἐπ. ἀνωτ. § 191; Ζαχ. γ. κ. § 345.— Παπ. τ. 1 σ. 187 ἐπ,

§ 130. Κατὰ τὸν Γαλλ. Κώδ. ἄρθρ. 1131, ἡ ἄνευ αἰτίας ἐνοχὴ οὐδὲν ἰσχύει· δὲν εἶναι ἄκυρος ἐντούτοις ἡ ὑπόσχεσις, ἐν ᾗ ῥητῶς δὲν ἐκφράζεται ἡ αἰτία (ἄρθρ. 1132), μόνη δὲ διαφορὰ ὑπάρχει, ὅτι κατὰ τὴν τελευταίαν περίπτωσιν ἀπόκειται εἰς τὸν δανειστὴν ν' ἀποδείξῃ τὴν ὕπαρξιν τῆς αἰτίας. Καθ' ὑπόθεσιν ἔγγραφον φέρον, *ὁμολογῶ ὅτι σὲ ὀφείλω δραχ. χιλίας*, εἶναι πλήρες, ὥστε ὁ ὀφειλέτης πρέπει ν' ἀποδείξῃ ὅτι δὲν ὑπάρχει χρέος, διὰ ν' ἀπαλλαχθῇ· ἂν ὅμως φέρῃ *σὲ ὑπόσχομαι δραχ. χιλίας*, πρέπει ν' ἀποδείξῃ ὁ δανειστής, διὰ νὰ ἐκβιάσῃ τὴν ἐκτέλεσιν. (πατωτ. § 138).

Ἀνεξαρτήτως τοῦ ζητήματος τῆς ἀποδείξεως εἴμεθα σύμφωνοι, ὅτι ἐνοχὴ ἄνευ αἰτίας δὲν ἰσχύει, ἀλλ' ὑπὸ τὸ ἀξίωμα τοῦτο ἐννοοῦμεν ὑπόσχεσιν μὴ ἀποτελοῦσαν συνάλλαγμα τι. Ἐπὶ τῶν ἐξ ἀδικήματος ἐνοχῶν, ἢ τῶν οἱονεὶ ἐξ ἀδικήματος, οὐδεμίαν ἔχει ἔννοιαν τὸ ἀξίωμα, μὴ ὀφειλομένης ἀποζημιώσεως ἄνευ ὑπαιτίου βλάβης. Ἅμα ὅμως ὁρίσωμεν τὴν δωρεάν, θέλομεν πληροφορηθῆ, ὅτι ξηρὰ ὑπόσχεσις περὶ τοῦ δοῦναι δὲν εἶναι δωρεά, χωρὶς νὰ ἐξάγεται ὁ σκοπὸς τῆς ἀπαλλοτριώσεως. Πρβ. Καλ. γ' § 47.

§ 131. Κατὰ τὸ Ῥωμ. δίκαιον συστατικὸν ἀναγκαῖον πάσης ἐνοχῆς δὲν εἶναι ἡ *αἰτία* κατὰ τὴν ἔννοιαν, τὴν ὁποίαν τὸ Γαλλικὸν δίκαιον ἀποδίδει εἰς τὰς λέξεις cause d'obligation. Ὁ δὲ νόμος 7 § 4 τῶν Πανδ. de pactis δὲν ἐννοεῖ τοιαύτην αἰτίαν τῆς συστάσεως τῆς συμβάσεως, ἀλλὰ μίαν τῶν τεσσάρων πολιτικῶν αἰτιῶν (causes civiles), αἱ ὁποῖαι δίδουν ἰσχὺν εἰς τὰ συναλλάγματα, καὶ αἱ ὁποῖαι σύνίστανται εἰς τὴν συναίνεσιν τῶν μερῶν (consensu), εἰς πραγματικήν τινὰ ἐνέργειαν (re), εἰς ἐκφράσεις τυπικὰς (verbis) καὶ εἰς ἔγγραφον τύπον (litteris)· π. χ. ὁμολογεῖ τις ὅτι ὑπῆρξε συνεννόησις καὶ συνθήκη ῥητὴ νὰ δώσῃ εἰς τὸν ἀντίδικόν του μετοχὴν εἰς τὴν προμήθειαν τοῦ στόλου, τὴν ὁποίαν

---

(1) Ἀπαίτησις πράγματος ἐπ' αἰσχρῷ διδομένου.—Ποία αἰσχρὰ αἰτία; Σύμπτωσις ἀκυρότητος ἐκ μέρους τοῦ δίδοντος καὶ λαμβάνοντος. — Ἂν Δοθῇ; Δωροδοκία. Δήμευσις. Ἴδε Καλλ. τ. γ'. § 167 ἐπ. Μολιτ. § 874 ἐπ. — Πρλ. καὶ Ῥάλλ. ἐμπ. δ. § 134, 500, 515.

ἐκεῖνος ἀνεδέχθη εἰς ὄνομά του, καὶ ὅτι ἀντ' αὐτῆς ἀπεφάσισε νὰ παραχωρήσῃ κατ' ἀποκοπὴν κέρδος 7 τοῖς 0/0 ἐπὶ τοῦ ποσοῦ τῆς προμηθείας; Δὲν δύναται πλέον νὰ προσβάλῃ τὴν ὁμολογίαν του, ἰσχυριζόμενος προσέτι ὅτι εἰς τὴν συμφωνίαν λείπει ἡ αἰτία. Ἀπ. 802 τῆς 8 Ἰουλίου 1838 ἐφ. Ἀθ.

§ 132. Ὑπάρχει ἡ αἰτία εἰς τὸ συνάλλαγμα, ὅταν αὐτὸ φέρῃ χρεωστῶ δρ. . . . ἃς θέλω πληρώσει κτλ. Ἀπόφ. ἐφ. Ἀθ. 9648 τοῦ 1852.

§ 133. Ἡ φράσις *ὑπόσχομαι νὰ ἐπιστρέψω τὰς ὁποίας ὀφείλω δραχ.* περιέχει τὴν αἰτίαν τῆς ὑποχρεώσεως, ἥτις εἶναι τὸ δάνειον.— Ἀπ. ἐφ. Ναυπλ. 341 τοῦ 1847 ἐν Νομικ. σ. 4897, ἥτις ἐκυρώθη ὑπὸ τοῦ Ἀρ. Π. διὰ τῆς ἐπ.

§ 135. Ἔγγραφον διαλαμβάνον *χρεωστῶ καὶ ὑπόσχομαι νὰ ἐπιστρέψω* θεωρεῖται ὡς περιέχον αἰτίαν; Τὸ δικαστήριον τῆς οὐσίας παρεδέχθη ὅτι ἡ ἔκφρασις αὕτη ἀποδεικνύει ὅτι ὁ ἐναγόμενος ἐδανείσθη τὸ ποσὸν, τὸ δὲ τετελεσμένον δάνειον ὡρισμένης χρηματικῆς ποσότητος συνίσταται εἰς τὴν δόσιν καὶ ἀρίθμησιν αὐτοῦ Π. 2 (12, 1) Βασ. (23, 1) 2· εἰς τὴν ἑρμηνείαν δὲ ταύτην ὁ Ἀρ. Πάγος ἐπεμβαίνει. — Ἀπ. πολ. Ἀρ. Πάγου 30 τοῦ 1850, κυρ. τὰς 341 τοῦ 1847 (ἀν. § 133). — 76 τοῦ 1848 — καὶ 435 τοῦ 1849 ἀποφ. ἐφ. Ν.

§ 136. Εἶναι ἄκυρος ἡ συναλλαγματικὴ ἡ μὴ διαλαμβάνουσα τὴν αἰτίαν ἢ ἡ περιέχουσα ψευδῆ αἰτίαν; Ἴδε τὴν λέξ. Συναλλαγματικαί, ἔνθα καὶ ἡ 7399 ἐφ. Ἀθ.

Τί δὲ ὡς πρὸς τὰ εἰς διαταγὴν γραμμάτια; Καὶ ταῦτα πρέπει νὰ φανερώνωσι τὸ ληφθὲν ἀντίτιμον (188 ἐμπ. ν.)· ὥστε, ἐνόσῳ δὲν ἀποδεικνύει ὁ ὑπὲρ οὗ ἐξεδόθησαν, τὴν ὕπαρξιν αἰτίας ἀληθοῦς καὶ νομίμου, ὑπάρχει τεκμήριον ὅτι αἰτία νόμιμος δὲν ὑπάρχει. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 15051 ἐν λ. Συναλλαγματικαί.

§ 136². Ἐὰν ἡ φαινομένη αἰτία πρὸς σύστασιν συναλλάγματός τινος, ἡ ἐκπεφρασμένη εἰς τὸ περὶ αὐτοῦ ἔγγραφον, δὲν εἶναι ἀληθὴς, ἡ δὲ ἀληθὴς αὐτοῦ αἰτία εἶναι νόμιμος καὶ θεμιτὴ, δὲν ἀκυροῦται τὸ τοιοῦτον συνάλλαγμα. Πρέπει δὲ μόνον τότε ἡ ἐκ τῆς ἀληθοῦς αἰτίας ὑποχρέωσις νὰ κρίνηται κατὰ τοὺς περὶ αὐτῆς κανόνας τοῦ δικαίου. — Ἀπ. ἐφ. Ναυπλ. 345 τοῦ 1843 ἐν Νομ. σ. 3409, ἐξ ἧς προκύπτει ὅτι ὁ ὁ ἐνάγων Β ἐξέδωκε γραμμάτιον εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ ἐναγομένου δὲν ἐξεδόθη (ὡς ἰσχυρίσθη ὁ ἐνάγων) ἀληθῶς διαληφθὲν εἰς μετρητὰ, (ἀντίτιμον τοῦ ἐν αὐτῷ

ποσοῦ, ὡς αὐτὸ διαλαμβάνει), ἀλλὰ δι' ἄλλην αἰτίαν, ἤγουν διότι ὁ ἐναγόμενος ἀνεδέχθη νὰ μεσολαβήσῃ ὥστε νὰ συμβιβάσῃ, διὰ τοῦ ἀπαρτίζοντος τὸ ἀντίτιμον τοῦ γραμματίου, διαφορὰν τινὰ, ὑπάρχουσαν μεταξὺ ἄλλων, τοῦ Γ καὶ Δ, δι' ἧς ὁ μὲν Γ ἀπῄτει ποσόν τι ἀπὸ τὸν ἕτερον, τὸν Δ, ὦς συμμεθέξαντα εἰς ναυταπάτην τινὰ, καὶ εἰς ἣν διαφορὰν εἶχε συμφέρον καὶ ὁ ἐνάγων Β, ὡς περιπεπλεγμένον εἰς συμμετοχὴν μετὰ τοῦ Δ.

§ 137. Ὅταν τις ἀνεδέχθη τὴν πληρωμὴν χρέους τινὸς εἴτε ἕνεκα συνομολογηθείσης αἰτίας, εἴτε συνεπείᾳ πράξεώς τινος, ἣν ὁ ἀρχικὸς ὀφειλέτης ἢ ἄλλος τις ὑπεχρεώθη νὰ ἐνεργήσῃ, ἡ δὲ αἰτία ἢ ἡ πρᾶξις αὕτη δὲν λάβωσι χώραν, ἐνέχεται; Ὄχι.

Ἱστορικόν.— Ὁ Κ, ἐκθέσας ἐν τῇ ἀγωγῇ του ὅτι ὁ Φ δι' ἰδιαιτέρου ὁμολόγου ἀνέλαβε νὰ πληρώσῃ δραχ. 360 ἐκ τοῦ χρέους τοῦ πενθεροῦ του Α, οὗτινος τὰ κτήματα ἀπεφάσισεν ὁ Φ ν' ἀγοράσῃ, ἐζήτησε τὴν καταδίκην τούτου· τὸ πρωτοδικεῖον ἀπέρριψε τὴν ἀγωγὴν ἐπὶ λόγῳ, ὅτι ἡ ἀγοραπωλησία τῶν κτημάτων τοῦ Α, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ὁποίας ὁ ἐναγόμενος ἀνεδέχθη τὸ χρέος, δὲν ἐπραγματοποιήθη, κατὰ δὲ τὸν νόμον 48 (12, 1) Π. καὶ τοὺς νόμους 1, 2 Π. (16, 7), ὅταν τις ἀνεδέχθη τὴν πληρωμὴν χρέους τινὸς ἕνεκα αἰτίας, εἴτε συνεπείᾳ πράξεως ἣν ὁ ἀρχικὸς ὀφειλέτης ἢ ἄλλος τὶς ὑπεχρεώθη νὰ ἐνεργήσῃ, ἡ δὲ αἰτία ἢ ἡ πρᾶξις αὕτη δὲν λάβωσι χώραν, δὲν ἐνέχεται.— Κατὰ τῆς ἀποφάσεως ἐζητήθη ἀναίρεσις ἐπὶ λόγῳ ὅτι ἐγένετο, διὰ τῆς ὑποσχέσεως ἐκείνης, ἀντικατάστασις νέου ὀφειλέτου.— Ἡ αἴτησις ὅμως ἀπερρίφθη, διότι ἡ ὑπόσχεσις τῆς πληρωμῆς ἐγένετο ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς ἀγοραπωλησίας ὅστις δὲν ἐξεπληρώθη Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 238 τοῦ 1854.

§ 138. Τίς ἀποδεικνύει τὴν ὕπαρξιν τῆς *αἰτίας*, ὅταν αὕτη δὲν προκύπτῃ ἐκ τῆς φύσεως τῆς συμβάσεως αὐτῆς, ἢ ἐκ τοῦ περὶ αὐτῆς ἐγγράφου;

Ὑπαρχούσης ἐγγράφου ἐπερωτήσεως, μὴ δηλούσης πῶς τὴν αἰτίαν τῆς ὀφειλῆς, βαρεῖται ὁ δανειστὴς μὲ τὴν ἀπόδειξιν, ἐν ᾧ ἡ ἐν τῷ ἐγγράφῳ δήλωσις τῆς αἰτίας ἀποτελεῖ ὁμολογίαν ὑποχρεωτικὴν διὰ τὸν ὀφειλέτην, ἣν οὗτος ὅμως δύναται, διὰ τῶν νομίμων μέσων, νὰ πολεμήσῃ. Πρλ. Καλλ. γ' § 165. Ζαχ. § 345 σημ. 5. ἀνωτ. § 130

Ἀλλ' ὅμως ἄλλως ἀπέφηναν οἱ ἐν Ναυπλ. ἐφέται.— Κατ' αὐτὰς συμφωνία, μὴ ἔχουσα ἐκπεφρασμένην τὴν αἰτίαν, εἶναι ἰσχυρὰ, καθότι ὑποτίθεται ὅτι πᾶν συνάλλαγμα ἐμπεριέχει τὴν αἰ-

τίαν ἢ τὸν λόγον, δι' ὃν ἐγένετο. Γραμμάτιον λοιπὸν μὴ ἐκφράζον τὴν αἰτίαν, δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ἄκυρον πρὶν ἢ ἀποδείξῃ ὁ ἐκδότης ὅτι δὲν περιέχει τῷ ὄντι αἰτίαν, ἢ ὅτι ἡ αἰτία αὕτη εἶναι ἀθέμιτος. Ἀπ. ἐφ. Ναυπλ. 355 τοῦ 1843 ἐν Νομικ. σελ. 3433, ἣν ὅρα ἐν λ. Ἀχρεώστητον σ. 251.

§ 139. Ὁ ὀφειλέτης δύναται, καίτοι ἀναγνωρίζων τὴν ἐν τῷ χρεωστικῷ ἐγγράφῳ ὑπογραφήν του, νὰ προσβάλῃ κατ' οὐσίαν τὸ ἔγγραφον, διατεινόμενος ὅτι δὲν ἐξεπληρώθη ἡ αἰτία, δι' ἣν ἐξεδόθη; Ναί· τὸ ἄρθρ. 438 τῆς πολ. δικ. (1) δὲν ἐφαρμόζεται ἐνταῦθα, διότι αὐτὸ ὑποθέτει συμβόλαιον τέλειον, καὶ μὴ προσβαλλόμενον κατ' οὐσίαν. Ἀπ. ἐφ. Ναυπλ: 355 τοῦ 1843 ἐν Νομικ. σ. 3433, ἣν ἐν Κύρ. λ. Ἀχρεώστητον.

§ 140. Ἡ ἐν τῷ συμβολαίῳ μνημονευομένη ψευδὴς αἰτία, ἐὰν ἡ ἀληθὴς δὲν ἀντίκηται εἰς τὸν νόμον, καθιστᾷ ἄκυρον τὸ συνάλλαγμα; Ὄχι (2).

Απόφ. Ἐπειδὴ ὁ πληρεξούσιος τοῦ ἐκκαλοῦντος ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τούτου διὰ τῶν ἐγγράφων προτάσεών του ὡμολόγησε μέν, ὅτι ὁ ἐντολεύς του δὲν ἠρίθμησε χρήματα εἰς τὸν ἐφεσίβλητον, ἀλλ' ὅτι κατ' ἐντολὴν τούτου ἐδαπάνησε τὰς δρ. 958 διὰ νόμιμα ἔξοδα εἰς τὴν ἐκλογήν του ὡς δημάρχου, ὅστις ἀνεγνώρισε καὶ τὴν δαπάνην καὶ τὴν ἀρίθμησιν διὰ τοῦ προμνησθέντος ὁμολόγου, ἡ δὲ ὁμολογία αὕτη τοῦ ἐκκαλοῦντος, λαμβανομένη ἀδιαιρέτως κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρ. 264 τῆς πολιτ.

---

(1) Πρλ. τὰς λέξ. Ἔγγραφα καὶ ὑπομνήματα.

(2) Διὰ τῆς 4825 ἀποφάσεως ἀποφαίνεται τὸ δικαστ. ἐφ. Ἀθ. ὅτι ἂν καὶ ἡ χρεωστικὴ ὁμολογία προέρχηται ἐκ λογαριασμοῦ ληψοδοσίας, καὶ ὄχι ἀπὸ ἄμεσον ὀφειλήν, εἶναι ἀνυπόστατος ὁ λόγος ὅτι ἡ ὁμολογία δὲν ὑποχρεοῖ τὸν ἐναγόμενον ὡς μὴ ἐκφράζουσα τὴν ἀληθῆ αἰτίαν, ὑπαρχούσης ἄλλης αἰτίας ἀληθοῦς (ἤγουν τοῦ χρέους τοῦ κληρονομηθέντος), τὸ ὁποῖον ἀνεδέχθη διὰ τῆς ἐκδόσεως τῆς ἰδιογράφου ταύτης ὁμολογίας, δι' ἧς ἀναλαμβάνει τὴν ὑποθήκην τῆς ἐξοφλήσεως, ἂν καὶ ὑπὸ τὴν ψευδῆ αἰτίαν πραγματικοῦ δανείου· καθότι ἡ ψευδὴς αἰτία δὲν βλάπτει, ὅταν τὸ χρέος ἔχῃ ἀληθῆ αἰτίαν θεμιτήν.

Ὥστε διὰ τῆς ἀποφάσεως αὐτῆς καθιέρωσε τὸ δικαστήριον τὴν ἀρχὴν ὅτι ἡ ψευδὴς αἰτία ὁμολόγου τινὸς δὲν βλάπτει, ὅταν τὸ χρέος ἔχῃ ἀληθῆ καὶ θεμιτὴν αἰτίαν. Κύρ. τ. 5 σ. 287.

δικονομίας, δὲν δύναται νὰ ἐπιφέρῃ τὴν ἀκύρωσιν τοῦ προμνησθέντος ὁμολόγου, καθότι τὸ συμβόλαιον δὲν εἶναι ἄκυρον ἐὰν δὲν ἀναφέρεται ἐν αὐτῷ ἡ αἰτία τῆς ὑποχρεώσεως, ἢ ἐάν, ἀντὶ τῆς ἀληθοῦς αἰτίας, ἀναφέρεται ἄλλη, ὅταν ἡ μὴ ἀναφερομένη δὲν εἶναι παράνομος, ἐναντίον τῶν χρηστῶν ἠθῶν καὶ τῆς δημοσίας τάξεως· τεμ. 72 § 6, 2 ff. (35, 1)—τεμ. 4 ff. fid. inst.—διάτ. 17 καὶ 21. Κώδ. de pactis·—ἐκτὸς δὲ τούτου, κατὰ τὴν εἰρημένην ὁμολογίαν, ὁ ἐφεσίβλητος ἀναγνωρίσας τὰ διὰ τὴν ὁμολογίαν του γενόμενα ἔξοδα καὶ παραδεχθεὶς αὐτὰ ὡς χρέος του, ἐδύνατο νομίμως νὰ ἐκδώσῃ ὑπὲρ τοῦ ἐκκαλοῦντος τὸ προμνησθὲν ὁμόλογον, καὶ ν' ἀναφέρῃ ἐν αὐτῷ ὡς αἰτίαν τοῦ χρέους τὸ δάνειον, καθότι, μετὰ τὴν θεώρησιν καὶ παραδοχὴν τῶν γενομένων ἐξόδων, ἡ ὀφειλή, συναινέσει τῶν συμβαλλομένων, μετετράπη εἰς δάνειον. Ἀπόφ. 819 τοῦ 1819 τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφ. (Νομ. σελ. 5259).

§ 141. Νόμιμος περὶ διατροφῆς αἰτία. Ἴδε ἀπ. 5435 τοῦ 1849 ἐφ. Ἀθ. ἐν λ. Διατροφή.

§ 142. Ἠθικὴ ὑποχρέωσις, ὡς ἡ φιλοστοργία, θεωρεῖται ὡς νόμιμος αἰτία πρὸς σύστασιν συναλλάγματος, καὶ δίδουσα κῦρος εἰς αὐτό; Ὅρα τὴν ὑπ' ἀριθ. 64 τοῦ 1843 ἀπόφ. τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφ. ἐν λέξ. Δωρεά σ. 323.

§ 145. Ἡ ἀπόδειξις περὶ τῆς αἰτίας χρέους τινὸς πρέπει νὰ ἦναι ὡρισμένη. Ἴδε τὴν 135 τοῦ 1851 ἀπ. Ἀρ. Π.

§ 146. Ἴδε ἀπόφ. 4570 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ. πότε ὁ συμβιβασμὸς θεωρεῖται ἄνευ αἰτίας;

§ 160. Τὸ μετὰ τὸ πέρας τῆς διὰ πλειστηριασμοῦ ἐνοικιάσεως συνάλλαγμα περὶ ὑπενοικιάσεως καλύπτει αἰσχρὰν αἰτίαν; ἢ ἔχει ἐπιρρο ήν τινα εἰς τὸν συναγωνισμόν; (1). Ἴδε ἀπ. ἐφ. Ν. 81 τοῦ 1857 (Νομ. σ. 6232) ἐν λ. Μίσθωσις.

§ 161. Συμφωνία ἀθέμιτος (οἷον ἂν δήμαρχος συμμετέσχεν εἰς φορολογίαν) ; δίδει ἀφορμὴν εἰς ἀγωγήν; Ἴδε τὴν λ. Φορολογία. Πρλ. δὲ καὶ τὴν λ. Συναγωνισμός.

§ 162. Ὁσάκις αἰσχρὰ αἰτία, ἥτις ἐχρησίμευσεν ὡς βάσις συναλλάγματός τινος, ἀναφέρεται εἰς ἀμφοτέρους τοὺς συναλλαξαμένους, δὲν δύναται ὁ διὰ τοῦ τοιούτου συναλλάγματος ὑπο-

(1) Πρλ. τὴν λέξ. Συναγωνισμός.

χρεωθεὶς νὰ ὑποχρεωθῇ εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς ὠφειλῆς του. Ὅταν λοιπὸν γυνή τις συνήνεσεν εἰς τὸν τοῦ διαζυγίου λόγον διὰ νὰ λάβῃ χρηματικόν τι ποσόν, δὲν ἔχει ἀγωγὴν πρὸς ἀπάντησιν τοῦ ποσοῦ αὐτοῦ (1). Νομ. 5 Κωδ. (4, 7). Ἀπόφ. 5453 τῆς 19 Δεκεβρ. 1849 ἐφ. Ἀθ ἣν εἰς Εὐρ. τ. 5 σ. 176.

ΣΗΜ. Τὸ αὐτὸ ζήτημα ἐπὶ τῆς αὐτῆς δίκης ἐξέτασεν ὁ Ἄρειος Πάγος ὡς ὁ ἑπ. §.

§ 163. Ἐὰν συμβόλαιόν τι ἔχῃ αἰσχρὰν αἰτίαν ἢ ἀντιβαίνῃ εἰς ἀπαγορευτικὸν νόμον, εἶναι ἀπ' ἀρχῆς ἄκυρον καὶ μὴ ὄν, ἐκ δὲ τοῦ μὴ ὄντος συμβολαίου δὲν δύναται νὰ παραχθῇ ἄλλο ἔγκυρον· ὥστε καὶ ἀντίδοσις δὲν χωρεῖ.— Ἄρα καὶ οἱ πρὸς ἀντίδοσιν παρασταθέντες δύνανται νὰ προτείνωσι τὴν ἀκυρότητα ταύτην.

Ἱστορικόν.— Ὁ Μ καὶ ὁ Γ, ἐκθέσαντες ἐν τῇ ἀγωγῇ των ὅτι συνετάχθη συμβόλαιον, δι' οὗ ὡμολόγησεν ὁ Κ ὅτι χρεωστεῖ τῇ πρώην συζύγῳ του ποσόν τι προερχόμενον ἐκ καθυστερημάτων μηνιαίων διατροφῆς, ἐν ᾧ ἐν πράγματι τὸ συμβόλαιον ἐγένετο πρὸς διευκόλυνσιν τῆς τοῦ γάμου διαλύσεως, καὶ ὅτι ἐν τούτοις ἀνεδέχθησαν οἱ ἐνάγοντες τὴν πληρωμήν, ἐζήτησαν τὴν ἀκύρωσιν τοῦ συμβολαίου κτλ. — Ἐπὶ τῆς δίκης ταύτης ἐξεδόθη ἡ 5453 ἀπόφασις τῶν ἐν Ἀθ. ἐφετῶν (ἣν ἀνωτ. § 162) καὶ ἡ τοῦ Ἀρ. Πάγου 256, ὡς καὶ ἡ τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφ. 256 τοῦ 1850, ἣν ἀνήρεσεν ὁ Ἀρ. Π. (ἀπ. πολ. 193 τοῦ 1850), διότι κατὰ τὸν νόμον 123 (45, 1) Π. καὶ τὴν διάτ. 5 (1, 14) Κώδ. ἐὰν συμβόλαιόν τι ἔχῃ αἰσχρὰν αἰτίαν ἢ ἀντιβαίνῃ εἰς ἀπαγορευτικὸν νόμον, εἶναι ἀπ' ἀρχῆς ἄκυρον καὶ μὴ ὄν, ἐκ δὲ τοῦ μὴ ὄντος συμβολαίου δὲν δύναται νὰ παραχθῇ ἄλλο ἔγκυρον· ὅθεν, ἀφοῦ οἱ ἐνάγοντες ἐπρότειναν ὅτι αἰτία τοῦ συμβολαίου δὲν εἶναι ἡ κατ' ἐπιφάνειαν φαινομένη, ἀλλ' ἡ διὰ τοῦ ἐν αὐτῷ ἀναφερομένου ποσοῦ ἀγορὰ τῆς συναινέσεως τῆς γυναικὸς πρὸς διάλυσιν τοῦ ἀπὸ τοῦ συζύγου της γάμου, ἀντὶ τοῦ ὁποίου (συζύγου) αὐτοὶ ἀνεδέχθησαν νὰ πληρώσωσι τὸ ποσόν, τὸ ἐφετεῖον οὐκ ὀρθῶς ἐσκέφθη ὅτι, δυνάμει τῶν περὶ ἀντιδόσεως νόμων, οἱ Μ καὶ Γ, καθὸ προσομολογηταί, δὲν ἔχουν δικαίωμα νὰ προτείνωσι τὴν ἀκυρότητα· ὅθεν ἐὰν τὸ συμβόλαιον στηρίζηται εἰς τὴν συμφωνίαν τῆς κατὰ συναίνεσιν διαλύσεως τοῦ γάμου, ἡ συμφωνία αὕτη, περιέχουσα αἰτίαν αἰσχράν, καὶ ὁ προσβάλλουσα τὴν ἠθικήν, τὴν τάξιν τῆς

(1) Πρλ. Καλλ. τ. γ'. § 167 ἑπ.— Μολιτ. § 871 ἑπ·

κοινωνίας καὶ τὴν ἡσυχίαν τῶν οἰκογενειῶν καὶ ἀντικειμένη εἰς τὸν νόμον, καθιστᾷ τὸ συμβόλαιον ἄκυρον καὶ μὴ ὄν· ἑπομένως καὶ οἱ πρὸς ἀντίδοσιν παρασταθέντες δύνανται νὰ προτείνωσι τὴν ἀκυρότητα ταύτην, καθόσον καὶ ἂν θεωρηθῇ ὅτι οὗτοι ὡς δωρηταί, καθὸ προσομολογοῦντες, δὲν ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ προτείνωσιν ἔνστασιν κατὰ τῆς ἐνοχῆς τοῦ Κ, ἡ δωρεὰ ὅμως τούτων, ἀφορῶσα αἰσχρὰν αἰτίαν, εἶναι ἄκυρος, καὶ τὴν ἀκυρότητα δύνανται καὶ αὐτοὶ νὰ προτείνωσιν.

ΣΗΜ. Ἡ ἰδία ὑπόθεσις ἔμελλε νὰ παρέξῃ πράγματα εἰς τὴν δικαιοσύνην· καθότι, ὅταν ἐπρόκειτο νὰ τὴν δικάσῃ κατ' οὐσίαν ὁ Ἄρ. Πάγος, ἀνεφύη ἕτερον ζήτημα, ἤτοι ἀφοῦ, οἱ πρὸς ἀντίδοσιν παρασταθέντες εἶχαν διομολογήσει, ὅτι ἱκανοποιήθησαν παρὰ τοῦ συζύγου Κ ὅπερ σημαίνει, ὡς ὁ Ἄρ. Π. ἀπέφηνεν (ἀπ. 206 τοῦ 1850) ὅτι ἐπληρώθησαν τὸ ποσὸν (τεμ. 176 Π. (50, 16), ὃ ὑπεσχέθησαν νὰ πληρώσωσι τῇ συζύγῳ, εἶχον, τούτων οὕτως ἐχόντων, τὸ δικαίωμα νὰ ζητήσωσι τὴν ἀκύρωσιν τοῦ ἑτέρου συμβολαίου, δι' οὗ ἐγένετο ἡ πρὸς τὴν σύζυγον συνομολόγησις; Ὁ Ἄρ. Πάγος (ἀπ. 206 τοῦ 1850) ἐξεφράσθη οὕτως.

Ἀπόφ. Ἐπειδή, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ ἀπὸ 30 Νοεμβρίου 1841 ὑπ' ἀριθ. 1450 ἐγγράφου, γενομένου ἐνώπιον τοῦ ἐν Μεσολογγίῳ συμβολαιογράφου Ἀθανασίου Παππᾶ Λουκᾶ, οἱ Ν. Μαγγινόπουλος καὶ Γ. Γουλιμῆς κατὰ τὰς ἐν τῷ ἐγγράφῳ τούτῳ συμβολαίῳ τεθείσας προθεσμίας ὑπόσχονται ὡς αὐτοφειλέται νὰ πληρώσουν εἰς τὴν Αἰκατερίνην Ι. Κίτσου 3,900 δραχμάς, ὀφειλομένας πρὸς αὐτὴν ἀπὸ τὸν Γ. Γουλιμῆν διὰ διατροφήν της κλπ. διότι οὗτοι οἱ Ν. Μαγγινόπουλος καὶ Γ. Γουλιμῆς ἱκανοποιήθησαν παρὰ τοῦ Κ. Γουλιμῆ· ἡ δὲ λέξις αὕτη ἱκανοποιήθησαν, κατά τε τὴν νομικὴν αὐτῆς σημασίαν (Ν. 176 βιβλ. 50 τίτλ. 16 τῶν Πανδεκτῶν) καὶ εἰς τὴν κοινὴν ἔτι σημασίαν της δηλοῖ ὅτι οὗτοι ἐπληρώθησαν τὸ ποσὸν αὐτὸ ὑπὸ τοῦ Κ. Γουλιμῆ.

Ἐπειδὴ ἡ ὁμολογία αὕτη τῶν Ν. Μαγγινοπούλου καὶ Γ. Γουλιμῆ ὅτι ἐπληρώθησαν ὑπὸ τοῦ Κ. Γουλιμῆ τὸ ποσὸν τὸ ὁποῖον ὑπεσχέθησαν νὰ πληρώσουν εἰς τὴν Αἰκατερίνην Ι. Κίτσου, ἀποδεικνυομένη διὰ δημοσίου ἐγγράφου, κατὰ τὰ 265 καὶ 266 ἄρθ. τῆς πολ. δικονομίας θεωρεῖται πλήρης καὶ ἔχει ἰσχὺν ἀποδείξεως κατὰ τῶν ὁμολογησάντων, ἂν καὶ ἐξώδικος, καθότι ἡ Αἰκατερίνη Ι. Κίτσου ἐδέχθη αὐτὴν τὴν ὁμολογίαν δεχθεῖσα ἐνταυτῷ δυνάμει αὐτῆς, καὶ τὴν πρὸς ταύτην ὑπόσχεσίν των νὰ τὴν πληρώσουν αὐτοὶ τὸ ἐν τῷ συμβολαίῳ ποσόν, τὸ ὁποῖον οὗτοι ἔλαβον παρὰ

τοῦ Κ. Γουλιμῆ. Ἡ δὲ ἁπλῆ ἄρνησις τῶν συμβαλλομένων Ν. Μαγγινοπούλου καὶ Γ. Γουλιμῆ ὅτι δὲν ἐπληρώθησαν παρὰ τοῦ Κ. Γουλιμῆ, δὲν ἐλαττόνει τὴν ἀποδεικτικὴν ἰσχὺν τῆς δι' ἐγγράφου ὁμολογίας των, ἥτις, καταστᾶσα, ὡς εἴρηται, τακτικὴ συμφωνία δὲν δύναται, κατὰ τὸ ἄρθρον 270 τῆς αὐτῆς δικονομίας, ν' ἀνακληθῇ ποτε, ἐκτὸς τῆς περιπτώσεως τοῦ 269 ἄρθρου ἀριθ. 1 τουτέστιν ὅταν προέρχηται ἐκ πραγματικῆς ἀπάτης, περὶ ἧς οὐδεὶς λόγος ἐγένετο·

Ἐπειδὴ τὸ μετὰ τὸ διαληφθὲν ὑπ' ἀριθ. 1450 συμβόλαιον, κατὰ τὴν ἰδίαν ἡμέραν ἐνώπιον τοῦ αὐτοῦ συμβολαιογράφου γενόμενον μεταξὺ τῶν Ν. Μαγγινοπούλου καὶ Γ. Γουλιμῆ ἀφ' ἑνὸς καὶ τοῦ Κ. Γουλιμῆ ἐνεργοῦντος δι ἑαυτὸν καὶ ὡς πληρεξουσίου τῆς μητρός του ἀφ' ἑ έρου ὑπ' ἀριθ. 1451 συμβόλαιον, τὸ ὁποῖον οἱ διάδικοι Ν. Μαγγινόπουλος καὶ Γ. Γουλιμῆς προσάγουν πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ ἰσχυρισμοῦ των ὅτι τὸ ῥηθὲν ὑπ' ἀριθ. 1450 συμβόλαιον μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῆς Αἰκατερίνης Ι. Κίτσου περιέχει αἰσχρὰν αἰτίαν, ἀποδεικνύει μόνον, κατὰ τὸ περιεχόμενόν του, ὅτι οἱ προσάγοντες αὐτὸ ἐδάνεισαν ἐπὶ ὑποθήκῃ τὸν Κωνσταντῖνον Γουλιμῆν, καὶ ὡς πληρεξούσιον τῆς μητρός του, ἀλλὰ καὶ ἂν ἠδύνατο νὰ χρησιμεύσῃ εἰς ὑποστήριξιν τοῦ ἰσχυρισμοῦ των, ὅτι τὸ ὑπ' ἀριθ. 1150 συμβόλαιον περιέχει αἰσχρὰν αἰτίαν, δὲν ἀποδεικνύει ὅμως τίποτε κατὰ τῆς δι' αὐτοῦ γενομένης ὁμολογίας των, ὅτι ἱκανοποιήθησαν παρὰ τοῦ Κ. Γουλιμῆ, οὔτε ὡς ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως δύναται νὰ χρησιμεύσῃ κατὰ τῆς ὁμολογίας των ταύτης, διότι δὲν εἶναι ἔγγραφον τῆς Αἰκατερίνης Ι. Κίτζου ἢ τινὸς νομίμου ἀντιπροσώπου αὐτῆς, εἶναι δὲ ἔγγραφον αὐτῶν τῶν ὁμολογησάντων, ἀλλ' οὗτοι δὲν δύνανται νὰ πλάσουν ὑπὲρ ἑαυτῶν τίτλον δυνάμενον νὰ τοὺς χρησιμεύσῃ εἰς ἀπόδειξιν κατὰ τῆς ἰδίας αὐτῶν ὁμολογίας· ἄλλην δὲ τινὰ ἀπόδειξιν καθιστῶσαν μὴ ὑποχρεωτικὴν τὴν πρὸς τὴν Αἰκατερίνην Ι. Κίτζου γενομένην, ὡς ἐῤῥέθη, ὁμολογίαν των, οὔτε προσάγουν, οὔτε εζήτησαν νὰ προσάξουν.

Ἐπειδὴ ὅλοι οἱ ἐν τοῖς ἐγγράφοις προτάσεσι λόγοι τῶν Ν. Μαγγινοπούλου καὶ Γ. Γουλιμῆ περιστρεφόμενοι εἰς ὑποστήριξιν τοῦ ἰσχυρισμοῦ των, ὅτι τὸ ὑπ' ἀριθ. 1450 συμβόλαιον περιέχει αἰσχρὰν αἰτίαν δὲν ἐπηρεάζουν τὴν ἰσχὺν τῆς ὁμολογίας των, ὅτι ἐπληρώθησαν ἀπὸ τὸν Γ. Γουλιμῆν τὸ ποσόν, τὸ ὁποῖον ὑπεσχέθησαν νὰ πληρώσουν εἰς τὴν Αἰκατερίνην Ι. Κίτζου· ἄρα οἱαδήποτε καὶ ἂν ἦναι ἡ αἰτία τοῦ ὑπ' ἀριθ. 1450 συμβολαίου, οὗτοι

δυνάμει τῆς ὁμολογίας καὶ τῆς συμφωνίας των νὰ πληρώσουν τὸ ὁποῖον ἔλαβον ὑπὸ τοῦ Κ. Γουλιμῆ ποσὸν καταστάντες ὑπόχρεοι πρὸς τὴν Αἰκατερίνην Ι. Κίτζου, καὶ περατώσαντες πᾶσαν μεταξὺ αὐτῶν καὶ τοῦ Κ. Γουλιμῆ σχέσιν ὡς πρὸς τὸ προκείμενον ἀντικείμενον, δὲν ἔχουν δικαίωμα νὰ ζητοῦν τὴν ἀκύρωσιν τοῦ συμβολαίου τούτου· ἂν δε τὸ περὶ οὗ εἴρηται ὑπ' ἀριθ. 1450 συμβόλαιον εἶναι εἰκονικόν, τὸ ὁποῖον δεν προσέβαλον κἂν ὡς τοιοῦτον οἱ προσαγαγόντες αὐτό, καὶ ζητήσῃ ὁ Κ. Γουλιμῆς τὴν ἀκύρωσίν του, τοῦτο δὲ δύναται νὰ βλάψῃ τὸ δικαίωμα τῆς Αἰκατερίνης Ι. Κίτζου, ὡς μὴ μετασχούσης εἰς αὐτὸ παντάπασιν.

§ 163[2]. Ὁ νόμος 8 Πανδ. (12, 5) ἀποδοκιμάζει καὶ ἀκυροῖ συμφωνίας βάσιν ἐχούσας καὶ σκοπὸν αἰσχράν τινα ἀνήθικον αἰτίαν· ὅθεν ἀγωγὴ περὶ παραδόσεως οἰκίας ἐκμισθωθείσης διὰ χαμαιτυπεῖον, εἶναι ἀποῤῥιπτέα. Ἀπόφ. 6868 τοῦ 1850 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφετῶν.

§ 163[3]. Ἔχει ἀγωγὴν ὁ ἐντολεὺς κατὰ τοῦ ἐντολοδόχου του πρὸς ἀπαίτησιν τῶν τελῶν, ὅσα ὁ τελευταῖος ἀθεμίτως ὠφελήθη κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἐντολῆς του τοῦ νὰ πέμψῃ πραγματείας ἐκτὸς τοῦ Κράτους; (1).

Απόφ. Ἐπειδὴ ἂν καὶ δύναταί τις νὰ εἴπῃ ὅτι κατὰ τὸ κεφ. 6 § 3. Β. 14, 1 καὶ τὸν Ν. 6 § 3. Π. (17, 1) ἐντολὴ ἐπὶ αἰσχρῷ πράγματι οὐδὲ συνίσταται, οὐδ' ἀγωγὴν παράγει· ἀντιστοιχουσῶν δὲ τῆς μὲν ἀποδοχῆς μ' ἐντολήν, τῆς δ' ἀπαιτήσεως κέρδους, προκύψαντος ἐκ τῆς πράξεως ἄλλου τινός, μὲ παραδοχὴν τῆς πράξεως αὐτῆς· (κεφ. ρνδ' καὶ ρμθ' Β. 2, 3), δὲν δύναταί τις νομίμως νὰ παράξῃ ὠφελείας ἐκ πράξεων ἀθεμίτων τοῦ διεξάγοντος, συνεπείᾳ ἐντολῆς, τας ὑποθέσεις του, καὶ μάλιστα ὅταν ὁ τελευταῖος οὗτος εἶναι κάτοχος τῶν καρπῶν τῆς ἀθεμιτουργίας του (ρνδ' Β. 2, 3)· τούτων τεθέντων, ἡ ἀξίωσις τοῦ Γκιλιώνη ἐπὶ τοῦ κλεπτοτελωνήματος, τὸ ὁποῖον ἀθεμίτως οἱ Φακίραι ἔπραξαν, ἐκτελοῦντες τὴν περὶ προμηθείας σταφίδος ἐντολήν του, δὲν ἔχει ὑπόστασιν ἔννομον, οὐδ' ἐφαρμόζεται ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὁ κανών, ὅτι ὁ ἐντολεὺς δὲν ὀφείλει τι πλέον τοῦ δαπανηθέντος, καθόσον ὁ κανὼν οὗτος ὑποθέτει οἰκονομίας θεμιτάς, καὶ οὐχὶ κέρδος παρηγμένον δι' ἀθεμίτου μέσου, τοῦ ὁποίου αἱ συνέπειαι βαρύνουσι μόνον τὸν πράττοντα καὶ μόνον ἀπέναντι τοῦ

---

(1) Ὅρα τὴν ὑπὸ τὸν ἐν ἀρχ. τοῦ § 130 ὑποσημ. (Εὑρετήριον Τόμ. ΙϚ'.)

βλαφθέντος· ἄλλως ὁ παραγγέλλων τὴν ὤνησιν πράγματός τινος ἤθελεν ἔχει τὸ δικαίωμα ν᾽ ἀπαιτήση αὐτὸ ἀδαπανητὶ καὶ ἀτιμωρητὶ, ἐὰν τοῦτο περιῆλθε τυχὸν εἰς τὸν παραγγελιοδόχον διὰ μέσου ἀξιοποίνου, τὸ δὲ δικαστήριον, ἐπιδικάζον εἰς αὐτὸν τὴν τοιαύτην ἀπαίτησιν, ἤθελε συγχωρήσει ἐκ πλαγίου τὴν συνέργειάν του εἰς τὴν παρ᾽ ἄλλου τελεσθεῖσαν ἀξιόποινον πρᾶξιν, ὅπερ ἀντίκειται εἴς τε τὸν νόμον καὶ τὴν χρηστότητα.

Ἐπειδὴ, κατὰ μὲν τοὺς νόμους 6 § 3 καὶ 2 § 6 τῶν Πανδεκτ. (17, 1) ἐπὶ αἰσχροῦ πράγματος ἐντολὴ δὲν ἰσχύει, κατὰ δὲ τὸν νόμον 29 αὐτόθι, ὁ ἐντολοδόχος ὀφείλει μηδὲν ζημιούμενος ν᾽ ἀποδώσῃ ὅσα ἐκ τῆς ἐντολῆς ἀπέκτησε, κατὰ δὲ τοὺς νόμους 3 καὶ 5 § 5 αὐτόθι ὀφείλει νὰ βελτιώσῃ καὶ οὐχὶ νὰ χειροτερεύσῃ τὴν θέσιν τοῦ ἐντολέως του καὶ κατὰ τοὺς Ν. 27 § 4 αὐτ. δικαιοῦται νὰ λάβῃ ὅσα καλῇ τῇ πίστει ἐδαπάνησε, πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν ἐντολῶν· ἐκ δὲ τοῦ συνδυασμοῦ τούτων ἐξάγεται, ὅτι ὁ ἐντολοδόχος, ὀφείλων νὰ βελτιώσῃ καὶ οὐχὶ νὰ χειροτερεύσῃ τὴν θέσιν τοῦ ἐντολέως του, δὲν δύναται ν᾽ ἀπαιτήσῃ παρ᾽ αὐτοῦ εἰμὴ ὅσα πραγματικῶς ἐδάπανησε καὶ οὐχὶ ὅσα ἔπρεπε μὲν νὰ δαπανήσῃ, πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ἐντολῆς, ἀλλὰ δὲν ἐδαπάνησεν. Ἀπόφ. 451 τοῦ 1850 τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφ. (Νομ. σ. 5335).

§ 164. Ἔξοδα γενόμενα διὰ τὴν τροφὴν καὶ ὀρθοπορίαν τῶν ὑπηρετούντων πρὸς ἐπιτυχίαν δημαρχικῆς τινος ὑπηρεσίας εἶναι ἐναντία τῆς ἐθνικῆς; Ὄχι· ἄρα πληρόνονται. Ἀπ. 819 τοῦ 1849 ἐφ. Ναυπλ. (Νομ. σ. 5260).

§ 165. Ὅταν ὁ Α διατείνηται, ὅτι τὸ συμβόλαιον δυνάμει τοῦ ὁποίου ὀφείλεται εἰς ἄλλον ποσόν τι, ὅπερ αὐτὸς ἔλαβε διὰ νὰ τὸ δώσῃ, στηρίζηται εἰς αἰσχρὰν αἰτίαν, τὸ δικ. ὀφείλει νὰ δεχθῇ τὴν πρότασιν ταύτην; Ἴδε ανωτ. τὴν 206 τοῦ 1850 άπ. Ἀρ. Πάγου.

§ 166. Ἡ συμφωνία περὶ ἀγορᾶς λιρῶν δὲν εἶναι ἀθέμιτος, διότι περιέχει πώλησιν ὡρισμένου ποσοῦ νομίσματος, παραδοτέον εἰς ῥητὴν ἡμέραν ἐπὶ προσδιωρισμένῳ ἀντιτίμῳ· δὲν φέρει λοιπὸν χαρακτῆρα περιδόσεως (1), ἡ ὁποία ἄλλως δὲν ἀπαγορεύεται ἀπὸ τὸ Ρωμ. δίκαιον, καθόσον δὲν περιέχει αἰσχρὰν αἰτίαν. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 16309 τοῦ 1858 ἐν σελ. 66 νομ. Μελίσση.

§ 167. Ἡ ὑποχρέωσίς τινος τοῦ νὰ χορηγῇ εἰς τὴν πενθεράν

(1) Ἴδε λέξ. Στοίχημα.

του δρ. 150 κατ' έτος. δὲν θεωρεῖται ὡς ἔχει αἰτίας, ὅταν στηρίζεται εἰς τὸν λόγον ὅτι αὕτη ἐπρωκοδότησεν αὐτῷ κτῆμά τι. Απόφ. πολ. Αρ. Π. 69 τοῦ 1858, κυροῦσα τὴν 663 τοῦ 1856 ἀπόφ. τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφ.

§ 170. Αποδεικνύεται διὰ μαρτύρων ἡ ἀθέμιτος αἰτία; Ἰδε ἀπ. 10663 τῶν ἐν Αθ. ἐφ. καὶ Εὐρ. τ. 5 φ. 176. Πρβ. τὴν λέξ. Μάρτυρες.

— Αθέμιτος αἰτία δανείου ἀποδεικνύεται διὰ μαρτύρων; Ἰδε τὴν λ. Μάρτυρες.

§ 171. Ἔχει ἀγωγὴν περὶ ἀποζημιώσεως ἡ γυνή, ἥτις ὁποίαν συνέζησε μέ τινα ὑποσχεθέντα αὐτῇ νὰ τὴν νυμφευθῇ, καταστᾶσα ἔγκυος; Ὄχι. Η 15742 τοῦ 1858 ἀπόφ. ἐφ. Αθ. φέρει ἐπὶ λέξει τὰ ἑξῆς τάδε.

Απόφ. Ἐπειδὴ ἡ ἀγωγὴ τῆς Εὐφροσύνης Στ. Βρύζάκη δὲν στηρίζεται εἰς τὸν λόγον πραγματικῆς τινος ζημίας προελθούσης αὐτῇ ἐκ τῆς παρὰ τοῦ ἐναγομένου ἀθετήσεως τῆς ὑποσχέσεως αὐτοῦ πρὸς τέλεσιν γάμου μετ' αὐτῆς, ἀλλ' ἐκ τῶν συνεπειῶν τῆς ἐγκυμοσύνης αὐτῆς, εἰς ἣν αὕτη, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς εἰρημένης ὑποσχέσεως, ἐν γνώσει καὶ ἑκουσίως ὑπεβλήθη. Ἡ ὑπόσχεσις ὅμως μέλλοντος γάμου δὲν ἐπιφέρει ὡς συνέπειαν ὅτι ἡ γυνή, ἐνῆλιξ μάλιστα καὶ δυναμένη νὰ κρίνῃ τὴν ἀξίαν τῶν πράξεών της, νὰ συμβιοῖ μετὰ τοῦ μελλονύμφου της δίκην συζύγου καὶ νὰ ἔλθῃ εἰς συνουσίαν μετ' αὐτοῦ πρὸ τοῦ γάμου· ἡ μεταξὺ αὐτῶν σχέσις εἶναι μάλιστα ἀθέμιτος, καὶ ἀξιόποινος, ὡς διαλαμβάνει καὶ ἡ αἰτιολογία τῆς ἐκκληθείσης ἀποφάσεως· ἐκ δὲ πράξεως ἀθεμίτου καὶ κολασίμου, εἰς ἣν ἑκουσίως καὶ ἐν γνώσει συνεμέθεξέ τις, ὡς ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἔπραξε ἡ ἐνάγουσα, ἐπὶ μελλούσης ἐλπίδος, οὐδεμία γεννᾶται κατὰ τὸν νόμον ἀγωγὴ ὡς στηριζομένη εἰς βάσιν ἐναντίαν τῶν χρηστῶν ἠθῶν· ὅθεν, καὶ ἐν ὑποθέσει ὅτι ἠδύνατο νὰ ἐπιτραπῇ αὐτῇ ἡ ἀπόδειξις τῆς πατρότητος τοῦ τέκνου, τοῦ ὁποίου τὴν διατροφὴν ἀπαιτεῖ ὡς ἀποζημίωσιν αὐτῆς, ἡ τοιαύτη ἀγωγὴ καθίσταται ἀνυπόστατος ὡς παράνομος.

§ 172. Ὀφείλει ἀποζημίωσιν ὁ διακορεύσας νέαν τινά, ὅπως ἐνδώσῃ εἰς τοῦτο, ὑποσχεθέντος ἐκείνου νὰ τὴν νυμφευθῇ; Ὄχι· ἂν σκοπὸς ἀπάτης δὲν φαίνηται, παραίτιος δὲ τοῦ νὰ μὴ γίνῃ ὁ γάμος δὲν εἶναι αὐτός. Ἰδοὺ πῶς φέρει ἡ 10275 τοῦ 1858 ἀπόφ. ἐφ. Αθ.

Απόφ. Ἐπειδὴ ἡ προκειμένη ἀγωγὴ εἰς δύο στηρίζεται μόνον

Ἀνακεφαλαίωσιν τῆς νομολογίας κατάχωρίσω ἐν λέξ. Καρπόσημον. Ἴδε ἐντούτοις: ά) Νομίκ. σ. 5450, 975, 5035. 6') Ἀποφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 195 τοῦ 1855. — 224 τοῦ 1854 — 60 τοῦ 1853.— 113 τοῦ 1850.— γ') Ἀποφ. ἐφ. Ἀθ. 10386, 13045, 9241.

§ 101. Ἐὰν συνομολογηθῇ κατά τινα σύμβασιν ὅτι θέλει συνταχθῇ περὶ αὐτῆς δημόσιον ἔγγραφον, ἡ σύμβασις δὲν θεωρεῖται καταρτισθεῖσα πρὶν ἢ συνταχθῇ τὸ συνομολογηθὲν ἔγγραφον, καὶ οὐδέτερος τῶν συμβαλλομένων δύναται νὰ παραγάγῃ ἐξ αὐτῆς δικαίωμα (1). Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 113 τοῦ 1850.

Ἱστορικόν.— Ὁ Γ ὑπεσχέθη νὰ δώσῃ τῷ Π χρηματικόν τι ποσὸν ἐπὶ τόκῳ, ὁ δὲ Π ὑπεσχέθη νὰ ἐξασφαλίσῃ δι' ὑποθήκης τὸν Γ.— Ἐντούτοις ὁ Γ ἐξεπλήρωσε τὴν ὑπόσχεσίν του, δοὺς τὰ χρήματα, ἀλλ' ὁ Π παρεβίασε τὴν διὰ τῆς αὐτῆς συμβάσεως συνομολογηθεῖσαν ὑπόσχεσιν, μὴ δοὺς τακτικὴν ὑποθήκην.— Ὅθεν ὁ δανειστὴς Γ ἐζήτησε τὴν ἀπόδοσιν τοῦ δανείου, καὶ τὸ ἐν Ἀθήναις ἐφετεῖον (ἀπ. 6313) ἐδέχθη τὴν ἀγωγήν, ἀλλ' ὁ Ἄρ. Πάγος τὴν ἀνήρεσε σκεφθείς, ὅτι ἡ σύμβασις κατηρτίσθη ἐντελῶς, μόνη δὲ ἡ παρ' ἑνὸς τῶν συμβαλλομένων ἐκπλήρωσις αὐτῆς παρελείφθη ὑπαιτίως· κατὰ τὸν νόμον δὲ (Κώδ. (4, 44) 14.—Βασ. (20, 4) 9 καὶ (9, 2) 56) ὁ ἐκπληρώσας τὴν ὁποίαν διὰ συμβάσεως ἀνέλαβεν ὑποχρέωσιν, δὲν δύναται νὰ ζητήσῃ τὴν διάλυσιν τῆς συμβάσεως καὶ τὴν ἀπόδοσιν τοῦ δοθέντος, διότι ὁ ἕτερος παρεβίασε τὴν ὑπόσχεσίν του, δυνάμενος μόνον νὰ ἐναγάγῃ τὸν παραβάτην ἢ ἐπὶ ἐκπληρώσει αὐτῆς, ἢ ἐπὶ μὴ πληρωμῇ τοῦ διαφέροντος.

Βραδύτερον ὁ Ἄρ. Πάγος, δικάζων κατ' οὐσίαν ἐπὶ τῆς ἰδίας ὑποθέσεως, ἀπέφηνεν (ἀπ. 113 τοῦ 1850) ὅτι, ἀποδειχθέντος ὅτι ὁ δανεισθεὶς ὑπεσχέθη νὰ συντάξῃ μετὰ τὴν λῆξιν τῶν χρημάτων δημόσιον περὶ τῆς συμβάσεως ταύτης ἔγγραφον παρέχον ἀποχρῶσαν δι' ὑποθήκης ἀσφάλειαν, ὅπερ ὅμως δὲν ἔπραξεν, ἕπεται ὅτι ὁ δανεισθεὶς παρεβίασεν ἣν ἀνεδέχθη ὑποχρέωσιν καὶ οὕτω παρεβίασε τὴν διάτ. 17 τοῦ Κώδ. (4, 21), καθ' ἥν, ἐὰν συνομολογηθῇ κατά τινα σύμβασιν ὅτι θέλει συνταχθῇ δημόσιον περὶ αὐτῆς ἔγγραφον, ἡ σύμβασις δὲν θεωρεῖται καταρτισθεῖσα πρὶν ἢ συνταχθῇ τὸ συνομολογηθὲν ἔγγραφον, καὶ οὐδέτερος τῶν συμβαλλομένων δύναται νὰ παραγάγῃ ἐξ αὐτῆς δικαίωμα· ὅθεν ὁ

---

(1) Πρβλ. τὴν λέξ. Πώλησις § 218—222 καὶ κατωτ. § 175 ἑπ.

ἐνάγων δύναται νὰ ζητήσῃ, πρὸ τῆς καταρτίσεως τῆς συμβάσεως, νὰ τῷ ἀποδοθῶσι τὰ ἄνευ νομίμου αἰτίας εἰς χεῖρας τοῦ ἀντιδίκου του εὑρισκόμενα χρήματά του μετὰ τῶν ὠφελειῶν, ὅσας ἐξ αὐτῶν παρήγαγεν οὗτος, (ἤτοι τῶν τόκων) μέχρι τῆς ἀποδόσεως.

§ 102. Ὅταν ἰσολογισμὸς ὑπογεγραμμένος παρὰ τοῦ ὀφειλέτου ἐγένετο πρὸ τῆς ἐν ἰσχύϊ πολ. δικ. δὲν δύνανται νὰ ἐφαρμοσθῶσι εἰς τα ἔγγραφα αὐτὰ αἱ περὶ βεβαίως χρονολογίας διατάξεις τῆς αὐτῆς δικονομίας, ἀλλ' ὡς μὴ ὑπαρχουσῶν κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον νομικῶν διατάξεων προσδιοριζουσῶν τὰ περιστατικά, τὰ ὁποῖα καθιστῶσι βεβαίαν τὴν χρονολογίαν τοῦ ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου, το δικαστ. δύναται νὰ σχηματίσῃ τὴν πεποίθησίν του ὡς πρὸς τὸ τῆς χρονολογίας ἀπὸ παντὸς περιστατικοῦ συντελοῦντος εὐλόγως νὰ καταστήσῃ βεβαίαν τὴν χρονολογίαν τοῦ ἐγγράφου. Ἀπόφ. 2708 ἐφ. Ἀθ.— Πρλ. τὴν λέξ. Νόμοι.

§ 103. Ἴδε κατ. § 182.

§ 103[a]. Ὅταν δὲν πρόκηται περὶ συστάσεως ἑταιρίας, ἀλλὰ περὶ *συμβάσεως συστηθησομένης ἑταιρίας*, τὸ ἄρθρ. 39 τοῦ ἐμπ. νόμου καὶ τὸ 410 τῆς πολ δικονομίας δὲν ἔμουν ἐφαρμογήν. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 148 τοῦ 1858.

§ 104. Ἰδιωτικὸν ἔγγραφον, δι' οὗ ὑπόσχεταί τις νὰ πωλήσῃ εἰς ἄλλον οἰκίαν, δὲν ἰσχύει· καθότι ἀντιβαίνει εἰς τὸ ἄρθρον 42 τοῦ περὶ χαρτ. νόμου ἀφορῶν συμφωνίαν πρὸς πώλησιν ἀκινήτου. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 15913 τοῦ 1858. — Απ. Αρ. Π. 81 τοῦ 1858.— Πρλ. ὅμως τὴν λέξ. Ὑπόσχεσις καὶ τὴν λέξ. Χαρτόσημον.

Νόμοι ἐφαρμοστέοι ἐπὶ δικῶν πηγαζουσῶν ἐκ συναλλαγμάτων (1).

§ 105. Τὰ ἐπὶ τουρκοκρατίας γενόμενα συναλλάγματα πρέπει νὰ δικάζωνται κατὰ τοὺς τουρκικοὺς νόμους (2). Ἀπ. πολ. Ἀρ. Πάγου 245 τοῦ 1838, ἣν ἴδε ἐν λέξ. Ἔγγραφα (Εὑρ. τ. 6 σελ. 364—368).

§ 106. Εἰς τὰ συναλλάγματα ἐφαρμόζονται οἱ κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς συνάψεώς των νόμοι. Ἴδε τὴν ἀπόφ. 3397 ἐφ. Ἀθ. ἐν Εὑρ. τ. 11 σ. 303.

---

(1) Πρλ. λ. Νόμοι (τ. 11 σ. 136 ἐπ.).
(2) Περὶ τοῦ κανόνος δὲ locus regit actum; Εὑρ. λ. Νόμοι σ. 143 ἐπ.

Ἀνακεφαλαίωσιν τῆς νομολογίας κατάχωρίσω ἐν λέξ. Χαρτόσημον. Ἴδε ἐντούτοις: α) Νομικ. σ. 5450, 975, 5035. β') Ἀποφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 195 τοῦ 1855. — 221 τοῦ 1854 — 60 τοῦ 1853.— 113 τοῦ 1850.— γ') Ἀποφ. ἐφ. Ἀθ. 10386, 13015, 9241.

§ 101. Ἐὰν συνομολογηθῇ κατά τινα σύμβασιν ὅτι θέλει συνταχθῇ περὶ αὐτῆς δημόσιον ἔγγραφον, ἡ σύμβασις δὲν θεωρεῖται καταρτισθεῖσα πρὶν ἢ συνταχθῇ τὸ συνομολογηθὲν ἔγγραφον, καὶ οὐδέτερος τῶν συμβαλλομένων δύναται νὰ παραγάγῃ ἐξ αὐτῆς δικαίωμα (1). Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 113 τοῦ 1850.

Ἱστορικόν.— Ὁ Γ ὑπεσχέθη νὰ δώσῃ τῷ Π χρηματικόν τι ποσὸν ἐπὶ τόκῳ, ὁ δὲ Π ὑπεσχέθη νὰ ἐξασφαλίσῃ δι' ὑποθήκης τὸν Γ.— Ἐντούτοις ὁ Γ ἐξεπλήρωσε τὴν ὑπόσχεσίν του, δοὺς τὰ χρήματα, ἀλλ' ὁ Π παρεβίασε τὴν διὰ τῆς αὐτῆς συμβάσεως συνομολογηθεῖσαν ὑπόσχεσιν, μὴ δοὺς τακτικὴν ὑποθήκην.— Ὅθεν ὁ δανειστὴς Γ ἐζήτησε τὴν ἀπόδοσιν τοῦ δανείου, καὶ τὸ ἐν Ἀθήναις ἐφετεῖον (ἀπ. 6313) ἐδέχθη τὴν ἀγωγήν, ἀλλ' ὁ Ἀρ. Πάγος τὴν ἀνήρεσε σκεφθείς, ὅτι ἡ σύμβασις κατηρτίσθη ἐντελῶς, μόνη δὲ ἡ παρ' ἑνὸς τῶν συμβαλλομένων ἐκπλήρωσις αὐτῆς παρελείφθη ὑπαιτίως· κατὰ τὸν νόμον δὲ (Κώδ. (4, 44) 14.—Βασ. (20, 4) 9 καὶ (9, 2) 56) ὁ ἐκπληρώσας τὴν ὁποίαν διὰ συμβάσεως ἀνέλαβεν ὑποχρέωσιν, δὲν δύναται νὰ ζητήσῃ τὴν διάλυσιν τῆς συμβάσεως καὶ τὴν ἀπόδοσιν τοῦ δοθέντος, διότι ὁ ἕτερος παρεβίασε τὴν ὑπόσχεσίν του, δυνάμενος μόνον νὰ ἐναγάγῃ τὸν παραβάτην ἢ ἐπὶ ἐκπληρώσει αὐτῆς, ἢ ἐπὶ μὴ πληρωμῇ τοῦ διαφέροντος.

Βραδύτερον ὁ Ἀρ. Πάγος, δικάζων κατ' οὐσίαν ἐπὶ τῆς ἰδίας ὑποθέσεως, ἀπέφηνεν (ἀπ. 113 τοῦ 1850) ὅτι, ἀποδειχθέντος ὅτι ὁ δανεισθεὶς ὑπεσχέθη νὰ συντάξῃ μετὰ τὴν λῆξιν τῶν χρημάτων δημόσιον περὶ τῆς συμβάσεως ταύτης ἔγγραφον παρέχον ἀποχρῶσαν δι' ὑποθήκης ἀσφάλειαν, ὅπερ ὅμως δὲν ἔπραξεν, ἕπεται ὅτι ὁ δανεισθεὶς παρεβίασεν ἣν ἀνεδέχθη ὑποχρέωσιν καὶ οὕτω παρεβίασε τὴν διάτ. 17 τοῦ Κώδ. (4, 21), καθ' ἣν, ἐὰν συνομολογηθῇ κατά τινα σύμβασιν ὅτι θέλει συνταχθῇ δημόσιον περὶ αὐτῆς ἔγγραφον, ἡ σύμβασις δὲν θεωρεῖται καταρτισθεῖσα πρὶν ἢ συνταχθῇ τὸ συνομολογηθὲν ἔγγραφον, καὶ οὐδέτερος τῶν συμβαλλομένων δύναται νὰ παραγάγῃ ἐξ αὐτῆς δικαίωμα· ὅθεν ὁ

(1) Πρβλ. τὴν λέξ. Πώλησις § 218—222 καὶ κατωτ. § 175 ἑπ.

ἐνάγων δύναται νὰ ζητήσῃ, πρὸ τῆς καταρτίσεως τῆς συμβάσεως, νὰ τῷ ἀποδοθῶσι τὰ ἄνευ νομίμου αἰτίας εἰς χεῖρας τοῦ ἀντιδίκου του εὑρισκόμενα χρήματά του μετὰ τῶν ὠφελειῶν, ὅσας ἐξ αὐτῶν παρήγαγεν οὗτος, ἤτοι τῶν τόκων) μέχρι τῆς ἀποδόσεως.

§ 102. Ὅταν ἰσολογισμὸς ὑπογεγραμμένος παρὰ τοῦ ὀφειλέτου ἐγένετο πρὸ τῆς ἐν ἰσχύϊ πολ. δικ. δὲν δύνανται νὰ ἐφαρμοσθῶσι εἰς τὰ ἔγγραφα αὐτὰ αἱ περὶ βεβαίως χρονολογίας διατάξεις τῆς αὐτῆς δικονομίας, ἀλλ' ὡς μὴ ὑπαρχουσῶν κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον νομικῶν διατάξεων προσδιοριζουσῶν τὰ περιστατικά, τὰ ὁποῖα καθιστῶσι βεβαίαν τὴν χρονολογίαν τοῦ ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου, το δικαστ. δύναται νὰ σχηματίσῃ τὴν πεποίθησίν του ὡς πρὸς τὸ τῆς χρονολογίας ἀπὸ παντὸς περιστατικοῦ συντελοῦντος εὐλόγως νὰ καταστήσῃ βεβαίαν τὴν χρονολογίαν τοῦ ἐγγράφου. Ἀπόφ. 2708 ἐφ. Ἀθ.— Πρλ. τὴν λέξ. Νόμοι.

§ 103. Ἴδε κατ. § 182.

§ 103[a]. Ὅταν δεν πρόκηται περὶ συστάσεως ἑταιρίας, ἀλλὰ περὶ *συμβάσεως συστηθησομένης ἑταιρίας*, τὸ ἄρθρ. 39 τοῦ ἐμπ. νόμου καὶ τὸ 410 τῆς πολ δικονομίας δὲν ἔμουν ἐφαρμογήν. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 148 τοῦ 1858.

§ 104. Ἰδιωτικὸν ἔγγραφον, δι' οὗ ὑπόσχεταί τις νὰ πωλήσῃ εἰς ἄλλον οἰκίαν, δὲν ἰσχύει· καθότι ἀντιβαίνει εἰς τὸ ἄρθρον 42 τοῦ περὶ χαρτ. νόμου ἀφορῶν συμφωνίαν πρὸς πώλησιν ἀκινήτου. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 15913 τοῦ 1858.— Απ. Αρ. Π. 81 τοῦ 1858.— Πρλ. ὅμως τὴν λέξ. Ὑπόσχεσις καὶ τὴν λέξ. Χαρτόσημον.

Νόμοι ἐφαρμοστέοι ἐπὶ δικῶν πηγαζουσῶν ἐκ συναλλαγμάτων (1).

§ 105. Τὰ ἐπὶ τουρκοκρατίας γενόμενα συναλλάγματα πρέπει νὰ δικάζωνται κατὰ τοὺς τουρκικοὺς νόμους (2). Ἀπ. πολ. Ἀρ. Πάγου 245 τοῦ 1838, ἣν ἴδε ἐν λέξ. Ἔγγραφα (Εὑρ. τ. 6 σελ. 364—368).

§ 106. Εἰς τὰ συναλλάγματα ἐφαρμόζονται οἱ κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς συνάψεώς των νόμοι. Ἴδε τὴν ἀπόφ. 3397 ἐφ. Ἀθ. ἐν Εὑρ. τ. 11 σ. 303.

---

(1) Πρλ. λ. Νόμοι (τ. 11 σ. 136 ἐπ.).
(2) Περὶ τοῦ κανόνος δὲ locus regit actum; Εὑρ. λ. Νόμοι σ. 143 ἐπ.

Ἀνακεφαλαίωσιν τῆς νομολογίας κατὰ χωρίσω ἐν λέξ. Χαρτόσημον. Ἴδε ἐντούτοις: α) Νομικ. σ. 5450, 975, 5035. β') Ἀποφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 195 τοῦ 1855. — 221 τοῦ 1854 — 60 τοῦ 1853.— 113 τοῦ 1850.— γ') Ἀποφ. ἐφ. Ἀθ. 10386, 13015, 9241.

§ 101. Ἐὰν συνομολογηθῇ κατά τινα σύμβασιν ὅτι θέλει συνταχθῇ περὶ αὐτῆς δημόσιον ἔγγραφον, ἡ σύμβασις δὲν θεωρεῖται καταρτισθεῖσα πρὶν ἢ συνταχθῇ τὸ συνομολογηθὲν ἔγγραφον, καὶ οὐδέτερος τῶν συμβαλλομένων δύναται νὰ παραγάγῃ ἐξ αὐτῆς δικαίωμα (1). Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 113 τοῦ 1850.

Ἱστορικόν.— Ὁ Γ ὑπεσχέθη νὰ δώσῃ τῷ Π χρηματικόν τι ποσὸν ἐπὶ τόκῳ, ὁ δὲ Π ὑπεσχέθη νὰ ἐξασφαλίσῃ δι' ὑποθήκης τὸν Γ.— Ἐντούτοις ὁ Γ ἐξεπλήρωσε τὴν ὑπόσχεσίν του, δοὺς τὰ χρήματα, ἀλλ' ὁ Π παρεβίασε τὴν διὰ τῆς αὐτῆς συμβάσεως συνομολογηθεῖσαν ὑπόσχεσιν, μὴ δοὺς τακτικὴν ὑποθήκην.— Ὅθεν ὁ δανειστὴς Γ ἐζήτησε τὴν ἀπόδοσιν τοῦ δανείου, καὶ τὸ ἐν Ἀθήναις ἐφετεῖον (ἀπ. 6313) ἐδέχθη τὴν ἀγωγήν, ἀλλ' ὁ Ἀρ. Πάγος τὴν ἀνῄρεσε σκεφθείς, ὅτι ἡ σύμβασις κατηρτίσθη ἐντελῶς, μόνη δὲ ἡ παρ' ἑνὸς τῶν συμβαλλομένων ἐκπλήρωσις αὐτῆς παρελείφθη ὑπαιτίως· κατὰ τὸν νόμον δὲ (Κώδ. (4, 44) 14.—Βασ. (20, 4) 9 καὶ (9, 2) 56) ὁ ἐκπληρώσας τὴν ὁποίαν διὰ συμβάσεως ἀνέλαβεν ὑποχρέωσιν, δὲν δύναται νὰ ζητήσῃ τὴν διάλυσιν τῆς συμβάσεως καὶ τὴν ἀπόδοσιν τοῦ δοθέντος, διότι ὁ ἕτερος παρεβίασε τὴν ὑπόσχεσίν του, δυνάμενος μόνον νὰ ἐναγάγῃ τὸν παραβάτην ἢ ἐπὶ ἐκπληρώσει αὐτῆς, ἢ ἐπὶ μὴ πληρωμῇ τοῦ διαφέροντος.

Βραδύτερον ὁ Ἀρ. Πάγος, δικάζων κατ' οὐσίαν ἐπὶ τῆς ἰδίας ὑποθέσεως, ἀπέφηνεν (ἀπ. 113 τοῦ 1850) ὅτι, ἀποδειχθέντος ὅτι ὁ δανεισθεὶς ὑπεσχέθη νὰ συντάξῃ μετὰ τὴν λῆξιν τῶν χρημάτων δημοσιον περὶ τῆς συμβάσεως ταύτης ἔγγραφον παρέχον ἀποχρῶσαν δι' ὑποθήκης ἀσφάλειαν, ὅπερ ὅμως δὲν ἔπραξεν, ἕπεται ὅτι ὁ δανεισθεὶς παρεβίασεν ἣν ἀνεδέχθη ὑποχρέωσιν καὶ οὕτω παρεβίασε τὴν διάτ. 17 τοῦ Κώδ. (4, 21), καθ' ἥν, ἐὰν συνομολογηθῇ κατά τινα σύμβασιν ὅτι θέλει συνταχθῇ δημόσιον περὶ αὐτῆς ἔγγραφον, ἡ σύμβασις δὲν θεωρεῖται καταρτισθεῖσα πρὶν ἢ συνταχθῇ τὸ συνομολογηθὲν ἔγγραφον, καὶ οὐδέτερος τῶν συμβαλλομένων δύναται νὰ παραγάγῃ ἐξ αὐτῆς δικαίωμα· ὅθεν ὁ

(1) Πρβλ. τὴν λέξ. Πώλησις § 218—222 καὶ κατωτ. § 175 ἑπ.

ἐνάγων δύναται νὰ ζητήσῃ, πρὸ τῆς καταρτίσεως τῆς συμβάσεως, νὰ τῷ ἀποδοθῶσι τὰ ἄνευ νομίμου αἰτίας εἰς χεῖρας τοῦ ἀντιδίκου του εὑρισκόμενα χρήματά του μετὰ τῶν ὠφελειῶν, ὅσας ἐξ αὐτῶν παρήγαγεν οὗτος, ἤτοι τῶν τόκων) μέχρι τῆς ἀποδόσεως.

§ 102. Ὅταν ἰσολογισμὸς ὑπογεγραμμένος παρὰ τοῦ ὀφειλέτου ἐγένετο πρὸ τῆς ἐν ἰσχύϊ πολ. δικ. δὲν δύνανται νὰ ἐφαρμοσθῶσι εἰς τα ἔγγραφα αὐτὰ αἱ περὶ βεβαίως χρονολογίας διατάξεις τῆς αὐτῆς δικονομίας, ἀλλ' ὡς μὴ ὑπαρχουσῶν κατ' ἐκεῖνον τὸν χρόνον νομικῶν διατάξεων προσδιοριζουσῶν τὰ περιστατικά, τὰ ὁποῖα καθιστῶσι βεβαίαν τὴν χρονολογίαν τοῦ ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου, το δικαστ. δύναται νὰ σχηματίσῃ τὴν πεποίθησίν του ὡς πρὸς τὸ τῆς χρονολογίας ἀπὸ παντὸς περιστατικοῦ συντελοῦντος εὐλόγως νὰ καταστήσῃ βεβαίαν τὴν χρονολογίαν τοῦ ἐγγράφου. Ἀπόφ. 2708 ἐφ. Ἀθ.— Πρλ. τὴν λέξ. Νόμοι.

§ 103. Ἴδε κατ. § 182.

§ 103ª. Ὅταν δὲν πρόκηται περὶ συστάσεως ἑταιρίας, ἀλλὰ περὶ *συμβάσεως συστηθησομένης ἑταιρίας*, τὸ ἄρθρ. 39 τοῦ ἐμπ. νόμου καὶ τὸ 410 τῆς πολ δικονομίας δὲν ἔμουν ἐφαρμογήν. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 148 τοῦ 1858.

§ 104. Ἰδιωτικὸν ἔγγραφον, δι' οὗ ὑπόσχεταί τις νὰ πωλήσῃ εἰς ἄλλον οἰκίαν, δὲν ἰσχύει· καθότι ἀντιβαίνει εἰς τὸ ἄρθρον 42 τοῦ περὶ χαρτ. νόμου ἀφορῶν συμφωνίαν πρὸς πώλησιν ἀκινήτου. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 15913 τοῦ 1858.— Απ. Αρ. Π. 81 τοῦ 1858.— Πρλ. ὅμως τὴν λέξ. Ὑπόσχεσις καὶ τὴν λέξ. Χαρτόσημον.

Νόμοι ἐφαρμοστέοι ἐπὶ δικῶν πηγαζουσῶν ἐκ συναλλαγμάτων (1).

§ 105. Τὰ ἐπὶ τουρκοκρατίας γενόμενα συναλλάγματα πρέπει νὰ δικάζωνται κατὰ τοὺς τουρκικοὺς νόμους (2). Ἀπ. πολ. Ἀρ. Πάγου 245 τοῦ 1838, ἣν ἴδε ἐν λέξ. Ἔγγραφα (Εὐρ. τ. 6 σελ. 364—368).

§ 106. Εἰς τὰ συναλλάγματα ἐφαρμόζονται οἱ κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς συνάψεώς των νόμοι. Ἴδε τὴν ἀπόφ. 3397 ἐφ. Ἀθ. ἐν Εὐρ. τ. 11 σ. 303.

---

(1) Πρλ. λ. Νόμοι (τ. 11 σ. 136 ἑπ.).
(2) Περὶ τοῦ κανόνος δὲ locus regit actum; Εὐρ. λ. Νόμοι σ. 143 ἑπ.

§ 107. Ὡς πρὸς τὰ συναλλάγματα ἐφαρμόζονται οἱ νόμοι, οἵτινες ἐπεκράτουν εἰς τὸν τόπον ἔνθα ἢ ῥητῶς ὑπεχρεώθη ὁ ὀφειλέτης νὰ πληρώσῃ, ἢ εἶχε τὴν κατοικίαν του.

Ἐν ἄλλαις λέξεσιν.

Ὡς πρὸς τὰς συναλλαγματικὰς καὶ τὰς ἐμπορευσίμους ὁμολογίας ἰσχύουσιν οἱ νόμοι, οἵτινες ἐπικρατοῦν εἰς τὸν τόπον, ἔνθα ἢ ῥητῶς ὑπεχρεώθη νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν ὑπόσχεσίν του ὁ ὀφειλέτης, ἢ εἶχε τὴν κατοικίαν του ὅταν ὑπέγραψε τὴν συνομολόγησιν, διότι ἐκ τῶν νόμων αὐτῶν κανονίζονται τὰ δικαιώματά του καὶ αἱ ἐνοχαί του.— Ἀπ. ἐφ. Ναυπλ. τῆς 26 Ἀπριλ. 1840 ἐν Νομικ. σελ. 2046.

§ 108. Ἡ ἰσχὺς τῶν συναλλαγμάτων κρίνεται κατὰ τὸν νόμον τὸν ἐπικρατοῦντα καθ' ὃν χρόνον ταῦτα ἔλαβον ὕπαρξιν.

Ὅθεν, προκειμένου περὶ παραχωρήσεως, ἤτοι ἀπαλλοτριώσεως προικῴου κτήματος συνεστῶτος τοῦ γάμου καὶ κατὰ τὸ 1826 γενομένης, ἐφαρμόζονται οἱ κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ἰσχύοντες Ρωμ. νόμοι ὡς πρὸς τὴν ἰσχὺν τῆς παραχωρήσεως, καὶ ὄχι οἱ νόμοι τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν συνέστη ἡ προίξ· ὅθεν, ἂν καὶ κατὰ τούτους ἐπετρέπετο ἡ ἐκποίησις τῶν προικῴων, ὅμως δὲν θεωρεῖται ὡς ἔχων κεκτημένον τοιοῦτον δικαίωμα ὁ κατὰ τὸ 1856 πωλήσας τοιαῦτα, ἡ δὲ ἀρχὴ τῆς μὴ ἀναδρομικῆς δυνάμεως τῶν νόμων, ἣν καθιεροῦσιν ἡ διάτ. 7 Κώδ (1, 14) καὶ ἡ Νεαρὰ 66 κεφ. 1 § 4, ἐφαρμόζεται ἐπὶ τῶν ἀποκτηθέντων δικαιωμάτων διὰ συναλλαγμάτων ἤδη τελειοποιημένων. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 297 τοῦ 1852, ἣν ἐν λέξ. Προίξ § 233.

§ 109. Κατὰ ποίους νόμους κρίνονται τὰ συναλλάγματα;

Ἱστορικόν.— Ὁ Μ ἦτο κάτοχος γραμματίων τοῦ Γ, παραχωρηθέντων εἰς τοῦτον πρὸ τοῦ 1843 διὰ τήν, λόγῳ δημοσίας ἀνάγκης, ἀφαίρεσιν κτημάτων του, τὰ γραμμάτια δὲ ταῦτα ἦσαν δεκτά, ἀντὶ μετρητῶν, πρὸς ἀγορὰν ἐθνικῶν γαιῶν· ὅθεν ὁ Β, ἐκλεξάμενος γαίας τινάς, ἐζήτησε νὰ ὑποχρεωθῇ τὸ δημόσιον νὰ τὰς παραχωρήσῃ. Εἰς τὴν δίκην λοιπὸν ταύτην ἐπρότεινε τὸ δημόσιον, ὅτι, ἐπειδὴ πρόκειται νὰ πραγματοποιηθῶσι τὰ γραμμάτια μετὰ τὸ σύνταγμα, ἡ ἐκποίησις ἐθνικῶν γαιῶν ἄνευ νόμου δὲν δύναται νὰ γίνῃ. Ἀπεφασίσθη δὲ (ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 17 τοῦ 1854, κυρώσασα ἀπόφασιν τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφετῶν) ὅτι, ἐπειδὴ τὸ συνάλλαγμα ἐτελέσθη πρὸ τοῦ συντάγματος, κατὰ τὴν πρὸ αὐτοῦ νομοθεσίαν πρέπει νὰ κριθῇ ἡ δύναμις καὶ τὸ ἀποτέλεσμα αὐτοῦ, ἅτινα

τὸ Σύνταγμα δὲν ἠδύνατο νὰ τροποποιήσῃ, ἐπειδὴ ὁ ἐνάγων εἶχε κεκτημένον δικαίωμα.

§ 110. Ὑπὸ ποίων νόμων κανονίζεται ἡ πρὸς τὸ συναλλάττεσθαι ἱκανότης; Ἴδε Εὑρ. τ. 11 σ. 161—163.

§ 111. Ἴδε κατωτ. (§ 583) ἀπ. ἐφ. Ν. 230 τοῦ 1846.

Στοιχεῖα ἐνοχῆς (1).– *Πρόσωπα. Ἐνοχὴ εἰς ὁλόκληρον.*

§ 114. Ἀνωτέρω (§ 10 ἐπ.) ἴδομεν,

Ὅτι ἡ μεταξὺ πλειόνων δανειστῶν ἢ ὀφειλετῶν ἐνοχὴ διαλύεται εἰς τόσας ἐνοχάς, ὅσοι εἶναι οἱ δανεισταὶ ἢ οἱ ὀφειλέται.

Ὅτι ὅμως, κατ' ἐξαίρεσιν, ἐνίοτε μία καὶ ἡ αὐτὴ ἐνοχὴ ἀναφέρεται ὁλοκλήρως καὶ ἀδιαιρέτως εἰς ἕκαστον τῶν πλειόνων δανειστῶν ἢ ὀφειλετῶν, καὶ τοῦτο καλεῖται *συνενοχή*, ἧς ἡ σχέσις συνίσταται εἰς τοῦτο, ὅτι ἕκαστος τῶν δανειστῶν δύναται ν' ἀπαιτήσῃ ὁλόκληρον τὴν καταβολήν, ἀναιρουμένης οὕτω τῆς ἀπαιτήσεως καὶ τῶν λοιπῶν. Ἕκαστος δὲ τῶν ὀφειλετῶν ἐνάγεται ἐπὶ τῇ τοῦ ὅλου καταβολῇ, ἥτις ἀπαλλάττει πάντας αὐτούς.

Ὅτι ὁ ὅρος εἰς *ὁλόκληρον ἐνοχὴ* ἐκφράζει τὰς λοιπὰς περιπτώσεις, καθ' ἃς δὲν πρόκειται μία καὶ ἡ αὐτὴ ἐνοχὴ ἀναφερομένη ὁλοκλήρως καὶ ἀδιαιρέτως εἰς ἕκαστον τῶν πλειόνων δανειστῶν ἢ ὀφειλετῶν· ὁ δὲ ὅρος *ἀλληλέγγυος ἐνοχὴ* σημαίνει ὄχι τὴν *συνενοχήν*, ἀλλὰ περὶ τούτου ἐν τῇ λεξ. Χρέος ἀλληλέγγυον.

Παραπέμποντες εἰς τοὺς ἀνωτ §§ 10—17, ὅπου ἐν ἐκτάσει ἐκτίθενται τὰ περὶ τούτου, μεταβαίνομεν ἤδη εἴς τινα ζητήματα, λυθέντα ὑπὸ τῆς *Νομολογίας*, ἣν συμπληρώσω ἐν λεξ. Χρέος ἀλληλέγγυον.

§ 115. Ἴδε ἀνωτ. § 16². — Ὅταν πρόκηται περὶ ὑποχρεώσεως ἀδιαιρέτου, ἤτοι περὶ προικὸς συνυποσχεθείσης ὑπὸ δύο, ἡ ὑπὸ τοῦ ἑνὸς τῶν συνυποχρέων ἐκπλήρωσις ἀπαλλάττει τὸν ἕτερον δυνάμενον διὰ τοῦτο νὰ ἐπικαλεσθῇ το δεδικασμένον μεταξὺ τοῦ ἐνάγοντος καὶ τῆς τὴν προῖκα ἀδιαιρέτως μετ' ἐκείνου ὑποσχεθείσης, ἂν καὶ μὴ λαβὼν μέρος εἰς τὴν δίκην ταύτην.—Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 294 τοῦ 1855 κυροῦσα τὴν 11978 ἐφ. Ἀθ. (2).

---

(1) Ὅρα ἀνωτ. § 10 ἐπ.
(2) Πρλ. Μολιτ. περὶ ἐνοχῶν § 1125 περὶ τὸ τέλ.

Ἱστορικὸν αὐτῆς.—Ο Α ἐνήγαγε τοὺς Μ καὶ τὴν σύζυγόν του, ἐξαιτούμενος νὰ τῷ παραδώσωσι τὸ ἥμισυ οἰκοπέδου τινὸς κτλ., ἅτινα λόγῳ προικὸς τῷ ὑπεσχέθησαν, ἀλλ' ἡ αγωγὴ ἀπεῤῥίφθη διὰ τῆς ἀποφ. 11978 τῶν ἐν Αθ. ἐφ. ἐπὶ λόγῳ ὅτι ὁ ἐνάγων ἐκίνησεν ἄλλοτε τοιαύτην ἀγωγὴν, ἥτις τελεσιδίκως ἀπεῤῥίφθη.— Κατὰ τῆς ἀποφάσεως λοιπὸν ταύτης ἐζήτησεν ἀναίρεσιν ὁ ἐνάγων, προτείνας ὅτι εἰς τὴν ἀπόφασιν, δι' ἧς ἀπεῤῥίφθη ἡ πρώτη ἀγωγή του, δὲν ἀναφέρεται ὁ ἐναγόμενος Μ, καθ' οὗ κυρίως, ὡς προικοδότου, ἀπευθύνεται ἡ νέα ἀγωγή· ἀλλ' ὁ Ἄρ. Πάγος, διὰ τῆς εἰρημένης 294 ἀποφάσεως, ἀπέῤῥιψε τὴν ἀναιρέσεως αἴτησιν.

§ 116. Ὅταν ἐμπορικὴ ἑταιρία ἢ ἐμπορευόμενα πρόσωπα ὑποχρεοῦνται κοινῶς καὶ συλλήβδην πρὸς τρίτους, ἡ ὑποχρέωσίς των καθίσταται ἀλληλέγγυος. Ἀπόφ. ἐφ. Ἀθηνῶν 15665 τοῦ 1857, φέρουσα (1).

Ἀπόφ. Ἐπειδὴ, κατὰ τὸ ἑταιρικὸν συμφωνητικὸν τῆς . . . τρία εἰσὶ τὰ συμβαλλόμενα καὶ ἀπαρτίζοντα τὴν ἐν τῷ ἐγγράφῳ τούτῳ ὁριζομένην ἐμπορικὴν ἑταιρικὴν ἐπιχείρησιν μέρη, ἤγουν ὁ Τ. ἀτομικῶς, οἱ ἀδελφοὶ Ζωγράφου καὶ οἱ ἀδελφοὶ Μανακοῦλαι, ἄνευ διακρίσεως ἀτόμων, ἀλλὰ συλλήβδην, καὶ ἕκαστον τῶν τριῶν τούτων μερῶν ὑποχρεοῦται πρὸς τὰ λοιπὰ δύω διὰ τὸ τρίτον τῆς ἐνδεχομένης ζημίας, ὡς μετέχον καὶ τοῦ τρίτου τῶν κερδῶν· ἄρα οἱ ἀδελφοὶ Μανακοῦλαι κοινῶς ὑποχρεοῦνται ἀπέναντι τῶν δύω ἑτέρων μερῶν διὰ τὸ τρίτον, ἐξ οὗ προκύπτει ὅτι οἱ ἀδελφοὶ Μανακοῦλαι, ὡς πρὸς τὸ τρίτον τῆς εἰρημένης ἐμπορικῆς ἐπιχειρήσεως, συνῆψαν συγχρόνως, διὰ τῆς αὐτῆς συμφωνίας καὶ πράξεως, μεταξύ των ἰδίαν ἐμπορικὴν ἑταιρίαν, καθόσον κοινῶς θέλουν μετέχει τῶν κεφαλαίων, τῶν κερδῶν ἢ τῶν ζημιῶν τοῦ τρίτου τῆς ἐμπορικῆς ταύτης ἐπιχειρήσεως, καὶ ἡ κατὰ τὸ τρίτον ἐμπορικὴ αὕτη ἑταιρία των συνηλλάχθη, ὡς τοιαύτη, μετὰ τῶν δύω ἑτέρων μερῶν (ὡς τρίτων μέχρι τοῦδε) καὶ συνεφώνησε μετ' αὐτῶν τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος ἐπιχείρησιν· ἀλλὰ δυνάμει τῶν ἐξαιρετικῶν εἰς τὸ ἐμπορικὸν δίκαιον ἰσχυουσῶν ἀρχῶν, κατὰ τὴν γνώμην τῶν πλείστων Νομοδιδασκάλων ἐστηριγμένην εἰς τὴν Νομολογίαν (Pardessus, Pothier, Rolland, Dalloz ainé, Delanglé, Tremeris ἀνασκευάζων τὸν Periob) Malepeyre Troplong, Rodiére), ὅταν ἐμπορικὴ τις ἑταιρία, ἢ ἐμπορευόμενα

(1) Ἴδε λέξ. Χρέη, ἔνθα περὶ ἀλληλεγγυότητος.

πρόσωπα, ὡς ἐπὶ τοῦ προκειμένου, συνυποχρεοῦνται *κοινῶς καὶ συλλήβδην* πρὸς τρίτους, ἡ ὑποχρέωσις αὐτῶν καθίσταται *ἀλληλέγγυος*· ὅθεν ἐπὶ τοῦ προκειμένου δὲν ἐνέχονται μὲν ἀλληλεγγύως μεταξύ των τὰ τρία εταιρικὰ τῆς ὅλης ἐπιχειρήσεως μέρη, καθόσον ἕκαστον μέρος ἐνέχεται πρὸς τὰ δύω ἕτερα ἀτομικῶς διὰ τὸ ἓν τρίτον, ἐνέχονται διὰ τὸ τρίτον τοῦτο ἀλληλεγγύως ἀπέναντι τῶν λοιπῶν δύω συμβαλλομένων μερῶν, μεθ' ὧν οἱ τρίτοι συνεβάλλοντο εἰς τὴν κατάρτισιν τῆς εταιρικῆς ταύτης ἐπιχειρήσεως. Τοῦτο δὲ ἔτι σαφέστερον γίνεται ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ὁπόταν, τεσσάρων ὄντων τῶν ἀδελφῶν Μινακούλη, ὡς ἀπό τινας διατάξεις συνδυασμένας μὲ τὰς ὑπογραφὰς τοῦ συμφωνητικοῦ τῆς 8 Όκτωβρίου 1855 προκύπτει καὶ παρὰ τοῦ ἰδίου Δημητρίου Μινακούλη ὑποστηρίζεται, οἵτινες μετέχουσι τοῦ τριτημορίου, δύω μόνον ἐξ αὐτῶν ὑπέγραψαν τὸ συμφωνητικὸν τοῦτο τῆς εταιρίας, ὅτε Δημήτριος καὶ ὁ Ἀντώνιος Μινακούλης, οὐδὲ δύναται νὰ ἔχῃ ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἐπιῤῥοήν τινα ὁ ἰσχυρισμὸς τοῦ ἐφεσιβλήτου Δημ. Μινακούλη, ὅτι δὲν εἶναι αὐτὸς κατ' ἐπάγγελμα ἔμπορος, ἀλλὰ ἰατρὸς, διότι ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἐγγράφου συμφωνητικοῦ δηλοῦται, ὅτι ἐνταῦθα συνυπέγραψε καὶ συνηλλάγθη δι' ἐμπορικὴν εταιρικὴν ἐπιχείρησιν μετὰ τῶν ἄλλων δύω μερῶν. Ἐκ δὲ τοῦ ὅτι ἔργον ἰδιαίτερον τοῦ Δημ. Μινακούλη εἰς τὴν διεξαγωγὴν δὲν ἀναφέρεται ὡρισμένως ἐν τῷ μνησθέντι ἐγγράφῳ, δὲν δύναται νὰ ἐξαχθῇ, ὡς οὗτος ἤδη ἰσχυρίζεται, ὅτι δῆθεν δὲν συνηλλάξατο κοινῶς μετὰ τῶν λοιπῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ, ἀλλ' ὑπέγραψε τάχα ὡς μάρτυς, καθόσον, ἂν δὲν ἐπεφορτίσθη ἐνεργητικόν τι μέρος τῆς διαχειρίσεως, ἀνέθηκεν ὅμως ἀναγκαίως αὐτὴν εἰς τὴν ἀδελφόν, κατὰ τὸ περιεχόμενον τοῦ συμβολαίου, ἀφοῦ ἐν κεφαλίδι αὐτοῦ καὶ ἐν τῷ ἄρθρῳ τρίτῳ οἱ Μινηκοῦλαι συμβάλλονται ὑπὸ τὴν ἰδιότητα ἀδελφοὶ Μινακούλη· ὁ δὲ Δημ. Μινακούλης ὑπέγραψε χωρὶς οὔτε ἐν τῷ σώματι τοῦ συμβολαίου, οὔτε παρὰ τὴν ὑπογραφήν του νὰ δηλώσῃ ὅτι δι' ἄλλην αἰτίαν καὶ ὑπὸ ἄλλον χαρακτῆρα παρὰ τὸν τοῦ συμβαλλομένου ἔθεσε τὴν ὑπογραφὴν αὐτοῦ, ὡς ἄλλως ὤφειλεν, ἂν οὕτως εἶχε τὸ πρᾶγμα.

§ 117. Ἴδε ἄνωθ. § 12 καὶ 16².— Ὁ προστήσας εἴς τινα ἐπιχείρησιν, καὶ ἐνέχεται καὶ ἐνάγεται ἀλληλεγγύως δι' ὅσας ἐνοχὰς συνῆψε περὶ τὴν ἐπιχείρησιν ὁ παρ' αὐτοῦ προσταθείς; Ναί. Τεμ. 1, 5, § 5, 11 καὶ 13 § 2 Πανδ. (14, 3). Ἴδε ἀπ. Ἀρ. Π. 10[illegible] τοῦ 1852, ἐν λέξ. Προστήσας (Εὐρ. τ. 14 σ. 135).

§ 117². Ὁ χορηγήσας, εἰς τοὺς ὑπηρέτας τῶν μετοχικὴν εταιρίαν ἐξ ἁμάξης ἐχόντων, ἄχυρα καὶ κριθὴν διὰ τὰ ζῶα, ἔχει ἀγω[illegible]

γὴν κατ' αὐτῶν ὡς ὑπὸ τῶν ὑπηρετῶν εἰς τὴν διαχείρισιν τῆς ἑταιρικῆς ἐπιχειρήσεως παραςαθέντων. τεμ. 1, 5 § 5, 11 καὶ 13 § 2 Πδ. (14, 3)— Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 185 τοῦ 1853.

§ 118. Μὲ τοὺς ἀνωτέρω §§ σύνέχεται καὶ τὸ ἑξῆς. — Κατὰ τὸν νόμον (49 (α. β.) τοῦ Ἀρμ. τὰ ἐμπορικὰ συναλλάγματα τοῦ ἐπιστάτου καταστήματος ἐμπορικοῦ εἶναι ὑποχρεωτικὰ διὰ τὸν καταστήσαντα αὐτόν. Ἀπ. 1813 τοῦ 1841 ἐφ. Ἀθ.

§ 119. Ὁ ὑπογράψας ὁμόλογόν τι ὡς ἐπίτροπος ἐκκλησίας τινὸς, χωρὶς ὅμως νὰ ἦναι τοιοῦτος κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ νόμου, ὑποχρεοῖ ἑαυτόν; — Ἴδε τὴν 10439 τοῦ 1853 ἀπόφ. τῶν ἐν Ἀθ. ἐφετῶν.

§ 119ª. Ἴδε ἀνωτ. § 15, β. — Τὰ τακτικὰ δικαστήρια δύνανται νὰ κρίνωσι ἂν ὀφείλεται ἐνοίκιον ἐκ μέρους ὑπαλλήλου, κατοικήσαντος εἰς δημόσιον κατάστημα; Ἴδε ἀπόφ. 10003 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφετῶν.

§ 120. Ὅρα ἀνωτ. § 18. — Οἱ εἰς ὁλόκληρον συνυπόχρεοι ἔχουν τὸ εὐεργέτημα τῆς διαιρέσεως· ἡ δὲ διάτ. τῶν Βασιλ. 26, 1, 15 δὲν ἀφορᾷ συνοφειλέτας ἀλληλεγγύως δανειζομένους, ἤτοι συνυποχρέους εἰς ὁλόκληρον, ἀλλὰ συνεγγυητάς.

Ἱστορικόν.— Ὁ Ν καὶ ὁ Κ, ἐξ ἀρχῆς μὲν ὡς πληρεξούσιοι τῶν κατοίκων χωρίου τινὸς, ἐδανείσθησαν ἀλληλεγγύως ποσόν τι χρηματικόν· εἶτα δὲ, ἕνεκα μὴ τηρήσεως τῶν ὅρων τῆς ἐντολῆς κατὰ τὴν σύστασιν τοῦ δανείου αὐτοῦ, κατέστησαν αὐτοὶ οὗτοι ἄμεσοι ὀφειλεται τοῦ δανεισμοῦ, καὶ ἐθεωρήθησαν ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου ὡς εἰς *ὁλόκληρον συνυπόχρεοι*.— Ἀνεφύη λοιπὸν τὸ ζήτημα ἂν εἶχον τὸ εὐεργέτημα τῆς διαιρέσεως, δυνάμει τοῦ ὁποίου δὲν ἠδύνατο εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς νὰ καταδιωχθῇ ἕκαστος εἰμὴ διὰ τὸ ἀνάλογον αὐτῷ ἥμισυ τοῦ χρέους;

Τὸ ἐν Ἀθήναις ἐφ. (ἀπ. 6205, 11972, 12050) ἔλυσε καταφατικῶς τὸ ζήτημα, ἀποφανθὲν προσέτι ὅτι ἡ διάτ. 26 (1, 15) τῶν Βασ. δὲν ἐφαρμόζεται ἐπὶ τοῦ προκειμένου, διότι αὕτη δὲν ἀφορᾷ συνοφειλέτας ἀλληλεγγύως δανειζομένους, ἤτοι συνυποχρέους εἰς ὁλόκληρον, ἀλλὰ συνεγγυητάς·— καὶ ὅτι ἀφοῦ ἐξ ἰδίας ἀμελείας ὁ δανειστὴς δὲν ἔλαβε παρὰ τοῦ ἑτέρου συνυποχρέου ὁλόκληρον τὸ ἥμισυ τοῦ δανείου, δὲν εὐθύνεται διὰ τοῦτο ὁ ἕτερος συνυπόχρεος.— Τὰς ἀποφάσεις ταύτας ἐπεκύρωσεν ὁ Ἀρ. Π. διὰ τῆς 122 τοῦ 1856 πολ. αὐτοῦ ἀποφάσεως.

§ 120ª. Κατὰ τὸ τεμ. 60 § 2 Πανδ. (17, 1) ὅλοι οἱ δι' ἑνὸς

καὶ τοῦ αὐτοῦ ἐγγράφου διορισθέντες ἐντολοδόχοι τινὸς πρὸς εἴσπραξιν καθυστερουμένων προσόδων καὶ πρὸς ἐπιχείρησιν ἀγωγῶν κατὰ τῶν δυστροπούντων νὰ πληρώσωσιν, ὑπερασπίζοντες ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τὰ δίκαια τοῦ ἐντολέως των, εἴτε ὅλοι ὁμοῦ, εἴτε εἷς καὶ μόνος, τῶν λοιπῶν κωλυομένων, *ἐνέχονται εἰς ὁλόκληρον*, καὶ ἰδίως ἕνεκα δόλου, ἢ ἀμελείας, πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς ἐντολῆς των. Ἐὰν ὅμως εἷς, ἢ καὶ πλείονες ἐκ τῶν ἐντολοδόχων ἱκανοποίησαν ἐντελῶς τὸν ἐντολέα διὰ συμψηφισμοῦ ἀπαιτήσεως αὐτῶν πρὸς τὴν τοῦ ἐντολέως διὰ τὰς ἐκ τῆς εἰσπράξεως ἐλλείψεις των, ὁ συμψηφισμὸς οὗτος ὠφελεῖ καὶ τοὺς λοιποὺς ἐντολοδόχους, καὶ ἑπομένως ἀπαλλάττει καὶ τούτους πάσης ἀπαιτήσεως τοῦ ἐντολέως, κατὰ τὸν Ν. 60 § 2 Πανδ. 17, 1 καὶ τὸν Ν. 28 Κώδ. (8, 41) καὶ Παπαρ. Ἐνοχ. δίκ. τόμ. 1 σ. 38. Περὶ ὅλων τούτων.

Ἡ 15937 τοῦ 1858 ἀπόφ. ἐφ. Ἀθ. φέρει.

Ἀπόφ. Ἐπειδὴ διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 5893 τῆς 3 Ἰουλίου 1852 συμβολαιογραφικοῦ ἐγγράφου του ὁ ἐφεσίβλητος Σοροκιάδης ἀνέθεσε τὴν εἴσπραξιν τῶν ἀπὸ τοὺς φορολογουμένους εἰς τὴν προκειμένην ἐνοικίασιν τοῦ 1841 καθυστερούντων ἐκ τῶν προσόδων τῶν δήμων Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς εἰς τοὺς Τουφεξῆν, Πατύχαν καὶ Στυλιανὸν, νῦν ἐκκαλοῦντα, ὅλους συνεταίρους του, καθιστῶν καὶ διορίζων αὐτοὺς, διὰ τοῦ ἐγγράφου του τούτου, πληρεξουσίους ἐπιτρόπους του εἰς το νὰ εἰσπράξωσι τὰς καθυστερούσας ταύτας προσόδους κατὰ τὸν εἰς αὐτοὺς δοθέντα κατάλογον, παρέχων δὲ αὐτοῖς τὴν ἐξουσίαν τοῦ νὰ ἐνάγωσιν ἐνώπιον τῶν ἐνταῦθα δικαστηρίων τοὺς εἰς τὴν ἀπόδοσιν τοῦ χρέους των δυστροποῦντας καὶ ὑπερασπίζωσι τὰ δίκαια τοῦ ἐντολέως των τούτου, παριστάμενοι ἢ ὅλοι ὁμοῦ, ἢ οἱ δύο, ἢ καὶ ὁ εἷς μόνος, κωλυομένων τῶν δύω κλπ. Ὅθεν οὗτοι ἀναδεχθέντες συνάμα καὶ οἱ τρεῖς, ὡς συνεντολοδόχοι, τὴν περὶ τῆς εἰσπάξεως ταύτης δοθεῖσαν αὐτοῦ ἐντολὴν εἰσὶν εἰς ὁλόκληρον ὑπόχρεοι, κατὰ τὸν Ν. 60 § 2 Πανδ. (17, 1) καὶ ἰδίως ἕνεκα δόλου ἢ ἀμελείας πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς ἐντολῆς αὐτῆς.

Ἐπειδὴ ὡς τοιούτους θεωρῶν αὐτοὺς καὶ ὁ ἐφεσίβλητος, ἤγουν ὡς συνυποχρέους διὰ τὸ ὅλον ἕνεκα δόλου καὶ ἀμελείας, ἐνήγαγε καὶ ἄλλοτε τοὺς δύο ἐκ τῶν εἰρημένων συνεντολοδόχων, ἤτοι τὸν Τουφεξῆν καὶ τὸν Πατύχαν περὶ τοῦ ὅλου τῆς κατ' αὐτῶν, ὡς καὶ τῆς νῦν κατὰ τοῦ ἐκκαλοῦντος ἀπαιτήσεώς του, ἐξαιτούμενος (ὡς καὶ διὰ τῆς προκειμένης ἀγωγῆς του ἐνώπιον τῶν ἐν-

ταῦθα ἐμποδοδικῶν κατὰ τῶν τριῶν τούτων συνάμα, τοὺς ὁποίους ἐνάγει ὡς ὑποχρέους περὶ τοῦ ὅλου τῆς αὐτῆς ἀπαιτήσεώς του) νὰ καταδικασθῶσιν οἱ διαληφθέντες Πατύχας καὶ Τουφεξῆς νὰ δώσωσι λόγον τῶν πράξεών των καὶ νὰ τῷ πληρώσωσι τὸ ἀναλογοῦν αὐτῷ ἐκ τῶν δραχ. 15,000 τῆς εταιρίας, τὰς ὁποίας αὐτοὶ ἔλαβον, λόγῳ τοῦ ὅτι, συστηθείσης ἑταιρίας μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῶν εἰρημένων τριῶν συνεταίρων του κατὰ τὸ 1841 περὶ ἐνοικιάσεως τῶν προκειμένων προσόδων, καθ' ἣν αὐτὸς ἐφάνη ὡς ἐνοικιαστὴς, οἱ δὲ λοιποὶ ὡς ἐγγυηταὶ καὶ συνεταῖροι, καὶ ἀναδεχθέντες οὗτοι τὴν ἐντολὴν τῆς εἰσπράξεως τῶν εἰρημένων καθυστερουσῶν προσόδων, ἐνήργησαν μὲ δόλον πρὸς αὐτὸν ἢ μὴ μεγάλην ἀμέλειαν, ὥστε εἶναι ὑπόχρεοι νὰ δώσωσιν ὁλόκληρον τὸ ποσόν. Κατὰ δὲ τὴν διάρκειαν τῆς πρώτης ἐκείνης δίκης, ὁ ἐφεσίβλητος ἐσυμβιβάσθη μετὰ τῶν ῥηθέντων Τουφεξῆ καὶ Πατύχα καὶ ἐγένετο ἐξόφλησις διὰ τοῦ συμβιβασμοῦ τούτου οὐχὶ ἐν μέρει, κατὰ τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦ ἐφεσιβλήτου, ἀλλ' ὅλων τῶν ἀμοιβαίων μεταξὺ αὐτοῦ καὶ ἐκείνων ἀπαιτήσεων τῶν προερχομένων ἐκ τῆς προκειμένης ἐνοικιάσεως μὲ τὴν ὑποχρέωσιν τοῦ νὰ πληρώσῃ ὁ τότε ἐνάγων Χοροχιάδης πρὸς τοὺς εναγομένους πρὸς ἀπόσβεσιν τῶν ἀπαιτήσεων τούτων δραχ. 180 καὶ οὐχὶ τοῦ νὰ λάβῃ τι ἀπ' αὐτοὺς, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν πρακτικῶν τῆς συνεδριάσεως τῶν ἐνταῦθα Πρωτοδικῶν τὴν 16 Ιουλίου 1847.

Ἐπειδὴ καὶ μὲν ὁ συμβιβασμὸς ἐν γένει ὡς τοιοῦτος δὲν βοηθεῖ τὸν μὴ μετασχόντα αὐτοῦ εἰς ὁλόκληρον ὑπόχρεων, ὡς ἐξάγεται ἀπὸ τὸν νόμ. 1 Κ. (2, 4) διότι τοῦτο διατάττει ὁ εἰρημένος νόμος διὰ τοὺς συνεπιτρόπους, ὄντας καὶ αὐτοὺς εἰς ὁλόκληρον ὑποχρέους ἰδίως ἕνεκα ἀπιστίας, ἀλλὰ κατὰ τὸν νόμον 60 § 2 Πδ. (17, 1) καὶ τὸν νόμον 28 Κώδ. (8, 41) ἀπαλλάττεται ὁ εἰς ὁλόκληρον ὑπόχρεως, ὅταν ὁ δανειστὴς ἱκανοποιηθῇ ἐντελῶς ὑπὸ ἑτέρου εἰς ὁλόκληρον ὑποχρέου (ὅρα καὶ Παπαρ. Ενοχ. δ κ τ. 1 σ. 38 ἀνωτ. σ. 44)· ἐνταῦθα δὲ ἐκ τῆς πράξεως τοῦ συμβιβασμοῦ συνάγεται ὅτι ὁ Χοροχιάδης δανειστὴς ἱκανοποιήθη ἐντελῶς ὑπὸ τῶν ἑτέρων δύω εἰς ἀκέραιον ὑποχρέων Τουφεξῆ καὶ Πατύχα διὰ συμψηφισμοῦ τῆς προκειμένης ἀπαιτήσεώς του πρὸς τὰς κατ' αὐτοῦ ἀπαιτήσεις τῶν εἰρημένων ὡς εἰς ἀκέραιον ὀφειλετῶν, αἵτινες ἦσαν ἀνωτέρας ἀξίας τῆς ἰδικῆς του, καθόσον μάλιστα ὑπεχρεώθη νὰ προσθέσῃ πρὸς ἐξόφλησιν ἐκείνων μετρητὰς δραχ. 180, καθόσος ἡ ἀπόσβεσις τῶν ἀπαιτήσεων τῶν ὀφειλετῶν του κατ' αὐτοῦ, ἀνωτέρων οὐσῶν περιεποίησεν εἰς αὐτὸν τὸ ὀφειλόμενον αὐτῷ.

Ἐπειδὴ ἑπομένως ἡ διὰ συμψηφισμοῦ ἱκανοποίησις τῆς ὁλο-

σχεροῦς ἀπαιτήσεως τοῦ ἐφεσιβλήτου δανειστοῦ, γενομένη ἤδη, δὲν ἀπαλλάσσει μόνον τὸν Πατύχαν καὶ τὸν Τουφεξῆν, ἀλλὰ καὶ τὸν ἕτερον εἰς ἀκέραιον ὑπόχρεων Τσίγκρην κατὰ τοὺς εἰρημένους νόμους· Καὶ διὰ τοῦτο τὸ ἐμποροδικεῖον οὐκ ὀρθῶς παραδεχθὲν διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 625 ἐκκληθείσης ἀποφάσεώς του ὡς βάσιμον τὴν τοῦ ἀπαραδέκτου τῆς ἀγωγῆς ἔνστασιν τοῦ Τουφεξῆ καὶ τοῦ Πατύχα, ἀπέῤῥιψε τὴν αὐτὴν ἔνστασιν τοῦ ἐκκαλοῦντος Τσίγκρη, ἐνῷ ὤφειλε καὶ ταύτην νὰ παραδεχθῇ εἰς βάσιμον, ἀποῤῥίπτον καὶ τὴν κατὰ τούτου ἀγωγὴν τοῦ ἐφεσιβλήτου ὡς ἀπαράδεκτον διὰ τὸν λόγον τῆς ἐντελοῦς ἱκανοποιήσεώς του.

§ 120³. Κατὰ τὸν νόμον 60 § 2 (17, 1) καὶ Βασιλ. (14, 1) 60, ἕκαστος τῶν πλειόνων ἐντολοδόχων εἰς ὁλόκληρον ἐνέχεται· ὅθεν ἕκαστον τῶν μελῶν τῆς ἐπὶ τῆς οἰκονομίας ἐπιτροπῆς ἐνέχεται δι' ὅλας τὰς ἐλλείψεις τοῦ νομισματοκοπείου, καὶ ἂν ὅλα ἐνετάχθησαν νὰ ἀγρυπνῶσιν εἰς αὐτό· ἡ ὑπὸ τοῦ ἐλεγκτικοῦ δὲ συνεδρίου ἀπαλλαγή των δὲν ἐπηρεάζει τὸ τῆς ἐναγωγῆς δικαίωμα τοῦ θεωρηθέντος ὑπευθύνου, ὅστις ὅμως πρέπει νὰ κάμῃ τὴν ἀναγωγήν του ἐνώπιον τῶν πολιτικῶν δικαστηρίων (1). — Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 136 τοῦ 1857.

§ 120⁴. Περὶ τῆς actio de in rem verso, ἴδε ἄνω. § 12 ἐπ. 16² καὶ Εὑρετ. τόμ. 5 σελ. 561 ἐπ.

Ἀντικείμενα, ἐφ' ὧν συγχωρεῖται, ἢ οὔ, σύναψις συμβάσεως (2).

§ 121. Ὁ συνεννοηθεὶς μετὰ τοῦ ὑπερθεματιστοῦ ἵνα μειώσωσι τὸν εἴς τινα πλειστηριασμὸν συναγωνισμὸν δὲν ἔχει δικαίωμα ἀποζημιώσεώς κατὰ τοῦ ὑπερθεματιστοῦ. Ἴδε ἀπ. 14094 ἐφ. Ἀθ. ἣν ἐν λέξ. Πώλησις § 861.

§ 121². Τὰ νεκροταφεῖα ὑπόκεινται εἰς συναλλαγήν; Ναί, ὡς δημοτικὴ περιουσία κατὰ τὰ ἄρθρα 2 καὶ 7 τοῦ ἀπὸ 28 Μαρτίου 1834 διατ. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 145 τοῦ 1851 ἐν λ. Νεκροταφεῖα (εἰς τὸ ἐκδοθησ. Παράρτημα). Δι' αὐτῆς κυρ. ἡ 11505 ἐφ. Ἀθ.

§ 122. Εἶναι ἄκυρος ἡ συμφωνία περὶ τῆς ἀπὸ κοινοῦ ἀγορᾶς

---

(1) Ἀναγωγῆς δικαίωμα; Μολ. § 1171.
(2) Ἐπιδεκτικὰ πωλήσεως ποῖα; — Ἴδε τὴν λέξ. Πώλησις § 10 ἐπ. 20· 325 ἐπ.

φόρων; (1). Ὄχι. Ἡ ἀπ. 14917 τοῦ 1857 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφετῶν φέρει.

Ἀπόφ. Ἐπειδὴ ἡ περὶ ἀπαραδέκτου ἔνστασις τοῦ ἐκκαλοῦντος κατὰ τῆς ἀγωγῆς, ὡς στηριζομένης δῆθεν εἰς πρᾶξιν κολάσιμον, εἶναι μὴ βάσιμος, διότι προφανῶς ἡ ἀγωγὴ στηρίζεται εἰς συμφωνίαν μεταξὺ τῶν διαδίκων περὶ τῆς ἀπὸ κοινοῦ ἐνοικιάσεως τῶν φόρων, καὶ ἡ συμφωνία των αὕτη ἀπεδείχθη ἐκ τῆς διεξαχθείσης ἀποδείξεως. Ἐκ τοῦ ὅτι δέ τινες τῶν ἐξετασθέντων μαρτύρων καταθέτουν, ὅτι ἡ συμφωνία αὕτη συνέστη μεταξὺ τῶν διαδίκων κατὰ τὴν ὥραν τῆς δημοπρασίας, καίτοι πρότερον ἑκατέρου τούτων πλειοδοτοῦντος, δὲν παράγεται ἀκυρότης τις κατὰ τῆς συμφωνίας, διότι οὐδεὶς νόμος ἀπαγορεύει καὶ τὴν ἁπλῆν ταύτην συμφωνίαν μεταξὺ τῶν διαδίκων περὶ τῆς εταιρικῆς ἐνοικιάσεως.

§ 123. Δὲν ἀπαγορεύεται ἡ ἀναδοχὴ τῆς φροντίδος πρὸς διεκδίκησιν ἀλλοτρίων δικαίων ἐπὶ ἀμοιβῇ. Μάλιστα τοιαύτην φροντίδα δύναται ν' ἀναλάβῃ ἄλλος παρὰ τὸν δικηγόρον, ὁμόδικον ἢ συγγενῆ.— Ἀπ. ἐφ. Ν. 755 τοῦ 1855, φέρουσα.

Ἀπόφ. Ἐπειδὴ συμφωνία τοιαύτη συνεστῶσα, ὡς καὶ ἐν τῇ προσημειωθείσῃ ἀποφάσει τοῦ δικαστηρίου τούτου εἴρηται, συνάλλαγμα ἀνώνυμον τὸ πράττειν ἵνα παρέξῃ, ἡ δὲ τῆς παροχῆς ὑποχρέωσις, ἐξαρτωμένη ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἐκ τῆς ἐνδεχομένης ἐκβάσεως τῆς πράξεως, καθίστησι το συνάλλαγμα τυχηρὸν, συνάλλαγμα δὲ τοιοῦτον εἰς οὐδεμίαν ἀπαγορευτικὴν τοῦ νόμου διάταξιν ἀντίκειται, οἱ δὲ νόμοι 53 Π. (2, 14) καὶ 6 § 7 τ. (17, 1) οὓς οἱ Γιαννόπουλοι ἐπικαλοῦνται εἰς ὑποστήριξιν τῆς ὑπ' αὐτῶν προτεινομένης ἀκυρότητος τοῦ συναλλάγματος, οὐδόλως συνᾴδουσι τῇ ἀξιώσει αὐτῶν, οὐδ' ἔχει ἡ προκειμένη συμφωνία χαρακτῆρα ἐργολαβίας δίκης, ὡς ἐσφαλμένως ἐξέλαβε τὸ δικάσαν Πρωτοδικεῖον. (Νομ. σ. 6054).

§ 124. Περὶ αἰγιαλῶν. Ἴδε ἀπ. πολ. Ἀρ. Πάγου 92 τοῦ 1856 ἐν λ. Κτήματα (εἰς τὸ δημοσ. Παράρτ.).

---

(1) Ἴδε λέξ. Φόροι.

Περὶ αἰτίας (1).

Καλλ. γ' § 47, 157, 167 ἐπ. ἀνωτ. § 191; Ζαχ. γ. κ. § 345.— Παπ. τ. 1 σ. 187 ἐπ.

§ 130. Κατὰ τὸν Γαλλ. Κώδ. ἄρθρ. 1131, ἡ ἄνευ αἰτίας ἐνοχὴ οὐδὲν ἰσχύει· δὲν εἶναι ἄκυρος ἐντούτοις ἡ ὑπόσχεσις, ἐν ᾗ ῥητῶς δὲν ἐκφράζεται ἡ αἰτία (ἄρθρ. 1132), μόνη δὲ διαφορὰ ὑπάρχει, ὅτι κατὰ τὴν τελευταίαν περίπτωσιν ἀπόκειται εἰς τὸν δανειστὴν ν' ἀποδείξῃ τὴν ὕπαρξιν τῆς αἰτίας. Καθ' ὑπόθεσιν ἔγγραφον φέρον, *ὁμολογῶ ὅτι σὲ ὀφείλω δραχ. χιλίας*, εἶναι πλῆρες, ὥστε ὁ ὀφειλέτης πρέπει ν' ἀποδείξῃ ὅτι δὲν ὑπάρχει χρέος, διὰ ν' ἀπαλλαχθῇ· ἂν ὅμως φέρῃ *σὲ ὑπόσχομαι δραχ. χιλίας*, πρέπει ν' ἀποδείξῃ ὁ δανειστής, διὰ νὰ ἐκβιάσῃ τὴν ἐκτέλεσιν. (κατωτ. § 138).

Ἀνεξαρτήτως τοῦ ζητήματος τῆς ἀποδείξεως εἴμεθα σύμφωνοι, ὅτι ἐνοχὴ ἄνευ αἰτίας δὲν ἰσχύει. ἀλλ' ὑπὸ τὸ ἀξίωμα τοῦτο ἐννοοῦμεν ὑπόσχεσιν μὴ ἀποτελοῦσαν συνάλλαγμα τι. Ἐπὶ τῶν ἐξ ἀδικήματος ἐνοχῶν, ἢ τῶν οἱονεὶ ἐξ ἀδικήματος, οὐδεμίαν ἔχει ἔννοιαν τὸ ἀξίωμα, μὴ ὀφειλομένης ἀποζημιώσεως ἄνευ ὑπαιτίου βλάβης. Ἅμα ὅμως ὁρίσωμεν τὴν δωρεάν, θέλομεν πληροφορηθῇ, ὅτι ξηρὰ ὑπόσχεσις περὶ τοῦ δοῦναι δὲν εἶναι δωρεά, χωρὶς νὰ ἐξάγεται ὁ σκοπὸς τῆς ἀπαλλοτριώσεως. Πρβ. Καλ. γ' § 47.

§ 131. Κατὰ τὸ Ῥωμ. δίκαιον συστατικὸν ἀναγκαῖον πάσης ἐνοχῆς δὲν εἶναι ἡ *αἰτία* κατὰ τὴν ἔννοιαν, τὴν ὁποίαν τὸ Γαλλικὸν δίκαιον ἀποδίδει εἰς τὰς λέξεις cause d'obligation. Ὁ δὲ νόμος 7 § 4 τῶν Πανδ. de pactis δὲν ἐννοεῖ τοιαύτην αἰτίαν τῆς συστάσεως τῆς συμβάσεως, ἀλλὰ μίαν τῶν τεσσάρων πολιτικῶν αἰτιῶν (causes civiles), αἱ ὁποῖαι δίδουν ἰσχὺν εἰς τὰ συναλλάγματα, καὶ αἱ ὁποῖαι σύνιστανται εἰς τὴν συναίνεσιν τῶν μερῶν (consensu), εἰς πραγματικήν τινὰ ἐνέργειαν (re), εἰς ἐκφράσεις τυπικὰς (verbis) καὶ εἰς ἔγγραφον τύπον (litteris)· π. χ. ὁμολογεῖ τις ὅτι ὑπῆρξε συνεννόησις καὶ συνθήκη ῥητὴ νὰ δώσῃ εἰς τὸν ἀντίδικόν του μετοχὴν εἰς τὴν προμήθειαν τοῦ στόλου, τὴν ὁποίαν

---

(1) Ἀπαίτησις πράγματος ἐπ' αἰσχρῷ διδομένου.—Ποία αἰσχρὰ αἰτία; Σύμπτωσις ἀκυρότητος ἐκ μέρους τοῦ διδόντος καὶ λαμβάνοντος. — Ἂν δοθῇ; Δωροδοκία. Δήμευσις. Ἴδε Καλλ. τ. γ'. § 167 ἐπ. Μολιτ. § 874 ἐπ. — Πρλ. καὶ Ῥάλλ. ἐμπ. δ. § 134, 500, 515.

ἐκεῖνος ἀνεδέχθη εἰς ὄνομά του, καὶ ὅτι ἀντ' αὐτῆς ἀπεφάσισε νὰ παραχωρήσῃ κατ' ἀποκοπὴν κέρδος 7 τοῖς 0/0 ἐπὶ τοῦ ποσοῦ τῆς προμηθείας; Δὲν δύναται πλέον νὰ προσβάλῃ τὴν ὁμολογίαν του, ἰσχυριζόμενος προσέτι ὅτι εἰς τὴν συμφωνίαν λείπει ἡ αἰτία. Ἀπ. 802 τῆς 8 Ἰουλίου 1838 ἐφ. Ἀθ.

§ 132. Ὑπάρχει ἡ αἰτία εἰς τὸ συνάλλαγμα, ὅταν αὐτὸ φέρῃ χρεωστῶ δρ. . . . ἃς θέλω πληρώσει κτλ. Ἀπόφ. ἐφ. Ἀθ. 9648 τοῦ 1852.

§ 133. Ἡ φράσις *ὑπόσχομαι νὰ ἐπιστρέψω τὰς ὁποίας ὀφείλω δραχ.* περιέχει τὴν αἰτίαν τῆς ὑποχρεώσεως, ἥτις εἶναι τὸ δάνειον.— Ἀπ. ἐφ. Ναυπλ. 341 τοῦ 1847 ἐν Νομικ. σ. 4897, ἥτις ἐκυρώθη ὑπὸ τοῦ Ἀρ. Π. διὰ τῆς ἐπ.

§ 135. Ἔγγραφον διαλαμβάνον *χρεωστῶ καὶ ὑπόσχομαι νὰ ἐπιστρέψω* θεωρεῖται ὡς περιέχον αἰτίαν; Τὸ δικαστήριον τῆς οὐσίας παρεδέχθη ὅτι ἡ ἔκφρασις αὕτη ἀποδεικνύει ὅτι ὁ ἐναγόμενος ἐδανείσθη τὸ ποσόν, τὸ δὲ τετελεσμένον δάνειον ὡρισμένης χρηματικῆς ποσότητος συνίσταται εἰς τὴν δόσιν καὶ ἀρίθμησιν αὐτοῦ Π. 2 (12, 1) Βασ. (23, 1) 2· εἰς τὴν ἑρμηνείαν δὲ ταύτην ὁ Ἄρ. Πάγος ἐπεμβαίνει. — Ἀπ. πολ. Ἀρ. Πάγου 30 τοῦ 1850, κυρ. τὰς 341 τοῦ 1847 (ἀν. § 133). — 76 τοῦ 1848 — καὶ 435 τοῦ 1849 ἀποφ. ἐφ. Ν.

§ 136. Εἶναι ἄκυρος ἡ *συναλλαγματικὴ* ἡ μὴ διαλαμβάνουσα τὴν αἰτίαν ἢ ἡ περιέχουσα ψευδῆ αἰτίαν; Ἴδε τὴν λέξ. Συναναλλαγματικαί, ἔνθα καὶ ἡ 7399 ἐφ. Ἀθ.

Τί δὲ ὡς πρὸς τὰ εἰς διαταγὴν γραμμάτια; Καὶ ταῦτα πρέπει νὰ φανερώνωσι τὸ ληφθὲν ἀντίτιμον (188 ἐμπ. ν.)· ὥστε, ἐνόσῳ δὲν ἀποδεικνύει ὁ ὑπὲρ οὗ ἐξεδόθησαν, τὴν ὕπαρξιν αἰτίας ἀληθοῦς καὶ νομίμου, ὑπάρχει τεκμήριον ὅτι αἰτία νόμιμος δὲν ὑπάρχει. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 15051 ἐν λ. Συναλλαγματικαί.

§ 136[2]. Ἐὰν ἡ φαινομένη αἰτία πρὸς σύστασιν συναλλάγματός τινος, ἡ ἐκπεφρασμένη εἰς τὸ περὶ αὐτοῦ ἔγγραφον, δὲν εἶναι ἀληθής, ἡ δὲ ἀληθὴς αὐτοῦ αἰτία εἶναι νόμιμος καὶ θεμιτή, δὲν ἀκυροῦται τὸ τοιοῦτον συνάλλαγμα. Πρέπει δὲ μόνον τότε ἡ ἐκ τῆς ἀληθοῦς αἰτίας ὑποχρέωσις νὰ κρίνηται κατὰ τοὺς περὶ αὐτῆς κανόνας τοῦ δικαίου. — Ἀπ. ἐν. Ναυπλ. 345 τοῦ 1843 ἐν Νομ. σ. 3409, ἐξ ἧς προκύπτει ὅτι ὁ ἐνάγων Β ἐξέδωκε γραμμάτιον εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ ἐναγομένου δὲν ἐξεδόθη (ὡς ἰσχυρίσθη ὁ ἐνάγων) ἀληθῶς διαληφθὲν εἰς μετρητά, (ἀντίτιμον τοῦ ἐν αὐτῷ

ποσοῦ, ὡς αὐτὸ διαλαμβάνει), ἀλλὰ δι' ἄλλην αἰτίαν, ἤγουν διότι ὁ ἐναγόμενος ἀνεδέχθη νὰ μεσολαβήσῃ ὥστε νὰ συμβιβάσῃ, διὰ τοῦ ἀπαρτίζοντος τὸ ἀντίτιμον τοῦ γραμματίου, διαφοράν τινα, ὑπάρχουσαν μεταξὺ ἄλλων, τοῦ Γ καὶ Δ, δι' ἧς ὁ μὲν Γ ἀπῄτει ποσόν τι ἀπὸ τὸν ἕτερον, τὸν Δ, ὡς συμμεθέξαντα εἰς ναυταπάτην τινά, καὶ εἰς ἣν διαφορὰν εἶχε συμφέρον καὶ ὁ ἐνάγων Β, ὡς περιπεπλεγμένον εἰς συμμετοχὴν μετὰ τοῦ Δ.

§ 137. Ὅταν τις ἀνεδέχθη τὴν πλήρωμὴν χρέους τινὸς εἴτε ἕνεκα συνομολογηθείσης αἰτίας, εἴτε συνεπείᾳ πράξεώς τινος, ἣν ὁ ἀρχικὸς ὀφειλέτης ἢ ἄλλος τις ὑπεχρεώθη νὰ ἐνεργήσῃ, ἡ δὲ αἰτία ἢ ἡ πρᾶξις αὕτη δὲν λάβωσι χώραν, ἐνέχεται; Ὄχι.

Ἱστορικόν.— Ὁ Κ, ἐκθέσας ἐν τῇ ἀγωγῇ του ὅτι ὁ Φ δι' ἰδιαιτέρου ὁμολόγου ἀνέλαβε νὰ πληρώσῃ δραχ. 360 ἐκ τοῦ χρέους τοῦ πενθεροῦ του Α, οὗτινος τὰ κτήματα ἀπεφάσισεν ὁ Φ ν'ἀγοράσῃ, ἐζήτησε τὴν καταδίκην τούτου το πρωτοδικεῖον ἀπέρριψε τὴν ἀγωγὴν ἐπὶ λόγῳ, ὅτι ἡ ἀγοραπωλησία τῶν κτημάτων τοῦ Α, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ὁποίας ὁ ἐναγόμενος ἀνεδέχθη τὸ χρέος, δὲν ἐπραγματοποιήθη, κατὰ δὲ τὸν νόμον 48 (12, 1) Π. καὶ τοὺς νόμους 1, 2 Π. (16, 7), ὅταν τις ἀνεδέχθη τὴν πλήρωμὴν χρέους τινὸς ἕνεκα αἰτίας, εἴτε συνεπείᾳ πράξεως ἣν ὁ ἀρχικὸς ὀφειλέτης ἢ ἄλλος τὶς ὑπεχρεώθη νὰ ἐνεργήσῃ, ἡ δὲ αἰτία ἢ ἡ πρᾶξις αὕτη δὲν λάβωσι χώραν, δὲν ἐνέχεται.— Κατὰ τῆς ἀποφάσεως ἐζητήθη ἀναίρεσις ἐπὶ λόγῳ ὅτι ἐγένετο, διὰ τῆς ὑποσχέσεως ἐκείνης, ἀντικατάστασις νέου ὀφειλέτου.— Ἡ αἴτησις ὅμως ἀπερρίφθη, διότι ἡ ὑπόσχεσις τῆς πληρωμῆς ἐγένετο ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς ἀγοραπωλησίας ὅστις δὲν ἐξεπληρώθη Ἀπ. πολ. ἀρ. Π. 238 τοῦ 1854.

§ 138. Τίς ἀποδεικνύει τὴν ὕπαρξιν τῆς *αἰτίας*, ὅταν αὕτη δὲν προκύπτῃ ἐκ τῆς φύσεως τῆς συμβάσεως αὐτῆς, ἢ ἐκ τοῦ περὶ αὐτῆς ἐγγράφου;

Ὑπαρχούσης ἐγγράφου ἐπερωτήσεως, μὴ δηλούσης πσῶς τὴν αἰτίαν τῆς ὀφειλῆς, βαρεῖται ὁ δανειστὴς μὲ τὴν ἀπόδειξιν, ἐν ᾧ ἡ ἐν τῷ ἐγγράφῳ δήλωσις τῆς αἰτίας ἀποτελεῖ ὁμολογίαν ὑποχρεωτικὴν διὰ τὸν ὀφειλέτην, ἣν οὗτος ὅμως δύναται, διὰ τῶν νομίμων μέσων, νὰ πολεμήσῃ. Πρλ. Καλλ. γ' § 165. Ζαχ. § 345 σημ. 5. ἀνωτ. § 130

Ἀλλ' ὅμως ἄλλως ἀπεφήναν οἱ ἐν Ναυπλ ἐφέται.— Κατ' αὐτὰς συμφωνία, μὴ ἔχουσα ἐκπεφρασμένην τὴν αἰτίαν, εἶναι ἰσχυρά, καθότι ὑποτίθεται ὅτι πᾶν συνάλλαγμα ἐμπεριέχει τὴν αἰ-

τίαν ἢ τὸν λόγον, δι' ὃν ἐγένετο. Γραμμάτιον λοιπὸν μὴ ἐκφράζον τὴν αἰτίαν, δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ἄκυρον πρὶν ἢ ἀποδείξῃ ὁ ἐκδότης ὅτι δὲν περιέχει τῷ ὄντι αἰτίαν, ἢ ὅτι ἡ αἰτία αὕτη εἶναι ἀθέμιτος. Απ. ἐφ. Ναυπλ. 355 τοῦ 1843 ἐν Νομικ. σελ. 3433, ἣν ὅρα ἐν λ. Αχρεώστητον σ. 251.

§ 139. Ὁ ὀφειλέτης δύναται, καίτοι ἀναγνωρίζων τὴν ἐν τῷ χρεωστικῷ ἐγγράφῳ ὑπογραφήν του, νὰ προσβάλῃ κατ' οὐσίαν τὸ ἔγγραφον, διατεινόμενος ὅτι δὲν ἐξεπληρώθη ἡ αἰτία, δι' ἣν ἐξεδόθη; Ναί· τὸ ἄρθρ. 438 τῆς πολ, δικ. (1) δὲν ἐφαρμόζεται ἐνταῦθα, διότι αὐτὸ ὑποθέτει συμβόλαιον τέλειον, καὶ μὴ προσβαλλόμενον κατ' οὐσίαν. Απ. ἐφ. Ναυπλ: 355 τοῦ 1843 ἐν Νομικ. σ. 3433, ἣν ἐν Εὑρ. λ. Αχρεώστητον.

§ 140. Η ἐν τῷ συμβολαίῳ μνημονευομένη ψευδὴς αἰτία, ἐὰν ἡ ἀληθὴς δὲν ἀντίκηται εἰς τὸν νόμον, καθιστᾷ ἄκυρον τὸ συνάλλαγμα; Ὄχι (2).

Απόφ. Ἐπειδὴ ὁ πληρεξούσιος τοῦ ἐκκαλοῦντος ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τούτου διὰ τῶν ἐγγράφων προτάσεών του ὡμολόγησε μέν, ὅτι ὁ ἐντολεύς του δὲν ἠρίθμησε χρήματα εἰς τὸν ἐφεσίβλητον. ἀλλ' ὅτι κατ' ἐντολὴν τούτου ἐδαπάνησε τὰς δρ. 958 διὰ νόμιμα ἔξοδα εἰς τὴν ἐκλογήν του ὡς δημάρχου, ὅστις ἀνεγνώρισε καὶ τὴν δαπάνην καὶ τὴν ἀρίθμησιν διὰ τοῦ προμνησθέντος ὁμολόγου, ἡ δὲ ὁμολογία αὕτη τοῦ ἐκκαλοῦντος, λαμβανομένη ἀδιαιρέτως κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρ. 264 τῆς πολιτ.

---

(1) Πρλ. τὰς λέξ. Ἔγγραφα καὶ ὑπομνήματα.

(2) Διὰ τῆς 4825 ἀποφάσεως ἀποφαίνεται τὸ δικαστ. ἐφ. Αθ. ὅτι ἂν καὶ ἡ χρεωστικὴ ὁμολογία προέρχηται ἐκ λογαριασμοῦ ληψοδοσίας, καὶ ὄχι ἀπὸ ἄμεσον ὀφειλήν, εἶναι ἀνυπόστατος ὁ λόγος ὅτι ἡ ὁμολογία δὲν ὑποχρεοῖ τὸν ἐναγόμενον ὡς μὴ ἐκφράζουσα τὴν ἀληθῆ αἰτίαν, ὑπαρχούσης ἄλλης αἰτίας ἀληθοῦς (ἤγουν τοῦ χρέους τοῦ κληρονομηθέντος), τὸ ὁποῖον ἀνεδέχθη διὰ τῆς ἐκδόσεως τῆς ἰδιογράφου ταύτης ὁμολογίας, δι' ἧς ἀναλαμβάνει τὴν ὑποθήκην τῆς ἐξοφλήσεως, ἂν καὶ ὑπὸ τὴν ψευδῆ αἰτίαν πραγματικοῦ δανείου· καθότι ἡ ψευδὴς αἰτία δὲν βλάπτει, ὅταν τὸ χρέος ἔχῃ ἀληθῆ αἰτίαν θεμιτήν.

Ὥστε διὰ τῆς ἀποφάσεως αὐτῆς καθιέρωσε τὸ δικαστήριον τὴν ἀρχὴν ὅτι ἡ ψευδὴς αἰτία ὁμολόγου τινὸς δὲν βλάπτει, ὅταν τὸ χρέος ἔχῃ ἀληθῆ καὶ θεμιτὴν αἰτίαν. Εὑρ. τ. 5 σ. 287.

δικονόμίας, δὲν δύναται νὰ ἐπιφέρῃ τὴν ἀκύρωσιν τοῦ προμνησθέντος ὁμολόγου, καθότι τὸ συμβόλαιον δὲν εἶναι ἄκυρον ἐὰν δὲν ἀναφέρεται ἐν αὐτῷ ἡ αἰτία τῆς ὑποχρεώσεως, ἢ ἐὰν, ἀντὶ τῆς ἀληθοῦς αἰτίας, ἀναφέρεται ἄλλη, ὅταν ἡ μὴ ἀναφερομένη δὲν εἶναι παράνομος, ἐναντίον τῶν χρηστῶν ἠθῶν καὶ τῆς δημοσίας τάξεως· τεμ. 72 § 6, 2 ff. (35, 1)—τεμ. 4 ff. fid. inst.—διάτ. 17 καὶ 21. Κώδ. de pactis·—ἐκτὸς δὲ τούτου, κατὰ τὴν εἰρημένην ὁμολογίαν, ὁ ἐφεσίβλητος ἀναγνωρίσας τὰ διὰ τὴν ὁμολογίαν του γενόμενα ἔξοδα καὶ παραδεχθεὶς αὐτὰ ὡς χρέος του, ἐδύνατο νομίμως νὰ ἐκδώσῃ ὑπὲρ τοῦ ἐκκαλοῦντος τὸ προμνησθὲν ὁμόλογον, καὶ ν' ἀναφέρῃ ἐν αὐτῷ ὡς αἰτίαν τοῦ χρέους τὸ δάνειον, καθότι, μετὰ τὴν θεώρησιν καὶ παραδοχὴν τῶν γενομένων ἐξόδων, ἡ ὀφειλὴ, συναινέσει τῶν συμβαλλομένων, μετετράπη εἰς δάνειον. Ἀπόφ. 819 τοῦ 1819 τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφ. (Νομ. σελ. 5259).

§ 141. Νόμιμος περὶ διατροφῆς αἰτία. Ἴδε ἀπ. 5435 τοῦ 1849 ἐφ. Ἀθ. ἐν λ. Διατροφή.

§ 142. Ἠθικὴ ὑποχρέωσις, ὡς ἡ φιλοστοργία, θεωρεῖται ὡς νόμιμος αἰτία πρὸς σύστασιν συναλλάγματος, καὶ δίδουσα κῦρος εἰς αὐτό. Ὅρα τὴν ὑπ' ἀριθ. 64 τοῦ 1843 ἀπόφ. τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφ. ἐν λέξ. Δωρεὰ σ. 323.

§ 145. Ἡ ἀπόδειξις περὶ τῆς αἰτίας χρέους τινὸς πρέπει νὰ ἦναι ὡρισμένη. Ἴδε τὴν 135 τοῦ 1851 ἀπ. Ἀρ. Π.

§ 146. Ἴδε ἀπόφ. 4570 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ. πότε ὁ συμβιβασμὸς θεωρεῖται ἄνευ αἰτίας;

§ 160. Τὸ μετὰ τὸ πέρας τῆς διὰ πλειστηριασμοῦ ἐνοικιάσεως συνάλλαγμα περὶ ὑπενοικιάσεως καλύπτει αἰσχρὰν αἰτίαν; ἢ ἔχει ἐπιρροήν τινα εἰς τὸν συναγωνισμόν; (1). Ἴδε ἀπ. ἐφ. Ν. 81 τοῦ 1857 (Νομ. σ. 6232) ἐν λ. Μίσθωσις.

§ 161. Συμφωνία ἀθέμιτος (οἷον ἂν δήμαρχος συμμετέσχεν εἰς φορολογίαν) ; δίδει ἀφορμὴν εἰς ἀγωγήν; Ἴδε τὴν λ. Φορολογία. Πρλ. δὲ καὶ τὴν λ. Συναγωνισμός.

§ 162. Ὁσάκις αἰσχρὰ αἰτία, ἥτις ἐχρησίμευσεν ὡς βάσις συναλλάγματός τινος, ἀναφέρεται εἰς ἀμφοτέρους τοὺς συναλλαξαμένους, δὲν δύναται ὁ διὰ τοῦ τοιούτου συναλλάγματος ὑπο-

(1) Πρλ. τὴν λέξ. Συναγωνισμός.

γὴν κατ' αὐτῶν ὡς ὑπὸ τῶν ὑπηρετῶν εἰς τὴν διαχείρισιν τῆς ἑταιρικῆς ἐπιχειρήσεως παραςαθέντων. τεμ. 1, 5 § 5, 11 καὶ 13 § 2 Πδ. (14, 3) — Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 185 τοῦ 1853.

§ 118. Μὲ τοὺς ἀνωτέρω §§ σύνέχεται καὶ τὸ ἑξῆς. — Κατὰ τὸν νόμον (49 (α. β.) τοῦ Ἀρμ. τὰ ἐμπορικὰ συναλλάγματα τοῦ ἐπιστάτου καταστήματος ἐμπορικοῦ εἶναι ὑποχρεωτικὰ διὰ τὸν καταστήσαντα αὐτόν. Ἀπ. 1813 τοῦ 1841 ἐφ. Ἀθ.

§ 119. Ὁ ὑπογράψας ὁμόλογόν τι ὡς ἐπίτροπος ἐκκλησίας τινὸς, χωρὶς ὅμως νὰ ἦναι τοιοῦτος κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ νόμου, ὑποχρεοῖ ἑαυτόν; — Ἴδε τὴν 10459 τοῦ 1853 ἀπόφ. τῶν ἐν Ἀθ. ἐφετῶν.

§ 119ª. Ἴδε ἀνωτ. § 15, β. — Τὰ τακτικὰ δικαστήρια δύνανται νὰ κρίνωσι ἂν ὀφείλεται ἐνοίκιον ἐκ μέρους ὑπαλλήλου, κατοικήσαντος εἰς δημόσιον κατάστημα; Ἴδε ἀπόφ. 10003 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφετῶν.

§ 120. Ὅρα ἀνωτ. § 18. — Οἱ εἰς ὁλόκληρον συνυπόχρεοι ἔχουν τὸ εὐεργέτημα τῆς διαιρέσεως· ἡ δὲ διάτ. τῶν Βασιλ. 26, 1, 15 δὲν ἀφορᾷ συνοφειλέτας ἀλληλεγγύως δανειζομένους, ἤτοι συνυποχρέους εἰς ὁλόκληρον, ἀλλὰ συνεγγυητάς.

Ἱστορικόν. — Ὁ Ν καὶ ὁ Κ, ἐξ ἀρχῆς μὲν ὡς πληρεξούσιοι τῶν κατοίκων χωρίου τινὸς, ἐδανείσθησαν ἀλληλεγγύως ποσόν τι χρηματικόν· εἶτα δὲ, ἕνεκα μὴ τηρήσεως τῶν ὅρων τῆς ἐντολῆς κατὰ τὴν σύστασιν τοῦ δανείου αὐτοῦ, κατέστησαν αὐτοὶ οὗτοι ἄμεσοι ὀφειλέται τοῦ δανεισμοῦ, καὶ ἐθεωρήθησαν ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου ὡς εἰς *ὁλόκληρον συνυπόχρεοι.* — Ἀνεφύη λοιπὸν τὸ ζήτημα ἂν εἶχον τὸ εὐεργέτημα τῆς διαιρέσεως, δυνάμει τοῦ ὁποίου δὲν ἠδύνατο εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς νὰ καταδιωχθῇ ἕκαστος εἰμὴ διὰ τὸ ἀνάλογον αὐτῷ ἥμισυ τοῦ χρέους;

Τὸ ἐν Ἀθήναις ἐφ. (ἀπ. 6205, 11972, 12050) ἔλυσε καταφατικῶς τὸ ζήτημα, ἀποφανθὲν προσέτι ὅτι ἡ διάτ. 26 (1, 15) τῶν Βασ. δὲν ἐφαρμόζεται ἐπὶ τοῦ προκειμένου, διότι αὕτη δὲν ἀφορᾷ συνοφειλέτας ἀλληλεγγύως δανειζομένους, ἤτοι συνυποχρέους εἰς ὁλόκληρον, ἀλλὰ συνεγγυητάς· — καὶ ὅτι ἀφοῦ ἐξ ἰδίας ἀμελείας ὁ δανειστὴς δὲν ἔλαβε παρὰ τοῦ ἑτέρου συνυποχρέου ὁλόκληρον τὸ ἥμισυ τοῦ δανείου, δὲν εὐθύνεται διὰ τοῦτο ὁ ἕτερος συνυπόχρεος. — Τὰς ἀποφάσεις ταύτας ἐπεκύρωσεν ὁ Ἀρ. Π. διὰ τῆς 122 τοῦ 1856 πολ. αὐτοῦ ἀποφάσεως.

§ 128ª. Κατὰ τὸ τεμ. 60 § 2 Πανδ. (17, 1) ὅλοι οἱ δὶ ἑνὸς

καὶ τοῦ αὐτοῦ ἐγγράφου διορισθέντες ἐντολοδόχοι τινὸς πρὸς εἴσπραξιν καθυστερουμένων προσόδων καὶ πρὸς ἐπιχείρησιν ἀγωγῶν κατὰ τῶν δυστροπούντων νὰ πληρώσωσιν, ὑπερασπίζοντες ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τὰ δίκαια τοῦ ἐντολέως των, εἴτε ὅλοι ὁμοῦ, εἴτε εἷς καὶ μόνος, τῶν λοιπῶν κωλυομένων, *ἐνέχονται εἰς ὁλόκληρον*, καὶ ἰδίως ἕνεκα δόλου, ἢ ἀμελείας, πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς ἐντολῆς των. Ἐὰν ὅμως εἷς, ἢ καὶ πλείονες ἐκ τῶν ἐντολοδόχων ἱκανοποίησαν ἐντελῶς τὸν ἐντολέα διὰ συμψηφισμοῦ ἀπαιτήσεως αὐτῶν πρὸς τὴν τοῦ ἐντολέως διὰ τὰς ἐκ τῆς εἰσπράξεως ἐλλείψεις των, ὁ συμψηφισμὸς οὗτος ὠφελεῖ καὶ τοὺς λοιποὺς ἐντολοδόχους, καὶ ἐπομένως ἀπαλλάττει καὶ τούτους πάσης ἀπαιτήσεως τοῦ ἐντολέως, κατὰ τὸν Ν. 60 § 2 Πανδ. 17, 1 καὶ τὸν Ν. 28 Κωδ. (8, 41) καὶ Παπαῤ. Ἐνοχ. δίκ. τόμ. 1 σ. 38. Περὶ ὅλων τούτων.

Ἡ 15937 τοῦ 1858 ἀπόφ. ἐφ. Ἀθ. φέρει.

Ἀπόφ. Ἐπειδὴ διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 5893 τῆς 3 Ἰουλίου 1882 συμβολαιογραφικοῦ ἐγγράφου του ὁ ἐφεσίβλητος Σοροκιάδης ἀνέθεσε τὴν εἴσπραξιν τῶν ἀπὸ τοὺς φορολογουμένους εἰς τὴν προκειμένην ἐνοικίασιν τοῦ 1841 καθυστερούντων ἐκ τῶν προσόδων τῶν δήμων Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς εἰς τοὺς Τουφεξῆν, Πατύχαν καὶ Στυλιανὸν, νῦν ἐκκαλοῦντα, ὅλους συνεταίρους του, καθιστῶν καὶ διορίζων αὐτοὺς, διὰ τοῦ ἐγγράφου του τούτου, πληρεξουσίους ἐπιτρόπους του εἰς τὸ νὰ εἰσπράξωσι τὰς καθυστερούσας ταύτας προσόδους κατὰ τὸν εἰς αὐτοὺς δοθέντα κατάλογον, παρέχων δὲ αὐτοῖς τὴν ἐξουσίαν τοῦ νὰ ἐνάγωσιν ἐνώπιον τῶν ἐνταῦθα δικαστηρίων τοὺς εἰς τὴν ἀπόδοσιν τοῦ χρέους των δυστροποῦντας καὶ ὑπερασπίζωσι τὰ δίκαια τοῦ ἐντολέως των τούτου, παριστάμενοι ἢ ὅλοι ὁμοῦ, ἢ οἱ δύο, ἢ καὶ ὁ εἷς μόνος, κωλυομένων τῶν δύω κλπ. Ὅθεν οὗτοι ἀναδεχθέντες συνάμα καὶ οἱ τρεῖς, ὡς συνεντολοδόχοι, τὴν περὶ τῆς εἰσπάξεως ταύτης δοθεῖσαν αὐτοῦ ἐντολὴν εἰσὶν εἰς ὁλόκληρον ὑπόχρεοι, κατὰ τὸν Ν. 60 § 2 Πανδ. (17, 1) καὶ ἰδίως ἕνεκα δόλου ἢ ἀμελείας πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς ἐντολῆς αὐτῆς.

Ἐπειδὴ ὡς τοιούτους θεωρῶν αὐτοὺς καὶ ὁ ἐφεσίβλητος, ἤγουν ὡς συνυποχρέους διὰ τὸ ὅλον ἕνεκα δόλου καὶ ἀμελείας, ἐνήγαγε καὶ ἄλλοτε τοὺς δύο ἐκ τῶν εἰρημένων συνεντολοδόχων, ἤτοι τὸν Τουφεξῆν καὶ τὸν Πατύχαν περὶ τοῦ ὅλου τῆς κατ' αὐτῶν, ὡς καὶ τῆς νῦν κατὰ τοῦ ἐκκαλοῦντος ἀπαιτήσεώς του, ἐξαιτούμενος (ὡς καὶ διὰ τῆς προκειμένης ἀγωγῆς του ἐνώπιον τῶν ἐν-

γὴν κατ' αὐτῶν ὡς ὑπὸ τῶν ὑπηρετῶν εἰς τὴν διαχείρισιν τῆς ἑταιρικῆς ἐπιχειρήσεως παρασταθέντων. τεμ. 1, 5 § 5, 11 καὶ 13 § 2 Πδ. (14, 3)— Ἀπ. πολ. Αρ. Π. 185 τοῦ 1853.

§ 118. Μὲ τοὺς ἀνωτέρω §§ σύνέχεται καὶ τὸ ἑξῆς. — Κατὰ τὸν νόμον (49 (α. β.) τοῦ Ἀρμ. τὰ ἐμπορικὰ συναλλάγματα τοῦ ἐπιστάτου καταστήματος ἐμπορικοῦ εἶναι ὑποχρεωτικὰ διὰ τὸν καταστήσαντα αὐτόν. Ἀπ. 1813 τοῦ 1841 ἐφ. Ἀθ.

§ 119. Ὁ ὑπογράψας ὁμόλογόν τι ὡς ἐπίτροπος ἐκκλησίας τινὸς, χωρὶς ὅμως νὰ ἦναι τοιοῦτος κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ νόμου, ὑποχρεοῖ ἑαυτόν;— Ἴδε τὴν 10459 τοῦ 1853 ἀπόφ. τῶν ἐν Ἀθ. ἐφετῶν.

§ 119ª. Ἴδε ἀνωτ. § 15, β. — Τὰ τακτικὰ δικαστήρια δύνανται νὰ κρίνωσι ἂν ὀφείλεται ἐνοίκιον ἐκ μέρους ὑπαλλήλου, κατοικήσαντος εἰς δημόσιον κατάστημα; Ἴδε ἀπόφ. 10003 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφετῶν.

§ 120. Ὅρα ἀνωτ. § 18. — Οἱ εἰς ὁλόκληρον συνυπόχρεοι ἔχουν τὸ εὐεργέτημα τῆς διαιρέσεως· ἡ δὲ διάτ. τῶν Βασιλ. 26, 1, 15 δὲν ἀφορᾷ συνοφειλέτας ἀλληλεγγύως δανειζομένους, ἤτοι συνυποχρέους εἰς ὁλόκληρον, ἀλλὰ συνεγγυητάς.

Ἱστορικόν.— Ὁ Ν καὶ ὁ Κ, ἐξ ἀρχῆς μὲν ὡς πληρεξούσιοι τῶν κατοίκων χωρίου τινὸς, ἐδανείσθησαν ἀλληλεγγύως ποσόν τι χρηματικόν· εἶτα δὲ, ἕνεκα μὴ τηρήσεως τῶν ὅρων τῆς ἐντολῆς κατὰ τὴν σύστασιν τοῦ δανείου αὐτοῦ, κατέστησαν αὐτοὶ οὗτοι ἄμεσοι ὀφειλέται τοῦ δανεισμοῦ, καὶ ἐθεωρήθησαν ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου ὡς εἰς *ὁλόκληρον συνυπόχρεοι.*— Ἀνεφύη λοιπὸν τὸ ζήτημα ἂν εἶχον τὸ εὐεργέτημα τῆς διαιρέσεως, δυνάμει τοῦ ὁποίου δὲν ἠδύνατο εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς νὰ καταδιωχθῇ ἕκαστος εἰμὴ διὰ τὸ ἀνάλογον αὐτῷ ἥμισυ τοῦ χρέους;

Τὸ ἐν Ἀθήναις ἐφ. (ἀπ. 6205, 11972, 12050) ἔλυσε καταφατικῶς τὸ ζήτημα, ἀποφανθὲν προσέτι ὅτι ἡ διάτ. 26 (1, 15) τῶν Βασ. δὲν ἐφαρμόζεται ἐπὶ τοῦ προκειμένου, διότι αὕτη δὲν ἀφορᾷ συνοφειλέτας ἀλληλεγγύως δανειζομένους, ἤτοι συνυποχρέους εἰς ὁλόκληρον, ἀλλὰ συνεγγυητάς·— καὶ ὅτι ἀφοῦ ἐξ ἰδίας ἀμελείας ὁ δανειστὴς δὲν ἔλαβε παρὰ τοῦ ἑτέρου συνυποχρέου ὁλόκληρον τὸ ἥμισυ τοῦ δανείου, δὲν εὐθύνεται διὰ τοῦτο ὁ ἕτερος συνυπόχρεος.— Τὰς ἀποφάσεις ταύτας ἐπεκύρωσεν ὁ Ἀρ. Π. διὰ τῆς 122 τοῦ 1856 πολ. αὐτοῦ ἀποφάσεως.

§ 128ª. Κατὰ τὸ τεμ. 60 § 2 Πανδ. (17, 1) ὅλοι οἱ δὲ ἐνδ

καὶ τοῦ αὐτοῦ ἐγγράφου διορισθέντες ἐντολοδόχοι τινὸς πρὸς εἴσπραξιν καθυστερουμένων προσόδων καὶ πρὸς ἐπιχείρησιν ἀγωγῶν κατὰ τῶν δυστροπούντων νὰ πληρώσωσιν, ὑπερασπίζοντες ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τὰ δίκαια τοῦ ἐντολέως των, εἴτε ὅλοι ὁμοῦ, εἴτε εἷς καὶ μόνος, τῶν λοιπῶν κωλυομένων, *ἐνέχονται εἰς ὁλόκληρον*, καὶ ἰδίως ἕνεκα δόλου, ἢ ἀμελείας, πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς ἐντολῆς των. Ἐὰν ὅμως εἷς, ἢ καὶ πλείονες ἐκ τῶν ἐντολοδόχων ἱκανοποίησαν ἐντελῶς τὸν ἐντολέα διὰ συμψηφισμοῦ ἀπαιτήσεως αὐτῶν πρὸς τὴν τοῦ ἐντολέως διὰ τὰς ἐκ τῆς εἰσπράξεως ἐλλείψεις των, ὁ συμψηφισμὸς οὗτος ὠφελεῖ καὶ τοὺς λοιποὺς ἐντολοδόχους, καὶ ἑπομένως ἀπαλλάττει καὶ τούτους πάσης ἀπαιτήσεως τοῦ ἐντολέως, κατὰ τὸν Ν. 60 § 2 Πανδ. 17, 1 καὶ τὸν Ν. 28 Κώδ. (8, 41) καὶ Παπαρ. Ἐνοχ. δίκ. τόμ. 1 σ. 38. Περὶ ὅλων τούτων.

Ἡ 15937 τοῦ 1858 ἀπόφ. ἐφ. Ἀθ. φέρει.

Ἀπόφ. Ἐπειδὴ διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 5893 τῆς 3 Ἰουλίου 1852 συμβολαιογραφικοῦ ἐγγράφου του ὁ ἐφεσίβλητος Σοροκιάδης ἀνέθεσε τὴν εἴσπραξιν τῶν ἀπὸ τοὺς φορολογουμένους εἰς τὴν προκειμένην ἐνοικίασιν τοῦ 1841 καθυστερούντων ἐκ τῶν προσόδων τῶν δήμων Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς εἰς τοὺς Τουφεξῆν, Πατύχαν καὶ Στυλιανὸν, νῦν ἐκκαλοῦντα, ὅλους συνεταίρους του, καθιστῶν καὶ διορίζων αὐτοὺς, διὰ τοῦ ἐγγράφου του τούτου, πληρεξουσίους ἐπιτρόπους του εἰς το νὰ εἰσπράξωσι τὰς καθυστερούσας ταύτας προσόδους κατὰ τὸν εἰς αὐτοὺς δοθέντα κατάλογον, παρέχων δὲ αὐτοῖς τὴν ἐξουσίαν τοῦ νὰ ἐνάγωσιν ἐνώπιον τῶν ἐνταῦθα δικαστηρίων τοὺς εἰς τὴν ἀπόδοσιν τοῦ χρέους των δυστροποῦντας καὶ ὑπερασπίζωσι τὰ δίκαια τοῦ ἐντολέως των τούτου, παριστάμενοι ἢ ὅλοι ὁμοῦ, ἢ οἱ δύο, ἢ καὶ ὁ εἷς μόνος, κωλυομένων τῶν δύω κλπ. Ὅθεν οὗτοι ἀναδεχθέντες συνάμα καὶ οἱ τρεῖς, ὡς συνεντολοδόχοι, τὴν περὶ τῆς εἰσπάξεως ταύτης δοθεῖσαν αὐτοῦ ἐντολὴν εἰσὶν εἰς ὁλόκληρον ὑπόχρεοι, κατὰ τὸν Ν. 60 § 2 Πανδ. (17, 1) *καὶ ἰδίως ἕνεκα* δόλου ἢ ἀμελείας πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς ἐντολῆς αὐτῆς.

Ἐπειδὴ ὡς τοιούτους θεωρῶν αὐτοὺς καὶ ὁ ἐφεσίβλητος, ἤγουν ὡς συνυποχρέους διὰ τὸ ὅλον ἕνεκα δόλου καὶ ἀμελείας, ἐνήγαγε καὶ ἄλλοτε τοὺς δύο ἐκ τῶν εἰρημένων συνεντολοδόχων, ἤτοι τὸν Τουφεξῆν καὶ τὸν Πατύχαν περὶ τοῦ ὅλου τῆς κατ' αὐτῶν, ὡς καὶ τῆς νῦν κατὰ τοῦ ἐκκαλοῦντος ἀπαιτήσεώς του, ἐξαιτούμενος (ὡς καὶ διὰ τῆς προκειμένης ἀγωγῆς του ἐνώπιον τῶν ἐν-

γὴν κατ' αὐτῶν ὡς ὑπὸ τῶν ὑπηρετῶν εἰς τὴν διαχείρισιν τῆς ἑταιρικῆς ἐπιχειρήσεως παρασταθέντων. τεμ. 1, 5 § 5, 11 καὶ 13 § 2 Πδ. (14, 3)— Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 185 τοῦ 1853.

§ 118. Μὲ τοὺς ἀνωτέρω §§ σύνέχεται καὶ τὸ ἑξῆς. — Κατὰ τὸν νόμον (49 (α. 6.) τοῦ Ἀρμ. τὰ ἐμπορικὰ συναλλάγματα τοῦ ἐπιστάτου καταστήματος ἐμπορικοῦ εἶναι ὑποχρεωτικὰ διὰ τὸν καταστήσαντα αὐτόν. Ἀπ. 1813 τοῦ 1841 ἐφ. Ἀθ.

§ 119. Ὁ ὑπογράψας ὁμόλογόν τι ὡς ἐπίτροπος ἐκκλησίας τινὸς, χωρὶς ὅμως νὰ ἦναι τοιοῦτος κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ νόμου, ὑποχρεοῖ ἑαυτόν;— Ἴδε τὴν 10439 τοῦ 1853 ἀπόφ. τῶν ἐν Ἀθ. ἐφετῶν.

§ 119ª. Ἴδε ἀνωτ. § 15, 6. — Τὰ τακτικὰ δικαστήρια δύνανται νὰ κρίνωσι ἂν ὀφείλεται ἐνοίκιον ἐκ μέρους ὑπαλλήλου, κατοικήσαντος εἰς δημόσιον κατάστημα; Ἴδε ἀπόφ. 10003 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφετῶν.

§ 120. Ὅρα ἀνωτ. § 18. — Οἱ εἰς ὁλόκληρον συνυπόχρεοι ἔχουν τὸ εὐεργέτημα τῆς διαιρέσεως· ἡ δὲ διάτ. τῶν Βασιλ. 26, 1, 15 δὲν ἀφορᾷ συνοφειλέτας ἀλληλεγγύως δανειζομένους, ἤτοι συνυποχρέους εἰς ὁλόκληρον, ἀλλὰ συνεγγυητάς.

Ἱστορικόν.— Ὁ Ν καὶ ὁ Κ, ἐξ ἀρχῆς μὲν ὡς πληρεξούσιοι τῶν κατοίκων χωρίου τινὸς, ἐδανείσθησαν ἀλληλεγγύως ποσόν τι χρηματικόν· εἶτα δὲ, ἕνεκα μὴ τηρήσεως τῶν ὅρων τῆς ἐντολῆς κατὰ τὴν σύστασιν τοῦ δανείου αὐτοῦ, κατέστησαν αὐτοὶ οὗτοι ἄμεσοι ὀφειλέται τοῦ δανεισμοῦ, καὶ ἐθεωρήθησαν ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου ὡς εἰς *ὁλόκληρον συνυπόχρεοι.*— Ἀνεφύη λοιπὸν τὸ ζήτημα ἂν εἶχον τὸ εὐεργέτημα τῆς διαιρέσεως, δυνάμει τοῦ ὁποίου δὲν ἠδύνατο εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς νὰ καταδιωχθῇ ἕκαστος εἰμὴ διὰ τὸ ἀνάλογον αὐτῷ ἥμισυ τοῦ χρέους;

Τὸ ἐν Ἀθήναις ἐφ. (ἀπ. 6205, 11972, 12050) ἔλυσε καταφατικῶς τὸ ζήτημα, ἀποφανθὲν προσέτι ὅτι ἡ διάτ. 26 (1, 15) τῶν Βασ. δὲν ἐφαρμόζεται ἐπὶ τοῦ προκειμένου, διότι αὕτη δὲν ἀφορᾷ συνοφειλέτας ἀλληλεγγύως δανειζομένους, ἤτοι συνυποχρέους εἰς ὁλόκληρον, ἀλλὰ συνεγγυητάς·— καὶ ὅτι ἀφοῦ ἐξ ἰδίας ἀμελείας ὁ δανειστὴς δὲν ἔλαβε παρὰ τοῦ ἑτέρου συνυποχρέου ὁλόκληρον τὸ ἥμισυ τοῦ δανείου, δὲν εὐθύνεται διὰ τοῦτο ὁ ἕτερος συνυπόχρεος.— Τὰς ἀποφάσεις ταύτας ἐπεκύρωσεν ὁ Ἀρ. Π. διὰ τῆς 122 τοῦ 1856 πολ. αὐτοῦ ἀποφάσεως.

§ 120ª. Κατὰ τὸ τεμ. 60 § 2 Πανδ. (17, 1) ὅλοι οἱ δὲ ἐγό[illegible]

καὶ τοῦ αὐτοῦ ἐγγράφου διορισθέντες ἐντολοδόχοι τινὸς πρὸς εἴσπραξιν καθυστερουμένων προσόδων καὶ πρὸς ἐπιχείρησιν ἀγωγῶν κατὰ τῶν δυστροπούντων νὰ πληρώσωσιν, ὑπερασπίζοντες ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τὰ δίκαια τοῦ ἐντολέως των, εἴτε ὅλοι ὁμοῦ, εἴτε εἷς καὶ μόνος, τῶν λοιπῶν κωλυομένων, *ἐνέχονται εἰς ὁλόκληρον*, καὶ ἰδίως ἕνεκα δόλου, ἢ ἀμελείας, πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς ἐντολῆς των. Ἐὰν ὅμως εἷς, ἢ καὶ πλείονες ἐκ τῶν ἐντολοδόχων ἱκανοποίησαν ἐντελῶς τὸν ἐντολέα διὰ συμψηφισμοῦ ἀπαιτήσεως αὐτῶν πρὸς τὴν τοῦ ἐντολέως διὰ τὰς ἐκ τῆς εἰσπράξεως ἐλλείψεις των, ὁ συμψηφισμὸς οὗτος ὠφελεῖ καὶ τοὺς λοιποὺς ἐντολοδόχους, καὶ ἑπομένως ἀπαλλάττει καὶ τούτους πάσης ἀπαιτήσεως τοῦ ἐντολέως, κατὰ τὸν N. 60 § 2 Πανδ. 17, 1 καὶ τὸν N. 28 Κωδ. (8, 41) καὶ Παπαρ. Ἐνοχ. δίκ. τόμ. 1 σ. 38. Περὶ ὅλων τούτων.

Ἡ 15937 τοῦ 1858 ἀπόφ. ἐφ. Ἀθ. φέρει.

Ἀπόφ. Ἐπειδὴ διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 5893 τῆς 3 Ἰουλίου 1832 συμβολαιογραφικοῦ ἐγγράφου του ὁ ἐφεσίβλητος Σοροκιάδης ἀνέθεσε τὴν εἴσπραξιν τῶν ἀπὸ τοὺς φορολογουμένους εἰς τὴν προκειμένην ἐνοικίασιν τοῦ 1841 καθυστερούντων ἐκ τῶν προσόδων τῶν δήμων Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς εἰς τοὺς Τουφεξῆν, Πατύχαν καὶ Στυλιανὸν, νῦν ἐκκαλοῦντα, ὅλους συνεταίρους του, καθιστῶν καὶ διορίζων αὐτοὺς, διὰ τοῦ ἐγγράφου του τούτου, πληρεξουσίους ἐπιτρόπους του εἰς το νὰ εἰσπράξωσι τὰς καθυστερούσας ταύτας προσόδους κατὰ τὸν εἰς αὐτοὺς δοθέντα κατάλογον, παρέχων δὲ αὐτοῖς τὴν ἐξουσίαν τοῦ νὰ ἐνάγωσιν ἐνώπιον τῶν ἐνταῦθα δικαστηρίων τοὺς εἰς τὴν ἀπόδοσιν τοῦ χρέους των δυστροποῦντας καὶ ὑπερασπίζωσι τὰ δίκαια τοῦ ἐντολέως των τούτου, παριστάμενοι ἢ ὅλοι ὁμοῦ, ἢ οἱ δύο, ἢ καὶ ὁ εἷς μόνος, κωλυομένων τῶν δύω κλπ. Ὅθεν οὗτοι ἀναδεχθέντες συνάμα καὶ οἱ τρεῖς, ὡς συνεντολοδόχοι, τὴν περὶ τῆς εἰσπάξεως ταύτης δοθεῖσαν αὐτοῦ ἐντολὴν εἰσὶν εἰς ὁλόκληρον ὑπόχρεοι, κατὰ τὸν N. 60 § 2 Πανδ. (17, 1) καὶ ἰδίως ἕνεκα δόλου ἢ ἀμελείας πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς ἐντολῆς αὐτῆς.

Ἐπειδὴ ὡς τοιούτους θεωρῶν αὐτοὺς καὶ ὁ ἐφεσίβλητος, ἤγουν ὡς συνυποχρέους διὰ τὸ ὅλον ἕνεκα δόλου καὶ ἀμελείας, ἐνήγαγε καὶ ἄλλοτε τοὺς δύο ἐκ τῶν εἰρημένων συνεντολοδόχων, ἤτοι τὸν Τουφεξῆν καὶ τὸν Πατύχαν περὶ τοῦ ὅλου τῆς κατ' αὐτῶν, ὡς καὶ τῆς νῦν κατὰ τοῦ ἐκκαλοῦντος ἀπαιτήσεώς του, ἐξαιτούμενος (ὡς καὶ διὰ τῆς προκειμένης ἀγωγῆς του ἐνώπιον τῶν ἐν-

ταῦθα ἐμποροδικῶν κατὰ τῶν τριῶν τούτων συνάμα, τοὺς ὁποίους ἐνάγει ὡς ὑποχρέους περὶ τοῦ ὅλου τῆς αὐτῆς ἀπαιτήσεώς του) νὰ καταδικασθῶσιν οἱ διαληφθέντες Πατύχας καὶ Γουφεξῆς νὰ δώσωσι λόγον τῶν πράξεών των καὶ νὰ τῷ πληρώσωσι τὸ ἀναλογοῦν αὐτῷ ἐκ τῶν δραχ. 15,000 τῆς εταιρίας, τὰς ὁποίας αὐτοὶ ἔλαβον, λόγῳ τοῦ ὅτι, συστηθείσης ἑταιρίας μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῶν εἰρημένων τριῶν συνεταίρων του κατὰ τὸ 1841 περὶ ἐνοικιάσεως τῶν προκειμένων προσόδων, καθ' ἣν αὐτὸς ἐφάνη ὡς ἐνοικιαστής, οἱ δὲ λοιποὶ ὡς ἐγγυηταὶ καὶ συνεταῖροι, καὶ ἀναδεχθέντες οὗτοι τὴν ἐντολὴν τῆς εἰσπράξεως τῶν εἰρημένων καθυστερουσῶν προσόδων, ἐνήργησαν μὲ δόλον πρὸς αὐτὸν ἢ μὴ μεγάλην ἀμέλειαν, ὥστε εἶναι ὑπόχρεοι νὰ δώσωσιν ὁλόκληρον τὸ ποσόν. Κατὰ δὲ τὴν διάρκειαν τῆς πρώτης ἐκείνης δίκης, ὁ ἐφεσίβλητος ἐσυμβιβάσθη μετὰ τῶν ῥηθέντων Τουφεξῆ καὶ Πατύχα καὶ ἐγένετο ἐξόφλησις διὰ τοῦ συμβιβασμοῦ τούτου οὐχὶ ἐν μέρει, κατὰ τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦ ἐφεσιβλήτου, ἀλλ' ὅλων τῶν ἀμοιβαίων μεταξὺ αὐτοῦ καὶ ἐκείνων ἀπαιτήσεων τῶν προερχομένων ἐκ τῆς προκειμένης ἐνοικιάσεως μὲ τὴν ὑποχρέωσιν τοῦ νὰ πληρώσῃ ὁ τότε ἐνάγων Σοροκιάδης πρὸς τοὺς ἐναγομένους πρὸς ἀπόσβεσιν τῶν ἀπαιτήσεων τούτων δραχ. 180 καὶ οὐχὶ τοῦ νὰ λάβῃ τι ἀπ' αὐτούς, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν πρακτικῶν τῆς συνεδριάσεως τῶν ἐνταῦθα Πρωτοδικῶν τὴν 16 Ἰουλίου 1847.

Ἐπειδὴ ναὶ μὲν ὁ συμβιβασμὸς ἐν γένει ὡς τοιοῦτος δὲν βοηθεῖ τὸν μὴ μετασχόντα αὐτοῦ εἰς ὁλόκληρον ὑπόχρεων, ὡς ἐξάγεται ἀπὸ τὸν νόμ. 1 Κ. (2, 4) διότι τοῦτο διατάττει ὁ εἰρημένος νόμος διὰ τοὺς συνεπιτρόπους, ὄντας καὶ αὐτοὺς εἰς ὁλόκληρον ὑποχρέους ἰδίως ἕνεκα ἀπιστίας, ἀλλὰ κατὰ τὸν νόμον 60 § 2 Πδ. (17, 1) καὶ τὸν νόμον 28 Κώδ. (8, 41) ἀπαλλάττεται ὁ εἰς ὁλόκληρον ὑπόχρεως, ὅταν ὁ δανειστὴς ἱκανοποιηθῇ ἐντελῶς ὑπὸ ἑτέρου εἰς ὁλόκληρον ὑποχρέου (ὅρα καὶ Παπαρ. Ἐνοχ. δ κ. τ. 1 σ. 38, ἀνωτ. σ. 44)· ἐνταῦθα δὲ ἐκ τῆς πράξεως τοῦ συμβιβασμοῦ συνάγεται ὅτι ὁ Σοροκιάδης δανειστὴς ἱκανοποιήθη ἐντελῶς ὑπὸ τῶν ἑτέρων δύω εἰς ἀκέραιον ὑποχρέων Τουφεξῆ καὶ Πατύχα διὰ συμψηφισμοῦ τῆς προκειμένης ἀπαιτήσεώς του πρὸς τὰς κατ' αὐτοῦ ἀπαιτήσεις τῶν εἰρημένων ὡς εἰς ἀκέραιον ὀφειλετῶν, αἵτινες ἦσαν ἀνωτέρας ἀξίας τῆς ἰδικῆς του, καθόσον μάλιστα ὑπεχρεώθη νὰ προσθέσῃ πρὸς ἐξόφλησιν ἐκείνων μετρητὰς δραχ. 180, καθόσος ἡ ἀπόσβεσις τῶν ἀπαιτήσεων τῶν ὀφειλετῶν του κατ' αὐτοῦ, ἀνωτέρων οὐσῶν περιεποίησεν εἰς αὐτὸν τὸ ὀφειλόμενον αὐτῷ.

Ἐπειδὴ ἑπομένως ἡ διὰ συμψηφισμοῦ ἱκανοποίησις τῆς ὁλο-

σχεροῦς ἀπαιτήσεως τοῦ ἐφεσιβλήτου δανειστοῦ, γενομένη ἤδη, δὲν ἀπαλλάσσει μόνον τὸν Πατύχαν καὶ τὸν Τουφεξῆν, ἀλλὰ καὶ τὸν ἕτερον εἰς ἀκέραιον ὑπόχρεων Τσίγκρην κατὰ τοὺς εἰρημένους νόμους· Καὶ διὰ τοῦτο τὸ ἐμποροδικεῖον οὐκ ὀρθῶς παραδεχθὲν διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 625 ἐκκληθείσης ἀποφάσεώς του ὡς βάσιμον τὴν τοῦ ἀπαραδέκτου τῆς ἀγωγῆς ἔνστασιν τοῦ Τουφεξῆ καὶ τοῦ Πατύχα, ἀπέῤῥιψε τὴν αὐτὴν ἔνστασιν τοῦ ἐκκαλοῦντος Τσίγκρη, ἐνῷ ὤφειλε καὶ ταύτην νὰ παραδεχθῇ εἰς βάσιμον, ἀποῤῥίπτον καὶ τὴν κατὰ τούτου ἀγωγὴν τοῦ ἐφεσιβλήτου ὡς ἀπαράδεκτον διὰ τὸν λόγον τῆς ἐντελοῦς ἱκανοποιήσεώς του.

§ 120³. Κατὰ τὸν νόμον 60 § 2 (17, 1) καὶ Βασιλ. (14, 1) 60, ἕκαστος τῶν πλειόνων ἐντολοδόχων εἰς ὁλόκληρον ἐνέχεται· ὅθεν ἕκαστον τῶν μελῶν τῆς ἐπὶ τῆς οἰκονομίας ἐπιτροπῆς ἐνέχεται δι' ὅλας τὰς ἐλλείψεις τοῦ νομισματοκοπείου, καὶ ἂν ὅλα ἐνετάχθησαν νὰ ἐπαγρυπνῶσιν εἰς αὐτό· ἡ ὑπὸ τοῦ ἐλεγκτικοῦ δὲ συνεδρίου ἀπαλλαγή των δὲν ἐπηρεάζει τὸ τῆς ἐναγωγῆς δικαίωμα τοῦ θεωρηθέντος ὑπευθύνου, ὅστις ὅμως πρέπει νὰ κάμῃ τὴν ἀναγωγήν του ἐνώπιον τῶν πολιτικῶν δικαστηρίων (1). — Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 136 τοῦ 1857.

§ 120⁴. Περὶ τῆς actio de in rem verso, ἴδε ἀνωτ. § 12 ἐπ. 16² καὶ Εὑρετ. τόμ. 5 σελ. 561 ἐπ.

Ἀντικείμενα, ἐφ' ὧν συγχωρεῖται, ἢ οὔ, σύναψις συμβάσεως (2).

§ 121. Ὁ συνεννοηθεὶς μετὰ τοῦ ὑπερθεματιστοῦ ἵνα μειώσωσι τὸν εἴς τινα πλειστηριασμὸν συναγωνισμὸν δὲν ἔχει δικαίωμα ἀποζημιώσεώς κατὰ τοῦ ὑπερθεματιστοῦ. Ἴδε ἀπ. 14094 ἐφ. Ἀθ. ἣν ἐν λέξ. Πώλησις § 861.

§ 121². Τὰ νεκροταφεῖα ὑπόκεινται εἰς συναλλαγήν; Ναί, ὡς δημοτικὴ περιουσία κατὰ τὰ ἄρθρα 2 καὶ 7 τοῦ ἀπὸ 28 Μαρτίου 1834 διατ. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 145 τοῦ 1851 ἐν λ. Νεκροταφεῖα (εἰς τὸ ἐκδοθησ. Παράρτημα). Δι' αὐτῆς κυρ. ἡ 11505 ἐφ. Ἀθ.

§ 122. Εἶναι ἄκυρος ἡ συμφωνία περὶ τῆς ἀπὸ κοινοῦ ἀγορᾶς

---

(1) Ἀναγωγῆς δικαίωμα; Μολ. § 1171.
(2) Ἐπιδεκτικὰ πωλήσεως ποῖα; — Ἴδε τὴν λέξ. Πώλησις § 10 ἐπ. 20· 325 ἐπ.

φόρων; (1). Όχι. Η άπ. 14917 τοῦ 1857 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφετῶν φέρει.

Ἀπόφ. Ἐπειδὴ ἡ περὶ ἀπαραδέκτου ἔνστασις τοῦ ἐκκαλοῦντος κατὰ τῆς ἀγωγῆς, ὡς στηριζομένης δῆθεν εἰς πρᾶξιν κολάσιμον, εἶναι μὴ βάσιμος, διότι προφανῶς ἡ ἀγωγὴ στηρίζεται εἰς συμφωνίαν μεταξὺ τῶν διαδίκων περὶ τῆς ἀπὸ κοινοῦ ἐνοικιάσεως τῶν φόρων, καὶ ἡ συμφωνία των αὕτη ἀπεδείχθη ἐκ τῆς διεξαχθείσης ἀποδείξεως. Ἐκ τοῦ ὅτι δέ τινες τῶν ἐξετασθέντων μαρτύρων καταθέτουν, ὅτι ἡ συμφωνία αὕτη συνέστη μεταξὺ τῶν διαδίκων κατὰ τὴν ὥραν τῆς δημοπρασίας, καίτοι πρότερον ἑκατέρου τούτων πλειοδοτοῦντος, δὲν παράγεται ἀκυρότης τὶς κατὰ τῆς συμφωνίας, διότι οὐδεὶς νόμος ἀπαγορεύει καὶ τὴν ἁπλῆν ταύτην συμφωνίαν μεταξὺ τῶν διαδίκων περὶ τῆς ἑταιρικῆς ἐνοικιάσεως.

§ 123 Δὲν ἀπαγορεύεται ἡ ἀναδοχὴ τῆς φροντίδος πρὸς διεκδίκησιν ἀλλοτρίων δικαίων ἐπὶ ἀμοιβῇ. Μάλιστα τοιαύτην φροντίδα δύναται ν' ἀναλάβῃ ἄλλος παρὰ τὸν δικηγόρον, ὁμόδικον ἢ συγγενῆ.— Ἀπ. ἐφ. Ν. 755 τοῦ 1855, φέρουσα.

Ἀπόφ. Ἐπειδὴ συμφωνία τοιαύτη συνεστῶσα, ὡς καὶ ἐν τῇ προσημειωθείσῃ ἀποφάσει τοῦ δικαστηρίου τούτου εἴρηται, συνάλλαγμα ἀνώνυμον τὸ πράττειν ἵνα παρέξῃ, ἡ δὲ τῆς παροχῆς ὑποχρέωσις, ἐξαρτωμένη ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἐκ τῆς ἐνδεχομένης ἐκβάσεως τῆς πράξεως, καθιστᾷ τὸ συνάλλαγμα τυχηρὸν, συνάλλαγμα δὲ τοιοῦτον εἰς οὐδεμίαν ἀπαγορευτικὴν τοῦ νόμου διάταξιν ἀντίκειται, οἱ δὲ νόμοι 53 Π. (2, 14) καὶ 6 § 7 τ. (17, 1) οὓς οἱ Γιαννόπουλοι ἐπικαλοῦνται εἰς ὑποστήριξιν τῆς ὑπ' αὐτῶν προτεινομένης ἀκυρότητος τοῦ συναλλάγματος, οὐδόλως συνᾴδουσι τῇ ἀξιώσει αὐτῶν, οὐδ' ἔχει ἡ προκειμένη συμφωνία χαρακτῆρα ἐργολαβίας δίκης, ὡς ἐσφαλμένως ἐξέλαβε τὸ δικάσαν Πρωτοδικεῖον. (Νομ. σ. 6054).

§ 124. Περὶ αἰγιαλῶν. Ἴδε ἀπ. πολ. Ἀρ. Πάγου 92 τοῦ 1856 ἐν λ. Κτήματα (εἰς τὸ δημοσ. Παράρτ.).

---

(1) Ἴδε λέξ. Φόροι.

Περὶ αἰτίας (1).

Καλλ. γ' § 47, 157, 167 ἐπ. ἀνωτ. § 191; Ζαχ. γ. κ. § 345.— Παπ. τ. 1 σ. 187 ἐπ,

§ 130. Κατὰ τὸν Γαλλ. Κώδ. ἄρθρ. 1131, ἡ ἄνευ *αἰτίας* ἐνοχὴ οὐδὲν ἰσχύει· δὲν εἶναι ἄκυρος ἐντούτοις ἡ ὑπόσχεσις, ἐν ᾗ ῥητῶς δὲν ἐκφράζεται ἡ αἰτία (ἄρθρ. 1132), μόνη δὲ διαφορὰ ὑπάρχει, ὅτι κατὰ τὴν τελευταίαν περίπτωσιν ἀπόκειται εἰς τὸν δανειστὴν ν' ἀποδείξῃ τὴν ὕπαρξιν τῆς αἰτίας. Καθ' ὑπόθεσιν ἔγγραφον φέρον, *ὁμολογῶ ὅτι σὲ ὀφείλω δραχ. χιλίας*, εἶναι πλῆρες, ὥστε ὁ ὀφειλέτης πρέπει ν' ἀποδείξῃ ὅτι δὲν ὑπάρχει χρέος, διὰ ν' ἀπαλλαχθῇ· ἂν ὅμως φέρῃ *σὲ ὑπόσχομαι δραχ. χιλίας*, πρέπει ν' ἀποδείξῃ ὁ δανειστὴς, διὰ νὰ ἐκβιάσῃ τὴν ἐκτέλεσιν. (πατωτ. § 138).

Ἀνεξαρτήτως τοῦ ζητήματος τῆς ἀποδείξεως εἴμεθα σύμφωνοι, ὅτι ἐνοχὴ ἄνευ αἰτίας δὲν ἰσχύει, ἀλλ' ὑπὸ τὸ ἀξίωμα τοῦτο ἐννοοῦμεν ὑπόσχεσιν μὴ ἀποτελοῦσαν συνάλλαγμα τί. Ἐπὶ τῶν ἐξ ἀδικήματος ἐνοχῶν, ἢ τῶν οἱονεὶ ἐξ ἀδικήματος, οὐδεμίαν ἔχει ἔννοιαν.τὸ ἀξίωμα, μὴ ὀφειλομένης ἀποζημιώσεως ἄνευ ὑπαιτίου βλάβης. Ἅμα ὅμως ὁρίσωμεν τὴν δωρεὰν, θέλομεν πληροφορηθῇ, ὅτι ξηρὰ ὑπόσχεσις περὶ τοῦ δοῦναι δὲν εἶναι δωρεὰ, χωρὶς νὰ ἐξάγεται ὁ σκοπὸς τῆς ἀπαλλοτριώσεως. Πρβ. Καλ. γ' § 47.

§ 131. Κατὰ τὸ Ῥωμ. δίκαιον συστατικὸν ἀναγκαῖον πάσης ἐνοχῆς δὲν εἶναι ἡ *αἰτία* κατὰ τὴν ἔννοιαν, τὴν ὁποίαν τὸ Γαλλικὸν δίκαιον ἀποδίδει εἰς τὰς λέξεις cause d'obligation. Ὁ δὲ νόμος 7 § 4 τῶν Πανδ. de pactis δὲν ἐννοεῖ τοιαύτην αἰτίαν τῆς συστάσεως τῆς συμβάσεως, ἀλλὰ μίαν τῶν τεσσάρων πολιτικῶν αἰτιῶν (causes civiles), αἱ ὁποῖαι δίδουν ἰσχὺν εἰς τὰ συναλλάγματα, καὶ αἱ ὁποῖαι συνίστανται εἰς τὴν συναίνεσιν τῶν μερῶν (consensu), εἰς πραγματικήν τινὰ ἐνέργειαν (re), εἰς ἐκφράσεις τυπικὰς (verbis) καὶ εἰς ἔγγραφον τύπον (litteris)· π. χ. ὁμολογεῖ τις ὅτι ὑπῆρξε συνεννόησις καὶ συνθήκη ῥητὴ νὰ δώσῃ εἰς τὸν ἀντίδικόν του μετοχὴν εἰς τὴν προμήθειαν τοῦ στόλου, τὴν ὁποίαν

---

(1) Ἀπαίτησις πράγματος ἐπ' αἰσχρῷ διδομένου.—Ποία αἰσχρὰ αἰτία; Σύμπτωσις ἀκυρότητος ἐκ μέρους τοῦ δίδοντος καὶ λαμβάνοντος. — Ἂν δοθῇ; Δωροδοκία. Δήμευσις. Ἴδε Καλλ. τ. γ'. § 167 ἐπ. Μολιτ. § 874 ἐπ. — Πρλ. καὶ Ῥάλλ. ἐμπ. δ. § 134, 500, 515.

ἐκεῖνος ἀνεδέχθη εἰς ὄνομά του, καὶ ὅτι ἀντ' αὐτῆς ἀπεφάσισε νὰ παραχωρήσῃ κατ' ἀποκοπὴν κέρδος 7 τοῖς 0/0 ἐπὶ τοῦ ποσοῦ τῆς προμηθείας; Δὲν δύναται πλέον νὰ προσβάλῃ τὴν ὁμολογίαν του, ἰσχυριζόμενος προσέτι ὅτι εἰς τὴν συμφωνίαν λείπει ἡ αἰτία. Ἀπ. 802 τῆς 8 Ἰουλίου 1838 ἐφ. Ἀθ.

§ 132. Ὑπάρχει ἡ αἰτία εἰς τὸ συνάλλαγμα, ὅταν αὐτὸ φέρῃ χρεωστῶ δρ. . . . ἃς θέλω πληρώσει κτλ. Απόφ. ἐφ. Ἀθ. 9648 τοῦ 1852.

§ 133. Ἡ φράσις *ὑπόσχομαι νὰ ἐπιστρέψω τὰς ὁποίας ὀφείλω δραχ.* περιέχει τὴν αἰτίαν τῆς ὑποχρεώσεως, ἥτις εἶναι τὸ δάνειον.— Ἀπ. ἐφ. Ναυπλ. 341 τοῦ 1847 ἐν Νομικ. σ. 4897, ἥτις ἐκυρώθη ὑπὸ τοῦ Ἀρ. Π. διὰ τῆς ἐπ.

§ 135. Ἔγγραφον διαλαμβάνον *χρεωστῶ καὶ ὑπόσχομαι νὰ ἐπιστρέψω* θεωρεῖται ὡς περιέχον αἰτίαν; Τὸ δικαστήριον τῆς οὐσίας παρεδέχθη ὅτι ἡ ἔκφρασις αὕτη ἀποδεικνύει ὅτι ὁ ἐναγόμενος ἐδανείσθη τὸ ποσὸν, τὸ δὲ τετελεσμένον δάνειον ὡρισμένης χρηματικῆς ποσότητος συνίσταται εἰς τὴν δόσιν καὶ ἀρίθμησιν αὐτοῦ Π. 2 (12, 1) Βασ. (23, 1) 2· εἰς τὴν ἑρμηνείαν δὲ ταύτην ὁ Ἄρ. Πάγος ἐπεμβαίνει. — Ἀπ. πολ. Ἀρ. Πάγου 30 τοῦ 1850, κυρ. τὰς 341 τοῦ 1847 (ἀν. § 133). — 76 τοῦ 1848 — καὶ 435 τοῦ 1849 ἀποφ. ἐφ. Ν.

§ 136. Εἶναι ἄκυρος ἡ συναλλαγματικὴ ἡ μὴ διαλαμβάνουσα τὴν αἰτίαν ἢ ἡ περιέχουσα ψευδῆ αἰτίαν; Ἴδε τὴν λέξ. Συναναλλαγματικαί, ἔνθα καὶ ἡ 7399 ἐφ. Ἀθ.

Τί δὲ ὡς πρὸς τὰ εἰς διαταγὴν γραμμάτια; Καὶ ταῦτα πρέπει νὰ φανερώνωσι τὸ ληφθὲν ἀντίτιμον (188 ἐμπ. ν.)· ὥστε, ἐνόσῳ δὲν ἀποδεικνύει ὁ ὑπὲρ οὗ ἐξεδόθησαν, τὴν ὕπαρξιν αἰτίας ἀληθοῦς καὶ νομίμου, ὑπάρχει τεκμήριον ὅτι αἰτία νόμιμος δὲν ὑπάρχει. Ἀπ. ἐφ. Αθ. 15051 ἐν λ. Συναλλαγματικαί.

§ 136². Ἐὰν ἡ φαινομένη αἰτία πρὸς σύστασιν συναλλάγματός τινος, ἡ ἐκπεφρασμένη εἰς τὸ περὶ αὐτοῦ ἔγγραφον, δὲν εἶναι ἀληθής, ἡ δὲ ἀληθὴς αὐτοῦ αἰτία εἶναι νόμιμος καὶ θεμιτὴ, δὲν ἀκυροῦται τὸ τοιοῦτον συνάλλαγμα. Πρέπει δὲ μόνον τότε ἡ ἐκ τῆς ἀληθοῦς αἰτίας ὑποχρέωσις νὰ κρίνεται κατὰ τοὺς περὶ αὐτῆς κανόνας τοῦ δικαίου. — Ἀπ. ἐφ. Ναυπλ. 345 τοῦ 1843 ἐν Νομ. σ. 3409, ἐξ ἧς προκύπτει ὅτι ὁ ὁ ἐνάγων Β ἐξέδωκε γραμμάτιον εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ ἐναγομένου δὲν ἐξεδόθη (ὡς ἰσχυρίσθη ὁ ἐνάγων) ἀληθῶς διαληφθὲν εἰς μετρητὰ, (ἀντίτιμον τοῦ ἐν αὐτῷ

ποσοῦ, ὡς αὐτὸ διαλαμβάνει), ἀλλὰ δι' ἄλλην αἰτίαν, ἤγουν διότι ὁ ἐναγόμενος ἀνεδέχθη νὰ μεσολαβήσῃ ὥστε νὰ συμβιβάσῃ, διὰ τοῦ ἀπαρτίζοντος τὸ ἀντίτιμον τοῦ γραμματίου, διαφορὰν τινὰ, ὑπάρχουσαν μεταξὺ ἄλλων, τοῦ Γ καὶ Δ, δι' ἧς ὁ μὲν Γ ἀπῄτει ποσόν τι ἀπὸ τὸν ἕτερον, τὸν Δ, ᾧ συμμεθέξαντα εἰς ναυταπάτην τινά, καὶ εἰς ἣν διαφορὰν εἶχε συμφέρον καὶ ὁ ἐνάγων Β, ὡς περιπεπλεγμένον εἰς συμμετοχὴν μετὰ τοῦ Δ.

§ 137. Ὅταν τις ἀνεδέχθη τὴν πλήρωμὴν χρέους τινὸς εἴτε ἕνεκα συνομολογηθείσης αἰτίας, εἴτε συνεπείᾳ πράξεώς τινος, ἣν ὁ ἀρχικὸς ὀφειλέτης ἢ ἄλλος τις ὑπεχρεώθη νὰ ἐνεργήσῃ, ἡ δὲ αἰτία ἢ ἡ πρᾶξις αὕτη δὲν λάβωσι χώραν, ἐνέχεται; Ὄχι.

Ἱστορικόν.— Ὁ Κ, ἐκθέσας ἐν τῇ ἀγωγῇ του ὅτι ὁ Φ δι' ἰδιαιτέρου ὁμολόγου ἀνέλαβε νὰ πληρώσῃ δραχ. 360 ἐκ τοῦ χρέους τοῦ πενθεροῦ του Α, οὗτινος τὰ κτήματα ἀπεφάσισεν ὁ Φ ν' ἀγοράσῃ, ἐζήτησε τὴν καταδίκην τούτου· το πρωτοδικεῖον ἀπέρριψε τὴν ἀγωγὴν ἐπὶ λόγῳ, ὅτι ἡ ἀγοραπωλησία τῶν κτημάτων τοῦ Α, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ὁποίας ὁ ἐναγόμενος ἀνεδέχθη τὸ χρέος, δὲν ἐπραγματοποιήθη, κατὰ δὲ τὸν νόμον 48 (12, 1) Π. καὶ τοὺς νόμους 1, 2 Π. (16, 7), ὅταν τις ἀνεδέχθη τὴν πλήρωμὴν χρέους τινὸς ἕνεκα αἰτίας, εἴτε συνεπείᾳ πράξεως ἣν ὁ ἀρχικὸς ὀφειλέτης ἢ ἄλλος τις ὑπεχρεώθη νὰ ἐνεργήσῃ, ἡ δὲ αἰτία ἢ ἡ πρᾶξις αὕτη δὲν λάβωσι χώραν, δὲν ἐνέχεται.— Κατὰ τῆς ἀποφάσεως ἐζητήθη ἀναίρεσις ἐπὶ λόγῳ ὅτι ἐγένετο, διὰ τῆς ὑποσχέσεως ἐκείνης, ἀντικατάστασις νέου ὀφειλέτου.— Ἡ αἴτησις ὅμως ἀπερρίφθη, διότι ἡ ὑπόσχεσις τῆς πληρωμῆς ἐγένετο ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς ἀγοραπωλησίας ὅστις δὲν ἐξεπληρώθη Ἀπ. πολ. ἀρ. Π. 238 τοῦ 1854.

§ 138. Τίς ἀποδεικνύει τὴν ὕπαρξιν τῆς *αἰτίας*, ὅταν αὕτη δὲν προκύπτῃ ἐκ τῆς φύσεως τῆς συμβάσεως αὐτῆς, ἢ ἐκ τοῦ περὶ αὐτῆς ἐγγράφου;

Ὑπαρχούσης ἐγγράφου ἐπερωτήσεως, μὴ δηλούσης πῶς τὴν αἰτίαν τῆς ὀφειλῆς, βαρεῖται ὁ δανειστὴς μὲ τὴν ἀπόδειξιν, ἐν ᾧ ἡ ἐν τῷ ἐγγράφῳ δήλωσις τῆς αἰτίας ἀποτελεῖ ὁμολογίαν ὑποχρεωτικὴν διὰ τὸν ὀφειλέτην, ἣν οὗτος ὅμως δύναται, διὰ τῶν νομίμων μέσων, νὰ πολεμήσῃ. Πρλ. Καλλ. γ' § 165. Ζαχ. § 345 σημ. 5. ἀνωτ. § 130

Ἀλλ' ὅμως ἄλλως ἀπεφήναν οἱ ἐν Ναυπλ. ἐφέται.— Κατ' αὐτὰς συμφωνία, μὴ ἔχουσα ἐκπεφρασμένην τὴν αἰτίαν, εἶναι ἰσχυρὰ, καθότι ὑποτίθεται ὅτι πᾶν συνάλλαγμα ἐμπεριέχει τὴν αἰ-

τίαν ἢ τὸν λόγον, δι' ὃν ἐγένετο. Γραμμάτιον λοιπὸν μὴ ἐκφράζον τὴν αἰτίαν, δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ἄκυρον πρὶν ἢ ἀποδείξῃ ὁ ἐκδότης ὅτι δὲν περιέχει τῷ ὄντι αἰτίαν, ἢ ὅτι ἡ αἰτία αὕτη εἶναι ἀθέμιτος. Ἀπ. ἐφ. Ναυπλ. 355 τοῦ 1843 ἐν Νομικ. σελ. 3433, ἣν ὅρα ἐν λ. Ἀχρεώστητον σ. 251.

§ 139. Ὁ ὀφειλέτης δύναται, καίτοι ἀναγνωρίζων τὴν ἐν τῷ χρεωστικῷ ἐγγράφῳ ὑπογραφήν του, νὰ προσβάλῃ κατ' οὐσίαν τὸ ἔγγραφον, διατεινόμενος ὅτι δὲν ἐξεπληρώθη ἡ αἰτία, δι' ἣν ἐξεδόθη; Ναί· τὸ ἄρθρ. 438 τῆς πολ. δικ. (1) δὲν ἐφαρμόζεται ἐνταῦθα, διότι αὐτὸ ὑποθέτει συμβόλαιον τέλειον, καὶ μὴ προσβαλλόμενον κατ' οὐσίαν. Ἀπ. ἐφ. Ναυπλ. 355 τοῦ 1843 ἐν Νομικ. σ. 3433, ἣν ἐν Κύρ. λ. Ἀχρεώστητον.

§ 140. Ἡ ἐν τῷ συμβολαίῳ μνημονευομένη ψευδὴς αἰτία, ἐὰν ἡ ἀληθὴς δὲν ἀντίκηται εἰς τὸν νόμον, καθιστᾷ ἄκυρον τὸ συνάλλαγμα; Ὄχι (2).

Απόφ. Ἐπειδὴ ὁ πληρεξούσιος τοῦ ἐκκαλοῦντος ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τούτου διὰ τῶν ἐγγράφων προτάσεών του ὡμολόγησε μέν, ὅτι ὁ ἐντολεύς του δὲν ἠρίθμησε χρήματα εἰς τὸν ἐφεσίβλητον, ἀλλ' ὅτι κατ' ἐντολὴν τούτου ἐδαπάνησε τὰς δρ. 958 διὰ νόμιμα ἔξοδα εἰς τὴν ἐκλογὴν του ὡς δημάρχου, ὅστις ἀνεγνώρισε καὶ τὴν δαπάνην καὶ τὴν ἀρίθμησιν διὰ τοῦ προμνησθέντος ὁμολόγου, ἡ δὲ ὁμολογία αὕτη τοῦ ἐκκαλοῦντος, λαμβανομένη ἀδιαιρέτως κατα τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρ. 264 τῆς πολιτ.

---

(1) Πρλ. τὰς λέξ. Ἔγγραφα καὶ ὑπομνήματα.

(2) Διὰ τῆς 4825 ἀποφάσεως ἀποφαίνεται τὸ δικαστ. ἐφ. Ἀθ. ὅτι ἂν καὶ ἡ χρεωστικὴ ὁμολογία προέρχηται ἐκ λογαριασμοῦ ληψοδοσίας, καὶ ὄχι ἀπὸ ἄμεσον ὀφειλήν, εἶναι ἀνυπόστατος ὁ λόγος ὅτι ἡ ὁμολογία δὲν ὑποχρεοῖ τὸν ἐναγόμενον ὡς μὴ ἐκφράζουσα τὴν ἀληθῆ αἰτίαν, ὑπαρχούσης ἄλλης αἰτίας ἀληθοῦς (ἤγουν τοῦ χρέους τοῦ κληρονομηθέντος), τὸ ὁποῖον ἀνεδέχθη διὰ τῆς ἐκδόσεως τῆς ἰδιογράφου ταύτης ὁμολογίας, δι' ἧς ἀναλαμβάνει τὴν ὑποθήκην τῆς ἐξοφλήσεως, ἂν καὶ ὑπὸ τὴν ψευδῆ αἰτίαν πραγματικοῦ δανείου· καθότι ἡ ψευδὴς αἰτία δὲν βλάπτει, ὅταν τὸ χρέος ἔχῃ ἀληθῆ αἰτίαν θεμιτήν.

Ὥστε διὰ τῆς ἀποφάσεως αὐτῆς καθιέρωσε τὸ δικαστήριον τὴν ἀρχὴν ὅτι ἡ ψευδὴς αἰτία ὁμολόγου τινὸς δὲν βλάπτει, ὅταν τὸ χρέος ἔχῃ ἀληθῆ καὶ θεμιτὴν αἰτίαν. Κύρ. τ. 5 σ. 287.

δικονομίας, δὲν δύναται νὰ ἐπιφέρῃ τὴν ἀκύρωσιν τοῦ προμνησθέντος ὁμολόγου, καθότι τὸ συμβόλαιον δὲν εἶναι ἄκυρον ἐὰν δὲν ἀναφέρεται ἐν αὐτῷ ἡ αἰτία τῆς ὑποχρεώσεως, ἢ ἐὰν, ἀντὶ τῆς ἀληθοῦς αἰτίας, ἀναφέρεται ἄλλη, ὅταν ἡ μὴ ἀναφερομένη δὲν εἶναι παράνομος, ἐναντίον τῶν χρηστῶν ἠθῶν καὶ τῆς δημοσίας τάξεως· τεμ. 72 § 6, 2 ff. (35, 1)—τεμ. 4 ff. fid. inst.—διάτ. 17 καὶ 21. Κώδ. de pactis·—ἐκτὸς δὲ τούτου, κατὰ τὴν εἰρημένην ὁμολογίαν, ὁ ἐφεσίβλητος ἀναγνωρίσας τὰ διὰ τὴν ὁμολογίαν του γενόμενα ἔξοδα καὶ παραδεχθεὶς αὐτὰ ὡς χρέος του, ἐδύνατο νομίμως νὰ ἐκδώσῃ ὑπὲρ τοῦ ἐκκαλοῦντος τὸ προμνησθὲν ὁμόλογον, καὶ ν' ἀναφέρῃ ἐν αὐτῷ ὡς αἰτίαν τοῦ χρέους τὸ δάνειον, καθότι, μετὰ τὴν θεώρησιν καὶ παραδοχὴν τῶν γενομένων ἐξόδων, ἡ ὀφειλὴ, συναινέσει τῶν συμβαλλομένων, μετετράπη εἰς δάνειον. Ἀπόφ. 819 τοῦ 1819 τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφ. (Νομ. σελ. 5259).

§ 141. Νόμιμος περὶ διατροφῆς αἰτία. Ἴδε ἀπ. 5435 τοῦ 1849 ἐφ. Ἀθ. ἐν λ. Διατροφή.

§ 142. Ἠθικὴ ὑποχρέωσις, ὡς ἡ φιλοστοργία, θεωρεῖται ὡς νόμιμος αἰτία πρὸς σύστασιν συναλλάγματος, καὶ δίδουσα κῦρος εἰς αὐτό; ὅρα τὴν ὑπ' ἀριθ. 64 τοῦ 1843 ἀπόφ. τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφ. ἐν λέξ. Δωρεὰ σ. 323.

§ 145. Ἡ ἀπόδειξις περὶ τῆς αἰτίας χρέους τινὸς πρέπει νὰ ἦναι ὡρισμένη. Ἴδε τὴν 135 τοῦ 1851 ἀπ. Ἀρ. Π.

§ 146. Ἴδε ἀπόφ. 4570 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ. πότε ὁ συμβιβασμὸς θεωρεῖται ἄνευ αἰτίας;

§ 160. Τὸ μετὰ τὸ πέρας τῆς διὰ πλειστηριασμοῦ ἐνοικιάσεως συνάλλαγμα περὶ ὑπενοικιάσεως καλύπτει αἰσχρὰν αἰτίαν; ἢ ἔχει ἐπιρρο'ν τινα εἰς τὸν συναγωνισμόν; (1). Ἴδε ἀπ. ἐφ. Ν. 81 τοῦ 1857 (Νομ. σ. 6232) ἐν λ. Μίσθωσις.

§ 161. Συμφωνία ἀθέμιτος (οἷον ἂν δήμαρχος συμμετέσχεν εἰς φορολογίαν) : δίδει ἀφορμὴν εἰς ἀγωγήν; Ἴδε τὴν λ. Φορολογία. Πρλ. δὲ καὶ τὴν λ. Συναγωνισμός.

§ 162. Ὁσάκις αἰσχρὰ αἰτία, ἥτις ἐχρησίμευσεν ὡς βάσις συναλλάγματός τινος, ἀναφέρεται εἰς ἀμφοτέρους τοὺς συναλλαξαμένους, δὲν δύναται ὁ διὰ τοῦ τοιούτου συναλλάγματος ὑπο-

(1) Πρλ. τὴν λέξ. Συναγωνισμός.

χρεωθεὶς νὰ ὑποχρεωθῇ εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς ὠφειλῆς του. Ὅταν λοιπὸν γυνή τις συνήνεσεν εἰς τὸν τοῦ διαζυγίου λόγον διὰ νὰ λάβῃ χρηματικόν τι ποσόν, δὲν ἔχει ἀγωγὴν πρὸς ἀπάντησιν τοῦ ποσοῦ αὐτοῦ (1). Νομ. 5 Κωδ. (4, 7). Ἀπόφ. 5453 τῆς 19 Δεκεβρ. 1849 ἐφ. Ἀθ ἣν εἰς Κόρ. τ. 5 σ. 176.

ΣΗΜ. Τὸ αὐτὸ ζήτημα ἐπὶ τῆς αὐτῆς δίκης ἐξέτασεν ὁ Ἄρειος Πάγος ὡς ὁ ἑπ. §.

§ 163. Ἐὰν συμβόλαιόν τι ἔχῃ αἰσχρὰν αἰτίαν ἢ ἀντιβαίνῃ εἰς ἀπαγορευτικὸν νόμον, εἶναι ἀπ' ἀρχῆς ἄκυρον καὶ μὴ ὄν· ἐκ δὲ τοῦ μὴ ὄντος συμβολαίου δὲν δύναται νὰ παραχθῇ ἄλλο ἔγκυρον· ὥστε καὶ ἀντίδοσις δὲν χωρεῖ.— Ἄρα καὶ οἱ πρὸς ἀντίδοσιν παρασταθέντες δύνανται νὰ προτείνωσι τὴν ἀκυρότητα ταύτην.

Ἱστορικόν.— Ὁ Μ καὶ ὁ Γ, ἐκθέσαντες ἐν τῇ ἀγωγῇ των ὅτι συνετάχθη συμβόλαιον, δι' οὗ ὡμολόγησεν ὁ Κ ὅτι χρεωστεῖ τῇ πρώην συζύγῳ του ποσόν τι προερχόμενον ἐκ καθυστερημάτων μηνιαίων διατροφῆς, ἐν ᾧ ἐν πράγματι τὸ συμβόλαιον ἐγένετο πρὸς διευκόλυνσιν τῆς τοῦ γάμου διαλύσεως, καὶ ὅτι ἐν τούτοις ἀνεδέχθησαν οἱ ἐνάγοντες τὴν πληρωμήν, ἐζήτησαν τὴν ἀκύρωσιν τοῦ συμβολαίου κτλ. — Ἐπὶ τῆς δίκης ταύτης ἐξεδόθη ἡ 5453 ἀπόφασις τῶν ἐν Ἀθ. ἐφετῶν (ἣν ἀνωτ. § 162) καὶ ἡ τοῦ Ἀρ. Πάγου 256, ὡς καὶ ἡ τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφ. 256 τοῦ 1850, ἣν ἀνήρεσεν ὁ Ἀρ. Π. (ἀπ. πολ. 193 τοῦ 1850), διότι κατὰ τὸν νόμον 123 (45, 1) Π. καὶ τὴν διάτ. 5 (1, 14) Κώδ. ἐὰν συμβόλαιόν τι ἔχῃ αἰσχρὰν αἰτίαν ἢ ἀντιβαίνῃ εἰς ἀπαγορευτικὸν νόμον, εἶναι ἀπ' ἀρχῆς ἄκυρον καὶ μὴ ὄν, ἐκ δὲ τοῦ μὴ ὄντος συμβολαίου δὲν δύναται νὰ παραχθῇ ἄλλο ἔγκυρον· ὅθεν, ἀφοῦ οἱ ἐνάγοντες ἐπρότειναν ὅτι αἰτία τοῦ συμβολαίου δὲν εἶναι ἡ κατ' ἐπιφάνειαν φαινομένη, ἀλλ' ἡ διὰ τοῦ ἐν αὐτῷ ἀναφερομένου ποσοῦ ἀγορὰ τῆς συναινέσεως τῆς γυναικὸς πρὸς διάλυσιν τοῦ ἀπὸ τοῦ συζύγου της γάμου, ἀντὶ τοῦ ὁποίου (συζύγου) αὐτοὶ ἀνεδέχθησαν νὰ πληρώσωσι τὸ ποσόν, τὸ ἐφετεῖον οὐκ ὀρθῶς ἐσκέφθη ὅτι, δυνάμει τῶν περὶ ἀντιδόσεως νόμων, οἱ Μ καὶ Γ, καθὸ προσομολογηταί, δὲν ἔχουν δικαίωμα νὰ προτείνωσι τὴν ἀκυρότητα· ὅθεν ἐὰν τὸ συμβόλαιον στηρίζηται εἰς τὴν συμφωνίαν τῆς κατὰ συναίνεσιν διαλύσεως τοῦ γάμου, ἡ συμφωνία αὕτη, περιέχουσα αἰτίαν αἰσχρὰν, καὶ προσβάλλουσα τὴν ἠθικήν, τὴν τάξιν τῆς

(1) Πρλ. Καλλ. τ. γ'. § 167 ἐπ.— Μολιτ. § 871 ἐπ.

κοινωνίας καὶ τὴν ἡσυχίαν τῶν οἰκογενειῶν καὶ ἀντικειμένη εἰς τὸν νόμον, καθιστᾷ τὸ συμβόλαιον ἄκυρον καὶ μὴ ὂν ἑπομένως καὶ οἱ πρὸς αντίδοσιν παρασταθέντες δύνανται νὰ προτείνωσι τὴν ἀκυρότητα ταύτην, καθόσον καὶ ἂν θεωρηθῇ ὅτι οὗτοι ὡς δωρηταὶ, καθὸ προσομολογοῦντες, δὲν ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ προτείνωσιν ἔνστασιν κατὰ τῆς ἐνοχῆς τοῦ Κ, ἡ δωρεὰ ὅμως τούτων, ἀφορῶσα αἰσχρὰν αἰτίαν, εἶναι ἄκυρος, καὶ τὴν ἀκυρότητα δύνανται καὶ αὐτοὶ νὰ προτείνωσιν.

ΣΗΜ. Ἡ ἰδία ὑπόθεσις ἔμελλε νὰ παρέξῃ πράγματα εἰς τὴν δικαιοσύνην· καθότι, ὅταν ἐπρόκειτο νὰ τὴν δικάσῃ κατ' οὐσίαν ὁ Ἄρ. Πάγος, ἀνεφύη ἕτερον ζήτημα, ἤτοι ἀφοῦ, οἱ πρὸς ἀντίδοσιν παρασταθέντες εἶχαν διομολογήσει, ὅτι ἱκανοποιήθησαν παρὰ τοῦ συζύγου Κ ὅπερ σημαίνει, ὡς ὁ Ἄρ. Π. ἀπέφηνεν (ἀπ. 206 τοῦ 1850) ὅτι ἐπληρώθησαν τὸ ποσὸν (τεμ. 176 Π. (50, 16), ὃ ὑπεσχέθησαν νὰ πληρώσωσι τῇ συζύγῳ, ; εἶχον, τούτων οὕτως ἐχόντων, τὸ δικαίωμα νὰ ζητήσωσι τὴν ἀκύρωσιν τοῦ ἑτέρου συμβολαίου, δι' οὗ ἐγένετο ἡ πρὸς τὴν σύζυγον συνομολόγησις; Ὁ Ἄρ. Πάγος (ἀπ. 206 τοῦ 1850) ἐξεφράσθη οὕτως.

Απόφ. Ἐπειδὴ, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ ἀπὸ 30 Νοεμβρίου 1841 ὑπ' ἀριθ. 1450 ἐγγράφου, γενομένου ἐνώπιον τοῦ ἐν Μεσολογγίῳ συμβολαιογράφου Ἀθανασίου Παππᾶ Λουκᾶ, οἱ Ν. Μαγγινόπουλος καὶ Γ. Γουλιμῆς κατὰ τὰς ἐν τῷ ἐγγράφῳ τούτῳ συμβολαίῳ τεθείσας προθεσμίας ὑπόσχονται ὡς αὐτοφειλέται νὰ πληρώσουν εἰς τὴν Αἰκατερίνην Ι. Κίτσου 3,900 δραχμὰς, ὀφειλομένας πρὸς αὐτὴν ἀπὸ τὸν Γ. Γουλιμῆν διὰ διατροφήν της κλπ. διότι οὗτοι οἱ Ν. Μαγγινόπουλος καὶ Γ. Γουλιμῆς ἱκανοποιήθησαν παρὰ τοῦ Κ. Γουλιμῆ· ἡ δὲ λέξις αὕτη ἱκανοποιήθησαν, κατά τε τὴν νομικὴν αὐτῆς σημασίαν (Ν. 176 βιβλ. 50 τίτλ. 16 τῶν Πανδεκτῶν) καὶ εἰς τὴν κοινὴν ἔτι σημασίαν της δηλοῖ ὅτι οὗτοι ἐπληρώθησαν τὸ ποσὸν αὐτὸ ὑπὸ τοῦ Κ. Γουλιμῆ.

Ἐπειδὴ ἡ ὁμολογία αὕτη τῶν Ν. Μαγγινοπούλου καὶ Γ. Γουλιμῆ ὅτι ἐπληρώθησαν ὑπὸ τοῦ Κ. Γουλιμῆ τὸ ποσὸν τὸ ὁποῖον ὑπεσχέθησαν νὰ πληρώσουν εἰς τὴν Αἰκατερίνην Ι. Κίτσου, ἀποδεικνυομένη διὰ δημοσίου ἐγγράφου, κατὰ τὰ 265 καὶ 266 ἄρθ. τῆς πολ. δικονομίας θεωρεῖται πλήρης καὶ ἔχει ἰσχὺν ἀποδείξεως κατὰ τῶν ὁμολογησάντων, ἂν καὶ ἐξώδικος, καθότι ἡ Αἰκατερίνη Ι. Κίτσου ἐδέχθη αὐτὴν τὴν ὁμολογίαν δεχθεῖσα ἐνταυτῷ δυνάμει αὐτῆς, καὶ τὴν πρὸς ταύτην ὑπόσχεσίν των νὰ τὴν πληρώσουν αὐτοὶ τὸ ἐν τῷ συμβολαίῳ ποσὸν, τὸ ὁποῖον οὗτοι ἔλαβον παρὰ

τοῦ Κ. Γουλιμῆ. Ἡ δὲ ἁπλῆ ἄρνησις τῶν συμβαλλομένων Ν. Μαγγινοπούλου καὶ Γ. Γουλιμῆ ὅτι δὲν ἐπληρώθησαν παρὰ τοῦ Κ. Γουλιμῆ, δὲν ἐλαττόνει τὴν ἀποδεικτικὴν ἰσχὺν τῆς δι' ἐγγράφου ὁμολογίας των, ἥτις, καταστᾶσα, ὡς εἴρηται, τακτικὴ συμφωνία δὲν δύναται, κατὰ τὸ ἄρθρον 270 τῆς αὐτῆς δικονομίας, ν' ἀνακληθῇ ποτε, ἐκτὸς τῆς περιπτώσεως τοῦ 269 ἄρθρου ἀριθ. 1 τουτέστιν ὅταν προέρχηται ἐκ πραγματικῆς ἀπάτης, περὶ ἧς οὐδεὶς λόγος ἐγένετο·

Ἐπειδὴ τὸ μετὰ τὸ διαληφθὲν ὑπ' ἀριθ. 1450 συμβόλαιον, κατὰ τὴν ἰδίαν ἡμέραν ἐνώπιον τοῦ αὐτοῦ συμβολαιογράφου γενόμενον μεταξὺ τῶν Ν. Μαγγινοπούλου καὶ Γ. Γουλιμῆ ἀφ' ἑνὸς καὶ τοῦ Κ. Γουλιμῆ ἐνεργοῦντος δι ἑαυτὸν καὶ ὡς πληρεξουσίου τῆς μητρός του ἀφ' ἑτέρου ὑπ' ἀριθ. 1451 συμβόλαιον, τὸ ὁποῖον οἱ διάδικοι Ν. Μαγγινόπουλος καὶ Γ. Γουλιμῆς προσάγουν πρὸς ὑποστήριξιν τοῦ ἰσχυρισμοῦ των ὅτι τὸ ῥηθὲν ὑπ' ἀριθ. 1450 συμβόλαιον μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῆς Αἰκατερίνης Ι. Κίτσου περιέχει αἰσχρὰν αἰτίαν, ἀποδεικνύει μόνον, κατὰ τὸ περιεχόμενόν του, ὅτι οἱ προσάγοντες αὐτὸ ἐδάνεισαν ἐπὶ ὑποθήκῃ τὸν Κωνσταντῖνον Γουλιμῆν, καὶ ὡς πληρεξούσιον τῆς μητρός του, ἀλλὰ καὶ ἂν ἠδύνατο νὰ χρησιμεύσῃ εἰς ὑποστήριξιν τοῦ ἰσχυρισμοῦ των, ὅτι τὸ ὑπ' ἀριθ. 1150 συμβόλαιον περιέχει αἰσχρὰν αἰτίαν, δὲν ἀποδεικνύει ὅμως τίποτε κατὰ τῆς δι' αὐτοῦ γενομένης ὁμολογίας των, ὅτι ἱκανοποιήθησαν παρὰ τοῦ Κ. Γουλιμῆ, οὔτε ὡς ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως δύναται νὰ χρησιμεύσῃ κατὰ τῆς ὁμολογίας των ταύτης, διότι δὲν εἶναι ἔγγραφον τῆς Αἰκατερίνης Ι. Κίτζου ἢ τινὸς νομίμου ἀντιπροσώπου αὐτῆς, εἶναι δὲ ἔγγραφον αὐτῶν τῶν ὁμολογησάντων, ἀλλ' οὗτοι δὲν δύνανται νὰ πλάσουν ὑπὲρ ἑαυτῶν τίτλον δυνάμενον νὰ τοὺς χρησιμεύσῃ εἰς ἀπόδειξιν κατὰ τῆς ἰδίας αὐτῶν ὁμολογίας· ἄλλην δὲ τινὰ ἀπόδειξιν καθιστῶσαν μὴ ὑποχρεωτικὴν τὴν πρὸς τὴν Αἰκατερίνην Ι. Κίτζου γενομένην, ὡς ἐῤῥέθη, ὁμολογίαν των, οὔτε προσάγουν, οὔτε ἐζήτησαν νὰ προσάξουν.

Ἐπειδὴ ὅλοι οἱ ἐν τοῖς ἐγγράφοις προτάσεσι λόγοι τῶν Ν. Μαγγινοπούλου καὶ Γ. Γουλιμῆ περιστρεφόμενοι εἰς ὑποστήριξιν τοῦ ἰσχυρισμοῦ των, ὅτι τὸ ὑπ' ἀριθ. 1450 συμβόλαιον περιέχει αἰσχρὰν αἰτίαν δὲν ἐπηρεάζουν τὴν ἰσχὺν τῆς ὁμολογίας των, ὅτι ἐπληρώθησαν ἀπὸ τὸν Γ. Γουλιμῆν τὸ ποσόν, τὸ ὁποῖον ὑπεσχέθησαν νὰ πληρώσουν εἰς τὴν Αἰκατερίνην Ι. Κίτζου· ἄρα οἱαδήποτε καὶ ἂν ἦναι ἡ αἰτία τοῦ ὑπ' ἀριθ. 1450 συμβολαίου, οὗτοι

δυνάμει τῆς ὁμολογίας καὶ τῆς συμφωνίας των νὰ πληρώσουν τὸ ὁποῖον ἔλαβον ὑπὸ τοῦ Κ. Γουλιμῆ ποσὸν καταστάντες ὑπόχρεοι πρὸς τὴν Αἰκατερίνην Ι. Κίτζου, καὶ περατώσαντες πᾶσαν μεταξὺ αὐτῶν καὶ τοῦ Κ. Γουλιμῆ σχέσιν ὡς πρὸς τὸ προκείμενον ἀντικείμενον, δὲν ἔχουν δικαίωμα νὰ ζητοῦν τὴν ἀκύρωσιν τοῦ συμβολαίου τούτου· ἂν δε τὸ περὶ οὗ εἴρηται ὑπ' ἀριθ. 1450 συμβόλαιον εἶναι εἰκονικὸν, τὸ ὁποῖον δεν προσέβαλον κἂν ὡς τοιοῦτον οἱ προσαγαγόντες αὐτὸ, καὶ ζητήσῃ ὁ Κ. Γουλιμῆς τὴν ἀκύρωσίν του, τοῦτο δὲ δύναται νὰ βλάψῃ τὸ δικαίωμα τῆς Αἰκατερίνης Ι. Κίτζου, ὡς μὴ μετασχούσης εἰς αὐτὸ παντάπασιν.

§ 163². Ὁ νόμος 8 Πανδ. (12, 5) **ἀποδοκιμάζει καὶ ἀκυροῖ συμφωνίας βάσιν ἐχούσας καὶ σκοπὸν** *αἰσχράν τινα* ἀνήθικον αἰτίαν· **ὅθεν ἀγωγὴ περὶ παραδόσεως οἰκίας ἐκμισθωθείσης διὰ χαμαιτυπεῖον, εἶναι ἀποῤῥιπτέα.** Ἀπόφ. 6868 τοῦ 1850 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφετῶν.

§ 163³. Ἔχει ἀγωγὴν ὁ ἐντολεὺς κατὰ τοῦ ἐντολοδόχου του πρὸς ἀπαίτησιν τῶν τελῶν, ὅσα ὁ τελευταῖος ἀθεμίτως ὠφελήθη κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἐντολῆς του τοῦ νὰ πέμψῃ πραγματείας ἐκτὸς τοῦ Κράτους; (1).

Απόφ. Ἐπειδὴ ἂν καὶ δύναταί τις νὰ εἴπῃ ὅτι κατὰ τὸ κεφ. 6 § 3. Β. 14, 1 καὶ τὸν Ν. 6 § 3. Π. (17, 1) ἐντολὴ ἐπὶ αἰσχρῷ πράγματι οὐδὲ συνίσταται, οὐδ' ἀγωγὴν παράγει· ἀντιστοιχουσῶν δὲ τῆς μὲν ἀποδοχῆς μ' ἐντολὴν, τῆς δ' ἀπαιτήσεως κέρδους, προκύψαντος ἐκ τῆς πράξεως ἄλλου τινὸς, μὲ παραδοχὴν τῆς πράξεως αὐτῆς· (κεφ. ρνδ' καὶ ρμθ' Β. 2, 3), δὲν δύναταί τις νομίμως νὰ παράξῃ ὠφελείας ἐκ πράξεων ἀθεμίτων τοῦ διεξάγοντος, συνεπείᾳ ἐντολῆς, τας ὑποθέσεις του, καὶ μάλιστα ὅταν ὁ τελευταῖος οὗτος εἶναι κάτοχος τῶν καρπῶν τῆς ἀθεμιτουργίας του (ρνδ' Β. 2, 3)· τούτων τεθέντων, ἡ ἀξίωσις τοῦ Γκιλιώνη ἐπὶ τοῦ κλεπτοτελωνήματος, τὸ ὁποῖον ἀθεμίτως οἱ Φακίραι ἔπραξαν, ἐκτελοῦντες τὴν περὶ προμηθείας σταφίδος ἐντολήν του, δὲν ἔχει ὑπόστασιν ἔννομον, οὐδ' ἐφαρμόζεται ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὁ κανὼν, ὅτι ὁ ἐντολεὺς δὲν ὀφείλει τι πλέον τοῦ δαπανηθέντος, καθόσον ὁ κανὼν οὗτος ὑποθέτει οἰκονομίας θεμιτὰς, καὶ οὐχὶ κέρδος παρηγμένον δι' ἀθεμίτου μέσου, τοῦ ὁποίου αἱ συνέπειαι βαρύνουσι μόνον τὸν πράττοντα καὶ μόνον ἀπέναντι τοῦ

(1) Ὅρα τὴν ὑπὸ τὸν ἐν ἀρχ. τοῦ § 130 ὑποσημ.

βλαφθέντος· ἄλλως ὁ παραγγέλλων τὴν ὠνησιν πράγματός τινος ἤθελεν ἔχει τὸ δικαίωμα ν' ἀπαιτήση αὐτὸ ἀδαπάνητὶ καὶ ἀτιμωρητὶ, ἐὰν τοῦτο περιῆλθε τυχὸν εἰς τὸν παραγγελιοδόχον διὰ μέσου ἀξιοποίνου, τὸ δὲ δικαστήριον, ἐπιδικάζον εἰς αὐτὸν τὴν τοιαύτην ἀπαίτησιν, ἤθελε συγχωρήσει ἐκ πλαγίου τὴν συνέργειάν του εἰς τὴν παρ' ἄλλου τελεσθεῖσαν ἀξιόποινον πρᾶξιν, ὅπερ ἀντίκειται εἴς τε τὸν νόμον καὶ τὴν χρηστότητα.

Ἐπειδὴ, κατὰ μὲν τοὺς νόμους 6 § 3 καὶ 2 § 6 τῶν Πανδεκτ. (17, 1) ἐπὶ αἰσχροῦ πράγματος ἐντολὴ δὲν ἰσχύει, κατὰ δὲ τὸν νόμον 29 αὐτόθι, ὁ ἐντολοδόχος ὀφείλει μηδὲν ζημιούμενος ν' ἀποδώση ὅσα ἐκ τῆς ἐντολῆς ἀπέκτησε, κατὰ δὲ τοὺς νόμους 3 καὶ 5 § 5 αὐτόθι ὀφείλει νὰ βελτιώση καὶ οὐχὶ νὰ χειροτερεύση τὴν θέσιν τοῦ ἐντολέως του καὶ κατὰ τοὺς Ν. 27 § 4 αὐτ. δικαιοῦται νὰ λάβη ὅσα καλῇ τῇ πίστει ἐδαπάνησε, πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν ἐντολῶν· ἐκ δὲ τοῦ συνδυασμοῦ τούτων ἐξάγεται, ὅτι ὁ ἐντολοδόχος, ὀφείλων νὰ βελτιώση καὶ οὐχὶ νὰ χειροτερεύση τὴν θέσιν τοῦ ἐντολέως του, δὲν δύναται ν' ἀπαιτήση παρ' αὐτοῦ εἰμὴ ὅσα πραγματικῶς ἐδάπανησε καὶ οὐχὶ ὅσα ἔπρεπε μὲν νὰ δαπανήση, πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ἐντολῆς, ἀλλὰ δὲν ἐδαπάνησεν. Ἀπόφ. 454 τοῦ 1850 τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφ. (Νομ. σ. 5335).

§ 164. Ἔξοδα γενόμενα διὰ τὴν τροφὴν καὶ ὀφφικιαρίαν τῶν ὑπηρετούντων πρὸς ἐπιτυχίαν δημαρχικῆς τινος ὑπηρεσίας εἶναι ἐναντία τῆς ἐθνικῆς; Ὄχι· ἄρα πληρώνονται. Ἀπ. 819 τοῦ 1849 ἐφ. Ναυπλ. (Νομ. σ. 5260).

§ 165. Ὅταν ὁ Α διατείνηται, ὅτι τὸ συμβόλαιον δυνάμει τοῦ ὁποίου ὀφείλεται εἰς ἄλλον ποσόν τι, ὅπερ αὐτὸς ἔλαβε διὰ νὰ τὸ δώση, στηρίζηται εἰς αἰσχρὰν αἰτίαν, τὸ δικ. ὀφείλει νὰ δεχθῇ τὴν πρότασιν ταύτην; Ἴδε ανωτ. τὴν 206 τοῦ 1850 ἀπ. Ἀρ. Πάγου.

§ 166. Ἡ συμφωνία περὶ ἀγορᾶς λιρῶν δὲν εἶναι ἀθέμιτος, διότι περιέχει πώλησιν ὡρισμένου ποσοῦ νομίσματος, παραδοτέον εἰς ῥητὴν ἡμέραν ἐπὶ προσδιωρισμένῳ ἀντιτίμῳ· δὲν φέρει λοιπὸν χαρακτῆρα περιδόσεως (1), ἡ ὁποία ἄλλως δὲν ἀπαγορεύεται ἀπὸ τὸ Ῥωμ. δίκαιον, καθόσον δὲν περιέχει αἰσχρὰν αἰτίαν. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 16309 τοῦ 1858 ἐν σελ. 66 νομ. Μελίσσης.

§ 167. Ἡ ὑποχρέωσίς τινος τοῦ νὰ χορηγῇ εἰς τὴν πενθεράν

---

(1) Ἴδε λέξ. Στοίχημα.

των δρ. 150 κατ' έτος δὲν θεωρεῖται ὡς ἔχει αἰτίας, ὅταν στηρίζηται εἰς τὸν λόγον ὅτι αὐτὴ ἐπροικοδότησεν αὐτῷ κτῆμά τι. Απόφ. πρωτ. Άρ. Π. 69 τοῦ 1858, κυροῦσα τὴν 663 τοῦ 1856 ἀπόφ. τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφ.

§ 170. Αποδεικνύεται διὰ μαρτύρων ἡ ἀθέμιτος αἰτία; Ἴδε ἀπ. 10663 τῶν ἐν Αθ. ἐφ. καὶ Εὐρ. τ. 5 φ. 176. Πρβ. τὴν λέξ. Μάρτυρες.

— Αθέμιτος αἰτία δανείου ἀποδεικνύεται διὰ μαρτύρων; Ἴδε τὴν λ. Μάρτυρες.

§ 171. Ἔχει ἀγωγὴν περὶ ἀποζημιώσεως ἡ γυνή, ἡ ὁποία συνέζησε μέ τινα ὑποσχεθέντα αὐτῇ νὰ τὴν νυμφευθῇ, κατέστη ἔγκυος; Ὄχι. Ἡ 15742 τοῦ 1858 ἀπόφ. ἐφ. Αθ. φέρει ἐπὶ τοῦ πράγματος τάδε.

Απόφ. Ἐπειδὴ ἡ ἀγωγὴ τῆς Εὐφροσύνης Στ. Βρυζάκη δὲν στηρίζεται εἰς τὸν λόγον πραγματικῆς τινος ζημίας προελθούσης αὐτῇ ἐκ τῆς παρὰ τοῦ ἐναγομένου ἀθετήσεως τῆς ὑποσχέσεως αὐτοῦ πρὸς τέλεσιν γάμου μετ' αὐτῆς, ἀλλ' ἐκ τῶν συνεπειῶν τῆς ἐγκυμοσύνης αὐτῆς, εἰς ἣν αὕτη, ἐπὶ τῇ βάσει τῆς εἰρημένης ὑποσχέσεως, ἐν γνώσει καὶ ἑκουσίως ὑπεβλήθη. Ἡ ὑπόσχεσις ὅμως μέλλοντος γάμου δὲν ἐπιφέρει ὡς συνέπειαν ὅτι ἡ γυνή, ἐνῆλιξ μάλιστα καὶ δυναμένη νὰ κρίνῃ τὴν ἀξίαν τῶν πράξεών της, νὰ συμβιοῖ μετὰ τοῦ μελλονύμφου της δίκην συζύγου καὶ νὰ ἔλθῃ εἰς συνουσίαν μετ' αὐτοῦ πρὸ τοῦ γάμου· ἡ μεταξὺ αὐτῶν σχέσις εἶναι μάλιστα ἀθέμιτος, καὶ ἀξιόποινος, ὡς διαλαμβάνει καὶ ἡ αἰτιολογία τῆς ἐκκληθείσης ἀποφάσεως· ἐκ δὲ πράξεως ἀθεμίτου καὶ κολασίμου, εἰς ἣν ἑκουσίως καὶ ἐν γνώσει συνέπραξέ τις, ὡς ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἔπραξε ἡ ἐνάγουσα, ἐπὶ μελλούσης ἐλπίδος, οὐδεμία γεννᾶται κατὰ τὸν νόμον ἀγωγὴ ὡς στηριζομένη εἰς βάσιν ἐναντίαν τῶν χρηστῶν ἠθῶν· ὅθεν, καὶ ἐν ὑποθέσει ὅτι ἠδύνατο νὰ ἐπιτραπῇ αὐτῇ ἡ ἀπόδειξις τῆς πατρότητος τοῦ τέκνου, τοῦ ὁποίου τὴν διατροφὴν ἀπαιτεῖ ὡς ἀποζημίωσιν αὐτῆς, ἡ τοιαύτη ἀγωγὴ καθίσταται ἀνυπόστατος ὡς παράνομος.

§ 172. Ὀφείλει ἀποζημίωσιν ὁ διακορεύσας νέαν τινά, ὅπως ἐνέδωκεν εἰς τοῦτο, ὑποσχεθέντος ἐκείνου νὰ τὴν νυμφευθῇ; Ὄχι, ἂν σκοπὸς ἀπάτης δὲν φαίνηται, παρὰ μόνος δὲ τοῦ νὰ μὴ γίνῃ ὁ γάμος δὲν εἶναι αὐτός. Ἰδοὺ πῶς φέρει ἡ 16275 τοῦ 1858 ἀπόφ. ἐφ. Αθ.

Απόφ. Ἐπειδὴ ἡ προκειμένη ἀγωγὴ εἰς δύο στηρίζεται μόνον

λόγους· ἤτοι εἰς τὸν λόγον, ὅτι ὁ ἐναγόμενος δόλῳ καὶ ἀπάτῃ διεκόρευσε τὴν ἐνάγουσαν, διότι ὑπεσχέθη αὐτῇ γάμον ἄπροικον καὶ οὕτω τὴν παρέπεισεν εἰς συνουσίαν, καὶ εἰς τὸν ἕτερον λόγον, ὅτι ἐμνηστεύθη αὐτὴν καὶ διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 536 προικοσυμφώνου ὑπεσχέθη ῥητῶς τὸν γάμον.

Ἐπειδὴ ὁ πρῶτος λόγος ἀποδεικνύεται ἀνυπόστατος ἐκ τῶν πολλῶν ἐπιστολῶν τοῦ ἐνάγοντος τῶν ὑπ' αὐτῆς τῆς ἐναγούσης προσαγομένων, διότι ἐξ αὐτῶν ἀναμφίβολον καθίσταται διὰ τοὺς ἐν τῇ ἐκκαλουμένῃ ἀποφάσει ἐκτεθειμένους ὀρθοὺς λόγους, ὅτι ὁ ἐνάγων ἠγάπα εἰλικρινῶς τὴν ἐνάγουσαν καὶ τὴν μετ' αὐτῆς σύζευξίν του ἐξ ἀρχῆς ἐπεθύμει ὡς ἀποστείλας, κατὰ τὰς ἐπιστολὰς ταύτας, πολλὰ πράγματα πρὸς τοὺς γονεῖς τῆς μνηστῆς του καὶ ἀπαιτήσας πολλάκις την τέλεσιν τοῦ γάμου, μετριάσας δὲ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον καὶ εἰς 200 τάλληρα τὰ τῆς προικὸς 400· διότι προσέτι ἡ ἐνάγουσα κατὰ τὸ προσαγόμενον ὑπ' αὐτῆς πιστοποιητικὸν τοῦ ἱερέως τοῦ Ναοῦ Εὐαγγελιστρίας τῆς νήσου Σπετζῶν, γεννηθεῖσα τῷ 1832, ἦτο πλέον τῶν εἴκοσι ἐτῶν, ὅτε κατὰ τὸ 1853 διεκορεύθη, τουτέστιν ἡλικίας δυσπίστου οὔσης πρὸς τὰς περὶ γάμου ἀπροίκου ὑποσχέσεις καὶ δυσαπατήτου. Ἐπειδὴ τοῦ δικαστηρίου πειθομένου ἤδη ἐντελῶς ἔκ τε τῶν ἐπιστολῶν τοῦ ἐναγομένου, ὧν αὐτὴ ἡ ἐνάγουσα προσάγουσα χρῆσιν ποιεῖται καὶ τῶν προικοσυμφώνων, ὅτι δηλαδὴ ὑπὸ ἐρωτικῆς ὁρμῆς συνήνεσεν εἰς τὴν ἀπαγωγὴν καὶ διακόρευσίν της, ἂν ἀληθῶς διεκορεύθη, καὶ οὐχὶ ἐξαπατηθεῖσα, περιττὴ ἀποβαίνει πᾶσα ἀπόδειξις περὶ τοῦ ἐναντίου· διότι τοιαύτη ἀπόδειξις ἤθελεν ἀντίκεισθαι εἰς τὸ ἄρθρ. 244 τῆς πολ. δικον.

Ἐπειδὴ ἡ ἀθέτησις τῆς περὶ γάμου ὑποσχέσεως ἠδύνατο ἴσως νὰ καταστήσῃ ὑπόχρεων εἰς ἀποζημίωσιν τὸν ἐναγόμενον διὰ τὴν διακόρευσιν, ἂν οἱ γονεῖς τῆς ἐναγούσης ἤθελεν παράσχει αὐτῇ τὰ 200 τάλληρα καὶ τὴν λοιπὴν προῖκα καὶ αὐτὸς ἠρνεῖτο νὰ τελέσῃ τὸν γάμον καὶ ἐγίνετο οὕτω παραίτιος ζημίας τῇ ἐναγούσῃ, καὶ ἐγκαταλιμπάνων αὐτὴν παρὰ τὰ συμπεφωνημένα διακεκορευμένην· ἀρνούμενος ὅμως τὴν ἐκτέλεσιν τῆς περὶ γάμου ὑποσχέσεώς του διὰ τὴν ἔλλειψιν τῆς προικὸς, δὲν δύναται νὰ ὑποχρεωθῇ δικαστικῶς εἰς τὴν τέλεσιν τοῦ γάμου, οὐδὲ νὰ ὑποκύψῃ εἰς ἀποζημίωσιν τῆς ἐναγούσης· διότι ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς παραδόσεως τῆς προικὸς ὑπεσχέθη ἐξ ἀρχῆς τὸν γάμον, ὡς τοῦτο ἐξάγεται ἐκ τοῦ προσαγομένου ὑπὸ τῆς ἐναγούσης ἰδιωτικοῦ προικοσυμφώνου, γενομένου τὴν 20 Φεβρ. 1853 καὶ τοῦ εἰρημένου

ἐπισήμου ὑπ' ἀριθ. 536, συνταχθέντος τὸν Αὔγουστον τοῦ αὐτοῦ ἔτους.

§ 173. Ὁ διακορεύσας κόρην τινά, δι' ἀπάτης, εὐθύνεται; Ὁ Ἀρ. Πάγος (ἀπ. πολ. 144 τοῦ 1858) ἐπεκύρωσε τὴν 15224 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφετῶν.

§ 174. Πρλ. ἀνωτ. § 101.

§ 174³. Ἴδε κατωτ. § 202.

Λόγοι, ἀφ' ὧν τίκτονται ἐνοχαί. Ἐνοχικαὶ συμβάσεις (1).

Μὴ ἐκπλήρωσις αὐτῶν.

§ 175. Συμβόλαιον ἀμφοτεροβαρὲς δὲν ἔχει κῦρος ἄνευ τῆς συναινέσεως τῶν διαφερομένων μερῶν. Ὅθεν μένει ἄκυρον, ἂν πρὸ τῆς ἐγκρίσεως τοῦ ὅρου, ὑφ' ὃν συνετάχθη, ἀνεκλήθη ἡ πρότασις τοῦ ἑνὸς τῶν μερῶν.

Ἱστορικόν. — Ὁ Μ δι' ἀγωγῆς του κατὰ τοῦ δημοσίου ἐξέθεσεν, ὅτι, ὑφισταμένης δίκης μεταξύ των περὶ διαλύσεως μισθώσεως, ἐξεδόθησαν δύο περὶ ἀποδείξεως ἀποφάσεις, μεθ' ἃς ἐγένετο μεταξύ των συμβόλαιον ὑπ' ἀριθ. 5736 καταργοῦν τὴν δίκην, ἀλλὰ τοῦτο συνετάχθη ὑπὸ τὸν ὅρον τῆς ἐγκρίσεως αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ ἐπὶ τῶν Οἰκ. ὑπουργοῦ· ὅθεν, ἐπειδὴ οὗτος δὲν τὸ ἐνέκρινεν, ἐζήτησεν ὁ Μ νὰ κηρυχθῇ ἄκυρον καὶ νὰ προβῇ τὸ δικαστήριον εἰς τὴν ἐκδίκασιν τῆς δίκης ἐκείνης.— Ἐν τούτοις ἡ προκειμένη ἀγωγὴ ἀπερρίφθη διὰ τῆς 187 τοῦ 1853 ἀποφ. τῶν ἐν Ν. ἐφετῶν, ἣν ὁ Ἀρ. Πάγος ἀνῄρεσε, διὰ τῆς 100 τοῦ 1855, σκεφθεὶς ὅτι ἡ ἰσχὺς τοῦ συμβολαίου 5736 ἐξήρτητο ἐκ τῆς ἐγκρίσεως τοῦ ὑπουργείου. Ἐντεῦθεν δὲ ἕπεται, ὅτι, ἐνόσῳ δὲν ἐπῆλθεν αὕτη, ἡ δι' αὐτοῦ διομολόγησις τοῦ Μ ὅτι παραιτεῖται τῶν ἀπαιτήσεών του, εἶναι ἁπλῆ πρότασις ἐξ ἧς ἠδύνατο πρὸ τῆς ἀποδοχῆς νὰ ἀπομακρυνθῇ, καθότι μόνη ἡ παραδοχή, ἤτοι ἡ ἔγκρισις τοῦ ὑπουργείου, ἤθελε μεταβάλει ταύτην εἰς σύμβασιν ὑποχρεωτικήν· τὸ δὲ ἐφετεῖον, θεωρῆσαν ὅτι, μετὰ τὴν ἀγωγὴν τοῦ Μ, περὶ ἀκυρώσεως τοῦ συμβολαίου ἠδύνατο νὰ ἐγκρίνῃ αὐτό, καὶ ὅτι ἡ ἔγκρισις καθίστα τὸ συμβόλαιον ὑποχρεωτικόν, ἐν ᾧ ὁ

(1) Ἴδε ἀνωτέρω § 35 ἑπ. — Πρλ. λέξ. Πώλησις § 142 — 149. § 590—614.

ἡ ἐξεφράσθη, διὰ τῆς ἀγωγῆς του, ὅτι ἀνακαλεῖ τὴν πρότασίν του, ἐσφαλμένως ἐφήρμοσε τὸ τεμ. 1 § 2 (2, 14) Πανδ. παραδειχθὲν ὡς ἰσχυρὸν ἀμφοτεροβαρὲς συμβόλαιον, εἰς ὃ δὲν ὑπῆρξεν ἡ συναίνεσις ἑνὸς τῶν μερῶν.

§ 165. Συσταθέντος τοῦ συναλλάγματος, δὲν δύναται ὁ ἕτερος τῶν συναλλαττομένων νὰ ζητήσῃ (πολὺ δὲ ὀλιγώτερον νὰ ἐνεργήσῃ αὐτογνωμόνως) τὴν διάλυσιν αὐτοῦ, ἀλλὰ μόνον τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς ἐνοχῆς τοῦ καθυστεροῦντος. διάτ. 8 Κώδ. (4, 38). —διάτ. 14 Κώδ. (4, 44). Ἀπ. ἐφ Ἀθ. 9346 τοῦ 1852, ἣν ἐν Εὐρ. τόμ. 9 σ. 171.—Πρβ. τὴν λέξ. Πώλησις § 142 ἐπ. 475, 609 ἐπ.

§ 177. Ὁ ἐκπληρώσας τὴν ὁποίαν διὰ συμβάσεως ἀνέλαβεν ὑποχρέωσιν δὲν δύναται κατὰ κανόνα ν' ἀπαιτήσῃ τὴν διάλυσιν τῆς συμβάσεως, διότι ὁ ἕτερος παρέβίασε τὴν εἰς αὐτὸν ἐπιβληθεῖσαν ὑποχρέωσιν, ἀλλὰ μόνον νὰ ἐνάξῃ τὸν παραβάτην ἢ ἐπὶ ἐκπληρώσει αὐτῆς, ἢ ἐπὶ πληρωμῇ τοῦ διαφέροντος.

Ἐν ἄλλοις ῥήμασιν.

Κατὰ τὸν πολ. νόμον Ν. 14 Κώδ. (4, 44). — Ν. 9 Β. (20, 4) καὶ 56 Β. (8, 2) ὁ ἐκπληρώσας τὴν ὁποίαν διὰ συμβάσεως ἔλαβεν ὑποχρέωσιν δὲν δύναται ν' ἀπαιτήσῃ τὴν διάλυσιν τῆς συμβάσεως καὶ τὴν ἀπόδοσιν τοῦ δοθέντος, ἂν καὶ ὁ ἕτερος παρεβίασε τὴν εἰς αὐτὸν διὰ τῆς αὐτῆς συμβάσεως ἐπιβληθεῖσαν ὑποχρέωσιν, ἀλλὰ μόνον νὰ ἐνάξῃ τὸν παραβάτην ἢ ἐπὶ ἐκπληρώσει αὐτῆς, ἢ ἐπὶ πληρωμῇ τοῦ διαφέροντος, ὄχι δὲ καὶ τὴν διάλυσιν τῆς συμβάσεως καὶ τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ δοθέντος. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 7 τοῦ 1850, ἣν ἴδε ἐν § 101.

§ 178. Ὅταν τις τῶν συναλλαττομένων δὲν ἐκπληρώσῃ ἐμπροθέσμως τὴν ὁποίαν παρεδέχθη ὑποχρέωσιν διὰ συμφωνίας τετελειοποιημένης καὶ μὴ ἐξαρτωμένης ἐξ ὅρου τινος, δὲν δύνανται οἱ ἕτεροι συναλλαξάμενοι μετ' αὐτοῦ νὰ τὸν ἐνάξουν περὶ διαλύσεως τῆς συμφωνίας των, ἀλλὰ περὶ ἐκπληρώσεως τῆς συμφωνίας ἢ περὶ ἀποζημιώσεως ἕνεκα τῆς ὑπερημερίας. Ἀπ. ἐφ. Ν. 94 τοῦ 1843, ἣν ἐν Εὐρ. τ. 2 σ. 279 ἐπ.

§ 178α. Ὁ μὴ δυνηθεὶς ἕνεκα ἀκαταμαχήτου δυνάμεως νὰ ἐκπληρώσῃ ἣν συνωμολόγησεν ὑποχρέωσιν, ἢ κατασταθεὶς ὑπερήμερος, δὲν θεωρεῖται ὡς παραίτιος τῆς προελθούσης πρὸς τὸν ἕτερον ζημίας ἕνεκα τῆς ἐλλείψεως ταύτης ἢ τῆς ὑπερημερίας.— Ἡ αὐτὴ ἀπόφασις.

§ 179. Ἡ παραβίασις τῶν περὶ συναλλαγμάτων ἀρχῶν τοῦ δικαίου ἐπιφέρει ἀναίρεσιν· ἄρα ὅταν προτείνῃ τις ὅτι δὲν εἶναι ὑπόχρεως νὰ ἐκτελέσῃ ὑποχρέωσίν του τινὰ, διότι ὁ ἐνάγων δὲν ἐξετέλεσεν ἑτέραν τινα ὑποχρέωσιν, ἀποτελοῦσαν ὅρον ἐκείνης, ὁ νόμος παραβιάζεται, ἂν τὸ δικαστήριον παραδεχθῇ τὸ ἐναντίον. δηλ. ὅτι ἡ πρότασις αὕτη δὲν ἔχει ἐπιῤῥοήν.

Ἱστορικόν. — Ὁ Κ κατέσχεν ἀναγκαστικῶς κτῆμα τοῦ Δ, ὅστις, δι' ἀνακοπῆς, επρότεινεν ὅτι, διὰ νὰ ἐκτελεσθῇ κατά τινος ἐκτελεστὸν διαγραφον, πρέπει νὰ ἔχῃ, ἐκκαθαρισμένην ἀπαίτησιν καὶ νὰ μὴ ἐξαρτᾶται πλέον ἐξ οὐδενὸς ὅρου ἡ συμφωνία. — Ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, τὸ ἐπιζητούμενον ποσὸν πηγάζει ἀπὸ ἐνοικίασιν προσόδων τοῦ 1830· ὅθεν ὁ ἀνακόπτων, ὡς συνεταῖρος, δὲν ὑποχρεοῦται εἰμὴ ἀμοιβαίως πρὸς τὸ δημόσιον, ὁ δὲ κατάσχων, ἐκδιασθεὶς ὡς ἐγγυητὴς, δὲν ἐπλήρωσεν εἰς τὸ δημόσιον, λαβὼν δεκαετῆ προθεσμίαν πρὸς πληρωμήν· ὅθεν καὶ ὁ ἀνακόπτων πρέπει νὰ ὠφεληθῇ ἀπὸ τοῦ εὐεργετήματος τούτου. — Τὸ ἐφετεῖον Ἀθηνῶν (ἀπ. 3473) ἀπέῤῥιψε τὴν ἀνακοπὴν, ἀλλ' ἐζητήθη ἀναιρέσεως, διότι πρὸς τοῖς ἄλλοις, 1) ὁ κατάσχων, ἀναδεχθεὶς νὰ πληρώσῃ τὸ πρὸς τὸ δημόσιον χρέος τοῦ ἀνακόπτοντος, ὤφειλε ν' ἀποδείξῃ ὅτι ἐπλήρωσεν, ἵνα ἔχῃ δικαίωμα ἀγωγῆς, ἥτις ἀποκρούεται διὰ τῆς ἐνστάσεως non impleti contractus καὶ causa non secuta 3 Κώδ. (4, 5)—Βασ. (24, 1) 20— καὶ διότι 2) οἱ ἐγγυηταὶ (1) ἀπολαμβάνουν δικαιώματα καταδιώξεως κατὰ τῶν πρωτοφειλετῶν καὶ καθίστανται εἰς τὰ δικαιώματα τοῦ δανειστοῦ, ὅταν οὗτοι ἐκπληρώσωσι τὰς ὑποχρεώσεις τῶν πρωτοφειλετῶν. (τεμ. 13 Π. καὶ διάτ. 21 Κ. de fid et mand. καὶ διάτ. τῆς 20 Ἰουλ. 1838). — Ὁ Ἀρ. Πάγος ἐδέχθη τὴν ἀναιρέσεως αἴτησιν, διὰ τῆς 10 τοῦ 1846 ἀποφάσεως, σκεφθεὶς οὕτως.

Ἀπόφ. Ἐπειδὴ ἐκ τῶν ἀπὸ 23 Αὐγούστου 1839 καὶ 12 Ἰουνίου 1841 ὑπ' ἀριθ. 492 καὶ 988 συμβολαιογραφικῶν ἐγγράφων γίνεται φανερὸν ὅτι ὁ Δ. Καψάλης ὑπεχρεώθη νὰ πληρώσῃ πρὸς τὸν Σπυρίδωνα Κουρκουμέλην δρ. 1828 μόνον καὶ μόνον, διότι οὗτος ἀνεδέχθη νὰ πληρώσῃ πρὸς τὸ δημόσιον τὴν ἀναλογίαν τοῦ Καψάλη ἐκ τοῦ χρέους τοῦ πηγάζοντος ἀπὸ τὴν συντροφικὴν ἐνοικίασιν τῶν ἐθνικῶν προσόδων τῆς ἐπαρχίας Αἰτωλικοῦ, ὥστε αἰτίαν ἄλλην δὲν περιεῖχε τὸ εἰρημένον συμβόλαιον; εἰμὴ

---

(1) Μολιτ. § · · · Εὐρ. λ, Ἐγγύησις σ. 447.

μόνον τὴν ἀναδοχὴν ἢ τὴν ὑποχρέωσιν τοῦ Κουρκουμέλη πρὸς πληρωμὴν τοῦ πρὸς τὸ δημόσιον χρέους, ὑποχρέωσιν ἥτις ἐτέθη ἐν τοῖς συμβολαίοις καὶ ὡς ὅρος, ἐκ τῆς ἐκπληρώσεως τοῦ ὁποίου ἐξήρτητο τὸ κῦρος αὐτῶν, πρὸς δὲ καὶ ἡ ἐκπλήρωσις τῆς ἐκ μέρους τοῦ Καψάλη ὑποχρεώσεως, ἄλλως τὰ εἰρημένα συμβόλαια ἤθελον εἶσθαι ἄνευ αἰτίας καὶ ἑπομένως ἀνίσχυρα· ὅθεν αἰτήσαντος τοῦ Κουρκουμέλη νὰ ὑποχρεωθῇ ὁ Καψάλης εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς ὑποχρεώσεώς του, ἀντιτάξαντος δὲ τούτου τὴν ἔνστασιν ὅτι ἡ ἐκτέλεσις αὐτῶν τῶν συμβολαίων ἐξήρτητο ἀπὸ ὅρον, τὸν ὁποῖον δὲν ἐξετέλεσεν, ὡς ὤφειλεν, ὁ Κουρκουμέλης, τὸ ἐν Ἀθήν. δικαστήριον τῶν ἐφετῶν ὤφειλε νὰ ἐπιβάλλῃ συμφώνως μὲ τὸν νόμον εἰς τὸνΚουρκουμέλην τὸ χρέος τοῦ νὰ ἀποδείξῃ ὅτι ὁ ὅρος ἐξεπληρώθη παρ' αὐτοῦ, μὴ διατάξαν δὲ τοῦτο, ἀλλ ἀποφανθὲν διὰ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεώς του, ἀπ' ἐναντίας τῶν εἰρημένων συμβολαίων ὅτι δὲν ὑπάρχει ὅρος, ἐνῷ ὅρος ὑπάρχει, ὅστις εἶναι καὶ ἡ κυρία αἰτία αὐτων, διότι ἄλλως δὲν ἤθελον ἔχει κῦρος αὐτά, παρεβίασε τὰς περὶ συναλλαγμάτων ἀρχὰς τοῦ δικαίου καὶ ἀπεστέρησε τὸν Καψάλην ἀπὸ τὸ δικαίωμα τῆς ὑπερασπίσεως καθ' ὑπέρβασιν καθηκόντων, ἥτις διδει χώραν εἰς ἀναίρεσιν κατὰ τὸ ἄρθρ. 807 § 3 τῆς πολ. δικονομίας.

§ 180. Συμπληρωθείσης ἅπαξ τῆς ἀγορᾶς, τὸ ἓν τῶν μερῶν δύναται κατὰ νόμον νὰ λύσῃ μονομερῶς τὸ ἰσχυρὸν συνάλλαγμα διὰ τὸν λόγον ὅτι τὸ ἄλλο μέρος βραδύνει, ἢ αρνεῖται νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν ὑποχρέωσιν; Ἴδε απ. πολ. Ἀρ. Π. 92 τοῦ 1837 ἐν λέξ. Πώλησις § 145, 602. Πρβ· δὲ εἰς τὴν αὐτὴν λέξιν τοὺς §§ 142 ἐπ. 590—614.

Ὅταν πωλητής τις φέρῃ εἰς χεῖράς του συμβόλαιον, διὰ τὸ ὁποῖον ὑποχρεοῦται ὁ ἀγοραστὴς νὰ πληρώσῃ ἐντὸς ὡρισμένου χρόνου ὑπόλοιπόν τι τοῦ τιμήματος, ἢ ἄλλως νὰ θεωρῆται ὡς διαλελυμένη καὶ ἄκυρος ἡ ἀγοραπωλησία, προχωρήσῃ εἰς τὴν ἀπαίτησιν τοῦ τιμήματος πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ συμβολαίου, δὲν δύναται πλέον νὰ κινήσῃ τὴν περὶ διαλύσεως καὶ ἀκυρώσεως τούτου ἀγωγήν, διότι κατὰ τὸν Ν. 43 βιβ. γ' τίτ. γ' τοῦ Ἀρμ. τὸ μέσον τοῦτο ἐξέλειπεν δι' αὐτὸν ἀφοῦ ἅπαξ ἐξέλεξε τὸ περὶ πληρωμῆς τοῦ τιμήματος. Προγενέστεραι δὲ διαμαρτυρήσεις δὲν ὑπερισχύουν κατὰ τῶν μεταγενεστέρων δικαστ. πράξεων. Ἀπ. 3400 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφετῶν,

§ 181. Πᾶσα συμφωνία καταστρέφεται καὶ δὲν χορηγεῖται ἐκ τούτου δικαίωμα ἀποζημιώσεως, ὁσάκις ἡ μὴ ἐκπλήρωσις

αὐτῆς προέρχεται ἐξ ἀκαταμαχήτου καὶ παρανόμου βίας, ἐκτὸς ἐναντίας ῥητῆς συνομολογήσεως (1).

Ἱστορικόν. — Ὁ Α δι' ἀγωγῆς ἐξέθεσεν, ὅτι ἀνέλαβε νὰ μετακομίσῃ δι' ἁμαξῶν ξυλείαν, ἣν πρὸς ἐμπορίαν ὑλοτόμει ὁ ἐναγόμενος· ὅτι, συνεπείᾳ τῆς συμφωνίας, ἠγόρασε τ' αναγκαῖα, καὶ μετεκόμισε κομμάτια τινὰ τῆς ξυλείας, τὰ δὲ λοιπὰ δὲν τὰ μετεκόμισεν εἰς τὸ ὁρισθὲν μέρος, διότι ὁ ἐναγόμενος ἔπαυσεν ἀπὸ τοῦ νὰ ὑλοτομῇ καὶ δὲν εἶχεν ἕτοιμα τὰ λοιπά, ἵνα μετακομισθῶσιν·— ὅτι, διατηρῶν τὰ μετακομιστικὰ ἁμάξια, στέκεται ἀργὸς καὶ ζημιοῦται.— Ὅθεν ἐζήτησε χρηματικόν τι ποσὸν καθυστερούμενον διὰ τὰ μετακομισθέντα ξύλα, καὶ ἕτερον διὰ τὰ μὴ μετακομισθέντα.— Ὁ ἐναγόμενος ἐπρότεινεν ὅτι ἐμεσολάβησεν ἀνωτέρα βία, ἕνεκα τῆς ὁποίας δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐκπληρώσῃ ὅ,τι ὑπεσχέθη, πλὴν ἡ ἔνστασίς του ἀπερρίφθη, διὰ τῶν 5322 καὶ 5654 ἀποφάσεων τῶν ἐν Ἀθ. ἐφετῶν (Εὐρ. τ. 5 σ. 285)· κατ' αὐτῆς δὲ ἐζητήθη ἀναίρεσις, διότι δῆθεν οὐκ ὀρθῶς τὸ ἐφετεῖον ἐθεώρησεν ὅτι ἡ ἀνωτέρα βία δὲν ἀπαλλάττει τὸν ἐναγόμενον, ὡς μὴ ἐπελθοῦσα ὑπὸ τοῦ ἐνάγοντος. — Ὁ Ἄρ. Πάγος ἐδέχθη, διὰ τῆς 104 τοῦ 1849 ἀποφάσεως, τὴν αἴτησιν, σκεφθεὶς ὅτι ὅταν ἀκαταμάχητος βία παρεμπόδισέ τινα νὰ ἐκπληρώσῃ τὴν ὑποχρέωσίν του, δὲν ὑπόκειται εἰς ἀποζημίωσιν, καὶ ἂν ἡ βία δὲν ἐπηνέχθη παρ' ἐκείνου, ὑπὲρ τοῦ ὁποίου ἐσυστήθη ἡ πρὸς ἀποζημίωσιν, ὑποχρέωσις, ἢ ἂν ἐν ἀγνοίᾳ τούτου ἐγένετο παρ' ἄλλων, ἐκτὸς ἂν ἐκεῖνος ἀνεδέχθη ῥητῶς καὶ τὴν ὑποχρέωσιν νὰ πληρώσῃ καὶ ἐὰν ἡ παράλειψις ἤθελεν εἶσθαι ἀποτέλεσμα ἀνωτέρας βίας.— Ἰδοὺ αἱ σκέψεις τῆς ἀποφάσεως (2).

Ἀπόφ. Ἐπειδή, κατὰ τὸν νόμον, τότε μόνον εἶναί τις ὑπόχρεως εἰς ἀποζημίωσιν διὰ τὴν μὴ ἐκπλήρωσιν ὑποχρεώσεώς τινος ἐκ συμφωνίας προερχομένης, ὅταν ἡ μὴ ἐκπλήρωσις αὕτη εἶναι ἀποτέλεσμα τῆς ἰδίας θελήσεως ἢ τῆς ἀμελείας τοῦ ὑποχρεωθέντος, οὐδέποτε ὅμως ὅταν ἀκαταμάχητος καὶ παράνομος βία παρεμπόδισε τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς ὑποχρεώσεως, ἀδιαφόρως ἂν ἡ βία ἐπηνέχθη παρ' ἐκείνου, ὑπὲρ τοῦ ὁποίου ἐσυστήθη ἡ πρὸς ἀποζημίωσιν ὑποχρέωσις ἢ ἐν ἀγνοίᾳ τούτου ἐγένετο παρ' ἄλλων προσώπων (Ἁρμ. βιβ. 1 τίτ. 11 ἀρ. 3 καὶ 7. Π. βιβ. 4 τίτ. 2 νόμος

(1) Κατωτ. § 239 ἐπ. Καλλ. τόμ. 1 ἐκδ. 2 σελ. 111.
(2) Πρβ. Καλλ. γ' § 65

14 § 3 καὶ 5 βιβ. 44 τίτ. 4 νόμ. 4 § 33)· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου τὸ ἐφετεῖον Ἀθηνῶν, ἐναντίον τῶν σαφῶν τούτων διατάξεων τοῦ νόμου, ἐνῷ διὰ τῶν προσβαλλομένων ἀποφάσεών του παραδέχεται ὅτι δι' ἀνωτέρας βίας ἐμποδίσθη εἰς τὸν συνεταῖρον τοῦ ἀναιρεσείοντος ἡ εἰς τὸ δάσος τῶν Κουντούρων ὑλοτόμησις, θεωρεῖ τὸν ἀναιρεσείοντα ὑπόχρεων εἰς ἀποζημίωσιν διότι οἱ ἀναιρεσίβλητοι δὲν συνήργησαν οὔτε ἀμέσως οὔτε ἐμμέσως εἰς τὴν ἐκ μέρους ἄλλων ἐπενεχθεῖσαν ἀνωτέραν βίαν.

Ἐπειδὴ τὸ αὐτὸ ἐφετεῖον δὲν παραδέχεται ὅτι ὁ Παναγιώτης Σάββας, συνομολογήσας διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 78 συμβολαίου νὰ πληρώσῃ πρὸς τοὺς ἀναιρεσιβλήτους διὰ 600 ξύλα, εἴτε ἑτοιμάσει εἴτε μὴ ἐντὸς τῆς προθεσμίας τὸ συμφωνηθὲν ποσὸν τῆς ξυλείας, ἀνεδέχθη ῥητῶς καὶ τὴν ὑποχρέωσιν νὰ πληρώσῃ τὸ ποσὸν τοῦτο καὶ ἐὰν ἡ παράλειψις τῆς παραδόσεως τῆς ξυλείας ἤθελεν εἶσθαι ἀποτέλεσμα ἀνωτέρας δυνάμεως καὶ βίας· ἄρα τὸ ἐφετεῖον δὲν ἐδύνατο νὰ παραδεχθῇ, ὡς ἔπραξεν, ὅτι ὁ ἀναιρεσείων εἶναι ὑπόχρεως εἰς ἀποζημίωσιν, ἀφοῦ ὁ νόμος τὸν ἀπαλλάττῃ τῆς τοιαύτης ὑποχρεώσεως, καὶ ἀφοῦ δὲν ἀνέλαβεν αὐτὴν ῥητῶς.

§ 181ᵃ. Ποῖα ἀποτελέσματα ἔχουσι τὰ ἐξ ἀνωτέρας δυνάμεως κωλύματα της ἐγκαίρου ἐπιδόσεως τῆς ἐφέσεως, τῆς ἀνακοπῆς, τῆς ἀναιρέσεως; Ἴδε ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 209 τοῦ 1854 ἐν λέξ. Ἐπίδοσις. Ἴδε Εὐρ. τ. 14 σ. 214 § 267.

§ 182. Ἡ ἄρνησίς τινος τῶν συναλλαττομένων τοῦ νὰ θέσῃ τὴν ὑπογραφήν του ἐν τῷ περὶ τοῦ συναλλάγματος συμβολαίῳ, καθιστᾷ τοῦτο (1) ἄκυρον; (185 ὀργ.).

Ἀπόφ· Ἐπειδὴ,κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἡμετέρου δικαίου τὰ συναλλάγματα τελειοποιοῦνται διὰ τῆς ἁπλῆς τῶν συναλλασσομένων μερῶν συναινέσεως, τὸ τυχὸν περὶ τῶν ὅρων συναλλάγματός τινος συνταχθὲν ἔγγραφον οὐδεμίαν ἄλλην σημασίαν νὰ ἔχῃ δύναται, ἢ τὴν τοῦ ἁπλοῦ ἀποδεικτικοῦ μέσου, κατὰ δὲ τὰς περὶ τῆς ἀποδεικτικῆς δυνάμεως τῶν δημοσίων ἐγγράφων ἀρχὰς τῆς πολ. δικονομίας, τὰ τοιαῦτα ἔγγραφα ἀποτελοῦσι περὶ ὅλων, ὅσα συνέβησαν ἐνώπιον τοῦ ἁρμοδίου ὑπαλλήλου καὶ περιέχονται ἐν τῷ ἐγγράφῳ, ἐντελῆ ἀπόδειξιν κατὰ τὰ μέρη· διό, κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθ. 185 τοῦ ὀργανισμοῦ τῶν δικαστηρίων, ἡ ἁπλῆ ἑνὸς τῶν συναλλαξαμένων μερῶν ἄρνησις νὰ προσυπογράψῃ εἰς τὸ

---

(1) Ἴδε ἀνωτ. § 100 ἐπ.

συνταχθὲν συμβόλαιον βεβαιουμένη προσηκόντως καθ' ἃ διατάσσει ὁ νόμος, δὲν ἔχει οὐδεμίαν σημασίαν οὔτε ὡς πρὸς τὴν ἰσχὺν τοῦ συναλλάγματος, οὔτε ὡς πρὸς τὸ κῦρος τοῦ ἐγγράφου, παραστάσεως τῶν συναλλαξαμένων καὶ τῆς ἐκ μέρους τούτων προσκλήσεως τῆς συντάξεως συμβολαίου πρὸς βεβαίωσιν τῶν μεταξύ των διομολογηθέντων ὅρων, προκύπτει ἀκολούθως ἡ διὰ προηγηθείσης τούτων ὅλων ἀμοιβαίας συναινέσεως τελειοποίησις τοῦ βεβαιουμένου συναλλάγματος, διὰ δὲ τοῦ συνταχθέντος συμβολαίου, τὸ ὁποῖον, καθ' ὃ δημόσιον ἔγγραφον, ἀποτελεῖ πλήρη ἀπόδειξιν περὶ τῶν ἐν αὐτῷ ἐμπεριλαμβανομένων, βεβαιοῦνται οἱ ἐνώπιον τοῦ συμβολαιογράφου καταστεθέντες ὅροι τῆς συμφωνίας· ὅθεν ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἡ ἄρνησις τοῦ Ἰωάν. Λεοναρδάκου, πληρεξουσίου τοῦ πατρός του Π. Λεοναρδάκου, νὰ προσυπογράψῃ εἰς τὸ ὑπ' ἀριθ. 464 συμβόλαιον λαβοῦσα χώραν, ἀφοῦ τοῦτο συνετάχθη καὶ ὑπεγράφη καὶ παρὰ τῶν λοιπῶν συναλλαξαμένων, βεβαιουμένη δὲ προσηκόντως, καθ' ἃ διατάσσει τὸ προμνησθὲν ἄρθ. 185 τοῦ ὀργανισμοῦ τῶν δικαστηρίων, κατὰ τὰ προεκτεθέντα, εἶναι ἄνευ σημασίας καὶ ὡς μεταμέλειαν ἐμφαίνουσα ἂν θεωρηθῇ, διότι ὁ ὁριστικῶς περί τινος ἀντικειμένου συναλλαξάμενος δὲν δύναται μεταμελούμενος ν' ἀποσύρεται ἀζημίως τῆς ἐκπληρώσεως τῶν παρ' αὐτοῦ ἀναληφθεισῶν ὑποχρεώσεων· ἰδιαιτέραν δὲ συμφωνίαν, καθ' ἣν νὰ ἐξηρτήθη ἡ εντελὴς κατάρτισις τοῦ ἐν τῷ διαληφθέντι συμβολαίῳ ἐμφαινομένου συναλλάγματος ἀπὸ τῆς συντάξεως συμβολαίου, δὲν ἐπικαλεῖται ὁ εἰρημένος Λεοναρδόπουλος, οὐδ' ἐπικαλουμένη ἠδύνατο νὰ ἔχῃ σημασίαν τινα κατὰ τὰ προειρημένα. Απ. ἐφ. Ν. 131 τοῦ 1853 ἐν Νομικ. σ. 5746.

§ 183. Πότε ἔχει τις τὸ δικαίωμα ν' ἀποσυρθῇ τοῦ συναλλάγματος τῆς ἐργολαβίας; Ἴδε τὴν λέξ. Δημοπρασία.

Περὶ εἰκονικότητος (1).

§ 184. Ἡ συμφωνία τῶν θελήσεων, ἥτις εἶναι ἐναντία εἰς τὸ συνάλλαγμα, εἴδαμεν ὅτι ἠδύνατο νὰ προέλθῃ ἀπὸ πλάνην, βίαν

---

(1) Πρβ. ἀνωτ. § 66.— Ζαχ. γ. κ. § 35 καὶ τόμ. 2 σ. 179, 341, 248.— Πρβ. τὰ ἐν Θέμ. τ. 6 σ. 463 ἑξ. εἰρημένα· αὐτόθι γίνεται λόγος διὰ τὰ ἑξῆς κυρίως ζητήματα.

Ὁ λόγος τῆς εἰκονικότητος πρέπει νὰ ἦναι ὡρισμένος.

ἢ δόλου, καθόσον ἦτον ἀκουσία ἢ εἰς ἀμφοτέρους ἢ εἰς τὸν ἕτερον τῶν συμβαλλομένων. Ἐπὶ τέλους δύνανται ἑκουσίως νὰ ἦναι οἱ συμβαλλόμενοι ἀσύμφωνοι μὲ τὰ ἔργα των, θέλοντες ὑπὸ τὸ πρόσχημα αὐτῶν νὰ καλύψουν ἄλλους σκοποὺς των.

Κατὰ τὸ Ῥωμ. δίκαιον ἰσχύει πάντοτε ὅ,τι οἱ συμβαλλόμενοι εἶχον κατὰ νοῦν καὶ ὄχι ἡ εἰκονικὴ πρᾶξις. Ἐὰν λοιπὸν δὲν ἤθελον νὰ συναλλαχθοῦν, δὲν ἔχει κῦρος τὸ γεγονός.

Ἐὰν ἐσκόπουν ἄλλο συνάλλαγμα παρὰ τὸ ὀνομασθὲν, ἰσχύει τὸ σκοπούμενον.

Ἐπίσης ἂν τὸ συνάλλαγμα γίνεται δι' ἄλλα πρόσωπα, παρὰ τὰ μνημονευόμενα, ἰσχύει δι' ἐκεῖνα.

Οἱ τρίτοι δύνανται νὰ προσβάλλουν τὸ εἰκονικὸν ὅταν βλάπτωνται ἐξ αὐτοῦ, καθότι ὑπάρχει δόλος. Καλ. γ' § 70.

§ 200. Εἰκονικότης ὑπάρχει, ὅταν οἱ συναλλαττόμενοι ἢ δὲν ἐνεργῶσι σπουδαίως ἢ τὸ φαινόμενον συνάλλαγμα καλύπτῃ ἕτερον. Ἀπ. ἐφ. Ν. 356 τοῦ 1845 ἐν Νομικ. σ. 4252.

§ 201. Εἰκονικὸν συμβόλαιον εἶναι ἐκεῖνο, δι' οὗ οἱ συμβαλλόμενοι συσταίνουσιν ἄλλο παρ' ὃ πραγματικῶς σκοπεύουσι, προτιθέμενοι οὕτω νὰ καλύψωσι τὸν ἀληθῆ τοῦ συναλλάγματος χαρακτῆρα.— Ἀπ. ἐφ. Ν. 34 τοῦ 1845 (Νομ. σ. 4100).

§ 202. Ἡ ἐν τῷ συμβολαίῳ μνεία ἄλλης, ἀντὶ τῆς ἀληθοῦς, αἰτίας, ὄχι μόνον δὲν καλύπτει τὸν ἀληθῆ τοῦ συμβολαίου χαρα-

---

Ἀναιτιολογήτως δὲν πρέπει νὰ γίνηται δεκτὸς ὁ λόγος αὐτός.

Ἡ εἰκονικότης τοῦ ἐγγράφου ἐμποδίζει τὴν προσ. ἐκτέλεσιν;

Ὁ ἐνυπόθηκος δανειστὴς δύναται νὰ προσβάλῃ ὡς εἰκονικὴν τὴν πώλησιν τοῦ κτήματος;

Ἡ εἰκονικότης διαφέρει ἀπὸ τὴν Παυλ. ἀγωγήν.

Μέχρι πόσου χρόνου παραγράφεται;

Τὰ προικοσύμφωνα δύνανται νὰ προσβληθῶσιν ὡς εἰκονικά;

Πότε πρέπει νὰ προτείνηται ἡ ἔνστασις τῆς εἰκονικότητος;

Χωρεῖ, ὅταν ὁ ὀφειλέτης ἔχῃ περιουσίαν;

Ἰδιωτικὸν ἀντέγγραφον περὶ τῆς εἰκονικότητος πωλήσεώς τινος βλάπτει τοὺς τρίτους;

Ἐπιτρέπεται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις;

Εἰκονικὸν δάνειον.

Τίς ἀποδεικνύει τὴν εἰκονικότητα;

κτῆρα ἵνα ᾖ εἰκονικὸν, ἀλλ' οὐδὲ καθιστᾷ ἀνισχύρους τὰς δι' αὐτοῦ συνομολογηθείσας ὑποχρεώσεις.— Ἡ αὐτὴ ἀπόφ.

§ 203. Τὸ εἰκονικὸν συνάλλαγμα δὲν ὑποχρεοῖ τοὺς συναλλαττομένους εἰμὴ καθόσον δι' αὐτοῦ διενοήθησαν νὰ ὑποχρεώσωσιν ἑαυτούς· — Ὅθεν ἡ τῆς εἰκονικότητος ἔνστασις, προτεινομένη παρὰ τῶν συναλλαξαμένων ἢ τῶν κληρονόμων των, δὲν θεωρεῖται προσβολὴ τῶν ἰδίων αὐτῶν πράξεων. Ἀπόφ. ἐφ. Ναυπλ. 4190 τοῦ 1845.

§ 204. Οὐδεὶς νόμος ἀπαγορεύει τὴν ἐπὶ συναλλαγμάτων προσποίησιν, ἐὰν ἐκ ταύτης δὲν προσβάλλωνται δικαιώματα τρίτων, ἢ δὲν καλύπτηται, δι' αὐτῆς παράνομος σύμβασις. Χωρεῖ λοιπὸν ἡ τῆς προσποιήσεως ἔνστασις κατὰ προικώων συναλλαγμάτων. Ἀπ. ἐφ. Ν. 4190 τοῦ 1845.—Απ. πολ. 4 τοῦ 1847.—Πρβ. τὴν λ. Προὶξ § 52—57 καὶ κατ. § 205.

§ 205. Ἡ εἰκονικότης ἀποδεικνύεται διὰ μαρτύρων; ὅρα Ζαχ. γ. κ. τόμ. 2 σ. 747—752.

Ἴδε Εὐρ. τ. 10 σ. 4 ἐπ 11 ἐπ. 17—21.—αὐτ. § 162, 232 ἐπ. 463 ἐπ.

Ἴδε καὶ ἀπ. ἐφ. Ν. 819 τοῦ 1849 ἐν Νομ. σ. 5259.—Ἀπ. ἐφ. Ἀθηνῶν 7557.

Πρὸς εὐκολίαν τοῦ ἀναγνώστου προσθέτομεν ἐνταῦθα, ὅτι πρέπει νὰ γίνῃ διάκρισις μεταξὺ

α) Τῶν συμβαλλομένων προσώπων· οὗτοι δὲν δύνανται ν' ἀποδείξωσι τὴν εἰκονικότητα διὰ μαρτύρων· ἐννοεῖται, ὅτι τὸ μέσον τοῦτο συγχωρεῖται ὅταν ὑπάρχῃ ἄλλος νόμιμος λόγος (1). Ἰδοὺ ὅτι εὕρηται ἐν τῇ νομολογίᾳ.

a. Ἡ εἰκονικότης τῶν μεταξὺ τῶν συναλλαξαμένων συνταχθέντων ἐγγράφων δὲν δύναται, φιλονεικουμένη, ν' ἀποδειχθῇ διὰ μαρτύρων, ἀλλὰ δι' ἀντεπιστολῆς· οἱ τρίτοι δύνανται νὰ τὴν ἀποδείξωσι διὰ μαρτύρων. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 54 τοῦ 1849 φέρουσα.

Απόφ. Ἐπειδὴ τὸ ἄρθρον 303 τῆς πολ. δικονομίας ἔθεσε ῥητῶς κανόνα ὅτι δὲν δύναται νὰ ἀποδειχθῇ διὰ μαρτύρων πρᾶξίς τις, ἢ ὁποιαδήποτε πρὸ τῆς συντάξεως τοῦ ἐγγράφου, κατὰ τὴν

(1) Ἀποδεικνύεται διὰ μαρτύρων ὅτι εἰκονικῶς δῆθεν ἔμπορός τις ἐδανείσθη ἀπὸ μὴ ἔμπορον· Τὰ βιβλία τοῦ ἐμπόρου ἀποδεικνύουν ὡς πρὸς τοῦτο; Ἴδε ἀπ. 10722 τῶν ἐν Ἀθ. φ. ἐν λέξ. Μάρτυρες.

Τὰ δικαστικὰ τεκμήρια νομιμοποιοῦσι τὴν διὰ μαρτύρων ἀπόδειξιν τῆς εἰκονικότητος; Ἴδε ἀπόφ. 11780 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφετῶν.

σύνταξιν ἢ μετ᾽ αὐτὴν γενομένη συμφωνία, ἥτις καὶ ἂν δὲν ἀντίκηται εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ ἐγγράφου, ἔχει ὅμως σχέσιν μετ᾽ αὐτῆς ἀλλὰ δὲν περιέχεται ἐν τῷ ἐγγράφῳ· ἐκ δὲ τοῦ κανόνος τούτου γίνεται φανερὸν ὅτι ὁ ὑπογράψας ἔγγραφόν τι δὲν δύναται νὰ ἀποδείξῃ διὰ μαρτύρων ὁποιανδήποτε ἄλλην πρᾶξιν ἢ συμφωνίαν γενομένην πρὸ ἢ ἐπὶ τῆς συντάξεως ἢ μετὰ τὴν σύνταξιν τοῦ ἐγγράφου σχέσιν ἔχουσαν μὲ τὴν ἔννοιαν αὐτοῦ καὶ μὴ περιεχομένην ἐν αὐτῷ, τοῦτο δὲ καθίσταται ἔτι μᾶλλον φανερὸν καὶ ἐκ τοῦ ἄρθρ. 404 τῆς πολ. δικονομίας, καθ᾽ ὃ ἡ τῆς μεταβολῆς ἀπόδειξις δύναται νὰ γίνῃ μόνον δι᾽ ἐγγράφων, κατὰ τὰ ἄρθρα 300 καὶ 393, αἱ δὲ ἀντιπιστολαὶ ἢ ἄλλα ἔγγραφα δὲν ἀποδεικνύουν κατὰ τοῦτο πρὸς τρίτους, οἵτινες δὲν ἦσαν συναλλαττόμενοι· ὥστε προσβάλλων τις ἔγγραφον ὡς εἰκονικόν, ὡς ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἐπειδὴ ὑπέγραψεν αὐτὸ ὡς συναλλαττόμενος δὲν δύναται νὰ ἀποδείξῃ τὴν εἰκονικότητα αὐτοῦ εἰμὴ δι᾽ ἀντεπιστολῆς, καὶ μόνον ὁ τρίτος, ὅστις δὲν ἦτον συναλλαττόμενος καὶ ὁ ὁποῖος εἶναι ἀποδεδειγμένως ἀδύνατον νὰ ἀποκτήσῃ ἕνεκα τούτου ἔγγραφον ἀπόδειξιν δύναται νὰ ἀποδείξῃ διὰ μαρτύρων· ὅθεν τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Ἀθήναις ἐφετῶν ἐσκέφθη καὶ ἀπεφάσισε συμφώνως μὲ τὰς εἰρημένας διατάξεις τοῦ νόμου μὴ ἐπιτρέψαν τὴν διὰ μαρτύρων ἀπόδειξιν.

b. Τὰ συμβαλλόμενα μέρη δὲν δύνανται ν᾽ ἀποδείξωσι διὰ μαρτύρων τὴν εἰκονικότητα τῶν προικοσυμφώνων. Ἀπ. 11154 ἐφ. Ἀθ. τμ. α΄. Πρβ. ἀνωτ. § 204.

c. Ὁ προσβάλλων τὰ παρ᾽ αὐτοῦ ὑπογεγραμμένα ἔγγραφα ὡς εἰκονικά, δὲν δύναται ν᾽ ἀποδείξῃ τὴν εἰκονικότητα αὐτῶν διὰ μαρτύρων εἰμὴ δι᾽ ἐγγράφων. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 247 τοῦ 1852, ἀναιροῦσα τὰς 525 (τοῦ 1850) καὶ 181 τοῦ 1851 ἀπ. ἐφ. Ν. καὶ φέρουσα.

Ἀπόφ. Ἐπειδή, κατὰ τὰ ἄρθρα 303, 404, 412, 437 καὶ ἰδίως τὸ ἄρθρ. 438 τῆς πολιτ. δικονομίας, ὁ ἀναγνωρίσας τὴν ἔν τινι ἰδιωτικῷ ἐγγράφῳ ὑπογραφήν του δὲν δύναται ν᾽ ἀρνηθῇ τὴν ἀλήθειαν τῶν ἐν αὐτῷ περιεχομένων, ἐκτὸς ἐὰν προτείνῃ κατ᾽ αὐτοῦ δόλον (εἰς ὃν περιλαμβάνεται καὶ ἡ βία) ἢ νόθευσιν ἢ ἀντεπιστολήν, ἤτοι ἔγγραφον βεβαιοῦν ὅτι ἡ ἐν τῷ ὑπὸ τοῦ ἀντιδίκου προσαγομένῳ ἐγγράφῳ περιεχομένη πρᾶξις εἶναι εἰκονικὴ ἢ μετετράπη, ἐκ τῶν εἰδικῶν δὲ ἐπὶ τῆς ἐγγράφου ἀποδείξεως καθιερωμένων τούτων ὁρισμῶν συνάγεται ὅτι ὁ ὑπογράψας ἔγγραφον παράγον ὑποχρέωσιν καὶ προσαγόμενον κατ᾽ αὐτοῦ ἐὰν προσβάλλῃ

τὴν δι᾽ αὐτοῦ συνομολογηθεῖσαν σχέσιν ἐνοχῆς ὡς εἰκονικὴν ὀφείλει νὰ προσάξῃ τὴν δι᾽ ἐγγράφου ἀπόδειξιν τῆς εἰκονικότητος, ἐὰν δὲν ἀποδείξῃ ἄλλως τὸ ἀδύνατον τῆς τοιαύτης ἀποδείξεως· ὅθεν τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν, παραδεχθὲν διὰ τῶν προσβαλλομένων ἀποφάσεών του ὅτι ὁ Ῥήγας Καγίας, τὸν ὁποῖον ἐκπροσωποῦσιν οἱ ὑπὸ τῆς ἀναιρεσιβλήτου ἐπιτροπευόμενοι καὶ κηδεμονευόμενοι κληρονόμοι αὐτοῦ, ἠδύνατο ν᾽ ἀποδείξῃ διὰ μαρτύρων τὴν εἰκονικότητα τῆς ἐν τῷ ἀπὸ 12 Νοεμβρίου 1340 ἐγγράφῳ, φέροντι τὴν ὑπογραφὴν αὐτοῦ, περιεχομένης συμβάσεως διὰ τὸν λόγον ὅτι ἀντέγγραφον δὲν ἠδύνατο νὰ συνταχθῇ ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἄνευ κινδύνου ἀνακαλύψεως τῆς ἀθεμίτου συμβάσεως ἣν ἐκάλυπτεν ἡ κατὰ τοὺς ἀναιρεσιβλήτους εἰκονικὴ σύμβασις δανείου, παρεβίασε τὰς προταθείσας διατάξεις τῆς πολιτ. δικονομίας, αἵτινες ἀφορῶσαι τὸν τρόπον τῆς ἀποδείξεως τῶν δικαιωμάτων τῶν διαδίκων εἰσὶν οὐσιώδεις καὶ ἡ παράβασις αὐτῶν φέρει ἀναίρεσιν κατὰ τὸ ἄρθρ. 807 § 5 τῆς πολ. δικον.

d. Ἡ ἀνωτέρω ἀρχὴ ἐφαρμόζεται καὶ τοῖς κληρονόμοις.— Ὅπως ὁ πωλητὴς δὲν δύναται ν᾽ ἀποδείξῃ διὰ μαρτύρων τὴν εἰκονικότητα τοῦ τῆς ἀγοραπωλησίας ἐπισήμου συμβολαίου, οὕτω καὶ οἱ κληρονόμοι του. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 20 τοῦ 1853, κυρ. τὴν 710 τοῦ 1852 ἀπ. ἐφ. Ν. καὶ φέρουσα.

Ἀπόφ. Ἐπειδὴ οἱ προσβάλλοντες ὡς εἰκονικὸν τὸ τῆς ἀγοραπωλησίας ἐπίσημον συμβόλαιον τοῦ πωλητοῦ Ἀθανασίου Γριάνη ἐπεῖχον ὡς πρὸς τὴν ἔνστασίν των ταύτην τὴν θέσιν τούτου, διότι ὡς κληρονόμοι αὐτοῦ ἐζήτουν τὸ πωληθὲν παρὰ τοῦ ἰδίου οἰκόπεδον, ἀφοῦ δὲν ἀπέδειξαν, ὅτι τοῦτο περιείρχετο ἐκ κληρονομίας τῆς μητρός των· ἄρα καθὼς ὁ πωλητὴς Γκριάνης δὲν ἠδύνατο διὰ μαρτύρων ν᾽ ἀποδείξῃ τοιαύτην περὶ εἰκονικότητος ἔνστασιν (ἄρθρ. 400 και 301 τῆς πολ. δικον.), οὕτω καὶ οἱ διάδοχοι αὐτοῦ νῦν ἀναιρεσείοντες· ὅθεν ὀρθῶς καὶ συμφώνως μὲ τὰ μνησθέντα ἄρθρα καὶ τὸ 576 ἄρθρ. τῆς αὐτῆς δικονομίας, τὸ ἐφετεῖον δὲν ἔλαβεν ὑπ᾽ ὄψιν τὰ ἐκ τῶν μαρτύρων ἐξαγόμενα τεκμήρια, ἢ δὲν διέταξε τὴν διὰ μαρτύρων ἀπόδειξιν τοιούτων τεκμηρίων.

β᾽) Τὰ μὴ συμβαλλόμενα μέρη.— Εἰς ταῦτα, ὡς ἐκ τῶν προηγουμένων προκύπτει, συγχωρεῖται τὸ μέσον τῆς διὰ μαρτύρων ἀποδείξεως.

Ἀλλὰ ποῖοι θεωροῦνται ὡς τρίτοι; ἰδίως οἱ δανεισταὶ δύνανται ν᾽ ἀποδείξωσι διὰ μαρτύρων τὴν εἰκονικότητα; Τὸ ἀκαδ.

Αρ. Π. 409 τοῦ 1852. — Ἐν λέξει Τρίτος θέλω προσπαθήσει νὰ συλλέξω τὰ ἀναγόμενα εἰς τὴν ἀκανθώδη ταύτην ὕλην.

§ 208. Ἡ περὶ εἰκονικότητος πρότασις πότε πρέπει νὰ γίνηται; Ἴδε ἀπ. ἐφ. Αθ. 11840 καὶ 13129. — Πρλ. Εὐρ. τ. 6 σ. 475 ἐν ἀρχ.

Εἰς τὴν νομολογίαν εὕρηνται καὶ ταῦτα.

α΄) Ἡ ἔνστασις τῆς εἰκονικότητος τῶν ἐγγράφων, εἰς ἃ στηρίζεται ἡ ἀγωγή, δύναται νὰ προταθῇ κατὰ πᾶσαν τῆς δίκης στάσιν. Απ. 315 τοῦ 1849 ἐφ. Ν.

Κατὰ τὴν περὶ ἐκτελέσεως δίκην δύναται νὰ προταθῇ ἡ περὶ εἰκονικότητος τοῦ ἐκτελουμένου δικογράφου ἔνστασις; Ὄχι, ὅταν μάλιστα δὲν ἀποδεικνύηται δι' ἀντεγγράφου ἀναμφισβητήτου· ἄλλως τε δὲ δὲν παράγεται ἐκ τῆς ἀταξίας τῆς διαδικασίας, οὐδὲ στηρίζεται εἰς τὴν διαβεβαίωσιν ὅτι τὸ ἐκτελούμενον ἔγγραφον ἐνηργήθη (872 πολ. δικ.). Απ. 533 τοῦ 1849 τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφ. (Νομ. σ. 5172).

γ΄) Αἱ ὑπάρχουσαι εἴς συμβόλαιόν τι ἀκυρότητες θεωροῦνται ὡς κεκαλυμμέναι, ἂν δὲν προταθῶσι πρωτοδίκως· ἑπομένως καὶ ἡ εἰκονικότης πρέπει νὰ προτείνηται πρωτοδικῶς. Ὅρα τὰς λέξεις Εἰκονικότης, Ἔνστασις, πρότασις, Συμβόλαια.

δ΄) Τὴν πρότασιν τῆς εἰκονικότητος τοῦ τίτλου, ἐφ' οὗ στηρίζεται ἡ ἀγωγή, δύνανται νὰ κάμωσι καὶ ἐφεσίμως οἱ ἐναγόμενοι, ἀλλ' εἰς τὴν πρώτην συνεδρίασιν (160 πολ. δικ.). Απ. πολ. Αρ. Πάγου 228 τοῦ 1854. Ἴδε τὴν λ. Πρότασις.

§ 209. Πρὸς ἀπόδειξιν τῆς εἰκονικότητος συμβάσεώς τινος, δὲν εἶναι ἀνάγκη ν' ἀποδειχθῇ ὁ δόλος ὁ δοὺς ἀφορμὴν νὰ γίνῃ αὕτη εἰκονικῶς· διότι ἀρκεῖ ν' ἀποδειχθῇ ὅτι δὲν συνέτρεξεν ἡ θέλησις τῶν κατὰ τὸ φαινόμενον συναλλαξαμένων. Απ. πολ. Αρ. Π. 9 τοῦ 1856.

§ 210. Ἡ περὶ ἀκυρότητος συμβολαίου, ὡς εἰκονικοῦ, ἀγωγὴ κατὰ τίνα κινεῖται; Ἴδε ἀπ. ἐφ. Αθ. 13015.

§ 212. Ὁ κληρονόμος ἀποδίδει τοὺς καρποὺς τοῦ κτήματος, ὃ ὁ πατήρ του ἐνέμετο δυνάμει εἰκονικοῦ συμβολαίου; — Ἴδε ἀπ. 11840 ἐφ. Αθ.

§ 215. Ποῖα ἀποτελέσματα ἔχει ἡ εἰκονικότης ὡς πρὸς τοὺς τρίτους; Ἀπαιτεῖται ἡ γνῶσίς των;

Ἐν λέξ. *Τρίτος* θέλω ἐκθέσει ἐκτενέστερον τὰ περὶ τούτου· ἤδη σημειῶ μόνην ὅτι ἡ ἀπ. 14738 ἐφ. Αθ. ἔχει σχέσιν μὲ τὸ ζήτημα αὐτό, ὡς καὶ τὰ ἑπόμενα.

α') Τὸ περὶ εἰκονικότητος περιστατικὸν, καίτοι ἀποδεικνυόμενον, τότε μόνον δύναται νὰ θεωρηθῇ σπουδαῖον καὶ νὰ ἐπηρεάσῃ τὰ ἐπὶ τοῦ πράγματος δικαιώματος τινὸς, ὅταν ἀποδειχθῇ συγχρόνως, ὅτι οὗτος, πρὸ, ἢ κατὰ τὴν ἐποχὴν, τῆς πράξεως εἶχε γνῶσιν τῆς εἰκονικότητος.

Απόφ. Ἐπειδὴ ἂν καὶ ὁ Κουλούρης ἰσχυρίζεται, ὅτι ἡ παρὰ τοῦ Κουντούρη γενομένη κατὰ τὸ **1834** ἀγορὰ τοῦ πλοίου εἶναι εἰκονικὴ, τὸ περιστατικὸν τοῦτο, καίτοι ἀποδειχθησόμενον, τότε μόνον δύναται νὰ θεωρηθῇ σπουδαῖον καὶ νὰ ἐπηρεάσῃ τὰ ἐπὶ τοῦ πράγματος δικαιώματα τοῦ Κούπα, ὅταν ἀποδειχθῇ συγχρόνως, ὅτι οὗτος πρὸ τοῦ δανείου του, ἢ κατὰ τὴν ἐποχὴν αὐτοῦ, εἶχε γνῶσιν τῆς εἰκονικότητος, καθότι, κατὰ τὰς γενικὰς τοῦ ἐμπορικοῦ δικαίου ἀρχὰς, ἡ εἰκονικὴ ἐκποίησις, ὅταν αὕτη περιβάλληται μὲ τοὺς τύπους τῆς ἀληθοῦς ἐκποιήσεως καὶ δὲν ὑποκρύπτῃ παραβίασιν τοῦ νόμου, οὐδ' ἔγενετο κατὰ δολίαν μετὰ τοῦ τρίτου συνεννόησιν δὲν δύναται νὰ βλάψῃ αὐτὸν ἐν ἀγνοίᾳ τῆς εἰκονικότητος καὶ ἐν καλῇ πίστει συναλλαττόμενον μετὰ τοῦ εἰκονικοῦ ἀγοραστοῦ ἢ τοῦ νομίμου ἀντιπροσώπου του· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου ἀποδεικνύεται, ὅτι τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος πλοῖον κατεκυρώθη ἐπὶ δημοπρασίᾳ εἰς τὸν Διονύσιον Κουντούρην τὴν **5** Ἰουλ. **1843** ἐν Πέρᾳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ ἐπεκυρώθη ἡ ἐκποίησις παρὰ μὲν τοῦ διευθυντοῦ τοῦ ἐκεῖσε ἐμπορικοῦ Ἑλληνικοῦ γραφείου τὴν **10**ην τοῦ ἰδίου μηνὸς καὶ ἔτους, παρὰ δὲ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ Ῥωσσικοῦ γραφείου τὴν **16**ην τοῦ ἰδίου μηνὸς καὶ ἔτους, τουτέστιν ἀποδεικνύεται ὅτι ἡ ἐκποίησις ἐγένετο κατὰ τὰς νομίμους διατυπώσεις· τῆς δὲ ἀρχῆς ταύτης ἡ ἐφαρμογὴ εἶναι ἔτι μᾶλλον ἔλλογος καὶ ὀρθὴ, προκειμένου λόγου περὶ ναυτοδανείου, γενομένου πρὸς τὸν πλοίαρχον διὰ τὰς ἀνάγκας τοῦ διάπλου, ἐφ' οὗ εἶναι συνήθως ἀδύνατον εἰς τὸν δανείζοντα νὰ γνωρίζῃ ἂν ὑπάρχῃ ἀντέγγραφον ἀνατρέπον τοὺς εἰς αὐτὸν ἐπιδειχθέντας τίτλους, δι' ὧν νομιμοποιεῖται ἡ ἰδιότης τοῦ πλοιάρχου, καὶ τοῦ ὁποίου ἀντιγράφου ἡ ὕπαρξις ἂν ἠδύνατο νὰ στερήσῃ τὸν δανείζοντα τοῦ ἐπὶ τοῦ ὑπεγγύου πράγματος προνομίου του, ἡ ναυτιλία πολλάκις ἤθελε καθίσταται ἀδύνατος, μηδενὸς θέλοντος νὰ ἐκτεθῇ οὕτως εἰς τὸν κίνδυνον νὰ στερηθῇ τοῦ ἐπὶ τοῦ ὑπεγγύου πράγματος προνομίου· ἄρα μόνον ἡ ἀπόδειξις ὅτι εἰκονικὴ ἦτον ἡ πώλησις καὶ τοῦτο ἦτον γνωστὸν εἰς τὸν Κούπαν ἔχει ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἐπιῤῥοήν. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. **18** τοῦ **1852**.–Ἴδε τὸ ἐπ. γ' ἐδ.

β') Ποῖα ἀποτελέσματα ἔχει ἡ εἰκονικότης τῆς παραχωρήσεως εἰς τὸν καλῆς πίστεως τρίτον, ὅστις συμμορφοῦται μὲ τὸ

παραχωρητήριον ἔγγραφον; Ἴδε ἀπόφ. πολιτ. Ἀρ. Πάγου 388 τοῦ 1852.

γ') Ἡ εἰκονικότης τῆς πωλήσεως δύναται νὰ βλάψη δικαιώματα τρίτων, ἂν δὲν εἶχον γνῶσιν; (1. Ὅρα καὶ τὸ ἐδ. ά. ...

Απόφ. Ἐπειδή, κατὰ γενικὴν τοῦ δικαίου ἀρχήν, ἡ εἰκονικὴ πώλησις δὲν παράγει μὲν ἀποτελέσματα μεταξὺ τῶν συμβαλλομένων πωλητοῦ καὶ ἀγοραστοῦ, ἂν ἡ πώλησις ἄλλως ἐγένετο κατὰ τὰ παρὰ τοῦ νόμου διατασσόμενα, ἀλλ' ἡ εἰκονικότης αὕτη δὲν δύναται νὰ βλάψη τρίτων συμφέροντα ἂν οὗτοι δὲν εἶχον γνῶσιν τῆς εἰκονικότητος (Sirey. τόμ. 31 μέρ. 1 σ. 402.— αὐτόθι τόμ. 32 μερ. 1 σ. 75. — Δεξιλ τόμ. 1 λ.' vente ἀρ. 173 δίς)· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου ἀποδεικνύεται, ὅτι τό, περὶ οὗ ὁ λόγος, πλοῖον κατεκυρώθη ἐπὶ δημοπρασίας εἰς τὸν Κ. τὴν 10 Ἰουλίου 1843 ἐν Πέρα τῆς Κωνσταντινουπόλεως· κατὰ τὸ ὑπ' ἀρ. 139 πωλητήριον ἔγγραφον, μὴ προσβαλλόμενον δι' ἄλλον τινὰ λόγον, καὶ τὴν ὑπ' αὐτὸ ἐπικύρωσιν τοῦ διευθυντοῦ τοῦ ἐμπορικοῦ Ῥωσσικοῦ γραφείου μὴ ἀμφισβητουμένην τὴν 16 Ἰουν. 1843· ἄρα καὶ ἂν ὑποτεθῇ ὡς βάσιμος ἡ περὶ τῆς εἰκονικότητος τῆς εἰς τὸν Κ πωλήσεως τοῦ πλοίου αὐτοῦ ἔνστασις τοῦ Α, ἁπλῶς ἡ εἰκονικότης αὕτη δὲν δύναται νὰ βλάψῃ τὸν Γ, ἂν οὗτος δὲν εἶχε γνῶσιν, πρὸ τοῦ δανείου του, ἢ κατὰ τὴν ἐποχὴν αὐτοῦ, τῆς εἰκονικότητος ἐκείνης·

Ἐπειδὴ ὅμως ὁ Α, ἰσχυρίζεται ὅτι ὁ Γ, ὢν μάλιστα γραμματεὺς τοῦ Κ, ἐν γνώσει τῆς εἰκονικότητος ἐκείνης συνῆψε τὸ συμβόλαιον, ἐφ' οὗ στηρίζεται ἡ ἀγωγή του, ὁ δὲ ἰσχυρισμὸς αὐτὸς ἔχει ἐπιρροὴν εἰς τὴν δίκην, διότι ἀποδεικνυόμενος ματαιόνει τὸ ὁποῖον ἐπικαλεῖται ὁ Γ προνόμιον· ἄρα ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ τὸν περὶ τῆς εἰκονικότητος ἰσχυρισμόν του αὐτὸν ὁ Α διὰ παντὸς νομίμου μέσου καὶ διὰ μαρτύρων, διότι πρόκειται περὶ πράξεως, ἥτις φέρει χαρακτῆρα οἱονεὶ ἀδικήματος. Περὶ δὲ τοῦ θέματος τούτου δὲν διετάχθη μέχρι τοῦδε ἀπόδειξίς τις, διότι ἡ ὑπ' ἀρ. 204 ἀπόφασις τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφετῶν ἀφορᾷ ἄλλο ἀντικείμενον, τὴν εἰκονικότητα ἁπλῶς τῆς πωλήσεως, καὶ ὄχι τὴν τῆς εἰκονικότητος ταύτης γνῶσιν τοῦ Γ.

Ἐπειδὴ ἅπαντα τὰ ὑπὸ τοῦ Α προταθέντα ὡς πρὸς τὴν εἰκονικότητα τῆς πωλήσεως ταύτης δὲν ἔχουν νόμιμον τινὰ σημασίαν

---

(1) Ἰδιωτικὸν ἀντέγγραφον περὶ τῆς εἰκονικότητος πωλήσεώς τινος βλάπτει τοὺς τρίτους; Εὐρ. τ. 6 σ. 476. — Πρλ. ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 7527, καὶ λ. Ὑπομνήματα.

ὡς πρὸς τὸν Γ., ἂν δὲν προσαχθῶσιν ἀποδείξεις περὶ τῆς [illegible] τοῦ [illegible] τῆς εἰκονικότητος, καὶ περὶ τούτου θέλει δικάσει [illegible] τὸ δικαστήριον, οὐχ ἧττον δὲ καὶ ὁ ἕτερος τοῦ Α. ἰσχυρισμὸς ὅτι [illegible] τῶν κληρονόμων τοῦ Γ. συνένωσις τοῦ Κ. καὶ Γ. εἶναι [illegible], δὲν ἔχει καμμίαν ἐπὶ τοῦ προκειμένου [illegible] συνέπειαν, διότι ὁ Γ. εἶναι τρίτος, καὶ ὡς [illegible] τος μόνη ἡ ἐκ μέρους του γνῶσις [illegible] δύναται νὰ τὸν βλάψῃ, ἀλλὰ περὶ τούτου [illegible] παμψῆφα. [illegible]

Ἐπειδὴ τὸ παρὰ τοῦ Κούπα ζητούμενον δάνειον [illegible] κατὰ τὸ ἀπὸ 17 Μαΐου 1847 [illegible] εἰς τὸ δικαστήριον [illegible] ἐν Κωνσταντινουπόλει, τὸ δὲ πλοῖον, ἐφ' οὗ ἐγένετο τὸ δάνειον, [illegible] Ῥωσσικὴν σημαίαν, ἐπομένως, ὡς ἐκ τῆς [illegible] τος τοῦ ναυλωθέντος πλοίου καὶ ὡς ἐκ τοῦ τόπου, ἔνθα ἐγένετο τὸ δάνειον, καὶ ὅτου ὡς πρὸς τὰ εἰς Ῥωσσικὰ πλοῖα [illegible] δάνεια ἰσχύουσιν οἱ τῆς Ῥωσσίας νόμοι, ὑποτίθεται ὅτι τὸ δάνειον συνωμολόγηται κατὰ τοὺς Ῥωσσικοὺς νόμους, καὶ ὅτι κατ' αὐτοὺς [illegible] τὰ συμβαλλόμενα μέρη νὰ κανονίσωσι τὰ σχέσεις των (ἄρθ. Ἀρ. [illegible] 24 τοῦ 1845) (1): ἄρα ὅτι [illegible] ὁ Ἀντών. Κολούρης ἰσχυρίζεται ὅτι δὲν εἶναι ἐφαρμοστέοι οἱ Ῥωσσικοὶ νόμοι, καὶ ὅτι οὗτοι δὲν εἶναι ἐφαρμοστέοι ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι τὸ πλοῖον ἐπωλήθη ἐν Ἑλλάδι, διότι ἡ παρατήρησις αὕτη δὲν δύναται νὰ ἔχῃ καμμίαν συνέπειαν πρὸς ἀνατροπὴν τῆς προεκτεθείσης ἀρχῆς, ὡς ἀντιβαίνουσα εἰς τὴν ἀρχὴν ταύτην τοῦ δικαίου. — Οὐχ ἧττον δὲ ἡ ἀρχὴ αὕτη δὲν ἐξασθενεῖται ἐκ τῆς ἑτέρας τοῦ Ἀντ. Κολούρη προτάσεως, ὅτι ἡ πώλησις εἶναι εἰκονική, διότι ἡ εἰκονικότης αὕτη καθ' ἑαυτὴν δὲν βλάπτει τὸν Γ. Κοῦπαν· ἂν δὲ ἀποδειχθῇ ὅτι οὗτος εἶχε γνῶσιν τῆς εἰκονικότητος, τὸ δάνειόν του [illegible], ὡς μὴ γενόμενον εἰς τὸ [illegible] ἐκ [illegible] καὶ αὐτὸς ὁ Ἀντ. Κολούρης βεβαιοῖ ὅτι [illegible] νὰ [illegible] τὸ πλοῖον [illegible] Ῥωσσικὴν σημαίαν, [illegible] ὁ δικαιοπάροχος τοῦ Ἀντ. Κολούρη [illegible], [illegible] περὶ [illegible] δάνειον, ὅτι θέλει νὰ τεθῇ τὸ εἰς Ῥωσσίαν [illegible] ὁμολογουμένως πωληθὲν πλοῖον [illegible] τὸ κράτος [illegible] νόμων τοῦ

Ἐπειδὴ ὁ Ἀντ. Κολούρης προτείνει [illegible], ὅτι τὸ ὑπὸ τοῦ Κούπα ζητούμενον δάνειον δὲν δύναται νὰ [illegible] συνομολογηθέντος [illegible] τοῦ πλοιάρχου, [illegible] δὲν διετηρήθησαν [illegible] τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου [illegible] [illegible] ἰσχύουσι [illegible] δὲν [illegible] τὸ ἐναντίον [illegible]

---

(1) [illegible] 84 [illegible]

μένου τοῦ Κοίψα, ὅτι τῆς Ῥωσσίας νόμοι, οἱ διέποντες τὸ προκείμενον δάνειον, δὲν ἀπαιτοῦσι τὴν τήρησιν τῶν διατυπώσεων ἐκείνων, πρέπει νὰ τῷ ἐπιτραπῇ ἡ ἀπόδειξις, ἥτις δύναται νὰ γίνῃ διὰ παντὸς νομίμου μέσου καὶ διὰ μαρτύρων, διότι πρόκειται περὶ ἰσχύος ἀλλοδαπῶν νόμων, περὶ τῆς ὁποίας ἰσχύος ὁ ἐπικαλούμενος αὐτὴν δὲν δύναται, οὐδ' ὀφείλει, νὰ ἔχῃ ἔγγραφον ἀπόδειξιν. Απ. 6878 τοῦ 1850 ἐφ. Αθ.

δ') Ὅταν ὁ Α, ὅστις ἔχει ἐγγεγραμμένην ὑποθήκην ἐπὶ κτήματός τινος διὰ δάνειον εἰκονικῶς συνομολογηθὲν, παραχωρῇ αὐτὸ μετὰ τῆς ὑποθήκης εἰς ἄλλον, ἀγνοοῦντα τὴν εἰκονικότητα, ἔχει οὗτος προνόμιον, ὥστε νὰ προτιμηθῇ ἄλλων ἐπερχομένων ἐνυποθήκων δανειστῶν; Ὄχι. Απ. ἐφ. Αθ. 15525 τοῦ 1857.— Πρβ. λ. Ὑποθήκη.

§ 217. Ὅταν προτείνεται ἡ εἰκονικότης συμβολαίου τινὸς περὶ ἀντικαταστάσεως προικὸς, ἡ ἀπόδειξις ἐπιβάλλεται εἰς τὸν προτείνοντα τὴν εἰκονικότητα, διότι δὲν ὑπάρχει νόμιμόν τι ὑπὲρ αὐτοῦ τεκμήριον, ἐπειδὴ ἡ ἀντικατάστασις αὕτη δὲν ἀπαγορεύεται. Ἀπόφ. ἐφ. Αθ. 11260 τοῦ 1853 τμ. ά. Πρβ. τὰς λέξεις Προὶξ—καὶ Τίς ἀποδεικνύει. κατ. § 226.

§ 220. Ἀποφάσεις ἐκδοθεῖσαι μεταξὺ τῶν πρακτόρων ἢ συνδίκων πτωχεύσεως καὶ ἀφορῶσαι τὴν κυριότητα πραγμάτων τοῦ πτωχεύσαντος, ἀποτελοῦσι τελεσιδικίαν ὡς πρὸς τὸν πτωχεύσαντα αὐτὸν, ὥστε οὗτος νὰ μὴ δύναται ν' ἀντιτάξῃ τὴν εἰκονικότητα; Ναὶ, κατὰ τὴν μειονοψηφίαν τῆς 558 τοῦ 1857 ἀποφ. τῶν ἐν Ν. ἐφ. — Ὄχι, κατὰ τὴν πλειονοψηφίαν. Τὴν δὲ ἀπόφ. βλέπε εἰς Νομικ. σ. 6260, ἀλλὰ μετίθι τὴν λ. Χρεωκοπία.

§ 221. Ὁ Α ὑπεσχέθη, δι' ἐπισήμου ἐγγράφου, νὰ πληρώσῃ εἰς τὸν Β χρηματικόν τι ποσὸν, ὡς ὀφειλόμενον δῆθεν αὐτῷ διὰ ὑπηρεσίαν κτλ. — Ὁ Β παρεχώρησε τὴν ἀπαίτησίν του εἰς τὸν Γ, διότι, κατὰ τὴν ἰδιαιτέραν συμφωνίαν τῶν διαδίκων αὐτῶν, οὗτος ἔμελλε νὰ χορηγήσῃ εἰς τὸν Α ὑπηρεσίαν δικηγορικὴν, καὶ ἑπομένως οὗτος (ὁ Γ) ἔπρεπε νὰ λάβῃ καὶ τὰ χρήματα.

Ὁ Γ λοιπὸν, μετὰ τὴν ἐκχώρησιν, κατεδίωξε τὸν Α, οὗτος ὅμως ἐπρότεινεν ὅτι τὸ συμβόλαιον εἶναι εἰκονικόν. — Ζητεῖται λοιπὸν, ἂν ἡ εἰκονικότης αὕτη δύναται νὰ ἐπιφέρῃ ἔννομόν τι ἀποτέλεσμα, ἀφοῦ ἄλλως ἡ ἀρχικὴ αἰτία εἶναι πραγματική;— Τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Αθ. ἐφετῶν ἔλυσεν ἀποφατικῶς τὸ ζήτημα, σκεφθὲν οὕτως.

Απόφ. Ἐπειδὴ ἡ περὶ εἰκονικότητος τοῦ ὑπ' ἀριθ. 4404 ἐγ-

γράφου πρότασις τῶν ἐναγομένων δὲν εἶναι, καθ' ὃν τρόπον προὐτείνεται, βάσιμος· διότι εἰ μὲν τὸ περιεχόμενον αὐτοῦ ἔχει τὰ τῆς ἀληθείας, εἰκονικότης δὲν ὑπάρχει, εἰ δὲ καλύπτει ἄλλο τι, τὴν ὑποσχεθεῖσαν, δηλαδὴ, τῷ Πετσάλῃ ἀντιμισθίαν διὰ τὴν διεξαγωγὴν τῶν δικῶν τῶν ἐναγομένων, ὅπερ καὶ διατείνονται οὗτοι, δὲν ὑπάρχει ἐπίσης εἰκονικότης, διότι πᾶσαν θεμιτὴν συμφωνίαν δύνανται οἱ συμβαλλόμενοι νὰ τὴν περικαλύψωσιν ὑπὸ οἱανδήποτε ἐγκρίνουσι μορφὴν, ἡ δὲ εἰκονικότης δὲν εἶναι οὐδέποτε αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν ἀκυρότητος ἀφορμὴ (812. XIII, 1. 374), οὐδ' ἐφαρμόζεται ἀπολύτως εἰς αὐτὴν ὁ κανὼν τοῦ δικαίου plus valet quod agitur quam quod simulatur (Ζαχ. γ. κ. σημ. 3 § 35), καὶ διότι ἡ ἐν τῷ συμβολαίῳ ψευδὴς αἰτία, ἐὰν καὶ ἀληθὴς ὑπάρχῃ, ἀντίκηται καὶ δεν ἀντιβαίνῃ εἰς τὰ ἤθη καὶ εἰς τὴν δημοσίαν τάξιν ἢ εἰς τὸν νόμον, δὲν καθιστᾷ ἄκυρον τὸ συνάλλαγμα (τεμ. 72 § 6 Πανδ. 35, 1. διατ. 17 καὶ 21. Κώδ. de pactis), ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ἀφ' ἑνὸς μὲν τὰ μέρη ἠδύναντο νὰ συνάψωσι συμφωνίαν περὶ ἀντιμισθίας διὰ τὴν διεξαγωγὴν τῶν ἐνώπιον τῆς μικτῆς ἐπιτροπῆς δικῶν, καὶ ἀφ' ἑτέρου (ἀλλὰ τοῦτο ὡς ἐκ περισσοῦ), κατὰ τὴν ἀληθῆ τοῦ ἄρθρ. 145 τοῦ δικ. ὀργανισμοῦ ἔννοιαν, ἡ περὶ ἀντιμισθίας συμφωνία εἶναι ἄκυρος, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν, ἐκτὸς τοῦ νομίμου τέλους, δοτέαν ἀντιμισθίαν· ὥστε ἂν ὑποτεθῇ βάσιμος, ὁ τῶν ἐναγομένων ἰσχυρισμὸς, ὅτι ἡ συμφωνία, περὶ ἧς ὁ λόγος, ἀφορᾷ καὶ δίκας ἐκκρεμεῖς ἐνώπιον τῶν τακτικῶν δικαστηρίων, δὲν δύναται νὰ προτείνωσιν εἰκονικότητα τοῦ συμβολαίου ἐκείνου, ἀλλ' ἁπλῶς νὰ ζητήσωσι τὴν μείωσιν καὶ τὸν περιορισμὸν τῆς δοτέας κατὰ νόμον ἀντιμισθίας.

Ἐπειδὴ οὐχ' ἧττον δὲν ἀποτελεῖ εἰκονικότητα ἡ περίπτωσις ὅτι, ἀντὶ τοῦ ὀνόματος τοῦ Πετσάλη, ἐτέθη τὸ ὄνομα τοῦ Μεϊνφόγλου, διότι καὶ ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἐφαρμόζονται οἱ προεκτεθέντες λόγοι, ἀφοῦ ἡ σύμβασις στηρίζεται εἰς πραγματικὴν αἰτίαν, τὴν προμνησθεῖσαν, κατὰ δὲ τὴν διάταξιν τοῦ Κώδ. plus vatetr ἀντὶ τοῦ εἰκονικοῦ λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν τὸ πραγματικῶς σκοπούμενον. Ἀπόφ. 7830 τοῦ 1850 ἐφ. Ἀθηνῶν, ἣν ἐπεκύρωσεν ὁ Ἄρ. Π. διὰ τῆς 69 τοῦ 1851.— Πρλ. τὴν λ. Μάρτυρες § 465.

§ 228. Ὁ νόμος τεκμαίρεται ὡς εἰκονικὸν πᾶν μεταξὺ τῶν συζύγων συμβόλαιον; Ἴδε τὴν λ. Σύζυγος § 13. ἀνωτ. § 217.

Τοιαῦτα συμβόλαια δὲν ἰσχύουσι ἀπέναντι τρίτων. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ Π. 27 τοῦ 1846.

§ 229. Τὸ ἐμποροδικεῖον εἶναι ἁρμόδιον νὰ δικάσῃ τὴν περὶ

[illegible] τῆς ὑποθηκοφυλάκως τῆς συναλλαγματικῆς ἐμπεριεχομένης [illegible] πολ. ἀρ. Π. 109 τοῦ 1855. Πρβλ. τὴν λ. Συναλλαγματική.

§ 2302. Ἡ εἰκονικότης τῶν ἐπὶ ζημίᾳ τῶν δανειστῶν [illegible] παρέχει ἀφορμὴν εἰς τὴν Παυλιανὴν ἀγωγήν; Ὅρα εἰς τὴν λέξ. ταύτην τὴν 279 τοῦ 1849 ἀπόφ. ἐφ. Ν. (Νομικ. σελ. 5000).

§ 2304. Ἡ εἰκονικότης καθιστᾷ μὴ συζητητικὴν τὴν δίκην; [illegible] 6164 καὶ [illegible] πολ. ἀρ. Π. 371 τοῦ 1852 ἐν λ. Συμβολαίου [illegible]

§ 2305. Ὁ ἔχων δικαίωμα ν' ἀποκρούσῃ [illegible] τινα ἀγωγήν, ἔχει δικαίωμα νὰ προτείνῃ ὅτι τὸ συμβόλαιον, [illegible] κατὰ τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦ ἀντιδίκου του, ἀποδεικνύεται ὅτι ἔγινε [illegible] τὸ τίμημα τῆς ἀγορᾶς τοῦ περὶ οὗ ἡ δίκη κτήματος, εἶναι εἰκονικόν, διότι ἀποτέλεσμα τῆς ἀποδείξεως ταύτης [illegible] ὅτι ἐγένετο πίστωσις, καὶ ὅτι, ἐπομένως ὁ ἀγοραστὴς δὲν ἔχει δικαίωμα διεκδικήσεως. Ἀπόφ. 8010 τοῦ 1851 τῶν ἐν [illegible] ἐφετῶν.

§ 2306. Οἱ δανεισταὶ ἔχουσι τὸ δικαίωμα νὰ προτείνωσιν ὅτι τὸ συμβόλαιον, ὅπερ ἐπικαλεῖται τρίτος τις πρὸς ἀπόδειξιν ὅτι εἶναι ἰδιοκτήτης κτήματος κατασχεθέντος παρ' ἐκείνων διὰ χρέος του, εἶναι εἰκονικὸν γενόμενον οὕτως ἐκ δολίας συνεννοήσεως μεταξὺ τοῦ ὀφειλέτου Α καὶ τοῦ διεκδικοῦντος τὸ κτῆμα οἱ δανεισταί, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, δὲν ἐπέχουσι τὴν θέσιν τοῦ ὀφειλέτου. — Ἀπ. πολ. ἀρ. Π. 161 τοῦ 1858, ἀναιρ. τὴν 812 τοῦ 1857 ἀπόφ. ἐφ. Ν.

[illegible] Οἱ τρίτοι, ὧν ἡ εἰκονικότης προσβλάπτει δικαιώματα; Ζαχ. [illegible] § 35 σημ. 6.

Περὶ βίας (1)

[illegible] § 65, 175 ἐπ. — [illegible] τόμ. 2. σ. 242.

§ 233. Εἰς Εὐρ. τ. 5 σ. 284—292 ἐγένετο λόγος περὶ βίας. Παραπέμπω λοιπὸν αὐτόθι τὸν ἀναγνώστην.

§ 239. Ἡ βία εἶναι σωματικὴ ἢ ψυχολογική. Καλ. γ' § 63.

---

(1) [illegible] Ἐνήλικες § 12, [illegible] Πόλωνις 6 ἐπ.

§ 239³. Πότε υπάρχει ψυχολογική βία, ίνα θεωρηθή ή πράξις συνέπεια του φόβου;

α') Ο φόβος πρέπει ν' αποβλέπη σωματικόν κακόν επικείμενον ή είς την ζωήν, ή είς το σωμά μας (1). Οι Ρωμαίοι προσθέτουν και είς την ελευθερίαν μας, διότι τότε υπήρχε κατάστασις δουλείας (2). Καθότι όμως επαπειλείται ή ελευθερία μας διά δεσμών και ιδιωτικής ειρκτής, δύναται να εφαρμοσθή και σήμερον, ότι υπάρχει αιτία φόβου φέρουσα ακύρωσιν (3). Είναι αδιάφορον αν το κακόν απειλήται είς τον εκβιαζόμενον αυτόν, ή είς τέκνα του (4). Δεν θεωρείται ως κακόν, δυνάμενον να δικαιολογήση τον φόβον, ή απειλή πολιτικής ή ποινικής δίκης (5), διότι δεν είναι κακόν το να παραδοθή τις είς την δικαιοσύνην. Απειλαί κατά της τιμής επίσης δεν εξαρκούν (6), πρέπει δε να προσθέσωμεν ότι ούτε κατά της περιουσίας, διότι αι πηγαί δεν τας αναφέρουν και διότι κατ' αυτών υπάρχει πάντοτε βοήθεια.

β') Ο φόβος πρέπει να ήναι βάσιμος, τουτέστι πιθανού κακού, είς το οποίον δεν έχομεν τα μέσα ν' αντισταθώμεν. Δεν αρκεί να μας εκφράσουν την απειλήν. αλλά πρέπει και το κακόν να επίκηται, ούτε να ήναι μόνον της φαντασίας μας, ή της δειλίας μας γέννημα, αλλά πρέπει να το βλέπωμεν πραγματικόν και αναπόφευκτον. Ο νόμος δεν προστατεύει τας αδυναμίας μας, αλλά μας βοηθεί, όταν μας προσβάλλουν (7).

γ') Επί τέλους απαιτείται ο φόβος να μας επροξενήθη από άλλον εκφράζοντα τοιούτον σκοπόν, ούχι δε από εικασίαν, ότι ο δείνα ενδέχεται να μας βλάψη, ούτε από σέβας (metus reverentialis). με άλλας λέξεις αι απειλαί είναι απαραίτητοι (8).

§ 239⁴. Ως προς το ζήτημα ποία εκφόβησις ή βία απαιτείται, εξεφράσθη και ή Ελλην. νομολογία. Όρα δε περί τούτου τους

(1) L. 3 § 1 L. 7 § 1. L. 8 pr. § 2 quod metus (4, 2) B. X. 2 § 3, 7, 8. L. 3 ex quib caus (4, 6) B. X. 35, 3. L. 13 C de transact (2, 4) L. 7 C. de his quæ vi (2, 20). Όπου υμέν κάκωσις του σώματος είναι και ο βιασμός.

(2) L. 4, 8 § 1 quod metus (4, 2) B. X. 2 § 4, 8

(3) L. 7 § 1 L. 22 L. 23 § 1, 2 αυτ. B. X 2 § 7, 22, 23.

(4) L. 8 § 3 quod metus (4, 2) B X. 2, 8.

(5) L. 7 pr. quod metus (4, 2) B. X. 2, § 7. L. 10 C. de his (2, 20).

(6) L 7 pr. quod met. (4, 2) B. X. 2, 7.

(7) L. 6 L. 7 pr. L. 9 pr. quod metus (4, 2) B. X. 2 § 6, 7, 9 L. 184 de R. J. (50, 17) B. II 3, 184 Αρμεν. περί καν. § 60 Α ιά § 1.

(8) L. 14 § 3. L 9 § 1. L 21 quod metus (4, 2) L. 6 C. de his (2, 20) B. X. 2 § 14, 9, 21, 27.

§§ 4, 11 καὶ 12 Βύζ. τ. 5 σ. 286—288. Ἐκτὸς δὲ τῶν αὐτόθι ἐκτεθέντων (1), εὕρηνται ὡς πρὸς τοῦτο καὶ τὰ ἑπόμενα.

ά) Ἡ βία πότε παράγει ἀποτελέσματα.

Ἀπόφ· Ἐπειδὴ, καθόσον ἀφορᾷ τὴν ἀπὸ τὴν ἐφεσίβλητον πρὸς ἀκύρωσιν τοῦ συμβιβασμοῦ προταθεῖσαν βίαν, οἱ ἰσχυρισμοὶ αὐτῆς περὶ τῆς βίας συνίστανται εἰς τὸ ὅτι «ἀπεῖχεν ὑπὲρ τὰ 25 »βήματα μακρὰν τῆς τραπέζης τοῦ εἰρηνοδίκου ὅτε συνέτταττε »τὴν ὑπ' ἀριθ. 29 συμβιβαστικὴν πρᾶξιν, θέλουσα πάντοτε νὰ »φύγῃ, ἀλλ' ἐμποδιζομένη ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ της Π. Α., συνεννοη»μένου ἐπὶ τούτῳ μὲ τὸν ἀντίδικόν της Τ, καὶ εἰς τὸ ὅτι ὁ »ἀδελφός της Π. Α. συνεννοούμενος μετὰ τοῦ ἀντιδίκου, τὴν »ἐκράτει ἀπὸ τὴν χεῖρα προτρέπων αὐτὴν νὰ συμβιβασθῇ μετ' αὐ»τοῦ καὶ νὰ παραχωρήσῃ τὰ κτήματά της διὰ δραχ. 150 διὰ »νὰ μὴ χαθῇ ὁ ἀδελφός της (ὁ καὶ ἀντίδικος Τ) εἰς ἣν εἶχε μετὰ »τοῦ Γ δίκην, καὶ ἀφ' ἑτέρου τὴν ἔφραζε το στόμα ἐὰν »ἐφώναζεν ὅτι δὲν δέχεται κανένα συμβιβασμὸν περὶ τῆς ἀπο»δόσεως τῶν κτημάτων της μετὰ τῶν καρπῶν των δεκαπέντε »ἐτῶν».

Ἐπειδὴ τὰ διὰ τῶν εἰρημένων ἰσχυρισμῶν ἀναφερόμενα γεγονότα, καὶ ἂν ἀποδειχθῶσιν ἀληθῆ, δὲν εἶναι τοιαύτης φύσεως, ὥστε νὰ δικαιολογῶσι νομίμως τὴν ἀκύρωσιν τοῦ συμβολαίου λόγῳ βίας· διότι αἱ προτροπαὶ τοῦ ἀδελφοῦ της ἐφεσιβλήτου Π Α ὅσον φορτικαὶ καὶ ἂν ἐκληφθῶσι, δεν ἔχουν ὅμως τὸν χαρακτῆρα τῆς κατὰ νόμον ἀκυρούσης τὰ συναλλάγματα βίας, ὅταν μάλιστα ἐνεργήθησαν ἐπὶ μὴ ἀνηλίκου προσώπου, διότι κατὰ τον νόμον «βία ἐστὶ μεγάλου πράγματος ἐπέλευσις, ἣν οὐ δύναταί τις ἀποθέσθαι, ἤγουν ἀφ' ἑαυτοῦ ἀποδιώκειν καὶ ἀποτρέπειν» ἐνῷ ἡ ἐφεσίβλητος εὑρισκομένη τότε εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ εἰρηνοδικείου, ἐν δημοσίᾳ συνεδριάσει, παρόντων, πρὸς τοῖς ἄλλοις, κατὰ τὴν ἔκθεσιν τοῦ εἰρηνοδίκου, καὶ τεσσάρων ἑτέρων ἀδελφῶν αὐτῆς, ἐκτὸς τοῦ Π καὶ τοῦ ἀντιδίκου, ἠδύνατο εὐκολώτατα νὰ ἀποδιώξῃ καὶ ἀποτρέψῃ ἀφ' ἑαυτῆς τὰς πειθαναγκαστικὰς προσπαθείας τοῦ Π Α, ἐὰν εἰκόθεν δὲν κατεπείθετο ἀληθῶς πρὸς τὰς προτροπάς του (§ 1 Ἁρμ. (Α' ιά).— Ἐκτὸς δὲ τούτου, τὸ δεινότερον τῶν ἀνωτέρω γεγονότων, ἤγουν τ. φράγμα τοῦ στόματός της, καὶ ἂν ὑποτεθῇ πραγματικὸν, μολονότι εἶναι προφανῶς ἀπίθανον, ὡς γε-

(1) Πρλ. τὴν λέξ. Ἔγγραφα § 17 καὶ τὴν λ. Ἐγγύησις ἐν σελ. 422 Τίς τὴν ἀποδεικνύει; αὐτόθι.

νομένου τοῦ συμβιβασμοῦ ἐν δημοσίᾳ συνεδριάσει, ἐματαιώθη ὡς πρὸς τὸ ἀποτέλεσμά του, ἀφ' οὗ ὁ ἐφεσίβλητος, ὡς βεβαιοῖ ἡ ἐπὶ πλαστογραφίᾳ μὴ προσβαλλομένη ἔκθεσις τοῦ εἰρηνοδίκου, ἔλαβε μετὰ τὸν συμβιβασμὸν ἐπὶ χεῖρας, αὐτοπροσώπως, τὸ ἀντίτιμον τοῦ συμβιβασμοῦ, ἤγουν τὰς δραχμὰς 150· διότι ἡ τελευταία αὕτη πρᾶξις, ἐξαρτωμένη ἀπὸ τὴν καταφατικὴν ἐνέργειαν τῆς ἐφεσιβλήτου, ἀποδεικνύει συναίνεσιν ἀποκλείουσαν τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ ἐπικαλεσθῇ τὴν διὰ τῆς ἀπαγορεύσεως (1) προηγουμένην κατανάγκασιν διάτ. 2 Κ. (2, 19). Ἀπόφ. ἐφ. Ἀθηνῶν 4949 τοῦ 1848.

ε') Ἡ 16549 τοῦ 1858 ἀπόφ. τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ. φέρει ὡς πρὸς τὸ προκείμενον ζήτημα οὕτως

Απόφ. Ἐπειδὴ τὰ περιστατικά, ἅτινα προβάλλει ὁ Κωνστ. Δημητρίου κατὰ τῆς εἰρημένης ἐπικυρώσεως, ὅτι δηλ. κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐξοφλήσεως τῆς συναλλαγματικῆς δὲν ἦτον ἐλεύθερος, ἐπαπειλούμενος δι' ἀναγκαστικῶν μέτρων καὶ προσωποκρατηθεὶς μάλιστα, δὲν εἶναι τοιαῦτα, ὥστε νὰ ἐπιφέρωσι τὴν ἀνατροπὴν τῆς ἐπικυρώσεως· καθότι ὁ φόβος, ἵνα καταστήσῃ ἀνίσχυρα τὰ συναλλάγματα, πρέπει νὰ ἦναι παράνομος, καὶ τοιοῦτος, ὥστε νὰ κάμῃ ἐντύπωσιν εἰς σταθερὸν ἄνδρα τοὐτέστι νὰ καθιστᾷ πιθανὸν κακόν, εἰς τὸ ὁποῖον δὲν ἔχει ὁ βιαζόμενος τὰ μέσα ν' ἀντισταθῇ (τεμ. 6, 7 προοίμ. 9 προοίμ. (4, 2). —Βασ. (Χ. 2) § 6, 7, 9.— Βασ. (2, 3) 184. — Ἁρμ. § 60 (ά ιά), ὁ δὲ φόβος, ὁ πηγάζων ἀπὸ τὴν ἐκ μέρους τοῦ δανειστοῦ ἀπειλὴν ἐκτελεστικῶν μέτρων, δὲν εἶναι ὁ παρὰ τοῦ νόμου προνοούμενος, διότι δὲν θεωρεῖται ὡς κακόν, δυνάμενον νὰ δικαιολογήσῃ τὸν φόβον ἡ ἀπειλὴ δίκης (τευ. 7 πρ. (4, 2) Π.— Βασ. (Χ, 2) § 7.— διάτ. 10 Κώδ. (2, 20), ἀφοῦ δὲν εἶναι κακὸν τὸ νὰ παραδοθῇ τὶς εἰς τὴν δικαιοσύνην, καὶ ὁ Κωνστ. Δημητρίου ἠδύνατο νὰ προσφύγῃ εἰς τὴν ἁρμοδίαν δικαστικὴν ἀρχήν, ἅμα προσωποκρατηθεὶς ἐν Ἀθήναις.

γ') Πρὸς ἀκύρωσιν συμβολαίου γενομένου ἐκ φόβου, ἀπαιτεῖται φόβος παρών, ὄχι μέλλων καὶ μηδὲ ὁ τυχών, ἀλλ' ὁ ἀπὸ μεγάλης κακοθελείας καὶ δυνάμενος καταπτοῆσαι καὶ τὸν σταθερώτερον ἄνδρα, οἷον ἀπειλαὶ θανάτου, πληγῶν, ἢ δουλείας. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 245 τοῦ 1838.

---

(1) Βία ἐνώπιον ἀρχῆς δὲν ὑποτίθεται. Εὐρ. τ. ϛ σ. 288 ἐπ.

§ 239[5]. Πρὸς ἀνατροπὴν τῶν δι' ἀπειλῶν ἐκβιασθεισῶν πράξεων, τὸ ῥωμ. δίκαιον ἐχορήγει ἀποκατάστασιν, ἐνστασιν καὶ ἀγωγὴν περὶ φόβου (actio metus causa). Σαβ. ζ' § 330. Καλλ. γ' § 65.

§ 239[6]. Τόσον ἡ ἔνστασις, καθὼς καὶ ἡ ἀγωγή, δὲν περιορίζονται μόνον εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ ἐκβιάσαντος, ἀλλὰ ἐκτείνονται κατὰ παντὸς ὠφελουμένου (in rem scriptae). τεμ. 9 § 8 Π. (4, 2)— Βασ. (Χ, 2) 9—τεμ. 4 § 33 Π. (44, 4). Ἴδε Καλλ. γ' § 65.

§ 239[7]. Ἡ ἀγωγὴ κινεῖται·

α') Κατὰ τοῦ ἐκβιάσαντος, ἀδιαφόρως ἂν αὐτὸς ἔλαβε τὰ πράγματα ἢ ἠνάγκασε νὰ δοθοῦν εἰς ἄλλον, ἐπίσης κα ἂν δὲν τὰ κατέχῃ πλ ον, ἢ καὶ ὅταν δὲν ἔγινεν εἰσέτι πρὸς αὐτὸν ἐκτέλεσις, διὰ νὰ ἐλευθερωθῇ ὁ ἐκβιασθεὶς ἀπὸ τῆς ὑποσχέσεώς του.

β') Ἂν πολλοὶ ἐβίασαν συγχρόνως, ἐνέχονται ἕκαστος διὰ τὸ ὅλον, ὥστε ἱκανοποιήσαντος ἑνός, ἀπαλλάττονται οἱ λοιποί.

γ') Κατὰ τὸ ῥωμ. δίκαιον οἱ κληρονόμοι ἐνέχονται μόνον καθόσον ἔγιναν πλουσιώτεροι ἐκ τῆς πράξε ς· κατὰ δὲ τὴν ποιν. δικονομίαν ἄρθρ. 9 ἀπ λύτως, ἀπολαμβάνοντες δ' ὡς τὸ εὑρεθησόμενα τῆς ἀπογραφῆς

δ') Ἐπὶ τέλους κατ' ἐκείνου εἰς ὃν μετῆλθέ τι ἐκ τῆς δυναστικῆς πράξεως, καὶ ἂν ἦναι ἐν καλῇ πίστει.

ε') Μεταξὺ πολλῶν ἐναγομένων δύναται ὁ δυναστευθεὶς νὰ ἐκλέξῃ ὅποιον θέλει, ἀλλὰ ἐν δύναται νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν ἀγωγήν κατὰ τῶν λοιπῶν. εἰμὴ καθόσον δὲν ἱκανοποιήθη παρ' ἐκείνου ἐντελῶς. Καλ. γ § 65.

§ 239[8]. Π ἴα τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐπιτυχίας τῆς ἀγωγῆς; δηλ. τί ἀποδίδεται; Καλ. γ' § 65.

§ 239[9]. Αἱ πράξεις αἱ διὰ βίας γενόμεναι εἶναι διὰ τοῦτο ἄκυροι, διότι, ἐν ᾧ ὁ βιάζων προσπαθεῖ νὰ πορισθῇ δικαιώματα ἐκ τῆς συναινέσεως, καὶ βιάζει αὐτήν·— ἄλλη δὲ ἡ τοῦ δόλου ὁδός, καὶ περὶ τούτου κατωτέρω.

§ 240—242 Ἰδοὺ τί ὁρίζεται εἰς τὴν νομολογίαν. (ἐν τούτοις πρβλ. ὁρ. τ. 5 σ. 288 § 12 ἐπ.)

α') Ἡ ἀποκατάστασις ἕνεκα βίας συγχωρεῖται (10. 2) κεφ 9 καὶ 14 Βασ). δχι μόνον κατὰ τοῦ ἐκβιάσαντος τὴν παράνομον

πράξειν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τοῦ ἄλλου, εἰ ἔτι κατέχοι τοῦ ἐκ τῆς βίας κτήματος πράγματος. Απ. 1431 τῆς 31 Δεκεμβρίου 1839 τῶν ἐν Αθ. ἐφετῶν.

β') Τὰ τεμ. 9 § 8 καὶ 14 § 3 καὶ 5 τῶν Π. (4, 2) βοηθοῦσιν ἐν γένει τὸν βιασθέντα πρὸς τὸ δοῦναι ἢ πρᾶξαι τι, ἀδιαφόρως εἴτε κατὰ τοῦ αὐτουργοῦ τῆς βίας, εἴτε κατ' ἄλλου, εἰς ὃν ἐν γνώσει ἢ ἐν ἀγνοίᾳ περιῆλθε τὸ προϊὸν τῆς βίας.

Απόφ. Επειδὴ ὀρθῶς ἐφήρμοσε τὸ ἐφετεῖον οὓς ἐπικαλεῖται νόμους, διότι οἱ νόμοι 9 § 8 καὶ 14 § 3 καὶ 5 τῶν Πανδεκτῶν βιβλ. 4 τίτλ. 2 βοηθοῦσιν ἐν γένει τῷ βιασθέντι πρὸς τὸ δοῦναι ἢ πρᾶξαι τι, ἀδιαφόρως εἴτε κατὰ τοῦ αὐτουργοῦ τῆς βίας εἴτε κατ' ἄλλου, εἰς ὃν ἐν γνώσει ἢ ἀγνοίᾳ περιῆλθε τὸ προϊὸν τῆς βίας· διὰ δὲ τῆς παραδοχῆς τῆς ἐφέσεως τοῦ δήμου Αἰτωλικοῦ, ἀρκούντως βεβαιοῖ τὸ ἐφετεῖον ὅτι τὸ βίᾳ γενόμενον ὁμόλογον, ἐγένετο ὑπὲρ τοῦ ἀντεφεσιβάλλοντος ὅτε ἐπηνέχθη ἡ βία ἐκ τοῦ ὅτι βιασθέντες οἱ δημογέροντες Αἰτωλικοῦ παρέδωκαν αὐτὸ εἰς τοὺς ἐντολοδόχους τοῦ ἀναιρεσείοντος, παρ' ὧν ἡρπάγη ἡ πυρῖτις αὐτοῦ. Απόφ. πολ. Αρ. Πάγου 105 τοῦ 1852, κυρ. τὴν 1627 τῶν ἐν Αθ. ἐφ.

γ') Η βία ἀκυρόνει τὸ συνάλλαγμα, καὶ ἂν τρίτος τις τὴν βίαν ἐπήγαγεν, καθότι ὁ § 7 (α, 11) τῆς Εξαβ. τοῦ Α' μ., περιεχόμενος πλατύτερον εἰς τὰ Βασιλικὰ ἀρ. 28 (10, 2), ὁρίζει ὅτι καὶ ἂν ἄλλος ἐπέφερε τὴν βίαν, ὁ κατακαλών τὸ ἀφαιρεθὲν βιαίως τὸ ἀποκαθιστᾷ εἰς, καὶ οἱ νόμοι αὐτοὶ δὲν ἀποβλέπουσι τὴν διὰ βίας κατάληψιν τῆς κατοχῆς, ἀλλὰ πᾶν συνάλλαγμα διὰ βίας γενόμενον. Η διάτ. ἐκείνη περιέχει ἐπὶ τῆς βίας. 5 Κώδ. (2, 20). Απ. πολ. Αρ. Π. 75 τοῦ 1846 ἐν Κύρ. τ. 3 σελ. 241 λ. Αρ. Πάγος, ἀναιρ. τὴν 3676 ἐφ. Αθ. Πρλ. Καλλ. τ. α' ἔκδ. 2 σελ. 111.

Τὸ ἱστορικὸν ἔχει οὕτως. «Η Α ἐνήγαγε τὸν Β ζητοῦσα τὴν ἀκύρωσιν συμβολαίου, δι' οὗ, βιασθεῖσα δῆθεν ὑπὸ τῆς συζύγου της, ὡμολόγησεν ὅτι ἔλαβε παρὰ τοῦ Γ χρηματικόν τι ποσὸν καὶ ὑπεθήκευσε τὰ κτήματά της. — Τὸ δικ. τῶν ἐν Αθ. ἐφ. ἀπέρριψε τὴν ἀγωγὴν διότι, πρὸς τοῖς ἄλλοις, κατὰ τὸ τεμ. 14 § 3 τῶν Πανδ. quod metus causa ἡ βία ἐπιφέρει μὲν τὴν ἀκυρότητα τοῦ συμβολαίου, ἀλλὰ τότε μόνον ὅταν ὁ τρίτος ἐγνώριζεν ὅτι ὁ ὑποχρεωθεὶς ὑπέκυψεν εἰς βίαν· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ὁ ἔχων λαμβάνειν δὲν ἐγνώριζε τὸ περιστατικὸν αὐτό.

δ') Η περὶ ἀποζημιώσεως ἕνεκα διαπραχθείσης βίας ἀγωγὴ χωρεῖ κατὰ τῶν κληρονόμων. Κύρ. τ. 5 σ. 129 ἀρ. 154.

§ 245. Ὁ Ἀρ. Πάγος δὲν ἐπεμβαίνει εἰς τὴν ἐκτίμησιν τῶν γεγονότων, ἀπὸ τὰ ὁποῖα τὸ κατώτερον δικαστήριον συνήγαγεν ὅτι εὔλογος φόβος ἢ βία δὲν ἔλαβον χώραν. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Πάγου 305 τοῦ 1855.

§ 246. Ὁ νόμος 2 τοῦ Κώδ. (2, 21) ὁμιλεῖ περὶ δανείου, ὁ δὲ 4 τοῦ αὐτοῦ βιβλίου καὶ τίτλου διαλαμβάνει μὲν περὶ πωλήσεως, οὐχ ἧττον ὅμως ἐφαρμόζεται καὶ εἰς ὅλα τὰ διὰ βίας γενόμενα συναλλάγματα. Ἀπόφ. 4382 ἐφ. Ἀθ. Ἦν ἴδε ἐκτενέστερον ἐν λ. Βία § 6.

§ 248. Ἡ βία ποίαν ἐπιῤῥοὴν ἔχει εἰς τὴν παραγραφήν; Ἴδε ἀπ. Ἀρ. Π. 529 τοῦ 1852 ἐν λ. Παραγραφή.

Τὰ βίᾳ ἁρπαγέντα παραγράφονται; Ἴδε τὴν λ. Παραγραφή, ἔνθα καὶ ἡ 216 τοῦ 1854 ἀπ. Ἀρ. Π.

Κυριότης κτήματος βίᾳ ἁρπαγέντος δικαιώματι τοῦ πολέμου (1). Ἴδε τὴν λ. Δημόσιον, ἔνθα ἡ 71 τοῦ 1857 ἀπόφ. Ἀρ. Πάγου.

Ἴδε ἐν λ. Παραγραφὴ τὴν 7468 ἀπόφ. ἐφ. Ἀθ.

§ 252. Ἡ βία ποίαν ἐπιῤῥοὴν ἔχει εἰ. τὰ περὶ γάμου; Ἴδε τὴν λέξ. Διαζύγιον, ἔνθα ἔνθα ἡ 8660 ἐφ. Ἀθ. Πρλ. καὶ § 8 Εὑρετ. τόμ. 5 σ. 288.

§ 253. Βούλευμα παραπέμπον τινὰ ἐνώπιον τῶν Κακ. ἐπὶ ἀπαγωγῇ πρὸς σκοπὸν γάμου ἀποκλείει τὴν περὶ βίας ἀπόδειξιν εἰς τὴν περὶ ἀκυρότητος τοῦ γάμου πολιτικὴν ἀγωγήν, ὄχι. Ἀπ. ἐφ. Ναυπλ. 451 τοῦ 1849 ἐν Νομ. σ. 5140.

§ 254. Πότε ὀφείλεται ἀποζημίωσις διὰ τὴν διαρπαγὴν τῶν φόρων; Ἴδε τὴν λέξ. Μίσθωσις καὶ Φόροι.

Περὶ δόλου (2).

§ 280. Ὁ δόλος, διὰ ψευδῶν παραστάσεων καὶ ἀπατηλῶν μέσων, διευθυνόμενος πρὸς τὴν ἐλευθέραν θέλησιν, τὴν παραπείθει νὰ πράξῃ τι ἐν ᾧ γινώσκει ὁ δολιευόμενος τὰς ἐπιβλαβεῖς συνεπείας τῆς πράξεως, διαστρέφει τοιουτοτρόπως τὰ πράγματα εἰς τὸν

(1) Ἴδε λ. Πόλεμος.

(2) Ἀνωτ. § 64 ἐπ.—Ὅρα ἕτερα νομολογικὰ ζητήματα ἐν λ Δόλος (Εὑρ. τ. 6.— Νομικ σ. 5245 – Θέμ. τ. 3 σ. 71.— Καλλ. γ' σ. 66 ἐπ. —Εὑρ. λ. Πώλησις § 20 ἐπ. 52 ἐ 230 ἐπ. 474.

νοῦν τῶν ἄλλων, καὶ μεταχειρίζεται τοιαύτας μηχανὰς καὶ προσποιήσεις, ὥστε λαμβάνει τὴν συναίνεσίν των. — Ἀναλύοντες τὰ στοιχεῖα τοῦ δόλου εὑρίσκομεν.

ά) Συνείδησιν κακοῦ προςτιθεμένου εἰς ἄλλον· ἀδιάφορον δὲ ἂν ἡ συνείδησις αὕτη ὁρμᾶται ἐκ μίσους, ἐκδικήσεως ἢ αἰσχροκερδείας.

β΄) Πρᾶξιν ἄλλου ἐλευθέραν, ἀλλ' ἐκ τῶν δολίων παραστάσεων προερχομένην· ἡ πρᾶξις αὕτη δύναται νὰ ἦναι καὶ ἁπλῆ ὑπομονή· τὸ μέσον τῶν ψευδῶν παραστάσεων δὲν εἶναι ἀπαραίτητον, διότι δύναται νὰ περιπέσῃ τὶς μόνος εἰς πλάνην, ἧς ἄλλος ἐν γνώσει ὠφελεῖται.

Ὅταν τοῦ ἑνὸς ὁ σκοπὸς εἶναι ἡ βλάβη τοῦ ἑτέρου, τὸ συνάλλαγμα δὲν εἶναι εἰλικρινὴς συνδυασμὸς συμφερόντων καὶ βουλήσεων, καὶ τοιαύτη ἐπιβουλὴ δὲν ἔχει κῦρος ἐνώπιον τοῦ νόμου. Πρλ. Καλ. γ΄ § 66.

§ 280². Βραδέως εἰσήχθη εἰς τὸ ῥωμ. δίκ. ἡ ἔνστασις τοῦ δόλου (τεμ. 1 καὶ 4 (44, 4), ἥτις περιλαμβάνει παντὸς εἴδους ἔνστασιν, πᾶσαν exceptio pacti.

Ἡ ἔνστασις ὅμως ἐχρησίμευεν εἰς τὸν ἐκ δόλου βλαφθέντα μόνον ὅταν ἦτον ἐναγόμενος, ἐν ᾧ πολλάκις εἶχεν ἀνάγκην ν' ἀναλάβῃ ἐπιθετικὴν θέσιν, ὅταν ἀνεκάλυπτε τὸν δόλον μετὰ τὴν ἐκτέλεσιν, ἢ εἶχεν αὐτὸς ἐκτελέσει πρῶτος· διὰ τοῦτο εἰσήχθη ἰδία ἀγωγὴ περὶ δόλου· συγχρόνως ἐφηρμόσθη καὶ ἡ ἀποκατάστασις· ὧδε ὅμως ὁμιλήσωμεν μόνον περὶ ἐκείνης. Καλ. γ΄ § 67.

§ 280³. Ἡ περὶ δόλου ἀγωγὴ συγχωρεῖται μόνον ὁσάκις ὁ δόλος εἶναι τοιαύτης φύσεως, ὅπως τὸν ἐχαρακτηρίσαμεν κατὰ τὸν στενὸν ὁρισμόν του.

Ἀπαιτεῖται τουτέστι:

ά) Βλάβη ὄχι μηδενὸς λόγου ἀξία καὶ β΄) συνείδησις αὐτῆς ἐκ μέρους τοῦ ἐμποιήσαντος τὴν πλάνην, ἢ τοῦ ὠφεληθέντος ἐκ τῆς ὑπάρξεώς της.

Ἡ περὶ δόλου ἀγωγὴ εἶναι ἐπιβοηθητικὴ (in subsidium) καὶ δίδεται μόνον ἐν ἐλλείψει πάσης ἄλλης, οὐχὶ δὲ ὅταν ἐστερήθη τις τῶν ἄλλων ἄλλων ἀγωγῶν ἐξ ἰδίας ἀμελείας, ἢ ὅταν ἔχῃ τὸ μέσον τῆς ἀποκαταστάσεως (1). Δὲν ἐμποδίζεται ὅμως ἡ περὶ

(1) L. 1 § 6 αὐτ. (4,3) L. 7 § 1 de in integr. (4.1) B. X, 1, 7 Σαβινὴ φύσ. ζ΄ § 332, ὅςτις διδάσκει ὅτι κατὰ τοῦ δηλωθέντ[illegible]

δόλου μέχρι τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ἄλλης ἀγωγῆς, ἤδη προσθλημματικόν. Ἐπίσης ἐν τούτοις ἡ ἀγωγὴ τοῦ δόλου καὶ ὅταν ὑπάρχῃ ἔνστασις.

Ἡ ἀγωγὴ ἐπιτρέπεται εἰς τὸν βλαφθέντα διὰ τοῦ δόλου καὶ εἰς τοὺς κληρονόμους του. Διευθύνεται δὲ μόνον κατὰ τοῦ δολιευθέντος. Ἐὰν οἱ δολιευθέντες εἶναι πολλοί, ἐνέχονται εἰς ἀξίαν καὶ ἱκανοποιήσαντος ἑνὸς ἐξ αὐτῶν, ἀπαλλάσσονται οἱ λοιποί. Οἱ κληρονόμοι ἐνέχονται διὰ τὸ εἰς αὐτοὺς περιελθόν, ἐπίσης καὶ ὅστις ὠφελήθη ἀπὸ τὸν δόλον τοῦ ἐπιτρόπου του, ἐνέχεται μόνον διὰ τὸ περιελθόν.

Ἐπειδὴ ἡ ἀγωγὴ εἶναι ἀτιμωτική, δὲν ἐπιτρέπεται εἰς τὰ τέκνα κατὰ τῶν γονέων, ἀλλ' εἰς τοὺς κληρονόμους τῶν τέκνων καὶ κατὰ τῶν κληρονόμων τῶν γονέων. Καλ. γ'-§ 68 (1).

Νομολογία. Ἡ τοῦ δόλου ἔνστασις χωρεῖ καὶ κατὰ τοῦ εἰδικοῦ διαδόχου καὶ εἶναι καὶ αὐτὸς ὑποχρεωμένος εἰς ἐκνίκησιν· τεμ. 9 § 1 Π. 21, 3. Ἀπ. πολ. Ἀρ. μ. 31 φεβ. 1852, κυρ. τῶν 7467 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.

§ 280. Ἐὰν ἀμφότερα τὰ μέρη ἐδολιεύθησαν, ἡ ἔνστασις τοῦ δόλου εἶναι ἐπικρατεστέρα τῆς ἀγωγῆς καὶ λαμβάνει χώραν συμψηφισμὸς τοῦ δόλου.

Ἡ ἀγωγὴ παρεγράφετο πρότερον ἐντὸς ἐνιαυτοῦ (annus utilis), μετὰ δὲ τὸν Μ. Κωνστ. ἐντὸς διετίας συναπτῆς (biennium continuum).

Μετὰ τὴν διετίαν ἐπιτρέπεται ἀγωγὴ περὶ τοῦ ἀποτελέσματος, ἥτις ὑπόκειται εἰς τὴν κοινὴν παραγραφὴν (actio in factum), ἀλλὰ τότε δίδεται μόνον ἐφ' ὅσον ἔγινε πλουσιώτερος ὁ ἐναγόμενος.

τος προτιμᾶται ἡ ἀποκατάστασις, ὁσάκις πρόκειται περὶ ἀπάτης ἐκ συναλλάγματος, ἢ δικαστικῆς πράξεως. L. 38 de dolo (4, 3) B. X, 3, 38 καὶ L. 33 de re jud. (42, 1) B. IX, 3, 33. Ὅταν ὅμως τρίτος τις ἐδολιεύθη πρὸς ὄφελος ἄλλου, τότε κατὰ τρίτου ὑπάρχει μόνη ἡ περὶ δόλου, ἂν ὅμως δὲν εἶναι εἰς κατάστασιν ν' ἀποζημιώσῃ ἐπιτρέπεται ἡ ἀποκατάστασις πρὸς ἀναστροφὴν τοῦ δόλου. L. 1 § 1 de eo (2, 10) B. VII, 15, 9. L. 11 § 4, 5. L. 18 de inter. (11, 1) B. XLII, 4 § 11, 18.

(1) Ὁ ἐκχωρηθεὶς ὀφειλέτης ἀντιτάσσει εἰς τὸν ἐκδοχέα τὴν ἔνστασιν τοῦ δόλου τοῦ ἐκχωρητοῦ εἰς [illegible] τ. Β. σ. 55.

μένος. Τοιαύτη ἀγωγὴ συγχωρεῖται καὶ κατὰ τῶν προσώπων ἐκείνων, τὰ ὁποῖα δὲν δύνανται νὰ ἐναχθοῦν περὶ δόλου. Καλ. γ' § 98.
—Ἡ περὶ ἀποζημιώσεως ἕνεκα δόλου ἀγωγὴ ἐντὸς πόσου χρόνου παραγράφεται; — Χαρακτηριστικὰ αὐτῆς. — Ἴδε ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 462 τοῦ 1852 ἐν λ. Παραγραφή.

§ 280[5]. Περὶ τοῦ ζητήματος, ἂν αὐτοδικαίως ἐπέρχηται ἀκυρότης τοῦ ἐκ δόλου συναφθέντος συναλλάγματος, βλέπε § 69 Καλλ. τ. 3.

§ 280[6]. Ἡ συναίνεσις, εἴτε ῥητὴ, εἴτε σιωπηρὰ, πρέπει ν' ἀποδεικνύηται ἑκατέρωθεν ὑπάρχουσα, διὰ νὰ ὑπάρχῃ συνάλλαγμα, καὶ μόνον ὅταν ὑπάρχῃ καθαρὰ, ἀναμφίβολος, συνομολογία, πρότασις, δήλωσις ἢ πράξις, ἀπαγορεύεται εἰς τὸν δικάζοντα νὰ προτείνῃ ὅτι δὲν ἐννοήσε τὴν ἔννοιαν αὐτῆς. (Νομ. 83 dig. de verb. oblig.—Νόμ. 9 Π. de cont. empt. — Νόμ. 57 dig. de oblig. et act. — Δαλ. ἀρ. 317 καὶ 34 τόμ. 6. S lou n° 33 theorie sur le nullité.—Pard. n°. 150. 253, 143. Ἀπόφ. 97 τοῦ 1848 ἐφ. Ν. (Νομ. σ. 3377).

§ 280[7]. Ὅρα ἐν λ. Δόλος, τὴν 36 τοῦ 1846 ἀπόφ. τοῦ Ἀρ. Πάγου, καὶ ἐὰν ἦν δόλος κύριος. πρ κειμένου λόγου περὶ μὴ ἐκτελέσεως συναλλάγματος; δὲν χωρεῖ τιμ. 7 ἐν ἀρχ. καὶ § 7 τῶν Π. de dolo malo. — Ν. 5 § 4 de praescr. verb. — καὶ διάτ. 6 Κώδ. de trans.

§ 281. Δόλον τίς ἀποδεικνύει; Ἴδε ἀπ. 10267 ἐφ. Ἀθηνῶν καὶ τὸν ἑπ. §.

§ 281[2]. Τίς ἀποδεικνύει τὸν δόλον καὶ τὴν ἀμέλειαν, ἐξ ὧν ἐπῆλθεν ὁ ἐμπρησμός; Ἴδε ἀπόφ. ἐφ. Ν. 906 τοῦ 1854 ἐν λέξ. Τίς ἀποδεικνύει; Πρλ. καὶ τὴν Ἀ. Πυ.καϊκ καὶ τὸν πρώτην. §.

§ 283. Ὁ δόλος πρέπει νὰ προτείνηται ὡρισμένως (1)· εἰς ἀμφοτεροβαρεῖς δὲ πράξεις, οἷον δάνειον ἀπόχη αἱ περὶ ἀναγνωρίσεως χρέους τότε μόνον δίδει χώραν εἰς ἀκύρωσιν ὁ δόλος, ἂν ἔλαβε χώραν μεταξὺ τοῦ δανειστοῦ καὶ τοῦ ἀναγνωρισαντος τὸ χρέος.— Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 13374 τοῦ 1855, τμ. ά.

§ 283. Ὁ ἀγοραστὴς δύναται νὰ προσβάλῃ ὡς δολίας τὰς πρὸς τὴν ἀγορασίας πράξεις τοῦ πωλητοῦ; Ἴδε τὴν λ. Παυλιανὴ ἀγωγὴ, ἔνθα ἡ ἀπόφ. ἐφ. Ν. 8 τοῦ 1853 (Νομ. σ. 5744).

---

(1) Πρλ. § 5 Εὑρ. τ. 5 σ. 305.

§ 284. Ὁ δόλος πότε ἐπιφέρει τὴν διάλυσιν τοῦ συναλλάγματος τῆς ἀγοραπωλησίας; Ἀπόφ. ἐφ. Ἀθ. 12859 (Εὐρ. τ. 15 σ. 123 καὶ 403).

Ἴδε καὶ τὴν 217 τοῦ 1852 ἀπόφ. ἐφ. Ναυπλ. εἰς § 474 τῆς λέξ. Πώλησις.

§ 285. Κατὰ τοῦ διεκδικοῦντος προικῷον πρᾶγμα, πωληθὲν ἀκύρως ὑπὸ του πατρὸς αὐτοῦ, χωρεῖ ἡ ἔνστασις τοῦ δόλου; Ἴδε τὴν λ. Προίξ.

§ 286. Κατὰ τοῦ δημοσίου χωρεῖ ἡ τοῦ δόλου ἢ τῆς ἐπισχέσεως ἔνστασις; Ἴδε ἀπ. ἐφ. Ναυπλ. 555 τοῦ 1856 ἐν λέξ. Ἐθνικὰ κτήματα (εἰς τὸ δημοσ. Παράρτ.).

§ 287 Ἔνστασις, ὅτι ἡ ὑπὸ τῆς κληρονομίας παραίτησις ἐγένετο δολίως. Ἴδε τὴν ἀπ. 9346 ἐφ. Ἀθ.

§ 288. Ὅ-αν δολίως δὲν ὑπέγραψε τὶς τὸ ἐπιδοτήριον τῆς περὶ ἐπαναλήψεως ἀγωγῆς, ἵνα προλάβῃ νὰ ἐπιλύσῃ τὴν περι ἀνατροπῆς ἀγωγήν, ὠφελεῖται; Ἴδε τὴν λ. Ἀνατροπή, ἔνθα ἡ 27 τοῦ 1853 ἀπόφ. τῶν ἐν Ν. ἐφ. (εἰς τὸ δημοσ. Παράρτ.).

§ 289. Ἡ ἀνωτέρα δύναμις μὴ προκύπτουσα ἀπὸ δόλον ἢ ἀμέλειαν τοῦ ἐκμισθώσαντος δὲν δύναται νὰ ἐπιφέρῃ τὴν αὐτὴν κατ' αὐτοῦ εὐθύνην, τὴν ὁποίαν προξενεῖ ἡ ἐκνίκησις τοῦ μισθωθέντος κτήματος, ἀλλ' ὑπόκειται μόνον εἰς τὴν ἀπόδοσιν ὅλου ἢ μέρους τοῦ μισθώματος ἀνάλογον μὲ ὅσους καρποὺς ἠδυνήθη ὁ μισθωτὴς νὰ συνάξῃ μέχρι τῆς συμπληρώσεως τοῦ ὀφειλομένου ἢ πληρωθέντος μισθώματος. — Ἴδε τὰς λ. Μίσθωσις — καὶ Τυχηρά.

§ 292. Περίπτωσις, καθ' ἥν, μὴ μετασχὼν τὶς τοῦ δόλου, ἀπέκτησε περὶ (μήπως πρό;) τῆς ῥήξεως τῆς ἀγοραπωλησίας ἀπόλυτα ἐπὶ τοῦ εἰς τὸν 1 πωληθέντος κτήματος δικαιώματα. Ἴδε ἐν λ. Πώλησις τὴν 380 τοῦ 1855 ἀπ. πολ. Ἀρ. Π.

§ 293. Ἐπὶ τοῦ δόλου συγχωρεῖται μαρτυρικὴ ἀπόδειξις καὶ ἂν ἡ πρᾶξις, καθ' ἣν οὗτος ἐπράχθη βεβαιοῦται διὰ δημοσίου ἐγγράφου. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 462 τοῦ 1852.

Αἵρεσις. — Ὅρος.

Ὅρα ἀνωτ. § 137, 175. 200 ἐπ. — Ζαχ. γ δ § 302 ἐπ. — Ὅρα καὶ τὰ ἐν λ. Πώλησις. — Παπ. τ. 3 σ. 199, 296;

§ 350. *Αἵρεσις* λέγεται, ὅταν οἱ συμβαλλόμενοι, μὴ δεχόμενοι ἀπολύτως τὸν δεσμὸν τοῦ συναλλάγματος, ὑποβάλλουσι τὴν

ἰσχὺν τοῦ εἰς τὸ τυχαῖον ἄλλου συμβεβηκότος, τοῦ ὁποίου ἡ ὕπαρξις ἐνδιαφέρει εἰς ἕνα ἐξ αὐτῶν, ἢ εἰς ἀμφοτέρους. Καλ. γ' § 71.

§ 350². Ἡ αἵρεσις εἶναι *ἀναβλητικὴ* (suspensiva), ὅταν ἐκ τῆς αἱρέσεως ἐξαρτᾶται ἡ ἀρχὴ τοῦ συναλλάγματος (sub conditione contrahi) — ἡ ἀνατρεπτικὴ (revolutiva ὅρος διαλυτικὸς), ὅταν τὸ τέλος του (sub conditione resolvi). τεμ. 1 (18, 3). — Βασ. (19, 3) 1.

§ 350³. *Ἀναβλητικὴ αἵρεσις.* — Ἡ ἀναβλητικὴ αἵρεσις ἢ ἤρτηται (cond. pendet), ἢ ἐπληρώθη (cond. impleta, completa) ἢ ἐματαιώθη (cond. deficit).

Ἐνόσω ἡ αἵρεσις ἤρτηται, τὸ συνάλλαγμα θεωρεῖται ὅτι εἰσέτι δὲν ἔλαβε χώραν καὶ ἑπομένως δὲν δύναται ν' ἀπαιτηθῇ τι ἐξ αὐτοῦ (nihil interim debetur)· ἑπομένως ὄχι μόνον δὲν δύναται νὰ κινήσῃ τις ἀγωγὴν εἰς τὸ μεταξύ, ἀλλὰ καὶ ἂν ἐδόθη τι πρὸ τῆς ἐκπληρώσεως τῆς αἱρέσεως, δύναται νὰ ζητηθῇ διὰ τῆς ἀγωγῆς περὶ ἀχρεωστήτου, καθόσον ἡ αἵρεσις ἔχει ἀδέβαιαν ἔκβασιν.

Ἐὰν ἔγινε παράδοσις ἐν μετεώρῳ οὔσης εἰσέτι τῆς αἱρέσεως, οὔτε ἡ ἰδιοκτησία μεταβαίνει, οὔτε ἄρχεται παραγραφή, καθὼς προσέτι τὸ πρᾶγμα κινδυνεύει διὰ τὸν παραδόσαντα.

Ὁ μόνος δεσμὸς κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο εἶναι, ὅτι οὐδεὶς τῶν συναλλαξαμένων δύναται αὐθαιρέτως ν' ἀπομακρυνθῇ τοῦ συναλλάγματος καὶ νὰ τὸ θεωρήσῃ διαλελυμένον, ἀλλὰ πρέπει νὰ περιμείνῃ τὴν ἔκβασιν τῆς συμφωνηθείσης αἱρέσεως, χάριν δὲ τούτου δύνανται νὰ ληφθοῦν συντηρητικὰ μέτρα.

Ἐὰν τὸ πρᾶγμα χειροτερεύσῃ μέχρι τῆς ἐξόδου τῆς αἱρέσεως, φέρει τὴν βλάβην ὁ μέλλων νὰ τὸ δεχθῇ.

Κατὰ τὴν δευτέραν περίπτωσιν, ὅταν ἡ αἵρεσις πληρωθῇ, ὁ γενικὸς κανὼν εἶναι, ὅτι ἀνατρέχει μέχρι τῆς ἐποχῆς, ὅτε συνήφθη τὸ συνάλλαγμα, τὸ ὁποῖον ἔκτοτε θεωρεῖται ὅτι ἔλαβεν ἰσχύν. Ἡ ἐξιοῦσα αἵρεσις ἐπεκύρωσε τὸ ἤδη ἀποφασισθὲν μεταξὺ τῶν μερῶν, τὸ ὁποῖον δὲν δύναται νὰ ἰσχύῃ ἐκ τοῦ νῦν μόνον, καθότι ἡ ὑποχρέωσις, μολονότι μετέωρος, ὑπῆρχε καὶ ἡ πραγματοποίησις τῆς αἱρέσεως δὲν φέρει τι νέον εἰς φῶς, ἀλλ' ἀναφέρεται ἐντελῶς εἰς τὸ παρελθόν. Κατὰ συνέπειαν τούτου τοῦ κανόνος λέγουν οἱ Ῥωμαῖοι, ὅτι τὰ ὑπὸ αἵρεσιν συναλλάγματα μεταβαίνουν εἰς τοὺς

κληρονόμους, όταν ή αίρεσις πληρωθῇ ἐπ' αὐτῶν. Ἡ ἀναδρομικὴ δύναμις δὲν ἔχει ἀποτελέσματα ὡς πρὸς τρίτους, εἰμὴ ὅταν πρόκηται περὶ πραγματικῶν δικαιωμάτων, καθὼς περὶ ἐνεχύρου κ. τ. λ. (1).

Μόνη ἐξαίρεσις τοῦ κανόνος τούτου περὶ τῆς ἀναδρομικῆς δυνάμεως τῆς αἱρέσεως, ἥτις πολὺ λογικῶς ἐξηγεῖται, εἶναι ὅταν ἐξαρτᾶται ἡ ἔξοδός της ἀπὸ τὸν ὀφειλέτην, ὅτε λέγεται ἐξουσιαστικὴ (conditio potestativa).

Ἁπλουστάτη ἐπὶ τέλους εἶναι ἡ ἐναντία περίπτωσις, ὅταν ἡ αἵρεσις ἀτονῇ, διότι τότε θεωρεῖται, ὅτι οὐδεμία σχέσις συναλλάγματος ἔλαβε ποτὲ χώραν. Καλ. γ' § 73.

§ 350[4]. *Διαλυτικὴ ἡ ἀνάτρ. αἵρεσις.*— Αὕτη δὲν ἔχει ἀποτελέσματα εἰμὴ ὅταν ἐξέλθῃ· ἐνόσῳ ἤρτηται ἡ σχέσις, πρὸς ἣν ἀναφέρεται, θεωρεῖται ὡς τελεία, καὶ ἀτονούσης τῆς αἱρέσεως, παύει ἐντελῶς ἀπὸ τοῦ νὰ ἦναι προβληματικὴ ἡ ἰσχὺς τῶν πραχθέντων· ἐξιοῦσα ὅμως, καταστρέφει πᾶν τὸ ἤδη γενόμενον. Καλ. τ. γ' § 74.

Προκειμένου λόγου περὶ ἀποδόσεως πράγματος, δύναται ὁ παραδοὺς αὐτὸ ὑπὸ διαλυτικὸν ὅρον νὰ τὸ διεκδικήσῃ κατὰ τρίτου, εἰς ὃν μετεβιβάσθη; Καλ. αὐτ. καθ' ὃν ἡ διάλυσις (resolutio fit ex tunc) ἀνατρέχει εἰς τὴν ἐποχὴν, καθ' ἣν συνήφθη τὸ συνάλλαγμα.

§ 350[5]. Μὲ τὸν διαλυτικὸν ὅρον δὲν πρέπει νὰ συγχέωνται τὰ πρόσθετα σύμφωνα.

Ὁ διαλυτικὸς ὅρος συνδέει εἰς ἓν τὴν αἰτίαν μὲ τὸ ἀποτέλε-

---

(1) L. 11 § 1 qui pot. (20. 4) B. XXV. 5. Ὅταν πρόκηται περὶ πραγμάτων ὑπὸ αἵρεσιν δοθησομένων, γεννᾶται καὶ τὸ ζήτημα τῶν καρπῶν, περὶ τοῦ ὁποίου σιωποῦν αἱ πηγαί. Ἡ ὀρθοτέρα γνώμη εἶναι, ὅτι καρποὶ δεν ὀφείλονται πληρωθείσης τῆς αἱρέσεως, ὅταν τὸ πρᾶγμα ἦτον εἰς τὰς χεῖρας τοῦ ὑποσχεθέντος αὐτὸ, ἀποκτῶνται ὅμως οἱ συγκομισθέντες ἀπὸ ἐκεῖνον ὅστις τὸ εἶχεν ἤδη, ἂν διὰ τῆς πραγματοποιηθείσης αἱρέσεως ἔγινεν ἰδιοκτήτης του. Ἴδε Vangerow I, § 95, ὅστις πολὺ εὐστόχως λέγει, ὅτι ἡ αἵρεσις ἀνατρέχει, ἀλλ' ἡ ἐνέργεια τοῦ δικαιώματος ἄρχεται ἀπὸ τῆς ἐξόδου αὐτῆς· διαφέρει δὲ ὅταν ἐκ προκαταβολῆς ἐδόθη τὸ πρᾶγμα. Ἄλλης γνώμης εἶναι ὁ Σαβινὺ III, § 120, ὅστις θέλει ἑκάστοτε ν' ἀποφασίζῃ ἡ ἔννοια τοῦ συναλλάγματος.

ρμα, τὸ ὁποῖον αὐτοδικαίως λαμβάνει χώραν, π. χ. ἐὰν συμβῇ τοῦτο, τὸ συνάλλαγμα ἀνατρέπεται. — Ἐξ ἐναντίας διὰ τῶν προσθέτων συμφώνων ἐπιτρέπεται εἰς τὸν ἕτερον συναλλαττόμενον νὰ πράξῃ τι ἐὰν ὁ συμφωνηθεὶς ὅρος ἐξέλθῃ, οἷον ἐὰν λάβῃ τοῦτο χώραν, θέλει μὲ μεταπωλήσει τὸ πρᾶγμα. — Ἐντεῦθεν πηγάζουν ἑπομένως μόνον προσωπικαὶ ὑποχρεώσεις. Ὁ διαλυτικὸς ὅρος μεταβιβάζει κυριότητα περιωρισμένην, ἐνῷ διὰ τῆς προσθέτου συμφωνίας μεταβιβάζεται ἡ κυριότης ἀπεριόριστος, πλησίον δὲ τῆς μεταβιβάσεως ὑπάρχει τυχαία συμφωνία, ἥτις ἐμπεριέχει μὲν τὴν ἀνατροπὴν τοῦ γενομένου, ὄχι ὅμως ὡς συνεχῆ περιπέτειαν τῆς κυρίας πράξεως, ἀλλ' ὡς ἄλλην κυρίαν πρᾶξιν. Ἡ μόνη σχέσις των εἶναι, ὅτι ἡ μία εἶναι τὸ ἀντίστροφον τῆς ἄλλης, ἑκάστη ὅμως εἶναι ἀνεξάρτητος καὶ ὄχι μία καὶ ἡ αὐτὴ πρᾶξις, ἥτις μετατρεπομένη εἰς τὸ ἐναντίον της ἀναιρεῖται. Διὰ τοῦτο λέγουν αἱ πηγαί, ὅτι πρόσθετα σύμφωνα περὶ μεταπωλήσεως δίδουν χώραν μόνον εἰς προσωπικὰς ἀγωγάς. Καλλ. τ. γ' § 75, ἔνθα καὶ ἀνάπτυξις.

§ 350[6]. Αἱρέσεις, ὧν ἡ ἔκβασις εἶναι ἀναγκαία, θεωροῦνται ὡς μὴ ὑπάρχουσαι, καὶ τὸ συνάλλαγμα ἰσχύει ὡς νὰ ἦτον ἐντελῶς ἐλεύθερον αἱρέσεως. Βασ. (26, 4) 9. Καλλ. τ. γ' § 76, ἔνθα ἀνάπτυξις.

Εἰς τὸ παρελθὸν ἢ ἐνεστὼς ἀναφερόμεναι. Καλ. γ' § 77, ἔνθα καὶ περὶ διαθηκῶν, ἐν αἷς ὁ διαθέτης ἐνόμιζεν ὅτι ἀναφέρεται εἰς τὸ μέλλον, ἐν ᾧ ἡ ἔκβασις τῆς αἱρέσεως ἔλαβεν ἤδη χώραν καὶ ἠτόνησε, θεωροῦνται ὡς μὴ γραφεῖσαι.

§ 350[7]. Ὡς πρὸς τὰ συναλλάγματα ἰσχύει ὁ κανών, ὅτι διὰ τῆς ἐκ τῶν ἀδυνάτων αἱρέσεως γίνονται παραχρῆμα ἀνίσχυρα, καὶ ἀδιάφορον ἂν κατόπιν κατασταθῇ ἐφικτὸν ὅ,τι ἐν ἀρχῇ ἦτον ἀδύνατον (π.χ. πώλησις πλατείας, ἥτις κατόπιν ἐγένετο ἰδιωτικὸν οἰκόπεδον). ὡς πρὸς τὰς διαθήκας ὅμως καὶ τὰ κληροδοτήματα παρεδέχθησαν τὸ ἐναντίον, ὅτι τοιαύτη αἵρεσις θεωρεῖται ὡς μὴ γραφεῖσα. Καλ. γ' § 78.

§ 350[8]. *Αἵρεσις κακοήθης.* — Αἱ αἱρέσεις, αἵτινες ἀντιβαίνουν εἰς τὴν ἠθικήν, πρέπει ἐπίσης νὰ ματαιώνουν ὅλην τὴν πρᾶξιν, διότι προσβάλλουν τὴν κοινωνικὴν τάξιν.

Ὄχι μόνον ὅσα εἶναι ἀμέσως καὶ καθεαυτὰ κακοήθη φέρουν τὸ ἐλάττωμα τῆς ἀκυρώσεως, ἀλλ' ὅσα ἐμμέσως τείνουν πρὸς τοιοῦτον σκοπόν.

Οἱ ἑξῆς συνδυασμοὶ εἶναι ἐνδεχόμενοι.

α') Ὑπόσχεταί τις νὰ δώσῃ τι, ἐὰν ἄλλος πράξῃ τι κακὸν, ἢ παραλείψῃ καθῆκόν του. Τὸ συνάλλαγμα εἶναι ἄκυρον.

β') Ὑπόσχεταί τις ἐὰν ἄλλος δὲν πράξῃ τι κακὸν, ἢ ἐὰν πράξῃ τὸ καθῆκόν του. Καὶ τοῦτο εἶναι ἄκυρον, διότι δύναταί τις ἀπειλῶν ὅτι θέλει πράξει τὸ κακὸν, νὰ ἐκβιάσῃ κέρδος, ἢ νὰ καταστήσῃ προβληματικὴν τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ καθήκοντός του, ἐὰν δὲν ἀκολουθήσουν ὠφέλειαι.

γ') Ὅστις ὑπόσχεταί τι, ἐὰν πράξῃ τι κακὸν, ἢ ἐὰν παραλείψῃ καθῆκον, συντρέχει τὴν ἠθικὴν ἐπιβάλλων εἰς ἑαυτὸν ποινὴν διὰ τὴν περίστασιν τῆς παραβάσεώς της· ὅθεν τὸ συνάλλαγμα εἶναι ἔγκυρον.

δ') Ἐπὶ τέλους ἡ ὑπόσχεσις, ἐὰν δὲν πράξῃ τι κακὸν, ἢ ἐὰν ἐκπληρώσῃ καθῆκον, εἶναι προφανῶς ἄκυρος.

Ἰδίως ἀναφέρουν αἱ πηγαὶ, ὅτι ἀντιβαίνει εἰς τὰ χρηστὰ ἤθη ἡ αἵρεσις τοῦ νὰ μείνῃ τις ἄγαμος.

Ὁ Ἰουστινιανὸς ἐσυγχώρησε μόνον τὰς αἱρέσεις περὶ διατηρήσεως χηρείας. L. 2 C. de indicta vid. (6, 40) Νεαρ. 22 κεφ. 43 καὶ 44.

Ἡ πρὸς ἐκτέλεσιν διαζυγίου αἵρεσις μένει πάντοτε ἀξιόμεμπτος. Ἄκυρος εἶναι καὶ ἡ ὑπόσχεσις προστίμου τοῦ συζύγου. Τοῦτο, καθὼς βλέπομεν, κάμνει ἐξαίρεσιν εἰς τὸν κανόνα τὸν ὁποῖον ἐθέσαμεν ὑπὸ στοιχεῖον γ' ὅτε ὑπόσχεταί τις νὰ τιμωρήσῃ ἑαυτὸν, ἐὰν πράξῃ τὸ κακόν. Οἱ Ῥωμαῖοι ὅμως ἐνταῦθα ἀπεμακρύνοντο ἀπὸ τὸ ἀξίωμα, προνοῦντες περὶ τοῦ γάμου ὅτι ἡ ἀνθρώπινος θέλησις πρέπει νὰ ἦναι ἐλευθέρα. Διὰ τοῦτο εἶναι ἄκυρος πᾶσα αἵρεσις ὑποβάλλουσα εἰς τὸ δοκοῦν ἄλλου τὴν ἐκλογὴν συζύγου.

Ἐὰν γονεῖς συνομολογήσουν ποινικὰς ῥήτρας διὰ τὴν ἀποτυχίαν γάμου μεταξὺ τῶν τέκνων των, δὲν ἰσχύουν αὗται, quia inhonestum visum est vinculo bœnæ matrimonia obstringi, sive futura sive jam contracta.

Ἐν τούτοις ἰσχύει ἡ αἵρεσις νὰ νυμφευθῇ τις ὡρισμένον πρόσωπον ἢ ὄχι. Ἂν ὅμως τὸ πρόσωπον, τὸ ὁποῖον προσδιορίζεται νὰ νυμφευθῇ, εἶναι ἄτιμον (indignus), ἡ αἵρεσις ἀκυροῦται. Δύναταί τις ἐπίσης νὰ ὑποσχεθῇ εἰς ἄλλον χρήματα, ἐὰν συνέλθῃ μετ' αὐτοῦ εἰς γάμον, ὄχι ὅμως ἀπολύτως, ἀλλὰ μόνον ἐὰν ὁ σκοπὸς τῶν διδομένων χρημάτων ἦναι ἠθικός. Καλ. γ' § 79.

§ 3509. Ὡς πρὸς τὴν ἔκβασιν λοιπὸν θεωρούμεναι αἱ αἱρέσεις διαιροῦνται εἰς δύω κατηγορίας, εἰς ἐξουσιαστικὰς (potestativae), ὅταν ἀνατίθενται εἰς τὸν συναλλαττόμενον, καὶ εἰς συμπτωματικὰς (casuales) ὅταν ἦναι ἀνεξάρτητοι αὐτοῦ, μικταὶ δὲ (mixtae) ὀνομάζονται ὅσαι μετέχουν ἀμφοτέρων.

Μόνον περὶ τῶν ἐξουσιαστικῶν αἱρέσεων εἶναι ἀνάγκη νὰ παρατηρήσωμεν τινά.

Αἱ ἐξουσιαστικαὶ αἱρέσεις εἶναι διττῆς φύσεως, ἢ ἤρτηται ἡ αἵρεσις ἀπὸ τὸν μέλλοντα ν' ἀποκτήσῃ τι, ἢ ἀπὸ τὸν ὀφειλέτην.

Ἡ ἐξουσιαστικὴ αἵρεσις, τῆς ὁποίας ὁ ἀποκτῶν εἶναι κύριος, δύναται νὰ ἦναι ἁπλῆ, ἐντελῶς ἀνατεθειμένη εἰς τὴν βούλησίν του *ἐὰν θέλῃ*. Μολονότι ἡ αἵρεσις αὕτη εἶναι ἐντελῶς περιττή, δὲν ἐπιφέρει ἀκυρότητα. Τοῦ αὐτοῦ εἴδους εἶναι καὶ ἡ ἑξῆς αἵρεσις. "*Ὅταν ζητήσῃ* (cum getiero)· ῥητῶς μᾶς λέγουν αἱ πηγαί, ὅτι δὲν ἀτονεῖ ἡ τελευταία αἵρεσις, διότι ἀπεβίωσέ τις πρὶν ζητήσῃ. Ἕπεται λοιπὸν ὅτι δὲν θεωρεῖται ὡς αἵρεσις, ἀλλ' ἀφορᾷ τὸν τρόπον τῆς ἐκτελέσεως. Ὅταν ζητήσω, σημαίνει παραχρῆμα καὶ ἄνευ ἀναβολῆς.

Διαφέρει ὅταν ἡ αἵρεσις δὲν ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ἁπλῆν θέλησιν, ἀλλ' ἀπὸ ἐξωτερικὴν πρᾶξιν τοῦ ἀποκτῶντος, ὅτε θεωρεῖται καθαυτὸ ὡς αἵρεσις, διότι ἡ πρᾶξις αὕτη ὑπεβλήθη ὡς συμφέρουσα εἰς τὸν ὀφειλέτην, ὅστις ἄνευ αὐτῆς δὲν ἤθελε συναλλαχθῆ. Αὕτη εἶναι πλέον συνήθης.

Ἀντιστρόφως δύναται ἡ αἵρεσις, νὰ ἤρτηται ἀπὸ τὴν προαίρεσιν τοῦ ὁμολογοῦντος· ἐὰν ἀποβλέπῃ ἁπλῶς τὴν εὐαρέσκειάν του, λ. χ. *θέλω σὲ δώσει ἐὰν θέλω*, δὲν θεωρεῖται, ὅτι ὑπάρχει συνάλλαγμα. Εἰς τοιαύτην περίπτωσιν οὔτε τὸ ἕτερον μέρος ὑποχρεοῦται.

Ἐντελῶς διαφέρει ὅταν ἡ αἵρεσις ἀποβλέπῃ πρᾶξιν ἢ παράλειψιν τοῦ ὁμολογοῦντος νὰ δώσῃ τί. Ἡ τοιαύτη αἵρεσις εἶναι ποινικὴ ῥήτρα καὶ ἐπομένως ἰσχύει.

Ὡς πρὸς τὸν τρόπον, καθ' ὃν πρέπει νὰ πληρωθῆ, ἀποφασίζει μᾶλλον ὁ σκοπὸς τῶν συναλλαξαμένων παρὰ τὸ ῥητὸν γράμμα.

Ὅταν αἱ ἀποφατικαὶ αἱρέσεις, ἤτοι περὶ παραλείψεως, δὲν περιορίζωνται διὰ προθεσμίας, θεωροῦνται ὅτι ἠτόνησαν, ἐὰν μέχρι τῆς ἀποβιώσεώς του ὁ ὀφείλων τὴν παράλειψιν ἀπέσχε τῆς πράξεως.

Εἰς δύω περιστάσεις ὑποτίθεται ὅτι ἡ αἵρεσις ἐπληρώθη, μολονότι δὲν ἔλαβεν ἔκβασιν, ἢ ἡ ἔκβασίς τις ἀπέβη ἐναντία.

Πρῶτον ὅταν ὁ ἔχων δικαίωμα ἢ ὁ μέλλων νὰ ὠφεληθῇ παραιτεῖται ἀπαλλάττων τῆς ἐκπληρώσεως τὸν ὀφείλοντα αὐτήν.

Δεύτερον ὅταν ἐμποδίζεται ἡ ἐκπλήρωσις ἀπὸ ἐκεῖνον, ὅστις ὠφελεῖται ἐκ τῆς ματαιώσεώς της. Καλ. γ' § 80.

§ 350[10]. Ἐκτὸς τῶν αἱρέσεων, τὰ συναλλάγματα εἶναι δεκτικὰ προθεσμίας, καθόσον προσδιορίζεται ὡρισμένος χρόνος διὰ τὴν ἐνέργειαν καὶ τ' ἀποτελέσματά των.

Καττὰ δύω τρόπους ἡ προθεσμία δύναται νὰ περιορίζῃ τὸ συνάλλαγμα προσδιορίζουσα τὴν ἀρχὴν ἢ τὸ τέλος του. Ὅταν κατὰ ῥητὴν προθεσμίαν ἄρχεται ἡ ἐνέργεια τοῦ συναλλάγματος, οἱ Ῥωμαῖοι λέγουν ὅτι εἶναι in diem ἢ ex die (ὑπὸ ἡμέραν) ὅταν λήγῃ κατὰ ῥητὴν προθεσμίαν, λέγουν ὅτι εἶναι ad diem (προθεσμία ἀνατρεπτική).

Ἡ διαφορὰ μεταξὺ αἱρέσεως καὶ χρόνου εἶναι ὅτι ἡ ἔκβασις τῆς αἱρέσεως εἶναι προβληματική, ἐξ ἐναντίας ἡ προθεσμία εἶναι βεβαία καὶ ἀναπόφευκτος. Ἐκ τούτου ἐξάγομεν ὅτι αἱ αὗται ἀρχαὶ δὲν δύνανται νὰ διέπουν ἀμφότερα. Καλ. γ' § 81.

§ 350[11]. Ὅταν ἡ ἀρχὴ τοῦ συναλλάγματος ὑπόκειται εἰς ὡρισμένην ἡμέραν, οὐδεμία ὑπάρχει περὶ τῆς ἐλεύσεως τῆς ἡμέρας ταύτης ἀμφιβολία. Τὸ συνάλλαγμα εἶναι ἤδη κατὰ τὴν συγκρότησίν του τέλειον καὶ χορηγεῖ δικαιώματα, τῶν ὁποίων ὄχι ἡ ὕπαρξις, ἀλλ' ἡ ἐκτέλεσις ὑπόκειται εἰς ἀναβολήν. Οἱ Ῥωμαῖοι λέγουν, ὅτι ὁ ὀφείλων ὑπὸ δήλην ἡμέραν εἶναι ἤδη ὀφειλέτης. (In diem debitor adeo debitor est).

Ἐκ τούτου πηγάζουν αἱ ἑξῆς συνέπειαι. Ὅσον ἀπομεμακρυσμένη καὶ ἂν ἦναι κατὰ τὸν χρόνον ἡ ἀρχὴ τοῦ συναλλάγματος, δὲν ἀποκαθιστᾷ αὐτὸ ἄκυρον, ὥστε δύναταί τις νὰ συμφωνήσῃ καὶ περὶ ἐποχῆς, τὴν ὁποίαν δὲν θέλει ἐπιζήσει.

Δεύτερον ἐὰν πληρώσῃ τις πρὸ τῆς προθεσμίας, ἢ ἐκτελέσῃ τὸ ὀφειλόμενον κατὰ λάθος, δὲν δύναται νὰ ζητήσῃ τὴν ἀνάληψιν, διότι εἶναι βέβαιον ὅτι πάντοτε ὤφειλε τοῦτο νὰ γίνῃ. Καλλ. τ. γ' § 82.

§ 350[12]. Ἡ προθεσμία συγχέεται πολλάκις μὲ τὴν αἵρεσιν· ἀνάπτυξιν δὲ βλέπε εἰς Καλ. γ' § 84.

§ 350[13]. Αἱ περὶ τρόπου διατάξεις προσδιορίζουσι χρῆσιν

τινα τοῦ δεδομένου πράγματος, ἀλλὰ δὲν ἀποτελοῦσιν ἀνταπόδοσιν, οὔτε τὸ συνάλλαγμα γίνεται ἐκ τούτου ἀμφιμερές. Ἡ διαφορὰ μεταξὺ τρόπου καὶ αἱρέσεως εἶναι ὅτι ἐκείνη δὲν εἶναι ἀναγκαστική, διότι, ἂν θέλῃ τὶς, δὲν ἐκπληροῖ τὸν πρὸς ὃν ὅρον, τὸν διατεταγμένον ὅμως *τρόπον* ὑποχρεοῦται ἀναγκαστικῶς.

Ἂν ὁ τρόπος καταστῇ ἐκ τῶν ἀδυνάτων, δὲν ἀπαιτεῖται ὡς ἀχρεώστητον τὸ δοθὲν, ἐν ᾧ ἀπαιτεῖται ἂν ἐδόθη ὑπὸ αἵρεσιν, ἥτις ἠτόνησε. Πρλ. Καλ. γ΄ § 85.

§ 350[14]. Γενομένης ἐπὶ αἱρέσει ἐκχωρήσεως, τίνι τρόπῳ ἀπαλλάττεται ὁ ὀφειλέτης ἐνόσῳ ἤρτηται ἡ αἵρεσις τῆς ἐκχωρήσεως ἀπαιτητοῦ χρέους; Παπ. τ. 3 σ. 52.

§ 350[15]. Ἔλθωμεν οἷς τὴν *Νομολογίαν*, ἧς ἐξεθέσαμεν ζητήματα τινὰ ἐν λ. Ὅρος. Ἡ περὶ τῆς αἱρέσεως συμφωνία δύναται νὰ γείνῃ καὶ μετὰ τὴν ἀπ' αὐτῆς ἐξαρτηθεῖσαν διομολόγησιν τοῦ χρέους (Ν. 31 pr. de novat. (46 2). Ν. 72 § 1 de solut. (46, 3). Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 15605 τοῦ 1857.

§ 351 Συναλλάγματα (οἷον ἐκχώρησις, ἀγοραπωλησία) ὅταν τὸ ἀντικείμενον ἐξήρτηται ἀπὸ ὅρον, συγχωροῦνται; Ἴδε ἀπόφ. 10663 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ. ἐν λ. Παραχώρησις § 23, 24 ἐπ.—Πρλ. Πολιτ. § 1186 ἐπ.

§ 352. Ὁ εἴς τι ὁμόλογον διαλαμβανόμενος ὅρος, ὅτι ὁ ὀφειλέτης θέλει πληρώσει τὸ κεφάλαιον, ὅταν θελήσῃ, εἶναι ἄκυρος; ὄχι.

Ὁ ὅρος οὗτος εἶναι καθαρῶς δυνητικῶς; Ὄχι. Ὅρα τὴν λ. Ὅρος § 8.— Πρλ. δὲ Ζαχ. γ. κ. § 302 σημ. 15, 16 ἐπ.

§ 353. Ὑπάρχοντος διαλυτικοῦ ὅρου, δύναται ὁ πωλητὴς νὰ ζητήσῃ τὴν διάλυσιν τῆς πωλήσεως καὶ νὰ κερδίσῃ τὴν καταβληθεῖσαν ποσότητα, ὁ δε ἀγοραστὴς ὠφελεῖται τοὺς ὁποίους κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς κατοχῆς του ἐσύλλεξε καρπούς. Ὅρα τὴν λέξ. Πώλησις.

§ 354. Ὁ Ἄρ. Πάγος ἐξετάζει ἂν συμβόλαιόν τι κρέμαται ἀπὸ ὅρον τινά.— Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 10 τοῦ 1836.

§ 355. Ὅρος ἢ προθεσμία πρὸς παράδοσιν πωληθέντος τινὸς κτήματος.— Ἴδε ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 185 τοῦ 1855.

§ 356. Ἴδε ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 224 τοῦ 1854.

§ 357. Συμβόλαιον ἀμφοτεροβαρὲς δὲν ἔχει κῦρος ἄνευ τῆς συναινέσεως τῶν συμβαλλομένων. Ὅταν λοιπὸν ὁ Α' παραιτῆται

ἀνταγωγικῶς τινος ἀπαιτήσεώς του κατὰ τοῦ δημοσίου, ἀλλ' ἡ παραίτησις αὕτη ἐξήρτητο ἐκ τῆς ἐγκρίσεως τοῦ δημοσίου (ἐγκρίσεως μισθώσεώς τινος), ἥτις δὲν ἐπῆλθεν, ὁ Α δύναται νὰ ἀνακαλέσῃ τὴν ὑπόσχεσίν του; Ἴδε ἀνωτ. §. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Πάγου 100 τοῦ 1855.

Περὶ ἐπιλογῆς (electio).

Καλ. γ' § 30 ἐπ.—Παπ. § 337 ἐπ. 438.

§ 400. ὅταν τὸ ἀντικείμενον μόνον κατὰ γένος διαδηλοῦται καὶ δὲν προκύπτῃ ἐκ ῥητῆς συμφωνίας εἰς ποῖον ἀνήκει ἡ ἐπιλογή, αὕτη ἁρμόζει ἀπεριορίστως εἰς τὸν ὀφειλέτην (1).

Ὡσαύτως ἀπόκειται εἰς τὸν ὀφειλέτην ἡ ἐπιλογή, ὅταν ἀντικείμενον τῆς ἐνοχῆς ἦναι ἓν ἐκ διαφόρων ῥητῶς ὡρισμένων εἰδῶν, χωρὶς νὰ ὑπάρχῃ ἰδιαιτέρα συμφωνία, ποῖος νὰ ἐκλέξῃ.

Μάλιστα τὸ δικαίωμα τῆς ἐπιλογῆς ἁρμόζει εἰς τὸν ὀφειλέτην, καὶ ὅταν κατὰ συγγνωστὴν πλάνην κατέβαλεν ἀμφότερα, ἐξ ὧν ἐχρεώστει τὸ ἕτερον, πρὸς ἀναζήτησιν τοῦ ἀχρεωστήτου. Θετέον ὅτι ὑπῆρχον δύο συνυπόχρεοι κατ' ἐπιλογὴν τούτου ἢ ἐκείνου τοῦ πράγματος, ἂν ἀμφότεροι κατέβαλον, ἀλλὰ διαδοχικῶς, ἐννοεῖται ὅτι ὁ τελευταῖος καταβαλὼν ἔχει τὴν ἀπαίτησιν τοῦ ἀχρεωστήτου, διότι δὲν ὑπῆρχε πλέον ἐνοχή, καταβαλόντος πρὸ αὐτοῦ τοῦ ἑτέρου. Ἂν ὅμως συγχρόνως κατέβαλον, εἰς τὸν δανειστὴν ἐδόθη ἡ ἐπιλογὴ πρὸς ποῖον ν' ἀποδώσῃ, ὅθεν εἰς αὐτὸν ἀνήκει καὶ τοῦ ἀποδοτέου ἡ ἐπιλογή.

ὅταν τὸ συνάλλαγμα ὁρίζῃ περὶ τοῦ δικαιώματος τῆς ἐπιλογῆς, δύναται νὰ ἐναλλάξῃ ὁ πρὸς ἐπιλογὴν δικαιούμενος (jus variandi), καθόσον ἐκ τῆς περὶ ἐπιλογῆς ἐκφράσεως δὲν ἐξάγεται τὸ ἐναντίον.

Οἱ Ῥωμαῖοι διέκρινον τὴν ἔκφρασιν «ὃν βουληθῶ (quem voluero)» ἀπὸ ἐκείνην: «ὃν ἂν βουληθείην (quem volam)» καὶ κατὰ μὲν τὴν πρώτην ἅπαξ μόνον ἐπετρέπετο ἐπιλογή, κατα δὲ τὴν

---

(1) L. 52 mandati (17, 1 B. XIV, 1, 52. Ἀπ' ἐναντίας ἐπὶ κληροδοτημάτων εἰς τὸν κληροδοτηθέντα ἀνήκει ἡ ἐπιλογὴ § 22 J. de leg. (2, 20).

δευτέραν ἠδύνατο νὰ ἐναλλαχθῇ τὸ ἀντικείμενον, ἐννοεῖται ὅμως μέχρι κατάρξεως τῆς δίκης.

Ἂν ὅμως τὸ περὶ ἐπιλογῆς δὲν ἦναι διὰ συμφωνίας κανονισμένον, ἀλλὰ κατὰ γενικὸν κανόνα ἀπόκειται αὕτη εἰς τὸν ὀφειλέτην, μέχρις ἐκτελέσεως δύναται οὗτος νὰ ἐναλλάξῃ. Ἐναργέστερον παράδειγμα δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἀπὸ τὸ ἀναφερόμενον εἰς τὰς πηγάς. Ὅταν λέγουν ὑπεσχέθη τις νὰ χορηγήσῃ κατοικίαν διὰ βίου, ἢ χρηματικόν τι ποσὸν κατ' ἔτος, δύναται κατ' ἐνιαυτὸν νὰ ἐναλλάξῃ, ὥστε ἄλλοτε νὰ χορηγήσῃ τὴν κατοικίαν καὶ ἄλλοτε τὰ χρήματα, διότι ἑκάστου ἐνιαυτοῦ ἡ χορηγία θεωρεῖται ὡς χωριστὴ ἀπαίτησις.

Ὅταν ὁ ὑπεξούσιος (ἢ κατὰ τοὺς ἀρχαίους ὁ δοῦλος) ἐπεφυλάχθη τὸ τῆς ἐπιλογῆς δικαίωμα, δὲν δύναται νὰ ἐξασκήσῃ αὐτὸ ὁ πατὴρ (ἢ ὁ κύριος), μολονότι δι' αὐτὸν ἀποκτᾶται τὸ ἀντικείμενον. Τοῦτο δὲν ἕπεται ὅμως διότι εἶναι ἐντελῶς προσωπικὸν τὸ τῆς ἐπιλογῆς δικαίωμα, μολονότι τὸ ὀνομάζουν τοιοῦτον αἱ πηγαί, ἀλλὰ διότι εἰς τὸν πατέρα ἀποκτῶνται τὰ δικαιώματα καὶ ὄχι ὅσα εἶναι ἁπλῶς πραγματικὰ (ea, quae facti sunt non transeunt ad dominum). Ὅτι δὲν εἶναι ἐντελῶς προσωπικὸν τὸ τῆς ἐπιλογῆς δικαίωμα ἐξάγεται ἐκ τοῦ ὅτι μεταβαίνει εἰς τοὺς κληρονόμους, ὅθεν μεταβιβάζεται καὶ εἰς τοὺς ἐκδοχεῖς.

Ἰδίως κατὰ τὴν ἐπιλογὴν τοῦ τόπου τῆς ἐκτελέσεως, ἐν περιπτώσει σιωπῆς εὑρίσκομεν ὅτι αὕτη ἀνήκει εἰς τὸν ὀφειλέτην, ἀλλὰ μέχρι τῆς ἀγωγῆς, διότι ἄλλως ἠδύνατο ὁ ὀφειλέτης μεταμελλόμενος συνεχῶς νὰ ματαιώσῃ τὴν ἐκτέλεσιν καὶ εἶναι ἀδιάφορον ἂν ἄλλο ὑπεσχέθη νὰ δώσῃ καθ' ἕκαστον τόπον, ἢ, καθὼς λέγουν μιχθείσης τῆς ἑτερότητος πραγμάτων μετὰ τῆς ἑτερότητος τόπου.

Ἡ ἐπιλογὴ δύναται ν' ἀνατεθῇ καὶ εἰς τρίτον, ἀλλ' ὅταν οὗτος δὲν θέλῃ νὰ ἐκλέξῃ, εἶναι ἀνίσχυρος ἡ ἐνοχή. Καλ. γ' § 30 (1).

---

(1) Κατὰ τὴν περὶ πράγματος γενικῶς ὡρισμένου ἐνοχὴν, ὁμοιάζουσαν τὴν ἐξ ὑπαμοιβῆς, ὁ ὀφειλέτης ἔχει τὴν ἐπιλογὴν, ὡς καὶ ἐπὶ τῶν ἐξ ὑπαμοιβῆς ἐνοχῶν. Βασ. (24, 6) 32. Τοιαύτη ἐνοχὴ παράγεται καὶ ἐκ κληροδοσίας ταυτιζομένη μετὰ τῆς ἐξ ὑπαμοιβῆς, ἐὰν κληροδοτηθῇ κατ' ἐπιλογὴν ἓν ἐκ τῶν ἐν τῇ περιουσίᾳ τοῦ διαθέτου εὑρισκομένων πραγμάτων τοῦ αὐτοῦ γένους. Παπ. § 338.

§ 400². Γνωστὸν ὅτι ἐξ ὑπαμοιβῆς ὀνομάζεται ἡ ἐνοχή, ἥτις ἀναφέρεται εἰς μίαν ἐκ πλειόνων παροχῶν, ἀφεθείσης ἀορίστου τῆς μεταξὺ αὐτῶν ἐπιλογῆς. Τίς ἔχει ἐνταῦθα τὴν ἐπιλογήν;

Ἐπὶ τῆς συμβάσεως τοιαύτης ἐνοχῆς, ἔχει συνήθως ὁ ὀφειλέτης τὴν ἐπιλογήν, οὔτε ὑποχρεοῖ αὐτὸν προφορικὴ περὶ αὐτῆς δήλωσις, διότι δύναται σέπὶ τῇ ἐπιλογῇ τὴν γνώμην ἐναλλάσσειν ἕως οὗ ἐκπληρώσῃ ἐντελῶς τὴν ἐνοχήν, ὁ δὲ λόγος τῆς προτιμήσεως ταύτης εἶναι, ὅτι τὴν ἐνοχὴν ἀποτελεῖ κυρίως ἡ ἐνέργεια τοῦ ὀφειλέτου (§ 311 Παπ.), ἐὰν δὲ κατὰ τὴν σύμβασιν μείνῃ ἀόριστον μέρος τῆς ἐνεργείας ταύτης, εἰς τὸν ἐνεργοῦντα ἀπόκειται νὰ συμπληρώσῃ αὐτό, κατὰ τὸ δοκοῦν.

Ἡ ἐπιλογὴ δίδεται καὶ εἰς τὸν δανειστὴν διὰ συμβάσεως, ἥτις τότε ὁρίζει καὶ ἂν ἡ ἅπαξ δηλωθεῖσα βούλησις αὐτοῦ ἦναι ἀνακλητή, ἢ οὔ. Ἐὰν δὲ ἡ σύμβασις σιωπᾷ περὶ τούτου, ὁ δανειστὴς δύναται α τὴν γνώμην ἐναλλάσσειν μέχρις οὗ κινήσῃ τὴν περὶ ἐκτελέσεως τῶν συνομολογηθέντων αγωγήν..

Ἐὰν ἐναρμόσωμεν τὸν πρὸ μικροῦ ἐκτεθέντα κανόνα εἰς τὴν ἐκ διαθήκης τοιαύτην ἐνοχήν, κατὰ τὴν κληροδοσίαν πλειόνων ἐξ ὑπαμοιβῆς πραγμάτων, ἀνάγκη νὰ διακρίνωμεν τὴν κληροδοσίαν, ἥτις μεταβιβάζει ἀμέσως εἰς τὸν κληροδόχον τὴν κυριότητα (per vindicationem), ἀπὸ τῆς κληροδοσίας ἥτις παράγει ὑπὲρ τοῦ κληροδόχου ἐξ ἐνοχῆς δικαίωμα ἐπὶ παροχῇ τοῦ κληροδοτηθέντος (per damnationem), καὶ κατὰ μὲν τὸ πρῶτον εἶδος, τὸ δίδον εἰς τὸν κληροδόχον ἐξουσίαν ἐλευθέρας ἐνεργείας, νὰ δώσωμεν εἰς αὐτὸν τὴν ἐπιλογὴν πρὸς συμπλήρωσιν τῆς ἐνεργείας ἐκείνης, κατὰ δὲ τὸ δεύτερον, τὸ ἐπιβάλλον εἰς τὸν κληρονόμον παροχὴν (ἐνέργειαν τῆς βουλήσεως), νὰ δώσωμεν εἰς αὐτὸν τὴν ἐπιλογήν, πάλιν πρὸς συμπλήρωσιν τῆς οἰκείας ἐνεργείας· τὴν διάκρισιν ταύτην καὶ τὸ προκείμενον πρακτικὸν αὐτῆς ἀποτέλεσμα ἐπικυροῖ ἐντελῶς ὁ ῥωμ. νόμος· ἀλλ᾿ ὁ Ἰουστινιανός, συγχωνεύσας τὰ διάφορα εἴδη τῶν κληροδοσιῶν, ὥρισεν, ὅτι πᾶσα κληροδοσία θέλει παράγει ὑπὲρ τοῦ κληροδόχου πάντα τὰ δικαιώματά του legatum per vindicationem· ὅθεν τὴν σήμερον εἰς τὸν κληροδόχον (τὸν δικαιοῦχον) ἀνήκει ἡ ἐπιλογὴ μεταξὺ τῶν πλειόνων ἀντικειμένων τῆς κληροδοσίας, ἐὰν ὁ διαθέτης δὲν ὁρίσῃ ῥητῶς τὸ ἐναντίον.

Ἐπὶ τῶν ἐκ γενικῶν ὁρισμῶν τοῦ νόμου παραγομένων τοιούτων ἐνοχῶν ἰσχύουσι περὶ τῆς ἐπιλογῆς ὅσα πρὸ μικροῦ ἐξεθέσαμεν

περὶ τῶν ἐξ ὑπαμοιβῆς ἐνοχῶν, τῶν ἀπὸ συμβάσεων παραγομένων (1). Παρατηρητέον πρὸς τούτοις ὅτι τὸ τῆς ἐπιλογῆς δικαίωμα μεταβαίνει εἴς τε τοὺς κληρονόμους τοῦ δικαιούχου καὶ εἰς τὸν ἐκδοχέα τοῦ δικαιώματος, μεθ' οὗ συνδέεται ἡ ἐπιλογή. Παπ. § 337. Καλλ. τ. 3 σ. 28.

§ 400[3]. Ἀπώλεια ἑνὸς τῶν κατ' ἐπιλογὴν τοῦ ὀφειλέτου ἀντικειμένων.

Ἀπώλεια ἀμφοτέρων.

Ἀπώλεια διὰ πταίσματος τοῦ δανειστοῦ.

Ἀπώλεια, καθ' ἣν περίπτωσιν εἰς τὸν δανειστὴν ἁρμόζει ἡ ἐπιλογή.

Περὶ ὅλων τούτων ἴδε Καλ. τ. γ' 31—34. Παπ. γ' § 438.

§ 400[4]. Εἶναι ἀναντίρρητον, ὅτι ἔχων τὴν ἐπιλογὴν ὁ ὀφειλέτης δὲν δύναται νὰ δώσῃ μέρος ἐκ τοῦ ἑνὸς καὶ μέρος ἐκ τοῦ ἑτέρου πράγματος, ἀλλ' ἓν ἐκ τῶν δύω. Ἂν ὅμως παρέσχε μέρος ἐκ τοῦ ἑνός, δύναται, παρέχων τὸ ἕτερον ἀντικείμενον, νὰ ζητήσῃ διὰ τῆς περὶ ἀχρεωστήτου τὸ δοθὲν μέρος.— Ὅταν ἦναι πολλοὶ ὀφειλέται, διὰ τῆς μερικῆς χορηγίας ἐνὸς δὲν ἐλευθεροῦται οὗτος, ἂν δὲν συμπληρωθοῦν ἀπὸ τοὺς λοιποὺς τὰ λοιπὰ μέρη ἐκ τοῦ αὐτοῦ πράγματος. Ἐντούτοις ἂν εἷς ἐκ τῶν ὀφειλετῶν ἀπαλλαχθῇ ἄλλως παρὰ διὰ καταβολῆς, οἷον δι' ἐλευθερώσεως κτλ. οἱ λοιποὶ ἐνέ-

(1) Κ. (4, 44) 2 καὶ 8 Β. (19, 10) 67, 70. (11, 7) 7 πρ. Β. (57, 1) 7. Ἐξαιροῦνται αἱ περιπτώσεις τοῦ χρησαμένου ἢ μισθωσαμένου, ἢ διὰ τῆς διεκδικητικῆς ἀγωγῆς ἐναγομένου, οἵτινες, ἀπολέσαντες ἐκ δόλου, ἢ ἐκ πταίσματος, τὸ παρ' αὐτοῖς εὑρισκόμενον πρᾶγμα ἀπεζημίωσαν τὸν χρήστην ἢ τὸν ἐκμισθωτὴν ἢ τὸν ἐνάγοντα κύριον, οὗτος δὲ βραδύτερον ἀνέκτησε αὐτούσιον τὸ πρᾶγμα· καθ ὅλας τὰς περιπτώσεις ταύτας ὁ πληρώσας τὴν ἀποζημίωσιν ἔχει τὴν ἐπιλογὴν ἢ νὰ ἀναζητήσῃ τὸ πληρωθέν, ἢ νὰ ἀπαιτήσῃ τὸ πρᾶγμα, οὗτινος κατέβαλε τὸ τίμημα, ἀλλ' ἐνταῦθα ἡ ἐπιλογὴ παράγεται ἐκ τῆς ἐπὶ τὴν κυριότητα τοῦ πράγματος ἀξιώσεως τοῦ καταβαλόντος τὸ τίμημα αὐτοῦ καὶ ἐκ τῆς ἄνευ αἰτίας ἀπαιτήσεως (condictio sine causa), δι' ἧς δύναται πάντοτε ν' ἀναζητήσῃ τὸ δοθὲν τίμημα, ἀφοῦ τὸ πρᾶγμα εὑρίσκεται εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ κυρίου αὐτοῦ. (13, 6) 5 § 1. 17 § 5. Β. (13, 1) 5, 17 ἐν τέλει (12, 7) 2. Β. (24, 8) 2. (41. 4) 1 καὶ 3. Β. (5, 4) 1, 2) (6, 1) 46, 47, 63. Β. (15, 1) 45, 46, 64.

χονται συμμέτρως, καὶ ἂν εἷς πτωχεύσῃ οἱ λοιποὶ δὲν ἀναδέχονται τὸ μέρος του, ἢ ἂν γίνῃ καταδίκη εἰς τὸ ἐνδιαφέρον, ἕκαστος καταδικάζεται συμμέτρως.

Τὸ αὐτὸ ἰσχύει ὅταν κατὰ γένος ὁρίζηται τὸ ἀντικείμενον.

Ὅταν ἦναι πολλοὶ συνδανεισταί, τὸ ἀδιαίρετον ὑπάρχει καθόσον ὁ ὀφειλέτης δὲν δύναται νὰ χορηγήσῃ εἰς τοῦτον τὸν δανειστὴν μέρος τούτου τοῦ πράγματος καὶ εἰς ἐκεῖνον μέρος τοῦ ἑτέρου, ἀλλ' ἡ καταβολὴ πρέπει νὰ γίνῃ ἐκ τοῦ αὐτοῦ εἴδους, κατὰ τὰ λοιπὰ δὲ ἐπιτρέπεται διαίρεσις. Καλ. γ' § 38.

§ 400[5]. Εἰς τὰς ἐξ ὑπ' ἀμοιβῆς ἀπαιτήσεις, τὸ τῆς ἐπιλογῆς δικαίωμα μεταβαίνει εἰς τὸν ἐκδοχέα; Παπ. τ. 3 σ. 17.

§ 400[6], Ἔλθωμεν εἰς τὴν *Νομολογίαν*.

§ 400[7]. Τίς ἔχει τὸ τῆς ἐπιλογῆς δικαίωμα ὡς πρὸς τὰς γαίας, αἱ παραχωροῦνται εἰς Κρῆτας;

Κατὰ τὰς ὑπ' ἀρ. 14242 καὶ 13690 ἀποφάσεις (1) τῶν ἐν Ἀθ. ἐφετῶν (κατ. εδ. δ'), οἱ Κρῆτες ἔχουσι τὸ τῆς ἐπιλογῆς δικαίωμα, ἀλλ' ὁ Ἄρ. Πάγος ἄλλην ἐξέφρασε γνώμην, ὡς ἐκ τῶν ἑπομένων προκύπτει. Κατὰ τὸν Ἄρ. Πάγον λοιπὸν

α') Ὁ ὀφειλέτης πράγματος κατὰ γένος καὶ οὐχὶ ἀτομικῶς ὡρισμένου, ἔχει κατὰ τὸν νόμον τὴν ἐπιλογήν· 52 βιβλ. 14 (2, 1)· ὅθεν τὸ δημόσιον, ὀφεῖλον νὰ παραχωρήσῃ ἐθνικὰς γαίας εἰς τοὺς Κρῆτας, ἔχει τὸ τῆς ἐπιλογῆς δικαίωμα· (νόμος τῆς 24 Ἰουνίου 1843 καὶ νόμος τῆς 15 σεπτ. 1848). Απ. πολ. Ἀρ. Π. 34 τοῦ 1857, ἀναιρ. τὴν 14242 ἐφ. Ἀθ.

β') Ὁ ὀφειλέτης πράγματος κατὰ γένος καὶ οὐχὶ ἀτομικῶς ὡρισμένου ἔχει κατὰ νόμον τὸ δικαίωμα τῆς ἐπιλογῆς, ὃ διαρκεῖ μέχρι τῆς παραδόσεως τοῦ πράγματος, καὶ δύναται μέχρι τῆς ἐκτελέσεως τῆς ἐπιλογῆς νὰ μεταβάλῃ γνώμην· Πδ. τευ. 106 (45, 1)— Βασ. 103 (43, 1).— Τὸ δὲ δημόσιον εἶναι μὲν ὑπόχρεων, (δυνάμει τοῦ νόμου τῆς 15 Σεπτ. 1848) νὰ παραχωρήσῃ, εἰς τοὺς γραμμάτια κρητικὰ φέροντας, γαίας, ἀλλ' ἔχει τὸ δικαίωμα τῆς ἐπιλογῆς· ὥστε καὶ ἂν διέταξε νὰ καταμετρηθῶσι γαῖαι, ἵνα δοθῶσι τινὶ τοιούτῳ, καὶ προέβη μέχρι τῆς ἐκδόσεως παραχωρητηρίου ὑπὲρ τοῦ ἰδίου, πλὴν οὔτε τοῦτο, οὔτε αἱ γαῖαι

(1) Ἴδε καὶ ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 11518 καὶ τὴν κατ. 10136 (κατ. εδ. γ).

παρεχωρήθησαν, δύναται τὸ δημόσιον νὰ μὴ παραδώσῃ τὰς γαίας αὐτὰς, κεκτημένον δὲ δικαίωμα δὲν ἔχει, ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ὁ ἐνάγων. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 173 τοῦ 1858, κυρ. τὴν 177 τοῦ 1856 ἐφ. Ν.

γ') Περὶ τοῦ δικαιώματος τῆς ἐπιλογῆς ἐπὶ παραχωρήσεως ἐθνικῶν γαιῶν εἰς Κρῆτας. Ἡ 16136 τοῦ 1858 ἀπόφ. ἐφ. Ἀθ. φέρει.

Ἀπόφ. Ἐπειδὴ οὐδεὶς δύναται, κατὰ τὸ ἄρθρ. 67 τῆς πολιτ. δικονομίας νὰ ἦναι διάδικος, εἰμὴ ἐὰν ἔχῃ καὶ δύναται ν' ἀποδείξῃ, ὅτι ὑπερασπίζεται ἴδιον ἄμεσον ἰδιωτικὸν συμφέρον, ἑπομένως οὐδεὶς δύναται νὰ παρεμβῇ εἰς δίκην ἐκκρεμῆ μεταξὺ ἄλλων ἐκδοθεῖσαν, εἰμὴ ἀφ' ὅσον ἔχει ἀποδεδειγμένως ἐν τῇ ἐκκρεμῆ δίκῃ σχετικὸν προσβαλλόμενον νόμιμον ἑαυτοῦ συμφέρον καὶ μέχρι τοῦ συμφέροντος τούτου, ὡς τοῦτο δηλοῦνται σαφῶς καὶ ἐκ τοῦ ἄρθρ. 242 τῆς αὐτῆς δικονομίας.

Ἐπειδὴ καὶ μὲν τὸ δημόσιον, ὡς ὀφειλέτης, δυνάμει τοῦ ἀπὸ 15 Σεπτ. 1848 νόμου, μὴ ὡρισμένου κατ' εἶδος πράγματος, ἀλλ' ἐθνικῶν γαιῶν κατὰ γένος, ἐδικαιοῦτο, ἐὰν ἤθελεν ἀκριβῶς κατὰ τὸν νόμον, ν' ἀπαιτήσῃ ὥστε νὰ ἐκλέξῃ καὶ προσδιορίσῃ αὐτὸ τὰς θέσεις τῶν γαιῶν, τὰς οποίας ἦτο ὑπόχρεων νὰ παραχωρήσῃ εἰς τοὺς Κρῆτας καὶ ἠδύνατο ἐπίσης κατὰ τὸν νόμον, ἐὰν, διατηροῦν τὸ δικαίωμα τοῦτο, εἶχε προσδιορίσει ἅπαξ θέσιν τινὰ, ν' ἀντικαταστήσῃ ἄλλην θέσιν, ἐνόσῳ δὲν εἶχεν ἐκτελεσθῆ ἡ παραχώρησις, ἀφ' οὗ ὅμως εἰς τοὺς Κρῆτας παρέδωκε τὰ γραμμάτια, ἀπευθυνόμενα πρὸς ἅπαντας τοὺς Οἰκονομικοὺς ἐφόρους τοῦ Κράτους, διὰ τῶν ὁποίων οὗτοι προσκαλοῦνται, ἅμα τοὺς παρουσιασθῆ τὸ γραμμάτιον, νὰ διατάξωσι τὸν γεωμέτρην νὰ καταμετρήσῃ καὶ ὁροθετήσῃ τὰς παρὰ τοῦ κομιστοῦ προσδιορισθησομένας γαίας, προδήλως διὰ τοιούτων τίτλων, παρασταθέντων εἰς τοὺς Κρῆτας, ῥητῶς παρῃτήθη τὸ δημόσιον τοῦ ἰδίου τῆς ἐπιλογῆς ἢ τοῦ προσδιορισμοῦ τῆς θέσεως δικαιώματος, μεταβιβάσαν ἔκτοτε αὐτὸ ῥητῶς εἰς τοὺς δανειστὰς ἢ δικαιούχους Κρῆτας· ἅμα δὲ οἱ Κρῆτες ἔλαβον τοιαῦτα γραμμάτια, ἀπηρτίσθη συνάλλαγμα μεταξὺ αὐτῶν καὶ τοῦ δημοσίου (προϋποτιθεμένου, ὅτι αἱ γαῖαι δὲν εἶναι ἐκ τῶν ῥητῶν παρὰ τοῦ νόμου εξῃρημένων) καὶ δὲν ὑπάρχει πλέον ἡ περίπτωσις τοῦ ν' ἀνακαλέσῃ τὸ δημόσιον τὴν θέλησιν τοῦ ἰδίου προσδιορισμοῦ, διότι τοῦτο, ὡς εἴρηται, ἔχει χώραν μόνον ὅταν ὁ ὀφειλέτης, διατηρῶν τὸ δικαίωμα τῆς ἐπιλογῆς, ποιῇ αὐτὸς τὸν προσδιορισμὸν, οὐχὶ δὲ ὅταν τὸ δικαίωμα

τῆς ἐπιλογῆς μετεβιβάσθη εἰς τὸν δανειστήν. Τὸ δὲ τῆς 28 Αὐγούστου 1854 διάταγμα, τὸ ὁποῖον ἐπικαλεῖται τὸ δημόσιον, οὐδεμίαν δύναται νὰ ἔχῃ ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἐφαρμογὴν, διότι κατὰ τὰς γενικὰς ἀρχὰς τοῦ δικαίου δὲν δύναται νὰ ἔχῃ ἀναδρομικὴν δύναμιν πρὸς κατάργησιν κεκτημένων ἤδη δικαιωμάτων· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου ἀπὸ τοῦ 1852 ἔλαβον οἱ δικαιοῦχοι Κρῆτες ἢ οἱ δικαιοδόχοι αὐτῶν ἐνάγοντες ὡς τίτλον τοῦ δικαιώματος, γραμμάτια τοιαύτης φύσεως, ἤγουν, ῥητῶς μεταβιβαστικὸν τοῦ δικαιώματος τῆς ἐπιλογῆς εἰς αὐτοὺς ὡς πρὸς τὴν θέσιν τῶν γαιῶν, ἤγουν πρὸ τοῦ μνησθέντος διατάγματος ὅθεν ἔκτοτε ἀπηρτίσθη ὁ δεσμὸς τοῦ νόμου καὶ ἀπεκτήθη τὸ δικαίωμα· ὡς ἐκ περισσοῦ δὲ κατέστησαν προσδοκώμενον ἔκτοτε καὶ κατ' εἶδος τὸ παραχωρηθὲν ἀντικείμενον τοῦ συναλλάγματος, ζητήσαντες κατὰ τὸ δικαίωμά των ὡρισμένας γαίας. Καὶ ὅτι καὶ ὁ νόμος καὶ ἡ καλὴ πίστις δὲν ἐπιτρέπουσι τοιαύτην ἀναδρομὴν καὶ προσβάλλουσαν κεκτημένα δικαιώματα ἐνέργειαν, πανδήμως ἀνεγνώρισε καὶ ἐκήρυξε τὸ δημόσιον αὐτὸ διὰ τῆς δημοσιεύσεως τῆς πρὸς τὴν Α. Μεγαλειότητα, τὸν Βασιλέα, ἀναφορᾶς τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν, τῆς δικαιολογητικῆς τοῦ μνησθέντος διατάγματος τῆς 28 Αὐγούστου 1854, ἐν ᾗ ἡ νόμιμος αὕτη ἀρχὴ ῥητῶς ἀναφέρεται πρὸς ῥητὴν ἐξήγησιν, ὅτι τὸ διάταγμα μέλλει νὰ ἰσχύσῃ μόνον διὰ τὰ μὴ εἰσέτι ἐκδοθέντα Κρητικὰ γραμμάτια, ὥστε δὲν δύναται τὸ δημόσιον, ἐναντίον τῆς ἰδίας του περιοριστικῆς πράξεως, νὰ ἐπικαλεσθῇ τὸ διάταγμα, τὸ ὁποῖον εἰδικῶς πρὸς κανονισμὸν τῆς μελλούσης ἐνεργείας του ἐξεδόθη, εἰς προγενεστέραν ἐποχήν. Ἄλλως δὲ ἡ μεταβίβασις τοῦ δικαιώματος τῆς ἐπιλογῆς τῆς θέσεως τῶν παραχωρουμένων γαιῶν εἰς τοὺς Κρῆτας δὲν ἦτο ὡς ἐκ τῆς φύσεως τοῦ δικαστηρίου αὐτοῦ ἐξ ἐκείνων ὧν δὲν ἠδύνατο τὸ δημόσιον νὰ παραιτηθῇ, διότι, δυνάμενον τοῦτο νὰ προσδιορίσῃ τὰς θέσεις τῶν παραχωρητέων ἐθνικῶν γαιῶν ὅπου ἤθελε, ἠδύνατο, ἀφοῦ ἐθεώρησε διὰ τὰ συμφέροντά του ἀδιάφορον τὴν μίαν ἢ τὴν ἄλλην, νὰ προσκαλέσῃ τὸν δικαιοῦχον νὰ δηλώσῃ τὴν ἰδίαν του ἐπιθυμίαν, καὶ μάλιστα ἐν καλῇ πίστει ἑρμηνευομένου τοῦ νόμου τῆς 15 Σεπτ. 1848, δὲν ἠδύνατο τὸ δημόσιον να προσδιορίσῃ γαίας ὅπου τυχὸν ἠρέσκετο, διότι, ἠδύνατο, ὡς καὶ τὸ Πρωτοδικεῖον ὀρθῶς παρατηρεῖ, νὰ καταστήσῃ ἀνεκτέλεστον τὸν νόμον, προσδιορίζον εἰς Κρῆτα κατοικοῦντα ἐν μιᾷ ἄκρᾳ τοῦ Κράτους γαίας πρὸς καλλιέργειαν εἰς τὴν ἄλλην ἄκραν κειμένας, ὥστε οὗτος δὲν ἠδύνατο νὰ τὰς καλλιεργῇ, χωρὶς νὰ καταστρέψῃ τὰ τῆς μονίμου κατοικίας του συμ-

φέροντα· ὅθεν διὰ τῆς πράξεως, ἣν τὸ δημόσιον ἐξετέλεσε, τοιαῦτα ἐκδὸν γραμμάτια, ἐφήρμοσεν οὕτως ἐν καλῇ πίστει καὶ κατὰ τὴν ἀληθῆ του ἔννοιαν τοῦ νόμου, θεωρῆσαν, ὅτι ἐν τῷ νῷ τοῦ νόμου αὐτοῦ ἐνυπῆρχε τὸ νὰ ἔχῃ ὁ δικαιοῦχος Κρὴς τὸ εις πρὸς τὴν θέσιν δικαίωμα τῆς ἐπιλογῆς, ἀλλ' ἐκτὸς τούτου, δοθέντος ἅπαξ τοῦ δικαιώματος τούτου, καὶ μάλιστα, ὡς εἴρηται, κατὰ τὴν εὔνοιαν αὐτὴν τοῦ νόμου, εἰς τοὺς Κρῆτας, περὶ ὧν ἤδη πρόκειται, τὸ συνάλλαγμα ἔκτοτε ἀπηρτίσθη (προϋποτιθεμένου, ὅτι δὲν παρεβιάσθησαν ὡς νόμιμαι ἐξαιρέσεις) καὶ τὸ δικαίωμα ἔκτοτέ ἐστι κεκτημένον καὶ διὰ τοῦτο ἀμετάκλητον παρὰ τοῦ δημοσίου.

δ') Ἰδοὺ δὲ ἡ ἀνωτέρω μνημονευθεῖσα ὑπ' ἀρ. 13690 ἀπ. τῶν ἐν Αθ. ἐφετῶν.

Απόφ. Ἐπειδὴ οὔτε ἐν τῷ περὶ ἀποικισμοῦ τῶν Κρητῶν, ὑπὸ στοιχ. Β' Α' ψήφισμά τι τοῦ Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος, οὔτε ἐν τοῖς μετ' αὐτὸ κατὰ τὸ ἔτος 1834 περὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου ἐκδοθεῖσι Βασ. διατάγμασιν, ἀλλ' οὔτε ἐν τῷ μετὰ ταῦτα πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ εἰρημένου ψηφίσματος καὶ τῶν διαληφθέντων διαταγμάτων ἐκδοθέντι ὑπὸ 15 Σεπτ. 1848 νόμῳ περιέχεται διάταξίς τις, ἀπαγορεύουσα ἢ περιορίζουσα τὴν ἐκ μέρους τῶν Κρητῶν ἐκποίησιν τῶν εἰς αὐτούς, δυνάμει τῶν ἀνωτέρω νόμων παραχωρηθεισῶν γαιῶν· αἱ δὲ ἐν τοῖς Βασ. διατάγμασι τοῦ ἔτους 1834 ἀναφερόμεναι διατάξεις τοῦ περὶ αποικιῶν νόμου, μὴ δημοσιευθέντος τούτου πώποτε, δὲν δύνανται να λάβωσιν ἐφαρμογὴν ἀφοῦ δὲ διὰ των εἰρημένων νόμων, δι' ὧν καθιεροῦται τὸ τῶν Κρητῶν δικαίωμα τοῦ νὰ λάβωσι δωρεὰν παρὰ τοῦ δημοσίου ὡρισμένην ἔκτασιν γῆς, οὐδεὶς εἰς αὐτοὺς ἐπιβάλλεται περιορισμός, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν διάθεσιν ταύτης, μεταβαινούσης εἰς τὴν ἑαυτῶν κυριότητα, ἕπεται ἐντεῦθεν, ὅτι καὶ τὰ δυνάμει τοῦ νόμου τοῦ 1848 ὑπὲρ τῶν Κρήτων ἐκδοθέντα γραμμάτια, ὅπως χρησιμεύσωσιν εἰς αὐτοὺς ὡς τίτλοι τοῦ ἐκ τῶν εἰρημένων νόμων πηγάζοντος καὶ παρὰ τοῦ δημοσίου ἀναγνωρισθέντος δικαιώματος τοῦ νὰ λάβωσι τὴν ἐν αὐτοῖς ὁριζομένην ἔκτασιν γῆς, περιέχοντα ἀπαιτήσεις κατὰ τοῦ δημοσίου περὶ ἀντικειμένων, δυναμένων ελευθέρως νὰ διατεθῶσι παρ' αὐτῶν, δύνανται, δυνάμει τῶν γενικῶν περὶ παραχωρήσεως ἀπαιτήσεων ἀρχῶν, νὰ παραχωρηθῶσι πρὸς πάντα τρίτον· ἄρα ἡ εἰς τὸν εναντίον ἰσχυρισμὸν στηριζομένη περὶ ἀπαραδέκτου τῆς ἀγωγῆς ἔνστασις τοῦ δημοσίου δὲν εἶναι βάσιμος.

Ἐπειδὴ γαὶ μὲν τὸ δημόσιον, καθὸ ὀφειλέτης μὴ ὡρισμένου

κατ' εἶδος πράγματος, ἠδύνατο κατὰ τὸν νόμον ν' ἀπαιτήσῃ, ὥστε νὰ ἐκλέξῃ αὐτὸ τὰς γαίας, τὰς ὁποίας ἦτο ὑπόχρεων νὰ παραχωρήσῃ εἰς τοὺς κομιστὰς Κρητικῶν γραμματίων, ἀφοῦ ὅμως διὰ τούτων, δι' ὧν ἀπευθυνομένων πρὸς ἅπαντας τοὺς Οἰκον. Ἐφόρους τοῦ Κράτους, προσκαλοῦνται οὗτοι, ἅμα τοῖς παρουσιασθῇ τὸ γραμμάτιον, νὰ διατάξωσι τὸν γεωμέτρην νὰ καταμετρήσῃ καὶ ὁροθετήσῃ τὰς παρὰ τοῦ κομιστοῦ ζητουμένας γαίας, ἀπέδωκε διὰ τοῦ γραμματίου πρὸς τὸν κομιστὴν αὐτοῦ τὸ τῆς ἐπιλογῆς τῶν γαιῶν δικαίωμα, δὲν δύναται, ἐπικαλούμενον τὸ δικαίωμα τοῦτο, ὅπερ διὰ τῆς ἐκδόσεως τοῦ γραμματίου ἀπέβαλεν ὑπὲρ τοῦ κομιστοῦ, ν' ἀποποιηθῇ νὰ παραχωρήσῃ εἰς τοῦτον τὰς παρ' αὐτοῦ, δυνάμει γραμματίου, ζητηθείσας γαίας, ἂν αὗται, ὡς ἐπὶ τοῦ προκειμένου, εἶναι ἐκ τῶν εἰς τὸν τῆς 15 Σεπτ. 1848 νόμον διαγραφομένων κατηγοριῶν. καὶ ἑπομένως ὀρθῶς μὲν τὸ πρωτοδίκως δικάσαν δικαστήριον ἐθεώρησε μὴ βάσιμον τὴν αἴτησιν τοῦ δημοσίου τοῦ νὰ τῷ ἐπιτραπῇ νὰ προσδιορίσῃ αὐτὸ τὰς εἰς τοὺς ἐνάγοντας ἐντὸς τοῦ πεδίου παραχωρηθησομένας γαίας, καθόσον τὰ Κρητικὰ γραμμάτια, δυνάμει τῶν ὁποίων οἱ ἐνάγοντες ἐζήτησαν τὰς ἐν τῇ ἀγωγῇ των περιγραφομένας γαίας, ἐκ τῶν τοῦ ἀργοῦ πεδίου τῆς Μαντινείας, εἰσὶν ἐκδεδομένα ἀπὸ τοῦ ἔτους 1850, τουτέστι πολὺ πρὸ τοῦ ἀπὸ 28 Αὐγ. 1854 διατάγματος περὶ πραγματοποιήσεως τοῦ εἰρημένου τοῦ ἔτους 1848 νόμου· ἐσφαλμένως δὲ δὲν τοῖς ἐπιδίκασε καὶ ὅσα διὰ τῆς ἀγωγῆς των ἐζήτησαν 650 στρέμματα ἐκ τῆς ἐν τῇ ἀπὸ 20 Ἰουλίου 1851. πρὸς τὸν Οἰκον. Ἔφορον Μαντινείας ἀναφορᾷ των δηλωθείσης ἐκτάσεως γῆς ἐντὸς τοῦ ἀγροῦ πεδίου τῆς Μαντινείας, ἀλλ' ἀορίστως τοὺς ἐπιδίκασε τοσαύτην ἔκτασιν ἐντὸς τοῦ εἰρημένου ἀγροῦ πεδίου.

Ἐπειδὴ τὸ δημόσιον, ὑποχρεούμενον διὰ τῶν πρὸς ἐκτέλεσιν τῶν εἰρημένων περὶ ἀποικισμοῦ τῶν Κρητῶν νόμων ἐκδοθέντων γραμματίων, νὰ παραχωρήσῃ εἰς τοὺς κομιστὰς αὐτῶν τὸ ἐν αὐτοῖς σημειούμενον ποσὸν γραμμάτων γῆς ἀμέσως μετὰ τὴν εἰς τὴν ἁρμοδίαν οἰκονομ. τοῦ Κράτους ἀρχὴν ἐμφάνισιν τοῦ γραμματίου καὶ τὴν ἐκ μέρους τοῦ κομιστοῦ δήλωσιν περὶ τῶν δυνάμει τοῦ γραμματίου ζητουμένων γαιῶν, ἐνέχεται ἀπέναντι τοῦ κομιστοῦ εἰς ἀποζημίωσιν διὰ πᾶσαν ἀδικαιολόγητον βραδύτητα περὶ τὴν ἐκπλήρωσιν τῆς ὑποσχέσεως του ταύτης· ὅθεν ἐπὶ τοῦ προκειμένου τὸ δημόσιον, ἀποποιηθὲν ἄνευ νομίμου λόγου νὰ παραχωρήσῃ εἰς τοὺς ἐνάγοντας τὰς παρ' αὐτῶν δυνάμει τῶν προσαγομένων παρ' αὐτῶν γραμματίων ζητηθείσας γαίας, ὀφείλει ν' ἀ-

κεδώση καὶ τοὺς καρποὺς τῶν γαιῶν τούτων, ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἀντεφέσεως τῶν ἐναγόντων, τουτέστιν ἀπὸ 4 Μαΐου 1855, ἀφ' ὅτου τὸ πρῶτον ὑπέβαλον οἱ ἐνάγοντες τοιαύτην αἴτησιν, καθόσον οὗτοι πρωτοδίκως οὔτε διὰ τῶν ἀγωγῶν, οὔτε διὰ τῶν προτάσεών των εἶχον ὑποβάλλει περὶ καρπῶν αἴτησιν· δὲν εἶναι δὲ ἀληθὲς, καθὰ τὸ δημόσιον διατείνεται, ὅτι οἱ ἐνάγοντες δὲν ἐπαρουσίασαν εἰς τὴν ἁρμοδίαν ἀρχὴν, εἰς ἣν ὑπέβαλον τὴν περὶ παραχωρήσεως τῶν παρ' αὐτῶν ζητουμένων γαιῶν αἴτησίν των, τὰ γραμμάτια, δυνάμει τῶν ὁποίων αὗται ζητοῦνται, διότι τὸ ἐναντίον ἐξάγεται ἐκ τῆς παρὰ τοῦ δημοσίου προσαγομένης τῆς 20 Ἰουλ. 1851 ἀναφορᾶς τοῦ Ἀντωνιάδου.

Ἐπειδὴ, ἰσχυριζομένων τῶν ἐναγόντων καὶ ἤδη ἀντεκκαλούντων, ὅτι αἱ περὶ ὧν πρόκειται γαῖαι δίδουσιν εἰσόδημα τέσσαρας δρ. κατὰ στρέμμα καὶ ἐπαγόντων εἰς τὸν ὑπουργὸν τῶν Οἰκονομικῶν ὅρκον περὶ τοῦ ἰσχυρισμοῦ των αὐτοῦ, ὁ ὅρκος αὐτὸς, ὡς ἔχων ἐπιῤῥοὴν εἰς τὴν ἔκβασιν τῆς προκειμένης δίκης, πρέπει νὰ γίνῃ δεκτὸς καὶ νὰ ἐπιβληθῇ τῷ ὑπουργῷ· ἀλλὰ, προκειμένου νὰ ὁρκισθῇ οὗτος περὶ πράγματος, περὶ τοῦ ὁποίου δὲν δυναται νὰ ἔχῃ ἰδίαν γνῶσιν, πρέπει νὰ τῷ ἐπιτραπῇ νὰ δώσῃ τὸν περὶ τοῦ πιστεύειν καὶ μὴ γινώσκειν ὅρκον.

Ἐπειδὴ, ἐν περιπτώσει μὴ δόσεως τοῦ ὅρκου ἐκ μέρους τοῦ ὑπουργοῦ, βέβαιον καθίσταται, ὅτι τὸ ἐτήσιον εἰσόδημα ἑκάστου στρέμματος ἐκ τῶν περὶ ὧν πρόκειται γαιῶν συνίσταται εἰς δρ. τέσσαρας, καὶ ἑπομένως τὸ ποσὸν τοῦτο πρέπει νὰ προσδιορισθῇ δι' ἐτήσιον εἰσόδημα ἑκάστου στρέμματος ἀπὸ 4 Μαΐου 1855 μέχρι πραγματικῆς παραχωρήσεως τῶν γαιῶν.

Ἐπειδὴ, τούτων οὕτως ἐχόντων, ἄνευ βάσεως μὲν καθίσταται ἡ ἔφεσις τοῦ δημοσίου, βάσιμος δ' ἐν μέρει ἡ ἀντέφεσις τῶν Ἰωάν. Ἀντωνιάδου καὶ λοιπῶν, καθόσον πρέπει νὰ ἐπιδικασθῶσιν εἰς τούτους τὰ ἐν τῇ ἀγωγῇ αὐτῶν περιγραφόμενα ἑξακόσια πεντήκοντα στρέμματα γῆς ἐκ τῶν τοῦ Ἄργους πεδίου· νὰ γίνῃ δὲ δεκτὴ καὶ ἡ περὶ καρπῶν αἴτησις αὐτῶν, ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς ἀντεφέσεώς των μέχρι τῆς πραγματικῆς παραδόσεως τῶν ἐπιδικαζομένων αὐτῶν γαιῶν,

§ 406[6]. Γενομένης αἰτήσεως περὶ παραχωρήσεως ἐθνικ. γαιῶν ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ νόμου 614 περὶ ἀποικισμοῦ τῶν Κρητῶν, δύναται νὰ ἔχῃ ἐπιῤῥοὴν κατὰ τῆς αἰτήσεως τὸ ἀπὸ 28 Αὐγ. 1854 Β. Διάταγμα, ἐὰν αὕτη ἐγένετο πρὸ τοῦ διατάγματος αὐτοῦ; Ὄχι, κατὰ τὴν 16526 ἀπόφ. ἐφ. Ἀθ. φέρουσαν.

Απόφ. Επειδή άν καί ήδύνατό τις νά είπη, ότι μή όριζομένων ύπό τού νόμου ΡΙΔ' τής 14 Σεπτ. 1848 μήδέ έκ τού πρός έκτέλεσιν αύτού έκδεδομένου γραμματίου, μήδε δι' άλλου τινός μέσου άτομικώς, άλλά μόνον κατά γένη άναφερομένων τών παρά τού δημοσίου παραχωρητέων γαιών, καί έχοντος έπομένως αύτού τό δικαίωμα τού νά παραχωρήση κατ' έκλογήν κατά τόν νόμον 106 43, 1 (Ργ. Β. 43, 1) οίασδήποτε έγκρίνει γαίας μεσαίας ποιότητος έντός τής περιφερείας τού Οίκον. έφόρου, είς όν ήθελεν έμφανίσει τό γραμμάτιον ό κομιστής, δέν δύναται ούτος ν' άπαιτήση τήν παραχώρησιν τών παρ' αύτού άτομικώς όριζομένων γαιών, καθόσον έκ τούτου περιορίζεται τό τής έκλογής δικαίωμα τού δημοσίου (Pothier obligat. P. 2. Ch. 4 Section 1)· έπομένως ή αίτησις τού έφεσιβλήτου περί παραχωρήσεως τών έν τή άγωγή όριζομένων γαιών είναι άποῤῥιπτέα, ώς μή στηριζομένη είς τόν νόμον· μολαταύτα.

Επειδή έκ τού παρά τού ύπουργείου τών Οίκονομικών έκδεδομένου γραμματίου, όπερ άποτελεί τόν τίτλον τής άπαιτήσεως τού προικοδοτουμένου πρός έκτέλεσιν τού νόμου ΡΙΔ' περί άποκαταστάσεως τών Κρητών, καί έκ τής συνοδευούσης τό γραμμάτιον έγκυκλίου διαταγής τού αύτού ύπουργείου πρός τούς Οίκον. έφόρους τού Κράτους, έξάγεται ότι άφίεται είς τήν έκλογήν τού προικοδοτουμένου τό νά προσδιορίση τήν θέσιν τής παραχωρηθησομένης αύτώ έκ τών διαθεσίμων συμφώνως μέ τούς όρους τού νόμου γαιών, καθόσον έκαστος τών Οίκονομ. έφόρων τού Κράτους, είς όν ήθελεν έπιδειχθή τό Γραμμάτιον, διατάσσεται νά όροθετήση τάς είς τόν κομιστήν έπί τή αίτήσει αύτού παραχωρηθησομένας γαίας, ούδόλως δέ τό δικαίωμα τού έφεσιβλήτου είς τό νά ζητήτη τήν παραχώρησιν ώρισμένων γαιών περιορίζεται έκ τών διατάξεων τού άπό 28 Αύγούστου 1854 διατάγματος, καθόσον ό έφεσίβλητος άπό 19 Όκτωβρίου 1852 άναφέρει είς τήν έφορίαν ζητών τήν παραχώρησιν τών έπιδίκων γαιών, ώς άνεφέρθη ρητώς διά τής άγωγής του· μή άμφισβητήσαν δέ τό δημόσιον καί σιωπηρώς συνομολογήσαν τόν ίσχυρισμόν τούτον τού άντιδίκου του δέν δύναται νά έπικαλεσθή είς τήν προκειμένην δίκην τάς διατάξεις τού άπό 28 Αύγούστου 1854 διατάγματος, μεταγενεστέρου όντος τής αίτήσεως τού έφεσιβλήτου· είχεν έπομένως ούτος τό δικαίωμα τού νά ζητήση διά τής άγωγής του τήν παραχώρησιν τών έν αύτή όριζομένων έθνικών γαιών, έάν αύται ήσαν διαθέσιμοι κατά τούς όρισμούς τού νόμου ΡΙΔ. καί γαίας μέσης ποιότητος, κατά τήν σχετικήν αίτιολογίαν τής έκκαλουμένης άποφάσεως, ήν παραδέχεται

καὶ τὸ δικαστήριον τοῦτο ὡς στηριζομένην εἰς τὸν νόμον (Ν. 33. Π. 46, 3). Νόμ. Μέλισ. σ. 165—166.

§ 406 β. Ἐνοχὴ ἐξ ἰσαμοιβῆς γένους (1).

Απόφ. Ἐπειδὴ ἡ ἔνστασις τοῦ δημοσίου, ὅτι εἶναι ἀπαράδεκτος ἡ ἀγωγὴ τοῦ Δ. Πολυλάκα, λόγῳ τοῦ ὅτι δὲν ἔχει ἀντικείμενον παρὰ τὴν ἔκδοσιν ἑνὸς παρασκευασθέντος κατὰ τὴν αἴτησίν του παραχωρητηρίου, ἀλλὰ μὴ ἐκδοθέντος, ὥστε αὐτὸς οὐδὲν ἔχει ἐπ' αὐτοῦ κεκτημένον δικαίωμα, εἶναι ἀνυπόστατος, διότι ἡ ἀγωγὴ ἔχει κύριον ἀντικείμενον τὴν πρὸς αὐτὸν παραχώρησιν τῶν ἐν αὐτῇ σημειουμένων γαιῶν καὶ τὴν εἰς αὐτὰς ἐγκατάστασίν του, ζητεῖ δὲ τὸ παραχωρητήριον αὐτῶν, καθόσον ἐπὶ τοιούτων παραχωρήσεων δίδεται παρὰ τοῦ δημοσίου παραχωρητήριον, ὡς τίτλος ἰδιοκτησίας, τὸν ὁποῖον ἄλλως καὶ ἐλλείποντα ἡ ἀπόφασις ἀναπληροῖ.

Ἐπειδὴ ἀνυπόστατος εἶναι καὶ ἡ ἔνστασις, ὅτι διὰ τῆς ἀγωγῆς [illegible] περιγραφόμεναι [illegible] γαῖαι κατὰ τὴν πρώτην ὀρθὴν αἰτιολογίαν τῆς ἐκκαλουμένης ἀποφάσεως.

Ἐπειδὴ ἀνυπόστατος εἶναι ἡ ἔνστασις, ὅτι ὁ ἐνάγων ὤφειλε ν' ἀπευθύνῃ τὴν ἀγωγήν του κατὰ τῶν ἤδη κατεχόντων [illegible] τὰς ἐπιδίκους γαίας, διότι ὁ ἐνάγων [illegible] [illegible] ἔχει δικαίωμα [illegible] ἀγωγὴν κατὰ τρίτων, ἀλλὰ προσωπικῆς κατὰ τοῦ δημοσίου.

Ἐπειδὴ ἀνυπόστατος εἶναι ἡ τοῦ δημοσίου ἄρνησις τοῦ ἰσχυρισμοῦ τοῦ ἐνάγοντος περὶ οὗ ὅτι κατὰ τὸ 1843 ᾐτήσατο αὐτὸς τὴν καταμέτρησιν καὶ ἐκτίμησιν τῶν ἐπιδίκων γαιῶν, διὰ νὰ λάβῃ αὐτὰς δυνάμει τοῦ ἀπὸ 7/16 Φεβρουαρ. 1839 Β. διατάγματος, εἰς λογαριασμὸν τοῦ τιμήματος τῆς βιβλιοθήκης του, διότι ἡ ἀλήθεια τῶν γεγονότων τοῦ εἰρημένου ἰσχυρισμοῦ, ἤγουν ὅτι ὁ Πολυλάκας ἔκτοτε ἐζήτησε ταῦτα, καὶ κατὰ τὴν αἴτησίν του ἐγένετο ἡ ἐκτίμησις καὶ καταμέτρησις τῶν ἐπιδίκων γαιῶν, ἀποδεικνύεται ἀπὸ ἐπίσημον ἔγγραφον τοῦ δημοσίου, ἤγουν τὸ ἀπὸ 20 Φεβρουαρ. 1850 ὑπ' ἀρ. 4028 τοῦ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν Ὑπουργείου πρὸς τὸν Οἰκονόμον Λακεδαίμονος, προσαχθὲν παρὰ τοῦ δημοσίου αὐτοῦ, καὶ τὰ συνδυασμένα τῆς 3 Ἰουνίου 1850 ὑπ' ἀρ. 1237, 9 Ἰουνίου 1850, ὑπ' ἀριθ. 1428 τοῦ Οἰκονομικοῦ

(1) Ἀνωτ. § 400 ἐκ.

ἐφόρου Ἀττικῆς πρὸς τὸν Δημ. Ποστολάκαν, ἐπιδοθέντα συνεπεία ῥητῶν διαταγῶν τοῦ ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν, δι' ὧν ἐπιβεβαιοῦνται ἡ ἔκτοτε γενομένη ζήτησις, καὶ ἡ κατὰ συνέπειαν ἔγκυρος καταμέτρησις καὶ ἐκτίμησις τῶν ἐπιδίκων γαιῶν.

Ἐπειδὴ τὸ ἀπὸ 7 Φεβρ. 1839 διάταγμα διαλαμβάνον, ὅτι ἡ συμφωνηθεῖσα τιμὴ τῆς βιβλιοθήκης του θέλει δοθῆ πρὸς τὸν Δ. Παξολάκα εἰς ἀκαλλιεργήτους γαίας εἴτε ἐθνικάς, εἴτε Μοναστηριακάς, κατ' ἐκλογὴν αὐτοῦ τοῦ ἰδίου, ἀποτελεῖ ἐνοχὴν ἐξ ὑπαμοιβῆς γένους (obligatio generis alternativa) μὲ δικαίωμα ἐκλογῆς τοῦ δανειστοῦ. Ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει, κατὰ τὸν νόμον 95 Πανδ. (46, 3) de solut. τὸ εἰσέτι, κατὰ τὸ συνάλλαγμα, εἰδικῶς ἀπροσδιόριστον ἐκλεκτέον ἀντικείμενον, προσδιορίζεται ἅμα ὁ δανειστὴς κάμῃ χρῆσιν τοῦ δικαιώματος τῆς ἐκλογῆς καὶ ἔκτοτε καθιεροῦται τὸ ἐπὶ τοῦ ἐκλεχθέντος ἀντικειμένου δικαίωμά του, ἂν δὲ συμβαίνῃ ὑπερημερία τοῦ ὀφειλέτου, καὶ κατασταθῇ μετ' αὐτὴν ἀδύνατος ἡ εἰς τὸν δανειστὴν παραχώρησις τοῦ ἐκλεχθέντος ἀντικειμένου, ὑποχρεοῦται ὁ ὀφειλέτης νὰ ἀποδώσῃ τὸ ἀντίτιμον.

Ἐπειδή, κατὰ συνέπειαν τῶν εἰρημένων γεγονότων καὶ νομίμων ἀρχῶν, ἡ ἀγωγὴ τοῦ Δ. Παξολάκου ἐξασκοῦσα δικαίωμα, τὸ ὁποῖον οὗτος ἀπέκτησεν ἀπὸ τὸ 1843, εἶναι βάσιμος, ἐὰν αἱ ἐπίδικοι γαῖαι ἦσαν πραγματικῶς τότε μὴ καλλιεργημέναι, ἀλλὰ καλλιεργήσιμοι ἁπλῶς, κατὰ τὴν βάσιν τοῦ προμνησθέντος διατάγματος· εἶναι δὲ ἀδιάφορον ἄν, ἀφοῦ ἔκαμε κατὰ τὸ 1843 χρῆσιν τοῦ δικαιώματός του ὁ Δ. Παξολάκας κατέλαβον καὶ ἐκαλλιέργησαν τὰς εἰρημένας γαίας τρίτοι, καὶ ἀνυπόστατα ὅλα τὰ πρὸς ἀπόῤῥιψιν τῆς ἀγωγῆς καθ' ὁλοκληρίαν ἢ ἐν μέρει ἐπιχειρήματα καὶ αἰτήματα τοῦ δημοσίου, τὰ ἐπὶ τῷ λόγῳ τούτῳ στηριζόμενα, διότι ἔκτοτε αἱ γαῖαι αὗται δὲν ἦσαν πλέον διαθέσιμοι, ὥστε τρίτοι νομίμως νὰ ἀποκτήσωσι δικαίωμα ἐπ' αὐτῶν ἐν ἀγνοίᾳ καὶ ἄνευ συναινέσεως τοῦ δημοσίου, ἢ ἄν, δι' ὁποιονδήποτε λόγον, τὸ δημόσιον, συναινέσαν, δὲν δύναται πλέον εἰς θέσιν νὰ τὰς ἀποδώσῃ αὐτουσίους εἰς τὸν Δ. Παξολάκα, ὑποχρεοῦται, κατὰ τὸν εἰρημένον νόμον, ν' ἀποδώσῃ τὸ ἀντίτιμον, ὡς οὗτος διὰ τῆς ἀγωγῆς του ζητεῖ, ἀπαιτῶν τὴν κατὰ τὴν τότε γενομένην ἐκτίμησιν ἀξίαν, διότι ἀπὸ τὰς προεκδοθείσας τελεσιδίκως ἀποφάσεις, μεταξὺ δημοσίου καὶ Δ. Παξολάκα, βεβαιοῦται, ὅτι τὸ δημόσιον ἀρνηθὲν εἰς τὸν Δ. Παξολάκα τὴν περαιτέρω ἐκτέλεσιν τοῦ εἰρημένου διατάγματος, παρανόμως καὶ ἀβασίμως,

κατέστη ὑπαίτιον καὶ ὑπερήμερον· αἱ δὲ ἀποφάσεις αὗται δὲν καθιστῶσι νέον τι δικαίωμα ὑπὲρ τοῦ Δ. Ποστολάκα, ἀρχόμενον ἐκ τῆς δημοσιεύσεως αὐτῶν, ἀλλὰ καθιεροῦσι μόνον τὸ δικαίωμα, τὸ ὁποῖον τὸ μνησθὲν διάταγμα ἐχορήγει εἰς τὸν Ποστολάκαν ἀπὸ τὸ 1839, οὐδὲ παρίσταται νόμιμόν τι γεγονὸς ἀποτελέσαν τὴν ματαίωσιν τῆς πρώτης ἐκτιμήσεως; τὸ ἀποτέλεσμα τοῦτο μηδόλως προκύπτον ἐκ τῶν διὰ τῶν ἐκδοθεισῶν ἀποφάσεων μεταξὺ τῶν διαδίκων δικασθεισῶν διενέξεων.

Ἐπειδὴ γενομένης ἅπαξ ἐπὶ τῆς αἰτήσεως τοῦ Δ. Ποστολάκα καταμετρήσεως καὶ ἐκτιμήσεως τῶν ζητηθεισῶν γαιῶν, συνεργείᾳ τοῦ δημοσίου, ὁ ἰσχυρισμὸς ὅτι αἱ ζητηθεῖσαι γαῖαι ἦσαν ἐν μέρει καλλιεργημέναι, ἐναντίον ὑπάρχοντος ἐκ τῶν ἀνωτέρω τεκμηρίου, ἔπρεπε παρὰ τοῦ προτείναντος αὐτὸν δημοσίου ν' ἀποδειχθῇ· ὥστε ὀρθῶς εἰς αὐτὸ ἐπεβλήθη τῆς ἀποδείξεως τὸ καθῆκον.

Ἐπειδὴ ἡ ἐκκαλουμένη ἀπόφασις διορίζει εἰσηγητὴν οὐχὶ μόνον τὸν πρωτοδίκην Ἀθηνῶν Δ. Κ. Μαυροκορδάτον, ἀλλὰ καὶ τοὺς εἰρηνοδίκας τῆς διαμονῆς τῶν μαρτύρων· ὅθεν ἀνυπόστατον τὸ ἐναντίον παράπονον τοῦ ἐκκαλοῦντος, καὶ ἡ ὑπ' αὐτοῦ στηριζομένη ἐπιβοηθητικὴ αἴτησίς του. Καθόσον δὲ ἀφορᾷ τὴν χορηγηθεῖσαν προθεσμίαν, ἂν τυχὸν αὕτη κατασταθῇ ἀνύπαρκτος, δύναται τὸ δημόσιον νὰ ζητήσῃ παρὰ τοῦ πρωτοδικείου αὐτοῦ, κατὰ τὸν νόμον, ἐπέκτασιν.

Ἐπειδὴ, κατὰ τὸ ἄρθρον 768 τῆς πολ. δικονομίας ἡ ἀντέφεσις περιλαμβάνεται ἐν τῷ ἀπολογητηρίῳ εἰς τὰς τακτικὰς ἢ συνήθεις δίκας, καὶ ἡ μόνη διαφορὰ, ἥτις καθιεροῦται μεταξὺ τοῦ ἀπολογητηρίου κατὰ τῆς ἐφέσεως, καὶ τοῦ ἀπολογητηρίου κατὰ τῆς ἀγωγῆς, περὶ οὗ διαλαμβάνουν τὰ ἄρθρ. 543 καὶ ἑπόμ. εἶναι αὕτη, ὅτι τὸ μὲν πρῶτον περιέχει τὴν ἀντέφεσιν, καὶ τὸ δεύτερον περιέχει τὴν ἀνταγωγὴν, καθόλα δὲ τὰ λοιπὰ, τὸ ἄρθρ. 768 παραπέμπει εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τῶν ἄρθρων 543 καὶ ἑπ. κατὰ δὲ τὸ ἄρθρ. 544 ἑπόμενον τοῦ 543 δὲν ἐπιτρέπεται διὰ τῶν ἐπὶ ἀκροατηρίου προτάσεων ἀνταγωγὴ, ἑπομένως οὐδ' ἀντέφεσις· ὄντων δὲ τῶν ἄρθρων τούτων σαφῶν, πᾶσα ἐναντία ἑρμηνεία καθίσταται αὐτογνώμων. Ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, συνήθους οὔσης τῆς δίκης ὁ ἐφεσίβλητος μόνον διὰ τῶν ἐγγράφων προτάσεων ἀντεκάλεσεν· ὅθεν ἀπαράδεκτος εἶναι, κατὰ τὴν ἔνστασιν τοῦ ἐκκαλοῦντος, ἡ τοιαύτη ἀντέφεσις. Ἀπ. 9880 τοῦ 1852 ἐφ. Ἀθ. τμ. α.

§ 407. Ὁ Β. κατεδικάσθη ν' ἀποδώσῃ εἰς τὴν Α κτήματά

τιμὴ αὐτούσια, ἢ τὴν ἀξίαν των ἐκ δρ. 6000.—Μετὰ ταῦτα ὁ Β προσέφερε τὸ πλεῖστον τῶν κτημάτων αὐτούσιον, διὰ τὸ ἐλλεῖπον δὲ μέρος προσέφερε τὴν ἀξίαν των. — Ἡ Λ. ἀντέτεινε, καὶ ἀνεφύη τὸ ζήτημα, τί ποιητέον;

Τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ. ἐφετῶν ἐξεφράσθη οὕτως.

Ἐπειδὴ ἠδύνατο μέν τις εἰπεῖν, ὅτι ὁ Βενθύλος ἠδύνατο νὰ ὑποχρεωθῇ νὰ πληρώσῃ τὸ τίμημα τοῦ μέρους τῶν κτημάτων, ἅτινα τυχὸν δὲν παρέδωκε, καὶ ἐπὶ τῇ βάσει ταύτῃ ἵνα καταργηθῶσι τὰ τῆς προκειμένης ἐφέσεως.

Ἐπειδὴ, κατὰ τὸν νόμον, ὁ ὑποχρεωθεὶς εἰς τὴν παροχὴν ἐκ δύο πραγμάτων τοῦ ἑνὸς, ἢ τοῦ ἑτέρου, δὲν δύναται νὰ καταναγκάσῃ τὸν πρὸς ὃν ὑπεχρεώθη νὰ δεχθῇ μέρος μὲν ἐκ τοῦ ἑνὸς, μέρος δὲ ἐκ τοῦ ἑτέρου πράγματος, ἀλλ' ὀφείλει, ἐὰν δὲν δύναται νὰ παρέξῃ ὁλόκληρον τὸ ἓν ἐκ τῶν δύο πραγμάτων, ν' ἀποδώσῃ τὸ ἕτερον· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου ὁ ἐκκαλῶν, ὅστις διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 646 τοῦ ἔτους 1851 ἀποφάσεως τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφετῶν ὑπεχρεώθη εἰς τὴν ἀπόδοσιν ἢ ἑνὸς ζευγαρίου κειμένου εἰς ἅγιον Βλάσην τῆς Λεβαδείας καὶ 45 ἐλαιοδένδρων ἢ τῆς ἀξίας αὐτῶν ἐκ δραχ. 5698 καὶ 75/00, ἀποδίδει μὲν εἰς τὴν ἐφεσίβλητον τὸ ζευγάριον, δὲν δύναται ὅμως ν' ἀποδώσῃ αὐτῇ καὶ τὰ 45 ἐλαιόδενδρα, ἀλλὰ προσφέρει, ἀντ' αὐτῶν, καθὰ προκύπτει ἐκ τῶν ἐγγράφων αὐτοῦ προτάσεων, τὴν ἀξίαν των· τούτων δ' οὕτως ἐχόντων ἕπεται ὅτι ὁ ἐκκαλῶν καθίσταται ὑπόχρεως εἰς τὴν ἀπόδοσιν τῆς ἀξίας οὐ μόνον τῶν ἐλαιοδένδρων, ἀλλὰ καὶ τοῦ ζευγαρίου, μὴ δυνάμενος, καθὰ προεξετέθη, νὰ ὑποχρεώσῃ τὴν ἐφεσίβλητον νὰ δεχθῇ μέρος μὲν ἐκ τῶν πραγμάτων αὐτῶν, μέρος δὲ ἐκ τῆς ἀξίας.

Ἐπειδὴ ὑποχρέου ὄντος τοῦ ἐκκαλοῦντος εἰς τὴν ἀπόδοσιν τῶν δραχμῶν 5698 καὶ 95/00 μετὰ τοῦ τόκου αὐτῶν ἀπὸ τῆς 14 Ἰουλίου 1849 διὰ τὸν ἄνω ἐκτεθέντα λόγον, ὀρθῶς κατ' οὐσίαν ἔχει ἡ τῶν πρωτοδικῶν ἀπόφασις διὰ τοὺς ἐν αὐτῇ ὡς πρὸς τὰ λοιπὰ ἀναφερομένους λόγους, τοὺς ὁποίους παραδέχεται καὶ τὸ δικαστήριον τοῦτο.

Ἐπειδὴ [illegible] καταδικάζεται εἰς τὰ τῆς δίκης ἔξοδα ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου [illegible] ὁ ἐκκαλῶν. (Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 10898 τοῦ 1853, [illegible] (Βενθύλος).

§ 108. Ὅταν τις δικαιοῦται ν' ἀπαιτήσῃ κτῆμά τι αὐτούσιον, ἢ ἂν τοῦτο δὲν δοθῇ μέχρι τῆς ἐκτελέσεως τῆς ἀποφάσεως, τὸ

ἀξίαν του, πότε θεωρεῖται ὡς κτησάμενος τὸ δικαίωμα ν' ἀπαιτήσῃ τὴν ἀξίαν; Ἡ ἁπλῆ κατάσχεσις ἀρκεῖ;

Ἀπόφ. Ἐπειδὴ ἐκ τοῦ διατακτικοῦ τῆς ὑπ' ἀριθ. 646 τοῦ **1851** ἀποφάσεως, τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφετῶν προκύπτει, ὅτι παρεχωρήθη εἰς τὸν Βενθύλον προθεσμία ν' ἀποδώσῃ αὐτούσια τὰ κτήματα τῆς Εὐδοκίας μέχρις ἀποπερατώσεως τῆς ἐκτελέσεως αὐτῆς ταύτης τῆς ἀποφάσεως, τοῦτο δὲ ἀποδεικνύεται ἔτι μᾶλλον καὶ ἐκ τῆς περὶ τούτου σκέψεως τῆς ἰδίας ἀποφάσεως ὁριζούσης, ὅτι «ἐὰν ὁ καταδικασθεὶς Βενθύλος δυνηθῇ πρὸ τῆς νομίμου ἐκτελέσεως τῆς ἀποφάσεως ν' ἀποδώσῃ αὐτούσια τὰ κτήματα, ἡ δύναμις τῆς ἀποφάσεως αὐτοδικαίως οὐδετεροῦται, ἀλλ' ἐπειδὴ δὲν ἀπεδόθησαν εἰσέτι, ὁ προσδιορισμὸς τῆς ἀξίας δὲν ἀναβάλλεται», διὰ νὰ θεωρηθῇ δὲ ἀποπερατωμένη ἡ ἐκτέλεσις, προκειμένου, ὡς ἐν τῇ παρούσῃ δίκῃ, περὶ ἀναγκαστικῶν μέσων, πρέπει ἢ νὰ ἐπέλθῃ πλειστηριασμὸς, ἢ τοὐλάχιστον νὰ ἐπικυρωθῶσι δικαστικῶς αἱ πρὸ ἐκτέλεσιν ἐνεργηθεῖσαι εἰς χεῖρας τρίτου κατασχέσεις. Ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, τὸ ἐφετεῖον ἐθεώρησε τὸν Βενθύλον ἔκπτωτον τοῦ δικαιώματος νὰ παραχωρήσῃ αὐτούσια εἰς τὴν ἀντίδικόν του τὰ κτήματα μόνον διὰ τὸν λόγον, ὅτι αὕτη κατὰ τὸν Ἰούλιον τοῦ 1851 κατέσχεν ἀπέναντι τῶν ὅσων ἔχει νὰ λαμβάνῃ παρὰ τοῦ Βενθύλου δραχμὰς 2000 εἰς χεῖρας τοῦ Μ. Λιανοσταφίλα ὀφειλέτου τοῦ Βενθύλου, αὐτὸς δὲ προσέφερε τὰ κτήματα εἰς τὴν ἀντίδικόν του τὸν Ὀκτώβριον καὶ Νοέμβριον τοῦ ἰδίου ἔτους καὶ τὸν Μάρτιον τ. ε., τουτέστι μεταγενεστέρως τῆς γενομένης κατασχέσεως, ἥτις, ὡς διατείνεται ὁ ἀναιρεσείων καὶ δὲν τὸ ἀρνεῖται ἡ ἀναιρεσίβλητος, δὲν ἐξεδικάσθη εἰσέτι· ἄρα διὰ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεώς του τὸ ἐφετεῖον Ἀθηνῶν παρεμόρφωσε τὸ διατακτικὸν τῆς ἀνωτέρω τοῦ ἐφετ. Ναυπλίας ἀποφάσεως, τὸ ὁποῖον δὲν περιορίζει, ὡς ἐν τῇ προσβαλλομένῃ ἀποφάσει ἀναφέρεται, τὴν πρὸς τὸν Βενθύλον δοθεῖσαν προθεσμίαν μέχρι τῆς περὶ ἀποδόσεως τοῦ τιμήματος αἰτήσεως τῆς Εὐδοκίας, ἀλλὰ μέχρι τῆς ἐκτελέσεως τῆς ἀποφάσεως, καὶ παρεβίασε τὰς οὐσιώδεις περὶ ἐκτελέσεως διατάξεις τοῦ νόμου (ἄρθρ. 864 τῆς πολ. δικ.), κατὰ τὰς ὁποίας ἡ ἐπιταγὴ πρὸς πληρωμὴν καὶ ἡ κατάσχεσις ἀποτελοῦν τὴν ἔναρξιν καὶ οὐχὶ τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς ἐκτελέσεως, ἡ δὲ παραβίασις αὕτη ἐπιφέρει, κατὰ τὰ ἄρθ. 201 καὶ 807 § 5 τῆς ἰδίας δικονομίας, ἀναίρεσιν τῆς ἀποφάσεως. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 310 τοῦ 1852, ἀναιρ. τὴν 9465 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφετῶν.

§ 409. Ὅταν τὸ δημόσιον δὲν δύναται ν' ἀποδώσῃ αὐτούσια

τὰ κτήματα, περὶ ὧν διαλαμβάνει ἡ σύμβασις τοῦ 1844, δίδει τὴν ἀξίαν αὐτῶν μετὰ τοῦ τόκου, ὅστις, ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ, εἶναι ἀνώτερος τῶν 8 τοῖς 0/0.

Απόφ. Ἐπειδὴ μετὰ τὴν σύμβασιν τοῦ 1844 ἡ Ἑλληνικὴ Κυβέρνησις, ὡς πρὸς τὰ κατεχόμενα ὑπ' αὐτῆς καὶ ἀποδοτέα εἰς τοὺς ἀποδειχθησομένους νομίμους ἀγοραστὰς κτήματα, ὅσα ἐν αὐτῇ σημειοῦνται, ἐν οἷς καὶ τὰ περὶ ὧν ἡ προκειμένη δίκη, κατέστη, ἀπέναντι τῶν ἀγοραστῶν τούτων, ὡς θεματοφύλαξ, κατέχουσα καὶ διαχειριζομένη τὰ κτήματα ταῦτα ἐπ' ὀνόματι αὐτῶν· ὅθεν ἔκτοτε ἀπηρτίσθη δεσμὸς προσωπικῆς ἐνοχῆς αὐτῆς πρὸς τοὺς εἰρημένους ἀγοραστὰς περὶ ἀποδόσεως αὐτῶν τῶν κτημάτων καὶ τῶν ἔκτοτε καρπῶν, ἢ, ἂν αὕτη ἐτέθη δι' ἰδίας πράξεώς της εἰς κατάστασιν τοῦ νὰ μὴ δύναται ν' ἀποδώσῃ ἀπὸ τῆς στιγμῆς ἐκείνης αὐτούσια τὰ κτήματα, ὡς ἐπὶ τοῦ προκειμένου, διότι τὰ εἶχε διαθέσει ἤδη προηγουμένως εἰς φαλλαγκιτικὰς προικοδοτήσεις, περὶ ἀποδόσεως τοῦ τε χρηματικοῦ ἀντιτίμου αὐτῶν καὶ τοῦ τόκου ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς ὑποχρεώσεώς της, ἤγουν της συμβάσεως, διοτι τῶν χρηματικῶν ποσῶν ὁ καρπὸς συνίσταται εἰς τὸν τόκον, ὡς ὀρθῶς ἠτιολόγησε τὴν ἀπόφασίν του τὸ πρωτοδικεῖον· ἑπομένως οἱ λόγοι τοῦ ἐκκαλοῦντος, ὅτι εἶναι ἀπαράδεκτος ἡ προκειμένη ἀγωγή, διότι δὲν ὑπάρχει προσωπικὴ ἐνοχὴ τοῦ δημοσίου, ὅτι δὲν ὀφείλονται τόκοι, ἀλλὰ καρποί, ὅτι οἱ τόκοι ὀφείλονται οὐχὶ ἀπὸ τοῦ 1844, ἐποχῆς της συμβάσεως, ἀλλ' ἀφ' ἧς ὁ Αθ Χρηστίδης ἐσχάτως ἀνεγνωρίσθη δικαστικῶς ὁ νόμιμος ἀγοραστής, ἢ ἀπὸ μόνης τῆς ἀγωγῆς, εἶναι ὅλως ἀνυπόστατος.

Ἐπειδή, καθόσον ἀφορᾷ τὸν ὅρον τοῦ τόκου, τὸν ὁποῖον ὁ ἐκκαλῶν ἐξαιτεῖται νὰ περιορισθῇ ἀντὶ τῶν 10 τοῖς 100 εἰς τὰ 8 τοῖς 100 κατ' ἀναλογίαν τοῦ 10 ἄρθρου τῆς εἰρημένης συμβάσεως, καὶ ὁ ἰσχυρισμὸς οὗτος τοῦ δημοσίου εἶναι ἀνυπόστατος, διότι ἡ σύμβασις ἀφορᾷ συμφωνίαν, καὶ ἡ συμφωνία δὲν δύναται νὰ ἐκτελεσθῇ ὑποχρεωτικῶς, παρ' εἰς τὰς ἐν αὐτῇ προνοουμένας περιπτώσεις, καὶ ὑπὲρ τῶν προσώπων, ὑπὲρ ὧν ἐγένετο, ἐξ ὧν δὲν εἶναι οὔτε ἡ προκειμένη περίπτωσις οὔτε ὁ ἐνάγων, καὶ δὲν δύναται νὰ ἐπιβληθῇ δι' ἐπεκτάσεως εἰς περιπτώσεις καὶ πρόσωπα μὴ προνοούμενα καθότι ὡς πρὸς ταῦτα μονος ὁ νόμος ἐφαρμόζεται, ὁ δὲ νόμιμος ὅρος τῶν τόκων εἶναι ἀνώτερος ἔτι τοῦ παρὰ τοῦ πρωτοδικείου ἐπιδικασθέντος εἰς τὸν ἐνάγοντα τῶν 10 τοῖς 100· ὥστε δὲν ἔχει βάσιμον λογον παράπονον τὸ δημόσιον.
Ἀπ. ἐφ. Αθ. 10173 τοῦ 1852.

§ 410. Ὅταν συμφωνηθῇ καλὸν καὶ ὄχι καλήτερον πρᾶγμα, τότε εἶναι ἀπροσδιόριστος ἡ ποιότης τοῦ πράγματος. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 128 τοῦ 1848.

§ 411. Χρέος τοῦ πωλητοῦ εἶναι νὰ ἐπιλέξῃ τὰ ἄρχ. διάτ. 6 Β. 19, 1). Καλ. τ. 3 σ. 27 § 30. τεμ. 52 Π. (17 ἢ 18). Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 11746 τοῦ 1853, τμ. ά.

Διάφορα.

§ 499. Ἡ τῶν μερῶν συμφωνία, ἡ μὴ ὑπὸ τοῦ νόμου ἀπαγορευμένη, ἔχει ἰσχὺν νόμου δι' αὐτὰ καὶ ἄνευ μεσολαβήσεως τῆς δικαστικῆς ἀρχῆς. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 224 τοῦ 1854, ἀναιρ. τὴν 1127 τοῦ 1853 ἀπ. ἐφ. Ναυπλ.

ΣΗΜ. Ἡ ἀρχὴ αὕτη ἐφηρμόσθη ἐπὶ τῆς ἑξῆς περιπτώσεως.— Ὁ Α ἠγόρασε παρὰ τῆς μητρός τοῦ Β οἰκίαν τινὰ ἐπὶ τῇ βάσει διαιτητικῆς ἀποφάσεως, καθ' ἣν ἡ οἰκία αὕτη, διανεμηθείσης τῆς πατρικῆς περιουσίας μεταξὺ τῶν υἱῶν, νῦν διαδίχων, ἐδόθη εἰς τὴν μητέρα διὰ νὰ τὴν νέμηται ἐνόσω ζῇ, νὰ δύναται ὅμως νὰ τὴν διαθέτῃ ἂν οἱ υἱοὶ δὲν ἤθελαν ἐκπληρώσει ἣν ἀνεδέχθησαν ὑποχρέωσιν τῆς χορηγήσεως τόσων δρ. κατὰ μῆνα· ἄρα ἐν περιπτώσει μὴ ἐκπληρώσεως τοῦ τεθέντος ὅρου, ἡ μήτηρ ἠδύνατο νὰ διαθέσῃ τὴν μερίδα της, οὐδ' ἀπῃτεῖτο, ὡς ὁ Ἀρ. Πάγ. ἐξεφράσθη διὰ τῆς ἀνωτέρω ἀποφάσεως, ν' ἀναγνωρισθῇ δι' ἀποφάσεως ὁ ὅρος ἐκεῖνος.

§ 500. Συμφωνία πηγάζουσα ἐκ δολίας συνεννοήσεως, ὅπως ἐξαπατήσωσι τὴν ὁμάδα τῶν δανειστῶν, δὲν δίδει ἀφορμὴν εἰς ἀγωγήν. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 87 τοῦ 1856, κυρ. τὴν 13548 ἐφετ. Ἀθ.— Ἴδε τὴν λ. Χρεωκοπία.

§ 501. Δύνασαι ν' ἀπαιτήσῃς τὸν φόρον τῆς ἐπικαρπίας ἀγροῦ, τὸν ὁποῖον μοὶ ἔδωκας νὰ καλλιεργῶ ἐνῷ ἦτον ἀλλότριος; Ἴδε ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 94 τοῦ 1852 ἐν λέξει Νομὴ (εἰς τὸ Παράρτημα).

§ 502. Δικαιώματα, συνιστάμενα εἰς προσδοκίαν, μεταβιβάζονται τῷ κληρονόμῳ, καὶ ἂν πρὸ τῆς λήξεως τῆς προθεσμίας τῆς περιδόσεως ἀποβιώσῃ ὁ εἷς τῶν συναλλαξαμένων; Ἴδε ἀπόφ. ἐφ. Ἀθ. 13033.— Πρβλ. τὴν λέξ. Στοίχημα ὅπου ὅμως δὲν ὑπάρχει ἡ σχετικὴ σκέψις.

§ 503. Εἰς τίνα ἀνήκει ἡ ἀπόδειξις τῆς ὑπάρξεως τῆς συμφωνίας;

Ὅταν ὁ ἐναγόμενος ἀρνῆται, ὅτι παρευρέθη ἢ συνήνεσεν εἰς τὴν

σύστασιν τοῦ τῆς ἀγοραπωλησίας συναλλάγματος, τὸ δὲ συμβόλαιον, ὡς ἀρχαῖον καὶ [illegible]ικόν, δὲν φέρει τὴν ὑπογραφήν του, ὁ [illegible] ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ τὴν περὶ ἀγοραπωλησίας συμφωνίαν. — Απ. ἐφ. Ναυπλ. 14 τοῦ 1842 (Νομ. ἔ. 2787). — Πρλ. τὴν λ. [illegible].

§ 504. Ἐὰν συνάλλαγμα [illegible] κατ' οὐσίαν φέρῃ τὰ στοιχεῖα τῆς πωλήσεως, φέρῃ δὲ τὴν ὀνομασίαν τῆς μισθώσεως (1), τὰ δικαστήρια δύνανται νὰ χαρακτηρίσωσι τοῦτο συμφώνως τῇ οὐσίᾳ, ἥτις ὑπερισχύει τοῦ ὀνόματος.

Ἐν ἄλλαις λέξεσιν·

Συνάλλαγμα μισθώσεως προσόδων φέρει χαρακτῆρα πωλήσεως ἢ μισθώσεως;

Ἡ 230 τοῦ 1856 πολ. ἀπόφ. Ἀρ. Πάγου (κυρ. τὴν 13772 ἀπ. ἐφ. Ἀθ.) ἐχαρακτήρισεν ὡς πώλησιν τὸ συνάλλαγμα ἀφορῶν, ὄχι τὸ κυριαρχικὸν δικαίωμα τοῦ φορολογεῖν, ἀλλὰ πώλησιν καρπῶν εἰς ὡριμότητα προβαινόντων [illegible] τῆς κατὰ τὸ 1853 ἐξασκήσεως τοῦ φορολογικοῦ δικαιώματος ἐπὶ τῶν ἐλαιῶν, ἂν καὶ οἱ συμβαλλόμενοι τὸ ὠνόμασαν μίσθωσιν.

§ 550. Ὅταν [illegible] κτήματός μου ἔχω [illegible] κατὰ σοῦ ἀγωγὴν προσωπικήν; Ἴδε τὴν 9460 ἀπόφ. ἐφ. Ἀθηνῶν ἐν λέξ. Πώλησις § 255.

§ 551. Τὸ συμβόλαιον, ἐν ᾧ [illegible]ομολογεῖ τις ὅτι [illegible] τὸ κτῆμά του εἰς τὸν Ν, δύναται νὰ ἐπικαλεσθῇ αὐτὸς ὡς [illegible], καίτοι μὴ λαβὼν μέρος εἰς τὸ συμβόλαιον αὐτό, [illegible] ἀποδείξεως τῆς [illegible] 208, 400 πολ.). Ἀπ. πολ. Ἀρ. [illegible] 44 τοῦ 1856 (κυρ. τὴν 974 τοῦ 1855 ἐφ. Ναυπλ. — Πρλ. τὴν λέξιν Ὁμολογία.

§ 570. [illegible] τὸ δικαίωμα [illegible] προτιμήσεως [illegible] ἀκρό[illegible] τῶν συμβολαίων; Ἴδε τὰς λέξ. Τρίτος καὶ [illegible] προσέτι ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 10118 καὶ 13084.

§ 571. Ποῖον χαρακτῆρα φέρει ἡ πρᾶξις, δι' ἧς ἡ Κ. Βέρνηπις [illegible] τινὶ γαίας διὰ τὰς πρὸς τὸ ἔθνος ἐκδουλεύσεις του; Ἴδε ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 13455 τοῦ 1855.

§ 573. Τὰ συναλλάγματα ἑρμηνεύονται συμφώνως μὲ τὴν ἔννοιαν καὶ ὄχι μὲ τὸ γράμμα των.

---

(1) Πρλ. τὴν λ. Φορολογία ἔνθα καὶ ἡ 9803 ἐφ. Ἀθ.

Αποφ. Ἐπειδὴ τὸ δικαστήριον τῶν ἐφετῶν ἡρμήνευσαν τὸ μεταξὺ τῶν [illegible] συμβόλαιον, καὶ θεώρησαν ἐξ αὐτοῦ, ὅτι ἡ διάνοια τῶν συμβαλλομένων δεν ἦτο τὸ να μείνῃ πάντη ἀόριστος καὶ εἰς μόνην τοῦ [illegible] τὴν διάθεσιν ἀφημένος ὁ χρόνος τῆς ἐκπληρώσεως [illegible] ἀλλὰ τὸ να [illegible] ἔναρξιν ὁ [illegible] τῆς παρελθούσης [illegible] τῆς [illegible] καὶ τῆς μεταφορᾶς [illegible] οὐ μόνον δὲν παρεβίασε νόμον τινὰ ἑρμηνεύσαν τὸ συμβόλαιον κατὰ τὴν διάνοιαν τῶν συμβαλλομένων, ἀλλ' ἀπ' ἐναντίας ἐνήργησε συμμόρφως μὲ τὸν κανόνα τοῦ δικαίου 249 de verb. Sigh. καθ' ὃν ἐν ταῖς συναλλάγμασιν οὐ τοῖς ῥήμασιν, ἀλλὰ τῇ διανοίᾳ τῶν συναλλαττόντων προσέχομεν· ἂν δὲ ὀρθῶς, ἢ μή, ἡρμήνευσε τὸ περιεχόμενον τοῦ μεταξὺ τῶν διαδίκων συμβολαίου, ἡ περὶ τούτου ἐξέτασις δὲν εἶναι τῆς [illegible] τοῦ Ἀρ. Πάγου κατὰ τὴν προμνημονευθεῖσαν τῆς [illegible] διάταξιν· οἱ δὲ κανόνες τοῦ δικαίου, τοὺς ὁποίους [illegible] ὁ ἀναιρεσείων δὲν ἐφαρμόζονται ἐπὶ τοῦ προκειμένου· ἄρα καὶ [illegible] οὗτος δὲν εἶναι βάσιμος. Ἀπόφ. τοῦ Ἀρ. Πάγου 19 τοῦ 1848, [illegible] τὴν 4472 καὶ 4033 ἀπόφ. τῶν ἐν Αθ. ἐφετῶν.

§ 574. Εἰς [illegible] χαρακτηρισμὸν τῶν συμβολαίων ἐπεμβαίνει ὁ Ἀρ. Πάγος. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 81 του 1848, [illegible] ἐν λ. Προίξ. — Πρλ. και τὴν λ Ἀρ. Πάγος.

§ 575. Δὲν δύναται ὁ δικαστής, ὅστις ἐχαρακτήρισεν ἅπαξ συνάλλαγμά τι, αὖθις να χαρακτηρίσῃ αὐτὸ εἰς ἄλλην δίκην μεταξὺ τῶν αὐτῶν διαδίκων ἄλλως [illegible]

Απόφ. Ἐπειδὴ ἡ πρὸς τὸν [illegible] σχέσις τοῦ Ν. Βασιλείου καὶ Σ. εἶναι [illegible] τοῦ συγκοινωνοῦ, καὶ [illegible] τοῦ δανειστοῦ, δύναται κατὰ συνέπειαν νὰ [illegible] τὰ ἐκεῖθεν γεννώμενα δικαιώματά του, ὑπὸ τὴν [illegible] τοῦ τε συγκοινωνοῦ καὶ τοῦ δανειστοῦ, καὶ ἡ ἐξάσκησις τοῦ ἑνὸς δὲν ἀποκλείει τὴν χρῆσιν τοῦ ἑτέρου· ἐπομένως [illegible] ὅτι οἱ Ν. Βασιλείου καὶ Σ. κινήσαντες τὴν [illegible] ἀγωγήν, δὲν δύνανται νὰ κινήσωσι καὶ τὴν περὶ τοῦ δανείου, ἕνεκα ἐκκρεμοδικίας δὲν στηρίζεται εἰς κανένα νόμον [illegible]

Ἐπειδὴ ἡ [illegible] εἶναι [illegible] τοὺς εἰσάγοντας καὶ [illegible] τὸ δικαίωμα [illegible] τῆς [illegible] διὰ τῶν περὶ λογοδοσίας καὶ περὶ δανείου πρότασις τοῦ Κ. Βότση δὲν εἶναι δεκτὴ ἀντιτεινόντων τῶν ἐφεσιβλήτων, καὶ μὴ ὑφιστα-

μέγας μεταξὺ τῶν δικῶν τούτων συναφείας ὑπαγορευούσης τὴν ἕνωσιν.

Ἐπειδὴ εἰς τὸ συνάλλαγμα τοῦτο ὑπάρχουν ὅλα τὰ ἀπὸ τὸ ἄρθρ. 315 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου διαγραφόμενα προσόντα τοῦ ναυτοδανείου· ἡ ἀξίωσις ἄρα τοῦ Κ. Βότση, ὅτι αὐτὸ δὲν φέρει τοῦ ναυτοδανείου τὸν χαρακτῆρα, εἶναι χωρὶς βάσιν, ἄλλως τε ὁ ἰσχυρισμὸς οὗτος εἶναι καὶ ἀπαράδεκτος ἀφοῦ ἅπαξ ἐπὶ δίκης προλαβούσης, ἀντικείμενον ἐχούσης αὐτὸ τὸ συνάλλαγμα, δούσης ἀφορμὴν εἰς τὴν ὑπ' ἀριθ. 129 ἀπόφασιν τοῦ δικαστηρίου τούτου, ἔκαμε πρὸς τὸ συμφέρον του χρῆσιν ἐνστάσεων πηγαζουσῶν ἀπὸ τὴν φύσιν τοῦ ναυτοδανείου, καθότι, κατ' ἀρχὴν τοῦ δικαίου (Ἁρμ. § 29 α. 6.) ὅπερ δίκαιόν τις ἢ εἴπη κατά τινος ἢ λεχθῆναι παρασκευάση, τῷ αὐτῷ καὶ αὐτὸς ὑπόκειται. Απ. ἐφ. Ναυπλ. 227 τοῦ 1846 ἐν Νομικ. σ. 4746.

§ 576. Ὁ νόμος τεκμαίρεται ὡς εἰκονικὸν πᾶν μεταξὺ τῶν συζύγων συμβόλαιον; Ἴδε ἀπόφ. πολ. Αρ. Π. 869 τοῦ 1855. — τὴν 235 τοῦ 1857 ἀπόφ. Αρ. Π. μεταξὺ Φωτίλα, Δούκα κλ.— τὴν λ. Πώλησις § 790—795.

§ 580. Αἱ ὑποχρεώσεις, τὰς ὁποίας γυνή τις ἀποδέχεται ὑπὸ τὴν ἰδιότητα τῆς χηρείας της, εἶναι ἔγκυροι; Ἴδε ἀπόφ. 2018 ἐφ. Αθ. ἐν Εὐρ. τ. 5 σ. 269:

§ 581. Εἰς τὰ μετὰ τῶν ἀνήβων συντασσόμενα συναλλάγματα δύνανται οἱ ἐνήλικες νὰ ζητήσωσι τὴν ἐκτέλεσιν τῶν συνομολογηθέντων, ὅταν δι' αὐτῶν βελτιοῦται τῶν ἀνηλίκων ἡ θέσις. Απ. πολ. Αρ. Π. 265 τοῦ 1849, φέρουσα (1).

Απόφ. Ἐπειδὴ οἱ λόγοι ὅτι κακῶς τὸ δικάσαν ἐφετεῖον παρεδέχθη ὡς ἔγκυρον τὴν μετ' ἀνήβου γενομένην συμφωνίαν, καὶ ὅτι ὁ ἀναιρεσείων δὲν ὡμολόγησε τὴν ὕπαρξιν αὐτῆς, εἶναι ἀστήρικτοι, καθότι καὶ μὲν εἰς τὰ μετὰ τῶν ἀνήβων συντασσόμενα συναλλάγματα οἱ ἐνήλικες δὲν δύνανται νὰ ὑποχρεώσωσι τοὺς ἀνήβους εἰς τὸ νὰ τὰ ἐκτελέσωσιν, ἐπιτρέπεται ὅμως εἰς τοὺς ἀνήλικας, ὅταν τοιουτοτρόπως βελτιοῦται ἡ θέσις των, νὰ ζητήσωσι τὴν ὑπὸ τῶν μετ' αὐτῶν συναλλαξαμένων ἀνηλίκων ἐκτέλεσιν τῶν συνομολογηθέντων. Ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ἡ περὶ κοινοκτημοσύνης καὶ κοινοπραξίας συμφωνία τῶν διαδίκων δὲν προσεβλήθη παρὰ τοῦ Β. Ντάβαρη, καὶ κατὰ τὴν ἄνηβον αὐτοῦ ἡλι-

---

(1) Ἴδε τὸν ἑπόμ. §.

κίαν γενομένη, ἀλλὰ παρὰ τοῦ Δημ. Μαργέτη ἐνήλικος ὄντος κατὰ τὴν σύστασιν αὐτῆς, οὐδὲ ἐπροτάθη ἐκ μέρους τοῦ ἐνήλικος συμβαλλομένου πρὸς ἀκύρωσιν τῆς συμφωνίας ἄλλος λόγος ἐκτὸς τοῦ τῆς ἀνηβότητος τοῦ ἐνάγοντος· ὅθεν ὀρθῶς τὸ Ἐφετεῖον παρεδέχθη ὡς ἄκυρον τὴν συμφωνίαν καὶ κατὰ συνέπειαν εἶναι ἀδιάφορον ἂν ὁ ἐναγόμενος ἀντέκρουσεν ἢ οὔ, τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦ ἐναγομένου, ὅτι καὶ ἀνήλικος καταστὰς ἐξηκολούθησε τὴν ἐκτέλεσιν τῆς συμφωνίας, καθότι προβληθείσης ταύτης ὡς ἀκύρου παρὰ προσώπου μὴ ἔχοντος πρὸς τοῦτο δικαίωμα, ἦτο περιττὴ πρὸς νομιμοποίησιν τῆς συμφωνίας ἡ ἀπόδειξις τῆς ἐξακολουθήσεώς της μετὰ τὸν χρόνον τῆς ἐνηλικιότητος τοῦ Ντάβαρη· τέλος, τὸ δικαστήριον δὲν στηρίζει τὴν περὶ συστάσεως τῆς συμφωνίας ἀπόφασίν του εἰς τὴν ὁμολογίαν τοῦ ἐναγομένου, ἀλλ' εἰς τὰς προσαχθείσας κατὰ συνέπειαν παρεμπιπτούσης ἀποφάσεως ἀποδείξεις. Ὅρα ἐπ. §.

§ 581ª. Καὶ μὲν εἰς τὰ μετὰ τῶν ἀνήβων συνταχθέντα συναλλάγματα οἱ ἐνήλικες δὲν δύνανται νὰ ὑποχρεώσωσι τοὺς ἀνήβους εἰς τὸ νὰ τὰ ἐκτελέσωσιν, ἐπιτρέπεται ὅμως εἰς τοὺς ἀνήλικας, ὅταν τοιουτοτρόπως βελτιοῦται ἡ θέσις των, νὰ ζητήσωσι τὴν ὑπὸ τῶν μετ' αὐτῶν συναλλασσομένων ἀνηλίκων ἐκτέλεσιν τῶν συνομολογηθέντων (1).—Απ. πολ. Αρ.Π. 216 τοῦ 1849, Ὅρα λ. Ἐνήλικες καὶ προηγ. §.

§ 582. Ἡ πώλησις δικαιώματος πότε θεωρεῖται ὡς τυχηρὸν συνάλλαγμα; Ἴδε τὴν λέξ. Πώλησις § 19³.— Ἴδε αὐτ. τὴν 650 τοῦ 1852 ἀπόφ. ἐφ. Ν.

§ 583. Τότε μόνον ἀκολουθοῦμεν ἐπὶ συναλλαγμάτων τὴν συνήθειαν (2) τοῦ τόπου, ὅπου συνέστη τὸ συνάλλαγμα, ὅταν ἐκ τοῦ συμβολαίου δὲν ἐξάγηται τὰ συνδόξαντα τοῖς μέρεσιν.

Απόφ. Ἐπειδή, κατ' ἀρχὴν τοῦ δικαίου, τότε μόνον ἀκολουθοῦμεν ἐπὶ συναλλαγμάτων τὴν συνήθειαν τοῦ τόπου ὅπου συνέστη τὸ συνάλλαγμα, ὅταν ἐκ τοῦ συμβολαίου δὲν ἐξάγηται τὸ συνδόξαν εἰς τὰ μέρη· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ῥητῶς ὑπὸ τῶν διαδίκων συνωμολογήθη ἐν τῷ ἄρθ. 2 τοῦ συμβολαίου ὑπ' ἀριθ. 621, ὁ τοῖχος τῆς οἰκοδομῆς νὰ γίνῃ μὲ ἀσβέστην καὶ ἄμμον καθαρὸν καὶ καλῆς ποιότητος, φυλαττομένης εἰς ταῦτα τῆς προσηκούσης ἀναλογίας· ἐν δὲ τῷ ἄρθρῳ λδ' τοῦ αὐτοῦ, ὅλον τὸ ὑλικὸν τῆς

(1) Ἴδε § προηγ. (2) Ἴδε ἀνωτ. § 405—411.

[illegible] οἰκοδομῆς, πρέπει νὰ ἦναι καλλίστης ποιότητος· ὁ ἐντὸς δὲ τῆς ποιότητος τῆς ὕλης προσδιορισμὸς δὲν ἐκφαίνει τὴν συνήθη, ἀλλὰ κατὰ τὸν νόμον 75, § 2 τῶν Πανδ. de verborum oblig. τὴν καλλιτέραν τῆς συνήθως μεταχειριζομένης ὕλης· ὁ ἰσχυρισμὸς ἄρα τοῦ Χαρ. Χ. Ιωάννου, ὅτι διὰ τῆς καλῆς ἄμμου καὶ τῆς προσηκούσης ἀναλογίας ἐνόησε τὰς ἐν Ἀθήναις συνήθως μεταχειριζομένας εἶναι ἀνυπόστατος. Ἀπόφ. ἐφ. Ναυπλ. 230 τοῦ 1846 ἐν Νομικ. ς. 4738.

§ 584. Ἡ ἀγωγή, δι' ἧς ζητεῖ τις νὰ ὑποχρεωθῇ ὁ ἐναγόμενος νὰ παραχωρήσῃ τὰ ἀκίνητα, [illegible] εἶναι προσωπική· Ἴδε ἀπ. ἐφ. Αθ. 15813 τοῦ 1856, ἐν λ. Υποχρεώσεις.

§ 585. Ὁ παραγγελιοδόχος εὐθύνεται, ὅταν παρηγγέλθη νὰ ἐξοδεύσῃ τὰς ἐμπιστευθείσας αὐτῷ συναλλαγματικάς, καὶ νὰ ἐμβάσῃ τὸ ἀντίτιμον, αὐτὸς δὲ τὰς παραχωρήσῃ ἐπὶ πιστώσει καὶ [illegible], [illegible] ἐπὶ [illegible]. Ἴδε ἀπ. ἐφ. Αθ. 16014 τοῦ 1858.

§ 280. Ὁ Α λαβὼν εἰς μίσθωσιν ἰχθυοτροφεῖόν τι παρὰ τοῦ Π, ὅπερ εἶχεν ἐκμισθώσει αὐτῷ ὁ Κ. ἐνήγαγε τὸν τελευταῖον τοῦτον ζητῶν ἀποζημίωσιν διὰ παράβασιν τῶν ὅρων τῆς μισθώσεως.— Ἡ ἀγωγὴ ἀπεῤῥίφθη ὑπὸ τῶν ἐν Αθ. ἐφ. (ἀπ. 13206) δι' ἔλλειψιν παθητικῆς ὁμοδικίας (1) — Ἐζητήθη ἀναίρεσις, διότι προκειμένου περὶ ἀποζημιώσεως ἕνεκα παραβάσεων πράξεων τοῦ ἐναγομένου κατὰ τοῦ ἐνάγοντος [illegible], καὶ [illegible] ὡς ἀπολύτως ἀναγκαῖον πρόσωπον εἰς τὴν δίκην ὁ Π, μεθ' οὗ ὁ ἐνάγων συνήλλαξε. Ἡ ἀναιρέσεως αἴτησις ἀπεῤῥίφθη, [illegible] τοῦ Αρ. Πάγ. (ἀπ. 214 τοῦ 1856) ὅτι [illegible] συναλλαγμάτων [illegible] σχέσεις μεταξὺ [illegible] συναλλαξάντων μόνον προσώπων, ὄχι δὲ καὶ ὡς πρὸς τρίτους, ὥστε ἂν ὁ ἐναγόμενος παρεβίασε τὰς πρὸς τὸν Π ὑποχρεώσεις, οὐχ ὁ ἐνάγων δὲν ἀπέκτησεν ἐντεῦθεν δικαίωμα ἀγωγῆς κατ' αὐτοῦ.

§ 586. Ὁ δανειστὴς ἔχει δικαίωμα νὰ ἀπαιτήσῃ ὅ,τι τῷ ὀφείλεται ἀπὸ προσώπου, μὲ τὸ ὁποῖον δὲν ἔκαμε συμφωνίαν τινά.

Ἱστορικόν. — Ὁ Α ἐπροίκισε τὴν κόρην τοῦ Β, ὑπανδρεύσας αὐτὴν με τὸν Γ, ἀναδεχθεὶς νὰ πληρώσῃ τὰ χρέη τοῦ πατρὸς Α. — Μετὰ ταῦτα ὁ μὲν Α ἀπεβίωσεν, ὁ δὲ Δ δανειστὴς τοῦ ἐνή

(1) Ἴδε τὴν λ. Ἀγωγὴ καὶ τὸν ἐπ. 8.—Προσέτι Παπ. τ. 3 § 326 ἐπ.

γαγε τὸν γαμβρὸν Γ. ζητῶν παρ' αὐτοῦ ὅ,τι εἶχε νὰ λαμβάνῃ παρὰ τοῦ προικοδότου Α — Ἀνεφύη λοιπὸν τὸ ζήτημα, ἂν ὁ δανειστὴς εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ κινήσῃ τὴν ἀγωγὴν (1), οὕτω πως — Τὸ ἐν Ἀθ. ἐφετεῖον ἐθεώρησεν ἀπαράδεκτον τὴν ἀγωγήν, σκεφθὲν οὕτω πως (ἀπ. 31 Ὀκτ. 1858.

Ἀπόφ. Ἐπειδὴ ἐκ τῶν συναλλαγμάτων γεννῶνται ἐνοχικαὶ σχέσεις μεταξὺ τῶν συναλλαξάντων μόνον προσώπων, οὐχὶ δὲ καὶ ὡς πρὸς τοὺς τρίτους· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ὁ ἐνάγων δὲν διατείνεται κἂν ὅτι ἔλαβε μέρος εἰς τὸ τῆς προικοδοσίας τοῦ Πράτσικα συμβόλαιον, ἐν ᾧ περιέχεται δῆθεν καὶ ὁ περὶ πληρωμῆς μέρους τῶν χρεῶν τοῦ προικοδότου ὅρος· ὅθεν ἂν ὁ Πράτσικας παρέβλεψε τὸν ὅρον αὐτόν, δὲν ἀπέκτησεν ἐντεῦθεν δικαίωμα ἀγωγῆς κατ' αὐτοῦ ὁ ἐφεσίβλητος, ὅστις ὤφειλε νὰ ζητήσῃ ἀπὸ τοὺς κληρονόμους ἢ τὴν ἐκχώρησιν τῶν ἀγωγῶν των ἢ νὰ κινηθῇ κατὰ τῆς κληρονομίας ἐνεργῶν κατάσχεσιν παρὰ τοῖς προικισθεῖσι.

§ 587. Ἡ διάλυσις τῆς μνηστείας ἐπιφέρει ἀποζημιώσεις; Ἴδε τὴν λ. Μνηστεία.

§ 588. Μὴ ἐκπλήρωσις τοῦ συναλλάγματος ἕνεκα ἀνωτέρας τινὸς αἰτίας. Εὐμ. τ. 2 σ. 270 ἑπ.

§ 589. Ἀδίκημα πραχθὲν ...

§ 590. Αἱ ἀντιβαίνουσαι εἰς τοὺς νόμους πράξεις τῶν ὑπαλλήλων ἐπιφέρουσιν εὐθύνην κατὰ τοῦ δημοσίου; Ἴδε τὰς λέξεις Ἐντολή, Ἐμπρησμός, Ὑπάλληλοι.

Ἀνώνυμα συναλλάγματα (2).

§ 600. Εἰς τὰ ἀνώνυμα συναλλάγματα χωρεῖ μεταμέλεια; Ἴδε Molitor oblig. § 89.

§ 601. Τὸ συνάλλαγμα, δι' οὗ ὑποχρεοῦται ὁ Α νὰ δώσῃ εἰς ἐνοικίασιν τῷ Β: 1) μύλον ... ὄντα καὶ περιοχήν τινα περὶ αὐτόν; 2) ... πρὸς οἰκοδόμησιν 3) τὴν χρῆσιν τοῦ ὕδατος ...

(1) ... σελ. 326 ἑξ.
(2) Ἴδε ἀνωτέρω § 123.

σκευὴν πυρίτιδος νὰ τὴν λαμβάνῃ ἀπὸ τὸ δάσος . . . ἐπὶ τῇ συμφωνίᾳ νὰ οἰκοδομήσῃ (ὁ Β) δι᾽ ἐξόδων του τὸν ἀλευρόμυλον, μετὰ τὴν κατασκευὴν ν᾽ ἀπολαμβάνῃ ἀποκλειστικῶς τα εἰσοδήματα διὰ δύο ἔτη, μετὰ δὲ ταῦτα νὰ τὸν παραδώσῃ εἰς τοὺς ἰδιοκτήτας μετὰ τῶν μηχανῶν κτλ., ποῖον χαρακτῆρα φέρει;

Τὸ συνάλλαγμα αὐτὸ δὲν εἶναι μίσθωσις, διότι δὲν δίδεταί τι ἔτοιμον πρὸς χρῆσιν, μήτε προσφέρεται μίσθωμά τι· δὲν συνιστᾷ μήτε τὸ συνάλλαγμα τῆς ἐπιφανείας, ὡς μὴτ᾽ ἐπιφανείας τινὸς διδομένης πρὸς ἐποικοδομήν, ὅπερ στενὴν σχέσιν ἔχον μὲ τὸ τῆς ἐμφυτεύσεως συνάλλαγμα καὶ κανόνα τινὰ ἀπαιτεῖ καὶ πολυχρόνιον εἶναι καὶ πραγματικὰ δικαιώματα χορηγεῖ καὶ ὅταν αὕτη καταστρέφεται, ὁ ἐπιφανειοῦχος δὲν ἐνέχεται εἰς ἀποζημιώσεις ἕνεκα τῶν τυχαίως, ἢ ἐκ τῆς πολυκαιρίας γενομένων χειροτερεύσεων· ἄρα τὸ εἰρημένον συνάλλαγμα εἶναι ἀνώνυμον. Ἀπόφ. πρωτ. Αρ. Π. 2 τοῦ 1849.

§ 602. Ἐπὶ τῶν ἀνωνύμων συναλλαγμάτων, μὴ ἐκπληρωθέντος ὅρου τινὸς τοῦ συναλλάγματος, δὲν ὑποχρεοῦται ὁ ἕτερος τῶν συμβαλλομένων νὰ ἐκτελέσῃ τὴν ὑποχρέωσίν του, κἂν τε ὑπέστη ὁ ἄλλος πραγματικὴν ζημίαν ἢ μή· διότι εἰς τοιαύτην περίπτωσιν ὁ ἐναγόμενος δύναται ν᾽ ἀντιτάξῃ τὴν ἔνστασιν non impleti contractus· καὶ μάλιστα, ἂν ὁ τελευταῖος φθὰς ἐξεπλήρωσε τὴν ἑαυτοῦ ἐνοχήν, δικαιοῦται νὰ ζητήσῃ παρὰ τοῦ ἑτέρου τὴν ἀπόδοσιν τῶν δοθέντων αὐτῷ.

Ἀπόφ. Ἐπειδή, κατὰ τὸν νόμον 4, § 27, Π. 44, 4, ὡς ἤδη καὶ ἀπὸ τῆς 8 Μαρτίου 1843 ὑπ᾽ ἀριθ. 5 προτέρας τοῦ δικαστηρίου τούτου ἀποφάσεως ἐδικάσθη, αἱ ἐνστάσεις αἱ συνεχόμεναι μὲ τὴν ὑποχρέωσιν, ἐξ ἧς ὁ ἀγοραστὴς παράγει τὸ δικαίωμα τῆς ἀγωγῆς του, ἀντιτάσσονται καὶ κατ᾽ αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ χρεώστου, ὥστε ὁ κόμης δὲ Μιμὼν δικαιοῦται ν᾽ ἀντιτάξῃ εἰς τὸν Τσακανίκαν, ἀγοραστὴν τοῦ ἐκ δραχμῶν 6000 συμβολαίου, ἐνάγοντα αὐτὸν πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς ἐνοχῆς του, τὴν ἔνστασιν τῆς μὴ ἐκπληρώσεως τῆς ἀντιθέτου ἐνοχῆς, ἐὰν εἶχε δικαίωμα νόμιμον νὰ προτείνῃ ταύτην κατὰ τοῦ πωλητοῦ αὐτοῦ Θ. Ἀλεξοπούλου.

Ἐπειδὴ ἐπὶ ἀνωνύμων συναλλαγμάτων, ἐξ ὧν παράγονται ἀμοιβαῖαι ἀμφοτέρων τῶν μερῶν ὑποχρεώσεις, ἡ τοῦ ἑνὸς τῶν συναλλαξαμένων παροχὴ εἶναι ὁ ὅρος τῆς παροχῆς τοῦ ἄλλου· ὅθεν ὁ μὴ ἐκπληρώσας τὸ καθ᾽ ἑαυτὸν ἐντελῶς τὸ τοιοῦτον συνάλλαγμα ἢ μὴ δυνάμενος πλέον, ἕνεκα τῆς παρελεύσεως τῆς πρὸς τοῦτο ἁρμοδίας ἐποχῆς, νὰ τὸ ἐκπληρώσῃ τοιουτοτρόπως, στε-

ρεῖται τοῦ δικαιώματος τοῦ νὰ ὑποχρεώσῃ τὸν ἕτερον εἰς τὴν ἀντίθετον ἐκπλήρωσιν τοῦ αὐτοῦ συμβολαίου, κἄντε ὑπέστη οὗτος πραγματικῶς ζημίαν κἄντε μή· διότι εἰς τὴν τοιαύτην ἀγωγὴν ὁ ἐναγόμενος δικαιοῦται ν' ἀντιτάξῃ τὴν ἔνστασιν τοῦ non impleti contractus· καὶ μάλιστα ἂν ὁ τελευταῖος, φθὰς ἐξεπλήρωσεν ἤδη τὴν ἑαυτοῦ ἐνοχὴν, δικαιοῦται διὰ τῆς ἀγωγῆς τῆς «condictio causa data non secuta», νὰ ἀπαιτήσῃ παρὰ τοῦ ἑτέρου τὴν ἀπόδοσιν τῶν τυχὸν πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ συμβολαίου δοθέντων αὐτῷ, δυνάμει τῶν ῥητῶν νόμων **L. 52 Π. 12, 6. L. 1 § 1 Π. 12,5. L. 7· L. 5 § 2 Π. 19, 5. L. 6 C. 4, 54.**

Ἐπειδὴ ἐκ τῶν μαρτυριῶν τοῦ Πέτρου Τιὲς καὶ τοῦ Ἰωσὴφ Στόλη ἀποδεικνύεται, ὅτι ὁ Δὲ Μιμὼν ἔδωκεν εἰς τὸν Ἀλεξόπουλου τὴν ἔγγραφον ὑπόσχεσιν τοῦ νὰ πληρώσῃ εἰς αὐτὸν τὰς ἀνωτέρω δραχ. 6000 ἐπὶ τῇ ἀμοιβαίᾳ ὑποχρεώσει τοῦ Ἀλεξοπούλου τοῦ νὰ δώσῃ εἰς τὸν Μιμὼν ὅλας ὅσας ἐκ τῆς θέσεώς του εἶχε πληροφορίας περὶ τῶν προηγουμένων δικῶν καὶ σχέσεων, ὅσαι ἀνεφέροντο εἰς τὰ κτήματα τοῦ Ὀθωμανοῦ Μεχμέτμπεη, υἱοῦ τοῦ Χατσῆ Ἰσμαήλμπεη, τὰ ὁποῖα προετίθετο ὁ Μιμὼν ν' ἀγοράσῃ, χωρὶς νὰ περιπλεχθῇ εἰς λαβύρινθον τινὰ ἢ διακινδυνεύσῃ τὰ χρήματά του· ὁ δὲ Ἀλεξόπουλος γνωρίζων ὅτι προηγουμένως εἶχεν ἐκδοθῇ ἐν ὀνόματι τοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ζαχάρωφ χοτσέτιον πωλήσεως τῶν αὐτῶν κτημάτων παρὰ τοῦ κυρίου αὐτῶν Ὀθωμανοῦ, τὸ ὁποῖον χοτσέτιον εἶχε προσέτι ἐπικυρώσει καὶ ἡ ἐξεταστικὴ ἐπιτροπὴ, παρέλιπε νὰ δώσῃ τὴν ἔχουσαν ἄμεσον σχέσιν πρὸς τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος κτήματα πληροφορίαν ταύτην, ὥστε κατὰ τὰς εἰρημένας μαρτυρίας πραγματικῶς δὲν ἐξεπλήρωσεν ἐντελῶς ὡς πρὸς αὐτὸν τὴν συμφωνίαν του, καὶ εἶναι ἀδιάφορον ἂν ἡ διαληφθεῖσα πώλησις πρὸς τὸν Ζαχάρωφ δὲν ἐπέφερεν εἰς τὸν Μιμὼν πραγματικὴν χρηματικὴν ζημίαν, ἀλλὰ μόνον ἠθικὴν ἀνησυχίαν καὶ ὀλιγοχρόνιον περιπλεγμὸν μέχρι τῆς δι' ἀλληλογραφίας ἐκκαθαρίσεως τοῦ ἀντικειμένου τούτου, μὴ ἀπαιτήσαντος τοῦ Ζαχάρωφ ἀξιώσεις ὡς ἐκ τῆς ἀγορᾶς, ἀλλ' ἁπλῶς τὴν ἐκ τοῦ τιμήματος πληρωμὴν τοῦ ὀφειλομένου πρὸς αὐτὸν παρὰ τοῦ πωλητοῦ Ὀθωμανοῦ χρέους ἐκ γροσίων . . . . πρὸς ἐξασφάλισιν τῶν ὁποίων εἶχε συνάψει τὴν εἰρημένην ἀγορὰν ὡς ἐκ τῆς συζητήσεως προέκυψε· διότι, κατὰ τὰ προειρημένα, ἡ ἀπαλλαγὴ τοῦ ἐναγομένου ἐπὶ τοιούτων πραγμάτων δὲν στηρίζεται εἰς τὴν ὕπαρξιν ὑλικῆς ζημίας, ἀλλ' εἰς τὴν ἔνστασιν τῆς μὴ ἐκπληρώσεως τοῦ συμβολαίου (**non impleti contractus**)· ἐκ δὲ τῶν εἰρημένων νομικῶν διατάξεων προκύπτει προσέτι τὸ ἀγυ-

πόστατον τῆς αἰτήσεως τοῦ Τσακανίκα περὶ τῆς ἐν μέρει τοὐλάχιστον πληρωμῆς τῆς χρεωστικῆς ὁμολογίας τοῦ Μιμών. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Πάγου 42 τοῦ 1847 κυρ. τὴν 3028 ἐφ. Αθ.

§ 608. Εἰς τὸ δικαστήριον τῆς οὐσίας ἀπόκειται νὰ κρίνῃ, ἂν αἱ ἄνευ συμφωνίας ἀμοιβῆς χορηγούμεναι πρὸς ἄλλον ὑπηρεσίαι ὑπάγωνται εἰς τὸ συνάλλαγμα τῆς ἐντολῆς καὶ οὐδὲν δικαίωμα ἀποζημιώσεως παρέχουσιν, ἢ ἂν ἀποτελῶσιν ἀνώνυμον συνάλλαγμα παρέχον τοιοῦτον δικαίωμα. Απ. πολ. Αρ. Π. τοῦ 1858, ἀναιρ. τὴν 283 τοῦ 1856 ἐφ. Ν. Ἴδε τὴν ἀπόφ. ἐν λ. Μίσθωσις (εἰς τὸ Παράρτ.).

§ 609. Τὸ συνάλλαγμα δὲν καθίσταται ἄκυρον ἂν δὲν ἐδόθη τὸ ἀντάλλαγμα, ἐφ' ᾧ ἐγένετο ἡ παραχώρησις τοῦ κληρονομικοῦ δικαιώματος. Απ. πολ. Αρ. Π. 25 τοῦ 1844.

§ 609[a]. Τίς ὁ κανών, ὁ διέπων τὴν ἐπιῤῥοὴν τῶν τυχηρῶν εἰς τὰ ἀνώνυμα συναλλάγματα; Παπ. τ. 3 σ. 106—111 ἐπ.

§ 609[3]. Κανὼν διέπων τὸν καταλογισμὸν πταίσματος ὡς πρὸς τὰ ἀνώνυμα συναλλάγματα. Ἴδε Παπ. τ. 3 σ. 290.

Ποινικὴ ῥήτρα (1).

§ 610. Οὐδεὶς ὑποχρεοῦται εἰς τὰ ἀδύνατα· ὥστε ὅταν ἐκ τῶν βροχῶν ἐκωλύθη τὶς νὰ κατασκευάσῃ τὰ ὁποῖα πεσχέθη τοῦβλα, δὲν ὑποχρεοῦται εἰς τὴν συνομολογηθεῖσαν ποινικὴν ῥήτραν. Ν. 69 Πανδ. (45, 1.— Απ. ἐφ. Αθ. 15628 τοῦ 1857, φέρουσα.

Απόφ. Ἐπειδὴ συνταχθέντος τοῦ περὶ πωλήσεως τούβλων συμβολαίου τὴν 22 Μαΐου ε. ε. καὶ ὁμιλοῦντος περὶ τῆς κατασκευῆς αὐτῶν εἰς μέλλοντα χρόνον, ἕπεται ἐκ τούτου, ὅτι ὁ Διονύσιος Θωμᾶς δὲν ὑπεσχέθη κατεσκευασμένα ἤδη τοῦβλα, ἀλλὰ κατασκευαστέα εἰς τὸ μελλον. Ὅθεν, ἂν ἀληθῶς ἐπὶ τοῦ προκειμένου, καθὰ ὁ αὐτὸς Διονύσιος Θωμᾶς διατείνεται, καθ' ὅλον τὸν Μάϊον καὶ Ἰούνιον ε. ε. εἰς Ἐπίδαυρον, ὅπου κατὰ τὸ συμβόλαιον ἐπρόκειτο νὰ κατασκευασθῶσι καὶ νὰ παραδοθῶσι τὰ τοῦβλα, κατέπεσαν βροχαί, αἵτινες κατέστησαν ἀδύνατον τὴν ἐντὸς τοῦ μηνὸς Μαΐου καὶ Ἰουνίου κατασκευὴν αὐτῶν, ὁ Δ. Θωμᾶς ἐλύετο τῆς ὑποχρεώσεως περὶ χορηγήσεως τῆς πρώτης τοὐλάχιστον δόσεως, ἥτις ἐπρόκειτο νὰ γείνῃ τὴν 30 Ἰουνίου, καὶ ἕνεκα μὴ χορηγήσεως τῆς ὁποίας κινεῖται ἡ προκειμένη ἀγωγή, διότι οὐδεὶς

(1) Ἴδε τὴν λ. Ῥήτρα ποινική.

κατὰ τὸν νόμον εἰς τ' ἀδύνατα ὑποχρεοῦται· κατὰ δὲ τὸν νόμον 69 Πανδ. (45, 1) ἐκπιπτούσης διὰ τὸν λόγον αὐτὸν τῆς κυρίας ὑποχρεώσεως τοῦ Δ. Θωμᾶ, καὶ ἡ ποινικὴ ῥήτρα, τεθεῖσα διὰ τὴν περίπτωσιν τῆς ἐξ ὑπαιτιότητος αὐτοῦ παραβιάσεως τῆς κυρίας συμφωνίας, ἐκπίπτει, καθόσον ἐκ τῆς μὴ χορηγήσεως τῆς πρώτης δόσεως ζητεῖται· ὥστε ὁ ἐκτεθεὶς ἰσχυρισμὸς τοῦ Δ. Θωμᾶ ἔχει σημασίαν ὡς πρὸς τὴν ἐπιδίκασιν τῆς προκειμένης ὑποθέσεως, καὶ καθόσον ἀφορᾷ τὴν ποινικὴν ῥήτραν, διότι καὶ τῆς μιᾶς δόσεως ἡ μὴ χορήγησις δύναται, καὶ κατὰ τὸ συμβόλαιον καὶ τὸν νόμον, νὰ ἐπιφέρῃ τὴν ὑπὲρ τοῦ Σερρόου κατάπτωσιν τῆς ῥήτρας, ἂν ἡ παραβίασις τῆς συμφωνίας ἔλαβε χώραν ἐξ ὑπαιτιότητος τοῦ Δ. Θωμᾶ, καθὸ τεθείσης τῆς αὐτῆς ῥήτρας, ὡς ἐκ τοῦ συμβολαίου ἐξάγεται, πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς ἐκπληρώσεως ἑκάστου ἐκ τῶν ὅρων τῆς συμφωνίας, καὶ ἑπομένως πρέπει νὰ διαταχθῇ περὶ τοῦ ἐκτεθέντος ἰσχυρισμοῦ τοῦ Θωμᾶ, καθὸ ἀμφισβητουμένου, ἡ δέουσα ἀπόδειξις, ὡς μὴ διαταχθεῖσα πρωτοδίκως, πρέπει δὲ κατὰ τὴν ἀπόδειξιν αὐτὴν νὰ ἐπιτραπῇ τῷ αὐτῷ Δ. Θωμᾷ καὶ τὸ μέσον τῶν μαρτύρων, προκειμένου περὶ γεγονότος, περὶ τοῦ ὁποίου δὲν ἠδύνατο νὰ προσκτήσῃ ἔγγραφον ἀπόδειξιν.

§ 611. Ὅταν τὸ μεταξὺ τῶν διαδίκων συναφθὲν συμβόλαιον δὲν ἐπραγματοποιήθη διὰ ἀμοιβαίαν μεταξὺ τῶν μερῶν παράβασιν τῶν ὅρων αὐτοῦ, οὐδεὶς δύναται νὰ ζητῇ τὴν πλήρωσιν τῆς ποινικῆς ῥήτρας. — Οἷον ὅταν ὁ μὲν ὑπεσχέθη νὰ χορηγήσῃ ξύλα, ὁ δὲ νὰ στείλῃ πλοῖον νὰ τὰ παραλάβῃ, ἐν ᾧ οὔτε τοῦτο, οὔτε ἐκεῖνο ἔλαβε χώραν. — Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 15899 τοῦ 1858.

§ 612. Ὅταν πρὸς ἐκτέλεσιν συναλλάγματος συμφωνηθῇ ποινικὴ ῥήτρα, χωρὶς νὰ ὁρισθῇ συγχρόνως ὁ τῆς ἐκτελέσεως χρόνος, δὲν θεωρεῖται ὡς ὑπερήμερος ὁ ὑποσχεθεὶς τὴν ἐκτέλεσιν, καὶ ἑπομένως δὲν χωρεῖ ἡ κατ' αὐτοῦ ποινικὴ ῥήτρα, ἐὰν δὲν ἐναχθῇ πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ κυρίου συναλλάγματος. Ἀπ. ἐφ. Ν. 380 τοῦ 1843, φέρουσα.

Απόφ. Ἐπειδή, κατὰ τὸν νόμον 32 ἐν ἀρχ. Πανδ. 22, 1 καὶ τὸν νόμον 122 § 2 Πανδ. 45, 1, τότε θεωρεῖται ἐν ὑπερημερίᾳ ὁ ὀφειλέτης, καὶ τότε ἑπομένως λαμβάνει χώραν ἡ ποινὴ τῆς ἄνευ ῥητῆς προθεσμίας, ὅταν γίνῃ μήνυσις πρὸς τὸν ὀφειλέτην, ἢ κινηθῇ ἀγωγὴ κατ' αὐτοῦ περὶ ἐκπληρώσεως τῆς κυρίας συμφωνίας· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ἀφ' ἑνὸς μὲν ὁ ἐκκαλῶν ὁμολογεῖ ὅτι τακτικὴν μήνυσιν, ὁποίαν ὁ νόμος ἐννοεῖ, δὲν ἐπέδωκεν εἰς αὐτὸν περὶ καταβολῆς τῶν ἑκατὸν γρημμάτων γῆς, περὶ ὧν δια-

λαμβάνει ἡ συμφωνία των, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἀγωγὴν περὶ ἐκπληρώσεως τῆς κυρίας συμφωνίας, ἤ, ἐν περιπτώσει ἀποποιήσεώς του, περὶ πληρωμῆς τότε τῆς ποινῆς, δὲν ἐκίνησεν οὗτος, ὡς διαβεβαιοῖ τὸ περιεχόμενον αὐτὸ τῆς ἐπιδοθείσης εἰς τὸν ἀντίδικόν του ἀγωγῆς. (Νομικ. σ. 3436).

§ 613. Ἐπὶ τοῦ ποσοῦ τῆς ποινικῆς ῥήτρας χορηγεῖται καὶ τόκος ἀπὸ τῆς ἀγωγῆς (156 πολ.). Ἀπόφ. ἐφ. Ἀθηνῶν 16524 τοῦ 1858.

§ 614. Ποῖα τὰ ἀποτελέσματα τῆς κατ' ἀντικείμενον ὑπερημερίας; Παπ. τ. 3 σ. 140 ἐπ.

Ἀῤῥαβὼν (1).

§ 620. Ἡ 15737 τοῦ 1858 ἀπόφ. ἐφ. Ἀθ. φέρει.

Απόφ. Ἐπειδὴ διὰ τοὺς ἐν τῇ πρώτῃ αἰτιολογίᾳ τῆς ἐκκληθείσης ἀποφάσεως περιεχομένους λόγους, οὓς ὡς ὀρθοὺς καὶ νομίμους παραδέχεται καὶ τὸ δικαστήριον τοῦτο, ὀρθῶς τὸ δικάσαν ἐμποροδικεῖον ἀπέῤῥιψε τὴν περὶ ἀπαραδέκτου τῆς ἀγωγῆς ἔνστασιν τῆς ἐκκαλούσης ἑταιρίας· ὁ δὲ ἤδη προτεινόμενος λόγος, ὅτι οἱ ἐφεσίβλητοι, δεχθέντες νὰ ὑπολογισθῇ ὁ παρ' αὐτῶν ληφθεὶς ἀῤῥαβὼν τῶν 30 λιρῶν ἀγγλικῶν ἀπέναντι τοῦ τιμήματος τῆς ληφθείσης ἡμίσεως κριθῆς, δὲν δύνανται ἤδη νὰ ζητοῦν τὴν ἐπιστροφὴν τοῦ ἀῤῥαβῶνος ἐπὶ λόγῳ, ὅτι ἡ ἐκκαλοῦσα ἑταιρία δὲν ἔλαβεν ὁλόκληρον τὴν συμφωνηθεῖσαν κριθήν, εἶναι μὴ βάσιμος, διότι οἱ ἐφεσίβλητοι ἐδέχθησαν νὰ ὑπολογισθῇ τὸ ποσὸν τῶν 30 λιρῶν εἰς τὴν ἀξίαν τῆς ληφθείσης κριθῆς, πεποιθότες, ὅτι ἡ ἑταιρία θέλει ἐξακολουθήσει νὰ παραλάβῃ ὁλόκληρον τὴν κριθὴν καὶ μὴ προϊδόντες, ὡς ῥηθήσεται τὴν ἄνευ λόγου ἄρνησιν αὐτῆς περὶ τῆς παραλαβῆς τῆς ὅλης κριθῆς, ἀλλ' ἐκ τούτου δὲν ἕπεται, ὅτι οἱ ἐφεσίβλητοι ἀπώλεσαν τὸ δικαίωμα, ὅπερ κέκτηνται δυνάμει τοῦ νόμου καὶ τῆς ἐγγράφου συμφωνίας, τοῦ νὰ μείνῃ πρὸς ὄφελός της ὁ δοθεὶς ἀῤῥαβών, ἂν ἡ ἑταιρία παραβῇ τὴν συναφθεῖσαν συμφωνίαν, ὡς ἐπὶ τοῦ προκειμένου· ὁ δὲ ἕτερος λόγος, ὅτι οἱ ἐφεσίβλητοι διὰ τῆς διαμαρτυρήσεώς των δὲν ἐζήτησαν τὸν ἀῤῥαβῶνα, ἀλλ' ἀποζημιώσεις, εἶναι μὴ βάσιμος, διότι καὶ ὁ ἀῤῥαβὼν

(1) Ἴδε τὰ ἐν λ. Πώλησις § 729α ἐπ.

ἐδόθη κατὰ τὴν συμφωνίαν πρὸς ἀποζημίωσιν κατὰ τοῦ παραβάτου (Molitor tom. I, § 175 καὶ 177).

Ἐπειδὴ ἡ καταβολὴ τοῦ ποσοῦ τοῦ συμφωνηθέντος ὡς ἀῤῥαβῶνος ἐγένετο ἐχόντων ὑπ' ὄψιν τῶν μερῶν τὴν ἀγορασθεῖσαν ποσότητα τῆς κριθῆς, ἵνα οὗτος χρησιμεύσῃ ὡς ἀποζημίωσις τῆς τυχὸν βλάβης ὑπὲρ τοῦ μέρους, ὅπερ ἤθελεν ὑποστῇ αὐτὴν ἕνεκα τῆς μὴ ἐκπληρώσεως τῆς σεναφθείσης συμφωνίας, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ προκειμένου οἱ ἐφεσίβλητοι καὶ ἀνακόπτοντες ὁμολογοῦν διὰ τῆς ἀγωγῆς των, ὅτι ἡ ἐκκαλοῦσα ἑταιρία παρέλαβε τὸ ἥμισυ τῆς συμφωνηθείσης κριθῆς, ἄρα τὸ ἥμισυ τοῦ καταβληθέντος ἀῤῥαβῶνος δικαιοῦται ν' ἀπαιτήσῃ, καὶ οὐχὶ τὸ ὅλον αὐτοῦ· ὅθεν οὐκ ὀρθῶς τὸ δικάσαν ἐμποροδικεῖον διὰ τῆς μνησθείσης ἀποφάσεως ἀπέῤῥιψε τὴν περὶ τούτου ἔνστασιν τῆς ἐκκαλούσης ἑταιρίας, καὶ ἡ περὶ τούτου ἀπόφασίς του εἶναι μεταῤῥυθμιστέα, ὡς καὶ ἡ ἐπ' αὐτῆς κατὰ τοῦτο στηριζομένη ὑπ' ἀριθ. 172 ὁριστικὴ ἀπόφασις.

Πίναξ λεκτικός

τῆς λέξεως Συναλλάγματα.

ΣΗΜ. Οἱ μετὰ τὰς λέξ. ἀριθ. σημαίνουσι τοὺς §§ ἐκτὸς ἂν ῥητῶς σημειοῦται ἡ σελίς.

ΠΙΝΑΞ

Τῶν πολιτικῶν τοῦ Ἀρείου Πάγου ἀποφάσεων, ὅσαι περιέχονται εἰς τὴν λέξ. Συναλλάγματα.

Ἀπ. 310—§ 408.
Ἀπ. 371—§ 230^4.
Ἀπ. 388—σ. 98.
Ἀπ. 409—σ. 96 ἐν ἀρχ.
Ἀπ. 462—§ 293.
Ἀπ. 529—§ 248.

Ἀποφάσεις πολ. Ἀρ. Πάγου τοῦ 1853.

Ἀπ. 20—σ. 95.
Ἀπ. 60—§ 100.
Ἀπ. 185—§ 117^2.

Ἀποφάσεις πολ. Ἀρ. Πάγου τοῦ 1854.

Ἀπ. 17—§ 109.
Ἀπ. 145—§ 121^2.
Ἀπ. 209—§ 181^2.
Ἀπ. 216—§ 248.
Ἀπ. 221—§ 100.
Ἀπ. 224—§ 356, 499.
Ἀπ. 228—§ 208.
Ἀπ. 238—§ 137.

Ἀποφάσεις πολ. Ἀρ. Πάγου τοῦ 1855.

Ἀπ. 130—§ 19 ὑποσ.
Ἀπ. 195—§ 100.
Ἀπ. 100—§ 175, 357.
Ἀπ. 109—§ 229.
Ἀπ. 294—§ 115.
Ἀπ. 300—§ 245.
Ἀπ. 309—§ 576.
Ἀπ. 380—§ 292.

Ἀποφάσεις πολ. Ἀρ. Πάγου τοῦ 1856.

Ἀπ. 9—§ 209.
Ἀπ. 41—§ 551.
Ἀπ. 87—§ 500.
Ἀπ. 92—§ 124.
Ἀπ. 122—§ 120.
Ἀπ. 214—§ 286.

Ἀποφάσεις πολ. Ἀρ. Πάγου τοῦ 1857.

Ἀπ. 34—σ. 124.
Ἀπ. 71—§ 248.
Ἀπ. 136—§ 120^3.
Ἀπ. 235—§ 576.

Ἀποφάσεις πολ. Ἀρ. Πάγου τοῦ 1858.

Ἀπ. 69—§ 167.
Ἀπ. 81—§ 104.
Ἀπ. 144—§ 173.
Ἀπ. 148—§ 103^2.
Ἀπ. 161—§ 230^6.
Ἀπ. 173—σ. 125.

Ἀποφάσεις ἐφ. Ἀθ. περιεχόμεναι ἐν λ. Συναλλάγματα.

Ἀπ. 802—§ 131.
Ἀπ. 1154—σ. 94.
Ἀπ. 1431—§ 240, ά.
Ἀπ. 1627—σ. 107.
Ἀπ. 1813—§ 118.
Ἀπ. 2018—§ 580.
Ἀπ. 2708—§ 102.
Ἀπ. 3028—§ 602.
Ἀπ. 3397—§ 106.
Ἀπ. 3400—§ 180.
Ἀπ. 3473—§ 179.
Ἀπ. 3502—§ 74 ἐν τέλ.
Ἀπ. 3676—σ. 107.
Ἀπ. 4190—§ 203, 204.
Ἀπ. 4382—§ 246.

Ἀπ. 4472—§ 578.
Ἀπ. 4570—§ 146.
Ἀπ. 4633—§ 573.
Ἀπ. 4825—§ 148 στμ.
Ἀπ. 4949—§ 239⁴.
Ἀπ. 5323—§ 181.
Ἀπ. 5435—§ 141.
Ἀπ. 5453—§ 162.
Ἀπ. 5654—§ 181.
Ἀπ. 6164—§ 230⁴.
Ἀπ. 6205—§ 420.
Ἀπ. 6313—§ 101.
Ἀπ. 6808—§ 168².
Ἀπ. 6878—σ. 100.
Ἀπ. 7399—§ 136.
Ἀπ. 7468—§ 248.
Ἀπ. 7627—σ. 98.
Ἀπ. 7557—§ 205.
Ἀπ. 7830—§ 221.
Ἀπ. 8016—§ 230⁵.
Ἀπ. 8660—§ 252.
Ἀπ. 9241—§ 100.
Ἀπ. 9346—§ 165, 287.
Ἀπ. 9460—§ 550.
Ἀπ. 9465—§ 408.
Ἀπ. 9648—§ 132.
Ἀπ. 9880—ἀρ. 406⁷.
Ἀπ. 10003—§ 119².
Ἀπ. 10116—§ 570.
Ἀπ. 10173—§ 409.
Ἀπ. 10267—§ 280⁷.
Ἀπ. 10386—§ 100.
Ἀπ. 10439—§ 119.
Ἀπ. 10663—§ 170, 351.
Ἀπ. 10721—σελ. 98.
Ἀπ. 10898—§ 407.
Ἀπ. 11200—σ. 100.
Ἀπ. 11505—§ 121.
Ἀπ. 11746—§ 411.
Ἀπ. 13033—§ 502.

Ἀπ. 11780—σ. 93.
Ἀπ. 11840—§ 208, 212.
Ἀπ. 11972—§ 120.
Ἀπ. 11978—§ 115.
Ἀπ. 13058—§ 120.
Ἀπ. 12859—§ 284.
Ἀπ. 13015—§ 100. 210.
Ἀπ. 13084—§ 570.
Ἀπ. 13129—§ 208.
Ἀπ. 13200—§ 286.
Ἀπ. 13374—§ 283.
Ἀπ. 13455—§ 571.
Ἀπ. 13548—§ 500.
Ἀπ. 13690—σ. 124, 127.
Ἀπ. 14094—§ 121.
Ἀπ. 14242—σ. 124.
Ἀπ. 14738—§ 215.
Ἀπ. 14917—§ 122.
Ἀπ. 15051—§ 136.
Ἀπ. 15224—§ 173.
Ἀπ. 15525—σ. 100.
Ἀπ. 15605—§ 350¹⁵.
Ἀπ. 15665—§ 116.
Ἀπ. 15737 § 620.
Ἀπ. 15742—§ 171.
Ἀπ. 15813—§ 93, 584.
Ἀπ. 15899—§ 611.
Ἀπ. 15913—§ 104.
Ἀπ. 15937—§ 120².
Ἀπ. 15994—§ 94.
Ἀπ. 15628—§ 610.
Ἀπ. 16041—§ 585.
Ἀπ. 16136—σ. 125, γ.
Ἀπ. 16275—§ 172.
Ἀπ. 16309—§ 166.
Ἀπ. 16341—§ 95, 96.
Ἀπ. 16524—§ 613.
Ἀπ. 16526—§ 406⁶.
Ἀπ. 16528—§ 610.
Ἀπ. 16549—σ. 105.

ΠΙΝΑΞ

Τῶν ἀποφάσεων τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφετῶν ὅσαι περιέχονται ἐν λέξ. Συναλλάγματα.

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΑΙ.

ΣΗΜ. Ἴδε ἐν τέλει τῆς λέξεως ταύτης τὸν λεκτικὸν Πίνακα, ὡς καὶ τοὺς τῶν ἀποφάσεων.

Περίληψις.

τῶν ἐν τῇ λέξει Συναλλαγματικαὶ περιεχομένων.

ϛ'. *Νομολογία περὶ ὑπογολιμαίας συναλλ.* § 47[1],

Συναλλ. περιέχουσα ὑποβολὴν τόπου προτείνεται ἡ περὶ τούτου ἔνστασις κατὰ τρίτων κομιστῶν; § 48 (ά, β', γ', δ').
Συναλλαγματικαὶ περιέχουσαι ὑποβολὴν τόπου χάνουν τὴν ἀποδεικτικὴν ἰσχὺν των; § 48.
Ὁ ἐκδότης ὑποβολιμαίας συναλλ. ὀφείλει νὰ τὴν ἐξοφλήσῃ; § 49.
Ἁρμοδιότης § 50 (ά—ιά.).

Ζ. *Περὶ τῆς τακτικῆς ὀπισθογραφήσεως.*

Ὁρισμὸς καὶ χαρακτὴρ τῆς τακτικῆς ὀπισθογραφήσεως § 55.
Δὲν ἀπαιτεῖται κοινοποίησις ἢ ἀποδοχὴ § 56.
Ποῖα ἔγγραφα δεκτικὰ ὀπισθογραφήσεως; § 57.
Τύπος αὐτῆς § 58.
Τί πρέπει νὰ ἐκφράζῃ; § 59.
Συνέπειαι αὐτῆς § 60.
Μέχρι τίνος ἐποχῆς δύναται νὰ ὀπισθογραφηθῇ ἡ συναλλαγματική; § 61.
Ἂν ἰσχύῃ μετὰ τὴν πτώχευσιν τοῦ ἐκδότου; § 62.
Πῶς ἀκυροῦται ἡ ὀπισθογράφησις; § 63.

Η. *Περὶ τῆς ἀτάκτου ὀπισθογραφήσεως.*

Τίς λέγεται ἄτακτος ὀπισθογράφησις; § 64.
Ἄγραφος ὀπισθογράφησις § 65.
Ἀποτελέσματα τῆς ἀτάκτου ὀπισθογραφήσεως § 66.
Τίς ἡ ἐξουσία του δυνάμει ἀτάκτου ὀπισθογραφήσεως κομιστοῦ; § 67.
Ἡ προχρονολόγησις τῆς ὀπισθογραφήσεως τιμωρεῖται ὡς πλαστογραφία § 68.
Τίς ἀποδεικνύει; § 69.

Θ. *Νομολογία περὶ ὀπισθογραφήσεως.*

Σαφὴς ἡ δι' ὀπισθογραφήσεως παραχώρησις. Μεταγενεστέρα ἐνισχύει τὴν ἀγωγήν; § 70.

Ἡ παραχώρησις τῆς ἐν ὁμολόγῳ ἀπαιτήσεως πῶς γίνεται; γραμματίου δέ; § 71 ἐπ.

Κατὰ ποίους νόμους κρίνεται τὸ περὶ τοῦ τύπου τῆς ὀπισθογραφήσεως; § 74.

Τὰ χρηματικὰ ἐντάλματα μεταβιβάζονται; τὰ ἀσφαλειόγραφα; § 75, 75².

Τὰ ναυτικὰ δάνεια; § 75³. Ἡ φορτωτική; 75⁴. Ἡ Χρονολόγησις θεωρεῖται, μέχρις ἐναντίας ἀποδείξεως, ὡς βέβαια § 76.

Πᾶσα ὀπισθογράφησις πρέπει νὰ ἐκφράζῃ τὴν δοθεῖσαν ἀξίαν § 77.

Ὀπισθογράφησις φέρουσα ἀξίαν ἄλλα τόσα ὡς ληφθεῖσαν ἰσχύει; § 77, β΄.

Ὀπισθογράφησις μετὰ τὴν πρὸς πληρωμὴν προθεσμίαν § 78 (α΄—ε΄).

Συναλλαγματικὴ διαμαρτυρηθεῖσα μεταβιβάζεται δι' ὀπισθογραφήσεως; § 79 (α΄. β΄).

Μετὰ τὸ διαμαρτυρικὸν, τακτοποιεῖται ἡ ὀπισθογράφησις; § 80.

Μέχρι ποίας ἐποχῆς ὁ παραχωρητὴς δύναται νὰ διαγράψῃ τὴν ὀπισθογράφησιν; § 81.

Διὰ τακτικῆς ὀπισθογραφήσεως κυροῦται ἄκυρος συναλλαγματική § 82.

Δυνάμει ἀτάκτου ὀπισθογραφήσεως κινεῖται ἀγωγή; Φορτωτική § 90 (Α—Ε) ἐπ.

Δυνάμει ἀτάκτου ὀπισθογρ. μεταβιβάζεται ἡ συναλλαγματική; § 91, 91² καὶ γίνεται διαμαρτυρία, διακόπτουσα τὴν παραγραφήν § 91³.

Παραδείγματα ἀτάκτου ὀπισθογραφήσεως § 92.

Τὸ ἄτακτον τῆς ὀπισθογραφήσεως ἐξετάζεται καὶ αὐτεπαγγέλτως § 93.

Δὲν δύναται, ἄνευ ὀπισθογραφήσεως, νὰ κινήσῃ ἀγωγὴν ὁ κάτοχος § 94.

Οἱ τρίτοι δύνανται νὰ προσβάλωσι τὴν ὀπισθογράφησιν ἐπὶ λόγῳ ὅτι ἡ ἀξία εἶναι ψευδής; § 100.

Ὁ ἐκδότης προσβάλλει τὴν ὀπισθογράφησιν, ὅταν ἔχῃ προσωπικὴν ἔνστασιν 101.

Ὁ ἐναγόμενος προτείνει πότε τὴν εἰκονικότητα τῆς ὀπισθογραφήσεως § 102. 103.

Εἰς τὸν δι' ἀτάκτου ὀπισθογραφήσεως κάτοχον συναλλ. ποῖαι ἐνστάσεις χωροῦσι; § 104.

Αἱ κατὰ τοῦ λήπτου ἐνστάσεις κατὰ τοῦ καλῇ πίστει δι' ὀπισθογραφήσεως κυρίου; § 105.

Ἡ μὴ ἀρίθμησις τοῦ ἀντιτίμου ἐμφαίνει κακὴν πίστιν τοῦ κομιστοῦ; § 106 (ά—ἑπ.).

Τακτικῆς οὔσης τῆς ὀπισθογραφήσεως, χωρεῖ ὅρκος; § 107.

Ὅρκος περὶ γνησιότητος τῆς ὑπογραφῆς τοῦ παραχωρητοῦ § 108.

Ἀμφισβήτησις περὶ τῆς ὑπογραφῆς § 109.

Ι. *Ἄγραφος ὀπισθογράφησις.*

Ἀποτελεῖ μεταφορὰν κυριότητος; § 110 (ά—δ' ἑπ.).

Κανονίζεται ἐκ τῶν διατάξεων τῶν ἀφορωσῶν τὴν πραγματοποίησιν τοῦ προορισμοῦ τοῦ συναλλάγματος § 111.

Ἰσχύει ἡ συμπλήρωσις τῆς ὀπισθογρ. ὅταν ὁ κομιστὴς τὴν διαπιστευθῇ εἰς ἄλλον μὲ μόνην τὴν ὑπογραφήν του. Προσθήκη ὅρων.— Ἀπόδειξις § 112.

Προσθήκη ὅρων ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ ὀπισθογράφου ἔχει ἐπιῤῥοὴν ὡς πρὸς τοὺς ὀπισθογράφους. — Ἀναγνώρισις ὑπογραφῆς § 113.

ΙΑ. *Περὶ τῆς προβλέψεως.*

Ὁρισμὸς τῆς προβλέψεως § 115.

Εἰς τί δύναται νὰ συνίσταται; Τὸ χρέος ἀπαιτητόν; § 116.

Δικαιώματα καὶ καθήκοντα τοῦ ἐκδότου ὡς τὴν πρόβλεψιν· ἤτοι· ὁ ἐκδότης ὀφείλει νὰ πέμψῃ ἐγκαίρως τὴν πρόβλεψιν, τοῦτο ὅμως δὲν εἶναι ὅρος οὐσιώδης τῆς συναλλ. Ἀποτεθείσης δὲ τῆς πληρωμῆς; § 117.

Δικαιώματα καὶ καθήκοντα τοῦ διατάκτου. Ἐὰν ἡ συναλλ. ἐκδοθῇ κατὰ διαταγὴν τρίτου, ὑπόχρεως πρὸς πρόβλεψιν εἶναι ὁ διατάκτης, ὁ δ' ἐκδότης εὐθύνεται; § 118.

Δικαιώματα καὶ καθήκοντα τοῦ πληρωτοῦ. Ὁ δέκτης δὲν εὐθύνεται ἄνευ προβλ. § 119.

Δικαιώματα καὶ καθήκοντα τῶν ὀπισθογράφων. Οὗτοι ὀφείλουν πρόβλεψιν; § 120.

Δικαιώματα τοῦ μὴ πληρωθέντος κομιστοῦ ἐπὶ τῆς προβλέψεως, ἐν περιπτώσει πτωχεύσεως τοῦ ἐκδότου § 121 ἢ τοῦ πληρωτοῦ § 122.

ΙΒ. *Νομολογία περὶ προβλέψεως.*

Πότε ὑπάρχει πρόβλεψις; Τρεχούμενος λογαριασμὸς § 123.

Ὁ ἐκδότης ἀποδεικνύει τὴν πρόβλεψιν· ὡς πρὸς τὸν ἀποδέκτην § 124.

Ἡ ἀποδοχὴ ἀποδεικνύει τὴν πρόβλεψιν ὡς πρὸς τοὺς ὀπισθογράφους, ὄχι δὲ καὶ ὡς πρὸς τοὺς ἐκδότας; § 125, 125ᵃ.

Περίπτωσις, καθ' ἣν ὑπάρχει περίπτωσις ὅτι ἐγένετο πρόβλεψις § 126, 127.

Καὶ ἂν δὲν ὑπάρχῃ πρόβλεψις, ὁ ἀποδέκτης ὀφείλει νὰ πληρώσῃ. Πτώχευσις § 128.

Ὁ μὴ ἔχων πρόβλεψιν, δὲν ὑποχρεοῦται νὰ δεχθῇ τὴν συναλλαγματικήν· ἂν δὲ διατείνηται ὅτι ἐπλήρωσεν εἰς ἄλλον κομιστήν; § 129.

ΙΓ. *Περὶ τῆς ἀποδοχῆς ἐν γένει.*

Ὁρισμὸς καὶ σκοπὸς τῆς ἀποδοχῆς § 130.

Δικαιώματα καὶ καθήκοντα τοῦ ἐκδότου ὡς πρὸς τὴν ἀποδοχήν.— Μὴ γενομένης δεκτῆς τῆς συναλλ. διαμαρτυρία.— Αἴτησις περὶ ἐγγυήσεως § 131.

Δικαιώματα καὶ καθήκοντα τοῦ πληρωτοῦ. Δύναται οὗτος ν' ἀποποιηθῇ τὴν ἀποδοχήν. Ἐξαιρέσεις § 132.

Δικαιώματα καὶ καθήκοντα τῶν ὀπισθογράφων. Εὐθύνονται διὰ τὴν μὴ ἀποδοχήν; § 133.

Δικαιώματα καὶ καθήκοντα τοῦ κομιστοῦ. — Ὀφείλει νὰ ζητῇ τὴν ἀποδοχήν; § 134.

Τόπος, ἔνθα ζητεῖται § 135.

Ἐνίοτε ἀπαγορεύεται ἡ πρὸς ἀποδοχὴν ἐμφάνισις § 136.

Τόπος τῆς ἀποδοχῆς § 137 ἐπ.

Ὁ ἐναγόμενος προτείνει πότε τὴν εἰκονικότητα τῆς ὀπισθογραφήσεως § 102. 103.

Εἰς τὸν δι' ἀτάκτου ὀπισθογραφήσεως κάτοχον συναλλ. ποῖαι ἐνστάσεις χωροῦσι; § 104.

Αἱ κατὰ τοῦ λήπτου ἐνστάσεις κατὰ τοῦ καλῇ πίστει δι' ὀπισθογραφήσεως κυρίου; § 105.

Ἡ μὴ ἀρίθμησις τοῦ ἀντιτίμου ἐμφαίνει κακὴν πίστιν τοῦ κομιστοῦ; § 106 (ά—ἑξ.).

Τακτικῆς οὔσης τῆς ὀπισθογραφήσεως, χωρεῖ ὅρκος; § 107.

Ὅρκος περὶ γνησιότητος τῆς ὑπογραφῆς τοῦ παραχωρητοῦ § 108.

Ἀμφισβήτησις περὶ τῆς ὑπογραφῆς § 109.

I. *Ἄγραφος ὀπισθογράφησις.*

Ἀποτελεῖ μεταφορὰν κυριότητος; § 110 (ά—δ' ἐπ.).

Κανονίζεται ἐκ τῶν διατάξεων τῶν ἀφορωσῶν τὴν πραγματοποίησιν τοῦ προορισμοῦ τοῦ συναλλάγματος § 111.

Ἰσχύει ἡ συμπλήρωσις τῆς ὀπισθογρ. ὅταν ὁ κομιστὴς τὴν διαπιστευθῇ εἰς ἄλλον μὲ μόνην τὴν ὑπογραφήν του. Προσθήκη ὅρων.— Ἀπόδειξις § 112.

Προσθήκη ὅρων ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ ὀπισθογράφου ἔχει ἐπιῤῥοὴν ὡς πρὸς τοὺς ὀπισθογράφους. — Ἀναγνώρισις ὑπογραφῆς § 113.

ΙΑ. *Περὶ τῆς προβλέψεως.*

Ὁρισμὸς τῆς προβλέψεως § 115.

Εἰς τί δύναται νὰ συνίσταται; Τὸ χρέος ἀπαιτητόν; § 116.

Δικαιώματα καὶ καθήκοντα τοῦ ἐκδότου ὡς τὴν πρόβλεψιν· ἤτοι· ὁ ἐκδότης ὀφείλει νὰ πέμψῃ ἐγκαίρως τὴν πρόβλεψιν, τοῦτο ὅμως δὲν εἶναι ὅρος οὐσιώδης τῆς συναλλ. Ἀποποιηθείσης δὲ τῆς πληρωμῆς; § 117.

Δικαιώματα καὶ καθήκοντα τοῦ διατάκτου. Ἐὰν ἡ συναλλ. ἐκδοθῇ κατὰ διαταγὴν τρίτου, ὑπόχρεως πρὸς πρόβλεψιν εἶναι ὁ διατάκτης, ὁ δ' ἐκδότης εὐθύνεται; § 118.

Δικαιώματα καὶ καθήκοντα τοῦ πληρωτοῦ. Ὁ δέκτης δὲν εὐθύνεται ἄνευ προβλ. § 119.

ΙΒ. *Νομολογία περὶ προβλέψεως.*

ΙΓ. *Περὶ τῆς ἀποδοχῆς ἐν γένει.*

[illegible] πρέπει νὰ γίνεται ἄνευ ὅρων § 139 ἑξ.

Ἀποτελέσματα τῆς ἀποδοχῆς § 142.

[illegible] ὀφείλει ὁ πληρωτὴς ν' ἀποδεχθῇ [illegible]

Ἡ ἀποδοχὴ εἶναι ἀμετάκλητος § 144.

Ἀποποίησις τῆς ἀποδοχῆς καὶ συνέπειαι αὐτῆς. Διαμαρτυρία. — Ἐγγύησις § 145.

ΙΔ. Νομολογία περὶ ἀποδοχῆς.

Τόπος ἀποδοχῆς § 150, 151.

Ἡ ἀποδοχὴ γίνεται καὶ δι' ἰδιαιτέρου ἐγγράφου ; § 152, 152[a].

Χρονολόγησις τῆς ἀποδοχῆς § 153.

Ἀποτελέσματα ἀποδοχῆς § 154 ἀρ. α — ς'.

α') Ὅταν δεχθῇ τὶς νὰ πληρώσῃ, συνάπτει σχέσιν ἀτομικὴν πρὸς τὸν κομιστήν.

β') Ἡ ἀποδοχὴ ὑποχρεοῖ τὸν ἀποδέκτην.

γ') Ὁ ἀποδέκτης δύναται νὰ προτείνῃ ὅτι ἐννόει νὰ ὑπογράψῃ [illegible]

δ') Δὲν ἀπαλλάττεται ὁ δέκτης ὅταν ὁ ἐκδότης πληρώσῃ μέρος τῆς συναλλαγματικῆς.

ε') Ὁ ἀποδέκτης ὀφείλει νὰ πληρώσῃ, ἂν συμβῇ πτώχευσις;

ς') Ὁ ὀπισθογράφος ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ζητήσῃ ὁλόκληρον τὸ ποσὸν ἀπὸ τὸν ἀποδέκτην;

ΙΕ. *Περὶ τῆς κατὰ παρέμβασιν ἀποδοχῆς* § 160 ἑξ.

ΙϚ. *Περὶ τοῦ ἀλληλεγγύου* § 170 ἑξ.

ΙϚ[a]. *Περὶ τριτεγγυήσεως.*

Τίνες τριτεγγυῶνται καὶ τίς δύναται νὰ τὴν χορηγήσῃ § 180.

Τύπος αὐτῆς § 181.

Ἀποτελέσματα τῆς τριτεγγυήσεως § 182.

Ἂν ὁ τριτεγγυητὴς μεταβιβάζεται διὰ τῆς ὀπισθογραφήσεως; § 183.

Νομολογία. Περὶ τριτεγγυήσεως.

Ἡ τριτεγγύησις δίδεται καὶ διὰ χωριστοῦ ἐγγράφου.— Τροπολογίαι § 184.

Ὁ πληρώσας ἀποκτᾷ τὰς ἀγωγὰς καὶ τὰ δικαιώματα τοῦ κομιστοῦ § 185.

Παραπομπὴ § 186.

ΙΖ. *Περὶ τῆς πληρωμῆς ἐν γένει.*

Παρὰ τίνος δύναται νὰ ζητηθῇ ἡ πληρωμὴ τῆς συναλλαγματικῆς § 191.

Ἂν ὁ πληρωθ. ἦναι ἀνίκανος ; § 192.

Ἂν διακόπτηται ἡ σειρὰ τῶν ὀπισθ ; § 193.

Καλὴ πίστις τοῦ κομιστοῦ § 194.

Πότε πρέπει νὰ ἐνεργῆται ἡ πληρωμή ; 195.

Εἰς τί νόμισμα πληρόνεται ἡ συναλλαγματική ; § 196.

Πότε γίνεται ἀντίστασις εἰς τὴν πληρωμὴν αὐτῆς ;— Πληρωμὴ παραπεσούσης συναλλαγματικῆς § 197.

Τίς ἡ ἐνοχὴ τοῦ χάριν τῆς πληρωμῆς τῆς παραπεσούσης συναλλαγματικὴν ἐγγυητοῦ ; § 198.

Ἔγγραφος διαμαρτυρία § 199.

Συναλλαγματικὴ πλαστογραφημένη ἢ νοθευμένη § 200.

Ἀποτελέσματα τῆς πληρωμῆς § 201.

Ὅταν ἡ συναλλαγματικὴ ἐξεδόθη εἰς πλεία ἀντίτυπα, πῶς πρέπει νὰ ἐνεργῆται ἡ πληρωμή ; § 202.

Περὶ τοῦ ὀφείλοντος νὰ πκηρώσῃ.

Παραπομπὴ § 203.

Μέτρα ὅσα πρέπει νὰ λαμβάνῃ ὁ πληρόνων § 204, 206 ἐπ.

Ἀναζητεῖται τὸ κατὰ πλάνην πληρωθὲν § 205.

Λαμβάνει ἐξόφλησιν § 208.

Τίς δίδει αὐτήν ; § 209.

Ἐνστάσεις τῆς πληρωμῆς § 210.

ΙΗ. *Περὶ τῆς κατὰ παρέμβασιν πληρωμῆς,*

Παρέμβασις ἄλλου § 212.
Αὕτη ὑποθέτει διαμαρτυρίαν· ἂν δὲ τοιαύτη δὲν ἐγένετο; § 213.

Πότε γίνεται; § 213.
Ὑπὸ τίνος καὶ ὑπὲρ τίνος δύναται νὰ ἐνεργηθῇ; § 214 ἑπ.
Ἀποτελέσματα αὐτῆς § 216.

ΙΘ. *Νομολογία περὶ πληρωμῆς.*

Ὁ ὑπογράφων συναλλαγματικὴν ὄχι ὡς πληρεξούσιος, εὐθύνεται; § 220 ἑπ.
Ὡσαύτως, ἂν ὑπέγραψε χαριζόμενος § 221, 222.
Οἱ ὑπογράψαντες ἀτελῆ συναλλαγματικὴν, εἶναι ἀλληλεγγύως ὑπόχρεοι; § 223.

Προκειμένου δὲ περὶ γραμματίων § 224.
Δὲν ἐμποδίζεται ἡ πληρωμὴ τῆς συναλλαγματικῆς, διότι ἐκινήθη ἡ περὶ ἐγγυήσεως ἀγωγὴ § 225.

Τίς ζητεῖ τὴν πληρωμὴν συναλλαγματικῆς, ἥτις μετὰ τὴν προθεσμίαν μετεφέρθη εἰς ἄλλο πρόσωπον § 226.

Ἂν ὁ κομιστὴς δὲν κατέβαλεν ὁλόκληρον τὴν ἀξίαν, ὁ ἀποδέκτης δύναται νὰ προτείνῃ τὸ ἀπαράδεκτον τῆς ἀγωγῆς; § 227, 228.

Ὁ κατ' εἰκονικότητα κύριος συναλλαγματικῆς, δύναται νὰ ζητήσῃ τὴν πληρωμήν της; § 229.

Κ. *Ὁ κομιστὴς ὀφείλει νὰ ἐμφανίσῃ τὴν συναλλαγματικήν, καί, ἐν ἀνάγκῃ, νὰ διαμαρτυρηθῇ.*

Ὁ κομιστὴς εἶναι ὑπόχρεως εἰς τινὰς περιπτώσεις νὰ ἐμφανίζῃ τὴν συναλλ. πρὸ τῆς λήξεως § 240.

Προθεσμία πρὸς τοῦτο § 240.
Ἡ ἐμφάνισις τῆς ἐν ὄψει συναλλ. προσδιορίζει τὴν λῆξίν της,

ὥστε νὰ καθίσταται ὑποχρεωτικὴ ἡ κατὰ τὴν ἐπιοῦσαν διαμαρτύρησις; § 241.

Ἡ πρὸς πληρωμὴν ἐμφάνισις πρέπει νὰ γίνηται κατὰ τὴν πληρωμήν; 242.

Ἡ ἀποποίησις τῆς πληρωμῆς βεβαιοῦται διὰ διαμ. § 243.

Ὁ τύπος καὶ ὁ χρόνος τῆς διαμαρτ. ὑπὸ ποίου νόμου κανονίζεται; § 244.

Ἡ διαμαρτ. ἀναπληροῦται ἐξ ἄλλης πράξεως; § 245.

Ἂν ὑπάρχῃ δισταγμὸς ὡς πρὸς τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν πρέπει νὰ γίνηται ἡ διαμ., τί ποιητέον; § 246.

Ἂν ἡ ἐπιοῦσα ἦναι ἑορτάσιμος § 247.

Ἡ τοῦ κομιστοῦ ἀναγωγὴ ἀπαράδεκτος, ἂν παραχωρήσῃ ἀναβολήν; § 248.

Μὴ διαμαρτ. ἐξ ἀνωτέρας βίας § 249.

Κοινοποίησις τοῦ διαμαρτυρικοῦ § 250.

Ἀπαιτεῖται διαμ. ἂν ἡ συναλλ. ὑπεγράφη ἀπὸ μὴ ἔμπορον κτλ; § 251.

Συμφωνία ἀντιβαίνουσα εἰς τὰ ἀνωτέρω § 252 ἐπ. 256.

Περιπτώσεις μὴ διαμαρτυρίας § 254.

Ἡ συμφωνία αὕτη κατά τινος ἀντιτάσσεται; § 255.

Διαμαρτυρία περὶ μὴ πληρωμῆς ἀπαιτεῖται καὶ ἂν προηγήθη ἡ περὶ μὴ ἀποδοχῆς; § 257.

Ἔκπτωσις τοῦ κομιστοῦ ἕνεκα μὴ τηρήσεως τῶν περὶ τὰ ἀνωτέρω προθεσμιῶν.— Ἀνωτέρα βία § 258.

Ἀνακεφαλαίωσις § 260.

ΚΑ. *Τί πρέπει νὰ ἐνεργήσῃ ὁ κομιστὴς ἐν περιπτώσει πτωχεύσεώς τινος τῶν ὑποχρέων;*

Τί ποιητέον, ἂν πτωχεύσῃ ἄλλος παρὰ τὸν ἀποδέκτην; § 261.

Ἡ πτώχευσις ὀπισθογράφου ποίας συνεπείας ἔχει κατὰ τῶν λοιπῶν; § 262.

Ἀπαιτεῖται ἀπόφασις περὶ πτωχεύσεως § 263.

Ἂν δὲν ἐγένετο διαμαρτ. ὁ κομιστὴς ἀπόλλυσι τὸ κατὰ τοῦ ἐκδότου δικαίωμά του; § 264.

ΚΒ. *Δικαιώματα τοῦ κομιστοῦ κατὰ τοῦ πληρωτοῦ.*

Ἂν δὲν ἐξοφληθῇ ἡ συναλλαγματικὴ ὁ πληρωτὴς διώκεται; § 265—268.

Συμψηφισμός. § 266.

Συμφωνία περὶ μὴ καταδιώξεως; § 267.

Ἂν ὁ κομιστὴς πτωχεύσῃ; § 269.

Πληρωμὴ ἄλλων ἐμπορ. ἐγγράφων § 270.

Καθήκοντα καὶ δικαιώματα τοῦ κομιστοῦ ὡς πρὸς τὸν ἐκδότην — ἢ τὸν διὰ λογαρ. ἄλλου ἐκδότην § 271 ἐπ.

ΚΓ. *Δικαιώματα τοῦ κομιστοῦ κατὰ τῶν ὀπισθογράφων — καὶ τούτων κατὰ τῶν ἄλλων.*

Οἱ ὀπισθογράφοι ἐγγυῶνται ἀλληλεγγύως. — ὅθεν ὀφείλουν ἐγγύησιν κτλ. § 273.

Ἡ πτώχευσις ἑνὸς τῶν ἐγγυητῶν ἀπαλλάττει τὸν κομιστὴν τῆς κλητ. § 274.

Ἐκδίκασις § 275.

Ἀναγωγῆς δικαίωμα τῶν ὀπισθογρ.— Προθεσμία § 276.

Πληρωμὴ ὅλου τοῦ χρέους· μερικὴ δέ; § 777.

Ποῦ εἰσάγεται ἡ ἀγωγὴ τῶν ὀπισθ; 278.

Προθεσμία διὰ τὴν ἀγωγὴν των § 279.

Ἀπόδειξις πληρωμῆς § 280.

Ἁρμοδιότης ὡς πρὸς τὴν ἀγωγὴν τοῦ κομιστοῦ § 281.

Ἀπαλλαγὴ τοῦ ἐγγυητοῦ, ὅταν ὑποκατάστασις δὲν χωρῇ; § 282.

Προθεσμία ἀγωγῆς; 283.

Κοινοποίησις διαμαρτυρίας § 284. Πότε; 285,

Συνέπεια τῆς μὴ ἐμφανίσεως τῆς συναλλ. καὶ τῆς μὴ διαμαρτυρήσεως § 286.

Μὴ ζητήσαντος τοῦ κομιστοῦ τὴν πληρωμὴν ἐγκαίρως, τὸ τῆς ἀναγωγῆς δικαίωμα κατὰ τῶν ὀπισθ. ἀπόλλυται; 287.

Οἱ ὀπισθόγρ. προτείνουσι τὴν ἔλλειψιν τῆς διαμ. § 288.

Ἐπανάληψις διαμαρτυρίας § 289.

Ἂν δὲν ἐκοινοποιήθη ἐγκαίρως τὸ διαμ. καὶ ἡ κλῆσις; § 290.

Ἀγωγὴ ἀχρεωστήτου § 291.

Ἄρθρ. 171 ἐμπ. νόμου § 292.

Ἔλλειψις ἐντολοδόχου § 293.
Καλύπτεται τὸ ἔκπτωτον § 294.— Ἀνωτέρα βία § 295.
Ὑποκατάστασις ὀπισθογράφων § 296, 300.
Ἔκπτωτον κατ' ἀνηλίκων κτλ. § 297.
Ἀγωγὴ κατὰ τοῦ ἐκδότου § 298.
Τριτεγγυηταὶ προτείνουσι τὸ ἔκπτωτον § 299.
Δικαιώματα τῶν ὀπισθογράφων κατὰ τοῦ ἐκδότου § 301.
Ἡ ἔλλειψις τῆς διαμαρτ. ἢ τὸ ἔκπτωτον δὲν μεταβάλλουσι τὴν φύσιν τῶν ἐμπορ. ἐγγράφων § 302.

ΚΔ. *Καθήκοντα καὶ δικαιώματα τοῦ κομιστοῦ ὡς πρὸς τὸν τριτεγγυητὴν* § 303.

Ἀγωγαὶ τῶν ἐκ συναλλαγματικῆς ὑποχρέων πρὸς ἀλλήλους § 304.

ΚΕ. *Νομολογία ἀναγομένη εἰς τοὺς ἀνωτ.* § 240—304.

ΚΣΤ. *Δικαιώματα καὶ ὑποχρεώσεις τοῦ κομιστοῦ κατὰ τοῦ ἀποδέκτου* § 310.

α') Ἡ πληρωμὴ κατὰ τὴν τῆς προθεσμ. ἡμέραν ζητεῖται ὑπὸ τοῦ ἀποδέκτου, ὄχι ὑπὸ τῶν ὀπισθ.
β') Ὁ ἀποδέκτης ὀφείλει πληρῶσαι· τοῦτο δὲν ἀναβάλλεται ἐκ ἐκ τῆς κατὰ τοῦ ἐκδότου ἀγωγῆς του.
γ') Προθεσμία ἀγωγῆς.
δ') Ἂν ὑπάρχωσι πολλαὶ ὀπισθ. δυνάμει ποίας ἐνάγει.

ΚΖ. *Δικαιώματα τοῦ κομιστοῦ κατὰ τοῦ ἐκδότου, ἢ τοῦ κατὰ παραγγελίαν ἄλλου τρίτου* § 311.

α') Προθεσμία πρὸς ἀγωγήν.
β') Ὁ ἐκδότης ἐνάγεται μὴ γενομένης διαμαρτ;
γ') Ἀλλ' ἂν ὑπῆρχε πρόβλεψις;
δ') Περὶ τοῦ αὐτοῦ.
ε') Περὶ τοῦ αὐτοῦ.
ς') Ἡ ἔνστασις ὅτι ὁ ὀφειλέτης ἐπλήρωσεν ἄλλῳ τινὶ, χωρεῖ κατὰ τοῦ κομιστοῦ;
ζ') Ἐνοχὴ ἐκδότου κατὰ παραγγελίαν ἄλλου.

[illegible] ὑποχρεώσεις τοῦ κομιστοῦ κατὰ τοῦ ὀπι-
[illegible] ; [illegible]

[illegible] ἀγωγήν.
[illegible] προθεσμίας, κατὰ τίνος; ἀπευθύνεται ὁ κο-
[illegible]

[illegible] ἡ περὶ ἐγγυοδοσίας ἀγωγή, ἂν δὲν ἐγένετο
[illegible]; Ἴδε καὶ ἐδ. γ′ δίς.
[illegible] ἐγένετο διαμαρτυρία.
[illegible]ησις τοῦ διαμαρτυρικοῦ. Πτώχευσις τοῦ πρὸς ὃν
[illegible] ἢ τοῦ παραχωρητοῦ.
Εἶναι ἀλληλεγγύως ὑπόχρεοι οἱ ὀπισθογράφοι; Πάντοτε;
Ἀγωγὴ τοῦ ὀπισθ. περὶ ἐξασφαλίσεως. Ἴδε καὶ ἐδ. ή.

ΚΖ′. *Δικαιώματα καὶ ὑποχρεώσεις ἐκδότου* § 313.

ά) Ὁ ἐκδότης ἔχει ἀναγωγήν;
β′) Ἀμφισβήτησις ὑπογραφῆς ὀπισθογράφου.

ΚΗ. *Ποῖαι ἐνστάσεις χωροῦσι κατὰ συναλλαγματικῶν* § 320.

Αἱ μὴ ἀποδεικνυόμεναι παρευχρῆμα ἢ μὴ προτεινόμεναι αὐτε-
παγγέλτως ποῦ παραπέμπονται; 321.
Αἱ ἀρχαὶ αὗται ἐφαρμόζονται εἰς τὰ εἰς διαταγὴν γραμμάτια;
§ 322.
Ἐὰν ἔγγραφόν τι προσβληθῇ ὡς πλαστὸν ἢ μὴ γνήσιον; § 323.
— Πλαστογραφία εἰς τὴν ἀποδοχὴν § 323². ἐπ. — Πλαστὰ
ἐξοφλητήρια § 323⁴.

Ἐνστάσεις κατὰ τῶν κατόχων γραμματίων εἰς διαταγὴν § 324.
Ἐνστάσεις στηριζόμεναι εἰς τὸν ἀναστασιακὸν νόμον § 325.
Ἐνστάσεις κατὰ τῶν ὀπισθογραφήσεων.— Ποίας ἐνστάσεις δύ-
νανται νὰ προτείνωσιν οἱ ἐγγυηταί; Οἱ ὀφειλέται ἐν γένει;
§ 326.

ΚΘ. *Περὶ τοῦ διαμαρτυρικοῦ*

Ὁρισμὸς § 330.
Ἐπιμελείᾳ τίνος συντάσσεται; § 331 ἐπ.
Ὑπὸ ποίου συντάσσεται; § 333 ἐπ.

Δ. *Περὶ συναλλαγῆς*.

Νομολογία περὶ ἐπισυναλλαγματικῆς.

ΔΔ. *Περὶ τῆς παραγραφῆς*.

Ἁπλοῦν γραμμάτιον § 470.
Παρατηρήσεις Παπαῤῥηγοπούλου § 471.

ΛΔ. *Νομολογία.— Περὶ γραμματίων ἰδίως.*

Αἱ εἰς τὸν αὐτὸν τόπον ἐκδιδόμεναι συναλλαγματικαὶ φέρουν χαρακτῆρα γραμματίων § 475
Ἐκδίδεται γραμμάτιον διὰ μέλλοντα χρέη; § 476.
Ὅταν τὸ γραμμάτιον ἀφορᾷ τίμημα πωλήσεως, ζητεῖται ἡ ἐπιστροφή του διὰ τὸν λόγον ὅτι ἐζητήθη ἡ ἀκύρωσις ταύτης; § 477.
Ὅταν τὸ γραμμάτιον δὲν φέρῃ τὰ ἀπαιτούμενα προσόντα; § 478, 478[a].
Μεταβιβάζει τὴν κυριότητα, ἂν δὲν ἦναι εἰς διαταγήν; § 479.
Γραμμάτια ἐκδιδόμενα εἰς ὄφελος, καὶ οὐχὶ εἰς διαταγὴν τοῦ κομιστοῦ, δὲν φέρουσι χαρακτῆρα συναλλαγματικῆς ἢ γραμματίου § 480.
Συμβόλαιον περιέχον τὴν λέξ. εἰς διαταγὴν θεωρεῖται ὡς γραμμάτιον εἰς διαταγὴν § 481.
Θεωρεῖται ὡς γραμμάτιον τὸ ἐκδιδόμενον καὶ πληρωτέον εἰς τὴν αὐτὴν πόλιν § 482.
Ὁμόλογον πληρωτέον εἰς τὸν κομιστὴν δὲν φέρει χαρακτῆρα γραμματίου εἰς διαταγὴν § 483.

ΛΕ. *Νόμοι ἐφαρμοστέοι εἰς συναλλαγματικὰς καὶ εἰς γραμμάτια εἰς διαταγὴν σχετικῶς πρὸς ἀλλοδαποὺς* § 490—499.

ΛϚ. *Ἁρμοδιότης τῶν ἐμποροδικείων ὡς πρὸς τὰς συναλλαγματικὰς καὶ τὰ γραμμάτια* § 510 ἑπ.

Νομολογία.— ΛΖ. Γενικά τινα ζητήματα.

Κατάσχεσις χρεῶν ἐκ συναλλαγματικῶν κτλ. § 550—552.
Τὸ δημόσιον ἐξοφλεῖ τὰ γραμμάτια παραλαβῆς; § 553.
Οἱ τόκοι θεωροῦνται ὡς κεφάλαιον, ὥστε νὰ συγχωρῆται ἔφεσις; § 554.
Προσωπικὴ κράτησις § 555.

ΛΘ. *Τύποι συναλλαγματικῶν.— Ἀποδοχῆς.—Τριτεγγυήσεως.—Ὀπισθογραφήσεως.—Λογαριασμοῦ ἐπιστροφῆς.—Ἐπισυναλλαγματικῆς.—Γραμματίων.* § 560 ἐπ.

Ὁρισμὸς συναλλαγματικῆς.—Ἱστορικὸν αὐτῆς.

§ 1. Συναλλαγματικὴ λέγεται τὸ ὄργανον, δι' οὗ πραγματοποιεῖται τὸ τῆς συναλλαγῆς συνάλλαγμα. Ὁρίζεται δὲ συμβόλαιον πανηγυρικόν, κατὰ τύπον ἐπιστολῆς συντεταγμένον, δι' οὗ ὁ ὑπογραφεὺς διατάττει κάτοικόν τινα ἄλλου τόπου νὰ πληρώσῃ ὡρισμένον χρηματικὸν ποσὸν εἰς τὸ πρόσωπον, ὑπὲρ οὗ ἡ συναλλαγματικὴ ὑπογράφεται, ἢ εἰς τὸν ἐκδοχέα του, εἰς ἀντάλλαγμα τοῦ παρ' αὐτοῦ εἰς χρήματα, ἐμπορεύματα ἢ διὰ λογαριασμοῦ ληφθέντος ἀντιτίμου. Ῥάλλ. Ἐμπ. δίκ. τ. 2 § 489.

§ 2. Ἡ συναλλαγματικὴ ἦτον ἄγνωστος εἰς τοὺς ἀρχαίους. Οἱ Ἕλληνες ἐγνώριζον μόνον τὴν τοπικὴν συναλλαγήν, ἥτις ἐνεργεῖτο διὰ τῶν τραπεζιτῶν καὶ ἀργυροπρατῶν, οὓς οἱ Ῥωμαῖοι ὠνόμαζον κολλυβιστάς, ἀλλ' οὐδ' αὐτῶν αἱ ἐργασίαι ἐξετείνοντο πέραν τῆς τοπικῆς συναλλαγῆς. τινὲς ἀποδίδουν τὴν ἐφεύρεσιν αὐτῆς εἰς τοὺς ἑβραίους καθ' ἣν ἐποχήν, ἐξωσθέντες ἀπὸ τὴν Γαλλίαν, κατέφυγον εἰς τὴν Λομβαρδίαν (640, 1181 καὶ 1316 μ. Χ.)—Κατ' ἄλλους, ἡ ἐφεύρεσις ἀνήκει τοῖς Φλωρεντινοῖς καθ' ἣν ἐποχήν, (ιδ' αἰὼν) διωχθέντες ὑπὸ τῶν Γιβελινῶν, κατέφυγον εἰς τὴν Γαλλίαν, ὅπου τὴν ἐπεννόησαν ἵνα μεταφέρωσι τὰ χρήματά των. αὐτόθ. § 490.

§ 3. Κατὰ τὸν Martens, τὸ δίκαιον τῆς συναλλαγῆς καὶ ἡ χαρακτηρίζουσα αὐτὸ αὐστηρότης συνέχεται μὲ τὰ προνόμια τῶν κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν σταυρικῶν πολέμων, πανηγύρεων, ἀφ' ἑτέρου δὲ μὲ τὴν σύστασιν τῶν ἀργυραμοιβῶν. αὐτ. § 491.

§ 4. Ἡ γνώμη αὕτη φαίνεται πιθανωτέρα, ὅταν μάλιστα ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ἡ ἰσχύς, τὴν ὁποίαν ἀπέδιδαν εἰς τὰ ἔγγραφα τῶν ἀγοραμοιβῶν,

Οὐσιώδη προσόντα τῆς συναλλαγματικῆς.

§ 5. Ἡ γραφὴ εἶναι οὐσιῶδες προσὸν τῆς συναλλαγματικῆς, ἡ δὲ ὕπαρξις αὐτῆς δὲν δύναται ν' ἀποδειχθῇ διὰ μαρτύρων, ἐκτὸς μόνον ἐν περιπτώσει ἀπωλείας τοῦ ἐγγράφου. Συνήθως τὸ ἔγγραφον εἶναι ἰδιωτικὸν, δύναται ὅμως νὰ συνταχθῇ καὶ ἐπίσημον, καὶ οὕτως ἐκδίδει συναλλαγματικὴν καὶ ὁ μὴ εἰδὼς γράφειν.

Ἡ συναλλαγματικὴ ἐκδίδεται εἰς ἕνα τόπον διὰ νὰ πληρωθῇ εἰς ἄλλον (κατωτ. § 30)· πρέπει νὰ ἦναι χρονολογημένη (1), νὰ ὁρίζῃ τὸ πληρωτέον ποσὸν (2), τὸν χρόνον καὶ τὸν τόπον τῆς πληρωμῆς (3), τὸ εἰς χρήματα, ἐμπορεύματα, διὰ λογαριασμὸν ἢ ἄλλου τρόπου δοθὲν ἀντίτιμόν της (κατωτ. § 27 ἑπ.), καὶ τὸ πρόσωπον, εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ ὁποίου μέλλει νὰ γίνῃ ἡ πληρωμὴ (110 Ἐμπ. νόμ.).

Ἡ ἀνάγκη τῆς ὑπογραφῆς τοῦ ἐκδότου δὲν μνημονεύεται ὡς τύπος ἀναπόφευκτος τῆς ὑπάρξεως παντὸς ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου. αὐτόθ. § 493.

Οὐσιῶδες τῆς συναλλαγματικῆς προσὸν εἶναι νὰ ἦναι πληρωτέα εἰς ἄλλον παρὰ τὸν τῆς ἐκδόσεως αὐτῆς τόπον. Ὅθεν καὶ ἂν ἔγγραφόν τι χαρακτηρίζηται ὡς συναλλαγματικὴ, καὶ ἂν ὅλα τὰ ἄλλα προσόντα περιέχῃ, ὅταν δι' αὐτοῦ δὲν πραγματοποιῆται

---

(1) Ἡ χρονολογία τίθεται συνήθως ἐπὶ κεφαλῆς τῆς συναλλαγματικῆς πρὸς τ' ἀριστερά. αὐτ. § 495.

(2) Πρέπει νὰ ὁρίζηται ῥητῶς καὶ τὸ εἶδος τοῦ νομίσματος ἂν συνωμολογήθη νὰ πληρωθῇ ἄλλο νόμισμα παρὰ τὸ κυκλοφοροῦν ἐν τῷ τόπῳ ἢ χρόνῳ τῆς πληρωμῆς. Μολονότι τὸ ποσὸν γράφεται καὶ δι' ἀριθ. στοιχείων, εἰς τὸ κείμενον τῆς συναλλαγματικῆς τίθεται πάντοτε ὁλογράφως, γραφόμενον περιπλέον καὶ ἄνωθεν αὐτῆς πρὸς τὰ δεξιὰ δι' ἀριθμῶν.

(3) Ἡ μνεία τοῦ τόπου τῆς πληρωμῆς ἀποτελεῖ μέρος τῆς κάτωθεν τῆς συναλλαγματικῆς διευθύνσεως, ὅπου καὶ γράφεται μετὰ τὸ ὄνομα τοῦ πληρωτοῦ πρὸς τ' ἀριστερά. — Ὅταν ἡ πληρωμὴ γενήσεται εἰς ἄλλην κατοικίαν παρὰ τὴν τοῦ πληρωτοῦ, πρέπει ν' ἀναφέρηται ἀκριβῶς· ἄλλως τὴν ἀναπληροῖ ὁ ἀποδέκτης. αὐτ. § 499.

ἀποστολὴ χρημάτων ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, δὲν εἶναι συναλλαγματική, καὶ ἐὰν εἰκονικῶς ἀναφέρωσιν οἱ συμβαλλόμενοι, ὅτι ἐπραγματοποιήθη τοιαύτη. Ἡ τοπικὴ ἀπόστασις εἶναι μολαταῦτα ἀδιάφορος· ἡ συναλλαγματικὴ δύναται νὰ γίνῃ δεκτὴ εἰς τὸν τόπον τῆς ἐκδόσεως, ἂν ἡ πληρωμὴ μέλλῃ νὰ ἐνεργηθῇ εἰς ἄλλον.

Ὡσαύτως ἀφοῦ ἡ συναλλαγματικὴ γίνῃ δεκτὴ εἰς ἄλλον παρὰ τὸν τῆς ἐκδόσεώς της τόπον, δύναται, διὰ μεταγενεστέρας συμβάσεως, νὰ πληρωθῇ εἰς τὸν τόπον τῆς ἐκδόσεώς της.

Ὁ νόμος δὲν ἐπιβάλλει περιορισμόν τινα ὡς ἐκ τῆς κατοικίας τῶν συμβαλλομένων. αὐτ. § 494.

§ 7. Ἡ ἔλλειψις τοῦ ὀνόματος τοῦ πληρωτοῦ μνεία δὲν ἀκυρόνει τὴν συναλλαγματικήν, ἂν ἀναπληροῦται ἄλλως. Γράφεται δὲ τὸ ὄνομα κάτωθι τῆς συναλλαγματικῆς πρὸς τ' ἀριστερὰ κατὰ τύπον ἐπιστολιμαίας διευθύνσεως.

Ἐὰν ὁ πληρωτὴς δὲν κατοικῇ εἰς τὸν τόπον, ὅπου γενήσεται ἡ πληρωμή, σημειοῦται τρίτος τις κάτοικος τοῦ τόπου τούτου, παρ' ᾧ θέλει γίνει ἡ πληρωμή.

Ὁ ἐκδότης τῆς συναλλαγματικῆς δύναται νὰ σημειώσῃ αὐτὸς ἑαυτὸν ὡς μέλλοντα νὰ τὴν πληρώσῃ; Εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο κυμαίνονται αἱ γνῶμαι· ἰδίως ὁ Persil σ. 26, καὶ Orson τ. 1 ζ 51 τὸ λύουσι καταφατικῶς· ὁ δὲ Nougnier ἀριθ. 24, ὁ Pard. ἀριθ. 335 τὸ λύουσιν (1) ἀποφατικῶς. αὐτ. § 497.

§ 8. Ἡ ἐποχὴ τῆς πληρωμῆς πρέπει νὰ προσδιορίζηται ἀκριβῶς· Οὕτω τὸ ἔγγραφον, δι' οὗ ὁ ἐκδότης διατάττει τρίτον τινὰ νὰ πληρώσῃ εἰς ἄλλον τόπον ὡρισμένον χρηματικὸν ποσὸν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ δεῖνος, ἢ ἄνευ προσδιορισμοῦ προθεσμίας, δὲν θεωρεῖται ὡς συναλλαγ. (2). αὐτ. § 498.

---

(1) Ὁ Favard de Langlade θεωρεῖ ὡσαύτως τοιοῦτον ἔγγραφον ὡς ἁπλῆν ὑπόσχεσιν, ἤ, κατὰ τὰς περιστάσεις, ὡς γραμμάτιον εἰς κατοικίαν. Μολαταῦτα προσθέτει ὁ ἴδιος, κατ' ἔθιμον γενικῶς παραδεδεγμένον, συναλλαγματικὴ ἐκδοθεῖσα ἀπὸ τόπου εἰς τόπον δὲν χάνει τὸν χαρακτῆρά της, διότι ὁ ὑπογραφεὺς ἐσημείωσεν ἑαυτὸν πληρωτὴν ἢ τὸν ἴδιον αὐτοῦ ἐμπορικὸν οἶκον.

(2) Ἀπόφ. τοῦ ἐφετείου τῆς Toulouse 6 Ἰανουαρίου 1837. Τὴν γνώμην ταύτην πρεσβεύουσιν ὁ Merlin, ὁ Pardessus καὶ οἱ πλεῖστοι τῶν συγγραφέων. — Ἀλλ' ὁ Orillard ἀρ. 402 ὑπο-

§ 9. Η συναλλαγματική δύναται νὰ ἦναι πληρωτέα ἢ ἐν ὄψει, ἢ μετά τινας ἡμέρας, μῆνας ἢ συνηθείας ἀπὸ τῆς ὄψεως. Ὅρα ἄρθρ. 129, 130, 122 ἐμπ. νόμ. (αὐτ. § 498).

§ 10. Οἱ μῆνες εἶναι ἀπαράλλακτοι ὡς ὁρίζονται εἰς τὸ ἐν χρήσει μηνολόγιον. Ὑπολογίζονται δὲ ἀπὸ τῆς δοθείσης ἡμέρας τοῦ μηνὸς τῆς ἐκδόσεως εἰς τὴν ἀντιστοιχοῦσαν ἡμέραν τοῦ μηνὸς τῆς λήξεως αὐτῆς, μὴ λαμβανομένης ὑπ' ὄψιν τῆς διαφόρου τῶν μηνῶν διαρκείας (1). (αὐτ. § 498).

§ 11. Περὶ συνηθειῶν ὅρα ἄρθρ. 132 ἐμπ. νόμ. καὶ Ῥάλλ. αὐτ. § 498.

§ 12. Ὁ νόμος δὲν ἀναγνωρίζει ἐνοχὴν ἄνευ αἰτίας, τεκμαίρεται ὅμως αὐτὴν ἐπὶ τῶν κοινῶν συναλλαγμάτων μέχρις ἀποδείξεως τοῦ ἐναντίου. Ἀλλ' ἐπὶ τῶν συναλλαγματικῶν ὁ νομοθέτης ἀπῄτησεν ὡς οὐσιῶδες τοῦ τύπου αὐτῶν μέρος νὰ ἐκφράζεται ῥητῶς ἡ αἰτία αὐτῶν, ὅ ἐστι τὸ ἀντὶ τῆς πληρωτέας ποσότητος δοθὲν ἀντίτιμον, καὶ ὁ τρόπος καθ' ὃν ἐδόθη, διὰ νὰ ἐξελέγχεται προχείρως ἡ ἀλήθεια καὶ νὰ μὴ καλύπτωνται ἄλλα συναλλάγματα ὑπὸ τὸ ψιλὸν ὄνομα τῆς συναλλαγματικῆς (2).

στηρίζει τὸ ἀντίθετον σύστημα ἐπικαλούμενος τὴν ἀρχὴν τοῦ ῥωμαϊκοῦ δικαίου ὅτι ὁσάκις εἰς τὸ χρεωστικὸν ἔγγραφον δὲν ὁρίζεται ἡ ἐποχὴ τῆς πληρωμῆς, εἶναι ἀμέσως ἀπαιτητόν. Quoties in obligationibus dies non ponitur, praesenti die pecunia debetur. Ν. 41 § 1. Πανδ. de verbor. Oblig. Κατὰ τὸν συγγραφέα τοῦτον δὲν ὑπάρχει λόγος ν' ἀπομακρυνθῇ τις τοῦ κανόνος τούτου ἐπὶ τῶν συναλλαγματικῶν. Τοιαύτη συναλλαγματικὴ πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς πληρωτέα ἐν ὄψει.

(1) Οὕτω συναλλαγματικὴ δοθεῖσα τὴν δεκάτην Δεκεμβρίου καὶ πληρωτέα μετὰ τρεῖς μῆνας λήγει τὴν 10 Μαρτίου κτλ.; εἶναι δὲ ἀδιάφορον ὅτι ὁ μὲν Δεκέμβριος καὶ ὁ Ἰανουάριος ἔχουσιν ἀνὰ ἡμέρας τριάκοντα μίαν, εἰκοσιοκτὼ δὲ ὁ Φεβρουάριος εἰς τὰ κοινὰ ἔτη, καὶ 29 εἰς τὰ βίσεκτα.

(2) Κατὰ τὴν Αὐστρ. νομοθεσίαν ἡ μνεία τοῦ δοθέντος ἀντιτίμου ἀπαιτεῖται μέν, ἀλλὰ ῥητῶς ὁ νόμος λέγει οὐχὶ ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος. Ὅταν δ' ἐκφράζηται, εἶναι ἀδιάφορος ὁ τρόπος καθ' ὃν τοῦτο γίνεται, ὥστε καὶ τὸ, ἀντίτιμον περὶ οὗ συνεννοήθημεν (valuta intesa) ἰσοδυναμεῖ μὲ τὸ valuta in conto, ἀντίτιμον διὰ λογαριασμοῦ.

ΚΒ. *Δικαιώματα τοῦ κομιστοῦ κατὰ τοῦ πληρωτοῦ.*

Ἂν δὲν ἐξοφληθῇ ἡ συναλλαγματικὴ ὁ πληρωτὴς διώκεται; § **265—268.**
Συμψηφισμός. § **266.**
Συμφωνία περὶ μὴ καταδιώξεως; § **267.**
Ἂν ὁ κομιστὴς πτωχεύσῃ; § **269.**
Πληρωμὴ ἄλλων ἐμπορ. ἐγγράφων § **270.**
Καθήκοντα καὶ δικαιώματα τοῦ κομιστοῦ ὡς πρὸς τὸν ἐκδότην — ἢ τὸν διὰ λογαρ. ἄλλου ἐκδότην § **271** ἐπ.

ΚΓ. *Δικαιώματα τοῦ κομιστοῦ κατὰ τῶν ὀπισθογράφων — καὶ τούτων κατὰ τῶν ἄλλων.*

Οἱ ὀπισθογράφοι ἐγγυῶνται ἀλληλεγγύως. — Ὅθεν ὀφείλουν ἐγγύησιν κτλ. § **273.**
Ἡ πτώχευσις ἑνὸς τῶν ἐγγυητῶν ἀπαλλάττει τὸν κομιστὴν τῆς κλητ. § **274.**
Ἐκδίκασις § **275.**
Ἀναγωγῆς δικαίωμα τῶν ὀπισθογρ. — Προθεσμία § **276.**
Πληρωμὴ ὅλου τοῦ χρέους· μερικὴ δέ; § **777.**
Ποῦ εἰσάγεται ἡ ἀγωγὴ τῶν ὀπισθ; **278.**
Προθεσμία διὰ τὴν ἀγωγήν των § **279.**
Ἀποδείξεις πληρωμῆς § **280.**
Ἁρμοδιότης ὡς πρὸς τὴν ἀγωγὴν τοῦ κομιστοῦ § **281.**
Ἀπαλλαγὴ τοῦ ἐγγυητοῦ, ὅταν ἀποκατάστασις δὲν χωρῇ; § **282.**
Προθεσμία ἀγωγῆς; **283.**
Κοινοποίησις διαμαρτυρίας § **284.** Πότε; **285,**
Συνέπεια τῆς μὴ ἐμφανίσεως τῆς συναλλ. καὶ τῆς μὴ διαμαρτυρήσεως § **286.**
Μὴ ζητήσαντος τοῦ κομιστοῦ τὴν πληρωμὴν ἐγκαίρως, τὸ τῆς ἀναγωγῆς δικαίωμα κατὰ τῶν ὀπισθ. ἀπόλλυται; **287.**
Οἱ ὀπισθόγρ. προτείνουσι τὴν ἔλλειψιν τῆς διαμ. § **288.**
Ἐπανάληψις διαμαρτυρίας § **289**
Ἂν δὲν ἐκοινοποιήθη ἐγκαίρως τὸ διαμ. καὶ ἡ κλῆσις; § **290.**
Ἀγωγὴ ἀχρεωστήτου § **291.**
Ἄρθρ. **171** ἐμπ. νόμου § **292.**

Ἔλλειψις ἐντολοδόχου § 293.
Καλύπτεται τὸ ἔκπτωτον § 294.— Ἀνωτέρα βία § 295.
Ὑποκατάστασις ὀπισθογράφων § 296, 300.
Ἔκπτωτον κατ' ἀνηλίκων κτλ. § 297.
Ἀγωγὴ κατὰ τοῦ ἐκδότου § 298.
Τριτέγγυηται προτείνουσι τὸ ἔκπτωτον § 299.
Δικαιώματα τῶν ὀπισθογράφων κατὰ τοῦ ἐκδότου § 301.
Ἡ ἔλλειψις τῆς διαμαρτ. ἢ τὸ ἔκπτωτον δὲν μεταβάλλουσι τὴν φύσιν τῶν ἐμπορ. ἐγγράφων § 302.

ΚΔ. *Καθήκοντα καὶ δικαιώματα τοῦ κομιστοῦ ὡς πρὸς τὸν τριτεγγυητὴν* § 303.

Ἀγωγαὶ τῶν ἐκ συναλλαγματικῆς ὑποχρέων πρὸς ἀλλήλους § 304.

ΚΕ. *Νομολογία ἀναγομένη εἰς τοὺς ἀνωτ.* § 240—304.

ΚϚ. *Δικαιώματα καὶ ὑποχρεώσεις τοῦ κομιστοῦ κατὰ τοῦ ἀποδέκτου* § 310.

α') Ἡ πληρωμὴ κατὰ τὴν τῆς προθεσμ. ἡμέραν ζητεῖται ὑπὸ τοῦ ἀποδέκτου, ὄχι ὑπὸ τῶν ὀπισθ.

β') Ὁ ἀποδέκτης ὀφείλει πληρῶσαι· τοῦτο δὲν ἀναβάλλεται ἐκ τῆς κατὰ τοῦ ἐκδότου ἀγωγῆς του.

γ') Προθεσμία ἀγωγῆς.
δ') Ἂν ὑπάρχωσι πολλοὶ ὀπισθ. δυνάμει ποίας ἐνάγει.

ΚΖ. *Δικαιώματα τοῦ κομιστοῦ κατὰ τοῦ ἐκδότου ἢ τοῦ κατὰ παραγγελίαν ἄλλου τρίτου* § 311.

α') Προθεσμία πρὸς ἀγωγήν.
β') Ὁ ἐκδότης ἐνάγεται μὴ γενομένης διαμαρτ;
γ') Ἀλλ' ἂν ὑπῆρχε πρόβλεψις;
δ') Περὶ τοῦ αὐτοῦ.
ε') Περὶ τοῦ αὐτοῦ.
ϛ') Ἡ ἔνστασις ὅτι ὁ ὀφειλέτης ἐπλήρωσεν ἄλλῳ τινί, χωρεῖ κατὰ τοῦ κομιστοῦ;
ζ') Ἐνοχὴ ἐκδότου κατὰ παραγγελίαν ἄλλου.

ΚΒ. *Δικαιώματα τοῦ κομιστοῦ κατὰ τοῦ πληρωτοῦ.*

Ἂν δὲν ἐξοφληθῇ ἡ συναλλαγματικὴ ὁ πληρωτὴς διώκεται; § 265—268.
Συμβιβασμός. § 266.
Συμφωνία περὶ μὴ καταδιώξεως; § 267.
Ἂν ὁ κομιστὴς πτωχεύσῃ; § 269.
Πληρωμὴ ἄλλων ἐμπορ. ἐγγράφων § 270.
Καθήκοντα καὶ δικαιώματα τοῦ κομιστοῦ ὡς πρὸς τὸν ἐκδότην — ἢ τὸν διὰ λογαρ. ἄλλου ἐκδότην § 271 ἑπ.

ΚΓ. *Δικαιώματα τοῦ κομιστοῦ κατὰ τῶν ὀπισθογράφων — καὶ τούτων κατὰ τῶν ἄλλων.*

Οἱ ὀπισθογράφοι ἐγγυῶνται ἀλληλεγγύως. — Ὅθεν ὀφείλουν ἐγγύησιν κτλ. § 273.
Ἡ πτώχευσις ἑνὸς τῶν ἐγγυητῶν ἀπαλλάττει τὸν κομιστὴν τῆς κλητ. § 274.
Ἐκδίκασις § 275.
Ἀναγωγῆς δικαίωμα τῶν ὀπισθογρ.— Προθεσμία § 276.
Πληρωμὴ ὅλου τοῦ χρέους· μερικὴ δέ; § 777.
Ποῦ εἰσάγεται ἡ ἀγωγὴ τῶν ὀπισθ; 278.
Προθεσμία διὰ τὴν ἀγωγήν των § 279.
Ἀπόδειξις πληρωμῆς § 280.
Ἁρμοδιότης ὡς πρὸς τὴν ἀγωγὴν τοῦ κομιστοῦ § 281.
Ἀπαλλαγὴ τοῦ ἐγγυητοῦ, ὅταν ἀποκατάστασις δὲν χωρῇ; § 282.
Προθεσμίx ἀγωγῆς; 283.
Κοινοποίησις διαμαρτυρίας § 284. Πότε; 285,
Συνέπεια τῆς μὴ ἐμφανίσεως τῆς συναλλ. καὶ τῆς μὴ διαμαρτυρήσεως § 286.
Μὴ ζητήσαντος τοῦ κομιστοῦ τὴν πληρωμὴν ἐγκαίρως, τὸ τῆς ἀναγωγῆς δικαίωμα κατὰ τῶν ὀπισθ ἀπόλλυται; 287.
Οἱ ὀπισθόγρ. προτείνουσι τὴν ἔλλειψιν τῆς διαμ. § 288.
Ἐπανάληψις διαμαρτυρίας § 289.
Ἂν δὲν ἐκοινοποιήθη ἐγκαίρως τὸ διαμ. καὶ ἡ κλῆσις; § 290.
Ἀγωγὴ ἀχρεωστήτου § 291.
Ἄρθρ. 171 ἐμπ. νόμου § 292.

ΚΒ. *Δικαιώματα τοῦ κομιστοῦ κατὰ τοῦ πληρωτοῦ.*

Ἂν δὲν ἐξοφληθῇ ἡ συναλλαγματικὴ ὁ πληρωτὴς διώκεται; § 265—268.
Συμψηφισμός. § 266.
Συμφωνία περὶ μὴ καταδιώξεως; § 267.
Ἂν ὁ κομιστὴς πτωχεύσῃ; § 269.
Πληρωμὴ ἄλλων ἐμπορ. ἐγγράφων § 270.
Καθήκοντα καὶ δικαιώματα τοῦ κομιστοῦ ὡς πρὸς τὸν ἐκδότην — ἢ τὸν διὰ λογαρ. ἄλλου ἐκδότην § 271 ἐπ.

ΚΓ. *Δικαιώματα τοῦ κομιστοῦ κατὰ τῶν ὀπισθογράφων — καὶ τούτων κατὰ τῶν ἄλλων.*

Οἱ ὀπισθογράφοι ἐγγυῶνται ἀλληλεγγύως. — ὅθεν ὀφείλουν ἐγγύησιν κτλ. § 273.
Ἡ πτώχευσις ἑνὸς τῶν ἐγγυητῶν ἀπαλλάττει τὸν κομιστὴν τῆς κλητ. § 274.
Ἐκδίκασις § 275.
Ἀναγωγῆς δικαίωμα τῶν ὀπισθογρ.— Προθεσμία § 276.
Πληρωμὴ ὅλου τοῦ χρέους· μερικὴ δέ; § 777.
Ποῦ εἰσάγεται ἡ ἀγωγὴ τῶν ὀπισθ; 278.
Προθεσμία διὰ τὴν ἀγωγήν των § 279.
Ἀπόδειξις πληρωμῆς § 280.
Ἁρμοδιότης ὡς πρὸς τὴν ἀγωγὴν τοῦ κομιστοῦ § 281.
Ἀπαλλαγὴ τοῦ ἐγγυητοῦ, ὅταν ὑποκατάστασις δὲν χωρῇ; § 282.
Προθεσμία ἀγωγῆς; 283.
Κοινοποίησις διαμαρτυρίας § 284. Πότε; 285,
Συνέπεια τῆς μὴ ἐμφανίσεως τῆς συναλλ. καὶ τῆς μὴ διαμαρτυρήσεως § 286.
Μὴ ζητήσαντος τοῦ κομιστοῦ τὴν πληρωμὴν ἐγκαίρως, τὸ τῆς ἀναγωγῆς δικαίωμα κατὰ τῶν ὀπισθ ἀπόλλυται; 287.
Οἱ ὀπισθόγρ. προτείνουσι τὴν ἔλλειψιν τῆς διαμ. § 288.
Ἐπανάληψις διαμαρτυρίας § 289.
Ἂν δὲν ἐκοινοποιήθη ἐγκαίρως τὸ διαμ. καὶ ἡ κλῆσις; § 290.
Ἀγωγὴ ἀχρεωστήτου § 291.
Ἄρθρ. 171 ἐμπ. νόμου § 292.

ΚΖ². *Δικαιώματα καὶ ὑποχρεώσεις τοῦ κομιστοῦ κατὰ τοῦ ὀπισθογράφου* § 312.

α') Προθεσμία πρὸς ἀγωγήν.
β') Αηξάσης τῆς προθεσμίας, κατὰ τίνος ἀπευθύνεται ὁ κομιστής;
γ') Εἶναι δεκτὴ ἡ περὶ ἐγγυοδοσίας ἀγωγή, ἂν δὲν ἐγένετο διαμαρτύρησις; Ἴδε καὶ ἐδ. γ' δίς.
δ') Ναί, ἂν ἐγένετο διαμαρτυρία.
ε') Κοινοποίησις τοῦ διαμαρτυρικοῦ. Πτώχευσις τοῦ πρὸς ὃν ἐξεδόθη, ἢ τοῦ παραχωρητοῦ.
ς') Εἶναι ἀλληλεγγύως ὑπόχρεοι οἱ ὀπισθογράφοι; Πάντοτε;
ζ') Ἀγωγὴ τοῦ ὀπισθ. περὶ ἐξασφαλίσεως. Ἴδε καὶ ἐδ. ή.

ΚΖ³. *Δικαιώματα καὶ ὑποχρεώσεις ἐκδότου* § 313.

ά) Ὁ ἐκδότης ἔχει ἀναγωγήν;
β') Ἀμφισβήτησις ὑπογραφῆς ὀπισθογράφου.

ΚΗ. *Ποῖαι ἐνστάσεις χωροῦσι κατὰ συναλλαγματικῶν* § 320.

Αἱ μὴ ἀποδεικνυόμεναι παραχρῆμα ἢ μὴ προτεινόμεναι αὐτεπαγγέλτως ποῦ παραπέμπονται; 321.
Αἱ ἀρχαὶ αὗται ἐφαρμόζονται εἰς τὰ εἰς διαταγὴν γραμμάτια; § 322.
Ἐὰν ἔγγραφόν τι προσβληθῇ ὡς πλαστὸν ἢ μὴ γνήσιον; § 323. — Πλαστογραφία εἰς τὴν ἀποδοχὴν § 323². ἐπ. — Πλαστὰ ἐξοφλητήρια § 323⁴.
Ἐνστάσεις κατὰ τῶν κατόχων γραμματίων εἰς διαταγὴν § 324.
Ἐνστάσεις στηριζόμεναι εἰς τὸν ἀναστασιακὸν νόμον § 325.
Ἐνστάσεις κατὰ τῶν ὀπισθογραφήσεων.— Ποίας ἐνστάσεις δύνανται νὰ προτείνωσιν οἱ ἐγγυηταί; Οἱ ὀφειλέται ἐν γένει; § 326.

ΚΘ. *Περὶ τοῦ διαμαρτυρικοῦ*

Ὁρισμὸς § 330.
Ἐπιμελείᾳ τίνος συντάσσεται; § 331 ἐπ.
Ὑπὸ ποίου συντάσσεται; § 333 ἐπ.

Ποῦ συντάσσεται τὸ διαμαρτυρικόν; § 340 ἐπ.
Τί περιέχει τὸ διαμαρτυρικόν; § 350 ἐπ.
Κατὰ τίνος ἀπευθύνεται; § 352 ἐπ.
Ἀκυρότης.— Ἀναγωγὴ κατὰ τοῦ δημοσ. ὑπαλλήλου § 355 ἐπ.
Ἀποτελέσματα διαμαρτυρικοῦ § 390 ἐπ.
Διαμαρτυρικὸν παραπεσούσης συναλλαγματικῆς § 365.
Μετὰ τὴν λῆξιν τῆς προθεσμίας § 366.
Ὑποδείγματα § 367.

Α. *Περὶ συναλλαγῆς.*

Ὁρισμὸς καὶ σκοπὸς αὐτῆς § 370.
Τί περιλαμβάνει; § 371.
Μὲ τί συνοδεύεται; § 371.
Ὑπό τινος βεβαιοῦται; § 371.
Πῶς κανονίζεται ἡ ἐπισυναλλαγή; § 372.
Ἀνάγκη τῆς μὴ παραλείψεως τῶν νομίμων διατυπώσεων § 373.
Τίνες ἐκδίδουν ἐπισυνάλλ.; § 374.
Δικαίωμα παραιτήσεως § 375.
Ἔννοια τοῦ ἄρθρου 179 § 376.

Νομολογία περὶ ἐπισυναλλαγματικῆς.

Ἐπιτρέπεται ἀνταπόδειξις; Ἡ ἀποδοχὴ τῆς ἐπισυναλλαγματικῆς δὲν εἶναι νόμιμον τεκμήριον τοῦ δοθέντος ἀντιτίμου § 377.
Πότε ἐκδίδεται ἐπισυναλλαγή; § 378.
Λογαριασμὸς ἐπιστροφῆς δὲν ἀρκεῖ § 379.
Ὁ κομιστὴς τῆς ἐπισυναλλαγματικῆς τίνα ἐνάγει; § 380.
Πῶς κανονίζεται; 381.
Ἐνστάσεις § 382.

ΑΑ. *Περὶ τῆς παραγραφῆς.*

Φύσις τῆς παραγραφῆς;— Ἰσχὺς αὐτῆς § 400.
Πότε ἀποκτᾶται; § 401.
Ἐπαγωγὴ ὅρκου πρὸς τὸν ἐπικαλούμενον αὐτὴν § 402.
Πῶς διακόπτεται; § 403.
Κατὰ τίνων συναλλαγματικῶν ἰσχύει; § 404.
Διάφορα ζητήματα § 405—423.

ΛΒ. *Νομολογία περὶ παραγραφῆς.*

ΛΓ. *Περὶ γραμματίων.*

Ἁπλοῦν γραμμάτιον § 470.
Παρατηρήσεις Παπαῤῥηγοπούλου § 471.

ΛΔ. *Νομολογία.— Περὶ γραμματίων ἰδίως.*

Αἱ εἰς τὸν αὐτὸν τόπον ἐκδιδόμεναι συναλλαγματικαὶ φέρουν χαρακτῆρα γραμματίων § 475
Ἐκδίδεται γραμμάτιον διὰ μέλλοντα χρέη ; § 476.
ὅταν τὸ γραμμάτιον ἀφορᾷ τίμημα πωλήσεως, ζητεῖται ἡ ἐπιστροφή του διὰ τὸν λόγον ὅτι ἐζητήθη ἡ ἀκύρωσις ταύτης ; § 477.
ὅταν τὸ γραμμάτιον δὲν φέρῃ τὰ ἀπαιτούμενα προσόντα ; § 478, 478[a].

Μεταβιβάζει τὴν κυριότητα, ἂν δὲν ἦναι εἰς διαταγήν; § 479.
Γραμμάτια ἐκδιδόμενα εἰς ὄφελος, καὶ οὐχὶ εἰς διαταγὴν τοῦ κομιστοῦ, δὲν φέρουσι χαρακτῆρα συναλλαγματικῆς ἢ γραμματίου § 480.
Συμβόλαιον περιέχον τὴν λέξ. εἰς διαταγὴν θεωρεῖται ὡς γραμμάτιον εἰς διαταγὴν § 481.
Θεωρεῖται ὡς γραμμάτιον τὸ ἐκδιδόμενον καὶ πληρωτέον εἰς τὴν αὐτὴν πόλιν § 482.
Ὁμόλογον πληρωτέον εἰς τὸν κομιστὴν δὲν φέρει χαρακτῆρα γραμματίου εἰς διαταγὴν § 483.

ΛΕ. *Νόμοι ἐφαρμοστέοι εἰς συναλλαγματικὰς καὶ εἰς γραμμάτια εἰς διαταγὴν σχετικῶς πρὸς ἀλλοδαποὺς* § 490—499.

ΛϚ. *Ἁρμοδιότης τῶν ἐμποροδικείων ὡς πρὸς τὰς συναλλαγματικὰς καὶ τὰ γραμμάτια* § 510 ἑπ.

Νομολογία.— ΛΖ. Γενικά τινα ζητήματα.

Κατάσχεσις χρεῶν ἐκ συναλλαγματικῶν κτλ. § 550—552.
Τὸ δημόσιον ἐξοφλεῖ τὰ γραμμάτια παραλαβῆς ; § 553.
Οἱ τόκοι θεωροῦνται ὡς κεφάλαιον, ὥστε νὰ συγχωρῆται ἔφεσις ; § 554.
Προσωπικὴ κράτησις § 555.

ΛΗ. *Τύποι συναλλαγματικῶν.— Ἀποδοχῆς.— Τριτεγγυήσεως.— Ὀπισθογραφήσεως.— Λογαριασμοῦ ἐπιστροφῆς.— Ἐπισυναλλαγματικῆς.— Γραμματίων.* § 560 ἑπ.

Ὁρισμὸς συναλλαγματικῆς.— Ἱστορικὸν αὐτῆς.

§ 1. Συναλλαγματικὴ λέγεται τὸ ὄργανον, δι' οὗ πραγματοποιεῖται τὸ τῆς συναλλαγῆς συνάλλαγμα. Ὁρίζεται δὲ συμβόλαιον πανηγυρικόν, κατὰ τύπον ἐπιστολῆς συντεταγμένον, δι' οὗ ὁ ὑπογραφεὺς διατάττει κάτοικόν τινα ἄλλου τόπου νὰ πληρώσῃ ὡρισμένον χρηματικὸν ποσὸν εἰς τὸ πρόσωπον, ὑπὲρ οὗ ἡ συναλλαγματικὴ ὑπογράφεται, ἢ εἰς τὸν ἐκδοχέα του, εἰς ἀντάλλαγμα τοῦ παρ' αὐτοῦ εἰς χρήματα, ἐμπορεύματα ἢ διὰ λογαριασμοῦ ληφθέντος ἀντιτίμου. Ῥάλλ. Ἐμπ. δίκ. τ. 2 § 489.

§ 2. Ἡ συναλλαγματικὴ ἦτον ἄγνωστος εἰς τοὺς ἀρχαίους. Οἱ Ἕλληνες ἐγνώριζον μόνον τὴν τοπικὴν συναλλαγήν, ἥτις ἐνεργεῖτο διὰ τῶν τραπεζιτῶν καὶ ἀργυροπρατῶν, οὓς οἱ Ῥωμαῖοι ὠνόμαζον κολλυβιστάς, ἀλλ' οὐδ' αὐτῶν αἱ ἐργασίαι ἐξετείνοντο πέραν τῆς τοπικῆς συναλλαγῆς. τινὲς ἀποδίδουν τὴν ἐφεύρεσιν αὐτῆς εἰς τοὺς ἑβραίους καθ' ἣν ἐποχήν, ἐξωσθέντες ἀπὸ τὴν Γαλλίαν, κατέφυγον εἰς τὴν Λομβαρδίαν (640, 1181 καὶ 1316 μ. Χ.)—Κατ' ἄλλους, ἡ ἐφεύρεσις ἀνήκει τοῖς Φλωρεντινοῖς καθ' ἣν ἐποχήν, (ιδ' αἰών) διωχθέντες ὑπὸ τῶν Γιβελινῶν, κατέφυγον εἰς τὴν Γαλλίαν, ὅπου τὴν ἐπεννόησαν ἵνα μεταφέρωσι τὰ χρήματά των. αὐτόθ. § 490.

§ 3. Κατὰ τὸν Martens, τὸ δίκαιον τῆς συναλλαγῆς καὶ ἡ χαρακτηρίζουσα αὐτὸ αὐστηρότης συνέχεται μὲ τὰ προνόμια τῶν κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν σταυρικῶν πολέμων, πανηγύρεων, ἀφ' ἑτέρου δὲ μὲ τὴν σύστασιν τῶν ἀργυραμοιβῶν. αὐτ. § 491.

§ 4. Ἡ γνώμη αὕτη φαίνεται πιθανωτέρα, ὅταν μάλιστα ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ἡ ἰσχύς, τὴν ὁποίαν ἀπέδιδαν εἰς τὰ ἔγγραφα τῶν ἀργυραμοιβῶν,

Οὐσιώδη προσόντα τῆς συναλλαγματικῆς.

§ 5. Ἡ γραφὴ εἶναι οὐσιῶδες προσὸν τῆς συναλλαγματικῆς, ἡ δὲ ὕπαρξις αὐτῆς δὲν δύναται ν' ἀποδειχθῇ διὰ μαρτύρων, ἐκτὸς μόνον ἐν περιπτώσει ἀπωλείας τοῦ ἐγγράφου. Συνήθως τὸ ἔγγραφον εἶναι ἰδιωτικὸν, δύναται ὅμως νὰ συνταχθῇ καὶ ἐπίσημον, καὶ οὕτως ἐκδίδει συναλλαγματικὴν καὶ ὁ μὴ εἰδὼς γράφειν.

Ἡ συναλλαγματικὴ ἐκδίδεται εἰς ἕνα τόπον διὰ νὰ πληρωθῇ εἰς ἄλλον (κατωτ. § 30)· πρέπει νὰ ἦναι χρονολογημένη (1), νὰ ὁρίζῃ τὸ πληρωτέον ποσὸν (2), τὸν χρόνον καὶ τὸν τόπον τῆς πληρωμῆς (3), τὸ εἰς χρήματα, ἐμπορεύματα, διὰ λογαριασμὸν ἢ ἄλλου τρόπου δοθὲν ἀντίτιμόν της (κατωτ. § 27 ἐπ.), καὶ τὸ πρόσωπον, εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ ὁποίου μέλλει νὰ γίνῃ ἡ πληρωμὴ (110 Ἐμπ. νόμ.).

Ἡ ἀνάγκη τῆς ὑπογραφῆς τοῦ ἐκδότου δὲν μνημονεύεται ὡς τύπος ἀναπόφευκτος τῆς ὑπάρξεως παντὸς ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου. αὐτόθ. § 493.

Οὐσιῶδες τῆς συναλλαγματικῆς προσὸν εἶναι νὰ ἦναι πληρωτέα εἰς ἄλλον παρὰ τὸν τῆς ἐκδόσεως αὐτῆς τόπον. Ὅθεν καὶ ἂν ἔγγραφόν τι χαρακτηρίζηται ὡς συναλλαγματικὴ, καὶ ἂν ὅλα τὰ ἄλλα προσόντα περιέχῃ, ὅταν δι' αὐτοῦ δὲν πραγματοποιῆται

---

(1) Ἡ χρονολογία τίθεται συνήθως ἐπὶ κεφαλῆς τῆς συναλλαγματικῆς πρὸς τ' ἀριστερά. αὐτ. § 495.

(2) Πρέπει νὰ ὁρίζηται ῥητῶς καὶ τὸ εἶδος τοῦ νομίσματος ἂν συνωμολογήθη νὰ πληρωθῇ ἄλλο νόμισμα παρὰ τὸ κυκλοφοροῦν ἐν τῷ τόπῳ ἢ χρόνῳ τῆς πληρωμῆς. Μολονότι τὸ ποσὸν γράφεται καὶ δι' ἀριθ. στοιχείων, εἰς τὸ κείμενον τῆς συναλλαγματικῆς τίθεται πάντοτε ὁλογράφως, γραφόμενον περιπλέον καὶ ἄνωθεν αὐτῆς πρὸς τὰ δεξιὰ δι' ἀριθμῶν.

(3) Ἡ μνεία τοῦ τόπου τῆς πληρωμῆς ἀποτελεῖ μέρος τῆς κάτωθεν τῆς συναλλαγματικῆς διευθύνσεως, ὅπου καὶ γράφεται μετὰ τὸ ὄνομα τοῦ πληρωτοῦ πρὸς τ' ἀριστερά. — Ὅταν ἡ πληρωμὴ γενήσεται εἰς ἄλλην κατοικίαν παρὰ τὴν τοῦ πληρωτοῦ, πρέπει ν' ἀναφέρηται ἀκριβῶς· ἄλλως τὴν ἀναπληροῖ ὁ ἀποδέκτης. αὐτ. § 499.

ἀποστολὴ χρημάτων ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, δὲν εἶναι συναλλαγματική, καὶ ἐὰν εἰκονικῶς ἀναφέρωσιν οἱ συμβαλλόμενοι, ὅτι ἐπραγματοποιήθη τοιαύτη. Ἡ τοπικὴ ἀπόστασις εἶναι μολαταῦτα ἀδιάφορος· ἡ συναλλαγματικὴ δύναται νὰ γίνῃ δεκτὴ εἰς τὸν τόπον τῆς ἐκδόσεως, ἂν ἡ πληρωμὴ μέλλῃ νὰ ἐνεργηθῇ εἰς ἄλλον.

Ὡσαύτως ἀφοῦ ἡ συναλλαγματικὴ γίνῃ δεκτὴ εἰς ἄλλον παρὰ τὸν τῆς ἐκδόσεώς της τόπον, δύναται, διὰ μεταγενεστέρας συμβάσεως, νὰ πληρωθῇ εἰς τὸν τόπον τῆς ἐκδόσεώς της.

Ὁ νόμος δὲν ἐπιβάλλει περιορισμόν τινα ὡς ἐκ τῆς κατοικίας τῶν συμβαλλομένων. αὐτ. § 494.

§ 7. Ἡ ἔλλειψις τοῦ ὀνόματος τοῦ πληρωτοῦ μνεία δὲν ἀκυρόνει τὴν συναλλαγματικήν, ἂν ἀναπληροῦται ἄλλως. Γράφεται δὲ τὸ ὄνομα κάτωθι τῆς συναλλαγματικῆς πρὸς τ' ἀριστερὰ κατὰ τύπον ἐπιστολιμαίας διευθύνσεως.

Ἐὰν ὁ πληρωτὴς δὲν κατοικῇ εἰς τὸν τόπον, ὅπου γενήσεται ἡ πληρωμή, σημειοῦται τρίτος τις κάτοικος τοῦ τόπου τούτου, παρ' ᾧ θέλει γίνει ἡ πληρωμή.

Ὁ ἐκδότης τῆς συναλλαγματικῆς δύναται νὰ σημειώσῃ αὐτὸς ἑαυτὸν ὡς μέλλοντα νὰ τὴν πληρώσῃ; Εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο κυμαίνονται αἱ γνῶμαι· ἰδίως ὁ Persil σ. 26, καὶ Orson τ. 1 ζ 51 τὸ λύουσι καταφατικῶς· ὁ δὲ Nouguier ἀριθ. 24, ὁ Pard. ἀριθ. 335 τὸ λύουσιν (1) ἀποφατικῶς. αὐτ. § 497.

§ 8. ἡ ἐποχὴ τῆς πληρωμῆς πρέπει νὰ προσδιορίζηται ἀκριβῶς· Οὕτω τὸ ἔγγραφον, δι' οὗ ὁ ἐκδότης διατάττει τρίτον τινὰ νὰ πληρώσῃ εἰς ἄλλον τόπον ὡρισμένον χρηματικὸν ποσὸν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ δεῖνος, ἢ ἄνευ προσδιορισμοῦ προθεσμίας, δὲν θεωρεῖται ὡς συναλλαγ. (2). αὐτ. § 498.

---

(1) Ὁ Favard de Langlade θεωρεῖ ὡσαύτως τοιοῦτον ἔγγραφον ὡς ἁπλῆν ὑπόσχεσιν, ἢ, κατὰ τὰς περιστάσεις, ὡς γραμμάτιον εἰς κατοικίαν. Μολαταῦτα προσθέτει ὁ ἴδιος, κατ' ἔθιμον γενικῶς παραδεδεγμένον, συναλλαγματικὴ ἐκδοθεῖσα ἀπὸ τόπου εἰς τόπον δὲν χάνει τὸν χαρακτῆρα της, διότι ὁ ὑπογραφεὺς ἐσημείωσεν ἑαυτὸν πληρωτὴν ἢ τὸν ἴδιον αὐτοῦ ἐμπορικὸν οἶκον.

(2) Ἀπόφ. τοῦ ἐφετείου τῆς Toulouse 6 Ἰανουαρίου 1837. Τὴν γνώμην ταύτην πρεσβεύουσιν ὁ Merlin, ὁ Pardessus καὶ οἱ πλεῖστοι τῶν συγγραφέων. — Ἀλλ' ὁ Orillard ἀρ. 402 ὑπο-

§ 9. Ἡ συναλλαγματικὴ δύναται νὰ ἦναι πληρωτέα ἢ ἐν ὄψει, ἢ μετά τινας ἡμέρας, μῆνας ἢ συνηθείας ἀπὸ τῆς ὄψεως. Ὅρα ἄρθρ. 129, 130, 122 ἐμπ. νόμ. (αὐτ. § 498).

§ 10. Οἱ μῆνες εἶναι ἀπαράλλακτοι ὡς ὁρίζονται εἰς τὸ ἐν χρήσει μηνολόγιον. Ὑπολογίζονται δὲ ἀπὸ τῆς δοθείσης ἡμέρας τοῦ μηνὸς τῆς ἐκδόσεως εἰς τὴν ἀντιστοιχοῦσαν ἡμέραν τοῦ μηνὸς τῆς λήξεως αὐτῆς, μὴ λαμβανομένης ὑπ' ὄψιν τῆς διαφόρου τῶν μηνῶν διαρκείας (1). (αὐτ. § 498).

§ 11. Περὶ συνηθειῶν ὅρα ἄρθρ. 132 ἐμπ. νόμ. καὶ Ῥάλλ. αὐτ. § 498.

§ 12. Ὁ νόμος δὲν ἀναγνωρίζει ἐνοχὴν ἄνευ αἰτίας, τεκμαίρεται ὅμως αὐτὴν ἐπὶ τῶν κοινῶν συναλλαγμάτων μέχρις ἀποδείξεως τοῦ ἐναντίου. Ἀλλ' ἐπὶ τῶν συναλλαγματικῶν ὁ νομοθέτης ἀπήτησεν ὡς οὐσιῶδες τοῦ τύπου αὐτῶν μέρος νὰ ἐκφράζεται ῥητῶς ἡ αἰτία αὐτῶν, ὅ ἐστι τὸ ἀντὶ τῆς πληρωτέας ποσότητος δοθὲν ἀντίτιμον, καὶ ὁ τρόπος καθ' ὃν ἐδόθη, διὰ νὰ ἐξελέγχηται προχείρως ἡ ἀλήθεια καὶ νὰ μὴ καλύπτωνται ἄλλα συναλλάγματα ὑπὸ τὸ ψιλὸν ὄνομα τῆς συναλλαγματικῆς (2).

στηρίζει τὸ ἀντίθετον σύστημα ἐπικαλούμενος τὴν ἀρχὴν τοῦ ῥωμαϊκοῦ δικαίου ὅτι ὁσάκις εἰς τὸ χρεωστικὸν ἔγγραφον δὲν ὁρίζεται ἡ ἐποχὴ τῆς πληρωμῆς, εἶναι ἀμέσως ἀπαιτητόν. Quoties in obligationibus dies non ponitur, praesenti die pecunia debetur. N. 41 § 1. Πανδ. de verbor. Oblig. Κατὰ τὸν συγγραφέα τοῦτον δὲν ὑπάρχει λόγος ν' ἀπομακρυνθῇ τις τοῦ κανόνος τούτου ἐπὶ τῶν συναλλαγματικῶν. Τοιαύτη συναλλαγματικὴ πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς πληρωτέα ἐν ὄψει.

(1) Οὕτω συναλλαγματικὴ δοθεῖσα τὴν δεκάτην Δεκεμβρίου καὶ πληρωτέα μετὰ τρεῖς μῆνας λήγει τὴν 10 Μαρτίου κτλ., εἶναι δὲ ἀδιάφορον ὅτι ὁ μὲν Δεκέμβριος καὶ ὁ Ἰανουάριος ἔχουσιν ἀνὰ ἡμέρας τριάκοντα μίαν, εἰκοσιοκτὼ δὲ ὁ Φεβρουάριος εἰς τὰ κοινὰ ἔτη, καὶ 29 εἰς τὰ βίσεκτα.

(2) Κατὰ τὴν Αὐστρ. νομοθεσίαν ἡ μνεία τοῦ δοθέντος ἀντιτίμου ἀπαιτεῖται μέν, ἀλλὰ ῥητῶς ὁ νόμος λέγει οὐχὶ ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος. Ὅταν δ' ἐκφράζηται, εἶναι ἀδιάφορος ὁ τρόπος καθ' ὃν τοῦτο γίνεται, ὥστε καὶ τὸ, ἀντίτιμον περὶ οὗ συνεννοήθημεν (valuta intesa) ἰσοδυναμεῖ μὲ τὸ valuta in conto, ἀντίτιμον διὰ λογαριασμοῦ.

Ἐὰν τὸ δοθὲν ἀντίτιμον ἀποσιωπηθῇ, ἢ δὲν προσδιορισθῇ ὁ εἰδικὸς τρόπος καθ' ὃν ἐχορηγήθη, ὁ νόμος τεκμαίρεται ὅτι δὲν ὑπῆρξε τοιοῦτο, καὶ ἡ συναλλαγματικὴ εἶναι ἄκυρος δι' ἔλλειψιν ἀποστολῆς χρημάτων ἀπὸ τόπου εἰς τόπον (1).

Κατὰ τὸ ἄρθρον 110 τοῦ ἐμπ. νόμου, ἡ συναλλαγματικὴ πρέπει νὰ φανερόνῃ τὸ εἰς χρήματα, εἰς πραγματείας, διὰ λογαριασμοῦ ἢ καθ' ὁποινδήποτε ἄλλον τρόπον δοθὲν ἀντίτιμον αὐτῆς. Ὅταν τὸ ἀντίτιμον ἐδόθη εἰς χρήματα, τὸ ἐκφράζουσι διὰ τοῦ ὅρου, *ἀντίτιμον ληφθὲν εἰς μετρητὰ* (2).

Διὰ λογαριασμοῦ λέγεται ὅτι ἐχορηγήθη τὸ ἀντίτιμον, ὅταν οἱ συμβαλλόμενοι εὑρίσκωνται ἢ ἤδη τίθενται εἰς ἀμοιβαίαν σχέσιν πιστωτοῦ καὶ ὀφειλέτου, καὶ μετὰ τὴν ἔκδοσιν τῆς συναλλαγματικῆς ῥυθμίζωσι τὰς μεταξὺ αὐτῶν χρηματικὰς σχέσεις, κατὰ τοὺς ἐπὶ ἀλληλοχρέων λογαριασμῶν ἰσχύοντας κανόνας.

Τὸ ἀντίτιμον δύναται τέλος νὰ συνίσταται ἐκτὸς τῶν ἐμπορευμάτων, καὶ εἰς ἀντικείμενα ἀξίας ἀλλότρια τῆς ἐμπορικῆς κυκλοφορίας, οἷον εἰς ἀκίνητα, εἰς ὑπηρεσίας κτλ., ὡς τοῦτο ἐξάγεται προδήλως ἐκ τῆς γενικότητος τῶν ὅρων τοῦ νόμου *ἢ καθ' ὁποιονδήποτε ἄλλον τρόπον*. Ῥάλ. τ. 2 § 500.

§ 13. Ἡ συναλλαγματικὴ γίνεται εἰς διαταγὴν τρίτου τινὸς

---

(1) Ἡ συναλλαγματικὴ ἥτις ἐκφράζει ψευδῆ αἰτίαν ἔχει κῦρος ἂν ἔχῃ ἄλλην θεμιτὴν καὶ ἀληθῆ αἰτίαν. Ἀκυρ. Γαλλίας 19 Ἰουν. 1832. — Ἡ ἀθέμιτος αἰτία τῆς συναλλαγματικῆς δὲν δύναται ν' ἀντιταχθῇ εἰς τὸν ἐν καλῇ πίστει τρίτον κομιστὴν αὐτῆς, ἀλλὰ μόνον εἰς τὸν λαβόντα γνῶσιν αὐτῆς. Ἀκυρ. Γαλλ. 26 Ἰανουαρ. 1819. Horson τόμ. 1 ζήτ. 49 σ. 163. — Συναλλαγματικαὶ ἐκ πράξεων λαθρεμπορίου πηγάζουσαι δὲν ἔχουσι κῦρος, ἂν καὶ φέρωσιν ὅτι τὸ ἀντίτιμον ἐδόθη εἰς μετρητά. Ἐφετ. Παρισίων 5 Ἰαν. 1828. — Ὁ δέκτης δὲν δύναται ν' ἀντιτάξῃ εἰς τὸν κομιστὴν τὴν ἔλλειψιν αἰτίας ἢ ἀντιτίμου. Ἐφετ. Παρισίων 22 Δεκ. 1825 καὶ 15 Μαρτίου 1825. — Κατὰ τὸν Orillard ἀριθ. 404 δύναται ν' ἀναπληρωθῇ ἡ ἔλλειψις τῆς μνείας τοῦ ἀντιτίμου διὰ τῆς ἀποδείξεως ὅτι ἐδόθη ἀντίτιμον. Ἀκυρωτ. 30 Αὐγ. 1826.

(2) Ἀλλ' αἱ λέξεις ἀνθ' ὅσων ἔλαβον παρ' αὐτοῦ, valeur reçue, δὲν ἀρκοῦν, διότι δὲν ἐκφράζουσι τὸν τρόπον καθ' ὃν τὸ ἀντίτιμον ἐλήφθη.

ἢ τοῦ ἐκδότου αὐτοῦ. Ἐντεῦθεν ἐξάγεται ἡ ἀνάγκη τοῦ νὰ ἐκφράζεται ἐν τῇ συναλλαγματικῇ τὸ ὄνομα τοῦ μέλλοντος νὰ τὴν πληρωθῇ. Ἂν μολαταῦτα ὁ ἐκδότης, ὀνομάσας μόνον τὸν δόντα τὸ ἀντίτιμον, λησμονήσῃ νὰ προσθέσῃ ὅτι εἰς αὐτὸν μέλλει νὰ γίνῃ ἡ πληρωμή, οἱ πλεῖστοι συγγραφεῖς παραδέχονται ὅτι δύναται νὰ πληρωθῇ πρὸς αὐτὸν ἡ συναλλαγματική, ἂν δι' ἐπιστολῶν ἢ τῶν βυβλίων αὐτοῦ δυνηθῇ ν' ἀποδείξῃ ὅτι δοὺς τὸ ἀντίτιμον, αὐτὸς ὁ ἴδιος ἔμελλε νὰ πληρωθῇ τὸ ἐν τῇ συναλλαγματικῇ διαλαμβανόμενον ποσὸν (1). αὐτ. § 501.

§ 14. Ἐνόσῳ ἡ συναλλαγματικὴ δὲν συνταχθῇ εἰς διαταγήν, μένει ἁπλοῦν δικαιόγραφον, δυνάμει τοῦ ὁποίου ὁ κομιστὴς δύναται νὰ ἐπιδιώξῃ τὴν ἐξαργύρωσίν της, ἀλλὰ δὲν τελειοποιεῖται εἰμὴ ἀφοῦ, συνταχθεῖσα εἰς διαταγήν, κατασταθῇ δεκτικὴ κυκλοφορίας. αὐτ. § 501.

§ 15. Ἡ συναλλαγματικὴ δύναται νὰ ἦναι πληρωτέα εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ λήπτου, ἢ τρίτου τινός, ἢ καὶ τοῦ ἐκδότου αὐτοῦ. Τρίτος δὲ ἐνταῦθα ἐννοεῖται πᾶς ἄλλος παρὰ τὰ ἐκ τῆς συναλλαγματικῆς ἤδη ὑπόχρεα πρόσωπα, ὅθεν τὸ ἔγγραφον, δι' οὗ ὁ ὁ πληρωτὴς παραγγέλλεται νὰ πληρώσῃ αὐτὸς ἑαυτὸν, ἢ εἰς τὴν διαταγήν του, δὲν θέλει ἔχει τὸν χαρακτῆρα ἀληθοῦς συναλλαγματικῆς, ἐκτὸς ἂν ὁ πληρωτὴς συνάπτῃ δύο διακεκριμένας ἰδιότητας τὴν τοῦ ὀφειλέτου ἢ ἐντολοδόχου τοῦ ἐκδότου, καὶ τὴν τοῦ πρὸς εἴσπραξιν τῆς αὐτῆς συναλλαγματικῆς ἐντολοδόχου τρίτου τινός.

Δύναται ὡσαύτως νὰ γίνῃ εἰς διαταγὴν τοῦ ἐκδότου, ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ ἐκδότης δὲν δύναται νὰ συναλλαχθῇ πρὸς ἑαυτὸν, τοιαύτη συναλλαγματικὴ δὲν τελειοποιεῖται εἰμὴ εἰς τὴν στιγμὴν καθ' ἣν μεταβιβάζεται δι' ὀπισθογραφήσεως εἴτε εἰς τὸν δίδοντα ἀληθῶς τὸ ἀντίτιμον, εἴτε εἰς τρίτον τινά. Τοιαύτη ὀπισθογράφησις θεωρεῖται τότε ὡς μέρος ἀπαρτίζον τὴν συναλλαγματικὴν αὐτὴν, ὅθεν καὶ ἡ χρονολογία αὐτῆς δύναται ν' ἀναπληρώσῃ τὴν ἐκ τοῦ κειμένου τῆς συναλλαγματικῆς ἔλλειψίν της, ἐξαιρεῖται δὲ ἡ πε-

---

(1) Nouguier ἀρ. 35.— Merlin Rép. λ. Lettre de change.— Ὁ Παρδέσιος ἀρ. 338 φρονεῖ τοὐναντίον ὅτι ἡ συναλλαγματική, ἐν ᾗ δὲν ἀναφέρεται ῥητῶς τὸ πρόσωπον πρὸς ὃ διατάσσεται ὁ πληρωτὴς νὰ τὴν ἐξαργυρώσῃ, δὲν ἐπιφέρει τὰς νομίμους τῆς συναλλαγματικῆς συνεπείας.

ρίπτωσις καθ' ἣν ὁ ἐκδότης συνάπτων δύο διακεκριμένας ἰδιότητας, καὶ ἐνεργῶν ὡς ἐντολοδόχος τοῦ εἰς ὃν ἀνήκει ἡ προμήθεια, ἐκδίδῃ τὴν συναλλαγματικὴν εἰς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ διαταγὴν, διὰ νὰ πληρωθῇ τὸ εἰς αὐτὸν τὸν ἴδιον ὑπὸ τοῦ ἐντολέως του ὀφειλόμενον. αὐτ. § 501.

§ 16. Τῶν συναλλαγματικῶν τούτων προηγεῖται σχεδὸν πάντοτε εἰδοποιητικὴ πρὸς τὸν πληρωτὴν ἐπιστολή. Noug. ἀρ. 38. Pard. ἀρ. 339. Per. ἀρ. 32. (αὐτ. § 51).

Ὁ ὅρος εἰς διαταγὴν δὲν εἶναι πανηγυρικός· ὅθεν δύναται ὁ ἐκδότης νὰ κάμῃ χρῆσιν ἄλλου ταυτοσημάντου (1). αὐτ. § 501.

§ 17. Ἡ συναλλαγματικὴ γράφεται ἐπὶ χαρτοσήμου. Δ. τῆς 27 Δεκ. 1836. ὅταν ἐκδοθῶσι πλείονα ἀντίτυπα μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς συναλλαγματικῆς, ἕκαστον αὐτῶν ὑπόκειται εἰς τὸ ἀπαιτούμενον δικαίωμα τοῦ χαρτοσήμου. αὐτ. § 502.

Παρεπόμενα προσόντα τῆς συναλλαγματικῆς.

§ 18. *Μόνη* συναλλαγματικὴ λέγεται ἡ εἰς ἓν μόνον ἀντίτυπον ἐκδοθεῖσα. Ἂν δ' ἐκδοθῇ εἰς περισσότερα, τὸ πρῶτον τῶν ἀντιτύπων λέγεται *πρώτη*, τὸ δεύτερον καὶ τρίτον *δευτέρα* καὶ *τρίτη* κτλ.

Ἡ εἰς πλείονα ἀντίτυπα ἔκδοσις τῆς συναλλαγματικῆς χορηγεῖ τὸ πλεονέκτημα ὅταν παραπέσῃ τὸ ἓν, νὰ ἀντικαθίσταται διὰ τοῦ ἑτέρου.

Ἰδίως δὲ ἐπὶ τῶν ἀπὸ τῆς ὄψεως πληρωτέων συναλλαγματικῶν, αἵτινες συμφέρει πάντοτε νὰ πέμπωνται ἐγκαίρως πρὸς τὸν πληρωτὴν διὰ νὰ τὰς ἀποδεχθῇ καὶ νὰ τρέξῃ οὕτω τὸ ταχύτερον ἡ ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως αὐτῶν ὑπολογιστέα προθεσμία, ὅταν ὑπάρχωσι πλείονα τῆς συναλλαγματικῆς ἀντίτυπα, ἐν ᾧ ἀφ ἑνὸς ὁ κομιστὴς πέμπει τὸ ἓν ἐξ αὐτῶν πρὸς φίλον του κάτοικον τῆς πόλεως τοῦ πληρωτοῦ διὰ νὰ τῷ τὸ ἐμφανίσῃ πρὸς ἀποδοχὴν, δύναται ἀφ' ἑτέρου νὰ διαπραγματευθῇ ἀνεμποδίστως τὰ λοιπὰ εἰς ἄλλας ἐμπορικὰς πόλεις, ἐφ' ὧν συνήθως γίνεται μνεία τοῦ προσώπου παρ' ᾧ ὁ κομιστὴς τῆς συναλλαγματικῆς θέλει εὕρει

(1) Οἷον, πληρώσατε εἰς τὸν Π ἢ εἰς τὸν νόμιμον κομιστὴν τῆς παρούσης·— ἢ πληρώσατε εἰς τὸν Π ἢ εἰς τὴν διάθ[illegible]

τὸ πρῶτον αὐτῆς ἀντίτυπον διὰ τῶν λέξεων, *Ἡ πρώτη πρὸς ἀποδοχὴν παρὰ τῷ Κ. Μ. . . . . εἰς Α.*

Ἀφ' οὗ τοιουτοτρόπως κυκλοφορήσῃ ἡ δευτέρα συναλλαγματικὴ εἰς διαφόρους ἐμπορικὰς πόλεις, φθάνει κατὰ τὴν προθεσμίαν εἰς τὸν τόπον τῆς πληρωμῆς, ὁ δὲ κομιστὴς αὐτῆς, ἐπιδεικνύων πρὸς τὸν παραγγελιοδόχον τὸ εἰς τὴν διαταγὴν αὐτοῦ ὀπισθογραφημένον β' ἢ γ' ἀντίτυπον, καὶ νομιμοποιῶν οὕτω τὴν κατοχήν του, λαμβάνει παρ' αὐτοῦ τὸ πρῶτον ἀντίτυπον, τοῦ ὁποίου ὁ τελευταῖος εἶχεν ἀναδεχθῇ νὰ ἐνεργήσῃ τὴν ἐμφάνισιν, καὶ τότε παραδίδων ἀμφότερα πρὸς τὸν πληρωτὴν πληρόνεται παρ' αὐτοῦ τὸ ποσὸν τῆς συναλλαγματικῆς. αὐτ. § 503.

§ 19. Ὅταν ἐκδίδωνται πλείω ἀντίτυπα (1), ὁ ἐκδότης ὀφείλει νὰ ἐκφράζῃ ἐφ' ἑκάστου ὅτι ἡ πληρωμὴ τοῦ ἑνὸς ἀκυροῖ τὰ λοιπά. Ἂν ὁ ἐκδότης παραλείψῃ τὴν δήλωσιν ταύτην, δύναται νὰ κηρυχθῇ ὑπεύθυνος τῶν συνεπειῶν τῆς ἐν καλῇ πίστει πληρωμῆς (147 ἐμπ. νόμ.). αὐτ. § 504.

Ὅταν δὲ τὸ ἓν τῶν ἀντιτύπων φέρῃ τὴν ἀποδοχὴν τοῦ πληρωτοῦ, γινόμενος οὕτως ὁ τελευταῖος προσωπικὸς ὀφειλέτης τοῦ κομιστοῦ τῆς ὑπογραφῆς του δὲν ἀπαλλάττεται.

Ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἡ δευτέρα συναλλαγματικὴ φέρῃ ὅτι ἡ πληρωμὴ αὐτῆς ἀκυροῖ τὰς λοιπάς, ἡ ἐξόφλησις αὐτῆς δὲν θέλει ἀπαλλάττει τὸν πληρωτήν, ἐὰν ἐπὶ τοῦ εἰσέτι κυκλοφοροῦντος ἑτέρου ἀντιτύπου εὑρίσκεται ἡ ἀποδοχή του. Ὁ δέκτης γίνεται προσωπικὸς ὀφειλέτης τοῦ κομιστοῦ τῆς ὑπογραφῆς αὐτοῦ, ὅστις δύναται νὰ τὸν ὑποχρεώσῃ εἰς δευτέραν πληρωμήν, ἂν δὲν φροντίσῃ ν' ἀναλάβῃ τὸ φέρον τὴν ὑπογραφὴν αὐτοῦ ἀντίτυπον (ἐμπ. νόμ. 148). Ὁ κίνδυνος οὗτος παύει ὅταν αὐτὸς ὁ κομιστὴς τῆς ἀποδοχῆς ἦτον καὶ ὁ τοῦ προηγουμένως ἐξοφληθέντος ἀντιτύπου, καθότι εὐλόγως θέλει ἀποκρουσθῆ ἡ δευτέρα πρὸς πληρωμὴν ἀπαίτησις αὐτοῦ διὰ τῆς ἐνστάσεως τοῦ δόλου. αὐτ. § 504.

§ 20. Ἐὰν ἡ ἐπὶ ἓν ἀντίτυπον ἐκδοθεῖσα ἀπολεσθῇ (2), ὁ κομιστὴς δύναται νὰ προκαλέσῃ δικαστικῶς τὴν πληρωμὴν (152 ἐμπ. νόμ.), ἢ νὰ ζητήσῃ τὴν ἔκδοσιν νέου ἀντιτύπου.

Πρὸς τοῦτο, ὁ κομιστὴς ἀπευθύνεται εἴτε πρὸς τὸν ἐκδότην, εἴτε πρὸς τὸν τελευταῖον ὀπισθογράφον, ἂν ἐμεσολάβησε τοιοῦτος,

---

(1) Κατωτ. § 31. (2) Κατωτ. § 35.

ρίπτωσις καθ' ἣν ὁ ἐκδότης συνάπτων δύο διακεκριμένας ἰδιότητας, καὶ ἐνεργῶν ὡς ἐντολοδόχος τοῦ εἰς ὃν ἀνήκει ἡ προμήθεια, ἐκδίδῃ τὴν συναλλαγματικὴν εἰς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ διαταγὴν, διὰ νὰ πληρωθῇ τὸ εἰς αὐτὸν τὸν ἴδιον ὑπὸ τοῦ ἐντολέως του ὀφειλόμενον. αὐτ. § 501.

§ 16. Τῶν συναλλαγματικῶν τούτων προηγεῖται σχεδὸν πάντοτε εἰδοποιητικὴ πρὸς τὸν πληρωτὴν ἐπιστολή. Noug. ἀρ. 38. Pard. ἀρ. 339. Per. ἀρ. 32. (αὐτ. § 51).

Ὁ ὅρος εἰς διαταγὴν δὲν εἶναι πανηγυρικός· ὅθεν δύναται ὁ ἐκδότης νὰ κάμῃ χρῆσιν ἄλλου ταυτοσημάντου (1). αὐτ. § 501.

§ 17. Ἡ συναλλαγματικὴ γράφεται ἐπὶ χαρτοσήμου. Δ. τῆς 27 Δεκ. 1836. ὅταν ἐκδοθῶσι πλείονα ἀντίτυπα μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς συναλλαγματικῆς, ἕκαστον αὐτῶν ὑπόκειται εἰς τὸ ἀπαιτούμενον δικαίωμα τοῦ χαρτοσήμου. αὐτ. § 502.

Παρεπόμενα προσόντα τῆς συναλλαγματικῆς.

§ 18. *Μόνη* συναλλαγματικὴ λέγεται ἡ εἰς ἓν μόνον ἀντίτυπον ἐκδοθεῖσα. Ἂν δ' ἐκδοθῇ εἰς περισσότερα, τὸ πρῶτον τῶν ἀντιτύπων λέγεται *πρώτη*, τὸ δεύτερον καὶ τρίτον *δευτέρα* καὶ *τρίτη* κτλ.

Ἡ εἰς πλείονα ἀντίτυπα ἔκδοσις τῆς συναλλαγματικῆς χορηγεῖ τὸ πλεονέκτημα ὅταν παραπέσῃ τὸ ἓν, νὰ ἀντικαθίσταται διὰ τοῦ ἑτέρου.

Ἰδίως δὲ ἐπὶ τῶν ἀπὸ τῆς ὄψεως πληρωτέων συναλλαγματικῶν, αἵτινες συμφέρει πάντοτε νὰ πέμπωνται ἐγκαίρως πρὸς τὸν πληρωτὴν διὰ νὰ τὰς ἀποδεχθῇ καὶ νὰ τρέξῃ οὕτω τὸ ταχύτερον ἡ ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως αὐτῶν ὑπολογιστέα προθεσμία, ὅταν ὑπάρχωσι πλείονα τῆς συναλλαγματικῆς ἀντίτυπα, ἐν ᾧ ἀφ ἑνὸς ὁ κομιστὴς πέμπει τὸ ἓν ἐξ αὐτῶν πρὸς φίλον του κάτοικον τῆς πόλεως τοῦ πληρωτοῦ διὰ νὰ τῷ τὸ ἐμφανίσῃ πρὸς ἀποδοχὴν, δύναται ἀφ' ἑτέρου νὰ διαπραγματευθῇ ἀνεμποδίστως τὰ λοιπὰ εἰς ἄλλας ἐμπορικὰς πόλεις, ἐφ' ὧν συνήθως γίνεται μνεία τοῦ προσώπου παρ' ᾧ ὁ κομιστὴς τῆς συναλλαγματικῆς θέλει εὕρει

(1) Οἷον, πληρώσατε εἰς τὸν Π ἢ εἰς τὸν νόμιμον κομιστὴν τῆς παρούσης·— ἢ πληρώσατε εἰς τὸν Π ἢ εἰς τὴν διάθεσίν του κτλ.

τὸ πρῶτον αὐτῆς ἀντίτυπον διὰ τῶν λέξεων, *Ἡ πρώτη πρὸς ἀποδοχὴν παρὰ τῷ Κ. Μ. . . . . εἰς Α.*

Ἀφ' οὗ τοιουτοτρόπως κυκλοφορήσῃ ἡ δευτέρα συναλλαγματικὴ εἰς διαφόρους ἐμπορικὰς πόλεις, φθάνει κατὰ τὴν προθεσμίαν εἰς τὸν τόπον τῆς πληρωμῆς, ὁ δὲ κομιστὴς αὐτῆς, ἐπιδεικνύων πρὸς τὸν παραγγελιοδόχον τὸ εἰς τὴν διαταγὴν αὐτοῦ ὀπισθογραφημένον β' ἢ γ' ἀντίτυπον, καὶ νομιμοποιῶν οὕτω τὴν κατοχήν του, λαμβάνει παρ' αὐτοῦ τὸ πρῶτον ἀντίτυπον, τοῦ ὁποίου ὁ τελευταῖος εἶχεν ἀναδεχθῇ νὰ ἐνεργήσῃ τὴν ἐμφάνισιν, καὶ τότε παραδίδων ἀμφότερα πρὸς τὸν πληρωτὴν πληρόνεται παρ' αὐτοῦ τὸ ποσὸν τῆς συναλλαγματικῆς. αὐτ. § 503.

§ 19. Ὅταν ἐκδίδωνται πλείω ἀντίτυπα (1), ὁ ἐκδότης ὀφείλει νὰ ἐκφράζῃ ἐφ' ἑκάστου ὅτι ἡ πληρωμὴ τοῦ ἑνὸς ἀκυροῖ τὰ λοιπά. Ἂν ὁ ἐκδότης παραλείψῃ τὴν δήλωσιν ταύτην, δύναται νὰ κηρυχθῇ ὑπεύθυνος τῶν συνεπειῶν τῆς ἐν καλῇ πίστει πληρωμῆς (147 ἐμπ. νόμ.). αὐτ. § 504.

Ὅταν δὲ τὸ ἓν τῶν ἀντιτύπων φέρῃ τὴν ἀποδοχὴν τοῦ πληρωτοῦ, γινόμενος οὕτως ὁ τελευταῖος προσωπικὸς ὀφειλέτης τοῦ κομιστοῦ τῆς ὑπογραφῆς του δὲν ἀπαλλάττεται.

Ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἡ δευτέρα συναλλαγματικὴ φέρῃ ὅτι ἡ πληρωμὴ αὐτῆς ἀκυροῖ τὰς λοιπάς, ἡ ἐξόφλησις αὐτῆς δὲν θέλει ἀπαλλάξει τὸν πληρωτὴν, ἐὰν ἐπὶ τοῦ εἰσέτι κυκλοφοροῦντος ἑτέρου ἀντιτύπου εὑρίσκεται ἡ ἀποδοχή του. Ὁ δέκτης γίνεται προσωπικὸς ὀφειλέτης τοῦ κομιστοῦ τῆς ὑπογραφῆς αὐτοῦ, ὅστις δύναται νὰ τὸν ὑποχρεώσῃ εἰς δευτέραν πληρωμὴν, ἂν δὲν φροντίσῃ ν' ἀναλάβῃ τὸ φέρον τὴν ὑπογραφὴν αὐτοῦ ἀντίτυπον (ἐμπ. νόμ. 148). Ὁ κίνδυνος οὗτος παύει ὅταν αὐτὸς ὁ κομιστὴς τῆς ἀποδοχῆς ἦτον καὶ ὁ τοῦ προηγουμένως ἐξοφληθέντος ἀντιτύπου, καθότι εὐλόγως θέλει ἀποκρουσθῆ ἡ δευτέρα πρὸς πληρωμὴν ἀπαίτησις αὐτοῦ διὰ τῆς ἐνστάσεως τοῦ δόλου. αὐτ. § 504.

§ 20. Ἐὰν ἡ ἐπὶ ἓν ἀντίτυπον ἐκδοθεῖσα ἀπολεσθῇ (2), ὁ κομιστὴς δύναται νὰ προκαλέσῃ δικαστικῶς τὴν πληρωμὴν (152 ἐμπ. νόμ.), ἢ νὰ ζητήσῃ τὴν ἔκδοσιν νέου ἀντιτύπου.

Πρὸς τοῦτο, ὁ κομιστὴς ἀπευθύνεται εἴτε πρὸς τὸν ἐκδότην, εἴτε πρὸς τὸν τελευταῖον ὀπισθογράφον, ἂν ἐμεσολάβησε τοιοῦτος,

(1) Κατωτ. § 31. (2) Κατωτ. § 35.

ὅστις ἀποτείνεται ἐγγράφως πρὸς τὸν παραχωρητήν του, οὗτος δὲ εἰς τὸν προηγούμενον μέχρι τοῦ ἐκδότου.

Εἰδοποιούμενος οὕτως ὁ ἐκδότης ὑπογράφει νέαν, ὁμοίαν μὲ τὴν παραπεσοῦσαν, τὴν παραδίδει πρὸς τὸν ἀρχικὸν λήπτην, ὅςις τὴν ὀπισθογραφεῖ ὑπὲρ τοῦ ἐκδοχέως του, καὶ οὕτω, διαβιβαζομένη ἀπὸ ὀπισθογράφου εἰς ὀπισθογράφον, παραδίδεται εἰς τὸν κομιστήν.

Ἐπὶ τοῦ νέου ἀντιτύπου ὁ ἐκδότης σημειόνει· *πληρώσατε δυνάμει τῆς δευτέρας συναλλαγματικῆς μου, ἂν δὲν ἐπληρώθη ἡ πρώτη.* αὐτ. § 505.

Ἡ δαπάνη εἰς βάρος τοῦ ἀπολέσαντος αὐτήν· ἂν δ' οἱ λοιποὶ ἀποποιηθῶσι, τὰ ἐπιγενόμενα ἐκ τούτου ἔξοδα τοὺς βαρύνουν. αὐτ. § 505.

§ 21. Ἡ συναλλαγματικὴ δύναται νὰ ἐκδοθῇ εἰς βάρος τινός, καὶ νὰ ἦναι πληρωτέα εἰς ἄλλου κατοικίαν· ἡ περὶ τούτου μνεία τίθεται ἢ ἐν τῷ κειμένῳ αὐτῆς, ἢ, συνηθέστερον, κάτωθι τοῦ ὀνόματος τοῦ πληρωτοῦ (1). αὐτ. § 506.

Ὁ κομιστὴς ὀφείλει ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ νὰ ζητήσῃ τὴν πληρωμὴν εἰς τὴν νέαν κατοικίαν, καὶ ἐκεῖ νὰ κάμῃ, ἐν ἀνάγκῃ, καὶ τὸ διαμαρτ. (αὐτ.)

Οὕτως ἐπιτρέπεται τῷ ἐκδότῃ νὰ ἐκδώσῃ συναλλαγματικὴν πρὸς κάτοικον τῆς αὐτῆς πόλεως, ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ γίνῃ ἡ πληρωμὴ εἰς ἄλλον. (αὐτ.)

§ 22. Ὁ ἔμπορος καταφεύγει πολλάκις εἰς ἄλλον, ὅστις ἐκδίδει τὴν συναλλαγματικὴν εἰς ἴδιον αὐτοῦ ὄνομα, ἀλλὰ κατὰ διαταγὴν καὶ διὰ λογαριασμὸν ἐκείνου, τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα ἢ γνωστοποιεῖται ἐντὸς τῆς συναλλαγματικῆς, ὅπου συνήθως σημειοῦνται τὰ ἀρχικὰ στοιχεῖα τοῦ ὀνόματος τοῦ διατάκτου, εἴτε δι' εἰδοποιητικῆς ἐπιστολῆς. αὐτ. § 507.

Τοιαύτη ἔκδοσις συναλλαγματικῆς παράγει διαφόρους σχέσεις· ὁ διατάκτης ὑποχρεοῦται ν' ἀποζημιώσῃ τὸν ἐκδότην, φροντίζει περὶ τῆς ἀποδοχῆς καὶ ἀποστολῆς χρημάτων, ὁ δὲ ἐκδότης ὀφείλει νὰ ἐκπληρώσῃ πιστῶς τὴν ἐντολὴν τοῦ διατάκτου. (αὐτ.)

---

(1) Γράφεται δὲ ἡ παρὰ τοῦ ἐκδότου, ὅταν τοιαύτη ὑπῆρξεν ἡ συνομολόγησις, ἢ παρὰ τοῦ δέκτου, ὅταν οὗτος προσφέρῃ νὰ πληρώσῃ εἰς ἄλλην παρὰ τὴν αὐτοῦ κατοικίαν.

ὡς πρὸς τοὺς τρίτους, ἐὰν ἡ συναλλαγματικὴ ἐκδίδεται ἐξ ὀνόματος καὶ κατὰ διαταγὴν τοῦ διατάκτου, ὁ ὑπογραφεὺς ἐνεργεῖ ὡς ἁπλοῦς τοῦ διατάκτου ἐντολοδόχος, καὶ ἀληθὴς ἐκδότης μένει οὗτος. Ἂν ὅμως ἡ συναλλαγματικὴ ἐξεδόθη διὰ λογαριασμὸν τοῦ τρίτου, οὐχὶ δὲ καὶ ἐξ ὀνόματος αὐτοῦ, ἐκδότης εἶναι ὁ εἰς λογαριασμὸν ἄλλου ἐκδοὺς αὐτὴν, ὁ δὲ τρίτος μένει ἁπλοῦς διατάκτης, ὅθεν καὶ ἡ σχέσις του διέπεται ὑπὸ τῶν περὶ παραγγελίας ἀρχῶν, ἐνέχεται λοιπὸν προσωπικῶς πρὸς τὸν κομιστὴν καὶ τοὺς ὀπισθογράφους, οἵτινες, δυνάμει τοῦ ἄρθρου 1025 τῆς πολ. δικονομίας, δύνανται νὰ ἐνάξωσι τὸν διατάκτην, ἐνεργοῦντες τὰ δικαιώματα τοῦ ἐκδότου. (αὐτ.)

§ 23. Ὁ ἐκδότης, ἕνεκα ἐνδεχομένης τινὸς δυσκολίας, σημειοῖ ἐν τῇ συναλλαγματικῇ καὶ ἕτερον πληρωτὴν κατ' ἀνάγκην, τὸ δὲ ὄνομα αὐτοῦ τίθεται κάτωθι τῆς κυρίας διευθύνσεως μὲ τὰς λέξεις· *Ἐὰν ὑπάρξῃ ἀποποίησις ἀποδοχῆς ἢ πληρωμῆς, θέλει ζητηθῇ παρὰ τῷ Κ. Ν.*

Εἶναι δ' ἀναγκαία πᾶσα προφύλαξις, ὁ δὲ κομιστὴς, ἂν ἐπέλθῃ ἄρνησις πληρωμῆς, ὀφείλει νὰ διαμαρτυρηθῇ οὐ μόνον κατὰ τοῦ κυρίου πληρωτοῦ, ἀλλὰ καὶ κατὰ τοῦ κατ' ἀνάγκην. αὐτ. § 508.

§ 24. Πολλάκις ὁ ἐκδότης παραγγέλλει τὸν κομιστὴν, ἂν ὁ πληρωτὴς ἀποποιηθῇ, νὰ τῷ τὴν ἐπιστρέψῃ χωρὶς νὰ συντάξῃ διαμαρτυρικὸν, ἢ νὰ τῷ κάμῃ τινὰ περὶ τῆς μὴ πληρωμῆς αὐτῆς ἐπίσημον κοινοποίησιν, ὑπὸ τὸν ἐννοούμενον ὅρον ὅτι τὰ δικαιώματά του θέλουν διατηρηθῆ. Ἡ συνθήκη αὕτη ἐκφράζεται διὰ τοῦ ὅρου *ἀνέξοδος ἐπιστροφή*. Συνειθίζεται δὲ ἢ νὰ τίθηται κάτωθεν τῶν λέξεων αὐτῶν ἡ μονογραφὴ αὐτοῦ, ἢ νὰ γράφηται ἐντὸς τῆς πρὸς τὸν πληρωτὴν διευθύνσεως. αὐτ. § 509.

Ἐὰν ὁ ὅρος (τῆς ἀνεξ. ἐπιστρ.) ἐπιβληθῇ παρὰ τοῦ ἐκδότου, εἶναι ὑποχρεωτικὸς δι' ἅπαντα τὰ ὑπόχρεα πρόσωπα. Ἐὰν ὅμως ἐγγράφῃ κατὰ πρῶτον ὑπό τινος ὀπισθογράφου, ὁ ὅρος οὗτος δύναται ν' ἀντιταχθῇ εἰς τὸν ὀπισθογράφον τοῦτον, ὡς καὶ εἰς ὅλους τοὺς ἑπομένους, οἵτινες ἐπίσης ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ τὸν ἐπικαλεσθῶσι. Καθ' ὅσον ὅμως ἀφορᾷ τοὺς προηγουμένους, ὁ κομιστὴς ὀφείλει νὰ φροντίσῃ περὶ τῆς συντάξεως τοῦ διαμαρτ. καὶ τῆς νομίμου κοινοποιήσεώς του. αὐτ. § 509.

§ 25. Περὶ τῆς εἰδοποιητικῆς ἐπιστολῆς, ὅρα αὐτόθι § 509 καὶ 510.

Νομολογία (§ 26—35).

§ 25ª. Περὶ τῶν ἐν ταῖς συναλλαγματικαῖς προσόντων (ἀνωτ. § 5 ἐπ.) εἰς τὴν *Ἑλλ. νομολογίαν* εὕρηται τὰ ἑξῆς· (26—35).

§ 26. ά) Αἰτία (1) γραμματίου ἢ συναλλαγματικῆς. Ὅρα τὴν λ. Συναλλάγματα § 130 ἐπ. — Περὶ *αἰτίας* διαλαμβάνουσι καὶ αἱ ἑπόμεναι δύο ἀποφάσεις, ἤτοι 1) ἡ 7399 τῶν ἐν Ἀθήν. ἐφετῶν φέρουσα.

Απόφ. Ἐπειδὴ τὸ ποσὸν τῆς ἐπισυναλλαγματικῆς ἀπαρτίζεται, ἐκ δύω κυρίων πηγῶν, τουτέστι τῆς τοῦ κεφαλαίου τῆς ἐκδοθείσης παρὰ τῶν ἐναγομένων συναλλαγματικῆς ἐκ φλωρίων 260 μὴ πληρωθείσης ἐν Γαλαζίῳ καὶ διαμαρτυρηθείσης, μετὰ τοῦ ποσοῦ τοῦ ἀποτελουμένου ἐκ τῶν ἐξόδων τοῦ διαμαρτυρικοῦ ἐκ δραχ. 16, 30 καὶ τῆς τοῦ ποσοῦ τῆς ἐπισυναλλαγῆς, μετὰ τῶν περὶ αὐτὴν ἐξόδων ὡς δικαιωμάτων· καὶ καθόσον μὲν ἀφορᾷ τὴν πρώτην συνομολογεῖται καὶ παρὰ τῶν ἐναγομένων, καὶ ἀποδεικνύεται προσέτι ἐκ τῆς διαμαρτυρηθείσης συναλλαγματικῆς, ἡ πρὸς πληρωμὴν ὑποχρέωσις, ὅταν ἀμφότεροι οἱ σύζυγοι ἦσαν ἀμέσως καὶ ἀλληλεγγύως καταδικαστέοι εἰς τὴν πληρωμὴν τοῦ κεφαλαίου τῶν φλωρίων 260, συνάμα μετὰ τῶν ἐξόδων τοῦ διαμαρτυρικοῦ ὁ μὲν Β διὰ προσωπικῆς κρατήσεως, ἡ δὲ σύζυγός του οὐχὶ (ἄρθ. 1003 πολ. δικον.)· καθόσον δ' ἀφορᾷ τὴν δευτέραν, ἤγουν τὸ ποσὸν τὸ ἀπαρτιζόμενον ἀπὸ τὴν ἐπισυναλλαγὴν καὶ τὰ περὶ αὐτὴν ἔξοδα, ἂν καὶ οἱ ἐναγόμενοι, διὰ τοῦ ἀπὸ 22 Ἰουνίου 1850 ἐγγράφου των, ὑποχρεοῦνται καὶ εἰς τὴν πληρωμήν του, ἀναγνωρίζοντες τὴν ἐπισυναλλαγὴν ὡς λαβοῦσαν χώραν, μολαταῦτα ἐνίστανται ὅτι αὕτη δὲν ἔλαβε πραγματικῶς χώραν, καὶ ἂν δὲν ἔλαβε πραγματικῶς χώραν, τότε ὑπεσχέθησαν χρέος ἀχρεώστητον, ὅπερ ἀποτελεῖ ὑποχρέωσιν ἐκ ψευδοῦς αἰτίας, ἢ ἄνευ αἰτίας ὑπαρκτῆς, ἀλλὰ κατὰ πλάνην παρ' αὐτῶν λογισθείσης ὡς ὑπαρκτῆς καὶ ἀληθοῦς ἐπὶ τῇ βάσει τῆς παρουσιασθείσης αὐτῶν ψευδοῦς βεβαιώσεως τῶν ἐν Γαλαζίῳ μεσιτῶν καὶ τῆς δολιότητός των. Εἰς δὲ τὴν περίπτωσιν ταύτην, ἐὰν τῷ ὄντι ἀπο-

---

(1) Ὅρα ἀνωτ. § 12 καὶ κατωτ. § 77 ἐπ. 100. — Πρλ. γαλλ. λέξ. effet. de com. ἀριθ. 131 καὶ τὰ περὶ ὑποβολῆς κατωτέρω λεχθησόμενα.

δειχθῇ καθαρῶς, ἡ διὰ τοῦ εἰρημένου ἐγγράφου ὁμολογηθεῖσα ἀποδοχή των καθίσταται μετακλητέα καὶ ἄκυρος, δυνάμει τῶν νόμων 25 § 4 Π. (22, 3) 7 καὶ 8 Π. (22, 6) καὶ 134 § 1 Π. (50, 17)· διότι εἶναι οὐσιώδης καὶ ἀπαραίτητος ὅρος ἁπασῶν τῶν ἐνοχῶν, μὴ ἐξαιρουμένης καὶ τῆς ἐκ τῶν συναλλαγματικῶν, ἡ ὕπαρξις ἀληθοῦς καὶ πραγματικῆς αἰτίας (Νουγ. 31. Cass. 2 por. 1817), καὶ διότι οὐδεὶς ὑποχρεοῦται εἰς τὰς κατὰ συνέπειαν δόλου ὁμολογηθείσας ἐνοχάς. Ἑπομένως ἡ περὶ τῆς ἀμέσου ἀπορρίψεως τῆς ἐνστάσεως ταύτης πρότασις τοῦ Κ, εἰς ἣν οὗτος στηρίζει τὴν ἔφεσίν του ἐπὶ τῇ μόνῃ βάσει τῆς διὰ τοῦ εἰρημένου ἐγγράφου γενομένης ἀποδοχῆς, εἶναι ἀνυπόστατος.

Ἐπειδὴ ὅμως ὁ Β δὲν ἠδυνήθη ν' ἀποδείξῃ τὴν ἔνστασίν του ταύτην εἰς τὴν αὐτὴν ἐπ' ἀκροατηρίου συνεδρίασιν, διότι πρὸς ἀπόδειξίν της αὐτὸς ἐπέφερεν, ὅτι ὁ ἐκδοὺς τὴν ἐπισυναλλαγματικὴν δὲν ἦτο δῆθεν ὑπόχρεως τῆς τῶν φλωρίων 260 συναλλαγματικῆς, ἀλλ' ἁπλοῦς ἐντολοδόχος τοῦ ἐν αὐτῇ ὀπισθογράφου, διὰ τὸ ἄτακτον τῆς πρὸς αὐτὸν ὀπισθογραφήσεως, καθὸ μὴ διαλαμβανούσης τὸ εἶδος τῆς δοθείσης ἀξίας, ἀλλὰ περιεχούσης ἁπλῶς τὴν φράσιν ἃ δι' ὅσα μετ' αὐτῶν συνεννοήθην· ἐξ οὗ ἐξάγει ὅτι, μείναντος τοῦ ἰδίου Α κυρίου τῆς εἰρημένης συναλλαγματικῆς, προκύπτει τὸ ἀνύπαρκτον τῆς παρὰ τοῦ Α ἀγορᾶς τῆς ἰδίας του συναλλαγματικῆς παρὰ τοῦ ἐντολοδόχου του, ἀλλὰ γενομένης τῆς ὀπισθογραφήσεως ταύτης ἐν Γαλαζίῳ, ὡς προκειμένου λόγου νὰ ἐκτιμηθῇ ἡ ἰσχύς της ὡς πρὸς τὴν μεταβίβασιν ἢ μὴ τῆς κυριότητος κατὰ τοὺς ἐκεῖσε νόμους καὶ τὰ ἐμπορικὰ ἔθιμα, κατὰ τὰ ὁποῖα ὁ Π ἀντιτάττει ὅτι ἔχει αὕτη πλήρη ἰσχὺν μεταβιβάσεως τῆς κυριότητος, ἡ ἀλήθεια τῆς ἐνστάσεως τοῦ Β δὲν ἀποδεικνύεται διὰ τῆς διατάξεως τοῦ ἐνταῦθα ἐπικρατοῦντος ἐμπορικοῦ νόμου, ὅθεν χρήζει περαιτέρω ἀποδείξεως, καὶ διὰ τοῦτο ὀρθῶς τὸ ἐμποροδικεῖον καὶ δυνάμει τοῦ ἄρθ. 729 τῆς πολ. δικονομίας, παρέπεμψε τὴν ἔνστασιν ταύτην εἰς τὸ ἁρμόδιον δικαστήριον, καταδικάσαν ἐν τοσούτῳ αὐτὸν τὸν Β εἰς τὴν πληρωμὴν δυνάμει τῆς ἀποδοχῆς του. Ὁ δὲ λόγος, τὸν ὁποῖον ἐπιφέρει ὁ Β, ὅτι τὸ εἰρημένον ἄρθρον 729 δὲν ἐφαρμόζεται παρ' ὅταν πρόκειται περὶ τακτικῶν συναλλαγματικῶν, ἡ δὲ προκειμένη ἐπισυναλλαγματικὴ δὲν εἶναι κατ' αὐτὸν τακτική, διότι δὲν ἐκφράζει τὸ εἶδος τῆς δοθείσης ἀξίας, λέγουσα ἁπλῶς *ἀξίαν ληφθεῖσαν* δὲν εἶναι ἰσχυρός, καθόσον ἡ ἐπισυναλλαγματικὴ αὕτη ἐξεδόθη ἐν Γαλαζίῳ καὶ κρίνεται πρὸς τοὺς ἐξωτερικοὺς τύπους της μόνον κατὰ τοὺς αὐτόθι θεσμούς, καὶ ἑπομένως ὑπάρχει ἡ βεβαίωσις ὅτι εἰ-

ἀποστολὴ χρημάτων ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, δὲν εἶναι συναλλαγματική, καὶ ἐὰν εἰκονικῶς ἀναφέρωσιν οἱ συμβαλλόμενοι, ὅτι ἐπραγματοποιήθη τοιαύτη. Ἡ τοπικὴ ἀπόστασις εἶναι μολαταῦτα ἀδιάφορος· ἡ συναλλαγματικὴ δύναται νὰ γίνῃ δεκτὴ εἰς τὸν τόπον τῆς ἐκδόσεως, ἂν ἡ πληρωμὴ μέλλῃ νὰ ἐνεργηθῇ εἰς ἄλλον.

Ὡσαύτως ἀφοῦ ἡ συναλλαγματικὴ γίνῃ δεκτὴ εἰς ἄλλον παρὰ τὸν τῆς ἐκδόσεώς της τόπον, δύναται, διὰ μεταγενεστέρας συμβάσεως, νὰ πληρωθῇ εἰς τὸν τόπον τῆς ἐκδόσεώς της.

Ὁ νόμος δὲν ἐπιβάλλει περιορισμόν τινα ὡς ἐκ τῆς κατοικίας τῶν συμβαλλομένων. αὐτ. § 494.

§ 7. Ἡ ἔλλειψις τοῦ ὀνόματος τοῦ πληρωτοῦ μνεία δὲν ἀκυρόνει τὴν συναλλαγματικὴν, ἂν ἀναπληροῦται ἄλλως. Γράφεται δὲ τὸ ὄνομα κάτωθι τῆς συναλλαγματικῆς πρὸς τ' ἀριστερὰ κατὰ τύπον ἐπιστολιμαίας διευθύνσεως.

Ἐὰν ὁ πληρωτὴς δὲν κατοικῇ εἰς τὸν τόπον, ὅπου γενήσεται ἡ πληρωμὴ, σημειοῦται τρίτος τις κάτοικος τοῦ τόπου τούτου, παρ' ᾧ θέλει γίνει ἡ πληρωμή.

Ὁ ἐκδότης τῆς συναλλαγματικῆς δύναται νὰ σημειώσῃ αὐτὸς ἑαυτὸν ὡς μέλλοντα νὰ τὴν πληρώσῃ; Εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο κυμαίνονται αἱ γνῶμαι· ἰδίως ὁ Persil σ. 26, καὶ Orson τ. 1 ζ 51 τὸ λύουσι καταφατικῶς· ὁ δὲ Nouguier ἀριθ. 24, ὁ Pard. ἀριθ. 335 τὸ λύουσιν (1) ἀποφατικῶς. αὐτ. § 497.

§ 8. ἡ ἐποχὴ τῆς πληρωμῆς πρέπει νὰ προσδιορίζηται ἀκριβῶς· Οὕτω τὸ ἔγγραφον, δι' οὗ ὁ ἐκδότης διατάττει τρίτον τινὰ νὰ πληρώσῃ εἰς ἄλλον τόπον ὡρισμένον χρηματικὸν ποσὸν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ δεῖνος, ἢ ἄνευ προσδιορισμοῦ προθεσμίας, δὲν θεωρεῖται ὡς συναλλαγ. (2). αὐτ. § 498.

---

(1) Ὁ Favard de Langlade θεωρεῖ ὡσαύτως τοιοῦτον ἔγγραφον ὡς ἁπλῆν ὑπόσχεσιν, ἢ, κατὰ τὰς περιστάσεις, ὡς γραμμάτιον εἰς κατοικίαν. Μολαταῦτα προσθέτει ὁ ἴδιος, κατ' ἔθιμον γενικῶς παραδεδεγμένον, συναλλαγματικὴ ἐκδοθεῖσα ἀπὸ τόπου εἰς τόπον δὲν χάνει τὸν χαρακτῆρα της, διότι ὁ ὑπογραφεὺς ἐσημείωσεν ἑαυτὸν πληρωτὴν ἢ τὸν ἴδιον αὐτοῦ ἐμπορικὸν οἶκον.

(2) Ἀπόφ. τοῦ ἐφετείου τῆς Toulouse 6 Ἰανουαρίου 1837. Τὴν γνώμην ταύτην πρεσβεύουσιν ὁ Merlin, ὁ Pardessus καὶ οἱ πλεῖστοι τῶν συγγραφέων. — Ἀλλ' ὁ Orillard ἀρ. 402 ὑπο-

§ 9. Ἡ συναλλαγματικὴ δύναται νὰ ἦναι πληρωτέα ἢ ἐν ὄψει, ἢ μετά τινας ἡμέρας, μῆνας ἢ συνηθείας ἀπὸ τῆς ὄψεως. Ὅρα ἄρθρ. 129, 130, 122 ἐμπ. νόμ. (αὐτ. § 498).

§ 10. Οἱ μῆνες εἶναι ἀπαράλλακτοι ὡς ὁρίζονται εἰς τὸ ἐν χρήσει μηνολόγιον. Ὑπολογίζονται δὲ ἀπὸ τῆς δοθείσης ἡμέρας τοῦ μηνὸς τῆς ἐκδόσεως εἰς τὴν ἀντιστοιχοῦσαν ἡμέραν τοῦ μηνὸς τῆς λήξεως αὐτῆς, μὴ λαμβανομένης ὑπ' ὄψιν τῆς διαφόρου τῶν μηνῶν διαρκείας (1). (αὐτ. § 498).

§ 11. Περὶ συνηθειῶν ὅρα ἄρθρ. 132 ἐμπ. νόμ. καὶ Ῥάλλ. αὐτ. § 498.

§ 12. Ὁ νόμος δὲν ἀναγνωρίζει ἐνοχὴν ἄνευ αἰτίας, τεκμαίρεται ὅμως αὐτὴν ἐπὶ τῶν κοινῶν συναλλαγμάτων μέχρις ἀποδείξεως τοῦ ἐναντίου. Ἀλλ' ἐπὶ τῶν συναλλαγματικῶν ὁ νομοθέτης ἀπήτησεν ὡς οὐσιῶδες τοῦ τύπου αὐτῶν μέρος νὰ ἐκφράζεται ῥητῶς ἡ *αἰτία* αὐτῶν, ὅ ἐστι τὸ ἀντὶ τῆς πληρωτέας ποσότητος δοθὲν ἀντίτιμον, καὶ ὁ τρόπος καθ' ὃν ἐδόθη, διὰ νὰ ἐξελέγχηται προχείρως ἡ ἀλήθεια καὶ νὰ μὴ καλύπτωνται ἄλλα συναλλάγματα ὑπὸ τὸ ψιλὸν ὄνομα τῆς συναλλαγματικῆς (2).

στηρίζει τὸ ἀντίθετον σύστημα ἐπικαλούμενος τὴν ἀρχὴν τοῦ ῥωμαϊκοῦ δικαίου ὅτι ὁσάκις εἰς τὸ χρεωστικὸν ἔγγραφον δὲν ὁρίζεται ἡ ἐποχὴ τῆς πληρωμῆς, εἶναι ἀμέσως ἀπαιτητόν. Quoties in obligationibus dies non ponitur, praesenti die pecunia debetur. N. 41 § 1. Πανδ. de verbor. Oblig. Κατὰ τὸν συγγραφέα τοῦτον δὲν ὑπάρχει λόγος ν' ἀπομακρυνθῇ τις τοῦ κανόνος τούτου ἐπὶ τῶν συναλλαγματικῶν. Τοιαύτη συναλλαγματικὴ πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς πληρωτέα ἐν ὄψει.

(1) Οὕτω συναλλαγματικὴ δοθεῖσα τὴν δεκάτην Δεκεμβρίου καὶ πληρωτέα μετὰ τρεῖς μῆνας λήγει τὴν 10 Μαρτίου κτλ.; εἶναι δὲ ἀδιάφορον ὅτι ὁ μὲν Δεκέμβριος καὶ ὁ Ἰανουάριος ἔχουσιν ἀνὰ ἡμέρας τριάκοντα μίαν, εἰκοσιοκτὼ δὲ ὁ Φεβρουάριος εἰς τὰ κοινὰ ἔτη, καὶ 29 εἰς τὰ βίσεκτα.

(2) Κατὰ τὴν Αὐστρ. νομοθεσίαν ἡ μνεία τοῦ δοθέντος ἀντιτίμου ἀπαιτεῖται μέν, ἀλλὰ ῥητῶς ὁ νόμος λέγει οὐχὶ ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος. Ὅταν δ' ἐκφράζηται, εἶναι ἀδιάφορος ὁ τρόπος καθ' ὃν τοῦτο γίνεται, ὥστε καὶ τό, ἀντίτιμον περὶ οὗ συνεννοήθημεν (valuta intesa) ἰσοδυναμεῖ μὲ τὸ valuta in conto, ἀντίτιμον διὰ λογαριασμοῦ.

ἀποστολὴ χρημάτων ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, δὲν εἶναι συναλλαγματική, καὶ ἐὰν εἰκονικῶς ἀναφέρωσιν οἱ συμβαλλόμενοι, ὅτι ἐπραγματοποιήθη τοιαύτη. Ἡ τοπικὴ ἀπόστασις εἶναι μολαταῦτα ἀδιάφορος· ἡ συναλλαγματικὴ δύναται νὰ γίνῃ δεκτὴ εἰς τὸν τόπον τῆς ἐκδόσεως, ἂν ἡ πληρωμὴ μέλλῃ νὰ ἐνεργηθῇ εἰς ἄλλον.

Ὡσαύτως ἀφοῦ ἡ συναλλαγματικὴ γίνῃ δεκτὴ εἰς ἄλλον παρὰ τὸν τῆς ἐκδόσεώς της τόπον, δύναται, διὰ μεταγενεστέρας συμβάσεως, νὰ πληρωθῇ εἰς τὸν τόπον τῆς ἐκδόσεώς της.

Ὁ νόμος δὲν ἐπιβάλλει περιορισμόν τινα ὡς ἐκ τῆς κατοικίας τῶν συμβαλλομένων. αὐτ. § 494.

§ 7. Ἡ ἐλλιπὴς τοῦ ὀνόματος τοῦ πληρωτοῦ μνεία δὲν ἀκυρόνει τὴν συναλλαγματικήν, ἂν ἀναπληροῦται ἄλλως. Γράφεται δὲ τὸ ὄνομα κάτωθι τῆς συναλλαγματικῆς πρὸς τ' ἀριστερὰ κατὰ τύπον ἐπιστολιμαίας διευθύνσεως.

Ἐὰν ὁ πληρωτὴς δὲν κατοικῇ εἰς τὸν τόπον, ὅπου γενήσεται ἡ πληρωμή, σημειοῦται τρίτος τις κάτοικος τοῦ τόπου τούτου, παρ' ᾧ θέλει γίνει ἡ πληρωμή.

Ὁ ἐκδότης τῆς συναλλαγματικῆς δύναται νὰ σημειώσῃ αὐτὸς ἑαυτὸν ὡς μέλλοντα νὰ τὴν πληρώσῃ; Εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο κυμαίνονται αἱ γνῶμαι· ἰδίως ὁ Persil σ. 26, καὶ Orson τ. 1 ζ 51 τὸ λύουσι καταφατικῶς· ὁ δὲ Nouguier ἀριθ. 24, ὁ Pard. ἀριθ. 335 τὸ λύουσιν (1) ἀποφατικῶς. αὐτ. § 497.

§ 8. Ἡ ἐποχὴ τῆς πληρωμῆς πρέπει νὰ προσδιορίζηται ἀκριβῶς· Οὕτω τὸ ἔγγραφον, δι' οὗ ὁ ἐκδότης διατάττει τρίτον τινὰ νὰ πληρώσῃ εἰς ἄλλον τόπον ὡρισμένον χρηματικὸν ποσὸν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ δεῖνος, ἢ ἄνευ προσδιορισμοῦ προθεσμίας, δὲν θεωρεῖται ὡς συναλλαγ. (2). αὐτ. § 498.

---

(1) Ὁ Favard de Langlade θεωρεῖ ὡσαύτως τοιοῦτον ἔγγραφον ὡς ἁπλῆν ὑπόσχεσιν, ἤ, κατὰ τὰς περιστάσεις, ὡς γραμμάτιον εἰς κατοικίαν. Μολαταῦτα προσθέτει ὁ ἴδιος, κατ' ἔθιμον γενικῶς παραδεδεγμένον, συναλλαγματικὴ ἐκδοθεῖσα ἀπὸ τόπου εἰς τόπον δὲν χάνει τὸν χαρακτῆρα της, διότι ὁ ὑπογραφεὺς ἐσημείωσεν ἑαυτὸν πληρωτὴν ἢ τὸν ἴδιον αὐτοῦ ἐμπορικὸν οἶκον.

(2) Ἀπόφ. τοῦ ἐφετείου τῆς Toulouse 6 Ἰανουαρίου 1837.

Τὴν γνώμην ταύτην πρεσβεύουσιν ὁ Merlin, ὁ Pardessus καὶ οἱ πλεῖστοι τῶν συγγραφέων. — Ἀλλ' ὁ Orillard ἀρ. 402 ὑπο-

§ 9. Ἡ συναλλαγματικὴ δύναται νὰ ἦναι πληρωτέα ἢ ἐν ὄψει, ἢ μετά τινας ἡμέρας, μῆνας ἢ συνηθείας ἀπὸ τῆς ὄψεως. Ὅρα ἄρθρ. 129, 130, 122 ἐμπ. νόμ. (αὐτ. § 498).

§ 10. Οἱ μῆνες εἶναι ἀπαράλλακτοι ὡς ὁρίζονται εἰς τὸ ἐν χρήσει μηνολόγιον. Ὑπολογίζονται δὲ ἀπὸ τῆς δοθείσης ἡμέρας τοῦ μηνὸς τῆς ἐκδόσεως εἰς τὴν ἀντιστοιχοῦσαν ἡμέραν τοῦ μηνὸς τῆς λήξεως αὐτῆς, μὴ λαμβανομένης ὑπ' ὄψιν τῆς διαφόρου τῶν μηνῶν διαρκείας (1). (αὐτ. § 498).

§ 11. Περὶ συνηθειῶν ὅρα ἄρθρ. 132 ἐμπ. νόμ. καὶ Ῥάλλ. αὐτ. § 498.

§ 12. Ὁ νόμος δὲν ἀναγνωρίζει ἐνοχὴν ἄνευ αἰτίας, τεκμαίρεται ὅμως αὐτὴν ἐπὶ τῶν κοινῶν συναλλαγμάτων μέχρις ἀποδείξεως τοῦ ἐναντίου. Ἀλλ' ἐπὶ τῶν συναλλαγματικῶν ὁ νομοθέτης ἀπήτησεν ὡς οὐσιῶδες τοῦ τύπου αὐτῶν μέρος νὰ ἐκφράζεται ῥητῶς ἡ αἰτία αὐτῶν, ὅ ἐστι τὸ ἀντὶ τῆς πληρωτέας ποσότητος δοθὲν ἀντίτιμον, καὶ ὁ τρόπος καθ' ὃν ἐδόθη, διὰ νὰ ἐξελέγχηται προχείρως ἡ ἀλήθεια καὶ νὰ μὴ καλύπτωνται ἄλλα συναλλάγματα ὑπὸ τὸ ψιλὸν ὄνομα τῆς συναλλαγματικῆς (2).

στηρίζει τὸ ἀντίθετον σύστημα ἐπικαλούμενος τὴν ἀρχὴν τοῦ ῥωμαϊκοῦ δικαίου ὅτι ὁσάκις εἰς τὸ χρεωστικὸν ἔγγραφον δὲν ὁρίζεται ἡ ἐποχὴ τῆς πληρωμῆς, εἶναι ἀμέσως ἀπαιτητόν. **Quoties in obligationibus dies non ponitur, praesenti die pecunia debetur. N. 41 § 1. Πανδ. de verbor. Oblig.** Κατὰ τὸν συγγραφέα τοῦτον δὲν ὑπάρχει λόγος ν' ἀπομακρυνθῇ τις τοῦ κανόνος τούτου ἐπὶ τῶν συναλλαγματικῶν. Τοιαύτη συναλλαγματικὴ πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς πληρωτέα ἐν ὄψει.

(1) Οὕτω συναλλαγματικὴ δοθεῖσα τὴν δεκάτην Δεκεμβρίου καὶ πληρωτέα μετὰ τρεῖς μῆνας λήγει τὴν 10 Μαρτίου κτλ.; εἶναι δὲ ἀδιάφορον ὅτι ὁ μὲν Δεκέμβριος καὶ ὁ Ἰανουάριος ἔχουσιν ἀνὰ ἡμέρας τριάκοντα μίαν, εἰκοσιοκτὼ δὲ ὁ Φεβρουάριος εἰς τὰ κοινὰ ἔτη, καὶ 29 εἰς τὰ βίσεκτα.

(2) Κατὰ τὴν Αὐστρ. νομοθεσίαν ἡ μνεία τοῦ δοθέντος ἀντιτίμου ἀπαιτεῖται μέν, ἀλλὰ ῥητῶς ὁ νόμος λέγει οὐχὶ ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος. Ὅταν δ' ἐκφράζηται, εἶναι ἀδιάφορος ὁ τρόπος καθ' ὃν τοῦτο γίνεται, ὥστε καὶ τὸ, ἀντίτιμον περὶ οὗ συνεννοήθημεν, (valuta intesa) ἰσοδυναμεῖ μὲ τὸ valuta in conto, ἀντίτιμον διὰ λογαριασμοῦ.

ἀποστολὴ χρημάτων ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, δὲν εἶναι συναλλαγματική, καὶ ἐὰν εἰκονικῶς ἀναφέρωσιν οἱ συμβαλλόμενοι, ὅτι ἐπραγματοποιήθη τοιαύτη. Ἡ τοπικὴ ἀπόστασις εἶναι μολαταῦτα ἀδιάφορος· ἡ συναλλαγματικὴ δύναται νὰ γίνῃ δεκτὴ εἰς τὸν τόπον τῆς ἐκδόσεως, ἂν ἡ πληρωμὴ μέλλῃ νὰ ἐνεργηθῇ εἰς ἄλλον.

Ὡσαύτως ἀφοῦ ἡ συναλλαγματικὴ γίνῃ δεκτὴ εἰς ἄλλον παρὰ τὸν τῆς ἐκδόσεώς της τόπον, δύναται, διὰ μεταγενεστέρας συμβάσεως, νὰ πληρωθῇ εἰς τὸν τόπον τῆς ἐκδόσεώς της.

Ὁ νόμος δὲν ἐπιβάλλει περιορισμόν τινα ὡς ἐκ τῆς κατοικίας τῶν συμβαλλομένων. αὐτ. § 494.

§ 7. Ἡ ἐλλιπὴς τοῦ ὀνόματος τοῦ πληρωτοῦ μνεία δὲν ἀκυρόνει τὴν συναλλαγματικήν, ἂν ἀναπληροῦται ἄλλως. Γράφεται δὲ τὸ ὄνομα κάτωθι τῆς συναλλαγματικῆς πρὸς τ' ἀριστερὰ κατὰ τύπον ἐπιστολιμαίας διευθύνσεως.

Ἐὰν ὁ πληρωτὴς δὲν κατοικῇ εἰς τὸν τόπον, ὅπου γενήσεται ἡ πληρωμή, σημειοῦται τρίτος τις κάτοικος τοῦ τόπου τούτου, παρ' ᾧ θέλει γίνει ἡ πληρωμή.

Ὁ ἐκδότης τῆς συναλλαγματικῆς δύναται νὰ σημειώσῃ αὐτὸς ἑαυτὸν ὡς μέλλοντα νὰ τὴν πληρώσῃ; Εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο κυμαίνονται αἱ γνῶμαι· ἰδίως ὁ Persil σ. 26, καὶ Orson τ. 1 ζ 51 τὸ λύουσι καταφατικῶς· ὁ δὲ Nouguier ἀριθ. 24, ὁ Pard. ἀριθ. 335 τὸ λύουσιν (1) ἀποφατικῶς. αὐτ. § 497.

§ 8. ἡ ἐποχὴ τῆς πληρωμῆς πρέπει νὰ προσδιορίζηται ἀκριβῶς· Οὕτω τὸ ἔγγραφον, δι' οὗ ὁ ἐκδότης διατάττει τρίτον τινὰ νὰ πληρώσῃ εἰς ἄλλον τόπον ὡρισμένον χρηματικὸν ποσὸν μετὰ τὸν θάνατον τοῦ δεῖνος, ἢ ἄνευ προσδιορισμοῦ προθεσμίας, δὲν θεωρεῖται ὡς συναλλαγ. (2). αὐτ. § 498.

---

(1) Ὁ Favard de Langlade θεωρεῖ ὡσαύτως τοιοῦτον ἔγγραφον ὡς ἁπλῆν ὑπόσχεσιν, ἤ, κατὰ τὰς περιστάσεις, ὡς γραμμάτιον εἰς κατοικίαν. Μολαταῦτα προσθέτει ὁ ἴδιος, κατ' ἔθιμον γενικῶς παραδεδεγμένον, συναλλαγματικὴ ἐκδοθεῖσα ἀπὸ τόπου εἰς τόπον δὲν χάνει τὸν χαρακτῆρα της, διότι ὁ ὑπογραφεὺς ἐσημείωσεν ἑαυτὸν πληρωτὴν ἢ τὸν ἴδιον αὐτοῦ ἐμπορικὸν οἶκον.

(2) Ἀπόφ. τοῦ ἐφετείου τῆς Toulouse 6 Ἰανουαρίου 1837. Τὴν γνώμην ταύτην πρεσβεύουσιν ὁ Merlin, ὁ Pardessus καὶ οἱ πλεῖστοι τῶν συγγραφέων. — Ἀλλ' ὁ Orillard ἀρ. 402 ὑπο-

§ 9. Η συναλλαγματικὴ δύναται νὰ ἦναι πληρωτέα ἢ ἐν ὄψει, ἢ μετά τινας ἡμέρας, μῆνας ἢ συνηθείας ἀπὸ τῆς ὄψεως. Ὅρα ἄρθρ. 129, 130, 122 ἐμπ. νόμ. (αὐτ. § 498).

§ 10. Οἱ μῆνες εἶναι ἀπαράλλακτοι ὡς ὁρίζονται εἰς τὸ ἐν χρήσει μηνολόγιον. Ὑπολογίζονται δὲ ἀπὸ τῆς δοθείσης ἡμέρας τοῦ μηνὸς τῆς ἐκδόσεως εἰς τὴν ἀντιστοιχοῦσαν ἡμέραν τοῦ μηνὸς τῆς λήξεως αὐτῆς, μὴ λαμβανομένης ὑπ' ὄψιν τῆς διαφόρου τῶν μηνῶν διαρκείας (1). (αὐτ. § 498).

§ 11. Περὶ συνηθειῶν ὅρα ἄρθρ. 132 ἐμπ. νόμ. καὶ Ῥάλλ. αὐτ. § 498.

§ 12. Ὁ νόμος δὲν ἀναγνωρίζει ἐνοχὴν ἄνευ αἰτίας, τεκμαίρεται ὅμως αὐτὴν ἐπὶ τῶν κοινῶν συναλλαγμάτων μέχρις ἀποδείξεως τοῦ ἐναντίου. Ἀλλ' ἐπὶ τῶν συναλλαγματικῶν ὁ νομοθέτης ἀπήτησεν ὡς οὐσιῶδες τοῦ τύπου αὐτῶν μέρος νὰ ἐκφράζεται ῥητῶς ἡ αἰτία αὐτῶν, ὅ ἐστι τὸ ἀντὶ τῆς πληρωτέας ποσότητος δοθὲν ἀντίτιμον, καὶ ὁ τρόπος καθ' ὃν ἐδόθη, διὰ νὰ ἐξελέγχεται προχείρως ἡ ἀλήθεια καὶ νὰ μὴ καλύπτωνται ἄλλα συναλλάγματα ὑπὸ τὸ ψιλὸν ὄνομα τῆς συναλλαγματικῆς (2).

στηρίζει τὸ ἀντίθετον σύστημα ἐπικαλούμενος τὴν ἀρχὴν τοῦ ῥωμαϊκοῦ δικαίου ὅτι ὁσάκις εἰς τὸ χρεωστικὸν ἔγγραφον δὲν ὁρίζεται ἡ ἐποχὴ τῆς πληρωμῆς, εἶναι ἀμέσως ἀπαιτητόν. **Quoties in obligationibus dies non ponitur, praesenti die pecunia debetur. N. 41 § 1. Πανδ. de verbor. Oblig.** Κατὰ τὸν συγγραφέα τοῦτον δὲν ὑπάρχει λόγος ν' ἀπομακρυνθῇ τις τοῦ κανόνος τούτου ἐπὶ τῶν συναλλαγματικῶν. Τοιαύτη συναλλαγματικὴ πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς πληρωτέα ἐν ὄψει.

(1) Οὕτω συναλλαγματικὴ δοθεῖσα τὴν δεκάτην Δεκεμβρίου καὶ πληρωτέα μετὰ τρεῖς μῆνας λήγει τὴν 10 Μαρτίου κτλ., εἶναι δὲ ἀδιάφορον ὅτι ὁ μὲν Δεκέμβριος καὶ ὁ Ἰανουάριος ἔχουσιν ἀνὰ ἡμέρας τριάκοντα μίαν, εἰκοσιοκτὼ δὲ ὁ Φεβρουάριος εἰς τὰ κοινὰ ἔτη, καὶ 29 εἰς τὰ βίσεκτα.

(2) Κατὰ τὴν Αὐστρ. νομοθεσίαν ἡ μνεία τοῦ δοθέντος ἀντιτίμου ἀπαιτεῖται μὲν, ἀλλὰ ῥητῶς ὁ νόμος λέγει οὐχὶ ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος. Ὅταν δ' ἐκφράζηται, εἶναι ἀδιάφορος ὁ τρόπος καθ' ὃν τοῦτο γίνεται, ὥστε καὶ τὸ, ἀντίτιμον περὶ οὗ συνενοήθημεν, (valuta intesa) ἰσοδυναμεῖ μὲ τὸ valuta in conto, ἀντίτιμον διὰ λογαριασμοῦ.

Ἐὰν τὸ δοθὲν ἀντίτιμον ἀποσιωπηθῇ, ἢ δὲν προσδιορισθῇ ὁ εἰδικὸς τρόπος καθ' ὃν ἐχορηγήθη, ὁ νόμος τεκμαίρεται ὅτι δὲν ὑπῆρξε τοιοῦτο, καὶ ἡ συναλλαγματικὴ εἶναι ἄκυρος δι' ἔλλειψιν ἀποστολῆς χρημάτων ἀπὸ τόπου εἰς τόπον (1).

Κατὰ τὸ ἄρθρον 110 τοῦ ἐμπ. νόμου, ἡ συναλλαγματικὴ πρέπει νὰ φανερόνῃ τὸ εἰς χρήματα, εἰς πραγματείας, διὰ λογαριασμοῦ ἢ καθ' ὁποινδήποτε ἄλλον τρόπον δοθὲν ἀντίτιμον αὐτῆς. Ὅταν τὸ ἀντίτιμον ἐδόθη εἰς χρήματα, τὸ ἐκφράζουσι διὰ τοῦ ὅρου, *ἀντίτιμον ληφθὲν εἰς μετρητὰ* (2).

Διὰ λογαριασμοῦ λέγεται ὅτι ἐχορηγήθη τὸ ἀντίτιμον, ὅταν οἱ συμβαλλόμενοι εὑρίσκωνται ἢ ἤδη τίθενται εἰς ἀμοιβαίαν σχέσιν πιστωτοῦ καὶ ὀφειλέτου, καὶ μετὰ τὴν ἔκδοσιν τῆς συναλλαγματικῆς ῥυθμίζωσι τὰς μεταξὺ αὐτῶν χρηματικὰς σχέσεις, κατὰ τοὺς ἐπὶ ἀλληλοχρέων λογαριασμῶν ἰσχύοντας κανόνας.

Τὸ ἀντίτιμον δύναται τέλος νὰ συνίσταται ἐκτὸς τῶν ἐμπορευμάτων, καὶ εἰς ἀντικείμενα ἀξίας ἀλλότρια τῆς ἐμπορικῆς κυκλοφορίας, οἷον εἰς ἀκίνητα, εἰς ὑπηρεσίας κτλ., ὡς τοῦτο ἐξάγεται προδήλως ἐκ τῆς γενικότητος τῶν ὅρων τοῦ νόμου *ἢ καθ' ὁποιονδήποτε ἄλλον τρόπον*. Ῥάλ. τ. 2 § 500.

§ 13. Ἡ συναλλαγματικὴ γίνεται εἰς διαταγὴν τρίτου τινὸς

---

(1) Ἡ συναλλαγματικὴ ἥτις ἐκφράζει ψευδῆ αἰτίαν ἔχει κῦρος ἂν ἔχῃ ἄλλην θεμιτὴν καὶ ἀληθῆ αἰτίαν. Ἀκυρ. Γαλλίας 19 Ἰουν. 1832.— Ἡ ἀθέμιτος αἰτία τῆς συναλλαγματικῆς δὲν δύναται ν' ἀντιταχθῇ εἰς τὸν ἐν καλῇ πίστει τρίτον κομιστὴν αὐτῆς, ἀλλὰ μόνον εἰς τὸν λαβόντα γνῶσιν αὐτῆς. Ἀκυρ. Γαλλ. 26 Ἰανουαρ. 1819. Horson τόμ. 1 ζήτ. 49 σ. 163. — Συναλλαγματικαὶ ἐκ πράξεων λαθρεμπορίου πηγάζουσαι δὲν ἔχουσι κῦρος, ἂν καὶ φέρωσιν ὅτι τὸ ἀντίτιμον ἐδόθη εἰς μετρητά. Ἐφετ. Παρισίων 5 Ἰαν. 1828. — Ὁ δέκτης δὲν δύναται ν' ἀντιτάξῃ εἰς τὸν κομιστὴν τὴν ἔλλειψιν αἰτίας ἢ ἀντιτίμου. Ἐφετ. Παρισίων 22 Δεκ. 1825 καὶ 15 Μαρτίου 1825. — Κατὰ τὸν Orillard ἀριθ. 404 δύναται ν' ἀναπληρωθῇ ἡ ἔλλειψις τῆς μνείας τοῦ ἀντιτίμου διὰ τῆς ἀποδείξεως ὅτι ἐδόθη ἀντίτιμον. Ἀκυρωτ. 30 Αὐγ. 1826.

(2) Ἀλλ' αἱ λέξεις ἀνθ' ὅσων ἔλαβον παρ' αὐτοῦ, valeur reçue, δὲν ἀρκοῦν, διότι δὲν ἐκφράζουσι τὸν τρόπον καθ' ὃν τὸ ἀντίτιμον ἐλήφθη.

ἢ τοῦ ἐκδότου αὐτοῦ. Ἐντεῦθεν ἐξάγεται ἡ ἀνάγκη τοῦ νὰ ἐκφράζεται ἐν τῇ συναλλαγματικῇ τὸ ὄνομα τοῦ μέλλοντος νὰ τὴν πληρωθῇ. Ἂν μολαταῦτα ὁ ἐκδότης, ὀνομάσας μόνον τὸν δόντα τὸ ἀντίτιμον, λησμονήσῃ νὰ προσθέσῃ ὅτι εἰς αὐτὸν μέλλει νὰ γίνῃ ἡ πληρωμή, οἱ πλεῖστοι συγγραφεῖς παραδέχονται ὅτι δύναται νὰ πληρωθῇ πρὸς αὐτὸν ἡ συναλλαγματική, ἂν δι' ἐπιστολῶν ἢ τῶν βυβλίων αὐτοῦ δυνηθῇ ν' ἀποδείξῃ ὅτι δοὺς τὸ ἀντίτιμον, αὐτὸς ὁ ἴδιος ἔμελλε νὰ πληρωθῇ τὸ ἐν τῇ συναλλαγματικῇ διαλαμβανόμενον ποσὸν (1). αὐτ. § 501.

§ 14. Ἐνόσῳ ἡ συναλλαγματικὴ δὲν συνταχθῇ εἰς διαταγήν, μένει ἁπλοῦν δικαιόγραφον, δυνάμει τοῦ ὁποίου ὁ κομιστὴς δύναται νὰ ἐπιδιώξῃ τὴν ἐξαργύρωσίν της, ἀλλὰ δὲν τελειοποιεῖται εἰμὴ ἀφοῦ, συνταχθεῖσα εἰς διαταγήν, κατασταθῇ δεκτικὴ κυκλοφορίας. αὐτ. § 501.

§ 15. Ἡ συναλλαγματικὴ δύναται νὰ ἦναι πληρωτέα εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ λήπτου, ἢ τρίτου τινός, ἢ καὶ τοῦ ἐκδότου αὐτοῦ. Τρίτος δὲ ἐνταῦθα ἐννοεῖται πᾶς ἄλλος παρὰ τὰ ἐκ τῆς συναλλαγματικῆς ἤδη ὑπόχρεα πρόσωπα, ὅθεν τὸ ἔγγραφον, δι' οὗ ὁ ὁ πληρωτὴς παραγγέλλεται νὰ πληρώσῃ αὐτὸς ἑαυτόν, ἢ εἰς τὴν διαταγήν του, δὲν θέλει ἔχει τὸν χαρακτῆρα ἀληθοῦς συναλλαγματικῆς, ἐκτὸς ἂν ὁ πληρωτὴς συνάπτῃ δύο διακεκριμένας ἰδιότητας τὴν τοῦ ὀφειλέτου ἢ ἐντολοδόχου τοῦ ἐκδότου, καὶ τὴν τοῦ πρὸς εἴσπραξιν τῆς αὐτῆς συναλλαγματικῆς ἐντολοδόχου τρίτου τινός.

Δύναται ὡσαύτως νὰ γίνῃ εἰς διαταγὴν τοῦ ἐκδότου, ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ ἐκδότης δὲν δύναται νὰ συναλλαχθῇ πρὸς ἑαυτόν, τοιαύτη συναλλαγματικὴ δὲν τελειοποιεῖται εἰμὴ εἰς τὴν στιγμὴν καθ' ἣν μεταβιβάζεται δι' ὀπισθογραφήσεως εἴτε εἰς τὸν δίδοντα ἀληθῶς τὸ ἀντίτιμον, εἴτε εἰς τρίτον τινά. Τοιαύτη ὀπισθογράφησις θεωρεῖται τότε ὡς μέρος ἀπαρτίζον τὴν συναλλαγματικὴν αὐτήν, ὅθεν καὶ ἡ χρονολογία αὐτῆς δύναται ν' ἀναπληρώσῃ τὴν ἐκ τοῦ κειμένου τῆς συναλλαγματικῆς ἔλλειψίν της, ἐξαιρεῖται δὲ ἡ πε-

---

(1) Nouguier ἀρ. 35.— Merlin Rép. λ. Lettre de change.— Ὁ Παρδέσιος ἀρ. 338 φρονεῖ τοὐναντίον ὅτι ἡ συναλλαγματική, ἐν ᾗ δὲν ἀναφέρεται ῥητῶς τὸ πρόσωπον πρὸς ὃ διατάσσεται ὁ πληρωτὴς νὰ τὴν ἐξαργυρώσῃ, δὲν ἐπιφέρει τὰς νομίμους τῆς συναλλαγματικῆς συνεπείας.

ρίπτωσις καθ' ἣν ὁ ἐκδότης συνάπτων δύο διακεκριμένας ἰδιότητας, καὶ ἐνεργῶν ὡς ἐντολοδόχος τοῦ εἰς ὃν ἀνήκει ἡ προμήθεια, ἐκδίδῃ τὴν συναλλαγματικὴν εἰς τὴν ἰδίαν αὐτοῦ διαταγὴν, διὰ νὰ πληρωθῇ τὸ εἰς αὐτὸν τὸν ἴδιον ὑπὸ τοῦ ἐντολέως του ὀφειλόμενον. αὐτ. § 501.

§ 16. Τῶν συναλλαγματικῶν τούτων προηγεῖται σχεδὸν πάντοτε εἰδοποιητικὴ πρὸς τὸν πληρωτὴν ἐπιστολή. Noug. ἀρ. 38. Pard. ἀρ. 339. Per. ἀρ. 32. (αὐτ. § 51).

Ὁ ὅρος εἰς διαταγὴν δὲν εἶναι πανηγυρικός· ὅθεν δύναται ὁ ἐκδότης νὰ κάμῃ χρῆσιν ἄλλου ταυτοσημάντου (1). αὐτ. § 501.

§ 17. Ἡ συναλλαγματικὴ γράφεται ἐπὶ χαρτοσήμου. Δ. τῆς 27 Δεκ. 1836. Ὅταν ἐκδοθῶσι πλείονα ἀντίτυπα μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς συναλλαγματικῆς, ἕκαστον αὐτῶν ὑπόκειται εἰς τὸ ἀπαιτούμενον δικαίωμα τοῦ χαρτοσήμου. αὐτ. § 502.

Παρεπόμενα προσόντα τῆς συναλλαγματικῆς.

§ 18. *Μόνη* συναλλαγματικὴ λέγεται ἡ εἰς ἓν μόνον ἀντίτυπον ἐκδοθεῖσα. Ἂν δ' ἐκδοθῇ εἰς περισσότερα, τὸ πρῶτον τῶν ἀντιτύπων λέγεται *πρώτη*, τὸ δεύτερον καὶ τρίτον *δευτέρα* καὶ *τρίτη* κτλ.

Ἡ εἰς πλείονα ἀντίτυπα ἔκδοσις τῆς συναλλαγματικῆς χορηγεῖ τὸ πλεονέκτημα ὅταν παραπέσῃ τὸ ἓν, νὰ ἀντικαθίσταται διὰ τοῦ ἑτέρου.

Ἰδίως δὲ ἐπὶ τῶν ἀπὸ τῆς ὄψεως πληρωτέων συναλλαγματικῶν, αἵτινες συμφέρει πάντοτε νὰ πέμπωνται ἐγκαίρως πρὸς τὸν πληρωτὴν διὰ νὰ τὰς ἀποδεχθῇ καὶ νὰ τρέξῃ οὕτω τὸ ταχύτερον ἡ ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως αὐτῶν ὑπολογιστέα προθεσμία, ὅταν ὑπάρχωσι πλείονα τῆς συναλλαγματικῆς ἀντίτυπα, ἐν ᾧ ἀφ ἑνὸς ὁ κομιστὴς πέμπει τὸ ἓν ἐξ αὐτῶν πρὸς φίλον του κάτοικον τῆς πόλεως τοῦ πληρωτοῦ διὰ νὰ τῷ τὸ ἐμφανίσῃ πρὸς ἀποδοχὴν, δύναται ἀφ' ἑτέρου νὰ διαπραγματευθῇ ἀνεμποδίστως τὰ λοιπὰ εἰς ἄλλας ἐμπορικὰς πόλεις, ἐφ' ὧν συνήθως γίνεται μνεία τοῦ προσώπου παρ' ᾧ ὁ κομιστὴς τῆς συναλλαγματικῆς θέλει εὕρει

(1) Οἷον, πληρώσατε εἰς τὸν Π ἢ εἰς τὸν νόμιμον κομιστὴν τῆς παρούσης·— ἢ πληρώσατε εἰς τὸν Π ἢ εἰς τὴν διάθεσίν του κτλ.

τὸ πρῶτον αὐτῆς ἀντίτυπον διὰ τῶν λέξεων, *Ἡ πρώτη πρὸς ἀποδοχὴν παρὰ τῷ Κ. Μ. . . . . εἰς Α.*

Ἀφ' οὗ τοιουτοτρόπως κυκλοφορήσῃ ἡ δευτέρα συναλλαγματικὴ εἰς διαφόρους ἐμπορικὰς πόλεις, φθάνει κατὰ τὴν προθεσμίαν εἰς τὸν τόπον τῆς πληρωμῆς, ὁ δὲ κομιστὴς αὐτῆς, ἐπιδεικνύων πρὸς τὸν παραγγελιολόχον τὸ εἰς τὴν διαταγὴν αὐτοῦ ὀπισθογραφημένον β' ἢ γ' ἀντίτυπον, καὶ νομιμοποιῶν οὕτω τὴν κατοχήν του, λαμβάνει παρ' αὐτοῦ τὸ πρῶτον ἀντίτυπον, τοῦ ὁποίου ὁ τελευταῖος εἶχεν ἀναδεχθῇ νὰ ἐνεργήσῃ τὴν ἐμφάνισιν, καὶ τότε παραδίδων ἀμφότερα πρὸς τὸν πληρωτὴν πληρόνεται παρ' αὐτοῦ τὸ ποσὸν τῆς συναλλαγματικῆς. αὐτ. § 503.

§ 19. Ὅταν ἐκδίδωνται πλείω ἀντίτυπα (1), ὁ ἐκδότης ὀφείλει νὰ ἐκφράζῃ ἐφ' ἑκάστου ὅτι ἡ πληρωμὴ τοῦ ἑνὸς ἀκυροῖ τὰ λοιπά. Ἂν ὁ ἐκδότης παραλείψῃ τὴν δήλωσιν ταύτην, δύναται νὰ κηρυχθῇ ὑπεύθυνος τῶν συνεπειῶν τῆς ἐν καλῇ πίστει πληρωμῆς (147 ἐμπ. νόμ.). αὐτ. § 504.

Ὅταν δὲ τὸ ἓν τῶν ἀντιτύπων φέρῃ τὴν ἀποδοχὴν τοῦ πληρωτοῦ, γινόμενος οὕτως ὁ τελευταῖος προσωπικὸς ὀφειλέτης τοῦ κομιστοῦ τῆς ὑπογραφῆς του δὲν ἀπαλλάττεται.

Ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἡ δευτέρα συναλλαγματικὴ φέρῃ ὅτι ἡ πληρωμὴ αὐτῆς ἀκυροῖ τὰς λοιπάς, ἡ ἐξόφλησις αὐτῆς δὲν θέλει ἀπαλλάττει τὸν πληρωτήν, ἐὰν ἐπὶ τοῦ εἰσέτι κυκλοφοροῦντος ἑτέρου ἀντιτύπου εὑρίσκεται ἡ ἀποδοχή του. Ὁ δέκτης γίνεται προσωπικὸς ὀφειλέτης τοῦ κομιστοῦ τῆς ὑπογραφῆς αὐτοῦ, ὅστις δύναται νὰ τὸν ὑποχρεώσῃ εἰς δευτέραν πληρωμήν, ἂν δὲν φροντίσῃ ν' ἀναλάβῃ τὸ φέρον τὴν ὑπογραφὴν αὐτοῦ ἀντίτυπον (ἐμπ. νόμ. 148). Ὁ κίνδυνος οὗτος παύει ὅταν αὐτὸς ὁ κομιστὴς τῆς ἀποδοχῆς ἦτον καὶ ὁ τοῦ προηγουμένως ἐξοφληθέντος ἀντιτύπου, καθότι εὐλόγως θέλει ἀποκρουσθῆ ἡ δευτέρα πρὸς πληρωμὴν ἀπαίτησις αὐτοῦ διὰ τῆς ἐνστάσεως τοῦ δόλου. αὐτ. § 504.

§ 20. Ἐὰν ἡ ἐπὶ ἓν ἀντίτυπον ἐκδοθεῖσα ἀπολεσθῇ (2), ὁ κομιστὴς δύναται νὰ προκαλέσῃ δικαστικῶς τὴν πληρωμὴν (152 ἐμπ. νόμ.), ἢ νὰ ζητήσῃ τὴν ἔκδοσιν νέου ἀντιτύπου.

Πρὸς τοῦτο, ὁ κομιστὴς ἀπευθύνεται εἴτε πρὸς τὸν ἐκδότην, εἴτε πρὸς τὸν τελευταῖον ὀπισθογράφον, ἂν ἐμεσολάβησε τοιοῦτος,

(1) Κατωτ. § 31. (2) Κατωτ. § 35.

δστις ἀποτείνεται ἐγγράφως πρὸς τὸν παραχωρητήν του, οὗτος δὲ εἰς τὸν προηγούμενον μέχρι τοῦ ἐκδότου.

Εἰδοποιούμενος οὕτως ὁ ἐκδότης ὑπογράφει νέαν, ὁμοίαν μὲ τὴν παραπεσοῦσαν, τὴν παραδίδει πρὸς τὸν ἀρχικὸν λήπτην, ὅςις τὴν ὀπισθογραφεῖ ὑπὲρ τοῦ ἐκδοχέως του, καὶ οὕτω, διαβιβαζομένη ἀπὸ ὀπισθογράφου εἰς ὀπισθογράφον, παραδίδεται εἰς τὸν κομιστήν.

Ἐπὶ τοῦ νέου ἀντιτύπου ὁ ἐκδότης σημειόνει· *πληρώσατε δυνάμει τῆς δευτέρας συναλλαγματικῆς μου, ἂν δὲν ἐπληρώθη ἡ πρώτη*. αὐτ. § 505.

Ἡ δαπάνη εἰς βάρος τοῦ ἀπολέσαντος αὐτήν· ἂν δ' οἱ λοιποὶ ἀποποιηθῶσι, τὰ ἐπιγενόμενα ἐκ τούτου ἔξοδα τοὺς βαρύνουν. αὐτ. § 505.

§ 21. Ἡ συναλλαγματικὴ δύναται νὰ ἐκδοθῇ εἰς βάρος τινὸς, καὶ νὰ ἦναι πληρωτέα εἰς ἄλλου κατοικίαν· ἡ περὶ τούτου μνεία τίθεται ἢ ἐν τῷ κειμένῳ αὐτῆς, ἢ, συνηθέστερον, κάτωθι τοῦ ὀνόματος τοῦ πληρωτοῦ (1). αὐτ. § 506.

Ὁ κομιστὴς ὀφείλει ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ νὰ ζητήσῃ τὴν πληρωμὴν εἰς τὴν νέαν κατοικίαν, καὶ ἐκεῖ νὰ κάμῃ, ἐν ἀνάγκῃ, καὶ τὸ διαμαρτ. (αὐτ.)

Οὕτως ἐπιτρέπεται τῷ ἐκδότῃ νὰ ἐκδώσῃ συναλλαγματικὴν πρὸς κάτοικον τῆς αὐτῆς πόλεως, ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ γίνῃ ἡ πληρωμὴ εἰς ἄλλον. (αὐτ.)

§ 22. Ὁ ἔμπορος καταφεύγει πολλάκις εἰς ἄλλον, ὅστις ἐκδίδει τὴν συναλλαγματικὴν εἰς ἴδιον αὐτοῦ ὄνομα, ἀλλὰ κατὰ διαταγὴν καὶ διὰ λογαριασμὸν ἐκείνου, τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα ἢ γνωστοποιεῖται ἐντὸς τῆς συναλλαγματικῆς, ὅπου συνήθως σημειοῦνται τὰ ἀρχικὰ στοιχεῖα τοῦ ὀνόματος τοῦ διατάκτου, εἴτε δι' εἰδοποιητικῆς ἐπιστολῆς. αὐτ. § 507.

Τοιαύτη ἔκδοσις συναλλαγματικῆς παράγει διαφόρους σχέσεις· ὁ διατάκτης ὑποχρεοῦται ν' ἀποζημιώσῃ τὸν ἐκδότην, φροντίζει περὶ τῆς ἀποδοχῆς καὶ ἀποστολῆς χρημάτων, ὁ δὲ ἐκδότης ὀφείλει νὰ ἐκπληρώσῃ πιστῶς τὴν ἐντολὴν τοῦ διατάκτου. (αὐτ.)

---

(1) Γράφεται δὲ ἡ παρὰ τοῦ ἐκδότου, ὅταν τοιαύτη ὑπῆρξεν ἡ συνομολόγησις, ἢ παρὰ τοῦ δέκτου, ὅταν οὗτος προσφέρῃ νὰ πληρώσῃ εἰς ἄλλην παρὰ τὴν αὐτοῦ κατοικίαν.

ὡς πρὸς τοὺς τρίτους, ἐὰν ἡ συναλλαγματικὴ ἐκδίδεται ἐξ ὀνόματος καὶ κατὰ διαταγὴν τοῦ διατάκτου, ὁ ὑπογραφεὺς ἐνεργεῖ ὡς ἁπλοῦς τοῦ διατάκτου ἐντολοδόχος, καὶ ἀληθὴς ἐκδότης μένει οὗτος. Ἂν ὅμως ἡ συναλλαγματικὴ ἐξεδόθη διὰ λογαριασμὸν τοῦ τρίτου, οὐχὶ δὲ καὶ ἐξ ὀνόματος αὐτοῦ, ἐκδότης εἶναι ὁ εἰς λογαριασμὸν ἄλλου ἐκδοὺς αὐτὴν, ὁ δὲ τρίτος μένει ἁπλοῦς διατάκτης, ὅθεν καὶ ἡ σχέσις του διέπεται ὑπὸ τῶν περὶ παραγγελίας ἀρχῶν, ἐνέχεται λοιπὸν προσωπικῶς πρὸς τὸν κομιστὴν καὶ τοὺς ὀπισθογράφους, οἵτινες, δυνάμει τοῦ ἄρθρου 1025 τῆς πολ. δικονομίας, δύνανται νὰ ἐνάξωσι τὸν διατάκτην, ἐνεργοῦντες τὰ δικαιώματα τοῦ ἐκδότου. (αὐτ.)

§ 23. Ὁ ἐκδότης, ἕνεκα ἐνδεχομένης τινὸς δυσκολίας, σημειοῖ ἐν τῇ συναλλαγματικῇ καὶ ἕτερον πληρωτὴν κατ' ἀνάγκην, τὸ δὲ ὄνομα αὐτοῦ τίθεται κάτωθι τῆς κυρίας διευθύνσεως μὲ τὰς λέξεις· *Ἐὰν ὑπάρξῃ ἀποποίησις ἀποδοχῆς ἢ πληρωμῆς, θέλει ζητηθῇ παρὰ τῷ Κ. Ν.*

Εἶναι δ' ἀναγκαία πᾶσα προφύλαξις, ὁ δὲ κομιστὴς, ἂν ἐπέλθῃ ἄρνησις πληρωμῆς, ὀφείλει νὰ διαμαρτυρηθῇ οὐ μόνον κατὰ τοῦ κυρίου πληρωτοῦ, ἀλλὰ καὶ κατὰ τοῦ κατ' ἀνάγκην. αὐτ. § 508.

§ 24. Πολλάκις ὁ ἐκδότης παραγγέλλει τὸν κομιστὴν, ἂν ὁ πληρωτὴς ἀποποιηθῇ, νὰ τῷ τὴν ἐπιστρέψῃ χωρὶς νὰ συντάξῃ διαμαρτυρικὸν, ἢ νὰ τῷ κάμῃ τινὰ περὶ τῆς μὴ πληρωμῆς αὐτῆς ἐπίσημον κοινοποίησιν, ὑπὸ τὸν ἐννοούμενον ὅρον ὅτι τὰ δικαιώματά του θέλουν διατηρηθῇ. Ἡ συνθήκη αὕτη ἐκφράζεται διὰ τοῦ ὅρου *ἀνέξοδος ἐπιστροφή*. Συνειθίζεται δὲ ἢ νὰ τίθηται κάτωθεν τῶν λέξεων αὐτῶν ἡ μονογραφὴ αὐτοῦ, ἢ νὰ γράφηται ἐντὸς τῆς πρὸς τὸν πληρωτὴν διευθύνσεως. αὐτ. § 509.

Ἐὰν ὁ ὅρος (τῆς ἀνεξ. ἐπιστρ.) ἐπιβληθῇ παρὰ τοῦ ἐκδότου, εἶναι ὑποχρεωτικὸς δι' ἅπαντα τὰ ὑπόχρεα πρόσωπα. Ἐὰν ὅμως ἐγράφῃ κατὰ πρῶτον ὑπό τινος ὀπισθογράφου, ὁ ὅρος οὗτος δύναται ν' ἀντιταχθῇ εἰς τὸν ὀπισθογράφον τοῦτον, ὡς καὶ εἰς ὅλους τοὺς ἑπομένους, οἵτινες ἐπίσης ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ τὸν ἐπικαλεσθῶσι. Καθ' ὅσον ὅμως ἀφορᾷ τοὺς προηγουμένους, ὁ κομιστὴς ὀφείλει νὰ φροντίσῃ περὶ τῆς συντάξεως τοῦ διαμαρτ. καὶ τῆς νομίμου κοινοποιήσεώς του. αὐτ. § 509.

§ 25. Περὶ τῆς εἰδοποιητικῆς ἐπιστολῆς, ὅρα αὐτόθι § 509 καὶ 510.

Νομολογία (§ 26—35).

§ 25ᵃ. Περὶ τῶν ἐν ταῖς συναλλαγματικαῖς προσόντων (ἀνωτ. § 5 ἐπ.) εἰς τὴν *Ἑλλ. νομολογίαν* εὕρηται τὰ ἑξῆς· (26—35).

§ 26. α') Αἰτία (1) γραμματίου ἢ συναλλαγματικῆς. Ὅρα τὴν λ. Συναλλάγματα § 130 ἐπ. — Περὶ *αἰτίας* διαλαμβάνουσι καὶ αἱ ἑπόμεναι δύο ἀποφάσεις, ἤτοι 1) ἡ 7399 τῶν ἐν Ἀθήν. ἐφετῶν φέρουσα.

Ἀπόφ. Ἐπειδὴ τὸ ποσὸν τῆς ἐπισυναλλαγματικῆς ἀπαρτίζεται, ἐκ δύο κυρίων πηγῶν, τουτέστι τῆς τοῦ κεφαλαίου τῆς ἐκδοθείσης παρὰ τῶν ἐναγομένων συναλλαγματικῆς ἐκ φλωρίων 260 μὴ πληρωθείσης ἐν Γαλαζίῳ καὶ διαμαρτυρηθείσης, μετὰ τοῦ ποσοῦ τοῦ ἀποτελουμένου ἐκ τῶν ἐξόδων τοῦ διαμαρτυρικοῦ ἐκ δραχ. 16, 30 καὶ τῆς τοῦ ποσοῦ τῆς ἐπισυναλλαγῆς, μετὰ τῶν περὶ αὐτὴν ἐξόδων ὡς δικαιωμάτων· καὶ καθόσον μὲν ἀφορᾷ τὴν πρώτην συνομολογεῖται καὶ παρὰ τῶν ἐναγομένων, καὶ ἀποδεικνύεται προσέτι ἐκ τῆς διαμαρτυρηθείσης συναλλαγματικῆς, ἡ πρὸς πληρωμὴν ὑποχρέωσις, ὅταν ἀμφότεροι οἱ σύζυγοι ἦσαν ἀμέσως καὶ ἀλληλεγγύως καταδικαστέοι εἰς τὴν πληρωμὴν τοῦ κεφαλαίου τῶν φλωρίων 260, συνάμα μετὰ τῶν ἐξόδων τοῦ διαμαρτυρικοῦ ὁ μὲν Β διὰ προσωπικῆς κρατήσεως, ἡ δὲ σύζυγός του οὐχὶ (ἀρθ. 1003 πολ. δικον.)· καθόσον δ' ἀφορᾷ τὴν δευτέραν, ἤγουν τὸ ποσὸν τὸ ἀπαρτιζόμενον ἀπὸ τὴν ἐπισυναλλαγὴν καὶ τὰ περὶ αὐτὴν ἔξοδα, ἂν καὶ οἱ ἐναγόμενοι, διὰ τοῦ ἀπὸ 22 Ἰουνίου 1850 ἐγγράφου των, ὑποχρεοῦνται καὶ εἰς τὴν πληρωμήν του, ἀναγνωρίζοντες τὴν ἐπισυναλλαγὴν ὡς λαβοῦσαν χώραν, μολαταῦτα ἐνίστανται ὅτι αὕτη δὲν ἔλαβε πραγματικῶς χώραν, καὶ ἂν δὲν ἔλαβε πραγματικῶς χώραν, τότε ὑπεσχέθησαν χρέος ἀχρεώστητον, ὅπερ ἀποτελεῖ ὑποχρέωσιν ἐκ ψευδοῦς αἰτίας, ἢ ἄνευ αἰτίας ὑπαρκτῆς, ἀλλὰ κατὰ πλάνην παρ' αὐτῶν λογισθείσης ὡς ὑπαρκτῆς καὶ ἀληθοῦς ἐπὶ τῇ βάσει τῆς παρουσιασθείσης αὐτῶν ψευδοῦς βεβαιώσεως τῶν ἐν Γαλαζίῳ μεσιτῶν καὶ τῆς δολιότητός των. Εἰς δὲ τὴν περίπτωσιν ταύτην, ἐὰν τῷ ὄντι απο-

---

(1) Ὅρα ἀνωτ. § 12 καὶ κατωτ. § 77 ἐπ. 100. — Πρβλ. Δαλλ. λέξ. effet. de com. ἀριθ. 131 καὶ τὰ περὶ ὑποβολῆς κατωτέρω λεχθησόμενα.

δειχθῇ καθαρῶς, ἡ διὰ τοῦ εἰρημένου ἐγγράφου ὁμολογηθεῖσα ἀποδοχή των καθίσταται μεταχλητέα καὶ ἄκυρος, δυνάμει τῶν νόμων 25 § 4 Π. (22, 3) 7 καὶ 8 Π. (22, 6) καὶ 134 § 1 Π. (50, 17)· διότι εἶναι οὐσιώδης καὶ ἀπαραίτητος ὅρος ἁπασῶν τῶν ἐνοχῶν, μὴ ἐξαιρουμένης καὶ τῆς ἐκ τῶν συναλλαγματικῶν, ἡ ὕπαρξις ἀληθοῦς καὶ πραγματικῆς αἰτίας (Νουγ. 31. Cass. 2 por. 1817), καὶ διότι οὐδεὶς ὑποχρεοῦται εἰς τὰς κατὰ συνέπειαν δόλου ὁμολογηθείσας ἐνοχάς. Ἑπομένως ἡ περὶ τῆς ἀμέσου ἀπορρίψεως τῆς ἐνστάσεως ταύτης πρότασις τοῦ Κ, εἰς ἣν οὗτος στηρίζει τὴν ἔφεσίν του ἐπὶ τῇ μόνῃ βάσει τῆς διὰ τοῦ εἰρημένου ἐγγράφου γενομένης ἀποδοχῆς, εἶναι ἀνυπόστατος.

Ἐπειδὴ ὅμως ὁ Β δὲν ἠδυνήθη ν' ἀποδείξῃ τὴν ἔνστασίν του ταύτην εἰς τὴν αὐτὴν ἐπ' ἀκροατηρίου συνεδρίασιν, διότι πρὸς ἀπόδειξίν της αὐτὸς ἐπέφερεν, ὅτι ὁ ἐκδοὺς τὴν ἐπισυναλλαγματικὴν δὲν ἦτο δῆθεν ὑπόχρεως τῆς τῶν φλωρίων 260 συναλλαγματικῆς, ἀλλ' ἁπλοῦς ἐντολοδόχος τοῦ ἐν αὐτῇ ὀπισθογράφου, διὰ τὸ ἄτακτον τῆς πρὸς αὐτὸν ὀπισθογραφήσεως, καθὸ μὴ διαλαμβανούσης τὸ εἶδος τῆς δοθείσης ἀξίας, ἀλλὰ παρεχούσης ἁπλῶς τὴν φράσιν αδι' ὅσα μετ' αὐτῶν συνεννοήθην» ἐξ οὗ ἐξάγει ὅτι, μείναντος τοῦ ἰδίου Α κυρίου τῆς εἰρημένης συναλλαγματικῆς, προκύπτει τὸ ἀνύπαρκτον τῆς παρὰ τοῦ Α ἀγορᾶς τῆς ἰδίας του συναλλαγματικῆς παρὰ τοῦ ἐντολοδόχου του, ἀλλὰ γενομένης τῆς ὀπισθογραφήσεως ταύτης ἐν Γαλαζίῳ, ὡς προκειμένου λόγου νὰ ἐκτιμηθῇ ἡ ἰσχύς της ὡς πρὸς τὴν μεταβίβασιν ἢ μὴ τῆς κυριότητος κατὰ τοὺς ἐκεῖσε νόμους καὶ τὰ ἐμπορικὰ ἔθιμα, κατὰ τὰ ὁποῖα ὁ Π ἀντιτάττει ὅτι ἔχει αὕτη πλήρη ἰσχὺν μεταβιβάσεως τῆς κυριότητος, ἡ ἀλήθεια τῆς ἐνστάσεως τοῦ Β δὲν ἀποδεικνύεται διὰ τῆς διατάξεως τοῦ ἐνταῦθα ἐπικρατοῦντος ἐμπορικοῦ νόμου, ὅθεν χρῄζει περαιτέρω ἀποδείξεως, καὶ διὰ τοῦτο ὀρθῶς τὸ ἐμποροδικεῖον καὶ δυνάμει τοῦ ἄρθ. 729 τῆς πολ. δικονομίας, παρέπεμψε τὴν ἔνστασιν ταύτην εἰς τὸ ἁρμόδιον δικαστήριον, καταδικάσαν ἐν τοσούτῳ αὐτὸν τὸν Β εἰς τὴν πληρωμὴν δυνάμει τῆς ἀποδοχῆς του. Ο δὲ λόγος, τὸν ὁποῖον ἐπιφέρει ὁ Β, ὅτι τὸ εἰρημένον ἄρθρον 729 δὲν ἐφαρμόζεται παρ' ὅταν πρόκειται περὶ τακτικῶν συναλλαγματικῶν, ἡ δὲ προκειμένη ἐπισυναλλαγματικὴ δὲν εἶναι κατ' αὐτὸν τακτική, διότι δὲν ἐκφράζει τὸ εἶδος τῆς δοθείσης ἀξίας, λέγουσα ἁπλῶν *ἀξίαν ληφθεῖσαν* δὲν εἶναι ἰσχυρός, καθόσον ἡ ἐπισυναλλαγματικὴ αὕτη ἐξεδόθη ἐν Γαλαζίῳ καὶ κρίνεται πρὸς τοὺς ἐξωτερικοὺς τύπους της μόνον κατὰ τοὺς αὐτόθι θεσμούς, καὶ ἑπομένως ὑπάρχει ἡ βεβαίωσις ὅτι εἰ-

ναι ἄτακτος, ἀλλὰ διὰ τῆς ἀποδοχῆς του παρέσχεν αὐτὸς τὸ τεκμήριον τοῦ ἐναντίου.

Ἐπειδὴ δὲ, καθόσον ἀφορᾷ τὴν Σ, δι' αὐτὴν ἡ ἀποδοχὴ δὲν ἀποτελεῖ ἢ μὴ ἁπλῆν ὑπόσχεσιν (ἄρθ. 113 τοῦ ἐμπ. νόμου), καὶ ἑπομένως εἰς αὐτὴν δὲν ἐφαρμόζεται τὸ διαληφθὲν ἄρθ. 729 προνοοῦν περὶ συναλλαγματικῶν καὶ οὐχὶ περὶ ἁπλῶν ὑποσχέσεων, ὅθεν δι' αὐτὴν εἶναι παραδεκτὴ καὶ ἐν τῇ προκειμένῃ δίκῃ ἡ ἀπόδειξις τῆς ἐνστάσεώς της πρὸς ἀπαλλαγὴν τῆς ἰδίας ὑποχρεώσεως, καὶ ἡ ἀπόδειξις εἰς αὐτὴν ἐπίκειται, ἀφοῦ ἀπεδέχθη ἀπαράδεκτον τὴν ἐπισυναλλαγματικὴν (1).

2) Ἡ 15051 ἀπ. ἐφ. Ἀθ. φέρουσα.

Απόφ. Ἐπειδὴ ὡς γραμμάτιον εἰς διαταγὴν δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ τὸ ἔγγραφον τῆς 27 8βρίου 1837, ὡς μὴ φανερουμένου ἐν αὐτῷ τοῦ ληφθέντος ἀντιτίμου, ὅπερ κατὰ τὸν ἐμπ. νόμον, ἄρθ. 188 ἀπαιτεῖται εἰς τοιαῦτα γραμμάτια.

Ἐπειδὴ τὸ εἰρημένον ἔγγραφον δι' οὗ ὁ Σ. Ν. Βρυζάκης ὑπόσχεται πρὸς τὸν Ν. Ι. Μεταξᾶν δραχ. 560 δὲν δύναται κατὰ τὸν πολιτ. νόμον νὰ ἦναι βάσις ἐνοχῆς, ὡς μὴ ἐκφραζομένης ἐν αὐτῷ τῆς αἰτίας τῆς ὑποχρεώσεως, διότι ὁ νόμος 25 Π. 22, 3 ἀφαιρεῖ πᾶσαν ἰσχὺν ὑποχρεωτικὴν εἰς τοιαῦτα ἔγγραφα, ἐνόσῳ ἐκεῖνος ὑπὲρ οὗ ἐξεδόθησαν, δὲν ἀποδεικνύει τὴν ὕπαρξιν αἰτίας τινὸς ἀληθοῦς καὶ νομίμου· ὥστε, κατ' αὐτὸν τὸν νόμον, ἡ μὴ δήλωσις αἰτίας ἐν τῷ ἐγγράφῳ ἀποτελεῖ τεκμήριον, ὅτι ἐλλείπει αἰτία τις νομίμου ἐνοχῆς, καὶ διὰ τοῦτο ὁ προσάγων τοιοῦτον ἔγγραφον ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ τὸ ἐναντίον τοῦ τεκμηρίου, ἤγουν τὴν ὕπαρξιν τῆς αἰτίας κατὰ τὸ ἄρθ. 248 τῆς πολ. δικ. τὸ 6'.

§ 27. Πρέπει νὰ δηλόνῃ τὸ ἀντίτιμον (ἀνωτ. § 5 ἐδ. 2) ὅθεν·

α') Κατὰ τὸ ἄρθ. 183 τοῦ ἐμπ. νόμου, τὸ εἰς διαταγὴν γραμμάτιον πρέπει, σὺν τοῖς ἄλλοις, νὰ φανερόνῃ τὸ εἰς χρήματα, πράγματα, διὰ λογαριασμοῦ, ἢ καθ' ὁποιονδήποτε ἄλλον τρόπον δοθὲν ἀντίτιμον· γραμμάτιον δὲ φέρον «ὑποσχόμεθα νὰ πληρώσωμεν δρ. 200 δι' ἄλλας τόσας σήμερον ἐλάβομεν» δὲν πληροῖ τὸν σκοπὸν τοῦ νόμου. — Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 353 τοῦ 1855, ἀναιρ. τὴν 192 τοῦ 1855 ἐφ. Ν. καὶ φέρουσα.

Απόφ. Επειδὴ, κατὰ τὸ ἄρθ. 183 τοῦ ἐμπ. νόμου, τὸ εἰς δια-

---

(1) Περὶ τοῦ ἄρθρου 729, ὡς καὶ περὶ τοῦ προκειμένου ζητήματος, γίνεται λόγος κατ.

ταγὴν γραμμάτιον πρέπει σὺν τοῖς ἄλλοις ὁρισμοῖς νὰ φανερώνῃ τὸ εἰς χρήματα, πραγματείας, διὰ λογαριασμὸν, ἢ καθ' ὁποιονδήποτε ἄλλον τρόπον δοθὲν ἀντίτιμον· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος εἰς διαταγὴν γραμμάτιον φανερώνει μὲν ὅτι εὐποσχόμεθα νὰ πληρώσωμεν τὰς ἀνωτέρω δραχ. 2120, δι' ἄλλας τόσας σήμερον ἐλάβομεν, ἀλλὰ δὲν φανερόνει ὅτι αἱ δραχμαὶ αὗται, ἤτοι τὸ ἀντίτιμον, ἐδόθη εἰς χρήματα, καθὰ ἀπαιτεῖ τὸ πνεῦμα καὶ τὸ γράμμα τοῦ νόμου· ὅθεν τὸ δικάσαν ἐφετεῖον ἀποφανθὲν, διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 675 παρεμπιπτούσης ἀποφάσεώς του, ὅτι ἡ φράσις «δι' ἄλλας τόσας σήμερον ἐλάβομεν», ἐννοεῖ ὅτι τὸ ἀντίτιμον ἐδόθη εἰς χρήματα, ἀνεπλήρωσεν οἴκοθεν γεγονὸς, μὴ ἀναφερόμενον ἐν τῷ ἐγγράφῳ, ὅπως ὁ νόμος ἀπαιτεῖ καὶ πρέπει νὰ ἀναφέρηται ῥητῶς ἐν τῷ γραμματίῳ καὶ οὐχὶ νὰ ἐννοῆται· οὕτω δὲ δικάσαν, ψευδῶς ἡρμήνευσε καὶ κακῶς ἐφήρμοσε τὸν ῥηθέντα νόμον.

β') Ἡ συναλλαγματικὴ λοιπὸν πρέπει νὰ περιέχῃ τὴν ἔκφρασιν ὅτι ἐπληρώθη ἡ ἀξία της, καὶ τὸν τρόπον, καθ' ὃν ἐπληρώθη, ἤτοι εἰς μετρητὰ, εἰς πραγματείας, εἰς λογαριασμὸν ἢ ὅπως ἄλλως· ἄλλως θεωρεῖται ὡς ἁπλοῦν γραμμάτιον ἐντολῆς, ἡ δὲ ὀπισθογράφησις δὲν ἀποτελεῖ μέρος συστατικὸν τῆς συναλλαγματικῆς, ἐκτὸς ὅταν γίνηται ἡ ὀπισθογράφησις παρὰ τοῦ ἐκδότου εἰς τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ἡ συναλλαγματικὴ ἐξεδόθη εἰς τὴν διαταγὴν αὐτοῦ τοῦ ἐκδότου. — Απόφ. ἐφ. Ἀθ. 15797 τοῦ 1858, φέρουσα.

Απόφ. Ἐπειδὴ, ἡ συναλλαγματικὴ διὰ νὰ ἔχῃ κατὰ τοῦ ἐκδότου τὰ ἀποτελέσματα, ἅτινα ὁ ἐμπ. νόμος ὁρίζει, πρέπει κατὰ τὸ ἄρθ. 116 τοῦ ἐμπ. νόμου, νὰ περιέχῃ καὶ τὴν ἔκφρασιν, ὅτι ἐπληρώθη ἡ ἀξία αὐτῆς καὶ προσέτι τὸν τρόπον, καθ' ὃν ἐπληρώθη, ἤτοι εἰς μετρητὰ, εἰς πραγματείας, εἰς λογαριασμὸν ἢ ὅπως ἄλλως· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ἡ ὀνομαζομένη συναλλαγματικὴ τῆς 2 Ἰανουαρίου 1856, ἐκδοθεῖσα ὑπὸ τῶν ἐφεσιβλήτων εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ Φωτίου καὶ περιελθοῦσα δι' ὀπισθογραφήσεως εἰς τοὺς ἐκκαλοῦντας, περιέχει μὲν τὰ λοιπὰ προσόντα καὶ τὴν ἔκφρασιν, ὅτι ἐλήφθη ἡ ἀξία, δὲν ἐκφράζει ὅμως καὶ τὸν τρόπον τῆς χορηγήσεως τῆς ἀξίας ταύτης· τοιουτοτρόπως μὴ περιέχουσα κατὰ τὸν νόμον, τὸν οὐσιώδη τοῦτον τύπον, δὲν φέρει τὸν χαρακτῆρα τῆς συναλλαγματικῆς, οὐδὲ τὰς συνεπείας καὶ τὰ προνόμια αὐτῆς ἑπομένως· ἀλλ' εἶναι ἁπλοῦν γραμμάτιον ἐντολῆς (Mandat de pagement) δι' οὗ δίδεται ἡ ἐντολὴ εἰς τὸν πρὸς ὃν ἀπευθύνεται νὰ πληρώσῃ εἰς τὸν λήπτην, ἢ εἰς ὅν τινα οὗτος διατάξῃ·

ἡ δὲ ὀπισθογράφησις δὲν ἀποτελεῖ μέρος συστατικὸν τῆς συναλλαγματικῆς, ἐκτὸς ὅταν γίνεται ἡ ὀπισθογράφησις παρὰ τοῦ ἐκδότου, διότι τότε τὸ ἴδιον πρόσωπον, ὅπερ ἐξέδωκε τὴν πρότερον ἀτελῆ συναλλαγματικήν, ἀνεπλήρωσεν αὐτήν, καὶ τῇ ἔδωκε τὸν χαρακτῆρα τοῦτον, καθ' ὃν θέλει νὰ ὑποχρεωθῇ· δὲν εἶναι ὅμως τὸ αὐτὸ καὶ ὅταν τρίτος, εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ ὁποίου ἐκδίδεται αὕτη, ὀπισθογραφήσῃ αὐτήν· διότι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ὁ τρίτος δὲν δύναται νὰ μεταβάλῃ αὐτογνωμόνως τὸν χαρακτῆρα τῆς ὑποχρεώσεως τοῦ ἐκδότου· καὶ εἶναι μὲν ἀληθές, ὅτι κατὰ τὸ ἄρθ. 138, ἡ ἄτακτος ὀπισθογράφησις περιέχει ἰσχὺν ἐπιτροπικοῦ, καὶ ἑπομένως δύναται νὰ μεταβιβασθῇ ἡ κυριότης παρὰ τοῦ, δι' ἀτάκτου ὀπισθογραφήσεως, κατόχου εἰς τρίτον διὰ τακτικῆς ὀπισθογραφήσεως, τὸ αὐτὸ ὅμως ἀποτέλεσμα δὲν προβλέπεται ἀπὸ τὸν νόμον καὶ ὡς πρὸς τὴν παρατυπον ἢ ἀτελῆ συναλλαγματικήν, καὶ οὐδ' οἱ λόγοι εἶναι οἱ αὐτοὶ καθόσον εἰς τὴν πρώτην περίπτωσιν ἡ συναλλαγματικὴ ἔχει νόμιμον ὕπαρξιν ὡς τοιαύτη καὶ ἡ ὀπισθογράφησίς της δὲν εἶναι ἢ τρόπος διαπραγματεύσεως, ἀλλὰ καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν δευτέραν περίπτωσιν ἡ συναλλαγματικὴ δὲν ὑπάρχει ὡς τοιαύτη· ἑπομένως δὲν δύναται νὰ διαπραγματευθῇ ἢ τὸ ὑπάρχον, χωρὶς νὰ μεταβληθῇ ἡ κυρία φύσις του, ἐν ἄλλοις λόγοις ὁ ὀπισθογράφος δὲν δύναται νὰ μεταβιβάσῃ πλέον τοῦ ὅσου ἔχει δικαίου, καὶ δίκαιον ἐπισυναλλαγματικῆς δὲν ἔχει, ὅταν αὕτη εἶναι παράτυπος.

γ') Ἡ μεταβίβασις τῆς συναλλαγματικῆς ἢ τοῦ ἐπὶ διαταγῇ γραμματίου δύναται νὰ γίνῃ χωρὶς κατ' εὐθεῖαν πληρωμῆς χρημάτων, ἀλλὰ δι' ἄλλου ὁποιουδήποτε ἀντιτίμου, καθὼς δύναται νὰ λάβῃ χώραν μία ἀγοραπωλησία χωρὶς αὐτῆς τῆς πληρωμῆς χρημάτων, ὅταν π. χ. ἢ δίδεται πίστις εἰς τὸν ἀγοραστὴν ἢ γίνεται συμψηφισμός, ἢ πληρώνεται τὸ ἀντίτιμον εἰς ἄλλον ἔχοντα πληρεξουσιότητα διὰ τὸν πωλητήν, καὶ διὰ τοῦτο ὁ ἀναπληρωτικὸς ὅρκος, τὸν ὁποῖον διατάττει ἡ προσβαλομένη ὑπ' ἀριθ. 5544 ἀπόφασις, δὲν ἀναφέρεται εἰς πληρωμὴν χρημάτων, ἀλλὰ μόνον εἰς πληρωμὴν ἀντιτίμου καὶ ἑπομένως ἡ παρὰ τῶν ἐκκαλούντων προταθεῖσα εἰς τὰς ἐνώπιον τοῦ ἐφετείου τούτου προτάσεις ἀπόδειξις περὶ τῆς πιστώσεως ὅτι δὲν ἐδόθησαν εἰς αὐτοὺς τοὺς ἰδίους τὰ χρήματα, δὲν ἔχει ἀποχρῶσαν ἐπιῤῥοὴν εἰς τὴν οὐσίαν τῆς ὑποθέσεως, ὥστε νὰ ἦναι παραδεκτὴ ἡ ἀπόδειξις αὕτη κατὰ τὰ ἄρθρ. 244 καὶ 248 τῆς πολ. δικ. Απ. 2152 τῆς 20 Ἰανουαρίου 1842 ἐφ. Αθ.

δ') Ἐξάγεται καθαρῶς ἡ ἀληθεῖσα ἀξία ἐκ τῆς ἐκφράσεως· δι'

ἄλλα τόσα ὅσου ἐγὼ ἐνταῦθα παρὰ τοῦ ἰδίου ἔλαβον. Ἀπόφ. ἐφ. Ν. 18 τοῦ 1838 ἐν Νομικ. σ. 3649.

§ 28. Ἐνισταμένου τοῦ ἐναγομένου κατὰ τῆς περιεχομένης ἐν γραμματίῳ εἰς διαταγὴν φράσεως, ὅτι τὰ ληφθέντα παρ' αὐτοῦ χρήματα ἐδανείσθη δι' ἐμπορικὰς ἐπιχειρήσεις καὶ ἰσχυριζομένου, ὅτι ἡ φράσις αὕτη ἐτέθη εἰκονικῶς, ἵνα ἐπιτύχῃ ὁ ἐνάγων τὴν ἐμπορικὴν ἁρμοδιότητα καὶ τὴν προσωπικὴν κράτησιν, δύναται νὰ τῷ ἐπιτραπῇ ἡ ἀπόδειξις τῆς εἰκονικότητος ταύτης; Ναί· ἐπιτρέπεται δὲ καὶ ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις, διότι ὁμολογία καλύπτουσα ὑποχρέωσιν περιορίζουσαν τὴν προσωπικὴν ἐλευθερίαν ἀποδεικνύεται διὰ παντὸς νομίμου μέσου (1). Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 16299 τοῦ 1858 ἐν Νομ. Μελίσσῃ σ. 68.

§ 29. Ἡ συναλλαγματική, καθὼς καὶ πᾶν ἔγγραφον, διέπεται ἀπὸ τοὺς τύπους τοὺς ἰσχύοντας ἐν τῷ τόπῳ, ἐν ᾧ ἐξεδόθη· εἶναι λοιπὸν ἀδιάφορον, ἂν ἐν τῷ τόπῳ, ὅπου ἔπρεπε νὰ πληρωθῇ, ἴσχυεν ἄλλος τύπος, καθ' ὃν δὲν εἶναι ἀναγκαία ἡ ἐν τῇ συναλλαγματικῇ σημείωσις του τρόπου καθ' ὃν ἐπληρώθη ἡ ἀξία αὐτῆς (2).— Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 15797 τοῦ 1858.

Ὑπάρχει ἐν Σμύρνῃ ἔθιμον, καθ' ὃ συναλλαγματικαὶ ἐκδοθεῖσαι ἐν αὐτῇ καὶ πληρωτέαι ἐν Ἀγγλίᾳ, ἰσχύουσιν, ἂν καὶ ἀναφέρηται ἁπλῶς ἐν αὐταῖς ὅτι ἐλήφθη ἡ ἀξία, οὐχὶ δὲ καὶ ὁ τρόπος τῆς πληρωμῆς τῆς ἀξίας, ἤγουν ἂν εἰς μετρητά, διὰ λογαριασμὸν ἢ καθ' ὁποιονδήποτε ἄλλον τρόπον.— Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 16405.

Απόφ. Ἐπειδὴ ἐκ τῶν καταθέσεων τῶν ἐξετασθέντων, συνεπείᾳ τῆς ὑπ' ἀριθ. 15797 ἀποφάσεως τοῦ δικαστηρίου τούτου, μαρτύρων τῆς τε ἀποδείξεως καὶ ἀνταποδείξεως προκύπτει, ὅτι ἐν Σμύρνῃ, ὅπου ἐξεδόθη ἡ περὶ ἧς ἡ ἀγωγὴ συναλλαγματική, ἰσχύει ἔθιμον πολυχρόνιον ὡς νόμος τοῦ κράτους, κατὰ τὸ ὁποῖον αἱ συναλλαγματικαὶ αἱ ἐκδιδόμεναι ἐν Σμύρνῃ καὶ πληρωτέαι εἰς Ἀγγλίαν εἰσὶν ἔγκυροι, καὶ ἂν ἐν αὐταῖς ἀναφέρεται ὅτι ἐλήφθη ἁπλῶς ἡ ἀξία, οὐχὶ δὲ καὶ ὁ τρόπος τῆς πληρωμῆς τῆς ἀξίας, ἤγουν ἂν εἰς μετρητά, διὰ λογαριασμὸν ἢ καθ' ὁποιονδήποτε ἄλλον τρόπον· διότι οἱ πλεῖστοι μάρτυρες οὐ μόνον ῥητῶς καταθέτουσι τοῦτο, ἀλλὰ καί, πρὸς βεβαίωσιν τῶν λόγων των, ἐπέδειξαν διαφόρους τοιούτους συναλλαγματικὰς ἐνώπιον τοῦ εἰση-

(1) Πρβλ. τὴν λέξιν Μάρτυρες.
(2) Ὅρα κατωτ. § 74 καὶ ἀνωτ. σ. 187.

γητοῦ, μὴ φερούσας τὸν τρόπον, καθ' ὃν ἐγένετο ἡ πληρωμὴ τῆς ἀξίας αὐτῶν, ἀλλ' ἁπλῶς ὅτι ἐλήφθη ἡ ἀξία αὐτῶν, καὶ εἶναι μὲν ἀληθὲς, ὅτι τινὲς τῶν μαρτύρων καταθέτουσιν, ὅτι δὲν ὑπάρχει τοιοῦτον ἔθιμον, ἀλλὰ τοῦτο συμπεραίνουσιν ἐκ τοῦ ὅτι αὐτοὶ λαμβάνουσι τὸ τοιοῦτον προφυλακτικὸν μέτρον τοῦ νὰ προσθέτουσιν εἰς τὰς λέξεις «ἐλήφθη ἡ ἀξία» τὸ «εἰς μετρητὰ» καὶ ὅτι καὶ ἄλλοι τινες λαμβάνουσι τὴν αὐτὴν προφύλαξιν· βεβαιοῦσιν ὅμως οὐχ ἧττον, ὅτι καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς οὕτω προφυλακτικοὺς παρουσιάσθησαν συναλλαγματικαὶ μὲ τὸν τύπον «ἡ ἀξία ἐλήφθη», χωρὶς τοῦ εἰς μετρητὰ ἢ κατ' ἄλλον ῥητὸν τρόπον καὶ ἀπήτησαν νὰ προστεθῇ «εἰς μετρητὰ»· ἄρα ἐξ ὅλων τούτων προκύπτει, ὅτι ὁ κατ' ἔθιμον παραδεδεγμένος τύπος συνίσταται διὰ τὰς συναλλαγματικὰς εἰς ἁπλοῦν τὴν δήλωσιν τῆς λήψεως τῆς ἀξίας χωρὶς τῆς προσθήκης τοῦ τρόπου, καθ' ὃν ἐδόθη ἡ ἀξία· διότι ἄλλως δὲν ἐξηγεῖται πῶς εἰς τὸ μεγαλήτερον μέρος τῶν συναλλαγματικῶν παραλείπεται ὁ τρόπος οὗτος, καὶ μ' ὅλον τοῦτο ἀγοράζονται αἱ συναλλαγματικαὶ, αἱ ὁποῖαι, μὴ ὑπάρχοντος τοῦ ἐθίμου, δὲν ἔφερον τὴν εὐθύνην τῶν ἐκδοτῶν ἀπέναντι τρίτων κομιστῶν, εἰς οὓς μεταβιβάζονται δι' ὀπισθογραφήσεως.

§ 30. Ἀνωτ. § 5 ἐδ. 2. — Τὸ ἄρθρον 110 τοῦ ἐμπ. νόμου ὁρίζον ὅτι ἡ συναλλαγματικὴ ἐκδίδεται εἰς ἕνα τόπον διὰ νὰ σταλῇ εἰς ἄλλον, ἐννοεῖ τὸ νὰ ἦναι αὕτη πληρωτέα εἰς ἄλλον τόπον παρὰ τὸν τῆς ἐκδόσεώς της, ὅπερ εἶναι συστατικὸν οὐσιῶδες. Απ. 4368 ἐφ. Αθ.

§ 30². Ἴδε ἀνωτ. § 13 ἐπ. — Πρὸς τὸ κῦρος τῆς συναλλαγματικῆς δὲν ἀπαιτεῖται νὰ ὑπάρχῃ ἐπ' αὐτῆς καὶ ἀποδέκτης. — Ἡ 12987 τοῦ 1855 ἀπόφ. ἐφ. Αθ. φέρει.

Απόφ. Ἐπειδὴ τὸ συνάλλαγμα τῆς συναλλαγῆς ὑπάρχει κατηρτισμένον ἅμα γίνῃ σύμβασις, δι' ἧς ὁ ἕτερος τῶν συμβαλλομένων ὑπόσχεται νὰ ἐνεργήσῃ τὴν πληρωμὴν ποσότητος χρηματικῆς εἰς ἄλλον τινα τόπον ἀντὶ τῆς παρὰ τοῦ ἑτέρου χορηγηθείσης αὐτῷ ἀξίας· ἡ δὲ συναλλαγματικὴ ὑπάρχει ἐντελῶς κατηρτισμένη, καὶ ἐπιφέρει ὅλα τὰ παρὰ τοῦ νόμου εἰς τὰς συναλλαγματικὰς χορηγούμενα δικαιώματα, ὅταν περιέχῃ τὰ εἰς τὸ ἄρθρον 110 τοῦ ἐμπορ. νόμου διαγεγραμμένα προσόντα, ὡς ἐπὶ τοῦ προκειμένου περιέχει αὐτὰ ἡ ἐπίδικος συναλλαγματικὴ, καὶ δὲν ἀπαιτεῖται, πρὸς τέλειον καταρτισμὸν αὐτῆς, τὸ νὰ ὑπάρχῃ ἐπ' αὐτῆς καὶ ἀποδέκτης, ὡς ἡ ἐκκαλουμένη ἀπόφασις ἐννοεῖ, τουτέστι νὰ ἐγένετο ἡ ἀποδοχὴ αὐτῆς· ἀρκεῖ, ὡς ἐπὶ τοῦ προκειμένου κατὰ

τὸν νόμον [illegible] συναλλαγματικὴ τὸ ὄνομα [illegible] ν' ἀποδειχθῇ καὶ πληρώσῃ αὐτὴν εἰς ἄλλον [illegible], ἡ δὲ περίστασις τῆς μὴ [illegible] ἀποδοχῆς καὶ τῆς [illegible] τοῦ ἐκδόσαντος παρὰ τοῦ λήπτου [illegible] τῆς ἀξίας [illegible] συναλλαγματικῆς [illegible] συναλλαγματικὸν [illegible] χαρακτῆρα, ὥστε [illegible] ἁρμόδιον [illegible] τοῦ ἐμποροδικείου, καὶ ν' ἀπαλλάξῃ τὸν [illegible] ἐκδόταν, ἀπὸ [illegible] τῆς [illegible] κατὰ τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 2 τοῦ περὶ ἁρμοδ. ἐμπορ. νόμου καὶ 632 καὶ 699, 4) [illegible] τὸ ἐναντίον συνάγεται [illegible] τῶν [illegible] συνδεδυασμένων μὲ τὸ ἄρθρον 147 τοῦ ἐμπ. νόμου. [illegible] ἀποτέλεσμα τοῦτο καὶ ἡ ἔλλειψις [illegible] [illegible] αὐτῆς ἐλλείψεως, ὁ ἐκδότης ἀπαλλάττεται μόνον τῆς πληρωμῆς, ἐὰν ἀποδείξῃ, ὅτι εἶχε προβλέψει παρ' ἐκείνῳ, εἰς ὃν [illegible] διὰ τῆς συναλλαγματικῆς τὴν πληρωμὴν αὐτῆς κατὰ τὰ ἄρθρα 1[illegible]—178 τοῦ ἐμπ. νόμου.

§ 31. Ἴδε ἀνωτ. § 18 ἐκ. — Ἀπλῆ ἡ ἔκδοσις νέας συναλλαγματικῆς [illegible] τὴν πρώτην, ἂν δὲν γίνηται μνεία περὶ τῆς [illegible]. Ἴδε ἀπ. 1077 τοῦ 1843 ἐφ. Ἀθ.

§ 32. [illegible] συναλλαγματικῆς [illegible], ἐὰν τὸ [illegible] πρὸ τῆς [illegible] ἀπ. ἐφ. N. 26 τοῦ 1848 ἐν [illegible] σ. [illegible].

§ 33. Συγχωρεῖται ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις [illegible] πρὸς ὑπογραφὴν γραμματίου εἰς διαταγήν; Ἴδε τὴν [illegible] τοῦ 1853 ἀπ. ἐφ. [illegible] Μάρτυρες.

§ 33[illegible]. Ἐκ [illegible] συναλλαγματικὴ δύναται νὰ [illegible] διὰ [illegible] ὀπισθογραφήσεως, ἐὰν [illegible] ὀπισθογράφος [illegible] αὐτὸς ὁ ἐκδότης τῆς συναλλαγματικῆς καὶ ἡ συναλλαγματικὴ δὲν ἐξεδόθη εἰς τὴν διαταγήν του; Ὄχι, κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 15667 ἀπόφασιν [illegible].

Απόρ. Ἐπειδὴ ἡ συναλλαγματικὴ [illegible] τοῦ ἐκδότου [illegible] ἀποτελέσματα, ἅπερ ὁ ἐμπορικὸς νόμος ὁρίζει, [illegible] κατὰ τὸ ἄρθρ. 116 τοῦ ἐμπ. νόμου, νὰ [illegible] σιν, ὅτι ἐπληρώθη [illegible] [illegible] ἐπληρώθη, ἤτοι εἰς [illegible], εἰς πραγματείας, εἰς [illegible] ἢ [illegible] τοῦ [illegible], ἡ ὀνομαζομένη συναλλαγματικὴ τῆς 2 Ἰανουαρίου 1856, ἐκδοθεῖσα ὑπὸ τῶν [illegible] εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ Φ. καὶ περιελθοῦσα δι' ὀπισθογραφήσεως εἰς τοὺς ἐκκαλοῦντας, περιέχει μὲν τὰ λοιπὰ προσόντα καὶ

[illegible] συναλλαγματικῆς. — Αὐτ. § 20. Εἰς τὴν [illegible] εὑρηνται ταῦτα (1).

[illegible] τῆς συναλλαγματικῆς δύναται ν' ἀποδειχθῇ καὶ [illegible] μέσων, συγχωρουμένων ἀπὸ τὸ ἄρθρ. 390 τῆς πολιτ. [illegible] Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 73 τοῦ 1844 (κυρ. τὴν 75 τοῦ 1840 [illegible] τ. 5 σ. 495.

[illegible]) Συγχωρεῖται ἡ ἀπόδειξις τῆς ἀπωλείας τῆς συναλλαγματικῆς. Ἐπι [illegible] Ν. τῆς 16 Ἰαν. 1840 ἐν Νομικ. σ. 1049.

γ'. Κατὰ τὰ ἄρθ. 150—154 τοῦ ἐμπ. νόμου, ἐὰν ὁ ἰδιοκτήτης ἀπολέσῃ [illegible], ἔχει δικαίωμα ν' ἀπαιτήσῃ, πρὸ τῆς ἐξοφλήσεως, [illegible] ἀποδέκτου τὴν πληρωμήν, καὶ ἐὰν ἐντεῦθεν προχώρησῃ ζημία εἰς [illegible] τῆς συναλλαγ., [illegible] πρόσωπον καὶ [illegible] ἢ καὶ κατέχων αὐτὴν ἐν καλῇ πίστει, ἀρκεῖ ν' ἀποδειχθῇ ὅτι ὁ διεκδικῶν εἶναι κύριος τῆς συναλλαγ. καὶ ὅτι εἰσέτι αὕτη δὲν ἐξωφλήθη παρὰ τοῦ ἀποδέκτου. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 292 τοῦ 1858, αναιρ. τὴν 2259 καὶ 2280 τοῦ 1856 [illegible]. Ἀθ. καὶ [illegible].

Περὶ ἱκανότητός καὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν διὰ τῆς συναλλαγματικῆς ὑποχρεουμένων προσώπων.

§ 36. Ὁ νόμος δὲν ἐπιβάλλει εἰς τὴν ἐξάσκησιν τοῦ τραπεζικοῦ ἐμπορίου, ἢ εἰς τὴν ἐνέργειαν μοναδικῶν πράξεων συναλλαγῆς, οὐδένα περιορισμὸν ὡς ἐκ τῆς ἰδιότητος τῶν προσώπων ἢ ὡς ἐκ τῆς ἐθνικότητός των. Ἅπαντες λοιπὸν, ὅταν ἄλλως ἔχωσι τὴν πρὸς τὸ συναλλάττεσθαι ἱκανότητα, δύνανται νὰ ὑποχρεωθῶσι διὰ συναλλαγματικῆς. Ῥάλ. § 520.

§ 37. Ἐξαιρέσεις ὑπάρχει α') ὡς πρὸς τὰς γυναῖκας, (ἄρθ. 113 τοῦ ἐμπορ. νόμ.). Ἐντούτοις ἡ συναλλαγματικὴ τῆς γυναικὸς διατηρεῖ τὴν ἰσχὺν ἁπλῆς ὑποσχέσεως, ἀλλὰ πρὸς τὸ συμφέρον μόνον αὐτῆς. Ὅθεν οἱ μετὰ τῆς γυναικὸς συναλλαξάμενοι δὲν δύνανται νὰ τῇ ἀντιτάξωσι τὴν διάταξιν τοῦ νόμου, ὅταν ἡ γυνὴ ἔχῃ συμφέρον νὰ ἰσχύσῃ ἡ συναλλ. ὡς τοιαύτη. αὐτ.

Ὅταν ὅμως ἡ γυνὴ ὑπογράφῃ συναλλαγματικὴν ὡς ὑπάλληλος ἐμπορικοῦ καταστήματος; αὐτ. καὶ Despr. ἀρ. 468.

§ 38. β') Ὡς πρὸς ἀνήλικας, οἵτινες δὲν ἔλαβον τὴν ἀπαιτουμένην ἄδειαν. Τὸ ἄρθρ. 114 τοῦ ἐμπ. νόμου κηρύττει τὰς παρ' ἀνηλίκων μὴ ἐμπόρων ὑπογεγραμμένας συναλλ. ἀκύρους αὐτοδικαίως καὶ ἄνευ ἀποδείξεως βλάβης τινός. Ἡ ἀκυρότης δὲ αὕτη [illegible]

(1) Περὶ ἀπωλείας ἐγγρ. ὅρα Ῥουσσ. περὶ ἀποδείξεως σ. 443 ἐπ.

[illegible] ὑπὸ τῶν ἀναδόχων, [illegible] αὐτ. § 522. Πρλ. [illegible] περὶ Συναλλαγματικῶν.

§ 39. Πρὸς γενομένην ὕπαρξιν τῆς συναλλαγματικῆς ἀπαιτεῖται νὰ συντρέχωσι τρία πρόσωπα, ὁ λαμβάνων τὸ ἀντίτιμον (ἐκδότης), ὁ μέλλων νὰ τὸ ἀποδώσῃ εἰς ἄλλον τόπον (πληρωτής) καὶ τρίτος ὁ θέλων τὸ ἀντίτιμον διὰ [illegible] ἄλλου (λήπτης). Οἱ ὀπισθογράφοι θεωροῦνται [illegible] πρόσωπα [illegible] τὸν ἀρχικὸν λήπτην [illegible] 522.

Ἐνδέχεται εἰς τὴν συναλλαγματικὴν νὰ μὴ συντρέχωσι [illegible] πρῶτον εἰμὴ δύο πρόσωπα, καὶ ὅμως νὰ μὴ ἦναι διὰ τοῦτο [illegible] ἄκυρος, ἀλλ' ἐν τοιαύτῃ περιστάσει ἢ [illegible] τὸ τρίτον [illegible], ἢ ὁ [illegible] τῶν συναλλαττομένων [illegible] δύο [illegible], ἢ τρίτος, προστιθέμενος [illegible] τὸ συνάλλαγμα [illegible]

Περὶ ὑποβολῆς συναλλαγματικῶν. (1).

§ 40. Ὑπάρχει ὑποβολὴ ὀνόματος ὁσάκις, ἵνα συμπληρωθῇ τὶς

(1) Πρλ. τὰ κατωτ. περὶ ἐνστάσεων.

— Ποῖον εἶναι τὸ ἁρμόδιον δικαστήριον, εἰς τὸ ὁποῖον πρέπει νὰ παραπέμπηται τὸ περὶ ὑποβολῆς τόπου [illegible] τὸ ἐμποροδικεῖον. (ἀπ. Ἀρ. Π. 126 τοῦ 1848).

— Πᾶσα συναλλαγματικὴ περιέχουσα ὑποβολὴν τόπου [illegible] ζεται ἁπλῶς ὑπόσχεσις· ἡ περίπτωσις δὲ ὅτι ἐγένετο [illegible] μετὰ τὴν ἀποδοχὴν περὶ τῆς ἐν ἄλλῳ τόπῳ πληρωμῆς δὲν ὠφελεῖ. Ἀπ. ἐφ. Αθ. 2058.

— Προβ. τὰ περὶ ὑποβολῆς ἐκτεθέντα ἐν τῇ λέξει Ἀρμοδ. ἐμπορικὰ § 56.

— Ἂν καὶ τὸ ἄρθρον 112 τοῦ ἐμπορ. νόμου [illegible] ὅτι πᾶσα συναλλαγματική, περιέχουσα ὑποβολὴν τόπου, [illegible] ται ἁπλῆ ὑπόσχεσις, μολαταῦτα ἐκ τῶν γενικῶν ἀρχῶν τοῦ δικαίου προκύπτει ὅτι ἡ ὑποβολὴ τοῦ τόπου δὲν δύναται νὰ γείνῃ δεκτή, ὁσάκις προτείνεται κατὰ τρίτων κομιστῶν συναλλαγματικῆς (καὶ μάλιστα, ὁπόταν οὗτοι [illegible] τὰ περὶ [illegible] [illegible]) ἀλλ' ἀποδείξεων λαμβανομένων [illegible] τῆς συναλλαγματικῆς αὐτῆς, καὶ μὴ τεινουσῶν εἰς τὸ νὰ βεβαιώσωσιν ὅτι καὶ οἱ τρίτοι οὗτοι κομισταὶ συμμετέχουσιν εἰς τὴν [illegible] (ὅρα Pard. § 460. ἀπ. 2294 τοῦ 1843 ἐφ. Αθ. [illegible]

[illegible] [illegible] καθόσον [illegible] ἐνόμισαν [illegible] ἐμπόρους. Αἱ γνῶμαι [illegible] (1) [illegible], ὅτι ὁ [illegible] νὰ [illegible] [illegible] τῆς συναλλαγματικῆς [illegible] μοδιότητα νὰ δικάσῃ περὶ [illegible] συνενάγηται μετὰ τῶν μὴ ἐμπόρων, καὶ ὅτι ἡ ἐμπορικὴ ἁρμοδιότης [illegible] ἀμετακλήτως κεκτημένη ἅμα τεθῇ ἐπὶ τῆς συναλλαγματικῆς ἡ ὑπογραφὴ τοῦ ἐμπόρου (2).

[illegible] ἄρθρ. 7 [illegible] ἐμποροδικείου πλείονας ὑπογραφὰς τῆς συναλλαγματικῆς ἐξ ὧν οἱ μὲν [illegible] ἔμποροι, οἱ δὲ οὔ, ὅτι ἐπειδὴ ἡ ἀρχὴ τῆς ἀλληλεγγύης ἀντίκειται εἰς τὴν διαίρεσιν [illegible] ὁ νόμος ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει νὰ δικάζωνται ὅλοι ἀπὸ τὸ ἐμποροδικεῖον· καὶ τέλος, ὅτι ἐπειδὴ τὸ 7 ἄρθρον στηρίζεται εἰς μόνην τὴν ἀρχὴν τῆς μὴ διαιρέσεως τῶν ἀγωγῶν, δὲν λαμβάνει ἐφαρμογὴν, ὅταν ὁ μὴ ἔμπορος ὑπογραφεὺς τῆς ὡς ἁπλῆς ὑποσχέσεως θεωρουμένης συναλλ. καλῆται εἰς τὴν δίκην (3). αὐτ.

§ 47. [illegible] τῆς ὑποβολῆς δύναται νὰ [illegible] εἴτε [illegible] τῆς συναλλαγματικῆς αὐτῆς, εἴτε ἐξ ἄλλων ἐγγράφων. Ἀλλ' ἐν ἐλλείψει ἐγγράφων, οἱ διάδικοι δύνανται νὰ προσφύγωσι καὶ εἰς τὴν διὰ μαρτύρων ἀπόδειξιν, οὐ μόνον διότι τὸ ἀποδεικτικὸν τοῦτο μέσον εἶναι πάντοτε δεκτὸν ἐνώπιον τῶν ἐμποροδικείων κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ δικαστηρίου, ἀλλὰ καὶ διότι πρόκειται ν' ἀποδειχθῇ ἀπάτη κατὰ τὴν ἐν τῷ ἄρθρῳ 304 ἀρ. 2 τῆς πολιτ. δικονομίας ἐξαίρεσιν. Ἀφ' οὗ δὲ οἱ μάρτυρες εἶναι δεκτοὶ, δύναται ὁ δικαστὴς νὰ στηρίξῃ τὴν ἀπόφασίν του καὶ εἰς δικαστικὰ τεκμήρια, δεκτὰ πάντοτε εἰς ὅσας περιστάσεις καὶ οἱ μάρτυρες. Ἐννοεῖται τέλος ὅτι ἡ ὁμολογία τῶν διαδίκων καὶ ὁ ὅρκος δύνανται ἐπίσης νὰ χρησιμεύσωσι πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ὑποβολῆς. αὐτ. § 519.

§ 47α. [illegible] εἰς τὴν νομολογίαν.

§ 48. [illegible]

α') [illegible] τὸ ἄρθρον 112 τοῦ ἐμπ. νόμου ἀναφέρῃ γενικῶς

(1) Καὶ αὕτη εἶναι, κατὰ τὸν Κ. Ῥάλλην, μᾶλλον συνᾴδουσα μὲ τὸν νόμον.

(2) [illegible]

(3) Ὀριλλ. ἀρ. 433.— Δαλλόζ.— Βινσένς τ. 1 σ. 136.

ὅτι πᾶσα συναλλαγματικὴ περιέχουσα ὑποβολὴν τόπου λογίζεται ἁπλῆ ὑπόσχεσις, μολαταῦτα ἐκ τῶν γενικῶν ἀρχῶν τοῦ δικαίου προκύπτει (καὶ τὸ συμφέρον αὐτὸ τῆς ἐμπορίας τὸ ἀπαιτεῖ), ὅτι ἡ ὑποβολὴ τοῦ τόπου δὲν δύναται νὰ γίνεται δεκτὴ ὁσάκις προτείνεται κατὰ τρίτων κομιστῶν συναλλαγματικῆς (καὶ μάλιστα ὅταν οὗτοι ἐνεργῶσι τὰ περὶ ἀναδρομῆς δικαιώματά των) ἐπὶ ἀποδείξεων λαμβανομένων ἐκτὸς τῆς συναλλαγματικῆς αὐτῆς καὶ μὴ τεινουσῶν εἰς τὸ νὰ βεβαιώσωσιν, ὅτι καὶ οἱ τρίτοι οὗτοι κομισταὶ συμμετέσχον εἰς τὴν ὑποβολήν. Pard. § 460. Persil de la let. de change ἔκδ. Βελγ. σ. 53 σημ. 2 καὶ σ. 56 σημ. 1 Persil lettre de change § 2, 6. Ἀπ. 2294 τῆς 12 Ἰουν. 1842 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφετῶν (1).

β') Ὡς πρὸς τοὺς ὀπισθογράφους, ἡ συναλλαγματικὴ ἰσχύει ὡς τοιαύτη καὶ ἂν ἔλαβε χώραν κατὰ τὴν σύνταξίν της ὑποβολὴ τόπου, ἡ δὲ διάτ. τοῦ 112 ἄρθρου τοῦ ἐμπ. νόμου δὲν ἐφαρμόζεται κατὰ τρίτων, μὴ λαβόντων μέρος εἰς τὴν σύνταξιν αὐτῆς ἐκτὸς ἂν ἐν καιρῷ ἐξέφρασαν τὴν συναίνεσίν των τοῦ νὰ θεωρηθῇ ἡ συναλλαγματικὴ ὡς ἁπλῆ ὑπόσχεσις. Ὅθεν οἱ ὀπισθογράφοι δὲν ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ ἐπάγωσιν ὅρκον εἰς τὸν ὀφειλέτην περὶ τοῦ ὅτι ἡ συναλλαγματικὴ περιέχει ὑποβολὴν τόπου. Ἀπ. ἐφ. Ἀθην. 12180 τοῦ 1854.

γ') Ἡ περὶ ὑποβολῆς τοῦ τόπου ἔνστασις κατὰ συναλλαγματικῆς τινὸς δὲν δύναται νὰ προταθῇ ὑπὸ τοῦ ἀποδέκτου κατὰ τοῦ διὰ τακτικῆς ὀπισθογραφήσεως κομιστοῦ, ὅστις μὴ λαβὼν μέρος εἰς τὴν σύστασιν τῆς συναλλαγματικῆς δὲν ἠδύνατο νὰ γνωρίζῃ τὰ κεκρυμμένα ἐλαττώματα αὐτῆς καθόσον δὲν προτείνεται ἄλλοτις περὶ τῆς γνώσεώς του λόγος. — Ἄλλως τε ἡ ἔνστασις αὕτη ὅταν δὲν ἀποδεικνύεται ἀμέσως κατὰ τὸ ἄρθρον 729 τῆς πολιτ. δικονομίας τὸ ἐμποροδικεῖον δικάζει τὸν ἐμπορικὸν χαρακτῆρα ἔχουσαν διένεξιν. Ταῦτα καὶ ὡς πρὸς τὴν περὶ εἰκονικότητος ἔνστασιν (2). Ἀπ. 7409 τοῦ 1850 ἐφ. Αθ.

δ') Ὁ ἀποδοχεὺς τῆς συναλλαγματικῆς δὲν δύναται νὰ προτείνῃ κατὰ τοῦ τρίτου κομιστοῦ ἐνεργήσαντος ἐν καλῇ πίστει τὴν τοῦ ἄρθ. 112 τοῦ ἐμπ. νόμου ἔνστασιν τῆς ὑποβολῆς τοῦ τόπου.

Απόφ. Ἐπειδὴ τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Ἀθ. πρωτοδικῶν ἀπὸ

---

(1) Ὅρα λ. Ἐντολὴ § 57.
(2) Ἴδε κατ. τὰ περὶ τοῦ ἄρθρ. 729 τῆς πολ. δικον.

ριψε τὴν περὶ ἀναρμοδιότητος ἔνστασιν τοῦ Ν. διὰ τὸν λόγον ὅτι οὗτος ὡς ἀποδοχεὺς τῆς συναλλαγματικῆς, διὰ τὴν πληρωμὴν τῆς ὁποίας ἐνήγετο, δὲν ἐδύνατο νὰ προτείνῃ κατὰ τοῦ Τ. καθὸ τρίτου κομιστοῦ τῆς συναλλαγματικῆς, καὶ ἐνεργήσαντος ἐν καλῇ πίστει, τὴν τοῦ 112 ἄρθρου τοῦ ἐμπ. νόμου ἔνστασιν τῆς ὑποβολῆς τοῦ τόπου, ἥτις ἀποδεικνυομένη ἤθελε καταστήσει τὴν συναλλαγματικὴν ἁπλοῦν ὑποσχετικόν, ἐπομένως τὸ δικαστήριον δὲν παρεβίασε τὸ ῥηθὲν 112 ἄρθρ. τοῦ ἐμπ. νόμου, οὔτε τὰς περὶ ἁρμοδιότητος διατάξεις. Απ. πολ. Αρ. Π. 50 τοῦ 1843, δι' ἧς κυροῦται ἡ 8240 τῶν ἐν Ἀθ. Πρωτ.

ε) Αἱ περιέχουσαι ὑποβολὴν τόπου συναλλαγματικαὶ δὲν χάνουν τὴν ἀποδεικτικὴν ἰσχύν των, ἣν ἔχουσιν ὡς ἔγκυρα καὶ γνήσια ἰδιωτικὰ ἔγγραφα περὶ τοῦ περιεχομένου των. (112 ἐμπ. ν.—442 πολ.). Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 197 τοῦ 1847, ἴδ. ἐν Δ. Γραμματ. (Εφημ. τ. 5 σ. 513). Κυροῦται δι' αὐτῆς ἡ 4527 Ἐφ. Ἀθ.

§ 49. Ὅταν εἰς ὑποβολιμαίαν τινὰ συναλλαγματικὴν ὁ ἐκδότης εἶναι ἁπλοῦς τοῦ ἀποδέκτου ἐγγυητής, δὲν εἶναι (ἐκεῖνος) ὡς πρωτοφειλέτης ὑπόλογος πρὸς ἐξόφλησιν τοῦ χρέους (1). Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 164 τοῦ 1853, φέρουσα.

Ἀπόφ. Ἐπειδή, προκειμένου περὶ ὑποβολιμαίας συναλλαγματικῆς, εἰς μόνα τὰ δικαστήρια τῆς οὐσίας ἀνήκει, ἐκτιμῶντα τὰ διάφορα τῆς ὑποθέσεως γεγονότα, ν' ἀποκαταστήσωσιν εἰς τὸ ἔγγραφον τὸν ἀληθῆ αὐτοῦ χαρακτῆρα. Τὸ δὲ πρωτοδικεῖον Ἀθηνῶν παραδεχθέν, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν τῆς δίκης ἀποδείξεων, ὅτι ἡ προκειμένη συναλλαγματικὴ περιέχει ὑποβολὴν τόπου καὶ ὅτι ὁμολογουμένως τὰ χρήματα ἐδόθησαν ὑπὸ τοῦ ἐνάγοντος εἰς τὸν ἀποδέκτην καὶ οὐχὶ εἰς τὸν ἐκδότην, τὸ μὲν ἔγγραφον ἐχαρακτήρισεν πολιτικὸν δάνειον, τὸν δὲ ἐκδότην ἐθεώρησεν ὡς ἁπλοῦν ἐγγυητήν, διὰ δὲ τῆς ἐκτιμήσεως ταύτης, εἰς τὴν ὁποίαν, καθὸ ἀφορῶσαν πραγματικὰ γεγονότα, δὲν δύναται νὰ ἐπεμβῇ ὁ Ἄρειος Πάγος, οὐδένα παρεβίασε νόμον· ἀμφισβητουμένης δὲ τῆς τοῦ ἐκδότου ἀπέναντι τοῦ κομιστοῦ ὑποχρεώσεως, ἕπεται ὅτι τὸ δικαστήριον ὤφειλεν, ὡς ἔπραξε, νὰ προσδιορίσῃ τὴν νομικὴν τῶν διαδίκων σχέσιν, καθότι ἐξ αὐτῆς ἐξήρτητο τὸ νόμιμον ἢ οὔ τῆς ἀγωγῆς· ὅθεν θεωρούμενος ὁ ἐκδότης ὡς ἁπλοῦς τοῦ ἀποδέκτου ἐπὶ πολιτικοῦ δανείου ἐγγυητής, δὲν ἦτον ἤδη ὡς πρωτοφειλέτης ὑπόλογος εἰς ἐξόφλησιν τοῦ χρέους.

---

(1) Ἴδε κατωτ. τὰ περὶ πληρωμῆς.

Ἐπειδὴ ἐκ τῶν πρακτικῶν τῆς ἐνώπιον τοῦ εἰρηνοδικείου τῆς Ναυπλίου πλευρᾶς συνεδριάσεως τῆς 31 Μαΐου 1851 ἀποδεικνύεται ὅτι ὁ ἐναγόμενος πρὸ πάσης ἄλλης ἀπαντήσεως ἰσχυρίσθη, ὅτι ἡ συναλλαγματικὴ ἐξεδόθη καὶ ἐγένετο ἀπαιτητὴ ἐνταῦθα, ὅτι κατὰ χάριν ἔθεσε τὴν ὑπογραφήν του, ὅτι ὁ ἐνάγων ἐμέτρησε τὰ χρήματα εἰς τὸν Π. καὶ οὐχὶ εἰς αὐτόν, ἐν ἄλλαις λέξεσιν ἐπρότεινεν ὅτι δὲν εἶναι πρωτοφειλέτης καὶ ἐζήτησε τὴν ἀπόρριψιν τῆς ἀγωγῆς· ἐπομένως ἡ τῆς διζήσεως ἔνστασις δὲν ἦτο τυπικῶς ἀπαράδεκτος, ὡς ὁ ἀναιρεσείων διατείνεται, καθότι αὕτη, ὡς ὀρθῶς καὶ τὸ πρωτοδικεῖον σκέπτεται, δὲν ἀφορᾷ νέους πραγματικοὺς ἰσχυρισμούς, ἀλλ' εἶναι ἡ ἀναγκαία συνέπεια τῶν ὅσων πρωτοδίκως ἐν γένει ἤδη προτείνει ὁ ἐναγόμενος.

Σημ. Ἡ δίκη εἶχεν οὕτως.— Ὁ Δ ἐνήγαγε τὸν Π ζητῶν δρ. 234 πρὸς ἐξόφλησιν συναλλαγματικῆς τινός. — Μετὰ διαφόρους ἀποφάσεις ὑπεχρεώθη ὁ ἐνάγων νὰ ὁμόσῃ ὅτι δὲν εὗρηκε λόγον νὰ πεισθῇ ὅτι τὸ ποσὸν ἐκεῖνο ἐλήφθη ὁπωσδήποτε ὑπὸ τοῦ ἐναγομένου καὶ δὲν ἔμεινεν εἰς χεῖρας τοῦ Π μέχρι τῆς λήξεως τῆς συναλλαγματικῆς, καὶ ὅτι ὁ ἐναγόμενος εἶχε πρόβλεψιν εἰς χεῖρας τοῦ ἀποδέκτου. — Δοθέντος τοῦ ὅρκου, ὑπεχρεώθη ὁ ἐναγόμενος νὰ ὁμόσῃ ὅτι ἡ ἐπίδικος συναλλαγματικὴ ἐμπεριέχει ὑποβολὴν τόπου, κατὰ δὲ τῆς τελευταίας ταύτης ἀποφάσεως ὁ ἐνάγων ἐζήτησεν ἀναίρεσιν, διότι καὶ ὡς συναλλαγματικὴ ἂν δὲν ἠδύνατο νὰ θεωρηθῇ τὸ ἔγγραφον, ἴσχυεν ὅμως ὡς ἁπλῆ ὑπόσχεσις πρὸς τὸν ἐναγόμενον, ὅστις ἐπομένως ἐνέχεται πολιτικῶς εἰς τὴν πληρωμὴν τοῦ χρέους, οὐδ' ἠδύνατο νὰ χαρακτηρίσῃ τὴν νομικὴν σχέσιν τοῦ ἐκδότου ὡς ἐγγύησιν, ἀφοῦ δὲν ἐπροτάθη ἡ εἰκονικότης τῆς συναλλαγματικῆς ὡς καλυπτούσης μόνον ἐγγύησιν.

§ 50. *Ἁρμοδιότης* — ἀνωτ. § 46.

α) Ἡ περὶ ὑποβολῆς τόπου ἔνστασις κατὰ συναλλαγματικῆς, προταθεῖσα ἐνώπιον τῶν ἐμποροδικῶν, εἶναι τῆς ἁρμοδιότητος αὐτοῦ, καθότι δὲν ἀφορᾷ ζήτημα τῆς ἀποκλειστικῆς πολιτικῆς δικαιοσύνης. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 109 τοῦ 1856.

β') Ἡ ἀτελὴς συναλλαγματικὴ (ὡς εἶναι π. χ. ἡ περιέχουσα ὑποβολὴν τόπου) ὁπότε γίνεται μεταξὺ ἐμπόρων ἢ διὰ πράξεις ἐμπορικάς, εἶναι ἐμπορικὴ πρᾶξις, καὶ ὡς τοιαύτη ὑπαγομένη (1) εἰς τὸ ἐμποροδικεῖον. Ἀπ. 2058 τῆς 10 Ὀκτ. 1841 ἐφ. Ἀθηνῶν.

(1) Περὶ τοῦ ἄρθρου 729 τῆς πολ. δικ. ἴδε κατωτέρω. Ἴδε λέξ. Ἁρμοδ. ἐμπορ. § 56.

ὅρα Pardes. 464.— Persil ὑπὸ τὸ ἄρθρ. 112.— Ῥάλ. § 518. — Πρβ. καὶ ἀπ. Ἀρ. Π. 126 τοῦ 1848 ἐν Θέμ. τ. 5 σ. 95 ἐν ἐρμ. — Ἴδε καὶ ἀπ. Ἀρ. Π. 109 τοῦ 1856.

Τὸ ἐν Ἀθ. ἐφετεῖον καὶ ἄλλοτε ἔλυσεν οὕτω τὸ ζήτημα. Ἴδε ἀπ. 5057 καὶ 2294.

γ') Εἶναι ἁρμόδιον τὸ ἐμποροδικεῖον νὰ δικάσῃ περὶ συναλλαγματικῆς, περιεχούσης ὑποβολὴν τόπου; Ναί, κατὰ τὴν 15835 ἀπόφασιν τῶν ἐνταῦθα ἐφετῶν, φέρουσαν.

Απόφ. 1) Διότι ἡ συναλλαγματική, περὶ ἧς ἐπρόκειτο ἐνταῦθα, φέρουσα ὅλους τοὺς ὑπὸ τοῦ ἐμπ. νόμου διαγεγραμμένους ἐξωτερικοὺς τύπους, ὑπάγεται, κατὰ τὸ ἄρθ. 2 τοῦ περὶ ἁρμοδιότητος τῶν ἐμποροδικείων νόμου, εἰς τὸ ἐμποροδικεῖον, καθὸ οὐδεμιᾶς ἐξαιρέσεως ἀναφερομένης ἐν τῷ ἄρθρῳ τούτῳ· 2) διότι, καὶ ἂν θεωρηθῇ ἡ συναλλαγματικὴ ὡς ἁπλῆ ὑπόσχεσις, πάλιν τότε μόνον δύναται τὸ ἐμποροδικεῖον νὰ κηρυχθῇ ἀναρμόδιον, ὅταν ὁ ἐναγόμενος τὸ ζητήσῃ· 3) διότι καὶ ἂν ὑποτεθῇ, ὅτι ὁ ἐναγόμενος θέλει ὑποβάλει ἐνώπιον τοῦ ἐμποροδικείου τὴν περὶ ὑποβολῆς τόπου ἔνστασιν, πάλιν τὸ ἐμποροδικεῖον, συμμορφούμενον πρὸς τὸ ἄρθρ. 729 τῆς πολ. δικον. ὀφείλει νὰ δικάσῃ περὶ τῆς συναλλαγματικῆς, τὴν δὲ ἔνστασιν νὰ παραπέμψῃ εἰς τὸ ἁρμόδιον δικαστήριον, ἤτοι ἐνώπιον αὐτοῦ εἰς ἰδιαιτέραν συζήτησιν, καθότι καὶ ἐπὶ τῆς τοιαύτης ἐνστάσεως τῆς ὑποβολῆς τόπου ἁρμόδιον εἶναι τὸ ἐμποροδικεῖον, ὡς ἀπεφήνατο καὶ ὁ Ἄρ. Πάγος διὰ τῆς 126 τοῦ 1848 ἀποφάσεώς του· 4) διότι ὁ ἐναγόμενος δὲν δύναται ν' ἀφαιρεθῇ τῆς ἁρμοδιότητος τῶν ἐμποροδικῶν, εἰς οὓς ὑπάγεται ἡ συναλλαγματική, ἐπὶ τῇ προφάσει τοῦ ὅτι δύναται νὰ προσβληθῇ αὕτη ὡς περιέχουσα ὑποβολὴν τόπου, καθότι καὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἁρμόδιον εἶναι, ὡς ἐῤῥέθη, τὸ ἐμποροδικεῖον· 5) διότι καὶ ἂν ἀληθὴς ὑποτεθῇ ἂν ἡ περὶ ὑποβολῆς ἔνστασις καὶ τὸ ἐμποροδικεῖον δὲν δύναται νὰ δικάσῃ ταύτην, πάλιν εἶναι ἁρμόδιον νὰ δικάσῃ τὴν τοιαύτην συναλλαγματικὴν καὶ ὡς ἁπλῆν ὑπόσχεσιν θεωρουμένην, καθότι ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὁ ἐναγόμενος διετάθη ῥητῶς, ὅτι αὐτός τε καὶ ὁ ἐκδότης ἦσαν ἔμποροι κατὰ τὴν ἔκδοσίν της καὶ προσέτι ἕνεκα τοῦ ὅτι ἐκ τῆς συναλλαγματικῆς προκύπτει, ὅτι τὸ ληφθὲν ὑπὸ τοῦ ἐναγομένου τίμημα ἐλήφθη χάριν τοῦ ἐμπορίου του.

δ') Προκειμένου περὶ ὑποβολιμαίας συναλλαγματικῆς, εἰς τὸ δικαστήριον τῆς οὐσίας ἀνήκει νὰ δώσῃ εἰς τὸ ἔγγραφον τὸν ἀληθῆ αὐτοῦ χαρακτῆρα. — Ὁ Ἄρ. Πάγος δὲν ἐπεμβαίνει εἰς τοῦτο. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 164 τοῦ 1853.

ε) Πᾶσα συναλλαγματικὴ περιέχουσα ὑποβολὴν τόπου λογίζεται ἁπλῆ ὑπόσχεσις· ἡ περίπτωσις δὲ ὅτι ἐγένετο συμφωνία μετὰ τὴν ἀποδοχὴν περὶ τῆς ἐν ἄλλῳ τόπῳ πληρωμῆς δὲν ὠφελεῖ. Αἱ ἀτελεῖς συναλλαγματικαί, ὅταν γίνωνται μεταξὺ ἐμπόρων ἢ διὰ πράξεις ἐμπορικάς, ὑπάγονται εἰς τὸ ἐμποροδικεῖον. Ἀπόφ. τῶν ἐν Αθ. ἐφ. 2058.

Περὶ τακτικῆς ὀπισθογραφήσεως.

§ 55. Τακτικὴ ὀπισθογράφησις λέγεται ἡ ὄπισθεν τῆς συναλλαγματικῆς, κατὰ τὰ ὑπὸ τοῦ νόμου διατασσόμενα, γραφομένη διάταξις, δι' ἧς ὁ κύριος τοῦ ἐμπορευσίμου τούτου γραμματίου, ἢ ὁ πληρεξούσιός του, τὸ παραχωρεῖ πρὸς τὸν ἐν αὐτῇ σημειούμενον τρίτον, καὶ ἐγγυᾶται περὶ τῆς κατὰ τὴν λῆξιν αὐτοῦ ἐξοφλήσεως. Ῥάλ. Ἐμπ. δ. § 525.

§ 56. Κατὰ τὸ πολιτικὸν δίκαιον ἀπαιτεῖται ἐπὶ τῆς παραχωρήσεως τῶν πιστώσεων ἡ πρὸς τὸν παραχωρούμενον κοινοποίησις, ἢ ἡ ἀποδοχή του· ἄλλως θεωρεῖται ὅτι ἀνήκει εἰς τὸν πρῶτον δανειστήν. Αἱ διατυπώσεις αὗται δὲν συμβιβάζονται μὲ τὴν ἐπὶ τῆς κυκλοφορίας τῶν συναλλαγματικῶν καὶ τῶν εἰς διαταγὴν γραμματίων ἀπαιτουμένην ταχύτητα· ὅθεν τὸ ἐμπ. δίκαιον ἀπήλλαξε τῆς ἐκπληρώσεως ταύτης τὰ ἐμπορεύσιμα γραμμάτια, καθιερῶσαν τὸν πρὸς μεταβίβασιν τῆς κυριότητος αὐτῶν τῆς ὀπισθογραφήσεως τόπον. αὐτ.

§ 57. Δεκτικὰ ὀπισθογραφήσεως (1) δὲν εἶναι μόνον αἱ συναλλαγματικαὶ καὶ τὰ εἰς διαταγὴν γραμμάτια, ἀλλὰ καὶ τὰ ἀγωγιαστήρια, τὰ τιμολόγια, τὰ ναυτικὰ συμβόλαια καὶ τὰ ἀσφαλιστήρια, ὁσάκις τὰ διάφορα ταῦτα ἔγγραφα ἦναι συντεταγμένα εἰς διαταγὴν (2). αὐτ.

---

(1) Κατωτέρω § 75.

(2) Ὑπάρχουσιν ἀποφάσεις Γαλλικῶν δικαστηρίων, καθ' ἃς δὲν βλάπτεται τὸ κῦρος τῆς δι' ὀπισθογραφήσεως μεταβιβάσεως τῆς κυριότητος συναλλαγματικῶν ἢ τῶν εἰς διαταγὴν γραμματίων ἂν δὲν ἐκφράζωσι τὸ δοθὲν ἀντίτιμον. Ἀκυρωτικὸν 18 Ἰανουαρίου 1825.— Ἐφετεῖον Pau 25 Ἰουνίου 1810.— Ἐπίσης καὶ ἂν δὲν περιέχωσιν ἀποστολὴν ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, ἀλλ' ἔχωσι τοὺς χα-

§ 58. Ἀπαιτεῖται νὰ περιλαμβάνωνται ἐν τῇ ὀπισθογραφήσει αἱ αὐταὶ διατυπώσεις, ὅσαι καταρτίζουσι τὴν συναλλαγματικήν, ὅθεν ἡ ὀπισθογράφησις, ἥτις ἀπαιτεῖται νὰ γραφῇ ὄπισθεν τῆς συναλλαγματικῆς (1) καὶ διὰ τοῦτο δὲν δύναται νὰ γίνῃ διὰ συμβολαιογραφικοῦ ἐγγράφου (2), πρέπει νὰ ἦναι χρονολογημένη καὶ ὑπογεγραμμένη παρὰ τοῦ ὀπισθογραφοῦντος, καὶ νὰ ἐκφράζῃ τὸ δοθὲν ἀντίτιμον, καὶ τὸ ὄνομα ἐκείνου, εἰς τὴν κυριότητα τοῦ ὁποίου μεταβιβάζεται ἡ συναλλαγματική. Ἂν ὁ χάρτης δὲν ἀρκῇ, προστίθεται ἕτερον φύλλον χάρτου, ἥτις (προσθήκη) ἀπαιτεῖται νὰ γίνηται μετὰ μεγίστης προνοίας. αὐτ. § 526.

Ἂν ἐπὶ τῶν διαφόρων μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς συναλλαγματικῆς ἀντιτύπων, ἅτινα ἀνήκουσιν ὅλα εἰς τὸν κύριον αὐτῆς, τεθῶσιν ὀπισθογραφήσεις μὴ εὑρισκόμεναι ἐπὶ τοῦ εἰς χεῖρας τοῦ ὁριστικοῦ κομιστοῦ αὐτῆς, ἀποτελοῦσιν οὐχ ἧττον ἐγγυήσεις τῆς αὐτῆς πιστώσεως, ὡς καὶ αἱ ἀνὰ χεῖρας αὐτοῦ ὑπογραφαί. Νουγιὲρ ἀρ. 148. (αὐτ.)

§ 59. Ἡ ἔλλειψις τῆς χρονολογίας (3), καθὸ ἐπιφέρουσα τὴν ἀκυρότητα τῆς ὀπισθογραφήσεως, δύναται νὰ προβληθῇ παρὰ παντὸς τοῦ ἔχοντος συμφέρον, παρὰ τοῦ πληρωτοῦ, παρὰ τοῦ ἐκδότου καὶ παρὰ τῶν ὀπισθογράφων, οἵτινες θεωροῦντες τὸν χαρακτῆρας τοῦ εἰς διαταγὴν γραμματίου. Ἐφετεῖον Βρυξελλῶν 20 Ἰανουαρ. 1830. — Ὡσαύτως μεταβιβάσιμα δι' ὀπισθογραφήσεως εἶναι καὶ τὰ κατὰ τύπον συμβολαιογραφικοῦ ἐγγράφου συντεταγμένα ἐμπορεύσιμα γραμμάτια. Grenoble 17 Νοεμβρ. 1836. — Ἀπ. Ἀρ. Π. 32 τοῦ 1848. Κατ' ἄλλας ἀποφάσεις συμβολαιογραφικὴ ὑπόσχεσις, ἂν καὶ εἰς διαταγὴν συντεταγμένη, δὲν θεωρεῖται ὡς πρὸς τοὺς τρίτους μεταβιβαζομένη ἄνευ κοινοποιήσεως τῆς παραχωρήσεως πρὸς τὸν ὀφειλέτην, ἢ τῆς ἀποδοχῆς του. Ἐφ. Lyon 22 Μαρτίου 1830.

(1) Dorso inscribi solet. Heineccius κεφ. 2 ἀρ. 27. — Ἄλλως ἰσχύει ὡς ἁπλῆ παραχώρησις καὶ ἀπαιτεῖται νὰ κοινοποιηθῇ πρὸς τὸν ὀφειλέτην. Pothier Contr. de change ἀρ. 41. — Μάλιστα ἡ ἰδιαιτέρα αὕτη παραχώρησις δὲν δύναται νὰ ἀντιταχθῇ εἰς τὸν κομιστὴν τῆς τακτικῶς ὀπισθογεγραμμένης συναλλαγματικῆς. Pardessus ἀρ. 345.

(2) Pardessus ἀρ. 343. — Ἐναντίος εἶναι ὁ Nouguier ἐπὶ λόγῳ ὅτι ὁ νόμος δὲν τὸ ἀπαγορεύει ἀρ. 153.

(3) Κατωτέρω § 77 ἐπ.

μιστὴν τῆς συναλλαγματικῆς οὐχὶ ὡς κύριοι, ἀλλ' ὡς ἐντολοδόχοι τοῦ κυρίου αὐτῆς, δύνανται νὰ τῷ ἀντιτάξωσι πᾶσαν ἡτισοῦν ἔνστασιν τοῦ ἐντολέως καὶ ὀφειλέτου αὐτῶν ὀπισθογράφου.

Ὅσα εἰς τὸν ἀρ. 500 εἴρηνται περὶ τῆς ἀνάγκης τοῦ νὰ δηλωθῇ ἐν τῇ συναλλαγματικῇ τὸ δοθὲν ἀντίτιμον, ἐφαρμόζονται καὶ εἰς τὴν ὀπισθογράφησιν, ὅθεν καὶ δὲν ἐπαναλαμβάνονται.

Τέλος ἡ ἀνάγκη τοῦ νὰ ὀνομάζεται καὶ νὰ χαρακτηρίζεται ἀκριβῶς τὸ πρόσωπον, εἰς ὃ ἡ κυριότης τῆς συναλλαγματικῆς μεταβιβάζεται διὰ τῆς ὀπισθογραφήσεως, εἶναι ἀφ' ἑαυτῆς πρόδηλος.

Ἡ ἐκπλήρωσις τοῦ τρίτου τούτου ὅρου διατυποῦται διὰ τοῦ ἁπλουστάτου ἑξῆς τρόπου εἰς τὸ ἐμπόριον. αὐτ. § 527.

Πληρώσατε εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ δεῖνος, ἀνθ' ὅσων ἔλαβον παρ' αὐτοῦ εἰς μετρητά.

Ἀθῆναι τὴν . . . Ἰουλίου 1849. N. N.

§ 60. Ἡ νομίμως συντεταγμένη ὀπισθογράφησις μεταβιβάζει ἐν γένει τὴν κυριότητα τῆς συναλλαγματικῆς μεθ' ὅλων τῶν κατὰ τοῦ ἐκδότου καὶ τῶν ἐγγυηθέντων αὐτὸν ἀγωγῶν, εἰς ὄφελος τοῦ νέου αὐτῆς κομιστοῦ, ὁ δὲ πληρωτὴς δὲν δύναται νὰ προβάλῃ πλέον κατ' αὐτοῦ τὰ ἀπέναντι τοῦ πρώην αὐτῆς κατόχου, εἴτε ἐκδότου, εἴτε ὀπισθογράφου, δικαιώματά του (1). Ἂν δὲ οὗτος ἢ δὲν τὴν ἀποδεχθῇ, ἢ δὲν τὴν πληρώσῃ, ἔχει ὁ κομιστὴς ἀγωγὴν καθ' ὅλων τῶν ὀπισθογράφων. αὐτ. § 528.

---

(1) Ἡ ἔλλειψις τῆς χρονολογίας τῆς ὀπισθογραφήσεως δὲν ἀναπληροῦται διὰ τῆς κάτωθι αὐτῆς χρονολογίας τῆς τριτεγγυήσεως, ἢ διὰ διαμαρτυρικοῦ συνταχθέντος μετὰ τὴν ὀπισθογράφησιν. Τὸ ἀπ' ἀρχῆς ἄκυρον δὲν ἰσχυροποιεῖται διὰ τῆς μεταγενεστέρας ταύτης πράξεως. Nouguier ἀρ. 147. — Savary parère 16 κεφ. 3 ἀρ. 40. — Merlin λ. Endossement.

Ἡ ὀπισθογράφησις εἶναι ἔγγραφον οὐσιωδῶς ἰδιωτικὸν καὶ δὲν δύναται νὰ συνταχθῇ κατὰ τύπον συμβολαιογραφικοῦ ἐγγράφου. Persil ἄρθ. 136 ἀρ. 2. Οὐχ ἧττον ὅμως δύναταί τις νὰ παραχωρήσῃ τὴν συναλλαγματικὴν διὰ συμβολαιογραφικοῦ ἐγγράφου; ἀλλὰ τὸ ἔγγραφον τοῦτο δὲν ἀπολαμβάνει τὰ προνόμια τῆς ὀπισθογραφήσεως. Πρέπει νὰ συνταχθῇ κατὰ τοὺς συνήθεις τύπους. Persil ἄρθ. 136 ἀρ. 4. — Ἡ ἁπλῆ παράδοσις τοῦ ἐμπορεύσιμου γραμματίου ἄνευ ὀπισθογραφήσεως δὲν μεταβιβάζει τὴν κυριό-

Δὲν εἶναι ὅμως ἀπαράδεκτος ὁ ὀπισθογράφος, ὅστις θέλει ζητήσει ν' ἀποδείξῃ ὅτι διὰ τῆς ὀπισθογραφήσεως δὲν ἐσκόπευε νὰ μεταβιβάσῃ τὴν κυριότητα, ἀλλ' ἁπλῶς νὰ δώσῃ ἐντολὴν πρὸς ἐξαργύρωσιν ὅτι ἔγγραφος ὀπισθογράφησις συνεπληρώθη καταχρηστικῶς κτλ., ὁ δὲ δικαστὴς ἔχει τὴν ἐξουσίαν, μετὰ τὴν προσήκουσαν ἔρευναν, νὰ δίδῃ εἰς τὴν ὀπισθογράφησιν τὸν ἀληθῆ χαρακτῆρά της. Τοιαύτη ὅμως ἔνστασις δὲν δύναται ν' ἀντιταχθῇ εἰς τὸν καλῆς πίστεως τρίτον κομιστὴν τῆς συναλλαγματικῆς (1). αὐτ. § 528.

§ 61. Ἡ συναλλαγματικὴ δύναται νὰ ὀπισθογραφηθῇ μέχρι τῆς λήξεως (2). Μετὰ δὲ τὴν λῆξιν; Αἱ γνῶμαι εἶναι διῃρημέναι· καταφατικὴν λύσιν εὑρίσκετε εἰς Περσὶλ ἐπὶ τοῦ ἄρθ. 136 ἀρ. 6 εἰς ἀπόφασιν ἀκυρωτ. τῆς 5 Απρ. 1836 καὶ εἰς ἀπόφ. ἐφ. Νανσὺ τῆς 28 Ἰουλ. 1820. Ἀποφατικὴν δὲ εἰς Noug. ἀρ. 155. Orson ζ. 87. Παρδ. ἀρ. 351. Ὁ Κος Ῥάλλης παραδέχεται τὴν τελευταίαν γνώμην. αὐτ. § 529.

§ 62. Ἡ μετὰ τὴν πτώχευσιν τοῦ ἐκδότου ὀπισθογράφησις τῆς συναλλαγματικῆς ἔχει κῦρος; Εἰς τὴν λύσιν φθάνομεν διὰ τῆς ἑξῆς διακρίσεως. Ἂν εἰς χεῖρας τοῦ πληρωτοῦ δὲν ὑπάρχῃ πρόβλεψις, καὶ ἑπομένως οὗτος δὲν ἦναι ὀφειλέτης τοῦ ἐκδότου;

τητα αὐτοῦ. Ἀκυρ. Γαλ. 17 Ἰουλ. 1828. Διὰ τοῦτο οὐδὲ νὰ δωρηθῇ δύναται τοιουτοτρόπως. Ἐφετ. Toulouse 15 Ἰουν. 1818.-- Metz 14 Ἰουλ. 1818. Rép. λ. Endossement ἀρ. 91, 92.

Δύναταί τις νὰ μεταβιβάσῃ δι' ὀπισθογραφήσεως μέρος μόνον τοῦ ἐν τῇ συναλλαγματικῇ ποσοῦ; Ὁ κύριος ποσοῦ τινος, δυνάμενος νὰ τὸ διαθέτῃ ὁλοσχερῶς, δύναται βεβαίως νὰ διαθέσῃ καὶ μέρος μόνον αὐτοῦ. Τὸ δικαίωμα τοῦτο εἶναι ἀναμφισβήτητον ἐπὶ τῶν κοινῶν πιστώσεων, ἐπὶ δὲ τῶν ἐκ συναλλαγματικῶν δὲν ὑπάρχει διάταξίς τις περιοριστικὴ αὐτοῦ. Ἀλλ' εἰς τὴν πρᾶξιν φέρει μυρίας δυσκολίας, ἀφοῦ καθότι ὁ ἐκδοχεὺς τῆς ἡμισείας, φέρ' εἰπεῖν, συναλλαγματικῆς, παραλαμβάνων αὐτὴν θέλει τὴν ἐμφανίσει διὰ νὰ πληρωθῇ τὸ παραχωρηθὲν αὐτῷ μέρος, μὲ τί ἔγγραφον θέλει ζητήσει τὸ λοιπὸν ποσὸν ὁ ἐπιφυλαχθεὶς αὐτοῦ κύριος αὐτῆς, ἀφοῦ μάλιστα ὁ πληρωτής, διὰ νὰ πληρώσῃ, θέλει ζητήσει νὰ λάβῃ εἰς χεῖράς του τὸ ἔγγραφον; Noug. ἀρ. 152.

(1) Ἀκυρ. 5 Αὐγ. 1807. Μερλὶν λ. Endossement.

(2) Κατωτέρω § 78 ἐπ.

ἡ ὀπισθογράφησις εἶναι ἄκυρος· ὅθεν ὁ κομιστὴς δικαιοῦται νὰ ζητήσῃ τὴν πληρωμὴν χωρὶς νὰ ὑποχρεοῦται εἰς σύνταξιν διαμαρτυρικοῦ. Ἂν ὁ πληρωτὴς ὀφείλῃ ἐξ οἱουδήποτε λόγου πρὸς τὸν ἐκδότην τὸ ποσὸν τῆς συναλλαγματικῆς, ἡ ἀπαίτησις δύναται νὰ παραχωρηθῇ. Noug. ἀρ. 156. — Persil ἐπὶ τοῦ ἄρθ. 136 ἀριθ. 7. αὐτ. § 530.

§ 63. Ἡ ἐπὶ τῆς συναλλαγματικῆς ὀπισθογράφησις δύναται νὰ διαγραφῇ παρὰ τοῦ ἐνεργήσαντος αὐτήν; Βεβαίως ἀφοῦ ἡ παραχώρησις ἐνεργηθεῖσα ἀφ' ἑνὸς διὰ τῆς ὀπισθογραφήσεως ἐγένετο ἀφ' ἑτέρου δεκτὴ διὰ τῆς παραλαβῆς τῆς συναλλαγματικῆς, τὸ διμερὲς τοῦτο συνάλλαγμα δὲν δύναται πλέον ν' ἀνατραπῇ ἄνευ τῆς συνδρομῆς τῶν θελήσεων τῶν συναλλαξαμένων. Ἀλλ' ἂν ὁ κύριος συναλλαγματικῆς τινος, προτιθέμενος νὰ τὴν παραχωρήσῃ πρὸς ἄλλον, τὴν ὀπισθογραφήσῃ εἰς τὴν διαταγὴν αὐτοῦ, πρὶν ὅμως ἡ σύμβασις αὕτη καταρτισθῇ διὰ τῆς συνδρομῆς τῆς θελήσεως τοῦ τρίτου καὶ πρὶν παραδοθῇ πρὸς τοῦτον τὸ δικαιόγραφον, ὁ κύριος αὐτοῦ μεταμεληθεὶς μεταβάλῃ τὴν ἀπόφασίν του, δυνάμει τίνος νόμου δύναταί τις νὰ τῷ ἀρνηθῇ τὸ δικαίωμα νὰ ἐξαλείψῃ τὴν ὀπισθογράφησίν του;

Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει πολλοὶ τῶν ἐμπόρων φοβούμενοι μὴ διαγράφοντες τὴν ἤδη ἀκυρουμένην ὀπισθογράφησίν των, ἐνεργήσωσιν ἐναντίον τοῦ νόμου, ζητοῦσι νὰ τοῖς ἀντοπισθογραφηθῇ ἡ συναλλαγματική, τῆς ὁποίας ἀνακτῶσιν οὕτω τὴν κυριότητα. Ἀλλὰ κατὰ τὸ σύστημα τοῦτο αὐτοὶ μὲν δὲν ἐκτίθενται· ἂν ὅμως ἡ συναλλαγματικὴ κυκλοφορήσῃ μετὰ ταῦτα, οἱ ἀντοπισθογραφήσαντες αὐτήν, θεωρούμενοι ὡς ὀπισθογράφοι, ὑποβάλλονται εἰς ὅλας τὰς συνεπείας τῆς μὴ πληρωμῆς αὐτῆς.

Ἡ φρόνησις ὅθεν ὑπαγορεύει εἰς τὴν τοιαύτην περίπτωσιν νὰ διαγράφεται ἁπλῶς ἡ μὴ πραγματοποιουμένη ὀπισθογράφησις, ἀλλ' εἰς τρόπον ὥστε νὰ ἦναι ἐφικτὸν ν' ἀναγνωρισθῇ τὸ διαγραφὲν μέρος καὶ νὰ ἐξελεγχθῇ ὅτι παρὰ τὴν ἀνακαλουμένην ὀπισθογράφησιν δὲν διεγράφη ἄλλη τις ἐνδιαφέρουσα τοὺς ὑπογραφεῖς τῆς συναλλαγματικῆς σύμβασις, οἷον πληρωμή τις εἰς λογαριασμὸν τοῦ ὅλου κτλ. αὐτ. § 531.

Περὶ τῆς ἀτάκτου ὀπισθογραφήσεως.

§ 64. Ἄτακτος ὀπισθογράφησις λέγεται ἡ στερουμένη τινὸς

τῶν κατὰ τοῦ ἄρθρου 137 τοῦ ἐμπορ. νόμου διαγραφομένων διατυπώσεων. αὐτ. § 532.

§ 65. Ἡ ἄγραφος ὀπισθογράφησις, ἥτις εἰσήχθη εἰς τὴν ἐμπορικὴν πρᾶξιν ἀπὸ τὰς ἀρχὰς τοῦ δεκάτου ὀγδόου αἰῶνος, ἐκθέτει τὸν ἐνεργοῦντα αὐτὴν εἰς διπλοῦν κίνδυνον. Πρῶτον ὁ ἐντολοδόχος ἢ μεσίτης, πρὸς ὃν ἡ συναλλαγματικὴ ἐγχειρίζεται, πρὸς διαπραγμάτευσιν καὶ εἴσπραξιν τῶν χρημάτων, δύναται, καταχρώμενος τῆς τοῦ ἐντολέως αὐτοῦ ἐμπιστοσύνης, νὰ τὴν ὀπισθογραφήσῃ εἰς ἰδίαν αὐτοῦ διαταγὴν καὶ οὕτω νὰ σφετερισθῇ τὴν ἀξίαν αὐτῆς. Ἀλλὰ καὶ ἂν ἀποφύγῃ τις τὸν κίνδυνον τῆς ἐκ μέρους τοῦ ἐντολοδόχου αὐτοῦ ἀπιστίας, τῆς ὁποίας ὑπάρχουσι καθημερινὰ παραδείγματα, ἐνδέχεται νὰ παραπέσῃ ἡ συναλλαγματικὴ, καὶ οὕτω νὰ σφετερισθῇ ὁ τυχὼν, ὀπισθογράφων αὐτὴν εἰς ὄνομά του, πρὸς ζημίαν τοῦ νομίμου αὐτῆς κομιστοῦ.

Μολαταῦτα γενικῶς σήμερον ἀναγνωρίζεται ὅτι ἡ ἄγραφος ὀπισθογράφησις λαμβάνει κῦρος ὅταν ἐκεῖνος, πρὸς ὃν τὸ ἐμπορεύσιμον γραμμάτιον παρεδόθη, πληρώσῃ πρὸ τῆς λήξεως αὐτοῦ τὸ κενὸν τῆς ὀπισθογραφήσεως μέρος, καὶ διορθώσῃ οὕτω τὸ ἀρχικὸν ἐλάττωμα τῆς πρὸς αὐτὸν γενομένης παραχωρήσεως. Nouguier ἀρ. 159.— Ἐναντίος ὁ Persil ἐπὶ τοῦ ἄρθ. 138 ἀρ. 1. (αὐτ.)

§ 66. Ἂν ἡ ὀπισθογράφησις δὲν γίνῃ κατὰ τὸν νόμον, δὲν μεταβιβάζει τὴν κυριότητα τῆς συναλλαγματικῆς, ἀλλ' ἐπέχει τόπον ἐντολῆς (138 ἐμπ. νόμ.). Ἀλλὰ δὲν ἕπεται ἐκ τούτου, ὅτι δὲν εἶναι δεκτὴ ἡ μεταξὺ ὀπισθογράφου καὶ κομιστοῦ προσφερομένη ἀπόδειξις ὅτι, δυνάμει τῆς ἀμοιβαίας τῶν μερῶν συναινέσεως καὶ τοῦ ἐπὶ τῇ παραδόσει τοῦ δικαιογράφου καταβληθέντος ἀντιτίμου, μετεβιβάσθη πραγματικῶς ἡ κυριότης τῆς συναλλαγματικῆς. αὐτ. § 533.

Καθόσον ὅμως ἀφορᾷ τοὺς τρίτους, ἡ ἄτακτος ὀπισθογράφησις παράγει αὐστηρῶς τὴν συνέπειαν τοῦ νόμου, ὅστις κυρίως ἀποβλέπει τὸ συμφέρον αὐτῶν. Οὕτως ἂν ὁ ἐκδότης ἔχῃ ν' ἀντιτάξῃ συμψηφισμόν τινα κατὰ τοῦ αὐτουργοῦ τῆς ἀτάκτου ὀπισθογραφήσεως, δύναται νὰ τὸν προβάλῃ καὶ κατὰ τοῦ κομιστοῦ, ὅστις δὲν εἶναι κύριος, ἀλλ' ἐντολοδόχος τοῦ κυρίου τῆς συναλλαγματικῆς. Ἐπίσης δὲ καὶ ὁ δέκτης εὑρισκόμενος ἀπέναντι κομιστοῦ, εἰς ὃν ἡ συναλλαγματικὴ μετεβιβάσθη δι' ἀτάκτου ὀπισθογραφήσεως παρὰ τοῦ ἐκδότου αὐτοῦ, δύναται νὰ τῷ ἀντιτάξῃ τὴν ἔνστασιν ὅτι δὲν ἔχει πρόβλεψιν, ὡς ἠδύνατο νὰ τὴν ἀντιτάξῃ καὶ εἰς τὸν ἐκδότην αὐτόν. Ἂν ὁ ὀπισθογράφος πτωχεύσῃ, οἱ δανεισταὶ

αὐτοῦ δύνανται νὰ ζητήσωσι τὴν εἰς τὴν πρώτην αὐτοῦ ἀποκατάστασιν τῆς συναλλαγματικῆς, ἐπὶ λόγῳ ὅτι ὁ ὀφειλέτης αὐτῶν δὲν μετεβίβασε τὴν κυριότητα αὐτῆς (1). αὐτ.

§ 67. Μετά τινας δισταγμοὺς ἀνεγνωρίσθη σήμερον γενικῶς ὅτι ἡ ἄτακτος ὀπισθογράφησις παρέχει εἰς τὸν κομιστὴν ἐντολὴν ἀπεριόριστον εἴτε διὰ νὰ διαπραγματευθῇ τὴν συναλλαγματικήν, εἴτε διὰ νὰ τὴν εἰσπράξῃ, εἴτε τέλος διὰ νὰ ἐνεργήσῃ πᾶσαν πρᾶξιν γενικοῦ ἢ εἰδικοῦ πληρεξουσίου. Ἡ παρ' αὐτοῦ γενομένη τακτικὴ ὀπισθογράφησις εἶναι μεταβιβαστικὴ τῆς κυριότητος τῆς συναλλαγματικῆς, εἶναι δὲ ἀδιάφορον ἂν τῆς κυριότητος ταύτης στερῆται ὁ ὀπισθογράφων αὐτὸς, καθότι οὗτος δὲν ἐνεργεῖ ἐν ἰδίῳ αὐτοῦ ὀνόματι ὥστε νὰ μὴ δύναται νὰ μεταβιβάσῃ δικαίωμα τοῦ ὁποίου ὁ ἴδιος στερεῖται, ἀλλ' ὡς γενικὸς καὶ εἰδικὸς ἐντολοδόχος τοῦ κυρίου τῆς συναλλαγματικῆς. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι ἀφοῦ ἐνεργεῖ ὡς ἐντολοδόχος, ἀλλ' ἐν ἰδίῳ ὀνόματι, εἶναι ἀφ' ἑνὸς μὲν ὑπεύθυνος περὶ τῶν πράξεων αὐτοῦ ἐνώπιον τοῦ ἐντολέως του, ἐνέχεται δὲ ἀφ' ἑτέρου ἀτομικῶς ὡς καὶ πᾶς ἄλλος παραγγελιοδόχος πρὸς τὸν κομιστὴν τῆς συναλλαγματικῆς, ἐπιφυλαττομένης τῆς κατὰ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ ἐντολέως νομίμου ἀναγωγῆς.

Πολλαὶ ἀλληλοδιάδοχοι ἄτακτοι ὀπισθογραφήσεις ἔχουσιν ἰσχὺν ὑποκαταστάσεως ἐντολῆς, καὶ ἡ κατόπιν αὐτῶν ἐπερχομένη τακτικὴ ὀπισθογράφησις παράγει ὅλας τὰς συνεπείας ἐγκύρου ὀπισθογραφήσεως. αὐτ. § 534.

§ 68. Ἂν καὶ, κατὰ γενικὸν κανόνα, ἡ χρονολογία δὲν εἶναι οὐσιῶδες τοῦ κύρους τῶν ἰδιωτικῶν ἐγγράφων προσὸν (409, 410 πολ. δικ.), εἰς τὰς συναλλαγματικὰς ὅμως καὶ τὰς ὀπισθογραφήσεις τὴν ἐθεώρησεν ὁ νομοθέτης οὐσιώδη, ὡς δυναμένην νὰ βλάψῃ τοὺς τρίτους, ἀπέναντι τῶν ὁποίων ἀποδεικνύει τὴν ἐποχὴν τῆς συντάξεως αὐτῶν, καὶ δύναται νὰ προσβάλῃ τὰ συμφέροντά των. αὐτ. § 535.

---

(1) Ἡ Γαλλικὴ νομολογία εἶναι εἰς ἄκρον διῃρημένη ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦτο.— Ὅρα ὑπὲρ τῆς ἄνω ἐκτεθείσης γνώμης, Ἀπόφ. τοῦ ἀκυρωτικοῦ 27 Ἰαν 1812.— 19 Μαρτίου 1813.— 9 Ἰουν. 1814.— 19 Ἰουλίου 1822.— 26 Ἀπριλ. 1826. — 4 Μαρτίου 1828. — 22 Αὐγ. 1828. — 15 Ἰουν. 1831. — 9 Νοεμβρίου 1836.— Ἐναντίας δὲ αὐτῆς. Ἀκυρωτ. 2 prairial an 13.— 29 Brumaire an 13 καὶ διαφόρους ἐφετείων.

§ 69. Εἰς τὸν προσβάλλοντα αὐτὴν ὡς ψευδῆ ἐπίκειται τὸ βάρος τῆς ἀποδείξεως τοῦ ἰσχυρισμοῦ του, τὴν δὲ ἀπόδειξιν ταύτην δύναται νὰ χορηγήσῃ δι' ὅλων τῶν ἀποδεικτικῶν μέσων καὶ διὰ μαρτύρων Persil. ἐπὶ τοῦ ἄρ. 139. Noug. ἄρ. 75. αὐτ.

Νομολογία περὶ ὀπισθογραφήσεως

§ 70. Ἡ τῶν δικαιωμάτων παραχώρησις, δι' ὀπισθογραφήσεως, πρέπει νὰ ἦναι σαφής· μεταγενεστέρα δὲ ἐνισχύει τὴν ἀγωγήν; Ἴδε Εὐρ. λ. Παραχώρησις, ἔνθα ἡ 432 τοῦ 1849 ἀπόφασις ἐφετ. Ναυπλ.

§ 71. Ὀπισθογραφήσεις γενόμεναι ἐπὶ ὁμολόγου μὴ διαλαμβάνοντος, ὅτι θέλει πληρωθῇ εἰς διαταγὴν, καὶ μὴ περιέχουσαι ῥητὴν τῆς παραχωρήσεως τῆς κυριότητος αὐτοῦ μνείαν, δὲν δύνανται νὰ παρέξωσιν εἰμὴ δικαίωμα ἀτελὲς εἰς τοὺς ὀπισθογράφους. Ἀπόφ. ὑπ' ἀριθ. 1552 τῆς 29 Μαρτίου 1840 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφετῶν.

§ 72. Ἡ παραχώρησις ἀπαιτήσεως, στηριζομένης εἰς ὁμόλογον, τὸ ὁποῖον δὲν εἶναι γραμμάτιον εἰς διαταγὴν, ἀλλ' ἁπλοῦν χρεωστικὸν, δύναται νὰ γίνῃ διὰ πράξεως ὄπισθεν αὐτοῦ (1);

Ναὶ, κατὰ τὴν 131 τοῦ 1847 ἀπόφ. τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφ. ἣν ἴδε εἰς Εὐρ. τ. 5 σ. 493. — Ὄχι, κατὰ τὴν νομολογ. τοῦ Ἀρ. Πάγου, καθ' ἣν πᾶσα πολιτικὴ ἀπαίτησις πρέπει νὰ παραχωρῆται οὐχὶ δι' ὀπισθογραφήσεως, ἀλλὰ δι' ἰδιαιτέρου παραχωρητηρίου, δύνανται δὲ νὰ συμφωνήσωσιν ὁ δανειστὴς καὶ ὁ ὀφειλέτης, ἵνα γίνηται ἡ παραχώρησις τῆς ἀπαιτήσεως δι' ὀπισθογραφήσεως. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 351 τοῦ 1852, δι' ἧς κυροῦνται αἱ 205,

(1) Ὅταν ὑπόσχηταί τις νὰ πληρώσῃ τὸ ἔν τινι ὁμολόγῳ διαλαμβανόμενον ποσὸν εἰς τὸν Μ, ἢ εἰς ὅν τινα ἄλλον ἤθελε τὸ παρουσιάσει, ὁ παρουσιάζων αὐτὸ ἔχει τὸ δικαίωμα ν' ἀπαιτήσῃ τὴν πληρωμὴν, χωρὶς ν' ἀπαιτῆται κάμμία πληρεξουσιότης ἀπὸ τὸν Μ· ὅθεν καὶ μὴ ὑπάρχουσα ἂν ὑποτεθῇ ἡ ὄπισθεν τοῦ ὁμολόγου ὀπισθογράφησις τοῦ Μ, διὰ τῆς ὁποίας παραχωρεῖ τὴν κυριότητα τοῦ ὁμολόγου εἰς τὸν κομιστὴν αὐτοῦ, τοῦτο εἶναι ἀδιάφορον. Ἀπόφ. 1361 τοῦ 1839 ἐφ. Ἀθ.

345 καὶ 754 τοῦ 1849 ἀπόφ. ἐφ. Ναυπλ. — Περὶ τούτου ἐκτενέστερα ἐν λ. Παραχώρησις.

§ 73. Ἡ ὀπισθογράφησις καὶ ἡ ἐξόφλησις γραμματίου δύναται νὰ γίνῃ καὶ εἰς τὸ ἀντίγραφον αὐτοῦ· ἀρκεῖ μόνον νὰ γνωρίζῃ ὁ ἐντολεὺς τὴν πρᾶξιν τοῦ ἐντολοδόχου του. — Τὸ αὐτὸ ἰσχύει καὶ ὡς πρὸς τὰ ναυτικὰ συμβόλαια, ἂν ἦναι εἰς διαταγήν. Ἀπ. πολ. Αρ. Πάγου 61 τοῦ 1845, ἣν ἴδε ἐν λ. Αχρεώστητον. Πρλ. Εὐρ. τ. 6 σ. 714 ὑποσ.

§ 74. Κατὰ τὴν διὰ τοῦ ἄρθρ. 386 τῆς πολ. δικον. καθιερωθεῖσαν ἀρχὴν, ὁ τύπος τῆς ἐπὶ τῶν συναλλαγματικῶν ὀπισθογραφήσεως πρέπει νὰ κρίνεται κατὰ τοὺς νόμους τοῦ τόπου, ὅπου ἡ ὀπισθογράφησις λαμβάνει χώραν. Ἀπεδείχθη δὲ ὅτι ἡ ὀπισθόγραφος ἔκφρασις απλερώσατε εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ . . . . δι' ἀξίαν ληφθεῖσαν» ἔχει εἰς τὸ αὐστριακὸν κράτος δύναμιν μεταβιβαστικὴν καὶ τῆς κυριότητος (1). Ἀπόφ. 1854 τῆς 11 Μαρτ. 1841 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφετῶν.

§ 75. Ἀνωτ. § 557.— Τὰ χρημ. ἐντάλματα μεταβιβάζονται; Ἴδε 9473 ἐφ. Ἀθ. καὶ Εὐρ. Ῥολλ. τ. 9 σ. 303 § 13 ἐπ.

§ 75². Δάνειον ὁμολογούμενον ἐνώπιον τοῦ συμβολαιογράφου καὶ εἰς διαταγὴν πληρωτέον μεταβιβάζεται εἰς τὴν κυριότητα ἄλλου δι' ὀπισθογραφήσεως; Ναὶ, κατὰ τὴν 286 τοῦ 1858 ἀπόφ. ἐφ. Ν. φέρουσαν (2).

Απόρ. Ἐπειδὴ τὰ παρὰ συμβολαιογράφου συντασσόμενα πρωτότυπα συμβόλαια μένουσι παρ' αὐτῷ τῷ συμβολαιογράφῳ, οἱ δὲ συμβαλλόμενοι ἀντίγραφα μόνον λαμβάνουσιν αὐτοὶ, ἀναγκαίως εἰς διαταγὴν ὄντων πληρωτέων τῶν δι' αὐτῶν συναπτομένων ὑποχρεώσεων, ἡ ὀπισθογράφησις ἰσχύει γενομένη ἐπὶ ἀντιγράφου, καθόσον ἡ ἐφ' ἑνὸς τοιούτου δήλωσις τῆς ἐξοφλήσεως, καθίστησιν ἀνίσχυρον πᾶν ἕτερον ἀντίγραφον ἢ καὶ αὐτὸ τὸ πρωτότυπον, ὡς καὶ ἐπὶ συναλλαγματικῶν, ἂν καὶ ἐκδίδονται μὲν συνήθως πλείονα ἀντίτυπα, ἀλλ' ἡ ἐξόφλησις ἑνὸς ἐκμηδενίζει τὰ λοιπά.

§ 75³. *Ὀπισθογράφησις ναυτικῶν δανείων.* Ἴδε τὰ ἐν λέξει

---

(1) Ὅρα ἀνωτ. § 26 ά καὶ 29. — Πρλ. τὰ περὶ τοῦ κανόνος locus regit actum εἰς Εὐρ. λέξ. Νόμοι σελ. 143 ἐπ. καὶ ἀπόφ. ἐφ. Ναυπλ. 50 τοῦ 1852.

(2) Πρλ. ἀπ. Αρ. Πάγου 32 τοῦ 1848.

ναυτικῶν δανείων § 56 ἑπ. ὧδε προσθέτω μόνον, ὅτι κατὰ τὸ ἄρθρ. 313 τοῦ ἐμπ. νόμου πᾶν ναυτικὸν συμβόλαιον δύναται νὰ πραγματευθῇ δι' ὀπισθογραφήσεως ἐὰν ἦναι εἰς διαταγήν, ἡ δὲ διαπραγμάτευσις ἔχει ὅλα τὰ αὐτὰ ἀποτελέσματα, ὡς καὶ ἡ δι' ὀπισθογραφήσεως διαπραγμάτευσις τῶν ἐμπορικῶν γραμματίων. Ἐὰν δὲ ἡ ὀπισθογράφησις δὲν εἶναι τακτική, ὡς μὴ μνημονεύουσα τὴν ληφθεῖσαν ἀξίαν (1), κατὰ τὸ ἄρθρον 138 τοῦ ἐμπ. νόμου, ἡ ἄτακτος αὕτη ὀπισθογρ. ἔχει ἰσχὺν ἐντολῆς, χορηγοῦσα εἰς ἐκεῖνον, εἰς τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα ἔγεινε, τὸ δικαίωμα νὰ ἐξαργυρώσῃ τὸ οὕτως ὠπισθογραφημένον ἐμπορ. γραμμάτιον, ἢ νὰ μεταβιβάζῃ τὴν κυριότητα αὐτὴν εἰς ἄλλους διὰ τακτικῆς ὀπισθογραφήσεως, ἢ νὰ παραγγείλῃ εἰς ἄλλον τὴν ἐξαργύρωσιν· ὅθεν ἡ οὕτω γενομένη πληρωμὴ θεωρεῖται ὡς γενομένη εἰς τὸν πρωτότυπον δανειστήν, κατὰ τὸ νομικὸν ἀξίωμα quod jussu alterius solvitur, pro eo.— N. 180. Π. de reg. jur. Ἀπόφ. 2592 τοῦ 1843 ἐφ. Ἀθ. Παρλ. τὴν ὧδε ἀπόφ. ἐφ. Ἀθ. 16023.

§ 75. Ἡ φορτωτικὴ καθιστᾷ κύριον τοῦ πράγματος ἐκεῖνον, πρὸς ὃν μεταβιβάζεται; Ἴδε τὴν 8532 ἐφ. Ἀθ. ἐν λ. Φορτωτική. — Ἴδε κατωτ. § 90 (έ).

§ 76. Ὡς ἐκ τοῦ σκοποῦ τῶν δι' ὀπισθογραφήσεως μεταβιβάσεων τῶν συναλλαγματικῶν καὶ τῶν εἰς διαταγὴν γραμματίων συνάγεται ὅτι ὁ νόμος, κατ' ἐξαίρεσιν τῶν περὶ βεβαίας ὡς πρὸς τοὺς τρίτους χρονολογίας ἀρχῶν, θεωρεῖ, μέχρι τῆς ἐναντίας ἀποδείξεως, τὴν ἐπ' αὐτῶν χρονολογίαν ὡς βεβαίαν. Ἀπ. 225 τοῦ 1850 ἐφ. Ναυπλ. (Νομ. σ. 5319).

§ 77. Δοθεῖσα ἀξία. — ἀνωτ. § 59.

ά) Κατὰ τὰ ἄρθρα 187, 137 καὶ 138 τοῦ ἐμπ. νόμου, πᾶσα ὀπισθογράφησις πρέπει νὰ ἐκφράζῃ τὴν δοθεῖσαν ἀξίαν· ἄλλως δὲ δὲν ἐπάγει μεταφορὰν κυριότητος, ἀλλ' ἔχει ἁπλῶς ἰσχὺν ἐπιτροπικοῦ. Ὅταν δέ τις τῶν διαδίκων ἰσχυρίζεται, ὅτι ἡ ἀξία δὲν ἐδόθη πραγματικῶς, ἀλλ' ἡ ὀπισθογράφησις ἐγένετο εἰκονικῶς, ἐπιτρέπεται καὶ ἡ διὰ μαρτύρων ἀπόδειξις (2). Ἀπ. 2064 τῆς 17 Ὀκτ. 1841 ἐφ. Ἀθ.

β') Ὀπισθογράφησις ὑπάρχουσα ἐπὶ γραμματίου εἰς διαταγήν, καὶ διαλαμβάνουσα ὅσα ἄλλα τόσα τὰ ὁποῖα παρὰ τοῦ ἀντιδίκου

(1) Ἴδε κατωτ. § 90 τὰ περὶ τούτου.
(2) Ἴδε ἀνωτ. § 26.

[illegible] περιέχει ὅλα τὰ ἀπαιτούμενα στοιχεῖα, δύναται νὰ θεωρῆται οὐχὶ ἁπλῶς ὡς περιέχουσα ἐντολήν, ἀλλ' ὡς μεταβιβάζουσα τὴν κυριότητα τοῦ γραμματίου· εἶναι δεκτοὶ ὅμως οἱ ὅρκοι, ἂν ἀληθῶς ἐδόθη τὸ ἀντίτιμον τοῦ γραμματίου εἰς τὸν ὀπισθογράφον, ἢ ἂν ἁπλῶς ὡς ἐντολοδόχος αὐτοῦ ἐνήργησε καὶ ἐνήγαγεν. Ἀπόφ. 6095 τοῦ 1850 ἐφ. Ἀθ. Πρλ. δὲ τὴν 225 τοῦ 1850 ἐφ. Ν. ἀνωτ. § 76.

γ') Δὲν εἶναι ἄτακτος ἡ ὀπισθογράφησις, ὅταν λέγῃ *δι' ἄλλα τόσα ἔλαβον παρὰ τοῦ Α*, διότι ἐννοεῖ φυσικώτατα δι' ἄλλα τόσα χρήματα ἔλαβον· τὴν δὲ φράσιν ταύτην παρεδέχθη καὶ ἐκύρωσεν ἡ ἐμπορικὴ συνήθεια (1). Ἀπ. ἐφ. Ν. 129 τοῦ 1837 ἐν Νομικ. σ. 849.

§ 78. Μέχρι τίνος ἐποχῆς δύναται νὰ ὀπισθογραφηθῇ ἡ συναλλαγματική; ἀνωτ. § 61. ὅρα δὲ τὰ ἐπ. ἐδ. α'—ς', ἐξ ὧν προκύπτει, ὅτι καὶ μετὰ τὴν λῆξιν τῆς πρὸς πληρωμὴν προθεσμίας συγχωρεῖται ὀπισθογράφησις (2).

α') Δύνανται τὰ εἰς διαταγὴν γραμμάτια νὰ μεταβιβασθῶσιν εἰς τὴν κυριότητα ἄλλου δι' ὀπισθογραφήσεως, γενομένης μετὰ τὴν πρὸς πληρωμὴν προθεσμίαν; Ναί, τὸ ἄρθ. 136 τοῦ ἐμπ. νόμου δὲν περιέχει ἐξαίρεσιν τινά· τὰ γραμμάτια, μετὰ τὴν παρέλευσιν τῆς προθεσμίας ἐκείνης, δὲν μεταβάλλουσι τὴν φύσιν των. Ἀπ. 225 τοῦ 1850 ἐφ. Ν. (Νομ. σ. 5319).—Πρλ. καὶ τὴν 178 τοῦ 1847 ἐφ. Ν. ἐν Νομ. σ. 4817.

γ') Ἡ ὀπισθογράφησις γίνεται μετὰ τὴν λῆξιν τῆς πρὸς πληρωμὴν προθεσμίας. Ἡ 14435 τοῦ 1856 ἀπ. ἐφ. Ἀθ. φέρει.

Ἀπόφ. Ἐπειδὴ ἂν καὶ ἡ ὀπισθογράφησις ἐγένετο ἐπὶ τοῦ ἐπιδίκου γραμματίου εἰς διαταγὴν μετὰ τὴν λῆξιν τῆς προθεσμίας, ἐκ τούτου δὲν μεταβάλλεται ὅμως ἡ ἀρχικὴ φύσις τοῦ ἐγγράφου τούτου, ἂν καὶ τὸ περιστατικὸν αὐτὸ δύναται νὰ ἔχῃ ἀποτελέσματα ὡς πρὸς τὴν ἐμπρόθεσμον διαμαρτύρησιν· ὅθεν μένοντος τοῦ ἐγγράφου πάντοτε γραμματίου εἰς διαταγήν, ἡ μεταβίβασις αὐτοῦ δύναται νὰ γείνῃ κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἐμπ. νόμου, οὐδεμίαν ὁρίζοντος διάκρισιν εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν τῆς

(1) Ἡ εἰς τὸν λόγον αὐτὸν στηριζομένη ἀκυρωτικὴ ἔνστασις τῆς ὀπισθογραφήσεως δὲν εἶναι δεκτὴ ἐφεσίμως, ἂν δὲν ἐπροτάθη πρωτοδίκως. (ἡ αὐτὴ ἀπόφ.).

(2) Ἴδε κατωτέρω ἀπόφ. 6786 ἐφ. Ἀθηνῶν.

λήξεως, δηλαδὴ τῆς προθεσμίας δι' ἁπλῆς ἐπ' αὐτοῦ ὀπισθογραφήσεως· ἐπὶ δὲ γραμματίων εἰς διαταγὴν καὶ συναλλαγματικῶν δὲν χωροῦν ἐξαιρετικῶς, ἕνεκα τοῦ ἐμπορικοῦ χαρακτῆρος αὐτῶν, αἱ διατάξεις τοῦ Ἀναστασιανοῦ νόμου, ἐφαρμοζομένου μόνον εἰς τὰς παραχωρήσεις τῶν ἁπλῶν πολιτικῶν ἀπαιτήσεων. Ἑπομένως ἀνυπόστατοι εἶναι αἱ ἐνστάσεις τοῦ ἐναγομένου Δαλιανῆ περὶ τοῦ μὴ νομίμου τῆς ὀπισθογραφήσεως καὶ περὶ τοῦ ὅτι ὁ ἐνάγων δὲν ἐπλήρωσε ἅπαν τὸ ἀντίτιμον τοῦ γραμματίου εἰς τὸν ὀπισθογράφον Δαμαλᾶν.

γ') Ὁ ἐμπ. νόμος προσδιορίζων τὰς διαφόρους συνεπείας, αἱ ὁποῖαι λαμβάνουν χώραν μετὰ τὴν λῆξιν τῆς προθεσμίας τῶν συναλλαγματικῶν καὶ τῶν εἰς διαταγὴν γραμματίων, δὲν διατάσσει ποσῶς ὅτι τὰ συναλλάγματα ταῦτα ἀλλάσσουν τὸν ἐμπορικὸν χαρακτῆρά των καὶ καθίστανται ἁπλᾶ ἔγγραφα πολιτικοῦ δανείου, ἕνεκα τῆς γενομένης μετὰ τὴν λῆξιν τῆς προθεσμίας αὐτῶν ὀπισθογραφήσεως ἢ τῆς παραλείψεως τῆς διαμαρτυρίας, τὸ δὲ ἄρθρον 136 τοῦ αὐτοῦ νόμου, ὃ εἶναι κοινὸν καὶ διὰ τὰ εἰς διαταγὴν γραμμάτια (187 ἐμπ. νόμ.), ὁρίζει ἐν γένει καὶ ἀπολύτως ὅτι ἡ κυριότης τῶν συναλλαγματικῶν μεταβιβάζεται δι' ὀπισθογραφήσεως χωρὶς καμμίαν διάκρισιν μεταξὺ τῆς ὀπισθογραφήσεως τῆς γενομένης πρὸ τῆς λήξεως τῆς προθεσμίας, καὶ ἐκείνης, ἥτις γίνεται μετὰ τὴν λῆξιν· ὥστε ἡ κυριότης αὐτῶν δύναται νὰ μεταβιβασθῇ καὶ διὰ τῆς μετὰ τὴν λῆξιν γενομένης ὀπισθογραφήσεως ἄνευ μεταβολῆς τοῦ ἐμπορικοῦ χαρακτῆρός των. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 47 τοῦ 1851.

δ') Ἡ μετὰ τὴν λῆξιν τῆς πρὸς πληρωμὴν προθεσμίας ὀπισθογράφησις τῶν εἰς διαταγὴν γραμματίων δὲν ἀπαγορεύεται (136 ἐμπ. Ν.). Ἂν δὲ ὑπάρχῃ ἀμφισβήτησις ἂν ἔχῃ ὅλα τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐμπροθέσμως γενομένης ὀπισθογραφήσεως, οὐδεὶς δισταγμὸς ὑπάρχει ὅτι φέρει καὶ τὰ ἀποτελέσματα ἁπλῆς ἐκχωρήσεως, χορηγούσης τῷ κομιστῇ τὸ δικαίωμα ν' ἀπαιτήσῃ παρὰ τοῦ ἐκχωρηθέντος ὀφειλέτου τὴν πληρωμὴν τοῦ χρέους. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 11 τοῦ 1853.

ε') Ἡ συναλλαγματικὴ δύναται νὰ μεταβιβασθῇ δι' ὀπισθογραφήσεως καὶ μετὰ τὴν λῆξιν τῆς προθεσμίας· 136 ἐμπ. νόμ.

Ἐν ἄλλαις λέξεσι.

Δύναται νὰ μεταβιβασθῇ συναλλαγματική τις δι' ὀπισθογρα-

φήσεως καὶ μετὰ τὴν λῆξιν τῆς προθεσμίας, καὶ ὁ κομιστὴς τοιαύτης συναλλαγματικῆς ἀπολαμβάνει ὅλα τὰ δικαιώματα συνήθους κομιστοῦ.

Απόφ. Ἐπειδὴ τὸ ἄρθρον 136 τοῦ ἐμπορ. νόμου, ἀποφαινόμενον ὅτι ἡ κυριότης τῆς συναλλαγματικῆς μεταβιβάζεται ἀπὸ ἑνὸς εἰς ἄλλον διὰ τῆς ὀπισθογραφήσεως, δὲν κάμνει οὐδεμίαν διάκρισιν μεταξὺ τῶν περιπτώσεων, καθ' ἃς ἡ ὀπισθογράφησις ἤθελεν ἦσθαι προγενεστέρα ἢ μεταγενεστέρα τῆς λήξεως τῆς προθεσμίας· ἄρα, σιωπῶντος τοῦ νόμου, συναλλαγματική τις δύναται νὰ μεταβιβασθῇ δι' ὀπισθογραφήσεως καὶ μετὰ τὴν λῆξιν τῆς προθεσμίας· ὁ δὲ κομιστὴς, γενόμενος δυνάμει τοιαύτης ὀπισθογραφήσεως, ἄμεσος πιστωτὴς τοῦ ἀποδέκτου τῆς συναλλαγματικῆς, καὶ ὢν ἐν καλῇ πίστει, ἀπολαμβάνει ὅλα τὰ δικαιώματα συνήθους κομιστοῦ, πρὸς ὃν ἐκεῖνος δὲν δύναται ν' ἀντιτάξῃ ἄλλας ἐνστάσεις παρὰ τὰς εἰς αὐτὸν (τὸν κομιστὴν) προσωπικῶς, οὐχὶ δὲ καὶ εἰς τὸν ἐκδότην ἰδίως ἀναφερομένας· ὅθεν, ἐπὶ τοῦ προκειμένου, προτείνοντος τοῦ ἀναιρεσείοντος ὡς ἀποδέκτου, ὅτι ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὁποίων προσήγαγεν ἐγγράφων, ἐν μέρει μὲν εἶχεν ἐκπεσθῆ, ἐν μέρει δὲ συμψηφισθῆ, διὰ προηγουμένης καταθέσεως, τὸ ἐκ 402 δραχμῶν συνιστάμενον ποσὸν τῆς συναλλαγματικῆς, ὀρθῶς τὸ εἰρημένον δικαστήριον ἀπέῤῥιψε τὴν τοιαύτην ἔνστασιν, καθόσον αὕτη δὲν ἀπέβλεπε παντάπασι τὸν κομιστὴν Β, ὡς τρίτον, ἀλλὰ τὸν ἐκδότην Ν.

Ἐπειδὴ ἀπέναντι τῆς μνημονευθείσης τοῦ ἐμποροδικείου ἀρχῆς, ὅτι καὶ μετὰ τὴν λῆξιν τῆς προθεσμίας ἡ συναλλαγματικὴ εἶναι ἐπιδεκτικὴ μεταβιβάσεως, ὅλοι οἱ ἰσχυρισμοὶ τοῦ ἀναιρεσείοντος, οἱ στρεφόμενοι περὶ τὸ ἀμφίβολον δῆθεν τοῦ χρόνου τῆς ὀπισθογραφήσεως καὶ περὶ τὴν ἀπόδειξιν ταύτης εἶναι ἀνυπόστατοι. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 80 τοῦ 1854.

ς') Ἡ κυριότης τῆς συναλλαγματικῆς δύναται νὰ μεταβιβασθῇ δι' ὀπισθογραφήσεως γενομένης μετὰ τὴν προθεσμίαν τῆς πληρωμῆς, καὶ νὰ φυλάττῃ μολονοῦτο ἅπαντα τὰ προνόμια, τὰ ὁποῖα ὁ νόμος δίδει εἰς αὐτήν· τὸ ἄρθρ. 136 τοῦ ἐμπ. νόμου δὲν κάμνει διαστολὴν ὡς πρὸς τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ἡ ὀπισθογράφησις ἤθελεν εἶσθαι προγενεστέρα ἢ μεταγενεστέρα τῆς πρὸς πληρωμὴν προθεσμίας. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 1523.— Νομ. σ. 3290.

§ 79. ά) Συναλλαγματική τις, καθ' ἧς ἐγένετο διαμαρτύρησις, δύναται ἐπίσης νὰ μεταβιβασθῇ δι' ὀπισθογραφήσεως;

Ὁποῖα δὲ εἶναι αὐτῆς τῆς ὀπισθογραφήσεως τ' ἀποτελέσματα

πρὸς ὄφελος τοῦ ἐκδογέως, τόσον ἀπέναντι τοῦ παραχωροῦντος, ὅσον καὶ τοῦ ἐκδότου του, καθ' οὗ ἐξεδόθη καὶ τῶν ὀπισθογραφήσεων.

Αἱ δικαστικαὶ ἀφ' ἑνὸς ἀποφάσεις ἀδιαςόλως (1), καὶ τῶν Νομοδιδασκάλων ἡ ὁμόφωνος ἀφ' ἑτέρου γνώμη, παριστῶσι παράδοξον θέαμα ἐπὶ τοῦ προκειμένου σπουδαίου ζητήματος.

Τὸ μὲν ἀκυρωτικὸν παραδέχεται μεθ' ὅλων τῶν ἀποτελεσμάτων της, τὴν καὶ μετὰ τὴν προθεσμίαν καὶ τὸ διαμαρτυρικὸν ὀπισθογράφησιν (arrets 28 novembre 1821, Chambre des requêtes, rejet. Sirey 22, 1, 170, du 5 avril 1826. Ch. civil cassation 5, 26, 1, 133 du 26 Janvier 1833. Ch. de requêtes rejet. S. 33, 1, 100, du 28 Janvier 1834. Ch. de req. rejet. S. 34, 1, 115) (2).

Οἱ δὲ Νομοδιδάσκαλοι ἀπ' ἐναντίας ἀποφαίνονται ἐκ συμφώνου, ὅτι ἡ δι' ὀπισθογραφήσεως μεταφορὰ συναλλαγματικῆς τινος ληξιπροθέσμου, καθ' ἧς ἐγένετο διαμαρτυρία ἐπὶ μὴ πληρωμῇ δὲν εἶναι ἰσχυρὰ, καὶ δὲν παράγει ὅλα τ' ἀποτελέσματά της, εἰμὴ μεταξὺ τοῦ παραχωροῦντος καὶ τοῦ ἐκδογέως (ὅρα ἰδίως Savary parère 75, 2 question. — Bornièr note sous l'art. 4 de l'ordon. p. 558. — Pardessus n. 351. — Horson t. 2, questions 87, 88, καὶ 89. — Delvincourt inst. de Droit commercial. — Nouguier de lettres de change p. 289.

Ὅτε ἐγίνετο ἡ συζήτησις τοῦ ἐμπ. Κώδ. τὸ ἀκυρωτικὸν καὶ τὸ ἐφετεῖον Ἀγένης ἐζήτησαν νὰ τεθῇ ἐν αὐτῷ ῥητὴ διάταξις περὶ τῆς μετὰ τὴν προθεσμίαν ὀπισθογραφήσεως, ἀλλ' ἡ εὐχὴ αὕτη οὐδόλως εἰσηκούσθη καὶ ἡ σιγὴ τοῦ νομοθέτου δὲν δύναται ἐνταῦθα, ὡς εἰς πολλὰς περιπτώσεις νὰ χορηγήσῃ ἐπιχείρημα πρὸς ὑποστήριξιν μιᾶς τῶν ἐκτεθεισῶν γνωμῶν, καθότι ἂν ἀφ' ἑνὸς δύναταί τις νὰ εἴπῃ ὅτι ὁ νομοθέτης ἐτήρησε σιωπὴν ἐν τῷ ἄρθρῳ 136 τοῦ ἐμπ. Κώδ. ἀναγερόμενος, ἀφ' ἑτέρου ἐμποςεῖ τις νὰ ἀπαντήσῃ, ὅτι ἠθέλησε νὰ ἐμμείνῃ εἰς τοὺς ἐν τοῖς ἄρθρ. 1689 καὶ 1690 τοῦ πολ. Κώδ. διαγραφομένους κανόνας.

---

(1) Ὅρα ἐν τούτοις ἐναντίαν ἀπόφασιν τοῦ ἐμποροδικείου Blois 20 Μαΐου 1840.

(2) Ἴδε καὶ ἀποφάσεις ἐμποροδικείων Βουρδιγάλλης 18 9βρίου 1835 (répertoire commercial B. 47). — Lion 6 Ἀπριλίου 1838 καὶ Παρισίων 15 Φεβρουαρίου 1838.

Τὸ ζήτημά μας ἀντιπαραθέτει, οὕτως εἰπεῖν, τὰς ὁποίας ἄρτι ἐμνημονεύσαμεν διατάξεις, μεταξὺ τῶν ὁποίων ὀφείλομεν νὰ ἐκλέξωμεν διὰ ν' ἀποφανθῶμεν ἢ ὅτι ὁ τρόπος τῆς διαφορᾶς ὁ ὁριζόμενος παρὰ τοῦ ἄρθρου 136 τοῦ ἐμπ. Κώδ. ἰδίως διὰ τὰς συναλλαγματικὰς, εἶν' ἐφαρμοστέος εἰς αὐτὰς καὶ μετὰ τὴν προθεσμίαν των, καὶ τὸ διαμαρτυρικὸν, ἢ ὅτι μία συναλλαγματικὴ, καθ' ἧς ἐγένετο διαμαρτυρία ἐπὶ μὴ πληρωμῇ εἰς τὴν προθεσμίαν της, δὲν εἶναι πλέον, καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν μεταφορὰν, εἰμὴ σύνηθες δικαιόγραφον, εἰς τοὺς ὅρους τοῦ πολ. Κώδ. ὑποκείμενον.

Ἐν πρώτοις παρατηροῦμεν, ὅτι τὸ ζήτημα εἶναι περιπλεγμένον τῷόντι· ἡ δι' ὀπισθογραφήσεως μεταφορὰ συναλλαγματικῆς παράγει, ἐκτὸς τῶν συνήθων κανόνων τοῦ δικαίου, τὸ διπλοῦν τοῦτο ἀποτέλεσμα 1ον ἀπονέμει εἰς τὸν ἐκδοχέα ὅλα τοῦ παραχωροῦντος τὰ δικαιώματα, διὰ μέσου ἁπλοῦ, ταχέος, καὶ μὴ ὑποκειμένου εἰς τὰς παρὰ τοῦ πολ. νόμου διατατομένας διατυπώσεις· 2ον ὑποχρεόνει τὸν παραχωροῦντα εἰς τὴν ἀπότισιν ἀλληλεγγύως μετὰ τῶν προηγουμένων αὐτοῦ ὀπισθογράφων· ἕπεται ὅθεν ὅτι πρόκειται νὰ ἐξετάσωμεν ἐὰν ἡ ὀπισθογράφησις μετὰ τὴν προθεσμίαν καὶ τὸ διαμαρτυρικὸν ἔχῃ, ὑπ' αὐτὴν τὴν διπλῆν σχέσιν, τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα, ὅπερ ἔχει καὶ ἡ πρὸ τῆς προθεσμίας, ἐὰν δηλ. μεταβιβάζῃ εἰς τὸν ἐκδοχέα ὅλα τ' ἀνήκοντα εἰς τὸν παραχωροῦντα δικαιώματα, καὶ ἐὰν ὑποχρεόνῃ τὸν τελευταῖον τοῦτον ἀλληλεγγύως μετὰ τῶν προηγουμένων αὐτοῦ ὀπισθογράφων.

Ἅπαντες συμφωνοῦσιν, ὅτι τὰ ἄρθ. 1689, καὶ 1690 τοῦ πολ. Κώδ. καθιστῶσι τὸν γενικὸν κανόνα ἐπὶ μεταφορῶν χρηστώσεων ἢ ἄλλων ἀσωμάτων δικαίων· τὸ ἄρθ. 136 τοῦ ἐμπ. Κώδ. δημιουργεῖ ἐξαίρεσιν, καὶ ἑπομένως πρέπει νὰ ἐξετάσωμεν τὰ ὁποῖα ὑπηγόρευσαν τὴν τὴν ἐξαίρεσιν ταύτην αἴτια· ἐὰν ταῦτα ἐφηρμόζοντο εἰς τὴν συναλλαγματικὴν μετὰ τὴν προθεσμίαν αὐτῆς καὶ τὸ διαμαρτυρικὸν, τότε ἠθέλαμεν ἀναγκασθῆ νὰ συμπεράνωμεν, ὅτι ἡ ὀπισθογράφησις αὐτῆς τῆς συναλλαγματικῆς παράγει ὅλα τ' ἀποτελέσματα ὀπισθογραφήσεως γενομένης πρὸ τῆς προθεσμίας, ἀλλ' ἐὰν ἀναγνωρίσωμεν ὅτι ἡ συναλλαγματικὴ, καθ' ἧς ἐγένετο εἰς την προθεσμίαν της διαμαρτυρία ἐπὶ μὴ πληρωμῇ, ἀποβάλλει ἕνεκα τούτου τὸν χαρακτῆρά της καὶ τὸν προσδιορισμόν της, διὰ τοὺς ὁποίους ἦτον μεταβιβαστέα δι' ἁπλῆς ὀπισθογραφήσεως, τὸ συμπέρασμα θέλει εἶσθαι ὅλως ἀντίθετον.

Ἡ συναλλαγματικὴ εἶναι τὸ ὄργανον τοῦ συναλλαγματικοῦ συμβολαίου (contrat de change) ὅπερ συνίσταται, ὡς γνωρίζομεν, εἰς

τὴν ἀπὸ τόπου εἰς τόπον ἐγχείρησιν χρημάτων· ὁ ἐκδότης δέχεται τὰ χρήματα εἰς Παρισίους ὑπογράφων περὶ αὐτῶν τὴν συναλλαγματικὴν, καὶ τὰ παραδίδει ἢ παραγγέλλει τὴν παράδοσίν των εἰς Λούγδανον εἰς τὴν προθεσμίαν αὐτῆς τῆς συναλλαγματικῆς· ἡ προθεσμία εἶν' ἄρα κατά τινα τρόπον ὁ ὅρος τοῦ συμβολαίου, ἐὰν τὸ δικαιόγραφον ἐξοφληθῇ, ἡ συναλλακτικὴ ἐργασία ἐκτελεῖται, ἂν ἀπ' ἐναντίας δὲν ἐξοφληθῇ, τὸ ἀποτέλεσμα εἶναι τὸ αὐτὸ, τὸ συναλλακτικὸν ὅμως συμβόλαιον δὲν ὑφίσταται πλέον, ἀλλ' ἐκ τῆς μὴ ἐκτελέσεώς του γεννᾶται μόνον πρὸς ὄφελος τοῦ κομιστοῦ ἀγωγὴ κατὰ τῶν διαφόρων ὑποχρεωμένων.

Εἰς τὰ κύρια πρόσωπα, ἅτινα λαμβάνουσι μέρος εἰς τὴν σύνταξιν μιᾶς συναλλαγματικῆς συνάπτονται ἕτερα συνεργοῦντα παρεπομένως, ἤτοι οἱ ὀπισθογράφοι· οὗτοι μετέχουσι τοῦ ἀρχικοῦ συμβολαίου, γενόμενοι κύριοι τῆς παρ' αὐτοῦ δημιουργημένης ὑποχρεώσεως· ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ μάλιστα ἕκαστος ὀπισθογράφος σχηματίζει νέον συναλλακτικὸν συμβόλαιον, δι' οὗ ὁ νέος κομιστὴς πληρόνει εἴς τινα τόπον τὰ χρήματα, ἅτινα πρέπει νὰ τὸν παραδοθῶσιν ἀλλαχοῦ.

Τοῦ ἐμπορίου τὸ συμφέρον, ὅπερ ἐγέννησε τὸ συναλλακτικὸν συμβόλαιον, συνίστα εἰς τὴν πρόνοιαν τοῦ νομοθέτου τοῦ νὰ εὐκολύνῃ τὴν κυκλοφορίαν τοῦ παριστῶντος τὸ συμβόλαιον τοῦτο δικαιογράφου, καὶ ἐκ τούτου ἐγεννήθη ἡ ὀπισθογράφησις· ἡ δὲ πρὸς τὸ συναλλαγματικὸν συμβόλαιον χορηγουμένη προστασία ἔκαμεν ἐπίσης νὰ κηρυχθῇ ἡ ἀρχὴ τοῦ ἀλληλεγγύου μεταξὺ ὅλων ἐκείνων οἵτινες συνεμέθεξαν εἰς τὴν ἐργασίαν· ἡ ὀπισθογράφησις εἶναι προωρισμένη νὰ διοργανίσῃ, οὕτως εἰπεῖν, τὴν ἀρχὴν ταύτην, συνενοῦσα ὅλα τὰ ὀνόματα τῶν συμμετόχων ἐπ' αὐτοῦ τοῦ δικαιογράφου· τοιοῦτος εἶναι λοιπὸν ὁ διπλοῦς σκοπὸς τῆς ὀπισθογραφήσεως· 1) νὰ διευκολύνῃ τὴν κυκλοφορίαν, διά τινος ἁπλοῦ καὶ ταχέως τρόπου μεταφορᾶς· 2) νὰ ὀργανίσῃ τὴν ἀρχὴν τοῦ ἀλληλεγγύου, ἐμπεριεχομένου ἐν τῷ ἄρθρῳ 140 τοῦ ἐμπορικοῦ Κώδηκος.

Τούτου τεθέντος, δυνάμεθα νὰ διαβλέψωμεν ἤδη τὴν λύσιν τοῦ ζητήματός μας.

Ἐν πρώτοις, ἐὰν πρὸ τῆς προθεσμίας τῆς συναλλαγματικῆς εἶναι ἴδιον αὐτῆς τοῦ νὰ κυκλοφορῇ ταχέως, ὁ προορισμὸς οὗτος ἐκλείπει προφανῶς πλέον μετὰ τὴν προθεσμίαν καὶ τὸ διαμαρτυρικόν· καθότι δὲν παριστᾷ τότε αὕτη τὸ συναλλαγματικὸν συμβόλαιον, ὡς ἐξαλειφθὲν δι' αὐτῆς τῆς μὴ ἐκτελέσεως, ἀλλὰ μόνον

χρήστωσιν, ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἐξαλειφθέντος συμβολαίου πηγάζουσαν, καὶ συνισταμένην εἰς τὴν ἐπανόρθωσιν τῆς προξενηθείσης ἐκ τῆς μὴ ἐκτελέσεως ζημίας· προσέτι ἡ χρήστωσις αὕτη ἕνεκα τοῦ διαμαρτυρικοῦ κατέστη ἐπίδικος· ἤθελεν εἶσθαι λοιπὸν ὅλως ἐναντίον τοῦ συμφέροντος τοῦ ἐμπορίου νὰ δύναται νὰ μεταβαίνῃ ἔτι ἀπὸ χειρὸς εἰς χεῖρα, ὡς καὶ ὅτε ἦτο βεβαία καὶ ἐκκαθαρισμένη.

Τοιουτοτρόπως ὁ πρῶτος λόγος, ὅστις ἐπροκάλεσε τὴν δι' ὀπισθογραφήσεως μεταφοράν, δὲν ἐφαρμόζεται εἰς τὰς ληξιπροθέσμους συναλλαγματικάς, καθ' ὧν ἐγένετο διαμαρτυρία ἐπὶ μὴ πληρωμῇ.

Ὁ δεύτερος λόγος, ὡς εἴδομεν, ἀφορᾷ τὸ παρὰ τοῦ ἄρθ. 140 τοῦ ἐμπ. Κώδ. διατεταγμένον ἀλληλέγγυον· εἰς τοῦτο δὲ ὑπόκειται ὁ μετὰ τὴν προθεσμίαν καὶ τὸ διαμαρτυρικὸν ὀπισθογράφος; προδήλως ὄχι, καθότι ὁ ὀπισθογράφος οὗτος δὲν συνέπραξεν εἰς τὸ συναλλακτικὸν συμβόλαιον, καὶ δὲν ἔκαμεν εἰμὴ νὰ παραχωρήσῃ εἰς τρίτον τινὰ χρήστωσιν αβέβαιον καὶ ἀμφισβητήσιμον, ἑπομένως δὲν δύναται εὐλόγως καὶ δικαίως νὰ ἐξομοιωθῇ μὲ τοὺς ἀρχαιοτέρους ὀπισθογράφους, οἵτινες συνέπραξαν εἰς τὴν συναλλαγματικὴν ἐργασίαν, καὶ οἵτινες μετεβίβασαν χρήστωσιν καθαρὰν καὶ βεβαίαν εἰς βέβαιον δικαιόγραφον στηριζομένην. Τὸ ἀλληλέγγυον ἐρείδεται εἰς τὴν ὁποίαν ἔπρεπε νὰ ἐμπνεύσωμεν εἰς τὴν ἐμπορίαν ἐμπιστοσύνην, ἥτις αὔξεται καθ' ἑκάστην διὰ τῆς προσθήκης νέου ὑπογρέου. Πῶς δὲ ὁ κομιστὴς κατὰ συνέπειαν μετὰ τὴν προθεσμίαν ὀπισθογραφήσεως ἤθελε δυνηθῆν νὰ ἐπικαλεσθῇ τὸ ἀλληλέγγυον κατὰ τοῦ ὀπισθογράφου του, ἐκεῖνος, ὅστις συναινῶν νὰ δεχθῇ δικαιόγραφον ἐλάσσονος τιμῆς (deprécié) ἔλαβε γνῶσιν δι' αὐτοῦ τοῦ διαμαρτυρικοῦ περὶ τοῦ αβεβαίου τῆς ἐξοφλήσεώς του;

Παρατήρησον ἄλλως εἰς ποίας συνεπείας μᾶς ἄγει ἡ ἔκτασις αὕτη τοῦ ἀλληλεγγύου· ἐάν, ὡς συχνὰ θέλει συμβῇ, ἡ μὴ πληρωθεῖσα κατὰ τὴν προθεσμίαν της συναλλαγματική, καθ' ἧς ἐγένετο ἕνεκα τούτου διαμαρτυρία, μεταβῇ διὰ κατωτέραν τῆς ὀνομαστικῆς ἀξίας τιμήν, ὁ νέος κομιστὴς δύναται αὐθημερὸν νὰ παρουσιασθῇ εἰς τὸν παραχωρήσαντα, καὶ ν' ἀπαιτήσῃ τὴν πληρωμὴν τῆς ὀνομαστικῆς ἀξίας τῆς συναλλαγματικῆς, εἰς τρόπον ὥστε παρ' αὐτῷ κεῖται νὰ βάλῃ τὸν ὀπισθογράφον εἰς τὴν ὁποίαν ἦτο πρὸ τῆς ὀπισθογραφήσεως θέσιν, ὑποφέρων οὕτω τὴν ζημίαν, τὴν προξενηθεῖσαν αὐτῷ ἐκ τῆς δι' ἐλάσσονα τῆς ὀνομαστικῆς ἀξίας τιμὴν γενομένης μεταφορᾶς.

Ἂν δὲ, ἀπ' ἐναντίας, ἡ συναλλαγματικὴ μεταβιβασθῇ δι' ἴσην

τῆς ὀνομαστικῆς τῆς ἀξίας τιμήν, οὐδὲν ἧττον τὸ ὑποτελεσμα θέλει προσβάλλει τὸ δίκαιον καὶ τὴν δικαιοσύνην· καθότι ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸν νέον κομιστήν, ἐὰν δύναται νὰ ἐπικαλεσθῇ τὸ ἀλληλέγγυον κατὰ τοῦ παραχωροῦντος, ν' ἀπαιτήσῃ τὴν παραυτίκα παρ' αὐτοῦ πληρωμὴν τῆς συναλλαγματικῆς, ἀκυρῶν οὕτω δυνητικῶς (potestativement) τὴν συμφωνίαν, διὰ τῆς ὁποίας ἔγινε πρὸς αὐτὸν ἡ μεταφορά.

Ἐκ τῶν ἡγουμένων συμπεραίνομεν, ὅτι τὸ παρὰ τοῦ ἄρθρ. 140 τοῦ ἐμπ. Κώδ. ὁριζόμενον ἀλληλέγγυον δὲν δύναται νὰ ἐκταθῇ εἰς τοὺς μετὰ τὴν προθεσμίαν καὶ τὸ ἐπὶ μὴ πληρωμῇ διαμαρτυρικὸν ὀπισθογράφους· ἐκ τούτου δὲ προκύπτει, ὅτι ὁ δεύτερος λόγος, δι' ὃν διετάχθη ἡ διὰ τὰς συναλλαγματικὰς ὀπισθογράφησις, εἶν' ἀνεφάρμοστος εἰς τὰς ληξιπροθέσμους συναλλαγματικάς, καθ' ὧν ἐγένετο διαμαρτυρία ἐπὶ μὴ πληρωμῇ.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ μετὰ τὴν προθεσμίαν καὶ τὸ διαμαρτυρικὸν ἐπὶ μὴ πληρωμῇ ὀπισθογράφησις δὲν δύναται πλέον νὰ ἐκπληρώσῃ τὸν διπλοῦν προορισμόν της, γίνεται ἐκ τούτου πρόδηλον, ὅτι δὲν εἶναι ἀρκετὴ πρὸς μεταφορὰν συναλλαγματικῆς ληξιπροθέσμου, καθ' ἧς ἐγένετο διαμαρτυρία, ἢ τοὐλάχιστον, ἂν γίνεται χρῆσις δι' αὐτὴν τὴν μεταφοράν, δὲν θέλει παράγει τὰ συνήθη ἀποτελέσματα τῆς πρὸ τῆς προθεσμίας ὀπισθογραφήσεως.

Τὸ συμφέρον τοῦ ἐμπορίου, περὶ οὗ ἀκριβῶς ἐλαλήσαμεν ἤδη, μᾶς παρουσιάζει ἀρκετὰ σπουδαίαν σκέψιν πρὸς ὑποστήριξιν τῆς ἀνωτέρω λύσεως· ἡ ταχεῖα κυκλοφορία τῶν ἐμπορικῶν ἀξιῶν δὲν εἶναι πηγὴ πλούτου καὶ εὐημερίας, εἰμὴ ὅταν ἦναι ἄξιαι, σπουδαῖαι καὶ πρόσφοροι νὰ ἐμπνεύσουν τὴν ἐμπιστοσύνην εἰς τὰς τοιούτου εἴδους διαπραγματεύσεις, ἄλλως παρεισδύουν πολυειδεῖς καταχρήσεις, πολλαὶ δὲ ὑπογραφαὶ τοῦ ἀληθοῦς ἐμπορίου ἀλλότριαι, ἡ ἐργασίας ἐπιψόγους καλύπτουσαι ἐπαρουσιάσθησαν ἤδη νὰ διαφθείρουν τὴν δημοσίαν πίστιν, χωρὶς νὰ προσθέσωμεν εἰς αὐτὰ τὰ στοιχεῖα τῆς διαταράξεως καὶ διαφθορᾶς ὅσα ἤθελον προκύψει ἐκ τῆς κυκλοφορίας ἀξιῶν, καθ' ὧν ἐγένετο διαμαρτυρία· εὐκολύνων τις τὴν κυκλοφορίαν τοιούτων ἀξιῶν εἰσάγει εἰς τοὺς κόλπους τοῦ ἐμπορίου τὰς ἀγοραπωλήσεις χρηστώσεων ἀμφισβητησίμων, καὶ παραδίδει τὴν καλὴν πίστιν καὶ ἐμπιστοσύνην τῶν ἐμπόρων εἰς τὰς παγίδας τῶν χειροτέρων χρηματιστῶν. Εἶναι λοιπὸν εὔλογον καὶ δίκαιον, ὥστε, λήξάσης ἅπαξ τῆς προθεσμίας τῆς συναλλαγματικῆς, νὰ ἐμμένῃ ἀμεταβλήτως εἰς τὴν περιουσίαν τοῦ κατὰ τὴν προθεσμίαν κομιστοῦ, καὶ ἡ στιγμὴ αὕτη νὰ

κανονίζῃ τὴν τύχην ὅλων τῶν προσώπων, ἅτινα συνέβραμον εἰς τὰς διαπραγματεύσεις, τῶν ὁποίων αὐτὴ ὑπῆρξε τὸ ἀντικείμενον· ἀναμφιβόλως τὸ δίκαιον τοῦ κομιστοῦ δύναται ἀκόμη νὰ μεταβιβασθῇ εἰς τρίτον τινά, δὲν θέλει ὅμως λογίζεσθαι πλέον συναλλαγματικὴ τὸ μεταβιβαζόμενον, ἀλλὰ συνήθης χρήστωσις περιβεβλημένη ἀκόμη, ὡς πρὸς τοὺς ὑπογραφεῖς καὶ ὀπισθογράφους, τὰ δικαιώματα καὶ τὰ προνόμια τὰ ἐκ τῆς ἀρχικῆς ἐμπορικῆς φύσεώς της προκύπτοντα, ὑποκειμένη ὅμως ὡς πρὸς τὰ δικαιώματα τῆς ἐπιλήψεως (saisine) καὶ ὡς πρὸς τὰ τοῦ ἐκδοχέως κατὰ τοῦ παραχωρήσαντος εἰς τοὺς συνήθεις τοῦ πολιτικοῦ νόμου κανόνας.

Ἡ νομολογία τοῦ ἀκυρωτικοῦ, ἀντικειμένη εἰς τὴν ὁποίαν ἀνωτέρω ἐξεθέσαμεν γνώμην, ἐρείδεται ἐπὶ ἑνὸς μοναδικοῦ λόγου ὅτι δηλαδὴ τὸ ἄρθρον 136 τοῦ ἐμπ. Κώδ. δὲν κάμνει διαστολήν, ἀλλὰ τὸ ἐπιχείρημα εἶν' ἀνάξιον τοῦ ὑπερτάτου δικαστηρίου, ὅπερ τὸ οἰκειοποιήθη· ἄλλως δέ, ἂν τὸ ἄρθρ. 136 τοῦ ἐμπ. Κώδ. φέρῃ, ὅτι ἡ κυριότης μιᾶς συναλλαγματικῆς μεταβαίνει δι' ὀπισθογραφήσεως, φαίνεται ἀρκετὰ σαφὲς ὑπὸ τὴν οἰκονομίαν τῶν διατάξεων τοῦ νόμου, ὅτι δὲν ἠθέλησε νὰ λαλήσῃ, εἰμὴ περὶ τῆς πρὸ τῆς προθεσμίας ὀπισθογραφήσεως. Ἐὰν παρεδέχετο, ὅτι δύναται νὰ γίνῃ μετὰ τὴν προθεσμίαν ὀπισθογράφησις, δὲν ἤθελε τὸ εἰπεῖν ῥητῶς; Τέλος τὸ ἐπιχείρημα τοῦ ἀκυρωτικοῦ δὲν ἀνθίσταται εἰς τὰς ὁποίας ἐξεθέσαμεν παρατηρήσεις· καθότι ἐάν, ὡς ἀπεδείξαμεν, μετὰ τὴν προθεσμίαν καὶ τὸ διαμαρτυρικὸν δὲν ὑφίσταται πλέον μήτε συμβόλαιον συναλλακτικόν, μήτε συναλλαγματική, ἀλλὰ μόνον χρήστωσις ἐκ τῆς μὴ ἐκτελέσεως τοῦ συμβολαίου προκύπτουσα, εἶναι πρόδηλον ὅτι τὸ ῥηθὲν ἄρθ. 136 δὲν συγχωρεῖ τὴν δι' ὀπισθογραφήσεως μεταφορὰν συναλλαγματικῆς, ἀπεκδυθείσης τῆς ἀρχικῆς της φύσεως μετὰ τὴν λῆξιν τῆς προθεσμίας της.

Ἐρωτᾶται, τὸ διαμαρτυρικὸν διατί ν' ἀφαιρέσῃ ἀπὸ τὴν συναλλαγματικὴν τὴν ἐμπορικήν της φύσιν, δὲν τὴν καθαιρόνει ἀπ' ἐναντίας, καὶ δὲν θέτει εἰς ἐνέργειαν ὅλα τὰ ἐξ αὐτῆς πηγάζοντα ἀποτελέσματα; Ἀπαντῶμεν μὲ μίαν διαστολήν, ὅτι καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὸ παρελθόν, τὸ διαμαρτυρικὸν δὲν τροπολογεῖ βέβαια οὐδόλως τὴν φύσιν καὶ τ' ἀποτελέσματα τῆς συναλλαγματικῆς· ὅλα τὰ πρόσωπα, τὰ ὁποῖα διαλαμβάνονται εἰς τὸ δικαιόγραφον, εἶν' ὑπόχρεα ἀλληλεγγύως καὶ ἐμπορικῶς, τὸ δὲ διαμαρτυρικὸν δὲν κάμνει, εἰμὴ νὰ ἐπικυρώσῃ τὴν ὑποχρέωσίν των, ἀναγκάζον αὐτοὺς νὰ τὴν ἐκτελέσωσιν· ἀλλ' ὅλα ταῦτα δὲν ἔχουσί τι κοινὸν μὲ τὸ

ὁποῖον μᾶς ἐπασχολεῖ ζήτημα· καθότι ἡ θεωρία μας ἔχει δι' ἀντικείμενον τὸ μέλλον, καὶ οὐχὶ τὸ παρελθόν· καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὸ τελεόταἶον δηλ. τὰ δημιουργούμενα δικαιώματα ἀπὸ τὰς πρὸ τῆς προθεσμίας ὀπισθογραφήσεις, δὲν ἀμφισβητοῦμεν τὴν ἐμπορικὴν φύσιν, καὶ τὰ ἐξ αὐτῆς παραγόμενα ἀποτελέσματα· ἀλλὰ τὸ μέλλον, δηλονότι πᾶν ὅ,τι εἶναι μεταγενέστερον τῆς προθεσμίας, μᾶς φαίνεται θεμελιωδῶς τροπολογημένον διὰ τῆς ὑπάρξεως τοῦ διαμαρτυρικοῦ, εἰς τρόπον ὥστε οὐδὲν νέον δίκαιον δύναται νὰ γεννηθῇ, οὐδεμία σύμβασις νὰ ἐνεργηθῇ, λογιζόμενα πάντοτε ὡς δικαιὼν καὶ σύμβασις ἀκραιφνῶς πολιτικά.

Εἶναι καιρὸς ἤδη νὰ περάνωμεν τὰς γενικὰς ταύτας παρατηρήσεις, ὁρίζοντες τὰ ὁποῖα παράγει ἡ ὀπισθογράφησις ἀποτελέσματα μετὰ τὴν προθεσμίαν καὶ τὸ διαμαρτυρικὸν, εἴτε μεταξὺ τοῦ ἐκδοχέως καὶ τοῦ παραχωροῦντος, εἴτε μεταξὺ τοῦ ἐκδοχέως ἀφ' ἑνὸς καὶ τοῦ ἐκδότου τοῦ καθ' οὗ ἐξεδόθη, καὶ τῶν ὀπισθογράφων, ἀφ' ἑτέρου.

1). Μεταξὺ τοῦ ἐκδοχέως καὶ τοῦ παραχωροῦντος οὐδεμία ἀμφιβολία, ὅτι ἡ ἰδιοκτησία τῆς συναλλαγματικῆς μεταβαίνει τακτικῶς δι' αὐτῆς τῆς ὀπισθογραφήσεως· συμμεριζόμενοι ὅμως κατὰ τοῦτο τὴν γνώμην τῶν Νομοδιδασκάλων, τοὺς ὁποίους ἀνεφέραμεν, μία παρατήρησις μᾶς φαίνεται ἀναγκαία. Ἴδαμεν προηγουμένως, ὅτι ἡ μεταφορὰ τῶν συναλλαγματικῶν δι' ὀπισθογραφήσεως ἔχει δι' ἀποτέλεσμα ὄχι μόνον ν' ἀπονείμῃ εἰς τὸν ἐκδοχέα ὅλα τοῦ παραχωροῦντος τὰ δικαιώματα διὰ μέσου ἁπλουστέρου καὶ ταχυτέρου, παρὰ τὸν τρόπον τῆς παρὰ τοῦ πολιτικοῦ νόμου διαγραφομένης μεταφορᾶς, ἀλλὰ καὶ νὰ ὑποχρεώσῃ τὸν παραχωροῦντα ἀλληλεγγύως μετὰ τῶν προηγουμένων ὀπισθογράφων· ὅθεν μεταξὺ τοῦ παραχωροῦντος καὶ τοῦ ἐκδοχέως μᾶς φαίνεται ἀναμφίλεκτον, ὅτι ἡ μετὰ τὴν προθεσμίαν καὶ τὸ διαμαρτυρικὸν ὀπισθογράφησις ἀρκεῖ ν' ἀπονείμῃ εἰς τὸν ἐκδοχέα ὅλα τὰ εἰς τὸν παραχωροῦντα ἀνήκοντα δικαιώματα· ὑπὸ τὸν ὅρον δὲ τοῦτον συμμεριζόμεθα τὴν παρὰ τῶν Νομοδιδασκάλων ἐκφρασθεῖσαν γνώμην, ἀλλὰ δὲν δυνάμεθα νὰ συμφωνήσωμεν, ὅτι καὶ μεταξὺ τοῦ παραχωροῦντος καὶ ἐκδοχέως ἡ ὀπισθογράφησις αὕτη δύναται νὰ ἔχῃ ὡς ἀποτέλεσμα τοῦ νὰ ὑποχρεώσῃ τὸν πρῶτον εἰς τὴν πληρωμὴν τῆς συναλλαγματικῆς ἀλληλεγγύως μετὰ τῶν προηγουμένων ὀπισθογράφων· οἱ λόγοι, οἵτινες ἀντίκεινται, προκύπτουσιν ἀποχρώντως ἀπὸ τὰς ὁποίας ἀνεπτύξαμεν ἀρχάς.

Ἡ γνώμη μας ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦτο εἶναι λοιπὸν, ὅτι ἡ

όπισθογράφησις συναλλαγματικῆς τινος ληξιπροθέσμου, καθ' ἧς ἐγένετο διαμαρτυρία ἐπὶ μὴ πληρω. ῇ, μεταφέρει εἰς τὸν νέον κομιστὴν ὅλα τὰ εἰς τὸν ἀρχαῖον ἀνήκοντα δικαιώματα, ἀλλὰ δὲν δημιουργεῖ κἀνὲν νέον δίκαιον πρὸς ὄφελος τοῦ ἐκδοχέως, οὐδεμίαν ὑποχρέωσιν κατὰ τοῦ παραχωρήσαντος, ἐκτὸς τῶν προκυπτουσῶν ἀπὸ τὴν κατὰ τὸν πολιτικὸν νόμον μεταφορὰν συνήθων χρηστώσεων.

2). Εἰς τὰς σχέσεις τοῦ νέου κομιστοῦ μετὰ τοῦ ἐκδότου, τοῦ καθ' οὗ ἐξεδόθη, καὶ τῶν ὀπισθογράφων, ἡ ἐφαρμογὴ τῶν ἄνω ἐκτεθεισῶν ἀρχῶν μᾶς ἄγει εἰς τοῦτο τὸ συμπέρασμα, ὅτι ἡ ὀπισθογράφησις συναλλαγματικῆς ληξιπροθέσμου, καθ' ἧς ἐγένετο διαμαρτυρία ἐπὶ μὴ πληρωμῇ, δεν ἀρκεῖ νὰ μεταβιβάσῃ τὴν κυριότητα, ἐὰν δὲν παρακολουθήσῃ κοινοποίησις εἰς τοὺς διαφόρους συνυποχρέους, σύμφωνα μὲ τὸ ἄρθ. 1690 τοῦ πολ. Κώδ. ἑπομένως ὅλαι αἱ ἐνστάσεις, αἵτινες δύνανται ν' ἀντιταχθῶσιν εἰς τὸν κατὰ τὴν λῆξιν τῆς προθεσμίας κομιστὴν, δύνανται ν' ἀντιταχθῶσι καὶ εἰς τὸν ἐκδοχέα· ὑπὸ τὴν ἔποψιν δὲ τοῦ ἐμπορικοῦ συμφέροντος ἡ συνέπεια αὕτη εἶναι ἰσχυρὰ ὑπὲρ τῆς γνώμης σκέψις. Κατὰ τὴν ἐναντίαν γνώμην ἤθελε τῷόντι δοθῆν ἀφορμὴν πρὸς τὸν δόλον, καθότι ὅταν ὁ κομιστὴς κατὰ τὴν λῆξιν τῆς προθεσμίας ἤθελεν ὑποπτεύσειν ἐκ μέρους τοῦ ὀφειλέτου μέσα τινὰ, ἢ πιθανὰς ἐνστάσεις, ἤθελε τὸν ἀρκεῖν, διὰ νὰ τὰ ὑπεκφύγῃ, νὰ κάμῃ τὴν μεταφορὰν τῆς συναλλαγματικῆς εἰς τρίτον δι' εἰκονικῆς ὀπισθογραφήσεως· ἡ λύσις δὲ, τὴν ὁποίαν ἀπεδέχθημεν καθίστησιν ἀδύνατον αὐτὸν τὸν ἀπατηλὸν τρόπον, καὶ τοῦτο εἶναι νέος λόγος τοῦ νὰ ἐμμένωμεν εἰς αὐτήν. (Νομ. σ. 2519—2523).

ϐ') Τὸ δικαίωμα τοῦ ὀπισθογραφεῖν γραμμάτιον δὲν δύναται νὰ ὑπάρχῃ εἰμὴ μέχρι τῆς πρὸς πληρωμὴν ἐμφανίσεως· μετὰ δὲ τὴν ἐπὶ μὴ πληρωμῇ διαμαρτύρησιν καὶ τὴν πτώχευσιν τοῦ ὑποχρέου μόνου παύει νὰ φέρῃ χαρακτῆρα καθαρᾶς πιστώσεως, ὑπὲρ ἧς μόνης ἐνομοθετήθη τὸ προνόμιον τῆς δι' ὀπισθογραφήσεως κυκλοφορίας, κατέστη δὲ κοινὴ πίστωσις, ὑποκειμένη εἰς τοὺς συνήθεις τῆς παραχωρήσεως τοιούτων πιστώσεων τύπους, ἡ δὲ ὑπὲρ τὰ ὅρια ταῦτα ἐπέκτασις τοῦ δικαιώματος τῆς ὀπισθογραφήσεως ἤθελε φέρει τὸ ἄτοπον νὰ θέτῃ εἰς κυκλοφορίαν δικαιόγραφα ἀνεπίδεκτα τοιαύτης κυκλοφορίας, ὡς δυνάμενα νὰ διακινδυνεύσωσι τὰ συμφέροντα τοῦ ἐμπορίου. Ἀπ. 1453 τῇ 28 Δεκεμβρ. 1839 τῶν ἐν Αθ. ἐφετῶν.

§ 80. Μετὰ τὸ ἐπὶ μὴ πληρωμῇ τῆς συναλλαγματικῆς δια-

μαρτυρικὸν δύναται νὰ τελειοποιηθῇ ἡ πρὸ τοῦ διαμαρτυρικοῦ γενομένη ἄτακτος ὀπισθογράφησις; Ὄχι.

Απόφ. Ἐπειδὴ ἐκ τοῦ ἐπενεχθέντος διαμαρτυρικοῦ ἐπὶ μὴ πληρωμῇ τῆς προκειμένης συναλλαγματικῆς, συντεταγμένου τὴν 1 Ἰουνίου 1849 ἐνώπιον τοῦ εἰρηνοδίκου Σπετσῶν, δηλοῦται, ὅτι ἡ παρὰ τοῦ Μ. γενομένη ὀπισθογράφησις δὲν ἀναφέρει τὴν δοθεῖσαν ἀξίαν· ὅθεν συνάγεται ὅτι ἡ εἰς τὴν συναλλαγματικὴν περιεχομένη ἐν τῷ τέλει τῆς ὀπισθογραφήσεως *δι' ἄλλας τόσας ἔλαβον μετρητὰς* προσετέθη μετὰ ταῦτα· ἡ κυριότης ἄρα τῆς συναλλαγματικῆς δεν μετεβιβάσθη κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ ἄρθ. 136 τοῦ ἐμπ. νόμου εἰς τὸν κομιστὴν, τὸν καὶ ἐφεσίβλητον, κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ὀπισθογραφήσεως, ἡ δὲ μετὰ τὸ ἐπὶ μὴ πληρωμῇ διαμαρτυρικὸν προσθήκη εἰς αὐτὴν τοῦ μεταβιβαστικοῦ τῆς κυριότητος ὅρου, δὲν δύναται νὰ ἔχῃ νόμιμόν τινα συνέπειαν, καθόσον διὰ τοῦ ἐπὶ μὴ πληρωμῇ διαμαρτυρικοῦ ἡ συναλλαγματικὴ ἀποβάλλει τὸν χαρακτῆρα αὐτῆς ὡς τοιαύτη· ἡ δ' ἐπ' αὐτῆς στηριζομένη ἀπαίτησις ἀναγκαίως τρέπεται εἰς ἀξίωσιν ἀμφισβητήσιμον, καὶ καθόσον ὁ ὀφειλέτης μὲ τὸ διαμαρτυρικὸν προσκτᾶται τοῦ δικαιώματος τῆς προτάσεως τῶν κατὰ τοῦ κυρίου τῆς συναλλαγματικῆς ἐνστάσεών του. Απόφ. 911 τοῦ 1850 τῶν ἐν Ν. ἐφ. (Νομ. σ. 5367).

§ 81. Μέχρι τίνος ὁ παραχωρητὴς δύναται νὰ διαγράψῃ τὴν ὀπισθογράφησιν;

Ἱστορικόν.— Ὁ Στάγκαλης ἐνήγαγε τὸν Καραλῆν κλπ., ἐκθέσας ὅτι κομιστὴς ὢν ἑνὸς συναλλάγματος, τοῦ ὁποίου ἐκδότης εἶναι ὁ Κατσανδρὴς, ἀποδέκτης ὁ Καραλὴς, ὀπισθογράφος ὁ Κατσανδρὴς εἰς τὴν διαταγήν του, ἀλλὰ μὴ πληρωθεὶς ἐγκαίρως διεμαρτυρήθη, καὶ ἐζήτησε νὰ καταδικασθῶσιν ἅπαντες ἀλληλεγγύως εἰς τὴν πληρωμὴν τοῦ ποσοῦ.

Εἰς τὴν δίκην ἀνεφάνη ὅτι ὁ ἐνάγων εἶχεν ὀπισθογράφει τὸ συνάλλαγμα πρὸς τὸν Οἰκονομίδην· ὅθεν ἀνεφύη τὸ ζήτημα, ἂν ὁ ἐνάγων ἠδύνατο νὰ ἐξαλείψῃ τὴν ὀπισθογράφησιν ταύτην, καὶ ἂν ἠδύνατο νὰ ζητήσῃ τὴν πληρωμὴν δυνάμει τῆς πρώτης ὀπισθογραφήσεως. — Τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ. (ἀπ. 10742 τοῦ 1853 τμ. α') ἐξεφράσθη οὕτως.

Απόφ. Ἐπειδὴ τὴν πρὸς τὸν Κ. Οἰκονομίδην ὀπισθογράφησίν του ἠδύνατο νὰ ἐξαλείψῃ ὁ ἐνάγων διαγράφων αὐτὴν, ὡς κύριος τῆς ἐπιδίκου συναλλαγματικῆς, ἀλλὰ μόνον ἐνόσῳ ἦτον εἰσέτι τοιοῦτος, ἤγουν πρὸ τῆς πραγματικῆς παραχωρήσεως τῆς συναλλαγματικῆς πρὸς τὸν Οἰκονομίδην, οὐχὶ ὅμως καὶ μετὰ τὴν παρα-

χώρησιν ταύτην, καθότι διὰ τῆς τοιαύτης παραχωρήσεως, συνεπείᾳ τακτικῆς ὀπισθογραφήσεως, ὁποία καὶ ἡ προκειμένη, τελειοποιεῖται τὸ τῆς μεταβιβάσεως συνάλλαγμα, ὅπερ, διμερὲς ὄν, δὲν δύναται πλέον ν' ἀνατραπῇ διὰ μόνης τῆς θελήσεως τοῦ παραχωρητοῦ· ὅτι δὲ ἡ πραγματικὴ πρὸς τὸν Οἰκονομίδην παραχώρησις τῆς ἐπιδίκου συναλλαγματικῆς ἐγένετο ἐπὶ τοῦ προκειμένου, προκύπτει σαφῶς ἐκ τῆς μεταγενεστέρας ὑπὸ τοῦ Οἰκονομίδου αὐτοῦ πρὸς τὸν αὐτὸν ἐνάγοντα ὀπισθογραφήσεως· οὐδὲ δύναται νὰ παραδεχθῇ τις νομίμως, ὅτι διὰ τῆς τελευταίας ταύτης ἐπισθογραφήσεως ἐμηδενίσθη ἐντελῶς ἡ προηγουμένη πρὸς τὸν Οἰκονομίδην ὀπισθογράφησις τοῦ ἐνάγοντος, καὶ ὅτι ἑπομένως δικαιοῦται οὗτος, διαγράφων ἀμφοτέρας τὰς ὀπισθογραφήσεις ταύτας, ν' ἀπαιτήσῃ τὴν πληρωμὴν τῆς ἐπιδίκου συναλλαγματικῆς, ὡς κύριος αὐτῆς δυνάμει τῆς πρώτης πρὸς αὐτὸν ὑπὸ τοῦ ἐκδότου Φιλίππου Κατζανδρῆ γενομένης ὀπισθογραφήσεως, καθόσον ἡ τελευταία τοῦ Οἰκονομίδου ὀπισθογράφησις, ἄτακτος οὖσα, κατὰ τὴν περὶ τούτου ὀρθὴν σκέψιν τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως δὲν ἀποδίδει πρὸς τὸν ἐνάγοντα τὴν τῆς συναλλαγματικῆς κυριότητα, ἧς ἀπεξεδύθη οὗτος διὰ τῆς πρὸς τὸν Οἰκονομίδην τακτικῆς ὀπισθογραφήσεώς του.

Ἐπειδὴ ἑπομένως καθόσον ὁ ἐνάγων ἀπήτησε τὴν πληρωμὴν τῆς ἐπιδίκου συναλλαγματικῆς, ὡς κύριος, παράγων ῥητῶς τὰ δικαιώματά του ἀπὸ τῆς πρὸς αὐτὸν ὀπισθογραφήσεως τοῦ Φιλίππου Κατζανδρῆ, ὀρθῶς τὸ ἐμποροδικεῖον ἀπέῤῥιψε τὴν ἀγωγήν του· οὐδὲ δύναται νὰ καταστήσῃ παραδεκτὴν τὴν ἀγωγὴν ταύτην ὁ προτεινόμενος ἤδη λόγος, ὅτι, καὶ δυνάμει τῆς τελευταίας ἀτάκτου ὀπισθογραφήσεως τοῦ Οἰκονομίδου, δύναται ὁ ἐνάγων ν' ἀπαιτήσῃ, ὡς ἐντολοδόχος αὐτοῦ, τὴν πληρωμὴν τῆς ἐπιδίκου συναλλαγματικῆς, καθόσον ἡ προκειμένη ἀγωγή του δὲν ἐστηρίχθη καὶ ἐπὶ τοῦ νομίμου τούτου λόγου, ἢ ὑπὸ τὴν ἰδιότητα τοῦ ἐντολοδόχου, ἀπεναντίας δὲ περιωρίσθη ῥητῶς εἰς μόνον τὸ τῆς κυριότητος δικαίωμα· παρεκτὸς δὲ τούτου, κατὰ τὴν πρώτην ἐπὶ ἀκροατηρίου συζήτησιν ἐδήλωσεν ὁ ἐνάγων, ὡς ἐκ τοῦ σχετικοῦ πρακτικοῦ προκύπτει, ὅτι τὴν τελευταίαν ὀπισθογράφησιν θεωρεῖ ὡς μὴ ὑπάρχουσαν, ὥστε τὸ ἐμποροδικεῖον δὲν ἠδύνατο κατ' οὐδένα λόγον νὰ θεωρήσῃ αὐτὸν ἐπὶ τῆς προκειμένης δίκης παριστάμενον δυνάμει τῆς δευτέρας τῶν πρὸς αὐτὸν ὀπισθογραφήσεων καὶ ὡς ἐντολοδόχον τοῦ Οἰκονομίδου. — Ἴδε κατ. σ. 231 ἐν τέλ. καὶ σ. 237.

§ 82. Ὅρα ἀνωτ. § 33², 33³.

§ 83. Γραμμάτια φέροντα σκαλὸν διὰ γρ. 170 πληρωτέα τῷ ἐπιφέροντι μεθ ἡμέρας 90ν προσδίδουσι, διὰ τῆς ὀπισθ. γραφήσεως, κυριότητα τῷ κομιστῇ, ἢ θεωρεῖται οὗτος ὡς ἁπλοῦς ἐντολοδόχος; Ἡ 16571 τοῦ 1858 ἀπ. ἐφ. Αθ. φέρει (1).

Απόφ. Ἐπειδὴ τοῦ γραμματίου τούτου, περιέχοντος τὴν φράσιν δὲν ἠμφισβητήθη ἡ γνησιότης, οὐδὲ τὸ κῦρος, οὐδ' ἡ οὐσιαστικὴ ἰσχὺς, ἀλλὰ παρὰ τοῦ ἐναγομένου ἁπλῶς ἠμφισβητήθη ἡ ἐπ' αὐτοῦ κυριότης τοῦ ἐνάγοντος, διατεινομένου τοῦ ἐκκαλοῦντος (ἐναγομένου), ὅτι ὁ ἐνάγων δὲν κατέχει αὐτὸ κατὰ κυριότητα, ἀλλ' ὡς ἁπλοῦς ἐντολοδόχος τοῦ Κούπα, πρὸς ὃν δῆθεν τὸ εἶχεν ἐγχειρίσει ὁ ἐναγόμενος καὶ κατὰ τοῦ ὁποίου δικαιοῦται νὰ προτείνῃ ἀνταπαίτησιν.

Ἐπειδὴ διὰ τοιούτων γραμματίων, ὡς τὸ εἰρημένον, τὰ ὁποῖα ἀναγκαίως μεταβιβάζονται ἀπὸ χειρὸς εἰς χεῖρα, ὡς μεταλλικὸν νόμισμα, μὴ διαλαμβανόντων ῥητὸν πρόσωπον δικαιούχου, δὲν συνάπτεται ἐνοχὴ ὡρισμένως προσωπικὴ μεταξὺ τοῦ ἐκδίδοντος τὰ γραμμάτια, ἢ τοῦ πρώτου προσώπου, εἰς τὸ ὁποῖον παρὰ τοῦ ἐκδότου ταῦτα ἐγχειρίζονται τοῦ νὰ πληρώσῃ ὁ ἐκδότης τὸ ἀντίτιμον αὐτῶν εἰς τὸ αὐτὸ πρόσωπον ἢ εἰς ἄλλο ὁρισθέν παρ' αὐτοῦ, εἰς τὸ ὁποῖον διὰ ῥητῆς ὀπισθογραφήσεως, ἢ διὰ παραχωρήσεως μεταβιβάσῃ τὴν κυριότητα αὐτῶν, ὥστε νὰ δικαιοῦται ὁ ἐκδότης ἐν καιρῷ τῆς πληρωμῆς νὰ ἐξετάσῃ τὸ νόμιμον, ἢ μὴ τῆς κυριότητος τοῦ τυχόντος κομιστοῦ καὶ ἀπαιτητοῦ, ἀλλ' ἀπαρτίζεται γενικὴ τοῦ ἐκδότου ἐνοχὴ ἀπέναντι ὁποιουδήποτε ἀορίστου προσώπου, τὸ ὁποῖον κομίσει καὶ ἀποδώσει αὐτῷ τὰ ἐκφράζοντα τὴν ὀφειλήν του τοιαῦτα γραμμάτια τοῦ νὰ πληρώσῃ εἰς αὐτὸ τὸ ἀντίτιμον τούτων. Ἐπομένως ἡ φύσις αὐτὴ παντὸς τοιούτου γραμματίου, δηλαδὴ ἡ δι' αὐτοῦ ἐμφαινομένη ἐνοχὴ, ἐμπεριέχει τὴν ὑποχρέωσιν τοῦ ἐκδότου τοῦ νὰ μὴ ἐξετάσῃ, ὡς πρὸς τὸν ἀπαιτητὴν, τὴν κυριότητα, ἀλλ' ἁπλῶς τὴν κατοχὴν τοῦ γραμματίου, ἥτις ἄλλως τεκμαίρεται τὴν κυριότητα, καὶ διὰ τοῦτο περιέχει σιωπηρῶς μὲν, ἀλλ' ἀναγκαίως, ἐν αὐτῇ τὴν παραίτησιν τοῦ δικαιώματος τοῦ ἐκδότου τοῦ ν' ἀμφισβητήσῃ τὴν κυριότητα τοῦ κατόχου κομιστοῦ. Ἄλλως τε, ἂν ὑπετίθετο διατηρούμενον εἰς τὸν ἐκδότην τοιοῦτον δικαίωμα, ἦτο προφανῶς ἀδύνατον νὰ κυκλοφορῶσι καὶ νὰ γίνωνται δεκτὰ τοιαῦτα γραμμάτια ἀπὸ χειρὸς εἰς χεῖρα, ὡς εἰσιν ἰδίως προωρισμένα, διότι τοῦτο ἤθελε παραλύσει τὴν ἰσχὺν αὐτῶν.

(1) Ἡ ἀπ. λύει καὶ ἄλλα ζητ. περὶ ὧν γενήσεται ἰδίως λόγος.

Ἐπειδὴ ὁ κάτοχος, καθὸ τεκμαιρόμενος δυνάμει αὐτῆς καὶ μόνης τῆς κατοχῆς κύριος τοῦ τοιούτου γραμματίου, ζητῶν καὶ δικαστικῶς τὴν πληρωμὴν αὐτοῦ, προτείνει βεβαίως ἄμεσον ἰδιωτικὸν αὐτοῦ συμφέρον, καὶ ἐπομένως ἔχων δικαίωμα νὰ παρίσταται ὡς ἐνάγων, δυνάμει τοῦ ἄρθ. 67 τῆς πολ. δικον. τὸ δὲ δικαίωμά του τοῦτο, τὸ ὁποῖον ὑπὲρ αὐτοῦ ἡ ἁπλῆ, ὡς εἴρηται, κατοχὴ τοιαύτης φύσεως γραμματίου ἀπεδείκνυε, διὰ τὸ ἐξ αὐτῆς πηγάζον τεκμήριον, καθίσταται ἀπρόσβλητον καὶ ἐπομένως ἀναμφισβήτητον, ἀφοῦ ὁ ἐκδότης τοιούτου γραμματίου ἐστερήθη, κατὰ τὰ προειρημένα, ἐξ ἰδίας αὐτοῦ θελήσεως καὶ πράξεως, τοῦ δικαιώματος τοῦ νὰ ἐξετάσῃ καὶ ἀμφισβητήσῃ τὴν κυριότητα τοῦ κατόχου, καὶ τοῦ νὰ ἀνατρέξῃ εἰς τὰς ἀρχικὰς προσωπικὰς σχέσεις του μετὰ τοῦ πρώτου προσώπου, εἰς τὸ ὁποῖον, ὡς μεταλλικὸν νόμισμα, τὸ εἶχεν ἐγχειρίσει, διότι καὶ μὲν κατὰ τὸ ἄρθρ. 248 τῆς πολ. δικον. ὅστις διϊσχυρίζεται τὸ ἐναντίον παρ' ὅ,τι ὁ νόμος τεκμαίρεται, δύναται νὰ φέρῃ τὴν περὶ τοῦ ἐναντίου ἀπόδειξιν, ἀλλὰ τότε μόνον, ὅταν ἄλλως δὲν παρῃτήθη ἢ δὲν ἐστερήθη τοῦ δικαιώματος τοῦ ν' ἀμφισβητήσῃ τὸ ὑπάρχον τεκμήριον.

Ἐπειδὴ, στερουμένου οὕτω τοῦ ἐκκαλοῦντος Παγκάλου τοῦ δικαιώματος τοῦ ν' ἀμφισβητήσῃ τὸ τεκμήριον, ἤτοι τὸ πρὸς ἀγωγὴν δικαίωμα τοῦ κατόχου καὶ ἐνάγοντος Εὐαγγελίδου, ἀπαράδεκτα εἶναι ὡς μάταια, καὶ τὰ προτεινόμενα μέσα ἀποδείξεως τῆς ἀπαραδέκτου ταύτης ἐνστάσεως, καὶ ἐπομένως καὶ ἡ ἐπαγωγὴ αὐτὴ τοῦ ὅρκου, δυνάμει τῶν ὁρισμῶν τοῦ ἄρθρου 244 τῆς πολ. δικονομίας, ὡς μὴ δυνάμενα νὰ ἔχωσιν ἐπιῤῥοὴν εἰς τὴν ἀπόφασιν.

Ἐπειδὴ ἂν καὶ τυχὸν ἀληθεύῃ ὁ ἰσχυρισμὸς τοῦ ἐκκαλοῦντος, ὅτι τὸ προκείμενον γραμμάτιον εἶχεν ἐγχειρίσει ἀρχικῶς εἰς τὸν Κοῦπαν καὶ συγχρόνως παρέδωκεν εἰς τοῦτον δύο ἕτερα γραμμάτια ὀφειλόμενα αὐτῷ (τῷ ἐκκαλοῦντι) παρὰ τρίτων, πρὸς ἀσφάλειαν καὶ ἐγγύησιν τοῦ Κοῦπα, (διότι καίτοι λέγοντος τοῦ ἐκκαλοῦντος μετ' ἀπαραδέκτου ἀβεβαιότητος, ὅτι ταῦτα παρεδόθησαν συγχρόνως τῷ Κούπᾳ εἴτε ὡς *πληρωμὴ* τοῦ ἐπιδίκου τούτου γραμματίου, εἴτε ὡς *ἀσφάλεια* τῆς πληρωμῆς αὐτοῦ, ἀναγκαίως πρέπει νὰ ἐκληφθῇ, ὅτι πρὸς ἀσφάλειαν μόνον ἐδόθησαν, καθόσον ἀδύνατον εἶναι, ἐνῷ ἐκδίδεται τίτλος μελλούσης πληρωμῆς πρὸς τὸν Κοῦπαν, νὰ δοθῇ αὐτῷ συγχρόνως καὶ ἡ ἄμεσος ἐξόφλησις αὐτοῦ), ἔχει περὶ τοῦ γεγονότος τούτου ἁπλοῦν δικαίωμα προσωπικῆς ἀγωγῆς κατὰ τοῦ εἰρημένου Κούπα, ἐπὶ ἀποδόσει τῶν δύο εἰρημένων γραμματίων του, οὐχὶ ὅμως δικαίωμα ἐνστάσεως κατὰ

τοῦ νῦν ἐνάγοντος κατόχου τοῦ ἐπιδίκου γραμματίου, ἢ ἀνταγωγῆς κατ' αὐτοῦ, μὴ δυναμένου κατὰ τὰ προλεχθέντα νὰ χαρακτηρισθῇ καὶ ἀποδειχθῇ ὑπὸ τοῦ ἐκκαλοῦντος ὡς ἐντολοδόχου τοῦ Κούπα κατὰ τὴν ἐξάσκησιν τῆς προκειμένης ἀγωγῆς του. (Νομικ. Μέλ. σελ. 180—185, 244 ἐπ.).

§ 90. Ποίαν ἐξουσίαν ἔχει ὁ, δυνάμει ἀτάκτου ὀπισθογραφήσεως, κομιστής; (1). Ἐπίθ. ἀνωτ. § 64—69· διὰ δὲ τῆς νομολογίας καθιερωθη·

Α΄) ὅτι ἄκυρος ὀπισθογράφησις ἰσχύει ὡς ἐντολὴ κατὰ τῶν, διὰ συναλλαγματικῆς ἢ γραμματίου εἰς διαταγὴν, ὑποχρεωθέντων.— Ἰδοὺ δὲ ἀποφάσεις τινὲς, τὴν ἀρχὴν ταύτην καθιερόνουσαι.

a) Ἡ ἄτακτος ὀπισθογράφησις συναλλαγματικῆς τινὸς ἰσχύει ὡς ἐντολή. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 122 τοῦ 1837.

— Ἡ ἄτακτος ὀπισθογράφησις, ἔχουσα ἁπλῶς ἰσχὺν ἐπιτροπικοῦ, δὲν δίδει τὸ δικαίωμα εἰς τὸν κομιστὴν, ὅταν δὲν ἔχῃ τὰ τοῦ πληρεξουσίου προσόντα, νὰ παρασταθῇ ἐπὶ δικαστηρίου καὶ ἐξ ὀνόματος τοῦ ἐντολέως. Ἀπ. ἐφ. Ναυπλ. 105 τοῦ 1835 ἐν Νομικῇ σ. 3252.

b) Κατὰ τὸ ἄρθρον 138 τοῦ ἐμπ. νόμου, ἡ ἄτακτος ὀπισθογράφησις ἰσχύει ὡς ἐντολὴ ἐν γένει κατὰ τῶν διὰ τοῦ γραμματίου ὑποχρεωθέντων πρὸς πληρωμὴν αὐτοῦ· ἀπόκειται ὅμως εἰς τὸν δικαστὴν νὰ ὁρίσῃ ἐκ τῶν εἰς τὴν ἐκτίμησιν αὐτοῦ ὑποβαλλομένων γεγονότων ἀκριβέστερον τὸν, ὡς πρὸς τὴν μεταξὺ τοῦ ἐντολέως καὶ τοῦ ἐντολοδόχου σχέσιν, σκοπὸν αὐτῆς, καὶ ἰδίως ἐὰν ἡ ἐντολὴ τείνῃ εἰς τὸ νὰ συνάξῃ ὁ ἐντολοδόχος πρὸς ἴδιον ἢ πρὸς ὄφελος τοῦ ἐντολέως του τὸ τοῦ γραμματίου ποσόν· ὅθεν ἡ ἐκτίμησις τοῦ σκοποῦ τῆς εἰρημένης ἐντολῆς διαφεύγει τὴν ἐπίκρισιν τοῦ Ἀρ. Πάγου. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 124 τοῦ 1849, δι' ἧς κυρ. ἡ 18754 τοῦ 1848 τοῦ πρωτ. Ἀθ.

c) Ὀπισθογράφησις φέρουσα «καὶ δι' ἐμὲ πληρώσατε τὴν ὄπισθεν ποσότητα καὶ τοὺς τόκους εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ Π. δι' ὅσας συνηγροικήθην μετ' αὐτοῦ», δὲν μεταβιβάζει τὴν κυριότητα, ἰσχύουσα ἁπλῶς ὡς ἐπιτροπικὴ (138 ἐμπ. νόμ.), διότι δὲν διαλαμβάνει τὴν ἀξίαν εἴτε εἰς μετρητὰ, εἴτε εἰς λογαριασμὸν, εἴτε καθ' οἱονδήποτε ἄλλον τρόπον. Ἀπ. 11822 τοῦ 1854 ἐφ. Αθ.

---

(1) Ἴδε κατωτ. ἀπ. 16023 ἐφ. Ἀθ.

d) Ἂν διὰ τῆς ἀτάκτου ὀπισθογραφήσεως δὲν μεταβιβάζεται ἡ κυριότης τῆς συναλλαγματικῆς, δίδεται ὅμως πληρεξουσιότης εἰς τὸν ὑπὲρ οὗ αὕτη ἐγένετο νὰ διαπραγματευθῇ αὐτὴν ἢ νὰ τὴν ἐξαργυρώσῃ, καὶ ἀφοῦ, κατὰ τὴν θέλησιν τοῦ κυρίου τῆς συναλλαγματικῆς, αὐτοῦ τὴν διαταγὴν πρέπει ν'ἀκούσῃ ὁ δέκτης, ἕπεται ὅτι τῷ δίδει δικαίωμα ὡς εἰς παραγγελιοδόχον ἐν ἰδίῳ αὐτοῦ ὀνόματι νὰ πράξῃ πᾶν ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν προκειμένην συναλλαγματικήν, ἑπομένως καὶ ἐπὶ δικαστηρίου νὰ ἐμφανισθῇ· αἱ δὲ ἀρχαὶ αὗται εἶναι κοιναὶ καὶ εἰς τὰ εἰς διαταγὴν γραμμάτια (ἄρθ. 187 ἐμπ. νόμ.). Ἀπόφ. 1941 τῆς 17 Ἰουν. 1841 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφετῶν.

e) Δυνάμει ἀτάκτου ὀπισθογραφήσεως δύναται ὁ κομιστὴς νὰ κινήσῃ ἀγωγήν, καὶ κατά τινα τρόπον;

Ἀπόφ. Ἐπειδὴ κατὰ τὸ 138 ἄρθρον τοῦ ἐμπ. νόμου ἡ ἄτακτος ὀπισθογράφησις μεταφορὰν κυριότητος δὲν ἐπιφέρει, ἔχει ὅμως ἰσχὺν ἐπιτροπικοῦ· ἐντεῦθεν δὲ ἕπεται ὅτι ὁ συνεπείᾳ τοιαύτης ἀτάκτου ὀπισθογραφήσεως κομιστὴς συναλλαγματικῆς τινος, καίτοι μὲν ὢν κύριος, δύναται νὰ ἐνάξῃ, εὐθυνόμενος μόνον ἀπέναντι τοῦ ἀληθοῦς κυρίου, ἂν μετὰ ταῦτα ἐναντίον τοῦ νόμου πρὸς ὄφελός του στρέψῃ τὴν συναχθεῖσαν ἀξίαν της· οὐδεμίαν δὲ διάκρισιν ὁ νόμος ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει κάμνει ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς κινήσεως τῆς ἀγωγῆς καὶ ἰδίως ἂν αὕτη πρέπει νὰ γίνῃ ἐξ ὀνόματος τοῦ κομιστοῦ ἢ ὡς ἐπιτρόπου τοῦ ἀληθοῦς κυρίου. Ἐπὶ τοῦ προκειμένου δέ, ὡς ἐξάγεται ἐκ τοῦ περιεχομένου τῆς ἀγωγῆς του, ὁ ἐφεσίβλητος Θ. Στάγκαλης ἐδήλωσεν ὅτι ἐνάγει αὐτοπροσώπως τὸν ἐκκαλοῦντα ἂν κομιστὴς τῆς συναλλαγματικῆς δι' ἀτάκτου ὀπισθογραφήσεως παρεχούσης αὐτῷ ἐπιτροπικὴν καὶ ἄδειαν ἀμέσου ἀγωγῆς· ὥστε καὶ ἂν περιέλαβεν ἐπὶ τῆς κεφαλίδος αὐτῆς ὅτι ἐνεργῶν δι' αὐτὸν καὶ ὡς ἐπίτροπος τοῦ Οἰκονομίδου τοῦτο, μὴ περιεχούσης τῆς ἀγωγῆς διπλῆν αὐτοῦ ἰδιότητα κατὰ τὰ εἰρημένα, δὲν ἐμφαίνει οὐδεμίαν ὁμοδικίας ἐνέργειαν δύο δῆθεν προσώπων, οὐδὲ καθιστᾷ τὴν ἀγωγὴν ἀπαράδεκτον ἢ ἄκυρον διὰ τοῦτο, ὡς ἐσφαλμένως ἐνίσταται διατεινόμενος, ὅτι ἡ ἀγωγὴ ἐκινήθη ὑπὸ δύο προσώπων μὴ ἐχόντων τὸν τῆς ὁμοδικίας δεσμόν.

Ἐπειδὴ ὁ λόγος ὅτι πρότερον εἶχεν ὁ Στάγκαλης διαγράψει ὡς δῆθεν περιττὰς τὰς τελευταίας ὀπισθογραφήσεις, δὲν καθιστᾷ οὐχ ἧττον τὴν προκειμένην ἀγωγὴν ἀπαράδεκτον, διότι ἡ ἁπλῆ παρ' αὐτοῦ τοῦ ἰδίου γενομένη διαγραφή, καθόσον δὲν ὑπάρχει τακτικ'

όπισθογράφησις, δὲν ματαιόνει τὴν ἰσχὺν τῶν διαγραφεισῶν όπισθογραφήσεων. Τὸν λόγον μάλιστα τοῦτον ἐπρότεινεν ἄλλοτε ὁ Καραλῆς καὶ ἐπέτυχε τὴν ἀπόῤῥιψιν τῆς ὑπὸ τοῦ Στανγκάλου τότε κινηθείσης ἀγωγῆς, ὡς στηριχθήσης ἐπὶ ὀπισθογραφήσεως τελείας προηγουμένης τῶν δύο τελευταίων, τας ὁποίας εἶχε θεωρήσει αὐτὸς ὡς μὴ οὔσας, ἀποφηναμένου τοῦ δικαστηρίου, ὅτι δὲν ἠδύνατο ὁ Στάγκαλης νὰ μηδενίσῃ τὰς ὀπισθογραφήσεις ταύτας, καὶ νὰ ἀνατρέξῃ εἰς τὴν προηγουμένην. (ὅρα ἀνωτ. § 81).

Ἐπειδὴ καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει, ὅτι ὁ Καραλῆς, ὡς ἀποδέκτης τῆς προκειμένης συναλλαγματικῆς, ἠδύνατο νὰ ἔχῃ καὶ ἀπέναντι τῶν τρίτων κομιστῶν αὐτῆς τὴν περὶ ὑποβολῆς τόπου ἔνστασιν, ἐνῷ ῥητῶς καὶ σαφῶς εἰς τοὺς τρίτους δόλος δὲν ἀποδίδεται, καὶ νὰ προτείνῃ καὶ τὴν ἑτέραν περὶ εἰκονικότητος τῆς προτελευταίας ὀπισθογραφήσεως κατὰ τοῦ Σταγκάλου καὶ τοῦ Οἰκονομίδου ἔνστασιν, τὸ δικαστήριον δεν δύναται νὰ διατάξῃ περὶ αὐτῶν ἀποδείξεις, ὁποία εἶναι καὶ ἡ περὶ δηλώσεως τῆς παραδοχῆς ἢ μὴ τῶν ἐπαγομένων ὅρκων, περιοριζόμενον ἀπὸ τὸ ἄρθρον 729 τῆς πολ. δικονομίας νὰ λαμβάνῃ ὑπ' ὄψιν μόνον τὰς ἐπὶ ἀκροατηρίου προσαγομένας ἀποδείξεις, ὅταν ὁ λόγος ὑπάρχῃ, ὡς ἐπὶ τοῦ προκειμένου περὶ ἐγγράφου φέροντος τοὺς τύπους τῆς συναλλαγματικῆς, καμμία δὲ ἀπόδειξις τοιαύτη πρὸς ὑποστήριξιν τῶν προκειμένων ἐνστάσεων δὲν προσήχθη ἐπὶ ἀκροατηρίου καθὸ ἀπόντων ἐκ τῆς συνεδριάσεως τῶν προσώπων, πρὸς ἃ ἐπήχθησαν οἱ ὅρκοι, κατὰ τὴν ὥραν τῆς συζητήσεως.

Ἐπειδὴ τὸ γινόμενον ὑπὸ τοῦ κομιστοῦ τῆς συναλλαγματικῆς ἐπὶ μὴ πληρωμῇ διαμαρτυρικὸν, ἐξασφαλίζει τὰς περὶ τόκου ἀπαιτήσεις τοῦ ἔχοντος δικαίωμα κυριότητος τῆς διαμαρτυρουμένης συναλλαγματικῆς, καὶ ἀδιάφορον εἶναι, κατὰ τὰ προλεχθέντα, ἂν ὁ κομιστὴς καίτοι μὴ ὢν κύριος ἕνεκα τῆς ἀτάκτου ἐπὶ ὀνόματί του ὀπισθογραφήσεως, διεμαρτύρησεν αὐτὴν ἐν ἰδίῳ ὀνόματι ἀφοῦ ἠδύνατο ὡς εἴρηται ν' ἀπαιτήσῃ τὴν πληρωμὴν, καὶ ἀφοῦ τὰ ἀποτελέσματα τῆς διαμαρτυρήσεως ὑπὲρ τοῦ συμφέροντος τοῦ κυρίου στρέφονται κατὰ νόμον. Απ. εφ. Αθ. 10980 τοῦ 1853.

f) Ὀπισθογράφησις γραμματίου εἰς διαταγὴν, ἐν ᾗ σημειοῦται ὅτι περὶ τῆς ἀξίας ὁ ὀπισθογράφος συνεννοήθη μετὰ τοῦ κομιστοῦ, μεταβιβάζει τὴν κυριότητα τοῦ γραμματίου; Ὄχι· ἄρα ὁ κομιστὴς δὲν δύναται νὰ κινήσῃ ἀγωγὴν κατὰ τοῦ ἐκδότου εἰμὴ ὡς ἐπίτροπος. Ἀπόφ. ἐφετείου Ναυπλ. 839 τοῦ 1855 ἐν Νομικ. σελ. 6081.

g) Ἡ 12587 τοῦ 1855 ἀπόφ. ἐφ. Ἀθ. φέρει.

Ἀπόφ. Ἐπειδὴ καὶ παραδεχομένου ὡς ἀληθοῦς τοῦ ἰσχυρισμοῦ τοῦ Α, ὅτι οὐδὲν ἐπλήρωσεν ὁ Μ εἰς τὸν ὀπισθογραφήσαντα τὰ γραμμάτια Τ, καὶ ὅτι εἰκονικῶς ἐτέθησαν αἱ λέξεις ἀξί' ἄλλας τοσας ἔλαβον καὶ παραδεχομένου ὡς βεβαίου, δυνάμει τῆς ῥητῆς τοῦ νόμου διατάξεως, τοῦ ἰσχυρισμοῦ του ὅτι ἡ διαληφθεῖσα ὀπισθογράφησις, ὡς προφανῶς ἀτελὴς, διότι δὲν διαλαμβάνει, ὡς ὁ νόμος διατάττει, τὸ εἶδος τῆς δοθείσης δῆθεν ἀξίας, δὲν μετέφερε εἰς τὸν Μ τὴν κυριότητα τῶν γραμματίων, ἀλλ' ἰσχύει ὡς ἁπλῆ ἐντολὴ (ἄρθ. 138 τοῦ ἐμπ. νόμ.), πάλιν ἀνυπόστατος εἶναι ἡ βάσις καὶ ἡ ἀπαίτησις τῆς προκειμένης τριτανακοπῆς κατὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 30 ἀποφάσεως περὶ τοῦ ἀπαραδέκτου τῆς ἐν ἰδίῳ ὀνόματι κινηθείσης ὑπὸ τοῦ Μ κατὰ τῶν ἀδελφῶν Χ ἀγωγῆς ἐπὶ τῇ πληρωμῇ εἰς αὐτὸν τῶν παρ' αὐτῶν τῶν ἀδελφῶν ὀφειλομένων γραμματίων, διότι ἂν διὰ τῆς ἀτάκτου ὀπισθογραφήσεως καὶ διὰ τῆς μὴ πληρωμῆς τοῦ ἀντιτίμου δὲν μεταβιβάζεται ἡ κυριότης τοῦ γραμματίου εἰς διαταγὴν, δίδεται ὅμως πληρεξουσιότης τοιαύτη, καθ' ἣν ὁ γενόμενος κάτοχος αὐτοῦ δύναται νὰ τὸ ἐξαργυρώσῃ, καὶ διὰ τακτικῆς νέας ὀπισθογραφήσεως νὰ μεταβιβάσῃ εἰς ἄλλον τὴν κυριότητα αὐτοῦ, τουτέστιν δίδεται αὐτῷ ἀπέναντι τοῦ ὀφειλέτου ἐξουσία καὶ χρῆσις κυρίου τοῦ γραμματίου, ἂν καὶ ἀπέναντι τοῦ ὀπισθογραφήσαντος ἔχει ὁ κάτοχος ἁπλῶς τὰς σχέσεις τοῦ ἐντολοδόχου πρὸς ἐντολέα, καὶ ἀφοῦ ὁ ἐκδοὺς τὸ γραμμάτιον ὀφειλέτης ἐξέδωκε καθ' ἑαυτοῦ τίτλον τοιοῦτον ὥστε νὰ ὑπακούσῃ εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ προσώπου ὑπὲρ οὗ ἐξέδωκε τὸ γραμμάτιον, ἢ εἰς ἐκείνων τῶν παρὰ τούτου δι' ὀπισθογραφήσεως ἀντικαθισταμένων, ἕπεται ὅτι ὀφείλει νὰ ὑποκύψῃ καὶ εἰς τὴν ἀγωγὴν ἐκείνου, εἰς διαταγὴν τοῦ ὁποίου ὁ λήπτης τοῦ γραμματίου τὸ μετεβίβασεν ὡς εἰς παραγγελιοδόχον, ἔχοντα τὸ δικαίωμα νὰ πράξῃ ἀπέναντι αὐτοῦ τοῦ ὀφειλέτου ἐν ἰδίῳ ὀνόματι, ὡς ἤθελε πράξει ὁ πρῶτος κύριος πᾶν ὅ,τι ἀφορᾷ τὸ γραμμάτιον, δυνάμενος μόνον ὡς ἐκ τούτου ν' ἀντιτάξῃ τὰς ἐνστάσεις, ὅσας ἤθελεν ἔχει κατὰ τοῦ κυρίου, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ προκειμένου οὐδεμία ἔνστασις προτείνεται, (ὅρα καὶ ἀπ. Αρ. Πάγου 28 τοῦ 1845).

h) Τὸ ἀποτέλεσμα, τὸ ὁποῖον ἀποτελοῦν αἱ ἀταξίαι τῆς ὀπισθογραφήσεως, ὅταν δὲν ἀναφέρεται ἡ δοθεῖσα ἀξία πρὸς ἀπόκτησιν τῆς συναλλαγματικῆς, καὶ δὲν ὑπάρχῃ ἡ χρονολογία, εἶναι ὅτι δὲν μεταφέρουν αἱ ὀπισθογραφήσεις εἰς τοὺς κομιστὰς τὴν κυριότητα τῆς συναλλαγματικῆς, ἀλλὰ παρέχουν εἰς τὸν κομιστὴν

ὅλα τὰ δικαιώματα τοῦ ἐντολοδόχου· ὥστε ὁ μὲν χρεώστης ἐκ τῶν ἐλλείψεων αὐτῶν δὲν ἀπολαμβάνει τὸ δικαίωμα τοῦ ν' ἀρνηθῇ τὴν πληρωμὴν εἰς τὸν κομιστὴν, ἀλλὰ μόνον νὰ προτείνῃ κατὰ τοῦ ἐντολοδόχου ὅσους ἤθελεν ἔχει νομίμους λόγους τοῦ ἐντολέως, αἱ δὲ εἰρημέναι ἐλλείψεις δὲν ἀλλοιόνουν τὸν χαρακτῆρα καὶ τὰ ἐμπορικὰ προνόμια τῆς ἀπ' ἀρχῆς τακτικῆς ἐκδοθείσης συναλλαγματικῆς, διότι αὕτη εἶναι ἀνεξάρτητος ἀπὸ τὸ πρώτιστον συνάλλαγμα, καὶ δίδουσι μόνον χώραν εἰς τὰς τυχὸν ἐνυπαρχούσας ἀγωγὰς τοῦ ἐντολέως κατὰ τοῦ ἐντολοδόχου. Απ. ἐφ. Ν. 188 τοῦ 1838 (Νομ. σ. 3649).

h²) Ἴδε ἀνωτ. § 75³.

i) Εἰς τὰ ἑπόμενα (Β—Δ) θεωρεῖτε ἀναπτυσσομένην καὶ ἄλλως τὴν προηγουμένην ἀρχήν.

Β') Κατὰ τὴν 28 τοῦ 1845 πολ. ἀπόφ. τοῦ Ἀρ. Πάγου ἀναιροῦσαν τὴν 3204 ἐφ. Ἀθ. (Εὐρ. τ. 5 σ. 500) πᾶν ναυτικὸν συμβόλαιον δύναται νὰ διαπραγματευθῇ δι' ὀπισθογραφήσεως, ἐὰν ἦναι εἰς διαταγήν· ὅθεν, ὅταν ὁ κομιστὴς ζητῇ τὴν πληρωμὴν αὐτοῦ ἐν ἰδίῳ ὀνόματι, μὴ ἔχων ἄλλον τίτλον εἰμὴ τὴν ἄτακτον ὀπισθογράφησιν, ἥτις (138 ἐμπ. νόμ.) παρέχει ἁπλῶς ἰσχὺν ἐπιτροπικοῦ, οἱ ὑπογράψαντες ἢ παραδεχθέντες τὸ τοιοῦτον γραμμάτιον δὲν ἔχουν συμφέρον καὶ διὰ τοῦτο δὲν δύνανται ν' ἀμφισβητήσωσι τὴν ἰδιότητα τοῦ κομιστοῦ, διϊσχυριζόμενοι ὅτι ὡς ἐπίτροπος δὲν ἐμπορεῖ νὰ ἐνεργήσῃ ἰδίῳ ὀνόματι, εἰμὴ ὅταν, ἔχοντες ν' ἀντιτάξωσι κατὰ τοῦ δι' ἀτάκτου ὀπισθογραφήσεως μεταβιβάσαντος τὸ γραμμάτιον ἔνστασιν προσωπικὴν περὶ συμψηφισμοῦ ἢ περ ἀπαλλαγῆς, εὑρίσκωσι συμφέρον νὰ ἔχωσιν ἀντίδικον ἀπ' εὐθείας τὸν ἀτάκτως ὀπισθογραφήσαντα μᾶλλον ἢ τὸν κομιστήν· ὥστε, ὅταν δὲν προτείνηται ἔνστασίς τις τοιαύτη, δὲν πρέπει νὰ γίνηται δεκτὴ ἡ πρότασις, ὅτι, δυνάμει ἀτάκτου ὀπισθογραφήσεως, δὲν χωρεῖ ἐν ἰδίῳ ὀνόματι τοῦ κομιστοῦ.

Γ') Καὶ ἄτακτος ἂν ὑποτεθῇ ἡ ὀπισθογράφησις, ὁ κομιστὴς δύναται νὰ κινήσῃ, ὡς ἐκδοχεὺς τοῦ ὑπισθογράφου, *ἰδίῳ ὀνόματι*, τὴν ἀγωγὴν, ἐπιτρεπομένου εἰς τὸν ἐναγόμενον ν' ἀντιτάξῃ κατ' ἐκείνου ὅσας ἔχει κατὰ τοῦ ὀπισθογράψαντος ἐνστάσεις. — Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 287 τοῦ 1856.

Δ') Δὲν προτείνονται κατὰ τοῦ κυρίου τοῦ γραμματίου εἰμὴ αἱ ἐνστάσεις, ἃς ἠδύνατο νὰ προτείνῃ καὶ ὁ ὀφειλέτης. Ἑπομένως ἂν τὸ γραμμάτιον περιῆλθεν εἰς χεῖρας τοῦ Α δι' ἀτάκτου ὀπι-

σθογραφήσεως (1), δὲν ἔχει δικαίωμα ὁ δανειστὴς νὰ προσβάλῃ τὴν ὀπισθογράφησιν ταύτην, διότι τοιοῦτον δικαίωμα δὲν ἔχει ὁ ὀφειλέτης, ὁ δὲ νόμος δὲν ἀπαγορεύει εἰς τὸν δι' ἀτάκτου ὀπισθογραφήσεως κομιστὴν νὰ κινήσῃ τὴν περὶ ἐξοφλήσεως τοῦ χρέους ἐγωγήν του ἐν ἰδίῳ ὀνόματι (136, 137 ἐμπ. Ν.). Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 318 τοῦ 1857.

Ε') Ἡ ἄτακτος ὀπισθογράφησις φορτωτικῆς εἰς διαταγὴν μεταβιβάζει τὴν κυριότητα τοῦ φορτίου;

Απόφ, Ἐπειδή, κατὰ τὸ ἄρθρον 281 τοῦ ἐμπ. νόμου, ἡ φορτωτικὴ δύναται νὰ ἦναι εἰς διαταγήν, καὶ ἑπομένως καὶ νὰ μεταβιβασθῇ δι' ὀπισθογραφήσεως, ὡς καὶ πᾶσα συναλλαγματική, μετὰ τῆς ὁποίας ἐξομοιοῦται.

Ἐπειδὴ ἡ μεταβίβασις δὲν θεωρεῖται τελεία μεταφέρουσα τὴν κυριότητα, εἰμὴ ἐὰν ἡ ὀπισθογράφησις, ἥτις ἐπενεργεῖ αὐτήν, περιέχει ὅλους τοὺς ὅρους τῶν ἄρθρ. 137 καὶ 138 τοῦ ἐμπ. νόμου, καθότι ταῦτα καθιεροῦν γενικοὺς κανόνας ὡς πρὸς τὰς ὀπισθογραφήσεις, καὶ ἐσφαλμένως τὸ δικάσαν ἐμποροδικεῖον ἐθεώρησεν ἀνεφαρμόστους τὰς ῥηθείσας διατάξεις ὡς πρὸς τὰς εἰς διαταγὴν φορτωτικάς· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ἡ ἀπὸ 7 Αὐγ. 1851 φορτωτική, διὰ τῆς ὁποίας ἀποδεικνύεται ὅτι ὁ Ι. Γεντήλης ἐφόρτωσε διὰ λογαριασμὸν καὶ κίνδυνον οὗτινος ἀνήκει ὑπὸ τὸ κατάστρωμα τοῦ Ἑλλ. Βρικίου ὀνομαζομένου ὁ Ἅγιος Γεώργιος πλοιαρχομένου παρὰ τοῦ Γαβριὴλ Ἰωάννου, τοῦ νὰ μεταφέρῃ καὶ παραδώσῃ εἰς Βράναν, κοιλὰ 460 τῆς Βλαχίας ἀραβόσιτον καλῆς ποιότητος κτλ. συντεταγμένη οὖσα εἰς διαταγὴν τοῦ ναυλωτοῦ, μετεβιβάσθη δι' ὀπισθογραφήσεως εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ Α. Ἰμβανιέζη ἐμπόρου Βενετίας, ἀξιοῦντος ὅτι ἡ πρόβλεψις τοῦ περὶ οὗ ὁ λόγος ἀραβοσίτου ἐγένετο τῇ ἐντολῇ του, καὶ παρὰ τούτου εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ Δ. Δακοροῦ, χωρὶς νὰ ἐκφράζῃ τὴν ὑπὸ τοῦ Δακοροῦ καταβληθεῖσαν ἀξίαν, καὶ ἑπομένως διὰ τῆς ὀπισθογραφήσεως ταύτης δὲν θεωρεῖται ὅτι μετεβιβάσθη ἡ κυριότης τοῦ φορτωτικοῦ εἰς τὸν Δακορόν.

Ἐπειδὴ ἀτελοῦς οὔσης τῆς πρὸς τὸν Δακορὸν ὀπισθογραφήσεως, ἥπερ καὶ ὡς τοιαύτη προσβάλλεται ὑπὸ τῶν ἐναγομένων Α. Ζερβοῦ καὶ Ν. Σαμία, ἰδιοκτητῶν τοῦ διαληφθέντος πλοίου κατὰ τὸ ἄρθρον 138 τοῦ ἐμπ. νόμου, ἐπέχουσα τόπον πληρεξουσιότητος,

(1) Περὶ ἐνστάσεων ὅρα κατωτ. § 100 ἐπ.

παρεῖχε μόνον εἰς τὸν Δακορὸν τὸ δικαίωμα νὰ κινήσῃ τὴν προκειμένην ἀγωγὴν κατὰ μόνου τοῦ πλοιάρχου, καὶ οὐχὶ καὶ τῶν ἰδιοκτητῶν τοῦ πλοίου, διότι ἡ εὐθύνη τὴν ὁποίαν ἐπιβάλλει εἰς αὐτὸν ὁ νόμος διὰ τὰς πράξεις καὶ τὰς ὑποχρεώσεις τούτου, ἔχουσα βάσιν τὴν ἔλλειψιν τοῦ πλοιάρχου, διδει χώραν εἰς ἀγωγὴν ἄλλης φύσεως διαφόρου τῆς πηγαζούσης ἐκ τοῦ φορτωτικοῦ· ἐπομένως ὀρθῶς τὸ ἐμποροδικεῖον ἐκήρυξεν ἀπαράδεκτον τὴν προκειμένην ἀγωγὴν περὶ ἀποζημιώσεως ὡς πρὸς τοὺς ἰδιοκτήτας τοῦ πλοίου.

Ἐπειδὴ, ἀφοῦ ἡ ἀτελὴς ὀπισθογράφησις ἐπέχει τόπον ἐπιτροπικοῦ, ὁ κομιστὴς δύναται νὰ ἐξασκήσῃ πᾶσαν ἀγωγὴν ἀποῤῥέουσαν ἀπὸ τὸ φορτωτικὸν, οὐχὶ μόνον κατὰ τοῦ πλοιάρχου, ἀλλὰ καὶ κατὰ τῶν ἰδιοκτητῶν, χωρὶς νὰ ἔχῃ ἀνάγκην διὰ τοὺς τελευταίους τούτους ἄλλης πληρεξουσιότης παρὰ τοῦ ἰδιοκτήτου τοῦ φορτίου· διότι ἡ εὐθύνη τῶν ἰδιοκτητῶν διὰ τὰς πράξεις καὶ ὑποχρεώσεις τοῦ πλοιάρχου πρὸς τὸν ναυλωτὴν ὡς ἐντολοδόχον καὶ προστησάμενον αὐτὸν, ἐκπηγάζουσα ἐκ τοῦ αὐτοῦ συναλλάγματος, εἶναι συνέχεια τῆς πρωτοτύπου τοῦ πλοιάρχου ὑποχρεώσεως, τὴν ὁποίαν οὗτος συνομολογεῖ ὡς ἀντιπρόσωπος τούτων· ἐπομένως μὴ ὀρθῶς τὸ ἐμποροδικεῖον ἐθεώρησεν ἀπαράδεκτον τὴν προκειμένην ἀγωγήν. Ἀπόφ. ἐφ. Ναυπλ. 327 τοῦ 1852 ἐν Νομικ. σελ. 5581 ἐπ.— Ἴδε καὶ ἀπόφ. ἐφ. Ἀθηνῶν 8532 ἀνωτ. § 75¹.

ς´) Ὀπισθογράφησις γενομένη ἐπὶ ὁμολόγου μὴ διαλαμβάνοντος ὅτι θέλει πληρωθῇ εἰς διαταγὴν, καὶ μὴ περιέχουσαι ῥητὴν τῆς παραχωρήσεως αὐτοῦ μνείαν, οἷον φέρουσα ἁπλῶς *θέλετε πληρώσει*, δὲν παρέχει δικαίωμα ἐντολῆς εἰς τοὺς ὀπισθογράφους. Ὅθεν οὗτοι δὲν δύνανται νὰ κινήσωσιν τὴν πρὸς πληρωμὴν ἀγωγὴν ἰδίῳ αὐτῶν ὀνόματι. Ἀπ. 1552 τοῦ 1840 ἐφ. Αθ. ἐν Κύρ. τ. 6 σ. 715.

§ 91. Ἡ ἀτελὴς ὀπισθογράφησις ἰσχύει ὡς ἐντολὴ (138 ἐμπ. νόμ.), καὶ, δυνάμει τοιαύτης ἐντολῆς, ἡ κυριότης τῆς ὀπισθογραφήσεως συναλλαγματικῆς (1) δύναται νὰ μεταφερθῇ, καλῇ πίστει, εἰς τρίτον πρόσωπον, ἐπιφυλαττομένης τῆς ἀγωγῆς τοῦ ἐντολέως κατὰ τοῦ ἐντολοδόχου, ἂν ἔχῃ χώραν. Ὅταν λοιπὸν ἀποδεχθῇ τὶς συναλλαγματικὴν, εἶναι ὑπόχρεως (121 ἐμπ. νόμ.) νὰ πλη-

(1) Ὅρα ἀνωτ. § 65—69.

ρώση τὴν ἀξίαν της καὶ δὲν ἐμπορεῖ πλέον ν' ἀνακαλέσῃ τὴν δοθεῖσαν ὑπόσχεσίν του. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Πάγου 122 τοῦ 1837 (Εφρ. τόμ. 5 σελ. 501 ἑπ.).

Ἐν ἄλλαις λέξεσιν.

Κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ 138 ἄρθρ. τοῦ ἐμπ. νόμου, ἡ ἄτακτος ὀπισθογράφησις ἰσχύει ὡς ἐντολή, καὶ δυνάμει τοιαύτης ἐντολῆς ἡ κυριότης τῆς ὀπισθογραφημένης συναλλαγματικῆς δύναται νὰ μεταφερθῇ καλῇ πίστει εἰς τρίτον πρόσωπον, ἐπιφυλαττομένης τῆς ἀγωγῆς τοῦ ἐντολέως κατὰ τοῦ ἐντολοδόχου, ἂν ἔχῃ χώραν.

Κατὰ τὸ ἄρθ. 112 τοῦ ἐμπ. νόμου, ὅταν ἀποδεχθῇ τις συναλλαγματικὴν εἶναι ὑπόχρεως νὰ πληρώσῃ τὴν ἀξίαν αὐτῆς καὶ δὲν ἐμπορεῖ πλέον ν' ἀνακαλέσῃ τὴν δοθεῖσαν ἀποδοχήν του διὰ πᾶν εἶδος ἀξίας. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 122 τοῦ 1837.

§ 91². Ὅταν αἱ προηγούμεναι ὀπισθογραφήσεις ἦσαν ἀτελεῖς, ἀλλ' ἐκείνη, δυνάμει τῆς ὁποίας κινεῖται ἡ ἀγωγή, πλήρης, ἡ ἀγωγὴ δὲν εἶναι ἀπαράδεκτος.

Απόφ. Ἐπειδὴ ὁ ἐμπορικὸς νόμος προσδιορίζων τὰς διαφόρους συνεπείας, αἱ ὁποῖαι λαμβάνουν χώραν μετὰ τὴν λῆξιν τῆς προθεσμίας τῶν συναλλαγματικῶν καὶ τῶν εἰς διαταγὴν *γραμματίων*, δὲν διατάττει ποσῶς ὅτι τὰ συναλλάγματα ταῦτα ἀλλάσσουν τὸν ἐμπορικόν των χαρακτῆρα, καὶ καθίστανται ἁπλᾶ ἔγγραφα πολιτικοῦ δανείου, ἕνεκα τῆς γενομένης μετὰ την λῆξιν τῆς προθεσμίας αὐτῶν ὀπισθογραφήσεως. ἢ τῆς παραλείψεως τῆς διαμαρτυρίας, τὸ δὲ ἄρθρον 136 τοῦ αὐτοῦ νόμου, τὸ ὁποῖον εἶναι κοινὸν καὶ διὰ τὰ εἰς διαταγὴν γραμμάτια κατὰ τὸ ἄρθ. 187 τοῦ ἰδίου νόμου, ὁρίζει ἐν γένει καὶ ἀπολύτως ὅτι ἡ κυριότης τῶν συναλλαγματικῶν μεταβιβάζεται δι' ὀπισθογραφήσεως χωρὶς καμμίαν διάκρισιν μεταξὺ τῆς ὀπισθογραφήσεως τῆς γενομένης πρὸ τῆς λήξεως τῆς προθεσμίας, καὶ ἐκείνης ἥτις γίνεται μετὰ τὴν λῆξιν ἤτοι ἡ κυριότης αὐτῶν δύναται νὰ μεταβιβασθῇ καὶ διὰ τῆς μετὰ τὴν λῆξιν γενομένης ὀπισθογραφήσεως ἄνευ μεταβολῆς τινὸς τοῦ ἐμπορικοῦ αὐτῶν χαρακτῆρος· ὅθεν τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Ἀθ. ἐφετῶν βεβαιοῦν διὰ τῆς δευτέρας σκέψεως τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως ὅτι τὸ ἐκ δραχ. 1142: 40 εἰς διαταγὴν γραμμάτιον φέρει καὶ ὑπογραφὴν ἐμπόρου, τὴν τοῦ Α. Μονοξύλου, ἀδιαφόρως ἂν οἱ διάδοχοι εἴσιν ἔμποροι ἢ οὔ, ἀπεφάσισε νομίμως κατὰ τὸ ἄρθ. 7 τοῦ περὶ ἁρμοδιότητος τῶν ἐμποροδικείων νόμου, κηρύξαν ἁρμόδιον τὸ ἐμπορικὸν δικαστήριον, καθ' ὅσον, ὡς προσφ-

ρέθη, ἡ μετὰ τὴν λῆξιν τῆς προθεσμίας τοῦ εἰρημένου γραμματίου ὀπισθογράφησις ἢ ἡ παράλειψις τῆς διαμαρτυρίας δὲν μετέβαλον τὸν ἐμπορικὸν αὐτοῦ χαρακτῆρα, οὐδὲ κατέστησαν αὐτὸ ἁπλοῦν ἔγγραφον πολιτικοῦ δανείου. Απ. πολ. Αρ. Πάγου 47 τοῦ 1851. — Ἴδε ἀνωτ. § 81.

§ 91[3]. Ὁ διὰ τῆς ἀτάκτου ὀπισθογραφήσεως κομιστὴς συναλλαγματικῆς ἢ τοῦ ἐπὶ διαταγῇ γραμματίου ἔχει τὴν ἐξουσίαν νὰ κάμῃ διαμαρτύρησιν, ἡ δὲ παρ' αὐτοῦ καὶ εἰς το ὄνομά του γενομένη διαμαρτύρησις διακόπτει τὴν παραγραφὴν τῶν ἄρθρων 160, 165 καὶ 189 τοῦ ἐμπ. νόμου (Παρδέσιος ἀριθ. 254, 418). Απ. 2152 τῆς 20 Ιαν. 1842 ἐφ. Αθ. φέρουσα.

Απόφ. Επειδὴ ὁ διὰ τῆς ἀτάκτου ὀπισθογραφήσεως κομιστὴς συναλλαγματικῆς ἢ τοῦ ἐπὶ διαταγῇ γραμματίου, ἔχει τὴν ἐξουσίαν νὰ κάμῃ τὴν ἀπαιτουμένην διαμαρτύρησιν, ἡ δὲ παρ' αὐτοῦ καὶ εἰς τὸ ὄνομά του γενομένη διαμαρτύρησις διακόπτει τὴν παραγραφὴν τῶν ἄρθρων 160, 165 καὶ 189 τοῦ ἐμπ. νόμου (Παρδέσιος ἀριθ. 254 καὶ 418).

Επειδὴ ἡ ὀπισθογράφησις δοθεῖσα ὡς *κενὸν* χορηγεῖ πρὸς τὸν κομιστὴν πάσαν ἐξουσίαν, πρὸς τούτοις δὲ καὶ τὴν ἰδιοκτησίαν αὐτῶν τῶν ἐμπορικῶν δικογράφων, ὥστε πᾶσα ἀπόδειξις καὶ πρόληψις εἶναι παραδεκτὴ περὶ τῆς περιστάσεως ἀφορωσης τὴν μεταβίβασιν αὐτῆς τῆς ἰδιοκτησίας ὑπὲρ τοῦ κομιστοῦ (Dalloz geune. D. τοὺς ἀριθ. 446 καὶ 447).

Επειδὴ τὸ ὅτι ἀναφέρει ὁ Παρδέσιος εἰς τὸν ἀριθ. 340 λαμβάνει χώραν ὡς πρὸς τοὺς τρίτους, ὄχι ὅμως ὅταν πρόκηται (καθὼς εἰς τὴν ἐνεστῶσαν δίκην) μεταξὺ τοῦ κομιστοῦ καὶ τοῦ ὑπὲρ αὐτοῦ ὑπογράψαντος, καὶ μάλιστα δὲν ἐφαρμόζεται εἰς τὴν ἐπὶ λόγῳ ἀγοραπωλησίας μεταβίβασιν, ἥτις κανονίζεται παρὰ τοῦ ἄρθρου 109 τοῦ ἐμπ. νόμου.

Επειδὴ ἡ πληρεξουσιότης προκύπτει μὲν ἐκ τῆς ἀτάκτου ὀπισθογραφήσεως, δοθεῖσα δὲ εἰς τὸν κομιστὴν ὅστις ἐπλήρωσε τὸ ἀντίτιμόν της, εἶναι πληρεξουσιότης συμφωνηθεῖσα «διὰ τὸ συμφέρον τοῦ ἐντολοδόχου κομιστοῦ», καὶ κατὰ τὸν Μακελδ. § 391 «πληρεξουσιότης ἐν ἰδίῳ πράγματι», διὰ τῆς ὁποίας γίνεται ἀληθὴς ἐκδοχεὺς καὶ θεωρεῖται ὡς τόπον ἐπέχων ἰδιοκτήτου (qui in nem suam pouratœ est in ousuilms que domini loro pabetur), καὶ διὰ τοῦτο χαίρει ὅλα τὰ δικαιώματα εἴτε τοῦ νὰ κινήσῃ εἰς ὄνομά του τὰς ἀπαιτουμένας ἀγωγάς, εἴτε τοῦ νὰ λάβῃ

τὰς πληρωμὰς καὶ νὰ δώσῃ τὰ νόμιμα ἐξοφλητικὰ κατὰ τὴν ῥητὴν διάταξιν τῶν νόμων 25 (πρὸς τὸ τέλος) καὶ 55 τίτ. 3 βιβ. 3 τῶν Διγέστων (Μακελδ. § 391 καὶ 333).

Ἐπειδὴ ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου 729 τῆς πολιτ. δικονομίας, μὴ ὑπάρχουσα εἰς τὸν ἐμπ. νόμον, καὶ μὴ ἀναφερθεῖσα παρὰ τοῦ 187 ἄρθρου αὐτοῦ, πρέπει νὰ περιορισθῇ εἰς μόνας τὰς συναλλαγματικὰς ἀληθῶς. Ἑπομένως δὲν ἐφαρμόζεται εἰς τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος συναλλαγματικήν, ἡ ὁποία, ὡς ἐκδοθεῖσα εἰς τὸν ἴδιον τόπον διὰ νὰ πληρωθῇ αὐτόθι, δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ εἰμὴ ὡς εἰς διαταγὴν γραμμάτιον.

Ἐπειδὴ ἂν καὶ ἦναι βέβαιον ὅτι τὰ μὴ τακτικὰ βιβλία τῶν ἐμπόρων δὲν χορηγοῦν ἐντελῆ ἀπόδειξιν, τοῦτο ὅμως δὲν ἐμποδίζει, τὸ νὰ δύνανται αὐτά, κατὰ τὰς περιστάσεις καὶ τὸ δοκοῦν τοῖς δικαστηρίοις, νὰ χορηγήσουν τεκμήρια, πρόληψιν καὶ πεποίθησιν εἰς τοὺς δικαστάς, διὰ νὰ ἐφαρμόσουν τὸν ὅρκον, περὶ οὗ εἰς τὸ ἄρθρον 378 τῆς πολιτ. δικονομίας κατὰ συνέπειαν τῆς ἀρχῆς τοῦ 256 ἄρθρου τῆς αὐτῆς (Παρδέσιος ἀριθ. 259 καὶ 265).

Ἐπειδὴ ἡ μεταβίβασις τῆς συναλλαγματικῆς, ἢ τοῦ ἐπὶ διαταγῇ γραμματίου δύναται νὰ γίνῃ χωρὶς κατ' εὐθεῖαν πληρωμὴν χρημάτων, ἀλλὰ δι' ἄλλου ὁποιουδήποτε ἀντιτίμου, καθὼς δύναται νὰ λάβῃ χώραν μία ἀγοραπωλησία χωρὶς αὐτὴν τὴν πληρωμὴν χρημάτων ὅταν π. χ. ἢ δίδεται πίστις εἰς τὸν ἀγοραστήν, ἢ γίνεται συμψηφισμός, ἢ πληρόνεται τὸ ἀντίτιμον εἰς ἄλλον ἔχοντα πληρεξουσιότητα διὰ τὸν πωλητήν, καὶ διὰ τοῦτο ὁ ἀναπληρωτικὸς ὅρκος, τὸν ὁποῖον διατάττει ἡ προσβαλλομένη ὑπ' ἀριθ. 5554 ἀπόφασις, δὲν ἀναφέρεται εἰς πληρωμὴν χρημάτων, ἀλλὰ μόνον εἰς τὴν πληρωμὴν ἀντιτίμου, καὶ ἑπομένως ἡ παρὰ τῶν ἐκκαλούντων προταθεῖσα εἰς τὰς ἐνώπιον τοῦ ἐφετείου τούτου προτάσεις ἀπόδειξις περὶ τῆς περιστάσεως, ὅτι δὲν ἐδόθησαν εἰς αὐτοὺς τοὺς ἰδίους τὰ χρήματα, δὲν ἔχει ἀπαχρῶσαν ἐπιῤῥοὴν εἰς τὴν οὐσίαν τῆς ὑποθέσεως, ὥστε νὰ ἦναι παραδεκτὴ ἡ ἀπόδειξις αὕτη κατὰ τὰ ἄρθρα 244 καὶ 248 τῆς πολιτικῆς δικονομίας.

Ἐπειδὴ ἀδιάφορον εἶναι νὰ γίνῃ ἡ πληρωμὴ τοῦ ἀντιτίμου εἰς τοὺς ἰδίους ἐκκαλοῦντας, ἢ ὡς εἶπεν ὁ πληρεξούσιος τοῦ κομιστοῦ ὡς ἐνάγοντος Γεωρ. Δ. Σκυλίτζη, καὶ ἀναφέρεται εἰς τὰ πρακτικὰ τῆς 7 Ἰουλ. 1841, νὰ γίνῃ αὐτὴ εἰς ἄλλον ἀνθρωπόν των, τουτέστιν εἰς τὸν Βασ. Ἀθανασίου, καὶ διὰ ταῦτα ἡ ζητη-

θεῖσα παρὰ τῶν ἐκκαλούντων προσθήκη τῶν λέξεων «εἰς αὐτοὺς» εἰς τὸν εἰρημένον ὅρκον εἶναι παρομοίως ἀπαράδεκτος.

§ 92. Παραδείγματά τινα ἀτάκτου ὀπισθογραφήσεως ἴδατε εἰς τὰ προηγούμενα ἐδάφια Α—Δ τοῦ § 90· ἰδοὺ δὲ καὶ ἕτερα.

— Ἡ ὀπισθογράφησις, ἐν ᾗ δὲν διαλαμβάνεται εἰς τί συνίσταται ἡ δοθεῖσα ἀξία, μεταβιβάζει τὴν κυριότητα τοῦ εἰς διαταγὴν γραμματίου;

Ἡ ἄτακτος ὀπισθογράφησις δὲν μεταβιβάζει τὴν κυριότητα τῆς συναλλαγματικῆς, ἀλλ' ἁπλῶς ἔχει ἰσχὺν ἐπιτροπικοῦ, καὶ ἑπομένως ὁ κομιστὴς δὲν δύναται νὰ ἐνάξῃ ἐν ἰδίῳ ὀνόματι· ἄτακτος δὲ ὀπισθογράφησις ὑπάρχει, ὅταν δὲν σημειοῦται εἰς τί συνίσταται ἡ δοθεῖσα ἀξία, ἀλλ' ἁπλῶς ἀναφέρει πληρωμήν. (ἄρθ. 187, 137 καὶ 110 τοῦ ἐμπ. νόμου). Απ. 233 τοῦ 1849 εφ. Ναυπλ. Νομ. σ. 5021). Ὅρα ἀνωτ. § 20—23.

— Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἐμπ. δικαίου, ὅταν ἔμπορός τις χρεωστῶν εἰς ἕτερον διὰ λογαριασμόν, ἐκδίδῃ ἢ ὀπισθογράφῃ ὑπὲρ αὐτοῦ συναλλαγματικὴν φέρουσαν *ἀντίτιμον εἰς λογαριασμόν*, ὁ ἕτερος οὗτος ἔμπορος πιστόνει εἰς τὸν λογαριασμόν του τὸν ὑπὲρ αὐτοῦ ἐκδόσαντα ἢ ὀπισθογραφήσαντα τὴν συναλλαγματικὴν μὲ τὸ ποσὸν αὐτῆς, καὶ οὕτω γίνεται ἀνανέωσις χρέους, τουτέστι σβύνεται τὸ πρότερον χρέος καὶ κατ' αὐτοῦ γεννᾶται ἕτερον, πηγάζον ἀπὸ τὰς τοῦ ἐκδότου ἢ τὰς τοῦ ὀπισθογράφου ὑποχρεώσεις, ἂν τυχὸν ἡ ἐκδοθεῖσα ἢ ὀπισθογραφηθεῖσα συναλλαγματικὴ δὲν πληρωθῇ εἰς τὴν προθεσμίαν· ἂν ὅμως ὁ, ὑπὲρ οὗ ἐξεδόθη αὕτη ἢ ὠπισθογραφήθη ἔμπορος, δὲν πιστώσῃ τὸν ἐκδότην ἢ ὀπισθογράφον τοῦτον μὲ τὸ ποσὸν τῆς συναλλαγματικῆς, ἕπεται, ὅτι αὐτὸς δὲν ἐνδίδει εἰς τὴν ἀπόσβεσιν τοῦ χρέους, ὅτι ἐννοεῖ αὐτὸ πάντοτε ἰσχυρὸν καὶ ὑπάρχον, καὶ ὅτι ἑπομένως δὲν θέλει νὰ δώσῃ ἀντίτιμον, διὰ ν' ἀποκτήσῃ τὴν κυριότητα τῆς συναλλαγματικῆς, ἡ δὲ κυριότης αὕτη εἶναι ἀδύνατος ἄνευ ἀντιτίμου νὰ μεταβιβασθῇ. Ὁ Τ λοιπὸν χρεωστῶν πρὸς τὸν Γ ὠπισθογράφησεν ὑπὲρ αὐτοῦ συναλλαγματικὴν μὲ τὴν ἔκφρασιν *ἀντίτιμον εἰς λογαριασμόν*, καὶ ὁ Γ ἀπήντησεν, ὅτι *ὀψέποτε πληρωθῇ ἡ συναλλαγματικὴ πιστώνεται ἡ μερίς του*, ἐξακολουθεῖ νὰ ὑπάρχῃ τὸ πρῶτον χρέος, καὶ ὁ Γ δὲν ἀπέκτησε τὴν κυριότητα τῆς συναλλαγματικῆς. Ἀπόφ. 1105 τῆς 7 Μαρτίου 1839 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφετῶν.

§ 93. Τὸ ἄτακτον τῆς ὀπισθογραφήσεως προτείνεται καὶ ἐξ ἐπαγγέλματος.

Ἀπόφ. Ἐπειδὴ καὶ ἐπὶ ὑποθέσει ὅτι ὁ ἀναιρεσίβλητος δὲν ἐπρότεινεν ἐνώπιον τῶν κατωτέρων δικαστηρίων τὸ ἄτακτον τῆς ὀπισθογραφήσεως τοῦ γραμματίου τὸ μὴ μεταβιβάζον τὴν κυριότητα αὐτοῦ, ἀλλὰ δίδον μόνον ἁπλῆν ἐντολὴν ἢ ἐπιτροπείαν διὰ τὴν ἔλλειψιν τῆς δηλώσεως ὅτι εἶναι τὸ γραμμάτιον εἰς διαταγὴν, τὰ δικαστήρια ὅμως εἶχον δικαίωμα νὰ ἀναπληρώσωσιν ἐξ ἐπαγγέλματος τὴν πρότασιν ταύτην κατὰ τὸ ἄρθρον 68 τῆς πολιτ. δικονομίας, ὡς ἀφορῶσαν τὴν νομιμοποίησιν πρὸς τὴν δίκην, ὅπερ εἶναι τῆς δημοσίας τάξεως, καθότι ἐὰν ἡ ὀπισθογράφησις διελάμβανε νὰ πληρωθῶσιν αἱ δραχμαὶ 240 εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ ἐνάγοντος ἤδη ἀναιρεσείοντος, πρὸς ὃν ἐγένετο ἡ ὀπισθογράφησις, παρὰ τοῦ ἀναιρεσιβλήτου, εἶχεν ὁ εἰρημένος ἐνάγων τὸ δικαίωμα νὰ κινήσῃ τὴν ἀγωγήν του ἐν ἰδίῳ αὐτοῦ ὀνόματι, ἄλλως ὤφειλε νὰ παρασταθῇ ἐν τῷ δικαστηρίῳ ὡς ἐντολοδόχος ἢ ἐπίτροπος τοῦ ὀπισθογράφου κατὰ τὸ ἄρθρον 138 τοῦ ἐμπ. νόμου· ὅθεν μὴ μεταβιβαζούσης τῆς τοιαύτης ὀπισθογραφήσεως τὴν κυριότητα τοῦ γραμματίου εἰς τὸν ἀναιρεσείοντα, ἀλλὰ ἐχούσης μόνον ἁπλῶς ἰσχὺν ἐπιτροπικοῦ, καθότι, ὡς δηλοῦται ἐκ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως τῶν ἐν Ἀθ. Πρωτοδικῶν καὶ ἐκ του ἰδίου γραμματίου, δὲν ἐγένετο ἡ ὀπισθογράφησις εἰς διαταγὴν, ὅπερ εἶναι ἀναγκαῖον προσὸν διὰ νὰ μεταβιβάσῃ τὴν κυριότητα, καὶ παρασταθέντος τοῦ ἀναιρεσείοντος ἐν ἰδίῳ ὀνόματι εἰς τὴν δίκην, ἐνῷ ὤφειλε νὰ παρασταθῇ ὡς ἐντολοδόχος ἢ ἐπίτροπος τοῦ ὀπισθογράφου ἀναιρεσιβλήτου, τὸ διαληφθὲν πρωτοδικεῖον ἠδύνατο κατὰ τὴν εἰρημένην διάταξιν τῆς πολιτ. δικονομίας ν' ἀναπληρώσῃ ἐξ ἐπαγγέλματος τὴν μνησθεῖσαν πρότασιν, καὶ ἀπεφάσισε νομίμως διὰ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως· ὥστε ὁ πρῶτος ἀναιρέσεως λόγος καθίσταται ἀνυπόστατος. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Πάγου 186 τοῦ 1847, κύρ. τὴν 15129 Πρωτ. Ἀθ.

§ 94. Ἡ ἀγωγὴ, τὴν ὁποίαν ὁ Α. ἐκίνησε πρὸς πληρωμὴν συναλλαγματικῆς τινὸς χωρὶς νὰ ἔχῃ, ὅτε ἐκίνησε τὴν ἀγωγὴν, ὀπισθογράφησίν τινα ἐν ὀνόματί του, εἶναι ἀπαράδεκτος· μόνη ἡ κατοχὴ τῆς συναλλαγματικῆς καὶ ἡ μετὰ τὴν ἀγωγὴν ἐπιστολὴ δίδουσα αὐτῷ τὴν ἐντολὴν, δὲν καθιστῶσι παραδεκτὴν τὴν ἀγωγήν.— Ἀπ. ἐφ. Ἐθ. 16167 τοῦ 1838, φέρουσα.

Ἀπόφ. Ἐπειδὴ ἡ προκειμένη ἀγωγὴ εἰσήχθη παρὰ τοῦ Β. ἐν ἰδίῳ ὀνόματι πρὸς ἐξόφλησιν τῆς παρ' αὐτοῦ κατεχομένης συναλ-

λαγματικῆς, ἂν καὶ οὐδεμίαν αὕτη ἔφερεν ἐπ' ὀνόματί του ὀπισθογράφησιν, καὶ οὐδεμίαν ἄλλην αὐτὸς εἶχεν, ὅταν ἐκίνησε τοιαύτην ἀγωγὴν καὶ ὅταν κατ' ἐρήμην ἐσυζητήθη καὶ ἀπεφασίσθη ἡ ἀγωγή του, μεταβιβαστικὴν πρὸς αὐτὸν τῆς κυριότητος τῆς συναλλαγματικῆς παραχώρησιν ἢ καὶ πρὸς εἴσπραξιν αὐτῆς ἐντολὴν παρὰ τοῦ κυρίου τῆς συναλλαγματικῆς Ζ. ὅθεν ὀρθῶς ἀπερρίφθη διὰ τῆς ἐκκαλουμένης ἀποφάσεως ἐπὶ τῇ, συνεπείᾳ τῆς ἀνακοπῆς τοῦ Μ. καὶ συντρ. γενομένης κατ' ἀντιμωλίαν συζητήσεως, ἡ ἀγωγὴ αὕτη τοῦ Β., δι' ἔλλειψιν νομιμοποιήσεως πρὸς ἀγωγήν· διότι διὰ νὰ ἦναι αὕτη νομίμως δεκτὴ, ἔπρεπε νὰ προϋπάρχῃ εἰς τὸν ἐνάγοντα τὸ δικαίωμα τῆς ἀπαιτήσεως καὶ μόνη τῆς συναλλαγματικῆς ἡ κατοχὴ, εἰς διαταγὴν ἄλλου ἐκδοθείσης, δὲν ἔδιδεν εἰς αὐτὸν τῆς ἐπὶ δικαστηρίου ἀπαιτήσεως τὸ δικαίωμα, δι' ἔλλειψιν ἰδίου τίτλου. Ἡ δὲ ἐπὶ μεταγενεστέρας κατ' ἀντιμωλίαν συζητήσεως προσαγωγὴ ἐπιστολῆς χρονολογουμένης μετὰ τὴν ἐρήμην ἀπόφασιν καὶ διδούσης αὐτῷ τὴν ἐντολὴν τοῦ κυρίου τῆς συναλλαγματικῆς πρὸς εἴσπραξιν τοῦ ἀντιτίμου της, δὲν δύναται, μεταβάλλουσα τὴν ἰδιότητα τοῦ ἐνάγοντος ἀπὸ κυρίου εἰς ἐντολοδόχον ἐξώδικον, νὰ κυρώσῃ τὴν ἐξ ὑπ' ἀρχῆς ἄκυρον ἀγωγὴν καὶ νὰ νομιμοποιήσῃ ὑπ' ἄλλην τοῦ ἀντιδίκου ἰδιότητα δίκην ἀρξαμένην ὑπ' ἄλλην. Ὅθεν ἡ ὑπ' ἀριθ. 35 ἀπόφασις εἶναι ὀρθὴ καθόσον ἀπέρριψε τὴν προκειμένην ἀγωγὴν τοῦ Β. ἕνεκεν τοῦ ἀνωτέρου λόγου.

Ἐνστάσεις κατὰ τῆς ὀπισθογραφήσεως (1).

§ **100.** Οἱ τρίτοι δύνανται νὰ προσβάλωσι τὴν ὀπισθογράφησιν ἐμπορικοῦ γραμματίου εἰς διαταγὴν ἐπὶ λόγῳ ὅτι ἡ ἐν αὐτῷ ἀναφερομένη ἀξία εἶναι ψευδής; Ὄχι· διότι καὶ ἀληθῶς ἂν δὲν ἐδόθησαν χρήματα, ἡ μεταβίβασις εἶναι οὐχ' ἧττον ἰσχυρὰ, ἐπειδὴ ἡ παραχώρησις, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, φέρει χαρακτῆρα δωρεᾶς, ἐχρύσης κῦρος (2). Απ. ἐφ. Ναυπλ. **496** τοῦ **1852** ἐν Νομικ. σ. **5652** ἐπ.

§ **101.** ὁ ἐκδότης συναλλαγματικῆς τότε μόνον δύναται ν' ἀντιτάξῃ τὴν ἔνστασιν τῆς ἀτάκτου ὀπισθογραφήσεως κατὰ τοῦ κομιστοῦ, ὅταν ἔχῃ προσωπικὴν ἔνστασιν κατὰ τοῦ ὀπισθογράφου.

---

(1) Ἴδε καὶ κατ. τὰ περὶ ἐνστάσεων. (2) Πρβλ. ἀνωτ. § 26.

ἑτέροις ῥήμασιν.

Ὅταν ὁ κομιστὴς γραμματίου ζητῇ τὴν πληρωμὴν αὐτοῦ ἐν ἰδίῳ ὀνόματι μὴ ἔχων ἄλλον τινὰ τίτλον εἰμὴ ἄτακτον ὀπισθογράφησιν, ἥτις κατὰ τὸ ἄρθ. 138 τοῦ ἐμπ. νόμου ἔχει ἁπλῶς ἰσχὺν ἐπιτροπικοῦ, οἱ ὑπογράψαντες ἢ παραδεχθέντες τὸ τοιοῦτον γραμμάτιον δὲν ἔχουν συμφέρον, καὶ ἑπομένως δὲν δύνανται ν' ἀμφισβητήσουν τὴν ἰδιότητα τοῦ κομιστοῦ τούτου, διϊσχυριζόμενοι ὅτι καθὸ ἐπίτροπος δὲν ἐμπορεῖ νὰ ἐνεργήσῃ ἐν ἰδίῳ ὀνόματι, εἰμὴ ὅταν ἔχοντες νὰ ἀντιτάξωσι κατὰ τοῦ δι' ἀτάκτου ὀπισθογραφήσεως μεταβιβάσαντος τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος γραμμάτιον ἔνστασιν προσωπικὴν περὶ συμψηφισμοῦ, ἢ περὶ ἀπαλλαγῆς, εὑρίσκουν συμφέρον νὰ ἔχωσιν ἀντίδικον ἀπ' εὐθείας τὸν ἀτάκτως ὀπισθογραφήσαντα μᾶλλον ἢ τὸν κομιστὴν τοῦ γραμματίου. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 28 τοῦ 1845, ἣν ἐν Εὐρ. τ. 5 σ. 500.

§ 102. Ὁ ἐναγόμενος δύναται νὰ προτείνῃ τὴν εἰκονικότητα τῆς ὀπισθογραφήσεως, καὶ ἂν δὲν ἐπροτάθη ὡς ἔνστασις αὐτοτελὴς κατὰ τὴν πρώτην ἐπὶ ἀκροατηρίου συνεδρίασιν. Ἀπ. 4510 ἐφ. Ἀθηνῶν.

§ 103. Δύναται ὁ ἐκδότης γραμματίου εἰς διαταγὴν νὰ ἀντιτάξῃ εἰς τὸν δυνάμει τακτικῆς ὀπισθογραφήσεως κομιστὴν τοῦ γραμματίου τὴν ἔνστασιν τοῦ ὅτι τὸ γραμμάτιον εἶναι εἰκονικὸν (1) καὶ καλύπτει πολιτικὸν συνάλλαγμα. Ἀπ. ἐφ. Ναυπλ. 230 τοῦ 1842, ἐν Νομικ. σελ. 3290.

§ 104. Ὅρα ἀνωτ. § 90 (Δ).

§ 105. Αἱ κατὰ τοῦ λήπτου ἐνστάσεις δὲν δύνανται νὰ προταθῶσι κατὰ τοῦ καλῇ πίστει γενομένου κυρίου δι' ὀπισθογραφήσεως τῶν συναλλαγματικῶν. — Ἡ 12631 τοῦ 1855 ἀπ. ἐφ. Ἀθηνῶν φέρει.

Ἀπόφ. Ἐπειδὴ αἱ ἐνστάσεις κατὰ τοῦ λήπτου δὲν δύνανται ν' ἀντιταχθῶσι κατὰ τοῦ ἐν καλῇ πίστει δι' ὀπισθογραφήσεως γενομένου κυρίου τῶν συναλλαγματικῶν ἢ γραμματίων εἰς διαταγήν, διότι τοῦτο ἀποκρούεται ἀπὸ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἐμπορικοῦ δικαίου, ὡς καὶ ἡ νομολογία ἀμεταβλήτως καθιέρωσε, καθόσον ἡ ἀπαιτουμένη παρὰ τοῦ ἐμπορίου ταχύτης καὶ ἀσφάλεια εἰς τὰς

(1) Ἴδε ἀπόφ. ἐφ. Ἀθηνῶν 4510.

μεταβιβάσεις τῶν κεφαλαίων δὲν συμβιβάζεται μὲ το ἐναντίον σύστημα καθόσον ὁ ὑπογράψας τοιαῦτα ἔγγραφα μὲ τὴν ὑποχρέωσιν νὰ τὰ πληρώσῃ εἰς τὸ πρόσωπον, εἰς διαταγὴν τοῦ ὁποίου ταῦτα μεταβιβασθήσονται, ἐν γνώσει τοῦ νόμου ὅτι ἡ ὀπισθογράφησις μεταβιβάζει τὴν κυριότητα, ὑπεβλήθη ἑκουσίως εἰς τὴν συνέπειαν, καὶ καθόσον διὰ τῶν ὀπισθογραφήσεων, μεταβιβαζομένων τῶν ἐγγράφων τούτων εἰς πολλὰ πρόσωπα ἀλληλοδιαδόχως, ἄγνωστα πολλάκις πρὸς ἄλληλα, καὶ εἰς διάφορα μέρη κατοικοῦντα, καθίσταται σχεδὸν ἀδύνατον νὰ μανθάνωσι ταῦτα τὰς σχέσεις τοῦ ἐκδότου μετὰ τοῦ λήπτου.

Ἐπειδὴ, τούτων οὕτως ἐχόντων, κἄντε ἀδιάφορον εἶναι ἐὰν ὁ Α δὲν ἔδωκε τὸν ἐν τῇ ἀποφάσει διαλαμβανόμενον ὅρκον, ἀφορῶντα τὴν ἀπόδειξιν τῆς ἀληθείας ἢ μὴ τῶν κατὰ τοῦ Π δυναμένων ν' ἀντιταχθῶσιν ἐνστάσεων τοῦ ἐναγομένου, διότι καὶ ἂν βάσιμοι οὗτοι θεωρηθῶσιν ὡς ἐκ τούτου, εἰσὶν ἀπαράδεκτοι κατὰ τοῦ Κ.

§ 106. α) Οὔσης τακτικῆς τῆς ὀπισθογραφήσεως, δύναται ὁ ὀφειλέτης νὰ προτείνῃ κατὰ τοῦ κομιστοῦ τοῦ εἰς διαταγὴν γραμματίου ὅτι χρήματα δὲν κατεβλήθησαν, ἢ νὰ ἐπάξῃ ὅρκον περὶ τούτου;—Ὄχι· διότι τὸ ἄρθρον 137 τοῦ ἐμπ. νόμου δὲν ἀπαιτεῖ ἀποκλειστικῶς τὴν ἀρίθμησιν, ἀλλὰ μόνον τὴν περὶ τῆς δοθείσης ἀξίας ἔκφρασιν, ἥτις, μετὰ τῶν ἄλλων προσόντων τοῦ ἄρθρου 137 τοῦ ἐμπ. νόμου, καθιστᾷ κύριον τὸν κομιστὴν καὶ ἀποκλείει τὸν ὀφειλέτην τοῦ δικαιώματος τοῦ ν' ἀμφισβητήσῃ τὴν ἐπὶ τοῦ γραμματίου κυριότητα ἐφ' ὁποιῳδήποτε λόγῳ· ἄλλως ἡ κυκλοφορία, χάριν τῆς ὁποίας ὁ νόμος περιέβαλε τὰ εἰς διαταγὴν γραμμάτια μὲ τὸ προνόμιον τῆς ἐκ τοῦ προχείρου μεταβιβάσεως τῆς κυριότητός των, ἤθελε ματαιωθῆ. Ἀπ. 225 τοῦ 1850 τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφετῶν (Νομ. σ. 5318). Πρλ. τὴν 6695 ἐφ. Ἀθηνῶν.

β') Ἐκ τῆς ἀποδείξεως τοῦ ὅτι ὁ δυνάμει ὀπισθογραφήσεως κομιστὴς γραμματίου εἰς διαταγὴν δὲν ἐμέτρησε πραγματικῶς εἰς τὸν ὀπισθογραφήσαντα τὸ ἀντίτιμον τοῦ γραμματίου εἰς χρήματα δὲν τεκμαίρεται ἡ κακὴ πίστις τοῦ κομιστοῦ. Ἀπ. ἐφ. Ν. 230 τοῦ 1842

γ') Ὁ ἐναγόμενος πρὸς πληρωμὴν συναλλαγματικῆς τινὸς δύναται νὰ προτείνῃ, ὅτι ὁ κομιστὴς αὐτῆς δὲν ἐπλήρωσε τὸ τίμημα; Ἡ 14435 τοῦ 1856 ἀπόφ. ἐφ. Ἀθ. φέρει.

Ἀπόφ. Ἐπειδὴ ἀφοῦ ὁ ἐνάγων κομιστὴς ὢν τοῦ γραμματίου

παρελέχθη νὰ ἀντιταχθῇ κατ' αὐτοῦ ἢ κατὰ τοῦ ὀπισθογράφου καὶ παραχωρητοῦ τοῦ Δαμαλᾶ ἁρμόζουσα ἔνστασις ὅτι δῆθεν εἰς τοῦτον προεπληρώθησαν διὰ λογαριασμὸν τοῦ γραμματίου δραχ. 750, δεχόμενος εἰς τὸ νὰ ἀποδείξῃ ὁ ἐναγόμενος τὸ ἀληθὲς τῆς ἐνστάσεως ταύτης, κατ' αὐτοῦ, δὲν ἔχει πλέον ὁ ἐναγόμενος νόμιμον συμφέρον καὶ δικαίωμα νὰ ἀποκρούσῃ τὴν ἀγωγὴν τοῦ τελευταίου κομιστοῦ, λόγῳ τοῦ ὅτι δὲν ἐγένετο κύριος τοῦ γραμματίου διὰ πληρωμῆς τοῦ ἀντιτίμου, ἀφοῦ μάλιστα ἄλλως ἡ ὀπισθογράφησις εἶναι καὶ καθ' ὅλους τοὺς τύπους τακτικὴ καὶ μεταβιβαστικὴ τῆς κυριότητος.

§ 107. Τακτικῆς οὔσης τῆς ὀπισθογραφήσεως, συγχωρεῖται ὅρκος ὅτι τὰ χρήματα δεν ἐμετρήθησαν; Ἴδε Εὔρετ, λέξ. Ὅρκος § 45.

§ 108. Ποῖον ὅρκον λαμβάνει ὁ κομιστὴς, ὅταν πρόκηται νὰ βεβαιώσῃ τὴν γνησιότητα τῆς ὑπογραφῆς τοῦ παραχωρητοῦ του; Ἴδε Εὔρ. λ. Ὅρκος § 44.

§ 109. Ὁ πλοίαρχος δύναται ν' ἀμφισβητήσῃ τὴν ὀπισθογράφησιν τῆς φορτωτικῆς; Ἴδε τὴν λ. Φορτωτική.

§ 109[a]. Γραμμάτια ἐκδοθέντα ἐν Αὐστρίᾳ καὶ φέροντα ἐν τῇ ὀπισθογραφήσει τὰς λέξεις διὰ *τὴν τιμὴν ἐννοήθημεν*, θεωροῦνται ὡς καλῶς ὀπισθογραφημένα; Ἴδε ἀπ. 4411 ἐφ. Ἀθ.

Ἄγγραφος ὀπισθογράφησις (endossement en blanc).

Ἐπιθ. Δαλλ. λέξ. effet de comm. ἀριθ. 464—488. — ἄνωτ. § 65 ἐπ.

§ 110. ά) Ἡ κενὴ ὀπισθογράφησις τοῦ ἐκδότου ἀποτελεῖ μεταφορὰν κυριότητος τῆς συναλλαγματικῆς;

Ἀπόφ. Ἐπειδὴ, ἐκτὸς τῆς προτάσεως ταύτης, ἐσυζητήθησαν ὡσαύτως ἐνώπιον τῶν ἐμποροδικῶν καὶ ἄλλαι δύω προτάσεις ἢ ἐνστάσεις ἐκ τῶν παρὰ τοῦ Τζατζώνη προβαλλομένων, ἀφορῶσαι ἡ μὲν τὴν ἀκύρωσιν τοῦ ἀπὸ 6 Αὐγ. 1821 διαμαρτυρικοῦ, ἡ δὲ τὸ τῆς ἀγωγῆς ἀπαράδεκτον, διὰ τὸν λόγον ὅτι ὁ Ῥοβινσὼν δὲν ἔχει δικαίωμα τοῦ ἐνάγειν, ὡς μὴ μεταβιβασθείσης εἰς αὐτὸν τῆς κυριότητος τῆς συναλλαγματικῆς, περὶ τῶν ὁποίων τὸ δικαστήριον ἐκεῖνο δὲν ἀπεφήνατο περιορισθὲν μόνον εἰς τὴν προτεθεῖσαν ἐσφαλμένην προδικαστικὴν διάταξιν.

Ἐπειδὴ ὁ εἰρημένος Τζατζώνης ἐξεκάλεσε τὴν εἰρημένην ἀπόφασιν, καθόσον δὲν ἀπεφήνατο περὶ τῆς δευτέρας ταύτης ἐνστάσεώς του, δηλ. περὶ ἀπαραδέκτου τῆς ἀγωγῆς δι' ἔλλειψιν δικαιώματος πρὸς τὸ ἐνάγειν ἐκ μέρους τοῦ Ῥοβινσῶνος, τὴν ὁποίαν ὑπεστήριξε καὶ ὑποστηρίζει προσέτι μὲ τοὺς λόγους, ὅτι ὁ Τζατζώνης αὐτὸς δὲν ἐδύνατο νομίμως νὰ ἐναχθῇ ὑπὸ τούτου ὡς μὴ ἀποδεχθεὶς δῆθεν ποσῶς τὴν κατ' αὐτοῦ προσαγομένην συναλλαγματικὴν, καὶ ὅτι, πτωχεύσαντος ἐντοσούτῳ τοῦ Κανελλοπούλου καὶ ἀχρονολογήτου οὔσης τῆς κενῆς ὀπισθογραφήσεως, ἥτις ὑπάρχει ὄπισθεν τῆς προσαγομένης συναλλαγματικῆς, δὲν βεβαιοῦται ἐὰν κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς μεταβιβάσεως εἶχεν ὁ Κανελλόπουλος τωόντι τὴν ἱκανότητα τοῦ νὰ πράξῃ τοῦτο ἢ ἦτον ἤδη ἀπαλλοτριωμένος τῆς διοικήσεως τῶν πραγμάτων του, ὥστε ἡ μεταβίβασις ἦτον ἄκυρος· ἑπομένως τὸ δικαστήριον τοῦτο τῶν ἐφετῶν, ἀποῤῥιπτομένης ἤδη ὡς περιττῆς τῆς διαταχθείσης ὑπὸ τοῦ ἐμποροδικείου ἀποδείξεως, ὀφείλει δυνάμει τοῦ ἄρθρου 745 τῆς πολ. δικονομίας ν' ἀποφασίσῃ περὶ τῆς ἐνστάσεως ταύτης τοῦ ἀπαραδέκτου ὑφ' ὅλας τὰς ὄψεις, ὑπὸ τὰς ὁποίας ἐπαρουσιάσθη.

Ἐπειδὴ ἀφ' ἑνὸς τὸ παρουσιαζόμενον παρὰ τοῦ Νικολοπούλου, ὡς ἐντολοδόχου τοῦ Ῥοβινσῶνος, ἔγγραφον ἀπὸ 5 Μαΐου 1821 τὸ χαρακτηριζόμενον πρὸς αὐτοῦ ὡς συναλλαγματικὴ ἐκδοθὲν παρὰ τοῦ Κανελλοπούλου εἰς ἰδίαν του διαταγὴν καὶ εἰς βάρος τοῦ Τζατζώνη, ἀπεδέχθη πραγματικῶς ὑπὸ τούτου, ὡς προφανῶς δηλοῦται ἐκ τῆς ἐν τῷ ἤδη προσαχθέντι πρωτοτύπῳ ἐγγράφῳ ὑπαρχούσης ἰδιοχείρου μὴ ἀμφισβητουμένης κατὰ τὴν γνησιότητα ὑπογραφῆς του «δέχομαι, Σπυρίδων Τζατζώνης (Spyridione Zazoni)», ὥστε ὁ περὶ μὴ ἀποδοχῆς ἰσχυρισμὸς οὗτος τοῦ Τζατζώνη ἀποδεικνύεται μὴ ἀληθὴς, ἀλλ' ἀφ' ἑτέρου τὸ εἰρημένον ἔγγραφον δὲν περιέχει ἀληθῶς τακτικὴν κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ νόμου ὀπισθογράφησιν τοῦ ἐκδότου Κανελλοπούλου εἰς ὄνομα ἢ διαταγὴν τρίτου τινὸς λήπτου, δηλ. τοῦ Ῥοβινσῶνος, εἰμὴ ἁπλῶς τὴν ὄπισθεν τοῦ ἐγγράφου ὑπογραφήν του ἀποκαθιστῶσαν μίαν κενὴν ὀπισθογράφησιν (endossement en blanc).

Ἐπειδὴ ἀληθῶς ἐπίσης κατὰ τὸ ἄρθρ. 138 ἐμπ. νόμου καὶ τὰς παραδεδεγμένας ἀρχὰς, ἡ κενὴ ὀπισθογράφησις τοῦ ἐκδότου, ὡς μὴ σύμφωνος μὲ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 137 τοῦ αὐτοῦ νόμου, δὲν ἀρκεῖ διὰ νὰ ἀποτελέσῃ, σχετικῶς μάλιστα ὡς πρὸς τοὺς τρίτους καὶ τὸν ἀποδέκτην αὐτὸν, μεταφορὰν κυριότητος τῆς συναλλαγματικῆς πρὸς τὸν κομιστὴν ἢ κάτοχον ταύτης, ἀλλὰ

χαρακτηρίζει τοῦτον ἁπλῶς ὡς ἐντολοδόχον τοῦ ἐκδότου, τοῦ θεωρουμένου πάντοτε ὡς κυρίου· ὅθεν καὶ δὲν δύναται ὁ κάτοχος δυνάμει τοιαύτης ὀπισθογραφήσεως νὰ ἐνάξῃ τὸν ἀποδέκτην ἐν ἰδίῳ ὀνόματι τοῦ κυρίου, ἡ δὲ ἔνστασις τῆς μὴ τακτικῆς ὀπισθογραφήσεως δύναται νομίμως νὰ προταχθῇ παρὰ τοῦ ἀποδέκτου ὡς καὶ παρὰ παντὸς ἔχοντος συμφέρον, ἀλλὰ τόσον ἡ κυριότης μιᾶς τακτικῆς συναλλαγματικῆς (ἐὰν κατὰ τὴν εὐχὴν τοῦ ἐνάγοντος ἐκληφθῇ τὸ προκείμενον ἔγγραφον, ὡς λαβὸν ὅλους τοὺς χαρακτῆρας μιᾶς ἐντελοῦς συναλλαγματικῆς, καίτοι ἄλλως μὴ φέρον τὴν ἀπαιτουμένην εἰς διαταγὴν ῥητοῦ τινος τρίτου προσώπου τακτικὴν ὀπισθογράφησιν τοῦ ἐκδόσαντος αὐτὴν εἰς ἰδίαν διαταγὴν Κανελλοπούλου, τουτέστι καίτοι μὴ διαλαμβάνον τὸ ὄνομα ἑνὸς λήπτου καὶ τὸ παρὰ τούτου δοθὲν ἀντίτιμον) ὅσον ἡ κυριότης ὁποιασδήποτε ἄλλης χρεωστώσεως (ἂν θεωρηθῇ τὸ προκείμενον ὡς ἁπλοῦν ἔγγραφον ὑποχρεώσεως τοῦ Τζατζώνη πρὸς τὸν Κανελλόπουλον στηριζόμενον εἰς τὴν ἀποδοχὴν τοῦ πρώτου καὶ εἰς τὸ ὑπάρχον τεκμήριον τῆς εἰς αὐτὸν δοθείσης προβλέψεως) δύναται νὰ μεταφερθῇ εἰς τρίτον πρόσωπον καὶ δι' ἄλλων παρὰ τῆς ὀπισθογραφήσεως νομίμων τρόπων· εἰς τοιαύτην ὅμως περίπτωσιν ἡ μεταφορὰ δὲν ἔχει τὴν ἰσχὺν καὶ τὰ ἀποτελέσματα, τὰ ὁποῖα ἀποδίδει ὁ ἐμπορικὸς νόμος εἰς τὰς τακτικὰς ὀπισθογραφήσεις, ἀλλ' ἀποτελεῖ ἁπλῶς μίαν συνήθη παραχώρησιν δικαστέαν κατὰ τὰς ἀρχὰς τῶν ἐν ἰσχύϊ πολιτικῶν νόμων. Κατὰ δὲ τοὺς πολιτ. νόμους (arg. L. 2, princ. dig. de haered vel. act. vend. ὁ ὀφειλέτης ἑνὸς παραχωρηθέντος παρὰ τοῦ δανειστοῦ εἰς τρίτον τινὰ δανείου, ἀφ' οὗ ἡ παραχώρησις αὕτη τῷ ἀνακοινωθῇ ὑπὸ τοῦ τρίτου, ἀφ' ἑνὸς μὲν δύναται νὰ μὴν ἀναγνωρίσῃ ὡς ἔχοντα δικαίωμα ἀμέσου ἀπαιτήσεως καὶ ἀγωγῆς κατ' αὐτοῦ τὸν τρίτον ἐκδοχέα, ἀφ' ἑτέρου ὅμως δικαιοῦται ν' ἀντιτάξῃ εἰς τοῦτον ὅλας τὰς ἐνστάσεις, τὰς ὁποίας ἐδύνατο ν' ἀντιτάξῃ κατὰ τοῦ παραχωρητοῦ.

Ἐπειδὴ προσέτι ἂν καὶ ἡ κενὴ ὀπισθογράφησις δὲν ἰσχύῃ εἰμὴ ὡς ἐντολή, καὶ δὲν ἀποδεικνύῃ τὴν μεταβίβασιν τῆς κυριότητος τῆς συναλλαγματικῆς εἰς τὸν κάτοχον, μολαταῦτα τοῦτο καθίστησι μεταξὺ τοῦ κατόχου καὶ τοῦ οὕτω πως ὀπισθογραφήσαντος ἓν ἁπλοῦν τεκμήριον ὑπὲρ τοῦ τελευταίου, διότι ἄλλως καὶ ἡ κενὴ ὀπισθογράφησις αὐτὴ καθιστᾷ ἀναμφιβόλως κύριον τὸν δι' αὐτῆς κάτοχον ἀπέναντι τοῦ ὀπισθογράφου, ἐὰν ἡ τοιούτου

εἴδους ὀπισθογράφησις ἐγένετο μολοντοῦτο πραγματικῶς μὲ τὴν θέλησιν τῆς μεταβιβάσεως τῆς κυριότητος· ὅθεν καὶ μεταξὺ τῶν δύω τούτων προσώπων δύναται νομίμως νὰ προβληθῇ δικαστικῶς τὸ ζήτημα τῆς κυριότητος καὶ δυνάμει ἀποδείξεως ἀνατρεπούσης τὸ εἰρημένον τεκμήριον ν' ἀποφασισθῇ ἡ κυριότης ὑπὲρ τοῦ κατόχου.

Ἐπειδὴ ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὁ ἐκδότης Κανελλόπουλος καὶ ὁ διὰ τῆς κενῆς ὀπισθογραφήσεως κάτοχος Ῥοβινσῶν, ἀντιπροσωπευθεὶς ἀπὸ τὸν ἐντολοδόχον του Νικολόπουλον, ἐδικάσθησαν ἤδη περὶ τοῦ εἰρημένου συναλλάγματος μεταξύ των, καὶ διὰ τῆς προσαγομένης ὑπὸ χρονολογίαν 26 Ἀπριλίου 1840, καὶ ὑπ' ἀριθ. 65 ἀποφάσεως, ἥτις κατεδίκασε τὸν πρῶτον νὰ πληρώσῃ πρὸς τὸν δεύτερον τὴν ἀξίαν τοῦ αὐτοῦ συναλλάγματος, καὶ ἥτις ἀποδεικνύει, ὅτι ὁ Κανελλόπουλος προτείνας μέν τινας ἐνστάσεις κατὰ τοῦ Ῥοβινσῶνος πρὸς μὴ πληρωμήν, ἀνεγνώρισεν ὅμως τὴν κυριότητα τῆς συναλλαγματικῆς εἰς τοῦτον, ὁ Ῥοβινσῶν αὐτὸς τελεσιδίκως ἐκηρύχθη μὲ τοῦτο ὡς διὰ παραχωρήσεως κατασταθεὶς κύριος τοῦ ἐπιδίκου συναλλάγματος, δηλ. τοῦ ἐν αὐτῷ ἐναφερομένου δανείου, ἀλλ' ὁ ὑπάρχων ὑπὲρ τοῦ Ῥοβινσῶνος τίτλος τῆς κυριότητος, ὡς μὴ συνισταμένης εἰς τακτικήν τινα ἐπὶ τῆς συναλλαγματικῆς τεθειμένην ὀπισθογράφησιν, δὲν δύναται, καθὰ προεῤῥέθη, νὰ ὑποχρεώσῃ τὸν ἀποδέκτην ἔμπορον Τζατζώνην, εἰμὴ ἐφ' ὅσον δύναται νὰ τὸν ὑποχρεώσῃ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Πολ. Δικαίου συνήθης τις παραχώρησις δανείου, γενομένη παρ' ἐμπόρου δανειστοῦ του πρὸς ἄλλον ἔμπορον, καὶ κυρωθεῖσα ἤδη ὡς ἰσχυρὰ μεταξὺ τούτων διὰ τελεσιδίκου ἀποφάσεως· τουτέστιν ὁ Τζατζώνης πρέπει μὲν νὰ ὑποκύψῃ εἰς τὴν ἀγωγὴν τοῦ παρὰ τοῦ Νικολοπούλου ἀντιπροσωπευομένου Ῥοβινσῶνος ὡς παραδεκτήν, διότι οὗτος ὡς ἀποδεδειγμένος ἤδη δυνάμει τῆς προϋπαρχούσης ἀποφάσεως ἐκδοχεύς, καὶ ὡς ἐκ τούτου ἀντὶ τοῦ Κανελλοπούλου κύριος τοῦ ἐπιδίκου καὶ ὑπὸ τοῦ Τζατζώνη ἀποδεχθέντος συναλλάγματος ἔχει ἄμεσον ἰδιωτικὸν συμφέρον, καὶ δικαίωμα ἑπομένως, νὰ ἐνάγῃ ἐν ἰδίῳ ὀνόματι τὸν αὐτὸν Τζατζώνην, δύναται ὅμως ν' ἀντιτάξῃ ὁ Τζατζώνης εἰς τὸν ἐνάγοντα ὡς ἁπλοῦν ἐκδοχέα (καθὼς ἄλλοτε καὶ ὡς ἁπλοῦν ἐντολοδόχον ἐν ὀνόματι τοῦ ἐντολέως, ἐὰν δὲν ἐλαμβάνετο ὑπ' ὄψιν εἰμὴ ἡ ἀτελὴς ὀπισθογράφησις) ὅσας δύναται νὰ προτείνῃ καὶ ἀπ' εὐθείας κατὰ τοῦ Κανελλοπούλου ἐνστάσεις πρὸς ἀπαλλαγήν του ἀπὸ τῆς ἀπαιτουμένης πληρωμῆς.

Ἐπειδὴ ἐνώπιον τῶν ἐμποροδικῶν δὲν ἐσυζητήθησαν, ὡς ἐκ

τῆς ἐκκληθείσης ἀποφάσεως ἐξάρτεται, ὅλαι αἱ λοιπαὶ προτάσεις καὶ ἐνστάσεις αὗται τοῦ Τζατζώνη ἐκτὸς τῶν προειρημένων· ἑπομένως τὸ δικαστήριον τοῦτο τῶν ἐφετῶν δὲν δύναται ἤδη νὰ προβῇ εἰς τὴν ἐκδίκασιν αὐτῶν, καθὼς καὶ εἰς τὴν τῆς οὐσίας, διότι τότε ἤθελε παραβιάσει τὴν περὶ δύω βαθμῶν δικαιοδοσίας ἀρχὴν τὴν καθιερωθεῖσαν παρὰ τοῦ ἄρθ. 13 τῆς πολ. δικ.

Ἐπειδὴ καθόσον ἀφορᾷ τὸν ἐκ τῆς πτωχεύσεως τοῦ Κανελλοπούλου προῤῥηθέντα λόγον πρὸς ἀκύρωσιν τοῦ τίτλου δυνάμει τοῦ ὁποίου ἐνάγει ὁ Ροβινσὼν, ἀφ' ἑνὸς μὲν ὁ Τζατζώνης δὲν ἀπέδειξεν, ὅτι ἡ μεταβίβασις ἐγένετο καθ' αὐτὸ ἐν καιρῷ, καθ' ὃν ὁ Κανελλόπουλος δὲν εἶχεν ἱκανότητα νόμιμον νὰ πράξῃ τοῦτο, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ αἴτησις τοιαύτης ἀκυρώσεως δὲν ἐπιτρέπεται ἀπὸ τὰ ἄρθρα 445 καὶ 447 τοῦ ἐμπ. νόμου, εἰμὴ εἰς τοὺς δανειστὰς τοῦ πτωχεύσαντος, καὶ ἑπομένως εἶναι ἀπαράδεκτος ἡ παρὰ τοῦ ὀφειλέτου προτεινομένη. Ἀπ. ἐφ. Ναυπλ. 27 τοῦ 1842 ἐν Νομικ. σ. 2793 ἐπ. (1). Πρλ. τὰ ἐπ. ἐδ.

---

(1) Ἡ ἀπόφασις αὕτη λύει τὰ ἐπ. ζητήματα.

Ἡ κενὴ ὀπισθογράφησις τοῦ ἐκδότου (ἄρθ. 138 ἐμπ. νόμου) ὡς μὴ σύμφωνος μὲ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 137 τοῦ αὐτοῦ νόμου, δὲν ἀρκεῖ διὰ ν' ἀποτελέσῃ, σχετικῶς μάλιστα ὡς πρὸς τοὺς τρίτους καὶ τὸν ἀποδέκτην αὐτὸν, μεταφορὰν κυριότητος τῆς συναλλαγματικῆς πρὸς τὸν κομιστὴν ἢ κάτοχον ταύτης, ἀλλὰ χαρακτηρίζει τοῦτον ἁπλῶς ὡς ἐντολοδόχον τοῦ ἐκδότου, τοῦ θεωρουμένου πάντοτε ὡς κυρίου.

Ὁ τοιοῦτος κάτοχος δὲν δύναται νὰ ἐνάξῃ τὸν ἀποδέκτην ἐν ἰδίῳ ὀνόματι, ἀλλ' ἁπλῶς ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου, ἡ δὲ ἔνστασις τῆς μὴ τακτικῆς ὀπισθογραφήσεως δύναται νομίμως νὰ προταθῇ παρὰ τοῦ ἀποδέκτου ὡς καὶ παρὰ παντὸς ἔχοντος συμφέρον.

Ἀλλὰ τόσον ἡ κυριότης μιᾶς συναλλαγματικῆς, ὅσον καὶ ἡ κυριότης ὁποιασδήποτε ἄλλης χρεώσεως, δύναται νὰ μεταφερθῇ εἰς τρίτον πρόσωπον καὶ δι' ἄλλων παρὰ τῆς ὀπισθογραφήσεως νομίμων τρόπων.

Εἰς τοιαύτην ὅμως περίπτωσιν ἡ μεταφορὰ δὲν ἔχει τὴν ἰσχὺν καὶ τὰ ἀποτελέσματα, τὰ ὁποῖα ἀποδίδει ὁ ἐμπ. νόμος εἰς τὰς τακτικὰς ὀπισθογραφήσεις, ἀλλ' ἀποτελεῖ ἁπλῶς μίαν συνήθη παραχώρησιν, δικαστέαν κατὰ τὰς ἀρχὰς τῶν ἐν ἰσχύει πολιτικῶν νόμων.

ϐ') Διὰ τῆς ἁπλῆς παραδόσεως τῆς συναλλαγματικῆς, φερούσης ἄγραφον (λευκὴν) ὀπισθογράφησιν, μεταβιβάζεται ἡ κυριότης αὐτῆς; Ναί.

Απόφ. Ἐπειδὴ καὶ διὰ τῆς ἁπλῆς παραδόσεως τῆς συναλλαγματικῆς, φερούσης ἄγραφον ἤτοι λευκὴν ὀπισθογράφησιν, συνισταμένην εἰς μόνην τὴν ὑπογραφὴν τοῦ κυρίου τῆς συναλλαγματικῆς, μεταβιβάζεται νομίμως δυνάμει τοῦ ἄρθ. 136 τοῦ ἐμπ. νόμου, ἡ κυριότης αὐτῆς, ἀδιαφόρως ἂν τὸ κενὸν τῆς λευκῆς ταύτης ὀπισθογραφήσεως ἐπληρώθη πρὸ τῆς λήξεως τῆς συναλλαγματικῆς, ἢ οὔ, καθότι ἡ ἀναπλήρωσις αὕτη διὰ τῆς προσθήκης ὅλων τῶν πρὸς ἀπαρτισμὸν τῆς τακτικῆς ὀπισθογραφήσεως ἀπαιτουμένων, ἀποβαίνει περιττὴ ἐντελῶς, ἀφοῦ ὡς κοινῶς ἤδη ἀναγνωρίζεται ἡ τοιαύτη ἀναπλήρωσις ἐξαρτᾶται ἀπὸ μόνην τὴν θέλησιν τοῦ κομιστοῦ, ἐκτὸς ἐὰν ἡ συναλλαγματικὴ περιῆλθεν εἰς αὐτὸν δολίως

Κατὰ δὲ τοὺς πολιτικοὺς νόμους, ὁ ὀφειλέτης ἑνὸς παραχωρηθέντος παρὰ τοῦ δανειστοῦ εἰς τρίτον τινὰ δανείου, ἀφοῦ ἡ παραχώρησις αὕτη τῷ ἀνακοινωθῇ ὑπὸ τοῦ τρίτου, ἀφ' ἑνὸς μὲν δὲν δύναται νὰ μὴν ἀναγνωρίσῃ ὡς ἔχοντα δικαίωμα ἀμέσου ἀπαιτήσεως καὶ ἀγωγῆς κατ' αὐτοῦ τὸν τρίτον ἐκδοχέα, ἀφ' ἑτέρου ὅμως δικαιοῦται ν' ἀντιτάξῃ εἰς τοῦτον ὅλας τὰς ἐνστάσεις, τὰς ὁποίας ἐδύνατο ν' ἀντιτάξῃ κατὰ τοῦ παραχωρητοῦ.

Ἂν καὶ ἡ κενὴ ὀπισθογράφησις δὲν ἰσχύῃ εἰμὴ ὡς ἐντολή, καὶ δὲν ἀποδεικνύῃ τὴν μεταβίβασιν τῆς κυριότητος τῆς συναλλαγματικῆς εἰς τὸν κάτοχον, μ' ὅλα ταῦτα τοῦτο καθίστησι μεταξὺ τοῦ κατόχου καὶ τοῦ οὕτω πως ὀπισθογραφήσαντος ἓν ἁπλοῦν τεκμήριον ὑπὲρ τοῦ τελευταίου, διότι ἄλλως καὶ ἡ κενὴ ὀπισθογράφησις αὐτὴ καθιστᾷ ἀναμφιβόλως κύριον τὸν δι' αὐτῆς κάτοχον ἀπέναντι τοῦ ὀπισθογράφου, ἐὰν ἡ τοιούτου εἴδους ὀπισθογράφησις ἐγένετο μ' ὅλον τοῦτο πραγματικῶς μὲ τὴν θέλησιν τῆς μεταβιβάσεως τῆς κυριότητος· ὅθεν καὶ μεταξὺ τῶν δύω τούτων προσώπων δύναται νομίμως νὰ προβληθῇ δικαστικῶς τὸ ζήτημα τῆς κυριότητος καὶ δυνάμει ἀποδείξεως, ἀνατρεπούσης τὸ εἰρημένον τεκμήριον, ν' ἀποφασισθῇ ἡ κυριότης ὑπὲρ τοῦ κατόχου. Ἀπ. ἐφ. Ν. 27 τοῦ 1842 (Νομ. σ. 2792).

ἢ τῷ παρεδόθη ἁπλῶς πρὸς διαπραγμάτευσιν ἢ εἴσπραξιν, ὅπερ δικαιοῦται καὶ ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ πάντοτε πᾶς ἔχων συμφέρον καὶ ἀνεξαρτήτως τῆς ἐγκαίρου τυχὸν πληρώσεως ἢ μὴ τοῦ κενοῦ τῆς λευκῆς ὀπισθογραφήσεως (ὅρα ἐκ περισσοῦ Nouguier ἐν σελ. 89 ὑποσημείωσιν καὶ τὴν ἀπὸ 12 Δεκεμβ. 1815 ἀπόφασιν τοῦ ἀκυρωτικοῦ)· οὐδὲ δύναται νὰ ἐφαρμοσθῶσιν ἐπὶ τῆς λευκῆς ὀπισθογραφήσεως αἱ περὶ τῆς ἀτάκτου διατάξεις τοῦ νόμου, καθ' ἃς ἡ τελευταία δὲν μεταβιβάζει τὴν κυριότητα τῆς συναλλαγματικῆς, ἀλλ' ἐπέχει ἁπλῶς τόπον ἐντολῆς, καθόσον ἡ παράλειψις τῶν ἀπαιτουμένων πρὸς ἀπαρτισμὸν τῆς τακτικῆς ὀπισθογραφήσεως διατυπώσεων, ἥτις ἀποτελεῖ τὸ ἄτακτον τῆς ὀπισθογραφήσεως, ὑποτίθησιν ὅτι ὁ παραχωρητὴς δὲν ἐννόησε νὰ παραχωρήσῃ τὴν συναλλαγματικὴν πρὸς τὸν ἐκδοχέα εἰμὴ πρὸς τὸ τῆς ἀτάκτου ὀπισθογραφήσεως ἀποτέλεσμα καὶ ὡς ἐκ τούτου μάλιστα ὁ νόμος ἀπηγόρευσε τὴν ἐκ μονομερίας ὑπὸ τοῦ ἐκδοχέως ἐκπλήρωσιν τῆς παραλειφθείσης διατυπώσεως, ἀπειλήσας κατ' αὐτοῦ τὴν τῆς πλαστογραφίας ποινήν, ἐνῷ ἐπὶ τῆς λευκῆς ὀπισθογραφήσεως ὑποτίθεται ἀπεναντίας, ὅτι ὁ παραχωρητὴς ἐπέτρεψεν εἰς τὸν ἐντολέα νὰ πληρώσῃ, κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτῷ, τὸ ὑπάρχον κενὸν καὶ νὰ προσθέσῃ ἑπομένως ὅλας τὰς ὑπὸ τοῦ νόμου πρὸς καταρτισιν ὀπισθογραφήσεως τακτικὰς καὶ ἰσχυρὰς πρὸς μεταβίβασιν τῆς κυριότητος ἀπαιτουμένας διατυπώσεις.

Ἐπειδὴ κατὰ τὰ ἐκτεθέντα ὁ ἐνάγων καὶ ἤδη ἐφεσίβλητος Ν. Παππαδάκος, κάτοχος ὢν τῆς ἐπιδίκου συναλλαγματικῆς, φερούσης λευκὴν ὀπισθογράφησιν τοῦ ἐναγομένου καὶ τοῦ ἐκκαλοῦντος Ἀχιλλέως Ποστολάκα, θεωρεῖται νόμιμος κύριος τῆς συναλλαγματικῆς καὶ ὡς τοιοῦτος δικαιοῦται ν' ἀπαιτήσῃ τὴν πληρωμὴν αὐτῆς, καθόσον ὁ ῥηθεὶς ὀπισθογράφος δὲν ἰσχυρίσθη, οὐδ' ἐπρότεινε ν' ἀποδείξῃ δόλον τινα ἐκ μέρους τοῦ ἐνάγοντος ἢ ἄλλου τινος ἐκδοχέως τῆς ἐπιδίκου συναλλαγματικῆς, ὁ δὲ λόγος ὅτι αὕτη δὲν παρεχωρήθη ἀπευθείας παρὰ τοῦ Ποστολάκου πρὸς τὸν ἐνάγοντα Παπαδάκην, μεσολαβήσαντος δῆθεν μεταξὺ τῶν προσώπων τούτων ὡς ἐκδοχέως τοῦ Πρίγου, ὅστις οὐδεμίαν ὀπισθογράφησιν ἔκαμεν ὑπὲρ τοῦ ἐνάγοντος, δὲν ἔχει ἐπιρροήν τινα, καθόσον μὴ προτεινομένου δόλου τινος, κἂν τε ἀληθὲς ὑποτεθῇ ὅτι τρίτος τις καὶ οὐχὶ ὁ ἐνάγων κατεῖχεν ἀπ' ἀρχῆς δυνάμει τῆς προαναφερθείσης λευκῆς ὀπισθογραφήσεως τὴν ἐπίδικον συναλλαγματικήν, ὁ τρίτος οὗτος, θεωρούμενος νόμιμος κύριος αὐτῆς, ἠδύνατο καὶ ἄνευ τῆς ἐπιθέσεως τῆς ὑπογραφῆς του νὰ μεταβιβάσῃ τὴν συναλλαγματικὴν ταύτην πρὸς τὸν ἐνάγοντα, καὶ διὰ τῆς

ἁπλῆς πρὸς αὐτὸν ἐγχειρίσεώς της, ὡσανεὶ ἐπρόκειτο περὶ ἁπλοῦ εἰς τὸν κομιστὴν πληρωτέου Γραμματίου (ὅρα ἐκ περισσοῦ ἀπόφ. ἀχυρ. τῆς 21 Αὐγ. 1837). Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 9784 τοῦ 1852 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ. τμ. ά (1).

γ') Καὶ ἡ ὀπισθογράφησις, ἤτοι ἡ εἰς λευκὸν χάρτην, δίδει δικαίωμα εἰς τὸν πρὸς ὃν γίνεται νὰ κινήσῃ ἀγωγήν; Ἴδε ἀπόφ. 8345 τοῦ 1851 ἐφ. Ἀθ.— Ἴδε τὰ προηγ. καὶ ἐπ. ἐδ.

δ') Ἡ εἰς λευκὸν χάρτην ὀπισθογράφησις παρέχει εἰς τὸν κομιστὴν δικαίωμα ἐπιτροπικοῦ (138 ἐμπ. νόμ.)· ἄρα δύναται νὰ κινήσῃ ἀγωγὴν πρὸς πληρωμὴν τοῦ γραμματίου ἢ τῆς συναλλαγματικῆς. Ἀπ. 11515 τοῦ 1854 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ. τμ. ά. — Ἴδε τὰ προηγ. ἐδ.

ε') Ἡ ὀπισθογράφησις δοθεῖσα εἰς *κενὸν* χορηγεῖ πρὸς τὸν κομιστὴν πᾶσαν ἐξουσίαν, πρὸς τούτοις δὲ καὶ τὴν ἰδιοκτησίαν αὐτῶν τῶν ἐμπορικῶν δικογράφων, ὥστε πᾶσα ἀπόδειξις καὶ ὠφέλιμος εἶναι καὶ παραδεκτὴ περὶ τῆς περιστάσεως τῆς ἀφορώσης τὴν μεταβίβασιν αὐτῆς τῆς ἰδιοκτησίας ὑπὲρ τοῦ κομιστοῦ (Δαλλὸζ jeune § 446, 447). Τὸ ὅ,τι ἀναφέρει ὁ Παρδέσιος λαμβάνει χώραν (ἀριθ. 340) ὡς πρὸς τοὺς τρίτους, ὄχι ὅμως ὅταν πρόκηται μεταξὺ τοῦ κομιστοῦ καὶ τοῦ ὑπὲρ αὐτοῦ ὑπογράψαντος, καὶ μάλιστα δὲν ἐφαρμόζεται εἰς τὴν ἐπὶ λόγῳ ἀγοραπωλησίας μεταβίβασιν, ἥτις κανονίζεται παρὰ τοῦ ἄρθ. 109 τοῦ ἐμπ. νόμου. Ἡ πληρεξουσιότης προκύπτουσα μὲν ἐκ τῆς ἀτάκτου ὀπισθογραφήσεως, δοθεῖσα δὲ εἰς τὸν κομιστὴν ὅστις ἐπλήρωσε τὸ ἀντίτιμόν της εἶναι πληρεξουσιότης συμφωνηθεῖσα διὰ τὸ συμφέρον τοῦ ἐντολοδόχου κομιστοῦ· εἶναι κατὰ τὸν Μακελδέη § 391 πληρεξουσιότης ἐν ἰδίῳ πράγματι, διὰ τῆς ὁποίας ἀληθὴς ἐκδοχεὺς καὶ θεωρεῖται ὡς τόπον ἐπέχων ἰδιοκτήτου (qui in rem suam procurator est κτλ.). Καὶ διὰ τοῦτο χαίρει ὅλα τὰ δικαιώματα εἴτε νὰ κινήσῃ εἰς ὄνομά του τὴν ἀπαιτουμένην ἀγωγήν, εἴτε τοῦ νὰ λάβῃ τὰς πληρωμὰς καὶ νὰ δώσῃ τὸ νόμιμον ἐξοφλητικὸν κατὰ τὴν ῥητὴν διάταξιν τοῦ νόμου 25 περὶ τὸ τέλος καὶ 55 τίτ. 3 βιβλ. 3 Π. Μακελδ. § 391 καὶ § 333. Ἀπ. 2152 τῇ 20 Ἰαν. 1842 ἐφ. Ἀθ. φέρουσα.

Ἀπόφ. Ἐπειδὴ ὁ διὰ τῆς ἀτάκτου ὀπισθογραφήσεως κομιστὴς συναλλαγματικῆς, ἢ τοῦ εἰς διαταγὴν γραμματίου, ἔχει τὴν ἐξου-

---

(1) Ἴδε καὶ τὰ ἐπ. ἐδάφια.

σίαν νὰ κάμῃ τὴν ἀπαιτουμένην διαμαρτύρησιν, ἡ δὲ παρ' αὐτοῦ καὶ εἰς τὸ ὄνομά του γενομένη διαμαρτύρησις διακόπτει τὴν παραγραφὴν τῶν ἄρθρων 160, 165 καὶ 187 τοῦ ἐμπ. νόμου (Παρδέσσιος ἀριθ. 254 καὶ 418).

Ἐπειδὴ ἡ ὀπισθογράφησις δοθεῖσα εἰς κενὸν χορηγεῖ πρὸς τὸν κομιστὴν πᾶσαν ἐξουσίαν, πρὸς τούτοις δὲ καὶ τὴν ἰδιοκτησίαν αὐτὴν τῶν ἐμπορικῶν δικογράφων, ὥστε πᾶσα ἀπόδειξις καὶ λεῖψις εἶναι παραδεκτὴ περὶ περιστάσεως ἀφορώσης τὴν μεταβίβασιν αὐτῆς τῆς ἰδιοκτησίας ὑπὲρ τοῦ κομιστοῦ (Dall. jeune ἀριθ. 446 καὶ 457).

Ἐπειδὴ τὸ ὅ,τι ἀναφέρει ὁ Παρδέσιος ἐν ἀριθ. 340, λαμβάνει χώραν ὡς πρὸς τοὺς τρίτους, ὄχι ὅμως ὅταν πρόκηται, (καθὼς εἰς τὴν ἐνεστῶσαν δίκην) μεταξὺ τοῦ κομιστοῦ καὶ τοῦ ὑπὲρ αὐτοῦ ὑπογράψαντος, καὶ μάλιστα δὲν ἐφαρμόζεται εἰς τὴν ἐπὶ λόγῳ ἀγοραπωλησίας μεταβίβασιν, ἥτις κανονίζεται παρὰ τοῦ ἄρθ. 109 τοῦ ἐμπ. νόμου.

Ἐπειδὴ ἡ πληρεξουσιότης προκύπτουσα μὲν ἐκ τῆς ἀτάκτου ὀπισθογραφήσεως, δοθεῖσα δὲ εἰς τὸν κομιστὴν, ὅστις ἐπλήρωσε τὸ ἀντίτιμόν της, εἶναι πληρεξουσιότης συμφωνηθεῖσα διὰ τὸ *συμφέρον τοῦ ἐντολοδόχου κομιστοῦ καὶ πράγματι*, διὰ τῆς ὁποίας γίνεται ἀληθὴς ἐκδοχεὺς, καὶ θεωρεῖται ὡς τόπον ἐπέχων ἰδιοκτήτου (qui in rem suam procurator est in omnibus quo domini loco habetur), καὶ διὰ τοῦτο χαίρει ὅλα τὰ δικαιώματα εἴτε τοῦ νὰ κινήσῃ εἰς ὄνομά του τὰς ἀπαιτουμένας ἀγωγὰς, εἴτε τοῦ νὰ λάβῃ τὰς πληρωμὰς καὶ νὰ δώσῃ τὰ νόμιμα ἐξοφλητικὰ κατὰ τὴν ῥητὴν διάταξιν τῶν νόμων 25 (πρὸς τὸ τέλος) καὶ 55 τίτλ. 3 βιβλ. 9 τῶν Διγέστων (Μακελδ. § 391 καὶ 333).

Ἐπειδὴ ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου 729 τῆς πολ. δικονομίας, μὴ ὑπάρχουσα εἰς τὸν ἐμπ. νόμον, καὶ μὴ ἀναφερθεῖσα παρὰ τοῦ 187 ἄρθρου αὐτοῦ, πρέπει νὰ περιορισθῇ εἰς μόνας τὰς ἀληθεῖς συναλλαγματικάς· ἑπομένως δὲν ἐφαρμόζεται εἰς τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος συναλλαγματικὴν, ἡ ὁποία, ὡς ἐκδοθεῖσα εἰς τὸν ἴδιον τόπον διὰ νὰ πληρωθῇ αὐτόθι, δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ εἰμὴ ὡς εἰς διαταγὴν γραμμάτιον.

Ἐπειδὴ ἂν καὶ ἦναι βέβαιον, ὅτι τὰ μὴ τακτικὰ βιβλία τῶν ἐμπόρων δὲν χορηγοῦν ἐντελῆ ἀπόδειξιν, τοῦτο ὅμως δὲν ἐμποδίζει τοῦ νὰ δύνανται αὐτὰ κατὰ τὰς περιστάσεις καὶ τὸ δοκοῦν τοῖς δικαστηρίοις, νὰ χορηγήσουν τεκμήρια πρόληψιν καὶ πεποίθησιν

εἰς τοὺς δικαστάς, διὰ νὰ ἐφαρμόσουν τὸν ὅρκον περὶ οὗ, εἰς τὸ ἄρθρον 378 τῆς πολ. δικονομίας κατὰ συνέπειαν τῆς ἀρχῆς τοῦ 256 ἄρθρου τῆς αὐτῆς (Παρθένιος ἀριθ. 259 καὶ 265).

Ἐπειδὴ ἡ μεταβίβασις τῆς συναλλαγματικῆς; ἢ τοῦ ἐπὶ διαταγῆς γραμματίου δύναται νὰ γίνῃ χωρὶς κατ' εὐθεῖαν πληρωμῆς χρημάτων, ὅταν π. χ. ἢ δίδεται πίστις εἰς τὸν ἀγοραστὴν, ἢ γίνεται συμψηφισμὸς, ἢ πληρόνεται τὸ ἀντίτιμον εἰς ἄλλον ἔχοντα πληρεξουσιότητα διὰ τὸν πωλητὴν, καὶ διὰ τοῦτο ὁ ἀναπληρωτικὸς ὅρκος, τὸν ὁποῖον διατάττει ἡ προσβαλλομένη ὑπ' ἀριθ. 5544 ἀπόφασις, δὲν ἀναφέρηται εἰς πληρωμὴν χρημάτων, ἀλλὰ μόνον εἰς τὴν πληρωμὴν ἀντιτίμου, καὶ ἑπομένως ἡ παρὰ τῶν ἐκκαλούντων προταθεῖσα εἰς τὰς ἐνώπιον τοῦ ἐφετείου τούτου προτάσεις ἀπόδειξις περὶ τῆς περιστάσεως, ὅτι δὲν ἐδόθησαν εἰς αὐτοὺς τοὺς ἰδίους τὰ χρήματα, δὲν ἔχει ἀποχρῶσαν ἐπιρῥοὴν εἰς τὴν οὐσίαν τῆς ὑποθέσεως ὥστε νὰ ἦναι παραδεκτὴ ἡ ἀπόδειξις αὕτη κατὰ τὸ ἄρθρ. 244 καὶ 248 τῆς πολ. δικον.

Ἐπειδὴ ἀδιάφορον εἶναι νὰ γίνῃ ἡ πλρωμὴ τοῦ ἀντιτίμου εἰς τοὺς ἰδίους ἐκκαλοῦντας, ἢ ὡς εἶπεν ὁ πληρεξούσιος τοῦ κομιστοῦ καὶ ἐνάγοντος Γεωργ. Α. Σκυλίτζη, καὶ ἀναφέρεται εἰς τὰ πρακτικὰ τῆς 7 Ἰουλίου 1841, νὰ γίνῃ αὐτὴ εἰς ἄλλον ἀνθρώπον των, τουτέστιν εἰς τὸν Βασίλ. Ἀθανασίου, καὶ διὰ τοῦτο ἡ ζητηθεῖσα παρὰ τῶν ἐκκαλούντων προσθήκη τῶν λέξεων «εἰς αὐτοὺς» εἰς τὸν εἰρημένον ὅρκον, εἶναι παρομοίως ἀπαράδεκτος.

§ 111. Ἡ λευκὴ ὀπισθογράφησις γραμματίου εἰς διαταγὴν δὲν προβλέπεται μὲν ἀπὸ τὸν ἐμπ. νόμον, ἀλλ' εἰσαχθεῖσα διὰ τῆς συνηθείας κανονίζεται ἐκ τῶν διατάξεων τῶν ἀφορωσῶν τὴν πραγματοποίησιν τοῦ προορισμοῦ τοῦ συναλλάγματος. Ἀπ. ἐφ. Ναυπλ. 970 τοῦ 1854 φέρουσα.

Ἀπόφ. Ἐπειδὴ ἂν καὶ ὁ ἐμπ. νόμος δὲν ἀναγνωρίζῃ τὴν λευκὴν ὀπισθογράφησιν τοῦ ἐμπορικοῦ εἰς διαταγὴν γραμματίου, καθ' ὅτι οὐδένα κάμει λόγον περὶ τοιαύτης ὀπισθογραφήσεως, καὶ κατὰ συνέπειαν οὐδὲ περὶ τῆς ἰσχύος καὶ τῶν ἀποτελεσμάτων αὐτῆς, ἀλλ' ἀφοῦ ἡ ἐμπορικὴ συνήθεια καθιέρωσε τὴν χρῆσιν αὐτῆς διὰ τὴν μεγάλην γενικὴν τοῦ ἐμπορίου ὠφέλειαν, τὴν ὁποίαν προξενεῖ εἰς αὐτὸ ἡ δι' αὐτῆς χρονολογουμένη ταχύτης καὶ διευκόλυνσις εἰς τὰ ἐμπορικὰ συναλλάγματα, ἕπεται, ὅτι ἡ ἔκτασις καὶ τὰ ὅρια τῆς οὕτω διδομένης ἐντολῆς πρέπει νὰ κανονισθῶσι συμφώνως μὲ τὰς διατάξεις τοῦ νόμου τὰς ἀφορώσας τὴν πραγματοποίησιν τοῦ προορισμοῦ τοῦ συναλλάγματος, ἥτις ἀποτελεῖ τὸ ἀντικείμενον τῆς ἀγωγῆς.

Ἐπειδή, προκειμένου περὶ ἐμπορικοῦ γραμματίου εἰς διαταγήν, ἡ φύσις καὶ ὁ προορισμὸς αὐτοῦ εἶναι ἡ κυκλοφορία αὐτοῦ εἰς τὸ ἐμπόριον ἀντὶ μετρητῶν καὶ ἡ δι' ἁπλῆς ὀπισθογραφήσεως μεταβίβασις τῆς ὑπ' αὐτοῦ κυριότητος, τὰ δὲ πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτὸν ἀπαιτούμενα διαγράφει τὸ ἄρθ. 137 τοῦ ἐμπ. νόμου, τοῦ κανονίζοντος τὰ περὶ συναλλαγματικῆς καὶ γραμματίων εἰς διαταγήν, ἕπεται ἐκ τῶν ἐκτεθέντων, ὅτι διὰ λευκῆς ὀπισθογραφήσεως δὲν ἐπρόκειτο νὰ δοθῇ ἄλλη ἐντολὴ εἰς τὸν πρὸς ὃν ἐδόθη τὸ γραμμάτιον Δημητριάδην, εἰμὴ μόνον ἡ διὰ τὴν ἐνέργειαν τῶν διὰ τὴν πραγματοποίησιν τοῦ ῥηθέντος προορισμοῦ τοῦ γραμματίου ἀπαιτουμένων, ὅ ἐστιν ἡ ἐντολὴ τοῦ νὰ συμπληρώσῃ ὁ ἴδιος Δημητριάδης τὴν ἀτελῆ καὶ ἄτακτον αὐτὴν ὀπισθογράφησιν διὰ τῆς σημειώσεως τοῦ ὀνόματος, εἰς ὃ μεταβιβάζεται ἡ κυριότης τοῦ γραμματίου, τοῦ δοθέντος ἀντιτίμου αὐτοῦ, καὶ τῆς χρονολογίας, καθότι αὐτὰ καὶ μόνον ἀπαιτεῖ ὁ νόμος διὰ τὴν πραγματοποίησιν τοῦ σκοποῦ καὶ τοῦ προορισμοῦ τῶν τοιούτων γραμματίων, αὐτὰ ἤρκουν πρὸς τοῦτο, καὶ αὐτὰ μόνα ἦσαν ὁ σκοπὸς τῶν συμβληθέντων διαδίκων, πᾶν δὲ ἄλλο μὴ ὂν ἀπολύτως ἀναγκαῖον πρὸς ἐπίτευξιν καὶ πραγματοποίησιν τοῦ προειρημένου σκοποῦ, καὶ τοῦ προορισμοῦ τῶν εἰς διαταγὴν γραμματίων, δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐμπεριεχόμενον εἰς τὴν ἐντολήν, ἀλλ' ὡς ἐξερχόμενον τῶν ὅρων αὐτῶν, καὶ ἑπομένως οὐδὲν τεκμήριον ἢ ἀπόδειξιν ἀποτελοῦν ὑπὲρ τῶν λεγομένων τοῦ ἐνάγοντος, ὁ δὲ λόγος ὅτι τοιαύτη ἐντολή, ὡς ἡ προκειμένη, οὖσα ἀπεριόριστος, διδει δικαίωμα εἰς τὸν ἐντολοδόχον νὰ προσθέσῃ ὁποιασδήποτε συμφωνίας καὶ ὅρους θελήσῃ, εἶναι χωρὶς βάσιν, διὰ τοὺς ἐκτεθέντας λόγους, καὶ διότι ὅσον ἀπόλυτος καὶ ἂν θεωρηθῇ δὲν δύναται νὰ ὑποτεθῇ ὅτι δι' αὐτῆς ἐδόθη ἡ ἄδεια εἰς τὸν ἐντολοδόχον νὰ προσθέσῃ καὶ ἄλλους ξένους τοῦ ἀντικειμένου τῆς ἐντολῆς ὅρους ἐπιβλαβεῖς καὶ ἐπιζημίους εἰς τὸν ἐντολέα ἀντικείμενον ἔχοντας ἀφαιρέσεις δικαιωμάτων καὶ πάντη ἀσχέτους μὲ τὸ κύριον τῆς ἐντολῆς σκοπούμενον, καθόσον ἡ παραίτησις δικαιωμάτων πρέπει νὰ ἦναι κατὰ νόμον ῥητή, ἢ νὰ ἐξάγηται ἐκ πράξεων, ἐκ τῶν ὁποίων νὰ ἐμφαίνεται ἐναργῶς καὶ βεβαίως ὁ σκοπὸς τῆς παραιτήσεως, ἐνῷ ἡ διὰ λευκῆς ὀπισθογραφήσεως ἐντολὴ δὲν δύναται ποτὲ νὰ θεωρηθῇ ὡς πρᾶξις ἐμφαίνουσα ἐναργῶς τὴν παραίτησιν τοῦ δικαιώματος τοῦ Χριστοφίλη ἀπὸ τὴν ἀπαίτησιν καὶ σύνταξιν τοῦ διαμαρτυρικοῦ. Νομικ. σελ. 6008.

§ 112. Ἰσχύει ἡ συμπλήρωσις τῆς ὀπισθογραφήσεως, ὅταν ὁ

κομιστὴς συναλλαγματικῆς διαπιστευθῇ αὐτὴν εἰς ἕτερον μὲ μόνην τὴν ὑπογραφήν του;

Συγχωρεῖται ἡ ἐν τῇ ὀπισθογραφήσει προσθήκη ὅρων; Τὴν προσθήκην τῶν ὅρων τούτων δύναται νὰ προσβάλῃ ὁ μεταβιβάσας τὴν συναλλαγματικὴν, δι' ἁπλῆς του ὑπογραφῆς, ὡς ἀντιβαίνουσαν εἰς τὴν ἐντολήν του; — Τὴν ὑπέρβασιν ταύτην δύναται ν' ἀποδείξῃ διὰ μαρτύρων; Ἡ 499 τοῦ 1856 ἀπ. τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφετῶν (Νομ. σ. 6159) φέρει.

Απόφ. Ἐπειδὴ τὰ ἰδιωτικὰ ἔγγραφα, ἐν οἷς καὶ αἱ ἐπὶ τῶν συναλλαγματικῶν καὶ γραμματίων εἰς διαταγὴν ὀπισθογραφήσεις, ἐπιτρέπεται νὰ γράφωνται καὶ διὰ χειρὸς ἄλλου προσώπου, ἢ τῆς ἰδίας χειρὸς τοῦ ἐκδόντος τὸ ἔγγραφον, ἀρκεῖ μόνον, διὰ νὰ ἔχωσιν ἀποτελέσματα, νὰ φέρωσι τὴν ὑπογραφὴν τοῦ ἐκδότου, ἥτις ἂν καὶ κατὰ φυσικὸν λόγον πρέπῃ νὰ τίθεται μετὰ τὴν σύνταξιν τοῦ ἐγγράφου· μόλα ταῦτα κατὰ συνήθειαν καὶ μάλιστα εἰς τὸ ἐμπόριον, τίθεται καὶ πρὸ τῆς συντάξεως τοῦ ἐγγράφου.

Ἐπειδὴ ἡ τοιαύτη ἐπὶ ἁπλοῦ λευκοῦ χάρτου θέσις τῆς ὑπογραφῆς εἶναι ἀληθὴς καὶ πραγματικὴ ἐντολὴ, καὶ ἡ πλέον ἀπεριόριστος μάλιστα, τὴν ὁποίαν δύναταί τις νὰ δώσῃ, ὁ δὲ δίδων τοιαύτην ὑπογραφὴν συνάγεται ἐκ τούτου καὶ μόνου τοῦ περιστατικοῦ ἀναντιῤῥήτως, ὅτι ὑποβαλλει ἑαυτὸν εἰς τὴν χρῆσιν ὁποιανδήποτε ἤθελε κάμει ἐκεῖνος, εἰς ὃν ἐδόθη, καὶ ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν ἤθελε κάμει οὗτος ὁ ἐντολοδόχος χρῆσιν, ἐναντίον τῆς θελήσεως, τοῦ σκοποῦ καὶ τῶν ὁδηγιῶν τοῦ ἐντολοδόχου, οὗτος ὀφείλει νὰ μέμφηται καὶ αἰτιᾶται ἑαυτὸν διὰ τὴν ὑπερβολὴν τῆς ἐμπιστοσύνης του.

Ἐπειδὴ ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὑπάρχει ὡμολογημένον καὶ παραδεδεγμένον παρ' ἑκατέρων τῶν διαδίκων, ἀποφασισμένον δὲ καὶ παρὰ τοῦ δικαστηρίου τούτου διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 970 (1854) ἀποφάσεώς του, ὅτι τὸ περὶ οὗ ἡ δίκη γραμμάτιον εἰς διαταγὴν παρεχωρήθη παρὰ τοῦ ὀπισθογράφου Π. Χριστοφίλη, λόγῳ κυριότητος, εἰς τὸν Γρηγόριον Δημητριάδην, καθὸ καταβαλόντα τὴν ἀξίαν αὐτοῦ εἰς μετρητὰ, καὶ ὅτι ἡ μεταβίβασις αὐτὴ ἐγένετο διὰ λευκῆς ὀπισθογραφήσεως.

Ἐπειδὴ τὸ γραμμάτιον αὐτὸ παρουσιάζεται ἤδη ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων οὐχὶ κενὸν πλέον, ὡς ἐδόθη, ἀλλὰ συμπεπληρωμένον ἐντελῶς διὰ τακτικῆς ὀπισθογραφήσεως γενομένης ἄνωθεν τῆς ὑπογραφῆς τοῦ ὀπισθογράφου Χριστοφίλη, ὡς ἐφεξῆς καὶ

δι' ἐμὲ πληρώσατε τὰς ὄπισθεν δραχ. 2,422 48/00 εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ Γρηγορίου Δημητριάδου, δι' ἄλλας τόσας μετρητὰς ἔλαβον παρὰ τοῦ ἰδίου εἰς νομίσματα, καὶ ἂν κατὰ τὴν λῆξιν τῆς προθεσμίας δὲν γίνῃ διαμαρτυρικὸν, μένω ὑπόχρεως».

Ἐπειδὴ ἡ ὀπισθογράφησις, ἂν καὶ ἦναι παρακολούθημα καὶ συνέπεια μιᾶς προϋπαρχούσης συναλλαγῆς, ἀπαρτίζει ὅμως καὶ αὐτὴ μίαν ἀληθῆ ἰδίαν συναλλαγὴν ἑτέραν τῆς προϋπαρχούσης, καὶ ἑπομένως, ὡς εἰς τὰς συναλλαγματικὰς δύνανται νὰ γίνωσι συμφωνίαι μὴ ἀντικείμεναι εἰς τὸν νόμον, ἢ τὰ χρηστὰ ἤθη, ἢ εἰς τὴν φύσιν καὶ τὸν προορισμὸν αὐτῶν τῶν συναλλαγματικῶν, οὕτω δύνανται νὰ γίνωσι καὶ εἰς τὰς ὀπισθογραφήσεις, καθότι ἡ θέλησις τῶν μερῶν εἶναι νόμος ὑποχρεωτικὸς δι' αὐτοὺς καὶ οἱ διάδικοι δύνανται νὰ παραιτηθῶσι τῶν δικαιωμάτων, τὰ ὁποῖα χορηγεῖ εἰς αὐτοὺς ὁ νόμος.

Ἐπειδὴ ἡ ἐν τῇ ὀπισθογραφήσει τελευταία φράσις, «καὶ ἂν κατὰ τὴν λῆξιν τῆς προθεσμίας δὲν γίνῃ διαμαρτυρικὸν, μένω ὑπόχρεως» περὶ ἧς ὁ ῥηθεὶς Χριστοφίλης διατείνεται, ὅτι οὐδεμία συμφωνία ὑπῆρχε μεταξύ των τοιαύτη, οὔτε ἐντολὴν τοιαύτην ἔδωκεν εἰς τὸν κομιστὴν Δημητριάδην νὰ θέσῃ τοιοῦτον ὅρον εἰς τὴν ὀπισθογράφησιν, μὴ οὖσα ἐναντία εἰς τὴν κυκλοφορίαν τῶν γραμματίων καὶ τὴν δι' ὀπισθογραφήσεως μεταβίβασιν τῆς κυριότητος, ἅτινα εἶναι ἡ φύσις καὶ ὁ προορισμὸς τῶν συναλλαγματικῶν καὶ τῶν γραμματίων, δὲν ἀντίκειται ἐπίσης οὐδὲ εἰς τὸ σκοπούμενον τῆς ἐντολῆς, τῆς διδομένης δι' ὀπισθογραφήσεως, οὔτε δύναται νὰ θεωρηθῇ ξένη, καὶ ὅτι δὲν ἔχει σχέσιν τινὰ μὲ τὸν σκοπὸν τῆς δι' ὀπισθογραφήσεως ἐντολῆς πρὸς μεταβίβασιν τῆς κυριότητος, ἀπ' ἐναντίας μάλιστα ἔχει μεγάλην σχέσιν, διότι πιθανὸν ὁ ὅρος αὐτὸς τῆς ἐλλείψεως τοῦ διαμαρτυρικοῦ νὰ ἐχρησίμευσεν ὡς μόνη ἀφορμὴ καὶ αἰτία εἰς τὴν γέννεσιν τῆς δευτέρας αὐτῆς συναλλαγῆς.

Ἐπειδὴ, ἐκτὸς τούτων, ἀφοῦ ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ὡς εἴρηται, καὶ συμπληρωμένη ὑπάρχει τακτικὴ ὀπισθογράφησις, καὶ ἐν αὐτῇ ἀναφέρεται ὅτι καὶ ἂν κατὰ τὴν λῆξιν τῆς προθεσμίας δὲν γίνῃ διαμαρτυρικὸν, ὁ ὀπισθογράφος μένει ὑπόχρεως, ἡ δὲ ὀπισθογράφησις αὐτὴ βεβαιοῦται διὰ τῆς ὑπογραφῆς τοῦ ῥηθέντος ὀπισθογράφου Π. Χριστοφίλη, ἕπεται δικαίῳ τῷ λόγῳ, ὅτι οὗτος ἀρνούμενος ἤδη, ὅτι ἔδωκεν εἰς τὸν Δημητριάδην τοιαύτην ἐντολὴν τοῦ νὰ θέσῃ τὸν ῥηθέντα αὐτὸν ὅρον εἰς τὴν ὀπισθογράφησιν, ἐνῷ τὸ ἐναντίον ἐμφαίνεται ἐκ τῆς ὀπισθογραφήσεως, βεβαίως αὐτὸς

ὁ ὀπισθογράφος ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ ὅτι ὁ Δημητριάδης κατεγράφη τῆς ἐμπιστοσύνης του προσθέσας ἐν τῇ ὀπισθογραφήσει τὸν ὅρον τοῦ ὅτι μένει ὑπόχρεως καὶ ἂν δὲν γίνῃ διαμαρτυρικὸν, χωρὶς νὰ ἐγένετο μεταξὺ τῶν τοιαύτη συμφωνία, καὶ χωρὶς νὰ δώσῃ εἰς αὐτὸν ἐντολὴν τοιαύτην, ἡ δὲ ἀπόδειξις, προκειμένου περὶ ἐμπορικῆς ὑποθέσεως, δύναται νὰ γίνῃ καὶ διὰ μαρτύρων.

§ 113. Ἡ ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ ὀπισθογράφου προσθήκη ὅρων τινων (οἷον ἄνευ διαμαρτυρήσεως) εἰς συναλλαγματικὴν παραδοθεῖσαν εἰς τὸν κομιστὴν μὲ λευκὴν ὀπισθογράφησιν ἔχει ἐπιρροὴν ὡς πρὸς τοὺς ὀπισθογράφους.— Η δὲ ἀναγνώρισις τῆς ὑπογραφῆς ὡς γνησίας δὲν περιέχει ἄρνησιν τοῦ ἰσχυρισμοῦ ἐκείνου. — Απ. πολ. Ἀρ. Π. 75 τοῦ 1856.

Περὶ προβλέψεως (Provision)

Δαλλ. λ. effet de comm. ἀρ. 202 ἐπ.

§ 115. Πρόβλεψις ὀνομάζεται πᾶν ἀντικείμενον ἀξίας, τὸ ὁποῖον ὁ πληρωτὴς ἔχει ἢ μέλλει νὰ λάβῃ πρὸς πληρωμὴν τῆς συναλλαγματικῆς· 116 ἐμπ. νόμ., ἐξ οὗ ἕπεται ὅτι ὁ ἐκδότης ἢ ὁ διατάκτης δὲν ὀφείλουν τὴν πρόβλεψιν εἰμὴ κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς λήξεως τῆς συναλλαγματικῆς· δὲν θεωροῦνται λοιπὸν ὑπερήμεροι, ἂν δὲν τὴν ἔπεμψαν πρότερον. Ῥάλ. Ἐμπ. δίκ. § 536.

§ 116. Ἡ πρόβλεψις δύναται νὰ συνίσταται εἴτε εἰς χρήματα, εἴτε εἰς ἀπαίτησιν κατὰ τοῦ πληρωτοῦ (1), εἴτε εἰς πίστωσιν χορηγουμένην ὑπὸ τούτου πρὸς τὸν ἐκδότην. αὐτ. καὶ Δαλλ. effet de comm. ἀρ. 208.

§ 117. Ὁ ἐκδότης ὑποχρεοῦται νὰ πέμψῃ ἐγκαίρως τὴν πρόβλεψιν πρὸς τὸν πληρωτήν. Ἀλλ' ἡ ἐκπλήρωσις τῆς ἐνοχῆς ταύ-

---

(1) Δὲν ὑπάρχει ὅμως πρόβλεψις, ἂν τὸ χρέος του δὲν εἶναι ἀπαιτητὸν κατὰ τὴν προθεσμίαν τῆς συναλλαγματικῆς (ἐφ. Παρ. 20 Μαΐου 1828. Δαλλ. effet de com. § 207 ἐπ.

Καθόσον ὅμως ἀφορᾷ τὸν κομιστὴν, ἀφοῦ ὁ νόμος δὲν διακρίνει μεταξὺ τῶν ἐνεστώτως ἢ ὑπὸ προθεσμίαν ὀφειλομένων χρεῶν, ἅμα ὁ πληρωτὴς εἶναι ὀφειλέτης τοῦ ἐκδότου, ὑπάρχει πρόβλεψις, ὅ ἐστιν ὁ κομιστὴς, εἰς ὃν ἀνήκει ἡ κυριότης τῆς συναλλαγμα-

της δὲν πρέπει νὰ ἐκληφθῇ ὡς ὅρος οὐσιώδης τῆς συναλλαγματικῆς. Ἐὰν ὁ πληρωτὴς πληρώσῃ καὶ ἄνευ προβλέψεως, δὲν μένει εἰς τὸν κομιστὴν παράπονον. Ἀποποιηθέντος δὲ τοῦ πληρωτοῦ, δύναται ὁ κομιστὴς νὰ ὑποχρεώσῃ τὸν ἐκδότην εἰς ἐγγύησιν ἢ εἰς ἄμεσον πληρωμὴν, οὐχὶ δὲ καὶ νὰ πέμψῃ τὴν πρόβλεψιν. αὐτ. § 537.

Διὰ νὰ διατηρήσῃ ὁ κομιστὴς τὰ κατὰ τοῦ ἐκδότου δικαιώματά του, ἀπαιτεῖται ἐγκαίρως νὰ ἐκπληρώσῃ διατυπώσεις τινὰς, ὧν ἡ ἔλλειψις δύναται νὰ βλάψῃ τὰ συμφέροντα τῶν ὀφειλετῶν του. Ἂν τὰς παραμελήσῃ, στερεῖται τῶν κατ' αὐτῶν δικαιωμάτων του.

Ἀλλ' ἂν ἡ πρόβλεψις δὲν ἔγινεν, ὁ ἐκδότης δὲν βλάπτεται ἐκ τῆς μὴ ἐκπληρώσεως τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος διατυπώσεων, καθότι λαβὼν τὸ ἀντίτιμον τῆς συναλλαγματικῆς ὀφείλει ἅπαξ νὰ τὸ ἀποδώσῃ. Ἂν τοὐναντίον εἶχεν ὁ πληρωτὴς πρόβλεψιν, ἡ μὴ ἔγκαιρος ἐκπλήρωσις τῶν διατεταγμένων διατυπώσεων ἐμποδίζει τὸν ἐκδότην νὰ λάβῃ κατὰ τοῦ ὀφειλέτου αὐτοῦ τὰ προσήκοντα μέτρα καὶ τὸν ἐκθέτει εἰς ζημίαν, τὴν ὁποίαν ὁ κομιστὴς ἦτον ὑπόχρεως νὰ προλάβῃ, πιστοποιῶν ἐννόμως τὴν ἀποποίησιν τῆς πληρωμῆς. Ὅθεν καὶ ὁ κομιστὴς ἐκπίπτει τῶν κατὰ τοῦ ἐκδότου δικαιωμάτων του, ὅταν οὗτος ἀποδείξῃ ὅτι ὑπῆρχε κατὰ τὴν λῆξιν ἡ ἀπαιτουμένη πρόβλεψις. αὐτ.

§ 118. Ὁ ἐκδότης, συμμορφούμενος μὲ τὰς περὶ ἐντολῆς ἀρχὰς, ὀφείλει νὰ χορηγήσῃ πρὸς τὸν ἐντολοδόχον τ' ἀπαιτούμενα πρὸς πληρωμὴν μέσα· ὅθεν ἀπέναντι τοῦ πληρωτοῦ ἡ χορήγησις τῆς προβλέψεως εἶναι ὑποχρεωτικὴ διὰ τὸν ἐκδότην.

Ἐὰν ὅμως ἡ συναλλαγματικὴ ἐκδοθῇ κατὰ διαταγὴν τρίτου τινὸς, ἐπειδὴ, κατὰ τὴν ὑπόθεσιν ταύτην, ὁ πληρωτὴς καθίσταται ἐντολοδόχος τοῦ διατάκτου, διὰ λογαριασμὸν τοῦ ὁποίου παραγγέλλεται νὰ πληρώσῃ, ὑπόχρεως πρὸς πρόβλεψιν ἀπέναντι αὐτοῦ εἶναι ὁ διατάκτης μόνος, καὶ οὐχὶ ὁ ἐντολοδόχος αὐτοῦ ἐκ-

---

τικῆς ἔχει δικαίωμα νὰ ἐπιληφθῇ τοῦ εἰς τὴν πληρωμὴν αὐτῆς προωρισμένου ἀντικειμένου ἀξίας, ἀποκλειομένων τῶν λοιπῶν τοῦ ἐκδότου δανειστῶν. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἀντὶ χρημάτων λαμβάνει ἀπαίτησιν ἐξαργυρωθησομένην εἰς τὸ μέλλον, δύναται, ἂν προτιμᾷ, νὰ κινηθῇ ἀμέσως κατὰ τοῦ ἐκδότου. Ἀκύρ. Γαλλ. 1 Φεβρ. 1836.

δότης (115 ἐμπ. νόμ.) ὅστις βαρύνεται ἀπέναντι τῶν τρίτων, ἔχων καὶ τὸ τῆς ἀναγωγῆς δικαίωμα. αὐτ. § 538.

§ 119. Ὁ δέκτης δὲν ἀπαλλάττεται τῆς πρὸς τὸν κομιστὴν ἐνοχῆς, ἐὰν ἡ πρόβλεψις δὲν τῷ ἐχορηγήθη ἐγκαίρως. αὐτ. § 539

§ 120. Ἂν καὶ οἱ ὀπισθογράφοι ἐγγυῶνται, ὡς καὶ ὁ ἐκδότης, περὶ τῆς ἐμπροθέσμου ἐξοφλήσεως τῆς συναλλαγματικῆς καὶ ἔχωσι διὰ τοῦτο συμφέρον νὰ γίνῃ ἡ πρόβλεψις ἐγκαίρως, δὲν εἶναι ὅμως καὶ ὑπόχρεοι νὰ τὴν χορηγήσωσιν ἀφοῦ αὐτοὶ κατέβαλον ἅπαξ τὴν ἀξίαν τῆς συναλλαγματικῆς πρὸς τὸ πρόσωπον, παρ' οὗ τὴν παρέλαβον. Διὰ τοῦτο τὸ ἄρθρον 117, διακρίνον ἀκριβῶς τὴν θέσιν τῶν ὀπισθογράφων ἀπὸ τὴν τοῦ ἐκδότου, ὁρίζει ὅτι ὡς πρὸς αὐτοὺς ἡ ἀποδοχὴ ἀποδεικνύει τὴν πρόβλεψιν, καὶ ἑπομένως ἂν ἐπέλθῃ ἄρνησις πληρωμῆς, δὲν ὑποχρεοῦνται εἰς τὴν πρὸς τὸν κομιστὴν ἀπόδοσιν τῆς ἀξίας τῆς συναλλαγματικῆς. εἰμὴ καθόσον αὐτὸς ἐκπληρώσει ἐγκαίρως τὰς ὑπὸ τοῦ νόμου ὁριζομένας διατυπώσεις. Ἀλλ' ὁ ἐκδότης, ὅστις ἔλαβε τὸ ἀντίτιμον τῆς συναλλαγματικῆς ἐπὶ τῇ ὑποχρεώσει νὰ παρασκευάσῃ τὴν εἰς ἄλλον τόπον πληρωμὴν αὐτῆς, δὲν ἀπαλλάττεται τῆς δικαίας ταύτης ὑποχρεώσεως οὐδ' ἐὰν παραμεληθῶσιν ὑπὸ τοῦ κομιστοῦ αἱ νόμιμοι διατυπώσεις, ἐκτὸς μόνον ἂν ἀποδείξῃ ὅτι πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς ἐνοχῆς αὐτοῦ, ἔπεμψεν ἐγκαίρως πρὸς τὸν πληρωτὴν τὴν ἀπαιτουμένην πρόβλεψιν. αὐτ. § 540.

§ 121. Ὁ κόμιστης συναλλαγματικῆς μὴ πληρωθείσης κατὰ τὴν προθεσμίαν ἔχει, δυνάμει αὐτῆς, δικαίωμα ἐπὶ τῆς προβλέψεως κατὰ προτίμησιν τῶν δανειστῶν τοῦ ἐκδότου; ἡ καταφατικὴ γνώμη φαίνεται εὐλογωτέρα. αὐτ. § 541.

§ 122. Ἐὰν πρὸ τῆς λήξεως τῆς συναλλαγματικῆς ὁ πληρωτὴς πτωχεύσῃ, ἡ πρόβλεψις ὑφίσταται εἰσέτι καὶ ἀνήκει εἰς τὸν κομιστὴν, ἢ καταστρέφεται καὶ ἐπανέρχεται εἰς τὴν ὁμάδα τῶν δανειστῶν τοῦ πληρωτοῦ; Μὲ ἄλλους λόγους, ὁ χορηγήσας τὴν πρόβλεψιν ἐκδότης μένει ἀπηλλαγμένος ἀπέναντι τοῦ κομιστοῦ, ὅταν αὐτὸς δὲν διαμαρτυρηθῇ κατὰ τοῦ πληρωτοῦ, πτωχεύσαντος πρὸ τῆς λήξεως τῆς συναλλαγματικῆς;

Καὶ πρῶτον ὑποθέτομεν ὅτι ἡ πρόβλεψις συνίσταται εἰς ἀπαιτήσεις, τῶν ὁποίων τὴν εἴσπραξιν ἀναθέτει ὁ ἐκδότης εἰς τὸν πληρωτὴν, διατάττων αὐτὸν νὰ τὰς μεταχειρισθῇ πρὸς ἐξόφλησιν τῆς δεῖνος συναλλαγματικῆς, ἀλλὰ πρὶν τὰς εἰσπράξῃ ὁ πληρωτὴς κηρύττεται εἰς πτώχευσιν. Οἱ δανεισταὶ αὐτοῦ ἐπιλαμβάνονται

τῆς περιουσίας του, ἀλλ' ἡ πρόβλεψις, ἥτις εὑρίσκετο εἰς χεῖράς του ὡς παρακαταθήκη, καὶ δὲν ἀπετέλεσε ποτὲ μέρος αὐτῆς, μένει ἐλευθέρα τῶν ἀπαιτήσεων τῶν δανειστῶν αὐτοῦ, μὴ δυναμένων νὰ ἔχωσι πλείονα τοῦ ὀφειλέτου αὐτῶν δικαιώματα, κατὰ τὸν ἐν τοῖς ἄρθροις 581 καὶ 583 τοῦ ἐμπ. νόμου καθιερούμενον κανόνα.

Ἀλλὰ καὶ ἂν αἱ ἀπαιτήσεις αὗται ἐξηργυρώθησαν, τὸ ἀποτέλεσμα θέλει εἶναι τὸ αὐτὸ, καθόσον τὰ μετρητὰ λαμβάνοντα τὴν θέσιν τῶν ἐξαργυρωθέντων γραμματίων, θέλουσιν εὑρεθῆ πάλιν εἰς χεῖρας τοῦ πληρωτοῦ ὡς παρακαταθήκη, εἰ, εἰδικὸν σκοπὸν προωρισμένα καὶ ἑπομένως οἱ δανεισταὶ τοῦ πληρωτοῦ δὲν δύνανται νὰ ἐξασκήσωσιν ἐπ' αὐτῶν δικαίωμα τοῦ ὁποίου στερεῖται ὁ ὀφειλέτης των.

Ἂν ὁ πληρωτὴς εἶχεν ἐκφράσει τὴν ἀποδοχήν του πρὸ τῆς πτωχεύσεως, ἡ θέσις τοῦ κομιστοῦ καθίσταται ἔτι εὐνοϊκωτέρα, διότι διότι δι' αὐτῆς ὑπόσχεται τρόπον τινὰ ὁ πληρωτὴς, ὅτι θέλει διατηρήσει τὴν πρόβλεψιν ὡς παρακαταθήκην πρὸς πληρωμὴν τῆς συναλλαγματικῆς κατὰ τὴν προθεσμίαν.

Ἐὰν ὅμως ἡ πρόβλεψις συνίσταται εἰς χρέος τοῦ πληρωτοῦ πρὸς τὸν ἐκδότην καὶ πτωχεύσῃ ὁ πρῶτος, εἶναι ἀναμφίβολον ὅτι ἡ πρόβλεψις αὕτη καταστρέφεται, καὶ ὁ ἐκδότης ἔχει μόνον δικαίωμα νὰ ἐμφανισθῇ εἰς τὴν πτώχευσιν ὡς εἷς τῶν δανειστῶν διὰ νὰ λάβῃ τὸ ἀναλογοῦν εἰς τὸ ποσὸν τῶν ἀπαιτήσεων αὐτοῦ μέρισμα. Τῷ ὄντι, κατὰ τὴν τελευταίαν ταύτην ὑπόθεσιν δὲν ὑπῆρξεν εἰδικὸς προσδιορισμὸς τῶν χρημάτων τούτων εἰς πληρωμὴν τῆς συναλλαγματικῆς, τὰ ὁποῖα δὲν δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς παρακαταθήκη εἰς τὰς χεῖράς του. Ὑπάρχει κοινὴ πίστωσις, χορηγοῦσα εἰς τὸν ἐκδότην τὰ συνήθη παντὸς δανειστοῦ δικαιώματα. Noug. ἀρ. 96. αὐτ. § 542.

§ 123. Κατὰ τὸ ἄρθρον 165 τοῦ ἐμπ. νόμου ὑπάρχει πρόβλεψις, ὁσάκις ἐκεῖνος, ὑπὲρ οὗ ἐκδίδεται συνάλλαγμά τι, ὀφείλει εἰς τὸν ἐκδότην ποσότητα ἴσην μὲ τὸ ποσὸν τῆς συναλλαγματικῆς. Ἂν δὲ εἴς τινας περιπτώσεις δὲν ἐπιτρέπηται ἡ ἔκδοσις συναλλαγματικῆς καὶ ὅταν ἐκεῖνος, εἰς βάρος τοῦ ὁποίου ἐκδίδεται, ὀφείλῃ, ἐπιτρέπεται ὅμως πάντοτε, ὁσάκις ὀφείλει ἐκ τρεχομένου λογαριασμοῦ. Pard. ἀρ. 475 § 3. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 11871 τοῦ 1854 τμ. α'.

§ 124. Ἡ 2 διάτ. τοῦ ἄρθρ. 117 τοῦ ἐμπ. νόμ. ὑποχρεοῖ τὸν ἐκδότην εἰς ἀπόδειξιν τῆς προβλέψεως ἀπέναντι τοῦ ἀποδέκτου

διότι αὕτη δὲν ἐξάγεται ἀπὸ τὸ περιεχόμενον τῶν συνήθων συναλλαγματικῶν, αἵτινες εἰσὶν αἱ ἐκδιδόμεναι παρά τινος εἰς διαταγὴν τρίτου προσώπου, παρ' οὗ διαδηλοῦσιν ὅτι ἔλαβεν ὁ ἐκδότης τὴν ἀξίαν καὶ εἰς βάρος ἄλλου προσώπου, ἤγουν τοῦ ἀποδέκτου, καθ' ὅσον μεταξὺ τούτου καὶ τοῦ ἐκδότου δὲν ἐμφαίνουσιν αἱ συναλλαγματικαὶ εἰμὴ ἐντολὴν πρὸς πληρωμὴν ἀφ' ἑνός, καὶ ἀποδοχὴν τῆς ἐντολῆς ἀφ' ἑτέρου· ἀλλ' ἂν ἐμφαίνεται ἡ πρόβλεψις, ἡ περὶ τούτου ἀπόδειξις εἶναι περιττή.

Απόφ. Ἐπειδὴ ἡ δευτέρα διάταξις τοῦ ἄρθρου 117 τοῦ ἐμπ. νόμου ὑποχρεώνει τὸν ἐκδότην εἰς ἀπόδειξιν τῆς προβλέψεως ἀπέναντι τοῦ ἀποδέκτου, διότι αὕτη δὲν ἐξάγεται ἀπὸ τὸ περιεχόμενον τῶν συνήθων συναλλαγματικῶν, αἵτινες εἰσὶν αἱ ἐκδιδόμεναι παρά τινος εἰς διαταγὴν τρίτου προσώπου, παρὰ τοῦ ὁποίου διαδηλοῦσιν ὅτι ἔλαβεν ὁ ἐκδότης τὴν ἀξίαν, καὶ εἰς βάρος ἄλλου προσώπου, ἤγουν τοῦ ἀποδέκτου, καθόσον μεταξὺ τούτου καὶ τοῦ ἐκδότου δὲν ἐμφαίνουν αἱ συναλλαγματικαί, εἰμὴ ἐντολὴν πρὸς πληρωμὴν ἀφ' ἑνός, καὶ ἀποδοχὴν τῶν ἐντολῶν, ἀφ' ἑτέρου· ἀλλ' ἐπὶ τοῦ προκειμένου, αἱ δύω ἐπίδικοι συναλλαγματικαὶ ἐξεδόθησαν παρὰ τοῦ Λαμπίρη εἰς ἰδίαν του διαταγήν, καὶ ἐπιβάλλουσαι εἰς τὸν Νικολαΐδην τὴν πληρωμὴν τῶν ἐν αὐταῖς χρηματικῶν ποσοτήτων, ὡς ἀξίας ῥητῶς ληφθείσης ἤδη παρὰ τοῦ Νικολαΐδου ἀπὸ τὸν ἐκδότην, ἤγουν προπληρωθείσης παρὰ τούτου πρὸς τὸν αὐτὸν Νικολαΐδην πραγματικῶς, πρὸς χρῆσιν τοῦ ἐμπορίου του, ὡς ἐκφράζονται τοῦ ἐκ μέρους· ὅθεν τοῦ Νικολαΐδη ὑπογραφὴν καὶ ἀποδοχὴν τῶν περιεχουσῶν τὴν δήλωσιν τῆς τοιαύτης προγενομένης πληρωμῆς συναλλαγματικῶν ἐπιβεβαιοῦσα τὸ περιεχόμενον αὐτῶν, ἀποδεικνύει αὐτὴ καὶ μόνη τὴν προϋπάρχουσαν πρόβλεψιν, διότι ἀντιστοιχεῖ μὲ τὴν ὑπογραφὴν ἑνὸς γραμματίου εἰς διαταγήν, διὰ τοῦ ὁποίου ὁ Νικολαΐδης ἤθελεν ἐκφράσει ὅτι ὑπόσχεται νὰ πληρώσῃ τὰ εἰρημένα ποσὰ εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ Λαμπίρη ὡς ἀξίαν τὴν ὁποίαν πραγματικῶς ἔλαβεν ἀπ' αὐτὸν πρὸς χρῆσιν τοῦ ἐμπορίου του, ὁπόταν προδήλως δὲν ἐπιτρέπετο πλέον νὰ ὑποχρεωθῇ ὁ Λαμπίρης εἰς τὸ νὰ ἐπιφέρῃ ἄλλην ἀπόδειξιν τῆς γενομένης πληρωμῆς ἢ προβλέψεως, ὡς ῥητῶς ὁμολογουμένης. Ἐκ τούτων λοιπὸν ἕπεται ὅτι αἱ διαταχθεῖσαι περὶ τούτου μαρτυρικαὶ ἀποδείξεις καὶ ὁ ἀναπληρωτικὸς ὅρκος περὶ τῆς πληρωμῆς ταύτης, ὁ ἐπιβληθεὶς εἰς τὸν Λαμπίρην διὰ τῶν ἐκκληθεισῶν ἀποφάσεων, εἶναι περιττά, ἀλλὰ τὸ δικαστήριον δὲν προσκαλεῖται νὰ μεταρρυθμίσῃ τὰς διατάξεις ταύτας τὰς ὑπὲρ

τοῦ ἐκκαλοῦντος Νικολαΐδου ἐκδοθείσας, μὴ ὑπαρχούσης ἀντιῤῥήσεως τοῦ Λαμπίρη. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 7033 τοῦ 1850.

§ 125. Ἡ ἀποδοχὴ τῆς συναλλαγματικῆς ἀποδεικνύει μὲν τὴν πρόβλεψιν, ἀλλὰ μόνον ὡς πρὸς τοὺς ὀπισθογράφους, ὄχι δὲ καὶ ὡς πρὸς τοὺς ἐκδότας, οἱ ὁποῖοι ὀφείλουν πάντοτε ν' ἀσφαλίζωσι τὴν πληρωμὴν αὐτῆς, καὶ ἂν τὸ διαμαρτυρικὸν δὲν ἔγινεν ἐμπροθέσμως (117 ἐμπ. νόμ.). Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 100 τοῦ 1847 ἣν ἐν Εὐρ. τ. 6 σ. 142 λέξ. Διαμαρτυρία.

§ 125[a]. Τότε (ἄρθ. 170 καὶ 116 τοῦ ἐμπ. νόμ.) ὑπάρχει πρόβλεψις, ὅταν ὁ ἀποδέκτης, κατὰ τὴν πρὸς πληρωμὴν τῆς συναλλαγματικῆς προθεσμίαν, ὀφείλει ἴσην τοὐλάχιστον ποσότητα τῆς ἀξίας τῆς συναλλαγματικῆς αὐτῆς. Ὅταν δὲ ὑπάρχῃ ἐλάσσων, διατάσσεται ἀπόδειξις.

— Ὡς ἐκ τῆς ἀποδοχῆς τῆς συναλλαγματικῆς δὲν δύναταί νὰ ὑπάρξῃ τεκμήριον περὶ ὑπάρξεως προβλέψεως κατὰ τοῦ κομιστοῦ ἀπ' ἐναντίας μάλιστα ἐκ τῆς μὴ πληρωμῆς ἀποβαίνει ὑπὲρ αὐτοῦ τὸ ἐναντίον τεκμήριον, καὶ ὁ ἐκδότης εἶναι ὑπόχρεως πρὸς ἀπόδειξιν. Ὡς τοιαύτην δὲ δὲν δύναται νὰ φέρῃ εἰμὴ ἐκείνην, τὴν ὁποίαν ἤθελεν ἐπικαλεσθῆ καὶ κατὰ τοῦ ἀποδέκτου ἐν περιπτώσει ἀρνήσεως. Ὡς τοιαύτην ὁ νόμος παραδέχεται τὰ ἐμπορικὰ βιβλία, τὴν ἀλληλογραφίαν, ἰδιωτικὰ ἔγγραφα μὴ ὑπαγόμενα εἰς τὴν μαρτυρικὴν ἀπόδειξιν. Ἀπ. 8167 τοῦ 1851 ἐφ. Ἀθ.

§ 126. Ἡ συναλλαγματικὴ ἢ τὸ εἰς διαταγὴν γραμμάτιον φέρει τὴν ἀπόδειξιν τῆς ἐκ μέρους τοῦ ἐκδότου γενομένης πρὸς τὸν εἰς ὃν ἐξεδόθη προβλέψεως διὰ τῆς αὐτόθι περιλαμβανομένης καὶ διὰ τῆς ὑπογραφῆς τοῦ ἀποδέκτου βεβαιωμένης φράσεως «δι' ἄλλας τόσας ἐλάβατε εἰς μετρητὰς παρ' ἐμοῦ τοῦ ἰδίου διὰ χρείαν τοῦ ἐμπορίου σας». — Τὸ περὶ τοῦ ἐναντίου δὲ τεκμήριον δὲν προκύπτει ἐκ τῆς ἐλλείψεως τῆς μνείας ταύτης εἰς τὸ ἄτακτον καὶ ἀτελὲς ἐμπορικὸν βιβλίον τοῦ ἐκδότου. Ἀπ. 9902 τοῦ 1852 ἐφ. Ἀθ. τμ. 2.

§ 127. Ἂν καὶ κατὰ τὸ ἄρθ. 117 τοῦ ἐμπ. νόμου, ἡ ἀποδοχὴ ὑποθέτει τὴν πρόβλεψιν, ἡ πρόβλεψις αὕτη δὲν ἀφορᾷ εἰμὴ τὰς σχέσεις τοῦ κομιστοῦ πρὸς τὸν ἀποδέκτην· ὡς πρὸς τὰς σχέσεις δὲ τοῦ ἀποδέκτου καὶ πληρωτοῦ τῆς συναλλαγματικῆς πρὸς τὸν ἐκδότην αὐτῆς, ἡ ἀποδοχὴ δὲν ἀποτελεῖ κανὲν τεκμήριον ἢ ἔνδειξίν τινα κατ' αὐτοῦ ὅτι ἔλαβε τὴν ἀναγκαίαν πρόβλεψιν· διότι, κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ δικαίου, ἡ παρὰ τοῦ ἐντολοδόχου ἀποδοχὴ

τῆς εἰς αὐτὸν διδομένης παραγγελίας ὄχι μόνον δὲ ἀποδεικνύει κατ' αὐτοῦ ὅτι ἔλαβε τὰ ἀναγκαῖα πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς ἐντολῆς, ἀλλ', ἐξ ἐναντίας, ἀφοῦ ἐκπληρώσῃ αὐτὴν χορηγεῖ εἰς αὐτὸν δικαίωμα νὰ ζητήσῃ ἱκανοποίησιν. Pard. ἀρ. 389.

Ἐν ἄλλαις λέξεσιν.

Ἡ παρὰ τοῦ ἐντολοδόχου ἀποδοχὴ τῆς εἰς αὐτὸν διδομένης παραγγελίας ὄχι μόνον δὲν ἀποδεικνύει κατ' αὐτοῦ ὅτι ἔλαβε τ' ἀναγκαῖα πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς ἐντολῆς, ἀλλ' ἐξ ἐναντίας, ἀφοῦ ἐκπληρώσῃ αὐτήν, χορηγεῖ εἰς αὐτὸν δικαίωμα νὰ ζητήσῃ ἱκανοποίησιν (Pard. τόμ. 2. ἀρ. 389)· ἂν δέ, καὶ κατὰ τὸ ἄρθρ. 117 τοῦ ἐμπ. νόμου, ἡ ἀποδοχὴ ὑποθέτῃ τὴν πρόβλεψιν, ἡ πρόληψις αὕτη δὲν ἀφορᾷ εἰμὴ τὰς σχέσεις τοῦ κομιστοῦ πρὸς τὸν ἀποδέκτην, ὡς πρὸς δὲ τὰς σχέσεις τοῦ ἀποδέκτου καὶ πληρωτοῦ τῆς συναλλαγματικῆς πρὸς τὸν ἐκδότην αὐτῆς, ἡ ἀποδοχὴ δὲν ἀποτελεῖ κἀνὲν τεκμήριον, ἢ ἔνδειξίν τινα κατ' αὐτοῦ, ὅτι ἔλαβε τὴν ἀναγκαίαν πρόβλεψιν· ἄρα ὁ ἐναγόμενος ὀφείλει ν' ἀποδεικνύῃ ὅτι κατὰ τὴν προθεσμίαν εἶχε πρόβλεψιν εἰς χεῖρας τοῦ ἀποδέκτου καὶ πληρωτοῦ. Ἀπ. 2290 τος 1842 ἐφ. Ἀθ.

§ 128. Καὶ ἂν δὲν ὑπάρχῃ πρόβλεψις ὁ ἀποδέκτης εἶναι ὑπόχρεως νὰ πληρώσῃ μὴ δυνάμενος ν' ἀνακαλέσῃ τὴν ἀποδοχήν του, ὄχι μόνον ὅταν δὲν ὑπάρχῃ παρ' αὐτῷ πρόβλεψις, ἀλλὰ καὶ ὅταν ὁ ἐκδότης περιπέσῃ πρὸ τῆς ἀποδοχῆς εἰς πτώχευσιν χωρὶς νὰ τὸ γινώσκῃ, ἡ δὲ ὑποχρέωσίς του αὕτη εἶναι ἀλληλέγγυος (140 ἐμπ. νόμ.). Ἀπ. ἐφ. Ν. 126 τοῦ 1840, ἣν ἐν λέξ. Γραμμάτια § 28 (Εὑρ. τ. 5 σ. 507).

§ 129. Ἐκεῖνος, πρὸς ὃν ἐξεδόθη ἡ συναλλαγματική, δὲν ὑποχρεοῦται νὰ δεχθῇ, ἐὰν δὲν ὑπάρχῃ πρόβλεψις ἐκ μέρους τοῦ ἐκδότου κατὰ τὴν προθεσμίαν αὐτῆς. ὁ δὲ κομιστὴς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐνάξῃ τὸν ἐκδότην· ὅταν δὲ ἐκεῖνος, πρὸς ὃν ἐξεδόθη, λέγει μόνον, ὅτι ἐπλήρωσεν εἰς ἄλλον κομιστήν, ὀφείλει νὰ τὸ ἀποδείξῃ, ἄλλως πρέπει νὰ πληρώσῃ. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Πάγου 314 τοῦ 1840.

Περὶ ἀποδοχῆς (acceptation).

Εὑρ. Δαλλ. λέξ. effet de com. ἀρ. 275 ἐπ.

§ 130. Ἀποδοχὴ τῆς συναλλαγματικῆς λέγεται ἡ παρὰ τοῦ πληρωτοῦ διδομένη ὑπόσχεσις ὅτι θέλει πληρώσει τὸ ἐν αὐτῇ

διαλαμβανόμενον ποσὸν κατὰ τὴν λῆξίν της. Σκοπεύεται δὲ διὰ τῆς ἀποδοχῆς ν' ἀσφαλιστῇ ἔτι μᾶλλον ἡ ἐκτέλεσις τῆς συναλλαγῆς, ὡς παρέχουσα τῷ κομιστῇ νέον ὀφειλέτην, ὅστις ἀπαιτεῖται νὰ ἐκφράσῃ τὴν συγκατάθεσίν του, αὕτη δὲ ἐπὶ τῶν συναλλαγματικῶν ἐκφράζεται διὰ τοῦ εἰδικοῦ τρόπου τῆς ἀποδοχῆς. Ῥάλλ. § 543.

§ 131. Ἂν ὁ πληρωτὴς ἀρνῆται ν' ἀποδεχθῇ μὴ ὑπαρχούσης προβλέψεως, γεννᾶται ἡ ὑποχρέωσις τοῦ ἐκδότου νὰ τὴν πέμψῃ ἄλλως, μὴ γενομένης δεκτῆς τῆς συναλλαγματικῆς καὶ πιστοποιηθείσης τῆς ἀποποιήσεως ταύτης διὰ διαμαρτυρίας, ὀφείλει ὁ ἐκδότης ἢ ν' ἀσφαλίσῃ δι' ἐγγυήσεως τὴν πληρωμὴν τῆς συναλλαγματικῆς ἢ νὰ τὴν ἐξοφλήσῃ ἀμέσως μετὰ τῶν ἐξόδων τοῦ διαμαρτυρικοῦ καὶ τῆς ἐπισυναλλαγῆς (120 ἐμπ. νόμ.).

Ὅταν ἡ συναλλαγματικὴ ἐκδοθῇ διὰ τρίτον, ἡ ὑποχρέωσις αὕτη ἀπέναντι τοῦ πληρωτοῦ ὁρᾷ τὸν διατάκτην (1). Καθ' ὅσον ὅμως ἀφορᾷ τὸν κομιστὴν, αἱ συνέπειαι τῆς μὴ ἀποδοχῆς βαρύνουσι μόνον τὸν γνωστὸν αὐτῷ ἐκδότην, ὄχι δὲ καὶ τὸν εἰς τὸ κοινὸν ἀφανῆ διατάκτην. αὐτ. § 544.

§ 132. Ὁ πληρωτὴς, οὗ ἡ ἀποδοχὴ ζητεῖται, ἐξετάζει τὴν κατάστασιν τῆς μετὰ τοῦ ἐκδότου ἢ διατάκτου λη[ψ]οδοσίας του, καὶ, ἂν πεισθῇ ὅτι εἶναι ἠσφαλισμένος, ἀποδέχεται τὴν συναλλαγματικήν. Τὸ αὐτὸ πράττει, ἂν δὲν ἔχῃ μὲν χρήματα τοῦ ἐκδότου, ἀλλὰ πείθεται ὅτι δὲν τρέχει κίνδυνον τινά.

Ἂν ὅμως ὁ πληρωτὴς θεωρῇ συμφέρον ν' ἀποποιηθῇ τὴν ἀποδοχὴν, ὁ κομιστὴς, πρὸς ὃν ὁ πληρωτὴς δὲν ἀνεδέχθη ἐνοχήν τινα, δὲν δύναται νὰ τὸν ὑποχρεώσῃ εἰς τοῦτο, ἐκτὸς ἂν ἔχῃ ἀφορμὴν νὰ τὸν ἐνάξῃ ὡς δανειστὴς τοῦ ἐκδότου καὶ ὡς ἐξασκῶν τὰ τοῦ πληρωτοῦ ὑφεστῶτα τυχὸν δικαιώματα τοῦ ὀφειλέτου του.

Ὑπάρχουσιν ὅμως περιστάσεις, καθ' ἃς ὁ πληρωτὴς δὲν δύναται ἀζημίως ν' ἀποποιηθῇ τὴν ἀποδοχὴν, ὡς ὅταν τὴν ὑπεσχέθη, ἢ ὅταν ὀφείλῃ ποσὸν ἴσον τοὐλάχιστον.

---

(1) Διὰ νὰ κατασταθῇ διὰ λογαριασμὸν τρίτου ὁ ἐκδότης ὀφειλέτης τοῦ πληρωτοῦ, ἀπαιτεῖται νὰ κηρύξῃ ὁ πληρωτὴς ὅτι δὲν δέχεται διὰ λογαριασμὸν τοῦ διατάκτου, ἀλλ' ὅτι δέχεται κατὰ παρέμβασιν χάριν τοῦ ἐκδότου καὶ τότε ἀποκτᾷ κατὰ τοῦ ἐκδότου διὰ λογαριασμὸν τρίτου δικαίωμα νὰ ζητήσῃ τὰ καταβληθέντα διὰ τῆς ἀγωγῆς negotiorum gestorum.

[illegible] ὁ πληρωτὴς νομίμους λόγους [illegible] ἑκατέραν τῶν διαληφθεισῶν [illegible] ὑπεσχέθη αὐτὴν προηγουμένως [illegible] τῷ ἐμφανισθῇ ἡ συναλλαγματική, [illegible] αὐτοῦ, κηρυχθέντος τυχὸν δικαστικῶς [illegible] ὁ πληρωτὴς δύναται ν' ἀποποιηθῇ τὴν [illegible] δοθείσης ὅτε ὁ ἐκδότης παρεῖχε τὰς προ- [illegible] ἐγγυήσεις.

[illegible] εὑρίσκεται ὀφειλέτης πρὸς τὸν ἐκδότην ποσοῦ ἴσου [illegible] διὰ τῆς συναλλαγματικῆς παραγγέλλεται νὰ πληρώσῃ, ἂν τὸ χρέος τοῦτο, οὔτε ὡς ἐκ τῆς φύσεως αὐτοῦ, οὔτε ὡς ἐκ τῆς ἰδιότητος τῶν μερῶν, εἶναι ἐμπορικόν, δὲν δύναται νὰ ὑποχρεωθῇ ὁ πληρωτὴς ν' ἀποδεχθῇ τὴν συναλλαγματικήν, καὶ νὰ ὑποβληθῇ οὕτως εἰς τὴν ἐμπορικὴν δικαιοδοσίαν καὶ τὴν παρεπομένην αὐτῇ προσωπικὴν κράτησιν (1). Ῥάλ. § 545.

§ 133. Κατὰ τὸ ἐμπ. δίκαιον, ὁ παραχωρῶν συναλλαγματικὴν δι' ὀπισθογραφήσεως ἐγγυᾶται αὐτοδικαίως περὶ τῆς φερεγγυότητος τῶν παραχωρουμένων ὀφειλετῶν, ἐπειδὴ ἡ ὀπισθογράφησις δὲν εἶναι ἁπλῆ ἀλλοτρίας ἐνοχῆς παραχώρησις, ἀλλ' ἀπαρτίζει καὶ νέον συνάλλαγμα, ἐφ' οὗ ἕκαστος ὀπισθογράφος λαμβάνει χαρακτῆρα ἐκδότου ἀπέναντι τοῦ κομιστοῦ.

Τὸ νέον λοιπὸν συνάλλαγμα ὑποβάλλει τὸν ὀπισθογρ. εἰς ἐγγύησιν ἀπέναντι τοῦ κομιστοῦ περὶ τῆς ἀποδοχῆς καὶ τῆς πληρωμῆς τῆς συναλλαγματικῆς (118 ἐμπ. νόμ.)· ἡ ὑποχρέωσις ὅμως αὕτη δὲν ἐκτείνεται περαιτέρω, ὅθεν ἀπέναντι τοῦ πληρωτοῦ οἱ ὀπισθογράφοι δὲν ὑπόκεινται εἰς οὐδεμίαν εὐθύνην· αὕτη ἀφορᾷ τὸν ἐκδότην.

---

(1) Favard de Langlade Rép. λ. Lettre de change sect 2 § 2.— Merlin τόμ. 16, σ. 652.— Pothier ἀρ. 92.

Ἐὰν εἰς τὴν συναλλαγματικὴν ἐσημειώθησαν δύω πληρωταί, ἡ τοῦ ἑτέρου μόνου ἀποδοχὴ δὲν ἀρκεῖ διὰ νὰ θεωρηθῇ ὅτι ὁ ἐκδότης ἐξεπλήρωσε τὴν εἰς αὐτὸν ἐπιβαλλομένην ὑποχρέωσιν. Ὁ κομιστὴς ἔχει τὸ δικαίωμα, ἐπὶ τῇ ἀποποιήσει τοῦ ἑτέρου τῶν πληρωτῶν, νὰ διαμαρτυρηθῇ ἐπὶ μὴ ἀποδοχῇ ἐξασκῶν τὴν κατὰ νόμον ἀγωγήν του κατὰ τοῦ ἐκδότου καὶ τῶν ὀπισθογράφων. Ἐν τούτοις ὁ ἀποδεχθεὶς πληρωτὴς μένει ὁριστικῶς ὑπόχρεως περὶ τῆς πληρωμῆς. Noug. ἀρ. 103.

Ἂν ὅμως ὁ πληρωτὴς πληρώσῃ μόνον πρὸς τιμὴν τῆς ὑπογραφῆς τοῦ ὀπισθογράφου, οὗτος ὀφείλει νὰ τὸν ἀποζημιώσῃ ὡς διαχειριστὴν ἀλλοτρίων. Ῥάλ. § 546.

§ 134. Φρονήσεως ἔργον εἶναι ν' ἀπαιτῇ ὁ ἐκδότης τὴν ἀποδοχὴν, διότι ἄλλως διατρέχει κινδύνους (Ῥάλ. § 547)· ἡ πρὸς ἀποδοχὴν ἐμφάνισις δύναται νὰ γίνῃ παρὰ παντὸς προσώπου, ἂν καὶ μὴ ἔχοντος ὀπισθογράφησιν.

Ὑποχρεοῦται δὲ ὁ ἐκδότης νὰ ζητήσῃ τὴν ἀποδοχὴν, ἐὰν ὁ ἐκδότης ἐπιβάλῃ ῥητῶς τὸν ὅρον τοῦτον, ἢ ἐὰν ἡ συναλλαγματικὴ ἦναι πληρωτέα μετά τινα ἐποχὴν ἀπὸ τῆς ὄψεως (ἐμπ. ν. 160). Νουγ. ἀρ. 107.

Τέλος ἐὰν ἡ συναλλαγματικὴ ἦναι πληρωτέα εἰς ἄλλον τόπον παρὰ τὸν τῆς κατοικίας τοῦ πληρωτοῦ, ὀφείλει ὁ κομιστὴς νὰ τὴν ἐμφανίσῃ πρὸς τὸν πληρωτὴν ἐγκαίρως διὰ νὰ προσδιορισθῇ ἡ κατοικία ὅπου θέλει ζητηθῇ ἡ πληρωμή.

Ἐκτὸς τῶν περιστάσεων τούτων, ἡ πρὸς ἀποδοχὴν ἐμφάνισις δύναται νὰ ἐνεργηθῇ ἐὰν ὁ κομιστὴς τὸ ἐγκρίνῃ μέχρι τῆς παραμονῆς τῆς λήξεως τῆς συναλλαγματικῆς. Τοὐναντίον δὲν ζητεῖται ἡ ἀποδοχὴ τῶν ἐν ὄψει πληρωτέων συναλλαγματικῶν, ἢ ὅταν ὁ πληρωτὴς πτωχεύσῃ, καθόσον μία τῶν συνεπειῶν τῆς πτωχεύσεως εἶναι ὅτι τὰ ἐμπρόθεσμα τοῦ πτωχεύσαντος χρέη καθίστανται ἀμέσως ἀπαιτητά. Ῥάλ. § 547.

§ 135. Ἡ ἀποδοχὴ ζητεῖται πάντοτε εἰς τὴν κατοικίαν τοῦ πληρωτοῦ, καὶ ὅταν ἀκόμη ὁ ἐκδότης σημειώσῃ ἐν τῇ συναλλαγματικῇ ἄλλην κατοικίαν πληρωμῆς· ὁ κομιστὴς ὀφείλει καὶ δικαιοῦται, μὴ συνομολογηθέντος τι ἐξαιρετικῶς, νὰ παρουσιασθῇ εἰς τὸν πληρωτὴν καὶ παρ' αὐτοῦ μόνου νὰ ζητήσῃ τὴν ἀποδοχήν.

Ἂν ἡ συναλλαγματικὴ ἐξεδόθη διὰ λογαριασμὸν τρίτου τινός, ὅπερ συνήθως δηλοῦται διὰ τῶν ὅρων «ἐκ διαταγῆς καὶ διὰ λογαριασμὸν τοῦ δεῖνος» ὁ δὲ πληρωτὴς μὴ θέλων νὰ τὴν δεχθῇ διὰ λογαριασμὸν τοῦ διατάκτου, προσφέρῃ νὰ τὴν δεχθῇ πρὸς τιμὴν τῆς ὑπογραφῆς τοῦ ἐκδότου, ὁ κομιστὴς ὡς ἐντολοδόχος τοῦ ἐκδότου πρὸς εἴσπραξιν τοῦ ἐν τῇ συναλλαγματικῇ ποσοῦ, ὀφείλει νὰ μὴ δεχθῇ τὸν ὅρον τοῦτον εἰμὴ ἀφ' οὗ διαμαρτυρηθῇ κατὰ τοῦ διατάκτου, διὰ νὰ διατηρήσῃ οὕτω τὰ κατ' αὐτοῦ δικαιώματα τοῦ ἐκδότου, πρὸς ὃν πρέπει νὰ κοινοποιήσῃ τὰ διατρέξαντα. αὐτ. § 547.

§ 136. Ὁ ἐκδότης δύναται νὰ ἐκφράσῃ ῥητῶς ἐν τῇ συναλλαγματικῇ ὅτι δὲν θέλει νὰ ζητηθῇ ἡ ἀποδοχή της· ὁ ὅρος οὗτος δὲν καταστρέφει τὴν οὐσίαν τῆς συναλλαγματικῆς, καὶ συνήθως ἐκφράζεται οὕτω «τὴν 1 Αὐγ. 1858 πληρώσατε διὰ τῆς παρούσης μου συναλλαγματικῆς, ἄνευ ἀποδοχῆς, δραχ. κτλ. κτλ.» Ῥάλλ. § 548.

§ 137. Ἡ ἀποδοχὴ γράφεται συνήθως ἐπὶ τῆς συναλλαγματικῆς αὐτῆς (1) διὰ τῆς λέξεως δεκτή, ἥτις ὅμως δύναται ν' ἀντικατασταθῇ δι' ἄλλης ἀναλόγου (2), ὑπογράφεται δὲ πάντοτε παρὰ τοῦ δέκτου, ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος.

§ 138. Ὁ νόμος δὲν ἀπαιτεῖ (3) νὰ χρονολογῆται ἡ ἀποδοχή, εἰμὴ ὁσάκις ἡ προθεσμία τῆς πληρωμῆς μέλλει νὰ ὑπολογισθῇ ἀπὸ τῆς εἰς τὸν πληρωτὴν ἐμφανίσεως αὐτῆς. Ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν τελευταίαν ταύτην περίπτωσιν, ἡ ἔλλειψις τῆς χρονολογίας δὲν παραβλάπτει τὸ κῦρος τῆς ἀποδοχῆς, ἀλλὰ καθιστᾷ τὴν συναλλαγματικὴν πληρωτέαν εἰς τὴν ὡρισμένην προθεσμίαν, λογιζομένην οὐχὶ πλέον ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως ἥτις δὲν βεβαιοῦται, ἀλλ' ἀπὸ τῆς χρονολογίας αὐτῆς (Ἐ. Ν. 122). Οὕτως ὁ νόμος τιμωρεῖ τὴν ἀμέλειαν τοῦ δέκτου παραλείψαντος νὰ χρονολογήσῃ τὴν ἀποδοχὴν αὐτοῦ.

Τέλος κατὰ τὸ ἄρθρον 123 ὅ αν ἡ συναλλαγματικὴ μέλλῃ νὰ πληρωθῇ εἰς ἄλλον τόπον παρ' ἐκεῖνον ὅπου διατρίβει ὁ δέκτης, ἀπαιτεῖται νὰ σημειοῦται διὰ τῆς ἀποδοχῆς ἡ κατοικία ὅπου θέλει γίνει ἡ πληρωμή, ἢ ἐνεργηθῶσιν αἱ βεβαιοῦσαι τὴν ἀποποίησιν τῆς πληρωμῆς διαμαρτυρήσεις. Ῥάλ. § 549.

§ 139. Ὁ πληρωτὴς ὀφείλει νὰ ἐκτελέσῃ τὴν ἐντολὴν ἢ νὰ τὴν ἀποποιηθῇ· ὅθεν δὲν δύναται νὰ ὑποβάλῃ τὴν ἀποδοχὴν τῆς συναλλαγματικῆς εἰς ἄλλους παρὰ τοὺς ἐν αὐτῷ διαλαμβανομένους ὅρους· πᾶσαν λοιπὸν ὑπὸ ὅρον ἀποδοχὴν δύναται ν' ἀπορρίψῃ ὁ κομιστής, καὶ νὰ τὴν θεωρήσῃ ὡς ἄρνησιν (124 ἐμπ. ν.).

Ἀλλὰ καὶ ἐὰν ὁ λήπτης ἤθελε συναινέσει εἰς τοὺς ὑπὸ τοῦ δέκτου προτεινομένους ὅρους, οἵτινες καθίστανται τότε δι' αὐτὸν ὑποχρεωτικοί, ἂν ἡ συναλλαγματικὴ μεταβιβασθῇ ἑπομένως πρὸς ἄλλον, δὲν δύνανται οἱ ὅροι οὗτοι ν' ἀντιταχθῶσιν εἰς τὸν ἐν

(1) Ὑπάρχει καὶ ἄλλος τρόπος. Ῥάλλ. § 549 κατ. § 151—153 ἐπ.
(2) Ἡ λέξις ἐθεωρήθη δὲν ἀρκεῖ. Ῥάλλ. § 549.
(3) Κατωτ. § 151—153 ἐπ.

καλῇ πίστει τρίτον κομιστὴν αὐτῆς, εἰς ὃν εἶναι ἀδιάφορος πᾶς παρὰ τῶν προγενεστέρων αὐτῆς κατόχων συνομολογηθεὶς ὅρος, ἂν οὗτος δὲν βεβαιοῦται ῥητῶς ἐν τῇ συναλλαγματικῇ κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς πρὸς αὐτὸν μεταβιβάσεώς της. Ῥάλ. § 550.

§ 140. Ἐὰν ὁ κομιστὴς ὀφείλῃ πρὸς τὸν πληρωτὴν ποσὸν ἴσον μὲ τὸ τῆς συναλλαγματικῆς, δύναται ὁ τελευταῖος νὰ θέσῃ ἐπ' αὐτῆς «Δέχομαι διὰ νὰ πληρώσω πρὸς ἐμαυτόν». (ἀνάπτ. εἰς Ῥάλ. § 550).

§ 141. Ὅταν διὰ τῆς ἀποδοχῆς δὲν ἐκφράζηται ἄλλο τι, θεωρεῖται γενομένη δι' ὁλόκληρον τὸ τῆς συναλλαγματικῆς ποσὸν, δύναται ὅμως ὁ πληρωτὴς νὰ δεχθῇ αὐτὴν διὰ μέρος μόνον, καὶ ὁ περιορισμὸς οὗτος εἶναι ὑποχρεωτικὸς διὰ τὸν κομιστὴν, ὅστις δὲν δύναται νὰ διαμαρτυρηθῇ εἰμὴ διὰ τὸ ὑπόλοιπον. Διὰ τῆς διατάξεως ταύτης, ἂν καὶ ἀντιβαινούσης εἰς τὰς περὶ ὁλικῆς ἐκπληρώσεως τῶν ἐνοχῶν ἀρχὰς τοῦ κοινοῦ δικαίου, ἠθέλησεν ὁ νομοθέτης νὰ εὐκολύνῃ τὰς τῶν συναλλαγματικῶν ἀποδοχὰς, διὰ νὰ ἀποσβένωνται, ἂν καὶ ἐν μέρει, αἱ ἐξ αὐτῶν πηγάζουσαι αὐστηραὶ ὑποχρεώσεις (Ἐ. Ν. 156). αὐτ. § 550.

§ 142. Ἂν καὶ διὰ τῆς ἀποδοχῆς ὁ πληρωτὴς γίνεται κύριος τοῦ κομιστοῦ τῆς συναλλαγματικῆς ὀφειλέτης, ἡ περίστασις αὕτη δὲν παράγει ἀνανέωσιν τοῦ ἀρχικοῦ χρέους, οὐδ' ἀπαλλάττει τὸν ἐκδότην, ὅστις παύει μὲν νὰ ἦναι κύριος ὀφειλέτης, μένει ὅμως οὐχ' ἧττον ἀλληλέγγυος ἐγγυητὴς τῆς κατὰ τὴν λῆξιν πληρωμῆς τῆς συναλλαγματικῆς.

Ἐντεῦθεν ἕπεται ὅτι ὁ ἐκδότης ὀφείλει νὰ δώσῃ πρὸς τὸν δέκτην τὰ πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς παρ' αὐτοῦ ἀναδεχθείσης ἐντολῆς μέσα· ὅθεν ἂν αὐτὸς ὀφείλῃ πρὸς τὸν ἐκδότην ποσὸν ἴσον μὲ τὸ τῆς συναλλαγματικῆς, δὲν δύναται ὁ ἐκδότης νὰ ἐκβιάσῃ τὴν ἀπότισιν αὐτοῦ, καθόσον ὁ δέκτης δικαιοῦται νὰ τὸ κρατήσῃ ὡς ἐγγύησιν τῆς ὁποίας ἀνεδέχθη ἐντολῆς. Παρβ. ἀρ. 379.— Νουγ. ἀρ. 122. Ῥάλ. § 551.

§ 143. Χορηγεῖται εἰς τὸν πληρωτὴν προθεσμία 24 ὡρῶν, ἀπὸ τῆς παραδόσεως ἢ τῆς ἐμφανίσεως τῆς συναλλαγματικῆς, διὰ νὰ δηλώσῃ ἂν τὴν δέχηται· παρελθούσης δὲ αὐτῆς, ὀφείλει νὰ τὴν ἀποδώσῃ ἐπὶ ἀποζημιώσει, ἐὰν συμβῇ ζημία τῷ κομιστῇ — Ἡ περαιτέρω ἐπίσχεσις τῆς συναλλαγματικῆς δὲν ἐμφαίνει λοιπὸν σιωπηρὰν ἀποδοχήν. Ῥάλ. § 552.

§ 144. Διὰ τῆς ἀποδοχῆς αὐτοῦ ὁ πληρωτὴς ἀναδέχεται τὴν

ὑποχρέωσιν νὰ πληρώσῃ τὴν συναλλαγματικὴν οὐ μόνον ἀπέναντι τοῦ ἐντολέως αὐτοῦ ἐκδότου, ἀλλὰ καὶ ἀπέναντι τοῦ τρίτου κομιστοῦ, γινόμενος ἀπὸ τοῦδε κύριος αὐτοῦ ὀφειλέτης (Ε. Ν. 121). Ἐντεῦθεν ἕπεται ὅτι ὁ πληρωτής, ὅστις πρότερον ἦτον ἐλεύθερος νὰ μὴ δεχθῇ, δὲν δύναται πλέον ν' ἀνακαλέσῃ τὴν ἀποδοχὴν αὐτοῦ, οὐδὲ διὰ τῆς συναινέσεως τοῦ ἐκδότου, οὐδ' ἐὰν οὗτος ἤθελεν εἴτε μετὰ τὴν ἀποδοχήν, εἴτε καὶ πρὸ αὐτῆς εἰσέτι, ἂν καὶ ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ πληρωτοῦ, κηρυχθῇ εἰς πτώχευσιν (Ε. Ν. 125). Ὀφείλει νὰ αἰτιᾶται τὴν ἀπερισκεψίαν μεθ' ἧς ἐνήργησε, μὴ ἐξετάσας ἀκριβέστερον περὶ τῆς καταστάσεως τοῦ ἐκδότου. Ἐννοεῖται ἐν τούτοις ὅτι ἂν ὡς ἐκ τοῦ συμβεβηκότος τούτου ἐμποδίσθη ἡ πρὸς τὸν πληρωτὴν ἀποστολὴ τῆς προβλέψεως, δικαιοῦται οὗτος νὰ ἐμφανισθῇ εἰς τὴν πτώχευσιν ὡς δανειστὴς τοῦ πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ἐντολῆς τοῦ πτωχεύσαντος καταβληθέντος ὑπ' αὐτοῦ ποσοῦ, διὰ νὰ λάβῃ ἀνάλογον ἐκ τῆς διανομῆς μέρισμα.

Ὁ δέκτης δὲν δύναται νὰ προσβάλῃ τὴν ἀποδοχήν του οὐδ' ἐπὶ λόγῳ ὅτι δὲν ἔλαβε τὴν προσδοκωμένην πρόβλεψιν, ἢ ὅτι ἐδέχθη πρὶν λάβῃ τὰς διαταγὰς τοῦ ἐκδότου, καὶ ὅτι οὗτος τῷ ἔγραψεν ἀκολούθως νὰ μὴ δεχθῇ, ἢ ὅτι ὁ διατάκτης διὰ λογαριασμὸν τοῦ ὁποίου παρηγγέλλετο νὰ δεχθῇ δὲν εἶχε δώσει τοιαύτας ὁδηγίας. Ἡ πλάνη τοῦ δέκτου καθ' ὅλας ταύτας τὰς περιπτώσεις δὲν δύναται νὰ τὸν ἀπαλλάξῃ, ἀπέναντι τῶν ἐν καλῇ πίστει τρίτων, τῶν συνεπειῶν τῆς ἀποδοχῆς του. Διὰ τοὺς αὐτοὺς λόγους δὲν δύναται νὰ ζητήσῃ ἀπέναντι αὐτῶν ἀποκατάστασιν κατὰ τῆς ἀποδοχῆς αὐτοῦ, ἐπὶ λόγῳ ὅτι ἡ ὑπογραφὴ τοῦ ἐκδότου ἦτον πλαστή, ἐπιφυλαττομένης τῆς κατὰ τοῦ αὐτουργοῦ τῆς πλαστογραφίας ἢ τοῦ δόλου ἀναγωγῆς αὐτοῦ (1). Ῥάλλ. § 553. — Παρδ. ἀρ. 378.— Ὁ Νουγ. θεωρεῖ τὸ ζήτημα πραγματικόν.

ΣΗΜ. Ἴδε κατωτ. ἀπ. Ἀρ. Π. 288 τοῦ 1855.

§ 145. Ἂν ὁ πληρωτὴς ἀποποιηθῇ τὴν ἀποδοχήν, ἢ δεχθῇ ἐν μέρει μόνον, ὁ κομιστὴς δύναται (ἰσάκις δὲ ἡ πρὸς ἀποδοχὴν ἐμφάνισις ἦναι ὑποχρεωτική, ὀφείλει) νὰ πιστοποιήσῃ τὴν ἀποποίησιν διὰ τοῦ λεγομένου ἐπὶ μὴ ἀποδοχῇ διαμαρτυρικοῦ, πρὸς σύνταξιν τοῦ ὁποίου οὐδεμία ἐπιβάλλεται ῥητὴ προθεσμία, ἐκτὸς μόνον ἐπὶ τῶν ἐπὶ τῆς ὄψεως πληρωτέων συναλλαγματικῶν.

---

(1) Ἡ πτώχευσις τοῦ ἐκδότου ἀκυροῖ τὴν ἐν ἀγνοίᾳ αὐτῆς ἀποδοχήν; Ῥάλ. τ. 2 σ. 78 ὑποσημ.

Βεβαιωθείσης οὕτω τῆς ἀποποιήσεως τῆς ἀποδοχῆς, ὁ κομιστὴς δύναται νὰ κινηθῇ κατά τε τοῦ ἐκδότου καὶ κατὰ τῶν ὀπισθογράφων καὶ νὰ ζητήσῃ παρ' ἑκάστου αὐτῶν ἐγγύησιν, ὡς τὰ ἄρθρα 119, 120 ἐμπ. νόμ. Ῥάλ. § 154.

§ 146. Ἐὰν ὁ πληρωτὴς πτωχεύσῃ; ὁ κομιστὴς ζητεῖ ἐγγύησιν, ὡς τὸ 448 ἐμπ. νόμ.

Ὁ ἐγγυητὴς εἴτε τοῦ ἐκδότου, εἴτε τοῦ ὀπισθογράφου, εἶναι ἀλληλέγγυος μόνον πρὸς τὸ πρόσωπον ὑπὲρ οὗ ἐγγυήθη, ὅθεν ἕκαστος τῶν ἐκ τῆς συναλλαγματικῆς ὑποχρέων δύναται ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει νὰ ὑποβληθῇ εἰς ἐγγύησιν, χωρὶς ν' ἀπαλλάττεται διὰ τῆς παρά τινος συνυποχρέου ἤδη χορηγηθείσης (Ε. Ν. 120) (1).

Περὶ τῆς κατὰ παρέμβασιν ἀποδοχῆς.

§ 147. Κατὰ παρέμβασιν ἀποδοχὴ λέγεται ἡ ὑποχρέωσις, ἣν ἀναλαμβάνει τὶς ἑκουσίως νὰ πληρώσῃ τὴν συναλλαγματικὴν, ἀφοῦ ὁ πληρωτὴς ἀποποιηθῇ.

§ 148. Αὕτη δύναται νὰ ἐνεργηθῇ παρ' οἱουδήποτε τρίτου καὶ ὑπὲρ οἱουδήποτε ἐκ τῶν εἰς τὴν πληρωμὴν ἐνεχομένων (126 ἐμπ. νόμ.)·— ἄρα δὲν δύναται ν' ἀποδεχθῇ κατὰ παρέμβασιν οὔτε ὁ ἐκδότης, οὔτε τὶς τῶν ὀπισθογράφων· Ἀλλ' ὁ πληρωτὴς, ὅστις πρὸ τῆς ἀποδοχῆς αὐτοῦ εἶναι ἀλλότριος πρὸς τὸν κομιστὴν, ἐπίσης δὲ καὶ ὁ κατ' ἀνάγκην πληρωτὴς, ἀφ' οὗ ἀποποιηθῶσι νὰ δεχθῶσι τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἐντολῆς τοῦ ἐκδότου, δύνανται νὰ δηλώσωσιν, ὅτι δέχονται κατὰ παρέμβασιν, οὐχὶ πλέον δυνάμει τῆς ἐντολῆς, ἀλλ' ὡς διαχειρισταὶ ἀλλοτρίων ὑποθέσεων (negotiorum gestores), πρὸς τιμὴν τῆς ὑπογραφῆς εἴτε τοῦ ἐκδότου αὐτοῦ, εἴτε τινὸς τῶν ὀπισθογράφων, καὶ τότε ἀποκτῶσιν, ἀπέναντι τοῦ προσώπου χάριν τοῦ ὁποίου παρενέβησαν, ὅσα δικαιώματα γεννῶνται ἐν γένει ἐκ τοῦ τῆς διαχειρίσεως τῶν ἀλλοτρίων ὑποθέσεων οἱονεὶ συναλλάγματος. Ῥάλ. § 555.

§ 149. Ἐὰν πολλοὶ ζητήσωσι νὰ δεχθῶσι κατὰ παρέμβασιν, προτιμᾶται ὁ ὑπὲρ τοῦ ἐκδότου παρεμβαίνων ἀντὶ τοῦ ὑπὲρ τοῦ ὀπισθογράφου. Διατί; Ῥάλ. § 555.

§ 149α. *Πότε ἐπιτρέπεται;* Ἀφοῦ βεβαιωθῇ διὰ διαμαρτυρι-

(1) Νουγ. § 131.— Ῥάλ. § 554. — Ὁ Βινσ. τὸ ἀμφισβητεῖ

κοῦ ἡ ἀποποίησις τῆς ἀποδοχῆς. Καὶ ἂν μὲν παρεμβαίνῃ ὁ πληρωτὴς ἢ ὁ κατ' ἀνάγκην πληρωτής, δηλόνει πρὸς τὸν ἐπιτετραμμένον τὴν σύνταξιν τοῦ διαμαρτυρικοῦ συμβολαιογράφον ἢ κλητῆρα, ὅτι δὲν δύναται μὲν νὰ δεχθῇ δυνάμει τῆς ἐν τῇ συναλλαγματικῇ ἀνατιθεμένης αὐτῷ ἐντολῆς, ἀλλά, μὴ θέλων νὰ ἐκθέσῃ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ ἐκδότου ἤ τινος τῶν ὀπισθογράφων, δέχεται κατὰ παρέμβασιν εἴτε ὑπὲρ τοῦ ἑνὸς εἴτε ὑπὲρ τοῦ ἄλλου, εἴτε ἄνευ τινὸς διακρίσεως προσώπου, καὶ ὑπογράφει τὴν ἐν τῷ διαμαρτυρικῷ αὐτῷ καταχωριζομένην ταύτην δήλωσιν (Ε. Ν. 126). Ἂν τρίτος τις παρεμβαίνῃ, ὁ ἐπὶ τῆς συντάξεως τοῦ διαμαρτυρικοῦ ὑπάλληλος βεβαιόνει ἐπὶ τέλους αὐτοῦ, ὅτι ἐμφανισθεὶς ὁ δεῖνα ἐδήλωσεν ὅτι, πρὸς τιμὴν τῆς δεῖνος ὑπογραφῆς, δέχεται κατὰ παρέμβασιν. Ῥάλ. § 556.

Ὁ παρεμβαίνων πρέπει νὰ γνωστοποιήσῃ τὰ διατρέξαντα εἰς τὸν ὑπὲρ οὗ παρενέβη, ἡ παραμέλησις δὲ τῆς γνωστοποιήσεως δύναται νὰ ἐκθέσῃ τὸν παρεμβαίνοντα εἰς ἀποζημιώσεις. αὐτ.

§ 149³. *Ἀποτελέσματα αὐτῆς.* — Ἂν ὁ πληρωτὴς ἐπιμένων εἰς τὴν ἀποποίησίν του δὲν πληρώσῃ κατὰ τὴν προθεσμίαν, ἡ πληρωμὴ ἐνεργεῖται παρὰ τοῦ παρεμβαίνοντος διὰ λογαριασμὸν τοῦ ὑπὲρ οὗ ἀπεδέχθη· ὁ κομιστὴς ὅμως διατηρεῖ (123 ἐμπ. ν.) ὅλα τὰ κατὰ τοῦ ἐκδότου καὶ τῶν ὀπισθογράφων δικαιώματά του. (ἀνάπτ. εἰς Ῥάλ. § 557).

§ 149⁴. *Διάρκεια τῆς ἐνοχῆς τοῦ κατὰ παρέμβασιν δέκτου.* — Εἴδομεν ὅτι ἐκ τῆς ἀποδοχῆς τοῦ πληρωτοῦ προκύπτει ὑπὲρ τοῦ κομιστοῦ τεκμήριον ὅτι ἔχει πρόβλεψιν, ὅτι ἀναγνωρίζει τὸ χρέος του καὶ ἀναδέχεται τὴν ἐντολὴν τοῦ ἐκδότου, ὅθεν καθὸ κύριος ὀφειλέτης δὲν δύναται νὰ ὠφεληθῇ ἐκ τῆς παραλείψεως ὁποιασδήποτε διατυπώσεως, ἡ δ' ἐνοχὴ αὐτοῦ ἀποσβένεται μόνον διὰ τῆς παραγραφῆς. Τοὐναντίον ὁ κατὰ παρέμβασιν ἀποδέκτης, ὅστις δὲν παρηγγέλθη τὴν ἐξόφλησιν τῆς συναλλαγματικῆς, δὲν εἶναι βεβαίως ὀφειλέτης αὐτῆς. Ἡ ὑποχρέωσις αὐτοῦ εἶναι εἶδος τριτεγγυήσεως διδομένης χάριν τοῦ ἐκδότου ἢ τοῦ ὀπισθογράφου, καὶ ἕπεται ν' ἀποσβένεται ὁμοῦ μὲ τὴν ὑποχρέωσιν τοῦ προσώπου ὑπὲρ οὗ ἐγγυήθη. Νουγ. ἀρ. 139.— Ῥάλ. § 558.

§ 150. Μήτε ὁ ἐμπορικός, μήτε ὁ πολιτικὸς ἐν Ἑλλάδι ἰσχύων νόμος δὲν διατάττει τὸ νὰ ἐντιαλαμβάνεται ἐν τῷ εἰς διαταγὴν γραμματίῳ, ἢ ἐν ὁποιῳδήποτε ἄλλῳ ἰδιωτικῷ ἐγγράφῳ παρὰ μὴ ἐμπόρου ὑπογεγραμμένῳ, διὰ νὰ ἔχωσι ταῦτα ἰσχὺν καὶ κῦρος, ἢ

λέξις δεκτόν, ἢ ἡ παρὰ τοῦ ὀφειλέτου ἰδιόγραφος σημείωσις τῆς χρηματικῆς ποσότητος εἰς ἀλφαβητικὰ στοιχεῖα. Ἀπ. ἐφ. Ναυπλ. 129 τοῦ 1837 ἐν Νομικ. σ. 848.

§ 151. Κατὰ τὸ ἄρθ. 122 τοῦ ἐμπ. νόμου, ἡ ἀποδοχὴ (1) συναλλαγματικῆς τινός, διὰ νὰ ἦναι ἔγκυρος καὶ ὑποχρεωτική, πρέπει νὰ ἦναι ῥητὴ καὶ ἔγγραφος· ἡ δὲ ἁπλῆ σημείωσις τοῦ ὀνόματος ἄνευ τῆς λέξεως *ἀποδέχομαι* ἢ ἄλλης τινὸς συνωνύμου ἐμφαινούσης ἀποδοχήν, δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀποδοχή. Ἀπ. 2008 τῆς 29 Αὐγ. 1841 ἐφ. Ἀθ. Ἴδε Θέμιδα (τ. 1 σ. 46 ἐπ.) ἐκτεταμένην περὶ τούτου διατριβήν.

§ 252. Ὁ ἐμπ. νόμος δὲν ἀπαγορεύει (2) νὰ γίνηται ἡ ἀποδοχὴ συναλλαγματικῆς τινός δι' ἰδιαιτέρου ἐγγράφου, ὅταν τοῦτο περιέχῃ σαφῆ καὶ θετικὴν συναλλαγματικῆς τινὸς ἀποδοχήν, ἐκπεφρασμένη ἐπ' αὐτῆς ταύτης τῆς συναλλαγματικῆς. Δὲν εἶναι νὰ γίνῃ τὸ ἔγγραφον αὐτὸ εἰς διπλοῦν διότι δὲν διαλαμβάνει εἰμὴ δὲ ἀνάγκη τὴν ὑποχρέωσιν τῆς πληρωμῆς τῆς ἀποδεχθείσης συναλλαγμ. (3). Ἀπ. 7399 τοῦ 1859 ἐφ. Αθ.—Πρλ. Νομικ. σ. 5512.

§ 152². Ἡ δι' ἰδιαιτέρου ἐγγράφου ἀποδοχὴ συναλλαγματικῆς ἢ ἐπισυναλλαγματικῆς ἀφαιρεῖ ἀπὸ τὸν ἀποδεχθέντα ταύτην ἢ ἐκείνην τὸ δικαίωμα νὰ προσβάλῃ ὡς ἄκυρον τὴν ἀποδοχήν;

Απόφ. Ἐπειδή, ὁμολογοῦντος τοῦ ἐναγομένου Β. διὰ τοῦ αὐτοῦ ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου, ὅτι τῷ ἐπεδείχθησαν μετὰ τῆς συναλλαγματικῆς ὅλα τὰ σχετικὰ ἔγγραφα, τὸ διαμαρτυρικὸν δηλονότι, ἡ συναλλαγματική, καὶ ὁ λογαριασμὸς τῆς ἐπιστροφῆς, ἕπεται ὅτι ἀφοῦ ἐν γνώσει ὅλων αὐτῶν τῶν ἐγγράφων ἀνεγνώρισε καὶ ἀπεδέχθη τὸ ποσὸν τῆς ἐπισυναλλαγματικῆς καὶ αὐτὴν τὴν ἐπισυναλλαγματικὴν ὡς ὀρθὰ δηλοποιῶν, προσέτι ὅτι ὡς ἐκ τῆς ἐκδόσεως τοῦ ἀναγκαστικοῦ αὐτοῦ ἐγγράφου δὲν ἐννοεῖ νὰ χάσῃ οὔτε ὁ ἐντολεὺς τοῦ ἐνάγοντος, οὔτε ἄλλος τις τὰ ἐκ τῆς συναλλαγματικῆς καὶ ἐπισυναλλαγματικῆς πηγάζοντα δικαιώματα, δὲν

(1) Ανωτέρω § 136. (2) Ἀνωτέρω § 137.

(3) Τὸ ἔγγραφον, δι' οὗ γίνεται ἡ ἀποδοχὴ συναλλαγματικῆς τινός, εἶναι ἀνίσχυρον ἐὰν δὲν φέρῃ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ κομιστοῦ τῆς συναλλαγματικῆς; Ὄχι, διότι τὸ ἔγγραφον αὐτὸ δὲν ὑπάγεται εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ἀμφοτεροβαρῶν συναλλαγμάτων (410 πολ. δικ.). Ἀπ. 956 τοῦ 1851 τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφ. ἐν Νομικ. φιλ. 5512—4.

τῆς εἰς αὐτὸν διδομένης παραγγελίας ὄχι μόνον δὲ ἀποδεικνύει κατ' αὐτοῦ ὅτι ἔλαβε τὰ ἀναγκαῖα πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς ἐντολῆς, ἀλλ', ἐξ ἐναντίας, ἀφοῦ ἐκπληρώσῃ αὐτὴν χορηγεῖ εἰς αὐτὸν δικαίωμα νὰ ζητήσῃ ἱκανοποίησιν. Pard. ἀρ. 389.

Ἐν ἄλλαις λέξεσιν.

Ἡ παρὰ τοῦ ἐντολοδόχου ἀποδοχὴ τῆς εἰς αὐτὸν διδομένης παραγγελίας ὄχι μόνον δὲν ἀποδεικνύει κατ' αὐτοῦ ὅτι ἔλαβε τ' ἀναγκαῖα πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς ἐντολῆς, ἀλλ' ἐξ ἐναντίας, ἀφοῦ ἐκπληρώσῃ αὐτὴν, χορηγεῖ εἰς αὐτὸν δικαίωμα νὰ ζητήσῃ ἱκανοποίησιν (Pard. τόμ. 2, ἀρ. 389)· ἂν δὲ, καὶ κατὰ τὸ ἄρθρ. 117 τοῦ ἐμπ. νόμου, ἡ ἀποδοχὴ ὑποθέτῃ τὴν πρόβλεψιν, ἡ πρόληψις αὕτη δὲν ἀφορᾷ εἰμὴ τὰς σχέσεις τοῦ κομιστοῦ πρὸς τὸν ἀποδέκτην, ὡς πρὸς δὲ τὰς σχέσεις τοῦ ἀποδέκτου καὶ πληρωτοῦ τῆς συναλλαγματικῆς πρὸς τὸν ἐκδότην αὐτῆς, ἡ ἀποδοχὴ δὲν ἀποτελεῖ κανὲν τεκμήριον, ἢ ἔνδειξίν τινα κατ' αὐτοῦ, ὅτι ἔλαβε τὴν ἀναγκαίαν πρόβλεψιν· ἄρα ὁ ἐναγόμενος ὀφείλει ν' ἀποδειχθῇ ὅτι κατὰ τὴν προθεσμίαν εἶχε πρόβλεψιν εἰς χεῖρας τοῦ ἀποδέκτου καὶ πληρωτοῦ. Ἀπ. 2290 τος 1842 ἐφ. Ἀθ.

§ 128. Καὶ ἂν δὲν ὑπάρχῃ πρόβλεψις ὁ ἀποδέκτης εἶναι ὑπόχρεως νὰ πληρώσῃ μὴ δυνάμενος ν' ἀνακαλέσῃ τὴν ἀποδοχήν του, ὄχι μόνον ὅταν δὲν ὑπάρχῃ παρ' αὐτῷ πρόβλεψις, ἀλλὰ καὶ ὅταν ὁ ἐκδότης περιπέσῃ πρὸ τῆς ἀποδοχῆς εἰς πτώχευσιν χωρὶς νὰ τὸ γινώσκῃ, ἡ δὲ ὑποχρέωσίς του αὕτη εἶναι ἀλληλέγγυος (140 ἐμπ. νόμ.). Ἀπ. ἐφ. Ν. 126 τοῦ 1840, ἣν ἐν λέξ. Γραμμάτια § 28 (Εὐρ. τ. 5 σ. 507).

§ 129. Ἐκεῖνος, πρὸς ὃν ἐξεδόθη ἡ συναλλαγματικὴ, δὲν ὑποχρεοῦται νὰ δεχθῇ, ἐὰν δὲν ὑπάρχῃ πρόβλεψις ἐκ μέρους τοῦ ἐκδότου κατὰ τὴν προθεσμίαν αὐτῆς. ὁ δὲ κομιστὴς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐνάξῃ τὸν ἐκδότην· ὅταν δὲ ἐκεῖνος, πρὸς ὃν ἐξεδόθη, λέγει μόνον, ὅτι ἐπλήρωσεν εἰς ἄλλον κομιστὴν, ὀφείλει νὰ τὸ ἀποδείξῃ, ἄλλως πρέπει νὰ πληρώσῃ. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Πάγου 314 τοῦ 1840.

Περὶ ἀποδοχῆς (acceptation).

Εὐρ. Δαλλ. λέξ. effet de com. ἀρ. 275 ἐπ.

§ 130. Ἀποδοχὴ τῆς συναλλαγματικῆς λέγεται ἡ παρὰ τοῦ πληρωτοῦ διδομένη ὑπόσχεσις ὅτι θέλει πληρώσει τὸ ἐν αὐτῇ

διαλαμβανόμενον ποσὸν κατὰ τὴν λῆξίν της. Σκοπεύεται δὲ διὰ τῆς ἀποδοχῆς ν' ἀσφαλιστῇ ἔτι μᾶλλον ἡ ἐκτέλεσις τῆς συναλλαγῆς, ὡς παρέχουσα τῷ κομιστῇ νέον ὀφειλέτην, ὅστις ἀπαιτεῖται νὰ ἐκφράσῃ τὴν συγκατάθεσίν του, αὕτη δὲ ἐπὶ τῶν συναλλαγματικῶν ἐκφράζεται διὰ τοῦ εἰδικοῦ τρόπου τῆς ἀποδοχῆς. ῥάλλ. § 543.

§ 131. Ἂν ὁ πληρωτὴς ἀρνῆται ν' ἀποδεχθῇ μὴ ὑπαρχούσης προβλέψεως, γεννᾶται ἡ ὑποχρέωσις τοῦ ἐκδότου νὰ τὴν πέμψῃ ἄλλως, μὴ γενομένης δεκτῆς τῆς συναλλαγματικῆς καὶ πιστοποιηθείσης τῆς ἀποποιήσεως ταύτης διὰ διαμαρτυρίας, ὀφείλει ὁ ἐκδότης ἢ ν' ἀσφαλίσῃ δι' ἐγγυήσεως τὴν πληρωμὴν τῆς συναλλαγματικῆς ἢ νὰ τὴν ἐξοφλήσῃ ἀμέσως μετὰ τῶν ἐξόδων τοῦ διαμαρτυρικοῦ καὶ τῆς ἐπισυναλλαγῆς (120 ἐμπ. νόμ.).

Ὅταν ἡ συναλλαγματικὴ ἐκδοθῇ διὰ τρίτον, ἡ ὑποχρέωσις αὕτη ἀπέναντι τοῦ πληρωτοῦ ὁρᾷ τὸν διατάκτην (1). Καθ' ὅσον ὅμως ἀφορᾷ τὸν κομιστήν, αἱ συνέπειαι τῆς μὴ ἀποδοχῆς βαρύνουσι μόνον τὸν γνωστὸν αὐτῷ ἐκδότην, ὄχι δὲ καὶ τὸν εἰς τὸ κοινὸν ἀφανῆ διατάκτην. αὐτ. § 544.

§ 132. Ὁ πληρωτής, οὗ ἡ ἀποδοχὴ ζητεῖται, ἐξετάζει τὴν κατάστασιν τῆς μετὰ τοῦ ἐκδότου ἢ διατάκτου ληψοδοσίας του, καί, ἂν πεισθῇ ὅτι εἶναι ἠσφαλισμένος, ἀποδέχεται τὴν συναλλαγματικήν. Τὸ αὐτὸ πράττει, ἂν δὲν ἔχῃ μὲν χρήματα τοῦ ἐκδότου, ἀλλὰ πείθεται ὅτι δὲν τρέχει κίνδυνον τινά.

Ἂν ὅμως ὁ πληρωτὴς θεωρῇ συμφέρον ν' ἀποποιηθῇ τὴν ἀποδοχήν, ὁ κομιστής, πρὸς ὃν ὁ πληρωτὴς δὲν ἀνεδέχθη ἐνοχήν τινα, δὲν δύναται νὰ τὸν ὑποχρεώσῃ εἰς τοῦτο, ἐκτὸς ἂν ἔχῃ ἀφορμὴν νὰ τὸν ἐνάξῃ ὡς δανειστὴς τοῦ ἐκδότου καὶ ὡς ἐξασκῶν τὰ τοῦ πληρωτοῦ ὑφεστῶτα τυχὸν δικαιώματα τοῦ ὀφειλέτου του.

Ὑπάρχουσιν ὅμως περιστάσεις, καθ' ἃς ὁ πληρωτὴς δὲν δύναται ἀζημίως ν' ἀποποιηθῇ τὴν ἀποδοχήν, ὡς ὅταν τὴν ὑπεσχέθη, ἢ ὅταν ὀφείλῃ ποσὸν ἴσον τοὐλάχιστον.

---

(1) Διὰ νὰ κατασταθῇ διὰ λογαριασμὸν τρίτου ὁ ἐκδότης ὀφειλέτης τοῦ πληρωτοῦ, ἀπαιτεῖται νὰ κηρύξῃ ὁ πληρωτὴς ὅτι δὲν δέχεται διὰ λογαριασμὸν τοῦ διατάκτου, ἀλλ' ὅτι δέχεται κατὰ παρέμβασιν χάριν τοῦ ἐκδότου καὶ τότε ἀποκτᾷ κατὰ τοῦ ἐκδότου διὰ λογαριασμὸν τρίτου δικαίωμα νὰ ζητήσῃ τὰ καταβληθέντα διὰ τῆς ἀγωγῆς negotiorum gestorum.

τῆς εἰς αὐτὸν διδομένης παραγγελίας ὄχι μόνον δὲ ἀποδεικνύει κατ' αὐτοῦ ὅτι ἔλαβε τὰ ἀναγκαῖα πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς ἐντολῆς, ἀλλ', ἐξ ἐναντίας, ἀφοῦ ἐκπληρώσῃ αὐτὴν χορηγεῖ εἰς αὐτὸν δικαίωμα νὰ ζητήσῃ ἱκανοποίησιν. Pard. ἀρ. 389.

Ἐν ἄλλαις λέξεσιν.

Ἡ παρὰ τοῦ ἐντολοδόχου ἀποδοχὴ τῆς εἰς αὐτὸν διδομένης παραγγελίας ὄχι μόνον δὲν ἀποδεικνύει κατ' αὐτοῦ ὅτι ἔλαβε τ' ἀναγκαῖα πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς ἐντολῆς, ἀλλ' ἐξ ἐναντίας, ἀφοῦ ἐκπληρώσῃ αὐτὴν, χορηγεῖ εἰς αὐτὸν δικαίωμα νὰ ζητήσῃ ἱκανοποίησιν (Pard. τόμ. 2. ἀρ. 389)· ἂν δὲ, καὶ κατὰ τὸ ἄρθρ. 117 τοῦ ἐμπ. νόμου, ἡ ἀποδοχὴ ὑποθέτῃ τὴν πρόβλεψιν, ἡ πρόληψις αὕτη δὲν ἀφορᾷ εἰμὴ τὰς σχέσεις τοῦ κομιστοῦ πρὸς τὸν ἀποδέκτην, ὡς πρὸς δὲ τὰς σχέσεις τοῦ ἀποδέκτου καὶ πληρωτοῦ τῆς συναλλαγματικῆς πρὸς τὸν ἐκδότην αὐτῆς, ἡ ἀποδοχὴ δὲν ἀποτελεῖ κἀνὲν τεκμήριον, ἢ ἔνδειξιν τινα κατ' αὐτοῦ, ὅτι ἔλαβε τὴν ἀναγκαίαν πρόβλεψιν· ἄρα ὁ ἐναγόμενος ὀφείλει ν' ἀποδειχθῇ ὅτι κατὰ τὴν προθεσμίαν εἶχε πρόβλεψιν εἰς χεῖρας τοῦ ἀποδέκτου καὶ πληρωτοῦ. Ἀπ. 2290 τος 1842 ἐφ. Ἀθ.

§ 128. Καὶ ἂν δὲν ὑπάρχῃ πρόβλεψις ὁ ἀποδέκτης εἶναι ὑπόχρεως νὰ πληρώσῃ μὴ δυνάμενος ν' ἀνακαλέσῃ τὴν ἀποδοχήν του, ὄχι μόνον ὅταν δὲν ὑπάρχῃ παρ' αὐτῷ πρόβλεψις, ἀλλὰ καὶ ὅταν ὁ ἐκδότης περιπέσῃ πρὸ τῆς ἀποδοχῆς εἰς πτώχευσιν χωρὶς νὰ τὸ γινώσκῃ, ἡ δὲ ὑποχρέωσίς του αὕτη εἶναι ἀλληλέγγυος (140 ἐμπ. νόμ.). Ἀπ. ἐφ. Ν. 126 τοῦ 1840, ἣν ἐν λέξ. Γραμμάτια § 28 (Εὐρ. τ. 5 σ. 507).

§ 129. Ἐκεῖνος, πρὸς ὃν ἐξεδόθη ἡ συναλλαγματικὴ, δὲν ὑποχρεοῦται νὰ δεχθῇ, ἐὰν δὲν ὑπάρχῃ πρόβλεψις ἐκ μέρους τοῦ ἐκδότου κατὰ τὴν προθεσμίαν αὐτῆς, ὁ δὲ κομιστὴς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐνάξῃ τὸν ἐκδότην· ὅταν δὲ ἐκεῖνος, πρὸς ὃν ἐξεδόθη, λέγει μόνον, ὅτι ἐπλήρωσεν εἰς ἄλλον κομιστὴν, ὀφείλει νὰ τὸ ἀποδείξῃ, ἄλλως πρέπει νὰ πληρώσῃ. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Πάγου 314 τοῦ 1840.

Περὶ ἀποδοχῆς (acceptation).

Εὐρ. Δαλλ. λέξ. effet de com. ἀρ. 275 ἑπ.

§ 130. Ἀποδοχὴ τῆς συναλλαγματικῆς λέγεται ἡ παρὰ τοῦ πληρωτοῦ διδομένη ὑπόσχεσις ὅτι θέλει πληρώσει τὸ ἐν αὐτῇ

διαλαμβανόμενον ποσὸν κατὰ τὴν λῆξίν της. Σκοπεύεται δὲ διὰ τῆς ἀποδοχῆς ν' ἀσφαλιστῇ ἔτι μᾶλλον ἡ ἐκτέλεσις τῆς συναλλαγῆς, ὡς παρέχουσα τῷ κομιστῇ νέον ὀφειλέτην, ὅστις ἀπαιτεῖται νὰ ἐκφράσῃ τὴν συγκατάθεσίν του, αὕτη δὲ ἐπὶ τῶν συναλλαγματικῶν ἐκφράζεται διὰ τοῦ εἰδικοῦ τρόπου τῆς ἀποδοχῆς. Ῥάλλ. § 543.

§ 131. Ἂν ὁ πληρωτὴς ἀρνῆται ν' ἀποδεχθῇ μὴ ὑπαρχούσης προβλέψεως, γεννᾶται ἡ ὑποχρέωσις τοῦ ἐκδότου νὰ τὴν πέμψῃ ἄλλως, μὴ γενομένης δεκτῆς τῆς συναλλαγματικῆς καὶ πιστοποιηθείσης τῆς ἀποποιήσεως ταύτης διὰ διαμαρτυρίας, ὀφείλει ὁ ἐκδότης ἢ ν' ἀσφαλίσῃ δι' ἐγγυήσεως τὴν πληρωμὴν τῆς συναλλαγματικῆς ἢ νὰ τὴν ἐξοφλήσῃ ἀμέσως μετὰ τῶν ἐξόδων τοῦ διαμαρτυρικοῦ καὶ τῆς ἐπισυναλλαγῆς (120 ἐμπ. νόμ.).

Ὅταν ἡ συναλλαγματικὴ ἐκδοθῇ διὰ τρίτον, ἡ ὑποχρέωσις αὕτη ἀπέναντι τοῦ πληρωτοῦ ὁρᾷ τὸν διατάκτην (1). Καθ' ὅσον ὅμως ἀφορᾷ τὸν κομιστήν, αἱ συνέπειαι τῆς μὴ ἀποδοχῆς βαρύνουσι μόνον τὸν γνωστὸν αὐτῷ ἐκδότην, ὄχι δὲ καὶ τὸν εἰς τὸ κοινὸν ἀφανῆ διατάκτην. αὐτ. § 544.

§ 132. Ὁ πληρωτής, οὗ ἡ ἀποδοχὴ ζητεῖται, ἐξετάζει τὴν κατάστασιν τῆς μετὰ τοῦ ἐκδότου ἢ διατάκτου ληψοδοσίας του, καί, ἂν πεισθῇ ὅτι εἶναι ἠσφαλισμένος, ἀποδέχεται τὴν συναλλαγματικήν. Τὸ αὐτὸ πράττει, ἂν δὲν ἔχῃ μὲν χρήματα τοῦ ἐκδότου, ἀλλὰ πείθεται ὅτι δὲν τρέχει κίνδυνον τινά.

Ἂν ὅμως ὁ πληρωτὴς θεωρῇ συμφέρον ν' ἀποποιηθῇ τὴν ἀποδοχήν, ὁ κομιστής, πρὸς ὃν ὁ πληρωτὴς δὲν ἀνεδέχθη ἐνοχήν τινα, δὲν δύναται νὰ τὸν ὑποχρεώσῃ εἰς τοῦτο, ἐκτὸς ἂν ἔχῃ ἀφορμὴν νὰ τὸν ἐνάξῃ ὡς δανειστὴς τοῦ ἐκδότου καὶ ὡς ἐξασκῶν τὰ τοῦ πληρωτοῦ ὑφεστῶτα τυχὸν δικαιώματα τοῦ ὀφειλέτου του.

Ὑπάρχουσιν ὅμως περιστάσεις, καθ' ἃς ὁ πληρωτὴς δὲν δύναται ἀζημίως ν' ἀποποιηθῇ τὴν ἀποδοχήν, ὡς ὅταν τὴν ὑπεσχέθη, ἢ ὅταν ὀφείλῃ ποσὸν ἴσον τοὐλάχιστον.

---

(1) Διὰ νὰ κατασταθῇ διὰ λογαριασμὸν τρίτου ὁ ἐκδότης ὀφειλέτης τοῦ πληρωτοῦ, ἀπαιτεῖται νὰ κηρύξῃ ὁ πληρωτὴς ὅτι δὲν δέχεται διὰ λογαριασμὸν τοῦ διατάκτου, ἀλλ' ὅτι δέχεται κατὰ παρέμβασιν χάριν τοῦ ἐκδότου καὶ τότε ἀποκτᾷ κατὰ τοῦ ἐκδότου διὰ λογαριασμὸν τρίτου δικαίωμα νὰ ζητήσῃ τὰ καταβληθέντα διὰ τῆς ἀγωγῆς negotiorum gestorum.

τῆς εἰς αὐτὸν διδομένης παραγγελίας ὄχι μόνον δὲ ἀποδεικνύει κατ' αὐτοῦ ὅτι ἔλαβε τὰ ἀναγκαῖα πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς ἐντολῆς, ἀλλ', ἐξ ἐναντίας, ἀφοῦ ἐκπληρώσῃ αὐτὴν χορηγεῖ εἰς αὐτὸν δικαίωμα νὰ ζητήσῃ ἱκανοποίησιν. Pard. ἀρ. 389.

Ἐν ἄλλαις λέξεσιν.

Ἡ παρὰ τοῦ ἐντολοδόχου ἀποδοχὴ τῆς εἰς αὐτὸν διδομένης παραγγελίας ὄχι μόνον δὲν ἀποδεικνύει κατ' αὐτοῦ ὅτι ἔλαβε τ' ἀναγκαῖα πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς ἐντολῆς, ἀλλ' ἐξ ἐναντίας, ἀφοῦ ἐκπληρώσῃ αὐτὴν, χορηγεῖ εἰς αὐτὸν δικαίωμα νὰ ζητήσῃ ἱκανοποίησιν (Pard. τόμ. 2. ἀρ. 389)· ἂν δὲ, καὶ κατὰ τὸ ἄρθρ. 117 τοῦ ἐμπ. νόμου, ἡ ἀποδοχὴ ὑποθέτῃ τὴν πρόβλεψιν, ἡ πρόληψις αὕτη δὲν ἀφορᾷ εἰμὴ τὰς σχέσεις τοῦ κομιστοῦ πρὸς τὸν ἀποδέκτην, ὡς πρὸς δὲ τὰς σχέσεις τοῦ ἀποδέκτου καὶ πληρωτοῦ τῆς συναλλαγματικῆς πρὸς τὸν ἐκδότην αὐτῆς, ἡ ἀποδοχὴ δὲν ἀποτελεῖ κἀνὲν τεκμήριον, ἢ ἔνδειξίν τινα κατ' αὐτοῦ, ὅτι ἔλαβε τὴν ἀναγκαίαν πρόβλεψιν· ἄρα ὁ ἐναγόμενος ὀφείλει ν' ἀποδειχθῇ ὅτι κατὰ τὴν προθεσμίαν εἶχε πρόβλεψιν εἰς χεῖρας τοῦ ἀποδέκτου καὶ πληρωτοῦ. Ἀπ. 2290 τος 1842 ἐφ. Ἀθ.

§ 128. Καὶ ἂν δὲν ὑπάρχῃ πρόβλεψις ὁ ἀποδέκτης εἶναι ὑπόχρεως νὰ πληρώσῃ μὴ δυνάμενος ν' ἀνακαλέσῃ τὴν ἀποδοχήν του, ὄχι μόνον ὅταν δὲν ὑπάρχῃ παρ' αὐτῷ πρόβλεψις, ἀλλὰ καὶ ὅταν ὁ ἐκδότης περιπέσῃ πρὸ τῆς ἀποδοχῆς εἰς πτώχευσιν χωρὶς νὰ τὸ γινώσκῃ, ἡ δὲ ὑποχρέωσίς του αὕτη εἶναι ἀλληλέγγυος (140 ἐμπ. νόμ.). Ἀπ. ἐφ. Ν. 126 τοῦ 1840, ἣν ἐν λέξ. Γραμμάτια § 28 (Εὑρ. τ. 5 σ. 507).

§ 129. Ἐκεῖνος, πρὸς ὃν ἐξεδόθη ἡ συναλλαγματικὴ, δὲν ὑποχρεοῦται νὰ δεχθῇ, ἐὰν δὲν ὑπάρχῃ πρόβλεψις ἐκ μέρους τοῦ ἐκδότου κατὰ τὴν προθεσμίαν αὐτῆς. ὁ δὲ κομιστὴς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐνάξῃ τὸν ἐκδότην· ὅταν δὲ ἐκεῖνος, πρὸς ὃν ἐξεδόθη, λέγει μόνον, ὅτι ἐπλήρωσεν εἰς ἄλλον κομιστὴν, ὀφείλει νὰ τὸ ἀποδείξῃ, ἄλλως πρέπει νὰ πληρώσῃ. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Πάγου 314 τοῦ 1840.

Περὶ ἀποδοχῆς (acceptation).

Εὑρ. Δαλλ. λέξ. effet de com. ἀρ. 275 ἐπ.

§ 130. Ἀποδοχὴ τῆς συναλλαγματικῆς λέγεται ἡ παρὰ τοῦ πληρωτοῦ διδομένη ὑπόσχεσις ὅτι θέλει πληρώσει τὸ ἐν αὐτῇ

διαλαμβανόμενον ποσὸν κατὰ τὴν λῆξίν της. Σκοπεύεται δὲ διὰ τῆς ἀποδοχῆς ν' ἀσφαλιστῇ ἔτι μᾶλλον ἡ ἐκτέλεσις τῆς συναλλαγῆς, ὡς παρέχουσα τῷ κομιστῇ νέον ὀφειλέτην, ὅστις ἀπαιτεῖται νὰ ἐκφράσῃ τὴν συγκατάθεσίν του, αὕτη δὲ ἐπὶ τῶν συναλλαγματικῶν ἐκφράζεται διὰ τοῦ εἰδικοῦ τρόπου τῆς ἀποδοχῆς. Ῥάλλ. § 543.

§ 131. Ἂν ὁ πληρωτὴς ἀρνῆται ν' ἀποδεχθῇ μὴ ὑπαρχούσης προβλέψεως, γεννᾶται ἡ ὑποχρέωσις τοῦ ἐκδότου νὰ τὴν πέμψῃ ἄλλως, μὴ γενομένης δεκτῆς τῆς συναλλαγματικῆς καὶ πιστοποιηθείσης τῆς ἀποποιήσεως ταύτης διὰ διαμαρτυρίας, ὀφείλει ὁ ἐκδότης ἢ ν' ἀσφαλίσῃ δι' ἐγγυήσεως τὴν πληρωμὴν τῆς συναλλαγματικῆς ἢ νὰ τὴν ἐξοφλήσῃ ἀμέσως μετὰ τῶν ἐξόδων τοῦ διαμαρτυρικοῦ καὶ τῆς ἐπισυναλλαγῆς (120 ἐμπ. νόμ.).

Ὅταν ἡ συναλλαγματικὴ ἐκδοθῇ διὰ τρίτον, ἡ ὑποχρέωσις αὕτη ἀπέναντι τοῦ πληρωτοῦ ὁρᾷ τὸν διατάκτην (1). Καθ' ὅσον ὅμως ἀφορᾷ τὸν κομιστήν, αἱ συνέπειαι τῆς μὴ ἀποδοχῆς βαρύνουσι μόνον τὸν γνωστὸν αὐτῷ ἐκδότην, ὄχι δὲ καὶ τὸν εἰς τὸ κοινὸν ἀφανῆ διατάκτην. αὐτ. § 544.

§ 132. Ὁ πληρωτής, οὗ ἡ ἀποδοχὴ ζητεῖται, ἐξετάζει τὴν κατάστασιν τῆς μετὰ τοῦ ἐκδότου ἢ διατάκτου ληψοδοσίας του, καί, ἂν πεισθῇ ὅτι εἶναι ἠσφαλισμένος, ἀποδέχεται τὴν συναλλαγματικήν. Τὸ αὐτὸ πράττει, ἂν δὲν ἔχῃ μὲν χρήματα τοῦ ἐκδότου, ἀλλὰ πείθεται ὅτι δὲν τρέχει κίνδυνον τινά.

Ἂν ὅμως ὁ πληρωτὴς θεωρῇ συμφέρον ν' ἀποποιηθῇ τὴν ἀποδοχήν, ὁ κομιστής, πρὸς ὃν ὁ πληρωτὴς δὲν ἀνεδέχθη ἐνοχήν τινα, δὲν δύναται νὰ τὸν ὑποχρεώσῃ εἰς τοῦτο, ἐκτὸς ἂν ἔχῃ ἀφορμὴν νὰ τὸν ἐνάξῃ ὡς δανειστὴς τοῦ ἐκδότου καὶ ὡς ἐξασκῶν τὰ τοῦ πληρωτοῦ ὑφεστῶτα τυχὸν δικαιώματα τοῦ ὀφειλέτου του.

Ὑπάρχουσιν ὅμως περιστάσεις, καθ' ἃς ὁ πληρωτὴς δὲν δύναται ἀζημίως ν' ἀποποιηθῇ τὴν ἀποδοχήν, ὡς ὅταν τὴν ὑπεσχέθη, ἢ ὅταν ὀφείλῃ ποσὸν ἴσον τοὐλάχιστον.

---

(1) Διὰ νὰ κατασταθῇ διὰ λογαριασμὸν τρίτου ὁ ἐκδότης ὀφειλέτης τοῦ πληρωτοῦ, ἀπαιτεῖται νὰ κηρύξῃ ὁ πληρωτὴς ὅτι δὲν δέχεται διὰ λογαριασμὸν τοῦ διατάκτου, ἀλλ' ὅτι δέχεται κατὰ παρέμβασιν χάριν τοῦ ἐκδότου καὶ τότε ἀποκτᾷ κατὰ τοῦ ἐκδότου διὰ λογαριασμὸν τρίτου δικαίωμα νὰ ζητήσῃ τὰ καταβληθέντα διὰ τῆς ἀγωγῆς negotiorum gestorum.

Ἐνδέχεται μολαταῦτα νὰ ἔχῃ ὁ πληρωτὴς νομίμους λόγους ν' ἀποποιηθῇ τὴν ἀποδοχὴν καὶ εἰς ἑκατέραν τῶν διαληφθεισῶν δύο περιπτώσεων· οὕτω μολονότι ὑπεσχέθη αὐτὴν προηγουμένως πρὸς τὸν ἐκδότην, ἄν, ἕως οὗ τῷ ἐμφανισθῇ ἡ συναλλαγματική, μεταβληθῇ ἡ κατάστασις αὐτοῦ, κηρυχθέντος τυχὸν δικαστικῶς εἰς πτώχευσιν, βεβαίως ὁ πληρωτὴς δύναται ν' ἀποποιηθῇ τὴν ἐκπλήρωσιν ὑποσχέσεως δοθείσης ὅτε ὁ ἐκδότης παρεῖχε τὰς προσηκούσας ἐγγυήσεις.

Ἐπίσης, ἂν καὶ εὑρίσκεται ὀφειλέτης πρὸς τὸν ἐκδότην ποσοῦ ἴσου μὲ τὸ ὁποῖον διὰ τῆς συναλλαγματικῆς παραγγέλλεται νὰ πληρώσῃ, ἂν τὸ χρέος τοῦτο, οὔτε ὡς ἐκ τῆς φύσεως αὐτοῦ, οὔτε ὡς ἐκ τῆς ἰδιότητος τῶν μερῶν, εἶναι ἐμπορικόν, δὲν δύναται νὰ ὑποχρεωθῇ ὁ πληρωτὴς ν' ἀποδεχθῇ τὴν συναλλαγματικήν, καὶ νὰ ὑποβληθῇ οὕτως εἰς τὴν ἐμπορικὴν δικαιοδοσίαν καὶ τὴν παρεπομένην αὐτῇ προσωπικὴν κράτησιν (1). Ῥάλ. § 545.

§ 133. Κατὰ τὸ ἐμπ. δίκαιον, ὁ παραχωρῶν συναλλαγματικὴν δι' ὀπισθογραφήσεως ἐγγυᾶται αὐτοδικαίως περὶ τῆς φερεγγυότητος τῶν παραχωρουμένων ὀφειλετῶν, ἐπειδὴ ἡ ὀπισθογράφησις δὲν εἶναι ἁπλῆ ἀλλοτρίας ἐνοχῆς παραχώρησις, ἀλλ' ἀπαρτίζει καὶ νέον συνάλλαγμα, ἐφ' οὗ ἕκαστος ὀπισθογράφος λαμβάνει χαρακτῆρα ἐκδότου ἀπέναντι τοῦ κομιστοῦ.

Τὸ νέον λοιπὸν συνάλλαγμα ὑποβάλλει τὸν ὀπισθογρ. εἰς ἐγγύησιν ἀπέναντι τοῦ κομιστοῦ περὶ τῆς ἀποδοχῆς καὶ τῆς πληρωμῆς τῆς συναλλαγματικῆς (118 ἐμπ. νόμ.)· ἡ ὑποχρέωσις ὅμως αὕτη δὲν ἐκτείνεται περαιτέρω, ὅθεν ἀπέναντι τοῦ πληρωτοῦ οἱ ὀπισθογράφοι δὲν ὑπόκεινται εἰς οὐδεμίαν εὐθύνην· αὕτη ἀφορᾷ τὸν ἐκδότην.

---

(1) Favard de Langlade Rép. λ. Lettre de change sect 2 § 2.— Merlin τόμ. 16, σ. 652.— Pothier ἀρ. 92.

Ἐὰν εἰς τὴν συναλλαγματικὴν ἐσημειώθησαν δύω πληρωταί, ἡ τοῦ ἑτέρου μόνου ἀποδοχὴ δὲν ἀρκεῖ διὰ νὰ θεωρηθῇ ὅτι ὁ ἐκδότης ἐξεπλήρωσε τὴν εἰς αὐτὸν ἐπιβαλλομένην ὑποχρέωσιν. Ὁ κομιστὴς ἔχει τὸ δικαίωμα, ἐπὶ τῇ ἀποποιήσει τοῦ ἑτέρου τῶν πληρωτῶν, νὰ διαμαρτυρηθῇ ἐπὶ μὴ ἀποδοχῇ ἐξασκῶν τὴν κατὰ νόμον ἀγωγήν του κατὰ τοῦ ἐκδότου καὶ τῶν ὀπισθογράφων. Ἐν τούτοις ὁ ἀποδεχθεὶς πληρωτὴς μένει ὁριστικῶς ὑπόχρεως περὶ τῆς πληρωμῆς. Noug. ἀρ. 103.

Ἂν ὅμως ὁ πληρωτὴς πληρώσῃ μόνον πρὸς τιμὴν τῆς ὑπογραφῆς τοῦ ὀπισθογράφου, οὗτος ὀφείλει νὰ τὸν ἀποζημιώσῃ ὡς διαχειριστὴν ἀλλοτρίων. Ῥάλ. § 546.

§ 134. Φρονήσεως ἔργον εἶναι ν' ἀπαιτῇ ὁ ἐκδότης τὴν ἀποδοχὴν, διότι ἄλλως διατρέχει κινδύνους (Ῥάλ. § 547)· ἡ πρὸς ἀποδοχὴν ἐμφάνισις δύναται νὰ γίνῃ παρὰ παντὸς προσώπου, ἂν καὶ μὴ ἔχοντος ὀπισθογράφησιν.

Ὑποχρεοῦται δὲ ὁ ἐκδότης νὰ ζητήσῃ τὴν ἀποδοχὴν, ἐὰν ὁ ἐκδότης ἐπιβάλῃ ῥητῶς τὸν ὅρον τοῦτον, ἢ ἐὰν ἡ συναλλαγματικὴ ἦναι πληρωτέα μετά τινα ἐποχὴν ἀπὸ τῆς ὄψεως (ἐμπ. ν. 160). Νουγ. ἀρ. 107.

Τέλος ἐὰν ἡ συναλλαγματικὴ ἦναι πληρωτέα εἰς ἄλλον τόπον παρὰ τὸν τῆς κατοικίας τοῦ πληρωτοῦ, ὀφείλει ὁ κομιστὴς νὰ τὴν ἐμφανίσῃ πρὸς τὸν πληρωτὴν ἐγκαίρως διὰ νὰ προσδιορισθῇ ἡ κατοικία ὅπου θέλει ζητηθῇ ἡ πληρωμή.

Ἐκτὸς τῶν περιστάσεων τούτων, ἡ πρὸς ἀποδοχὴν ἐμφάνισις δύναται νὰ ἐνεργηθῇ ἐὰν ὁ κομιστὴς τὸ ἐγκρίνῃ μέχρι τῆς παραμονῆς τῆς λήξεως τῆς συναλλαγματικῆς. Τοὐναντίον δὲν ζητεῖται ἡ ἀποδοχὴ τῶν ἐν ὄψει πληρωτέων συναλλαγματικῶν, ἢ ὅταν ὁ πληρωτὴς πτωχεύσῃ, καθόσον μία τῶν συνεπειῶν τῆς πτωχεύσεως εἶναι ὅτι τὰ ἐμπρόθεσμα τοῦ πτωχεύσαντος χρέη καθίσανται ἀμέσως ἀπαιτητά. Ῥάλ. § 547.

§ 135. Ἡ ἀποδοχὴ ζητεῖται πάντοτε εἰς τὴν κατοικίαν τοῦ πληρωτοῦ, καὶ ὅταν ἀκόμη ὁ ἐκδότης σημειώσῃ ἐν τῇ συναλλαγματικῇ ἄλλην κατοικίαν πληρωμῆς· ὁ κομιστὴς ὀφείλει καὶ δικαιοῦται, μὴ συνομολογηθέντος τι ἐξαιρετικῶς, νὰ παρουσιασθῇ εἰς τὸν πληρωτὴν καὶ παρ' αὐτοῦ μόνου νὰ ζητήσῃ τὴν ἀποδοχήν.

Ἂν ἡ συναλλαγματικὴ ἐξεδόθη διὰ λογαριασμὸν τρίτου τινὸς, ὅπερ συνήθως δηλοῦται διὰ τῶν ὅρων «ἐκ διαταγῆς καὶ διὰ λογαριασμὸν τοῦ δεῖνος» ὁ δὲ πληρωτὴς μὴ θέλων νὰ τὴν δεχθῇ διὰ λογαριασμὸν τοῦ διατάκτου, προσφέρῃ νὰ τὴν δεχθῇ πρὸς τιμὴν τῆς ὑπογραφῆς τοῦ ἐκδότου, ὁ κομιστὴς ὡς ἐντολοδόχος τοῦ ἐκδότου πρὸς εἴσπραξιν τοῦ ἐν τῇ συναλλαγματικῇ ποσοῦ, ὀφείλει νὰ μὴ δεχθῇ τὸν ὅρον τοῦτον εἰμὴ ἀφ' οὗ διαμαρτυρηθῇ κατὰ τοῦ διατάκτου, διὰ νὰ διατηρήσῃ οὕτω τὰ κατ' αὐτοῦ δικαιώματα τοῦ ἐκδότου, πρὸς ὃν πρέπει νὰ κοινοποιήσῃ τὰ διατρέξαντα. αὐτ. § 547.

§ 136. Ὁ ἐκδότης δύναται νὰ ἐκφράσῃ ῥητῶς ἐν τῇ συναλλαγματικῇ ὅτι δὲν θέλει νὰ ζητηθῇ ἡ ἀποδοχή της· ὁ ὅρος οὗτος δὲν καταστρέφει τὴν οὐσίαν τῆς συναλλαγματικῆς, καὶ συνήθως ἐκφράζεται οὕτω «τὴν 1 Αὐγ. 1858 πληρώσατε διὰ τῆς παρούσης μου συναλλαγματικῆς, ἄνευ ἀποδοχῆς, δραχ. κτλ. κτλ.» Ῥάλλ. § 548.

§ 137. Ἡ ἀποδοχὴ γράφεται συνήθως ἐπὶ τῆς συναλλαγματικῆς αὐτῆς (1) διὰ τῆς λέξεως δεκτή, ἥτις ὅμως δύναται ν' ἀντικατασταθῇ δι ἄλλης ἀναλόγου (2), ὑπογράφεται δὲ πάντοτε παρὰ τοῦ δέκτου, ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος.

§ 138. Ὁ νόμος δὲν ἀπαιτεῖ (3) νὰ χρονολογῆται ἡ ἀποδοχή, εἰμὴ ὁσάκις ἡ προθεσμία τῆς πληρωμῆς μέλλει νὰ ὑπολογισθῇ ἀπὸ τῆς εἰς τὸν πληρωτὴν ἐμφανίσεως αὐτῆς. Ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν τελευταίαν ταύτην περίπτωσιν, ἡ ἔλλειψις τῆς χρονολογίας δὲν παραβλάπτει τὸ κῦρος τῆς ἀποδοχῆς, ἀλλὰ καθιστᾷ τὴν συναλλαγματικὴν πληρωτέαν εἰς τὴν ὡρισμένην προθεσμίαν, λογιζομένην οὐχὶ πλέον ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως ἥτις δὲν βεβαιοῦται, ἀλλ' ἀπὸ τῆς χρονολογίας αὐτῆς (Ε. Ν. 122). Οὕτως ὁ νόμος τιμωρεῖ τὴν ἀμέλειαν τοῦ δέκτου παραλείψαντος νὰ χρονολογήσῃ τὴν ἀποδοχὴν αὐτοῦ.

Τέλος κατὰ τὸ ἄρθρον 123 ὅ αν ἡ συναλλαγματικὴ μέλλῃ νὰ πληρωθῇ εἰς ἄλλον τόπον παρ' ἐκεῖνον ὅπου διατρίβει ὁ δέκτης, ἀπαιτεῖται νὰ σημειοῦται διὰ τῆς ἀποδοχῆς ἡ κατοικία ὅπου θέλει γίνει ἡ πληρωμή, ἢ ἐνεργηθῶσιν αἱ βεβαιοῦσαι τὴν ἀποποίησιν τῆς πληρωμῆς διατυπώσεις. Ῥάλ. § 549.

§ 139. Ὁ πληρωτὴς ὀφείλει νὰ ἐκτελέσῃ τὴν ἐντολὴν ἢ νὰ τὴν ἀποποιηθῇ· ὅθεν δὲν δύναται νὰ ὑποβάλῃ τὴν ἀποδοχὴν τῆς συναλλαγματικῆς εἰς ἄλλους παρὰ τοὺς ἐν αὐτῷ διαλαμβανομένους ὅρους· πᾶσαν λοιπὸν ὑπὸ ὅρον ἀποδοχὴν δύναται ν' ἀποῤῥίψῃ ὁ κομιστής, καὶ νὰ τὴν θεωρήσῃ ὡς ἄρνησιν (124 ἐμπ. ν.).

Ἀλλὰ καὶ ἐὰν ὁ λήπτης ἤθελε συναινέσει εἰς τοὺς ὑπὸ τοῦ δέκτου προτεινομένους ὅρους, οἵτινες καθίστανται τότε δι' αὐτὸν ὑποχρεωτικοί, ἂν ἡ συναλλαγματικὴ μεταβιβασθῇ ἑπομένως πρὸς ἄλλον, δὲν δύνανται οἱ ὅροι οὗτοι ν' ἀντιταχθῶσιν εἰς τὸν ἐν

---

(1) Ὑπάρχει καὶ ἄλλος τρόπος. Ῥάλλ. § 549 κατ. § 151—153 ἐπ.
(2) Ἡ λέξις ἐ θ ε ω ρ ή θ η δὲν ἀρκεῖ. Ῥάλλ. § 549.
(3) Κατωτ. § 151—153 ἐπ.

καλῇ πίστει τρίτου κομιστὴν αὐτῆς, εἰς ὃν εἶναι ἀδιάφορος πᾶς παρὰ τῶν προγενεστέρων αὐτῆς κατόχων συνομολογηθεὶς ὅρος, ἂν οὗτος δὲν βεβαιοῦται ῥητῶς ἐν τῇ συναλλαγματικῇ κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς πρὸς αὐτὸν μεταβιβάσεώς της. Ῥάλ. § 550.

§ 140. Ἐὰν ὁ κομιστὴς ὀφείλῃ πρὸς τὸν πληρωτὴν ποσὸν ἴσον μὲ τὸ τῆς συναλλαγματικῆς, δύναται ὁ τελευταῖος νὰ θέσῃ ἐπ' αὐτῆς «Δέχομαι διὰ νὰ πληρώσω πρὸς ἐμαυτόν». (ἀνάπτ. εἰς Ῥάλ. § 550).

§ 141. Ὅταν διὰ τῆς ἀποδοχῆς δὲν ἐκφράζηται ἄλλο τι, θεωρεῖται γενομένη δι' ὁλόκληρον τὸ τῆς συναλλαγματικῆς ποσὸν, δύναται ὅμως ὁ πληρωτὴς νὰ δεχθῇ αὐτὴν διὰ μέρος μόνον, καὶ ὁ περιορισμὸς οὗτος εἶναι ὑποχρεωτικὸς διὰ τὸν κομιστὴν, ὅστις δὲν δύναται νὰ διαμαρτυρηθῇ εἰμὴ διὰ τὸ ὑπόλοιπον. Διὰ τῆς διατάξεως ταύτης, ἂν καὶ ἀντιβαινούσης εἰς τὰς περὶ ὁλικῆς ἐκπληρώσεως τῶν ἐνοχῶν ἀρχὰς τοῦ κοινοῦ δικαίου, ἠθέλησεν ὁ νομοθέτης νὰ εὐκολύνῃ τὰς τῶν συναλλαγματικῶν ἀποδοχὰς, διὰ νὰ ἀποσβένωνται, ἂν καὶ ἐν μέρει, αἱ ἐξ αὐτῶν πηγάζουσαι αὐστηραὶ ὑποχρεώσεις (Ἐ. Ν. 156). αὐτ. § 550.

§ 142. Ἂν καὶ διὰ τῆς ἀποδοχῆς ὁ πληρωτὴς γίνεται κύριος τοῦ κομιστοῦ τῆς συναλλαγματικῆς ὀφειλέτης, ἡ περίστασις αὕτη δὲν παράγει ἀνανέωσιν τοῦ ἀρχικοῦ χρέους, οὐδ' ἀπαλλάττει τὸν ἐκδότην, ὅστις παύει μὲν νὰ ἦναι κύριος ὀφειλέτης, μένει ὅμως οὐχ' ἧττον ἀλληλέγγυος ἐγγυητὴς τῆς κατὰ τὴν λῆξιν πληρωμῆς τῆς συναλλαγματικῆς.

Ἐντεῦθεν ἕπεται ὅτι ὁ ἐκδότης ὀφείλει νὰ δώσῃ πρὸς τὸν δέκτην τὰ πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς παρ' αὐτοῦ ἀναδεχθείσης ἐντολῆς μέσα· ὅθεν ἂν αὐτὸς ὀφείλῃ πρὸς τὸν ἐκδότην ποσὸν ἴσον μὲ τὸ τῆς συναλλαγματικῆς, δὲν δύναται ὁ ἐκδότης νὰ ἐκβιάσῃ τὴν ἀπότισιν αὐτοῦ, καθόσον ὁ δέκτης δικαιοῦται νὰ τὸ κρατήσῃ ὡς ἐγγύησιν τῆς ὁποίας ἀνεδέχθη ἐντολῆς. Παρθ. ἀρ. 379.— Νουγ. ἀρ. 122. Ῥάλ. § 551.

§ 143. Χορηγεῖται εἰς τὸν πληρωτὴν προθεσμία 24 ὡρῶν, ἀπὸ τῆς παραδόσεως ἢ τῆς ἐμφανίσεως τῆς συναλλαγματικῆς, διὰ νὰ δηλώσῃ ἂν τὴν δέχηται· παρελθούσης δὲ αὐτῆς, ὀφείλει νὰ τὴν ἀποδώσῃ ἐπὶ ἀποζημιώσει, ἐὰν συμβῇ ζημία τῷ κομιστῇ — Ἡ περαιτέρω ἐπίσχεσις τῆς συναλλαγματικῆς δὲν ἐμφαίνει λοιπὸν σιωπηρὰν ἀποδοχήν. Ῥάλ. § 552.

§ 144. Διὰ τῆς ἀποδοχῆς αὐτοῦ ὁ πληρωτὴς ἀναδέχεται τὴν

ὑποχρέωσιν νὰ πληρώσῃ τὴν συναλλαγματικὴν οὐ μόνον ἀπέναντι τοῦ ἐντολέως αὐτοῦ ἐκδότου, ἀλλὰ καὶ ἀπέναντι τοῦ τρίτου κομιστοῦ, γινόμενος ἀπὸ τοῦδε κύριος αὐτοῦ ὀφειλέτης (Ἐ. Ν. 121). Ἐντεῦθεν ἕπεται ὅτι ὁ πληρωτής, ὅστις πρότερον ἦτον ἐλεύθερος νὰ μὴ δεχθῇ, δὲν δύναται πλέον ν' ἀνακαλέσῃ τὴν ἀποδοχὴν αὐτοῦ, οὐδὲ διὰ τῆς συναινέσεως τοῦ ἐκδότου, οὐδ' ἐὰν οὗτος ἤθελεν εἴτε μετὰ τὴν ἀποδοχήν, εἴτε καὶ πρὸ αὐτῆς εἰσέτι, ἂν καὶ ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ πληρωτοῦ, κηρυχθῇ εἰς πτώχευσιν (Ἐ. Ν. 125). Ὀφείλει νὰ αἰτιᾶται τὴν ἀπερισκεψίαν μεθ' ἧς ἐνήργησε, μὴ ἐξετάσας ἀκριβέστερον περὶ τῆς καταστάσεως τοῦ ἐκδότου. Ἐννοεῖται ἐν τούτοις ὅτι ἂν ὡς ἐκ τοῦ συμβεβηκότος τούτου ἐμποδίσθη ἡ πρὸς τὸν πληρωτὴν ἀποστολὴ τῆς προβλέψεως, δικαιοῦται οὗτος νὰ ἐμφανισθῇ εἰς τὴν πτώχευσιν ὡς δανειστὴς τοῦ πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ἐντολῆς τοῦ πτωχεύσαντος καταβληθέντος ὑπ' αὐτοῦ ποσοῦ, διὰ νὰ λάβῃ ἀνάλογον ἐκ τῆς διανομῆς μέρισμα.

Ὁ δέκτης δὲν δύναται νὰ προσβάλῃ τὴν ἀποδοχήν του οὐδ' ἐπὶ λόγῳ ὅτι δὲν ἔλαβε τὴν προσδοκωμένην πρόβλεψιν, ἢ ὅτι ἐδέχθη πρὶν λάβῃ τὰς διαταγὰς τοῦ ἐκδότου, καὶ ὅτι οὗτος τῷ ἔγραψεν ἀκολούθως νὰ μὴ δεχθῇ, ἢ ὅτι ὁ διατάκτης διὰ λογαριασμὸν τοῦ ὁποίου παρηγγέλλετο νὰ δεχθῇ δὲν εἶχε δώσει τοιαύτας ὁδηγίας. Ἡ πλάνη τοῦ δέκτου καθ' ὅλας ταύτας τὰς περιπτώσεις δὲν δύναται νὰ τὸν ἀπαλλάξῃ, ἀπέναντι τῶν ἐν καλῇ πίστει τρίτων, τῶν συνεπειῶν τῆς ἀποδοχῆς του. Διὰ τοὺς αὐτοὺς λόγους δὲν δύναται νὰ ζητήσῃ ἀπέναντι αὐτῶν ἀποκατάστασιν κατὰ τῆς ἀποδοχῆς αὐτοῦ, ἐπὶ λόγῳ ὅτι ἡ ὑπογραφὴ τοῦ ἐκδότου ἦτον πλαστή, ἐπιφυλαττομένης τῆς κατὰ τοῦ αὐτουργοῦ τῆς πλαστογραφίας ἢ τοῦ δόλου ἀναγωγῆς αὐτοῦ (1). Ῥάλλ. § 553. — Παρδ. ἀρ. 378.— Ὁ Νουγ. θεωρεῖ τὸ ζήτημα πραγματικόν.

ΣΗΜ. Ἴδε κατωτ. ἀπ. Ἀρ. Π. 288 τοῦ 1855.

§ 145. Ἂν ὁ πληρωτὴς ἀποποιηθῇ τὴν ἀποδοχήν, ἢ δεχθῇ ἐν μέρει μόνον, ὁ κομιστὴς δύναται (ἰσάκις δὲ ἡ πρὸς ἀποδοχὴν ἐμφάνισις ἦναι ὑποχρεωτική, ὀφείλει) νὰ πιστοποιήσῃ τὴν ἀποποίησιν διὰ τοῦ λεγομένου ἐπὶ μὴ ἀποδοχῇ διαμαρτυρικοῦ, πρὸς σύνταξιν τοῦ ὁποίου οὐδεμία ἐπιβάλλεται ῥητὴ προθεσμία, ἐκτὸς μόνον ἐπὶ τῶν ἐπὶ τῆς ὄψεως πληρωτέων συναλλαγματικῶν.

---

(1) Ἡ πτώχευσις τοῦ ἐκδότου ἀκυροῖ τὴν ἐν ἀγνοίᾳ αὐτῆς ἀποδοχήν; Ῥάλ. τ. 2 σ. 78 ὑποσημ.

Βεβαιωθείσης οὕτω τῆς ἀποποιήσεως τῆς ἀποδοχῆς, ὁ κομιστὴς δύναται νὰ κινηθῇ κατά τε τοῦ ἐκδότου καὶ κατὰ τῶν ὀπισθογράφων καὶ νὰ ζητήσῃ παρ' ἑκάστου αὐτῶν ἐγγύησιν, ὡς τὰ ἄρθρα 119, 120 ἐμπ. νόμ. Ῥάλ. § 154.

§ 146. Ἐὰν ὁ πληρωτὴς πτωχεύσῃ; ὁ κομιστὴς ζητεῖ ἐγγύησιν, ὡς τὸ 448 ἐμπ. νόμ.

Ὁ ἐγγυητὴς εἴτε τοῦ ἐκδότου, εἴτε τοῦ ὀπισθογράφου, εἶναι ἀλληλέγγυος μόνον πρὸς τὸ πρόσωπον ὑπὲρ οὗ ἐγγυήθη, ὅθεν ἕκαστος τῶν ἐκ τῆς συναλλαγματικῆς ὑποχρέων δύναται ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει νὰ ὑποβληθῇ εἰς ἐγγύησιν, χωρὶς ν' ἀπαλλάττεται διὰ τῆς παρά τινος συνυποχρέου ἤδη χορηγηθείσης (Ἐ. Ν. 120) (1).

Περὶ τῆς κατὰ παρέμβασιν ἀποδοχῆς.

§ 147. Κατὰ παρέμβασιν ἀποδοχὴ λέγεται ἡ ὑποχρέωσις, ἣν ἀναλαμβάνει τὶς ἑκουσίως νὰ πληρώσῃ τὴν συναλλαγματικήν, ἀφοῦ ὁ πληρωτὴς ἀποποιηθῇ.

§ 148. Αὕτη δύναται νὰ ἐνεργηθῇ παρ' οἱουδήποτε τρίτου καὶ ὑπὲρ οἱουδήποτε ἐκ τῶν εἰς τὴν πληρωμὴν ἐνεχομένων (126 ἐμπ. νόμ.)·— ἄρα δὲν δύναται ν' ἀποδεχθῇ κατὰ παρέμβασιν οὔτε ὁ ἐκδότης, οὔτε τὶς τῶν ὀπισθογράφων· Ἀλλ' ὁ πληρωτής, ὅστις πρὸ τῆς ἀποδοχῆς αὐτοῦ εἶναι ἀλλότριος πρὸς τὸν κομιστήν, ἐπίσης δὲ καὶ ὁ κατ' ἀνάγκην πληρωτής, ἀφ' οὗ ἀποποιηθῶσι νὰ δεχθῶσι τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἐντολῆς τοῦ ἐκδότου, δύνανται νὰ δηλώσωσιν, ὅτι δέχονται κατὰ παρέμβασιν, οὐχὶ πλέον δυνάμει τῆς ἐντολῆς, ἀλλ' ὡς διαχειρισταὶ ἀλλοτρίων ὑποθέσεων (negotiorum gestores), πρὸς τιμὴν τῆς ὑπογραφῆς εἴτε τοῦ ἐκδότου αὐτοῦ, εἴτε τινὸς τῶν ὀπισθογράφων, καὶ τότε ἀποκτῶσιν, ἀπέναντι τοῦ προσώπου χάριν τοῦ ὁποίου παρενέβησαν, ὅσα δικαιώματα γεννῶνται ἐν γένει ἐκ τοῦ τῆς διαχειρίσεως τῶν ἀλλοτρίων ὑποθέσεων οἱονεὶ συναλλάγματος. Ῥάλ. § 555.

§ 149. Ἐὰν πολλοὶ ζητήσωσι νὰ δεχθῶσι κατὰ παρέμβασιν, προτιμᾶται ὁ ὑπὲρ τοῦ ἐκδότου παρεμβαίνων ἀντὶ τοῦ ὑπὲρ τοῦ ὀπισθογράφου. Διατί; Ῥάλ. § 555.

§ 149[a]. *Πότε ἐπιτρέπεται;* Ἀφοῦ βεβαιωθῇ διὰ διαμαρτυρι-

---

(1) Νουγ. § 131.— Ῥάλ. § 554. — Ὁ Βινσ. τὸ ἀμφισβητεῖ,

κοῦ ἡ ἀποποίησις τῆς ἀποδοχῆς. Καὶ ἂν μὲν παρεμβαίνῃ ὁ πληρωτὴς ἢ ὁ κατ' ἀνάγκην πληρωτὴς, δηλόνει πρὸς τὸν ἐπιτετραμμένον τὴν σύνταξιν τοῦ διαμαρτυρικοῦ συμβολαιογράφον ἢ κλητῆρα, ὅτι δὲν δύναται μὲν νὰ δεχθῇ δυνάμει τῆς ἐν τῇ συναλλαγματικῇ ἀνατιθεμένης αὐτῷ ἐντολῆς, ἀλλὰ, μὴ θέλων νὰ ἐκθέσῃ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ ἐκδότου ἤ τινος τῶν ὀπισθογράφων, δέχεται κατὰ παρέμβασιν εἴτε ὑπὲρ τοῦ ἑνὸς εἴτε ὑπὲρ τοῦ ἄλλου, εἴτε ἄνευ τινὸς διακρίσεως προσώπου, καὶ ὑπογράφει τὴν ἐν τῷ διαμαρτυρικῷ αὐτῷ καταχωριζομένην ταύτην δήλωσιν (Ε. Ν. 126). Ἂν τρίτος τις παρεμβαίνῃ, ὁ ἐπὶ τῆς συντάξεως τοῦ διαμαρτυρικοῦ ὑπάλληλος βεβαιόνει ἐπὶ τέλους αὐτοῦ, ὅτι ἐμφανισθεὶς ὁ δεῖνα ἐδήλωσεν ὅτι, πρὸς τιμὴν τῆς δεῖνος ὑπογραφῆς, δέχεται κατὰ παρέμβασιν. Ῥάλ. § 556.

Ὁ παρεμβαίνων πρέπει νὰ γνωστοποιήσῃ τὰ διατρέξαντα εἰς τὸν ὑπὲρ οὗ παρενέβη, ἡ παραμέλησις δὲ τῆς γνωστοποιήσεως δύναται νὰ ἐκθέσῃ τὸν παρεμβαίνοντα εἰς ἀποζημιώσεις. αὐτ.

§ 149³. *Ἀποτελέσματα αὐτῆς.* — Ἂν ὁ πληρωτὴς ἐπιμένων εἰς τὴν ἀποποίησίν του δὲν πληρώσῃ κατὰ τὴν προθεσμίαν, ἡ πληρωμὴ ἐνεργεῖται παρὰ τοῦ παρεμβαίνοντος διὰ λογαριασμὸν τοῦ ὑπὲρ οὗ ἀπεδέχθη· ὁ κομιστὴς ὅμως διατηρεῖ (123 ἐμπ. ν.) ὅλα τὰ κατὰ τοῦ ἐκδότου καὶ τῶν ὀπισθογράφων δικαιώματά του. (ἀνάπτ. εἰς Ῥάλ. § 557).

§ 149⁴. *Διάρκεια τῆς ἐνοχῆς τοῦ κατὰ παρέμβασιν δέκτου.*— Εἴδομεν ὅτι ἐκ τῆς ἀποδοχῆς τοῦ πληρωτοῦ προκύπτει ὑπὲρ τοῦ κομιστοῦ τεκμήριον ὅτι ἔχει πρόβλεψιν, ὅτι ἀναγνωρίζει τὸ χρέος του καὶ ἀναδέχεται τὴν ἐντολὴν τοῦ ἐκδότου, ὅθεν καθὸ κύριος ὀφειλέτης δὲν δύναται νὰ ὠφεληθῇ ἐκ τῆς παραλείψεως ὁποιασδήποτε διατυπώσεως, ἡ δ' ἐνοχὴ αὐτοῦ ἀποσβένεται μόνον διὰ τῆς παραγραφῆς. Τοὐναντίον ὁ κατὰ παρέμβασιν ἀποδέκτης, ὅστις δὲν παρηγγέλθη τὴν ἐξόφλησιν τῆς συναλλαγματικῆς, δὲν εἶναι βεβαίως ὀφειλέτης αὐτῆς. Ἡ ὑποχρέωσις αὐτοῦ εἶναι εἶδος τριτεγγυήσεως διδομένης χάριν τοῦ ἐκδότου ἢ τοῦ ὀπισθογράφου, καὶ ἕπεται ν' ἀποσβένεται ὁμοῦ μὲ τὴν ὑποχρέωσιν τοῦ προσώπου ὑπὲρ οὗ ἐγγυήθη. Νουγ. ἀρ. 139.— Ῥάλ. § 558.

§ 150. Μήτε ὁ ἐμπορικὸς, μήτε ὁ πολιτικὸς ἐν Ἑλλάδι ἰσχύων νόμος δὲν διατάττει τὸ νὰ ἐντιαλαμβάνεται ἐν τῷ εἰς διαταγὴν γραμματίῳ, ἢ ἐν ὁποιῳδήποτε ἄλλῳ ἰδιωτικῷ ἐγγράφῳ παρὰ μὴ ἐμπόρου ὑπογεγραμμένῳ, διὰ νὰ ἔχωσι ταῦτα ἰσχὺν καὶ κῦρος, ἡ

λέξις *δεκτόν*, ἢ ἡ παρὰ τοῦ ὀφειλέτου ἰδιόγραφος σημείωσις τῆς χρηματικῆς ποσότητος εἰς ἀλφαβητικὰ στοιχεῖα. Ἀπ. ἐφ. Ναυπλ. 129 τοῦ 1837 ἐν Νομικ. σ. 848.

§ 151. Κατὰ τὸ ἄρθ. 122 τοῦ ἐμπ. νόμου, ἡ ἀποδοχὴ (1) συναλλαγματικῆς τινός, διὰ νὰ ἦναι ἔγκυρος καὶ ὑποχρεωτική, πρέπει νὰ ἦναι ῥητὴ καὶ ἔγγραφος· ἡ δὲ ἁπλῆ σημείωσις τοῦ ὀνόματος ἄνευ τῆς λέξεως *ἀποδέχομαι* ἢ ἄλλης τινὸς συνωνύμου ἐμφαινούσης ἀποδοχήν, δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀποδοχή. Ἀπ. 2008 τῆς 29 Αὐγ. 1841 ἐφ. Ἀθ. Ἴδε Θέμιδα (τ. 1 σ. 46 ἐπ.) ἐκτεταμένην περὶ τούτου διατριβήν.

§ 252. Ὁ ἐμπ. νόμος δὲν ἀπαγορεύει (2) νὰ γίνηται ἡ ἀποδοχὴ συναλλαγματικῆς τινος διʼ ἰδιαιτέρου ἐγγράφου, ὅταν τοῦτο περιέχῃ σαφῆ καὶ θετικὴν συναλλαγματικῆς τινὸς ἀποδοχήν, ἐκπεφρασμένη ἐπʼ αὐτῆς ταύτης τῆς συναλλαγματικῆς. Δὲν εἶναι νὰ γίνῃ τὸ ἔγγραφον αὐτὸ εἰς διπλοῦν διότι δὲν διαλαμβάνει εἰμὴ δὲ ἀνάγκη τὴν ὑποχρέωσιν τῆς πληρωμῆς τῆς ἀποδεχθείσης συναλλαγμ. (3). Ἀπ. 7399 τοῦ 1859 ἐφ. Αθ.—Πρλ. Νομικ. σ. 5512.

§ 152^a. Ἡ διʼ ἰδιαιτέρου ἐγγράφου ἀποδοχὴ συναλλαγματικῆς ἢ ἐπισυναλλαγματικῆς ἀφαιρεῖ ἀπὸ τὸν ἀποδεχθέντα ταύτην ἢ ἐκείνην τὸ δικαίωμα νὰ προσβάλῃ ὡς ἄκυρον τὴν ἀποδοχήν;

Ἀπόφ. Ἐπειδή, ὁμολογοῦντος τοῦ ἐναγομένου Β. διὰ τοῦ αὐτοῦ ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου, ὅτι τῷ ἐπεδείχθησαν μετὰ τῆς συναλλαγματικῆς ὅλα τὰ σχετικὰ ἔγγραφα, τὸ διαμαρτυρικὸν δηλονότι, ἡ συναλλαγματική, καὶ ὁ λογαριασμὸς τῆς ἐπιστροφῆς, ἕπεται ὅτι ἀφοῦ ἐν γνώσει ὅλων αὐτῶν τῶν ἐγγράφων ἀνεγνώρισε καὶ ἀπεδέχθη τὸ ποσὸν τῆς ἐπισυναλλαγματικῆς καὶ αὐτὴν τὴν ἐπισυναλλαγματικὴν ὡς ὀρθὰ δηλοποιῶν, προσέτι ὅτι ὡς ἐκ τῆς ἐκδόσεως τοῦ ἀναγκαστικοῦ αὐτοῦ ἐγγράφου δὲν ἐννοεῖ νὰ χάσῃ οὔτε ὁ ἐντολεὺς τοῦ ἐνάγοντος, οὔτε ἄλλος τις τὰ ἐκ τῆς συναλλαγματικῆς καὶ ἐπισυναλλαγματικῆς πηγάζοντα δικαιώματα, δὲν

---

(1) Ἀνωτέρω § 136. (2) Ἀνωτέρω § 137.

(3) Τὸ ἔγγραφον, διʼ οὗ γίνεται ἡ ἀποδοχὴ συναλλαγματικῆς τινός, εἶναι ἀνίσχυρον ἐὰν δὲν φέρῃ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ κομιστοῦ τῆς συναλλαγματικῆς; Ὄχι, διότι τὸ ἔγγραφον αὐτὸ δὲν ὑπάγεται εἰς τὴν κατηγορίαν τῶν ἀμφοτεροβαρῶν συναλλαγμάτων (410 πολ. δικ.). Ἀπ. 956 τοῦ 1851 τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφ. ἐν Νομικ. σελ. 5512—4.

δύναται νὰ προβάλλῃ ἢ τὸ κῦρος ἢ τὴν ἰσχὺν τῶν ἐγγράφων αὐτῶν; διὰ ἐλλείψεις καὶ παραβιάσεις δῆθεν ἐξωτερικῶν τύπων, καθότι ἐκ τῆς τοιαύτης ἀποδοχῆς καὶ ἀναγνωρίσεως, ἥτις προϋποθέτει ἐξέτασιν, ἐκ μέρους αὐτοῦ, τῆς ἰσχύος καὶ τοῦ κύρους τῶν ἐκδοθέντων ἐγγράφων καὶ βεβαίωσιν τῆς τακτικῆς ἐκδόσεώς των, καθότι ἄλλως ἤθελεν ἐκφράσει ἁπλῶς μόνον τὴν ἀποδοχήν του, ἐμφαίνεται ἀδιστάκτως, ὅτι παρῃτήθη ὅλων τῶν ἐνστάσεων τὰς ὁποίας ἐδύνατο νὰ προτείνῃ κατ' αὐτῆς ὡς πρὸς τοὺς ἐξωτερικοὺς τύπους του, οὐδὲ δύναται ἐναντίον τῆς ἰδίας του ὁμολογίας νὰ διϊσχυρίζεται ὅτι δὲν τῷ ἐπεδείχθησαν τὰ μνησθέντα αὐτὰ ἔγγραφα. Ἀπ. 956 τοῦ 1851 ἐφ. Ν. (Νομ. σ. 5514).

§ 153. Κατὰ τὸ ἄρθ. 122 τοῦ ἐμ.π. νόμου, ἡ ἀποδοχὴ συναλλαγματικῆς ἢ γραμματίου πρέπει τότε μόνον νὰ ἦναι χρονολογημένη (1), ὁπόταν ἦναι πληρωτέα μετὰ μίαν ἢ περισσοτέρας ἡμέρας ἢ μῆνας ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως αὐτῆς· δὲν εἶναι δὲ ἀναγκαία, ὅταν ἦναι πληρωτέα μετὰ ἓξ μῆνας ἀπὸ τῆς χρονολογίας αὐτῆς· ἑπομένως καὶ ἂν τὴν ἀπεδέχθη τις μετὰ τὴν μνημονευομένην ἐν τῇ ἀποδοχῇ ἡμερομηνίαν, εἶναι ἀδιάφορον, καὶ ἡ περίστασις αὕτη δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς πλαστογραφία εἰς τὴν χρονολογίαν τῆς ἀποδοχῆς. Ἀπ. 2265 τὴν 12 Μαΐου 1842 ἐφ. Ἀθ.

§ 153'. Ἡ παράτυπος καὶ ἀτελὴς συναλλαγματικὴ δὲν ὑποχρεοῖ τὸν ἐκδότην νὰ ἐξασφαλίσῃ δι' ἐγγυήσεως τὴν κατὰ τὴν προθεσμίαν πληρωμὴν, ὅταν ὁ πρὸς ὃν ἀπευθύνεται ἀρνῆται νὰ τὴν ἀποδεχθῇ.— Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 15797 τοῦ 1858, φέρουσα.

Ἀπόφ. Ἐπειδὴ ὡς παράτυπος καὶ ἀτελὴς ἡ προκειμένη συναλλαγματικὴ δὲν ἔχει τὴν συνέπειαν καὶ τὸ προνόμιον, τὰ ὁποῖα ὁ νόμος ὁρίζει ἐξαιρετικῶς διὰ τὰς ἐντελεῖς συναλλαγματικὰς, ἤτοι τὴν ὑποχρέωσιν τοῦ ἐκδότου τοῦ νὰ ἐξασφαλίσῃ δι' ἐγγυήσεως τὴν κατὰ τὴν προθεσμίαν πληρωμήν της, ὅταν ὁ πρὸς ὃν ἀπευθύνεται ἀρνεῖται ν' ἀποδεχθῇ αὐτήν· διότι ἡ ὑποχρέωσις αὕτη δὲν ἀφορᾷ εἰμὴ ἐξαιρετικῶς τὸν ἐκδότην καὶ τοὺς ὀπισθογράφους συναλλαγματικῆς τινος, οὐχὶ δὲ τοὺς ἄλλους ὀφειλέτας ἢ ἐγγυητὰς, οἵτινες δὲν ὀφείλουσι τίποτε πρὸ τῆς προθεσμίας· ἑπομένως πάντη περιττὴ ἡ ἐξέτασις τοῦ ζητήματος, ἂν ἐν τοσούτῳ ὁ ἐκδότης τῆς παρατύπου συναλλαγματικῆς εἶναι ὀφειλέτης πρὸς τὸν κομιστὴν ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν αὕτη δὲν πληρωθῇ κατὰ τὴν

(1) Ἀνωτέρω § 138.

προθεσμίαν, καὶ εἶναι μὲν ἀληθὲς, ὅτι, διαρκούσης τῆς διαδικασίας, ἡ προθεσμία παρῆλθε καὶ ἡ πληρωμὴ ἀρνεῖται, ἀλλ' ὅμως τὸ ἀντικείμενον τῆς προκειμένης ἀγωγῆς δὲν εἶναι εἰμὴ ἡ δοτέα ἐγγύησις ἐκ μέρους τοῦ ἐκδότου, οὐχὶ δὲ ἡ πληρωμὴ τῆς συναλλαγματικῆς· ἐπομένως δὲν δύναται ἐφεσίμως νὰ μεταβληθῇ ἡ ἀγωγὴ αὕτη, παραλειπομένου τοῦ πρώτου βαθμοῦ.

§ 154. Ἀποτελέσματα ἀποδοχῆς.— Ἰδοὺ τί εὑρίσκετε εἰς τὴν νομολογίαν (1).

ά) Ἴδε τὴν 4527 ἀπόφ. τῶν ἐν Ἀθ. ἐφετῶν ἐν Εὐρ. τόμ. 6 σελ. 759, καθ' ἣν ὅταν δεχθῇ τις νὰ πληρώσῃ τὸ ὁμόλογον, συνάπτει σχέσιν ἀτομικῆς ἐνοχῆς πρὸς τὸν κομιστήν του.

β') Ἡ ἀποδοχὴ (2) τῆς συναλλαγματικῆς ὑποχρεοῖ ἀμετακλήτως τὸν ἀποδέκτην πρὸς τὸν κομιστὴν καὶ ἡ ἐξάσκησις τῶν κατὰ τοῦ ἐκδότου ἀγωγῶν τοῦ ἀποδέκτου δὲν δύναται νὰ φέρῃ ἀναβολὴν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν νομίμων τοῦ κομιστοῦ δικαιωμάτων. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 288 τοῦ 1855.

ΣΗΜ. Πρλ. καὶ τὴν 8 τοῦ 1837 ἀπόφ. ἐφ. Ναυπλ. (Νομικ. σελ. 441 ἐπ.).

γ') Ἡ ἔνστασις τοῦ ἐναγομένου, ὅτι ἀπατηθεὶς ὑπέγραψε τὴν συναλλαγματικὴν ὡς ἀποδέκτης, ἐνῷ ἐνόμιζεν ὅτι ὑπεγράφη ὡς μάρτυς, [εἶναι ἀπαράδεκτος, ἂν δὲν ἀποδειχθῇ ἐν τῇ αὐτῇ ἐπὶ ἀκροατηρίου συνεδριάσει.

Ἐν ἄλλαις λέξεσιν.

Ὁ ἀποδοχεὺς τῆς συναλλαγματικῆς δύναται νὰ προτείνῃ κατ' αὐτῆς τὴν τοῦ ἄρθ. 112 τοῦ ἐμπ. νόμου ἔνστασιν;

Απόφ. Ἐπειδὴ τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Ἀθ. πρωτοδικῶν ἀπέρριψε τὴν περὶ ἀναρμοδιότητος ἔνστασιν τοῦ Ν. διὰ τὸν λόγον ὅτι οὗτος ὡς ἀποδοχεὺς τῆς συναλλαγματικῆς, διὰ τὴν πληρωμὴν τῆς ὁποίας ἐνήγετο, δὲν ἐδύνατο νὰ προτείνῃ κατὰ τοῦ Τ καθὸ τρίτου κομιστοῦ τῆς συναλλαγματικῆς, καὶ ἐνεργήσαντος ἐν καλῇ πίστει, τὴν τοῦ 112 ἄρθρου τοῦ ἐμπ. νόμου ἔνστασιν τῆς ὑποβολῆς τοῦ τόπου, ἥτις ἀποδεικνυομένη ἤθελε καταστήσει τὴν συναλλαγματικὴν ἁπλοῦν ὑποσχετικόν· ἐπομένως τὸ δικαστήριον δὲν παρεβίασε τὸ ῥηθὲν 112 ἄρθρον τοῦ ἐμπ. νόμου, οὔτε τὰς περὶ ἁρμοδιότητος διατάξεις. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 50 τοῦ 1848.

(1) Ἴδε ἀνωτ. § 142—144 ἐπ. (2) Ἀνωτ. § 144.

δ') Ἂν ὁ ἐκδότης πληρώσῃ μέρος τῆς συναλλαγματικῆς δὲν ἐλευθερόνει τὸν ἀποδέκτην, εἰμὴ δι' ὅσα ἐπλήρωσεν, οὐδὲ ὁ κάτοχος τῆς συναλλαγματικῆς, λαβὼν τὸ μέρος τοῦτο ἀπὸ τὸν ἐκδότην ἐλευθερόνει διὰ τὸ περιπλέον τὸν ἐκδότην, διότι ὁ ἔχων δύω ἀλληλεγγύους χρεώστας δὲν ἐμποδίζεται νὰ λαμβάνῃ ἀφ' ὁποιον αὐτῶν θέλει. Ἀπ. ἐφ. Ν. 126 τοῦ 1840, ἣν ἐν λ Γραμμάτια § 28 (Εὐρ. τ. 5 σ. 507).

ε') Εἶναι ὑπόχρεως ὁ ἀποδέκτης νὰ πληρώσῃ καὶ ἂν ὁ ἐκδότης εἶχε πτωχεύσῃ πρὸ τῆς ἀποδοχῆς, χωρὶς νὰ τὸ γινώσκῃ ἐκεῖνος. Ἀπόφ. ἐφ. Ναυπλ. 126 τοῦ 1840, ἣν ἐν λέξ. Γραμμάτια § 28 (Εὐρ. τ. 5 σ. 507).

ς') Ὁ ὀπισθογράφος, ὅστις ἄλλως εἶναι ἀλληλεγγύως ὑπόχρεως πρὸς ἐξόφλησιν συναλλαγματικῆς τινός, ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ζητήσῃ ὁλόκληρον τὸ ποσὸν ἀπὸ τὸν ἀποδέκτην. — Ἴδε ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 14551, φέρουσαν.

Απόφ. Ἐπειδὴ ναὶ μὲν ὁ Λεβέντης εἶναι ἀλληλεγγύως μετὰ τῶν λοιπῶν τῆς συναλλαγματικῆς προσώπων ὑπόχρεως ἀπέναντι τοῦ κομιστοῦ πρὸς πληρωμὴν ταύτης (ἄρθ. 140 ἐμπ. νόμ.), ἀλλ' ὁ αὐτὸς Λεβέντης, κατὰ τὰ ἄρθρα 167 καὶ 170 τοῦ αὐτοῦ ἐμπ. νόμου, ὡς ὀπισθογράφος ἔχει δικαίωμα νὰ ζητήσῃ τὴν πληρωμὴν παρὰ τοῦ Καμπάνη, ὡς ἀποδέκτου τῆς περὶ ἧς πρόκειται συναλλαγματικῆς, ὁλοκλήρου τοῦ παρ' αὐτοῦ πληρωθέντος ποσοῦ· ὥστε ἡ εἰς τὸν Ν. 22 βιβλ. γ' τίτλ. ς' τῆς Ἐξαβίβλου τοῦ Ἀρμενοπούλου στηριζομένη ἔνστασις τοῦ Καμπάνη δὲν εἶναι βάσιμος, διότι ἡ διάταξις αὕτη, καὶ ἂν ὑποτεθῇ τοιαύτην ἔχουσαν ἔννοιαν, ἣν τῇ ἀποδίδει οὗτος, δὲν ἐφαρμόζεται ἐπὶ τῆς προκειμένης διαφορᾶς, ἐμπορικῆς οὔσης, ἀλλ' αἱ ἐκτεθεῖσαι διατάξεις, ὡς ἀφορῶσαι εἰδικῶς τὰς συναλλαγματικάς.

Περὶ τοῦ ἀλληλεγγύου (1) (Solidarité).

Δαλλ. λ. effet de com. ἀρ. 489 ἐπ.

§ 170. Τὸ ἀλληλέγγυον εἶναι ἓν τῶν προνομίων, μὲ τὰ ὁποῖα ὁ νόμος ἐξασφαλίζει τὰς συναλλαγματικὰς ἢ τὰ εἰς διαταγὴν

---

(1) Κατωτέρω § 312 ἐπ. — Ἡ διὰ τοῦ ἄρθρου 140 καθιερου-

γραμμάτια· όλοι οἱ ὑπογράψαντες, παραδεχθέντες ἢ ὀπισθογραφήσαντες συναλλαγματικήν τινὰ ἢ γραμμάτιον τοιοῦτον, εἶναι ἀλληλεγγύως ὑπεύθυνοι πρὸς τὸν κομιστὴν (ἐμπ. ν. 140).— Ὥστε, ὅστις ὑπέγραψεν ἁπλῶς εἰς τοιαῦτα ἔγγραφα χωρὶς νὰ δηλώσῃ ὑπὸ ποίαν ἰδιότητα ὑπογράφεται, ἐνέχεται ἀλληλεγγύως εἰς τὴν πληρωμήν των. —Τὸ ἀλληλέγγυον δὲ δὲν προκύπτει ἐξ ὀπισθογραφήσεως τεθείσης εἰς ὁμόλογον μὴ ὂν εἰς διαταγὴν, ἐπειδὴ κατὰ μὲν κὴν ἀρχὴν, τὸ ἀλληλέγγυον πρέπει νὰ συνομολογηθῇ ῥητῶς, ἐξαιρουμένων τῶν περιπτώσεων καθ' ἃς ὁ νόμος ἐπιβάλλει τὸ ἀλληλέγγυον. Ἴδε Δαλλ. λ. effet de com. ἀρ. 489, 433.

§ 171. Ἡ ἀνικανότης, ὁ νόμος, ἢ ἡ σύμβασις τῶν μερῶν ἐπιφέρουσι τροποποιήσεις εἰς τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐκ συναλλαγματικῶν ἀλληλεγγυότητος. — Ἐκτὸς τοῦ ὅτι οἱ τοιαῦτα ἔγγραφα συνυπογράψαντες ἀνίκανοι δύνανται νὰ ζητήσωσι τὴν ἀκύρωσιν τῆς ὑποχρεώσεώς των, ὑπάρχουσι τὰ ἄρθρα 113 καὶ 187 τοῦ ἐμπ. νόμου· ὥστε τὰ ἐν αὐτοῖς μνημονευόμενα πρόσωπα δὲν ὑποχρεοῦνται ἀλληλεγγύως εἰμὴ ὅταν ἐνήργησαν συμφώνως μὲ τὰς διατάξεις τοῦ πολ. νόμου.— Δὲν γίνεται δὲ ἐξαίρεσις ὡς πρὸς τὰς γυναῖκας αἱ ὁποῖαι ὑπόγραψαν συναλλαγματικὴν μετὰ τοῦ συζύγου των; Ἴδε Δαλλ. αὐτ. § 490.

§ 172. Τὸ ἀλληλέγγυον δὲν χωρεῖ, ἐπίσης, ὡς πρὸς τὸν ὀπισθογράφον, ὅστις ἔκαμε τὴν παραχώρησιν εἰς τὸν τίτλον αὐτὸν ὑπὸ τὸν ῥητὸν ὅρον ὅτι δὲν ἐγγυᾶται τὸ φερέγγυον τῶν συνυποχρέων. Ἴδε Δαλλ. αὐτ. § 491 ἑπ.

§ 173. Ὁ παραγγελιοδόχος, ὅστις πέμπει συναλλαγματικήν τινα εἰς τὸν παραγγελέα καὶ ὁ ὁποῖος, ἵνα πραγματοποιήσῃ τὴν ἀποστολὴν ταύτην, ὀφείλει νὰ τὴν ὀπισθογραφήσῃ εἰς τὴν δια-

---

μένη ἀλληλεγγύη καθίστησι τὸν ὀπισθογράφον ἄμεσον τοῦ κομιστοῦ ὀφειλέτην, καὶ οὐχὶ ἁπλῶν ἐγγυητὴν τοῦ ἐκδότου. Ὅθεν ἂν ὁ κομιστὴς παραχωρήσῃ εὐκολίας τινὰς πρὸς τὸν ἐκδότην, ἡ περίστασις αὕτη δὲν ἐλαττόνει τὴν ὑποχρέωσιν τῶν ὀπισθογράφων, οἵτινες, ὡς ἐκ τοῦ μεταξὺ αὐτῶν καὶ τοῦ κομιστοῦ καταρτιζομένου νέου συναλλάγματος συναλλαγῆς, ἀναλαμβάνουσιν ἰδίαν καὶ ἄτομικὴν ὑποχρέωσιν. Καὶ ἂν μόνος ὁ ἐκδότης ἦναι ὁ ἀρχικὸς ὀφειλέτης, οὐχ ἧττον ὅμως οἱ ὀπισθογράφοι εἶναι κύριοι τῆς συναλλαγματικῆς ὀφειλέται καὶ οὐχὶ ἁπλῶς ἐγγυηταί. Persil ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 140 ἀρ. 3.

ταγὴν τοῦ τελευταίου τούτου, καθίσταται, ἕνεκα τούτου, ἀλληλεγγύως ὑπεύθυνος πρὸς τὴν πληρωμήν; Ἴδε Δαλλ. αὐτ. ἀρ. 493.

§ 174. Τὸ ἀλληλέγγυον ἐκτείνεται εἰς τὸ κεφάλαιον, τοὺς τόκους καὶ τὰ ἔξοδα, διὰ τὴν μή, κατὰ τὴν προθεσμίαν, πληρωμήν. αὐτ. § 494.

§ 175. Ποία εἶναι ἡ ἔκτασις τῶν δικαιωμάτων τοῦ κομιστοῦ συναλλαγματικῆς, ἀπέναντι τῶν ὑπογραψάντων αὐτήν, ἐκδότου, ὀπισθογράφων κτλ; Δύναται ὁ κομιστὴς νὰ θεωρήσῃ ἅπαντας ὡς συνοφειλέτας, ἤ, ἀπ' ἐναντίας, πρέπει νὰ γίνεται διάκρισις μεταξὺ τῶν διαφόρων ὑπογραψάντων, τοῦ ἐκδότου ὄντος πρωτοτύπου ὀφειλέτου, καὶ τῶν μεταγενεστέρως ὑπογραψάντων, τῶν ὀπισθογράφων μὴ ὄντων εἰμὴ ἐγγυητῶν; (1). Ἴδε Δαλλ. αὐτ. ἀρ. 495, 496 ἐπ.

§ 176. Τί δὲ ὡς πρὸς τὸν ἀποδέκτην; αὐτ. ἀρ. 498.

§ 177. Τὸ ἀλληλέγγυον ἐκλείπει διὰ τὴν μὴ ἐν καταλλήλῳ χρόνῳ καταδίωξιν ἐκ μέρους τοῦ κομιστοῦ, ἢ διὰ παραγραφήν. Δαλλ. αὐτ. ἀρ. 499.

§ 178. Πρλ. λ. συναλλάγματα, ἔνθα γίνεται λόγος ἐν τῷ § 19, 116. ἐπ. περὶ τοῦ ζητήματος α') ὅτι ἐπὶ τῶν ἐμπορικῶν ἑταιριῶν ἕκαστος συνεταῖρος εἶναι συνάμα καὶ πράκτωρ τῆς ἐπιχειρήσεως, ἐπιβάλλων διὰ τῶν πράξεών του ἐκ συνενοχῆς ὀφειλὴν καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς συνεταίρους· β') ὅτι ὁ κομιστὴς συναλλαγματικῆς κέκτηται τὰ δικαιώματα τοῦ δανειστοῦ, ἔχων ὀφειλέτας τὸν ἐκδότην, τὸν ἀποδέκτην καὶ τοὺς ὀπισθογράφους, δυναμένου τοῦ δανειστοῦ νὰ ἐνάξῃ κατ' ἐκλογὴν ἕνα τῶν πλειόνων ὀφειλετῶν ἐπὶ καταβολῇ ὁλοκλήρου τοῦ χρέους.

§ 170. Ἡ ἀλληλεγγυότης ὑπάρχει αὐτοδικαίως μεταξὺ τῶν ἐξ ἐμπορικῶν συναλλαγῶν συνοφειλετῶν; Ἴδε διατριβήν τινα περὶ τούτου εἰς Εὐρ. τ. 6 σ. 597, καὶ τὴν τοῦ Ἀρ. Π. ἀπόφ. 288 τοῦ 1839 (Εὐρ. τ. 6 σ. 164).

Παρατηρήσεις τοῦ Παρδ. καὶ τοῦ Ἀζούνη ὡς πρὸς τοὺς ἀλληλεγγύους ἐγγυητὰς καὶ ὀφειλέτας καὶ τὰς κατ' αὐτῶν ἀγωγάς, ἴδε εἰς Νομ. σ. 851 ἐπ. 857 ἐπ. Ἐν λέξ. Χρέος θέλω ἀνακεφαλαιώσει τὰ περὶ ἀλληλεγγύου.

---

(1) La remise personnelle accordée au tireur dégage les endosseurs; Ναί, Δαλλ. αὐτ. ἀρ. 497.

§ 180. Κατὰ τὸ ἄρθρ. 187 τοῦ ἐμπ. νόμου ἐκ τῶν, καὶ ἐπὶ τῶν εἰς διαταγὴν γραμματίων ἐφαρμοζομένων, διατάξεων, τῶν ἀφορωσῶν τὰς συναλλαγματικάς, εἶναι καὶ ἡ περὶ ἀλληλεγγύου εὐθύνης τῶν ὑπογραψάντων αὐτά, ἡ ἐν τῷ ἄρθρῳ 140 τοῦ αὐτοῦ νόμου περιεχομένη· ὅθεν καὶ ἡ περὶ τοῦ δικαιώματος, ὃ ἔχει ὁ δανειστὴς ὅπως ἀπαιτήσῃ τὴν ἐξόφλησιν τοῦ γραμματίου παρ' οὗ τινος τῶν ὑπογραφέων (164 ἐμπ. νόμ.), ἀδιαφόρως ἂν τὸ ἀντίτιμον τοῦ εἰς διαταγὴν γραμματίου ἐδόθη εἰς τὸν παρ' οὗ ζητεῖται ἡ ἐξόφλησις, ἀρκεῖ νὰ ἐδόθη πρὸς ἕνα ἐξ αὐτῶν, ὅπως ᾖ τὸ δάνειον σπουδαῖον καὶ ἀναμφισβήτητον δι' ὅλους τοὺς συνυπογεγραμμένους καὶ ἐκδότας τοῦ γραμματίου.— Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 16 τοῦ 1857.

§ 180². Κατὰ τὰ ἄρθρα 187 καὶ 140 τοῦ ἐμπ. νόμου, ὅλοι οἱ ὑπογράψαντες γραμμάτιον εἰς διαταγὴν διὰ μόνης τῆς θέσεως τῆς ὑπογραφῆς των ὑπόσχονται εἰς τὸν κομιστὴν τὴν παρὰ τοῦ ἀποδέκτου πληρωμὴν τοῦ αὐτοῦ γραμματίου, καὶ καθίστανται πρὸς αὐτὸν ὑπεύθυνοι, ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει, νὰ πληρώσωσιν αὐτοὶ ἀλληλεγγύως· εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην περιλαμβάνεται καὶ ὁ ἐκδότης, εἴτε ἔλαβεν, εἴτε μὴ τὴν ἀξίαν τοῦ γραμματίου, ὡς προκύπτει ἀπὸ τὸ ἄρθ. 115 τοῦ ἐμπ. νόμου .Ἀπ. 5577 τοῦ 1849 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ.

§ 180³. Προκειμένου περὶ γραμματίου, ἐκδοθέντος παρ' ἐμπόρων χάριν τοῦ ἐμπορίου των, οἱ ὑπογράψαντες εἰσὶν ἀλληλεγγύως ὑπόχρεοι, καὶ ἂν ὦσιν ἐγγυηταὶ (140 ἐμπ. νόμ.) ὥστε ὁ λόγος περὶ ἐγγυήσεως εἶναι περιττός. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 29 τοῦ 1856, καὶ τὴν 146 τοῦ 1855 ἀπ. ἐφ. Ν.

§ 180⁴. Ὑπογράφων τὶς συναλλαγματικήν τινα, ὀφείλει τὸ ὅλον αὐτῆς. Ἡ 11435 τοῦ 1856 ἀπ. ἐφ. Ἀθ. φέρει.

Απόφ. Ἐπειδὴ διὰ τῆς ἀποδοχῆς αὐτοῦ ὁ Δαλανᾶς ῥητῶς ὑπεχρεώθη νὰ πληρώσῃ ὁλόκληρον τὸ ποσὸν τοῦ γραμματίου εἰς τὸν κομιστήν· ὅθεν ἡ παραδεχθεῖσα ἀρχή, ὅτι ὀφείλει μόνον τὸ ἥμισυ, διότι δὲν συνωμολογήθη ῥητῶς ἀλληλεγγύως μετὰ τοῦ ἐκδότου, εἶναι ἐσφαλμένη, διότι, καὶ ἀνεξαρτήτως τοῦ ὅτι ἡ εἰς γραμμάτιον εἰς διαταγὴν ὑπογραφὴ ἐπιφέρει τὴν ἀλληλεγγύην, ὅταν τὶς ὑπόσχηται τὸ ὅλον, ὑποχρεοῦται ἐγκύρως εἰς τὸ ὅλον.

§ 180⁵. Οἱ ὑπογράψαντες ἀτελῆ συναλλαγματικὴν εἶναι ἀλληλεγγύως ὑπόχρεοι;

Ἰδοὺ τί περὶ τούτου εὕρηται ἐν τῇ νομολογίᾳ.

α') Ἴδε τὴν 36 τοῦ 1848 ἀπ. ἐφ. Ναυπλ., ἀποφατικῶς τὸ ζήτημα λύουσαν, ὅταν ἡ συναλλαγματικὴ ἦναι ἀτελής. (Νομικ. σελ. 4705).

β') Ἡ ἄτακτος, ὡς πρὸς τοὺς τύπους, συναλλαγματικὴ, παράγει ἀλληλέγγυον εὐθύνην καθ' ὅλων τῶν συνεγγράφων προσώπων; Αἱ συναλλαγματικαὶ, ἀτελεῖς οὖσαι, θεωροῦνται ὡς ἁπλαῖ ὑποχρεώσεις, ἡ δὲ ἁπλῆ ὑποχρέωσις, ὅταν πρόκηται περὶ πληρωμῆς πρὸς τρίτον τινὰ, εἶναι γραμμάτιον εἰς διαταγὴν, καθότι ὡς πρὸς τοῦτο ἀδιάφορον εἶναι ἂν ὁ ἐκδότης ὑπόσχεται νὰ πληρώσῃ αὐτὸ ἢ ἐντέλληται ἄλλον νὰ τὸ κάμῃ. — Ὥστε εἶναι ἐμπορεύσιμος τίτλος, καὶ ἐφαρμόζεται εἰς αὐτὸν, ὡς εἰς τὰ γραμμάτια, (186 ἐμπ. νόμ.) πρὸς τοῖς ἄλλοις ἡ ἀλληλέγγυος εὐθύνη τῶν ὑπογραψάντων ἢ παραδεχθέντων αὐτὰ (140 ἐμπ. νόμ.) καὶ τὰ δικαιώματα τοῦ κομιστοῦ, ὅστις δύναται νὰ ἐναγάγῃ ἢ τὸν ἐκδότην ἀτομικῶς καὶ ἕκαστον τῶν ὀπισθογράφων, ἢ ὅλους συνάμα (164 ἐμπ. νόμ.) διὰ συναλλαγματικὴν ἐπὶ μὴ πληρωμῇ διαμαρτυρηθεῖσαν. Ἀπ. ἐφ. Ν. 126 τοῦ 1840, ἣν ἐν λέξ. Γραμμάτια (Εὑρ. τ. 5 σ. 507).

γ') Ἡ συναλλαγματικὴ ἐὰν δὲν διαλαμβάνῃ ὅτι εἶναι πληρωτέα ἀλλοῦ, παρὰ εἰς τὸν τόπον ὅπου καὶ ἐξεδόθη, δὲν εἶναι ἐκ τούτου ἄκυρος, ἀλλὰ μόνον λέγεται ἀτελὴς συναλλαγματικὴ καὶ θεωρεῖται ὡς ἁπλῆ ὑπόσχεσις· κατὰ δὲ τὰ ἄρθρα 6 καὶ 7 τοῦ περὶ ἁρμοδιότητος τῶν ἐμποροδικῶν νόμου, μόνον ὅταν αἱ τοιαῦται συναλλαγματικαὶ δὲν φέρουν οὐδενὸς ἐμπόρου ὑπογραφὴν οὐδ' ἀφορῶσιν ἐμπορικὰς ἐργασίας, χρεωστεῖ τὸ ἐμποροδικεῖον, ἐὰν ὁ ἐναγόμενος τὸ ζητήσῃ, νὰ παραπέμψῃ τὴν δίκην εἰς πολιτ. δικαστήριον·

Αἱ ἀτελεῖς συναλλαγματικαὶ θεωροῦνται ὡς ἁπλαῖ ὑποσχέσεις, ἡ δὲ ἁπλῆ ὑπόσχεσις ὅταν ἦναι περὶ γραμματίων πληρωτέων εἰς διαταγὴν τινὸς εἶναι πάντοτε γραμμάτιον καὶ ἀδιάφορον εἶναι, ἐὰν ὁ ἐκδότης ὑπόσχεται νὰ πληρώσῃ αὐτὸς, ἢ ἐντέλλεται ἄλλον νὰ τὸ κάμῃ.

Τὰ τοιαῦτα γραμμάτια, ἂν μὲν δὲν εἶναι ἀφ' ἑαυτῶν πράξεις ἐμπορικαὶ ὡς ἐντελεῖς συναλλαγματικαὶ, εἶναι ὅμως πάντοτε ἐμπορεύσιμος τίτλος, τῶν ὁποίων χρῆσις γίνεται καὶ μεταξὺ μὴ ἐμπόρων, καὶ διὰ χρέη μὴ ἄλλως ἐμπορικά· εἰς δὲ τὰ γραμμάτια ταῦτα ἐφαρμόζεται πρὸς τοῖς ἄλλοις ἡ ἀλληλέγγυος εὐθύνη τῶν

υπογραψάντων ἢ παραδεχθέντων αὐτά· ὁ δὲ κομιστὴς δύναται νὰ ενάξῃ ἀλληλεγγύως ὅλους τοὺς συνεγγράφους, ἐκτὸς ἂν δὲν ἐνηργήθησαν αἱ περὶ διαμαρτυρικοῦ διατάξεις τοῦ νόμου, ἀλλὰ καὶ τότε ἐκπίπτει μὲν ἀπὸ τὰ δικαιώματά του κατὰ τῶν ὀπισθογράφων καὶ αὐτοῦ ἀκόμη τοῦ ἐκδότου, ἐὰν ὁ τελευταῖος οὗτος ἀποδείξῃ ὅτι κατὰ τὴν λῆξιν τῆς συναλλαγματικῆς ὑπῆρχεν ἀπὸ μέρους του πρόβλεψις διὰ τὴν πληρωμὴν αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν τελευταίαν περίστασιν διατηρεῖ πάντοτε τὸ δικαίωμά του κατὰ τοῦ ἀποδέκτου, ὅστις, ἀφοῦ ἅπαξ τὴν ἀποδεχθῇ εἶναι ὑπόχρεως νὰ τὴν πληρώσῃ καὶ δὲν δύναται ν' ἀνακαλέσῃ τὴν ἀποδοχήν του, ὄχι μόνον ἂν δὲν ὑπῆρχε παρ' αὐτῷ πρόβλεψις, ἀλλ' οὔτε ἂν ὁ ἐκδότης εἶχε περιπέσει πρὸ τῆς ἀποδοχῆς εἰς πτώχευσιν, χωρὶς αὐτὸς νὰ τὸ ἠξεύρῃ, ἡ δὲ διὰ τῆς ἀποδοχῆς του ὑποχρέωσις εἶναι ἀλληλέγγυος πρὸς τὸν κομιστήν. Ἀπ. ἐφ. Ναυπλ. τῆς 2 Ἰουλίου 1840 (Νομ. σ. 2131).

Τριτεγγύησις (aval).

Δαλλ. λ. effet de com. ἀρ. 500 ἐπ.

§ 180[6]. Τριτεγγύησις καλεῖται ἡ σύμβασις, δι' ἧς τρίτος τις ὑπόσχεται τὴν, κατὰ τὴν προθεσμίαν, πληρωμὴν τῆς συναλλαγματικῆς, ὡς ἐγγυητὴς τοῦ ἐκδότου, τοῦ ἀποδέκτου ἢ τινος τῶν ὀπισθογράφων.

Ἐκ τούτου ἕπεται ὅτι ὁ τριτεγγυητὴς πρέπει α) νὰ ἦναι ἀλλότριος τῶν ἐκ τῆς συναλλαγματικῆς πηγαζουσῶν ὑποχρεώσεων· β') ν' ἀπολαμβάνῃ τὴν πρὸς τὸ ἀναδέχεσθαι ὑποχρεώσεις ἐκ συναλλαγματικῆς ἀπαιτουμένην ἱκανότητα. Ῥάλ. § 559. Δαλλ. αὐτ. ἀρ. 500 (μὴ ἔμπορος ;) αὐτ. Δαλλ. αὐτ. § 501 ἐπ.

§ 181. Ἡ τριτεγγύησις χορηγεῖται δι' ἐγγράφου εἴτε δημοσίου, εἴτε ἰδιωτικοῦ, ὡς πρὸς τὸ κῦρος τοῦ ὁποίου ὁ νόμος δὲν ἐπιβάλλει ἰδιαιτέραν τινὰ διατύπωσιν (1).

Συνήθως γράφεται ἐπὶ τῆς συναλλαγματικῆς μὲ τὰς λέξεις *διὰ τριτεγγύησιν* μετὰ τῆς ὑπογραφῆς τοῦ χορηγοῦντος αὐτήν· ἄλλοτε τίθεται μόνον ἡ ὑπογραφὴ τοῦ ἐγγυωμένου καὶ τότε ἐνδέ-

(1) Δύναται νὰ προκύψῃ καὶ ἐκ τῆς ἀλληλογραφίας. Περσὶλ ἀριθ. 4 ἐπὶ τοῦ ἄρθρου 142.

χεται νὰ ἐγερθῇ τὸ ζήτημα ἂν ἡ ὑπογραφὴ ἐτέθη πρὸς τριτεγγύησιν, ἢ πρὸς μεταβίβασιν τῆς συναλλαγματικῆς διὰ τῆς ἀγγράφου λεγομένης ὀπισθογραφήσεως. Περὶ τούτου ὅρα Ῥάλ. § 560 (1).

§ 182. Ἐπὶ τῶν συναλλαγματικῶν, ὁ τριτεγγυητὴς ὑποχρεοῦται ἐμπορικῶς καὶ ἀλληλεγγύως μετὰ τῶν ὀφειλετῶν, ὑπὲρ ὧν ἐγγυᾶται, ἀναδέχεται προσωπικῶς τὰς βαρυνούσας αὐτοὺς ἐνοχάς, καὶ ὑποβάλλεται, ὡς καὶ αὐτοί, εἰς τὴν προσωπικὴν κράτησιν· ἐπὶ τῶν γραμματίων εἰς διαταγὴν ἀπαιτεῖται νὰ ἐξετάσῃ τις τὴν φύσιν τοῦ γραμματίου, καὶ ὅλας τὰς λοιπὰς διακρίσεις τοῦ νόμου.

Μολαταῦτα, ἐπειδὴ ἡ τριτεγγύησις εἶναι συνάλλαγμα χαριστικόν, ἐπιτρέπεται εἰς τὸν παρέχοντα αὐτὴν νὰ μὴ ὑποβληθῇ εἰς ὅλας ἀπολύτως τὰς ἐνοχὰς τοῦ ὀφειλέτου ὑπὲρ οὗ ἐγγυᾶται, καὶ νὰ μὴ χορηγήσῃ τὴν ἐγγύησιν εἰμὴ ὑπό τινας ὅρους. Οὕτω δύναται νὰ ἐγγυηθῇ περὶ μέρους μόνον τοῦ ἐν τῇ συναλλαγματικῇ ποσοῦ, νὰ συνομολογήσῃ ὅτι δὲν θέλει ὑπόκειται εἰς τὴν προσωπικὴν κράτησιν, ὅτι δὲν θέλει ἐνέχεται ἀλληλεγγύως, ἐν ἑνὶ λόγῳ νὰ ἐπιβάλῃ πᾶσαν ἄλλην συνθήκην, ὡς ὅρον τῆς ἀναδοχῆς του, καθὰ ῥητῶς τοῦτο τῷ ἐπιτρέπεται ἀπὸ τὸ ἄρθρον 142 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου.

Ὁ τριτεγγυητὴς χαίρει τὸ δικαίωμα νὰ προτείνῃ ὅσας καὶ ὁ ὀφειλέτης ἐνστάσεις, ἡ δ' ἐνοχὴ αὐτοῦ ἀποσβένεται δι' ὅσων συμβεβηκότων καταργεῖται καὶ ἡ τοῦ ὀφειλέτου, ὑπὲρ οὗ ἐγγυήθη. Οὕτως ὁ τριτεγγυητὴς ὠφελεῖται ἐκ τῆς ἀπέναντι τοῦ ἐκδότου καὶ τῶν ὀπισθογράφων ἐκπτώσεως τοῦ μὴ ἐγκαίρως διαμαρτυρηθέντος κομιστοῦ. Ὁ δὲ τριτεγγυητὴς τοῦ ἀποδέκτου δὲν ἀπαλλάττεται εἰμὴ διὰ τῆς πενταετοῦς παραγραφῆς, ὡς καὶ ὁ ἀποδέκτης αὐτός.

Ἀφ' οὗ ὁ τριτεγγυητὴς ἐξοφλήσῃ τὴν συναλλαγματικήν, ὑποκαθίσταται εἰς ὅλα τὰ δικαιώματα τοῦ κομιστοῦ τῆς συναλλαγματικῆς καὶ δύναται νὰ κινηθῇ διὰ τῶν αὐτῶν μέσων κατὰ τῶν ἐνεχομένων, πρὸς ἀπόληψιν τῶν δυνάμει τῆς τριτεγγυήσεως παρ' αὐτοῦ καταβληθέντων. Ῥάλ. § 561.

§ 183. Τὸ ζήτημα ἂν, καθὸ παρεπόμενον τῆς πιστώσεως, ἡ τριτεγγύησις μεταβιβάζεται αὐτοδικαίως εἰς τὸν νέον κομιστὴν

(1) Κατωτέρω § 185.

τῆς συναλλαγματικῆς διὰ τῆς ὀπισθογραφήσεως, λύεται διὰ τῆς ἑξῆς διαστολῆς.

Ἂν ἡ τριτεγγύησις ἐτέθη ἐπὶ τῆς συναλλαγματικῆς αὐτῆς, συσσωματοῦται μετ' αὐτῆς, καὶ ἀκολουθεῖ τὴν τύχην της. Δὲν δύναται ὁ κομιστὴς, ὅστις ἔβαλε βάσιν εἰς τὴν ἀσφάλειαν ταύτην, νὰ στερηθῇ αὐτῆς λόγῳ ἐξαιρέσεων καὶ διακρίσεων αἵτινες δὲν τῷ ἐγνωστοποιήθησαν.

Ἂν, τοὐναντίον, ἡ τριτεγγύησις δοθῇ δι' ἰδιαιτέρου ἐγγράφου, ἀνάγκη πᾶσα νὰ ἐξετασθῇ ἡ πρόθεσις τῶν συναλλαξαμένων καθόσον ἐνδέχεται ὁ τριτεγγυητὴς νὰ ἐννοήσῃ νὰ χορηγήσῃ τὴν ἀσφάλειαν τῆς ὑπογραφῆς του μόνον ὑπέρ τινος προσώπου, μεθ' οὗ εὑρίσκεται εἰς σχέσεις φιλικὰς, καὶ πρὸς ὃ ἀπέστειλε τρόπον τινὰ ἐμπιστευτικῶς ὅτι ἐγγυᾶται περὶ τῆς εἰς χεῖρας αὐτοῦ συναλλαγματικῆς. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, τὴν ὅλως ἐμπιστευτικὴν ταύτην τριτεγγύησιν δὲν δύναται νὰ μεταβιβάσῃ τις πρὸς τὸν νέον κομιστὴν, χωρὶς νὰ προσβάλῃ τὰ δικαιώματα τοῦ τριτεγγυητοῦ, ὑποκαθιστῶν ἴσως πιστωτὴν κακόβουλον εἰς πιστωτὴν φίλον.

Ἐὰν τέλος ὁρισθῇ ῥητῶς ἐν τῇ τριτεγγυήσει τὸ πρόσωπον, χάριν τοῦ ὁποίου αὕτη χορηγεῖται, ἡ τριτεγγύησις δὲν ὠφελεῖ τὸν νέον κομιστὴν, ὅστις δὲν δικαιοῦται νὰ ἐπικαλεσθῇ ἀσφάλειαν εἰς ἄλλο πρόσωπον ῥητῶς περιορισθεῖσαν. Ῥάλ. § 562.

Νομολογία περὶ τριτεγγυήσεως.

§ 184. Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἐμπορικοῦ δικαίου, ἐπὶ ἐμπορικῶν χρεῶν ὁ τριτεγγυητὴς, πληρώσας πρὸς τὸν κομιστὴν τοῦ συναλλάγματος τὸ τοῦ πρωτοφειλέτου χρέος ἀποκτᾷ αὐτοδικαίως καὶ ἄνευ παραχωρήσεως ὅλας τὰς ἀγωγὰς καὶ τὰ δικαιώματα, ὅσα εἶχεν ὁ κομιστὴς καθ' ὅλων τῶν συνυποχρέων προσώπων· ὥστε ὁ τριτεγγυητὴς, ὅστις ἐπλήρωσε τὸ συνάλλαγμά τινος, δύναται, ἀνεξαρτήτως πάσης παραχωρήσεως, ν' ἀπαιτήσῃ τὴν πληρωμὴν τοῦ χρέους, ἐμπορικῆς φύσεως οὔσης τῆς σχέσεως τῶν διαδίκων. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 181 τοῦ 1855, κυρ. τὰς 273 καὶ 568 τοῦ 1854 τῶν ἐν Ν. ἐφ.

§ 185. Ἡ δοθεῖσα παρά τινος ἐγγύησις διὰ τὴν ἐκ μέρους ἄλλου παραδοχὴν συναλλαγματικῆς τινὸς, καὶ διὰ τὴν ἐν καιρῷ πληρωμὴν αὐτῆς, χωρὶς οὗτος νὰ συμπράξῃ μήτε ὡς ἐκδότης, μήτε ὡς ἀποδοχεὺς, μήτε ὡς ὀπισθογράφος ἢ κομιστὴς, εἶναι τριτεγγύησις κανονιζομένη κατὰ τὰ ἄρθρα 141 καὶ 142 τοῦ

ἐμπ. νόμου, (Persil lettre de chang. ἄρθ. 141. — Noug. de la lettre de chang. ἀρ. 166) καθ' ἃ ἡ τριτεγγύησις δύναται νὰ δοθῇ ὄχι μόνον ἐπὶ τῆς συναλλαγματικῆς, ἀλλὰ καὶ διὰ χωριστοῦ ἐγγράφου (1), καὶ νὰ τροπολογηθῇ καὶ περιοριορισθῇ κατὰ τὰς συμφωνίας τῶν συναλλαξαμένων. Delv. inst. de droit comm. τ. VII κεφ. 3. — Persil art. 142. — Dalloz effet de comm. τμῆμα VII, n. 9. Ἀπ. 2434 τοῦ 1842 ἐφ. Ἀθ.

§ 186. Εἰς ναυτοδάνειον ἐπὶ διαταγῇ, ὁ τριτεγγυητὴς μένει ὑπόχρεως καὶ πρὸς ἐκείνους, εἰς οὓς δι' ὀπισθογραφήσεως μεταβιβάζεται τὸ συμβόλαιον· δὲν παύει δὲ ἡ τριτεγγύησις, ἂν καὶ δι' ἰδιαιτέρου ἐγγράφου δοθεῖσα, ὅταν ῥητῶς δὲν συνεφωνήθη τὸ ἐναντίον. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 16023 τοῦ 1858, φ ρουσα.

Ἀπόφ. Ἐπειδὴ ἂν καὶ ἡ τοῦ ναυτοδανείου γενομένη ὀπισθογράφησις παρὰ τοῦ Μ. εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ Ρ. δι' ἀντιτίμου εἰς λογαριασμὸν, φαίνεται ὡς μεταβιβάσασα εἰς τοῦτον τὴν κυριότητα τοῦ ναυτοδανείου, πλὴν ἐκ τῆς ἐν τῇ δικογραφίᾳ ἀπροσβλήτου ἐπιστολῆς τούτου πρὸς τὸν Μ. δι' ἧς, ἀφοῦ παρ' αὐ οὗ εἰσεπράχθη ἡ ἐκ τοῦ ἐκπλειστηριάσματος τοῦ ὑπεγγύου πλοίου ἀναλογοῦσα εἰς τὸ προκείμενον ναυτοδάνειον μέρος, ἀποστέλλει εἰς τὸν αὐτὸν Μ. τό,τε ναυτοδάνειον ἔγγραφον καὶ ἀπόσπασμα τοῦ πίνακος τῆς κατατάξεως, διὰ νὰ συνάξῃ αὐτὸ; ὅσα ἔτη τῷ καθυστεροῦνται πρὸς ἐξόφλησιν τοῦ τε κεφαλαίου καὶ τόκου, ἀποδεικνύεται ὅτι ἡ ὀπισθογράφησις δὲν περιεῖχε μεταξὺ τῶν δύο τούτων προσώπων ἀληθῆ μεταβίβασιν κυριότητος, ὡς ὁ τύπος αὐτῆς ὑπεδείκνυε, κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ νόμου, ἀλλ' ἁπλῶς ἐπιτροπικὴν πρὸς τὸν Ρ. καὶ ὅτι ἡ κυριότης τοῦ δανείου διετηρήθη πραγματικῶς εἰς τὸν Μ. ἐνάγοντα· ὅθεν ἀφοῦ τοῦτο ὡμολόγησεν αὐτὸς ἐκεῖνος, ὑπὲρ οὗ ἐγένετο ἡ ὀπισθογράφησις, καὶ ὅστις εἶχε τὸ νόμιμον συμφέρον νὰ ὑποστηρίξῃ τὸ ἐναντίον, ἐὰν ἀληθῶς εἶχε γίνει κύριος τοῦ δανείου, δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία περὶ τοῦ πράγματος· καὶ διὰ τοῦτο ἀνυπόστατοι εἶναι οἱ δύο νέοι λόγοι, οὓς ὁ ἐκκαλῶν ἐπιφέρει, δηλ. ὅτι ὁ Μ. δὲν δύναται δῆθεν νὰ ἐγείρῃ τὴν ἀγωγὴν ταύτην διὰ τὸν λόγον, ὅτι ὁ Ρ. δὲν ἀπεύθυνεν ἀπαίτησιν κατ' αὐτοῦ, ὥστε καὶ οὗτος νὰ λάβῃ ἐκ τούτου δικαίωμα ἀναγωγῆς κατὰ τοῦ ἐκδότου τοῦ ναυτοδανειακοῦ συμβολαίου, ὑποκειμένου, καθὸ εἰς διαταγὴν ἐκδοθέντος, εἰς τὰς περὶ γραμματίων εἰς διαταγὴν διατάξεις τοῦ ἐμπ. νόμου, καὶ δεύτερον ὅτι

---

(1) Ἀνωτέρω § 181.

μετὰ τὴν ὀπισθογράφησιν πρὸς τὸν Ρ, γενομένης δῆθεν ἀνανεώσεως διὰ τὴν μεταβίβασιν δῆθεν τῆς κυριότητος τοῦ δανείου, ἔπαυσεν ἡ πρὸς τὸν Μ. δοθεῖσα παρὰ τοῦ ἐναγομένου ἐγγύησις. Ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἄλλως τε, προκειμένου λόγου περὶ τριτεγγυήσεως εἰς ναυτοδάνειον ἐπὶ διαταγῇ (διότι τοιαύτη εἶναι ἡ τοῦ ἐναγομένου), ὁ τριτεγγυητὴς μένει, κατὰ τὰ ἄρθρα 313 καὶ 142 τοῦ ἐμπ. νόμου, ὑπόχρεως καὶ πρὸς ἐκείνους, εἰς οὓς δι' ὀπισθογραφήσεως μεταβιβάζεται τὸ συμβόλαιον, καὶ δὲν παύει ἡ τριτεγγύησις διὰ τῆς ὀπισθογραφήσεως, ἂν καὶ δι' ἰδιαιτέρου ἐγγράφου δοθεῖσα, ὅταν ῥητῶς δὲν συμφωνηθῇ τὸ ἐναντίον, ὡς ἐπὶ τοῦ προκειμένου δὲν συνεφωνήθη (1).

Απόσβεσις χρεῶν ἐμπ. — Πληρωμή.

§ 187. Τρόπος ἀποσβέσεως τῶν ἐκ συναλλαγματικῆς χρεῶν. Ῥάλλ. Ἐμπ. δ. τ. 2 σ. 88.

Ζητεῖται εἰς τὴν κατοικίαν τοῦ πληρωτοῦ; σ. 28 τ. 1 Ρ. (2).

Γίνεται πρὸς τὸν πιστωτὴν, τὸν ἐντολοδόχον ἢ τὸν νόμιμον ἀντιπρόσωπον αὐτοῦ 89.

Τίς ὑποχρεοῦται νὰ τὴν ἐνεργήσῃ; 89.

Μετὰ τὴν πληρωμὴν ἀποδίδεται ἡ συναλλαγ. ἐξωφλημένη. αὐτ.

Ἂν δὲν ἐξοφληθῇ, παράγεται ὑπὲρ τοῦ πληρωτοῦ τεκμήριον ἐξοφλήσεως ἐκ τῆς κατοχῆς της. αὐτ.

Ἐκτὸς ἀποδείξεως καταχρήσεως 90.

Ἡ πρὸ τῆς προθεσμίας δὲν ἀπαλλάττει πάσης εὐθύνης τὸν πληρωτὴν 90.

Πῶς πρὸ τῆς λήξεώς της τίθεται ἐκτὸς κυκλοφορίας ἄνευ κινδύνου; 91.

Παράτασις τῆς πρὸς πληρωμὴν προθεσμίας δὲν γίνεται. αὐτ.

Ὀφείλει νὰ γίνεται εἰς τὸ σημειούμενον νόμισμα. αὐτ.

Ἂν τὸ νόμισμα δὲν κυκλοφορῇ, πληρόνεται εἰς κυκλοφοροῦντα νομίσματα μετὰ τοῦ διαφέροντος. αὐτ.

Ἀντίστασις εἰς τὴν πληρωμὴν γίνεται εἰς δύο περιπτώσεις 92.

Πῶς ζητεῖται ἡ πληρωμὴ συναλλαγματικῆς ἀπολεσθείσης; αὐτ.

---

(1) Πρλ. τὴν ὧδε ἀπόφ. 2592 ἐφ. Ἀθ.

(2) Οἱ εἰς τὸ τέλος τῶν γραμμῶν τοῦ § 187 ἀρ. σημαίνουσι τὴν σελ. τοῦ 1 τόμου τοῦ συγγρ. Ῥάλλ. — Εἰς τοὺς ἐπ. § 190 ἐπ. γίνεται ἐκτενέστερα λόγος περὶ τῶν ἐν τῷ § 187.

Απόδειξις τῆς κυριότητος 93.

Ὁ ζητῶν τὴν πληρωμὴν παραπεσούσης συναλλαγματικῆς ὀφείλει ἐγγύησιν 93.

Ἡ ἐμπρόθεσμος ἀπαλλάττει ὅλους τοὺς ἐνεχομένους 96.

Ἀλλ' ὁ ἄνευ προλήψεως πληρώσας ἀποκτᾷ τὴν ἀντίθετον ἀγωγὴν τῆς ἐντολῆς διὰ ν' ἀναλάβῃ τὰ προκαταβληθέντα παρὰ τοῦ ἐκδότου ἢ ἄλλου, δι' ὃν ἐπλήρωσεν. αὐτ.

Ἡ πληρωμὴ δευτέρας κτλ. ἰσχύει ὅταν ἡ δευτέρα κτλ. φέρῃ ὅτι ἡ πληρωμὴ αὐτῆς ἀκυροῖ τὰς λοιπὰς 97.

Ἐκτὸς ἂν ἐπί τινος κυκλοφοροῦντος ἀντιτύπου ὑπάρχῃ ἡ ἀποδοχὴ τοῦ πληρωτοῦ. αὐτ.

Κατὰ παρέμβασιν 97.

Πότε ἐπιτρέπεται; 98.

Πῶς γίνεται; αὐτ.

Μὴ γενομένου διαμαρτυρικοῦ δὲν ἰσχύει. αὐτ.

Τίς δύναται νὰ τὴν προσφέρῃ; αὐτ.

Ὁ παρεμβαίνων ὁρίζει χάριν τίνος ἐνεργεῖ 99.

Ἄλλως εἰκάζεται δι' ὅλους. αὐτ.

Δὲν ἀποσβένει τὴν ἀπαίτησιν, ἀλλὰ τὴν μεταβιβάζει εἰς τὸν παρεμβαίνοντα. αὐτ.

Ὁ κομιστὴς γίνεται παραχωρητὴς τοῦ τοιούτου πληρωτοῦ 99.

Ἐγγυᾶται μόνον περὶ τῶν ἰδίων αὐτοῦ πράξεων. αὐτ.

Τίνες ἀπαλλάττονται δι' αὐτῆς; 100.

Περὶ πληρωμῆς (payement) (1).

§ 190. Καθόσον ἀφορᾷ τὴν διὰ πληρωμῆς ἀπόσβεσιν τῆς ἐκ συναλλ. ὀφειλῆς, αἱ χρεῖαι τοῦ ἐμπορίου εἰσήγαγον ἐξαιρέσεις τινὰς ὡς πρὸς τὸ κοινὸν δίκαιον, περὶ ὧν κατωτέρω.

§ 191. Ἡ πληρωμὴ (2) πρέπει νὰ γίνηται πρὸς τὸν πιστω-

---

(1) Ἐν λέξ. Χρέος ἴδε τὰ περὶ τῆς τῶν ἐνοχῶν ἀποσβέσεως διὰ πληρωμῆς.

(2) Δαλλ. αὐτ. ἀρ. 567, 461 ἐπ. — Ἂν τὸ πρόσωπον, εἰς ὃ ἐγένετο ἡ πληρωμή, ἦτον ἀνίκανον νὰ τὴν λάβῃ, ἀπαλλάσσεται ὁ πληρώσας; οἱ Γ ἐφαρμόζουσι τὸ 1241 c. c., ἀλλ' ὁ Δοκρὲ (εἰς τὸ ἄρθρ. 145) λέγει, ὅτι ὡς πρὸς τὸν ἀνήλικον δανειστὴν ἐφαρμόζεται τὸ 1241, ὅταν ἦναι κομιστὴς τῆς συναλλαγματικῆς ὡς

την, τὸν νόμιμον ἀντιπρόσωπον ἢ τὸν ἐντολοδόχον του. Νόμιμος δὲ τῆς συναλλαγματικῆς κύριος εἶναι ὁ κατέχων ἐνεστώτως, δυνάμει νομίμου παραχωρήσεως, τὸ ἐμπορεύσιμον αὐτὸ γραμμάτιον. Ὁ πρῶτος πιστωτὴς ἀπεκδύεται οὕτω τῆς κυριότητος τῆς συναλλαγματικῆς. Ἀδιάφορον δ' εἶναι ὡς πρὸς τὸ κῦρος τῆς πληρωμῆς, ἂν ἡ ὀπισθογράφησις εἶναι τακτικὴ ἢ ἄτακτος (ἢ ἄγγραφος; Δαλλ. λέξ. effet de com. ἀρ. 535), καθόσον εἰς μὲν τὴν πρώτην ὑπόθεσιν ὁ κομιστὴς λαμβάνει τὴν πληρωμὴν ὡς κύριος, εἰς δὲ τὴν δευτέραν ὡς ἐντολοδόχος. Μία μόνη διαφορὰ ὑπάρχει, ὅτι ὅταν παρουσιάζηται δυνάμει τακτικῆς ὀπισθογραφήσεως ὡς κύριος, δὲν δύναται ὁ πληρωτὴς νὰ τῷ ἀντιτάξῃ εἰμὴ ἐνστάσεις πηγαζούσας ἀπὸ αὐτὸν τὸν ἴδιον, ἐν ᾧ εἰς τὸν δυνάμει ἀτάκτου ὀπισθογραφήσεως ἐμφανιζόμενον ἀντιτάττονται αἱ ἐνστάσεις, ὅσας ὁ πληρωτὴς ἤθελεν ἔχει κατὰ τοῦ αὐτουργοῦ τῆς ἀτάκτου ὀπισθογραφήσεως, ἂν οὗτος ἐπαρουσιάζετο ἐν ἰδίῳ ὀνόματι, ἀλλ' οὐχὶ καὶ αἱ εἰς τὸν ἐντολοδόχον κομιστὴν προσωπικαὶ (1). Ῥάλ. § 564.

§ 192. Ἂν ὁ κάτοχος τῆς συναλλαγματικῆς ἦναι ἀνίκανος; Δαλλ. αὐτ. § 536·

§ 193. Ἂν ὑπάρχῃ διακοπή τις ὡς πρὸς τὴν σειρὰν τῶν ὀπισθογράφων; αὐτ. § 537.

§ 194. Ὁ κομιστὴς πρέπει νὰ ἦναι καλῆς πίστεως· ὥστε ὁ ἀποδέκτης δύναται νὰ διαμφισβητήσῃ αὐτήν, εὐθύνεται ὅμως διὰ τὰς συνεπείας τῆς ἀρνήσεως· ἐκτὸς ἂν ἀπωλέσθη ἡ συναλλαγματικὴ ἢ ἐπτώχευσεν ὁ κομιστής. αὐτ. § 538 ἐπ.

§ 195. Δαλλ. αὐτ. § 560. — Ἐναντία τῆς ἀρχῆς τοῦ κοινοῦ δικαίου (2) διάταξις εὕρηται ἐν τῷ ἄρθρ. 146. τοῦ ἐμπ. νόμου.

κληρονόμος ἢ κληροδόχος ἐκείνου, εἰς ὃν αὕτη ἀνῆκεν· ἂν δὲ ἐγένετο κύριος δυνάμει ὀπισθογραφήσεως, ὁ πληρωτὴς ἀπαλλάσσεται κατὰ τὸ τεμ. 180 de reg. jur.— Ὁ Δαλλ. (αὐτ. ἀρ. 583) ἀποκρούει τὴν γνώμην ταύτην, ἂν ὁ πληρωτὴς ἀπεδέχθη νὰ πληρώσῃ τῷ κομιστῇ· τὴν ἀσπάζεται δέ, ὅταν δὲν ἀπεδέχθη νὰ πληρώσῃ. — Ἐνταῦθα ἐξετάζει καὶ τὸ ζήτημα, ἂν ἐξόφλησις γενομένη εἰς γυναῖκα ὕπανδρον ἀπαλλάσσῃ τὸν πληρωτήν.

(1) Παρδ. ἀρ. 399.

(2) ζ' Βασιλ. (2, 3) — τεμ. 17 Π. (50, 17). Πρλ. Δαλλ. αὐτ. ἀρ. 578 ἐπ. — Ἂν τρίτος ἐνεργήσῃ κατάσχεσιν παρὰ τῷ

Ἄλλως τε κατὰ τὸ ἄρθ. 144 τοῦ νόμου ὅστις πληρώσει συναλλαγματικὴν πρὸ τῆς προθεσμίας εἶναι ὑπεύθυνος περὶ τοῦ κύρους τῆς πληρωμῆς. Ὅθεν ἂν ὁ ἐπιτυχὼν τὴν πρὸ τῆς προθεσμίας πληρωμὴν δὲν ἦτον ὁ ἀληθὴς αὐτῆς κύριος, ἀποδείξῃ δὲ μετὰ ταῦτα ὁ γνήσιος κομιστὴς τὸν δόλον, ἢ ἐνεργηθῇ κατάσχεσις εἰς χεῖρας τοῦ πληρωτοῦ εἴτε διὰ τὴν περίπτωσιν τῆς ἀπωλείας τῆς συναλλαγματικῆς, εἴτε λόγῳ τῆς πτωχεύσεως τοῦ κομιστοῦ, ὁ πληρωτὴς δὲν θέλει εἶσθαι δεκτὸς ν' ἀντιτάξῃ τὴν ἐναντίον τῶν ὁρισμῶν τοῦ νόμου ἐνεργηθεῖσαν παρ' αὐτοῦ πρόωρον πληρωμὴν, καὶ θέλει ἐκτεθῇ εἰς τὸ νὰ πληρώσῃ ἐκ δευτέρου.

Ἂν λοιπὸν ὁ πληρωτὴς ἐπιθυμῇ νὰ θέσῃ τὴν συναλλαγματικὴν πρὸ τῆς λήξεως αὐτῆς ἐκτὸς κυκλοφορίας, ὀφείλει νὰ ζητήσῃ παρὰ τοῦ κομιστοῦ νὰ τὴν ὀπισθογράψῃ εἰς τὴν διαταγήν του, καὶ τότε σωρεύων τὴν διττὴν ἰδιότητα τοῦ ὀφειλέτου καὶ τοῦ δανειστοῦ, δύναται νὰ καταστρέψῃ τὸ ἐμπορεύσιμον τοῦτο γραμμάτιον, ἐφ' οὗ οὐδεὶς δύναται πλέον νὰ ἔχῃ ἀξιώσεις. Νουγιὲρ ἀρ. 184. Ῥάλ. § 506.

§ 196. Τὸ ἄρθ. 143 τοῦ ἐμπ. νόμου καθιερόνει τὴν καὶ εἰς τὸ πολιτικὸν δίκαιον ἰσχύουσαν ἀρχὴν ὅτι δὲν ἐμπορεῖ τις νὰ ὑποχρεωθῇ νὰ δώσῃ ἢ νὰ λάβῃ εἰς πληρωμὴν ἄλλο τι παρὰ τὸ ἀντικείμενον, περὶ οὗ συνήφθη ἡ ἐνοχὴ ἢ τὸ συνάλλαγμα. Ἂν λοιπὸν

προσώπῳ, ὑπὲρ οὗ τὸ εἰς διαταγὴν γραμμάτιον ὑπεγράφη, ἡ κατάσχεσις ἐμποδίζει τὴν εἰς τὸν κομιστὴν πληρωμήν; Ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει καλεῖται εἰς τὴν δίκην ὁ κατασχών;— Ὁ ἐκ γραμματίου εἰς διαταγὴν ὀφειλέτης ἀπαλλάσσεται πληρόνων εἰς τὸν τρίτον κομιστὴν, καίτοι γενομένης παρ' αὐτῷ κατασχέσεως ὑπὸ τοῦ ὑπογράψαντος ἐκεῖνο; Δαλλ. ἀρ. 577 ἐπ.

— Ἂν ἐδόθη εἰς τὸν ὀφειλέτην ἡ συναλλαγματικὴ, ἐξόφλησις ὅμως δὲν ἐδόθη, ὁ ὀφειλέτης θεωρεῖται ἀπηλλαγμένος; Ὄχι. Τὸ 1282 c. c. δὲν ἐφαρμόζεται εἰς τὰς συναλλαγματικάς. (ἀνάπτ. εἰς Δαλλ. ἀρ. 585),

— Ἂν ἡ πληρωμὴ ἐγένετο πρὸ τῆς προθεσμίας, ὁ πληρωτὴς εἶναι ὑπεύθυνος περὶ τοῦ κύρους τῆς πληρωμῆς (ἐμπ. 144), οἷον ἂν κατασταθῇ ὁ κύριός της ἀνίκανος, οἷον ἂν πρὸ τῆς προθεσμίας πτωχεύσῃ, ὅτε οἱ δανεισταὶ τοῦ πτωχεύσαντος δύνανται νὰ παραπονεθῶσι διὰ τὴν πρόωρον πληρωμὴν, (ἀνάπτ. εἰς Δαλλ. ἀρ. 588).

ἡ συναλλαγματικὴ δὲν ἀναφέρῃ μόνον ποσὸν πληρωτέον ἀλλὰ καὶ τὸ νόμισμα εἰς ὃ ἡ πληρωμὴ συνωμολογήθη νὰ γίνῃ, ὁ ἀποδεχθεὶς τὴν συναλλαγματικὴν πληρωτὴς δὲν ἀπαλλάττεται τῆς ἐνοχῆς αὐτοῦ ἂν δὲν προσφέρῃ τὸ συνομολογηθὲν νόμισμα.

Ἀλλ' ὅταν τὰ ἐν τῇ συναλλαγματικῇ συνομολογηθέντα νομίσματα ἦναι ἀλλοδαπά, καὶ δὲν κυκλοφορῶσιν εἰς τὴν πόλιν τῆς πληρωμῆς, ἐπειδὴ ἡ ἕνεκα τῆς μὴ καταβολῆς αὐτῶν καταδίκη τοῦ πληρωτοῦ δὲν δύναται κατὰ νόμον νὰ συνίσταται εἰμὴ εἰς τὸ διάφορον, τοῦτέστι τὴν ἀπόδοσιν ἀναλόγου ποσοῦ ἐγχωρίων νομισμάτων μετὰ τῆς διαφορᾶς τῆς μεταξὺ τοῦ ἀλλοδαποῦ καὶ τοῦ ἐγχωρίου νομίσματος συναλλαγῆς, οἱ ἔμποροι, προλαμβάνοντες τὴν δικαστικὴν ἀπόφασιν, ἐνεργοῦσι καὶ δέχονται τὰς πληρωμὰς αὐτῶν κατὰ τὸν ἤδη ἐκτεθέντα τρόπον. Ἂν ὅμως ἡ ἔλλειψις τοῦ συμφωνηθέντος νομίσματος ἐκθέτῃ τὸν κομιστὴν καὶ εἰς ἐκτάκτους ζημίας, δικαιοῦται ὡσαύτως να τὰς ἀπαιτήσῃ (1). Ῥάλ. § 567.

§ 197. Ἐν περιπτώσει ἀπωλείας τῆς συναλλαγματικῆς ἢ πτωχεύσεως τοῦ κομιστοῦ συγχωρεῖται ἀντίστασις εἰς τὴν πληρωμήν. Τί δὲ ποιητέον; Ἐγγύησις. αὐτ. § 568 ἐπ.

§ 198. Ὁ κύριος τῆς παραπεσούσης συναλλαγματικῆς, ἐάν, ἀφοῦ ζητήσῃ τὴν πληρωμήν, δὲν εἰσακουσθῇ, δύναται νὰ διατηρήσῃ τὰ δικαιώματά του διὰ διαμαρτυρίας, συντασσομένης τὴν ἐπιοῦσαν τῆς προθεσμίας τῆς ἀπολεσθείσης συναλλαγματικῆς, καὶ κοινοποιουμένης πρός τε τὸν ἐκδότην καὶ τοὺς ὀπισθογράφους κατὰ τὰς ὡρισμένας προθεσμίας καὶ διατυπώσεις.

Φρονοῦμεν λοιπὸν ὅτι ὁ κύριος τῆς παραπεσούσης συναλλαγματικῆς ὀφείλει νὰ περιμείνῃ τὴν λῆξιν αὐτῆς, καὶ κατὰ τὴν ἐπιοῦσαν νὰ προκαλέσῃ τὴν σύνταξιν ἐγγράφου διαμαρτυρίας,

---

(1) Δαλλ. λ. effet de com. ἀρ. 573 ἐπ.— Ὅταν ὁ ὀφειλέτης, συναινοῦντος τοῦ δανειστοῦ, πληρώσῃ εἰς νόμισμα ἄλλο παρὰ τὸ συμφωνηθέν, καὶ ἐντεῦθεν ζημιωθῇ, ἔχει δικαίωμα νὰ αἰτήσῃ ἀποζημίωσιν; Διακριτέον, ἂν ἐντεῦθεν ὠφελήθη ἢ οὐ ὁ δανειστής, ὅστις ἐν τῇ 1ῃ περιπτώσει ἀποζημιόνει, ἐν τῇ 2ᾳ δὲ οὔ.— Τὸ αὐτό, ἂν ὠφελήθη ἢ οὐ ὁ ὀφειλέτης. Δαλλ. αὐτ. ἀρ. 574.

— Ἂν ἐν τῷ τόπῳ, ἔνθα πρέπει νὰ γίνῃ ἡ πληρωμή, ὑπάρχῃ χαρτονόμισμα, ὁ κομιστὴς δύναται ν' ἀρνηθῇ τὴν, δι' αὐτοῦ, ἐξόφλησιν; Δαλλ. αὐτ. ἀρ. 576.

τὴν ὁποίαν κοινοποιεῖ πρὸς τὸν ἐκδότην καὶ τοῦ ὀπισθογράφους, κατόπιν δὲ κλητεύει ὅλους τοὺς ὑπογραφεῖς τῆς συναλλαγματικῆς ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου, προσφέρων τὴν ἀπόδειξιν τῆς κυριότητος αὐτοῦ καὶ ἐγγύησιν. Ῥάλ. § 570.

§ 200. Πρὶν ὁ πληρωτὴς καταβάλη τὸ ζητούμενον ποσὸν, ἀπαιτεῖται νὰ βεβαιωθῇ περὶ τῆς γνησιότητος τῆς ὑπογραφῆς τοῦ ἐκδότου καὶ τῶν διαφόρων ὀπισθογράφων. Ἐὰν ἀνακαλύψῃ ἐν τῇ συναλλαγματικῇ πλαστογραφίαν, ὀφείλει ν' ἀποποιηθῇ τὴν πληρωμὴν· δὲν δύναται ὅμως νὰ τὴν ἀνακαλέσῃ γενομένην, ἄλλως ἤθελεν ἐκθέσει τὸν κομιστὴν εἰς ἀνεπανόρθωτον ζημίαν, ἀφοῦ πληρωθεὶς ἐγκαίρως δὲν ἠδυνήθη νὰ διατηρήσῃ τὰ κατὰ τῶν ἐγγυητῶν δικαιώματά του διὰ συντάξεως διαμαρτυρικοῦ. Ἐπίσης ἂν ἡ πλαστογραφία προϋπῆρχε τῆς ἀποδοχῆς αὐτοῦ, ὁ δέκτης καθίσταται ὑπόχρεως νὰ τὴν πληρώσῃ πρὸς τὸν ἐν καλῇ πίστει τρίτον, πρὸς ὃν παρεδόθη μετὰ τὴν ἀποδοχήν του, καὶ ὅστις εὐλόγως δύναται νὰ στηρίξῃ τὴν κατ' αὐτοῦ ἀξίωσίν του ἐπὶ τῆς περιστάσεως ὅτι πειθόμενος εἰς τὴν ὑπογραφήν του ἐδέχθη τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος συναλλαγματικήν.

Ἂν ὁ πληρωτὴς ἀνακαλύψῃ ἐν τῇ συναλλαγματικῇ νόθευσιν, τουτέστιν ὅτι τὸ πρωτότυπον αὐτῆς παρεμορφώθη διὰ ν' αὐξηνθῇ τυχὸν τὸ ποσὸν, ἢ πρὸς ἄλλον δόλιον σκοπὸν, ἀπαιτεῖται νὰ γίνῃ ἡ ἑξῆς διαστολή.

Ἂν ἡ νόθευσις ὑπῆρχε κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς ἀποδοχῆς, ὁ δὲ κομιστὴς εἶναι ἐν καλῇ πίστει, ὑποχρεοῦται ὁ δέκτης νὰ πληρώσῃ ὁλοσχερῶς τὸ ἐν τῇ νενοθευμένῃ συναλλαγματικῇ διαλαμβανόμενον ποσὸν, καθόσον διὰ τῆς ὀλίγης προνοίας αὐτοῦ εἰς τὸ νὰ ἐξετάσῃ τὸ δικαιόγραφον πρὸ τῆς ἀποδοχῆς, ἐνέπνευσεν εἰς τὸν τρίτον τὴν πεποίθησιν ὅτι ἡ συναλλαγματικὴ θέλει ἐξοφληθῇ ἐμπροθέσμως ὅπως ἔχει, καὶ οὕτω δὲν ἔλαβεν ἐγκαίρως τὰ προσήκοντα κατὰ τῶν αὐτουργῶν τοῦ δόλου μέτρα. Ἀλλ' ἐὰν ἡ νόθευσις ἐγένετο μετὰ τὴν ἀποδοχὴν τοῦ πληρωτοῦ, ἡ ὑποχρέωσις αὐτοῦ διαμένει ὁποία ἦτον ἀπ' ἀρχῆς, καὶ δὲν δύναται νὰ ἐκταθῇ περαιτέρω. Ῥάλ. § 571.

§ 201. Ἐὰν ὁ πληρωτὴς πληρώσῃ ἐμπροθέσμως τὴν συναλλαγματικὴν πρὸς τὸν λήπτην ἢ τὸν ἐκδοχέα του, ἡ εἰς αὐτὸν ἀνατεθεῖσα ἐντολὴ λαμβάνει πέρας, καὶ ἀπαλλάττονται ἀπέναντι τοῦ κομιστοῦ ὅ,τε ἐκδότης καὶ οἱ ὀπισθογράφοι μετὰ τῶν ἐγγυητῶν αὐτῶν.

Ἀπαλλάττεται ὡσαύτως ὁ πληρωτὴς ἀπέναντι τῶν ὀπισθογράφων, οἵτινες, ἂν καὶ δὲν ἦσαν πιστωταὶ αὐτοῦ, ἠδύναντο ὅμως νὰ γίνωσιν, ἄν, γενομένης ἀποποιήσεως τῆς πληρωμῆς, ἐνήγοντο ἐπὶ τούτῳ παρὰ τοῦ κομιστοῦ.

Τέλος, ἂν ὁ πληρωτὴς ἦτον ὀφειλέτης τοῦ ἐκδότου, ἀπαλλάττεται ἐπίσης ἀπέναντι αὐτοῦ. Ἂν τοὐναντίον ἐπλήρωσεν ἄνευ προβλέψεως, ἀποκτᾷ κατὰ τοῦ ἐκδότου τὸ δικαίωμα νὰ ζητήσῃ, διὰ τῆς ἀντιθέτου τῆς ἐντολῆς ἀγωγῆς, τὴν ἀπόδοσιν τοῦ πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς ἐντολῆς αὐτοῦ πληρωθέντος, εἴτε ἡ συναλλαγματικὴ ἐξεδόθη ἀπ' εὐθείας παρ' αὐτοῦ, εἴτε διὰ μεσολαβοῦντός τινος προσώπου ἐφωδιασμένου μὲ τὴν ἀνήκουσαν ἐπὶ τούτῳ πληρεξουσιότητα. Τοιοῦτον ὅμως δικαίωμα δὲν ἀποκτᾷ ὁ πληρωτὴς ἀπέναντι τῶν ὀπισθογράφων, τῶν ὁποίων δὲν εἶναι ἐντολοδόχος, ἐκτὸς μόνον ἄν, ἀποποιηθεὶς τὴν δυνάμει τῆς ἐντολῆς πληρωμήν, πληρώσῃ κατὰ παρέμβασιν ὑπέρ τινος ἐξ αὐτῶν, ἐπιθυμῶν ν' ἀποκτήσῃ κατ' αὐτοῦ ἀναγωγῆς δικαίωμα. Ἴδε Δαλλ. λ. effet de com. ἀρ. 583, 584 ἐπ. Ῥάλ. § 572.

§ 202. Κατὰ τὸ ἄρθρον 147, ἡ πληρωμὴ δευτέρας, τρίτης ἢ τετάρτης κτλ. συναλλαγματικῆς ἰσχύει, ὅταν ἡ δευτέρα, τρίτη, τετάρτη κτλ. ἀναφέρῃ ὅτι ἡ πληρωμὴ ταύτης ἀκυροῖ τὰς λοιπάς.

Ἂν ὅμως πληρώσῃ τις δευτέραν, τρίτην, τετάρτην κτλ. συναλλαγματικὴν χωρὶς ν' ἀναλάβῃ ἐκείνην, ἐπὶ τῆς ὁποίας ὑπάρχει ἡ ἀποδοχή του, δὲν ἀπαλλάττεται ἀπὸ τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ τρίτου κομιστοῦ τῆς ἀποδοχῆς του (Ἐ. Ν. 148). Τῷ ὄντι, ὅταν ὁ πληρωτὴς δεχθῇ τὴν συναλλαγματικήν, καθίσταται διὰ τῆς πράξεώς του ταύτης ἄμεσος τοῦ κομιστοῦ τῆς ὑπογραφῆς του ὀφειλέτης, ἐν ᾧ οὐδεὶς δεσμὸς τὸν συνδέει μετὰ τοῦ κατόχου τῶν μὴ ἀποδεδεγμένων ἀντιτύπων τῆς συναλλαγματικῆς. Ὅθεν ἡ φρόνησις ἀπαιτεῖ νὰ μὴ πληρόνῃ τις τὴν ἀποδεδεγμένην συναλλαγματικὴν χωρὶς ν' ἀναλάβῃ τὸ ἐφ' οὗ εὑρίσκεται ἡ ἀποδοχή του ἀντίτυπον. Δαλλ. αὐτ. ἀρ. 586. Ῥάλ. § 573.(1).

§ 202[a]. Ἐὰν ὁ πληρωτὴς ἀποποιηθῇ τὴν πληρωμήν, δύναται ἄλλος παρεμβαίνων νὰ τὴν ἐξοφλήσῃ διὰ λογαριασμὸν τινὸς τῶν ἐνεχομένων. Ἡ παρέμβασις αὕτη προϋποθέτει τὴν σύνταξιν διαμαρτυρικοῦ ἐπὶ μὴ πληρωμῇ, συνήθως δὲ βεβαιοῦται ἐν τῷ αὐτῷ ἐγγράφῳ, ἢ εἰς τὸ τέλος αὐτοῦ, ἀναφέροντος τοῦ συντάσσοντος

---

(1) Δαλλ. effet ἀρ. 564 ἐπ.

αὐτὸ ὑπαλλήλου ὅτι ἐμφανισθεὶς ὁ δεῖνα ἐδήλωσεν ὅτι παρεμβαίνων πληρόνει τὴν συναλλαγματικὴν διὰ τὸν δεῖνα· ὁ παρεμβαίνων παραδίδει τὸ ποσὸν εἰς τὸν συμβολαιογράφον ἢ τὸν κλητῆρα ἐπὶ ἀποδόσει τῆς συναλλαγματικῆς, καὶ οὕτω καθίσταται ἰδιοκτήτης ταύ.

Ἂν δὲν συνταχθῇ διαμαρτυρικὸν, ὁ πληρόνων θεωρεῖται ὡς ἐντολοδόχος τοῦ πληρωτοῦ ἢ δέκτου, καθ' οὗ καὶ μόνον θέλει κινηθῇ ἂν τῷ ἐφαρμόζωνται αἱ περὶ διαχειρίσεως ἀλλοτρίων ὑποθέσεων ἀρχαί. αὐτ. § 574.

§ 202³. Μόνον ὁ μὴ δι' ἄλλον ἤδη λόγον εἰς τὴν πληρωμὴν τῆς συναλλαγματικῆς ἐνεχόμενος δύναται νὰ πληρώσῃ κατὰ παρέμβασιν· ὅθεν οἱ ὑπογραφεῖς αὐτῆς, ὁ ἐκδότης, οἱ ὀπισθογράφοι, οἱ τριτεγγυηταὶ καί ὁ δέκτης, ὄντες ἤδη ὀφειλέται τοῦ κομιστοῦ, δὲν δύνανται νὰ πληρώσωσι κατὰ παρέμβασιν, καὶ ν' ἀποκτήσωσι τὰ ἐντεῦθεν πηγάζοντα δικαιώματα, ἀλλ' ἡ παρ' αὐτῶν ἐνεργουμένη πληρωμὴ θεωρεῖται ἐκπληρώσεις ἰδίου αὐτῶν καθήκοντος.

Ἐντεῦθεν ἕπεται ὅτι ὁ μὴ ἀποδεξάμενος τὴν συναλλαγματικὴν πληρωτὴς, θεωρούμενος τρίτος πρὸς τοὺς συναλλαξαμένους, καθὸ ἀποποιηθεὶς τὴν ἀνατεθεῖσαν αὐτῷ ἐντολὴν, δύναται νὰ πληρώσῃ κατὰ παρέμβασιν. Ἂν ὑπάρχῃ συνδρομὴ πολλῶν εἰς τὴν κατὰ παρέμβασιν πληρωμὴν τῆς συναλλαγματικῆς. προτιμᾶται ὅστις ἀπαλλάττει περισσοτέρους ὀφειλέτας· ἂν δ' ἐκεῖνος, πρὸς τὸν ὁποῖον εἶχεν ἀπ' ἀρχῆς ἐκδοθῇ ἡ συναλλαγματικὴ, καὶ κατὰ τοῦ ὁποίου ἔγινε τὸ ἐπὶ μὴ ἀποδοχῇ διαμαρτυρικὸν, προβάλῃ τὴν πληρωμὴν, προτιμᾶται παντὸς ἄλλου (Ἐ. Ν. 159). Σκοπὸς τῆς τελευταίας διατάξεως εἶναι νὰ μὴ δύναται ὁ τυχὼν νὰ παρεμβαίνῃ ἄνευ ἀνάγκης εἰς τὰς μεταξὺ ἄλλων ὑφισταμένας σχέσεις, καὶ ὠφελούμενος ἐκ τῆς στενοχωρίας τοῦ ὀφειλέτου, νὰ τῷ ἐπιβάλλῃ διὰ τῆς μεσολαβήσεώς του ὅρους πολλάκις βαρυτέρους καὶ αὐτῆς τῆς ὑπὸ τοῦ κομιστοῦ δικαστικῆς καταδιώξεως.

Ὁ παρεμβαίνων δύναται νὰ ὁρίσῃ τὸν ὀφειλέτην πρὸς ἀπαλλαγὴν τοῦ ὁποίου ἐννοεῖ νὰ ἐξοφλήσῃ τὴν συναλλαγματικὴν, καὶ οὗτος δύναται νὰ ἦναι εἴτε τις τῶν ὀπισθογράφων, ἢ τῶν τριτεγγυητῶν, εἴτε τέλος ὁ δέκτης αὐτός. Οἱ ὅροι τοῦ ἄρθρου 158 δὲν εἶναι περιοριστικοὶ, καὶ ἡ διάταξις αὐτοῦ πρέπει νὰ ἐννοηθῇ ὡς πρὸς πάντα ἐκ συναλλαγματικῆς ὀφειλέτην, ὃν δύναται νὰ ἐνδιαφέρῃ ἡ ἐξόφλησις αὐτῆς.

Ἂν ὁ παρεμβαίνων δὲν ὁρίσῃ τὸ πρόσωπον, ὑπὲρ οὗ ἐννοεῖ νὰ πληρώσῃ, θεωρεῖται ἐνεργῶν πρὸς ἀπαλλαγὴν ἁπάντων τῶν ὀφειλετῶν. Ῥάλ. § 575.

§ 202'. Ἡ κατὰ παρέμβασιν πληρωμὴ δὲν ἀποσβένει τὴν ἀπαίτησιν, ἀλλὰ τὴν μεταβιβάζει εἰς τὸν παρεμβαίνοντα, ὑπεισερχόμενον μὲν οὕτως ἀφ' ἑνὸς εἰς τὴν θέσιν καὶ τὰ δικαιώματα τοῦ κομιστοῦ, ὑποβαλλόμενον δὲ ἀφ' ἑτέρου εἰς τὰς αὐτὰς ὑποχρεώσεις ὡς πρὸς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν νομίμων διατυπώσεων καὶ τὴν ἐπὶ δικαστηρίου καταδίωξιν τῶν ὀφειλετῶν (Ἐ. Ν. 159).

Ἀποτέλεσμα τῆς τοιαύτης ὑποκαταστάσεως εἶναι νὰ θεωρῆται ὁ κομιστὴς ὡς παραχωρητὴς ἀπέναντι τοῦ κατὰ παρέμβασιν πληρωτοῦ, ὅστις καθίσταται ἐκδοχεὺς αὐτοῦ: Ἀλλ' ἡ νόμιμος αὕτη παραχώρησις δὲν ὑποβάλλει τὸν κομιστὴν εἰς ἄλλην τινὰ πρὸς τὸν παρεμβάντα ἐγγύησιν, εἰμὴ μόνον περὶ τῶν ἰδίων αὐτοῦ πράξεων, ὡς ἐὰν ἐκ μέρους τοῦ ὀφειλέτου τῆς συναλλαγματικῆς ὑπῆρχεν ἔνστασίς τις ἐξαλείφουσα τὸ πρὸς τὸν παραχωρητὴν χρέος (1).

Καὶ ἂν μὲν ἡ παρέμβασις ἐγένετο ὑπὲρ τοῦ ἐκδότου, ἅπαντες οἱ ὀπισθογράφοι, οἵτινες ἄλλως ἤθελον χαίρει δικαίωμα ἀναγωγῆς κατ' αὐτοῦ, ἀπαλλάττονται, ὡς ὁ ἐγγυητὴς μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ κυρίου ὀφειλέτου ἐξόφλησιν τοῦ χρέους, ὑπὲρ οὗ ἐγγυήθη. Ἂν δὲ γίνῃ ὑπέρ τινος ὀπισθογράφου, ἡ πληρωμὴ αὕτη ἀπαλλάττει ἅπαντας τοὺς ἑπομένους ὀπισθογράφους καθὸ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον ἐγγυωμένους ὑπὲρ αὐτοῦ (Ἐ. Ν. 159). Ῥάλ. § 576.

Περὶ τοῦ ὀφείλοντος νὰ πληρώσῃ.

§ 203. Ὅρα ἀνωτ. § 166.

§ 204. Ὅταν, λήξάσης τῆς προθεσμίας, παρουσιασθῇ ἡ συναλ-

(1) Δὲν πρέπει νὰ συγχέωμεν τὰ δικαιώματα τοῦ κατὰ παρέμβασιν πληρωτοῦ μὲ ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἀποκτᾷ ὁ πρὸ τῆς καταδικαστικῆς ἀποφάσεως ἢ καὶ μετὰ τὴν ἔκδοσιν αὐτῆς ἐξοφλῶν συναλλαγματικήν τινα διὰ νὰ ἐπιδιώξῃ τὴν πληρωμὴν αὐτῆς κατὰ τοῦ ὀφειλέτου· οὗτος ὑποκαθίσταται εἰς τὰ δικαιώματα τοῦ κομιστοῦ καθ' ὅλων τῶν ὀφειλετῶν ἀνεξαιρέτως. Ἀκυρωτ. Γαλλ. 10 Ἰουν. 1832. — Pard. ἀρ. 407.

λαγματική, ποῖα μέτρα πρέπει νὰ λάβῃ ὁ πληρωτής, ἵνα ᾖ ἔγκυρος ἡ πληρωμή; Πρέπει νὰ ἐξετάσῃ κατὰ πρῶτον ἂν ἦναι ἡ ὑπογραφὴ τοῦ ἐκδότου (tireur)· ἂν ἀμφιβάλῃ καὶ δὲν εἰδοποιήθη, ἀπέχει νὰ πληρώσῃ· ἂν πληρώσῃ; Δαλλ. αὐτ. § 561.

§ 205. Τὰ ἄρθρα 158 καὶ 159 τοῦ ἐμπ. νόμου δὲν ἠκύρωσαν τὰ ἄρθρα 1235 καὶ 1377 c. c. Ὁ κατὰ πλάνην λοιπὸν ἐξοφλήσας συναλλαγματικὴν δύναται νὰ ζητήσῃ τὸ δοθὲν παρὰ τοῦ πιστωτοῦ (créancier), ὅταν ἡ πλήρωμὴ δὲν ἐγένετο κατὰ παρέμβασιν, καὶ καμμίαν φυσικὴν ἢ πολιτικὴν ὑποχρέωσιν δὲν εἶχε. τὸ δὲ ἔγγραφον, δυνάμει τοῦ ὁποίου ἐγένετο ἡ πληρωμή, δὲν ἐξηφανίσθη. Ἴδε ἀνάπτ. εἰς Δαλλ. αὐτ. ἀρ. 562.

§ 206. Μετὰ ταῦτα ἐξεταστέον, ἂν δὲν ὑπάρχῃ διακοπή τις εἰς τὰς ὀπισθογραφήσεις, καθότι, ἂν ὑπάρχῃ τοιαύτη, ἡ πληρωμὴ δὲν εἶναι ἰσχυρά. Βινσ. τ. 2 σ. 281. Δαλλ. αὐτ. ἀρ. 563. Ἡ καλὴ πίστις (145 ἐμπ.) δὲν ὑποτίθεται, ὅταν τὸ ἔγγραφον αὐτὸ περιέχῃ ἔλλειμμα κατάδηλον καὶ ἀνομίαν προφανῆ.

§ 207. Ὀφείλει ὁ πληρωτὴς νὰ ἐξετάσῃ προσέτι ἂν δὲν ἐπληρώθη ἡ συναλλαγματική, ἥτις ἐξεδόθη εἰς πλείω ἀντίτυπα, ὡς ἀνωτ. § 202. Δαλλ. ἀρ. 564 ἐπ.

§ 208. Ὁ ὀφειλέτης πληρόνων, πρέπει νὰ λαμβάνῃ ἐξωφλημένον τὸ ἔγγραφον· ἄλλως, εὐθύνεται ἀπέναντι τῶν τρίτων διὰ τὴν χρῆσίν του. Παράδειγμα εἰς Δαλλ. αὐτ. ἀρ. 566.— Ἴδε καὶ κατωτέρω § 211.

§ 209. Τὴν ἐξόφλησιν δὲν δύναται νὰ δώσῃ εἰμὴ ὁ κύριος ἢ ὁ ἐντολοδόχος, ὁ ἐπιφορτισθεὶς τὴν εἴσπραξιν· (ἀνωτ. § 191). — Ἐντολὴ τοιαύτη διὰ χωριστοῦ ἐγγράφου ἔῤῥωται; Δαλλ. αὐτ. ἀρ. 568.

Ἂν ἡ πληρωμὴ γίνῃ εἰς ὄχι ἁρμόδιον πρόσωπον, ἔῤῥωται, δοθέντος τῷ πληρωτῇ τοῦ ἐγγράφου; αὐτ. ἀρ. 569.

§ 210. Τὸ 145 (ἐμπ.) δὲν καθιεροῖ εἰμὴ τεκμήριον ἀπαλλαγῆς ὑπὲρ τοῦ ἐξοφλοῦντος, κατὰ τὴν προθεσμίαν, ἐμπορεύσιμόν τι ἔγγραφον, ἀλλὰ τὸ τεκμήριον αὐτὸ δὲν ἀποκλείει τὰς ἐνστάσεις τὰς ἐκπηγαζούσας ἐξ ἀπρονοησίας ἢ βαρείας ἀμελείας, καὶ μάλιστα τὰς ἐκ συμπαιγνίας (connivence). Παρδ. ἀρ. 197 καὶ 401. Δαλλ. αὐτ. ἀρ. 568.

§ 211. Ὁ πληρωτὴς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἀπαιτήσῃ, πληρόνων, νὰ λάβῃ τὸ ἔγγραφον καὶ ἐξοφλητήριον. (ἀνάπτ. αὐτ. ἀρ.

570)· ἂν ὅμως κάμῃ μερικὴν πληρωμήν; αὐτ. ἀρ. 582. (ὅρα ἀνωτ. § 208).

Περὶ τῆς κατὰ παρέμβασιν πληρωμῆς (1).

§ 212. Ἐὰν δὲ ὁ πληρωτὴς ἀποποιηθῇ τὴν πληρωμὴν τῆς συναλλαγματικῆς, δύναται ἄλλος τὶς παρεμβαίνων νὰ τὴν ἐξοφλήσῃ διὰ λογαριασμόν τινος τῶν ἐνεχομένων (ἐμπ. νόμ. 158).

§ 213. Ἡ κατὰ παρέμβασιν πληρωμὴ προϋποθέτει τὴν σύνταξιν τοῦ ἐπὶ μὴ πληρωμῇ διαμαρτυρικοῦ· συνήθως δὲ βεβαιοῦται ἐν τῷ αὐτῷ ἐγγράφῳ, ἢ εἰς τὸ τέλος αὐτοῦ, ἀναφέροντος τοῦ συντάσσοντος αὐτὸ ὑπαλλήλου ὅτι ἐμφανισθεὶς ὁ δεῖνα ἐδήλωσεν ὅτι παρεμβαίνων πληρόνει τὴν συναλλαγματικὴν πρὸς τιμὴν τοῦ δεῖνος ὑπογραφῆς. Ὁ παρεμβαίνων παραδίδει τὸ ποσὸν πρὸς τὸν συμβολαιογράφον ἢ τὸν κλητῆρα ἐπὶ ἀποδόσει τῆς συναλλαγματικῆς, ἥτις καθίσταται ἰδιοκτησία του.

Ἂν δὲν συνταχθῇ διαμαρτυρικόν, ἡ παρέμβασις δὲν ἰσχύει καὶ ὁ παρεμβαίνων δὲν ὑποκαθίσταται εἰς τὰ δικαιώματα τοῦ κομιστοῦ, δύναται δὲ μόνον νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐντολοδόχος τοῦ πληρωτοῦ ἢ δέκτου, καθ' οὗ καὶ μόνον θέλει κινηθῆ, ἂν τῷ ἀνήκῃ ἡ τῆς τῶν ἀλλοτρίων διαχειρίσεως ἀγωγή. Ῥάλ. § 574.

§ 214. Μόνον ὁ μὴ δι' ἄλλον ἤδη λόγον εἰς τὴν πληρωμὴν τῆς συναλλαγματικῆς ἐνεχόμενος δύναται νὰ πληρώσῃ κατὰ παρέμβασιν· ὅθεν οἱ ὑπογραφεῖς αὐτῆς δὲν δύνανται. αὐτ. § 575.

Ὁ μὴ ἀποδεξάμενος τὴν συναλλαγματικὴν πληρωτής, θεωρούμενος ὡς τρίτος, δύναται νὰ πληρώσῃ κατὰ παρέμβασιν. Ἂν δ' ὑπάρχῃ συνδρομὴ πολλῶν; αὐτ.

§ 215. Ὁ παρεμβαίνων δύναται νὰ ὁρίσῃ τὸν ὀφειλέτην, χάριν τοῦ ὁποίου ἐννοεῖ νὰ ἐξοφλήσῃ τὴν συναλλαγματικήν· οἱ ὅροι τοῦ ἄρθρ. 158 δὲν εἶναι περιοριστικοί. — Θεωρεῖται δὲ ὅτι παρεμβαίνει πρὸς ἀπαλλαγὴν ἁπάντων τῶν ὀφειλετῶν, ὅταν δὲν ὁρίζῃ τὸ πρόσωπον. αὐτ.

§ 216. ὅρα ἀνωτ. § 202[4].

---

(1) Ἴδε Δαλλ. λ. effet de comm. ἀρ. 589 ἐπ. καὶ ἀνωτέρω § 204 ἐπ.

Νομολογία περὶ πληρωμῆς (1)

§ **220.** Ὁ ὑπογράφων συναλλαγματικάς, χωρὶς νὰ προσθέτῃ ὅτι ἔπραττε τοῦτο ὡς ἁπλοῦς πληρεξούσιος, εὐθύνεται, ὡς πρὸς τοὺς τρίτους, νὰ πληρώσῃ ἀτομικῶς τὰς συναλλαγματικάς. Ἀπ. **4717** τοῦ **1848** τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ. ἐν Εὐρ. τ. **5** σ. **14**.

§ **221.** Ὁ ὑπογράψας συναλλαγματικὴν τινά, ἔστω καὶ χαριζόμενος ἄλλῳ τινί, ὀφείλει τὸ ἀντίτιμον. Ἡ **14435** τοῦ **1856** ἀπ. ἐφ. Ἀθ. φέρει.

Απόφ. Ἐπειδὴ εἶναι ἀδιάφορον διὰ τὸν κομιστὴν τοῦ γραμματίου ἢ τὸν δικαιοπάροχον αὐτοῦ ἂν ὁ Δ., ἔθεσεν εἰς τὸ γραμμάτιον τὴν ἀποδοχήν του χαριζόμενος μόνον εἰς τὸν ἐκδότην Π., διότι τοῦτο δὲν ἀπαλλάττει αὐτὸν ἐκ τῆς ἐγγυήσεως ἢ εὐθύνης τῆς προκυπτούσης ἐκ τῆς ὑπογραφῆς του· ὅθεν ἄνευ ἐπιῤῥοῆς εἶναι ἡ ἀπόδειξις ἡ διὰ τῆς προσαγομένης ἐπιστολῆς τοῦ Π. προτεινομένη, ὅτι τὸ ἀντίτιμον τοῦ γραμματίου ἐχρησίμευσε μόνον εἰς τὸν Π.

§ **222.** Ὁ ἀποδεχθεὶς γραμμάτιόν τι, ἔστω καὶ πρὸς χάριν τρίτου τινὸς καὶ ἐν γνώσει τοῦ κομιστοῦ, ὀφείλει νὰ πληρώσῃ ὅ,τι οὗτος ἐπλήρωσεν. **121** ἐμπ. νόμ.

Απόφ. Διὰ τοὺς ἐν τῇ ἐκκαλουμένῃ ἀποφάσει διαλαμβανομένου λόγους, οὓς καὶ τὸ δικαστήριον τοῦτο παραδέχεται ὡς ὀρθοὺς καὶ συμφώνους πρὸς τὰς διατάξεις τοῦ νόμου, καὶ διότι πρὸς τούτοις τὰ γεγονότα ἁπλῶς τοῦ ὅτι ἐν γνώσει τοῦ Ζαχαριάδη ὅτι τὸ ἀντίτιμον τοῦ ἐν λόγῳ γραμματίου ἔμελλε νὰ λάβῃ καὶ ἔλαβεν οὐχὶ ὁ Π. Κένταυρος, ἀλλ' ὁ Γκίκας Καρακατσάνης, καὶ ὅτι ἐκ συναινέσεως οἱ τρεῖς οὗτοι, πρὸς χάριν μόνου τοῦ αὐτοῦ Καρατζάνη ἐκδότου τοῦ γραμματίου, ὑπέγραψαν ἐν αὐτῷ ὁ μὲν Π. Κένταυρος ὡς ἀποδέκτης, ὁ δὲ Ζαχαριάδης ὡς ὀπισθογράφος, ἅτινα ἰσχυρίζεται καὶ ἐπικαλεῖται ὑπὲρ ἑαυτῆς ἡ ἐκκαλοῦσα, δὲν εἶναι, καὶ ἀληθῆ ἂν ὑποτεθῶσιν, ἀποχρῶντα καὶ ἰσχυρὰ πρὸς ἀπαλλαγὴν τοῦ Π. Κενταύρου τῆς ὑποχρεώσεως ἣν οὗτος δυνάμει τῆς ῥητῆς διατάξεως τοῦ ἄρθ. **121** τοῦ ἐμπ. νόμ. ἀποδειχθεὶς τὸ γραμμάτιον, ἀνέλαβεν ἀπέναντι τοῦ καὶ πρότερον (καθόσον αὐτὸ

(1) Πρλ. τὰ κατωτέρω περὶ ἐνστάσεων.

ἐξεδόθη εἰς τὴν διαταγήν του) καὶ νῦν κομιστοῦ τοῦ αὐτοῦ γραμματίου Χρ. Ζαχαριάδου περὶ πληρωμῆς τοῦ ἀντιτίμου τοῦ γραμματίου εἰς αὐτὸν, διότι, καὶ ἐν ὑποθέσει ὅτι ἀμφότεροι, ὅ,τε Κένταυρος καὶ Ζαχαριάδης, συνήνεσαν νὰ συντρέξωσι διὰ τῆς ἐν τῷ γραμματίῳ ὑπογραφῆς των τὸν Καρατζάνην εἰς τὸ νὰ δυνηθῇ νὰ λάβῃ δι' αὐτοῦ τὰ χρήματα ὧν ἐδεῖτο, προκύπτει ὅτι ἑκάτερος αὐτῶν συνέτρεξε κατ' ἰδίαν καὶ διάφορον κατηγορίαν, τοῦ μὲν λαβόντος τὴν θέσιν τοῦ ἀποδέκτου, καὶ ἑπομένως ἀναλαβόντος τὰς νομίμους συνεπείας τῆς θέσεως ταύτης, τοῦ δὲ Ζαχαριάδου τὴν τοῦ ὀπισθογράφου καὶ ἑπομένως ἀναλαβόντος τὰς ἐνοχὰς, ἀλλὰ καὶ τὰ πλεονεκτήματα τῆς θέσεως ταύτης ἀπέναντι τοῦ ἀποδέκτου, καθόσον τοιαῦτα συμπεράσματα ἐξάγονται ἐκ τοῦ γραμματίου καὶ ἐκ τοῦ νόμου, καὶ τότε μόνον αἱ συνέπειαι τῆς θέσεως ἑκατέρου κατὰ τὸν νόμον ἠδύναντο νὰ θεωρηθῶσι ἄνευ τινὸς ἐπιῤῥοῆς, ἂν εἶχον συμφωνήσει ῥητῶς οἱ δύο οὗτοι Κένταυρος καὶ Ζαχαριάδης τὸ νὰ ἦναι ἐξ ἴσου καὶ ἐξ ἡμισείας ὑπεύθυνοι εἰς τὴν πληρωμὴν ἀνεξαρτήτως τῶν δικαιωμάτων, τὰ ὁποῖα ἡ θέσις ἑκατέρου ἐν τῷ γραμματίῳ παράγει, ἀλλὰ καὶ τοιοῦτόν τι δὲν ἰσχυρίζεται, κατὰ τὰ ἐκτεθέντα, ἡ ἐφεσείουσα ὅτι ἔλαβε τότε, ἢ μετέπειτα χώραν· ὅθεν ἕπεται ὅτι καὶ ὁ ἐπαγόμενος παρὰ τῆς ἐκκαλούσης τῷ ἀντιδίκῳ της ὅρκος πρὸς ἀπόδειξιν μόνον τῶν ἀνωτέρω γεγονότων ἀποβαίνει ἄνευ ἐπιῤῥοῆς.

Ἐπειδὴ ὅμως τὸ δικάσαν ἐμποροδικεῖον ἂν καὶ ὀρθῶς κατὰ τὰ προεκτεθέντα ἐθεώρησε μὴ βασίμου τὰς ἐνστάσεις τῆς νῦν ἐκκαλούσης Αἰκατερίνης Κενταύρου καὶ ὑπόχρεον αὐτὴν καὶ λοιποὺς κληρονόμους τούτου, ἀπέναντι τοῦ ἀντιδίκου της Χρ. Ζαχαριάδου, ἔσφαλεν οὐχ ἧττον, καθόσον, διὰ τῆς ἐκκαλουμένης ἀποφάσεώς του, ὑπεχρέωσεν αὐτοὺς εἰς τὴν ἀπ' εὐθείας ἄμεσον πρὸς αὐτὸν ἀπότισιν τοῦ τε ἐν τῷ γραμματίῳ ποσοῦ καὶ τοῦ τόκου, χωρὶς οὗτος νὰ ἐπλήρωσεν ἤδη τὸ χρέος αὐτοῦ, καταδικασθεὶς μόνον εἰς τοῦτο· ὅθεν, ὅπως διαλαμβάνει καὶ ἡ κατὰ τὴν ἀνακοίνωσιν αἴτησις αὐτοῦ τοῦ Ζαχαριάδου, κατὰ τὸν νόμον οἱ κληρονόμοι τοῦ Π. Κενταύρου ἀπαιτεῖται μόνον νὰ καταδικασθῶσι νὰ πληρώσουν μόνον τῷ Ζαχαριάδῃ ὅ,τι πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς καταδικαζούσης αὐτὸν ὑπ' ἀριθ. 107 ἀποφάσεως τῶν αὐτῶν ἐμποροδικῶν ἤθελε πληρώσει οὗτος εἰς τὸν Παραμυθιώτην καὶ ἑπομένως πρὸς τοῦτο μόνον καθίσταται μεταῤῥυθμιστέα ἡ σχετικὴ διάταξις τῆς ἐκκαλουμένης ἀποφάσεως. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 1465 τοῦ 1857.

§ 223. Ἴδε τὰ ἀνωτέρω (170 ἐπ.) περὶ τοῦ ἀλληλεγγύου.

§ 225. Ἐκ τοῦ ὅτι ἐκινήθη ἡ περὶ ἐγγυοδοσίας ἀγωγὴ (448

ἐμπ. νόμ.), δὲν ἕπεται ὅτι ἐμποδίζεται ἡ περὶ πληρωμῆς τῆς συναλλαγματικῆς (140 ἐμπ. νόμ.) καὶ ἂν ἐκείνη μένῃ ἐκκρεμής.

Απόφ. Επειδὴ ἡ ἐκ μέρους τοῦ κομιστοῦ συναλλαγματικῆς τινος κατὰ τῶν πρὸς πληρωμὴν ταύτης ὑποχρέων προσώπων κινουμένη περὶ ἐγγυοδοσίας ἀγωγὴ ἕνεκα τῆς πρὸ τῆς λήξεως τῆς πρὸς πληρωμὴν προθεσμίας ἐπελθούσης πτωχεύσεως τοῦ ἀποδέκτου, ἁπλοῦν σκοπὸν προτιθεμένη τὴν εξασφάλισιν τοῦ κομιστοῦ περὶ τῆς εἰς τὴν λῆξιν πληρωμῆς ταύτης ἀγωγῆς, ἀλλ' ἀπεναντίας μάλιστα, ἀποβλέπουσα εἰς τὴν ἐξασφάλισιν τοῦ ἀποτελέσματος ταύτης, προηγεῖται προμηνύουσα αὐτὴν, καθόσον ἡ μὲν περὶ ἐγγυοδοσίας ἀγωγὴ, στηριζομένη εἰς τὸ ἄρθρον 448 τοῦ ἐμπ. νόμ., ἔχει ὡς ἀντικείμενα ἁπλᾶ ἀσφαλιστικὰ μέτρα, ἐνῷ ἡ περὶ πληρωμῆς ἀγωγὴ, στηριζομένη εἰς τὸ ἄρθρ. 140 τοῦ ἐμπ. νόμ., ἔχει ὡς ἀντικείμενον τὴν περαίωσιν τῆς νομικῆς σχέσεως, δι' ἣν ἐζητήθη ἐγγύησις· ὥστε ἐκ τούτου, ὅτι ἐκίνησεν ἀγωγὴν περὶ ἐγγυοδοσίας τὴν ὁποίαν ἀφῆκεν ἐκκρεμῆ, δὲν κωλύεται ὁ κομιστὴς συναλλαγματικῆς τινος νὰ κινήσῃ ἀκολούθως τὴν περὶ πληρωμῆς τῆς αὐτῆς συναλλαγματικῆς ἀγωγὴν, στηριζομένην καὶ εἰς ἰδιαίτερον νόμιμον λόγον καὶ ἀλλοῖον τῆς πρώτης ἔχουσαν ἀντικείμενον· ἄρα ἡ περὶ τοῦ ἀπαραδέκτου τῆς προκειμένης ἀπὸ 20 Αὐγούστου 1842 περὶ πληρωμῆς τῶν ἐν αὐτῷ ἀναφερομένων συναλλαγματικῶν ἀγωγῆς τοῦ Παραμυθιώτου ἔνστασις τοῦ Γκαρπουλᾶ ἐπὶ λόγῳ, ὅτι ὁ ἤδη ἐνάγων εἶχε κινήσει τὴν ἀπὸ 5 τοῦ αὐτοῦ μηνὸς καὶ ἔτους περὶ ἐγγυοδοσίας ἀγωγὴν, ἥτις ὑφίσταται δῆθεν ἐκκρεμὴς ὑπάρχουσα παρὰ τῷ δικαστηρίῳ τῶν ἐνταῦθα Πρωτοδικῶν, ὡς ἐμποροδικῶν, δεν εἶναι βάσιμος, καὶ ὀρθῶς ἀπεῤῥίφθη ἀπὸ τὸ πρωτοδίκως δικάσαν δικαστήριον, τόσῳ μᾶλλον ὅσον κατηργήθη ἡ ἀγωγὴ ἐκείνη διὰ τῆς ἐξαλείψεως τοῦ πρὸς ἐγγυοδοσίαν δικαιώματος τοῦ ἐνάγοντος (ἄρθ. 476 ά) πολ. δικ.), ἀφοῦ, φθασάσης τῆς λήξεως τῆς πρὸς πληρωμὴν προθεσμίας, τὸ δικαίωμα αὐτοῦ μετεβλήθη εἰς τὴν ἀπαίτησιν τῆς πληρωμῆς. — Απ. 13569 τοῦ 1856 τῶν ἐν Αθ. ἐφ.

§ 226. **Τίς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ζητῇ τὸ ἀντίτιμον συναλλαγματικῆς, ἥτις, μετὰ τὴν προθεσμίαν, μετεφέρθη εἰς ἄλλο πρόσωπον;** Η 14119 τοῦ 1856 ἀπ. ἐρ. Αθ. φέρει.

Απόφ. Επειδὴ ἡ προσαγομένη συναλλαγματικὴ περιέχει τὰς ὑπογραφὰς τῶν εναγομένων ὡς ὀπισθογράφων. Οθεν, πληρώσαντες οἱ Λ. καὶ Μ. τὸ ἀντίτιμον τῆς συναλλαγματικῆς ταύτης, καίτοι μετὰ τὴν προθεσμίαν μεταφερθείσης εἰς ἄλλην νέαν συναλλαγμα-

τικὴν μὴ φέρουσαν τὰς ὑπογραφὰς αὐτῶν, οἱ πληρώσαντες τὸ ἀντίτιμον ἔχουσι, δυνάμει αὐτῆς ἐκείνης τῆς συναλλαγματικῆς, ἀναγωγὴν κατὰ τῶν Μ, ἀφοῦ ὁμολογεῖται παρ' αὐτῶν ἐν συμβολαίῳ ὅτι τὸ ἀρχικὸν ἀντίτιμον τῆς αὐτῆς συναλλαγματικῆς αὐτοὶ μόνοι εἶχον λάβει, καὶ ἑπομένως ἡ ἐνοχὴ τῶν ἐναγομένων ἐκ τῆς συναλλαγματικῆς προέρχεται, ἤγουν ἐκ πράξεως ἐμπορικῆς.

§ 227. Ἡ ὁμολογία τοῦ κομιστοῦ ὅτι δὲν κατέβαλεν ὁλόκληρον τὴν ἀξίαν χορηγεῖ εἰς τὸν ὀφειλέτην τὴν ἔνστασιν τοῦ ἀπαραδέκτου τῆς ἀγωγῆς; Ὄχι. Ἀπ. 225 τοῦ 1850 ἐφ. Ναυπλ. (Νομ. σ. 5318).

§ 228. Ὁ ὀφείλων νὰ πληρώσῃ συναλλαγματικήν τινα ἔχει δικαίωμα νὰ προτείνῃ ὅτι ὁ κομιστὴς δὲν ἔχει δικαίωμα ἀγωγῆς, μὴ πληρώσας τὸ ἀντίτιμον αὐτῆς; Ὁ Π ἐξέθεσεν ὅτι ὁ Δ ἐξέδωκεν εἰς ἰδίαν του διαταγὴν συναλλαγματικὴν πληρωτέαν ἀπὸ τὸν Γ.— ὅτι ἡ συναλλαγματικὴ μετεβιβάσθη ὑπὸ τοῦ ἐκδότου, διὰ τακτικῆς ὀπισθογραφήσεως, εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ Π, καὶ ὑπὸ τούτου εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ ἐνάγοντος Π, τελευταίου κομιστοῦ· οὗτος ἐνήγαγεν ἅπαντας πρὸς ἐξόφλησιν τῆς συναλλαγματικῆς· εἰς τὴν δίκην ταύτην ἀνεφύη τὸ ζήτημα, ἂν ὁ ἐνάγων, μὴ πληρώσας τὸ τίμημα τῆς συναλλαγματικῆς, ἔχει ἀγωγήν;

Τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Ἀθ. ἐφετῶν διὰ τῆς ἀποφάσεως 8873 τοῦ 1851 ἐξεφράσθη οὕτως.

Ἐπειδὴ καὶ ἀληθὴς ἂν θεωρηθῇ ὁ ἰσχυρισμὸς τοῦ ἐκκαλοῦντος ὅτι ὁ ἐνάγων δὲν ἐπλήρωσε πρὸς τὸν ὀπισθογράφον τὸ ἀντίτιμον τῆς συναλλαγματικῆς, ἡ ἔλλειψις αὕτη δὲν προξενεῖ μὲν μεταφορὰν κυριότητος κατὰ τὸ ἄρθ. 198 τοῦ ἐμπ. νόμ., ἀλλὰ καὶ δὲν καθιστᾷ ἄκυρον καὶ ἄνευ νομίμου συνεπείας τὴν ὀπισθογράφησιν, ὡς ἐπιτροπικὸν, παρέχον εἰς τὸν κομιστὴν, κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἐμπ. δικαίου, τὸ δικαίωμα νὰ διαπραγματευθῇ καὶ νὰ ἐκβιάσῃ τὴν πληρωμὴν τῆς συναλλαγματικῆς ὡς ὑπεύθυνος πρὸς μόνον τὸν ἐντολέα του, ὁ δὲ ἀποδέκτης, ἀπαλλαττόμενος διὰ τῆς πληρωμῆς, δὲν ἔχει συμφέρον καὶ δικαίωμα νὰ ἀποποιηθῇ· ἐκτὸς ἐὰν ἔχῃ νομίμους ἐνστάσεις ἀποσβέσεως κτλ. κατὰ τοῦ παραχωρητοῦ, ἀλλ' αὗται πρέπει νὰ ἀποδεικνύωνται κατὰ τὸ ἄρθρ. 729 τῆς πολ. δικονομίας.

§ 229. Ὁ κατ' εἰκονικότητα κύριος συναλλαγματικῆς ἔχει δικαίωμα ἀγωγῆς; Ἴδε τὴν 58 τοῦ 1851 ἀπ. πολ. Ἀρ. Π.

§ 230. Ὅταν εἰς ὑποβολιμαίαν τινὰ συναλλαγματικὴν ὁ ἐκδό-

της εἶναι ἁπλοῦς τοῦ ἀποδέκτου ἐγγυητής, δὲν εἶναι (ἐκεῖνος) ὡς πρωτοφειλέτης ὑπόλογος πρὸς ἐξόφλησιν τοῦ χρέους. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. **164** τοῦ **1853**, ἣν ἀν. § **49**.

§ **231**. Ὁ κατ' ἐντολὴν τοῦ ἐκδότου πληρώσας εἰς τὸν κομιστὴν γραμμάτιον εἰς διαταγὴν, δὲν δύναται ν' ἀπαιτήσῃ τὴν ἀπόδοσιν τοῦ πληρωθέντος τιμήματος ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι ὁ ἐντολεύς του ἐκδότης ἐπλήρωσε τὸ ἀντίτιμον τοῦ γραμματίου. Ἀπόρ. πολ. Ἀρ. Π. **108** τοῦ **1848**.

§ **232**. Κατὰ τὸ ἄρθ. **121** τοῦ ἐμπ. νόμ. ὅταν ἀποδειχθῇ τις συναλλαγματικὴν, εἶναι ὑπόχρεως νὰ πληρώσῃ τὴν ἀξίαν αὐτῆς, καὶ δὲν ἐμπορεῖ πλέον ν' ἀνακαλέσῃ τὴν δοθεῖσαν ὑπόσχεσίν του διὰ πᾶν εἶδος ἀταξίας. (Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. **122** τοῦ **1837**).

Ὑποχρέωσις τοῦ κομιστοῦ νὰ ἐμφανίσῃ τὴν συναλλαγματικὴν κτλ. καὶ νὰ διαμαρτυρηθῇ ἐν ἀνάγκῃ.

§ **240**. Εἴς τινας περιπτώσεις ἡ τῆς συναλλαγματικῆς ἐμφάνισις, πρὸ τῆς λήξεως αὐτῆς, εἰς τὸν πληρωτὴν, καθίσταται ὑποχρεωτικὴ εἰς τὸν κομιστὴν, εἴτε διότι τόπος πληρωμῆς προσδιορίζεται ἄλλος παρὰ τὸν τῆς κατοικίας τοῦ πληρωτοῦ, ὥστε ἀπαιτεῖται νὰ εἰδοποιηθῇ οὗτος ἐγκαίρως διὰ νὰ πέμψῃ τὴν ἀνὰ χεῖρας αὐτοῦ πρόβλεψιν αὐτόσε, ἢ νὰ προσδιορίσῃ τὸ μέλλον νὰ πληρώσῃ πρόσωπον, εἴτε διότι τοιαύτη ἐμφάνισις πρὸς ἀποδοχὴν ἢ τοὐλάχιστον πρὸς θεώρησιν τῆς συναλλαγματικῆς ἐπιβάλλεται ἢ διὰ τῆς συνομολογίας τῶν μερῶν, ἢ ὑπὸ τοῦ νόμου (**1**). Τὸ ἄρθ. **160** ἐμπ. ὁρίζει τὰς τῆς ἐμφανίσεως προθεσμίας. (Ῥάλ. § **577**. Δαλλ. λ. effet de com. ἀρ. **614**). Ὁ νόμος δὲ δὲν ἐμποδίζει τὸν κομιστὴν νὰ ζητήσῃ ἀμέσως τὴν ἀποδοχήν. αὐτ.

Ἐκτὸς τῶν εἰρημένων περιπτώσεων, ὁ κομιστὴς δὲν ὑποχρεοῦται νὰ παρουσιάσῃ τὴν συναλλαγματικὴν πρὸς ἀποδοχὴν, ἀλλὰ ἡ ἐμφάνισίς της τὸν περιστοιχίζει μὲ πλείους ἐγγυήσεις. (**120** ἐμπ.— Δαλλ. αὐτ. ἀρ. **290**).

§ **241**. Ἐκ τῶν ὁρισμῶν τοῦ ἄρθρου **160** ἀνεφύη τὸ ζήτημα ἂν ἡ ἐμφάνισις τῆς ἐν ὄψει πληρωτέας συναλλαγματικῆς προσδιορίζῃ ἀνυπερθέτως τὴν λῆξιν αὐτῆς ὥστε νὰ ὑποχρεοῦται ὁ κο-

---

(1) Οἷον ἐπὶ τῶν π... τέων μετὰ προθεσμίαν τινὰ ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως.

μιστὴς νὰ διαμαρτυρηθῇ τὴν ἐπιοῦσαν, ἢ ἂν δύναται οὗτος, καί τοι ἐμφανίσας τὴν συναλλαγματικὴν, νὰ μὴ διαμαρτυρηθῇ εἰμὴ μετὰ τὴν παρέλευσιν τῆς διὰ τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου ὁριζομένης ἑξαμήνου κτλ. προθεσμίας;

Βεβαίως τὸ ἄρθρον τοῦτο δὲν ὑποχρεοῖ τὸν κομιστὴν νὰ περιμείνῃ τὴν παρέλευσιν τῆς ἑξαμήνου κτλ. προθεσμίας διὰ νὰ διαμαρτυρηθῇ καὶ ἐνάξῃ τοὺς ὀφειλέτας του, καὶ ἡ λῆξις τῆς ἐν ὄψει πληρωτέας συναλλαγματικῆς δὲν καθίσταται δι' αὐτὸν ὑποχρεωτικὴ εἰμὴ μετὰ τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος προθεσμίαν. Φρονοῦμεν ὅθεν ὅτι ἡ περίστασις, ὅτι ὁ κομιστὴς ἔφθασε νὰ ἐμφανίσῃ τὴν συναλλαγματικὴν πρὸ τῆς διαληφθείσης προθεσμίας, δὲν μεταβάλλει παντάπασι τὴν θέσιν αὐτοῦ, οὐδὲ τὸν στερεῖ τοῦ ὁποίου εἶχε δικαιώματος νὰ μὴ διαμαρτυρηθῇ, οὐδὲ νὰ κινήσῃ τὰς ἀγωγάς του εἰμὴ μετὰ τὴν λῆξιν τῆς ὑπὸ τοῦ νόμου αὐτοῦ παραχωρουμένης προθεσμίας.

Ἂν ὅμως ἡ συναλλαγματικὴ ἦναι πληρωτέα μετὰ τόσας ἡμέρας ἀπὸ τῆς ὄψεως, καὶ, ἐμφανισθείσης αὐτῆς, ὡρίσθη ἀκριβῶς ἡ λῆξίς της εἴτε διὰ τῆς ἀποδοχῆς, ἢ τῆς ἁπλῆς τοῦ πληρωτοῦ θεωρήσεως, εἴτε διὰ τοῦ ἐπιμελείᾳ τοῦ κομιστοῦ συνταχθέντος ἐπὶ μὴ ἀποδοχῇ διαμαρτυρικοῦ, δὲν δύναται πλέον ὁ κομιστὴς νὰ μεταβάλῃ τὰ πράγματα, ἀλλ' ὀφείλει νὰ ὑποκύψῃ εἰς τὰς αὐστηρὰς τῶν πράξεων αὐτοῦ συνεπείας (1). Ῥάλ. § 578.

---

(1) Horson, qaestion 107 τόμ. 2 σελ. 125. — Nouguier ἀρ. 207. — Ὁ Pardessus ἀρ. 420 φρονεῖ ὅτι ἂν ὁ κομιστὴς συναλλαγματικῆς ἐν ὄψει πληρωτέας ζητήσῃ τὴν ἀποδοχὴν καὶ τὴν ἀποποιηθῇ ὁ πληρωτὴς δύναται καὶ μετὰ τὴν σύνταξιν τοῦ ἐπὶ μὴ ἀποδοχῇ διαμαρτυρικοῦ νὰ ζητήσῃ ἀκόμη ὁ κομιστὴς τὴν πληρωμὴν αὐτῆς ἐντὸς τῆς ἑξαμήνου προθεσμίας, καὶ, ἐν ἀποποιήσει τοῦ πληρωτοῦ, νὰ συντάξῃ τὸ ἐπὶ μὴ πληρωμῇ διαμαρτυρικὸν καὶ νὰ κινηθῇ κατὰ τῶν ἐγγυητῶν.

Ἐναντίος ὁ Persil, ὅστις ἐπὶ τοῦ ἄρθ. 160 ἀρ. 3 φρονεῖ ὅτι, ἅμα ὁ κομιστὴς τῆς ἐν ὄψει πληρωτέας συναλλαγ. τὴν ἐμφανίσῃ ὁρίζει τὴν λῆξίν της κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν, καὶ ὅτι ἡ θέλησις τοῦ ἐκδότου τῆς συναλλ., ἐπιβαλόντος τοιοῦτον ὅρον, ὀφείλει νὰ ἐκτελεσθῇ. Ἂν ὁ κομιστὴς ἐπιθυμῇ νὰ ὠφεληθῇ ἐκ τῆς ἑξαμήνου προθεσμίας, εἶναι κύριος νὰ μὴ τὴν ἐμφανίσῃ πρότερον, ἐνῷ ὅταν τὴν ἐμφανίσῃ, δηλοῖ ὅτι παραιτεῖται τῆς προθεσμίας καὶ θέλει νὰ ἐπισπεύσῃ τὴν λῆξίν της.

§ 242. ὅταν φθάση ἡ τῆς πληρωμῆς προθεσμία, ὁ κομιστὴς ὀφείλει νὰ τὴν παρουσιάση ἵνα ἐξοφληθῇ· ἡ ἐμφάνισις αὕτη γίνηται κατὰ τὴν αὐτὴν τῆς προθεσμίας ἡμέραν (161 ἐμπ.) (1). Ὁ Νουγιέρος (σ. 367) φρονεῖ, ὅτι ἐπειδὴ τὸ 162 ἄρθ. ἐπιτρέπει τῷ ὀφειλέτη νὰ πληρώση τὴν ἐπαύριον τῆς προθεσμίας, ὁ κομιστὴς δὲν τιμωρεῖται μὴ ἀπαιτήσας τὴν πληρωμὴν κατὰ τὴν τῆς προθεσμίας ἡμέραν. Τὴν γνώμην ταύτην θεωρεῖ ἐσφαλμένην ὁ Δαλλ. (αὐτ. ἀρ. 615). Ἴδε Παρδ. ἀρ. 420. Ὁ Ῥάλ. φαίνεται (§ 580) ἀποδεχόμενος τὴν γνώμην τοῦ Νουγ. καὶ Vincens τ. 2 σ. 283, ἀλλὰ σημειοῖ καὶ ταῦτα.

«Ὁ **Horson question 198 τ. 1 σ. 127 ἐξετάζει ἂν δύναται** νὰ γίνῃ ὁ κομιστὴς ἔκπτωτος τῶν κατὰ τῶν ὀπισθογράφων δικαίων αὐτοῦ, ὅταν δὲν ζητήση τὴν πληρωμὴν τὴν ἡμέραν τῆς προθεσμίας, ἀλλὰ τὴν ἐπιοῦσαν, καθ' ἣν συντάσσεται καὶ τὸ διαμαρτυρικὸν, καὶ, μολονότι εὑρίσκει ἀρκετὰ ἐπιχειρήματα ὑπὲρ τῆς καταφατικῆς λύσεως τοῦ ζητήματος τούτου, συμπεραίνων ὅμως ἀποφαίνεται ὅτι ἀφοῦ ὁ νόμος δὲν κηρύττει διὰ τοῦ ἄρθρ. 168 τὸν κομιστὴν ἔκπτωτον καὶ διὰ ταύτην τὴν παράλειψιν, δὲν πρέπει νὰ προσθέση τις εἰς τὰς περὶ τούτου αὐστηρὰς τοῦ δικαίου διατάξεις. Ὅρα καὶ τὸ ζήτημα 109 ὅπου ἐκτίθενται μὲ πολλὴν δύναμιν τὰ ὑπὲρ τῆς ἐναντίας δόξης ἐπιχειρήματα,

Ἐναντίος ὁ Persil, ὅστις ἐπὶ τοῦ ἄρθρ. 161 ἀρ. 2 ἀποφαίνεται ὅτι ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρ. 162 πρέπει νὰ συνδυασθῇ μὲ τὴν τοῦ 161, ὅτι τὸ ἄρθρ. 162 ἐπιτρέπον τὴν σύνταξιν τοῦ διαμαρτυρικοῦ προϋποθέτει ἐνεργηθέντα τὸν ὁρισμὸν τοῦ 161, καὶ εἶναι συνέπεια αὐτοῦ, ὅτι τέλος ἡ ζήτησις τῆς πληρωμῆς γινομένη τὴν προτεραίαν εὐκολύνει τὸ ἐμπόριον χορηγοῦσα πρὸς τὸν πληρωτὴν, ὅστις ἐνδέχεται νὰ λησμονήση τὴν ἡμέραν τῆς λήξεως τῆς εἰς βάρος αὐτοῦ συναλλαγματικῆς, τὸν ἀναγκαῖον καιρὸν νὰ συνάξῃ τὰ πρὸς πληρωμὴν αὐτῆς ἀπαιτούμενα χρήματα.

§ 243. Ἐὰν ὁ πληρωτὴς ἀποποιηθῇ νὰ πληρώση τὴν συναλλαγματικὴν, ἡ ἀποποίησις αὐτοῦ βεβαιοῦται διὰ διαμαρτυρικοῦ ἐπὶ μὴ πληρωμῇ, συντασσομένου τὴν ἐπιοῦσαν (2). (162 ἐμπ.).

---

(1) Ποῖος ὁ σκοπός του; Ῥάλ. § 579.

(2) Ὥστε πρὸ, ἢ μετὰ γενόμενον ἄκυρον. Δαλλ. αὐτ. ἀρ. 621 αἱ λεγόμεναι λοιπὸν delais de grace δὲν χορηγοῦνται πλέον.

Ἀφοῦ λοιπὸν ἡ βεβαίωσις τῆς μὴ πληρωμῆς δὲν δύναται, κατὰ τὸ ἄρθρον 162, νὰ ἐνεργηθῇ εἰμὴ τὴν ἐπιοῦσαν τῆς λήξεως τῆς συναλλαγματικῆς, ἕπεται ὅτι ὁ πληρωτής, ὅστις δὲν καθίσταται ἐν ὑπερημερίᾳ εἰμὴ μετὰ τὴν σύνταξιν τοῦ διαμαρτυρικοῦ, χαίρει πραγματικῶς εἰκοσιτεσσάρων ὡρῶν προθεσμίαν διὰ νὰ πληρώσῃ.

§ 244. Ἡ συναλλαγματικὴ ὑποτίθεται γενομένη ἐν τῷ τόπῳ, ἔνθα εἶναι πληρωτέα· ὅθεν αἱ ἐν τῷ τόπῳ αὐτῷ ἰσχύουσαι διατάξεις καὶ συνήθειαι (usages) κανονίζουσι τὸν τύπον τῆς διαμαρτυρίας, καὶ τὸν χρόνον, καθ' ὃν πρέπει νὰ γίνῃ· ὅθεν, συναλλαγματικὴ ἐκδοθεῖσα κατὰ τὸ Γρηγοριανὸν μηνολόγιον, καὶ πληρωτέα, μετὰ δύο μῆνας ἀπὸ τῆς χρονολογίας, εἰς τόπον διεπόμενον ἀπὸ τὸ δημοκρατικὸν μηνολόγιον (cal. republicain) πρέπει νὰ διαμαρτυρηθῇ τὴν ἑξηκοστὴν πρώτην ἡμέραν, ἐπειδὴ οἱ δημοκρ. μῆνες συνίστανται ἐκ 30 ἡμερῶν. Δαλλ. αὐτ. ἀρ. 620.

§ 245. Τὸ, ἕνεκα μὴ πληρωμῆς, διαμαρτυρικὸν δὲν ἀναπληροῦται δι' ἄλλης πράξεως, ἐκτὸς τῆς ἐν τῷ ἄρθρῳ 150 ἐπ. προνοουμένης περιπτώσεως (Δαλλ. αὐτ. 623)· οὔτε μάρτυρες, οὔτε τεκμήρια εἰσὶ δεκτὰ (αὐτ. ἀρ. 624).

§ 246. Ἂν ὁ κομιστὴς διστάζῃ ὡς πρὸς τὴν ἡμέραν καθ' ἣν πρέπει νὰ συνταχθῇ τὸ διαμαρτυρικόν; Παρδ. ἀρ. 183. Δαλλ. αὐτ. ἀρ. 625.

§ 247. Ἂν ἦναι νομίμως ἀδύνατον νὰ συνταχθῇ τὸ διαμαρτυρικὸν τὴν ἐπιοῦσαν τῆς λήξεως τῆς συναλλαγματικῆς, ὡς ὅταν ἡ ἡμέρα αὕτη ἦναι κατὰ νόμον ἑορτάσιμος, τὸ διαμαρτυρικὸν γίνεται τὴν ἀκόλουθον ἡμέραν (Ε. Ν. 162).

Ποῖαι δὲ θεωροῦνται ἑορτάσιμοι κατὰ νόμον ἡμέραι; Ἴδε Ῥάλ. § 580. Δαλλ. λ. jour ferié.

§ 248. Ἡ ἀναγωγὴ τοῦ κομιστοῦ καθίσταται ἀπαράδεκτος ἂν οὗτος, συγκαταβαίνων εἰς τὴν αἴτησιν τοῦ πληρωτοῦ, τῷ παραχωρήσῃ προθεσμίαν, ἥτις παράγει εἶδος ἀνανεώσεως τοῦ χρέους. Τοιαύτη παραμέλησις ἢ συνομολόγησις ἀπαλλάττει μὲν πάντοτε τοὺς ὀπισθογράφους, τὸν δὲ ἐκδότην ἂν ἀποδείξῃ ὅτι ὑπῆρχε πρόβλεψις κατὰ τὴν προθεσμίαν. Ῥάλ. § 582. Δαλ. αὐτ. ἀρ. 627.

§ 249. Ἐνταῦθα πρέπει νὰ ἐξετάσωμεν τὸ σπουδαῖον ζήτημα ἂν ὁ κομιστὴς ἀπαλλάσσεται τῆς προκειμένης ἐκπτώσεως, ὅταν περιστάσεις ἀνωτέρας βίας ἐμπόδισαν τὴν ἔγκαιρον ἐκπλήρωσιν τῶν νομίμων διατυπώσεων.

Μολονότι ὁ νόμος δὲν ἐκφράζεται ὡς πρὸς τὴν περὶ ἧς ὁ

γος περίπτωσιν, δὲν δύναταί τις εὐλόγως νὰ ὑποστηρίξῃ ὅτι ὁ νομοθέτης ἀπαιτεῖ πράγματα ἀνθρωπίνως ἀδύνατα. Περιστάσεις πολέμου, πλημμύρας, κτλ. ἐνδέχεται νὰ διακόψωσι τὰς συγκοινωνίας οὐ μόνον μεταξὺ τῶν κατοίκων μιᾶς πόλεως, ἀλλὰ καὶ μεταξὺ τῶν διαφόρων πόλεων τοῦ κράτους. Ὅταν οὐχὶ ἐξ ἀμελείας ἀλλὰ διὰ λόγους φυσικῆς ἀδυναμίας δὲν συνετάχθη τὸ διαμαρτυρικόν, ἢ συνταχθὲν δὲν ἠδυνήθη νὰ κοινοποιηθῇ ἐμπροθέσμως, εἶναι δίκαιον νὰ κηρυχθῇ διὰ τοῦτο ἔκπτωτος ὁ μὴ ἔχων δύναμιν ὑπὲρ ἄνθρωπον κομιστής; Συμπεραίνοντες λοιπὸν λέγομεν ὅτι καὶ κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην, εἰς τὰ δικαστήρια ἀπόκειται νὰ ἐκτιμήσωσι τοὺς παρὰ τοῦ ὑπερημέρου κομιστοῦ προτεινομένους λόγους ἀπαλλαγῆς, καί, ἂν εὕρωσιν ἀληθεῖς ἀνωτέρας βίας περιπτώσεις, νὰ τὰς παραδεχθῶσι συμφώνως μὲ τὴν ἀρχὴν ὅτι οὐδεὶς ὑποχρεοῦται εἰς τὰ ἀδύνατα. Ῥάλ. § 582.— Δαλλ. αὐτ. ἀρ. 628 ἐπ.

§ 250. Τὸ διαμαρτυρικὸν συντάσσεται διὰ νὰ εἰδοποιηθῶσιν ἐπισήμως ὁ ἐκδότης καὶ οἱ ὀπισθογράφοι ὅτι ἡ ὑπόσχεσις, τὴν ὁποίαν ὁ πρῶτος ἔδωκε καὶ οἱ δεύτεροι ἐγγυήθησαν, δὲν ἐπραγματοποιήθη, ὥστε νὰ λάβωσι τὰ κατάλληλα μέτρα πρὸς ἀποφυγὴν ἐνδεχομένων ζημιῶν καὶ καταδιώξεων. Ἅμα λοιπὸν συνταχθῇ, ὀφείλει ὁ κομιστὴς νὰ τὸ γνωστοποιήσῃ δι' ἀντιγράφου πρὸς τοὺς ἀλληλεγγύως ὑποχρέους ὑπογραφεῖς τῆς συναλλαγματικῆς, ἡ δὲ γνωστοποίησις αὕτη, μεταξὺ μὲν φιλικῶς διακειμένων ἐμπορικῶν οἴκων, ἐνεργεῖται διὰ τῆς συνήθους ἀλληλογραφίας, ἄλλως δὲ δι' ἐξωδίκου ἐπιδόσεως καὶ δικαστικοῦ κλητῆρος. Ἐὰν μετὰ τὴν κοινοποίησιν ταύτην δὲν πληρώσωσιν οἱ ἐνεχόμενοι, ὁ κομιστὴς κινεῖ τὴν κατ' αὐτῶν ἀγωγήν, ἥτις δὲν ἀπαιτεῖται μὲν νὰ ἐπιδοθῇ συνάμα μὲ τὸ διαμαρτυρικόν, πάντοτε ὅμως ἐντὸς τῆς ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 165 ὁριζομένης δεκαπενθημέρου προθεσμίας, προστιθεμένης μιᾶς ἡμέρας διὰ πᾶσαν ἀπόστασιν δύο ἥμισυ μυριομέτρων, ὅταν ἡ κατοικία τοῦ ἐναγομένου ἀπέχῃ πλέον τῶν πέντε μυριομέτρων ἀπὸ τοῦ τόπου ὅπου, ἡ συναλλαγματικὴ ἔπρεπε νὰ πληρωθῇ. Ῥάλ. § 581.— Δαλλ. ἀρ. 637 ἐπ.

§ 251. Διαμαρτυρικὸν ἀπαιτεῖται, ὅταν ἡ συναλλαγματικὴ ὑπεγράφη ἀπὸ μὴ ἔμπορον καὶ ὄχι δι' ἐμπορικὴν πρᾶξιν; Δαλλ. αὐτ. ἀρ. 638.

§ 252. Τὰ μέρη δύνανται δι' ἰδιαιτέρων συμφωνιῶν, νὰ οὐδετερώσωσι τὰς διατάξεις τοῦ νόμου, ὅταν ἐκεῖναι δὲν ἀντιβαίνωσιν εἰς τὴν δημοσίαν τάξιν ἢ εἰς τὰ χρηστὰ ἤθη· ὥστε ὁ κομιστὴς

δύναται, διὰ συμφωνίας ν' ἀπαλλαχθῇ τῆς διαμαρτυρήσεως· ἀλλὰ πῶς ἀποδεικνύεται ἡ συμφωνία αὕτη; Μάρτυρες; Δαλλ. αὐτόθ. ἀρ. 640.

§ 253. Τὰ μέρη δύνανται διὰ συμφωνίας νὰ οὐδετερώσωσι καὶ τὰς περὶ ἀγωγῶν, ἕνεκα μὴ πληρωμῆς, διατάξεις. Δαλλ. αὐτ. ἀρ. 641.

§ 254. Περιπτώσεις τινὲς, καθ' ἃς ἡ ἔλλειψις τῆς ἐν καιρῷ διαμαρτυρίας δὲν ἔσχε συνεπείας ὡς πρὸς τὸν κομιστὴν, βλέπε αὐτ. ἀρ. 642 ἐπ.

§ 255. Ἡ συμφωνία περὶ ἀπαλλαγῆς ἀπὸ τῆς διαμαρτυρήσεως ἀντιτάσσεται κατὰ τῶν ὀπισθογράφων, οἵτινες δὲν συνέπραξαν; Δαλλ. αὐτ. ἀρ. 645.

§ 256. Ἡ ἐν τῇ συναλλαγματικῇ μνεία *ἀνέξοδος ἐπιστροφὴ* ἀπαλλάσσει τῆς διαμαρτυρίας; αὐτ. ἀρ. 647 ἐπ.

§ 257. Ὁ κομιστὴς δεν ἀπαλλάττεται τῆς ὑποχρεώσεως τοῦ νὰ συντάξῃ τὸ ἐπὶ μὴ πληρωμῇ διαμαρτυρικὸν διὰ τῆς προηγουμένης συντάξεως διαμαρτυρικοῦ ἐπὶ μὴ ἀποδοχῇ. Ἐνδέχεται, τῷ ὄντι μετὰ τὴν ἀποποίησιν τῆς ἀποχῆς νὰ λάβῃ ὁ πληρωτὴς τὴν ὁποίαν δὲν εἶχε τυχὸν πρότερον πρόβλεψιν, καὶ ἑπομένως νὰ ἦναι ἤδη πρόθυμος νὰ πληρώσῃ τὴν συναλλαγματικήν.

Τὸ καθῆκον τοῦ κομιστοῦ μένει ἀμετάβλητον καὶ ἐν περιπτώσει ἀποβιώσεως ἢ πτωχεύσεως τοῦ πληρωτοῦ. Ἀμφότερα τὰ περιστατικὰ ταῦτα, ὅσον γνωστὰ καὶ ἂν ὑποτεθῶσι, δὲν δύνανται ν' ἀντικαταστήσωσι τὴν ὑπὸ τοῦ νόμου διατασσομένην διὰ διαμαρτυρικοῦ ἀπόδειξιν τῆς μὴ πληρωμῆς. Αἱ νόμιμοι διατυπώσεις ἀπαιτεῖται νὰ ἐκτελῶνται ὅπως ὁ νόμος τὰς διαγράφει, καὶ δὲν ἀναπληροῦνται δι' ἄλλων ἀναλόγων βεβαιώσεως μέσων.

Ἂν ὁ κομιστὴς, ἅμα πληροφορηθεὶς τὴν πτώχευσιν τοῦ πληρωτοῦ, ἐνεργήσῃ, ἐντὸς τοῦ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 163 χορηγουμένου αὐτῷ δικαιώματος, τὴν σύνταξιν τοῦ ἐπὶ μὴ πληρωμῇ διαμαρτυρικοῦ, δὲν ὑποχρεοῦται μολαταῦτα νὰ ἐνεργήσῃ ἀμέσως, καθότι ὡς πρὸς αὐτὸν αἱ ὑπὸ τοῦ νόμου διαγραφόμεναι προθεσμίαι ἄρχονται νὰ τρέχωσι μόνον ἀπὸ τῆς λήξεως τῆς συναλλαγματικῆς· ἐνίοτε μάλιστα, καίτοι συνταχθέντος τοῦ ἐπὶ μὴ πληρωμῇ διαμαρτυρικοῦ μετὰ τὴν πτώχευσιν τοῦ πληρωτοῦ, ὁ κομιστὴς συντάσσει νέον διαμαρτυρικὸν τὴν ἐπιοῦσαν τῆς λήξεως, ἐφ' οὗ στηρίζει καὶ τὴν ἀγωγήν του. Ῥάλ. § 580.— Ἴδε δὲ Δαλλ. αὐτ. ἀρ. 654 ἐπ.

§ 258. Ἡ παραμέλησις τῶν ἀνωτέρω προθεσμιῶν ἢ διατυπώσεων καταστρέφει πᾶσαν τοῦ κομιστοῦ ἀξίωσιν κατὰ τῶν ἐκ τῆς

συναλλαγματικῆς ὑποχρέων, πρὸς τὸ συμφέρον τῶν ὁποίων διεγράφησαν. Μὴ ἐνεργῶν ὅσα ὁ νόμος ἐπέβαλε μέτρα πρὸς στήριξιν τῆς αγωγῆς αὐτοῦ, ὁ κομιστὴς θεωρεῖται παραιτούμενος παντὸς κατὰ τῶν ἐνεχομένων δικαιώματος, τοσούτῳ μᾶλλον καθόσον διὰ τῆς παρελεύσεως τοῦ χρόνου, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ἐννόησαν νὰ ἐγγυηθῶσι περὶ τῆς συναλλαγματικῆς, ἐνδέχεταί τινες τῶν πρὸς ἀποζημίωσιν ὑποχρέων νὰ κατασταθῶσιν ἀφερέγγυοι, καὶ νὰ προκύψωσι ζημίαι ἀνεπανόρθωτοι· ἡ δὲ συνέπεια αὕτη λαμβάνει χώραν καὶ κατὰ τῶν ἀνηλίκων.

Οἱ ἴδιοι λόγοι καθιστῶσι τὴν ἀναγωγὴν τοῦ κομιστοῦ ἀπαράδεκτον ἂν οὗτος, συγκαταβαίνων εἰς τὴν αἴτησιν τοῦ πληρωτοῦ, τῷ παραχωρήσῃ προθεσμίαν, ἥτις, ὡς ἄλλοτε εἴπομεν, παράγει εἶδος ἀνανεώσεως τοῦ χρέους. Τοιαύτη παραμέλησις ἢ συνομολόγησις ἀπαλλάττει πάντοτε μὲν τοὺς ὀπισθογράφους, τὸν δὲ ἐκδότην ἂν ἀποδείξῃ ὅτι ὑπῆρχε πρόβλεψις κατὰ τὴν προθεσμίαν. Ῥάλ. § 582.— Ἐπιθ. τὰ προηγ.

§ 260. Ἀνακεφαλαιόνοντες λοιπὸν τὰ τοῦ κομιστοῦ δικαιώματα ἐν γένει, λέγομεν ὅτι

Πρὶν φθάσῃ ἡ λῆξις τῆς συναλλαγματικῆς, ὁ κομιστὴς δύναται νὰ ζητήσῃ ἀπὸ τὸν πληρωτὴν νὰ ἐκφρασθῇ ἂν δέχεται τὴν ὑπὸ τοῦ ἐκδότου ἀνατεθεῖσαν αὐτῷ ἐντολὴν, ἐν ἄλλαις λέξεσι, τὴν ἀποδοχήν του. Ἂν ὁ πληρωτὴς ἀποποιηθῇ τὴν ζητηθεῖσαν ἀποδοχὴν, ὁ κομιστὴς φροντίζει περὶ τῆς συντάξεως τοῦ ἐπὶ μὴ ἀποδοχῇ διαμαρτυρικοῦ, μετὰ τὴν κοινοποίησιν τοῦ ὁποίου ὑποχρεοῦνται ὅ,τε ἐκδότης καὶ οἱ ὀπισθογράφοι ν' ἀσφαλίσωσι δι' εγγυήσεως τὴν ἐμπρόθεσμον πληρωμὴν τῆς συναλλαγματικῆς, ἂν δὲν προτιμῶσι νὰ τὴν ἐξοφλήσωσιν ἀμέσως ὁμοῦ μὲ τὰ ἔξοδα τοῦ διαμαρτυρικοῦ καὶ τῆς ἐπισυναλλαγῆς.

Ἐὰν πτωχεύσῃ τις τῶν εἰς τὴν πληρωμὴν τῆς συναλλαγματικῆς ὑποχρέων, ἐπειδὴ διὰ τῆς περιστάσεως ταύτης ἐλλαττοῦνται αἱ ἀσφάλειαι τὰς ὁποίας ὁ κομιστὴς εἶχεν ὑπ' ὄψιν ὅταν ἔλαβε τὴν συναλλαγματικὴν, δύναται νὰ ζητήσῃ ἐγγύησιν ἢ τὴν ἄμεσον πληρωμὴν παρ' ἁπάντων τῶν ὑπογραφέων τῆς συναλλαγματικῆς, ὅσοι ἐγγυῶνται κατὰ νόμον τὴν ὑπογραφὴν τοῦ πτωχεύσαντος. Ὅθεν ἂν πτωχεύσῃ ὁ πληρωτὴς, ἡ ἐγγύησις ἢ ἡ πληρωμὴ δύναται νὰ ζητηθῇ παρά τε τῶν ὀπισθογράφων καὶ τοῦ ἐκδότου, καθὸ ἐπίσης ἐγγυωμένων περὶ τῆς ὑπὸ τοῦ πληρωτοῦ ἀποδοχῆς καὶ τῆς ἐμπροθέσμου πληρωμῆς, ὧν οὐδέτερον δύναται ἰσχυρῶς νὰ ἐνεργήσῃ ὁ πτωχεύσας πληρωτής. Ἂν πτωχεύσῃ ὁ ἐκδότης, ὑπό-

κεινται εἰς τὴν διαληφθεῖσαν ἐγγύησιν ἢ τὴν ἄμεσον πληρωμὴν ὅλοι οἱ παραχωρήσαντες τὴν ὑπογραφὴν αὐτοῦ ὀπισθογράφοι. Τέλος ἂν πτωχεύσῃ τις τῶν ὀπισθογράφων, ὅλοι οἱ ἑπόμενοι ὀπισθογράφοι, καθὸ ἐγγυηθέντες περὶ τῆς παραχωρηθείσης ὑπογραφῆς τοῦ πτωχεύσαντος, ὀφείλουσι τὴν περ' ἧς ὁ λόγος ἐξασφάλισιν.

Μετὰ τὴν λῆξιν τῆς συναλλαγματικῆς καὶ ἀφ' οὗ συνταχθῇ τὸ ἐπὶ μὴ πληρωμῇ διαμαρτυρικόν, ὁ κομιστὴς δύναται νὰ ἐξασκήσῃ τὸ τῆς ἀναγωγῆς δικαίωμά του καθ' ὅλων τῶν περὶ τῆς ἐμπροθέσμου πληρωμῆς ὑποχρεωθέντων, εἴτε ἐκδίδων κατά τινο; ἐξ αὐτῶν ἐπισυναλλαγματικὴν διά τε τὸ κεφάλαιον τοὺς τόκους καὶ τὰ ἔξοδα τῆς μὴ ἐξοφληθείσης συναλλαγματικῆς, εἴτε ἐνάγων ἢ ὅλους ὁμοῦ, ἢ τινα ἐξ αὐτῶν ἰδίως ἐνώπιον τοῦ ἐμποροδικείου, διὰ νὰ καταδικασθῶσιν ἀλληλεγγύως καὶ διὰ τῆς προσωπικῆς κρατήσεως εἰς ἐντελῆ αὐτοῦ ἀποζημίωσιν.

Τέλος κατὰ τὸ ἄρθρον 172 τοῦ νόμου ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ κατάσχῃ συντηρητικῶς, δυνάμει διατάξεως τοῦ προέδρου τῶν ἐμποροδικῶν, τὴν κινητὴν περιουσίαν τοῦ ἐκδότου, τοῦ δέκτου καὶ τῶν ὀπισθογράφων, ὑποβαλλόμενος εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν συνήθων διατυπώσεων ὡς πρὸς τὴν περὶ κύρους τῆς κατασχέσεως ἀγωγήν, καὶ τὴν τροπὴν τοῦ συντηρητικοῦ τούτου μέτρου εἰς ἀναγκαστικὸν (Ε. Ν. 140). Ῥάλ. § 583.

Τί πρέπει νὰ ἐνεργήσῃ ὁ κομιστὴς ἐν περιπτώσει πτωχεύσεως τινὸς τῶν ὑποχρεωμένων;

§ 261. Ἐν περιπτώσει πτωχεύσεως, τί πρέπει νὰ κάμῃ ὁ κομιστὴς συναλλαγματικῆς; Τὸ ἄρθ. 163, ἐδ. 2 δὲν προνοεῖ εἰμὴ τὴν πτώχευσιν τοῦ ἀποδεχθέντος αὐτήν, σιωπᾷ δὲ περὶ τῶν ἄλλων. Τὸ 444 (τοῦ νέου γ. ν. 448 τοῦ π.) ἀνεπλήρωσεν ἐν μέρει τὸ χάσμα αὐτό.— Τὸ πρόσωπον πρὸς ὃ ἐκδίδεται, καὶ ὅπερ δὲν τὴν ἀπεδέχθη, δὲν ὑποχρεοῦται ἐκ τοῦ τίτλου, ὥστε διαμαρτυρία ἐπὶ πληρωμῇ δὲν χωρεῖ· ἀλλὰ δύναταί τις νὰ ἐμφανίσῃ τὸ ἐμπ. ἔγγραφον εἰς τὴν ἀποδοχήν, καὶ ἀφαιρουμένου τοῦ ἐπὶ μὴ πληρωμῇ διαμαρτυρικοῦ, νὰ φθάσῃ εἰς τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα, ἐνεργῶν ὅ,τι τὸ 120 ὁρίζει. Ἴδε Δαλλ. αὐτ. ἀρ. 656.

§ 262. Ἐκ τοῦ 448 ἀνεφύη τὸ ζήτημα ἂν ἡ πτώχευσις ὀπισθογράφου τινός, ἔδιδε χώραν οὐ μόνον κατ' ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι

τὸν ἠκολούθουν μέχρι τοῦ ἐκδότου, ἀλλὰ καὶ κατὰ τῶν προηγουμένων, καὶ αὐτοῦ τοῦ ἐκδότου καὶ ἀποδέκτου, ἢ ἂν ἡ πτώχευσις τοῦ ἐκδότου ἔδιδεν ἀφορμὴν εἰς ἀγωγὴν κατὰ τοῦ ἀποδέκτου (accepteur); Ἴδε Δαλλ. ἀρ. 657.

§ 263. Ἵνα δυνηθῇ ὁ κομιστὴς νὰ ἐνεργήσῃ δυνάμει τῶν ἄθρ. 163 καὶ 444 καὶ νὰ διαμαρτυρηθῇ περὶ τῆς προθεσμίας, εἶναι ἀναγκαῖον νὰ ὑπάρχῃ ἀπόφασις κηρύττουσα τὴν πτώχευσιν; Δαλλ. αὐτ. ἀρ. 658 ἐπ. 663 ἐπ.

§ 264. Ἂν ὁ κομιστὴς παρημέλησε νὰ διαμαρτυρηθῇ, ἐν τῇ περιπτώσει τοῦ ἄρθρου 163, χάνει τὸ τῆς ἀναγωγῆς κατὰ τοῦ ἐκδότου δικαίωμά του; Ὄχι, ἐκτὸς ἂν οὗτος εἶχε πρόβλεψιν. Ἴδε ἀνάπτ. αὐτ. ἀρ. 660 ἐπ.

Δικαιώματα τοῦ κομιστοῦ κατὰ τοῦ πληρωτοῦ (tiré).

§ 265. Ὑποθέσατε ὅτι δὲν ἐξοφλεῖται ἡ συναλλαγματικὴ κατὰ τὴν προθεσμίαν· ὁ κομιστὴς ἔχει δικαιώματα κατὰ τοῦ πληρωτοῦ;

Ὡς ἐκ τῆς φύσεως καὶ τοῦ προορισμοῦ τῆς συναλλαγματικῆς, ἄμεσος καὶ κύριος αὐτῆς ὀφειλέτης εἶναι ὁ πληρωτὴς (ἀρ. 563 Ρ.). Ὅταν λοιπὸν οὗτος ἢ λάβῃ τὴν πρὸς πληρωμὴν αὐτῆς ἀναγκαίαν πρόβλεψιν, ἢ, διὰ τῆς ἐκφρασθείσης ἀποδοχῆς του, θεωρηθῇ κατὰ νόμον ὅτι ἔλαβε τοιαύτην, ὑπόκειται ὡς κύριος ὀφειλέτης εἰς τὴν περὶ πληρωμῆς τοῦ ἐν τῇ συναλλαγματικῇ ποσοῦ ἀγωγὴν τοῦ κομιστοῦ (;) ὅστις, ἀπέναντι τοῦ κομιστοῦ, δὲν ὑποχρεοῦται εἰς οὐδενὸς ὅρου ἐκπλήρωσιν. Τοῦτο προκύπτει προδήλως ἐκ τῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρου 170, καθ' ὃ, ὁ ἕνεκα παραμελήσεως τῶν ἐν τοῖς ἄρθροις 162, 163 καὶ 165 διαγραφομένων διατυπώσεων ἀπέναντι τοῦ ἐκδότου καὶ τῶν ὀπισθογράφων ἔκπτωτος γενόμενος κομιστὴς διατηρεῖ τὴν κατὰ τοῦ πληρωτοῦ κυρίαν ἀγωγὴν, ἥτις δὲν ἀποσβένεται εἰμὴ διὰ τῆς πενταετοῦς παραγραφῆς.

Κατὰ δύο μόνας περιπτώσεις δύναται ὁ δέκτης ν' ἀποποιηθῇ τὴν πληρωμὴν τῆς συναλλαγματικῆς, Α') ἐὰν ὁ κομιστὴς πτωχεύσῃ, καθότι ἀπαλλοτριούμενος τότε τῆς διαχειρίσεως τῆς περιουσίας του στερεῖται τῆς ἱκανότητος τοῦ νὰ εἰσπράξῃ τὰ πρὸς αὐτὸν ὀφειλόμενα· Β') ἐὰν, ἀπολεσθείσης τῆς συναλλαγματικῆς, τῷ κοινοποιηθῇ, κατὰ τὸ ἄρθρον 149 τοῦ νόμου, ἀντίστασις εἰς τὴν πληρωμήν.

Κατὰ τὴν τελευταίαν περίπτωσιν, ἂν ὁ πληρωτὴς διαταχθῇ δι' ἀποφάσεως τοῦ δικαστηρίου νὰ πληρώσῃ τὴν ἀπολεσθεῖσαν συναλλαγματικὴν, ἀπαλλάσσεται πάσης εὐθύνης, ἂν ὁ ἀληθὴς αὐτῆς κύριος δὲν ἐμφανίθη εἰς τὴν λῆξιν (1).

Ἀλλὰ καὶ ἐὰν ὁ πληρωτὴς δὲν δεχθῇ τὴν συναλλαγματικὴν, δὲν στερεῖται διὰ τοῦτο ὁ κομιστὴς πάσης κατ' αὐτοῦ ἀγωγῆς. Τοὐναντίον ἀποδεικνύων ὅτι ἐστάλη πρὸς αὐτὸν πρόβλεψις, ἢ ὅτι ὑπεσχέθη πρὸς τὸν ἐκδότην νὰ δεχθῇ τὴν συναλλαγματικὴν, δύναται νὰ τὸν ἐνάξῃ ὡς ὀφειλέτην τοῦ ὀφειλέτου του ἐκδότου, καὶ ὡς ἐξασκῶν τὰς ἀγωγάς του, εἰς ἃς ὅμως ἐπιτρέπεται εἰς τὸν πληρωτὴν ν' ἀντιτάξῃ πᾶσαν ἔνστασιν, τὴν ὁποίαν ἤθελεν ἔχει κατὰ τοῦ ἐκδότου αὐτοῦ, ἂν οὗτος ἐνάγει ἀπ' εὐθείας.

Ὅθεν ἂν δανεισταὶ τοῦ ἐκδότου ἐνεργήσωσιν εἰς χεῖρας τοῦ πληρωτοῦ κατάσχεσιν ἐπὶ τῶν χρημάτων τῆς προβλέψεως, ὡς ἀνηκόντων εἰς τὸν ὀφειλέτην αὐτῶν, δύναται ὁ πληρωτὴς ν' ἀποποιηθῇ νὰ πληρώσῃ, καθόσον δὲν κατέστη ἄμεσος τοῦ κομιστοῦ ὀφειλέτης διὰ τῆς ἀποδοχῆς (2). Ῥάλ. ἀρ. 584.— Δαλ. ἀρ. 670 ἐπ. 675 ἐπ.

§ 266. Ἂν ὁ πληρωτὴς ἦναι δανειστὴς τοῦ κομιστοῦ, χωρεῖ συμψηφισμός. Δαλ. αὐτ.

§ 267. Ἂν ἡ κομιστὴς ὑπεσχέθη εἰς τὸν ἐκχωρητὴν νὰ μὴ καταδιώξῃ τὸν ἀποδέκτην; αὐτ, ἀρ. 671.

§ 268. Τὸ τοῦ κομιστοῦ κατὰ τοῦ πληρωτοῦ δικαίωμα ἀπόλλυται, ὡς ἐπὶ τῆς κατὰ τῶν ἄλλων ὑποχρέων ἀναγωγῆς, ἕνεκα μὴ διαμαρτυρήσεως καὶ μὴ διατηρήσεως τῶν ἐν τοῖς ἄρθρ. 162, 163 καὶ 165 ἐμπ;— Παρδ. ἀρ. 414. Δαλ. αὐτ. ἀρ. 671. — ἄνωτ.

§ 269. Ἂν ὁ κομιστὴς πτωχεύσῃ, ὁ ἀποδέκτης δὲν πρέπει νὰ πληρώσῃ εἰς χεῖράς του (149 ἐμπ.), ἐκτὸς ἂν τὸ ἠγνόει. Δαλ. αὐτ. 673.

§ 270. Ὁ ἀποδέκτης, ὅστις ἀρχίσει νὰ γίνῃ διαμαρτυρία, δύνα-

---

(1) Ὁ μὴ λαβὼν πρόβλεψιν ἀποδέκτης δύναται ν' ἀντιτάξῃ τὴν ἔνστασιν ταύτην εἰς τὸν κομιστὴν ὅταν κατὰ τὰ προειρημένα θεωρῆται οὗτος ἐντολοδόχος τοῦ ἐκδότου παραχωρήσαντος αὐτῷ τὴν συναλλαγματικὴν δι' ἀτάκτου ὀπισθογραφήσεως. Ἀναιρ. Γαλλ. 24 Ἀπριλίου 1828.

(2) Pardes. ἀρ. 416.

ται νὰ βιασθῇ ὑπὸ τοῦ κομιστοῦ, ὅστις ἔχει ἄλλα ἐμπορεύσιμα γραμμάτια ἀποδεδειγμένα ὑπ' ἐκείνου, νὰ τὰ ἐξοφλήσῃ πρὸ τῆς προθεσμίας; αὐτ. ἄρ. 674.

§ 271. *Καθήκοντα καὶ δικαιώματα τοῦ κομιστοῦ ὡς πρὸς τὸν ἐκδότην.*

Ἐὰν ὁ πληρωτὴς ἀποποιηθῇ τὴν πληρωμὴν τῆς συναλλαγματικῆς, δύναται ὁ κομιστὴς νὰ στραφῇ κατὰ τοῦ παραβιάσαντος τὴν ὑπόσχεσίν του ἐκδότου, καὶ νὰ ζητήσῃ παρ' αὐτοῦ τὴν νόμιμον ἀποζημίωσιν. Ἀλλ' ἡ θέσις καὶ τὰ δικαιώματα τοῦ ἐκδότου διαφέρουσι κατὰ τὰς περιστάσεις.

Ἅμα ὁ ἐκδότης πέμψῃ πρὸς τὸν πληρωτὴν τὴν πρὸς πληρωμὴν τῆς συναλλαγματικῆς ἀναγκαίαν πρόβλεψιν, παύει πλέον νὰ ἦναι ἄμεσος τοῦ λήπτου ἢ τοῦ δικαιοδόχου αὐτοῦ ὀφειλέτης, καὶ μένει μόνον ἐγγυητὴς τοῦ πληρωτοῦ. Ἂν τοὐναντίον δὲν χορηγήσῃ τὰ πρὸς τὸν διαληφθέντα σκοπὸν ἀναγκαῖα χρήματα, διατελεῖ ἄμεσος ὀφειλέτης πρός τε τὸν μετ' αὐτοῦ συναλλαξάμενον λήπτην καὶ τοὺς διαδόχους αὐτοῦ. Καὶ κατὰ μὲν τὴν πρώτην περίπτωσιν, ἡ σύνταξις τοῦ διαμαρτυρικοῦ, ἡ κοινοποίησις αὐτοῦ καὶ ἡ ἐντὸς τῆς δεκαπενθημέρου προθεσμίας ἀγωγὴ τοῦ κομιστοῦ ἀπαιτοῦνται ἀναγκαίως διὰ νὰ ὑποχρεωθῇ ὁ ἐκδότης εἰς τὴν πρὸς αὐτὸν πληρωμήν. Κατὰ τὴν δευτέραν ὅμως ἡ ἐκπλήρωσις τῶν διατυπώσεων τούτων καθίσταται ἐντελῶς περιττή.

Τῷ ὄντι· ὅταν ὁ ἐκδότης χορηγήσῃ πρόβλεψιν, ἡ μὴ ἐκπλήρωσις τῶν νομίμων διατυπώσεων, αἵτινες, εἰδοποιοῦσαι αὐτὸν περὶ τῆς μὴ ἐκπληρώσεως τῆς ἐντολῆς του, ἤθελαν τὸν θέσει εἰς κατάστασιν νὰ λάβῃ ἐγκαίρως τὰ πρὸς ἀποφυγὴν πάσης περαιτέρω ζημίας ἀπαιτούμενα μέτρα, χειροτερεύει τὴν θέσιν του ἐκθέτουσα αὐτὸν εἰς ζημίαν, ἀντὶ ἤθελε πληρώσει ἐκ δευτέρου. Ὅθεν ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει δικαίως ὁ παραβάτης κομιστὴς κηρύττεται ἔκπτωτος πάσης κατὰ τοῦ ἐκδότου ἀναγωγῆς· Ὅταν τοὐναντίον πρόβλεψις δὲν ἐγένετο, ἡ ἐνέργεια τῶν ἀνωτέρω διατυπώσεων δὲν δύναται οὔδε ὠφέλειαν νὰ παρέξῃ, οὐδὲ ζημίας νὰ προλάβῃ, καὶ διὰ ταῦτα δὲν τὴν ἐπιβάλλει ὁ νόμος.

Ἡ ἀπόδειξις ὅτι ἐγένετο πρόβλεψις βαρύνει τὸν ἐκδότην, ὅστις τὴν ἀντιτάσσει ὡς ἔνστασιν κατὰ τῆς ἀναγωγῆς τοῦ ἐκπροθέσμου κομιστοῦ, ἐν ᾧ ὁ κομιστὴς δὲν ὀφείλει τίποτε ν' ἀποδείξῃ, καθό-

σον μάλιστα ὡς πρὸς αὐτὸν ἢ ἐκ μέρους τοῦ πληρωτοῦ ἀπόκτησις τῆς πληρωμῆς ἀποτελεῖ τεκμήριον ὅτι δὲν ἐχορηγήθη ἡ πρόβλεψις. Δὲν τὸν βλάπτει δὲ τὸ ἐκ τῆς ἀποδοχῆς αὐτοῦ παραγόμενον τεκμήριον, τὸ ὁποῖον εἰσαχθὲν πρὸς τὸ συμφέρον τοῦ κομιστοῦ δὲν δύναται νὰ στραφῇ κατ' αὐτοῦ.

Ὁ νόμος σιωπᾷ ὡς πρὸς τὸν τρόπον τῆς ἀποδείξεως, καὶ ἐντεῦθεν ἡ νομολογία διηρέθη ὡς πρὸς τὸ ζήτημα ἂν ἦναι δεκτοὶ οἱ μάρτυρες. Τὰ καθ' ἡμᾶς φρονοῦμεν ὅτι, μὴ ὑπαρχούσης ἀπαγορευτικῆς τινος διατάξεως ἐν τῷ νόμῳ, ἡ γενικὴ ἀρχὴ τοῦ ἄρθρου 109 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου καὶ τοῦ ἄρθρου 304 ἀρ. 1 τῆς πολιτικῆς δικονομίας ὅτι ἐπὶ ἐμπορικῶν ὑποθέσεων οἱ μάρτυρες εἶναι δεκτοὶ κατὰ τὴν κρίσιν τοῦ δικαστηρίου, ἔχει καὶ ἐνταῦθα τὴν ἐφαρμογήν της. Ῥάλ. § 585.

§ 272. *Ὡς πρὸς τὸν ἐκδότην διὰ λογαριασμὸν ἄλλου.*

Κατὰ δύω τρόπους δύναται νὰ ἐκδοθῇ συναλλαγματικὴ διὰ λογαριασμὸν ἄλλου, ἢ ἐν ὀνόματι τοῦ τρίτου, καὶ τότε ὁ ἐκδότης, ἐκπληρῶν ἁπλῶς χρέη ἐντολοδόχου, οὐδεμίαν ἀναλαμβάνει ἀπέναντι τῶν τρίτων εὐθύνην, ἀλλ' αὕτη ἀφορᾷ ὁλοσχερῶς τὸν τρίτον ὅστις μένει ὁ ἀληθὴς ἐκδότης, ἢ ἐν ὀνόματι τοῦ ἐνεργοῦντος αὐτοῦ, ἂν καὶ διὰ λογαριασμὸν τοῦ τρίτου, καὶ τότε ὁ ἐκδότης, φέρων χαρακτῆρα παραγγελιοδόχου, ἀναδέχεται προσωπικὴν πρὸς τοὺς τρίτους εὐθύνην περὶ τῆς πληρωμῆς τῆς συναλλαγματικῆς, ὁ δὲ τρίτος χαρακτηρίζεται ὡς ἁπλοῦς αὐτῆς διατάκτης.

Ἐκ τῆς ἀνωτέρω διακρίσεως ἕπεται ὅτι οἱ ὀπισθογράφοι καὶ ὁ κομιστὴς δὲν ἔχουσιν εὐθεῖαν κατὰ τοῦ διατάκτου ἀγωγὴν εἴτε τὸ ὄνομα αὐτοῦ μνημονεύεται ἐν τῇ συναλλαγματικῇ εἴτε μή. Ῥάλ. § 586.

Δικαιώματα τοῦ κομιστοῦ κατὰ τῶν ὀπισθογράφων, καὶ τούτων, μετὰ τὴν πληρωμήν, εἴτε κατὰ τῶν ἀρχαιοτέρων ὀπισθογράφων, εἴτε κατὰ τοῦ ἀποδέκτου, εἴτε κατὰ τοῦ κομιστοῦ αὐτοῦ.

§ 273. Οἱ ὀπισθογράφοι παραχωροῦντες τὴν συναλλαγματικὴν μεταβιβάζουσι τὰ κατὰ τοῦ ἐκδότου δικαιώματα αὐτῶν καὶ

ἐγγυῶνται ἀλληλεγγύως, ὅθεν καὶ ὑπόκεινται εἰς ἃς καὶ ἐκεῖνος ὑποχρεώσεις τοῦ νὰ προμηθεύσωσι δηλονότι εἰς τὸν κομιστὴν τήν τε ἀποδοχὴν πρὸ τῆς λήξεως καὶ τὴν πληρωμὴν κατὰ τὴν λῆξιν.

Ἂν λοιπὸν ὁ πληρωτὴς δὲν ἀποδεχθῇ, γεννᾶται ὑπὲρ τοῦ κομιστοῦ τὸ δικαίωμα νὰ ζητήσῃ ἐγγύησιν παρὰ τῶν ὀπισθογράφων ὡς καὶ παρὰ τοῦ ἐκδότου αὐτοῦ. Ἂν γίνῃ ἀποποίησις τῆς πληρωμῆς, ὁ κομιστὴς, μετὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἐν τοῖς ἄρθροις **162** καὶ **165** διατυπώσεων, δύναται ἐπίσης νὰ ζητήσῃ τὴν πληρωμὴν κατά τε τῶν ὀπισθογράφων καὶ κατὰ τοῦ ἐκδότου, μὲ τὴν διαφορὰν ὅμως ὅτι, καθόσον μὲν ἀφορᾷ τὸν ἐκδότην, ἡ παραμέλησις τῶν νομίμων διατυπώσεων δὲν τὸν ἀπαλλάττει τῶν ἀξιώσεων τοῦ κομιστοῦ εἰμὴ ὅταν ἀποδείξῃ ὅτι κατὰ τὴν προθεσμίαν ὑπῆρχε πρόβλεψις εἰς τὰς χεῖρας τοῦ πληρωτοῦ, καὶ τότε δὲν μένει εἰς τὸν κομιστὴν εἰμὴ μόνον τὸ δικαίωμα νὰ στραφῇ κατὰ τοῦ πληρωτοῦ εἴτε ὡς ἀποδέκτου, εἴτε ὡς κατόχου τῆς προβλέψεως, διὰ τοὺς ἐν τῷ ἀρ. **570** ἐκτεθέντας λόγους.

Οἱ ὀπισθογράφοι ὅμως, οἵτινες δὲν λαμβάνουσι τὴν συναλλαγματικὴν εἰμὴ ἀφοῦ πληρώσωσι τὸ ἀντίτιμον αὐτῆς, ἀπαλλάττονται πάσης ἀπέναντι τοῦ κομιστοῦ εὐθύνης ὅταν οὗτος παραμελήσῃ τὰς πρὸς διατήρησιν τῶν δικαιωμάτων αὐτῶν νομίμους διατυπώσεις, ὅπερ ἤθελε τοὺς ἐκθέσει εἰς τὸ νὰ πληρώσωσι δὶς, καὶ ταῦτα χωρὶς νὰ ὑποχρεῶνται εἰς τὴν ἀπόδειξιν τῆς προβλέψεως. Ἐξαιρεῖται μόνον ἡ περίπτωσις καθ' ἣν μετὰ τὴν παρέλευσιν τῶν περὶ τοῦ διαμαρτυρικοῦ ἢ τῆς εἰς τὸ δικαστήριον κλήσεως ὁριζομένων προθεσμιῶν, ἤθελον λάβει διὰ λογαριασμοῦ, συμψηφισμοῦ, ἢ ὁπωσδήποτε ἄλλως, τὰ πρὸς πληρωμὴν τῆς συναλλαγματικῆς προσδιωρισμένα χρήματα, ὅτε ἐκλείπει ὁ προμνησθεὶς λόγος τῆς ἐπιεικείας, σκοπὸς τοῦ ὁποίου εἶναι νὰ μὴ πληρώσωσι δὶς οἱ ὀπισθογράφοι, ὁ δὲ κομιστὴς ἀναλαμβάνει τὰ κατ' αὐτῶν δικαιώματά του.

Ὑπάρχει δὲ καὶ ἄλλη περίπτωσις καθ' ἣν ἡ εὐθύνη τοῦ ὀπισθογράφου δὲν παύει καίτοι παραμελήσαντος τοῦ κομιστοῦ τὰς διατεταγμένας διατυπώσεις. Οὕτως ἐάν τις ὀπισθογραφήσῃ συναλλαγματικὴν μετὰ τὴν πτώχευσιν τοῦ ἐκδότου, ἐπειδὴ, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, δὲν ὑπάρχει πλέον πίστωσις διαθέσιμος κατὰ τοῦ πληρωτοῦ, τὸ συνάλλαγμα τῆς παραχωρήσεως στερεῖται ἀντικειμένου, καὶ ἐπομένως ὁ παραχωρητὴς ὀπισθογράφος ὀφείλει ἐγγύησιν, δυνάμει τῶν γενικῶν περὶ παραχωρήσεως ἀρχῶν, πρὸς τὸν ἐκδοχέα αὐτοῦ κομιστὴν ἢ τοὺς δικαιοδόχους του. Ῥάλ. § **587**.

§ 274. Ἡ πτώχευσις ἑνὸς τῶν ἐγγυητῶν δὲν ἀπαλλάττει τὸν κομιστὴν νὰ τὸν κλητεύσῃ ἐμπροθέσμως. Δαλ. αὐτ. § 693.

§ 275. Ἵνα παραχθῶσι νόμιμοι συνέπειαι ἐκ τῆς κλήσεως, ἀπαιτεῖται καὶ ἡ ἐκδίκασίς της; Ὄχι. Δαλ. ἀρ. 694 ἐπ.

§ 276. Ὁ ὀπισθογράφος, ὅστις ἐξοφλεῖ, ἔχει τὸ αὐτὸ δικαίωμα τῆς ἀναγωγῆς, εἴτε συνάμα καθ' ὅλων, εἴτε ἀτομικῶς καθ' ἑνὸς ἑκάστου τῶν ὑποχρεῶν, διότι καθίσταται κομιστής· ὀφείλει δὲ νὰ κινήσῃ τὴν ἀγωγήν του ἐντὸς τῶν αὐτῶν προθεσμιῶν, αἱ ὁποῖαι, ὡς πρὸς αὐτὸν, ἄρχονται ἀπὸ τῆς εἰς αὐτὸν ἐπιδόσεως τῆς κλήσεως τοῦ κομιστοῦ (167 ἐμπ. νόμ.). Δαλ. ἀρ. 696, 698 ἐπ.

§ 277. Ὁ πληρώσας ὀπισθογράφος ἔχει τὸ δικαίωμα ν' ἀπαιτήσῃ ὁλόκληρον τὸ χρέος, ὁ δὲ ἐναγόμενος ἐγγυητὴς δὲν δύναται νὰ προτείνῃ ὅτι ὁ καταδιώκων ἤδη πρέπει νὰ πληρώσῃ ἓν μέρος τοῦ χρέους, ἐκτὸς ἡ ἐγγύησις ἦτον ὑπὸ τοιοῦτον ὅρον. Δαλ. αὐτ. ἀρ. 697.

§ 278. Καὶ παρεμπιπτόντως εἰς τὸ ἐπιληφθὲν τῆς κυρίας δίκης δικαστήριον δύναται νὰ εἰσαγάγωσι τὴν ἀγωγήν των οἱ ἀναγωγῆς δικαίωμα ἔχοντες. αὐτ. 700.

§ 279. Ἂν γίνῃ ἑκουσία πληρωμὴ, χωρὶς νὰ προηγηθῇ κλῆσις, ἀπὸ πότε ἄρχεται ἡ διὰ τὴν ἀγωγὴν τοῦ πληρώσαντος προθεσμία; αὐτ. ἀρ. 701 ἐπ.

§ 280. Πῶς ἀποδεικνύεται ἡ πληρωμή; Μάρτυρες; Δαλ. αὐτ. ἀρ. 703.

§ 281. Ὁ κομιστὴς, διαμαρτυρηθεὶς ἕνεκα μὴ πληρωμῆς, θέλει νὰ πληρωθῇ ὑπὸ τῶν ἐγγυητῶν του· ὅθεν ἓν τῶν δύο, ἢ καταδιώκει ἀτομικῶς ἕκαστον, ἢ συνάμα τὸν ἐκδότην καὶ τοὺς ὀπισθογράφους.— Ὅταν τοὺς καταδιώκῃ συνάμα, ἔχει τὸ ἐκλεκτικὸν δικαίωμα νὰ φέρῃ τὴν δίκην ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου, εἰς ὃ ὑπάγεται ὁ μὲν ἢ ὁ δὲ τῶν ὀφειλετῶν. 22 § 2 πολ.

§ 282. Ὁ ἐγγυητὴς ἀπαλλάττεται, ὅταν ἡ εἰς τὰ δίκαια τοῦ χρήστου ὑποκατάστασις δὲν δύναται πλέον νὰ ἐνεργηθῇ διὰ τοῦ ὑπὲρ τοῦ ἐγγυητοῦ (2037 c. c.). — Ἐπειδὴ εἰς τὰς σχέσεις των μὲ τοὺς μεταγενεστέρους ὀπισθογράφους, ὁ ἐκδότης καὶ πᾶς ὀπισθογράφος εἶναι ἐγγυητὴς (Δαλ. αὐτ. ἀρ. 497), ἕπεται ὅτι ἕκαστος τῶν ἐγγυητῶν τούτων δύναται ν' ἀντιτάξῃ τὴν τοῦ ἄρθ. 2037 ἔνστασιν κατὰ τοῦ μεταγενεστέρου ὀπισθογράφου, ὅστις κατέστησε, διὰ τῆς πράξεώς του, ἀδύνατον τὴν ὑποκατάστασιν· ἀφ' ἑτέρου δὲ δὲν ἐφαρμόζεται ἡ αὐτὴ ἀρχὴ ὅταν πρόκηται περὶ

τῶν σχέσεων μεταξὺ τοῦ κομιστοῦ καὶ τῶν ὑπόχρεων, παρ' ὧν ἔλαβε τὸν τίτλον. — Τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρ. 2037 δύνανται νὰ ἐπικαλεσθῶσι προσέτι ὅταν ὁ δανειστὴς ἄφησε νὰ ἀπολεσθῶσιν αἱ ἐγγυήσεις, αἱ ὁποῖαι δὲν ἀπεκτήθησαν ἢ μετὰ τὴν ἐγγύησιν. (Ἴδε ἀνάπτυξιν τοῦ σπουδαίου τούτου ζητήματος εἰς Δαλ. αὐτ. ἀρ. 680.

§ 283. Ὡς πρὸς τὴν προθεσμίαν, καθ' ἣν πρέπει νὰ κενηθῇ ἡ ἀγωγὴ (165, 166, 167 ἐμπ.). Ἴδε Δαλ, αὐτ. 681—686 ἐπ.

§ 284. Ἡ κοινοποίησις τοῦ διαμαρτυρικοῦ ἀπαιτεῖται, ὅταν ἡ ἀγωγὴ κινῆται συνάμα καθ' ὅλων; Ναί. Δαλ. ἀρ. 690.

§ 285. Ἡ κοινοποίησις τοῦ διαμαρτυρικοῦ πρέπει ἀναγκαίως νὰ γίνηται πρὸ τῆς κλήσεως; Ὄχι. αὐτ. ἀρ. 691.

§ 286. Ἡ ἔλλειψις τῆς ἐμφανίσεως τῆς συναλλαγματικῆς ἢ ἡ ἔλλειψις τοῦ διαμαρτυρικοῦ ἐπιφέρουσι βαρείας συνεπείας· ὅθεν τὸ 160 ἐμπ. νόμ. ἡ δὲ ἐν αὐτῷ ὁριζομένη στέρησις ἐφαρμόζεται καὶ ὡς πρὸς τοὺς ὀπισθογράφους (168 ἐμπ.), ἐκτὸς τῆς ἐν τῷ ἄρθρῳ 171 περιπτώσεως. αὐτ. ἀρ. 705.

§ 287. Ζητεῖται ἄν, μὴ ζητήσαντος τοῦ κομιστοῦ τὴν πληρωμὴν ἐγκαίρως (161 ἐ. ν.), ἀπόλλυσι τὸ τῆς ἀναγωγῆς δικαίωμα καθ' ὅλων τῶν ὀπισθογράφων, ἂν εἶχε πρόβλεψιν ὁ πρὸς ὃν ἡ συναλλαγματικὴ ἐξεδόθη; Ἴδε Δαλ. ἀρ. 706.

§ 288. Ἑρμηνεία τοῦ ἄρθρ. 168 ὡς πρὸς τὸ ζήτημα ἂν οἱ ὀπισθογράφοι δύνανται νὰ προτείνωσι τὴν ἔλλειψιν τῆς ἐγκαίρου διαμαρτυρήσεως. Ἴδε Δαλ. αὐτ. ἀρ. 708 ἐπ.

§ 289. Ἂν ἐγένετο ἄκυρος διαμαρτυρία, δύναται αὕτη νὰ ἐπαναληφθῇ, ἂν μένῃ καιρός. αὐτ. 711 ἐπ.

§ 290. Ποῖαι αἱ συνέπειαι, ἂν δὲν ἐκοινοποιήθη ἐμπροθέσμως τὸ διαμαρτυρικὸν καὶ ἡ κλῆσις; (165—167 ἐ. ν.). Ἀπόλλυται πᾶν δικαίωμα κατὰ τῶν ὀπισθογράφων Δαλ. αὐτ. ἀρ. 712 ἐπ. (ἐκτὸς ἂν προϋπῆρξε συμφωνία ἐναντία. αὐτ. ἀρ. 714 ἐπ.

§ 291. Ζητεῖται, ἂν ὁ ἐγγυητὴς ὀφειλέτης (débiteur garant), ὅστις ἐπλήρωσε χωρὶς νὰ ἐπικαλεσθῇ τὸ ἔκπτωτον τοῦ δικαιώματος τοῦ κομιστοῦ, ἔχῃ δικαίωμα περὶ ἀναζητήσεως κατὰ τούτου; Δαλ. ἀρ. 716. Παρδ. ἀρ. 434.

§ 292. Ἡ ἔκπτωσις παύει ἐν τῇ περιπτώσει τοῦ 171 ἄρθρου τοῦ ἐμπ. νόμ. αὐτ. ἀρ. 717.

§ 293. Ἂν ἡ ἔκπτωσις ἐγένετο ἐξ αἰτίας ἐντολοδόχου τινός; Εὐθύνεται οὗτος; αὐτ. 718.

§ 294. Τὸ ἔκπτωτον καλύπτεται διὰ τῆς σιωπῆς τῶν μερῶν; αὐτ. ἄρ. 721.

§ 295. Τὸ ἔκπτωτον δικαιολογεῖται ἂν προῆλθεν ἐξ ἀνωτέρας τινὸς δυνάμεως; αὐτ. 723 ἐπ.

§ 296. Ὁ ὀπισθογράφος, ὅστις κατέστη ἐκπρόθεσμος ὡς πρὸς τὸν ἐκχωρητήν του, δύναται νὰ ἐνεργήσῃ ὡς ὑποκατασταθεὶς εἰς τὰ δικαιώματα τοῦ κομιστοῦ, πληρωθέντος; αὐτ. 725 ἐπ.

§ 297. Τὸ ἔκπτωτον αὐτὸ προτείνεται κατὰ τῶν ἀνηλίκων καὶ ἀπηγορευμένων; αὐτ. 726.

§ 298. Ὁ κομιστὴς καὶ ὁ ὀπισθογράφος, ὅστις ἐπλήρωσε, δύναται νὰ κινήσῃ ἀγωγὴν κατὰ τοῦ ἐκδότου καὶ τῶν ἄλλων ὀπισθογράφων συνάμα, ἢ χωριστά. Ἂν δὲ ὁ κομιστὴς δὲν ἐξεπλήρωσε τὰ περὶ διαμαρτυρίας ὡρισμένα, ὁ ἐκδότης ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ ὅτι εἶχε πρόβλεψιν, αὐτοδικαίως μὴ ἀπαλλασσόμενος (170 ἐμπ.). αὐτ. 727 ἐπ.

§ 299. Ὁ τριτεγγυητής, ὁ ἐγγυηθεὶς ὑπὲρ τοῦ ἐκδότου, δὲν δύναται νὰ προτείνῃ τὴν ἔλλειψιν τῆς ἐγκαίρου διαμαρτυρήσεως, ἂν δὲν ἀποδείξῃ ὅτι ὑπῆρχε πρόβλεψις. αὐτ. 729 ἐπ.

§ 300. Ὁ ὀπισθογράφος ὑποκαθίσταται εἰς τὰ δικαιώματα τοῦ κομιστοῦ, ὅταν ἀποδείξῃ ὅτι ἐπλήρωσεν. αὐτ. 733.

§ 301. Ὁ ὀπισθογράφος, ὅστις ἠμέλησε νὰ ἐνεργήσῃ τὰ εἰκότα κατὰ τῶν ἐγγυητῶν του ἐντὸς τῶν ὡρισμένων προθεσμιῶν, εὑρίσκεται εἰς τὴν θέσιν τοῦ κομιστοῦ· διατηρεῖ λοιπὸν τὰ δικαιώματά του κατὰ τοῦ ἐκδότου, ἂν δὲν ὑπῆρχε πρόβλεψις (170 ἐμπ.) αὐτ. 734.

§ 302. Ἡ ἔλλειψις τῆς διαμαρτυρίας ἢ τὸ ἔκπτωτον δὲν μεταβάλλουσι τὴν φύσιν τῶν ἐμπορευσίμων ἐγγράφων (effets de com.)· ὥστε δὲν καθίστανται διὰ τοῦτο ἁπλᾶ ὁμόλογα, μένει δὲ ἁρμόδιον τὸ ἐμπορ. καὶ καταγινώσκεται προσωπικὴ κράτησις. Δηλ. αὐτ. ἄρ. 735.

§ 303. Ἀπέναντι τοῦ τριτεγγυητοῦ ὁ κομιστὴς ὑπόκειται εἰς τὰς αὐτὰς ὑποχρεώσεις καὶ ἀπολαμβάνει τὰ αὐτὰ δικαιώματα ὡς καὶ ἀπέναντι τοῦ προσώπου, ὑπὲρ οὗ ὁ τριτεγγυητὴς ἐγγυηθῇ καὶ μὲ τὸ ὁποῖον ἐξομοιοῦται ἐνώπιον τοῦ νόμου.

Ἂν λοιπὸν ὁ τριτεγγυητὴς ἐγγυήθη ὑπὲρ τοῦ ἀποδέκτου, δὲν ἀπαλλάττεται, ὡς καὶ αὐτός, τῶν καταδιώξεων τοῦ κομιστοῦ εἰμὴ διὰ τῆς παραγραφῆς. Ἂν ἡ τριτεγγύησις] ἐδόθη ὑπὲρ τῶν ὀπισθογράφων, ἡ ἐνοχὴ τοῦ τριτεγγυητοῦ ἀποσβένεται διὰ τῆς ἐκ μέρους τοῦ κομιστοῦ παραμελήσεως τῶν νομίμων διατυπώσεων,

κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τοῦ ἄρθρου 163. Ἂν τέλος ὁ τριτεγγυητὴς ἐγγυήθη ὑπὲρ τοῦ ἐκδότου, ὑποχρεοῦται, ὡς καὶ οὗτος, εἰς τὴν ἀπόδειξιν τῆς ἐγκαίρως γενομένης προβλέψεως. Ῥάλ. § 588.

§ 304. Ἂν ὁ πληρωτὴς ἔλαβε πρόβλεψιν, ἡ παρ' αὐτοῦ ἐνεργηθεῖσα πληρωμὴ τῆς συναλλαγματικῆς ἀποσβένει τὴν πρὸς τὸν ἐκδότην ὀφειλήν του, ἐπομένως οὐδεμία παράγεται, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ὑπὲρ αὐτοῦ ἀναγωγή.

Ἂν τοὐναντίον ἐπλήρωσε χωρὶς νὰ λάβῃ πρόβλεψιν, στηριζόμενος ἁπλῶς εἰς τὴν ἐμπορικὴν τοῦ ἐκδότου πίστιν, καθίσταται πιστωτὴς τοῦ ἐντολέως του, καὶ ἀποκτᾷ κατ' αὐτοῦ δικαίωμα ἀγωγῆς πρὸς ἀπόληψιν τῶν προκαταβληθέντων.

Ὁ ἐκδότης εὑρίσκεται εἰς ἐντελῶς ἀντίθετον θέσιν ὡς πρὸς τὸν πληρωτήν. Ἂν, καίτοι πέμψας πρόβλεψιν, ὑποχρεωθῇ μολαταῦτα νὰ πληρώσῃ τὸ ποσὸν τῆς συναλλαγματικῆς, μὴ πληρωθείσης παρὰ τοῦ πληρωτοῦ, καθίσταται δανειστὴς τοῦ μὴ ἐκπληρώσαντος τὴν ἐντολὴν αὐτοῦ ἐντολοδόχου, καὶ ἑπομένως δύναται διὰ τῆς εὐθείας περὶ τῆς ἐντολῆς ἀγωγῆς, νὰ τοῦ ζητήσῃ λόγον τῆς ἀποποιήσεώς του καὶ ἀποζημίωσιν. Ἂν ὅμως δὲν εἶχε πέμψει πρόβλεψιν διὰ τῆς πρὸς τὸν κομιστὴν τῆς συναλλαγματικῆς καταβολῆς τοῦ ἐν αὐτῇ ποσοῦ ἀποσβένει ἰδίαν αὐτοῦ ὀφειλήν, καὶ οὐδὲν ἐντεῦθεν παράγεται ὑπὲρ αὐτοῦ δικαίωμα ἀναγωγῆς.

Εἰς ἀμφοτέρας δὲ τὰς προμνησθείσας περιπτώσεις, ἡ ἀγωγὴ τοῦ τε πληρωτοῦ καὶ τοῦ ἐκδότου δὲν πηγάζει ἐκ τῆς συναλλαγματικῆς, οὐδὲ περιορίζεται ἑπομένως ἐντὸς τῶν ἐν τῷ ἄρθρῳ 165 διαγραφομένων προθεσμιῶν, ἀλλὰ στηρίζεται ἑκατέρωθεν εἰς τὴν περὶ τῆς ἐντολῆς εὐθεῖαν ἢ ἀντίθετον ἀγωγήν.

Συνήθως ὁ μὴ πληρωθεὶς κομιστὴς ἀποτείνεται πρὸς τὸν τελευταῖον ὀπισθογράφον, παρ' οὗ παρέλαβε τὴν συναλλαγματικήν. Ἂν ὁ ὀπισθογράφος οὗτος πληρώσῃ τὸ ἐν αὐτῇ ποσόν, γίνεται κομιστὴς τῆς συναλλαγματικῆς καὶ ἀποκτᾷ ὅλα τὰ τοῦ κομιστοῦ δικαιώματα κατὰ τῶν ἐξ αὐτῆς ἐνεχομένων. Δύναται δὲ νὰ τοὺς ἐνάξῃ εἴτε συνάμα, εἴτε ἰδίως, καὶ ἀπολαμβάνει ὡς πρὸς ἕκαστον αὐτῶν τὰς αὐτὰς μὲ τὸν κομιστὴν προθεσμίας. Ἂν, παραλείψας τὸν ἄμεσον παραχωρητὴν αὐτοῦ, ἐνάξῃ προηγούμενόν τινα ὀπισθογράφον, δὲν ἔχει καὶ κατ' αὐτοῦ εἰμὴ μίαν μόνην δεκαπενθήμερον προθεσμίαν, παρεκτεινομένην λόγῳ τῆς ἀποστάσεως, καὶ ὑπολογιζομένην ἀπὸ τῆς εἰς τὸ δικαστήριον κλητεύσεώς του.

Ἂν πρὸς ἀποφυγὴν δικαστικῆς καταδιώξεως, ὁ ὀπισθογράφος

ἐξοφλήσῃ καὶ λάβῃ τὴν συναλλαγματικὴν ἀπὸ τὸν κομιστὴν, διατηρεῖ οὐχ ἧττον τὸ δικαίωμα τῆς ἀναγωγῆς του, τὸ ὁποῖον δύναται νὰ ἐξασκήσῃ ἐντὸς τῆς νομίμου προθεσμίας, ἀρχομένης ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς αὐθορμήτου πληρωμῆς.

Ἐπειδὴ δὲ ὁ ὀπισθογράφος ἔχει τὸ δικαίωμα τοῦ κομιστοῦ εἰς ὃν ὑποκαθίσταται, ὑποβάλλεται, ἐν περιπτώσει παραμελήσεως τῶν νομίμων διατυπώσεων, καὶ εἰς τὰς αὐτὰς ἐκπτώσεις ἀπέναντι τῶν παραχωρητῶν αὐτοῦ, στερεῖται δὲ διὰ τοὺς αὐτοὺς λόγους καὶ πάσης ἀναγωγῆς κατὰ τοῦ χορηγήσαντος πρόβλεψιν ἐκδότου.

Σημειωτέον, ἐν τούτοις, ὅτι ἡ ἔκπτωσις, εἰς ἣν ὁ κομιστὴς καὶ οἱ ὀπισθογράφοι ὑποκύπτουσιν ὡς ἐκ τῆς μὴ ἐγκαίρου ἐκπληρώσεως τῶν νομίμων διατυπώσεων, εἶναι εἶδος παραγραφῆς, καὶ οὐχὶ ἀκυρότης διαδικαστικὴ ὀφείλουσα να προταθῇ πρὸ πάσης ἐνστάσεως, ὅθεν καὶ δύναται νὰ προβληθῇ εἰς πᾶσαν κατάστασιν τῆς δίκης. Ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ ἀκυρότης αὕτη δὲν εἶναι δημοσίας τάξεως, τὰ δικαστήρια δὲν δύνανται νὰ τὴν ἐφαρμόσωσιν αὐτεπαγγέλτως, ἐὰν δὲν τὴν ἐπικαλεσθῇ ὁ διάδικος. Ῥάλ. § 589.

Νομολογία (§ 310-313) *ἐπὶ τῶν ἀνωτ.* § 240-304.

§ 310. Δικαιώματα καὶ ὑποχρεώσεις τοῦ κομιστοῦ κατὰ τοῦ ἀποδέκτου. Ἴδε ἀνωτ. § 273 ἐπ.

α) Κατὰ τὰ ἄρθρ. 187, 161—163 τοῦ ἐμπ. νόμου καθῆκον τοῦ κομιστοῦ γραμματίου εἰς διαταγὴν εἶναι νὰ ζητήσῃ τὴν πληρωμὴν αὐτοῦ τὴν ἡμέραν τῆς λήξεως τῆς προθεσμίας ἀπὸ τὸν ἀποδέκτην, ὅταν ὑπάρχῃ τοιοῦτος, καὶ οὐχὶ ἀπὸ τοὺς ὀπισθογράφους. Ἀπ. 3318 ἐφ. Ἀθ. ἣν ἴδε εἰς Εὐρ. τ. 6 σ. 143 ἐπ.

β') Ἡ ἐξάσκησις τῶν κατὰ τοῦ ἐκδότου τῆς συναλλαγματικῆς ἀγωγῶν τοῦ ἀποδέκτου δὲν ἐπιφέρει ἀναβολὴν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν νομίμων τοῦ κομιστοῦ δικαιωμάτων.

Απόφ. Ἐπειδὴ ἡ ἀποδοχὴ τῆς συναλλαγματικῆς ὑποχρεοῖ ἀμεταχλήτως τὸν ἀποδέκτην, πρὸς τὸν κομιστὴν, καὶ ἡ ἐξάσκησις τῶν κατὰ τοῦ ἐκδότου ἀγωγῶν τοῦ ἀποδέκτου δὲν δύναται νὰ ἐπιφέρῃ ἀναβολὴν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν νομίμων τοῦ κομιστοῦ δικαιωμάτων. Ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, τὸ ἐμποροδικεῖον Ἀθηνῶν παραδέχεται ὅτι πρόκειται περὶ συναλλαγματικῆς, ἡ ἐξό-

φλησις τῆς ὁποίας ζητεῖται παρὰ τοῦ κομιστοῦ κατὰ τοῦ ἀποδέκτου· ἄρα ὀρθῶς ἀπέρριψε τὴν ἔνστασιν τοῦ τελευταίου περὶ ἀναβολῆς τῆς ἐκδικάσεως τῆς ὑποθέσεως, καὶ ἀρκούντως ἠτιολόγησε τὴν ἀπόφασίν του. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 288 τοῦ 1855 ἀρ. πτωτ. ἀπ.

γ') Κατὰ τὰ ἄρθρα 165 καὶ 166 τοῦ ἐμπ. νόμου, ὁ κομιστὴς τότε μόνον ὀφείλει νὰ κάμῃ τὰς ἀπαιτήσεις του (1) ἐντὸς 15 ἡμερῶν ἀπὸ τοῦ διαμαρτυρικοῦ, ὅταν ὁ τόπος τῆς διατριβῆς τοῦ κομιστοῦ καὶ ὁ τόπος τῆς διατριβῆς ἐκείνου, καθ' οὗ ἀπευθύνεται ἡ ἀπαίτησις (2), δὲν ἀπέχουσιν ἀπ' ἀλλήλων πλέον τῶν 5 μυριομ. ἐπεκτείνεται δὲ ἡ προθεσμία τῶν 15 ἡμερῶν ὅταν ὁ ἐνάγων καὶ ὁ ἐναγόμενος κατοικῶσιν εἰς τόπους ἀπέχοντας ὁ εἷς τοῦ ἄλλου πλέον τῶν 5 μυριομέτρων, ἀναλόγως τῆς ἀποστάσεως καὶ συμφώνως μὲ τὸ ἄρθρον 166 τοῦ ἐμπ. νόμου. Προκειμένου δὲ λόγου

---

(1) Ἀνωτέρω §

(2) Κατὰ τὰ ἄρθρα 165, 163 καὶ 187 τοῦ ἐμπ. νόμου ὁ κομιστὴς γραμματίου εἰς διαταγὴν ὀφείλει ἐντὸς 15 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς χρονολογίας τοῦ ἐπὶ μὴ πληρωμῇ διαμαρτυρικοῦ νὰ κοινοποιήσῃ αὐτὸ εἰς τὸν παραχωρητὴν καὶ μὴ πληρωθεὶς νὰ τὸν καλέσῃ ἐντὸς τῆς αὐτῆς προθεσμίας εἰς τὸ δικαστήριον· ἄλλως χάνει πᾶν δικαίωμα κατὰ τοῦ ὀπισθογράφου. Ὁ δὲ κομιστὴς δὲν ἀπαλλάττεται τῆς ὑποχρεώσεως ταύτης ὡς πρὸς τὴν κοινοποίησιν τοὐλάχιστον τοῦ διαμαρτυρικοῦ ὡς ἐκ τῆς πτωχεύσεως τοῦ πρὸς ὃν ἐξεδόθη τὸ γραμμάτιον ἢ τοῦ παραχωρητοῦ, καθότι διὰ τῆς γνωστοποιήσεως ταύτης γνωστοποιεῖται ἡ μὴ πληρωμὴ τοῦ γραμματίου· ὁσάκις δὲ ὁ νόμος ὁρίζῃ τύπους πρὸς γνωστοποίησιν γεγονότος τινός, ἡ ἔλλειψις αὐτῶν δὲν δύναται ν' ἀναπληρωθῇ δι' ἄλλων περιστατικῶν. Ἐκτὸς δὲ τούτου ἐν μὲν τῇ περιπτώσει τῆς πτωχεύσεως τοῦ πρὸς ὃν ἐξεδόθη τὸ γραμμάτιον, ὅσον δημοσία καὶ ἂν ὑποτεθῇ αὕτη, εἶναι ἐνδεχόμενον ἢ νὰ μὴ ἔλαβε γνῶσιν αὐτῆς, ἢ νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι τὸ γραμμάτιον ἐπληρώθη ἄλλως πως· ἐν δὲ τῇ περιπτώσει τῆς πτωχεύσεως τοῦ παραχωρητοῦ, οἱ σύνδικοι ἔχουσιν ἐπίσης χρείαν νὰ μάθωσιν τὴν μὴ πληρωμὴν τοῦ γραμματίου διὰ νὰ συγκατατάξωσι τὸν κομιστὴν μεταξὺ τῶν δανειστῶν. Ἡ ἐν τῷ ἄρθρῳ 168 τοῦ ἐμπ. νόμου διαλαμβανομένη ἔκπτωσις εἶναι ἁπλῶς παραγραφή, καὶ ὄχι μέτρον ἀφορῶν τὴν δημοσίαν τάξιν, ἑπομένως ὁ ἀποκτήσας αὐτὴν δύναται νὰ παραιτηθῇ ῥητῶς ἢ σιωπηλῶς. Ἀπ. 2038 τοῦ 1841 ἐφ. Ἀθ.

περὶ ἀποστάσεως μεταξὺ Ἀθηνῶν καὶ Τεργέστης, ἐπεκτείνεται ἡ εἰρημένη προθεσμία ἐπὶ 3 μῆνας. Ἀπ. ἐφ. Ναυπλ. 226 τοῦ 1852 ἐν Νομικ. σ. 5564.

δ') Ἂν εἴς τινα συναλλαγματικὴν ἐπῆλθον καὶ ἄλλαι ὀπισθογραφήσεις, ὁ κομιστὴς δύναται να κινήσῃ ἀγωγὴν δυνάμει τῆς πρώτης; Ἴδε ἀπ. 10742 ἐφ. Ἀθ.

ε) Ὁ κομιστὴς, διαμαρτυρηθεὶς ἅμα τῇ πτωχεύσει τοῦ πληρωτοῦ, δὲν ὀφείλει νὰ κάμῃ ἄλλην διαμαρτύρησιν.— Χρέη ἐν γένει τοῦ κομιστοῦ πρὸς διατήρησιν τῶν δικαιωμάτων του.

Ἀπόφ. Ἐπειδὴ ὁ ἐμπ. νόμος δύο ἐπιβάλλει εἰς τὸν κομιστὴν συναλλαγματικῆς τινος ὑποχρεώσεις, τὰς ὁποίας πρέπει αὐστηρῶς νὰ ἐκπληρώσῃ διὰ νὰ διατηρήσῃ ἄθικτα τὰ ἐκ τῆς συναλλαγματικῆς πρὸς ὄφελός του προκύπτοντα δικαιώματα κατά τε τοῦ ἐκδότου καὶ τῶν ὀπισθογραφήσεων· καὶ ἡ μὲν πρώτη συνίσταται εἰς τοῦτο, ὅτι ὁ κομιστὴς, ἐν περιπτώσει μὴ πληρωμῆς ἐκ μέρους τοῦ ἀποδέκτου, πρέπει νὰ φροντίσῃ ὥστε νὰ διαμαρτυρηθῇ ἀκριβῶς τὴν ἐπιοῦσαν τῆς πρὸς πληρωμὴν τῆς συναλλαγματικῆς ἡμέρας καὶ συνταχθῇ το περὶ τούτου ἀποδεικτικόν· ἐξαίρεσις δὲ γίνεται μόνον ἐν τῇ περιπτώσει, καθ' ἣν ὁ ἀποδέκτης περιπέσῃ εἰς πτώχευσιν, καθ' ὅσον τότε, κατὰ τὴν ῥητὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 163 τοῦ αὐτοῦ ἐμπ. νόμου, ὁ κομιστὴς δύναται ἀμέσως καὶ πρὸ τῆς ἐλεύσεως τῆς πρὸς πληρωμὴν προθεσμίας νὰ διαμαρτυρηθῇ κατὰ τοῦ πτωχεύσαντος ἀποδέκτου καὶ νὰ κάμῃ τὰς ἀπαιτήσεις του κατὰ μὲν τούτου (ἢ τῶν νομίμων τῆς πτωχεύσεως διαχειριστῶν) πρὸς πληρωμὴν τῆς συναλλαγματικῆς, διότι, κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρ. 448 τοῦ αὐτοῦ ἐμπ. νόμου, ἡ πτώχευσις καθίστησιν ἀπέναντι τοῦ πτωχεύσαντος ἀπαιτητὰ ἅπαντα τὰ χρέη του καὶ τὰ εἰσέτι μὴ ληξιπρόθεσμα, κατὰ δὲ τῶν λοιπῶν προσώπων πρὸς ἐγγυοδοσίαν.—Ἡ δὲ δευτέρα ὑποχρέωσις τοῦ κομιστοῦ συνίσταται εἰς τοῦτο, τοῦ νὰ κοινοποιήσῃ, δηλαδὴ, ἐντὸς τῆς παρὰ τοῦ νόμου ὁριζομένης προθεσμίας τὸ ἐπὶ μὴ πληρωμῇ διαμαρτυρικὸν καὶ νὰ κινήσῃ ἐντὸς τῆς αὐτῆς προθεσμίας, συνισταμένης, μεταξὺ προσώπων εἰς το αὐτὸ μέρος κατοικούντων, εἰς δεκαπέντε ἡμέρας.

Ἐπειδὴ ὁ κομιστὴς, δικαιούμενος κατὰ τὴν μνησθεῖσαν τοῦ ἄρθ. 163 διάταξιν τοῦ ἐμπ. νόμου, ἐν περιπτώσει πτωχεύσεως τοῦ ἀποδέκτου, νὰ διαμαρτυρηθῇ καὶ πρὸ τῆς ἐλεύσεως τῆς πρὸς πληρωμὴν τῆς συναλλαγματικῆς προθεσμίας, εκπληροῖ τὴν παρὰ τοῦ αὐτοῦ ἐμπ. νόμου ἐπιβαλλομένην αὐτῷ περὶ διαμαρτυρίας

ὑποχρέωσιν, ἄν, χρώμενος τῷ διὰ τῆς διαληφθείσης διατάξεως χορηγουμένῳ αὐτῷ δικαιώματι, διαμαρτυρηθῇ κατὰ τοῦ ἀποδέκτου, ἅμα τῆς πτωχεύσεως τούτου, καὶ οὐδεμίαν ἄλλην διαμαρτυρίαν μετ' αὐτὴν ὀφείλει νὰ ἐνεργήσῃ, διότι ὁ νόμος δὲν τῷ ἐπιβάλλει ῥητὴν ὑποχρέωσιν περὶ τοιαύτης νέας διαμαρτυρίας, ἐξ εἰκασίας δὲ δὲν δύναται αὕτη νὰ ἐπίκηται εἰς αὐτὸν (ἴδε καὶ Παρδ. ζήτ. 427). Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 13569 τοῦ 1856.

§ 311. **Δικαιώματα τοῦ κομιστοῦ κατὰ τοῦ ἐκδότου ἢ τοῦ, κατὰ παραγγελίαν ἄλλου, τοιούτου (1).**

α') Προθεσμία (2) πρὸς ἀγωγήν. ἀνωτ. § 310, γ'.

β') Τὸ ἄρθρον 729 τῆς πολ. δικονομίας ἐφαρμόζεται, ὅταν ὁ κομιστής, μὴ προκαλέσας διαμαρτυρικὸν ἐπὶ μὴ πληρωμῇ, ἐνάγῃ τὸν ἐκδότην, διατεινόμενον ὅτι εἶχε πρόβλεψιν;

Ἐν ἄλλαις λέξεσιν.

Ἐπιτρέπεται εἰς τὸν ἐναγόμενον ἐκδότην συναλλαγματικῆς τινὸς ν' ἀποδείξῃ ὅτι εἶχε πρόβλεψιν, ἀφοῦ διαμαρτυρία δὲν ἐγένετο;

Τὸ ἐν Ἀθήναις ἐφετεῖον ἔλυσε, διὰ τῆς 11451 τοῦ 1853 ἀποφάσεώς του, καταφατικῶς τὸ ζήτημα αὐτό, σκεφθὲν ὅτι ὁ κομιστὴς ὀφείλει, ἐν περιπτώσει ἀρνήσεως πληρωμῆς τῆς συναλλαγματικῆς, νὰ βεβαιώσῃ τὴν ἄρνησιν διὰ διαμαρτυρικοῦ (161, 162 ἐ. ν.)·— Ὅτι, ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει, ὁ κομιστής, ὡς καὶ ὁ ὀπισθογράφος, χάνουσι πᾶν δικαίωμα κατὰ τοῦ ἐκδότου, καὶ ἂν οὗτος ἀποδείξῃ ὅτι ὑπῆρχε πρόβλεψις κατὰ τὴν προθεσμίαν τῆς συναλλαγματικῆς, καὶ δὲν δύναται νὰ ἐνάξῃ εἰμὴ μόνον τὸν ἀποδέκτην (170 ἐ. ν.)·—ἄρα ὅτι ἡ ἀγωγὴ τοῦ, μὴ βεβαιώσαντος τὴν ἄρνησιν τῆς πληρωμῆς κατὰ τὴν προθεσμίαν, κομιστοῦ εἶναι τότε μόνον παραδεκτή, ὅταν ὁ ἐκδότης δὲν ἀποδείξῃ τὴν πρόβλεψιν, καὶ ἑπομένως, πρὸ παντὸς ἄλλου, πρέπει νὰ βεβαιωθῇ ἡ πρόβλεψις,

---

(1) Ἀνωτ. § 271 ἑπ. καὶ τὴν κατωτ. 11587 ἀπ. ἐφ. Ἀθ.

(2) Παρατύπου οὔσης τῆς συναλλαγματικῆς, χωρεῖ ἀγωγὴ περὶ ἐγγυήσεως; Ὄχι, κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 15667 ἀπ. ἐφ. Ἀθην., ἣν ἴδε ἀνωτ. § 33².

— Δὲν εἶναι ἀπαράδεκτος ἡ μετὰ τὴν πρώτην ἐπὶ ἀκροατηρίου συνεδρίασιν πρόσκλησις τοῦ ἐγγυητοῦ. Ἀπόφ. ἐφ. Ν. 36 τοῦ 1848 (Νομ. σ. 3705).

καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἐφαρμόζεται τὸ ἄρθρον 729, τὸ ὁποῖον ἀφορᾷ ἐνστάσεις ὄχι προερχομένας ἐξ ἀπαιτήσεων τῶν περὶ τῶν συναλλαγματικῶν διατάξεων τοῦ ἐμπ. νομου εκ μέρους τοῦ κομιστοῦ καὶ καθιστώσας προβληματικὸν τὸ πα αδικ.ὸν τῆς ἀγωγῆς, ἀλλ' ἁπλῶς ἀνεξαρτήτους τῆς συναλλαγματικῆς, ὅταν τὰ δικαιώματα τοῦ κομιστοῦ ἦναι καθαρά.

γ') Κατὰ τὸν νόμον τότε μόνον ὁ ἐκδότης εἶναι, ἀπέναντι τοῦ κομιστοῦ, συνυπόχρεως εἰς τὴν πληρωμὴν τῆς συναλλαγματικῆς μετὰ τοῦ ἀποδέκτου ἀπολύτως, ὅταν ὑπάρχῃ ἔγκυρον καὶ ἐμπρόθεσμον διαμαρτυρικόν· ὅταν ὅμως τοιοῦτον δὲν ὑπάρχῃ, δύναται ὁ ἐκδότης νὰ ἀποδείξῃ ὅτι εἶχε π όβλεψιν παρὰ τῷ ἀποδέκτῃ, καὶ ἡ ὑποχρέωσίς του ἐκλείπει. Ἀπ. 8167 τοῦ 1851 ἐφ. Ἀθ.

δ') Τότε μόνον ὁ ἐκδότης τῆς συναλλαγματικῆς δύναται νὰ προτείνῃ τὴν ἔνστασιν, ὅτι τὸ διαμαρτυρικὸν καὶ ὁ ἐπιστροφῆς λογαριασμὸς δὲν τῷ ἐκοινοποιήθησαν ἐγκαίρως, ὅταν ἤθελε τοὐλάχιστον ἀποδείξει ὅτι κατὰ τὴν προθεσμίαν τῆς συναλλαγματικῆς εἶχε πρόβλεψιν (164—170 ἐ. ν.). Ἀπόφ. ἐφ. Ἀθ. 11783 τοῦ 1854, τμ. ά.

ε') Ἐν περιπτώσει ἐλλείψεως διαμαρτυρικοῦ (1), δὲν χάνει ὁ κομιστὴς τὸ δικαίωμα τῆς κατὰ τοῦ ἐκδότου ἀγωγῆς, ἐκτὸς ὅταν ἀποδείξῃ οὗτος ὅτι ἔχει πρόβλεψιν. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 32 καὶ 199 τοῦ 1847.

ς') Ἡ ἔνστασις ὅτι ὁ ὀφειλέτης ἐπλήρωσε τὸ ποσὸν περὶ οὗ τὸ γραμμάτιον διαλαμβάνει, εἰς ἄλλο πρόσωπον παρὰ τὸν κομιστὴν αὐτοῦ, χωρεῖ κατὰ τούτου; Ἀπ. πολ. Ἀρ. Πάγ. 47 τοῦ 1851. Ἴδε ἀνωτ. § 91².

ζ') Ὁ κατὰ παραγγελίαν (2) ἄλλου ἐκδότης συναλλαγματικῆς

---

(1) Ὁ ἐκδότης, κατὰ τὸ ἄρθρον 170 τοῦ ἐμπ. νόμου, δὲν δύναται νὰ ὠφεληθῇ ἐκ τῆς ἐκπροθέσμου συντάξεως τοῦ διαμαρτυρικοῦ εἰμὴ καθόσον ἤθελεν ἔχει πρόβλεψιν παρὰ τῷ πρὸς ὃν ἐξεδόθη τὸ γραμμάτιον κατὰ τὴν προθεσμίαν τῆς πληρωμῆς. Ἀπόφ. 2498 τῆς 29 Δεκ. 1842 ἐφ. Ἀθ.

(2) Ὅταν ὅμως ὡς ἐκ τῆς ὑποβολῆς τοῦ τόπου (ἄρθ. 112 ἐ. ν.) ἡ συναλλαγματικὴ θεωρηθῇ ὡς ἁπλοῦν ὑποσχετικόν, τότε μ' ὅλον ὅτι καὶ ὁ μὴ ἔμπορος μετὰ τοῦ ἐμπόρου συνεγγράφου ὑπάγεται εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν ἐμποροδικῶν, μ' ὅλα ταῦτα ἡ ἐνοχὴ

τινὸς μένει πάντοτε προσωπικῶς ὑπεύθυνος πρὸς τὸν κομιστὴν (115 ἐμπ. νόμ.) (1). Ἀπ. ἐφ. Ν. 6 τοῦ 1844, ἣν ἐν λέξ. Ἀποκατάστασις.

§ 312. Δικαιώματα καὶ ὑποχρεώσεις τοῦ κομιστοῦ κατὰ τῶν ὀπισθογράφων (2).— Καὶ δικαιώματα τούτων.

α') Προθεσμία νὰ κινηθῇ ἡ ἀγωγή. ἀνωτ. § 310, γ'.

β') Ὁ κομιστής, κατὰ τὴν λῆξιν τῆς προθεσμίας, δὲν ἀπευθύνεται κατὰ τῶν ὀπισθογράφων; ἀνωτ. § 310, α'.

γ') Εἶναι παραδεκτὴ (3) ἡ περὶ ἐγγυοδοσίας ἀγωγὴ γενομένη ἐν περιπτώσει μὴ ἀποδοχῆς τῆς συναλλαγματικῆς, ἐὰν ἐν καιρῷ δὲν ἐγένετο διαμαρτυρικὸν ἐπὶ μὴ πληρωμῇ;

Ἀπόφ. Ἐπειδὴ μολονότι δύναταί τις νὰ εἴπῃ, ὅτι ἀφοῦ ἡ προκειμένη ἀγωγὴ τοῦ ἐφεσιβλήτου κατὰ τοῦ ἐκκαλοῦντος στηρίζεται εἰς τὸ ἄρθρον 120 τοῦ ἐμπ. νόμου, καθ' ὃ, ἀφοῦ γνωστοποιηθῇ τὸ ἐπὶ μὴ ἀποδοχῇ διαμαρτυρικόν, οἱ ὀπισθογράφοι καὶ οἱ ἐκδόται τῆς μὴ ἀποδεχθείσης συναλλαγματικῆς εἰς τὴν πτῶσίν της ἢ νὰ ἐξοφλήσωσιν αὐτὴν ὁμοῦ μὲ τὰ ἔξοδα τοῦ διαμαρτυρικοῦ καὶ τῆς συναλλαγῆς, ἕπεται ὅτι ἡ ἔνστασις τοῦ ἐκκαλοῦντος ὀπισθογράφου τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος συναλλαγματικῆς περὶ ἀπαραδέκτου τῆς προκειμένης κατ' αὐτοῦ περὶ ἐγγυοδοσίας ἀγωγῆς τοῦ ἐφεσιβλήτου ὡς ματαίας, λόγῳ ὅτι ἡ περὶ πληρωμῆς ὑπο-

---

αὐτοῦ τοῦ κατὰ παραγγελίαν ἐκδότου δὲν δύναται νὰ κανονισθῇ κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ περὶ συναλλαγματικῶν ἐμπ. νόμ. ἀλλὰ κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ πολ. δικαίου τοὺς ἀφορῶντας τὴν πρᾶξιν ἑνὸς ἐντολοδόχου, ὅστις ἐκδίδει ἐν ὀνόματι τοῦ ἐντολέως ἓν ὑποχρεωτικὸν ἔγγραφον· κατὰ δὲ τοὺς ὅρους τούτους ὁ ἐντολοδόχος, ὅταν δὲν ὑπερέβη τῆς ἐντολῆς τὰ ὅρια, ὅταν δὲν ἔχῃ εἰς χεῖράς του πράγματα ἀνήκοντα εἰς τὸν ἐντολοδότην, καὶ ὅταν δὲν ἐγγυήθη τὸν ἐντολοδότην, δὲν εἶναι προσωπικῶς ὑπεύθυνος πρὸς ἐκεῖνον, μεθ' οὗ ἐν ὀνόματι ἄλλου συνήλλαξατο.

Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ἂν ὁ ἐκδότης συνενάγεται ὑπὸ τοῦ κομιστοῦ μετὰ τοῦ ὀπισθογράφου, πρὸς ὃν ὁ ἐκδότης ἀτομικῶς ἐγγυήθη, δύναται ὁ ὀπισθογράφος ἐν τῇ αὐτῇ δίκῃ νὰ κάμῃ προτάσεις κατὰ τοῦ ἐκδότου, καὶ ἂν δὲν εἶναι οὗτος ἔμπορος. Ἀπ. ἐφ. Ν. 6 τοῦ 1844.

(1) Ἀνωτ. §. (2) Ἀνωτ. §. (3) Ἀνωτ. § 258.

χρέωσις αὐτοῦ τοῦ ἐκκαλοῦντος παρεγράφη, ἡ ἀπεσβέσθη ἕνεκα ἐλλείψεως διαμαρτυρικοῦ ἐπὶ μὴ πληρωμῇ εἶναι ἀπαράδεκτος κατὰ τὴν αὐτὴν στάσιν τοῦ ἐφεσιβλήτου, διότι ὁ ἐκκαλῶν τὴν ἐκ τῆς ἐλλείψεως τοῦ ἐπὶ μὴ πληρωμῇ διαμαρτυρικοῦ ἔνστασιν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ προτείνῃ μόνον, ὅταν ἐναχθῇ πρὸς ὁριστικὴν πληρωμὴν τῆς συναλλαγματικῆς, ὡς μὴ πληρωθείσης εἰς τὴν πτῶσίν της ἀπὸ τὴν πρὸς ἣν ἐξεδόθη εταιρίαν, καὶ διότι τοῦ ἐναντίου ὑποτεθέντος εἰς τὴν περὶ ἐγγυοδοσίας ἕνεκα μὴ ἀποδοχῆς τῆς συναλλαγματικῆς δίκην ἀντικείμενον ἔχουσαν ἁπλῶς τὸ συντηρητικὸν μέτρον, ἤτοι τῆς ἐξασφαλήσεως τῆς πληρωμῆς τῆς συναλλαγματικῆς εἰς τὴν πτῶσίν της, ἐὰν αὕτη δὲν πληρωθῇ ἀπὸ τὸν πρὸς ὃν ἐξεδόθη, ἤθελον δικάζεσθαι ἐνστάσεις ἀνατρεπτικαὶ τοῦ δικαιώματος τῆς ἀγωγῆς πρὸς ὁριστικὴν πληρωμὴν τῆς συναλλαγματικῆς στηριζομένης εἰς τὴν ἔλλειψιν τοῦ ἐπὶ μὴ πληρωμῇ διαμαρτυρικοῦ, ἢ εἰς τὸν λόγον ὅτι τὸ τοιοῦτον ἢ ἡ ἀγωγὴ δὲν ἐγένετο ἐμπροθέσμως, ἀντικείμενα ἅτινα ἀνάγονται εἰς τὴν κυρίαν περὶ τῆς ὁριστικῆς πληρωμῆς τῆς συναλλαγματικῆς δίκην, καὶ οὐχὶ εἰς τὸ περὶ ἐγγυοδοσίας πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς πληρωμῆς τῆς μὴ ἀποδεχθείσης συναλλαγματικῆς εἰς τὴν πτῶσίν της (ὅρα καὶ Παρδέσ. ἄρθ. 382 ἔκδ. Βρυξελῶν τοῦ ἔτους 1842).

Ἐπειδὴ ἡ διὰ τοῦ εἰρημένου 120 ἄρθρ. τοῦ ἐμπ. νόμου διατασσομένη ἐγγύησις ἀφορᾷ τὴν ἐκ μέρους τοῦ ὀπισθογράφου ἐξασφάλισιν τῆς πληρωμῆς τῆς μὴ ἀποδεχθείσης συναλλαγματικῆς εἰς τὴν πτῶσίν της, ἡ ἐγγύησις δὲ αὕτη δὲν θεωρεῖται ὑποχρέωσις εἰμὴ εἰς τὴν πτῶσιν τῆς συναλλαγματικῆς· ὅθεν καὶ ἐὰν αὕτη δοθῇ, ὁ κομιστὴς δὲν ἀπαλλάττεται τῆς ὑποχρεώσεως τοῦ νὰ ζητήσῃ τὴν πληρωμὴν τῆς μὴ ἀποδεχθείσης συναλλαγματικῆς εἰς τὴν πτῶσίν της ἀπὸ τὸν πρὸς ὃν ἐξεδόθη, καὶ νὰ διαμαρτυρηθῇ ἐν περιπτώσει μὴ πληρωμῆς ἐπὶ ἐκπτώσει τῶν κατὰ τοῦ ὀπισθογράφου δικαιωμάτων του.

Ἐπειδὴ διαρκούσης τῆς περὶ ἐγγυοδοσίας μεταξὺ τοῦ κομιστοῦ καὶ τοῦ ὀπισθογράφου δίκης λήξῃ ἡ περὶ πληρωμῆς προθεσμία, καὶ δὲν γίνῃ τὸ ἐπὶ μὴ πληρωμῇ διαμαρτυρικόν, ὁ πρὸς ἐγγύησιν ἐναγόμενος ὀπισθογράφος δύναται ν' ἀντιτάξῃ κατὰ τοῦ κομιστοῦ τὴν ἐκ τῆς ἐλλείψεως τοῦ ἐπὶ μὴ πληρωμῇ διαμαρτυρικοῦ ἔνστασιν ὡς ἀποκρούουσαν καὶ ματαιοῦσαν τὴν περὶ ἐγγυοδοσίας ἀγωγὴν τοῦ κομιστοῦ, διότι ὅταν δὲν ὑφίσταται ἐντολὴ ἢ ὑποχρέωσις ἰσχυρά, ἡ ἐγγύησις πρὸς ἐκπλήρωσιν αὐτῆς δὲν ἔχει χώραν καὶ ματαία καθίσταται ἡ περὶ αὐτῆς ἀγωγή· παρεκτὸς

τούτου ἡ πρὸς ἐγγύησιν ὑποχρέωσίς συνδέεται μὲ τὴν πρὸς πληρωμὴν, διότι ἐν περιπτώσει καθ' ἣν ἡ ἐγγύησις δὲν δοθῇ, ὁ ὀπισθογράφος ὑποχρεοῦται εἰς τὴν πληρωμὴν, ἔχει δὲ τὸ δικαίωμα ν' ἀμφισβητήσῃ τὴν πρὸς πληρωμὴν ὑποχρέωσιν, δύναται ν' ἀντιτάξῃ καὶ τὰς κατ' αὐτῆς ἐνστάσεις του καὶ κατὰ τὴν πρὸς ἐγγυοδοσίας δίκην πρὸς ἀπαλλαγήν του ἀπὸ τὴν ζητουμένην ἐγγύησιν· ἑπομένως ἡ ἔνστασις τοῦ ἐφεσιβλήτου περὶ ἀπαραδέκτου τῆς εἰρημένης ἐνστάσεως τοῦ ἐκκαλοῦντος, λόγῳ ὅτι αὕτη δὲν δύναται νὰ προταθῇ κατὰ τὴν προκειμένην περὶ ἐγγυοδοσίας δίκην, δὲν εἶναι βάσιμος. Ἀπ. ἐφ. Ν. 539 τοῦ 1854 (Νομ. σ. 5995).

γ'[2]) Δὲν δύναται νὰ καταδιωχθῇ ὁ ὀπισθογράφος γραμματίου εἰς διαταγὴν, ἐὰν δὲν ἀποδεικνύηται ὅτι ἐπεδόθη εἰς τὸν ἐκδότην τὸ ἐπὶ μὴ πληρωμῇ διαμαρτυρικόν.

Ἀπόφ. Ἐπειδὴ ὁ ἐφεσίβλητος Π. Χ. Θεοδώρου, εἰς ἀντίκρουσιν τῆς ἐφέσεως κατὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 127 ἀποφάσεως τῶν ἐνταῦθα ἐμποροδικῶν, ἐπέφερε κατὰ τὴν ἐπὶ ἀκροατηρίου συνεδρίασιν τοῦ δικαστηρίου τούτου τῆς 23 Ὀκτ. π. ἔ. ὡς πρῶτον λόγον, ὅτι ὁ ἐκκαλῶν δὲν ἀπέδειξε τὴν ἄρνησιν τῆς πληρωμῆς τοῦ γραμματίου διὰ τοῦ ἀπὸ τὰ ἄρθρ. 161 καὶ ἐπ. τοῦ ἐμπ. νόμου ἀπαιτουμένου διαμαρτυρικοῦ, καὶ τὸ ἐκπρόθεσμον τῆς ἀγωγῆς κτλ.

Ἐπειδὴ τὸ δικαστήριον δὲν ἔλαβεν ὑπ' ὄψιν ἐν τῇ ὑπ' ἀρ. 361 ἀποφάσει του εἰμὴ τοὺς δευτερεύοντας τοῦ εἰρημένου ἐφεσιβλήτου λόγους, παρέλιπε δὲ ὅλως νὰ σκεφθῇ ἐπὶ τοῦ πρώτου.

Ἐπειδὴ τὸ δικαστήριον ἐφόσῳ διὰ τῆς ὁριστικῆς ἀποφάσεώς του δὲν ἐξαντλήσῃ τὴν δικαιοδοσίαν του, δύναται ὄχι μόνον ν' ἀποφασίσῃ καὶ ἐπὶ τῶν λόγων, τοὺς ὁποίους παρέλιπε τυχὸν νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν ἐν τῇ παρεμπιπτούσῃ ἀποφάσει, ἀλλὰ δυνάμει τοῦ ἄρθρ. 180 τῆς πολ. δ κ. καὶ ν' ἀνακαλέσῃ αὐτήν.

Ἐπειδὴ ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὁ Ἰω. Εὐσταθίου, κομιστὴς τοῦ προκειμένου εἰς διαταγὴν γραμματίου, δὲν ἀπέδειξε τὴν ἐκ μέρους τῶν ἐκδοτῶν Θ. Μερίκα καὶ Συντροφίας ἄρνησιν τῆς πληρωμῆς διὰ διαμαρτυρικοῦ ἐπὶ μὴ πληρωμῇ· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου ἐκ τοῦ διαμαρτυρικοῦ συντεταγμένου τὴν 28 Αὐγ. 1842 ἐνώπιον τοῦ συμβολαιογράφου Ναυπλίας Χαρ. Παπαδοπούλου δὲν ἐξάγεται εἰμὴ, ὅτι κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς πληρωμῆς ἡ ἀπαίτησις ἐγένετο κατὰ τοῦ ὀπισθογράφου αὐτοῦ, τοῦ καὶ ἐφεσιβλήτου Π. Χ. Θεοδώρου· ἑπομένως μὴ ὑπαρχούσης νομίμου ἀποδείξεως τῆς ἐκ μέρους τοῦ πρωτοφειλέτου Μερίκα ἀρνήσεως τῆς πληρωμῆς, τὸ

ἐμποροδικεῖον νομίμως ἀπέῤῥιψε τὴν κατὰ τῶν ἐφεσιβλήτων ἀγωγὴν τοῦ ἐκκαλοῦντος περὶ τῆς ἐξοφλήσεως τοῦ προκειμένου γραμματίου. Ἀπ. ἐφ. Ν. 311 τοῦ 1846 ἐν Νομικ. σ. 4763.

δ') Ὁ κομιστὴς τῆς ἐπισυναλλαγματικῆς ἔχει ἀγωγὴν κατά τε τοῦ ἐκδότου καὶ τῶν ὀπισθογράφων τῆς διαμαρτυρηθείσης ἐπὶ μὴ πληρωμῇ συναλλαγματικῆς;

Ἀπόφ. Ἐπειδὴ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἐμπ. δικαίου (ἴδε Vincens τόμ. 2 σ. 305 καὶ 306 ἔκδ. Παρ. 1834) διὰ τῆς ἐπισυναλλαγματικῆς ὁ δανειστὴς καὶ κομιστὴς ἐπὶ τῇ μὴ πληρωμῇ διαμαρτυρηθείσης συναλλάγματι ἧς χορηγεῖ εἰς τὸν λήπτην αὐτῆς ἢ εἰς τὸ δι' ὀπισθογραφήσεως ἕτερον κομιστὴν τὸ δικαίωμα νὰ ἀπαιτήσῃ καὶ δικαστικῶς τὴν ἐξόφλησιν οὐχὶ μόνον ἀπὸ ἐκεῖνον, εἰς βάρος τοῦ ὁποίου ἐξεδόθη ἡ ἐπισυναλλαγματική, ἀλλὰ προσέτι δυνάμει τῶν τίτλων τοῦ ἀρχικοῦ χρέους, ἐν περιπτώσει καθ' ἣν ὁ κύριος ὀφειλέτης ἠρνήθη τὴν πληρωμὴν τῆς ἐπισυναλλαγῆς νὰ ἀπευθύνῃ τὰς ἀπαιτήσεις του καθ' ὅλων ἐκείνων, οἵτινες δι' ὀπισθογραφήσεως τῆς ἐπὶ μὴ πληρωμῇ διαμαρτυρηθείσης συναλλαγματικῆς ἦσαν ἀλληλεγγύως ὑπόχρεοι ἀπέναντι τοῦ κομιστοῦ αὐτῆς, ἡ δὲ προμνησθεῖσα ἀρχὴ καθιεροῦται καὶ ἀπὸ τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 180 καὶ 182 τοῦ ἐμπ. νόμου κατὰ τὴν ἔννοιαν τῶν ὁποίων ἡ ἐπισυναλλαγματικὴ ἀπέναντι μὲν τοῦ ἐκδότου αὐτῆς ἔχει ὅλας τὰς συνεπείας τῆς συναλλαγματικῆς, ὡς πρὸς τὸν ὀφειλέτην δὲ τῆς διαμαρτυρηθείσης συναλλαγματικῆς θεωρεῖται ὡς παραχώρησις ὅλων τῶν δικαιωμάτων τοῦ κομιστοῦ μὲν τῆς συναλλαγματικῆς, ἐκδότου δὲ τῆς ἐπισυναλλαγῆς πρὸς τὸν λήπτην αὐτῆς· ἑπομένως κατὰ τὰ προεκτεθέντα εἶναι πάντῃ ἀδιάφορον, ἂν αἱ συναλλαγαὶ δυνάμει τῶν ὁποίων ἐνήγετο ὁ ἐφεσίβλητος ἐξεδόθησαν εἰς βάρος μόνου τοῦ Ἰωάν. Νικολαΐδου, καθόσον εἰς τὴν ἐκκαλοῦσαν ἑταιρίαν ἀδελφῶν Πετσάλη, ἐστάλησαν παρὰ τοῦ τελευταίου κομιστοῦ Ἀποστολοπούλου καὶ ὅλα τὰ ἔγγραφα, τουτέστι διαμαρτυρικὰ κλπ. ἅπερ χορηγοῦσι τὸ δικαίωμα εἰς τὴν ἐκκαλοῦσαν κομιστὴν τῆς ἐπισυναλλαγῆς, νὰ ἀπευθύνῃ τὴν προκειμένην ἀγωγὴν οὐχὶ μόνον κατὰ τοῦ Ι. Νικολαΐδου ἐκδότου τῶν διαμαρτυρηθεισῶν συναλλαγματικῶν, ἀλλὰ προσέτι καὶ καθ' ὅλων τῶν ἐν αὐταῖς ὀπισθογράφων· τούτων δὲ οὕτως ἐχόντων, οὐκ ὀρθῶς διὰ τῆς ἐκκληθείσης ἀποφάσεως ἀπεῤῥίφθη ἡ ἀγωγὴ τοῦ ἐκκαλοῦντος ὡς ἀπαράδεκτος, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι ἡ ἐπισυναλλαγὴ ἐξεδόθη μόνον εἰς βάρος τοῦ Ἰωάν. Νικολαΐδου. Ἀπ. ἐφ. Ναυπλ. 226 τοῦ 1852 (Νομ. σ. 5563).

ε) Κατὰ τὰ ἄρθρ. 165, 163 καὶ 187 τοῦ ἐμπ. νόμου ὁ κομιστὴς γραμματίου εἰς διαταγὴν ὀφείλει ἐντὸς 15 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς χρονολογίας τοῦ ἐπὶ μὴ πληρωμῇ διαμαρτυρικοῦ νὰ κοινοποιήσῃ αὐτὸ εἰς τὸν παραχωρητὴν, καὶ μὴ πληρωθεὶς νὰ τὸν καλέσῃ ἐντὸς τῆς αὐτῆς προθεσμίας εἰς τὸ δικαστήριον· ἄλλως χάνει πᾶν δικαίωμα κατὰ τοῦ ὀπισθογράφου· ὁ δὲ κομιστὴς δὲν ἀπαλλάττεται τῆς ὑποχρεώσεως ταύτης ὡς πρὸς τὴν κοινοποίησιν τοὐλάχιστον τοῦ διαμαρτυρικοῦ, ὡς ἐκ τῆς πτωχεύσεως τοῦ πρὸς ὃν εξεδόθη τὸ γραμμάτιον ἢ τοῦ παραχωρητοῦ· καθότι διὰ τῆς γνωστοποιήσεως ταύτης γνωστοποιεῖται ἡ μὴ πληρωμὴ τοῦ γραμματίου· ὁσάκις δὲ ὁ νόμος ὁρίζει τύπους πρὸς γνωστοποίησιν γεγονότος τινὸς, ἡ ἔλλειψις αὐτοῦ δὲν δύναται ν' ἀναπληρωθῇ δι' ἄλλων περιστατικῶν· ἐκτὸς δὲ τούτου, ἐν μὲν τῇ περιπτώσει τῆς πτωχεύσεως τοῦ πρὸς ὃν ἐξεδόθη τὸ γραμμάτιον, ὅσον δημοσία καὶ ἂν ὑποτεθῇ αὕτη, εἶναι ἐνδεχόμενον ἢ νὰ μὴν ἔλαβον γνῶσιν αὐτῆς, ἢ νὰ ὑποθέσωσιν ὅτι τὸ γραμμάτιον ἐπληρώθη ἄλλως πως· ἐν δὲ τῇ περιπτώσει τῆς πτωχεύσεως τοῦ παραχωρητοῦ οἱ σύνδικοι ἔχουσιν ἐπίσης χρείαν νὰ μάθωσι τὴν μὴ πληρωμὴν τοῦ γραμματίου διὰ νὰ συγκατατάξωσι τὸν κομιστὴν μεταξὺ τῶν δανειστῶν.— Ἡ ἐν τῷ ἄρθρῳ 168 τοῦ ἐμπ. νόμ. διαλαμβανομένη ἔκπτωσις εἶναι ἁπλῶς παραγραφὴ, καὶ ὄχι μέτρον ἀφορῶν τὴν δημοσίαν τάξιν· ἑπομένως ὁ ἀποκτήσας αὐτὴν δύναται νὰ παραιτηθῇ ῥητῶς ἢ σιωπηρῶς. Ἀπ. 2038 τῆς 23 Σεπτ. 1841 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφετῶν.

ϛ') Οἱ ὀπισθογράφοι συναλλαγματικῆς ἢ γραμματίου εἰς διαταγὴν εἶναι ἀλληλεγγύως ὑπόχρεοι εἰς τὴν πληρωμὴν, ὅταν ἀνεδέχθησαν τὴν ὑποχρέωσιν ταύτην πρὸ τῆς λήξεώς των, καὶ συνταχθῇ τὸ ἀπαιτούμενον διαμαρτυρικὸν (1).—Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 16106 τοῦ 1858 φέρουσα.

Ἀπόφ. Ἐπειδὴ ἡ ἀλληλεγγύη, ὅταν ῥητῶς δὲν συμφωνηθῇ, τότε μόνον δύναται νὰ ὑπάρχῃ, ὡς ἐξαιρετικὴ ἐπαχθὴς ἐνοχὴ, ὅταν ὁ νόμος ῥητῶς τὴν διατάττῃ. Ὁ ἐμπ. νόμος δὲ, ὁρίζων ὅτι οἱ ὀπισθογράφοι συναλλαγματικῆς ἢ γραμματίου εἰς διαταγὴν εἶσὶν ἀλληλεγγύως ὑπόχρεοι διὰ τὴν ἐμπρόθεσμον πληρωμὴν τοῦ ἀντιτίμου, ἀποδίδει τὴν ἀλληλέγγυον ταύτην ὑποχρέωσιν εἰς τοὺς πρὸ τῆς λήξεως τῆς συναλλαγματικῆς ἢ τοῦ γραμματίου εἰς διαταγὴν ὑπογράψαντας ὀπισθογράφους, ὅταν ἐπὶ τῆς λήξεως ἀπαι-

---

(1) Ἀνωτ. § 170 ἐπ.

τηθῇ ἡ πληρωμὴ ἀπὸ τὸν ἀποδέκτην, συνταχθῇ, ἐν ἀρνήσει πληρωμῆς, ἐμπροθέσμως τὸ νόμιμον διαμαρτυρικὸν, παρ' οὐδενὸς ἄλλου ἐγγράφου ἀναπληρούμενον, καὶ ἐντὸς δεκαπέντε ἡμερῶν τὸ πολὺ ἀπὸ τοῦ διαμαρτυρικοῦ ἀπευθυνθῇ ἡ ἀπαίτησις τῆς πληρωμῆς, συνωδευμένη μὲ τὸ διαμαρτυρικὸν, κατὰ τῶν ὀπισθογράφων, οἵτινες ἔχουν τὴν αὐτὴν σύντομον προθεσμίαν, ἵνα ἀποταθῶσιν ἕκαστος κατὰ τῶν προηγουμένων αὐτοῦ ὀπισθογράφων κτλ. ἐπομένως δυνάμει τοῦ νόμου ἡ ἀλληλεγγύη ἐπιβαρύνει μόνον τοὺς εἰς τὰς τοιαύτας περιστάσεις καὶ κατὰ τοὺς ὅρους τούτους διατελοῦντας ὀπισθογράφους, διότι τούτους μόνον ἔχει ὁ νόμος ὑπ' ὄψιν, καὶ δὲν δύναται νὰ ἐπεκταθῇ, ὡς ἐπαχθὴς, εἰς ἄλλους· τοιοῦτος ὅμως δὲν εἶναι ὁ ἐκκαλῶν Ἀντώνιος Ρώτας, ὁ παρὰ τοῦ ἐφεσιβλήτου ἐναχθεὶς ἡ ἀλληλεγγύως ὑπόχρεως εἰς πληρωμὴν τοῦ προκειμένου γραμματίου, διότι τόσον αὐτὸς, ὅσον καὶ ὁ προηγούμενος ὀπισθογράφος Ἁγιομαυρίτης, ὑπέγραψαν ὀπισθογραφήσεις πολὺ μεταγενεστέρας τῆς λήξεως τοῦ γραμματίου τούτου, χωρὶς οὔτε κἂν νὰ ἦναι κατὰ νόμον τὸ γραμμάτιον διαμεμαρτυρημένον. Ἐπομένως ἀλληλεγγύη δὲν ἐπιβαρύνει αὐτὸν κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἐμπ. νόμου, καὶ ἡ ὀπισθογράφησις αὐτοῦ πρὸς τὸν Σκούτουρην δὲν ἀποτελεῖ ἐπὶ τοῦ προκειμένου εἰμὴ παραχώρησιν ἀπαιτήσεως ἐμφαινομένης ἐκ γραμματίου εἰς διαταγὴν, διὰ τὴν ὁποίαν εἰς πᾶν παραχωρητὴν, ἐγγυᾶται ἁπλῶς περὶ τῆς ὑπάρξεως τοῦ χρέους, οὐχὶ δὲ περὶ τοῦ ἀξιοχρέου τοῦ ὀφειλέτου· ὅτι δὲ τὸ χρέος δὲν εἶναι ὕπαρκτον, δὲν διατείνεται ὁ ἐνάγων.

ζ') Οἱ ὀπισθογράφοι συναλλαγματικῆς ἔχουσιν ἀγωγὴν περὶ τῆς ἐξισοφαλίσεώς των, ἐὰν κατὰ τὴν λῆξιν τῆς συναλλαγματικῆς δὲν ἐγένετο τὸ ἐπὶ μὴ πληρωμῇ διαμαρτυρικόν; Ἡ 538 τοῦ 1854 ἀπ. ἐφ. Ναυπλ. φέρει τὰ ἑξῆς.

Ἀπόφ. Ἐπειδὴ μ' ὅλον ὅτι δύναταί τις νὰ εἴπῃ ὅτι ἀφοῦ ἡ προκειμένη ἀγωγὴ τοῦ ἐφεσιβλήτου κατὰ τοῦ ἐκκαλοῦντος στηρίζεται εἰς τὸ ἄρθρον 120 τοῦ ἐμπ. νόμου, καθ' ὃ, ἀφοῦ γνωστοποιηθῇ τὸ ἐπὶ μὴ ἀποδοχῇ διαμαρτυρικὸν, οἱ ὀπισθογράφοι καὶ οἱ ἐκδόται τῆς μὴ ἀποδειχθείσης συναλλαγματικῆς χρεωστοῦν ἀμοιβαίως ν' ἀσφαλίσωσι δι' ἐγγυήσεως τὴν πληρωμὴν τῆς μὴ ἀποδεχθείσης συναλλαγματικῆς εἰς τὴν πτῶσιν της ἢ νὰ ἐξασφαλίσωσιν αὐτὸν ὁμοῦ μὲ τὰ ἔξοδα τοῦ διαμαρτυρικοῦ καὶ τῆς ἐπισυναλλαγῆς· ἕπεται, ὅτι ἡ ἔνστασις τοῦ ἐκκαλοῦντος ὀπισθογράφου τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος συναλλαγματικῆς περὶ ἀπαραδέκτου τῆς προκειμένης κατ' αὐτοῦ περὶ ἐγγυοδοσίας ἀγωγῆς τοῦ ἐφεσιβλήτου

ὡς ματαία, λόγῳ, ὅτι ἡ πρὸς πληρωμὴν ὑποχρέωσις αὐτοῦ τοῦ ἐκκαλοῦντος παρεγράφη ἢ ἀπεσβέσθη ἕνεκα ἐλλείψεως διαμαρτυρικοῦ ἐπὶ μὴ πληρωμῇ, εἶναι ἀπαράδεκτος κατὰ τὴν ἀντέφεσιν τοῦ ἐφεσιβλήτου, διότι ὁ ἐκκαλῶν τὴν ἐκ τῆς ἐλλείψεως τοῦ ἐπὶ μὴ πληρωμῇ διαμαρτυρικοῦ ἔνστασιν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ προτείνῃ μόνον, ὅταν ἐναχθοῦν πρὸς ὁριστικὴν πληρωμὴν τῆς συναλλαγματικῆς, ὡς μὴ πληρωθείσης εἰς τὴν πτῶσίν της ἀπὸ τὴν πρὸς ἣν ἐξεδόθη εταιρίαν, καὶ διότι τοῦ ἐναντίου ὑποτεθέντος εἰς τὴν περὶ ἐγγυοδοσίας ἕνεκα μὴ ἀποδοχῆς τῆς συναλλαγματικῆς δίκην ἀντικείμενον ἔχουσαν ἁπλῶς τὸ συντηρητικὸν μέτρον, ἤτοι τῆς ἐξασφαλίσεως τῆς πληρωμῆς τῆς συναλλαγματικῆς εἰς τὴν πτῶσίν της, ἐὰν αὕτη δὲν πληρωθῇ ἀπὸ τὸν πρὸς ὃν ἐξεδόθη, ἤθελον δικάζεσθαι ἐνστάσεις ἀνατρεπτικαὶ τοῦ δικαιώματος τῆς ἀγωγῆς πρὸς ὁριστικὴν πληρωμὴν τῆς συναλλαγματικῆς, στηριζομένης εἰς τὴν ἔλλειψιν τοῦ ἐπὶ μὴ πληρωμῇ διαμαρτυρικοῦ, ἢ εἰς τὸν λόγον, ὅτι τὸ τοιοῦτον ἢ ἡ ἀγωγὴ δεν ἐγένετο ἐμπροθέσμως, ἀντικείμενα, ἅτινα ἀνάγονται εἰς τὴν κυρ[illegible] περὶ τῆς ὁριστικῆς πληρωμῆς τῆς συναλλαγματικῆς δίκην, καὶ [illegible] εἰς τὴν περὶ ἐγγυοδοσίας πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς πλ[illegible] ἀποδεχθείσης συναλλαγματικῆς εἰς τὴν πτῶσίν της ([illegible] καὶ Παρδ. ἄρθ. 382 ἔκδ. κδ΄ Βρεξυλῶν τοῦ ἔτους 1842).

Ἐπειδὴ ἡ διὰ τοῦ εἰρημένου 120 ἄρθρ. τοῦ ἐμπ. νόμου διατασσομένη ἐγγύησις ἀφορᾷ τὴν ἐκ μέρους τοῦ ὀπισθογράφου ἐξασφάλισιν τῆς πληρωμῆς εἰς τὴν πτῶσίν της, ἡ ἐγγύησις δὲ αὕτη δὲν θεωρεῖται ὑποχρέωσις εἰμὴ εἰς τὴν πτῶσιν τῆς συναλλαγματικῆς· ὅθεν καὶ ἐὰν αὕτη δοθῇ, ὁ κομιστὴς δὲν ἀπαλλάττεται τῆς ὑποχρεώσεως τοῦ νὰ ζητήσῃ τὴν πληρωμὴν τῆς μὴ ἀποδεχθείσης συναλλαγματικῆς εἰς τὴν πτῶσίν της ἀπὸ τὸν πρὸς ὃν ἐξεδόθη καὶ νὰ διαμαρτυρηθῇ ἐν περιπτώσει μὴ πληρωμῆς, ἐκπτώσει τῶν κατὰ τοῦ ὀπισθογράφου δικαιωμάτων του. (Νομ. σ. 5951).

ή) Κατὰ τὸ ἄρθ 167 τοῦ ἐμπ. νόμ. ἕκαστος τῶν ὀπισθογράφων ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ κινήσῃ τὴν αὐτὴν ἀγωγὴν κατὰ μέρος ἢ συνάμα ἐντὸς τῶν ἀνωτέρω προθεσμιῶν, ἤτοι κατὰ τὸ ἄρθ. 165 τοῦ αὐτοῦ ἐμπ. νόμου, ἐντὸς 15 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου κλήσεως αὐτῶν, ἐὰν ὁ παραχωρήσας τὴν συναλλαγματικὴν κατοικῇ ἐντὸς 5 μυριομέτρων ἀπὸ τὴν κατοικίαν τοῦ ἐνάγοντος ὀπισθογράφου· ἐὰν δὲ ἡ κατοικία του ἀπέχῃ πλέον τῶν πέντε μυριαμέτρων, πρέπει νὰ προστίθεται εἰς τὴν προθεσμίαν μία ἡμέρα καθ' ἑκάστην ἀπόστασιν δύο μυριομέτρων καὶ

ἡμίσεως· αἱ διατάξεις αὗται εἶναι εἰδικαὶ διὰ τὰς συναλλαγματικάς. Ἀπ. 2300 ἐφ. Ἀθ.

θ') Τὸ ἄρθ. 165 τοῦ ἐμπ. νόμου προσδιορίζει ῥητῶς τὴν προθεσμίαν, ἐντὸς τῆς ὁποίας ὁ ὀπισθογράφος δύναται νὰ κινήσῃ τὴν ἀγωγήν του κατὰ τοῦ παραχωρητοῦ τῆς συναλλαγματικῆς, ἡ δὲ διάταξις αὕτη οὖσα εἰδικὴ διὰ τὰς συναλλαγματικάς, πρέπει εἰς τὰς περιπτώσεις ταύτας νὰ προτιμηθῇ τῶν γενικῶν περὶ προθεσμιῶν διατάξεων τῆς πολ. δικ. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 34 τοῦ 1842.

§ 313. Δικαιώματα καὶ ὑποχρεώσεις ἐκδότου.

α) Ὁ ἐκδότης συναλλαγματικῆς τινος, ἂν καταδικασθῇ, ἔχει δικαίωμα ἀναγωγῆς κατὰ τοῦ καθ' οὗ ἡ συναλλαγματικὴ ἐξεδόθη ἐν περιπτώσει προβλέψεως εἰς αὐτὸν ἀποδεχθέντα μέν, ἀλλὰ μὴ πληρώσαντα, διότι, ὡς ὀφειλέτης του, εὐθύνεται. Ἀδιάφορον ἀποβαίνῃ ἐὰν ἐκεῖνος ὑπὲρ τοῦ κομιστοῦ κατεδικάσθη ἤδη, διότι καὶ μετὰ τοῦτο ἀπέναντι τοῦ ἐκδότου ἤθελεν εὐθύνεσθαι, ἐὰν ἤθελεν ὁ τελευταῖος ἐκβιασθῇ πρὸς πληρωμὴν τῆς ἀποδεχθείσης συναλλαγματικῆς πρὸς τὸν κομιστήν, καὶ ἤθελεν ἐντοσούτῳ ἐμβάσει εἰς τὸν ἀποδέκτην μέρος κἂν τῆς προβλέψεως. Ἀπόφ. 8167 τοῦ 1851 ἐφ. Ἀθ.

β') Ὁ ἐκδότης δὲν ἔχει δικαίωμα νὰ διαμφισβητήσῃ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ ὀπισθογράφου, δυνάμενος μόνον νὰ ἐπικαλεσθῇ τὰς ἐνστάσεις, ὅσαι χωροῦσι κατὰ τοῦ ὀπισθογράφου αὐτοῦ. Ἀπόφ. 11515 τοῦ 1853 ἐφ. Ἀθ. τμ. α΄.

Ἐνστάσεις κατὰ συναλλαγματικῶν ἢ γραμματίων.— Πλαστότης. — Παραπομπή. — Ἄλλα τινὰ περὶ ἐνστάσεων (1).

§. 320.

Εἰς ὑποθέσεις, ἀφορώσας τὰς συναλλαγματικὰς (2), ἂν δὲν συγκοινῶσιν οἱ διάδικοι (3), συγχωροῦνται τοιαῦται μόνον ἐνστάσεις,

(1) Πρλ. ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 12941. — ὅρα ἀνωτ. τὰ περὶ ὑποβολῆς § 40 ἐπ. Πρλ. κατωτ. περὶ ἁρμοδ. § 510 ἐπ.

(2) Τὰ γραμμάτια δέ; κατ. § 460—483.

(3) ὅθεν τὸ ἀνεκαθάριστον τῆς ἐνστάσεως λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν μόνον ἂν προτείνῃ αὐτὸ ὁ διάδικος. Οἰκ. § 237.

ὡς ματαία, λόγῳ, ὅτι ἡ πρὸς πληρωμὴν ὑποχρέωσις αὐτοῦ τοῦ ἐκκαλοῦντος παρεγράφη ἢ ἀπεσβέσθη ἕνεκα ἐλλείψεως διαμαρτυρικοῦ ἐπὶ μὴ πληρωμῇ, εἶναι ἀπαράδεκτος κατὰ τὴν ἀντέφεσιν τοῦ ἐφεσιβλήτου, διότι ὁ ἐκκαλῶν τὴν ἐκ τῆς ἐλλείψεως τοῦ ἐπὶ μὴ πληρωμῇ διαμαρτυρικοῦ ἔνστασιν ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ προτείνῃ μόνον, ὅταν ἐναχθοῦν πρὸς ὁριστικὴν πληρωμὴν τῆς συναλλαγματικῆς, ὡς μὴ πληρωθείσης εἰς τὴν πτῶσίν της ἀπὸ τὴν πρὸς ἣν ἐξεδόθη εταιρίαν, καὶ διότι τοῦ ἐναντίου ὑποτεθέντος εἰς τὴν περὶ ἐγγυοδοσίας ἕνεκα μὴ ἀποδοχῆς τῆς συναλλαγματικῆς δίκην ἀντικείμενον ἔχουσαν ἁπλῶς τὸ συντηρητικὸν μέτρον, ἤτοι τῆς ἐξασφαλίσεως τῆς πληρωμῆς τῆς συναλλαγματικῆς εἰς τὴν πτῶσίν της, ἐὰν αὕτη δὲν πληρωθῇ ἀπὸ τὸν πρὸς ὃν ἐξεδόθη, ἤθελον δικάζεσθαι ἐνστάσεις ἀνατρεπτικαὶ τοῦ δικαιώματος τῆς ἀγωγῆς πρὸς ὁριστικὴν πληρωμὴν τῆς συναλλαγματικῆς, στηριζομένης εἰς τὴν ἔλλειψιν τοῦ ἐπὶ μὴ πληρωμῇ διαμαρτυρικοῦ, ἢ εἰς τὸν λόγον, ὅτι τὸ τοιοῦτον ἢ ἡ ἀγωγὴ δὲν ἐγένετο ἐμπροθέσμως, ἀντικείμενα, ἅτινα ἀνάγονται εἰς τὴν κυρίαν περὶ τῆς ὁριστικῆς πληρωμῆς τῆς συναλλαγματικῆς δίκην, καὶ οὐχὶ εἰς τὴν περὶ ἐγγυοδοσίας πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς πληρωμῆς τῆς μὴ ἀποδεχθείσης συναλλαγματικῆς εἰς τὴν πτῶσίν της (ὅρα καὶ Παρδ. ἄρθ. 382 ἔκδ. κδ΄ Βρεξυλῶν τοῦ ἔτους 1842).

Ἐπειδὴ ἡ διὰ τοῦ εἰρημένου 120 ἄρθρ. τοῦ ἐμπ. νόμου διατασσομένη ἐγγύησις ἀφορᾷ τὴν ἐκ μέρους τοῦ ὀπισθογράφου ἐξασφάλισιν τῆς πληρωμῆς εἰς τὴν πτῶσίν της, ἡ ἐγγύησις δὲ αὕτη δὲν θεωρεῖται ὑποχρέωσις εἰμὴ εἰς τὴν πτῶσιν τῆς συναλλαγματικῆς· ὅθεν καὶ ἐὰν αὕτη δοθῇ, ὁ κομιστὴς δὲν ἀπαλλάττεται τῆς ὑποχρεώσεως τοῦ νὰ ζητήσῃ τὴν πληρωμὴν τῆς μὴ ἀποδεχθείσης συναλλαγματικῆς εἰς τὴν πτῶσίν της ἀπὸ τὸν πρὸς ὃν ἐξεδόθη καὶ νὰ διαμαρτυρηθῇ ἐν περιπτώσει μὴ πληρωμῆς, ἐκπτώσει τῶν κατὰ τοῦ ὀπισθογράφου δικαιωμάτων του. (Νομ. σ. 5951).

ή) Κατὰ τὸ ἄρθ 167 τοῦ ἐμπ. νόμ. ἕκαστος τῶν ὀπισθογράφων ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ κινήσῃ τὴν αὐτὴν ἀγωγὴν κατὰ μέρος ἢ συνάμα ἐντὸς τῶν ἀνωτέρω προθεσμιῶν, ἤτοι κατὰ τὸ ἄρθ. 165 τοῦ αὐτοῦ ἐμπ. νόμου, ἐντὸς 15 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου κλήσεως αὐτῶν, ἐὰν ὁ παραχωρήσας τὴν συναλλαγματικὴν κατοικῇ ἐντὸς 5 μυριομέτρων ἀπὸ τὴν κατοικίαν τοῦ ἐνάγοντος ὀπισθογράφου· ἐὰν δὲ ἡ κατοικία του ἀπέχῃ πλέον τῶν πέντε μυριαμέτρων, πρέπει νὰ προστίθεται εἰς τὴν προθεσμίαν μία ἡμέρα καθ᾽ ἑκάστην ἀπόστασιν δύο μυριομέτρων καὶ

ἡμίσεως· αἱ διατάξεις αὗται εἶναι εἰδικαὶ διὰ τὰς συναλλαγματικάς. Ἀπ. 2300 ἐφ. Ἀθ.

θ') Τὸ ἄρθ. 165 τοῦ ἐμπ. νόμου προσδιορίζει ῥητῶς τὴν προθεσμίαν, ἐντὸς τῆς ὁποίας ὁ ὀπισθογράφος δύναται νὰ κινήσῃ τὴν ἀγωγὴν του κατα τοῦ παραχωρητοῦ τῆς συναλλαγματικῆς, ἡ δὲ διάταξις αὕτη οὖσα εἰδικὴ διὰ τὰς συναλλαγματικάς, πρέπει εἰς τὰς περιπτώσεις ταύτας νὰ προτιμηθῇ τῶν γενικῶν περὶ προθεσμιῶν διαταξεων τῆς πολ. δικ. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 34 τοῦ 1842.

§ 313. Δικαιώματα καὶ ὑποχρεώσεις ἐκδότου.

α') Ὁ ἐκδότης συναλλαγματικῆς τινος, ἂν καταδικασθῇ, ἔχει δικαίωμα ἀναγωγῆς κατὰ τοῦ καθ' οὗ ἡ συναλλαγματικὴ ἐξεδόθη ἐν περιπτώσει προβλέψεως εἰς αὐτὸν ἀποδεχθέντα μέν, ἀλλὰ μὴ πληρώσαντα, διότι, ὡς ὀφειλέτης του, εὐθύνεται. Ἀδιάφορον ἀποβαίνῃ ἐὰν ἐκεῖνος ὑπὲρ τοῦ κομιστοῦ κατεδικάσθη ἤδη, διότι καὶ μετὰ τοῦτο ἀπέναντι τοῦ ἐκδότου ἤθελεν εὐθύνεσθαι, ἐὰν ἤθελεν ὁ τελευταῖος ἐκβιασθῇ πρὸς πληρωμὴν τῆς ἀποδεχθείσης συναλλαγματικῆς πρὸς τὸν κομιστήν, καὶ ἤθελεν ἐντοσούτῳ ἐμβάσει εἰς τὸν ἀποδέκτην μέρος καὶ τῆς προβλέψεως. Ἀπόφ. 8167 τοῦ 1851 ἐφ. Ἀθ.

β') Ὁ ἐκδότης δὲν ἔχει δικαίωμα νὰ διαμφισβητήσῃ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ ὀπισθογράφου, δυνάμενος μόνον νὰ ἐπικαλεσθῇ τὰς ἐνστάσεις, ὅσαι χωροῦσι κατὰ τοῦ ὀπισθογράφου αὐτοῦ. Ἀπόφ. 11515 τοῦ 1853 ἐφ. Ἀθ. τμ. α'.

Ἐνστάσεις κατὰ συναλλαγματικῶν ἢ γραμματίων.— Πλαστότης. — Παραπομπή. — Ἄλλα τινὰ περὶ ἐνστάσεων (1).

§. 320.

Εἰς ὑποθέσεις, ἀφορώσας τὰς συναλλαγματικὰς (2), ἂν δὲν συναινῶσιν οἱ διάδικοι (3), συγχωροῦνται τοιαῦται μόνον ἐνστάσεις,

(1) Πρλ. ἀπ. ἐρ. Ἀθ. 12941. — Ὅρα ἀνωτ. τὰ περὶ ὑποβολῆς § 40 ἐπ. Πρλ. κατωτ. περὶ ἁρμοδ. § 510 ἐπ.

(2) Τὰ γραμμάτια δέ; κατ. § 460—483.

(3) Ὅθεν τὸ ἀνεκαθάριστον τῆς ἐνστάσεως λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν μόνον ἂν προτείνῃ αὐτὸ ὁ διάδικος. Οἰκ. § 237.

ἐνστάσεις, ἐπαντενστάσεις (1) κλ., αἵτινες δύνανται ἢ ν' ἀναπληρωθῶσιν ἐξ ἐπαγγέλματος, ἢ ν' ἀποδειχθῶσιν ἐν τῇ αὐτῇ ἐπὶ ἀκροατηρίου συνεδριάσει. (729 πολ.).

§. 321.

Εἰς τὴν νομολογίαν (2) εὕρηται·

ά) ὅτι ἡ περὶ ὑποβολῆς τῆς συναλλαγματικῆς ἔνστασις δὲν γίνεται δεκτή, ὅταν δὲν προσάγηται παραχρῆμα ἡ προσήκουσα ἀπόδειξις. Ἀπόφ. 3043 (Εὐρ, τ. 6 σ. 679) τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ. (3).— Ἀπ. τῶν αὐτῶν 4445 τοῦ 1847. — Ἀπ. τῶν αὐτῶν 13164 (κατωτ. §). — Ἀπ. τῶν ἰδίων 13268, κυρωθείσης διὰ τῆς 84 τοῦ 1856 Ἀρ. Πάγου, καθ' ἣν τὸ 112 ἄρθ.. τοῦ ἐμπ. νόμου, καθὼς καὶ τὸ 6 ἄρθρον τοῦ ἀπὸ 12 Μαΐου 1835 περὶ ἁρμοδιότητος τῶν ἐμποροδικείων νόμου, δὲν ἀντιβαίνει ῥητῶς, οὔτε ἀντίκειται εἰς τὴν διάταξιν τοῦ 729 ἄρθ. τῆς πολ. δικονομίας, καθότι τὸ μνησθὲν 6 ἄρθρον, ὅπερ ἀνάγεται καὶ εἰς τὸ διαληφθὲν 112 ὁρίζον, ὅτι, ὅταν ἡ συναλλαγματικὴ λογίζεται κατὰ τὸν ἐμπ. νόμον ἁπλῆ ὑπόσχεσις, τὸ ἐμποροδικεῖον χρεωστεῖ νὰ παραπέμψῃ τὴν δίκην εἰς τὸ πολιτικὸν δικαστήριον, ἐννοεῖ, ὅταν τὸ δικαστήριον πεισθῇ, ὅτι τὸ δικαιόγραφον καίτοι φέρον τὴν ὀνομασίαν τῆς συναλλαγματικῆς, περιέχει κατὰ τὸν ἐμπ. νόμον ἁπλῆν ὑπόσχε-

---

(1) Καὶ αὗται πρέπει νὰ ἦναι ἐκκαθαρισμέναι. Ο κ. § 237.

(2) Πρλ. καὶ τὴν 50 τοῦ 1843 πολ. Ἀρ. Π. ἀπόφ.

(3) Κατὰ συναλλαγματικῶν ἐκεῖναι μόνον αἱ ἐνστάσεις συγχωροῦνται, ὅσαι δύνανται ν' ἀποδειχθῶσιν ἐν τῇ αὐτῇ ἐπὶ ἀκροατηρίου συνεδριάσει ἢ ν' ἀναπληρωθῶσιν ἐξ ἐπαγγέλματος· ὥστε ἂν καὶ ἡ τῆς ὑποβολῆς τοῦ τόπου ἔνστασις περιστρέφεται εἰς τὴν ἁρμοδιότητα, δὲν δύναται μολοντοῦτο νὰ προταθῇ ἐξ ἐπαγγέλματος, ὅταν τὸ προσβαλλόμενον, ὡς ὑποβολιμαῖον, ἔγγραφον φέρῃ ὅλους τοὺς τύπους τῆς συναλλαγματικῆς, οἱ δὲ ἐκτελοῦντες δὲν προσάγουν ἐπὶ ἀκροατηρίου καμμίαν τῆς ἐνστάσεώς των ἀπόδειξιν. — Κατὰ τὴν ἔννοιαν δὲ τοῦ ἄρθ. αὐτοῦ οὔτε ὅρκος δὲν πρέπει νὰ ἐπάγηται ὅταν δὲν ἦναι παρὼν ὁ ὀμόσων, διὰ νὰ δύναται νὰ δοθῇ, ἢ νὰ ἀντεπαχθῇ καὶ δοθῇ ἀπὸ τὸν πρὸς ὃν ἐπήχθη ἐν τῇ αὐτῇ ἐπὶ ἀκροατηρίου συνεδριάσει. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 3043 τοῦ 1844, ἣν εἰς Εὐρ. τ. 6 σ. 679.

ων χρηματικῆς παροχῆς, καὶ οὐχὶ ὅταν ὑπάρξῃ ἁπλῶς περὶ τούτου ἰσχυρισμός, ὅθεν προκειμένου περὶ πληρωμῆς συναλλαγματικῆς καὶ τοῦ ἐνισταμένου μὴ ἀποδείξαντος ἐπὶ ἀκροατηρίου, ὅτι περιέχει αὕτη ὑποβολὴν τόπου, τὸ ἐφετεῖον, συμφώνως μὲ τὸ 729 ἄρθ. τῆς πολ. δικονομίας, παρέπεμψε τὴν ἔνστασιν εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια θεωρῆσαν ἁρμόδιον τὸ ἐμποροδικεῖον νὰ δικάσῃ τὴν ὑπόθεσιν τὴν ἐκ τῆς συναλλαγματικῆς πηγάζουσαν, ἀφοῦ δὲ ἐσκέφθη ἐπὶ τῆς περὶ ὑποβολῆς ἐνστάσεως, αἰτιολογεῖ συνεπτυγμένως τήν τε περὶ ἀναρμοδιότητος ἔνστασιν τὴν στηριχθεῖσαν εἰς τὴν ῥηθεῖσαν ὑποβολὴν καὶ τὴν ἑτέραν περὶ τῆς μὴ ἰσχύος τοῦ 729 ἄρθρ. καθόσον εἰς τοῦτο στηρίζεται. — Ἀπ. πολ. Ἀρ. Πάγου 84 τοῦ 1856, κυροῦσα τὴν 13268 ἐφ. Ἀθ. — Ἴδε τὸ ἑπόμ. ἐδάφ.

ϐ') Τὸ 729 ἄρθρον τῆς πολ. δικονομ. συγχωρεῖ (1) νὰ προτείνωνται κατὰ τὰς περὶ συναλλαγματικῶν δίκας μόνον ἐνστάσεις δυνάμεναι παραχρῆμα καὶ ἐν τῇ αὐτῇ συνεδριάσει ν' ἀποδειχθῶσιν, ὅπερ ἐστὶν ἐνστάσεις ὑποστηριζόμεναι ἐπὶ τοιούτων ἀποδεικτικῶν μέσων, ἅτινα θέτουσιν εὐθὺς τὸν δικαστὴν εἰς κατάστασιν ν' ἀποφανθῇ περὶ τῆς ἐνστάσεως, χωρὶς νὰ ἔχῃ ἀνάγκην νὰ ἐκδώσῃ ἀπόφασιν περὶ ἀποδείξεως· ὁ ὅρκος λοιπὸν συγχωρεῖται τότε μόνον, ὅταν ὁ διάδικος, εἰς ὃν ἐπάγεται, ἦναι παρὼν εἰς τὸ ἀκροατήριον τοῦ δικαστηρίου, διότι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ὀφείλει κατὰ νόμον (ἄρθ. 376 πολ. δικ.) νὰ δηλώσῃ ἀμέσως καὶ δώσῃ τὸν ὅρκον, καὶ τοιουτοτρόπως νὰ θέσῃ τὸ δικαστήριον εἰς κατάστασιν ν' ἀποφασίσῃ (2) ἀμέσως περὶ τῆς ἐνστάσεως. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 132 τοῦ 1854.

— ὅθεν οὔτε ὅρκος πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ὑποβολῆς τόπου εἴς τινα συναλλαγματικὴν δὲν ἐπάγεται, ἂν δὲν ἦναι παρὼν (3) ὁ ὀμόσων. Απ. ἐφ. Ἀθ. 3043, ἣν εἰς Εὐρ. τ. 6 σ. 679.

γ') ὅτι, πλήρους οὔσης τῆς συναλλαγματικῆς, εἶναι ἀπαράδε-

---

(1) ὅρα Εὐρ. τ. 6 σ. 680. — Ἐπὶ συναλλ. ὁ ἐπακτὸς ὅρκος δὲν εἶναι δεκτός, ἐὰν ὁ ἀντίδικος δὲν ἦναι παρών, καθότι αἱ διατάξεις τῶν ἄρθ. 352 ἐπ. 374 ἐπ. τῆς πολ. δὲν συμβιβάζονται μὲ τὸ ἄρθ. 729.— Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 199 τοῦ 1847.

(2) Πρλ. καὶ τὴν 84 τοῦ 1856 Ἀρ. Π. λύουσαν ὡσαύτως, ἂν καὶ ὄχι ῥητῶς τὸ ζήτημα.

(3) Ἴδε λέξ. ὅρκος § 184.

κτος ἡ κατὰ τῆς ὀπισθογραφήσεως (1) ἔνστασις, ὡς εἰκονικῆς δῆθεν οὔσης τῆς συναλλαγματικῆς, καὶ ὡς ἁπλοῦν δάνειον ἀφορώσης, ἂν ἡ ἔνστασις αὕτη δὲν δύναται ν' ἀποδειχθῇ ἐν τῇ αὐτῇ ἐπὶ ἀκροατηρίου συνεδριάσει, καὶ ὁ ἐνάγων δὲν συναινῇ εἰς τὴν ἀναβολὴν (729 πολ.).— Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 12987.

δ') Τὸ ἄρθρ. 729 τῆς πολ. δικ. ἐθεώρησεν ὁ Ἄρ. Πάγος (ἀπ. 80 τοῦ 1854) ἐφαρμοζόμενον καὶ ὅταν ἐπάγηται ὅρκος, ἂν ἡ συναλλαγματικὴ δὲν μετεβιβάσθη τῷ ἐνάγοντι (κομιστῇ) μετὰ τὴν παρακατάθεσιν τῶν χρημάτων καὶ μετὰ τὴν λῆξιν τῆς προθεσμίας, καθότι τὰ περὶ παρακαταθέσεως τῶν χρημάτων ἔγγραφα, ἀφορῶντα αὐτὸν ὡς τρίτον, δὲν εἶχον ὡς πρὸς αὐτὸν ἀποδεικτικὴν ἰσχὺν, τὸ δὲ περὶ τῆς λήξεως τῆς προθεσμίας δὲν εἶχεν ἐπιρροήν τινά.

ε) Η τοῦ συμψηφισμοῦ ἔνστασις, ἀντιτασσομένη κατὰ τῆς συναλλαγματικῆς καὶ ἀποδεικνυομένη ἀμέσως, γίνεται δεκτὴ κατὰ τὸ ἄρθρον 729 τῆς πολ. δικονομίας, ἡ δὲ ἔνστασις αὕτη δὲν εἶναι ἀντίστασις (opposition), περὶ ἧς τὸ ἄρθρον 149 τοῦ ἐμπ. νόμου διαλαμβάνει.— Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 16597 τοῦ 1858, φέρουσα.

Απόφ. Ἐπειδὴ οἱ ἐναγόμενοι δὲν ἐπήνεγκον ἀντίστασιν (opposition) εἰς τὴν πληρωμὴν τῆς κατ' αὐτῶν διὰ τῆς ἀγωγῆς προσαχθείσης συναλλαγματικῆς, τὴν ὁποίαν αὐτοὶ οἱ ἴδιοι ὤφειλον νὰ πληρώσωσι καὶ οὐχὶ τρίτος τις, κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ περὶ τῆς ἀντιστάσεως (opposition) ἄρθ. 149 τοῦ ἐμπ. νόμου, ὥστε νὰ λάβῃ νόμιμον ἐφαρμογὴν ἐπὶ τοῦ προκειμένου τὸ μνησθὲν ἄρθρον 149 τοῦ ἐμπ. νόμου, ὡς ἐξέλαβε τὸ προξενικὸν δικαστήριον διὰ τῆς ἐκκαλουμένης ἀποφάσεως, ἀλλ' εἰς τὸν ἀπαιτοῦντα ἀπ' αὐτοὺς τὴν πληρωμὴν τῆς συναλλαγματικῆς ἐπρότεινον ὅτι αὕτη ὑπάρχει ἤδη πληρωμένη διὰ συμψηφισμοῦ ἐκκαθαρισμένης ὀφειλῆς τῶν ἐναγόντων πρὸς αὐτοὺς, ἐκτὸς γροσίων 7,000 περὶ ὧν δὲν ὑπῆρχεν ἐκκαθαρισμένη πρὸς αὐτοὺς ὀφειλὴ, καὶ ἐπομένως αντιτακτέος συμψηφισμὸς, καὶ τὴν ἔνστασιν ταύτην τοῦ συμψηφισμοῦ ἀπέδειξαν ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἐπὶ ἀκροατηρίου συνεδριάσεως, ὡς διατείνονται, καὶ ὡς ἐκ τῆς ἀποφάσεως προκύπτει, διὰ τῆς προσαγωγῆς ἀλληλοχρέου λογγαριασμοῦ ὑπὸ τῶν ἐναγόντων ὑπογεγραμμένου καὶ μηδόλως ἀμφισβητηθέντος· ὅθεν κατὰ το ἄρθ. 729 τῆς πολ. δικονομίας ἔπρεπεν ἡ ἔνστασις αὕτη νὰ γίνῃ δεκτὴ καὶ ἡ

(1) Ἴδε τὰ περὶ ὀπισθογραφήσεως ἀνωτ. § 55—113.

ἀπόφασις νὰ ὑποχρεώσῃ τοὺς ἐναγομένους μόνον εἰς τὴν πληρωμὴν τῶν ὑπολοίπων γροσίων 7,000, καθὸ ἂν καὶ διὰ τῶν προτάσεών των ἐξεφράσθησαν οἱ ἐναγόμενοι ὅτι προσφέρουσι ταῦτα, δὲν τὰ εἶχον ὅμως καὶ καταθέσει εἰς τὸ δικαστήριον, ὥστε νὰ καταστάθῃ περιττὴ σχετικὴ περὶ τούτου ἐπιδίκασις δι' ἀποφάσεως.

ς') Κατὰ τὸ ἄρθρον 729 τῆς πολ. δικονομίας ὀφείλει νὰ ἔχῃ ἕτοιμον ἐπὶ ἀκροατηρίου κατὰ τὴν συζήτησιν τῆς ὑποθέσεως τὴν ἀπόδειξιν τῆς ὁποίας ὁ ἐναγόμενος προτείνει ἐνστάσεως ὅτι συναλλαγματική τις μετεβιβάσθη δολίως πρὸς βλάβην τῶν δανειστῶν εἰς τὸν ἐνάγοντα, καὶ νὰ ἐκτιθένται τὰ περιστατικά, ἐφ' ὧν στηρίζεται ἡ περὶ δόλου ἔνστασις. Απ. 2523 τῆς 22 Ἰαν.-1843 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφετῶν.

ζ') Ἡ 13164 τοῦ 1855 ἀπ. ἐφ. Ἀθ (ἀν. § 321 ά) φέρει.

Απόφ. Ἐπειδὴ ἡ ἔνστασις τῆς ἀναρμοδιότητος τοῦ ἐμποροδικείου, τὴν ὁποίαν ὁ ἐκκαλῶν ἀποδέκτης προτείνει, ἡ στηριζομένη εἰς τὸν λόγον ὅτι ἀληθῶς δὲν ἐξεδόθησαν αἱ συναλλαγματικαὶ ἀπὸ Ἀθήνας πρὸς πληρωμὴν ἐν Θήβαις, ὡς ἀρχικῶς ἐν αὐταῖς σημειοῦται, ἀλλ' εἰκονικῶς, διότι ἡ ἀποδοχὴ ἐγένετο, ὡς καὶ ἡ ἔκδοσις ἐν Ἀθήναις. Ὅθεν δὲν συνιστῶσιν οὗτοι συναλλαγματικὰς τελείας, ἀλλὰ γραμμάτια εἰς διαταγὴν, μὴ φέροντα ὑπογραφὴν ἐμπόρου, καὶ ὡς τοιαῦται ὑπαγόμεναι εἰς τὴν πολιτικὴν δικαιοδοσίαν, δὲν ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ ἐγγράφου αὐτοῦ τῶν συναλλαγματικῶν, (καὶ ἐξ οὐδεμιᾶς ἄλλης προχείρου ἀποδείξεως), ἂν καὶ ὑπ' αὐτὰς ὁ ἐκδότης (ἐκκαλῶν) προσέθηκε τὰς λέξεις «δέχομαι τὴν πληρωμὴν εἰς Ἀθήνας εἰς τὸ κατάστημα τοῦ κυρίου Ι.», διότι διευθυνομένων τῶν συναλλαγματικῶν, ὅταν αὗται ἐξεδόθησαν πρὸς αὐτὸν εἰς Θήβας, ὅπου εἶναι καὶ κάτοικος, ἡ γενομένη παρ' αὐτοῦ, ὅταν τῷ ἐνεφανίσθησαν αἱ συναλλαγματικαί, ἀποδοχὴ μὲ τὸν ὅρον τῆς πληρωμῆς εἰς ἄλλον παρὰ τὰς Θήβας τόπον, ἔστω καὶ εἰς Ἀθήνας, ὅθεν ἐξεδόθησαν, ἀποτελεῖ νέον μετὰ τοῦ κομιστοῦ συνάλλαγμα, τὸ ὁποῖον δὲν καθιστᾷ, ὡς μὴ ὂν τὸ προκαταρκτικὸν, καὶ τὸ ὁποῖον, ὡς ὅλοι οἱ συγγραφεῖς παραδέχονται, εἶναι θεμιτὸν, δὲν ἀφαιρεῖ δὲ εἰς τὸ ἔγγραφον τὸν χαρακτῆρα, ὃν ἀρχῆθεν εἶχεν τῆς ἐντελοῦς συναλλαγματικῆς. Καὶ μὴ φέρουσα τῆς ἀποδοχῆς χρονολογίαν (ὡς δὲν διατάττεται ἐνταῦθα ὑπὸ τοῦ νόμου (ἄρθ. 122) διότι αἱ συναλλαγματικαὶ δὲν ἦσαν πληρωτέαι ἀπὸ τῆς ἐμφανίσεως, ἀλλ' εἰς ἡμέραν ὡρισμένην ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως) δὲν προκύπτει ἐκ τοῦ ἐγγράφου αὐτοῦ ἡ ἀπόδειξις ὅτι ἡ τοιαύτη

ἀποδοχὴ ἐγένετο δῆθεν ἐν Ἀθήναις, συμφωνηθεῖσα μεταξὺ του ἐκδότου αὐτοῦ καὶ τοῦ ἀποδέκτου, πρὶν ἢ ὀπισθογραφηθῇ εἰς τὸν κομιστήν· ὅθεν μὴ ἀποδεικνυομένου, ὡς εἴρηται, τοῦ ἰσχυρισμοῦ τούτου, ἐφ' οὗ στηρίζεται ἡ προτεινομένη ἔνστασις τῆς ἀτελείας τῶν συναλλαγματικῶν καὶ τῆς ἀναρμοδιότητος, ἐν τῇ αὐτῇ συνεδριάσει, ἀναγκαίως εἶναι ἡ ἔνστασις αὕτη ἀπαράδεκτος.

ή) Προκειμένου λόγου περὶ συναλλαγματικῶν, συγχωρεῖται ἔνστασις μὴ ἀποδεικνυομένη παραχρῆμα διὰ τοῦτο καὶ μόνον, ὅτι δὲν ἐγένετο διαμαρτυρικόν; Ἡ 12987 ἀπόφ. τῶν ἐν Ἀθ. ἐφετῶν φέρει.

Ἀπόφ. Τὸ ἄρθρον 729 τῆς πολ. δικονομίας ἀποφαίνεται ἀπαραδέκτους τὰς μὴ ἀμέσως ἀποδεικτέας ἐνστάσεις εἰς ὑποθέσεις ἀφορώσας τὰς συναλλαγματικάς, ἐν γένει, καὶ ἄνευ τινας διακρίσεως· ὅθεν δὲν ἐπιτρέπεται νὰ παραδεχθῇ τις τὸ ἐναντίον σύστημα διὰ τὸν λόγον μόνον τοῦ ὅτι δὲν ἐγένετο διαμαρτυρικὸν κατὰ τῆς προκειμένης συναλλαγματικῆς, καθόσον σχετικῶς καὶ πρὸς τὸν ἐκδότην ἡ ἔλλειψις διαμαρτυρικοῦ δὲν μεταβάλλει τὴν φύσιν καὶ τὰ δικαιώματα τῆς ἅπαξ καταρτισθείσης συναλλαγματικῆς, οὐδὲ καὶ τότε, ὅταν συνεφωνήθη νὰ μὴ γίνῃ παρὰ τοῦ κομιστοῦ διαμαρτυρικὸν ἐν περιπτώσει ἀρνήσεως ἀποδοχῆς καὶ πληρωμῆς ὑπὸ τοῦ πρὸς ὃν ἐξεδόθη, καθόσον ἡ συμφωνία αὕτη εἶναι ἀνεξάρτητος τῆς συναλλαγματικῆς καὶ θεμιτὴ ἄλλως (Nouguier σ. 13), ἀλλὰ δίδει εἰς αὐτὸν τὸν ἐκδότην τὸ δικαίωμα ν' ἀποκρούσῃ τὴν περὶ πληρωμῆς ἀγωγὴν, ἂν ἀποδείξῃ, ὅτι ὑπῆρχε πρόβλεψις κατὰ τὴν προθεσμίαν τῆς συναλλαγματικῆς, ὅπερ δὲν προτείνεται, οὔτε ἀποδεικνύεται ἐπὶ τοῦ προκειμένου· ἀπ' ἐναντίας μάλιστα ἡ ὄπισθεν τῆς συναλλαγματικῆς ὑπάρχουσα δήλωσις τοῦ ἐκδότου, μετὰ τὴν λῆξιν τῆς προθεσμίας αὐτῆς, ἐπιφέρει τὸ φυσικὸν ἀποτέλεσμα τοῦ ὅτι αὐτός, διὰ τῆς ἀναγνωρίσεως τοῦ χρέους του καὶ τῆς ἰσχύος τῆς συναλλαγματικῆς, καίτοι μὴ διαμαρτυρηθείσης, στερεῖται τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ προτείνῃ τὴν ἔνστασιν τῆς ἐλλείψεως τοῦ διαμαρτυρικοῦ καὶ τὴν ἔνστασιν τοῦ ὅτι δῆθεν ὁ εἰς διαταγὴν τοῦ ὁποίου ἡ συναλλαγματικὴ ἐξεδόθη, παρέλιπε ν' ἀποστείλῃ αὐτὴν εἰς Βιέννην καὶ νὰ παρουσιάσῃ αὐτὴν πρὸς ἀποδοχὴν εἰς τὸν πρὸς ὃν ἐξεδόθη· ἄλλως δὲ ἡ ἐπιστολὴ εἰς Βιέννην ἀποδεικνύεται καὶ ἐκ τοῦ προστεθέντος εἰς αὐτὴν Γερμανικοῦ χαρτοσήμου. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 12987 τοῦ 1855, τμ. ά.

θ') Μὴ γενομένης διαμαρτυρήσεως κατὰ τοῦ ἀποδέκτου τῆς συναλλαγματικῆς ἐμπροθέσμως, διὰ νὰ γενῇ παραδεκτὴ ἡ ἀγωγὴ

τοῦ κομιστοῦ, πρέπει πρὸ πάντων νὰ ἐξετασθῇ, ἂν ἐκ μέρους τοῦ ἐκδότου ὑπῆρχε πρόβλεψις εἰς χεῖρας τοῦ ἀποδέκτου, καὶ πώποτε δὲν δύναται νὰ παραπεμφθῇ εἰς ἰδιαιτέραν συζήτησιν, λόγῳ τοῦ ὅτι δὲν ἀποδεικνύεται τοῦτο παραχρῆμα· προσέτι δὲ διότι ἡ ἔλλειψις τοῦ διαμαρτυρικοῦ κατὰ τὴν προθεσμίαν τῆς συναλλαγματικῆς καθιστᾷ ἀμφισβητήσιμον τὴν ἐκ τῆς συναλλαγματικῆς ἀπαίτησιν, καὶ ἑπομένως μὴ ἔχων ὁ κομιστὴς τίτλον καθαρὸν δὲν δύναται νὰ ἐπικαλεσθῇ τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 729 πολ. δικονομίας, ἤτοι προχείρους ἀποδείξεις. Ἄλλως, ἡ διάταξις τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, καθ' ἣν ὁ κομιστὴς ἀπόλλυσι πᾶν δικαίωμα κατὰ τοῦ ἐκδότου, ἂν οὗτος ἀποδείξῃ ὅτι ὑπῆρχε πρόβλεψις κατὰ τὴν λῆξιν τῆς συναλλαγματικῆς, διάταξις ἀσφαλίζουσα τὸν ἐκδότην, ἤθελεν ἐν μέρει ματαιωθῇ, ἂν ἐπετρέπετο εἰς τὸν κομιστὴν νὰ πληρωθῇ ἀμέσως τὴν ἀξίαν τῆς συναλλαγματικῆς, παραπεμπομένου εἰς ἰδιαιτέραν συζήτησιν τοῦ ζητήματος, ὅτι ὑπῆρχε πρόβλεψις, καὶ τέλος πάντων δὲν δύναται νὰ εὐνοηθῇ ὅτι δικαιώματα, τὰ ὁποῖα θεωροῦνται κατὰ τὸ ἄρθ. 170 τοῦ ἐμπ. νόμου ὡς ἀπολωλότα, ἂν ἀποδειχθῇ ἡ πρόβλεψις, πῶς δύναται νὰ ἦναι ἀπαιτητά, πρὶν φανῇ τὸ ἀποτέλεσμα τῶν ἀποδείξεων· ἐκτὸς δὲ τούτων, ὅπως προκύπτει καὶ ἐκ τοῦ ἄρθ. 117 τοῦ ἐμπ. νόμου, τότε μόνον εἶναι ὑπόχρεως ὁ ἐκδότης ν' ἀσφαλίσῃ τὴν πληρωμὴν (ἢ καὶ νὰ πληρώσῃ) ὅταν δὲν ἀποδείξῃ ὅτι ἐγένετο πρόβλεψις· ὥστε διαρκούσης τῆς περὶ ἀποδείξεως δικαδικασίας τὸ δικαίωμα τοῦ κομιστοῦ ἀναστέλλεται. (ἀπ. 11587 ἐφ. Αθ.).

ι') Προκειμένου περὶ πληρωμῆς συναλλαγματικῆς, δύναται ν' ἀντιταχθῇ κατὰ τοῦ ἐνάγοντος ἔνστασις συμψηφισμοῦ ἀπαιτήσεως τοῦ ἐναγομένου κατ' αὐτοῦ τούτου τοῦ ἐνάγοντος ἐὰν ἀποδεικνύηται αὕτη ἀμέσως ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ; Ναί, κατὰ τὴν ὑπ' ἀρ. 15597 ἀπ. ἐφ. Αθ. φέρουσαν.

Απόφ. Ἐπειδὴ οἱ ἐναγόμενοι δὲν ἐπήνεγκαν ἀντίστασιν (opposition) εἰς τὴν πληρωμὴν τῆς κατ' αὐτῶν διὰ τῆς ἀγωγῆς προσαχθείσης συναλλαγματικῆς, τὴν ὁποίαν αὐτοὶ οἱ ἴδιοι ὤφειλον νὰ πληρώσωσι καὶ οὐχὶ τρίτος τις, κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ περὶ τῆς ἀντιστάσεως (opposition) ἄρθ. 149 τοῦ ἐμπ. νόμου, ὥστε νὰ λάβῃ νόμιμον ἐφαρμογὴν ἐπὶ τοῦ προκειμένου τὸ μνησθὲν ἄρθρον 149 ἐμπ. νόμου, ὡς ἐξέλαβε τὸ Προξενικὸν δικαστήριον διὰ τῆς ἐκκαλουμένης ἀποφάσεως, ἀλλ' εἰς τὸν ἀπαιτοῦντα ἀπ' αὐτοὺς τὴν πληρωμὴν τῆς συναλλαγματικῆς ἐπρότειναν, ὅτι αὕτη ὑπάρχει ἤδη πληρωμένη διὰ συμψηφισμοῦ ἐκκαθαρισμένης ὀφειλῆς τῶν

ἐναγόντων πρὸς αὐτοὺς ἐκτὸς γροσίων 7,000, περὶ ὧν δὲν ὑπῆρχεν ἐκκαθαρισμένη πρὸς αὐτοὺς ὀφειλὴ, καὶ ἑπομένως ἀντιτακτέος συμψηφισμὸς, καὶ τὴν ἔνστασιν ταύτην τοῦ συμψηφισμοῦ ἀπέδειξαν ἐπὶ τῆς αὐτῆς ἐπ' ἀκροατηρίου συνεδριάσεως, ὡς διατείνονται καὶ ὡς ἐκ τῆς ἀποφάσεως προκύπτει, διὰ τῆς προσαγωγῆς ἀλληλοχρέου λογαριασμοῦ ὑπὸ τῶν ἐναγόντων ὑπογεγραμμένου καὶ μηδόλως ἀμφισβητηθέντος· ὅθεν, κατὰ τὸ ἄρθρον 729 τῆς πολ. δικ. ἔπρεπεν ἡ ἔνστασις αὕτη νὰ γίνῃ δεκτὴ καὶ ἡ ἀπόφασις νὰ ὑποχρεώσῃ τοὺς ἐναγομένους μόνον εἰς τὴν πλήρωμὴν τῶν-ὑπολοίπων γροσίων 7,000, καθόσον ἂν καὶ διὰ τῶν προτάσεών των ἐξεφράσθησαν οἱ ἐναγόμενοι, ὅτι προσφέρουσι ταῦτα, δὲν τὰ εἶχον ὅμως καὶ καταθέσει εἰς τὸ δικαστήριον, ὥστε νὰ κατασταθῇ περιττὴ σχετικὴ περὶ τούτου ἐπιδίκασις δι' ἀποφάσεως. (Νομ. Μέλ. σ. 228). Πρλ. Led. λ. compensation ἀρ. 48.

§. 321.

Ὅλαι αἱ λοιπαὶ ἐνστάσεις, ὅσαι δὲν φέρουσι τὸν ἐν τῷ ἄρθρῳ 729 τῆς πολ. δικονομίας χαρακτῆρα, ἤτοι αἱ μὴ οὖσαι ἐκκαθαρισμέναι παραπέμπονται, εἰς τὴν τακτικὴν διαδικασίαν (1).

Εἰς τὴν νομολογίαν εὑρίσκονται περὶ τούτου τὰ ἑξῆς.

ά) Τὸ ἄρθρον 729 τῆς πολ. δικ. συγχωρεῖ νὰ προτείνωνται μόνον ἐνστάσεις δυνάμεναι παραχρῆμα καὶ ἐν τῇ αὐτῇ συνεδριά-

---

(1) Τὸ ἄρθρον 729 τῆς πολ. δικονομίας διαλαμβάνον, ὅτι εἰς ὑποθέσεις ἀφορώσας τὰς συναλλαγματικὰς δὲν συγχωροῦνται ἄλλαι ἐνστάσεις, ἀπολογίαι κτλ. παρ' ἐκείνας, ὅσαι δύνανται ἢ νὰ ἀναπληρωθῶσιν ἐξ ἐπαγγέλματος ἢ νὰ ἀποδειχθῶσιν ἐν τῇ αὐτῇ συνεδριάσει, αἱ δὲ λοιπαὶ παραπέμπονται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια, δὲν ἐννοεῖ, ὅτι πρέπει νὰ παραπεμφθῶσιν αἱ τελευταῖαι ἀνεξαιρέτως εἰς τὰ πολ. δικαστήρια διότι ἐὰν ἀφορῶσιν αὗται ἀντικείμενα ἐμπορικὰ, τὸ ἄρθρον 25 τῆς πολ. δικονομίας ἀπαγορεύει ἀπολύτως τὸ νὰ ἐκδικάζωνται ἀπὸ τὰ πολ. δικαστήρια, ἀλλ' ἐννοεῖ, ὅτι αἱ ἐνστάσεις αὗται μὴ δυνάμεναι νὰ ἐκδικασθῶσι συγχρόνως μὲ τὴν ἀγωγὴν, πρέπει νὰ παραπέμπωνται εἰς τὴν ἁρμοδίαν δικαιοδοσίαν· προκειμένου δὲ λόγου περὶ ἀνταγωγῆς· ὅταν αὕτη δὲν δύναται νὰ ἀποφασισθῇ ἐν τῇ αὐτῇ ἀποφάσει μετὰ τῆς ἀγωγῆς, παραπέμπεται εἰς ἰδιαιτέραν συζήτησιν, ὄχι δὲ καὶ εἰς

σει ν' ἀποδειχθῶσιν (1), αἱ δὲ μὴ τοιαῦται, καταδικαζομένου τοῦ ὀφειλέτου εἰς τὴν ἐξόφλησιν τῆς συναλλαγματικῆς, παραπέμπονται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια. — Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 120 τοῦ 1857.

β') Τὸ ἐμποροδικεῖον κατεδίκασε τὸν Α νὰ πληρώσῃ τὸ ἐν τῇ συναλλαγματικῇ ἀναφερόμενον ποσόν, παρέπεμψε δὲ εἰς τὸ πολ. δικ. τὴν ἐκδίκασιν τῶν κατὰ τῆς συναλλαγματικῆς ταύτης ἐνστάσεων. — Μετὰ τοῦτο ὁ Α ἐνήργησε κατάσχεσιν ἐπὶ τοῦ πληρωθησομένου ποσοῦ πρὶν ἢ ἀποδειχθῇ ὅτι εἶναι βάσιμοι αἱ κατὰ τῆς συναλλαγματικῆς ἐνστάσεις. Ζητεῖται λοιπόν, ἂν ἠδύνατο νὰ προβῇ οὕτω· τὸ δικαστήριον ἔλυσεν ἀποφατικῶς τὸ ζήτημα, στηριζόμενον εἰς τὰ ἄρθα 925 καὶ 1026 τῆς πολ. δικ. Ἀπ. 7456 τοῦ 1850 ἐφ. Ἀθ.

γ') Ποῖον δὲ τὸ ἁρμόδιον δικαστήριον, περὶ οὗ τὸ ἄρθρ. 729 πολ. δικ;

Ὁ Π ἐνήγαγεν ἐνώπιον τοῦ ἐμποροδικείου τὸν Κ ὡς ἀποδέκτην συναλλαγματικῆς ἵνα πληρώσῃ τὸ ἀντίτιμόν της, ὁ δὲ ἐναγόμενος ἐπρότεινεν ὅτι ἡ λεγομένη συναλλαγματικὴ εἶναι ἁπλῆ ὑπόσχεσις, καθὸ φέρουσα τὴν ὑποβολὴν τοῦ τόπου· τὸ ἐμποροδικεῖον λοιπὸν παρέπεμψε τὸ ζήτημα εἰς τὸ ἁρμόδιον δικαστήριον, ὁ δὲ ἐναγόμενος ἐκάλεσε τὸν ἐνάγοντα ἐνώπιον τοῦ πρωτοδικείου, ὑποβαλὼν τὴν περὶ ὑποβολῆς τόπου πρότασιν, ἀλλὰ τὸ πρωτοδικεῖον ἐκηρύχθη ἀναρμόδιον· ὅθεν τὸ περὶ ἁρμοδιότητος ζήτημα ὑπεβλήθη εἰς τὸν Ἀρ. Πάγον, καὶ οὗτος (ἀπ. 126 τοῦ 1848) ἀπέφηνεν ὅτι τὸ ἄρθρον 729 τῆς πολ. δικ. ὑπὸ τὴν ἔκφρασιν *ἁρμόδιον δικαστήριον*, ἐννοεῖ ὄχι τὸ πολ. δικαστήριον, ὅταν αἱ ἐνστάσεις αὗται ὑπάγωνται ὡς ἐκ τῆς φύσεώς των εἰς τὰ ἐμποροδικεῖα, ἀλλὰ τὴν συνήθη διαδικασίαν κατ' ἀντίθεσιν τῆς ἐπὶ συναλλαγματικῶν ἐκτάκτου. (Ἴδε τὴν ἀπόφασιν ταύτην εἰς Κύρ. τ. 5 σ. 94 ἑπ.— Πρλ. Ῥάλ. § 518 ἑπ. καὶ ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 2294). Τὴν Γαλ. νομολ. εἰς Κύρ. τ. 6 σ. 95.

νέαν δίκην. Οὐδεὶς δὲ νόμος ἀπαγορεύει, ὥστε διὰ τῆς ἀποφάσεως, δι' ἧς ἐκδικάζεται ὁριστικῶς ἡ ἀγωγή, νὰ διατάττηται προδικαστικῶς ἡ παραδοχὴ ἢ μὴ τῆς προτάσεως τῆς ἀφορώσης τὴν ἀπόδειξιν τῆς ἀνταγωγῆς. Τὸ ἄρθρον 633 τῆς πολ. δικονομίας ἀφορᾷ, κατὰ τὸ 728. καὶ τὴν ἐπὶ ἀκροατηρίου τῶν ἐμποροδικῶν συζήτησιν. Ἀπ. τοῦ 1837 ἐφ. Ν. (Νομ. σ. 1080).

(1) Ὅρα τὰ προηγ. ἐδ. τοῦ § 320.

δ') Τὸ ἄρθρον 729 τῆς πολ. δικ. δὲν ἐννοεῖ ὅτι αἱ περὶ ὧν ὁ λόγος ἐνστάσεις πρέπει νὰ παραπέμπωνται εἰς τὰ πολιτικὰ τακτικὰ δικαστήρια, ἀλλ' εἰς τὴν τακτικὴν διαδικασίαν τῶν αὐτῶν ἐμποροδικείων, καθ' ἣν δύνανται νὰ διαταχθῶσι παντοίου εἴδους, κατὰ τὰς περιστάσεις, ἀποδείξεις, καὶ ἐν γένει νὰ λάβῃ χώραν ἡ ἀπαιτουμένη περὶ τῆς ὑποθέσεως τῆς ἀφορώσης τὰς τοιαύτας ἐνστάσεις καὶ ἀντενστάσεις τακτικὴ διαδικασία, καθότι ἅμα τὸ ὑποβαλλόμενον ἔγγραφον, ἐφ' οὗ στηρίζεται ἡ ἀγωγή, φέρει τοὺς ἐξωτερικοὺς τύπους καὶ χαρακτῆρας συναλλαγματικῆς, ἁρμόδιον πρὸς ἐκδίκασιν τῶν περὶ ὑποβολῆς τόπου, εἰκονικοτήτων αὐτῆς κτλ. ἐνστάσεων εἶναι τὸ ἐμποροδικεῖον. Ἀπ. 5057 τοῦ 1848 ἐφ. Ἀθηνῶν.

ε') Ποῖα εἶναι τὰ τακτικὰ δικαστήρια, ὧν μνημονεύει τὸ ἄρθ. 729 τῆς πολιτ. δικονομίας καθ' ὃ τὸ ἐμποροδικεῖον παραπέμπει τὰς ἐνστάσεις κτλ; Ἡ 12944 τοῦ 1855 ἀπόφ. τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ. φέρει.

Ἀπόφ. Ἐπειδὴ ἐσφαλμένως διατείνεται ὁ ἐκκαλῶν ὅτι ἡ ἐκκαλουμένη ἀπόφασις διατάξασα τὴν πληρωμὴν τῆς συναλλαγματικῆς, ὡς ὤφειλε, παρέπεμψε τὰς μὴ ἀποδειχθείσας ἐπὶ ἀκροατηρίου, ἐν τῇ αὐτῇ συνεδριάσει, ἐνστάσεις τοῦ ἐναγομένου εἰς τὰ πολιτικὰ δικαστήρια, διότι τοιοῦτόν τι δὲν διαλαμβάνει ἡ ῥηθεῖσα ἀπόφασις παραπέμψασα τὰς διαληφθείσας ἐνστάσεις, κατὰ τὸ γράμμα τοῦ ἄρθ. 729, εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια. Μὲ τοῦτο δὲ δὲν ἐννοεῖ ὁ νόμος νὰ ἐξαιρέσῃ τὰ ἐμποροδικεῖα, ὅταν ταῦτα εἶναι τυχὸν ἁρμόδια ὡς ἐκ τῆς φύσεως τῶν ἐνστάσεων, ἀλλ' ἐπειδή, κατὰ τὸ ἄρθ. 19 § 1 καὶ 22 § 7 τῆς πολ. δικονομίας, ὁ ὀφείλων τῆς συναλλαγματικῆς τὴν πληρωμὴν δύναται νὰ ἐναχθῇ εἰς τὸ ἐμποροδικεῖον εἴτε τῆς κατοικίας του, εἴτε τοῦ τόπου τῆς πληρωμῆς, ἀφοῦ καταδικασθῇ κατὰ τὸ ἄρθ. 729 καὶ ἐξοφλήσῃ τὴν συναλλαγματικήν, τότε καθίσταται αὐτὸς ἐνάγων, ὡς πρὸς τὴν ὑποστήριξιν τῶν ἐνστάσεών του μετατρεπομένων εἰς ἀγωγήν, ἐνδέχεται πρὸς εἰσαγωγὴν τούτων νὰ μὴ ἦναι πλέον ἁρμόδιον τὸ δικαστήριον, εἰς τὸ ὁποῖον αὐτὸς εἶχε ἐναχθῇ· ὅθεν ὀφείλει τοῦτο νὰ παραπέμψῃ τὰς ἐνστάσεις του εἰς τὰ ὡς πρὸς αὐτὸν τακτικά, ἤγουν ἁρμόδια, δικαστήρια ὁποιαδήποτε καὶ ἂν ὦσι ταῦτα, σχετικῶς μὲ τὴν φύσιν τοῦ ἀντικειμένου, ἢ μὲ τὴν δικαιοδοσίαν.

§. 322.

Ἡ ἀρχὴ ὅμως, ἣν ἐξεθέσαμεν ἐν τοῖς §§ 320 ἐπ. δὲν ἐφαρμό-

ζεται εἰς τὰ εἰς διαταγὴν γραμμάτια (1). Ἰδοὺ τί εὕρηται ὡς πρὸς τοῦτο ἐν τῇ νομολογίᾳ.

α') Ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρ. 729 τῆς πολ. δικονομίας δὲν ἐφαρμόζεται παρ' εἰς ὑποθέσεις ἀφορώσας τὰς συναλλαγματικὰς καὶ ὄχι τὰ γραμμάτια (2), ὁ δὲ ἐμπ. νόμος ταυτίζει τὰς συναλλαγματικὰς μὲ τὰ γραμμάτια μόνον καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν προθεσμίαν, τὴν ὀπισθογράφησιν κτλ. αἱ δὲ τοῦ ἄρθ. 729 τῆς πολ. δικονομίας διατάξεις εἶσὶν ἐξαιρετικαί. Ἀπ. 1973 (Εὐρ. τ. 4 σ. 273) καὶ 2020 τῆς 18 Ἰουλ. καὶ 12 Σεπτ. 1840 ἐφ. Ἀθ. — Ἀπ. 4438 τοῦ 1847 τῶν αὐτῶν ἐφ. — Ἀπ. 11785 τοῦ 1854 τῶν αὐτῶν ἐφετῶν.

Ἡ 53 τοῦ 1849 πολ. Ἀρ. Πάγου ἀπ. φέρει.

Ἀπόφ. Ἐπειδή, κατὰ τὸ 729 ἄρθρον τῆς πολ. δικονομίας, εἰς ὑποθέσεις ἀφορώσας τὰς συναλλαγματικάς, ἐκτὸς τῶν ἐν αὐτῷ μνημονευομένων, ὅλαι αἱ λοιπαὶ ἐνστάσεις παραπέμπονται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ἀναφερομένης τῆς παρὰ τῶν ἐναγομένων ἀδελφῶν Σεϊποπούλου προταθείσης ἐνστάσεως κατὰ τῆς πληρωμῆς τοῦ ἀπὸ 14 Ἰουν. 1848 χρεωστικοῦ γραμματίου, ὄχι εἰς συναλλαγματικήν, ἐπὶ τῆς ὁποίας καὶ μόνον περιορίζει ῥητῶς τὸ εἰρημένον ἄρθρον τὴν παραπομπήν, ἢ μὴ παραπομπὴν τῶν ἐνστάσεων κατὰ τὴν διάφορον αὐτῶν φύσιν, ἀλλ' εἰς γραμμάτιον ἐπὶ διαταγῇ, ὀρθῶς τὸ ἐμπορικὸν τμῆμα τῶν ἐν Σύρῳ πρωτοδικῶν δὲν ἐπέτρεψε τὴν παραπομπὴν ἐκείνης, ἀλλὰ τὴν ἐδίκασεν αὐτό, καθόσον μάλιστα οὐδεμία περὶ τούτου ἀντίῤῥησις ἐγένετο εἰς τὴν πρώτην ἐπὶ ἀκροατηρίου συνεδρίασιν· ἄρα ἡ προτεινομένη παραβίασις τῆς διατάξεως τοῦ προμνησθέντος ἄρθρ. εἶναι ἀνυπόστατος.

— Αἱ διατάξεις τοῦ ἄρθ. 729 τῆς πολ. δικονομίας εἶναι ἐξαιρετικαὶ καὶ δὲν ἐπιδέχονται ἐπέκτασιν τὰ δὲ γραμμάτια δὲν ἐξομοιοῦνται μὲ τὰς συναλλαγματικάς· ὅθεν, ὅταν πρόκηται περὶ γραμματίων, ὁ ἐναγόμενος δύναται ν' ἀποδείξῃ τὰς ἐνστάσεις

---

(1) Πρλ. Εὐρ. τ. 5 σ. 509 ἐπ. — ὁ Οἰκ. § 237 λέγει ὅτι τὸ γερμ. κείμενον δὲν κάμνει διάκρισιν, περιλαμβάνον ἀμφότερα.

(2) Ἀπ. Ἀρ. Π. 338 τοῦ 1857. — Ἀπ. Αρ. Π. 269 τοῦ 52. Ἀπ. ἐφ. Ν. 319 καὶ 361 τοῦ 45, ἣν εἰς Εὐρ. τ. 5 σ. 509 καὶ 510. — Ἀπ. ἐφ. Ν. 1299 τοῦ 56 ἐν Νομικ. σ. 5626. Πρλ. λέξ. ὅρκος § 42 ἐπ.

του, καὶ ἂν αὗται δὲν ἀποδεικνύωνται παραχρῆμα ἐπὶ ἀκροατηρίου. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 139 τοῦ 1851.

ε') Δύναται ὁ ἐναγόμενος νὰ προτείνῃ τὴν εἰκονικότητα γραμματείου τινος; Ἀναργυρία.

Ἀπόφ. Ἐπειδὴ, ὡς ἐῤῥέθη καὶ ἐν τῇ ὑπ' ἀριθ. 4383 ἀποφάσει τοῦ δικαστηρίου τούτου, ἡ ἀπόδειξις τοῦ ὅτι ὁ ἐνάγων δὲν ἔχει ἄμεσον ἰδιωτικὸν ἑαυτοῦ συμφέρον εἰς τὴν δικαστικὴν ἀπαίτησιν, δύναται, κατὰ ῥητὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 68 τῆς πολιτ. δικονομίας, ν' ἀπαιτηθῇ καὶ ἑπομένως νὰ προταθῇ εἰς πᾶσαν στάσιν τῆς δίκης, ἐνταῦθα δὲ ἡ ἀπόδειξις τῆς ἐλλείψεως τοῦ ἀμέσου ἰδιωτικοῦ ἰδίου συμφέροντος τοῦ ἐνάγοντος Τασσίκα εἰς τὴν ἀπαίτησιν τῆς ἀξίας τοῦ γραμματίου, τὸ ὁποῖον ὁ ποτὲ Ἀγγελίδης ἐξέδοτο εἰς διαταγὴν τοῦ Φωτίου, συνίσταται εἰς τὴν ἀπόδειξιν αὐτὴν τῆς εἰκονικότητος τῶν πρὸς τὸν Λαζαρῆν εἰς τὸν Τασσίκαν ὀπισθογραφήσεων· ἄρα, τοιαύτης οὔσης τῆς φύσεως τῆς ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἀποδείξεως, καὶ ἐπιτρεπομένης τῆς ὡς πρὸς τὸ συμφέρον ἢ μὴ τοῦ ἐνάγοντος ἀποδείξεως εἰς πᾶσαν ὡς προείρηται, στάσιν τῆς δίκης, ἀνυπόστατος καταφαίνεται ἡ ἔνστασις τοῦ Τασσίκα περὶ τοῦ ὅτι καθίσταται ἀπαράδεκτος ἡ περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου ἀπόδειξις, διὰ τὸν λόγον δῆθεν ὅτι ἡ εἰκονικότης τῆς ὀπισθογραφήσεως δὲν ἐπροτάθη ὡς ἔνστασις αὐτοτελὴς εἰς τὴν πρώτην ἐπὶ ἀκροατηρίου συνεδρίασιν.

Ἐπειδὴ ἡ Γεωργούλα Σταφοπούλα εἶχεν οὐσιῶδες συμφέρον ν' ἀποδείξῃ ὅτι παρὰ τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 67 τῆς πολ. δικ. ὁ ἐνάγων διὰ τῆς ἀγωγῆς του εχαρακτήρισεν ἑαυτὸν καὶ πρὸ αὐτοῦ τὸν Λαζαρῆν κύριον τοῦ γραμματίου, καὶ ὡς κύριος ἀπήτησεν ἐν ἰδίῳ ὀνόματι τὴν ἐξαργύρωσιν τοῦ αὐτοῦ γραμματίου, διότι ἐνόσῳ δὲν ἐπρότεινε τὴν ἀπόδειξιν ταύτην, δὲν ἠδύνατο ν' ἀντιτάξῃ εἰς τὴν ἀγωγὴν τοῦ εἰρημένου Τασσίκα, ὡς ἀποδεικνυομένου διὰ τῆς κατὰ τοὺς τύπους φαινομένης τακτικῆς ὀπισθογραφήσεως, τρίτου κυρίου τοῦ γραμματίου, τὴν ἔνστασιν τῆς ἀναργυρίας τὴν ὁποίαν εἶχεν, ὡς διετείνετο, κατὰ τοῦ Φωτίου. ἅμα ὅμως ἐπρόβαλε ν' ἀποδείξῃ τὸ διαληφθὲν ἀντικείμενον (τὸ ὁποῖον εἰς πᾶσαν τῆς δίκης στάσιν, ὡς προελέχθη, ἐδικαιοῦτο νὰ πράξῃ) ἀπέκτησεν ἔτι τὸ δικαίωμα ν' ἀντιτάξῃ συγχρόνως καὶ κατὰ τοῦ ἐνάγοντος αὐτοῦ ὅλας τὰς ἐνστάσεις τὰς ὁποίας ἔχει κατὰ τοῦ Φωτίου, ἐν αἷς καὶ τὴν ῥηθεῖσαν τῆς ἀναργυρίας ἔνστασιν· προτείνασα λοιπὸν τὴν ἔνστασιν ταύτην τῆς ἀναργυρίας ἐν τῇ αὐτῇ συνεδριάσει τῶν ἐμποροδικῶν, ἐν ᾗ ἐπρότεινεν εἰς τὴν ἀπόδειξιν τοῦ μὴ ἀμέσου

ἰδίου συμφέροντος τοῦ ἐνάγοντος ἐπὶ τῆς ἀξίας τοῦ γραμματίου, ὁπότε δηλαδὴ καὶ μόνον ἀπέκτα τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ προτείνῃ τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος ἔνστασιν καὶ κατ' αὐτοῦ τοῦ ἐνάγοντος, λόγῳ τῆς ἀποδεικτέας μεταβολῆς τῆς ἰδιότητός του, τὴν ἐπρότεινε προφανῶς ἐγκαίρως, καὶ μὴ ὀρθῶς, διὰ τοῦτο, ἐκυρήχθη διὰ τῆς ἐκκληθείσης ὑπ' ἀριθ. 25 ἀποφάσεως ἀποκεκλεισμένη τοῦ δικαιώματος τοῦ νὰ προτείνῃ τὴν ἔνστασιν ταύτην διὰ τὸν λόγον δῆθεν ὅτι δὲν τὴν ἐπρόβαλε κατὰ τὴν πρώτην τοῦ ἐμποροδικείου συνεδρίασιν, ὁπόταν, παριστάμενος ὁ Τασσίκας ὡς τρίτος κύριος τοῦ γραμματίου, τὴν ἐμπόδιζεν ὁ ἴδιος αὐτὸς, διὰ τῆς τοιαύτης λεγομένης ἰδιότητός του, ὡς προελέχθη, ἀπὸ τοῦ νὰ τὴν προσβάλῃ κατ' αὐτοῦ ὡς τοιούτου.

Ἐπειδὴ, τούτων ἕνεκεν, ἔπρεπε νὰ ἐπιτραπῇ εἰς τὴν εἰρημένην Σταυροπούλαν ἡ ἀπόδειξις τῆς εἰκονικότητος τῶν ὀπισθογραφήσεων οὐχὶ μὲν ἐπὶ τῷ τέλει τοῦ νὰ κηρυχθῇ, συνεπείᾳ τῆς ἀποδείξεως ταύτης, ἄκυρος ἡ ἀγωγὴ, ὡς αὐτὴ ἐσφαλμένως ἐνίσταται, διότι, ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἀμφισβητηθέντος παρ' αὐτῆς τοῦ δικαιώματος τοῦ ἐνάγοντος τοῦ ὑπερασπίζειν ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου ἐν ἰδίῳ ὀνόματι ὡς κυρίου, τὴν δικαζομένην ὑπόθεσιν, οὗτος προσεκεκάλεσεν ἤδη πρὸς συζήτησιν τῆς ὑποθέσεως ἐκείνους, παρὰ τῶν ὁποίων μετέβη εἰς αὐτὸν τὸ δικαίωμα, συμφώνως μὲ τὴν ἄδειαν τὴν ὁποίαν ῥητῶς τῷ ἐχορήγει τὸ ἄρθρον 69 τῆς πολ. δικονομίας καὶ ἡ προσεπίκλησις αὕτη ἐγένετο ἤδη δεκτὴ (ἀπόφ. 4387), εἶναι προσέτι παραδεδεγμένη ἡ ἀρχὴ εἰς τὰς ἐμπορικὰς περὶ συναλλαγματικῶν καὶ γραμματίων εἰς διαταγὴν ὑποθέσεις τοῦ νὰ δύναται ὁ ὀπισθογράφος ν' ἀπαιτῇ ἀπ' εὐθείας καὶ δικαστικῶς τὴν ἐξαργύρωσιν τῶν συναλλαγμάτων τούτων, καίτοι μὴ ὢν κύριος αὐτῶν, ἀρκεῖ μόνον νὰ ὑποχρεωθῇ εἰς τὰς ἐνστάσεις τὰς ὁποίας ὁ πρὸς ἐξαργύρωσιν ἐναγόμενος δικαιοῦται ν' ἀντιτάξῃ κατὰ τοῦ ἀληθοῦς ἰδιοκτήτου, ἀλλὰ κυρίως ἡ ἀπόδειξις ἔπρεπε νὰ ἐπιτραπῇ ὡς ἀνωτέρω διελείφθη, εἰς τὴν ἐναγομένην, διὰ νὰ λάβῃ τὸ δικαίωμα τὸ ὁποῖον τῇ ἀνῆκεν, ἐν περιπτώσει τῆς ἀληθείας τοῦ ἰσχυρισμοῦ της, τοῦ νὰ προτείνῃ τὰς κατὰ τοῦ Φωτίου οὐσιαστικὰς ἐνστάσεις της.

Ἐπειδὴ ὅμως ὁ Τασσίκας διὰ τῆς τρίτης αἰτιολογίας τῶν τελευταίων ἀπὸ 13 Σεπτ. ε. ε. ἐγγράφων προτάσεών του σαφῶς ἀποφαίνεται, ὅτι εἶναι περιττὸν νὰ διαταχθῇ ἡ ἀπόδειξις τῆς εἰκονικότητος τῶν ὀπισθογραφήσεων, περὶ ἧς ἡ Σταυροπούλα ἐπήγαγε τελευταῖον τὸν ὅρκον εἰς αὐτὸν τὸν Λαζαρῆν, διότι

«εἶναι ἕτοιμος ν' ἀναδεχθῇ τὰς συνεπείας τῆς ἀναργυρίας· ἐὰν ἐγ»καίρως αὕτη ἐπροτείνετο, καὶ νομίμως ἀπεδεικνύετο, καίτοι φαι»νομένη ἰδιοκτήτης τοῦ γραμματίου, καὶ διὰ τοῦτο ἐπαρουσία»σεν εἰς τὴν δίκην καὶ τὸν Λαζαρῆν καὶ τὸν Φώτιον, διὰ νὰ εὐκο»λυνθῇ ἡ ἀντίδικος ὡς πρὸς τὴν περὶ ἀναργυρίας ἀπόδειξίν της». μετὰ δὲ τὴν τοιαύτην ῥητὴν ἐκ μέρους του συναίνεσιν τοῦ νὰ ὑποστήσῃ κατ' αὐτοῦ τὴν τῆς Σταυροπούλας ἔνστασιν τῆς ἀναργυρίας, ἐὰν αὕτη ἐγκαίρως ἐπροτάθη, καὶ μετὰ τὴν κρίσιν τοῦ δικαστηρίου τούτου, ὡς ἀνωτέρω, περὶ τοῦ ὅτι ἐγκαίρως ἐπροτάθη ἡ διαληφθεῖσα ἔνστασις, περιττὸν καθίσταται νὰ προβῇ τὸ δικαστήριον εἰς τὴν ἀπόδειξιν τοῦ ἂν τῷ ὄντι ὁ εἰρημένος Τασσίκας ἦναι κύριος ἢ ὄχι τοῦ γραμματίου, διότι αὐτὸς, καίτοι φαινόμενος διὰ τῆς ὀπισθογραφήσεως τοιοῦτος, ἀναδέχεται κατὰ συναίνεσιν τὰς συνεπείας τῆς ἀναργυρίας, ἂν ἀποδειχθῇ, καὶ μόνον ἑπομένως ἀντικείμενον ὑπολείπεται (μεταρρυθμιζομένης ἀπὸ τοῦδε, ἕνεκα τῶν ἀνωτέρω λόγων καὶ τῆς ἀνωτέρω συναινέσεως, τῆς ὑπ' ἀριθ. 25 ἀποφάσεως, καθόσον ἀπέρριψεν ὡς ἀπεκλεισμένην κατὰ τὸ ἄρθρον 160 καὶ ὡς μὴ ἀντιτακτέαν κατὰ τοῦ ἐνάγοντος Τασσίκα τὴν ἔνστασιν τῆς ἀναργυρίας, καὶ ὡς ἀπαράδεκτον τὴν ἀπόδειξιν τῆς μὴ κυριότητος τοῦ ἐνάγοντος) τὸ νὰ ἐπιτραπῇ εἰς τὴν Σταυροπούλαν ἡ διὰ τῶν νομίμων μέσων ἀπόδειξις τῆς περὶ ἀναργυρίας ἐνστάσεως, ἥτις ἄλλως δὲν ἐστηρίχθη εἰς ἀορίστους ἰσχυρισμοὺς, ὡς τὸ ἐμποροδικεῖον διὰ τῶν αἰτιολογιῶν τῆς ἐκκληθείσης ἀποφάσεως ὑπ' ἀριθ. 1125 ἐν παρόδῳ διέλαβε, διότι συνιστάμενοι οἱ ἰσχυρισμοὶ τῆς Σταυροπούλας ῥητῶς εἰς τὸ ὅτι «πώποτε ὁ Ἀγγελίδης δὲν ἔλαβε τὸ ὁποῖον ὁ ἀντίδικος ἰσχυρίζε»ται (ἐν τῷ γραμματίῳ) ποσὸν, ἀλλ' ἁπλῶς εἶχε συμφωνηθῇ μετὰ »τοῦ Φωτίου νὰ τὸν δώσῃ ἓν μικρὸν ποσὸν (ὅπερ δ ὰ τῶν ἐνταῦθα »προτάσεών της ὡρίσθη εἰς δραχμὰς 600—800) διὰ νὰ οἰκονο»μήσῃ τ' ἀναγκαῖά του ἔξοδα πρὸς παραλαβὴν τοῦ χωρίου τῆς »Καστανιᾶς, μετὰ τὴν ἐπίδοσιν τῆς ἀποφάσεως τῆς μικτῆς ἐπι»τροπῆς (ἥτις τῷ ἐπεδίκασε τὴν κυριότητα καὶ τὴν κατοχὴν τοῦ »διαληφθέντος χωρίου, τὰ δὲ λοιπὰ πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ γραμ»ματίου νὰ τὰ δώσῃ μετὰ τὴν ἐγκατάστασίν του εἰς τὸ χωρίον »Καστανιᾶ, ὅτε συνεφωνήθη νὰ δοθῇ εἰς ὑποθήκην τὸ χωρίον Κα»στανιᾶ, καὶ νὰ συνταχθῇ συμβόλαιον περὶ τούτου, πράγματα, »τὰ ὁποῖα δὲν ἐπραγματοποιήθησαν» οἱ διαληφθέντες ἰσχυρισμοὶ εἶναι σαφῶς, ὡρισμέναι καὶ συντελεστικαὶ εἰς τὴν ἀπόφασιν τῆς δίκης. Ἀπ. 4510 ἐφ. Ἀθ.

§. 323.

Ἐὰν ἔγγραφόν τι προσβληθῇ ὡς μὴ γνήσιον ἢ ὡς πλαστογραφημένον, παραπέμπεται, ἡ περὶ τῆς γνησιότητος ἢ τῆς πλαστογραφήσεως αὐτοῦ δίκη εἰς τὸ ἁρμ. πρωτ., ἀναβαλλομένης τῆς κυρίας δίκης (730 πολ.

α Εἰς Οἰκ. § 237 σημ. 7 εὕρηνται ταῦτα.

Ἡ ἐπὶ πλαστογραφίᾳ προσβολὴ τοῦ ἐγγράφου, ἵνα ἀναστείλῃ τὴν κυρίαν δίκην ἐνώπιον τοῦ ἐμποροδικείου, πρέπει νὰ γένῃ προσηκόντως, ἤτοι εἰδικῶς καὶ τῶν μέσων τῆς ἀποδείξεως προταθέντων ἀμέσως (ὅρ. Οἰκ. § 188. Carré ζ. 1528). Ἡ ἀναστολὴ αὕτη εἶναι ἀναγκαία καὶ ὅταν πρωτοδίκαι δικάζωσιν ὡς ἐμποροδικεῖον (ἀν. Οἰκ. § 38 σημ. 11). ἄλλη ἡ σύνθεσις τοῦ δικαστηρίου εἰς τὴν μίαν καὶ ἄλλη εἰς τὴν ἄλλην περίπτωσιν. Carré ζ. 1529 Beitard 11, 181 ἐντ.

Εἶναι ἀναρμόδια τὰ ἐμποροδικεῖα πρὸς ἐκδίκασιν ἑτέρων ἐνστάσεων τοῦ πολ. δικαίου ἐκτὸς τῶν τοῦ 730; ὁ Carré καὶ ἰδίως ὁ ὑπομνηματιστὴς αὐτοῦ Chauveau ἐξετάζουσι τὸ ἐρώτημα τοῦτο ἐν ζ. 1527. Ὁ δεύτερος δὲ ἐκφράζεται οὕτως. Τὰ ἐμποροδικεῖα, λέγει, εγκατέστησαν πρὸς ἐκδίκασιν ἐμπορικῶν διαφορῶν, κ.θ ὅσων ἐν αὐταῖς δὲν παρουσιάζονται ἔριδες ἀλλότριαι τοῦ ἐμπορικοῦ δικαίου. Τοιαῦται δ' ἔριδες ἀνακύπτουσαι πρέπει νὰ παραπέμπωνται εἰς τοὺς φυσικοὺς αὐτῶν δικαστάς. Παρακατιὼν δὲ, ἀλλὰ δὲν πρέπει, ἐπιφέρει, νὰ συμπεράνωμεν ἐντεῦθεν ὅτι πᾶν εἶδος ἐνστάσεως ἀνάγκη νὰ σταματήσῃ τὴν ἐμπορικὴν δικαιοδοσίαν. Εἰσί τινες τῇ οὐσίᾳ τῆς ἐμπορικῆς δίκης συνεχόμεναι καὶ τὴν βάσιν τῆς ὑποχρεώσεως, ἧς ἡ ἐκτέλεσις αἰτεῖται παρὰ τοῦ ἐμποροδικείου, προσβάλλουσαι. Ταύτας οὐ μόνον δύνανται, ἀλλὰ μᾶλλον ὀφείλουσι νὰ δικάσωσιν οἱ ἐμποροδίκαι. Τοιαῦται εἰσὶ π. χ. ἡ ἀμφισβήτησις τῆς ἐμπορικῆς ἰδιότητος τοῦ διαδίκου, τῆς σπουδαιότητος ἢ ἐκτάσεως τῆς παραγγελίας· ἡ ἀποδοκιμασίς τῶν πράξεων τοῦ πληρεξουσίου (agreé) ἢ ἐπὶ δόλῳ ἢ ἀπάτῃ προσβολὴ τῆς συμβάσεως. Ἵνα δ' ἐκποδὼν θέσῃ τὴν σπουδαίαν ἀμφιβολίαν, καὶ εἰς ποίαν ἐμπορικὴν δίκην δὲν δύναται νὰ εὕρῃ ὁ στρεψοδικῶν ἐναγόμενος ἐνστάσεις τοῦ πολίτου δικαίου, ὀφείλει πάντοτε ὁ ἐμποροδικης νὰ παραπέμπῃ ;— ταύτην ποιεῖ τὴν διαστολήν. Προτεινομένας λέγει, ἐνστάσεις τοῦ πολ. δικαίου, ἄλλας ἢ τῶν ἀρ. 429 καὶ 427 τῆς δικονομίας οἱ ἐμποροδίκαι δὲν δύνανται

μὲν νὰ δικάσωσιν, δύνανται ὅμως νὰ ἀπομακρύνωσιν αὐτὰς σκεπτόμενοι ὅτι εἶναι ἄνευ ἐπιῤῥοῆς ἢ προπετεῖς καὶ πρὸς παρέλκυσιν τῆς δίκης προτείνονται.

Η θεωρία αὕτη δὲν εἶναι ἐντελῶς ἀκράδαντος, νομίζομεν. Ἰδίως παρ' ἡμῖν δύνανται νὰ δικάσωσι τὰ ἐμποροδικεῖα πάντοτε τὰς περὶ ἀποδοκιμάσεως ἀγωγὰς (τὰ ἄρθ. 127—488 ἐφαρμόζονται εἰς ὅλα τὰ εἴδη τῶν δικαστηρίων κατὰ τὴν ἐπιγραφὴν τοῦ ά τμήματος τοῦ γ' βιβλίου) ὡς καὶ τὴν ἔνστασιν τῆς νομίμου ὠφελείας τῆς ἀπογραφῆς (πολ. 728 ὅπερ παραπέμπει εἰς τὸ 582 ἄρθρ.).»

ά) Εἰς δὲ τὴν νομολογίαν εὕρηνται τὰ ἑξῆς·

Ὅταν ἡ ἐν τῇ συναλλαγματικῇ ὑπογραφὴ προσβάλληται ὡς μὴ γνησία ἢ πλαστή, ἀναβάλλεται ἡ ἐκδίκασις τῆς οὐσίας μέχρι τῆς ἐκδικάσεως τοῦ παρεμπίπτοντος αὐτοῦ ζητήματος. — 729, 730 πολ.— Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 14205 τοῦ 1856 φέρουσα.

Απόφ. Ἐπειδὴ τὸ ἄρθρον 730 τῆς πολιτικῆς δικονομίας ποιεῖται ἐξαίρεσιν εἰς τὸ προηγούμενον 729. Ἐὰν ἔγγραφόν τι προσβληθῇ ὡς μὴ γνήσιον ἢ ὡς πλαστόν, αἱ περὶ τούτων ἐνστάσεις παραπέμπονται εἰς τὸ ἁρμόδιον δικαστήριον τῶν πρωτοδικῶν καὶ ἀναβάλλεται ἡ κυρία δίκη· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, προτείναντος ὁμολογουμένως τοῦ ἐκκαλοῦντος τὴν περὶ τῆς μὴ γνησιότητος ἔνστασιν τῆς ὑπογραφῆς του εἰς τὴν προκειμένην συναλλαγματικήν, ὡς καὶ τὴν τῆς πλαστογραφήσεως αὐτῆς, ὤφειλε τὸ δικάσαν ἐμποροδικεῖον, ὡς ἔπραξεν ὀρθῶς, νὰ παραπέμψῃ μὲν τὴν ἐκδίκασιν τοῦ διὰ τῆς συναλλαγματικῆς ζητουμένου ποσοῦ, κατὰ τὴν σαφῆ τοῦ ἄρθρου διάταξιν, μέχρις οὗ λυθῇ τὸ παρεμπίπτον ζήτημα τῆς μὴ γνησιότητος καὶ πλαστότητος τῆς ὑπογραφῆς, καὶ οὐχί, ὡς ἐσφαλμένως ἔπραξε, νὰ καταδικάσῃ τὸν ἐκκαλοῦντα εἰς τὴν πληρωμὴν τοῦ ποσοῦ τῆς συναλλαγματικῆς, καὶ μάλιστα εἰς πληρωμὴν τόκων διαμαρτυρικοῦ· ὅθεν ἡ ἔφεσις εἶναι παραδεκτὴ ἐν μέρει καὶ μεταῤῥυθμιστέα ἡ ἐκκληθεῖσα ἀπόφασις, καθόσον προώρως κατεδίκασε τὸν ἐκκαλοῦντα εἰς τὴν πληρωμὴν τοῦ ζητουμένου ποσοῦ.

β') Κατὰ τὸ ἄρθρ. 729 τῆς πολ. δικον. εἰς ταῖς περὶ τῶν συναλλαγματικῶν δίκαις πᾶσα πρότασις μὴ ἀποδεικνυομένη παραχρῆμα εἰς τὴν αὐτὴν τοῦ ἀκροατηρίου συνεδρίασιν, εἶναι ἀπαράδεκτος. Ὅταν λοιπὸν προσάγηται ἔγγραφόν τι, τὸ ὁποῖον δὲν ἀναγνωρίζει ὁ καθ' οὗ προσάγεται (412 πολ. δικ.), τὸ ἐμποροδικεῖον δὲν τὸ λαμβάνει ὑπ' ὄψιν. Ἀπ. 9164 τοῦ 1852 ἐφ. Ἀθ.

Περὶ πλαστογραφίας εἰς τὴν ἀποδοχήν.

Ὅταν ὑπάρχῃ πλαστὴ ἀποδοχὴ συναλλαγματικῶν, δὲν ἐκβιάζεται εἰς πληρωμὴν αὐτῆς ὁ πρὸς ὃν ἐξεδόθη. Ὁ κομιστὴς ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ζητεῖ τὴν σύνταξιν τῆς διαμαρτυρίας καὶ τὴν κοινοποιεῖ εἰς τὸν ἄμεσον ὀπισθογράφον· διὰ δὲ τῆς ἀναγωγῆς ἣν ἕκαστος ὀπισθογράφος γυμνάζει κατὰ τοῦ ἐκχωρητοῦ του, κατορθοῦται ἡ ἀνακάλυψις τοῦ πλαστογράφου, ὅστις ὑφίσταται τὴν εὐθύνην.

Τὰ αὐτὰ ἐφαρμόζονται καὶ ἐν τῇ περιπτώσει, καθ' ἣν ἡ ἀποδοχὴ ἐπλαστογράφη ὡς πρὸς τὸ ποσόν, μὴ ὑποχρεουμένου τοῦ ἀποδέκτου νὰ πληρώσῃ εἰμὴ ὅ,τι ἀπεδέχθη. Δαλ. αὐτ. ἀρ. 873.

§ 323². Ἂν ὁ νομιζόμενος ἀποδέκτης ἐπλήρωσε καὶ βραδύτερον ἀνεκάλυψε τὴν πλαστογραφίαν, δὲν δύναται νὰ ἀπαιτήσῃ τὸ πληρωθὲν κατὰ τοῦ, καλῇ τῇ πίστει, κομιστοῦ. αὐτ. ἀρ. 874.

Πλαστὰ ἐξοφλητήρια.

§ 323³. Πολλοὶ φρονοῦν, ὅτι πληρωμὴ γενομένη ἐπὶ τῇ βάσει πλαστοῦ ἐξοφλητηρίου εἶναι ἄκυρος. Ἄλλοι τὴν ἐναντίαν πρεσβεύουσι γνώμην, παραδέχονται ὅμως τὴν ἀρχήν, ὅτι ἡ πληρωμὴ ἀποτελεῖ ὡς πρὸς τὸν ὀφειλέτην τεκμήριον ἀπαλλαγῆς (145 ἐμ. Κ.). Εἰς τὸν ἀμφισβητοῦντα δὲ τὸ κῦρος τῆς πληρωμῆς ἐπίκειται ἡ ἀπόδειξις τῆς κακῆς πίστεως τοῦ ὀφειλέτου, τῆς συμπαιγνίας του, ἢ τῆς ἀσυγγνώστου ἀμελείας του. Ἐν γένει τὰ δικαστήρια μετὰ πολλῆς τῆς προσοχῆς ἀποφαίνονται τὸ ἄκυρον τῆς πληρωμῆς. Δαλ. αὐτ. ἀρ. 875.

§. 324.

Ποῖαι ἐνστάσεις προτείνονται κατὰ τῶν κατόχων γραμματίων εἰς διαταγήν; (1).

α') Ὁ ἀποδοχεὺς τῆς συναλλαγματικῆς δὲν δύναται νὰ προτείνῃ κατὰ τοῦ τρίτου κομιστοῦ αὐτῆς, τοῦ ἐν καλῇ πίστει ἐνεργήσαν-

---

(1) Ἀνωτ. § 261—312.

τος, τὴν ἔνστασιν τῆς ὑποβολῆς τοῦ τόκου. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 50 τοῦ 1843.

ϛ') Δύναται ὁ ἐκδότης γραμ. εἰς διαταγὴν ν' ἀντιτάξῃ εἰς τὸν δυνάμει τακτικῆς ὀπισθογραφήσεως κομιστὴν τοῦ γραμματίου τὴν ἔνστασιν τοῦ ὅτι τὸ γραμματίον εἶναι εἰκονικὸν καὶ καλύπτει πολιτικὸν συνάλλαγμα χωρὶς προηγουμένως ν' ἀποδείξῃ τὸν κομιστὴν αὐτοῦ κακῆς πίστεως; Ὄχι.

Ἐκ τῆς ἀποδείξεως τοῦ ὅτι ὁ δυνάμει ὀπισθογραφήσεως κομιστὴς γραμματίου εἰς διαταγὴν δὲν ἐμέτρησε πραγματικῶς εἰς τὸν ὀπισθογραφήσαντα τὸ ἀντίτιμον τοῦ γραμματίου εἰς χρήματα, τεκμαίρεται ἡ κακὴ πίστις τοῦ κομιστοῦ; Ὄχι. Ἀπ. ἐφ. Ν. 203 τοῦ 1842 (Νομ. σ. 3290).

δ') Κατὰ τοῦ κομιστοῦ γραμματίου τινὸς ποῖαι ἐνστάσεις χωροῦσιν; Ἴδε ἀπόφ. 6786 ἐφ. Ἀθ.

δ²) Ὄντος τοῦ γραμματίου πληρωτέου εἰς τὸν κομιστὴν, τοιούτου δὲ ὄντος τοῦ ἐνάγοντος, ἔχει ἐπιῤῥοὴν ἡ κατ' αὐτοῦ προτεινομένη ἔνστασις ἐκκρεμοδικίας, ὅτι δηλ. περὶ τοῦ αὐτοῦ γραμματίου ὑπάρχει δίκη ἐκκρεμὴς ἐνώπιον ἄλλου δικαστηρίου, παρ' ἄλλου ἐναγόντος εἰσαχθεῖσα; Ὄχι, κατὰ τὴν 16444 ε. ε. ἀπόφ. ἔχουσαν.

Απόφ. Ἐπειδὴ ἡ ἐνώπιον τῶν ἐν Σύρῳ ἐμποροδικῶν ἐκκρεμὴς περὶ πληρωμῆς τοῦ αὐτοῦ γραμματίου ἀγωγὴ, μὴ κινηθεῖσα ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ἐνάγοντος, δεν ὑποστηρίζει τὴν τῆς ἐκκρεμοδικίας ἔνστασιν, λαμβανομένου ὑπ' ὄψιν, ὅτι, ὡς ἐκ τῆς φύσεως τοῦ γραμματίου τούτου, μὴ ἐκδοθέντος εἰς διαταγήν τινὸς, ἀλλὰ πληρωτέου ἁπλῶς εἰς τὸν κομιστὴν, μόνος ὁ ἐνάγων, ὡς κατέχων καὶ προσάγων αὐτὸ, δικαιοῦται ν' ἀπαιτήσῃ τὴν πληρωμήν του, οὐδ' ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ πρὸς τοῦτο τὴν πρὸς αὐτὸν γενομένην μετάβασιν τῆς κυριότητος τοῦ γραμματίου, καθόσον ἐπὶ τοιούτων γραμματίων ὁ κάτοχος θεωρεῖται κύριος αὐτῶν, μεταβιβαζομένης τῆς κυριότητός των διὰ μόνης τῆς παραδόσεώς των.

ἐ) Ἐὰν ὅμως τὸ γραμμάτιον τοῦτο δολίως παρεδόθη εἰς τὸν ἐνάγοντα ὑπὸ τοῦ πρώην κατόχου, χωρὶς νὰ προηγηθῇ πληρωμὴ, δύναται νὰ τῷ ἐπιβληθῇ ὅρκος περὶ τούτου; Ναὶ, κατὰ τὴν 16444 ἀπ. ἐφ. Ἀθ. φέρουσαν.

Απόφ. Ἐπειδὴ ὅμως ὁ ἐκκαλῶν ἐναγόμενος διατείνεται, ὅτι τὸ ἐπίδικον γραμμάτιον παρεδόθη δολίως ὑπὸ τοῦ πρώην κατόχου Π. Γρυμάνη πρὸς τὸν ἐφεσίβλητον ἐνάγοντα ἄνευ καταβολῆς ὁποιουδήποτε ἀντιτίμου καὶ πρὸς μόνον τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ ἐξα-

σκήση οὗτος ἐπ' ὀνόματί του τὴν προκειμένην ἀγωγὴν, ὁ δὲ ἰσχυρισμὸς οὗτος, ἀποκρούων τὸ προεκτεθὲν περὶ τῆς κυριότητος τοῦ εἰρημένου γραμματίου τεκμήριον, ἔχει οὐσιώδη ἐπιῤῥοὴν εἰς τὴν ἀπόφασιν τῆς ὑποθέσεως, καὶ παραδεκτὸς ἑπομένως καθίσταται ὁ πρὸς ἀπόδειξιν αὐτοῦ ἐπαγόμενος ὅρκος (ἄρθ. 351 τῆς πολιτ. δικον.).

ς') Ἡ εἰκονικότης τῶν γραμματίων ἀποδεικνύεται διὰ μαρτύρων; Ἴδε τὴν λέξ. Μάρτυρες, ἔνθα ἡ 210 τοῦ 1854 ἀπόφ. Αρ. Πάγου.

ζ') Ὁ κάτοχος τῆς συναλλαγματικῆς δύναται κατὰ πᾶσαν τῆς δίκης στάσιν, προκειμένου περὶ παραγραφῆς τῆς συναλλαγματικῆς νὰ ἐπαγάγῃ τὸν ἐν τῷ ἄρθρῳ 189 τοῦ ἐμπ. νόμου ὅρκον περὶ ἐξοφλήσεως. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 45 τοῦ 1842.

ιά) Κατὰ τοῦ κομιστοῦ γραμματίου πληρωτέου εἰς τὸν ἐπιφέροντα, δύναται νὰ προταθῇ ἀνταπαίτησις τοῦ ἐκδότου, προερχομένη ἐξ ἐνοχῆς πρὸς αὐτὸν τὸν πρὸς ὃν ἐνεχειρίσθη τὸ πρῶτον τὸ γραμμάτιον αὐτό; Ὄχι, κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 16571 ἀπόφασ. ἣν ἴδε ἀνωτ. § 83.

ιβ') Ὁ ἐκδότης γραμματίου εἰς διαταγὴν δύναται ν' ἀμφισβητήσῃ τὴν ἐπὶ τοῦ γραμματίου τούτου κυριότητα τοῦ κομιστοῦ; Ὄχι, κατὰ τὴν 16571 ἀπ. ἣν ἀνωτ. § 183.

ιγ') Τεκμαιρομένου τοῦ δικαιώματος τῆς κυριότητος τοῦ κατόχου τοιούτου γραμματίου, ἐπιτρέπεται ὁ περὶ τοῦ ἐναντίου ἐπαγόμενος ὅρκος; Ὄχι, κατὰ τὴν 16571 ἀπόφ. ἐφ. Ἀθηνῶν, ἣν ἀνωτ. § 183.

ιδ') Δύναται ν' ἀντιταχθῇ ἔνστασίς τις ἢ ἀνταγωγὴ κατὰ τοῦ τοιούτου κατόχου; Ὄχι, κατὰ τὴν 16571 ἀπόφ. ἐφ. Ἀθηνῶν, ἣν ἀνωτ. § 183.

ιέ) Ὁ κομιστὴς γραμματίου εἰς διαταγὴν, ἐπιδιώκων τὴν πληρωμὴν αὐτοῦ, προτείνει ἄμεσον ἰδιωτικὸν συμφέρον; Ναὶ, κατὰ τὴν 16571 ἀπ. ἐφ. Ἀθ. ἣν ἀνωτ. § 183.

§. 325.

Ἔνστασις στηριζομένη εἰς τὸν ἀναστασιανὸν νόμον.

ά) Ἐπὶ γραμματίων εἰς διαταγὴν χωρεῖ πρότασις, στηριζομένη εἰς τὸν ἀναστασιανὸν νόμον; Ἴδε Εὐρ. τ. 5 σ. 492.

β') Ὁ ὀφειλέτης ἔχει τὴν ἐκ τοῦ ἀναστασιανοῦ νόμου πηγάζουσαν ἔνστασιν, ὥστε νὰ τὴν προτείνῃ κατὰ τῶν κομιστῶν συναλλαγματικῶν κτλ; Ὄχι, κατὰ τὴν 286 τοῦ 1858 ἀπ. ἐφ. Ναυπλ. φέρουσαν.

Απόφ. Ἐπειδή, μεταβιβαζομένης τῆς κυριότητος δι'ὀπισθογραφήσεως, ὁ ὀφειλέτης στερεῖται τῆς ἐνστάσεως τοῦ Ἀναστασιανοῦ νόμου καὶ πάσης ἄλλης τὴν κυριότητα ταύτης ἀφορῶσαν, οὐδὲ τῆς, τῆς πτωχεύσεως τοῦ δανειστοῦ ἐξαιρουμένης, ἄλλως ὁ σκοπὸς τῶν γραμματίων εἰς διαταγὴν, ἡ ἐκ τοῦ προχείρου δηλ. μεταβίβασις αὐτῆς θέλει ματαιωθῇ· ἐκτὸς δὲ τούτου, ἡ τῆς πτωχεύσεως ἔνστασις πηγάζουσα ἐκ δικαιώματος τοῦ δανειστοῦ αὐτοῦ, δὲν ἁρμόζει εἰς τὸν ὀφειλέτην. (Νομικ. σ. 6319).

γ') Ἡ ἔνστασις τῆς ἀναργυρίας ἔχει τὴν βάσιν της εἰς τὴν διὰ γραμμάτων ἐνοχὴν, ὄχι δὲ καὶ εἰς τὰς συναλλαγματικάς (1,· ἤτοι Δὲν δύναται νὰ προταθῇ ἡ ἔνστασις τῆς ἀναργυρίας κατὰ τῶν συναλλαγματικῶν. Απ. ἐφ. Ναυπλ. 90 τοῦ 1842 (Νομικ. σελ. 2943).

§. 326.

Ἐνστάσεις κατὰ τῶν ὀπισθογραφήσεων.— Ποίας ἐνστάσεις δύνανται νὰ προτείνωσιν οἱ ἐγγυηταί; οἱ ὀφειλέται ἐν γένει; (2).

α') Δύναται ὁ ἐκδότης γραμματίου εἰς διαταγὴν ν' ἀντιτάξῃ εἰς τὸν δυνάμει τακτικῆς ὀπισθογραφήσεως κομιστὴν τοῦ γραμματίου τὴν ἔνστασιν ὅτι τὸ γραμμάτιον εἶναι εἰκονικὸν, καὶ νὰ προτείνῃ ἑπομένως τὴν ἀναρμοδιότητα τῶν ἐμποροδικῶν, χωρὶς προηγουμένως ν' ἀποδείξῃ τὸν κομιστὴν αὐτῶν κάτοχον κακῆς πίστεως; Ὄχι.— Ἐκ τῆς ἀποδείξεως δὲ τοῦ ὅτι ὁ δυνάμει ὀπισθογραφήσεως κομιστὴς γραμματίου δὲν ἐμέτρησε τὸ ἀντίτιμον εἰς τὸν ὀπισθογραφήσαντα, τεκμαίρεται ἡ κακὴ πίστις του; Ὄχι Ἀπ. τῶν ἐν Ν. ἐφετῶν 293 τοῦ 1842 (Νομικ. σελ. 3290).

β') Δὲν προτείνονται κατὰ τοῦ κυρίου τοῦ γραμματίου εἰμὴ αἱ ἐνστάσεις, ἃς ἠδύνατο νὰ προτείνῃ καὶ ὁ ὀφειλέτης. Ἑπομένως ἂν τὸ γραμμάτιον περιῆλθεν εἰς χεῖρας τοῦ Α δι'ἀτάκτου ὀπισθογραφήσεως, δὲν ἔχει δικαίωμα ὁ δανειστὴς νὰ προσβάλῃ τὴν ὀπι-

---

(1) Πρβ. τὴν λέξιν 'Αναργυρία ἐν Εὑρετ. τόμ. 1.
(2) 'Ανωτ. § 55—213.

σθογράφησιν ταύτην, διότι τοιοῦτον δικαίωμα δὲν ἔχει ὁ ὀφειλέτης, ὁ δὲ νόμος δὲν ἀπαγορεύει εἰς τὸν δι' ἀτάκτου ὀπισθογραφήσεως κομιστὴν νὰ κινήσῃ τὴν περὶ ἐξοφλήσεως τοῦ χρέους ἀγωγήν του ἐν ἰδίῳ ὀνόματι (136, 137 ἐμπ.). Απ. πολ. Ἀρ. Πάγου 318 τοῦ 1857.

γ') Κατὰ τῶν τρίτων κομιστῶν συναλλαγματικῆς τινὸς δὲν δύναται νὰ προτείνῃ ὁ ὀφείλων νὰ πληρώσῃ τὸ ἐν αὐτῇ ἀναφερόμενον ποσὸν ὅτι ἡ κυριότης της ἀνήκει εἰς ἄλλον, ἔστις τὴν ἔδωκε πρὸς τὸν κομιστὴν, διὰ τακτικῆς ὀπισθογραφήσεως διὰ νὰ τὴν διαπραγματευθῇ. — Καὶ ὡς πρὸς τὴν ἔνστασιν ταύτην ἐφαρμόζεται τὸ ἄρθρ. 729 τῆς πολ. δικονομίας. Απ. 7409 τοῦ 1850 ἐφ. Ἀθηνῶν.

δ') Ὁ ἐγγυητὴς, ἔστω καὶ ἐκ γραμματίου εἰς διαταγὴν, δὲν δύναται νὰ ἔχῃ ἐνστάσεις ἄλλας παρ' ὅσας ἔχει ὁ ἐκδότης· ἑπομένως οὐδὲ τὴν ἔνστασιν τῆς μὴ συντάξεως διαμαρτυρικοῦ κατὰ τὴν προθεσμίαν, καθ' ὅσον αὕτη δὲν συμπεριλαμβάνεται μεταξὺ τῶν προσωπικῶν ἐνστάσεων τοῦ ἐγγυητοῦ (οἷα ἡ τῆς διζήσεως, τῆς παραχωρήσεως τῶν ἀγωγῶν, τοῦ συμφώνου τοῦ μὴ ἀπαιτεῖν, ἢ ἡ exceptio temporis), ὅταν ὁ ἐγγυητὴς ὑπεχρεώθη μέχρι τινὸς χρόνου κτλ. ἐκτὸς τοῦ ὅτι μόνον κατὰ τῶν παραχωρητῶν ὀπισθογράφων, οὐχὶ δὲ καὶ κατὰ τοῦ ἐγγυητοῦ χάνουσιν οἱ πρὸ αὐτοῦ ὀπισθογράφοι καὶ ὁ κομιστὴς πᾶν δικαίωμα διὰ τὴν ἔλλειψιν διαμαρτυρικοῦ, ὑπάρχει καὶ διαφορὰ μεταξὺ τοῦ ἐγγυητοῦ καὶ τοῦ παραχωρητοῦ, καθ' ὅσον ὁ παραχωρητὴς δὲν εὐθύνεται εἰμὴ καθ' ὅσον ἀφορᾷ τὴν κατὰ τὰς διατυπώσεις παραχώρησιν τῶν κυκλοφορούντων ἐγγράφων, οὐχὶ δὲ καὶ ἐπὶ παραχωρήσεως ἄλλων ἐνοχῶν, ἐν ᾧ ὁ ἐγγυητὴς εὐθύνεται ἕνεκα πάσης πράξεως, δι' ἣν ἐγγυήθη, διότι κατέστησε προσωπικὴν εἰς ἑαυτὸν τὴν ἐγγυηθεῖσαν πρᾶξιν· ἄρα καὶ διὰ τοὺς τόκους. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 11894 τοῦ 1854.

ε') Προκειμένου περὶ χρέους συνομολογηθέντος διὰ συμβολαιογραφικοῦ ἐγγράφου πληρωτέου εἰς διαταγὴν, καὶ μεταβιβασθέντος τούτου εἰς ἕτερον, ὁ ὀφειλέτης δὲν δύναται νὰ προτείνῃ κατὰ τοῦ ἐκδοχέως τὰς ὁποίας εἶχε κατὰ τοῦ ἐκχωρητοῦ ἐνστάσεις. 140, 149, 197 ἐμπ. νόμ.).

Απόφ. Ἐπειδὴ ἐπὶ συναλλαγματικῶν, καθὼς καὶ εἰς διαταγὴν γραμματίων ἢ καὶ τῶν ἐξομοιουμένων μὲ αὐτὰ εἰς διαταγὴν συμβολαιογραφικῶν ἐγγράφων, τῶν δυναμένων νὰ τεθῶσιν εἰς κυκλοφορίαν καὶ διὰ συμβολαιογραφικῆς πράξεως, δὲν ἐφαρμόζονται αἱ ἀρχαὶ τοῦ κοινοῦ δικαίου, τουτέστιν ὁ ὀφειλέτης δὲν δύναται νὰ

προτείνῃ κατὰ τοῦ κομιστοῦ οἵας ἔχει κατὰ τοῦ ἐκχωρητοῦ ἐνστάσεις πληρωμῆς, συμψηφισμοῦ ἢ ἀπάτης κλπ. τοῦτο δὲ γίνεται δῆλον ἔκ τε τῶν 140 καὶ 197 ἄρθ. τοῦ ἐμπ. νόμου, καθ' ἃ πᾶς ὁ ὑπογράψας τοιοῦτον ἔγγραφον ὑποχρεοῦται νὰ πληρώσῃ τὸν κομιστήν, καθότι ἐπὶ μόνῃ τῇ πίστει τῆς ὑπογραφῆς τοῦ ὑποχρεουμένου τίθενται εἰς κυκλοφορίαν τὰ τοιαῦτα ἔγγραφα πρὸς εὐκολίαν τοῦ ἐμπορίου, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ ἄ θ. 149 τοῦ ἐμπ. νόμου, καθ' ὃν ὁ ὀφειλέτης δὲν ἀπαλλάττεται τῶν ἀπαιτήσεων τοῦ κομιστοῦ τῆς ἀποδοχῆς του, καὶ ἂν ἐπλήρωσε τυχὸν δευτέραν, τρίτην ἢ τετάρτην συναλλαγματικὴν χωρὶς ν' ἀναλάβῃ ἐκείνην, ἐφ' ἧς ὑπάρχει ἡ ἀποδοχή του· ὅθεν προκειμένου περὶ χρέους συνομολογηθέντος διὰ συμβολαιογραφικοῦ ἐγγράφου πληρωτέου εἰς διαταγήν, καὶ μεταβιβασθέντος τούτου διὰ συμβολαιογραφικῆς πράξεως εἰς τὸν Σταμάτιον Δάραν, ὀρθῶς ποιοῦν τὸ ἐν Ναυπλίῳ ἐφετεῖον ἐθεώρησεν ἀπαραδέκτους τὰς ἐνστάσεις τοῦ ὀφειλέτου τὰς ὁποίας εἶχε κατὰ τοῦ ἐκχωρητοῦ, ἀφοῦ αἱ προτεινόμεναι ὑπὸ τοῦ ὀφειλέτου πληρωμαὶ διὰ παραιόμους τόκους κλπ. δὲν ἀνεφέροντο ἐπὶ τοῦ μεταβιβασθέντος εἰς τὸν Σταμάτιον Δάραν ἐγγράφου εἰς διαταγήν, καὶ δὲν ἀπεδεικνύοντο ἐκ τοῦ ἐγγράφου τούτου, προσέτι δὲ δὲν εἶναι ἀληθὲς, ὅτι ἐπροτάθη ἐνώπιον τοῦ ἐφετείου, ὅτι διὰ βίας ἐγένετο τὸ μεταβιβασθὲν εἰς διαταγὴν συμβόλαιον. Ἀπ. πολ. Αρ. Πάγου 332 τοῦ 1857.— Πρλ. τὴν λέξ. Παραχώρησις τ. 12 σ. 207 ἐπ.

— Ὁ διὰ τακτικῆς ὀπισθογραφήσεως κύριος τῆς συναλλαγματικῆς γενόμενος, καθίσταται ἀμέσως δανειστὴς τοῦ ἀποδέκτου αὐτῆς, καὶ ὑπόκειται εἰς μόνας τὰς ἐνστάσεις, αἵτινες τῷ εἶναι προσωπικαί· ἡ ἀρχὴ δὲ αὕτη δὲν εἶναι δεκτικὴ ἐξαιρέσεως ὡς πρὸς τὸν διὰ μεταγενεστέρας τῆς προθεσμίας ὀπισθογραφήσεως κομιστὴν, ἐκτὸς τῆς περιπτώσεως τοῦ δόλου. — Εἰς τὸν διὰ τακτικῆς ὀπισθογραφήσεως κύριον τῆς συναλλαγματικῆς καταστάντα δὲν δύναται ὁ ἀποδέκτης νὰ προτείνῃ συμψηφισμὸν ποσοῦ ὀφειλομένου πρὸς αὐτὸν ὑπὸ τοῦ ὀπισθογράφου. Απόφ. 1523 τῶν ἐν Αθ. ἐφετῶν.— Πρλ. ἀπόφ. Ἀκυρ. τῆς 5 Ἀπριλίου 1826, τῆς 23 Ἰανουαρίου 1834.

Περὶ τοῦ διαμαρτυρικοῦ.

§ 330. Τί ἐστί διαμαρτυρικόν; Δαλλ. λ. effet. de comm. ἀρ. 737.— Κύρ. τ. 6 σ. 134 ἐν τέλ.

Ἐπιμελείᾳ τίνος συντάσσεται.

§ 331. Συντάσσεται τὸ διαμαρτυρικὸν ἐπιμελείᾳ τοῦ κομιστοῦ, ἔστω καὶ στηριζομένου εἰς ἄτακτον ὀπισθογράφησιν, ἐπειδὴ αὕτη εἶναι τεκμήριον ἐντολῆς, καὶ ἐνόσῳ δὲν ἐγένετο ἔνστασις, ὁ κομιστὴς θεωρεῖται ὡς ἰδιοκτήτης, δυνάμενος ἑπομένως νὰ διαμαρτυρηθῇ ἐν ὀνόματί του. Δαλλ. αὐτ. ἀρ. 738.

§ 332. Τὸ διαμαρτυρικὸν δύναται νὰ γίνῃ κατ' αἴτησιν προσώπου, τὸ ὁποῖον δὲν εἶναι ἰδιοκτήτης τοῦ ἐγγράφου, οὔτε φαίνεται τὸ ὄνομά του ἐν αὐτῷ; Δαλλ. αὐτ. ἀρ. 739. Παρδέσιος ἀρ. 418.

Ὑπὸ ποίου συντάσσεται; (1).

§ 333. Τὸ ἄρθρον 173 τοῦ ἐμπ. νόμ. ὁρίζει τὰ περὶ τούτου.

§ 334. Ἡ ὑπογραφὴ τῶν μαρτύρων ἀπαιτεῖται; Δαλλ. αὐτ. ἀριθ. 741.

§ 335. Ὁ συντάσσων τὸ διαμαρτυρικὸν πρέπει νὰ ἔχῃ μεθ' ἑαυτοῦ τὸ διαμαρτυρούμενον ἔγγραφον; αὐτ. ἀρ. 742.

§ 336. Ἡ πληρωμὴ τῆς συναλλαγματικῆς κτλ. τί περιλαμβάνει; αὐτ. ἀρ. 743.

Ποῦ συντάσσεται τὸ διαμαρτυρικόν;

§ 340. Συντάσσεται εἰς τὴν κατοικίαν τοῦ πληρωτοῦ, ὅστις, ἔχων αὐτόθι τὸ ταμεῖον καὶ τὰ βιβλία του, δύναται εὐκολώτερον ἢ νὰ πληρώσῃ ἢ νὰ ἐξετάσῃ ἂν ἔχῃ πρόβλεψιν, ἢ ἂν ἡ συναλλαγματικὴ φέρῃ τὴν ἀληθῆ ὑπογραφὴν τοῦ δανειστοῦ ἢ ἀνταποκριτοῦ του· ἐντεῦθεν συνάγεται ὅτι τὸ εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ πληρωτοῦ, ἐκτὸς τῆς κατοικίας αὐτοῦ, γενόμενον διαμαρτυρικὸν δὲν ἔχει κῦρος. Ἀλλ' ἂν ἡ ἐνεστῶσα αὐτοῦ κατοικία ἦναι ἄγνωστος, τὸ διαμαρτυρικὸν γίνεται εἰς τὴν τελευταίαν γνωστὴν αὐτοῦ κατοικίαν· ἂν ὁ πληρωτὴς δὲν ἔχῃ γνωστὴν κατοικίαν, γίνεται εἰς τὸν τόπον τῆς διαμονῆς του. Ἂν τέλος προσδιωρίσθη ἄλλη κατοικία

---

(1) Ἴδε καὶ κατωτ. § 340 ἑπ.

παρὰ τὴν τοῦ πληρωτοῦ χάριν τῆς πληρωμῆς, ἐκεῖ γίνεται καὶ τὸ διαμαρτυρικόν.

Ἂν ἐν τῇ συναλλαγματικῇ ὁρίζωνται κατ' ἀνάγκην πληρωταί, ἢ ἄν τις ἐδέχθη κατὰ παρέμβασιν, ὁ κομιστὴς ὀφείλει ἐπίσης νὰ φροντίσῃ νὰ συνταχθῇ τὸ διαμαρτυρικὸν καὶ εἰς τὴν κατοικίαν αὐτῶν. Πρὸς ἀποφυγὴν δὲ ἐξόδων, συντάττεται ἓν μόνον ἔγγραφον, εἴτε πρόκειται νὰ γίνῃ ἁπλῶς εἰς τὴν κατοικίαν τοῦ πληρωτοῦ, εἴτε νὰ ἐπαναληφθῇ καὶ εἰς τὴν τῶν κατ' ἀνάγκην πληρωτῶν ἢ τῶν παρεμβαινόντων.

Καὶ ἐὰν δὲ ἡ κατοικία τοῦ πληρωτοῦ ἐσημειώθη ψευδῶς, ἀπαιτεῖται μολαταῦτα νὰ ἐκπληρωθῇ ἡ νόμιμος διατύπωσις· αλλ' ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, πρὸ τοῦ διαμαρτυρικοῦ συντάσσεται, ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος, ἐρευνητικὸν ἔγγραφον, ἐνῷ ὁ ὑπάλληλος ἀναφέρει ὅσας περὶ τῆς κατοικίας τοῦ πληρωτοῦ λαμβάνει πληροφορίας. Ῥάλλ. § 590. — Ἀλλὰ πρλ. Δαλλ. αὐτ. ἀρ. 746 ἑπ., ἔνθα πλεῖστα ζητήματα.

§ 341. Τὸ διαμαρτυρικὸν γίνεται ὅπου πρέπει νὰ ζητῆται καὶ δὲν ἐκτελῆται ἡ πληρωμή. Ἀπ. 8957 τοῦ 1851 ἐφ. Αθ.

§ 341α. Τὸ ἄρθ. 173 τοῦ ἐμπ. νόμου, καθὼς καὶ τὸ 178 τοῦ ὀργανισμοῦ δὲν ἀπαιτοῦν ὥστε καὶ οἱ δύω συμβολαιογράφοι νὰ συντάττωσι συνάμα, ἢ καὶ ἰδιαιτέρως ἕκαστος, τὸ αὐτὸ ἔγγραφον, οὔτε ἀπαιτοῦν, ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος, νὰ παραγγέλλωνται καὶ οἱ δύω ἀπὸ τὸν ἔχοντα συμφέρον εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ ἐγγράφου· ὥστε ἂν καὶ μόνος εἷς τῶν συμβολαιογράφων ἔλαβε παραγγελίαν διὰ τὴν σύνταξιν τοῦ διαμαρτυρικοῦ, οὐχὶ δὲ καὶ ὁ ἕτερος καὶ ὁ λαβὼν τὴν παραγγελίαν συνέταξεν αὐτό, δὲν ὑπάρχει λόγος ἀκυρότητος, ὅταν τὸ διαμαρτυρικὸν ἐγένετο ἐνώπιον καὶ τοῦ ἑτέρου συμβολαιογράφου, καὶ οὗτος ὑπέγραψεν αὐτό ἀρκεῖ δὲ ὥστε εἰς τὸ σῶμα τοῦ διαμαρτυρικοῦ νὰ σημειοῦται τὸ ὄνομα τοῦ συμπεριλαμβανομένου συμβολαιογράφου. Ἀπ. πολ. Αρ. Πάγου 184 τοῦ 1848.

§ 342. Ὅταν τὸ μὲν γραμμάτιον φέρῃ ὑπογραφὴν ἠθικοῦ τινος προσώπου, ἢ κατά τινος τῶν συναιτέρων διαμαρτυρία ἀρκεῖ; Τοῦτο ἀπόκειται εἰς τὴν ἐκτίμησιν τοῦ κατωτέρου δικαστηρίου, τὸ ὁποῖον ὀφείλει νὰ κρίνῃ ἂν ὁ συνεταῖρος ἐζητήθη ὡς προϊστάμενος τῆς ἑταιρίας. (ἡ αὐτὴ ἀπόφ.).

§ 343. Τὸ 173 ἄρθρον τοῦ ἐμπ. νόμου δὲν ἐννοεῖ τὸ οἴκημα ἢ τὴν οἰκίαν τοῦ ὀφειλέτου, ὅστις δύναται νὰ ἔχῃ πολλὰς καὶ εἰς

διαφόρους πόλεις, ἀλλ' ἐννοεῖ τὴν χώραν, εἰς ἣν ὁ ὀφειλέτης κατοικεῖ. Ἄρα ὁ νόμος δὲν ἀπαιτεῖ νὰ μεταβῇ ὁ συμβολαιογράφος εἰς τὸ κατάστημα τοῦ ὀφειλέτου καὶ οὐχὶ εἰς τὴν κατοικίαν του, ὅταν ἀμφότερα κῆνται εἰς τὸν αὐτὸν τόπον, καθόσον ὡς ἐκ τούτου δὲν προῆλθε ζημία τις εἰς τὸν καθ' οὗ ἡ διαμαρτυρία. (ἡ αὐτὴ ἀπόφασις).

§ 344. Τὸ 174 ἄρθρον τοῦ ἐμπ. νόμου δὲν ἀπαιτεῖ, ὅταν ὁ ἀναζητούμενος διὰ τὴν πληρωμὴν ὀφειλέτης ἦναι ἀπών, νὰ σημειοῦται τὸ ὄνομα ἐκείνου, τὸν ὁποῖον ὁ συμβολαιογράφος εὑρίσκει εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ὀφειλέτου (1). (ἡ αὐτὴ ἀπόφ.).

345. Τὸ ἄρθρον 173 τοῦ ἐμπ. νόμου ὡς νόμιμον κατοικίαν δὲν ἐννοεῖ τὸ οἴκημα, ἀλλὰ τὴν χώραν. (Απ. 4888 ἐφ. Αθ., ἣν ἔλ. εἰς τὴν σελ. 109 τῆς λέξ. Ἁρμοδ. ἐμπορική).

§ 346. Τὸ διαμαρτυρικὸν δύναται νὰ γίνῃ καὶ εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἐμπόρου ὀφειλέτου, καὶ ὄχι εἰς τὸ κατάστημα τούτου.

Απόφ. Ἐπειδὴ τὸ ἐφετεῖον διὰ τῆς πρώτης σκέψεως τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεώς του ἐκτιμῆσαν ἐντὸς τῆς ἁρμοδιότητός του τὸ ἐμπεριεχόμενον τοῦ διαμαρτυρικοῦ, παραδέχεται ὅτι ὁ Π. Λζαρῆς, ὡς προϊστάμενος τῆς ἑταιρίας Π. Λαζαρῆς καὶ συντροφίας ἐζητήθη διὰ τὴν πληρωμὴν τοῦ ἐν τῷ διαμαρτυρικῷ τούτῳ καταχωρημένου εἰς διαταγὴν γραμματίου· καὶ οὐχὶ ἐκ μόνου τοῦ περιστατικοῦ, ὅτι τὸ γραμμάτιον τοῦτο φέρει ὑπογραφὴν Π. Λαζαρῆς καὶ συντροφία, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς ἐν τῷ αὐτῷ διαμαρτυρικῷ διαλαμβανομένης περικοπῆς «ὅτι ἐγένετο πρὸς διατήρησιν τῶν δικαιωμάτων τῆς τραπέζης κατὰ τοῦ ἐκδότου κτλ.» ἡ δὲ ἐκτίμησις αὕτη διαφεύγει τὴν ἁρμοδιότητα τοῦ Ἀρ. Πάγου, καθόσον δὲν παρεμορφώθη, ὡς ἰσχυρίζεται ὁ ἀναιρεσείων, σαφές τι γράμμα τοῦ διαμαρτυρικοῦ, τοὐτέστιν ὅτι ἐνῷ τὸ διαμαρτυρικὸν ἀναφέρει, ὅτι ὁ Π. Λαζαρῆς ἐζητήθη διὰ τὴν πληρωμὴν τοῦ γραμματίου, τὸ ἐφετεῖον παρεδέχθη τὸ ἐναντίον, τοὐτέστιν ὅτι ἐζητήθη ὡς προϊστάμενος, καθότι ἂν καὶ ἐν τῷ διαμαρτυρικῷ ἀναφέρεται ὅτι ἐζητήθη ὁ Π. Λαζαρῆς, τὸ περιστατικὸν τοῦτο καθ' ἑαυτὸ καὶ μόνον θεωρούμενον ἀνεξαρτήτως τῶν ἑπομένων περικοπῶν καὶ φράσεων τοῦ διαμαρτυρικοῦ, δὲν ἀποδεικνύει ὅτι ἐζητήθη νὰ πληρώσῃ ἀτομικῶς, ἀλλ' ὅτι ἀνεζητεῖτο, ὡς ἔπρεπε, διὰ νὰ τῷ γίνῃ ἡ κλῆσις τῆς πληρωμῆς, καὶ τοῦτο ἐμφαίνεται ἀπὸ τὴν ἑπο-

---

(1—4) Ἴδε τὴν ἀπόφ. κατωτ. § 346.

παρ
τὸ

... τοῦ διαμαρτυρικοῦ, ὅτι τοῦτο ἐγένετο κατὰ τοῦ ... περίοδον τοῦ διαμαρτυρικοῦ ἐκείνην καθ' ἣν ὑπεγράφη διὰ ... ἐπιθέτου, ὅ ἐστιν ὑπὸ τὴν ὑπογραφήν του· ἀλλὰ τὸ ἐπετεῖον ἐκ ... μῆσιν ... ἐν τῷ γραμματίῳ ὑπογραφῆς του ... τοῦ διαμαρτυρικοῦ καὶ τὰ ἀλεχθὲν ... εἴρηται, τὸ περιεχόμενον τῆς ἐκτιμήσεως ταύτης, ὅτι ὁ Π. Λαζαρῆς ἐζη... κατὰ συνέπειαν τῆς ... ἐταιρίας Π. Λαζαρῆ καὶ συνεργασία καὶ ... ὡς προϊστάμενος τοιούτου ἐγένετο τὸ διαμαρτυρικὸν, οὔτε ἀναι... αὐτοῦ ὡς τοιούτου ... τὴν ἀπόφασίν του ἐπὶ τῆς προτάσεως τοῦ ἀναι... ἀπαράγραπτον ... ὅτι ὁ Π. Λαζαρῆς δὲν ἐζητήθη ὡς προϊστάμενος, οὔτε ... κατὰ τοῦ ... ὑπεισέβη παραδεχθὲν δῆθεν πράγματα μὴ ἀνα... τὰ καθ' ... τῷ διαμαρτυρικῷ.

...φερόμενα ... Ἐπειδὴ τό τε 173 ἄρθρ. τοῦ εμπ. νόμου ὁρίζον, ὅτι τὸ ἐπὶ μὴ ... ἀποδοχῇ ἢ ἐπὶ μὴ πληρωμῇ διαμαρτυρικὸν γίνεται παρὰ δύο συμβολαιογράφων κλπ., καθὼς καὶ τὸ 178 ἄρθ. τοῦ ὀργανισμοῦ τῶν δικαστηρίων διαλαμβάνον, ὅτι τὸ συμβολαιογραφικὸν ἔγγραφον ἀπαιτεῖται νὰ γίνῃ ἐνώπιον δύο συμβολαιογράφων κλπ. δὲν ἀπαιτοῦν ὥστε καὶ οἱ δύο συμβολαιογράφοι νὰ συντάττουν συνάμα, ἢ καὶ ἰδιαιτέρως ἕκαστος, τὸ αὐτὸ ἔγγραφον, οὔτε ἀπαιτοῦν ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος νὰ παραγγέλλωνται καὶ οἱ δύο ἀπὸ τὸν ἔχοντα συμφέρον εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ ἐγγράφου· ὥστε ἂν καὶ μόνος ὁ συμβολαιογράφος Παναγ. Ποῦλος ἔλαβε παραγγελίαν διὰ τὴν σύνταξιν τοῦ διαληφθέντος διαμαρτυρικοῦ, οὐχὶ δὲ καὶ ὁ συμβολαιογράφος Κωνστ. Πιτάρης, καὶ ὁ λαβὼν τὴν παραγγελίαν συμβολαιογράφος συνέταξεν αὐτὸ, δὲ ὑπάρχει λόγος ἀκυρότητος, ὅταν τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος διαμαρτυρικὸν ἐγένετο ἐνώπιον καὶ τοῦ ἑτέρου συμβολαιογράφου καὶ οὗτος ὑπέγραψεν αὐτὸ, διότι ἐκ τούτων ἀποδεικνύεται ἡ σύμπραξίς του· οἱ δὲ ἰσχυρισμοὶ τοῦ ἀναιρεσείοντος, ὅτι ἐν ἀρχῇ τοῦ προκειμένου διαμαρτυρικοῦ μόνος ὁ συμβολαιογράφος Παναγ. Ποῦλος σημειοῦται ὡς δημόσιος ὑπάλληλος, ὅτι ὁ Κ. Πιτάρης ἐξεπλήρωσεν ἁπλοῦ μάρτυρος ἔργα καὶ ὅτι ὑπέγραψεν οὐχὶ ὡς δημόσιος ὑπάλληλος ἀλλ' ὡς ἁπλοῦς Πιτάρης, εἶναι ἀνυπόστατος καὶ ἐν μέρει μὴ ἀληθής, διότι ὁ νόμος δὲν ὁρίζει ὅτι ἐν ἀρχῇ τοῦ ἐγγράφου πρέπει νὰ σημειοῦται τὸ ὄνομα τοῦ συμπαραλαμβανομένου, ἢ συμπαρευρισκομένου συμβολαιογράφου· ἄρα ἀρκεῖ ὅτι εἰς τὸ σῶμα τοῦ προκειμένου διαμαρτυρικοῦ ἀναφέρεται ὅτι προσελήφθη ὁ συμβολαιογράφος Π. Πιτάρης (ὅστις καὶ παρευρίσκετο εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ διαμαρτυρικοῦ) καὶ τοῦτο ἀποδεικνύει ὅτι δὲν παρευρέθη ὡς ἁπλοῦς μάρτυς, οὔτε ὅτι ὑπέγραψεν ὡς τοιοῦτος, ἀλλὰ ὡς δημόσιος ὑπάλληλος· ὅθεν ὀρθῶς τὸ

εφετεῖον ἐθεώρησε διὰ τῆς προσβαλομένης ἀποφάσεώς του ἰσχυρὸν τὸν τῆς ἀκυρότητος τούτου λόγον.

Ἐπειδὴ τὸ 173 ἄρθρ. τοῦ ἐμπ. νόμου ὁρίζον ὅτι τὸ διαμαρτυρικὸν πρέπει νὰ γενῇ εἰς τὸν τόπον τῆς κατοικίας ἐκείνου, ὅστις ὀφείλει νὰ πληρώσῃ, δὲν εννοεῖ ὡς ὀρθῶς καὶ τὸ ἐφετεῖον ἐσκέφθη τὸ οἴκημα, ἢ τὴν οἰκίαν τοῦ ὀφειλέτου, ὅστις δύναται νὰ ἔχῃ πολλὰς οἰκίας καὶ εἰς διαφόρους πόλεις, ἀλλὰ ἐννοεῖ τὴν χώραν εἰς ἣν ὁ ὀφειλέτης κατοικεῖ· τοῦτο δε μάλιστα γίνεται δῆλον ἀπ' αὐτὸ τὸ γράμμα τοῦ νόμου ἀπαιτοῦντος τὸν τόπον τῆς κατοικίας· ἄρα ὁ νόμος δὲν ἀπαιτεῖ προκειμένου νὰ συνταχθῇ διαμαρτυρικὸν κατὰ τοῦ ὀφειλέτου νὰ μεταβῇ ὁ συμβολαιογράφος εἰς τὸ κατάστημα τοῦ ὀφειλέτου καὶ οὐχὶ εἰς τὴν οἰκίαν του, ὅταν ἀμφότερα κεῖνται εἰς τὸν αὐτὸν τόπον· ὅθεν δὲν ὑπάρχει λόγος ἀκυρότητος διότι ὁ συμβολαιογράφος ἐζήτησε τὸν Π. Λαζάρην εἰς τὴν ἰδίαν του οἰκίαν καὶ οὐχὶ εἰς τὸ κατάστημά αὐτοῦ καθόσον ὡς ἐκ τούτου ὡς παραδέχεται τὸ ἐφετεῖον, δὲν προῆλθε ζημία τις εἰς τὸν αναιρεσείοντα μὴ ἰσχυρισθέντα ποσῶς οὔτε ζητήσαντα ν' ἀποδείξῃ ὅτι ἐὰν ὁ συμβολαιογράφος ἀνεζήτει τὸν Π. Λαζάρην κατὰ συντροφία εἰς τὸ κατάστημα αὐτοῦ ἤθελε τὸν εὕρει, καὶ ὅτι αὐτὸς ἤθελεν εξοφλήσει τὸ διαμαρτυρηθὲν γραμμάτιον.

Ἐπειδὴ τὸ 174 ἄρθρ. τοῦ ἐμπ. νόμου δὲν ἀπαιτεῖ, ὅταν ὁ ἀναζητούμενος διὰ τὴν πληρωμὴν ὀφειλέτης εἶναι ἀπών, νὰ σημειοῦται τὸ ὄνομα ἐκείνου, τὸν ὁποῖον ὁ συμβολαιογράφος εὑρίσκει εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ὀφειλέτου· ἄρα μὴ παραδεχθὲν τὸ ἐφετεῖον ὡς λόγον ἀκυρότητος τὴν ἐν τῷ εἰρημένῳ διαμαρτυρικῷ παράλειψιν τῆς σημειώσεως τοῦ ὀνόματος του κορασίου, τὸ ὁποῖον ὁ συμβολαιογράφος εὗρεν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Π. Λαζάρη, δὲν παρεβίασε τὸν νόμον, οὔτε εἶναι ἄλλως λόγος ἀναιρέσεως κατὰ τὸ ἄρθρ. 810 τῆς πολιτ. δικονομίας ἐφαρμόσαν τὸν νόμον λίαν περιωρισμένως· ἡ δὲ περὶ πληρωμῆς κλῆσις, ἥτις ἀπαιτεῖται ἀπὸ τὸ διαληφθὲν ἄρθρον τοῦ ἐμπ. νόμου νὰ σημειοῦται ἐν τῷ διαμαρτυρικῷ, ἐγένετο, ὡς παραδέχεται τὸ ἐφετεῖον, διὰ τῆς ἀναγνώσεως τοῦ διαμαρτυρικοῦ, καὶ τὸ γεγονὸς τοῦτο καθὸ πραγματικὸν διαφεύγει τὴν ἁρμοδιότητα τοῦ Αρ. Πάγου. Ἀπ. πολ. Α. Π. 184 τοῦ 1848, κυρ. τὴν 4889 ἐν Αθ.

§ 347. Κατὰ τὰ ἄρθρα 173 ἐπ. τοῦ ἐμπ. νόμου, τὸ ἐπὶ μὴ πληρωμῇ διαμαρτυρικὸν γίνεται εἰς τὴν κατοικίαν ἐκείνου, ὅστις ὤφειλε νὰ πληρώσῃ τὴν συναλλαγματικὴν καὶ κατ' ἐκείνου μόνου ἀπευθύνεται, οὐχὶ δε καὶ κατὰ τοῦ ὀπισθογράφου. Ἀπ. ἐφ. Ναυπλ. 226 τοῦ 1852 ἐν Νομικ. σ. 5564.

μένην περίοδον τοῦ διαμαρτυρικοῦ, ὅτι τοῦτο ἐγένετο κατὰ τοῦ ἐκδότου, ὅ ἐστιν ὑπὸ τὴν ἰδιότητα ἐκείνην καθ' ἣν ὑπεγράφη διὰ τῆς ἐν τῷ γραμματίῳ ὑπογραφῆς του· ἄλλα τὸ ἐκτεθὲν ἐκεῖ μᾶλλον ὡς εἴρηται, τὸ περιεχόμενον τοῦ διαμαρτυρικοῦ καὶ τὰ ἀδεχθὲν κατὰ συνέπειαν τῆς ἐκτιμήσεως ταύτης, ὅτι ὁ Π. Λαζαρῆς ἐζητήθη ὡς προϊστάμενος τῆς ἑταιρίας Π. Λαζαρῆ καὶ συντροφία καὶ ὅτι κατ' αὐτοῦ ὡς τοιούτου ἐγένετο τὸ διαμαρτυρικὸν, οὔτε ἀναιτιολόγητον ἀφῆκε τὴν ἀπόφασίν του ἐπὶ τῆς προτάσεως τοῦ ἀναιρεσείοντος, ὅτι ὁ Π. Λαζαρῆς δὲν ἐζητήθη ὡς προϊστάμενος, οὔτε τὰ καθήκοντά του ὑπερέβη παραδεχθὲν δῆθεν πράγματα μὴ ἀναφερόμενα ἐν τῷ διαμαρτυρικῷ.

Ἐπειδὴ τό τε 173 ἄρθρ. τοῦ ἐμπ. νόμου ὁρίζον, ὅτι τὸ ἐπὶ μὴ ἀποδοχῇ ἢ ἐπὶ μὴ πληρωμῇ διαμαρτυρικὸν γίνεται παρὰ δύο συμβολαιογράφων κλπ., καθὼς καὶ τὸ 178 ἄρθ. τοῦ ὀργανισμοῦ τῶν δικαστηρίων διαλαμβάνον, ὅτι τὸ συμβολαιογραφικὸν ἔγγραφον ἀπαιτεῖται νὰ γίνῃ ἐνώπιον δύο συμβολαιογράφων κλπ. δὲν ἀπαιτοῦν ὥστε καὶ οἱ δύο συμβολαιογράφοι νὰ συντάττουν συγχρόνως, ἢ καὶ ἰδιαιτέρως ἕκαστος, τὸ αὐτὸ ἔγγραφον, οὔτε ἀπαιτοῦν ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος νὰ παραγγέλλωνται καὶ οἱ δύο ἀπὸ τὸν ἔχοντα συμφέρον εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ ἐγγράφου· ὥστε ἂν καὶ μόνος ὁ συμβολαιογράφος Παναγ. Ποῦλος ἔλαβε παραγγελίαν διὰ τὴν σύνταξιν τοῦ διαληφθέντος διαμαρτυρικοῦ, οὐχὶ δὲ καὶ ὁ συμβολαιογράφος Κωνστ. Πιτάρης, καὶ ὁ λαβὼν τὴν παραγγελίαν συμβολαιογράφος συνέταξεν αὐτὸ, δὲν ὑπάρχει λόγος ἀκυρότητος, ὅταν τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος διαμαρτυρικὸν ἐγένετο ἐνώπιον καὶ τοῦ ἑτέρου συμβολαιογράφου καὶ οὗτος ὑπέγραψεν αὐτὸ, διότι ἐκ τούτων ἀποδεικνύεται ἡ σύμπραξίς του· οἱ δὲ ἰσχυρισμοὶ τοῦ ἀναιρεσείοντος, ὅτι ἐν ἀρχῇ τοῦ προκειμένου διαμαρτυρικοῦ μόνος ὁ συμβολαιογράφος Παναγ. Ποῦλος σημειοῦται ὡς δημόσιος ὑπάλληλος, ὅτι ὁ Κ. Πιτάρης ἐξεπλήρωσεν ἁπλοῦ μάρτυρος ἔργα καὶ ὅτι ὑπέγραψεν οὐχὶ ὡς δημόσιος ὑπάλληλος ἀλλ' ὡς ἁπλοῦς Πιτάρης, εἶναι ἀνυπόστατος καὶ ἐν μέρει μὴ ἀληθής, διότι ὁ νόμος δὲν ὁρίζει ὅτι ἐν ἀρχῇ τοῦ ἐγγράφου πρέπει νὰ σημειοῦται τὸ ὄνομα τοῦ συμπαραλαμβανομένου ἢ συμπαρευρισκομένου συμβολαιογράφου ἄρα ἀρκεῖ ὅτι εἰς τὸ σῶμα τοῦ προκειμένου διαμαρτυρικοῦ ἀναφέρεται ὅτι προσελήφθη ὁ συμβολαιογράφος Π. Πιτάρης (ὅστις καὶ παρευρίσκετο εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ διαμαρτυρικοῦ) καὶ τοῦτο ἀποδεικνύει ὅτι δὲν παρευρέθη ὡς ἁπλοῦς μάρτυς, οὔτε ὅτι ὑπέγραψεν ὡς τοιοῦτος, ἀλλὰ ὡς δημόσιος ὑπάλληλος· ὅθεν ὀρθῶς τὸ

ἐφετεῖον ἐθεώρησε διὰ τῆς προσβαλομένης ἀποφάσεώς του ἀνίσχυρον τὸν τῆς ἀκυρότητος τούτου λόγον.

Ἐπειδὴ τὸ 173 ἄρθρ. τοῦ εμπ. νόμου ὁρίζον ὅτι τὸ διαμαρτυρικὸν πρέπει νὰ γενῇ εἰς τὸν τόπον τῆς κατοικίας ἐκείνου, ὅστις ὀφείλει νὰ πληρώσῃ, δὲν ἐννοεῖ ὡς ὀρθῶς καὶ τὸ ἐφετεῖον ἐσκέφθη τὸ οἴκημα, ἢ τὴν οἰκίαν τοῦ ὀφειλέτου, ὅστις δύναται νὰ ἔχῃ πολλὰς οἰκίας καὶ εἰς διαφόρους πόλεις, ἀλλὰ ἐννοεῖ τὴν χώραν εἰς ἣν ὁ ὀφειλέτης κατοικεῖ· τοῦτο δὲ μάλιστα γίνεται δῆλον ἀπ' αὐτὸ τὸ γράμμα τοῦ νόμου ἀπαιτοῦντος τὸν τόπον τῆς κατοικίας· ἄρα ὁ νόμος δὲν ἀπαιτεῖ προκειμένου νὰ συνταχθῇ διαμαρτυρικὸν κατὰ τοῦ ὀφειλέτου νὰ μεταβῇ ὁ συμβολαιογράφος εἰς τὸ κατάστημα τοῦ ὀφειλέτου καὶ οὐχὶ εἰς τὴν οἰκίαν του, ὅταν ἀμφότερα κεῖνται εἰς τὸν αὐτὸν τόπον· ὅθεν δὲν ὑπάρχει λόγος ἀκυρότητος διότι ὁ συμβολαιογράφος ἐζήτησε τὸν Π. Λαζαρῆν εἰς τὴν ἰδίαν του οἰκίαν καὶ οὐχὶ εἰς τὸ κατάστημα αὐτοῦ καθόσον ὡς ἐκ τούτου ὡς παραδέχεται τὸ ἐφετεῖον, δὲν προῆλθε ζημία τις εἰς τὸν αναιρεσείοντα μὴ ἰσχυρισθέντα ποσῶς οὔτε ζητήσαντα ν' ἀποδείξῃ ὅτι ἐὰν ὁ συμβολαιογράφος ἀνεζήτει τὸν Π. Λαζαρῆν κατὰ συντροφίαν εἰς τὸ κατάστημα αὐτοῦ ἤθελε τὸν εὕρει, καὶ ὅτι αὐτὸς ἤθελεν ἐξοφλήσει τὸ διαμαρτυρηθὲν γραμμάτιον.

Ἐπειδὴ τὸ 174 ἄρθ. τοῦ ἐμπ. νόμου δὲν ἀπαιτεῖ, ὅταν ὁ ἀναζητούμενος διὰ τὴν πληρωμὴν ὀφειλέτης εἶναι ἀπών, νὰ σημειοῦται τὸ ὄνομα ἐκείνου, τὸν ὁποῖον ὁ συμβολαιογράφος εὑρίσκει εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ὀφειλέτου· ἄρα μὴ παραδεχθὲν τὸ ἐφετεῖον ὡς λόγον ἀκυρότητος τὴν ἐν τῷ εἰρημένῳ διαμαρτυρικῷ παράλειψιν τῆς σημειώσεως τοῦ ὀνόματος τοῦ κορασίου, τὸ ὁποῖον ὁ συμβολαιογράφος εὗρεν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Π. Λαζαρῆ, δὲν παρεβίασε τὸν νόμον, οὔτε εἶναι ἄλλος λόγος ἀναιρέσεως κατὰ τὸ ἄρθρ. 810 τῆς πολιτ. δικονομίας. ἐφαρμόσαν τὸν νόμον λίαν περιωρισμένως· ἡ δὲ περὶ πληρωμῆς κλῆσις, ἥτις ἀπαιτεῖται ἀπὸ τὸ διαληφθὲν ἄρθρ. τοῦ ἐμπ. νόμου νὰ σημειοῦται ἐν τῷ διαμαρτυρικῷ, ἐγένετο, ὡς παραδέχεται τὸ ἐφετεῖον, διὰ τῆς ἀναγνώσεως τοῦ διαμαρτυρικοῦ, καὶ τὸ γεγονὸς τοῦτο καθὸ πραγματικὸν διαφεύγει τὴν ἁρμοδιότητα τοῦ Αρ. Πάγου. Απ. πολ. Αρ. Π. 184 τοῦ 1848, κυρ. τὴν 4889 ἐν. Αθ.

§ 347. Κατὰ τὰ ἄρθρα 173 ἑπ. τοῦ ἐμπ. νόμου, τὸ ἐπὶ μὴ πληρωμῇ διαμαρτυρικὸν γίνεται εἰς τὴν κατοικίαν ἐκείνου, ὅστις ὤφειλε νὰ πληρώσῃ τὴν συναλλαγματικὴν καὶ κατ' ἐκείνου μόνου ἀπευθύνεται, οὐχὶ δὲ καὶ κατὰ τοῦ ὀπισθογράφου. Απ. ἐφ. Ναυπλ. 226 τοῦ 1852 ἐν Νομικ. σ. 5564.

§ 348. Ἐν περιπτώσει ἀπουσίας τοῦ ὀφειλέτου, δὲν ἀπαιτεῖται εἰς τὸ διαμαρτυρικὸν τὸ ὄνομα ἐκείνου, τὸν ὁποῖον ὁ συμβολαιογράφος εὑρίσκει εἰς τὴν οἰκίαν. Απ. πολ. Αρ. Πάγου 184 τοῦ 1848, ἣν ἀνωτ. § 346.

Τί περιέχει τὸ διαμαρτυρικόν;

§ 350. Τὸ διαμαρτυρικὸν πρέπει νὰ περιέχῃ τὰς ἐν τῷ ἄρθρῳ 174 διαλαμβανομένας διατυπώσεις· ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ νόμος δὲν ἀπειλεῖ ἀκυρότητα, ἡ παράλειψίς τινος ἐξ αὐτῶν, ἂν δὲν ἦναι οὐσιώδης, δὲν δύναται νὰ ἐπιφέρῃ τὴν ἀκύρωσιν τοῦ ἐγγράφου. Οὕτως ἡ παράλειψις τῆς μνείας τοῦ λόγου, δι' ὃν ὁ πληρωτὴς δὲν ὑπέγραψε, δύναται, κατὰ τὰς περιστάσεις, νὰ μὴ θεωρηθῇ ὡς ἀκυροῦσα τὸ διαμαρτυρικόν.

Πρὸ πάντων δὲ ἀπαιτεῖται ν' ἀντιγράφωνται ἀκριβέστατα ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ ἐγγράφου τούτου ἡ συναλλαγματικὴ, ἡ ἀποδοχὴ, αἱ ἐπεγγυήσεις, αἱ ὀπισθογραφήσεις, αἱ ὑπογραφαὶ, αἱ συστάσεις καὶ πᾶν ὅ,τι, ἐν ἑνὶ λόγῳ, ἐσημειώθη ἐπὶ τῆς συναλλαγματικῆς. Ἀκολούθως ὁ ὑπάλληλος ἀναφέρει τὸν κομιστὴν, κατ' αἴτησιν τοῦ ὁποίου ἐνεργεῖ, βεβαιοῖ ὅτι μεταβὰς εἰς τὴν ἐν τῇ συναλλαγματικῇ ὁριζομένην κατοικίαν ἐπροσκάλεσε τὸν ὀφειλέτην νὰ τὴν πληρώσῃ ἀμέσως εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ, καὶ ὅτι τῷ τὴν ἐπέδειξε πρωτοτύπως διαμαρτυρηθεὶς ὅτι ἄλλως θέλουσιν ἐνεργηθῆ τὰ κατὰ νόμον, μνημονεύει τὴν ἀπάντησιν τοῦ πληρωτοῦ τὴν ὁποίαν ἀναφέρει ὅτι ἐκλαμβάνει ὡς ἀποποίησιν ἀποδοχῆς ἢ πληρωμῆς, καὶ, ἐπαναλαμβάνων τὰς προσηκούσας διαμαρτυρήσεις καθ' οὗ τινος ἀνήκει, προσκαλεῖ αὐτὸν νὰ ὑπογράψῃ, ἀναφέρων τοὺς λόγους τῆς τυχὸν ἀποποιήσεώς του. Τὸ ἔγγραφον τελειοῦται διὰ τῆς μνείας τῶν ὀνομάτων τῶν συνοδευόντων τὸν ὑπάλληλον μαρτύρων, ἀντίγραφον δὲ αὐτοῦ ἀφίεται εἰς τὸν πληρωτήν.

Ἂν ὁ πληρωτὴς ἀναγγείλῃ πρὸς τὸν ὑπάλληλον ὅτι δὲν δύναται ἐπὶ τοῦ παρόντος νὰ παρουσιασθῇ εἰς αὐτὸν, δὲν ὑποχρεοῦται οὗτος νὰ ἐπανέλθῃ κατ' ἄλλην ὥραν τῆς ἡμέρας, ἀλλὰ βεβαιοῖ ἁπλῶς τὸ γεγονὸς, καὶ ἐκπληροῖ τὰ περαιτέρω, ἄλλως ἡ ἐκπλήρωσις τῶν καθηκόντων τοῦ ὑπαλλήλου τούτου ἤθελε κατασταθῆ πάντοτε δυσχερὴς, πολλάκις δὲ, ἐν περιπτώσει μεγάλης συῤῥοῆς διαμαρτυρικῶν, καὶ ἀδύνατος.

Ἂν τέλος ἀποφασίσῃ νὰ πληρώσῃ εἰς χεῖρας τοῦ ἐπὶ τοῦ δια-

μαρτυρικοῦ ὑπαλλήλου, ἀπαιτεῖται νὰ καταβάλῃ ὁμοῦ μὲ τὸ ποσὸν τῆς συναλλαγματικῆς καὶ ἅπαντα τὰ ἐκ τῆς μεταβάσεως τοῦ ὑπαλλήλου προκύψαντα ἔξοδα.

Ἂν ὁ πληρωτὴς προσφέρῃ μέρος μόνον τοῦ ἐν τῇ συναλλαγματικῇ ποσοῦ, ὁ ὑπάλληλος ὀφείλει νὰ τὸ δεχθῇ διαμαρτυρούμενος ὡς πρὸς τὸ ὑπόλοιπον.

Οἱ ἀνωτέρω τύποι προϋποθέτουσι τὴν σύνταξιν τοῦ διαμαρτυρικοῦ ἐν τῇ Ἑλλάδι. Ἂν πρόκηται νὰ συνταχθῇ εἰς τὴν ἀλλοδαπήν, κατὰ τὴν ἀρχὴν locus regit actum, ἀπαιτεῖται νὰ τηρηθῶσιν οἱ αὐτόθι ἰσχύοντες τύποι.

Ὁ νόμος ἐπιβάλλει ποινὴν καθαιρέσεως, κηρύττων ὑπευθύνους καὶ ὡς πρὸς τὰς ζημίας τῶν μερῶν τοὺς μὴ χορηγοῦντας ἀκριβῆ ἀντίγραφα τῶν διαμαρτυρικῶν συμβολαιογράφους ἢ κλητῆρας, οἵτινες ὀφείλουσι, πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς διαφυλάξεώς των, νὰ τὰ ἀντιγράφωσιν ὁλοσχερῶς εἰς εἰδικὸν βιβλίον, προσηκόντως ἠριθμημένον καὶ μονογραφημένον. Οὐδὲν ἄλλο ἔγγραφον δύναται ν' ἀναπληρώσῃ τὴν ἔλλειψιν τοῦ διαμαρτυρικοῦ, ἐκτὸς τῆς ἐν τῷ ἄρθ. 570 μνημονευθείσης περιπτώσεως ὡς πρὸς τὰς παραπεσούσας συναλλαγματικάς. Ὁ μὴ συντάξας αὐτὸ κομιστής, ἂν δὲν δύναται νὰ ἐπικαλεσθῇ περιστάσεις ἀνωτέρας βίας, ὑποπίπτει εἰς τὰς ὑπὸ τοῦ νόμου ὁρισθείσας ἐκπτώσεις, ἂν ἄλλως ῥητῶς δὲν ἀπηλλάχθη τῆς συντάξεως αὐτοῦ παρὰ τοῦ ἐκδότου διὰ τοῦ περὶ ἀνεξόδου ἐπιστροφῆς ὅρου (Ἐ. Ν. 174 καὶ 175). Ῥάλ. § 591.— Πρλ. ὅμως Δαλλ. αὐτ. ἀρ. 767 ἐπ.

Κατά τινος ἀπευθύνεται ἡ διαμαρτυρία.

§ 352. Ὅρα τὰ προηγούμενα περὶ τοῦ *ποῦ συντάσσεται τὸ διαμαρτυρικόν ;*

§ 353. Ὁ κομιστὴς συναλλαγματικῆς δὲν εἶναι ὑπόχρεως ν' ἀπευθύνῃ τὸ διαμαρτυρικὸν κατὰ τοῦ ἐκδότου, ἐὰν οὗτος ἐπτώχευσεν ἤδη, παραλείπων τοὺς ὑπάρχοντας ὀπισθογράφους, καθότι περὶ τούτου δὲν ὁρίζει τι ὁ ἐμπορικὸς νόμος, καὶ ἄλλως ἤθελεν ἀντίκεισθαι τοῦτο προφανῶς εἰς τὸν σκοπὸν τοῦ διαμαρτυρικοῦ, ὡς μὴ δυναμένου πλέον τοῦ πτωχεύσαντος νὰ διαθέσῃ τὴν περιουσίαν του. (Ἀπόφ. 361 τοῦ 1845 τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν.— Νομικ. σελ. 1253).

Ἀκυρότητος. — Ἀναγωγὴ κατὰ τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου.

§ 355. Ἐν περιπτώσει ἀκυρότητος, ἔχει ὁ κομιστὴς δικαίωμα ἀναγωγῆς κατὰ τοῦ αἰτίου αὐτῆς δημοσίου ὑπαλλήλου; Ἴδε Δαλ. ἀρ. 776 ἐπ. — Πρλ. τὴν λέξ. Κακοδικεῖον (Ἐφ. τ. 8) καὶ τὴν λέξ. Ὑπάλληλοι.

§ 356. Ἐνώπιον τοῦ ἐφετείου δὲν δύναταί τις κατὰ πρῶτον νὰ προτείνῃ, ὅτι τὸ διαμαρτυρικὸν εἶναι ἄκυρον δι' ἔλλειψιν ἐξωτερικῶν τύπων. Ἴδε καὶ Τουλλ. τ. 4 ἀρ. 493. Απ. ἐφ. Ναυπλ. 1134 τοῦ 1853 ἐν Νομικ. σ. 5879.

§ 357. Ἐπειδὴ αἱ ἐν τῷ ἄρθρῳ 174 τοῦ ἐμπ. νόμου διαλαμβανόμεναι διατυπώσεις δὲν εἶναι διαγεγραμμέναι ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος, οὐδὲ εἶναι χρεία νὰ ἀναφέρωνται διὰ τυπικῶν φράσεων ἐν τῷ διαμαρτυρικῷ, ἀλλ' ἂν ἡ ἔλλειψις μιᾶς ἢ τινων ἐξ αὐτῶν ἦναι οὐσιώδης, ἢ ἂν ἡ ἐκπλήρωσις τῶν τυχὸν παραλειφθεισῶν ἐξάγεται ἐκ τοῦ διαμαρτυρικοῦ, ἂν καὶ μὴ ῥητῶς ἐν αὐτῷ ἐκλαμβανομένων, ἀνετέθη εἰς τὴν κρίσιν τοῦ δικαστοῦ. Persil de la lettre de change σημ. εἰς τὸ ῥηθὲν ἄρθρον. Nouguier de la lettre de change, n. 240. Απ. 2498 τῆς 29 Δεκ. 1841 τῶν ἐν Αθ. ἐφετῶν.

§ 358. *Πότε πρέπει νὰ συντάσσηται ἡ διαμαρτυρία;*

Ὅταν αἱ συναλλαγματικαὶ ἦναι πληρωτέαι μετὰ 4 μῆνας ἀπὸ τῆς ἐκδόσεώς των, αἱ ἐπὶ μὴ πληρωμῇ διαμαρτυρήσεις πρέπει νὰ γίνωσιν (162 ἐμπ. νόμ.) τὴν ἐπιοῦσαν τῆς λήξεώς των· οἷον, ἂν ἐξεδόθησαν τὴν 20 Φεβρ. ἡ διαμαρτυρία πρέπει νὰ γίνῃ τὴν 21 Ἰουνίου. Απ. ἐφ. Ν. 226 τοῦ 1852.

§ 359. Εἶναι πάντοτε ἀναγκαία ἡ διαμαρτυρία; Εἶναι ἀναγκαῖον διαμαρτυρικὸν ἐπὶ μὴ ἀποδοχῇ, ὅταν ἡ συναλλαγματικὴ ἦναι πληρωτέα ὄχι ἀπὸ τῆς ὄψεως, ἀλλ' εἰς ἡμέραν ῥητήν;

Ἀπόφ. Ἐπειδὴ εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι δὲν ἐγένετο διαμαρτυρικὸν ἐπὶ μὴ ἀποδοχῇ τῆς εἰρημένης συναλλαγματικῆς, ἀλλὰ τοῦτο δὲν εἶναι ἀναγκαῖον, καθότι αἱ ῥηθεῖσαι συναλλαγματικαὶ ἦσαν πληρωτέαι μετὰ τέσσαρας μῆνας ἀπὸ τῆς ἐκδόσεώς των, ἑπομένως οἱ κομισταὶ αὐτῶν δὲν ἦσαν ὑπόχρεοι νὰ παρουσιάσωσι τὰς συναλλαγματικὰς πρὸ τῆς λήξεως τῆς προθεσμίας, ἀλλὰ ἐδύναντο ὡς ἔπραξαν, νὰ κάμωσι μόνον τὸ ἐπὶ μὴ πληρωμῇ διαμαρτυρικόν·

ἄρθρ. 160 τοῦ ἐμπ. νόμου. Απ. ἐφ. Ναυπλ. 226 τοῦ 1852 ἐν Νομικ. σ. 5561.

Αποτελέσματα τῆς διαμαρτυρίας.

§ 360. Ὡς πρὸς τοὺς βαθμοὺς τῆς δικαιοδοσίας. — Ὡς πρὸς τὴν παραγραφήν. — Ὡς πρὸς τοὺς τόκους. — Ἴδε Εὑρετ. τόμ. 6 σελ. 141—143.

§ 361. Παρουσιασθεῖσα ἴσως πρὸς πληρωμὴν συναλλαγματικῆς, ἥτις πρὸς ἀποδοχὴν δὲν εἶχε παρουσιασθῇ, τὸ ἐπὶ μὴ πληρωμῇ δικαίωμα ὑφίσταται να ἐφελκύσῃ τὸ παρακαλέσαντα αὐτὸ καὶ τὰ ἐντεῦθεν παρὰ οὕτω δικαιώματα, οὔτε καθιστᾶ ὑπόχρεων τὸν ζητούμενον νὰ πληρώσῃ καὶ ἂν ἦτο παρών. Απ. 5752 τοῦ 1849 ἐφ. Αθ.

Διάφορα ζητήματα.

§ 365. Σύνταξις διαμαρτυρικοῦ, παραπεσούσης τῆς συναλλαγματικῆς. — Ἴδε κύρ. τ. 6 σ. 135 ἐπ. ἄνωτ §.

§ 366. Σύνταξις διαμαρτυρικοῦ μετὰ τὴν λῆξιν τῆς πρὸς πληρωμὴν συναλλαγματικῆς ταχθείσης προθεσμίας. αὐτ. σ. 137 ἐπ.

§ 367. Δίκαι ἀναφυόμεναι ἐκ γραμματίου, φέροντος ὑπογραφὴν ἐμπόρου, ὑπάγονται εἰς τὸ ἐμποροδικεῖον, και ἂν ἡ ἐν αὐτῷ ὀπισθογράφησις ἐγένετο μετὰ τὴν προθεσμίαν, ἢ ἂν διαμαρτυρία δὲν ἐγένετο (1). — Απ. ἐφ. Αθ. 6786 φέρουσα.

Απόφ. Ἐπειδὴ ἐκ τῶν διατάξεων τοῦ ἐμπ. νόμου περὶ μεταφορᾶς τῆς κυριότητος τῶν εἰς διαταγὴν γραμματίων δι' ὀπισθογραφήσεως, αἵτινες οὐδεμίαν διάκρισιν περιέχουσιν ὡς πρὸς τὴν ἐποχὴν, ἂν ἦναι προγενεστέρα ἢ μεταγενεστέρα τῆς προθεσμίας τοῦ γραμματίου, καὶ ἐκ τῶν περὶ διαμαρτυρίας διατάξεων τοῦ αὐτοῦ νόμου, ὅστις ῥητῶς ὁρίζει τὰς συνεπείας τῆς παραλείψεως τοῦ διαμαρτυρικοῦ, πανταπασι δὲν προκύπτει, ὡς ὁ ἐνάγομενος ὑπολαμβάνει, ὅτι ἡ ὑστερόχρονος τῆς προθεσμίας τοῦ εἰς διαταγὴν γραμματίου ὀπισθογράφησις ἢ ἡ παράλειψις τῆς διαμαρτυ-

(1) Ἀνωτέρω § 78.

προτείνῃ κατὰ τοῦ κομιστοῦ οἵας ἔχει κατὰ τοῦ ἐκχωρητοῦ ἐνστάσεις πληρωμῆς, συμψηφισμοῦ ἢ ἀπάτης κλπ. τοῦτο δὲ γίνεται δῆλον ἔκ τε τῶν 140 καὶ 197 ἄρθ. τοῦ ἐμπ. νόμου, καθ' ἃ πᾶς ὁ ὑπογράψας τοιοῦτον ἔγγραφον ὑποχρεοῦται νὰ πληρώσῃ τὸν κομιστὴν, καθότι ἐπὶ μόνῃ τῇ πίστει τῆς ὑπογραφῆς τοῦ ὑποχρεουμένου τίθενται εἰς κυκλοφορίαν τὰ τοιαῦτα ἔγγραφα πρὸς εὐκολίαν τοῦ ἐμπορίου, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ ἄ θ. 149 τοῦ ἐμπ. νόμου, καθ' ὃν ὁ ὀφειλέτης δὲν ἀπαλλάττεται τῶν ἀπαιτήσεων τοῦ κομιστοῦ τῆς ἀποδοχῆς του, καὶ ἂν ἐπλήρωσε τυχὸν δευτέραν, τρίτην ἢ τετάρτην συναλλαγματικὴν χωρὶς ν' ἀναλάβῃ ἐκείνην, ἐφ' ἧς ὑπάρχει ἡ ἀποδοχή του· ὅθεν προκειμένου περὶ χρέους συνομολογηθέντος διὰ συμβολαιογραφικοῦ ἐγγράφου πληρωτέου εἰς διαταγὴν, καὶ μεταβιβασθέντος τούτου διὰ συμβολαιογραφικῆς πράξεως εἰς τὸν Σταμάτιον Δάραν, ὀρθῶς ποιοῦν τὸ ἐν Ναυπλίῳ ἐφετεῖον ἐθεώρησεν ἀπαραδέκτους τὰς ἐνστάσεις τοῦ ὀφειλέτου τὰς ὁποίας εἶχε κατὰ τοῦ ἐκχωρητοῦ, ἀφοῦ αἱ προτεινόμεναι ὑπὸ τοῦ ὀφειλέτου πληρωμαὶ διὰ παρανόμους τόκους κλπ. δὲν ἀνεφέροντο ἐπὶ τοῦ μεταβιβασθέντος εἰς τὸν Σταμάτιον Δάραν ἐγγράφου εἰς διαταγὴν, καὶ δὲν ἀπεδεικνύοντο ἐκ τοῦ ἐγγράφου τούτου, προσέτι δὲ δὲν εἶναι ἀληθὲς, ὅτι ἐπροτάθη ἐνώπιον τοῦ ἐφετείου, ὅτι διὰ βίας ἐγένετο τὸ μεταβιβασθὲν εἰς διαταγὴν συμβόλαιον. Απ. πολ. Αρ. Πάγου 332 τοῦ 1857.— Πρλ. τὴν λέξ. Παραχώρησις τ. 12 σ. 207 ἐπ.

— Ὁ διὰ τακτικῆς ὀπισθογραφήσεως κύριος τῆς συναλλαγματικῆς γενόμενος, καθίσταται ἀμέσως δανειστὴς τοῦ ἀποδέκτου αὐτῆς, καὶ ὑπόκειται εἰς μόνας τὰς ἐνστάσεις, αἵτινες τῷ εἶναι προσωπικαί· ἡ ἀρχὴ δὲ αὕτη δὲν εἶναι δεκτικὴ ἐξαιρέσεως ὡς πρὸς τὸν διὰ μεταγενεστέρας τῆς προθεσμίας ὀπισθογραφήσεως κομιστὴν, ἐκτὸς τῆς περιπτώσεως τοῦ δόλου. — Εἰς τὸν διὰ τακτικῆς ὀπισθογραφήσεως κύριον τῆς συναλλαγματικῆς καταστάντα δὲν δύναται ὁ ἀποδέκτης νὰ προτείνῃ συμψηφισμὸν ποσοῦ ὀφειλομένου πρὸς αὐτὸν ὑπὸ τοῦ ὀπισθογράφου. Απόφ. 1523 τῶν ἐν Αθ. ἐφετῶν.— Πρλ. ἀπόφ. Ακυρ. τῆς 5 Απριλίου 1826, τῆς 23 Ιανουαρίου 1834.

Περὶ τοῦ διαμαρτυρικοῦ.

§ 330. Τί ἐστί διαμαρτυρικόν; Δαλλ. λ. effet. de comm. ἀρ. 737.— Κύρ. τ. 6 σ. 134 ἐν τέλ.

Ἐπιμελείᾳ τίνος συντάσσεται.

§ 331. Συντάσσεται τὸ διαμαρτυρικὸν ἐπιμελείᾳ τοῦ κομιστοῦ, ἔστω καὶ στηριζομένου εἰς ἄτακτον ὀπισθογράφησιν, ἐπειδὴ αὕτη εἶναι τεκμήριον ἐντολῆς, καὶ ἐνόσῳ δὲν ἐγένετο ἔνστασις, ὁ κομιστὴς θεωρεῖται ὡς ἰδιοκτήτης, δυνάμενος ἐπομένως νὰ διαμαρτυρηθῇ ἐν ὀνόματί του. Δαλλ. αὐτ. ἀρ. 738.

§ 332. Τὸ διαμαρτυρικὸν δύναται νὰ γίνῃ κατ' αἴτησιν προσώπου, τὸ ὁποῖον δὲν εἶναι ἰδιοκτήτης τοῦ ἐγγράφου, οὔτε φαίνεται τὸ ὄνομά του ἐν αὐτῷ; Δαλλ. αὐτ. ἀρ. 739. Παρδέσιος ἀρ. 418.

Ὑπὸ ποίου συντάσσεται; (1).

§ 333. Τὸ ἄρθρον 173 τοῦ ἐμπ. νόμ. ὁρίζει τὰ περὶ τούτου.

§ 334. Ἡ ὑπογραφὴ τῶν μαρτύρων ἀπαιτεῖται; Δαλλ. αὐτ. ἀριθ. 741.

§ 335. Ὁ συντάσσων τὸ διαμαρτυρικὸν πρέπει νὰ ἔχῃ μεθ' ἑαυτοῦ τὸ διαμαρτυρούμενον ἔγγραφον; αὐτ. ἀρ. 742.

§ 336. Ἡ πληρωμὴ τῆς συναλλαγματικῆς κτλ. τί περιλαμβάνει; αὐτ. ἀρ. 743.

Ποῦ συντάσσεται τὸ διαμαρτυρικόν;

§ 340. Συντάσσεται εἰς τὴν κατοικίαν τοῦ πληρωτοῦ, ὅστις, ἔχων αὐτόθι τὸ ταμεῖον καὶ τὰ βιβλία του, δύναται εὐκολώτερον ἢ νὰ πληρώσῃ ἢ νὰ ἐξετάσῃ ἂν ἔχῃ πρόβλεψιν, ἢ ἂν ἡ συναλλαγματικὴ φέρῃ τὴν ἀληθῆ ὑπογραφὴν τοῦ δανειστοῦ ἢ ἀνταποκριτοῦ του· ἐντεῦθεν συνάγεται ὅτι τὸ εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ πληρωτοῦ, ἐκτὸς τῆς κατοικίας αὐτοῦ, γενόμενον διαμαρτυρικὸν δὲν ἔχει κῦρος. Ἀλλ' ἂν ἡ ἐνεστῶσα αὐτοῦ κατοικία ἦναι ἄγνωστος, τὸ διαμαρτυρικὸν γίνεται εἰς τὴν τελευταίαν γνωστὴν αὐτοῦ κατοικίαν· ἂν ὁ πληρωτὴς δὲν ἔχῃ γνωστὴν κατοικίαν, γίνεται εἰς τὸν τόπον τῆς διαμονῆς του. Ἂν τέλος προσδιωρίσθη ἄλλη κατοικία

(1) Ἴδε καὶ κατωτ. § 340 ἐπ.

προτείνῃ κατὰ τοῦ κομιστοῦ οἵας ἔχει κατὰ τοῦ ἐκχωρητοῦ ἐνστάσεις πληρωμῆς, συμψηφισμοῦ ἢ ἀπάτης κλπ. τοῦτο δὲ γίνεται δῆλον ἔκ τε τῶν 140 καὶ 197 ἄρθ. τοῦ ἐμπ. νόμου, καθ' ἃ πᾶς ὁ ὑπογράψας τοιοῦτον ἔγγραφον ὑποχρεοῦται νὰ πληρώσῃ τὸν κομιστὴν, καθότι ἐπὶ μόνῃ τῇ πίστει τῆς ὑπογραφῆς τοῦ ὑποχρεουμένου τίθενται εἰς κυκλοφορίαν τὰ τοιαῦτα ἔγγραφα πρὸς εὐκολίαν τοῦ ἐμπορίου, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ ἄ θ. 149 τοῦ ἐμπ. νόμου, καθ' ὃν ὁ ὀφειλέτης δὲν ἀπαλλάττεται τῶν ἀπαιτήσεων τοῦ κομιστοῦ τῆς ἀποδοχῆς του, καὶ ἂν ἐπλήρωσε τυχὸν δευτέραν, τρίτην ἢ τετάρτην συναλλαγματικὴν χωρὶς ν' ἀναλάβῃ ἐκείνην, ἐφ' ἧς ὑπάρχει ἡ ἀποδοχή του· ὅθεν προκειμένου περὶ χρέους συνομολογηθέντος διὰ συμβολαιογραφικοῦ ἐγγράφου πληρωτέου εἰς διαταγὴν, καὶ μεταβιβασθέντος τούτου διὰ συμβολαιογραφικῆς πράξεως εἰς τὸν Σταμάτιον Δάραν, ὀρθῶς ποιοῦν τὸ ἐν Ναυπλίῳ ἐφετεῖον ἐθεώρησεν ἀπαραδέκτους τὰς ἐνστάσεις τοῦ ὀφειλέτου τὰς ὁποίας εἶχε κατὰ τοῦ ἐκχωρητοῦ, ἀφοῦ αἱ προτεινόμεναι ὑπὸ τοῦ ὀφειλέτου πληρωμαὶ διὰ παρανόμους τόκους κλπ. δὲν ἀνεφέροντο ἐπὶ τοῦ μεταβιβασθέντος εἰς τὸν Σταμάτιον Δάραν ἐγγράφου εἰς διαταγὴν, καὶ δὲν ἀπεδεικνύοντο ἐκ τοῦ ἐγγράφου τούτου, προσέτι δὲ δὲν εἶναι ἀληθὲς, ὅτι ἐπροτάθη ἐνώπιον τοῦ ἐφετείου, ὅτι διὰ βίας ἐγένετο τὸ μεταβιβασθὲν εἰς διαταγὴν συμβόλαιον. Απ. πολ. Αρ. Πάγου 332 τοῦ 1857.— Πρλ. τὴν λέξ. Παραχώρησις τ. 12 σ. 207 ἐπ.

— Ὁ διὰ τακτικῆς ὀπισθογραφήσεως κύριος τῆς συναλλαγματικῆς γενόμενος, καθίσταται ἀμέσως δανειστὴς τοῦ ἀποδέκτου αὐτῆς, καὶ ὑπόκειται εἰς μόνας τὰς ἐνστάσεις, αἵτινες τῷ εἶναι προσωπικαί· ἡ ἀρχὴ δὲ αὕτη δὲν εἶναι δεκτικὴ ἐξαιρέσεως ὡς πρὸς τὸν διὰ μεταγενεστέρας τῆς προθεσμίας ὀπισθογραφήσεως κομιστὴν, ἐκτὸς τῆς περιπτώσεως τοῦ δόλου. — Εἰς τὸν διὰ τακτικῆς ὀπισθογραφήσεως κύριον τῆς συναλλαγματικῆς καταστάντα δὲν δύναται ὁ ἀποδέκτης νὰ προτείνῃ συμψηφισμὸν ποσοῦ ὀφειλομένου πρὸς αὐτὸν ὑπὸ τοῦ ὀπισθογράφου. Απόφ. 1523 τῶν ἐν Αθ. ἐφετῶν.— Πρλ. ἀπόφ. Ακυρ. τῆς 5 Απριλίου 1826, τῆς 23 Ιανουαρίου 1834.

Περὶ τοῦ διαμαρτυρικοῦ.

§ 330. Τί ἐστί διαμαρτυρικόν; Δαλλ. λ. effet. de comm. ἀρ. 237.— Κύρ. τ. 6 σ. 134 ἐν τέλ.

Ἐπιμελείᾳ τίνος συντάσσεται.

§ 331. Συντάσσεται τὸ διαμαρτυρικὸν ἐπιμελείᾳ τοῦ κομιστοῦ, ἔστω καὶ στηριζομένου εἰς ἄτακτον ὀπισθογράφησιν, ἐπειδὴ αὕτη εἶναι τεκμήριον ἐντολῆς, καὶ ἐνόσῳ δὲν ἐγένετο ἔνστασις, ὁ κομιστὴς θεωρεῖται ὡς ἰδιοκτήτης, δυνάμενος ἑπομένως νὰ διαμαρτυρηθῇ ἐν ὀνόματί του. Δαλλ. αὐτ. ἀρ. 738.

§ 332. Τὸ διαμαρτυρικὸν δύναται νὰ γίνῃ κατ' αἴτησιν προσώπου, τὸ ὁποῖον δὲν εἶναι ἰδιοκτήτης τοῦ ἐγγράφου, οὔτε φαίνεται τὸ ὄνομά του ἐν αὐτῷ; Δαλλ. αὐτ. ἀρ. 739. Παρδέσιος ἀρ. 418.

Ὑπὸ ποίου συντάσσεται ; (1).

§ 333. Τὸ ἄρθρον 173 τοῦ ἐμπ. νόμ. ὁρίζει τὰ περὶ τούτου.

§ 334. Ἡ ὑπογραφὴ τῶν μαρτύρων ἀπαιτεῖται; Δαλλ. αὐτ. ἀριθ. 741.

§ 335. Ὁ συντάσσων τὸ διαμαρτυρικὸν πρέπει νὰ ἔχῃ μεθ' ἑαυτοῦ τὸ διαμαρτυρούμενον ἔγγραφον; αὐτ. ἀρ. 742.

§ 336. Ἡ πληρωμὴ τῆς συναλλαγματικῆς κτλ. τί περιλαμβάνει; αὐτ. ἀρ. 743.

Ποῦ συντάσσεται τὸ διαμαρτυρικόν ;

§ 340. Συντάσσεται εἰς τὴν κατοικίαν τοῦ πληρωτοῦ, ὅστις, ἔχων αὐτόθι τὸ ταμεῖον καὶ τὰ βιβλία του, δύναται εὐκολώτερον ἢ νὰ πληρώσῃ ἢ νὰ ἐξετάσῃ ἂν ἔχῃ πρόβλεψιν, ἢ ἂν ἡ συναλλαγματικὴ φέρῃ τὴν ἀληθῆ ὑπογραφὴν τοῦ δανειστοῦ ἢ ἀνταποκριτοῦ του· ἐντεῦθεν συνάγεται ὅτι τὸ εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ πληρωτοῦ, ἐκτὸς τῆς κατοικίας αὐτοῦ. γενόμενον διαμαρτυρικὸν δὲν ἔχει κῦρος. Ἀλλ' ἂν ἡ ἐνεστῶσα αὐτοῦ κατοικία ἦναι ἄγνωστος, τὸ διαμαρτυρικὸν γίνεται εἰς τὴν τελευταίαν γνωστὴν αὐτοῦ κατοικίαν· ἂν ὁ πληρωτὴς δὲν ἔχῃ γνωστὴν κατοικίαν, γίνεται εἰς τὸν τόπον τῆς διαμονῆς του. Ἂν τέλος προσδιωρίσθη ἄλλη κατοικία

(1) Ἴδε καὶ κατωτ. § 340 ἑπ.

προτείνῃ κατὰ τοῦ κομιστοῦ οἵας ἔχει κατὰ τοῦ ἐκχωρητοῦ ἐνστάσεις πληρωμῆς, συμψηφισμοῦ ἢ ἀπάτης κλπ. τοῦτο δὲ γίνεται δῆλον ἔκ τε τῶν 140 καὶ 197 ἄρθ. τοῦ ἐμπ. νόμου, καθ' ἃ πᾶς ὁ ὑπογράψας τοιοῦτον ἔγγραφον ὑποχρεοῦται νὰ πληρώσῃ τὸν κομιστὴν, καθότι ἐπὶ μόνῃ τῇ πίστει τῆς ὑπογραφῆς τοῦ ὑποχρεουμένου τίθενται εἰς κυκλοφορίαν τὰ τοιαῦτα ἔγγραφα πρὸς εὐκολίαν τοῦ ἐμπορίου, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ ἄ θ. 149 τοῦ ἐμπ. νόμου, καθ' ὃν ὁ ὀφειλέτης δὲν ἀπαλλάττεται τῶν ἀπαιτήσεων τοῦ κομιστοῦ τῆς ἀποδοχῆς του, καὶ ἂν ἐπλήρωσε τυχὸν δευτέραν, τρίτην ἢ τετάρτην συναλλαγματικὴν χωρὶς ν' ἀναλάβῃ ἐκείνην, ἐφ' ἧς ὑπάρχει ἡ ἀποδοχή του· ὅθεν προκειμένου περὶ χρέους συνομολογηθέντος διὰ συμβολαιογραφικοῦ ἐγγράφου πληρωτέου εἰς διαταγὴν, καὶ μεταβιβασθέντος τούτου διὰ συμβολαιογραφικῆς πράξεως εἰς τὸν Σταμάτιον Δάραν, ὀρθῶς ποιοῦν τὸ ἐν Ναυπλίῳ ἐφετεῖον ἐθεώρησεν ἀπαραδέκτους τὰς ἐνστάσεις τοῦ ὀφειλέτου τὰς ὁποίας εἶχε κατὰ τοῦ ἐκχωρητοῦ, ἀφοῦ αἱ προτεινόμεναι ὑπὸ τοῦ ὀφειλέτου πληρωμαὶ διὰ παρανόμους τόκους κλπ. δὲν ἀνεφέροντο ἐπὶ τοῦ μεταβιβασθέντος εἰς τὸν Σταμάτιον Δάραν ἐγγράφου εἰς διαταγὴν, καὶ δὲν ἀπεδεικνύοντο ἐκ τοῦ ἐγγράφου τούτου, προσέτι δὲ δὲν εἶναι ἀληθὲς, ὅτι ἐπροτάθη ἐνώπιον τοῦ ἐφετείου, ὅτι διὰ βίας ἐγένετο τὸ μεταβιβασθὲν εἰς διαταγὴν συμβόλαιον. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Πάγου 332 τοῦ 1857.— Πρλ. τὴν λέξ. Παραχώρησις τ. 12 σ. 207 ἑπ.

— Ὁ διὰ τακτικῆς ὀπισθογραφήσεως κύριος τῆς συναλλαγματικῆς γενόμενος, καθίσταται ἀμέσως δανειστὴς τοῦ ἀποδέκτου αὐτῆς, καὶ ὑπόκειται εἰς μόνας τὰς ἐνστάσεις, αἵτινες τῷ εἶναι προσωπικαί· ἡ ἀρχὴ δὲ αὕτη δὲν εἶναι δεκτικὴ ἐξαιρέσεως ὡς πρὸς τὸν διὰ μεταγενεστέρας τῆς προθεσμίας ὀπισθογραφήσεως κομιστὴν, ἐκτὸς τῆς περιπτώσεως τοῦ δόλου. — Εἰς τὸν διὰ τακτικῆς ὀπισθογραφήσεως κύριον τῆς συναλλαγματικῆς καταστάντα δὲν δύναται ὁ ἀποδέκτης νὰ προτείνῃ συμψηφισμὸν ποσοῦ ὀφειλομένου πρὸς αὐτὸν ὑπὸ τοῦ ὀπισθογράφου. Ἀπόφ. 1523 τῶν ἐν Αθ. ἐφετῶν.— Πρλ. ἀπόφ. Ἀκυρ. τῆς 5 Ἀπριλίου 1826, τῆς 23 Ἰανουαρίου 1834.

Περὶ τοῦ διαμαρτυρικοῦ.

§ 330. Τί ἐστί διαμαρτυρικόν; Δαλλ. λ. effet. de comm. ἄρ. 737.— Σὺρ. τ. 6 σ. 134 ἐν τέλ.

Ἐπιμελείᾳ τίνος συντάσσεται.

§ 331. Συντάσσεται τὸ διαμαρτυρικὸν ἐπιμελείᾳ τοῦ κομιστοῦ, ἔστω καὶ στηριζομένου εἰς ἄτακτον ὀπισθογράφησιν, ἐπειδὴ αὕτη εἶναι τεκμήριον ἐντολῆς, καὶ ἐνόσῳ δὲν ἐγένετο ἔνστασις, ὁ κομιστὴς θεωρεῖται ὡς ἰδιοκτήτης, δυνάμενος ἑπομένως νὰ διαμαρτυρηθῇ ἐν ὀνόματί του. Δαλλ. αὐτ. ἀρ. 738.

§ 332. Τὸ διαμαρτυρικὸν δύναται νὰ γίνῃ κατ' αἴτησιν προσώπου, τὸ ὁποῖον δὲν εἶναι ἰδιοκτήτης τοῦ ἐγγράφου, οὔτε φαίνεται τὸ ὄνομά του ἐν αὐτῷ; Δαλλ. αὐτ. ἀρ. 739. Παρδέσιος ἀρ. 418.

Ὑπὸ ποίου συντάσσεται; (1).

§ 333. Τὸ ἄρθρον 173 τοῦ ἐμπ. νόμ. ὁρίζει τὰ περὶ τούτου.

§ 334. Ἡ ὑπογραφὴ τῶν μαρτύρων ἀπαιτεῖται; Δαλλ. αὐτ. ἀριθ. 741.

§ 335. Ὁ συντάσσων τὸ διαμαρτυρικὸν πρέπει νὰ ἔχῃ μεθ' ἑαυτοῦ τὸ διαμαρτυρούμενον ἔγγραφον; αὐτ. ἀρ. 742.

§ 336. Ἡ πληρωμὴ τῆς συναλλαγματικῆς κτλ. τί περιλαμβάνει; αὐτ. ἀρ. 743.

Ποῦ συντάσσεται τὸ διαμαρτυρικόν;

§ 340. Συντάσσεται εἰς τὴν κατοικίαν τοῦ πληρωτοῦ, ὅστις, ἔχων αὐτόθι τὸ ταμεῖον καὶ τὰ βιβλία του, δύναται εὐκολώτερον ἢ νὰ πληρώσῃ ἢ νὰ ἐξετάσῃ ἂν ἔχῃ πρόβλεψιν, ἢ ἂν ἡ συναλλαγματικὴ φέρῃ τὴν ἀληθῆ ὑπογραφὴν τοῦ δανειστοῦ ἢ ἀνταποκριτοῦ του· ἐντεῦθεν συνάγεται ὅτι τὸ εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ πληρωτοῦ, ἐκτὸς τῆς κατοικίας αὐτοῦ. γενόμενον διαμαρτυρικὸν δὲν ἔχει κῦρος. Ἀλλ' ἂν ἡ ἐνεστῶσα αὐτοῦ κατοικία ἦναι ἄγνωστος, τὸ διαμαρτυρικὸν γίνεται εἰς τὴν τελευταίαν γνωστὴν αὐτοῦ κατοικίαν· ἂν ὁ πληρωτὴς δὲν ἔχῃ γνωστὴν κατοικίαν, γίνεται εἰς τὸν τόπον τῆς διαμονῆς του. Ἂν τέλος προσδιωρίσθη ἄλλη κατοικία

(1) Ἴδε καὶ κατωτ. § 340 ἐπ.

παρὰ τὴν τοῦ πληρωτοῦ χάριν τῆς πληρωμῆς, ἐκεῖ γίνεται καὶ τὸ διαμαρτυρικόν.

Ἂν ἐν τῇ συναλλαγματικῇ ὁρίζωνται κατ' ἀνάγκην πληρωταί, ἢ ἄν τις ἐδέχθη κατὰ παρέμβασιν, ὁ κομιστὴς ὀφείλει ἐπίσης νὰ φροντίσῃ νὰ συνταχθῇ τὸ διαμαρτυρικὸν καὶ εἰς τὴν κατοικίαν αὐτῶν. Πρὸς ἀποφυγὴν δὲ ἐξόδων, συντάττεται ἓν μόνον ἔγγραφον, εἴτε πρόκειται νὰ γίνῃ ἁπλῶς εἰς τὴν κατοικίαν τοῦ πληρωτοῦ, εἴτε νὰ ἐπαναληφθῇ καὶ εἰς τὴν τῶν κατ' ἀνάγκην πληρωτῶν ἢ τῶν παρεμβαινόντων.

Καὶ ἐὰν δὲ ἡ κατοικία τοῦ πληρωτοῦ ἐσημειώθη ψευδῶς, ἀπαιτεῖται μολαταῦτα νὰ ἐκπληρωθῇ ἡ νόμιμος διατύπωσις· ἀλλ' ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, πρὸ τοῦ διαμαρτυρικοῦ συντάσσεται, ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος, ἐρευνητικὸν ἔγγραφον, ἐνῷ ὁ ὑπάλληλος ἀναφέρει ὅσας περὶ τῆς κατοικίας τοῦ πληρωτοῦ λαμβάνει πληροφορίας. Ῥάλλ. § 590. — Ἀλλὰ πρλ. Δαλλ. αὐτ. ἀρ. 746 ἐπ., ἔνθα πλεῖστα ζητήματα.

§ 341. Τὸ διαμαρτυρικὸν γίνεται ὅπου πρέπει νὰ ζητῆται καὶ δὲν ἐκτελῆται ἡ πληρωμή. Ἀπ. 8957 τοῦ 1851 ἐφ. Ἀθ.

§ 341α. Τὸ ἄρθ. 173 τοῦ ἐμπ. νόμου, καθὼς καὶ τὸ 178 τοῦ ὀργανισμοῦ δὲν ἀπαιτοῦν ὥστε καὶ οἱ δύω συμβολαιογράφοι νὰ συντάττωσι συνάμα, ἢ καὶ ἰδιαιτέρως ἕκαστος, τὸ αὐτὸ ἔγγραφον, οὔτε ἀπαιτοῦν, ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος, νὰ παραγγέλλωνται καὶ οἱ δύω ἀπὸ τὸν ἔχοντα συμφέρον εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ ἐγγράφου· ὥστε ἂν καὶ μόνος εἷς τῶν συμβολαιογράφων ἔλαβε παραγγελίαν διὰ τὴν σύνταξιν τοῦ διαμαρτυρικοῦ, οὐχὶ δὲ καὶ ὁ ἕτερος καὶ ὁ λαβὼν τὴν παραγγελίαν συνέταξεν αὐτό, δὲν ὑπάρχει λόγος ἀκυρότητος, ὅταν τὸ διαμαρτυρικὸν ἐγένετο ἐνώπιον καὶ τοῦ ἑτέρου συμβολαιογράφου, καὶ οὗτος ὑπέγραψεν αὐτό· ἀρκεῖ δὲ ὥστε εἰς τὸ σῶμα τοῦ διαμαρτυρικοῦ νὰ σημειοῦται τὸ ὄνομα τοῦ συμπεριλαμβανομένου συμβολαιογράφου. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Πάγου 184 τοῦ 1848.

§ 342. Ὅταν τὸ μὲν γραμμάτιον φέρῃ ὑπογραφὴν ἠθικοῦ τινος προσώπου, ἡ κατά τινος τῶν συναιτέρων διαμαρτυρία ἀρκεῖ; Τοῦτο ἀπόκειται εἰς τὴν ἐκτίμησιν τοῦ κατωτέρου δικαστηρίου, τὸ ὁποῖον ὀφείλει νὰ κρίνῃ ἂν ὁ συνεταῖρος ἐζητήθη ὡς προϊστάμενος τῆς εταιρίας. (ἡ αὐτὴ ἀπόφ.).

§ 343. Τὸ 173 ἄρθρον τοῦ ἐμπ. νόμου δὲν ἐννοεῖ τὸ οἴκημα ἢ τὴν οἰκίαν τοῦ ὀφειλέτου, ὅστις δύναται νὰ ἔχῃ πολλὰς καὶ εἰς

διαφόρους πόλεις, ἀλλ' ἐννοεῖ τὴν χώραν, εἰς ἣν ὁ ὀφειλέτης κατοικεῖ. Ἄρα ὁ νόμος δὲν ἀπαιτεῖ νὰ μεταβῇ ὁ συμβολαιογράφος εἰς τὸ κατάστημα τοῦ ὀφειλέτου καὶ οὐχὶ εἰς τὴν κατοικίαν του, ὅταν ἀμφότερα κῆνται εἰς τὸν αὐτὸν τόπον, καθόσον ὡς ἐκ τούτου δὲν προῆλθε ζημία τις εἰς τὸν καθ' οὗ ἡ διαμαρτυρία. (ἡ αὐτὴ ἀπόφασις).

§ 344. Τὸ 174 ἄρθρον τοῦ ἐμπ. νόμου δὲν ἀπαιτεῖ, ὅταν ὁ ἀναζητούμενος διὰ τὴν πληρωμὴν ὀφειλέτης ἦναι ἀπών, νὰ σημειοῦται τὸ ὄνομα ἐκείνου, τὸν ὁποῖον ὁ συμβολαιογράφος εὑρίσκει εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ὀφειλέτου (1). (ἡ αὐτὴ ἀπόφ.).

345. Τὸ ἄρθρον 173 τοῦ ἐμπ. νόμου ὡς νόμιμον κατοικίαν δὲν ἐννοεῖ τὸ οἴκημα, ἀλλὰ τὴν χώραν. (Απ. 4888 ἐφ. Αθ., ἣν ἔλ. εἰς τὴν σελ. 109 τῆς λέξ. Ἁρμοδ. ἐμπορική).

§ 346. Τὸ διαμαρτυρικὸν δύναται νὰ γίνῃ καὶ εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἐμπόρου ὀφειλέτου, καὶ ὄχι εἰς τὸ κατάστημα τούτου.

Απόφ. Ἐπειδὴ τὸ ἐφετεῖον διὰ τῆς πρώτης σκέψεως τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεώς του ἐκτιμῆσαν ἐντὸς τῆς ἁρμοδιότητός του τὸ ἐμπεριεχόμενον τοῦ διαμαρτυρικοῦ, παραδέχεται ὅτι ὁ Π. Αζαρῆς, ὡς προϊστάμενος τῆς ἑταιρίας Π. Λαζαρῆς καὶ συντροφίας ἐζητήθη διὰ τὴν πληρωμὴν τοῦ ἐν τῷ διαμαρτυρικῷ τούτῳ καταχωρημένου εἰς διαταγὴν γραμματίου καὶ οὐχὶ ἐκ μόνου τοῦ περιστατικοῦ, ὅτι τὸ γραμμάτιον τοῦτο φέρει ὑπογραφὴν Π. Λαζαρῆς καὶ συντροφία, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς ἐν τῷ αὐτῷ διαμαρτυρικῷ διαλαμβανομένης περικοπῆς «ὅτι ἐγένετο πρὸς διατήρησιν τῶν δικαιωμάτων τῆς τραπέζης κατὰ τοῦ ἐκδότου κτλ.» ἡ δὲ ἐκτίμησις αὕτη διαφεύγει τὴν ἁρμοδιότητα τοῦ Ἀρ. Πάγου, καθόσον δὲν παρεμορφώθη, ὡς ἰσχυρίζεται ὁ ἀναιρεσείων, σαφές τι γράμμα τοῦ διαμαρτυρικοῦ, τοὐτέστιν ὅτι ἐνῷ τὸ διαμαρτυρικὸν ἀναφέρει, ὅτι ὁ Π. Λαζαρῆς ἐζητήθη διὰ τὴν πληρωμὴν τοῦ γραμματίου, τὸ ἐφετεῖον παρεδέχθη τὸ ἐναντίον, τοὐτέστιν ὅτι ἐζητήθη ὡς προϊστάμενος, καθότι ἂν καὶ ἐν τῷ διαμαρτυρικῷ ἀναφέρεται ὅτι ἐζητήθη ὁ Π. Λαζαρῆς, τὸ περιστατικὸν τοῦτο καθ' ἑαυτὸ καὶ μόνον θεωρούμενον ἀνεξαρτήτως τῶν ἑπομένων περικοπῶν καὶ φράσεων τοῦ διαμαρτυρικοῦ, δὲν ἀποδεικνύει ὅτι ἐζητήθη νὰ πληρώσῃ ἀτομικῶς, ἀλλ' ὅτι ἀνεζητεῖτο, ὡς ἔπρεπε, διὰ νὰ τῷ γίνῃ ἡ κλῆσις τῆς πληρωμῆς, καὶ τοῦτο ἐμφαίνεται ἀπὸ τὴν ἑπο-

(1—4) Ἴδε τὴν ἀπόφ. κατωτ. § 346.

μένην περίσσον τοῦ διαμαρτυρικοῦ, ὅτι τοῦτο ἐγένετο κατὰ τοῦ καθ' οὗ, ὅ ἐστιν ὑπὸ τὴν ἰδιότητα ἐκείνην καθ' ἣν ὑπεγράφη διὰ τῆς ἐν τῷ γραμματίῳ ὑπογραφῆς του· β' ὅτι τὸ ἐκτεθὲν ἐκ... ἤσαν ὡς εἴρηται, τὸ περιεχόμενον τοῦ διαμαρτυρικοῦ καὶ παραλειφθὲν κατὰ συνέπειαν τῆς ἐκτιμήσεως ταύτης, ὅτι ὁ Π. Λαζαρῆς ἐζητήθη ὡς προϊστάμενος τῆς ἑταιρίας Π. Λαζαρῆ καὶ συντροφία καὶ ὅτι κατ' αὐτοῦ ὡς τοιούτου ἐγένετο τὸ διαμαρτυρικόν, οὔτε ἀναιτιολόγητον ἀφῆκε τὴν ἀπόφασίν του ἐπὶ τῆς προτάσεως τοῦ ἀναιρεσείοντος, ὅτι ὁ Π. Λαζαρῆς δὲν ἐζητήθη ὡς προϊστάμενος, οὔτε τὰ καθήκοντά του ὑπερέβη παραδεχθὲν δῆθεν πράγματα μὴ ἀναφερόμενα ἐν τῷ διαμαρτυρικῷ.

Ἐπειδὴ τό τε 173 ἄρθρ. τοῦ ἐμπ. νόμου ὁρίζον, ὅτι τὸ ἐπὶ μὴ ἀποδοχῇ ἢ ἐπὶ μὴ πληρωμῇ διαμαρτυρικὸν γίνεται παρὰ δύο συμβολαιογράφων κλπ., καθὼς καὶ τὸ 178 ἄρθ. τοῦ ὀργανισμοῦ τῶν δικαστηρίων διαλαμβάνον, ὅτι τὸ συμβολαιογραφικὸν ἔγγραφον ἀπαιτεῖται νὰ γίνῃ ἐνώπιον δύο συμβολαιογράφων κλπ. δὲν ἀπαιτοῦν ὥστε καὶ οἱ δύο συμβολαιογράφοι νὰ συντάττουν συνάμα, ἢ καὶ ἰδιαιτέρως ἕκαστος, τὸ αὐτὸ ἔγγραφον, οὔτε ἀπαιτοῦν ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος νὰ παραγγέλλωνται καὶ οἱ δύο ἀπὸ τὸν ἔχοντα συμφέρον εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ ἐγγράφου· ὥστε ἂν καὶ μόνος ὁ συμβολαιογράφος Παναγ. Πούλος ἔλαβε παραγγελίαν διὰ τὴν σύνταξιν τοῦ διαληφθέντος διαμαρτυρικοῦ, οὐχὶ δὲ καὶ ὁ συμβολαιογράφος Κωνστ. Πιτάρης, καὶ ὁ λαβὼν τὴν παραγγελίαν συμβολαιογράφος συνέταξεν αὐτὸ, δὲν ὑπάρχει λόγος ἀκυρότητος, ὅταν τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος διαμαρτυρικὸν ἐγένετο ἐνώπιον καὶ τοῦ ἑτέρου συμβολαιογράφου καὶ οὗτος ὑπέγραψεν αὐτὸ, διότι ἐκ τούτων ἀποδεικνύεται ἡ σύμπραξίς του· οἱ δὲ ἰσχυρισμοὶ τοῦ ἀναιρεσείοντος, ὅτι ἐν ἀρχῇ τοῦ προκειμένου διαμαρτυρικοῦ μόνος ὁ συμβολαιογράφος Παναγ. Πούλος σημειοῦται ὡς δημόσιος ὑπάλληλος, ὅτι ὁ Κ. Πιτάρης ἐξεπλήρωσεν ἁπλοῦ μάρτυρος ἔργα καὶ ὅτι ὑπέγραψεν οὐχὶ ὡς δημόσιος ὑπάλληλος ἀλλ' ὡς ἁπλοῦς Πιτάρης, εἶναι ἀνυπόστατος καὶ ἐν μέρει μὴ ἀληθής, διότι ὁ νόμος δὲν ὁρίζει ὅτι ἐν ἀρχῇ τοῦ ἐγγράφου πρέπει να σημειοῦται το ὄνομα τοῦ συμπαραλαμβανομένου ἢ συμπαρευρισκομένου συμβολαιογράφου ἄρα ἀρκεῖ ὅτι εἰς τὸ σῶμα τοῦ προκειμένου διαμαρτυρικοῦ ἀναφέρεται ὅτι προσελήφθη ὁ συμβολαιογράφος Π. Πιτάρης (ὅστις καὶ παρευρίσκετο εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ διαμαρτυρικοῦ) καὶ τοῦτο ἀποδεικνύει ὅτι δὲν παρευρέθη ὡς ἁπλοῦς μάρτυς, οὔτε ὅτι ὑπέγραψεν ὡς τοιοῦτος, ἀλλὰ ὡς δημόσιος ὑπάλληλος· ὅθεν ὀρθῶς τὸ

ἐφετεῖον ἐθεώρησε διὰ τῆς προσβαλομένης ἀποφάσεώς του ἀνίσχυρον τὸν τῆς ἀκυρότητος τούτου λόγον.

Ἐπειδὴ τὸ 173 ἄρθρ. τοῦ ἐμπ. νόμου ὁρίζον ὅτι τὸ διαμαρτυρικὸν πρέπει νὰ γενῇ εἰς τὸν τόπον τῆς κατοικίας ἐκείνου, ὅστις ὀφείλει νὰ πληρώσῃ, δὲν ἐννοεῖ ὡς ὀρθῶς καὶ τὸ ἐφετεῖον ἐσκέφθη τὸ οἴκημα, ἢ τὴν οἰκίαν τοῦ ὀφειλέτου, ὅστις δύναται νὰ ἔχῃ πολλὰς οἰκίας καὶ εἰς διαφόρους πόλεις, ἀλλὰ ἐννοεῖ τὴν χώραν εἰς ἣν ὁ ὀφειλέτης κατοικεῖ· τοῦτο δὲ μάλιστα γίνεται δῆλον ἀπ' αὐτὸ τὸ γράμμα τοῦ νόμου ἀπαιτοῦντος τὸν τόπον τῆς κατοικίας· ἄρα ὁ νόμος δὲν ἀπαιτεῖ προκειμένου νὰ συνταχθῇ διαμαρτυρικὸν κατὰ τοῦ ὀφειλέτου νὰ μεταβῇ ὁ συμβολαιογράφος εἰς τὸ κατάστημα τοῦ ὀφειλέτου καὶ οὐχὶ εἰς τὴν οἰκίαν του, ὅταν ἀμφότερα κεῖνται εἰς τὸν αὐτὸν τόπον· ὅθεν δὲν ὑπάρχει λόγος ἀκυρότητος διότι ὁ συμβολαιογράφος ἐζήτησε τὸν Π. Λαζάρην εἰς τὴν ἰδίαν του οἰκίαν καὶ οὐχὶ εἰς τὸ κατάστημα αὐτοῦ καθόσον ὡς ἐκ τούτου ὡς παραδέχεται τὸ ἐφετεῖον, δὲν προῆλθε ζημία τις εἰς τὸν αναιρεσείοντα μὴ ἰσχυρισθέντα ποσῶς οὔτε ζητήσαντα ν' ἀποδείξῃ ὅτι ἐὰν ὁ συμβολαιογράφος ἀνεζήτει τὸν Π. Λαζάρην κατὰ συντροφία εἰς τὸ κατάστημα αὐτοῦ ἤθελε τὸν εὕρει, καὶ ὅτι αὐτὸς ἤθελεν ἐξοφλήσει τὸ διαμαρτυρηθὲν γραμμάτιον.

Ἐπειδὴ τὸ 174 ἄρθρ. τοῦ ἐμπ. νόμου δὲν ἀπαιτεῖ, ὅταν ὁ ἀναζητούμενος διὰ τὴν πληρωμὴν ὀφειλέτης εἶναι ἀπών, νὰ σημειοῦται τὸ ὄνομα ἐκείνου, τὸν ὁποῖον ὁ συμβολαιογράφος εὑρίσκει εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ὀφειλέτου· ἄρα μὴ παραδεχθὲν τὸ ἐφετεῖον ὡς λόγον ἀκυρότητος τὴν ἐν τῷ εἰρημένῳ διαμαρτυρικῷ παράλειψιν τῆς σημειώσεως τοῦ ὀνόματος τοῦ κορασίου, τὸ ὁποῖον ὁ συμβολαιογράφος εὗρεν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Π. Λαζάρη, δὲν παρεβίασε τὸν νόμον, οὔτε εἶναι ἄλλως λόγος ἀναιρέσεως κατὰ τὸ ἄρθρ. 810 τῆς πολιτ. δικονομίας ἐφαρμόσαν τὸν νόμον λίαν περιωρισμένως· ἡ δὲ περὶ πληρωμῆς κλῆσις, ἥτις ἀπαιτεῖται ἀπὸ τὸ διαληφθὲν ἄρθρ. τοῦ ἐμπ. νόμου νὰ σημειοῦται ἐν τῷ διαμαρτυρικῷ, ἐγένετο, ὡς παραδέχεται τὸ ἐφετεῖον, διὰ τῆς ἀναγνώσεως τοῦ διαμαρτυρικοῦ, καὶ τὸ γεγονὸς τοῦτο καθὸ πραγματικὸν διαφεύγει τὴν ἁρμοδιότητα τοῦ Αρ. Πάγου. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 184 τοῦ 1848, κύρ. τὴν 4889 ἐφ. Αθ.

§ 347. Κατὰ τὰ ἄρθρα 173 ἑπ. τοῦ ἐμπ. νόμου, τὸ ἐπὶ μὴ πληρωμῇ διαμαρτυρικὸν γίνεται εἰς τὴν κατοικίαν ἐκείνου, ὅστις ὤφειλε νὰ πληρώσῃ τὴν συναλλαγματικὴν καὶ κατ' ἐκείνου μόνου ἀπευθύνεται, οὐχὶ δὲ καὶ κατὰ τοῦ ὀπισθογράφου. Ἀπ. ἐφ. Ναυπλ. 226 τοῦ 1852 ἐν Νομικ. σ. 5564.

§ 348. Ἐν περιπτώσει ἀπουσίας τοῦ ὀφειλέτου, δὲν ἀπαιτεῖται εἰς τὸ διαμαρτυρικὸν τὸ ὄνομα ἐκείνου, τὸν ὁποῖον ὁ συμβολαιογράφος εὑρίσκει εἰς τὴν οἰκίαν. Απ. πολ. Αρ. Πάγου 184 τοῦ 1848, ἣν ἀνωτ. § 346.

Τί περιέχει τὸ διαμαρτυρικόν;

§ 350. Τὸ διαμαρτυρικὸν πρέπει νὰ περιέχῃ τὰς ἐν τῷ ἄρθρῳ 174 διαλαμβανομένας διατυπώσεις· ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ νόμος δὲν ἀπειλεῖ ἀκυρότητα, ἡ παράλειψίς τινος ἐξ αὐτῶν, ἂν δὲν ἦναι οὐσιώδης, δὲν δύναται νὰ ἐπιφέρῃ τὴν ἀκύρωσιν τοῦ ἐγγράφου. Οὕτως ἡ παράλειψις τῆς μνείας τοῦ λόγου, δι' ὃν ὁ πληρωτὴς δὲν ὑπέγραψε, δύναται, κατὰ τὰς περιστάσεις, νὰ μὴ θεωρηθῇ ὡς ἀκυροῦσα τὸ διαμαρτυρικόν.

Πρὸ πάντων δὲ ἀπαιτεῖται ν' ἀντιγράφωνται ἀκριβέστατα ἐπὶ κεφαλῆς τοῦ ἐγγράφου τούτου ἡ συναλλαγματική, ἡ ἀποδοχή, αἱ ἐπιτεγγυήσεις, αἱ ὀπισθογραφήσεις, αἱ ὑπογραφαί, αἱ συστάσεις καὶ πᾶν ὅ,τι, ἐν ἑνὶ λόγῳ, ἐσημειώθη ἐπὶ τῆς συναλλαγματικῆς. Ἀκολούθως ὁ ὑπάλληλος ἀναφέρει τὸν κομιστήν, κατ' αἴτησιν τοῦ ὁποίου ἐνεργεῖ, βεβαιοῖ ὅτι μεταβὰς εἰς τὴν ἐν τῇ συναλλαγματικῇ ὁριζομένην κατοικίαν ἐπροσκάλεσε τὸν ὀφειλέτην νὰ τὴν πληρώσῃ ἀμέσως εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ, καὶ ὅτι τῷ τὴν ἐπέδειξε πρωτοτύπως διαμαρτυρηθεὶς ὅτι ἄλλως θέλουσιν ἐνεργηθῆ τὰ κατὰ νόμον, μνημονεύει τὴν ἀπάντησιν τοῦ πληρωτοῦ τὴν ὁποίαν ἀναφέρει ὅτι ἐκλαμβάνει ὡς ἀποποίησιν ἀποδοχῆς ἢ πληρωμῆς, καί, ἐπαναλαμβάνων τὰς προσηκούσας διαμαρτυρήσεις καθ' οὗ τινος ἀνήκει, προσκαλεῖ αὐτὸν νὰ ὑπογράψῃ, ἀναφέρων τοὺς λόγους τῆς τυχὸν ἀποποιήσεώς του. Τὸ ἔγγραφον τελειοῦται διὰ τῆς μνείας τῶν ὀνομάτων τῶν συνοδευόντων τὸν ὑπάλληλον μαρτύρων, ἀντίγραφον δὲ αὐτοῦ ἀφίεται εἰς τὸν πληρωτήν.

Ἂν ὁ πληρωτὴς ἀναγγείλῃ πρὸς τὸν ὑπάλληλον ὅτι δὲν δύναται ἐπὶ τοῦ παρόντος νὰ παρουσιασθῇ εἰς αὐτόν, δὲν ὑποχρεοῦται οὗτος νὰ ἐπανέλθῃ κατ' ἄλλην ὥραν τῆς ἡμέρας, ἀλλὰ βεβαιοῖ ἁπλῶς τὸ γεγονός, καὶ ἐκπληροῖ τὰ περαιτέρω, ἄλλως ἡ ἐκπλήρωσις τῶν καθηκόντων τοῦ ὑπαλλήλου τούτου ἤθελε κατασταθῆ πάντοτε δυσχερής, πολλάκις δέ, ἐν περιπτώσει μεγάλης συῤῥοῆς διαμαρτυρικῶν, καὶ ἀδύνατος.

Ἂν τέλος ἀποφασίσῃ νὰ πληρώσῃ εἰς χεῖρας τοῦ ἐπὶ τοῦ δια-

μαρτυρικοῦ ὑπαλλήλου, ἀπαιτεῖται νὰ καταβάλῃ ὁμοῦ μὲ τὸ ποσὸν τῆς συναλλαγματικῆς καὶ ἅπαντα τὰ ἐκ τῆς μεταβάσεως τοῦ ὑπαλλήλου προκύψαντα ἔξοδα.

Ἂν ὁ πληρωτὴς προσφέρῃ μέρος μόνον τοῦ ἐν τῇ συναλλαγματικῇ ποσοῦ, ὁ ὑπάλληλος ὀφείλει νὰ τὸ δεχθῇ διαμαρτυρούμενος ὡς πρὸς τὸ ὑπόλοιπον.

Οἱ ἀνωτέρω τύποι προϋποθέτουσι τὴν σύνταξιν τοῦ διαμαρτυρικοῦ ἐν τῇ Ἑλλάδι. Ἂν πρόκηται νὰ συνταχθῇ εἰς τὴν ἀλλοδαπὴν, κατὰ τὴν ἀρχὴν locus regit actum, ἀπαιτεῖται νὰ τηρηθῶσιν οἱ αὐτόθι ἰσχύοντες τύποι.

Ὁ νόμος ἐπιβάλλει ποινὴν καθαιρέσεως, κηρύττων ὑπευθύνους καὶ ὡς πρὸς τὰς ζημίας τῶν μερῶν τοὺς μὴ χορηγοῦντας ἀκριβῆ ἀντίγραφα τῶν διαμαρτυρικῶν συμβολαιογράφους ἢ κλητῆρας, οἵτινες ὀφείλουσι, πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς διαμαρτυρήσεώς των, νὰ τὰ ἀντιγράφωσιν ὁλοσχερῶς εἰς εἰδικὸν βιβλίον, προσηκόντως ἀριθμημένον καὶ μονογραφημένον. Οὐδὲν ἄλλο ἔγγραφον δύναται ν' ἀναπληρώσῃ τὴν ἔλλειψιν τοῦ διαμαρτυρικοῦ, ἐκτὸς τῆς ἐν τῷ ἀρθ. 370 μνημονευθείσης περιπτώσεως ὡς πρὸς τὰς παραπεσούσας συναλλαγματικάς. Ὁ μὴ συντάξας αὐτὸ κομιστὴς, ἂν δὲν δύναται νὰ ἐπικαλεσθῇ περιστάσεις ἀνωτέρας βίας, ὑποπίπτει εἰς τὰς ὑπὸ τοῦ νόμου ὁρισθείσας ἐκπτώσεις, ἂν ἄλλως ῥητῶς δὲν ἀπηλλάχθη τῆς συντάξεως αὐτοῦ παρὰ τοῦ ἐκδότου διὰ τοῦ περὶ ἀνεξόδου ἐπιστροφῆς ὅρου (Ἐ. Ν. 174 καὶ 175). Ῥάλ. § 591.— Πρλ. ὅμως Δαλλ. αὐτ. ἀρ. 767 ἑπ.

Κατά τινος ἀπευθύνεται ἡ διαμαρτυρία.

§ 352. Ὅρα τὰ προηγούμενα περὶ τοῦ *ποῦ συντάσσεται τὸ διαμαρτυρικόν*;

§ 353. Ὁ κομιστὴς συναλλαγματικῆς δὲν εἶναι ὑπόχρεως ν' ἀπευθύνῃ τὸ διαμαρτυρικὸν κατὰ τοῦ ἐκδότου, ἐὰν οὗτος ἐπτώχευσεν ἤδη, παραλείπων τοὺς ὑπάρχοντας ὀπισθογράφους, καθότι περὶ τούτου δὲν ὁρίζει τι ὁ ἐμπορικὸς νόμος, καὶ ἄλλως ἤθελεν ἀντίκεισθαι τοῦτο προφανῶς εἰς τὸν σκοπὸν τοῦ διαμαρτυρικοῦ, ὡς μὴ δυναμένου πλέον τοῦ πτωχεύσαντος νὰ διαθέσῃ τὴν περιουσίαν του. (Ἀπόφ. 361 τοῦ 1845 τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν.— Νομικ. σελ. 4253).

Ἀκυρότητος. — Ἀναγωγὴ κατὰ τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου.

§ 355. Ἐν περιπτώσει ἀκυρότητος, ἔχει ὁ κομιστὴς δικαίωμα ἀναγωγῆς κατὰ τοῦ αἰτίου αὐτῆς δημοσίου ὑπαλλήλου; Ἴδε Δαλ. ἀρ. 776 ἐπ. — Πρλ. τὴν λέξ. Κακοδίκειον (Εὑρ. τ. 8) καὶ τὴν λέξ. Ὑπάλληλοι.

§ 356. Ἐνώπιον τοῦ ἐφετείου δὲν δύναταί τις κατὰ πρῶτον νὰ προτείνῃ, ὅτι τὸ διαμαρτυρικὸν εἶναι ἄκυρον δι' ἔλλειψιν ἐξωτερικῶν τύπων. Ἴδε καὶ Τουλλ. τ. 4 ἀρ. 493. Απ. ἐφ. Ναυπλ. 1134 τοῦ 1853 ἐν Νομικ. σ. 5879.

§ 357. Ἐπειδὴ αἱ ἐν τῷ ἄρθρῳ 174 τοῦ ἐμπ. νόμου διαλαμβανόμεναι διατυπώσεις δὲν εἶναι διαγεγραμμέναι ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος, οὐδὲ εἶναι χρεία νὰ ἀναφέρωνται διὰ τυπικῶν φράσεων ἐν τῷ διαμαρτυρικῷ, ἀλλ' ἂν ἡ ἔλλειψις μιᾶς ἢ τινῶν ἐξ αὐτῶν ἦναι οὐσιώδης. ἢ ἂν ἡ ἐκπλήρωσις τῶν τυχὸν παραλειφθεισῶν ἐξάγεται ἐκ τοῦ διαμαρτυρικοῦ, ἂν καὶ μὴ ῥητῶς ἐν αὐτῷ ἐκλαμβανομένων, ἀνετέθη εἰς τὴν κρίσιν τοῦ δικαστηρίου. Persil de la lettre de change σημ. εἰς τὸ ῥηθὲν ἄρθρον. Nouguier de la lettre de change, n. 240. Απ. 2498 της 29 Δεκ. 1841 τῶν ἐν Αθ. ἐφετῶν.

§ 358. *Πότε πρέπει νὰ συντάσσηται ἡ διαμαρτυρία;*

Ὅταν αἱ συναλλαγματικαὶ ἦναι πληρωτέαι μετὰ 4 μῆνας ἀπὸ τῆς ἐκδόσεώς των, αἱ ἐπὶ μὴ πληρωμῇ διαμαρτυρήσεις πρέπει νὰ γίνωσιν (162 ἐμπ. νόμ.) τὴν ἐπιοῦσαν τῆς λήξεώς των· οἷον, ἂν ἐξεδόθησαν τὴν 20 Φεβρ. ἡ διαμαρτυρία πρέπει νὰ γίνῃ τὴν 21 Ἰουνίου. Απ. ἐφ. Ν. 226 τοῦ 1852.

§ 359. Εἶναι πάντοτε ἀναγκαία ἡ διαμαρτυρία; Εἶναι ἀναγκαῖον διαμαρτυρικὸν ἐπὶ μὴ ἀποδοχῇ, ὅταν ἡ συναλλαγματικὴ ἦναι πληρωτέα ὄχι ἀπὸ τῆς ὄψεως, ἀλλ' εἰς ἡμέραν ῥητήν;

Ἀπόφ. Ἐπειδὴ εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι δεν ἐγένετο διαμαρτυρικὸν ἐπὶ μὴ ἀποδοχῇ τῆς εἰρημένης συναλλαγματικῆς, ἀλλὰ τοῦτο δὲν εἶναι ἀναγκαῖον, καθότι αἱ ῥηθεῖσαι συναλλαγματικαὶ ἦσαν πληρωτέαι μετὰ τέσσαρας μῆνας ἀπὸ τῆς ἐκδόσεώς των, ἐπομένως οἱ κομισταὶ αὐτῶν δὲν ἦσαν ὑπόχρεοι νὰ παρουσιάσωσι τὰς συναλλαγματικὰς πρὸ τῆς λήξεως τῆς προθεσμίας, ἀλλὰ ἐδύναντο ὡς ἔπραξαν, νὰ κάμωσι μόνον τὸ ἐπὶ μὴ πληρωμῇ διαμαρτυρικόν·

ἄρθρ. 160 τοῦ ἐμπ. νόμου. Ἀπ. ἐφ. Ναυπλ. 226 τοῦ 1852 ἐν Θέμιδ. σ. 5561.

Ἀποτελέσματα τῆς διαμαρτυρίας.

§ 360. Ὡς πρὸς τοὺς βαθμοὺς τῆς δικαιοδοσίας. — Ὡς πρὸς τὴν παραγραφήν. — Ὡς πρὸς τοὺς τόκους. — Ἴδε Εὑρετ. τόμ. 6 σελ. 141 — 143.

§ 361. Παρουσιασθεῖσα ἴσως πρὸς πληρωμὴν συναλλαγματικῆς, ἥτις πρὸς ἀποδοχὴν δὲν εἶχε παρουσιασθῇ, τὸ ἐπὶ μὴ πληρωμῇ διαμαρτυρικὸν δὲν δύναται νὰ ὠφελήσῃ τὸν παρακαλέσαντα αὐτὸ καὶ τοὺς ἐντεῦθεν παράγοντας τὰ δικαιώματα, οὔτε καθιστᾷ ὑπόχρεων τὸν ζητούμενον νὰ πληρώσῃ καὶ ἂν ἦτο παρών. Απ. 5752 τοῦ 1849 ἐφ. Αθ.

Διάφορα ζητήματα.

§ 365. Σύνταξις διαμαρτυρικοῦ, παραπεσούσης τῆς συναλλαγματικῆς. — Ἴδε Εὑρ. τ. 6 σ. 135 ἐπ. ἀνωτ §.

§ 366. Σύνταξις διαμαρτυρικοῦ μετὰ τὴν λῆξιν τῆς πρὸς πληρωμὴν συναλλαγματικῆς ταχθείσης προθεσμίας. αὐτ. σ. 137 ἐπ.

§ 367. Δίκαι ἀναφυόμεναι ἐκ γραμματίου, φέροντος ὑπογραφὴν ἐμπόρου, ὑπάγονται εἰς τὸ ἐμποροδικεῖον, και ἂν ἡ ἐν αὐτῷ ὀπισθογράφησις ἐγένετο μετὰ τὴν προθεσμίαν, ἢ ἂν διαμαρτυρία δὲν ἐγένετο (1). — Απ. ἐφ. Αθ. 6786 φέρουσα.

Απόφ. Ἐπειδὴ ἐκ τῶν διατάξεων τοῦ ἐμπ. νόμου περὶ μεταφορᾶς τῆς κυριότητος τῶν εἰς διαταγὴν γραμματίων δι' ὀπισθογραφήσεως, αἵτινες οὐδεμίαν διάκρισιν περιέχουσιν ὡς πρὸς τὴν ἐποχὴν, ἂν ἦναι προγενεστέρα ἢ μεταγενεστέρα τῆς προθεσμίας τοῦ γραμματίου, καὶ ἐκ τῶν περὶ διαμαρτυρίας διατάξεων τοῦ αὐτοῦ νόμου, ὅστις ῥητῶς ὁρίζει τὰς συνεπείας τῆς παραλείψεως τοῦ διαμαρτυρικοῦ, παντάπασι δὲν προκύπτει, ὡς ὁ ἐνάγομενος ὑπολαμβάνει, ὅτι ἡ ὑστερόχρονος τῆς προθεσμίας τοῦ εἰς διαταγὴν γραμματίου ὀπισθογράφησις ἢ ἡ παράλειψις τῆς διαμαρτυ-

(1) Ἀνωτέρω § 78.

ρίας ἀφαιρεῖ δῆθεν τὸν χαρακτῆρα τοῦ εἰς διαταγὴν γραμματίου καὶ καθιστᾷ αὐτὸ ἁπλοῦν ἔγγραφον δανείου πολιτικοῦ, μὴ ὑπαγόμενον εἰς τὴν ἐμπορικὴν ἁρμοδιότητα.

Ἐπειδὴ ἑπομένως καίτοι μεταγενεστέρα τῆς προθεσμίας τοῦ προκειμένου γραμματίου ἡ ὀπισθογράφησις τοῦ ἐμπόρου Μ (τοῦ ὁποίου τὴν ἰδιότητα ὡς τοιούτου ὁ ἐναγόμενος οὔτε προ-οδίκως ἠρνήθη, οὔτε ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τούτου ῥητῶς ἀρνεῖται, μάλιστα δὲ καὶ ἐν τῷ κειμένῳ τοῦ προκειμένου γραμματίου ῥητῶς ὁμολογεῖ, χαρακτηρίζων τὸν Μ ὡς ἔμπορον) καθιστᾷ τὸ ἐμποροδικεῖον ἁρμόδιον νὰ κρίνῃ περὶ τοῦ γραμματίου τούτου ἐν γένει καθ' ὁποιουδήποτε ἐκ τῶν ὑπογραψάντων αὐτό, εἴτε ἐμπόρου εἴτε μή, δυνάμει τοῦ ἄρθρου 7 τοῦ ἀπὸ 2 Μαΐου 1835 νόμου, μὴ διακρίνοντος ἂν μετὰ τοῦ μὴ ἐμπόρου συνενάγηται καὶ ἔμπορος ἢ ὄχι.

Ὑποδείγματα.

§ 368. Ὑπόδειγμα διαμαρτυρικοῦ ἐπὶ μὴ ἀποδοχῇ. (Εὐρ. τ. 6 σ. 139 ἑπ.)— Ἐπὶ μὴ πληρωμῇ. (αὐτ. σ. 140).—Διαμαρτυρικὸν μετ' ἐρευνητικοῦ ἐγγράφου (αὐτ.) — Διαμαρτύρησις μετὰ παρεμβάσεως. αὐτ. σ. 141.

Περὶ ἐπισυναλλαγῆς (rechange).

§ 370. Μετὰ τὴν σύνταξιν τοῦ ἐπὶ μὴ πληρωμῇ διαμαρτυρικοῦ, ὁ κομιστὴς τῆς μὴ ἐξοφληθείσης συναλλαγματικῆς δύναται, διὰ νὰ πληρωθῇ τὸ ποσὸν αὐτῆς, νὰ ἐκδώσῃ νέαν ἐπισυναλλαγματικὴν εἴτε ἐπὶ τοῦ ἐκδότου, εἴτε ἀπό τινος τῶν ὀπισθογράφων· αὕτη δὲ λέγεται *ἐπισυναλλαγματική*.

§ 371. Διὰ τῆς διαπραγματεύσεως τῆς νέας ταύτης συναλλαγματικῆς πρόκειται ν' ἀποκατασταθῇ ὁ κομιστὴς εἰς ἣν ἤθελεν εἶσθαι θέσιν ἐὰν ἡ πρώτη συναλλαγματικὴ ἐπληρόνετο, ὅθεν ἡ ἐπισυναλλαγματικὴ περιλαμβάνει πρῶτον τὸ κεφάλαιον τῆς διαμαρτυρηθείσης συναλλαγματικῆς, δεύτερον, τοὺς τόκους αὐτοῦ ἕως τῆς ἡμέρας τῆς διαπραγματεύσεως τῆς νέας συναλλαγματικῆς, τρίτον, τὰ τοῦ διαμαρτυρικοῦ, τὰ λόγῳ προμηθείας, μεσιτικά, τραπεζιτικὰ καὶ λοιπὰ νόμιμα ἔξοδα, τέταρτον, τὴν τιμὴν τῆς χάριν τῆς διαπραγματεύσεως ταύτης καταβαλλομένης νέας

συναλλαγῆς, ἥτις ὡς ἐκ τούτου καλεῖται ὡσαύτως ἐπισυναλλαγή.

Ἡ ἐπισυναλλαγματικὴ συνοδεύεται μὲ τὴν διαμαρτυρηθεῖσαν συναλλαγματικὴν, μὲ τὸ διαμαρτυρικὸν καὶ μὲ σημείωσιν λογαριασμοῦ ἐπιστροφῆς περιλαμβάνοοσαν τὰ διάφορα στοιχεῖα ἐξ ὧν τὸ ποσὸν τῆς ἐπισυναλλαγματικῆς ἀπαρτίζεται.

Ἡ ἐπισυναλλαγὴ βεβαιοῦται παρά τινος κολλυβιστοῦ, εἰς δὲ τὰς πόλεις ὅπου δὲν εὑρίσκεται τοιοῦτος, ἡ βεβαίωσις αὕτη ἐνεργεῖται ὑπὸ δύω ἐμπόρων, καὶ ἂν ἡ πόλις, ὅπου ἐκδίδεται ἡ ἐπισυναλλαγματικὴ, δὲν εἶναι ἐμπορικὴ, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ὑπάρχει προσδιωρισμένη ἀγοραία συναλλαγὴ μεταξὺ αὐτῆς καὶ ἐκείνης ἐφ' ἧς ἡ ἐπισυναλλαγματικὴ ἐκδίδεται, ἡ τιμὴ αὐτῆς ῥυθμίζεται ἐπὶ τῆς ἀγοραίας συναλλαγῆς τῆς πλησιεστέρας πόλεως. Ῥάλλ. § 592 (1).

§ 372. Ὅταν ἡ ἐπισυναλλαγματικὴ ἐκδίδεται ἐπὶ τοῦ ἐκδότου, ὁ ὑπολογισμὸς τῆς ἐπισυναλλαγῆς εἶναι ἁπλούστατος, καθόσον αὕτη κανονίζεται διὰ τῆς τιμῆς τῆς συναλλαγῆς τῆς ἐκ τοῦ τόπου, ἔνθα ἡ συναλλαγματικὴ ἔπρεπε νὰ πληρωθῇ, πρὸς τὸν τόπον ὅθεν ἐξεδόθη (Ε. Ν. 179).

Ὅταν ὅμως ἡ ἐπισυναλλαγματικὴ ἐκδίδεται ἐπί τινος τῶν ὀπισθογράφων, ἡ ἐπισυναλλαγὴ κανονίζεται διὰ τῆς τιμῆς τῆς συναλλαγῆς τῆς ἐκ τόπου, ἔνθα ἡ συναλλαγματικὴ ἐπραγματεύθη, τουτέστιν ὠπισθογραφήθη παρ' αὐτῶν, πρὸς τὸν τόπον ὅπου, δυνάμει τῆς ἐπισυναλλαγματικῆς, ἐνεργεῖται ἡ πληρωμὴ ἀπὸ ὀπισθογράφου εἰς ὀπισθογράφον.

Ἀλλὰ τῆς τελευταίας διατάξεως ἡ ἐφαρμογὴ δύναται νὰ φέρῃ εἰς ἀντιφατικὰ καὶ μὲ τὸ πνεῦμα τοῦ νόμου μὴ συνᾴδοντα ἀποτελέσματα, ἂν δὲ τὴν συνδυάσῃ τις μὲ τοὺς δι' ἄλλων ἄρθρων καθιερουμένους τρεῖς ἑπομένους κανόνας.

Α. ὅτι κατὰ τὸ ἄρθ. 182 δὲν συγχωρεῖται νὰ γίνωνται πολ-

---

(1) Κατὰ τὸν νόμον εἷς καὶ μόνος ἐπιστροφῆς λογαριασμὸς λαμβάνει χώραν, καὶ οὗτος δὲ μόνον τὰ τῆς μιᾶς ἐπισυναλλαγματικῆς ἔξοδα ἔπρεπε νὰ περιλάβῃ· ἰδίως δὲ ὡς πρὸς τὴν συναλλαγὴν τότε μόνον τοιαύτην ὑποχρεοῦται νὰ πληρώσῃ ὁ ἐκδότης, ὅταν ὁ ἐπιστροφῆς λογαριασμὸς συνοδεύηται ἀπὸ τὸ πιστοποιητικὸν μεσίτου ἐμπόρου. Απ. 5752 τοῦ 1849 ἐφ. Αθ.

καὶ ἐπιστροφῆς λογαριασμοὶ ἕνεκα μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς ἐπισυναλλαγματικῆς, ἀλλ' εἷς καὶ ὁ αὐτὸς ἐπιστροφῆς λογαριασμὸς διέρχεται ἐξοφλούμενος ἀπὸ ὀπισθογράφου εἰς ὀπισθογράφον διαδοχικῶς καὶ ἐξοφλεῖται ὁριστικῶς παρὰ τοῦ ἐκδότου.

Β'. Ὅτι κατὰ τὸ ἄρθρον 183 δὲν δύνανται νὰ συσωρευθῶσι πολλαὶ ἐπισυναλλαγαί, αλλα καθεις τῶν ὀπισθογράφων, ὡς καὶ ὁ ἐκδότης, δὲν ὑπόκειται εἰμὴ εἰς τὴν πληρωμὴν μιᾶς μόνης.

Γ'. Ὅτι ὁ ἐπιστροφῆς λογαριασμὸς πρέπει νὰ συνοδεύεται μὲ ἓν ἢ δύο πιστοποιητικά, οχὶ δὲ πλείονα αὐτῶν. Και ἓν μὲν πιστοποιητικὸν ἀρκεῖ, ὅταν ἡ ἐπισυναλλαγματικὴ ἐκδίδεται κατὰ τοῦ ἐκδότου, καθότι ἀρκεῖ νὰ βεβαιωθῇ τὸ ποσὸν τῆς δι' ἁ τὴν διαπραγμάτευσιν τῆς ἐπισυναλλαγματικῆς πληρωθείσης συναλλαγῆς· ἀπαιτοῦνται δε δύο, ὅταν ἡ επισυναλλαγματικὴ εκδίδεται κατά τινος ὀπισθογράφου, καθόσον ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει οὐ μόνον ἀπαιτεῖται ἡ βεβαίωσις τοῦ ποσοῦ τῆς συναλλαγῆς εἰς ἣν διεπραγματεύθη, ἀλλὰ καὶ ἡ τῆς συναλλαγῆς καθ' ἣν ἤθελε διαπραγματευθῇ ἂν ἡ ἐπισυναλλαγματικὴ ἐξεδίδετο ἐπὶ τοῦ ἐκδότου.

Καὶ ἂν μὲν ἡ συναλλαγὴ τοῦ τόπου τῆς πληρωμῆς πρὸς τὸν τόπον τῆς ἐπισυναλλαγματικῆς εἶναι ὀλιγωτέρα τῆς συναλλαγῆς τοῦ τόπου τῆς πληρωμῆς πρὸς τὸν τόπον τῆς ἐκδόσεως τῆς δι' αμαρτύρηθείσης συναλλαγματικῆς, ὁ κομιστὴς δὲν δύναται νὰ περιλάβῃ ἐν τῇ ἐπισυναλλαγματικῇ αὐτοῦ εἰμὴ ἐπισυναλλαγὴν κατὰ τὸ ποσὸν τῆς μεταξὺ τοῦ τόπου τῆς πληρωμῆς καὶ ἐκείνου ὅπου ἡ συναλλαγματικὴ πέμπεται, διότι οὔτε ὁ ἐκδότης, οὔτε οἱ ὀπισθόγραφοι ὀφείλουσι πρὸς τον κομιστὴν ἄλλο παρὰ τὸ ὁποῖον πραγματικῶς κατέβαλε ποσὸν διὰ νὰ διαπραγματευθῇ τὴν ἐπισυναλλαγματικήν του καὶ λάβῃ τὰ χρήματά του.

Ἂν, τοὐναντίον, ἡ συναλλαγὴ τοῦ τόπου τῆς πληρωμῆς πρὸς τὸν τόπον, ὅπου ἡ συναλλαγματικὴ διευθύνεται, εἶναι ἀνωτέρα τῆς τοῦ τόπου τῆς πληρωμῆς πρὸς τὸν τῆς συναλλαγματικῆς, ὁ κομιστὴς δεν θέλει περιλάβει εἰς τὸν τῆς ἐπιστροφῆς λογαριασμὸν εἰμὴ ἐπισυνάλλαγὴν κατὰ τον τελευταῖον ὅρον, ὅστις εἶναι ὁ ἀσθενέστερος. Τὸ περιπλέον θέλει μείνει εἰς βάρος αὐτοῦ τοῦ ἰδίου, ὅστις, ἂν δὲν θέλῃ νὰ ὑποφέρῃ τὸ περιπλέον τοῦτο ἔξοδον, δύναται νὰ ἐκδώσῃ ἐπισυναλλαγματικὴν ἐπὶ τοῦ ἐκδότου.

Οὕτω τὸ ποσὸν τῆς συναλλαγῆς μεταξὺ τοῦ τόπου τῆς πληρωμῆς καὶ τοῦ τῆς ἐκδόσεως τῆς συναλλαγματικῆς ὁρίζει τὸν ἀνώτατον ὅρον τῆς επισυναλλαγῆς, εἰς τὴν πληρωμὴν τῆς ὁποίας δύνανται νὰ ὑποβληθῶσιν ὁ ἐκδότης καὶ οἱ ὀπισθογράφοι.

Τὸ δὲ κρόν τῆς συναλλαγῆς μεταξὺ τοῦ τόπου τῆς πληρωμῆς καὶ τοῦ τόπου ὅπου ἡ συναλλαγματικὴ διευθύνεται, ὁρίζει τοὐναντίον, ἂν ἡ εἰς βάρος τοῦ ἐκδότου καὶ τῶν ὀπισθογράφων συναλλαγὴ δὲν πρέπῃ νὰ ἦναι ἑκάστων τοῦ ἀνωτάτου τούτου ὅρου.

Ἰδίως δὲ, κατὰ τὸ ἐκτεθὲν σύστημα πῶς θέλουσιν ἐνεργηθῆ τὰ δικαιώματα τῶν διαφόρων οπισθογράφων πρὸς ἀλλήλους, καὶ πρὸς τὸν ἐκδότην.

Ὁ ἐξοφλήσας τὸν λογαριασμὸν ἐπιστροφῆς μὲ τὴν ἐπ' αὐτοῦ ἐκδοθεῖσαν ἐπισυναλλαγματικὴν ὀπισθογράφος, ἂν δὲν προτιμήσῃ ν' ἀπευθυνθῇ ἀμέσως πρὸς τὸν ἀρχικὸν ἐκδότην θέλει ζητήσει τὴν ἐξόφλησιν αὐτοῦ τούτου τοῦ λογαριασμοῦ ἐπιστροφῆς παρά τινος τῶν προγενεστέρων ὀπισθογράφων, καὶ οὕτω ἀλληλοδιαδόχως ἕως οὗ ὁ λογαριασμὸς ἐπιστροφῆς φθάσας μέχρι τοῦ ἐκδότου ἐξοφληθῇ ὁριστικῶς ὑπ' αὐτοῦ.

Ἕκαστος ὀπισθογράφος θέλει ὑποστῆ τὴν δαπάνην τῆς διαπραγματεύσεως τῆς ἰδίας αὐτοῦ ἐπισυναλλαγματικῆς, πληρόνων τὴν ἐπὶ τούτῳ ἐπισυναλλαγήν. Ἡ δὲ ἐνδεχομένη αὕτη ζημία δὲν ἔχει τι ἄδικον καθόσον ἐνδέχεται, ἀντὶ ζημίας νὰ προκύψῃ, τοὐναντίον, κέρδος ἐκ τῆς διαπραγματεύσεως, καὶ ἄλλως δύναται ὁ ὀπισθογράφος οὗτος, ἀντὶ νὰ ἐκδώσῃ ἐπισυναλλαγματικὴν, νὰ ἐξασκήσῃ τὴν κατὰ τῶν ὀφειλετῶν τῆς συναλλαγματικῆς νόμιμον ἀναγωγήν του διὰ τῶν συνήθων μέσων.

Οὕτω, συμφώνως μὲ τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου **182**, θέλει συντάσσεται εἷς μόνος λογαριασμὸς ἐπιστροφῆς, ὅστις θέλει διέρχεται ἐξοφλούμενος ἀπὸ ὀπισθογράφου εἰς ὀπισθογράφον διαδοχικῶς, καὶ θέλει ἐξοφληθῆ ὁριστικῶς παρὰ τοῦ ἐκδότου.

Ἕκαστος ὀπισθογράφος δὲν θέλει ὑπόκειται, συμφώνως μὲ τὸ ἄρθρον **183**, εἰμὴ εἰς τὴν πληρωμὴν μιᾶς μόνης ἐπισυναλλαγῆς, ὡς καὶ ὁ ἐκδότης.

Δὲν θέλει ποτὲ γίνει χρεία πλέον τῶν δύο πιστοποιητικῶν, σύμφωνα μὲ τὸν ὁρισμὸν τοῦ ἄρθρου **181**, τὸ ὁποῖον ὑποθέτει ἓν ἢ τὸ πολὺ δύο τοιαῦτα.

Τέλος, κατὰ τὸ ἄρθρον **179**, ἕκαστος ὀπισθογράφος ὑπόκειται εἰς τὴν ἐπισυναλλαγὴν τῆς ἰδίας αὐτοῦ ἐπισυναλλαγματικῆς, κατὰ τὴν μεταξὺ τοῦ τόπου, ὅπου ἡ συναλλαγματικὴ διεπραγματεύθη παρ' αὐτοῦ, καὶ τοῦ τόπου, ὅπου ἐνεργεῖται ἡ πληρωμὴ αὐτῆς, ἀγοραίαν συναλλαγήν. Γάλ. § 593.

§ 373. Καὶ ὅταν ὁ κομιστὴς ἐκδίδῃ ἐπισυναλλαγματικὴν διὰ

νὰ πληρωθῇ τὸ ποσὸν τῆς διαμαρτυρηθείσης συναλλαγματικῆς, ὀφείλει μολαταῦτα νὰ μὴ παραμελήσῃ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἐν τῷ ἄρθρῳ 168 πρὸς διατήρησιν τῶν δικαιωμάτων αὐτοῦ διαγεγραμμένων διατυπώσεων. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ἂν ἡ ἐπισυναλλαγματικὴ ἐξοφληθῇ, ἡ περὶ πληρωμῆς τῆς διαμαρτυρηθείσης συναλλαγματικῆς ἀγωγὴ ἀποσβένεται. Ἂν τοὐναντίον δὲν γίνῃ δεκτή, οὔτε πληρωθῇ, ὁ κομιστὴς προκαλεῖ ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου, παρ' ᾧ εἶναι ἐκκρεμὴς ἡ δίκη, τὴν ἐπὶ τῆς ἀγωγῆς αὐτοῦ ἀπόφασιν. Ῥάλ. § 594. Πρλ. Δαλ. αὐτ. ἀρ. 785 ἐπ.

§ 374. Τίνες ἔχουσι τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκδίδειν ἐπισυναλλαγματικήν; Ἐκδότης, ὀπισθογράφος, παρεμβαίνοντες. Δαλ. αὐτ. ἀρ. 779 ἐπ.

§ 375. Δύναταί τις νὰ παραιτηθῇ ταύτης; αὐτ. ἀρ. 786 ἐπ.

§ 366. Ἔννοια τοῦ ἄρθρ. 179 § 2 τοῦ ἐμπ. νόμου. Ἴδε Δαλ. αὐτ. § 791.

Νομολογία.

§ 377. Κατὰ τὸ 275 ἄρθρον τῆς πολ. δικονομίας τὰ νόμιμα τεκμήρια ἀπαλλάττουν μὲν ἀπὸ τὴν πρὸς ἀπόδειξιν ὑποχρέωσιν, δὲν ἀποκλείουν ὅμως τὴν ἀνταπόδειξιν. — Οἱ ἐκ μέρους τινὸς λοιπὸν ἀποδοχὴ τῆς ἐπισυναλλαγματικῆς δὲν εἶναι ἐκ τῶν νομίμων τεκμηρίων, καθ' ὧν δὲν συγχωρεῖται ἀνταπόδειξις· εἰς τὸν ἐναγόμενον λοιπὸν, διατεινόμενον ὅτι ἡ ἐπισυναλλαγματικὴ εἶναι ἄτακτος καὶ ἄκυρος, ὡς μὴ διαλαμβάνουσα τὸ «δοθὲν ἀντίτιμον κατὰ τὸ 110 ἄρθρον τοῦ ἐμπ. νόμου, ἀλλ' ἁπλῶς «ἀξίαι λειφθεῖσαι» πρέπει νὰ ἐπιτρέπεται ἡ ἀνταπόδειξις, τὸ δὲ 729 ἄρθρον τῆς πολ. δικονομίας δὲν ἠδύνατο νὰ ἔχῃ ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἐφαρμογὴν, καθότι ἡ ἐπισυναλλαγματικὴ δὲν περιεῖχεν ὅλα τὰ προσόντα τῆς συναλλαγματικῆς καὶ ὁ χαρακτὴρ της ἀμφισβητεῖτο.— Ἡ παραβίασις αὕτη δίδει χώραν εἰς ἀναίρεσιν (807 πολ.). Απ. πολ. Ἀρ. Π. 209 τοῦ 1850, ἀναιρ. τὴν 7399 ἐφ. Αθ.

§ 378. Κατὰ τὰ ἄρθρα. 177, 179 καὶ 183 τοῦ ἐμπ. νόμου, ὁ ἐκδότης τῆς συναλλαγματικῆς, ὅταν αὕτη δὲν πληρωθῇ παρὰ τοῦ εἰς ὃν ἐξεδόθη, ὀφείλει τὴν ἐκ τοῦ τόπου τῆς πληρωμῆς πρὸς ἐκεῖνον τῆς ἐκδόσεως ἐπισυναλλαγματικὴν μόνον ἐὰν ὁ κομιστὴς ἢ τὶς τῶν ὀπισθογράφων ἐκδώσῃ ἐπισυναλλαγματικὴν κατὰ τοῦ ἐκδότου συναλλαγματικῆς· τοιαύτης δὲ συναλλαγματικῆς μὴ ἐκ-

δοθείσης, δὲν δίδεται ἐπισυναλλαγή. Απ. πολ. Αρ. Πάγου 440 τοῦ 1852.

§ 379. Ἡ τῆς ἐπισυναλλαγῆς σύμβασις, ἕνεκα τῆς ὁποίας ὀφείλεται δικαίωμα ἐπισυναλλαγῆς, ἐκτελεῖται δι' ἐπισυναλλαγματικῆς· ἄρα μόνον λογαριασμὸς ἐπιστροφῆς δὲν ἀρκεῖ (177 ἐμπ. νόμ.).

Απόφ. Ἐπειδὴ, ἂν καὶ ἐσφαλμένως σκέπτεται τὸ εἰρημένον δικαστήριον λέγον διὰ τῆς ἕκτης αἰτιολογίας τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεώς του, ὅτι δὲν ἀπαιτεῖται ἐπισυναλλαγματικὴ, ἀλλὰ μόνον λογαριασμὸς ἐπιστροφῆς διὰ νὰ πληρωθῇ ἡ ἐπισυναλλαγὴ, ἐνῷ κατὰ τὸ ἄρθρον 177 τοῦ ἐμπ. νόμου ἡ τῆς ἐπισυναλλαγῆς σύμβασις, ἕνεκα τῆς ὁποίας ὀφείλεται δικαίωμα ἐπισυναλλαγῆς, ἐκτελεῖται δι' ἐπισυναλλαγματικῆς, ἀπεφάσισεν ὅμως νομίμως διὰ τοῦ διατακτικοῦ τῆς διαληφθείσης ἀποφάσεως, καθότι δὲν ὑπεχρέωσε τὸν ἐκδότην τῆς μὴ πληρωθείσης ἐν Λιβόρνῳ παρὰ τοῦ Πατρόκλου Ραυτοπούλου συναλλαγματικῆς ἀναιρεσείοντα εἰς ἐπισυναλλαγματικήν τινα ἀπὸ Τεργέστης μέχρι Πατρῶν, περὶ ἧς κυρίως ὑπῆρχεν ἀμφισβήτησις ἐνώπιον τοῦ ἐμποροδικείου, ἰσχυρισθέντος τοῦ ἀναιρεσείοντος ὅτι δὲν ἐξεδόθη ἐπισυναλλαγματικὴ, τοῦ δὲ ἀναιρεσιβλήτου ἀντιτάττοντος, ὡς δηλοῦται ἐκ τῶν ἐγγράφων προτάσεων αὐτοῦ, ὅτι δὲν ἀπαιτεῖται τοιαύτη, εἰμὴ μόνον λογαριασμὸς ἐπιστροφῆς κατὰ τὴν ἐν Τεργέστῃ ἐπικρατοῦσαν συνήθειαν· ἀλλὰ μὴ παραδεχθὲν ὅτι ἐγένετο ἐπισυναλλαγματικὴ ἀπὸ Τεργέστης εἰς Πάτρας, ὑπεχρέωσεν αὐτὸν εἰς τὴν πληρωμὴν μόνον τῶν φλωρινίων 1283 καὶ τῶν τόκων ἀπὸ τῆς 6|18 Ἀπριλίου 1852, ὅσας ἐπλήρωσε τότε ὁ ἐν Τεργέστῃ ὀπισθογράφος καὶ ἀνταποκριτὴς τοῦ ἀναιρεσιβλήτου Κ. Βλησμᾶς εἰς τοὺς αὐτόθι υἱοὺς Θ. Γαλάτη, ἔτερον ὀπισθογράφον καὶ κομιστὴν τῆς καθ' ἧς ἡ διαμαρτύρησις συναλλαγματικῆς· καθ' ὅσον δὲ ἀφορᾷ τὴν ἐπισυναλλαγὴν ἀπὸ Λιβόρνου μέχρι Τεργέστης, τὸ δικάσαν ἐμποροδικεῖον δὲν παραδέχεται ὅτι δὲν ἐξεδόθη ἐπισυναλλαγματικὴ, καθότι ἐκ τοῦ ἐν τῇ δικογραφίᾳ ὑπάρχοντος καὶ ἐν τῇ ἀποφάσει ἀναφερομένου λογαριασμοῦ ἐπιστροφῆς προκύπτει ὅτι ἐγένετο ἡ ἀπαιτουμένη ἐπισυναλλαγματικὴ ἀπὸ Λιβόρνου μέχρι Τεργέστης· ἄρα τὸ αὐτὸ δικαστήριον νομίμως κατεδίκασε τὸν ἀναιρεσείοντα εἰς τὴν πληρωμὴν τῆς εἰρημένης ἐπισυναλλαγῆς. Απόφ. πολ. Αρ. Π. 99 τοῦ 1853.

§ 380. Ὁ κομιστὴς τῆς ἐπισυναλλαγματικῆς δύναται νὰ ἐνάξῃ οὐ μόνον τὸν πρὸς ὃν ἀποτείνεται ἐκδότην ἢ ὀπισθογράφον, ἀλλὰ

καὶ πάντα ἄλλον ὑπογράψαντα τὴν πρώτην συναλλαγματικὴν καὶ ὑπόχρεων εἰς τὴν πληρωμὴν τῆς πρώτης ταύτης συναλλαγματικῆς (180, 181 ἐμπ. νόμ.). Απόφ. πολ. Αρ. Π. 355 τοῦ 1853, κυρ. τὴν · · ἀπ. ἐφ. Ν.

§ 381. Κατὰ τὰ τὰ ἄρθρα 178—183 τοῦ ἐμπ. νόμου, ὁ κομιστὴς δύναται μὲν νὰ πληρωθῇ τὸ κεφάλαιον τῆς συναλλαγματικῆς καὶ τὰ ἔξοδα, ἐκδίδων ἐπισυναλλαγματικὴν εἴτε εἰς βάρος τοῦ ὀπισθογράφου, εἴτε εἰς βάρος τοῦ ἐκδότου, ἀλλὰ καθ'ὅσον ἀφορᾷ τὴν τιμὴν τῆς συναλλαγῆς ἢ τὴν ἀξίαν τοῦ πληρωτέου νομίσματος τῆς συναλλαγματικῆς μὲ τὸ νόμισμα τοῦ τόπου, ὅπου εἶναι πληρωτέα ἡ συναλλαγματικὴ ἡ συναλλαγὴ αὕτη κανονίζεται καθ' ὅσον μὲν ἀφορᾷ τὸν ἐκδότην ἀπὸ τὴν τιμὴν τῆς συναλλαγῆς, ἔνθα ἡ συναλλαγματικὴ ἔπρεπε νὰ πληρωθῇ πρὸς τὸν τόπον, ὅθεν ἐξεδόθη. Καθ' ὅσον δ' ἀφορᾷ τοὺς ὀπισθογράφους, ἐκ τοῦ τόπου, ἔνθα ἡ συναλλαγματικὴ διεπραγματεύθη πρὸς τὸν τόπον, ὅπου ἡ πληρωμὴ εκτελεῖται (179 ἄρθρ.), αἱ δὲ ἐπισυναλλαγαὶ αὗται δὲν συσωρεύονται.

Απόφ. Ἐπειδὴ ἀφοῦ δὲν γίνεται ἄρνησις παρὰ τοῦ Γκιλ., ὅτι οὗτος ἐξέδωκε τῷ ὄντι τὴν ἀπὸ 19 Μαρτίου 1848 συναλλαγματικὴν ἐπὶ τοῦ ἐν Βενετίᾳ Λίγ. καὶ Σ. εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ ἐν Τεργέστῃ Ἀντωνίου Θ. Ῥάλλη, ὅτι αὕτη διεπραγματεύθη μεταβιβασθεῖσα εἰς τὴν κυριότητα τοῦ αὐτόθι Πούτ, παρὰ τούτου δὲ εἰς τὴν κυριότητα τοῦ ἐν Μιλάνῳ Ἀνδρέου Πούτη καὶ παρὰ τούτου εἰς τὴν κυριότητα τοῦ ἐν Βενετίᾳ Ἰακώβου, καὶ ὅτι μὴ πληρωθεῖσα ἐπεστράφη ἀλληλοδιαδόχως εἰς ἕκαστον τῶν ὀπισθογράφων καὶ ἐξεδόθησαν ἐπισυναλλαγματικαὶ μὲ ἐπιστροφῆς λογαριασμόν, ὁ ὁποῖος τελευταῖον ἐξωφλήθη ἀπὸ τὴν ἑταιρίαν ἀδελφῶν Φακίρη, καὶ ἐπληρώθη, καὶ ἀφοῦ προσάγεται τὸ διαμαρτυρικὸν φέρον ἀντιγεγραμμένην τὴν εἰρημένην συναλλαγματικὴν καὶ τὰς ὀπισθογραφὰς αὐτάς. εἶναι πλέον πάντῃ περιττὴ πρὸς ἀπόφασιν τῆς προκειμένης δίκης ἡ εἰρημένη συναλλαγματικὴ, ὁ δὲ Γκιλ. δὲν ἔχει τοσοῦτον μᾶλλον συμφέρον ν' ἀπαιτήσῃ καὶ ἤδη τὴν συναλλαγματικὴν, ὅσον ἡ ἑταιρία Φακίρη ὑπεχρεώθη τελεσιδίκως νὰ τῷ ἀποδώσῃ τὴν συναλλαγματικὴν ταύτην ὡς εἰς αὐτὸν ἀνήκουσαν· ἤδη δὲ δὲν πρόκειται εἰμὴ περὶ τῆς ἀποζημιώσεως τῆς ἑταιρίας Φακίρη διὰ τὰ ἕνεκα τῆς μὴ πληρωμῆς ἔξοδα τῆς συναλλαγματικῆς κτλ. οὐχὶ δὲ καὶ περὶ τοῦ κεφαλαίου, καὶ περὶ τούτου δὲν θέλει χρησιμεύσει εἰς τίποτε τὸ πρωτότυπον τῆς συναλλαγματικῆς.

Ἐπειδὴ ἑπομένως εἶναι πάντῃ ἀδιάφορον διὰ τὴν προκειμένην

απαίτησιν τῆς εταιρίας Φακίρη, ἂν ἡ διάταξις τῆς ὑπ' ἀριθ. 123 ἀπ. φύσεως τῶν ἐν ... πρωτο...κῶν, δι ἧς ὑπεχρεώθη ἡ εταιρία Φακίρη εἰς τὴν ἀπόδοσιν τῆς συναλλαγματικῆς ταύτης, ἐξετελέσθη ἢ μή.

Ἐπειδὴ καὶ μὲν ἡ ἀξία τῆς συναλλαγματικῆς ταύτης δὲν ἐλήφθη παρὰ τοῦ Γκιλ. ἀπὸ τὸν Ἀντ. Θ. Ῥάλλην, εἰς διαταγὴν τοῦ ὁποίου ἐξεδόθη, καὶ ἑπομένως ὁ ἂν οὗτος θεωρῆται ὡς ἐντολοδόχος μόνον τοῦ Γκιλ. καὶ ὄχι καὶ κύριος τῆς συναλλαγματικῆς, οὐχ ἧττον ὅμως καὶ ὡς τοιοῦτος θεωρούμενος ὡς μεταβιβάσας τὴν κυριότητα δυνάμει τῆς ἐντολῆς εἰς τὸν Φραντζίσκον Πούτην, ἔχει ὡς τοιοῦτος τὸ δίκαιον τῆς ἀποζημιώσεως διὰ τὰ ἔξοδα, διότι τὴν εὐθύνην τῆς μὴ πληρωμῆς φέρει πάντοτε ὁ ἐκδότης, τότε δὲ μόνον ἠδύνατο νὰ ἔχῃ χώραν ἡ ἔνστασις αὕτη, ὅταν ἡ ἑταιρία Φακίρη ἐπλήρωσε πρὸς τὸν Ἀντ. Θ. Ῥάλλην τὸ κεφάλαιον τῆς συναλλαγματικῆς, ὅπερ ὁ Ἀντ. Ῥάλλης πραγματικῶς δὲν ἐπλήρωσεν, ἀλλ' ἤδη δὲν πρόκειται καὶ περὶ τοῦ κεφαλαίου τῆς συναλλαγματικῆς, ἀλλὰ μόνον διὰ τὰ ἔξοδα καὶ τὴν ἐπισυναλλαγήν, ἑπομένως καὶ ἡ ἔνστασις τοῦ Γκιλ., ὅτι ἡ συναλλαγματικὴ δὲν ἐκφράζει τὴν δοθεῖσαν ἀξίαν, δὲν εἶναι βάσιμος· ἐπίσης δὲ εἶναι ἀδιάφορον ἂν δὲν προσάγεται καὶ ἡ ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Ῥάλλην, δι' ἧς εἰδοποιεῖτο περὶ τῆς συναλλαγματικῆς ταύτης, διότι δὲν πρόκειται νὰ βεβαιωθῇ ἂν ὁ Γκιλ. ἔλαβε τὴν ἀξίαν τῆς συναλλαγματικῆς.

Ἐπειδὴ τότε μόνον ἠδύνατο ὁ Γκιλώνης, ἐκδότης τῆς εἰρημένης συναλλαγματικῆς νὰ προτείνῃ τὴν ἔνστασιν, ὅτι τὸ διαμαρτυρικὸν καὶ ὁ ἐπιστροφῆς λογαριασμὸς δὲν τῷ ἐκοινοποιήθη ἐγκαίρως ὅταν τοὐλάχιστον ἤθελεν ἀποδείξῃ, ὅτι κατὰ τὴν προθεσμίαν τῆς συναλλαγματικῆς εἶχε πρόβλεψιν (ἀριθ. 170 συνδ. μὲ τὰ ἄρθρα 164—189 τοῦ ἐμπ. νόμου)· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου ὁ Ἰω. Γκιλώνης ὁ δὲ ἰσχυρίζεται κἂν, ὅτι εἶχε τοιαύτην πρόβλεψιν. Ἑπομένως ἡ περὶ ἀπαραδέκτου αὐτοῦ ἔνστασις λόγῳ τῆς μὴ ἐγκαίρου κοινοποιήσεως εἰς αὐτὸν τοῦ διαμαρτυρικοῦ καὶ τοῦ ἐπιστροφῆς λογαριασμοῦ δὲν εἶναι βάσιμος.

Ἐπειδὴ ὅμως κατὰ τὰ συνδυαζόμενα ἄρθρα 178—183 τοῦ ἐμπ. νόμου ὁ κομιστὴς δύναται μὲν νὰ πληρωθῇ τὸ κεφάλαιον τῆς συναλλαγματικῆς καὶ τὰ ἔξοδα ἐκδίδων ἐπισυναλλαγματικὴν εἴτε εἰς βάρος τοῦ ὀπισθογράφου, εἴτε καὶ εἰς βάρος τοῦ ἐκδότου, ἀλλὰ καθόσον ἀφορᾷ τὴν τιμὴν τῆς συναλλαγῆς ἢ τὴν ἀξίαν τοῦ πληρωτέου νομίσματος τῆς συναλλαγματικῆς μὲ τὸ νόμισμα τοῦ

τόπου, ὅπου εἶναι πληρωτέα ἡ συναλλαγματική, ἡ συναλλαγὴ αὕτη κανονίζεται καθόσον ἀφορᾷ τὸν ἐκδότην ἀπὸ τὴν τιμὴν τῆς συναλλαγῆς ἔνθα ἡ συναλλαγματικὴ ἔπρεπε νὰ πληρωθῇ πρὸς τὸν τόπον ὅθεν ἐξεδόθη· καθόσον δὲ ἀφορᾷ τοὺς ὀπισθογράφους ἐκ τοῦ τόπου, ἔνθα ἡ συναλλαγματικὴ διεπραγματεύθη, πρὸς τὸν τόπον ὅπου ἡ πληρωμὴ ἐκτελεῖται (ἀριθ. 179) αἱ δὲ ἐπισυναλλαγαὶ αὗται δὲν δύνανται νὰ συσωρευθῶσιν, ἀλλ' ἕκαστος τῶν ὀπισθογράφων, ὡς καὶ ὁ ἐκδότης ὀφείλουσι νὰ περάσωσι μίαν μόνην ἐπισυναλλαγὴν (ἀριθ. 183)· ἤτοι ὁ ἐκδότης τὴν ἀπὸ τοῦ τόπου τῆς πληρωμῆς τῆς συναλλαγματικῆς πρὸς τὸν τόπον ἔνθα ἐξεδόθη· (λόγος, διὰ τὸν ὁποῖον κατὰ τὸ ἄρθ. 181 ὅταν ἡ ἐπισυναλλαγματικὴ ἀποτείνηται πρός τινα τῶν ὀπισθογράφων ἐπισυνάπτεται ἐν αὐτῷ καὶ πιστοποιητικὸν τῆς τιμῆς τῆς συναλλαγῆς ἀπὸ τοῦ τόπου, ἔνθα ἦτον ἡ συναλλαγματικὴ πληρωτέα, πρὸς τὸν τόπον ἔνθα ἐξεδόθη) διὰ νὰ δύναται δηλ. οὕτω νὰ κανονίσῃ ὁ ὀπισθογράφος τὴν συναλλαγματικήν του πρὸς τὸν ἐκδότην· καθόσον δ' ἀφορᾷ τὰ ἔξοδα, κατὰ τὸ ἄρθρ. 182 δὲν συγχωρεῖται νὰ γίνωσι πολλοὶ λογαριασμοί, ἀλλ' εἷς καὶ μόνος, ὁ παρὰ τοῦ κομιστοῦ ἐξοφλούμενος ἀπὸ ὀπισθογράφον εἰς ὀπισθογράφον καὶ τελευταῖου παρὰ τοῦ ἐκδότου· ὥστε ἐκ τούτου ἕπεται, ὅτι ὁ ἐκδότης δὲν ὀφείλει οὐδὲν ἄλλο ἔξοδον, ἐκτὸς τῶν σημειουμένων εἰς τὸν πρῶτον λογαριασμὸν τοῦ κομιστοῦ, οὐδὲ ἄλλην ἐπισυναλλαγὴν εἰμὴ τὴν ἐκ τοῦ τόπου, ὅπου ἡ συναλλαγματική του ἦτο πληρωτέα πρὸς τὸν τόπον, ἔνθα ἐξεδόθη· καὶ τοῦτο διότι, ἂν ὁ ὀπισθογράφος, ἀντὶ νὰ ζητήσῃ αὐτὸς τὴν πληρωμὴν τῆς συναλλαγματικῆς, διεπραγματεύθη ταύτην εἰς ἄλλον τόπον παρὰ τὸν τῆς ἐκδόσεως ἢ τῆς πληρωμῆς, ἐνήργησε πρὸς τὸ συμφέρον ἑαυτοῦ καὶ ἑπομένως αὐτὸς οὗτος ὀφείλει νὰ ὑποφέρῃ τὰς ἐκ τούτου ζημίας τῆς ἐπισυναλλαγῆς καὶ τὰ ἔξοδα, κατὰ τὸν σκοπὸν τοῦ νόμου.

Ἐπειδή, τούτων οὕτως ἐχόντων, ὁ παρὰ τῆς ἑταιρίας Α καὶ Π Φακίρη προσαγόμενος λογαριασμὸς εἰς οὐδὲν ἄλλο συντελεῖ, εἰμὴ εἰς τὴν ἀπόδειξιν τῶν ἐξόδων τοῦ τελευταίου κομιστοῦ, ἤτοι τῶν λιρῶν αὐστριακῶν 13 καὶ 72/100 διὰ τὸ διαμαρτυρικὸν καὶ λιρῶν 7, 28/100 διὰ μεσιτεῖον, ἐπιςολογώγια καὶ ἔνσημον χάρτην, δὲν ἀποδεικνύει ὅμως παντάπασι τὴν τιμὴν τῆς συναλλαγῆς ἀπὸ Βενετίας (τόπου, ὅπου ἡ συναλλαγματικὴ ἦτο πληρωτέα) πρὸς τὰς Ἀθήνας, τόπον, ὅπου ἡ ἐπισυναλλαγματικὴ ἐξεδόθη, διότι δὲν ὑπάρχει ἐν αὐτῷ τὸ πιστοποιητικὸν τῆς συναλλαγματικῆς ἀπὸ Βενετίας εἰς Ἀθήνας· ὅθεν ἡ ἑταιρία Α καὶ Π Φακίρη ὀφείλει τὴν ἀπόδειξιν ταύτην, ἥτις δύναται νὰ γίνῃ καὶ διὰ μαρτύρων,

προκειμένης ἐμπορικῆς ὑποθέσεως. Απ. ἐφ. Αθ. 11758 τοῦ [illegible] τμῆμα α'.

§ 399. Δύναται ὁ ἀποδεχθεὶς ἐπισυναλλαγματικὴν νὰ ἰσχυρισθῇ ὅτι ἡ ἐπισυναλλαγὴ δὲν ἔλαβε χώραν, ὅτι τὸ ἐν αὐτῇ ποσὸν εἶναι ὑπέρμετρον κτλ;

Απόφ. Ἐπειδὴ ὁ ἐκκαλῶν προσβάλλει τὸ ἔγγραφον αὐτὸ τῆς ἀποδοχῆς, καθόσον ἀφορᾷ τὸ ὑπερβάλλον τῆς ἀρχικῆς συναλλαγματικῆς καὶ συμπεριληφθὲν εἰς τὴν συναλλαγματικὴν ποσὸν ὡς ἄκυρον κατ' οὐσίαν, προσέτι καὶ ἐπὶ λόγῳ ὅτι δὲν ἔλαβε χώραν πραγματικῶς οὔτε ἐπισυναλλαγματική, οὔτε ἐπακόλουθα αὐτῆς ἔξοδα, τὸν δὲ ἰσχυρισμὸν αὐτόν, καίτοι ἀναθεὶς καὶ ἀναγνωρίσας τὸ ἐν τῷ ἐγγράφῳ αὐτῷ τῆς ἀποδοχῆς διαλαμβανόμενον χρέος τὸ ἀφορῶν τὴν ἐπισυναλλαγματικὴν αὐτὴν καὶ τὰ ἔξοδα, δύναται νὰ τὸν κάμῃ, καθότι ἐὰν ἀποδειχθῇ τὸ ἀνύπαρκτον τῷ ὄντι τῆς ἐπισυναλλαγῆς καὶ τῶν περὶ αὐτῶν ἐξόδων, τότε τὸ συνάλλαγμα αὐτὸ ἀναφαινόμενον πλημμελὲς εἰς αὐτὴν τὴν οὐσίαν του ὡς γενόμενον ἄνευ αἰτίας ὑπαρκτῆς, τὴν ὁποίαν κατὰ πλάνην ὑπέλαβεν ὡς ὑπάρχουσαν ὁ ἐκκαλῶν πιστεύσας εἰς τὰς βεβαιώσεις τῶν ἐν Γαλαζίῳ μεσιτῶν καὶ τὰς δολιότητας τῶν Στεφάνου καὶ Λεωνίδου Αργέντου, δὲν δύναται νὰ ἦναι ὑποχρεωτικὸν διὰ τὸν ἐκκαλοῦντα Βοϊνέσκον, ἡ ἀποδοχὴ τοῦ ὁποίου, ὡς ὑποσχεθέντος μὴ ὀφειλόμενον χρέος, καθίσταται μετακλητέα καὶ ἄκυρος δυνάμει τοῦ νόμου. Πανδ 25 § 4 (22, 3) 7. 8 (22, 6), καθότι ἡ ὕπαρξις ἀληθοῦς καὶ πραγματικῆς αἰτίας εἶναι οὐσιώδης καὶ ἀπαραίτητος ὅρος ὅλων τῶν ἐνοχῶν, καὶ διότι οὐδεὶς ὑποχρεοῦται εἰς ἐκτέλεσιν ἐνοχῶν, τὰς ὁποίας ὡμολόγησε κατὰ συνέπειαν δόλου. Ὅθεν καὶ ἡ περὶ ἀπορρίψεως τῆς ἐνστάσεως αὐτῆς αἴτησις τοῦ ἐνάγοντος στηριζομένη εἰς μόνον τὸν λόγον τῆς ἀποδοχῆς εἶναι ἀνυπόστατος. Απ. 966 τοῦ 1851 ἐφ. Ν. (Νομ. σ. 5514).

Παραγραφαὶ ἐπὶ ἐμπορικῶν ὑποθέσεων· ἰδίως ἐπὶ συναλλαγματικῶν καὶ γραμματίων (1).

§ 400. Παραγραφὴ εἶναι τρόπος ἀποκτήσεως, ἢ μέσου ἀποσβέσεως ἐνοχῆς τινὸς διὰ τῆς παρελεύσεως τοῦ χρόνου καὶ ὑπὸ τοὺς νομίμους ὅρους. Ἴδε Εὑρ. τ. 11.

---

(1) Ἴδε τὴν λέξ. Παραγραφή.— Διάφορα ζητήματα τῆς γαλλ. νομολογίας ὅρα εἰς Εὑρ. τ. 5 σ. 515 καὶ τόμ. 9 σ. 458 ἑπ.

Ο έμπ. νόμος όμιλεΐ μόνον περί της άποσβεστικής παραγραφής, ή δε ή ένστασις, δι' ής ό ένεγόμενος άποκρούει την κατ' αύτοϋ άγωγήν, έπί μόνω τώ λόγω ότι ό ένάγων παρημέλησε νά την κινήση έγκαίρως, ή νά έξασκήση άλλως τό δικαίωμα, έξ ού παράγεται.

Η παραγραφή αύτη στηρίζεται έν γένει είς τό νόμιμον τεκμήριον, ότι ό παραμελήσας την έξάσκησιν τοϋ δικαιώματός του ή παραιτήθη αύτοϋ, ή έθεώρησεν έαυτόν ίκανοποιημένον. Τοϋτο έξάγεται έκ τοϋ άρθρου 189 τοϋ έμπ. νόμου (1). Ράλ. § 604.

§ 401. Η άγωγή, περί ής τό 189, παραγράφεται μετά πέντε έτη άπό της ήμέρας τοϋ διαμαρτυρικοϋ (2), ή άπό της τελευταίας δικαστικής καταδιώξεως (3), άν δέν έξεδόθη καταδικαστική άπόφασις, ή άν τό χρέος δέν άνεγνωρίσθη δι' ίδιαιτέρου έγγράφου· ή παραγραφή θεωρείται κεκτημένη μετά την συμπλήρωσιν της τελευταίας ήμέρας της 5ετίας. αύτ. § 605

§ 402. Επιτρέπεται εί. τόν ένάγοντα, ού ... ό ή άγωγή άποκρούεται διά της τοιαύτης ένστάσεως, να επαγάγη όρκον περί τοϋ ότι έπληρώθη, έξωφλήθη ή έπίδικος συναλλαγματική (4). αύτ.

---

(1) Αφού λοιπόν ή παραγραφή άποτελεί τεκμήριον καί είσήχθη πρός τό συμφέρον τών διαδίκων, ούδ' άφορά την δημοσίαν τάξιν, είς τόν ένεγόμενον άνήκει νά την έπικαλεσθή, χωρίς ποτέ νά δύναται ό δικαστής νά την έφαρμόση αύτεπαγγέλτως. Επειδή δέ διά της ένστάσεως της παραγραφής, ήτις άφορά την ούσίαν αύτήν τοϋ δικαίου, καί ούχί δικονομικάς άκυρότητας, πρόκειται ν' άποκρουσθή πρόωρος καί έπομένως παράνομος άγωγή, δέν άποκλείεταί τις τοϋ δικαιώματος νά την προτείνη κατά πάσαν της δίκης στάσιν, καί κατά πρώτον ένώπιον τοϋ έφετείου, άρκεί μόνον νά μή έξάγηται έκ της μέχρι τοϋδε ύπερασπίσεώς του ότι παρητήθη της προκειμένης ένστάσεως.

(2) Σημειωτέον δέ ότι ή έλλειψις τοϋ διαμαρτυρικοϋ δέν έμποδίζει την παραγραφήν, αί δέ λέξεις τοϋ νόμου πρέπει νά έννοηθώσιν ώς άν καί τό άρθρον τοϋτο έφερεν ότε ή παραγραφή τρέχει άπό της ήμέρας, καθ' ήν ώφειλε νά συνταχθή τό διαμαρτυρικόν, ήτοι άπό της έπιούσης της λήξεως. Ακυρωτ. 31 Ιουλίου 1816.— 13 Απρ. 1818.— Noug. άρ. 333.

(3) Πρλ. Δαλλ. άρ. 821 έπ.

(4) Ο δικαστής αύτεπαγγέλτως ούτε άποδείξεις διατάττει, ούτε όρκον έπιβάλλει. κατ. § 455 έπ.

Συνέπεια δὲ τῆς διατάξεως ταύτης εἶναι ὅτι καὶ μετὰ τὴν παρέλευσιν τῆς πενταετίας ἡ ὁμολογία τοῦ ὀφειλέτου διακόπτει τὴν παραγραφὴν, οἱ δὲ λοιποὶ αὐτοῦ δανεισταὶ δὲν δύνανται νὰ τὴν ἐπικαλεσθῶσιν, ἐναντίον τῆς θελήσεως τοῦ ὀφειλέτου· ἀφοῦ οὗτος εἴτε διὰ τῆς ὁμολογίας του, εἴτε διὰ τῆς ἀποποιήσεως τοῦ ἐπαγομένου ὅρκου, δύναται νὰ προκαλέσῃ τὴν καταδίκην του, καὶ τοῦτο ἀποδεικνύει πόσον ἡ φύσις τῆς βραχυπροθέσμου ταύτης παραγραφῆς εἶναι διάφορος τῆς τριακονταετοῦς, τὴν ὁποίαν οἱ δανεισταὶ δύνανται ν' ἀντιτάξωσι καὶ ἄκοντος τοῦ ὀφειλέτου.

Ἡ παραγραφὴ αὕτη τρέχει ἀνεξαιρέτως κατὰ τῶν ἀνηλίκων, τῶν ἀπηγορευμένων, τῶν ἐν πτωχεύσει καὶ τῶν ἀπόντων, ὡς πρέπει, διότι συναλλαγματική τις περιῆλθεν εἰς τὴν κατοχὴν προσώπου ἀνικάνου, ν' ἀναστέλλωνται ἅπασαι αἱ μετ' αὐτῆς συνδεόμεναι ἐμπορικαὶ ἐργασίαι. Τ[ὴν] ταύτην σημασίαν ἔδωκαν πάντοτε οἱ συγγραφεῖς καὶ τὰ δικαστήρια εἰς τὴν γενικότητα, μεθ' ἧς ὁ νόμος κηρύττει πᾶσαν τοιαύτην ἀγωγὴν παραγεγραμμένην μετὰ τὴν πενταετίαν (1). Ραλ. § 606.

---

(1) Πρλ. Δαλλ. αὐτ. ἀριθ. 823. — Locré ἐπὶ τοῦ ἄρθρ. 189 σελ. 561 — Nouguier ἀρ. 342 — Pothier du contrat de change ἀρ. 206. — Pardes. ἀρ. 240 καὶ 100. — Vazeille ἀρ. 300. Παρ' ἡμῖν ἡ εἰς τοὺς ἀνήλικας ἐφαρμογὴ τῆς βραχυπροθέσμου ταύτης παραγραφῆς δύναται ν' ἀμφισβητηθῇ ἀπέναντι τῆς διατάξεως 3 τοῦ Κώδ. 7, 35 καὶ τῆς διατάξεως 5 Κώδ. 2, 41, ἢ Κεφ. 5 Βασιλ. 10, 23 καθ' ἣν ἡ παραγραφὴ τῶν εἰς τοὺς ἀνήβους καὶ τοὺς ἀνήλικας ἀνηκουσῶν προσκαίρων ἀγωγῶν δὲν ἄρχεται εἰμὴ μετὰ τὴν ἐνηλικίωσίν των. «Θεσπίζομεν φειδοῖ τῆς ἀτελοῦς ἡλικίας, τὴν παραγραφὴν τῆς ἀναργυρίας ἐξ ἀρχῆς τοῖς ἐλάττοσι μὴ τρέχειν ἵνα μὴ ἐν ὅσῳ τὴν εἰς ἀκέραιον αὐτῶν ἀποκατάστασιν ἀναμένουσι, τίποτε ἀναφανῇ ἐναντίον, δι' οὗ τῇ τοιαύτῃ εὐεργεσίᾳ ὁ ἐλάττων χρήσασθαι οὐ δύναται, ἀλλὰ φιλανθρωπότερόν ἐστι καὶ πλατύτερον ἐκτεῖναι τὴν αὐτὴν τοῦ νόμου εὐμένειαν ἐν πᾶσι τοῖς θέμασιν· ἐν οἷς τὰ παλαιὰ νόμιμα τρέχειν μὲν χρονίους παραγραφὰς κατὰ τῶν ἐλαττόνων συνεχώρησαν, ἔνθα δὲ τῆς εἰς ἀκέραιον ἀποκαταστάσεως αὐτοῖς ἐβοήθουν ταύτας αὐτῷ τῷ νομίμῳ μὴ τρέχειν· βέλτιον γάρ ἐστιν ἀκέραια τὰ δίκαια αὐτῶν φυλάττεσθαι, ἤπερ μετὰ τὸ τραυματισθῆναι τὴν αἴτησιν τῆς θεραπείας ἐπιζητεῖν δηλαδὴ τῆς παραγραφῆς τῶν τριάκοντα καὶ τεσσαράκοντα ἐνιαυτῶν ἐν τῇ ἰδίᾳ καταστάσει μενούσης.»

§ 403. Ἡ πενταετὴς παραγραφὴ δύναται νὰ διακοπῇ κατὰ διαφόρους τρόπους καὶ μὲ διάφορα ἀποτελέσματα. Ἡ ἔκδοσις καὶ τῆς διαιτητικῆς ἀποφάσεως, ἡ δὲ ἰδιαιτέρου ἐγγράφου ἀναγνώρισις τοῦ χρέους, τὴν διακόπτουσι καὶ ἐμποδίζουσι τὴν πρόοδόν της. Στηριζόμενον ἤδη εἰς νέον καὶ διάφορον τῆς συναλλαγματικῆς τίτλον, τὸ δικαίωμα τοῦ πιστωτοῦ δὲν ὑπόκειται πλέον εἰμὴ εἰς τὴν κοινὴν (30ετῆ) παραγραφήν (1). αὐτ. § 607.

§ 404. Αἱ περὶ παραγραφῆς αἳ καὶ δὲν δύνανται νὰ ἐπεκταθῶσιν εἰς περιπτώσεις ἄλλας παρὰ τὰς ὑπὸ τοῦ νόμου προνοουμένας. (189 ἐμπ. νόμ.). Ἂν λοιπὸν ἔγγραφόν τι, καίτοι χαρακτηριζόμενον ὡς συναλλαγματική, περιέχῃ ἐλλείψεις, αἵτινες τὸ καθιστῶσιν ἁπλῶς ὑπόσχεσιν, ἢ ἂν τὸ εἰς διαταγὴν γραμμάτιον δὲν ἦναι ἐμπορικόν, χωρεῖ ἡ 30ετὴς παραγραφή (2) αὐτ. § 608.

§ 405 Τὸ ἄρθ. 189 ὑποβάλλει εἰς τὴν πενταετῆ παραγραφὴν τὰς, περὶ ὧν ὁ λόγος, ἀγωγὰς, μεταξὺ ὅλων τῶν προσώπων, ἐκδοτῶν, ἀποδεκτῶν, ὀπισθογράφων, τριτεγγυητῶν καὶ παρεμβαινόντων. Ἐφαρμογαί. — Δαλ. αὐτ. ἀρ. 810.

§ 406. Εἰς μὴ ἐμπόρους, οἵτινες ὑπέγραψαν γραμμάτιον εἰς διαταγὴν ὄχι δι' ἐμπορικὴν ὑπόθεσιν, δὲν ἐφαρμόζεται τὸ 189.— εἰς δὲ τοὺς τριτεγγυητάς; αὐτ. ἀρ. 811 ἐπ.

§ 407. Ἡ πενταετὴς παραγραφὴ εἶναι ἀνεφάρμοστος ὅταν ὁ ὑπογραφεὺς δὲν ἦναι ἔμπορος, ἡ δὲ *συναλλαγματικὴ* ἀφορᾷ πολιτικὴν ἐνοχήν; αὐτ. ἀρ. 817.

§ 408. Ἡ ἐν τῷ ἄρθρ. 189 παραγραφὴ ἐφαρμόζεται εἰς τὴν περὶ ἀποδόσεως τῶν ἀχρεωστήτως πληρωθέντων ἀγωγήν; αὐτ. ἀρ. 818 ἐπ.

§ 409. Ὁ ἀντιτάττων τὴν παραγραφὴν ἀποδεικνύει ὅτι αὕτη προϋποθέτει. αὐτ. ἀρ. 819 ἐπ.

---

(1) Τοῦτο ὁσάκις ἐξάγεται ἀνανέωσις. Τοιοῦτον ὅμως δὲν δύναται νὰ ἦναι τὸ ἀποτέλεσμα ἁπλῆ διαμαρτυρήσεως, ἢ κλήσεως, ἢ ἀναγνωρίσεως, ἥτις δὲν προκύπτει ἐξ ἐγγράφου, ἀπαρτίζοντος νέον τίτλον ἀλλ' ἐξ ἄλλων πράξεων. Αἱ περιστάσεις αὗται (ἂν δὲν μεσολαβῇ ἀκυρότης τις) διακόπτουσι μὲν τὴν παραγραφήν, ἀλλ' ἡ πενταετία ἄρχεται ἐκ νέου νὰ τρέχῃ ἀπὸ τῆς τελευταίας πράξεως. αὐτ.

(2) Ἀκυρ. Γαλλ. 19 Αὐγ. 1811. Νουγ. ἀρ. 345.

§ 410. Καὶ εἰς τὴν προκειμένην παραγραφὴν ἐφαρμόζεται τὸ ἀξίωμα contra non valentem agere nulla currit praescriptio.— Ἐφαρμογαί. — Ἀνωτέρα βία. — Ὁ πολιτικὸς θάνατος τοῦ ὀφειλέτου. αὐτ. ἀρ. 824 ἑπ.

§ 411. Ἡ πτώχευσις τοῦ ὀφειλέτου ἡ ὑπάρχουσα κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς προθεσμίας τῆς συναλλαγματικῆς ἐμποδίζει τὸν δρόμον τῆς παραγραφῆς κατὰ τὸν χρόνον τῆς διαρκείας τῆς πτωχεύσεως; αὐτ. ἀρ. 829.

§ 412. Ὁ θάνατος τινὸς τῶν ὑποχρέων; Οὔ. αὐτ. ἀρ. 830.

§ 413. Διαμαρτυρία γενομένη βραδέως διακόπτει τὴν παραγραφήν, ὅταν ἐγένετο πρὸ τῆς συμπληρώσεως τῆς πενταετίας ἀπὸ τῆς πτώσεως τῆς συναλλαγματικῆς; αὐτ. ἀρ. 831.

§ 414. Ἂν ἐπὶ πέντε ἔτη ἀπὸ τῆς τελευταίας δικαστικῆς πράξεως ὁ δανειστὴς μείνῃ εἰς ἀδρανείᾳ, ποία παραγραφὴ χωρεῖ· ἡ πενταετής, ἢ ἡ τριακονταετής; αὐτ. ἀρ. 832.

§ 415. Ἀνατραπείσης δὲ τῆς δίκης; αὐτ. 833.

§ 416. Ἂν ὅμως ἐξεδόθη ἀπόφασις, ἐφαρμόζεται ἡ τριακονταετὴς παραγραφή. αὐτ. ἀρ. 834.

§ 417. Ἡ πρός τινα τῶν ἀλληλεγγύως ὀφειλετῶν πρόσκλησις, ἢ ἡ ἐκ μέρους του ἀναγνώρισις ἔχει ἀποτελέσματα ὡς πρὸς τὰς συναλλαγματικὰς καὶ τὰ εἰς διαταγὴν γραμμάτια; αὐτ. ἀρ. 835 καὶ κατωτ. § 451, ά.

§ 418. Ὁ κομιστής, ὅστις ἐπέτυχεν ἀπόφασιν καταδικαστικὴν καθ' ἑνὸς τῶν ὑποχρέων, εἰς πόσα ἔτη δύναται νὰ καταδιώξῃ τοὺς λοιπούς; αὐτ. ἀρ. 836.

§ 418. Καταδιώξεις γενόμεναι καθ' ἑνὸς τῶν ὑποχρέων διακόπτουσι τὴν παραγραφὴν ὡς πρὸς τοὺς ἄλλους, καθ' ὧν, συμπεριειλειμμένων εἰς τὴν δίκην, ἐξεδόθη ἐρήμην ἀπόφασις, ἥτις ἀνετράπη; αὐτ. ἀρ. 837.

§ 420. Βεβαία χρονολογία τῆς ἀναγνωρίσεως. αὐτ. 838 ἑπ.

§ 421. Ἡ ἀναγνώρισις παρατείνει τὴν προθεσμίαν ἐπὶ ἑτέραν πενταετίαν; αὐτ. ἀρ. 847 καὶ κατωτ. § 451, 452.

§ 422. Ὅταν ἡ διακοπὴ πηγάζῃ ἐξ αἰτίας ἄλλης παρὰ τὰς ἐν τῷ ἄρθρῳ 189 (π. χ. ἐπιταγήν, κλῆσιν), ποία παραγραφὴ ἐφαρμόζεται, τοῦ λοιποῦ, ἡ τριακονταετὴς ἢ ἡ πενταετής; Δαλ. αὐτ. ἀρ. 849 ἑπ. Παρλ. ἀρ. 940 καὶ κατωτ. § 451, 452.

—§ 429. Ποῖοι δύνανται ν' ἀντιτάξωσι τὴν πενταετῆ παραγραφὴν (1).— Οἱ δανεισταὶ τοῦ ὀφειλέτου; αὐτ. ἄρ. 855 ἐπ.

§ 430. Ὑπὸ ποίου τόπου νόμων κανονίζεται τὸ περὶ παραγραφῆς τῶν συναλλαγματικῶν; Ὅρα Εὕρετ. τ. 12 σ. 107 ἐπ. — Καλλ. τ. 1 ἐκδ. 2 § 117.

— Ἐπὶ συναλλαγματικῶν ἡ παραγραφὴ τῶν ἀγωγῶν κανονίζεται κατὰ τὸν νόμον τοῦ τόπου, ἔνθα κατὰ τὴν ῥητὴν συνομολόγησιν τῶν συναλλαξαμένων ἔπρεπε νὰ γίνῃ ἡ πληρωμή, ἄλλως κατὰ τὸν νόμον τῆς κατοικίας τοῦ ὀφειλέτου. Ἀπ. πολ. ἀρ. Π. 285 τοῦ 1854, ἐπικυρ. τὴν 11754 ἀπ. ἐφ. Ἀθ. καὶ φέρουσα.

Απόφ. Ἐπειδή, κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἐμπ. δικαίου, ἐπὶ τῶν συναλλαγματικῶν ἡ παραγραφὴ τῶν ἀγωγῶν δὲν κανονίζεται εἰμὴ κατὰ τὸν νόμον του τόπου, ἔνθα κατὰ τὴν ῥητὴν συνομολογίαν τῶν συναλλαξαμένων ἔπρεπε νὰ γείνῃ ἡ πληρωμὴ ἄλλως κατὰ τὸν νόμον τοῦ τόπου τῆς κατοικίας τοῦ ὀφειλέτου· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, καθ' ἃ παραδέχεται τὸ δικάσαν ἐφετεῖον, ἐκ τοῦ ἀπὸ 17 Ἀπριλίου 1828 γενομένου ἐν Αἰγίνῃ μεταξὺ τῶν διαδίκων ἐγγράφου. ἐκτιμῆσαν αὐτὸ ἐντὸς τῆς κυριαρχικῆς του ἐξουσίας, ὁ ἀναιρεσίβλητος Κανελλόπουλος ἀνεγνώρισεν ἁπλῶς δι' αὐτοῦ τοῦ ἐγγράφου τὴν ὕπαρξιν τοῦ ἐκ τῶν συναλλαγματικων πηγάζοντος χρέους του πρὸς τὸν ἀναιρεσείοντα Κοντόσταυλον, χωρὶς νὰ ἀνανεώσῃ τὸ χρέος. ἢ τὸν τιτλον τῶν συναλλαγματικῶν ἀντικαθιστῶν ἄλλον τιτλον· ὅτι ὡς προσθήκη τοῦ ὑπάρχοντος τίτλου τῶν συναλλαγματικῶν ἐγένετο τὸ εἰρημένον ἔγγραφον, δι οὗ ὁ μὲν ὀφειλέτης Κανελλόπουλος ἠσφάλισε τὸν δανειστὴν του Κοντόσταυλον δι' ὑποθήκης τῶν ἐν Ἑλλάδι κειμένων κτημάτων του καὶ δι' ἐγγυήσεως τοῦ ἀδελφοῦ του, ὁ δὲ δανειστὴς Κοντόσταυλος ἔδωκε νέαν προθεσμίαν εἰς τὸν ὀφειλέτην του, συνισταμένην διὰ μὲν τὴν ἡμίσειαν δόσιν, ἐξ ἑνὸς ἔτους μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς εἰρήνης ἐν Ἑλλάδι, διὰ δὲ τὴν ὑπόλοιπον, ἐξ ἑνὸς καὶ ἡμίσεος ἔτους· ὅθεν, προκύπτοντος ἀριδήλως ἐκ τῶν παρὰ τοῦ ἐφετείου παραδεδεγμένων γεγονότων, ὅτι ὁ δανειστὴς Κοντόσταυ-

---

(1) *Νομολογία.*—Ἡ ὑπὸ τοῦ ἄρθ. 189 τοῦ ἐμπ. νόμ. διατεταγμένη παραγραφὴ στηρίζεται εἰς τὸ τεκμήριον ὅτι ἐπληρώθη τὸ χρέος· ἄρα δὲν δύναται νὰ ἐπικαλεσθῇ αὐτὴν ὁ προτείνων ὅτι δὲν ἐξέδωκε συναλλαγματικήν. Ἀπ. πολ. ἀρ. Π. 18 τοῦ 1844. ἐν λ. Γραμμάτια § 7[3] (Εὑρ. τ. 5 σ. 495).

λος ἐσυμφώνησε, καὶ ἐδέχθη νὰ πληρωθῇ ἐν Ἑλλάδι, αὐτὸς τῶν συναλλαγματικῶν [illegible] δάνειόν του, δι' ὃ καὶ [illegible] μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν αὐτῆς εἰρήνης ἐν Ἑλλάδι, καὶ [illegible] κατοικοῦντα ἐν Ἑλλάδι, καὶ ὅτι, ὅτε ἐγένετο τὸ διαληφθὲν [illegible] ἔγγραφον, ὁ Κανελλόπουλος δὲν εἶχε τὴν [illegible] του ἀλλαχοῦ, ἀλλ' ἐν Ἑλλάδι, τὸ δικάσαν ἐφετεῖον ὀρθῶς ἐφήρμοσε τὸν ἐν Ἑλλάδι ἰσχύοντα νόμον (ἄρθ. 189 τοῦ ἐμπ. νόμου), καθ' ὃν παραγράφεται ἡ ἀγωγὴ μετὰ πενταετίαν, παραδεχθὲν [illegible] τοῦ ἀναιρεσιβλήτου προταθεῖσαν ἔνστασιν τῆς πενταετοῦς παραγραφῆς, καὶ ἀπορρῖψαν τὴν ἀγωγὴν τοῦ ἀναιρεσείοντος, καθότι, ὡς παραδέχεται τὸ διαληφθὲν δικαστήριον, εἴτε ἀπὸ τῆς 17 Ἀπριλίου 1828, ὅτε ἐξεδόθη τὸ προμνησθὲν ἔγγραφον, ὑπολογισθῇ ἡ προθεσμία, ἢ ἀπὸ τῆς ἐπιστολῆς τοῦ Κανελλοπούλου τῆς 20 Ἰουνίου 1834, τὴν ὁποίαν τὸ αὐτὸ δικαστήριον ἐπίσης δὲν θεωρεῖ ὡς ἀποτελοῦσαν ἀνανέωσιν τοῦ χρέους, ἢ ἀπὸ τῆς [illegible], ἣν ὁ Κοντόσταυλος ἀναρμοδίως κατὰ τὸ 1845 [illegible] περὶ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως εἰς τὸ ἐν Καλάμαις πρωτοδικεῖον, μέχρι τῆς προκειμένης ἀγωγῆς, εἰσαχθείσης κατὰ τὸν Ὀκτώβριον τοῦ 1853, παρῆλθεν ἡ πενταετία.

Ἐπειδή, ἂν ἄλλη σκέψις τῆς παραβαλλομένης ὑπ' ἀριθ. 11735 ἀποφάσεως παραδέχεται ἐσφαλμένως καὶ ἐναντίον τοῦ νόμου, ὅτι ἡ παραγραφὴ κανονίζεται κατὰ τὸν νόμον τοῦ τόπου τῆς κατοικίας, τὴν ὁποίαν εἶχεν ὁ ὀφειλέτης καθ' ὃν χρόνον ἐκινήθη κατ' αὐτοῦ ἡ ἀγωγή, τὸ διατακτικὸν ὅμως αὐτῆς τῆς ἀποφάσεως δὲν παραβιάζει τὸν νόμον, καθότι παραδέχεται τὴν παραγραφὴν κατὰ τὸν ἐν Ἑλλάδι ἰσχύοντα νόμον.

§ 431. Ὁ ἐπὶ ἀναδρομικῆς δυνάμεως τῶν νόμων κανὼν χωρεῖ ἐπὶ παραγραφῶν; Εὐρ. τ. 12 σ. 100.

Εἰς Καλλιγᾶ τ. 1 ἐκδ. 2 § 24 εὑρίσκονται ταῦτα.

Ἐπὶ τῆς παραγραφῆς οὐδόλως φαίνεται ἐφαρμοστέα ἡ ἀρχὴ τῆς μὴ ὀπισθενεργείας, διότι ἡ παραγραφὴ πρὸ τῆς συμπληρώσεώς της οὐδὲν παρέχει δικαίωμα, ἀλλ' ἁπλῆν ἐλπίδα, ὥστε ὁ νεωτερισμὸς τοῦ νόμου ἐν τῷ διαστήματι τούτῳ παρεμπίπτων οὐδὲν προσβάλλει ὑφιστάμενον δικαίωμα. Διερχόμενοι τὰ καθέκαστα θέλομεν κατανοήσει τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν ἔκτασιν τῆς ἀρχῆς ταύτης.

Διὰ νεωτέρου νόμου δύναται νὰ καταργηθῇ ἐν γένει ἡ παραγραφή, ἢ πρὸς ὡρισμένα πράγματα [illegible] ἡ παραγραφή, ἀλλὰ μήπω συμπληρωθεῖσα μετὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ καταργοῦν-

τος αὐτὴν νόμου, δὲν δύναται πλέον νὰ προοδεύσῃ μέχρι τοῦ πέρατός της, συμπίπτοντος εἰς διάστημα χρόνου, εἰς ὃν ὁ νόμος δὲν ἀπονέμει τοιαύτην ἰδιότητα, τὸ δὲ παρελθὸν δὲν ἀρκεῖ πρὸς ἀποτέλεσιν τῆς παραγραφῆς, τῆς ὁποίας κατὰ πᾶσαν στιγμὴν ἠδύνατο νὰ διακοπῇ ἡ ἐνέργεια, ἄρα καὶ διὰ νόμου.

Τἀνάπαλιν ἐνδεχόμενον εἶναι νὰ εἰσαχθῇ παραγραφή, ἔνθα ἄλλοτε δὲν ἐχώρει. Εἶναι πρόδηλον, ὅτι ἀπὸ τοῦ καθιεροῦντος αὐτὴν νόμου πρέπει νὰ λογισθῇ, οὐδέποτε ἐκ τοῦ πρίν, ὅτε ἐστερεῖτο ὁ χρόνος τοιαύτης ἰδιότητος. Ἄλλως ἁπλῶς καὶ μόνον διὰ τῆς εἰσαγωγῆς νέου νόμου ἠδύνατό τις ἀπροσδοκήτως νὰ στερηθῇ στερημένος δικαιωμάτων, διότι δὲν ἐξήσκησεν αὐτά, ὅτε οὐδὲν ἐκινδύνευεν ἐκ τῆς παραλείψεως. Τὸ ἐναντίον εὑρίσκομεν παραδεχθέντα τὸν Θεοδόσιον Β΄ ὅστις εἰσαγαγὼν τὴν τριακονταετῆ παραγραφὴν ὑπελόγισεν αὐτὴν καὶ ἐκ τοῦ πρίν, καθόσον ὅμως δέκα ἔτη συμπληροῦνται ἀπὸ τοῦ νόμου τούτου. Κατὰ φυσικὸν λόγον ὁ Ἰουστινιανὸς δὲν ἔλαβεν ἀνάγκην νὰ παραδεχθῇ τὴν προσωρινὴν ταύτην διάταξιν.

Ἂν ὁ νεώτερος νόμος εἰσανάγῃ νέον τρόπον διακοπῆς, ἢ καταργήσῃ τὸν ἄλλοτε ληπτόν, οὐδεμία ἀμφιβολία, ὅτι ταῦτα ἐφαρμόζονται καὶ ἐπὶ τῶν ἤδη χωρουσῶν παραγραφῶν.

Τί γίνεται ὅταν διὰ νέου νόμου παρατείνηται, ἢ συντέμνηται ἡ ἐν χρήσει παραγραφή; Εἰ μὲν ἁπλῶς ἐπεκτείνεται τὸ διάστημα τοῦ πρὸς παραγραφὴν ἀπαιτουμένου χρόνου, ἐκ τῆς ἐκτεθείσης ἀρχῆς ἕπεται, ὅτι αἱ μήπω συμπληρωθεῖσαι παραγραφαὶ ὑπόκεινται εἰς τὴν νεωστὶ νομοθετηθεῖσαν παράτασιν.

Κατά τι ἀντίκειται πρὸς τὴν λύσιν ταύτην ἀπόφ. τοῦ Ἀρ. Π. (Εὑρ. 12 σ.103 ἑπ). παραδεχθέντος ὅτι τῆς παραταθείσης παρὰ τοῦ ἡμετ. νόμου παραγραφῆς, ἥτις ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ Ὀθωμ. ἤρξατο, τότε οὔσα συντομωτέρα (δηλ. τότε πενταετὴς, νῦν δὲ δεκαετής), τὰ ἐπὶ τουρκοκρατίας ἔτη ὑπολογίζονται κατὰ τὸ σεληνοδρόμιον, τὰ δὲ μετὰ ταῦτα κατὰ τὸ Ἰουλιανὸν ἡμερολόγιον, ὥστε καθ' ὑπόθεσιν 4 σεληνιακὰ ἔτη καὶ 6 ἡλιακὰ θέλουν συναπαρτίσει τὴν ἤδη ἀπαιτουμένην δεκαετίαν. Ἐκ τῆς σκέψεως αὐτοῦ, ὅτι ἄλλως αἤθελε δοθῆ πλαγίως πως ἀναδρομικὴ δύναμις εἰ τὸν ἐπελθόντα Ἑλληνικὸν νόμον φαίνεται ὅτι τὰ παρελθόντα ἐπὶ τουρκοκρατίας ἔτη θεωρεῖ ὡς *κεκτημένα*, ἐνῷ κατὰ τὴν ἀρχήν, τὴν ὁποίαν αὐτὸς ὁ Ἀρ. Πάγος ἐνταῦθα ἐφαρμόζει, ἡ βραχυτέρα παραγραφὴ τοῦ καταργηθέντος νόμου ἀντικατέστη διὰ τῆς ἐκτενεστέρας τοῦ νεωτέρου, ὅστις μόνος καὶ ἀδιαιρέτως ἐφαρμόζεται. Ἄρα κατ' αὐτὸν εἶναι ὑπολογιστέον καὶ ἕκαστον ἔτος.

ὅταν δ(ι)ως ὁ νόμος συντέμῃ τὴν ἐν χρήσει παραγραφὴν, πρέπει νὰ προσέξωμεν πολὺ εἰς τὸν τρόπον τῆς ἐφαρμογῆς του. Ἡ νεωστὶ εἰσαχθεῖσα συντομωτέρα παραγραφὴ κατὰ φυσικὸν λόγον δὲν δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ, εἰμὴ ἀπὸ τῆς ἐκδόσεως τοῦ νέου νόμου, διότι ἄλλως αἴφνης ἠθέλαμεν λογίσει παραγεγραμμένον, ἅμα ἐκδιδομένου τοῦ νόμου, ὅ,τι πρὸ αὐτοῦ δὲν εἶχε σβεσθῆ διὰ τῆς παρελεύσεως τοῦ χρόνου, δηλ. πρὶν φθάσῃ νὰ μάθῃ ὁ στερούμενος, πότε καὶ πῶς ἐστερήθη. Ὑπόθες ὅτι 100ετὴς παραγραφὴ, τῆς ὁποίας παρῆλθον 40 ἔτη, σήμερον ἐμειώθη εἰς 30 ἔτη. Κατὰ τὴν λύσιν ἡμῶν αὐτὰ τὰ 30 ἔτη ἄρχονται ἀπὸ τοῦ νέου νόμου, διότι ἄλλως ἠθέλομεν λογίσει ἤδη πεπληρωμένην τὴν παραγραφὴν, πρὶν μαθῃ τις, ὅτι ὁ χρόνος αὐτῆς ἐπὶ τοσοῦτον ἐμειώθη.

Εἰς τὴν λύσιν ταύτην οὐδόλως ἀντίκειται, ὅτι δύναται νὰ ἐπικαλεσθῇ τις καὶ τὴν ἑκατονταετῆ ἄλλοτε παραγραφὴν ἔκτοτε χωροῦσαν, ἂν ὀλίγα ἔτη ὑπολείπωνται πρὸς συμπλήρωσιν αὐτῆς ὑπὸ τὸν νέον νόμον. Ὑπόθες τουτέστιν ὅτι παρῆλθον 90 ἔτη τῆς 100ετοῦς παραγραφῆς συντμηθείσης εἰς 30. Εἶναι πρόδηλον ὅτι μετὰ παρέλευσιν 10 ἐτῶν ἀπὸ τοῦ νεωτέρου νόμου δύναται τις νὰ ἐπικαλεσθῇ τὴν μακρὰν παραγραφὴν καὶ δὲν χρήζει, νὰ περιμείνῃ 30 ἔτη, διὰ νὰ ἐπικαλεσθῇ τὴν νέαν. Τούτου λόγος εἶναι, διότι ἡ παλαιὰ παραγραφὴ οὔτε κατηργήθη, οὔτε διεκόπη, καταστᾶσα συντομωτέρα.

Νομολογία.— Χρόνος παραγραφῆς.

§ 432. Πᾶσα ἀγωγὴ, ἀφορῶσα συναλλαγματικὰς ἢ εἰς διαταγὴν γραμμάτων, ὑπογεγραμμένα ἀπὸ ἐμπόρους ἢ τραπεζίτας, ἢ ἀναγόμενα εἰς ἐμπορικὰς ὑποθέσεις, παραγράφεται μετὰ πέντε ἔτη ἀπὸ τῆς ἡμέρας τοῦ διαμαρτυρ(ικ)οῦ ἢ ἀπὸ τῆς τελευταίας δικαστικῆς καταδιώξεως (189 ἐμπ. νόμ.). —

Παρατηρητέον.

ά) Πᾶσα ἀγωγὴ ἀφορῶσα συναλλαγματικὰς μετὰ πόσα ἔτη παραγράφεται;

«Πολλάκις ἡ στρεβλὴ ἑρμηνεία νόμου τινὸς ἐπιφέρει ἐπαισθητοτάτας ζημίας εἴς τε τὰ δικαιώματα καὶ τὰ συμφέροντα τῶν πολιτῶν ἐν γένει, διότι ἀρκεῖ νὰ παρεισαχθῇ ἅπαξ ἡ ἐσφαλμένη ἀρχὴ, διὰ νὰ κατασταθῇ αὕτη γενικῶς εἰς ὅλας τὰς ἑπομένας τῆς αὐτῆς φύσεως παρουσιαζομένας ὑποθέσεις· ἡ δὲ βλάβη ἀποβαίνει

ὅτι μᾶλλον ἐπαισθητὴ, καθόσον πρόκειται περὶ νόμου ἐμπορικοῦ ἐσφαλμένως διερμηνευομένου, τοῦ ὁποίου τὴν ἐναντίαν καὶ ὀρθὴν ἔννοιαν καὶ ἑρμηνείαν καθιέρωσε συνεχὴς καὶ πολυχρόνιος πρακτικὴ τοῦ ἐμπορίου.

Μία τῶν περιπτώσεων τούτων, ἡ ὁποία καταστρέφει καὶ ταύτην καὶ τὰ συναλλάγματα, καὶ ἐπομένως τὰ συμφέροντα τῶν ἐμπόρων εἶναι, καὶ τὸ νὰ διϊσχυρισθῇ τις, ὅτι ὁ δέκτης συναλλαγματικῆς τινὸς, τὴν ὁποίαν ἐπλήρωσεν εἰς τὴν προθεσμίαν, καὶ χωρὶς νὰ ἔχῃ τὰ ἀπαιτούμενα κεφάλαια παρὰ τοῦ ἐκδότου αὐτῆς, ὑπόκειται εἰς τὴν παραγραφὴν τῶν πέντε ἐτῶν, ἐὰν πρὸ τοῦ διαστήματος τούτου δὲν ἐπιχειρήσῃ τὰ πρὸς ἀπόδοσιν τῆς αὐτῆς ἐκ τῆς συναλλαγματικῆς πληρωθείσης ποσότητος ἔνδικα μέσα. Καὶ κατὰ τοῦτο στηρίζονταί τινες εἰς τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρ. 189 τοῦ ἐμπ. νόμου, τὸ ὁποῖον ὁρίζει ὅτι «πᾶσα ἀγωγὴ ἀφορῶσα συναλλαγματικὰς . . . παραγράφεται μετὰ πέντε ἔτη ἀπὸ τῆς ἡμέρας τοῦ διαμαρτυρικοῦ, ἢ ἀπὸ τῆς τελευταίας καταδιώξεως κτλ.» καὶ ἐντεῦθεν ἐξάγουν τὸ συμπέρασμα, ὅτι καὶ ἡ ἀγωγὴ τοῦ δέκτου τῆς συναλλαγματικῆς περὶ ἀποδόσεως τῆς πληρωθείσης ποσότητος τῆς ἰδίας ἀφορᾷ συναλλαγματικὴν, καὶ ἐπομένως ὑπόκειται εἰς τὴν εἰρημένην παραγραφὴν τῶν πέντε ἐτῶν.

Τὸ ζήτημα εἶναι ἀρκετὰ σπουδαῖον, καὶ νομίζομεν ὅτι δὲν δύναται νὰ δοθῇ ἡ λύσις του μὲ τὰς δύο μόνας λέξεις τὰς ὁποίας διαλαμβάνει τὸ μνημονευθὲν ἄρθρον. «πᾶσα ἀγωγὴ ἀφορῶσα συναλλαγματικὰ κτλ.» ἀφοῦ περὶ τούτου ὑπάρχουν διῃρημένοι οἱ διασημότεροι Συγγραφεῖς τῆς Γαλλίας. Τὸ καθ' ἡμᾶς ἀκολουθοῦντες τὴν ἐναντίαν γνώμην τινῶν ἐξ αὐτῶν (ὅρα Pothier trait. de change part 1. Chap. 6 n° 199. Savarij. 2 question 72) παρατηροῦμεν, ὅτι χάριν τῆς εὐκολίας τοῦ ἐμπορίου ὁ νόμος οὗτος ὑποτίθησιν, ὅτι μετὰ τὴν παρέλευσιν τῶν πέντε ἐτῶν ἐπληρώθη ἡ συναλλαγματικὴ, καὶ ἕνεκα τῆς ὑποθέσεως ταύτης ὑποβάλλει εἰς τὴν παραγραφὴν τῆς πενταετίας πᾶσαν ἀγωγὴν μεταγενεστέρως κινουμένην· ἀλλ' ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὁ νόμος δὲν κάμνει τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν διὰ δέκτης, ὅστις ἐπλήρωσε τὴν συναλλαγματικὴν, πρέπει νὰ ἐπληρώθη τὸ ἀντάξιον αὐτῶν ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ διαστήματος (τῶν 5 ἐτῶν) παρὰ τοῦ ἐκδότου διὰ νὰ ὑποβάλῃ ἐπομένως τὴν ἀγωγήν του εἰς τὴν ἐκτεθεῖσαν παραγραφὴν, καὶ τόσον περισσότερον ὁ νόμος δὲν ὑποτίθησι τοιοῦτό τι, καθόσον δὲν εἶναι πλέον δικαιοῦχος τῆς συναλλαγματικῆς, ἀλλὰ τῆς ποσότητος, τὴν ὁποίαν ἐπλήρωσε πρὸς ἐξόφλησίν της· ὥστε ἡ ἀγωγὴ

του δὲν ἀφορᾷ πλέον συναλλαγματικὴν, ἀλλὰ λαμβάνει χαρακτῆρα διαφορετικὸν, καθόσον ὁ δέκτης, ὅστις ἐπλήρωσε χωρὶς νὰ ἔλαβε προηγουμένως παρὰ τοῦ ἐκδότου τῆς ἰδίας τὰ ἀπαιτούμενα κεφάλαια, χρεόνει αὐτὸν εἰς τὸν μεταξύ των λογαριασμὸν, ὁ ὁποῖος ἐπὶ τούτῳ ἀνοίγεται, καὶ προκαλεῖται μάλιστα παρὰ τοῦ ἐκδότου διὰ τῆς φράσεως e ponete in conto secondo l'avviso ec. τὴν ὁποίαν κηταχωρεῖ εἰς τὴν ἰδίαν συναλλαγματικὴν, καὶ ἑπομένως ἀφαιρεῖται διὰ τούτου πᾶς χαρακτὴρ συναλλαγματικῆς. Ἐντεῦθεν λοιπὸν πηγάζει τὸ δικαίωμα τῆς κατὰ τοῦ χρεώστου ἀγωγῆς, ἡ ὁποία προκύπτουσα ἀπὸ τὸν μεταξύ των λογαριασμὸν (τρεχούμενον λεγόμενον) δὲν ὑπόκειται παρὰ εἰς τὴν συνήθη παραγραφὴν, καὶ ἡ ὁποία δὲν ἔχει τι κοινὸν μὲ τὴν ἀγωγὴν τὴν ἀφορῶσαν τὰς συναλλαγματικὰς τοῦ ἄρθ. 189 τοῦ ἐμπ. νόμ. τὸ ὁποῖον δὲν ἐφαρμόζεται παντάπασιν ἐνταῦθα.

Νομίζομεν τὸ καθ' ἡμᾶς, ὅτι αὕτη εἶναι ἡ ἀληθὴς λύσις τοῦ ζητήματος, ἡ ὁποία συνᾴδει κατὰ πάντα μὲ τὴν πολυχρόνιον καὶ νῦν διατηρουμένην πρακτικὴν τοῦ ἐμπορίου. Ἀλλοιώμενον εἰς τοὺς ἐμπόρους, ἂν ἠθέλαμεν παραδεχθῇ τὴν ἐναντίαν ἀρχήν· οἱ τοιοῦτοι ἤθελον ἐκτίθεσθαι εἰς παντοτεινὸν κίνδυνον νὰ ἐξαφανισθῶσι κατὰ κράτος, καθόσον ἀποδέχονται καὶ ἐξοφλοῦσι τὰς συναλλαγματικὰς καθ' ἑκάστην χωρὶς νὰ ἔχωσι προηγουμένως τὰ ἀπαιτούμενα κεφάλαια. (Νομικ. σ. 623).

ε') Πᾶσα ἀγωγὴ ἀφορῶσα συναλλαγματικὰς παραγράφεται μετὰ πέντε ἀπὸ τῆς διαμαρτυρήσεως (1).

Απόφ. Ἐπειδὴ, κατὰ τὸ 109 ἄρθ. τοῦ ἰσχύοντος ἐμπ. νόμου πᾶσα ἀγωγὴ ἀφορῶσα συναλλαγματικὰς παραγράφεται μετὰ πέντε ἔτη ἀπὸ τῆς διαμαρτυρήσεως κτλ., ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου ἀπὸ τῆς 15 Ἰουνίου 1831, ὅτε ἔγινεν ἡ διαμαρτύρησις μέχρι τῆς 5 Ἰουν. 1837 ὅτε ἐπεδόθη ἡ ἀγωγὴ παρῆλθον δεκαέξ σχεδὸν ἔτη, ὥστε καὶ ἂν ὑποτεθῇ ὅτι ὁ ἐμπορικὸς τῆς Γαλλίας νόμος ἐμβῆκε πραγματικῶς εἰς ἐνέργειαν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀπὸ τῆς ἐπὶ Κυβερνήτου συστάσεως τῶν δικαστηρίων, πάλιν παρῆλθεν ἡ πρὸς παραγραφὴν τῶν συναλλαγμάτων ἀπαιτουμένη πενταετία, καθότι τὸ κατὰ τὴν Ἀχαΐαν πρωτόκλητον, εἰς τοῦ ὁποίου τὴν περιφέρειαν περιείχοντο αἱ Πάτραι, ἔκαμεν ἔναρξιν τῶν ἐργασιῶν του κατὰ τὴν 18 Μαΐου 1829 καὶ ἔπαυσε κατὰ τὴν 11 Ὀκτωβρ. 1832·

(1) Ἀν. § 401. Πρλ. ἀπ. 3049 ἐφ. Ἀθ. τ' αὐτὰ ἀποφαινομένην.

ὥστε ἀπὸ τῆς συστάσεως μέχρι τῆς παύσεως αὐτοῦ παρῆλθον τρία ἔτη καὶ τέσσαρες περίπου μῆνες, ἀπὸ δὲ τῆς συστάσεως τῶν σημερινῶν δικαστηρίων, γενομένης κατὰ τὴν 1 Ἰανουαρίου 1835 μέχρι τῆς ἐπιδόσεως τῆς ἀγωγῆς, γενομένης τὴν 5 Ἰουν. 1837 παρῆλθεν ἕτερα δύο ἔτη καὶ πέντε περίπου μῆνες· ἑπομένως ὀρθῶς τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Πάτραις ἐμποροδικῶν ἐκήρυξε διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 104 ἀποφάσεώς του παραγεγραμμένην τὴν ῥηθεῖσαν συναλλαγματικήν. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 45 τοῦ 1842.

γ') Ἡ 15023 ἀπ. ἐφ. Ἀθ. φέρει.

Ἐπειδὴ ὁ ἐκκαλῶν κατὰ τὴν πρωτόδικον δίκην ἐπεκαλέσθη ὑπὲρ αὐτοῦ τὴν εἰς τὸ ἄρθρον 189 τοῦ ἐμπ. νόμου στηριζομένην ἔνστασιν τῆς πενταετοῦς παραγραφῆς, τουτέστιν ὅτι ἡ εἰς τὰ περὶ ὧν πρόκειται γραμμάτια εἰς δικαταγὴν, προερχόμενα ἐξ ἐμπορικῆς πράξεως, στηριζομένη ἀγωγὴ, παρελθούσης πενταετίας, παρεγράφη. Ἐκ τούτου δ' ἕπεται προφανῶς ὅτι παρεδέχθη καὶ ὡμολόγησεν, ὅτι ἡ ἐν τοῖς γραμματίοις αὐτοῖς αναφερομένη ἐμπορικὴ πρᾶξις εἶναι ἀληθὴς, καὶ τὸ δικάσαν ἐμποροδικεῖον στηριχθὲν εἰς τὴν ὁμολογίαν του ταύτην ἔλαβεν αὐτὴν τὴν ἔνστασιν ὑπ' ὄψιν, καὶ τὴν ἀπέῤῥιψεν ὅμως κατ' οὐσίαν ὡς ἀναγνωρίσαντος αὐτοῦ διὰ τῶν ἐπιστολῶν του τὰ ἐν τοῖς γραμματίοις χρέη, καὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει δὲν δύναται ὁ ἐκκαλῶν νὰ προσβάλῃ ἐφεσίμως τὴν ὁμολογίαν του, διατεινόμενος ἤδη ὅτι τὸ εἰς τὰ γραμμάτια ἐμφαινόμενον δάνειον δὲν ἐλήφθη ὑπ' αὐτοῦ χάριν τοῦ ἐμπορίου του καὶ ζητῶν τὴν περὶ τούτου ἀπόδειξιν ἄρθ. 273 § 2 καὶ 245 πολ.), καθόσον, ναὶ μὲν κατὰ τὸν νόμον δύναται πᾶν διάδικος νὰ προτείνῃ καὶ ἀντιμασκούσας πρὸς ἑαυτὰς ἐνστάσεις ὅταν δηλαδὴ συγχρόνως προτείνονται, διότι, διὰ τῆς συγχρόνου προτάσεως αὐτῶν, οἱ ἀποτελοῦντες τοὺς πραγματικοὺς ἰσχυρισμοὺς τῆς μιᾶς οὐδετεροῦσι τοὺς ἐναντίους ἰσχυρισμοὺς τῆς ἄλλης καὶ οὕτω προκύπτει ὅτι δὲν ἔχει χώραν ὁμολογία τις ῥητική, ἀλλ' ὑπὸ ὅρον· ὅταν ὅμως μίαν μόνην ἔνστασιν προτείνῃ ὁ διάδικος περιέχουσαν πραγματικὸν ἰσχυρισμὸν, ἐφ' οὗ στηρίζεται, προκύπτει ὅτι τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦτον ὡμολόγησε καὶ ἐκ τῆς ὁμολογίας ταύτης πηγάζει τὸ νόμιμον τεκμήριον, τὸ ὁποῖον ὁρίζει το ἄρθρον 273 ἐδ. 2· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου ὁ ἐκκαλῶν πρωτοδίκως δὲν ἔκαμεν ἄλλην ἔνστασιν παρὰ τὴν προῤῥηθεῖσαν, καὶ ἐκ τῆς ὑπ' αὐτοῦ προταθείσης ταύτης ἐνστάσεως της πενταετοῦς παραγραφῆς ἕπεται, κατ' ἀναγκαίαν συνέπειαν, ὅτι ὡμολόγησεν, ὅτι τὰ περὶ ὧν πρόκειται γραμμάτια πηγάζουν ἐξ ἐμπορικῆς πράξεως τοῦ ἐκκαλοῦντος, καὶ ἑπομένως ἀνυπόστατος ἀποδεικνύεται ἡ σήμερον

προτεινομένη ἔνστασις ἀναρμοδιότητος τῶν ἐμποροδικῶν λόγῳ τοῦ ἀντικειμένου τῆς δίκης.

Ἐπειδὴ δια τοὺς σχετικοὺς λόγους τῆς ἑτέρας ἐκκληθείσης ἀποφάσεως ὑπ' ἀριθ. 473 τοὺς ὁποίους ὡς ὀρθοὺς καὶ νομίμους παραδέχεται καὶ τὸ δικαστήριον τοῦτο, ὁ ἐκκαλῶν δὲν ἀπέδειξε τὸ εἰς εἰς αὐτὸν ἐπιβληθὲν θέμα ἀποδείξεως, τουτέστιν, ὅτι κατα τὸ 1845, ὅτε ἐξέδωκεν οὗ ο. τὰ περὶ ὧν πρόκειται γραμμάτια, ὑφίστατο μεταξὺ τούτου καὶ τοῦ ἐφεσιβλήτου ἑταιρία, καὶ ὅτι, τὰ ἐν αὐτῷ ἐμφαινόμενα χρηματικὰ π σα ἐγένοντο διὰ λογαριασμοῦ τῆς ἑταιρίας ταύτης, διό ι οἱ παρ' αὐτο ἐξετασθέντες μάρτυρες δὲν κατέθεσαν τοιοῦτο τί· τὸ δὲ παρὰ τοῦ αὐτοῦ ἐκκαλοῦντος προσαγόμενον γραμμάτιον τῇ 30 Ὀκτ. 1845, ἐξ οὗ φαίνεται, ὅτι κα ἀ τὴν ἔκδοσιν τῶν ἐπιδίκων γραμματίων ὑφίστατο ἑται ία τις μεταξὺ τῶν διαδίκων, δὲν ἀποτελεῖ ἀπόδειξιν, διότι δὲν ἀποδεικνύει συνάμα καὶ ὅτι τὰ γραμμάτια ἐξεδόθησαν πρὸς ὄφελος κοινὸν τῆς ἑταιρίας των καὶ ὄχι δι ἴδιον λογαριασμόν του ἐκκαλοῦντος, καθό ι. διὰ τῶν γραμματίων τούτων, ὁμολογεῖ ὁ ἐκκαλῶν ὅτι ἐδανείσθη πρ σ πικῶς ἀπὸ τὸν ποτὲ Ν. Βάμβαν τὰ ἐν αὐτοῖς ποσὰ πρὸς χρῆσιν τοῦ ἰδίου ἐμ ορίου του.

Ἐπειδὴ ὁ δ.κος, τὸν ὁποῖον ἤδη ἐπάγει ο ἐκκαλῶν καὶ οὐχὶ ὡς τὸν ἐπήγαγε πρωτοδίκως, ἔχει οὐσιώδη ἐπιῤῥοήν, καθότι ἐκ τῆς δόσεως ἢ μὴ αὐτοῦ δύναται νὰ ἐ αχθο ν νομικαὶ συνέπειαι· ὅθεν στηριζόμενος εις τὸ ἄρθρον 387 τῆς πολ. δικονομίας καὶ δυνάμενος νὰ προταθῇ κατὰ πᾶσαν τῆς δίκης στάσιν εἶναι παραδεκτός, καὶ πρέπει νὰ ταχθῇ προθεσμια, ἐντὸς τῆς ὁποίας νὰ δηλώσῃ ὁ ἐφεσίβλητος περὶ τῆς παραδοχῆς καὶ δόσεως αὐτοῦ, τουτέστι νὰ ὁρκισθῇ ὅτι δὲν διήρκεσεν ἡ μεταξύ των ἑταιρία μέχρι τέλους τοῦ 1845, καὶ ὅτι τὰ διὰ τοῖς επιδίκοις γραμματίοις συνωμολογηθέντα δάνεια δὲν ἐξεδόθησαν ὑπὸ τοῦ ἐκκαλοῦντος πρὸς ὄφελος αὐτῆς τῆς ἑταιρίας, ἤτοι διὰ λογαριασμὸν αὐτῆς.

§ 483. Εἰς ποῖα χρέη ἢ ἔγγραφα δὲν χωρεῖ ἡ πενταετὴς παραγραφή;

α) Κατὰ τὸ ἄρθρον 181 τοῦ ἐμπ. νόμου αἱ ἀγωγαὶ αἱ ἀφορῶσαι συναλλαγματικὰς ἢ εἰς διαταγὴν γραμμάτια ὑπογεγραμμένα ἀπὸ ἐμπόρους ἢ τραπεζίτας ἢ ἀναγόμενα εἰς ἐμπορικὰς ὑποθέσεις παραγράφονται μετὰ 5 ἔτη ἀπὸ τοῦ διαμαρτυρικοῦ· ἡ δὲ ἔκφρασις τοῦ ἄρθρου τούτου ἐμφαίνει ὅτι ὅταν τὰ γραμμάτια ταῦτα δὲν ἀφορῶσιν ἐμπορικὴν ὑπόθεσιν, δὲν ὑπάγονται εἰς τὴν ἑπταετῆ παραγραφήν.

Απόφ. Ἐπειδή, ὡς προκύπτει ἐκ τῆς ἀπὸ 10 Ἰαν. ε. ε. ἀγω-

18.. [illegible]

γῆς του Φραγκίσκου Παπαμανώλη, οὗτος ζητεῖ παρὰ τῶν εναχθέντων πρῶτον δίστηλα Ἱσπανικὰ 400; τὰ ὁποῖα ἐδάνεισεν εἰς τὴν πατέρα των κατὰ τὸ ἀπὸ 1 Ἰανουαρίου 1814 ὁμόλογόν αὐτοῦ, δι' οὗ ὑπόσχεται ὁ Β. Βενιζέλος νὰ πληρώσῃ τὸ δάνειον αὐτὸ μετὰ ἕξ μῆνας, καὶ δεύτερον γρόσια 1611, τὰ ὁποῖα, ὡς λέγει ὁ ἐνάγων ἔχει νὰ λαμβάνῃ ἀπὸ τὸν πατέρα των ἀπὸ τὸ 1815 ἔτος, τὰ ὁποῖα ὡς φαίνεται ἐκ τῆς δικογραφίας, δὲν πηγάζουν ἀπὸ τὴν παρουσιαζομένην ὁμολογίαν του Ἰω. Βενιζέλου πρὸς τὸν Λιμπέρην Γιαννακόπουλον, παραχωρηθεῖσαν κατὰ τὴν 15 Μαΐου 1837 εἰς τὸν νῦν ἐνάγοντα ὡς εἰς αὐτὸν ἀνήκουσαν, διότι ἡ ὁμολογία αὕτη ἐγένετο τὴν 15 Ὀκτωβρίου 1819, διότι εἶναι ἐκ γροσίων μόνον 1600; καὶ διότι εἰς λογαριασμὸν αὐτῶν ἐπληρώθησαν, ὡς φαίνεται ὄπισθεν αὐτῆς, κατὰ τὴν 17 Φεβρουαρίου 1816 γρόσια χίλια καὶ παράδες εἴκοσι πέντε, ἀλλὰ πηγάζουν τὰ ῥηθέντα ζητούμενα γρόσια 1611 ἀπὸ καταβολὴν παρ' αὐτοῦ γενομένην διὰ ἔξοδα διαφόρων τζοχῶν, τὰς ὁποίας ὁ Βασίλειος Βενιζέλος τὸν ἔστειλεν εἰς παραλαβήν του κατὰ τὴν ἀπὸ 15 Ἰουνίου ἐν Χίῳ γεγραμμένην ἐπιστολὴν τοῦ ῥηθέντος Β. Βενιζέλου πρὸς τὸν ἐνάγοντα καὶ τὴν ἐπ' αὐτῆς ὑπάρχουσαν σημείωσιν, ἐξ ἧς φαίνεται, ὅτι ἐλήφθησαν αἱ σταλεῖσαι τζόχαι, καὶ κατεβλήθησαν τὰ 1611 γρόσια, τὰ ὁποῖα ἤδη ὁ ἐνάγων ζητεῖ.

Ἐπειδὴ κατὰ μὲν τὴν διάταξιν 7 § 2 τοῦ βιβλίου 7, τίτλ. 39 τοῦ Κώδηκος, ἡ τριακονταετὴς παραγραφὴ τῶν ὑπὸ προθεσμίαν προσωπικῶν ἀπαιτήσεων ἄρχεται ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς λήξεως τῆς προθεσμίας ταύτης, κατὰ δὲ τὴν διάταξιν 3 τοῦ ἰδίου Κώδηκος αὐτόθι καὶ τοῦ νόμου 6 καὶ 7 τοῦ βιβλίου 41 τίτ. 3 τῶν Πανδεκτῶν, ἡ παραγραφὴ λήγει μετὰ τὴν συμπλήρωσιν τῆς τελευταίας ἡμέρας τοῦ χρόνου τῆς παραγραφῆς.

Ἐπειδὴ τὸ προκείμενον δάνειον τῶν 400 διστήλων ἐγένετο ὡς εἴρηται τὴν 12 Ἰανουαρ. 1814 ὑπὸ προθεσμίαν ἕξ μηνῶν, ὥστε μόνον ἀπὸ τῆς 1 Ἰουνίου 1814 δύναται νὰ μετρηθῇ ὁ πρὸς παραγραφὴν χρόνος, ὅστις συμπληροῦται μετὰ τὴν 1 Ἰουνίου 1844· ἑπομένως ἡ ἀγωγὴ περὶ ἀποδόσεως τοῦ ποσοῦ τούτου κινηθεῖσα κατὰ τὴν 10 Ἰανουαρ. ε. ε. δὲν παραγράφη, καὶ μὴ ἀφαιρουμένων τῶν χρόνων τοῦ πολέμου, μ' ὅλον ὅτι μὴ ὑπαρχούσης τῆς περιπτώσεως ταύτης ἔπρεπε ν' ἀφαιρεθῶσιν, ἀφοῦ ἀπεδείχθη τοῦτο, ὅτι ὡς ἐκ τοῦ πολέμου ἦτον ἀδύνατον εἰς τὸν ἐνάγοντα νὰ ἐνεργήσῃ πρᾶξίν τινα, διακόπτουσαν νομίμως τὴν παραγραφήν.

Ἐπειδή, ἀφοῦ διὰ τὴν γεννηθεῖσαν ἀπαίτησιν, γεννηθεῖσαν κατὰ

τὸ 1814 ἔτος, δὲν παρῆλθεν ὁ πρὸς παραγραφὴν χρόνος, πολὺ ὀλιγώτερον δὲν παρῆλθεν ὁ διὰ τὴν ἀπαίτησιν τῶν γροσίων 1611, λαβόντων γένεσιν τὸ 1815 ἔτος. Ἀπ. 3019 ἐφ. Ἀθ.

β') Ἡ ἐν τῷ ἄρθρῳ 189 τοῦ ἐμπ. νόμου ὡρισμένη πενταετὴς παραγραφὴ εἶναι μόνον εἰδικὴ εἰς τὰς συναλλαγματικὰς καὶ τὰ εἰς διαταγὴν γραμμάτια, εἰς τὰ λοιπὰ χρέη ἐφαρμόζεται ἡ συνήθης τριακονταετής. Ἀπ. 2544 τοῦ 1843 ἐφ. Ἀθ.

— Μὴ ὄντων εἰς διαταγὴν τῶν γραμματίων, δὲν ἐφαρμόζεται ἡ ἐ τῷ ἄρθρῳ 189 τοῦ ἐμπ. νόμου ὁριζομένη παραγραφή. Ἀπ. 6975 τοῦ 1850 ἐφ. Ἀθ.

γ') Χωρεῖ πενταετὴς παραγραφὴ ἐπὶ γραμματίων εἰς διαταγὴν πληρωτέων οὐχὶ εἰς ῥητὴν ἡμέραν; Ὄχι. Ἀπ. 909 τοῦ 1856 ἐφ. Ναυπλ. ἐν Νομ. κ. σ. 6207.

δ') Τὸ εἰς διαταγὴν γραμμάτιον, αἰτιολογούμενον διὰ τῶν λέξεων *ἀντίτιμον ληφθὲν* πρέπει νὰ θεωρῆται ὡς ἁπλοῦν ὑποσχετικὸν, μὴ ὑποκείμενον εἰς πενταετῆ παραγραφὴν (187 ἐμπ. νόμ.). Ἀπ. ἐφ. Ἀ.χ. τῆς 1 Μαρτ 1839 ἐκ τῆς Νομικ. σ. 2534.

ε') Ἡ ἀγωγὴ ἡ πηγάζουσα ἀπὸ παράνομον εἴσπραξιν χρημάτων ὀφειλομένων διὰ συναλλαγματικῆς, δὲν παραγράφεται ἐντὸς πέντε ἐτῶν (ἄρθ. 189 ἐμ. νόμ.). Ἀπ. ἐφ. Ναυπλ. 362 τοῦ 1845 (Νομ. σελ. 4254).

ς') Κατὰ τὸ ἄρθρον 189 τοῦ ἐμ. νόμου, μόναι αἱ ἀφορῶσαι τὰς συναλλαγματικὰς καὶ τὰ ἐμπορικὰ γραμμάτια ἀγωγαὶ ὑπόκεινται εἰς τὴν πενταετῆ παραγραφήν· ἄρα ἡ ἀγωγὴ, δι' ἧς ζητεῖται τὸ ποσὸν, τὸ ὁποῖον ὁ ἀποδέκτης ἐπλήρωσεν ἄνευ προβλέψεως, ἀπὸ τὸν ἐκδότην, δὲν ὑπόκειται εἰς τὴν παραγραφὴν ταύτην, ὡς μὴ πηγάζουσαν ἐκ τοῦ συμφώνου τῆς συναλλαγῆς, ἀλλ' ἐκ τῆς ἐκπληρώσεως ἐντολῆς, καίτοι εἰς ἐκείνην ἀναφερομένης. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 12096 τοῦ 1854 τμ. ά.

ζ') Δὲν ὑπόκειται χρέος ἐμπορικὸν εἰς τὴν πενταετῆ παραγραφὴν ἐπὶ τῷ λόγῳ, ὅτι ὁ ὀφειλέτης ἠρνήθη ἐπὶ πέντε ἔτη τὴν πληρωμὴν τῆς συναλλαγματικῆς, ἐκδοθείσης κατ' αὐτοῦ εἰς ἐξόφλησιν τοῦ χρέους τού.

Ἐν ἄλλαις λέξεσιν.

Τὸ 184 ἄρθρ. τοῦ ἐμπ. νόμου ἀφορᾷ τὰς ἀγωγὰς, αἵτινες στηριζόμεναι εἰς τὴν συναλλαγματικὴν εἰσάγονται ὑπὸ τῶν κομιστῶν ἢ ἄλλων ὀπισθογράφων, καὶ δὲν ἐκτείνονται εἰς τὰς ἐξ ἄλλων ἐμπορικῶν δοσοληψιῶν πηγαζούσας ἀπαιτήσεις, ἀπέναντι τῶν ὁποίων

ἐκδίδεται συναλλαγματική, ἥτις μὴ ἀποδεχθεῖσα δὲν μεταβάλλει τὸ εἶδος τῶν προκαλουσῶν αὐτὴν απαιτήσεων τοῦ ἐκδότου, πρὸς ἐξόφλησιν τοῦ ὁποίου ὑφίσταται ἡ νόμιμος παραγραφή. Απ. 423 τοῦ 1848 εφ. Ν. (Νομ. σ. 4922).

η) Τὸ ἄρθ. 189 τοῦ ἐμ. νόμ. ἀφορᾷ τὴν παραγραφὴν μόνον τῶν ἀναφερομένων εἰς τὰς συναλλαγματικὰς ἀγωγῶν, οὐχὶ δὲ καὶ τῶν γενομένων ἀπὸ τὰς ἀγορὰς καὶ πωλήσεις. Απ. ἐφ. Ν. 95 τοῦ 1835 (Νομ. σ 3242).

θ') Χωρεῖ παραγραφὴ ἐπὶ ἀγωγῆς ἀφορώσης τὴν ἐκκαθάρισιν ἐμπορευμάτων, ἃ ὁ ἐναγόμενος ἐκράτησε παρ' ἑαυτῷ διὰ χρέος τοῦ ἐνάγοντος;

Απόφ. Ἐπειδὴ ἐκ τῆς ἀπὸ 11 Σεπτ. 1848 ἐπιστολῆς τοῦ Μιχαὴλ Παξιμάδη πατρὸς τῶν ἐκκαλούντων (τὴν ὁποίαν δὲν δικαιοῦνται οἱ ἐφεσίβλητοι νὰ μὴ ἀναγνωρίζωσι διότι αὐτοὶ ἔκαμαν χρῆσιν αὐτῆς πρὸς ὑποστήριξιν τῆς περὶ φιορινίων 1195 καὶ καραϊτανίων 45 ἀγωγῆς των κοινοποιήσαντες τὸ ἀντίγραφον αὐτῆς, ὅπερ ἐν τῇ δικογραφίᾳ ὑπάρχει, παρ' αὐτῶν ἐπικυρωμένον ὡς ἴσον τοῦ πρωτοτύπου) διευθυνθείσης πρὸς τοὺς εἰρημένους ἐφεσιβλήτους ὡς κληρονόμους τοῦ ποτὲ Π. Πόμερ, βεβαιοῦται ὅτι ἔκτοτε ὁ πατὴρ τῶν ἐκκαλούντων Μ. Παξιμάδης ἀντέταξεν εἰς τὰς ἀξιώσεις τῶν ἐφεσιβλήτων μεταξὺ τῶν ἄλλων χρεωστικῶν πρὸς αὐτὸν ὁμολογιῶν τοῦ Π. Πόμερ καὶ τὴν περὶ ἧς ἡ ἔφεσις ὁμολογίαν τῆς 9 Ἰουνίου 1799 ἐκ γροσίων χιλίων, καὶ ἐγνωστοποίησεν εἰς αὐτοὺς ὅτι πρὸς πληρωμὴν ἐν μέρει τοῦ ἐκ τῶν ὁμολογιῶν τούτων χρέους των κρατεῖ παρ' ἑαυτῷ τὴν ἐκκαθάρισιν τῶν εἰς αὐτὸν σταλέντων ἐμπορευμάτων, τῆς ὁποίας τὴν ἀπόδοσιν ἀπαιτεῖ παρ' αὐτοῦ ἡ προκειμένη τῶν ἀδελφῶν Πόμερ ἀγωγή. Ὅθεν ἡ ἔνστασις τῶν ἐφεσιβλήτων ὅτι παρεγράφη τὸ δικαίωμα τῆς ἀπαιτήσεως τῶν ἐκκαλούντων τῆς στηριζομένης εἰς τὴν εἰρημένην ὁμολογίαν τοῦ 1799 λόγῳ τοῦ ὅτι ἔκτοτε, ἤγουν ἀπὸ τὸ 1799, παρῆλθεν ἡ τριακονταετία, εἶναι ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἀνυπόστατος, ἀφοῦ, κρατήσαντος τοῦ πατρὸς τῶν ἐκκαλούντων Παξιμάδη εἰς χεῖράς του τὸ ἀντίτιμον τῆς διαληφθείσης ὁμολογίας ἐκ τῶν παρ' αὐτοῦ χρημάτων τῆς ἐκκαθαρίσεως τῶν ἐμπορευμάτων τῶν ἐφεσιβλήτων, δὲν διετέλει ὡς ἐκ τούτου εἰς τὴν ἀνάγκην τοῦ νὰ κινήσῃ αὐτὸς, ἢ νὰ κινήσουν οἱ κληρονόμοι του ἀγωγὴν περὶ ἐξοφλήσεως τῆς εἰρημένης ὁμολογίας, συμψηφισθείσης οὕτως ἀπὸ τὸ 1818 ὡς χρέους καθαροῦ, καὶ ἀφοῦ ἐκ τῆς χρήσεως, τὴν ὁποίαν ἐκ τούτου ἔκαμεν ὁ Μ. Παξιμάδης, ἀπέναντι τῶν ἐφεσιβλήτων, ἐν γνώσει

αὐτῶν, τῆς ὁμολογίας ταύτης, διέκοψε τὴν παραγραφὴν, ἀποκρούσας πᾶσαν ἰδίαν ἀμελείας τῆς ἐξασκήσεως τοῦ δικαιώματός του κατὰ τῶν ἐφεσιβλήτων. Ὅθεν δια τὸν λόγον τοῦτον, ἄνευ ἐρεύνης τῶν ἐν τῇ ἀνακοπτομένῃ ἀποφάσει τοῦ δικαστηρίου τούτου λοιπῶν λόγων, ἡ ἐπαναφέρουσα τὴν ἔνστασιν τῆς παραγραφῆς ἀνακοπὴ τῶν ἀδελφῶν Πόμερ καταδεικνύεται ἀνυπόστατος. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 10061 τοῦ 1852.

ί) Ἀγωγὴ στηριζομένη εἰς τὰς περὶ ἀποδόσεως τοῦ ἀναιτίως ληφθέντος ἀρχὰς δὲν ὑπάγεται εἰς τὸ ἄρθ. 432 τοῦ ἐμ. νόμ.

Απόφ. Ἐπειδὴ ἡ παρὰ τοῦ ἐναγομένου προταθεῖσα ἔνστασις τῆς ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 432 τοῦ ἐμ. νόμου ὁριζομένης παραγραφῆς εἶναι ἀστήρικτος, καθότι ἀντικείμενον τῆς ἀγωγῆς δὲν εἶναι ἀπαίτησίς τις ἐκ ναυτικοῦ συμβολαίου πηγάζουσα, ὡς οὐκ ὀρθῶς ἐξέλαβε τὸ ἐμποροδικεῖον, ἀλλ' ἀπόδοσις χρημάτων διὰ λογαριασμὸν τοῦ ἐνάγοντος εἰσπραχθέντων καὶ παρακρατηθέντων ὑπὸ τοῦ εἰσπράξαντος αὐτὰ ἐναγομένου πρὸς ἐξόφλησιν δανείου, ὅπερ, ὡς ναυτικὸν δῆθεν, δὲν ἠδύνατο ν' ἀπαιτηθῇ πλέον ὡς ἐκ τῆς συμβάσης ἐντὸς τοῦ χρόνου τῶν κινδύνων ἀπωλείας τοῦ ὑπεγγύου πλοίου, ἡ δὲ τοιαύτη ἀγωγὴ, στηριζομένη κυρίως εἰς τὰς περὶ ἀποδόσεως τοῦ ἀναιτίως ληφθέντος ἀρχὰς τοῦ δικαίου, δὲν ὑπάγεται προφανῶς εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ προαναφερθέντος ἄρθρου ὁριζομένην παραγραφὴν τῶν ἐκ τοῦ ναυτικοῦ ἢ τοῦ ἀσφαλιστικοῦ συμβολαίου πηγαζουσῶν ἀγωγῶν.

Ἐπειδὴ ὁ ἐναγόμενος δὲν προτείνει ἀνταγωγικῶς τὴν ἀπαίτησιν τοῦ εἰρημένου δανείου, ἀλλ' ἐπικαλεῖται μόνον πρὸς ἀντίκρουσιν τῆς ἀγωγῆς τὸν ἀπὸ τῆς εἰσπράξεως τῶν ἀπαιτουμένων χρημάτων γενόμενον συμψηφισμὸν αὐτῶν μὲ τὸ πρὸς αὐτὸν ὀφειλόμενον ὑπὸ τοῦ ἐνάγοντος διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 15785 συμβολαίου δάνειον, ἀπὸ δὲ τῆς συντάξεως τοῦ συμβολαίου τούτου, φέροντος χρονολογίαν τῆς 4 Ὀκτ. 1843 μέχρι τοῦ Ἰουν. 1844, ὅτε τὰ ζητούμενα χρήματα εισιπράπράχθησαν καὶ συνεψηφίσθησαν, ὡς εἴρηται, κατὰ τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦ ἐναγομενου, δὲν παρῆλθον εἰμὴ ὀλίγοι μόνον μῆνες· ὥστε καὶ ἡ παρὰ τοῦ ἐνάγοντος εἰς τὴν ἀφορῶσαν τὸν συμψηφισμὸν τοῦτον πρότασιν ἀντιταχθεῖσα παραγραφὴ τῶν πέντε ἐτῶν ἀποβαίνει ἀστήρικτος, κἄν τε ναυτικὸν θεωρηθῇ τὸ ἐξοφληθὲν διὰ τοῦ προτεινομενου συμψηφισμοῦ δανείου. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 9748 τοῦ 1852.

ιά) Ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου 189 τοῦ ἐμ. νόμου περὶ πενταετοῦς παραγραφῆς, δὲν ἐφαρμόζεται καὶ εἰς τὰς κατὰ τῶν εντολέων ἢ τῶν παραγγελιοδόχων ἀγωγάς. Ἀπ. ἐφ. Ν. 105 τοῦ 1836 (Νομ. σ. 353).

ιβ΄) Ἡ τοῦ ἄρθ. 433 τοῦ ἐμ. νόμου παραγραφὴ δὲν ἐφαρμόζεται, ὅταν πρόκηται περὶ μισθώσεως μαούνας πρὸς μετακόμισιν πραγμάτων. Ἴδε τὴν 287 τοῦ 1853 πολ. ἀπ. τοῦ Ἀρ. Π.

ιγ΄) Τὸ ἄρθ. 133 τοῦ ἐμ. νόμου ὑποθέτει συνάλλαγμα ἀγοραπωλησίας μεταξὺ τοῦ δόντος διαταγὴν, πρὸς πρόβλεψιν ξυλείας, καὶ τοῦ προμηθευτοῦ τοῦ πωλήσαντος δι' ἴδιον αὐτοῦ λογαριασμὸν καὶ κατ' ἐντολὴν τοῦ παραγγείλαντος, καθ' ἣν ὁ προμηθευτὴς δὲν χορηγεῖ ἢ τὴν ὑπηρεσίαν του. — Ἄρα δὲν ἔχει ἐφαρμογὴν εἰς ἀγωγὴν, δι' ἧς ὁ ἐνάγων διατείνεται ὅτι ἦτον ἁπλοῦς πράκτωρ πρὸς ἐκτέλεσιν ἐμμίσθου ἐντολῆς, ἤτοι ὅτι ἦτον ἐπιφορτισμένος παρὰ τοῦ ἐναγομένου νὰ προμηθεύσῃ αὐτῷ ὡρισμένην ποσότητα ξυλείας, καὶ νὰ πληρωθῇ τὴν ἀξίαν της πρὸς δρ. 40 κατὰ μῆνα, λόγῳ ἀντιμισθίας· ἥτις ἀγωγὴ δὲν ὑπόκειται εἰς μηνιαίαν παραγραφήν.— Ἀπ. πολ. Ἀρ. Πάγου 329 τοῦ 1855, ἀναιροῦσα τὴν 535 τοῦ 1855 τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφ.

§ 434. Ἡ πενταετὴς παραγραφὴ τοῦ ἐμ. νόμου δὲν ἴσχυεν, ἐπὶ Τουρκοκρατείας, εἰς Ψαρρά. — Κατὰ τὸ ὀθωμ. δίκαιον παραγραφὴ ἰδιαιτέρα περὶ ναυτοδανείων (1) δὲν ὑπάρχει, ἡ δὲ περὶ δανείων ἐν γένει νενομοθετημένη εἶναι ἡ τῆς δεκαπενταετίας, ἀλλὰ μόνον μεταξὺ παρόντων, οὐδέποτε δὲ μεταξὺ ἀπόντων, ἥτις, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, δὲν λαμβάνει ἀρχὴν ἢ διακόπτεται. Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 15 τοῦ 1847, ἣν ὅρα ἐν Εὑρετ. τ. 3 σ. 380 ἐπ.

§ 435. Κατὰ τὸ Αὐστρ. δίκαιον ἐντὸς πόσων χρόνων παραγράφονται ἀπαιτήσεις στηριζόμεναι εἰς γραμμάτια; Ἴδε ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 4411 ἐν Εὑρ. τ. 5 σ. 504 ἐπ.

---

(1) Ἀνωτ. § 432, δ'.

Χρόνος παραγραφῆς ἀγωγῶν ἀφορωσῶν ἑταιρίας (1).

§ 440. Ἰδοὺ τί εὕρηται εἰς τὴν νομολογίαν.

α') Παραγραφὴ πηγάζουσα ἐξ ἐμπορικῶν σχέσεων. — Ἴδε Εὐρ. λ. Κοινωνία § 158 ἑπ.

Ἡ ἐν τῷ ἄρθρῳ 64 τοῦ ἐμ. νόμου διάταξις περὶ πενταετοῦς παραγραφῆς δὲν ἐπεκτείνεται εἰς τὰς ἀγωγὰς τῶν συνεταίρων πρὸς ἀλλήλους, ἀλλ' ἀφορᾷ μόνον τὰς ἀγωγὰς τῶν τρίτων δανειστῶν. Ἀπόφ. πολιτ. Ἀρ. Πάγου 102 τοῦ 1852, κυροῦσα τὴν 619 τοῦ 1850 ἐφ. Ν.

β') Αἱ διατάξεις τοῦ ἄρθ. 64 τοῦ ἐμ. νόμου δὲν ἐφαρμόζονται κατὰ τῶν τρίτων τῶν ἐχόντων δικαίωμα ἀγωγῆς κατὰ τῆς ἑταιρίας.

Ἀπόφ. Ἐπειδὴ ἡ παρὰ τοῦ ἄρθ. 64 τοῦ ἐμ. νόμου διαγραφομένη παραγραφὴ τῶν πέντε ἐτῶν ἀφορᾷ μόνον τὰς ἀγωγὰς τὰς διευθυνομένας κατὰ τῶν συνεταίρων μὴ ἐκκαθαριστῶν, εἰς πᾶσαν δ' ἄλλην περίπτωσιν δὲν ἐφαρμόζεται ἡ παραγραφὴ αὕτη, ἀλλὰ ἡ συνήθης διὰ τὰς λοιπὰς ἀγωγάς, ἤτοι τῶν τριάκοντα ἐτῶν.

Ἐπειδὴ ἐπὶ τοῦ προκειμένου δὲν ἐξάγεται, ἐὰν ἡ παρὰ τοῦ Ἀθ. Σέκερη διευθυνομένη ἑταιρία διελύθη, καὶ κατὰ ποίαν ἐποχήν, καθὼς παρομοίως αὐτὸς οὗτος ὁ Α Σέκερης δὲν ἀπέδειξεν, ἀλλ' οὔτε κἂν διϊσχυρίσθη, ὅτι τὸ ἔγγραφον τὸ προσδιορίζον τὴν διάρκειαν τῆς ἑταιρίας του αὐτῆς, ἢ τὸ τῆς διαλύσεως, ἐδημοσιεύθη κατὰ τὰς διατάξεις τῶν ἄρθ. 42, 43, 44 καὶ 46 τοῦ ἐμ. νόμου· τούτων δὲ μὴ ὑπαρχόντων, δὲν δύναται ν' ἀρχίσῃ κατὰ τῶν τρίτων ἐχόντων δικαίωμα ἡ παραγραφὴ τῶν πέντε ἐτῶν.

Ἐπειδή, ὡς ἐκ περισσοῦ, καὶ ἀποδεδειγμέναι ἐὰν ἤθελον εἶσθαι, αἱ ἀνωτέρω προτάσεις, μ' ὅλα ταῦτα ἡ παραγραφὴ αὕτη δὲν ἤθελεν εἶσθαι ἐφαρμοστέα ἐπὶ τοῦ προκειμένου· διότι ὁ Ἀθ. Σέκερης δὲν ἀπέδειξεν, ὅτι αὐτὸς ἦτον ἐκ τῶν μὴ ἐκκαθαριστῶν μελῶν τῆς ἑταιρίας του αὐτῆς.

Ἐπειδὴ ἐν τῇ ἐπὶ ἀκροατηρίου συζητήσει ὁ ἐφεσίβλητος διὰ τοῦ πληρεξουσίου αὐτοῦ ἐπαρουσίασε τὸν ζητηθέντα λογαριασμόν, κατὰ τοῦ ὁποίου ὁ ἐκκαλῶν δὲν ἐπρότεινεν ἀντίστασιν τινα ἐπὶ τῷ βά-

---

(3) Ἴδε Εὐρ. τ. 9 σ. 158 ἑπ.

σει αὐτοῦ, ὅπως κηρυχθῇ παραγεγραμμένη ἡ ἀγωγὴ τοῦ ἐνάγοντος Απ. ἐφ. Ν. 200 τοῦ 1838 ἐν Νομικ. σ. 3651.

γ΄) Αἱ μεταξὺ συνεταίρων διαφοραὶ παραγράφονται ἐντὸς πέντε ἐτῶν;

Τὸ ἄρθ. 64 τοῦ ἐμπ. νόμου ἀφορᾷ τὰς ἀγωγὰς τρίτων ἀπευθυνομένας κατὰ συνεταίρων μὴ ἐκκαθαριστῶν, καὶ οὐχὶ τὰς μεταξὺ τῶν συνεταίρων ἀγωγάς, αἵτινες δὲν παραγράφονται εἰμὴ διὰ τῆς τακτικῆς παραγραφῆς τῶν 30 ἐτῶν. Απ. 931 τοῦ 1849 τῶν ἐν Ν. ἐφ. (Νομ. σ. 5292).

δ΄). Ἐκ τοῦ ἄρθ. 64 τοῦ ἐμ. νόμ. προκύπτει ὅτι εἰς τὴν παραγραφὴν τῶν 5 ἐτῶν ὑπόκεινται μόνον αἱ τῶν δανειςῶν κατα τῶν συνεταίρων μὴ ἐκκαθαριστῶν ἀγωγαί, οὐχὶ δὲ καὶ αἱ τῶν συνεταίρων πρὸς ἀλλήλους· Οἱ δανεισταὶ δύνανται κατὰ πᾶσαν περίπτωσιν νὰ κινήσωσι τὰς ἀγωγάς των, οἱ δὲ συνεταῖροι ὑπόκεινται εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ περιμείνωσι τὴν ἐκκαθάρισιν καὶ τὸν τελειωτικὸν λογαριασμόν· πολὺ δ' ὀλιγώτερον δύναται νὰ ἔχῃ χώραν παραγραφὴ ἐπὶ ἀγωγῶν συνεταίρων μετοχικῆς ἑταιρίας, διότι τὸ ἄρθ. 64 διατάσσει ὅτι ἡ παραγραφὴ λαμβάνει χώραν, ἂν τὸ ἔγγραφον τὸ προσδιορίζον τὴν διάλυσιν αὐτῆς ἢ τὸ τῆς διαλύσεως, ἐτοιχοκολλήθη κατὰ τὰ ἄρθρα 42—44 καὶ 46, τὰ ὁποῖα ἀφορῶσι τὰ ἄλλα εἴδη τῶν ἑταιριῶν καὶ ὄχι τὰς μετοχικάς. Απ. ἐφ. Αθηνῶν 11576 τοῦ 1854 τμ. ά.

ἑ) Η πενταετὴς παραγραφή, διαλυθείσης τῆς ὁμοῤῥύθμου ἑταιρίας, τρέχει ἐὰν δὲν ἐδημοσιεύθη τὸ περὶ αὐτῆς σύμφωνον, ἢ τὸ περὶ διαλύσεως;

Απόφ. Ἐπειδὴ κατὰ τὸ ἄρθ. 64 τοῦ ἐμ. νόμου, εἰς τὸ ὁποῖον στηρίζουσιν οἱ ἐκκαλοῦντες τὴν ἔνστασιν τῆς παραγραφῆς, τότε μόνον ἡ κατὰ τῶν μὴ ἐκκαθαριστῶν συνεταίρων ἀγωγὴ παραγράφεται πέντε ἔτη μετὰ τὴν προσδιορισθεῖσαν προθεσμίαν τῆς διαρκείας τῆς ἑταιρίας, ἢ μετὰ τὴν διάλυσιν αὐτῆς, ὅταν τὸ ἔγγραφον τὸ προσδιορίζον τὴν διάρκειαν αὐτῆς ἢ τῆς διαλύσεως ἐτοιχοκολλήθη καὶ κατεχωρήθη κατὰ τὰς διατάξεις τῶν ἄρθ. 42, 43, 44 καὶ 46 τοῦ αὐτοῦ νόμου· ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ἂν καὶ διελύθη ἡ ἑταιρία ἀπὸ τοῦ ἔτους 1839, ὡς ἐμφαίνεται ἐκ τῶν ῥηθέντων δύο συμβολαίων ὑπ' ἀριθ. 8429 καὶ 8834, ἀλλ' οὔτε τὸ καταστατικὸν τῆς ἑταιρίας ἐτοιχοκολλήθη καὶ κατεχωρήθη, διότι δὲν συνετάχθη, ὡς ὡμολογήθη παρὰ τῶν διαδίκων, τοιοῦτο, οὔτε τὸ τῆς διαλύσεως αὐτῆς, διότι οὔτε διϊσχυρίσθησαν τοιοῦτό τε, οὔτε ἀπέδειξαν ἢ ἐζήτησαν νὰ ἀποδείξωσιν· ἐπομένως καὶ ἂν παρ—

ῆλθον πέντε ἔτη, ἡ ἀγωγὴ τοῦ ἐνάγοντος δὲν παρεγράφη, ὡς μὴ ὑποκειμένη, διὰ τὸν ῥηθέντα λόγον, εἰς τὴν πενταετῆ παραγραφὴν, ἀλλὰ μόνον εἰς τὴν τριακονταετῆ· ὅθεν καὶ ἡ ἔνστασις αὕτη ἀποῤῥιπτέα, ὁ δὲ λόγος, ὅτι ἐκ τῆς ἐπιστολῆς τοῦ Δ Τζάκου, καὶ Στεφ. Πετζάλη, τῆς 23|10 Ἰουν. 1839 πρὸς τὸν Ἀναγ. Μαργαρίτην, δι ἧς εἰδοποιοῦν αὐτὸν τὴν διάλυσιν τῆς ἑταιρίας, καὶ τὴν ὁποίαν προσάγει ὁ ἴδιος ἐνάγων, ἀποδεικνύεται ὅτι ὁ ἐνάγων εἶχε γνῶσιν τῆς διαλύσεως εἶναι ἀνίσχυρος, διότι ἡ ἐπιστολὴ δὲν ἀπευθύνετο πρὸς τὸν ἐνάγοντα, ἀλλ' εἰς τὸ τρίτον πρόσωπον, παρὰ τοῦ ὁποίου εἶναι ἄδηλον πότε τὴν ἔλαβεν, οὐδὲ διϊσχυρίσθησαν τοὐλάχιστον οἱ ἐκκαλοῦντες, ὅτι πρὸ τῆς πενταετίας εἶχε λάβει αὐτὴν καὶ διότι ὁ νόμος ἀπαιτεῖ δημοσίευσιν, καὶ καθ' οὓς διεγράφει αὐτοὺς, οὐχὶ δὲ ἁπλῆν γνῶσιν δι' ὁποιουδήποτε τρόπου. Ἀπ. 190 τοῦ 1850 ἐφ. Ν. (Νομ. σ. 5312).

Χρόνος ἐνάρξεως τῆς παραγραφῆς (1).

§ 450. Ἰδοὺ τί εὑρίσκεται εἰς τὴν νομολογίαν.

Ἀπὸ πότε ἄρχεται ἡ πρὸς παραγραφὴν προθεσμία περὶ πληρωμῆς ποσοῦ, τὸ ὁποῖον ζητεῖ ὁ ἐξοφλήσας, συνεπείᾳ ἀποφάσεως, συναλλαγματικήν τινά· ποσοῦ, τὸ ὁποῖον ζητεῖ ἀπὸ τὸν ἀποδέκτην αὐτῆς; Ἀπὸ τῆς ἐκ μέρους τοῦ ἐνάγοντος πληρωμῆς. Ἡ 14551 τοῦ 1856 ἀπόφ. τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ. φέρει.

Ἀπόφ. Ἐπειδὴ ὁ Λεβέντης δὲν ἔρχεται ὡς κομιστὴς τῆς συναλλαγματικῆς, ἐν ᾗ περιπτώσει ἤθελεν εἶσθαι ἐφαρμοστέα ἡ διὰ τοῦ ἄρθρου 189 τοῦ ἐμ. νόμου διὰ τὰς ἐπὶ συναλλαγματικῶν ἢ ἐμπορικῶν γραμματίων πηγαζούσας ἀγωγὰς εἰσαχθεῖσα πενταετὴς παραγραφὴ, ἀλλ' ἐπὶ τῇ βάσει τῆς παρ' αὐτοῦ πρὸς ἐξόφλησιν τῆς ὑπ' ἀριθ. 256 ἀποφάσεως τῶν ἐνταῦθα πρωτοδικῶν ὡς ἐμποροδικῶν πρὸς τὸ Γκιλιώνην κατὰ τὸν ἰσχυρισμόν του γενομένης πληρωμῆς, ὥστε τὸ περὶ ἀναγωγῆς δικαίωμα τοῦ Λεβέντη κατὰ τοῦ Καμπάνη, ὡς ἀποδέκτου τῆς περὶ ἧς πρόκειται συναλλαγματικῆς, δὲν ἐγεννήθη εἰμὴ ἀπὸ τῆς πληρωμῆς ταύτης καὶ ἑπομένως ἡ ἀγωγὴ τοῦ Λεβέντη, καίτοι στηριζομένη εἰς τὴν ἐκ τῆς συναλλαγματικῆς προκύπτουσαν ἐνοχὴν τοῦ Καμπάνη, ὡς ἀποδέκτου ταύτης, ἀπέναντι ὅλων τῶν ὀπισθογράφων, δὲν εἶναι παραγεγραμ-

(1) Ἴδε ἀνωτ. § 431 καὶ τὴν λέξ. Παραγραφὴ § 9—20.

μένη, διότι ἀπὸ τῆς παρὰ τοῦ Λεβέντη ἰσχυριζομένης πληρωμῆς γενομένης βεβαίως (ἂν ἐγένετο) μετὰ τὴν πρὸς αὐτὸν περὶ πληρωμῆς ἐπιταγήν, φέρουσαν χρονολογίαν τὴν 8 Αὐγ. 1851, μέχρι τῆς ἐπιδόσεως τῆς προκειμένης ἀγωγῆς, λαβούσης χώραν τὴν 11 Ὀκτ. 1855, δὲν παρῆλθεν ἡ πενταετία τοῦ ἄρθρου 189 τοῦ ἐμ. νόμου.

Ἐπειδὴ ἡ ἔνστασις τοῦ Καμπάνη περὶ ἀπαραδέκτου τῆς προκειμένης ἀγωγῆς τοῦ Λεβέντη ἐπὶ τῷ λόγῳ, ὅτι οὗτος δὲν τῷ ἀνεκοίνωσε τὴν περὶ πληρωμῆς τῆς συναλλαγματικῆς ἀγωγὴν τοῦ Γκιλιώνη, ἐφ' ἧς ἐξεδόθη ἡ ὑπ' ἀριθ. 256 ἀπόφασις, δὲν στηρίζεται εἰς τὸν νόμον, διότι ὁ νόμος δὲν ὑποχρεοῖ τὸν Λεβέντην, ὀπισθογράφον ὄντα, νὰ κάμῃ τοιαύτην κοινοποίησιν πρὸς τὸν Καμπάνην ἀποδέκτην ὄντα καὶ ἐπὶ τῇ ἰδιότητι ταύτῃ πάντοτε ὑπόχρεων πρὸς πληρωμὴν τῆς συναλλαγματικῆς κατὰ τὸ ἄρθρ. 170 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου.

§ 451. *Διακοπὴ τῆς παραγραφῆς* (1).

ά) Αἱ κατά τινος συνεταίρου καταδιώξεις διακόπτουσι τὴν παραγραφὴν καὶ ὡς πρὸς τοὺς λοιπούς, καὶ τοὺς ὑποβάλλουσιν εἰς πληρωμὴν τόκων. Ῥάλ. Ἐμπ. δ. § 190 ὅρα καὶ ἀν. § 417.

β') Ὅταν ὁ ἐναγόμενος ἀνεδέχθη δι' ἐπισήμου ἐγγράφου, ἀφοῦ εἶχον ἤδη παρέλθει ὑπὲρ τὰ πέντε ἔτη ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἀφ' ἧς ἤρξατο τὸ δικαίωμα τῆς απαιτήσεως τοῦ ἐνάγοντος, τὴν ὑποχρέωσιν τοῦ νὰ δώσῃ λόγον τῆς ληψοδοσίας των, δὲν χωρεῖ πλέον ἡ πενταετὴς παραγραφὴ κατὰ τῆς ἀγωγῆς, διότι ὁ ἐναγόμενος τὴν διέκοψεν ἢ μᾶλλον παρῃτήθη αὐτῆς. — Ἀπόφ. ἐφ. Ἀθηνῶν 7208 τοῦ 1850.

γ') Ἡ καταβολὴ μέρους τοῦ ποσοῦ, τὸ ὁποῖον ὀφείλεται δυνάμει γραμματίου εἰς διαταγήν, διακόπτει τὴν παραγραφήν; Ναί, κατὰ τὸ ἄρθ. 189 τοῦ ἐμ. νόμου, μολονότι δι' ἀνανεώσεως ῥητῶς διατυπωμένης (νόμ. 8 κ. 8, 41 — νόμ. 42 κ. 26, 4) δὲν ἠκύρωσεν, οὔτε μετέβαλε τὸ γραμμάτιον εἰς νέον συνάλλαγμα. Ἀπ. 532 τοῦ 1848 ἐφ. Ναυπλ. ἣν ἴδε ἐν Εὐρ. τ. 5 σ. 514 ἐν τέλ.

δ') Ὁ ἐκδότης συναλλαγματικῆς τινὸς θεωρεῖται ὅτι ἐπλήρωσεν αὐτήν, ὅταν ἡ κατά τινος ὀπισθογράφου ἀγωγὴ περὶ πληρω-

(1) Ἴδε ἀνωτ. § 421 ἐπ. καὶ τὴν λέξ. Παραγραφὴ § 21—35'.

μῆς αὐτῆς ἐκηρύχθη παραγεγραμμένη; Ὄχι, καθότι τὸ ἐκ τῆς παραγραφῆς πηγάζον τεκμήριον ἀφορᾷ μόνον τὸν ὀφειλέτην, ὑπὲρ οὗ ἐξεδόθη. Ἀπ. πολ Ἀρ. Π. 118 τοῦ 1850.

ε) Κατὰ τὸ ἄρθ. 434 τοῦ ἐμ. νόμου, αἱ τυχὸν μετὰ τὰς πράξεις, περὶ ὧν διαλαμβάνει, γενόμεναι ἀγωγαὶ ὑπόκεινται πλέον εἰς τὴν συνήθη παραγραφὴν, καὶ ὄχι εἰς τὴν ἐν τοῖς προηγουμένοις ἄρθροις μνημονευομένην συνοπτικήν· ἄρα δὲν ἀποκλείονται τὰ νόμιμα μέσα πρὸς διακοπὴν τῶν ἐν τοῖς προηγουμένοις ἄρθροις ὁριζομένων παραγραφῶν, ἐὰν ἦναι τοιαῦτα, οἷα νὰ ἐμφαίνωσιν ἀναγνώρισιν ἢ ὁμολογίαν τοῦ χρέους, ἢ τῆς πληρωμῆς αὐτοῦ, ἢ καὶ παραίτησιν τῆς παραγραφῆς.

Ἀπόφ. Ἐπειδὴ τὸ ἄρθ. 434 τοῦ ἐμ. νόμου, λέγον ὅτι δὲν δύναται νὰ εἰσχωρήσῃ παραγραφὴ, ὅταν παρεμπέσωσιν αἱ ἐν αὐτῷ ὁριζόμεναι πράξεις, δὲν ἐννοεῖ, ὡς ἐκ παρερμηνείας αὐτοῦ ἀπεφήνατο ἡ προσβαλλομένη ἀπόφασις, ὅτι μόνον διὰ τῶν πράξεων αὐτῶν διακόπτεται ἡ παραγραφὴ τῆς ἐκ ναυτοδανείου πηγαζούσης ἀγωγῆς, ἀλλ' ἐννοεῖ ὅτι αἱ τυχὸν μετὰ τὰς πράξεις ταύτας γενόμεναι ἀγωγαὶ δὲν ὑπόκεινται πλέον εἰς τὰς ἐν τοῖς προηγουμένοις ἄρθροις ὁριζομένας συντόμους παραγραφὰς, ἀλλ' ὑπόκεινται εἰς τὴν συνήθη παραγραφήν· ἄρα, τοιαύτην ἔννοιαν ἔχοντος τοῦ μνησθέντος ἄρθ. 434, οὐδόλως ἀποκλείονται τὰ νόμιμα μέσα πρὸς διακοπὴν τῶν ἐν τοῖς προηγουμένοις ἄρθροις ὁριζομένων παραγραφῶν, ἐὰν ἦναι τοιαῦτα, οἷα νὰ ἐμφαίνωσιν ἀναγνώρισιν ἢ ὁμολογίαν τοῦ χρέους, ἢ τῆς πληρωμῆς αὐτοῦ, ἢ καὶ παραίτησιν τῆς παραγραφῆς· ἑπομένως ἡ προσβαλλομένη ἀπόφασις, μὴ ἐπιτρέψασα τὴν ἀπόδειξιν τοῦ ὑπὸ τοῦ ἀναιρεσείοντος προταθέντος ἰσχυρισμοῦ κατὰ τῆς ὑπὸ τοῦ ἀναιρεσιβλήτου προταθείσης παραγραφῆς, ὡς μὴ ἔχοντος δῆθεν ἐπιῤῥοὴν καὶ ἀποδεικνυομένου, ἐν ᾧ, κατὰ τὰ ἐκτεθέντα, δύναται νὰ ἔχῃ τοιαύτην, εἶναι ἀναιρετέα, διὰ ψευδῆ ἑρμηνείαν τοῦ μνησθέντος ἄρθ. 434, καὶ διὰ παραβίασιν τῶν περὶ ἀποδείξεως κανόνων, δυνάμει τοῦ ἄρθ. 807 § 5 καὶ 7 τῆς πολ. δικον. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Πάγ. 81 τοῦ 1854, ἀναιρ. ἀπόφ. τοῦ Πρωτ. Ἀθηνῶν.

ϛ') Κατὰ τὸ ἄρθ. 434 τοῦ ἐμπ. νόμου δὲν χωρεῖ πενταετὴς, ἀλλ' ἡ τοῦ κοινοῦ δικαίου παραγραφὴ ἐὰν συνταχθῇ περὶ τοῦ ναυτικοῦ δανείου ἔγγραφον χρεωστικὸν, λογαριασμὸς ὑγκεκριμένος ἢ κλῆσις δικαστική. Πᾶσα δὲ ἄλλη πρᾶξις ἀναγνωρίσεως τοῦ ἐκ ναυτικοῦ δανείου χρέους διακόπτει μὲν τὴν πενταετῆ παραγραφὴν, δίδον χώραν εἰς νέαν ἔναρξιν αὐτῆς (Κώδ. (7, 89) 8 § 1.—B.

(50, 14) 9.— Β. 22, 1) 78), οὐδόλως ὅμως μετατρέπει τὸ χρέος εἰς πολιτικὸν, ὑποβάλλουσα αὐτὸ εἰς τὴν τοῦ κοινοῦ δικαίου παραγραφήν· ὅθεν ἡ πληρωμὴ τόκων δὲν ἀνανεώνει τὸ χρέος εἰς χρέος πολιτικόν. — Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 285 τοῦ 1858, τὴν 604 τοῦ 1858 ἀπ. ἐφ. Ν.

ζ') Αἱ ἐν τῷ ἄρθρῳ 434 τοῦ ἐμ. νόμου ἀναφερόμεναι περιστάσεις διακοπῆς τῆς παραγραφῆς εἰσὶ μόνον ἐνδεικτικαί· ἑπομένως ὁ ἰσχυρισμός. ὅτι ἐπλήρωσε μέρος τῶν τόκων, ἔχει ἐπιῤῥοήν. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 310 τοῦ 1855 φέρουσα.

Απόφ. Ἐπειδὴ τὸ ἄρθ. 434 τοῦ ἐμ. νόμου δὲν ἀπαριθμεῖ τὰς περιπτώσεις καθ' ἃς διακόπτεται ἡ παραγραφὴ ἀλλὰ τὰς μεθ' ἃς αἱ τυχὸν γενόμεναι ἀγωγαὶ δὲν ὑπόκεινται εἰς τὴν ἐν τῷ ἄρθρῳ 432 ὁριζομένην πενταετῆ παραγραφὴν, ἀλλ εἰς τὴν συνήθη τοῦ πολιτικοῦ νόμου, τοῦτο δὲ γίνεται δῆλον ἐκ τοῦ γράμματος τοῦ ἄρθρου τούτου λέγοντος ὅτι δὲν δύναται νὰ εἰσχωρήσῃ παραγραφή· ἑπομένως ἐπὶ ναυτοδανείου, οἷον τὸ ἐπίδικον, ἅπαντα τὰ πρὸς διακοπὴν τῆς παραγραφῆς νόμιμα μέσα εἶναι δεκτὰ καὶ κρίνονται κατὰ τὰς τοῦ πολιτικοῦ δικαίου ἀρχάς, τὸ ἐμποροδικεῖον Σύρου, ἀποῤῥίψαν τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦ ἀναιρεσείοντος, ὅτι ἡ παραγραφὴ διεκοπη, διότι ὁ αναιρεσίβλητος κατὰ τὸ 1849 ἔτος ἐπλήρωσε μέρος τῶν τόκων, καὶ τὴν αἴτησιν αὐτοῦ ὅπως τῷ ἐπιτραπῇ ν' ἀποδείξῃ τοῦτο, διὰ μόνον τὸν λόγον ὅτι πᾶσα πρᾶξις μὴ ἀναφερομένη ἐν τῷ ἄρθ. 434 τοῦ ἐμ. νόμου ἀποκλείεται καὶ δὲν διακόπτει τὴν παραγραφὴν, παρηρμήνευσε τὸ ἄρθρον τοῦτο καὶ παρεβίασε τὰ περὶ ἀποδείξεως οὐσιώδεις διατάξεις τῆς πολ. δικονομίας (248 ἄρθ.), καὶ ἑπομένως ἡ προσβαλλομένη ἀπόφασίς του, κατὰ τ' ἄρθρα 807 § 5 καὶ 7 καὶ 201 τῆς αὐτῆς δικονομίας, εἶναι ἀναιρετέα.

ή) Περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ἀναγνωρίσεως. Ἴδε § 452.

§ 452. *Ἀναγνώρισις τοῦ χρέους* (1).

ά) Ἴδε τὸν προηγούμενον § 431.

β') Κατὰ τὸ ἄρθ. 189 τοῦ ἐμ. νόμου, ἡ ἀφορῶσα γραμμάτια εἰς διαταγὴν ἀγωγὴ δὲν παραγράφεται μετὰ πέντε ἔτη, ἂν τὸ

(1) Ἴδε ἀνωτ. § 421 ἐπ.

χρέος ἀνεγνωρίσθη δι' ἰδιαιτέρου ἐγγράφου, ἀλλὰ μετὰ τριάκοντα ἔτη.

Απόφ. Ἐπειδή, κατὰ τὸ ἄρθ. 189 τοῦ ἐμ. νόμου, ἡ ἀφορῶσα γραμμάτια εἰς διαταγὴν ἀγωγὴ (οἷα ἡ ἐπίδικος) δὲν παραγράφεται μετὰ πέντε ἔτη, ἂν τὸ χρέος ἀνεγνωρίσθη δι' ἰδιαιτέρου ἐγγράφου, καθότι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἡ προτέρα ἐνοχὴ ἐξαλείφεται μεθ' ὅλων των παρεπομένων δικαιωμάτων, καὶ γεννᾶται ἄλλη ἀντ' αὐτῆς, ἥτις δὲν ὑπόκειται πλέον εἰς τὴν τοῦ ἐμ. νόμου πενταετῆ παραγραφὴν, ἀλλ' εἰς τὴν συνήθη τοῦ Πολιτ. Δικαίου, ἐκτὸς ἐὰν τὰ συμβαλλόμενα μέρη διὰ τῆς νέας ἀναγνωρίσεως ἠθέλησαν νὰ διατηρήσωσιν ἀμετάβλητον τὴν πρώτην ἐνοχὴν καὶ τὰς συνεπείας αὐτῆς, ὅπερ ἀνήκει εἰς τὸ τῆς οὐσίας δικαστήριον νὰ σταθμίσῃ· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ὡς ἐκ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως καὶ ἐκ τῶν ἐνώπιον τοῦ πρωτοδικείου Σύρου ἐγγράφων προτάσεων τοῦ Εὐλαμπίου τῆς 16 Νοεμβ 1854, οὗτος ἰσχυρίσθη καὶ ἐζήτησε ν' ἀποδείξῃ, ὅτι ὁ ἀντίδικός του ὡμολόγησε τὸ χρέος του και περιέλαβεν αὐτὸ εἰς τὸ μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῶν δανειστῶν του ἰδιωτικὸν ἔγγραφον τῆς 20 Ἰουλίου 1843, ὅτι ἡ ἀναγνώρισις αὕτη ἐξήλειψε τὴν εἰς τὸ τεκμήριον τῆς πληρωμῆς στηριζομένην πενταετῆ παραγραφὴν, καὶ ἡ νέα ὑποχρέωσις ἐπήχθη ἔκτοτε εἰς τὴν τριακονταετῆ· τὸ δὲ πρωτοδικεῖον χωρὶς νὰ σταθμίσῃ κατ' οὐσίαν τὴν πρότασιν ταύτην τοῦ Εὐλαμπίου καὶ ἄνευ ἀποδείξεων, ἐθεώρησε καὶ ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὑποχρεωτικὴν τὴν διάταξιν τοῦ εἰρημένου ἄρθ. 189 καὶ τὴν ἀνωτέρω πρότασιν τοῦ Εὐλαμπίου ἀνυπόστατον, διὰ μόνον τὸν λόγον ὅτι, καὶ ἂν ἐγένετο ἀναγνώρισις τοῦ χρέους διὰ τοῦ κατὰ τὸ 1843 γενομένου συμβιβασμοῦ, πάλιν παρεγράφη ἡ ἀγωγὴ, διότι παρῆλθε πενταετία· ὅθεν παρεβίασε τὸ ῥηθὲν 189 ἄρθ. τοῦ ἐμ. νόμου, καὶ τὰς περὶ ἀποδείξεως οὐσιώδεις διατάξεις τοῦ ἄρθ. 248 τῆς πολ. δικονομίας, καὶ ἑπομένως ἡ ἀπόφασίς του, κατὰ τὰ ἄρθρα 201 καὶ 207 § 5 καὶ 7 τῆς αὐτῆς δικονομίας, καθίσταται ἀναιρετέα. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 330 τοῦ 1855.

γ') Ἀναγνώρισις ἐμπορικοῦ χρέους ποίαν ἐπιῤῥοὴν ἔχει ὡς πρὸς τὴν παραγραφήν ;— Ἴδε ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 15023.

δ') Κατὰ τὸ ἔτος 1823 ὁ Α ἐξέδωκε συναλλαγματικάς τινας, κατὰ δὲ τὸ 1828 ὑπέγραψε δημόσιον ἔγγραφον διαλαμβάνον «ὡμολόγησεν ὅτι εἶναι χρεώστης πρὸς τὸν Κ σκοῦδα . . . . »κατὰ τὰς εἰς χεῖρας τοῦ Κ συναλλαγματικὰς, καὶ ὅτι προσκα»λούμενος παρὰ τοῦ Κ εἰς τὴν ἀπόδοσιν τοῦ χρέους τούτου, ἐξ

ἐαἰτίας τῶν περιστάσεων, δὲν δύναται νὰ τὸ πληρώσῃ· ὅθεν ἐκ-
ηδίδει τὸ παρὸν, δι' οὗ ἀσφαλίζει τὸν Κ (ἐδῶ περιγράφονται τὰ
εἰς ἀσφάλειαν δοθέντα κτήματα).

—: Ζητεῖται, ἂν διὰ τοῦ εγγράφου ἀποτ: ἠ α ἀνανέ σι., ὥστε
νὰ λογίζεται τὸ χρέος ὡς πολιτικόν.

Τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Ναυπλίῳ ἐφετῶν ἀπ. 266 τοῦ 1848)
ἔλυσεν ἀποφατικῶς τὸ ζήτημα, ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ ἐν Ἀθ. ἐφε
τεῖον, σκεφθὲν οὕτως.

Απόφ. Ἐπειδὴ τὸ ἀπὸ 17 Ἀπριλίου 1828 ἔγγραφον, τὸ ὁποῖον
ἐπικαλεῖται ὁ ἐναγόμενος, ἀξιῶν, ὅτι δι' αὐτοῦ ἐγένετο ἀνανέω-
σις χρέους, δὲν ἀποτελεῖ ἀνανέωσιν, διότι τοιαύτη ὑπάρχει, ὅταν
συνομολογῆται ῥητὴ τῆς ἀνανεώσεως δήλωσις (διάτ. τελ. Κ. 6, 42
διάτ. 2, 8, 28. Βασ. 26, 4) ἐμφαίνουσα τὸν σκοπὸν αὐτῆς (τῆς
ἀνανεώσεως)· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου δὲν προκύπτει τοιοῦτός τις
σκοπὸς ἐκ τοῦ εἰρημένου ἐγγράφου, δι' οὗ ἀναγνωρίζει ἁπλῶς ὁ
ἐναγόμενος τὸ χρέος καὶ παρέχει ἀσφαλείας τινὰς εἰς τὸν πι-
στωτήν του, ἀλλ' ἡ παροχὴ αὕτη δὲν εἶναι εἰμὴ παρακολούθημα
τῆς κυρίας ἐνοχῆς, τὸ ὁποῖον δὲν δύναται νὰ ἐπιφέρῃ μεταβολήν
τινα εἰς τὴν φύσιν αὐτῆς (Merlin rep. V. declinatoire § 1 τόμ.
12 n. 286), καθότι τὸ ἐξ ὑπαρχῆς ἐμπορικὸν χρέος (ἂν τοιοῦτον
ἦναι καὶ τὸ προκείμενον) δὲν μετατρέπεται εἰς πολιτικὴν ἐνοχὴν,
διὰ τοῦτο καὶ μόνον, ὅτι ἀναγνωρίζεται διὰ συμβολαιογραφικοῦ
ἐγγράφου καὶ χορηγοῦνται δι' αὐτοῦ ὑποθῆκαι (Ledru v° nova-
tion n. 62 ἐπ.). Ἀπ. 6935 τοῦ 1850. — Ἴδε Devill et Massé
v° lettre de change § 394 καὶ 396. — Syrey 26, 1, 159,
300 καὶ 310. 32, 1 26 30, 2, 226.

ε) Ὅταν ἐκδίδεται ἔγγραφον δι' οὗ δὲν *ἀνανεοῦται*, ἀλλ' *ἀνα-
γνωρίζεται* τὸ ἐκ συναλλαγματικῆς ὑπάρχον χρέος, ἤτοι ἔγγρα-
φον πρόσθετον εἰς τὸν ὑπάρχοντα τίτλον, διακόπτεται ἡ πενταε-
τὴς παραγραφὴ καὶ δίδεται ἀφορμὴ εἰς ἔναρξιν νέας ὁμοειδοῦς
παραγραφῆς ἀρχομένης ἀπὸ τῆς λήξεως τῆς ἐν αὐτῷ τεθείσης
νέας διορίας (189 ἐμ. νόμ.);

Απόφ. Ἐπειδὴ τὸ τῆς 17 Ἀπριλίου 1828 ὑπογραφὲν ἐν Αἰ-
γίνῃ ἔγγραφον διαλαμβάνον ὅτι ἐκδίδεται, οὐχὶ ὡς τίτλος διομο-
λογήσεως χρέους τοῦ Κανελοπούλου πρὸς τὸν Κοντόσταυλον, ἀλ-
λὰ ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι, ὀφείλων ὁ Κανελλόπουλος πρὸς τὸν Κοντό-
σταυλον σκοῦδα ἑπτὰ χιλιάδας καὶ ἡμίσειαν περίπου, κατὰ τὰς
εἰς χεῖρας τούτου συναλλαγματικὰς τοῦ Κανελλοπούλου τοῦ ἔτους
1823 (ἐκδοθείσας ἐν Μελίτῃ), καὶ μὴ δυνάμενος νὰ ἀποδώσῃ τὸ

χρέος τοῦτο ἕνεκα τῶν τότε περιστάσεων, προσκληθεὶς ἐπὶ τούτῳ παρὰ τοῦ Κοντοσταύλου, ἐκδίδεται τὸ ἔγγραφον αὐτὸ ἵνα ἀσφαλίσῃ ὁ Κανελλόπουλος, διὰ τῆς ὑποθήκης τῶν κτημάτων αὐτοῦ καὶ διὰ τῆς ἐγγυήσεως τοῦ ἀδελφοῦ του, τὴν ἀπότισιν τοῦ εἰρημένου χρέους του ἐντὸς ὡρισμένης προθεσμίας, δὲν ἀποτελεῖ ἀνανέωσιν τοῦ χρέους κατὰ τὴν ῥητὴν καὶ σαφῆ διάταξιν τοῦ νόμου τελευταίου τοῦ Κώδηκος 8, 42 τοῦ νέου τίτλου ἀντικαθιστῶντος ἐκεῖνον τῶν συναλλαγματικῶν, ἀλλ' ἀποτελεῖ ἁπλῆν ἀναγνώρισιν τοῦ ὑπάρχοντος ἐκ τῶν συναλλαγματικῶν χρέους καὶ ἔγγραφον πρόσθετον εἰς τὸν ὑπάρχοντα τίτλον, ὅπερ ἑπομένως διέκοψεν ἁπλῶς τὴν πενταετῆ παραγραφὴν καὶ ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς ἔναρξιν νέας ὁμοειδοῦς παραγραφῆς ἀρχομένης ἀπὸ τῆς λήξεως τῆς ἐν αὐτῷ συμφωνηθείσης νέας δ,ο,ίας. ἥτις διὰ μὲν τὴν ἡμίσειαν δόσιν τοῦ χρέους ἓν ἔτος μετὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς εἰρημένης εἰς τὴν Ἑλλάδα, διὰ δὲ τὴν ὑπόλοιπον ἓν καὶ ἥμισυ ἔτος. Ἔκτοτε δὲ, ἢ καὶ ἀπὸ τῆς ἐπιστολῆς τοῦ Κανελλοπούλου τῆς 30 Ἰουνίου 1834, ἥτις ἐπίσης δὲν περιέχει τίτλον ἀνανεώσεως, ὁμολογοῦσα ἁπλῶς καὶ ἀορίστως τὴν ὕπαρξιν χρέους πρὸς τὸν Κοντόσταυλον, μέχρι τῆς προκειμένης ἀγωγῆς, ἢ καὶ ἐκείνης τὴν ὁποίαν κατὰ τὸ 1845 ὁ Κοντόσταυλος εἰσήγαγεν ἀναρμοδίως περὶ τῆς αὐτῆς ἀπαιτήσεως εἰς τὸ ἐν Καλάμαις πρωτοδικεῖον, παρῆλθεν ἡ πενταετία, καθ' ἣν, δυνάμει τοῦ ἄρθ. 189 τοῦ ἐμ. νόμου, παραγράφονται αἱ ἐκ συναλλαγματικῶν ἢ γραμματίων εἰς διαταγὴν προερχόμεναι ἀπαιτήσεις· ὅθεν κατὰ τὸ εἰρημένον ἄρθρον παρεγράφη ἡ προκειμένη ἀγωγή.

Ἐπειδὴ αἱ αἰτιολογίαι τῆς ἐκκληθείσης ἀποφάσεως εἶναι ὀρθαὶ καὶ νόμιμοι, καὶ ὡς τοιαύτας παραδέχεται αὐτὰς τὸ δικαστήριον, καθόσον ἀφορᾷ τὸν λόγον, ὅτι εἶναι ἐφαρμοστέος ὁ ἐνταῦθα ἰσχύων ἐμπορικὸς νόμος, καὶ οὐχὶ ὁ νόμος τῆς Μελίτης, τὸν ὁποῖον ἐπικαλεῖται ὁ ἐκκαλῶν, καθ' ὃν ἡ παραγραφὴ μόνον διὰ τῆς τριακονταετίας ἔχει χώραν. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 11753 τοῦ 1854, τμ. α'.

ς') Ἡ ὑπὸ τοῦ ἄρθ. 432 τοῦ ἐμ. νόμου ὁριζομένη παραγραφὴ εἶναι δικαίωμα, τὸ ὁποῖον ὁ νόμος χορηγεῖ εἰς τὸν ὀφειλέτην, διὰ ν' ἀπαλλαχθῇ ἀπὸ τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ δανειστοῦ ἐπὶ τῷ τεκμηρίῳ ὅτι αὗται ἐξωφλήθησαν, καὶ τοῦ ὁποίου ἑπομένως δύναται νὰ παραιτηθῇ ἐμμέσως εἰς τὴν ἐνοχὴν τῆς ὀφειλῆς του. Βεβαιοῦται λοιπὸν ὅτι ὁ ἐναγόμενος ἀνεγνώρισε τὴν ὕπαρξιν τοῦ χρέους καὶ ὑπεσχέθη νὰ τὸ πληρώσῃ, ἀφοῦ εἶχεν ἤδη παρέλθει ἡ πενταετὴς πρὸς παραγραφὴν προθεσμία; Ἐκ τῆς βεβαιώσεως ταύτης προκύπτει ἡ παραίτησις τοῦ κεκτημένου δικαιώματος τοῦ νὰ κά-

μη χρῆσιν τῆς παραγραφῆς, καὶ ἡ ἀναγνώρισις καὶ ἐπιβεβαίωσις τῆς ὑπάρξεως τῆς ὀφειλῆς διὰ νέας ὑποσχέσεως, ἥτις διετήρησε τοὺς νομικοὺς δεσμοὺς τῆς ἐνοχῆς πρὸς ἀπότισιν αὐτῆς. Απ πολ. Αρ. Π. 77 τοῦ 1851, ἐπικυρώσασα τὴν 6609 καὶ 7165 ἐφ. Αθ. καὶ φέρουσα.

Απόφ. Επειδὴ ἡ ὑπὸ τοῦ ἄρθ. 432 τοῦ ἐμ. νόμου ὁριζομένη παραγραφὴ εἶναι δικαίωμα, τὸ ὁποῖον ὁ νόμος χορηγεῖ εις τὸν ὀφειλέτην διὰ νὰ ἀπαλλαχθῇ ἀπὸ τὰς ἀπαιτήσεις τοῦ δανειστοῦ, ἐπὶ τῷ τεκμηρίῳ ὅτι αὗται ἐξωφλήθησαν καὶ τοῦ ὁποίου ἑπομένως δύναται νὰ παραιτηθῇ ἐμμένων εἰς τὴν ἐνοχὴν τῆς ὀφειλῆς του· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου ως γίνεται δῆλον ἐκ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως ὑπ' ἀριθ 6609 τῶν ἐν Αθ. ἐφετῶν, ὁ Κομν. Κ. Ζανῆς ἀνεγνώρισε τὴν ὕπαρξιν τοῦ χρέους καὶ ὑπεσχέθη ῥητῶς νὰ πληρώσῃ αὐτὸ, ἀφοῦ εἶχεν ἤδη παρέλθει ἡ πενταετὴς πρὸς παραγραφὴν προθεσμία, ὅθεν θεωρῆσαν τὸ δικαστήριον, ὅτι ἐκ τῆς πράξεως ταύτης τοῦ ὀφειλέτου προέκυπτεν ἡ ἐκ τούτου παραίτησις τοῦ κεκτημένου ἤδη δικαιώματος τοῦ νὰ μὴ κάμῃ χρῆσιν τῆς παραγραφῆς, καὶ ἡ ἀναγνώρισις καὶ ἐπιβεβαίωσις τῆς ὑπάρξεως τῆς ὀφειλῆς διὰ νέας ὑποσχέσεως, ἥτις διετήρησε τοὺς νομικοὺς δεσμοὺς τῆς ἐνοχῆς πρὸς ἀπότισιν αὐτῆς, ἐδίκασεν ὀρθῶς καὶ ἡ προταθεῖσα δῆθεν παραβίασις τοῦ 432 ἄρθ. τοῦ ἐμ. νόμου εἶναι ἀνυπόστατος.

Επειδὴ τὸ 434 ἄρθ. τοῦ ἐμ. νόμου, ὁρίζει διαφόρους περιπτώσεις, καθ' ἃς παύει ἢ διακόπτεται ἡ εἰδικὴ παραγραφὴ, ἀλλὰ δὲν μεταβάλλει ποσῶς τὰς νομικὰς διατάξεις περὶ τῶν τρόπων, δι' ὧν ἐν γένει ὁ ὀφειλέτης δύναται νὰ παραιτηθῇ μιᾶς κεκτημμένης ἤδη παραγραφῆς, καὶ κατὰ συνέπειαν τούτου νὰ ἐπαναλάβῃ τὴν ὑπόσχεσιν τῆς ἐκπληρώσεως τῆς ἐνοχῆς του· ὅθεν προκειμένου ἐνταῦθα περὶ τῆς τελευταίας ταύτης περιπτώσεως, ὁ λόγος ὅτι παρεβιάσθη τὸ προμνησθὲν ἄρθρ. 334 μὴ ἔχον ἐφαρμογὴν εἰς αὐτὴν, καθίσταται ἀνυπόστατος.

ζ') Η διὰ τὰς συναλλαγματικὰς προσδιορισθεῖσα παραγραφὴ δύναται νὰ διακοπῇ, ἂν ἐν τῷ διαστήματι τούτῳ ἀναγνωρισθῇ τὸ χρέος δι' ἰδιαιτέρου ἐγγράφου.

Ως ἔγγραφον δὲ τοιοῦτον δύναται νὰ θεωρηθῇ καὶ μία ἰδιωτικὴ ἐπιστολὴ τοῦ χρεώστου, ἂν καὶ εἰς αὐτὴν δὲν ἀναφέρεται ῥητῶς οὔτε ἡ συναλαγματικὴ, ἐξ ἧς πηγάζει τὸ χρέος, οὔτε τὸ χρέος αὐτό.

Η ἐκτίμησις τῶν ἐν τῇ ἐπιστολῇ ταύτῃ ἀναφερομένων πρὸς

ἀναγνώρισιν τοῦ χρέους ἐκφράσεων καὶ ἡ στάθμισις αὐτῶν διαφεύγει τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Ἀρείου Πάγου. Ἀπόφ. Ἀκυρωτ. Γαλ. τῆς 1 Μαρτίου 1837 (Νομ. σ. 1049).

§ 455. Οἱ νομιζόμενοι ὀφειλέται χρεωστοῦν νὰ βεβαιώσωσιν, ἂν γενῇ περὶ τούτου αἴτησις, ἐνόρκως, ὅτι δὲν ὀφείλουν πλέον τίποτε. (189 ἐδ. 2 ἐμ. νόμ.).

Ἰδοὺ τί ὡς πρὸς πρὸς τοῦτο περιέχει ἡ νομολογία.

ά) Ἡ παραγραφὴ προϋποτίθησι τὴν πληρωμὴν τοῦ χρέους. Διὰ τοῦτο καὶ ἐπιβάλλεται ὅρκος, ἀλλ᾽ ὅταν τούτου ἡ ὕπαρξις ὡμολόγηται, παραγραφὴ δὲν χωρεῖ (1). Ἀπόφ. ἐφετ. Ἀθηνῶν 9556 τοῦ 1852.

ϐ') Κατὰ τὸ ἄρθ. 189 τοῦ ἐμ. νόμου, ὁ ὅρκος, περὶ οὗ διαλαμβάνει, συνίσταται εἰς τὸ ὅτι ὁ ἐναγόμενος μηδὲν πλέον ὀφείλει ἀπέναντι τοῦ χρέους τῆς συναλλαγματικῆς. Απ. ἐφ. Ἀθηνῶν 11753 τοῦ 1854, τμ. ά.

γ') Κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Ἐμπορ. δ. ἡ ὀλιγοχρόνιος παραγραφὴ στηρίζεται εἰς τὴν νομικὴν πρόληψιν τῆς πληρωμῆς, ἡ δὲ πρόληψις αὕτη καταστρέφεται διὰ τῆς ἐναντίας νομικῆς προλήψεως, πηγαζούσης ἐκ τῆς ὁμολογίας τοῦ ὀφειλέτου περὶ τῆς μὴ πληρωμῆς τοῦ χρέους· ὅθεν ὅταν ἐνάγησαι διὰ 100, ὁμολογῇς δὲ ὅτι ὀφείλῃς 50, πενταετὴς παραγραφὴ δὲν χωρεῖ, μὴ διαιρουμένης ταύτης ὡς πρὸς τὸ μέρος τοῦ χρέους. Απόφ. πολ. Αρ. Πάγου 71 τοῦ 1846.

δ') Ἡ ὑπὸ τοῦ ἄρθ. 189 τοῦ ἐμ. νόμου ὁριζομένη παραγραφὴ εἶναι ἁπλοῦν τεκμήριον τῆς γενομένης πληρωμῆς δυνάμενον νὰ καταστραφῇ δι ἄλλων ἁπλῶν δικαστικῶν τεκμηρίων; Ἴδε ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Π. 118 τοῦ 1850.

έ) Κατὰ τὸ ἄρθ. 189 τοῦ ἐμ. νόμου, προκειμένου περὶ παραγραφῆς συναλλαγματικῆς ἢ εἰς διαταγὴν γραμματίου, ὁ νομιζόμενος ὀφειλέτης χρεωστεῖ, ἂν γενῇ περὶ τούτου αἴτησις, νὰ βεβαιώσῃ ἐνόρκως ὅτι δὲν ὀφείλει τίποτε, ὁ δὲ ὅρκος (351 πολιτ. δικ.) δύναται νὰ ἐπαχθῇ κατὰ πᾶσαν τῆς δίκης στάσιν. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 181 τοῦ 1854.

ϛ') Ἡ παραγραφὴ, ἡ προνοουμένη παρὰ τοῦ ἄρθ. 189 τοῦ ἐμ. νόμου, εἶναι ἓν ἁπλοῦν τεκμήριον τῆς γενομένης πληρωμῆς, τὸ

---

(1) Πρόκειται περὶ χρέους ἐμπορικοῦ διὰ γραμματίων. — Ὅρα ἀνωτέρω § 102.

οποίον δύναται ν' ανατραπή από την εναντίαν απόδειξιν· επομένως όταν εκ των εν τῇ δικογραφίᾳ εγγράφων φαίνεται, ότι ὁ ὀφειλέτης ἀνεχώρησε κυφίως καὶ δολίως ἐκ τοῦ τόπου τῆς κατοικίας του, χωρὶς νὰ δώσῃ λόγον τῆς ἐνεργητικῆς καὶ παθητικῆς καταστάσεώς του, (συμβάσης πτωχεύσεως); εἰκάζεται ἡ μὴ πληρωμὴ τῆς συναλλαγματικῆς, καὶ τὸ δικαστήριον δύναται ν' ἀποῤῥίψῃ τὴν τῆς παραγραφῆς ἔνστασιν. Ἀπ. ἐφ. Ν. 65 τοῦ 1840 (Νομ. σ. 3723).

§ 456. *Περὶ τοῦ ἀπαραδέκτου τῶν κατὰ τοῦ πλοιάρχου καὶ τῶν ἀσφαλιστῶν ἀγωγῶν* (1).

α') Βλάβη πραγματειῶν θεωρεῖται οὐ μόνον ἡ μερικὴ, ἀλλὰ καὶ ἡ γενικὴ ἀβαρία· ἄρα εἰς τὰ ἄρθ. 435 καὶ 436 τοῦ ἐμπ. νόμου συμπεριλαμβάνονται οὐ μόνον αἱ ἀγωγαὶ περὶ μερικῶν ἀβαριῶν κατὰ τῶν ἀσφαλιστῶν, ἀλλὰ καὶ αἱ περὶ γενικῶν. Ἀπ. ἐφ. Ἀθην. 11416 τοῦ 1853, τμ. α'.

β') Ὅταν πρόκηται περὶ παραδόσεως φορτίου, δὲν δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ εἰμὴ τὸ τελευταῖον ἐδάφ. τοῦ ἄρθ. 438 τοῦ ἐμ. νόμου καθ' ὃ πᾶσα περὶ παραδόσεως πραγματειῶν ἀπαίτησις παραγράφεται ἓν ἔτος μετὰ τὴν ἄφιξιν τοῦ πλοίου. Ἀπόφ. 4553 τοῦ 1847 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφετῶν.

Περὶ ἐγκαταλείψεως καὶ ναυτοδανείων.

§ 457. Περὶ τῆς παραγραφῆς τῆς ἐν τῷ ἄρθ. 373 τοῦ ἐμπ. νόμου, ὅρα τὴν λέξ. Ἐγκατάλειψις, ἔνθα ἡ 90 τοῦ 1846 ἀπόφ. τοῦ Ἀρ. Πάγου.

§ 458. Περὶ τῶν ναυτοδανείων. Ἴδε τὴν λέξ. Ναυτοδάνεια § 65.— καὶ Παραγραφὴ § 205 καὶ ἀν § 434.

Περὶ γραμματίων.

§ 460. Γραμμάτιον ἐν γένει ὀνομάζεται τὸ ὑπὸ ἰδιωτικὸν τύ-

(1) Ἴδε ἀπόφ. ἐφ. Ἀθηνῶν 9439.

που ἐκδιδόμενον ἔγγραφον ὁμόλογον, δι' οὗ ἀναγνωρίζων τὶς χρημ.ατ. χρέος του ὑπόσχεται νὰ τὸ πληρώσῃ.

Δὲν εἶναι ἀπηγορευμέννον νὰ τὸ ἐκδώσῃ τὶς καὶ διὰ συμβολαιογραφικοῦ ἐγγράφου. Ῥαλ. § 595.

§ 461. *Γραμμάτιον εἰς διαταγὴν* (1) λέγεται τὸ ἔγγραφον, δι' οὗ ὁ ὑπογραφεὺς ὑπόσχεται νὰ πληρώσῃ χρηματικόν τι ποσὸν πρὸς τὸν ἐν αὐτῷ ἀναφερόμενον πιστωτὴν ἢ εἰς τὴν διαταγήν του, εἰς ὡρισμένην προθεσμίαν.

§ 462. Ἐκ τοῦ ὁρισμοῦ τούτου ἕπεται ὅτι τὸ εἰς διαταγὴν γραμμάτιον ἀπαιτεῖται νὰ ἦναι χρονολογημένον, νὰ προσδιορίζῃ τὴν πληρωτέαν ποσότητα, τὴν ἐποχὴν τῆς πληρωμῆς, τὸ ὄνομα τοῦ λήπτου, εἰς διαταγὴν τοῦ ὁποίου ἐξεδόθη, τὸ παρ' αὐτοῦ καταβληθὲν ἀντίτιμον, καὶ τέλος ὅτι εἶναι διαπραγματεύσιμον ὡς καὶ ἡ συναλλαγματικὴ (ἐμ. ν. 188). Ῥάλ. § 596.

§ 463. Τὸ ἄρθ 187 τοῦ ἐμ. νόμου ὁρίζει τὰς μεταξὺ τῶν συναλλαγματικῶν καὶ τῶν εἰς διαταγὴν γραμματίων κοινὰς διατάξεις ἀλλὰ παρατηρητέον.

ά) ὅτι ἐπὶ μὲν τῶν συναλλαγματικῶν ἀπαιτοῦνται ἐν γένει τρία πρόσωπα πρὸς ἐντελῆ τοῦ συναλλάγματος καταρτισμόν, τὸ δὲ εἰς διαταγὴν γραμμάτιον τελειοποιεῖται διὰ τῆς συμβάσεως δύο μόνων ἐντεῦθεν ἕπεται ὅτι οἱ ἀφορῶντες τὴν ἀποδοχὴν ἢ τὴν πρόβλεψιν κανόνες τῆς ἐμπορικῆς νομοθεσίας, οἵτινες ὑποθέτουσι πληρωτὴν διάφορον τοῦ ἐκδότου, δὲν ἔχουσιν οὐδεμίαν ἐπὶ τῶν εἰς διαταγὴν γραμματίων ἐφαρμογήν.

---

(1) Δὲν εἶναι παραδεκτὸς ὁ ἰσχυρισμὸς ὅτι ὑπῆρξε τύπος τοῦ εἰς διαταγὴν γραμματίου, καθ' ὃν δὲν ἀπαιτεῖτο ἡ δήλωσις ὅτι εἶναι πληρωτέον εἰς διαταγήν· διότι σκοπὸς τοῦ εἰς διαταγὴν γραμματίου εἶναι ἡ δι' ἁπλῆς ὀπισθογραφήσεως μεταβίβασις τοῦ δικαιώματος τῆς ἀπαιτήσεως τῆς δι' αὐτοῦ δοθείσης ὑποχρεώσεως· ὑπόσχεσις δὲ οὕτω μεταβιβαστέα δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ἄνευ τῆς ῥητῆς τοῦ ὀφειλέτου ὑποσχέσεως, ὅτι θέλει πληρώσει εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ δανειστοῦ.— Τὸ ὁμόλογον, ἐφ' οὗ ἐστηρίζετο ἡ ἀγωγή, ἔφερεν οὕτω: διὰ τοῦ παρόντος γράμματος φανερόνω ὅτι ἔλαβον διὰ χρείαν μου . . . . καὶ εἰς τὴν ἀναζήτησίν του ὑπόσχομαι νὰ τ' ἀποδώσω τι — αὐτὸ λοιπὸν δὲν εἶναι γραμμάτιον εἰς διαταγήν. Ἀπόφ. ἐφ. Ν. 1378 τοῦ 1851 ἐν Νομικ. σ. 5542, στήλ. 1.

ϐ') Ἐν τῶν οὐσιωδῶν τῆς συναλλαγματικῆς προσόντων εἶναι ἡ ἀπὸ τόπου εἰς τόπον ἀποστολὴ χρημάτων, ἐξ ἧς, ὡς φύσει ἐμπορικῆς πράξεως, παράγεται ἐμπορικὴ ἐνοχὴ μεταξὺ ἁπάντων τῶν ἐκ συναλλαγματικῆς ὑποχρεουμένων. Τοὐναντίον τὸ εἰς διαταγὴν γραμμάτιον, προωρισμένον να ἐπαρκῇ ἰδίως εἰς τὰς μεταξὺ κατοίκων τῆς αὐτῆς πόλεως χρηματικὰς χρείας, δὲν ἀπαιτεῖται νὰ περιέχῃ ἀναγκαίως ἀποστολὴν χρημάτων ἀπὸ τόπου εἰς τόπον. Ῥάλ. § 597.

§ 464. Ἐννοεῖται ἐξ ὅσων ἀνωτέρω ἐξεθέσαμεν, ὅτι ἀφοῦ ὁ ὑπογραφεὺς τοῦ εἰς διαταγὴν γραμματίου εἶναι συγχρόνως ὁ κύριος καὶ ἄμεσος αὐτοῦ ὀφειλέτης, ὡς ὁ δέκτης ἐπὶ τῶν συναλλαγματικῶν, δὲν ἐκπίπτει ὁ κομιστὴς τῶν κατ' αὐτοῦ δικαιωμάτων του, ἂν δὲν διαμαρτυρηθῇ κατὰ τὴν προθεσμίαν, ὡς οὔτε ὁ κομιστὴς τῆς συναλλαγματικῆς στερεῖται, δι' ἔλλειψιν διαμαρτυρικοῦ, τῶν κατὰ τοῦ δέκτου ἀγωγῶν του. Ῥάλ. § 597. — Βραβαρδ. σ. 252 man.— Περσὶλ εἰς τὸ ἄρθ. 187 ἀρ. 7.— Ἀντιδοξεῖ ὁ Παρδ. ἀρ. 481.

§ 465. Τὸ εἰς διαταγὴν γραμμάτιον λέγεται εἰδικώτερον γραμμάτιον εἰς κατοικίαν (billet à domicile) ὅταν ἐκδιδόμενον εἰς ἕνα τόπον μέλλῃ νὰ πληρωθῇ εἰς ἄλλον.

Τὸ εἰς κατοικίαν γραμμάτιον διαφέρει ἐν τούτοις καὶ τοῦ εἰς διαταγὴν γραμματίου καὶ τῆς συναλλαγματικῆς. Καὶ τοῦ μὲν εἰς διαταγὴν γραμματίου διαφέρει, καθόσον, περιέχον συνήθως ἀποστολὴν χρημάτων ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, ἀποτελεῖ πρᾶξιν ἐμπορικὴν πρὸς ὅλους τοὺς ἐνεχομένους, εἴτε ἔμποροι εἶναι, εἴτε μή. Τῷ ὄντι καὶ ἡ ἰδιότης τοῦ ὑπογραφέως καὶ ἡ πολιτικὴ αἰτία τοῦ γραμματίου εἶναι ἀδιάφορα ὅταν δι' αὐτοῦ πραγματοποιῆται ἀποστολὴ χρημάτων ἀπὸ τόπου εἰς τόπον.

Λέγομεν δὲ συνήθως, διότι ἐνδέχεται νὰ περιέχῃ μὲν κατοικίαν πληρωμῆς διάφορον τῆς τοῦ ὑπογραφέως, οὐχὶ δὲ καὶ διαφόρους τόπους ἐκδόσεως καὶ πληρωμῆς, ὅπερ μόνον παρακτηρίζει την ἀποστολὴν χρημάτων, καὶ τότε δὲν παράγει ἐμπορικὴν ἐνοχὴν εἰμὴ καθ' ἃς περιστώσεις καὶ τὸ εἰς διαταγὴν γραμμάτιον.

Τὸ εἰς κατοικίαν γραμμάτιον διαφέρει τῆς συναλλαγματικῆς, ὡς μὴ ὑποκείμενον εἰς ἀποδοχὴν, μένοντος τοῦ ὑπογραφέως μόνου τῆς ἐν αὐτῷ ἀναφερομένης ποσότητος ὀφειλέτου, ὅθεν οὔτε οἱ περὶ προβλέψεως κανόνες δύανται ἐν γένει νὰ ἐφαρμοσθῶσιν εἰς αὐτό. Ῥάλ. § 598.— Πρλ. Δαλ. αὐτ. ἀρ. 895 ἐπ.

§ 466. Γραμμάτιον συναλλαγῆς λέγεται ὁτὲ μὲν τὸ ἔγγραφον,

δι' οὗ ὑπόσχεται νὰ πληρώσῃ τὸ ἀντίτιμον τῆς ὁποίας, ἄνευ τοιαύτης πραγματικῆς πληρωμῆς, ἔλαβε συναλλαγματικῆς, ὅτε δὲ ἡ ἔγγραφος ὑπόσχεσις τοῦ νὰ χορηγήσῃ τις ἢ νὰ ἐκδώσῃ συναλλαγματικὴν ἀντὶ τοῦ ἐκ προκαταβολῆς πρὸς τὸν μέλλοντα ἐκδότην προπληρωθέντος χρηματικοῦ ποσοῦ.

Τὸ γραμμάτιον τοῦτο δύναται ὡσαύτως νὰ συνταχθῇ εἰς διαταγὴν, καὶ τότε καθίσταται μεταβιβάσιμον δι' ὀπισθογραφήσεως, καὶ ὑπόκειται εἰς ὅλους τοὺς διέποντας τὸ εἰς διαταγὴν γραμμάτιον κανόνας.

Διαφέρει δὲ ἰδίως τοῦ εἰς διαταγὴν γραμματίου, καθόσον, ἀπαρτίζον τὴν αἰτίαν τῆς ἐκδοθείσης ἢ ὑποσχεθείσης συναλλαγματικῆς, εἶναι μέσον τελειοποιήσεως τῆς συνομολογηθείσης συναλλαγῆς, καὶ ἑπομένως ἀποτελεῖ πάντοτε πρᾶξιν ἐμπορικὴν ὡς πρὸς τὸν ὑπογραφέα αὐτοῦ, ὅστις μένων διὰ παντὸς κύριος ὀφειλέτης, δὲν δύναται ν' ἀντιτάξῃ εἰς τὸν κομιστὴν ἔκπτωσίν τινα δι' ἔλλειψιν ἐπιμελείας κατὰ τὴν λῆξιν αὐτοῦ, ἢ τῆς, ἐντὸς ὡρισμένης προθεσμίας, δικαστικῆς καταδιώξεως (1). Ῥάλ. § 599.

§ 467. Χρηματικὸν ἔνταλμα λέγεται τὸ ἔγγραφον, δι' οὗ ἐντέλλεταί τις πρὸς ὀφειλέτην του, ἢ τὸν πιστόνοντα αὐτὸν, νὰ πληρώσῃ ἀντ' αὐτοῦ ὡρισμένην ποσότητα χρημάτων πρὸς τὸν ἀναφερόμενον λήπτην ἢ εἰς τὴν διαταγήν του.

Ὅταν εἰς τὸ χρηματικὸν ἔνταλμα εὑρίσκεται ἡ ἐκπλήρωσις τῶν ἐν τῷ ἄρθρῳ 110 διαγραφομένων διατυπώσεων, τὸ ἔγγραφον εἶναι ἀληθὴς συναλλαγματική, καθόσον δι' αὐτοῦ βεβαιοῦται καὶ ἐκτελεῖται τὸ τῆς συναλλαγῆς συνάλλαγμα, οἱ δὲ ὅροι τῶν ὁποίων τὰ μέρη ἔκαμον χρῆσιν, εἶναι ἀδιάφοροι, ὅταν ἡ πρόθεσις αὐτῶν καὶ ἡ φύσις τῆς συνομολογουμένης πράξεως εἶναι ἄλλως πρόδηλοι. Ἐντεῦθεν ἕπεται ὅτι τὸ χρηματικὸν ἔνταλμα ὑπόκειται εἰς τοὺς περὶ ἀποδοχῆς καὶ διαμαρτυρήσεως κανόνας καὶ παράγει νόμιμον μεταξὺ τῶν διαφόρων αὐτοῦ ὑπογραφέων ἀλληλεγγύην, οἵτινες ὑποβάλλονται εἰς τὴν ἐμπορικὴν δικαιοδοσίαν καὶ τὴν προσωπικὴν κράτησιν.

Ἐὰν ὅμως δὲν εὑρίσκωνται ἐν τῷ χρηματικῷ ἐντάλματι αἱ εἰς τὸ ἄρθ. 110 τοῦ ἐμπορ. νόμου διαγραφόμεναι διατυπώσεις, ἢ ἄν, καίτοι ὑπαρχουσῶν τῶν λοιπῶν, δὲν πραγματοποιῆται δι' αὐτοῦ

(1) Πρλ. Δαλλ. αὐτ. ἀρ. 937 ἑπ.

ἀποστολῇ χρημάτων ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, τὸ ἔγγραφον λαμβάνει ἁπλῶς χαρακτῆρα πολιτικῆς ἢ ἐμπορικῆς ἐντολῆς κατὰ τὴν διάφορον τῆς ὑποθέσεως φύσιν, καὶ διέπεται ὑπὸ τῶν περὶ ἐντολῆς ἀρχῶν τῆς πολιτικῆς ἢ τῆς ἐμπορ. νομοθεσίας. αὐτ. § 600.

§ 468. Ἡ πιστωτικὴ ἐπιστολὴ εἶναι ἐπίσης εἶδος χρηματικοῦ ἐντάλματος, καθόσον δι' αὐτῆς δίδεται πρὸς τρίτον τινὰ παραγγελία νὰ μετρήσῃ πρὸς τὸ ἐν αὐτῇ ἀναφερόμενον πρόσωπον χρηματικὸν ποσὸν εἴτε ὡρισμένον εἴτε ἀόριστον, διαφέρει δὲ αὐτοῦ ὡς μὴ συντασσομένη εἰς διαταγήν.

Περὶ τῆς πιστωτικῆς ἐπιστολῆς ἐπραγματεύθημεν ἐν ἐκτάσει εἰς τοὺς ἀριθ. 41—54 τοῦ πρώτου τόμου τοῦ παρόντος συγγράμματος (1). αὐτ. § 601.

§ 469. Τὸ ἀνώνυμον ἢ εἰς τὸν κομιστὴν γραμμάτιον (billet au porteur) ἀνήκει, ὡς ἐκ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἀναγγέλλεται, εἰς τὸν κάτοχον αὐτοῦ, τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα ἢ δὲν ἀναφέρεται παντάπασιν, ἢ ἀφίεται ἄγραφον. Τὸ γραμμάτιον τοῦτο μεταβιβάζεται διὰ τῆς ἁπλῆς παραδόσεως, ἄνευ ὀπισθογραφήσεως ἢ ἐγγράφου παραχωρήσεως.

Ἡ Ἑλληνικὴ νομοθεσία δὲν παραδέχεται τὸ εἶδος τοῦτο τῆς παραχωρήσεως τῶν ἀπαιτήσεων, καὶ ἰσχύει μόνον ἐξαιρετικῶς δυνάμει ἰδικῶν τοῦ νόμου ὁρισμῶν, ὡς, δυνάμει τοῦ ἄρθ. 35 τοῦ ἐμ. νόμου, ἐπὶ τῶν ἀνωνύμων μετοχῶν τῆς ἀνωνύμου ἑταιρίας (ἀρ. 215), ἢ δυνάμει τοῦ ἄρθ. 1 ἀρ. ς' τοῦ ἀπὸ 7|19 Ἰουλίου 1843 περὶ τῆς Ἐθν. Τραπέζης τῆς Ἑλλάδος νόμου.

Ὡς ἐκ τῆς φύσεως αὐτοῦ τὸ γραμμάτιον τοῦτο ἤθελεν εἶσθαι πρᾶξις τοῦ πολιτικοῦ δικαίου, καθίσταται ὅμως πρᾶξις ἐμπορικὴ ὅταν, ὡς ἐπὶ ἀμφοτέρων τῶν προμνησθεισῶν περιπτώσεων, γίνεται μέσον πραγματοποιήσεως ἐμπορικῶν πράξεων.

Ὁ ὑπογραφεὺς τοιούτου γραμματίου ὑπόκειται εἰς τὴν ἐξόφλησιν αὐτοῦ χωρὶς νὰ δύναται ν' ἀντιτάξῃ εἰς τὸν κομιστὴν ὁποιανδήποτε παράλειψιν ἐπιμελείας ἢ δικαστικῶν διατυπώσεων (2).

§ 470. Ἁπλοῦν λέγεται τὸ γραμμάτιον, τοῦ ὁποίου ὁ ὑπογραφεὺς ἀναγνωρίζει ἑαυτὸν ὀφειλέτην ὡρισμένου ποσοῦ καὶ ὑπόσχεται νὰ τὸ πληρώσῃ πρὸς τὸν πιστωτὴν αὐτοῦ εἰς ῥητὴν προθεσμίαν.

(1) Πρβλ. Δαλλ. ἀρ. 940 ἑπ. (2) Αὐτ. ἀρ. 920 ἑπ.

Ἐπειδὴ δὲ τὸ γραμμάτιον τοῦτο δὲν εἶναι συντεταγμένον εἰς διαταγήν, δὲν δύναται νὰ μεταβιβασθῇ δι' ὀπισθογραφήσεως, ἀλλ' ἡ παραχώρησις αὐτοῦ ἐνεργεῖται κατὰ τὰς γενικὰς περὶ παραχωρήσεως τῶν ἀπαιτήσεων ἀρχὰς τοῦ πολιτικοῦ δικαίου. Ἐντεῦθεν ἕπεται ὅτι ὁ παραχωρῶν αὐτὸ ἐγγυᾶται μόνον περὶ τῆς ὑπάρξεως τῆς πιστώσεως, οὐχὶ δὲ καὶ περὶ τοῦ ἀξιοχρέου τοῦ ὀφειλέτου, ἐκτὸς ἂν συνομολογηθῇ τὸ ἐναντίον.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω προκύπτει καὶ ὅτι ὁ κομιστὴς αὐτοῦ δὲν ὑπόκειται εἰς οὐδεμίαν τῶν ὡς πρὸς τὰς συναλλαγματικὰς ἰσχυουσῶν διατυπώσεων, καὶ ἑπομένως οὔτε διαμαρτύρησις ἀπαιτεῖται νὰ συνταχθῇ κατὰ τὴν λῆξιν αὐτοῦ ἕνεκα τῆς μὴ ἐξοφλήσεώς του.

Τὸ ἁπλοῦν γραμμάτιον ἀποτελεῖ συνήθως πρᾶξιν πολιτικήν, καθίσταται δ' ἐξαιρετικῶς ἐμπορικὸν ἔγγραφον, ὅταν ἀφορᾷ ἐμπορικὴν ὑπόθεσιν.

Τέλος, ἐν πάσῃ περιπτώσει δὲν ὑπόκειται εἰμὴ εἰς τὴν τριακονταετῆ παραγραφὴν (1).

Οἱ παράγραφοι 466—470 ἐλήφθησαν ὑπὸ τοῦ συγγρ. τοῦ Κ. Ῥάλλη § 599—603.

Γραμμάτια τραπεζικά.

§ 471. Εἰς Παπ. περὶ ἐνοχικοῦ δικαίου (§ 359—364) εὑρίσκετε ἀνάπτυξιν περὶ τῶν ἑξῆς ἀντικειμένων.

Τί ἐστι γραμμάτιον πληρωτέον τῷ κομιστῇ ἐπὶ τῇ ἐμφανίσει; Δὲν ἰσχύει κατὰ τὸν Ῥωμαϊκὸν καὶ τὸν Βυζαντινὸν νόμον. Ὁποία ἀνάγκη παρήγαγε τὸ ζήτημα περὶ τοῦ κύρους τοιούτων γραμματίων;

Διαφορὰ μεταξὺ κυριότητος καὶ ἐνοχικοῦ δικαιώματος, ὡς πρὸς τὸν τρόπον τοῦ συναλλάττεσθαι περὶ αὐτῶν καὶ ἰδίως τοῦ μεταβιβάζειν αὐτὰ εἰς ἄλλους.

Ἡ κυριότης *ἐκποιεῖται*, ἡ δ' ἐνοχικὴ ἀπαίτησις *οὐχί*. Ὁ θέλων νὰ ἀποκτήσῃ τοιαύτην ἀπαίτησιν, ἣν κέκτηται νῦν ἄλλος, δύναται νὰ πράξῃ τοῦτο ἢ δι' ἀνακαινισμοῦ, τῇ συμπράξει τοῦ τε προτέρου δανειστοῦ καὶ τοῦ ὀφειλέτου (ὅπερ συνήθως εἶναι δυσχε-

(1) Πρβ. Δαλλ. αὐτ. ἀρ. 930 ἑπ.

ρᾶς)· ἢ δι' ἐκχωρήσεως, δι' ἧς δὲν ἀποκτᾷ ἰδίαν ἀπαίτησιν ἀλλὰ μόνον τὴν ἐξουσίαν νὰ ἐπιδιώξῃ τὸ τοῦ προτέρου δανειστοῦ δικαίωμα ἀπαιτήσεως.

Ὁποῖα τὰ ἀποτελέσματα τοῦ τρόπου τούτου τοῦ συναλλάττεσθαι περὶ ἐνοχικῶν ἀπαιτήσεων;

Δὲν συμβιβάζονται μὲ τὰς ἀνάγκας τῆς ἡμετέρας ἐποχῆς.

Ὁ τύπος τῶν ἐμπορικῶν εἰς διαταγὴν πιστωτικῶν ἐγγράφων θεραπεύει τὴν ἀνωτέρω ἀνάγκην τῆς ἐμπορικῆς καὶ βιομηχανικῆς τάξεως, ἥτις κυρίως συνάπτει τὰ συμβόλαια, περὶ ὧν ἐκδίδονται τὰ τοιαῦτα πιστωτικὰ ἔγγραφα.

Ἔγγραφα πληρωτέα τῷ κομιστῇ ἐκδιδόμενα ὑπὸ τῆς πολιτείας ἢ ὑπὸ ἄλλων νομικῶν προσώπων, ἐπιτρεπούσης αὐτῆς·

Αἱ ἀνώνυμοι μετοχαὶ τῆς ἐθνικῆς τραπέζης τῆς Ἑλλάδος καὶ τῷ κομιστῇ πληρωτέα γραμμάτια αὐτῆς.

Σπουδαῖα ζητήματα ἀναφυόμενα ἐπὶ τῶν τοιούτων ἐγγράφων.

Ἔχουσι κῦρος τὰ τοιαῦτα ἔγγραφα ἄνευ εἰδικοῦ νόμου, ἐπιτρέποντος τὴν ἔκδοσιν καὶ ῥυθμίζοντος τὰς σχέσεις τῶν κομιστῶν μετὰ τοῦ ἐκδότου; Ὄχι· καὶ διὰ τίνα λόγον;

Τίνες ἰδίως οἱ κίνδυνοι, οἱ προκύπτοντες ἐκ τῆς ἀνεπιτηρήτου ἐκδόσεως τοιούτων γραμματίων;

Ἐπὶ τῶν πληρωτέων εἰς τὸν κομιστὴν ἐγγράφων ὁποία πρὸς τὸ ἔγγραφον σχέσις παράγει τὴν ἰδιότητα τοῦ δανειστοῦ;

Ἀπαιτεῖται ἑκάστοτε ἡ τῆς κυριότητος τοῦ ἐγγράφου ἀπόδειξις; οὐχί· καὶ διατί;

Ἀρκεῖ ἡ ἁπλῆ κατοχὴ αὐτοῦ; οὐχί, καὶ διατί;

Ὁποῖον τὸ συμφέρον τοῦ δανειστοῦ καὶ τοῦ ὀφειλέτου ἐπὶ τῶν γραμματίων τούτων;

Τὰ συμφέροντα ταῦτα συμβιβάζονται, καθιερουμένης τῆς ἀρχῆς, ὅτι ἀληθὴς μὲν δικαιοῦχος ἐπὶ τῶν προκειμένων γραμματίων εἶναι ὁ κύριος αὐτῶν, ἀλλ' ἡ νομὴ ἀποτελεῖ πάντοτε τεκμήριον τῆς κυριότητος, ἐνόσῳ ὁ ἀπολέσας ἀκουσίως τὴν νομὴν δὲν εἰδοποιήσῃ περὶ τούτου τὸν ὀφειλέτην καὶ δὲν προκαλέσῃ δικαστικὴν ἔρευναν περὶ τῆς ἰδίας κυριότητος ἐπὶ τοῦ ἀπολεσθέντος γραμματίου.

Πρακτικὰ ζητήματα ἀναφυόμενα ἐπὶ τῶν εἰς τὸν κομιστὴν πληρωτέων γραμματίων.

Κατὰ τίνα τρόπον μεταβιβάζεται καὶ διεκδικεῖται ἡ κυριότης αὐτῶν;

Ἡ μετάβασις καὶ ἡ διεκδίκησις γίνονται ὡς καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν τῆς κυριότητος ἀντικειμένων. Ἐπικρατοῦσα ἐναντία γνώμη ὡς πρὸς τὴν διεκδίκησιν. Ἀντίκρουσις αὐτῆς.

Περὶ ἀπωλείας τῶν εἰς τὸν κομιστὴν πληρωτέων γραμματίων· αὕτη δὲν ταυτίζεται μὲ τὴν ἀπώλειαν τῶν μεταλλικῶν ἢ τῶν χαρτίνων νομισμάτων. Ἡ ἐπιφύλαξις τοῦ ὀφειλέτου, ὅτι δὲν ἀναδέχεται ἄλλην ὑποχρέωσιν ἢ τὴν τῆς πληρωμῆς τῶν τοιούτων γραμματίων εἰς τὸν κομιστὴν δὲν ἔχει τὴν ἔννοιαν, ὅτι εἶναι ἐντελῶς ἀδιάφορον εἰς τὸν ὀφειλέτην ἐὰν πληρώσῃ αὐτὰ εἰς τὸν κύριον ἢ τὸν ἀποδεδειγμένον κλέπτην ἢ ἅρπαγα, οὔτε ὅτι ἡ τυχαία καταστροφὴ αὐτῶν πρέπει νὰ καταλογίζεται εἰς τὰ κέρδη τοῦ ὀφειλέτου.

Διαδικασία τῆς ἀκυρώσεως τῶν τοιούτων γραμματίων, ἐὰν ἀποδειχθῇ ἡ ἀπώλεια ἢ ἡ καταστροφὴ αὐτῶν.

Οἱ περὶ ἀπωλείας καὶ ἀκυρώσεως τῶν εἰς τὸν κομιστὴν πληρωτέων γραμματίων κανόνες δὲν ἐφαρμόζονται εἰς τὰ τραπεζικὰ γραμμάτια τῶν τραπεζῶν, αἵτινες, θέτουσαι αὐτὰ δυνάμει νόμου εἰς κυκλοφορίαν, ὑποχρεοῦνται νὰ τὰ ἐξαργυρόνωσιν ἅμα προσαγόμενα εἰς τὸ ταμεῖον αὐτῶν.

ΣΗΜ. Περὶ τῶν οὐσιωδεστέρων ἐκ τῶν ἀνωτέρω ζητημάτων ὁμιλήσω ἐν λέξ. Τράπεζα ἐθνική.

§ 475. Αἱ εἰς τὸν αὐτὸν τῆς πληρωμῆς τόπον ἐκδιδόμεναι συναλλαγματικαὶ ἔχουν γραμματίου χαρακτῆρα· εἶναι δὲ ἁπλῆ ἐντολή, ἂν δὲν ὑπόσχηται τὴν πληρωμὴν αὐτὸς ὁ ἐκδότης.

Απόφ. Ἐπειδὴ μολονότι δύναται νὰ χωρήσῃ ὁ ἰσχυρισμός, ὅτι τὸ προκείμενον ἔγγραφον καίτοι παρὰ τοῦ ἐκδόντος αὐτὸ Ἀντωνακοπούλου ὠνομάσθη συναλλαγματική, δὲν εἶναι μόλον τοῦτο τοιαύτη, διότι δὲν εἶναι ἐκδεδομένη ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, καὶ ἑπομένως οὔτε ἐξ ἐκείνων, αἵτινες δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἁπλᾶ ὑποχρεωτικὰ ἕνεκα ὑποβολῆς, καὶ διὰ τοῦτο διαφεύγει τὴν κατηγορίαν τῶν εἰς τὸ ἄρθ. 112 τοῦ ἐμπ. νόμου διαλαμβανομένων· ἑπομένως καὶ τὴν τῶν ἐν τῷ ἄρθ. 7 τοῦ περὶ ἁρμοδιότητος τῶν ἐμποροδικείων νόμου· δὲν εἶναι δὲ καὶ εἰς διαταγὴν γραμμάτιον, διότι δὲν ὑπεσχέθη νὰ πληρώσῃ ὁ ἐκδότης αὐτὸς διὰ ταῦτα εἶναι ἁπλῆ ἐντολή, ἥτις πρέπει νὰ ἐξετασθῇ μόνον ὡς τοιαύτη, καὶ δύναται νὰ ὑπαχθῇ κατὰ τὴν ἰδιότητα τῆς πράξεως καὶ τοῦ προσώπου εἰς τὸ ἁρμόδιον δικαστήριον.

Ἐπειδὴ ἀπὸ καμμίαν διάταξιν δὲν προκύπτει ὅτι ὁ νόμος δια-

κρίνει τὴν εἰς ἁπλῆν ὑποχρέωσιν κατασταθεῖσαν συναλλαγματικήν, ἕνεκα ἐλλείψεως τινὸς κεκαλυμμένης, οἷα ἡ ὑποβολή· ἐὰν δὲ ὁ νόμος ἀποφαίνεται περὶ τῶν συνεπειῶν τῆς πλημμελοῦς συναλλαγματικῆς ὑπ' ὄψιν ἔχων τὴν ὑποβολήν, δὲν ἕπεται ἐντεῦθεν, ὅτι ἐνόησε νὰ διακρίνῃ τὰς συνεπείας τῶν συναλλαγματικῶν αὐτῶν ἀπὸ τὰς τῶν προφανῶς πλημμελῶν, ἀλλὰ νὰ καταδείξῃ μάλιστα ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ κατὰ τὸ φαινόμενον πλήρης συναλλαγματικὴ ἀποβάλλει τὸν χαρακτῆρά της, ἀποδεικνυομένη πλημμελής· ὑπάρχει ἄρα ἰσότης ἀποχρεώσεως κατ' ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις καὶ τοσοῦτον μάλιστα λόγου, δι' ὃν ἡ συναλλαγματικὴ παύει νὰ θεωρῆται αὐτόχρημα πρᾶξις ἐμπορική, ὅστις εἶναι ἡ ἀποτροπὴ ἀπὸ τοῦ νὰ ὑποβάλῃ τις ἑαυτὸν μὴ ἔμπορον ὄντα εἰς προσωπικὴν κράτησιν, ἐξ οὗ καὶ ἡ ἐν τῷ ἄρθ. 7 περὶ ἁρμοδιότητος τῶν ἐμποροδικείων Νόμου ἀπαγόρευσις τῆς φυλακίσεως τῶν ὑπογραψάντων συναλλαγματικὴν ἀτελῆ μὴ ἐμπόρων· ἑπομένως αἱ συνέπειαι καὶ τῆς προφανῶς πλημμελοῦς συναλλαγματικῆς εἶναι αἱ αὐταὶ αἱ ἀπὸ τ' ἄρθ. 112 καὶ ἐπ. τοῦ ἐμ. νόμου καὶ τοῦ ἄρθ. 7 τοῦ περὶ ἁρμοδιότητος τῶν ἐμποροδικείων νόμου ὁριζόμεναι.

Ἐπειδὴ ἡ προσημειωθεῖσα συναλλαγματικὴ φέρει ὑπογραφὴν ὁμολογουμένως ἐμπόρου, τοῦ ἀποδέκτου Ἠλ. Ἀσημακοπούλου ἡ ὑπόθεσις κατὰ τὸ ἄρθ. 7 τοῦ περὶ ἁρμοδιότητος τῶν ἐμποροδικείων νόμου, ἀνεξαρτήτως τῆς ἰδιότητος τοῦ ἐκδόντος Ἀντωνακοπούλου, περὶ ἧς ἐφεξῆς ῥηθήσεται, ὑπάγεται εἰς τοὺς ἐμποροδίκας· ὅθεν ὁ λόγος τῆς ἐφέσεως, ὅτι τὸ ἐμπορικὸν τμῆμα ἀναρμοδίως ἐπελήφθη τῆς ἀγωγῆς τοῦ Κ. Ἰατροῦ δὲν ἔχει βάσιν.

Ἐπειδὴ καὶ μολονότι δύναταί τις νὰ συνάξῃ συμπέρασμα, ὅτι οὐσιῶδες συστατικὸν παντὸς εἰς διαταγὴν γραμματίου εἶναι ἡ ὑπόσχεσις τῆς πληρωμῆς τοῦ ἐν αὐτῷ ἀναφερομένου ποσοῦ εἰς τὴν διαταγήν, αἱ συναλλαγματικαὶ αἱ φέρουσαι μὲν ὅλα τὰ νόμιμα προσόντα, πλημμελεῖς δὲ μόνον ἕνεκα τῆς πληρωμῆς αὐτῆς εἰς τὸν αὐτὸν τῆς ἐκδόσεώς της τόπον, δεκταὶ γενόμεναι παρὰ τοῦ πρὸς ὃν αὗται ἀποτείνονται, λαμβάνουσι χαρακτῆρα γραμματίου εἰς διαταγήν, καθότι ὁ τὴν πληρωμὴν διὰ τῆς ἀποδοχῆς ὑποσχόμενος ἀναδέχεται τὴν ὑποχρέωσιν τῆς καταβολῆς τῆς ἀξίας της οὐχὶ μόνον εἰς τὸν ὑπὲρ οὗ ἐξεδόθη ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν διαταγήν του. Ἄλλως τε ὁ νόμος μὴ ἀπαιτῶν εἰς τὴν σύστασιν τοῦ γραμματίου τὴν μεσολάβησιν τριῶν προσώπων, δὲν ἐννόησε ν' ἀπαγορεύσῃ τὴν σύμπραξιν καὶ τρίτου προσώπου, τοῦ ἀποδέκτου, οὐδὲ κἂν ὥρισε τὸ γραμμάτιον ὡς ἔγγραφον πληρωτέον παρὰ μόνου τοῦ ἐκδότου· ὅθεν

Ἐπειδὴ, κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθ. 110 τοῦ ἐμ. νόμου, οἱ ὑπογράψαντες παραδεχθέντες, ἢ ὀπισθογραφήσαντες τὴν συναλλαγματικὴν, διάταξιν κοινὴν δυνάμει τοῦ ἄρθ. 187 τοῦ ἐμ. νόμου καὶ ἐπὶ γραμματίων εἰς διαταγὴν ἕπεται, ὅτι ὀφείλει τὴν πληρωμὴν ὅστις ὑπέγραψε τοιοῦτον ἔγγραφον, ὄχι διότι ἔλαβε τὴν ἀξίαν, ἀλλ' ἁπλῶς διότι τὸ ὑπέγραψε· ἡ ἔνστασις ἄρα τοῦ Ἀντωνακοπούλου ὅτι δὲν ἔλαβε δῆθεν χρήματα δὲν πρέπει νὰ γίνῃ δεκτή.

Ἐπειδὴ συναλλαγματικὴ ἀτελὴς λαμβάνει χαρακτῆρα ἁπλῆς ἐντολῆς καὶ πρέπει νὰ ἐξετάζηται κατὰ τὰς περὶ ἐντολῆς ἀρχὰς, καὶ ἐπειδὴ ἐπὶ συναλλαγμάτων τοῦ κοινοῦ δικαίου ἐξετάζονται οὐχὶ τῶν συμβαλλομένων αἱ φράσεις, ἀλλὰ τοῦ πράγματος ἡ ἀλήθεια, ἡ ἀνωτέρω ἔνστασις πρέπει νὰ γίνῃ δεκτὴ, τόσῳ μᾶλλον, καθόσον κομιστὴς τῆς συναλλαγματικῆς εἶναι αὐτὸς ὁ πεὶ οὗ ἐξεδόθη ἑπομένως ὁ περὶ τῆς βεβαιώσεως τῆς προσημειωθείσης ἐνστάσεως ἐπαχθεὶς ὅρκος εἶναι νόμιμος.

Ἐπειδὴ δὲ εἶναι ἀδιάφορον ἂν ὁ ἐκδότης Ἀντωνακόπουλος ἔλαβε τὸ εἰς τὴν προκειμένην συναλλαγματικὴν ἀναφερόμενον ποσὸν κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἐκδόσεως ἢ πρότερον, καθότι διὰ νὰ ὑποχρεωθῇ τις ἰσχυρῶς εἰς παροχήν τινα, ἀρκεῖ ἡ ὕπαρξις νομίμου αἰτίας, αἰτία δὲ νόμιμος εἶναι καὶ προλαβοῦσα πολιτικὴ ὑποχρέωσις πρέπει δυνάμει τοῦ ἄρθ. 250 τῆς πολ. δικονομίας νὰ μεταβληθῇ τὸ θέμα τοῦ ὅρκου, ὁποῖον ὁ ἐφεσίβλητος ἐδήλωσεν ὅτι ἀποδέχεται, ὅτι δηλ. τὸ ποσὸν τῆς συναλλαγματικῆς κατέβαλεν εἰς τὸν ἐκδότην αὐτὸν πρὸ τῆς ἐκδόσεώς του.

Ἐπειδὴ εἶναι μὲν ἀληθὲς, ὅτι κατὰ τὸ ἄρθ. 561 καὶ ἐπ. τῆς πολ. δικονομίας ἡ πρόσκλησις τῶν ἐγγυητῶν ἢ πρὸς ἀποζημίωσιν ὑποχρέων γίνεται διὰ τῆς κοινοποιήσεως τοῦ ἐγγράφου τῆς ἀγωγῆς, καὶ πρὸ τῆς ἐπὶ ἀκροατηρίου συνεδριάσεως· ἀλλ' ὁ ὅρος οὗτος παράγει μὲν εἰς τὸν ἐναγόμενον καὶ τὸν προσκαλούμενον ἔνστασιν ἀναβολῆς, οὐχὶ καὶ ἀπαραδέκτου· ἑπομένως καὶ ἂν ὁ ἐκκαλῶν προσεκάλεσεν εἰς δίκην τὸν κατ' αὐτὸν ὑπόχρεων πρὸς ἐγγύησιν Ἠλ. Ἀσημακόπουλον μετὰ τὴν πρώτην ἐπὶ ἀκροατηρίου συνεδρίασιν, οὗτος εἶχε μὲν τὸ δικαίωμα νὰ ζητήσῃ τὴν ἀναβολὴν τῆς δίκης, ἐὰν εἶχεν ἄλλους ὁμοδίκους, οὐχὶ δὲ καὶ τὸ ἀπαράδεκτον τῆς προσκλήσεώς του, τόσῳ μᾶλλον καθόσον δὲν τοῦ ἀφῃρέθη διὰ τῆς βραδείας προσκλήσεώς του ὁ πρῶτος βαθμὸς τῆς δικαιοδοσίας· ἄλλως ὁ νόμος οὐδὲ ῥητῶς, οὐδ' ἐκ πλαγίου θεωρεῖ ἀπαράδεκτον τὴν προσεπίκλησιν τοῦ ἐγγυητοῦ τὴν γενομένην μετὰ

τὴν πρώτην ἐπὶ ἀκροατηρίου συνεδρίασιν. Ἀπόφ. ἐφ. Ν. 36 τοῦ 1848 ἐν Νομικ. σ. 4705.

§ 476. Γραμμάτιον ἐκδίδεται ἰσχυρῶς ἐπὶ πιστώσει καὶ διὰ μέλλοντα χρέη τοῦ ἐκδότου, ἂν καὶ διαλαμβάνῃ ὅτι διὰ προκαταβολῆς ἐδόθη τὸ τίμημα· καὶ δὲν λογίζεται διὰ τοῦτο εἰκονικόν. Απ. ἐφ. Ναυπλ. 57 τοῦ 1848 Νομ. σελ. 4713, ἣν ἴδε εἰς Εὑρετ. τ. 5 σ. 511.

§ 477. Ἐὰν τὸ εἰς διαταγὴν γραμμάτιον ἐξεδόθη εἰς ἐξόφλησιν τιμήματος πωληθέντος πράγματος, δύναται ὁ ἐκδοὺς τὸ γραμμάτιον ν' ἀπαιτήσῃ τὴν ἐπιστροφὴν αὐτοῦ ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι ἐκίνησαν ἀγωγὴν περὶ διαλύσεως τῆς ἀγοραπωλησίας;

Απόφ. Ἐπειδὴ δὲ κατὰ τὸ περὶ ἀγοραπωλησίας τῶν ἐλαιοδένδρων τούτων συμβόλαιον ὑπ' ἀριθ. 1024 συντεταγμένον ἐνώπιον τοῦ ἐν Ἀθήναις συμβολαιογράφου Δ. Κ. Σούτζου, τὸ τίμημα κατεβλήθη ὁλόκληρον, ἕπεται ὅτι τὸ προκείμενον γραμμάτιον ἐξεδόθη πρὸς ἀνανέωσιν ἐξοφληθέντος τιμήματος (Ν. 1 ἐν ἀρχ. Π. 46, 2) ἐπὶ δὲ ἀνανεώσεων διὰ τῆς ἀποσβέσεως τοῦ ἀρχικοῦ χρέους, ἀποσβέννυται ἐνταυτῷ καὶ πᾶσα αὐτοῦ νόμιμος συνέπεια, (Ν. 18. Π. 46, 2)· ἑπομένως καὶ ἂν ὑποτεθῇ ὅτι ἡ περὶ διαλύσεως τῆς προῤῥηθείσης ἀγοραπωλησίας ἀγωγὴ τοῦ ἐκκαλοῦντος γίνῃ δεκτή, δὲν ἔχει οὗτος εἰμὴ τὸ δικαίωμα τῆς ἀπαιτήσεως τῆς ἐπιστροφῆς τοῦ τιμήματος, οὐχὶ δηλ. τοῦ γραμματίου, καὶ ἂν ὡς ἰσχυρίζεται, ἡ ὀπισθογράφησις ἐγένετο μετὰ τὴν ἐπίδοσιν τῆς περὶ διαλύσεως ἀγωγῆς του, καθόσον αὕτη δὲν ἠδύνατο ν' ἀναστείλῃ τὴν κυκλοφορίαν της, χωρὶς παραβίασιν τοῦ ἄρθ. 149 τοῦ ἐμπ. νόμου, καθ' ὃ δὲν συγχωρεῖται ἀντίστασις εἰς τὴν πληρωμὴν εἰμὴ εἰς δύω μόνον περιπτωσεις τῆς ἀπωλείας δηλ. τῆς συναλλαγματικῆς καὶ τῆς πτωχεύσεως τοῦ κομιστοῦ· ἄλλως ἡ παραδοχὴ τοῦ ἐναντίου ἤθελε ματαιώσει τὸν σκοπὸν τῶν εἰς διαταγὴν γραμματίων, καθότι ὁ ὀφειλετης δι' ἁπλῆς περὶ ἐπιστροφῆς τοῦ γραμματίου ἢ τῶν συναλλαγματικῶν ἀγωγῆς ἐδύνατο νὰ κωλύῃ τὴν κυκλοφορίαν τῶν συναλλαγματικῶν καὶ τῶν εἰς διαταγὴν γραμματίων. Ἀπόφ. 225 τοῦ 1850 ἐφ. Ν. (Νομ. σ. 5318).

§ 478. Ἡ ἑταιρία, ὁ διευθυντὴς τῆς ὁποίας ἐξέδωκε γραμμάτιόν τι μὴ ἔχον τὰ προσόντα τοῦ ἄρθ. 188 τοῦ ἐμ. νόμου, ὀφείλει οὐχ ἧττον νὰ τὸ πληρώσῃ ὡς ἁπλοῦν ὁμόλογον.

Απόφ. Ἐπειδὴ τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος εἰς διαταγὴν γραμμάτιον, ἂν καὶ περιέχῃ τὰς λέξεις «ὅτι ὑποσχόμεθα νὰ πληρώσωμεν τὰς

ἀνωτέρω δραχμὰς 2120, δι' ἄλλας τόσας σήμερον ἐλάβομεν, δὲν φανερόνει ὅμως ἂν αἱ δραχμαὶ αὗται ἐντὸς τῶν ἀντιτίμων αὐτῶν ἐδόθησαν εἰς χρήματα, εἰς πραγματείας, διὰ λογαριασμὸν, ἢ κατὰ ποσὸν ἄλλον τρόπον, ἐνῷ κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθ. 188 τοῦ ἐμ. νόμου ἐν τῷ εἰς διαταγὴν γραμματίῳ πρέπει σὺν τοῖς ἄλλοις ν' ἀναφέρηται ῥητῶς τὸ εἶδος τῆς ληφθείσης ἀξίας· ἡ ἔλλειψις ὅμως αὕτη καθιστᾷ ἁπλῶς ἀτελὲς οὐχὶ δὲ καὶ ἄκυρον ὅλως, ὅπως οὐκ ὀρθῶς ἀξιοῖ ὁ ἐφεσείων, τὸ γραμμάτιον· εἰς τρόπον ὥστε ἐκ τῆς τοιαύτης ἀτελείας τὸ γραμμάτιον τοῦτο στερεῖται μὲν τὸν χαρακτῆρα καὶ τὰς νομίμους συνεπείας τῶν γραμματίων εἰς διαταγὴν, διατηρεῖ δὲ τὸ κῦρός του ὡς χρεωστικὴ ὁμολογία, διεπομένη, ἕνεκα τούτου, ὑπὸ τῶν κανόνων τοῦ πολιτικοῦ δικαίου· κατ' αὐτοὺς δὲ ἡ τοιαύτη τῆς ἐναγομένης ἑταιρίας ὁμολογία τοῦ νὰ πληρώσῃ τὸ ἐν τῷ γραμματίῳ, ἀντίτιμον πρὸς τὸν Μ, εἶναι ὑποχρεωτικὴ διὰ τὴν ἑταιρίαν αὐτὴν, οὐδὲ μεταβάλλεται ἡ βάσις τῆς ἀγωγῆς, ἕνεκα τῆς ἀτελείας τοῦ γραμματίου, διότι αὕτη πάντοτε στηρίζεται εἰς τὴν αὐτὴν ὑποχρέωσιν, ἂν καὶ δι' ὀλιγωτέρων προνομίων περιστοιχουμένην, καὶ ἑπομένως, κατὰ τὰ ἐκτεθέντα ταῦτα, ἡ ἑταιρία ὀφείλει, δυνάμει τῆς εἰρημένης ὁμολογίας, ὡς καὶ ἡ ἐκκαλουμένη ἀπόφασις διέταξε, νὰ ἐκπληρώσῃ ἐντόκως ἀπὸ τῆς ἀγωγῆς τὴν ἀναδεχθεῖσαν ἀγωγὴν πρὸς τὸν τρίτον, καὶ ἂν θεωρηθῇ ἀληθὲς, ὅτι αὕτη δὲν πηγάζει ἐκ λήψεως μετρητῶν, ἀλλ' ἐξ ἑκουσίας ἐγγυήσεως ἢ ἀναδοχῆς ἀλλοτρίου χρέους· αἱ δὲ μεταξὺ τῶν συνεταίρων περὶ τοῦ ἐπιζημίου ἢ μὴ διὰ τὴν ἑταιρίαν τῆς πράξεως ταύτης ἀμφισβητήσεις δὲν δύνανται νὰ καταστρέψωσι τὸ ἀπαιτηθὲν τοῦ τρίτου ἀπέναντι τῆς ἑταιρίας δικαίωμα· ὅθεν οἱ ἰσχυρισμοὶ τοῦ ἐκκαλοῦντος, ὅτι ἡ ἑταιρία δὲν ἔλαβε χρήματα καὶ δὲν ὠφελήθη, καὶ ὅτι τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος χρέος πρὸς τὸν Μ ὤφειλεν ὁ Σ, ὡς ὁ ἐπιβοηθητικῶς ἐπαγόμενος περὶ τοῦ ἰσχυρισμοῦ τούτου ὅρκος, ὡς καὶ περὶ τοῦ ὅτι ἡ ὑπὸ τοῦ Π, ὡς διευθυντοῦ τῆς ἑταιρίας ἀναγνώρισις καὶ ἀναδοχὴ τοιούτου χρέους, ἐπιβαρύνει μόνον αὐτὸν, ἀποβαίνουν ἄνευ ἐπιρροῆς καὶ ἀνυπόστατοι κατὰ τὴν σχετικὴν περὶ τούτων τῆς ἐκκαλουμένης ἀποφάσεως αἰτιολογίαν, ἣν ὡς τοιαύτην παραδέχεται καὶ τὸ δικαστήριον τοῦτο. Ἀπ. 13826 τοῦ 1856 ἐφ. Ἀθ.

§ 478². Ὅταν ὁ ὀφειλέτης ὑπόσχηται νὰ πληρώσῃ τὸ χρέος εἰς τὸν δανειστὴν, ἢ εἰς ἄλλον, ὅστις ἤθελε παρουσιάσει ἐν ὀνόματι ἐκείνου τὸ ὁμόλογον, ὑπάρχει περίπτωσις, ὥστε νὰ θεωρηθῇ τοῦτο ὡς *γραμμάτιον εἰς διαταγήν*; Ὄχι, διότι ἐκ τῆς συμφωνίας ἐκείνης δὲν προκύπτει ὅτι ἐσκοπεῖτο νὰ τεθῇ τὸ ὁμόλογον

εἰς κυκλοφορίαν, ὡς γραμμάτιον εἰς διαταγήν. Ἀπόφ. ἐφ. Ναυπλ. 422 τοῦ 1854 ἐν Νομικ. σ. 5928.

§ 479. Ἡ ἔλλειψις τῆς μνείας ὅτι τὸ γραμμάτιον εἶναι εἰς διαταγὴν μεταβιβάζει τὴν κυριότητα αὐτοῦ; ἀνωτ. § 93.

§ 480. Τὰ ἐκδιδόμενα γραμμάτια εἰς ὄφελος καὶ οὐχὶ εἰς διαταγὴν τοῦ κομιστοῦ δὲν φέρουσι χαρακτῆρα συναλλαγματικῆς ἢ γραμματίου, ἀλλ' εἶναι ἁπλᾶ γραμμάτια, ἐπὶ τῶν ὁποίων δὲν λαμβάνουν χώραν τὰ διὰ τὰς συναλλαγματικὰς καὶ τὰ εἰς διαταγὴν γραμμάτια ἰδίως ὡρισμένα ὑπὸ τοῦ ἐμπ. νόμου, ἀλλ' αἱ διατάξεις τοῦ κοινοῦ δικαίου.

Ἡ οὕτω γινομένη δι' ὀπισθογραφήσεως τοῦ μὴ κατὰ διαταγὴν γραμματίου μεταβίβασις δὲν θεωρεῖται εἰμὴ ὡς παραχώρησις τοῦ πολιτικοῦ δικαίου· ὥστε ὁ ὀπισθογράφος τοῦ γραμματίου τούτου δὲν εἶναι ὑπεύθυνος περὶ τοῦ μὴ ἀξιοχρέου τοῦ ὀφειλέτου, καθότι, κατὰ τὸ πολιτικὸν δίκαιον, ὁ παραχωρητὴς ἐγγυᾶται μὲν τὴν ὕπαρξιν τοῦ χρέους, ὄχι ὅμως καὶ τὸ ἀξιόχρεων τοῦ ὀφειλέτου, ἐκτὸς ἂν ῥητῶς ἀνελέχθη τὴν περὶ τούτου εὐθύνην. Ἀπ. τῆς 11 Μαρτίου 1841 ἐφ. Ν. (Νομ. σ. 2374).

§ 481. Τὸ συμβόλαιον περιέχον τὴν λέξ. εἰς *διαταγὴν* θεωρεῖται γραμμάτιον εἰς διαταγήν, ἂν καὶ τὸ ἐν αὐτῷ δάνειον ἦναι πολιτικὸν καὶ ἐνυπόθηκον;

Συμβόλαιον εἰς διαταγήν, καίτοι ἀφορῶν δάνειον πολιτικὸν καὶ ἐνυπόθηκον, δύναται, κατὰ τὸ ἄρθ. 187 τοῦ ἐμ. νόμου, νὰ τεθῇ εἰς κυκλοφορίαν δι' ὀπισθογραφήσεως, ἢ ἄλλως καὶ ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ ὀφειλέτου, διότι πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον προσετέθη ἡ λέξις εἰς *διαταγήν*. Ἀπ. Ἀρ. Π. 32 τῆς 12 Φεβρ. 1848.

§ 482. Συναλλαγματικὴ δὲν εἶναι, ἀλλὰ γραμμάτιον, τὸ ἐκδιδόμενον καὶ πληρωτέον εἰς τὴν αὐτὴν πόλιν, καὶ ἡ περὶ τοῦ γραμματίου αὐτοῦ δίκη δικάζεται παρὰ τῶν ἐφετῶν κατὰ τὸν ἐμ. νόμον, ὅταν ὁ ἐναγόμενος δὲν ἐζήτησε κατὰ τὴν πρώτην δικάσιμον νὰ παραπεμφθῇ εἰς τὸ ἁρμόδιον πολιτικὸν δικαστήριον, εὑρισκόμενος ἄλλως εἰς τὰς περιπτώσεις τοῦ ἄρθ. 6 τοῦ περὶ ἐμποροδικείων νόμου. Ἀπ. τῆς 23 Σεπτ. 1838 ἐφ. Αθ.

§ 483. Κατὰ τὴν 140 τοῦ 1848 ἀπόφ. Ἀρ. Π. (Εὑρ. τ. 5 σ, 496) ὁμόλογον, φέρον ὅτι ὀφείλει τὶς χρηματικόν τι ποσόν, ὅπερ θέλει πληρώσει εἰς τὸν δανειστὴν ἢ εἰς ἄλλον τινὰ παρουσιάσοντα αὐτό, φέρει τὰ προσόντα τοῦ εἰς διαταγὴν γραμματίου.

Νόμοι ἐφαρμοστέοι εἰς συναλλαγματικὰς καὶ εἰς γραμμάτια εἰς διαταγὴν σχετικῶς πρὸς τοὺς ἀλλοδαποὺς (1).

§ 490. Ὅταν τὰ δικαστήρια δικάζωσι περὶ συναλλαγματικῶν ἐκδοθεισῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, ποῖοι νόμοι ἐφαρμόζονται; Τὸ ζήτημα ἀμφισβητεῖται. Τινὲς φρονοῦν, ὅτι τὰ συναλλάγματα ὑποτίθενται πάντοτε γενόμενα ἐκεῖ ὅπου πρέπει νὰ πληρωθῇ τὸ χρέος, περὶ οὗ διαλαμβάνουσι, κατὰ τὸ τεμάχιον 21 τῶν Πανδεκτῶν de oblig. et act.

Ἄλλοι ὑποστηρίζουν, ὅτι ὁ νόμος οὗτος διατάττει μόνον ὅτι ὁ νόμος τῆς πληρωμῆς ἔχει ἐπιῤῥοὴν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἐνοχῶν, ἀλλ' οἱ ἐσωτερικοὶ ἢ ἐξωτερικοὶ τύποι συναλλαγματικῆς τινὸς, γραμματίου εἰς διαταγὴν ἢ ὀπισθογραφήσεως διέπονται ὑπὸ τοῦ νόμου τοῦ τόπου, ἔνθα τὸ συνάλλαγμα ἐγένετο. Ἡ τελευταία αὕτη γνώμη εἶναι προτιμητέα. Ἀλλὰ τί ἀνάγεται εἰς τοὺς τύπους, εἰς τὴν φύσιν τοῦ συναλλάγματος, εἰς τὴν οὐσίαν του, εἰς τὴν ἔκτασιν τῶν δικαιωμάτων καὶ ὑποχρεώσεων τῶν μερῶν; Τί δὲ ἰδίως ἀνάγεται εἰς τὴν ἐκτέλεσιν; πρὶν ἢ θίξομεν τὸ ζήτημα τοῦτο πρέπει νὰ προσέξωμεν εἰς τὰ ἑξῆς. Δαλ. αὐτ. ἀρ. 876.

§ 491. Οἱ νόμοι οἱ ἀφορῶντες τὴν κατάστασιν καὶ τὴν ἱκανότητα τῶν προσώπων παρακολουθοῦσι τὸ ἄτομον πανταχοῦ. Ὅθεν διὰ νὰ κρίνῃ τις ἂν τὸ πρόσωπον ὑποχρεοῦται δυνάμει ἐνοχῆς ἣν ἀνεδέχθη, πρέπει νὰ ἐξετάσῃ τὸν νόμον τοῦ τόπου του, καὶ κατ' αὐτὸν νὰ κρίνῃ τὸ κῦρός της (1). αὐτ. ἀρ. 877.

§ 492. Τὰ ἔγγραφα κανονίζονται ὡς πρὸς τοὺς τύπους ὑπὸ τοῦ νόμου τοῦ τόπου, ἔνθα συνετάχθησαν, ἀλλὰ ἡ ἀρχὴ αὕτη δὲν εἶναι ὑποχρεωτικὴ εἰς ὅλας τὰς περιπτώσεις, οἷον, ὅταν Ἄγγλοι ἐν Γαλλίᾳ διαμένοντες ἐκδίδωσι συναλλαγματικὴν μὴ διαλαμβάνουσαν τὴν δοθεῖσαν ἀξίαν. αὐτ. ἀρ. 879.

---

(1) Ἴδε ἀνωτ. § 29 καὶ σ. 186. Τί ἀποφαίνονται ἐν τῇ Γαλλίᾳ, ὅταν ἀνήλικος ἀλλοδαπὸς συναλλάσσεται μὲ Γάλλον; Τί ἂν ὁ ἀλλοδαπὸς ὑπέγραψε συναλλαγματικὴν, ἀνήλικος ὤν;

Ὁ Νουγιέρος (τόμ. 1 σελ. 475) δὲν δέχεται τὴν γνώμην ταύτην λέγων ὅτι κατὰ τὸν ἀλλοδαπὸν νόμον πρέπει νὰ κριθῇ ἂν ἐγκύρως ὑπεχρεώθη. Δαλ. αὐτ. ἀρ. 878.

§ 493. Ἡ ἐκτέλεσις τῶν συναλλαγμάτων καὶ τῶν ἀποτελεσμάτων αὐτῶν διέπονται ὑπὸ τοῦ νόμου τοῦ τόπου, ἐν ᾧ ἡ ἐκτέλεσις πρέπει νὰ γίνῃ. Οὕτως ὁρίζει καὶ ὁ Ῥωμαϊκὸς νόμος.

Ἀλλὰ τὸ νομικὸν τοῦτο τεκμήριον ὑποχωρεῖ ὑπαρχούσης ἐναντίας θελήσεως. αὐτ. ἀρ. 880.

§ 494. Τώρα εἶναι καιρὸς νὰ ἐκθέσωμεν τί πρέπει νὰ θεωρῶμεν ὡς ἐναγόμενον εἰς τοὺς τύπους, καὶ τί ὡς ἀφορῶν τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ συναλλάγματος.

Ὅταν ὑπογράφῃ τις συναλλαγματικήν, ἐξετάζει πρὸ πάντων ποῖοι ὅροι εἰσὶν ἀναγκαῖοι ἵνα ἔχῃ ἐξωτερικὸν κῦρος. Ὅθεν τὰ προσόντα ταῦτα διέπονται ὑπὸ τῶν νόμων τοῦ τόπου ἔνθα τὸ ἔγγραφον ὑπογράφεται, ἐπειδὴ ἀναφέρονται εἰς τὴν ἐξωτερικὴν μορφὴν τοῦ τίτλου· ἐννοεῖται ὅμως, ὡς προείρηται, ὅτι εἰς περιπτώσεις τινὰς τὰ μέρη δύνανται νὰ παραιτηθῶσι τῶν νόμων τοῦ τόπου, ἔνθα εὑρίσκονται. Ὅθεν τὸν νόμον τοῦ τόπου, ἔνθα ἡ συναλλαγματικὴ ἀπεπερατώθη, πρέπει νὰ λαμβάνωμεν ὑπ' ὄψιν ὡς πρὸς τὸν τύπον, καὶ ὄχι τὸν νόμον τοῦ τόπου, ὅπου εἶναι πληρωτέα. αὐτ. ἀρ. 881.

§ 495. Ὁ νόμος τοῦ τόπου, ὅπου ἡ ὀπισθογράφησις ἐγένετο, κανονίζει τὴν πρᾶξιν ταύτην; Ἢ οἱ νόμοι τοῦ τόπου τῆς πληρωμῆς; Ὑπάρχουν ἀποφάσεις παραδεχόμεναι τὸν τελευταῖον, ἀλλ' αὗται φαίνονται ἀντιβαίνουσαι εἰς τὸν προειρημένον νόμον 31 de act. (αὐτ. ἀρ. 882).

§ 496. Συμβαίνει ὥστε ἡ ὀπισθογράφησις νὰ γραφῇ εἰς ἕνα τόπον, ὁ δὲ ἐκδοχεὺς εἰς ἄλλον. Εἰς ποῖον λοιπὸν αὐτῶν τῶν δύο τόπων ἡ ὀπισθογράφησις θεωρεῖται συμπληρωθεῖσα; Φαίνεται ὑπερισχύουσα ἡ γνώμη, ὅτι, ἐπειδὴ ἡ σύμβασις θεωρεῖται τελεία ἀπὸ τῆς στιγμῆς καθ' ἣν ἡ ἀξία ἐχορηγήθη καὶ ἐλήφθη, ὁ νόμος τοῦ τόπου τούτου ἐφαρμόζεται. αὐτ. ἀρ. 884.

§ 497. Ἡ ἀποδοχὴ δὲν εἶναι εἰμὴ τρόπος ἐκτελέσεως τῆς πληρωμῆς, ἀρχὴ πραγματοποιήσεως τῶν ὑποσχέσεων τῆς συναλλαγματικῆς. Ὅθεν ὁ νόμος τοῦ τόπου τῆς πληρωμῆς διέπει τὰς ἀναφυομένας ἐκ τούτου δυσχερείας. Ὅθεν τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἀποδοχῆς διέπονται διὰ τοῦ νόμου τοῦ τόπου τῆς πληρωμῆς. αὐτ. ἀρ. 885.

§ 498. Ἡ προθεσμία καὶ ἡ πληρωμὴ ἔχουν σχέσιν μὲ τὴν ἐκτέλεσιν. Ἑπομένως, ὁ νόμος τοῦ τόπου, ὅπου ἡ πληρωμὴ πρέπει νὰ γίνῃ, προσδιορίζει τὴν ἔννοιαν τῶν λέξεων, δι' ὧν τὰ μέρη ἠθέλησαν νὰ ὁρίσωσι τὴν ἡμέραν τῆς πτώσεως καὶ τοὺς τόπους

τῆς πληρωμῆς. Ἂν λοιπὸν συναλλαγματική τις πρέπῃ νὰ πληρωθῇ εἰς Λονδῖνον μετά τινα ἀριθμὸν συνηθειῶν, ὁ Ἀγγλικὸς νόμος κανονίζει τὴν πορείαν τῶν προθεσμιῶν τῆς συνηθείας καὶ τὸν ὑπολογισμόν των. αὐτ. ἀρ. 887 ἐπ.

§ 499. Ἀπόκειται εἰς τοὺς δικαστὰς τοῦ τόπου, ὅπου ἡ πληρωμὴ ἐπιδιώκεται, νὰ χορηγήσωσι προθεσμίας, ἂν ὁ νόμος τοῦ τόπου αὐτοῦ τὸ ἐπιτρέπῃ.

Ὁ πληρωτὴς δὲν δύναται νὰ βιασθῇ νὰ πληρώσῃ, ὁ δὲ κομιστὴς νὰ λάβῃ εἰμὴ νομίσματα ἔχοντα κυκλοφορίαν εἰς τὸν τόπον, ὅπου γίνεται ἡ ἐξόφλησις.

Ὁ νόμος τοῦ τόπου τῆς πληρωμῆς κανονίζει τὸν τύπον τῶν πραγματικῶν προσφορῶν, τὸ κῦρός των καὶ τὴν παρακαταθήκην, ἥτις εἶναι ἡ συνέπεια.

Τὰ καταναγκαστικὰ μέτρα ἐφαρμόζονται ἐπίσης εἰς ὅλους ἐκείνους, οἱ οποῖοι καταδιώκονται εἰς τὸν τόπον τῆς πληρωμῆς, μὴ ἐξαιρουμένης καὶ τῆς προσωπικῆς κρατήσεως. Ἀλλ' ἂν ὁ νόμος τοῦ τόπου τῆς ἐκτελέσεως δὲν ἐπιτρέπῃ τὸ καταναγκαστικὸν τοῦτο μέσον; αὐτ. ἀρ. 890.

§ 499². *Νομολογία.*— Διέπουσι τὴν συναλλαγματικὴν οἱ τύποι, οἱ ἰσχύοντες ἐν τῷ τόπῳ τῆς πληρωμῆς αὐτῆς; Ὄχι, κατὰ τὴν ἀπ. 15667 ἐφ. Ἀθ. ἣν ἴδε ἀνωτ. § 33².

§ 499³. Ἡ συναλλαγματική, καθὼς καὶ πᾶν ἔγγραφον, διέπεται ἀπὸ τοὺς τύπους τοὺς ἰσχύοντας ἐν τῷ τόπῳ, ἐν ᾧ ἐξεδόθη, λοιπὸν ἀδιάφορον, ἂν ἐν τῷ τόπῳ, ὅπου ἔπρεπε νὰ πληρωθῇ ἴσχυεν ἄλλος τύπος, καθ' ὃν δὲν εἶναι ἀναγκαία ἡ ἐν τῇ συναλλαγματικῇ σημείωσις τοῦ τρόπου καθ' ὃν ἐπληρώθη ἡ ἀξία αὐτῆς (1).— Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 15797 τοῦ 1858.

Εἰς ποῖον δικαστήριον ὑπάγονται αἱ περὶ συναλλαγματικῶν καὶ γραμματίων εἰς διαταγὴν διαφοραί;

Περὶ τοῦ ζητήματος τούτου ὡμίλησα εἰς Εὑρ. τ. 5 σ. 96 ἐπ. σχετικὰ δὲ ζητήματα εὕρηνται καὶ εἰς τὸν τόμ. 13 τοῦ Εὑρετ. σ. 143—185. Ἐνταῦθα προσθέτω καὶ ἕτερά τινα ζητήματα.

§ 510. *Συναλλαγματικαί.*— Ἡ ἔκδοσις συναλλαγματικῆς εἰ-

---

(1) Ὅρα κατωτ. § 74.

ρᾶς), ἢ δι' ἐκχωρήσεως, δι' ἧς δὲν ἀποκτᾷ ἰδίαν ἀπαίτησιν ἀλλὰ μόνον τὴν ἐξουσίαν νὰ ἐπιδιώξῃ τὸ τοῦ προτέρου δανειστοῦ δικαίωμα ἀπαιτήσεως.

Ὁποῖα τὰ ἀποτελέσματα τοῦ τρόπου τούτου τοῦ συναλλάττεσθαι περὶ ἐνοχικῶν ἀπαιτήσεων;

Δὲν συμβιβάζονται μὲ τὰς ἀνάγκας τῆς ἡμετέρας ἐποχῆς.

Ὁ τύπος τῶν ἐμπορικῶν εἰς διαταγὴν πιστωτικῶν ἐγγράφων θεραπεύει τὴν ἀνωτέρω ἀνάγκην τῆς ἐμπορικῆς καὶ βιομηχανικῆς τάξεως, ἥτις κυρίως συνάπτει τὰ συμβόλαια, περὶ ὧν ἐκδίδονται τὰ τοιαῦτα πιστωτικὰ ἔγγραφα.

Ἔγγραφα πληρωτέα τῷ κομιστῇ ἐκδιδόμενα ὑπὸ τῆς πολιτείας ἢ ὑπὸ ἄλλων νομικῶν προσώπων, ἐπιτρεπούσης αὐτῆς·

Αἱ ἀνώνυμοι μετοχαὶ τῆς ἐθνικῆς τραπέζης τῆς Ἑλλάδος καὶ τῷ κομιστῇ πληρωτέα γραμμάτια αὐτῆς.

Σπουδαῖα ζητήματα ἀναφυόμενα ἐπὶ τῶν τοιούτων ἐγγράφων.

Ἔχουσι κῦρος τὰ τοιαῦτα ἔγγραφα ἄνευ εἰδικοῦ νόμου, ἐπιτρέποντος τὴν ἔκδοσιν καὶ ῥυθμίζοντος τὰς σχέσεις τῶν κομιστῶν μετὰ τοῦ ἐκδότου; Ὄχι· καὶ διὰ τίνα λόγον;

Τίνες ἰδίως οἱ κίνδυνοι, οἱ προκύπτοντες ἐκ τῆς ἀνεπιτηρήτου ἐκδόσεως τοιούτων γραμματίων;

Ἐπὶ τῶν πληρωτέων εἰς τὸν κομιστὴν ἐγγράφων ὁποία πρὸς τὸ ἔγγραφον σχέσις παράγει τὴν ἰδιότητα τοῦ δανειστοῦ;

Ἀπαιτεῖται ἑκάστοτε ἡ τῆς κυριότητος τοῦ ἐγγράφου ἀπόδειξις; οὐχί· καὶ διατί;

Ἀρκεῖ ἡ ἁπλῆ κατοχὴ αὐτοῦ; οὐχί, καὶ διατί;

Ὁποῖον τὸ συμφέρον τοῦ δανειστοῦ καὶ τοῦ ὀφειλέτου ἐπὶ τῶν γραμματίων τούτων;

Τὰ συμφέροντα ταῦτα συμβιβάζονται, καθιερουμένης τῆς ἀρχῆς, ὅτι ἀληθὴς μὲν δικαιοῦχος ἐπὶ τῶν προκειμένων γραμματίων εἶναι ὁ κύριος αὐτῶν, ἀλλ' ἡ νομὴ ἀποτελεῖ πάντοτε τεκμήριον τῆς κυριότητος, ἐνόσῳ ὁ ἀπολέσας ἀκουσίως τὴν νομὴν δὲν εἰδοποιήσῃ περὶ τούτου τὸν ὀφειλέτην καὶ δὲν προκαλέσῃ δικαστικὴν ἔρευναν περὶ τῆς ἰδίας κυριότητος ἐπὶ τοῦ ἀπολεσθέντος γραμματίου.

Πρακτικὰ ζητήματα ἀναφυόμενα ἐπὶ τῶν εἰς τὸν κομιστὴν πληρωτέων γραμματίων.

Κατὰ τίνα τρόπον μεταβιβάζεται καὶ διεκδικεῖται ἡ κυριότης αὐτῶν;

Ἡ μεταβίβασις καὶ ἡ διεκδίκησις γίνονται ὡς καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν τῆς κυριότητος ἀντικειμένων. Ἐπικρατοῦσα ἐναντία γνώμη ὡς πρὸς τὴν διεκδίκησιν. Ἀντίκρουσις αὐτῆς.

Περὶ ἀπωλείας τῶν εἰς τὸν κομιστὴν πληρωτέων γραμματίων· αὕτη δὲν ταυτίζεται μὲ τὴν ἀπώλειαν τῶν μεταλλικῶν ἢ τῶν χαρτίνων νομισμάτων. Ἡ ἐπιφύλαξις τοῦ ὀφειλέτου, ὅτι δὲν ἐνδέχεται ἄλλην ὑποχρέωσιν ἢ τὴν τῆς πληρωμῆς τῶν τοιούτων γραμματίων εἰς τὸν κομιστὴν δὲν ἔχει τὴν ἔννοιαν, ὅτι εἶναι ἐντελῶς ἀδιάφορον εἰς τὸν ὀφειλέτην ἐὰν πληρώσῃ αὐτὰ εἰς τὸν κύριον ἢ τὸν ἀποδεδειγμένον κλέπτην ἢ ἅρπαγα, οὔτε ὅτι ἡ τυχαία καταστροφὴ αὐτῶν πρέπει νὰ καταλογίζεται εἰς τὰ κέρδη τοῦ ὀφειλέτου.

Διαδικασία τῆς ἀκυρώσεως τῶν τοιούτων γραμματίων, ἐὰν ἀποδειχθῇ ἡ ἀπώλεια ἢ ἡ καταστροφὴ αὐτῶν.

Οἱ περὶ ἀπωλείας καὶ ἀκυρώσεως τῶν εἰς τὸν κομιστὴν πληρωτέων γραμματίων κανόνες δὲν ἐφαρμόζονται εἰς τὰ τραπεζικὰ γραμμάτια τῶν τραπεζῶν, αἵτινες, θέτουσαι αὐτὰ δυνάμει νόμου εἰς κυκλοφορίαν, ὑποχρεοῦνται νὰ τὰ ἐξαργυρόνωσιν ἅμα προσαγόμενα εἰς τὸ ταμεῖον αὐτῶν.

ΣΗΜ. Περὶ τῶν οὐσιωδεστέρων ἐκ τῶν ἀνωτέρω ζητημάτων ὁμιλήσω ἐν λέξ. Τράπεζα ἐθνική.

§ 475. Αἱ εἰς τὸν αὐτὸν τῆς πληρωμῆς τόπον ἐκδιδόμεναι συναλλαγματικαὶ ἔχουν γραμματίου χαρακτῆρα· εἶναι δὲ ἁπλῆ ἐντολή, ἂν δὲν ὑπόσχηται τὴν πληρωμὴν αὐτὸς ὁ ἐκδότης.

Απόφ. Ἐπειδὴ μολονότι δύναται νὰ χωρήσῃ ὁ ἰσχυρισμός, ὅτι τὸ προκείμενον ἔγγραφον καίτοι παρὰ τοῦ ἐκδόντος αὐτὸ Ἀντωνακοπούλου ὠνομάσθη συναλλαγματική, δὲν εἶναι μόλον τοῦτο τοιαύτη, διότι δὲν εἶναι ἐκδεδομένη ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, καὶ ἑπομένως οὔτε ἐξ ἐκείνων, αἵτινες δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἁπλᾶ ὑποχρεωτικὰ ἕνεκα ὑποβολῆς, καὶ διὰ τοῦτο διαφεύγει τὴν κατηγορίαν τῶν εἰς τὸ ἄρθ. 112 τοῦ ἐμπ. νόμου διαλαμβανομένων· ἑπομένως καὶ τὴν τῶν ἐν τῷ ἄρθ. 7 τοῦ περὶ ἁρμοδιότητος τῶν ἐμποροδικείων νόμου· δὲν εἶναι δὲ καὶ εἰς διαταγὴν γραμμάτιον, διότι δὲν ὑπεσχέθη νὰ πληρώσῃ ὁ ἐκδότης αὐτὸς διὰ ταῦτα εἶναι ἁπλῆ ἐντολή, ἥτις πρέπει νὰ ἐξετασθῇ μόνον ὡς τοιαύτη, καὶ δύναται νὰ ὑπαχθῇ κατὰ τὴν ἰδιότητα τῆς πράξεως καὶ τοῦ προσώπου εἰς τὸ ἁρμόδιον δικαστήριον.

Ἐπειδὴ ἀπὸ καμμίαν διάταξιν δὲν προκύπτει ὅτι ὁ νόμος δια-

ρᾶς), ἢ δι' ἐκχωρήσεως, δι' ἧς δὲν ἀποκτᾷ ἰδίαν ἀπαίτησιν ἀλλὰ μόνον τὴν ἐξουσίαν νὰ ἐπιδιώξῃ τὸ τοῦ προτέρου δανειστοῦ δικαίωμα ἀπαιτήσεως.

Ὁποῖα τὰ ἀποτελέσματα τοῦ τρόπου τούτου τοῦ συναλλάττεσθαι περὶ ἐνοχικῶν ἀπαιτήσεων;

Δὲν συμβιβάζονται μὲ τὰς ἀνάγκας τῆς ἡμετέρας ἐποχῆς.

Ὁ τύπος τῶν ἐμπορικῶν εἰς διαταγὴν πιστωτικῶν ἐγγράφων θεραπεύει τὴν ἀνωτέρω ἀνάγκην τῆς ἐμπορικῆς καὶ βιομηχανικῆς τάξεως, ἥτις κυρίως συνάπτει τὰ συμβόλαια, περὶ ὧν ἐκδίδονται τὰ τοιαῦτα πιστωτικὰ ἔγγραφα.

Ἔγγραφα πληρωτέα τῷ κομιστῇ ἐκδιδόμενα ὑπὸ τῆς πολιτείας ἢ ὑπὸ ἄλλων νομικῶν προσώπων, ἐπιτρεπούσης αὐτῆς·

Αἱ ἀνώνυμοι μετοχαὶ τῆς ἐθνικῆς τραπέζης τῆς Ἑλλάδος καὶ τῷ κομιστῇ πληρωτέα γραμμάτια αὐτῆς.

Σπουδαῖα ζητήματα ἀναφυόμενα ἐπὶ τῶν τοιούτων ἐγγράφων.

Ἔχουσι κῦρος τὰ τοιαῦτα ἔγγραφα ἄνευ εἰδικοῦ νόμου, ἐπιτρέποντος τὴν ἔκδοσιν καὶ ῥυθμίζοντος τὰς σχέσεις τῶν κομιστῶν μετὰ τοῦ ἐκδότου; ὄχι· καὶ διὰ τίνα λόγον;

Τίνες ἰδίως οἱ κίνδυνοι, οἱ προκύπτοντες ἐκ τῆς ἀνεπιτηρήτου ἐκδόσεως τοιούτων γραμματίων;

Ἐπὶ τῶν πληρωτέων εἰς τὸν κομιστὴν ἐγγράφων ὁποία πρὸς τὸ ἔγγραφον σχέσις παράγει τὴν ἰδιότητα τοῦ δανειστοῦ;

Ἀπαιτεῖται ἑκάστοτε ἡ τῆς κυριότητος τοῦ ἐγγράφου ἀπόδειξις; οὐχί· καὶ διατί;

Ἀρκεῖ ἡ ἁπλῆ κατοχὴ αὐτοῦ; οὐχί, καὶ διατί;

Ὁποῖον τὸ συμφέρον τοῦ δανειστοῦ καὶ τοῦ ὀφειλέτου ἐπὶ τῶν γραμματίων τούτων;

Τὰ συμφέροντα ταῦτα συμβιβάζονται, καθιερουμένης τῆς ἀρχῆς, ὅτι ἀληθὴς μὲν δικαιοῦχος ἐπὶ τῶν προκειμένων γραμματίων εἶναι ὁ κύριος αὐτῶν, ἀλλ' ἡ νομὴ ἀποτελεῖ πάντοτε τεκμήριον τῆς κυριότητος, ἐνόσῳ ὁ ἀπολέσας ἀκουσίως τὴν νομὴν δὲν εἰδοποιήσῃ περὶ τούτου τὸν ὀφειλέτην καὶ δὲν προκαλέσῃ δικαστικὴν ἔρευναν περὶ τῆς ἰδίας κυριότητος ἐπὶ τοῦ ἀπολεσθέντος γραμματίου.

Πρακτικὰ ζητήματα ἀναφυόμενα ἐπὶ τῶν εἰς τὸν κομιστὴν πληρωτέων γραμματίων.

Κατὰ τίνα τρόπον μεταβιβάζεται καὶ διεκδικεῖται ἡ κυριότης αὐτῶν;

Η μετάβασις καὶ ἡ διεκδίκησις γίνονται ὡς καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν τῆς κυριότητος ἀντικειμένων. Ἐπικρατοῦσα ἐναντία γνώμη ὡς πρὸς τὴν διεκδίκησιν. Ἀντίκρουσις αὐτῆς.

Περὶ ἀπωλείας τῶν εἰς τὸν κομιστὴν πληρωτέων γραμματίων· αὕτη δὲν ταυτίζεται μὲ τὴν ἀπώλειαν τῶν μεταλλικῶν ἢ τῶν χαρτίνων νομισμάτων. Ἡ ἐπιφύλαξις τοῦ ὀφειλέτου, ὅτι δὲν ἀναδέχεται ἄλλην ὑποχρέωσιν ἢ τὴν τῆς πληρωμῆς τῶν τοιούτων γραμματίων εἰς τὸν κομιστὴν δὲν ἔχει τὴν ἔννοιαν, ὅτι εἶναι ἐντελῶς ἀδιάφορον εἰς τὸν ὀφειλέτην ἐὰν πληρώσῃ αὐτὰ εἰς τὸν κύρ ον ἢ τὸν ἀποδεδειγμένον κλέπτην ἢ ἅρπαγα, οὔτε ὅτι ἡ τυχαία καταστροφὴ αὐτῶν πρέπει νὰ καταλογίζεται εἰς τὰ κέρδη τοῦ ὀφειλέτου.

Διαδικασία τῆς ἀκυρώσεως τῶν τοιούτων γραμματίων, ἐὰν ἀποδειχθῇ ἡ ἀπώλεια ἢ ἡ καταστροφὴ αὐτῶν.

Οἱ περὶ ἀπωλείας καὶ ἀκυρώσεως τῶν εἰς τὸν κομιστὴν πληρωτέων γραμματίων κανόνες δὲν ἐφαρμόζονται εἰς τὰ τραπεζικὰ γραμμάτια τῶν τραπεζῶν, αἵτινες, θέτουσαι αὐτὰ δυνάμει νόμου εἰς κυκλοφορίαν, ὑποχρεοῦνται νὰ τὰ ἐξαργυρόνωσιν ἅμα προσαγόμενα εἰς τὸ ταμεῖον αὐτῶν.

ΣΗΜ. Περὶ τῶν ουσιωδεστέρων ἐκ τῶν ἀνωτέρω ζητημάτων ὁμιλήσω ἐν λέξ. Τράπεζα ἐθνική.

§ 475. Αἱ εἰς τὸν αὐτὸν τῆς πληρωμῆς τόπον ἐκδιδόμεναι συναλλαγματικαὶ ἔχουν γραμματίου χαρακτῆρα· εἶναι δὲ ἁπλῆ ἐντολή, ἂν δὲν ὑπόσχηται τὴν πληρωμὴν αὐτὸς ὁ ἐκδότης.

Απόφ. Ἐπειδὴ μολονότι δύναται νὰ χωρήσῃ ὁ ἰσχυρισμός, ὅτι τὸ προκείμενον ἔγγραφον καίτοι παρὰ τοῦ ἐκδόντος αὐτὸ Ἀντωνακοπούλου ὠνομάσθη συναλλαγματική, δὲν εἶναι μόλον τοῦτο τοιαύτη, διότι δὲν εἶναι ἐκδεδομένη ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, καὶ ἑπομένως οὔτε ἐξ ἐκείνων, αἵτινες δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἁπλᾶ ὑποχρεωτικὰ ἕνεκα ὑποβολῆς, καὶ διὰ τοῦτο διαφεύγει τὴν κατηγορίαν τῶν εἰς τὸ ἄρθ. 112 τοῦ ἐμπ. νόμου διαλαμβανομένων· ἑπομένως καὶ τὴν τῶν ἐν τῷ ἄρθ. 7 τοῦ περὶ ἁρμοδιότητος τῶν ἐμποροδικείων νόμου· δὲν εἶναι δὲ καὶ εἰς διαταγὴν γραμμάτιον, διότι δὲν ὑπεσχέθη νὰ πληρώσῃ ὁ ἐκδότης αὐτὸς διὰ ταῦτα εἶναι ἁπλῆ ἐντολή, ἥτις πρέπει νὰ ἐξετασθῇ μόνον ὡς τοιαύτη, καὶ δύναται νὰ ὑπαχθῇ κατὰ τὴν ἰδιότητα τῆς πράξεως καὶ τοῦ προσώπου εἰς τὸ ἁρμόδιον δικαστήριον.

Ἐπειδὴ ἀπὸ καμμίαν διάταξιν δὲν προκύπτει ὅτι ὁ νόμος δια-

ρᾶς), ἢ δι' ἐκχωρήσεως, δι' ἧς δὲν ἀποκτᾷ ἰδίαν ἀπαίτησιν ἀλλὰ μόνον τὴν ἐξουσίαν νὰ ἐπιδιώξῃ τὸ τοῦ προτέρου δανειστοῦ δικαίωμα ἀπαιτήσεως.

Ὁποῖα τὰ ἀποτελέσματα τοῦ τρόπου τούτου τοῦ συναλλάττεσθαι περὶ ἐνοχικῶν ἀπαιτήσεων;

Δὲν συμβιβάζονται μὲ τὰς ἀνάγκας τῆς ἡμετέρας ἐποχῆς.

Ὁ τύπος τῶν ἐμπορικῶν εἰς διαταγὴν πιστωτικῶν ἐγγράφων θεραπεύει τὴν ἀνωτέρω ἀνάγκην τῆς ἐμπορικῆς καὶ βιομηχανικῆς τάξεως, ἥτις κυρίως συνάπτει τὰ συμβόλαια, περὶ ὧν ἐκδίδονται τὰ τοιαῦτα πιστωτικὰ ἔγγραφα.

Ἔγγραφα πληρωτέα τῷ κομιστῇ ἐκδιδόμενα ὑπὸ τῆς πολιτείας ἢ ὑπὸ ἄλλων νομικῶν προσώπων, ἐπιτρεπούσης αὐτῆς·

Αἱ ἀνώνυμοι μετοχαὶ τῆς ἐθνικῆς τραπέζης τῆς Ἑλλάδος καὶ τῷ κομιστῇ πληρωτέα γραμμάτια αὐτῆς.

Σπουδαῖα ζητήματα ἀναφυόμενα ἐπὶ τῶν τοιούτων ἐγγράφων.

Ἔχουσι κῦρος τὰ τοιαῦτα ἔγγραφα ἄνευ εἰδικοῦ νόμου, ἐπιτρέποντος τὴν ἔκδοσιν καὶ ῥυθμίζοντος τὰς σχέσεις τῶν κομιστῶν μετὰ τοῦ ἐκδότου; ὄχι· καὶ διὰ τίνα λόγον;

Τίνες ἰδίως οἱ κίνδυνοι, οἱ προκύπτοντες ἐκ τῆς ἀνεπιτηρήτου ἐκδόσεως τοιούτων γραμματίων;

Ἐπὶ τῶν πληρωτέων εἰς τὸν κομιστὴν ἐγγράφων ὁποία πρὸς τὸ ἔγγραφον σχέσις παράγει τὴν ἰδιότητα τοῦ δανειστοῦ;

Ἀπαιτεῖται ἑκάστοτε ἡ τῆς κυριότητος τοῦ ἐγγράφου ἀπόδειξις; οὐχί· καὶ διατί;

Ἀρκεῖ ἡ ἁπλῆ κατοχὴ αὐτοῦ; οὐχί, καὶ διατί;

Ὁποῖον τὸ συμφέρον τοῦ δανειστοῦ καὶ τοῦ ὀφειλέτου ἐπὶ τῶν γραμματίων τούτων;

Τὰ συμφέροντα ταῦτα συμβιβάζονται, καθιερουμένης τῆς ἀρχῆς, ὅτι ἀληθὴς μὲν δικαιοῦχος ἐπὶ τῶν προκειμένων γραμματίων εἶναι ὁ κύριος αὐτῶν, ἀλλ' ἡ νομὴ ἀποτελεῖ πάντοτε τεκμήριον τῆς κυριότητος, ἐνόσῳ ὁ ἀπολέσας ἀκουσίως τὴν νομὴν δὲν εἰδοποιήσῃ περὶ τούτου τὸν ὀφειλέτην καὶ δὲν προκαλέσῃ δικαστικὴν ἔρευναν περὶ τῆς ἰδίας κυριότητος ἐπὶ τοῦ ἀπολεσθέντος γραμματίου.

Πρακτικὰ ζητήματα ἀναφυόμενα ἐπὶ τῶν εἰς τὸν κομιστὴν πληρωτέων γραμματίων.

Κατὰ τίνα τρόπον μεταβιβάζεται καὶ διεκδικεῖται ἡ κυριότης αὐτῶν;

Ἡ μετάβασις καὶ ἡ διεκδίκησις γίνονται ὡς καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν τῆς κυριότητος ἀντικειμένων. Ἐπικρατοῦσα ἐναντία γνώμη ὡς πρὸς τὴν διεκδίκησιν. Ἀντίκρουσις αὐτῆς.

Περὶ ἀπωλείας τῶν εἰς τὸν κομιστὴν πληρωτέων γραμματίων· αὕτη δὲν ταυτίζεται μὲ τὴν ἀπώλειαν τῶν μεταλλικῶν ἢ τῶν χαρτίνων νομισμάτων. Ἡ ἐπιφύλαξις τοῦ ὀφειλέτου, ὅτι δὲν ἀναδέχεται ἄλλην ὑποχρέωσιν ἢ τὴν τῆς πληρωμῆς τῶν τοιούτων γραμματίων εἰς τὸν κομιστὴν δὲν ἔχει τὴν ἔννοιαν, ὅτι εἶναι ἐντελῶς ἀδιάφορον εἰς τὸν ὀφειλέτην ἐὰν πληρώσῃ αὐτὰ εἰς τὸν κύριον ἢ τὸν ἀποδεδειγμένον κλέπτην ἢ ἅρπαγα, οὔτε ὅτι ἡ τυχαία καταστροφὴ αὐτῶν πρέπει νὰ καταλογίζεται εἰς τὰ κέρδη τοῦ ὀφειλέτου.

Διαδικασία τῆς ἀκυρώσεως τῶν τοιούτων γραμματίων, ἐὰν ἀποδειχθῇ ἡ ἀπώλεια ἢ ἡ καταστροφὴ αὐτῶν.

Οἱ περὶ ἀπωλείας καὶ ἀκυρώσεως τῶν εἰς τὸν κομιστὴν πληρωτέων γραμματίων κανόνες δὲν ἐφαρμόζονται εἰς τὰ τραπεζικὰ γραμμάτια τῶν τραπεζῶν, αἵτινες, θέτουσαι αὐτὰ δυνάμει νόμου εἰς κυκλοφορίαν, ὑποχρεοῦνται νὰ τὰ ἐξαργυρόνωσιν ἅμα προσαγόμενα εἰς τὸ ταμεῖον αὐτῶν.

ΣΗΜ. Περὶ τῶν οὐσιωδεστέρων ἐκ τῶν ἀνωτέρω ζητημάτων ὁμιλήσω ἐν λέξ. Τράπεζα ἐθνική.

§ 475. Αἱ εἰς τὸν αὐτὸν τῆς πληρωμῆς τόπον ἐκδιδόμεναι συναλλαγματικαὶ ἔχουν γραμματίου χαρακτῆρα· εἶναι δὲ ἁπλῆ ἐντολή, ἂν δὲν ὑπόσχηται τὴν πληρωμὴν αὐτὸς ὁ ἐκδότης.

Απόφ. Ἐπειδὴ μολονότι δύναται νὰ χωρήσῃ ὁ ἰσχυρισμός, ὅτι τὸ προκείμενον ἔγγραφον καίτοι παρὰ τοῦ ἐκδόντος αὐτὸ Ἀντωνακοπούλου ὠνομάσθη συναλλαγματική, δὲν εἶναι μόλον τοῦτο τοιαύτη, διότι δὲν εἶναι ἐκδεδομένη ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, καὶ ἑπομένως οὔτε ἐξ ἐκείνων, αἵτινες δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν ὡς ἁπλᾶ ὑποχρεωτικὰ ἕνεκα ὑποβολῆς, καὶ διὰ τοῦτο διαφεύγει τὴν κατηγορίαν τῶν εἰς τὸ ἄρθ. 112 τοῦ ἐμπ. νόμου διαλαμβανομένων· ἑπομένως καὶ τὴν τῶν ἐν τῷ ἄρθ. 7 τοῦ περὶ ἁρμοδιότητος τῶν ἐμποροδικείων νόμου· δὲν εἶναι δὲ καὶ εἰς διαταγὴν γραμμάτιον, διότι δὲν ὑπεσχέθη νὰ πληρώσῃ ὁ ἐκδότης αὐτὸς διὰ ταῦτα εἶναι ἁπλῆ ἐντολή, ἥτις πρέπει νὰ ἐξετασθῇ μόνον ὡς τοιαύτη, καὶ δύναται νὰ ὑπαχθῇ κατὰ τὴν ἰδιότητα τῆς πράξεως καὶ τοῦ προσώπου εἰς τὸ ἁρμόδιον δικαστήριον.

Ἐπειδὴ ἀπὸ καμμίαν διάταξιν δὲν προκύπτει ὅτι ὁ νόμος δια-

κρίνει τὴν εἰς ἁπλῆν ὑποχρέωσιν κατασταθεῖσαν συναλλαγματικήν, ἕνεκα ἐλλείψεως τινὸς κεκαλυμμένης, οἷα ἡ ὑποβολή· ἐὰν δὲ ὁ νόμος ἀποφαίνεται περὶ τῶν συνεπειῶν τῆς πλημμελοῦς συναλλαγματικῆς ὑπ' ὄψιν ἔχων τὴν ὑποβολήν, δὲν ἕπεται ἐντεῦθεν, ὅτι ἐννόησε νὰ διακρίνῃ τὰς συνεπείας τῶν συναλλαγματικῶν αὐτῶν ἀπὸ τὰς τῶν προφανῶς πλημμελῶν, ἀλλὰ νὰ καταδείξῃ μάλιστα ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ κατὰ τὸ φαινόμενον πλήρης συναλλαγματικὴ ἀποβάλλει τὸν χαρακτῆρά της, ἀποδεικνυομένη πλημμελής· ὑπάρχει ἄρα ἰσότης ὑποχρεώσεως κατ' ἀμφοτέρας τὰς περιπτώσεις καὶ ταυτότης μάλιστα λόγου, δι' ὃν ἡ συναλλαγματικὴ παύει νὰ θεωρῆται αὐτόχρημα πρᾶξις ἐμπορική, ὅστις εἶναι ἡ ἀποτροπὴ ἀπὸ τοῦ νὰ ὑποβάλῃ τις ἑαυτὸν μὴ ἔμπορον ὄντα εἰς προσωπικὴν κράτησιν, ἐξ οὗ καὶ ἡ ἐν τῷ ἄρθ. 7 περὶ ἁρμοδιότητος τῶν ἐμποροδικείων Νόμου ἀπαγόρευσις τῆς φυλακίσεως τῶν ὑπογραψάντων συναλλαγματικὴν ἀτελῆ μὴ ἐμπόρων· ἑπομένως αἱ συνέπειαι καὶ τῆς προφανῶς πλημμελοῦς συναλλαγματικῆς εἶναι αἱ αὐταὶ αἱ ἀπὸ τ' ἄρθ. 112 καὶ ἑπ. τοῦ ἐμ. νόμου καὶ τοῦ ἄρθ. 7 τοῦ περὶ ἁρμοδιότητος τῶν ἐμποροδικείων νόμου ὁριζόμεναι.

Ἐπειδὴ ἡ προσημειωθεῖσα συναλλαγματικὴ φέρει ὑπογραφὴν ὁμολογουμένως ἐμπόρου, τοῦ ἀποδέκτου Ἠλ. Ἀσημακοπούλου ἡ ὑπόθεσις κατὰ τὸ ἄρθ. 7 τοῦ περὶ ἁρμοδιότητος τῶν ἐμποροδικείων νόμου, ἀνεξαρτήτως τῆς ἰδιότητος τοῦ ἐκδόντος Ἀντωνακοπούλου, περὶ ἧς ἐφεξῆς ῥηθήσεται, ὑπάγεται εἰς τοὺς ἐμποροδίκας· ὅθεν ὁ λόγος τῆς ἐφέσεως ὅτι τὸ ἐμπορικὸν τμῆμα ἀναρμοδίως ἐπελήφθη τῆς ἀγωγῆς τοῦ Κ. Ἰατροῦ δὲν ἔχει βάσιν.

Ἐπειδὴ καὶ μολονότι δύναταί τις νὰ συνάξῃ συμπέρασμα, ὅτι οὐσιῶδες συστατικὸν παντὸς εἰς διαταγὴν γραμματίου εἶναι ἡ ὑπόσχεσις τῆς πληρωμῆς τοῦ ἐν αὐτῷ ἀναφερομένου ποσοῦ εἰς τὴν διαταγήν, αἱ συναλλαγματικαὶ αἱ φέρουσαι μὲν ὅλα τὰ νόμιμα προσόντα, πλημμελεῖς δὲ μόνον ἕνεκα τῆς πληρωμῆς αὐτῆς εἰς τὸν αὐτὸν τῆς ἐκδόσεώς της τόπον, δεκταὶ γενόμεναι παρὰ τοῦ πρὸς ὃν αὗται ἀποτείνονται, λαμβάνουσι χαρακτῆρα γραμματίου εἰς διαταγήν, καθότι ὁ τὴν πληρωμὴν διὰ τῆς ἀποδοχῆς ὑποσχόμενος ἀναδέχεται τὴν ὑποχρέωσιν τῆς καταβολῆς τῆς ἀξίας της οὐχὶ μόνον εἰς τὸν ὑπὲρ οὗ ἐξεδόθη ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν διαταγήν του. Ἄλλως τε ὁ νόμος μὴ ἀπαιτῶν εἰς τὴν σύστασιν τοῦ γραμματίου τὴν μεσολάβησιν τριῶν προσώπων, δὲν ἐννόησε ν' ἀπαγορεύσῃ τὴν σύμπραξιν καὶ τρίτου προσώπου, τοῦ ἀποδέκτου, οὐδὲ κἂν ὥρισε τὸ γραμμάτιον ὡς ἔγγραφον πληρωτέον παρὰ μόνου τοῦ ἐκδότου· ὅθεν

Ἐπειδή, κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθ. 180 τοῦ ἐμ. νόμου οἱ ὑπογράψαντες παραδεχθέντες, ἢ ὀπισθογραφήσαντες τὴν συναλλαγματικήν, διάταξιν κοινὴν δυνάμει τοῦ ἄρθ. 187 τοῦ ἐμ. νόμου καὶ ἐπὶ γραμματίων εἰς διαταγήν ἕπεται, ὅτι ὀφείλει τὴν πληρωμὴν ὅστις ὑπέγραψε τοιοῦτον ἔγγραφον, ὄχι διότι ἔλαβε τὴν ἀξίαν, ἀλλ' ἁπλῶς διότι τὸ ὑπέγραψε· ἡ ἔνστασις ἄρα τοῦ Ἀντωνακοπούλου ὅτι δὲν ἔλαβε δῆθεν χρήματα δὲν πρέπει νὰ γίνῃ δεκτή.

Ἐπειδὴ συναλλαγματικὴ ἀτελὴς λαμβάνει χαρακτῆρα ἁπλῆς ἐντολῆς καὶ πρέπει νὰ ἐξετάζηται κατὰ τὰς περὶ ἐντολῆς ἀρχάς, καὶ ἐπειδὴ ἐπὶ συναλλαγμάτων τοῦ κοινοῦ δικαίου ἐξετάζονται οὐχὶ τῶν συμβαλλομένων αἱ φράσεις, ἀλλὰ τοῦ πράγματος ἡ ἀλήθεια, ἡ ἀνωτέρω ἔνστασις πρέπει νὰ γίνῃ δεκτή, τόσῳ μᾶλλον, καθόσον κομιστὴς τῆς συναλλαγματικῆς εἶναι αὐτὸς ὁ περὶ οὗ ἐξεδόθη ἑπομένως ὁ περὶ τῆς βεβαιώσεως τῆς προσημειωθείσης ἐνστάσεως ἐπαχθεὶς ὅρκος εἶναι νόμιμος.

Ἐπειδὴ δὲ εἶναι ἀδιάφορον ἂν ὁ ἐκδότης Ἀντωνακόπουλος ἔλαβε τὸ εἰς τὴν προκειμένην συναλλαγματικὴν ἀναφερόμενον ποσὸν κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἐκδόσεως ἢ πρότερον, καθότι διὰ νὰ ὑποχρεωθῇ τις ἰσχυρῶς εἰς παροχήν τινα, ἀρκεῖ ἡ ὕπαρξις νομίμου αἰτίας, αἰτία δὲ νόμιμος εἶναι καὶ προλαβοῦσα πολιτικὴ ὑποχρέωσις πρέπει δυνάμει τοῦ ἄρθ. 250 τῆς πολ. δικονομίας νὰ μεταβληθῇ τὸ θέμα τοῦ ὅρκου, ὁποῖον ὁ ἐφεσίβλητος ἐδήλωσεν ὅτι ἀποδέχεται, ὅτι δηλ. τὸ ποσὸν τῆς συναλλαγματικῆς κατέβαλεν εἰς τὸν ἐκδότην αὐτὸν πρὸ τῆς ἐκδόσεώς του.

Ἐπειδὴ εἶναι μὲν ἀληθές, ὅτι κατὰ τὸ ἄρθ. 561 καὶ ἑπ. τῆς πολ. δικονομίας ἡ πρόσκλησις τῶν ἐγγυητῶν ἢ πρὸς ἀποζημίωσιν ὑποχρέων γίνεται διὰ τῆς κοινοποιήσεως τοῦ ἐγγράφου τῆς ἀγωγῆς, καὶ πρὸ τῆς ἐπὶ ἀκροατηρίου συνεδριάσεως· ἀλλ' ὁ ὅρος οὗτος παράγει μὲν εἰς τὸν ἐναγόμενον καὶ τὸν προσκαλούμενον ἔνστασιν ἀναβολῆς, οὐχὶ καὶ ἀπαραδέκτου· ἑπομένως καὶ ἂν ὁ ἐκκαλῶν προσεκάλεσεν εἰς δίκην τὸν κατ' αὐτὸν ὑπόχρεων πρὸς ἐγγύησιν Ἠλ. Ἀσημακόπουλον μετὰ τὴν πρώτην ἐπὶ ἀκροατηρίου συνεδρίασιν, οὗτος εἶχε μὲν τὸ δικαίωμα νὰ ζητήσῃ τὴν ἀναβολὴν τῆς δίκης, ἐὰν εἶχεν ἄλλους ὁμοδίκους, οὐχὶ δὲ καὶ τὸ ἀπαράδεκτον τῆς προσκλήσεώς του, τόσῳ μᾶλλον καθόσον δὲν τοῦ ἀφῃρέθη διὰ τῆς βραδείας προσκλήσεώς του ὁ πρῶτος βαθμὸς τῆς δικαιοδοσίας· ἄλλως ὁ νόμος οὐδὲ ῥητῶς, οὐδ' ἐκ πλαγίου θεωρεῖ ἀπαράδεκτον τὴν προσεπίκλησιν τοῦ ἐγγυητοῦ τὴν γενομένην μετὰ

τὴν πρώτην ἐπὶ ἀκροατηρίου συνεδρίασιν. Ἀπόφ. ἐφ. Ν. 36 τοῦ 1848 ἐν Νομικ. σ. 4705.

§ 476. Γραμμάτιον ἐκδίδεται ἰσχυρῶς ἐπὶ πιστώσει καὶ διὰ μέλλοντα χρέη τοῦ ἐκδότου, ἂν καὶ διαλαμβάνῃ ὅτι διὰ προκαταβολῆς ἐδόθη τὸ τίμημα· καὶ δὲν λογίζεται διὰ τοῦτο εἰκονικόν. Ἀπ. ἐφ. Ναυπλ. 57 τοῦ 1848 Νομ. σελ. 4713, ἣν ἴδε εἰς Εὑρετ. τ. 5 σ. 511.

§ 477. Ἐὰν τὸ εἰς διαταγὴν γραμμάτιον ἐξεδόθη εἰς ἐξόφλησιν τιμήματος πωληθέντος πράγματος, δύναται ὁ ἐκδοὺς τὸ γραμμάτιον ν' ἀπαιτήσῃ τὴν ἐπιστροφὴν αὐτοῦ ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι ἐκίνησαν ἀγωγὴν περὶ διαλύσεως τῆς ἀγοραπωλησίας;

Ἀπόφ. Ἐπειδὴ δὲ κατὰ τὸ περὶ ἀγοραπωλησίας τῶν ἐλαιοδένδρων τούτων συμβόλαιον ὑπ' ἀριθ. 1024 συντεταγμένον ἐνώπιον τοῦ ἐν Ἀθήναις συμβολαιογράφου Δ. Κ. Σούτζου, τὸ τίμημα κατεβλήθη ὁλόκληρον, ἕπεται ὅτι τὸ προκείμενον γραμμάτιον ἐξεδόθη πρὸς ἀνανέωσιν ἐξοφληθέντος τιμήματος (Ν. 1 ἐν ἀρχ. Π. 46, 2) ἐπὶ δὲ ἀνανεώσεων διὰ τῆς ἀποσβέσεως τοῦ ἀρχικοῦ χρέους, ἀποσβέννυται ἐνταυτῷ καὶ πᾶσα αὐτοῦ νόμιμος συνέπεια, (Ν. 18. Π. 46, 2)· ἐπομένως καὶ ἂν ὑποτεθῇ ὅτι ἡ περὶ διαλύσεως τῆς προῤῥηθείσης ἀγοραπωλησίας ἀγωγὴ τοῦ ἐκκαλοῦντος γίνῃ δεκτή, δὲν ἔχει οὗτος εἰμὴ τὸ δικαίωμα τῆς ἀπαιτήσεως τῆς ἐπιστροφῆς τοῦ τιμήματος, οὐχὶ δηλ. τοῦ γραμματίου, καὶ ἂν ὡς ἰσχυρίζεται, ἡ ὀπισθογράφησις ἐγένετο μετὰ τὴν ἐπίδοσιν τῆς περὶ διαλύσεως ἀγωγῆς του, καθότον αὕτη δὲν ἠδύνατο ν' ἀναστείλῃ τὴν κυκλοφορίαν της, χωρὶς παραβίασιν τοῦ ἄρθ. 149 τοῦ ἐμπ. νόμου, καθ' ὃ δὲν συγχωρεῖται ἀντίστασις εἰς τὴν πληρωμὴν εἰμὴ εἰς δύω μόνον περιπτώσεις τῆς ἀπωλείας δηλ. τῆς συναλλαγματικῆς καὶ τῆς πτωχεύσεως τοῦ κομιστοῦ· ἄλλως ἡ παραδοχὴ τοῦ ἐναντίου ἤθελε ματαιώσει τὸν σκοπὸν τῶν εἰς διαταγὴν γραμματίων, καθότι ὁ ὀφειλέτης δι' ἁπλῆς περὶ ἐπιστροφῆς τοῦ γραμματίου ἢ τῶν συναλλαγματικῶν ἀγωγῆς ἐδύνατο νὰ κωλύῃ τὴν κυκλοφορίαν τῶν συναλλαγματικῶν καὶ τῶν εἰς διαταγὴν γραμματίων. Ἀπόφ. 225 τοῦ 1850 ἐφ. Ν. (Νομ. σ. 5318).

§ 478. Ἡ ἑταιρία, ὁ διευθυντὴς τῆς ὁποίας ἐξέδωκε γραμμάτιόν τι μὴ ἔχον τὰ προσόντα τοῦ ἄρθ. 188 τοῦ ἐμ. νόμου, ὀφείλει οὐχ ἧττον νὰ τὸ πληρώσῃ ὡς ἁπλοῦν ὁμόλογον.

Ἀπόφ. Ἐπειδὴ τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος εἰς διαταγὴν γραμμάτιον, ἂν καὶ περιέχῃ τὰς λέξεις «ὅτι ὑποσχόμεθα νὰ πληρώσωμεν τὰς

ἀνωτέρω δραχμὰς 2120, δι' ἄλλας τόσας σήμερον ἐλάβομεν, δὲν φανερόνει ὅμως ἂν αἱ δραχμαὶ αὗται ἐντὸς τῶν ἀντιτίμων αὐτῶν ἐδόθησαν εἰς χρήματα, εἰς πραγματείας, διὰ λογαριασμὸν, ἢ κατὰ ποσὸν ἄλλον τρόπον, ἐνῷ κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθ. 188 τοῦ ἐμ. νόμου ἐν τῷ εἰς διαταγὴν γραμματίῳ πρέπει σὺν τοῖς ἄλλοις ν' ἀναφέρηται ῥητῶς τὸ εἶδος τῆς ληφθείσης ἀξίας· ἡ ἔλλειψις ὅμως αὕτη καθιστᾷ ἁπλῶς ἀτελὲς οὐχὶ δὲ καὶ ἄκυρον ὅλως, ὅπως οὐκ ὀρθῶς ἀξιοῖ ὁ ἐφεσείων, τὸ γραμμάτιον· εἰς τρόπον ὥστε ἐκ τῆς τοιαύτης ἀτελείας τὸ γραμμάτιον τοῦτο στερεῖται μὲν τὸν χαρακτῆρα καὶ τὰς νομίμους συνεπείας τῶν γραμματίων εἰς διαταγὴν, διατηρεῖ δὲ τὸ κῦρός του ὡς χρεωστικὴ ὁμολογία, διεπομένη, ἕνεκα τούτου, ὑπὸ τῶν κανόνων τοῦ πολιτικοῦ δικαίου· κατ' αὐτοὺς δὲ ἡ τοιαύτη τῆς ἐναγομένης ἑταιρίας ὁμολογία τοῦ νὰ πληρώσῃ τὸ ἐν τῷ γραμματίῳ, ἀντίτιμον πρὸς τὸν Μ, εἶναι ὑποχρεωτικὴ διὰ τὴν ἑταιρίαν αὐτὴν, οὐδὲ μεταβάλλεται ἡ βάσις τῆς ἀγωγῆς, ἕνεκα τῆς ἀτελείας τοῦ γραμματίου, διότι αὕτη πάντοτε στηρίζεται εἰς τὴν αὐτὴν ὑποχρέωσιν, ἂν καὶ δι' ὀλιγωτέρων προνομίων περιστοιχουμένην, καὶ ἑπομένως, κατὰ τὰ ἐκτεθέντα ταῦτα, ἡ ἑταιρία ὀφείλει, δυνάμει τῆς εἰρημένης ὁμολογίας, ὡς καὶ ἡ ἐκκαλουμένη ἀπόφασις διέταξε, νὰ ἐκπληρώσῃ ἐντόκως ἀπὸ τῆς ἀγωγῆς τὴν ἀναδεχθεῖσαν ἀγωγὴν πρὸς τὸν τρίτον, καὶ ἂν θεωρηθῇ ἀληθὲς, ὅτι αὕτη δὲν πηγάζει ἐκ λήψεως μετρητῶν, ἀλλ' ἐξ ἑκουσίας ἐγγυήσεως ἢ ἀναδοχῆς ἀλλοτρίου χρέους· αἱ δὲ μεταξὺ τῶν συνεταίρων περὶ τοῦ ἐπιζημίου ἢ μὴ διὰ τὴν ἑταιρίαν τῆς πράξεως ταύτης ἀμφισβητήσεις δὲν δύνανται νὰ καταστρέψωσι τὸ ἀπαιτηθὲν τοῦ τρίτου ἀπέναντι τῆς ἑταιρίας δικαίωμα· ὅθεν οἱ ἰσχυρισμοὶ τοῦ ἐκκαλοῦντος, ὅτι ἡ ἑταιρία δὲν ἔλαβε χρήματα καὶ δὲν ὠφελήθη, καὶ ὅτι τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος χρέος πρὸς τὸν Μ ὤφειλεν ὁ Σ, ὡς ὁ ἐπιβοηθητικῶς ἐπαγόμενος περὶ τοῦ ἰσχυρισμοῦ τούτου ὅρκος, ὡς καὶ περὶ τοῦ ὅτι ἡ ὑπὸ τοῦ Π, ὡς διευθυντοῦ τῆς ἑταιρίας ἀναγνώρισις καὶ ἀναδοχὴ τοιούτου χρέους, ἐπιβαρύνει μόνον αὐτὸν, ἀποβαίνουν ἄνευ ἐπιῤῥοῆς καὶ ἀνυπόστατοι κατὰ τὴν σχετικὴν περὶ τούτων τῆς ἐκκαλουμένης ἀποφάσεως αἰτιολογίαν, ἣν ὡς τοιαύτην παραδέχεται καὶ τὸ δικαστήριον τοῦτο. Απ. 13826 τοῦ 1856 ἐφ. Αθ.

§ 478². Ὅταν ὁ ὀφειλέτης ὑπόσχηται νὰ πληρώσῃ τὸ χρέος εἰς τὸν δανειστὴν, ἢ εἰς ἄλλον, ὅστις ἤθελε παρουσιάσει ἐν ὀνόματι ἐκείνου τὸ ὁμόλογον, ὑπάρχει περίπτωσις, ὥστε νὰ θεωρηθῇ τοῦτο ὡς *γραμμάτιον εἰς διαταγήν*; Ὄχι, διότι ἐκ τῆς συμφωνίας ἐκείνης δὲν προκύπτει ὅτι ἐσκοπεῖτο νὰ τεθῇ τὸ ὁμόλογον

εἰς κυκλοφορίαν, ὡς γραμμάτιον εἰς διαταγήν. Ἀπόφ. ἐφ. Ναυπλ. 422 τοῦ 1854 ἐν Νομικ. σ. 5928.

§ 479. Ἡ ἔλλειψις τῆς μνείας ὅτι τὸ γραμμάτιον εἶναι εἰς διαταγὴν μεταβιβάζει τὴν κυριότητα αὐτοῦ; ἀνωτ. § 93.

§ 480. Τὰ ἐκδιδόμενα γραμμάτια εἰς ὄφελος καὶ οὐχὶ εἰς διαταγὴν τοῦ κομιστοῦ δὲν φέρουσι χαρακτῆρα συναλλαγματικῆς ἢ γραμματίου, ἀλλ' εἶναι ἁπλᾶ γραμμάτια, ἐπὶ τῶν ὁποίων δὲν λαμβάνουν χώραν τὰ διὰ τὰς συναλλαγματικὰς καὶ τὰ εἰς διαταγὴν γραμμάτια ἰδίως ὡρισμένα ὑπὸ τοῦ ἐμπ. νόμου, ἀλλ' αἱ διατάξεις τοῦ κοινοῦ δικαίου.

Ἡ οὕτω γινομένη δι' ὀπισθογραφήσεως τοῦ μὴ κατὰ διαταγὴν γραμματίου μεταβίβασις δὲν θεωρεῖται εἰμὴ ὡς παραχώρησις τοῦ πολιτικοῦ δικαίου· ὥστε ὁ ὀπισθογράφος τοῦ γραμματίου τούτου δὲν εἶναι ὑπεύθυνος περὶ τοῦ μὴ ἀξιοχρέου τοῦ ὀφειλέτου, καθότι, κατὰ τὸ πολιτικὸν δίκαιον, ὁ παραχωρητὴς ἐγγυᾶται μὲν τὴν ὕπαρξιν τοῦ χρέους, ὄχι ὅμως καὶ τὸ ἀξιόχρεων τοῦ ὀφειλέτου, ἐκτὸς ἂν ῥητῶς ἀνεδέχθη τὴν περὶ τούτου εὐθύνην. Ἀπ. τῆς 11 Μαρτίου 1841 ἐφ. Ν. (Νομ. σ. 2374).

§ 481. Τὸ συμβόλαιον περιέχον τὴν λέξ. εἰς *διαταγὴν* θεωρεῖται γραμμάτιον εἰς διαταγήν, ἂν καὶ τὸ ἐν αὐτῷ δάνειον ἦναι πολιτικὸν καὶ ἐνυπόθηκον;

Συμβόλαιον εἰς διαταγήν, καίτοι ἀφορῶν δάνειον πολιτικὸν καὶ ἐνυπόθηκον, δύναται, κατὰ τὸ ἄρθ. 187 τοῦ ἐμ. νόμου, νὰ τεθῇ εἰς κυκλοφορίαν δι' ὀπισθογραφήσεως, ἢ ἄλλως καὶ ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ ὀφειλέτου, διότι πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον προσετέθη ἡ λέξις εἰς *διαταγήν*. Ἀπ. Ἀρ. Π. 32 τῆς 12 Φεβρ. 1848.

§ 482. Συναλλαγματικὴ δὲν εἶναι, ἀλλὰ γραμμάτιον, τὸ ἐκδιδόμενον καὶ πληρωτέον εἰς τὴν αὐτὴν πόλιν, καὶ ἡ περὶ τοῦ γραμματίου αὐτοῦ δίκη δικάζεται παρὰ τῶν ἐφετῶν κατὰ τὸν ἐμ. νόμον, ὅταν ὁ ἐναγόμενος δὲν ἐζήτησε κατὰ τὴν πρώτην δικάσιμον νὰ παραπεμφθῇ εἰς τὸ ἁρμόδιον πολιτικὸν δικαστήριον, εὑρισκόμενος ἄλλως εἰς τὰς περιπτώσεις τοῦ ἄρθ. 6 τοῦ περὶ ἐμποροδικείων νόμου. Ἀπ. τῆς 23 Σεπτ. 1838 ἐφ. Ἀθ.

§ 483. Κατὰ τὴν 140 τοῦ 1848 ἀπόφ. Ἀρ. Π. (Εὑρ. τ. 5 σ, 496) ὁμόλογον, φέρον ὅτι ὀφείλει τὶς χρηματικόν τι ποσόν, ὅπερ θέλει πληρώσει εἰς τὸν δανειστὴν ἢ εἰς ἄλλον τινὰ παρουσιάσοντα αὐτό, φέρει τὰ προσόντα τοῦ εἰς διαταγὴν γραμματίου.

Νόμοι ἐφαρμοστέοι εἰς συναλλαγματικὰς καὶ εἰς γραμμάτια εἰς διαταγὴν σχετικῶς πρὸς τοὺς ἀλλοδαποὺς (1).

§ 490. Ὅταν τὰ δικαστήρια δικάζωσι περὶ συναλλαγματικῶν ἐκδοθεισῶν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ, ποῖοι νόμοι ἐφαρμόζονται; Τὸ ζήτημα ἀμφισβητεῖται. Τινὲς φρονοῦν, ὅτι τὰ συναλλάγματα ὑποτίθενται πάντοτε γενόμενα ἐκεῖ ὅπου πρέπει νὰ πληρωθῇ τὸ χρέος, περὶ οὗ διαλαμβάνουσι, κατὰ τὸ τεμάχιον 21 τῶν Πανδεκτῶν de oblig. et act.

Ἄλλοι ὑποστηρίζουν, ὅτι ὁ νόμος οὗτος διατάττει μόνον ὅτι ὁ νόμος τῆς πληρωμῆς ἔχει ἐπιῤῥοὴν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἐνοχῶν, ἀλλ' οἱ ἐσωτερικοὶ ἢ ἐξωτερικοὶ τύποι συναλλαγματικῆς τινός, γραμματίου εἰς διαταγὴν ἢ ὀπισθογραφήσεως διέπονται ὑπὸ τοῦ νόμου τοῦ τόπου, ἔνθα τὸ συνάλλαγμα ἐγένετο. Ἡ τελευταία αὕτη γνώμη εἶναι προτιμητέα. Ἀλλὰ τί ἀνάγεται εἰς τοὺς τύπους, εἰς τὴν φύσιν τοῦ συναλλάγματος, εἰς τὴν οὐσίαν του, εἰς τὴν ἔκτασιν τῶν δικαιωμάτων καὶ ὑποχρεώσεων τῶν μερῶν; Τί δὲ ἰδίως ἀνάγεται εἰς τὴν ἐκτέλεσιν; πρὶν ἢ θίξομεν τὸ ζήτημα τοῦτο πρέπει νὰ προσέξωμεν εἰς τὰ ἑξῆς. Δαλ. αὐτ. ἀρ. 876.

§ 491. Οἱ νόμοι οἱ ἀφορῶντες τὴν κατάστασιν καὶ τὴν ἱκανότητα τῶν προσώπων παρακολουθοῦσι τὸ ἄτομον πανταχοῦ. Ὅθεν διὰ νὰ κρίνῃ τις ἂν τὸ πρόσωπον ὑποχρεοῦται δυνάμει ἐνοχῆς ἣν ἀνεδέχθη, πρέπει νὰ ἐξετάσῃ τὸν νόμον τοῦ τόπου του, καὶ κατ' αὐτὸν νὰ κρίνῃ τὸ κῦρός της (1). αὐτ. ἀρ. 877.

§ 492. Τὰ ἔγγραφα κανονίζονται ὡς πρὸς τοὺς τύπους ὑπὸ τοῦ νόμου τοῦ τόπου, ἔνθα συνετάχθησαν, ἀλλὰ ἡ ἀρχὴ αὕτη δὲν εἶναι ὑποχρεωτικὴ εἰς ὅλας τὰς περιπτώσεις, οἷον, ὅταν Ἄγγλοι ἐν Γαλλίᾳ διαμένοντες ἐκδίδωσι συναλλαγματικὴν μὴ διαλαμβάνουσαν τὴν δοθεῖσαν ἀξίαν. αὐτ. ἀρ. 879.

---

(1) Ἴδε ἀνωτ. § 29 καὶ σ. 186. Τί ἀποφαίνονται ἐν τῇ Γαλλίᾳ, ὅταν ἀνήλικος ἀλλοδαπὸς συναλλάσσεται μὲ Γάλλον; Τί ἂν ὁ ἀλλοδαπὸς ὑπέγραψε συναλλαγματικήν, ἀνήλικος ὤν;

Ὁ Νουγιέρος (τόμ. 1 σελ. 475) δὲν δέχεται τὴν γνώμην ταύτην λέγων ὅτι κατὰ τὸν ἀλλοδαπὸν νόμον πρέπει νὰ κριθῇ ἂν ἐγκύρως ὑπεχρεώθη. Δαλ. αὐτ. ἀρ. 878.

§ 493. Ἡ ἐκτέλεσις τῶν συναλλαγμάτων καὶ τῶν ἀποτελεσμάτων αὐτῶν διέπονται ὑπὸ τοῦ νόμου τοῦ τόπου, ἐν ᾧ ἡ ἐκτέλεσις πρέπει νὰ γίνῃ. Οὕτος ὁρίζει καὶ ὁ Ῥωμαϊκὸς νόμος.

Ἀλλὰ τὸ νομικὸν τοῦτο τεκμήριον ὑποχωρεῖ ὑπαρχούσης ἐναντίας θελήσεως. αὐτ. ἀρ. 880.

§ 494. Τώρα εἶναι καιρὸς νὰ ἐκθέσωμεν τί πρέπει νὰ θεωρῶμεν ὡς ἐναγόμενον εἰς τοὺς τύπους, καὶ τί ὡς ἀφορῶν τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ συναλλάγματος.

Ὅταν ὑπογράφῃ τις συναλλαγματικὴν, ἐξετάζει πρὸ πάντων ποῖοι ὅροι εἰσὶν ἀναγκαῖοι ἵνα ἔχῃ ἐξωτερικὸν κῦρος. Ὅθεν τὰ προσόντα ταῦτα διέπονται ὑπὸ τῶν νόμων τοῦ τόπου ἔνθα τὸ ἔγγραφον ὑπογράφεται, ἐπειδὴ ἀναφέρονται εἰς τὴν ἐξωτερικὴν μορφὴν τοῦ τίτλου· ἐννοεῖται ὅμως, ὡς προείρηται, ὅτι εἰς περιπτώσεις τινὰς τὰ μέρη δύνανται νὰ παραιτηθῶσι τῶν νόμων τοῦ τόπου, ἔνθα εὑρίσκονται. Ὅθεν τὸν νόμον τοῦ τόπου, ἔνθα ἡ συναλλαγματικὴ ἀπεπερατώθη, πρέπει νὰ λαμβάνωμεν ὑπ' ὄψιν ὡς πρὸς τὸν τύπον, καὶ ὄχι τὸν νόμον τοῦ τόπου, ὅπου εἶναι πληρωτέα. αὐτ. ἀρ. 881.

§ 495. Ὁ νόμος τοῦ τόπου, ὅπου ἡ ὀπισθογράφησις ἐγένετο, κανονίζει τὴν πρᾶξιν ταύτην; Ἢ οἱ νόμοι τοῦ τόπου τῆς πληρωμῆς; Ὑπάρχουν ἀποφάσεις παραδεχόμεναι τὸν τελευταῖον, ἀλλ' αὗται φαίνονται ἀντιβαίνουσαι εἰς τὸν προειρημένον νόμον 31 de act. (αὐτ. ἀρ. 882).

§ **496.** Συμβαίνει ὥστε ἡ ὀπισθογράφησις νὰ γραφῇ εἰς ἕνα τόπον, ὁ δὲ ἐκδοχεὺς εἰς ἄλλον. Εἰς ποῖον λοιπὸν αὐτῶν τῶν δύο τόπων ἡ ὀπισθογράφησις θεωρεῖται συμπληρωθεῖσα; Φαίνεται ὑπερισχύουσα ἡ γνώμη, ὅτι, ἐπειδὴ ἡ σύμβασις θεωρεῖται τελεία ἀπὸ τῆς στιγμῆς καθ' ἣν ἡ ἀξία ἐχορηγήθη καὶ ἐλήφθη, ὁ νόμος τοῦ τόπου τούτου ἐφαρμόζεται. αὐτ. ἀρ. 884.

§ 497. Ἡ ἀποδοχὴ δὲν εἶναι εἰμὴ τρόπος ἐκτελέσεως τῆς πληρωμῆς, ἀρχὴ πραγματοποιήσεως τῶν ὑποσχέσεων τῆς συναλλαγματικῆς. Ὅθεν ὁ νόμος τοῦ τόπου τῆς πληρωμῆς διέπει τὰς ἀναφυομένας ἐκ τούτου δυσχερείας. Ὅθεν τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἀποδοχῆς διέπονται διὰ τοῦ νόμου τοῦ τόπου τῆς πληρωμῆς. αὐτ. ἀρ. 885.

§ 498. Ἡ προθεσμία καὶ ἡ πληρωμὴ ἔχουν σχέσιν μὲ τὴν ἐκτέλεσιν. Ἑπομένως, ὁ νόμος τοῦ τόπου, ὅπου ἡ πληρωμὴ πρέπει νὰ γίνῃ, προσδιορίζει τὴν ἔννοιαν τῶν λέξεων, δι' ὧν τὰ μέρη ἠθέλησαν νὰ ὁρίσωσι τὴν ἡμέραν τῆς πτώσεως καὶ τοὺς τόπους

τῆς πληρωμῆς. Ἂν λοιπὸν συναλλαγματική τις πρέπῃ νὰ πληρωθῇ εἰς Λονδῖνον μετά τινα ἀριθμὸν συνηθειῶν, ὁ Ἀγγλικὸς νόμος κανονίζει τὴν πορείαν τῶν προθεσμιῶν τῆς συνηθείας καὶ τὸν ὑπολογισμόν των. αὐτ. ἀρ. 887 ἐπ.

§ 499. Ἀπόκειται εἰς τοὺς δικαστὰς τοῦ τόπου, ὅπου ἡ πληρωμὴ ἐπιδιώκεται, νὰ χορηγήσωσι προθεσμίας, ἂν ὁ νόμος τοῦ τόπου αὐτοῦ τὸ ἐπιτρέπῃ.

Ὁ πληρωτὴς δὲν δύναται νὰ βιασθῇ νὰ πληρώσῃ, ὁ δὲ κομιστὴς νὰ λάβῃ εἰμὴ νομίσματα ἔχοντα κυκλοφορίαν εἰς τὸν τόπον, ὅπου γίνεται ἡ ἐξόφλησις.

Ὁ νόμος τοῦ τόπου τῆς πληρωμῆς κανονίζει τὸν τύπον τῶν πραγματικῶν προσφορῶν, τὸ κῦρός των καὶ τὴν παρακαταθήκην, ἥτις εἶναι ἡ συνέπεια.

Τὰ καταναγκαστικὰ μέτρα ἐφαρμόζονται ἐπίσης εἰς ὅλους ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι καταδιώκονται εἰς τὸν τόπον τῆς πληρωμῆς, μὴ ἐξαιρουμένης καὶ τῆς προσωπικῆς κρατήσεως. Ἀλλ' ἂν ὁ νόμος τοῦ τόπου τῆς ἐκτελέσεως δὲν ἐπιτρέπῃ τὸ καταναγκαστικὸν τοῦτο μέσον; αὐτ. ἀρ. 890.

§ 499[2]. *Νομολογία.*— Διέπουσι τὴν συναλλαγματικὴν οἱ τύποι, οἱ ἰσχύοντες ἐν τῷ τόπῳ τῆς πληρωμῆς αὐτῆς; Ὄχι, κατὰ τὴν ἀπ. 15667 ἐφ. Ἀθ. ἣν ἴδε ἀνωτ. § 33[2].

§ 499[3]. Ἡ συναλλαγματική, καθὼς καὶ πᾶν ἔγγραφον, διέπεται ἀπὸ τοὺς τύπους τοὺς ἰσχύοντας ἐν τῷ τόπῳ, ἐν ᾧ ἐξεδόθη, λοιπὸν ἀδιάφορον, ἂν ἐν τῷ τόπῳ, ὅπου ἔπρεπε νὰ πληρωθῇ ἴσχυεν ἄλλος τύπος, καθ' ὃν δὲν εἶναι ἀναγκαία ἡ ἐν τῇ συναλλαγματικῇ σημείωσις τοῦ τρόπου καθ' ὃν ἐπληρώθη ἡ ἀξία αὐτῆς (1).— Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 15797 τοῦ 1858.

Εἰς ποῖον δικαστήριον ὑπάγονται αἱ περὶ συναλλαγματικῶν καὶ γραμματίων εἰς διαταγὴν διαφοραί;

Περὶ τοῦ ζητήματος τούτου ὡμίλησα εἰς Εὐρ. τ. 5 σ. 96 ἐπ. σχετικὰ δὲ ζητήματα εὕρηνται καὶ εἰς τὸν τόμ. 13 τοῦ Εὑρετ. σ. 143—185. Ἐνταῦθα προσθέτω καὶ ἕτερά τινα ζητήματα.

§ 510. *Συναλλαγματικαί.*— Ἡ ἔκδοσις συναλλαγματικῆς εἰ-

(1) Ὅρα κατωτ. § 74.

ναι ἐμπορικὴ πρᾶξις ὑπαγομένη εἰς τὰ ἐμποροδικεῖα, οἱαδήποτε καὶ ἂν ἦναι ἡ αἰτία της. Ἡ ὀπισθογράφησις καὶ ἡ ἀποδοχὴ αὐτῆς ἔχουν τὸν αὐτὸν χαρακτῆρα, τοῦ νόμου μὴ ποιοῦντος διάκρισιν τινὰ μεταξὺ τοῦ ἐκδότου, τοῦ ἀποδέκτου καὶ τῶν ὀπισθογράφων.

Τὸ αὐτὸ λεκτέον καὶ περὶ τῶν τριτεγγυήσεων. Καὶ εὐλόγως ἀπεφασίσθη, ὅτι ἡ ἁρμοδιότης τῶν ἐμποροδικείων ὑφίσταται, καὶ ἂν ἡ συναλλαγματικὴ δὲν διεμαρτυρήθη ἐγκαίρως.

Τοιαύτη εἶναι ἡ ἀρχή, ἀλλ' ἐννοεῖται ὅτι ἡ ἐφαρμογή της προϋποθέτει τὴν ἐνοχὴν ἐκείνου, ὅστις ἐνάγεται εἰς τὸ ἐμποροδικεῖον. Διότι ἂν ἰσχυρίζηται ὅτι δὲν ὑπέγραψε τὸ ἔγγραφον, πρέπει νὰ ἐξετασθῇ προηγουμένως τοῦτο, τὸ δὲ ζήτημα αὐτὸ ὑπάγεται ὡς ἐπιτοπλεῖστον εἰς τὰ πολιτικὰ δικαστήρια. Δαλλ. αὐτ. ἀρ. 945.

§ 511. Ὁ νόμος δὲν ἐξετάζει τὸ αἴτιον τῆς συναλλαγματικῆς. Εἴτε πολιτικὸν εἶναι τοῦτο, ὁ τίτλος μόνος ἀρκεῖ, κατ' ἀρχήν, ὥστε νὰ ὑπάγωνται εἰς τὸ ἐμποροδικεῖον οἱ δι' αὐτῆς ὑποχρεωθέντες. Ὑπάρχει μάλιστα περίπτωσις, καθ' ἣν τὸ ἐμποροδικεῖον ὀφείλει νὰ ἀποφανθῇ περὶ ἐνοχῆς, ἀναφυείσης ἐξ ἀφορμῆς συναλλαγματικῆς τινος, μολονότι δὲν εἶναι περιειλημμένον εἰς τὸν τίτλον τὸ ὄνομα ἐκείνου, ὅστις θεωρεῖται ὡς ὑπόχρεως. Ἡ περίπτωσις αὕτη ὑπάρχει ὅταν προσκαλῆται τρίτος τις ὡς ἐγγυητής, οἷον ὅταν κλητὴρ καταδιώκηται παρεμπιπτόντως ὡς μὴ συντάξας τὴν διαμαρτυρίαν. αὐτ. ἀρ. 946.

§ 512. Ἡ ἁρμοδιότης τοῦ ἐμποροδικείου ἔχει χώραν καὶ ὅταν ἡ δίκη πρέπῃ, καθόσον τὸ ἐμπορικὸν ἔγγραφον ἐνδιαφέρει τὸ δημόσιον, νὰ κοινοποιηθῇ εἰς τὸν εἰσαγγελέα. αὐτ. ἀρ. 947.

§ 513. Ὅταν ἀνέλαβέ τις, διὰ πολιτικῆς ἐνοχῆς, τὴν ἐνοχὴν συναλλαγματικῆς τινος, δὲν ὑπάγεται εἰς τὸ ἐμποροδικεῖον. Ἄρα ὁ μὴ ἔμπορος, ὅστις ἀνεδέχθη ἐμπορικὸν χρέος, δὲν ἐνάγεται ἐνώπιον τοῦ ἐμποροδικείου συνάμα μετὰ τοῦ ὀφειλέτου, πρὸς πληρωμὴν συναλλαγματικῆς ἐκδοθείσης κατόπιν ὑπὸ τοῦ δανειστοῦ, ἣν δὲν ὑπέγραψε καὶ δὲν ἀνεδέχθη νὰ πληρώσῃ. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει τὸ χρέος μένει πολιτικὸν ὡς πρὸς τὸν ἐγγυητήν.— Ὡσαύτως ὅταν γυνή, *δι' ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου*, ἐγγυήθη ἀλληλεγγύως τὴν πληρωμὴν συναλλαγματικῆς τοῦ συζύγου της ἐμπόρου, ἡ γυνὴ δὲν ὑπάγεται εἰς τὸ ἐμποροδικεῖον.

Δὲν ἐφαρμόζεται ὅμως ἡ ἀρχὴ αὕτη, ἄν, διὰ τριτεγγυήσεως ἐγγυήθη τις ὑπὲρ τινος τῶν ὀφειλετῶν.

ὀπισθογράφησις λαβοῦσα χώραν μετὰ τὴν προθεσμίαν συνεπάγει τὴν ἀρμοδιότητα τοῦ ἐμποροδικείου; αὐτ. ἀρ. 948.

§ 514. Εἰς τὴν ἐκτεθεῖσαν ἀρχὴν ὑπάρχει καὶ ἐξαίρεσις, ἥτις λαμβάνει χώραν ὁσάκις κανὲν τῶν ἀναγκαίων πρὸς τὸ κῦρος τῶν συναλλαγματικῶν προσόντων λείπῃ. Ἡ ἀναρμοδιότης τοῦ ἐμποροδικείου εἶναι ἀπόλυτος εἰς τὴν ὑπόθεσιν ταύτην, καὶ τοῦτο διαφέρει τῆς περιπτώσεως καθ' ἣν ὁ τίτλος, τακτικῶς κατὰ τὸ φαινόμενον, περιέχει ὑποβολὴν ὀνόματος τόπου ἢ αἰτίας (1).

Ἐννοεῖται, ἐν τούτοις, ὅτι ἂν ἡ ἄτακτος συναλλαγματικὴ ἀφορᾷ γεγονὸς ἐμπορικῆς φύσεως, τὸ ἐμποροδικεῖον εἶναι ἁρμόδιον νὰ δικάσῃ. αὐτ. ἀρ. 949.

§ 515. Ἄλλην τινὰ ἐξαίρεσιν περιέχει τὸ 6 ἄρθρον τοῦ περὶ ἁρμοδιότητος τῶν ἐμποροδικείων νόμου, καθ' ὃ ὅταν αἱ συναλλαγματικαὶ δὲν λογίζωνται εἰμὴ ἁπλᾶ ὑποσχετικὰ (112 ἐμπ. Κ.) τὸ ἐμποροδικεῖον παραπέμπει τὴν δίκην εἰς τὸ πολιτικὸν δικαστήριον, ἐὰν ὁ ἐναγόμενος τὸ ζητήσῃ.— Ἡ παραπομπὴ αὕτη δὲν πρέπει πάντοτε νὰ λαμβάνῃ χώραν εἰμὴ ἂν ἡ συναλλαγματικὴ φέρῃ μόνον ὑπογραφὰς μὴ ἐμπόρων καὶ δὲν ἀφορᾷ πράξεις ἐμπορικὰς καθότι, ἂν ἀφορᾷ τοιαύτην, τὸ ἐμποροδικεῖον μένει ἁρμόδιον, μὴ δυνάμενον μόνον ν' ἀπαγγείλῃ προσωπικὴν κράτησιν κατὰ τῶν μὴ ἐμπόρων, ἂν οὗτοι δὲν ὑπεχρεώθησαν δι' ἐμπορικὴν πρᾶξιν. αὐτ. ἀρ. 950.

§ 516. Καθόσον ἀφορᾷ τὰς συναλλαγματικάς, αἱ ὁποῖαι ὑπεγράφησαν ὑπὸ ἀνηλίκων, μὴ ἐχόντων τὴν ἄδειαν τοῦ ἐμπορεύεσθαι, αὗται εἰσὶν ἄκυροι καὶ τὸ ἐμποροδικεῖον εἶναι ἀναρμόδιον νὰ δικάσῃ. Νουγ. τ. 1 σ. 458. Δαλ. ἀρ. 951.

§ 517. Ἡ τοῦ ἐμποροδικείου ἀναρμοδιότης, ὅταν δικάζῃ περὶ συναλλαγματικῶν θεωρουμένων ὡς ἁπλῶν ὑποσχετικῶν, εἶναι σχετική, καὶ μὴ προταθεῖσα in limine litis καλύπτεται. Δαλλ. ἀρ. 952.

§ 518. Τὸ ἐμποροδικεῖον εἶναι ἁρμόδιον ν' ἀποφανθῇ περὶ τῆς ὑποβολῆς, ἐπειδὴ τὸ ζήτημα τοῦτο εἶναι ἐκ τῆς φύσεώς του ἐμπορικὸν (2). Ὅταν ἡ συναλλαγματικὴ ἡ θεωρουμένη, ἕνεκα ὑποβολῆς τινος, ἁπλοῦν ὑποσχετικόν, φέρῃ ὑπογραφὴν ἐμπόρου, ὁ μὴ

(1) Ἴδε Δαλ. λέξ. comp. com. ἀρ. 47—56, 62, 84 ἐπ. 104 καὶ 125.
(2) Πρβλ. Ῥαλλ. ἐν § 518.

ἔμπορος ἐναγόμενος ἀπ' εὐθείας καὶ μόνος, δύναται νὰ προτείνῃ τὴν ἁρμοδιότητα ; αὐτ. ἀρ. 952.

§ 519. Ὅταν ὑπάρχῃ ὑπογραφὴ ἐμπόρου ἐπὶ τῆς συναλλαγματικῆς, παράγεται ὑπὲρ τοῦ ἐγγράφου τεκμήριον ἐμπορικότητος δι' οὗ τὰ ἐμποροδικεῖα καθίστανται λόγῳ ὕλης ἁρμόδια νὰ δικάσωσι περὶ αὐτῆς, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἐξαρτᾶται πλέον ἐνταῦθα ἐκ τῆς θελήσεως τοῦ ἐναγομένου νὰ ζητήσῃ, ὡς εἰς τὴν περίπτωσιν τοῦ προηγουμένου ἄρθρου, τὴν εἰς τὸ πολιτικὸν δικαστήριον παραπομπὴν τῆς δίκης.

Ἀλλὰ τὸ ἐμποροδικεῖον ἐξακολουθεῖ νὰ ἦναι ἁρμόδιον καὶ ὅταν οἱ μὴ ἔμποροι ὑπογραφεῖς τῆς συναλλαγματικῆς ἐνάγωνται ἄνευ τῶν ἐν αὐτῇ ὑπογεγραμμένων ἐμπόρων ; Οἱ συγγραφεῖς, ὡς καὶ ἡ νομολογία εἶναι διῃρημένοι ἐπὶ τοῦ ζητήματος τούτου. Οἱ μὲν φρονοῦσιν ὅτι ὁ νομοθέτης θέλων νὰ διατηρήσῃ τὰ προνόμια τοῦ ἐξωτερικοῦ τύπου τῆς συναλλαγματικῆς, ὅταν ἐκ τῆς ἐπ' αὐτῆς ὑπογραφῆς τοῦ ἐμπόρου φαίνεται νὰ ἐνδιαφέρεται τὸ ἐμπόριον, ἀπέδωκεν εἰς τὸ ἐμποροδικεῖον ἁρμοδιότητα νὰ δικάσῃ περὶ αὐτῆς, χωρὶς νὰ ἐξετάσῃ ἂς ὁ ἔμπορος συνενάγεται μετὰ τῶν μὴ ἐμπόρων καὶ ὅτι ἡ ἐμπορικὴ ἁρμοδιότης θεωρεῖται ἀμετακλήτως κεκτημένη ἅμα τεθῇ ἐπὶ τῆς συναλλαγματικῆς ἡ ὑπογραφὴ τοῦ ἐμπόρου.

Οἱ δὲ διϊσχυρίζονται ὅτι τὸ ἄρθ. 7 ὑποθέτει ἐναγομένους ἐνώπιον τοῦ ἐμποροδικείου πλείονας ὑπογραφεῖς τῆς συναλλαγματικῆς, ἐξ ὧν οἱ μὲν εἶναι ἔμποροι οἱ δὲ οὔ· ὅτι ἐπειδὴ ἡ ἀρχὴ τῆς ἀλληλεγγύης ἀντίκειται εἰς την διαίρεσιν τῆς ἀγωγῆς, ἀπήτησεν ὁ νόμος ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει νὰ δικάζωνται ὅλοι ἀπὸ τὸ ἐμποροδικεῖον, χωρὶς ὅμως νὰ ἐπιβάλληται προσωπικὴ κράτησις εἰς τοὺς μὴ ἐμπόρους· καὶ τέλος ὅτι ἐπειδὴ ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρ. 7. τοῦ νόμου στηρίζεται μόνον εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς μὴ διαιρέσεως τῶν ἀγωγῶν, δὲν λαμβάνει ἐφαρμογὴν, ὅταν μόνος ὁ μὴ ἔμπορος ὑπογραφεὺς τῆς ὡς ἁπλῆς ὑποσχέσεως θεωρουμένης συναλλαγματικῆς καλῆται εἰς τὴν δίκην.

Μεταξὺ τῶν δύο τούτων ἀντιθέτων γνωμῶν δὲν διστάζομεν νὰ παραδεχθῶμεν τὴν πρώτην, ὡς μᾶλλον συνᾴδουσαν καὶ μὲ τὸ γράμμα τοῦ νόμου, κηρύττοντος ἁρμόδιον τὸ ἐμποροδικεῖον ἅμα ἐπὶ τοιαύτης συναλλαγματικῆς ὑπάρχουσιν ὑπογραφαὶ ἐμπόρων καὶ μὴ ἐμπόρων, καὶ μὲ τὸ πνεῦμα τῆς περὶ συναλλαγματικῶν νομοθεσίας, ἥτις σκοπεύει νὰ περιστοιχίσῃ αὐτὰς μὲ τὰς ἐγγυήσεις τῆς ἐμπορικῆς δικαιοδοσίας, καὶ ὅταν περιέχωσιν ὑποβολὴν, ἐὰν μόνον ὑπάρχωσιν ἐπ' αὐτῶν ὑπογραφαὶ ἐμπόρων. Ῥάλ. § 518.

§ 520. *Γραμμάτια εἰς διαταγήν.* — Κατὰ τὸ ἄρθρον 6 τοῦ περὶ ἁρμοδιότητος τῶν ἐμποροδικείων νόμου, ὅταν τὰ εἰς διαταγὴν γραμμάτια δὲν φέρουν οὐδενὸς ἐμπόρου ὑπογραφήν, οὐδ' ἀφορῶσιν ἐργασίας ἐμπορικὰς κτλ. τὸ ἐμποροδικεῖον παραπέμπει τὴν δίκην εἰς τὸ πολιτικὸν δικαστήριον, ἐὰν ὁ ἐναγόμενος τὸ ζητήσῃ.

Ἐν τῇ περιπτώσει δέ, καθ' ἣν τὸ εἰς διαταγὴν γραμμάτιον ἐγένετο παρ' ἐμπόρου, θεωρεῖται ὡς ἀφορῶν τὸ ἐμπόριόν του. Ὁ ἔμπορος διὰ νὰ ὑπεκφύγῃ τὴν ἐμποροδικὴν ἁρμοδιότητα, ὀφείλει ν' ἀποδείξῃ, ὅτι εἰς τὸ γραμμάτιον μνημονευθεῖσα ῥήτρα ἀποκλείουσα τὸ ἐμπόριόν του δὲν δύναται νὰ ἰσχύσῃ, ὅτι ἡ ἐνοχή του εἶναι ἁπλῶς πολιτικὴ διὰ τοῦτο καὶ μόνον ὅτι ὑπέγραψεν ὑπὲρ ἰδιωτῶν μὴ ἐμπόρων. αὐτ. ἀρ. 953.

§ 521. Ἡ ἁρμοδιότης τῶν ἐμποροδικείων ὡς πρὸς τὰ γραμμάτια, ἀπὸ τὰ ὁποῖα λείπει τι τῶν προσόντων, εἶναι ἀπόλυτος, ἐκτὸς ἂν ἡ ἐνοχὴ ἀφορᾷ αὐτὴν καθ' ἑαυτὴν τὸ ἐμπόριον ἢ συνεχρέωσεν μετὰ τοῦ ἐμπόρου. αὐτ. ἀρ. 954.

§ 522. Ἡ ἁρμοδιότης δὲν εἶναι εἰμὴ σχετική, ὅταν τὸ γραμμάτιον, τακτικὸν ὄν, ὑπεγράφη ὑπὸ μὴ ἐμπόρου καὶ δὲν ἀφορᾷ πρᾶξιν ἐμπορικήν. αὐτ. ἀρ. 955.

§ 523. Ἡ τεθεῖσα ὑπὸ ἐμπόρου ὑπογραφὴ εἰς γραμμάτιον εἰς διαταγὴν μεταξὺ μὴ ἐμπόρων διὰ πρᾶξιν μὴ ἐμπορικὴν συνεπιφέρει τὴν ἁρμοδιότητα τῶν ἐμποροδικείων, ἀλλὰ διὰ τῆς ὑπογραφῆς ταύτης ὑποχρεοῦνται ὁ ἔμπορος καὶ τῶν προηγουμένων αἱ προσωπικὰ δικαιώματα εἰς τὸ γραμμάτιον. Ἂν π. χ., ὁ ἔμπορος δὲν ἔλαβε τὸ γραμμάτιον εἰμὴ δι' ἀτάκτου ὀπισθογραφήσεως, δὲν συνεπισύρει τοὺς ὑπογράψαντας μὴ ἐμπόρους ἐνώπιον τοῦ ἐμποροδικείου, ἐπειδὴ δὲν κατέστη ἰδιοκτήτης καὶ δὲν δύναται νὰ τὸ μεταβιβάσῃ, εἰμὴ ὡς ἐντολοδόχος. αὐτ. ἀρ. 957.

§ 524. Ἡ ὑπογραφὴ ἐμπόρου εἰς γραμμάτιον εἰς διαταγὴν ἢ τεθεῖσα λόγῳ ὑπογραφῆς, ὀπισθογραφήσεως, ἀποδοχῆς ἢ τριτεγγυήσεως ἐπιφέρει τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα καθιστῶσα ἁρμόδιον τὸ ἐμποροδικεῖον καὶ ὡς πρὸς τοὺς μὴ ἐμπόρους ὑπογραφεῖς. αὐτ. ἀρ. 958.

§ 525. Ἐνάγεται ὑπογραφεὺς μὴ ἔμπορος ἐνώπιον τοῦ ἐμποροδικείου διὰ γραμμάτιον εἰς διαταγὴν μὴ ἀφορῶν πρᾶξιν ἐμπορικήν, ὅτε ἐνάγεται μόνος καὶ ἀπ' εὐθείας; Ἴδε Δαλλ. comp. com. ἀρ. 228.

§ 526. Ἂν ἐκεῖνος, ὅστις θεωρεῖται ὑποχρεωμένος δυνάμει γραμ-

μετρίων εἰς διαταγήν, ἀμφισβητῇ ὅτι ὑπεχρεώθησαν ἐξ αὐτῆς ἐμπορικῶς, ἡ ἀνάγκη τῆς ἐξετάσεως τοῦ προδικαστικοῦ τούτου ζητήματος, πρὸς ἐκδίκασιν τοῦ ὁποίου εἶναι ἁρμόδιον τὸ πολιτικὸν δικαστήριον. Ὅθεν ἀπεφασίσθη ὅτι ὅταν ὁ δι' ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου τριτεγγυητὴς ἀμφισβητῇ ὅτι ἡ τριτεγγύησις ἀφορᾷ ἐμπορικὴν πρᾶξιν, ἡ συζήτησις ἡ ἐκ τούτου προκύπτουσα ὑπάγεται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια. Δαλλ. effet de com. ἀρ. 960.

§ 527. *Γραμμάτια εἰς κατοικίαν καὶ γραμμάτια συναλλαγῆς.* — Ὅταν ταῦτα παρέχωσιν ἀποστολὴν χρημάτων ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, συνεπιφέρουσι τὴν ἐμπορικὴν ἁρμοδιότητα κατὰ παντὸς προσώπου ὑποχρεωμένου ἐξ αὐτῶν, εἴτε ἔμποροι ὦσιν, εἴτε ἐμπορικὴν ἢ πολιτικὴν πρᾶξιν ἀφορῶσιν. Ἀλλὰ τὸ ζήτημα τοῦτο εἶναι ἀμφισβητούμενον (1). αὐτ. ἀρ 961.

§ 528. *Χρηματικὸν ἔνταλμα.* — Αὐτὸ δὲν ἀποτελεῖ ἀφ' ἑαυτοῦ πρᾶξιν ἐμπορικὴν καὶ δὲν ὑπάγεται εἰς τὰ ἐμποροδικεῖα εἰμὴ ὅταν ἀφορᾷ ἐμπορικὴν πρᾶξιν ἢ ὑπογραφῇ μεταξὺ ἐμπόρων. Ἐξαιρεῖται ἡ περίπτωσις, καθ' ἣν τὰ μέρη καλοῦσιν ὑπὸ αὐτὸ, ἀληθῆ συναλλαγματικὴν πρᾶξιν (opération de change), ὅτε ἐφαρμόζονται αἱ περὶ συναλλαγματικῶν ἐκτεθεῖσαι ἀρχαί. Δαλλ. αὐτ. ἀρ. 962.

§ 529. Αἱ *πιστωτικαὶ ἐπιστολαί*, δὲν ὑπάγονται εἰς τὸ ἐμποροδικεῖον, εἰμὴ ὅταν ἀφορῶσι πρᾶξιν ἐμπορικὴν ἢ ἐκπορεύωνται παρ' ἐμπόρου ἢ τραπεζίτου. αὐτ. ἀρ. 963.

§ 530. Τὰ ἁπλᾶ *γραμμάτια* δεν ὑπάγονται εἰς τὰ ἐμποροδικεῖα εἰμὴ ὅταν ἀφορῶσιν ἐμπορικὴν πρᾶξιν ἢ ὑπεγράφησαν μεταξὺ ἐμπόρων. αὐτ. ἀρ. 965.

§ 531. Ἰδοὺ ὀλίγα σχετικὰ παραδείγματα εὑρισκόμενα εἰς τὴν *ἡμετέραν νομολογίαν*.

---

(1) Ἡ ἁπλῆ ἀπὸ τόπου εἰς τόπον ἀποστολὴ χρημάτων παρ' ἐμπόρου εἰς ἄλλον ἔμπορον, χωρὶς νὰ λάβῃ χώραν συναλλαγή τις, ἢ ἄλλη ἐμπορικὴ πρᾶξις, ἀλλὰ μόνον μεταξὺ τοῦ ἀποστολέως καὶ τοῦ λαμβάνοντος ἁπλοῦν συνάλλαγμα, δὲν εἶναι πρᾶξις ἐμπορική, καὶ ἑπομένως δὲν ὑπάγεται εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν ἐμποροδικῶν. Απ. Εφ. Ναυπλ. 293 τοῦ 1843 (Δομιαν. 3290).

§ 532. Αἱ συναλλαγματικαὶ θεωροῦνται ὡς πράξεις ἐμπορικαί, ὑπαγόμεναι, διὰ τοῦτο, εἰς τὸ ἐμποροδικεῖον (1). Ὅθεν

α′) Πράξεις ἐμπορικαὶ θεωροῦνται αἱ συναλλαγματικαὶ καὶ αἱ ἀπὸ τόπου εἰς τόπον ἀποστολαὶ χρημάτων ὁποιαιδήποτε καὶ ἂν ἦναι αἱ συναλλαττόμεναι· ἡ ἀγωγὴ λοιπὸν περὶ τῆς πληρωμῆς τοῦ σοῦ ἐνάγοντος ἐκ συναλλαγματικῆς εκδοθείσης ὑπὸ τοῦ ἐναγομένου εἰς βάρος τοῦ ἐνάγοντος, διὰ τὸ ποσὸν τῆς ὁποίας ἐγένετο πρόβλεψις, κατὰ τὴν περὶ τούτου γνωστοποιητικὴν ἐπιστολήν, ὑπάγεται εἰς τὸ ἐμποροδικεῖον, καθότι ἡ ἐπιστολὴ δὲν ἀντικαθιστᾷ τὴν ἐνοχήν, τὴν ὁποίαν διὰ τῆς ἐκδόσεως τῆς συναλλαγματικῆς ἀναλαμβάνει ὁ ἐκδότης νὰ ἔχῃ πρὸς τὸν ἐκδόσαντα αὐτήν. Ἀπ. Ἀρ. Π. 13 τῆς 13 Αὐγ. 1844 (Νομ. σ. 4255). πρβ. §§. ς.

β′) Οὔσης τακτικῆς τῆς συναλλαγματικῆς, οἱαιδήποτε καὶ ἂν ὦσιν αἱ ἐλλείψεις τῶν ὀπισθογραφήσεων αὐτῆς, οἷον ἂν δὲν ἀναφέρηται ἡ δοθεῖσα ἀξία ἢ ἡ χρονολογία, καὶ εἴτε παρ' ἐμπόρου ἐκδοθεῖται ἢ δι' ἐμπορίαν εἴτε μή, ἡ περὶ πληρωμῆς αὐτῶν ἀγωγὴ ὑπάγεται εἰς τὸ ἐμποροδικεῖον. Αἱ ἀταξίαι τῶν ὀπισθογραφήσεων δὲν ἔχουν ὡς ἀποτέλεσμα εἰ μὴ ὅτι δὲν μεταφέρουσιν εἰς τοὺς κομιστὰς τὴν κυριότητα τῆς συναλλαγματικῆς, ἀλλὰ παρέχουν ἁπλῶς εἰς τὸν κάτοχον ὅλα τὰ δικαιώματα τοῦ ἐντολοδόχου· ὥστε, τούτων οὕτως ἐχόντων, ὁ μὲν χρεώστης ἐκ τῶν ἐλλείψεων αὐτῶν δὲν ἔχει δικαίωμα ν' ἀρνηθῇ τὴν πληρωμὴν εἰς τὸν κομιστήν, ἀλλὰ μόνον νὰ προτείνῃ κατὰ τοῦ ἐντολοδόχου ὅσας ἤθελεν ἔχει νομίμους λόγους κατὰ τοῦ ἐντολέως. Απ. ἐφ. Ναυπλ. 188 τοῦ 1828 (Νομ. σ. 3649).

γ′) Ἡ ἔκδοσις συναλλαγματικῆς εἶναι πρᾶξις ἐμπορικὴ ἀνεξαρτήτως τῆς ἰδιότητος τοῦ ἐκδότου, ὅστις ἐνάγεται εἰς τὸ ἐμποροδικεῖον, πρὸς ἐξόφλησιν αὐτῆς ὑπὸ τοῦ πληρώσαντος αὐτὴν χωρὶς νὰ ὑπάρχῃ παρ' αὐτοῦ πρόβλεψις· εἰς τὸ περὶ ἁρμοδιότητος δὲ ζήτημα δὲν ἐπιφέρει μεταβολήν τινα ὅτι ὁ ἐνάγων ἐπλήρωσε συναλλαγματικὴν ἐπιστολῆς τοῦ ἐκδότου. Απ. 3034 τῆς 28 Ἰουλ. 1844 ἐφ. Αθ.

δ′) Ἑπομένως τακτικῆς οὔσης τῆς συναλλαγματικῆς, ὁποιαιδήποτε καὶ ἂν ὦσιν αἱ ἐλλείψεις τῶν ὀπισθογραφήσεων αὐτῆς, καὶ εἴτε [illegible] ἐκδοθῇ εἰς ἐμπορίαν, εἴτε μή, τὸ ἐμποροδικεῖον εἶναι ἁρμόδιον πρὸς ἐκδίκασιν τῆς διαφορᾶς, διότι ὁ

(1) [illegible]

ἐμ. νόμος ἀναγνωρίζει ὡς πράξεις ἐμπορικὰς αὐτὰς καθ' ἑαυτὰς τὰς συναλλαγματικὰς ὁποιουδήποτε καὶ ἂν ἦναι οἱ συναλλαττόμενοι. Ἀπ. ἐφ. Ν. 188 τοῦ 1838, ἣν καὶ ἐν λ. Ἁρμοδιότης εμπ. (Εὑρ. τ. 5 σ. 96 § 59, ϛ').

ἑ) Καὶ ὁ ἀποδέκτης συναλλαγματικῆς τινὸς μὴ ἔμπορος ὑπάγεται εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τοῦ ἐμποροδικείου. Ἀπ. ἐφ. Ν. 229 τοῦ 1838.

ϛ') Ἡ ἀγωγὴ τοῦ πληρωτοῦ τῆς συναλλαγματικῆς, ἄνευ ἀμέσου τῆς εἰδοποιητικῆς ἐπιστολῆς (lettre d'avis) ὑπάγεται εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν ἐμποροδικῶν. (ἀνωτ. ἰδ. α')

Απόφ. Ἐπειδή, κατὰ τὸ ἄρθ. 1 ἐδ. 2 τοῦ περὶ ἁρμοδιότητος τῶν ἐμποροδικείων νόμου, τὰ ἐμποροδικεῖα κρίνουν περὶ πάσης μεταξὺ ὁποιωνδήποτε διαφορᾶς ἀφορώσης πράξεις ἐμπορικάς, κατὰ δὲ τὸ τελευταῖον ἐδ. τοῦ 2 ἄρθρου τοῦ αὐτοῦ νόμου, πράξεις ἐμπορικαὶ θεωροῦνται αἱ συναλλαγματικαὶ καὶ αἱ ἀπὸ τόπου εἰς τόπον ἀποστολαὶ χρημάτων, ὁποιοιδήποτε καὶ ἂν ἦναι οἱ συναλλαττόμενοι.

Ἐπειδὴ ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἡ παρὰ τοῦ Κωνσταντίνου Δουρούτη ἀναιρεσιβλήτου, κινηθεῖσα ἀγωγὴ ἐνώπιον τοῦ ἐνταῦθα ἐμποροδικείου, κατὰ τοῦ ἀναιρεσείοντος Δημητρίου Ποσ ολακα; περὶ πληρωμῆς δραχ. 3500 μετὰ τῶν τόκων, ἐπηγάζεν ἀπὸ πληρωμὴν μιᾶς συναλλαγματικῆς ἐκδοθείσης ὑπὸ τοῦ ἀναιρεσείοντος Δημ. Ποστολάκα, εἰς βάρος τοῦ καρεβέλη του, διὸ τὸ ποσὸν τῆς ὁποίας ὁ ἐνάγων εἰσέπραξε διὰ τῆς ὑπὸ τὴν αὐτὴν ἡμερομηνίαν γνωστοποιητικῆς ἐπιστολῆς του (lettre d'avis) εἰς ἣν ὑπεσχέθη νὰ κάμῃ πρόβλεψιν ἐν καιρῷ, ἀλλὰ δὲν ἔκαμεν, οὔτε μετά ταῦτα ἱκανοποίησεν αὐτόν· ἑπομένως ἡ ἀγωγὴ ἐκινήθη ἁρμοδίως ἐνώπιον τῶν ἐνταῦθα πρωτοδικῶν ὡς ἐμποροδικῶν, διότι διὰ τῆς ἐκδόσεως μιᾶς συναλλαγματικῆς, ὁ ἐκδότης αναλαμβάνει δύω ἐνοχάς, ἤτοι πρὸς μὲν τὸν κομιστὴν νὰ ἐνεργήσῃ ὥστε νὰ λάβῃ τὸ ἀντίτιμον τῆς καταβληθείσης ἀξίας εἰς ἕνα ἄλλον τόπον, πρὸς δὲ ἐκεῖνον, εἰς βάρος τοῦ ὁποίου ἐξέδωκε τὴν συναλλαγματικὴν (tiré) νὰ κάμῃ ἐγκαίρως τὴν πρόβλεψιν ἢ εἰς περίστασιν καθ' ἣν δὲν ἤθελε κάμει τοῦτο νὰ ἱκανοποιήσῃ αὐτὸν διὰ τὰς καταβολὰς καὶ τὰ ἔξοδα τὰ ὁποῖα τυχὸν ἤθελε κάμει διὰ τὴν πληρωμὴν τῆς συναλλαγματικῆς, διὰ δὲ τῆς πληρωμῆς κατὰ τὴν λῆξιν τῆς συναλλαγματικῆς, ὁ ἐκδότης ἐλευθεροῦται ἐκ τῆς ἐνοχῆς πρὸς τὸν κομιστήν, οὐχὶ δὲ καὶ τῆς ἐνοχῆς πρὸς τὸν πληρώσαντα αὐτήν, τοῦ νὰ τὸν ἱκανοποιήσῃ δηλαδὴ ἐὰν δὲν ἔκαμεν, ὡς ὤφειλε, προηγουμένως τὴν πρόβλεψιν.

ὅθεν ἡ ἀγωγὴ (mandati contraria) ἡ ἀνήκουσα εἰς τὸν πληρώσαντα τὴν συναλλαγματικήν, διὰ νὰ ἱκανοποιηθῇ ἀπὸ τὸν ἐκδότην διὰ τὰς καταβολὰς καὶ τὰ ἔξοδα, πρέπει νὰ κινῆται ἐνώπιον τοῦ ἐμποροδικείου, ὡς πηγάζουσα ἐκ τῆς συναλλαγματικῆς, ἡ δὲ ἐπιστολὴ τὴν ὁποίαν συνήθως οἱ ἔμποροι ἀποστέλλουν τὴν αὐτὴν ἡμέραν πρὸς γνωστοποίησιν ἐκείνου, εἰς βάρος τοῦ ὁποίου ἐξεδόθη ἡ συναλλαγματικὴ (lettre d'avis), δὲν ἔχει ἄλλον σκοπόν, εἰμὴ νὰ γνωστοποιήσῃ ἐκεῖνον, εἰς βάρος τοῦ ὁποίου ἐξεδόθη ἡ συναλλαγματική, ὅτι τοιαύτη συναλλαγματικὴ ἐξεδόθη, καὶ πῶς μέλλει νὰ γίνῃ ἡ πρόβλεψις, ἀλλ' ἡ ἐπιστολὴ αὕτη δὲν ἀντικαθιστᾷ τὴν ἐνοχὴν τὴν ὁποίαν ὡς εἴρηται, διὰ τῆς ἐκδόσεως τῆς συναλλαγματικῆς ἀναλαμβάνει ὁ ἐκδότης νὰ ἱκανοποιήσῃ τὸν πληρώσαντα αὐτήν, διότι καὶ ἄνευ τῆς γνωστοποιητικῆς ἐπιστολῆς, ἡ ὑποχρέωσις τῆς ἱκανοποιήσεως ὑπάρχει ἐὰν ἐπληρώθη ἡ συναλλαγματική, ἄνευ προηγουμένης προβλέψεως (à decouverte). Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 13 τοῦ 1844, ἧς μνεία καὶ ἐν λέξ. Ἁρμοδιότης ἐμπορικὴ § 59 (Εὐρ. τόμ. 5).

ζ') Συνεπείᾳ ἀγωγῆς (1) τοῦ Α, ὁ Β κατεδικάσθη ὑπὸ τοῦ ἐμποροδικείου νὰ ἐξοφλήσῃ γραμμάτιόν τι, ὡς ἐγγυητὴς τοῦ Γ.— Ἀφοῦ λοιπὸν ἐπλήρωσεν ὁ Β εἰσήγαγε τὸν ὑπὲρ οὗ ἐγγυήθη κυρίως ὀφειλέτην ἐνώπιον τοῦ πρωτοδικείου, ἐργήσας προηγουμένως καὶ κατάσχεσιν παρὰ τρίτῳ. — Ὅθεν ἀνεφύη τὸ ζήτημα, ἂν ἡ νέα δίκη ὑπάγετο εἰς τὸ πρωτοδικεῖον. Τὸ ἐν Ἀθ. ἐφετεῖον (ἀπ. 16630 τοῦ 1858 ἔλυσεν ἀποφατικῶς τὸ ζήτημα, σκεφθὲν οὕτως

Ἀπόφ. Ἐπειδὴ ἡ περὶ ἀναμφισβητήτως τοῦ πρωτοδικείου ἔνστασις οὐ τε Ἰωάν. Βρετοῦ, ὡς κηδεμόνος τῆς σχολαζούσης περιουσίας τοῦ ἀποβιώσαντος Γρηγορίου Δαμιανοῦ καὶ τοῦ ἐκκαλοῦντος, ἀντικαλοῦντος καὶ παρεμβάντος. Τιμολέοντος Φωτοπούλου, λόγῳ τοῦ ὅτι ἡ ἀπαίτησις τοῦ ἐκκαλοῦντος Κωνσταντίνου Ἀντωνιάδου εἶναι ἐμπορική, ὡς προερχομένη ἐξ ἐμπορικῆς συναλλαγῆς, καὶ δὲν ἠδύνατο ὡς τοιαύτη νὰ εἰσαχθῇ ἐνώπιον τῶν πρωτοδικείων, εἶναι βάσιμος, καθότι ἡ προκειμένη μεταξὺ τοῦ Κωνσταντίνου Ἀντωνιάδου ἐνάγοντος, πηγάζουσα ἐκ τοῦ ἀπὸ 1 Ἰουνίου 1851 γραμματίου εἰς διαταγὴν ἐκ δραχ. 5.000 ἐκδοθέντος παρὰ τοῦ Κωνστ. Ἀντωνιάδου, ὑποδεχθέντος παρὰ τοῦ Γρηγορίου Δαμιανοῦ καὶ πληρωτέου εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ Δούκα Παπᾶ, ὅστις ἐπληρώθη τὸ ἄνω εἰρημένον ποσὸν μετὰ τοῦ τόκου κτλ. ἀπὸ τὸν

(1) Ἴδε καὶ ἀπόφ. 14551 ἐφ. Ἀθ.

Κωνστ. Αντωνιάδου δυνάμει κατά τρόπον και του Γρηγορίου Δαμιανού αποφάσεων, καταδικασθέντων αμφοτέρων αλληλεγγύως εις την πληρωμήν του ανωτέρου ποσού μετά του τόκου κτλ. ως ταύτα πάντα εκτίθενται διά της προκειμένης αγωγής του Κωνστ. Αντωνιάδου όθεν αναρμοδίως εισήχθη αύτη ενώπιον του πολιτ. δικαστηρίου των πρωτοδικών.

η) Η συναλλαγματική είναι πάντοτε πράξις εμπορική.— Η δε της γυναικός είναι απλή υπόσχεσις, εκτός αν ήναι έμπορος. Pal. Εμπ. δ. τ. 1 σ. 35 89.

θ) Όταν ο Α απελέχθη συναλλαγματικήν του Β συνεπεία επιστολής τούτου και εξώφλησε την συναλλαγματικήν χωρίς να υπάρχη πρόβλεψις, που οφείλει ο Α να κινήση την αγωγήν του κατά του Β περί αποδόσεως των χρημάτων, τα οποία επλήρωσε προς εξόφλησιν της συναλλαγματικής; εις το εμποροδικείον· διότι η συναλλαγματική φέρει εμπορικόν χαρακτήρα, η δε ρηθείσα επιστολή δεν είναι ο τίτλος του ενάγοντος Α, αλλ' η εξωφλημένη συναλλαγματική, η δε επιστολή είναι μέσον αποδείξεως του ότι ο Α εδέχθη την συναλλαγματικήν, χωρίς να έχη πρόβλεψιν· άλλως τε ο Α θεωρούμενος ως εντολοδόχος του Β και εκτελέσας εντολήν αφορώσαν πράξιν εμπορικήν του εκδότου, εις το εμποροδικείον οφείλει να κινήση την αγωγήν του. Απ. 3034 της 28 Ιουλ. 1844 εν Αθ. — Όρα και την απόφ. του Αρ. Π. 13 του 1844 έτους σελ. 420.

Διά της αυτής αποφάσεως αποφαίνεται το δικαστήριον ότι, κατά το άρθ. 553 εδ. 2 της πολ. δικονομίας, εκκρεμοδικία υπάρχει όταν η αυτή, ή, τουλάχιστον, η κυρία δίκη ήναι εισηγμένη εις άλλο δικαστήριον, αλλά η διά της αγωγής γενομένη αίτησις περί αποδόσεως του ποσού, το οποίον αφορά η αγωγή του Α, δεν δύναται να θεωρηθή ότι αποτελεί δίκην εκκρεμή εις άλλο δικαστήριον, διότι αίτησις περί πληρωμής αυτών δεν υπάρχει, ουδ' αντικείμενον κυρίας δίκης εισηγμένης εις άλλο δικαστήριον, διότι μετ' αμοιβαίων άλλων εκκρεμών αμφισβητουμένων απαιτήσεων δεν συνέχεται, αλλ' είναι πάντη ανεξάρτητος.

ι) Ο κατά παραγγελίαν αναδεχόμενος την πληρωμήν συναλλαγματικής και ο αποστέλλων την πληρωμήν ταύτην επιχειρούσι πράξιν εμπορικήν και υπάγονται εις την αρμοδιότητα του εμποροδικείου διά τας μεταξύ αυτών διαφοράς, τας προκυπτούσας ως εκ της εκπληρώσεως των υποχρεώσεων αυτών και αν δεν ήθελον είσθαι έμποροι;

ὁ ἐν γνώσει τῆς ὑποβολῆς τοῦ τόπου παραγγελίας τὴν ὑπογραφὴν τῆς συναλλαγματικῆς, ὅταν φέρῃ αὕτη πρὸς ἐξωτερικοὺς τόπους, δὲν δύναται νὰ προτείνῃ τὸν λόγον αὐτὸν πρὸς ἀκύρωσιν. Ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 5337 ἐν Ν μηκ σ. 5041.

§ 538. Ἀδιάφορον δὲ εἶναι, ἂν γένῃ ἡ πληρωμὴ κατὰ τὴν λῆξιν τῆς προθεσμίας, ἢ ἂν ὀπισθογραφηθῶσι μετὰ τὴν προθεσμίαν· ὅθεν

α) ἡ ὑστερόχρονος τῆς προθεσμίας τοῦ εἰς διαταγὴν γραμματίου ὀπισθογράφησις ἢ ἡ παράλειψις τῆς διαμαρτυρίας ἀφαιρεῖ τὸν χαρακτῆρα τοῦ εἰς διαταγὴν γραμματίου, ὥστε νὰ καθιστᾷ αὐτὸ ἁπλοῦν ἔγγραφον δανείου πολιτικοῦ μὴ ὑπαγόμενον εἰς τὴν ἐμπορικὴν ἁρμοδιότητα; Ὄχι.

Ἀπόφ. Ἐπειδὴ ἐκ τῶν διατάξεων τοῦ ἐμπ. νόμου περὶ μεταφορᾶς τῆς κυριότητος τῶν εἰς διαταγὴν γραμματίων δι' ὀπισθογραφήσεως, αἵτινες οὐδεμίαν διάκρισιν περιέχουσιν ὡς πρὸς τὴν ἐποχὴν, ἂν ἦναι προγενεστέρα ἢ μεταγενεστέρα τῆς προθεσμίας τοῦ γραμματίου, καὶ ἐκ τῶν περὶ διαμαρτυρίας διατάξεων τοῦ αὐτοῦ νόμου, ὅστις ῥητῶς ὁρίζει τὰς συνεπείας τῆς παραλείψεως τοῦ διαμαρτυρικοῦ, παντάπασι δὲν προκύπτει, ὡς ὁ ἐναγόμενος ὑπολαμβάνει, ὅτι ἡ ὑστερόχρονος τῆς προθεσμίας τοῦ εἰς διαταγὴν γραμματίου ὀπισθογράφησις ἢ ἡ παράλειψις τῆς διαμαρτυρίας ἀφαιρεῖ τὸν χαρακτῆρα τοῦ εἰς διαταγὴν γραμματίου, καὶ καθιστᾷ αὐτὸ ἁπλοῦν ἔγγραφον δανείου πολιτικοῦ, μὴ ὑπαγόμενον εἰς τὴν ἐμπορικὴν ἁρμοδιότητα.

Ἐπειδὴ ἑπομένως, καίτοι μεταγενεστέρα τῆς προθεσμίας τοῦ προκειμένου γραμματίου ἡ ὀπισθογράφησις τοῦ ἐμπόρου Α (τοῦ ὁποίου τὴν ἰδιότητα, ὡς τοιούτου, ὁ ἐναγόμενος οὔτε πρωτοδίκως ἠρνήθη κατὰ τὴν πρώτην αἰτιολογίαν τῆς ἐκκαλουμένης ἀποφάσεως, οὔτε ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τούτου ῥητῶς ἀρνεῖται, μάλιστα δὲ καὶ ἐν τῷ κειμένῳ τοῦ προκειμένου γραμματίου ῥητῶς ὁμολογεῖ, χαρακτηρίζων αὐτὸν ὡς ἔμπορον) καθιστᾷ τὸ ἐμποροδικεῖον ἁρμόδιον νὰ κρίνῃ περὶ τοῦ γραμματίου τούτου ἐν γένει καὶ οἱουδήποτε ἐκ τῶν ὑπογραψάντων αὐτό, εἴτε ἐμπόρου εἴτε μή, δυνάμει τοῦ ἄρθ. 7 τοῦ ἀπὸ [illegible] Μαΐου 1835 νόμου, μὴ διακρίνοντος ἂν μετὰ τοῦ μὴ ἐμπόρου συνενάγεται καὶ ἔμπορος ἢ ὄχι. Ἀπ. 6786 τοῦ 1850 ἐφ. Ἀθ.

β') Δὲν ὑπάρχει νόμος μεταβάλλων τὸν χαρακτῆρα τῶν ἐμπορ. γραμματίων εἰς πολιτικά, ἂν δὲν πληρωθῶσι ταῦτα εἰς τὴν λῆξιν τῆς προθεσμίας, ἢ ἂν παρῆλθε πενταετία ἀπὸ τῆς [illegible],

δύναται δὲ μόνον νὰ μεταβληθῇ ὁ ἐμπορικὸς χαρακτὴρ ἐν ᾗ βάθη χώραν ἀνακτήσεως ἔχουσα πολιτικὸν χαρακτῆρα. — Καὶ διὰ τὰ ἐμπορικὰ γραμμάτια δύναται νὰ δοθῇ ἀσφάλεια εἴτε δι' ἐγγυήσεως, εἴτε δι' ὑποθήκης, ἀλλὰ τὰ πρόσθετα ταῦτα σύμφωνα δὲν μεταβάλλουν ἀφ' ἑαυτῶν τὸν χαρακτῆρα τοῦ κυρίου συναλλάγματος. Απόφ. πολ. Αρ. Πάτρ. 179 τοῦ 1850, κυρ. τὰς 278 τοῦ 1848 καὶ 323 τοῦ 1849 ἐφ. Ν.

§ 534. Αἱ ὡς ἁπλᾶ ὑποσχετικὰ θεωρούμεναι συναλλαγματικαὶ ὑπάγονται εἰς τὸ ἐμποροδικεῖον;

ά) Ἐὰν αἱ ὡς ἁπλᾶ ὑποσχετικὰ λογιζόμεναι συναλλαγματικαὶ φέρουν ἐνταυτῷ ὑπογραφὰς ἐμπόρων, κρίνει περὶ αὐτῶν τὸ ἐμποροδικεῖον, καὶ ὁ νόμος δὲν κάμνει οὐδεμίαν διάκρισιν. ἂν οἱ μὴ ἔμποροι συνενώνωνται μετ' ἐμπόρων. Απ Αρ. Π. 353 τοῦ 1840 (σελ. 289 τῶν αποφ. τοῦ 1840) Νομ. σ. 4799.

β') Ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ το 6 και 7 ἄ.θ. τοῦ περὶ ἐμποροδικείων νόμου προκύπτει, ὅτι ἡ δευτέρα περικοπὴ τοῦ ἄρθ. 7 λαμβάνει τότε μόνον χώραν, ὅταν συναλλαγματική τις, μὴ φέρουσα τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς συναλλαγματικῆς, δὲν λογίζεται εἰμὴ ὡς ἁπλοῦν ὑποσχετικόν. Απ. πολ. Αρ. Π. 314 τοῦ 1840.

γ') Αγωγὴ στηριζομένη εἰς ἁπλοῦν ὁμόλογον, τὸ ὁποῖον φέρει καὶ ὑπογραφὰς ἐμπόρων, ἀλλὰ μὴ δυνάμενον νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς διαταγῆς γραμμάτιον, εἶναι ἐνοχικὸν πολιτικόν, καὶ ὁ ἐνάγων μὴ ἔμπορος ἔχει το δικαίωμα να ἐνάξῃ τοὺς ἐναγομένους εἰς τὸ πολιτικὸν ἢ εἰς τὸ ἐμπορικὸν δικαστήριον.

Ὅρα τὴν περὶ τούτου ἀπόφασιν εἰς τὸν § 134 τοῦ ἄρθ. Αρμοδ. πολιτ. ἐν γένει.

§ 535 Ὅταν ὑπάρχῃ ὑπογραφὴ ἐμπόρου ἐπὶ τοῦ ἐμπορικοῦ γραμματίου, ὑπάρχει τεκμήριον ἐμπορικότητος, καθιστῶσαν τὰ ἐμποροδικεῖα ἁρμόδια να δικάζωσιν (1). Ὅθεν

ά) Ὁ νόμος αποδέχεται τεκμήριον ἐμπορικότητος εἰς τὰ χρέη τῶν ἐμπόρων, οὐχὶ λόγῳ τοῦ εἴδους τοῦ ἐγγράφου, δι' οὗ ταῦτα συνομολογοῦνται, ἀλλὰ λόγῳ τῆς ἰδιότητος τῶν ὑπογραψάντων τὰ χρεωστικὰ ἔγγραφα. ἂν δὲ ὁ νομος μεταχειρίζηται εἰδικῶς καὶ μόνον τὴν λέξιν *γραμμάτια*, τοῦτο πρέπει ν' αποδοθῇ εἰς τὸ ὅτι τοῦτο εἶναι τὸ συνηθέστερον μέσον, δι' οὗ οἱ ἔμποροι βεβαιοῦσι τὰς ἐνοχάς των. Απ 6811 τοῦ 1850 ἐφ. Αθ.

---

(1) Ρἀλλ. § 518.

β') Όταν τὸ σύνηθες ἐπάγγελμα τοῦ ἐναγομένου ἦναι τὸ τῆς ἐμπορίας, ἡ περὶ πληρωμῆς γραμματίου εἰς διαταγὴν διαφορὰ ὑπάγεται εἰς τὸ ἐμποροδικεῖον. Απ. πολ. Άρ. Π. 141 τοῦ 1850.

γ') Ο Α μεταβιβάσας εἰς τὸν Β γραμμάτιον τι, ἵνα εἰσπράξῃ τὸ ἐν αὐτῷ διαλαμβανόμενον ποσόν. Κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς μεταβιβάσεως ταύτης καὶ τῆς εισπράξεως τοῦ ποσοῦ, ὁ Β ἦτον ἔμπορος. Ζητεῖται λοιπὸν, ἂν ὑπάγηται εἰς τὸ εμπ ροδικεῖον ἡ κατ' αὐ οῦ ἀγωγὴ περὶ ἀποδόσεως τοῦ εἰ πραχθέντος ποσοῦ; Τὸ ζήτημα λύεται καταφατικῶς διὰ τῆς 340 το 1853 ἀπ. τοῦ Άρ. Πάγου, δυνάμει τῶν ἄρθρων 6 καὶ 7 τοῦ περὶ ἁρμοδιότ. ἐμπορ. νόμου.

δ') Όταν οἱ ἐναγόμενοι ἦσαν ἔμποροι καθ' ἣν ἐποχὴν ἐξέδωκαν τὰ εἰς διαταγὴν γραμματια, ἡ περὶ αὐτῶν ἀγωγὴ ὑπαγεται εἰς τὸ ἐμποροδικεῖον· καθότι, μὴ ὑπαρχούσης ἐναντίας ἀποδείξεως, ὑπάρχει νόμιμον τεκμήριον (1), ὅτι τὰ γραμμάτια ταῦτα ἐξεδόθησαν χάριν τοῦ ἐμπορίου των. Απ. πολ Άρ. Π. 179 τοῦ 1850.

ε') Αἱ μεταξὺ ἐμπόρων συνιστάμεναι ὑποχρεώσεις, ἐὰν τὸ ἀντικείμενον αὐτῶν δὲν ἦναι φύσει πολιτικὸν, τεκμαίρεται ὅτι ἀφορῶσι πράξεις ἐμπορικάς. Το τεκμήριον δὲ τοῦτο δὲν ἦναι de jure et de jure· ἄρα συγχωρεῖται ἡ ἀπόδειξις, τὴν ὁποίαν ὀφείλει νὰ φέρῃ ὁ τὴν εναντίαν ἀξίωσιν ἔχων. Απόφ ἐφ. Ν. 1163 τοῦ 1851, ἐν Νομικ. σ. 5527.

ς') Ὑπάγεται εἰς τὸ ἐμποροδικεῖον ὁ ἐκδοὺς γραμμάτιον εἰς διαταγὴν μὴ ἔμπορος, ὅταν ἐδαπάνησε τὰ, δυνάμει αὐτοῦ, ληφθέντα χρήματα εἰς ἐμπορικὴν πρᾶξιν; Ἴδε Εὑρετ. τόμ. 13 σελ. 157 § 40.

ζ') Τὰ παρ' ἐμπόρων ὑπογεγραμμένα γραμμάτια θεωροῦνται ὡς ἕνεκα τοῦ ἐμπορίου αὐτοῦ γενόμενα;

Κατὰ τὸν νόμον τὰ γραμμάτια τὰ παρ' ἐμπόρων ὑπογεγραμμένα θεωροῦνται ὡς ἕνεκεν τοῦ ἐμπορίου αὐτῶν γενόμενα, ἐὰν ἄλλη αἰτία δὲν ὑπάρχῃ ῥητῶς ἐκπεφρασμένη εἰς αὐτά· ἡ δὲ ἔκφρασις γραμμάτια εἶναι περιληπτικὴ καὶ ἀφορᾷ ὅλας ἐν γένει τὰς εγγράφους ὑποχρεώσεις καὶ τὰ ὁμόλογα τῶν ἐμπόρων (2).

---

(1) Ῥάλλ. § 518.

(2) Τὰ ἐκδιδόμενα γραμμάτια εἰς ὄψιν καὶ οὐχὶ εἰς διαταγὴν τοῦ κομιστοῦ, οὔτε συναλλαγματικῆς οὔτε γραμματίου χαρα-

η) φέρει χαρακτῆρα ἐμπορικὸν δάνειον συνομολογηθὲν ἔχον τὴν ἐμπορίαν τοῦ ἐναγομένου· ὑπάρχει δὲ τεκμήριον περὶ τούτου ἐνόσῳ δὲν ἀποδειχθῇ τὸ ἐναντίον. Ἀπ. ἐφ. Αθ. 9215 τοῦ 1852.

θ) Ἡ ἐνοικίασις τῶν δημοσίων προσόδων δὲν εἶναι ἐμπορικὴ πρᾶξις, διότι ἡ ἐνοικίασις ἀπὸ τὸ δημόσιον δὲν χορηγεῖ εἰς τὸν ἐνοικιαστὴν ἄλλο τι καὶ μόνον τιμὴν νὰ εἰσπράξῃ ποσόν τι ὡρισμένον· διὰ δὲ τῆς ἐνοικιάσεως ὁ ἐνοικιαστὴς ἀντικαθίσταται πρόσωπον τι εἰς τὸν τόπον τοῦ δημοσίου ὡς πρὸς τὴν εἴσπραξιν, ἐπομένως καὶ ὁ ... εἰς τὴν εἴσπραξιν ... δὲν ἐνεργεῖ πρᾶξιν ἐμπορικὴν ... τῶν δημοσίων προσόδων ... τακτικὰ ... Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 21 τοῦ 1845 ἰδὲ λ. ξ. Φόροι.

ι) Τὸ τεκμήριον, τὸ ὁποῖον παράγεται ἐκ μόνης τῆς ἰδιότητος τοῦ ἐμπόρου, ὅτι αἱ μεταξὺ ... πράξεις εἶναι ἐμπορικαί, δὲν ἀποκλείει πᾶσαν ἐναντίαν ἀπόδειξιν. Απ. ἐφ. Ναυπλ. 6 τοῦ 1840 (Ν. μ. σ. 3707).

§ 536 Ποῖα γραμμάτια εὑρηνται ἰδὲ ὡς καὶ τὰ ἑξῆς (1).
ἰδ. ά ἐπ.

ά) Τίνες διαταγὴν γραμμάτια ἀποτελοῦσι καθ' ἑαυτὰ ἐμπορικὴν πρᾶξιν; ἡ ἀναγνώρισις παρακολουθεῖ τὴν φύσιν τῆς ἀρχικῆς

κτῆσα φέρουν. ἀλλ' εἶναι ἁπλᾶ γραμμάτια, ἐπὶ τῶν ὁποίων δὲν λαμβάνουν χώραν τὰ διὰ τὰς συναλλαγματικὰς καὶ τὰ εἰς διαταγὴν γραμμάτια ἰδίως ὡρισμένα ὑπὸ τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, ἀλλ' αἱ διατάξεις τοῦ κοινοῦ δικαίου.

Ἡ οὕτω γενομένη δι' ὀπισθογραφήσεως τοῦ μὴ κατὰ διαταγὴν γραμματίου μεταβίβασις δὲν θεωρεῖται εἰμὴ ὡς παραχώρησις πολιτικοῦ δικαίου· ἐν δὲ τοιαύτῃ περιπτώσει, ἐπειδὴ ὁ γενικὸς κανὼν τοῦ πολιτικοῦ δικαίου ὡς πρὸς τὰς παραχωρήσεις τῶν ἀπαιτήσεων εἶναι ὅτι ὁ παραχωρητὴς ὑποχρεοῦται μὲν νὰ ἐγγυᾶται τὴν ὕπαρξιν τοῦ χρέους, ἀλλὰ δὲν εἶναι ἐγγυητὴς τοῦ ἀξιοχρέου τοῦ ὀφειλέτου, ἐκτὸς ἂν διὰ ῥητῆς συμφωνίας ἀνεδέχθη τὴν περὶ τούτου εὐθύνην, ἕπεται ὅτι ὁ ὀπισθογράφος τοῦ γραμματίου τούτου δὲν εἶναι ἐπίσης ὑπεύθυνος περὶ τοῦ μὴ ἀξιοχρέου τοῦ ὀφειλέτου. Ἀπ. ἐφ. Ναυπλ. 12 Μαρτ. 1841 (Νομ. σελ. 3374.

(1) Ἰδὲ. Νόμ. τ. 18 σ. 581 λ. Πράξεις ἐμπορ. § 45.

ὑποχρεώσεως ; Τὰ γραμμάτια κἂν τε εἰς διαταγὴν ὦσιν δὲν ἀποτελοῦσι φύσει ἐμπορικὴν πρᾶξιν (ἄρθ. 2 6 καὶ 7 καὶ περὶ ἄρ. τοῦ ἐμπ. νόμου), ἡ δὲ ἀναγνώρισις αἰτίαν ἀρχικὴν ἔχουσαν τὴν δι' αὐτῆς καταργηθεῖσαν προτέραν ὑποχρέωσιν παρτηρομηθεῖ τὴν φύσιν ἐκείνης (1). Ἀπ. ἐφ. N. 1163 τοῦ 1851 (N. μ. σ. 5527).

ϛ') Ὅταν ἡ πληρωμὴ ἐγγράφου τινὸς πρόκηται νὰ γείνῃ ἐν τῇ αὐτῇ τῆς εκδόσεως πόλει δὲν εἶναι συναλλαγματικὴ, ἀλλὰ γραμμάτιον. Μὴ ζητήσαντος δὲ τοῦ εναγομένου κατὰ τὴν πρώτην δίκην νὰ παραπεμφθῇ εις τὸ πολιτικὸν δικαστήριον ἡ δίκη, ὁ ἐναγόμενος εἰς τὰς περιπτώσεις τοῦ 5 ἄρθ. του τοῦ περὶ ἀ μ. ἔ. τῶν ἐμπορ. νόμου, τὸ ἐμπορεῖον δὲν δύναται εμὴ νὰ δικάσῃ κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἐμπορ. νόμου. (Ἀπόφ. 904 καὶ 8827 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφετῶν).

γ') Ἀγωγὴ στηριζομένη εἰς ἁπλοῦν ὁμόλογον, τὸ ὁποῖον φέρει καὶ ὑπογραφὰς ἐμπορων, ἀλλὰ μὴ δυνάμενον νὰ χαρακτηρισθῇ ὡς διαταγῆς γραμμάτιον, εἶναι ἀντικείμενον πολιτικόν, καὶ ὁ ἐνάγων μὴ ἔμπορος ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐνάξῃ τοὺς ἐναγομένους εἰς το πολιτικὸν ἢ ἐμποριικὸν δικαστήριον.

Ὅρα τὴν περὶ τούτου ἀπόφασιν εις τὸν § 134 τοῦ ἄρθ. Ἀρμοδ. πολιτ. ἐν γενει.

δ') Ὅταν ἐκ τῶν υπογραψάντων γραμμάτιον εἰς διαταγὴν, ὁ μὲν εἶναι ἔμπορος, ὁ δε μὴ ἔμπορος, καὶ ὁ πρῶτος ἐναχθεὶς ενώπιον τοῦ ἐμποροδικείου επέτυχεν ἀπόφασιν κηρύττουσαν ἑαυτὸ ἀναρμόδιον, δύναται ἔπειτα ὁ μὴ ἔμπορος ἐνωπιον τοῦ πολιτικοῦ δικαστηρίου νὰ προτείνῃ τὴν ἔνστασιν ὅτι ἡ υπόθεσις ὑπάγεται εἰς τὸ ἐμποροδικειον ; Ὄχι. Ἀπ. 210 τοῦ 1848 τῶν ἐν Ν. ἐφετ. Νομ. σε. 4799.

§ 537. Τὰ ἐμποροδικεῖα ποίας ἐνστάσεις δικάζουσι ; Δικάζουσι τὴν περὶ εἰκονικότητος τῆς ὀπισθογραφήσεως ἔνστασιν ; Τὴν περὶ ὅρου ὁ ἧς ; 2), Λέγομεν ταῦτα (ἴδ. α ἐπ.).

α') Τὸ ἐμποροδικεῖον εἶναι ἁρμόδιον νὰ δικάσῃ τὴν περὶ εἰκονικότητος τῆς ὀπισθογραφήσεως τῆς συναλλαγματικῆς ἔνστασιν. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 109 τοῦ 1855.

ϛ') Ἡ περὶ ὑποβολῆς τόπου ἔνστασις κατὰ συναλλαγματικῆς, προταθεῖσα ἐνώπιον τῶν ἐμποροδικῶν, εἶναι αὐτῆς ἁρμοδιότητος

(1) Πρλ. ἐπ. Ἐφ. Ἀθ. 6933.— Ρὰλ. τ. 1 § 77. Εὐρ. τ. 5 σ. 28.
(2) Ἀνωτ. σ. 337 ἐπ. 343 ἐφ.

αὐτοῦ, καθότι δὲν ἀφορᾷ ζήτημα τῆς ἀποκλειστικῆς πολιτικῆς δικαιοσύνης (1). Ἀπ. πολ. Ἀρ Π. 109 τοῦ 1855.

§ 538. Τὸ ἐμποροδικεῖον δικάζει τὰς ἐνώπιον αὐτοῦ ἀναφυομένας ἐνστάσεις; Λέγομεν.

α') Ὅτι ὅταν ἔγγραφόν τι προσβληθῇ ὡς πλαστὸν ἢ μὴ γνήσιον ἐνώπιον τοῦ εμποροδικείου, ἡ δίκη ἀναβάλλεται καὶ τὸ ζήτημα παραπέμπεται εἰς τὸ πρωτοδικεῖον.

β') Ὅτι το το δὲν εφαρμόζεται εἰς τὰς ἄλλας ἀκυρωτικὰς ἐνστάσεις, ἢ εἰς τὰς προτάσεις ὅτι τὰ ἔγγραφα ἐγένοντο δῆθεν δι' ἀπάτης.

γ') Ὅτι τὸ περὶ εἰκονικότητος ζήτημα ὁπωσδήποτε καὶ ἂν προταθῇ (εἴτε δηλ. διὰ παρεμπιπτούσης, εἴτε διὰ κυρίας ἀγωγῆς) εἶναι τῆς ἁρμοδιότητος τοῦ ἐμποροδικείου.

δ') Ὅτι ὅταν εἰς ἐμπορικήν τινα δίκην προταθῇ ἡ περὶ μὴ γνησιότητος ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου ἔνστασις τὸ δικαστήριον τοῦτο δύναται, θεωροῦν τὴν παρεμπίπτουσαν ταύτην δίκην ὡς κατεπείγουσαν, νὰ διατάξῃ τὴν ἄνευ εγγυήσεως προσωρινὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἀποφάσεώς του

ε') Ὅταν δ' ἐνώπιον τοῦ ἐμπορ. προσβάλληται λόγῳ ἀνηλικιότητος συμβόλαιόν τι; Ὅρα τὸ ἄρθ. Ἁρμοδιότης, πολιτ. εν γενει § 139 σημ. 20

ς') Αἱ περὶ ἀνηλικιότητος καὶ κύρους συμβιβασμοῦ διαφοραὶ ὑπάγονται εἰς τὰ ἐμποροδικεῖα; Ε φ. τ. 5 σ. 30.

ζ') Τὰ ἐμποροδικεῖα εἶναι ἁρμόδια νὰ δικάζωσι παρεμπιπτόντως τὰ περὶ διαιτ να αγὶο ; Ἴδ τὴν λ. Ναυάγιον.

η') Τὰ ἐμποροδικεῖα ἔχουσι δικαίωμα νὰ κρίνωσιν ἂν τὰ δικαζόμενα πρόσωπα ἔχουν χαρακτῆρα ἐμπόρου; Εὐ. τ. 5 σ. 71

θ') Τὸ ἐμποροδικεῖον ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ [illegible] τὴν ἔνστασιν, ἥτις εἰς δίκη τινὰ ἀναφύεται ε ι τῇ ακυρότητι συμφωνητικοῦ, λόγῳ τῆς ἀνικανότητος τοῦ υπογράψαντος αὐτό. Ἀπ φ. 11861 τοῦ 1854 εφ Ἀθ. τμ. α.

ι') Ὅταν ἐνώπιον τοῦ ἐμπορικοῦ δικαστηρίου ἀμφισβητεῖται ζήτημα ἄν τι, ἄφησε κληρονόμους καὶ κατα ποσον μετέχει ε ισ ος αὐτῶν τῆς κληρονομίας. τὸ ζήτημα τοῦτο πρέπει ν παραπεμφθῇ εἰς τὸ πολιτικὸν δικαστήριον. Ἀπ. ἐφ. Ν. 469 τοῦ 1854 ἐ. Νομ.

(1) Ἴδε ἀπ. Ἀρ. Π. 126 τοῦ 1848.

σ. 5913 — Τ' αὐτὰ καὶ διὰ τῆς 192 το 1845 ἀποφάσεως τῶν οἱ ἐν Να πλ. ἐφ. (Κρ. τ. 4 σ. 120).

ιά) Ὅ αν ἐνάγηται ὁ κληρονόμος διὰ χρέος ἐμπορικὸν τοῦ κληρονομου ἐνου, πο κινεῖται ἡ ἀγωγη; διὰ τῆς ἀποφάσεως 4154 τοῦ 1846 ὁ δικ. τῶν ἐν Αθ. ἐτ. παρεδέχθη σιωπηλῶς ὅτι ἡ ἀπόφασις ὑπάγεται εἰς τὸ ἐμποροδικεῖον.

ιβ') Τὰ ἐμποροδικεῖα εἶναι ἁρμόδια νὰ δικάζωσι καὶ περὶ ἀκυρώσεως συμβολαίων προσβαλλομένων ἕνεκα δόλου, ὅταν ἀφορῶσι πράξεις ἐμπορικὰς, εἴτε κυρίας ἀγωγῆς, εἴτε δι ἐνστάσεως προτείνεται ἡ ἀκύρωσις. Μετ ρ βιβλ. 1 § 3 ἀρ. 13.—Ορiλ. κεν. 12 § 95. Νουγ. βιβλ. 3 κε. 3 μ. 2 § 1 ἀρ. 10 = Απ. ἐφ. Να πλ. 8 3 τοῦ 1819 ἐν Θομιχ. σ. 5245.

§ 539. Η ἀγωγὴ, δι ἧς τις ζητεῖ ν' ἀναγνωρισθῇ κύριος συναλλαγμα τικ., τὴν ὁποίαν παρανόμως κρατεῖ τις δὲν ὑπάγεται εἰς τὸ ἐμπορ. Ἴδε ἀπ. 1194 ἐφ. Αθ.

§ 540. Αιενέξεις, ἀφορῶσαι τὴν ἐμπορίαν καὶ τὰς συναλλαγματικὰς, πότε δικάζονται ὑπὸ δικαστηρίων; ἄρθ. 51 τοῦ ἐμπ. νόμου και 108 τῆς πολ. δικ. Κατηγγέλθη ἐκεῖνο; Ἴδε Εὐρ. τ. 6 σ. 68. — Παπ. τ. 2 σ. 413 σημ. 68 περι ἐγγων.

Νομολογία. - Γενικά τινα ζητήματα.

§ 550 Πότε ἐπιτρέπεται κατάσχεσις ἐπὶ χρεῶν πηγαζόντων ἐκ συναλλαγματικῶν ἢ γραμματίων εἰς διαταγήν; (1).

---

(1) Ἴδε καὶ τὴν ἐπ. 11223 ἐφ. Αθ. καὶ § 552

Τὰ ἐκ συναλλαγματικῶν ἢ γραμματίων εἰς διαταγὴν χρέη δὲν ἔχουσι γνωστὸν δανειστὴν διὰ τὸ εὔκολον τῆς μεταβιβάσεως αὐτῶν ἀπὸ προσώπου εἰς πρόσωπον. Ἐντεῦθεν ἡ ἀπαγόρευσις τῆς κατασχέσεως αὐτῶν. Ἐπὶ πτωχεύσεως ὅμως τοῦ κομιστοῦ ἢ ἀπωλείας τῆς συναλλαγματικῆς ἐκ μέρους αὐτοῦ παύει ἡ κυκλοφορία, ἑπομένως καὶ ἡ ἀπαγόρευσις τῆς κατασχέσεως (ἐμπ. νόμ. 149, 187). Δηλαδὴ ὁ ἀπολέσας τὴν συναλλαγματικὴν ἢ τὸ γραμμάτιον δύναται διὰ κατασχέσεως εἰς χεῖρας τοῦ ἀπολέσαντος νὰ ἐμποδίσῃ τὴν πληρωμὴν, ὡς καὶ ἐπὶ πτωχεύσεως ὁ ἀντιπρόσωπος αὐτῆς. Berriat σ. 365 σημ. 10. Φοος. σ. 74 ἀπ. ἐφ. Α. 11617.

Δ 12817 τοῦ 1853 ἀπόφ. ἐφ. Αθ. φάρμ.

Απόφ. Ἐπειδὴ κατὰ τὸν ἐμπ. νόμον (ἄρθ. 187) τὰ εἰς διαταγὴν γραμμάτια ἐξομοιοῦνται ὡς πρὸς τὴν περιγραφὴν μετὰ τῶν συναλλαγματικῶν, ἑπομένως ἐφαρμόζεται ἀναντιρρήτως ὡς πρὸς ταῦτα ἡ τοῦ ἄρθ. 149 τοῦ αὐτοῦ νόμου διάταξις, καθ' ἣν δὲν συγχωρεῖται ἀντίστασις τις εἰς τὴν πληρωμὴν, εἰμὴ ἐν περιπτώσει ἀπωλείας τῆς συναλλαγματικῆς ἢ πτωχεύσεως τοῦ κομιστοῦ αὐτῆς· ἐνῷ δὲ κατὰ τὴν ῥητὴν διάταξιν τοῦ ἄρθ. 920 § 3 τῆς πολ. δικον. μόνον εἰς τὰς περιπτώσεις ταύτας ἐπιτρέπεται ἡ κατάσχεσις χρεῶν ἐκ συναλλαγματικῶν, ἕπεται ὅτι, ἐκτὸς τῶν περιστάσεων τούτων, δὲν δύναται νὰ ἐπιτραπῇ οὐδὲ ἡ τῶν χρεῶν ἐκ γραμματίων εἰς διαταγὴν κατάσχεσις, καὶ ἀνεξαρτήτως τῆς καλῆς ἢ κακῆς πίστεως τῶν κομιστῶν ὡς πρὸς τοὺς τρίτους, οὐδὲ δύναται νὰ ὑποτεθῇ, ὅτι ὁ νομοθέτης ἀπαγορεύσας ῥητῶς μόνον τὴν κατάσχεσιν χρεῶν ἐκ συναλλαγματικῶν ἐννόησε δῆθεν νὰ διακρίνῃ αὐτὰ ἐκ τῶν ἀπὸ γραμματίων εἰς διαταγὴν πηγαζόντων καὶ νὰ περιορίσῃ οὕτω ἐπὶ μόνων τῶν πρώτων τὴν προκειμένην ἀπαγόρευσιν τοῦ, καθότι ἡ ἀπαγόρευσις αὕτη δὲν εἶναι προσφυὴς εἰμὴ συνέπεια τοῦ ἄρθρου 149 τοῦ ἐμπ. νόμου καθιερωθείσης ἀρχῆς, ἐφαρμοζομένης ὡς εἴρηται, καὶ ἐπὶ τῶν εἰς διαταγὴν γραμματίων· ἄλλως τε καὶ ὡς ἐκ τῆς φύσεώς των τὰ ἐκ τῶν γραμματίων τούτων πηγάζοντα χρέη δὲν δύνανται, καὶ πρὸ τῆς λήξεως μάλιστα τῆς προθεσμίας των, ὡς ἐπὶ τοῦ προκειμένου, νὰ κατασχεθῶσιν εἰς χεῖρας τοῦ ὀφειλέτου, καθόσον πληρωτέων ὄντων τῶν γραμματίων εἰς διαταγὴν τῶν πρὸς ὃν ταῦτα ἐξεδόθησαν, ἀγνοεῖ ὁ παρὰ τοῦ ὀφειλέτου ἐντελῶς τὸ πρόσωπον τοῦ κομιστοῦ, πρὸς ὃν ὑποχρεοῦται νὰ πληρώσῃ.

Ἐπειδὴ ὡς ἐκ τούτων ἔπρεπε παρὰ τοῦ ἐμποροδικείου νὰ θεωρηθῇ ὡς μὴ οὖσα ἡ παρὰ τοῦ διαληφθέντος Ταμείου Λογαριασμοῦ ἐνεργηθεῖσα κατάσχεσις εἰς χεῖρας τῶν ἐναγομένων ὀφειλετῶν τοῦ προκειμένου εἰς διαταγὴν γραμματίου, ὥσπερ οἱ ἐναγόμενοι ῥητῶς ἐνέστησαν πρὸς τὸ δικαστήριον ἐκεῖνο, ἀφοῦ οἱ ἐναγόμενοι καὶ ὁ Ταμίας δὲν προτείνουσι καμμίαν ἐκ τῶν παρὰ τοῦ νόμου προνοουμένων δύω περιπτώσεων, καθ' ἃς συγχωρεῖται ἀντίστασις εἰς τὴν πληρωμὴν καὶ ἕνεκα περαιτέρω ἀποδείξεων νὰ ὑποχρεωθῶσιν οἱ ἐναγόμενοι εἰς τὴν ἐξόφλησιν τοῦ διαληφθέντος γραμματίου.

§ 551. Κατὰ τὸ ἄρθ. 187 τοῦ ἐμπ. νόμου, τὰ εἰς διαταγὴν γραμμάτια ἐξομοιοῦνται με τὰς συναλλαγματικὰς ἑπομένως ἐφαρμόζεται καὶ ὡς πρὸς ταῦτα τὸ ἄρθ. 149 τοῦ ἐμπ. νόμου καθ' ὃ

δὲν συγχωρεῖται ἐντίᾳ ἄτις εἰς τὴν πληρωμὴν εἰμὴ ἐν περιπτώσει ἀπωλείας τῆς συναλλαγματικῆς ἢ πτωχεύσεως τοῦ χρεώστου αὐτῆς· ἀφοῦ δὲ κατὰ τὸ ἄρθ. 920 § 3 τῆς πολ. δικ. μόνον εἰς τὰς περιπτώσεις ταύτας ἐπιτρέπεται ἡ κατάσχεσις χρεῶν ἐκ συναλλαγματικῶν, ἕπεται, ὅτι, ἐκτὸς τῶν περιστάσεων αὐτῶν, δὲν ἐπιτρέπεται οὐδ' ἡ τῶν γραμματίων εἰς διαταγὴν κατάσχεσις καὶ ἀνεξαρτήτως τῆς καλῆς ἢ κακῆς πίστεως τῶν κομιστῶν ὡς πρὸς τοὺς τρίτους. Ἀπ. ἐφ. Αθ. 11223 τοῦ 1853 τ.. α' φέρουσα.

Αποφ. Ἐπειδὴ οἱ λοιποὶ ἐκκαλοῦντες Ρ... προσελθόντες καὶ οὗτοι παρὰ τοῦ ἐνάγοντος εἰς παρέμβασιν συνεπείᾳ τῆς ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν Ν καὶ τοῦ Ψ γενομένης δηλώσεως ἐπὶ τῆς εἰς χεῖρας των, ὡς τρίτων, ἐνεργηθείσης, πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς κυρίας ἀπαιτήσεως κατὰ τῶν ἀδελφῶν Γερογιαννοπούλων, κατασχέσεως· προσβάλλουσι τὴν ἐκκληθεῖσαν ἀπόφασιν μόνον ὡς πρὸς τὴν δι' αὐτῆς παραδεχθεῖσαν ἀνακοπὴν τῆς εἰρημένης δηλώσεως τῶν τρίτων, ἀξιοῦντες ὅτι ἀνήκουσιν εἰς αὐτοὺς τὰ κατασχεθέντα χρήματα, καὶ πρὸ πάντων, ὅτι δὲν ἠδύναντο νὰ κατασχεθῶσι ταῦτα, ὡς ὀφειλόμενα δυνάμει γραμματίων εἰς διαταγὴν (ἐξομοιουμένων μὲ τὰς συναλλαγματικὰς) καὶ ῥητῶς ἐπομένως ἐξαιρούμενα τῆς κατασχέσεως· ὡς πρὸς δὲ τὴν κυρίαν ἀπαίτησιν τοῦ ἐνάγοντος ἀργυροῦ Ο... ἐκδικασθεῖσαν διὰ τῆς αὐτῆς ἀποφάσεως καθ' ὅσον ἀφορᾷ ἰδίως τὸν Χριστόδουλον Γερογιαννόπουλον, οὐδεμίαν ὡρισμένην αἴτησιν περιέλαβον ἐν τῇ ἐφέσει ἢ ἐν τοῖς προτάσεσιν αὐταῖς οἱ εἰρημένοι ἐκκαλοῦντες. Ἄλλως τε καὶ ἂν ὑπάρχῃ τοιαύτη τις αἴτησις δὲν δύναται νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν, μὴ ὄντων τῶν ἐκκαλούντων ἀδελφῶν Σπυρίδωνος καὶ Θ... Γερογιαννοπούλων διαδίκων εἰς τὴν περὶ τῆς κυρίας ἀπαιτήσεως δίκην, οὐδ' ἐχόντων εἰς ταύτην ἴδιόν τι συμφέρον, πρὸς τὸ ὁποῖον αὐτοῖς τὸ τῆς ἐφέσεως δικαίωμα, ἄνευ τοῦ ὁποίου οὐδὲ νὰ παραστῶσιν ἐπὶ δικαστηρίου ὡς ἐκκαλοῦντες δύνανται (ἄρθ. 67 καὶ 740 καὶ ἑπ. τῆς πολ. δικον.).

Ἐπειδή, περιοριζομένης, ὡς εἴρηται, τῆς ἐφέσεως τῶν ἐκκαλούντων τούτων εἰς τὴν προσβολὴν τῆς ἐκκαλουμένης ἀποφάσεως ὡς πρὸς μόνην τὴν τῆς δηλώσεως τῶν τρίτων ἀνακοπὴν τοῦ ἐνάγοντος, ἕπεται ὅτι δὲν δύναται οὔτε ὁ ἐναγόμενος Χριστόδουλος Γερογιαννόπουλος, μὴ ἔχων ἰδίαν ἔφεσιν, ἀλλὰ προσχωρήσας θέμενος ὁμοίως εἰς τὰς προτάσεις τῶν ἐκκαλούντων ἀδελφῶν καὶ Σπυρίδωνος Γερογιαννοπούλων, νὰ προσβάλῃ τὴν ἐκκληθεῖσαν ἀπόφασιν καὶ ὡς πρὸς τὴν κυρίαν κατ' αὐτοῦ ἀπαίτησιν τοῦ ἐνάγοντος, οὔτε ὁ τελευταῖος οὗτος ν' ἀντεκκαλέσῃ διὰ τῶν προτά-

τῶν εἰρημένων ἐκκαλούντων ἐγγράφων ποτὲ ἰσχύσεών του τὴν ἀπόφασιν ταύτην, ὡς πρὸ τὴν αἴτησίν του, περὶ τῆς ὁποίας δὲν ὑπάρχει ἔφεσίς τις ὡς εἴρηται.

Ἐπειδὴ τὰς ἐν ταῖς δυσὶ προηγουμέναις σκέψεσι διαλαμβανομένας ἐνστάσεις δύναται νὰ προτείνῃ τὸ δικαστήριον καὶ ἐξ ἐπαγγέλματος, ὡς ἀφορώσας τὴν πρὸς τὴν δίκην νομιμοποίησιν τῶν διαδίκων (ἄρθ. 68 πολ. δικ.).

Ἐπειδὴ, ὡς πρὸς τὴν οὐσίαν, ὁμολογουμένως τὰ εἰς χεῖρας τῶν τρίτων ἀδελφῶν Νοτσοπούλων καὶ Ἀναγνώστου Ψυχογιαννοπούλου κατασχεθέντα χρήματα ὠφείλοντο, ἐν καιρῷ τῆς κατασχέσεως, δυνάμει τῶν ἐν ταῖς δηλώσεσι τῶν τρίτων αὐτῶν μνημονευομένων γραμματίων εἰς διαταγὴν, μὴ ὄντων μάλιστα οὐδὲ ληξιπροθέσμων εἰσέτι κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς κατασχέσεως.

Ἐπειδὴ, κατὰ τὸν ἐμπορ. νόμον (ἄρθρον 187), τὰ εἰς διαταγὴν γραμμάτια ἐξομοιοῦνται ὡς πρὸς τὴν πληρωμὴν αὐτῶν μὲ τὰς συναλλαγματικὰς, ἑπομένως ἐφαρμόζεται ἀναντιρρήτως ὡς πρὸς ταῦτα ἡ τοῦ ἄρθ. 149 τοῦ αὐτοῦ νόμου διάταξις, καθ' ἣν δὲν συγχωρεῖται ἀντίστασίς τις εἰς τὴν πληρωμὴν, εἰμὴ ἐν περιπτώσει ἀπωλείας τῆς συναλλαγματικῆς ἢ πτωχεύσεως τοῦ κομιστοῦ αὐτῆς. Ἀφοῦ δὲ, κατὰ τὴν ῥητὴν διάταξιν τοῦ ἄρθ. 920 § 3 τῆς πολ. δικ. μόνον εἰς τὰς περιπτώσεις ταύτας ἐπιτρέπεται ἡ κατάσχεσις χρεῶν ἐκ συναλλαγματικῶν, ἕπεται, ὅτι ἐκτὸς τῶν περιστάσεων τούτων, δὲν δύναται νὰ ἐπιτραπῇ οὐδὲ ἡ τῶν χρεῶν ἐκ γραμματίων εἰς διαταγὴν κατάσχεσις καὶ ἀνεξαρτήτως τῆς καλῆς ἢ κακῆς πίστεως τοῦ κομιστοῦ, ὡς πρὸς τοὺς τρίτους· οὐδὲ δύναται νὰ ὑποτεθῇ, ὅτι ὁ νομοθέτης, ἀπαγορεύσας ῥητῶς μόνον τὴν κατάσχεσιν χρεῶν ἐκ συναλλαγματικῶν, ἐνόητε ἔνθεν νὰ διακρίνῃ αὐτὰ ἐκ τῶν ἀπὸ γραμμάτια εἰς διαταγὴν πηγαζόντων καὶ νὰ περιορίσῃ οὕτως ἐπὶ μόνων τῶν πρώτων τὴν προκειμένην ἀπαγόρευσίν του, καθότι ἡ ἀπαγόρευσις αὕτη δὲν εἶναι προφανῶς εἰμὴ συνέπεια τῆς ὑπὸ τοῦ ἄρθ. 149 τοῦ ἐμπ. νόμου καθιερωθείσης ἀρχῆς, ἐφαρμοζομένης, ὡς εἴρηται, καὶ ἐπὶ τῶν εἰς διαταγὴν γραμματίων· ἄλλως τε καὶ ὡς ἐκ τῆς φύσεώς των τὰ ἐκ τῶν γραμματίων τούτων πηγάζοντα χρέη δὲν δύνανται καὶ πρὸ τῆς λήξεως μάλιστα τῆς προθεσμίας των, ὡς ἐπὶ τοῦ προκειμένου, νὰ κατασχεθῶσιν εἰς χεῖρας τοῦ ὀφειλέτου, καθότι ὄντων πρωτέων ὄντων τῶν γραμματίων εἰς διαταγὴν τοῦ πρὸς ὃν ταῦτα ἐξεδόθησαν, ἀγνοεῖται παρὰ τοῦ ὀφειλέτου ἐντελῶς τὸ πρόσωπον τοῦ κομιστοῦ, πρὸς ὃν ὑποχρεοῦται νὰ πληρώσῃ...........

Ἐπειδὴ τούτων οὕτως ἐχόντων, ἡ περὶ ἀκυρώσεως τῆς προκειμένης κατασχέσεως πρότασις τῶν ἐκκαλούντων εἰς ἣν προσετέθη καὶ ὁ καθ' οὗ ἡ κατάσχεσις ἐναγόμενος Χριστόδουλος Γερογιαννόπουλος, καθίσταται βάσιμος καὶ παραδεκτὴ καὶ ἀνεξαρτήτως πάσης ἐφέσεως, περὶ τοῦ ἂν τὰ κατασχεθέντα χρήματα ἀνήκωσι πραγματικῶς εἰς τὸν εἰρημένον ἐναγόμενον, καὶ ἂν οὗτος ἦτο τῷ ὄντι συνέταιρος τοῦ μετ' αὐτοῦ συνεναχθέντος δημ. Γερογιαννοπούλου, καθόσον καὶ ἀληθεῖς ἂν ὑποτεθῶσιν οἱ σχετικοὶ ἰσχυρισμοὶ τοῦ ἐνάγοντος, ὑφίσταται οὐχ ἧττον ἡ προεκτεθεῖσα τῆς κατασχέσεως ἀκυρότης.

Ἐπειδὴ ἡ ἑτέρα πρότασις τῶν ἐκκαλούντων τοῦ νὰ ὑποχρεωθῇ ὁ κατασχὼν εἰς πληρωμὴν τόκων ἐπὶ τοῦ κατασχεθέντος ποσοῦ ἀπὸ τῆς κατασχέσεως δὲν εἶναι βάσιμος, καθ' ὅσον οἱ τόκοι οὗτοι ὀφείλονται παρὰ τῶν τρίτων, παρ' οἷς ἡ κατάσχεσις ἐγένετο, οὐδὲ δύνανται νὰ θεωρηθῶσιν οὗτοι ἀπηλλαγμένοι τῆς πληρωμῆς τῶν τόκων τούτων ἀφ' οὗ συνεπείᾳ τῆς κατασχέσεως δὲν παρεδόθησαν τὰ χρήματα διαχειριζόμενος πάντοτε αὐτά.

§ 552. Συγχωρεῖται κατάσχεσις εἰς χεῖρας τρίτου, ὅστις διὰ τὸ χρέος του ἐξέδωκε συναλλαγματικάς; (1). Ἴδε ἀπ. 9239 τῶν ἐν Ἀθ ἐφετῶν.

§ 553. Τὸ δημόσιον ἐξοφλεῖ τὰ γραμμάτια παραλαβῆς; Ἀπ. 9271 ἐφ. Ἀθ.

§ 554. Οἱ τόκοι θεωροῦνται ὡς κεφάλαιον, ὥστε νὰ συγχωρῆται ἔφεσις; Ἴδε Εὐρ. λ. Ἔφεσις.

§ 555. Περὶ προσωπικῆς κρατήσεως. Ἴδε λ. Φυλάκισις.

§ 556. Ὁ κομιστὴς ἐξετάζεται ὡς μάρτυς; Ἀπ. Ἀρ. Π. 178 τοῦ 1850.

§ 557. Ἐπὶ γραμματίων εἰς διαταγὴν καὶ συναλλαγματικῶν ἀπὸ πότε ὀφείλεται τόκους; Ἴδε ἀπ. ἐφ. Ἀθ. 7147 καὶ τὴν λέξ. Τόκος, ἔνθα καὶ ἡ 10373 ἐφ. Ἀθ. καὶ ἡ 32 τοῦ 1848 Ἀρ. Π.— Δαλ. λ. effet de com. 802 ἐπ.— Ἡ δὲ 16779 ἀπ. ἐφ Ἀθηνῶν φέρει οὕτως.

Απόφ. Διὰ τοὺς ἐν τῇ ἐκκληθείσῃ ἀποφάσει περιεχομένους λόγους, τοὺς ὁποίους καὶ τὸ δικαστήριον τοῦτο θεωρεῖ ὡς ὀρθούς. Καὶ προσέτι.

Ἐπειδὴ καὶ τὰ διὰ κοινὰ χρέη γραμμάτια τὰ ὄντα εἰς διατα-

(1) Ἴδε § 550 ἐπ.

γὴν, ὡς καὶ αὐτὰ τὰ ἐπίσημα συμβόλαια (ἴδε ὡς ἐκ παρατηρ. ἀπ. Ἀρ. Π. 32 τοῦ 1848) τὰ ὄντα εἰς διαταγὴν εἰσὶν ἐπιδεκτικὰ μεταβιβάσεως δι᾽ ὀπισθογραφήσεως· ἑπομένως ἐφαρμόζονται καὶ εἰς αὐτὰ αἱ περὶ διαμαρτυρίας διατάξεις τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου, ἵνα πληρωθῇ ὁ τόκος. ἐπειδὴ ἄλλως ὁ ὀφειλέτης ἀγνοεῖ εἰς ποίαν χεῖρα εὑρίσκεται τὸ εἰς διαταγὴν γραμμάτιον· τόσῳ πλέον, καθ᾽ ὅσον καὶ μετὰ τὴν πρὸς πληρωμὴν προθεσμίαν δύνανται τὰ εἰς διαταγὴν ἔγγραφα νὰ ὀπισθογραφηθῶσιν.

Ἐπειδὴ καὶ μὲν τὸ περὶ οὗ πρόκειται εἰς διαταγὴν γραμμάτιον φέρει ὄπισθεν αὐτοῦ ταῦτα «Ἐπειδὴ ὁ ἀδελφός μου εὑρίσκεται ἔξω εἰς τὸ χωρίον Καρατζᾶ καὶ δὲν ἠμποροῦμεν ν᾽ ἀλλάξωμεν τὸ συνάλλαγμα, παρακαλῶ διὰ νὰ μὴ κάμετε διαμαρτύρησιν, καὶ ὅταν κατέβῃ, θέλομεν σοὶ τὰ ἐξοφλήσει ἀντ᾽ αὐτοῦ» ἀλλ᾽ ἡ σημείωσις αὕτη δὲν ἀποκλείει τὴν δι᾽ ὀπισθογραφήσεως μεταβίβασιν καὶ ἀναφέρεται κυρίως εἰς τὸ ἀρχικὸν ποσὸν, περὶ οὗ ἤδη δὲν πρόκειται, ἀφοῦ μάλιστα οἱ ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης καὶ μετὰ ταῦτα τόκοι ζητοῦνται.

Ἐπειδὴ τὰ ἀνωτέρω οὐδόλως ἀνατρέπονται ἐκ τοῦ ὅτι τὸ γραμμάτιον ἀφορᾷ ἀνανέωσιν ἀρχαιοτέρου χρέους, ὡς καὶ ἐκ τοῦ ὅτι οἱ ἐναγόμενοι ἐπλήρωσαν τόκους μετὰ τὴν λῆξιν του· καθότι τὸ μὲν ἀρχαιότερον χρέος ἐξηλείφθη διὰ τῆς ἀνανεώσεως, ἡ δὲ πληρωμὴ τόκων δεν ἐμφαίνει ὅτι ἀνεδέχθησαν οἱ ἐναγόμενοι τὴν αὐτὴν ὑποχρέωσιν καὶ διὰ τὸ μέλλον ἢ ὅτι ὁ ἐνάγων δεν ἠδύνατο νὰ μεταβιβάσῃ δι᾽ ὀπισθογραφήσεως καὶ μετὰ ταῦτα τὸ γραμμάτιον εἰς ἄλλο πρόσωπον. Ἔπειτα, τὸ διαμαρτυρικὸν, ἄρα καὶ τὰ περὶ τόκων ἀποτελέσματα αὐτοῦ, δὲν ἀναπληροῦνται δι᾽ ἄλλου τινὸς τρόπου.

§ 558. Συγχωρεῖται παρέμβασις εἰς διενέξεις περὶ γραμματίων εἰς διαταγὴν; ἄρθ. 729 τῆς πολ. δικ. Ἴδε τὴν λ. Παρέμβασις. ἔνθα ἡ 329 τοῦ 1852 ἐφ. Ν.

§ 559. Ἡ Ἐθνικὴ Τράπεζα δὲν ὑποχρεοῦται νὰ πληρώνῃ τὰ ἡμίση τῶν γραμματίων αὐτῆς εἰς τὸν ἐμφανίζοντα αὐτά· ἄρα καὶ πᾶσα ἀπόδειξις τῆς ἀπωλείας τῶν ἑτέρων ἡμίσεων ἀποβαίνει ἄσκοπος.

Ἀπόφ. Ἐπειδὴ κατὰ τὸ ς΄. ἐδ. τοῦ 1 ἄρθρου τοῦ ἀπὸ 7/19 Ἰουλίου 1843 νόμου ἡ ἐθν. τράπεζα, ὑπόχρεως οὖσα νὰ πληρώνῃ τὰ γραμμάτια αὐτῆς εἰς τὴν ἐμφάνισίν των, δὲν ὑποχρεοῦται νὰ

πληρόνῃ καὶ τὰ ἡμίση τούτων ὡς ἀκέραια, ὅταν τὰ λοιπὰ ἡμίση ἀπώλεσεν ὁ κύριος καὶ ὁ κάτοχος αὐτῶν καθότι ἄλλως ἤθελεν ὑποχρεοῦσθαι πάλιν νὰ πληρώσῃ αὐτὰ ὡς ἀκέραια καθ' οἱονδήποτε χρόνον καὶ παρ' οἱουδήποτε τῷ ἐμφανισθῶσιν, ὡς μὴ ὀφείλουσα κατὰ τὸν νόμον νὰ ἐξετάζῃ, ἐὰν ὁ κομιστὴς τούτων ἦναι ἀληθὴς κύριος· ὥστε πρόδηλον εἶναι, ὅτι ἡ τράπεζα ὑποχρεοῦται νὰ πληρώσῃ τὰ γραμμάτια αὐτῆς, ὅταν ἦναι ἀκέραια, ἢ ὅταν ἀποδεδειγμένως ἐξηφανίσθησαν, ὅτι καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην ἡ τράπεζα ἀπαλλάττεται πάσης ἄλλης ἀπαιτήσεως, ἐξαλειφθέντος τοῦ τίτλου, ἐξ οὗ πηγάζει ἡ ἐνοχή της· ἂν δὲ ἡ τράπεζα χάριν εὐκολίας τῶν πολιτῶν, πληρώνει ἤδη κατὰ τὸ ἥμισυ τὰ ἐμφανιζόμενα ἥμισυ γραμματίων, ἐκ τούτου οὔτε δικαίωμα οὔτε ὑποχρέωσις πηγάζει νὰ πληρωθῶσι παρ' αὐτῆς καὶ τὰ λοιπὰ παραπεσόντα ἥμισυ, διότι κατὰ τὸ σύστημα τοῦτο πάλιν ἤθελε πληρόνει μόνα εἰς τὸν ἐμφανίσοντα μὴ φύσει κατὰ τὸ καταστατικὸν αὐτῆς καὶ τὸν ἐπικυροῦντα αὐτὸ νόμον ὑπόχρεως νὰ ἐξετάζῃ καὶ νὰ προκαλῇ δίκας διὰ νὰ πληροφορῆται ἂν ἄλλος εἶναι κύριος τῶν ἐμφανιζομένων γραμματίων της, οὖσα μόνον ὑπόχρεως νὰ πληρόνῃ τὰ εἰς αὐτὴν ἐμφανιζόμενα· αἱ δὲ διατάξεις τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου περὶ ἀπωλείας συναλλαγματικῶν καὶ εἰς διαταγὴν γραμματίων οὐδεμίαν ἔχουσιν ἐφαρμογὴν ἐπὶ τῶν ἀνωνύμων γραμματίων τῆς τραπέζης, καθότι αἱ ἐκ τούτων πηγάζουσαι διὰ τὴν τράπεζαν ὑποχρεώσεις κανονίζονται ὑπὸ τοῦ διὰ τοῦ νόμου ἐπικυρωθέντος καταστατικοῦ αὐτῆς· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου τὸ ἐναντίον σκεφθὲν τὸ ἐφετεῖον, ὅτι ἡ ἀπώλεια τῶν ἡμίσεων γραμματίων καὶ ἡ πληρωμὴ τῶν ἐμφανισθέντων ἡμίσεων ἐξομοιοῦται μὲ τὴν περίπτωσιν τῆς παντελοῦς εξαλείψεως τῶν γραμματίων καὶ διατάξαν ἀποδείξεις περί τε τῆς ἀπωλείας καὶ τῆς κυριότητος τῶν παραπεσόντων ἡμίσεων γραμματίων καὶ συνεπείᾳ τῶν ἀποδείξεων τούτων θεωρῆσαν τὴν τράπεζαν ὑπόχρεων εἰς τὴν πληρωμὴν καὶ τῶν παραπεσόντων ἡμίσεων, ἐνῷ οὔτε κατὰ τὸν νόμον οὔτε κατὰ τὴν συνήθειαν αὐτῆς ὑποχρεοῦται εἰς τὴν πληρωμὴν μὴ ἐμφανιζομένων ἡμίσεων γραμματίων, ἐσφαλμένως ἐφήρμοσε καὶ ψευδῶς ἡρμήνευσε τὸν διαληφθέντα νόμον καὶ τὸ καταστατικὸν τῆς τραπέζης. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Πάγ. 1 τοῦ 1857, ἀναιρ. τὰς 13619 καὶ 14298 ἐφ. Ἀθ. ἐν λ. Τράπεζα.

§ 560. Ἡ 3 σκέψις τῆς ὑπ' ἀριθ. 9043 τοῦ 1851 ἀποφ. τῶν ἐν Ἀθ. ἐφετῶν ἔχει οὕτως.

Ἀπόφ. Ἐπειδή, παραδεχομένων ὡς ἀληθῶς τῶν ἰσχυρισμῶν τούτων τοῦ παρεμβαίνοντος, ἡ ἐκ μέρους αὐτοῦ πρὸς τὸν ἐφεσί-

βλητον ὑπάρχουσα ἐπὶ τῆς ἐπιδίκου συναλλαγματικῆς ὀπισθογράφησις, καὶ ὡς τακτικὴ ἂν θεωρηθῇ δὲν δύναται (κατόχου ὄντος τῆς συναλλαγματικῆς ταύτης τοῦ ἐφεσιβλήτου) νὰ ἰσχύσῃ εἰς ὑποστήριξιν τῆς προκειμένης περὶ ἐξοφλήσεως αὐτῆς αγωγῆς τοῦ ἐφεσιβλήτου, ἀπέναντι τῆς ῥητῆς ὡς πρὸς τὴν παραδοχὴν τῆς ἀγωγῆς ταύτης ἐνστάσεως τοῦ παρεμβαίνοντος ὀπισθογράφου, ἣν στηρίζει οὗτος εἰς τὴν τῆς ἐμπιστοσύνης του ἐκ μέρους τοῦ ἐφεσιβλήτου αὐτοῦ κατάχρησιν. (Ἴδε Παρδ. 346).

ΤΥΠΟΙ.

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΗ.

Ἐν ὄψει, ἢ μετὰ τόσας ἡμέρας, μῆνας κτλ. ἀπὸ τῆς ὄψεως.

Ἀθῆναι τὴν • • 1849. Διὰ δραχμὰς 1000.

Ἅμα (ἢ μετὰ τόσας ἡμέρας, μῆνας κτλ. ἀφ' οὗ) σᾶς ἐμφανισθῇ ἡ παροῦσά μου μόνη (ἢ πρώτη, δευτέρα, τρίτη, κτλ.) συναλλαγματική, παρακαλεῖσθε νὰ πληρώσετε εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ κυρίου Π δραχμὰς χιλίας, τὸ ἀντίτιμον τῶν ὁποίων ἔλαβον παρ' αὐτοῦ εἰς μετρητὰ (ἢ εἰς ἐμπορεύματα, διὰ λογαριασμοῦ, κτλ.) συμφώνως μὲ τὴν εἰδοποιητικήν μου, (ἢ ἄνευ ἄλλης μου εἰδοποιήσεως).

Δ. Ν.

Πρὸς τὸν Κύριον Β. καὶ Συντρ.
Εἰς Σύρον.

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΗ

Ὑπὸ ὡρισμένην προθεσμίαν.

Ἀθῆναι • • 1849. Διὰ δραχμὰς 1090.

Μετὰ τρεῖς μῆνας ἀπὸ τῆς χρονολογίας παρακαλεῖσθε νὰ πληρώσετε δυνάμει τῆς παρούσης μου κτλ. (ὡς ἄνω).

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΗ

Εἰς ῥητὴν ἢ τακτὴν ἡμέραν ἢ εἰς πανήγυριν.

Ἀθῆναι τὴν • • 1849. Διὰ δραχμὰς 1000.

Τὴν τριακοστὴν τοῦ προσεχοῦς μηνὸς Σεπτεμβρίου (ἢ δεκα-

πέντε ἢ μέρας μετὰ την βεβαιωμένην παράδοσιν δέκα βασιλίων σακχάρου ἢ εἰς την ἐν Λεβαδίᾳ πανήγυριν) παρακαλεῖσθε νὰ πληρώσετε κτλ. (ὡς ἄνω).

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΗ

Εἰς διαταγὴν τοῦ ἐκδότου, τελειοποιητέα διὰ τῆς ὀπισθογραφήσεως·

Ἀθῆναι τὴν · · 1849. Διὰ δραχμὰς 1000.

Τὴν δεκάτην πέμπτην τοῦ προσεχοῦς Ὀκτωβρίου παρακαλεῖσθε νὰ πληρώσετε εἰς τὴν διαταγήν μου (καὶ τὰ λοιπὰ ὡς ἄνω).

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΗ

Πληρωτέα εἰς τὴν κατοικίαν τρίτου τινός.

Ἀθῆναι τὴν · · 1843. Διὰ δραχμὰς 1000.

Τὴν πρώτην τοῦ προσεχοῦς Ἰουλίου, παρακαλεῖσθε νὰ πληρώσετε δυνάμει τῆς παρούσης μου πρώτης συναλλαγματικῆς, εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ κυρίου Γ, ἐν τῇ κατοικίᾳ τοῦ κυρίου Π εἰς Θήραν, δραχμὰς χιλίας κτλ. (ὡς ἄνω).

Πρὸς τὸν Κύριον Γ. Ρ. Π. Γ.
Εἰς Σύρον.

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΗ

Ἐκδεδομένη ἐν ὀνόματι καὶ κατὰ διαταγὴν τρίτου τινός.

Ἀθῆναι τὴν · · 1849. Διὰ δραχμὰς 1000.

Εἰς τὰ τέλη τοῦ προσεχοῦς Νοεμβρίου, ἐν ὀνόματι καὶ κατὰ διαταγὴν τοῦ Κ. Παύλου Γ.... ἐκ Σύρου, κατὰ τὸ ἀπὸ · · · 1849 πληρεξούσιόν του, παρακαλεῖσθε νὰ πληρώσετε εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ Κ. Γ. δραχμὰς χιλίας κτλ. (ὡς ἄνω).

ΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΗ

Ἐκδεδομένη κατὰ διαταγὴν καὶ διὰ λογαριασμὸν τρίτου τινός.

Ἀθῆναι τὴν · · 1849. Διὰ δραχμὰς 1000.

Τὴν πρώτην τοῦ προσεχοῦς Νοεμβρίου, παρακαλεῖσθε νὰ πληρώσετε δυνάμει τῆς παρούσης μου (πρώτης) συναλλαγματικῆς διὰ λογαριασμὸν τοῦ Κ. Δ. Γ., εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ · · · · κτλ. (ὡς ἄνω).

δὲν χαρακτηρίζεται ὁ διατάκτης

ΑΠΟΔΟΧΗ.

Συναλλαγματικῆς πληρωτέας μετὰ τόσας ἡμέρας ἢ μῆνας ἀπὸ τῆς ὄψεως.

Δεκτὴ διὰ δραχμὰς · · Ἢ ἁπλῶς δεκτή.
Τὴν · · 1849. Δ. Β.

ΑΠΟΔΟΧΗ.

Συναλλαγματικῆς εἰς ὡρισμένην ἡμέραν κτλ.

Δεκτὴ διὰ τὸ ποσὸν δραχμῶν · · · Τὴν · · 1849.
Γ. Δ.

Ἢ *ἁπλούστερον.*

Δεκτὴ διὰ τὸ ποσὸν δραχμῶν · ·
Β. Γ.

Ἢ *ἔτι ἁπλούστερον*

Δεκτή.
Γ. Δ.

ΑΠΟΔΟΧΗ ΚΑΤΑ ΠΑΡΕΜΒΑΣΙΝ.

Ὡς ἀνωτέρω προστιθεμένου μετὰ τὴν λέξιν

Δεκτή,
Πρὸς τιμὴν τῆς ὑπογραφῆς τοῦ · · ·
Γ. Δ.

ΤΡΙΤΕΓΓΥΗΣΙΣ.

Ἐπὶ τῆς συναλλαγματικῆς αὐτῆς.

Διὰ τριτεγγύησιν.

Γ. Β.

Δι' ἰδιαιτέρου ἐγγράφου.

Συνήθως ἀντιγράφουσι κατὰ λέξιν τὴν συναλλαγματικὴν, καὶ ἀκολούθως προσθέτουσι·

Ὁ ὑποφαινόμενος ἐγγυῶμαι περὶ τῆς πληρωμῆς τῆς ἄνωθι ἀντιγεγραμμένης συναλλαγματικῆς.

(Ἂν ὑπάρχωσιν ὅροι περιοριστικοὶ, τοὺς ἐκφράζουσι).

Ἐν Ἀθήναις τῇ . . 1849.

Γ. Δ.

ΤΑΚΤΙΚΗ ΟΠΙΣΘΟΓΡΑΦΗΣΙΣ.

Πληρώσατε εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ Κ. Α., ἀνθ' ὅσων ἔλαβον παρ' αὐτοῦ εἰς μετρητὰ (διὰ λογαριασμοῦ, εἰς ἐμπορεύματα κτλ.)

Ἐν Ἀθήναις τὴν . . 1849.

Γ. Δ.

ΑΤΑΚΤΟΣ.

Πληρώσατε εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ Κ. Α. ἀνθ' ὅσων ἔλαβον παρ' αὐτοῦ.

Ἐν Ἀθήναις τὴν . . 1849. Γ. Δ.

Ἢ πληρώσατε εἰς τὴν διαταγὴν τοῦ Κ. Α. ἀνθ' ὅσων ἔλαβον παρ' αὐτοῦ εἰς μετρητά.

(ἄνευ χρονολογίας).

Ἢ (ἄγραφος) Γ. Δ.

ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΟΣ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗΣ.

Λογαριασμὸς ἐπιστροφῆς ὀφειλόμενος παρὰ τοῦ Κυρίου Γ., τραπεζίτου κατοίκου Σύρου, πρὸς τὸν Κ. Δ. ἔμπορον κάτοικον Ἀθηνῶν.

Κεφάλαιον τῆς ἐπισυνημμένης συναλλαγματικῆς καθ' ἧς ἐγένετο διαμαρτύρησις. . . . . δρ. 1000

Τόκος ἡμερῶν τριάκοντα.	»	10
Ἐπισυναλλαγή.	»	6
Ἔξοδα διαμαρτυρικοῦ καὶ γνωστοποιήσεως,	»	12
Χαρτόσημον καὶ ταχυδρομικά.	»	2, 25
Τὸ ὅλον . .		1030, 25

Ἐν Ἀθήναις τὴν . . Ὁ κολλυβιστὴς Γ. Γ.

ΕΠΙΣΥΝΑΛΛΑΓΜΑΤΙΚΗ.

Ἐν Ἀθήναις τὴν . . Διὰ δραχμὰς 1030, 25/00.

Ἅμα ἐμφανισθῇ ἡ παροῦσά μου μόνη συναλλαγματική, πληρώσατε εἰς τὸν Κύριον Δημήτριον, κάτοικον Σύρου, ἢ εἰς τὴν διαταγήν του, τὸ ποσὸν δραχμῶν χιλίων τριάκοντα καὶ εἰκοσιπέντε λεπτῶν, ἀνθ' ὅσων μοὶ ὠφείλοντο διὰ τῆ ἐπὶ τοῦ Α ἐξ Ἀθηνῶν συναλλαγματικῆς σας, μὴ πληρωθείσης, καὶ δυνάμει τοῦ ἐπισυνημμένου λογαριασμοῦ ἐπιστροφῆς. Τὰ ἔγγραφα ταῦτα θέλουν σᾶς παραδοθῆ μετὰ τὴν ἐξόφλησιν τῆς παρούσης.

Πρὸς τὸν Κύριον Γ. Τραπεζίτην,
κάτοικον Σύρου.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΟΝ ΕΙΣ ΔΙΑΤΑΓΗΝ.

Ἐν Ἀθήναις τὴν . . 1849. Διὰ δραχμὰς 1000.

Τὴν πρώτην τοῦ μηνὸς Δεκεμβρίου ε. ε. θέλω πληρώσει εἰς τὸν Κ. Δημήτριον ἢ εἰς την διαταγήν του, τὸ ποσὸν δραχμῶν χιλίων, ἀξίαν ληφθεῖσαν εἰς ἐμπορεύματα.

Ε. Ε.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΟΝ ΕΙΣ ΚΑΤΟΙΚΙΑΝ.

Ἐν Ἀθήναις τὴν . . 1849. Διὰ δραχμὰς 1000.

Τὴν τριακοστὴν τοῦ Νοεμβρίου ε. ε. θέλω πληρώσει εἰς τὸν Κ. Ε. ἢ εἰς τὴν διαταγήν του, ἐν τῇ Κατοικίᾳ τοῦ Κ. Παύλου εἰς

Σύρον, δραχμὰς χιλίας, τὸ ἀντίτιμον τῶν ὁποίων ἔλαβον παρ' αὐτοῦ εἰς ἐμπορεύματα.

ΕΝΤΑΛΜΑ ΧΡΗΜΑΤΙΚΟΝ.

Ἐν Ἀθήναις τὴν · · 1849.   Διὰ δραχμὰς 1000.

Τὴν πρώτην τοῦ ἐλευσομένου Σεπτεμβρίου, παρακαλεῖσθε νὰ πληρώσετε δυνάμει τοῦ παρόντος ἐντάλματος πρὸς τὸν Κύριον Γ. ἢ εἰς τὴν διαταγήν του, δραχμὰς χιλίας, τὸ ἀντίτιμον τῶν ὁποίων ἔλαβον διὰ λογαριασμοῦ, συμφώνως μὲ τὴν εἰδοποιητικήν μου (ἢ *ἄνευ τοιαύτης*).

Πρὸς τὸν Κύριον Πέτρον.
εἰς Θήραν.   Ζ. Ζ.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΟΝ ΑΝΩΝΥΜΟΝ Η ΕΙΣ ΤΟΝ ΚΟΜΙΣΤΗΝ.

Ἐν Ἀθήναις τὴν · · 1849.

Τὴν δεκάτην πέμπτην τοῦ προσεχοῦς Μαρτίου θέλω πληρώσει εἰς τὸν κομιστὴν τῆς παρούσης δραχμὰς χιλίας.

Μ.

ΓΡΑΜΜΑΤΙΟΝ ΑΠΛΟΥΝ

Ἐν Ἀθήναις τὴν · · 1849.   Διὰ δραχμὰς 1000.

Τὴν δεκάτην πέμπτην τοῦ Ἰανουαρίου θέλω πληρώσει πρὸς τὸν Κ. Πέτρον δραχμὰς χιλίας, τὸ ἀντίτιμον τῶν ὁποίων ἔλαβον παρ' αὐτοῦ εἰς δάνειον.

Ζ.

Πίναξ λεκτικός

τῆς λέξεως Συναλλαγματικαί.

ΣΗΜ. Οἱ ἀριθμοὶ σημαίνουσι τοὺς §§, ἐκτὸς ἂν σημειοῦται τὸ σ. σημαίνουν τὰς σελίδας.

ΠΙΝΑΞ

Τῶν πολιτικῶν τοῦ Ἀρείου Πάγου ἀποφάσεων, ὅσαι περιέχονται εἰς τὴν λέξ. Συναλλαγματικαί.

ΣΗΜ. Τὸ στοιχεῖον σ. σημαίνει τὰς σελίδας τὸ δὲ σημεῖον § δηλοῖ τοὺς §§ τοῦ περὶ Συναλλαγματικῶν ἄρθρου.

Ἀπ. 32 —σ. 321.
Ἀπ. 186 § 93.
Ἀπ. 197 § 48, έ.
Ἀπ. 199 —§ 125 σ. 321.

'Αποφάσεις πολ. 'Αρ. Πάγου
τοῦ 1848.

Ἀπ. 32 —§ 75², 481, 557.
Ἀπ. 108 —§ 231.
Ἀπ. 126.—§ 40, 50, 6' 221, γ.
Ἀπ. 140 —§ 483
Ἀπ. 184 —§ 342 348.

'Αποφάσεις πολ. 'Αρ. Πάγου
τοῦ 1849.

Ἀπ. 53 —§ 322 ά.
Ἀπ. 121 —σ. 230.

'Αποφάσεις πολ. 'Αρ. Πάγου
τοῦ 1850.

Ἀπ. 118—σ. 391, 397.
Ἀπ. 141—σ 425.
Ἀπ. 178 —§ 556.
Ἀπ. 179—σ. 424, 425.
Ἀπ. 209 —§ 377.

'Αποφάσεις πολ. 'Αρ. Πάγου
τοῦ 1851.

Ἀπ. 17 —σ, 216, 238, 321.
Ἀπ. 77— σ. 396.
Ἀπ. 58 § 229.

'Αποφάσεις πολ. 'Αρ. Πάγου
τοῦ 1852.

Ἀπ. 102 —§ 440.
Ἀπ. 269 —σ. 339.
Ἀπ. 351 —§ 72.
Ἀπ. 440 § 878.

'Αποφάσεις πολ. 'Αρ. Πάγου
τοῦ 1853.

Ἀπ. 11—σ. 216.
Ἀπ. 99 § 379.
Ἀπ. 161—§ 49 καὶ σελ. 204, 230.
Ἀπ. 355 —§ 380.

'Αποφάσεις πολ. 'Αρ. Πάγου
τοῦ 1854.

Ἀπ. 80 —σ. 217
Ἀπ. 81—σ. 391.
Ἀπ. 132 —σ. 331
Ἀπ. 139 — σ. 310.
Ἀπ. 181 — σ. 397.
Ἀπ. 265—§ 430.

'Αποφάσεις πολ. 'Αρ. Πάγου
τοῦ 1855.

Ἀπ. 109—σ. 427.
Ἀπ. 181—§ 184.
Ἀπ. 288—σ. 270 § 170, 6', 310 6'. σ. 392.
Ἀπ. 410—σ. 392.
Ἀπ. 329 —σ. 386.
Ἀπ. 330—σ. 393.
Ἀπ. 3.3—§ 27, ά.

'Αποφάσεις πολ. 'Αρ. Πάγου
τοῦ 1856.

Ἀπ. 29—§ 180³.
Ἀπ. 75 — § 113.
Ἀπ. 84 —σ. 330.
Ἀπ. 109 § 50, ά, σ. 428.
Ἀπ. 287—σ. 234.

'Αποφάσεις πολ. 'Αρ. Πάγου
τοῦ 1857.

Ἀπ. 1—§ 559.
Ἀπ. 16—§ 180.

Ἀπ. 120—σ. 337.
Ἀπ. 318—235, 349.
Ἀπ. 332—σ. 350.
Ἀπ. 338—σ. 339.

Ἀποφάσεις πολ. Ἀρ. Πάγου τοῦ 1858.

Ἀπ. 232—§ 35.
Ἀπ. 285—σ. 392.

Ἀποφάσεις ἐφ. Ἀθ. περιεχόμεναι ἐν λ. Συναλλαγματικαί.

ΣΗΜ. Τὸ στοιχεῖον σ. σημαίνει τὰς προηγουμένας σελίδας, ἔνθα ἡ ἀπόφασις· τὸ σημ. § δηλοῖ τὸν §, ὅπου ἡ ἀπόφασις.

Ἀπ. 1105—σ. 240.
Ἀπ. 1361—§ 72.
Ἀπ. 1453—σ. 225.
Ἀπ. 1523—σ. 247, 350.
Ἀπ. 1552—§ 71 σ. 236.
Ἀπ. 1854—§ 74.
Ἀπ. 1941—σ. 231.
Ἀπ. 1973—§ 322, ά.
Ἀπ. 2008—§ 151.
Ἀπ. 2020—§ 322, ά.
Ἀπ. 2038—σ. 318, 326.
Ἀπ. 2152—σ. 252.
Ἀπ. 2300—σ. 329.
Ἀπ. 3034—σ. 422.
Ἀπ. 3043—σ. 330, 331.
Ἀπ. 2058—§ 40, 50 καὶ σελ. 205.
Ἀπ. 2064—§ 77, ά.
Ἀπ. 2152—σ. 190, 238.
Ἀπ. 2259—§ 35.
Ἀπ. 2265—§ 153.
Ἀπ. 2280—§ 35.
Ἀπ. 2294—§ 48, ά 50, β.
Ἀπ. 2291—σ. 321.
Ἀπ. 2498—§ 357.
Ἀπ. 2544—σ. 383.
Ἀπ. 3019—σ 382.
Ἀπ. 3034—σ. 419.
Ἀπ. 3204—σ. 231.
Ἀπ. 3318—§ 310.
Ἀπ. 3827—σ. 427.
Ἀπ. 4368—§ 30
Ἀπ. 4411—§ 109² 435.
Ἀπ. 4510—§ 102 καὶ σ. 342.
Ἀπ. 4527—§ 48, δ', 154.
Ἀπ. 4553—§ 456.
Ἀπ. 4717—§ 220.
Ἀπ. 4888—§ 315.
Ἀπ. 4889—§ 316.
Ἀπ. 5057—§ 51, β, 321, δ'.
Ἀπ. 5337—σ. 424.
Ἀπ. 5577—§ 180².
Ἀπ. 5752—§ 361, 371 ὑποσ.
Ἀπ. 6604—σ. 396.
Ἀπ. 6695—§ 77, ϛ'.
Ἀπ. 6786—§ 367, 533.
Ἀπ. 6811—σ 421.
Ἀπ. 6975—σ. 383.
Ἀπ. 7033—§ 121.
Ἀπ. 7165—σ 396.
Ἀπ. 7208—§ 451, β'.
Ἀπ. 7399—§ 25², 152.
Ἀπ. 7409—§ 48, γ' καὶ σελ. 339
Ἀπ. 7456—σ. 337.

ΠΙΝΑΞ

Τῶν ἀποφάσεων ἐφ. Ναυπλ. περιεχόμεναι εἰς τὸ προηγούμενον περὶ Συναλλαγματικῶν ἄρθρον.

ΣΗΜ. Τὸ στοιχ. σ. σημαίνει τὰς σελίδας ἔνθα ἡ ἀπόφασις, τὸ δὲ σημ. § τὸν § τοῦ περὶ Συναλλαγματικῶν ἄρθρου.

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΙϚ'. ΤΟΜΟΥ.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΤΗΣ

ΘΕΜΙΔΟΣ.

ΤΟΜΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ ΕΒΔΟΜΟΣ.

ΠΙΝΑΞ

Τῶν πολιτικῶν τοῦ Ἀρείου Πάγου ἀποφάσεων, ὅσαι περιέχονται εἰς τὴν λέξ. Συναλλαγματικαί.

ΣΗΜ. Τὸ στοιχεῖον σ. σημαίνει τὰς σελίδας τὸ δὲ σημεῖον § δηλοῖ τοὺς §§ τοῦ περὶ Συναλλαγματικῶν ἄρθρου.

Ἀπ. 32 —σ. 321.
Ἀπ. 186 § 93.
Ἀπ. 197 § 48, έ.
Ἀπ. 199 -§ 125 σ. 321.

'Αποφάσεις πολ. 'Αρ. Πάγου
τοῦ 1848.

Ἀπ. 32 -§ 75γ, 481, 557.
Ἀπ. 108 -§ 231.
Ἀπ. 126.-§ 40, 50, 6' 221, γ.
Ἀπ. 140 -§ 483
Ἀπ. 184 -§ 342 348.

'Αποφάσεις πολ. 'Αρ. Πάγου
τοῦ 1849.

Ἀπ. 53 -§ 322 ά.
Ἀπ. 124—σ. 230.

'Αποφάσεις πολ. 'Αρ. Πάγου
τοῦ 1850.

Ἀπ 118—σ. 391, 397.
Ἀπ. 141—σ. 425.
Ἀπ. 178 —§ 556.
Ἀπ. 179—σ. 424, 425.
Ἀπ. 209 —§ 377.

'Αποφάσεις πολ. 'Αρ. Πάγου
τοῦ 1851.

Ἀπ. 47 -σ, 216, 238, 321.
Ἀπ. 77- σ. 396.
Ἀπ. 58 § 229.

'Αποφάσεις πολ. 'Αρ. Πάγου
τοῦ 1852.

Ἀπ. 102 —§ 440.
Ἀπ. 269 —σ. 339.
Ἀπ. 351 -§ 72.
Ἀπ. 440 § 378.

'Αποφάσεις πολ. 'Αρ. Πάγου
τοῦ 1853.

Ἀπ. 11—σ. 216.
Ἀπ. 99 § 379.
Ἀπ. 164—§ 49 καὶ σελ. 204, 230.
Ἀπ. 355 —§ 380.

'Αποφάσεις πολ. 'Αρ. Πάγου
τοῦ 1854.

Ἀπ. 80 —σ. 217
Ἀπ. 81—σ. 391.
Ἀπ. 132 —σ. 331
Ἀπ. 139 — σ. 340.
Ἀπ. 181 —σ. 397.
Ἀπ. 265—§ 430.

'Αποφάσεις πολ. 'Αρ. Πάγου
τοῦ 1855.

Ἀπ. 109—σ. 427.
Ἀπ. 181—§ 184.
Ἀπ. 288—σ. 270 § 170, 6', 310 6'. σ. 392.
Ἀπ. 410—σ. 392.
Ἀπ. 329 -σ. 386.
Ἀπ. 330—σ. 393.
Ἀπ. 353—§ 27, ά.

'Αποφάσεις πολ. 'Αρ. Πάγου
τοῦ 1856.

Ἀπ. 29—§ 180γ.
Ἀπ. 75 -§ 113.
Ἀπ. 84 —σ. 330.
Ἀπ. 109 § 50, ά, σ. 428.
Ἀπ. 287—σ. 234.

'Αποφάσεις πολ. 'Αρ. Πάγου
τοῦ 1857.

Ἀπ. 1—§ 559.
Ἀπ. 16—§ 180.

Ἀπ. 120—σ. 337.
Ἀπ. 318—235, 349.
Ἀπ. 332—σ. 350.
Ἀπ. 338—σ. 339.

Ἀποφάσεις πολ. Ἀρ. Πάγου τοῦ 1858.

Ἀπ. 232—§ 35.
Ἀπ. 285—σ. 392.

Ἀποφάσεις ἐφ. Ἀθ. περιεχόμεναι ἐν λ. Συναλλαγματικαί.

ΣΗΜ. Τὸ στοιχεῖον σ. σημαίνει τὰς προηγουμένας σελίδας, ἔνθα ἡ ἀπόφασις· τὸ σημ. § δηλοῖ τὸν §, ὅπου ἡ ἀπόφασις.

Ἀπ. 1105—σ. 240.
Ἀπ. 1361—§ 72.
Ἀπ. 1453—σ. 225.
Ἀπ. 1523—σ. 217, 350.
Ἀπ. 1552—§ 71 σ. 236.
Ἀπ. 1854—§ 74.
Ἀπ. 1941—σ. 231.
Ἀπ. 1973—§ 322, ά.
Ἀπ. 2008—§ 151.
Ἀπ. 2020—§ 322, ά.
Ἀπ. 2038—σ. 318, 326.
Ἀπ. 2152—σ. 252.
Ἀπ. 2300—σ. 329.
Ἀπ. 3034—σ. 422.
Ἀπ. 3043—σ. 330, 331.
Ἀπ. 2058—§ 40, 50 καὶ σελ. 205.
Ἀπ. 2064—§ 77, ά.
Ἀπ. 2152—σ. 190, 238.
Ἀπ. 2259—§ 35.
Ἀπ. 2265—§ 153.
Ἀπ. 2280—§ 35.
Ἀπ. 2294—§ 48, ά 50, 6.
Ἀπ. 2291—σ. 321.
Ἀπ. 2498—§ 357.
Ἀπ. 2544—σ. 383.
Ἀπ. 3019—σ. 382.
Ἀπ. 3034—σ. 419.
Ἀπ. 3204—σ. 231.
Ἀπ. 3318—§ 310.
Ἀπ. 3827—σ. 427.
Ἀπ. 4368—§ 30
Ἀπ. 4111—§ 109[a] 435.
Ἀπ. 4510—§ 102 καὶ σ. 342.
Ἀπ. 4527—§ 48, δ', 154.
Ἀπ. 4553—§ 456.
Ἀπ. 4717—§ 220.
Ἀπ. 4888—§ 315.
Ἀπ. 4889—§ 346.
Ἀπ. 5057—§ 50, 6, 321, δ'.
Ἀπ. 5437—σ. 424.
Ἀπ. 5577—§ 180[1].
Ἀπ. 5752—§ 361, 371 ὑποσ.
Ἀπ. 6609—σ. 396.
Ἀπ. 6695—§ 77, 6'.
Ἀπ. 6786—§ 367, 533.
Ἀπ. 6811—σ. 421.
Ἀπ. 6975—σ. 383.
Ἀπ. 7033—§ 121.
Ἀπ. 7165—σ. 396.
Ἀπ. 7208—§ 451, 6'.
Ἀπ. 7399—§ 25[2], 152.
Ἀπ. 7409—§ 48, γ' καὶ σελ. 339
Ἀπ. 7456—σ. 337.

ΠΙΝΑΞ

Τῶν ἀποφάσεων τῶν ἐφ. Ναυπλ. περιεχόμεναι εἰς τὸ προηγούμενον περὶ Συναλλαγματικῶν ἄρθρον.

ΣΗΜ. Τὸ στοιχ. σ. σημαίνει τὰς σελίδας ἔνθα ἡ ἀπόφασις, τὸ δὲ σημ. § τὸν § τοῦ περὶ Συναλλαγματικῶν ἄρθρου.

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΙΣΤ'. ΤΟΜΟΥ.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΤΗΣ

ΘΕΜΙΔΟΣ.

ΤΟΜΟΣ ΔΕΚΑΤΟΣ ΕΒΔΟΜΟΣ.

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟΝ

ΤΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑΣ,

ΗΤΟΙ

ΠΕΡΙΛΗΠΤΙΚΗ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΚΑΤ' ΑΛΦΑΒΗΤΟΝ ΣΥΛΛΟΓΗ ΤΩΝ ΑΠΟΦΑΣΕΩΝ ΤΟΥ ΑΡ. ΠΑΓΟΥ, ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ ΚΑΙ ΕΝ ΝΑΥΠΛ. ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ ΤΩΝ ΕΦΕΤΩΝ.

ΥΠΟ

Ν. ΙΩΑΝΝΙΔΟΥ,

'Εφέτου.

ΕΚΔΟΘΕΙΣΑ ΔΕ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

ΛΕΩΝΙΔΑ Λ. ΣΓΟΥΤΑ.

ΣΥΝΑΦ. ΕΝΣΤΑΣΙΣ—ΣΥΝΕΔΡ. ΔΙΚΑΣΤΗΡ.

Α Θ Η Ν Η Σ Ι,

1860.

ΣΥΝΑΦΕΙΑΣ ΕΝΣΤΑΣΙΣ.

§ 1. Περὶ τῆς ἐνστάσεως τῆς συναφείας βλ. Εὐρ. τόμ. 14 λέξ. Πρότασις σελ. 161—163, 411.

ΣΥΝΑΦΕΙΑ (πολιτ. δικαιοσ.).

Δωσιδικία τῆς συναφείας (forum connexitatis).

Οἰκ. § 50.— Κώδ. § 86 ἑπ.— Καῤῥ. comp. 4, 133. — Ῥάουτ. § 128.— Καῤῥ. δικ. ὑπὸ τὸ ἄρθρ. 171, 59 καὶ 60. Πολιτ. 21.

Πίνακες.

ὅρα αὐτοὺς ἐν τῷ τέλει τοῦ ἄρθρου.

§ 1. Τὸ ἄρθρον 21 πολ. φέρει α . . . . . ν. Κατ' αὐτὸ (ἀντιγραφὲν ἀπὸ τοῦ 9 ἄρθρ. τοῦ Βαυαρ. σχ. τοῦ 31) λοιπὸν δίκαι πρὸς ἀλλήλας συνεχόμεναι ὑποβάλλονται (ἐπιτακτικῶς. Φέδ. σ. 389) ἕνεκα τῆς συνοχῆς μόνης εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ διὰ τὴν κυρίαν δίκην ἁρμοδίου δικαστηρίου (1). Περὶ τῆς εἰδικῆς ταύτης ἁρμοδιότητος ἡ πολ. δικ. ὥρισε ταῦτα.

§ 2. Μεταξὺ τῶν πολλῶν δικῶν πρέπει νὰ ὑπάρχῃ συνάφεια καὶ ἐξάρτησις. *Συνάφεια*, ἀλλὰ δὲν ἀρκεῖ πᾶσα συνάφεια· ἀπαιτεῖται τοιαύτη, ἥτις, χωριζομένη τῶν δικῶν, θέλει φέρει βλάβην εἰς τὴν *ἀνάκρισιν* ἢ *διάγνωσιν* αὐτῶν, Φέδ. σ. 389. Πότε ὑπάρχει τοῦτο ἀνετέθη γενικῶς μὲν εἰς τὴν κρίσιν (2) τοῦ δικαστηρίου (Βοεc. 3, 220.— Φέδ. σ. 389)· εἰδικῶς δὲ ἐθεώρησεν ὁ νόμος

---

(1) Τὰς τοῦ Ῥωμ. δ. διατάξεις εἰς Οἰκ. § 50 σημ. 1 καὶ Φέδ. § 86.
(2) Περιπτώσεις τοιαύτης συγγενείας ἴδε εἰς Οἰκ. § 50 σημ. 3 καὶ Φέδ. σ. 388. Ἐπίδειξις ἐγγράφων. Οἰκ. § 187 σημ. 7. Παρεμβάσεις Οἰκ. § 69 σημ. 7.

ὡς τοιαύτην ἰδιότητα ἐχούσας τὰς προπαρασκευαστικὰς περὶ προδικαστικῶν, παρεπομένων ἢ παρεμπιπτόντων (Εὑρ. λ. Προπαρασκευαστικαὶ ἀποφ.) ζητημάτων δίκας· τὰς παρεμπιπτούσας (π. χ. πολ. 465, 472, 481, 229.— Βερβ. 1, 86 ἀρ. X, XII, ἐτ.) ἀγωγὰς καὶ τὰς περὶ ἐγγυήσεως (228 πολ.)· τέλος τὰς περὶ δικαστικῶν ἐξόδων καὶ τῶν δικαιωμάτων τῶν δικ. ὑπαλλήλων. (Πολ. 218, 209. Ὀργ. 240). Φέδ. σ. 392 ἐν τέλ. καὶ 167. Οἰκ. § 50, 80 σημ. 21.— Τὸ ἄρθρον 21 ἐννοεῖ συνάφειαν τῶν νομικῶν σχέσεων, περὶ ὧν αἱ δίκαι, ἢ ἐσωτερικὴν συνάφειαν· ἀπὸ ταύτης διακρίνεται ἡ ἁπλῶς διαδικαστικὴ συνάφεια, ἥτις ὑφίσταται μεταξὺ ἀγωγῆς καὶ ἀνταγωγῆς, ἢ ἐν τῇ περιπτώσει τῶν ἄρθρων 535, 536 πολ. Φέδ. σ. 387.— Ἐσωτερικὴ συνάφεια δύναται νὰ ὑπάρξῃ μεταξὺ πολλῶν κυρίων ὑποθέσεων, αἵτινες ἅπασαι ἔχουσιν αὐτοτελῆ σκοπόν, ἢ μεταξὺ διαφορῶν, ὧν ἡ μὲν (παρεπομένη ἢ παροδική) γεννᾶται ἐξ ἑτέρας κυρίας διαφορᾶς, ἢ συνδέεται ἄλλως πως μετ' αὐτῆς. *Ἐξάρτησις*, ἤτοι σχέσις κυρίας καὶ παρεπομένου πράγματος. Κυρία λέγεται ἡ δίκη, ἐν ᾗ ὁ κύριος τοῦ διαδίκου σκοπὸς ἐπιδιώκεται; παρεπομένη δὲ ἡ χάριν ἢ ἕνεκα αὐτῆς εἰς τὸν ἀγῶνα ἀνακύπτουσα. Οἰκ. § 50.

§ 3. Ἐὰν ἑκάστη τῶν δικῶν φέρῃ χαρακτῆρα κυρίας δίκης εἰσάγεται εἰς τὸ δι' αὐτὴν ἁρμόδιον δικαστήριον· τότε δὲ ἕλκει μεθ' ἑαυτῆς καὶ τὴν ἑτέραν (ἴδε τὰς εἰς Οἰκ. § 50 σημ. 8 παραπομπάς)· ἄρα, ὡς λέγει ὁ Φέδ. (σ. 389), ἐὰν ἀμφότεραι αἱ συναφεῖς δίκαι ἔχωσι τὴν ἰδιότητα κυρίων δικῶν, τότε ἡ πρότερον ἐκκρεμὴς καταστᾶσα δίκη ἐπισύρει εἰς ἑαυτὴν τὴν ἑτέραν· τουτέστιν ὑποβληθείσης ταύτης εἰς ἄλλον δικαστήν, δύναται νὰ ζητηθῇ ἡ παραπομπὴ αὐτῆς εἰς τὸν ἐπ' ἐκείνης ἁρμόδιον (1) δικαστήν. (Πολ. 23, 553 ἀρ. 2 Βερβ. 1 σ. 35).

§ 4 Ἡ παρεπομένη δίκη περιλαμβάνει ἐνίοτε καὶ τρίτα πρόσωπα (π. χ. αἱ παρεμβάσεις, αἱ περὶ ἐγγυήσεως ἀγωγαί), εἰς τὴν αὐτὴν δὲ ὑπάγεται ἁρμοδιότητα καὶ ὅταν ἀναφυῇ πρὸ τῆς ἐνάρξεως

(1) Ἡ παραπομπὴ αὕτη δύναται νὰ ζητηθῇ κατὰ πᾶσαν τῆς δίκης στάσιν; Καρβ. δικ. ὑπὸ τὸ ἄρθρον 171. Ὁ Φέδ. σελ. 390 λύει τὸ ζήτημα ἀπορατικῶς.

Ἡ ἔνστασις εἰς ποῖον δικαστήριον προτείνεται; Οἰκ. § 124 σημ. 6, ἔνθα καὶ περὶ τῆς ἐνστάσεως τῆς συναφείας ἐν γένει. Πρλ. Εὑρ. λ. Πρότασις § 9 ἐπ. 411.

ἡ μετὰ τὸ πέρας τῆς κυρίας (π. χ. ἡ πρόκλησις (1), ἡ περὶ συντηρητικῆς ἀποδ. αἴτησις; ἡ περὶ τῶν δικ. ἐξόδων τῆς δίκης, ἀνακοπὴ τρίτου κτλ. Πολ. 90 § 3).

§ 5. Ἡ συνάφεια ἐνεργεῖ κατὰ τῆς προσωπικῆς, οὐχὶ δὲ καὶ τῆς λόγῳ ὕλης ἁρμοδιότητος. (Πρλ. πολ. 445, 730. Καρρ. δικ. ζ. 126 tert. καὶ comp. 4, 378 ζ. 322). Ἐκτὸς ἂν ῥητὸς καὶ εἰδικὸς νόμος διατάξῃ (2) τὸ ἐναντίον. (25, 10 πολ. Φέδ. σελ. 390. Οἰκ. § 50 σημ. 11).

§ 6. Ὁ ποινικὸς δικαστὴς ἀποφαίνεται καὶ περὶ τῶν ἐκ τῆς ἀξιοποίνου πράξεως πηγαζουσῶν πολιτικῶν ἀπαιτήσεων; Βύρ. λ. πολιτικαὶ ἀγωγαὶ καὶ Φέδ. § 86.

§ 7. Νομολ.— Ὅταν ἀνταγωγή τις ἀντιταχθῇ κατ' ἀγωγῆς εἰσαχθείσης εἰς τὸ ἐμποροδικεῖον, καθίσταται ἁρμόδιον νὰ δικάσῃ καὶ τὴν ἀνταγωγὴν, ἡ ὁποία ἄλλως δὲν ἀφορᾷ σχέσιν ἐμπορικήν; (3). Ἐκ τοῦ συνδυασμοῦ καὶ τῆς ἐπιγραφῆς τῶν ἄρθρων 19—21 πολ. δικ. ἐξάγεται, ὅτι ἡ τῆς συναφείας ἁρμοδιότης, εἰς ἣν ὑπάγεται καὶ ἡ περὶ ἀποζημιώσεως ἕνεκεν ἐγγυήσεως ἀγωγὴ, μόνον ταύτην τὴν ἐξαίρεσιν εἰσάγει, ὅτι δὲν ὑπάγονται αἱ συναφεῖς δίκαι εἰς τὸ δικαστήριον τῆς κατοικίας τοῦ ἐναγομένου, ἀλλ' εἰς ἐκεῖνο, παρ' ᾧ εἶναι ἐκκρεμὴς ἡ κυρία δίκη, ἑπομένως τὸ ἐμποροδικεῖον δὲν καθίσταται ἁρμόδιον ἕνεκα τῆς συναφείας μόνης νὰ δικάσῃ διαφορὰς ἐξηρημένας ἀπολύτως τῆς δικαιοδοσίας αὐτοῦ. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Πάγου 341 τοῦ 1855 κυροῦσα τὴν 13043 τῶν ἐν Ἀθ. ἐφ. ἧς τὸ ἱστορικὸν ἔχει οὕτως.— Ὁ Α ἐνήγαγεν ἐνώπιον τοῦ ἐμποροδικείου τὸν Β ζητήσας τὴν πληρωμὴν χρημάτων τινων.— Τὴν ἀγωγὴν ἀνεκοίνωσεν ὁ ἐναγόμενος τῷ Γ, ζητήσας νὰ καταδικασθῇ οὗτος ἐν περιπτώσει παραδοχῆς τῆς ἀγωγῆς τοῦ Α.— Τὸ ἐμποροδικεῖον, παραδεχθὲν τὴν ἀγωγὴν, παρέπεμψε τὴν ἀνακοίνωσιν εἰς ἰδιαιτέραν συζήτησιν, προταθείσης δὲ ἀναρμοδιότητος, ἀπέῤῥιψεν αὐτὴν, ἀλλὰ τὸ ἐφετεῖον Ἀθ. (ἀπ. 13043) μετεῤῥύθμισε τὴν ἀπόφασιν, παραδεχθὲν τὴν περὶ ἀναρμοδιότητος ἔνστασιν καὶ παραπέμψαν εἰς τὸ Πρωτοδικεῖον. Ζητηθείσης ἀναιρέσεως, ὁ Ἄρ. Π. (ἀπ. 341 τοῦ 1855) ἀπέῤῥιψεν αὐτὴν, σκεφθεὶς ὅτι ἡ τῆς συναφείας ἁρμοδιότης μόνον ταύτην τὴν ἐξαίρεσιν εἰσάγει ὅτι δὲν ὑπάγονται αἱ συναφεῖς δίκαι εἰς τὸ δικαστήριον

(1) Κατωτ. ἀπ. 244 ἐφ. Ναυπλ.
(2) Ἴδε κατωτ. ἀπ. Ἀρ. Π. 341 τοῦ 1855.
(3) Ἀνωτ. § 5.

τῆς κατοικίας τοῦ ἐναγομένου, ἀλλ' εἰς ἐκεῖνο, παρ' ᾧ διατελεῖ ἐκκρεμὴς ἡ κυρία ὑπόθεσις· ἑπομένως τὸ δικαστ. δὲν καθίσταται ἁρμόδιον ἕνεκα τῆς συναφείας μόνης νὰ δικάσῃ διαφορὰς ἐξηρημένας ἀπολύτως τῆς δικαιοδοσίας του.

§ 8. Νομολ. — Τὰ συναφῆ ζητήματα δικάζονται ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ δικαστηρίου, οὐχὶ δὲ ὑπὸ τῶν αὐτῶν δικαστηρίων τῆς αὐτῆς πόλεως.— Ἀπ. πολ. Ἀρ. Π. 23 τοῦ 1852, ἧς τὸ ἱστορικὸν ἔχει οὕτως.— Ὁ Α κάτοικος Τριπόλεως ἐνήργησε κατάσχεσιν εἰς χεῖράς του χρημάτων, ἃ ὤφειλε τῷ Β κατοίκῳ Ναυπλ. ὁ Β ἐζήτησε παρὰ τοῦ ἐν Ν. Πρωτ. τὴν ἄρσιν τῆς κατασχέσεως δι' ἐγγυήσεως, ἀλλὰ προταθείσης ἀναρμοδιότητος ἐκ μέρους τοῦ Α, τὸ Πρωτ. τὴν ἀπέῤῥιψεν· αὐτὸ δὲ τοῦτο ἔπραξε καὶ τὸ ἐν Ναυπλ. ἐφ. (ἀπ. 614 τοῦ 1851)· Ὁ Ἄρ. Π. ὅμως ἀνήρεσεν (ἀπ. 23 τοῦ 1852) σκεφθεὶς ὅτι τὸ δικ. παρ' ᾧ εἶναι ἐκκρεμὴς ἡ κυρία δίκη, δύναται νὰ δικάσῃ τὸ περὶ ἄρσεως τῆς συντηρητικῆς κατασχέσεως, ὡς ζητήματος συναφοῦς καὶ παρεμπίπτοντος (21, 1042 - πολ.), ἀλλ' ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἡ μὲν κυρία δίκη ἦτον ἐκκρεμὴς εἰς τὸ ἐν Ναυπλ. ἐμποροδικεῖον, ἡ δὲ περὶ ἄρσεως εἰσήχθη εἰς τὸ Πρωτοδ. ὥστε δὲν ἐφαρμόζεται ἐνταῦθα ὁ τῆς συναφείας λόγος, διότι κατ' αὐτὰ, τὰ συναφῆ ζητήματα δικάζονται ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ δικαστηρίου, οὐχὶ δὲ ὑπὸ τῶν δικαστῶν τῆς αὐτῆς πόλεως.

§ 9. Νομολ. — Οὔσης *ἐκκρεμοῦς* τῆς ἐφέσεως, ὁ Ἄρ. Π. δὲν δύναται νὰ κρίνῃ ἂν αὕτη ἦναι ἐκπρόθεσμος. (Πολ. 21; 553, ἐδ. 2). Απ. πολ. Αρ. Π. 184 τοῦ 1851.

§ 10. Νομολ. — Τὸ κατὰ τὴν κυρίαν δίκην ἁρμόδιον δικαστήριον δικάζει καὶ τὰς περὶ δικαστ. ἐξόδων διαφοράς. Ὅθεν τὸ πρωτοδικεῖον, ἐνώπιον τοῦ ὁποίου (μετὰ τὴν προηγουμένως εἰσαχθεῖσαν περὶ ἐκκενώσεως οἰκίας δίκην, ἥτις ἀπεπερατώθη διὰ συμβιβασμοῦ) ὑπεβλήθη ἀκολούθως ἡ περὶ ἀποζημιώσεως αἴτησις κατὰ συνέπειαν ἐκείνης, εἶναι ἁρμόδιον νὰ ἐπιληφθῇ τῆς δίκης τῆς περὶ τῶν ἐξόδων τῶν ἀναφερομένων εἰς τὴν ἀρχικὴν ἀγωγὴν, καίτοι κηρυχθὲν ἀναρμόδιον, λόγῳ τοῦ ποσοῦ, ὡς πρὸς τὴν περὶ ἀποζημιώσεως (21 § 2 πολ.). Απόφ. πολ. Ἀρ. Π. 162 τοῦ 1855. Πρλ. τὸν § 36.

ΣΗΜ. Ἡ περὶ ἀποζημιώσεως καὶ ἡ περὶ δικαστικῶν ἐξόδων αἴτησις εἰσήχθη συγχρόνως.

§ 11. Νομολ.— Ἡ περὶ ἀκυρώσεως τῆς παρὰ τρίτῳ γενομένης κατασχέσεως παρεμπίπτουσα ἀγωγὴ εἰσάγεται εἰς τὸ δικαστήριον ἐνώπιον τοῦ ὁποίου εἶναι ἤδη ἐκκρεμὴς ἡ κυρία ἀγωγή·— ἄρα

ἐνώπιον τοῦ Ἀρ. Πάγου, ὅταν ἡ κυρία ἀγωγὴ καὶ ἡ περὶ κύρους κατασχέσεως παρεμπίπτουσα ἦναι ἐκκρεμὴς ἐνώπιον αὐτοῦ ὡς ἐφετείου (21, 1042, 299 πολ). Απόφ. πολ. Αρ. Πάγου 217 τοῦ 1853. Πρλ. ἐν λ. Κατάσχεσις.

§ 12. Νομολ.— Πᾶσα ἀντίῤῥησις κατὰ τοῦ κύρους πραγματογνωμοσύνης, ἣν δικαστήριόν τι διέταξεν, ὑπάγεται εἰς τὴν ἁρμοδιότητα αὐτοῦ· — ὅθεν ἂν ἡ περὶ διακρίσεως ὁρίων πραγματογνώμοσύνη διετάχθη ὑπὸ τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς, ἡ περὶ τοῦ κύρους της ἀντίῤῥησις ὑπάγεται εἰς αὐτὴν (21, 264, 290, 297, 345 πολ.). Ἐπειδὴ δὲν ἐξεδόθη ὡς δικαστικὴ ἀπόφασις, οὔτε εἶναι ἀπόφασις περὶ ἐρίδων κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν ἀποφάσεως τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς. — Πρλ. τὴν λέξ. Μικτὴ Ἐπιτροπή.

§ 13. Νομολ.— Ἡ περὶ προκλήσεως εἰς ἀγωγὴν δίκη ἔχουσα βάσιν τὴν ὑποχρέωσιν τοῦ ἐναγομένου τοῦ νὰ κινήσῃ τὴν διεκδικητικὴν ἀγωγὴν ἔχει συνάφειαν μὲ τὴν περὶ διαταράξεως τῆς κατοχῆς τοῦ αὐτοῦ κτήματος δίκην. Απ. 244 τοῦ 1841 τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφ. (Νομ. σ. 3780) (1).

§ 14. Νομολ.— Αἱ παρεμβάσεις, δι' ὧν ζητεῖται ἐπιβοηθητικῶς ἡ καταδίκη εἰς τὰς ἐν τῇ ἀγωγῇ αἰτήσεις, ὑπάγονται εἰς τὸ δικαστήριον (2) τῆς κυρίας δίκης (21 πολ) — Απ. ἐφ. Ἀθηνῶν 16108 τοῦ 1858, φέρουσα.

Απόφ. Ἐπειδὴ διὰ τῆς ἀγωγῆς των οἱ ἐνάγοντες καὶ ἐφεσίβλητοι ἐνήγαγον μόνον τὸ δημόσιον, τοὺς δὲ Δ γραμματέα τῆς Νομαρχίας, Α καὶ Γ ἐκβιάζουσι μόνον εἰς παρέμβασιν διὰ τοῦ ἐγγράφου τῆς ἀγωγῆς, τοὺς προκαλοῦσι νὰ παρέμβουν καί, ἐν περιπτώσει καθ' ἣν ἀποῤῥιφθῇ ἡ ἀγωγή των, ἐξαιτοῦνται ἐπιβοηθητι-

---

(1) Πρλ. τὴν λέξ. Πρόκλησις εἰς ἀγωγήν. ἀν. § 4.

(2) Πρλ. Κύρ. λέξ. Προσεπίκλησις § 32 καὶ 34.

— Εἰσάγεται εἰς τὸ δικαστήριον τῆς κυρίας δίκης (21 ἐδ. 2 νόμ. 49 πρλ. Πανδ. 5, 1), μεθ' ἧς, εἰ δυνατόν, συνδικάζεται· εἰδεμὴ παραπέμπεται εἰς ἰδιαιτέραν συζήτησιν (228, 234 § 3 πολ.)— αὐτ.

— Σημειωτέον δέ, ὅτι ὁ πρόσθετον εἰσάγων παρέμβασιν ὀφείλει νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν δίκην οἵαν εὑρίσκει αὐτήν· διὸ δὲν δύναται νὰ διορθώσῃ τὰ ἤδη ἡμαρτημένα (741 πολ.Οἰκ. § 69 ἐν τέλ.)

χῶς νὰ ὑποχρεωθῶσιν οὗτοι εἰς τὰς ἐν τῇ ἀγωγῇ αἰτήσεις, ἀλλὰ τοιαῦται παρεμβάσεις ἀνήκουσι, διὰ τὴν συνάφειάν των, εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τοῦ δικαστηρίου, τὸ ὁποῖον εἶναι ἁρμόδιον διὰ τὴν κυρίαν ὑπόθεσιν (ἄρθ. 21 τῆς δικον.)· κυρία δὲ ὑπόθεσις ἐπὶ τοῦ προκειμένου εἶναι ἡ κατὰ τοῦ Δημοσίου ἀγωγή.

§ 15. Νομολ.— Ἡ περὶ ἐπισχέσεως ἕνεκα δαπανῶν ἀγωγὴ εἰσάγεται εἰς τὸ δικαστήριον, εἰς ὃ εἰσήχθη καὶ ἡ περὶ τῶν δαπανῶν, ὅταν ἡ τελευταία ἦναι ἐκκρεμὴς (21 πολ. δικ.). Απόφ. 8019 τοῦ 1851 ἐφ. Αθ.

§ 16. *Δικαστικὰ ἔξοδα.*— Ἴδε τὴν λέξ. Ἔξοδα δικαστικά.

§ 17. Ἴδε ἀπόφ. 13981 τῶν ἐν Αθ. ἐφ. καθ' ἣν ὅταν ἐκινήθη κατά τινος ἀγωγὴ περὶ ἀποζημιώσεως, κατόπιν δὲ ἑτέρα περὶ τοῦ κύρους τῆς κατασχέσεως, ἥτις ἐνηργήθη πρὸς ἐξασφάλισιν τῆς κυρίας ἀπαιτήσεως, ἀμφότεραι αἱ δίκαι εἶναι συναφεῖς, καὶ αἱ ἐφέσεις συνεκδικάζονται. κατ. § 18.

§. 18.

Ἐγγύησις (1). α') Ἐκ τοῦ ἄρθρου 21 τῆς πολ. δικ. προκύπτει ὅτι ἡ ἐν αὐτῷ προβλεπομένη περίπτωσις τότε ὑφίσταται διὰ τὰς περὶ ἀσφαλείας ἀγωγάς, ὅταν ἡ κυρία ἀγωγὴ ἦναι ἔτι ἐκκρεμής· ἄλλως αἱ προσωπικαὶ κατὰ τοῦ ἐγγυητοῦ ἀγωγαὶ κινοῦνται εἰς τὸ τῆς κατοικίας του δικαστήριον (16 πολ.). — Απ. πολ. Αρ.Π. 76 τοῦ 1837 ἐν Εὐρ. τ. 4 σ. 244.

β') Ὑπάρχοντος ἀλληλεγγύου ἐγγυητοῦ, κατοικοῦντος ἐν Ἀθήναις, ὑπὲρ πρωτοφειλέτου κατοικοῦντος ἐν Πάτραις, ἡ κατ' ἀμφοτέρων ἀγωγὴ δύναται νὰ κινηθῇ καὶ ἐν Ἀθήναις δυνάμει τοῦ ἄρθ. 22 § 2 πολ.— Απ. ἐφ. Αθ. 3128 τοῦ 1844 (Εὐρ. 4 σ. 245).

γ') Ἡ δικαιοδοσία τοῦ ἐγγυητοῦ δὲν καθιστᾷ ἁρμόδιον τὸ δικαστήριον, εἰς ὃ αὐτὸς ὑπάγεται, καὶ ὡς πρὸς τὸν κυρίως ὀφειλέτην (16, 19 πολ. δικ.).

Απόφ. Ἐπειδὴ κατ' ἐξαίρεσιν τοῦ ἐν τῷ ἄρθρῳ 16 τῆς πολ. δικονομίας γενικοῦ κανόνος, ἔχει μὲν ὁ ἐνάγων τὸ δικαίωμα, ὅταν πρόκηται νὰ εναχθῶσιν ἕνεκεν τῆς αὐτῆς ἀπαιτήσεως πολλοὶ ὀφειλέται ὑπαγόμενοι εἰς διάφορα δικαστήρια, νὰ ἐκλέγῃ ἓν τούτων, δυνάμει τοῦ ἄρθρου 22 § 2 τῆς αὐτῆς δικονομίας, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ προκειμένου δὲν ὑπάρχει ἡ περίπτωσις τοῦ ἄρθρου τούτου, διότι,

(1) Πρβ. Καρρ. 1, 562, 586.

ὡς προκύπτει ἐκ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως, ὁ ἀναιρεσίβλητος ὢν μόνος ὀφειλέτης πρὸς τὸν Ν. Παπ. Ἰωάννου, καὶ κατοικῶν ἐν Καλλιδρόμῃ, ὑπάγεται εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῶν ἐν Μεσολογγίῳ πρωτοδικῶν, εἴτε ἐναχθῇ ὑπὸ τοῦ ἀρχικοῦ δανειστοῦ Ν. Παπ. Ἰωάννου, εἴτε καὶ ὑπὸ τοῦ ἀναιρεσείοντος, ὅστις ὡς ἐκδοχεὺς τοῦ Ν. Παπ. Ἰωάννου δὲν ἔχει εἰμὴ τὰ αὐτὰ κατὰ τοῦ ἀναιρεσιβλήτου δικαιώματα· ἂν δὲ ὁ ἀναιρεσείων εἰς τὴν ἐκδοχὴν τῆς ὀφειλῆς τοῦ ἀναιρεσιβλήτου προσέλαβε τὴν ἐγγύησιν τοῦ ἐκχωρητοῦ του, τοῦτον, ὡς ἐγγυητὴν ἠδύνατο δυνάμει τοῦ ἄρθρου 19 τῆς πολιτικῆς δικονομίας, νὰ συνενάξῃ εἰς τὸν φόρον τοῦ ἀναιρεσιβλήτου καὶ οὐχὶ τἀνάπαλιν· ἑπομένως ὀρθῶς τὸ ἐφετεῖον ἐπεκύρωσε τὴν ἀπόφασιν τοῦ ἐνταῦθα πρωτοδικείου, δι' ἧς ἐκηρύχθη ἀναρμόδιον τοῦτο, ὁ δὲ ἰσχυρισμὸς ὅτι ὑπῆρχε συμφωνία νὰ πληρώσῃ ἐνταῦθα ὁ ἀναιρεσίβλητος, εἶναι ἀπαράδεκτος, καθότι δὲν προκύπτει ἐκ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως ὅτι ἐπροτάθη. Απ. πολ. Αρ. Π. 323 τοῦ 1852, κυρ. τὴν 6186 ἐφ. Αθ.

δ') Ἡ κατάπτωσις τῆς ἐγγυήσεως ὑπάγεται εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τοῦ προέδρου τῆς κατοικίας τῶν ἐγγυητῶν (16 πολ. δικον.). Απ. πολ. Αρ. Π. 291 τοῦ 1850, ἣν ἐν λ. Κατάσχεσις § 5.

ε') Ἡ αἴτησις περὶ ἐγγυοδοσίας ἐκ τῶν ἐπιζημίων τῆς κατασχέσεως ἀποτελεσμάτων ὑπόκειται εἰς τὸ δικαστήριον εἰς ὃ εἶναι ἐκκρεμὴς ἡ περὶ κύρους τῆς κατασχέσεως ἀγωγή, ὡς συναφὴς καὶ παρεμπίπτουσα αὐτῆς· εἶναι δὲ ἀδιάφορον ἂν ἡ περὶ κύρους ἀγωγὴ ἦναι ἐκκρεμὴς ἐνώπιον ἐφετῶν. ἄρθ. 21, 229, 1027, 1042 πολ. δικ.— Απ. ἐφ. Αθ. 7186 τοῦ 1850. Πρλ. ἀν. § 17.

ς') Ὁ μὴ ἔμπορος ἀλληλέγγυος ἐγγυητὴς χρέους ἐμπορικοῦ ὑπάγεται, ὡς ὁ πρωτότυπος ὀφειλέτης, εἰς τὸ ἐμποροδικεῖον; Εὕρετ. τ. 5 σ. 87 καὶ τ. 6 σ. 425· ἐν ἀρχ. καὶ σ. 427 § 27.— Πρλ. τὴν λ. Πώλησις § 841.

ΣΗΜ. Ἡ ἐξέτασις τοῦ ζητήματος τούτου δὲν ἀνάγεται ἐνταῦθα.

Πίναξ λεκτικός

ΠΙΝΑΞ

Τῶν ἀποφάσεων τοῦ 'Αρ. Πάγου.

Ἀπ. 76 τοῦ 37—§ 18, ά.
Ἀπ. 291 τοῦ 50—§ 18, δ'.
Ἀπ. 184 τοῦ 51—§ 8.
Ἀπ. 323 τοῦ 52—§ 18 γ'.
Ἀπ. 217 τοῦ 53—§ 11.
Ἀπ. 162 τοῦ 55—§ 10.
Ἀπ. 341 τοῦ 55—§ 7.

'Αποφάσεις 'Εφ. 'Αθηνῶν.

Ἀπ. 3128—§ 18, 6'.
Ἀπ. 7186—§ 18, ἱ.
Ἀπ. 8019—§ 15.
Ἀπ. 13043—§ 7.
Ἀπ. 13981—§ 17.
Ἀπ. 16108—§ 14.

'Αποφάσεις 'Εφ. Ναυπλίου.

Ἀπ. 244 τοῦ 41—§ 13.
Ἀπ. 614 τοῦ 51—§ 8.

ΣΥΝΑΦΕΙΑ (1) (ποινικ. δικαιοσ.).

§ 1. Συναφῆ πλημμελήματα καὶ κακουργήματα ἀνακρίνονται καὶ ἐκδικάζονται παρὰ τοῦ αὐτοῦ δικαστηρίου, ἐὰν τοῦτο δὲν φέρῃ βλάβην.

Τὸ δικαστήριον, ὅπερ δικάζει περὶ τοῦ βαρυτέρου κακουργήματος ἢ πλημμελήματος, εἶναι κατὰ τὴν περίπτωσιν ταύτην ἁρμόδιον καὶ δι' ὅλα τὰ λοιπὰ πλημμελήματα καὶ πταίσματα. 33 ποιν. δικ.

(1) Πρλ. Faustin Helie τόμ. 8 σ. 570.

§ 2. Ὡς συναφῆ θεωροῦνται τὰ πλημμελήματα, ὅταν πράττωνται ὑπὸ πολλῶν, ἤτοι συγχρόνως, ἢ καὶ εἰς διαφόρους μὲν τόπους καὶ χρόνους, ἀλλὰ μετὰ προηγηθεῖσαν συμφωνίαν, ἢ ὁσάκις πολλὰ πλημμελήματα ἐκτελοῦνται ὑπὸ τῶν αὐτῶν ἀνθρώπων, ἐπὶ μόνῳ τῷ σκοπῷ· τοῦ νὰ εὐκολυνθῇ ἄλλο πλημμέλημα, ἢ χάριν εὐστοχωτέρας ἐκτελέσεως ἢ ἀποκρύψεως αὐτοῦ. 34 ποιν. δικονομ.

§ 3. Ἡ διάταξις, καθ' ἣν πρέπει νὰ ἐκδικάζωνται συγχρόνως αἱ συναφεῖς πράξεις, δὲν διατάττεται ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος. Ledru, αὐτ. n. 300.

§ 4. Ἡ ἀρχή, καθ' ἣν δικαστήριόν τι καθίσταται ἁρμόδιον νὰ δικάσῃ κατηγορούμενον τινὰ χάριν τῆς συναφείας, ὑπόκειται, προσέτι, εἰς ἐξαίρεσιν ὅταν οἱ κατηγορούμενοι ὑπάγωνται εἰς διαφόρους δικαιοδοσίας.

§ 5. Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ, προτιμᾶται ἡ δικαιοδοσία τοῦ δικαστηρίου, τὸ ὁποῖον παρέχει πλείονας ἐγγυήσεις, δηλ. τὸ δικαστήριον τῶν ἐνόρκων, εἰς τὸ ὁποῖον ὑπάγονται ὅλοι οἱ συνεργήσαντες εἰς τὰς συναφεῖς πράξεις. Legraverant τόμ. 1 σελ. 463. — Massabeau τόμ. 2 σελ. 52.

§ 6. Ἂν μεταξὺ τῶν συναφῶν πράξεων περιλαμβάνηταί τις ὑπαγομένη εἰς ἐξαιρετικὸν δικαστήριον, τὸ δικαστήριον τοῦτο καθίσταται ἁρμόδιον νὰ δικάσῃ ὅλους τοὺς κατηγορουμένους καὶ ὅλα τὰ ἀδικήματα, καὶ ἐκείνους προσέτι, οἵτινες ἄνευ τῆς συναφείας ἤθελεν ὑπάγεσθαι εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια, ἢ πρέπει νὰ κηρυχθῇ ἀναρμόδιον, καὶ νὰ τοὺς παραπέμψῃ ὅλους ἐνώπιον τῶν τακτικῶν δικαστῶν;

Τὸ ζήτημα τοῦτο φιλονεικεῖται, ὁ δὲ Ledru λέγει (αὐτ. § 304) ὅτι τὰ τακτικὰ δικαστήρια πρέπει νὰ δικάζωσιν ὅλας τὰς συναφεῖς ταύτας πράξεις. Ἐν τούτοις ὁ κανὼν οὗτος δὲν ἐφαρμόζεται, ἂν τὰ τακτικὰ δικαστήρια δὲν δύνανται, ὁπωσδήποτε, νὰ δικάσωσι τοὺς αὐτουργοὺς τῶν συναφῶν πράξεων. Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ, ἂν ἡ συνάφεια ἦναι τοιαύτη, ὥστε αἱ διάφοροι πράξεις δὲν δύνανται νὰ χωρισθῶσιν, ὅλοι οἱ κατηγορούμενοι ὑπάγονται εἰς τὴν ἐξαιρετικὴν δικαιοδοσίαν.

Διὰ τοῦτο, κατὰ τὴν Γαλλ. Νομολογίαν, ἡ Βουλὴ τῶν Πατρικίων δικάζει τοὺς συναιτίους ἢ συνεργοὺς τῆς πράξεως, εἰς τὰς ὁποίας Πατρίκιος τις περιέπεσε τυχόν.

Διὰ τοῦτο τὸ ἄρθρ. 45 τῆς ποιν. Ἑλλ. δικονομίας λέγει· «Ἡ

αρμοδιότης τῶν εἰς τὰ ἄρθ. 40—43 εἰρημένων δικαστηρίων καὶ ἐπὶ τῆς ἀναιρέσεως ὑπαλλήλων ἐκτείνεται καὶ εἰς ὅλους τοὺς συνενόχους καὶ συναιτίους.

§ 7. Αἱ ἐκτεθεῖσαι ἀρχαὶ ἐφαρμόζονται καὶ ἐπὶ τῶν πταισμάτων; Εἰς τὴν Γαλλίαν ἀμφισβητεῖται ἡ λύσις τοῦ ζητήματος τούτου· ὁ Rauter (τόμ. 2 n. 708) καὶ ὁ Carnot (ὑπὸ τὸ ἄρθρ. 526 τῆς ποιν. δικ.) τὸ λύει καταφατικῶς.

Ὁ De Sellyer (τόμ. 5 n. 506) τὸ λύει ἀποφατικῶς. Τὸ ἀκυρωτικὸν (ἀποφ. τῆς 7 8βρίου 1809 καὶ 15 Ἰουνίου 1809) ἀπεφάνθη ὅτι ὅταν μὲ τὸ ἀδίκημα τῆς κατὰ ὑπαλλήλου τινὸς ἐξυβρίσεως εὑρίσκηται ἑνωμένον πταῖσμά τι, τὸ ἀδιαίρετον τῶν πράξεων αὐτῶν καθιστᾷ ἁρμόδιον πρὸς ἐκδίκασίν των τὸ πλημμελειοδικεῖον.

ΣΗΜ. Τὴν Ἑλλην. Νομολογίαν ὅρα κατωτέρω.

Συνέργεια.

§ 8. Ἡ ὡς πρὸς τὸν πρωταίτιον ἁρμοδιότης ἐκτείνεται καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς συνενόχους καὶ συναιτίους. ἀρ. 32 ποιν. δικ.

§ 9. Συνενοχὴν λέγοντες ἐννοοῦμεν, ἐν γένει τὴν σύμπραξιν τινὸς εἰς πρᾶξιν παρ' ἄλλου ἐκτελεσθεῖσαν· ἡ συνενοχὴ διαφέρει ἀπὸ τὴν συνάφειαν κατὰ τοῦτο, ὅτι αὕτη μὲν ὑποθέτει πλείονα ἀδικήματα, ἔχοντα συνάφειαν πρὸς ἄλληλα, ἐνῷ ἡ συνενοχὴ ὑπεμφαίνει τὴν ὕπαρξιν ἑνὸς ἀδικήματος, εἰς τὸ ὁποῖον πλείονες συνήργησαν· ἡ διάκρισις ὅμως αὕτη δὲν ἔχει ἐπιῤῥοὴν τινὰ ὡς πρὸς τὴν ἁρμοδιότητα.

§ 10. Οἱ συνεργοὶ ἀδικήματος τινὸς ὑπάγονται ἀναγκαίως εἰς τὸ δικαστήριον, εἰς ὃ ὑπάγεται ὁ αὐτουργός. Cass. 21 Μαρτίου 1807 καὶ 14 Ἀπριλίου 1808.

§ 11. Ἡ γενικὴ αὕτη ἀρχὴ ἐφαρμόζεται καὶ εἰς τὴν ἀπόκρυψιν τῶν κλοπιμαίων, μολονότι ἡ πρᾶξις αὕτη εἶναι μεταγενεστέρα τῆς κυρίας. Dedru αὐτ. n. 315.

§ 12. Συνεπείᾳ τῆς ἀρχῆς ταύτης ἀπεφασίσθη εἰς τὴν Γαλλίαν, ὅτι ὅταν ἐκ διαφόρων κατηγορουμένων ἐπὶ τῷ αὐτῷ ἀδικήματι, τινὲς μὲν ὑπάγωνται εἰς τὸ πλημμελειοδικεῖον, ἕτεροι δὲ ἕνεκα ἰδιαιτέρου τινὸς λόγου ὑπόκηνται εἰς ἐγκληματικὴν ποινήν, ἅπαντες πρέπει νὰ παραπεμφθῶσιν εἰς τοὺς ἐνόρκους. αὐτ. n. 316.

§ 14. Όταν εἰς ἀδίκημά τι συνέπραξαν πλείονες, ἐκ τῶν ὁποίων εἷς, ἔχων ἰδιάζουσαν δικαιοδοσίαν, ὑπάγεται εἰς ὡρισμένον δικαστήριον ἰδιαζούσης δικαιοδοσίας, οἱ ἕτεροι συγκατηγορούμενοι ὑπάγονται εἰς τὴν δικαιοδοσίαν ταύτην; Πρλ. § 6 καὶ 25 ἐπ.

Τὸ ἄρθρον 45 τῆς ποιν. Ἑλλ. δικονομίας λύει τὸ προκείμενον ζήτημα, ὁ θέλων δὲ νὰ γνωρίσῃ τὰς γνώμας τῶν Γάλλων νομοδιδασκάλων δύναται νὰ συμβουλευθῇ τὸν Dedru, αὐτ. n. 319 ἐπ.

§ 14. Όταν συγκατηγορῶνται πολλοί, τῶν ὁποίων τὰ ἐπαγγέλματα διαφέρουν, ὁ νόμος ὑποβάλλει τινὰς ἐξ αὐτῶν εἰς ἄλλο παρὰ τὸ ἁρμόδιόν των δικαστήριον διὰ τὰς ἰδιότητας τῶν συνενόχων ἢ συναιτίων αὐτῶν· ἀνίσως ὅμως οἱ νομισθέντες συνένοχοι ἢ συναίτιοι ἀπολυθῶσιν, ὅσοι μένουν ὑπὸ τὸ βάρος τῆς κατηγορίας δὲν δύνανται νὰ στερηθῶσι τοὺς φυσικοὺς αὐτῶν δικαστὰς (ὅρα ἀνωτ. § 23[2]). Legraverent τόμ. 1 κεφ. 3 σελ. 136. — Carnot ὑπὸ τὸ ἀρ. 226 τῆς ποιν. δικ. De Sellyer n. 2096.

§ 15. Οἱ εκτεθέντες κανόνες ἐφαρμόζονται καὶ ἐπὶ πταισμάτων; κατωτ. § 18.

§ 16. Ἀπόφασις περὶ ἁρμοδιότητος, οὖσα τυχὸν ἄκυρος ὡς πρὸς τὸν συνένοχον, θεωρεῖται ὡς τοιαυτη, ἕνεκα τοῦ ἀδιαιρέτου τῆς ὑποθέσεως, καὶ ὡς πρὸς τὸν αὐτουργόν. Cass. 24 Νοεμβρίου ~~1869~~.

Νομολογία περὶ συναφείας.

§ 17. Όταν κατηγορῆταί τις διὰ πολλὰς πράξεις, ἀλλὰ διὰ μίαν ἐξ αὐτῶν, ὥριμον οὖσαν, εἰσάγεται εἰς δίκην, δὲν ἔχει λόγον ἀναιρέσεως ἂν τὸ δικαστήριον δὲν ἀναβάλῃ, κατ' αἴτησίν του, τὴν ἐκδίκασιν, ὥστε νὰ δικασθῇ δι' ὅλας συνάμα, ἐν ᾧ αὗται δὲν ὡρίμασαν εἰσέτι (33 ποιν. δικ.) — Ἀπ. ποιν. 1 τοῦ 1857.

§ 18. Εἰς τὰ πταίσματα δὲν ἐφαρμόζονται αἱ περὶ συναφείας ἀρχαί.

Απόφ. Ἐπειδὴ τὸ ἄρθρον 33 καὶ 34 τῆς ποιν. δικονομίας δὲν διαλαμβάνουσιν, εἰμὴ μόνον περὶ τῆς εἰς τὰ πλημμελήματα καὶ εἰς τὰ κακουργήματα ἐμφιλοχωρούσης συναφείας, αἱ δὲ εἰς τοὺς ἀναιρεσιβλήτους ἀποδιδόμεναι ἀθέμιτοι πράξεις χαρακτηρίζονται ἅπασαι ὡς πταίσματα· ὅθεν τὸ πταισματοδικεῖον ἐφαρμόζον καὶ ἐπ' αὐτῶν τὰς περὶ συναφείας ἀρχὰς καὶ διαταξεις, ἡρμήνευσε ψευδῶς τὰ εἰρημένα ἄρθρα.

ἁρμοδιότης τῶν εἰς τὰ ἄρθ. 40—43 εἰρημένων δικαστηρίων καὶ ἐπὶ τῆς ἀναιρέσεως ὑπαλλήλων ἐκτείνεται καὶ εἰς ὅλους τοὺς συνενόχους καὶ συναιτίους.

§ 7. Αἱ ἐκτεθεῖσαι ἀρχαὶ ἐφαρμόζονται καὶ ἐπὶ τῶν πταισμάτων; Εἰς τὴν Γαλλίαν ἀμφισβητεῖται ἡ λύσις τοῦ ζητήματος τούτου· ὁ Rauter (τόμ. 2 n. 708) καὶ ὁ Carnot (ὑπὸ τὸ ἄρθρ. 526 τῆς ποιν. δικ.) τὸ λύει καταφατικῶς.

ὁ De Sellyer (τόμ. 5 n. 506) τὸ λύει ἀποφατικῶς. Τὸ ἀκυρωτικὸν (ἀποφ. τῆς 7 8βρίου 1809 καὶ 15 Ἰουνίου 1809) ἀπεφάσισθη ὅτι ὅταν μὲ τὸ ἀδίκημα τῆς κατὰ ὑπαλλήλου τινὸς ἐξυβρίσεως εὑρίσκηται ἡνωμένον πταῖσμά τι, τὸ ἀδιαίρετον τῶν πράξεων αὐτῶν καθιστᾷ ἁρμόδιον πρὸς ἐκδίκασίν των τὸ πλημμελειοδικεῖον.

ΣΗΜ. Τὴν Ἑλλην. Νομολογίαν ὅρα κατωτέρω.

Συνέργεια.

§ 8. Ἡ ὡς πρὸς τὸν πρωταίτιον ἁρμοδιότης ἐκτείνεται καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς συνενόχους καὶ συναιτίους. ἄρ. 32 ποιν. δικ.

§ 9. Συνενοχὴν λέγοντες ἐννοοῦμεν, ἐν γένει τὴν σύμπραξιν τινὸς εἰς πρᾶξιν παρ' ἄλλου ἐκτελεσθεῖσαν· ἡ συνενοχὴ διαφέρει ἀπὸ τὴν συνάφειαν κατὰ τοῦτο, ὅτι αὕτη μὲν ὑποθέτει πλείονα ἀδικήματα, ἔχοντα συνάφειαν πρὸς ἄλληλα, ἐνῷ ἡ συνενοχὴ ὑπεμφαίνει τὴν ὕπαρξιν ἑνὸς ἀδικήματος, εἰς τὸ ὁποῖον πλείονες συνήργησαν· ἡ διάκρισις ὅμως αὕτη δὲν ἔχει ἐπιῤῥοὴν τινὰ ὡς πρὸς τὴν ἁρμοδιότητα.

§ 10. Οἱ συνεργοὶ ἀδικήματος τινὸς ὑπάγονται ἀναγκαίως εἰς τὸ δικαστήριον, εἰς ὃ ὑπάγεται ὁ αὐτουργός. Cass. 21 Μαρτίου 1807 καὶ 14 Ἀπριλίου 1808.

§ 11. Ἡ γενικὴ αὕτη ἀρχὴ ἐφαρμόζεται καὶ εἰς τὴν ἀπόκρυψιν τῶν κλοπιμαίων, μολονότι ἡ πρᾶξις αὕτη εἶναι μεταγενεστέρα τῆς κυρίας. Dedru αὐτ. n. 315.

§ 12. Συνεπείᾳ τῆς ἀρχῆς ταύτης ἀπεφασίσθη εἰς τὴν Γαλλίαν, ὅτι ὅταν ἐκ διαφόρων κατηγορουμένων ἐπὶ τῷ αὐτῷ ἀδικήματι, τινὲς μὲν ὑπάγωνται εἰς τὸ πλημμελειοδικεῖον, ἕτεροι δὲ ἕνεκα ἰδιαιτέρου τινὸς λόγου ὑπόκηνται εἰς ἐγκληματικὴν ποινὴν, ἅπαντες πρέπει νὰ παραπεμφθῶσιν εἰς τοὺς ἐνόρκους. αὐτ. n. 316.

§ 14. Όταν εἰς ἀδίκημα τι συνέπραξαν πλείονες, ἐκ τῶν ὁποίων εἷς, ἔχων ἰδιάζουσαν δικαιοδοσίαν, ὑπάγεται εἰς ὡρισμένον δικαστήριον ἰδιαζούσης δικαιοδοσίας, οἱ ἕτεροι συγκατηγορούμενοι ὑπάγονται εἰς τὴν δικαιοδοσίαν ταύτην; Πρβλ. § 6 καὶ 25 ἑπ.

Τὸ ἄρθρον 45 τῆς ποιν. Ἑλλ. δικονομίας λύει τὸ προκείμενον ζήτημα, ὁ θέλων δὲ νὰ γνωρίσῃ τὰς γνώμας τῶν Γάλλων νομοδιδασκάλων δύναται νὰ συμβουλευθῇ τὸν Dedru, αὐτ. n. 319 ἑπ.

§ 14. Όταν συγκατηγορῶνται πολλοί, τῶν ὁποίων τὰ ἐπαγγέλματα διαφέρουν, ὁ νόμος ὑποβάλλει τινὰς ἐξ αὐτῶν εἰς ἄλλο παρὰ τὸ ἁρμόδιόν των δικαστήριον διὰ τὰς ἰδιότητας τῶν συνενόχων ἢ συναιτίων αὐτῶν· ἀνίσως ὅμως οἱ νομισθέντες συνένοχοι ἢ συναίτιοι ἀπολυθῶσιν, ὅσοι μένουν ὑπὸ τὸ βάρος τῆς κατηγορίας δὲν δύνανται νὰ στερηθῶσι τοὺς φυσικοὺς αὐτῶν δικαστὰς (ὅρα ἀνωτ. § 23[2]). Legraverent τόμ. 1 κεφ. 3 σελ. 136. — Carnot ὑπὸ τὸ ἄρ. 226 τῆς ποιν. δικ. De Sellyer n. 2096.

§ 15. Οἱ εκτεθέντες κανόνες ἐφαρμόζονται καὶ ἐπὶ πταισμάτων; κατωτ. § 18.

§ 16. Ἀπόφασις περὶ ἁρμοδιότητος, οὖσα τυχὸν ἄκυρος ὡς πρὸς τὸν συνένοχον, θεωρεῖται ὡς τοιαυτη, ἕνεκα τοῦ ἀδιαιρέτου τῆς ὑποθέσεως, καὶ ὡς πρὸς τὸν αὐτουργόν. Cass. 24 Νοεμβρίου ~~1869~~.

Νομολογία περὶ συναφείας.

§ 17. Όταν κατηγορῆταί τις διὰ πολλὰς πράξεις, ἀλλὰ διὰ μίαν ἐξ αὐτῶν, ὥριμον οὖσαν, εἰσάγεται εἰς δίκην, δὲν ἔχει λόγον ἀναιρέσεως ἂν τὸ δικαστήριον δὲν ἀναβάλῃ, κατ' αἴτησίν του, τὴν ἐκδίκασιν, ὥστε νὰ δικασθῇ δι' ὅλας συνήμα, ἐν ᾧ αὗται δὲν ὡρίμαζαν εἰσέτι (33 ποιν. δικ.) — Ἀπ. ποιν. 1 τοῦ 1857.

§ 18. Εἰς τὰ πταίσματα δὲν ἐφαρμόζονται αἱ περὶ συναφείας ἀρχαί.

Απόφ. Ἐπειδὴ τὸ ἄρθρον 33 καὶ 34 τῆς ποιν. δικονομίας δὲν διαλαμβάνουσιν, εἰμὴ μόνον περὶ τῆς εἰς τὰ πλημμελήματα καὶ εἰς τὰ κακουργήματα ἐμφιλοχωρούσης συναφείας, αἱ δὲ εἰς τοὺς ἀναιρεσιβλήτους ἀποδιδόμεναι ἀθέμιτοι πράξεις χαρακτηρίζονται ἅπασαι ὡς πταίσματα· ὅθεν τὸ πταισματοδικεῖον ἐφαρμόζον καὶ ἐπ' αὐτῶν τὰς περὶ συναφείας ἀρχὰς καὶ διατάξεις, ἡρμήνευσε ψευδῶς τὰ εἰρημένα ἄρθρα.

Ἐπειδὴ, κατηγορηθέντος τοῦ Εὐαγγέλη Μιμαὴλ διὰ πολλὰ πταίσματα, ἔπρεπε πάντα ταῦτα νὰ δημοσιευθῶσι συνάμα, καὶ ἐν περιπτώσει καταδίκης διὰ πλειότερον τοῦ ἑνὸς νὰ καταγνωσθῇ, δυνάμει τοῦ ἄρθρου 109 συνδυασμένου μὲ τὸ 500 τοῦ ποιν. νόμου, ἡ εἰς τὴν μίαν πρᾶξιν ἀπὸ τὸν νόμον ἐπιβαλλομένη βαρυτέρα ποινὴ, προσεπιμετρουμένων τῶν λοιπῶν ὡς ἐπιβαρυντικῶν περιστάσεων· τὸ δὲ πταισματοδικεῖον Αἰγιαλείας, ἀποβαλὸν τὴν εἰς μίαν δίκην ἕνωσιν τῶν κατηγορηθέντων πολλῶν πταισμάτων καὶ ἀκυρῶσαν διὰ τοῦτο τὸ ἔγγραφον τῆς κατηγορίας τοῦ δημοσίου κατηγόρου, παρεβίασε τὰς διατάξεις τῶν εἰρημένων ἄρθρων. Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Π. 56 τοῦ 1846.

§ 19, 20. Ὅταν μετὰ τὴν ὑπεξαίρεσιν τελεσθῇ καὶ ἡ πρᾶξις τῆς παραβιάσεως τῶν ὑγειονομικῶν διατάξεων, ἡ τελευταία αὕτη μὴ οὖσα συναφὴς, δὲν δύναται νὰ δικασθῇ μετὰ τῆς ὑπεξαιρέσεως, ἀλλ' ὑπάγεται εἰς τὸ δικαστήριον τῶν πλημμελειοδικῶν, ἐντὸς τῆς περιφερείας τοῦ ὁποίου ἐπράχθη ἡ τελευταία πρᾶξις. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. 34 τοῦ 1841.

§ 21. Τὸ δικαστήριον δικάζον τινὰ, καίτοι ἀπόντων τῶν μετ' αὐτοῦ συγκαταδιωκομένων, δὲν παραβιάζει τὸ ἄρθρον 32 τοῦ ποιν. νόμου, οὔτε ὑποχρεοῦται, μὴ γενομένης αἰτήσεως, νὰ ἐκδώσῃ ἀπόφασιν περὶ χωρισμοῦ τῆς δίκης. Ἀπ. ποιν. τοῦ Ἀρ. Π. 52 τοῦ 1847.

§ 22. Ἡ πρὸς τὸν συνεργὸν ἁρμοδιότης δὲν ἐπεκτείνεται καὶ εἰς τοὺς πρωταιτίους· ἡ ὡς πρὸς τὸν πρωταίτιον ὅμως ἁρμοδιότης ἐκτείνεται καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς συνενόχους καὶ συναιτίους (1). Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Π. 147 τοῦ 1846.

§ 23. Κατὰ τὸ 34 ἄρθρον τῆς ποιν. δικ. τὰ ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ προσώπου πραττόμενα ἀδικήματα τότε μόνον θεωροῦνται ὡς συναφῆ, ὅταν ἐκτελῶνται ἐπὶ μόνῳ τῷ σκοπῷ τοῦ νὰ εὐκολυνθῇ ἄλλο ἀδίκημα, ἢ χάριν εὐστοχωτέρας ἐκτελέσεως ἢ ἀποκρύψεως αὐτοῦ. Μὴ ὑπαρχούσης δὲ τοιαύτης συναφείας, κανονισμὸς ἁρμοδιότητος δὲν δύναται νὰ λάβῃ χώραν· τὸ δὲ ἄρθρον 109 τοῦ ποιν. νόμου δὲν ἀφορᾷ τὴν ἀνάκρισιν καὶ ἐκδίκασιν τῶν ἐν αὐτῷ ἀναφερομένων πράξεων, ἀλλὰ τὴν ἐπιβολὴν καὶ ἐπιμέτρησιν τῆς ποινῆς. Ὅταν λοιπὸν δὲν πρόκηται περὶ τούτου, δὲν δύναται νὰ τὸ ἐπικαλεσθῇ τὶς εἰμὴ ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων, τὰ ὁποῖα θέ-

(1) Ἴδε λέξ. Συνέργεια.

λουν κρίνει τὰ παραπτώματά του (1). Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. τπς΄. τῆς 28 Σεπτ. 1839.

§ 24. Ἡ συνάφεια πολλῶν πράξεων λαμβάνεταί ὑπ' ὄψιν ὡς πρὸς τὸν προσδιορισμὸν τῆς ἁρμοδιότητος μόνον, ὅταν ὅλαι αἱ πράξεις ἦναι ἀξιόποινοι καὶ ὅλα τὰ πρόσωπα ἀξιοτιμώρητα. Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Π. 13 τοῦ 1844.

§ 25. Ἂν τινὰ τῶν συναφῶν ἀδικημάτων ὑπάγωνται εἰς τὴν ἁρμοδιότητα ἐξαιρετικοῦ τινὸς δικαστηρίου, εἰς τὸ δικαστήριον τοῦτο ὑπάγονται ὅλοι οἱ κατηγορούμενοι καὶ ὅλα τὰ λοιπὰ ἀδικήματα, ὅσα, ἂν δὲν ὑπῆρχεν ἡ συνάφεια ἐκείνη (2), ἤθελαν ὑπάγεσθαι εἰς τὴν κοινὴν δικαιοδοσίαν, ἢ πρέπει, ἀπεναντίας, νὰ κηρυχθῇ τὸ ἐξαιρετικὸν δικαστήριον ἀναρμόδιον ἐφ' ὅλων τῶν ἀδικημάτων καὶ νὰ παραπέμψῃ εἰς τὴν κοινὴν δικαιοδοσίαν;

Κατὰ τὸν Βουργινιῶνα, τοῦ ὁποίου τὴν γνώμην (ἐν ἄρθ. 226 ποιν. γ. δικον.) ὑποστηρίζει ὁ Lesellyer (τ. 5 ἀρ. 2035) ἐὰν τὸ ἐξαιρετικὸν δικαστήριον, ὡς ἐκ τοῦ μεγαλητέρου ἀριθμοῦ τῶν μελῶν του καὶ ὡς ἐκ τῆς ἐπισημότητος τῆς ἐνώπιόν του διαδικασίας, παρέχῃ πλείονας ἐγγυήσεις εἰς τοὺς κατηγορουμένους, προτιμᾶται τῆς κοινῆς καὶ συνήθους δικαιοδοσίας· ἄλλως προτιμᾶται αὕτη. Ὁ Μέρλῖνος θεωρεῖ προτιμητέαν τὴν τῶν ἐξαιρετικῶν δικαστηρίων δικαιοδοσίαν (Εὑρ. Ῥολλ. λέξ. connexité § 78. — Carnot. inst. crim. ἄρθ. 501), ὅπερ παρεδέχθη καὶ τὸ Ἀκυρωτικὸν διὰ τῆς ἀπὸ 19 Ἰουν. 1806 ἀποφάσεως. Ὁ Legraverend λέγει ἐν γένει (τ. 1 σ. 436 ἐπ.), ὅτι οἱ εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια ὑπαγόμενοι κατηγορούμενοι σύρουν μεθ' ἑαυτῶν καὶ ἐκείνους, οἵτινες ἤθελαν ἄλλως ὑπάγεσθαι εἴς τι ἐξαιρετικὸν δικαστήριον· ἡ δὲ γνώμη αὕτη, λέγει ὁ Ῥολλῖνος (αὐτ. § 80) εἶναι ἡ ὀρθοτέρα, διότι αἱ ἐξαιρετικαὶ δικαιοδοσίαι δὲν δύνανται πώποτε νὰ ἐκτείνωσι τὴν ἐνέργειαν των πέραν τῶν ὁρίων, τὰ ὁποῖα εἰδικὸς νόμος τοῖς ἀπένειμε· πρὸς ὑποστήριξιν τῆς γνώμης του ὁ Ῥολλῖνος ἀναφέρει (αὐτ. § 81 ἐπ.) διαφόρους δικαστικὰς ἀποφάσεις, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἴδε τὰς εἰς τοὺς §§ 81, 82, 84, 90, 94, 95, 96, 37, 98, 99 τῆς λεξ. connexité.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω λόγων ὁρμώμενοι φρονοῦμεν, ὅτι ὄχι ὀρθῶς τὸ ἐν Ἀθήναις ἐφετεῖον, εἰς δοθεῖσάν τινα περίστασιν, ἐδίκασε

---

(1) Πρλ. τὴν λέξ. Ποιναὶ ἐν Εὑρ. τ. ΙΓ΄.
(2) Πρλ. τὰς λέξ. Στρατιῶται καὶ Φαλαγγῖται. ἀν. § 6, 14.

περὶ ἀνθρωποκτονίας, ἀφοῦ ἀπεφήνατο ὅτι δὲν ἔλαβε χώραν πειρατεία, ὡς συναφὴς τῆς ὁποίας εἰσήχθη ἐκείνη (ἴδε τὸν περὶ πειρατείας νόμον).

§ 26. Ὅταν στρατιώτης τις (1) κατηγορῆται, ὅτι ἐπιτετραμμένος ὢν ἐκ τῶν καθηκόντων του τὴν ἐπαγρύπνησιν καὶ φύλαξιν τῶν ὑποδίκων, ἀπεδέχθη δῶρα ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ ἐπιχειρήσῃ, ὡς καὶ ἐπεχείρησε, πρᾶξιν ἀντιβαίνουσαν εἰς τὰ καθήκοντά του, δοὺς εἰς τοὺς ὑποδίκους σιδηροῦν τι ἐργαλεῖον πρὸς ἀπόδρασιν ἐκ τῆς φυλακῆς, ἡ πρᾶξις ὑπάγεται εἰς τὸ κακουργιοδικεῖον (456 § 3 ποιν. νόμ.)· ὅθεν καὶ ἡ πρὸς ἕτερον στρατιώτην ἀποδιδομένη δωροδοκία, καὶ ἡ πρὸς τοὺς ὑποδίκους ἀποδιδομένη ἀπόπειρα ἀποδράσεως, καίτοι πλημμελήματα, ὑπάγονται εἰς τὸ κακουργιοδικεῖον διὰ τὴν μετὰ τῆς εἰρημένης πράξεως συνάφειάν των. (33—35 ποιν. δικ.).— Απ. ποιν. Ἀρ. Π. 45 τοῦ 1854.

§ 27. Κατὰ τὸ ἄρθρον 373 τῆς ποιν. δικ. τὰ ὁμοῦ εἰς δίκην εἰσαγόμενα πλημμελήματα καὶ πταίσματα ὑπάγονται εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν πλημμελειοδικῶν. Απόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 103 τοῦ 1842.

§ 28. Ἐκ τοῦ ἄρθρου 22 τῆς ποιν. δικ. προκύπτει, ὅτι καὶ πράξεις συναφεῖς συγχρόνως εἰσαχθεῖσαι εἰς τὸ αὐτὸ δικαστήριον δύνανται νὰ χωρισθῶσιν εἰς τὸ Ἀκρ. ὑπάρχοντος λόγου τινός, ἐὰν τοῦτο δὲν φέρῃ βλάβην. Απ. ποιν. Αρ. Π. 3 τοῦ 1852.

— Καὶ αὐταὶ αἱ συναφεῖς πράξεις χωρίζονται, ὅταν ὡς ἐκ τῆς ἑνώσεως αὐτῶν προξενῆται βλάβη· ἰδίως δέ, ὅταν πολλοὶ ἔπραξαν, διακρίνεται δὲ ποῖος ἐνήργησεν ἐπὶ τῶν διαφόρων αἰτιασθέντων προσώπων, δύναται ἡ δίκη νὰ χωρισθῇ καὶ νὰ παραπεμφθῶσιν οἱ κατηγορούμενοι εἰς διάφορα δικαστήρια. — Βουλ. ἐφ. Ν. 44 τοῦ 1837 (Νομικ. σ. 2739).

§ 29. Δὲν δύναται νὰ προταθῇ κατὰ πρῶτον ἐνώπιον τοῦ Ἀρ. Πάγου ἀκυρότης προερχομένη ἐκ τῆς ἑνώσεως πράξεων μὴ συναφῶν. Απ. ποιν. Αρ. Π. 52 τοῦ 1845.

— Ὁ λόγος ὅτι πράξεις μηδεμίαν συνάφειαν ἔχουσαι πρὸς ἀλλήλας, ἀνεκρίθησαν καὶ ἐδικάσθησαν συνάμα προτεινόμενος κατὰ πρῶτον ἐνώπιον τοῦ Ἀρ. Π. δὲν δύναται νὰ δώσῃ ἀφορμὴν πρὸς ἀναίρεσιν, διότι εἶναι ἐκ τῶν παραβιάσεων, αἱ ὁποῖαι δύνανται

---

(1) Ἴδε τὰς λέξ. Στρατιῶται καὶ Φαλλαγγῖται.

νὰ προβληθῶσιν ἐνώπιον τοῦ δικάζοντος τὴν οὐσίαν δικαστηρίου (ἄρθ. 458 τῆς ποιν. δικ.). Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 52 τῆς 9 Αὐγούστου 1845.

§ 30. Τινὲς παρεπέμφθησαν εἰς τὸ κακουργιοδικεῖον κατηγορούμενοι διὰ 3 κλοπάς· μετ᾽ αὐτῶν δὲ συμπαρεπέμφθη καὶ ἕτερός τις ἕνεκα μιᾶς τῶν κλοπῶν, ἥτις ἐπράχθη μὲν ἐκ συστάσεως, δὲν ὑπερέβαινεν ὅμως τὴν ἀξίαν τῶν 400 δρ. — ἦλθεν ἡ δικάσιμος, καὶ κατ᾽ αὐτὴν δὲν ἐπαρουσιάσθη ὁ τελευταῖος· ὅθεν ἐχωρίσθη ἡ δίκη καὶ παρεπέμφθη οὗτος εἰς τὸ πλημμελειοδικεῖον, καταδικασθέντες δὲ ἐκεῖνοι ἐπρότειναν τοῦτο ὡς λόγον ἀναιρέσεως, ἀλλ᾽ ἡ πρότασις ἀπεῤῥίφθη (32, 33 ποιν. δικ.). — Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 50 τοῦ 1856.

§ 31. Η 136 1856 ποιν. ἀπ. Αρ. Πάγου φέρει (1).

Απόφ. Ἐπειδὴ ἐκ τῶν διατάξεων τῶν ἄρθρων 29 καὶ 32 τῆς ποιν. δικονομίας προκύπτει ὅτι κατὰ κανόνα ἁρμόδιοι πρὸς ἀνάκρισιν καὶ ἐκδίκασιν εἶναι οἱ ἀνακριτικοὶ ὑπάλληλοι καὶ δικασταὶ τοῦ τόπου ὅπου συνέβη ἡ πρᾶξις, καὶ ὅτι ἡ πρὸς τοὺς πρωταιτίους ἁρμοδιότης ἐπεκτείνεται ἐπὶ πάντας τοὺς συνενόχους καὶ συναιτίους· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου ὁ Ἰωάννης Ντάνου καὶ Σπῦρος Αναγνωστόπουλος, ὡς ἐκ τῆς δικογραφίας προκύπτει, κατηγορήθησαν καὶ παρεπέμφθησαν νὰ δικασθῶσιν, ὡς ὑπαίτιοι, ὅτι κρατούμενοι εἰς τὰς φυλακὰς Ῥίου ἐδραπέτευσαν μετὰ πολλῶν ἄλλων, μεταχειρισθέντες βίαν κατὰ τῆς ἐνόπλου δυνάμεως φονεύσαντες ἕνα στρατιώτην καὶ πληγώσαντες τέσσαρας ἄλλους, πρᾶξις, ἥτις ὑπάγεται εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν ἀνακριτῶν καὶ δικαστικῶν ἐν Πάτραις ἀρχῶν, ὡς καὶ ἤδη τὸ ἐκεῖσε συμβούλιον ἀπεφάνθη διὰ τοῦ ὑπ᾽ ἀριθ. 696 τοῦ 1854 βουλεύματός του· ἄρα, ἀφοῦ οἱ Β. Ἰωάννου καὶ Δ. Κρύμπα συγκατηγοροῦνται, ὡς ἐπίσης προκύπτει ἐκ τῆς δικογραφίας, ὡς συνεργοὶ τῆς εἰρημένης πράξεως, ἕπεται, ὅτι ἡ ἀνάκρισις καὶ ἐκδίκασις τῆς εἰς τοὺς τελευταίους ἀποδιδομένης ὑπάγεται εἰς τὴν αὐτὴν τῶν πρωταιτίων ἁρμοδιότητα· ἂν δὲ εἰς τοὺς Β. Ἰωάννου καὶ Δ. Κρύμπα ἀποδίδεται, ὅτι συμμετέσχον εἰς δύο κλοπάς, τοῦτο δὲν μεταβάλλει τὴν ἁρμοδιότητα ὡς πρὸς τ᾽ ἀνωτέρω, καθότι δὲν βεβαιοῦται, ὅτι συντρέχουσιν αἱ παρὰ τοῦ ἄρθρ. 34 τῆς ποιν. δικονομίας προβλεπόμεναι περιπτώσεις, καθότι, προσδιορισθείσης ἤδη νομίμως τῆς

(1) Πρλ. τὴν λέξ. Κανονισμὸς ἁρμοδ. ἐπὶ ποινικ. ὑποθέσεων.

ἁρμοδιότατος, εἰς ἣν ὑπάγονται οἱ αὐτουργοὶ τῆς βιαίας ἀποδράσεως, δὲν ὑπάρχει ἰδιαίτερος λόγος, ἵνα χωρισθῇ ἡ τῶν συνεργῶν τῆς αὐτῆς πράξεως ἀνάκρισις καὶ συζήτησις.

§ 32. Κατὰ τὸ ἄρθρον 34 τῆς πολιτ. δικονομίας ὡς συναφῆ θεωροῦνται τὰ πλημμελήματα, ὁσάκις πράττονται ὑπὸ πολλῶν, ἤτοι συγχρόνως, ἢ καὶ εἰς διαφόρους μὲν χρόνους καὶ τόπους, ἀλλὰ μετὰ προηγηθεῖσαν συμφωνίαν, ἢ ὁσάκις πολλὰ πλημμελήματα ἐκτελοῦνται ὑπὸ τῶν αὐτῶν ἀνθρώπων ἐπὶ μόνῳ τῷ σκοπῷ τοῦ νὰ εὐκολυνθῇ ἄλλο πλημμέλημα, ἢ χάριν εὐστοχωτέρας ἐκτελέσεως, ἢ ἀποκρύψεως αὐτοῦ. Απ. ποιν. Αρ. Π. 7 Μαΐου 1840.

ΠΙΝΑΞ

Τῶν εἰς τὸ προηγούμενον ἄρθρον ποινικῶν ἀποφάσεων Ἀρείου Πάγου.

Ἀπ. τπς' τοῦ 39—§ 23.	Απ. 52 τοῦ 47—§ 21.
Ἀπ. 34 τοῦ 41—§ 19.	Απ. 3 τοῦ 52—§ 28.
Ἀπ. 103 τῆ 42—§ 27.	Απ. 45 τοῦ 54—§ 26.
Ἀπ. 13 τοῦ 44—§ 24.	Απ. 50 τοῦ 56—§ 30.
Ἀπ. 51 τοῦ 45—§ 29.	Απ. 136 τοῦ 56—§ 31.
Ἀπ. 56 τοῦ 46—§ 18.	Απ. 1 τοῦ 57—§ 17.
Ἀπ. 147 τοῦ 46—§ 22.	

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ.

§ 1. Συνεχῶς διαζευκτικόν τι μόριον ἐκλαμβάνεται ὡς νὰ ἦτο συμπλεκτικὸν μόριον, καὶ τὸ ἀνάπαλιν. Συνήθως ὡσαύτως τὰ διάφορα μέρη φράσεώς τινος ἐκλαμβάνονται εἰς ἔννοιαν ἐξ ὑπαμοιβῆς (alternatif) ἀντὶ ἄλλης ἐννοίας (cumulatif). Ὅρα ἐν ἐκτάσει τὰ περὶ τούτου εἰς τὸ interp. jud. τοῦ Delisle § 127 τ. 1.

§ 2. Ἀσάφεια τοῦ διαθέτου περὶ τοῦ κληροδόχου. Ἴδε Καλλ. τ. 5 § 250.

§ 3. Τί κατὰ τὴν ὑπόστασιν καὶ τὰ παραπλήσια; Καλ. τ. 5 § 315.

ΣΥΝΔΙΚΟΣ.

Τὰ περὶ πτωχεύσεως, ἄρα καὶ τὰ περὶ συνδίκων, βλέπε ἐν τῇ λέξει *Χρεωκοπία*.

ΣΥΝΕΔΡΙΑ τῆς Ἱερουσαλήμ.

Νόμοι δημοσιευθέντες παρὰ τῶν Σταυροφόρων ἐν Ἱερουσαλήμ, ἐπὶ Γοδοφ. τοῦ Βουϊλλῶνος. Ῥάλλ. Ἐμπορ. δίκ. τόμ. 2 σ. 190.

Συνέδρια τῶν Βαρόνων. αὐτ.

Συνέδρια τῶν ἰδιωτῶν. αὐτ.

Ὁ τελευταῖος Κώδηξ περιέχει ὁρισμούς τινας ναυτικούς. αὐτ.

ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ ἐλεγκτικόν.

Πρλ. λέξ. Ἐπίδοσις § 11.— Θεραπείας αἴτησις §.6 ἐν τέλ. καὶ ἀπ. Ἀρ. Π. 22 καὶ 156 τοῦ 1850.

§ 1. *Νομοθεσία.*— Σύστασις Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου — Σχηματισμός— Δικαιοδοσία— Ἀπόφασις — Προβιβασμός— Μισθοδοσία — Καθήκοντα— Ἁρμοδιότης— Σύστημα ὑπηρεσίας — Καθήκοντα τοῦ ἐπιτρ. τῆς Ἐπικρατείας— Τοῦ γραμματέως— Ἐπιτήρησις τῶν ὑπολόγων καὶ τῶν Ταμιῶν. Δ. 27 Σεπτ. 1833, 249 (1).

Ἐκτέλεσις τοῦ ἄρθρου 19 καὶ 41 τοῦ νόμου τούτου ὡς πρὸς τοὺς ὑπολόγους καὶ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἀποφάσεων. Δ. 8 Αὐγούστου 1834, 258.

Ἐκτέλεσις τοῦ ἄρθρου 18 καὶ 32 τοῦ νόμου τῆς 27 Σεπτ. ὡς πρὸς τὸ προσωπικὸν τοῦ Ἐλεγ. Συνεδρίου— Χρέη προέδρου καὶ ἀντιπροέδρου— Κώλυμα — Συνεδριάσεις — Πότε συνέρχονται ἀμφότερα τὰ Τμήματα— Ποῖος ὑπογράφει τὰς ἀποφάσεις— Ποῖαι διατάξεις τῶν προηγουμένων νόμων κατηργήθησαν. Δ. 23 8βρίου

---

(1) Ὁ τελευταῖος ἀριθμὸς σημαίνει τὴν σελίδα τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως.

1836, 324. — Συμπλήρωσις τοῦ προσωπικοῦ κατὰ τὸν νόμον τοῦτον. Ν. 3 Ἰουνίου 1850, 61.

Διασαφήσεις τοῦ ἄρθρου 22 τοῦ ἰδίου νόμου 27 Σεπτ. περὶ τοῦ εἰς ποίας περιπτώσεις ἐφαρμόζονται αἱ διατάξεις αὐτοῦ. — Τὸ δημόσιον δύναται νὰ ἐγγράψῃ ὑποθήκας ἐπὶ τῶν κτημάτων τῶν ὑπολόγων, ἂν δὲν προσφέρωσιν οὗτοι ἐγγύησιν. — Ὁ θέλων νὰ προσφύγῃ εἰς τὸ Συμβ. τῆς ἐπικρατείας τί πράττει περὶ τοῦ παραδεκτοῦ τῆς αἰτήσεώς του. — Κατὰ ποίων ἐφαρμόζεται τὸ διατ. τοῦτο. Δ. 27 Δεκ. 1836, 400.

Ἀναπλήρωσις τοῦ ἰδίου Ν. 27 Σεπτ. (§ 17, 38) περὶ τοῦ σχηματισμοῦ τοῦ Ἐλεγ. Συνεδρίου ὡς πρὸς τὴν κατ' ἐρήμην διαδικασίαν εἰς δίκας περὶ διοικητικοῦ λογιστικοῦ. Δ. 27 Δεκεμβρίου 1836, 401.

2) Ἀνανέωσις τῶν δικαιογράφων ἐκείνων τῶν ἐθν. κτημάτων ὅσα μετέβησαν εἰς τῶν ἰδιωτῶν τὴν κυριότητα ἀπ' ἀρχῆς τοῦ ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀγῶνος μέχρι τῆς ἐγκαταστάσεως τῆς παρούσης Κυβερνήσεως — Ἐντὸς πόσου καιροῦ πρέπει νὰ ὑποβληθῶσιν ὑπὸ τῶν ἀποκτησάντων τοιαῦτα κτήματα οἱ τίτλοι εἰς τὸ Ἐλ. Συνέδριον ὅπως ἀνανεώσωσι τῆς κατοχῆς τὰ δικαιώματα — Τύπος ἀναφορᾶς— Καθήκοντα ἐπάρχων καὶ νομαρχῶν— Συνέπειαι τῆς παραμελήσεως τῆς προθεσμίας καὶ ποιναὶ— Ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων καταδιώκονται διὰ τὴν παρουσίασιν τῶν τίτλων — Καθήκοντα 'Ελεγ. Συνεδρίου ὡς πρὸς τὴν ἐξέλεγξιν τῶν τίτλων — Ἀνανέωσις τῶν τίτλων — Τί γίνεται ἂν εἰσέτι ὀφείλεται τὸ τίμημα τῆς ἀγορᾶς— Συμβιβασμὸς— Τί γίνεται κατὰ τοῦ κατέχοντος κακῇ τῇ πίστει— Ἂν δὲν ἀνανεωθῇ ὁ τίτλος, ἡ ἀπόφασις τοῦ συνεδρίου διαβιβάζεται εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῆς Οἰκονομίας ὅπως ἀφαιρεθῇ ἡ κατοχὴ δικαστικῶς καὶ ζητηθῶσιν οἱ καρποὶ κατὰ τὰ ἄρθρα 852 καὶ 853 τῆς πολιτ. δικονομίας 30 Μαρτ. 1835, 81.

Παρατείνεται ἡ προθεσμία ἡ παραχωρηθεῖσα διὰ τὴν ἀνανέωσιν τῶν τίτλων Δ. 9 Δεκ. 1835, ἐκδ. δευτ. 89.— Παρατείνεται καὶ αὖθις ἡ προθεσμία. Δηλ. 1836, 2.

3) Πρόσκλησις πρὸς τοὺς ὑπολόγους τοῦ δημοσίου ὅπως παρουσιάσωσι τὰ γραμμάτια παραλαβῆς διὰ νὰ λάβωσι ὑπὸ τοῦ Ἐλεγ. Συνεδρίου ἐξοφλητικὸν κατὰ τὸν § 19 τοῦ Ν. τῆς 17 Σεπτ. 1833. Δ. 18 Μαΐου 1837, 94.

4) Πρόσκλησις πρὸς τοὺς ἀγοράσαντας ἐθν. κτήματα ὅπως παρουσιασθῶσιν εἰς τὸ 'Ελεγ. Συνέδριον καὶ παρουσιάσωσιν τοὺς τίτλους των 1837, 139, 178. 1838, 56, 88, 216. 1839, 50.

5) Διατάξεις περὶ τῆς ἀκριβοῦς ἐκτελέσεως τοῦ ἄρθ. 18 τοῦ ἀπὸ 27 Σεπτ. καταστατικοῦ, περὶ τῆς ἐξελέγξεως τῶν λογαριασμῶν ἀπὸ τοῦ 1833 μέχρι τοῦ 1838, 9. Μαρτ. 1840, 29.

6) Ἀναπλήρωσις τοῦ ἐπιτρ. τῆς ἐπικρατείας ἐν κωλύσει αὐτοῦ Δ. 21 Ἀπριλίου 1843, 7.

7) Διορισμὸς μελῶν ἀναπληρωματικῶν παρὰ τῷ Ἐλεγ. Συνεδρίῳ. Δ. 18 Μαρτίου 1850, 31.

8) Κανονισμὸς τῆς ὑπηρεσίας τοῦ Ἐλεγ. Συνεδρίου διὰ τὴν περίπτωσιν τῆς ἐκδικάσεως τῶν μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Ἀρ Πάγου ἀναίρεσιν παραπεμπομένων εἰς αὐτὸ ὑποθέσεων. Πρᾶξις Ἐλεγ. Συνεδρίου 26 Ἀπριλ. 1850, 55.

Β. Ἐγγύησις, Μισθοδίκ, Λογιστικὸν, Νεόφυτος, Παρακαταθήκη, Συμβ. Ἐπικρατείας, Ὑπουργεῖον.

ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ.

§ 2. *Ἀπαιτεῖται ἀπόφασις τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου, ἵνα καταδιωχθῇ τίς;*

Ἰδοὺ περιπτώσεις τινὲς, καθ' ἃς ἐξεφράσθη ἡ Νομολογία.

ά) Οἰκονομικός τις ὑπάλληλος ἐκηρύχθη ἔνοχος ὑπεξαιρέσεως ἢ ἰδιοποιήσεως χρημάτων τοῦ Δημοσίου·— ἐζήτησε λοιπὸν ἀναίρεσιν ἐπὶ λόγῳ ὅτι ἀπῃτεῖτο προηγουμένως ἀπόφασις τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου, ἀλλ' ὁ Ἀρ. Πάγος (ἀπ. ποιν. 61 τοῦ 1843) ἀπέῤῥιψε τὴν αἴτησιν, διότι τὸ ὀφειλόμενον ποσὸν, διὰ τὴν ἰδιοποίησιν τοῦ ὁποίου κατεδικάσθη, δὲν ἠμφισβητεῖτο· μάλιστα δὲ ὡμολογεῖτο.

β') Γραμματεύς τις δικαστικὸς κατεδικάσθη ἐπὶ νοσφίσει χρημάτων προερχομένων ἐκ προστίμων· ἐζήτησε λοιπὸν ἀναίρεσιν προτείνας ὅτι ἔπρεπε προηγουμένως νὰ βεβαιωθῇ διὰ τοῦ Ἐλεγ. Συνεδρίου ὅτι κατηνάλωσεν οὗτος τὰ χρήματα, ἀλλ' ὁ Ἀρ. Πάγος (ἀπ. ποιν. 97 τοῦ 1847 ἐν Εὐρ. τ. 6 σ. 584) ἀπέῤῥιψε τὴν αἴτησιν, ἐπειδὴ ἔργον τοῦ εἰσαγγελέως ἦτο νὰ βεβαιώσῃ τὴν κατανάλωσιν, ὁμολογήσαντος μάλιστα τοῦ γραμματέως τὴν κατανάλωσιν.

γ') Τὸ ἄρθρον 23 τοῦ καταστατικοῦ περὶ Ἐλεγ. Συνεδρίου νόμου

δὲν ἀπαιτεῖ προηγουμένην αὐτοῦ ἀπόφασιν περὶ τῆς εἰς δίκην εἰσαγωγῆς ὑπαλλήλου, ἔχοντος χρηματικὴν διαχείρησιν. Απ. ποιν. Αρ. Π. τῆς 24 Φεβρ. 1840. Πρλ. τὴν λ. Ἀνάκρισις διοικητική.

— Αἱ διατάξεις τοῦ ἄρθρου 43 τοῦ καταστ. τοῦ συμβιβ. τῆς Ἐπικρ. διατ. ἀναπληροῦνται, ὅταν, κατὰ συνέπειαν διοικ. προαναχρίσεως ἐπιχειρισθείσης κατὰ διαταγὴν τοῦ ἁρμοδίου ὑπουργείου, διαταχθῇ ἡ εἰς δίκην εἰσαγωγὴ τοῦ ἁρμοδίου ὑπαλλήλου.

Τὸ ἄρθ. 23 τοῦ καταστ. διατ. τοῦ ἐλεγ. συνεδρίου δὲν ἀπαιτεῖ προηγουμένην ἀπόφασιν τῆς ἀρχῆς ταύτης περὶ τῆς εἰς δίκην εἰσαγωγῆς δημοσίου ὑπαλλήλου, ἔχοντος χρημ. διαχείρισιν. Απ. ποιν. Αρ. Π. τῆς 24 Φεβρ. 1840. Πρβ. τὴν λέξ. Ἀνάκρισις διοικητικὴ (Εὑρ. τόμ. 1).

δ') Ἀπαιτεῖται ἀπόφασις τοῦ ἐλεγ. συνεδρίου, ὅταν ἐνάγηται ὑπάλληλός τις πρὸς ἀποζημίωσιν ἕνεκα συμβάσης κλοπῆς; Ὄχι, κατὰ τὴν 186 τοῦ 1851 ἀπόφ. Αρ. Πάγου, ἐπειδὴ δὲν ὑπῆρχεν ἀμφισβήτησίς τις περὶ τῆς ἐλλείψεως.— Πρλ. τὴν λ. Ἐντολή.

ε') Κατὰ τὰ ἄρθρα 179 καὶ 180 τοῦ λογιστικοῦ τοῦ κράτους, οἱ εἰσπράκτορες δίδουν λόγον τῆς διαχειρίσεώς των εἰς μόνους τοὺς ἐντολεῖς των ταμίας καὶ πρὸς αὐτοὺς οὗτοι εἰσὶν ὑπεύθυνοι, οὗτοι δὲ (οἱ ταμίαι) πρὸς τὸ δημόσιον· ὥστε δὲν ἀπαιτεῖται ἡ προηγουμένη τῆς διαχειρίσεως ἐξέλεγξις ὑπὸ τοῦ ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου, διὰ νὰ θεωρηθῶσιν οὗτοι ὡς ἐλλειμματίαι. Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 84 τοῦ 1857.

ς') Οἱ ἔκ τινος διαχειρίσεως ὑπόλογοι οἰκονομικοὶ ὑπάλληλοι καταδιώκονται ἀπὸ τὸ δημόσιον, ἄνευ ἀποφάσεως τοῦ ἐλεγ. συνεδρίου; Ἴδε τὴν 10038 ἀπόφ. τῶν ἐν Ἀθ. ἐφετῶν ἐν λέξ. Χρέη καθυστεροῦντα.

ζ') Πρλ. ἀπ. ποιν. Αρ. Πάγου ριγ' τοῦ 1837.

η') Οὐδεμία διάταξις τοῦ νόμου ἐξαιρεῖ τῆς ἁρμοδιότητος τῶν ποινικῶν δικαστηρίων τὰ παρεμπιπτόντως ἐγειρόμενα ἐνώπιόν των ζητήματα, τὰ εἰς τὸ ἐλεγ. συνέδριον ὑπαγόμενα· οἷον ὅταν πρόκηται περί τινος κατηγορουμένου ἐπὶ ἰδιοποιήσει δημοσίων χρημάτων, χωρὶς νὰ προηγηθῇ ἐξέλεγξις ὑπὸ τοῦ ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου. Απ. ποιν. Αρ. Π. 117 τοῦ 1857.

Ἡ πρᾶξις τῆς ἰδιοποιήσεως εἶναι ἀξιόποινος ἄνευ προηγουμένης ὑπὸ τῆς ἁρμοδίας ἀρχῆς ἐξελέγξεως τῆς διαχειρίσεως, καὶ εἶναι ἀδιάφορον ἂν ἐπράχθη ἐπὶ σκοπῷ ἀντικαταστάσεως (394

ποιν. νόμ.).— Αἱ δὲ περὶ ναυαγιαιρέσεως διατάξεις δὲν ἀποκλείουσι τὴν τιμωρίαν τοῦ ἰδιοποιηθέντος τὸ ἀλλότριον δημοσίου ὑπαλλήλου, ἂν καὶ τὸ ἄρθ. 28 διατάττῃ νὰ συντάττηται ἔκθεσις ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς περὶ τῶν ἐργασιῶν της. — Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 31 τοῦ 1859.

Ἁρμοδιότης Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου (1).

Ἰδοὺ τί εὑρίσκετε εἰς τὴν νομολογίαν.

§ 3. Τὰ τακτικὰ δικαστήρια δὲν ἐπεμβαίνουσιν εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν λογαριασμῶν τῶν ὑπολόγων, οἷοι εἰσὶ καὶ οἱ ἀποθηκάριοι.— Απ. πολ. Αρ. Π. 106 τοῦ 1857, φέρουσα.

Απόφ. Ἐπειδή, κατὰ τὸ 85 ἄρθρ. τοῦ ΤΝΓ΄ περὶ φορολογίας τοῦ 1854 νόμου, οἱ οἰκονομικοὶ ἔφοροι ἐξελέγχουσι τοὺς ἰσολογισμοὺς τῶν ἀποθηκαρίων καταλογίζοντες εἰς βάρος των ὅλα τὰ τυχόντα ἐλλείμματα, ἐπὶ δὲ τῆς ἀποφάσεως τῶν οἰκονομικῶν ἐφόρων ὁ ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν ὑπουργὸς ἀποφαίνεται ὁριστικῶς, ἀφοῦ λάβῃ ὑπ' ὄψιν καὶ τὴν ἀπολογίαν τοῦ ὑπολόγου, ἑπομένως δὲ πέμπονται οἱ ἰσολογισμοὶ μετὰ τῶν λοιπῶν ἐγγράφων εἰς τὸ ἐλεγκτικὸν συνέδριον πρὸς ἐντελῆ ἐπεξεργασίαν· ἐκ τούτου δὲ συνάγεται προδήλως, ὅτι οἱ ἀποθηκάριοι συγκαταριθμοῦνται μεταξὺ τῶν διαχειριστῶν τῆς δημοσίου περιουσίας ὑπαλλήλων καὶ ὑπόκεινται ὡς πρὸς τὴν διαχείρισίν των εἰς τὸν διοικητικὸν ἔλεγχον ὅπως καὶ οἱ λοιποὶ τοῦ αὐτοῦ εἴδους ὑπάλληλοι· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου ἀφοῦ ἡ διαχείρισις τοῦ ἀναιρεσείοντος ὡς ἀποθηκαρίου ἐξηλέγχθη ἀπὸ τὸν ἁρμόδιον οἰκονομικὸν ἔφορον, ἐπὶ τῆς ἀποφάσεως του ὁ ὑπουργὸς τῶν οἰκονομικῶν λαβὼν ὑπ' ὄψιν τὴν ἔφεσιν τοῦ ὑπολόγου τούτου ἀπεφάνθη ὁριστικῶς, ὅτι δὲν ἠδύνατο οὗτος νὰ κινήσῃ ἀγωγὴν ἐνώπιον τῶν ἐν Ἀθήναις πρωτοδικῶν περὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου κατὰ τοῦ δημοσίου· ἄρα ὀρθῶς ποιῆσαν τὸ ῥηθὲν πρωτοδικεῖον ἐκήρυξεν ἑαυτὸ ἀναρμόδιον διὰ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως τοῦ νὰ ἐπιληφθῇ τῆς προκειμένης ὑποθέσεως, ὡς ὑπαγομένης κατὰ τὸν μνημονευθέντα νόμον εἰς τὴν διοικητικὴν δικαιοδοσίαν καὶ ὑπὸ τῆς ἁρμοδίου ἀρχῆς ἀποφασισθείσης, εἶναι δὲ ἀνυπόστατος ὁ λόγος, ὅτι

---

(1) Ἡ 30 τοῦ 1846; κατ. ἡ 104 τοῦ 1858;

ἡ ἀγωγὴ περιέχει καὶ ἑτέραν βάσιν ὡς προελθούσης δῆθεν τῆς ζημίας ἐκ πράξεως τοῦ ἐπάρχου Μεγαλουπόλεως καὶ ἕνεκα τούτου ὑπαγομένη εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῶν τακτικῶν δικαστηρίων, καθόσον ἡ διϊσχυριζομένη ζημία ἀποτελεῖ τὸ αὐτὸ ἀντικείμενον, ἤτοι τὸ ἔλλειμα τοῦ ἐπεξεργασθέντος ἰσολογισμοῦ τῆς διαχειρίσεως τοῦ ἀποθηκαρίου.

§ 4. Τὸ ἐλεγκτικὸν συνέδριον εἶναι ἁρμόδιον εἰς πᾶν ὅ,τι ἀνάγεται εἰς τὴν τῆς δημοσίας περιουσίας προηγουμένην (ἄρα καὶ τὴν ἐπὶ Κυβερνήτου) διαχείρισιν.— Απόφ. πολιτ. Αρ. Πάγου 136 τοῦ 1857, φέρουσα.

Απόφ. Επειδή, κατὰ τὸν § 26 τοῦ μνησθέντος Β. διατάγματος τῆς 27 Σεπτ. 1833, ἡ ἐπεξεργασία καὶ ἐκκαθάρισις τῶν παλαιῶν λογαριασμῶν ἀνατίθεται εἰς τὸ Ἐλεγκτικὸν Συνέδριον, καὶ ἐπὶ τούτῳ διατάσσεται νὰ δοθῶσιν εἰς αὐτὸ οἱ λογαριασμοὶ καὶ τὰ ἔγγραφα τῆς πρώην λογιστικῆς ἐπιτροπῆς, καθὼς καὶ ὅλοι ἐν γένει οἱ λογαριασμοὶ καὶ αἱ ἀποδείξεις· ἐκ τούτου λοιπὸν τοῦ §ου καὶ ἰδίως ἐκ τῆς τελευταίας αὐτοῦ φράσεως ἀποδεικνύεται, ὅτι τὸ Ἐλεγκτικὸν Συνέδριον κατεστάθη ἁρμόδιον εἰς πᾶν ὅτι ἀνάγεται εἰς τὴν τῆς δημοσίας περιουσίας προηγουμένην διαχείρισιν, περὶ ἧς ἁρμόδιον ν' ἀποφασίσῃ ἦτο τὸ Λογιστικὸν καὶ Ἐλεγκτικὸν Συμβούλιον ἂν καλῶς ἐγένετο· ὅθεν ἂν καὶ ἤδη ἐπρόκειτο περὶ τῆς διαχειρίσεως ὑλικοῦ χαλκοῦ καὶ ἀργύρου, τοῦ διὰ νομισματοποίησιν προσδιωρισμένου, ἁρμόδιον ἦτο τὸ Ἐλεγκτικὸν Συνέδριον νὰ ἐπεξεργασθῇ καὶ ἐκκαθαρίσῃ τοὺς περὶ τούτου λογαριασμοὺς τοῦ Α. Κοντοσταύλου, ὡς πρώην ἐφόρου τοῦ ἐν Αἰγίνῃ νομισματοκοπείου, ἀφοῦ οὗτος ὑπήγετο, κατὰ τὰ προεκτεθέντα, διὰ τὴν διαχείρισιν αὐτοῦ εἰς τὸ Λογιστικὸν Ἐλεγκτ. Συμβούλιον.

§ 5. Τὰ μέλη τῆς ἐπὶ τῆς Οἰκονομίας ἐπιτροπῆς ὑπήγοντο εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τοῦ λογιστικοῦ ἐλεγκτικοῦ συμβουλίου, τοῦ ἐπὶ Κυβερνήτου συστηθέντος. — Απόφ. πολ. Αρ. Πάγου 136 τοῦ 1857, φέρουσα.

Απόφ. Επειδὴ κατὰ τὸ ἀπὸ 8 Σεπτ. 1830 ὑπ' ἀριθ. 14801 ΔΔ'. ψήφισμα τοῦ Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος, ἐκδοθὲν ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ 10 ἄρθρου τοῦ Β' ψηφίσματος τῆς ἐν Ἄργει Δ' Ἐθνικῆς Συνελεύσεως, τὸ Λογιστικὸν καὶ Ἐλεγκτικὸν συμβούλιον, ὅπερ ἐσυστήθη διὰ τοῦ μνησθέντος ψηφίσματος τοῦ Κυβερνήτου, ὡς προκύπτει ἐκ τῶν ἄρθρων 22 καὶ 25—32 συμπεριλαμβανομένου καὶ αὐτοῦ, εἶχε τὴν ἐξουσίαν νὰ ἐξελέγχῃ τοὺς λογαριασμοὺς τῶν

ὑπουργῶν καὶ τῆς ἐπὶ τῆς οἰκονομίας ἐπιτροπῆς (ἔτι ἔπρεπε νὰ στέλλῃ εἰς αὐτὸ τοὺς λογαριασμούς της) νὰ ἐπαγρυπνῇ νὰ μὴ συμβαίνῃ σφετερισμὸς ἢ κατάχρησις εἰς τὰς γενομένας πληρωμάς, νὰ καλῇ ἐνώπιόν του τοὺς ἀνωτέρους ὑπουργούς, ἐν οἷς συμπεριλαμβάνονται καὶ τὰ μέλη τῆς ἐπὶ τῆς οἰκονομίας ἐπιτροπῆς, διὰ νὰ ζητῇ πληροφορίας περὶ τῶν εἰς ἔλεγχον ὑποβεβλημένων λογαριασμῶν, ἢ καὶ περὶ παντὸς ἄλλου ἀντικειμένου ἐκ τῶν τῆς ἁρμοδιότητός του, καὶ νὰ δίδῃ ἐπίσημον ἐξοφλητικόν, διὰ τοῦ ὁποίου ἀπολύει τὸν ὑπουργόν· ἀφοῦ δὲ μετὰ τὴν θεώρησιν τῶν λογαριασμῶν ἠδύνατο, ἐὰν παρεδέχετο ὡς ὀρθοὺς τοὺς λογαριασμούς, ν' ἀπολύσῃ τὸν ὑπουργόν, ἕπεται ὅτι ἠδύνατο νὰ δικάσῃ περὶ τῆς διαχειρίσεως αὐτοῦ· ἐξ ὅλων δὲ τῶν ἀνωτέρω ἀποδεικνύεται, ὅτι τὰ μέλη τῆς ἐπὶ τῆς οἰκονομίας ἐπιτροπῆς ὑπήγοντο ὡς ὑπόλογοι εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τοῦ τότε Λογιστικοῦ καὶ Ἐλεγκτικοῦ Συμβουλίου, καὶ ὁ Α. Κοντόσαυλος δυνάμει τῶν ὑπ' ἀριθ. 12331, 13312 τῆς 12 Μαΐου καὶ 4 Ἰουλίου 1829 διαταγμάτων τοῦ Κυβερνήτου, καὶ ἰδίως τοῦ ἀπὸ 13 Σεπτ. τοῦ αὐτοῦ ἔτους ὑπ' ἀριθ. 14444 διατάγματος τοῦ αὐτοῦ Κυβερνήτου, ἐπιφορτισθεὶς τὴν ἐπιστασίαν τοῦ ἐν Αἰγίνῃ νομισματοκοπείου, τὴν σύνταξιν τῶν καταστίχων καὶ τὴν εὐθύνην τῶν λογαριασμῶν τοῦ καταστήματος τούτου, ὑπήγετο, κατὰ τὰ ἐκτεθέντα, τότε μὲν εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τοῦ Λογιστικοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συμβουλίου διὰ τὴν ἐπεξεργασίαν τῶν λογαριασμῶν του, καίτοι ὢν μέλος τῆς ἐπὶ τῆς οἰκονομίας ἐπιτροπῆς, νῦν δέ, κατὰ τὸν § 26 τοῦ ἀπὸ 27 Σεπτ. 1833 Β. διατάγματος, περὶ συστάσεως τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου, εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τούτου τοῦ συνεδρίου.

§ 6. Χρέος τοῦ ἐλεγ. συνεδρίου εἶναι νὰ ἐξετάζῃ καὶ ἐλέγχῃ τοὺς λογαριασμοὺς ἐκείνων, ὅσοι εἰσπράττουσιν ἢ ἐξοδεύουσι δημόσια χρήματα.

Ἀπόφ. Ἐπειδὴ ὁ ἀναιρεσείων ὡς παραδέχεται τὸ ἐφετεῖον, παρέλαβε τὸ τοῦ δημοσίου ἅλας διὰ νὰ τὸ πωλῇ καὶ παραδίδῃ εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον τὰ εἰσπραττόμενα χρήματα· ἑπομένως ἡ ἐξέλεγξις τῆς διαχειρίσεώς του ὑπάγεται εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου, ὡς ὀρθῶς ἔκρινε καὶ τὸ ἐφετεῖον· διότι κατὰ τὸν 16 § τοῦ διατάγματος περὶ συστάσεως τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου, τοῦτο χρέος ἔχει νὰ ἐξετάζῃ καὶ ἐλέγχῃ τοὺς λογαριασμοὺς ἐκείνων ὅσοι εἰσπράττουσιν ἢ ἐξοδεύουσι δημόσια χρήματα. ὁ δὲ ἀναιρεσείων εἰσέπραξε δημόσια χρήματα. Απ. πολ. Αρ. Πάγου 155 τοῦ 1852, κυροῦσα τὴν 7925 τῶν ἐν Αθ. ἐφ.

Ἐπειδή, κατηγορηθέντος τοῦ Εὐαγγέλη Μιχαὴλ διὰ πολλὰ πταίσματα, ἔπρεπε πάντα ταῦτα νὰ δημοσιευθῶσι συνάμα, καὶ ἐν περιπτώσει καταδίκης διὰ πλειότερον τοῦ ἑνὸς νὰ καταγνωσθῇ, δυνάμει τοῦ ἄρθρου 109 συνδυασμένου μὲ τὸ 500 τοῦ ποιν. νόμου, ἡ εἰς τὴν μίαν πρᾶξιν ἀπὸ τὸν νόμον ἐπιβαλλομένη βαρυτέρα ποινή, προσεπιμετρουμένων τῶν λοιπῶν ὡς ἐπιβαρυντικῶν περιστάσεων· τὸ δὲ πταισματοδικεῖον Αἰγιαλείας, ἀποβαλὸν τὴν εἰς μίαν δίκην ἕνωσιν τῶν κατηγορηθέντων πολλῶν πταισμάτων καὶ ἀκυρῶσαν διὰ τοῦτο τὸ ἔγγραφον τῆς κατηγορίας τοῦ δημοσίου κατηγόρου, παρεβίασε τὰς διατάξεις τῶν εἰρημένων ἄρθρων. Απ. ποιν. Αρ. Π. 56 τοῦ 1846.

§ 19, 20. Ὅταν μετὰ τὴν ὑπεξαίρεσιν τελεσθῇ καὶ ἡ πρᾶξις τῆς παραβιάσεως τῶν ὑγειονομικῶν διατάξεων, ἡ τελευταία αὕτη μὴ οὖσα συναφής, δὲν δύναται νὰ δικασθῇ μετὰ τῆς ὑπεξαιρέσεως, ἀλλ' ὑπάγεται εἰς τὸ δικαστήριον τῶν πλημμελειοδικῶν, ἐντὸς τῆς περιφερείας τοῦ ὁποίου ἐπράχθη ἡ τελευταία πρᾶξις. Απόφ. ποιν. Αρ. Π. 34 τοῦ 1841.

§ 21. Τὸ δικαστήριον δικάζον τινά, καίτοι ἀπόντων τῶν μετ' αὐτοῦ συγκαταδιωκομένων, δὲν παραβιάζει τὸ ἄρθρον 32 τοῦ ποιν. νόμου, οὔτε ὑποχρεοῦται, μὴ γενομένης αἰτήσεως, νὰ ἐκδώσῃ ἀπόφασιν περὶ χωρισμοῦ τῆς δίκης. Απ. ποιν. τοῦ Αρ. Π. 52 τοῦ 1847.

§ 22. Ἡ πρὸς τὸν συνεργὸν ἁρμοδιότης δὲν ἐπεκτείνεται καὶ εἰς τοὺς πρωταιτίους· ἡ ὡς πρὸς τὸν πρωταίτιον ὅμως ἁρμοδιότης ἐκτείνεται καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς συνενόχους καὶ συναιτίους (1). Απ. ποιν. Αρ. Π. 147 τοῦ 1846.

§ 23. Κατὰ τὸ 34 ἄρθρον τῆς ποιν. δικ. τὰ ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ προσώπου πραττόμενα ἀδικήματα τότε μόνον θεωροῦνται ὡς συναφῆ, ὅταν ἐκτελῶνται ἐπὶ μόνῳ τῷ σκοπῷ τοῦ νὰ εὐκολυνθῇ ἄλλο ἀδίκημα, ἢ χάριν εὐστοχωτέρας ἐκτελέσεως ἢ ἀποκρύψεως αὐτοῦ. Μὴ ὑπαρχούσης δὲ τοιαύτης συναφείας, κανονισμὸς ἁρμοδιότητος δὲν δύναται νὰ λάβῃ χώραν· τὸ δὲ ἄρθρον 109 τοῦ ποιν. νόμου δὲν ἀφορᾷ τὴν ἀνάκρισιν καὶ ἐκδίκασιν τῶν ἐν αὐτῷ ἀναφερομένων πράξεων, ἀλλὰ τὴν ἐπιβολὴν καὶ ἐπιμέτρησιν τῆς ποινῆς. Ὅταν λοιπὸν δὲν πρόκηται περὶ τούτου, δὲν δύναται νὰ τὸ ἐπικαλεσθῇ τις εἰμὴ ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων, τὰ ὁποῖα θέ-

(1) Ἴδε λέξ. Συνέργεια.

λουν κρίνει τὰ παραπτώματά του (1). Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. τπς'. τῆς 28 Σεπτ. 1839.

§ 24. Ἡ συνάφεια πολλῶν πράξεων λαμβάνεταί ὑπ' ὄψιν ὡς πρὸς τὸν προσδιορισμὸν τῆς ἁρμοδιότητος μόνον, ὅταν ὅλαι αἱ πράξεις ἦναι ἀξιόποινοι καὶ ὅλα τὰ πρόσωπα ἀξιοτιμώρητα. Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Π. 13 τοῦ 1844.

§ 25. Ἂν τινὰ τῶν συναφῶν ἀδικημάτων ὑπάγωνται εἰς τὴν ἁρμοδιότητα ἐξαιρετικοῦ τινὸς δικαστηρίου, εἰς τὸ δικαστήριον τοῦτο ὑπάγονται ὅλοι οἱ κατηγορούμενοι καὶ ὅλα τὰ λοιπὰ ἀδικήματα, ὅσα, ἂν δὲν ὑπῆρχεν ἡ συνάφεια ἐκείνη (2), ἤθελαν ὑπάγεσθαι εἰς τὴν κοινὴν δικαιοδοσίαν, ἢ πρέπει, ἀπεναντίας, νὰ κηρυχθῇ τὸ ἐξαιρετικὸν δικαστήριον ἀναρμόδιον ἐφ' ὅλων τῶν ἀδικημάτων καὶ νὰ παραπέμψῃ εἰς τὴν κοινὴν δικαιοδοσίαν;

Κατὰ τὸν Βουργινιῶνα, τοῦ ὁποίου τὴν γνώμην (ἐν ἄρθ. 226 ποιν. γ. διαον.) ὑποστηρίζει ὁ Lesellyer (τ. 5 ἀρ. 2035) ἐὰν τὸ ἐξαιρετικὸν δικαστήριον, ὡς ἐκ τοῦ μεγαλητέρου ἀριθμοῦ τῶν μελῶν του καὶ ὡς ἐκ τῆς ἐπισημότητος τῆς ἐνώπιόν του διαδικασίας, παρέχῃ πλείονας ἐγγυήσεις εἰς τοὺς κατηγορουμένους, προτιμᾶται τῆς κοινῆς καὶ συνήθους δικαιοδοσίας· ἄλλως προτιμᾶται αὕτη. Ὁ Μερλῖνος θεωρεῖ προτιμητέαν τὴν τῶν ἐξαιρετικῶν δικαστηρίων δικαιοδοσίαν (Εὐρ. Ῥολλ. λέξ. connexité § 78. — Carnot. inst. crim. ἄρθ. 501), ὅπερ παρεδέχθη καὶ τὸ Ἀκυρωτικὸν διὰ τῆς ἀπὸ 19 Ἰουν. 1806 ἀποφάσεως. Ὁ Legraverend λέγει ἐν γένει (τ. 1 σ. 436 ἐπ.), ὅτι οἱ εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια ὑπαγόμενοι κατηγορούμενοι σύρουν μεθ' ἑαυτῶν καὶ ἐκείνους, οἵτινες ἤθελαν ἄλλως ὑπάγεσθαι εἴς τι ἐξαιρετικὸν δικαστήριον· ἡ δὲ γνώμη αὕτη, λέγει ὁ Ῥολλῖνος (αὐτ. § 80) εἶναι ἡ ὀρθοτέρα, διότι αἱ ἐξαιρετικαὶ δικαιοδοσίαι δὲν δύνανται πώποτε νὰ ἐκτείνωσι τὴν ἐνέργειαν των πέραν τῶν ὁρίων, τὰ ὁποῖα εἰδικὸς νόμος τοῖς ἀπένειμε· πρὸς ὑποστήριξιν τῆς γνώμης του ὁ Ῥολλῖνος ἀναφέρει (αὐτ. § 81 ἐπ.) διαφόρους δικαστικὰς ἀποφάσεις, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἴδε τὰς εἰς τοὺς §§ 81, 82, 84, 90, 94, 95, 96, 37, 98, 99 τῆς λεξ. connexité.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω λόγων ὁρμώμενοι φρονοῦμεν, ὅτι ὄχι ὀρθῶς τὸ ἐν Ἀθήναις ἐφετεῖον, εἰς δοθεῖσάν τινα περίστασιν, ἐδίκασε

---

(1) Πρλ. τὴν λέξ. Ποιναὶ ἐν Εὐρ. τ. ΙΓ'.
(2) Πρλ. τὰς λέξ. Στρατιῶται καὶ Φαλαγγῖται. ἀν. § 6, 14.

Ἐπειδὴ, κατηγορηθέντος τοῦ Εὐαγγέλη Μιμαὴλ διὰ πολλὰ πταίσματα, ἔπρεπε πάντα ταῦτα νὰ δημοσιευθῶσι συνάμα, καὶ ἐν περιπτώσει καταδίκης διὰ πλειότερον τοῦ ἑνὸς νὰ καταγνωσθῇ, δυνάμει τοῦ ἄρθρου 109 συνδυασμένου μὲ τὸ 500 τοῦ ποιν. νόμου, ἡ εἰς τὴν μίαν πρᾶξιν ἀπὸ τὸν νόμον ἐπιβαλλομένη βαρυτέρα ποινὴ, προσεπιμετρουμένων τῶν λοιπῶν ὡς ἐπιβαρυντικῶν περιστάσεων· τὸ δὲ πταισματοδικεῖον Αἰγιαλείας, ἀποβαλὸν τὴν εἰς μίαν δίκην ἕνωσιν τῶν κατηγορηθέντων πολλῶν πταισμάτων καὶ ἀκυρῶσαν διὰ τοῦτο τὸ ἔγγραφον τῆς κατηγορίας τοῦ δημοσίου κατηγόρου, παρεβίασε τὰς διατάξεις τῶν εἰρημένων ἄρθρων. Απ. ποιν. Αρ. Π. 56 τοῦ 1846.

§ 19, 20. Ὅταν μετὰ τὴν ὑπεξαίρεσιν τελεσθῇ καὶ ἡ πρᾶξις τῆς παραβιάσεως τῶν ὑγειονομικῶν διατάξεων, ἡ τελευταία αὕτη μὴ οὖσα συναφὴς, δὲν δύναται νὰ δικασθῇ μετὰ τῆς ὑπεξαιρέσεως, ἀλλ' ὑπάγεται εἰς τὸ δικαστήριον τῶν πλημμελειοδικῶν, ἐντὸς τῆς περιφερείας τοῦ ὁποίου ἐπράχθη ἡ τελευταία πρᾶξις. Απόφ. ποιν. Αρ. Π. 34 τοῦ 1841.

§ 21. Τὸ δικαστήριον δικάζον τινὰ, καίτοι ἀπόντων τῶν μετ' αὐτοῦ συγκαταδιωκομένων, δὲν παραβιάζει τὸ ἄρθρον 32 τοῦ ποιν. νόμου, οὔτε ὑποχρεοῦται, μὴ γενομένης αἰτήσεως, νὰ ἐκδώσῃ ἀπόφασιν περὶ χωρισμοῦ τῆς δίκης. Απ. ποιν. τοῦ Αρ. Π. 52 τοῦ 1847.

§ 22. Ἡ πρὸς τὸν συνεργὸν ἁρμοδιότης δὲν ἐπεκτείνεται καὶ εἰς τοὺς πρωταιτίους· ἡ ὡς πρὸς τὸν πρωταίτιον ὅμως ἁρμοδιότης ἐκτείνεται καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς συνενόχους καὶ συναιτίους (1). Απ. ποιν. Αρ. Π. 147 τοῦ 1846.

§ 23. Κατὰ τὸ 34 ἄρθρον τῆς ποιν. δικ. τὰ ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ προσώπου πραττόμενα ἀδικήματα τότε μόνον θεωροῦνται ὡς συναφῆ, ὅταν ἐκτελῶνται ἐπὶ μόνῳ τῷ σκοπῷ τοῦ νὰ εὐκολυνθῇ ἄλλο ἀδίκημα, ἢ χάριν εὐστοχωτέρας ἐκτελέσεως ἢ ἀποκρύψεως αὐτοῦ. Μὴ ὑπαρχούσης δὲ τοιαύτης συναφείας, κανονισμὸς ἁρμοδιότητος δὲν δύναται νὰ λάβῃ χώραν· τὸ δὲ ἄρθρον 109 τοῦ ποιν. νόμου δὲν ἀφορᾷ τὴν ἀνάκρισιν καὶ ἐκδίκασιν τῶν ἐν αὐτῷ ἀναφερομένων πράξεων, ἀλλὰ τὴν ἐπιβολὴν καὶ ἐπιμέτρησιν τῆς ποινῆς. Ὅταν λοιπὸν δὲν πρόκηται περὶ τούτου, δὲν δύναται νὰ τὸ ἐπικαλεσθῇ τὶς εἰμὴ ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων, τὰ ὁποῖα θέ-

(1) Ἴδε λέξ. Συνέργεια.

λουν κρίνει τὰ παραπτώματά του (1). Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. τπς'. τῆς 28 Σεπτ. 1839.

§ 24. Ἡ συνάφεια πολλῶν πράξεων λαμβάνεταί ὑπ' ὄψιν ὡς πρὸς τὸν προσδιορισμὸν τῆς ἁρμοδιότητος μόνον, ὅταν ὅλαι αἱ πράξεις ἦναι ἀξιόποινοι καὶ ὅλα τὰ πρόσωπα ἀξιοτιμώρητα. Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Π. 13 τοῦ 1844.

§ 25. Ἂν τινὰ τῶν συναφῶν ἀδικημάτων ὑπάγωνται εἰς τὴν ἁρμοδιότητα ἐξαιρετικοῦ τινὸς δικαστηρίου, εἰς τὸ δικαστήριον τοῦτο ὑπάγονται ὅλοι οἱ κατηγορούμενοι καὶ ὅλα τὰ λοιπὰ ἀδικήματα, ὅσα, ἂν δὲν ὑπῆρχεν ἡ συνάφεια ἐκείνη (2), ἤθελαν ὑπάγεσθαι εἰς τὴν κοινὴν δικαιοδοσίαν, ἢ πρέπει, ἀπεναντίας, νὰ κηρυχθῇ τὸ ἐξαιρετικὸν δικαστήριον ἀναρμόδιον ἐφ' ὅλων τῶν ἀδικημάτων καὶ νὰ παραπέμψῃ εἰς τὴν κοινὴν δικαιοδοσίαν;

Κατὰ τὸν Βουργινιῶνα, τοῦ ὁποίου τὴν γνώμην (ἐν ἄρθ. 226 ποιν. γ. δικον.) ὑποστηρίζει ὁ Lesellyer (τ. 5 ἀρ. 2035) ἐὰν τὸ ἐξαιρετικὸν δικαστήριον, ὡς ἐκ τοῦ μεγαλητέρου ἀριθμοῦ τῶν μελῶν του καὶ ὡς ἐκ τῆς ἐπισημότητος τῆς ἐνώπιόν του διαδικασίας, παρέχῃ πλείονας ἐγγυήσεις εἰς τοὺς κατηγορουμένους, προτιμᾶται τῆς κοινῆς καὶ συνήθους δικαιοδοσίας· ἄλλως προτιμᾶται αὕτη. Ὁ Μερλῖνος θεωρεῖ προτιμητέαν τὴν τῶν ἐξαιρετικῶν δικαστηρίων δικαιοδοσίαν (Εὑρ. Ῥολλ. λέξ. connexité § 78. — Carnot. inst. crim. ἄρθ. 501), ὅπερ παρεδέχθη καὶ τὸ Ἀκυρωτικὸν διὰ τῆς ἀπὸ 19 Ἰουν. 1806 ἀποφάσεως. Ὁ Legraverend λέγει ἐν γένει (τ. 1 σ. 436 ἐπ.), ὅτι οἱ εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια ὑπαγόμενοι κατηγορούμενοι σύρουν μεθ' ἑαυτῶν καὶ ἐκείνους, οἵτινες ἤθελαν ἄλλως ὑπάγεσθαι εἴς τι ἐξαιρετικὸν δικαστήριον· ἡ δὲ γνώμη αὕτη, λέγει ὁ Ῥολλῖνος (αὐτ. § 80) εἶναι ἡ ὀρθοτέρα, διότι αἱ ἐξαιρετικαὶ δικαιοδοσίαι δὲν δύνανται πώποτε νὰ ἐκτείνωσι τὴν ἐνέργειαν των πέραν τῶν ὁρίων, τὰ ὁποῖα ειδικὸς νόμος τοῖς ἀπένειμε· πρὸς ὑποστήριξιν τῆς γνώμης του ὁ Ῥολλῖνος ἀναφέρει (αὐτ. § 81 ἐπ.) διαφόρους δικαστικὰς ἀποφάσεις, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἴδε τὰς εἰς τοὺς §§ 81, 82, 84, 90, 94, 95, 96, 37, 98, 99 τῆς λεξ. connexité.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω λόγων ὁρμώμενοι φρονοῦμεν, ὅτι ὄχι ὀρθῶς τὸ ἐν Ἀθήναις ἐφετεῖον, εἰς δοθεῖσάν τινα περίστασιν, ἐδίκασε

(1) Πρλ. τὴν λέξ. Ποιναὶ ἐν Εὑρ. τ. ΙΓ'.
(2) Πρλ. τὰς λέξ. Στρατιῶται καὶ Φαλαγγῖται. ἀν. § 6, 14.

Ἐπειδή, κατηγορηθέντος τοῦ Εὐαγγέλη Μιμαὴλ διὰ πολλὰ πταίσματα, ἔπρεπε πάντα ταῦτα νὰ δημοσιευθῶσι συνάμα, καὶ ἐν περιπτώσει καταδίκης διὰ πλειότερον τοῦ ἑνὸς νὰ καταγνωσθῇ, δυνάμει τοῦ ἄρθρου 109 συνδυασμένου μὲ τὸ 500 τοῦ ποιν. νόμου, ἡ εἰς τὴν μίαν πρᾶξιν ἀπὸ τὸν νόμον ἐπιβαλλομένη βαρυτέρα ποινή, προσεπιμετρουμένων τῶν λοιπῶν ὡς ἐπιβαρυντικῶν περιστάσεων· τὸ δὲ πταισματοδικεῖον Αἰγιαλείας, ἀποβαλὸν τὴν εἰς μίαν δίκην ἕνωσιν τῶν κατηγορηθέντων πολλῶν πταισμάτων καὶ ἀκυρῶσαν διὰ τοῦτο τὸ ἔγγραφον τῆς κατηγορίας τοῦ δημοσίου κατηγόρου, παρεβίασε τὰς διατάξεις τῶν εἰρημένων ἄρθρων. Απ. ποιν. Αρ. Π. 56 τοῦ 1846.

§ 19, 20. Ὅταν μετὰ τὴν ὑπεξαίρεσιν τελεσθῇ καὶ ἡ πρᾶξις τῆς παραβιάσεως τῶν ὑγειονομικῶν διατάξεων, ἡ τελευταία αὕτη μὴ οὖσα συναφής, δὲν δύναται νὰ δικασθῇ μετὰ τῆς ὑπεξαιρέσεως, ἀλλ' ὑπάγεται εἰς τὸ δικαστήριον τῶν πλημμελειοδικῶν, ἐντὸς τῆς περιφερείας τοῦ ὁποίου ἐπράχθη ἡ τελευταία πρᾶξις. Απόφ. ποιν. Αρ. Π. 34 τοῦ 1841.

§ 21. Τὸ δικαστήριον δικάζον τινά, καίτοι ἀπόντων τῶν μετ' αὐτοῦ συγκαταδιωκομένων, δὲν παραβιάζει τὸ ἄρθρον 32 τοῦ ποιν. νόμου, οὔτε ὑποχρεοῦται, μὴ γενομένης αἰτήσεως, νὰ ἐκδώσῃ ἀπόφασιν περὶ χωρισμοῦ τῆς δίκης. Απ. ποιν. τοῦ Αρ. Π. 52 τοῦ 1847.

§ 22. Ἡ πρὸς τὸν συνεργὸν ἁρμοδιότης δὲν ἐπεκτείνεται καὶ εἰς τοὺς πρωταιτίους· ἡ ὡς πρὸς τὸν πρωταίτιον ὅμως ἁρμοδιότης ἐκτείνεται καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς συνενόχους καὶ συναιτίους (1). Απ. ποιν. Αρ. Π. 147 τοῦ 1846.

§ 23. Κατὰ τὸ 34 ἄρθρον τῆς ποιν. δικ. τὰ ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ προσώπου πραττόμενα ἀδικήματα τότε μόνον θεωροῦνται ὡς συναφῆ, ὅταν ἐκτελῶνται ἐπὶ μόνῳ τῷ σκοπῷ τοῦ νὰ εὐκολυνθῇ ἄλλο ἀδίκημα, ἢ χάριν εὐστοχωτέρας ἐκτελέσεως ἢ ἀποκρύψεως αὐτοῦ. Μὴ ὑπαρχούσης δὲ τοιαύτης συναφείας, κανονισμὸς ἁρμοδιότητος δὲν δύναται νὰ λάβῃ χώραν· τὸ δὲ ἄρθρον 109 τοῦ ποιν. νόμου δὲν ἀφορᾷ τὴν ἀνάκρισιν καὶ ἐκδίκασιν τῶν ἐν αὐτῷ ἀναφερομένων πράξεων, ἀλλὰ τὴν ἐπιβολὴν καὶ ἐπιμέτρησιν τῆς ποινῆς. Ὅταν λοιπὸν δὲν πρόκηται περὶ τούτου, δὲν δύναται νὰ τὸ ἐπικαλεσθῇ τις εἰμὴ ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων, τὰ ὁποῖα θέ-

---

(1) Ἴδε λέξ. Συνέργεια.

λουν κρίνει τὰ παραπτώματά του (1). Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. τπς'. τῆς 28 Σεπτ. 1839.

§ 24. Ἡ συνάφεια πολλῶν πράξεων λαμβάνεταί ὑπ' ὄψιν ὡς πρὸς τὸν προσδιορισμὸν τῆς ἁρμοδιότητος μόνον, ὅταν ὅλαι αἱ πράξεις ἦναι ἀξιόποινοι καὶ ὅλα τὰ πρόσωπα ἀξιοτιμώρητα. Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Π. 13 τοῦ 1844.

§ 25. Ἂν τινὰ τῶν συναφῶν ἀδικημάτων ὑπάγωνται εἰς τὴν ἁρμοδιότητα ἐξαιρετικοῦ τινὸς δικαστηρίου, εἰς τὸ δικαστήριον τοῦτο ὑπάγονται ὅλοι οἱ κατηγορούμενοι καὶ ὅλα τὰ λοιπὰ ἀδικήματα, ὅσα, ἂν δὲν ὑπῆρχεν ἡ συνάφεια ἐκείνη (2), ἤθελαν ὑπάγεσθαι εἰς τὴν κοινὴν δικαιοδοσίαν, ἢ πρέπει, ἀπεναντίας, νὰ κηρυχθῇ τὸ ἐξαιρετικὸν δικαστήριον ἀναρμόδιον ἐφ' ὅλων τῶν ἀδικημάτων καὶ νὰ παραπέμψῃ εἰς τὴν κοινὴν δικαιοδοσίαν;

Κατὰ τὸν Βουργινιῶνα, τοῦ ὁποίου τὴν γνώμην (ἐν ἄρθ. 226 ποιν. γ. δικον.) ὑποστηρίζει ὁ Lesellyer (τ. 5 ἀρ. 2035) ἐὰν τὸ ἐξαιρετικὸν δικαστήριον, ὡς ἐκ τοῦ μεγαλητέρου ἀριθμοῦ τῶν μελῶν του καὶ ὡς ἐκ τῆς ἐπισημότητος τῆς ἐνώπιόν του διαδικασίας, παρέχῃ πλείονας ἐγγυήσεις εἰς τοὺς κατηγορουμένους, προτιμᾶται τῆς κοινῆς καὶ συνήθους δικαιοδοσίας· ἄλλως προτιμᾶται αὕτη. Ὁ Μερλῖνος θεωρεῖ προτιμητέαν τὴν τῶν ἐξαιρετικῶν δικαστηρίων δικαιοδοσίαν (Εὑρ. Ῥολλ. λέξ. connexité § 78. — Carnot. inst. crim. ἄρθ. 501), ὅπερ παρεδέχθη καὶ τὸ Ἀκυρωτικὸν διὰ τῆς ἀπὸ 19 Ἰουν. 1806 ἀποφάσεως. Ὁ Legraverend λέγει ἐν γένει (τ. 1 σ. 436 ἐπ.), ὅτι οἱ εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια ὑπαγόμενοι κατηγορούμενοι σύρουν μεθ' ἑαυτῶν καὶ ἐκείνους, οἵτινες ἤθελαν ἄλλως ὑπάγεσθαι εἴς τι ἐξαιρετικὸν δικαστήριον· ἡ δὲ γνώμη αὕτη, λέγει ὁ Ῥολλῖνος (αὐτ. § 80) εἶναι ἡ ὀρθοτέρα, διότι αἱ ἐξαιρετικαὶ δικαιοδοσίαι δὲν δύνανται πώποτε νὰ ἐκτείνωσι τὴν ἐνέργειαν των πέραν τῶν ὁρίων, τὰ ὁποῖα εἰδικὸς νόμος τοῖς ἀπένειμε· πρὸς ὑποστήριξιν τῆς γνώμης του ὁ Ῥολλῖνος ἀναφέρει (αὐτ. § 81 ἐπ.) διαφόρους δικαστικὰς ἀποφάσεις, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἴδε τὰς εἰς τοὺς §§ 81, 82, 84, 90, 94, 95, 96, 37, 98, 99 τῆς λεξ. connexité.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω λόγων ὁρμώμενοι φρονοῦμεν, ὅτι ὄχι ὀρθῶς τὸ ἐν Ἀθήναις ἐφετεῖον, εἰς δοθεῖσάν τινα περίστασιν, ἐδίκασε

(1) Πρλ. τὴν λέξ. Ποιναὶ ἐν Εὑρ. τ. ΙΓ'.
(2) Πρλ. τὰς λέξ. Στρατιῶται καὶ Φαλαγγῖται. ἀν. § 6, 14.

περὶ ἀνθρωποκτονίας, ἀφοῦ ἀπεφήνατο ὅτι δὲν ἔλαβε χώραν πειρατεία, ὡς συναφὴς τῆς ὁποίας εἰσήχθη ἐκείνη (ἴδε τὸν περὶ πειρατείας νόμον).

§ 26. Ὅταν στρατιώτης τις (1) κατηγορῆται, ὅτι ἐπιτετραμμένος ὢν ἐκ τῶν καθηκόντων του τὴν ἐπαγρύπνησιν καὶ φύλαξιν τῶν ὑποδίκων, ἀπεδέχθη δῶρα ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ ἐπιχειρήσῃ, ὡς καὶ ἐπεχείρησε, πρᾶξιν ἀντιβαίνουσαν εἰς τὰ καθήκοντά του, δοὺς εἰς τοὺς ὑποδίκους σιδηροῦν τι ἐργαλεῖον πρὸς ἀπόδρασιν ἐκ τῆς φυλακῆς, ἡ πρᾶξις ὑπάγεται εἰς τὸ κακουργιοδικεῖον (456 § 3 ποιν. νόμ.)· ὅθεν καὶ ἡ πρὸς ἕτερον στρατιώτην ἀποδιδομένη δωροδοκία, καὶ ἡ πρὸς τοὺς ὑποδίκους ἀποδιδομένη ἀπόπειρα ἀποδράσεως, καίτοι πλημμελήματα, ὑπάγονται εἰς τὸ κακουργιοδικεῖον διὰ τὴν μετὰ τῆς εἰρημένης πράξεως συνάφειάν των. (33—35 ποιν. δικ.).— Απ. ποιν. Αρ. Π. 45 τοῦ 1854.

§ 27. Κατὰ τὸ ἄρθρον 373 τῆς ποιν. δικ. τὰ ὁμοῦ εἰς δίκην εἰσαγόμενα πλημμελήματα καὶ πταίσματα ὑπάγονται εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν πλημμελειοδικῶν. Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 103 τοῦ 1842.

§ 28. Ἐκ τοῦ ἄρθρου 22 τῆς ποιν. δικ. προκύπτει, ὅτι καὶ πράξεις συναφεῖς συγχρόνως εἰσαχθεῖσαι εἰς τὸ αὐτὸ δικαστήριον δύνανται νὰ χωρισθῶσιν εἰς τὸ Ἀκρ. ὑπάρχοντος λόγου τινός, ἐὰν τοῦτο δὲν φέρῃ βλάβην. Απ. ποιν. Αρ. Π. 3 τοῦ 1852.

— Καὶ αὐταὶ αἱ συναφεῖς πράξεις χωρίζονται, ὅταν ὡς ἐκ τῆς ἑνώσεως αὐτῶν προξενῆται βλάβη· ἰδίως δὲ, ὅταν πολλοὶ ἔπραξαν, διακρίνεται δὲ ποῖος ἐνήργησεν ἐπὶ τῶν διαφόρων αἰτιασθέντων προσώπων, δύναται ἡ δίκη νὰ χωρισθῇ καὶ νὰ παραπεμφθῶσιν οἱ κατηγορούμενοι εἰς διάφορα δικαστήρια. Βουλ. ἐφ. Ν. 44 τοῦ 1837 (Νομικ. σ. 2739).

§ 29. Δὲν δύναται νὰ προταθῇ κατὰ πρῶτον ἐνώπιον τοῦ Ἀρ. Πάγου ἀκυρότης προερχομένη ἐκ τῆς ἑνώσεως πράξεων μὴ συναφῶν. Απ. ποιν. Αρ. Π. 52 τοῦ 1845.

— Ὁ λόγος ὅτι πράξεις μηδεμίαν συνάφειαν ἔχουσαι πρὸς ἀλλήλας, ἀνεκρίθησαν καὶ ἐδικάσθησαν συνάμα προτεινόμενος κατὰ πρῶτον ἐνώπιον τοῦ Ἀρ. Π. δὲν δύναται νὰ δώσῃ ἀφορμὴν πρὸς ἀναίρεσιν, διότι εἶναι ἐκ τῶν παραβιάσεων, αἱ ὁποῖαι δύνανται

(1) Ἴδε τὰς λέξ. Στρατιῶται καὶ Φαλλαγγῖται.

νὰ προβληθῶσιν ἐνώπιον τοῦ δικάζοντος τὴν οὐσίαν δικαστηρίου (ἄρθ. 458 τῆς ποιν. δικ.). Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 52 τῆς 9 Αὐγούστου 1845.

§ 30. Τινὲς παρεπέμφθησαν εἰς τὸ κακουργιοδικεῖον κατηγορούμενοι διὰ 3 κλοπάς· μετ' αὐτῶν δὲ συμπαρεπέμφθη καὶ ἕτερός τις ἕνεκα μιᾶς τῶν κλοπῶν, ἥτις ἐπράχθη μὲν ἐκ συστάσεως, δὲν ὑπερέβαινεν ὅμως τὴν ἀξίαν τῶν 400 δρ. — ἦλθεν ἡ δικάσιμος, καὶ κατ' αὐτὴν δὲν ἐπαρουσιάσθη ὁ τελευταῖος· ὅθεν ἐχωρίσθη ἡ δίκη καὶ παρεπέμφθη οὗτος εἰς τὸ πλημμελειοδικεῖον, καταδικασθέντες δὲ ἐκεῖνοι ἐπρότειναν τοῦτο ὡς λόγον ἀναιρέσεως, ἀλλ' ἡ πρότασις ἀπεῤῥίφθη (32, 33 ποιν. δικ.). — Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 50 τοῦ 1856.

§ 31. Ἡ 136 1856 ποιν. ἀπ. Αρ. Πάγου φέρει (1).

Απόφ. Ἐπειδὴ ἐκ τῶν διατάξεων τῶν ἄρθρων 29 καὶ 32 τῆς ποιν. δικονομίας προκύπτει ὅτι κατὰ κανόνα ἁρμόδιοι πρὸς ἀνάκρισιν καὶ ἐκδίκασιν εἶναι οἱ ἀνακριτικοὶ ὑπάλληλοι καὶ δικασταὶ τοῦ τόπου ὅπου συνέβη ἡ πρᾶξις, καὶ ὅτι ἡ πρὸς τοὺς πρωταιτίους ἁρμοδιότης ἐπεκτείνεται ἐπὶ πάντας τοὺς συνενόχους καὶ συναιτίους· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου ὁ Ἰωάννης Ντάνου καὶ Σπῦρος Ἀναγνωστόπουλος, ὡς ἐκ τῆς δικογραφίας προκύπτει, κατηγορήθησαν καὶ παρεπέμφθησαν νὰ δικασθῶσιν, ὡς ὑπαίτιοι, ὅτι κρατούμενοι εἰς τὰς φυλακὰς Ῥίου ἐδραπέτευσαν μετὰ πολλῶν ἄλλων, μεταχειρισθέντες βίαν κατὰ τῆς ἐνόπλου δυνάμεως φονεύσαντες ἕνα στρατιώτην καὶ πληγώσαντες τέσσαρας ἄλλους, πρᾶξις, ἥτις ὑπάγεται εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν ἀνακριτῶν καὶ δικαστικῶν ἐν Πάτραις ἀρχῶν, ὡς καὶ ἤδη τὸ ἐκεῖσε συμβούλιον ἀπεφάνθη διὰ τοῦ ὑπ' ἀριθ. 696 τοῦ 1854 βουλεύματός του· ἄρα, ἀφοῦ οἱ Β. Ἰωάννου καὶ Δ. Κρύμπα συγκατηγοροῦνται, ὡς ἐπίσης προκύπτει ἐκ τῆς δικογραφίας, ὡς συνεργοὶ τῆς εἰρημένης πράξεως, ἕπεται, ὅτι ἡ ἀνάκρισις καὶ ἐκδίκασις τῆς εἰς τοὺς τελευταίους ἀποδιδομένης ὑπάγεται εἰς τὴν αὐτὴν τῶν πρωταιτίων ἁρμοδιότητα· ἂν δὲ εἰς τοὺς Β. Ἰωάννου καὶ Δ. Κρύμπα ἀποδίδεται, ὅτι συμμετέσχον εἰς δύο κλοπάς, τοῦτο δὲν μεταβάλλει τὴν ἁρμοδιότητα ὡς πρὸς τ' ἀνωτέρω, καθότι δὲν βεβαιοῦται, ὅτι συντρέχουσιν αἱ παρὰ τοῦ ἄρθρ. 34 τῆς ποιν. δικονομίας προβλεπόμεναι περιπτώσεις, καθότι, προσδιορισθείσης ἤδη νομίμως τῆς

(1) Πρλ. τὴν λέξ. Κανονισμὸς ἁρμοδ. ἐπὶ ποινικ. ὑποθέσεων.

ἁρμοδιότητος, εἰς ἣν ὑπάγονται οἱ αὐτουργοὶ τῆς βιαίας ἀποδράσεως, δὲν ὑπάρχει ἰδιαίτερος λόγος, ἵνα χωρισθῇ ἡ τῶν συνεργῶν τῆς αὐτῆς πράξεως ἀνάκρισις καὶ συζήτησις.

§ 32. Κατὰ τὸ ἄρθρον 34 τῆς πολιτ. δικονομίας ὡς συναφῆ θεωροῦνται τὰ πλημμελήματα, ὁσάκις πράττονται ὑπὸ πολλῶν, ἤτοι συγχρόνως, ἢ καὶ εἰς διαφόρους μὲν χρόνους καὶ τόπους, ἀλλὰ μετὰ προηγηθεῖσαν συμφωνίαν, ἢ ὁσάκις πολλὰ πλημμελήματα ἐκτελοῦνται ὑπὸ τῶν αὐτῶν ἀνθρώπων ἐπὶ μόνῳ τῷ σκοπῷ τοῦ νὰ εὐκολυνθῇ ἄλλο πλημμέλημα, ἢ χάριν εὐστοχωτέρας ἐκτελέσεως, ἢ ἀποκρύψεως αὐτοῦ. Απ. ποιν. Αρ. Π. 7 Μαΐου 1840.

ΠΙΝΑΞ

Τῶν εἰς τὸ προηγούμενον ἄρθρον ποινικῶν ἀποφάσεων Ἀρείου Πάγου.

ΣΥΝΔΕΣΜΟΣ.

§ 1. Συνεχῶς διαζευκτικόν τι μόριον ἐκλαμβάνεται ὡς νὰ ἦτο συμπλεκτικὸν μόριον, καὶ τὸ ἀνάπαλιν. Συνήθως ὡσαύτως τὰ διάφορα μέρη φράσεώς τινος ἐκλαμβάνονται εἰς ἔννοιαν ἐξ ὑπαμοιβῆς (alternatif) ἀντὶ ἄλλης ἐννοίας (cumulatif). Ὅρα ἐν ἐκτάσει τὰ περὶ τούτου εἰς τὸ interp. jud. τοῦ Delisle § 127 τ. 1.

§ 2. Ἀσάφεια τοῦ διαθέτου περὶ τοῦ κληροδόχου. Ἴδε Καλλ. τ. 5 § 250.

§ 3. Τί κατὰ τὴν ὑπόστασιν καὶ τὰ παραπλήσια; Καλ. τ. 5 § 315.

ΣΥΝΔΙΚΟΣ.

Τὰ περὶ πτωχεύσεως, ἄρα καὶ τὰ περὶ συνδίκων, βλέπε ἐν τῇ λέξει *Χρεωκοπία*.

ΣΥΝΕΔΡΙΑ τῆς Ἱερουσαλήμ.

Νόμοι δημοσιευθέντες παρὰ τῶν Σταυροφόρων ἐν Ἱερουσαλήμ, ἐπὶ Γοδοφ. τοῦ Βουϊλλῶνος. Ῥάλλ. Ἐμπορ. δίκ. τόμ. 2 σ. 190.

Συνέδρια τῶν Βαρόνων. αὐτ.

Συνέδρια τῶν ἰδιωτῶν. αὐτ.

Ὁ τελευταῖος Κώδηξ περιέχει ὁρισμούς τινας ναυτικούς. αὐτ.

ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ ἐλεγκτικόν.

Πρλ. λέξ. Ἐπίδοσις § 11.— Θεραπείας αἴτησις §.6 ἐν τέλ. καὶ ἀπ. Ἀρ. Π. 22 καὶ 156 τοῦ 1850.

§ 1. *Νομοθεσία*.— Σύστασις Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου — Σχηματισμός— Δικαιοδοσία— Ἀπόφασις — Προβιβασμὸς— Μισθοδοσία — Καθήκοντα— Ἁρμοδιότης— Σύστημα ὑπηρεσίας — Καθήκοντα τοῦ ἐπιτρ. τῆς Ἐπικρατείας— Τοῦ γραμματέως— Ἐπιτήρησις τῶν ὑπολόγων καὶ τῶν Ταμιῶν. Δ. 27 Σεπτ. 1833, 249 (1).

Ἐκτέλεσις τοῦ ἄρθρου 19 καὶ 41 τοῦ νόμου τούτου ὡς πρὸς τοὺς ὑπολόγους καὶ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἀποφάσεων. Δ. 8 Αὐγούστου 1834, 258.

Ἐκτέλεσις τοῦ ἄρθρου 18 καὶ 32 τοῦ νόμου τῆς 27 Σεπτ. ὡς πρὸς τὸ προσωπικὸν τοῦ Ἐλεγ. Συνεδρίου— Χρέη προέδρου καὶ ἀντιπροέδρου— Κώλυμα— Συνεδριάσεις — Πότε συνέρχονται ἀμφότερα τὰ Τμήματα— Ποῖος ὑπογράφει τὰς ἀποφάσεις— Ποῖαι διατάξεις τῶν προηγουμένων νόμων κατηργήθησαν. Δ. 23 8βρίου

---

(1) Ὁ τελευταῖος ἀριθμὸς σημαίνει τὴν σελίδα τῆς Ἐφημερίδος τῆς Κυβερνήσεως.

1836, 324. — Συμπλήρωσις τοῦ προσωπικοῦ κατὰ τὸν νόμον τοῦτον. Ν. 3 Ἰουνίου 1850, 61.

Διασαφήσεις τοῦ ἄρθρου 22 τοῦ ἰδίου νόμου 27 Σεπτ. περὶ τοῦ εἰς ποίας περιπτώσεις ἐφαρμόζονται αἱ διατάξεις αὐτοῦ. — Τὸ δημόσιον δύναται νὰ ἐγγράψῃ ὑποθήκας ἐπὶ τῶν κτημάτων τῶν ὑπολόγων, ἂν δὲν προσφέρωσιν οὗτοι ἐγγύησιν. — Ὁ θέλων νὰ προσφύγῃ εἰς τὸ Συμβ. τῆς ἐπικρατείας τί πράττει περὶ τοῦ παραδεκτοῦ τῆς αἰτήσεώς του. — Κατὰ ποίων ἐφαρμόζεται τὸ διατ. τοῦτο. Δ. 27 Δεκ. 1836, 400.

Ἀναπλήρωσις τοῦ ἰδίου Ν. 27 Σεπτ. (§ 17, 38) περὶ τοῦ σχηματισμοῦ τοῦ Ἐλεγ. Συνεδρίου ὡς πρὸς τὴν κατ' ἐρήμην διαδικασίαν εἰς δίκας περὶ διοικητικοῦ λογιστικοῦ. Δ. 27 Δεκεμβρίου 1836, 401.

2) Ἀνανέωσις τῶν δικαιογράφων ἐκείνων τῶν ἐθν. κτημάτων ὅσα μετέβησαν εἰς τῶν ἰδιωτῶν τὴν κυριότητα ἀπ' ἀρχῆς τοῦ ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας ἀγῶνος μέχρι τῆς ἐγκαταστάσεως τῆς παρούσης Κυβερνήσεως — Ἐντὸς πόσου καιροῦ πρέπει νὰ ὑποβληθῶσιν ὑπὸ τῶν ἀποκτησάντων τοιαῦτα κτήματα οἱ τίτλοι εἰς τὸ Ἐλ. Συνέδριον ὅπως ἀνανεώσωσι τῆς κατοχῆς τὰ δικαιώματα — Τύπος ἀναφορᾶς — Καθήκοντα ἐπάρχων καὶ νομαρχῶν — Συνέπειαι τῆς παραμελήσεως τῆς προθεσμίας καὶ ποιναὶ — Ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων καταδιώκονται διὰ τὴν παρουσίασιν τῶν τίτλων — Καθήκοντα Ἐλεγ. Συνεδρίου ὡς πρὸς τὴν ἐξέλεγξιν τῶν τίτλων — Ἀνανέωσις τῶν τίτλων — Τί γίνεται ἂν εἰσέτι ὀφείλεται τὸ τίμημα τῆς ἀγορᾶς — Συμβιβασμὸς — Τί γίνεται κατὰ τοῦ κατέχοντος κακῇ τῇ πίστει — Ἂν δὲν ἀνανεωθῇ ὁ τίτλος, ἡ ἀπόφασις τοῦ συνεδρίου διαβιβάζεται εἰς τὸ ὑπουργεῖον τῆς Οἰκονομίας ὅπως ἀφαιρεθῇ ἡ κατοχὴ δικαστικῶς καὶ ζητηθῶσιν οἱ καρποὶ κατὰ τὰ ἄρθρα 852 καὶ 853 τῆς πολιτ. δικονομίας 30 Μαρτ. 1835, 81.

Παρατείνεται ἡ προθεσμία ἡ παραχωρηθεῖσα διὰ τὴν ἀνανέωσιν τῶν τίτλων Δ. 9 Δεκ. 1835, ἐκδ. δευτ. 89. — Παρατείνεται καὶ αὖθις ἡ προθεσμία. Δηλ. 1836, 2.

3) Πρόσκλησις πρὸς τοὺς ὑπολόγους τοῦ δημοσίου ὅπως παρουσιάσωσι τὰ γραμμάτια παραλαβῆς διὰ νὰ λάβωσι ὑπὸ τοῦ Ἐλεγ. Συνεδρίου ἐξοφλητικὸν κατὰ τὸν § 19 τοῦ Ν. τῆς 17 Σεπτ. 1833. Δ. 18 Μαΐου 1837, 94.

4) Πρόσκλησις πρὸς τοὺς ἀγοράσαντας ἐθν. κτήματα ὅπως παρουσιασθῶσιν εἰς τὸ Ἐλεγ. Συνέδριον καὶ παρουσιάσωσιν τοὺς τίτλους των 1837, 139, 178. 1838, 56, 88, 216. 1839, 50.

5) Διατάξεις περὶ τῆς ἀκριβοῦς ἐκτελέσεως τοῦ ἄρθ. 18 τοῦ ἀπὸ 27 Σεπτ. καταστατικοῦ, περὶ τῆς ἐξελέγξεως τῶν λογαριασμῶν ἀπὸ τοῦ 1833 μέχρι τοῦ 1838, 9. Μαρτ. 1840, 29.

6) Ἀναπλήρωσις τοῦ ἐπιτρ. τῆς ἐπικρατείας ἐν κωλύσει αὐτοῦ Δ. 21 Ἀπριλίου 1843, 7.

7) Διορισμὸς μελῶν ἀναπληρωματικῶν παρὰ τῷ Ἐλεγ. Συνεδρίῳ. Δ. 18 Μαρτίου 1850, 31.

8) Κανονισμὸς τῆς ὑπηρεσίας τοῦ Ἐλεγ. Συνεδρίου διὰ τὴν περίπτωσιν τῆς ἐκδικάσεως τῶν μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ Ἀρ Πάγου ἀναίρεσιν παραπεμπομένων εἰς αὐτὸ ὑποθέσεων. Πρᾶξις Ἐλεγ. Συνεδρίου 26 Ἀπριλ. 1850, 55.

Β. Ἐγγύησις, Μισθοδία, Λογιστικόν, Νεόφυτος, Παρακαταθήκη, Συμβ. Ἐπικρατείας, Ὑπουργεῖον.

ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ.

§ 2. *Ἀπαιτεῖται ἀπόφασις τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου, ἵνα καταδιωχθῇ τίς;*

Ἰδοὺ περιπτώσεις τινὲς, καθ' ἃς ἐξεφράσθη ἡ Νομολογία.

α') Οἰκονομικός τις ὑπάλληλος ἐκηρύχθη ἔνοχος ὑπεξαιρέσεως ἢ ἰδιοποιήσεως χρημάτων τοῦ Δημοσίου·— ἐζήτησε λοιπὸν ἀναίρεσιν ἐπὶ λόγῳ ὅτι ἀπῃτεῖτο προηγουμένως ἀπόφασις τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου, ἀλλ' ὁ Ἄρ. Πάγος (ἀπ. ποιν. 61 τοῦ 1843) ἀπέῤῥιψε τὴν αἴτησιν, διότι τὸ ὀφειλόμενον ποσὸν, διὰ τὴν ἰδιοποίησιν τοῦ ὁποίου κατεδικάσθη, δὲν ἠμφισβητεῖτο· μάλιστα δὲ ὡμολογεῖτο.

β') Γραμματεύς τις δικαστικὸς κατεδικάσθη ἐπὶ νοσφίσει χρημάτων προερχομένων ἐκ προστίμων· ἐζήτησε λοιπὸν ἀναίρεσιν προτείνας ὅτι ἔπρεπε προηγουμένως νὰ βεβαιωθῇ διὰ τοῦ Ἐλεγ. Συνεδρίου ὅτι κατηνάλωσεν οὗτος τὰ χρήματα, ἀλλ' ὁ Ἄρ. Πάγος (ἀπ. ποιν. 97 τοῦ 1847 ἐν Εὐρ. τ. 6 σ. 584) ἀπέῤῥιψε τὴν αἴτησιν, ἐπειδὴ ἔργον τοῦ εἰσαγγελέως ἦτο νὰ βεβαιώσῃ τὴν κατανάλωσιν, ὁμολογήσαντος μάλιστα τοῦ γραμματέως τὴν κατανάλωσιν.

γ') Τὸ ἄρθρον 23 τοῦ καταστικοῦ περὶ Ἐλεγ. Συνεδρίου νόμου

δὲν ἀπαιτεῖ προηγουμένην αὐτοῦ ἀπόφασιν περὶ τῆς εἰς δίκην εἰσαγωγῆς ὑπαλλήλου, ἔχοντος χρηματικὴν διαχείρησιν. Απ. ποιν. Αρ. Π. τῆς 24 Φεβρ. 1840. Πρλ. τὴν λ. Ἀνάκρισις διοικητική.

— Αἱ διατάξεις τοῦ ἄρθρου 48 τοῦ καταστ. τοῦ συμβιβ. τῆς Ἐπικρ. διατ. ἀναπληροῦνται, ὅταν, κατὰ συνέπειαν διοικ. προανακρίσεως ἐπιχειρισθείσης κατὰ διαταγὴν τοῦ ἁρμοδίου ὑπουργείου, διαταχθῇ ἡ εἰς δίκην εἰσαγωγὴ τοῦ ἁρμοδίου ὑπαλλήλου.

Τὸ ἄρθ. 23 τοῦ καταστ. διατ. τοῦ ἐλεγ. συνεδρίου δὲν ἀπαιτεῖ προηγουμένην ἀπόφασιν τῆς ἀρχῆς ταύτης περὶ τῆς εἰς δίκην εἰσαγωγῆς δημοσίου ὑπαλλήλου, ἔχοντος χρημ. διαχείρισιν. Απ. ποιν. Αρ. Π. τῆς 24 Φεβρ. 1840. Πρβ. τὴν λέξ. Ἀνάκρισις διοικητική (Εὐρ. τόμ. 1).

δ') Ἀπαιτεῖται ἀπόφασις τοῦ ἐλεγ. συνεδρίου, ὅταν ἐνάγηται ὑπάλληλός τις πρὸς ἀποζημίωσιν ἕνεκα συμβάσης κλοπῆς; Ὄχι, κατὰ τὴν 186 τοῦ 1851 ἀπόφ. Ἀρ. Πάγου, ἐπειδὴ δὲν ὑπῆρχεν ἀμφισβήτησίς τις περὶ τῆς ἐλλείψεως.— Πρλ. τὴν λ. Ἐντολή.

ἐ) Κατὰ τὰ ἄρθρα 179 καὶ 180 τοῦ λογιστικοῦ τοῦ κράτους, οἱ εἰσπράκτορες δίδουν λόγον τῆς διαχειρίσεώς των εἰς μόνους τοὺς ἐντολεῖς των ταμίας καὶ πρὸς αὐτοὺς οὗτοι εἰσὶν ὑπεύθυνοι, οὗτοι δὲ (οἱ ταμίαι) πρὸς τὸ δημόσιον· ὥστε δὲν ἀπαιτεῖται ἡ προηγουμένη τῆς διαχειρίσεως ἐξέλεγξις ὑπὸ τοῦ ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου, διὰ νὰ θεωρηθῶσιν οὗτοι ὡς ἐλλειμματίαι. Απ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 84 τοῦ 1857.

ϛ') Οἱ ἔκ τινος διαχειρίσεως ὑπόλογοι οἰκονομικοὶ ὑπάλληλοι καταδιώκονται ἀπὸ τὸ δημόσιον, ἄνευ ἀποφάσεως τοῦ ἐλεγ. συνεδρίου; Ἴδε τὴν 10038 ἀπόφ. τῶν ἐν Ἀθ. ἐφετῶν ἐν λέξ. Χρέη καθυστεροῦντα.

ζ') Πρλ. ἀπ. ποιν. Ἀρ. Πάγου ριγ' τοῦ 1837.

ή) Οὐδεμία διάταξις τοῦ νόμου ἐξαιρεῖ τῆς ἁρμοδιότητος τῶν ποινικῶν δικαστηρίων τὰ παρεμπιπτόντως ἐγειρόμενα ἐνώπιόν των ζητήματα, τὰ εἰς τὸ ἐλεγ. συνέδριον ὑπαγόμενα· οἷον ὅταν πρόκηται περί τινος κατηγορουμένου ἐπὶ ἰδιοποιήσει δημοσίων χρημάτων, χωρὶς νὰ προηγηθῇ ἐξέλεγξις ὑπὸ τοῦ ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου. Απ. ποιν. Αρ. Π. 117 τοῦ 1857.

Ἡ πρᾶξις τῆς ἰδιοποιήσεως εἶναι ἀξιόποινος ἄνευ προηγουμένης ὑπὸ τῆς ἁρμοδίας ἀρχῆς ἐξελέγξεως τῆς διαχειρίσεως, καὶ εἶναι ἀδιάφορον ἂν ἐπράχθη ἐπὶ σκοπῷ ἀντικαταστάσεως (394

ποιν. νόμ.).— Αἱ δὲ περὶ ναυαγιαιρέσεως διατάξεις δὲν ἀποκλείουσι τὴν τιμωρίαν τοῦ ἰδιοποιηθέντος τὸ ἀλλότριον δημοσίου ὑπαλλήλου, ἂν καὶ τὸ ἄρθ. 28 διατάττη νὰ συντάττηται ἔκθεσις ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς περὶ τῶν ἐργασιῶν της. — Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 31 τοῦ 1859.

Ἁρμοδιότης Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου (1).

Ἰδοὺ τί εὑρίσκετε εἰς τὴν νομολογίαν.

§ 3. Τὰ τακτικὰ δικαστήρια δὲν ἐπεμβαίνουσιν εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν λογαριασμῶν τῶν ὑπολόγων, οἷοι εἰσὶ καὶ οἱ ἀποθηκάριοι.— Απ. πολ. Αρ. Π. 106 τοῦ 1857, φέρουσα.

Ἀπόφ. Ἐπειδὴ, κατὰ τὸ 85 ἄρθρ. τοῦ ΤΝΓ΄ περὶ φορολογίας τοῦ 1854 νόμου, οἱ οἰκονομικοὶ ἔφοροι ἐξελέγχουσι τοὺς ἰσολογισμοὺς τῶν ἀποθηκαρίων καταλογίζοντες εἰς βάρος των ὅλα τὰ τυχόντα ἐλλείμματα, ἐπὶ δὲ τῆς ἀποφάσεως τῶν οἰκονομικῶν ἐφόρων ὁ ἐπὶ τῶν οἰκονομικῶν ὑπουργὸς ἀποφαίνεται ὁριστικῶς ἀφοῦ λάβῃ ὑπ' ὄψιν καὶ τὴν ἀπολογίαν τοῦ ὑπολόγου, ἑπομένως δὲ πέμπονται οἱ ἰσολογισμοὶ μετὰ τῶν λοιπῶν ἐγγράφων εἰς τὸ ἐλεγκτικὸν συνέδριον πρὸς ἐντελῆ ἐπεξεργασίαν· ἐκ τούτου δὲ συνάγεται προδήλως, ὅτι οἱ ἀποθηκάριοι συγκαταριθμοῦνται μεταξὺ τῶν διαχειριστῶν τῆς δημοσίου περιουσίας ὑπαλλήλων καὶ ὑπόκεινται ὡς πρὸς τὴν διαχείρισίν των εἰς τὸν διοικητικὸν ἔλεγχον ὅπως καὶ οἱ λοιποὶ τοῦ αὐτοῦ εἴδους ὑπάλληλοι· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου ἀφοῦ ἡ διαχείρισις τοῦ ἀναιρεσείοντος ὡς ἀποθηκαρίου ἐξηλέγχθη ἀπὸ τὸν ἁρμόδιον οἰκονομικὸν ἔφορον, ἐπὶ τῆς ἀποφάσεώς του ὁ ὑπουργὸς τῶν οἰκονομικῶν λαβὼν ὑπ' ὄψιν τὴν ἔφεσιν τοῦ ὑπολόγου τούτου ἀπεφάνθη ὁριστικῶς, ὅτι δὲν ἠδύνατο οὗτος νὰ κινήσῃ ἀγωγὴν ἐνώπιον τῶν ἐν Ἀθήναις πρωτοδικῶν περὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου κατὰ τοῦ δημοσίου· ἄρα ὀρθῶς ποιῆσαν τὸ ῥηθὲν πρωτοδικεῖον ἐκήρυξεν ἑαυτὸ ἀναρμόδιον διὰ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως τοῦ νὰ ἐπιληφθῇ τῆς προκειμένης ὑποθέσεως, ὡς ὑπαγομένης κατὰ τὸν μνημονευθέντα νόμον εἰς τὴν διοικητικὴν δικαιοδοσίαν καὶ ὑπὸ τῆς ἁρμοδίου ἀρχῆς ἀποφασισθείσης, εἶναι δὲ ἀνυπόστατος ὁ λόγος, ὅτι.

---

(1) Ἡ 50 τοῦ 1846; κάτ. ἡ 104 τοῦ 1858;

ἡ ἀγωγὴ περιέχει καὶ ἑτέραν βάσιν ὡς προελθούσης δῆθεν τῆς ζημίας ἐκ πράξεως τοῦ ἐπάρχου Μεγαλουπόλεως καὶ ἕνεκα τούτου ὑπαγομένη εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τῶν τακτικῶν δικαστηρίων, καθόσον ἡ διϊσχυριζομένη ζημία ἀποτελεῖ τὸ αὐτὸ ἀντικείμενον, ἤτοι τὸ ἔλλειμα τοῦ ἐπεξεργασθέντος ἰσολογισμοῦ τῆς διαχειρίσεως τοῦ ἀποθηκαρίου.

§ 4. Τὸ ἐλεγκτικὸν συνέδριον εἶναι ἁρμόδιον εἰς πᾶν ὅ,τι ἀνάγεται εἰς τὴν τῆς δημοσίας περιουσίας προηγουμένην (ἄρα καὶ τὴν ἐπὶ Κυβερνήτου) διαχείρισιν.— Απόφ. πολιτ. Αρ. Πάγου 136 τοῦ 1857, φέρουσα.

Απόφ. Ἐπειδή, κατὰ τὸν § 26 τοῦ μνησθέντος Β. διατάγματος τῆς 27 Σεπτ. 1833, ἡ ἐπεξεργασία καὶ ἐκκαθάρισις τῶν παλαιῶν λογαριασμῶν ἀνατίθεται εἰς τὸ Ἐλεγκτικὸν Συνέδριον, καὶ ἐπὶ τούτῳ διατάσσεται νὰ δοθῶσιν εἰς αὐτὸ οἱ λογαριασμοὶ καὶ τὰ ἔγγραφα τῆς πρώην λογιστικῆς ἐπιτροπῆς, καθὼς καὶ ὅλοι ἐν γένει οἱ λογαριασμοὶ καὶ αἱ ἀποδείξεις· ἐκ τούτου λοιπὸν τοῦ § ου καὶ ἰδίως ἐκ τῆς τελευταίας αὐτοῦ φράσεως ἀποδεικνύεται, ὅτι τὸ Ἐλεγκτικὸν Συνέδριον κατεστάθη ἁρμόδιον εἰς πᾶν ὅτι ἀνάγεται εἰς τὴν τῆς δημοσίας περιουσίας προηγουμένην διαχείρισιν, περὶ ἧς ἁρμόδιον ν' ἀποφασίσῃ ἦτο τὸ Λογιστικὸν καὶ Ἐλεγκτικὸν Συμβούλιον ἂν καλῶς ἐγένετο· ὅθεν ἂν καὶ ἤδη ἐπρόκειτο περὶ τῆς διαχειρίσεως ὑλικοῦ χαλκοῦ καὶ ἀργύρου, τοῦ διὰ νομισματοποίησιν προσδιωρισμένου, ἁρμόδιον ἦτο τὸ Ἐλεγκτικὸν Συνέδριον νὰ ἐπεξεργασθῇ καὶ ἐκκαθαρίσῃ τοὺς περὶ τούτου λογαριασμοὺς τοῦ Α. Κοντοσταύλου, ὡς πρώην ἐφόρου τοῦ ἐν Αἰγίνῃ νομισματοκοπείου, ἀφοῦ οὗτος ὑπήγετο, κατὰ τὰ προεκτεθέντα, διὰ τὴν διαχείρισιν αὐτοῦ εἰς τὸ Λογιστικὸν Ἐλεγκτ. Συμβούλιον.

§ 5. Τὰ μέλη τῆς ἐπὶ τῆς Οἰκονομίας ἐπιτροπῆς ὑπήγοντο εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τοῦ λογιστικοῦ ἐλεγκτικοῦ συμβουλίου, τοῦ ἐπὶ Κυβερνήτου συστηθέντος. — Απόφ. πολ. Αρ. Πάγου 136 τοῦ 1857, φέρουσα.

Απόφ. Ἐπειδὴ κατὰ τὸ ἀπὸ 8 Σεπτ. 1830 ὑπ' ἀριθ. 14801 ΑΔ'. ψήφισμα τοῦ Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος, ἐκδοθὲν ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ 10 ἄρθρου τοῦ Β' ψηφίσματος τῆς ἐν Ἄργει Δ' Ἐθνικῆς Συνελεύσεως, τὸ Λογιστικὸν καὶ Ἐλεγκτικὸν συμβούλιον, ὅπερ ἐσυστήθη διὰ τοῦ μνησθέντος ψηφίσματος τοῦ Κυβερνήτου, ὡς προκύπτει ἐκ τῶν ἄρθρων 22 καὶ 25—32 συμπεριλαμβανομένου καὶ αὐτοῦ, εἶχε τὴν ἐξουσίαν νὰ ἐξελέγχῃ τοὺς λογαριασμοὺς τῶν

ὑπουργῶν καὶ τῆς ἐπὶ τῆς οἰκονομίας ἐπιτροπῆς (ἥτι ἔπρεπε νὰ στέλλῃ εἰς αὐτὸ τοὺς λογαριασμούς της) νὰ ἐπαγρυπνῇ νὰ μὴ συμβαίνῃ σφετερισμὸς ἢ κατάχρησις εἰς τὰς γενομένας πληρωμὰς, νὰ καλῇ ἐνώπιόν του τοὺς ἀνωτέρους ὑπουργοὺς, ἐν οἷς συμπεριλαμβάνονται καὶ τὰ μέλη τῆς ἐπὶ τῆς οἰκονομίας ἐπιτροπῆς, διὰ νὰ ζητῇ πληροφορίας περὶ τῶν εἰς ἔλεγχον ὑποβεβλημένων λογαριασμῶν, ἢ καὶ περὶ παντὸς ἄλλου ἀντικειμένου ἐκ τῶν τῆς ἁρμοδιότητός του, καὶ νὰ δίδῃ ἐπίσημον ἐξοφλητικὸν, διὰ τοῦ ὁποίου ἀπολύει τὸν ὑπουργόν· ἀφοῦ δὲ μετὰ τὴν θεώρησιν τῶν λογαριασμῶν ἠδύνατο, ἐὰν παρεδέχετο ὡς ὀρθοὺς τοὺς λογαριασμοὺς, ν' ἀπολύσῃ τὸν ὑπουργὸν, ἕπεται ὅτι ἠδύνατο νὰ δικάσῃ περὶ τῆς διαχειρίσεως αὐτοῦ· ἐξ ὅλων δὲ τῶν ἀνωτέρω ἀποδεικνύεται, ὅτι τὰ μέλη τῆς ἐπὶ τῆς οἰκονομίας ἐπιτροπῆς ὑπήγοντο ὡς ὑπόλογοι εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τοῦ τότε Λογιστικοῦ καὶ Ἐλεγκτικοῦ Συμβουλίου, καὶ ὁ Α. Κοντόσταυλος δυνάμει τῶν ὑπ' ἀριθ. 12331, 13312 τῆς 12 Μαΐου καὶ 4 Ἰουλίου 1829 διαταγμάτων τοῦ Κυβερνήτου, καὶ ἰδίως τοῦ ἀπὸ 13 Σεπτ. τοῦ αὐτοῦ ἔτους ὑπ' ἀριθ. 14444 διατάγματος τοῦ αὐτοῦ Κυβερνήτου, ἐπιφορτισθεὶς τὴν ἐπιστασίαν τοῦ ἐν Αἰγίνῃ νομισματοκοπείου, τὴν σύνταξιν τῶν καταστίχων καὶ τὴν εὐθύνην τῶν λογαριασμῶν τοῦ καταστήματος τούτου, ὑπήγετο, κατὰ τὰ ἐκτεθέντα, τότε μὲν εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τοῦ Λογιστικοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συμβουλίου διὰ τὴν ἐπεξεργασίαν τῶν λογαριασμῶν του, καίτοι ὢν μέλος τῆς ἐπὶ τῆς οἰκονομίας ἐπιτροπῆς, νῦν δὲ, κατὰ τὸν § 26 τοῦ ἀπὸ 27 Σεπτ. 1833 Β. διατάγματος, περὶ συστάσεως τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου, εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τούτου τοῦ συνεδρίου.

§ 6. Χρέος τοῦ ἐλεγ. συνεδρίου εἶναι νὰ ἐξετάζῃ καὶ ἐλέγχῃ τοὺς λογαριασμοὺς ἐκείνων, ὅσοι εἰσπράττουσιν ἢ ἐξοδεύουσι δημόσια χρήματα.

Απόφ. Ἐπειδὴ ὁ ἀναιρεσείων ὡς παραδέχεται τὸ ἐφετεῖον, παρέλαβε τὸ τοῦ δημοσίου ἅλας διὰ νὰ τὸ πωλῇ καὶ παραδίδῃ εἰς τὸ δημόσιον ταμεῖον τὰ εἰσπραττόμενα χρήματα· ἑπομένως ἡ ἐξέλεγξις τῆς διαχειρήσεώς του ὑπάγεται εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου, ὡς ὀρθῶς ἔκρινε καὶ τὸ ἐφετεῖον· διότι κατὰ τὸν 16 § τοῦ διατάγματος περὶ συστάσεως τοῦ Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου, τοῦτο χρέος ἔχει νὰ ἐξετάζῃ καὶ ἐλέγχῃ τοὺς λογαριασμοὺς ἐκείνων ὅσοι εἰσπράττουσιν ἢ ἐξοδεύουσι δημόσια χρήματα. ὁ δὲ ἀναιρεσείων εἰσέπραξε δημόσια χρήματα. Απ. πολ. Αρ. Πάγου 155 τοῦ 1852, κυροῦσα τὴν 7925 τῶν ἐν Αθ. ἐφ.

ΣΗΜ. Τὸ ἱστορικὸν ἔχει οὕτως. — Ὁ Τσιάκας ἐνήγαγε τὸ Δημόσιον εἰς τὸ Πρωτοδικεῖον ἐξαιτησάμενος ν' ἀποφανθῇ τὸ δικαστήριον, ὅτι τὸ ἔλλειμμα τοῦ ἅλατος, τὸ ὁποῖον τὸ Δημόσιον κατελόγισεν εἰς βάρος του ὡς ἁλατοποθηκαρίου, δὲν ἦτον τοσοῦτον, ὅσον ὑπελογίσθη.

ΣΗΜ. Ἡ εἰρημένη 7925 ἀπόρ. ἐφ. Αθ. φέρει.

Απόφ. Ἐπειδή, κατὰ τὸ ἄρθρον 16 τοῦ ἀπὸ 27 Σεπτ. 1833 καταστατικοῦ τοῦ ἐλεγ. συνεδρίου διατάγματος, εἰς τὴν ἁρμοδιότητα αὐτοῦ τοῦ συνεδρίου ὑπάγονται οἱ λογαριασμοὶ ὅλων, ὅσοι δυνάμει τῆς ὑπηρεσίας των διαχειρίζονται δημοσίαν περιουσίαν, ἐκπράττοντες ἢ ἐξοδεύοντες δημόσια χρήματα.

Ἐπειδὴ ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὁ ἐκκαλῶν διατελέσας κατὰ τὸ 1848 Δημόσιος ἁλαταποθηκάριος Λαμίας, παρέλαβεν ἀπὸ τὸν προκάτοχόν του τὸ εναποθηκευόμενον δημόσιον ἅλας διὰ κυβ. μέτρου, κατὰ τὸ ἐπὶ τούτῳ συνταχθὲν πρωτόκολλον, διὰ νὰ τὸ πωλῇ καὶ παραδίδῃ τὰ εἰσπραττόμενα χρήματα εἰς τὸ Δημόσιον ταμεῖον, ἐξ οὗ ἔπειτα ἔλλειψαν, κατὰ ἐπίσημα ἔγγραφα τοῦ ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν ἀναφερόμενα εἰς τὸν γενόμενον λογαριασμὸν ὀκάδες 29472, τὰς ὁποίας τὸ ὑπουργεῖον τοῦτο κατελόγισεν εἰς βάρος τοῦ ἐκκαλοῦντος ὡς ὑπολόγου καὶ διέταξε τὴν εἴσπραξιν τοῦ ἀντιτίμου αὐτοῦ, ἐκ δραχ. 2357 76/00 διὰ τοῦ ταμίου Φθιώτιδος, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ ὑπὸ 3 Ἰουλίου 1850 ὑπ' ἀριθ. 272 ἐγγράφου τούτου τοῦ ταμίου. Ὁ δὲ ἐκκαλῶν ἰσχυριζόμενος ὅτι ἡ ἔλλειψις δὲν πρέπει νὰ καταλογισθῇ εἰς βάρος του, διότι ἡ διὰ τοῦ κυβικοῦ μέτρου γενομένη καταμέτρησις καὶ παράδοσις τοῦ ἅλατος δὲν ἦτον ἀκριβής, ἐξαιτεῖται διὰ τῆς ἀγωγῆς του νὰ κηρυχθῇ ἀνυπόστατος ἡ ἐναντίον του ἀπαίτησις τοῦ δημοσίου, καὶ ὅτι δὲν ὑπάρχει τοιοῦτον ἔλλειμμα δημοσίου ἅλατος· ἑπομένως ἡ ὑπόθεσις αὕτη οὕτως ἔχουσα ὑπάγεται εἰς τὸ ἐλεγ. συνέδριον τὸ μόνον ἁρμόδιον νὰ ἐξελέγξῃ τὸν λογαριασμὸν τοῦ ἐκκαλοῦντος περὶ τῆς διαχειρίσεως τοῦ δημοσίου ἅλατος, κατὰ τοὺς διοικητικοὺς κανονισμοὺς τοὺς ἀφορῶντας τὴν διαχείρισιν ταύτην, καὶ νὰ ἀποφανθῇ ἂν ὑπάρχῃ ἔλλειμμα εἰς βάρος τοῦ ἐκκαλοῦντος ἢ νὰ τὸν ἀπαλλάξῃ τῆς εὐθύνης, καὶ οὐχὶ εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια ἅτινα δὲν ἔχουν δικαιοδοσίαν ὡς πρὸς τὴν ἐξέλεγξιν τῶν λογαριασμῶν τῶν ὑπολόγων καὶ τὴν ἐκ τῆς διαχειρίσεώς των προκύπτουσαν εὐθύνην ἕνεκεν ἐλλειμμάτων. Ὅθεν ἀναρμοδίως εἰσήχθη ἡ προκειμένη ἀγωγὴ ἐνώπιον τοῦ ἐν Ἀθήναις Πρωτοδικείου, τὸ ὁποῖον ὤφειλε νὰ κηρυχθῇ ἀναρμόδιον.

§ 7. Τὸ πρωτοδικεῖον, εἰς ὃ ἀνετέθη εἰσήγησίς τις ὑπὸ τοῦ ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου, εἶναι ἁρμόδιον ἐπὶ τῶν ἐρίδων (1) τῶν ἀναφυομένων κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν; Ἡ 46 τοῦ 1856 ἀπ. ἐφ. Ναυπλ. φέρει.

Ἀπόφ. Ἐπειδὴ, κατὰ τὸν ἄνω εἰρημένον νόμον καὶ τὸ ἄνω μνημονευθὲν πρακτικὸν τοῦ ἐλεγ. συνεδρίου, τὰ πρωτοδικεῖα ἐξετάζουν ὡς εἰσηγηταὶ τοὺς παρὰ τῶν νεοφύτων προτεινομένους μάρτυρας εἰς ἀπόδειξιν τῶν ἀναφερομένων εἰς τὸν νόμον αὐτὸν περιστατικῶν, πρὸς ὑποστήριξιν τῶν νεοφυτικῶν δικαιωμάτων ὑπὸ τοιαύτην δὲ ἰδιότητα ἐνεργοῦντα, δὲν εἶναι ἁρμόδια νὰ δικάζωσι τὰς ἀναφυομένας ἔριδας καὶ ἀντιδικίας, ὡς πρὸς τὸ παραδεκτὸν τῶν κλητευθέντων μαρτύρων καὶ τὴν νόμιμον κλήτευσιν αὐτῶν, ἀλλὰ χρεωστοῦν ν' ἀναφέρωσιν εἰς ἃς περὶ ἐξετάσεως αὐτῶν ἐκθέσεις τὰς προταθείσας ἐνστάσεις καὶ ἀντιῤῥήσεις, ἐφ' ὧν μόνον τὸ παραγγεῖλαν τὴν ἐξέτασιν αὐτῶν ἐλεγ. συνέδριον εἶναι ἁρμόδιον νὰ δικάσῃ. (Νομικ. σελ. 6112).

§ 8. Ἀγωγὴν δι' ἧς ὁ ἐνάγων ζητεῖ τὰ ὁποῖα οὗτος ἐπλήρωσεν, ὡς λογιστὴς παρὰ τῷ ἐπὶ τῶν ναυτικῶν ὑπουργείῳ ποσὰ εἰς διαφόρους, δὲν δύνανται νὰ ἐξετάσωσι τὰ τακτικὰ δικαστήρια, διότι ἡ ἐξέλεγξις τῶν λογαριασμῶν παντὸς δημοσίου ὑπαλλ.

---

(1) Ἡ τυχὸν ἐκδοθεῖσα ἀπόφασις ποῦ ἐκκαλεῖται;

Ἀπόφ. Ἐπειδὴ ἡ ἔφεσις κατ' ἀποφάσεων τῶν πρωτοδικῶν ὑπάγεται εἰς τὸ ἁρμόδιον δικαστήριον τῶν ἐφετῶν κατὰ τὸ ἄρθρ. 737 τῆς πολ. δικονομίας, καθότι διὰ τῶν ἐνδίκων μέσων μόνον δύναται νὰ διορθωθῇ ἡ τῶν πρωτοδικῶν ἀπόφασις· ὅθεν ἐπὶ τοῦ προκειμένου, καίτοι ἐνεργοῦντος τοῦ πρωτοδικείου Ναυπλίας ὡς εἰσηγητοῦ, κατὰ τὸν ἀπὸ 25 9βρίου 1838 νόμον, καὶ τὸ ὑπ' ἀριθ. 63 τῆς 8 Δεκεμ. 1838 πρακτικὸν τοῦ ἐλεγ. συνεδρίου, ἀποφηναμένου ὅμως περὶ προτάσεων ὑποβληθεισῶν εἰς αὐτὸ ὑπὸ τῶν διαδίκων, ἡ ἐκκαλοῦσα Μαρία Μουσταφᾶ Χατζισοπούλου ἠδύνατο νὰ ἐκκαλέσῃ, ὡς ἔπραξεν, ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τούτου τὴν ὑπὸ τοῦ εἰρημένου πρωτοδικείου ἐκδοθεῖσαν ὑπ' ἀριθ. 1009 ἔτους 1853 ἀπόφασιν· ἑπομένως ὁ τοῦ ἐναντίου ἰσχυρισμὸς τοῦ ἐφεσιβλήτου, ὅτι δηλ. ἡ ἐκκαλοῦσα δὲν ἠδύνατο νὰ ἐκκαλέσῃ αὐτὴν, ἀλλὰ νὰ ζητήσῃ ἀπὸ τὸ ἐλεγ. συνέδριον τὴν διόρθωσίν της, δὲν εἶναι βάσιμος, διότι τὸ ἐλεγ. συνέδριον δὲν ἔχει ἁρμοδιότητα νὰ δικάζῃ ἐπὶ ἐφέσεων κατ' ἀποφάσεων πρωτοδικῶν (Νομ. σ. 6111).

λήλου ὑπάγεται εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ ἐλεγ. συνεδρίου. Απόφ. πολ. Αρ. Πάγου 43 τοῦ 1850, κυροῦσα την 6061 ἐφ. Ἀθηνῶν καὶ φέρουσα.

Απόφ. Ἐπειδὴ, ὡς παραδέχεται ἡ προσβαλλομένη ἀπόφασις ἐν τῇ 1, 2 καὶ 3 αὐτῆς σκέψει, ὁ αναιρεσείων ἐνήγαγε τὸ Δημόσιον νὰ τῷ πληρώσῃ δραχ. 711 καὶ 96|00 καὶ δραχμὰς 43 καὶ 58|00, τὰς ὁποίας οὗτος πληρώσας ὡς λογιστὴς τοῦ ἐπὶ τῶν Ναυτικῶν ὑπουργείου εἰς διαφόρους, δὲν ἔλαβε δ' εἰσέτι ἀπὸ τὸ Ταμεῖον τοῦ Κράτους, κατα δὲ τὸ ἀπὸ 27 Σεπτεμβρίου 1853 Β. Διάταγμα περὶ συστάσεως τοῦ ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου § 2, 3, 16 καὶ 19 εἰς τὴν δικαιοδοσίαν αὐτοῦ ὑπάγεται ἡ ἐξέλεγξις τῶν λογαριασμῶν παντὸς δημοσίου ὑπαλλήλου ἐξοδεύοντος, ἢ δυνάμει τῆς ὑπηρεσίας αὐτοῦ, ἢ δυνάμει ειδικῆς παραγγελίας, δημόσια χρήματα, ὅθεν ἡ ἀνωτέρω αἴτησις τοῦ ἀναιρεσείοντος τῆς ὁποίας ἡ βάσις ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἐρεύνης τῆς ἐξελέγξεως τῶν λογαριασμῶν αὐτοῦ ὡς ὑπολόγου, δὲν ὑπάγεται εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν τακτικῶν δικαστηρίων, εἶναι δὲ ἀδιάφορον ἂν ἡ εἰρημένη εἰς μόνον τὸ ἐλεγκτικὸν συνέδριον ἀνήκουσα ἐξέλεγξις ἐγένετο ἤδη ἢ οὐ, διότι ἐν μὲν τῇ πρώτῃ περιπτώσει ἀπόκειται εἰς τὸν κατὰ τὴν ἐκδοθεῖσαν ἀπόφασιν κηρυχθέντα πιστωτὴν νὰ ἐπισπεύσῃ τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῆς, ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ, δύναται ὁ ἔχων συμφέρον νὰ ἐπισπεύσῃ τὴν ἐξέλεγξιν καὶ τὴν ἔκδοσιν τῆς βεβαιούσης τὸ ἀποτέλεσμα αὐτῆς ἀποφάσεως.

Ἐπειδὴ, ὡς βεβαιοῦται ἐν τῇ προσβαλλομένῃ ἀποφάσει, ἐπροτάθη ὑπὸ τοῦ δημοσίου ἡ τῆς ἁρμοδιότητος τῶν τακτικῶν δικαστηρίων ἔνστασις, ὡς πρὸς τὰς εἰρημένας ἀπαιτήσεις τοῦ ἀναιρεσείοντος, ἥτις ἄλλως ἠδύνατο καὶ ἐξ ἐπαγγέλματος ν' ἀναπληρωθῇ κατὰ τὸ ἄρθ. 3 τῆς πολ. δικον.

Ἐπειδὴ ἡ προσβαλλομένη ἀπόφασις ἀποφηναμένη ὅτι περὶ τῶν εἰρημένων ἀπαιτήσεων εἶναι ἀναρμόδια νὰ δικάσωσι τὰ τακτικὰ δικαστήρια, κατὰ τὰ ἄρθ. 3 καὶ 4 τῆς πολ. δικονομίας, δὲν ὤφειλε ποσῶς νὰ ἐξετάσῃ ἐὰν αἱ ἀπαιτήσεις αὗται ἐξετασθεῖσαι ὑπὸ τοῦ ἐλεγ. συνεδρίου, ἢ ἄλλης τινος διοικητικῆς ἀρχῆς, εὑρέθησαν βάσιμοι ἢ οὔ.

ΣΗΜ. Τὴν ἐπικυρωθεῖσαν δι' αὐτῆς ὅρα § 149 Αὐγ.

Ἁρμοδιότης Ἐλεγκτικοῦ Συνεδρίου.

§ 9. Εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ ἐλεγ. συνεδρίου ὑπάγονται μόνον οἱ ὑπόλογοι ὑπάλληλοι, οὐχὶ δὲ καὶ πᾶς ἰδιώτης ὀφειλέτης. Απ. πολ. Αρ. Π. 50 τοῦ 1846, ἣν ἐν τῇ λέξει Ἀπόφασις ἐν γένει (Εὐρ. τ. 3 σ. 46). — Πρλ. σ. 44 καὶ 538 τῆς ἐφημ. της Κυβερ. τοῦ 1852 (ἀρ. 85 καὶ 187).

§ 10. Ἡ ἐκδίκασις τῶν μεταξὺ τοῦ δημοσίου καὶ ἐνοικιαστῶν δημοσίων προσόδων ἀνετέθη εἰς τὸ ἐλεγκτ. συνέδριον;

Περίπτωσις πρώτη.— Τὸ ἐλεγκτ. συνέδριον ἐκήρυξεν ὀφειλέτην τὸν Π ὡς ἐνοικιαστὴν κατὰ τὸ 1829 προσόδων τοῦ δημοσίου· ὁ Π. ἐζήτησεν ἀναίρεσιν, ἥτις ἐγένετο δεκτὴ διὰ τῆς 192 τοῦ 1855 ἀποφάσεως τοῦ Αρ. Πάγου, σκεφθέντος ὅτι ἡ ἐκδίκασις τῶν διαφορῶν τῶν μεταξὺ τοῦ δημοσίου καὶ ἐνοικιαστῶν προσόδων δημοσίων οὐ μόνον δὲν ἀνετέθη εἰς τὸ ἐλεγκτ. συνέδριον, τοῦ ὁποίου ἡ ἁρμοδιότης ὡς ἐξαιρετικὴ εἶναι ῥητῶς ὡρισμένη διὰ τοὺς ὑπολόγους, περὶ ὧν τὸ ἄρθρον 16 τοῦ ἀπὸ 27 Σεπτ. 1833 διατάγματος, ἀλλ' ἡ ἐκδίκασις τῶν τοιούτων διαφορῶν ἦτον ἀνατεθειμένη, διὰ τοῦ ἀπὸ 7 Μαΐου 1837 διατάγματος, εἰς τὰ διοικητικὰ δικαστήρια, ἀπὸ τὰ ὁποῖα μετεβιβάσθη εἰς τὰ τακτικὰ διὰ τοῦ ψηφ. 6 τῆς ἐν Ἀθήναις Συνελεύσεως. Ἰδοὺ καὶ ἡ ἀπόφ.

Ἀπόφ. Ἐπειδὴ ἡ ἐκδίκασις τῶν διαφορῶν μεταξὺ τοῦ δημοσίου καὶ ἐνοικιαστῶν δημοσίων προσόδων οὐ μόνον δὲν ἀνετέθη διά τινος νόμου εἰς τὸ ἐλεγ. συνέδριον, τοῦ ὁποίου ἡ ἁρμοδιότης ὡς ἐξαιρετικὴ εἶναι ῥητῶς ὡρισμένη διὰ τοὺς ὑπολόγους, περὶ ὧν ἀναφέρει τὸ 16 ἄρθρον τοῦ ἀπὸ 23 Σεπτ. 1838 Β. διατάγματος περὶ συστάσεως τοῦ ἐλεγ. συνεδρίου, ἀλλ' ἀπεναντίας ἡ ἐκδίκασις τῶν τοιούτων διαφόρων ἦτον ἀνατεθειμένη διὰ τοῦ ἀπὸ 7 Μαΐου 1837 Β. διατάγματος εἰς τὰ διοικητικὰ δικαστήρια, ἀπὸ τὰ ὁποῖα μετεβιβάσθη ἀκολούθως εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια, δυνάμει τοῦ ϛ' ψηφίσματος τῆς ἐν Ἀθήναις ἐθνικῆς συνελεύσεως. Ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως, ἡ μεταξὺ τοῦ δημοσίου καὶ τοῦ Ῥήγα Παλαμίδου διαφορὰ πηγάζει ἐξ ἐνοικιάσεως δημοσίων προσόδων· ὥστε ἡ ἐκδίκασις αὐτῆς δὲν ἀνῆκεν εἰς τὸ ἐλεγ. συνέδριον, καθότι δὲν ἐπρόκειτο περὶ ὑπολόγου, ἀναγομένου εἰς τὴν κατηγορίαν τοῦ μνησθέντος 16 ἄρθρου.

§ 11. Περίπτωσις Β'. — Τὸ Ἐλεγκτ. Συνέδριον κατεδίκασε τὸν Α καὶ Κ νὰ πληρώσωσιν εἰς τὸ δημόσιον τὸ ὑπόλοιπον τοῦ ἐνοικίου τῶν παρ' αὐτῶν ἐνοικιασθεισῶν προσόδων τοῦ 1829. — Αἴτησις ἀναιρέσεως διὰ λόγον ἀναρμοδιότητος, ὁ δὲ Ἄρ. Πάγος (ἀπ. 50 τοῦ 1846) ἀνῄρεσε τῷ ὄντι, σκεφθεὶς ὅτι οἱ ὑπόλογοι, ὧν οἱ λογαριασμοί, προκύπτοντες εἴτε ἐκ τῆς ὑπηρεσίας τοῦ κράτους, εἴτε ἐκ τῆς εἰδικῆς παραγγελίας ἢ καὶ ἀμφοτέρων τούτων, καθὼς καὶ ἐκ τῶν πρώην γινομένων ἐκποιήσεων τῶν ἐθνικῶν κτημάτων ἀνετέθησαν εἰς τὸν ἔλεγχον τοῦ ἐλεγκτ. συνεδρίου τόσον ἂν πρόκηται περὶ ὑπηρεσίας ἐνεργηθείσης μετὰ τὸ νέον οἰκονομικὸν σύστημα, ὅσον καὶ ἐνεργηθείσης πρὸ αὐτοῦ, ὄχι ὅμως πρὸ τῆς 1ης Ιαν. 1822· κατὰ τὰ ἄρθ. 16, 26, καὶ 27 τοῦ ἀπὸ 27 Σεπτ. 1833 διατάγματος ὑπόλογοι εἶναι μόνον ἐκεῖνοι, οὓς ἀναφέρουν ῥητῶς οἱ §§ 2. 3, 26 καὶ 27 τοῦ διατ. αὐτοῦ· — ἄλλως τε δὲ τὸ ἄρθρον 28 αὐτοῦ δὲν ἔχει ἐφαρμογὴν, διότι διαφοραὶ ἀφορῶσαι δημοτικοὺς καὶ δημοσίους φόρους ἀνετέθησαν εἰς τὰ διοικητ. δικαστήρια (διατ. τῆς 7 Μαΐου 1837 καὶ 9 Ἰουλίου 1838) μὴ προκειμένου περὶ ἐμμέσων φόρων ἢ περὶ διαφορῶν, ἃς τὸ 2 ἐδ τοῦ 1 ἄρθρου τοῦ 6 ψηφίσματος τῆς ἐν Ἀθήναις Συνελεύσεως μνημονεύει· — ἄρα τοιαῦται διάφοραι ὑπάγονται εἰς τὰ τακτικὰ δικαστήρια. (Πρλ. Εὐρ. τ. 3 σ. 47 καὶ τόμ. 6 σ. 583 § 2). — Βλ. σ. 44 καὶ 538 τῆς ἐφημ. τῆς Κυβερνήσεως τοῦ 1852 ἄρθ. 85 καὶ 187.

§ 12, 13. Τὸ ἐπὶ τῶν Οἰκον. ὑπουργεῖον εἶναι ἡ ἁρμοδία ἀρχὴ ἡ ἀκυρόνουσα τὰς δημοπρασίας, καὶ οὐχὶ τὸ ἐλεγ. συνέδριον, εἰς τὸ ὁποῖον μόνον τὸ πρωτόκολλον τῆς ἐκποιήσεως πρέπει νὰ διευθύνθῇ, διὰ νὰ καταχωρηθῇ εἰς τὰ ἀρχεῖά του (1). Απ. πολ. Αρ. Πάγου 127 τοῦ 1852, ἣν ἐν λέξ. Ἁρμοδιότης ἐν γένει (Εὐρ. τόμ. 4 § 217).

Ἁρμοδιότης εἰς τὰ περὶ Ἐθνικῶν κτημάτων.

§ 14. Ἴδε τὰ ἐκτεθησόμενα ἐν λέξει Φθαρτὰ κτήματα.

Ἐκτέλεσις ἀποφάσεων.

§ 15. Αἱ βεβαιοῦσαι ἐλλείμμά τι τῶν εἰσπρακτόρων ἀποφά-

---

(1) Πρλ. τὴν λέξ. Πώλησις § 907.

σεις τῶν ταμιῶν εἶναι ἐκτελεσταί; Ἴδε τὴν 266 τοῦ 1852 ἀπ. ἐφ. Ναυπλ. (Νομ. σ. 5578), καὶ ἐν Νομ. Μέλ. § 42 (σ. 256 ἐπ. 266 ἐπ.) ἔνθα ἐσημείωσα τὰ περὶ τούτου.

§ 16. Αἱ παρὰ τοῦ ἐλεγ. συνεδρίου ἐκδιδόμεναι ἐκτελεσταὶ ἀποφάσεις δὲν χρήζουσι τῆς παρ' ἄλλης δικαστικῆς ἀρχῆς περιαφῆς ἄλλου τινὸς τύπου ἐκτελέσεως, διὰ νὰ κατασταθῶσιν ἐκτελεσταί. (ὅρα τὴν ἀπόφ. εἰς τὸν § 183 τῆς λέξ. Ἀπόφασις ἐν γένει (Εὐρ. τ. 3 σ. σ. 132).

Ἔφεσις.

§ 17. Οἱ ὑπόλογοι, οἵτινες δι' ἐφέσεως προσφεύγουσιν εἰς τὸ συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας, δὲν ὀφείλουσι νὰ ἐπιδίδωσι τὸ ἐφετήριον κατὰ τοὺς τύπους τῆς πολ. δικονομίας. — Ὅθεν ὁ νόμος ἀρκεῖται εἰς τὴν ἀπόδειξιν ὅτι τὸ ἔγγραφον τῆς προσφυγῆς περιῆλθεν ὁπωσδήποτε εἰς τὸν ἀντίδικόν του, ἄρα περιττὴ καὶ ἡ πρὸς κλητῆρα παραγγελία. — Ἀπόφ. πολ. Αρ. Πάγου 136 τοῦ 1857, φέρουσα.

Ἀπόφ. Ἐπειδὴ τὸ 50 ἄρθρον τοῦ ἀπὸ 18 Σεπτ. 1835 Β. διατάγματος περὶ συστάσεως τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας, ἐπὶ τοῦ ὁποίου τὸ δημόσιον στηρίζει ἰδίως τὸ ἄκυρον τῆς ἐπιδόσεως τῆς αἰτήσεως τοῦ Α. Κοντοσταύλου, ὁρίζει ὅτι ἡ διαδικασία ἐνώπιον τοῦ εἰρημένου συμβουλίου εἶναι ὁμοιόμορφος μὲ τὴν τῶν ἐφετῶν, τοῦτ' αὐτὸ δὲν ὁρίζει καὶ τὸ ἑπόμενον 51 ἄρθρον λέγον προσέτι ὅτι ἡ διαδικασία γίνεται κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τῆς πολιτ. δικονομίας. Περὶ δὲ τῆς προδικασίας εἰς ἣν ἀνήκει καὶ ἡ πρᾶξις τῆς παραδόσεως τοῦ ἐγγράφου τῆς προσφυγῆς κατ' ἀποφάσεως τοῦ ἐλεγ. συνεδρίου οὐδὲν ὁρίζουσι τὰ μνησθέντα ἄρθρα. Ἐκ δὲ τῶν ἄρθρων 22 καὶ 41 τοῦ ἀπὸ 27 Σεπτ. 1833 Β. διατάγματος, πρὸ τῆς ἐν ἰσχύϊ πολιτ. δικον. ἐκδοθέντος, περὶ συστάσεως τοῦ ἐλεγ. συνεδρίου, καὶ ἐκ τοῦ 3 ἄρθρου τοῦ ἀπὸ 27 Δεκ. 1836 8 Ἰαν. 1837 ἑτέρου Β. διατάγματος, ἐκδοθέντος ἰσχυούσης τῆς πολιτ. δικονομίας, περὶ τῆς κατ' ἐρήμην διαδικασίας τοῦ ἐλεγ. συνεδρίου, ἀποδεικνύεται, ὅτι δὲν ἀπαιτεῖται νὰ γίνεται ἐπίδοσις κατὰ τοὺς ὁρισμοὺς τῆς πολ. δικονομίας, διότι τὸ μὲν 22 ἄρθρον ὁρίζει ἁπλῶς, ὅτι ὁ ὑπόλογος παραδίδει ἔγγραφον ἐκκλήσεως, τὸ δὲ 41 ἄρθρον, ὅτι ὁ ὑπόλογος χρεωστεῖ νὰ δείξῃ ἀποδεικτικὸν παραλαβῆς τῆς ἀποφάσεως· ἄρα δὲν συντάσσεται ἐπιδοτήριον ὑπὸ κλητῆρος· τέλος, τὸ 3 ἄρθρον ὅτι ὁ ὑπόλογος δύναται νὰ παρα-

δώσῃ καὶ εἰς τὸ ταχυδρομεῖον τὴν ἀνακοπήν του κατὰ τῆς ἐρήμην ἀποφάσεως τοῦ ἐλεγ. συνεδρίου. Ἐκ τῶν διατάξεων δὲ τούτων γίνεται δῆλον, ὅτι ὁ νόμος ἀρκεῖται εἰς τὴν ἀπόδειξιν, ὅτι τὸ ἔγγραφον τῆς προσφυγῆς τοῦ ὑπολόγου περιῆλθεν ὁπωσδήποτε εἰς τὸν ἀντίδικον αὐτοῦ, καὶ ἑπομένως ἄνευ σημασίας εἰσὶ πάντες οἱ λόγοι ἀκυρότητος κατὰ τοῦ ἀπὸ 5 Ἰουλίου 1838 ἀποδεικτικοῦ τοῦ παρὰ τῷ διαληφθέντι συμβουλίῳ τῆς Ἐπικρατείας πρώην κλητῆρος Κ. Βαρούχα.

Ἐπειδὴ ὡς ἀποδεικνύει τὸ ἐκ τοῦ πρωτοκόλλου τοῦ ὑπουργείου τῶν Οἰκονομικῶν ἐξαχθὲν ἀπόσπασμα, ἐπικυρωμένον ὑπὸ τοῦ ὑπουργικοῦ γραμματέως Ν. Δικαίου, ἡ ἔκκλησις τοῦ Α. Κοντοσταύλου κατὰ τῆς περὶ ἧς πρόκειται ἀποφάσεως τοῦ ἐλεγ. συνεδρίου, δοθεῖσα εἰς τὸν Ε. Α. Σῖμον, ὡς ἀναφέρει τὸ μνησθὲν ἀποδεικτικὸν τοῦ Βαρούχα, κατέχοντα τότε θέσιν τμηματάρχου εἰς τὸ ὑπουργεῖον, ὡς βεβαιοῦσιν οἱ πληρεξούσιοι τοῦ δημοσίου, κατεχωρήθη τὴν 5 Ἰουλίου 1838 εἰς τὸ πρωτόκολλον τοῦ εἰρημένου ὑπουργείου. Ἐντεῦθεν δὲ ἀποδεικνύεται ὅτι ἡ ἐν λόγῳ ἔκκλησις περιῆλθεν εἰς τὸν ὑπουργὸν τῶν Οἰκονομικῶν ὅπερ μάλιστα δὲν ἠμφισβητήθη· κατὰ δὲ τὴν ἐποχὴν τῆς ἐκκλήσεως οὐδεὶς νόμος ἀπῄτει νὰ παραδοθῇ τὸ περὶ αὐτῆς ἔγγραφον εἰς τὸ συμβούλιον τῆς Ἐπικρατείας ἢ εἰς τὸ ταχυδρομεῖον.

Ἀναίρεσις.

§ 18. Καὶ ὅταν ἡ προσβολὴ ἀφορᾷ τὰς ἀποφάσεις τοῦ ἐλεγ. συνεδρίου, ἀπαιτεῖται παράβολον 100 δραχμῶν. Ἀπόφ. πολ. Αρ. Πάγου 48 τοῦ 1846, ἣν ἐν τῇ λέξει Ἄρειος Πάγος (Εὐρ. τόμ. 3 σελ. 238).

§ 19. Δὲν συγχωρεῖται ἀναίρεσις κατὰ τῆς ἀποφάσεως ἐκείνης τοῦ ἐλεγ. συνεδρίου, ἥτις ἐξεδόθη συνεπείᾳ παραπομπῆς μετὰ τὴν ἀναίρεσιν τῆς πρώτης ἀποφάσεως (ἄρθρον 11 τοῦ ἀπὸ 25 Ἀπριλίου 1839 νόμ. ψήφ. ἀρ. 6 τῆς ἐν Ἀθ. Συνελεύσεως. Απ. πολ. Αρ. Πάγ. 286 τοῦ 1852.

§ 20. Ἡ αἴτησις ἀναιρέσεως κατ' ἀποφάσεως τοῦ ἐλεγ. συνεδρίου κηρύττεται ἀπαράδεκτος καὶ ἐξ ἐπαγγέλματος, ὅταν δὲν προσάγηται ἀποδεικτικὸν τοῦ ταμίου περὶ τῆς καταβολῆς τοῦ προστίμου καὶ τῆς ἐξοφλήσεως τοῦ χρέους ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ἀποφάσεως τοῦ ἐλεγ. συνεδρίου. Διάταγμα τῆς 27 Σεπτ. 1833 (ἄρθρ.

22), καὶ τῆς 27 Ὀκτωβρ. 1836 καὶ τῆς 25 Ἀπριλίου 1839, εἰς ἃ δὲν ἐπέφερε μεταβολήν τινα τὸ ἄρθρον 101 τοῦ συντάγματος συνδεδυασμένου μὲ τὸ 6ον ψήφισμα, δι' ὧν παραπέμπονται ἐνώπιον τοῦ Ἀρ. Πάγου αἱ αἰτήσεις ἀναιρέσεων κατ' ἀποφάσεων τοῦ ἐλεγ. συνεδρίου. Απ. πολ. Αρ. Π. 7 τοῦ 1852.

§ 21. Ἡ αἴτησις ἀναιρέσεως κατ' ἀποφάσεων τοῦ ἐλεγ. συνεδρίου πρέπει νὰ γίνεται ἐντὸς 30 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς *παραδόσεως* τῆς ἀποφάσεως (ἄρθ. 22 καὶ 40 τοῦ περὶ ἐλεγ. συνεδρίου διατ.). Απ. πολ. Ἀρ. Π. 136 τοῦ 1857.

§ 22. Ὁ ὑπόλογος, ὅστις θέλει νὰ προσβάλῃ ἀπόφασιν τοῦ ἐλεγ. συνεδρίου, ὀφείλει, πρὸ τούτου, ἐὰν ἔχῃ κτήματα, νὰ τὰ προσφέρῃ εἰς ὑποθήκην εἰς τὸ δημόσιον διὰ τὸ ποσόν, δι' ὃ κατεδικάσθη· ὅταν δὲ τὸ δημόσ. ἐδέχθη αὐτὴν καὶ ἐνέγραψεν ὑποθήκην δὲν ἀπαιτεῖται ἄλλη ἐγγύησις.— Δὲν ἀπαιτεῖται δὲ ἡ ἐπισύναψις τοῦ περὶ ταύτης ἐγγράφου. Απ. πολ. Αρ. Πάγου 136 τοῦ 1857, φέρουσα.

Απόφ. Ἐπειδή, κατὰ τὸ 2 ἄρθρον τοῦ ἀπὸ 37 Δεκεμ. 1836 8 Ἰανουαρ. 1837 Β. διατάγματος περὶ διασαφήσεως τοῦ § 22 τοῦ ἀπὸ 27 Σεπτ. 1833 Β. διατάγματος περὶ σχηματισμοῦ τοῦ ἐλεγ. συνεδρίου, ὁ ὑπαγόμενος εἰς τὴν κατηγορίαν τοῦ § 26 τούτου τοῦ διατάγματος, ἤτοι ὁ διορισθεὶς ἀπὸ τῆς 1 Ἰανουαρίου 1822 καὶ ἐφεξῆς μέχρι τῆς 25 Ἰανουαρίου 1833 ὑπόλογος καὶ καταδικασθεὶς ὑπὸ τοῦ ἐλεγ. συνεδρίου πρὶν ἢ προσβάλλῃ τὴν καταδικάζουσαν αὐτὸν ἀπόφασιν, ἐὰν ἔχῃ κτήματα, νὰ προσφέρῃ εἰς ὑποθήκην πρὸς ἀσφάλειαν τοῦ δημοσίου διὰ τὸ ποσὸν εἰς τὸ ὁποῖον κατεδικάσθη, καὶ ὁ ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν δύναται νὰ δεχθῇ καὶ νὰ ἐγγράψῃ ἐπὶ τῶν κτημάτων αὐτῶν ὑποθήκην, ἐγγραφείσης δὲ ταύτης δὲν ἀπαιτεῖται νὰ δοθῇ ἡ ἄλλη ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου ὁριζομένη ἐγγύησις, τὴν ὁποίαν τὸ ἐλεγ. συνέδριον πρέπει νὰ ἀναγνωρίσῃ ὡς ἀξιόχρεων.

Ἐπειδὴ καὶ μὲν ἡ ὑπὸ τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν ληφθεῖσα ὑποθήκη δὲν εἶναι πρώτη, ἀλλ' ὁ νόμος δὲν ἀπαιτεῖ πρώτην, ἀλλ' ὑποθήκην ἀσφαλίζουσαν τὸ δημόσιον, καὶ τοιαύτην ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἔλαβεν ὁ ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν, ἐγγράψας, ὡς εἴρηται, δευτέραν καὶ οὐχὶ τρίτην, ὑποθήκην πρὸς ἀσφάλειαν τοῦ κεφαλαίου μετὰ τοῦ τόκου, τὸ ὁποῖον κατεψηφίσθη εἰς βάρος τοῦ Κοντοσταύλου· οἱ δὲ πληρεξούσιοι τοῦ δημοσίου δὲν ἀνέφερον κἂν λόγον τινά, ὅτι ἐκ τῆς προεγγεγραμμένης πρώτης ὑποθήκης δύναται νὰ ἐλαττωθῇ ἡ ἀσφάλεια τοῦ δημοσίου.

Ἐπειδὴ τὸ 2 ἄρθρον τοῦ μνησθέντος Β. διατάγματος τῆς 27 Δεκ. 1836, 8 Ἰαν. 1837 δὲν ἀπαιτεῖ, ἐπὶ ποινῇ ἀπαραδέκτου τῆς προσφυγῆς, νὰ ἐπισυνάπτηται εἰς τὸ περὶ ταύτης ἔγγραφον ἡ ἀπόδειξις τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν περὶ τῆς διὰ κτημάτων δοθείσης ἐγγυήσεως, ὅπως ἀπαιτεῖ ῥητῶς, ἐπὶ τοιαύτῃ ποινῇ, τὸ ἀμέσως ἑπόμενον 3 ἄρθρον νὰ ἐπισυνάπτεται ἡ ἀπόδειξις διὰ τὴν κατάθεσιν προσθέτης διὰ τὴν ποινὴν τῆς ἀποτυχίας· ὅθεν καὶ ἂν εἰς τὸ ἔγγραφον τῆς προσφυγῆς τοῦ Κοντοσταύλου δὲν ἐπισυνήφθη ἡ ἀπόδειξις τῆς δι' ὑποθήκης κτημάτων δοθείσης ἐγγυήσεως, δὲν καθίσταται ἀπαράδεκτος ἡ αἴτησις τούτου.

Ἐπειδὴ ἡ ἀπόδειξις τοῦ ὑπουργοῦ τῶν Οἰκονομικῶν, ἥτις κατὰ τὸ ἄρθρον 7 τοῦ ἀπὸ 25 Ἀπριλίου 1839 νόμου περὶ συμπληρώσεως διατάξεών τινων ἀφορωσῶν τὴν διεκδίκασιν ἐνώπιον τοῦ συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας, ἀπαιτεῖται νὰ παρουσιασθῇ πρὸ τῆς ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ συζητήσεως, πρὸς βεβαίωσιν ὅτι τὸ δημόσιον ἐξησφαλίσθη εἴτε διὰ τῆς ἐγγραφῆς ὑποθήκης κτημάτων, εἴτε δι' ἄλλης ἐγγυήσεως· ταύτην δὲ τὴν ἀπόδειξιν ἀναπληροῦσι τ' ἀνωτέρω μνημονευθέντα ἔγγραφα τοῦ ὑποθηκοφύλακος, τὰ ὁποῖα, παρουσιασθέντα εἰς τὸν Ἄρειον Πάγον ἐνῷ εἰσέτι ἐσυζητοῦντο αἱ περὶ τοῦ ἀπαραδέκτου ἐνστάσεις τοῦ δημοσίου, εἰσὶ δεκτὰ καὶ ἀποδεικνύουσιν, οὐδόλως προσβληθέντα ὑπὸ τῶν πληρεξουσίων τοῦ δημοσίου, ὅτι ὁ ὑπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν συμφώνως μὲ τὸ 2 ἄρθρον τοῦ ἀπὸ 27 Δεκ. 1836, 8 Ἰαν. 1837, Β. διατάγματος ἐξησφάλισε τὸ δημόσιον διὰ τῆς ἐγγραφῆς ὑποθήκης κτημάτων τοῦ Κοντοσταύλου, ὡς ὑπολόγου πρὸ τῆς 25 Ἰαν. 1833 καταδικασθέντος· ὅθεν περιττὴ καθίσταται ἡ ἐξέτασις τῆς διὰ χρημάτων ἑτέρας δοθείσης ἐγγυήσεως τοῦ Κοντοσταύλου.

§ 23. Ὁ παρὰ τῷ ἐλεγκτικῷ συνεδρίῳ ἐπίτροπος τῆς Ἐπικρατείας ἐκπληροῖ ἔργα εἰσαγγελέως· ὥστε εἰς τὸν ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν ὑπουργὸν πρέπει νὰ ἐπιδίδηται τὸ ἀναιρετήριον. Ἀπ. πολ. Ἀρ. Πάγ. 136 τοῦ 1857, φέρουσα.

Απόφ. Ἐπειδὴ τὸ 22 ἄρθρον τοῦ ἀπὸ 27 Σεπτ. 1833 Β. διατάγματος δὲν ὁρίζει, ὅτι ὁ παρὰ τῷ ἐλεγ. συνεδρίῳ ἐπίτροπος τῆς Ἐπικρατείας εἶναι ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ δημοσίου, ἀλλὰ λέγει ὅτι καὶ ὁ ἐπίτροπος αὐτὸς δύναται νὰ κάμῃ ἔκκλησιν, τὸ δὲ 50 ἄρθρον τοῦ ἀπὸ 18 Σεπτ, 1835 Β. διατάγματος περὶ τοῦ συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας λέγει ῥητῶς, ὅτι ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ δημοσίου εἶναι ὁ ἐπὶ τῶν Οἰκονομικῶν γραμματεύς, ὁ δὲ παρὰ τῷ ἐλεγ. συνεδρίῳ ἐπίτροπος τῆς Ἐπικρατείας ἐκπληροῖ τὰ χρέη τοῦ

εἰσαγγελέως, ὅθεν οὐχὶ εἰς τοῦτον, ἀλλ' εἰς τὸν ὑπουργὸν τῶν Οἰκονομικῶν, τὸν ἀντίδικον τοῦ Κοντοςαύλου, ἔπρεπε νὰ ἀπευθυνθῇ, τὸ ἔγγραφον τῆς προσφυγῆς του καὶ εἰς τοῦτον τὸν ὑπουργὸν νὰ παραδοθῇ, ὡς καὶ ἐγένετο κατὰ τὰ ἐκτεθέντα ἐν τῇ πρώτῃ καὶ δευτέρᾳ σκέψει τῆς παρούσης· τὸ δὲ 3 ἄρθρον τοῦ ἀπὸ 25 Απριλίου 1839 Β. Διατάγματος, τοῦ μὴ ὑπάρχοντος κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς προσφυγῆς τοῦ Κοντοσταύλου, δὲν βλάπτει αὐτὸν συμμορφωθέντα μὲ τὰ κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν διατεταγμένα· ἄλλως τε αὐτὸ τὸ 3 ἄρθρον τὸ ὁποῖον ἀπαιτεῖ νὰ ἐπιδίδηται ἡ ἀναίρεσις εἰς τὸν παρὰ τῷ ἐλεγ. συνεδρίῳ γενικὸν ἐπίτροπον τῆς ἐπικρατείας, τὸν ὑπουργὸν τῶν Οἰκονομικῶν ἀναγνωρίζει ὡς ἀντιπρόσωπον τοῦ δημοσίου, καὶ διὰ τοῦτο ὑποχρεοῖ τὸν ἐπίτροπον νὰ στέλλῃ εἰς αὐτὸν ἀμέσως τὴν αἴτησιν ἀναιρέσεως.

Αναθεώρησις.

§ 24. Κατὰ τὸν § 21 τοῦ καταστατικοῦ τοῦ ἐλεγ. συνεδρίου δύναται ὁ ὑπόλογος νὰ ζητήσῃ νέαν τῆς ὑποθέσεως ἐξέτασιν, παρουσιάζων νέας ἀποδείξεις· ἂν δὲ ἡ προσαχθεῖσα ἀπόδειξις προσήχθη ἐν ἀντιγράφῳ, τὸ ἐλεγ. συνέδριον δύναται καὶ αὐτεπαγγέλτως νὰ διατάξῃ τὴν προσαγωγὴν τοῦ πρωτοτύπου.— Απ. πολ. Αρ. Πάγου 324 τοῦ 1857.

Γενικά τινά.

§ 25. Οἱ τοῦ ἐλεγκτικοῦ συνεδρίου ἀνώτεροι ὑπάλληλοι ἀπαλλάττονται τῆς ἐπιτροπῆς καὶ κηδεμονείας, ὡς διαχειρισταὶ τῆς δημοσίου ὑπηρεσίας. (Νόμ. 41 πρ. Π. (2, 7) — § 1 Εἰσ. (1, 25) — Ν. 10, Κ. 5, 62). Απόφ. 4746 τοῦ 1848 τῶν ἐν Αθήναις ἐφετῶν.

§ 26. Ἔννοια τοῦ ἄρθρου 11 τοῦ περὶ ὑποθηκῶν νόμου. Ἴδε τὴν λέξ. Υποθήκη.

§ 27. Κατὰ τὸν νόμον 60 § 2 (17, 1) καὶ Βασιλ. (14, 1) 60 ἕκαστος τῶν πλειόνων ἐντολοδόχων εἰς ὁλόκληρον ἐνέχεται· ὅθεν ἕκαστον τῶν μελῶν τῆς ἐπὶ τῆς οἰκονομίας ἐπιτροπῆς ἐνέχεται δι' ὅλας τὰς ἐλλείψεις τοῦ νομισματοκοπείου, καὶ ἂν ὅλα ἐνετάχθησαν νὰ ἐπαγρυπνῶσιν εἰς αὐτό. Η ὑπὸ τὸν ἐλεγκτικὸν δὲ συνεδρίου ἀπαλλαγή των δὲν ἐπηρεάζει τὸ τῆς ἀνκγωγῆς δι-

καίωμα τοῦ θεωρηθέντος ὑπευθύνου, ὅστις ὅμως πρέπει νὰ κάμῃ τὴν ἀναγωγήν του ἐνώπιον τῶν πολιτικῶν δικαστηρίων.— Ἀπόφ. πολ. Ἀρ. Πάγου 136 τοῦ 1857 (1).

Πίναξ λεκτικός.

Τῶν λέξεων Συνέδριον ἐλεγκτικόν.

Ἀποφάσεις Ἀρ. Πάγου, περιεχόμεναι ἐν ταῖς λέξεσι Συνέδριον ἐλεγκτικόν.

α) Πολιτικαί.

(1) Πρβλ. ἐν λέξ. Συναλλάγματα § 41 ἐπ.

β'. Ἀποφάσεις ποινικαὶ Ἀρείου Πάγου.

Ἀπ. ριγ'. τοῦ 1837—§ 2, ζ'.
Ἀπ. 61 τοῦ 143—§ 2 ά.
Ἀπ. 97 τοῦ 1847—§ 2, β'.
Ἀπ. 84 τοῦ 1857— 2, ί.
Ἀπ. 117 τοῦ 1857—§ 2 ή.
Ἀπ. 31 τοῦ 1859—§ 2, θ'.

γ'. Ἀποφάσεις ἐφετῶν Ἀθηνῶν.

Ἀπ. 4746—§ 25.
Ἀπ. 6061—§ 8.
Ἀπ. 7925—§ 6.
Ἀπ. 10038—§ 2, 5.

δ'. Ἀποφάσεις ἐφετῶν Ναυπλίας.

Ἀπ. 266 τοῦ 1852—§ 15.
Ἀπ. 46 τοῦ 1856—§ 7.

ΣΥΝΕΔΡΩΝ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΩΝ.

ΣΗΜ. Τὸν λεκτικὸν Πίνακα, ὡς καὶ τὸν τῶν ἀποφάσεων, ὅρα ἐν τέλει τοῦ ἄρθρου, ὅπου καὶ περίληψις τῶν περιεχομένων.

§ 1. *Ἁρμοδιότης Κακουργιοδικείων.* — Εἰς τὰ κακουργιοδικεῖα ὑπάγονται ὅλα τὰ κακουργήματα (ὅσα εἰδικὸς νόμος δὲν ἀφήρεσε τῆς δικαιοδοσίας των, οἷον αἱ πειρατεῖαι καὶ ναυταπάται) καὶ ὅλα τὰ πολιτικὰ (1) ἐγκλήματα ὡς καὶ τὰ τοῦ τύπου (2), ὁσάκις ταῦτα δὲν ἀφορῶσι τὸν ἰδιωτικὸν βίον. 419 ποιν. δικ. 93 συντ. νόμ. υξδ' τοῦ 1858.

— Ἡ ἄρνησις ὅμως τοῦ νὰ καταχωρίσῃ τις ἄρθρον ἐπανορθωτικὸν εἶναι πρᾶξις ὄχι διὰ τοῦ τύπου πραχθεῖσα.— Ὅθεν δὲν ὑπάγεται εἰς τοὺς ἐνόρκους (93 συντ.). — Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγ. 46 τοῦ 1853.

---

(1) Πρβλ. Merlin λέξ. compétence ἀρ. 63—77. — Πρβλ. λέξ. Ἁρμοδιότης ποιν. § 100.

(2) Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Π. 27 τοῦ 1814, ἐν Εὐρ. τ. 8 σ. 177.

§ 1². Αἱ δίκαι εἰσάγονται ἐνώπιον τῶν κακουργιοδικείων συνεπείᾳ βουλεύματος (421, 261 ἐπ. ποιν. δικ.)· τὰ πολιτικὰ (1) ὅμως πλημμελήματα καὶ τὰ τοῦ τύπου εἰσάγονται καὶ δι' ἀπευθείας κλήσεως κατὰ τὸν νόμον υξδ' τοῦ 1858 (νόμ. Γαλ. τῆς 27 Ἰουλίου 1849).

§ 1³. Ἡ ἐν τῷ βουλεύματι ἐκτεθειμένη πρᾶξις ἐκδικάζεται οὐδὲν ἧττον, ἐὰν ἀναφανῇ εἰς τὸ ἀκροατήριον ὡς ἁπλοῦν πλημμέλημα ἢ πταῖσμα (421 ποιν. δικ.)· διότι τὰ κακουργ. ἔχουν ἀπονεμητικὴν ἐξουσίαν. Απ. ποιν. Αρ. Π. 64 τοῦ 1846.— Βούλευμα δὲ, νομίζω, δὲν ἀπαιτεῖται ἐν τῇ περιπτώσει τοῦ ἄρθρου 373 τῆς ποιν. δικ. (2).

§ 1⁴. Ὅταν τὶς κατηγορῆται ἐπὶ κλοπῇ ἐλαιῶν, καὶ προτείνῃ ὅτι εἶναι κύριος τῶν ἐλαιοδένδρων, ἀφ' ὧν τὰς ἔλαβε, τὸ ποινικὸν δικαστήριον δικάζει τὸ παρεμπίπτον αὐτὸ ζήτημα. Απ. ποιν. Αρ. Π. 132 τοῦ 1855. Πρλ. κατωτ. § 410² ἐπ. καὶ τὴν λέξ. Ζητήματα προδικαστικά.

§ 1⁵. *Ἁρμοδιότης συνέδρων.— Διαδικασία κατὰ φυγοδίκων καὶ ἀπόντων.* — Ἐὰν ὁ κατηγορούμενος, ἐκδοθέντος κλητηρίου ἐπικείματος, δὲν ἐνεφανίσθη, δικάζεται κατ' ἐρήμην ἄνευ συμπράξεως τῶν ἐνόρκων (464 ποιν. δικ.) (3).

---

(1) Ἀδίκημα πολιτικὸν ποῖον; Ἴδε Φαϋρβὰχ § 162, α, σχ. δδ καὶ Βέρνερ § 73.

(2) Πρλ. λ. Ἁρμοδιότης ποινικὴ § 93.

(3) Κατὰ τὰ συνδιασμένα 32, 419, 420, 421 καὶ 464 ἄρθρα τῆς ποιν. δικονομίας, τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων δὲν ἔχει δικαίωμα νὰ δικάζῃ ἄνευ τῆς συμπράξεως τῶν ἐνόρκων ἐκ τῶν ἐνώπιόν του παραπεμφθέντων ἐπὶ κακουργήματι ἢ πλημμελήματι, εἰμὴ μόνους τοὺς φυγοδίκους καὶ ἀπόντας, οὐχὶ δὲ καὶ τοὺς παρόντας καὶ μετ' αὐτῶν συγκατηγορουμένους· διότι τὸ ἐξαιρετικὸν αὐτοῦ δικαίωμα ὡς πρὸς τοὺς ἀπόντας δὲν ἐκτείνεται καὶ εἰς τοὺς παρόντας συγκατηγορουμένους· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου τὸ ἐν Πάτραις δικαστήριον τῶν συνέδρων, ὡς δηλοῦται διὰ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως, καὶ διὰ τῶν τῆς συνεδριάσεως πρακτικῶν του, παρεδέχθη ὅτι ἁρμόδιον εἶναι νὰ δικάσῃ, ὡς ἐδίκασεν, ἄνευ τῶν ἐνόρκων καὶ τὸν ἀπόντα ἐκ τῶν κατηγορουμένων

§ 16. Όταν δὲν ἐμφανίζηται ὁ δι' ἀδίκημα τοῦ τύπου κατηγορούμενος, δικάζεται ἐρήμην ὑπὸ τῶν συνέδρων (461 ποιν. δικ.). Τὸ ἄρθ. 93 τοῦ Συντάγματος δὲν μετέβαλεν ὡς πρὸς τὰ ἐγκλήματα ταῦτα τὸ ὑπάρχον ὁρκωτικὸν σύστημα· κλητεύεται λοιπὸν αὐτοπροσώπως ὁ κατηγορούμενος, οὗτινος δὲν ἀγνοεῖται ὁ τόπος τῆς διαμονῆς. Απ. ποιν. Αρ. Π. 1 τοῦ 1857.

ΣΗΜ. Εἶναι περιττὸν νὰ γίνῃ ἐκτενέστερος περὶ τούτου λόγος, μετὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ νόμου ΥΞΔ τοῦ 1858 (σ. 54 Κφ. Κυβερ.).

§ 17. Αἱ ἐρήμην ἐκδιδόμεναι ἀποφάσεις τῶν συνέδρων ἀνακόπτονται ἐντὸς ἓξ μηνῶν ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεώς των· τοῦτο δὲ ἐφαρμόζεται καὶ ὡς πρὸς τὰ πλημμ. τοῦ τύπου).—Ἐν ἄλλαις λέξεσιν. Οὐδεὶς νόμος διατάττει, ὅτι ἡ ἀνακοπὴ τῶν ἐρήμην ἐκδιδομένων ἀποφάσεων τῶν συνέδρων πρέπει, ἐπὶ ποινῇ ἀπαραδέκτου, νὰ γενῇ ἐντὸς 5 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς κοινοποιήσεώς των· ἐκ τοῦ ἐναντίου, τὸ ἄρθ. 486 τῆς ποιν. δικονομίας χορηγεῖ ἑξάμηνον προθεσμίαν ἀπὸ τῆς ἐπιδόσεώς των. — Τοῦτο δὲ πρέπει νὰ γίνηται καὶ ἐπὶ τῶν ἀποφάσεων τῶν ἀφορωσῶν πλημμελήματα διὰ τοῦ τύπου πραττόμενα. Απ. ποιν. Αρ. Π. 44 τοῦ 1857.

Μουΐγγη Γαλάντην καὶ τὸν παρόντα συγκατηγορούμενον Βιτσὰν Μπάνον. Απ. ποιν. Αρ. Π. 8 τοῦ 1860, φέρουσα:

Απόφ. Ἐπειδὴ, κατὰ τὰ συνδυαζόμενα 32, 419, 420, 421 καὶ 464 ἄρθρα τῆς ποιν. δικονομίας, τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων δὲν ἔχει δικαίωμα νὰ δικάζῃ ἄνευ τῆς συμπράξεως τῶν ἐνόρκων ἐκ τῶν ἐνώπιόν του παραπεμφθέντων ἐπὶ κακουργήματι ἢ πλημμελήματι, εἰμὴ μόνον τοὺς φυγοδίκους καὶ ἀπόντας, οὐχὶ δὲ καὶ τοὺς παρόντας καὶ μετ' αὐτῶν συγκατηγορουμένους, διότι τὸ ἐξαιρετικὸν αὐτοῦ δικαίωμα ὡς πρὸς τοὺς ἀπόντας, δὲν ἐκτείνεται καὶ εἰς τοὺς παρόντας συγκατηγορουμένους· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, τὸ ἐν Πάτραις δικαστήριον τῶν συνέδρων, ὡς δηλοῦται διὰ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως καὶ διὰ τῶν τῆς συνεδριάσεως πρακτικῶν του, παρεδέχθη, ὅτι ἁρμόδιον εἶναι νὰ δικάσῃ, καὶ ἐδίκασεν ἄνευ τῶν ἐνόρκων, καὶ τὸν ἀπόντα ἐκ τῶν κατηγορουμένων Α καὶ τὸν παρόντα συγκατηγορούμενον Β οὕτω δὲ κατὰ παράβασιν τῶν προσημειωθέντων ἄρθρων ὑπερέβη τὰ καθήκοντα καὶ τὴν ἁρμοδιότητα αὐτοῦ, καὶ ἡ ὑπέρβασις αὕτη εἶναι λόγος ἀναιρέσεως τῆς τε προσβαλλομένης ἀποφάσεως, καὶ τῆς μετ' αὐτὴν ἐκδοθείσης ὁριστικῆς ἀποφάσεως, ὡς πρὸς τὸν παρόντα κατηγορούμενον δυνάμει τῶν 477 καὶ 481 ἄρθ. τῆς ποιν. δικον.

ΣΗΜ. Κατὰ τὸ ἄρθρον 9 τοῦ νόμου υξδ΄. τοῦ 1858, οἱ περὶ φυγοδίκων καὶ ἀπόντων ὁρισμοὶ τοῦ ἄρθρου 460—462 τῆς ποιν. δικονομίας ἰσχύουσι καὶ ἐπὶ τῶν ὑπὸ τῶν κακουργιοδικῶν δικαζομένων κατὰ τὸν νόμον πλημμελημάτων, ἡ δὲ ἀνακοπὴ καὶ ἡ ἐρήμην δίκη γίνονται κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ νόμου αὐτοῦ υξδ΄.

Ἱκανότης πρὸς ἐκπλήρωσιν καθηκόντων ἐνόρκου (1).

§ 13. Ἐκ τῶν διατάξεων τοῦ δικαστικοῦ ὀργανισμοῦ προκύπτει, ὅτι·

α΄. Πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων ἐνόρκου λογίζονται ἱκανοί, καθ' ὅσον δὲν συμπεριλαμβάνονται εἰς τὰς ἐξαιρέσεις τῶν ἑπομένων ἄρθρων,

Ὅλοι οἱ διδάσκαλοι τῶν Ἑλληνικῶν σχολείων, γυμνασίων, καὶ πανδιδακτηρίων.

Ὅλα τὰ ἡμεδαπὰ μέλη τῆς ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν.

Ὅλοι οἱ ἡμεδαποὶ Προλύται (docteurs).

Ὅλοι οἱ ἡμεδαποί, ὅσων τ' ἀκίνητα κτήματα τιμῶνται τοὐλάχιστον πεντακισχιλίων δραχμῶν, ἢ ὅσοι ἔχουσιν εἰσόδημα τοὐλάχιστον χιλίων δραχμῶν.

Οἱ συμβολαιογράφοι. ἄρθ. 45 ὀργ.

β΄. Ἔνορκοι δὲν δύνανται νὰ ἦναι

Γραμματεῖς τῆς Ἐπικρατείας, Νομάρχαι, Διευθυνταὶ νομοῦ, Ἔπαρχοι, Δήμαρχοι, δημαρχικοὶ Πάρεδροι ἢ Ἀστυνόμοι.

Ὅλοι οἱ δικασταί, ἐκτὸς τῶν ἐμποροδικῶν καὶ τῶν παρέδρων ὅλων τῶν δικαστηρίων.

Οἱ Εἰσαγγελεῖς καὶ Ἀντεισαγγελεῖς.

Ὅσοι διέπουσιν Ἐκκλησιαστικὴν ἀρχήν, ἢ ἄλλως ἐκπληροῦσιν ἐκκλησιαστικὰ καθήκοντα.

Ὅστις δὲν ὑπερέβη εἰσέτι τὸ εἰκοστὸν πέμπτον ἔτος τῆς ἡλικίας του. ἄρθ. 46 ὀργ.

γ΄. Ἀποκλείεται τῆς θέσεως ἐνόρκου.

Διὰ βίου μὲν ὅστις κατεδικάσθη ἕνεκα κακουργήματος, ἢ ἕνεκά τινος τῶν εἰς τὸ ἄρθρον 22 τοῦ Ποινικοῦ νόμου διαλαμβανομένων πλημμελημάτων.

---

(1) Ὅρα Δαλλ. λέξ. Instr. crim. ἀρ. 1368—1511.

Ἐπὶ ῥητὸν δὲ χρόνον, ὅστις, κατὰ τὰς εἰς τὸ ἄρθρ. 21 τοῦ Ποιν. νόμου διαλαμβανομένας περιπτώσεις, κατεδικάσθη εἰς πρόσκαιρον διακοπὴν τῆς πρὸς δημοσίαν ὑπηρεσίαν ἱκανότητος. ἄρθρ. 47 ὀργ.

δ'. Κἀνεὶς δὲν δύναται νὰ ἦναι ἔνορκος εἰς ειδικὰς ἀξιοποίνους πράξεις, ἐὰν ὡς ἐκ τῶν καθηκόντων τῆς ὑπηρεσίας του συνέπραξεν εἰς τὴν κατὰ τοῦ κατηγορουμένου εἰσαχθεῖσαν δίκην, ἢ ὡς μάρτυς ἔδωκε τὴν μαρτυρίαν του, ἢ ὡς πραγματογνώμων ἐγνωμοδότησεν ἢ παρίσταται ὡς ἀδικηθεὶς ἢ ζημιωθείς. ἄρθ. 48 ὀργ. (1). κατ. § 9—14 ἐπ. 169 ἐπ.

ε'. Μόνον δι' ἡλικίαν 70 ἐτῶν δύναταί τις ν' ἀποποιηθῇ διὰ πάντα τὰ καθήκοντα τοῦ ἐνόρκου (ἄρθ. 49 ὀργ.) — Ἐκ τούτου ἕπεται, ὅτι οὗτοι δὲν ἀποκλείονται τῆς ἐκπληρώσεως καθηκόντων ἐνόρκου, ἀλλὰ *δικαίωμα* ἔχουσι ν' ἀποποιηθῶσιν ἕνεκα τοῦ γήρως των. Ὁ λόγος δὲ ὅτι ἀπηλλάγη ἐνορκός τις ἄλλοτε δι' ὑπερηλι-

---

(1) Τί ποιητέον, ὅταν ὑπάρχῃ ὑπόνοια ὅτι ἐκ πλαγίου τινὸς λόγου προτείνει ὁ κατηγορούμενος ὡς μάρτυρα ἔνορκόν τινά; Μαρ. σ. 4, ὅρα τὰ ἐν Εὐρ. 7 σ. 31 ἐπ. ἐκτεθέντα ὡς καὶ κατ. § 166.

— Οἱ ἔνορκοι, τοὺς ὁποίους μὲ πλάγιον σκοπὸν καλεῖ τὶς εἰς τὸ ἀκροατήριον ὡς μάρτυρας, κληρόνονται νομίμως, ἀπορριπτομένης οὕτω τῆς πλαγίας ἐξαιρέσεως. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 73 τοῦ 1853, φέρουσα.

Ἀπόφ. Ἐπειδὴ τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Πάτραις συνέδρων διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 10 ἀποφάσεώς του παραδέχεται ὅτι ὁ αναιρεσείων προθέμενος νὰ ἐξαιρέσῃ παρανόμως καὶ πλαγίως τοὺς κληρωθέντας 20 ἀναπληρωτικοὺς ἐνόρκους, ὥστε νὰ μὴν τεθῶσι τὰ ὀνόματα αὐτῶν εἰς τὴν κληρωτίδα, ἢ ν' ἀναβάλλῃ δι' αὐτοῦ τοῦ μέσου τὴν ἐκδίκασιν τῆς ὑποθέσεως, ἐκάλεσεν αὐτοὺς ὡς μάρτυρας, χωρὶς νὰ ἔχῃ σκοπὸν νὰ κάμῃ σπουδαίως χρῆσιν τῶν μαρτυριῶν αὐτῶν, μορφώσαν τὴν πεποίθησίν του περὶ τούτου ἐκ τῶν περιστατικῶν ὅτι ὁ ἀναιρεσείων ἐκάλεσεν αὐτοὺς ὡς μάρτυρας τὴν 11 καὶ 12 Μαΐου ἀφοῦ ἐκληρώθησαν αὐτοὶ ὡς ἔνορκοι, ὅτι δὲν προσεκάλεσεν αὐτοὺς ὡς μάρτυρας πρότερον παντάπασιν, οὔτε εἰς τὴν ἀνάκρισιν οὔτε εἰς τὴν ἀναιρεθεῖσαν πρώτην συζήτησιν τῆς ὑποθέσεως, ἐνῷ, ἂν εἶχε σκοπὸν νὰ τοὺς μεταχειρισθῇ ἀληθῶς ὡς μάρτυρας, ἤθελε τοὺς προσκαλέσει ἔκτοτε, καὶ ὅτι οἱ πλειότεροι ἐξ αὐτῶν ἐρωτηθέντες ἀπήντησαν, ὅτι οὐδὲν γεγονὸς ἀφορῶν τὴν δίκην γινώσκουσιν, ἢ ἄλλως ἀντελήφθησαν· ἑπομένως νομίμως ἀπέῤῥιψε τὴν αἴ-

κιότητα, δὲν καθιστᾷ αὐτὸν ἀνίκανον πρὸς ἐκπλήρωσιν τοιούτων καθηκόντων. Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 108 τοῦ 1853.

§ 2. Ἴδωμεν ἤδη ζητήματά τινα, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐξεφράσθη ἡ νομολογία, καὶ τὰ ὁποῖα ἐπεξηγοῦσι τὰ προεκτεθέντα.

§ 3. Ἐξαλειφθέντος τινὸς ἐκ τοῦ καταλόγου τῶν ἐνόρκων ὡς ἀλλοδαποῦ (45 ὀργ.) δὲν ὑπάρχει κακὴ σύνθεσις (1). Απ. ποιν. Αρ. Π. 36 τοῦ 1850.

§ 4. Οὐδεὶς νόμος ἀπαγορεύει τὸ νὰ ἐκπληροῖ ἐνόρκου καθήκοντα κληρικός τις, ὅταν οὗτος ἔχῃ ἄλλως τ' ἀπαιτούμενα προσόντα κατὰ τὸ ἄρθ. 45 τοῦ ὀργ. καὶ τὸ ἀπὸ 22 Ἰαν. 1837 διάτ. Απ. ποιν. Αρ. Π. 46 τοῦ 1852.

§ 5. Τὸ ἑτερόφθαλμον ἑνὸς ἐκ τῶν ἐνόρκων δὲν εἶναι λόγος ἀνικανότητος πρὸς ἐκπλήρωσιν δικαστικῶν καθηκόντων. Απ ποιν. Αρ. Π. 36 τοῦ 1852.

§ 6. Αἱ περὶ ἐξαιρέσεως τῶν τακτικῶν δικαστηρίων διατάξεις τοῦ ἄρθ. 51 τῆς ποιν. δικ. δὲν ἐπεκτείνονται καὶ ἐπὶ τῶν ἐνόρκων. Απ. ποιν. Αρ. Π. υπζ' τοῦ 1840.

§ 7. Ἡ εἰς τὸ δικαστήριον τῶν ἐνόρκων παρουσία δύο ἀδελφῶν δὲν ἀπαγορεύεται παρὰ τοῦ νόμου. Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου υπζ'. τοῦ 1840 κατ. § 18—24.

§ 8. Τὸ μεταγενεστέρως συμβὰν ἀτύχημα τῆς φρενοβλαβίας τοῦ ἐνόρκου δὲν καθιστᾷ ἀκύρους τὰς προγενεστέρας πράξεις, εἰς ἃς ἔλαβε μέρος, ἔχων ὑγιεῖς τὰς φρένας. Απ. ποιν. Αρ. Π. 17 τοῦ 1842. Ἴδε Morin λ. jury. Δαλλ. instr. cr. § 1401 ἐπ.

§ 9. Τότε μόνον δὲν δύναταί τις νὰ ἦναι ἔνορκος εἰς εἰδικήν τινα πρᾶξιν (ἄρθ. 48 ὀργ. δικ.), ὅταν ὡς ἐκ τῶν καθηκόντων τῆς

τησιν τοῦ ἀναιρεσείοντος τοῦ νὰ μὴν τεθῶσιν εἰς τὴν κληρωτίδα τὰ ὀνόματα τῶν εἰρημένων ἐνόρκων, τῶν προσκληθέντων ὡς μαρτύρων, ὡς μὴ στηριζομένην εἰς νόμιμόν τινα λόγον, ἀλλ' ὡς ἔχουσαν κύριον σκοπόν, ὡς προεξετέθη, τὸ νὰ ὑπεκφύγῃ ὁ ἀναιρεσείων τὴν ἐκδίκασιν τῆς ὑποθέσεως παρανόμως, ἢ νὰ ἀποκλείσῃ τοὺς ἐνόρκους τῶν ἔργων, τὰ ὁποῖα ὁ νόμος τοῖς ἀνέθεσεν, ὅπερ δὲν ἐπιτρέπεται· ἄλλως ἕκαστος ὑπόδικος θέλει καθιστᾷ δι' αὐτοῦ τοῦ μέσου ἀδύνατον τὴν ἐκδίκασιν τῆς κατ' αὐτοῦ ὑπαρχούσης κατηγορίας· τὰ δὲ προεκτεθέντα γεγονότα, ἐξ ὧν ἐπείσθη τὸ δικαστήριον, ὡς πραγματικά, διαφεύγουσι τὸν ἔλεγχον τοῦ Ἀρείου Πάγου.

(1) Ὅρα κατωτ. ἀπ. 51 τοῦ 50.

ὑπηρεσίας του συνέπραξεν εἰς τὴν κατὰ τοῦ κατηγορουμένου εἰσαχθεῖσαν δίκην, ἢ ὡς μάρτυς ἔδωκε τὴν μαρτυρίαν του, ἢ ὡς πραγματογνώμων ἐγνωμοδότησεν, ἢ παρίσταται ὡς ἀδικηθεὶς ἢ ζημιωθείς. Απ. ποιν. Αρ. Π. 60 τοῦ 1842.

— Δύνανται οἱ αὐτοὶ ἔνορκοι νὰ δικάσωσιν ἐπανειλημμένως τὰ αὐτὰ πρόσωπα, ὅταν κατηγορῶνται διὰ διαφόρους πράξεις.— Απ. ποιν. Αρ. Π. 146 τοῦ 1846.

— Ὑπάρχει κακὴ σύνθεσις, ἐὰν ἔνορκός τις, ὅστις ἐδίκασεν εἰς τὴν πρώτην σύνοδον, λάβῃ μέρος καὶ εἰς τὴν ἐκ νέου ἐκδίκασιν τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως, τὴν γενομένην (1) συνεπείᾳ τῆς ἀναιρέσεως αἰτήσεως. (18, 80 ὀργ. 444, 458 § 10 ποιν. δικ.). Απ. ποιν. Αρ. Π. 19, 21 καὶ 71 τοῦ 1846.—Τὴν τελευταίαν βλέπε εἰς Εὐρ. τ. 8 σ. 177 ἐπ. Ἀλλὰ

α) Δὲν ὑπάρχει παραβίασις τοῦ δικαιώματος τῆς ὑπερασπίσεως, ὅταν ἐκληρώθη μὲν ἔνορκος, ὅστις ἐδίκασεν ἄλλοτε ὡς τοιοῦτος εἰς τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν, ἀλλ' ἡ διαδικασία τῆς νέας κληρώσεως ἠκυρώθη καὶ ἐγένετο νέα κλήρωσις. — Ὑποτίθεται δὲ, μὴ ὑπαρχούσης ἐναντίας ἀποδείξεως, ὅτι τὸ ὄνομά του δὲν ἐκληρώθη ἐκ νέου, καὶ ἂν τὰ πρακτικὰ σιωπῶσιν. Απ. ποιν. Αρ. Π. 2 τοῦ 1853.

β΄. Χωρισθείσης τῆς δίκης τῶν παρόντων ἀπὸ τῶν φυγοδίκων κατηγορουμένων, οἱ δικάσαντες τότε τοὺς παρόντας ἔνορκοι δὲν κωλύονται νὰ δικάσωσιν ἤδη καὶ τοὺς συλληφθέντας φυγοδίκους.

Ἐν ἄλλαις λέξεσιν.

Οἱ ἔνορκοι δύνανται νὰ δικάσωσι τὸν κατηγορούμενον, ὅταν, χωρισθείσης τῆς δίκης ἐδίκασαν ἄλλους συγκατηγορουμένους· διότι ἡ αὐτὴ δίκη ὑπάρχει, ὅταν πρόκηται νὰ δικασθῇ ἐκ νέου ὁ αὐτὸς κατηγορούμενος. Απ. ποιν. Αρ. Π. 109 τοῦ 1853.

γ΄. Κατὰ τὸ ἄρθρον 48 τοῦ ὀργ. δὲν δύναται νὰ ἦναι ἔνορκος ὅστις ὡς ἐκ τῶν καθηκόντων τῆς ὑπηρεσίας του συνέπραξεν ἀμέσως ἢ ἐμμέσως εἰς τὴν κατὰ τοῦ κατηγορουμένου δίκην, οἷον

---

(1) Ἔνορκοι λαβόντες μέρος εἰς δίκην, συνεπείᾳ τῆς ὁποίας κατεδικάσθη μὲν ὁ κατηγορούμενος, ἀνῃρέθη ὅμως ἡ ἀπόφασις, δὲν δύνανται νὰ δικάσωσιν εἰς τὴν αὐτὴν δίκην μετὰ τὴν ἀναίρεσιν (498 ποιν. δικον. — 48 ὀργ.). — Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 8 τοῦ 1858.

όταν ώς δικηγόρος έλαβε μέρος είς τό βούλευμα (458 § 3 ποιν. δικ.). Απ. ποιν. Αρ. Π. 20 τοῦ 1858.

δ') Πρβλ. κατωτ. § 169 έπ.

§ 12. Οἱ συνήγοροι πότε δὲν δύνανται νὰ ὦσιν ἔνορκοι; Εἰς τὴν Νομολογίαν εὕρηνται ταῦτα.

α'. Ὅταν δικηγόρος τις ἐχρημάτισεν ὑπερασπιστὴς τοῦ κατηγορουμένου, διορισθεὶς ὡς τοιοῦτος ἐξ ἐπαγγέλματος, δὲν δύναται νὰ ἐκπληρώσῃ καὶ καθήκοντα ἐνόρκου εἰς τὴν κατ' αὐτοῦ δίκην (48 ὀργ.). Απ. ποιν. Αρ. Π. 49 τοῦ 1830.

β'. Ὁ δικηγόρος, ὅστις διετάχθη μὲν νὰ ὑπερασπισθῇ τὸν κατηγορούμενον, ἀλλὰ δὲν ἐδέχθη τὴν ὑπεράσπισιν, δύναται νὰ τὸν δικάσῃ ὡς ἔνορκος. Απ. ποιν. Αρ. Π. 79 τοῦ 1850, ἧς ἡ σκέψις φέρει (2).

Αποφ. Ἐπειδὴ ἐκ τῶν πρακτικῶν τῆς συνεδριάσεως τῆς 10 Σεπτ. 1850 τῶν ἐν Πάτραις συνέδρων ἀποδεικνύεται, ὅτι ὁ δικηγόρος Κωνσταντῖνος Ἀσημακόπουλος, κάτοικος Πατρῶν, συμπεριελαμβάνετο ἐν τῷ γενικῷ καταλόγῳ τοῦ ἐκεῖσε νομάρχου ὡς ἔχων προσόντα ἐνόρκου, ὅτι κατὰ τὴν ἔναρξιν τῆς δίκης μὴ ἐμφανισθέντος τοῦ συνηγόρου δύο ἐκ τῶν ἀναιρεσειόντων, ὁ πρόεδρος διώρισε τὸν εἰρημένον δικηγόρον Ἀσημακόπουλον διὰ νὰ τοὺς ὑπερασπισθῇ, ἀλλ' οὗτος δὲν τὸ ἐδέχθη καὶ ἀντικατέστη ἀμέσως δι' ἄλλου δικηγόρου, ὅτι ὁ αὐτὸς Ἀσημακόπουλος κληρωθεὶς ἀκολούθως ἔλαβε μέρος ὡς ἔνορκος εἰς τὴν ἐκδίκασιν τῆς ὑποθέσεως· ἐκ τούτων δὲ ὅλων ἀποδεικνύεται ὅτι ὁ δικηγόρος οὗτος δὲν εἶχε παντάπασιν ὡς τοιοῦτος λάβει μέρος εἰς τὴν ὑπόθεσιν, ἄρα ἀκωλύτως ἐδύνατο νὰ ἐκπληρώσῃ καθήκοντα ἐνόρκου, καὶ κατὰ συνέπειαν δὲν εἶναι βάσιμος καὶ ὁ τρίτος τῆς ἀναιρέσεως λόγος.

γ'. Ὁ ἔνορκος, ὅστις ὡς πληρεξούσιος τῶν πολιτικῶς εναγόντων συνέταξεν ἔγγραφα ὑπὲρ αὐτῶν, δὲν ὑπάγεται εἰς τὴν δια-

---

(1) Ὁ προσκληθεὶς καὶ ἀναδεχθεὶς τὴν ὑπεράσπισιν τοῦ κατηγορουμένου δικηγόρος, δὲν δύναται νὰ ἐκπληρώσῃ ἔργα ἐνόρκου εἰς αὐτὴν τὴν δίκην. Απ. ποιν. Αρ. Π. 33 τοῦ 1851.

— Τὸ ὄνομα τοῦ συνηγόρου τοῦ κατηγορουμένου δὲν πρέπει νὰ τίθηται εἰς τὴν κληρωτίδα. Απ. ποιν. Αρ. Π. 40 τοῦ 1850.

(2) Τὸ περιστατικὸν ὅτι ἔνορκός τις ἔλαβεν ὡς δικηγόρος γνῶσιν τῆς δικογραφίας, χωρὶς νὰ ἐκφράσῃ γνώμην, δὲν ἀποτελεῖ λόγον ἐξαιρέσεως (48 ὀργ.—51 § 3 ποιν. δικ.). Απ. ποιν. Αρ. Πάγ. 47 τοῦ 1852.

ταξιν τοῦ ἄρθ. 48 τοῦ ὀργ. Ἀπόκειται ὅμως τῷ κατηγορουμένῳ νὰ τὸν ἐξαιρέσῃ δυνάμει τοῦ 72. Ἡ τοῦ ἄρθ. 48 διάταξις πρέπει στενῶς νὰ ἑρμηνεύηται. Απ. ποιν. Αρ. Π. 114 τοῦ 1851 (1).

§ 13. Τὸ ὄνομα λοιπὸν τοῦ ἀναδεχθέντος τὴν ὑπεράσπισιν δικηγόρου δὲν κληροῦται καὶ δὲν τίθεται εἰς τὴν κληρωτίδα. Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 15 τοῦ 1853. Ἀλλὰ τίς ἀποφασίζει περὶ τούτου; ἰδοὺ τί ἀπέφηνεν ἡ Νομολογία,

ά. Ὅταν ὁ ἔνορκος ἀνέφερεν ὅτι ἀνεδέχθη τὴν ὑπεράσπισιν τοῦ κατηγορουμένου, μόνος ὁ πρόεδρος τῶν συνέδρων ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ διατάξῃ τὴν μὴ ἐκφώνησιν τοῦ ὀνόματός του (2). Απόφ. ποιν. Αρ. Π. 101 τοῦ 1851.

β΄. Τὸ ὄνομα τοῦ ἐνόρκου, ὅστις παρίσταται, ὡς συνήγορος τοῦ κατηγορουμένου, δὲν τίθεται εἰς τὴν κληρωτίδα, ἐκδίδοντος περὶ τούτου ἀπόφασιν τοῦ δικαστηρίου. Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 24 τοῦ 1854.

ΣΗΜ. Διὰ τῆς 33 τοῦ 1854 ἀποφάσεώς του ὁ Ἄρ. Πάγος εἶπεν ὅτι ἀπόφασις δὲν ἀπαιτεῖται ὅταν οὔτε παράπονον, οὔτε αἴτησιν ὑπέβαλεν ὁ κατηγορούμενος.

§ 14. Ὁ ἔνορκος, ὅστις ἐγνωμοδότησεν εἰς τὴν δικαζομένην ὑπόθεσιν ὡς πραγματογνώμων, δὲν πρέπει νὰ κληροῦται (48 ὀργ.). — Απ. ποιν. Αρ. Π. 25 τοῦ 1854, 62 τοῦ 1852.

§ 15. Συμβολαιογράφος, συντάξας συμβόλαια ἀφορῶντα τὰς ὑποθέσεις κατηγορουμένου τινὸς, δύναται νὰ τὸν δικάσῃ ὡς ἔνορ-

---

(1) Τὸ ἄρθρον 48 τοῦ ὀργ. ἀφορᾷ τοὺς ὑπαλλήλους ἐκείνους, οἵτινες ὡς ἐκ τῶν καθηκόντων των ἐνήργησαν εἰς τὴν κατὰ τοῦ κατηγορουμένου δίκην, ὁ δὲ δικηγόρος, ὅστις συνεβούλευσε τὸν κατηγορούμενον (οἷον ἂν συνέταξε τὴν κατὰ τοῦ βουλ. ἀνακοπὴν διαρκούσης τῆς ἀνακρίσεως), δὲν εἶναι ἀπολύτως ἀνίκανος εἰς τὸ νὰ ἐκπληρώσῃ ἔργα ἐνόρκου εἰς τὴν ἰδίαν δίκην. Απ. ποιν. Αρ. Π. 10 τοῦ 1853.

(2) Τὰ καθήκοντα τοῦ συνηγόρου τοῦ κατηγορουμένου εἶναι ἀσυμβίβαστα μὲ τὰ τοῦ ἐνόρκου, καὶ δὲν ἀπαιτεῖται ἀπόφασις πρὸς ἐξαίρεσιν αὐτοῦ. Απ. ποιν. Αρ. Π. 77 τοῦ 1852.

— Ὅταν ἔνορκός τις δηλώσῃ ἐπὶ ἀκροατηρίου, ὅτι συνέπραξεν ὡς δικηγόρος εἰς τὴν προκειμένην δίκην, ἀντίρρησις δὲ δὲν γίνῃ, ὁ πρόεδρος ἀφαιρεῖ τὸ ὄνομά του ἀπὸ τὸν κατάλογον τῶν ἐνόρκων (48 ὀργ.). Απ. ποιν. Αρ. Π. 89 τοῦ 1855.

σεως· διότι ἐκ τῆς ἁπλῆς ταύτης πράξεως δὲν προκύπτει σύμπραξις τοῦ συμβολαιογράφου εἰς τὴν ποινικὴν δίκην (48 ὀργ.). Απ. ποιν. Αρ. Π. 62 τοῦ 1854.

§ 16. Ὑπάρχει κακὴ ἐνόρκων σύνθεσις, ὅταν συνέπραξέ τις εἰς τὴν αὐτὴν δίκην ὡς δικαστὴς ἢ γραμματεύς. Απ. ποιν. Αρ.Π. 116 τοῦ 1855, καθ' ἣν τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων, διατάξαν τὴν διάλυσιν τοῦ ἤδη σχηματισθέντος ἐνόρκου δικαστηρίου καὶ τὴν ἐκ νέου συγκρότησιν αὐτοῦ, συνεπείᾳ τῆς ὑπὸ τοῦ εἰσαγγελέως προταθείσης ἐξαιρέσεως δύω ἐνόρκων, οὐ μόνον δὲν παρηνόμησεν, ἀλλὰ καὶ συνεμορφώθη ἀκριβῶς μὲ τὸν νόμον, καθότι, ἀφοῦ ἐκ τῶν μετέπειτα γενομένων ἀνακαλύψεων ἐπείσθη, ὅτι οἱ εἰρημένοι δύω ἔνορκοι εἶχον συμπράξει εἰς τὴν ἀνάκρισιν τῆς προκειμένης δίκης, ὁ μὲν ὡς δικαστὴς, ὁ δὲ ὡς δικαστικὸς ὑπογραμματεὺς (1), καὶ ἑπομένως κατὰ τὴν ῥητὴν τοῦ 48 ἄρθρου τοῦ ὀργανισμοῦ τῶν δικαστηρίων διάταξιν δὲν ἠδύναντο νὰ δικάσωσιν, ὀρθῶς παρεδέχθη τὴν ἐξαίρεσιν αὐτῶν καὶ τὴν μετ' αὐτὴν ἀναγκαίως ἐπελθοῦσαν μετασχημάτισιν τοῦ ἐνόρκου δικαστηρίου.— Απ. ποιν. Αρ. Π. 116 τοῦ 1855.

§ 17. Οἱ δημοτικοὶ πάρεδροι δὲν δύνανται νὰ ἦναι ἔνορκοι. Απ. ποιν. Αρ. Π. 48, 59 καὶ 60 τοῦ 1848.

§ 18. *Συγγένεια.* ὅρα τοὺς ὧδε § 18—24 καὶ Morin λέξ. cour d'ass. ἀρ. 10 ἐν τέλ. Ὁ πενθερὸς τοῦ δικηγόρου δικάζει ὡς ἔνορκος (48 ὀργ.). Απ. ποιν. Αρ. Π. 88 τοῦ 1855.

§ 19. *Συγγένεια.* Πατὴρ καὶ υἱὸς δύνανται νὰ συνεδριάσωσιν εἰς τὴν αὐτὴν δίκην ὡς ἔνορκοι. Αποφ. ποιν. Αρ. Πάγου 108 τοῦ 1855.

§ 20. *Συγγένεια.* Ἡ περίστασις, ὅτι εἷς τῶν ἐνόρκων ἦναι συγγενὴς τοῦ δανειστοῦ ἑνὸς τῶν συγκατηγορουμένων, δὲν δίδει ἀφορμὴν εἰς ἐξαίρεσιν, οὔτε εἰς μετασχημάτισιν τοῦ δικαστηρίου τῶν ἐνόρκων (48 ὀργ.). Απ. ποιν. Αρ. Π. 107 τοῦ 1855.

§ 21. *Συγγένεια.* Ἡ συγγένεια τινὸς τῶν ἐνόρκων μετά τινος συνέδρου δὲν ἀποτελεῖ κακὴν σύνθεσιν δικαστηρίου Απ. ποιν. Αρ. Π. 83 καὶ 95 τοῦ 1855.

§ 22. *Συγγένεια.* Τὰ ἄρθρα 46—48 τοῦ ὀργ. δὲν ἀπαγορεύουσι καὶ τοὺς ἔχοντας συζύγους δύο ἀδελφὰς τοῦ νὰ ἐκπληρῶσι καθήκοντα ἐνόρκου. Απ. ποιν. Αρ. Π. 3 τοῦ 1852.

---

(1) Ὀρθῶς ὡς πρὸς τοῦτον; 416 ποιν. δικ.

§ 23. *Συγγένεια.* Τὸ αὐτὸ ἐφαρμόζεται καὶ ὡς πρὸς τὸν γαμβρὸν καὶ πενθερόν. Απ. ποιν. Αρ. Π. 12 τοῦ 1852.

§ 24. *Συγγένεια.* Ὁ νόμος δὲν ἀπαγορεύει νὰ ἦναι συγχρόνως δύο ἀδελφοὶ ἔνορκοι ἐπὶ μιᾶς δίκης. Απ. ποιν. Αρ. Π. 102 τοῦ 1851, 69 τοῦ 1852, υπζ' τοῦ 1840.

§ 25. Ἐπίτροποι ναῶν. — ὡς πρὸς αὐτοὺς ἰδοὺ τί εὕρηται ἐν τῇ Νομολογίᾳ.

α. Οἱ ἐπίτροποι τῶν ἱερῶν ναῶν δὲν ἐξαιροῦνται τοῦ νὰ ὦσιν ἔνορκοι (46 § 4 ὀργ.) διότι δὲν διέπουσιν ἐκκλησιαστικήν τινα ἀρχὴν, οὔτε ἐκπληροῦν ἐκκλησιαστικὰ καθήκοντα, ἀλλ' εἰσὶν ἁπλῶς ἐπιφορτισμένοι τὴν διαχείρισιν τῆς περιουσίας τῶν ναῶν (114—116 τοῦ περὶ δήμων νόμου) Απ. ποιν. Αρ. Π. 30 τοῦ 1854, 3, 37, καὶ 69 τοῦ 1851. ἡ τελευτ. ἔχει οὕτως.

Απόφ. Ἐπειδὴ, κατὰ τὸ ἄρθρον 46 § 4 τοῦ ὀργ. τῶν δικαστηρίων, ἔνορκοι δὲν δύνανται νὰ ἦναι ὅσοι διέπουσιν ἐκκλησιαστικὴν ἀρχὴν, ἢ ἄλλως ἐκπληροῦσιν ἐκκλησιαστικὰ καθήκοντα· ἐννοεῖ δὲ ὁ νόμος, εἰς στενὴν σημασίαν, τὰ πρόσωπα τοῦ κλήρου, τὰ ὁποῖα ὡς τοιαῦτα, διέποντα ἐκκλησιαστικὴν ἀρχὴν ἢ ἐκπληροῦντα ἐκκλησιαστικὰ καθήκοντα, δὲν δύνανται νὰ ἐκπληρώσωσι καὶ καθήκοντα ἐνόρκου, ὅλως ἀσυμβίβαστα μὲ ἐκεῖνα τοῦ ἀφωσιωμένου ἰδίως εἰς τὴν ἐκκλησίαν κληρικοῦ· ὡς τοιοῦτος δὲ δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὁ Ἰωάν. Φιλήμων, ἁπλοῦς ὢν πολίτης καὶ ἐπίτροπος τοῦ ἐνταῦθα ναοῦ τοῦ ἁγίου Γεωργίου, καθὸ διαχειριζόμενος ὡς τοιοῦτος τὴν περιουσίαν αὐτοῦ.

§ 26. Οἱ ὑγειονομικοὶ ὑπάλληλοι δύνανται νὰ ἦναι ἔνορκοι, καθότι ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρ. 46 τοῦ δικ. ὀργ. πρέπει νὰ ἑρμηνεύηται στενῶς. Απ. ποιν. Αρ. Π. 64 τοῦ 1850.

§ 27. Τῆς θέσεως τοῦ ἐνόρκου δὲν ἐξαιροῦνται οἱ δημόσιοι ἀποθηκάριοι. Απ. ποιν. Αρ. Π. 117 τοῦ 1857.

Σχηματισμὸς τῶν καταλόγων τῶν ἐνόρκων.

§ 30. Κατὰ μῆνα Ἰανουάριον καὶ Φεβρουάριον ἑκάστου ἔτους σχεδιάζεται διὰ πᾶσαν ἐπαρχίαν παρὰ τοῦ ἁρμοδίου ἐπάρχου κατάλογος περιέχων ἐκείνους ἐκ τῶν κατοίκων αὐτῆς, ὅσοι, κατὰ τὸ ἄρθ. 45, εἶναι ἱκανοὶ νὰ ἐκπληρώσωσι καθήκοντα ἐνόρκου, καὶ κατὰ τὴν α' Μαρτίου τὸ πολὺ ἐκτίθεται παρὰ τοῦ δημάρχου εἰς τὸ δημαρχεῖον πρὸς γνῶσιν πάντων. (ἄρθ. 50 ὀργ.)

ΣΗΜ. Διὰ νὰ ἀποφύγῃ τις ὅλας τὰς δυναμένας νὰ προκύψωσιν ἐλλείψεις εἰς τῶν καταλόγων τὴν σύνταξιν, εἶναι ἐπάναγκες νὰ σημειώνωνται τὰ ὀνόματα εἰς τρόπον, ὥστε τὸ ἓν νὰ μὴν ἐκλαμβάνεται ἀντ' ἄλλου, καὶ νὰ δίδωνται αἱ ἀναγκαῖαι πληροφορίαι, ἀπὸ τὰς ὁποίας νὰ προκύπτῃ, ὅτι ὑπάρχει ἡ ἀπαιτουμένη ἱκανότης διὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἀνατιθεμένων εἰς τὸν ἔνορκον χρεῶν. Θεωρῶ ἑπομένως ἀναγκαίαν τὴν σημείωσιν τοῦ ὀνόματος, ἐπωνύμου, ἐπαγγέλματος, ἡλικίας, κτηματικῆς καταστάσεως, κατοικίας, καὶ πάσης ἄλλης περιστάσεως δυναμένης νὰ συντελέσῃ εἰς τῆς ἱκανότητος τὴν ἀπόδειξιν.

§ 31. Περὶ τῶν περαιτέρω ἐργασιῶν τῆς διοικητικῆς ἀρχῆς ὡς πρὸς τὴν μόρφωσιν τῶν καταλόγων, θεωρῶ περιττὸν νὰ κάμω λόγον, παραπέμπων εἰς τὰ ἄρθρα 51—56 τοῦ ὀργ. τροπολογηθέντα ἐν μέρει διὰ νεωτέρων νόμων.

§ 32. Ὁ διορθωθεὶς κατάλογος τῶν ἐνόρκων (ὀργ. ἄρθ. 53) δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ δημοσιεύηται (1) διὰ τοῦ τύπου, ἀλλὰ διὰ τοιχοκολλήσεως εἰς τὸ δημαρχεῖον, ἥτις μάλιστα ὑποτίθεται ὡς γενομένη. Απ. ποιν. Αρ. Π. 78 τοῦ 1847, φέρουσα.

Απόφ. Ἐπειδὴ κατὰ μὲν τὸ 7 ἄρθ. τοῦ ἀπὸ 12 Ὀκτ. 1836 νόμου περὶ ἐκλογῆς τῶν ὁρκωτῶν κριτῶν, αἱ ἀντιβαίνουσαι εἰς τὸν νόμον τοῦτον διατάξεις ἀκυροῦνται; τὸ δὲ ἄρθ. 53 τοῦ ὀργανισμοῦ τῶν δικαστηρίων, τὸ ὁποῖον ἀπαιτεῖ, ὥστε οἱ διορθωθέντες κατάλογοι νὰ δημοσιεύωνται διά τινος ἡμεδαπῆς ἐφημερίδος ἢ περιοδικοῦ συγγράμματος, ἀντιβαίνει εἰς τὸ 5 ἄρθρον τοῦ μνησθέντος νόμου, τὸ ὁποῖον ἀπαιτεῖ οἱ διορθωθέντες κατάλογοι νὰ δημοσιεύωνται καθὸν τρόπον ὁρίζει τὸ 50 ἄρθρον τοῦ ὀργανισμοῦ τουτέστι κατὰ τὸ ἄρθ. τοῦτο δὲν ἀπαιτεῖται ἄλλο εἰμὴ νὰ γίνηται εἰς τὸ δημαρχεῖον ἔκθεσις τῶν καταλόγων, τοιαύτη δὲ ἔκθεσις πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὅτι ἐγένετο, ἐν ὅσῳ ἡ ἐναντία ἀπόδειξις δὲν ὑπάρχει, καθότι ὑποτίθεται ὅτι αἱ ἀρχαὶ ἐνήργησαν πρὸς τοῦτο τὰ χρέη των, ἀφ' οὗ μάλιστα ἐναντία περὶ τούτου παράπονα τῶν πολιτῶν, τῶν ἐχόντων δικαίωμα νὰ παραπονεθῶσι, δὲν ἀποδεικνύεται ὅτι ἐγένοντο ἐγκαίρως. ἄρα οἱ ἰσχυρισμοὶ τοῦ ἀναιρεσείοντος, ὅτι οἱ σταλέντες εἰς τὸν πρόεδρον τῶν ἐφετῶν κατάλογοι,

---

(1) Ἡ μὴ δημοσίευσις τοῦ καταλόγου τῶν ἐχόντων προσόντα ἐνόρκου (53 ὀργ.), ὡς ἀπαγορευμένη εἰς τὴν διοικητικὴν ὑπηρεσίαν, δὲν ἐπιφέρει ἀναίρεσιν. Απ. ποιν. Αρ. 9, καὶ 42 τοῦ 1845.

ἐξ ὧν ἐσχηματίσθησαν διὰ κληρώσεως οἱ κατάλογοι τῶν ἐνόρκων, δὲν ἐξετέθησαν οὔτε ἐδημοσιεύθησαν κατὰ τὸ ἄρθρον 2 τοῦ εἰρημένου νόμου καὶ τὸ ἄρθρ. 50 τοῦ ὀργανισμοῦ καὶ ὡς ἐκ τούτου κακῶς συνεκροτήθη τὸ δικάσαν τὸν ἀναιρεσείοντα ἔνορκον δικαστήριον εἶναι ἀνυπόστατοι.

Σχηματισμὸς τοῦ καταλόγου τῶν ἐνόρκων τῆς Συνόδου (1).

α) Κλήρωσις ἐνώπιον τῶν ἐφετῶν.

§ 35. Ὁ πρόεδρος τῶν ἐφετῶν 4 ἑβδομάδας τοὐλάχιστον πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν συνεδριάσεων (2) τοῦ ἐνόρκου δικαστηρίου ἐπὶ *δημοσίᾳ συνεδριάσει* (3), παρόντος καὶ τοῦ εἰσαγγελέως, βάλλει εἰς τὴν κληρωτίδα ὅλα τὰ ὀνόματα τῶν πολιτῶν, ὅσα εὑρίσκονται ἐγγεγραμμένα εἰς τοὺς διαφόρους καταλόγους, καὶ ἐξ αὐτῶν ἐξάγει 30. (57 ὀργ. — ἄρθρ. 17 τοῦ γ. ν. τῆς 4 Ἰουν. 1853. — ἄρθ. 388 inst. crim.).

§ 36. Μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς γενικῆς κληρώσεως γίνεται κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον (ἀλλὰ δημοσίως) ἰδιαιτέρα κλήρωσις τεσσάρων ἀναπληρωτικῶν ἐνόρκων, βαλλομένων εἰς τὴν κληρωτίδα τῶν ὀνομάτων μόνον τῶν πολιτῶν ὅσοι, κατοικοῦντες εἰς τὸν τόπον τῶν συνεδριάσεων, εἶναι ἐγγεγραμμένοι εἰς τὸν γενικὸν κατάλογον. (58 ὀργ. Μαρκ. σ. 10).

§ 37. Ὅταν ὁ κατάλογος τῶν 60 ὀνομάτων, ἐξ ὧν ἐκληρώθησαν 30 ἐν τῷ ἐφετείῳ ἵνα χρησιμεύσωσιν ὡς τακτικοὶ ἔνορκοι, δὲν περιεῖχεν ἄλλους κατοίκους τοῦ τόπου, ὅπου ἡ ἕδρα τοῦ κακουργιοδικείου, διὰ νὰ κληρωθῶσι καὶ 4 ἀναπληρωτικοί, τὸ δικα-

(1) Faustin § 600.

(2) Ὅρα κακουργ. ἀπ. κατ. Ἀρ. Π. 85 καὶ 90 τοῦ 1850. Ὁ κατηγορούμενος δὲν ἔχει συμφέρον νὰ προτείνῃ ὅτι ἡ ἔναρξις τῆς συνόδου ἐγένετο πρὶν παρέλθωσιν 4 ἑβδομάδες ἀπὸ τὴν κλήρωσιν, ἀφοῦ ἡ δίκη αὐτοῦ ἐγένετο μετὰ τὴν νόμιμον προθεσμίαν. Ἀπ. κακ. Ἀρ. Π. 99 τοῦ 1850.

(3) Ἡ δημοσιότης τῆς κληρώσεως ἀφορᾷ τὴν δημοσίαν τάξιν ἄρα ταύτην ἐξετάζει καὶ τὸ Ἀκυρωτικόν. Ὅθεν πρέπει νὰ βεβαιοῦνται ἐν τοῖς πρακτικοῖς. Faust. § 600.

στήριον τῶν συνέδρων ἠδύνατο (63 ὀργ.) ν' ἀναπληρώσῃ τοὺς ἐλλείποντας τακτικοὺς ἐνόρκους ἐκ τῶν ὑπαρχόντων εἰς τὸν γενικὸν κατάλογον τῶν κατοικούντων ἐν τῇ ἕδρᾳ τοῦ κακουργιοδικείου, κατὰ τὴν τάξιν τῆς ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου τῶν συνέδρων κληρώσεώς των. — Απ. ποιν. Αρ. Π. 18 τοῦ 1858. — Ἴδε καὶ ἀπόφ. ποιν. Αρ. Π. 10 τοῦ 1858.

§ 38. Ἐὰν μετὰ τὴν σύνταξιν τοῦ καταλόγου, εἷς ἢ καὶ πλείονες τῶν πολιτῶν, τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα ἐξήχθησαν ἐκ τῆς κληρωτίδος, ἢ ἀπέθανον ἢ δὲν ἔχουν πλέον τὰς ἀπαιτουμένας ἰδιότητας, δι' ὧν ἀποκαθίστανται ἱκανοὶ πρὸς ἐκπλήρωσιν καθήκοντων ἐνόρκου, ἀναπληροῦνται διὰ νέας κληρώσεως οἱ ἐλλείποντες ἔνορκοι, ἀφ' οὗ τὸ δικαστήριον τῶν ἐφετῶν, ἀκοῦσαν τὴν γνώμην τοῦ εἰσαγγελέως, ἀποφασίσῃ. (Ἄρθ. 59 ὀργ. — Ἄρθ. 15 τοῦ γ. ν. τῆς 4 Ἰουν. 53. — Ἄρθ. 390 inst. — Faus. τόμ. 8 σελ. 316).

Ὁ νόμος ἀπαιτεῖ εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν συμβεβηκότα μὴ ὑποκείμενα εἰς παραμικρὰν διαφιλονείκησιν, δηλ. θάνατον, στέρησιν τῆς ἀπαιτουμένης ἱκανότητος, παραδοχὴν δημοσίου θέσεως, ἀσυμβιβάστου μὲ τοῦ ἐνόρκου τὰ χρέη.

Ἡ ὕπαρξις τῶν ἀνωτέρω περιπτώσεων δὲν ὑποτίθεται, ἡ ἀπόδειξις εἶναι ἀναγκαία καὶ πρέπει νὰ λάβῃ χώραν μὲ ὅλην τὴν θετικὴν ἐπισημότητα.

Ὀφείλων ὁ εἰσαγγελεὺς ν' ἀγορεύσῃ, χρεωστεῖ νὰ ἔχῃ προχείρους ὅλας τὰς ἀναγκαίας ἀποδείξεις, ἐκ τῶν ὁποίων νὰ προκύπτῃ ἀλανθάστως, ὅτι ὁ ἔνορκος τοῦ ὁποίου ἡ ἀναπλήρωσις ζητεῖται, δὲν ἔχει πλέον τὰς ἀπαιτουμένας ἰδιότητας.

Ἂν περὶ τῆς ἐλλείψεως τῆς ἀναγκαίας ἱκανότητος δὲν ὑπάρχῃ παρὰ ἁπλῆ πρόληψις, καὶ ἂν συνυπάρχῃ ἔτι παραμικρὰ ἀφορμὴ πρὸς διαφιλονείκησιν, τὸ δικαστήριον ὀφείλει νὰ ἀφήσῃ τὸν ἐξαχθέντα ἔνορκον εἰς τὸν κατάλογον, καὶ συγχρόνως τὸ δικαίωμα εἰς τὰ διαφερόμενα μέρη νὰ ζητήσωσι διὰ τῆς τακτικῆς ὁδοῦ τὴν ἐκδίκασιν τῆς δυσκολίας ταύτης.

Ἡ ἱκανότης τοῦ ἐνόρκου εἶναι ἀναγκαία ἐφ' ὅσον διαρκοῦσι καὶ τὰ χρέη του. Πρβ. Μαρ. α. 12.

Τὸ ἄρθ. 59 τοῦ δικαστικοῦ ὀργανισμοῦ δίδει τὸ δικαίωμα εἰς τὸ δικαστήριον τῶν ἐφετῶν, ἐν περιπτώσει καθ' ἥν, μετὰ τὴν σύνταξιν τοῦ καταλόγου τῶν ἐνόρκων, εἷς ἢ καὶ πλείονες ἐξ αὐτῶν ἢ ἀπέθανον ἢ δὲν ἔχουν τὰς ἀπαιτουμένας ἰδιότητας, ν' ἀναπληροῖ τοὺς ἐλλείποντας διὰ νέας κληρώσεως· ἀλλ' τὸ ἐφετεῖον δύναται, διὰ νέας κληρώσεως, ν' [illegible]

ἀντὶ τοῦ ἀπαλλαχθέντος . . . τὰ δὲ πρακτικὰ τῶν κακουργιοδικῶν δὲν δύνανται νὰ μνημονεύωσι πρᾶξιν γενομένην ἐνώπιον τῶν ἐφετῶν καὶ ἀναφερομένην εἰς τὰ πρακτικὰ τῆς συνεδριάσεως αὐτῶν (1). Απ. κοιν. Ἀρ. Π. 150 τοῦ 1855.

§ 39. Ἡ διὰ νέας κληρώσεως ἀναπλήρωσις διατάσσεται ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου αὐτοῦ, ἄρα οὐχὶ ὑπὸ τοῦ προέδρου μόνον, ὅταν σταλῇ ἐπίσημος εἴδησις περὶ τοῦ θανάτου ἢ τῆς ἐπελθούσης ἀνικανότητος. Faust. τ. 8 σ. 317 ἐπ.

Τί δέ, ἂν ἡ ἐπίσημος εἴδησις ἐστάλη, ἀναπλήρωσις δὲ δὲν ἐγένετο; Πρβ. Faus. (σ. 317).

§ 40. Ὁ κατάλογος τῶν κληρωθέντων δημοσιεύεται (2) παρὰ τοῦ προέδρου τῶν ἐφετῶν δι' ἡμεδαπῆς τινὸς ἐφημερίδος, καὶ ὁ μὲν εἰσαγγελεὺς κοινοποιεῖ τὸν κατάλογον εἰς τὸν νομάρχην, οὗτος δὲ κοινοποιεῖ ἑνὶ ἑκάστῳ προσκλητήριον ἔγγραφον (3) πρὸς ἐμφάνισιν (61 ὀργ.), ὅπερ ἐπιδίδεται κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ 62 ἄρθ. τοῦ ὀργαν.

§ 41. Ἡ κλήρωσις ἐνόρκων πρὸς ἀναπλήρωσιν τῶν ὅσων τυχὸν ἀπεβίωσαν ἢ κατέστησαν ἀνίκανοι, δὲν ἀπαιτεῖται νὰ γίνηται 4 ἑβδομάδας πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν κακουργιοδικῶν. Απ. κοιν, Αρ. Πάγ. 85 καὶ 90 τοῦ 1850. κατ. § 52. Ἡ 85 φέρει οὕτως.

Απόφ. Ἐπειδή, ὀρθῶς ἐννοουμένου τοῦ ἄρθρου 57 τοῦ ὀργαν. τῶν δικαστηρίων, μόνη ἡ κατ' αὐτὸ διατασσομένη κλήρωσις τῶν τριάκοντα ἐνόρκων ἀπαιτεῖται νὰ γίνῃ τέσσαρας τοὐλάχιστον ἑβδομάδας πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν συνεδριάσεων τοῦ ἐνόρκου δικαστηρίου, ὅπερ καὶ ἐγένετο ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ὡς ὁμολογοῦσιν οἱ ἀναιρεσείοντες, ἀλλ' ἡ διάταξις αὕτη δὲν ἔχει χώραν καὶ διὰ τὰς μετὰ τὴν γενικὴν ταύτην κλήρωσιν γενομένας τυχὸν εἰδικὰς

---

(1) Ὁ τῆς ἀναιρέσεως λόγος εἶχεν οὕτως ὁ ἔνορκος . . . δὲν ἠδύνατο νὰ ἀντικατασταθῇ διὰ τὸν . . . ὑπὸ τοῦ ἐφετείου, ἀλλ' ὑπὸ τῶν συνέδρων, καὶ δι' ἀποφάσεως, ὅπερ δὲν λέγουσι τὰ πρακτικά.

(2) Ὁ νόμος δὲν ἀπαιτεῖ δημοσίευσίν τινα περὶ τῶν κατὰ τὰς ἑπομένας συνεδριάσεις τῶν αὐτῶν ἐφετῶν κληρωθέντων πρὸς ἀντικατάστασιν τῶν μετὰ τὴν πρώτην κλήρωσιν καταστάντων ἀνικάνων ἢ τελευτησάντων ἐνόρκων (59—61). Απ. κοιν. Αρ. Πι 90 τοῦ 1850.

(3) Ἴδε τὸν τύπον εἰς Μαρ. σ. 14.

κληρώσεις, κατὰ τὸ ἄρθρον 59 τοῦ αὐτοῦ ὀργανισμοῦ, πρὸς ἀναπλήρωσιν τῶν ὅσοι ἐκ τῶν κληρωθέντων ἤδη ἀπεβίωσαν ἢ κατέστησαν ἀνίκανοι, ὡς ἰσχυρίζονται οἱ ἀναιρεσείοντες, διότι, ὡς ἐκ τῶν ἐπισυμβαινουσῶν ἀποβιώσεων καὶ ἀνικανοτήτων, ἤθελε καταστάθῇ ἀδύνατος ἡ διὰ τῶν κακουργιοδικείων ἐνέργεια τῆς δικαιοσύνης.

§ 42. Τὰ ἀποδεικτικὰ εἶναι καλὸν νὰ ὑπογράφωνται ὑπὸ τοῦ λαμβάνοντος, ἀλλ' ἡ τῆς ὑπογραφῆς ταύτης ἔλλειψις δὲν τὰ καθιστᾷ ἄκυρα. Μὴ γενομένης δὲ τακτικῆς ἐπιδόσεως, ποινὴ δὲν ἐπιβάλλεται, ἐμφανιζόμενος δὲ ὁ ἔνορκος εἶναι δεκτός· ἡ ἄτακτος ἐπίδοσις καθιστᾷ ἄκυρον τὴν σύνθεσιν τοῦ ὁρκωτικοῦ δικαστηρίου; Κατὰ τοὺς Γάλλους, ἂν δὲν ἐμφανισθῶσιν οἱ ἀναγκαιοῦντες πρὸς κλήρωσιν, οἱ σύνεδροι διατάσσουσι τακτικὴν κλήτευσιν. Faust. σελ. 320 τ. 8.

Προκαταρκτικαὶ ἐργασίαι τῶν συνέδρων. —
Νέα κλήρωσις ἐνόρκων.

ε') Προκαταρκτικαὶ ἐργασίαι τῶν συνέδρων. Νέα κλήρωσις.

§ 50. Κατὰ τὴν πρὸς ἔναρξιν τῆς συνόδου διωρισμένην ἡμέραν, συνέρχεται τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων, καὶ ἀσχολεῖται εἰς τὸ περὶ τῆς βεβαιώσεως τῶν ἀπουσιῶν, περὶ τῶν ζητουμένων ἀπαλλαγῶν καὶ ἀποφαίνεται περὶ τῶν τυχὸν ἀνικανοτήτων, καὶ ταῦτα πάντα, ὑπαγόμενα εἰς τὸ δικαστήριον πλῆρες, ἐν δημοσίᾳ συνεδριάσει. Faus. σ. 321 τ. 8.

Τὰ μέρη δὲν ἔχουσι δικαίωμα νὰ ἐπικρίνωσιν ἀποφάσεις, δι' ὧν οἱ σύνεδροι ἀποῤῥίπτουσιν ἢ δέχονται αἰτήσεις περὶ ἀπαλλαγῆς· ἐκτὸς ἂν ἡ ἀπόφασις δὲν στηρίζεται εἰς πραγματικὰ γεγονότα, ἀλλ' εἰς νομικὰ ἐπιχειρήματα, ἢ ὅταν ἀποῤῥίπτωσι νόμιμόν τινα περὶ ἀνικανότητος λόγον, ἢ δέχωνται ὡς νόμιμον λόγον μὴ ὁριζόμενον ὡς τοιοῦτον. Faus. σ. 323 ἐπ.

§ 51. Κατὰ τὴν πρὸς ἔναρξιν τῆς συνόδου ἡμέραν, ὁ πρόεδρος τῶν συνέδρων, ὅταν ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐμφανισθέντων ἐνόρκων καὶ τῶν ἐπιλαχόντων δὲν ἀρκῇ πρὸς συγκρότησιν ὁρκωτικοῦ δικαστηρίου, ἀναπληροῖ ἐπὶ τῇ *δημοσίᾳ συνεδριάσει* διὰ νέας *κληρώσεως* τοὺς ἐλλείποντας καὶ πρῶτον μὲν ἐκ τοῦ κατὰ τὸ ἄρθ. 58 ἰδιαιτέρου καταλόγου· (ὅρα κατωτ. τὴν 150 τοῦ 1846 ἀπόφασ. Αρ. Πάγου) ἐξαντληθέντος δὲ αὐτοῦ ἐκ τῶν ἄλλων πολιτῶν τῶν

κατοικούντων εἰς τὸν τόπον τῶν συνεδριάσεων καὶ δυναμένων νὰ ἐκλεχθῶσι (1). (63 ἀργ.).

Ὅτι δημοσία ἡ κλήρωσις, καὶ ὅτι πρέπει νὰ τίθενται τὰ ὀνόματα, ὄχι οἱ ἀντιστοιχοῦντες ἀριθμοί, ἴδε Faus. σ. 341 ἐπ. τ. 8.

Ἡ κλήρωσις αὕτη δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ γίνηται ἐνώπιον τῶν κατηγορουμένων. αὐτ. σ. 342.

Τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων δὲν ἐξετάζει αὐτεπαγγέλτως τοὺς περὶ ἐξαιρέσεως ἢ ἀπαλλαγῆς λόγους. αὐτ. σ. 344.

§ 51². Πρὶν ἢ κληρωθῶσι τὰ ὀνόματα τῶν ἐν τῷ γενικῷ καταλόγῳ κατοικούντων ἐν τῇ ἕδρᾳ τοῦ κακουργιοδικείου, πρέπει νὰ ἐξαντλῶνται τὰ ἐν τῷ ἰδιαιτέρῳ καταλόγῳ ὀνόματα (2). Απ. κοιν. Αρ. Π. 150 τοῦ 1846, φέρουσα.

Απόφ. Ἐπειδὴ ἐκ τῆς συμπαραβολῆς τῶν ἀπὸ α Αὐγ. 1846 ἐπὶ τῆς προκειμένης ὑποθέσεως πρακτικῶν τοῦ ἐν Σύρῳ κακουργιοδικείου μετὰ τοῦ καταλόγου τῶν ἐκ τῆς διοικήσεως Σύρου 20 ὑποψηφίων ἐνόρκων τοῦ 1845, γίνεται δῆλον, ὅτι ἐκτὸς τῶν ἐκ τοῦ καταλόγου τούτου λαβόντων μέρος ὡς τακτικῶν ἐνόρκων καὶ τῶν ἐν τῇ Σύρῳ καὶ Ἑρμουπόλει κατοικούντων καὶ τῶν τεσσάρων ἀναπληρωτικῶν, ἐξ ὧν δύο ἦσαν παρόντες κατὰ τὴν δίκην ταύτην, ἔμενον εἰσέτι ἐκ τοῦ εἰρημένου καταλόγου τέσσαρες ὑποψή-

(1) Μόνον διὰ κληρώσεως γίνεται ἡ ἀναπλήρωσις. Απ. κοιν. Αρ. Π. 33 τοῦ 1841.

(2) Ἀποφ. κοιν. Αρ. Πάγου 153, 157, 160, 173 τοῦ 1846 — ἡ 87 τοῦ 1847 κοιν. ἀπ. Αρ. Π. φέρει.

Απόφ. Ἐπειδὴ ἐκ τῶν πρακτικῶν τῆς ἀπὸ 11 Ἰουλ. ε. ε. συνεδριάσεως τοῦ ἐν Πάτραις κακουργιοδικείου βεβαιοῦται, ὅτι ἐξηντλήθη ὁ κατάλογος τῶν ἀναπληρωτικῶν ἐνόρκων ἕνεκεν τῆς ἀπαλλαγῆς των δι' ἀποφάσεως τοῦ δικαστηρίου, καθὼς καὶ ὁ ἰδιαίτερος κατάλογος ὁ κατὰ τὸ ἄρθρ. 58 τοῦ δικαστικοῦ ὀργανισμοῦ συνταχθείς, ὁ δὲ παρὰ τῷ Αρ. Πάγῳ ἀντεισαγγελεὺς βεβαιοῖ ἄνευ ἀντιρρήσεως τῶν ἀναιρεσειόντων, ὅτι τρία μόνον ὀνόματα τῶν ἀναπληρωτικῶν ἐνόρκων ὑπῆρξαν εἰς αὐτὸν τὸν κατάλογον· εἰς τρόπον ὥστε δὲν ἠδύναντο νὰ ὑπάρχουν ἄλλα ὀνόματα εἰς τὸν ἰδιαίτερον τοῦτον κατάλογον διὰ νὰ ἐκφωνηθῶσι καὶ ἑπομένως ὀρθῶς ἔπραξεν ὁ πρόεδρος κληρώσας τὸν ἀριθμὸν τῶν 24 ἐκ τῶν πρώτων ὀνομάτων τῶν ἐμφανισθέντων τὰ ὁποῖα εὑρέθησαν εἰς τὸν γενικὸν κατάλογον.

κληρώσεις, κε
πλήρωσιν τῇ
στησαν ἀνί
τῶν ἐπι
πασταθ
καιοσ
§
λα
6

[illegible] οἱ ὁποῖοι ἔπρεπε ν' ἐ-
[illegible] καταλόγων καὶ τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα,
[illegible] τῶν ἀναπληρωτικῶν ἐνόρκων, ἔπρεπε κατὰ
[illegible] τῶν δικαστηρίων νὰ ἐκφωνηθῶσιν· ἂν
[illegible] ἦτο ἄλλως ἐξηντλημένος νὰ γείνῃ μνεία
[illegible] πρακτικὰ καὶ οὕτω νὰ προβῇ ἡ ἐκφώνησις τῶν εἰς
[illegible] κατάλογον κατοίκων Σύρου ἢ Ἑρμουπόλεως πολι-
[illegible] τῶν ἐχόντων προσόντα ἐνόρκων, μέχρις οὗ ἤθελεν ἀπαρτι-
[illegible] ἀπαρτιζόμενος ἀριθμὸς τῶν 24 ἐνόρκων, ἐξ οὗ ἤθελε σχημα-
[illegible] τὸ τῶν ἐνόρκων δικαστήριον, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ὡς
[illegible] ἐκ τῶν διαληφθέντων πρακτικῶν, μετὰ τὴν ἐκφώ-
νησιν τῶν τακτικῶν καὶ ἀναπληρωτικῶν ἐνόρκων προέβη ἡ ἐκ-
φώνησις τοῦ καταλόγου τῶν ἐν Σύρῳ κατοικούντων πολιτῶν καὶ
ἐχόντων προσόντα ἐνόρκου χωρὶς νὰ γίνηται παντάπασι μνεία τῶν
ἀπολειφθέντων ἐκ τοῦ εἰρημένου καταλόγου τῆς διοικήσεως Σύ-
ρου τεσσάρων ὡσαύτως κατοικούντων ἐν Σύρῳ πολιτῶν, ὁ δὲ κα-
τάλογος τούτων δὲν δύναται κατὰ τὴν γνώμην τοῦ εἰσαγγελέως
νὰ θεωρηθῇ ἐξηντλημένος, διότι δύο ἀναπληρωτικοὶ ἔνορκοι ἦσαν
παρόντες, καθότι δὲν προκύπτει, ἀπὸ τὰ πρακτικὰ ὅτι δύο μόνον
ἐναπέμειναν ἐκ τοῦ καταλόγου καὶ ἐκληρώθησαν ὡς ἀναπληρωτι-
κοὶ ἔνορκοι, ὥστε εἰς τὸν ἀπαρτισμὸν τῶν 24 ἐνόρκων διὰ τὸν
σχηματισμὸν τοῦ δικάσαντος τὴν προκειμένην ὑπόθεσιν ἐνόρκου
δικαστηρίου παρελείφθησαν ὡς εἴρηται τέσσαρες ἔνορκοι, οἱ ὁποῖοι
ἦσαν κατὰ τὸν νόμον οἱ φυσικοὶ δικασταὶ τοῦ κατηγορουμένου
νῦν ἀναιρεσείοντος καὶ τούτους ἀντεκατέστησαν ἄλλοι, οἱ ὁποῖοι
κατὰ δεύτερον λόγον ἔπρεπε νὰ προςληφθῶσιν· ὅθεν ὑπῆρξε κακὴ
σύνθεσις τοῦ δικαστηρίου τῶν ἐνόρκων, ἥτις κατὰ τὸν ἀριθμὸν 3
τοῦ ἄρθ. 458 τῆς ποινικῆς δικονομίας δίδει χώραν εἰς ἀναίρεσιν.

§ 51³. Οὐδεὶς νόμος ἀπαιτεῖ, ἵνα γενῶσι δεκτοὶ πρὸς ἀναπλή-
ρωσιν τῶν μὴ ἐμφανισθέντων τακτικῶν καὶ ἀναπληρωτικῶν ἐνόρ-
κων, οἱ ὑπὸ τοῦ προέδρου τῶν συνέδρων κληρονόμενοι ἔνορκοι ἐκ
τῶν ἐν τῇ καθέδρᾳ τῶν κακουργιοδικῶν κατοικούντων πολιτῶν
νὰ προτείνωνται καὶ ν' ἀποδεικνύωνται ἐνώπιον τῶν συνέδρων τὰ
κωλύματα, ἕνεκα τῶν ὁποίων ἀπελίποντο ἐκεῖνοι. Απ. ποιν. Αρ.
Π. 89 τοῦ 1852.

§ 52. Η κατὰ τὸ ἄρθ. 57 τοῦ οργ. διατασσομένη κλήρωσις
τῶν 30 ἐνόρκων ἀπαιτεῖται νὰ γίνῃ 4 τοὐλάχιστον ἑβδομάδας
πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν συνεδριάσεων τοῦ ἐνόρκου δικαστηρίου, ἀλ-
λ' ἡ διάταξις αὕτη δὲν ἔχει χώραν καὶ διὰ τὰς μετὰ τὴν γενικὴν
ταύτην κλήρωσιν γενομένας τυχὸν εἰδικὰς κληρώσεις, κατὰ τὸ

ἄρθρον 59 τοῦ δικ. ὀργ., πρὸς ἀναπλήρωσιν τῶν ὅσοι ἀπεβίωσαν ἢ κατέστησαν ἀνίκανοι. Απ. ποιν. Αρ. Πάγ. 85, 90 τοῦ 1850. ἐνωτ. § 41.

§ 53. Τὸ ἐνεργοῦν τὴν κλήρωσιν ἐφετεῖον ἔχει τὸ δικαίωμα ν' ἀπομακρύνῃ τὸ ὄνομα ἐνόρκου, ὅστις ἤθελεν ἐκπληρώσει τὰ καθήκοντα αὐτὰ κατὰ τὸ προηγούμενον ἢ τὸ τρέχον ἔτος; Κατὰ τοὺς γ. ναί. Faus. σελ. 318 τ. 8.—Παρ' ἡμῖν, τὸ ἄρθ. 66 δὲν εἶναι κατὰ τοῦτο σαφές. Πρβ. κατωτ. § 75 τὴν 37 τοῦ 1857 ποιν. ἀπ. Αρ. Πάγου.

§ 54. Τὸ ἄρθρον 63 τοῦ ὀργ. δὲν ἀπαγορεύει τοῦ νὰ προβῇ ἡ κλήρωσις τῶν ἀναπληρωτικῶν ἐνόρκων καὶ πέραν τοῦ 24 ἀριθμοῦ· ἀρκεῖ μόνον οἱ πέραν τοῦ ἀριθμοῦ τούτου κληρωθέντες νὰ μὴ ῥίπτωνται εἰς τὴν κληρωτίδα, ἐὰν ὁ ἀριθμὸς τοῦ 24 συμπληρωθῇ ἐκ τῶν πρὸ αὐτῶν κληρωθέντων. Απ. ποιν. Αρ. Π. 106 τοῦ 1851, ἧς ἡ πρώτη σκέψις φέρει.

Απόφ. Ἐπειδή, κατὰ τὸ ἄρθ. 63 τοῦ ὀργ. τῶν δικαστηρίων, ἐάν, εἰς τὴν πρὸς ἔναρξιν τῆς συνόδου προσδιωρισμένην ἡμέραν, δὲν ἐμφανισθῶσι τοὐλάχιστον εἴκοσι τέσσαρες ἐκ τῶν προσκληθέντων τακτικῶν ἐνόρκων, καταλαμβάνουν τὸν τόπον τῶν ἐλλειπόντων οἱ κατὰ τὸ ἄρθρον αὐτὸ κληρούμενοι, τὸ δὲ μνησθὲν ἄρθρον, ἀπαιτοῦν μόνον τὴν συμπλήρωσιν τῶν ἐλλειπόντων τακτικῶν ἐνόρκων, δὲν ἀπαγορεύει τοῦ νὰ προβῇ ἡ κλήρωσις τῶν ἀναπληρωτικῶν ἐνόρκων καὶ πέραν τοῦ εἰκοστοῦ τετάρτου ἀριθμοῦ, ἀρκεῖ μόνον οἱ πέραν τοῦ ἀριθμοῦ τούτου κληρωθέντες νὰ μὴ ῥίπτωνται εἰς τὴν κληρωτίδα, ἐὰν ὁ ἀριθμὸς τῶν 24 ἐνόρκων συμπληροῦται ἐκ τῶν πρὸ αὐτῶν κληρωθέντων, καὶ τοιοῦτόν τι εἰς τὴν προκειμένην δίκην δὲν ἐγίνετο, κἄν τε, ἐκ τοῦ κατὰ τὴν 23 Ἰουλίου, ἡμέραν τῆς ἐνάρξεως τῆς συνόδου, συνταχθέντος καὶ προσαγομένου πρακτικοῦ ἀποδεικνύεται ὅτι, μὴ ἐμφανισθέντων ἢ μὴ μόνον ἕνδεκα τακτικῶν ἐνόρκων, ἐκληρώθησαν πρὸς κατάληψιν τῆς θέσεως τῶν ἐλλειπόντων πέραν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν 24, διότι ἐκ τῶν πρακτικῶν τῆς προκειμένης δίκης, γενομένης τὴν 15 Ὀκτ. ε. ε. ἀποδεικνύεται ὅτι, τὸ δικαστήριον τῶν ἐνόρκων δὲν ἠδυνήθη νὰ συντεθῇ, διὰ τὴν μὴ ἐμφάνισίν των μήτε ἀπὸ τοὺς προσκληθέντας τακτικοὺς ἐνόρκους, μήτε ἀπὸ τοὺς κατὰ τὴν ἔναρξιν τῆς συνόδου κληρωθέντας ὡς εἴρηται, ἀλλὰ συνεπληρώθη ἀπὸ τοὺς μετὰ ταύτην κληρωθέντας ἐνόρκους κατὰ διαφόρους ἄλλας γενομένας κληρώσεις αὐτῶν.

§ 54α. Μὴ ἐμφανισθέντων κατὰ τὴν πρὸς ἔναρξιν τῆς συνόδου διωρισμένην ἡμέραν τοὐλάχιστον 24 ἐκ τῶν 30 τακτικῶν ἐνόρ-

κληρώσεις, κατὰ τὸ ἄρθρον 59 τοῦ αὐτοῦ ὀργανισμοῦ, πρὸς ἀναπλήρωσιν τῶν ὅσοι ἐκ τῶν κληρωθέντων ἤδη ἀπεβίωσαν ἢ κατέστησαν ἀνίκανοι, ὡς ἰσχυρίζονται οἱ ἀναιρεσείοντες, διότι, ὡς ἐκ τῶν ἐπισυμβαινουσῶν ἀποβιώσεων καὶ ἀνικανοτήτων, ἤθελε καταστασταθῆ ἀδύνατος ἡ διὰ τῶν κακουργιοδικείων ἐνέργεια τῆς δικαιοσύνης.

§ 42. Τὰ ἀποδεικτικὰ εἶναι καλὸν νὰ ὑπογράφωνται ὑπὸ τοῦ λαμβάνοντος, ἀλλ' ἡ τῆς ὑπογραφῆς ταύτης ἔλλειψις δὲν τὰ καθιστᾷ ἄκυρα. Μὴ γενομένης δὲ τακτικῆς ἐπιδόσεως, ποινὴ δὲν ἐπιβάλλεται, ἐμφανιζόμενος δὲ ὁ ἔνορκος εἶναι δεκτός· ἡ ἄτακτος ἐπίδοσις καθιστᾷ ἄκυρον τὴν σύνθεσιν τοῦ ὁρκωτικοῦ δικαστηρίου; Κατὰ τοὺς Γάλλους, ἂν δὲν ἐμφανισθῶσιν οἱ ἀναγκαιοῦντες πρὸς κλήρωσιν, οἱ σύνεδροι διατάσσουσι τακτικὴν κλήτευσιν. Faust, σελ. 320 τ. 8.

Προκαταρκτικαὶ ἐργασίαι τῶν συνέδρων. — Νέα κλήρωσις ἐνόρκων.

ε') Προκαταρκτικαὶ ἐργασίαι τῶν συνέδρων. Νέα κλήρωσις.

§ 50. Κατὰ τὴν πρὸς ἔναρξιν τῆς συνόδου διωρισμένην ἡμέραν, συνέρχεται τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων, καὶ ἀσχολεῖται εἰς τὸ περὶ τῆς βεβαιώσεως τῶν ἀπουσιῶν, περὶ τῶν ζητουμένων ἀπαλλαγῶν καὶ ἀποφαίνεται περὶ τῶν τυχὸν ἀνικανοτήτων, καὶ ταῦτα πάντα, ὑπαγόμενα εἰς τὸ δικαστήριον πλῆρες, ἐν *δημοσίᾳ* συνεδριάζει. Fans. σ. 321 τ. 8.

Τὰ μέρη δὲν ἔχουσι δικαίωμα νὰ ἐπικρίνωσιν ἀποφάσεις, δι' ὧν οἱ σύνεδροι ἀποῤῥίπτουσιν ἢ δέχονται αἰτήσεις περὶ ἀπαλλαγῆς· ἐκτὸς ἂν ἡ ἀπόφασις δὲν στηρίζεται εἰς πραγματικὰ γεγονότα, ἀλλ' εἰς νομικὰ ἐπιχειρήματα, ἢ ὅταν ἀποῤῥίπτωσι νόμιμόν τινα περὶ ἀνικανότητος λόγον, ἢ δέχωνται ὡς νόμιμον λόγον μὴ ὁριζόμενον ὡς τοιοῦτον. Faus. σ. 323 ἐπ.

§ 51. Κατὰ τὴν πρὸς ἔναρξιν τῆς συνόδου ἡμέραν, ὁ πρόεδρος τῶν συνέδρων, ὅταν ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐμφανισθέντων ἐνόρκων καὶ τῶν ἐπιλαχόντων δὲν ἀρκῇ πρὸς συγκρότησιν ὁρκωτικοῦ δικαστηρίου, ἀναπληροῖ ἐπὶ τῇ *δημοσίᾳ συνεδριάσει* διὰ νέας *κληρώσεως* τοὺς ἐλλείποντας καὶ πρῶτον μὲν ἐκ τοῦ κατὰ τὸ ἄρθ. 58 ἰδιαιτέρου καταλόγου· (ὅρα κατωτ. τὴν 150 τοῦ 1846 ἀπόφασ. Ἀρ. Πάγου) ἐξαντληθέντος δὲ αὐτοῦ ἐκ τῶν ἄλλων πολιτῶν τῶν

κατοικούντων εἰς τὸν τόπον τῶν συνεδριάσεων καὶ δυναμένων νὰ ἐκλεχθῶσι (1). (63 ὀργ.).

Ὅτι δημοσία ἡ κλήρωσις, καὶ ὅτι πρέπει νὰ τίθενται τὰ ὀνόματα, ὄχι οἱ ἀντιστοιχοῦντες ἀριθμοί, ἴδε Faus. σ. 341 ἐπ. τ. 8.

Ἡ κλήρωσις αὕτη δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ γίνηται ἐνώπιον τῶν κατηγορουμένων. αὐτ. σ. 342.

Τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων δὲν ἐξετάζει αὐτεπαγγέλτως τοὺς περὶ ἐξαιρέσεως ἢ ἀπαλλαγῆς λόγους. αὐτ. σ. 344.

§ 51α. Πρὶν ἢ κληρωθῶσι τὰ ὀνόματα τῶν ἐν τῷ γενικῷ καταλόγῳ κατοικούντων ἐν τῇ ἕδρᾳ τοῦ κακουργιοδικείου, πρέπει νὰ ἐξαντλῶνται τὰ ἐν τῷ ἰδιαιτέρῳ καταλόγῳ ὀνόματα (2). Απ. ποιν. Αρ. Π. 150 τοῦ 1846, φέρουσα.

Απόφ. Ἐπειδὴ ἐκ τῆς συμπαραβολῆς τῶν ἀπὸ ά Αὐγ. 1846 ἐπὶ τῆς προκειμένης ὑποθέσεως πρακτικῶν τοῦ ἐν Σύρῳ κακουργιοδικείου μετὰ τοῦ καταλόγου τῶν ἐκ τῆς διοικήσεως Σύρου 20 ὑποψηφίων ἐνόρκων τοῦ 1845, γίνεται δῆλον, ὅτι ἐκτὸς τῶν ἐκ τοῦ καταλόγου τούτου λαβόντων μέρος ὡς τακτικῶν ἐνόρκων καὶ τῶν ἐν τῇ Σύρῳ καὶ Ἑρμουπόλει κατοικούντων καὶ τῶν τεσσάρων ἀναπληρωτικῶν, ἐξ ὧν δύο ἦσαν παρόντες κατὰ τὴν δίκην ταύτην, ἔμενον εἰσέτι ἐκ τοῦ εἰρημένου καταλόγου τέσσαρες ὑποψή-

---

(1) Μόνον διὰ κληρώσεως γίνεται ἡ ἀναπλήρωσις. Απ. ποιν. Αρ. Π. 33 τοῦ 1841.

(2) Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 153, 157, 160, 173 τοῦ 1846 — ἡ 87 τοῦ 1847 ποιν. απ. Αρ. Π. φέρει.

Απόφ. Ἐπειδὴ ἐκ τῶν πρακτικῶν τῆς ἀπὸ 11 Ἰουλ. ε. ε. συνεδριάσεως τοῦ ἐν Πάτραις κακουργιοδικείου βεβαιοῦται, ὅτι ἐξηντλήθη ὁ κατάλογος τῶν ἀναπληρωτικῶν ἐνόρκων ἕνεκεν τῆς ἀπαλλαγῆς των δι' ἀποφάσεως τοῦ δικαστηρίου, καθὼς καὶ ὁ ἰδιαίτερος κατάλογος ὁ κατὰ τὸ ἄρθρ. 58 τοῦ δικαστικοῦ ὀργανισμοῦ συνταχθείς, ὁ δὲ παρὰ τῷ Αρ. Πάγῳ ἀντεισαγγελεὺς βεβαιοῖ ἄνευ ἀντιρρήσεως τῶν ἀναιρεσειόντων, ὅτι τρία μόνον ὀνόματα τῶν ἀναπληρωτικῶν ἐνόρκων ὑπῆρξαν εἰς αὐτὸν τὸν κατάλογον· εἰς τρόπον ὥστε δὲν ἠδύναντο νὰ ὑπάρχουν ἄλλα ὀνόματα εἰς τὸν ἰδιαίτερον τοῦτον κατάλογον διὰ νὰ ἐκφωνηθῶσι καὶ ἐπομένως ὀρθῶς ἔπραξεν ὁ πρόεδρος κληρώσας τὸν ἀριθμὸν τῶν 24 ἐκ τῶν πρώτων ὀνομάτων τῶν ἐμφανισθέντων τὰ ὁποῖα εὑρέθησαν εἰς τὸν γενικὸν κατάλογον. κ.τ.λ.

φιοι ἔνορκοι ἐκ τῶν κατοίκων Ἑρμουπόλεως, οἱ ὁποῖοι ἔπρεπε ν' ἀπαρτίζουν τὸν ἰδιαίτερον κατάλογον καὶ τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα, μετὰ τὴν ἐκφώνησιν τῶν ἀναπληρωτικῶν ἐνόρκων, ἔπρεπε κατὰ τὸ 63 ἄρθ. τοῦ ὀργανισμοῦ τῶν δικαστηρίων νὰ ἐκφωνηθῶσιν· ἂν δὲ ὁ κατάλογος αὐτῶν ἦτο ἄλλως ἐξηντλημένος νὰ γείνῃ μνεία τούτου εἰς τὰ πρακτικὰ καὶ οὕτω νὰ προβῇ ἡ ἐκφώνησις τῶν εἰς τὸν τέταρτον κατάλογον κατοίκων Σύρου ἢ Ἑρμουπόλεως πολιτῶν, τῶν ἐχόντων προσόντα ἐνόρκων, μέχρις οὗ ἤθελεν ἀπαρτισθῇ ὁ ἀπαιτούμενος ἀριθμὸς τῶν 24 ἐνόρκων, ἐξ οὗ ἤθελε σχηματισθῇ τὸ τῶν ἐνόρκων δικαστήριον, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν διαληφθέντων πρακτικῶν, μετὰ τὴν ἐκφώνησιν τῶν τακτικῶν καὶ ἀναπληρωτικῶν ἐνόρκων προέβη ἡ ἐκφώνησις τοῦ καταλόγου τῶν ἐν Σύρῳ κατοικούντων πολιτῶν καὶ ἐχόντων προσόντα ἐνόρκου χωρὶς νὰ γίνηται παντάπασι μνεία τῶν ἐναπολειφθέντων ἐκ τοῦ εἰρημένου καταλόγου τῆς διοικήσεως Σύρου τεσσάρων ὡσαύτως κατοικούντων ἐν Σύρῳ πολιτῶν, ὁ δὲ κατάλογος τούτων δὲν δύναται κατὰ τὴν γνώμην τοῦ εἰσαγγελέως νὰ θεωρηθῇ ἐξηντλημένος, διότι δύο ἀναπληρωτικοὶ ἔνορκοι ἦσαν παρόντες, καθότι δὲν προκύπτει, ἀπὸ τὰ πρακτικὰ ὅτι δύο μόνον ἐναπέμειναν ἐκ τοῦ καταλόγου καὶ ἐκληρώθησαν ὡς ἀναπληρωτικοὶ ἔνορκοι, ὥστε εἰς τὸν ἀπαρτισμὸν τῶν 24 ἐνόρκων διὰ τὸν σχηματισμὸν τοῦ δικάσαντος τὴν προκειμένην ὑπόθεσιν ἐνόρκου δικαστηρίου παρελείφθησαν ὡς εἴρηται τέσσαρες ἔνορκοι, οἱ ὁποῖοι ἦσαν κατὰ τὸν νόμον οἱ φυσικοὶ δικασταὶ τοῦ κατηγορουμένου νῦν ἀναιρεσείοντος καὶ τούτους ἀντεκατέστησαν ἄλλοι, οἱ ὁποῖοι κατὰ δεύτερον λόγον ἔπρεπε νὰ προςληφθῶσιν· ὅθεν ὑπῆρξε κακὴ σύνθεσις τοῦ δικαστηρίου τῶν ἐνόρκων, ἥτις κατὰ τὸν ἀριθμὸν 3 τοῦ ἄρθ. 458 τῆς ποινικῆς δικονομίας δίδει χώραν εἰς ἀναίρεσιν.

§ 51[3]. Οὐδεὶς νόμος ἀπαιτεῖ, ἵνα γενῶσι δεκτοὶ πρὸς ἀναπλήρωσιν τῶν μὴ ἐμφανισθέντων τακτικῶν καὶ ἀναπληρωτικῶν ἐνόρκων, οἱ ὑπὸ τοῦ προέδρου τῶν συνέδρων κληρονόμενοι ἔνορκοι ἐκ τῶν ἐν τῇ καθέδρᾳ τῶν κακουργιοδικῶν κατοικούντων πολιτῶν νὰ προτείνωνται καὶ ν' ἀποδεικνύωνται ἐνώπιον τῶν συνέδρων τὰ κωλύματα, ἕνεκα τῶν ὁποίων ἀπελίποντο ἐκεῖνοι. Απ. ποιν. Αρ. Π. 89 τοῦ 1852.

§ 52. Ἡ κατὰ τὸ ἄρθ. 57 τοῦ ὀργ. διατασσομένη κλήρωσις τῶν 30 ἐνόρκων ἀπαιτεῖται νὰ γίνῃ 4 τοὐλάχιστον ἑβδομάδας πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν συνεδριάσεων τοῦ ἐνόρκου δικαστηρίου, ἀλλ' ἡ διάταξις αὕτη δὲν ἔχει χώραν καὶ διὰ τὰς μετὰ τὴν γενικὴν ταύτην κλήρωσιν γενομένας τυχὸν εἰδικὰς κληρώσεις, κατὰ τὸ

ἄρθρον 59 τοῦ δικ. ὀργ., πρὸς ἀναπλήρωσιν τῶν ὅσοι ἀπεβίωσαν ἢ κατέστησαν ἀνίκανοι. Απ. ποιν. Αρ. Πάγ. 85, 90 τοῦ 1850. ἐνωτ. § 41.

§ 53. Τὸ ἐνεργοῦν τὴν κλήρωσιν ἐφετεῖον ἔχει τὸ δικαίωμα ν' ἀπομακρύνῃ τὸ ὄνομα ἐνόρκου, ὅστις ἤθελεν ἐκπληρώσει τὰ καθήκοντα αὐτὰ κατὰ τὸ προηγούμενον ἢ τὸ τρέχον ἔτος; Κατὰ τοὺς γ. ναί. Faus. σελ. 318 τ. 8.—Παρ' ἡμῖν, τὸ ἄρθ. 66 δὲν εἶναι κατὰ τοῦτο σαφές. Πρβ. κατωτ. § 75 τὴν 37 τοῦ 1857 ποιν. ἀπ. Αρ. Πάγου.

§ 54. Τὸ ἄρθρον 63 τοῦ ὀργ. δὲν ἀπαγορεύει τοῦ νὰ προβῇ ἡ κλήρωσις τῶν ἀναπληρωτικῶν ἐνόρκων καὶ πέραν τοῦ 24 ἀριθμοῦ· ἀρκεῖ μόνον οἱ πέραν τοῦ ἀριθμοῦ τούτου κληρωθέντες νὰ μὴ ῥίπτωνται εἰς τὴν κληρωτίδα, ἐὰν ὁ ἀριθμὸς τοῦ 24 συμπληρωθῇ ἐκ τῶν πρὸ αὐτῶν κληρωθέντων. Απ. ποιν. Αρ. Π. 106 τοῦ 1851, ἧς ἡ πρώτη σκέψις φέρει.

Απόφ. Ἐπειδή, κατὰ τὸ ἄρθ. 63 τοῦ ὀργ. τῶν δικαστηρίων, ἐάν, εἰς τὴν πρὸς ἔναρξιν τῆς συνόδου προσδιωρισμένην ἡμέραν, δὲν ἐμφανισθῶσι τοὐλάχιστον εἴκοσι τέσσαρες ἐκ τῶν προσκληθέντων τακτικῶν ἐνόρκων, καταλαμβάνουν τὸν τόπον τῶν ἐλλειπόντων οἱ κατὰ τὸ ἄρθρον αὐτὸ κληρούμενοι, τὸ δὲ μνησθὲν ἄρθρον, ἀπαιτοῦν μόνον τὴν συμπλήρωσιν τῶν ἐλλειπόντων τακτικῶν ἐνόρκων, δὲν ἀπαγορεύει τοῦ νὰ προβῇ ἡ κλήρωσις τῶν ἀναπληρωτικῶν ἐνόρκων καὶ πέραν τοῦ εἰκοστοῦ τετάρτου ἀριθμοῦ, ἀρκεῖ μόνον οἱ πέραν τοῦ ἀριθμοῦ τούτου κληρωθέντες νὰ μὴ ῥίπτωνται εἰς τὴν κληρωτίδα, ἐὰν ὁ ἀριθμὸς τῶν 24 ἐνόρκων συμπληροῦται ἐκ τῶν πρὸ αὐτῶν κληρωθέντων, καὶ τοιοῦτόν τι εἰς τὴν προκειμένην δίκην δὲν ἐγίνετο, κἄν τε, ἐκ τοῦ κατὰ τὴν 23 Ἰουλίου, ἡμέραν τῆς ἐνάρξεως τῆς συνόδου, συνταχθέντος καὶ προσαγομένου πρακτικοῦ ἀποδεικνύεται ὅτι, μὴ ἐμφανισθέντων ε μὴ μόνον ἕνδεκα τακτικῶν ἐνόρκων, ἐκληρώθησαν πρὸς κατάληψιν τῆς θέσεως τῶν ἐλλειπόντων πέραν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν 24, διότι ἐκ τῶν πρακτικῶν τῆς προκειμένης δίκης, γενομένης τὴν 15 Ὀκτ. ε. ε. ἀποδεικνύεται ὅτι, τὸ δικαστήριον τῶν ἐνόρκων δὲν ἠδυνήθη νὰ συντεθῇ, διὰ τὴν μὴ ἐμφάνισίν των μήτε ἀπὸ τοὺς προσκληθέντας τακτικούς ἐνόρκους, μήτε ἀπὸ τοὺς κατὰ τὴν ἔναρξιν τῆς συνόδου κληρωθέντας ὡς εἴρηται, ἀλλὰ συνεπληρώθη ἀπὸ τοὺς μετὰ ταύτην κληρωθέντας ἐνόρκους κατὰ διαφόρους ἄλλας γενομένας κληρώσεις αὐτῶν.

§ 44[a]. Μὴ ἐμφανισθέντων κατὰ τὴν πρὸς ἔναρξιν τῆς συνόδου διωρισμένην ἡμέραν τοὐλάχιστον 24 ἐκ τῶν 30 τακτικῶν ἐνόρ-

κῶν καὶ 4 ἀναπληρωτικῶν, ἐπιτρέπεται νὰ κληρόνωνται ἐκ τοῦ ἰδιαιτέρου ἢ τοῦ γενικοῦ καταλόγου καὶ πλειότεροι παρὰ τοὺς ἐλλείποντας πρὸς συμπλήρωσιν. Απ. ποιν. Αρ. Π. 73, 86 τοῦ 1853 (1).— Απ. Αρ. Π. 78 τοῦ 1851, φέρολσα.

Απόφ. Ἐπειδή, μὴ ἐμφανισθέντων κατὰ τὴν 23 Ἰουλίου ἡμέραν διωρισμένην πρὸς ἔναρξιν τῆς συνόδου τῶν κακουργιοδικῶν, τοὐλάχιστον εἰκοσιτεσσάρων ἐνόρκων ἐκ τῶν τριάκοντα τακτικῶν καὶ τεσσάρων ἀναπληρωτικῶν, ὁ πρόεδρος τῶν συνέδρων ἔκαμε τὴν κλήρωσιν καθὰ ὁρίζει τὸ ἄρθ. 63 τοῦ δικαστικοῦ ὀργανισμοῦ πρῶτον ἐκ τοῦ ἰδιαιτέρου καταλόγου καὶ δεύτερον ἐκ τοῦ γενικοῦ, ἐξαντληθέντος τοῦ πρώτου, ἀλλ' ἀντὶ νὰ κληρώσῃ τοὺς ἀναπληρωτὰς τῶν ἐλλειπόντων ἐκλήρωσεν ἓξ περιπλέον τοῦ ἀριθμοῦ τῶν εἰκοσιτεσσάρων, ὅμως τοῦτο πρῶτον δὲν ἀπαγορεύει ὁ νόμος, καὶ δεύτερον καθίστατο ἀναγκαῖον καθόσον οἱ περιπλέον κληρωθέντες ἓξ ἤθελον χρησιμεύσει ὡς ἀναπληρωταὶ τῶν εἰς τὰς ἑπομένας συνεδριάσεις τῶν κακουργιοδικῶν μὴ ἐμφανισθέντων ἐνόρκων, ὡς καὶ ἐχρησίμευσαν μὴ ἐμφανισθέντων πολλῶν ἄλλων προηγουμένων αὐτῶν, ὥστε ἐγένετο καὶ ἄλλη κλήρωσις ἄλλων συμπληρωτικῶν κατὰ τὴν 26 Ἰουλίου πρὸς ἀπαρτισμὸν τοῦ παρὰ τοῦ νόμου ἀπαιτουμένου ἀριθμοῦ τῶν εἰκοσιτεσσάρων· ὅτι δὲ δὲν τὸ ἀπαγορεύει ὁ νόμος προκύπτει καθαρῶς καὶ ἐκ τοῦ ὅτι ὁ νομοθέτης ἔδωκεν εἰς τὸν πρόεδρον τῶν συνέδρων τὸ δικαίωμα νὰ κληρώνῃ τοὺς ἐλλείποντας ἐνόρκους εἰς τὴν ἔναρξιν τῆς συνόδου διὰ νὰ χρησιμεύωσιν εἰς ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς συνόδου. Ὅθεν ἔχων ὁ πρόεδρος τὸ τοιοῦτον δικαίωμα ἀντὶ ν' ἀναπληροῖ διὰ νέας κληρώσεως καθ' ἑκάστην συνεδρίασιν ὅπερ δὲν ἀπαιτεῖ ὁ νόμος, τοὺς μὴ ἐμφανιζομένους ἐνόρκους, ἠδύνατο νὰ κληρώσῃ ἅπαξ περισσοτέρους τοῦ ἀριθμοῦ τῶν εἰκοσιτεσσάρων ἐκ τοῦ γενικοῦ κα-

(1) Ἂν καὶ κατὰ τὸ 63 ἄρθρον τοῦ ὀργ. ἡ νέα κλήρωσις γίνεται πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν 24 ἐνόρκων, μολοντοῦτο δὲν παραβιάζεται νόμος τις ἄν, πρὸς εὐκολίαν τῆς συγκροτήσεως τοῦ ὁρκωτικοῦ δικαστηρίου, κληρωθῇ καὶ μεγαλήτερος ἀριθμός· διότι, κατὰ τὸ ἄρθρον 69 τοῦ αὐτοῦ ὀργ., κατὰ τὴν ἔναρξιν πάσης ποινικῆς δίκης ἐκφωνοῦνται τὰ ὀνόματα τῶν τακτικῶν ἐνόρκων, καὶ μόνον ἐν ἀπουσίᾳ αὐτῶν τὰ τῶν ἀναπληρωτικῶν ὥστε δὲν στερεῖται ὁ κατηγορούμενος διὰ τοιαύτης κληρώσεως, τοῦ φυσικοῦ αὐτοῦ δικαστοῦ. Απ. ποιν. Αρ. Π. 86 τοῦ 1853.— Πρλ. Faust. σ. 343 τ. 8.

παλόγου, ἐξαντληθέντος τοῦ ἰδιαιτέρου, διὰ ν' ἀποφύγῃ τὰς καθ' ἑκάστην κληρώσεις χάριν τῆς συντόμου διεκπεραιώσεως τῶν δικῶν καὶ τῆς ταχείας διανομῆς τῆς δικαιοσύνης· ἑπομένως τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων δὲν παρεβίασε κανένα νόμον, κληρῶσαν πλέον τοῦ ἀριθμοῦ τῶν εἰκοσιτεσσάρων μέχρι τῶν τριάκοντα, καὶ συμπαραλαβὸν πρὸς συγκρότησιν τοῦ δικαστηρίου τῶν ἐνόρκων ἐκ τῶν τελευταίων μὴ ἐμφανισθέντων τῶν προηγουμένων ἐνόρκων οὔτε δὲ τὰ δικαιώματα τῶν ἀναιρεσειόντων προσεβλήθησαν ἐκ τῆς τοιαύτης κληρώσεως, καθόσον οἱ κληρωθέντες ὄντες ἐκ τῶν ἐν τῷ γενικῷ καταλόγῳ ἀπέκτησαν τὸ δικαίωμα τοῦ ἐνόρκου ἅμα ἐκληρώθησαν καὶ δὲν ὑπεχρεοῦντο νὰ παύσωσιν, εἰμὴ ἀφοῦ ἤθελον ἐμφανισθῇ οἱ τακτικοὶ ἢ οἱ προηγούμενοι αὐτῶν· ὥστε ὁ περὶ τῆς κακῆς συνθέσεως τοῦ δικαστηρίου τῶν ἐνόρκων λόγος ἀναιρέσεως καθίσταται ἀνυπόστατος.

§ 55. Δὲν ὑπάρχει λόγος ἀναιρέσεως, ἂν, ἐκφωνηθέντων τῶν καταλόγων τῶν τακτικῶν ἐνόρκων καὶ τῶν καταλόγων τῶν πρὸς ἀντικατάστασιν τῶν μὴ ἐμφανισθέντων, ἐξεφωνήθησαν πολλὰ ὀνόματα (1) (63, 69, 71 ὀργ.). Απ. ποιν. Αρ. Π. 1 τοῦ 1852.

§ 56. Τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων δύναται ν' ἀναπληροῖ ἑκάστοτε διὰ νέας κληρώσεως, τοὺς κωλυομένους ἢ μὴ ἐμφανιζομένους ἐνόρκους (58, 63 ὀργ.). Απ. ποιν. Αρ. Π. 92 τοῦ 1842.

ΣΗΜ. Ὁ λόγος τῆς ἀναιρέσεως ἔφερεν ὅτι αἱ κληρώσεις πρέπει νὰ γίνωνται μόνον κατὰ τὴν πρὸς ἔναρξιν τῆς συνόδου ὡρισμένην ἡμέραν, ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου ἐγένετο νέα κλήρωσις περὶ τὰ τέλη τῆς συνόδου.

§ 57. Ἐὰν ἡ συμπλήρωσις τῶν ἐκ τοῦ γενικοῦ καταλόγου ἐνόρκων ἐγένετο εἰς προηγουμένην συνεδρίασιν, καὶ ὄχι κατὰ τὴν προκειμένην δίκην, εἶναι ἀδιάφορον. — Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 12 τοῦ 1855.

§ 58. Ἐπροτάθη ὡς λόγος ἀναιρέσεως, ὅτι ὁ πρόεδρος τῶν συνέδρων μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ὀνομάτων τῶν τακτικῶν ἐνόρκων καὶ τῶν ἀναπληρωτικῶν συνεπλήρωσε τὸν ἀριθμὸν τῶν 24

(1) Ὁ λόγος τῆς ἀναιρέσεως ἦτο, ὅτι παρεβιάσθησαν τὰ ἄρθρα 63 καὶ 58 τοῦ ὀργ., καθότι τὸ ὑπέρμερον τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐνόρκων ἐπιφέρει τὸ ἀδύνατον τῆς ἐξελέγξεως αὐτῶν καὶ τοῦ δικαιώματος τῆς ἐξαιρέσεως.

ἐξ ἑνὸς καταλόγου, χωρὶς νὰ γίνῃ νέα κλήρωσις· ὁ δὲ Ἀρ. Πάγος ἐξεφράσθη οὕτως.

Ἀπόφ. Ἐπειδὴ ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν πρακτικῶν τῆς συνεδριάσεως ἡ συγκρότησις τοῦ δικαστηρίου τῶν ἐνόρκων ἐγένετο συμφώνως μὲ τὰς διατάξεις τοῦ νόμου (ἄρθρ. 63 τοῦ δικ. ὀργ.), καθότι ἐξεφωνήθησαν πρῶτον τὰ ὀνόματα τῶν τακτικῶν ἐνόρκων, ἀκολούθως τὰ τῶν ἀναπληρωτικῶν καὶ τὰ τοῦ ειδικοῦ καταλόγου, καὶ τέλος τὰ τοῦ γενικοῦ, τὰ πάντα κατὰ τὴν διὰ τῆς κληρώσεως προσδιορισθεῖσαν τάξιν, ὡς βεβαιοῦται ἐκ τῶν πρακτικῶν, οὐδεὶς δὲ νόμος περιορίζει τὸν ἀριθμὸν τῶν δυναμένων κατὰ τὸ 45 ἄρθρον τοῦ ἰδίου ὀργανισμοῦ νὰ ἐκπληρώσουν χρέη ἐνόρκων καὶ σημειουμένων ἐν τῷ γενικῷ καταλόγῳ, ἀρκεῖ ἡ ἐκφώνησις τῶν ὀνομάτων νὰ γενῇ κατὰ τὴν διὰ τῆς κληρώσεως προσδιορισθεῖσαν τάξιν, ταῦτα δὲ ἐγένοντο ἐπὶ τῆς προκειμένης δίκης· ὅθεν δὲν εἶναι βάσιμος ὁ πρῶτος τῆς ἀναιρέσεως λόγος. Απ. ποιν. Αρ. Π. 64 τοῦ 1847.

§ 59. Μὴ συμπληρωθέντος τοῦ ἀπαιτουμένου ἀριθμοῦ 24 ἐνόρκων διὰ τῶν ἐμφανισθέντων τακτικῶν καὶ τῶν τοῦ ἰδιαιτέρου καταλόγου καὶ μὴ ἐμφανισθέντων τῶν ἀναπληρωτικῶν, ἐκφωνοῦνται τὰ ὀνόματα (1) τοῦ γενικοῦ καταλόγου τῶν κληρωθέντων ἐνόρκων (63 ὀργ.). Απ. ποιν. Αρ. Π. 60 τοῦ 1850.

§ 60. Κατὰ τὸ ἄρθ. 63 ἐδ. 2 τοῦ ὀργ. δὲν προσλαμβάνονται, πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν 24 ἐνόρκων, εἰμὴ πολῖται ἐκ τῶν ἐν τῇ ἕδρᾳ τοῦ κακουργιοδικείου κατοικούντων· ἄρα ὄχι ἄλλοι, ὧν ἡ κατοικία εἶναι ἄλλη κατὰ τοὺς δημοσιευομένους καταλόγους (ἄρθ. 8 τοῦ ἀπὸ 9 Ἰουλ. 1848 νόμου).— Απ. ποιν. Αρ. Π. 76 τοῦ 1858.

---

(1) Οἱ ἀναπληρωτικοὶ ἔνορκοι, ὅταν δὲν ὑπάρχωσιν ὀνόματα πολιτῶν, κατοικούντων εἰς τὸν τόπον τῆς συνεδριάσεως τοῦ δικαστηρίου τῶν κακουργιοδικῶν, καὶ ἐγγεγραμμένων εἰς τὸν γενικὸν κατάλογον τοῦ διοικητοῦ, καὶ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐκπληρωθῇ ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου 58 τοῦ δικ. ὀργ. δύνανται νὰ κληρωθῶσιν ἐκ τῶν πολιτῶν τῶν κατοικούντων εἰς τὸν τόπον τῶν συνεδριάσεων τοῦ δικαστηρίου, καὶ ἐγγεγραμμένων εἰς τὸν παρὰ τοῦ διοικητοῦ σταλέντα ἰδιαίτερον κατάλογον. — Αποφ. ποιν. Αρ. Π. 34 τοῦ 1842,— 36 καὶ 176 τοῦ 1846.

§ 61. Ἡ 61 τοῦ 1858 ποιν. ἀπ. Ἀρ. Π. φέρει.

Απόφ. Ἐπειδὴ καὶ ἐπὶ ὑποθέσει, ὡς διατείνεται ὁ ἀναιρεσείων, ὅτι ὁ ἔνορκος Παντολέων Παπαλουκὰς ἐκληρώθη παρὰ τοῦ προέδρου τοῦ ἐφετείου ὡς ἀναπληρωτικὸς ἔνορκος καὶ ἀκολούθως ἐκληρώθη καὶ παρὰ τοῦ προέδρου τῶν συνέδρων, τοῦτο εἶναι μὲν ἄτακτον, ἀλλ' οὔτε βλάβην ἐπέφερεν, οὔτε εἶναι λόγος ἀναιρέσεως.

§ 62. Ἐπροτάθη ὡς λόγος ἀναιρέσεως, ὅτι ἀφοῦ κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς 17 Σεπτ. ε. ε. τὴν δικάσιμον τῶν ἀναιρεσειουσῶν ἐνεφανίσθησαν δεκατρεῖς τακτικοὶ ἔνορκοι, ἤτοι δύω πλειότεροι τῶν κατὰ τὴν προκαταρκτικὴν συνεδρίασιν τῆς 24 Ἰουλίου ἐμφανισθέντων, ἔπρεπεν ἐκ τοῦ ἰδιαιτέρου καταλόγου τῶν κατὰ τὴν 26 κληρωθέντων παραπληρωματικῶν ν' ἀφαιρεθῶσιν δύω, καὶ ἀντὶ τούτων νὰ γενῇ νέα ἐξ ὑπ' ἀρχῆς κλήρωσις, ὅτι κατὰ τὴν 26 Ἰουλ. ἐλλειψάντων τινῶν ἐκ τῶν παραπληρωματικῶν ἐνόρκων, οἵτινες εἶχον κληρωθῇ κατὰ τὴν 23 τοῦ αὐτοῦ, τὸ δικαστήριον, διὰ τὴν ὑπηρεσίαν μόνον ἐκείνης τῆς ἡμέρας, ἠναγκάσθη νὰ κληρώσῃ ἄλλους τινὰς παραπληρωματικοὺς πρὸς ἀναπλήρωσιν τῶν ἀπόντων κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν παραπληρωματικῶν, ἀλλ' ἀφοῦ κατὰ τὰς ἑπομένας συνεδριάσεις ἐνεφανίσθησαν ἐκτὸς τῶν τακτικῶν καὶ οἱ κατὰ τὴν πρώτην συνεδρίασιν κληρωθέντες παραπληρωματικοί, οἱ κατὰ τὴν 26 κληρωθέντες ἔπαυσαν πλέον νὰ ἦναι ἔνορκοι. Ὅθεν καὶ κατὰ τὴν προκειμένην συνεδρίασιν, μὴ συμπληρωθέντος τοῦ ἀριθμοῦ τῶν 24 ἐνόρκων οὔτε ἐκ τοῦ καταλόγου τῶν τακτικῶν, οὔτε ἐκ τῶν κατὰ τὴν 24 κληρωθέντων ἀναπληρωτικῶν, ὁ πρόεδρος δὲν ἔπρεπε νὰ διατάξῃ τὴν ἐκφώνησιν τῶν κατὰ τὴν 26 Ἰουλ. κληρωθέντων, ἀλλὰ νὰ κάμῃ νέαν κλήρωσιν. Κατ' αὐτὸν δὲ τὸν τρόπον δὲν ἤθελεν ἀριθμεῖσθαι μεταξὺ τῶν ἐνόρκων ὁ Γεώργιος Πρινάρης ὁ ὁποῖος ἔλαβε μέρος εἰς τὴν συζήτησιν τῆς προκειμένης ὑποθέσεως καὶ ὁ Θωμᾶς Καβάκος, ὁ ὁποῖος ἐξῃρέθη. Τὸ δὲ περιστατικὸν τοῦτο ἀποτελεῖ λόγον ἀναιρέσεως κατὰ τὰ ἄρθρα 458 § 3 καὶ 415 § 1 τῆς ποιν. δικον. συνδ. μὲ τὸ ἄρθ. 63 τοῦ δικαστ. ὀργανισμοῦ.

Ἀλλ' ὁ Ἄρ. Πάγος δὲν ἐθεώρησεν ὀρθὸν τὸν λόγον αὐτόν, σκεφθεὶς διὰ τῆς 3 σκέψ. τῆς 78 τοῦ 1851 ἀποφάσεώς του οὕτως.

Απόφ. Ἐπειδὴ οὐχ ἧττον εἶναι ἀνυπόστατος καὶ ὁ λόγος οὗτος ἂν ἐνεφανίσθησαν κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς προκειμένης δίκης ἐκ τῶν τακτικῶν ἐνόρκων δύω περισσότεροι παρ' ὅσοι ἦσαν εἰς τὴν προκαταρκτικὴν συνεδρίασιν τὴν 23 Ἰουλ., ἠδύναντο ὅμως καὶ οἱ

κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς 26 Ἰουλ. κληρωθέντες δύω τελευταῖοι συμπληρωτικοὶ νὰ συμπαραληφθῶσιν εἰς τὸν παρὰ τοῦ νόμου ἀπαιτούμενον ἀριθμὸν τῶν 24 χωρὶς νὰ γείνῃ νέα κλήρωσις καθόσον αὐτοὶ ἤθελον ἀναπληρώσειν ἄλλους προηγουμένους αὐτῶν μὴ ἐμφανισθέντας ἐνόρκους καὶ δὲν ἀπώλεσαν τὴν ἰδιότητα τοῦ ἐνόρκου ἀφοῦ ἅπαξ κατὰ τὴν ἔναρξιν τῆς συνόδου ἐκληρώθησαν ἔνορκοι, καὶ δὲν ἐνεφανίσθησαν ἄλλοι ἐκ τῶν τακτικῶν ἢ ἐκ τῶν ἀναπληρωτικῶν καὶ συμπληρωτικῶν τῶν προηγουμένων αὐτῶν διὰ νὰ ἐκπληρώσωσι τὸ καθῆκον τοῦ ἐνόρκου.

Μὴ ἐμφάνισις τῶν ἐνόρκων καὶ χρηματικαὶ ποιναί (1).

§ 70. Ὅστις τῶν ἐνόρκων δὲν ἐμφανίζεται, οὔτε δικαιολογεῖ τὴν μὴ ἐμφάνισίν του, καταδικάζεται ὡς εἰδικώτερον ὁρίζει τὸ ἄρθρον 64 τοῦ ὀργ.

Εἶναι ἀληθὲς, ὅτι δὲν ὑπάρχει εἰς τὴν νομοθεσίαν μας ῥητὴ προθεσμία πρὸς ἀνακοπὴν τοιαύτης φύσεως ἀποφάσεων, ἀλλ εἶναι ἐπίσης βέβαιον ὅτι ἡ περὶ τὰ τοαῦτα ἀταξία θέλει πλεονάσει, ἂν δὲν περιορισθῇ εἰς ῥητὸν χρόνον τῆς ἀνακοπῆς τὸ δικαίωμα, ἢ ἐφ' ὅσον δηλ. διαρκεῖ ἡ Σύνοδος, ἐντὸς τῆς ὁποίας ἐξεδόθη ἡ ἀπόφασις, ἢ τὸ πολὺ εἰς τὴν προσεχῆ, ἂν ἐκ τῆς χρονολογίας τοῦ ἀποδεικτικοῦ τῆς ἐπιδοθείσης ἀποφάσεως ἐξάγεται ὅτι δὲν ὑπῆρχεν ὁ ἀναγκαῖος καιρὸς διὰ νὰ γίνῃ διαρκούσης τῆς πρώτης συνόδου.

Ἡ περὶ ἀνακοπῆς αἴτησις πρέπει νὰ γίνεται εἰς τὸ δικαστήριον, καὶ ὄχι δι' ἁπλῆς ἀναφορᾶς πρὸς τοὺς διοικητικοὺς ὑπαλλήλους, οἵτινες δὲν εἶναι ὁλοτελῶς ἁρμόδιοι εἰς τοιαύτας ἐπεμβάσεις. κατ. § 73².

§ 71. Νόμιμα δικαιολογήματα θεωροῦνται μόνον τὰ ἑξῆς:

1. Ἡ δι' ἀποδείξεως ἰατροῦ πιστουποιουμένη νόσος, μὴ ἐπιτρέπουσα τὴν προσωπικὴν ἐμφάνισιν.

2. Λόγοι οἰκιακοὶ ἢ τῆς ὑπηρεσίας, ἢ ἄλλης ἀστυχῆς ἀσχολίας, οἵτινες, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τῆς ἀρχῆς ἀπαιτοῦσι τὴν εἰς ἄλλον τόπον μετάβασιν, ἢ καθιστῶσιν ἀδύνατον τὴν προσωπικὴν ἐμφάνισιν, ἢ δὲν ἐπιτρέπουσι κἀμμίαν ἄλλην ἐνασχόλησιν. Περὶ

(1) Morin, λέξ Jury ἀρὰθ 46 ἐπ.

τῆς ἰσχύος τῶν προτεινομένων δικαιολογημάτων, κρίνει τὸ ἁρμόδιον δικαστήριον. (οργ. 65) Faus. σ. 326 τ. 8 (1).

Ἂν κατὰ τὴν σύστασιν τοῦ ἐκ τῶν 12 ἐνορκωτικοῦ δικαστηρίου εἷς ἐξ ἐκείνων, ὧν ὁ κλῆρός του τὸν καλεῖ εἰς ἐκπλήρωσιν καθηκόντων ἐνόρκου προτείνει δικαιολόγημά τι, ὃ ἀποδέχεται μόνος ὁ πρόεδρος, ὑπάρχει κακὴ σύνθεσις (cass. 17 Φιβρ. 1831) ἡ ἀπόφασις δύναται νὰ γίνῃ ἐν συμβουλίῳ (cass. 16 Ἀπρ. 1831), ἀλλὰ προτιμότερον εἶναι νὰ γίνῃ αι ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ, διότι ἡ παραδοχὴ ἐνδέχεται νὰ προκαλέσῃ ἀναπληρωτικὴν κλήρωσιν (Berr. σ. 79). Ἡ ἀκρόασις τοῦ κατηγορουμένου ὡς πρὸς τὸ κώλυμα δὲν ἀπαιτεῖται (rej. 7 Δεκ. 121, 2 Ἀπρ. 1829 καὶ 13 Σεπτ. 47).

§ 72. Ὅταν οἱ ἔνορκοι προβάλωσιν ὅτι, ἕνεκα τοῦ ψύχους, δὲν εἶναι εἰς κατάστασιν νὰ λάβωσι μέρος εἰς τὴν συνεδρίασιν τοῦ δικαστηρίου, καὶ ἀρνηθῶσι τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων των, ἡ τοιαύτη ἄρνησις ταυτίζεται, ὡς πρὸς τ' ἀποτελέσματα, μὲ τὴν ἄνευ ἀδείας ἀναχώρησιν ἐνόρκου τινὸς ὡς πρὸς τὴν ὁποίαν τὸ 65 ἄρθ. τοῦ δικ. ὀργ. ἐπιβάλλει εἰς τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων τὸ χρέος ν' ἀποφασίσῃ περὶ τῆς ἰσχύος τῶν προβαλλομένων δικαιωμάτων, καί, ἂν δὲν εὕρῃ αὐτὰ εὔλογα, νὰ ἐπιβάλλῃ τὴν ἐν τῷ ἄρθ. 64 τοῦ δικ. ὀργ. ὁριζομένην ποινήν· ἡ παράλειψις ὅμως τῆς ἀποφάσεως ταύτης, καθὸ ἀφορώσης μόνον τοὺς ἐνόρκους, δὲν παρέχει εἰς τοὺς κατηγορουμένους λόγον ἀναιρέσεως κατὰ τῆς ἐπὶ τῆς δίκης των γενομένης διαδικασίας. Απ. ποιν. Αρ. Π. 10 καὶ 38 τοῦ 1843.

§ 73. Ποία ἡ ἰσχὺς τῶν ἀποφάσεων, αἵτινες ἀφορῶσι τὴν πρότασιν τῶν δικαιολογημάτων, περὶ ὧν ὁ λόγος; Ἴδε Faust. σ.λ. 328 τ. 8.

§ 73[a]. Μέχρι ποίας ἐποχῆς ἐπιτρέπεται ἀνακοπὴ περὶ τῶν ἀποφάσεων, δι' ὧν καταδικάζονται τοιαῦται ποιναί; Ὁ Λεγραβ. λέγει ὅτι ἡ ἀνακοπὴ δύναται νὰ γίνῃ καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν

(1) Νόμιμα δικαιολογήματα εἰσὶ τὰ ἐν τοῖς ἄρθ. 24 καὶ 25 τοῦ ὀργ. ὡρισμένα, περὶ δὲ τῆς ἰσχύος των ἀποφαίνονται κυριαρχικῶς (*) οἱ σύνεδροι. (Π.β. ὅμως Faus. σ. 326 ἐν μέσ.).

(*) Καὶ δημοσίως. Morin, λέξ. Jury ἀριθ. 49.

τῆς ἐνεστώσης συνόδου (καθ' ἣν ἐξεδόθη ἡ ἀπόφασις) καὶ τῆς ἑπομένης.— Τοῦτο καθιέρωσεν ἡ πρακτικὴ καὶ ἐν Ἑλλάδι.—Κατὰ τὸν Καρνότ, ἡ ἀνακοπὴ πρέπει νὰ γίνῃ ἐντὸς τοῦ χρόνου, ὅστις ὥρισται πρὸς ἀνακοπὴν τῶν ποινικῶν ἀποφάσεων. ἀνωτ. § 70.

§ 74. Ἡ ὡς πρὸς τὰ δικαιολογήματα ἁρμοδιότης τῶν συνέδρων ἐκλείπει, ληξάσης τῆς συνόδου. Faus. σ. 330. Morin, λέξ. Jury § 49 ἐν τέλ.

§ 75. Κληροῦνται ἔνορκοι οἱ ἐκπληρώσαντες ἤδη τὸ καθῆκον αὐτό; Ἡ 38 τοῦ 1857 ποιν. τοῦ Αρ. Π. ἀπ. (1) φέρει.

Απόφ. Ἐπειδὴ κατὰ τὰ συνδυασμένα ἄρθρα 63—66 τοῦ δικαστικοῦ ὀργανισμοῦ, ἅπαντες οἱ καλούμενοι πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων τῶν ἐνόρκων, εἴτε ἐκ τῶν τακτικῶν ἐπιλαχόντων, εἴτε καὶ ἐκ τῶν κληρωθέντων ἐκ τοῦ ἰδιαιτέρου καταλόγου τῶν πολιτῶν τῶν κατοικούντων εἰς τὸν τόπον τῆς συνόδου, ἔχουσι τάς τε ὑποχρεώσεις καὶ τὰ δικαιώματα, περὶ ὧν γίνεται λόγος εἰς τοὺς εἰρημένους ὁρισμούς, κατ' αὐτοὺς δὲ, ὅστις προσκληθεὶς ἐνεφανίσθη καὶ ἐξεπλήρωσε πρεπόντως τὰ χρέη τῶν ἐνόρκων, δὲν ἐγγράφεται πλέον οὔτε κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος, οὔτε κατὰ τὸ προσεχὲς εἰς τὸν κατάλογον τῶν διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ἐνόρκου δικαστηρίου διωρισμένων πολιτῶν, εἰμὴ ἐὰν αὐτὸς ἀφ' ἑαυτοῦ ἔκαμε ῥητὴν παραίτησιν τῆς ἀπαλλαγῆς ταύτης, ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου ὁ ἀναιρεσείων ἀνακόψας διὰ τοῦ ἀπὸ 29 Ἰανουαρ 1857 ἐγγράφου του τὰς ἐρήμην αὐτοῦ ἐκδοθείσας ἀποφάσεις τῶν ἐν Ἀθήναις συνέδρων, δι' ὧν κατεδικάσθη εἰς πρόστιμον διὰ τὴν μὴ ἐμφάνισίν του, ὡς ὀφείλοντος δῆθεν νὰ ἐκπληρώσῃ καθήκοντα ἐν τῇ προκειμένῃ συνόδῳ ἐνόρκου, ἐπρότεινεν ὅτι ἀφοῦ προσκληθεὶς κατὰ πολλὰς συνόδους καὶ ἰδίως κατὰ τὴν τοῦ παρελθόντος ἔτους τοῦ 1856, καὶ ἐμφανισθεὶς ἐξεπλήρωσε πρεπόντως τὰ χρέη τοῦ ἐνόρκου, δὲν ἠδύνατο νὰ ἐγγραφῇ κατὰ τὸ παρὸν ἔτος εἰς τὸν κατάλογον τῶν διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ἐνόρκου δικαστηρίου διωρισμένων πολιτῶν, καὶ διὰ τοῦτο ἐζήτησε τὴν κατάργησιν τῶν ῥηθεισῶν ἀποφάσεων, τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων, ἀντὶ νὰ ἐξετάσῃ ἂν ὁ ἀναιρεσείων ἐξεπλήρωσε τὰ ἐν τῷ μνησθέντι 66 ἄρθρ. διαγραφόμενα καθήκοντα τοῦ ἐνόρκου καὶ ν' ἀποφασίσῃ ἐπὶ τῆς προτάσεώς του, ἀπέῤῥιψεν αὐτὴν ἐπὶ τῷ λόγῳ, ὅτι ὤφειλε νὰ ὑποβάλῃ αἴτησιν περὶ ἀπαλλαγῆς, ἐνῷ τοιοῦτος ἦτο προφανῶς ὁ

---

(1) Ὅρα ἀνωτ. § 53.

σκοπὸς τῆς προτάσεώς του, ἄρα ἡ ἀπόφασίς του εἶναι κατὰ τὸ ἄρθρ. 458 § 19 τῆς ποινικῆς δικονομίας ἀναιρετέα, ὡς παρερμηνεύσατα τὸ 66 ἄρθ. τοῦ δικαστ. ὀργαν.

Σχηματισμὸς τοῦ ἐνόρκου δικαστηρίου πρὸς ἐκδίκασιν δίκης τινός.

Δαλλ. λέξ. Instr. crim. ἀρ. 1730—1828, Faus. § 602.

§ 100. Σχηματισθέντος τοῦ καταλόγου τῶν ἐνόρκων, ἔρχεται ὁ σχηματισμὸς τοῦ ὁρκωτικοῦ δικαστηρίου πρὸς ἐκδίκασιν τῶν δικῶν, ἀναγινωσκομένου α′) τοῦ καταλόγου τῶν τακτικῶν ἐνόρκων· β′) οἱ τῶν 4 ἀναπληρωτικῶν· γ′) τῶν τοῦ εἰδικοῦ καταλόγου καὶ δ′) τῶν τοῦ γενικοῦ καταλόγου.

Τὸ ἔνορκον δικαστήριον σύγκειται ἐκ 12 ἐνόρκων (68 ὀργαν. 394 inst.) καὶ τοῦτο ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος (1) τῆς διαδικασίας. Faus. σ. 377. Ἀκυρότης καταγινώσκεται καὶ ἂν μετέσχον πλείονες τῶν 12, ὡς καὶ ὅταν τὰ πρακτικὰ διαλαμβάνωσιν ὅτι ἐκληρώθησαν 14, χωρὶς νὰ βεβαιοῦται συγχρόνως ποῖοι ἐξῃρέθησαν, ὥστε νὰ διακρίνωνται τὰ ὀνόματα τῶν 12 (2). αὐτ.

— Δὲν δύναται νὰ προταθῇ ὡς λόγος κακῆς συνθέσεως ἐὰν ἐξεφωνήθησαν δύω μόνον ὀνόματα ἀναπληρωτικῶν ἐνόρκων, μὴ κληρωθέντων ἑτέρων, ἐνώπιον τῶν ἐφετῶν δι' ἔλλειψιν τοιούτων ἐκ τῶν κατοικούντων εἰς τὴν πόλιν. Αποφ. ποιν. Αρ. Πάγου 74 τοῦ 1853.

— Ὑπάρχει παρανομία ἂν τακτικός τις ἔνορκος δὲν ἐμφανισθῇ ὡς κρατηθεὶς παρὰ τοῦ ἀστυνόμου;

Απόφ. Ἐπειδὴ τὰ συμβαίνοντα ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου κατὰ τὴν δημοσίαν αὐτοῦ συνεδρίασιν, καὶ τὰ κατὰ τὴν προδικασίαν περὶ μὴ κοινοποιήσεως τοῦ περὶ παραπομπῆς βουλεύματος, καὶ

---

(1) Διὰ τί 12; παρὰ τοῖς Γάλλοις καὶ Ἄγγλοις; Faust. σελ. 377. Ἂν κατὰ παραδρομὴν ἐξαχθῇ καὶ 13, ἀλλά, ἐπὶ τῇ παρατηρήσει τοῦ προέδρου, δὲν λάβῃ οὗτος μέρος εἰς τὴν συζήτησιν, δὲν ἐπέρχεται ἀκυρότης. Rej. 7 Ἰανουαρ. 1830.

(2) Cass. 23 Μαρτ. 1815.

περὶ μὴ κλητεύσεως τοῦ κατηγορουμένου καὶ τῶν μαρτύρων, δύνανται ν' ἀποτελέσωσι λόγον ἀναιρέσεως, καὶ νὰ καταστήσωσι πλημμελῆ τὴν ἀπόφασιν, ἐὰν προβάλληται νόμος τις· ὅθεν ἂν τινες τῶν τακτικῶν ἐνόρκων δὲν ἐνεφανίσθησαν κατὰ τὴν δικάσιμον ἡμέραν τῆς προκειμένης δίκης διὰ νὰ λάβωσι μέρος εἰς αὐτὴν ὡς κρατηθέντες ἢ κωλυόμενοι παρὰ τοῦ ἀστυνόμου Πατρῶν, ἢ παρ' ἄλλου τινός, καθ' ἃ διατείνεται ὁ ἀναιρεσείων, τοῦτο δὲν δύναται νὰ δώσῃ χώραν εἰς ἀναίρεσιν τῆς ἀποφάσεως, καθόσον δὲν συνέβη ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τῶν ἐν Πάτραις Κακουργιοδικῶν ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ, οὐδὲ ἐγνώριζέ τι περὶ τούτου τὸ αὐτὸ δικαστήριον, ἀλλ' οὔτε παρεπονέθη τότε ὁ ἀναιρεσείων περὶ αὐτῶν. Τὸ δὲ δικαστήριον ὤφειλε μόνον νὰ συγκροτήσῃ τὸν ἀριθ. τῶν 24 ἐνόρκων ἐκ τῶν ἐμφανισθέντων, καὶ νὰ προχωρήσῃ εἰς τὴν ἐκδίκασιν τῆς ὑποθέσεως, ὅπερ καὶ ἔπραξε συμφώνως μὲ τὸν νόμον· ἂν δὲ ἔλαβε χώραν τὸ εἰρημένον περιστατικόν, (τὸ ὁποῖον ἄλλως ἀποδεικνύεται μὴ ἀληθὲς διότι δύο ἐκ τῶν κρατηθέντων, κατὰ τὸν ἰσχυρισμὸν τοῦ ἀναιρεσείοντος, τακτικῶν ἐνόρκων, ὑπῆρξαν παρόντες κατὰ τὴν ἐκφώνησιν τῶν ὀνομάτων, δηλ. ὁ Ἀντ. Πρωτόπαπας καὶ Πέτρος Τερζόπουλος, ὅστις μάλιστα μετέσχε τῆς δίκης, ὡς κληρωθεὶς εἷς τῶν δώδεκα, οἱ δὲ ἄλλοι ὀκτὼ ὁμοῦ μὲ τοὺς εἰρημένους δύο ἀπέκρουσαν ὡς ψευδὲς τὸ δ' αληφθὲν περιστατικὸν δι' ἀναφορᾶς των πρὸς τὸ ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης ὑπουργεῖον), δύναται νὰ δώσῃ χώραν μόνον εἰς καταδίωξιν κατὰ τοῦ ἐνεργήσαντος τὴν παράνομον πρᾶξιν τῆς κατακρατήσεως. Απ. ποιν. Αρ. Π. 73 τοῦ 1853.

§ 101. Ὑπαρχούσης ἀμφιβολίας ἂν οἱ δικάσαντες ἔνορκοι ἦσαν 11 ἢ 12, αὕτη πρέπει νὰ λυθῇ ὑπὲρ τῶν καταδικασθέντων. Απ. ποιν. Αρ. Π. 13 τοῦ 1852.

§ 102. Μεταβαίνομεν ἤδη εἰς τὴν κλήρωσιν τῶν ἐνόρκων. Κατὰ τὴν πρὸς ἔναρξιν τῆς συνεδριάσεως προσδιωρισμένην ἡμέραν, καὶ πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς συζητήσεως ἑκάστης νέας ποινικῆς δίκης, καλοῦνται κατ' ὄνομα ἐπὶ δημοσίᾳ συνεδριάσει ἐνώπιον τοῦ εἰσαγγελέως καὶ τοῦ κατηγορουμένου ἐκεῖνοι τῶν προσκληθέντων ἐνόρκων, ὅσοι δὲν ἐδικαιολογήθησαν, καὶ ὅσων τὰ δικαιολογήματα δὲν ἐκρίθησαν ἀποχρῶντα· τὰ δὲ ὀνόματα τῶν παρόντων ῥίπτονται εἰς τὴν κληρωτίδα.

ΣΗΜ. Ὁ πρόεδρος τῶν συνέδρων διατάσσει τὸν γραμματέα νὰ ἀναγνώσῃ μεγαλοφώνως τὰ ἐν τῷ καταλόγῳ ὀνόματα τῶν προσκληθέντων ἐνόρκων, εἰδοποιῶν συγχρόνως τούτους νὰ γνωστο-

ἀποδῶσιν εἰς τὸ δικαστήριον τὴν παρουσίαν των ἅμα ἀκούσωσι τὸ ὄνομά των ἐκφωνούμενον. Ἴδε ἄρθ. 69 ὀργ. 417 ποιν. δικ.

§. 103.

Εἰς τὴν κληρωτίδα ποῖα ὀνόματα τίθενται; ποῖα δὲ ἐκφωνοῦνται;

ά) Ἐν τῇ κληρωτίδι τίθενται ἐκεῖνα τῶν παρόντων ἐνόρκων τὰ ὀνόματα, ὅσοι δὲν ἐδικαιολογήθησαν καὶ τῶν ὁποίων τὰ δικαιολογήματα δὲν ἐκρίθησαν ἀποχρῶντα, τούτεστι τῶν ὅσοι δι' ἀποφάσεως τῶν συνέδρων δὲν ἀπηλλάγησαν (69 ὀργ. 417 ποιν. δικ.). Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Π. 13 τοῦ 1850.

β') Δὲν ὑπάρχει καλὴ σύνθεσις ἐνόρκων, ὅταν ἀπηρτίσθη τὸ ὁρκωτικὸν δικαστήριον ἀπὸ τὰ ἐμφανισθέντα μέλη, ἐστωσαν καὶ ἐπιλαχόντα (1) Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Π. 12 τοῦ 1849.

γ') Ὅταν βεβαιῶται ἐκ τῶν πρακτικῶν, ὅτι μὴ ἐμφανισθέντων ἐκ τῶν τακτικῶν καὶ ἀναπληρωτικῶν ἐνόρκων εἰμὴ μόνον ἑπτά, ἐκ δὲ τῶν ἐμφανισθέντων παραπληρωματικῶν τῶν ἐν τῇ ἕδρᾳ τοῦ κακουργιοδικείου κατοικούντων, ἀναχωρησάντων τινῶν ἄνευ ἀδείας τὸ δικαστήριον ὀφείλει νὰ διατάξῃ τούτων τὴν κλή-

(1) Δὲν ἀπαιτεῖ ὁ νόμος τότε μόνον ν' ἀναπληρῶνται οἱ τακτικοὶ ἔνορκοι ἀπὸ τοὺς ἀναπληρωτικοὺς καὶ τοὺς ἐκ τοῦ καταλόγου τοῦ νομάρχου, ὅταν οἱ τακτικοὶ προσκληθέντες ἐδικαιολογήθησαν, καὶ τὰ δικαιολογήματά των ἐκρίθησαν νόμιμα· ἀλλὰ διατάττει ὅτι, ὅταν δὲν ἐμφανισθῶσιν οἱ τακτικοὶ ἔνορκοι, τότε ἄνευ ἄλλης διατυπώσεως, ἐξακολουθεῖται ἡ κλήρωσις καὶ ἡ συμπλήρωσις διὰ τῶν ἀναπληρωτικῶν. Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Π. 60 τοῦ 1846.

— Ἡ δὲ 128 τοῦ 1846 ποιν. ἀπ. Ἀρ. Πάγου, φέρει.

Απόφ. Ἐπειδὴ ὁ πρῶτος τῶν εἰρημένων λόγων εἶναι ἀνυπόστατος διότι ἐκ τῆς διατάξεως τοῦ ἄρθρου 63 τοῦ δικ. ὀργανισμοῦ προκύπτει ὅτι οἱ ἐκ τῶν κατοικούντων εἰς τὴν ἕδραν τοῦ δικαστηρίου πολιτῶν κληρούμενοι, κατὰ τὴν συνεδρίασιν τῆς συνόδου πρὸς ἀναπλήρωσιν τῶν μὴ ἐμφανισθέντων 24 ἐνόρκων, ἢ καὶ κατὰ μεταγενεστέραν τινὰ συνεδρίασιν πρὸς ἀναπλήρωσιν τῶν ἔπειτα ἐλλειψάντων, θεωροῦνται ὡς τακτικοὶ ἔνορκοι χρησιμεύοντες δι' ὅλας τὰς ἑπομένας συνεδριάσεις.

σιν ἐκ νέου, καὶ οὐχὶ ἐκείνων (65, 69, 23—26 όργ.). Ἂν δὲ εἰς τὸ παρεμπίπτον τοῦτο δὲν ἠγόρευσεν ὁ κατηγορούμενος, μὴ ζητήσας τὸν λόγον, δὲν ὑπάρχει λόγος ἀναιρέσεως. Απ. ποιν. Αρ. Π. 24 τοῦ 1853.

δ') Τὰ ὀνόματα τῶν ἀπόντων δι' ἀδείας ἐνόρκων δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐκφωνῶνται. Απ. ποιν. Αρ. Π. 80 τοῦ 1854.

ε) Ὁ ἀπαλλαγεὶς τῆς ἐκπληρώσεως τῶν χρεῶν τοῦ ἐνόρκου, δὲν κληροῦται πλέον.

Απόφ. Ἐπειδή, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῆς ὑπ' ἀριθ. 57 τῆς 8 Μαΐου 1847 ἀποφάσεως τῶν ἐν Πάτραις συνέδρων, ὁ ἔνορκος Σταμάτιος Μποζίκης ἀπηλλάχθη τῆς ἐκπληρώσεως τῶν χρεῶν τοῦ ἐνόρκου, καὶ ἐπομένως ἀπὸ τὴν ἡμέραν ταύτην ἔπαυσε νομίμως τοῦ ν' ἀποτελῇ μέρος τοῦ καταλόγου τῶν ἐνόρκων τῆς συνόδου ταύτης, καὶ δὲν ἐδύνατο πλέον κατὰ τὸ ἄρθρον 69 τοῦ ὀργανισμοῦ νὰ καλῆται εἰς τὰς συνεδριάσεις τοῦ εἰρημένου κακουργιοδικείου· ἡ δὲ ἀπόφασις αὕτη δημοσιευθεῖσα τὴν 8 Μαΐου 1847 κατέστη ἀπὸ τὴν ἡμέραν ταύτην τελεσίδικος καὶ ὑποχρεωτικὴ διὰ τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων, ἂν καὶ εἰσέτι δὲν εἶχε κοινοποιηθῇ εἰς τὸν ἀπαλλαχθέντα.

Ἐπειδή, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν πρακτικῶν τῆς συνεδριάσεως τοῦ αὐτοῦ δικαστηρίου τῶν συνέδρων τῆς 9 τοῦ ἰδίου μηνὸς καὶ ἔτους, ὁ ἀπαλλαχθεὶς οὗτος ἔνορκος συγκατετάχθη μεταξὺ τῶν εἰκοσιτεσσάρων ἐνόρκων, ἐκ τῶν ὁποίων ἐκληρώθησαν οἱ δώδεκα, οἵτινες συνεκρότησαν ἐπὶ τῆς προκειμένης δίκης τὸ ἔνορκον δικαστήριον· ὥστε ἡ κλήρωσις αὕτη δὲν ἐγένετο πραγματικῶς ἀπὸ τὸν ἀπαιτούμενον ὑπὸ τοῦ νόμου ἀριθμὸν εἰκοσιτεσσάρων, ἀλλ' εἰκοσιτριῶν, καθότι ὁ Σταμάτιος Μποζίκης ἀπαλλαχθεὶς ὡς εἴρηται δὲν εἶχε πλέον τὴν ἰδιότητα ταύτην, καὶ κατὰ συνέπειαν τὸ ἔνορκον δικαστήριον δὲν ὑπῆρχε νομίμως συντεθειμένον, διότι

---

(1) Ὅταν διὰ τελεσιδίκου ἀποφάσεως διετάχθη ἡ ἀπὸ τὸν κατάλογον τῶν ἐνόρκων ἐξάλειψις τινὸς ὡς ἀλλοδαποῦ (45 δικαστ. ὀργαν.) δὲν δύναται νὰ τὸν συμπεριλάβῃ πλέον μεταξὺ τῶν ἐνόρκων. Απ. ποιν. Αρ. Π. 51 τοῦ 1850.

— Τὸ ὄνομα τοῦ ἀπαλλαχθέντος ἐνόρκου, ἐκφωνηθὲν εἰς τὴν σύνθεσιν τοῦ δικαστηρίου τῶν ἐνόρκων, καθιστᾷ ἄκυρον τὴν κλήρωσιν. Απ. ποιν. Αρ. Π. 43 τοῦ 1847.

συνεκροτήθη διὰ περιορισμοῦ τῆς ἐκτάσεως τοῦ δικαιώματος τοῦ κατηγορουμένου περὶ ἐκλογῆς τῶν δικαστῶν του, ἡ δὲ μὴ προσήκουσα σύνθεσις τοῦ δικαστηρίου τῶν ἐνόρκων εἶναι κατὰ τὸ ἄρθρ. 458 § 3 τῆς ποιν. δικονομίας λόγος ἀναιρέσεως. Απ. ποιν. Αρ. Π. 43 τοῦ 1847.

§ 103. Ὅταν ὁ πρόεδρος θέσῃ εἰς τὴν κληρωτίδα 26, ἀντὶ 24 παρόντων ἐνόρκων, δὲν παραβιάζεται τὸ ἄρθ. 63 τοῦ ὀργανισμοῦ, οὐδὲ πράττει ὑπέρβασιν καθηκόντων. — Απ. ποιν. Αρ. Π. ρς΄ τοῦ 1837· ὅτι εἰς τὴν κληρωτίδα δύνανται νὰ τεθῶσι καὶ ὑπὲρ τὰ 24 μέχρι τῶν 30 ὀνόματα, τὸ ἀπεφάσισεν ὁ Ἄρ. Πάγος καὶ διὰ νεωτέρων ἀποφάσεων.

Ἀλλ' ἂν οἱ ὑπὲρ τοὺς 24 δὲν ὦσι τακτικοί; ὅρα Morin. λέξ. Jury, ἄρ. 60 καθ' ὃ δὲν πρέπει νὰ καλῶνται, ἐν ἀπουσίᾳ τακτικῶν ἐνόρκων (titulaires), ἀναπληρωτικοὶ ὑπὲρ τὸν 24 ἀριθμόν· ἄλλως ὑπάρχει ἀκυρότης. Cass. 29 Ἀπρ. 1819, 27 Μαρτ. 1823 καὶ 4 Σεπτ. 1841 jur. cr. ἄρθ. 2955. Ὑπάρχει ὅμως καὶ ἀντίθετος Γαλλ. νομολογία, ἀλλ' ἡ νεωτέρα τὴν κατεδίκασεν. — Ὁ Ἄρ. Πάγος ἐδέχθη ἐσχάτως τὴν νεωτέραν Γαλλ. νομολ. παλινῳδήσας καὶ αὐτός. Ὅρα τὰς ἐν τέλει προσθήκας.

§ 104. Κληρωθέντος ἐνόρκου μὴ ὑπάρχοντος ἐν τοῖς καταλόγοις, ἡ συγκρότησις τοῦ δικαστηρίου τῶν ἐνόρκων δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ νόμιμος, καὶ κατὰ συνέπειαν ἡ ἀπόφασις ἀναιρετέα. Απ. ποιν. Αρ. Π. 11 τοῦ 1859 ἐν δικ. σ. 53.

Ἡ 1 καὶ 2 σκέψις τῆς 81 τοῦ 1852 ποιν. ἀποφ. Αρ. Πάγου, φέρουσιν.

Ἀπόφ. Ἐπειδὴ ὁ λόγος οὗτος ἠδύνατο νὰ ἦναι βάσιμος τότε μόνον ἐὰν ἀπεδεικνύετο ὑπὸ τοῦ ἀναιρεσείοντος, ὅτι ὁ ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν ἐχόντων προσόντα ἐνόρκων κατοίκων Ἀθηνῶν ὑπὸ τὸν ἀριθ. 68 ἀναφερόμενος Ἀναστάσιος Γούδας, κτηματίας, ἐτῶν 45 εἶναι ἄλλος παρὰ τὸν ἐμφανισθέντα ἐνώπιον τῶν κακουργοδικῶν κατὰ τὴν παροῦσαν δίκην Ἀναστάσιον Γούδαν, ἰατρὸν τοῦ ὁποίου τ' ὄνομα κατὰ τὰ πρακτικὰ τῆς συνεδριάσεως, ἐτέθη μετὰ τῶν ὀνομάτων τῶν λοιπῶν 23 ἐνόρκων εἰς τὴν κληρωτίδα, ἤτοι ὅτι ἡ ἁρμοδία ἀρχή, ἀντὶ νὰ κλητεύσῃ τὸν ἐν τῷ εἰρημένῳ καταλόγῳ ἀναφερόμενον Α. Γούδαν κτηματίαν ἐκλήτευσε πλανηθεῖσα περὶ τὴν ταὐτότητα ἕτερον κάτοικον Ἀθηνῶν, φέροντα τὸ αὐτὸ ὄνομα, ἀλλ' ἡ ἀπόδειξις αὕτη δὲν προσήχθη, καθότι· α) ἐὰν ἐν τοῖς καταλόγοις τοῦ ἔτους 1843 ἢ τῶν προηγουμένων ἢ τῶν ἑπομένων ἐτῶν δὲν περιείχετο ὁ τελευταῖος οὗτος Γούδας ὁ ἰατρός, οὐδόλως ἕπεται ὅτι δὲν περιέχεται καὶ ἐν τῷ διὰ τὸ ἔτος

1852 καταλόγῳ, καθότι κατὰ τὸν νόμον οἱ κατάλογοι τῶν προηγουμένων ἐτῶν δὲν τηροῦνται ἀπαράλλακτοι καὶ διὰ τὰ ἑπόμενα, ἀντιγραφόμενοι ἁπλῶς, ἀλλ' ἐπιδιορθοῦνται κατ' ἔτος, προστιθεμένων νέων ὀνομάτων, καὶ ἀφαιρουμένων τινῶν ἐκ τῶν ἐν τοῖς προηγουμένοις καταλόγοις ὑπαρχόντων· 6') αὐτοὶ οἱ πληρεξούσιοι ὡμολόγησαν κατὰ τὴν ἐπ' ἀκροατηρίου συζήτησιν, ὅτι ὁ Α. Γούδας ὁ κτηματίας ἢ τραπεζίτης, ὁ ἐν τοῖς ἀρχαίοις καταλόγοις ὑπάρχων, δὲν ἔχει σήμερον ἡλικίαν 45 ἐτῶν· γ') δὲν ἀπέδειξεν ὅτι ὁ μεταξὺ τῶν 24 ἐνόρκων παρασταθεὶς κατὰ τὴν προκειμένην δίκην Α. Γούδας, δὲν ἔχει τὴν ἡλικίαν ταύτην· διότι ἡ ἐν τῷ διαβατηρίῳ αὐτοῦ ἀναφερομένη ἡλικία, σημειωθεῖσα κατὰ τὴν ἁπλῆν αὐτοῦ βεβαίωσιν, οὐδεμίαν ἀποτελεῖ τῆς ἀληθοῦς αὐτοῦ ἡλικίας ἀπόδειξιν· δ') δὲν ἀπέδειξεν ὅτι ὁ αὐτὸς Γούδας ὁ καὶ ἰατρὸς, δὲν εἶναι κατὰ τὸ ἐνεστὼς ἔτος καὶ κτηματίας· ἑπομένως δὲν ἀπεδείχθη ἡ κατὰ πλάνην πρόσκλησις ἑτέρου Γούδα, ἀντὶ τοῦ ἐν τῷ εἰρημένῳ καταλόγῳ ἀναφερομένου, καὶ ἡ μεταξὺ τῶν εἰκοσιτεσσάρων ἐνόρκων ὕπαρξις προσώπου, μὴ καταχωρισμένου ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν ἐνόρκων.

Ἐπειδὴ τὸ μετὰ τὴν συζήτησιν τῆς ὑποθέσεως προσαχθὲν εἰς τὸ συμβούλιον ἀποδεικτικὸν τοῦ δημάρχου Ἀθηνῶν, (καὶ ἂν ὑποτεθῇ ὅτι δύναται νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν, ἀφοῦ δὲν εἶναι ἤδη δυνατὸν οὔτε συζήτησις περὶ αὐτοῦ νὰ γίνῃ κατὰ τὴν ἐπ' ἀκροατηρίου συνεδρίασιν, οὔτε ν' ἀκουσθῶσι τὰ περὶ αὐτοῦ συμπεράσματα τοῦ εἰσαγγελέως) ἐπίσης δὲν ἀποδεικνύει ἐσφαλμένην τὴν ἀνωτέρω κρίσιν τῶν ἁρμοδίων ἀρχῶν περὶ τὴν ταυτότητα τοῦ ἐνόρκου Ἀναστ. Γούδα, διότι αἱ ἐν τῷ ἀποδεικτικῷ τούτῳ βεβαιώσεις τοῦ δημάρχου δὲν συμφωνοῦσιν οὔτε μὲ τὸν αὔξοντα ἀριθμὸν, οὔτε μὲ τὰ προσόντα τοῦ ἐνόρκου Ἀναστ. Γούδα, τὰ περιεχόμενα ἐν τῷ ὑπὸ τὸ κῦρος τῆς ἀρχῆς κατὰ τὸ ἔτος 1851 δημοσιευθέντι καταλόγῳ τῶν ἐνόρκων τοῦ νομοῦ Ἀττικῆς, ἀναφέροντος τοῦ δημάρχου ὅτι ὁ Α. Γούδας ἐν τῷ τοῦ ἔτους 1851 καταλόγῳ εἶναι ἐκτεθειμένος ὑπὸ τὸν ἀριθ. 82, ἐνῷ ἀληθῶς οὗτος εὑρίσκεται ὑπὸ τὸν ἀριθ. 68, ὅτι ὁ αὐτὸς Γούδας ἀναφέρεται αὐτόθι ὡς ἔχων ἡλικίαν ἐτῶν 50, ἐνῷ ἐν τῷ αὐτῷ καταλόγῳ ἀναφέρεται αὐτόθι ὡς ἔχων ἀκίνητον περιουσίαν δραχ. 30,000 (χιλιάδων τριάκοντα) ἐνῷ ἐν τῷ αὐτῷ καταλόγῳ ἀναφέρεται ὡς ἔχων περιουσίαν δραχ. 15,000.

§ 105. Ὑπάρχει κακὴ σύνθεσις τοῦ ὁρκωτικοῦ δικαστηρίου, ὅταν τὶς τῶν κληρωθέντων ἐνόρκων δὲν λάβῃ (μὴ ἐξαιρεθεὶς) μέρος εἰς τὴν σύνθεσιν τοῦ δικαστηρίου τῶν ἐνόρκων (458 ἐδ. 3 ποιν. δικ.). Απ. ποιν. Αρ. II. 42 τοῦ 1846.

§ 105[a]. Υπάρχει παρανομία όταν λάβη μέρος ως ένορκος πρόσωπον μη σημειούμενον εν τοις πρακτικοίς ως εμφανισθέν. Απ. ποιν. Αρ. Π. 55 του 1853.

§ 106. Περί της κληρώσεως γίνεται ακριβής μνεία εν τοις πρακτικοίς (1). (Ἴδε έν Κύρ. την λέξ. Πρακτικά). Πρλ. Faust. σελ. 405.

— Ουδείς νόμος διατάττει, επί ποινή ακυρότητος, να σημειώνται έν τοίς πρακτικοίς της δίκης τα ονόματα των ενόρκων των νομίμως και αποδεδειγμένως κωλυομένων. Απ. ποιν. Αρ. Π. 80 του 1854.

— Δεν υπάρχει λόγος προς αναίρεσιν, αν εις τα πρακτικά δεν εγένετο μνεία των ενόρκων, οίτινες εξεφωνήθησαν μεν, αλλά δεν ενεφανίσθησαν (69 οργ.). Αποφ. ποιν. Αρ. Πάγου 67, 69, 111 του 1851.

— Η 66 του 1858 ποιν. απ. Αρ. Πάγου, φέρει.

Απόφ. Επειδή τα ονόματα των ενόρκων εξεφωνήθησαν, ως εκ των πρακτικών του δικαστηρίου, τα δε ονόματα των μη εμφανισθέντων δεν ήτον αναγκαίον να σημειωθώσιν εν τοις πρακτικοίς μη απαιτούντος τούτο του νόμου.

§ 114. *Επιλαχόντες.* Οσάκις προσδοκάται μακρά διάρκεια της συζητήσεως, χάριν της οποίας συνέστη το ένορκον δικαστήριον, το δικαστήριον των συνέδρων δύναται, πριν εξαχθούν τα ονόματα, να διατάξη την εξαγωγήν ενός ή δύω εισέτι ονομάτων έκτος των απαιτουμένων δώδεκα ενόρκων, δια να παρευρεθώσιν εις την συζήτησιν, και να αναπληρώσωσιν εκείνον των ενόρκων, όστις ήθελεν εμποδισθή του να διαμείνη μέχρι της διασκέψεως και της εκδόσεως της αποφάσεως.

Οι επιλαχόντες ούτοι προσχωρούσι κατά την τάξιν της εξαγωγής των ονομάτων αυτών. (οργ. άρ. 70) 394 inst. crim. Πρλ. Μαριν. σ. 24. Faust. σ. 379 επ. 382 τ. 8. Σημειωτέον ότι

α) ο νόμος δεν προβλέπει την ασθένειαν ειμή ενός ή το πολύ δύο ενόρκων· άλλως η συνεδρίασις διαλύεται (2).

(1) Δύνανται να ώσι τυπωμένα; Faust. σ. 405 επ. τ. 8.

(2) Τί ή Γαλλική Νομοθεσία; Faust. σ. 378 τ. 8. Εις την περίπτωσιν του άρθ. 70, ο προς σύστασιν του ενόρκου δικ. αριθμός προάγεται μέχρι του 13, ή κατά τας περιστάσεις μέχρι των 14 (76 οργ.).

— β') Ἐπιστάντος κωλύματος (κατὰ τὴν ἰατρικὴν ἔκθεσιν) εἰς κληρωθέντα ἔνορκον πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων του, καὶ κληρωθέντος ἑτέρου ἐπιλαχόντος (70 ὀργ.), δὲν εἶναι ἀνάγκη νέας ἀποφάσεως (1) ἐπιτρεπούσης εἰς τὸν πρῶτον ἐπιλαχόντα νὰ λάβῃ τὴν θέσιν τοῦ κωλυθέντος, ἀφοῦ οὔτε τὸ κώλυμα ἠμφισβητήθη ὑπό τινος ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ, οὔτε ἀντίῤῥησις ἐπροτάθη κατὰ τῆς ἀναπληρώσεως. Απ. ποιν. Αρ. Π. 81 τοῦ 1852.

— γ') ὅταν προσδοκᾶται μακρὰ διάρκεια τῆς συζητήσεως καὶ κληροῦνται ἕνεκα τούτου 13 ἢ 14 ἔνορκοι, δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ τεθῶσιν εἰς τὴν κληρωτίδα 25 ἢ 26 ὀνόματα, ἀλλὰ δύνανται νὰ ὑπάρχωσιν ἐν αὐτῇ μόνον 24, ὅτε ὅμως ἐλαττοῦται ὁ ἀριθμὸς τῶν ὑπό τε τοῦ κατηγορουμένου καὶ ὑπὸ τοῦ εἰσαγγελέως γενομένων ἐξαιρέσεων (2) (63, 70 ὀργ.).

Απόφ. Ἐπειδὴ κατὰ τὰ συνδυασμένα ἄρθρα 63 καὶ 70 τοῦ περὶ ὀργανισμοῦ τῶν δικαστηρίων νόμου κατὰ πᾶσαν περίπτωσιν ἅμα ἐμφανισθῶσι τοὐλάχιστον εἰκοσιτέσσαρες ἔνορκοι, ὁ πρόεδρος τῶν συνέδρων ῥίπτει τὰ ὀνόματά των εἰς τὴν κληρωτίδα, καὶ προβαίνει εἰς τὴν κλήρωσιν τοῦ ἐνόρκου δωδεκαμελοῦς δικαστηρίου· ἐὰν δὲν προσδοκᾶται μακρὰ διάρκεια τῆς συζητήσεως, τὸ δικαστήριον δύναται νὰ διατάξῃ νὰ ἐξαχθῶσιν ἐκ τῆς περιεχούσης τὰ εἰκοσιτέσσαρα τοὐλάχιστον ὀνόματα κληρωτίδος ἓν ἢ δύο ὀνόματα προσέτι, πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν τυχὸν κωλυθησομένων ἐνόρκων· οὐδεὶς δὲ νόμος ὁρίζει ὅτι ὁ κατηγορούμενος ἔχει ἀναφαίρετον δικαίωμα νὰ ἐξαιρέσῃ ἓξ ἐνόρκους ἐκ τῶν εἰς τὴν κληρωτίδα τεθέντων ὀνομάτων· ὥστε ἐκ τούτων πρόδηλον καθίσταται ὅτι καὶ ὅτε προσδοκᾶται μακρὰ διάρκεια τῆς συζητήσεως καὶ κληροῦνται ἕνεκα τούτου δεκατρεῖς ἢ δεκατέσσαρες ἔνορκοι, δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ τεθῶσιν εἰς τὴν κληρωτίδα εἰκοσιπέντε ἢ εἰκοσιὲξ ὀνόματα, ἀλλ' ὅτι δύνανται νὰ ὑπάρχωσιν ἐν αὐτῇ μόνον 24, ὅτε ὅμως ἐλαττοῦται ὁ ἀριθμὸς τῶν ὑπό τε κατηγορουμένου καὶ ὑπὸ τοῦ εἰσαγγελέως γενομένων ἐξαιρέσεων. Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 81 τοῦ 1852.

— δ') Κατὰ τὸ ἄρθρον 70 τοῦ δικ. ὀργ., ὁσάκις προσδοκᾶται μακρὰ διάρκεια τῆς συζητήσεως, τὸ δικ. τῶν συνέδρων δύναται νὰ διατάξῃ τὴν διεξαγωγὴν ἑνὸς ἢ δύο εἰσέτι ὀνομάτων ἐνόρκων,

(1) Πρλ. ὅμως Morin λέξ. jury ἀρ. 74.
(2) Πρλ. Faust. σ. 418 σημ. 3 τ. 8.

διά ν' άναπληρώσωσιν έκεϊνον τών δώδεκα, όστις τυχόν ήθελεν έμποδισθή νά διαμείνη μέχρι τέλους τής διασκέψεως, ή δέ άνάγκη αΰτη διαφεύγει τήν έπίκρισιν τοΰ Άρ. Πάγου. Απ. ποιν. Αρ. Π. 40 τοΰ 1846.

— ε) Τό δικαίωμα τοΰτο έναπέθεσεν ό νόμος είς τό δικαστήριον τών συνέδρων, οίτινες πρέπει νά έκδίδωσιν άπόφασιν (1). (Faust. τ. 8 σ. 383).—Κατά τήν 7 τοΰ 1846 ποιν. άπ. Άρ. Π. ή κλήρωσις, ή όρκισις καί έν γένει ή σύστασις τοΰ δικαστηρίου τών ένόρκων είναι καθήκον τοΰ προέδρου τών συνέδρων· τότε δέ έπιλαμβάνεται ή άποφασίζει τό δικ. τών συνέδρων, έάν προσδοκάται μακρά διάρκεια τής συζητήσεως, διά τήν όποίαν διατάττει τό δικαστήριον, πρίν ή έξαχθοΰν τά όνόματα τών ένόρκων, τήν έξαγωγήν ένός είσέτι ή δύο όνομάτων, έκτός τών 12, ίνα άναπληρώσι τόν τυχόν κωλυθησόμενον.

Απόφ. Έπειδή ή κλήρωσις, ή όρκισις καί έν γένει ή σύστασις τοΰ δικαστηρίου τών ένόρκων είναι καθήκον τοΰ προέδρου τών συνέδρων, τοΰτο δέ συνάγεται άδιστάκτως άπό τά άρθρα 417 τής ποιν. δικονομίας 63, 68 καί έπόμενα τοΰ δικαστικοΰ όργανισμοΰ, τά όποία δέν διαλαμβάνουν είμή μόνον περί προέδρου, καί τότε έπιλαμβάνεται ή άποφασίζει τών συνέδρων τό δικαστήριον, έάν κατά τό άρθρον 70 τοΰ αύτοΰ όργανισμοΰ ήθελε προσδοκάται μακρά διάρκεια τής συζητήσεως, διά τήν όποίαν πρίν ή διεξαχθοΰν τά όνόματα τών ένόρκων, διατάττει τό είρημένον δικαστήριον τήν έξαγωγήν ένός ή δύω είσέτι όνομάτων έκτός τών άπαιτουμένων δώδεκα διά νά παρευρίσκωνται είς τήν συζήτησιν καί νά άναπληρώσωσιν έκεϊνον τών ένόρκων, όστις τυχόν ήθελεν έμποδισθή νά διαμείνη μέχρι τής έκδόσεως τής έτυμηγορίας, ή όταν ήθελε προκύψη έρις τις ή δισταγμός, καθ' όν μή εύχαριστούμενοι οί προτείναντες άπό τήν άπόφασιν τοΰ προέδρου αίτοΰν ν' άποφασίση τό δικαστήριον. Έπί δέ τοΰ προκειμένου δέν έλαβε χώραν καμμία έκ τών είρημένων περιπτώσεων, άλλά μόνον παρατηρήσας ό πρόεδρος τών συνέδρων ότι έπλεόναζεν είς τήν κληρωτίδα τό όνομα τοΰ Γ. Κάλπου, ήκύρωσε δημοσίως τήν γενομένην κλήρωσιν τών ένόρκων καί έκαμε νέαν συμφώνως μέ τόν νόμον καί έντός τών όρων τών καθηκόντων του άνευ τινος άντιρρήσεως

(1) Δημοσίως άπαγγελλομένην; Faust. σελ. 384 τ. 8. Morin λέξ. jury άριθ. 72.

τοῦ εἰσαγγελέως καὶ τοῦ κατηγορουμένου, ὡς δηλοῦται ἐκ τῶν πρακτικῶν τῆς συνεδριάσεως· ὥστε οὔτε ὑπέρβασις καθηκόντων ὑπῆρξεν, οὐδὲ παραβίασις ἀποκεκτημένου δικαιώματος, ὡς ἰσχυρίζεται ὁ ἀναιρεσείων καὶ ἑπομένως καθίσταται ἀνυπόστατος ὁ περὶ τούτου ἀναιρέσεως λόγος. Απ. ποιν. Αρ. Π. 7 τοῦ 1846.

— ς΄) Ὅταν συμβῇ τοιοῦτό τι, πόσους ἐνόρκους δύναται νὰ ἐξαιρέσῃ ὁ εἰσαγγελεὺς καὶ πόσους ὁ κατηγορούμενος; (1). Ἴδε Faust. τ. 8 σ. 379, le nombre des récusations à exercer respectivement par le ministère public et les accusés est forcément réduit en raison de ce qu'un ou deux jurés suppléant sont tirés au sort. que si le nombre des jurés est de 30 et qu'il soit procedé au titage d'un seul juré suppléant, le nombre de récusations à exercer est de 9 pour les accsés et de 8 pour le minist.

— ζ΄) Δὲν ζητεῖται ἡ εἰς τοῦτο συγκατάθεσις τοῦ κατηγορουμένου· ἀλλὰ δὲν δύναται οὗτος νὰ διαμφισβητήσῃ τὴν ἀνάγκην ταύτην; Ναί. Faust. τ. 8 σ. 384. Morin λ. jury ἀρ. 72. Κατὰ τὴν 24 τοῦ 1853 ποιν. τοῦ Ἀρ. Π. ἀπόφασιν δὲν ὑπάρχει λόγος ἀναιρέσεως, ἂν ὁ κατηγορούμενος, μὴ ζητήσας τὸν λόγον, δὲν ἠρεύνησε περὶ τῆς ἀνάγκης ἢ μή, ταύτης.

§ 115. Ἡ κλήρωσις θεωρεῖται τελειωμένη ἅμα ἐξαχθῶσιν ἐκ τῆς κληρωτίδος δώδεκα ὀνόματα, κατὰ τῶν ὁποίων δὲν ἔγινε χρῆσις τοῦ δικαιώματος τῆς ἐξαιρέσεως. (ἄρθ. 75 ὀργ.).— Πρλ. Faust. τ. 8 σ. 400, καθ' ὅν, μετὰ τὴν κλήρωσιν, δὲν συγχωρεῖται νὰ ματαιωθῇ αὕτη καὶ νὰ γίνῃ νέα (2).

Ἀκυροῦται ἡ κλήρωσις, ὅταν ἄλλως ἡ θεραπεία δὲν ἦναι δυνατός; Ἰδίως ἀκυροῦται ἡ κλήρωσις ἄν, ὑπαρχόντων πλειόνων τῶν 24 ἐνόρκων, ἐτέθη εἰς τὴν κληρωτίδα τὸ ὄνομα ἀπόντος ἐνόρκου; Ἢ ἂν ἐκάθισεν εἰς τὰς ἕδρας τῶν ἐνόρκων δέκατος τρίτος, χωρὶς νὰ ἦναι γνωστὸς ὁ λόγος τῆς παραδρομῆς ταύτης; Faust. σελ. 401 ἐπ. τ. 8.

§ 116.

Ἐάν, ἀφ' οὗ ἀπαρτισθῇ ἡ ἐκφώνησις, ὑπάρχῃ ὁ παρὰ τοῦ ἄρθρου 63 ἀπαιτούμενος ἀριθμός, ἐξάγει ὁ πρόεδρος τοῦ δι-

(1) Πρλ. τὴν προηγουμένην ποιν. τοῦ Ἀρ. Πάγου ἀπ. 7 τοῦ 1846 καὶ Μαρ. σ. 26.

(2) Πρλ κατωτ. § 151.

καστηρίου τῶν συνέδρων ἐκ τῆς κληρωτίδος τὰ ὀνόματα τῶν ἐνόρκων ἀνὰ ἕν, τὰ ἐκφωνεῖ καὶ γνωστοποιεῖ ἰδιαιτέρως εἰς τὸν εἰσαγγελέα καὶ τὸν κατηγορούμενον.

Περὶ ἑκάστου ὀνόματος δύναται πρῶτον ὁ εἰσαγγελεὺς καὶ μετὰ ταῦτα ὁ κατηγορούμενος νὰ ἐκφρασθῇ ἐλευθέρως, ἂν θέλῃ νὰ ἐξαιρέσῃ τὸν ἔνορκον, τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα ἐξήχθη.

Οὔτε ὁ κατηγορούμενος, οὔτε ὁ εἰσαγγελεὺς ὑποχρεοῦνται νὰ ἐκθέσωσι τοὺς λόγους τῆς ἐξαιρέσεως. Ὀργ. ἄρθ. 71 καὶ 74. — Faust. σελ. 398 τ. 8.

Ὁ πρόεδρος δύναται νὰ ἐξαγάγῃ τῆς κληρωτίδος πλέον τοῦ ἑνὸς τῶν ὀνομάτων τῶν ἐνόρκων; Ὁ Faust. τ. 8 σ. 399 ἀποδοκιμάζει τὸ τοιοῦτον ὡς ἐπιβλαβές.

§ 117. Τί γίνεται, ἂν ἔνορκός τις, ἀπὼν κατὰ τὴν ἐκφώνησιν, ἐμφανισθῇ πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς κληρώσεως;

Ἀπόφασις τοῦ Ἀκυρωτικοῦ (τῆς 27 Ἀπριλ. 1820) φέρει «que si tout juré absent lors de l'appel et qui se représente avant le tirage au sort pour la formation de ce tableau de 12, a droit de concourir à la formation de ce tarleau, et si sa présence exclut l'un des jurés appelés en remplacement, ce fait hypothétique ne se trouve pas dans l'espèce»· εἶναι λοιπὸν βέβαιον ὅτι δὲν δύνανται ν' ἀποκλεισθῶσιν ἔνορκοι στιγμιαίως ἀπόντες, οἵτινες ἐμφανίζονται πρὸ τῆς κληρώσεως· ἀρκεῖ νὰ ἦναι δυνατὴ ἡ περὶ τῆς ἐκφωνήσεώς των διάταξις, τὰ δὲ ὀνόματά των νὰ συμπεριληφθῶσι πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς κληρώσεως. Faust. σελ. 398 ἐν ἀρχ. τ. 8.

— Ὅταν μεταξὺ τῶν εἰς τὴν κληρωτίδα ῥιφθέντων ὀνομάτων δὲν ὑπῆρχε τὸ ὄνομα τοῦ Α, τὸ ἐξ αὐτῆς ἐξαχθέν, ὑπάρχει λόγος ἀναιρέσεως (458 § 3 ποιν. δικονομ.). Αποφ. ποιν. Αρ. Πάγου 88 τοῦ 1858.

§ 118. Ὁ πολιτικῶς ἐνάγων παρίσταται εἰς τὴν κλήρωσιν; ὑπ' οὐδενὸς νόμου ἀπαγορεύεται. Faus. σ. 394 τ. 8.

§ 119. Ἂν ὁ κατηγορούμενος ἀγνοῇ τὴν καθομιλουμένην, πρέπει νὰ τῷ ὁρισθῇ διερμηνεύς; Ναί. Faus. σ. 393 ἐπ. τ. 8.

§ 120. ἡ παρουσία τοῦ συνηγόρου εἶναι ἀναγκαία κατὰ τὴν ὥραν τῆς κληρώσεως; Ὅρα τὰς φάσεις τῆς Γαλλικῆς Νομολογίας εἰς Faust. τ. 8 σ. 391 ἐπ. Παρ' ἡμῖν δὲν ἀμφισβητεῖται ἡ ἀνάγκη τῆς παρουσίας του. Ὅρα κατ. § 152.

§ 121. Εἰς τὴν κλήρωσιν εἶναι ἀνάγκη νὰ παρευρίσκωνται

οἱ σύνεδροι; ὑπάρχουσιν ἐν Γαλλίᾳ ἀποφάσεις τινὲς ἀποφατικῶς τὸ ζήτημα λύουσαι, ἀλλ' ὁ Faust (σ. 385 τ. 8) καταπολεμεῖ εὐλόγως αὐτάς, ἡ δὲ ἐν Ἑλλάδι πρακτικὴ καθιέρωσε σταθερῶς τὴν καταφατικὴν λύσιν, καὶ τοῦτο τὸ σύστημα εἶναι προτιμότερον, ἀφοῦ καὶ περὶ τῶν παρεμπιπτόντων ζητημάτων ἀποφαίνεται ὄχι μόνος ὁ πρόεδρος, ἀλλὰ τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων.

§ 122. Εἰς τίνα δὲ ἀνήκει, εἰς τὸν πρόεδρον ἢ εἰς τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων, ν' ἀποφασίσῃ περὶ τῆς ἀκυρώσεως τῆς κληρώσεως; Κατὰ τὴν Γαλλ. Νομολογίαν πρέπει νὰ γίνηται διάκρισις· ἂν ἡ ἀκύρωσις ἐπέρχηται μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς συζητήσεως, ἁρμόδιον εἶναι τὸ δικ. τῶν συνέδρων (cass. 27 Ἀπριλ. 1850)· ἂν δὲ γίνηται πρίν, le president ou la cour d'assises sont l'un et l'autre également compétents, suivant que l'un ou l'autre préside à la formation du jury. (Cass. 25 Ἰουν. 1840)· ὁ Faust. (σ. 405 τ. 8) φρονεῖ ὅτι τὸ ἀντικείμενον αὐτὸ ὑπάγεται εἰς τὸ δικ. τῶν συνέδρων.

— Εἰς τὴν ἡμετέραν Νομολογίαν εὕρηνται ταῦτα.

α') Ὁ πρόεδρος ἔχει τὸ δικαίωμα, ὅταν παρατηρήσῃ ὅτι εἰς τὴν κληρωτίδα πλεονάζει ὄνομά τι, ν' ἀκυρώσῃ δημοσίως τὴν κλήρωσιν καὶ νὰ κάμῃ νέαν. Απ. κοιν. Αρ. Π. 7 τοῦ 1846 ἣν ἀν. σ. 69.

— β') Ἡ 73 τοῦ 1858 κοιν. ἀπ. Αρ. Πάγου, φέρει.

Απόφ. Ἐπειδὴ τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Ἀθ. συνέδρων διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 35 ἀποφάσεώς του βεβαιοῖ, ὅτι κατ' ἰδίαν αὐτοῦ ἀντίληψιν ἐπείσθη, ὅτι εἰς τὸν ἀποτελοῦντα μέρος τοῦ δικαστηρίου τῶν ἐνόρκων Ἀντών. Παναγιωτάκην καθίστατο, ἕνεκα τῆς πασχούσης ὑγείας του, ἀδύνατον ν' ἀνθέξῃ μέχρι τῆς ἀποπερατώσεως τῆς δίκης ἄνευ ἐπαισθητῆς βλάβης αὐτοῦ· τὸ δὲ γεγονὸς τοῦτο, λαβὸν χώραν εἰς τὸ ἀκροατήριον καὶ δυνάμενον νὰ ἐκτιμηθῇ ὡς ἐκ τῆς φύσεώς του παρὰ τῶν συνέδρων ἤρκει νὰ πείσῃ αὐτοὺς περὶ τῆς ἀνάγκης νὰ ἐπιτραπῇ εἰς τὸν ἔνορκον τοῦτον ν' ἀποσυρθῇ· ἑπομένως δὲν παρηνόμησαν, ἀκυρώσαντες τὴν κλήρωσιν καὶ τὴν γενομένην διαδικασίαν· τέλος, ἀφοῦ, ὡς βεβαιοῖ ἡ ἰδία ἀπόφασις, δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ γίνῃ νέα κλήρωσις ἀποχωρησάντων μετὰ τὴν πρώτην τῶν ὑπολοίπων ἐνόρκων, οἱ σύνεδροι νομίμως ἀνέβαλον τὴν δίκην διὰ τὴν ἐπιοῦσαν.

§ 124. Περὶ τῶν κατὰ τὴν σύνθεσιν τοῦ ὁρκωτικοῦ δικαστηρίου κωλυμάτων ἀποφασίζει ἀνεκκλήτως (1) τὸ δικαστήριον τῶν

---

(1) Πρβλ. κατωτ. § 165.

συνέδρων ἑπομένως δὲν ὑπάρχει λόγος ἀναιρέσεως, ὅταν τὸ δικ. προσέλαβεν ἀνάγκης οὔσης, ὡς σύνεδρον δικηγόρον τινὰ, ὄντα καὶ ἔνορκον. Απ. ποιν. Αρ. Π. 53 τοῦ 1843.

— Ἐὰν ἔνορκός τις εἶναι διωρισμένος συγχρόνως καὶ πάρεδρος δικαστηρίου τινος, δὲν ὑποχρεοῦται κατὰ προτίμησιν νὰ ἐκπληρώσῃ τὰ καθήκοντα τοῦ ἐνόρκου ἀπὸ τὰ τοῦ δικαστοῦ. Απ' ποιν. Αρ. Π. 26 τοῦ 1856.

— Τὰ καθήκοντα τοῦ συνέδρου εἶναι, δυνάμει τοῦ νόμου, ἀσυμβίβαστα μὲ τὰ τοῦ ἐνόρκου. Ὅθεν, ὄντος τινὸς συνέδρου, δὲν ἀπαιτεῖται ν' ἀποφανθῇ ὁλόκληρον τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων ὅπως μὴ τεθῇ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐν τῇ κληρωτίδι ὡς ἐνόρκου, ἀλλ' ἀρκεῖ ἡ διαταγὴ τοῦ προέδρου, ὅταν μάλιστα δὲν ἐγένετο ἀντίῤῥησις. Απ. ποιν. Αρ. Π. 56 τοῦ 1856.

Δικαίωμα ἐξαιρέσεως (1).

§ 150. Ὁ πρόεδρος τῶν συνέδρων ἐξάγων ἐκ τῆς κληρωτίδος τὰ ὀνόματα τῶν ἐνόρκων ἀνὰ ἕν, τὰ ἐκφωνεῖ καὶ γνωστοποιεῖ εἰς

---

(1) Faust. § 603 καὶ σελ. 406 ἐπ.—Δαλλ. λέξ. Instr. crim. ἀρ. 1852 ἐπ.

Αἰτιολογία τῶν ἐξαιρέσεων πρὸ τῆς ἐξαντλήσεως τοῦ περὶ αὐτῶν δικαιώματος, δὲν ἀπαιτεῖται· ὅταν ὅμως ὁ κατηγορούμενος ἐξήρεσεν ὅσους εἶχε δικαίωμα, ὡς καὶ ὅταν ὁ κατάλογος συνεπληρώθη (le tableau est formé), ἐνδέχεται νὰ ὑπάρξῃ λόγος ἠτιολογημένης ἐξαιρέσεως ἐνόρκου τινός· οἷον ὅταν ὑπάρχῃ ἔνορκός τις ἀνίκανος, εἴτε ἕνεκα τῆς στερήσεως τῶν ἀστυκῶν καὶ πολιτικῶν δικαιωμάτων του, εἴτε ἕνεκα γενικοῦ ἢ εἰδικοῦ τινὸς λόγου καθιστῶντος ἀσυμβίβαστον τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ ἐνόρκου ὡς τοιούτου (cass. 6 Φεβρ. 1834, 11 'Ιαν. καὶ 26 'Απρ. 1838, jur. crit. ἄρθρ. 1358 καὶ 2253). Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ὅταν ἡ ἐξαίρεσις ἦναι βάσιμος, τὸ δικαστήριον ὀφείλει νὰ τὴν δεχθῇ.— Ἂν ὁ ἔνορκος δηλώσῃ αὐθόρμητος τὸν λόγον τῆς ἀνικανότητος (οἷον ὅτι ἐκλητεύθη ὡς μάρτυς ἢ πραγματογνώμων) ὁ πρόεδρος ἔχει τὸ δικαίωμα καὶ τὸ καθῆκον νὰ μὴ ῥίψῃ τὸ ὄνομά του εἰς τὴν κληρωτίδα. rej. 19 'Ιαν. 1838 j. cr. ἄρθ. 2320.

Φρονῶ (λέγει ὁ Morin, λ. jury § 76) ὅτι ὁ κατηγορούμενος

τὸν εἰσαγγελέα καὶ τὸν κατηγορούμενον· προβαίνει δὲ μετὰ βραδύτητός τινος, οὕτως εἰπεῖν, ἵνα λαμβάνωσι καιρὸν τὰ μέρη νὰ κρίνωσι περὶ ἐξαιρέσεως ἢ μή. Faust. τ. 8 σ. 414. Ἴδε ἄρθ. 74 ὀργ. (399 instr.).

§ 151. Ἂν μετὰ τὴν ἐκφώνησιν καὶ γνωστοποίησιν ταύτην δὲν γίνῃ ἐξαίρεσις, ὁ δὲ πρόεδρος προβῇ εἰς τὴν ἐκφώνησιν καὶ γνωστοποίησιν ἄλλου ὀνόματος, ὁ πρῶτος ἀποκτᾷ δικαίωμα. πᾶσα δ' ἐπομένη ἐξαίρεσις θεωρεῖται ὡς βραδέως γενομένη. Ἀρκεῖ λοιπὸν «que les accusés et le min. public aient laisser passer, sans le récuser, le nom d'un juré avant que le nom du jure suivant fût extrait de l'urne et proclamé par le president, pour que ce juré précédent ne puisse plus être récusé posterieurement. (cass. 24 Ἰουλ. 1853). — Ἄρα ἡ ἐξαίρεσις γενομένη ἅπαξ δὲν ἀνακαλεῖται πλέον (Faus. σ. 414)· εἶναι ὁριστικαὶ εἰς τὴν στιγμὴν τῆς προφορᾶς των (1), ἐκτὸς ἂν παραχρῆμα γίνῃ διόρθωσις. (αὐτ. τ. 8 σ. 415 ἐν τελ. τοῦ ἐδ. 2).

— Δὲν συγχωρεῖται πλέον ἐξαίρεσις ἀφοῦ τὸ ὄνομα τοῦ δωδεκάτου ἐνόρκου ἐκφωνηθῇ, ὁ δὲ πρόεδρος κηρύξῃ συμπληρωθὲν τὸ ἔνορκον δικαστήριον. Ἂν δὲ λόγος τις ἐξαιρέσεως ἐπέλθῃ μετὰ ταῦτα (π. χ. ἡ ὑπό τινος τῶν ἐνόρκων ἔκφρασις τῆς γνώμης του ἢ ἡ ἀνακάλυψις τοῦ συμφέροντος αὐτοῦ), δὲν ὑπάρχει ἄλλη θεραπεία εἰμὴ ἡ δι' ἀναπληρωτικοῦ τινὸς (ἂν ὑπάρχῃ) ἀντικατάστασίς του, ἢ ἡ ἀναβολὴ τῆς δίκης. Ἴδε Faus. τ. 8 σ. 415 ἐν ἀρχ. κατ. § 274.

δὲν δύναται ἐξαντληθέντος τοῦ δικαιώματός του ἢ μετὰ τὸν σχηματισμὸν τοῦ καταλόγου τῶν 12, νὰ προτείνῃ κατά τινος ἐνόρκου λόγους ἐξαιρέσεως ἄλλου εἴδους οἷον μεγίστης ἔχθρας, ἢ λόγους, δι' οὓς ἐξαιροῦνται οἱ τακτικοὶ δικασταί· προσθέτει δὲ ὁ συγγραφεὺς αὐτός, ὅτι, καί οἱ τοῦ νόμου σιωπῶντος, ἐφαρμοστέαι εἰσὶν αἱ γενικαὶ ἀρχαί· ὅτι καὶ μετὰ τὴν μόρφωσιν τοῦ καταλόγου πρέπει νὰ συγχωρῆται μεταγενεστέρα ἐξαίρεσις ἐνόρκου, ὅταν ὁ λόγος τῆς ἐξαιρέσεως ἦναι μεταγενέστερος τῆς κληρώσεως· π. χ. ὅταν ὁ ἔνορκος καταστῇ ἀνίκανος, ὡς πολιτικῶς ἐνάγων, ἢ ὁπωσδήποτε ἄλλως.

(1) Πρλ. ἀνωτ. § 115. Ὅταν ὁ ἔνορκος δὲν ἐξηρέθη μὲν ἅμα ἐξαχθέντος ἐκ τῆς κληρωτίδος τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, ἐξηρέθη ὅμως πρὶν ἢ ἐξαχθῇ ἄλλου ἐνόρκου ὄνομα, δὲν ὑπάρχει κακὴ σύνθεσις (71, 72 ὀργ.). — Απ. ποιν. Αρ. Π. 43 τοῦ 1857.

§ 152. Ποῖοι δύνανται νὰ κάμωσι χρῆσιν τοῦ δικαιώματος τούτου;

Ὁ εἰσαγγελεύς, ὁ κατηγορούμενος ἢ ὁ συνήγορός του. Πρλ. Faust. σ. 416. Ὁ ἰδιώτης κατήγορος ἐνεργεῖ τὸ εἰς τὸν εἰσαγγελέα ἀνῆκον δικαίωμα τῆς ἐξαιρέσεως, συνεννοούμενος μετ' αὐτοῦ (72 ὀργ. καθ' ὃ ὅταν ἐμφανισθῇ ἰδιώτης κατήγορος καὶ δὲν συμμορισθῇ ἁπλῶς εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τῶν ἰδιωτικῶν δικαιωμάτων του, ἐνεργεῖ τὸ εἰς τὸν εἰσαγγελέα ἀνῆκον δικαίωμα τῆς ἐξαιρέσεως, συνεννοούμενος μετ' αὐτοῦ).

§ 153. Ὁ *συνήγορος*, εἴπομεν· ἀλλὰ προσθετέον, ὡς πρὸς αὐτὸν (1),

— ὅτι ὅταν οἱ κατηγορούμενοι ἀνέθεσαν εἰς τοὺς συνηγόρους των τὸ δικαίωμα τῆς ἐξαιρέσεως τῶν ἐνόρκων καὶ εἷς ἐξ αὐτῶν ἐνήργησε τὰς ἐξαιρέσεις κατὰ συναίνεσιν τοῦ ἑτέρου, ἕπεται ὅτι ἡ πρᾶξις θεωρεῖται ἐνηργημένη παρ' ἀμφοτέρων. Απ. ποιν. Αρ. Π. 52 τοῦ 1850.

— ὅτι ὅταν ὑπάρχωσι πλείονες συνήγοροι ἀδιαιρέτως διωρισμένοι, ἡ ὑπό τινος αὐτῶν, παρόντων καὶ τῶν ἄλλων, ἐξαίρεσις τῶν ἐνόρκων εἶναι νόμιμος (73 ὀργ.). — Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 101 τοῦ 1857.

— ὅτι ὅταν ὁ κατηγορούμενος, ἔχων δύο συνηγόρους, ἀνέθεσεν εἰς ἕνα ἐξ αὐτῶν τὴν ἐξαίρεσιν τῶν ἐνόρκων, οὗτος δὲ μὴ ἀντειπόντος καὶ τοῦ κατηγορουμένου, ἀνέθεσε τοῦτο εἰς τὸν ἕτερον συνήγορον, δὲν παραβιάζεται διάταξίς τις. — Απ. ποιν. Αρ. Π. 81 τοῦ 1856.

— Ἡ ἐξαίρεσις τῶν ἐνόρκων δύναται νὰ ἐνεργηθῇ καὶ παρ' ἑνὸς τῶν συνηγόρων διαφόρων κατηγορουμένων, καὶ ἄνευ ῥητῆς παραγγελίας. Απ. ποιν. Αρ. Π. 61 καὶ 137 τοῦ 1846.

— Ἡ 2 σκέψις τῆς 137 τοῦ 1846 ποιν. ἀπόφ. Αρ. Πάγου, φέρει.

Απόφ. Ἐπειδή, κατὰ τὸ ἄρθ. 73 τοῦ αὐτοῦ ὀργανισμοῦ, τότε μόνον προσδιορίζεται διὰ κλήρου ἡ τάξις, καθ' ἣν ἕκαστος τῶν

---

(1) Πρλ. ἀνωτ. § 118 καὶ Morin λ. Jury ἀρ. 69.
— Δύναται ὁ συνήγορος νὰ ἐνεργήσῃ, ἀντὶ τοῦ κατηγορουμένου καὶ ἄνευ τῆς ἐντολῆς αὐτοῦ, τὸ δικαίωμα τῆς ἐξαιρέσεως τῶν ἐνόρκων. Απ. ποιν. Αρ. Π. τῆς 29 Οκτωβρ. 1837.

κατηγορουμένων πρέπει νὰ ἐνεργήσῃ τὸ δικαίωμα τῆς τῶν ἐνόρκων ἐξαιρέσεως, ὅταν οἱ κατηγορούμενοι δεν συμφωνήσουν πρὸς ἀλλήλους περὶ τούτου, ἐπὶ δὲ τῆς προκειμένης δίκης, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν αὐτῶν πρακτικῶν, τόσον ὁ αναιρεσείων ὡς καὶ ὁ ἕτερος μετ' αὐτοῦ συγκατηγορούμενος ἀνέθεσαν τὸ τῆς ἐξαιρέσεως δικαίωμά των εἰς τοὺς συνηγόρους των, οὗτοι δε ἐκ συμφώνου προσδιώρισαν τὴν τάξιν, καθ' ἣν ἔμελλον νὰ προτείνουν τὰς ἐξαιρέσεις, καὶ πραγματικῶς τὰς ἐνήργησαν κατὰ τὴν συμφωνηθεῖσαν τάξιν, χωρὶς οἱ κατηγορούμενοι νὰ ἐπιφέρουν περὶ τούτου οὐδεμίαν ἀντίῤῥησιν, καὶ ἑπομένως δὲν εἶναι ἀληθὲς ὡς διατείνεται ὁ ἀναιρεσείων διὰ τοῦ δευτέρου λόγου τῆς ἀναιρέσεώς του, ὅτι δὲν ἐσυμφώνησε περὶ τῆς ἐξαιρέσεως τῶν ἐνόρκων, καὶ ὅτι ἐζήτησε νὰ προσδιορισθῇ παρὰ τοῦ δικαστηρίου διὰ κλήρου ἡ τάξις τῆς ἐξαιρέσεως,

Η δὲ 4 σκέψις τῆς 61 τοῦ 1816 ποιν. ἀπ. Ἀρ. Π. φέρει.

Ἀπόφ. Ἐπειδὴ καὶ οἱ δύω τελευταῖοι πρόσθετοι λόγοι εἶναι ἀποῤῥιπτέοι καθόσον ὁ μὲν ἐξελέγχεται ψευδὴς ὡς συμμορφωθέντος τοῦ δικαστηρίου τῶν συνέδρων εἰς τὴν κλήρωσιν τῶν ἐνόρκων μὲ τὰ ἄρθρα 58 καὶ 63 τοῦ δικαστικοῦ ὀργανισμοῦ, ὡς διαλαμβάνουν τὰ πρακτικά· ὁ δὲ εἶναι ἀνίσχυρος, καθόσον ἡ ἐξαίρεσις τῶν ἐνόρκων, ἡ ὁποία ἀνετέθη παρ' ὅλων τῶν ἀναιρεσειόντων εἰς τοὺς δύω συνηγόρους των, ἐνηργήθη κατὰ προηγουμένην μεταξὺ τούτων συμφωνίαν παρὰ τοῦ ἑνὸς συνηγόρου παρόντων τῶν ἀναιρεσειόντων καὶ μὴ ἀντιτεινάντων παντάπασιν εἰν τὴν οὕτω γενομένην ἐξαίρεσιν, ὡς δηλοῦται ἐκ τῶν πρακτικῶν· ὥστε ἡ σιωπηρὰ αὕτη ἀποδοχὴ καὶ ἀναγνώρισις τῆς ἐξαιρέσεως ἐκ μέρους τῶν ἀναιρεσειόντων ἰσοδυναμεῖ μὲ προεκδοθεῖσαν ἐντολήν. ἐκτὸς δὲ τούτου δώσαντες αὐτοὶ εἰς τοὺς συνηγόρους τὴν πληρεξουσιότητα διὰ νὰ τοὺς ὑπερασπισθῶσιν εἰς τὴν δίκην τοῖς ἔδωκαν συνάμα τὴν ἐξουσίαν νὰ κάμωσι χρῆσιν ὅλων τῶν νομίμων μέσων, τὰ ὁποῖα ἔτειναν πρὸς ὑπεράσπισίν των καὶ δὲν ἐπεριόρισαν τὴν πληρεξουσιότητά των ποσῶς, ἐνῷ ἠδύναντο ἢ ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς δίκης νὰ κάμωσι ῥητῶς τὸν ὁποῖον ἤθελαν περιορισμόν, ἢ διαρκούσης τῆς συνεδριάσεως νὰ ἀντιτείνουν εἰς ὅσα μέσα ἀκατάλληλα καὶ ἀσύμφορα εἰς αὐτοὺς ἐμεταχειρίζοντο οἱ δικηγόροι των· ὥστε κατὰ τὰς γενικὰς ἀρχὰς ἡ πρᾶξις αὕτη τῶν δικηγόρων εἶναι πρᾶξις τῶν ἰδίων διαδίχων, καὶ δυνάμενοι οἱ εἰρημένοι δικηγόροι νὰ ἐνεργήσουν τὸ πλέον ἠδύναντο ἐπίσης καὶ το ἔλαττον.

☞ Ὁ πρόεδρος τῶν συνέδρων ὡς πρὸς τὴν ἐξαίρεσιν τῶν ἐνόρ-

κων χρεωστεῖ νὰ παραδέχηται τὰς συμφωνίας τῶν κατηγορουμένων. Απ. ποιν. Αρ. Π. 118 τοῦ 1846.

Ἡ ἀπόφασις αὕτη φέρει οὕτως,

Απόφ. Επειδὴ, κατὰ τὸ 73 ἄρθρον τοῦ ὀργανισμοῦ τῶν δικαστηρίων, ὁσάκις ἡ συζήτησις ἀφορᾷ πολλοὺς κατηγορουμένους, οἵτινες ἐνέχονται εἰς τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν, ὀφείλουσιν, οὗτοι νὰ συμφωνήσωσι πρὸς ἀλλήλους περὶ τῆς ἐξαιρέσεως τοῦ εἰς αὐτοὺς ἀναλογοῦντος ἀριθμοῦ· ἐκ τῆς διατάξεως δὲ ταύτης γίνεται δῆλον ὅτι ὁ νομοθέτης ἀφῆκεν εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην ἀπεριόριστον τὴν συμφωνίαν τῶν κατηγορουμένων, ἀρκεῖ νὰ περιορίζηται αὕτη ἐντὸς τοῦ ἀριθμοῦ τὸν ὁποῖον κατὰ νόμον ἔχουν ὅλοι ὁμοῦ οἱ κατηγορούμενοι τὸ δικαίωμα νὰ ἐξαιρέσουν· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν ἀπὸ 18 Ἰουλίου 1846 πρακτικῶν τοῦ ἐν Πάτραις Κακουργιοδικείου οἱ κατηγορηθέντες ἐνώπιόν του διὰ τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν Μιχαὴλ Μάππας, νῦν ἀναιρεσείων, καὶ Μιχαὴλ Σάββας μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ προέδρου τῶν συνέδρων γενομένην κλήρωσιν αὐτῶν ὡς πρὸς τὴν τάξιν καθ' ἣν ἔπρεπε νὰ ἐξαιρῶσι τοὺς ἐνόρκους οἱ κατηγορούμενοι, ἐσυμφώνησαν οὗτοι διὰ νὰ ἐξαιρέσουν ἕκαστος τρεῖς καὶ πρῶτον μὲν ὁ Μιχαὴλ Μάππας, τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα πρῶτον ἐξήχθη ἐκ τῆς κληρωτίδος, χωρὶς νὰ ἐρωτᾶται ὁ δεύτερος, ἔπειτα δὲ οὗτος ὁ Μιχαὴλ Σάββας χωρὶς νὰ ἐρωτᾶται ὁ πρῶτος, ἀλλὰ τὴν συμφωνίαν ταύτην ἐντὸς τοῦ νόμου οὖσαν δὲν παρεδέχθη ὁ πρόεδρος τῶν συνέδρων, καὶ γενομένης τῆς ἐξαιρέσεως κατὰ τὴν προσδιορισθεῖσαν διὰ τῆς κληρώσεως τάξιν ὁ μὲν Μιχαὴλ Μάππας ἐξήρεσεν ἕνα μόνον ἔνορκον, ὁ δὲ Μιχαὴλ Σάββας πέντε, εἰς τρόπον ὥστε ἀπὸ τὸ δικαστήριον τῶν ἐνόρκων, τὸ ὁποῖον ἐδίκασεν αὐτοὺς ἔλλειψαν δύο ἔνορκοι τοὺς ὁποίους ἤθελεν ὁ Μιχαὴλ Μάππας καὶ δὲν ἤθελεν ὁ Μιχαὴλ Σάββας, ἐνῷ ἐὰν ἤθελε γίνῃ δεκτὴ ἡ συμφωνία τῶν κατηγορηθέντων δὲν ἤθελε σχηματισθῇ ὅπως ἐσχηματίσθη τὸ δικαστήριον τῶν ἐνόρκων, διότι οἱ δύο περιπλέον ἐξαιρεθέντες ἔνορκοι ἀπὸ τὸν Μιχαὴλ Σάββαν, ὡς μὴ ἐξαιρεθέντες ἀπὸ τὸν Μιχαὴλ Μάππαν ἔπρεπε κατὰ τὴν γενομένην ἤδη συμφωνίαν τῶν κατηγορηθέντων, νὰ λάβουν μέρος εἰς τὸν σχηματισμὸν τοῦ δικαστηρίου· ὅθεν ὑπάρχει κακὴ σύνθεσις αὐτοῦ ὡς πρὸς τὸν Μιχαὴλ Μάππαν καὶ αὕτη δίδει χώραν εἰς ἀναίρεσιν κατὰ τὸν ἀριθμὸν 3 τοῦ 458 ἄρθ. τῆς ποιν. δικον.

— Ἡ διὰ κλήρου ἐξαίρεσις τῶν ἐνόρκων δὲν ἀπαιτεῖ, ὥστε ἕκαστος τῶν συγκατηγορουμένων νὰ ἐξαιρῇ ἴσον ἀριθμὸν τῶν ἐνόρκων, ἀλλὰ κατὰ τὴν τάξιν τῆς κληρώσεως. Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 77 τοῦ 1847.

— Δύναται ὁ εἷς συνήγορος τοῦ ἑνὸς κατηγορουμένου ν' ἀναθέσῃ εἰς τὸν ἕτερον συνήγορον τὸ δικαίωμα τῆς ἐξαιρέσεως τῶν ἐνόρκων. Απ. ποιν. Αρ. Π. 38 τοῦ 1845.

— Ἡ μὴ ἐξάσκησις τοῦ ἴσου δικαιώματος τῆς ἐξαιρέσεως τοῦ κατηγορουμένου μετὰ τοῦ εἰσαγγελέως ἐπιφέρει τὴν ἀναίρεσιν τῆς ἀποφάσεως. Απ. ποιν. Αρ. Π. 71 καὶ 78 τοῦ 1845.

§ 154. Οἱ ἔνορκοι δὲν δύνανται νὰ ἐξαιρέσωσιν ἑαυτούς· δύνανται μόνον, ἂν γινώσκωσιν ἐν ἑαυτοῖς λόγον τινὰ ἀνικανότητος, ἀσυμβιβάστου ἢ ἀποκλείσεως, νὰ τὸν ἐκθέσωσιν εἰς τὸ δικαστήριον, δυνάμενον νὰ τοὺς ἀπαλλάξῃ, ἢ ν' ἀφήσῃ εἰς τὰ μέρη νὰ κάμωσιν, ἂν ἐγκρίνωσι, χρῆσιν τοῦ τῆς ἐξαιρέσεως δικαιώματος. Faust. σελ. 416.

§ 155. Οἱ πολιτικῶς ἐνάγοντες δὲν ἔχουσι δικαίωμα ἐξαιρέσεως (Μαριν. σελ. 26)· ἂν δέ τις τῶν κατηγορουμένων ἐκίνησεν ἀγωγὴν κατὰ τοῦ ἄλλου, διατηρεῖ ὡς κατηγορούμενος τὸ τῆς ἐξαιρέσεως δικαίωμα. Cass. 3 Δεκ. 1836.

§ 156. Ὁ κατηγορούμενος καὶ ὁ εἰσαγγελεὺς δύνανται νὰ ἐξαιρέσωσιν ἑκάτεροι ἴσον ἀριθμὸν ἐνόρκων· ἐὰν ὅμως ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐνόρκων ἦναι περιττός, ὁ κατηγορούμενος ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐξαιρέσῃ ἕνα περισσότερον (72 όργ.). Πρλ. Morin λ. jury ἀρ. 68. Ἂν ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐνόρκων σύγκηται ἀπὸ εἰκοσιεπτά, ἀναγκαιοῦν δώδεκα διὰ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ ὁρκωτικοῦ δικαστηρίου μένουν δὲ δεκαπέντε· εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην ὁ εἰσαγγελεὺς δύναται νὰ ἐξαιρέσῃ ἑπτά, ὁ δὲ κατηγορούμενος, ἢ οἱ κατηγορούμενοι ὀκτώ· ἂν ὁ εἰσαγγελεὺς δὲν κάμῃ ὁλοτελῶς χρῆσιν τοῦ δικαιώματος τῆς ἐξαιρέσεως, τὸ δικαίωμα τῶν ἐγκαλουμένων δὲν αὐξάνει (1). Μαριν. σ. 26. Morin, αὐτ. § 68.

§ 157. Ὁ πρόεδρος, πρὶν ἢ ἀρχίσῃ ἡ κλήρωσις, ὀφείλει νὰ εἰδοποιήσῃ τὸν κατηγορούμενον περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἐξαιρέσεων, ἃς δύναται νὰ κάμῃ· μολονότι ἡ παράλειψις αὕτη δὲν ἐπιφέρει ἀναίρεσιν (Cass. 4 Ἰαν. 1840 καὶ 18 Σεπτ. 1845), ἐκτὸς ἂν παρέβλεψε τὸ τῆς ἐξαιρέσεως δικαίωμα. Ἴδε Faus. σελ. 419 ἐν ἀρχ. σ. 8.

§ 158. Ὁσάκις ἡ συζήτησις ἀφορᾷ πολλοὺς κατηγορουμένους, οἵτινες ἐνέχονται εἰς τὴν αὐτὴν ὑπόθεσιν, ὀφείλουσιν οὗτοι νὰ

---

(1) Πρλ. Faust. τ. 8 σ. 417. Πρλ. τὴν ἀνωτ. 81 τοῦ 1852 ποιν. ἀπ. Αρ. Πάγου.

συμφωνήσωσι πρὸς ἀλλήλους περὶ τῆς ἐξαιρέσεως τοῦ εἰς αὐτοὺς ἀναλογοῦντος ἀριθμοῦ.

Ἂν δὲ τυχὸν δὲν συμφωνήσωσι, προσδιορίζεται διὰ κλήρου ἡ τάξις, καθ' ἣν ἕκαστος τῶν κατηγορουμένων θέλει ἐνεργήσει τὸ δικαίωμα τῆς ἐξαιρέσεως· εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην ἡ περὶ ἑνὸς ἑκάστου δηλωθεῖσα ἐξαίρεσις εἶναι δι' ὅλους ὑποχρεωτική (1). Ἄρθρον 73 ὀργ. (402 inst.).

ΣΗΜ. Συμβαίνει ἐνίοτε πολλοὶ ἄνθρωποι νὰ κατηγορῶνται διὰ ἓν καὶ τὸ αὐτὸ ἔγκλημα, εἰς τὴν περίπτωσιν δὲ ταύτην τῆς ἐξαιρέσεως ἡ χρῆσις καθίσταται δύσκολος, καὶ τὸ ἀτόπημα ἀδιόρθωτον· τρία μέσα ὑπάρχουν, καὶ τὰ τρία παρουσιάζουν καὶ δυσχερείας καὶ ἀτοπήματα.

Τὸ ά εἶναι νὰ πολυπλασιάζηται ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐνόρκων, ὥστε πᾶς ἐγκαλούμενος ἐνεργῶν τὰς χορηγουμένας εἰς αὐτὸν ἐξαιρέσεις, νὰ ἐνυπάρχωσιν οἱ ἀναγκαῖοι ἔνορκοι πρὸς σχηματισμὸν τοῦ δικαστηρίου.

Τὸ β́ μέσον εἶναι νὰ μένῃ ἀναλλοίωτος ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐξαιρέσεων, οἱ δὲ κατηγορούμενοι νὰ συμφωνῶσι πρὸς ἀλλήλους.

Τὸ γ' νὰ διαχωρίζηται ἡ δίκη, ὥστε νὰ μένῃ εἰς ἕκαστον ἐγκαλούμενον τὸ δικαίωμα νὰ ἐξαιρῇ ἐντὸς τοῦ νομίμου ἀριθμοῦ τοὺς ἐκτὸς τῆς ἐμπιστοσύνης του ἐνόρκους.

Εἰς τὴν παραδοχὴν τοῦ πρώτου μέσου ἀπαιτεῖται κατ' ἀνάγκην ἡ παρουσία ἀπειραρίθμων ἐνόρκων, καὶ πολλάκις ἐγκλήματα ἀφορῶντα διαφόρους ἤθελον θέσει εἰς κίνησιν πολλὰς ἑκατοντάδας πολιτῶν διὰ νὰ ἐκπληρώσωσι χρέη ἐνόρκου· τὸ μέτρον τοῦτο ἤθελε προξενήσει ἀσυγκρίτως μεγαλήτερα ἀτοπήματα, παρὰ τὴν

---

(1) P. ex. quand il y a 36 jurés présents et 13 accusés présents, comme il n'y a que 12 récusations à exercer, si les 12 premiers accusés désignés par le sort exercent chacun une récusation, le 13 ne pourra recuser aucun nom, le droit ayant été épuisé; il en sera de même s'ils se sont consertés seulement pour une partie des recusations, le sort décidera pour le surplus. Ἴδε Morin λέξ. jury ἀριθ. 68. Πρβλ. Faust. σελ. 419 ἐπ. τ. 8.

ὁποίαν ἠδύνατο νὰ παρέξῃ ὠφέλειαν· καμμία ἀπὸ τὰς γνωστὰς νομοθεσίας δὲν τὸ παρεδέχθη.

Τὸ β' μέσον τοῦ νὰ μένῃ ἀναλλοίωτος ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐξαιρέσεων, οἱ δὲ κατηγορούμενοι νὰ συμφωνῶσι πρὸς ἀλλήλους περὶ τῆς χρήσεως αὐτῶν, εἶναι τὸ συνηθέστερον, ἂν καὶ παρουσιάζῃ οὐσιώδεις ἐλλείψεις.

Πολλάκις ὁ ἀριθμὸς τῶν κατηγορουμένων εἶναι ἴσος μὲ ἐκεῖνον τῶν δυναμένων νὰ ἐξαιρεθῶσιν ἐνόρκων· εἰς τὴν περίπτωσιν δὲ ταύτην τὸ παρὰ τοῦ νόμου εἰς ἕνα ἕκαστον χορηγούμενον δικαίωμα καθίσταται ἰδανικόν, ὄχι δὲ καὶ σπανίως ἐπιβλαβές.

Ποσάκις δὲν εὑρίσκονται ἀντίθετα τῶν κατηγορουμένων τὰ συμφέροντα, ποσάκις οὗτοι δὲν κατηγοροῦνται ἀμοιβαίως, ἐλπίζοντες νὰ ἀποδειχθῇ ἡ ἀθωότης των εἰς τὴν ἐνοχὴν τῶν ἄλλων.... δίκαι ἀφορῶσαι πολλοὺς κατηγορουμένους παρουσιάζουν συνεχῶς τοιαῦτα παραδείγματα, εἰς τὰς τοιαύτας παρατηροῦνται ἄνθρωποι καθήμενοι εἰς τὴν ἕδραν τοῦ ὑποδίκου, νὰ λαμβάνωσι τὴν θέσιν τοῦ καταμηνυτοῦ, καὶ εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην ἀναγεννῶνται ζωηραὶ ἀντιπάθειαι, καὶ ἐξάπτονται ἰσχυρὰ πάθη.

Ἀνόητον ἤθελον εἶσθαι νὰ ἐπιμένῃ τις εἰς τοιαύτην περίστασιν εἰς τὴν ὡς πρὸς τὰς ἐξαιρέσεις συμφωνίαν τῶν ἐγκαλουμένων· ἀγαπητοὶ εἰς μερικοὺς οἱ ἔνορκοι καθίστανται κατὰ φυσικὸν λόγον μισητοὶ καὶ ὕποπτοι εἰς τοὺς ἄλλους.

Τὸ γ' μέσον τοῦ νὰ διαχωρίζηται ἡ δίκη τῶν ἐγκαλουμένων καὶ νὰ δικάζηται ἕκαστος κατ' ἰδίαν, μέσον παραδεδεγμένον ἀπὸ τοὺς Ἀγγλικοὺς νόμους, φαίνεται ἐκ πρώτης ὄψεως, ὅτι παρουσιάζει ὀλιγωτέρας δυσκολίας, καὶ μολαταῦτα εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐκπληρωθῇ.

Εἶναι ἀληθές, ὅτι δὲν ἀπαιτοῦνται πλειότεροι ἔνορκοι παρὰ ἂν ἐπρόκειτο περὶ δίκης ἀφορώσης ἕνα μόνον ἐγκαλούμενον, ἀλλ' ἀπαιτοῦνται τόσαι συνεδριάσεις, ὅσοι εἶναι οἱ κατηγορούμενοι, καὶ οἱ μάρτυρες ὀφείλουν νὰ καταθέσωσι διὰ ἕνα ἕκαστον ἰδίᾳ. Πόση χρονοτριβή! πόσοι δίκαιοι ἐκ μέρους τῶν μαρτύρων γογγυσμοὶ καὶ παράπονα! Πόσα τέλος πάντων χωρὶς οὐσιώδη ὠφέλειαν ἔξοδα!

Τὴν παραδοχὴν τοῦ μέσου τούτου παρακολουθεῖ καὶ ἓν μεγαλήτερον ἀτόπημα· μεταξὺ πολλῶν δι' ἓν καὶ τὸ αὐτὸ ἔγκλημα, καὶ εἰς ἕνα καὶ τὸν ἴδιον βαθμὸν κατηγορουμένων, θέλει ὑπάρχει οὐσιώδης εἰς τὰς ἀποφάσεις διαφορά, ἀντίθετοι αἰτιολογίαι, καὶ

ποικίλον τὸ ἀποτέλεσμα· οἱ μὲν θέλουσι κηρύττεσθαι ἔνοχοι, οἱ δὲ μὴ ἔνοχοι.

Μακρὰ πεῖρα τῆς ὁρκωτικῆς διαδικασίας εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἔκαμε νὰ ἐκλείψῃ τὸ τοιοῦτον ἀτόπημα· ὁσάκις ὑπάρχει ταυτότης εἰς τὴν φύσιν τοῦ ἐγκλήματος καὶ εἰς τὰς ἀποδείξεις, ἐὰν κηρυχθῇ ἔνοχος ὁ πρῶτος μεταξὺ τῶν ἐγκαλουμένων, ἀναγνωρίζουσι καὶ οἱ λοιποὶ συγκατηγορούμενοι τὴν ἐνοχήν των, ἂν δὲ ὁ πρῶτος ἀπολυθῇ, ὁ εἰσαγγελεὺς παραιτεῖται τῆς κατὰ τῶν ἄλλων καταδιώξεως. Μαρ. σ. 27 ἐπ.

— Περὶ τῆς ἐννοίας τοῦ ἄρθρου 73 τοῦ δικαστικοῦ ὀργανισμοῦ ὡς πρὸς τὴν ἐξαίρεσιν ἐνόρκων ὅταν οἱ κατηγορούμενοι εἰσὶ πλείονες, ἡ 6 τοῦ 1850 ποιν. τοῦ Ἀρ. Πάγου ἀπόφ. φέρει, ὡς πρὸς τοῦτο, τὰ ἑξῆς.

Απόφ. Ἐπειδή, ὡς προκύπτει ἐκ τῶν πρακτικῶν, πέντε ὄντων τῶν κατηγορουμένων καὶ ἐρωτηθέντων ὑπὸ τοῦ προέδρου ἂν θέλωσι νὰ κάμωσι μόνοι των χρῆσιν τοῦ περὶ ἐξαιρέσεως τῶν ἐνόρκων δικαιώματός των, οἱ μὲν ἀναιρεσείοντες μετὰ τοῦ ἀθωωθέντος Δημητρίου Μιχαλοπούλου Λεφαντζῆ ἀνέθεσαν τὸ δικαίωμά των εἰς τὸν συνήγορόν των Χ. Στεφανόπουλον, οἱ δὲ ἕτεροι δύω ἀθωωθέντες ἐπίσης τὸ ἀνέθεσαν εἰς τὸν συνήγορόν των Ι. Ἀντωνιάδην· τούτων δὲ μὴ συμφωνησάντων περὶ τῆς ἐξαιρέσεως τοῦ εἰς αὐτοὺς ἀναλογοῦντος ἀριθμοῦ, ἐγένετο πρὸς τοῦτο κλῆρος καὶ δι' αὐτοῦ προσδιωρίσθη ἡ τάξις, καθ' ἣν ἕκαστος τούτων θέλει ἐνεργήσει τὸ δικαίωμά του, ὡς καὶ τὸ ἐνήργησαν, ἐξαιρέσαντος μάλιστα τοῦ τῶν ἀναιρεσειόντων συνηγόρου πέντε ἐνόρκους· ἑπομένως οὐδόλως παρεβιάσθη τὸ δικαίωμα τῆς ὑπερασπίσεως, ἀκριβῶς ἐκπληρωθεισῶν τῶν διατάξεων τοῦ ἄρθρου 73 τοῦ ὀργανισμοῦ τῶν δικαστηρίων, κατὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ὁποίων οὐδεμία ἀντίῤῥησις ἢ πρότασις ἐγένετο ὑπὸ τῶν ἀναιρεσειόντων διὰ νὰ κατασταθῇ ἀναγκαία ἡ ἐκδίκασις αὐτῆς δι' ἀποφάσεως τοῦ δικαστηρίου τῶν συνέδρων, σύμφωνα μὲ τὸ ἄρθρον 420 τῆς ποιν. δικον.

§ 159. Συναινέσει τῶν κατηγορουμένων δύναται νὰ ὁρισθῇ ἡ τάξις, καθ' ἣν οἱ συνήγοροί των θέλουν ἐνεργεῖ τὸ τῆς ἐξαιρέσεως δικαίωμα· ἄρα ὁ τῆς ἀναιρέσεως λόγος, ὅτι δὲν δύναται νὰ διαιρεθῇ τὸ δικαίωμα τῆς ἐξαιρέσεως τῶν ἐνόρκων μεταξὺ τῶν δύω συνηγόρων πλειόνων κατηγορουμένων, δὲν εἶναι ὀρθός. Απ. ποιν. Αρ. Π. 89 τοῦ 1855.

§ 160. Ἂν ἔμειναν εἰς τὴν κληρωτίδα μόνον τόσα ὀνόματα,

δσα άπαιτοῦνται πρὸς άπαρτισμὸν τοῦ ἐνόρκου δικαστηρίου, δὲν γίνεται πλέον ἄλλη ἐξαίρεσις. (76 όργ.).

§ 161. Πρλ. τὴν ἀνωτ. (σελ. 77) ἀπόφασιν.

§. 165.

Ἡ ἐνέργεια τῶν ἐξαιρέσεων δύναται νὰ δώσῃ ἀφορμὴν εἰς πάρεργα καὶ παρεμπίπτοντα ζητήματα. Τίς λοιπὸν λύει αὐτά; (1). Ὁ Faust. (τ. 8 σ. 422 ἐν ἐδ. VI) λέγει ταῦτα. «Κατ' ἀρχὰς ἡ Γαλλ. Νομολογία (cass. 1 Δεκ. 1820, 6 Μαρτ. 1828) ἀπένεμε τὸ δικαίωμα τοῦτο εἰς τὸν πρόεδρον, κατόπιν δὲ εἴς τε τὸν πρόεδρον καὶ εἰς τὸ δικαστ. τῶν συνέδρων (cass. 23 'Ιαν. 1841). Ἂν ὅμως τὸ παρεμπίπτον αὐτὸ λάβῃ χαρακτῆρα ἀμφισβητούμενον, ἤτοι ἂν γίνῃ ἀντίῤῥησις ὑπό τινος τῶν μερῶν, ἀπόκειται εἰς τοὺς συνέδρους ν' ἀποφασίσωσι (cass. 25 'Ιουνίου 1840), διότι ἐπὶ παντὸς ἀμφισβητουμένου ἀντικειμένου οἱ σύνεδροι πρέπει ν' ἀποφασίζωσι, κατὰ γενικὴν ἀρχὴν (cass. 3 Δεκ. 1836). Τὸ Ἀκυρωτικὸν ἠκύρωσε διαδικασίαν τινά, ἐπειδὴ ὁ πρόεδρος δὲν ἐδέχθη ἐξαίρεσίν τινα ὡς συνομολογηθεῖσαν μὲ τὸν ἐξαιρούμενον ἔνορκον (cass. 6 Φεβρ. 1834), ὡς καὶ ἑτέραν τινά, διότι ὁ πρόεδρος ἔθεσεν εἰς τὴν κληρωτίδα ὄνομα ἑτέρου ἐνόρκου ἐξαιρεθέντος (cass. 14 Φεβρ. 1850).

— Εἰς τὴν ἡμετέραν Νομολογίαν εὕρηνται, ἐκτὸς τῶν ἐν τῷ ἀνωτ. 124 §, τὰ ἑξῆς·

— Μόνος ὁ πρόεδρος τῶν συνέδρων δύναται νὰ διατάξῃ ἐξαίρεσιν ἐνόρκου τινός, ὥστε νὰ μὴ τεθῇ τὸ ὄνομα αὐτοῦ εἰς τὴν κληρωτίδα, χωρὶς ἀποφάσεως τοῦ δικ. τῶν συνέδρων; Ὄχι (2). Απ. ποιν. Αρ. Π. 93 τοῦ 1851, φέρουσα.

Ἀπόφ. Ἐπειδή, κατὰ τὰ ἄρθρα 48 καὶ 65 τοῦ δικαστικοῦ ὀργανισμοῦ, τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων ἀποφασίζει περὶ τῶν δικαιολογημάτων τῆς ἀπαλλαγῆς καὶ τῆς ἐξαιρέσεως τῶν ἐνόρκων νὰ ἐκπληρώσωσι τὰ καθήκοντα αὐτῶν ἐπί τινος δίκης, μόνος δὲ ὁ πρόεδρος τῶν συνέδρων δὲν εἶναι ἁρμόδιος νὰ διατάξῃ τὴν ἐξαίρεσιν ἐνόρκου, καὶ νὰ μὴ τεθῇ τὸ ὄνομα αὐτοῦ εἰς τὴν κληρωτίδα. Ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν πρακτικῶν τοῦ κακουργιοδικείου, ὁ πρόεδρος τῶν συνέδρων μόνος,

---

(1) Πρλ. ἀνωτ. § 124.

(2) Πρλ. ὅσα ἀνωτ. περὶ δικηγόρων εἶπον.

χώρις νὰ προηγηθῇ ἀπόφασις τοῦ δικαστηρίου, διέταξε καὶ δὲν ἐτέθη εἰς τὴν κληρωτίδα τὸ ὄνομα τοῦ ἐνόρκου Γ. Σκαλίδου, διότι οὗτος, δικηγόρος ὤν, ἔλαβε μέρος ὡς σύνεδρος τὴν προτεραίαν εἰς τὴν ἀπόφασιν, δι' ἧς διετάχθη ἡ ἀναβολὴ τῆς δίκης εἰς τὴν ἐπιοῦσαν, ὅτε καὶ ἐγένετο, ἐνῷ μάλιστα ὁ τῆς ἐξαιρέσεως αὐτὸς λόγος τοῦ εἰρημένου ἐνόρκου δὲν ἦτο προφανῶς ἀνεπίδεκτος ἀμφισβητήσεως, καθότι ὁ ἔνορκος οὗτος δὲν ἐδίκασε τὴν ὑπόθεσιν ὡς σύνεδρος, ἀλλ' ἁπλῶς ἔλαβεν, ὡς εἴρηται, μέρος εἰς τὸ περὶ ἀναβολῆς τῆς δίκης παρεμπίπτον ζήτημα. Ὅθεν ὄχι ὀρθῶς οἱ δικασθέντες ἐνώπιον τοῦ κακουργιοδικείου καὶ ἀναιρεσείοντες ἐστερήθησαν τοῦ νομίμου αὐτῶν δικαστοῦ, ἤτοι τοῦ ἐνόρκου Γ. Σκαλίδου, καὶ ἐκ τούτου ἔλαβε χώραν κακὴ σύνθεσις τοῦ δικαστηρίου τῶν ἐνόρκων, ἥτις εἶναι λόγος πρὸς ἀναίρεσιν κατὰ τὸ ἄρθ. 458 ἐδ. 3 τῆς ποιν. δικον. Πρλ. κατ. σ. 93 ἐν τέλ.

— Ὁ Ἄρ. Πάγος δὲν κρίνει, ἂν τῷ ὄντι ἔνορκός τις ἠσθένει κατὰ τὴν κρίσιν τῶν συνέδρων, ὥστε νὰ μὴ τεθῇ τὸ ὄνομα αὐτοῦ εἰς τὴν κληρωτίδα. Ἂν δὲ περὶ τοῦ κωλύματος τούτου ἀπεφάσισε τὸ δικαστ. πρὸ τῆς συμπληρώσεως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν 24 ἐνόρκων, δὲν λαμβάνει χώραν ἡ διάταξις τοῦ ἄρθ. 70. Απ. ποιν. Αρ. Π. 71 τοῦ 1851.

— Ἡ ἀπαλλαγὴ τινῶν τοῦ νὰ ἐκπληρώσωσι καθήκοντα ἐνόρκου ἀνήκει εἰς τοὺς συνέδρους. Απ. ποιν. Αρ. Π. 5 τοῦ 1852.

— Κατὰ τὰ ἄρθρα 48 καὶ 65 τοῦ δικ. ὀργανισμοῦ, τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων ἀποφασίζει περὶ τῶν δικαιολογημάτων τῆς ἀπαλλαγῆς καὶ τῆς ἐξαιρέσεως τῶν ἐνόρκων νὰ ἀναπληρώσωσι τὰ καθήκοντα αὐτῶν ἐπί τινος δίκης· μόνος δὲ ὁ πρόεδρος, δὲν ἔχει τοιαύτην ἐξουσίαν. Απ. ποιν. Αρ. Π. 93 τοῦ 1851.

§ 166. Ὅταν οἱ ἔνορκοι κλητεύωνται νὰ μαρτυρήσωσι, τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων δύναται ν' ἀκυρώσῃ τὴν κλήτευσιν ταύτην, καὶ νὰ θέσῃ τὰ ὀνόματα τῶν κλητευθέντων εἰς τὴν κληρωτίδα, ἂν πεισθῇ ὅτι τοῦτο γίνεται δολίως, ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ νὰ μὴ τεθῶσι ταῦτα εἰς τὴν κληρωτίδα. Απ. ποιν. Αρ. Π. 60 τοῦ 1842.— Ὅρα τὴν λέξ. Ἐξαίρεσις. Πρλ. ἀνωτ. σ. 39 ἐν ὑποσ.

§ 167. Ἂν ὁ κατηγορούμενος δὲν ἐπρότεινεν ἐγκαίρως τὴν ἐξαίρεσιν ἐνόρκου τινός, δὲν δύναται νὰ προτείνῃ τοῦτο ὡς λόγον ἀναιρέσεως. Απ. ποιν. Αρ. Π. 94 τοῦ 1353.

§ 108. Περὶ ἐξαιρέσεως ἐνόρκων. Ἴδε ἀπόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 48 τοῦ 1852.

§ 169. Ὁ περὶ κακῆς συνθέσεως λόγος ὁ στηριζόμενος εἰς τὸ ὅτι εἷς τῶν ἐνόρκων ἐδίκασεν ἄλλοτε ἐπὶ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως, δὲν εἶναι ἰσχυρὸς, ὅταν δὲν ἀφορᾷ τὸν ἀναιρεσείοντα, ἀπολυθέντος τῆς κατηγορίας ἐκείνου, εἰς τὴν δίκην τοῦ ὁποίου ἔλαβε μέρος ὁ ἔνορκος.— Απ. ποιν, Αρ. Π. 37 τοῦ 1857.

— Κατὰ τὸ 48 ἄρθ. τοῦ όργ. οὐδεὶς δύναται νὰ δικάσῃ ὡς ἔνορκος ὑπόθεσιν, εἰς ἣν συνέπραξεν ὡς ἐπὶ τῆς ἀνακρίσεως ὑπάλληλος, τουτέστι εἰς ἣν κατήρτισεν ἤδη ὡς τοιοῦτος γνώμην περὶ τῆς ὑπαιτιότητος τοῦ κατηγορουμένου· κατὰ μείζονα δὲ λόγον δὲν δύναται νὰ δικάσῃ ὁ ἔνορκος ὑπόθεσιν, καθ' ἣν ὡς ἔνορκος κατήρτισεν ἐν προηγουμένῃ συζητήσει πεποίθησιν περὶ τῆς ἐνοχῆς ἢ μὴ τοῦ κατηγορουμένου (416, 444 ποιν. δικ.). — Απ. ποιν. Αρ. Π. 119 τοῦ 1858.

— Δὲν δύναται νὰ ἦναι ἔνορκος ὅστις ἔλαβε μέρος, ὡς δικαστὴς εἰς τὸ τῆς παραπομπῆς βούλευμα (58 όργ.). Απ. ποιν. Αρ. Π. 6 τοῦ 1857.

Περὶ τούτου ὅρα ὅσα ἀνωτ. § 9—11 ἐσημείωσα.

§ 170. *Προϊστάμενος τῶν ἐνόρκων. Ἀντικατάστασις αὐτοῦ* (1).

Ὁ ἔνορκος, τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα πρῶτον ἐξῆλθεν ἐκ τῆς κληρωτίδος, θεωρεῖται ὡς προϊστάμενος τοῦ ἐνόρκου δικαστηρίου, ἂν δὲν διωρίσθῃ ἄλλος συναινέσει αὐτοῦ καὶ δι' ἐλευθέρας ἐκλογῆς τῶν ἐνόρκων (79 όργ. 342 inst.).

— Ὁ διορισμὸς ἄλλου γίνεται κατὰ πλειονοψηφίαν· ἀπαιτεῖται δὲ ἡ συναίνεσις τοῦ κατὰ νόμον προϊσταμένου τῶν ἐνόρκων; Ὁ συγγραφεὺς τοῦ ἐγχειριδίου τῶν ἐνόρκων ἀπαντᾷ (καὶ ὀρθῶς νομίζω) καταφατικῶς ἐν σελ. 33 ἐπ. ὁ Faus. (σ. 423) θεωρεῖ ἄσκοπον τὴν συναίνεσιν ταύτην.

— Ὅταν ὁ ἐξαχθεὶς ἐκ τῆς κληρωτίδος προϊστάμενος δηλώσῃ ἐνώπιον τῶν ἄλλων 11 ἐνόρκων, ὅτι ἐξελέχθη ἕτερος ὡς τοιοῦτος. ὁ . . . , ἡ τοιαύτη δήλωσις συνᾴδει μὲ τὸν νόμον, ὡς ἐμφαίνουσα τὴν συναίνεσιν ἁπάντων (79 όργ.). — Απ. ποιν. Αρ. Π. 159 τοῦ 1856.

— Ἐὰν ἐκ τῶν πρακτικῶν βεβαιοῦται, ὅτι ἡ ἀντικατάστασις

(1) Faust. § 604 καὶ σελ. 423 τ. 8.

παρ' ἄλλου τοῦ ἐκ κληρώθέντος ὡς προϊσταμένου ἐγένετο συναινέσει ἁπάντων, ἐννοεῖται ὅτι ὑπῆρχε καὶ αὐτοῦ τοῦ ἀντικατασταθέντος ἡ συναίνεσις. Απ. ποιν. Αρ. Π. 23 τοῦ 1851.

— Ποῖα τὰ καθήκοντά του; Faus. τ. 8 σ. 245 § γ'.

Ὅρκος τῶν ἐνόρκων (1).— *Συγκοινωνία αὐτῶν*.

§ 175. Ἅμα συστηθῇ τὸ ἔνορκον δικαστήριον, οἱ ἀπαρτίζοντες αὐτὸ (καὶ οἱ ἐπιλαχόντες. ἄρθρ. 70 όργ.) ὁρκίζονται ἐνώπιον τοῦ εἰσαγγελέως καὶ τοῦ κατηγορουμένου (71 ὀργ.) ἀναγινώσκοντος τοῦ προέδρου αὐτολεξεὶ (Faust. τ. 8 σ. 428) τὸν ὅρκον, τὸν ἐν τῷ ἄρθ. 78 τοῦ ὀργ.

— Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ ὅρκου, ὁ πρόεδρος καλεῖ κατ' ὄνομα ἕκαστον τῶν ἐνόρκων, ὅστις, ἀνατείνων τὴν δεξιὰν, προφέρει τὴν λέξιν *ὀμνύω*.— Ἀπὸ τοῦ ὅρκου προσδίδονται τῷ ἐνόρκῳ καθήκοντα καὶ δικαιώματα. Faus. § 605.

— Ὅλων τούτων (ὅτι ἱσταμένων τῶν ἐνόρκων ὁ πρόεδρος ἀνέγνω τὸν ὅρκον ὡς ἔχει ἐν τῷ ἄρθρῳ 78· ὅτι ἕκαστος τῶν ἐνόρκων, ἐκφωνουμένου τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, ἀνέτεινε τὴν δεξιὰν λέγων *ὀμνύω*) πρέπει νὰ γίνηται μνεία ἐν τοῖς πρακτικοῖς (1)· ἡ παράλειψις τῆς μνείας τῆς ἀναγνώσεως καὶ τῆς προφορᾶς τῆς λέξεως *ὀμνύω* ἐπιφέρει ἀναίρεσιν (458 § 9 ποιν. δικ.). Πρλ. Faus. σελ. 426—428 τ. 8.

— Ἂν ἀρνῆται ὁ ἔνορκος νὰ ὀμόσῃ; ἂν ἀπαιτῇ νὰ ὀμόσῃ τὸν ὅρκον τῆς πίστεώς του; Ἴδε Faus. σ. 428 σημ. 1 τ. 8.

— Ὁ ὅρκος γίνεται δημοσίως, καὶ ἂν ἡ δίκη πρόκηται νὰ συζητηθῇ κεκλεισμένων τῶν θυρῶν, (αὐτ. σημ. 2, 4.— Morin λέξ. jury ἀρ. 82) καὶ πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς συζητήσεως.

— Οἱ 12 ἔνορκοι καὶ οἱ τυχὸν ἐπιλαχόντες (70 ὀργ.) ὁρκίζονται συγχρόνως, παρακολουθοῦντες ἅπασαν τὴν δίοδον τῆς διαδικασίας μέχρι τῆς στιγμῆς, καθ' ἣν ἄρχεται ἡ διάσκεψις. Faus. σελ. 429 τ. 8.

---

(1) Πρλ. Faus. § 605.—Δαλλ. λ. instr. crim. ἀρ. 1914 ἐπ. Morin λ. jury ἀρ. 79.

(2) Πρλ. τὴν λ. Πρακτικά. Morin λ. jury ἀρ. 81.

§ 169. Ὁ περὶ ν-
ὅτι εἷς τῶν ἐνόρ
δὲν εἶναι ἰσχυ
τῆς κατηγορί
ἔνορκος.—
— Κα
ἔνορκος
λῆλος,
τῆς
δὲν
τῆ
ἢ

ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ.

§ 176. Οἱ ἔνορκοι, ἅμα προσδιορισθῶσι διὰ τοῦ κλήρου καὶ ὁρκισθῶσι κάθηνται ἀπέναντι τοῦ κατηγορουμένου κατὰ τὴν διὰ τῆς κληρώσεως προσδιορισθεῖσαν τάξιν.

Αἱ θέσεις των εἶναι προσηκόντως χωρισμέναι ἀπὸ τὰς τῶν διαδίκων καὶ μαρτύρων, καὶ ἀπὸ τὸ διὰ τοὺς ἀκροατὰς προσδιωρισμένον μέρος.

Κατὰ τὰ λοιπὰ πράττονται τὰ ἐν τοῖς ἄρθροις 374—376 ποιν. δικ. ὡρισμένα.

— Ἡ μὴ ῥητὴ εἰς τὰ πρακτικὰ μνεία τῆς θέσεως, ἣν ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ κατέλαβον οἱ ἔνορκοι, δὲν εἶναι λόγος ἀναιρέσεως. Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 7 τοῦ 1850.

§ 177. Οἱ ἔνορκοι καὶ οἱ ἐπιλαχόντες αὐτοὶ ἔχουν δικαίωμα ν' ἀπευθύνωσιν ἐρωτήσεις (388, 389, 425 ποιν. δικ.).

— Δὲν εἶναι ὑπέρβασις καθήκοντος, ἂν ὁ ἔνορκος ἀπευθύνῃ εἰς τὸν μάρτυρα ἐρωτήσεις, καὶ μετὰ τὴν ἀποφατικὴν αὐτοῦ ἀπάντησιν τὸν ἐξελέγχει ὡς ψευδόμενον. Απ. ποιν. Αρ. Π. τῆς 7 Νοεμβρ. τοῦ 1840.

§ 178. *Ἀνακοίνωσις*. Ἀπαγόρευσις τῆς πρὸς τρίτον ἀνακοινώσεως τῶν ἐνόρκων. 433 ποιν. δικ.— Faus. σ. 433 τ. 8.

— Ἡ ἀνακοίνωσις ἐνόρκου τινός, γινομένη καθ' ἣν στιγμὴν οἱ ἔνορκοι διασκέπτονται, τιμωρεῖται μὲν μὲ χρηματικὴν ποινήν, ἀλλὰ δὲν συναριθμεῖται μεταξὺ τῶν λόγων τῆς ἀναιρέσεως.— Απ. ποιν. Αρ. Π. συϐ' τοῦ 1839.

— Ἡ συγκοινωνία τῶν ἀναπληρωτικῶν ἐνόρκων μὲ τοὺς τακτικοὺς δὲν ἀπαγορεύεται.— Απ. ποιν. Αρ. Π. 40 τοῦ 1846.

— Ἡ ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ συνομιλία ἐνόρκου τινός, διαρκούσης τῆς δίκης, μὲ τοὺς πολίτας δὲν ἀποτελεῖ λόγον ἀναιρέσεως. Απ. ποιν. Αρ. Π. 117 καὶ 137 τοῦ 1846.

— Ὅταν οἱ ἀναπληρωτικοὶ ἔνορκοι μετέβησαν εἰς τὸ δωμάτιον τῶν ἐνόρκων μετ' αὐτῶν κατὰ τὴν πρὸς ἀναψυχὴν γενομένην ἀνακοπὴν τῆς συζητήσεως, δὲν ὑπάρχει παρανομία τις (433 ποιν. δικ.)— Απ. ποιν. Αρ. Π. 24 τοῦ 1857.

— Ἡ ἀνακοίνωσίς τινος τῶν ἐνόρκων μετ' ἄλλου ἀκροατοῦ δίδει χώραν μόνον εἰς τὴν ἐν τοῖς ἄρθροις 433 ἐπ. τῆς ποιν. δικ. ὁριζομένην τιμώρησιν. Απ. ποιν. Αρ. Π. 107 τοῦ 1855.

— Ἡ συγκοινωνία, ἣν ἔλαβον τυχὸν οἱ ἔνορκοι κατὰ τὴν διακοπὴν τῆς δίκης μετ' ἄλλων, δὲν ἀποτελεῖ λόγον ἀναιρέσεως (458 ποιν. δικ.). Απ. ποιν. Αρ. Π. 107 τοῦ 1853.

— Περὶ τῆς συγκοινωνίας τῶν ἐνόρκων (434 ποιν. δικ.). Ἴδε τὴν 90 τοῦ 1853 ποιν. ἀπ. Αρ. Π. καὶ κατ. § 324 ἐπ.

§ 180. Ἀναβολὴ τῆς δίκης

Ἂν διά τινα αἰτίαν ἀναβληθῇ ἡ συζήτησις εἰς ἄλλην ἡμέραν ἢ εἰς τὴν προσεχῆ σύνοδον, γίνεται τότε νέα σύστασις τοῦ ὁρκωτικοῦ δικαστηρίου (80 ὀργ.).

— Οἱ ἔνορκοι δὲν εἶναι ἁρμόδιοι ν' ἀποφασίσωσι τὴν περὶ ἀναβολῆς πρότασιν τῆς ὑπερασπίσεως διὰ τὴν μὴ ἐμφάνισιν μαρτύρων, ἀλλὰ τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων. — Απ. ποιν. Αρ. Π. 19 τοῦ 1843.

— Τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων δύναται, ὑπαρχούσης αἰτίας, ν' ἀναβάλῃ καὶ νὰ παραπέμψῃ τὴν δίκην ὄχι μόνον ἀπὸ συνεδριάσεως εἰς συνεδρίασιν, ἀλλὰ καὶ εἰς ἄλλην σύνοδον τοῦ δικαστηρίου τῶν κακουργιοδικῶν.

Ἅμα τὸ δικαστήριον ἔχει, δυνάμει τοῦ νόμου, τὸ δικαίωμα νὰ παραπέμψῃ τὴν ὑπόθεσιν εἰς προσεχῆ τινα σύνοδον, ἕπεται ἀναγκαίως ὅτι καὶ κατ' αὐτὴν δύναται νὰ πράξῃ τὸ αὐτὸ ὡς πρὸς τὴν ἑπομένην, ὁσάκις ὑπάρχουν λόγοι, δικαιολογοῦντες τὴν ἀναβολήν. Απ. ποιν. Αρ. Π. 7 τοῦ 1844. κατ. § 272.

— Ὁσάκις δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ τελειώσῃ ἡ συζήτησις εἰς μίαν συνεδρίασιν, καὶ τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων διακόψει αὐτὴν καὶ τὴν ἀναπέμψει εἰς τὴν προσεχῆ συνεδρίασιν, δὲν ἀπαιτεῖται ἐκ νέου σύνθεσις τοῦ δικαστηρίου τῶν ἐνόρκων. — Απ. ποιν. Αρ. Πάγου ρμγ' τοῦ 1837.

— Ἡ 59 τοῦ 1858 ποιν. ἀπόφ. Αρ. Πάγου, φέρει.

Απόφ. Ἐπειδὴ μόνον ὅταν ἀναβάλλεται ἡ δίκη εἰς ἄλλην συνεδρίασιν τῆς αὐτῆς ἢ τῆς προσεχοῦς συνόδου πρέπει, κατὰ τὸ 80 ἄρθρον τοῦ δικαστικοῦ ὀργανισμοῦ, νὰ συντίθεται ἐκ νέου τὸ δικαστήριον τῶν ἐνόρκων, διότι ἄρχεται ἐξ ἀρχῆς ἡ συζήτησις τῆς ὑποθέσεως· οὐχὶ δὲ καὶ ὅταν διακόπτηται προσωρινῶς πρὸς ἀναψυχὴν τῶν δικαστῶν καὶ τῶν ἐνόρκων ἢ δι' ἔλλειψιν καιροῦ, ὡς ἐγένετο ἐπὶ τοῦ προκειμένου. (ποιν. δικ. 445).

— Αναβληθείσης τῆς δίκης, καὶ προκειμένου λόγου νὰ γίνῃ εἰς μεταγενεστέραν συνεδρίασιν, τὸ δικαστ. τῶν συνέδρων ὀφείλει νὰ συγκροτήσῃ ἐκ νέου τὸ ὁρκωτικὸν δικαστήριον. Απ. ποιν. Αρ. Π. 89 τοῦ 1853.

§ 169. Ὁ περὶ κακῆς συνθέσεως λόγος ὁ στηριζόμενος εἰς τὸ ὅτι εἷς τῶν ἐνόρκων ἐδίκασεν ἄλλοτε ἐπὶ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως, δὲν εἶναι ἰσχυρὸς, ὅταν δὲν ἀφορᾷ τὸν ἀναιρεσείοντα, ἀπολυθέντος τῆς κατηγορίας ἐκείνου, εἰς τὴν δίκην τοῦ ὁποίου ἔλαβε μέρος ὁ ἔνορκος.— Απ. ποιν, Αρ. Π. 37 τοῦ 1857.

— Κατὰ τὸ 48 ἄρθ. τοῦ οργ. οὐδεὶς δύναται νὰ δικάσῃ ὡς ἔνορκος ὑπόθεσιν, εἰς ἣν συνέπραξεν ὡς ἐπὶ τῆς ἀνακρίσεως ὑπάλληλος, τουτέστι εἰς ἣν κατήρτισεν ἤδη ὡς τοιοῦτος γνώμην περὶ τῆς ὑπαιτιότητος τοῦ κατηγορουμένου· κατὰ μείζονα δὲ λόγον δὲν δύναται νὰ δικάσῃ ὁ ἔνορκος ὑπόθεσιν, καθ' ἣν ὡς ἔνορκος κατήρτισεν ἐν προηγουμένῃ συζητήσει πεποίθησιν περὶ τῆς ἐνοχῆς ἢ μὴ τοῦ κατηγορουμένου (416, 444 ποιν. δικ.). — Απ. ποιν. Αρ. Π. 119 τοῦ 1858.

— Δὲν δύναται νὰ ἦναι ἔνορκος ὅστις ἔλαβε μέρος, ὡς δικαστὴς εἰς τὸ τῆς παραπομπῆς βούλευμα (58 οργ.). Απ. ποιν. Αρ. Π. 6 τοῦ 1857.

Περὶ τούτου ὅρα ὅσα ἀνωτ. § 9—11 ἐσημείωσα.

§ 170. *Προϊστάμενος τῶν ἐνόρκων. Ἀντικατάστασις αὐτοῦ* (1).

Ὁ ἔνορκος, τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα πρῶτον ἐξῆλθεν ἐκ τῆς κληρωτίδος, θεωρεῖται ὡς προϊστάμενος τοῦ ἐνόρκου δικαστηρίου, ἂν δὲν διωρίσθη ἄλλος συναινέσει αὐτοῦ καὶ δι' ἐλευθέρας ἐκλογῆς τῶν ἐνόρκων (79 οργ. 342 inst.).

— Ὁ διορισμὸς ἄλλου γίνεται κατὰ πλειονοψηφίαν· ἀπαιτεῖται δὲ ἡ συναίνεσις τοῦ κατὰ νόμον προϊσταμένου τῶν ἐνόρκων; Ὁ συγγραφεὺς τοῦ ἐγχειριδίου τῶν ἐνόρκων ἀπαντᾷ (καὶ ὀρθῶς νομίζω) καταφατικῶς ἐν σελ. 33 ἐπ. ὁ Faus. (σ. 423) θεωρεῖ ἄσκοπον τὴν συναίνεσιν ταύτην.

— Ὅταν ὁ ἐξαχθεὶς ἐκ τῆς κληρωτίδος προϊστάμενος δηλώσῃ ἐνώπιον τῶν ἄλλων 11 ἐνόρκων, ὅτι ἐξελέχθη ἕτερος ὡς τοιοῦτος. ὁ . . ., ἡ τοιαύτη δήλωσις συνᾴδει μὲ τὸν νόμον, ὡς ἐμφαίνουσα τὴν συναίνεσιν ἁπάντων (79 οργ.). — Απ. ποιν. Αρ. Π. 159 τοῦ 1856.

— Ἐὰν ἐκ τῶν πρακτικῶν βεβαιοῦται, ὅτι ἡ ἀντικατάστασις

(1) Faust. § 604 καὶ σελ. 423 τ. 8.

παρ' ἄλλου τοῦ ἁ κληρωθέντος ὡς προϊσταμένου ἐγένετο συναινέσει ἁπάντων, ἐννοεῖται ὅτι ὑπῆρχε καὶ αὐτοῦ τοῦ ἀντικαταστάθέντος ἡ συναίνεσις. Απ. ποιν. Αρ. Π. 23 τοῦ 1851.

— Ποῖα τὰ καθήκοντά του; Faus. τ. 8 σ. 245 § γ'.

Ὅρκος τῶν ἐνόρκων (1).— *Συγχώνευσις αὐτῶν*·

§ 175. Ἅμα συστηθῇ τὸ ἔνορχον δικαστήριον, οἱ ἀπαρτίζοντες αὐτὸ (καὶ οἱ ἐπιλαχόντες, ἄρθρ. 70 ὀργ.) ὁρκίζονται ἐνώπιον τοῦ εἰσαγγελέως καὶ τοῦ κατηγορουμένου (71 ὀργ.) ἀναγινώσκοντος τοῦ προέδρου αὐτολεξεὶ (Faust. τ. 8 σ. 428) τὸν ὅρκον, τὸν ἐν τῷ ἄρθ. 78 τοῦ ὀργ.

— Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ ὅρκου, ὁ πρόεδρος καλεῖ κατ' ὄνομα ἕκαστον τῶν ἐνόρκων, ὅστις, ἀνατείνων τὴν δεξιάν, προφέρει τὴν λέξιν *ὀμνύω*.— Ἀπὸ τοῦ ὅρκου προσδίδονται τῷ ἐνόρκῳ καθήκοντα καὶ δικαιώματα. Faus. § 605.

— ὅλων τούτων (ὅτι ἱσταμένων τῶν ἐνόρκων ὁ πρόεδρος ἀνέγνω τὸν ὅρκον ὡς ἔχει ἐν τῷ ἄρθρῳ 78· ὅτι ἕκαστος τῶν ἐνόρκων, ἐκφωνουμένου τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, ἀνέτεινε τὴν δεξιὰν λέγων *ὀμνύω*) πρέπει νὰ γίνηται μνεία ἐν τοῖς πρακτικοῖς (1)· ἡ παράλειψις τῆς μνείας τῆς ἀναγνώσεως καὶ τῆς προφορᾶς τῆς λέξεως *ὀμνύω* ἐπιφέρει ἀναίρεσιν (458 § 9 ποιν. δικ.). Πρλ. Faus. σελ. 426—428 τ. 8.

— Ἂν ἀρνῆται ὁ ἔνορκος νὰ ὀμόσῃ; ἂν ἀπαιτῇ νὰ ὀμόσῃ τὸν ὅρκον τῆς πίστεώς του; Ἴδε Faus. σ. 428 σημ. 1 τ. 8.

— Ὁ ὅρκος γίνεται δημοσίως, καὶ ἂν ἡ δίκη πρόκηται νὰ συζητηθῇ κεκλεισμένων τῶν θυρῶν, (αὐτ. σημ. 2, 4.— Morin λέξ. jury ἀρ. 82) καὶ πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς συζητήσεως.

— Οἱ 12 ἔνορκοι καὶ οἱ τυχὸν ἐπιλαχόντες (70 ὀργ.) ὁρκίζονται συγχρόνως, παρακολουθοῦντες ἅπασαν τὴν διέδον τῆς διαδικασίας μέχρι τῆς στιγμῆς, καθ' ἣν ἄρχεται ἡ διάσκεψις. Faus. σελ. 429 τ. 8.

---

(1) Πρλ. Faus. § 605.—Δαλλ. λ. instr. crim. ἀρ. 1914 ἐπ. Morin λ. jury ἀρ. 79.

(2) Πρλ. τὴν λ. Πρακτικά. Morin λ. jury ἀρ. 81.

§ 176. Οἱ ἔνορκοι, ἅμα προσδιορισθῶσι διὰ τοῦ κλήρου καὶ ὁρκισθῶσι κάθηνται ἀπέναντι τοῦ κατηγορουμένου κατὰ τὴν διὰ τῆς κληρώσεως προσδιορισθεῖσαν τάξιν.

Αἱ ἕδραι των εἶναι προσηκόντως χωρισμέναι ἀπὸ τὰς τῶν διαδίκων καὶ μαρτύρων, καὶ ἀπὸ τὸ διὰ τοὺς ἀκροατὰς προσδιωρισμένον μέρος.

Κατὰ τὰ λοιπὰ πράττονται τὰ ἐν τοῖς ἄρθροις 374—376 ποιν. δικ. ὡρισμένα.

— Ἡ μὴ ῥητὴ εἰς τὰ πρακτικὰ μνεία τῆς θέσεως, ἣν ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ κατέλαβον οἱ ἔνορκοι, δὲν εἶναι λόγος ἀναιρέσεως. Απ. ποιν. Άρ. Πάγου 7 τοῦ 1850.

§ 177. Οἱ ἔνορκοι καὶ οἱ ἐπιλαχόντες αὐτοὶ ἔχουν δικαίωμα ν' ἀπευθύνωσιν ἐρωτήσεις (388, 389, 425 ποιν. δικ.).

— Δὲν εἶναι ὑπέρβασις καθήκοντος, ἂν ὁ ἔνορκος ἀπευθύνῃ εἰς τὸν μάρτυρα ἐρωτήσεις, καὶ μετὰ τὴν ἀποφατικὴν αὐτοῦ ἀπάντησιν τὸν ἐξελέγχει ὡς ψευδόμενον. Απ. ποιν. Αρ. Π. τῆς 7 Νοεμβρ. τοῦ 1840.

§ 178. *Ἀνακοίνωσις*. Απαγόρευσις τῆς πρὸς τρίτον ἀνακοινώσεως τῶν ἐνόρκων. 433 ποιν. δικ.— Faus. σ. 438 τ. 8.

— Ἡ ἀνακοίνωσις ἐνόρκου τινὸς, γινομένη καθ' ἣν στιγμὴν οἱ ἔνορκοι διασκέπτονται, τιμωρεῖται μὲν μὲ χρηματικὴν ποινὴν, ἀλλὰ δὲν συναριθμεῖται μεταξὺ τῶν λόγων τῆς ἀναιρέσεως.— Απ. ποιν. Αρ. Π. σνβ' τοῦ 1839.

— Ἡ συγκοινωνία τῶν ἀναπληρωτικῶν ἐνόρκων μὲ τοὺς τακτικοὺς δὲν ἀπαγορεύεται.— Απ. ποιν. Αρ. Π. 40 τοῦ 1846.

— Ἡ ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ συνομιλία ἐνόρκου τινὸς, διαρκούσης τῆς δίκης, μὲ τοὺς πολίτας δὲν ἀποτελεῖ λόγον ἀναιρέσεως. Απ. ποιν. Αρ. Π. 117 καὶ 137 τοῦ 1846.

— Ὅταν οἱ ἀναπληρωτικοὶ ἔνορκοι μετέβησαν εἰς τὸ δωμάτιον τῶν ἐνόρκων μετ' αὐτῶν κατὰ τὴν πρὸς ἀναψυχὴν γενομένην ἀνακοπὴν τῆς συζητήσεως, δὲν ὑπάρχει παρανομία τις (433 ποιν. δικ.)— Απ. ποιν. Αρ. Π. 24 τοῦ 1857.

— Ἡ ἀνακοίνωσίς τινος τῶν ἐνόρκων μετ' ἄλλου ἀκροατοῦ δίδει χώραν μόνον εἰς τὴν ἐν τοῖς ἄρθροις 433 ἐπ. τῆς ποιν. δικ. ὁριζομένην τιμώρησιν. Απ. ποιν. Αρ. Π. 107 τοῦ 1855.

— Ἡ συγκοινωνία, ἣν ἔλαβον τυχὸν οἱ ἔνορκοι κατὰ τὴν διακοπὴν τῆς δίκης μετ' ἄλλων, δὲν ἀποτελεῖ λόγον ἀναιρέσεως (458 ποιν. δικ.). Απ. ποιν. Αρ. Π. 107 τοῦ 1853.

— Περὶ τῆς συγκοινωνίας τῶν ἐνόρκων (434 ποιν. δικ.). Ἴδε τὴν 90 τοῦ 1853 ποιν. ἀπ. Αρ. Π. καὶ κατ. § 324 ἐπ.

§ 180. *Ἀναβολὴ τῆς δίκης*

Ἂν διά τινα αἰτίαν ἀναβληθῇ ἡ συζήτησις εἰς ἄλλην ἡμέραν ἢ εἰς τὴν προσεχῆ σύνοδον, γίνεται τότε νέα σύστασις τοῦ ὁρκωτικοῦ δικαστηρίου (80 ὀργ.).

— Οἱ ἔνορκοι δὲν εἶναι ἁρμόδιοι ν' ἀποφασίσωσι τὴν περὶ ἀναβολῆς πρότασιν τῆς ὑπερασπίσεως διὰ τὴν μὴ ἐμφάνισιν μαρτύρων, ἀλλὰ τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων. — Απ. ποιν. Αρ. Π. 19 τοῦ 1843.

— Τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων δύναται, ὑπαρχούσης αἰτίας, ν' ἀναβάλῃ καὶ νὰ παραπέμψῃ τὴν δίκην ὄχι μόνον ἀπὸ συνεδριάσεως εἰς συνεδρίασιν, ἀλλὰ καὶ εἰς ἄλλην σύνοδον τοῦ δικαστηρίου τῶν κακουργιοδικῶν.

Ἅμα τὸ δικαστήριον ἔχει, δυνάμει τοῦ νόμου, τὸ δικαίωμα νὰ παραπέμψῃ τὴν ὑπόθεσιν εἰς προσεχῆ τινα σύνοδον, ἕπεται ἀναγκαίως ὅτι καὶ κατ' αὐτὴν δύναται νὰ πράξῃ τὸ αὐτὸ ὡς πρὸς τὴν ἑπομένην, ὁσάκις ὑπάρχουν λόγοι, δικαιολογοῦντες τὴν ἀναβολήν. Απ. ποιν. Αρ. Π. 7 τοῦ 1844. κατ. § 272.

— Ὁσάκις δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ τελειώσῃ ἡ συζήτησις εἰς μίαν συνεδρίασιν, καὶ τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων διακόψει αὐτὴν καὶ τὴν ἀναπέμψει εἰς τὴν προσεχῆ συνεδρίασιν, δὲν ἀπαιτεῖται ἐκ νέου σύνθεσις τοῦ δικαστηρίου τῶν ἐνόρκων. — Απ. ποιν. Αρ. Πάγου ρμγ' τοῦ 1837.

— Ἡ 59 τοῦ 1858 ποιν. ἀπόφ. Αρ. Πάγου, φέρει.

Απόφ. Ἐπειδὴ μόνον ὅταν ἀναβάλλεται ἡ δίκη εἰς ἄλλην συνεδρίασιν τῆς αὐτῆς ἢ τῆς προσεχοῦς συνόδου πρέπει, κατὰ τὸ 80 ἄρθρον τοῦ δικαστικοῦ ὀργανισμοῦ, νὰ συντίθεται ἐκ νέου τὸ δικαστήριον τῶν ἐνόρκων, διότι ἄρχεται ἐξ ἀρχῆς ἡ συζήτησις τῆς ὑποθέσεως· οὐχὶ δὲ καὶ ὅταν διακόπτηται προσωρινῶς πρὸς ἀναψυχὴν τῶν δικαστῶν καὶ τῶν ἐνόρκων ἢ δι' ἔλλειψιν καιροῦ, ὡς ἐγένετο ἐπὶ τοῦ προκειμένου. (ποιν. δικ. 445).

— Αναβληθείσης τῆς δίκης, καὶ προκειμένου λόγου νὰ γίνῃ εἰς μεταγενεστέραν συνεδρίασιν, τὸ δικαστ. τῶν συνέδρων ὀφείλει νὰ συγκροτήσῃ ἐκ νέου τὸ ὁρκωτικὸν δικαστήριον. Απ. ποιν. Αρ. Π. 89 τοῦ 1853.

— Ἀναβληθείσης τῆς δίκης δι' ἄλλην συνεδρίασιν νομίμως συγκροτεῖται τὸ ἔνορκον δικαστήριον καὶ ἡ πρώην μέχρι τῆς ἀναβολῆς διαδικασία ἀκυροῦται. Απ, ποιν. Αρ. Π. 11 τοῦ 1857.

— ὅρα κατωτ. § 270.

Σύνθεσις τοῦ δικαστηρίου τῶν συνέδρων (1).

§ 200. Τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων σύγκειται ἐκ τριῶν (2) δικαστῶν περιεχομένου τοῦ προέδρου, ἐξ ἑνὸς εἰσαγγελέως ἐφετῶν (ἢ ἑνὸς παρ' αὐτοῦ ὑποκατασταθέντος εἰσαγγελέως πρωτοδικῶν) καὶ ἑνὸς γραμματέως. Ποιν. δικ. 415, 458 ἐδ. 3, 6. οργ. 34.

Διορίζονται ὑπὸ ποίου; Δημοσίευσις καὶ κοινοποίησις τοῦ διορισμοῦ των· ἴδε ἄρθ. 36—38, 40 οργ.— Περὶ τοῦ γραμματέως ὁρίζουσι τὰ ἄρθρα 35, 44 οργ.

§ 201. Ὁ νόμος δὲν ἀπαιτεῖ νὰ δημοσιεύηται διὰ τῆς ἐφημερίδος τὸ ὄνομα τοῦ συνέδρου, τοῦ ἀντικαταστήσαντος τὸν πρὸ αὐτοῦ ὑπάρχοντα σύνεδρον (ἄρθ. 35 οργαν. τῶν δικαστηρίων). Απ. ποιν. Αρ. Π. 61 τοῦ 1858, 68 τοῦ 1847.

§ 201². Κατὰ τὸ ἄρθ. 42 τοῦ δικ. οργ. ὁ πρόεδρος λαμβάνεται συνήθως ἐκ τῶν ἐφετῶν, δύναται ὅμως νὰ διορισθῇ καὶ ὁ πρόεδρος τοῦ δικαστηρίου τῶν ἐφετῶν ἢ τῶν πλημμελειοδικῶν, εἰς τὴν καθέδραν τοῦ ὁποίου θέλει συνεδριάσει τὸ δικαστήριον τῶν κακουργιοδικῶν· δι' ἐνδεχόμενον δὲ κώλυμα τοῦ προέδρου διορίζεται καὶ ὁ ἀναπληρώσων αὐτόν· κωλυομένου δὲ καὶ τούτου, λαμ-

(1) Τὸ κεφάλαιον τοῦτο συνέχεται μὲ ὅσα ἐκτεθήσονται ἐν λ. Σύνθεσις καὶ μὲ ὅσα ἐξέθεσα ἐν λ. Ἐξαίρεσις σ. 40—49.

— Ὁ περὶ ἐξαιρέσεως συνέδρου τινὸς λόγος, κατὰ πρῶτον ἐνώπιον τοῦ Ἀρ. Πάγου προτεινόμενος, εἶναι ἀπαράδεκτος. Απ. ποιν. Αρ. Π. 151 τοῦ 1855.

(2) Διάτ. τῆς 30 Ἰουν. 1839, τροπολογῆσαν κατὰ τοῦτο τὸ ἄρθ. 415 ἐδ. 2 τῆς ποιν. δικ. καὶ τὸ 34 τοῦ οργ.

— Ἡ τοῦ 1808 γ' νομοθεσία ὥριζε νὰ σύγκηται τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων ἀπὸ 5 μελῶν, ὁ δὲ νόμος τῆς 4 Μαρτ. 1831 ἀπαιτεῖ 3 μόνον. Ἴδε ἐπίκρισιν κατὰ τοῦ Γαλλ. αὐτοῦ νόμου εἰς jur. crim. άρ. 2084 καὶ τὰς τοῦ Morin παρατηρήσεις ἐν λ. cour d'assises άρ. 7.

6άνει τὴν θέσιν τοῦ προέδρου ἐκεῖνος τῶν συνέδρων, ὅστις προηγεῖται τῶν ἄλλων κατὰ τὴν εἰς τὸ διάταγμα τοῦ διορισμοῦ διαλαμβανομένην τάξιν.

Ἡ θέσις τοῦ συνέδρου, τοῦ ἐπέχοντος οὕτω τὸν τόπον τοῦ προέδρου, ἀναπληροῦται κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ ἄρθ. 42.

§ 202. *Προέδρων κωλύματα.* — Δὲν εἶναι λόγος ἀναιρέσεως ὅταν ἀντὶ τοῦ ἀρχαιοτέρου δικαστοῦ προεδρεύσῃ εἰς τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων ὁ νεώτερος (1).

Απόφ. Ἐπειδὴ ὁ λόγος, ὅτι ἐξαιρουμένου τοῦ προέδρου ἀντὶ νὰ προεδρεύσῃ ὁ ἀρχαιότερος σύνεδρος Χρῆστος Φαταούλας, ἐπροέδρευσε τοῦ ἐν Μεσολογγίῳ κακουργοδικείου ὁ νεώτερος Πέτρος Πανταζῆς; δὲν δύναται νὰ λογισθῇ οὔτε ὡς κακὴ σύνθεσις δικαστηρίου, καθότι τὸ δικαστήριον συνετέθη συμφώνως μὲ τὸ ἄρθρον 415 τῆς ποιν. δικονομίας, οὔτε ὡς ὑπέρβασις καθηκόντων ἢ ὡς παραβίασις κανόνων ἁρμοδιότητος, καθότι δὲν παρένειρεν ἑαυτὸ τὸ δικαστήριον εἰς ξένα καθήκοντα, ἀλλ' εἶναι παραδρομὴ τάξεως, καθόσον κατὰ τὸ ἄρθρον 27 τοῦ δικαστ. ὀργανισμοῦ δεν ἐπροέδρευσεν ὁ ἀρχαιότερος σύνεδρος, ἡ δὲ παραδρομὴ αὕτη δὲν δίδει χώραν εἰς ἀναίρεσιν ὡς μὴ προβλεπομένη ἀπὸ τὸ ἄρθ. 458 τῆς ποιν. δικονομίας, τὸ ὁποῖον ὁρίζει ῥητῶς τοὺς λόγους, διὰ τοὺς ὁποίους ζητεῖται ἀναίρεσις, οὔτε ἐπροτάθη διαρκούσης τῆς συζητήσεως ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τῶν συνέδρων. Απ. ποιν. Αρ. Π. 38 τοῦ 1845.

— Ὁ ἀναπληρωτικὸς πρόεδρος τῶν συνέδρων εἶναι τακτικὸν μέλος τοῦ δικαστηρίου αὐτοῦ, καὶ ὄχι ἀναπληρωτικόν. Απ. ποιν. Αρ. Π. 39 τοῦ 1846 (2).

ΣΗΜ. Ὁ τῆς ἀναιρέσεως λόγος ἦτον ὅτι τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων ἦτο κακῶς συντεθειμένον, ἤτοι ἐξ ἑνὸς συνέδρου, ἐκ τοῦ ἀναπληρωτικοῦ προέδρου καὶ ἑνὸς πλημμελειοδίκου· ἄρα, κατὰ

---

(1) Τὴν γ' νομοθεσίαν ὅρα εἰς Morin, λέξ. cour d'assises ἀριθ. 12 καὶ τὸ ἄρθ. 37 τοῦ ἡμετ. ὀργ.

(2) Ὁ ἀναπληρόνων τὸν πρόεδρον τῶν συνέδρων εἶναι ἀντιπρόεδρος, ὅστις ἔχει τακτικοῦ δικαστοῦ χαρακτῆρα, καὶ δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς κατ' ἐπικουρίαν λαμβανόμενος. Απ. ποιν. Αρ. Π. ρλ' τοῦ 1837 (σελ. 163 τόμ. 2 τῆς Νομολ.).

τὸν ἀναιρεσείοντα, ἀπὸ 2 ἀναπληρωτικῶν καὶ ἑνὸς τακτικοῦ συνέδρου,

§ 203. *Εἰσαγγελεῖς*. Κακὴ σύνθεσις δὲν ὑπάρχει ἂν ἔλαβε μέρος ὁ ἀντεισαγγελεὺς τῶν πλημμελειοδικῶν, κωλυομένου τοῦ εἰσαγγελέως (1) ὡς χηρευούσης τῆς θέσεως αὐτοῦ.

Ἐν ἄλλαις λέξεσιν.

Οἱ παρὰ τοῖς πλημμελειοδίκαις ἀντεισαγγελεῖς δύνανται νὰ ὑποκατασταθῶσιν εἰς τὸ Κακουργιοδικεῖον ὑπὸ τοῦ παρ' ἐφέταις εἰσαγγελέως (43, 91 ὀργ.). Απ. ποιν. Αρ. Π. 84 τοῦ 1853.

— Ὁ παρ' ἐφέταις εἰσαγγελεὺς δύναται νὰ προσλάβῃ τὸν παρὰ πλημμελ. εἰσαγγελέα διὰ νὰ μεθέξῃ καὶ οὗτος τῆς συζητήσεως ἐξ ὑπαρχῆς, καὶ νὰ τὸν ἀναπληρώσῃ ἐν ὥρᾳ ἀνάγκης καὶ χωρὶς νὰ κωλύηται ὁ ἀντεισαγγελεὺς (43 ὀργ.). Απόφ. Αρ. Πάγου 81 τοῦ 1852.

— Ὁ νόμος δὲν ἀπαγορεύει νὰ λάβωσι μέρος εἰς τὴν συζήτησιν ὅ,τε εἰσαγγελεὺς καὶ ὁ ἀντεισαγγελεὺς (91 ὀργ.). Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 126 τοῦ 1858.

— Ὅρα κατωτ. § 212.

§ 204. *Ἀναπλήρωσις συνέδρου, κωλυομένου ἢ ἐξαιρουμένου*. Κωλυομένου τινὸς τῶν συνέδρων, ἀναπληροῦσι τὸν τόπον του οἱ πλημμελειοδίκαι καὶ οἱ πάρεδροι αὐτῶν, οἵτινες δὲν διωρίσθησαν σύνεδροι, ἀλλ' εἰς τρόπον ὥστε οἱ μὲν δικασταὶ καταλαμβάνουσι τὴν θέσιν κατὰ τὸν βαθμὸν τῆς ὑπηρεσίας των, οἱ δὲ πάρεδροι κατὰ τὴν εἰς τὸ διάταγμα τοῦ διορισμοῦ ὁρισθεῖσαν τάξιν. 42 ὀργ.

Ἐντεῦθεν ἕπεται.

α') ὅτι, κωλυομένων συνέδρου τινός, ἀναπληροῖ αὐτὸν εἷς τῶν πλημμελειοδικῶν.

β') Ὅτι, κωλυομένου τῶν πλημμελειοδικῶν, προσκαλεῖται, πρὸς ἀναπλήρωσιν τοῦ συνέδρου, ὁ ἀρχαιότερος (2) τῶν παρὰ τῷ πρω-

---

(1) Πρλ. Morin, λ. cour d'assises ἀρ 9 ἐπ.

(2) Ἂν εἰς βούλευμά τι ἔλαβον μέρος νεώτεροι κατὰ τὸν διορισμὸν δικασταὶ ἀντὶ ἀρχαιοτέρων, χωρὶς νὰ σημειωθῇ ὅτι οὗτοι ἐκωλύοντο, τοῦτο δὲν ἀποτελεῖ κακὴν σύνθεσιν δικαστηρίου, καθότι ὁ νόμος δὲν ἀπαιτεῖ τὸ τοιοῦτον, ὁσάκις τὰ δικαστήρια σύγκεινται ἐκ τακτικῶν δικαστῶν, ἀλλὰ μόνον ὁσάκις παραλαμβάνονται πάρεδροι ἢ τὶς τῶν ἐπικουρικῶν. ἡ δὲ ἀπουσία τοῦ ἀνακριτοῦ δὲν ἀποτελεῖ κακὴν σύνθεσιν, καθότι ὁ νόμος, διατάξας

τοδικείῳ παρέδρων.—Ὁ πάρεδρος ὅμως, ὁ καὶ σύνεδρος διωρισμένος, λαμβάνει μέρος εἰς τὴν σύνθεσιν τῶν συνέδρων, καὶ ἀδιάφορον ἂν δὲν προϋπῆρξεν εἰρηνοδίκης ἢ δικηγόρος. Απ. ποιν. Αρ. Π. 71 τοῦ 1847, ἧς ἡ 6 σκέψις φέρει.

Απόφ. Επειδὴ ὁ Β. Κ. Νικολόπουλος, πάρεδρος ὢν παρὰ τῷ ἐνταῦθα ἐφετείῳ καὶ σύνεδρος διωρισμένος καλῶς ἔλαβε μέρος εἰς τὴν συγκρότησιν τοῦ δικαστηρίου τῶν συνέδρων ἐπὶ τῆς προκειμένης ὑποθέσεως, ὁ δὲ ἰσχυρισμὸς τοῦ ἀναιρεσείοντος ὅτι δὲν ἠδύνατο κατὰ τὸ 278 ἄρθρον τοῦ όργαν. τῶν δικαστηρίων νὰ ἦναι πάρεδρος μὴ ὢν προηγουμένως οὔτε εἰρηνοδίκης, οὔτε δικηγόρος, καὶ ἐπομένως οὔτε σύνεδρος ἠδύνατο νὰ ἦναι, εἶναι ἀνυπόστατος, διότι ἐνῷ τὸ δικαίωμα τῆς Κυβερνήσεως τοῦ διορίζειν τοὺς δικαστικοὺς ὑπαλλήλους δὲν ὑπόκειται εἰς δικαστικὴν ἐπίκρισιν ὁ διορισμὸς τοῦ εἰρημένου παρέδρου δὲν ἀντίκειται εἰς τὴν ὑφεστῶσαν νομοθεσίαν, οὔτε εἰς τὸ ἄρθ. 278 τοῦ όργ. τῶν δικαστηρίων τὸ ὁποῖον ἐπικαλεῖται ὁ ἀναιρεσείων, διότι τοῦτο ὁρίζον ὅτι οἱ εἰρηνοδίκαι δύνανται κατ' ἐξαίρεσιν, παρὰ τὰ διὰ τοῦ ἄρθ. 276 διατεταγμένα, νὰ διορισθῶσι πάρεδροι παρὰ παντὶ δικαστηρίῳ, ἐννοεῖ βεβαίως, διότι ῥητῶς ἀναφέρεται ἡ ἐξαίρεσις τοῦ εἰς τὸ ἄρθ. 276 γενικοῦ κανόνος, ὅτι μόνον οὗτοι οἱ δικαστικοὶ ὑπάλληλοι δύνανται νὰ ἦναι ἐνταυτῷ καὶ πάρεδροι διωρισμένοι, οὐχὶ δὲ οἱ λοιποὶ δικαστικοὶ ὑπάλληλοι, δὲν ἐννοεῖ δὲ ὅτι ἄλλος τις μὴ ὢν εἰρηνοδίκης ἢ δικηγόρος δὲν δύναται νὰ διορισθῇ πάρεδρος. Πρλ. άπ. πολ. Αρ. Πάγ. 57 τοῦ 1848. Καλλ. τ. 1 ἐκδ. 2 σελ. 74, 137. Απόφ. ἐφ. Αθ. 6716.

— Όταν ἔνορκός τις ἦναι καὶ πάρεδρος τοῦ πρωτοδικείου, δύναται νὰ προσληφθῇ ὡς σύνεδρος, καὶ λόγος ἀναιρέσεως διὰ τοῦτο δὲν ὑπάρχει, διότι κανεὶς νόμος δὲν ὑποχρεοῖ τοὺς παρέδρους τῶν δικαστηρίων νὰ ἐκπληρῶσι κατὰ προτίμησιν τὰ καθήκοντα τοῦ ἐνόρκου ἀπὸ τὰ τοῦ δικαστοῦ.—Απ. ποιν. Αρ. Π. 26 τοῦ 1856.

γ') ὅτι, κωλυομένων τυχὸν καὶ τῶν παρέδρων αὐτῶν ἢ μὴ

ὅτι εἰς τὴν σύνθεσιν τοῦ συμβουλίου περιλαμβάνεται καὶ ὁ ἀνακριτής, ἐννοεῖ μόνον ὅτι ἡ σύμπραξις αὐτοῦ εἶναι ἐπιτετραμμένη καὶ δὲν ἀπαγορεύεται καὶ ἐπὶ τῆς συνθέσεως τοῦ δικαστηρίου τῶν συνέδρων, ὡς κελεύει τὸ 416 ἄρθ. τῆς ποιν. δικονομίας. Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 14 τῆς 16 Μαρτίου 1844 (σελ. 25 τῆς σειρᾶς τοῦ 1842).

ὑπαρχόντων τοιούτων, προσκαλεῖται εἰρηνοδίκης ἢ δικηγόρος· ἀδιάφορον, ἂν ὁ δικηγόρος δὲν ἔχῃ τὴν ἱκανότητα τοῦ ὑπαλλήλου, κατὰ τὸ πολύκροτον 6ʹ ψήφισμα! (ἀπ. ποιν. Αρ. Π. 46 τοῦ 1846)· οὔτε γίνεται διάκρισις μεταξὺ νεωτέρου καὶ ἀρχαιοτέρου (1) δικηγόρου. Απ. ποιν. Αρ. Π. 116 τοῦ 1846.

§ 205. Ἰδοὺ τινὲς σχετικαὶ ἀποφάσεις.

Ὁ εἰρηνοδίκης δύναται νὰ ἀναπληρώσῃ τὸν ἐξαιρούμενον σύνεδρον, πλημμελειοδίκην ἢ πάρεδρον. Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 78 τοῦ 1852, φέρουσα.

Ἀπόφ. Ἐπειδὴ διὰ τῶν πρακτικῶν καὶ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως βεβαιοῦται ὅτι οἱ πλημμελειοδίκαι καὶ πάρεδροι τοῦ πλημμελειοδικείου ἐκωλύοντο, ἄρα ὁ ἐξαιρούμενος σύνεδρος νομίμως ἀνεπληρώθη παρὰ τοῦ πταισματοδικείου Χαλκίδος (ἄρθ. 278 τοῦ ὀργ. τῶν δικαστηρίων).

— Κατὰ τὸ ἄρθ. 278 τοῦ ὀργ. ὁ πταισματοδίκης δύναται νὰ προσληφθῇ κατ' ἐπικουρίαν ὡς δικαστὴς ἀντὶ ἢ τοῦ κωλυομένου συνέδρου, ἢ τῶν ἀναπληρούντων αὐτὸν πλημμελειοδικῶν καὶ τῶν παρέδρων. Απ. ποιν. Αρ. Π. 159 τοῦ 1856.

— Κατὰ τὸ ἄρθ. 42 τοῦ ὀργ., κωλυομένου τινὸς συνέδρου ἀναπληροῦσιν αὐτὸν οἱ πλημμελειοδίκαι καὶ οἱ πάρεδροι αὐτῶν. Εἰρηνοδίκαι δὲ ἢ δικηγόροι προσλαμβάνονται παρὰ τῶν δικαστηρίων πρὸς συγκρότησιν αὐτῶν ὁσάκις δὲν ὑπάρχει πάρεδρος ἢ κωλύεται

---

(1) Εἰς ἄλλην περίπτωσιν ὁ Ἀρ. Πάγος ἐξεφράσθη οὕτως.

Ἐπειδὴ τὸ ἄρθρον τοῦτο χορηγεῖ δικαίωμα εἰς τὰ δικαστήρια νὰ προσλαμβάνουν δικηγόρον εἰς τὴν συνεδρίασιν, καὶ ὁ κατ' ἐπικουρίαν λαμβανόμενος νὰ ἦναι ἀρχαιότερος τῶν ἄλλων, ἀλλὰ καὶ τοιαύτη ἂν ὑποτεθῇ ἡ ἔννοια τοῦ νόμου, πάλιν δὲν ὑπῆρξε κακὴ σύνθεσις τοῦ δικαστηρίου, διότι, κατὰ τὸ μνησθὲν ἄρθρον, πᾶς δικηγόρος δύναται νὰ προσλαμβάνηται κατ' ἐπικουρίαν εἰς ἀναπλήρωσιν δικαστοῦ, ἡ μὴ τήρησις δὲ τῆς ἀρχαιότητος εἰς τοὺς κατ' ἐπικουρίαν λαμβανομένους δικηγόρους εἶναι μὲν παράλειψις τῆς τάξεως, ὄχι ὅμως οὐσιώδης ὡς πρὸς τὸν σχηματισμὸν τοῦ δικαστηρίου· διό, μὴ γενομένου λόγου περὶ τοιαύτης παραλείψεως ἐνώπιον τοῦ δικάσαντος τὴν ὑπόθεσιν δικαστηρίου, δὲν δύναται πλέον ὡς ἐκ ταύτης νὰ παράξῃ ὁ ἀναιρεσείων λόγον ἀναιρέσεως. Απ. ποιν. Αρ. Π. 42 τοῦ 1845.

ὁ ὑπάρχων (278 ὀργ.).—458 § 3 ποιν. δικ.— Απ. ποιν. Αρ. Π. 26 τοῦ 1858.

— Ὅταν κωλύωνται οἱ πάρεδροι τῶν πλημμελειοδικῶν, οἵτινες εἰσὶ καὶ πάρεδροι τῶν συνέδρων (42 ὀργ.), προσλαμβάνεται δικηγόρος τὶς 278 ὀργ. Απ. ποιν. Αρ. Π. 90 τοῦ 1853.

§ 206. Εάν ὁ ὡς δικαστὴς προσληφθεὶς δικηγόρος ἦναι ἐξ αἵματος συγγενὴς τοῦ συνηγόρου τοῦ κατηγορουμένου, ἀφορμὴ πειθαρχικῆς καταδιώξεως ὑπάρχει, καὶ οὐχὶ κακὴ σύνθεσις δικαστηρίου. Απ. ποιν. Αρ. Π. 136 καὶ 120 τοῦ 1857.

§ 207. Ἐν τοῖς πρακτικοῖς ὅμως ὡς καὶ ἐν ταῖς ἀποφάσεσι (1) πρέπει νὰ βεβαιοῦται ἀκριβῶς τὸ κώλυμα τοῦ προσώπου, ὅπερ ὁ νόμος καλεῖ κατὰ προτίμησιν εἰς τὴν σύνθεσιν τοῦ δικαστηρίου τῶν συνέδρων (απ. ποιν. Αρ. Π. 176 τοῦ 1846). Διὰ τοῦτο, ὁ πλημμελειοδίκης, π. χ., δὲν δύναται νομίμως ν' ἀναπληρώσῃ σύνεδρον, οὗτινος δὲν βεβαιοῦται ἐν τοῖς πρακτικοῖς τὸ κώλυμα. Απ. ποιν. Αρ. Π. 59 τοῦ 1847.

§ 208. Ὅταν ὅμως ἐκ τῶν πρακτικῶν βεβαιοῦται, ὅτι οἱ μὴ λαβόντες μέρος εἰς τὴν συνεδρίασιν δικασταὶ καὶ πάρεδροι ἐκωλύοντο, τεκμαίρεται νόμιμον τὸ κώλυμα (2), καὶ ἂν μετὰ ταῦτα ἐνεφανίσθησάν τινὲς ἐπὶ ἀκροατηρίου. Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 24 τοῦ 1853.

§ 209. Ὁ ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης ὑπουργὸς δὲν ἔχει δικαίωμα νὰ διορίζῃ τοὺς ἀναπληρώσαντας, τοὺς συνέδρους (35, 37, 42 ὀργ.). Απ. ποιν. Αρ. Π. 6, 8, 9, 14, 15 τοῦ 1849.

§ 210. Τὸ νόμιμον τοῦ κωλύματος κρίνει τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων. Απ. ποιν. Αρ. Π. 176 τοῦ 1846. Πρλ. τὴν λ. Σύνθεσις.

§ 211. Ὅστις κατὰ τὰ ἄρθρα 217, 262 καὶ 268 τῆς ποιν. δικονομίας συνεδίκασε περὶ τῆς ἐνώπιον τῶν κακουργιοδικῶν παραπομπῆς τοῦ κατηγορουμένου δὲν δύναται νὰ συνεδριάσῃ μήτε ὡς πρόεδρος, μήτε ὡς δικαστὴς ἐν τῷ δικαστηρίῳ τῶν συνέδρων. Τὸ αὐτὸ δὲ ἐφαρμόζεται καὶ εἰς τὸν ἀνακριτὴν (3).

— Ὅρα. ἀνωτ. σελ. 83 ἐν ἀρχ.

---

(1) Ἂν μεταξὺ τούτων καὶ ἐκείνων ὑπάρχῃ ἀντίφασις τὶς ὡς πρὸς τοῦτο, ἐπέρχεται ἀναίρεσις. jour. crim. ἄρθ. 3544.

(2) Πρλ. τὴν λέξ. Σύνθεσις.

(3) Ποιν. δικ. 416. inst. crim. 257.— jour. cr. ἄρθ. 3486,

§ 212. *Εἰσαγγελεύς.* — Δὲν δύναται νὰ δικάσῃ ὡς σύνεδρος ὅστις, ὡς εἰσαγγελεύς, εἶχε διατάξει τὴν ἀνάκρισιν. Απ. ποιν. Αρ. Π. 20 τοῦ 1846.—ὅρα τὴν λέξ. Εξαίρεσις ἐν Εὐρ. τόμ. 7. *Ἀνακριτής.*— ὅταν ὁ σύνεδρος εἶχεν ἐκτελέσει καθήκοντα ἀνακριτοῦ ἐπὶ τῆς κατὰ τοῦ κατηγορουμένου κατηγορίας, κατὰ τὰ ἄρθ. 216 καὶ 458 A) τῆς ποιν. δικον., (ὁ ἐκτελέσας τοιαῦτα καθήκοντα ὡς πρὸς τὸν κατηγορούμενον) δὲν δύναται, ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος τῆς διαδικασίας, νὰ συνεδριάσῃ ὡς δικαστὴς ἐν τῷ πρὸς ὁριστικὴν ἐκδίκασιν τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως συγκροτουμένῳ δικαστηρίῳ τῶν συνέδρων. Δὲν πρόκειται δὲ ἐνταῦθα περὶ ἁπλοῦ λόγου ἐξαιρέσεως, ὅστις προτείνεται καὶ ἐκδικάζεται κατὰ τὰ ἄρθ. 51 καὶ ἐπ. τῆς ποιν. δικονομίας, ἀλλὰ περὶ ἀνικανότητος τοῦ τοιούτου δικαστοῦ τοῦ νὰ ἐκπληρώσῃ τὰ τοῦ συνέδρου καθήκοντα. Ὅθεν ὄντος βεβαιουμένου διὰ δημοσίων ἐγγράφων τοῦ ἀποτελοῦντος τὴν ἀνικανότητα ταύτην λόγου, περιττὸν καθίσταται νὰ προταθῇ εἰς τὸ δικαστικὸν συμβούλιον καὶ νὰ ἐκδικασθῇ ὑπ' αὐτοῦ ἡ προκειμένη ἀνικανότης, περὶ ἧς οὐδεμία ὑπῆρχεν ἀμφιβολία ἡ ἀμφισβήτησις. Απ. ποιν. Αρ. Π. 110 τοῦ 1855.

§ 212[a]. Τί περὶ τοῦ *Γραμματέως*; ὅρα ἀνωτ. § 16.

§ 213. Αἱ περὶ συνθέσεως τοῦ δικαστηρίου τῶν ἐνόρκων διατάξεις εἶναι δημοσίας τάξεως, καὶ οὐδεμία τροπολογία συγχωρεῖται. jour. crim. ἄρθ. 3544.

Καθήκοντα καὶ δικαιώματα τοῦ προέδρου τοῦ δικαστηρίου τῶν συνέδρων (1).

§ 213[a]. Τὰ χρέη τὰ ὁποῖα ἐκπληροῖ ὁ πρόεδρος τῶν συνέδρων

---

792 καὶ 1002. Εἰς τὸν Morin, λέξ. cour d'assises, ἀρ. 10, εὕρηνται ταῦτα· la cour de cass. n'a pas cru que la prohibition s'étendit aux conseillers qui ont concouru à un simble arrêt d'évocation ou qui ont été chargés de quelques actes d'instr. ordonnés par la ch. d'acc; elle a décidé que ces magistrats pouvaient siéger aux debats, pourvu toutefois qu'il n'eussent pas pris part à l'arrêt d'accusation qui a suivi l'inst. complémentaire à la quelle ils avaient été commis. θεωρῶ ἀνεφάρμοστον παρ' ἡμῖν τὴν Γαλλ. ταύτην Νομολ., ἥτις μάλιστα προβαίνει ἔτι μακρύτερον, ὡς ἔστιν ἰδεῖν ἐν τῷ μνημονευθέντι ἀρ. 10.

(1) Πρλ. Faustin § 606—610. Morin, λέξ. cour. d'assises ἀρ. 14 ἐπ.

εἶναι τόσον οὐσιώδη, καὶ τὰ ἀποτελέσματα τόσον πολλάκις σημαντικά, ὥστε ἡ παρουσία ἀνδρὸς μὲ τιμιότητα, μὲ συνείδησιν, μὲ φῶτα, καὶ μὲ πεῖραν δικαστικὴν εἶναι ἀπαραιτήτως ἀναγκαία. Προδικαστικὰ πολλάκις, ζητήματα σπουδαῖα ἔχοντα ἄμεσον ἐπιῤῥοὴν εἰς τὴν μέλλουσα νὰ ἐκδικασθῇ παρὰ τῶν ἐνόρκων ὑπόθεσιν, ὑποβάλλονται εἰς τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων.

Ἐξ ὅλων τούτων προκύπτει ἀλανθάστως τὸ ὕψος καὶ ἡ βαρύτης τῶν χρεῶν τοῦ προέδρου· εἶναι ὅθεν ἀναγκαῖον οἱ ἐπιτετραμμένοι τὸν διορισμόν των νὰ λαμβάνωσι τὴν ἀναγκαίαν πρόνοιαν, ὥστε εἰς τὴν ὑψηλὴν ταύτην ἕδραν νὰ μὴ ἀναβαίνωσι παρὰ ἄνθρωποι δυνάμενοι διὰ τῆς τιμίας διαγωγῆς των, διὰ τῆς φρονήσεώς των καὶ διὰ τῶν γνώσεών των νὰ δώσωσιν ἐχέγγυα ἀκριβείας καὶ ἀπαθοῦς ἀμεροληψίας, καὶ δείγματα ἀδ.αφιλονείκητα αὐστηρᾶς δικαιοσύνης. Μαρ. σ. 53.

§ 214. Τὰ καθήκοντα λοιπὸν τοῦ προέδρου εἶναι πολυειδῆ καὶ δυσχερῆ. Δυνάμεθα δὲ νὰ τὰ διαιρέσωμεν εἰς δύο μέρη, ἤτοι ά) εἰς τὰ πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν συζητήσεων, καὶ β΄) εἰς τὰ κατὰ τὴν κατὰ τὴν συζήτησιν. Εἴπωμεν ὀλίγα διὰ βραχέων.

§ 215. *Πρὸ τῆς συζητήσεως.*— ά) Τὸ πρῶτον καθῆκον τοῦ προέδρου τῶν συνέδρων ἐν Γαλλίᾳ εἶναι νὰ ἐξετάσῃ τὸν κατηγορούμενον· τοῦτο παρ' ἡμῖν δὲν ἀπαιτεῖται, ἀλλ' ὅμως ἔργον τοῦ προέδρου εἶναι νὰ προτρέψῃ τοὺς ὑποδίκους, ὅσοι δὲν ἔχουν συνήγορον, νὰ τὸν εἰδοποιήσωσιν ἵνα τοῖς διορίσῃ ἐγκαίρως ἕνα ἐξ ἐπαγγέλματος. ὅρα κατ.

Πρόεδροί τινες, καλῶς ποιοῦντες, προσκαλοῦσιν ἐγγράφως τοὺς ἐν ταῖς φυλακαῖς ἐπιστάτας νὰ ἐρευνῶσι πολὺ πρὸ τῆς δίκης, ἂν ὁ ὑπόδικος ἔχῃ συνήγορον, καὶ, ἂν δὲν ἔχῃ, νὰ εἰδοποιῇ ἐγγράφως τὸν πρόεδρον, διὰ νὰ διατάξῃ οὗτος τὰ εἰκότα. Οὕτω προλαμβάνονται πολλαὶ δυσχέρειαι καὶ χασμῳδίαι.

β΄) Περὶ τῶν καθηκόντων τοῦ προέδρου ὡς πρὸς τὴν κλήρωσιν πρὸς ἀναπλήρωσιν τῶν ἀπόντων τακτικῶν ἐνόρκων ὑπομιμνήσκω τὰ ἀνωτέρω § 50 ἐπ. εἰρημένα.

γ΄) Ὁ πρόεδρος ὀφείλει νὰ προμελετᾷ καλῶς τὴν δικογραφίαν ἧς ἡ συζήτησις πρόκειται· ἡ μακρὰ πεῖρά του καὶ ἡ ἐπιστημονικὴ ἀξία του δὲν καθιστῶσι περιττὴν τὴν προμελέτην ταύτην, σημειώσεις δὲ περιληπτικαί, τοὐλάχιστον ἐπὶ τῶν σπουδαιοτέρων γεγονότων, θέλουσι διευκολύνει τὰ μέγιστα τὸ δυσχερὲς καὶ ἐπίπονον ἔργον του.

δ') Προμελετῶν τὴν δικογραφίαν ὀφείλει νὰ ἐξετάζῃ ἂν ἐκοινοποιήθησαν προσηκόντως τὰ βουλεύματα, τὸ κατηγορητήριον, ἡ κλῆσις καὶ ὁ κατάλογος τῶν μαρτύρων. Ὅρα κατωτ. § 290 ἑπ.

ε') Ὀφείλει νὰ παρατηρῇ ποῖοι δικασταὶ ἐξαιροῦνται καὶ νὰ πληροφορῆται ποῖοι κωλύονται, ὥστε ἐγκαίρως νὰ προσκαλῇ τοὺς πρὸς ἀντικατάστασιν, προλαμβάνων οὕτω τὴν ματαίαν ἀπώλειαν τοῦ χρόνου· ὅρα ἀνωτ. § 200—213.

ς') Ὁ πρόεδρος τῶν συνέδρων πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν συζητήσεων ἐξάγει ἐκ τῆς κληρωτίδος (ἀν. § 100 ἑπ.) τὰ ὀνόματα τῶν ἐνόρκων, καὶ ὁρκίζει αὐτούς. Ποιν. δικ. 417.

ζ') Οἴκοθεν ἐννοεῖται ὅτι θέλει λαμβάνει ἐγκαίρως μέτρα περὶ κοινοποιήσεως τοῦ διορισμοῦ τῶν συνέδρων (36—38, 40 ὀργ.)· καὶ θέλει παραγγέλλει τὸν γραμματέα νὰ προνοῇ περὶ τῆς τοιχοκολλήσεως τῶν ἐν τῷ ἄρθ. 435 τῆς ποιν. δικονομίας ὁδηγιῶν, ὡς περὶ τῆς τοιχοκολλήσεως τοῦ πινακίου, συντάττων αὐτὸς ὁ γραμματεὺς ἐκθέσεις περὶ τούτου.

§ 216. *Κατὰ τὴν συζήτησιν.* — Ὁ πρόεδρος διευθύνει τὴν ὅλην διαδικασίαν, δίδει εἰς τοὺς βουλομένους ἀγορεύειν τὴν ἐπὶ τούτῳ ἄδειαν, ἐξετάζει τοὺς μάρτυρας (προσδιορίζων τὴν τάξιν καθ' ἣν πρέπει νὰ ἐξετασθῶσιν οἱ κατὰ μέρος μάρτυρες καὶ νὰ ὑποβληθῶσιν αἱ λοιπαὶ ἀποδείξεις. 378, 417 ποιν. δικον.) καὶ τοὺς κατηγορουμένους. 364, 417 ποιν. δικονομίας.

Καταβάλλων δὲ πᾶσαν σπουδὴν πρὸς ἀνακάλυψιν τῆς ἀληθείας ἀνακεφαλαιοῖ ἐν συνόψει τὴν συζήτησιν, θέτει τὰ ἀπαιτούμενα ζητήματα πρὸς τοὺς ἐνόρκους, καὶ ἐπὶ τέλους δημοσιεύει τὴν ἀπόφασιν· ἀλλὰ περὶ τούτων γενήσεται λόγος κατωτέρω.

§ 217. Καθῆκον τοῦ προέδρου εἶναι προσέτι καὶ ἡ διαχείρισις τῆς ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ εὐταξίας (1) (ἴδε τὴν λ. Θόρυβος), ὡς καὶ ἡ ἀπόρριψις τῶν προτάσεων, αἵτινες μὴ δυνάμεναι νὰ παραγάγωσι κανὲν ἄξιον λόγου ἀποτέλεσμα πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς δίκης, ἐπι-

---

(1) Κατὰ τοῦτο ἔχει τὰ δικαιώματα τοῦ ἀνακριτοῦ, δυνάμενος, ἂν εἷς ἢ πλειότεροι ἄνθρωποι ταράττουν καθοποιονδήποτε τρόπον τὴν ἡσυχίαν καὶ τὴν εὐταξίαν, ἢ ἐναντιοῦνται εἰς τὰ ληφθέντα μέτρα, νὰ διατάξῃ τὴν ἐπὶ εἰκοσιτέσσαρας ὥρας ἀπαγωγὴν εἰς κράτησιν τοῦ θορυβοῦντος· εἰς τὴν περίπτωσιν δὲ ταύτην ἐκδίδει ἔνταλμα φυλακίσεως, περὶ τοῦ ὁποίου γίνεται μνεία εἰς τὰ πρακτικά. Ἴδε κατωτ. τὰ περὶ τούτου.

φέρουν ἀνωφελῆ παράτασιν τῶν συζητήσεων (ὀργ. 83 ποιν. δικ. 365, 417)· ἂν ὁ προτείνων δὲν εὐχαριστηθῇ εἰς τὴν χρῆσιν, ἣν ἤθελε κάμει τοῦ δικαιώματός του αὐτοῦ ὁ πρόεδρος, ἀποτείνεται εἰς τὸ δικαστήριον, καὶ τοῦτο ἀποφασίζει.

§ 218. Εἰς τὴν Γαλλίαν ὁ πρόεδρος ἔχει καὶ διακριτικήν τινα ἐξουσίαν (pouvoir discrétionnaire), δυνάμει τῆς ὁποίας δύναται νὰ ἐξετάσῃ ἀνωμοτὶ μάρτυρας μὴ κλητευθέντας καὶ νὰ συνάψῃ εἰς τὴν δικογραφίαν ἔγγραφα νέα (πρλ. Morin, λ. cour. d'assises ἀρ. 16). Τοιαύτην ἐξουσίαν δὲν ἔχουσιν ἐν Ἑλλάδι οἱ πρόεδροι, περὶ δὲ τῶν περιπτώσεων, καθ' ἃς ἡ ἀπόφανσις μόνη τῶν προέδρων δὲν ἀρκεῖ, θέλω ὁμιλήσει κατωτέρω.

Πολιτικῶς ἐνάγοντες (1).

§ 219. Καὶ ὁ πολιτικῶς ἐνάγων ἔχει τὰ διὰ τῶν ἄρθ. 365, 372, 379, 383, 392 καὶ 400 τῆς ποιν. δικον. εἰς τὸν εἰσαγγελέα ἀνατεθειμένα δικαιώματα καὶ καθήκοντα 402, 425 ποιν. δικονομίας.

— Κλητεύει μάρτυρας; Εὑρετ. λέξ. Πολιτικὴ ἀγωγὴ § 10. Faustin σελ. 488.

— Λαμβάνει γνῶσιν τῶν κατὰ τὴν ἀνάκρισιν; Εὑρ. λέξ. Πολιτικὴ ἀγωγή § 16.

— Ἐπεμβαίνει εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς κατηγορίας; αὐτ. § 23.

— Εἰς τὴν μὴ ἐμφάνισιν τοῦ ἰδιώτου κατηγόρου ἢ τοῦ πολιτικῶς ἐνάγοντος ἐφαρμόζονται τὰ ἐν τοῖς ἄρθροις 342 καὶ 343 τῆς ποιν. δικον. ὡρισμένα (401, 425 ποιν. δικ.).

— Ὅρα κατωτ. τὰ περὶ ἀγορεύσεων.

Δικαιώματα καὶ καθήκοντα τοῦ εἰσαγγελέως (2).

§ 219[a]. Μία ἀπὸ τὰς οὐσιώδεις ἐργασίας τοῦ εἰσαγγελέως τῶν ἐφετῶν εἶναι καὶ ἐκείνη νὰ ἐξετάσῃ μὲ ὅλην τὴν ἀκρίβειαν ἂν ἡ ἐξελεγχομένη πρᾶξις εἶναι κακούργημα, καὶ ἂν ἐχαρακτηρίσθη προσηκόντως εἰς τὸ περὶ παραπομπῆς βούλευμα.

---

(1) Ἴδε Εὑρ. λέξ. Πολιτικὴ ἀγωγή. — Faustin τ. 8, § 612 καὶ τὰ κατωτέρω περὶ ἀναβολῆς.

(2) Faus. τ. 8 § 613.— Δαλλ. λ. Instr. crim. ἀρ. 2196 ἐπ.

Ὀφείλει ἑπομένως νὰ μελετήσῃ ἀκριβῶς ὅλα τ' ἀφορῶντα τὴν ὑπόθεσιν ἔγγραφα, καὶ νὰ παρατηρήσῃ ὡρίμως ἂν ὑπάρχῃ εἰς τὴν καταδιωκομένην πρᾶξιν ὁ χαρακτὴρ ἐκεῖνος, ὅστις ἀπεδόθη εἰς αὐτὴν ἀπὸ τοὺς παραπέμψαντάς την εἰς τὸ δικαστήριον τῶν κακουργιοδικῶν· ἂν δὲν τὸν εὕρῃ, εἶναι χρέος του νὰ ὑποβάλῃ πρότασιν εἰς τὸ συμβούλιον τοῦ δικαστηρίου τῶν ἐφετῶν καὶ νὰ ζητήσῃ τοῦ βουλεύματος τὴν μεταῤῥύθμισιν.

Παραλειπομένων ὅλων τῶν ἄλλων λόγων, ἐκ τῆς ἀναπτύξεως τῶν ὁποίων ἤθελεν ἀλανθάστως προκύψει τὸ σπουδαῖον τῆς ἐργασίας ταύτης τοῦ εἰσαγγελέως, δὲν εἶναι ἴσως μάταιον νὰ ἀναφέρῃ τις ἐνταῦθα ὅτι αἱ συνέπειαι τῆς ἀδιαφορίας, τὴν ὁποίαν ἤθελε δείξει εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν χρεῶν του τούτων ὁ εἰσαγγελεὺς, εἶναι ὀλέθριαι, εἶναι σκανδαλώδεις.

Εἶναι ὀλέθριαι· καθότι δυστυχὴς πολίτης, τοῦ ὁποίου τὴν ἀθώαν πρᾶξιν ἐχαρακτήρισαν κακῶς οἱ λαβόντες μέρος εἰς τὸ περὶ παραπομπῆς βούλευμα δικασταὶ, στενάζει ἀδίκως εἰς τὰς φυλακὰς, καὶ στενάζει πολλάκις μῆνας προσεγγίζοντας νὰ φθάσωσι τὸ τέρμα ἑνὸς χρόνου, συναισθανόμενος τὴν ἀθωότητά του, καὶ μὴ δυνάμενος διὰ τὴν ἔλλειψιν τῶν ἀναγκαίων μέσων, καὶ ἄλλοτε δι' ἄγνοιαν, νὰ κάμῃ χρῆσιν ὅλων τῶν νομίμων πρὸς ἀφάνισιν τοῦ κατ' αὐτοῦ βουλεύματος μέσων. Αἱ συνέπειαι τῆς ἀδιαφορίας τοῦ εἰσαγγελέως εἶναι σκανδαλώδεις, καθότι παραπεμπόμεναι ἐνώπιον τῶν κακουργιοδικῶν κατηγορίαι ἀστήρικτοι, πράξεις μὴ φέρουσαι τὸν ἀληθῆ χαρακτῆρα τοῦ κακουργήματος, οἱ ἔνορκοι δεικνύονται ἐκ τῆς πρώτης στιγμῆς οἱ ὑπερασπισταὶ τοῦ ἐγκαλουμένου, συμπάσχουν διὰ τὰ δεινὰ ὅσα ἕως τῆς ὥρας ἐκείνης ἀδίκως ὑπέφερε, καὶ περιμένουν ἀνυπομόνως ἐκείνην νὰ θέσωσιν ἐπὶ κεφαλῆς τῆς ἐτυμηγορίας των τὸ *ὄχι*.

Εἰσαγομένων ἐνώπιόν των σαθρῶν καὶ ἀστηρίκτων κατηγοριῶν, ἰσχυροποιεῖται καὶ ἡ ὑπὲρ τῆς μὴ ἐνοχῆς τῶν ἄλλων ἐγκαλουμένων πρόληψίς των· ἡ δὲ ἀνάπτυξις καὶ τὰ ὡραῖα τοῦ εἰσαγγελέως ἐπιχειρήματα, ἀντὶ νὰ παράξωσιν ὠφέλειαν κινοῦν τὴν ἀγανάκτησιν τῶν ἐνόρκων, ἥτις δύναται πολλάκις νὰ τοὺς ὠθήσῃ μακρύτερον τῶν νομίμων ὁρίων. Μαριν. σ. 70.

§ 220. Ὁ εἰσαγγελεὺς ἐπαγρυπνεῖ πρὸς διατήρησιν τῶν ὑπὸ τοῦ νόμου διατεταγμένων, καὶ καθυποβάλλει, παρατηρηθείσης παραβάσεώς τινος, προτάσεως. (ποιν. δικ. 418).

— Προνοεῖ περὶ τῆς συντάξεως τοῦ κατηγορητηρίου καὶ τῆς

εγχειρου κοινοποιήσεως αὐτοῦ τε καὶ τῶν λοιπῶν ἐγγράφων, ὡς ειδικώτερον. ὅρα κατωτ.

— Δὲν διώκει ὅμως ἄλλην κατηγορίαν εἰμὴ τὴν ἐν τῷ περὶ παραπομπῆς βουλεύματος καὶ ἐν τῷ ἐγκλητηρίῳ ἐγγράφῳ διαλαμβανομένων (421 ποιν. δικ.)· περὶ τούτου δὲ ὅρα τὰ ἐν λ. Κατηγορία (Εὑρ. τ. 8 σ. 380) ἐκτεθέντα καὶ τὰ κατωτέρω περὶ ἐτυμηγοριῶν.— Ἔχει δὲ καὶ τὰ δικαιώματα, περὶ ὧν τὰ ἄρθ. 388, 389 καὶ 425 τῆς ποιν. δικ.

§ 221. Δύναται νὰ ἐνεργήσῃ ἀνακριτικήν τινα πρᾶξιν μετὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ βουλεύματος; Ἴδε Faust. τόμ. 8 σελ. 493 § 2; ὅστις λέγει, ὅτι μετὰ τὴν κοινοποίησιν τοῦ καταλόγου τῶν μαρτύρων δὲν δύναται νὰ ἐνεργήσῃ ἀνακριτικὴν πρᾶξιν· δύναται ὅμως νὰ λάβῃ διὰ τῶν ὑπαλλήλων του πληροφορίας, αἵτινες δύνανται νὰ τὸν φωτίσουν ὡς πρὸς τὴν σύνταξιν τοῦ καταλόγου· δύναται π. χ. νὰ πέμψῃ ἐπὶ τόπου ἐνωματάρχην τινὰ διὰ νὰ λάβῃ ἐξωδίκως πληροφορίας περὶ τῶν χρησίμων μαρτύρων (cass. 9 Νοεμβρ. 1843)· δύναται νὰ ἐξετάσῃ, διὰ τῆς χωροφυλακῆς, ἐν λόγῳ ἁπλῆς πληροφορίας, πρόσωπα μὴ ἐξετασθέντα εἰς τὴν ἀνάκρισιν (cass. 9 Μαρτίου 1855, 4 Αὐγ. 1854 καὶ 5 Μαρτίου 1852)· δύναται τέλος πάντων νὰ λάβῃ ἀντίγραφον βιβλίου τινὸς φωτίζοντος τὴν δικαιοσύνην (cass. 18 Δεκ. 1856).

Ἀλλ' ἡ νομολογία αὕτη δίδει ἀφορμὴν εἰς παρατηρήσεις τινάς, τὰς ἑξῆς.

Τὸ βούλευμα κλείει τὴν ἔγγραφον ἀνάκρισιν· ἂν δ' ἐπέλθωσι νέα γεγονότα παρὰ τοῖς Γάλλοις μὲν ὁ πρόεδρος τῶν συνέδρων ὀφείλει νὰ τὰς συλλέξῃ παρ' ἡμῖν τοιαύτην ἐξουσίαν δὲν ἔχουν οἱ πρόεδροι τῶν συνέδρων, εἶναι ὅμως ἀναντίρρητον, ὅτι ὁ εἰσαγγελεὺς δὲν δύναται νὰ ἐνεργήσῃ ἄνευ ὑπερβάσεως καθηκόντων, ἀνακριτικήν τινα πρᾶξιν, ἀφοῦ παραπέμψῃ τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὸν ἀνακριτὴν καί, κατὰ μείζονα λόγον, μετὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ βουλεύματος (πρβ. τὰ ἐν τῇ λέξ. Ἀνάκρισις § 13—15). Ἀλλ' οἱ ἀναντίρρητοι οὗτοι κανόνες τηροῦνται εἰς τὰ ἀντικείμενα ὅσα παρουσιάζονται εἰς ἡμᾶς; Εἶναι ἀνακριτικαὶ πράξεις αἱ συλλεγόμεναι ἐπιτοπίως πληροφορίαι πρὸς ἀνεύρεσιν τῶν οὐσιωδεστέρων μαρτύρων; Ἂν ὁ εἰσαγγελεὺς ἦναι ἀναρμόδιος νὰ διατάξῃ ἀνακριτικὰς πράξεις, δὲν ἔχει, καὶ μετὰ τὴν ἔκδοσιν τοῦ περὶ παραπομπῆς βουλεύματος, τὸ δικαίωμα νὰ συλλέξῃ πληροφορίας, σχέσιν ἐχούσας μὲ τὴν δίκην; Τὸ σύστημα τοῦτο τῶν ἰδεῶν παρ-

λεχθὲν τὸ ἀκυρωτικὸν ἀπέῤῥιψε τὰς αἰτήσεις ἀναιρέσεων, περὶ ὧν εἴρηται. Πρέπει ὅμως νὰ προσέχωμεν μήπως ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῶν περὶ τῶν μαρτύρων πληροφοριῶν, ὁ εἰσαγγελεὺς παρασυρόμενος, ὅταν θεωρῇ ἀτελῆ τὴν ἀνάκρισιν, συμπληρώσῃ αὐτὴν καὶ κάμῃ χρῆσιν εἰς τὴν συζήτησιν. (Πρβ. Faustin τ. 8 σ. 493 ἐπ.).

§ 222. Ὁ εἰσαγγελεὺς δύναται νὰ κλητεύσῃ μάρτυρας μετὰ τὴν ἔναρξιν τῶν συζητήσεων; Κατά τινα ἀπόφασιν τοῦ ἀκυρωτικοῦ τῆς 14 Ἰαν. 1858 δὲν ὑπάρχει διάταξις ἀπαγορεύουσα τοῦτο· ἀρκεῖ νὰ κοινοποιηθῇ ὁ κατάλογος τῶν μαρτύρων προσηκόντως· τὸ δικαίωμα δὲ τοῦτο ἔχει καὶ ὁ κατηγορούμενος. Ἀλλ' ἐὰν ἡ συζήτησις διήρκεσεν ἐπὶ μίαν συνεδρίασιν, καὶ δὲν ἦναι δυνατὸν νὰ τηρηθῇ ἡ τριήμερος προθεσμία (413 ποιν. δικ.) τί ποιητέον; Εἶναι πρόδηλον ὅτι δὲν δύνανται νὰ ἐξετασθῶσιν οἱ μάρτυρες, εἰ μὴ συναινέσει τῶν κατηγορουμένων ἂν ἐκλητεύθησαν ὑπὸ τοῦ εἰσαγγελέως, ἢ τούτου, ἂν ἐκλητεύθησαν ὑπὸ τῶν κατηγορουμένων.

§ 223. Ὁ εἰσαγγελεὺς ἔχει τὸ δικαίωμα ν' ἀγορεύῃ ἐφ' ὅλων τῶν παρεμπιπτόντων ζητημάτων, ὅσα κατὰ τὴν συζήτησιν ἀναφύονται, παρουσιάζοντα χαρακτῆρα ἀμφισβητούμενον, καὶ τούτων πάντων δέον νὰ γίνηται μνεία ἐν τοῖς πρακτικοῖς· ἀλλ' ὅταν τὸ παρεμπίπτον δὲν ἔχῃ τοιοῦτον χαρακτῆρα, ἡ ἔλλειψις τῆς μνείας τῆς ἀγορεύσεως τοῦ εἰσαγγελέως δὲν παράγει ἀποτέλεσμα τί. (cass. 25 Ἰανουαρίου 1849).

§ 224. Ὅρα κατωτ. τὰ περὶ ἀγορεύσεων.

Διορισμὸς συνηγόρου (1).

§ 225. Ἡ ὑπεράσπισις τῶν κατηγορουμένων δὲν εἶναι ἁπλοῦν προνόμιον καθιερωθὲν ὑπὸ τοῦ νόμου, μήτε ἁπλοῦν μέτρον ὑπὸ τῆς φιλανθρωπίας ὑπαγορευόμενον, ἀλλ' ἀποτελεῖ δικαίωμα, ὅπερ ἅπασαι αἱ νομοθεσίαι, καὶ αὐταὶ αἱ μᾶλλον περιοριστικαί, κατέταξαν εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν φυσικῶν δικαιωμάτων, τὰ ὁποῖα οἱ θετικοὶ νόμοι δύνανται μὲν νὰ κανονίζωσιν, οὐχὶ δὲ καὶ νὰ καταστρέψωσιν. Ἡ Ῥωμαϊκὴ νομοθεσία δὲν ἐπέτρεπεν οὐδ' εἰς αὐτὸν τὸν δοῦλον νὰ ἐμφανισθῇ ἐνώπιον τῆς δικαιοσύνης ἄνευ ὑπερασπι-

---

(1) Faust. τ. 8, § 614.— Δαλλ. λέξ. Instr. crim. ἀρ. 1267 ἐπ.— Ἡμέτ. Εὑρ. λ. Κατηγορούμενοι.

στοῦ. Ait praetor, si non habebunt advocatum, ego dabo (1). Ὁ Κικέρων ἐμόρφωσεν ἀντικείμενον κατηγορίας κατὰ τοῦ Werres, ὡς δικάσαντος πρόσωπά τινα χωρὶς ν' ἀκροασθῇ τῶν ὑπερασπιστῶν του. Quum reus sine patrono atque advocatis fuisset, ὁ δὲ Μαρκελλῖνος ἐχαρακτήρισε τοιαύτην ἀπόφασιν ὡς κακούργημα. Nec autitum damnare nefas ultimum. Πρόκειται οὖν περὶ τύπου οὐσιώδους, ὅστις ὡς πρὸς τὸν κατηγορούμενον εἶναι δικαίωμα τὸ ὁποῖον ἐξασκεῖ ἐλευθέρως καθ' ὅλην τὴν δίοδον τῆς διαδικασίας καὶ μέχρι τῆς ἀποφάσεως· ὡς πρὸς τὴν δικαιοσύνην δέ, εἶναι μέσον ἀνακρίσεως καὶ τύπος οὐσιώδης τῆς διαδικασίας. Διὰ τοῦτο ἡ ποινικὴ δικονομία διατάσσει τὰ ἑξῆς.

§ 226. Ἐὰν ὁ ἐγκαλούμενος δὲν ἔχῃ συνήγορον, ὁ πρόεδρος καὶ ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ οὔσης τῆς ὑποθέσεως (2), διορίζει ἕνα (3) ἐξ ἐπαγγέλματος (26, 423 ποιν. δικ.). Καμμία δὲ διάταξις δὲν ὑποχρεοῖ τὸν πρόεδρον τῶν συνέδρων νὰ διορίζῃ τὸν δικηγόρον πρὸ τῆς συγκροτήσεως τῶν ἐνόρκων. Ἄρα καὶ μετὰ τὴν μόρφωσιν αὐτῶν δύναται νὰ γίνῃ ὁ διορισμὸς τῶν δικηγόρων. Απόφ. ποιν. Αρ. Π. συϐ' τοῦ 1839 (4),

§ 227. Ὑπάρχει παραβίασις τοῦ δικαιώματος τῆς ὑπερασπίσεως, ὅταν, ἀντικατασταθέντος εἰς τὸ ἀκροατήριον τοῦ δικηγόρου τοῦ κατηγορουμένου, δὲν δοθῇ ὁ ἀπαιτούμενος καιρὸς πρὸς παρασκευὴν καὶ δὲν ἐξετασθῶσιν ἐκ νέου οἱ μάρτυρες; Η ποιν. τοῦ Αρ. Πάγου 101 τοῦ 1852 ἀπόφ. φέρει.

Απόφ. Ἐπειδὴ κατὰ τὸ ἄρθ. 458 § 6 καὶ 7 τῆς ποιν. δικονομίας, διὰ νὰ ἔχῃ κῦρος ἡ καταδικαστικὴ ἀπόφασις τοῦ δικαστηρίου τῶν συνέδρων, πρέπει νὰ διατηρηθῶσιν οἱ ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος διατεταγμένοι τύποι, ἐξ ὧν εἷς εἶναι καὶ ἡ πλήρης ὑπε-

(1) Ulpian. τεμ. 1. Πανδ. de postulando καὶ τεμ. 11 de publicis judiciis καὶ καὶ τεμ. 19 de pœnis.

(2) Ἐκ τῆς βραδύτητος ταύτης δὲν ἐπέρχεται λόγος ἀναιρέσεως, μὴ ζητήσαντος τοῦ κατηγορουμένου πρότερον νὰ τῷ διορισθῇ συνήγορος. Αποφ. ποιν. Αρ. Π. 34 τοῦ 1846 ἐν Εὐρ. τ. 6 σελ. 285. Πρλ. § 227.

(3) Πρβ. Οὐλπ. Πδ. de post. τεμ. 1 § 4 καὶ Dum. Barr. romain σελ. 179 ἐπ.

(4) Ταὐτὰ ἀπεφάνθη καὶ διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. σπή τοῦ 1839 ἀποφάσεως ὁ Ἄρ. Πάγος.

λεχθὲν τὸ ἀκυ- ... εἴρηται. Πρέ... τῶν περὶ τ... μενος, ὅτ... κάμῃ χ...

§ 2... τὴν ... κοῦ ... τε ...

... τοῦ κατηγορουμένου ... τῆς ὁποίας ὁ νομοθέτης ἀπαιτ... ... τῷ διορίζεται καὶ ἐξ ἐπαγγέλματος συνήγορος ἐν τῷ ... κατὰ τὴν διεξαγωγὴν τῆς συζητήσεως, ἐπὶ τῷ προφανεῖ ... ἵνα ὁ συνήγορος παρὼν καθ' ὅλην τὴν συζήτησιν, καὶ ἀντι- λαμβανόμενος τῶν τε προφορικῶν καταθέσεων τῶν μαρτύρων καὶ τῶν κατ' αὐτὴν λοιπῶν προτεινομένων ἀποδείξεων ὑπὲρ ἢ κατὰ τοῦ πελάτου του, δυνηθῇ ἐξ ὅλων αὐτῶν νὰ σχηματίσῃ τὴν ὑπε- ρασπισίν του· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ὡς προκύπτει ἔκ τε τῶν πρακτικῶν καὶ τῶν ἀποφάσεων ὑπ' ἀριθ. 25 καὶ 27, καθ' ὅλην τὴν διεξαγωγὴν τῶν ἀποδείξεων καὶ αὐτὴν τὴν πρώτην ἀγόρευσιν τοῦ εἰσαγγελέως, ἀσθενήσαντος ἀποδεδειγμένως τοῦ συνηγόρου τῶν ἀναιρεσειόντων Λεγγίνη μὴ δυνηθέντος οὔτε κατ' αὐτὴν οὔτε τὴν ἑπομένην ἡμέραν εἰς ἣν ἀνεβλήθη ἡ συζήτησις νὰ παρασταθῇ καὶ ἀγορεύσῃ ὑπὲρ τῶν πελατῶν του, διωρίσθη συνήγορος αὐτῶν ἐξ ἐπαγγέλματος ὁ κατὰ τὴν μνησθεῖσαν ἀπόφασιν μὴ παρευρε- θεὶς κἂν εἰς τὴν συζήτησιν ἀπ' ἀρχῆς δικηγόρος Ι. Βελίνης, πρὸς ὃν ἐδόθη καιρὸς δύω ὡρῶν ἵνα μελετήσῃ πρὸς τοῦτο τὴν ὑπόθεσιν μεθ' ἃς, καίτοι προτείναντος τὴν ἀναβολὴν τῆς συζητήσεως καὶ τὴν ἐκ νέου ἐξέτασιν τῶν μαρτύρων, ὡς μὴ δυναμένου ἄνευ τού- του νὰ ὑπερασπισθῇ τοὺς πελάτας του, τὸ δικαστήριον ἀπέῤῥιψε τὴν πρότασιν ταύτην, καὶ διέταξε τὴν πρόοδον τῆς συζητήσεως, ὅπερ ἐστὶ περιώρισε τὰ μέσα τῆς ὑπερασπίσεως τῶν ἀναιρεσειόν- των μέχρις ἀποκλεισμοῦ αὐτῆς. Πρλ. τὴν ἀνωτ. σημ. 2.

§ 228. Εἰς τὸν ἐπὶ κακουργήματι κατηγορούμενον, ὅστις δὲν ἐνεφανίσθη, δὲν δίδεται συνήγορος ἐξ ἐπαγγέλματος (465 τῆς ποιν. δικ.), ὅταν δὲν ὑπάγηται εἰς τὴν ἐξαιρετικὴν διάταξιν τοῦ ἄρθ. 12 τοῦ ἀπὸ 12 Δεκ. 1841 νόμου.—Ἐκ τούτου μάλιστα δὲν παράγουσιν οἱ συγκατηγορούμενοι λόγον ἀναιρέσεως (1). Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. 26 τοῦ 1853.

§ 229. Ἡ τοῦ συνηγόρου παρουσία εἶναι ἀναγκαία οὐ μόνον κατὰ τὴν περὶ τῆς πράξεως συζήτησιν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν πρὸς ἐφαρμογὴν τῆς ποινῆς. Faust. τ. 8, σ. 502.

---

(1) Εἰς κακουργήματα, ἀφορῶντα ναυταπάτας, εἶναι δεκτὸς πᾶς ὅστις παρουσιάζεται νὰ ὑπερασπισθῇ τὸν κατηγορούμενον. Μάλιστα τὸ δικαστήριον διορίζει καὶ ἐξ ἐπαγγέλματος συνήγορον (ἄρθ. 363 τῆς ποιν. δικον. — Νόμ. τῆς 12 Δεκ. 1841. Ἀπ. ποιν. τῆς 15 Ἀπριλ. 1849 ἐφ. Ἀθηνῶν.

Ἰδοὺ δὲ, εἰδικώτερον, τί εὕρηται ἐν τῇ ἡμετ. Νομολ.

α') Εἰς τὰς ἐνώπιον τῶν Κακουργιοδικῶν δίκας ὁ συνήγορος τοῦ κατηγορουμένου πρέπει νὰ παρευρίσκηται μέχρι τῆς ἐφαρμογῆς τῆς ποινῆς. Απ. ποιν. Αρ. Π. 119 τοῦ 1846. — Ἴδε τὴν λ. Δικηγόρος.

β') Μετὰ τὴν ἀπαγγελίαν τῆς ποιν. ἀποφάσεως δὲν ἀπαιτεῖται νὰ ὑπάρχῃ συνήγορος. Απ. ποιν. Αρ. Π. 86 τοῦ 1846.

— Ἡ παρουσία τοῦ δικηγόρου εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἐτυμηγορίας δὲν εἶναι ἀναγκαία. Απ. ποιν. Αρ. Π. 67 τοῦ 1847.

γ') Εἰς τὰς ἐπὶ κακουργήματι δίκας ὁ συνήγορος πρέπει νὰ μένῃ καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς δίκης (1). Απ. ποιν. Αρ. Πάγ. 70 τοῦ 1845.

δ') Ὅταν ὁ συνήγορος τοῦ κατηγορουμένου ἀνεχώρησε μετὰ τὴν τῆς ἐτυμηγορίας ἀνάγνωσιν, ἀλλ' ἀνέθεσεν εἰς ἄλλον τὴν περαιτέρω ὑπεράσπισιν, δὲν ὑπάρχει λόγος ἀναιρέσεως.

Απόφ. Ἐπειδὴ, ὡς προκύπτει ἐκ τῶν πρακτικῶν, ὀκτὼ ὄντων τῶν κατηγορουμένων ἐπὶ διαφόροις κλοπαῖς, οἱ μὲν τέσσαρες εἶχον ἕκαστος ἴδιον συνήγορον, ἐξ ὧν ὁ Μιχαὴλ Γρηγορίου εἶχε συνήγορον τὸν Ζήσιμον χωραφᾶν, οἱ δὲ ἀναιρεσείοντες εἶχον συνήγορον τὸν Ἀριστ. Μπαλάνον ἀπαρχῆς μέχρι τῆς πρώτης ἐτυμηγορίας τῶν ἐνόρκων, δι' ἧς ἐκηρύχθησαν οἱ ἀναιρεσείοντες ἔνοχοι, ἐκτὸς ὅτι παρέλειψαν οἱ ἔνορκοι ν' ἀποφανθῶσι κατ' αὐτῶν ἐὰν ἔπραξαν τὴν δεκάτην κλοπὴν ἐκ συστάσεως, ἐφ' ᾧ καὶ πρὸς τοῦτο μόνον κατὰ πρότασιν τοῦ εἰσαγγελέως, καθ' ἧς ὁ δικηγόρος Μπαλάνος ἐπρότεινε τὴν ἀπόρριψιν, διετάχθησαν οἱ ἔνορκοι δι' ἀποφάσεως τοῦ δικαστηρίου τῶν συνέδρων νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὸ δωμάτιόν των, πρὸς συμπλήρωσιν τῆς ἐτυμηγορίας των, ὡς πρὸς τὸ ῥηθὲν ζήτημα μόνον ὅτε ἀνεχώρησεν ὁ δικηγόρος Μπαλάνος ἀναθέσας τὴν ὑπεράσπισιν τῶν πελατῶν του εἰς τὸν δικηγόρον Ζήσιμον Χωραφᾶν, ὅστις κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῆς ποινῆς καὶ ἠγόρευσεν ὑπὲρ τῶν κηρυχθέντων ἐνόχων ἀναιρεσειόντων ὡς συνήγορός των, καὶ

---

(1) Σημ. 1. Εἰς τὰς ἐνώπιον τῶν Κακουργιοδικῶν δίκας ὁ συνήγορος τοῦ κατηγορουμένου πρέπει νὰ παρευρίσκηται μέχρι τῆς ἐφαρμογῆς τῆς ποινῆς. (Απ. ποιν. Αρ. Π. 119 τοῦ 1846).

Σημ. 2. Κατὰ τὴν ἀπαγγελίαν τῆς ἀποφάσεως δὲν ἀπαιτεῖται νὰ ὑπάρχῃ συνήγορος. Απ. ποιν. Αρ. Π. 86 τοῦ 1846.

λεχθὲν τὸ ἀκυρωτικὸν ἀπέῤῥιψε τὰς αἰτήσεις ἀναιρέσεων, περὶ ὧν εἴρηται. Πρέπει ὅμως νὰ προσέχωμεν μήπως ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῶν περὶ τῶν μαρτύρων πληροφοριῶν, ὁ εἰσαγγελεὺς παρασυρόμενος, ὅταν θεωρῇ ἀτελῆ τὴν ἀνάκρισιν, συμπληρώσῃ αὐτὴν καὶ κάμῃ χρῆσιν εἰς τὴν συζήτησιν. (Πρβ. Faustin τ. 8 σ. 493 ἑπ.).

§ 222. Ὁ εἰσαγγελεὺς δύναται νὰ κλητεύσῃ μάρτυρας μετὰ τὴν ἔναρξιν τῶν συζητήσεων; Κατά τινα ἀπόφασιν τοῦ ἀκυρωτικοῦ τῆς 14 Ἰαν. 1858 δὲν ὑπάρχει διάταξις ἀπαγορεύουσα τοῦτο· ἀρκεῖ νὰ κοινοποιηθῇ ὁ κατάλογος τῶν μαρτύρων προσηκόντως· τὸ δικαίωμα δὲ τοῦτο ἔχει καὶ ὁ κατηγορούμενος. Ἀλλ' ἐὰν ἡ συζήτησις διήρκεσεν ἐπὶ μίαν συνεδρίασιν, καὶ δὲν ἦναι δυνατὸν νὰ τηρηθῇ ἡ τριήμερος προθεσμία (413 ποιν. δικ.) τί ποιητέον; Εἶναι πρόδηλον ὅτι δὲν δύνανται νὰ ἐξετασθῶσιν οἱ μάρτυρες, εἰ μὴ συναινέσει τῶν κατηγορουμένων ἂν ἐκλητεύθησαν ὑπὸ τοῦ εἰσαγγελέως, ἢ τούτου, ἂν ἐκλητεύθησαν ὑπὸ τῶν κατηγορουμένων.

§ 223. Ὁ εἰσαγγελεὺς ἔχει τὸ δικαίωμα ν' ἀγορεύῃ ἐφ' ὅλων τῶν παρεμπιπτόντων ζητημάτων, ὅσα κατὰ τὴν συζήτησιν ἀναφύονται, παρουσιάζοντα χαρακτῆρα ἀμφισβητούμενον, καὶ τούτων πάντων δέον νὰ γίνηται μνεία ἐν τοῖς πρακτικοῖς· ἀλλ' ὅταν τὸ παρεμπῖπτον δὲν ἔχῃ τοιοῦτον χαρακτῆρα, ἡ ἔλλειψις τῆς μνείας τῆς ἀγορεύσεως τοῦ εἰσαγγελέως δὲν παράγει ἀποτέλεσμα τί. (cass. 25 Ἰανουαρίου 1849).

§ 224. Ὅρα κατωτ. τὰ περὶ ἀγορεύσεων.

Διορισμὸς συνηγόρου (1).

§ 225. Ἡ ὑπεράσπισις τῶν κατηγορουμένων δὲν εἶναι ἁπλοῦν προνόμιον καθιερωθὲν ὑπὸ τοῦ νόμου, μήτε ἁπλοῦν μέτρον ὑπὸ τῆς φιλανθρωπίας ὑπαγορευόμενον, ἀλλ' ἀποτελεῖ δικαίωμα, ὅπερ ἅπασαι αἱ νομοθεσίαι, καὶ αὗται αἱ μᾶλλον περιοριστικαί, κατέταξαν εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν φυσικῶν δικαιωμάτων, τὰ ὁποῖα οἱ θετικοὶ νόμοι δύνανται μὲν νὰ κανονίζωσιν, οὐχὶ δὲ καὶ νὰ καταστρέψωσιν. Ἡ Ῥωμαϊκὴ νομοθεσία δὲν ἐπέτρεπεν οὐδ' εἰς αὐτὸν τὸν δοῦλον νὰ ἐμφανισθῇ ἐνώπιον τῆς δικαιοσύνης ἄνευ ὑπερασπι-

---

(1) Faust. τ. 8, § 614.— Δαλλ. λέξ. Instr. crim. ἀρ. 1267 ἑπ.— Ἡμέτ. Εὑρ. λ. Κατηγορούμενοι.

στοῦ. Ait praetor, si non habebunt advocatum, ego dabo (1). Ὁ Κικέρων ἐμόρφωσεν ἀντικείμενον κατηγορίας κατὰ τοῦ Werres, ὡς δικάσαντος πρόσωπά τινα χωρὶς ν' ἀκροασθῇ τῶν ὑπερασπιστῶν του. Quum reus sine patrono atque advocatis fuisset, ὁ δὲ Μαρκελῖνος ἐχαρακτήρισε τοιαύτην ἀπόφασιν ὡς κακούργημα. Nec autitum damnare nefas ultimum. Πρόκειται οὖν περὶ τύπου οὐσιώδους, ὅστις ὡς πρὸς τὸν κατηγορούμενον εἶναι δικαίωμα τὸ ὁποῖον ἐξασκεῖ ἐλευθέρως καθ' ὅλην τὴν δίοδον τῆς διαδικασίας καὶ μέχρι τῆς ἀποφάσεως· ὡς πρὸς τὴν δικαιοσύνην δὲ, εἶναι μέσον ἀνακρίσεως καὶ τύπος οὐσιώδης τῆς διαδικασίας. Διὰ τοῦτο ἡ ποινικὴ δικονομία διατάσσει τὰ ἑξῆς.

§ 226. Ἐὰν ὁ ἐγκαλούμενος δὲν ἔχῃ συνήγορον, ὁ πρόεδρος καὶ ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ οὔσης τῆς ὑποθέσεως (2), διορίζει ἕνα (3) ἐξ ἐπαγγέλματος (26, 423 ποιν. δικ.). Καμμία δὲ διάταξις δὲν ὑποχρεοῖ τὸν πρόεδρον τῶν συνέδρων νὰ διορίζῃ τὸν δικηγόρον πρὸ τῆς συγκροτήσεως τῶν ἐνόρκων. Ἄρα καὶ μετὰ τὴν μόρφωσιν αὐτῶν δύναται νὰ γίνῃ ὁ διορισμὸς τῶν δικηγόρων. Απόφ. ποιν. Αρ. Π. συϐ' τοῦ 1839 (4),

§ 227. Ὑπάρχει παραβίασις τοῦ δικαιώματος τῆς ὑπερασπίσεως, ὅταν, ἀντικατασταθέντος εἰς τὸ ἀκροατήριον τοῦ δικηγόρου τοῦ κατηγορουμένου, δὲν δοθῇ ὁ ἀπαιτούμενος καιρὸς πρὸς παρασκευὴν καὶ δὲν ἐξετασθῶσιν ἐκ νέου οἱ μάρτυρες; Η ποιν. τοῦ Αρ. Πάγου 101 τοῦ 1852 ἀπόφ. φέρει.

Απόφ. Ἐπειδὴ κατὰ τὸ ἄρθ. 458 § 6 καὶ 7 τῆς ποιν. δικονομίας, διὰ νὰ ἔχῃ κῦρος ἡ καταδικαστικὴ ἀπόφασις τοῦ δικαστηρίου τῶν συνέδρων, πρέπει νὰ διατηρηθῶσιν οἱ ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος διατεταγμένοι τύποι, ἐξ ὧν εἷς εἶναι καὶ ἡ πλήρης ὑπε-

(1) Ulpian. τεμ. 1. Πανδ. de postulando καὶ τεμ. 11 de publicis judiciis καὶ καὶ τεμ. 19 de pœnis.

(2) Ἐκ τῆς βραδύτητος ταύτης δὲν ἐπέρχεται λόγος ἀναιρέσεως, μὴ ζητήσαντος τοῦ κατηγορουμένου πρότερον νὰ τῷ διορισθῇ συνήγορος. Αποφ. ποιν. Αρ. Π. 34 τοῦ 1846 ἐν Εὐρ. τ. 6 σελ. 285. Πρλ. § 227.

(3) Πρϐ. Οὐλπ. Πδ. de post. τεμ. 1 § 4 καὶ Dum. Barr. romain σελ. 179 ἑπ.

(4) Ταὐτὰ ἀπεφάνθη καὶ διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. σπή τοῦ 1839 ἀποφάσεως ὁ Αρ. Πάγος.

ράσπισις τοῦ κατηγορουμένου, χάριν τῆς ὁποίας ὁ νομοθέτης ἀπαιτεῖ ὥστε νὰ τῷ διορίζεται καὶ ἐξ ἐπαγγέλματος συνήγορος ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ κατὰ τὴν ἔναρξιν τῆς συζητήσεως, ἐπὶ τῷ προφανεῖ λόγῳ, ἵνα ὁ συνήγορος παρὼν καθ' ὅλην τὴν συζήτησιν, καὶ ἀντιλαμβανόμενος τῶν τε προφορικῶν καταθέσεων τῶν μαρτύρων καὶ τῶν κατ' αὐτὴν λοιπῶν προτεινομένων ἀποδείξεων ὑπὲρ ἢ κατὰ τοῦ πελάτου του, δυνηθῇ ἐξ ὅλων αὐτῶν νὰ σχηματίσῃ τὴν ὑπεράσπισίν του· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ὡς προκύπτει ἔκ τε τῶν πρακτικῶν καὶ τῶν ἀποφάσεων ὑπ' ἀριθ. 25 καὶ 27, καθ' ὅλην τὴν διεξαγωγὴν τῶν ἀποδείξεων καὶ αὐτὴν τὴν πρώτην ἀγόρευσιν τοῦ εἰσαγγελέως, ἀσθενήσαντος ἀποδεδειγμένως τοῦ συνηγόρου τῶν ἀναιρεσειόντων Λεγγίνη μὴ δυνηθέντος οὔτε κατ' αὐτὴν οὔτε τὴν ἐπομένην ἡμέραν εἰς ἣν ἀνεβλήθη ἡ συζήτησις νὰ παρασταθῇ καὶ ἀγορεύσῃ ὑπὲρ τῶν πελατῶν του, διωρίσθη συνήγορος αὐτῶν ἐξ ἐπαγγέλματος ὁ κατὰ τὴν μνησθεῖσαν ἀπόφασιν μὴ παρευρεθεὶς κἂν εἰς τὴν συζήτησιν ἀπ' ἀρχῆς δικηγόρος Ι. Βελίνης, πρὸς ὃν ἐδόθη καιρὸς δύω ὡρῶν ἵνα μελετήσῃ πρὸς τοῦτο τὴν ὑπόθεσιν μεθ' ἃς, καίτοι προτείναντος τὴν ἀναβολὴν τῆς συζητήσεως καὶ τὴν ἐκ νέου ἐξέτασιν τῶν μαρτύρων, ὡς μὴ δυναμένου ἄνευ τούτου νὰ ὑπερασπισθῇ τοὺς πελάτας του, τὸ δικαστήριον ἀπέῤῥιψε τὴν πρότασιν ταύτην, καὶ διέταξε τὴν πρόοδον τῆς συζητήσεως, ὅπερ ἐστὶ περιώρισε τὰ μέσα τῆς ὑπερασπίσεως τῶν ἀναιρεσειόντων μέχρις ἀποκλεισμοῦ αὐτῆς. Πρλ. τὴν ἀνωτ. σημ. 2.

§ 228. Εἰς τὸν ἐπὶ κακουργήματι κατηγορούμενον, ὅστις δὲν ἐνεφανίσθη, δὲν δίδεται συνήγορος ἐξ ἐπαγγέλματος (465 τῆς ποιν. δικ.), ὅταν δὲν ὑπάγηται εἰς τὴν ἐξαιρετικὴν διάταξιν τοῦ ἄρθ. 12 τοῦ ἀπὸ 12 Δεκ. 1841 νόμου.—Ἐκ τούτου μάλιστα δὲν παράγουσιν οἱ συγκατηγορούμενοι λόγον ἀναιρέσεως (1). Ἀπόφ. ποιν. Αρ. Π. 26 τοῦ 1853.

§ 229. Ἡ τοῦ συνηγόρου παρουσία εἶναι ἀναγκαία οὐ μόνον κατὰ τὴν περὶ τῆς πράξεως συζήτησιν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν πρὸς ἐφαρμογὴν τῆς ποινῆς. Faust. τ. 8, σ. 502.

---

(1) Εἰς κακουργήματα, ἀφορῶντα ναυταπάτας, εἶναι δεκτὸς πᾶς ὅστις παρουσιάζεται νὰ ὑπερασπισθῇ τὸν κατηγορούμενον. Μάλιστα τὸ δικαστήριον διορίζει καὶ ἐξ ἐπαγγέλματος συνήγορον (ἄρθ. 363 τῆς ποιν. δικον. —Νόμ. τῆς 12 Δεκ. 1841. Απ. ποιν. τῆς 15 Ἀπριλ. 1849 ἐφ. Ἀθηνῶν.

Ἰδοὺ δὲ, εἰδικώτερον, τὶ εὕρηται ἐν τῇ ἡμετ. Νομολ.

α') Εἰς τὰς ἐνώπιον τῶν Κακουργιοδικῶν δίκας ὁ συνήγορος τοῦ κατηγορουμένου πρέπει νὰ παρευρίσκηται μέχρι τῆς ἐφαρμογῆς τῆς ποινῆς. Απ. ποιν. Αρ. Π. 119 τοῦ 1846. — Ἴδε τὴν λ. Δικηγόρος.

β') Μετὰ τὴν ἀπαγγελίαν τῆς ποιν. ἀποφάσεως δὲν ἀπαιτεῖται νὰ ὑπάρχῃ συνήγορος. Απ. ποιν. Αρ. Π. 86 τοῦ 1846.

— Ἡ παρουσία τοῦ δικηγόρου εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἐτυμηγορίας δὲν εἶναι ἀναγκαία. Απ. ποιν. Αρ. Π. 67 τοῦ 1847.

γ') Εἰς τὰς ἐπὶ κακουργήματι δίκας ὁ συνήγορος πρέπει νὰ μένῃ καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς δίκης (1). Απ. ποιν. Αρ. Πάγ. 70 τοῦ 1845.

δ') Ὅταν ὁ συνήγορος τοῦ κατηγορουμένου ἀνεχώρησε μετὰ τὴν τῆς ἐτυμηγορίας ἀνάγνωσιν, ἀλλ' ἀνέθεσεν εἰς ἄλλον τὴν περαιτέρω ὑπεράσπισιν, δὲν ὑπάρχει λόγος ἀναιρέσεως.

Απόφ. Ἐπειδὴ, ὡς προκύπτει ἐκ τῶν πρακτικῶν, ὀκτὼ ὄντων τῶν κατηγορουμένων ἐπὶ διαφόροις κλοπαῖς, οἱ μὲν τέσσαρες εἶχον ἕκαστος ἴδιον συνήγορον, ἐξ ὧν ὁ Μιχαὴλ Γρηγορίου εἶχε συνήγορον τὸν Ζήσιμον χωραφᾶν, οἱ δὲ ἀναιρεσείοντες εἶχον συνήγορον τὸν Ἀριστ. Μπαλάνον ἀπαρχῆς μέχρι τῆς πρώτης ἐτυμηγορίας τῶν ἐνόρκων, δι' ἧς ἐκηρύχθησαν οἱ ἀναιρεσείοντες ἔνοχοι, ἐκτὸς ὅτε παρέλειψαν οἱ ἔνορκοι ν' ἀποφανθῶσι κατ' αὐτῶν ἐὰν ἔπραξαν τὴν δεκάτην κλοπὴν ἐκ συστάσεως, ἐφ' ᾧ καὶ πρὸς τοῦτο μόνον κατὰ πρότασιν τοῦ εἰσαγγελέως, καθ' ἧς ὁ δικηγόρος Μπαλάνος ἐπρότεινε τὴν ἀπόρριψιν, διετάχθησαν οἱ ἔνορκοι δι' ἀποφάσεως τοῦ δικαστηρίου τῶν συνέδρων νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὸ δωμάτιόν των, πρὸς συμπλήρωσιν τῆς ἐτυμηγορίας των, ὡς πρὸς τὸ ῥηθὲν ζήτημα μόνον ὅτε ἀνεχώρησεν ὁ δικηγόρος Μπαλάνος ἀναθέσας τὴν ὑπεράσπισιν τῶν πελατῶν του εἰς τὸν δικηγόρον Ζήσιμον Χωραφᾶν, ὅστις κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῆς ποινῆς καὶ ἠγόρευσεν ὑπὲρ τῶν κηρυχθέντων ἐνόχων ἀναιρεσειόντων ὡς συνήγορός των, καὶ

---

(1) Σημ. 1. Εἰς τὰς ἐνώπιον τῶν Κακουργιοδικῶν δίκας ὁ συνήγορος τοῦ κατηγορουμένου πρέπει νὰ παρευρίσκηται μέχρι τῆς ἐφαρμογῆς τῆς ποινῆς. (Απ. ποιν. Αρ. Π. 119 τοῦ 1846).

Σημ. 2. Κατὰ τὴν ἀπαγγελίαν τῆς ἀποφάσεως δὲν ἀπαιτεῖται νὰ ὑπάρχῃ συνήγορος. Απ. ποιν. Αρ. Π. 86 τοῦ 1846.

μετὰ τὴν ἀγόρευσίν του ἐρωτηθέντες ὑπὸ τοῦ προέδρου καὶ οἱ ἀναιρεσείοντες, ἂν ἔχωσι νὰ προσθέσωσί τι, ἀπήντησαν ἀποφατικῶς· ἐκ δὲ τούτων ἀποδεικνύεται ὅτι οἱ ἀναιρεσείοντες εἶχον συνήγορον καὶ κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῆς ποινῆς, τὸν εἰρημένον Ζήσ. Χωραφᾶν. Απ. ποιν. Αρ. Π. 23 τοῦ 1850. Πρλ. κατ. § 231.

ε) Δὲν εἶναι λόγος ἀναιρέσεως, ἂν, ἀφοῦ ὡμίλησεν ὁ συνήγορος τοῦ κατηγορουμένου, εἰς τὴν περὶ ἐφαρμογῆς τῆς ποινῆς πρότασιν τοῦ εἰσαγγελέως, ἀπεχώρησεν. Απ. ποιν. Αρ. Π. 75 τοῦ 1851.

ς') Δὲν ἀπαιτεῖται παρὰ τοῦ νόμου νὰ παρευρίσκηται ὁ συνήγορος ἐν τῷ τέλει τῆς συνεδριάσεως, καθ' ἣν στιγμὴν δημοσιεύεται ἡ καταδικαστικὴ ἀπόφασις. Απ. ποιν. Αρ. Π. 28 τοῦ 1852.

§ 230. Ὁ κατηγορούμενος ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐκλέξῃ ἕτερον, ἀντικαθιστῶντα τὸν ὑπὸ τοῦ προέδρου διορισθέντα. Faust. αὐτ. τ. 8 σελ. 503.

§ 231. Δὲν ὑπάρχει λόγος ἀναιρέσεως, ὅταν ὁ συνήγορος τοῦ κατηγορουμένου, ἀπελθὼν, ἀνέθεσεν εἰς ἄλλον τὴν περαιτέρω ὑπεράσπισιν, καὶ οὗτος, μὴ ἀντιτείναντος τοῦ κατηγορουμένου, ἐξεπλήρωσε τὸ ἔργον αὐτό. Απ. ποιν. Αρ. Π. 79, 23 τοῦ 1850.

§ 232. Τί ποιητέον, ὅταν ὁ ὑπὸ τοῦ κατηγορουμένου ἐκλεχθεὶς συνήγορος ἐκλητεύθη π. χ. ὡς μάρτυς; Ὁ πρόεδρος διορίζει ἕτερον, ὅστις ἀναπληρεῖ ἐκεῖνον μέχρι τῆς ἐξετάσεώς του. Faust. αὐτ. σ. 504.

§ 333. Πρέπει νὰ διορισθῶσι τόσοι συνήγοροι, ὅσοι οἱ κατηγορούμενοι; (1) ὁ Faust. τ. 8 σ. 505 λέγει· «Ἀπεφασίσθη ὅτι ἀρκεῖ νὰ προσδιορίσῃ ὁ πρόεδρος ἕνα συνήγορον πρὸς ὑπεράσπισιν δύο ἢ πλειόνων διὰ τὸ αὐτὸ ἔγκλημα συγκατηγορουμένων, ὧν ἡ ὑπεράσπισις εἶναι κοινή». Ἀλλὰ ὅταν τὰ τῆς ὑπερασπίσεως μέσα ὦσι τὰ αὐτὰ, τὰ συμφέροντά των ταυτίζονται πάντοτε; Ἐννοεῖται ὅτι, διὰ τῆς μεταξὺ τῶν συγκατηγορουμένων καὶ τῶν συνηγόρων συνεννοήσεως, ἡ ὑπεράσπισις ὅλων δύναται ν' ἀνατεθῇ εἰς ἕνα, ἀλλὰ δὲν ἀνήκει εἰς τὸν πρόεδρον νὰ κανονίσῃ τὸν τρόπον τῆς ὑπερασπίσεως· ὁ νόμος ἀπαιτεῖ νὰ ἔχῃ ὁ ἐγκαλούμενος συνή-

---

(1) Εἰς περίπτωσίν τινα, ὁ πρόεδρος διώρισεν ἕνα συνήγορον διὰ δύο κατηγορουμένους, ὁ δὲ Ἀρ. Πάγος δὲν ἐθεώρησε τοῦτο ὡς λόγον ἀναιρέσεως, ἀφοῦ οἱ κατηγορούμενοι δὲν ἐζήτησαν νὰ διορισθῇ καὶ ἄλλος. Απόφ. ποιν. Αρ. Π. 96 τοῦ 1836 (Εὕρετ. τ. 6 σελ. 285).

γερόν, καὶ διὰ τοῦτο πρέπει, κατὰ τὸν εἰρημένον συγγραφέα, νὰ διορίζηται εἰς δι' ἕκαστον.

§ 234. Ὁ κατηγορούμενος δύναται νὰ ἐκλέξῃ ὡς συνήγορόν του πρόσωπον. μὴ ἔχον τὰ τοῦ δικηγόρου προσόντα; Faus. αὐτ. τ. 8 σ. 508—511.

— Δὲν ὑπάρχει περιορισμὸς τοῦ δικαιώματος τῆς ὑπερασπίσεως, ὅταν τὸ δικαστήριον δὲν ἐπέτρεψε εἴς τινα συγγενῆ τοῦ κατηγορουμένου, μὴ ἔχοντα δικαίωμα νὰ λάβῃ ὑπὲρ αὐτοῦ τὸν λόγον (131 ὀργ. 91 πολ. δικ. καὶ 230 ποιν. Νόμου) καί, ἔχοντος τοῦ κατηγορουμένου συνήγορον, νὰ καθίσῃ παρὰ τῷ συνηγόρῳ αὐτῷ (458 ποιν. δικ.). Απ. ποιν. Αρ. Π. 64 τοῦ 1851.

§ 235. Ἂν ὁ κατηγορούμενος ἀρνῆται νὰ ἐκλέξῃ συνήγορον, μὴ παραδεχόμενος οὐδὲ τὸν ὑπὸ τοῦ προέδρου διορισθέντα; (1) ὁ Faust. τ. 8 σ. 513 ἐν τέλ. λέγει ταῦτα· «Εἶναι πρόδηλον ὅτι ἡ ἄρνησις αὕτη δὲ φέρει κώλυμά τι εἰς τὴν ἀπόφασιν· διότι δὲν πρέπει νὰ κρέμαται ἀπὸ τοῦ κατηγορουμένου τὴν διάθεσιν νὰ διακόπτῃ ἀορίστως τὴν ἐκδίκασιν ἀποκρινόμενος ὅτι δὲν θέλει ὑπερασπιστὴν (cass. 2 Ἰουν. 1831.—27 Φεβρ. 1832)· ὁ νόμος ὥρισεν ὅτι ὁ ἐγκαλούμενος πρέπει νὰ ἔχῃ συνήγορον, ἄλλως δὲν δύναται νὰ τὸν βιάσῃ νὰ ὑπερασπισθῇ ὅταν δὲν θέλῃ νὰ δώσῃ τὴν ἐμπιστοσύνην του εἰς τὸν ὑπερασπιστήν, νὰ ὁμολογήσῃ ἢ ἐπικυρώσῃ τοὺς λόγους τούτου, ἂν δὲν θέλῃ νὰ τοὺς ἀποδοκιμάσῃ καὶ ἀποκρούσῃ. Ὁ νόμος ἐκτελεῖται διὰ τῆς παρουσίας τοῦ ἐξ ἐπαγγέλματος διορισθέντος συνηγόρου, ἀλλ' ὁ τρόπος τῆς ὑπερασπίσεως ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸν κατηγορούμενον. Ὅθεν, ὅταν οὗτος δηλόνῃ ὅτι δὲν θέλει ὑπερασπιστήν, οὗτος σιωπᾷ, διότι δὲν δύναται νὰ λάβῃ τὸν λόγον, ἀντιτείνοντος ἐκείνου· ἂν δὲ οὗτος ἐμποδίζῃ τὴν ἀνάπτυξιν μέσου τινος, ὁ συνήγορος τὸ παραιτεῖ. Ὁπωσδήποτε ὅμως, ὁ συνήγορος δὲν πρέπει ν' ἀπομακρυνθῇ τοῦ ἀκροατηρίου, καὶ ὀφείλει νὰ δίδῃ ὁδηγίας καὶ νουθεσίας καταλλήλους εἰς τὸν κατηγορούμενον.

§ 236. Ὅταν ἡ ὑπεράσπισις ὅλων τῶν κατηγορουμένων δὲν

(1) Οἱ ἐπὶ κακουργήματι κατηγορούμενοι δὲν δύνανται νὰ ἀποποιηθῶσι τὸν ἐξ ἐπαγγέλματος γενόμενον διορισμὸν δικηγόρου πρὸς ὑπεράσπισίν των· διορισμὸν προκαλεσθέντα ἐκ τῆς διὰ πειθαρχικῆς ποινῆς παύσεως τοῦ δικηγόρου, τὸν ὁποῖον αὐτὸς ἐξελέξατο. Απ. ποιν. Αρ. Π. 60 τοῦ 1842.

ἦναι ἀντίθετος, ἀλλὰ γενικὴ καὶ ἀδιαίρετος, ἡ ὑπὲρ αὐτῶν ὑπεράσπισις ὅλων τῶν τῆς δίκης συνηγόρων δὲν ἦναι λόγος ἀναιρέσεως, καὶ ἂν ἕκαστος αὐτῶν εἶχεν ἴδιον συνήγορον. Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 92 τοῦ 1858.

§ 237. Ἂν ὁ κατηγορούμενος εἶχε δύο συνηγόρους, καὶ ὁ εἷς ἐξ αὐτῶν δὲν ἔμεινε καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς δίκης, τοῦτο δὲν ἀποτελεῖ λόγον ἀναιρέσεως· ὅταν μάλιστα δὲν ἀποδεικνύηται, ὅτι διῃρημένως εἶχον ἀναδεχθῆ τὴν ὑπεράσπισιν, ἢ ὅτι ὁ κατηγορούμενος ἀπήτησε νὰ προσκληθῇ καὶ οὗτος (1). Απ. ποιν. Αρ. Πάγ. 42 τοῦ 1845 ἐν Εὐρ. τ. 6 σ. 284.

§ 237². Ὅρα κατωτ. τὰ περὶ ἀγορεύσεων.

Κανόνες περὶ τοῦ δικαιώματος τῆς ὑπερασπίσεως (2)

§ 238. Μετὰ τὴν παράδοσιν τοῦ ἐγκλητηρίου, ὁ κατηγορούμενος καὶ ὁ συνήγορός του ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ λαμβάνωσι γνῶσιν τῶν ἐγγράφων, κατὰ τὰ ἐν τῷ ἄρθρῳ 165 ὡρισμένα καὶ συγκοινωνῶσιν ἐλευθέρως (3) μετ' ἀλλήλων (273 ποιν. δικ.).

§ 239. Δύναται ἡ ἀρχὴ νὰ διατάξῃ ὥστε ἡ συγκοινώνησις νὰ λάβῃ χώραν παρόντος τοῦ ἐπιστάτου; Ὁ Faus. (σ. 515; τ. 8) ἐπικρίνει τὸ μέτρον αὐτό, ἂν καὶ στηριζόμενον εἰς δύο ἀποφάσεις

---

(1) Δὲν ὑπάρχει λόγος ἀναιρέσεως, ἂν ἐκ τῶν πλειόνων δικηγόρων κατηγορουμένου τινὸς ἔλιπεν εἷς κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἐπιμηγορίας. Απ. ποιν. Αρ. Π. 66 τοῦ 1850.

— Ὅταν κατηγορούμενόν τινα ὑπερασπίζωνται πλείονες δικηγόροι ἀδιαιρέτως, ἡ ἐκ τοῦ ἀκροατηρίου πρὸς στιγμὴν ἔξοδος τοῦ ἑνὸς δὲν βλάπτει. Απ. ποιν. Αρ. Π. 30 τοῦ 1857.

— Ὅταν δύο συνήγοροι ἀδιαιρέτως ἀνεδέχθησαν τὴν ὑπεράσπισίν τινος, ἡ ἀπουσία τοῦ ἑνὸς αὐτῶν δὲν ἔχει συνέπειάν τινά. Απ. ποιν. Αρ. Π. 107 τοῦ 1851.

(2) Πρβλ. Faust. τ. 8 § 615.— Πμέτ. Εὐρ. λέξ. Κατηγορούμενοι καὶ ὑπεράσπισις. Morin λ. défense ἀρ. 5 καὶ 6.

(3) Μόνον ἀφοῦ παραδοθῇ ἡ κατηγορία, ἔχει ὁ κατηγορούμενος τὸ δικαίωμα νὰ λάβῃ γνῶσιν τῶν ἐγγράφων τῆς ἀνακρίσεως. Βούλ. ἐφ. Ναυπλ. 23 τοῦ 1845 (Νομικ. σ. 4804).

— Ὡς πρὸς τὰ πλημμελήματα; ἴδε τὸ ἄρθ. 165 τῆς ποινικῆς δικονομίας.

τοῦ Ἀκυρωτικοῦ τὸ ἐπικρίνει, διότι δι' αὐτοῦ ἡ συγκοινωνία ἤθελεν εἶσθαι παγὶς κατὰ τοῦ κατηγορουμένου,

§ 240. Ἡ παραβίασις τοῦ ἄρθρου 273 τῆς ποιν. δικονομίας δίδει ἀφορμὴν εἰς ἀναίρεσιν; Ἴδε τὸν Faust. τ. 8 σ. 517.

§ 241. Ποίων ἐγγράφων δίδονται ἀντίγραφα; Πρλ. Faust. τ. 8 σ. 520 ὁ ἡμέτερος νόμος εἶναι σαφέστερος τοῦ Γαλλικοῦ ἐπιτρέπων νὰ δίδωνται ἀντίγραφα ὅλων τῶν περὶ τὴν ἀνάκρισιν ἐγγράφων.

§ 242. Ὁ πρόεδρος ἐνθυμίζει τοὺς συνηγόρους, ὅτι χρεωστοῦν νὰ μὴ λέγωσί τι ἀντιβαῖνον εἰς τὴν συνείδησίν των καὶ εἰς τὸ πρὸς τοὺς νόμους ὀφειλόμενον σέβας καὶ νὰ φυλάττωσιν, εἰς τὰς ἐκφράσεις των τὴν προσήκουσαν κοσμιότητα καὶ μετριότητα.

Ἀπομακρυνόμενος ὁ δικηγόρος ἀπό τὸ ὀφειλόμενον εἰς τοὺς νόμους σέβας, καὶ ἀπὸ τὰς σεμνοπρεπεῖς καὶ μετρίας ἐκφράσεις, ἀποβάλλει ἑκουσίως τὴν ὀφειλομένην εἰς τὸ ἐπάγγελμά του ὑπόληψιν· οἱ λόγοι του χάνουν τὸ κῦρός των, καὶ ἀντὶ νὰ χρησιμεύσωσιν εἰς ὄφελος τοῦ πελάτου του, τὸν ἐνοχοποιοῦν ἴσως πλειότερον, καθότι δύναται ὁ δικαστὴς νὰ ἀποδώσῃ ἀκουσίως εἰς τὸν ἐγκαλούμενον ἔλλειψιν, τῆς ὁποίας μόνος ὁ δικηγόρος εἶναι ὑπεύθυνος.

Εἰς τοιαύτην περίπτωσιν ἐναπόκειται εἰς τοὺς ἐνόρκους νὰ ἐπαγρυπνῶσιν εἰς τοῦ ἐγκαλουμένου τὰ συμφέροντα.

Ὁ κίνδυνος εἰς τὸν ὁποῖον τὸν ἐκθέτει ἐκεῖνος, ὅστις ἐχρεώστει νὰ τὸν ὑπερασπίσῃ, χρεωστεῖ ὑπὲρ πᾶν ἄλλο νὰ ἐφελκύσῃ τὴν προσοχήν των, καὶ νὰ διπλασιάσῃ τὰς ἔμφρονας εἰς τὰς ἐξετάσεις προσπαθείας των.

Ἂν ὁ δικηγόρος ἤθελε (περίπτωσις σπανιωτάτη) δείξει ἐπιμονὴν εἰς τὴν κακὴν τῶν χρεῶν του ἀναγνώρισιν, ὁ πρόεδρος δύναται νὰ τῷ ἐμποδίσῃ τὸν λόγον, καὶ μολαταῦτα ἡ δίκη δὲν παραπέμπεται εἰς ἄλλην συνεδρίασιν, καθότι ὁ κατηγορούμενος δὲν δύναται ἐπ' οὐδεμιᾷ προφάσει νὰ στερηθῇ τῶν δικαστῶν ἐκείνων, οἵτινες ὤφειλον νὰ ἀποφασίσωσι περὶ τῆς τύχης του.

Δύναται ἑπομένως νὰ ἐκλέξῃ ἄλλον δικηγόρον ἀμέσως, καὶ ἐν ἐλλείψει τοιαύτης ἐκλογῆς, διορίζει ὁ πρόεδρος ἐξ ἐπαγγέλματος διὰ τῆς δίκης τὴν ἀποπεράτωσιν.

Δὲν πρέπει νὰ καταφεύγῃ ὁ δικηγόρος εἰς τὴν ἄρνησιν περιστατικῶν ψηλαφητῶν καὶ ἀποδεδειγμένων, οὔτε νὰ ἀναιρῇ κτηθείσας ἤδη βεβαιότητας. Δὲν πρέπει νὰ ἐπιμένῃ εἰς τοῦ ἐγκαλουμένου

τὴν ἀθωότητα, ὅτε οὗτος ὡμολόγησε τὴν ἐνοχήν του, ἀλλ' ὀφείλει ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἀμφιβολίας νὰ ἀφανίσῃ τῶν μαρτυριῶν τὸ ἀποτέλεσμα, καὶ τῶν κατ' αὐτοῦ προσαχθεισῶν ἀποδείξεων. Ὀφείλει νὰ ἐπιληφθῇ ὅλων τῶν ὑπὲρ τοῦ ἐγκαλουμένου ἀναφερομένων περιστάσεων, καὶ νὰ τὰς διασαφίσῃ κατὰ τὴν ἰδίαν του πεποίθησιν, καὶ ἂν τὴν στερῆται, μὲ τοὺς ἰδίους λόγους τοῦ κατηγορουμένου, φαινόμενος τοιουτοτρόπως ὄργανόν του καὶ διερμηνευτής.

Ὁ δικηγόρος δὲν ὑποτίθεται, ὅτι ἐνεργεῖ ἐναντίον τῆς συνειδήσεώς του, ὁσάκις παρασιωπᾷ ἐν γνώσει πραγματικὰς ἀληθείας, τῶν ὁποίων τὴν μυστικότητα ἐνεπιστεύθη εἰς αὐτὸν ὁ πελάτης του. Εἶναι χρέος τοῦ δημοσίου κατηγόρου νὰ τὰς ζητήσῃ· εἰς αὐτὸν ἐναπόκειται νὰ τὰς ἀνακαλύψῃ. Ὁ δικηγόρος δὲν εἶναι ὑπόχρεως, καὶ ἐνεργεῖ συμφώνως μὲ τὴν συνείδησίν του, ἂν ἀπ' εὐθείας καὶ μὲ πεποίθησιν δὲν φανῇ ἀντιτείνων εἰς τὴν ὕπαρξιν ἀνακαλυφθεισῶν βεβαιοτήτων.

Εἰς ὅλας τὰς δίκας ὑπάρχουν ἐπὶ τέλους περιστάσεις ἐλαφρυντικαί, ὑπάρχουν παρατηρήσεις ἐπιεικείας καὶ φιλανθρωπίας, εἰς αὐτὸ τὸ εὐρὺ στάδιον δύναται νὰ διατρέξῃ ὁ δικηγόρος μὲ τὴν πεποίθησιν, ὅτι ὠφελεῖ τὸν πελάτην του, καὶ δὲν παραβλάπτει ὁλοτελῶς τὴν συνείδησίν του.

Ἡ προσοχὴ καὶ εὐμένεια τῶν ἐνόρκων εἶναι ἀναγκαῖον νὰ ἐπεκτείνωνται καὶ εἰς αὐτὸν τὸν δικηγόρον τοῦ ἐγκαλουμένου, ὅστις μόνος ἐν τῷ μέσῳ τόσων ἀνθρώπων λαμβάνει τὸν λόγον εἰς ὑπεράσπισιν τούτου.

Ἡ ὑπενθύμησις τὴν ὁποίαν κάμνει ὁ πρόεδρος, δὲν εἶναι ἁπλῆ διατύπωσις· εἶναι ἐμπλέως σύμφωνος μὲ τὰ χρέη, τὰ ὁποῖα ὁ νόμος ἐπιβάλλει εἰς τὸν μετερχόμενον τὸ τόσον ἔντιμον τοῦ δικηγόρου ἐπάγγελμα. Ἡ ἀκριβὴς τῶν χρεῶν των ἐκπλήρωσις δύναται νὰ φέρῃ ἐν τῷ μέσῳ μας τὰς ὡραίας ἡμέρας τῆς δικαστικῆς εὐγλωττίας, καὶ νὰ ὑψωθῶσιν εἰς τὸ σέβας καὶ εἰς τὴν ὑπόληψιν τοῦ κοινοῦ διὰ τῆς τιμιότητος, διὰ τῶν γνώσεών των, καὶ διὰ τῆς πείρας τῶν κοινωνικῶν ἀρετῶν.

Ἐκπληρῶν προσηκόντως τὰ χρέη του ὁ δικηγόρος, καὶ εἰς τὸν πελάτην του παρέχει σημαντικὴν ὠφέλειαν, καὶ ὑπὲρ ἑαυτοῦ συλλέγει τὰς ψήφους τῆς κοινῆς γνώμης· εἰς τὴν ἀκριβῆ τῶν χρεῶν του ἐκπλήρωσιν ὁ δικηγόρος δὲν ἔχῃ τι νὰ φοβηθῇ, κἀνεὶς δὲν ἐμπορεῖ νὰ τὸν περιορίσῃ, ἂν δὲν ὑπερπηδήσῃ ὁ ἴδιος τὰ ὅρια τῆς σεμνοπρεπείας. Μαριν. σ. 77.

§ 242. Ὁ πρόεδρος δύναται νὰ διακόψῃ τὸν συνήγορον ἐκ τῶν περιττῶν λόγων. Απ. ποιν. Αρ. Πάγου σπή τοῦ 1838 (Εὐρ. τ. 6 σελ. 285).

— ΣΗΜ. 1. Ἡ ἀπαγόρευσις τῆς χρήσεως ὅλων τῶν ἀποδεικτικῶν μέσων παραβιάζει τὴν ὑπεράσπισιν· ὅθεν, θέλοντος τοῦ δικηγόρου ν' ἀπαντήσῃ εἰς τὴν ὁμιλίαν τοῦ εἰσαγγελέως, πρέπει νὰ τῷ δίδεται ὁ λόγος. Απ. ποιν. Αρ. Π. 22 τοῦ 1844.

— ΣΗΜ. 2. Ὁ περιορισμὸς τοῦ δικηγόρου καὶ τοῦ κατηγορουμένου αὐτοῦ ὡς πρὸς τὸν τρόπον τοῦ ἐκφράζεσθαι, δὲν παραβιάζει τὴν ὑπεράσπισιν τοῦ κατηγορουμένου. Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 79 τοῦ 1847.

§ 243. Κατὰ τὸ ἄρθρον 458 § 7 τῆς ποιν. δικονομίας τότε ὑπάρχει λόγος πρὸς ἀναίρεσιν, ὅταν τὸ δικαστήριον ζητούμενον ἀρνηθῇ νὰ δώσῃ ἀκρόασιν εἰς τὸν κατηγορούμενον ἢ εἰς τὸν συνήγορόν του, ὄχι δὲ καὶ ὅταν οἴκοθεν δὲν δώσῃ τὸν λόγον εἰς ὅλους τοὺς συνηγόρους τοῦ κατηγορουμένου (ἐπρόκειτο περὶ ἐμφανισθέντων μαρτύρων). Απ. ποιν. Αρ. Π. 13 τοῦ 1850.

§ 244. Ὁ νόμος δὲν διατάττει ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος τῆς διαδικασίας νὰ δοθῇ αὐτεπαγγέλτως ὁ λόγος εἰς ὅλους τοὺς συνηγόρους τοῦ κατηγορουμένου, ὅταν μάλιστα ὁ πρόεδρος ἠρώτησεν αὐτὸν μετὰ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἑνὸς τῶν συνηγόρων ἂν ἔχῃ τι νὰ προσθέσῃ (426 ποιν. δικ.). Απ' ποιν. Αρ. Π. 52 τοῦ 1850.

§ 245. Τὰ παρὰ τοῦ αὐτεπαγγέλτως διοριζομένου συνηγόρου δικαιολογήματα μὴ λαμβανόμενα ὑπ' ὄψιν ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου τῶν συνέδρων δὲν εἶναι λόγος ἀναιρέσεως, ὅταν ὁ κατηγορούμενος ἀθωοῦται. Απ. ποιν. Αρ. Π. 10 τοῦ 1859.

— Πρλ. κατωτ. περὶ ἀγορεύσεων.

Ἀναβολὴ δικῶν (1).

§ 270. Ὅ,τε εἰσαγγελεὺς καὶ ὁ κατηγορούμενος ἔχουν τὸ δικαίωμα, ὑπαρχόντων οὐσιωδῶν λόγων, νὰ προτείνωσι τὴν εἰς ἄλλην συνεδρίασιν ἀναβολὴν τῆς συζητήσεως (167 ποιν. δικ.).

§ 271. Ἡ πρότασις αὕτη πρέπει νὰ γίνῃ ἐνόσῳ δὲν ἐξετάσθη εἰσέτι ὁ πρῶτος μάρτυς (379, 420 ἐδ. 2 ποιν. δικ.)· εἶναι δὲ

---

(1) Faust. τ. 8 § 620.— Δαλλ. λέξ. Instr. crim. ἀρ. 1999 ἐπ. Morin λέξ. cour d'ass. ἀρ. 39 ἐπ.

ἀπαράδεκτος, ἂν ἤρχισεν (1) ἤδη ἡ συζήτησις (167, 424 ποιν. δικ.) ἀπ. Αρ. Π. 100 τοῦ 1851. Ἄρα καὶ μετὰ τὴν συγκρότησιν τοῦ ὁρκωτικοῦ δικαστηρίου; Faust. τ. 8, σ. 566. Morin λέξ. Cours d'ass. ἀρ. 39.

§ 272. Τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων δύναται, διὰ νόμιμόν τινα λόγον, ν' ἀναβάλῃ καὶ νὰ παραπέμψῃ τὴν δίκην ὄχι μόνον ἀπὸ συνεδριάσεως εἰς συνεδρίασιν, ἀλλὰ καὶ εἰς ἄλλην σύνοδον.— Ἐκ τούτου ἕπεται ὅτι δύναται νὰ πράξῃ τὸ αὐτὸ καὶ ὡς πρὸς τὴν ἐπομένην σύνοδον, ὁσάκις ὑπάρχουσι λόγοι δικαιολογοῦντες τὴν ἀναβολήν. Απ. ποιν. Αρ. Π. 7 τοῦ 1844.

§ 273. Ἐὰν ἡ πρότασις αὕτη γίνῃ πρὸ τῆς ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ συνεδριάσεως, γίνεται ἀπόφασις περὶ τούτου ἐν τῷ συμβουλίῳ.— Ἐὰν δὲ ἡ αἴτησις προσηνέχθη κατὰ πρῶτον εἰς τὴν ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ συνεδρίασιν, τὸ δικαστήριον ἀποφασίζει (167 ποιν. δικ.).

§ 274. Ὁ νόμος δὲν ὁρίζει τοὺς τῆς ἀναβολῆς λόγους, ἡ δὲ Γαλλικὴ Νομολογία ἀπέφηνεν ὅτι ἡ νόσος τοῦ κατηγορουμένου, ἡ ἀνάγκη τῆς συμπληρώσεως τῆς διαδικασίας ἢ τῆς ὑπερασπίσεως ἡ ἐκ μέρους ἐνόρκου ἔκφρασις τῆς γνώμης του καθ' ἣν στιγμὴν πρόκειται ν' ἀποφασισθῇ ἡ δίκη, ὅλα ταῦτα ἐθεωρήθησαν ὡς ἰσχυροὶ πρὸς ἀναβολὴν λόγοι (2). Faust. τ. 8 σ. 568.— Πρλ. Morin λέξ. Cours d'ass. ἀρ. 39—41.

§ 275. Ἡ ἐκτίμησις τῶν λόγων τῆς ἀναβολῆς ἀνήκει κυριαρχικῶς εἰς τὸ δικαστήριον (3). Faust. τ. 8 σ. 568. Ἡ δὲ περὶ

---

(1) Ἡ ἀσθένεια τοῦ κατηγορουμένου ἢ ἄλλη τις βεβαιωμένη αἰτία, μὴ ἐπιτρέπουσα τὴν ἐμφάνισίν του, δικαιολογεῖ τὴν ἀναβολὴν τῆς δίκης, χωρὶς νὰ γίνῃ διάκρισις τῆς περιπτώσεως, καθ' ἣν ἤρξατο ἡ συζήτησις, ἀπὸ τῆς περιπτώσεως, καθ' ἣν δὲν ἐγένετο τῆς συζητήσεως ἔναρξις. Morin λέξ. Cours d'ass. ἀρ. 39.

(2) Πρλ. ἀνωτ. § 151 ἐν τέλ.

(3) Ἡ Ἑλλην. Νομολογία εἶναι σταθερὰ κατὰ τοῦτο, καὶ ἰδοὺ ἐκ τῶν πολλῶν ὀλίγαι ἀποφάσεις τοῦ Ἀρ. Πάγου.

— Εἰς τὸ δικαστήριον ἀπόκειται νὰ κρίνῃ περὶ τῶν λόγων τῆς ἀναβολῆς, ὅταν προτείνωνται μέσα ἀποδείξεως. Εὐρ. τόμ. 2 σελ. 168. Εἰς τὸ δικαστήριον ἀπόκειται νὰ κρίνῃ, ἂν μαρτυρία τις ἦναι ἀναγκαία, καὶ ἂν πρέπῃ ν' ἀναβληθῇ, ἢ μή, ἡ δίκη. Εὐρ. τόμ. 2 σελ. 169 ἐπ.

— Εἰς τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων ἀπόκειται νὰ κρίνῃ ἂν

ἀναβολῆς πρότασις πρέπει νὰ ἦναι αἰτιολογημένη. Απ. ποιν. Αρ. Πάγου τοά τοῦ 1839.

— Κατὰ τὰ ἄρθρα 167 καὶ 379 τῆς ποιν. δικονομίας, τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων δύναται νὰ διατάξῃ τὴν ἀναβολὴν τῆς

ἡ κλήτευσις μάρτυρός τινος εἶναι ἀναγκαία, καὶ ἑπομένως ἂν πρέπῃ νὰ διαταχθῇ ἡ ἀναβολὴ τῆς τῆς δικης. Απ. Αρ. Πάγου 53 τῆς 9 Ἰουλ. 1842.

— Κατὰ τὰ ἄρθρα 167 καὶ 379 τῆς ποιν. δικον. ἀνατίθεται ἀποκλειστικῶς εἰς τὸ δικαστήριον ν' ἀποῤῥίψῃ ἢ νὰ παραδεχθῇ τὴν περὶ ἀναβολῆς τῆς ὑποθέσεως αἴτησιν. Απ. ποιν. Αρ. Π. 61 καὶ 73 τοῦ 1846.

— Ἡ στάθμισις τῶν περὶ ἀναβολῆς λόγων εἶναι ἔργον τῶν συνέδρων, καὶ οὐχὶ τῶν ἐνόρκων. Απ. ποιν. Αρ. Π. 19, 50 καὶ 59 τοῦ 1843.

— Περὶ τῶν λόγων τῆς ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ προτεινομένης ἀναβολῆς ἀποφασίζει ἀποκλειστικῶς τὸ δικαστήριον, ἐνώπιον τοῦ ὁποίου προτείνεται. (Απ. ποιν. Αρ. Πάγου υς' σελ. 3 τόμ. 1 τῆς Νομολογίας).

— Ἡ παραδοχὴ ἢ ἡ μὴ παραδοχὴ τῆς περὶ ἀναβολῆς αἰτήσεως ἀνήκει ἀποκλειστικῶς εἰς τὸ δικαστήριον, εἰς τὸ ὁποῖον ἀνήκει καὶ ἡ στάθμισις τῶν ἀποδείξεων, ἡ δὲ ἀπόφασις ἀφορᾷ πραγματικὰ ζητήματα. (Απ. ποιν. Αρ. Π. 68—σελ 154 τῆς σειρᾶς τῶν ἀποφάσεων τοῦ 1842).

— Ἡ διάταξις τοῦ ἄρθ. 379 τῆς ποιν. δικον. εἶναι δυνητική. Απ. ποιν. Αρ. Π. 73 τοῦ 1853.

— Εἰς τὸ τῆς οὐσίας δικαστήριον ἀνήκει ἡ ἐκτίμησις τῶν περὶ ἀναβολῆς τῆς δίκης λόγων. Απ. ποιν. Αρ. Π. 15, 26, 87, 68—70 τοῦ 1852.

— Εἰς τὴν διακριτικὴν τοῦ ποιν. δικαστηρίου ἐξουσίαν ἀφῆκεν ὁ νόμος τὴν ἀπόφασιν, ἂν, ἕνεκα τῆς μὴ ἐμφανίσεως μάρτυρός τινος, πρέπει ν' ἀναβληθῇ ἡ συζήτησις τῆς κατηγορίας εἰς ὑστέραν συνεδρίασιν (425 καὶ 379 τῆς ποιν. δικονομ.). Ἄρα λόγος αναιρέσεως δὲν ὑπάρχει, ἂν διετάχθη ἡ συζήτησις. Αποφ. ποιν. Αρ. Π. 35 καὶ 37 τοῦ 1853.

— Εἰς τὸ δικάζον τὴν οὐσίαν δικαστήριον ἀπόκειται ἡ στάθμισις τῶν περὶ ἀναβολῆς λόγων (167 ποιν. δικ.)· Απ. ποιν. Αρ. Π. 24, 26 τοῦ 1850.— 16 τοῦ 1849.

συζητήσεως μόνον ἐὰν ὑπάρχωσι λόγοι οὐσιώδεις· ἄρα δύναται νὰ μὴ ἐπιτρέψῃ αὐτὴν ὅταν δὲν ἐνεφανίσθη μάρτυς ἐξεταστέος ἐπὶ θέματος ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐξετασθήσονται ἄλλοι μάρτυρες (1). Απόφ. ποιν. Αρ. Π. 27 τοῦ 1854.

— Εἰς τὸ δικαστήριον λοιπὸν ἀπόκειται νὰ κρίνῃ, ἂν δὲν ὑπάρχῃ λόγος ν' ἀναβάλῃ δίκην τινὰ (167 ποιν. δικ.). Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 3 τοῦ 1857, φέρουσα.

Απόφ. Επειδὴ κατὰ τὸ 167 ἄρθρον τῆς ποιν. δικονομίας, ἔχει μὲν ὁ κατηγορούμενος τὸ δικαίωμα ὑπαρχόντων λόγων οὐσιωδῶν, νὰ ζητήσῃ τὴν εἰς ἄλλην συνεδρίασιν ἀναβολὴν τῆς δίκης, ἀπόκειται ὅμως εἰς τὸ δικαστήριον τῆς οὐσίας νὰ κρίνῃ ἂν οἱ προτεινόμενοι λόγοι εἰσὶν οὐσιώδεις ἢ μὴ καὶ ἑπομένως νὰ δεχθῇ ἢ ἀποῤῥίψῃ τὴν περὶ ἀναβολῆς αἴτησιν· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου προτείναντος τοῦ ἀναιρεσείοντος ν' ἀναβληθῇ ἡ δίκη του διὰ νὰ προσαγάγῃ μάρτυρας πρὸς ἀπόδειξιν δῆθεν. ὅτι δὲν ἔλαβε μέρος εἰς τὴν ἀποδιδομένην αὐτῷ πρᾶξιν τῆς ληστείας, τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Λαμίᾳ συνέδρων ἐθεώρησεν, ἐντὸς τῆς ἐξουσίας του, ἀπαράδεκτον τὴν πρότασίν του ταύτην τριχῶς· πρῶτον ὡς ἀλυσιτελῆ, καθόσον ὁ ἰσχυρισμὸς αὐτοῦ ἠδύνατο ν' ἀποδειχθῇ καὶ διὰ τῶν μαρτύρων τῆς κατηγορίας· δεύτερον ὡς ἀόριστον, μὴ προσδιοριζομένων τῶν ἐξετασθησομένων προσώπων, τῆς κατοικίας αὐτῶν κτλ. καὶ τελευταῖον ὡς σκοποῦσαν νὰ παρατείνῃ ἐπὶ ματαίῳ τὴν δίκην, ἀφοῦ εἶχεν ἤδη δοθῇ εἰς τὸν εἰρημένον ὅλος ὁ ἀπαιτούμενος καιρὸς πρὸς κλήτευσιν μαρτύρων ὑπερασπίσεως ἂν εἶχε τοιούτους· ὅθεν ὁ προτεινόμενος ἀναιρέσεως λόγος, ὅτι διὰ τῆς ἀποῤῥίψεως

— Η 82 τοῦ 1858 ποιν. απ. Αρ. Πάγου, φέρει.

Απόφ. Επειδὴ ὁ νόμος (ἄρθ. 167, 379 καὶ 420 ποιν.) ἀφῆκεν ὅλως εἰς τὴν κρίσιν τοῦ δικαστηρίου τῆς οὐσίας τὴν περὶ ἀναβολῆς τῆς συζητήσεως πρότασιν διὰ τὴν μὴ ἐμφάνισιν μαρτύρων ἢ δι' ἄλλον τινὰ λόγον· ἂν δὲ τὸ δικαστήριον τοῦτο σφάλῃ περὶ τὴν ἐκτίμησιν τῶν περιστατικῶν, ἅτινα πρὸς ὑποστήριξιν τῆς περὶ ἀναβολῆς αἰτήσεως ὑπεβλήθησαν αὐτῷ, ἡ ἐκτίμησις αὕτη ὡς περὶ πραγματικὰ ἀντικείμενα στρεφομένη, διαφεύγει τὸν ἔλεγχον τοῦ Αρ. Πάγου.

(1) Όταν τὸ δικαστήριον θεωρῇ τὴν περὶ ἀναβολῆς πρότασιν τείνουσαν εἰς ματαίωσιν τῆς δίκης ἐπὶ τοῦ παρόντος, δύναται νὰ διατάξῃ τὴν πρόοδον αὐτῆς. Απ. ποιν. Αρ. Π. 51 τοῦ 1850.

τῆς αἰτηθείσης ἀναβολῆς περιωρίσθη τὸ δικαίωμα τῆς ὑπερασπίσεως εἶναι ἀνυπόστατος.

§ 276. Εἰσαγομένης εἰς τὸ πλημμελειοδικεῖον πολιτικῆς ἀγωγῆς ἵνα συνδικασθῇ μὲ τὴν ποινικὴν δίκην, καὶ ἀναβαλλομένης ταύτης εἰς ἄλλην συνεδρίασιν, ἀναβάλλεται καὶ ἡ πολιτικὴ ἀγωγὴ (1), καὶ δὲν εἶναι ἀναγκαῖον νὰ κλητεύσωσιν οἱ πολιτικῶς ἐνάγοντες ἐκ νέου τὸν κατηγορούμενον. Απ. ποιν. Αρ. Πάγ. 116 τοῦ 1859.

§ 276[2]. Ὅρα τὰ ἀνωτ. § 180 ἐπ.

§ 276[3]. Ἂν, διὰ τὴν μὴ ἐμφάνισιν μάρτυρός τινος, ἀποφασισθῇ ἡ ἀναβολή, τὸ δικαστήριον καταδικάζει τὸν μὴ ἐμφανισθέντα μάρτυρα εἰς τὴν πληρωμὴν ὅλων τῶν ἐκ τῆς βραδύτητος γενομένων ἐξόδων καὶ διατάττει τὴν διὰ δικαστικῆς βίας προσαγωγήν, ἐὰν οὗτος δὲν ἐδικαιολόγησε τὴν μὴ ἐμφάνισίν του δι' ἐγκαίρου δηλώσεως καὶ ἀποδείξεως νομίμων λόγων.

Ἂν ἡ ἀναβολὴ δὲν ἐγκριθῇ, καταδικάζεται ὁ ἐξ ἀπειθείας μὴ ἐμφανισθεὶς μάρτυς, ἀκουσθέντος τοῦ εἰσαγγελέως εἰς χρηματικὴν ποινὴν δέκα μέχρι διακοσίων δραχμῶν, καὶ εἰς τὴν πληρωμὴν τῶν ἐκ τῆς μὴ ἐμφανίσεώς του προξενηθέντων ἐξόδων τῆς διαδικασίας.

Εἰς τὴν αὐτὴν ποινὴν καταδικάζεται καὶ ὁ μάρτυς, ὅστις ἄνευ νομίμου αἰτίας ἀρνεῖται τὴν μαρτυρίαν ἢ τὴν ὁρκοδοσίαν ἐπιφυλαττομένης καὶ τῆς περαιτέρω καταδιώξεως, ἂν ἔγινε παράβασις τοῦ ἄρθ. 267 τοῦ ποιν. νόμου, ἂν δηλ. γίνῃ ἔνοχος εἰς πολιτικὴν ἢ ἐγκληματικήν τινα ὑπόθεσιν νοθεύσεως ἐγγράφων, μεταχειρισθῇ ἐν γνώσει νόθα ἔγγραφα, ἀποκρύψῃ ἔγγραφα ἢ ἄλλα ἀποδεικτικά, ἢ ἐπιμείνῃ ἀρνούμενος τὴν μαρτυρίαν του ἢ τὸν ὅρκον τῆς μαρτυρίας του.

Ἐξ ὅλων τούτων προκύπτει ἐναργῶς, ὅτι οὔτε καταδίκη χρηματικὴ ἐμπορεῖ νὰ λάβῃ χώραν, οὔτε διὰ βίας προσαγωγὴ ἐμπορεῖ νὰ διαταχθῇ, ἂν δὲν ὑπάρχῃ ἡ ἀπόδειξις τῆς προσηκούσης εἰς τὸν μάρτυρα ἐπιδόσεως τῆς κλήσεως.

Ὁ καταδικασθεὶς μάρτυς δύναται νὰ κάμῃ ἀνακοπήν, καὶ νὰ ζητήσῃ τὴν ἀνατροπὴν τῆς καταδικαστικῆς ἀποφάσεως, ἂν δύναται νὰ δικαιολογήσῃ τὴν προτέραν του μὴ ἐμφάνισιν· ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τούτου δὲν ἀρκεῖ νὰ γίνεται ὅ,τι πολλάκις εἶδον ἐνεργούμενον, δηλ. νὰ πέμπηται ἀπόσπασμα ἐκ τῆς κατα-

(1) Πρβλ. τὰ ἐν τῇ λέξ. Πολιτικὴ ἀγωγή.

συζητήσεως μόνον ἐὰν ὑπάρχωσι λόγοι σ' ...μίαν πρὸς τὸν σκο- ...ς μάρτυς νὰ λαμβάνῃ μὴ ἐπιτρέψῃ αὐτὴν ὅταν δὲν ἐνεφανίσθ... ικῆς ποσότητος γνῶσιν, ματος ἐπὶ τοῦ ἐπ...ίου ἐξετασθήσονται ...ς νὰ γνωρίζῃ τοὺς ὑπαγο- ποιν. Αρ. Π. 27 τοῦ 1854.

— Εἰς τὸ δικαστήριον ... ...ηται πρὸς τὴν καταδικασθέντα ὑπάρχῃ λόγος ν' ἀναβάλ... ...ου ἀντίγραφον τῆς καταδικαστικῆς Αρ. Πάγου 3 τοῦ 18... ...ται τῆς ἐπιδόσεως ἡ ἀπόδειξις καὶ ἀκο-

Απόφ. Ἐπειδὴ ... ...σθῶσι δικαιολογήματα περὶ τῆς ἐμφανί- μὲν ὁ κατηγο... ...ὡρισμένης νομίμου προθεσμίας, νὰ ζητῆται νὰ ζητήσῃ ... ...σ. 60.

κειται ... 'τεινόι ... ἀπο... τ...

...μετὰ τὴν ἔναρξιν τῆς συζητήσεως αἰτία πρὸς

§ 277. (1) — Ἐὰν ἡ πρᾶξις δὲν ἦναι προσηκόντως ἀποδεδειγ... τῆς ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ συζητήσεως προκύπτει ὅτι ...ται πληροφορίαι ἄξιαι λόγου, δυνάμεναι νὰ προσαχθῶσιν ...λλην συνεδρίασιν ἢ σύνοδον, τὸ δικαστήριον δύναται ν' ανα... τὴν δίκην. 348, 399, 425 ποιν. δικ.— Νόμ. τῆς 12/24 ...1841 ἄρθ. 7.— Πρλ. τὴν Γαλλ. Νολογίαν (106 inst.) εἰς Morin, λ. cours d'ass. ἀρ. 41. Τοῦ δικαιώματος τούτου πρέπει νὰ γίνηται σπανία καὶ ἐν ἀπολύτῳ ἀνάγκῃ συνετὴ χρῆσις, τὸ δικαίωμα δὲ αὐτὸ δὲν δύναται νὰ ἐνεργηθῇ εἰμὴ ἐνόσῳ διαρκεῖ ἡ ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ συζήτησις. Ὅρα Εὐρ. τ. 10 σ. 148.

§ 278. Περὶ τῆς περιπτώσεως τοῦ ἄρθρου 444 τῆς ποιν. δικ. θέλω ὁμιλήσει κατωτέρω. Πρλ. Morin, λ. cours d'ass. ἀρ. 42.

Ἕνωσις ἢ χωρισμὸς δικῶν (2).

§ 280. Περὶ τῶν ἐν τῷ κεφαλαίῳ τούτῳ ἀναγομένων ὡμίλησα ἐν λέξ. Συνάφεια (ἀνωτ. σ. 8 ἐπ.)· ἐνταῦθα προσθέτω τὰ ἑξῆς.
Κατὰ τὸ ἄρθρον 32 τῆς ποιν. δικ. (307 instr.) ἡ ὡς πρὸς τὸν πρωταίτιον ἁρμοδιότης ἐκτείνεται καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς συνε-

---

(1) Ὅρα τὸ σύγγραμμα τὸ μνημονευόμενον εἰς Σαβ. σύς. τόμ. 6 σελ. 316 τῆς Γαλλ. μεταφρ.

(2) Πρλ. Faus. τ. 8 § 621. — Ἀνωτ. σ. 6 ἐπ. τὴν λ. Συνάφεια.—Δαλλ. λέξ. Instr. crim. ἀρ. 1350 ἐπ. Ὅρα τὴν 56 ποιν. ἀπόφ. Αρ. Πάγου κατ. σ. 126.

ως καὶ συναιτίους·— ἄνευ δὲ ἰδιαιτέρων λόγων, περὶ ὧν ἀπο-φαίνωνται τὰ δικαστήρια, δὲν πρέπει νὰ χωρίζηται ἡ περὶ πάντων συνενόχων καὶ συναιτίων ἀνάκρισις καὶ ἐν τῷ ἀκροατη-ρίῳ συζήτησις.

— Ἡ κατὰ τὸν πρωταίτιον ἁρμοδιότης ἐκτείνεται καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς συνενόχους καὶ συναιτίους, ἐκτὸς ἂν ὑπάρχουν ἰδιαίτεροι λόγοι, ἐπιχορηγοῦντες τὸν χωρισμὸν τῆς δίκης, περὶ ὧν ἀποφασί-ζουσι τὰ δικαστήρια. Απ. ποιν. Αρ. Π. 9 τοῦ 1841.

— Ἡ πρὸς τὸν συνεργὸν ἁρμοδιότης δὲν ἐπεκτείνεται καὶ εἰς τοὺς πρωταιτίους. Απ. ποιν. Αρ. Π. 147 τοῦ 1846.

— Ὅταν ἐκ τῆς συζητήσεως ἀναφανῶσι περιστατικὰ ἔχοντα χαρακτῆρα κακουργήματος, τὸ πλημμελειοδικεῖον δὲν δύναται νὰ διαιρέσῃ τὴν δίκην παραπέμπον τοὺς μὲν ἐκ τῶν κατηγορηθέντων εἰς τὸ κακουργιοδικεῖον, τοὺς δὲ εἰς τὸ πλημμελειοδικεῖον. Απόφ. ποιν. Αρ. Π. 32 τοῦ 1848.

§ 281. Διὰ ποίους λόγους συγχωρεῖται ὁ χωρισμὸς ἢ ἡ ἕνωσις; (2). Εἰς τὴν ἐκτίμησιν τῶν λόγων, δι' οὓς ἐπιτρέπεται ὁ χωρισμὸς τῆς δίκης, δὲν ἐπεμβαίνει ὁ Ἄρ. Πάγος (32, 474 ποιν. δικ.). Απ. ποιν. Αρ. Π. 49 τοῦ 1850.

§ 282. Ὑπαρχόντων πολλῶν συγκατηγορουμένων καὶ μὴ ἐμφανισθέντων τινων ἐξ αὐτῶν, δὲν ἀπαιτεῖται νὰ ἐκδοθῇ ἀπόφασις περὶ τοῦ χωρισμοῦ τῆς δίκης. Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 52 τοῦ 1847, φέρουσα.

Απόφ. Ἐπειδὴ τὸ παρὰ τοῦ ἀναιρεσείοντος ἐπικαλούμενον ἄρθ. 32 τῆς ποιν. δικονομίας προβλέπει μόνον τὴν ἁρμοδιότητα τῶν δικαστηρίων, τουτέστιν ὁρίζει καὶ κατὰ τὴν ἔννοιαν καὶ κατὰ τὸ γράμμα αὐτοῦ, ὅτι αἱ κατὰ τῶν πρωταιτίων συνενόχων καὶ συναιτίων καταδιώξεις δὲν πρέπει ἄνευ ἰδιαιτέρων λόγων, οὔτε ἐν τῇ ἀνακρίσει οὔτε ἐπὶ ἀκροατηρίου νὰ χωρίζωνται, ἂν καὶ τὰ κατηγορούμενα πρόσωπα ὡς ἐκ τῆς διαφορᾶς τῶν περιπτώσεων ἤθελον ὑπάγεσθαι εἰς τὴν ἁρμοδιότητα διαφόρων δικαστηρίων (ἀριθ. 29—31 τῆς αὐτῆς δικονομίας)· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου δὲν ὑπῆρχεν ἀμφισβήτησις περὶ ἁρμοδιότητος τοῦ δικάσαντος δικαστηρίου, ἀλλ' ἐπρόκειτο περὶ κατηγορουμένου παρόντος δικασθησομένου ἐν ἀπουσίᾳ τῶν λοιπῶν μετ' αὐτοῦ συγκαταδιωκομένων· περίπτωσις, καθ' ἣν κατὰ τὴν ῥητὴν διάταξιν τοῦ ἀριθ. 474 τῆς ἰδίας δικονομίας ἔπρεπεν ἡ συζήτησις νὰ γενῇ, ὡς ἐγένετο κατ' ἀντιμωλίαν

---

(2) Πρλ. Faust. § 621, γ, δ.

συζητήσεως μόνον ἐὰν ὑπάρχωσι λόγοι οὐσιώδεις· ἄρα δύναται νὰ μὴ ἐπιτρέψῃ αὐτὴν ὅταν δὲν ἐνεφανίσθη μάρτυς ἐξεταστέος ἐπὶ θέματος ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐξετασθήσονται ἄλλοι μάρτυρες (1). Απόφ. ποιν. Αρ. Π. 27 τοῦ 1851.

— Εἰς τὸ δικαστήριον λοιπὸν ἀπόκειται νὰ κρίνῃ, ἂν δὲν ὑπάρχῃ λόγος ν' ἀναβάλῃ δίκην τινὰ (167 ποιν. δικ.). Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 3 τοῦ 1857, φέρουσα.

Απόφ. Ἐπειδὴ κατὰ τὸ 167 ἄρθρον τῆς ποιν. δικονομίας, ἔχει μὲν ὁ κατηγορούμενος τὸ δικαίωμα ὑπαρχόντων λόγων οὐσιωδῶν, νὰ ζητήσῃ τὴν εἰς ἄλλην συνεδρίασιν ἀναβολὴν τῆς δίκης, ὑπόκειται ὅμως εἰς τὸ δικαστήριον τῆς οὐσίας νὰ κρίνῃ ἂν οἱ προτεινόμενοι λόγοι εἰσὶν οὐσιώδεις ἢ μὴ καὶ ἑπομένως νὰ δεχθῇ ἢ ἀποῤῥίψῃ τὴν περὶ ἀναβολῆς αἴτησιν· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου προτείναντος τοῦ ἀναιρεσείοντος ν' ἀναβληθῇ ἡ δίκη του διὰ νὰ προσαγάγῃ μάρτυρας πρὸς ἀπόδειξιν δῆθεν. ὅτι δὲν ἔλαβε μέρος εἰς τὴν ἀποδιδομένην αὐτῷ πρᾶξιν τῆς λῃστείας, τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Λαμίᾳ συνέδρων ἐθεώρησεν, ἐντὸς τῆς ἐξουσίας του, ἀπαράδεκτον τὴν πρότασίν του ταύτην τριχῶς· πρῶτον ὡς ἀλυσιτελῆ, καθόσον ὁ ἰσχυρισμὸς αὐτοῦ ἠδύνατο ν' ἀποδειχθῇ καὶ διὰ τῶν μαρτύρων τῆς κατηγορίας· δεύτερον ὡς ἀόριστον, μὴ προσδιοριζομένων τῶν ἐξετασθησομένων προσώπων, τῆς κατοικίας αὐτῶν κτλ. καὶ τελευταῖον ὡς σκοποῦσαν νὰ παρατείνῃ ἐπὶ ματαίῳ τὴν δίκην, ἀφοῦ εἶχεν ἤδη δοθῇ εἰς τὸν εἰρημένον ὅλος ὁ ἀπαιτούμενος καιρὸς πρὸς κλήτευσιν μαρτύρων ὑπερασπίσεως ἂν εἶχε τοιούτους· ὅθεν ὁ προτεινόμενος ἀναιρέσεως λόγος, ὅτι διὰ τῆς ἀποῤῥίψεως

— Η 82 τοῦ 1858 ποιν. απ. Αρ. Πάγου, φέρει.

Απόφ. Ἐπειδὴ ὁ νόμος (ἄρθ. 167, 379 καὶ 420 ποιν.) ἀφῆκεν ὅλως εἰς τὴν κρίσιν τοῦ δικαστηρίου τῆς οὐσίας τὴν περὶ ἀναβολῆς τῆς συζητήσεως πρότασιν διὰ τὴν μὴ ἐμφάνισιν μαρτύρων ἢ δι' ἄλλον τινὰ λόγον· ἂν δὲ τὸ δικαστήριον τοῦτο σφάλῃ περὶ τὴν ἐκτίμησιν τῶν περιστατικῶν, ἅτινα πρὸς ὑποστήριξιν τῆς περὶ ἀναβολῆς αἰτήσεως ὑπεβλήθησαν αὐτῷ, ἡ ἐκτίμησις αὕτη ὡς περὶ πραγματικὰ ἀντικείμενα στρεφομένη, διαφεύγει τὸν ἔλεγχον τοῦ Αρ. Πάγου.

(1) Ὅταν τὸ δικαστήριον θεωρῇ τὴν περὶ ἀναβολῆς πρότασιν τείνουσαν εἰς ματαίωσιν τῆς δίκης ἐπὶ τοῦ παρόντος, δύναται νὰ διατάξῃ τὴν πρόοδον αὐτῆς. Απ. ποιν. Αρ. Π. 51 τοῦ 1850.

τῆς αἰτηθείσης ἀναβολῆς περιωρίσθη τὸ δικαίωμα τῆς ὑπερασπίσεως εἶναι ἀνυπόστατος.

§ 276. Εἰσαγομένης εἰς τὸ πλημμελειοδικεῖον πολιτικῆς ἀγωγῆς ἵνα συνδικασθῇ μὲ τὴν ποινικὴν δίκην, καὶ ἀναβαλλομένης ταύτης εἰς ἄλλην συνεδρίασιν, ἀναβάλλεται καὶ ἡ πολιτικὴ ἀγωγὴ (1), καὶ δὲν εἶναι ἀναγκαῖον νὰ κλητεύσωσιν οἱ πολιτικῶς ἐνάγοντες ἐκ νέου τὸν κατηγορούμενον. Απ. ποιν. Αρ. Πάγ. 116 τοῦ 1859.

§ 276². ὅρα τὰ ἀνωτ. § 180 ἐπ.

§ 276³. Ἂν, διὰ τὴν μὴ ἐμφάνισιν μάρτυρός τινος, ἀποφασισθῇ ἡ ἀναβολή, τὸ δικαστήριον καταδικάζει τὸν μὴ ἐμφανισθέντα μάρτυρα εἰς τὴν πληρωμὴν ὅλων τῶν ἐκ τῆς βραδύτητος γενομένων ἐξόδων καὶ διατάττει τὴν διὰ δικαστικῆς βίας προσαγωγήν, ἐὰν οὗτος δὲν ἐδικαιολόγησε τὴν μὴ ἐμφάνισίν του δι' ἐγκαίρου δηλώσεως καὶ ἀποδείξεως νομίμων λόγων.

Ἂν ἡ ἀναβολὴ δὲν ἐγκριθῇ, καταδικάζεται ὁ ἐξ ἀπειθείας μὴ ἐμφανισθεὶς μάρτυς, ἀκουσθέντος τοῦ εἰσαγγελέως εἰς χρηματικὴν ποινὴν δέκα μέχρι διακοσίων δραχμῶν, καὶ εἰς τὴν πληρωμὴν τῶν ἐκ τῆς μὴ ἐμφανίσεώς του προξενηθέντων ἐξόδων τῆς διαδικασίας.

Εἰς τὴν αὐτὴν ποινὴν καταδικάζεται καὶ ὁ μάρτυς, ὅστις ἄνευ νομίμου αἰτίας ἀρνεῖται τὴν μαρτυρίαν ἢ τὴν ὁρκοδοσίαν ἐπιφυλαττομένης καὶ τῆς περαιτέρω καταδιώξεως, ἂν ἔγινε παράβασις τοῦ ἄρθ. 267 τοῦ ποιν. νόμου, ἂν δηλ. γίνῃ ἔνοχος εἰς πολιτικὴν ἢ ἐγκληματικήν τινα ὑπόθεσιν νοθεύσεως ἐγγράφων, μεταχειρισθῇ ἐν γνώσει νόθα ἔγγραφα, ἀποκρύψῃ ἔγγραφα ἢ ἄλλα ἀποδεικτικά, ἢ ἐπιμείνῃ ἀρνούμενος τὴν μαρτυρίαν του ἢ τὸν ὅρκον τῆς μαρτυρίας του.

Ἐξ ὅλων τούτων προκύπτει ἐναργῶς, ὅτι οὔτε καταδίκη χρηματικὴ ἐμπορεῖ νὰ λάβῃ χώραν, οὔτε διὰ βίας προσαγωγὴ ἐμπορεῖ νὰ διαταχθῇ, ἂν δὲν ὑπάρχῃ ἡ ἀπόδειξις τῆς προσηκούσης εἰς τὸν μάρτυρα ἐπιδόσεως τῆς κλήσεως.

Ὁ καταδικασθεὶς μάρτυς δύναται νὰ κάμῃ ἀνακοπήν, καὶ νὰ ζητήσῃ τὴν ἀνατροπὴν τῆς καταδικαστικῆς ἀποφάσεως, ἂν δύναται νὰ δικαιολογήσῃ τὴν προτέραν του μὴ ἐμφάνισιν· ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τούτου δὲν ἀρκεῖ νὰ γίνεται ὅ,τι πολλάκις εἶδον ἐνεργούμενον, δηλ. νὰ πέμπηται ἀπόσπασμα ἐκ τῆς κατα-

---

(1) Πρλ. τὰ ἐν τῇ λέξ. Πολιτικὴ ἀγωγή.

συζητήσεως μόνον ἐὰν ὑπάρχωσι λόγοι οὐσιώδεις· ἄρα δύναται νὰ μὴ ἐπιτρέψῃ αὐτὴν ὅταν δὲν ἐνεφανίσθη μάρτυς ἐξεταστέος ἐπὶ θέματος ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐξετασθήσονται ἄλλοι μάρτυρες (1). Απόφ. ποιν. Αρ. Π. 27 τοῦ 1854.

— Εἰς τὸ δικαστήριον λοιπὸν ἀπόκειται νὰ κρίνῃ, ἂν δὲν ὑπάρχῃ λόγος ν' ἀναβάλῃ δίκην τινὰ (167 ποιν. δικ.). Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 3 τοῦ 1857, φέρουσα.

Απόφ. Επειδὴ κατὰ τὸ 167 ἄρθρον τῆς ποιν. δικονομίας, ἔχει μὲν ὁ κατηγορούμενος τὸ δικαίωμα ὑπαρχόντων λόγων οὐσιωδῶν, νὰ ζητήσῃ τὴν εἰς ἄλλην συνεδρίασιν ἀναβολὴν τῆς δίκης, ἀπόκειται ὅμως εἰς τὸ δικαστήριον τῆς οὐσίας νὰ κρίνῃ ἂν οἱ προτεινόμενοι λόγοι εἰσὶν οὐσιώδεις ἢ μὴ καὶ ἑπομένως νὰ δεχθῇ ἢ ἀποῤῥίψῃ τὴν περὶ ἀναβολῆς αἴτησιν· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου προτείναντος τοῦ ἀναιρεσείοντος ν' ἀναβληθῇ ἡ δίκη του διὰ νὰ προσαγάγῃ μάρτυρας πρὸς ἀπόδειξιν δῆθεν. ὅτι δὲν ἔλαβε μέρος εἰς τὴν ἀποδιδομένην αὐτῷ πρᾶξιν τῆς λῃστείας, τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Λαμίᾳ συνέδρων ἐθεώρησεν, ἐντὸς τῆς ἐξουσίας του, ἀπαράδεκτον τὴν πρότασίν του ταύτην τριχῶς· πρῶτον ὡς ἀλυσιτελῆ, καθόσον ὁ ἰσχυρισμὸς αὐτοῦ ἠδύνατο ν' ἀποδειχθῇ καὶ διὰ τῶν μαρτύρων τῆς κατηγορίας· δεύτερον ὡς ἀόριστον, μὴ προσδιοριζομένων τῶν ἐξετασθησομένων προσώπων, τῆς κατοικίας αὐτῶν κτλ. καὶ τελευταῖον ὡς σκοποῦσαν νὰ παρατείνῃ ἐπὶ ματαίῳ τὴν δίκην, ἀφοῦ εἶχεν ἤδη δοθῇ εἰς τὸν εἰρημένον ὅλος ὁ ἀπαιτούμενος καιρὸς πρὸς κλήτευσιν μαρτύρων ὑπερασπίσεως ἂν εἶχε τοιούτους· ὅθεν ὁ προτεινόμενος ἀναιρέσεως λόγος, ὅτι διὰ τῆς ἀποῤῥίψεως

— Η 82 τοῦ 1858 ποιν. ἀπ. Αρ. Πάγου, φέρει.

Απόφ. Επειδὴ ὁ νόμος (ἄρθ. 167, 379 καὶ 420 ποιν.) ἀφῆκεν ὅλως εἰς τὴν κρίσιν τοῦ δικαστηρίου τῆς οὐσίας τὴν περὶ ἀναβολῆς τῆς συζητήσεως πρότασιν διὰ τὴν μὴ ἐμφάνισιν μαρτύρων ἢ δι' ἄλλον τινὰ λόγον· ἂν δὲ τὸ δικαστήριον τοῦτο σφάλῃ περὶ τὴν ἐκτίμησιν τῶν περιστατικῶν, ἅτινα πρὸς ὑποστήριξιν τῆς περὶ ἀναβολῆς αἰτήσεως ὑπεβλήθησαν αὐτῷ, ἡ ἐκτίμησις αὕτη ὡς περὶ πραγματικὰ ἀντικείμενα στρεφομένη, διαφεύγει τὸν ἔλεγχον τοῦ Αρ. Πάγου.

(1) Ὅταν τὸ δικαστήριον θεωρῇ τὴν περὶ ἀναβολῆς πρότασιν τείνουσαν εἰς ματαίωσιν τῆς δίκης ἐπὶ τοῦ παρόντος, δύναται νὰ διατάξῃ τὴν πρόοδον αὐτῆς. Απ. ποιν. Αρ. Π. 51 τοῦ 1850.

τῆς αἰτηθείσης ἀναβολῆς περιωρίσθη τὸ δικαίωμα τῆς ὑπερασπίσεως εἶναι ἀνυπόστατος.

§ 276. Εἰσαγομένης εἰς τὸ πλημμελειοδικεῖον πολιτικῆς ἀγωγῆς ἵνα συνδικασθῇ μὲ τὴν ποινικὴν δίκην, καὶ ἀναβαλλομένης ταύτης εἰς ἄλλην συνεδρίασιν, ἀναβάλλεται καὶ ἡ πολιτικὴ ἀγωγὴ (1), καὶ δὲν εἶναι ἀναγκαῖον νὰ κλητεύσωσιν οἱ πολιτικῶς ἐνάγοντες ἐκ νέου τὸν κατηγορούμενον. Απ. ποιν. Αρ. Πάγ. 116 τοῦ 1859.

§ 276². ὅρα τὰ ἀνωτ. § 180 ἐπ.

§ 276³. Ἂν, διὰ τὴν μὴ ἐμφάνισιν μάρτυρός τινος, ἀποφασισθῇ ἡ ἀναβολή, τὸ δικαστήριον καταδικάζει τὸν μὴ ἐμφανισθέντα μάρτυρα εἰς τὴν πληρωμὴν ὅλων τῶν ἐκ τῆς βραδύτητος γενομένων ἐξόδων καὶ διατάττει τὴν διὰ δικαστικῆς βίας προσαγωγήν, ἐὰν οὗτος δὲν ἐδικαιολόγησε τὴν μὴ ἐμφάνισίν του δι' ἐγκαίρου δηλώσεως καὶ ἀποδείξεως νομίμων λόγων.

Ἂν ἡ ἀναβολὴ δὲν ἐγκριθῇ, καταδικάζεται ὁ ἐξ ἀπειθείας μὴ ἐμφανισθεὶς μάρτυς, ἀκουσθέντος τοῦ εἰσαγγελέως εἰς χρηματικὴν ποινὴν δέκα μέχρι διακοσίων δραχμῶν, καὶ εἰς τὴν πληρωμὴν τῶν ἐκ τῆς μὴ ἐμφανίσεώς του προξενηθέντων ἐξόδων τῆς διαδικασίας.

Εἰς τὴν αὐτὴν ποινὴν καταδικάζεται καὶ ὁ μάρτυς, ὅστις ἄνευ νομίμου αἰτίας ἀρνεῖται τὴν μαρτυρίαν ἢ τὴν ὁρκοδοσίαν ἐπιφυλαττομένης καὶ τῆς περαιτέρω καταδιώξεως, ἂν ἔγινε παράβασις τοῦ ἄρθ. 267 τοῦ ποιν. νόμου, ἂν δηλ. γίνῃ ἔνοχος εἰς πολιτικὴν ἢ ἐγκληματικήν τινα ὑπόθεσιν νοθεύσεως ἐγγράφων, μεταχειρισθῇ ἐν γνώσει νόθα ἔγγραφα, ἀποκρύψῃ ἔγγραφα ἢ ἄλλα ἀποδεικτικά, ἢ ἐπιμείνῃ ἀρνούμενος τὴν μαρτυρίαν του ἢ τὸν ὅρκον τῆς μαρτυρίας του.

Ἐξ ὅλων τούτων προκύπτει ἐναργῶς, ὅτι οὔτε καταδίκη χρηματικὴ ἐμπορεῖ νὰ λάβῃ χώραν, οὔτε διὰ βίας προσαγωγὴ ἐμπορεῖ νὰ διαταχθῇ, ἂν δὲν ὑπάρχῃ ἡ ἀπόδειξις τῆς προσηκούσης εἰς τὸν μάρτυρα ἐπιδόσεως τῆς κλήσεως.

Ὁ καταδικασθεὶς μάρτυς δύναται νὰ κάμῃ ἀνακοπήν, καὶ νὰ ζητήσῃ τὴν ἀνατροπὴν τῆς καταδικαστικῆς ἀποφάσεως, ἂν δύναται νὰ δικαιολογήσῃ τὴν προτέραν του μὴ ἐμφάνισιν· ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τούτου δὲν ἀρκεῖ νὰ γίνεται ὅ,τι πολλάκις εἶδον ἐνεργούμενον, δηλ. νὰ πέμπηται ἀπόσπασμα ἐκ τῆς κατα-

---

(1) Πρλ. τὰ ἐν τῇ λέξ. Πολιτικὴ ἀγωγή.

συζητήσεως μόνον ἐὰν ὑπάρχωσι λόγοι οὐσιώδεις· ἄρα δύναται νὰ μὴ ἐπιτρέψῃ αὐτὴν ὅταν δὲν ἐνεφανίσθη μάρτυς ἐξεταστέος ἐπὶ θέματος ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἐξετασθήσονται ἄλλοι μάρτυρες (1). Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. 27 τοῦ 1854.

— Εἰς τὸ δικαστήριον λοιπὸν ἀπόκειται νὰ κρίνῃ, ἂν δὲν ὑπάρχῃ λόγος ν' ἀναβάλῃ δίκην τινὰ (167 ποιν. δικ.). Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 3 τοῦ 1857, φέρουσα.

Ἀπόφ. Ἐπειδὴ κατὰ τὸ 167 ἄρθρον τῆς ποιν. δικονομίας, ἔχει μὲν ὁ κατηγορούμενος τὸ δικαίωμα ὑπαρχόντων λόγων οὐσιωδῶν, νὰ ζητήσῃ τὴν εἰς ἄλλην συνεδρίασιν ἀναβολὴν τῆς δίκης, ἀπόκειται ὅμως εἰς τὸ δικαστήριον τῆς οὐσίας νὰ κρίνῃ ἂν οἱ προτεινόμενοι λόγοι εἰσὶν οὐσιώδεις ἢ μὴ καὶ ἑπομένως νὰ δεχθῇ ἢ ἀποῤῥίψῃ τὴν περὶ ἀναβολῆς αἴτησιν· ἐπεὶ δὲ τοῦ προκειμένου προτείναντος τοῦ ἀναιρεσείοντος ν' ἀναβληθῇ ἡ δίκη του διὰ νὰ προσαγάγῃ μάρτυρας πρὸς ἀπόδειξιν δῆθεν. ὅτι δὲν ἔλαβε μέρος εἰς τὴν ἀποδιδομένην αὐτῷ πρᾶξιν τῆς λῃστείας, τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Λαμίᾳ συνέδρων ἐθεώρησεν, ἐντὸς τῆς ἐξουσίας του, ἀπαράδεκτον τὴν πρότασίν του ταύτην τριχῶς· πρῶτον ὡς ἀλυσιτελῆ, καθόσον ὁ ἰσχυρισμὸς αὐτοῦ ἠδύνατο ν' ἀποδειχθῇ καὶ διὰ τῶν μαρτύρων τῆς κατηγορίας· δεύτερον ὡς ἀόριστον, μὴ προσδιοριζομένων τῶν ἐξετασθησομένων προσώπων, τῆς κατοικίας αὐτῶν κτλ. καὶ τελευταῖον ὡς σκοποῦσαν νὰ παρατείνῃ ἐπὶ ματαίῳ τὴν δίκην, ἀφοῦ εἶχεν ἤδη δοθῇ εἰς τὸν εἰρημένον ὅλος ὁ ἀπαιτούμενος καιρὸς πρὸς κλήτευσιν μαρτύρων ὑπερασπίσεως ἂν εἶχε τοιούτους· ὅθεν ὁ προτεινόμενος ἀναιρέσεως λόγος, ὅτι διὰ τῆς ἀποῤῥίψεως

— Ἡ 82 τοῦ 1858 ποιν. ἀπ. Ἀρ. Πάγου, φέρει.

Ἀπόφ. Ἐπειδὴ ὁ νόμος (ἄρθ. 167, 379 καὶ 420 ποιν.) ἀφῆκεν ὅλως εἰς τὴν κρίσιν τοῦ δικαστηρίου τῆς οὐσίας τὴν περὶ ἀναβολῆς τῆς συζητήσεως πρότασιν διὰ τὴν μὴ ἐμφάνισιν μαρτύρων ἢ δι' ἄλλον τινὰ λόγον· ἂν δὲ τὸ δικαστήριον τοῦτο σφάλῃ περὶ τὴν ἐκτίμησιν τῶν περιστατικῶν, ἅτινα πρὸς ὑποστήριξιν τῆς περὶ ἀναβολῆς αἰτήσεως ὑπεβλήθησαν αὐτῷ, ἡ ἐκτίμησις αὕτη ὡς περὶ πραγματικὰ ἀντικείμενα στρεφομένη, διαφεύγει τὸν ἔλεγχον τοῦ Ἀρ. Πάγου.

(1) Ὅταν τὸ δικαστήριον θεωρῇ τὴν περὶ ἀναβολῆς πρότασιν τείνουσαν εἰς ματαίωσιν τῆς δίκης ἐπὶ τοῦ παρόντος, δύναται νὰ διατάξῃ τὴν πρόοδον αὐτῆς. Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Π. 51 τοῦ 1850.

τῆς αἰτηθείσης ἀναβολῆς περιωρίσθη τὸ δικαίωμα τῆς ὑπερασπίσεως εἶναι ἀνυπόστατος.

§ 276. Εἰσαγομένης εἰς τὸ πλημμελειοδικεῖον πολιτικῆς ἀγωγῆς ἵνα συνδικασθῇ μὲ τὴν ποινικὴν δίκην, καὶ ἀναβαλλομένης ταύτης εἰς ἄλλην συνεδρίασιν, ἀναβάλλεται καὶ ἡ πολιτικὴ ἀγωγὴ (1), καὶ δὲν εἶναι ἀναγκαῖον νὰ κλητεύσωσιν οἱ πολιτικῶς ἐνάγοντες ἐκ νέου τὸν κατηγορούμενον. Απ. ποιν. Αρ. Πάγ. 116 τοῦ 1859.

§ 276². ὅρα τὰ ἀνωτ. § 180 ἐπ.

§ 276³. Ἄν, διὰ τὴν μὴ ἐμφάνισιν μάρτυρός τινος, ἀποφασισθῇ ἡ ἀναβολή, τὸ δικαστήριον καταδικάζει τὸν μὴ ἐμφανισθέντα μάρτυρα εἰς τὴν πληρωμὴν ὅλων τῶν ἐκ τῆς βραδύτητος γενομένων ἐξόδων καὶ διατάττει τὴν διὰ δικαστικῆς βίας προσαγωγήν, ἐὰν οὗτος δὲν ἐδικαιολόγησε τὴν μὴ ἐμφάνισίν του δι' ἐγκαίρου δηλώσεως καὶ ἀποδείξεως νομίμων λόγων.

Ἂν ἡ ἀναβολὴ δὲν ἐγκριθῇ, καταδικάζεται ὁ ἐξ ἀπειθείας μὴ ἐμφανισθεὶς μάρτυς, ἀκουσθέντος τοῦ εἰσαγγελέως εἰς χρηματικὴν ποινὴν δέκα μέχρι διακοσίων δραχμῶν, καὶ εἰς τὴν πληρωμὴν τῶν ἐκ τῆς μὴ ἐμφανίσεώς του προξενηθέντων ἐξόδων τῆς διαδικασίας.

Εἰς τὴν αὐτὴν ποινὴν καταδικάζεται καὶ ὁ μάρτυς, ὅστις ἄνευ νομίμου αἰτίας ἀρνεῖται τὴν μαρτυρίαν ἢ τὴν ὁρκοδοσίαν ἐπιφυλαττομένης καὶ τῆς περαιτέρω καταδιώξεως, ἂν ἔγινε παράβασις τοῦ ἄρθ. 267 τοῦ ποιν. νόμου, ἂν δηλ. γίνῃ ἔνοχος εἰς πολιτικὴν ἢ ἐγκληματικήν τινα ὑπόθεσιν νοθεύσεως ἐγγράφων, μεταχειρισθῇ ἐν γνώσει νόθα ἔγγραφα, ἀποκρύψῃ ἔγγραφα ἢ ἄλλα ἀποδεικτικά, ἢ ἐπιμείνῃ ἀρνούμενος τὴν μαρτυρίαν του ἢ τὸν ὅρκον τῆς μαρτυρίας του.

Ἐξ ὅλων τούτων προκύπτει ἐναργῶς, ὅτι οὔτε καταδίκη χρηματικὴ ἐμπορεῖ νὰ λάβῃ χώραν, οὔτε διὰ βίας προσαγωγὴ ἐμπορεῖ νὰ διαταχθῇ, ἂν δὲν ὑπάρχῃ ἡ ἀπόδειξις τῆς προσηκούσης εἰς τὸν μάρτυρα ἐπιδόσεως τῆς κλήσεως.

Ὁ καταδικασθεὶς μάρτυς δύναται νὰ κάμῃ ἀνακοπήν, καὶ νὰ ζητήσῃ τὴν ἀνατροπὴν τῆς καταδικαστικῆς ἀποφάσεως, ἂν δύναται νὰ δικαιολογήσῃ τὴν προτέραν του μὴ ἐμφάνισιν· ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τούτου δὲν ἀρκεῖ νὰ γίνεται ὅ,τι πολλάκις εἶδον ἐνεργούμενον, δηλ. νὰ πέμπηται ἀπόσπασμα ἐκ τῆς κατα-

---

(1) Πρλ. τὰ ἐν τῇ λέξ. Πολιτικὴ ἀγωγή.

δικαστικῆς ἀποφάσεως πρὸς τὸν ἁρμόδιον ταμίαν πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἐκτελέσεώς της, ὁ δὲ καταδικασθεὶς μάρτυς νὰ λαμβάνῃ συγχρόνως μὲ τὴν ἀπαίτησιν τῆς χρηματικῆς ποσότητος γνῶσιν, ὅτι ὑπάρχει ἀπόφασις κατ' αὐτοῦ, χωρὶς νὰ γνωρίζῃ τοὺς ὑπαγορεύσαντας ταύτην λόγους.

Εἶναι ὅθεν ἀναγκαῖον νὰ πέμπηται πρὸς τὸν καταδικασθέντα μάρτυρα διὰ τῆς ἁρμοδίας ὁδοῦ ἀντίγραφον τῆς καταδικαστικῆς ἀποφάσεως, νὰ λαμβάνεται τῆς ἐπιδόσεως ἡ ἀπόδειξις καὶ ἀκολούθως, ἂν δὲν παρουσιασθῶσι δικαιολογήματα περὶ τῆς ἐμφανίσεώς του ἐντὸς τῆς ὡρισμένης νομίμου προθεσμίας, νὰ ζητῆται ἡ ἐκτέλεσίς της. Μαρ. σ. 60.

§ 277. *Ἄλλη μετὰ τὴν ἔναρξιν τῆς συζητήσεως αἰτία πρὸς ἀναβολήν* (1).— Ἐὰν ἡ πρᾶξις δεν ἦναι προσηκόντως ἀποδεδειγμένη, ἐκ δὲ τῆς ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ συζητήσεως προκύπτει ὅτι ὑπολείπονται πληροφορίαι ἄξιαι λόγου, δυνάμεναι νὰ προσαχθῶσιν εἰς ἄλλην συνεδρίασιν ἢ σύνοδον, τὸ δικαστήριον δύναται ν' ἀναβάλῃ τὴν δίκην. 348, 399, 425 ποιν. δικ.— Νόμ. τῆς 12/24 Δεκ. 1841 ἄρθ. 7.— Πρλ. τὴν Γαλλ. Νολογίαν (406 inst.) εἰς Morin, λ. cours d'ass. ἀρ. 41. Τοῦ δικαιώματος τούτου πρέπει νά γίνηται σπανίᾳ καὶ ἐν ἀπολύτῳ ἀνάγκῃ συνετὴ χρῆσις, τὸ δικαίωμα δὲ αὐτὸ δὲν δύναται νὰ ἐνεργηθῇ εἰμὴ ἐνόσῳ διαρκεῖ ἡ ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ συζήτησις. Ὅρα Εὐρ. τ. 10 σ. 148.

§ 278. Περὶ τῆς περιπτώσεως τοῦ ἄρθρου 444 τῆς ποιν. δικ. θέλω ὁμιλήσει κατωτέρω. Πρλ. Morin, λ. cours d'ass. ἀρ. 42.

Ἕνωσις ἢ χωρισμὸς δικῶν (2).

§ 280. Περὶ τῶν ἐν τῷ κεφαλαίῳ τούτῳ ἀναγομένων ὡμίλησα ἐν λέξ. Συνάφεια (ἀνωτ. σ. 8 ἐπ.)· ἐνταῦθα προσθέτω τὰ ἑξῆς.

Κατὰ τὸ ἄρθρον 32 τῆς ποιν. δικ. (307 instr.) ἡ ὡς πρὸς τὸν πρωταίτιον ἁρμοδιότης ἐκτείνεται καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς συνε-

---

(1) Ὅρα τὸ σύγγραμμα τὸ μνημονευόμενον εἰς Σαβ. σύς. τόμ. Β σελ. 316 τῆς Γαλλ. μεταφρ.

(2) Πρλ. Faus. τ. 8 § 621. — Ἀνωτ. σ. 6 ἐπ. τὴν λ. Συνάφεια.—Δαλλ. λέξ. Instr. crim. ἀρ. 1350 ἐπ. Ὅρα τὴν 56 ποιν. ἀπόφ. Αρ. Πάγου κατ. σ. 126.

νόχους καὶ συναιτίους·— ἄνευ δὲ ἰδιαιτέρων λόγων, περὶ ὧν ἀποφασίζουσι τὰ δικαστήρια, δὲν πρέπει νὰ χωρίζηται ἡ περὶ πάντων τῶν συνενόχων καὶ συναιτίων ἀνάκρισις καὶ ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ συζήτησις.

— Ἡ διὰ τὸν πρωταίτιον ἁρμοδιότης ἐκτείνεται καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς συνενόχους καὶ συναιτίους, ἐκτὸς ἂν ὑπάρχουν ἰδιαίτεροι λόγοι ὑπαγορεύοντες τὸν χωρισμὸν τῆς δίκης, περὶ ὧν ἀποφασίζουν τὰ δικαστήρια. Απ. ποιν. Αρ. Π. 9 τοῦ 1841.

— Ἡ πρὸς τὸν συνεργὸν ἁρμοδιότης δὲν ἐπεκτείνεται καὶ εἰς τοὺς πρωταιτίους. Απ. ποιν. Αρ. Π. 147 τοῦ 1846.

— Ὅταν ἐκ τῆς συζητήσεως ἀναφανῶσι περιστατικὰ ἔχοντα χαρακτῆρα κακουργήματος, τὸ πλημμελειοδικεῖον δὲν δύναται νὰ διαιρέσῃ τὴν δίκην παραπέμπον τοὺς μὲν ἐκ τῶν κατηγορηθέντων εἰς τὸ κακουργιοδικεῖον, τοὺς δὲ εἰς τὸ πλημμελειοδικεῖον. Απόφ. ποιν. Αρ. Π. 32 τοῦ 1848.

§ 281. Διὰ ποίους λόγους συγχωρεῖται ὁ χωρισμὸς ἢ ἡ ἕνωσις; (2). Εἰς τὴν ἐκτίμησιν τῶν λόγων, δι' οὓς ἐπιτρέπεται ὁ χωρισμὸς τῆς δίκης, δὲν ἐπεμβαίνει ὁ Ἄρ. Πάγος (32, 474 ποιν. δικ.). Απ. ποιν. Αρ. Π. 49 τοῦ 1850.

§ 282. Ὑπαρχόντων πολλῶν συγκατηγορουμένων καὶ μὴ ἐμφανισθέντων τινων ἐξ αὐτῶν, δὲν ἀπαιτεῖται νὰ ἐκδοθῇ ἀπόφασις περὶ τοῦ χωρισμοῦ τῆς δίκης. Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 52 τοῦ 1847, φέρουσα.

Απόφ. Ἐπειδὴ τὸ παρὰ τοῦ ἀναιρεσείοντος ἐπικαλούμενον ἄρθ. 32 τῆς ποιν. δικονομίας προβλέπει μόνον τὴν ἁρμοδιότητα τῶν δικαστηρίων, τουτέστιν ὁρίζει καὶ κατὰ τὴν ἔννοιαν καὶ κατὰ τὸ γράμμα αὐτοῦ, ὅτι αἱ κατὰ τῶν πρωταιτίων συνενόχων καὶ συναιτίων καταδιώξεις δὲν πρέπει ἄνευ ἰδιαιτέρων λόγων, οὔτε ἐν τῇ ἀνακρίσει οὔτε ἐπὶ ἀκροατηρίου νὰ χωρίζωνται, ἂν καὶ τὰ κατηγορούμενα πρόσωπα ὡς ἐκ τῆς διαφορᾶς τῶν περιπτώσεων ἤθελον ὑπάγεσθαι εἰς τὴν ἁρμοδιότητα διαφόρων δικαστηρίων (ἀριθ. 29 —31 τῆς αὐτῆς δικονομίας)· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου δὲν ὑπῆρχεν ἀμφισβήτησις περὶ ἁρμοδιότητος τοῦ δικάσαντος δικαστηρίου, ἀλλ' ἐπρόκειτο περὶ κατηγορουμένου παρόντος δικασθησομένου ἐν ἀπουσίᾳ τῶν λοιπῶν μετ' αὐτοῦ συγκαταδιωκομένων· περίπτωσις, καθ' ἣν κατὰ τὴν ῥητὴν διάταξιν τοῦ ἀριθ. 474 τῆς ἰδίας δικονομίας ἔπρεπεν ἡ συζήτησις νὰ γενῇ, ὡς ἐγένετο κατ' ἀντιμωλίαν

(2) Πρβλ. Faust. § 621, γ, δ.

ὡς πρὸς τὸν παρόντα κατηγορούμενον, οὐδὲ ὑπεχρεοῦτο τὸ δικαστήριον, μὴ γενομένης ἀντιῤῥήσεως ἐκ μέρους τοῦ κατηγορουμένου νὰ ἐκδώσῃ περὶ τῆς συζητήσεως, ἤ, ὡς διατείνεται ὁ ἀναιρεσείων, περὶ χωρισμοῦ τῆς δίκης ἀπόφασιν, καθότι τὸ εἰρημένον ἄρθ. 474 κατὰ τὴν ἔννοιαν αὐτοῦ μόνον τὴν αὐτοδικαίως ἀναβολὴν τῆς δίκης ἀπαγορεύει· ὅθεν τὸ δικαστήριον δικάσαν τὸν ἀναιρεσείοντα, καίτοι ἀπόντων τῶν μετ' αὐτοῦ συγκαταδιωκομένων, δὲν παρεβίασε τὸ ἄρθ. 32 τῆς ποιν. δικον. καὶ δὲν περιώρισε τὸ δικαίωμα τῆς ὑπερασπίσεως ὡς ἰσχυρίζεται ὁ ἀναιρεσείων.

§ 233. Ἡ δίκη δύναται νὰ χωρισθῇ, ὅταν δὲν ἀφορᾷ τοὺς συνεργοὺς καὶ συναιτίους. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 96 τοῦ 1847, φέρουσα.

Ἀπόφ. Ἐπειδὴ τὸ ἐν Πάτραις δικαστήριον τῶν συνέδρων, συμφώνως μὲ τὰς προτάσεις τοῦ εἰσαγγελέως, καὶ μὲ τὴν συναίνεσιν τοῦ δικηγόρου τοῦ ἀναιρεσείοντος, διέταξε διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 222 ἀπὸ 20 Αὐγ. ε. ε. ἀποφάσεως νὰ συζητηθῇ χωριστὰ ἑκάστη τῶν πράξεων τῶν ἐνδιαλαμβανομένων εἰς τὸ ἀπὸ 1 Ἀπριλ. ε. ε. βούλευμα, καὶ ἐνῷ ἀναφέρει εἰς ταύτην τὴν ἀπόφασιν τοὺς λόγους διὰ τοὺς ὁποίους νομίζει ἀναγκαῖον καὶ ὠφέλιμον τὸν χωρισμόν, ἐξηγεῖ προσέτι, ὅτι ὁ χωρισμὸς οὗτος δὲν ἀφορᾷ τοὺς συνεργοὺς καὶ συναιτίους, τουτέστι περὶ αὐτῶν θέλει γίνει μία καὶ ἡ αὐτὴ συζήτησις καὶ ἀπόφασις· ἄλλην δὲ ἑρμηνείαν δὲν ἐπιδέχονται αἱ τελευταῖαι λέξεις τῆς ἀποφάσεως «ἐξαιρουμένων τῶν συνεργῶν καὶ συναιτίων» ἀφοῦ μάλιστα ἐκ τῶν πρακτικῶν τῆς συνεδριάσεως τῆς 22 Αὐγούστου καὶ ἐκ τῆς ἐτυμηγορίας τῶν ἐνόρκων ἀποδεικνύεται, ὅτι ἐδικάσθησαν μετὰ τοῦ ἀναιρεσείοντος οἱ συγκατηγορούμενοι ὡς συνένοχοι Ἀθανάσιος Κρούσιας, Βασίλειος Μπασιώτης, Σωτήριος Κρούσκος καὶ Μιχαὴλ Αὔρας, οἵτινες ἐκυρήχθησαν μὴ ἔνοχοι τῆς πράξεως τῆς κατὰ τὸ τέλος τοῦ Νοεμβρ. 1845 γενομένης λῃστείας, περὶ ἧς ἔγεινεν ἡ δίκη· ὥστε δὲν ὑπάρχει οὐδεμία παραβίασις τῶν ἄρθ. 32 καὶ 34 τῆς ποιν. δικονομίας, καὶ ἑπομένως οἱ λόγοι οὗτοι, μὴ ὑποβληθέντες κἂν ἐνώπιον τοῦ δικάσαντος δικαστηρίου, δὲν εἶναι οὔτε παραδεκτοὶ οὔτε βάσιμοι.

§ 234. Δὲν δύναται νὰ προταθῇ κατὰ πρῶτον ἐνώπιον τοῦ Ἀρ. Πάγου ἀκυρότης προερχομένη ἐκ τῆς ἑνώσεως πράξεων μὴ συναφῶν (1). Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Π. 52 τοῦ 1845.

(1) Ὅρα τὴν λέξ. Συνάφεια (ἀνωτ. σελ. 8 ἐπ.).

§ 285. Διάφοροι κατὰ τοῦ αὐτοῦ προσώπου κατηγορίαι δύνανται νὰ ἐκδικασθῶσι συνάμα, ἀρκεῖ νὰ μὴ φέρῃ βλάβην. Απόφ. κοιν. Αρ. Π. 10 τοῦ 1859.

§ 186. Εἰς ποῖον ἀνήκει νὰ διατάξῃ τὴν ἕνωσιν ἢ τὸν χωρισμόν; Εἰς τὸν πρόεδρον, δηλαδὴ, ἢ εἰς τὸ δικαστήριον; Εἰς τὴν Γαλλίαν διακρίνουσι τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν τὸ μέτρον αὐτὸ λαμβάνεται πρὸ τῆς δίκης, ἀπὸ τῆς περιπτώσεως, καθ' ἣν τὸ δικαστήριον ἐπελήφθη αὐτῆς· ἐν τῷ τελευταίῳ θέματι, ἀποφαίνεται τὸ δικαστήριον· ἡ πρώτη περίπτωσις ἀγνοῶ, ἂν ποτὲ ἀνεφύη παρ' ἡμῖν, ἀλλ' οὔτε ὑπάρχει παρ' ἡμῖν, ὡς ἐν Γαλλίᾳ (ἔνθα ὅμως ἀποφαίνεται ὁ πρόεδρος περὶ αὐτῆς), ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου 307 τῆς instr. crim.

§ 287. Ἂν πρόκηται περὶ ἑνώσεως δύο συναφῶν κατηγοριῶν ἢ περὶ χωρισμοῦ δύο κατηγοριῶν μὴ συναφῶν ἀπευθυνομένων κατὰ τοῦ αὐτοῦ προσώπου, τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων δύναται ν' ἀποφανθῇ καὶ πρὸ καὶ μετὰ τὴν ἔναρξιν τῶν συζητήσεων, ἐπειδὴ εἶναι καὶ μένει ὁ αὐτὸς κατηγορούμενος. — Ἂν ὅμως ἡ ἕνωσις ἢ ὁ χωρισμὸς ἀφορᾷ διαφόρους κατηγορουμένους, τὸ δικαστήριον δὲν δύναται νὰ διατάξῃ τὰ περὶ τούτου εἰμὴ μέχρι τῆς συνθέσεως τοῦ ὁρκωτικοῦ δικαστηρίου. Ὁ λόγος εἶναι πρόδηλος· δὲν δύναται νὰ συμπεριληφθῇ εἰς τὴν κατηγορίαν πρόσωπον μὴ λαβὸν μέρος εἰς τὴν κλήρωσιν τῶν ἐνόρκων, ἢ νὰ ἀφήσῃ εἰς τὴν δίκην ἕνα, ἐν ᾧ πλείονες συνέπραξαν εἰς τὴν κλήρωσιν ταύτην.

Προπαρασκευαστικαὶ πράξεις. — Παράδοσις τῆς κατηγορίας, τοῦ βουλεύματος καὶ τῆς κλήσεως. — Κατάλογος μαρτύρων (1).

§ 290. *Κοινοποίησις βουλεύματος* κτλ. Ὁ ἁρμόδιος εἰσαγγελεὺς ὀφείλει νὰ προνοῇ περὶ τῆς εἰς τὸν κατηγορούμενον ἐπιδόσεως τοῦ ἐγκλητηρίου, τοῦ περὶ παραπομπῆς βουλεύματος, τῆς κλήσεως καὶ τοῦ καταλόγου τῶν μαρτύρων (274 ποιν. δικ.).

Ὡς πρὸς τὴν κοινοποίησιν τοῦ βουλεύματος ἰδίως ἡ νομολογία περιέχει ταῦτα.

— Τὸ ἀποῤῥίπτον τὴν ἀνακοπὴν βούλευμα τῶν ἐφετῶν δὲν εἶ-

(1) Πρλ. Faust. τ. 8 § 622. — Εὑρετ. λέξ. Μάρτυρες ἐν σελ. 155 § 27 ἐπ.

ναι ἀνάγκη. νὰ ἐπιδίδηται εἰς τὸν κατηγορούμενον. — Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 14, 17, 30, 130 τοῦ 1846.– Απ. 60 τοῦ 1847. – καὶ 55 τοῦ 1848. Η μὴ ἐπίδοσις αὐτοῦ δύναται ἁπλῶς νὰ δώσῃ ἀφορμὴν εἰς ἀναβολὴν τῆς δίκης. Απ. ποιν. Αρ. Π. 39 τοῦ 1856.

— Η κοινοποίησις τοῦ βουλεύματος τῶν ἐφετῶν, καίτοι μεταῤῥυθμίζοντος τὸ τῶν πλημμελειοδικῶν ὡς πρός τινας κατηγορουμένους, δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ κοινοποιῆται εἰς ἐκεῖνον τὸν κατηγορούμενον, δι' ὃν ἐπεκυρώθη αὐτό. – Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 86 τοῦ 1847.

— Ανακόψαντός τινος συγκατηγορουμένου τὸ τῆς παραπομπῆς βούλευμα καὶ ἀποῤῥιφθείσης τῆς ἀνακοπῆς, δὲν ἀπαιτεῖται νὰ κοινοποιηθῇ τὸ τῶν ἐφετῶν βούλευμα καὶ πρὸς τὸν μὴ ἀνακόψαντα τὸ πρῶτον βούλευμα συγκατηγορούμενον. Απ. ποιν. Αρ. Π. 35 τοῦ 1834.

— Τὸ βούλευμα τῶν ἐφετῶν, ὅπερ ἁπλῶς καὶ μόνον ἐπικυροῖ τὸ ἀνακοπὲν περὶ παραπομπῆς βούλευμα τῶν πλημμελειοδικῶν δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ κοινοποιῆται τῷ παραπεμφθέντι. Αποφ. ποιν. Αρ. Π. 162, 101 τοῦ 1855.

— Η μὴ ἐπίδοσις τοῦ βουλεύματος τῶν ἐφετῶν, τοῦ ἀποῤῥίπτοντος ἁπλῶς τὴν ἀνακοπὴν, δὲν ἐπιφέρει ἀναίρεσιν ἂν μάλιστα δὲν ἐγένετο λόγος τις ἐνώπιον τῶν συνέδρων (274 ποιν. δικ.). Απ. ποιν. Αρ. Π. 7 τοῦ 1850.

— Τὸ βούλευμα τῶν ἐφετῶν, δι' οὗ δὲν μετεῤῥυθμίσθη τὸ τοῦ συμβ. τῶν πλημμελειοδικῶν εἰμὴ καθόσον ἀφορᾷ τὴν ἐκ τῆς ἀνακρίσεως προκύψαν ἀντικατάστασιν τοῦ ὀνόματος Ε. Α. διὰ τοῦ τῆς μητρὸς αὐτοῦ καὶ συνοίκου Γ. Γ. Α, εἰς ἣν κυρίως ἀνῆκον τὰ κλαπέντα, δὲν εἶναι ἀπαραιτήτως ἀνάγκη νὰ ἐπιδίδηται καὶ νὰ ἀναγινώσκηται εἰς τὸ ἀκροατήριον. Απ. ποιν. Αρ. Π. 17 τῆς 28 Ιανουαρ. 1846.

— Τὸ ἄρθρον 274 τῆς ποινικ. δικονομίας, διατάξαν τὴν εἰς τοὺς κατηγορουμένους ἐπίδοσιν τοῦ περὶ παραπομπῆς βουλεύματος ἐννοεῖ προφανῶς τὸ βούλευμα, δι' οὗ ὁ κατηγορούμενος παραπέμπεται εἰς τὸ Κακουργιοδικεῖον, τὸ δὲ κατὰ συνέπειαν ἀνακοπῆς ἐκδοθὲν βούλευμα τῶν ἐφετῶν, ὅταν δὲν μεταῤῥυθμίζῃ τὸ ἀνακοπὲν, ταυτίζεται μετ' αὐτοῦ, καὶ ἡ παράλειψις τῆς ἐπιδόσεως καὶ τούτου δὲν δίδει χώραν εἰς ἀναίρεσιν, ἀφοῦ μάλιστα δὲν ἔγινε πρότασίς τι, ἐνώπιον τοῦ Κακουργιοδικείου. Αποφ. ποιν. Αρ. Π. 84 καὶ 90 τοῦ 1842.

— Τὸ βούλευμα τῶν ἐφετῶν δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐπιδίδηται εἰς τὸν ἐπὶ κακουργήματι κατηγορούμενον, ὅταν δι' αὐτοῦ ἐπικυ-

ροῦται τὸ τοῦ συμβ. τῶν πλημμελειοδικῶν. Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 32 τῆς 21 Ἰουνίου 1845.

§ 291. *Προθεσμία πρὸς κοινοποίησιν.* Διὰ νὰ ἔχῃ νόμιμον κράτος ἡ τοῦ βουλεύματος, τοῦ ἐγκλητηρίου καὶ τῆς κλήσεως παράδοσις (274 ποιν. δικ.), πρέπει νὰ γίνῃ πρὸς τὸν κατηγορούμενον ὀκτὼ τοὐλάχιστον ἡμέρας πρὸ τῆς δικασίμου (275 ποινικ. δικον.). Ὡς πρὸς τὰ πλημμελήματα τοῦ τύπου, ὅσα δικάζονται ὑπὸ τῶν ἐνόρκων, ἡ πρὸς ἐμφάνισιν κλῆσις, ὡς καὶ τὸ κατηγορητήριον ἐπιδίδονται κατὰ τὴν ἐν τῷ ἄρθρῳ 163 τῆς ποιν. δικον. ὁριζομένην προθεσμίαν. ἄρθρον 1 τοῦ νόμου υξδ' ἐν σελ. 54 τῆς Ἐφημ. τῆς Κυβ. τοῦ 1858.

— Ἂν τὸ κατηγορητήριον κτλ. ἐκοινοποιήθησαν 8 ἡμέρας πρὸ τῆς ἐξετάσεως τῶν ὑποδίκων, ἀλλὰ 7 πρὸ τῆς δικασίμου, ἐῤῥωται ἡ κοινοποίησις; Ὄχι (275 ποιν. δικ.) Παρὰ τοῖς Γάλλοις; Faus. τ. 8 σ. 582.

— Ὁ κατάλογος τῶν κλητευθέντων μαρτύρων (1) ἐγχειρίζεται εἰς τὸν κατηγορούμενον τρεῖς τοὐλάχιστον ἡμέρας πρὸ τῆς δικα-

---

(1) Ὁ ἰσχυρισμὸς ὅτι οἱ μάρτυρες ἐκλητεύθησαν ἵνα δώσωσιν ἁπλῶς πληροφορίας δὲν ἔχει σημασίαν τινά. Απ. ποιν. Αρ. Π. 19 τοῦ 1835 εἰς Εὐρ. τ. 7 σ. 187.

— Ἡ τρεῖς ἡμέρας πρὸ τῆς συνεδριάσεως διαταττομένη κοινοποίησις τῶν μαρτύρων, σκοπὸν ἔχει νὰ θέσῃ τὸν ἐγκαλούμενον εἰς πλήρη γνῶσιν τῶν ἀνθρώπων, ἀπὸ τὴν μαρτυρίαν τῶν ὁποίων κρέμαται ἡ τύχη του, διὰ νὰ σχηματίσῃ τὴν ὑπεράσπισίν του, καὶ ἀντιπαρατάξῃ εἰς τὴν κατηγορίαν τοὺς λόγους του. Ἡ συνήθως γινομένη κοινοποίησις τοῦ ὀνόματος καὶ ἐπωνύμου τοῦ μάρτυρος δὲν ἐκπληροῖ βεβαίως τὸ πνεῦμα τοῦ νόμου, καὶ εἰς τὸν ἐγκαλούμενον γίνεται πολλάκις οὐσιώδους βλάβης παραίτιος· ποσάκις μὲ τὸ ὄνομα καὶ ἐπώνυμον ἑνὸς δὲν διακρίνονται καὶ ἄλλοι; Ἡ ἁπλῆ σημείωσις, ὅτι ὁ Κωνστ. Θεοδώρου εἶναι μάρτυς, ἐν ᾧ ὑπάρχει καὶ ἄλλος μὲ τὸ ἴδιον ὄνομα καὶ ἐπώνυμον, συγχέει τοῦ ἐγκαλουμένου τὴν ἰδέαν· νομίζει ὅτι εἰς τὴν δίκην του προσεκλήθη ἐκεῖνος, τὸν ὁποῖον σέβεται ὡς τίμιον καὶ φιλαλήθη, καὶ μετὰ τοῦ ὁποίου δὲν ἔχει κἀνὲν πάθος, καὶ ἀντ' αὐτοῦ μὲ ἔκπληξιν παρατηρεῖ τῆς συνεδριάσεως τὴν ὥραν τὸν ἐχθρόν του, ἀλλ' ἀνωφελῶς, διότι δὲν ἐπρονόησε νὰ συλλέξῃ ὅλας τὰς δυναμένας νὰ στηρίξωσι τὰ περὶ τῆς ἐξαιρέσεώς του. Θεωρῶ ἑπομένως ἀναγκαῖον

σίμου (413 ποιν. δικ.)· ἐγχειρίζεται δὲ καὶ εἰς τὸν πρόεδρον, ὡς ὁρίζει τὸ ἄρθρον 414 τῆς ποιν. δικ. (1). Ὅρα κατ. § 295.

— Ἐὰν οἱ μάρτυρες καὶ οἱ κατηγορούμενοι κατοικῶσιν εἰς ἄλλον τόπον παρὰ τὴν καθέδραν τοῦ δικαστηρίου, προστίθεται, μία ἡμέρα διὰ πᾶσαν ἀπόστασιν 4 μυριομέτρων (275, 163 ἐδ. 2 ποιν. δικονομίας).

§ 292. Ἡ μὴ τήρησις τῶν ἐν τοῖς ἄρθροις 274, 275 καὶ 413 τῆς ποιν. δικον. ὡρισμένων ἐπιφέρει ἀναίρεσιν (458 ἐδ. 2 ποιν. δικον.). Απ. ποιν. Αρ. Π. ρλζ' τοῦ 1837.

Εἰς τὴν Νομολογίαν εὕρηνται καὶ ταῦτα.

— Κατὰ τὰ ἄρθρα 274 καὶ 275 τῆς ποιν. δικονομίας ὁ κατηγορούμενος πρέπει νὰ καλῆται, ἐπιμελείᾳ τοῦ ἁρμοδίου εἰσαγγελέως, εἰς τὴν πρὸς συζήτησιν τῆς ὑποθέσεως ὡρισμένην δικάσιμον· ἡ δὲ κλῆσις αὕτη, διὰ νὰ ἔχῃ νόμιμον κράτος, πρέπει νὰ γίνῃ 8 τοὐλάχιστον ἡμέρας πρὸ τῆς δικασίμου. Ἡ διάταξις αὕτη εἶναι οὐσιώδης. Απ. ποιν. Αρ. Π. 92 τοῦ 1836 (σελ. 150 τ. 1 τῆς Νομολογίας).

— Ἡ παράδοσις τοῦ ἐγκλητηρίου ἐγγράφου καὶ τοῦ περὶ αναπομπῆς βουλεύματος καὶ ἡ κλῆσις τοῦ κατηγορουμένου εἶναι διάφορα καὶ διακεκριμένα ἀπ' ἀλλήλων, ὡς ἐκ τοῦ ἄρθρου 274 τῆς ποιν. δικονομίας προκύπτει.— Κατὰ δὲ τὸ ἄρθ. 275 τῆς ποινικ. δικονομίας, ἡ κλῆσις τοῦ κατηγορουμένου, διὰ νὰ ἔχῃ νόμιμον κράτος, πρέπει νὰ γίνηται 8 τοὐλάχιστον ἡμέρας πρὸ τῆς δικασίμου, καὶ εἶναι ἀδιάφορος ὡς πρὸς τοῦτο ἡ τοῦ ἐγκλητηρίου ἐγγράφου ἐπίδοσις. Απ. ποιν. Αρ. Π. ξή τοῦ 1836 (Νομολ. τ. 1 σ. 452).— Ταὐτὰ καὶ διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 49 τοῦ 1845 ποιν. απ. τοῦ Άρ. Πάγου.

— Ἡ παράλειψις τῆς κοινοποιήσεως τῶν κλήσεων, τοῦ βουλεύματος καὶ τῶν λοιπῶν ἐγγράφων, καίτοι ὁμολογοῦντος τοῦ

νὰ κοινοποιῆται τὸ ὄνομα καὶ ἐπώνυμον τοῦ μάρτυρος, ἡ θρησκεία, τὸ ἐπάγγελμα, ἡ ἡλικία, ὁ τόπος τῆς γεννήσεως, καὶ ἐκεῖνος τῆς τελευταίας διαμονῆς του· περιστάσεις τείνουσαι οὐσιωδῶς νὰ θέσωσι τὸν ἐγκαλούμενον εἰς πλήρη γνῶσιν περὶ τοῦ εἰς τὴν δίκην του προσκαλουμένου μάρτυρος. Μαρ. σ. 50.

(1) Ἡ παράλειψις τῆς κατὰ τὸ ἄρθρον 414 τῆς ποιν. δικονομίας διατασσομένης ἐγχειρίσεως τοῦ καταλόγου τῶν μαρτύρων εἰς τὸν πρόεδρον τῶν συνέδρων, δὲν εἶναι λόγος ἀναιρέσεως (458 ποιν. δικον.). Απ. ποιν. Αρ. Π. ρπδ' τοῦ 1838.

κατηγορουμένου τὴν παραλαβήν των, μὴ ἐξαγομένη ὅμως ἐκ τῶν ἐγγράφων, ἐπιφέρει ἀκυρότητα τῆς δίκης. Απ. ποιν. Αρ. Π. 10 καὶ 76 τοῦ 1846, ἃς ἐν τῇ λ. Βουλεύματα (Εὕρ. †. 5).

— Ἡ ὁμολογία τοῦ κατηγορουμένου ὅτι ἡ κοινοποίησις τῶν κλήσεων τῷ ἐγένοντο, δὲν ἀναπληροῖ τὴν ὑπὸ τοῦ νόμου ἀπαιτουμένην βεβαίωσιν, μὴ ἐξαγομένην ἄλλως ἐκ τῶν ἐγγράφων. Απ. ποιν. Αρ. Π. 93 τοῦ 1845.

— Ἡ παράλειψις τῆς κοινοποιήσεως τῶν κλήσεων, τοῦ βουλεύματος καὶ τῶν λοιπῶν ἐγγράφων, καίτοι ὁμολογοῦντος τοῦ κατηγορουμένου τὴν παραλαβὴν αὐτῶν, μὴ ἐξαγομένη ὅμως ἐκ τῶν ἐγγράφων, ἐπιφέρει ἀκυρότητα τῆς διαδικασίας (413, 274, 275 ποιν. δικ. Απ. ποιν. Αρ. Π. 10 καὶ 76 τοῦ 1846.

— Αἱ διατάξεις τῶν ἄρθρων 413, 274, 275 τῆς ποιν. δικον. περὶ ἐπιδόσεως τοῦ περὶ παραπομπῆς βουλεύματος, τοῦ κατηγορητηρίου, τοῦ καταλόγου τῶν μαρτύρων καὶ τῆς πρὸς τὸν κατηγορούμενον κλήσεως, καθὼς καὶ ἡ τήρησις τῶν ἐν τοῖς ἄρθροις αὐτοῖς διαλαμβανομένων προθεσμιῶν περὶ τὴν ἐπίδοσιν τῶν διαληφθέντων ἐγγράφων, εἶναι οὐσιώδεις· ὥστε ὁ κατηγορούμενος δὲν δύναται νὰ παραιτηθῇ τῆς κοινοποιήσεως αὐτῶν, ὡς καὶ τῆς πρὸς τοῦτο τασσομένης προθεσμίας. Απ. ποιν. Αρ. Π. 10 τῆς 16 Ιαν. καὶ 76 τοῦ 1846 (1).

§ 293. Ἡ παράτασις τῆς 8μέρου προθεσμίας (275 ποιν. δικ.) δὲν δίδει ἀφορμὴν εἰς ἀναίρεσιν. — Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 42 τοῦ 1856.

§ 294. Κατὰ τὰ ἄρθρα 266, 272, 274, 275 καὶ 413 τῆς ποιν. δικονομίας τὸ ἐγκλητήριον, τὸ βούλευμα καὶ ἡ κλῆσις καὶ ὁ κατάλογος τῶν μαρτύρων πρέπει νὰ κοινοποιῶνται εἰς τὸν κατηγορούμενον, καὶ ὅταν ὑπάρχῃ ἀμφιβολία ἂν ἐκοινοποιήθησαν αὐτῷ, δὲν πρέπει νὰ δικάζωνται. Απ. ποιν. Αρ. Π. 78 τοῦ 1850.

§ 295. Ἡ 59 τοῦ 1858 ποιν. ἀπόφ. Αρ. Πάγου φέρει.

Απόφ. Ἐπειδὴ τὸ 413 ἄρθ. τῆς ποιν. δικονομίας, καθ' ὃ ἐγχειρίζεται εἰς τὸν κατηγορούμενον ὁ κατάλογος τῶν κλητευθέντων μαρτύρων, τρεῖς ἡμέρας πρὸ τῆς δημοσίας συνεδριάσεως, δὲν ἀπαιτεῖ νὰ σημειοῦνται ἐν αὐτῷ καὶ τὸ θέμα περὶ οὗ ἕκαστος θέλει ἐξετασθῇ· τὸ δὲ 414 ἄρθ. διατάσσει νὰ δίδηται τοιαύτη σημείωσις εἰς μόνον τὸν πρόεδρον τῶν Κακουργιοδικῶν ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν δὲν ἐξετάσθησαν οἱ μάρτυρες κατὰ τὴν ἀνάκρισιν. Ὅρα ἀνωτ. σελ. 120 ἐν ἀρχ.

(1) Ταὐτὰ καὶ ἡ 76 τοῦ 1846 ποιν. ἀπ. Αρ. Πάγου.

§ 296. Αναβληθείσης τῆς δίκης, ἀπαιτεῖται νέα ἐμπρόθεσμος κοινοποίησις τῶν εἰρημένων ἐγγράφων; Ἰδοὺ τί εὕρηται εἰς τὴν Νομολογίαν (1).

— Αἱ κλήσεις δὲν ἐπαναλαμβάνονται, ἐὰν ἡ δίκη ἀναβληθῇ εἰς ἄλλην συνεδρίασιν. Απ. ποιν. Αρ. Π. πμζ' τοῦ 1837 (Νομολογία τόμ. 2 σελ. 207).

— Αναβληθείσης τῆς ποινικῆς δίκης εἰς ἡμέραν ῥητὴν τῆς αὐτῆς συνόδου, δὲν ἀπαιτεῖται ἡ ἐπανάληψις τῶν κλήσεων, ὅταν ὁ πρόεδρος εἰδοποιήσῃ περὶ τούτου τὸν κατηγορούμενον. Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 146 τοῦ 1846.

— Ὅταν βεβαιοῦται ὅτι ὁ ἀναιρεσείων ἔλαβε μὲν τὴν πρόσκλησιν νὰ ἐμφανισθῇ ἐπὶ ἀκροατηρίου τὴν 22 Ἰανουαρίου, ἀλλά, διὰ τὴν διάρκειαν ἄλλης μακρᾶς δίκης, ἐνεφανίσθη τὴν 29, ἡ ἀναβολὴ αὕτη δὲν θεωρεῖται ὡς παράβασις. Απ. ποιν. Αρ. Π. υλβ' (σ. 131 τῆς σειρᾶς τοῦ 1840).

— Κατὰ τὸ 413 ἄρθ. τῆς ποιν. δικονομίας ὁ κατάλογος τῶν κλητευθέντων μαρτύρων πρέπει νὰ ἐγχειρίζηται εἰς τὸν κατηγορούμενον τρεῖς ἡμέρας πρὸ τῆς συνεδριάσεως· δὲν ὑπάρχει δὲ νόμος διατάττων ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος δευτέραν κοινοποίησιν τοῦ καταλόγου τῶν μαρτύρων, ὁσάκις ἡ δίκη παραπεμφθῇ ἀπὸ μιᾶς εἰς ἄλλην σύνοδον. Απόφ. ποιν. Αρ· Πάγου 30. — σελ. 230 τῆς σειρᾶς τοῦ 1841.

— Ὁ νόμος δὲν διατάττει τὴν ἐπανάληψιν τῶν κλήσεων μετὰ τὴν παρέλευσιν τῆς προθεσμίας των, οὔτε ὑπάρχει παράβασις ὁσάκις ἐκ τῆς ἀναβολῆς τῆς δίκης γίνεται παράτασις τῆς ὡρισμένης εἰς τοὺς κατηγορουμένους προθεσμίας. Απ. ποιν. Αρ. Π. ρζ — (σελ. 207 τόμ. 2 τῆς Νομολογίας).

— Ὅταν βεβαιοῦται ὅτι ὁ ἀναιρεσείων ἔλαβε μὲν τὴν πρόσκλησιν νά ἐμφανισθῇ ἐπὶ ἀκροατηρίου τὴν 22 Ἰανουαρίου, ἀλλὰ διὰ τὴν διάρκειαν ἄλλης μακρᾶς δίκης ἐνεφανίσθη τὴν 29, ἡ ἀναβολὴ αὕτη δὲν θεωρεῖται ὡς παράβασις. (Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου υλβ' σελ. 331 τῆς σειρᾶς τῶν ἀποφάσεων τοῦ 1840). — Ὅρα τὴν λέξ. Κατηγορία.

§ 297. Ὅταν αἱ κλήσεις μετὰ τοῦ καταλόγου τῶν μαρτύρων ἐπεδόθησαν τῷ κατηγορουμένῳ τὴν 14 τοῦ μηνός, ἵνα ἐμφανισθῇ τῇ 19 αὐτοῦ, ἀλλὰ πραγματικῶς ἡ δίκη ἀναβληθεῖσα ἐξεδικά-

(1) Πρλ. Εὐρ. τόμ. 10 σελ. 151 ἐν τέλ.

σθη τῇ 23, παρῆλθεν ἡ νόμιμος προθεσμία. Απ. ποιν. Άρ. Πάγου 25 τοῦ 1850.

§ 298. Ἰδία εἰς ἕκαστον ἐπίδοσις. – Ἡ κλῆσις πρὸς ἐμφάνισιν, τὸ ἐγκλητήριον κτλ. πρέπει νὰ ἐπιδίδωνται εἰς ἕνα ἕκαστον τῶν κατηγορουμένων χωριστά, ἡ δὲ τοιαύτη παράλειψις εἶναι δημοσίας τάξεως. Απ. ποιν. Αρ. Π. 78 τοῦ 1850.

— Ἐὰν ὑπάρχωσι πλείονες τοῦ ἑνὸς κατηγορουμένου, πρέπει εἰς ἕκαστον τούτων νὰ ἐπιδίδηται ἰδιαίτερον κλητήριον. Απ. ποιν. Αρ. Π. 53 τοῦ 1841.

— Τὰ ἄρθρα 274, 162, 190 καὶ 191 τῆς ποιν. δικον. δὲν ἀπαιτοῦν ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος, ὥστε δι' ἑκάστην ἐπίδοσιν γινομένην συγχρόνως εἰς διάφορα ἄτομα εἰς τὸν αὐτὸν τόπον εὑρισκόμενα νὰ συντάττωνται ἰδιαίτερα ἀποδεικτικά· ἄρα δύναται νὰ γίνῃ καὶ ἓν ἀποδεικτικὸν διὰ τὴν πρὸς δύο συγκατηγορουμένους ἐπίδοσιν τῆς τε πρὸς ἐμφάνισιν κλήσεως καὶ τοῦ καταλόγου τῶν μαρτύρων.– Ἴδε τὴν λέξ. Ἐπίδοσις ἐν Κύρ. τόμ. 7 σ. 187 ἐπ. Απ. ποιν. Αρ. Π. 11 τοῦ 1846.

— Ὅταν ἐκ τοῦ ἐπιδοτηρίου προκύπτῃ ὅτι εἰς ἕνα ἕκαστον τῶν ὑποδίκων ἐκοινοποιήθη τὸ βούλευμα τῆς παραπομπῆς, δὲν ὑπάρχει λόγος πρὸς ἀναίρεσιν αὐτοῦ, καθότι τὸ ἐπιδοτήριον φέρει πλήρη πίστιν, ἑωσοῦ δὲν κατηγορηθῇ ὡς πλαστογραφημένον· ἡ ἐν ἐπιδοτηρίῳ ὑπογραφὴ τοῦ δεσμοφύλακος δὲν ἀπαιτεῖται κατὰ νόμον. (Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 24 τῆς 25 Μαΐου 1844 καὶ ἀπόφ. ποιν. 52 τοῦ 1842.

— Εἰς ἕκαστον κατηγορούμενον πρέπει νὰ ἐπιδίδηται ἰδιαίτερον βούλευμα, ἀλλ' ἡ ἔνστασις αὐτή, μὴ προταθεῖσα εἰς τὸ συμβούλιον τῶν ἐφετῶν ὅταν ἔκαμον ἀνακοπήν, καλύπτεται. Απόφ. ποιν. Αρ. Π. 25 τῆς 9 Ἰουλ. 1842.

§ 299. *Ἔκθεσις ἐπιδόσεως* (1). – Καὶ δι' ἑνὸς ἐπιδοτηρίου βεβαιοῦται ἡ εἰς πολλοὺς κατηγορουμένους συγχρόνως γενομένη ἔκδοσις τῶν πρὸς ἐμφάνισιν κλήσεων. – Απ. ποιν.. Αρ. Πάγου 33 τοῦ 1849.

---

(1) Κατὰ τὸ ἄρθ. 191 τῆς ποιν. δικονομίας, ἡ συνυπογραφὴ τοῦ πρὸς ὃν κοινοποιεῖται τὸ ἔγγραφον δὲν ἀπαιτεῖται. Απ. ποιν. Αρ. Π. μή τοῦ 1836, καὶ ρλ' τοῦ 1837 (Νομολ. τ. 1 σ. 325.– Νομολογ. τ. 2 σ. 163).

— Διὰ νὰ ἔχῃ κῦρος ἡ ἐπίδοσις τῶν ἐγγράφων πρὸς τοὺς ἐν τῇ

§ 300. Διὰ ποίου γίνονται αἱ ἐπιδόσεις; Ὅρα Εὑρετ. τόμ. 7 σελ. 189 καὶ τόμ. 9 σ. 118.

— Ἡ διὰ τοιχοκολλήσεως εἰς τὸν διὰ δημοσίας τοιχοκολλήσεως προσδιωρισμένον τόπον ἢ χωρίον κλήτευσις τῶν φυγοδίκων εἶναι ἰσχυρά. Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 36 του 1849.

§ 301. *Γραφικὰ λάθη.*— Εὑρετ. τόμ. 7 σελ. 182 καὶ τόμ. 9 σελ. 118.

§ 302. Ὁ λόγος, ὅτι ἡ κλῆσις ἔγεινε διὰ τὸ ἀκροατήριον τῶν ἐν Αθ. ἐφετῶν καὶ ὄχι διὰ τὸ ἐν Αθ. Κακουργιοδικεῖον, εἶναι ἀπαράδεκτος, προτεινόμενος κατὰ πρῶτον ἐνώπιον τοῦ Αρ. Πάγου (458 ποιν. δικ.). Απ. ποιν. Αρ. Π. 59 τοῦ 1856.

§ 303. *Περιεχόμενον ἐγκλητηρίου* (1). Ἡ κατηγορία πρέπει νὰ περιέχῃ:

1. Τὸ ὄνομα καὶ τὴν ἀκριβῆ περιγραφὴν τοῦ κατηγορουμένου.
2. Τὴν δήλωσιν τοῦ κακουργήματος, ἕνεκα τοῦ ὁποίου γίνεται ἡ κατηγορία, ἀναφερομένου συγχρόνως καὶ τοῦ ἀνήκοντος ἄρθρου τοῦ ποιν. νόμου.
3. Συνοπτικὴν ἔκθεσιν τῶν κυριωτέρων περιστατικῶν.
4. Τὴν αἴτησιν τοῦ νὰ κηρυχθῇ ἔνοχος ὁ κατηγορούμενος.

φυλακῇ ὑποδίκους, δὲν ἀπαιτεῖται ἡ ὑπογραφὴ τοῦ δεσμοφύλακος. Απ. ποιν. Αρ. Π. 24 τοῦ 1844.

— Κατὰ τὸ 191 ἄρθρον τῆς ποιν. δικονομίας, ὁ νόμος, διατάττων νὰ δίδωσιν οἱ κλητῆρες ἀποδεικτικὸν τῆς ἐγχειρίσεως, δὲν καταστοχάζεται εἰμὴ τῆς ἀποδείξεως τῆς ἐπιδόσεως· ὁσάκις δ' αὐτηβεβαιοῦται ἐκ τῆς ὑπογραφῆς τοῦ λαμβάνοντος τὸ ἔγγραφον, ἡ τοιαύτη ἀπόδειξις εἶναι ἰσχυρά, καὶ ἂν ἐλλείπῃ τοῦ κλητῆρος ἡ ὑπογραφή. Απ. ποιν. Αρ. Πάγου ρλ' τοῦ 1837 (σελ. 163 τόμ. 1 τῆς Νομολογίας).

(1) Τὸ ἐγκλητήριον δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ περιέχῃ καὶ τὸ δικαστήριον, ἐνώπιον τοῦ ὁποίου θέλει δικασθῇ ὁ κατηγορούμενος, καθότι τοῦτο γίνεται γνωστὸν διὰ τοῦ βουλεύματος καὶ τῆς κλήσεως (265 ποιν. δικ.). Απ. ποιν. Αρ. Π. 39 τοῦ 1853.

— Τοῦ εἰσαγγελέως τὸ ἐγκλητήριον συντάσσεται συμφώνως μὲ τὸ τελευταῖον περὶ παραπομπῆς βούλευμα. Απ. ποιν. Αρ. Π. 46 τοῦ 1852.

— Τὸ ἐγκλητήριον δὲν πρέπει ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος, νὰ διαφέρῃ τοῦ περὶ παραπομπῆς βουλεύματος; Απ. ποιν. Αρ. Π. 74 τοῦ 1845, ἣν ἐν λέξ. Ζητήματα ἐνώπιον ἐνόρκων.

— Κατὰ τὸ ἄρθ. 165 τῆς ποιν. δικονομίας, ἡ κατηγορία πρέπει νὰ περιέχῃ συνοπτικὴν ἔννοιαν τῶν κυριωτέρων περιστατικῶν, καὶ ὁ νομοθέτης κατέστησε χρέος τοῦ δημοσίου κατηγόρου ὄχι μόνον νὰ χαρακτηρίζῃ τὴν πρᾶξιν, ἀλλὰ νὰ συμπεριλαμβάνῃ εἰς τὴν κατηγορίαν καὶ τὰ περιστατικά, τὰ ὁποῖα ἐπιβαρύνουσιν ἢ ἐλαφρύνουσι τὴν ἐνοχὴν τοῦ κατηγορουμένου, τὰ ὁποῖα δὲν δύνανται νὰ ἐξαχθῶσιν εἰμὴ ἐκ τῶν ἐξετάσεων τῆς προανακρίσεως, καὶ ἐκ τούτου ἕπεται, ὅτι ἡ εἰς τὸ ἐγκλητήριον ἔγγραφον καταχώρησις τῆς περιλήψεως τῶν μαρτυριῶν δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς παραφθείρουσα τὴν κατηγορίαν. Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 95 τοῦ 1836.

— Εἶναι οὐσιωδῶς ἀναγκαία ἡ σημείωσις τοῦ τόπου, ὅπου ἐπράχθη ἡ πρᾶξις (τὸ ἔγκλημα) ἂν δὲ λείπῃ ἀπὸ τὸ ζήτημα, καὶ ὑπάρχῃ εἰς τὸ κατηγορητήριον, δὲν ὑπάρχει ἀκυρότης. Απ. ποιν. Αρ. Π. ρκδ' τοῦ 1837. ὅρα τὰς λέξεις Χρόνος — Ζητήματα τοῖς ἐνόρκοις § 24.

— Ὅταν κοινοποιηθῇ τὸ βούλευμα, ἡ εἰς τὸ κλητήριον θέσπισμα περιστατικὴ σημείωσις τῶν κατηγορουμένων πράξεων δὲν ἀπαιτεῖται ἀναγκαίως. Απ. ποιν. Αρ. Π. σκδ' τοῦ 1838.

— Ὁσάκις δὲν εἶναι δυνατὸν ν' ἀνακαλυφθῇ ὡρισμένως ἡ ἡμέρα καὶ ὥρα τῆς κολασίμου πράξεως, εἶναι ἀποχρῶν ὁ προσδιορισμὸς τοῦ μηνὸς καὶ τοῦ ἔτους μὲ τὰς λέξεις «περὶ τὰ μέσα Ὀκτ. τοῦ 1841 ἔτους». Απ. ποιν. Αρ. Π. 54 τοῦ 1842.

— Διὰ ν' ἀποδειχθῇ ἂν πρᾶξίς τις ἦναι κολάσιμος καὶ τίς ὁ δι' αὐτῆς παραβιασθεὶς ποινικὸς ὅρος, πρέπει ἀναγκαίως νὰ δηλοῦται ὡς ἔγγιστα ὁ χρόνος, καθ' ὃν αὕτη ἐπράχθη. Απ. ποιν. Αρ. Πάγου τῆς 10 Μαρτ. 1838. — Ἴδε τὴν λέξ. Χρόνος.

— Ὁσάκις δὲν εἶναι δυνατὸν ν' ἀνακαλυφθῇ ὡρισμένως ἡ ἡμέρα καὶ ὥρα τῆς κολασίμου πράξεως, εἶναι ἀποχρῶν ὁ προσδιορισμὸς τοῦ μηνὸς καὶ τοῦ ἔτους μὲ τὰς λέξεις· περὶ τὰ μέσα Ὀκτ. τοῦ 1841 ἔτους. Απ. ποιν. Αρ. Π. 54 καὶ 56 τοῦ 1842.

— Κατὰ τὸ 162 ἄρθ. τῆς ποιν. δικονομίας, τὸ κλητήριον θέσπισμα πρέπει νὰ ἀναφέρῃ, ἐκτὸς τοῦ κατηγορουμένου, καὶ τὸ πλημμέλημα δηλαδὴ νὰ ὀνομάζῃ καὶ νὰ χαρακτηρίζῃ τὴν πρᾶξιν ἢ τὰς πράξεις ὁ τύπος οὗτος εἶναι οὐσιώδης· δὲν ἀρκεῖ λοιπὸν νὰ

φέρωσιν ἁπλῶς ὅτι παρεβιάσθησαν τὰ ἄρθρα . . . . τοῦ ποινικοῦ νόμου. Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 97 τοῦ 1836 ἐν Εὑρετ. τόμ. 8 σελ. 391.

— Ὅταν τὸ κλητήριον θέσπισμα περιέχῃ τὰς περικοπὰς τοῦ κατηγορουμένου ἄρθρου ἐφημερίδος τινὸς, καὶ χαρακτηρίζῃ τὴν δίκην ἐπὶ τῆς ὁποίας αὐτὸ συνετάχθη, προσθέτει δὲ καὶ τὸ παραβιασθὲν ἄρθρον, δὲν θεωρεῖται ἐλλειπές. Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου υκβ' τοῦ 1840.

— Τὸ κλητήριον θέσπισμα τοῦ δημοσίου κατηγόρου, μὴ φέρον τὴν ὑπογραφὴν αὐτοῦ, εἶναι ἄκυρον Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 171 τοῦ 1846.

— Τὸ κλητήριον θέσπισμα, ἂν δὲν ἐμπεριέχῃ τὴν πρᾶξιν, δι' ἣν κατεδικάσθη ὁ κατηγορούμενος, δὲν καθιστᾷ ἄκυρον τὴν απόφασιν, ἐὰν αὐτὴ ἦναι σύμφωνος μὲ τὸ τῆς παραπομπῆς βούλευμα. Απ. ποιν. Αρ. Π. 46 τοῦ 1846.

— Ἡ καταδίωξις τῶν πλημμελημάτων γίνεται διὰ κατηγορίας, εἰσαγομένης εἴτε κατ' ἄμεσον κλῆσιν, εἴτε διὰ βουλεύματος παραπομπῆς, τὰ δὲ δικαστήρια δὲν ἐπιλαμβάνονται ἁρμοδίως εἰμὴ ἐκείνων τῶν πλημμελημάτων, τὰ ὁποῖα, κατὰ ῥητὴν διάταξιν τοῦ νόμου, ἀναφέρονται εἰς τὸ κλητήριον θέσπισμα, καὶ διὰ τὰ ὁποῖα μόνα προσκαλεῖται ν' ἀπολογηθῇ ὁ κατηγορούμενος. Απ. ποιν. Αρ. Π. τῆς 17 Σεπτ. 1839.

— Τὸ κλητήριον θέσπισμα πρέπει ν' ἀναφέρῃ τὸ πλημμέλημα, διὰ νὰ δυνηθῇ ὁ κατηγορούμενος νὰ ἑτοιμάσῃ τὴν ὑπεράσπισίν του, ἀλλὰ καμμία τῆς δικονομίας διάταξις δὲν ἀπαγορεύει, ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος, τὸ νὰ χαρακτηρίζηται ἡ αὐτὴ πρᾶξις ὡς ὑπαγομένη εἰς διαφόρους ποινικοὺς ὅρους· κατὰ δὲ τὸ τελευταῖον ἐδάφιον τοῦ ἄρθ. 407 τῆς ποιν. δικονομίας, πᾶσα παράβασις τῶν μὴ διατεταγμένων ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος τύπων δύναται νὰ προταθῇ ὡς ἔνδικον μέσον κατὰ τὴν ἐπὶ τοῦ δικαστηρίου τῶν πλημμελειοδικῶν συζήτησιν, οὐχὶ δὲ ὡς λόγος ἀναιρέσεως ἐνώπιον τοῦ Αρ. Πάγου. Απ. ποιν. Αρ. Π. τῆς 9 Δεκ. 1839.

— Δύνανται νὰ ἑνωθῶσι πολλὰ πταίσματα εἰς ἓν κλητήριον θέσπισμα. Τὸ ἄρθ. 145 τῆς ποιν. δικονομίας ἀπαιτεῖ ν' ἀναφέρωνται ἐν γένει μόνον τὰ πταίσματα. Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 56 τοῦ 1846. Ὅρα ἀνωτ. § 280 ἐπ.

— Κατὰ τὸ ἄρθ. 461 τῆς ποιν. δικονομίας, τὸ κλητήριον ἐπίκριμα πρέπει ν' ἀναφέρῃ ῥητῶς τὸ πλημμέλημα καὶ τὸν κατηγορούμενον καὶ νὰ ἦναι προσηκόντως ἐσφραγισμένον καὶ ὑπογεγραμμένον. Απ. ποιν. Αρ. Π. τξέ τοῦ 1839.

— Ἐγχειρίζεται εἴτε εἰς τὸν κλητευόμενον αὐτὸν, εἴτε κατ' οἶκον αὐτοῦ εἴς τινα τῶν συνοίκων ἢ γειτόνων, τὸ δὲ περὶ τῆς ἐγχειρίσεως ἀποδεικτικὸν πρέπει ν' ἀναφέρῃ ἀκριβῶς, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, καὶ τὸν ἄνθρωπον, πρὸς ὃν ἡ κλῆσις ἐνεχειρίσθη· κατ' ἐξαίρεσιν δὲ εἰς μόνας τὰς περιπτώσεις τῶν ἄρθ. **194**, **361** καὶ **463** τῆς ποιν. δικ., τουτέστιν ὁσάκις πρόκηται περὶ φυγοδίκων ἢ ἀπόντων, τῶν ὁποίων ἀγνοεῖται ἡ κλήτευσις, διὰ τοιχοκολλήσεως τοῦ κλητηρίου ἐπικρίματος. Απ. ποιν. Αρ. Π, **10** τοῦ **1849**.

— Διὰ νὰ δικασθῇ ἐρήμην φυγόδικός τις, ἀπαιτεῖται νὰ ἦναι ὡρισμένη ἐν τῷ παρὰ τοῦ εἰσαγγελέως κατ' αὐτοῦ ἐκδοθέντι κλητηρίῳ ἐπικρίματι ἡ δικάσιμος ἡμέρα. Πλημ. Σύρου τοῦ **1843**.

— Τὸ ἐπίκριμα μὴ ὂν συντεταγμένον μήτε ἐπικυρωμένον παρὰ τοῦ ἐπιτετραμμένου τὴν τοιχοκόλλησιν, εἶναι ἄκυρον, καὶ ἐπομένως ὁ κατηγορούμενος δὲν δύναται νὰ δικασθῇ ἐρήμην. Απ. ποιν. Αρ. Π. **15** τοῦ **1845**.

§ **303**[a]. Ἡ σύνταξις τοῦ κατηγορητηρίου ἐγγράφου δὲν εἶναι βεβαίως ἀπὸ τὰ ἐπουσιωδέστερα τοῦ εἰσαγγελέως χρέη· ὀφείλει νὰ καταβάλῃ πᾶσαν προσοχὴν, ὥστε ἐκ τοῦ εἰς τοὺς ἐνόρκους διδομένου πρώτου τούτου ἐγγράφου νὰ προκύπτῃ μὲ τὰ πλέον ζωηρὰ τῆς ἀληθείας χρώματα, τίς ἡ ὑπὸ δίκην ὑπόθεσις καὶ ὁποῖαι αἱ συναδεύουσαι ταύτην περιστάσεις· χρεωστεῖ ἐπομένως νὰ φυλάττῃ ἀκρίβειαν εἰς τὰς ἐκφράσεις του, καὶ πλειότερον εἰς τὰς εἰς αὐτὸ περιεχομένας περιστάσεις· ἀδιάφορος ὡς πρὸς τὸ ἀποτέλεσμα τῆς κατηγορίας, ἀρκεῖ νὰ μὴ ἀποτύχῃ ὁ μέγας σκοπὸς τοῦ ν' ἀνακαλυφθῇ ἡ ἀλήθεια, ὁ εἰσαγγελεὺς ὀφείλει εἰς τὸ κατηγορητήριον ἔγγραφόν του νὰ ζωγραφίσῃ μόνον ἐκεῖνα τὰ περιστατικὰ, ὅσα ἐξάγονται ἐκ τῆς δικογραφίας, καὶ πρὸ πάντων ἐκ τοῦ περὶ παραπομπῆς βουλεύματος, καὶ νὰ ἀπέχῃ προσεκτικῶς ἀπὸ τοῦ νὰ παρεισφέρῃ πράγματα ἀνύπαρκτα καὶ ἀναπόδεικτα· ὁποιαδήποτε ἄλλως καὶ ἂν ἦναι ἡ φιλαυτία τοῦ εἰσαγγελέως, ἥτις πολλάκις δύναται νὰ τὸν ὠθήσῃ μακρύτερον τοῦ σκοποῦ του δὲν πρέπει νὰ τὸν ἀπομακρύνῃ ἀπὸ τὴν ὑπενθύμησιν, ὅτι ἡ σύνταξις τοῦ κατηγορητηρίου ἐγγράφου του δὲν ἔχει καμμίαν οὐσιώδη ὡς πρὸς τὸ ἀποτέλεσμα τῆς ὑποδίκου ὑποθέσεως ἐπιῤῥοήν.

Ὁ νόμος ἀπαιτεῖ, σύντομον ἔκθεσιν ὅλων τῶν εἰς ταύτην ἀναφερομένων περιστατικῶν· ἂν ὁ εἰσαγγελεὺς τὸ παραμορφώσῃ, δὲν εἶναι βεβαίως τὸ κατόρθωμά του ἐκ τῶν εὐτυχεστέρων.

Ὁ νόμος τὸ θέλει ὄχι διὰ νὰ ἐπιβαρύνῃ δι' αὐτοῦ τοῦ ἐγγράφου τὸν ἐγκαλούμενον, τὸν ὁποῖον ἰσχυρὰ πολλάκις καὶ ἀδικαιολόγητος

πρόληψις ἔθεσεν εἰς τὴν ἕδραν τῶν κατηγορουμένων, ἀλλὰ διὰ νὰ δώσῃ ἐκ πρώτης ὄψεως εἰς τὸ πνεῦμα τῶν ἐνόρκων ἐκείνας τὰς περὶ τῆς καταδιωκομένης πράξεως ἀληθεῖς ἐντυπώσεις, ὅσαι δικαίως προσδοκῶνται ἀπὸ ἕνα ἀμερόληπτον δημόσιον κατήγορον, καὶ νὰ ἀντλήσωσιν εἰς τὰς βάσεις αὐτοῦ τὰ στοιχεῖα τῆς καταδιώξεως, καὶ νὰ τοὺς εὐκολύνῃ εἰς τὴν ἀκριβῆ ἐκτίμησιν ὅλων των κατὰ καὶ ὑπὲρ ἀποδείξεων, αἵτινες θέλουν ἀναπτυχθῇ εἰς τὴν συζήτησιν. Μαριν. σ. 68 — 69.

§ 304. Αἱ περὶ τῶν ἀταξιῶν τῶν περὶ τὴν κοινοποίησιν τῶν ἐν τῷ ἄρθρῳ 275 τῆς ποιν. δικον. πράξεων ἀποφάσεις τῶν συνέδρων ὑπόκεινται εἰς ἀναίρεσιν; ὄχι, ἂν ἡ ἐκτίμησις ἀφορᾷ πραγματικὰ γεγονότα. Ναί, ἂν διάταξίς τις προσβάλληται τοῦ νόμου. Ἴδε Faust. τ. 8 σ. 586.

ΣΗΜ. Ὡμίλησα ἐνταῦθα περὶ κλητηρίων θεσπισμάτων καὶ ἐπικριμάτων, ἐπειδὴ καὶ τοιαῦτα ἐκδίδονται ὑπὸ τῶν παρ' ἐφέταις εἰσαγγελέων.

Διαδικασία περὶ τὴν ἀπόδειξιν ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ.

§ 305. α') Ἡ ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ ἀνάκρισις καὶ ἐξέτασις τῶν μαρτύρων γίνεται (1) διὰ ζώσης (79, 384, 390, 431 ποιν. δικ.) μολοντοῦτο πρέπει νὰ συντάσσηται ἔκθεσις περὶ τῆς συζητήσεως· ἡ διάταξις εἶναι θεμελιώδης, ἐπειδὴ ἡ διὰ ζώσης διαδικασία δύναται νὰ φέρῃ εἰς φῶς τὴν ἀλήθειαν, θέτουσα τοὺς κατηγορουμένους καὶ μάρτυρας εἰς κατάστασιν ἀντιπαραστάσεως, προκαλοῦσα ἐξηγήσεις καὶ διασαφήσεις, καὶ αἴρουσα τὴν ἀχλὺν, ἥτις περιεκάλυπτε τὴν ἀνάκρισιν.

β'. Δὲν πρέπει ὅμως νὰ ἐκτείνωμεν τὴν ἀρχὴν ταύτην πέραν τῆς νομίμου ἀνάγκης. Δὲν ἀπαγορεύεται λοιπὸν ἡ ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ προσαγωγὴ ἐγγράφων, δυναμένων νὰ φωτίσωσι τοὺς δικαστάς· ἀλλὰ τὰ ἔγγραφα ταῦτα ὑπόκεινται εἰς συζήτησιν μὴ δεσμεύοντα τὴν κρίσιν τῶν δικαστῶν, οἱ ὁποῖοι δύνανται νὰ ἐξαγάγωσιν ἐξ αὐτῶν ὅσα πορίσματα θεωροῦσιν ἐξαγόμενα. Δὲν ἀπαγορεύεται ὡσαύτως ἡ ἀνάγνωσις τῶν μαρτυριῶν εἰς τὰς περιπτώσεις, ὅσας ὁ νόμος ῥητῶς ὁρίζει, καὶ περὶ ὧν κατωτέρω § 347 ἑπόμενα.

---

(1) Faus. τ. 8 σ. 607 ἑπ. καὶ § 626.

Διαδικασίας ἐξακολούθησις. Δημοσιότης τῆς συζητήσεως. Ἐξαιρέσεις τοῦ κανόνος (1).

§ 306. *Τόπος συνεδριάσεως.*—Ὁ νόμος (ἄρθ. 250 ὀργ. δικ.) ἀπαιτεῖ νὰ προσδιορίζηται ὁ τόπος τῶν δημοσίων συνεδριάσεων, οὐχὶ δὲ καὶ ὁ τόπος τῆς ἐν τῷ συμβουλίῳ διασκέψεως, ἅπαξ δὲ προσδιορισθεὶς καὶ δημοσιευθεὶς δεν εἶναι ἀνάγκη ν' ἀναφέρηται εἰς ἑκάστην ἀπόφασιν. Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 81.

§ 307. *Δημοσιότης ἰδίως.*—Μετὰ τὴν κλήρωσιν τῶν ἐνόρκων, οὗτοι καταλαμβάνουσι τὰς ἕδρας των. Ἐνταῦθα δὲ παρουσιάζεται ἡ ἀνάγκη τῆς δημοσιότητος τῶν συζητήσεων.

Ἡ δημοσιότης εἶναι ἐγγύησις πολύτιμος εἰς τὸν κατηγορούμενον, συντελοῦσα καὶ εἰς τὴν καλητέραν ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων τοῦ δικαστοῦ. Ἡ δημοσιότης, θαυμάσιον κέντρον κατὰ τῆς νωθρείας, κρατεῖ τοὺς δικαστὰς εἰς τὰ ὅριά τῆς πραότητος καὶ τῆς δικαιοσύνης, ἀνυψώνουσα τὸ φρόνημά των καὶ τελεσιουργοῦσα τὸν εὐρύθμου ἰσονόμου πόλεως διάκοσμον· διὰ τοῦτο ἡ περὶ δημοσιότητος διάταξις καθιερώθη οὐ μόνον διὰ τῆς διατάξεως τοῦ ἄρθ. 77 τῆς ποιν. δικονομίας, ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦ ἄρθρου 90 τοῦ Συντάγματος (art. 55 de la charte. — art. 81 de la constitution τοῦ 1848).

§ 308. Ἡ δημοσιότης τῶν συνεδριάσεων δὲν δηλοῖ ἁπλῶς τὸ ἄνοιγμα τῶν θυρῶν, ἀλλὰ καὶ τὴν δημοσιότητα τῆς διαδικασίας, τὸ ἐλεύθερον τῆς διὰ προφορικοῦ λόγου ἀναπτύξεως τῆς τε κατηγορίας καὶ τῆς ὑπερασπίσεως, τὴν δημοσιότητα τῆς ἐξετάσεως τῶν μαρτύρων καὶ τῶν κατηγορουμένων, τὴν δημοσίαν ἀνάγνωσιν τῶν δικαστικῶν ἐκθέσεων, καὶ ἐν ἑνὶ λόγῳ τὴν δημοσιότητα παντὸς ὅ,τι συντελῇ πρὸς τὴν κατάρτισιν τῆς γνώμης τοῦ δικαστοῦ. Ὁ Fuerbach ἀπαιτεῖ καὶ τὴν δημοσιότητα τῆς ψήφου τῶν δικαστῶν, σύστημα ἐπικρατοῦν, νομίζω, ἐν Ἀγγλίᾳ. Ὅρα Delolm. const d'Angl. βιβλ. α' κεφ. 12.

---

(1) Faus. τ. 8 § 624, 625. — Δαλλ. λέξ. Instr. crim. ἀρ. 2106 ἐπ. Κύρ. τ. 5 σ. 767—774. Πρβ. ἀπ. ποιν. Αρ. Π. 122 τοῦ 1858 ἐν κατωτ.— Faust. τ. 8 § 632.— Σαρ. περὶ συντ.

§ 309. Ἡ ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ λοιπὸν συζήτησις, συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς ἀπαγγελίας τῆς ἀποφάσεως, γίνεται δημοσίᾳ εἰς ὅλα τὰ ποινικὰ δικαστήρια (77 ποιν. δικ.). — Ὅταν ὅμως ἡ δημοσία συζήτησις ἤθελεν εἶναι ἐπιβλαβὴς εἰς τὴν κοινὴν εὐταξίαν καὶ εἰς τὴν χρηστοήθειαν, τὸ δικαστήριον *δύναται* (1) νὰ διατάξῃ τὴν συζήτησιν κεκλεισμένων τῶν θυρῶν, καὶ νὰ ἀπομακρύνῃ τοὺς ἀκροατὰς ὄχι ὅμως καὶ τοὺς δικαζομένους καὶ συνηγόρους ἢ ἀντιλήπτορας αὐτῶν. Ἐκδίδεται δὲ περὶ τούτου αἰτιολογημένη (2) ἀπόφασις (78 ποιν. δικ.).

§ 310. Ἡ ἀνακεφαλαίωσις (3), καὶ ἡ ἀπόφασις ἀπαγγέλλονται (4) πάντοτε ἐπὶ δημοσίας συνεδριάσεως (ποιν. δικον. 78, 451, 458 § 8, 498, 360 § 3, 407 § 5). ὅθεν,

ά) Ὁ νόμος δὲν συγχωρεῖ τὴν μυστικότητα εἰ μὴ μόνον καθ'

---

(1) Εἰς τὰ δικαστήρια ἀπόκειται νὰ κρίνωσιν ἂν πρέπῃ νὰ παραδεχθῶσιν ἢ μὴ τὴν μυστικότητα τῆς συζητήσεως. (Απ. ποιν. Αρ. Π. σκά. — σελ. 108, τόμ. 3 τῆς Νομολ.).

— Τὸ ἄρθρ. 78 τῆς ποιν. δικον. δὲν ἀπαιτεῖ εἰμὴ θάτερον τῶν ἐν αὐτῷ ὅρων· δηλ. νὰ ἦναι ἐπιβλαβὴς ἡ συζήτησις εἰς τὴν κοινὴν εὐταξίαν ἢ εἰς τὰ χρηστὰ ἤθη. Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 20 τοῦ 1854.

— Ἡ ἐκτίμησις τῶν περιστάσεων, καθ' ἃς ἡ δημοσιότης ἤθελεν εἶσθαι ἐπιβλαβὴς εἰς τὰ χρηστὰ ἤθη, ἀνήκει εἰς τὰ κατώτερα δικαστήρια. (Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 72 τοῦ 1847).

(2) Ὅρα ἀνωτ. σημ. 1 τῆς αὐτῆς σελίδος.

— Ὅταν ἡ δημοσία συζήτησις ἤθελεν εἶσθαι ἐπιβλαβὴς εἰς τὴν κοινὴν εὐταξίαν, δύναται μὲν τὸ δικαστήριον νὰ κάμῃ τὴν συζήτησιν κεκλεισμένων τῶν θυρῶν, χρεωστεῖ ὅμως νὰ ἐκδώσῃ ἀπόφασιν αἰτιολογημένην. (Απ. ποιν. Αρ. Π. 81 τοῦ 1842, ἣν εἰς τὸν § 94 τετρ. τῆς λέξ. Απόφασις ἐν γένει).

(3) Ὅταν ἡ συζήτησις ἦναι ἐπιβλαβὴς εἰς τὰ χρηστὰ ἤθη, αὕτη γίνεται κεκλεισμένων τῶν θυρῶν, ἀλλὰ μόνον καθόσον διαρκεῖ ἡ συζήτησις, κατὰ δὲ τὴν ἀνακεφαλαίωσιν αἱ θύραι πρέπει νὰ ἀνοίγωνται. (Απ. ποιν. Αρ. Π. 4 τοῦ 1845, ἣν ἐν τῇ λέξει Απόφασις ἐν γένει). Απ. ποιν. Αρ. Π. 122 τοῦ 58.

— Ὅταν ἡ συζήτησις γίνεται κεκλεισμένων τῶν θυρῶν, ἡ ἀνακεφαλαίωσις καὶ δημοσίευσις τῆς ἀποφάσεως πρέπει νὰ γίνηται δημοσίως. Απ. ποιν. Αρ. Π. 54 τοῦ 1846.

(4) Τὸ 78 ἄρθ. τῆς ποινικ. δικον. διακρίνον τὰ περιπτώσεις,

ὅσον ἀφορᾷ τὴν συζήτησιν· ὅ,τι δὲ προηγεῖται ταύτης, ἄρα καὶ ἡ διατάττουσα τὴν κεκλεισμένων τῶν θυρῶν συζήτησιν, πρέπει νὰ γίνηται δημοσίᾳ· ὅ,τι ἕπεται μετὰ τὰς συζητήσεις, δηλ. ἡ ἀνακεφαλαίωσις (jur. crim. ἄρθ. 700 καὶ 3110) καὶ ἰδίως ἡ περὶ καταδίκης ἢ ἀθωώσεως ἀπόφασις (447, 449, 451 ποιν. δικ.), πρέπει νὰ γίνωνται δημοσίᾳ (jur. crim. ἄρθ. 225 καὶ 100).

6) Ἀποφάσεις παρεμπίπτουσαι πρέπει ν' ἀναγινώσκωνται δημοσίᾳ· διότι δὲν δύνανται νὰ ὦσιν ἐπιβλαβεῖς εἰς τὴν χρηστοήθειαν καὶ τοῦτο ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος. Ἴδε τὴν Γαλλ. Νομολογίαν εἰς τὸν Morin, λέξ. Cour d'assises § 37)· ὅταν δε κατὰ παραδρομὴν ἐδημοσιεύθη ἡ ἀπόφασις κεκλεισμένων τῶν θυρῶν τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων δύναται νὰ διατάξῃ τὴν δημοσίαν ἀπαγγελίαν τῆς ἀποφάσεως (Rej. 26 Janv. 1844).

— Ἡ μυστικότης λοιπὸν δὲν ἐπεκτείνεται καὶ εἰς τὴν ἀπαγγελίαν τῆς ἀποφάσεως, διότι αὕτη πρέπει ν' ἀπαγγέλληται πάντοτε δημοσίως (78 ἐδ. 4 ποιν. δικ.)· εἶναι δὲ ἀδιάφορον τὸ εἶδος τῆς ἀποφάσεως, ἂν δηλ. ἦναι ὁριστικὴ ἢ παρεμπίπτουσα (90, 91 Συντ. 77 ποιν. δικ.). Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 60 τοῦ 1851.

— Ἀπόφασις ἀπαγγελθεῖσα κεκλεισμένων τῶν θυρῶν εἶναι ἀναιρετέα. Απ. ποιν. Αρ. Π. 75 τοῦ 1859.

— Καὶ κατ' ἐκείνας τὰς περιπτώσεις, καθ' ἃς ἡ συζήτησις γίνεται κεκλεισμένων τῶν θυρῶν, ἀπαιτεῖται δημοσιότης μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς συζητήσεως· θεωρεῖται δ' αὕτη ἀποπερατωμένη

καθ' ἃς αἱ δίκαι δύνανται νὰ διεξαχθῶσι τῶν θυρῶν κεκλεισμένων, διατάσσει μὲν τὴν μυστικότητα, ἀλλ' ἀπαιτεῖ τὴν ἐπάνοδον τῆς δημοσιότητος διὰ τὴν ἀπαγγελίαν τῆς ἀποφάσεως. (Απ. ποιν. Αρ. Π. ρλά, ἣν ἐν τῇ λέξ. Ἀπόφασις ἐν γένει § 94[2]).

— Ὅταν ἡ συζήτησις γίνηται κεκλεισμένων τῶν θυρῶν, ἡ ἀνάγνωσις καὶ ἡ δημοσίευσις τῆς ἀποφάσεως πρέπει νὰ γίνεται δημοσίως. (Απ. ποιν. Αρ. Π. 54 τοῦ 1846, ἣν ἐν τῇ λέξ. Ἀπόφασις ἐν γένει § 4 τρίς).

— Ὅταν ἡ συζήτησις γείνῃ τῶν θυρῶν κεκλεισμένων, ἡ ἀπόφασις πρέπει ν' ἀπαγγέλληται δημοσίως. (Απ. ποιν. Αρ. Π. ρλά τοῦ 1837—τλή τοῦ 1839, ἣν ἐν τῇ λέξ. Ἀπόφασις ποινική).

— Ἡ δημοσιότης τῆς ἀπαγγελίας τῆς ἀποφάσεως διατάττεται ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος. (Απ. ποιν. Αρ. Π. σύ, ἣν ἐν τῇ λέξ. Ἀπόφασις ἐν γένει § 98).

μετὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς τοῦ κατηγορουμένου ἀπολογίας (394, 426, 427 ποιν. δικ.) καὶ ἀπὸ τὴν στιγμὴν ταύτην ἀπαιτεῖται ἡ δημοσιότης.

Ἂν δὲ τὰ πρακτικὰ διαλαμβάνωσιν, ὅτι ἡ περὶ ἐφαρμογῆς τῆς ποινῆς ἀπόφασις ἀπηγγέλθη δημοσίως, δὲν εἰκάζεται ἐκ τούτου ὅτι ἡ δημοσιότης ἔλαβε χώραν καὶ εἰς τὰ πρὸ τῆς ἀπαγγελίας τῆς ἀποφάσεως. Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 29 τοῦ 1853.

§ 310. Πρέπει ὅμως νὰ προσδιορίσωμεν τί ἐννοοῦμεν διὰ τῆς λέξεως συζήτησις. Συζήτησις εἶναι ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ὑπὲρ ἢ κατὰ τοῦ κατηγορουμένου, δηλ. ἡ κατηγορία καὶ ἡ ὑπεράσπισις· εἰς ταῦτα δὲ περιλαμβάνεται ἡ ἐξέτασις τῶν μαρτύρων καὶ τοῦ κατηγορουμένου· τὸ δὲ κατηγορητήριον ἀποτελεῖ μέρος τῆς συζητήσεως, ὥστε ν' ἀναγινώσκηται κεκλεισμένων τῶν θυρῶν; Τὸ ἀκυρωτικὸν (ἀποφ. τῆς 5 Αὐγ. 1830 καὶ 22 Δεκεμβρ. 1842) ἔλυσε καταφατικῶς τὸ ζήτημα.

— Η ἀνάγνωσις τοῦ βουλεύματος καὶ ἡ ἀνακεφαλαίωσις πρέπει (424, 427 ποιν. δικ. νὰ γίνηται ἡ μὲν πρὸ τῆς ἐνάρξεως, ἡ δὲ μετὰ τὸ πέρας τῆς συζητήσεως, ὅταν ἦναι ἀνεῳγμέναι αἱ θύραι τοῦ δικαστηρίου, μόνη δὲ ἡ συζήτησις τῆς ὑποθέσεως γίνεται κεκλεισμένων τῶν θυρῶν. Απ. ποιν. Αρ. Π. 122 τοῦ 1858. Ὅρα σ. 130 σημ. 3 ἐπ.

§ 311. Δὲν ἀπαιτεῖται νὰ ἦναι παρόντες οἱ μάρτυρες, ὅταν γίνηται ἡ πρότασις τῆς συζητήσεως κεκλεισμένων τῶν θυρῶν. Απ. 122 τοῦ 1858.

§ 312. Ἡ ἀδιάκοπος παρουσία τῶν κατηγορουμένων (1) κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ συζητήσεως θεωρεῖται ὡς ἀρχὴ ἀχώριστος ἀπὸ τῆς δημοσιότητος, καὶ ἀναπόφευκτος ἀπὸ τῆς τελείας ὑπερασπίσεως, ἥτις θεωρεῖται περιοριζομένη ὅταν ὁ πρόεδρος διατάξῃ ἕνα τῶν κατηγορουμένων ν' ἀπέλθῃ εἰς ἰδιαίτερον δωμάτιον, προβῇ δὲ εἰς ἐξέτασιν τῶν ἄλλων ἐν ἀπουσίᾳ ἐκείνου (354, 386, 432 συνδ. μὲ τὸ 78 ποιν. δικ.). — Απ. ποιν. Αρ. Π. ρκγ' τοῦ 1837.

---

(1) Ἴδε τὴν λέξ. Κατηγορούμενοι, καὶ κατ. περὶ ἐτυμηγορίας. Οἱ πρόεδροι, κατὰ τὴν Γαλλικὴν νομοθεσίαν, ἔχουσι δικαίωμα νὰ διατάττωσιν ὥστε εἷς τῶν κατηγορουμένων ν' ἀποχωρῇ πρὸς ὥραν ἀπὸ τῆς αἰθούσης τοῦ ἀκροατηρίου, εἴτε πρὸ εἴτε μετὰ τὴν ἐξέτασιν ἑνὸς ἢ πλειόνων μαρτύρων. Πρβ. Morin, λέξ. Cour d'assises ἀριθ. 47.

— Ὁ νόμος ἀπαιτεῖ πάντοτε παρόντα τὸν κατηγορούμενον, διὰ νὰ δύναται ν' ἀγορεύσῃ ὑπὲρ αὐτοῦ δικηγόρος· ἀποχωρήσαντος λοιπὸν αὐτοῦ κατὰ τὴν περὶ ποινῆς συζήτησιν, ὁ συνήγορος δὲν δύναται νὰ ὁμιλήσῃ. (Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 4.—σελ. 80 τῆς σειρᾶς τοῦ 1841).

— Τί περὶ τῶν συνηγόρων; ἀνωτ. § 225 ἐπ. 238 ἐπ.

§ 313. *Ἀνάγνωσις ἐγκλητηρίου καὶ βουλεύματος.* — Ἡ ἀνάγνωσις τοῦ ἐγκλητηρίου καὶ τοῦ περὶ παραπομπῆς βουλεύματος δύναται νὰ γείνῃ κεκλεισμένων τῶν θυρῶν, ὡς ἀποτελοῦσα μέρος τῶν συζητήσεων, ὅταν τὸ δικαστήριον νομίσῃ ὅτι ἡ δημοσιότης ἤθελε φέρει κίνδυνον εἰς τὰ ἤθη. (Ἀπ. τοῦ ἀκυρωτικοῦ τῆς 8 Αὐγούστου 1840).

— Δὲν ὑπάρχει λόγος ἀκυρότητος ἂν ἡ ἀνάγνωσις τοῦ βουλεύματος καὶ τοῦ ἐγκλητηρίου δὲν γίνῃ ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν μαρτύρων. Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Π. 92 τοῦ 1845.

— Ἡ παράβασις τῶν ἄρθ. 424 καὶ 383 τῆς ποιν. δικονομίας δὲν διατάσσεται ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος· ὅθεν δὲν δύναταί τις νὰ παραγάγῃ ἐκ ταύτης λόγον ἀναιρέσεως, ὅταν εἰς τὸ ποινικὸν δικαστήριον δὲν ἔκαμε τὴν πρότασιν, ὅτι ὁ μάρτυς δὲν ἦτο παρὼν ἀναγινωσκομένου τοῦ ἐγκλητηρίου καὶ τοῦ βουλεύματος, καὶ ἑπομένως ὅτι δὲν δύναται νὰ ἀκουσθῇ ὡς μάρτυς. Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Π. 24 τοῦ 1842.

§ 314. *Παραδοχὴ προτάσεων.* — Δὲν ὑπάρχει παράβασις τῶν περὶ δημοσιότητος διατάξεων, ὅταν ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ γείνῃ δεκτὴ πρότασίς τις τοῦ εἰσαγγελέως, χωρὶς νὰ γείνῃ ἀντίῤῥησις.— ὅρα τὴν λέξ. Ἀπόφασις ἐν γένει § 102. Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Π. ρυέ. (σελ. 25, τόμ. 3 τῆς Νομολογ.).

§ 315. Περὶ τοῦ ὅτι ἡ ἀνακεφαλαίωσις ἐγένετο δημοσίως, ἀνοιχθεισῶν τῶν θυρῶν, καὶ περὶ τοῦ ὅτι ἡ ἀπόφασις ἀπηγγέλθη δημοσίᾳ, πρέπει νὰ γίνηται μνεία ἐν τοῖς πρακτικοῖς.

— Ἡ παράλειψις τῆς ἐν τοῖς πρακτικοῖς σημειώσεως ὅτι ἡ ἀπόφασις ὑποθέσεως συζητηθείσης κεκλεισμένων τῶν θυρῶν ἀπηγγέλθη δημοσίᾳ δίδει ἀφορμὴν εἰς ἀναίρεσιν. Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Π. 75 τοῦ 1859.

— Ἡ βεβαίωσις τῆς δημοσιεύσεως τῆς ἀποφάσεως, καθὸ πρᾶξις μεταγενεστέρα τῆς συντάξεως αὐτῆς, δὲν ἀποτελεῖ οὐσιῶδες προσὸν τῆς ἀποφάσεως, καὶ δύναται νὰ γείνῃ διὰ τῶν πρακτικῶν τῆς συνεδριάσεως. Ἀπ. ποιν. Ἀρ. 22 τοῦ 1841.

μετὰ τὴν ἀνάπ
426, 427 πο
δημοσιότης.
Ἂν δὲ τὸ
ποινῆς ἀπὸ
ὅτι ἡ δη
τῆς ἀπ
§ ?
λέξει
ὑπὸ
ρά
κι

131 — ... ὡς οὐσιῶδες τῆς ἀποφάσεως μέρος ἡ περὶ τῆς δημοσιότητος αὐτῆς μνεία; Ὄχι, ὅταν μάλιστα τὰ μὲν πρακτικὰ βεβαιῶσιν αὐτήν, εἰς δὲ τὴν ἀπόφασιν δὲν ὑπάρχῃ ἐναντία ἀπόδειξις. (Ἀπ. ποιν. Ἀρ. τεδ΄ τοῦ 1839).

— Ἡ βεβαίωσις ὅτι (γενομένης τῆς συζητήσεως κεκλεισμένων τῶν θυρῶν) ἡ ἀπαγγελία τῆς ἀποφάσεως ἔγεινεν ἐπὶ δημοσίας συνεδριάσεως πρέπει ἀναγκαίως νὰ προκύπτῃ ἐκ τῶν πρακτικῶν; Ναί. (Ἀπ. Ἀρ. Π. 23 τοῦ 1841).

— Κατὰ τὴν ἐπάνοδον τῶν ἐνόρκων εἰς τὸ ἀκροατήριον, δὲν εἶναι ἀνάγκη ν' ἀναφέρηται ἐκ νέου, ὅτι ἡ συζήτησις ἐγένετο δημοσίως, ὅταν ἀφ' ἑνὸς μὲν βεβαιοῦται ὅτι ἡ συνεδρίασις ἤρξατο δημοσίως, ἀλλὰ δὲν ὑπάρχει οὔτε τεκμήριον ὅτι δὲν ἐξηκολούθησε δημοσίως ἄχρι τῆς ἀποπερατώσεως τῆς δίκης. (Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 50 τοῦ 1847).

§ 316. Διακοπείσης τῆς ἐν τῷ κακουργιοδικείῳ συζητήσεως πρὸς ἀναψυχήν, ἀπαιτεῖται μνεία εἰς τὰ πρακτικὰ ὅτι ἐπανελήφθη ἡ συζήτησις δημοσίως;

Διὰ τῆς 176 τοῦ 1846 ποιν. ἀποφάσεως ὁ Ἄρ. Πάγος ἀπέφηνεν, ὅτι ὅταν δὲν ἀποδεικνυῆται ἐκ τῶν πρακτικῶν ὅτι, διακοπείσης τῆς συζητήσεως διετάχθη καὶ ἡ ἀπομάκρυνσις τῶν ἀκροατῶν καὶ ὅτι ἐκλείσθησαν αἱ θύραι τοῦ ἀκροατηρίου, δὲν ἀπαιτεῖται ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος νὰ σημειωθῇ εἰς τὰ πρακτικὰ ῥητῶς, ὅτι, ἐπαναληφθείσης τῆς συζητήσεως, ἡ συζήτησις ἐξηκολούθησε δημοσίως, διότι, ἀφοῦ ἤρξατο δημοσίως, θεωρεῖται ὅτι ἡ δημοσιότης ἐξηκολούθησε καθ' ὅλην τὴν συζήτησιν, μὴ ὑποχρεούσης ἐναντίας ἀποδείξεως.

Ἰδοὺ καὶ ἄλλαι ἀποφάσεις ἀναγόμεναι εἰς τὸ ζήτημα αὐτό.

— Ὅταν εἰς τὰ πρακτικὰ καὶ εἰς τὴν ἀπόφασιν ἀναφέρηται ἡ παρουσία τοῦ εἰσαγγελέως, ὑποτίθεται, μὴ ὑπαρχούσης μάλιστα ἐναντίας ἀποδείξεως, ὅτι ἦτο παρὼν καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς δίκης. (Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Π. υκβ΄. – σελ. 308 τῆς σειρ. τοῦ 1840).– Πρβ. τὴν λέξ. Σύνθεσις.

— Ὅταν ἐκ τῶν πρακτικῶν βεβαιοῦται ὅτι ὁ εἰσαγγελεὺς ἀπετέλει μέρος τοῦ δικαστηρίου, ὅτι συνήργησεν εἰς τὰς πράξεις τῆς ἐπὶ ἀκροατηρίου διαδικασίας καὶ ὅτι εὑρέθη παρὼν καὶ εἰς τὴν δημοσίευσιν τῆς ἀποφάσεως, ὑπάρχει νόμιμον τεκμήριον, ὅτι παρευρέθη ἀδιαλείπτως εἰς ὅλας τὰς πράξεις τοῦ δικαστηρίου. (Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 9 (σελ. 17 τῆς σειρᾶς τοῦ 1842). – Πρβ. τὴν λέξ. Σύνθεσις.

— Εἰς τὰ ζητήματα, ὅσα ἤθελαν προκύψει ἀπὸ τῆς ἀναγνώσεως τῆς ἐτυμηγορίας μέχρι τῆς ὑπογραφῆς της, δὲν πρέπει νὰ παρευρίσκηταί ὁ κατηγορούμενος (446 ποιν. δικ.). Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 79 τοῦ 1851. - ὅρα τὰ περὶ ἐτυμηγορίας κατωτ.

— Ἡ ἐν ἀρχῇ τῶν πρακτικῶν σημείωσις ὅτι τὸ δικαστήριον συνῆλθεν εἰς δημοσίαν ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ συνεδρίασιν ἀρκεῖ, καὶ εἶναι περιττὸν ν' ἀναφέρεται ἑκάστοτε τοῦτο μετὰ τὰς γενομένας πρὸς ἀναψυχὴν τῶν ἐνόρκων κτλ. διακοπάς. Απ. ποιν. Αρ. Π. 30, 81 τοῦ 1852.

— Ἐὰν ἀποδεικνύηται ἐκ τῆς ἀποφάσεως καὶ τῶν πρακτικῶν ὅτι ἤρξατο δημοσίως ἡ συνεδρίασις, τεκμέρεται ὅτι οὕτω καὶ ἐτελείωσε καὶ ἀπηγγέλθη δημοσίως ἡ ἀπόφασις, ἀφοῦ δὲν προσάγεται οὐδεμία ἐναντία ἀπόδειξις. Αποφ. ποιν. Αρ. Π. 41, 120 τοῦ 1852.

— Ἀποδεικνυομένου ἐκ τῶν πρακτικῶν, ὅτι ἡ συνεδρίασις ἤρξατο δημοσίως, ὑποτίθεται, μὴ προσαγομένης ἐναντίας ἀποδείξεως, ὅτι οὕτω καὶ ἐξηκολούθησε μέχρι τῆς ἀποπερατώσεως τῆς δίκης, καὶ ἂν ἐγένετο διακοπή τις πρὸς ἀναψυχήν. Απ. ποιν. Αρ. Π. 3 τοῦ 1850.

— Ὅταν ἐκ τῶν πρακτικῶν καὶ ἐκ τῆς ἀποφάσεως προκύπτῃ, ὅτι δημοσίως συνεδριάσαντος τοῦ δικαστηρίου, οἱ ἔνορκοι εἰσῆλθον ἐκ τοῦ δωματίου των εἰς τὸ ἀκροατήριον, οἵτινες μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἐτυμηγορίας των, εὑρεθείσης ἀντιφατικῆς, διετάχθησαν νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὸ δωμάτιον τῶν διασκέψεών των πρὸς διόρθωσιν αὐτῆς, ὅθεν ἐπανῆλθον εἰς τὸ ἀκροατήριον ἔνθα εὑρίσκοντο οἱ σύνεδροι κτλ. ὅτε πληροφορηθέντος τοῦ προέδρου περὶ τῆς παρουσίας τῶν 12 ἐνόρκων ὁ προϊστάμενος ἀνέγνω τὴν ἐτυμηγορίαν των, ἀκυρότης δὲν ὑπάρχει, ἐκ τούτων δὲ προκύπτει σαφῶς, ὅτι αὕτη ἀνεγνώσθη καὶ ἐν δημοσίᾳ συνεδριάσει, διότι τὸ δικαστήριον διατάξαν τοὺς ἐνόρκους νὰ ἀπέλθωσιν εἰς τὸ δωμάτιόν των πρὸς διόρθωσιν τῆς ἐτυμηγορίας των δὲν ἀπεχώρησε τοῦ ἀκροατηρίου, ἀλλὰ διέμεινεν αὐτόθι μέχρισότου ἐπανῆλθον οἱ ἔνορκοι. Απ. ποιν. Αρ. Π. 24 τοῦ 1853.

— Ὅταν τὰ πρακτικὰ βεβαιοῦν ἐν ἀρχῇ, ὅτι ἡ συνεδρίασις ἔγινε δημοσίως, καὶ ἀφοῦ μετὰ τὴν γενομένην διακοπὴν ἐξακολουθοῦν κατὰ συνέχειαν νὰ βεβαιοῦν, ὅτι κατὰ τὴν προσδιορισθεῖσαν ὥραν συνῆλθον καὶ αὖθις εἰς τὸ ἀκροατήριον οἱ ἔνορκοι, ἐν οἷς καὶ ὁ ἀναπληρωτικὸς Σ. Γαλάτης, οἱ σύνεδροι, ὁ εἰσαγγελεύς, ὁ

§ 309. Ἡ ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ λοιπὸν συζήτησις, συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς ἀπαγγελίας τῆς ἀποφάσεως, γίνεται δημοσίᾳ εἰς ὅλα τὰ ποινικὰ δικαστήρια (77 ποιν. δικ.). — Ὅταν ὅμως ἡ δημοσία συζήτησις ἤθελεν εἶναι ἐπιβλαβὴς εἰς τὴν κοινὴν εὐταξίαν καὶ εἰς τὴν χρηστοήθειαν, τὸ δικαστήριον *δύναται* (1) νὰ διατάξῃ τὴν συζήτησιν κεκλεισμένων τῶν θυρῶν, καὶ νὰ απομακρύνῃ τοὺς ἀκροατὰς ὄχι ὅμως καὶ τοὺς δικαζομένους καὶ συνηγόρους ἢ ἀντιλήπτορας αὐτῶν. Ἐκδίδεται δὲ περὶ τούτου αἰτιολογημένη (2) ἀπόφασις (78 ποιν. δικ.).

§ 310. Ἡ ἀνακεφαλαίωσις (3), καὶ ἡ ἀπόφασις ἀπαγγέλλονται (4) πάντοτε ἐπὶ δημοσίας συνεδριάσεως (ποιν. δικον. 78, 451, 458 § 8, 498, 360 § 3, 407 § 5). ὅθεν,

ά) Ὁ νόμος δὲν συγχωρεῖ τὴν μυστικότητα εἰ μὴ μόνον καθ'

---

(1) Εἰς τὰ δικαστήρια ἀπόκειται νὰ κρίνωσιν ἂν πρέπῃ νὰ παραδεχθῶσιν ἢ μὴ τὴν μυστικότητα τῆς συζητήσεως. (Απ. ποιν. Αρ. Π. σκά. — σελ. 108, τόμ. 3 τῆς Νομολ.).

— Τὸ ἄρθρ. 78 τῆς ποιν. δικον. δὲν ἀπαιτεῖ εἰμὴ θάτερον τῶν ἐν αὐτῷ ὅρων· δηλ. νὰ ἦναι ἐπιβλαβὴς ἡ συζήτησις εἰς τὴν κοινὴν εὐταξίαν ἢ εἰς τὰ χρηστὰ ἤθη. Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 20 τοῦ 1854.

— Ἡ ἐκτίμησις τῶν περιστάσεων, καθ' ἃς ἡ δημοσιότης ἤθελεν εἶσθαι ἐπιβλαβὴς εἰς τὰ χρηστὰ ἤθη, ἀνήκει εἰς τὰ κατώτερα δικαστήρια. (Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 72 τοῦ 1847).

(2) Ὅρα ἀνωτ. σημ. 1 τῆς αὐτῆς σελίδος.

— Ὅταν ἡ δημοσία συζήτησις ἤθελεν εἶσθαι ἐπιβλαβὴς εἰς τὴν κοινὴν εὐταξίαν, δύναται μὲν τὸ δικαστήριον νὰ κάμῃ τὴν συζήτησιν κεκλεισμένων τῶν θυρῶν, χρεωστεῖ ὅμως νὰ ἐκδώσῃ ἀπόφασιν αἰτιολογημένην. (Απ. ποιν. Αρ. Π. 81 τοῦ 1842, ἣν εἰς τὸν § 94 τετρ. τῆς λέξ. Ἀπόφασις ἐν γένει).

(3) Ὅταν ἡ συζήτησις ἦναι ἐπιβλαβὴς εἰς τὰ χρηστὰ ἤθη, αὕτη γίνεται κεκλεισμένων τῶν θυρῶν, ἀλλὰ μόνον καθόσον διαρκεῖ ἡ συζήτησις, κατὰ δὲ τὴν ἀνακεφαλαίωσιν αἱ θύραι πρέπει νὰ ἀνοίγωνται. (Απ. ποιν. Αρ. Π. 4 τοῦ 1845, ἣν ἐν τῇ λέξει Ἀπόφασις ἐν γένει). Απ. ποιν. Αρ. Π. 122 τοῦ 58.

— Ὅταν ἡ συζήτησις γίνεται κεκλεισμένων τῶν θυρῶν, ἡ ἀνακεφαλαίωσις καὶ δημοσίευσις τῆς ἀποφάσεως πρέπει νὰ γίνηται δημοσίως. Απ. ποιν. Αρ. Π. 54 τοῦ 1846.

(4) Τὸ 78 ἄρθ. τῆς ποινικ. δικον. διακρίνον τὰ περιπτώσεις,

ὅσον ἀφορᾷ τὴν συζήτησιν· ὅ,τι δὲ προηγεῖται ταύτης, ἄρα καὶ ἡ διατάττουσα τὴν κεκλεισμένων τῶν θυρῶν συζήτησιν, πρέπει νὰ γίνηται δημοσίᾳ· ὅ,τι ἕπεται μετὰ τὰς συζητήσεις, δηλ. ἡ ἀνακεφαλαίωσις (jur. crim. ἄρθ. 700 καὶ 3110) καὶ ἰδίως ἡ περὶ καταδίκης ἢ ἀθωώσεως ἀπόφασις (447, 449, 451 ποιν. δικ.), πρέπει νὰ γίνωνται δημοσίᾳ (jur. crim. ἄρθ. 225 καὶ 100).

6) Ἀποφάσεις παρεμπίπτουσαι πρέπει ν' ἀναγινώσκωνται δημοσίᾳ· διότι δὲν δύνανται νὰ ὦσιν ἐπιβλαβεῖς εἰς τὴν χρηστοήθειαν καὶ τοῦτο ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος. Ἴδε τὴν Γαλλ. Νομολογίαν εἰς τὸν Morin, λέξ. Cour d'assises § 37)· ὅταν δὲ κατὰ παραδρομὴν ἐδημοσιεύθη ἡ ἀπόφασις κεκλεισμένων τῶν θυρῶν τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων δύναται νὰ διατάξῃ τὴν δημοσίαν ἀπαγγελίαν τῆς ἀποφάσεως (Rej. 26 Janv. 1844).

— Ἡ μυστικότης λοιπὸν δὲν ἐπεκτείνεται καὶ εἰς τὴν ἀπαγγελίαν τῆς ἀποφάσεως, διότι αὕτη πρέπει ν' ἀπαγγέλληται πάντοτε δημοσίως (78 ἐδ. 4 ποιν. δικ.)· εἶναι δὲ ἀδιάφορον τὸ εἶδος τῆς ἀποφάσεως, ἂν δηλ. ἦναι ὁριστικὴ ἢ παρεμπίπτουσα (90, 91 Συντ. 77 ποιν. δικ.). Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 60 τοῦ 1851.

— Ἀπόφασις ἀπαγγελθεῖσα κεκλεισμένων τῶν θυρῶν εἶναι ἀναιρετέα. Απ. ποιν. Αρ. Π. 75 τοῦ 1859.

— Καὶ κατ' ἐκείνας τὰς περιπτώσεις, καθ' ἃς ἡ συζήτησις γίνεται κεκλεισμένων τῶν θυρῶν, ἀπαιτεῖται δημοσιότης μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς συζητήσεως· θεωρεῖται δ' αὕτη ἀποπερατωμένη

καθ' ἃς αἱ δίκαι δύνανται νὰ διεξαχθῶσι τῶν θυρῶν κεκλεισμένων, διατάσσει μὲν τὴν μυστικότητα, ἀλλ' ἀπαιτεῖ τὴν ἐπάνοδον τῆς δημοσιότητος διὰ τὴν ἀπαγγελίαν τῆς ἀποφάσεως. (Απ. ποιν. Αρ. Π. ρλά, ἣν ἐν τῇ λέξ. Ἀπόφασις ἐν γένει § 94[2]).

— Ὅταν ἡ συζήτησις γίνηται κεκλεισμένων τῶν θυρῶν, ἡ ἀνάγνωσις καὶ ἡ δημοσίευσις τῆς ἀποφάσεως πρέπει νὰ γίνεται δημοσίως. (Απ. ποιν. Αρ. Π. 54 τοῦ 1846, ἣν ἐν τῇ λέξ. Ἀπόφασις ἐν γένει § 4 τρίς).

— Ὅταν ἡ συζήτησις γείνῃ τῶν θυρῶν κεκλεισμένων, ἡ ἀπόφασις πρέπει ν' ἀπαγγέλληται δημοσίως. (Απ. ποιν. Αρ. Π. ρλά τοῦ 1837—τλή τοῦ 1839, ἣν ἐν τῇ λέξ. Ἀπόφασις ποινική).

— Ἡ δημοσιότης τῆς ἀπαγγελίας τῆς ἀποφάσεως διατάττεται ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος. (Απ. ποιν. Αρ. Π. σύ, ἣν ἐν τῇ λέξ. Ἀπόφασις ἐν γένει § 98).

9*

§ 309. Η ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ λοιπὸν συζήτησις, συμπεριλαμ-βανομένης καὶ τῆς ἀπαγγελίας τῆς ἀποφάσεως, γίνεται δημοσίᾳ εἰς ὅλα τὰ ποινικὰ δικαστήρια (77 ποιν. δικ.). — Ὅταν ὅμως ἡ δημοσία συζήτησις ἤθελεν εἶναι ἐπιβλαβὴς εἰς τὴν κοινὴν εὐταξίαν καὶ εἰς τὴν χρηστοήθειαν, τὸ δικαστήριον *δύναται* (1) νὰ διατάξῃ τὴν συζήτησιν κεκλεισμένων τῶν θυρῶν, καὶ νὰ ἀπομακρύνῃ τοὺς ἀκροατὰς ὄχι ὅμως καὶ τοὺς δικαζομένους καὶ συνηγόρους ἢ ἀντιλήπτορας αὐτῶν. Ἐκδίδεται δὲ περὶ τούτου αἰτιολογημένη (2) ἀπόφασις (78 ποιν. δικ.).

§ 310. Ἡ ἀνακεφαλαίωσις (3), καὶ ἡ ἀπόφασις ἀπαγγέλλονται (4) πάντοτε ἐπὶ δημοσίας συνεδριάσεως (ποιν. δικον. 78, 451, 458 § 8, 498, 360 § 3, 407 § 5). ὅθεν,

ά) Ὁ νόμος δὲν συγχωρεῖ τὴν μυστικότητα εἰ μὴ μόνον καθ'

---

(1) Εἰς τὰ δικαστήρια ἀπόκειται νὰ κρίνωσιν ἂν πρέπῃ νὰ παραδεχθῶσιν ἢ μὴ τὴν μυστικότητα τῆς συζητήσεως. (Απ. ποιν. Αρ. Π. σκά. — σελ. 108, τόμ. 3 τῆς Νομολ.).

— Τὸ ἄρθρ. 78 τῆς ποιν. δικον. δὲν ἀπαιτεῖ εἰμὴ θάτερον τῶν ἐν αὐτῷ ὅρων· δηλ. νὰ ἦναι ἐπιβλαβὴς ἡ συζήτησις εἰς τὴν κοινὴν εὐταξίαν ἢ εἰς τὰ χρηστὰ ἤθη. Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 20 τοῦ 1854.

— Ἡ ἐκτίμησις τῶν περιστάσεων, καθ' ἃς ἡ δημοσιότης ἤθελεν εἶσθαι ἐπιβλαβὴς εἰς τὰ χρηστὰ ἤθη, ἀνήκει εἰς τὰ κατώτερα δικαστήρια. (Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 72 τοῦ 1847).

(2) Ὅρα ἀνωτ. σημ. 1 τῆς αὐτῆς σελίδος.

— Ὅταν ἡ δημοσία συζήτησις ἤθελεν εἶσθαι ἐπιβλαβὴς εἰς τὴν κοινὴν εὐταξίαν, δύναται μὲν τὸ δικαστήριον νὰ κάμῃ τὴν συζήτησιν κεκλεισμένων τῶν θυρῶν, χρεωστεῖ ὅμως νὰ ἐκδώσῃ ἀπόφασιν αἰτιολογημένην. (Απ. ποιν. Αρ. Π. 81 τοῦ 1842, ἣν εἰς τὸν § 94 τετρ. τῆς λέξ. Απόφασις ἐν γένει).

(3) Ὅταν ἡ συζήτησις ἦναι ἐπιβλαβὴς εἰς τὰ χρηστὰ ἤθη, αὕτη γίνεται κεκλεισμένων τῶν θυρῶν, ἀλλὰ μόνον καθόσον διαρκεῖ ἡ συζήτησις, κατὰ δὲ τὴν ἀνακεφαλαίωσιν αἱ θύραι πρέπει νὰ ἀνοίγωνται. (Απ. ποιν. Αρ. Π. 4 τοῦ 1845, ἣν ἐν τῇ λέξει Απόφασις ἐν γένει). Απ. ποιν. Αρ. Π. 122 τοῦ 58.

— Ὅταν ἡ συζήτησις γίνεται κεκλεισμένων τῶν θυρῶν, ἡ ἀνακεφαλαίωσις καὶ δημοσίευσις τῆς ἀποφάσεως πρέπει νὰ γίνηται δημοσίως. Απ. ποιν. Αρ. Π. 54 τοῦ 1846.

(4) Τὸ 78 ἄρθ. τῆς ποινικ. δικον. διακρίνον τὰ περιπτώσεις,

ὅσον ἀφορᾷ τὴν συζήτησιν· ὅ,τι δὲ προηγεῖται ταύτης, ἄρα καὶ ἡ διατάττουσα τὴν κεκλεισμένων τῶν θυρῶν συζήτησιν, πρέπει νὰ γίνηται δημοσίᾳ· ὅ,τι ἕπεται μετὰ τὰς συζητήσεις, δηλ. ἡ ἀνακεφαλαίωσις (jur. crim. ἄρθ. 700 καὶ 3110) καὶ ἰδίως ἡ περὶ καταδίκης ἢ ἀθωώσεως ἀπόφασις (447, 449, 451 ποιν. δικ.), πρέπει νὰ γίνωνται δημοσίᾳ (jur. crim. ἄρθ. 225 καὶ 100).

6) Ἀποφάσεις παρεμπίπτουσαι πρέπει ν' ἀναγινώσκωνται δημοσίᾳ· διότι δὲν δύνανται νὰ ὦσιν ἐπιβλαβεῖς εἰς τὴν χρηστοήθειαν καὶ τοῦτο ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος. Ἴδε τὴν Γαλλ. Νομολογίαν εἰς τὸν Morin, λέξ. Cour d'assises § 37)· ὅταν δε κατὰ παραδρομὴν ἐδημοσιεύθη ἡ ἀπόφασις κεκλεισμένων τῶν θυρῶν τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων δύναται νὰ διατάξῃ τὴν δημοσίαν ἀπαγγελίαν τῆς ἀποφάσεως (Rej. 26 Janv. 1844).

— Ἡ μυστικότης λοιπὸν δὲν ἐπεκτείνεται καὶ εἰς τὴν ἀπαγγελίαν τῆς ἀποφάσεως, διότι αὕτη πρέπει ν' ἀπαγγέλληται πάντοτε δημοσίως (78 ἐδ. 4 ποιν. δικ.)· εἶναι δὲ ἀδιάφορον τὸ εἶδος τῆς ἀποφάσεως, ἂν δηλ. ἦναι ὁριστικὴ ἡ παρεμπίπτουσα (90, 91 Συντ. 77 ποιν. δικ.). Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 60 τοῦ 1851.

— Ἀπόφασις ἀπαγγελθεῖσα κεκλεισμένων τῶν θυρῶν εἶναι ἀναιρετέα. Απ. ποιν. Αρ. Π. 75 τοῦ 1859.

— Καὶ κατ' ἐκείνας τὰς περιπτώσεις, καθ' ἃς ἡ συζήτησις γίνεται κεκλεισμένων τῶν θυρῶν, ἀπαιτεῖται δημοσιότης μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς συζητήσεως· θεωρεῖται δ' αὕτη ἀποπερατωμένη

καθ' ἃς αἱ δίκαι δύνανται νὰ διεξαχθῶσι τῶν θυρῶν κεκλεισμένων, διατάσσει μὲν τὴν μυστικότητα, ἀλλ' ἀπαιτεῖ τὴν ἐπάνοδον τῆς δημοσιότητος διὰ τὴν ἀπαγγελίαν τῆς ἀποφάσεως. (Απ. ποιν. Αρ. Π. ρλά, ἣν ἐν τῇ λέξ. Ἀπόφασις ἐν γένει § 94²).

— Ὅταν ἡ συζήτησις γίνηται κεκλεισμένων τῶν θυρῶν, ἡ ἀνάγνωσις καὶ ἡ δημοσίευσις τῆς ἀποφάσεως πρέπει νὰ γίνεται δημοσίως. (Απ. ποιν. Αρ. Π. 54 τοῦ 1846, ἣν ἐν τῇ λέξ. Ἀπόφασις ἐν γένει § 4 τρίς).

— Ὅταν ἡ συζήτησις γείνῃ τῶν θυρῶν κεκλεισμένων, ἡ ἀπόφασις πρέπει ν' ἀπαγγέλληται δημοσίως. (Απ. ποιν. Αρ. Π. ρλέ τοῦ 1837—τλή τοῦ 1839, ἣν ἐν τῇ λέξ. Ἀπόφασις ποινική).

— Ἡ δημοσιότης τῆς ἀπαγγελίας τῆς ἀποφάσεως διατάττεται ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος. (Απ. ποιν. Αρ. Π. σύ, ἣν ἐν τῇ λέξ. Ἀπόφασις ἐν γένει § 98).

§ 309. Ἡ ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ λοιπὸν συζήτησις, συμπεριλαμβανομένης καὶ τῆς ἀπαγγελίας τῆς ἀποφάσεως, γίνεται δημοσίᾳ εἰς ὅλα τὰ ποινικὰ δικαστήρια (77 ποιν. δικ.). — Ὅταν ὅμως ἡ δημοσία συζήτησις ἤθελεν εἶναι ἐπιβλαβὴς εἰς τὴν κοινὴν εὐταξίαν καὶ εἰς τὴν χρηστοήθειαν, τὸ δικαστήριον *δύναται* (1) νὰ διατάξῃ τὴν συζήτησιν κεκλεισμένων τῶν θυρῶν, καὶ νὰ ἀπομακρύνῃ τοὺς ἀκροατὰς ὄχι ὅμως καὶ τοὺς δικαζομένους καὶ συνηγόρους ἢ ἀντιλήπτορας αὐτῶν. Ἐκδίδεται δὲ περὶ τούτου αἰτιολογημένη (2) ἀπόφασις (78 ποιν. δικ.).

§ 310. Ἡ ἀνακεφαλαίωσις (3), καὶ ἡ ἀπόφασις ἀπαγγέλλονται (4) πάντοτε ἐπὶ δημοσίας συνεδριάσεως (ποιν. δικον. 78, 451, 458 § 8, 498, 360 § 3, 407 § 5). Ὅθεν,

ά) Ὁ νόμος δὲν συγχωρεῖ τὴν μυστικότητα εἰ μὴ μόνον καθ'

---

(1) Εἰς τὰ δικαστήρια ἀπόκειται νὰ κρίνωσιν ἂν πρέπῃ νὰ παραδεχθῶσιν ἢ μὴ τὴν μυστικότητα τῆς συζητήσεως. (Απ. ποιν. Αρ. Π. σκά. — σελ. 108, τόμ. 3 τῆς Νομολ.).

— Τὸ ἄρθρ. 78 τῆς ποιν. δικον. δὲν ἀπαιτεῖ εἰμὴ θάτερον τῶν ἐν αὐτῷ ὅρων· δηλ. νὰ ἦναι ἐπιβλαβὴς ἡ συζήτησις εἰς τὴν κοινὴν εὐταξίαν ἢ εἰς τὰ χρηστὰ ἤθη. Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 20 τοῦ 1854.

— Ἡ ἐκτίμησις τῶν περιστάσεων, καθ' ἃς ἡ δημοσιότης ἤθελεν εἶσθαι ἐπιβλαβὴς εἰς τὰ χρηστὰ ἤθη, ἀνήκει εἰς τὰ κατώτερα δικαστήρια. (Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 72 τοῦ 1847).

(2) Ὅρα ἀνωτ. σημ. 1 τῆς αὐτῆς σελίδος.

— Ὅταν ἡ δημοσία συζήτησις ἤθελεν εἶσθαι ἐπιβλαβὴς εἰς τὴν κοινὴν εὐταξίαν, δύναται μὲν τὸ δικαστήριον νὰ κάμῃ τὴν συζήτησιν κεκλεισμένων τῶν θυρῶν, χρεωστεῖ ὅμως νὰ ἐκδώσῃ ἀπόφασιν αἰτιολογημένην. (Απ. ποιν. Αρ. Π. 81 τοῦ 1842, ἣν εἰς τὸν § 94 τετρ. τῆς λέξ. Απόφασις ἐν γένει).

(3) Ὅταν ἡ συζήτησις ἦναι ἐπιβλαβὴς εἰς τὰ χρηστὰ ἤθη, αὕτη γίνεται κεκλεισμένων τῶν θυρῶν, ἀλλὰ μόνον καθόσον διαρκεῖ ἡ συζήτησις, κατὰ δὲ τὴν ἀνακεφαλαίωσιν αἱ θύραι πρέπει νὰ ἀνοίγωνται. (Απ. ποιν. Αρ. Π. 4 τοῦ 1845, ἣν ἐν τῇ λέξει Απόφασις ἐν γένει). Απ. ποιν. Αρ. Π. 122 τοῦ 58.

— Ὅταν ἡ συζήτησις γίνεται κεκλεισμένων τῶν θυρῶν, ἡ ἀνακεφαλαίωσις καὶ δημοσίευσις τῆς ἀποφάσεως πρέπει νὰ γίνηται δημοσίως. Απ. ποιν. Αρ. Π. 54 τοῦ 1846.

(4) Τὸ 78 ἄρθ. τῆς ποινικ. δικον. διακρίνον τὰ περιπτώσεις,

ὅσον ἀφορᾷ τὴν συζήτησιν· ὅ,τι δὲ προηγεῖται ταύτης, ἄρα καὶ ἡ διατάττουσα τὴν κεκλεισμένων τῶν θυρῶν συζήτησιν, πρέπει νὰ γίνηται δημοσίᾳ· ὅ,τι ἕπεται μετὰ τὰς συζητήσεις, δηλ. ἡ ἀνακεφαλαίωσις (jur. crim. ἄρθ. 700 καὶ 3110) καὶ ἰδίως ἡ περὶ καταδίκης ἢ ἀθωώσεως ἀπόφασις (447, 449, 451 ποιν. δικ.), πρέπει νὰ γίνωνται δημοσίᾳ (jur. crim. ἄρθ. 225 καὶ 100).

6) Ἀποφάσεις παρεμπίπτουσαι πρέπει ν' ἀναγινώσκωνται δημοσίᾳ· διότι δὲν δύνανται νὰ ὦσιν ἐπιβλαβεῖς εἰς τὴν χρηστοήθειαν καὶ τοῦτο ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος. Ἴδε τὴν Γαλλ. Νομολογίαν εἰς τὸν Morin, λεξ. Cour d'assises § 37)· ὅταν δὲ κατὰ παραδρομὴν ἐδημοσιεύθη ἡ ἀπόφασις κεκλεισμένων τῶν θυρῶν τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων δύναται νὰ διατάξῃ τὴν δημοσίαν ἀπαγγελίαν τῆς ἀποφάσεως (Rej. 26 Janv. 1844).

— Ἡ μυστικότης λοιπὸν δὲν ἐπεκτείνεται καὶ εἰς τὴν ἀπαγγελίαν τῆς ἀποφάσεως, διότι αὕτη πρέπει ν' ἀπαγγέλληται πάντοτε δημοσίως (78 ἐδ. 4 ποιν. δικ.)· εἶναι δὲ ἀδιάφορον τὸ εἶδος τῆς ἀποφάσεως, ἂν δηλ. ἦναι ὁριστικὴ ἡ παρεμπίπτουσα (90, 91 Συντ. 77 ποιν. δικ.). Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 60 τοῦ 1851.

— Ἀπόφασις ἀπαγγελθεῖσα κεκλεισμένων τῶν θυρῶν εἶναι ἀναιρετέα. Απ. ποιν. Αρ. Π. 75 τοῦ 1859.

— Καὶ κατ' ἐκείνας τὰς περιπτώσεις, καθ' ἃς ἡ συζήτησις γίνεται κεκλεισμένων τῶν θυρῶν, ἀπαιτεῖται δημοσιότης μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῆς συζητήσεως· θεωρεῖται δ' αὕτη ἀποπερατωμένη

καθ' ἃς αἱ δίκαι δύνανται νὰ διεξαχθῶσι τῶν θυρῶν κεκλεισμένων, διατάσσει μὲν τὴν μυστικότητα, ἀλλ' ἀπαιτεῖ τὴν ἐπάνοδον τῆς δημοσιότητος διὰ τὴν ἀπαγγελίαν τῆς ἀποφάσεως. (Απ. ποιν. Αρ. Π. ρλά, ἣν ἐν τῇ λέξ. Ἀπόφασις ἐν γένει § 94[2]).

— Ὅταν ἡ συζήτησις γίνηται κεκλεισμένων τῶν θυρῶν, ἡ ἀνάγνωσις καὶ ἡ δημοσίευσις τῆς ἀποφάσεως πρέπει νὰ γίνεται δημοσίως. (Απ. ποιν. Αρ. Π. 54 τοῦ 1846, ἣν ἐν τῇ λέξ. Ἀπόφασις ἐν γένει § 4 τρίς).

— Ὅταν ἡ συζήτησις γείνῃ τῶν θυρῶν κεκλεισμένων, ἡ ἀπόφασις πρέπει ν' ἀπαγγέλληται δημοσίως. (Απ. ποιν. Αρ. Π. ρλά τοῦ 1837—τλή τοῦ 1839, ἣν ἐν τῇ λέξ. Ἀπόφασις ποινική).

— Ἡ δημοσιότης τῆς ἀπαγγελίας τῆς ἀποφάσεως διατάττεται ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος. (Απ. ποιν. Αρ. Π. σύ, ἣν ἐν τῇ λέξ. Ἀπόφασις ἐν γένει § 98).

μετὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς τοῦ κατηγορουμένου ἀπολογίας (394, 426, 427 ποιν. δικ.) καὶ ἀπὸ τὴν στιγμὴν ταύτην ἀπαιτεῖται ἡ δημοσιότης.

Ἂν δὲ τὰ πρακτικὰ διαλαμβάνωσιν, ὅτι ἡ περὶ ἐφαρμογῆς τῆς ποινῆς ἀπόφασις ἀπηγγέλθη δημοσίως, δὲν εἰκάζεται ἐκ τούτου ὅτι ἡ δημοσιότης ἔλαβε χώραν καὶ εἰς τὰ πρὸ τῆς ἀπαγγελίας τῆς ἀποφάσεως. Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 29 τοῦ 1853.

§ 310. Πρέπει ὅμως νὰ προσδιορίσωμεν τὶ ἐννοοῦμεν διὰ τῆς λέξεως συζήτησις. Συζήτησις εἶναι ὅ,τι ἀφορᾷ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ὑπὲρ ἢ κατὰ τοῦ κατηγορουμένου, δηλ. ἡ κατηγορία καὶ ἡ ὑπεράσπισις· εἰς ταῦτα δὲ περιλαμβάνεται ἡ ἐξέτασις τῶν μαρτύρων καὶ τοῦ κατηγορουμένου· τὸ δὲ κατηγορητήριον ἀποτελεῖ μέρος τῆς συζητήσεως, ὥστε ν' ἀναγινώσκηται κεκλεισμένων τῶν θυρῶν; Τὸ ἀκυρωτικὸν (ἀποφ. τῆς 5 Αὐγ. 1830 καὶ 22 Δεκεμβρ. 1842) ἔλυσε καταφατικῶς τὸ ζήτημα.

— Ἡ ἀνάγνωσις τοῦ βουλεύματος καὶ ἡ ἀνακεφαλαίωσις πρέπει (424, 427 ποιν. δικ. νὰ γίνηται ἡ μὲν πρὸ τῆς ἐνάρξεως, ἡ δὲ μετὰ τὸ πέρας τῆς συζητήσεως, ὅταν ἦναι ἀνεῳγμέναι αἱ θύραι τοῦ δικαστηρίου, μόνη δὲ ἡ συζήτησις τῆς ὑποθέσεως γίνεται κεκλεισμένων τῶν θυρῶν. Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Π. 122 τοῦ 1858. ὅρα σ. 130 σημ. 3 ἐπ.

§ 311. Δὲν ἀπαιτεῖται νὰ ἦναι παρόντες οἱ μάρτυρες, ὅταν γίνηται ἡ πρότασις τῆς συζητήσεως κεκλεισμένων τῶν θυρῶν. Ἀπ. 122 τοῦ 1858.

§ 312. Ἡ ἀδιάκοπος παρουσία τῶν κατηγορουμένων (1) κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ συζητήσεως θεωρεῖται ὡς ἀρχὴ ἀχώριστος ἀπὸ τῆς δημοσιότητος, καὶ ἀναπόφευκτος ἀπὸ τῆς τελείας ὑπερασπίσεως, ἥτις θεωρεῖται περιοριζομένη ὅταν ὁ πρόεδρος διατάξῃ ἕνα τῶν κατηγορουμένων ν' ἀπέλθῃ εἰς ἰδιαίτερον δωμάτιον, προβῇ δὲ εἰς ἐξέτασιν τῶν ἄλλων ἐν ἀπουσίᾳ ἐκείνου (354, 386, 432 συνδ. μὲ τὸ 78 ποιν. δικ.). — Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Π. ρκγ' τοῦ 1837.

---

(1) Ἴδε τὴν λέξ. Κατηγορούμενοι, καὶ κατ. περὶ ἐτυμηγορίας.
Οἱ πρόεδροι, κατὰ τὴν Γαλλικὴν νομοθεσίαν, ἔχουσι δικαίωμα νὰ διατάττωσιν ὥστε εἷς τῶν κατηγορουμένων ν' ἀποχωρῇ πρὸς ὥραν ἀπὸ τῆς αἰθούσης τοῦ ἀκροατηρίου, εἴτε πρὸ εἴτε μετὰ τὴν ἐξέτασιν ἑνὸς ἢ πλειόνων μαρτύρων. Πρβ. Morin, λέξ. Cour d'assises ἀριθ. 47.

— Ὁ νόμος ἀπαιτεῖ πάντοτε παρόντα τὸν κατηγορούμενον, διὰ νὰ δύναται ν' ἀγορεύσῃ ὑπὲρ αὐτοῦ δικηγόρος· ἀποχωρήσαντος λοιπὸν αὐτοῦ κατὰ τὴν περὶ ποινῆς συζήτησιν, ὁ συνήγορος δὲν δύναται νὰ ὁμιλήσῃ. (Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 4.—σελ. 80 τῆς σειρᾶς τοῦ 1841).

— Τί περὶ τῶν συνηγόρων; ἄνωτ. § 225 ἐπ. 238 ἐπ.

§ 313. *Ἀνάγνωσις ἐγκλητηρίου καὶ βουλεύματος.* — Ἡ ἀνάγνωσις τοῦ ἐγκλητηρίου καὶ τοῦ περὶ παραπομπῆς βουλεύματος δύναται νὰ γείνῃ κεκλεισμένων τῶν θυρῶν, ὡς ἀποτελοῦσα μέρος τῶν συζητήσεων, ὅταν τὸ δικαστήριον νομίσῃ ὅτι ἡ δημοσιότης ἤθελε φέρει κίνδυνον εἰς τὰ ἤθη. (Απ. τοῦ ἀκυρωτικοῦ τῆς 8 Αὐγούστου 1840).

— Δὲν ὑπάρχει λόγος ἀκυρότητος ἂν ἡ ἀνάγνωσις τοῦ βουλεύματος καὶ τοῦ ἐγκλητηρίου δὲν γίνῃ ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν μαρτύρων. Απ. ποιν. Αρ. Π. 92 τοῦ 1845.

— Ἡ παράβασις τῶν ἄρθ. 424 καὶ 383 τῆς ποιν. δικονομίας δὲν διατάσσεται ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος· ὅθεν δὲν δύναταί τις νὰ παραγάγῃ ἐκ ταύτης λόγον ἀναιρέσεως, ὅταν εἰς τὸ ποινικὸν δικαστήριον δὲν ἔκαμε τὴν πρότασιν, ὅτι ὁ μάρτυς δὲν ἦτο παρὼν ἀναγινωσκομένου τοῦ ἐγκλητηρίου καὶ τοῦ βουλεύματος, καὶ ἑπομένως ὅτι δὲν δύναται νὰ ἀκουσθῇ ὡς μάρτυς. Απ. ποιν. Αρ. Π. 24 τοῦ 1842.

§ 314. *Παραδοχὴ προτάσεων.* — Δὲν ὑπάρχει παράβασις τῶν περὶ δημοσιότητος διατάξεων, ὅταν ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ γείνῃ δεκτὴ πρότασίς τις τοῦ εἰσαγγελέως, χωρὶς νὰ γείνῃ ἀντίῤῥησις.— Ὅρα τὴν λέξ. Ἀπόφασις ἐν γένει § 102. Απ. ποιν. Αρ. Π. ρμέ. (σελ. 25, τόμ. 3 τῆς Νομολογ.).

§ 315. Περὶ τοῦ ὅτι ἡ ἀνακεφαλαίωσις ἐγένετο δημοσίως, ἀνοιχθεισῶν τῶν θυρῶν, καὶ περὶ τοῦ ὅτι ἡ ἀπόφασις ἀπηγγέλθη δημοσίᾳ, πρέπει νὰ γίνηται μνεία ἐν τοῖς πρακτικοῖς.

— Ἡ παράλειψις τῆς ἐν τοῖς πρακτικοῖς σημειώσεως ὅτι ἡ ἀπόφασις ὑποθέσεως συζητηθείσης κεκλεισμένων τῶν θυρῶν ἀπηγγέλθη δημοσίᾳ δίδει ἀφορμὴν εἰς ἀναίρεσιν. Απ. ποιν. Αρ. Π. 75 τοῦ 1859.

— Ἡ βεβαίωσις τῆς δημοσιεύσεως τῆς ἀποφάσεως, καθὸ πρᾶξις μεταγενεστέρα τῆς συντάξεως αὐτῆς, δὲν ἀποτελεῖ οὐσιῶδες προσὸν τῆς ἀποφάσεως, καὶ δύναται νὰ γείνῃ διὰ τῶν πρακτικῶν τῆς συνεδριάσεως. Απ. ποιν. Αρ. 22 τοῦ 1841.

— Θεωρεῖται ὡς οὐσιῶδες τῆς ἀποφάσεως μέρος ἡ περὶ τῆς δημοσιεύσεως αὐτῆς μνεία; Ὄχι, ὅταν μάλιστα τὰ μὲν πρακτικὰ βεβαιῶσιν αὐτὴν, εἰς δὲ τὴν ἀπόφασιν δὲν ὑπάρχῃ ἐναντία ἀπόδειξις. (Απ. ποιν. Αρ, τκδ' τοῦ 1839).

— Ἡ βεβαίωσις ὅτι (γενομένης τῆς συζητήσεως κεκλεισμένων τῶν θυρῶν) ἡ ἀπαγγελία τῆς ἀποφάσεως ἔγεινεν ἐπὶ δημοσίας συνεδριάσεως πρέπει ἀναγκαίως νὰ προκύπτῃ ἐκ τῶν πρακτικῶν; Ναί. (Απ. Αρ. Π. 23 τοῦ 1841).

— Κατὰ τὴν ἐπάνοδον τῶν ὁνόρκων εἰς τὸ ἀκροατήριον, δὲν εἶναι ἀνάγκη ν' ἀναφέρηται ἐκ νέου, ὅτι ἡ συζήτησις ἐγένετο δημοσίως, ὅταν ἀφ' ἑνὸς μὲν βεβαιοῦται ὅτι ἡ συνεδρίασις ἤρξατο δημοσίως, ἀλλὰ δὲν ὑπάρχει οὔτε τεκμήριον ὅτι δὲν ἐξηκολούθησε δημοσίως ἄχρι τῆς ἀποπερατώσεως τῆς δίκης. (Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 50 τοῦ 1847).

§ 316. Διακοπείσης τῆς ἐν τῷ κακουργιοδικείῳ συζητήσεως πρὸς ἀναψυχὴν, ἀπαιτεῖται μνεία εἰς τὰ πρακτικὰ ὅτι ἐπανελήφθη ἡ συζήτησις δημοσίως;

Διὰ τῆς 176 τοῦ 1846 ποιν. ἀποφάσεως ὁ Ἄρ. Πάγος ἀπέφηνεν, ὅτι ὅταν δὲν ἀποδεικνυηται ἐκ τῶν πρακτικῶν ὅτι, διακοπείσης τῆς συζητήσεως διετάχθη καὶ ἡ ἀπομάκρυνσις τῶν ἀκροατῶν καὶ ὅτι ἐκλείσθησαν αἱ θύραι τοῦ ἀκροατηρίου, δὲν ἀπητεῖται ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος νὰ σημειωθῇ εἰς τὰ πρακτικὰ ῥητῶς, ὅτι, ἐπαναληφθείσης τῆς συζητήσεως, ἡ συζήτησις ἐξηκολούθησε δημοσίως, διότι, ἀφοῦ ἤρξατο δημοσίως, θεωρεῖται ὅτι ἡ δημοσιότης ἐξηκολούθησε καθ' ὅλην τὴν συζήτησιν, μὴ ὑποχρεούσης ἐναντίας ἀποδείξεως.

Ἰδοὺ καὶ ἄλλαι ἀποφάσεις ἀναγόμεναι εἰς τὸ ζήτημα αὐτό.

— Ὅταν εἰς τὰ πρακτικὰ καὶ εἰς τὴν ἀπόφασιν ἀναφέρηται ἡ παρουσία τοῦ εἰσαγγελέως, ὑποτίθεται, μὴ ὑπαρχούσης μάλιστα ἐναντίας ἀποδείξεως, ὅτι ἦτο παρὼν καθ' ὅλην τὴν διάρκειαν τῆς δίκης. (Απ. ποιν. Αρ. Π. υκβ'. – σελ. 308 τῆς σειρ. τοῦ 1840).– Πρβ. τὴν λέξ. Σύνθεσις.

— Ὅταν ἐκ τῶν πρακτικῶν βεβαιοῦται ὅτι ὁ εἰσαγγελεὺς ἀπετέλει μέρος τοῦ δικαστηρίου, ὅτι συνήργησεν εἰς τὰς πράξεις τῆς ἐπὶ ἀκροατηρίου διαδικασίας καὶ ὅτι εὑρέθη παρὼν καὶ εἰς τὴν δημοσίευσίν τῆς ἀποφάσεως, ὑπάρχει νόμιμον τεκμήριον, ὅτι παρευρέθη ἀδιαλείπτως εἰς ὅλας τὰς πράξεις τοῦ δικαστηρίου. (Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 9 (σελ. 17 τῆς σειρᾶς τοῦ 1842). – Πρλ. τὴν λέξ. Σύνθεσις.

— Εἰς τὰ ζητήματα, ὅσα ἤθελαν προκύψει ἀπὸ τῆς ἀναγνώσεως τῆς ἐτυμηγορίας μέχρι τῆς ὑπογραφῆς της, δὲν πρέπει νὰ παρευρίσκηταί ὁ κατηγορούμενος (446 ποιν. δικ.). Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 79 τοῦ 1851. - Ὅρα τὰ περὶ ἐτυμηγορίας κατωτ.

— Ἡ ἐν ἀρχῇ τῶν πρακτικῶν σημείωσις ὅτι τὸ δικαστήριον συνῆλθεν εἰς δημοσίαν ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ συνεδρίασιν ἀρκεῖ, καὶ εἶναι περιττὸν ν' ἀναφέρεται ἑκάστοτε τοῦτο μετὰ τὰς γενομένας πρὸς ἀναψυχὴν τῶν ἐνόρκων κτλ. διακοπάς. Απ. ποιν. Αρ. Π. 30, 81 τοῦ 1852.

— Ἐὰν ἀποδεικνύηται ἐκ τῆς ἀποφάσεως καὶ τῶν πρακτικῶν ὅτι ἤρξατο δημοσίως ἡ συνεδρίασις, τεκμέρεται ὅτι οὕτω καὶ ἐτελείωσε καὶ ἀπηγγέλθη δημοσίως ἡ ἀπόφασις, ἀφοῦ δὲν προσάγεται οὐδεμία ἐναντία ἀπόδειξις. Αποφ. ποιν. Αρ. Π. 41, 120 τοῦ 1852.

— Ἀποδεικνυομένου ἐκ τῶν πρακτικῶν, ὅτι ἡ συνεδρίασις ἤρξατο δημοσίως, ὑποτίθεται, μὴ προσαγομένης ἐναντίας ἀποδείξεως, ὅτι οὕτω καὶ ἐξηκολούθησε μέχρι τῆς ἀποπερατώσεως τῆς δίκης, καὶ ἂν ἐγένετο διακοπή τις πρὸς ἀναψυχήν. Απ. ποιν. Αρ. Π. 3 τοῦ 1850.

— Ὅταν ἐκ τῶν πρακτικῶν καὶ ἐκ τῆς ἀποφάσεως προκύπτῃ, ὅτι δημοσίως συνεδριάσαντος τοῦ δικαστηρίου, οἱ ἔνορκοι εἰσῆλθον ἐκ τοῦ δωματίου των εἰς τὸ ἀκροατήριον, οἵτινες μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἐτυμηγορίας των, εὑρεθείσης ἀντιφατικῆς, διετάχθησαν νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὸ δωμάτιον τῶν διασκέψεών των πρὸς διόρθωσιν αὐτῆς, ὅθεν ἐπανῆλθον εἰς τὸ ἀκροατήριον ἔνθα εὑρίσκοντο οἱ σύνεδροι κτλ. ὅτε πληροφορηθέντος τοῦ προέδρου περὶ τῆς παρουσίας τῶν 12 ἐνόρκων ὁ προϊστάμενος ἀνέγνω τὴν ἐτυμηγορίαν των, ἀκυρότης δὲν ὑπάρχει, ἐκ τούτων δὲ προκύπτει σαφῶς, ὅτι αὕτη ἀνεγνώσθη καὶ ἐν δημοσίᾳ συνεδριάσει, διότι τὸ δικαστήριον διατάξαν τοὺς ἐνόρκους νὰ ἀπέλθωσιν εἰς τὸ δωμάτιόν των πρὸς διόρθωσιν τῆς ἐτυμηγορίας των δὲν ἀπεχώρησε τοῦ ἀκροατηρίου, ἀλλὰ διέμεινεν αὐτόθι μεχρισότου ἐπανῆλθον οἱ ἔνορκοι. Απ. ποιν. Αρ. Π. 24 τοῦ 1853.

— Ὅταν τὰ πρακτικὰ βεβαιοῦν ἐν ἀρχῇ, ὅτι ἡ συνεδρίασις ἔγινε δημοσίως, καὶ ἀφοῦ μετὰ τὴν γενομένην διακοπὴν ἐξακολουθοῦν κατὰ συνέχειαν νὰ βεβαιοῦν, ὅτι κατὰ τὴν προσδιορισθεῖσαν ὥραν συνῆλθον καὶ αὖθις εἰς τὸ ἀκροατήριον οἱ ἔνορκοι, ἐν οἷς καὶ ὁ ἀναπληρωτικὸς Σ. Γαλάτης, οἱ σύνεδροι, ὁ εἰσαγγελεύς, ὁ

γραμματεὺς καὶ οἱ κατηγορούμενοι μὲ τοὺς συνηγόρους των, προκύπτει ἀρκούντως ἐκ τῆς συνεχείας ταύτης καὶ ἐκ τοῦ τρόπου, καθ' ὃν ἐκφράζουσι τὰ πρακτικὰ τὴν ἐπανάληψιν τῆς συζητήσεως, ὅτι αὕτη ἐπανελήφθη δημοσίως, καὶ ὅτι συνῆλθον οἱ αὐτοὶ ἔνορκοι οἱ λαβόντες μέρος εἰς τὴν προλαβοῦσαν συνεδρίασιν, ἥτις διεκόπη. Απ. ποιν. Αρ. Π. 24 τοῦ 1853.

— Βεβαιουμένου ἐν τοῖς πρακτικοῖς ὅτι ἡ συνεδρίασις ἤρξατο δημοσίᾳ, ἕπεται ὅτι καὶ τὰ μετὰ τὴν ἐπάνοδον τῶν ἐνόρκων ἐκ τοῦ δωματίου τῆς διασκέψεως ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ δημοσίως ἐγένοντο. Αποφ. ποιν. Αρ. 115, 117 Πάγου τοῦ 1855.

§ 317. Μόνον ἡ ἀμέσως περὶ τῆς δημοσιεύσεως τῆς ἀποφάσεως διάσκεψις δὲν εἶναι δημοσία (77 ποιν. δικ.), ἀλλ' ὁ νόμος δὲν ἀπαγορεύει εἰς τὸ δικαστήριον εὐκολυνόμενον νὰ διασκέπτηται καὶ ἐπ' αὐτῶν τῶν ἑδρῶν του, τηροῦν τὴν ἀπαιτουμένην πρὸς τοῦτο μυστικότητα (77 ποιν. δικ.). Απ. ποιν. Αρ. Π. 1, 5 καὶ 23 τοῦ 1852.

§ 318. Εἶναι ζήτημα ἂν δύνανται νὰ λάβωσι μέρος εἰς τὸ ἀκροατήριον ὅσοι τῶν ἐνόρκων δὲν ἔχουν μέρος εἰς τὴν συζήτησιν, τὴν ὁποίαν ἤθελε διατάξει τὸ δικαστήριον νὰ γενῇ κεκλεισμένων τῶν θυρῶν.

Ὁ νόμος σιωπᾷ, καὶ τὴν σιωπήν του ἀναπληροῦν διάφοροι λόγοι.

Ἡ δημοσιότης τῶν ἐξετάσεων εἶναι, καθὼς παρετηρήθη, ὁ γενικὸς κανών, ἡ δὲ συζήτησις κεκλεισμένων τῶν θυρῶν εἶναι ἡ ἐξαίρεσις τοῦ κανόνος· τῆς ἐξαιρέσεως ταύτης δὲν δυνάμεθα νὰ ὠθήσωμεν πολλὰ μακρὰν τὰ ἀποτελέσματα, ἂν δὲν θέλωμεν νὰ ὑποπέσωμεν εἰς ἀτοπήματα. ἀπὸ τὰ ὁποῖα διὰ νὰ προφυλαχθῶμεν εἶναι ἀναγκαῖον νὰ ἐξετασθῇ ὁ σκοπὸς τῆς τοιαύτης ἐξαιρέσεως, καὶ θέλει προκύψει βεβαίως ὅτι ἔγεινε διὰ νὰ ἐμποδίζηται πολλάκις ἓν ἀμαθὲς ἀκροατήριον νὰ ἀνασμενίζηται εἰς σκηνὰς ἀσέμνους, καὶ εἰς διηγήσεις πραγμάτων καταταραττόντων τὴν χρηστοήθειαν· ὁ σκοπὸς τῆς ἐξαιρέσεως πληροῦται ἅμα ἐκκενωθῇ τὸ δικαστήριον ἀπὸ τοιούτους ἀκροατάς.

Ἀλλὰ ποῖον κίνδυνον διατρέχει ἡ κοινὴ εὐταξία καὶ ἡ χρηστοήθεια, ἂν μάρτυρες τοιαύτης συζητήσεως σταθῶσιν ἄνθρωποι μὲ φῶτα;

Δὲν εἶναι ἆρά γε ἀποχρώντως ὠπλισμένον τὸ λογικόν των, ὥστε νὰ λάβωσιν ἀπέχθειαν εἰς τὰς ἀσέμνους διηγήσεις, καὶ εἰς

τὰς ἐκθέσεις σκηνῶν ἀηδῶν νὰ μελετήσωσι τὴν διαφθορὰν τῆς ἀνθρωπίνου καρδίας; εἶναι λοιπὸν ἐκτὸς πάσης ἀμφιβολίας, ὅτι ἡ ἐξαίρεσις αὕτη δὲν ἀφορᾷ ποσῶς τοὺς μὴ λαμβάνοντας μέρος εἰς τὴν δικαζομένην ὑπόθεσιν ἐνόρκους.

Τὸ ἴδιον ζήτημα γεννᾶται καὶ διὰ τοὺς δικηγόρους, ὅσοι δὲν λαμβάνουν μέρος εἰς τὴν ὑπόδικον ὑπόθεσιν, διὰ τὴν λύσιν του δὲ συντρέχουν οἱ ἴδιοι λόγοι, ὅσοι καὶ διὰ τοὺς ἐνόρκους ἐξετέθησαν. Οἱ δικηγόροι ὀφείλουν προσέτι νὰ μὴ ἀπομακρύνωνται ἀπὸ τὸ ἀκροατήριον, διὰ νὰ δύνανται οὕτω νὰ ἐκπληρῶσι τὰ χρέη τοῦ συναδέλφου των, τὸν ὁποῖον ἀνεξάρτητα πολλάκις τῆς θελήσεώς του περιστατικὰ ἤθελον ὑποχρεώσει νὰ διακόψῃ.

Ἡ παρουσία τῶν δικηγόρων εἶναι προσέτι καὶ δι' ἄλλον λόγον ἀναγκαία. Εἰς ὑποθέσεις δυσχερεῖς, καὶ σπουδαίας ἡ πεῖρα εἶναι τὸ πρῶτον μάθημα· ἐκεῖ μανθάνουν νὰ φέρωνται μὲ φρόνησιν, νὰ ἐξετάζωσι τοὺς μάρτυρας μὲ ἐκφράσεις σεμνὰς καὶ ἐπιτηδείας, καὶ νὰ κρύπτωσι σεμνοπρεπῶς ἀντικείμενα, τῶν ὁμοίων ἡ γυμνὴ ἔκθεσις ἤθελε πλήξει τῶν ἀκροατῶν τὰ ὦτα. Μαρ. σ. 91.

Συνέχεια τῆς διαδικασίας.—Διακοπαί (1).

§ 320. Κατὰ τὸ ἄρθ. 445 (353 inst.) τῆς ποιν. δικ. ἀφοῦ ἀρχίσῃ ἡ ἐξέτασις τοῦ κατηγορουμένου καὶ ἡ συζήτησις, ἐξακο-

---

(1) Faust. τ. 8 § 627.

— Ἄν, διακοπείσης τῆς συζητήσεως, οἱ ἔνορκοι ἀποσυρθῶσιν εἰς τὸ δι' αὐτοὺς προσδιωρισμένον δωμάτιον, χωρὶς νὰ κάμουν ῥητὴν μνείαν εἰς τὰ πρακτικὰ ὅτι, ἐπαναληφθείσης τῆς συζητήσεως, οἱ ἔνορκοι κατέλαβον ἐκ νέου τὰς ἕδρας των, τοῦτο ἐμπεριέχεται σιωπηλῶς εἰς τὴν φράσιν· ἐπανελήφθη ἡ συζήτησις, τουτέστι κατὰ τὴν αὐτὴν τάξιν, καθ' ἣν καὶ ἤρχισε, καὶ προϋποτίθεται ἀπὸ ὅλας τὰς μεταγενεστέρας πράξεις τοῦ κακουργιοδικείου, εἰς ἃς ἔλαβον μέρος οἱ ἔνορκοι, καὶ τὰς ὁποίας ἀναφέρουν τὰ ῥηθέντα πρακτικά. Αποφ. ποιν. Αρ. Πάγου 21 τοῦ 1842.

— Βεβαιούντων τῶν πρακτικῶν, ὅτι μετά τινα διακοπὴν ἐπανελήφθη ἡ στιγμιαίως διακοπεῖσα συζήτησις, ὑπάρχει τεκμήριον ὅτι αὕτη ἐπανελήφθη μὲ τοὺς αὐτοὺς τύπους. (Απ. ποιν. Αρ. Π. σελ. 50 τῆς σειρ. τῶν ἀποφάσ. τοῦ 1842).

λουθοῦν, ἄνευ διακοπῆς καὶ ἄνευ ὁποιασδήποτε ἔξωθεν ἀνακοινώσεως μέχρι τῆς ἀπαγγελίας τῆς ἐτυμηγορίας, ὁ δὲ πρόεδρος τῶν συνέδρων δὲν ἐμπορεῖ νὰ διακόψῃ τὴν ἐξέτασιν τοῦ κατηγορουμένου καὶ τὴν συζήτησιν εἰμὴ μόνον κατὰ τὰ πρὸς ἀναψυχὴν ἀναγκαῖα διαλείμματα (1).

Ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου αὐτοῦ δὲν τηρεῖται κατὰ γράμμα· εἰς τὴν Νομολογίαν λοιπὸν εὕρηνται ταῦτα.

— Ὁσάκις ἡ συζήτησις δὲν ἦναι δυνατὸν νὰ τελειώσῃ εἰς μίαν συνεδρίασιν τὸ δικαστήριον δύναται νὰ διακόψῃ τὴν συζήτησιν καὶ νὰ τὴν ἀναπέμψῃ εἰς τὴν προσεχῆ συνεδρίασιν· εἰς τοιαύτην δὲ περίπτωσιν δὲν ἀπαιτεῖται ἡ ἐκ νέου σύνθεσις τῶν ἐνόρκων. Απ. ποιν. Αρ. Π. ρμς', ρμγ' (σελ. 196, 262 τόμ. 2 τῆς Νομολογίας) (2). Τ' αὐτὰ καὶ διὰ τῆς υλ' τοῦ 1840 ἀποφάσεως ἀπέφηνεν ὁ Ἄρ. Πάγος.

§ 321. Εἰς τὴν σύνεσιν τοῦ προέδρου ἀπόκειται νὰ διατάξῃ τὴν διακοπὴν καὶ τὴν διάρκειαν αὐτῆς. Ὑπάρχει δὲ περιορισμός τίς; Faus. τ. 8, σ. 611.

---

(1) Δι' ἄλλους λόγους παρὰ τοὺς πρὸς ἀναψυχὴν συγχωρεῖται διακοπή; Faust. τ. 8, σελ. 612 ἐπ.

(2) Ἡ διακοπὴ τῆς δίκης ὅταν αὕτη παρατείνηται ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε δὲν δύναται νὰ περαιωθῇ εἰς μίαν ἡμέραν, εἶναι ἐξ ἀνάγκης συγχωρημένη, διότι εἰς τὰ ἀδύνατα κατὰ τὸν νομικὸν κανόνα οὐδεὶς ὑποχρεοῦται· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ὡς ἐκ τῶν πρακτικῶν γίνεται δῆλον, ἦτον ἀδύνατον νὰ λάβῃ τὴν αὐτὴν ἡμέραν πέρας ἡ δίκη, καὶ ἑπομένως ὁ λόγος, ὅτι οἱ ἔνορκοι διέκοψαν τὴν δίκην καὶ ἐξακολούθησαν αὐτὴν τὴν ἐπιοῦσαν, δὲν εἶναι δεκτὸς ὡς λόγος ἀναιρέσεως. (Απ. ποιν. Αρ. Πάγου τοῦ 1838).

— Διακοπείσης τῆς συνεδριάσεως καὶ ἐπαναληφθείσης τὴν ἐπιοῦσαν, ἡ δευτέρα θεωρεῖται ὡς συνέχεια τῆς πρώτης, ὥστε ἀμφότεραι ἀποτελοῦν μίαν καὶ τὴν αὐτὴν συνεδρίασιν. — Απ. ποιν. Αρ. Π. υξδ' (σελ. 490 τῆς σειρ. τῶν ἀπορ. τοῦ 1840).

— Κανεὶς νόμος δὲν ὑπάρχει ἀπαγορεύων εἰς τὰ δικαστήρια τῶν πλημμελειοδικῶν νὰ διακόπτωσι τὴν συζήτησιν καὶ νὰ τὴν ἀναβάλωσι διὰ τὴν ἑπομένην ἡμέραν. Απ. ποιν. Αρ. Π. σκά (σελ. 109 τόμ. 3 τῆς Νομολ.).

— Ἡ διακοπὴ τῆς δίκης εἶναι ἐξ ἀνάγκης συγχωρημένη. (Απ. ποιν. Αρ. Π. σοϐ' σελ. 211, 218, τόμ. 3 τῆς Νομολ.).

— Κατὰ τὸ ἄρθρον 445 τῆς ποιν. δικονομίας, ὁ πρόεδρος τῶν συνέδρων (1) δύναται καὶ μόνος (ἄνευ ἀποφάσεως τῶν συνέδρων) νὰ διακόψῃ τὴν συζήτησιν κατὰ τὰ πρὸς ἀναψυχὴν τῶν ἐνόρκων κτλ. ἀναγκαῖα διαλείμματα.— Απ. ποιν. Αρ. Π. 19 τοῦ 1855. Απ. ποιν. Αρ. Π. 81 (τοῦ 1852), 24, 93 τοῦ 1853.—13 τοῦ 1851, ἧς ἡ 2 σκέψις φέρει.

Ἀπόφ. Ἐπειδὴ, κατὰ τὸ ἄρθ. 445 τῆς ἰδίας δικον. ὁ πρόεδρος τῶν συνέδρων δύναται πρὸς ἀναψυχὴν τῶν δικαστῶν κτλ. νὰ διακόψῃ τὴν συζήτησιν κατὰ πᾶσαν στάσιν αὐτῆς, ἐκ δὲ τῶν πρακτικῶν τῆς συνεδριάσεως ἀποδεικνύεται ὅτι ὁ πρόεδρος τῶν συνέδρων ἐπὶ τοιούτῳ σκοπῷ, καὶ δι' ἔλλειψιν ὑλικοῦ καιροῦ διέκοψε τὴν συζήτησιν διὰ τὴν ἐπομένην ἡμέραν, ἀφοῦ ὡς ἐκ περισσοῦ ἔλαβε τὴν γνώμην καὶ τῶν ἄλλων δικαστῶν, χωρὶς νὰ γίνῃ ἀντίῤῥησις ἐκ μέρους τῶν κατηγορουμένων· ἄρα ἡ διακοπὴ ἐγένετο διὰ λόγον ἀποδεικνύοντα τὴν ἀνάγκην αὐτῆς· εἶναι δὲ ἐσφαλμένος ὁ ἰσχυρισμὸς τῶν ἀναιρεσειόντων ὅτι ἔπρεπε νὰ ἐκδοθῇ περὶ τούτου ἀπόφασις, καθότι κατὰ τὰ ἄρθρα 417 καὶ 365 τῆς ἰδίας δικονομίας περὶ τῶν διατάξεων τοῦ προέδρου τῶν ἀφορωσῶν τὴν διεύθυνσιν καὶ τὴν τάξιν τῆς συζητήσεως δὲν ἐκδίδονται ἀποφάσεις, καὶ ἐν γένει δὲν ἐκδίδονται εἰμὴ ὅταν οἱ διάδικοι δὲν εὐχαριστῶνται εἰς τὰ παρὰ τοῦ προέδρου διαταχθέντα, περιστατικὸν τὸ ὁποῖον, ὡς ἐῤῥέθη, δὲν συντρέχει ἐνταῦθα· τέλος τὸ ἄρθ. 392 τῆς αὐτῆς δικονομίας ἐπιτρέπει τὴν ἐκ δευτέρου ἐξέτασιν ἐξετασθέντος ἤδη μάρτυρος καὶ τὴν κατ' ἀντιπαράστασιν ἐξέτασιν αὐτοῦ· ἐπομένως δὲν παρεβιάσθη ὁ νόμος ἂν ταῦτα ἐγένοντο πρὸς ἐξακρίβωσιν τῆς ἀληθείας, ὡς πρὸς τὸν μάρτυρα Δημήτριον Πανόπουλον· δὲν προκύπτει δὲ ἐκ τῶν πρακτικῶν, ἢ ἄλ-

(1) Ἑτέρα ἀπόφασις τοῦ Αρ. Πάγου (τος' τοῦ 1838, φέρει.

Ἀπόφ. Ἐπειδὴ, κατὰ τὸ 445 ἄρθρον ἐδ. 2 τῆς ποιν. δικονομίας, ὁ πρόεδρος τῶν συνέδρων δύναται νὰ διακόψῃ τὴν συζήτησιν πρὸς ἀναψυχὴν τῶν δικαστῶν, τῶν ἐνόρκων κτλ. πολλῷ μᾶλλον δύναται ὁλόκληρον τὸ δικαστήριον νὰ τὴν διακόψῃ δι' ἀποφάσεώς του καὶ νὰ τὴν ἀναβάλῃ εἰς ἄλλην συνεχῆ συνεδρίασιν, διότι εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην ἡ ἀνάγκη τῆς ἀναψυχῆς τῶν δικαστῶν κτλ. καθίσταται μᾶλλον κατεπείγουσα· ἐπομένως, διακοπείσης ἐπὶ τοῦ προκειμένου τῆς δίκης, δὲν παρεβιάσθη τὸ ἄρθρ. 445 ἐδ. 2 τῆς ποιν. δικονομίας.

λου τινὸς ἐγγράφου, ὅτι ὁ μάρτυς οὗτος, συνεννοηθεὶς μετὰ τοῦ πολιτικῶς ἐνάγοντος, δὲν κατέθεσαν τὴν ἀλήθειαν.

— Δὲν ὑπάρχει παράβασίς τις ὅταν τὰ πρακτικὰ βεβαιῶσιν α) ὅτι ἐγένετο διακοπὴ πρὸς ἀναψυχὴν καὶ β') ὅτι ἐτέθη φυλακὴ κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς διακοπῆς, ἵνα μὴ συγκοινωνήσωσιν οἱ ἔνορκοι μὲ τρίτον τι ά. Ταῦτα δὲ πράττει ὁ πρόεδρος, εἰς ὃν ὁ νόμος ἀνέθεσε τὴν ὅλην διεύθυνσιν τῆς συζητήσεως καὶ τὴν διαχείρισιν τῆς εὐταξίας. Απ. ποιν. Αρ. Π. 10 τοῦ 1851.

— Ὁ πρόεδρος τῶν συνέδρων ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ διακόψῃ τὴν συζήτησιν πρὸς ἀναψυχὴν τοῦ δικαστηρίου ἢ τῶν διαδίκων, καὶ εἶναι ἀδιάφορον τίς τὸ ἐπροκάλεσεν. Απόφασις (1) περὶ τούτου δὲν ἀπαιτεῖται· ἀρκεῖ ἡ ἐν τοῖς πρακτικοῖς μνεία (445 ποιν. δικον.). Απ. ποιν. Αρ. Π. 90 τοῦ 1853.

§ 322. Δὲν ὑπάρχει ἀκυρότης τίς, ὅταν τὰ περὶ τῆς δίκης συνταχθέντα πρακτικὰ βεβαιοῦν τὴν διὰ τὴν ἐπελθοῦσαν νύκτα γενομένην διακοπὴν τῆς συνεδριάσεως καὶ τὴν κατὰ τὴν ἐπιοῦσαν ἐξακολούθησιν αὐτῆς, ἐπὶ τέλους δὲ εἶναι προσηκόντως γεγραμμένα· οὔσης δὲ μιᾶς τῆς συζητήσεως δὲν ἦτον ἀνάγκη νὰ ὑπογραφῶσιν ἰδίως τὰ πρακτικὰ κατὰ πᾶσαν διακοπὴν αὐτῆς. Απόφ. ποιν. Αρ. Π. 148 τοῦ 1855.

§ 323. Δύνανται οἱ σύνεδροι, διαρκούσης τῆς διακοπῆς, νὰ ἐνεργήσωσιν ἄλλας πράξεις; Faus. τ. 8 σ. 612.

— Ὁ λόγος ὅτι διεκόπη ἡ συνεδρίασις μετὰ τὴν κλήρωσιν τοῦ δικαστηρίου τῶν ἐνόρκων, καὶ δὲν ἐξηκολούθησεν εἰμὴ ἀφοῦ ἐδικάσθη ἄλλη ὑπόθεσις δὲν ἐπιφέρει ἀναίρεσιν (458 ποινι δικ.). Απ. ποιν. Αρ. Π. 70 τοῦ 1853.

Διαδικασίας συνέχεια.— Συγκοινωνία ἐνόρκων (2).

§ 324. Διασκεπτομένων τῶν ἐνόρκων οὐδεὶς εἰσέρχεται εἰς τὸ πρὸς διάσκεψιν δωμάτιον, ἀλλ' οὐδὲ τῶν ἐνόρκων τίς δύναται νὰ

---

(1) Τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ διακόπτῃ τὴν συζήτησιν, καὶ νὰ παραπέμπῃ αὐτὴν διὰ τὴν ἐπαύριον, ὅταν τὰ συμπράττοντα μέλη χρήζουσιν ἀναψυχῆς (445 ποιν. δικον.). Απ. ποιν. Αρ. Π. 107 τοῦ 1853.

(2) Faus. τ. 8, § 628. — ἀνωτ. § 178.

ἐξέλθῃ ἄνευ ἀδείας τοῦ προέδρου τῶν συνέδρων.— Κατὰ τὸν αὐτὸν καιρὸν ἀπαγορεύεται ὡσαύτως εἰς τοὺς ἐνόρκους ὁποιαδήποτε ἀνακοίνωσις πρὸς τρίτον τινὰ (1)· διὰ τοῦτο ἐφίσταται φυλακὴ παρὰ τὴν θύραν τοῦ πρὸς διάσκεψιν δωματίου·— ἄλλως, καταγινώσκεται χρηματικὴ ποινὴ κατὰ τῶν παραβατῶν ἐνόρκων (ποιν. δικ. 433 (323 inst.) 434).

Εἰς τὴν Νομολογίαν εὕρηνται ταῦτα.

— Ἡ ἀνακοίνωσις ἐνόρκου τινὸς γενομένη συνεδριάζοντος τοῦ κακουργιοδικείου, δὲν πρoνοεῖται ἀπὸ τὸν νόμον, καὶ ἑπομένως οὔτε δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς λόγος ἀναιρέσεως. Απ. ποιν. Αρ. Π. συϐ' τοῦ 1839.

— Ἀπαγορεύεται εἰς τοὺς ἐνόρκους ὁποιαδήποτε ἀνακοίνωσις πρὸς τρίτον τινὰ ἀφ' ἧς στιγμῆς εἰσέλθωσι πρὸς διάσκεψιν. Ἀπόφ. ποιν. Αρ. Πάγου συϐ'. σελ. 24, 26 τόμ. 4 τῆς Νομολογ.). Πρϐ. τὴν λέξ. Ἔνορκοι.

— Διαρκούσης τῆς διασκέψεως τῶν ἐνόρκων ἡ συγκοινωνία (2) αὐτῶν μετ' ἄλλων δὲν ἀποτελεῖ λόγον ἀναιρέσεως (434 ποινικ. δικον.), ἀλλὰ ποινὴ ἐπιϐάλλεται εἰς τὸν παραϐάτην. Ἀπόφ. ποιν. Αρ. Π 90 τοῦ 1853.

— Ὁ νόμος δὲν ὑποχρεοῖ τοὺς ἐνόρκους, γενομένης διακοπῆς τῆς συζητήσεως, νὰ μένωσιν ἐντὸς τοῦ δικαστηρίου. Απ. ποιν. Αρ. Π. 13 τοῦ 1851.

— Ἡ συγκοινωνία, ἣν ἔλαϐον τυχὸν οἱ ἔνορκοι κατὰ τὴν διακοπὴν τῆς δίκης μετ' ἄλλων, δὲν ἀποτελεῖ λόγον ἀναιρέσεως (458 ποιν. δικ.). Απ. ποιν. Αρ. Π. 107 τοῦ 1853.

§ 325. Ἡ συγκοινωνία εἶναι παράνομος, δτἂν 1) ἀφορᾷ τὴν δικαζομένην ὑπόθεσιν· 2) ἦναι τοιαύτη, ὥστε νὰ ἐπηρεάσῃ τὸν ἔνορκον· 3) δὲν ἦναι τυχαία, ἀλλ' ἑκουσία. — ὅταν συντρέχωσι ταῦτα πάντα, ἡ διαδικασία ἀκυροῦται κατὰ τὴν Γαλλ. Νομολογίαν. Faus. τ. 8, σ. 618—620.

---

(1) Ἡ συγκοινωνία τῶν ἐνόρκων ἀπαγορεύεται μετὰ τὴν θέσιν τῶν ζητημάτων. Απ. ποιν. Αρ. Π. υλ' τοῦ 1840.

(2) Ἡ ἀνακοίνωσις ἐνόρκου τινός, γενομένη καθ' ἣν στιγμὴν οἱ ἔνορκοι διασκέπτονται, τιμωρεῖται μὲν μὲ χρηματικὴν ποινήν, ἀλλὰ δὲν συναριθμεῖται μεταξὺ τῶν λόγων τῆς ἀναιρέσεως. — Απ. ποίν. Αρ. Π. συϐ' τοῦ 1839.

§ 326. Εἰς τὸ κεφάλαιον τοῦτο ὁ Faustin ἐξετάζει καὶ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς γνώμης, ἣν ἤθελε τυχὸν ἐκφράσει ἔνορκός τις ἐπὶ τῆς δίκης.

Διερμηνεῖς (1).

§ 327. Περὶ διερμηνέων ἐσημείωσα τινὰ ἐν Εὐρ. τ. 7 σ. 239—245. Ἐνταῦθα δὲ προσθέτω νεώτερά τινα ζητήματα, τὰ ἑξῆς, δυναμένου τοῦ ἀναγνώστου νὰ τὰ συνδυάσῃ μὲ τὰ ἐκεῖ ἐκτεθέντα.

§ 328. Εἰς τὸν ἀγνοοῦντα τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν κατηγορούμενον πρέπει νὰ διορίζηται διερμηνεὺς (130 ποιν. δικ.) ἐπὶ ποινῇ ἀναιρέσεως (458 § 15 ποιν. δικον.). Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 97 τοῦ 1853.

§ 329. Η ἔλλειψις διερμηνείας ἰσοδυναμεῖ μὲ ἔλλειψιν διορισμοῦ διερμηνέως. Απ. ποιν. Αρ. Π. 97 τοῦ 1853.

§ 330. Ὁ διερμηνεὺς διορίζεται ὑπὸ τοῦ προέδρου (2) εἴτε κατὰ τὴν ἔναρξιν τῆς συζητήσεως, εἴτε καθ' ἣν στιγμὴν ἀνάγκη τὶς τὸ προκαλέσῃ. cass. 7 Όκτ. 1841. Δαλλ. inst. cr. ἀρ. 2326. Ὁ πρόεδρος δὲν ἔχει ἀνάγκην αἰτήσεώς τινος πρὸς τοῦτο, οὐχ ἧττον ὅμως καὶ τὰ μέρη ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ προκαλέσωσι τὸν διορισμόν του.

Ὁ πρόεδρος, ἂν δὲν ὑπάρχῃ ἀντίῤῥησίς τις, ἀποφαίνεται μόνος· ἄλλως, ἀποφαίνεται τὸ δικαστήριον (3).

§ 331. Ἑρμηνεῖς ποιοὶ διορίζονται; Ἴδε Εὐρ. τ. 7 σ. 240 ἐν ὑποσημ.— Ἴδε ἀπ. ποιν. Αρ. Π. 88 τοῦ 1855, καθ' ἣν δὲν εἶναι

(1) Δαλ. λ. inst. crim. ἀρ. 2308 ἐπ. Faust. τ. 8 § 629.— Εὐρ. λ. Ἑρμηνεῖς. Ποιν. δικ. ἄρθ. 130.

(2) Δὲν ὑπάρχει λόγος ἀναιρέσεως ἂν εἰς τὸν διορισμὸν τοῦ διερμηνέως συμπράξῃ ὁλόκληρον τὸ δικαστήριον, ἐν ᾧ τὸν διορισμόν του, εὐκολίας χάριν, ἀνέθεσεν ὁ νόμος εἰς τὸν πρόεδρον (130 ποιν. δικ.).— Απ. ποιν. Αρ. Π. 2 τοῦ 1857.—Πρλ. Faus. τ. 8 σελ. 478 σημ. 4—6.

(3) Πόρ. ἐκ τοῦ ἄρθ. 132 ποιν. δικονομ. (332 inst.). Faust. τ. 8 § 629, δ'.

λόγος ἀναιρέσεως ὅτι διωρίσθη διερμηνεὺς ἔνορκος ἐξαιρεθείς, ὅστις ὅμως παρευρέθη ὡς ἀκροατὴς εἰς τὴν ἐξέτασιν μάρτυρος τινός.

— Οἱ κλητῆρες διορίζονται διερμηνεῖς. Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 69 τοῦ 1846.

— Ἡλικία των; Εὐρ. λέξ. Ἑρμηνεία σ. 245.

§ 332. Ὁ ἑρμηνεὺς δὲν ἀπαιτεῖται νὰ ἐπαναλαμβάνῃ κατὰ πᾶσαν μαρτυρίαν, τὸν ὅρκον. Απ. ποιν. Αρ. Π. συά τοῦ 1839.— Απ. ποιν. Αρ. Π. 79 τοῦ 1850. Ἴδε Εὐρ. τόμ. 7 σ. 239—245. Ἰδίως τὸν αὐτ. § 9.

§ 333. Ὁ ἑρμηνεύς, ὅστις ὤμωσε νὰ κάμῃ διερμηνείαν ἐρωταποκρίσεων δι' ἕνα μόνον μάρτυρα, δὲν δύναται νὰ χρησιμεύσῃ εἰς τὴν ἐξέτασιν ἄλλου μάρτυρος, ἂν δὲν ὁρκισθῇ ἐκ νέου, ἢ δὲν τῷ ὑπομνησθῇ τοὐλάχιστον ὁ ὅρκος (133 ποιν. δικ.). Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 88 τοῦ 1856.

§ 334. Ὅταν ὁ λόγος τῆς ἀναιρέσεως περὶ τῆς ὁρκοδοσίας τοῦ διερμηνέως ἄνευ τῆς παρουσίας τοῦ συνηγόρου τῶν κατηγορουμένων ἀφορᾷ τὸν ἀθωωθέντα ἕτερον συγκατηγορούμενον, ὑπὲρ οὗ διωρίσθη διερμηνεύς, ὡς μὴ γνωρίζοντος τὴν Ἑλλην. γλῶσσαν, δὲν ἔχει συμφέρον νὰ προτείνῃ αὐτὸν ἄλλος συγκατηγορούμενος. Απ. ποιν. Αρ. Π. 155 τοῦ 1855.

§ 335. Εἰς τοὺς μάρτυρας τοὺς μὴ εἰδότας τὴν ἑλληνικὴν ἑρμηνεύεται ὁ ὅρκος των. Ἄλλως ἐπέρχεται ἀναίρεσις (458 § 15 ποιν. δικ.).— Απ. ποιν. Αρ. Π. 89 τοῦ 1858.

§ 336. Παῖδες νεώτεροι τῶν 14 ἐτῶν ἐξετάζονται ἀνωμοτί· πρὸς τοῦτο δὲ δὲν ἀπαιτεῖται ἡ συναίνεσις τοῦ κατηγορουμένου οὔτε νὰ τῷ ἑρμηνευθῇ ἡ διάταξις τοῦ ἄρθ. 122, ἂν δὲν γινώσκῃ τὴν Ἑλλην. γλῶσσαν. Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 61 τοῦ 1857.

§ 336α. Ἂν ὁ διερμηνεὺς διορισθῇ μετὰ τὴν ἔναρξιν τῆς συζητήσεως, τί γίνεται ὡς πρὸς τὰς προγεγονείας πράξεις; Τὸ ζήτημα εἶναι ἀκανθῶδες, ἡ δὲ Γαλλ. νομολογία παρεδέχθη, ὅτι ὑπάρχει τεκμήριον ὅτι δὲν ἦτον ἀναγκαῖος ὁ διορισμὸς τοῦ διερμηνέως μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης. Πρλ. Faust. τ. 8 § 626, δ.

Ἐμφάνισις τοῦ κατηγορουμένου. — Ἄρνησις πρὸς ἐμφάνισιν. — Ἐξέτασις περὶ τῆς ταυτότητός του. — Ἄρνησις περὶ τῆς ταυτότητος (1).

§ 337. Ὁ κατηγορούμενος πρέπει νὰ ἦναι παρὼν εἰς τὴν συζήτησιν, ὅταν δὲν δικάζηται ἐρήμην· ἀρχομένης δὲ τῆς συζητήσεως, οἵ τε κατηγορούμενοι καὶ οἱ συνήγοροί των, ὡς καὶ τὰ λοιπὰ πρόσωπα, καταλαμβάνουν τὰς ἕδρας των (374 ποιν. δικ.— 258 ὀργ.). Ἐννοεῖται δὲ ὅτι καὶ οἱ ἔνορκοι, ἅμα προσδιορισθῶσι, κάθηνται ὁρκισθέντες ἤδη (ὅρα ἀνωτ.) ἀπέναντι τοῦ κατηγορουμένου κατὰ τὴν διὰ τῆς κληρώσεως ὁρισθεῖσαν τάξιν εἰς ἕδρας προσηκόντως κεχωρισμένας (422 ποιν. δικ.).

§ 338. Ἀρχομένης δὲ τῆς συζητήσεως, ὁ πρόεδρος ἐρωτᾷ τὸν κατηγορούμενον, παριστάμενον ἄνευ (2) ἁλύσεων (310 inst.) καὶ φυλαττόμενον ἁπλῶς, περὶ τοῦ ὀνόματος καὶ τοῦ ἐπωνύμου του, περὶ τῆς ἡλικίας, τῆς θρησκείας, τοῦ γενεθλίου τόπου, τῶν γονέων, τῆς τάξεως, τοῦ ἐπιτηδεύματος καὶ τῆς κατοικίας του (374, 375, 422 ποιν. δικ.), ὡς καὶ ἂν ἦναι ἔγγαμος, ἂν ἔχῃ τέκνα καὶ πόσα, ἂν ἦναι γραμματισμένος (ἐγκ. Ὑπουργ.). — Οὐσιῶδες εἶναι νὰ ἐξετάζηται καὶ ἡ προτέρα διαγωγή τους ἂν καὶ ὁ Faust. τ. 8 § 631, γ' λέγει ὅτι αἱ περὶ τῆς ταυτότητος ἐρωτήσεις doivent être strictement circonscrites dans les termes de la loi.

Αἱ ἀνωτέρω ἐρωτήσεις δὲν εἶναι καθὼς δύναταί τις νὰ ὑποθέσῃ ἁπλῆ τύπου διατήρησις.

Ἡ ἔνωσις τῶν εἰρημένων περιστάσεων χρησιμεύει εἰς τῆς ταυτότητος τὴν ἀπόδειξιν, καὶ ἑκάστη ἐξ αὐτῶν ἐμπορεῖ νὰ ἔχῃ ἰδιάζουσαν ἐπιῤῥοήν.

Τὸ ἐπιτήδευμα, ἡ κατοικία, καὶ ὁ γενέθλιος τόπος διδάσκουν τοὺς ἐνόρκους τὴν ἀνατροφήν, τὰς ῥοπὰς καὶ ἕξεις τοῦ κατηγορουμένου.

Ἡ γνῶσις τῆς ἡλικίας χρησιμεύει εἰς τὸν καταλογισμὸν τῆς πράξεως.

---

(1) Faust. τ. 8 § 631.

(2) Ἡ τοῦ ἄρθ. 374 διάτι εἶναι ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος; Ὄχι, κατὰ τὸν Faust. τ. 8 σ. 659 ἐπ.

Η ἀνωτέρω ἐξέτασις εἶναι ἐπὶ τέλους ἀναγκαιοτάτη εἰς τὴν περίστασιν, καθ' ἣν εὑρίσκονται πολλοὶ κατηγορούμενοι διὰ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν πρᾶξιν, διὰ νὰ δυνηθῶσιν οἱ ἔνορκοι νὰ γνωρίσωσιν ἀδιστάκτως ἕνα ἕκαστον ἐξ αὐτῶν.

Ἀπὸ τοιαύτης φύσεως ἐλλείψεις δύναται πολλάκις νὰ συμβῶσιν ἀδιόρθωτα δυστυχήματα, καὶ οἱ ἔνορκοι ὀφείλουν νὰ καταβάλλωσι πᾶσαν φροντίδα διὰ νὰ προληφθῶσιν ἐνδεχόμενα ἄτοπα.

Ὅτε ὑπάρχουν πολλοὶ κατηγορούμενοι, ὁ πρωταίτιος τίθεται ἐπὶ κεφαλῆς τῶν ἄλλων, οὗτοι δὲ εἰς τὴν προσδιορισθεῖσαν τάξιν παρὰ τοῦ προέδρου.

Ἡ ἐξέτασις ἀρχίζει ἀπὸ τὸν πρῶτον, καὶ προχωρεῖ ἕως τὸν ἔσχατον.

Ἡ διατήρησις αὐτῆς τῆς τάξεως δὲν ἐμποδίζει νὰ γίνωνται ἐν τῷ μέσῳ τῆς περὶ τὴν ἀπόδειξιν διαδικασίας αἱ ἀναγκαῖαι ἐρωτήσεις πότε εἰς τὸν ἕνα καὶ πότε εἰς τὸν ἄλλον, καθὼς καὶ εἰς τοὺς ἐγκαλουμένους δὲν ἀπαγορεύεται τὸ δικαίωμα νὰ ζητῶσι τὸν λόγον διὰ νὰ κάμωσι παρατηρήσεις, καὶ διὰ νὰ φέρωσιν ἐν τῷ μέσῳ διασαφήσεις συντεινούσας εἰς μέρος ἢ εἰς τὸ ὅλον τῶν κατηγορουμένων. Μαρ. σ. 73.

§ 339. Μετὰ ταῦτα ὁ πρόεδρος παραγγέλλει τὸν κατηγορούμενον νὰ προσέχῃ εἰς τὴν κατηγορίαν καὶ τὴν περὶ αὐτῆς συζήτησιν (1). Ἐνθυμίζει προσέτι τοὺς συνηγόρους, ὅτι χρεωστοῦν νὰ μὴ λέγωσί τι ἀντιβαῖνον εἰς τὴν συνείδησίν των (2) καὶ εἰς τὸ

(1) Πρλ. Faust. τ. 8 § 632, 6', IV. Δὲν διατάσσεται ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος. Faus. τ. 8 § 632 ἐν ἀρχ.

(2) Πρλ. Μαρινάκη σ. 76 ἐπ. ὅστις λέγει ταῦτα,

Ἀσυμβίβαστος φαίνεται ἐνταῦθα ἡ ἔκφρασις ὁ δικηγόρος δὲν ὀφείλει νὰ λέγῃ τι ἀντιβαῖνον εἰς τὴν συνείδησίν του, μὲ τὰ πολλάκις εἰς αὐτὸν ἐπιβαλλόμενα χρέη.

Πρέπει τις διὰ τῆς ἐκφράσεως ταύτης νὰ ἐννοήσῃ ὅτι ὁ δικηγόρος δὲν πρέπει νὰ ἀναδέχηται εἰμὴ τὰς νομιζομένας παρ' αὐτοῦ δικαίας ὑποθέσεις, καὶ ἂν τυχὸν ἤθελε παρατηρηθῇ μία ἢ πολλὰ παραβάσεις, ἂν καὶ βραδέως, ὄχι τοιαύτη νὰ ἀφίνῃ τὸν κατηγορούμενον εἰς τὴν διάκρισιν τοῦ κατηγόρου; νὰ τὸν ἀφίνῃ ἀπροστάτευτον καὶ νὰ ἑνόνηται κατὰ κάποιον τρόπον μὲ τοῦτον;

Ἢ πρέπει, ἂν καὶ πεπεισμένος περὶ τῆς ἐνοχῆς τοῦ ἐγκαλουμένου

πρὸς τοὺς νόμους ὀφειλόμενον σέβας καὶ νὰ φυλάττωσι τὴν προσήκουσαν κοσμιότητα καὶ μετριότητα τῶν ἐκφράσεων (ποιν. δικ. 375, 376, 422 ἐδ. τελ.) Ὀργ. 146—148. (311 instr.).

§ 340. Ὁ κατηγορούμενος, ἐξεταζόμενος, πρέπει νὰ μένῃ ὄρθιον; ἴδε Faust. τ. 8 σ. 665, κατὰ τὸν ὁποῖον ὁ πρόεδρος ἔχει τὸ δικαίωμα„ ὁδηγούμενος ἐκ τῶν περιστάσεων, νὰ ἐπιτρέψῃ αὐτῷ νὰ καθίσῃ. Διὰ νὰ ἦναι ἐλευθέρα ἡ διάνοια, πρέπει νὰ μὴ στενοχωρῆται σωματικῶς ὁ κατηγορούμενος· διὰ νὰ μὴ ἀπαντᾷ βεβιασμένος, πρέπει νὰ σταθμίζῃ πρότερον τὰς ἀπαντήσεις του, ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ κάμῃ τοῦτο, ὅταν τὰ μέλη του καὶ τὰ νεῦρά του πάσχωσι· πρέπει λοιπὸν, ὅταν ἦναι ἀνάγκη, νὰ κάθηται. Ναὶ μὲν ἡ συνήθεια θέλει ἱστάμενον τὸν κατηγορούμενον ὁσάκις λαμβάνει τὸν λόγον· ὁ νόμος τὸ διατάσσει· ἀλλ' ἂν μία μακρὰ τοιαύτη τοῦ κατηγορουμένου κατάστασις ἤθελεν εἶσθαι ὀχληρὰ καὶ ἐπίπονος, ἂν ἤθελεν ἀρνηθῇ νὰ συμμορφωθῇ μὲ τὴν παραδεδεγμένην συνήθειαν καὶ μὲ τὴν διάταξιν τοῦ νόμου, ἠδύνατο νὰ θεωρηθῇ ἔλλειψις ἀνατροφῆς, ἀλλ' ὄχι καὶ ἀξιοκατάκριτος πρᾶξις ἐνώπιον τοῦ νόμου, ὅστις δὲν ἠθέλησε νὰ τὸν βάλῃ βεβαίως εἰς πλειοτέραν παρὰ τοὺς δικαστάς του στενοχωρίαν.

νου, νὰ ἐπιμένῃ εἰς τὴν ὑπεράσπισιν; ἀλλὰ εἰς τὴν τελευταίαν ταύτην περίπτωσιν δὲν ἐνεργεῖ ἐναντίον τῆς συνειδήσεώς του;

Ἡ διάταξις αὕτη τοῦ νόμου δὲν ἤθελε θεωρηθῇ ἀπὸ τὰς ὀρθοτέρας, ἂν ὤφειλέ τις νὰ ἀποφασίσῃ μὲ ὅλην τὴν αὐστηρότητα. Τὸ βέβαιον ἀποτέλεσμά της εἶναι ὅτι ὁ δικηγόρος θέλει εὑρίσκεσθαι εἰς αἰωνίαν ἀντίφασιν μὲ τὸν ὅρκον του, μὲ τὴν συνείδησίν του καὶ μὲ τὰ χρέη του.

Ὁ ὅρκος τὸν παραγγέλλει νὰ μὴ δέχεται ὑποθέσεις ἀντιβαινούσας εἰς τὴν συνείδησίν του.

Ἡ συνείδησίς τον τὸν διαγράφει τοὺς κανόνας, ἐναντίον τῶν ὁποίων δὲν δύναται νὰ προβῇ.

Τὰ χρέη του τέλος πάντων τὸν προσκαλοῦν νὰ μὴ ἀπαρνῆται τὴν ὑπεράσπισιν ἀνθρώπου, τοῦ ὁποίου ἡ ἐνοχὴ εἶναι πολλάκις δημοσίᾳ ὡμολογημένη. Ὁ νόμος τὸ διατάσσει, καὶ ἀπαιτεῖ νὰ προηγηθῇ ἡ ἀκρόασις τοῦ ὑπερασπιστοῦ πρὸ τῆς καταδίκης ὁποιουδήποτε.

Μερικωτέρα εἶναι ἑπομένως ἡ ἔννοια τοῦ νόμου ὡς πρὸς τοῦ δικηγόρου τὴν συνείδησιν. Μαριν. σ. 76.

§ 341. Ἂν ὁ κατηγορούμενος ἀρνῆται τὴν ταυτότητά του, ὑποστηρίζων ὅτι τὸ βούλευμα δὲν ἀφορᾷ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, ἡ ἄρνησις αὕτη θεωρεῖται ὡς μέσον ὑπερασπίσεως, λυόμενον ὑπὸ τῶν ἐνόρκων ὅταν ἀποφαίνωνται ἐπὶ τῆς κατηγορίας. Cass. 29 Νοεμβ. 1833. Faust. τ. 8 σ. 665 ἐν τέλει. Ἂν δὲ ὁ κατηγορούμενος ἐδικάσθη πρότερον κατ' ἐρήμην; αὐτ.

§ 342. Ἂν ὁ κατηγορούμενος ἀρνῆται νὰ ἐμφανισθῇ εἰς τὸ ἀκροατήριον; Ὁ νόμος μας σιωπᾷ, ὡς ἐσιώπα καὶ ὁ Γαλλικός· τότε δὲ ἐν Γαλλίᾳ, la présence forcée des accusés remplaçait leur comparution volontaire. Προσήγοντο λοιπὸν ἀναγκαστικῶς ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου, ἀλλὰ τὸ σύστημα τοῦτο ἐθεωρήθη ἀτελές· ὅθεν ἐν Γαλλίᾳ ἐξεδόθη ὁ ἀπὸ 9 Σεπτ. 1835 νόμος (1), ἔχων οὕτως.

«Art. VIII. Au jour indiqué pour la comparution à l'audience, si les prevenus ou quelqu uns d'entre eux refusent de comparaître, sommation d'obéir à justice leur sera au nom de la loi par un huissier commis à cet effet par le président de la Cour d'assises et assistè de la force publique. L'huissèr dressera procès-verbal de la sommation et de la réponse des prévenus». «Art. IX. Si les prévenus n'obtempèrent point à la sommation, le président pourra ordonner qu'ils soient amenés par la force devant la Cour; il pourra également, après lecture faite à l audience, du procés-berbal constatant leur résistance, ordonner, que nonobstant leur absence, il sera passè outre au débats. Aprés chaque audience, il sera, par le greffier de la Cour d'assises, donnè lecture aux prévenus qui n'auront point comporru, du procès-verbal des débats, et il leur sera signifiè copie des réquisitoires du ministere publique, ainsi que des arrêts rendus par la Conr qui seront tous réputés contradictoires».

Ὑπομιμνήσκω τὸ ἄρθρον 5 τοῦ νόμου υξδ' τοῦ 1858 (σ. 55 Ἐφημ. Κυβερν.) περὶ τῆς τῶν πολιτικῶν πλημμελημάτων καὶ τῶν τοῦ τύπου διαδικασίας.

---

(1) Ἴδε τὴν ἑρμηνείαν του εἰς Faust. τ. 8 σελ. 668 κ.ἑ. Τὸν καταχωρῶ ἐνταῦθα ὡς ἕνα ἁπλοῦν ὁδηγόν. Προσθέτω ὅμως ὅτι αὐτὸς ἀφορᾷ τὴν ἀδικαιολόγητον μὴ ἐμφάνισιν.

Διατυπώσεις μετὰ τὴν περὶ τῆς ταυτότητος ἐξέτασιν.— Ἀνάγνωσις βουλεύματος καὶ ἐγκλητηρίου.— Συνοπτικὴ διασάφησις (1).

§ 342. Γενομένης τῆς ἀπαιτουμένης περὶ τῆς ταυτότητος ἐξετάσεως, ὁ εἰσαγγελεὺς ἀπαγγέλλει μὲ συνοπτικὴν ἀκρίβειαν τὴν ἔννοιαν τῆς κατηγορίας, καὶ ἐγχειρίζει εἰς τὸν πρόεδρον τὸν κατάλογον τῶν μαρτύρων, οἵτινες καλοῦνται (2) κατ' ὄνομα παρὰ τοῦ κλητῆρος (377, 423 ἐδ. 2 ποιν. δικ.).

§ 343. Μετὰ ταῦτα ἀναγινώσκει ὁ γραμματεὺς γεγωνείᾳ τῇ φωνῇ τὸ περὶ παραπομπῆς βούλευμα (3) καὶ τὸ ἐγκλητήριον ἔγγραφον (4), ὁ δὲ πρόεδρος σαφηνίζει μὲ συνοπτικὴν ἀκρίβειαν πρὸς τὸν κατηγορούμενον τὰς κατ' αὐτοῦ αἰτιάσεις, καὶ διατάσσει τὴν ἔναρξιν τῆς συζητήσεως (ποιν. δικ. 424) (313 inst.).

Εἶναι ἔργον πολλὰ οὐσιῶδες νὰ συστήσῃ τις εἰς τοὺς ἐνόρκους τὴν μεγαλητέραν προσοχὴν εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν, καθ' ἣν πρώτην φορὰν γίνεται ἐνώπιόν των λόγος περὶ τῶν λεπτομερειῶν τοῦ ἀποδιδομένου εἰς τὸν κατηγορούμενον ἐγκλήματος.

Εἶναι ἀναγκαῖον νὰ σχηματίσουν ἀπ' ἀρχῆς ἰδέαν ἀκριβῆ καὶ

---

(1) Faus. τ. 8 § 632, 634.

(2) Ἄν τις λείψῃ; ὅρα ἀνωτ. § 180 ἐπ. 270 ἐπ. — Παραιτουμένου τοῦ εἰσαγγελέως τῶν μαρτύρων τῆς κατηγορίας καὶ μὴ ἀντιτείνοντος τοῦ κατηγορουμένου, ὑπαρίθεται ὅτι οὗτος συμφωνεῖ, τὸ δὲ δικαστήριον δὲν ὀφείλει οἴκοθεν νὰ δώσῃ τὸν λόγον εἰς αὐτόν. Απ. ποιν. Αρ. Π. 67 καὶ 71 τοῦ 1853.

(3) Ἂν ὑπάρχῃ καὶ βούλευμα ἐφετῶν μεταρρυθμίζον τὸ τοῦ συμβ. τῶν πλημμ. ἀναγινώσκεται καὶ αὐτό. — Ὅθεν, ὅταν τὸ βούλευμα τῶν ἐφετῶν δὲν μετερρύθμισε διόλου τὸ περὶ παραπομπῆς βούλευμα τῶν πλημμελειοδικῶν, ἡ ἀνάγνωσις ἐκείνου εἶναι περιττή, ὅταν μάλιστα δὲν περιέχῃ οὐδεμίαν ἰδίαν διάταξιν. Απ. ποιν. Αρ. Π. τλθ' τῆς 26 Μαΐου 1839. Ὅρα ἀνωτ. σ. 117 ἐπ. — Ἐν τῇ περιπτώσει τῶν ἄρθρων 347 καὶ 373 τῆς ποιν. δικον. ἀναγινώσκεται ἡ ἀπόφασις.

(4) Τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ἐγγράφων αὐτῶν δὲν ἀπαιτοῦσιν ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος ἐν Γαλλίᾳ. Faust. τ. 8 § 632.

ἀλάνθαστον τῆς ὑποθέσεως, χωρὶς νὰ ἀφήσωσι τὸ πνεῦμά των νὰ κυματίζῃ εἰς τὴν ἀβεβαιότητα καὶ εἰς τὴν σύγχυσιν τῶν περιστατικῶν.

Διὰ νὰ προληφθῶσιν ἀκούσια πολλάκις ἀτοπήματα, καὶ διὰ νὰ ὑπάρξῃ πιθανότης ἐπιτυχίας τοῦ μεγάλου τούτου σκοποῦ, τοῦ νὰ ἀνακαλυφθῇ ἡ ἀλήθεια, εἶναι ἐπάναγκες νὰ διατηρῆται ἀκρίβεια, ὡς παρετηρήθη εἰς τὸ ἁρμόδιον μέρος, εἰς τὴν σύνταξιν τοῦ βουλεύματος καὶ τοῦ ἐγκλητηρίου ἐγγράφου.

Ἀμφότερα πρέπει νὰ περιστρέφωνται εἰς τὴν διήγησιν τῶν οὐσιωδεστέρων ἀντικειμένων· αἱ περιεχόμεναι εἰς αὐτὴν ἐκφράσεις πρέπει νὰ ἦναι σαφεῖς καὶ ὡρισμέναι, ἁπλούσταται καὶ ὅσον ἐνεστιν ἐπιτήδειαι νὰ ἑλκύσωσι τὴν προσοχὴν τῶν ἐνόρκων εἰς πράγματα, καὶ ὄχι εἰς λεπτομερείας, μηδόλως ἐχούσας πολλάκις ἐπιρβοὴν εἰς τὴν ὑπόδικον ὑπόθεσιν.

Η ἐπιβάλλουσα εἰς τὸν πρόεδρον τὴν ὑποχρέωσιν νὰ σαφηνίσῃ μὲ συνοπτικὴν ἀκρίβειαν τὰς γινομένας κατὰ τῶν κατηγορουμένων αἰτιάσεις διάταξις εἶναι ὑπὲρ τοῦ συμφέροντος τοῦ ἐγκαλουμένου, ὅστις ἢ ἤκουσε κακῶς τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ βουλεύματος καὶ τοῦ κατηγορητηρίου ἐγγράφου ἢ συνέλαβεν ἐσφαλμένην ἰδέαν τῶν παρουσιασθεισῶν κατ' αὐτοῦ περιστάσεων.

Εἶναι ἀληθὲς, ὅτι ἀμφότερα τὰ ἔγγραφα ταῦτα κοινοποιοῦνται εἰς τὸν ἐγκαλούμενον ἱκανὰς πρὸ τῆς συζητήσεως ἡμέρας, ἀλλὰ πόσάκις δὲν εὑρίσκονται μεταξὺ τούτων ἄνθρωποι ἀγράμματοι; Πόσάκις μία ἰσχυρὰ τῆς ἀθωότητος πρόληψις δὲν τὸν θέτει εἰς κατάστασιν νὰ βλέπῃ μὲ ὄμμα ἀγανακτήσεως καὶ περιφρονήσεως ἔγγραφα περιστρεφόμενα εἰς τὴν ἐνοχήν του;

Ὅσα χάσματα ἀφῆκεν ἡ ἀνάγνωσις αὐτῶν ἐκ μέρους τοῦ γραμματέως εἰς τὴν ἀκριβῆ ἐκ μέρους τῶν ἐνόρκων κατάληψιν, τὰ ἀναπληροῖ ἡ ἐκ μέρους τοῦ προέδρου διασάφισις. Μαρ. σ. 79.

—Τῆς ἀποφάσεως τοῦ Ἀρ. Πάγου, τῆς παραπεμψάσης τὴν ὑπόθεσιν πρὸς νέαν συζήτησιν, οὐδεὶς νόμος ἀπαιτεῖ τὴν ἀνάγνωσιν (424 ποιν. δικ.). Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 73 τοῦ 1853, 419 τοῦ 1858 (1).

---

(1) Ὁ νόμος (424 ποιν. δικ.) δὲν ἀπαιτεῖ ν' ἀναγινώσκηται εἰς τὰ Κακουργ. ἡ ἀπόφασις τοῦ Ἀρ. Πάγου ἡ μετὰ τὴν ἀναίρεσιν παραπέμπουσα πρὸς νέαν συζήτησιν τὴν ὑπόθεσιν. Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 419 τοῦ 1858.

§ 345. Οἱ μάρτυρες πρέπει νὰ ὦσι παρόντες εἰς τὴν ἀνάγνωσιν; ὁ Faust. τ. 8 § 632, γ' δὲν θεωρεῖ τοῦτο ὡς ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος διατεταγμένον, καὶ εἶναι μὲν ἀληθὲς, ὅτι τὸ ἄρθρον 315 τῆς Γαλλ. ποιν. δικον. διαφέρει κατά τι τῆς τοῦ 423 τῆς ἡμετέρας, ἀλλ' οὐχ' ἧττον καὶ ἐκ ταύτης δὲν προκύπτει ἰσχυρός τις λόγος πρὸς ἀκύρωσιν τῆς διαδικασίας, ἂν ἡ ἀνάγνωσις τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος ἐγγράφων γίνῃ ἐν ἀπουσίᾳ μάρτυρος τινός. Καὶ κατὰ τὸν Ἄρ. Πάγον (ἀπ. ποιν. 92 τοῦ 1845), δὲν ὑπάρχει ἀκυρότης, ἂν ἡ ἀνάγνωσις τοῦ βουλεύματος δὲν γίνῃ ἐνώπιον τῶν μαρτύρων.

Ἄλλην φαίνεται ἔχων γνώμην ὁ συγγραφεὺς τοῦ Ἐγχειριδίου τῶν ἐνόρκων (σ. 81), ἀπαιτῶν ν' ἀναγνωσθῇ εἰς τὸν βραδέως ἐμφανιζόμενον μάρτυρα τὸ βούλευμα καὶ τὸ κατηγορητήριον.

§ 345². Μετὰ ταῦτα ὁ πρόεδρος διατάσσει τὴν ἀποχώρησιν τῶν μαρτύρων (383 ποιν. δικ.).

Ὀφείλων ὁ πρόεδρος νὰ διατάξῃ νὰ ἀποχωρήσωσιν οἱ μάρτυρες εἰς τὸ δι' αὐτοὺς παρεσκευασμένον δωμάτιον, χρεωστεῖ νὰ διατάξῃ νὰ μὴ ἐξέλθωσιν ἐκεῖθεν πρὸ τῆς στιγμῆς, καθ' ἣν θέλουν προσκληθῇ διὰ νὰ μαρτυρήσωσιν. Ἐξαιρουμένου αὐτοῦ τοῦ προφυλακτικοῦ μέτρου, δυνάμει τοῦ ὁποίου ἀπαγορεύεται εἰς τοὺς μάρτυρας ἡ γνῶσις τῶν ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ διατρεχόντων, ὁ πρόεδρος δύναται, νομίζω νὰ λάβῃ καὶ ἄλλα μέτρα, ἂν ἡ ἀνάγκη τὸ καλέσῃ, διὰ νὰ ἐμποδίσῃ τοὺς μάρτυρας πρὸ τῆς ἐξετάσεώς των νὰ συγκοινωνήσωσι μεταξύ των, καὶ μὲ ὅλους τοὺς ἄλλους, οἵτινες ἂν καὶ δὲν φαίνωνται ἔχοντες κανὲν εἰς τὴν ἔκβασιν τῆς ὑποθέσεως συμφέρον, ἐμποροῦν μολαταῦτα νὰ μὴ ἦναι τόσον ἀδιάφοροι. Μαρ. σ. 80.

Διαδικασία περὶ τὴν ἀπόδειξιν.

§ 346. *Ἐξέτασις τῶν μαρτύρων* (1).— Εἰς τὴν λέξ. Μάρτυρες (Εὑρ. τ. 10 σ. 142—171) ἐξέθεσα πολλὰ σχετικὰ ζητήματα. Παραπέμπω δὲ αὐτόθι τὸν ἀναγνώστην πρὸς ἀποφυγὴν ἐπαναλήψεων.

§ 347. *Μαρτυρίαι.*— Ὁ Faustin, εἰς τὸ περὶ Ποινικῆς δικονομίας πολύτιμον σύγγραμμά του, ἐξετάζει, ἐν ἐκτάσει, τὰ ἑξῆς.

(1) Faust. τ. 8 § 635—642.

Γενικοὶ κανόνες περὶ ἐξετάσεως μαρτύρων.— Ποῖοι ἐξετάζονται ὡς τοιοῦτοι; § 635.

Ποῖοι δὲ δύνανται νὰ ὦσι μάρτυρες; Πρόσωπα ἀνίκανα· ἀποτελέσματα τῆς ἀνικανότητός των.– Συγγενεῖς· ἀντίῤῥησις κατὰ τῆς μαρτυρίας των.— Μηνυταί.— Πολιτ. ἐνάγοντες. § 636.

Πρόσκλησις τῶν μαρτύρων.— Τάξις τῆς ἐξετάσεώς των. Ἐρωτήσεις περὶ τῶν ἰδιοτήτων αὐτῶν. § 637.

Δικαίωμα τῶν μερῶν τοῦ παραιτεῖσθαι τῆς μαρτυρίας·— τοῦ ἀνθίστασθαι κατ' αὐτῆς. — Ἀπόφασις περὶ τούτου πῶς γίνεται. § 638.

Ὅρκος μαρτύρων. — Τύπος ὅρκου. — Βεβαίωσις τῆς ὁρκωμοσίας. — Εἷς ὅρκος.— Παῖδες νεώτεροι τῶν 14 ἐτῶν (15 παρὰ τοῖς Γάλλ.).— Ἱερεῖς. § 639.

Τρόπος ἐξετάσεως. Προφορικῶς. Δὲν διακόπτονται. § 640.

Ἐξέτασις μαρτύρων. — Ἐρωτήσεις. — Διασαφήσεις.— Διαφωνίαι § 641, 642.

§ 350. Αἱ μαρτυρίαι εἶναι τὸ κυριώτερον στοιχεῖον τῆς πεποιθήσεως τῶν ἐνόρκων. Ὁ νόμος λοιπὸν ὤφειλε νὰ λάβῃ πρόνοιαν, ἵνα προλαμβάνωνται ὕποπτοι μαρτυρίαι. Τοιαῦτα δὲ μέτρα εἶναι ἡ κοινοποίησις τοῦ καταλόγου τῶν μαρτύρων, περὶ οὗ ἐγένετο λόγος ἐν § 290 ἐπ.

§ 351. Ἕκαστος μάρτυς πρέπει νὰ ἐξετάζηται ἰδίᾳ κατὰ τὴν ὑπὸ τοῦ προέδρου προσδιοριζομένην τάξιν (378, 425 ποιν. δικ.). Πρὸ τῆς ἐξετάσεώς του ἕκαστος μάρτυς ὁρκίζεται ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος κατὰ τὸ ἄρθρον 121 τῆς ποιν. δικονομίας (1). Περὶ δὲ τοῦ ὅρκου βλέπε ὅσα ἐξέθεσα ἐν τῇ λέξει (2) Ὅρκος (Εὑρ. τ. 11

(1) Περὶ τῶν κληρικῶν, ἴδε τὸν εἰδικὸν περὶ τούτου νόμον.

(2) Ἕκαστος μάρτυς ὀφείλει πρὶν μαρτυρήσῃ νὰ ὁρκισθῇ, ὅτι θέλει εἰπεῖ τὴν ἀλήθειαν καὶ μόνην τὴν ἀλήθειαν· ἀνωμοτὶ ἐξετάζονται καὶ εἰς τὴν προανάκρισιν καὶ εἰς τὸ ἀκροατήριον, 1) παῖδες νεώτεροι τῶν δεκατεσσάρων ἐτῶν· 2) οἱ καταδικασμένοι ἕνεκα κακουργήματος, ἥτινος τῶν ἐν τοῖς ἄρθ. 22 καὶ 23 τοῦ ποιν. νόμου ἀναφερομένων πλημμελημάτων· 3) οἱ πολιτικῶς ἐνάγοντες· ἐὰν ὅμως οἱ εἰρημένοι ἤθελον ἐξετασθῇ μηδενὸς ἐναντιουμένου, ἡ διαδικασία δὲν θεωρεῖται ὡς ἄκυρος.

Αἱ ἐν τῇ προανακρίσει ληφθεῖσαι μαρτυρίαι δὲν ἀναγινώσκονται ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ, ἐκτὸς τῶν ἐφεξῆς περιπτώσεων.

σελ.355 ἐπ). Πρβ. Morin § 49 τῆς λ. Cour d'assises καὶ Faust. τ. 8 § 639.

§ 342. Μετὰ τὴν ὅρκισιν ὁ πρόεδρος προβαίνει εἰς τὴν ἐξέτασιν τοῦ μάρτυρος ὡς εἰδικώτερον ὁρίζουσι τὰ ἄρθρα 385 ἐπ. τῆς ποιν. δικονομίας.

— Δὲν εἶναι ἀναγκαῖον κατὰ τὰ ἄρθρα 125 καὶ 394 τῆς ποιν. δικονομίας, νὰ ἐρωτᾶται ὁ μάρτυς περὶ τῆς συγγενείας του πρὸς τὸν κατηγορούμενον. Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 8 τοῦ 1853.

---

1). Οἱ βασιλόπαιδες ἄνευ βασιλικῆς συνευδοκήσεως δὲν προσκαλοῦνται ὡς μάρτυρες, ἀλλ' ὁρκίζονται καὶ ἐξετάζονται κατ' οἶκον· ἡ δὲ μαρτυρία των ἀναγινώσκεται, γενομένης περὶ τούτου αἰτήσεως ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ, ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος τῆς διαδικασίας.

2). Γραμματεῖς τῆς Ἐπικρατείας, Στρατάρχαι, Εἰσαγγελεῖς, Νομάρχαι καὶ Πρέσβεις, ἢ ἄλλοι εἰς ξένας αὐλὰς διπλωματικὰ πράγματα ἐπιτετραμμένοι Πράκτορες ἢ πρόξενοι εἰς τὰ Δικαστήρια τῶν Κακουργιοδικῶν, προσκαλοῦνται καὶ ἐξετάζονται κατὰ τοὺς συνήθεις νομίμους τύπους· δύνανται ὅμως ν' ἀπαλλαχθῶσι τῆς ἐμφανίσεως διὰ Βασ. Διατάγματος· τότε δὲ ἡ ἔγγραφος μαρτυρία των ἀναγινώσκεται γενομένης αἰτήσεως, ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος τῆς διαδικασίας.

3). Ἐπίσης ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος τῆς διαδικασίας ἀναγινώσκονται γενομένης αἰτήσεως, αἱ ἐν τῇ προανακρίσει ληφθεῖσαι ἐνόρκως ἐξετάσεις τῶν μαρτύρων, ὅταν ἐκ τῆς ἀναβολῆς ἐπίκηται κίνδυνος, ἢ διὰ βαρεῖαν νόσον, ἢ διὰ τὸ βαθὺ γῆρας, ἢ ὅταν ἡ εἰς τὸ ἀκροατήριον ἐμφάνισίς των ἦναι ἀνέφικτος διὰ τὴν εἰς ἀλλοδαπὴν διατριβήν των, ἢ δι' ἄλλα τοιαῦτα κωλύματα.

4). Ἄν τις τῶν κατηγορουμένων ἢ μαρτύρων ἦναι κωφὸς ἢ ἄλαλος, ἢ κωφὸς καὶ ἄλλαλος ἐνταυτῷ, ἀλλὰ ἠξεύρει νὰ γράφῃ, τότε εἴς τε τὴν προανάκρισιν καὶ εἰς τὸ ἀκροατήριον ὅλαι αἱ ἐρωτήσεις, καὶ ἄλλαι παρατηρήσεις καταγράφονται παρὰ τοῦ γραμματέως τοῦ δικαστηρίου, οἱ δὲ εἰρημένοι ἀπαντῶσιν εἰς αὐτὰς ἐγγράφως.

Εἰς τὴν περίστασιν ταύτην ἀναγινώσκονται τὰ πάντα εἰς τὸ ἀκροατήριον, γενομένης αἰτήσεως ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος τῆς διαδικασίας. Μαριν. σ. 82.

§ 153. Ὁ πρόεδρος κτλ. ἔχουσι τὸ δικαίωμα καὶ τὴν ὑποχρέωσιν ν' ἀπαιτῶσιν ἀπὸ τὸν μάρτυρα πᾶσαν διασάφησιν (388 ποιν. δικ. 319 instr.). Ὅταν δὲ ὑπάρχῃ ἀντίφασίς τις πρὸς τὰς ἐν τῇ ἀνακρίσει καταθέσεις των, ζητεῖται διασάφησις καὶ ἀναγινώσκονται τὰ εἰς τὸ προκείμενον ἀναγόμενα χωρία, καὶ ἐπιδεικνύονται (1) εἰς αὐτούς. (ποιν. δικ. 390. — instr. 318).

— Ὁ Ἄρ. Πάγος δὲν ἐπεμβαίνει, ἂν ὀρθῶς τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων διέταξε ν' ἀναγνωσθῇ χωρίον τι τῆς ἐν τῇ ἀνακρίσει καταθέσεως μάρτυρος τινὸς (425, 378, 388, 390 ποιν. δικ.). — Απ. ποιν. Αρ. Πάγ. 126 τοῦ 1858 (2). Πρλ. Morin, λέξ. Cour d'assises ἀρ. 50 ἐν τέλ. 51.

§ 354. Μετὰ τὴν ἐξέτασιν ἑκάστου μάρτυρος ἀπευθύνονται ἐρωτήσεις πρὸς αὐτὸν καὶ ὑπὸ τῶν λοιπῶν δικαστῶν κτλ. ὡς καὶ ὑπὸ τοῦ κατηγορουμένου. Ὀρθῶς δὲ παρατηρεῖ ὁ συγγραφεὺς τοῦ Ἐγχειριδίου τῶν ἐνόρκων (σ. 85) ὅτι ὁ εἰσαγγελεὺς ὀφείλει, ὁσάκις παρατηρεῖ ὅτι ὁ πρόεδρος γνωρίζει ἐντελῶς τὴν δικαζομένην ὑπόθεσιν καὶ τὰς συνοδευούσας αὐτὴν περιστάσεις, καὶ ὅτι ὁ δρόμος τὸν ὁποῖον διέγραψεν εἰς τὰς ἐξετάσεις του, εἶναι κατάλληλος νὰ φέρῃ εἰς τὰς συζητήσεις τὸ ἀναγκαῖον φῶς καὶ τὴν ἀκρίβειαν, ὀφείλει λέγω νὰ ἀποφύγῃ πᾶσαν δυναμένην νὰ ἐπαχθῇ εἰς τὸν δρόμον τοῦ προέδρου ἐναντίωσιν διὰ παρακαίρων ἐξετάσεων καὶ δι' ἐρωτήσεων εἰς περιστατικά, τῶν ὁποίων τὴν διασάφησιν ὁ πρόεδρος ἄφησεν εἰς ἄλλην ἐποχήν, τὴν ὁποίαν οὗτος φρονεῖ καταλληλοτέραν· ἐρωτήσεις παρακαίρως γενόμεναι πολλάκις ἀντὶ νὰ ὠφελήσωσιν εἰς τῆς ἀληθείας τὴν ἀνακάλυψιν, καὶ νὰ δικαιώσωσι τὸν κακῶς ἐννοημένον ζῆλον τοῦ δημοσίου κατηγόρου, ἀλλάσσουν τὴν φύσιν τῆς ὑποθέσεως καὶ τῆς συζητήσεως τὸν χαρακτῆρα καὶ διακινδυνεύουσι τῆς ὑποθέσεως τὴν τύχην.

— Ὁ πρόεδρος χρεωστεῖ μὲν νὰ ἐρωτᾷ τὸν κατηγορούμενον εἰς τὸ τέλος ἑκάστης μαρτυρίας, ἀλλ' ἡ παράλειψις αὕτη δὲν φέρει ἀκυρότητα, ἐκτὸς ἂν τὸ ζητήσῃ ὁ κατηγορούμενος καὶ ὁ πρόεδρος

---

(1) Faust. τ. 8 § 641 κατωτ. § 372.

— Παρατηρηθείσης ἀσυμφωνίας τινὸς ἢ ἀντιφάσεως τῶν μαρτύρων, ἀναγινώσκονται τότε μόνον ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ τὰ εἰς τὴν συμφωνίαν ἢ ἀντίφασιν ἀναγόμενα χωρία τῶν ἀνακριτικῶν ἐκθέσεων. Απ. ποιν. Αρ. Π. 39 τοῦ 1853.

(2) Πρλ. § 13 — 13[3] ἐπ, Εὐρ. τ. 10 σ. 150.

νὰ ἀρνηθῇ (1). Απ. ποιν. Αρ. Π. 47, 78 τοῦ 1847, διότι ὁ κατηγορούμενος ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἀποτείνῃ ἀπ' εὐθείας πρὸς τοὺς μάρτυρας ὅσας ἐρωτήσεις θεωρήσει ἀναγκαίας πρὸς ὑπεράσπισίν του. Απ. ποιν. Αρ. Π. 102, 106 τοῦ 1852. — Απ. ποιν. Αρ. Π. υξγ' καὶ υοζ' τοῦ 1840. — Απ. ποιν. Αρ. Π. 8 τοῦ 1853.

§ 954². Ὁ Πρόεδρος (2), ὁ Εἰσαγγελεὺς, οἱ Σύνεδροι καὶ οἱ Ἔνορκοι ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ ἀποτείνουν ἀπ' εὐθείας πρὸς τὸν κατηγορούμενον καὶ τοὺς μάρτυρας τὰς ἀναγκαίας ἐρωτήσεις· ὁ δὲ ἰδιώτης κατήγορος καὶ ὁ πολιτικῶς ἐνάγων δεν δύνανται νὰ τὰς κάμουν, ἀλλὰ μόνον διὰ τοῦ προέδρου.

Αἱ ἀπ' εὐθείας ἐρωτήσεις δὲν εἶναι ἀδιάφοροι· χορηγοῦν ὠφελείας, αἵτινες ἤθελον ἐκλείψει, ἂν ὁ ἔνορκος θέλων πληροφορίας καὶ διασαφήσεις περίτινος περιστατικοῦ, ἤθελε διευθύνει τὴν ἐρώτησιν εἰς τὸν πρόεδρον, καὶ οὗτος τὴν διαβιβάσει εἰς τὸν μάρτυρα ἢ τὸν ἐγκαλούμενον, ἢ ἤθελε τοὺς παρέξει τὴν εὐκολίαν νὰ σχεδιάζωσι τὴν ἀπάντησιν, καὶ πολλάκις μὲ ἐπαισθητὴν τῆς δικαιοσύνης ζημίαν νὰ ὑποκρύπτωσι περιστάσεις συντεινούσας εἰς τῆς ἀληθείας τὴν ἀνακάλυψιν.

Η ὡς πρὸς τὸν ἰδιώτην κατήγορον καὶ τὸν πολιτικῶς ἐνάγοντα ἐξαίρεσις τοῦ κανόνος τούτου δὲν εἶναι ματαία, δὲν εἶναι χωρὶς σκοπόν· εἰσήχθη βεβαίως διὰ νὰ προληφθῶσι πλειότερον, ἢ ὀλιγώτερον τετολμημέναι ἐκφράσεις, καὶ προσωπικαὶ καταφοραὶ, αἵτινες εἶναι σχεδὸν πάντοτε ἀδιαχώριστοι ἀπὸ τὰς διαφιλονεικήσεις μεταξὺ ἀνθρώπων εὑρισκομένων εἰς ἐχθρικὴν κατάστασιν διὰ πάθη καὶ συμφέροντα. Μαρ. σ. 86.

§ 355. Ἡ κατάθεσις τῶν μαρτύρων πρέπει νὰ ᾖ ἐλευθέρα πάσης ἐπιῤῥοῆς ἀμέσου ἢ ἐμμέσου, ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἀποτρέπει νὰ λαμβάνωνται μέτρα πρὸς ἀποφυγὴν τῶν συννενοήσεων (ἄρθ. 383 καὶ 425 τῆς ποιν. δικ.). Οἱ μάρτυρες δὲ δὲν πρέπει νὰ διακόπτωνται (3) εἰς τὰς μαρτυρίας των, οὐδὲ συγχωρεῖται εἰς αὐτοὺς νὰ κάμουν ἀμοιβαίας παρατηρήσεις εἰς τὰς μαρτυρίας των (385 ποιν. δικον.).

---

(1) Πρλ. Morin λέξ. Cours d'ass. ἀρ. 52 καὶ § 46 — 49 Εὐρ. τόμ. 10 σελ. 162 ἐπ.

(2) Πρλ. ἀνωτ. σ. 86 τὴν ἀπ. Αρ. Π. τῆς 7 Νοεμβρ. 1840.

(3) Ἐλεύθεροι εἰς τὰς καταθέσεις των οἱ μάρτυρες δὲν πρέπει κατ' οὐδένα τρόπον νὰ ἐπιῤῥεασθῶσιν· ἂν τὸ μέτρον τοῦτο παρα-

Οἱ μάρτυρες δὲν διακόπτονται εἰς τὰς μαρτυρίας των, ἀλλ' ὁ πρόεδρος ἐρωτᾷ τὸν κατηγορούμενον ἢ τὸν συνήγορόν του, ἂν ἔχουν τι νὰ παρατηρήσουν ἢ νὰ ὑπομνήσουν κατ' αὐτῶν.

Ἀμφότεροι ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ ἀπαγγείλωσι κατὰ τοῦ μάρτυρος ἢ κατὰ τῆς μαρτυρίας του πᾶν ὅ,τι δύναται ἀκριβέστερον νὰ ὁρίσῃ τὸ ἀξιόπιστον αὐτῶν καὶ συντείνει πρὸς ὑπεράσπισίν του, καὶ νὰ ἀποτείνωσιν ἀπ' εὐθείας πρὸς τὸν μάρτυρα ὅλας τὰς πρὸς τὸν σκοπὸν ἀναγκαίας ἐρωτήσεις.

Ἡ ἀπαγόρευσις τὴν ὁποίαν διατάσσει ὁ νόμος εἰς τοῦ μάρτυρος τὴν διακοπὴν εἶναι οὐσιωδεστάτη.

Ποσάκις ὁ κατηγορούμενος δὲν εὑρίσκει εἰς μίαν συῤῥαμένην καὶ πλήρη ἔκθεσιν μέσα ἐντελοῦς ὑπερασπίσεως, καὶ ποσάκις τ' αὐτὰ μέσα δὲν ἀπαντῶνται ἐκ μέρους τοῦ δημοσίου κατηγόρου διὰ τῆς ἀληθείας τὴν ἀνακάλυψιν, ἥτις πολλάκις καλύπτεται ἀπὸ τὴν σύγχυσιν τῶν ἰδεῶν τοῦ μάρτυρος τὴν ὁποίαν ἐπιφέρουν βεβαίως αἱ κατ' ἐπανάληψιν διακοπαί.

Ὁ ἐγκαλούμενος καὶ ὁ δικηγόρος του ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ ἀπαγγείλωσι κατὰ τοῦ μάρτυρος, ἢ κατὰ τῆς μαρτυρίας του, πᾶν ὅτι δύναται ἀκριβέστερον νὰ ὁρίσῃ τὸ ἀξιόπιστον.

Αλλὰ ποῖα θέλουν εἶσθαι τῆς ἀπαγγελίας των ταύτης τὰ ὅρια; Ποῖος θέλει εἶσθαι ὁ δικαστὴς τῆς σεμνοπρεπείας τῶν ἐκφράσεων καὶ τοῦ συμφέροντος τοῦ ἐγκαλουμένου; κἀνεὶς ἄλλος βεβαίως παρὰ τὸν πρόεδρον τῶν συνέδρων, εἰς τὸν ὁποῖον ὁ νόμος ἐναπέ-

---

βιασθῇ, τί δύναταί τις νὰ ἐλπίσῃ ἀπὸ παραμορφωμένας πληροφορίας; μία κακῶς ἐννοημένη ἐκ μέρους τῶν Συνέδρων, τῶν Ἐνόρκων καὶ τοῦ Εἰσαγγελέως, αὐστηρότης πρὸς τὸν ἐξεταζόμενον, εἶναι ἐπίῤῥοια τῆς μαρτυρίας του. Ὁ μάρτυς ἔχει δικαίωμα νὰ ἐλπίσῃ ἐκ μέρους ἐκείνων, ἐνώπιον τῶν ὁποίων παρουσιάζεται νὰ δώσῃ πληροφορίας, γλυκύτητα, τρόπον μαλακὸν καὶ εὐπροσήγορον καὶ ὅλας τὰς δυνατὰς εὐκολίας διὰ νὰ ἐκπληρώσῃ τὸ χρέος του.

Ἡ σύγχυσις καὶ ἡ ταραχὴ τὴν ὁποίαν πολλοὶ πολλάκις μάρτυρες δοκιμάζουν παρουσιαζόμενοι ἐνώπιον ἀκροατηρίου πολυπληθοῦς, παραβλάπτει καιρίως τὸν ἀληθῆ τῆς προσκλήσεώς των σκοπόν. Οἱ Δικασταὶ, οἱ Ἔνορκοι καὶ ὁ Εἰσαγγελεὺς ὀφείλουν νὰ τοὺς ἐνθαῤῥύνουν, καὶ νὰ τοὺς βοηθῶσι διὰ τῶν ἐπιτηδείων καὶ ἀφελῶν ἐρωτήσεών των νὰ ἀναλάβωσι τῆς μαρτυρίας των τὴν σειράν.

θεσε τὴν διατήρησιν τῆς ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ εὐταξίας. Ὁ πρόεδρος ὀφείλει νὰ ἐπαγρυπνῇ ὥστε καὶ διὰ τὸ ὀφειλόμενον εἰς τὸν ναὸν τῆς δικαιοσύνης σέβας, καὶ διὰ τοῦ ἐγκαλουμένου τὸ συμφέρον νὰ μὴ ἐξοκείλῃ ὁ δικηγόρος εἰς μέσα ἀξιοκατάκριτα, καὶ εἰς προσωπικὰς παραφορὰς, μὲ τὰς ὁποίας ἡ νομιμότης τῆς ὑπερασπίσεως δὲν ἔχει παραμικρὰν σχέσιν.

Εἶναι μολαταῦτα ἀναγκαῖον νὰ ἐνθυμηθῇ ὁ πρόεδρος ὅτι τὸ χορηγούμενον τοῦτο εἰς τὸν ἐγκαλούμενον καὶ τὸν δικηγόρον του δικαίωμα τραβᾷ τὴν ἀρχήν του ἀπὸ τὴν ἐλευθερίαν τῆς ὑπερασπίσεως, καὶ ὅτι πᾶσα αὐστηρότης ἐνεργουμένη ἐκτὸς τῶν νομίμων ὁρίων ἤθελεν εἶσθαι ἐναντία καὶ εἰς τὰς διατάξεις τοῦ νόμου, καὶ εἰς τὰ ὑψηλὰ χρέη, μὲ τὰ ὁποῖα εἶναι ἐπιφορτισμένος ὁ δημόσιος οὗτος ὑπάλληλος.

Ἐὰν ὁ κατηγορούμενος, ἢ ὁ δικηγόρος του, παραφερόμενοι ἐξυβρίσωσι τὸν μάρτυρα ἢ προσάψωσιν εἰς αὐτὸν πράξεις μὴ δυναμένας νὰ ἀποδειχθῶσι παραχρῆμα, καταδικάζεται ὁ ἔνοχος κατ' αἴτησιν τοῦ ἐξυβρισθέντος μάρτυρος, ἢ τοῦ εἰσαγγελέως, ἢ καὶ ἐξ ἐπαγγέλματος, εἰς κράτησιν μιᾶς μέχρις ὀκτὼ ἡμερῶν, καὶ ἐὰν ἦναι ἤδη εἰς φυλακὴν, εἰς αὐστηροτέραν κράτησιν.

Ἡ παρὰ τοῦ δικαστηρίου καταγνωσθεῖσα ποινὴ ἐκτελεῖται παραχρῆμα ἐπιμελείᾳ τοῦ εἰσαγγελέως ἐπιφυλαττομένης καὶ τῆς περαιτέρω καταδιώξεως πρὸς ἐφαρμογὴν τῆς κατὰ τὸν ποινικὸν Νόμον ἢ τὸν δικαστικὸν ὀργανισμὸν ἐπιβλητέας τυχὸν ποινῆς. Μαριν. σ. 83 — 85.

§ 356. Ὅταν εἰς τοὺς μάρτυρας ἀποτείνωνται ἐρωτήσεις περιτταὶ καὶ μάλιστα προκαλοῦσαι ἀπάντησιν ἐνοχοποιοῦσαν αὐτοὺς, ὁ πρόεδρος δύναται νὰ ἐμποδίσῃ αὐτάς. Απ. ποιν. Αρ. Π. 8 τοῦ 1854. Πρλ. Morin λέξ. Cours d'ass. ἀρ. 53.

§ 356². Ὁ πρόεδρος ὅμως ἔχει τὸ δικαίωμα, κατ' αἴτησιν τοῦ εἰσαγγελέως, τοῦ κατηγορουμένου, ἢ καὶ αὐτεπαγγέλτως νὰ διατάξῃ νὰ ἀποχωρήσωσί τινες ἢ ὅλοι οἱ μάρτυρες, καὶ νὰ ἐξετασθῶσιν ἐκ νέου ἤτοι κατὰ μόνας ἢ ἐπὶ παρουσίᾳ ἄλλων μαρτύρων, καὶ ἐὰν διστάζῃ νὰ ἐκτελέσῃ τὴν αἴτησιν, ἀποφασίζει περὶ τούτου τὸ δικαστήριον.

Ἡ ἀποχώρησις τῶν μαρτύρων, καὶ ἡ ἐκ νέου ἐξέτασις, ἤτοι κατὰ μόνας ἐπὶ παρουσίᾳ ἄλλων μαρτύρων, καθίσταται πολλάκις ὠφελιμωτάτη, καθότι ὑποχρεουμένων τούτων νὰ διαμένωσι μέχρι τοῦ τέλους τῆς συζητήσεως, καὶ τοῦτο βεβαίως διὰ νὰ ἦναι

ἕτοιμοι νὰ δίδωσιν ὅλας τὰς ἀναγκαίας διασαφήσεις, ἐκτίθενται εἰς ἐπιῤῥοίας, τὰς ὁποίας πολλάκις δὲν εἶναι εἰς κατάστασιν νὰ ὑπερνικήσωσιν. Ἡ ἐντύπωσις τὴν ὁποίαν τοὺς προξενεῖ ἡ συζήτησις, τὰ παρὰ τῶν διαδόχων των μαρτύρων ὑποβαλλόμενα, ἡ προσδοκία τοῦ ἀποτελέσματος, δύνανται νὰ προξενήσωσι τοιαύτην ταραχὴν, ὥστε νὰ μὴ σεβασθῶσιν ἐπιπολὺ τὴν ἀλήθειαν εἰς τὰς διασαφήσεις, τὰς ὁποίας ἤθελον κατ' ἐπανάληψιν προσκληθῇ νὰ δώσωσι.

Δὲν ἤθελεν ἑπομένως ἀποβῇ χωρὶς ἀποτέλεσμα, ἂν ἕκαστος μάρτυς διετάττετο μετὰ τὴν ἐξέτασίν του νὰ μένῃ εἰς ἓν δωμάτιον χωρισμένος, καὶ νὰ μὴ δύναται νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ ἀκροατήριον παρὰ ἂν προσκληθῇ διὰ νὰ ἐξετασθῇ ἐκ νέου, καὶ ἂν τοιαύτη ἀνάγκη δὲν παρουσιασθῇ, μετὰ τὴν ἐξέτασιν ὅλων τῶν ἄλλων μαρτύρων. Μαρ. σ. 87.

§ 357. Οἱ μάρτυρες δύνανται νὰ κάμωσι χρῆσιν σημειώσεων, ἵνα ὑποβοηθήσωσι τὴν μνήμην των; Faust. τ. 8 σ. 605.

— Οἱ μάρτυρες δύνανται ν' ἀναγνώσωσιν ἔγγραφα; αὐτ. σελ. 608. Πρλ. Morin, λ. Cours d'assises § 50.

§ 358. Ἴδε ἄρθ. 392 ποιν. δικον. (1).

— Καὶ ἂν ἀληθῶς οἱ μάρτυρες δὲν ἔμειναν μέχρι τέλους ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ, τοῦτο δὲν δίδει χώραν εἰς ἀναίρεσιν, ἀφοῦ δὲν προτείνεται ὅτι ἐζητήθησαν πρὸς διακρίνισιν καὶ δὲν εὑρέθησαν (2). Απ. ποιν. Αρ. Π. 9 τοῦ 1853. Πρλ. Morin λέξ. Cour d'assises ἀριθ. 53 ἐν τέλ.

§ 359. Ἡ μετὰ τὴν ἐκφώνησιν τῶν προσκληθέντων μαρτύρων καὶ τὴν ἔναρξιν τῆς ἐξετάσεώς των προσέλευσις μάρτυρος ἄλλου δὲν εἶναι λόγος ἀναιρέσεως (3). Απ. ποιν. Αρ. Π. 57 τοῦ 1858. Πρβ. Μαριν. σελ. 81.

§ 360. Τάξις τῆς ἐξετάσεως τῶν μαρτύρων (4). — Ὁποιαδή-

---

(1) Faust. τ. 8 § 642.

(2) Πρβ. § 6—7[3] τῆς λέξ. Μαρτυρες ἐπὶ ποινικῶν δικῶν.

(3) Παρεύρεσις ἄλλου μάρτυρος κατὰ τὴν ἐξέτασιν μάρτυρος ἐπιφέρει ἀναίρεσιν; ὄχι. — Πρλ. § 9—9[3] Εὐρ. τ. 10 σ. 140. — Ταὐτὰ νομίζω, καὶ ἡ Ραλλ. Νομολογία, ἐπιφυλαττομένου τοῦ κατηγορουμένου νὰ ἀμφισβητήσῃ τὸ εἰλικρινὲς τῆς καταθέσεως τοῦ παρεισφρύσαντος μάρτυρος. Morin, λ. Cours d'ass. ἀρ. 48. ἐδ. 1.

(4) Faust. τ. 8 § 637.

ποτε καὶ ἂν ὑποτεθῇ ἡ τάξις, κατὰ τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ γίνηται ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ ἡ ἐξέτασις τοῦ κατηγορουμένου, ὁ νόμος δὲν διέταξεν ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος τὴν τοιαύτην πρᾶξιν εἴτε πρὸ τῶν μαρτύρων, εἴτε μετὰ τοὺς μάρτυρας ἐξετασθῇ ὁ κατηγορούμενος· μολονότι κατὰ τὴν διάνοιαν τοῦ νομοθέτου, ἡ καταλληλοτέρα τάξις τῆς ἀκροάσεως τοῦ κατηγορουμένου ἤθελεν εἶσθαι μετὰ τὴν ἐξέτασιν τῶν μαρτύρων (1). (Απ. ποιν. Αρ: Π. σελ. 148 τόμ. 1 τῆς Νομολογίας).

— Ο νόμος ἐναπέθεσεν εἰς τὸν πρόεδρον τὴν ὑποχρέωσιν νὰ προσδιορίσῃ τὴν τάξιν, καθ' ἣν μέλλουν νὰ ἐξετασθῶσιν οἱ μάρτυρες.

Η περίστασις αὕτη δὲν εἶναι ἀδιάφορος, καὶ ὁ ἐπιτετραμμένος τὴν διευθέτησιν χρεωστεῖ νὰ προνοήσῃ ὥστε νὰ μὴ διαχυθῇ διὰ τῆς ἀτάκτως γενομένης ἐξετάσεως τὸ σκότος καὶ ἡ ἀσάφεια εἰς τὴν προφορικὴν ἀνάκρισιν, ἥτις πρώτην φορὰν λαμβάνει χώραν ἐνώπιον τῶν ἐνόρκων. Η τάξις, καθ' ἣν μέλλουν νὰ ἐξετασθῶσιν οἱ μάρτυρες, εἶναι πλειότερον δυσχερής, καὶ τὰ ἀποτελέσματα, ἂν δὲν διατηρηθῇ ἀκρίβεια, πλειότερον ἐπικίνδυνα ὁσάκις καὶ τὰ ἀντικείμενα περὶ τῶν ὁποίων πρόκειται νὰ μαρτυρήσωσιν, εἶναι διάφορα, καὶ οἱ κατηγορούμενοι πλειότεροι παρὰ τὸν ἕνα.

Εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν μαρτύρων προηγοῦνται ἐκεῖνοι τῆς κατηγορίας, παρακολουθοῦν οἱ τοῦ πολιτικῶς ἐνάγοντος, καὶ ἕπονται κατὰ τελευταῖον λόγον ἐκεῖνοι τῆς ὑπερασπίσεως. Ἂν ὁ κατηγορούμενος δι' ἀναφορᾶς του ἐζήτησε νὰ προσκληθοῦν μάρτυρες, καὶ ἂν ὁ εἰσαγγελεὺς ἐθεώρησε τὴν ἐξέτασίν των συντελεστικὴν εἰς τὴν ἀνακάλυψιν τῆς ἀληθείας, καὶ ἑπομένως τοὺς προσεκάλεσε, δὲν εἶναι βεβαίως μάρτυρες τοῦ κατηγορουμένου, εἶναι μάρτυρες τοῦ δημοσίου κατηγόρου, καὶ εἶναι ἀναντίρρητον ὅτι ἐξετάζονται μετὰ τοὺς μάρτυρας τῆς κατηγορίας, καὶ τότε ἐκεῖνοι τοῦ πολιτικῶς ἐνάγοντος εἶναι ἔσχατοι πάντων, ἂν δὲν ἔχῃ ὁ κατηγορούμενος ἄλλους δι' ἰδίων του ἐξόδων προσκεκλημένους μάρτυρας, τοὺς ὁποίους δύναται κατὰ νόμον νὰ παρουσιάσῃ εἰς τὴν συνεδρίασιν, καὶ εἶναι τότε τελευταῖοι εἰς τὴν ἐξέτασιν. Μαρ; σ. 81.

---

(1) Ὁ νόμος δὲν προσδιορίζει τὴν τάξιν, καθ' ἣν πρέπει νὰ ἐξετασθῶσιν οἱ μάρτυρες τῆς κατηγορίας καὶ τῆς ὑπερασπίσεως, ἀλλ' ἀφίνεται τοῦτο εἰς τὴν διάκρισιν τοῦ προέδρου. (Απ. ποιν. Αρ. Πάγου υογ'. — σελ. 505 τῆς σειρᾶς τοῦ 1840). Πρλ. τὴν λέξ. Μάρτυρες. Πρλ. Εὐρ. τ. 10 σ. 161 § 43ᵃ, 43ᵇ.

— Καὶ μετὰ τὸ τέλος τῆς διαδικασίας, ἀλλὰ πρὸ τῆς ἐκδόσεως τῆς περὶ ἐνοχῆς ἀποφάσεως, δύνανται νὰ ἐξετασθοῦν μάρτυρες· οὔτε δὲ ἐκ τῶν ἄρθ. 374, 383, 384 καὶ 425 τῆς ποιν. δικονομίας, οὔτε ἐξ ἄλλου τινὸς ἐξάγεται, ὅτι ἀπαγορεύεται ῥητῶς καὶ ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος νὰ ἐξετάζηται, συναινέσει μάλιστα τοῦ εἰσαγγελέως καὶ τοῦ κατηγορουμένου, πᾶς μάρτυς, ὅστις ἐμφανίζεται μετὰ τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ ἄρθρου 374, πρὸ τῆς περὶ ἐνοχῆς ἀποφάσεως· προκειμένου δὲ λόγου περὶ μαρτύρων τῆς ὑπερασπίσεως, δὲν δύναται νὰ παραπονεθῇ ὁ κατηγορούμενος διὰ παράβασιν τοῦ ἄρθρου 383, ἀφοῦ συνήνεσεν. Απόφ. ποιν. Αρ. Π. 35 τοῦ 1847.

— Οἱ μάρτυρες δύνανται νὰ ἐξετασθῶσιν ἐκ νέου ὄχι μόνον πρὸ τοῦ τέλους τῆς συζητήσεως, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν ἀνακεφαλαίωσιν, καθότι ἐκ τοῦ ἄρθρου 392 τῆς ποιν. δικονομίας γίνεται φανερὸν ὅτι ὁ πρόεδρος τῶν συνέδρων ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ διατάξῃ ν' ἀποχωρήσωσί τινες ἢ ὅλοι οἱ μάρτυρες καὶ νὰ ἐξετασθῶσιν ἐκ νέου, ἤτοι κατὰ μόνας, ἢ καὶ ἐπὶ παρουσίᾳ ἄλλων μαρτύρων· πρὸς τοῦτο δὲ διαμένουσιν εἰς τὸ ἀκροατήριον μέχρι τέλους· αὐτὸ τοῦτο ἐξάγεται καὶ ἐκ τῶν ἄρθρων 364, 365, 378 καὶ 388 τῆς ποιν. δικον. Απ. ποιν. Αρ. Π. 32 τοῦ 1845.

— Οἱ μάρτυρες ἐπιτρέπεται νὰ ἐρωτῶνται ἐκ νέου ἂν ἡ συζήτησις δὲν ἔπαυσε. (Απ. ποιν. Αρ. Πάγου συλ. — σελ. 66. τόμ. 4 τῆς Νομολγίας).

§ 361 Αναγινώσκεται μαρτυρία προσώπου μὴ κλητευθέντος; Ἐν Γαλλίᾳ ναί, δυνάμει τῆς διακριτικῆς ἐξουσίας τῶν προέδρων (1), οἵτινες δὲν ἔχουν τοιαύτην παρ' ἡμῖν. Πρλ. Morin, λέξ. Cours d'assises ἀρ. 5, ὅστις προσθέτει ὅτι la lecture qui serait faite par le min. p. dans son requisitoire n'opérerait pas nullité, si d ailleurs la défense avait été libre et entière. jour. cr. ἄρθ. 2856.

Πρὸς τοιαύτην ἀνάγνωσιν ἀπαιτεῖται ἄδεια τοῦ προέδρου ἤ, ἀμφισβητήσεως ὑπαρχούσης, τοῦ δικαστηρίου; Ναί, ἀπέφηνεν ἄλλοτε ἡ Γαλλικὴ Νομολογία, ἀλλ' ἡ τῆς 1. Ιουλίου 1847 ἀπόφασις τοῦ Ακυρωτικοῦ τὸ ἐναντίον καθιέρωσεν. Morin, αὐτ. § 57 ἐν τέλει.

---

(1) Ἴδε ὅμως ἀπ. Ακυρ. τῆς 15 Ιουν. 1839 j. cr. ἀρ. 2856.

§ 370. *Ἐξέτασις τῶν κατηγορουμένων* (1). — Ὅρα ἀνωτέρω § 360 καὶ Faust. τ. 8. 643 ἐν ἀρχ.

Ὁ πρόεδρος δύναται νὰ μακρύνῃ ἐκ τοῦ ἀκροατηρίου ἕνα τῶν συγκατηγορουμένων, καὶ νὰ προβῇ εἰς ἐξετάσεις ἄλλου ἢ μάρτυρος τινός; Ναί, κατὰ τὴν Γαλλ. Νομολ. (Faus. τ. 8 § 643, ἀλλ' ὄχι, καθ' ἡμᾶς ἀνωτ. § 312 ἑπ.

§ 371. Λόγος ἀναιρέσεως στηριζόμενος εἰς τὴν ἀκυρότητα τῆς ἐξετάσεως κατηγορουμένου τινὸς εἶναι ἀπαράδεκτος, προτεινόμενος κατὰ πρῶτον ἐνώπιον τοῦ Ἀρ. Πάγου. Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 90 τοῦ 1850.

§ 372. Κατὰ τὰ ἄρθρα 390 καὶ 425 τῆς ποιν. δικονομίας ὁ πρόεδρος προκαλεῖ τὴν προσοχὴν τῶν κατηγορουμένων εἰς τὰς πρὸς τὰς ἐν τῇ ἀνακρίσει ἐξετάσεις των ἀντιφάσεις καὶ ἀσυμφωνίας. — Κατὰ τὰς διατάξεις λοιπὸν αὐτὰς (2) ἀναγινώσκονται ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ ὁλόκληροι αἱ καταθέσεις τῶν κατηγορουμένων, ἂν καθολοκληρίαν ὑπάρχουν ἀντιφάσεις καὶ ἀσυμφωνίαι πρὸς τὰ ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ κατατιθέμενα (3). Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 94 τοῦ 1850.

§ 373. Ἴδε κατωτέρω ἔνθα γίνεται λόγος περὶ τῶν εἰς τοὺς ἐνόρκους παραδιδομένων ἐγγράφων, σχετικά τινα ζητήματα περὶ τῆς ἀναγνώσεως τῶν ἐξετάσεων τῶν συγκατηγορουμένων.

§ 374. Ἐξετάζονται ἱστάμενοι; ἀνωτ. § 340.

374ª. Ἡ ἐνώπιόν τινος τῶν ἐπὶ τῆς ἀνακρίσεως, ἢ ἐνώπιον αὐτοῦ τοῦ δικαστηρίου γενομένη καὶ μὲ τὴν συνήθη πεῖραν καὶ τὰς λοιπὰς ἀποδείξεις συμφωνοῦσα ὁμολογία τοῦ κατηγορουμένου ἀποτελεῖ πλήρη ἀπόδειξιν.

Αἱ ζητητικαὶ καὶ παραπειστικαὶ ἐρωτήσεις εἶναι ἀπηγορευμέναι· δὲν πρέπει νὰ ἀπαιτῆται μήτε εἰς τὴν προανάκρισιν μήτε εἰς

---

(1) Faus. τ. 8 § 643. Πρλ. τὴν λ. Κατηγορούμενοι.

(2) Ὅρα ἀνωτ. § 353. — Αἱ καταθέσεις τῶν διὰ βουλεύματος ἀπολυθέντων συγκατηγορουμένων ἐπιτρέπεται νὰ ἀναγνωσθῶσιν ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ Απ. ποιν. Αρ. Π. 68 τοῦ 1842.

(3) Ὁ πρόεδρος δὲν παραβιάζει τὸν νόμον, ζητῶν ὑπὸ τῶν κατηγορουμένων διασαφήσεις ὡς πρὸς τὰς ἀναφαινομένας ἀντιφάσεις (425, 417, 365 καὶ 390 ποιν. δικονομ.). Απ. ποιν. Αρ. Πάγ. 36 τοῦ 1850.

τὸ ἀκροατήριον, ἡ ὁμολογία τοῦ κατηγορουμένου, ἀλλὰ μόνον νὰ ἀνακοινώνωνται εἰς αὐτὸν οἱ λόγοι τῆς κατηγορίας, καὶ να προσκαλῆται νὰ ἀπαντήσῃ καὶ νὰ ἐκθέσῃ τῆς ὑπερασπίσεως τὰ μέσα. Πρλ. τὰ ἐν λέξ. Ὁμολογία.

§ 375. *Ἄλλαι ἀποδείξεις.*— Ἐκτὸς τῶν μαρτυριῶν καὶ τῆς ἐξετάσεως τῶν κατηγορουμένων ἡ ποινικὴ δικονομία παραδέχεται καὶ πᾶν ἄλλο ἀποδείξεως μέσον, δυνάμενον νὰ φωτίσῃ τὴν δικαιοσύνην, ἰδίως τὴν ἀντεξέτασιν, τὰ ἔγγραφα καὶ πειστήρια, τὴν αὐτοψίαν, τὴν πραγματογνωμοσύνην· καὶ εἰς τὴν ἐξέτασιν τούτων μεταβαίνομεν ἤδη.

§ 376. Κατὰ τὸν νόμον, ἔγγραφα ἀποδεικτικὰ (ἤτοι τὰ πειστήρια ἔγγραφα, ὄχι τὰ τῆς ἀνακρίσεως. ἀπ. ποιν. Αρ. Π. 106 τοῦ 1842 ἐν Κύρ. τ. 6 σ. 401) ἀναγινώσκονται καὶ ὑποβάλλονται, ὡς καὶ πᾶν ἄλλο πειστήριον, εἰς τὸν κατηγορούμενον, διὰ νὰ τὰ ἀναγνωρίσῃ ἢ νὰ ἐξηγηθῇ περὶ αὐτῶν.— Ἐὰν ἦναι ἀναγκαῖον νὰ ἀναγνωρίσῃ τις τῶν μαρτύρων τὸ ἔγγραφον ἢ τὸ πειστήριον, (ἴδε τὴν λέξιν Πειστήρια) ὁ πρόεδρος ἐπιδεικνύει ταῦτα εἰς αὐτὸν διὰ νὰ ἐξηγηθῇ (1). Ποιν. δικονομ. 393, 425, 110, 378. (329 instr.).

§ 377. Τὴν προσαγωγὴν τῶν πειστηρίων, ἂν δὲν προσήχθησαν, τὸ δικαστήριον δύναται νὰ διατάξῃ καὶ ἐξ ἐπαγγέλματος, καὶ ἂν τοῦτο ἐπιφέρῃ τὴν ἀναβολὴν εἰς τὴν ἐπαύριον. Cass. 16 Ὀκτ. 1817.

---

(1) Faus. τ. 8 § 644. Τοῦτο δὲν διατάσσεται ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος, ἐκτὸς ἂν τὸ ζητήσῃ ὁ κατηγορούμενος, ἢ δὲν ἀποφασίσῃ τὸ δικαστήριον ἐπὶ τῆς αἰτήσεώς του· ἴδε Faust. τ. 8, § 644 σημ. 5, 6. Ἂν ὅμως πρόκηται περὶ νέου ἐγγράφου ἢ πειστηρίου, οὗτινος διετάχθη ἡ προσαγωγή, καὶ τὸ ὁποῖον μέχρι τοῦδε ὁ κατηγορούμενος δὲν ἦτον εἰς κατάστασιν νὰ ἐξετάσῃ, ὑπάρχει ἀκυρότης ἂν δὲν τῷ ἐπεδείχθη. αὐτ. σημ. 1 τῆς σ. 776.

— Ἡ μὴ ἐπίδειξις τῶν πειστηρίων πρὸς τοὺς ἐνόρκους δὲν εἶναι λόγος ἀναιρέσεως· ἡ πρότασις δέ, ὅτι δὲν ἐδόθη ὁ λόγος εἰς τὸν κατηγορούμενον ὅταν οἱ ἔνορκοι τὰ παρέλαβον εἰς τὸ δωμάτιόν των, δὲν ἰσχύει, ὅταν ὁ κατηγορούμενος δὲν ἐζήτησεν εἰς μάτην τὸν λόγον. Απ. ποιν. Αρ. Π. 10 τοῦ 1856.

§ 380. *Αὐτοψία* (1).— Τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων δύναται χρείας καλούσης, νὰ ἐνεργήσῃ αὐτοψίαν τινὰ μεταβαῖνον ἐπιτοπίως μετὰ τῶν ἐνόρκων, τοῦ κατηγορουμένου καὶ τοῦ ὑπερασπιστοῦ αὐτοῦ, καὶ τηροῦν τὰς περὶ δημοσιότητος κτλ. διατάξεις.

Ἡ ἐπιτόπιος προσωπικὴ αὐτοψία εἶναι ἓν τῶν συντελεστικωτέρων ἀποδεικτικῶν μέσων, καὶ ταύτην δύναται νὰ ἐνεργήσῃ οὐ μόνον πᾶς ἀνακριτικὸς ὑπάλληλος, ἀλλὰ καὶ πᾶν ποινικὸν δικαστήριον (Cass. 12 Ἰαν. τοῦ 1856), ἄρα καὶ αὐτὸ τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων (Faust. τ. 7 σ. 324 καὶ 734 καὶ τ. 8 σ. 776).

Τὸ ἀκυρωτικὸν τῆς Γ. δικ. ἀπεφήνατο (ἀπ. τῆς 22 Μαΐου 1834) «ὅτι τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων, μεταβὰν μετὰ τῶν ἐνόρκων, τοῦ κατηγορουμένου καὶ τοῦ συνηγόρου του εἰς μίαν παρακειμένην τῷ καταστήματι αὐλὴν καὶ ἐνεργήσαν δημοσίως ἐρεύνας ἀναγκαίας πρὸς φωτισμὸν τῆς δικαιοσύνης καὶ ἐξακολουθήσαν κατόπιν τὰς ἐργασίας του ἐν τῷ τόπῳ τῶν συνεδριάσεων, δὲν παρεβίασε νόμον τινά».— Ἐδίκασε προσέτι, εἰς περίπτωσιν καθ' ἣν τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων μετέβη ἐν τῷ τόπῳ τῆς πράξεως, ὅτι δὲν ἀπαγορεύεται τῷ προέδρῳ τῶν συνέδρων νὰ διατάξῃ ὥστε ἡ συζήτησις νὰ ἐξακολουθήσῃ στιγμιαίως ἐκτὸς τῆς συνήθους αἰθούσης τῶν συνεδριάσεων, ἵνα προβῇ εἴς τινα βεβαίωσιν ἀφορῶσαν τὸν τόπον ἢ εἰς ἐργασίαν, ἥτις δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γίνῃ ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ ἀκροατηρίου· ἀρκεῖ νὰ τηρηθῶσι κατὰ τὴν μετάβασιν ταύτην οἱ περὶ συστάσεως καὶ συγκροτήσεως (constitution) τοῦ δικαστηρίου τῶν συνέδρων ὁρισμοὶ καὶ νὰ τηρηθῇ ἡ δημοσιότης· (ἀπ. τῆς 23 Μαΐου 1843).— Ἡ συνεδρίασις ἐξακολουθεῖ ἐν τῷ τόπῳ, ἔνθα ἐγένετο ἡ μετάβασις· ἀπαιτεῖται λοιπὸν ἡ παρουσία ὅλων τῶν μελῶν τῶν ἀποτελούντων τὸ δικαστήριον (juridiction), ἡ παρουσία τῶν μερῶν, καὶ ἡ ἐφαρμογὴ ὅλων τῶν οὐσιωδῶν τῆς διαδικασίας τύπων. Ὑπάρχει λοιπὸν ἀκυρότης ἂν οἱ ἔνορκοι καὶ μάλιστα τινὲς ἐξ αὐτῶν μεταβῶσι μόνοι, ἄνευ τῶν δικαστῶν καὶ τοῦ κατηγορουμένου (Cass. 25 Σεπτ. 1828.—16 Φεβρ. 1838). Ἐνταῦθα παρεβιάσθη τὸ δικαίωμα τῆς ὑπερασπίσεως, διότι ὁ κατηγορούμενος, μὴ παρευρεθείς, δὲν ἠδύνατο νὰ κάμῃ τὰς παρατηρήσεις του. Ἴδε Faust. τ. 8 § 645.

§ 380ª. Ἰσχὺς ὁμολογίας.— Εὑρ. τ, 9 σ. 7 ἑπ.

---

(1) Ποιν. δικ. ἄρθ. 96, 97. – Μαριν. σελ. 93. – Faust. τ. 8 § 645. – Εὑρ. τ. 5 σ. 242.

§ 381. *Πραγματογνωμοσύνη.* — α) Καὶ αὕτη θεωρεῖται ὡς μέσον ἀποδείξεως, τὸ ὁποῖον δύναται νὰ διατάξῃ πᾶς δικαστὴς (1).

Μὴ ὁρίσαντος, δὲ τοῦ νόμου εἰδικώτερόν τι ὡς πρὸς τὸ παρὰ τῶν δικαστηρίων διαταττόμενον αὐτὸ μέτρον, ἐξεταστέα εἰσὶ πρὸ πάντων τὰ ἑξῆς.

β') Ποῖος διορίζει τοὺς πραγματογνώμονας, ὅταν ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ ἀναφαίνηται ἡ ἀνάγκη αὕτη; Τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων ἢ ὁ πρόεδρος; Εἰς τὴν Γαλλ. παραδέχονται, ὅτι καὶ ὁ πρόεδρος δύναται νὰ τοὺς διορίσῃ δυνάμει τοῦ ἄρθ. 269 τῆς instr. crim. (ὅπερ ὅμως δὲν ἀντιστοιχεῖ πρός τινα διάταξιν τῆς ἡμετέρας) καὶ τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων, ὅταν θεωρῇ ἀναγκαῖον τὸ μέτρον αὐτὸ (Cass. 17 Ἰαν. 1839). Παρ' ἡμῖν θεωρῶ ἀναμφισβήτητον, ὅτι μόνον τὸ δικαστήριον (ὄχι ὁ πρόεδρος) ἔχει τὸ δικαίωμα τοῦ διορίζειν πραγματογνώμονας, ἡ γνώμη τῶν ὁποίων ἔχει πολλάκις σοβαρὰ ἀποτελέσματα.

γ') Ἐννοεῖται ὅτι τὸ δικαστήριον θέλει ἐκλέξει τὰ καταλληλότερα πρόσωπα (2), τὰ ὁποῖα ὅμως δὲν πρέπει νὰ λαμβάνωνται ἐκ τῶν διαδίκων. — Ἀλλοδαποὶ ὅμως καλοῦνται ὡς πραγματογνώμονες, διότι δὲν πρόκειται περὶ δημοσίας ὑπηρεσίας (Cass. 16 Δεκ. 1847)· ὡσαύτως οἱ ἐν τῇ ἰδίᾳ δίκῃ μάρτυρες (Cass. 29 Αὐγούς. 1833 καὶ 17 Σεπτ. 1835) καὶ οἱ ἔνορκοι, οἱ μὴ λαβόντες μέρος εἰς τὴν συγκρότησιν τοῦ δικαστηρίου τῶν ἐνόρκων (Cass. 29 Αὐγ. 1833).

δ') Οἱ πραγματογνώμονες δύνανται νὰ ἐξαιρῶνται παρά τε τοῦ εἰσαγγελέως καὶ τοῦ κατηγορουμένου, α) ὅταν ἦναι ἀνιόντες καὶ κατιόντες συγγενεῖς, ἀδελφοὶ καὶ ἀδελφαί, πατρυιοί, μητρυιαὶ καὶ προγονοί, ἀνὴρ καὶ γυνή, πενθερὸς καὶ πενθερά, γυναικάδελφοι καὶ γυναικαδέλφαι, ἀνδράδελφοι καὶ ἀνδραδέλφαι, γαμβρὸς ἐπ' ἀ-

---

(1) Περὶ Πραγματογν. πρβ. Δοκίμ. Βικέλα φυλλ. 2 σελ. 49 ἐπ. — Faust. τ. 8 § 646. Εὐρ. τ. 13 σ. 135 ἐπ.

(2) Ἐπὶ νοθεύσεως τοῦ σφραγιστοῦ χάρτου οἱ ἀνακριτικοὶ ὑπάλληλοι ὀφείλουσι νὰ στέλλωσι τὸν νομιζόμενον ὡς νενοθευμένον χάρτην εἰς τὸ Βασ. Νομισματοκοπεῖον, ὅπου διερευνᾶται ἡ γνησιότης ἢ νόθευσις αὐτοῦ, καὶ ἐπιστρέφεται εἰς τὴν αἰτοῦσαν ἀρχὴν μὲ τὴν περὶ τούτου γνωμοδότησιν. (Διάταγμα τῆς 17/29 Αὐγ. 1836. Ἴδε Ἐφ. τῆς Κυβερν. ἀριθ. 43).

δελφῇ τοῦ κατηγορουμένου, καὶ β') ἐὰν ἔχωσιν ἔμμεσον ἢ ἄμεσον ἰδιωτικὸν συμφέρον, ἂν καὶ πόῤῥωθεν εἰς τὴν ἔκβασιν τῆς ὑποθέσεως, ἢ ἂν ἡ ἐνεστῶσα κατάστασις τοῦ εἰς αὐτοψίαν προκειμένου ἀνθρώπου ἢ πράγματος παρήχθη διὰ συμπράξεως αὐτῶν, ἰδίως δὲ, ἂν ὡς ἰατροὶ ἔδωκαν εἰς τὸν ἀποθανόντα τὴν ἀπὸ τῆς τέχνης των βοήθειαν κτλ. Επομένως τοιούτους ἀνθρώπους δὲν πρέπει νὰ διορίζωσιν οἱ ἀνακριτικοὶ ὑπάλληλοι ὡς πραγματογνώμονας.

ε) Η πραγματογνωμοσύνη ἔχει μεγίστην ἐπιῤῥοὴν εἰς τὰς ποινικὰς ὑποθέσεις· ἡ γνωμοδότησις τῶν πραγματογνωμόνων γενομένη μετὰ τῆς προσηκούσης προσοχῆς παρ' ἀνθρώπων πεφωτισμένων καὶ εὐσυνειδήτων, προξενεῖ πάντοτε βαθεῖαν ἐντύπωσιν εἰς τοὺς ἐνόρκους καὶ εἰς τοὺς δικαστὰς, παρέχουσα τὰς ἀσφαλεστέρας ἀποδείξεις εἴτε ὑπὲρ, εἴτε κατὰ τοῦ κατηγορουμένου ὡς πρὸς τὸ προκείμενον ζήτημα.

Οφείλουσιν ἄρα νὰ καταβάλλωσι πᾶσαν προσπάθειαν οἱ ἀνακριτικοὶ ὑπάλληλοι, ὥστε νὰ διορίζωσι πραγματογνώμονας ἀνθρώπους δεδοκιμασμένους κατά τε τὴν μάθησιν καὶ τὴν ἐπιτηδειότητα, καὶ κατὰ τὴν χρηστότητα καὶ τὴν εἰλικρίνειαν, ἵνα μὴ διεγείρηται κατ' αὐτῶν ἡ παραμικρὰ ὑπόνοια προσωποληψίας ἢ ἀνεπιτηδειότητος εἴτε ὑπὲρ, εἴτε κατὰ τοῦ κατηγορουμένου. Ας μὴ ἐκλέγωσι λοιπὸν ποτὲ ὡς πραγματογνώμονας ἀνθρώπους ἱκανότητος καὶ μαθήσεως ἀμφιβόλου καὶ ἀβεβαίου· ἀνθρώπους, τῶν ὁποίων αἱ πρὸς τὸν κατηγορούμενον ἢ πρὸς τὸν παθόντα σχέσεις δίδουσιν ὑπονοίας, ὅτι ἐνδέχεται νὰ προσβληθῶσι τὰ συμφέροντα τῆς κοινωνίας ἢ τοῦ κατηγορουμένου. Εν βραχυλογίᾳ οἱ πραγματογνώμονες πρέπει νὰ ἦναι ἀνώτεροι πάσης ἐξαιρέσεως, omni exceptione majores.

«Η τιμὴ, λέγει ὁ Τρεβουσχέτος, ἡ περιουσία καὶ ἡ ζωὴ τῶν πολιτῶν, ἐνταυτῷ δὲ καὶ ἡ ἀκριβὴς τῆς δικαιοσύνης διανομὴ κρέμανται, ὡσεπιτοπολὺ, ἀπὸ τὴν γνωμοδότησιν τοῦ πραγματογνώμονος. Θαυμάζει ἕκαστος, διανοούμενος πρὸ πάντων τὰ ἀπειράριθμα προτερήματα, ὅσα πρέπει νὰ κατέχωσιν οἱ ἰατροδικαστικοὶ (médecins-légistes)· καθότι δὲν ἀρκεῖ μόνον οὗτοι νὰ ἦναι πεπαιδευμένοι καὶ πλήρεις χρηστότητος καὶ καλοκαγαθίας. . . . . Οφείλουσι περιπλέον νὰ ἦναι ἐπιτήδειοι εἰς ἐκπλήρωσιν τοιούτων ἐργασιῶν, ἔχοντες εἰδικὰς περὶ τὴν ἰατροδικαστικὴν γνώσεις· εἰμπορεῖ τις βεβαίως νὰ ἦναι ἔξοχος ἰατρὸς, εἰμπορεῖ νὰ ἦναι διακεκριμένος χημικὸς, καὶ μολαταῦτα νὰ δυσκολεύηται νὰ λύσῃ τὰ σπουδαῖα καὶ ἀξιόλογα καὶ τὰ σχεδὸν πάντοτε περιπεπλεγμένα ζητήματα τῆς ἰατροδικαστικῆς».

Ἡ ἱστορία τῶν δικαστηρίων μᾶς χορηγεῖ ἄπειρα παραδείγματα ὀλεθριωτάτων σφαλμάτων, εἰς τὰ ὁποῖα περιέπεσαν οἱ ἰατροδικαστικοί. Τῆς σιωπῆς τὸ κάλυμμα ἂς καλύψῃ τῶν πλειοτέρων ἰατρῶν καὶ χειρούργων τὰς ἐσφαλμένας, τὰς ἐλλειπεῖς, τὰς ἀτάκτους καὶ τὰς μηδαμινὰς γνωμοδοτήσεις. Ποῖος ὅμως δὲν ἐνθυμεῖται μὲ συντριβὴν καρδίας τὸν δυστυχῆ Κάλαν, καταδικασθέντα ἐν ἔτει 1764 εἰς τὴν τρομερὰν ποινὴν τοῦ θανάτου παρὰ τῆς ἐν Θολώσῃ (Toulouse) Συγκλήτου, ὡς δολοφονήσαντος δῆθεν τὸν υἱόν του;

Ὁ εἰκοσαετὴς οὗτος νέος ἐκρεμάσθη μίαν ἑσπέραν ἐκ τοῦ προσηρτημένου σχοινίου εἰς τὸν μεταξὺ τῶν δύω πτυχῶν τῆς θύρας κείμενον κορμὸν, ἥτις συνεκοινόνει ἀπὸ τὸ ἐργαστήριον τοῦ πατρός του εἰς τὴν ἀποθήκην. Βραδέως παρετήρησαν οἱ γονεῖς του τὸ λυπηρὸν τοῦτο θέαμα· ἔσπευσαν δὲ ν' ἀφαιρέσωσιν ἀπὸ τὸν λαιμὸν τοῦ προσφιλοῦς τέκνου των τὴν ταινίαν, μετενεγκόντες τὸ πτῶμά του εἰς τὸ ἀστυνομικὸν κατάστημα. Τῇ ἐπαύριον εἷς ἰατρὸς καὶ εἷς χειροῦργος ἐξετάσαντες τὸ σῶμα, μὴ παρατηρήσαντες τὸ σχοινίον, οὐδὲ μεταβάντες ἐπιτοπίως ἵνα ἴδωσι τὸν τόπον, ὅπου συνέβη ἡ πρᾶξις, ἀπεφάσισαν ἁπλῶς καὶ μόνον ὅτι ὁ νέος Κάλας δι' ἀγχόνης ἐτελεύτησε. Κατὰ συνέπειαν τῆς γνωμοδοτήσεως ταύτης ὁ πατὴρ Κάλας κατεδικάσθη εἰς τὸν διὰ Τροχοῦ θάνατον. Καμμία ὅμως ἀπόδειξις δὲν ὑπῆρχε τῆς δολοφονίας, τὸ πᾶν ἀπεναντίας ἐδείκνυε τὴν αὐτοχειρίαν. Δοκ. Βικ. σ. 50. Ἴδε ἕτερόν τι περίεργον ἰατρικὸν γεγονὸς εἰς τὴν Ἐφημ. Φιλομ.

ς') Οἱ παρὰ τοῦ δικαστηρίου διοριζόμενοι πραγματογνώμονες πρέπει νὰ ὁρκισθῶσιν, ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος. Cass. 19 Ἰανουαρ. 1827.— 27 Δεκ. 1834.— 17 Φεβρ. 1848.

Ὁ τύπος τοῦ ὅρκου ἐν Γαλλίᾳ εἶναι «de faire leur rapport et de donner leur avis en leur honneur et conscience».— Οὕτως ὁρίζει ὁ γ' νόμος, ἀλλὰ δὲν ἀπαγορεύεται ν' ἀντικατασταθῇ καὶ δι' ἄλλων ἰσοδυνάμων λέξεων. (Faust. τ. 8 σ. 780 σημ. 6, 7). Καρν. inst. τ. 1, σ. 255.

Τί δὲ παρ' ἡμῖν; Οἱ πραγματογνώμονες πρέπει νὰ ὁρκισθῶσιν ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου (ἐπειδὴ περὶ τούτου ὁ λόγος ἐνταῦθα) ὅτι θέλουν γνωμοδοτήσει *ἐν συνειδότι καὶ τιμῇ* (1).

Ὁσάκις ἐν τούτοις οἱ πραγματογνώμονες, ὁρκισθέντες, εἰργά-

---

(1) Ποιν. δικ. 101.— Καν. χωρ. 107.

ςθησαν μὲν εἰς μίαν ἐργασίαν, πρόκειται δὲ μετέπειτα νὰ ἐπιχειρήσωσι καὶ ἄλλας τοιούτου εἴδους, δὲν εἶναι ἀναγκαῖον νὰ ἐπαναλαμβάνωσι τὸν ἤδη δοθέντα ὅρκον, ἀρκεῖ νὰ ἀναφέρηται εἰς τὴν ἔκθεσιν, ὅτι ἐδόθη προηγουμένως ὁ ἀπαιτούμενος ὅρκος. Οἱ δὲ Νομοϊατροὶ, καθὸ δημόσιοι ὑπάκληλοι, ἀπαλλάττονται τοῦ ὅρκου ἑκάστοτε.

— Οἱ πραγματογνώμονες, πρὶν ἀναλάβωσι τὰς ἐργασίας των, πρέπει νὰ ὁρκίζωνται ἐνώπιον τῶν διοριζόντων αὐτοὺς ὑπαλλήλων. ἐκτὸς ἐὰν ἐφάπαξ ὡρκίσθησαν πρὸς ἐκπλήρωσιν τοιούτων ἔργων. Απ. ποιν. Αρ. Π. 74 τοῦ 1854.

— Ἕκαστος πραγματογνώμων ὁρκίζεται κατὰ τὸ ἔθιμον τῆς θρησκείας του. Καρν. τ. 1 σ. 255.

— Ἰατρικὴ ἔκθεσις συνταχθεῖσα ὑπὸ ἰατροῦ μὴ ὁρκισθέντος θεωρεῖται ἄκυρος, καὶ ὡς τοιαύτη δὲν παραδίδεται τοῖς ἐνόρκοις (430 ποιν. δικ.). — Ἐννοεῖται δὲ ὅτι τὴν ἀκυρότητα ταύτην δύναται νὰ προτείνῃ καὶ ὁ εἰσαγγελεὺς (1).

Απόφ. Ἐπειδὴ ὁ λόγος οὗτος εἶναι πάντῃ ἀνυπόστατος, διότι τὰ μέσα τῆς ἀνακρίσεως, τείνοντα ἐξίσου πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ἐνοχῆς ἢ τῆς ἀθωότητος, τοῦ κατηγορουμένου, πρέπει νὰ προσάγωνται, τηρουμένων τῶν νομίμων τύπων κατὰ τὴν σύνταξιν τῶν πρὸς τοῦτο γενομένων ἐκθέσεων· ἄλλως αὗται δύνανται νὰ προσβληθῶσιν ὄχι μόνον παρὰ τοῦ κατηγορουμένου, ὡς ἰσχυρίζεται ὁ ἀναιρεσείων, ἀλλὰ καὶ παρὰ τοῦ εἰσαγγελέως, ἀριθ. 69, 74, 93, 97, 101, 134, 420 καὶ 458 τῆς ποιν. δικονομίας, καθ' ἃ δίδεται εἰς ἀμφοτέρους ἀδιακρίτως τὸ δικαίωμα τῆς προσβολῆς.

Ἐπειδὴ τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων παραδέχεται διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 105 ἀποφάσεώς του ὅτι ὁ συντάξας ἰατρὸς τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος ἔκθεσιν οὔτε διωρισμένος καὶ ὡρκισμένος εἶναι πρὸς ἐκπλήρωσιν τοιούτων ἔργων, οὔτε ὡρκίσθη κατὰ τὴν προκειμένην ἐργασίαν του· ἑπομένως ὀρθῶς ἠκύρωσεν αὐτὴν, ὁ δὲ ἰσχυρισμὸς τοῦ ἀναιρεσείοντος ὅτι ὁ συντάξας τὴν ἔκθεσιν δημοϊατρὸς, ὢν ὑπάρχει τεκμήριον ὅτι ὡρκίσθη ἐφάπαξ, οὔτε παραδεκτὸς εἶναι ὡς μὴ προταθεὶς ἐνώπιον τῶν συνέδρων, οὔτε βάσιμος, διότι ἰσχυρισθέντος τὸ ἐναντίον τοῦ εἰσαγγελέως, ὁ ἀναιρεσείων θέλων νὰ κάμῃ χρῆσιν

(1) Εἶναι ἄκυρος ἡ ἔκθεσις ἡ ὑπογεγραμμένη παρ' ἰατροῦ μὴ ὁρκισθέντος πρότερον, ἐκτὸς ἂν ἀποδεικνύηται ἐξ ἐγγράφων ὅτι ὡρκίσθη ἅπαξ. Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 31 τοῦ 1853.

τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος ἐκθέσεως ὤφειλεν οὐχὶ νὰ ἐξάξῃ διὰ τεκμηρίων τὴν περὶ τούτου ἀπόδειξιν, ἀλλὰ νὰ ἔχῃ πρόχειρον τὴν πρὸς τοῦτο νόμιμον ἀπόδειξιν, ὡς ῥητῶς ὁ νόμος ἀπαιτεῖ διὰ τῶν ἀριθ. 101 καὶ 134 τῆς ποιν. δικον.

Ἐπειδὴ καὶ ὁ λόγος οὗτος δὲν εἶναι βάσιμος, διότι ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος ἔκθεσις ὡς ἄκυρος καὶ ἑπομένως ἀνύπαρκτος θεωρηθεῖσα, ὀρθῶς καὶ σύμφωνα μὲ τὸ ἄρθ. 430' τῆς ποιν. δικονομίας, δὲν παρεδόθη εἰς τοὺς ἐνόρκους. Απ. ποιν. Αρ. Πάγ. 2 τοῦ 1851.

ζ') Ὁ πραγματογνώμων, ὅστις καλεῖται ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου ἵνα δώσῃ ἐξηγήσεις εἰς τὰς ἐργασίας, ἃς ὡς τοιοῦτος ἐνήργησε, δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς μάρτυς, καὶ ὁ ὅρκος, ὃν ὡς μάρτυς ἔδωκε, δὲν ἐπιφέρει ἀκυρότητα τινά.

Τὴν ἀρχὴν ταύτην καθιέρωσεν ἐπανειλημμένως τὸ ἀκυρωτικὸν (μέτιθι Faust. τ. 8 σ. 781), ἀλλὰ κατακρίνεται ὑπὸ τούτου, λέγοντος ὅτι οἱ πραγματογνώμονες δὲν καταθέτουσιν, ὡς οἱ μάρτυρες, ὅ,τι εἶδον ἢ ἤκουσαν, ἀλλὰ τί σκέπτονται περὶ τοῦ δεῖνος γεγονότος ἢ πράγματος· δὲν εἶναι ὑπεύθυνοι, ὡς οἱ μάρτυρες, περὶ τῆς εἰλικρινείας τῶν δηλώσεών των· κρίνουν, δὲν μαρτυροῦν· ἐπὶ τέλους δὲ προσθέτει cette confusion d'ailleurs n'était pas nécéssaire; car l'expert qui a procédé dans la première instruction, peut être appelé à l'expliquer devant la cour d'assises sous la foi du serment qu'il avait prêté devant le juge d'instruction.

Ὁ ὅρκος, ὃν ὡς μάρτυς ἤθελε δώσει, δὲν ἀναπληροῖ τὴν διάταξιν τοῦ νόμου, ὅταν 1) δὲν ὤμωσε πρὸ τῆς πραγματογνωμοσύνης τὸν τοῦ πραγματογνώμονος, διότι ὁ πρῶτος τῶν ὅρκων αὐτῶν ἀναφέρεται εἰς τὰς προφορικὰς ἐξηγήσεις καὶ ὄχι εἰς τὴν ἐργασίαν ἢ σύνταξιν τῆς ἐκθέσεως (Cass. 27 Δεκ. 1834)· — 2) ὅταν ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ τῷ ἀνετέθη κατὰ πρῶτον πραγματογνωμοσύνη τὶς (Cass. 4 Σεπτ. 1840. – 8 Ἀπρ. 1847),— ὅταν τὶς τῶν μαρτύρων καλῆται ὡς πραγματογνωμόνων, πρέπει νὰ δίδῃ καὶ τὸν τοῦ πραγματογνώμονος ὅρκον. Cass. 13 Αὐγ. 1835. 2 Ἀπρ. 1840. – 11 Ἰουλ. 1846.

Ὅταν ὅμως δὲν πρόκηται περὶ πραγματογνωμοσύνης, ἀλλὰ ἐργασίας τινὸς ἁπλῆς, οἷον περὶ ἐκκενώσεως ὅπλου, λύσεως δέματος περιέχοντος πειστήρια, ὅρκος δὲν εἶναι ἀναγκαῖος. Cass. 18 Ἀπρ. 1833. – 29 Αὐγ. 1850.

η) Ἡ πραγματογνωμοσύνη δύναται ν' ἀνατεθῇ εἰς ἕνα ἢ πλείο-

νας· ἡ δὲ ἐργασία των δύναται νὰ γίνῃ, κατὰ τὰς περιστάσεις ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ ἢ ἐκτὸς αὐτοῦ, ἄλλως τὸ ἀποτέλεσμα δηλοῦται ἐν δημοσίᾳ συνεδριάσει, παρόντος τοῦ κατηγορουμένου (1). Cass. 17 Απρ. 1838. – Οἱ πραγματογνώμονες δύνανται νὰ λάβωσι συγκοινωνίαν μετὰ τῶν ἐν τῇ ἀνακρίσει διορισθέντων. Cass. 21 Ἰουλ. 1843. Πρλ. Εὐρ. τ. 13 σ. 136 § 12.

Κατὰ δύω δὲ τρόπους ἐνεργεῖται ἡ δοκιμασία· ἢ ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἐπὶ τῆς ἀνακρίσεως, καὶ κατὰ τὴν περίστασιν ταύτην εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἔκθεσιν διαλαμβάνεται ἡ πρόσκλησις, ἡ ὁρκοδοσία, τὰ ζητήματα περὶ ὧν πρόκειται ν' ἀπαντήσῃ ὁ πραγματογνώμων, καὶ ἡ ἀπάντησις αὐτοῦ· ἢ ἐπιχειροῦσι καθ' ἑαυτοὺς τὰς ἐργασίας των οἱ πραγματογνώμονες, ὁσάκις ἡ ἀπόφασις τοῦ πράγματος ἐξαρτᾶται ἀπό τινος ζητήματος, πρὸς λύσιν τοῦ ὁποίου ἀπαιτεῖται πεῖρα καὶ γνῶσις ἰδιαζούσης ἐπιστήμης καὶ τέχνης (2).

Ὅσην καὶ ἂν ἔχῃ ὑπόληψιν καὶ πεποίθησιν εἰς τὰς γνώσεις, καὶ τὴν ἰδιάζουσαν πεῖραν τοῦ πραγματογνώμονος ὁ ἐπὶ τῆς ἀνακρίσεως ὑπάλληλος, χρεωστεῖ να προτείνῃ εἰς αὐτὸν ὡρισμένως καὶ σαφῶς τὰ ζητήματα, περὶ τῶν ὁποίων πρόκειται κυρίως νὰ ἀπαντήσῃ, ὀφείλει νὰ παρευρίσκηται εἰς τὰς ἐργασίας του, ἐκτὸς ἂν ἡ αἰδὼς δὲν συγχωρῇ τὴν παρουσίαν αὐτοῦ, νὰ τὰς διευθύνῃ καὶ νὰ τὰς ἐπιτηρῇ, ἀπαιτῶν παρ' αὐτοῦ τὰ πάντα νὰ γίνωσι μὲ τὴν μεγαλητέραν ἀκρίβειαν (3).

Καθ' ἣν περίστασιν τελευταῖον, οἱ πραγματογνώμονες ἐνεργοῦ-

---

(1) Γενομένης τῆς ὑπὸ τοῦ ἰατροῦ αὐτοψίας κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐπὶ ἀκροατηρίου συζητήσεως. ἡ προφορικὴ τοῦ ἰατροῦ γνωμοδότησις δύναται νὰ ἐκτεθῇ ἐν τοῖς πρακτικοῖς τῆς συνεδριάσεως. Απ. ποιν. Αρ. Π.41 τοῦ 1854.

— Κατὰ τὸ ἄρθρον 98 τῆς ποιν. δικον. τὰ δικαστήρια δύνανται νὰ διορίσωσι καὶ ἕνα μόνον ἰατρὸν πρὸς ἐκτέλεσιν ἰατρικῆς αὐτοψίας. Γενομένης δὲ τῆς αὐτοψίας, διαρκούσης τῆς ἐπὶ ἀκροατηρίου συζητήσεως, ἡ προφορικὴ τοῦ ἰατροῦ γνωμοδότησις δύναται νὰ ἐκτεθῇ ἐν τοῖς τῆς συνεδριάσεως πρακτικοῖς. Απ. ποιν. Αρ. Π. 41 τοῦ 1854.

(2) Ἄρθ. ποιν. δικον. 107-109. Παρ. Legrav. Legis. crim. τόμ. 1, σ. 209. – Boitard, Instr. crim. σ. 75.

(3) Ἄρθ. ποιν. δικ. 102 καὶ 106.

σι καταμόνας, τὴν γνωμοδότησιν αὐτῶν πρέπει νὰ ἐκθέτωσιν ἐγγράφως, νὰ τὴν ὑπογράφωσι καὶ νὰ τὴν παραδίδωσιν εἰς τὸν διορίσαντα αὐτοὺς ἀνακριτικὸν ὑπάλληλον (1), ὅστις ἐπιβεβαιοῖ συντόμως ὑπὸ τὸ ἔγγραφον τοῦτο τὴν παράδοσιν, τὴν ὑπογράφει μετὰ τοῦ δικαστοῦ γραμματέως ἢ μετά τινος ἄλλου ἀνακριτικοῦ ὑπαλλήλου, ἤ, ἐν ἐλλείψει αὐτῶν, μετὰ δύω μαρτύρων. Ἡ βεβαίωσις τῆς παραδόσεως ταύτης πρέπει νὰ γίνηται καὶ ἐπὶ τῆς γνωμοδοτήσεως τῶν νομοϊατρῶν (2). Ἡ ἐπιβεβαίωσις ὅμως αὕτη δὲν λογίζεται παρὰ τοῦ νόμου ὡς *ἔκθεσις*, καθὰ ἀπεφάσισε τὸ ἐν Ναυπλίῳ δικαστήριον τῶν ἐφετῶν (3), καὶ ἐπομένως ἡ παράλειψις αὐτῆς δὲν ἐπιφέρει τὴν παρὰ τοῦ ἄρθρου 74 τῆς ποινικ. δικονομίας ἐπιβαλλομένην πειθαρχικὴν ποινήν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐξέφρασε τὸ αὐτὸ δικαστήριον γνώμην.

— Ἔκθεσις ὑπογεγραμμένη παρ' ἰατροῦ, μὴ προσκληθέντος ὑπὸ ἀνακριτικῆς τινὸς ἀρχῆς, ἀλλ' ὑπὸ τοῦ νομοϊατροῦ ἁπλῶς εἶναι ἄκυρος. Απ. ποιν. Αρ. Π. 31 τοῦ 1853.

— Τὸ δικαστήριον δὲν ἔχει ἀνάγκην νὰ λάβῃ ὑπ' ὄψιν, πρὸς σχηματισμὸν τῆς πεποιθήσεώς του, τὴν ἔκθεσιν τῶν ἰατρῶν περὶ τοῦ ἀποτελέσματος τῶν αἰκιῶν ἀφοῦ ἐκ τῶν ἐνώπιόν του ἐκτεθέντων ἐπείσθη οὕτως ἢ ἄλλως. Απ. ποιν. Αρ. Π. 5 τοῦ 1850.

— Αἱ ἰατρικαὶ ἐκθέσεις εἶναι μέσα πρὸς ἀπόδειξιν τῆς καταστάσεως τοῦ παθόντος καὶ τῶν συνεπειῶν αὐτῆς· ἐπομένως τὸ δικαστήριον δύναται νὰ τὰς λαμβάνῃ ὑπ' ὄψιν. Απ. ποιν. Αρ. Π. 19 τοῦ 1850.

§ 390. *Προσαγωγὴ καὶ ἀνάγνωσις ἐγγράφων.—Ἐπισύναψις ἐν τῇ δικογραφίᾳ* (4). — Τὰ ἔγγραφα εἶναι μέσον ἀποδείξεως, δυνάμενα νὰ προσαχθῶσιν ἐν τῇ συνεδριάσει καὶ νὰ συζητηθῶσιν ὑπὸ τῶν μερῶν. Τὰ ἔγγραφα (λέγει ὁ Faustin τ. 8 § 647)

(1) Ἐπὶ τοῦ προκειμένου, εἰς τὸν πρόεδρον.

(2) Πόρ. ἐκ τῆς 3 σκέψεως τῆς ὑπὸ στοιχ. ρπϛ' ποιν. ἀπόφ. τοῦ Αρ. Πάγου.

(3) Βούλ. ὑπ' ἀριθ. 60 τῆς 28 Ἰουλ. 1838.

(4) Faust. τ. 8 § 647. — Δαλλ. inst. crim. ἀριθ. 2959 ἐπ. ἔνθα τὰ ἑξῆς. Ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος ἡ περὶ τούτου διάταξις;— Ἐν περιπτώσει ἐπανόδου τῶν ἐνόρκων εἰς τὸ δωμάτιόν των;— Ἡ ἀνάγνωσις τοῦ ἐγγράφου ἀναπληροῖ τὴν μὴ παράδοσιν;— Ποῖα ἔγγραφα;— Ἔγγραφα ἄτακτα; Αἱ ἐπιστολαί;

παρέχουν εἰς τὴν δίκην ὅλα τὰ στοιχεῖα τῆς ἐν αὐτοῖς μνημονευομένης ἀποδείξεως, ἀλλὰ δὲν ἔχουσι νομικὴν ἰσχὺν οἱοςδήποτε καὶ ἂν ᾖ ὁ χαρακτήρ των, ἔστωσαν καὶ ἐπίσημα· ὥστε δὲν δέουσι τὴν κρίσιν τοῦ δικαστοῦ. Ἴδε Faust. τ. 5 σ. 662.

Ἡ ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ διαδικασία εἶναι προφορική, ἀλλὰ τοῦτο δὲν κωλύει τὴν προσαγωγὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως, οἷον ἐπιστολῆς τινός, ὅταν ἄλλως γίνηται ἀντικείμενον τῆς προφορικῆς συζητήσεως· οὕτω καὶ ἐπὶ ἐγγράφων πειστηρίων, ἐπὶ ἐκθέσεων πραγματογνωμοσύνης καὶ πάσης ἄλλης πράξεως ὑποβαλλομένης εἰς τὴν συζήτησιν καὶ μὴ μεταβαλλούσης τὸν χαρακτῆρα. Διὰ τοῦτο, τὸ μὲν ἄρθρον 273 τῆς ποιν. δίκ. διατάσσει νὰ λαμβάνῃ ὁ κατηγορούμενος γνῶσιν τῶν ἐγγράφων, τὸ δὲ 431 (341 inst.) νὰ ἐγχειρίζωνται εἰς τὸν προϊστάμενον τῶν ἐνόρκων τὰ αὐτόθι μνημονευόμενα ἔγγραφα, ἐν ᾧ τὸ ἄρθ. 435 (342 inst.) ἐπιβάλλει τοῖς ἐνόρκοις τὸ ἱερὸν χρέος τοῦ νὰ ἀκούωσιν, ἐν ᾧ σχηματίζουν τὴν πεποίθησίν των, *τὴν φωνὴν τῆς ἰδίας των συνειδήσεως*, καὶ τὴν ἐκ τῶν συζητήσεων παραχθεῖσαν γνώμην των περὶ τοῦ βασίμου τῆς κατηγορίας καὶ τοῦ ἀξιοχρέου τῶν ἀποδείξεων.

§ 391. *Παράλειψις ἀναγνώσεως*.— Ἡ παράλειψις τῆς ἀναγνώσεως τῶν ἀποδεικτικῶν ἐγγράφων (οἷον ἐπιστολῆς) ἐπιφέρει τὴν τῆς διαδικασίας ἀκύρωσιν; Ὄχι, κατὰ τὴν 19 τοῦ 1859 ποιν. ἀπόφ. Αρ. Πάγου, διότι τὰ ἄρθρα 425 καὶ 393 τῆς ποιν. δικον. δὲν διατάσσονται ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος, καθ' ὅσον μάλιστα δὲν ἐζητήθη παρ' οὐδενὸς ἡ ἀνάγνωσις.

§ 391². *Χρῆσις αὐτῶν, καίτοι μὴ ἀναγνωσθέντων*.— Καὶ ἂν δὲν ἀνεγνώσθη ἐνώπιον τοῦ Κακουργιοδικείου ἔκθεσίς τις τῆς Ἀστυνομίας δύναται νὰ γίνῃ κατὰ τὴν συζήτησιν χρῆσις αὐτῆς. Απόφ. ποιν. Αρ. Π. 92 τοῦ 1847, ἣν ἴδε ἐν λέξ. Ἔκθεσις § 16.

§ 391³. Ἀναγινώσκονται καὶ μετὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς κατηγορίας. — Ὁ νόμος δὲν ἀπαγορεύει τὴν ἀνάγνωσιν ἐγγράφων μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ εἰσαγγελέως ἀνάπτυξιν τῆς κατηγορίας ἐνώπιον τῶν κακουργιοδικῶν· ἀρκεῖ μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν ταύτην νὰ μὴν ἀπαγορευθῇ ὁ λόγος πρὸς ὑπεράσπισιν καὶ κατὰ τοιούτων ἐγγράφων. Απ. ποιν. Αρ. Π. 118 τοῦ 1852.

§ 392. *Ποῖα ἔγγραφα δύνανται ν' ἀναγνωσθῶσιν εἰς τὸ ἀκροατήριον;*— Ἡ Γαλλικὴ Νομολογία ἀπέφηνεν ὅτι δύνανται ν' ἀναγνωσθῶσι·

1) Ἐκθέσεις βεβαιοῦσαι τὸ ἀδίκημα, ὡς παραδιδόμεναι τοῖς ἐνόρκοις. Cass. 22 Ἰουν. 1820.— 2 Σεπτ. 1812.

2) Ἐκθέσεις βεβαιοῦσαι (constataut) τὸ ἀδίκημα, καίτοι περιέχουσαι καταθέσεις μαρτύρων, διότι τὸ ἄρθρον 431 (341 inst.) δὲν διατάσσεται ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος. Cass. 29 Μαΐου 1817.— 6 Φεβρ. 1832.

3) Ἐξετάσεις συγκατηγορουμένων ἀποθανόντων ἢ τιθέντων ἐκτὸς τῆς δίκης ὑπὸ τοῦ δικαστικοῦ συμβουλίου, ἐπειδὴ δὲν εἶναι μαρτυρίαι. Cass. 4 Νοεμβρ. 1830.— 10 Ἰαν. 1817.

4) Ἐξετάσεις συγγενῶν μὴ δυναμένων νὰ ἐξετασθῶσιν ὡς μαρτύρων κατὰ τοῦ κατηγορουμένου, ὅταν ὑπεβλήθησαν εἰς αὐτὰς ὡς ἐγκαλούμενοι. Cass. 27 Ἰουνίου 1823.— 10 Ἀπρ. 1828.

5) Μαρτυρίαι εἰς τὰς νομίμους περιπτώσεις, ἃς ὁ Faustin ἐξετάζει ἐν σελ. 461 τοῦ 8 τόμου.

6) Διάφορα ἔγγραφα, ἅτινα, ὡς ἐπιστολαὶ κατασχεθεῖσαι ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ κατηγορουμένου (1), δύνανται νὰ συντελέσωσι πρὸς ἀνακάλυψιν τῆς ἀληθείας ἢ διαλαμβάνουσι περὶ τῆς ἠθικῆς τοῦ κατηγορουμένου ἢ τῶν μαρτύρων (2).

§ 393. Πᾶν ἔγγραφον συνημμένον ἐν τῇ δικογραφίᾳ παραδίδεται εἰς τοὺς ἐνόρκους, ὅταν ἀπέρχωνται πρὸς διάσκεψιν· ἀλλὰ τοῦτο, ἐν Γαλλίᾳ τοὐλάχιστον, δὲν διατάσσεται ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος. Faust. τ. 8 σ. 784 ἐν τέλ.

§ 394. Ταῦτα μὲν κατὰ τὴν Γαλλικὴν Νομολογίαν. Ἴδωμεν δὲ τὰ τῆς ἡμετέρας, εἰς ἣν εὕρηνται ταῦτα.

α΄) Ἐνώπιον τῶν ἐνόρκων δὲν ἀπαγορεύεται ν' ἀναγινώσκηται ἡ τῆς κατυμηνύσεως ἔκθεσις τοῦ ἀνακριτικοῦ ὑπαλλήλου. Ἀπόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 68 τοῦ 1848. — Ὅθεν ἡ μήνυσις παραδίδεται εἰς τοὺς ἐνόρκους. Απ. ποιν. Αρ. Π. 36 τοῦ 1850.

β΄) Ἔγγραφον τοῦ ἀνακριτοῦ πρὸς τὸν εἰσαγγελέα παραδίδεται τοῖς ἐνόρκοις, καίτοι μὴ ἀναγνωσθέν. Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 68 τοῦ 1848.

γ΄) Ἔκθεσις ἀστυνομικὴ δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς μέσον ἀποδείξεως, καίτοι μὴ διαταχθείσης τῆς ἀναγνώσεως. Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 92 τοῦ 1847.

δ΄) Τῆς ἐξετάσεως, εἰς τὴν ὁποίαν ἐνωματάρχης τις ὑπέβαλε

---

(1) Cass. 28 Μαρτίου 1833.

(2) Cass. 22 Σεπτ. 1831.— Faus. τ. 8 σ. 461 ἐπ. 593 ἐπ.

τὸν κατηγορούμενον δυνάμει τοῦ ἄρθρου 157 τῆς ποιν. δικονομίας, συγχωρεῖται ἡ χρῆσις. Απ. ποιν. Αρ. Π. 85 τοῦ 1850.

ε) Αἱ ἐκθέσεις τῆς αὐτοψίας παραδίδονται τοῖς ἐνόρκοις, καὶ ἂν δὲν ἔκαμε χρῆσιν αὐτῆς ὁ εἰσαγγελεὺς (431 ποιν. δικ.). Απ. ποιν. Αρ. Π. 16 τοῦ 1851. — Ὥστε αἱ τῶν πραγματογνωμόνων καὶ αὐτοψιῶν ἐκθέσεις παραδίδονται τοῖς ἐνόρκοις. Απ. ποιν. Αρ. Π. 38 τοῦ 1852.— Ἄρα καὶ αἱ ἰατρικαὶ ἐκθέσεις, καίτοι μὴ ἀναγνωσθεῖσαι εἰς τὸ ἀκροατήριον. (Απ. ποιν. Αρ. Πάγ. 68 τοῦ 51—11 τοῦ 58)· ἡ ἀνάγνωσις τῶν ἰατρικῶν ἐκθέσεων δὲν ἀπαγορεύεται. Απ. ποι. Αρ. Πάγ. 11 τοῦ 58. — Ἡ 56 τοῦ 58 ποιν. τοῦ Αρ. Πάγου ἀπόφ. φέρει.

Απόφ. Ἐπειδὴ ὀρθῶς ἐδόθησαν εἰς τοὺς ἐνόρκους καὶ αἱ δύο ἰατρικαὶ ἐκθέσεις, καθότι τὸ ἄρθ. 431 τῆς ποιν. δικονομίας ῥητῶς διατάττει νὰ ἐγχειρίζωνται ὅλα τὰ ἔγγραφα εἰς τοὺς ἐνόρκους, ἐκτὸς τῶν κατὰ τὴν ἀνάκρισιν γενομένων ἐξετάσεων τῶν μαρτύρων· ἂν δε δὲν ἀνεγνώσθη ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ ἡ μία ἐξ αὐτῶν, ὁ ἀναιρεσείων ἠδύνατο νὰ ἀπαιτήσῃ καὶ τῆς ἑτέρας τὴν ἀνάγνωσιν, ἂν τὸ ἐνόμιζεν ἀναγκαῖον.

ς') Αἱ ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ ἀναγνωσθεῖσαι ἐκθέσεις παραδίδονται τοῖς ἐνόρκοις (393, 424 καὶ 431 ποιν. δικ.). Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 52 τοῦ 1850. φέρουσα.

Απόφ. Ἐπειδή, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν πρακτικῶν τῆς συνεδριάσεως τῶν ἐν Πάτραις συνέδρων τῆς 29 Μαρτίου 1850, αἱ ἐπὶ ἀκροατηρίου ἀναγνωσθεῖσαι ἐκθέσεις δὲν προσεβλήθησαν παρὰ τῶν ἀναιρεσειόντων· ἐπομένως ὁ λόγος, ὅτι ἀνεγνώσθησαν ἄκυροι ἐκθέσεις καὶ ἐδόθησαν αὗται εἰς τοὺς ἐνόρκους, εἶναι κατὰ μὲν τὸ πρῶτον μέρος αὐτοῦ ἀπαράδεκτος, καθὸ προτεινόμενος ἤδη κατὰ πρῶτον ἐνώπιον τοῦ Αρ. Πάγου (ἄρθ. 458 ἐδ. τελευταῖον τῆς ποιν. δικ.)· κατὰ δὲ τὸ δεύτερον ἀστήρικτος, καθότι, κατὰ τὰ ἄρθρα 393, 425 καὶ 431 τῆς ἰδίας δικονομίας, πρέπει νὰ παραδοθῶσιν εἰς τοὺς ἐνόρκους ὅλα τὰ ἔγγραφα, ἐκτὸς ἐκείνων, ἅτινα δι' ἀποφάσεως τοῦ δικαστηρίου ἐκηρύχθησαν ἄκυρα, καὶ τῶν ἐν τῇ προανακρίσει ἐξετάσεων τῶν μαρτύρων.

ζ') Ἡ ἁπλῆ ἔκθεσις τοῦ ἐνωμοτάρχου πρὸς τὴν ἀνωτέραν αὐτοῦ ἀρχὴν δὲν ἐξαιρεῖται ἀπὸ τὸ ἄρθ. 431 τῆς ποιν. δικονομίας, καὶ δύναται νὰ παραδοθῇ εἰς τὸν προϊστάμενον τῶν ἐνόρκων.— Απόφ. ποιν. Αρ. Π. τμβ' τοῦ 1839.

η) Δύναται νὰ ἐγχειρισθῇ εἰς τοὺς ἐνόρκους μετὰ τῶν λοιπῶν

ἐγγράφων τῆς δίκης καὶ ἔγγραφον τοῦ διοικητοῦ. Απ. ποιν. Αρ. Π. 30 τοῦ 1841.

θ') Ἡ ἀνάγνωσις τῆς ὁμολογίας συγκατηγορουμένου τινός, καὶ ἡ παράδοσις αὐτῆς εἰς τοὺς ἐνόρκους, δὲν ἀπαγορεύεται. Ἰδοὺ ἐκ τῶν πολλῶν περὶ τούτου ὀλίγαι ἀποφάσεις (1).

— Αἱ ἐξετάσεις τῶν συγκατηγορουμένων, οἵτινες παρίστανται καὶ καταθέτουσιν ὑπὸ ἄλλην ἰδιότητα παρὰ τὴν τοῦ μάρτυρος, πρέπει νὰ ἐγχειρισθῶσι μετὰ τῶν λοιπῶν ἐγγράφων εἰς τοὺς ἐνόρκους, καὶ εἶναι ἀδιάφορον, ἂν αἱ ἐξετάσεις αὗται ἀναγνωσθῶσιν ἐπὶ ἀκροατηρίου, καθότι τοῦτο δὲν ἀπαγορεύεται ἀπὸ τὸν νόμον. Απ. ποιν. Αρ. Π. 73 τοῦ 1843.

— Οὐδεμία τοῦ νόμου διάταξις ἀπαγορεύει τὴν ἀνάγνωσιν καὶ παράδοσιν εἰς τοὺς ἐνόρκους τῶν ἐξομολογήσεων ἄλλων κατηγορουμένων, ἐξετασθέντων, κατὰ τοὺς νομίμους τύπους, ἐνώπιον Ἑλληνικοῦ προξενείου. Απ. ποιν. Αρ. Π. 66 τοῦ 1850.

— Ἡ κατάθεσις τοῦ κατηγορουμένου παραδίδεται τοῖς ἐνόρκοις (431 ποιν. δικ.). Απ. ποιν. Αρ. Π. 61 τοῦ 1851.

— Ἡ ὑπὸ τῆς εἰσαγγελίας κατὰ τὴν τῆς κατηγορίας ἀνάπτυξιν γενομένη χρῆσις τῆς, καρατομηθέντος τινὸς καταδίκου ἐνώπιον ἀνακριτικῆς ἀρχῆς γενομένης ὁμολογίας περὶ τῶν προκειμένων πράξεων δὲν ἀπαγορεύεται. Απ. ποιν. Αρ. Π. 89 τοῦ 1852.

— Ἡ ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ ἀνάγνωσις τῆς ἐν τῇ ἀνακρίσει ὁμολογίας συγκατηγορηθέντος τινὸς δὲν ἀντιβαίνει εἰς τὸν νόμον (393 καὶ 425 ποιν. δικ.)· μόνον αἱ ἀνωμοτὶ ληφθεῖσαι μαρτυρίαι δὲν λαμβάνονται ὑπ' ὄψιν. Απ. ποιν. Αρ. Π. 2 τοῦ 1853.

— Ὁ πρόεδρος δύναται ν' ἀναγνώσῃ τεμάχια ἄλλου συγκατηγορηθέντος, καὶ εἶναι ἀδιάφορον ἂν οὗτος ἐδικάσθη ἢ μέλλει νὰ δικασθῇ, ὡς καὶ ἂν ἦναι συγγενὴς τοῦ κατηγορουμένου. Απ. ποιν. Αρ Π. 77 τοῦ 1857.

ι) Αἱ μαρτυρικαὶ ἐκθέσεις ἀναγινώσκονται ἐν τῇ περιπτώσει, περὶ ἧς ἐν ἀνωτέρω εἴρηται, δὲν παραδίδονται ὅμως τοῖς ἐνόρκοις (2), ἐκτὸς τῶν ἐν τοῖς ἄρθροις 116, 120, 124 καὶ 129 διαλαμβανομένων περιπτώσεων (431 ποιν. δικ.)· ὅθεν ἡ Νομολογία παρεδέχθη τὰ ἑπόμενα.

— Κατὰ τὸ ἄρθρον 431 τῆς ποιν. δικονομίας, ἐκ τῶν ἐγχειρι-

(1) Πρλ. καὶ τὴν 106 τοῦ 1842 ποιν. ἀπ. Αρ. Πάγου ἐν Εὐρ. τόμ. 6 σελ. 401, καθιεροῦσαν ὅ,τι ἐνταῦθα.

(2) Δαλλ. instr. crim. ἀρθ. 2981 ἑπ.

ζομένων εἰς τοὺς ἐνόρκους ἐγγράφων δὲν ἐξαιροῦνται εἰμὴ αἱ ἐν τῇ προανακρίσει ἐγγράφως γενόμεναι ἐξετάσεις μαρτύρων. Απόφ. ποιν. Αρ. Π. σπή τοῦ 1838.

— Ἔκθεσις τοῦ ἀνακριτοῦ περὶ τῆς ἐκ μέρους τῶν μαρτύρων ἀναγνωρίσεως τῶν κατηγορουμένων δὲν πρέπει νὰ παραδίδηται εἰς τοὺς ἐνόρκους (425, 384, 431 ποιν. δικ.). Απ. ποιν. Αρ. Π. 21 τοῦ 1849, φέρουσα.

Απόφ. Ἐπειδὴ ἡ ἀπὸ 21 Μαΐου 1847 ἔκθεσις τοῦ παρὰ τοῖς ἐν Ναυπλίῳ πλημμελειοδίκαις ἀνακριτοῦ Γεωργίου Βούρου, περὶ τῆς ἐκ μέρους τῶν μαρτύρων ἀναγνωρίσεως τῶν τότε κατηγορουμένων, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἦτον καὶ ὁ νῦν ἀναιρεσείων, καὶ ἥτις, ἐναντίον τῆς αἰτήσεως τούτου ἀνεγνώσθη εἰς τὸ ἀκροατήριον τῶν κακουργιοδικῶν δυνάμει τῆς ὑπ' ἀριθ. 76 ἀποφάσεως τοῦ δικαστηρίου τῶν συνέδρων, καὶ ἐνεχειρίσθη εἰς τοὺς ἐνόρκους μὲ τὰ λοιπὰ ἔγγραφα τῆς δικογραφίας καὶ τὰ ἐγγράφως τεθέντα εἰς αὐτοὺς ζητήματα, δὲν εἶναι ἁπλῶς ἔκθεσις τοῦ ἀνακριτοῦ περὶ ἀντικειμένου τὸν ὁποῖον αὐτὸς ὡς ἐξ ἰδίας ἀντιλήψεως βεβαιοῖ, ἀλλ' εἶναι ἐξέτασις μαρτύρων. διότι ἀναφέρει ἐν αὐτῇ ὅσα οὗτοι κατέθεσαν ἐνώπιόν του ἐξεταζόμενοι περὶ τῆς ταυτότητος τοῦ ῥηθέντος Παναγιώτου Νταόγαμβρου· ὡς τοιαύτη δὲ ἐξέτασις μαρτύρων κατὰ τὴν προδικασίαν γενομένη δὲν ἠδύνατο κατὰ τὰ συνδυασμένα ἄρθρα 425 καὶ 381 τῆς ποινικῆς δικονομίας καὶ τὸ ἄρθρον 431 τῆς αὐτῆς ν' ἀναγνωσθῇ, οὔτε νὰ ἐγχειρισθῇ εἰς τοὺς ἐνόρκους, καθὸ ἄορκος μαρτυρία· ἡ δὲ παραβίασις τῶν διατάξεων τούτων δίδει χώραν εἰς ἀναίρεσιν κατὰ τὸ ἄρθρον 458 ἐδ. 14 τῆς ἰδίας δικονομίας.

— Δὲν παραδίδεται εἰς τοὺς ἐνόρκους ἔκθεσις περιέχουσα τὴν μεταξὺ μαρτύρων καὶ ὑπόπτου τινὸς ἀντιπαράστασιν (384, ποιν. δικ.). Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 75 τοῦ 1851.

— Ἔγγραφον φέρον χαρακτῆρα ἀνακριτικῆς ἐξετάσεως δὲν παραδίδεται τοῖς ἐνόρκοις. Απ. ποιν. Αρ. Π. 26 τοῦ 1850, ἧς ἡ τελευταία σκέψις φέρει.

Απόφ. Ἐπειδὴ κατὰ τὸ ἄρθρον 431 τῆς ποιν. δικονομίας, ἐκ τῶν ὅλων παραδιδομένων εἰς τὸν πρόεδρον τῶν ἐνόρκων ἐγγράφων, ῥητῶς ἐξαιροῦνται αἱ ἐν τῇ προανακρίσει ἐξετάσεις τῶν μαρτύρων, ἐκτὸς τῶν ἐν αὐτῷ διαλαμβανομένων περὶ μαρτύρων ἄρθρων· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ὅπερ ἐπρότεινεν ὁ ἀναιρεσείων νὰ δοθῇ εἰς τοὺς ἐνόρκους ἔγγραφον, ὡς προκύπτει ἐξ αὐτοῦ τοῦ ἐγγράφου,

δὲν εἶναι ὡς ἡ ἀναιρεσείων ἰσχυρίζεται ἔκθεσις, οἵαν ἀπαιτεῖ ὁ νόμος νὰ γίνηται κατὰ τὰ ἄρθρα 93, 96, 97, 103, 110, 169 καὶ ἐπ. ποιν. δικονομίας· ἀλλ' εἶναι ἁπλῆ κρίσις τῶν ἀνακριτικῶν ὑπαλλήλων, ἤτοι τοῦ παρὰ τοῖς ἐνταῦθα πλημμελειοδίκαις εἰσαγγελέως, καὶ τοῦ εἰρηνοδίκου Μεγάρων, ἐκτιθεμένη ἐφ' ἧς ἐνήργουν ἐξετάσεως τοῦ Γεωργίου Δημακοπούλου Τουρκογεώργη, ὡς μάρτυρος, ὅστις καταθέσας περιστατικά τινα ἐπὶ τῆς προκειμένης δίκης, ἐπὶ τέλους ἐξαφθεὶς ἀνεκάλεσε ταῦτα καὶ ἐζήτησεν ἐπιμόνως νὰ μὴ σημειωθῶσι, καὶ οὕτως ἀνεχώρησεν ἀφήσας ἡμιτελῆ τὴν ἐξέτασίν του· ἑπομένως ὀρθῶς ἔπραξε τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων μὴ συγχωρήσαν τὴν εἰς τοὺς ἐνόρκους παράδοσιν τοιούτου ἐγγράφου· ἂν δὲ ὁ ἀναιρεσείων ἐνόμιζεν ὅτι τὸ ἐν τῷ μνησθέντι ἐγγράφῳ ἀναφερόμενον περιστατικὸν συνέτεινε πρὸς ὑπεράσπισίν του, ἔπρεπε νὰ προσκαλέσῃ ὡς μάρτυρας αὐτοὺς τοὺς ἰδίους ἀνακριτικοὺς ὑπαλλήλους.

— Μαρτυρίαι ἔνορκοι, μὴ ἀναγνωσθεῖσαι ὅμως, παραδίδονται εἰς τοὺς ἐνόρκους. Απ. ποιν. Αρ. Π. 68 τοῦ 1855, φέρουσα.

Απόφ. Ἐπειδὴ αἱ καταθέσεις τῶν μαρτύρων, Θεοδώρου Παναγιώτου, Κωστούλα Παππαδιαμαντίου καὶ Παναγιώτου Βουκουρεστιάνου, αἱ ὁποῖαι ἐλήφθησαν ἐνόρκως κατὰ τὴν ἀνάκρισιν, δὲν ἀνεγνώσθησαν μὲν εἰς τὸ ἀκροατήριον, διότι, ὡς ἐξάγεται ἀπὸ τὰ πρακτικὰ τῆς συνεδριάσεως, ὁ εἰσαγγελεὺς παρῃτήθη τῶν μαρτύρων τούτων, ἀλλ' αἱ καταθέσεις αὗται, μὴ ἀκυρωθεῖσαι, ἠδύναντο νὰ μείνωσιν ἐντὸς τῆς δικογραφίας, ἥτις ἐδόθη εἰς τοὺς ἐνόρκους, διότι, κατὰ τὸ ἄρθ. 431 τῆς ποιν. δικονομίας, ἀπαγορεύεται νὰ δοθῶσιν εἰς τοὺς ἐνόρκους μόνον αἱ κατὰ τὴν ἀνάκρισιν ἀνωμοτεὶ ληφθεῖσαι μαρτυρίαι.— Ἴδε τὴν ἐν τῇ 176 σελ. 24 τοῦ 1857.

— Ἡ ἐν τῇ ἀνακρίσει ληφθεῖσα ἐνόρκως μαρτυρία δεν παραδίδεται, ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος, τοῖς ἐνόρκοις, ὅταν ὁ μάρτυς παραστὰς ἐξετάσθη (431 ποιν. δικον.). Απόφ. ποιν. Αρ. Π. 77 τοῦ 1857.

— Αἱ ἔνορκοι μαρτυρίαι ἀναγινώσκονται καὶ παραδίδονται τοῖς ἐνόρκοις καὶ ἄνευ αἰτήσεως τοῦ εἰσαγγελέως. Αποφ. ποιν. Αρ. Πάγου 77 τοῦ 1857.

—Δὲν εἶναι λόγος ἀναιρέσεως, (;) ἂν παρεδόθη εἰς τοὺς ἐνόρκους μαρτυρία ἔνορκος, ἐν ᾧ εἰς τὸν κατάλογον τῶν μαρτύρων δὲν ἐσημειώθη τὸ ὄνομα τοῦ μάρτυρος, διότι δὲν διατάσσεται ἡ κοινοποίησις εἰμὴ μόνον τῶν ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ ἐξετασθησομένων μαρτύρων (274, 458 § 2 ποιν. δικ.). Απ. ποιν. Αρ. Π. 70 τοῦ 1857.

— ὅταν ὁ εἰσαγγελεὺς, μὴ ἀντιλέγοντος τοῦ κατηγορουμένου, παραιτηθῇ μάρτυρός τινος, ἀφαιρεῖται ἀπὸ τῆς δικογραφίας ἡ ἔνορκος κατάθεσίς του (431 ποιν. δικ.). Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 24 τοῦ 1857. Ἴδε τὴν προηγ. 68 τοῦ 1355.

§ 395. Ἂν, μὴ ἀντιτείνοντος τοῦ κατηγορουμένου, δὲν παραδοθῇ ἔγγραφόν τι τοῖς ἐνόρκοις ὡς περιττὸν, οἷον ἡ ἐν τῇ προανακρίσει ἐξέτασις συγκατηγορουμένου τινὸς δὲν ὑπάρχει λόγος πρὸς ἀναίρεσιν (431 ποιν. δικ.). Απ. ποιν. Αρ. Π. 92 τοῦ 1858.

§ 396. Ἐννοεῖται ὅμως, ὅτι αἱ ἀναγινωσκόμεναι καὶ τοῖς ἐνόρκοις παραδιδόμεναι ἐκθέσεις πρέπει νὰ ὦσιν ἔγκυροι (1)· ἀλλ' ὅταν ἐνώπιον τῶν συνέδρων δὲν ἐγένετο πρότασις περί τινος μὴ παραδοτέου εἰς τοὺς ἐνόρκους ἐγγράφου, ὁ λόγος οὗτος εἶναι ἀπαράδεκτος (2) ἐνώπιον τοῦ Ἀρ. Πάγου (431 ποιν. δικ.). Απ. ποιν. Αρ. Π. 49 τοῦ 1350. ὅρα καὶ ἀπ. ποιν. Αρ. Π. 90 τοῦ 1850.

---

(1) Εἴς τινα περίπτωσιν ὁ Ἄρ. Πάγος ἐξεφράσθη οὕτως.

Απόφ. Ἐπειδὴ δὲν ὑπάρχει ἀπόδειξίς τις ὅτι ἡ ὡς ἄκυρος προσβαλλομένη ἔκθεσις τῶν πραγματογνωμόνων εὑρίσκετο εἰς τὴν δικογραφίαν, καθ' ἣν ἡμέραν ἐζητήθη ἡ προκειμένη ὑπόθεσις ἐνώπιον τῶν ἐν Πάτραις Κακουργιοδικῶν, καὶ ὅτι παρεδόθη εἰς τοὺς ἐνόρκους· ἀλλ' ἀπεναντίας, μὴ ἀναγνωσθείσης ταύτης ἐνώπιον τοῦ αὐτοῦ δικαστηρίου, ὑποτίθεται ὅτι δὲν ὑπῆρχεν εἰς τὴν δικογραφίαν καὶ ὅτι δὲν παρεδόθη εἰς τοὺς ἐνόρκους· διότι ἄλλως ἤθελε παραπονεθῇ ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τῶν συνέδρων, ὅπου ὤφειλε ν' ἀπευθύνῃ τοιοῦτον παράπονον, μὴ δυνάμενος νὰ τὸ προτείνῃ κατὰ πρῶτον ἐνώπιον τοῦ Ἀρ. Πάγου· ὥστε καθίσταται καὶ ἀπαράδεκτος αὐτὸς ὁ λόγος. Απ. ποιν. Αρ. Π. 73 τοῦ 1853.

(2) Ὁ λόγος ὅτι ἀνεγνώσθησαν καὶ παραδόθησαν εἰς τοὺς ἐνόρκους ἄκυροι ἐκθέσεις εἶναι ἀπαράδεκτος κατὰ πρῶτον ἐνώπιον τοῦ Ἀρ. Πάγου προτεινόμενος (458 ἐδ. τελ. ποιν. δικ.). Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Πάγ. 52 τοῦ 1850. Πρλ. ἀπόφ. Αρ. Π. ρμά τοῦ 1837 ἐν § 8 τῆς σελ. 494 Εὑρ. τόμ. 6.

— Ἂν καὶ, κατὰ τὰ ἄρθρα 425 καὶ 393 τῆς ποιν. δικονομίας, ἀναγινώσκωνται ἐπὶ ἀκροατηρίου τὰ ἀποδεικτικὰ ἔγγραφα, ἡ ἐκπλήρωσις ὅμως τῆς διατάξεως ταύτης δὲν διατάττεται ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος, καὶ τότε μόνον δύναται ἡ παράβασις τοῦ ἄρθρου τούτου νὰ ἐπιφέρῃ, κατὰ τὸ ἄρθρον 458 § 7 τῆς αὐτῆς δικονομίας,

— ὅταν δὲν ἐπροτάθη ἐνώπιον τοῦ κακουργιοδικείου, ὅτι ἡ τοῦ πραγματογνώμονος ἔκθεσις εἶναι ἄκυρος, ὡς μὴ ὁρκισθέντος, λόγος πρὸς ἀναίρεσιν δὲν χωρεῖ. Απ. ποιν. Αρ. Π. 97 τοῦ 1855.

— Διαταχθείσης τῆς μὴ ἀναγνώσεως ἐκθέσεώς τινος καὶ παραδοθείσης ἔπειτα εἰς τοὺς ἐνόρκους, δὲν ὑπάρχει παράβασις τίς.

Απόφ. Ἐπειδὴ ὁ πρόεδρος τῶν ἐν Ναυπλίῳ συνέδρων, διατάξας τὴν μὴ ἀνάγνωσιν τῆς ἐκθέσεως τοῦ Ι. Μ., ὡς μὴ γενομένην ἀπὸ ἀνακριτικὸν ὑπάλληλον, καὶ παραδόσας αὐτὴν ἔπειτα εἰς τοὺς ἐνόρκους, δὲν παρέβη κανένα νόμον ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος διατεταγμένον, οὔτε προηγουμένην τινὰ ἐπὶ τούτῳ ἐκδοθεῖσαν ἀπόφα-

---

ἀναίρεσιν τῆς ἀποφάσεως, ὅταν ὁ κατηγορούμενος ἀπαιτήσῃ παρὰ τῶν συνέδρων τὴν ἀνάγνωσιν αὐτῶν καὶ τὸ δικαστήριον δὲν δώσῃ ἀκρόασιν. Απ. ποιν. Αρ. Π. 131 τοῦ 1846.

— Ὡς λόγος ἀναιρέσεως ἐπροτάθη ὅτι ἀνεγνώσθησαν μετὰ τὴν ἐξέτασιν τῶν μαρτύρων (ἐνώπιον ὁρκωτικοῦ δικαστηρίου) ἔγγραφα χωρὶς νὰ ὑποβληθῶσιν εἰς τὸν κατηγορούμενον διὰ νὰ τ' ἀναγνωρίσῃ. Ὁ δὲ Ἀρ. Πάγος ἀπεφήνατο ὅτι ὁ λόγος αὐτὸς εἶναι ἀνίσχυρος διότι ὁ ἀναιρεσείων ἠδύνατο νὰ κάμῃ ἐπὶ ἀκροατηρίου παρατηρήσεις κατὰ τῆς ἀναγνώσεως τῶν ἐγγράφων. Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 108 τοῦ 1846.

— Πᾶσα ἔλλειψις εἰς τὰ ἔγγραφα τῆς ἀνακρίσεως πρέπει νὰ προτείνηται ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τῶν συνέδρων· ἄλλως, λόγος ἀναιρέσεως στηριζόμενος εἰς τὸ ἄτακτον ἐγγράφου τῆς ἀνακρίσεως (οἷον, ἂν ἐξομολόγησίς τις ἐλήφθη παρ' ἀναρμοδίου ἀνακριτοῦ) δὲν εἶναι δεκτός. Απ. ποιν. Αρ. Π. ρμγ' τοῦ 1837, (σελ. 194 τόμ. 2 τῆς Νομολογίας).

— Αἱ ἐκθέσεις καὶ πᾶν ἔγγραφον πρέπει νὰ προσβάλλωνται πρὸ τῆς εἰς τοὺς ἐνόρκους ἀναγνώσεώς των. Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 32 τοῦ 1845.

— Ἡ κατὰ τῆς ἐκθέσεως ἀκυρότης μὴ προταθεῖσα ἐνώπιον τῶν συνέδρων καλύπτεται. Απ. ποιν. Αρ. Π. 111 τοῦ 1846.

— Τοῖς ἐνόρκοις δίδεται εἰς τὸ τῶν διασκέψεων δωμάτιον ἅπασα ἡ δικογραφία· ἐξάγονται μόνον ἐξ αὐτῆς αἱ ἐν τῇ προδικασίᾳ ληφθεῖσαι ἐξετάσεις μαρτύρων καὶ τὰ ἀκύρως γενόμενα ἔγγραφα, ὅταν ὡς τοιαῦτα προσεβλήθησαν. Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 38, 118 τοῦ 1852.

— ὅταν ὁ εἰσαγγελεὺς, μὴ ἀντιλέγοντος τοῦ κατηγορουμένου, παραιτηθῇ μάρτυρός τινος, ἀφαιρεῖται ἀπὸ τῆς δικογραφίας ἡ ἔνορκος κατάθεσίς του (431 ποιν. δικ.). Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 24 τοῦ 1857. Ἴδε τὴν προηγ. 68 τοῦ 1355.

§ 395. Ἄν, μὴ ἀντιτείνοντος τοῦ κατηγορουμένου, δὲν παραδοθῇ ἔγγραφόν τι τοῖς ἐνόρκοις ὡς περιττὸν, οἷον ἡ ἐν τῇ προανακρίσει ἐξέτασις συγκατηγορουμένου τινὸς δὲν ὑπάρχει λόγος πρὸς ἀναίρεσιν (431 ποιν. δικ.). Απ. ποιν. Αρ. Π. 92 τοῦ 1858.

§ 396. Ἐννοεῖται ὅμως, ὅτι αἱ ἀναγινωσκόμεναι καὶ τοῖς ἐνόρκοις παραδιδόμεναι ἐκθέσεις πρέπει νὰ ὦσιν ἔγκυροι (1)· ἀλλ' ὅταν ἐνώπιον τῶν συνέδρων δὲν ἐγένετο πρότασις περί τινος μὴ παραδοτέου εἰς τοὺς ἐνόρκους ἐγγράφου, ὁ λόγος οὗτος εἶναι ἀπαράδεκτος (2) ἐνώπιον τοῦ Ἀρ. Πάγου (431 ποιν. δικ.). Απ. ποιν. Αρ. Π. 49 τοῦ 1350. ὅρα καὶ ἀπ. ποιν. Αρ. Π. 90 τοῦ 1850.

---

(1) Εἴς τινα περίπτωσιν ὁ Ἄρ. Πάγος ἐξεφράσθη οὕτως.

Ἀπόφ. Ἐπειδὴ δὲν ὑπάρχει ἀπόδειξίς τις ὅτι ἡ ὡς ἄκυρος προσβαλλομένη ἔκθεσις τῶν πραγματογνωμόνων εὑρίσκετο εἰς τὴν δικογραφίαν, καθ' ἣν ἡμέραν ἐζητήθη ἡ προκειμένη ὑπόθεσις ἐνώπιον τῶν ἐν Πάτραις Κακουργιοδικῶν, καὶ ὅτι παρεδόθη εἰς τοὺς ἐνόρκους· ἀλλ' ἀπεναντίας, μὴ ἀναγνωσθείσης ταύτης ἐνώπιον τοῦ αὐτοῦ δικαστηρίου, ὑποτίθεται ὅτι δὲν ὑπῆρχεν εἰς τὴν δικογραφίαν καὶ ὅτι δὲν παρεδόθη εἰς τοὺς ἐνόρκους· διότι ἄλλως ἤθελε παραπονεθῇ ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τῶν συνέδρων, ὅπου ὤφειλε ν' ἀπευθύνῃ τοιοῦτον παράπονον, μὴ δυνάμενος νὰ τὸ προτείνῃ κατὰ πρῶτον ἐνώπιον τοῦ Ἀρ. Πάγου· ὥστε καθίσταται καὶ ἀπαράδεκτος αὐτὸς ὁ λόγος. Απ. ποιν. Αρ. Π. 73 τοῦ 1853.

(2) Ὁ λόγος ὅτι ἀνεγνώσθησαν καὶ παραδόθησαν εἰς τοὺς ἐνόρκους ἄκυροι ἐκθέσεις εἶναι ἀπαράδεκτος κατὰ πρῶτον ἐνώπιον τοῦ Ἀρ. Πάγου προτεινόμενος (458 ἐδ. τελ. ποιν. δικ.). Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Πάγ. 52 τοῦ 1850. Πρλ. ἀπόφ. Αρ. Π. ρμά τοῦ 1837 ἐν § 8 τῆς σελ. 494 Εὐρ. τόμ. 6.

— Ἂν καὶ, κατὰ τὰ ἄρθρα 425 καὶ 393 τῆς ποιν. δικονομίας, ἀναγινώσκωνται ἐπὶ ἀκροατηρίου τὰ ἀποδεικτικὰ ἔγγραφα, ἡ ἐκπλήρωσις ὅμως τῆς διατάξεως ταύτης δὲν διατάττεται ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος, καὶ τότε μόνον δύναται ἡ παράβασις τοῦ ἄρθρου τούτου νὰ ἐπιφέρῃ, κατὰ τὸ ἄρθρον 458 § 7 τῆς αὐτῆς δικονομίας,

— ὅταν δὲν ἐπροτάθη ἐνώπιον τοῦ κακουργιοδικείου, ὅτι ἡ τοῦ πραγματογνώμονος ἔκθεσις εἶναι ἄκυρος, ὡς μὴ ὁρκισθέντος, λόγος πρὸς ἀναίρεσιν δὲν χωρεῖ. Απ. ποιν. Αρ. Π. 97 τοῦ 1855.

— Διαταχθείσης τῆς μὴ ἀναγνώσεως ἐκθέσεώς τινος καὶ παραδοθείσης ἔπειτα εἰς τοὺς ἐνόρκους, δὲν ὑπάρχει παράβασις τίς.

Απόφ. Ἐπειδὴ ὁ πρόεδρος τῶν ἐν Ναυπλίῳ συνέδρων, διατάξας τὴν μὴ ἀνάγνωσιν τῆς ἐκθέσεως τοῦ Ι. Μ., ὡς μὴ γενομένην ἀπὸ ἀνακριτικὸν ὑπάλληλον, καὶ παραδόσας αὐτὴν ἔπειτα εἰς τοὺς ἐνόρκους, δὲν παρέβη κανένα νόμον ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος διατεταγμένον, οὔτε προηγουμένην τινὰ ἐπὶ τούτῳ ἐκδοθεῖσαν ἀπόφα-

---

ἀναίρεσιν τῆς ἀποφάσεως, ὅταν ὁ κατηγορούμενος ἀπαιτήσῃ παρὰ τῶν συνέδρων τὴν ἀνάγνωσιν αὐτῶν καὶ τὸ δικαστήριον δὲν δώσῃ ἀκρόασιν. Απ. ποιν. Αρ. Π. 131 τοῦ 1846.

— Ὡς λόγος ἀναιρέσεως ἐπροτάθη ὅτι ἀνεγνώσθησαν μετὰ τὴν ἐξέτασιν τῶν μαρτύρων (ἐνώπιον ὁρκωτικοῦ δικαστηρίου) ἔγγραφα χωρὶς νὰ ὑποβληθῶσιν εἰς τὸν κατηγορούμενον διὰ νὰ τ' ἀναγνωρίσῃ. Ὁ δὲ Ἀρ. Πάγος ἀπεφήνατο ὅτι ὁ λόγος αὐτὸς εἶναι ἀνίσχυρος διότι ὁ ἀναιρεσείων ἠδύνατο νὰ κάμῃ ἐπὶ ἀκροατηρίου παρατηρήσεις κατὰ τῆς ἀναγνώσεως τῶν ἐγγράφων. Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 108 τοῦ 1846.

— Πᾶσα ἔλλειψις εἰς τὰ ἔγγραφα τῆς ἀνακρίσεως πρέπει νὰ προτείνηται ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τῶν συνέδρων· ἄλλως, λόγος ἀναιρέσεως στηριζόμενος εἰς τὸ ἄτακτον ἐγγράφου τῆς ἀνακρίσεως (οἷον, ἂν ἐξομολόγησίς τις ἐλήφθη παρ' ἀναρμοδίου ἀνακριτοῦ) δὲν εἶναι δεκτός. Απ. ποιν. Αρ. Π. ρμγ' τοῦ 1837, (σελ. 194 τόμ. 2 τῆς Νομολογίας).

— Αἱ ἐκθέσεις καὶ πᾶν ἔγγραφον πρέπει νὰ προσβάλλωνται πρὸ τῆς εἰς τοὺς ἐνόρκους ἀναγνώσεώς των. Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 32 τοῦ 1845.

— Ἡ κατὰ τῆς ἐκθέσεως ἀκυρότης μὴ προταθεῖσα ἐνώπιον τῶν συνέδρων καλύπτεται. Απ. ποιν. Αρ. Π. 111 τοῦ 1846.

— Τοῖς ἐνόρκοις δίδεται εἰς τὸ τῶν διασκέψεων δωμάτιον ἅπασα ἡ δικογραφία· ἐξάγονται μόνον ἐξ αὐτῆς αἱ ἐν τῇ προδικασίᾳ ληφθεῖσαι ἐξετάσεις μαρτύρων καὶ τὰ ἀκύρως γενόμενα ἔγγραφα, ὅταν ὡς τοιαῦτα προσεβλήθησαν. Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 33, 118 τοῦ 1852.

σιν τοῦ δικαστηρίου τῶν συνέδρων. Ἀποῤῥίπτει κτλ. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. ρμά τοῦ 1837.

§ 400. Ποῖα δὲ τὰ προσόντα τῶν ἐκθέσεων; Τοῦ θέματος τούτου ἡ ἐξέτασις δὲν ἀνάγεται ἐνταῦθα, ἀλλ' ἐπειδὴ εἶναι οὐσιώδες καὶ ἔχει πρακτικὴν ἀξίαν, ἐπιτραπείτω μοι νὰ σημειώσω, διὰ βραχέων, τὰ ἑξῆς (1).

§ 401. Ἔκθεσις εἶναι πᾶσα πρᾶξις, δι' ἧς ὁ ἁρμόδιος ὑπάλληλος βεβαιοῖ τὸ ἀδίκημα, τὰς περιστάσεις του, τὰ ὁποῖα ἀφῆκεν ἴχνη, καὶ πᾶν ὅ,τι συντελεῖ πρὸς ἀνακάλυψιν τοῦ αὐτουργοῦ· ἤ, ἄλλοις ῥήμασιν, ἔκθεσις λέγεται πᾶσα πρᾶξις, δι' ἧς ἀναφέρει ὁ ἁρμόδιος ὑπάλληλος ὅ,τι εἶδεν, ἀντελήφθη, ἢ ἐνήργησεν ὡς *τοιοῦτος*· πᾶν ὅ,τι ἐνώπιόν του ἐγένετο, ἐῤῥέθη ἢ ἔλαβε χώραν (2).

§ 402. Αἱ ἐργασίαι τῶν ἀνακριτικῶν ὑπαλλήλων εἶναι ποικίλαι· διὰ τοῦτο καὶ αἱ ἐκθέσεις των διαφέρουν κατὰ τὸ ἀντικείμενον αὐτῶν ὡς πρὸς τοὺς ἐφαρμοστέους τύπους· ὑπάρχουσιν ὅμως διατυπώσεις τινὲς ἐφαρμοζόμεναι εἰς ὅλα τὰ εἴδη τῶν ἐκθέσεων καὶ περὶ τούτων κατωτ. § 503 ἐπ. Σημειωτέον ὅμως, ὅτι

α') Ἑκάστη ἔκθεσις πρέπει νὰ συντάσσηται μὲ ἄκραν σαφήνειαν καὶ ἀκρίβειαν· ἡ περὶ τὴν σύνταξιν μέθοδος, ἡ περὶ τὴν διήγησιν ἁπλότης, καθαρότης καὶ πίστις, ἡ συντομία τῆς ἐκφράσεως, ἰδοὺ τὰ προσόντα τῶν ἐκθέσεων· ἀπ' αὐτῶν δὲν πρέπει νὰ λείπῃ ὅ,τι ὠφέλιμον, νὰ παραλείπηται δὲ ὅ,τι ἄχρηστον· ἀλλὰ πολλάκις **superflua non nocent.**

β') Χρέος τοῦ ἀνακριτικοῦ ὑπαλλήλου εἶναι νὰ προνοῇ, ὥστε νὰ συντάσσηται ἐν τάξει καὶ ἀκριβείᾳ ἡ ἔκθεσις. Δὲν ἕπεται ὅμως ἐντεῦθεν, ὅτι αὐτὸς ὁ ἀνακριτὴς πρέπει νὰ συντάσσῃ τὴν ἔκθεσιν· τοῦτο εἶναι ἔργον τοῦ γραμματέως· ἐνασχολούμενος βεβαίως εἰς ἀναπλήρωσιν τῆς μηχανικῆς ταύτης ἐργασίας, ἴσως δὲν ἤθελε δυνηθῇ νὰ προσέχῃ κατὰ τὸ δέον εἴς τε τὴν ἀνακάλυψιν τῆς ἀλη-

---

(1) Πρλ. Δοκ. περὶ ἀνακρ. καθηκόντων. — Τὴν ἐν Εὐρ. λέξιν Ἔκθεσις. — Ἐν οἰκείῳ δὲ τόπῳ ἐγένετο λόγος περὶ τῆς κατ' οἶκον ἐρεύνης. — Περὶ πραγματογνωμοσύνης (περὶ ταύτης καὶ κατωτ.). — Περὶ αὐτοψίας κτλ.

(2) Πρλ. Mang. traité des pr. verb. σελ. 4. Δοκ. περὶ ἀνακρ. σελ. 37.

θείας, καὶ εἰς τὴν συνάθροισιν τῶν ἀναγκαίων περιστατικῶν, διὰ τῆς ἐπιτηρήσεως καὶ τῆς διανοητικῆς του ἐργασίας.

γ΄) Εἰς οὐδεμίαν περίστασιν δὲν πρέπει νὰ παραμελῆται τῆς ἐκθέσεως ἡ σύνταξις, ἐπὶ προφάσει ὅτι καθίσταται ἀδύνατος ἡ ἀπόδειξις τοῦ πράγματος ἢ ὅτι ὁ κατηγορούμενος εἶναι ἄγνωστος, καθότι καὶ αἱ ἀποδείξεις αἵτινες ἐλλείπουσι κατ' ἀρχάς, μετέπειτα δύνανται νὰ συμπληρωθῶσι, καὶ ὁ κατηγορούμενος ἐνδέχεται ν' ἀνακαλυφθῇ μίαν ἡμέραν.

§ 403. Ἰδοὺ δὲ οἱ γενικοὶ κανόνες, καθ' οὓς διέπονται ὅλαι αἱ ἐκθέσεις.

α΄) Ἐπὶ κεφαλῆς ἑκάστης ἐκθέσεως πρέπει νὰ ἀναφέρηται ὁ τόπος, ὅπου συντάσσεται, ἡ ἡμερομηνία καὶ τὸ ἔτος. Ἡ ἡμερομηνία πρέπει νὰ σημειοῦται ἐπίσης καὶ ἐν τῷ τέλει τῆς ἐκθέσεως, ὅταν αὕτη εἰς ἄλλην μὲν ἡμέραν ἤρχισεν, εἰς ἄλλην δὲ ἐτελείωσεν· ἐνταῦθα ὅμως ὀφείλομεν νὰ παρατηρήσωμεν, ὅτι ὁσάκις ἡ ἔκθεσις δὲν δύναται νὰ τελειώσῃ εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν, ἢ ἤθελε διακοπῆ, πρέπει νὰ ὑπογράφηται ἡ ἡμιτελὴς αὕτη ἔκθεσις παρ' ὅλων τῶν συμπραττόντων ἀνθρώπων, καὶ νὰ σφραγίζηται (1).

— β΄) Πᾶσα ἔκθεσις θέλει φανερόνει τὸν βαθμὸν τὴν κατοικίαν, τὸ ὄνομα καὶ τὸ ἐπώνυμον τοῦ συντάττοντος αὐτὴν δημοσίου ὑπαλλήλου· ἄλλως δὲν δύναται ν' ἀποδειχθῇ, ἐὰν συνετάχθη ἁρμοδίως, καὶ ἑπομένως νὰ τῇ ἀποδοθῇ τὸ προσῆκον κῦρος. Ἐν περιπτώσει δέ, καθ' ἣν ὁ ἀνακριτικὸς ὑπάλληλος ἐνεργεῖ κατὰ παραγγελίαν καὶ πρόσκλησιν ἄλλου ἀνακριτικοῦ ὑπαλλήλου, ὀφείλει νὰ μνημονεύῃ ἐπὶ κεφαλῆς τῆς ἐκθέσεως καὶ τὴν παραγγελίαν ἢ τὴν πρόσκλησιν καὶ τὴν ἡμερομηνίαν αὐτῆς· τοῦτο εἶναι ἀπολύτως ἀναγκαῖον· καθότι προσδιορίζει τὴν ἁρμοδιότητα καὶ τὴν δύναμιν τοῦ ἐνεργοῦντος ὑπαλλήλου.

---

(1) Τὸ ἀπὸ 13 Μαΐου 1835 διάταγμα δὲν κάμνει διάκρισιν μεταξὺ ἰδιωτικῶν καὶ δημοσίων γαιῶν, αἱ δὲ περὶ τοιαύτης βοσκῆς ἐκθέσεις τῶν ἀγροφυλάκων δὲν εἶναι ἄκυροι, μὴ φέρουσαι τὸν χρόνον. Απ. ποιν. Αρ. Π. 76 τοῦ 1842, ἣν ἐν τῇ λέξει Βοσκαὶ (Εὐρ. τόμ. 5 σελ. 315).

— Ὑπαρχούσης ἀμφιβολίας περὶ τῶν ἐν ἐκθέσει ἀγροφύλακος ἀναφερομένων, δύναται νὰ διαταχθῇ συμπληρωτικὴ αὐτῆς ἀπόδειξις; Ναί, κατὰ τὴν 20 τοῦ 1859 ἀπόφ. ποιν. Αρ. Πάγου.

— γ΄) Πᾶσα ἔκθεσις θέλει φανερόνει ὡσαύτως τὸν βαθμὸν μὲν τοῦ δικαστικοῦ γραμματέως, τὸ ἐπάγγελμα δὲ τῶν λοιπῶν συμπραττόντων ἀνθρώπων, τὸ ὄνομα, τὸ ἐπώνυμον καὶ τὴν κατοικίαν αὐτῶν περιπλέον, διαλαμβάνουσα, ὅτι ἐδόθη ὁ ἀπαιτούμενος ὅρκος ἐν περιπτώσει, καθ' ἣν ὁρκίζονται τινὲς τῶν συμπραττόντων. Ἐὰν δὲ τυχὸν ἦναι παρὼν ὁ εἰσαγγελεὺς, καὶ τούτου ἐπίσης θέλει γίνεσθαι μνεία ἐν τῇ ἐκθέσει. Τοιουτοτρόπως ἐνισχύεται μὲν τῆς ἐκθέσεως τὸ κῦρος, εὔκολον δὲ καθίσταται νὰ προσκληθῶσιν ὅσα ἐκ τῶν προσώπων ἔλαβον μέρος εἰς αὐτὴν ἐν περιπτώσει ἀνάγκης πρὸς πλείονα διασάφησιν τῆς ὑποθέσεως.

— δ΄) Ἀφοῦ τελειώσῃ ἡ ἔκθεσις, ἀναγινώσκεται εἰς ἐπήκοον πάντων τῶν παρευρισκομένων, ὑπογράφεται παρ' ὅλων αὐτῶν, καὶ γίνεται μνεία δι' ὅσους δὲν δύνανται ἢ δὲν θέλουσι νὰ ὑπογράψωσι· περὶ δὲ παρεισγραφῶν, ξυσμάτων, μεσοστίχων, καὶ μεταβολῶν ἐφαρμόζονται καὶ εἰς τὰς ἐκθέσεις ἀναντιῤῥήτως, ὅσα διεγράφησαν εἰς τὰ ἄρθρα 186–188 τοῦ δικ. ὀργ. (1). Δοκ. ἀνακρ.

---

(1) Ἐκθέσεις μὴ φέρουσαι τὴν ὑπογραφὴν τοῦ ἀνακριτικοῦ ὑπαλλήλου, ἀλλ' ἁπλῶς τὸν τύπον τῆς κατασκευαστῆς σφραγίδος των, δὲν ἔχουσι κῦρος. (Ἔγγρ. τοῦ ἐπὶ τῆς Δικ. Ὑπουργ. ὑπ' ἀρ. 1562 τοῦ 1838).

— Δύο ἰατροὶ ἐπεφορτίσθησαν ἐπὶ ἀκροατηρίου νὰ συντάξωσιν ἔκθεσίν τινα, τὴν ὁποίαν ἐπαρουσίασαν· μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν δὲ αὐτῆς παρετηρήθη ἀμέσως ὅτι ἦτον ἀνυπόγραφος, ὅθεν προσεκλήθησαν εὐθὺς καὶ ἄνευ τινὸς διακοπῆς καὶ τὴν ὑπέγραψαν. Κατόπιν ἐζητήθη ἀναίρεσις διὰ τὸν λόγον τοῦτον, ἀλλ' ἀπεῤῥίφθη. (98 ποιν. δικ.). Απ. ποιν. Αρ. Π. 40 τοῦ 1856.

— Δὲν ἀπαιτεῖται ἡ ἐν τῇ ἀνακρ. ἐκθέσει μνεία ὅτι ἀνεγνώσθη τῷ ἐξετασθέντι.— Ὑπογραφὴ αὐτῆς. Απ. ποιν. Αρ. Πάγ. 141 τοῦ 1855, φέρουσα.

Απόφ. Ἐπειδὴ τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Χαλκίδι συνέδρων, ἀποῤῥίψαν διὰ τῆς προσβαλλομένης ὑπ' ἀριθ. 15 προδικαστικῆς ἀποφάσεώς του τὴν ὑπὸ τοῦ ἀναιρεσείοντος γενομένην πρότασιν τοῦ νὰ κηρυχθῇ ἄκυρος ἡ ἀπὸ 2 Φεβρ. ε. ε. ἀνακριτικὴ ἔκθεσις τῆς ἐξομολογήσεως τοῦ συγκατηγορουμένου Δημ. Στάμου, ὡς μὴ ὑπογράψαντος αὐτὴν καίτοι γινώσκοντος δῆθεν γράμματα, δὲν παρεβίασεν οὐδαμῶς, κατὰ τὸν δϊσχυρισμὸν αὐτοῦ τοῦ ἀναιρεσείοντος, τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 74, 134 καὶ 183 τῆς ποιν.

§ 103ª. Αἱ ἐκθέσεις λοιπὸν πρέπει νὰ ἦναι σαφεῖς καὶ διακεκριμμέναι, νὰ φέρωσι τὴν προσήκουσαν χρονολογίαν, νὰ ἀναφέρωσι τὸν τόπον ὅ,που συνετάχθησαν, τὴν ὑπογραφὴν τῆς συνταξάσης ἀρχῆς τὴν σφραγίδα τῆς ὑπηρεσίας της, καὶ τὴν ἀρχὴν, κατὰ παραγγελίαν τῆς ὁποίας συνετάχθη.

Τὰ ἀντικείμενα πρέπει νὰ ἦναι ὡρισμένα, καὶ τὰ εἰς τὰς ἐκθέσεις περιεχόμενα καθαρὰ, ὥστε νὰ ἀφαιρῆται πᾶν εἶδος ἀμφιβολίας.

Ἂν πρόκηται περὶ ἐκθέσεως τοῦ ἀνακριτοῦ, λαβούσης χώραν κατὰ παραγγελίαν τοῦ εἰσαγγελέως, ὀφείλει οὗτος νὰ θέσῃ ἐπὶ κεφαλῆς ταύτης τὴν προσκαλέσασαν τὴν σύνταξιν ταύτης ἀρχὴν, τὸ ἔγγραφον, δι' οὗ προσεκλήθη, καὶ τὸν ἀριθμὸν αὐτοῦ.

Ἂν πρὸς ἀνακάλυψιν τῆς ἀληθείας ὁ ἀνακριτὴς νομίσῃ ἀναγκαίαν τὴν ἔκθεσιν πραγματογνωμόνων, ὀφείλει, φυλαττομένων ἀπαρασαλεύτως ὅλων τῶν ἀφορώντων τὰ ἔργα τούτων τύπων, νὰ παραλάβῃ τὴν ἔκθεσίν των, καὶ νὰ βεβαιώσῃ παρὰ πόδας τῆς ἰδίας τὴν εἰς αὐτὸν παράδοσιν. Μαρ. σ. 95.

Εἰς τὴν αὐτὴν κατηγορίαν ὑπόκεινται καὶ αἱ ἰατρικαὶ ἐκθέσεις, παραδιδόμεναι δηλ. εἰς τὴν ἀνακριτικὴν ἀρχήν· εἶναι ἐπάναγκες νὰ βεβαιοῦται ἐπὶ τοῦ ἰδίου ἐγγράφου ἡ περὶ αὐτῆς λῆψις, καθότι ἄλλως φρονῶ ὅτι ἁπλῆ μόνον ἔκθεσις φέρουσα ἰατροῦ τινος ὑπογραφὴν, χωρὶς νὰ διακρίνηται ἐν αὐτῇ ἡ διατάξασα τὴν σύνταξίν της ἀρχὴν καὶ ἡ παραλαβοῦσα ταύτην, δυσκόλως δύναται νὰ ἐπιφέρῃ τὰ ἐκ ταύτης ἐλπιζόμενα ὠφελήματα, τοσοῦτον μᾶλλον,

---

δικονομίας. διότι, ἀφοῦ ὁ ἐξομολογηθεὶς, ὡς ἐξ αὐτῆς τῆς ἐν τῇ δικογραφίᾳ ἐπισυνημμένης καὶ τὸν ἀναιρεσείοντα βαρυνούσης ἀνακριτικῆς ἐκθέσεως προκύπτει καὶ ἡ προσβαλλομένη ἀπόφασις βεβαιοῖ, ἐρωτηθεὶς εἶπεν ὅτι εἰς ὅσα ὡμολόγησε δὲν ἔχει νὰ προσθέσῃ ἄλλο τι, καὶ ὅτι δὲν γνωρίζει γράμματα (προσκληθεὶς φυσικῷ τῷ λόγῳ νὰ ὑπογράψῃ), ὁ ἀνακριτὴς δὲν ὤφειλε, κατὰ τὸν 3 § τοῦ 73 ἄρθρου τῆς ποιν. δικονομίας, εἰμὴ νὰ σημειώσῃ μόνον τὸ περιστατικὸν τοῦτο ἐν τῇ ἐκθέσει, ὅπερ καὶ ἐγένετο, οὐχὶ δὲ νὰ μνημονεύσῃ καὶ ὅτι ἀνεγνώσθη αὕτη μεγαλοφώνως ἐνώπιόν του μὴ διατασσομένης τῆς μνείας ταύτης ὑπὸ τοῦ νόμου.

— Τὸ πρωτόκολλον περὶ τῆς ἀπαριθμήσεως τῶν ζώων ὑπὸ ποίων πρέπει νὰ ὑπογράφηται; Ἴδε τὴν 58 τοῦ 1853 ποιν. τοῦ Ἀρ. Πάγου ἀπόφασιν ἐν λέξ. Φορολογία.

δσον μακρὰ συνήθεια ἔκαμεν ἴσως περιττὴν τὴν παρὰ τῆς ἁρμοδίας ἀρχῆς ἐπικύρωσιν τῆς ὑπογραφῆς τοῦ ἰατροῦ. Ἡ δὲ περίπτωσις αὕτη διαχέει πολλάκις ἀμφιβολίας εἰς τοὺς ἐπιτετραμμένους τὴν ἐκτίμησιν τῶν ἐν αὐτῇ περιεχομένων, καὶ ὅταν πρὸ πάντων συμβῇ νὰ ἦναι ἄγνωστος εἰς αὐτοὺς καὶ ὁ συντάξας τὴν ἔκθεσιν ἰατρός, καὶ ὁ χαρακτὴρ τῆς γραφῆς του. Μαρ. σ. 96.

§ 404. *Γραμματεύς.*— Ἡ παρουσία δικαστικοῦ γραμματέως εἶναι ἀπαραιτήτως ἀναγκαία, ἵνα ἔχῃ κῦρος ἡ ἔκθεσις; (1). Εἰς ὅλας σχεδὸν τὰς πράξεις τῶν ἀνακριτικῶν ὑπαλλήλων πρέπει νὰ παρευρίσκηται δικαστικὸς ὡρκισμένος γραμματεύς. ἀλλ', ἐν ἐλλείψει τοιούτου, προσλαμβάνεται ἄλλος ἀνακριτικὸς ὑπάλληλος (74, 72 ποιν. δικ.)· ἤ, ἐν ἐλλείψει τοιούτου, δύο μάρτυρες ἄῤῥενες, ἔχοντες ἡλικίαν τοὐλάχιστον 18 ἐτῶν καὶ μὴ ἔχοντες συμφέρον εἰς τὴν ἔκβασιν τῆς δίκης (74, 72, 73 ποιν. δικ. 106 Καν. χωρ.).— Ἂν δὲν ἦναι δυνατὸν νὰ εὑρεθῶσι τοιοῦτοι, δύναται καὶ ὀφείλει μάλιστα ὁ ἀνακριτὴς νὰ συντάξῃ καὶ μόνος του τὴν ἔκθεσιν, καὶ νὰ ἐνεργήσῃ ὁποιανδήποτε ἄλλην ἀνακριτικὴν ἐργασίαν κατὰ τὸ ἄρθρον 74 τῆς αὐτῆς δικονομίας καὶ 106 τοῦ αὐτοῦ κανονισμοῦ. Ὅτι δὲ εἰς τὰς ἀνακρίσεις δύναται νὰ μεταχειρισθῇ καὶ τοὺς ὑπογραμματεῖς τῶν δικαστηρίων, ἐμφαίνεται ἀπὸ τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 122 τοῦ δικαστικοῦ ὀργανισμοῦ· ἀλλ' ὁ Ἄρ. Πάγος ἀπεφάσισεν, ὅτι καὶ δικαστικὸν γραφέα δύναται νὰ παραλάβῃ ὁ ἀνακριτὴς εἰς τὴν σύνταξιν τῶν ἐκθέσεων· διότι καὶ μόνος του ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ συντάξῃ αὐτάς (2).

§ 404². Τὸ ἄρθρον 72 τῆς ποιν. δικονομίας ὁρίζον ὅτι ἡ προδικασία γίνεται ἐπὶ παρουσίᾳ ἑνὸς δικαστικοῦ γραμματέως, ἢ δημάρχου ἢ δημαρχικοῦ παρέδρου ἢ ἀστυνόμου, ἐννοεῖ τὸν δήμαρχον, τὸν δημαρ. πάρεδρον ἢ τὸν ἀστυνόμον τοῦ δήμου, ἐν τῇ περιφερείᾳ τοῦ ὁποίου ἐνεργεῖται ἡ προανάκρισις, καθόσον οὗτοι θεω-

---

(1) Ὁ ἀνακριτής, ἐν ἐλλείψει δικαστικοῦ γραμματέως ἔχει τὸ δικαίωμα καὶ εἶναι μάλιστα ὑπόχρεως νὰ συντάττῃ καὶ μόνος του τὴν ἔκθεσιν· ἡ δὲ συμπαραλαβὴ δικαστικοῦ γραφέως δὲν φέρει ἀκυρότητα. — Ὁ νόμος δὲν διατάττει τὴν καθ' ἕκαστον φύλλον ὑπογραφὴν τῶν ἐκθέσεων. Απ. ποιν. Αρ. Π. ρμγ' τοῦ 1837 (σελ. 195 τόμ. 2 τῆς Νομολογ.).

(2) Απ. ποιν. ὑπὸ στοιχ. ρμγ' τοῦ 24 Ἰουλ. 1837.

ροῦνται ὡς ἀνακριτικοὶ ὑπάλληλοι ἕνεκα τῆς ὁποίας κατέχουν μόνον ἐντὸς τοῦ δήμου ἀρχῆς. — Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 93 τοῦ 1856, φέρουσα.

Απόφ. Επειδὴ τὸ ἄρθ. 72 τῆς ποιν. δικονομίας, ὁρίζον, ὅτι ἡ προδικασία γίνεται ἐπὶ παρουσίᾳ ἑνὸς δικαστικοῦ γραμματέως, ἢ δημάρχου ἢ δημαρχικοῦ παρέδρου, ἢ ἀστυνόμου, ἐννοεῖ ἀναμφιβόλως τὸν δήμαρχον, τὸν δημαρχικὸν πάρεδρον, ἢ τὸν ἀστυνόμον τοῦ δήμου, ἐν τῇ περιφερείᾳ τοῦ ὁποίου ἐνεργεῖται ἡ προανάκρισις· καθόσον αὗται θεωροῦνται κατὰ τὸν νόμον ὡς ἀνακριτικοὶ ὑπάλληλοι, ἕνεκα τῆς ὁποίας κατέχουν μόνον ἐντὸς τοῦ δήμου ἀρχῆς. Επὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ἀποφανθὲν τὸ ἐν Τριπόλει δικαστήριον τῶν συνέδρων, διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 48 ἀποφάσεώς του, ὅτι ὁ ἀστυνόμος τοῦ δήμου Εὔας ἐδύνατο ν' ἀναπληρώσῃ, κατὰ τὸ μνησθὲν ἄρθρον τὸν δήμαρχον, τὸν δημαρχικὸν πάρεδρον καὶ τὸν ἀστυνόμον τοῦ δήμου Ιθώμης ἐπὶ προδικασίας, ἐνεργουμένης ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ δήμου, καὶ ὡς ἐκ τούτου κηρύξαν ἰσχυρὰν τὴν ἔκθεσιν τῆς 26 Φεβρ. 1856, συνταχθεῖσαν ἐν Βουρνάζῳ τοῦ δήμου Ιθώμης ὑπὸ τοῦ κατὰ τὸν νομὸν Μεσσηνίας μεταβατικοῦ ἐνωματάρχου Ιωάννου Σταυριανάκου, ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ ἀστυνόμου τοῦ δήμου Εὔας Νικολάου Κότζη, ἐσφαλμένως ἡρμήνευσε τὸ μνησθὲν ἄρθρον 72 τῆς ποιν. δικονομίας· ἡ δὲ ἀπόφασις αὕτη, ἥτις ἐκανόνισε τὴν διεξαχθεῖσαν ἐνώπιον τῶν Κακουργιοδικῶν συζήτησιν τῆς ὑποθέσεως ἐπηρεάζει εἰς τὴν ὑπ' ἀριθ. 52 ἀπόφασιν τῶν αὐτῶν συνέδρων, δι' ἧς κατεδικάσθη ὁ ἀναιρεσείων.

§ 404[3]. Η ἔκθεσις (1) παραδόσεως μηνύσεως ἡ ὑπὸ τοῦ μηνυτοῦ, τοῦ πρὸς ὃν ἐδόθη δημάρχου καὶ δύο μαρτύρων, ἐν ἐλλείψει δικαστικοῦ γραμματέως ἢ ἄλλου ἀνακριτικοῦ ὑπαλλήλου ὑπογεγραμμένη, θεωρεῖται νομίμως συντεταγμένη. Απ. ποιν. Αρ. Π. 8 τοῦ 1855.

§ 405. Η ἔκθεσις πρέπει νὰ βεβαιοῖ τὸ κώλυμα τοῦ γραμματέως (2) τὴν πρόσληψιν, ἕνεκα τούτου, ἄλλου ἀνακριτικοῦ ὑπαλλήλου·— ἢ τὴν πρόσληψιν, ἐν ἐλλείψει τοιούτου, δύο μαρτύρων (τοῦ δεῖνος . . . . ἔχοντος ἡλικίαν . . . . καὶ τοῦ δεῖνος . . . . ἔχοντος ἡλικίαν) μὴ ἐχόντων συμφέρον τι εἰς τὴν δίκην· — ἢ ἐν ἐλλείψει γραμματέως, παντὸς ἄλλου ἀνακριτικοῦ ὑπαλλήλου ἢ μαρτύρων, τὴν περὶ τούτου ῥητὴν βεβαίωσιν.

---

(1) Ὅρα τὴν λέξ. Μήνυσις — καὶ Ἔκθεσις.
(2) Ὅρα ὅμως τὴν ἑπομ. ἀπόφ.

— Κατὰ τὸ ἄρθρον 72 τῆς ποιν. δικον. τότε πρέπει νὰ γίνηται μνεία εἰς πᾶσαν ἔκθεσιν τῆς ἐλλείψεως γραμματέως ἢ ἑτέρου ἀνακρ. ὑπαλλήλου, ὅταν προσλαμβάνωνται μάρτυρες εἰς ἔλλειψιν αὐτοῦ, καὶ ὄχι ὅταν ἡ ἔκθεσις συντάσσεται ἐνώπιον δύο ἀνακρ. ὑπαλλήλων. Απ. ποιν. Αρ. Π. 124 τοῦ 1855, φέρουσα.

Απόφ. Ἐπειδὴ τὸ πταισματοδικεῖον Ὑπάτης ἀκυρῶσαν τὴν ἐνώπιον δύω ἀνακριτικῶν ὑπαλλήλων, ἤτοι τοῦ ἀστυνόμου Ὑπάτης καὶ τοῦ ὑπομοιράρχου αὐτῆς, γενομένην ἔκθεσιν, συνεπείᾳ προφορικῆς μηνύσεως κατὰ τῶν ἐπὶ αἰκίαις κατηγορουμένων Ἰω. Καλιώτου, Ἰω. Καθέργιου κτλ. διὰ τὸν λόγον ὅτι ἐν τῇ ἐκθέσει ταύτῃ ἔλαβον μέρος δύο ἀνακριτικοὶ ὑπάλληλοι χωρὶς νὰ γίνηται μνεία τῆς ἐλλείψεως δικαστικοῦ γραμματέως, παρηρμήνευσε προφανῶς τὴν διάταξιν τοῦ 72 ἄρθρου τῆς ποιν. δικονομίας, κατὰ τὴν ὁποίαν τότε πρέπει νὰ γίνηται εἰς πᾶσαν ἔκθεσιν μνεία τῆς ἐλλείψεως δικαστοῦ, γραμματέως ἢ ἑτέρου ἀνακριτικοῦ ὑπαλλήλου ὅταν, μὴ παρόντων τοιούτων, προσλαμβάνωνται μάρτυρες, οὐχὶ δὲ καὶ ὅταν ἡ ἔκθεσις, ὡς ἡ ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἀναιρεθεῖσα, συντάσσεται ἐνώπιον δύο ἀνακριτικῶν ὑπαλλήλων, ὧν ὁ ἕτερος διευθύνει τὴν ἀνάκρισιν.

§ 406. Μεταγενέστεραι διορθώσεις λάθους τινὸς εἰσχωρήσαντος εἰς ἔκθεσίν τινα μαρτυρικὴν πρέπει νὰ βεβαιῶνται δι' ἰδιαιτέρας ἐκθέσεως. Απ. ποιν. Αρ. Π. 39 τοῦ 1851, φέρουσα.

Απόφ. Ἐπειδὴ, κατὰ τὰ συνδυασμένα ἄρθρα 71—73 τῆς ποινικῆς δικονομίας, περὶ πάσης ἀνακρίσεως συντάσσεται ἔκθεσις, ὑπογραφομένη παρὰ τοῦ ἐπὶ τῆς ἀνακρίσεως, τοῦ δικαστικοῦ γραμματέως, καὶ τῶν ἐξετασθέντων διαδίκων ἢ μαρτύρων, κατὰ δὲ τὸ ἄρθρον 74 τῆς αὐτῆς, ἐὰν ἐλλείπῃ τι ἐκ τῶν ἀπαιτουμένων τούτων ἡ ἔκθεσις δὲν ἔχει ἰσχὺν ἀποδείξεως· ἐκ τούτων δὲ προκύπτει σαφῶς ὅτι τὸ ἄρθρον τοῦτο ἐφαρμόζεται μόνον εἰς τὰς οὕτω καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ἐν μιᾷ συναφῇ συντασσομένας ἐκθέσεις, ὅτε καὶ αἱ γενόμεναι τυχὸν μεταβολαὶ ἢ προσθῆκαι ἐν τῷ περιθωρίῳ, ὡς μέρος τῆς ὅλης ἐκθέσεως, ἀποτελοῦσι μίαν καὶ μόνην ἔκθεσιν, καὶ ἕνεκα τούτου βεβαιοῦνται αὗται μόνον διὰ τῆς ὑπογραφῆς τῶν κατὰ τὸν νόμον παρευρισκομένων προσώπων, καθὸ ἐν γνώσει ὄντων τότε περὶ τοῦ ἀληθοῦς τῆς τοιαύτης μεταβολῆς ἢ προσθήκης· ἀλλ' ὅταν αἱ προσθῆκαι αὗται κατασταθῶσιν ἀναγκαῖαι νὰ γίνωσι μετὰ τὴν ἤδη περαιωθεῖσαν ἔκθεσιν, πρέπει, διὰ νὰ ἔχωσιν αὗται ἰσχὺν ἀποδείξεως, νὰ γίνωνται καθόλους τοὺς ἀνωτέρω τύπους διὰ νέας ἐκθέσεως· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, τῆς

ἐν τῇ ὑπὸ τοῦ εἰρηνοδίκου Υπάτης συνταχθείσῃ ἐκθέσει τῆς καταθέσεως τοῦ μάρτυρος Ἰω. Δαλεντοπούλου χρονολογίας δυσδιακρίτου οὔσης διὰ τὸ μεταξεβλημένον τοῦ ἀριθμοῦ τοῦ ἔτους, ὁ ἀναιρεσείων εἰσαγγελεὺς, διὰ τοῦ ἀπὸ 16 Δεκ. 1850 ἐγγράφου του, προσεκάλεσε τὸν εἰρημένον εἰρηνοδίκην νὰ τὸν πληροφορήσῃ ἐὰν ἡ χρονολογία αὕτη ἦναι «9 Δεκ. 1849 ἢ 1850» καὶ ἐν τῇ πρώτῃ περιπτώσει, νὰ γίνῃ ἡ διασαφήνισις αὕτη ἐν τῷ περιθωρίῳ τῆς ἐκθέσεως καὶ νὰ ὑπογράψωσιν ὅσοι ὑπέγραψαν εἰς τὴν ἔκθεσιν, ὅπερ καὶ ἔπραξεν ὁ εἰρηνοδίκης· γενομένης δὲ ὑπὸ τοῦ κατηγορουμένου ἐνστάσεως παραγραφῆς καὶ ἀκυρώσεως τῆς ἐν τῇ μνησθείσῃ ἐκθέσει γενομένης διορθώσεως, καθὸ μὴ φερούσης χρονολογίαν ὡς πράξεως χωριστῆς, τοῦ δὲ εἰσαγγελέως μὴ ὑποστηρίξαντος ἄλλως τὸ ἀληθὲς τῆς δυσδιακρίτου χρονολογίας 9 Δεκεμ. 1849 εἰμὴ διὰ τῆς ἁπλῶς ὡς εἴρηται γενομένης διορθώσεως, τὸ πλημμελειοδικεῖον, σύμφωνα μὲ τὰ μνησθέντα ἄρθρα ἠκύρωσε μὲν τὴν διόρθωσιν ταύτην μόνην, ἥτις ὡς πολὺ μεταγενεστέρως γενομένη ἔπρεπε νὰ γένῃ διὰ νέας ἐκθέσεως, ἐχούσης τὰ κατὰ νόμον προσόντα, οὐχὶ ὅμως καὶ τὴν ὅλην ἀνακριτικὴν ἔκθεσιν, ὡς διατείνεται ὁ εἰσαγγελεὺς, ἀλλ' ὡς πρὸς ταύτην, κρίνον ἐντὸς τοῦ καθήκοντός του, ἀμφίβολον τὴν χρονολογίαν της, ἡρμήνευσεν αὐτὴν ὑπὲρ τοῦ κατηγορουμένου, ἀφοῦ δὲν ἐζητήθη μάλιστα προσαγωγή τις ἄλλης ἀποδείξεως· ἐπομένως οὔτε ὑπέρβασιν ἔπραξεν οὔτε παρερμηνείαν τοῦ ἄρθρου 74 τῆς ποιν. δικον.

§ 407. Ὅταν ὁ ἀνακριτὴς ἀνεγίνωσκεν ἑνὶ ἑκάστῳ τῶν μαρτύρων τὴν ἐνώπιον τοῦ ἐνωματάρχου ἄκυρον ἔκθεσίν των, καὶ οἱ μάρτυρες ἐβεβαίονον τὴν ἰδίαν κατάθεσιν, δύναται νὰ γίνῃ χρῆσις ἐκείνων. Απ. ποιν. Αρ. Π. 100 τοῦ 1851.

§ 408. Ὅλαι αἱ ἀνακριτικαὶ ἐκθέσεις πρέπει νὰ συντάσσωνται κατὰ τὰ ἐν τοῖς ἄρθροις 72—74 τῆς ποιν. δικον. ὁριζόμενα· καὶ ἂν ἐπεχείρησεν αὐτὰς ἀξιωματικός τῆς χωροφυλακῆς. Απ. ποιν. Αρ. Π. 48 τοῦ 1850.

§ 409. Ἐπὶ πλημμελημάτων δὲν θεωρεῖται ὡς ἀπαραίτητον στοιχεῖον ἡ ἐξέτασις τοῦ κατηγορουμένου· ἄρα καὶ ἡ ἄτακτος ἐξέτασις αὐτοῦ ἡ ἄνευ παραγγελίας τοῦ εἰσαγγελέως ὑπὸ τοῦ ἀνακριτοῦ γενομένη δὲν ἔχει ἐπιρροὴν τινὰ (156, 160, 161, 186 ποιν. δικ.). Απ. ποιν. Αρ. Π. 105 τοῦ 1856.

§ 409α. Τὸ ἀπὸ 13 Μαΐου 1835 διάταγμα δὲν κάμνει διάκρισιν μεταξὺ ἰδιωτικῶν καὶ δημοσίων γαιῶν, αἱ δὲ περὶ τοιαύτης βοσκῆς ἐκθέσεις τῶν ἀγροφυλάκων δὲν εἶναι ἄκυροι, μὴ φέ-

ρουσαι τὸν χρόνον. Απ. ποιν. Αρ. Π. 76 τοῦ 1842, ἣν ἐν τῇ λέξ. Βοσκαὶ (Εὑρ. τ. 5 σ. 315).

§ 410. Τελευτῶν τὰς περὶ τῶν ἐκθέσεων ὅλως παροδικὰς παρατηρήσεις μου προσθέτω ὅτι μεγάλας εἰς τὴν ὑπηρεσίαν παρέχουσι δυσχερείας αἱ ἀνακριτικαὶ ἀρχαί, ὅταν εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἔκθεσιν συμπεριλαμβάνωσι τὴν ἐξέτασιν τοῦ κατηγορουμένου μετ' ἐξετάσεως μάρτυρός τινος (οἷον ἐπὶ ἀντιπαραστάσεως), διότι ἡ μὲν περὶ τῆς ὁμολογίας τοῦ κατηγορουμένου πρέπει νὰ παραδίδηται εἰς τοὺς ἐνόρκους ἐν ᾧ ἡ μαρτυρικὴ ἔκθεσις δὲν παραδίδεται· ἀλλ' ὅταν ἀναμιγνύωνται; Πρόεδροί τινες, εὑρεθέντες εἰς τὴν δυσχερῆ ταύτην θέσιν, καλύπτουσι διὰ χάρτου λευκοῦ τὸ μέρος τῆς μαρτυρικῆς ἐκθέσεως, σημειοῦντες τοῦτο εἰς τὰ πρακτικὰ καὶ παρατηροῦντες τοῖς ἐνόρκοις, ὅτι ἡ κάλυψις αὕτη γίνεται ἵνα μὴ λάβωσιν ὑπ' ὄψιν τὸ καλυφθὲν μέρος· ἰδοὺ αἱ δυσχέρειαι αἱ ὁποῖαι ἐκλείψουσιν ὅταν ἡ ἔκθεσις τῆς ἀντιπαραστάσεως γένῃ εἰς ὅλως χωριστὴν ἔκθεσιν. Παρετηρήθη προσέτι ὅτι ἀνακριτικαί τινες ἀρχαὶ ἐξετάζουσαι ἐνόρκως μάρτυρά τινα, καὶ ὑποβάλλουσαι αὐτὸν μετὰ ταῦτα εἰς νέαν ἐξέτασιν, παραλείπουσι νὰ τὸν ὁρκίσωσιν ἐκ νέου, ὅπερ ἄτοπον. Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει δὲν πρέπει ν' ἀναγινώσκωνται καὶ νὰ λαμβάνωνται ὑπ' ὄψιν αἱ νεώτεραι αὗται ἐξετάσεις, αἱ ἀνωμοτὶ ληφθεῖσαι· οὕτως ἔπραξε καὶ τὸ ἐφετεῖον Ἀθηνῶν εἰς δίκην ἐπὶ ναυταπάτῃ κατὰ τὴν 1 Μαρτ. 1860.

Περὶ τῶν ἀνακριτικῶν καθηκόντων τῶν προξενικῶν ἀρχῶν θέλω ὁμιλήσει ἄλλοτε.

Παρεμπίπτοντα. — Ἐνστάσεις (1). — *Ὑπόνοια ψευδομαρτυρίας. — Ἀταξίαι ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ. — Ἀναβολὴ δικῶν.*

§ 410ª. *Παρεμπίπτοντα.* Ἐνταῦθα ἡ σειρὰ τοῦ λόγου ἀπαιτεῖ παρατηρήσεις τινὰς περὶ τῶν καθηκόντων τοῦ προέδρου καὶ τοῦ δικαστηρίου τῶν συνέδρων ὡς πρὸς τὰ ἀναφυόμενα παρεμπίπτοντα ζητήματα (2).

---

(1) Faus. τ. 8 § 649. — Περὶ τοῦ ἄρθρου 420 τῆς ποινικῆς δικονομίας κατωτέρω.

(2) Faust. τ. 8 ἀρ. 606—610.

Πρόεδρος.— Περὶ διαφόρων καθηκόντων τῶν προέδρων ὡμιλήσαμεν ἐν τοῖς ἔμπροσθεν, οἷον περὶ κληρώσεως ἐνόρκων (1), περὶ ἐξαιρέσεως ἐνόρκων (ἀνωτ. § 165 ἐπ.), περὶ διορισμοῦ διερμηνέως (ἀνωτ. § 328 ἐπ.), περὶ διακοπῆς τῶν συζητήσεων (ἀνωτ. § 180 ἐπ. 320 ἐπ.), περὶ διαχειρίσεως τῆς εὐταξίας, περὶ ἀκυρώσεως κληρώσεως ἐνόρκων (2) κτλ. (3), περὶ τῶν περιττῶν (4) προτάσεων κτλ., περὶ ὧν περιττὸν ἤδη νὰ προσθέσωμεν τί.

Περὶ τῶν καθηκόντων τοῦ προέδρου, ὅταν πρόκηται περὶ ἀκυρώσεως ἐτυμηγορίας (5) γενήσεται λόγος κατωτέρω, ἔνθα καὶ περὶ

---

(1) Ἀνωτ. § 150 ἐπ.

— Ἔργον τοῦ προέδρου καὶ οὐχὶ τοῦ δικαστηρίου τῶν συνέδρων εἶναι ν' ἀναπληρώσῃ διὰ κληρώσεως τοὺς ἐλλείποντας ἐνόρκους. Απ. ποιν. Αρ. Π. υπή τοῦ 1840.

(2) Ὁ πρόεδρος τῶν συνέδρων δύναται νὰ ἀκυρώσῃ μόνος τὴν κλήρωσιν τῶν ἐνόρκων μὴ γενομένης οὐδεμιᾶς ἀντιῤῥήσεως. Απ. ποιν. Αρ. Π. 7 τοῦ 1836.

(3) Πρλ. τὸν ἐν τῷ τέλει τοῦ ἄρθρου λεκτικὸν πίνακα λέξ. Πρόεδρος.

(4) Κατὰ τὸ ἄρθρον 146 τοῦ δικ. ὀργανισμοῦ συνδυασμένον μὲ τὸ 365 τῆς ποιν. δικονομίας ὁ πρόεδρος καὶ τὸ δικαστήριον χρεωστοῦν ν' ἀποῤῥίπτουν ὅλας τὰς προτάσεις αἵτινες ἠμποροῦν νὰ ἐπιφέρωσιν ἀνωφελῆ παράτασιν τῶν συζητήσεων, ἡ δὲ ἐκτίμησις τῆς πραγματικῆς σχέσεως τῆς προτάσεως μὲ τὴν δίκην διαφεύγει τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ Ἀρ. Πάγου.

Τὸ δικαίωμα αὐτὸ ἀνήκει εἰς τὸν πρόεδρον, καὶ τότε μόνον ἀποφασίζει τὸ δικαστήριον, ὅταν ὁ προτείνων ἢ ὁ λέγων δὲν εὐχαριστηθῇ εἰς τὴν ἀπόφασιν τοῦ προέδρου· ἂν δὲ σιωπήσῃ, ἀναγνωρίζει ὅτι δὲν παρεβιάσθη τὸ δικαίωμα τῆς ὑπερασπίσεως καὶ δὲν εἶναι δεκτὸς πλέον νὰ προτείνῃ ὡς λόγον ἀναιρέσεως τὴν διὰ τῆς ἀποφάσεως τοῦ προέδρου γενομένην δῆθεν προσβολὴν τοῦ δικαιώματος τῆς ὑπερασπίσεως. Απ. ποιν. Αρ. Π. 41 τοῦ 1842.

(5) Δὲν δύναται ὁ πρόεδρος τῶν συνέδρων ν' ἀποφασίζῃ μόνος ἂν ἡ ἐτυμηγορία τῶν ἐνόρκων ἦναι ἀτελής, ἄτακτος ἢ ἀντιφατική. Απ. ποιν. Αρ. Π. ριϛ' τοῦ 1837. Ὅρα κατ. § 750 ἐπ.

τῆς περιπτώσεως καθ' ἣν ἀθωοῦται ὁ κατηγορούμενος (1). Ἐπὶ δὲ πραγματογνωμοσύνης; ἀνωτ. § 381 ἐπ.

§ 410'. *Δικαστήριον συνέδρων.* — α') Τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων εἶναι ἁρμόδιον ν' ἀποφασίζῃ ἐφ' ὅλων τῶν περιπτώσεων, καθ' ἃς ὁ πρόεδρος δὲν ἔχει ῥητὴν καὶ ἀποκλειστικὴν ἐξουσίαν. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι δὲν ὑπάρχει λόγος πρὸς ἀναίρεσιν, ὅταν τὸ δικαστήριον ἀπεφήνεν ἐπὶ ζητήματος ὑπαγομένου εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τοῦ προέδρου, διότι ἡ παρέμβασις τοῦ δικαστηρίου εἶναι νέα ἐγγύησις. Ἴδε Faust. τ. 8 σ. 478 ἐπ. σημ. 4–6 ἐπ. Ἀπόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 2 τοῦ 1857, ἀνωτ. σ. 142 ἐν ὑποσ. καὶ σελ. 137 ἐπ. ἀλλ' ἴδε τὴν ὧδε ὑποσ. 1.

β') Εἶναι πρόδηλον, ὅτι τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων ἀποφαίνεται μόνον ὅταν βαίνῃ δυνάμει ἀμέσου ἐντολῆς τοῦ νόμου· ὅθεν αὐτὸ ἀποφαίνεται περὶ τῶν τῶν κωλυμάτων (2) τῶν ἐνόρκων καὶ περὶ τῆς προσθήκης ἐπιλαχόντων. Faus. τ. 8 σ. 476 σημ. 2 ἐπ. ἀνωτ. § 100 ἐπ.)· περὶ τῆς ἀναβολῆς τῶν δικῶν (ἀνωτ. § 180 ἐπ. 270 ἐπ.)· περὶ τῆς ἑνώσεως ἢ χωρισμοῦ τῶν δικῶν (ἀνωτ. § 280 ἐπ.)· περὶ τῆς κεκλεισμένων τῶν θυρῶν συζητήσεως (ἀνωτ. § 307 ἐπ.), περὶ τῆς βεβαιώσεως τῆς κατὰ τὴν

(1) Κατὰ τὸ ἄρθρον 447 τῆς ποιν. δικονομίας ἐὰν ὁ κατηγορούμενος δὲν ἐκηρύχθη ἔνοχος, ὁ πρόεδρος τῶν συνέδρων ἀποφαίνεται τὴν ἀπὸ τῆς κατηγορίας ἀθώωσίν του καὶ διατάττει τὴν ἐκ τῆς φυλακῆς ἀπόλυσίν του· τοῦ δὲ δικαιώματος τούτου, ὡς ἀναγομένου εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ προέδρου δὲν δύναται οὔτε νὰ παραιτηθῇ ἀπὸ αὐτὸ καὶ νὰ τὸ παραχωρήσῃ εἰς ὁλόκληρον τὸ δικαστήριον, οὔτε ῥητῶς, οὔτε σιωπηλῶς. Ἀπόφ. ποιν. Αρ. Πάγ. ρμγ' τοῦ 1837. ὅρα κατωτ § 800 ἐπ.

(2) Κατὰ τὸ ἄρθρον 65 τοῦ ὀργ. τῶν δικαστηρίων, τὸ δικαστ. τῶν συνέδρων ἀποφασίζει περὶ τῆς ἰσχύος τῶν παρὰ τῶν ἐνόρκων προβαλλομένων δικαιολογημάτων, ὁσάκις κώλυμά τι δὲν ἐπιτρέπει εἰς αὐτοὺς τὴν προσωπικὴν ἐμφάνισιν· ἐκ τούτου δὲ γίνεται φανερὸν, ὅτι εἰς τὸ αὐτὸ δικαστήριον ἀνήκει νὰ ἀποφασίζῃ καὶ περὶ τῶν παρὰ τῶν ἐμφανισθέντων ἐνόρκων προτεινομένων λόγων πρὸς ἀπαλλαγήν, ἡ δὲ τοιαύτη ἀπόφασις δὲν ὑπόκειται εἰς ἀναίρεσιν, καθότι ἡ ἐκτίμησις τῶν λόγων τούτων ἀνετέθη εἰς μόνην τὴν συνείδησιν τῶν συνέδρων· αἴτησις λοιπὸν ἐνόρκου τινὸς πρὸς

ἔναρξιν τῆς συζητήσεως διανοητικῆς καταστάσεως (1) τοῦ κατηγορουμένου. Faus. τ. 8 σ. 477 ἐπ. σημ. 10 ἐπ.

Περὶ πάσης πρὸς ἀκρόασιν τῶν μαρτύρων ἀντιῤῥήσεως. Faus. τ. 8 σ. 477 σημ. 4 ἐπ. ἀνωτ. §.

γ') Τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων εἶναι μόνον ἁρμόδιον ν' ἀποφασίσῃ περὶ τῶν ἀναφυομένων κατὰ τὴν συζήτησιν διαμφισβητήσεων. Ὅθεν τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων ἐπεμβαίνει ὁσάκις ὁ κατηγορούμενος ἢ ὁ εἰσαγγελεὺς ὑποβάλλει αἴτησίν τινα ἢ ἀντίῤῥησιν, ἢ ζήτημά τι ἀναφύεται κατὰ τὴν συζήτησιν. Ὅθεν ἀποφαίνεται ἐπὶ τῆς ἀντιῤῥήσεως τοῦ κατηγορουμένου περὶ ἀναγνώσεως ἐγγράφου τινός. — Ἐπὶ τῆς περὶ μὴ ἀπολύσεως τοῦ ἀθωωθέντος κατηγορουμένου προτάσεως τοῦ εἰσαγγελέως. — Ἐφ' ὅλων τῶν περὶ ἀταξίας τῆς ἐτυμηγορίας προτάσεων κτλ. Faust. τ. 8 σελ. 480, 481.

δ') Τὸ δικαστήριον λοιπὸν τῶν συνέδρων ἀποφασίζει περὶ ὅλων τῶν κατὰ τὴν συζήτησιν προκυπτόντων δισταγμῶν καὶ παρεμπιπτόντων ζητημάτων καὶ ἰδίως κατὰ τὴν περίπτωσιν τῶν ἄρθρ. 366, 367, 369, 370, 372, 379—382, 387, 392 καὶ 400 τῆς ποιν. δικ. (420 ποιν. δικ.). Ὅθεν ὁ κατηγορούμενος, μὴ εὐχαριστούμενος εἰς τὴν ἀπόφασιν τοῦ προέδρου, δύναται νὰ προσκαλέσῃ τὴν ἀπόφασιν ὁλοκλήρου τοῦ δικαστ. (365. ποιν. δικ.). Απ. ποιν. Αρ. Π. 129 τοῦ 1846.

ε') Αἱ ἀποφάσεις τῶν προέδρων δὲν ἔχουν ὑποχρεωτικὴν ἰσχὺν διὰ τὰ δικαστήρια, καὶ ταῦτα ὀφείλουν νὰ ἀποφασίζουν προσκαλούμενα ἐπὶ τῶν ἀποφάσεων τούτων. Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 27 τοῦ 1847, φέρουσα.

Απόφ. Ἐπειδὴ, κατὰ τὴν ῥητὴν τοῦ ἄρθρου 365 τῆς ποιν. δικονομίας διάταξιν, αἱ ἀποφάσεις τοῦ προέδρου δὲν ἔχουν ὑπο-

---

ἀπαλλαγὴν, ἐπὶ λόγῳ, ὅτι εἶναι συγγενὴς τῶν κατηγορουμένων, ὑπάγεται εἰς τοὺς συνέδρους. Απ. ποιν. Αρ. Π. 67 τοῦ 1842.

— Περὶ τῆς ἐπανόδου τῶν ἐνόρκων εἰς τὸ τῶν διασκέψεων δωμάτιον, ὅταν ἡ ἐτυμηγορία των ἦναι ἄτακτος ἢ ἀτελὴς, ἀποφαίνεται τὸ δικας. τῶν συνέδρων. Faust. τ. 8 σ. 477 σημ. 9 πρβ. κατ. § 750 ἐπ. τὰ περὶ ἐτυμηγοριῶν ἔνθα καὶ αἱ ροά τοῦ 1837 καὶ ἡ 8 τοῦ 1844 ποιν. ἀπ. Αρ. Πάγου.

(1) Ὅρα τὴν λέξ. Παραφροσύνη ἐν τῷ λεκτικῷ πίνακι (εἰς τὸ τέλος τοῦ ἄρθρου).

χρεωτικὴν δύναμιν, ἀλλ' οἱ διάδικοι δύνανται, ἐὰν δὲν εὐχαριστῶνται, ν' ἀπευθύνουν τὴν αὐτὴν πρότασιν, περὶ ἧς ἀπεφάνθη ἤδη ὁ πρόεδρος εἰς ὁλόκληρον τὸ δικαστήριον, τὸ ὁποῖον ὄχι μόνον δύναται, ἀλλ' ὀφείλει ν' ἀποφανθῇ ἐπ' αὐτῆς, καθότι τὸ εἰρημένον ἄρθρον θεωρεῖ ἄνευ οὐδεμιᾶς ἐξαιρέσεως ἁρμόδια τὰ ποινικὰ δικαστήρια ἐφ' ὅλων τῶν ἀποφάσεων τοῦ προέδρου· ὅθεν τὸ ἐν Πάτραις πλημμελειοδικεῖον θεωροῦν ἑαυτὸ ἀναρμόδιον νὰ ἐπιληφθῇ τῆς ἐκτιμήσεως τῶν περιστατικῶν, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν ὁποίων ἐζητήθη παρὰ τοῦ εἰσαγγελ. ἡ σύλληψις τῶν ἐπὶ τῇ ποινικῇ περὶ αὐτοδικίας δίκῃ τοῦ Δημητρίου. Γεωργίου καὶ Ἀνδρέου Πετριτσοπούλου, μαρτύρων τῆς ὑπερασπίσεως Σταύρου Σακελλαρίου καὶ Μήτρου Χρονοπούλου, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι ἡ ἐκτίμησις αὕτη ἀνατίθεται ἀποκλειστικῶς παρὰ τοῦ νόμου εἰς τὴν κρίσιν τοῦ προέδρου, ὅστις εἶχεν ἀποφανθῇ ἤδη περὶ τούτου, παρεβίασε προφανῶς τὸ εἰρημένον ἄρθρον 355 τῆς ποιν. δικονομίας καὶ παρεγνώρισε την ἁρμοδιότητά του, ἡ δὲ παραβίασις αὕτη ἐπιφέρει κατὰ τὸ ἄρθ. 477 τῆς ἰδίας δικον. ἀναίρεσιν τῆς ἀποφάσεως. — Ὅρα κατωτ. σελ. 197 ἐν τέλ.

§ 410ι. *Ἐνστάσεις* (1). α') Τὰ παρεμπίπτοντα, ὅσα κατὰ τὴν συζήτησιν δύνανται ν' ἀναφυῶσιν, εἰσὶ ποικίλα, καὶ δύσκολον εἶναι νὰ προνοήσῃ τις ἅπαντα. Ὅλα τὰ ζητήματα καὶ ὅλαι αἱ αἰτήσεις, ὅσας ἡ κατηγορία ἢ ἡ ὑπεράσπισις ὑποβάλλουσιν, ὅλα τὰ ὑπὸ τοῦ προέδρου ἢ τοῦ δικαστηρίου διατασσόμενα μέτρα, εἰσὶ παρεμπίπτοντα μεταβάλλοντα χαρακτῆρα κατὰ τὰς πολυπληθεῖς περιστάσεις τῶν δικῶν. Προκειμένου νὰ ἐφαρμώσῃ τις εἰς αὐτὰ τοὺς ὑπὸ τοῦ νόμου καθιερωθέντας γενικοὺς κανόνας ἀρ-

---

(1) Πᾶσα ἀκυρότης συμβαίνουσα κατὰ τὴν ἀνάκρισιν, καλύπτεται, ἂν δὲν προβληθῇ εἰς τὴν ἐπὶ ἀκροατηρίου συζήτησιν· ὅθεν αἱ ἀκυρότητες τῆς μηνύσεως τῆς ἰατρικῆς ἐκθέσεως καὶ τοῦ κλητηρίου θεσπίσματος καλύπτονται. (Ὅρα τὴν λέξ. Λάθη Γραφικά). Απ. ποιν. Αρ. Πάγου σογ' καὶ σος' τοῦ 1838.

— Λόγος ἀναιρέσεως στηριζόμενος εἰς τὴν ἀκυρότητα τῆς ἐξετάσεως κατηγορουμένου τινὸς εἶναι ἀπαράδεκτος, προτεινόμενος κατὰ πρῶτον ἐνώπιον τοῦ Ἀρ. Πάγου. Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 90 τοῦ 1850.

— Πότε πρέπει νὰ προτείνωνται αἱ ἀκυρότητες κτλ. ἐνστάσεις; Ὅρα ἀνωτ. σελ. 175 ἐπ. 177.— κατ. σ. 193, δ'.

καὶ ἡ ἀνάπτυξις αὐτοῦ καὶ ἡ ὑπόμνησις τῶν διαφόρων εἰδῶν, εἰς τὰ ὁποῖα ἐφηρμόσθη· ὑπάρχουν ὅμως καὶ ἄλλα εἴδη, ἀπαιτοῦντα ἰδίους κανόνας, καὶ εἰς τούτους ἤδη μεταβαίνομεν.

§ 410[5]. Ἐνστάσεις ἀναφερόμεναι ἐνώπιον τῶν κακουργιοδικείων εἰσὶν ἰδίως αἱ ἑξῆς.

α') Ἡ *ἀναρμοδιότης*. — Καταστάθέντος τελεσιδίκου τοῦ περὶ παραπομπῆς βουλεύματος, δὲν δύναται πλέον ὁ κατηγορηθεὶς νὰ προσβάλῃ ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ τὴν προδικασίαν καὶ τὸ βούλευμα λόγῳ ἀναρμοδιότητος. Απ. ποιν. Αρ. Π. 42 τοῦ 1849 (1)· ἂν καὶ κατ' ἄλλον λόγον, μὴ δικάζοντα ὁριστικῶς, δεν ἀποτελῶσι τελεσιδικίαν δεδικασμένου. Διὰ τοῦτο πρέπει νὰ τίθηται εἰς τοὺς ἐνόρκους τὸ ζήτημα, ἂν πρᾶξίς τις ἐξετελέσθη διαρκουσῶν τῶν βουλευτικῶν ἐκλογῶν, μολονότι τὸ βούλευμα ἔλυσεν ἀποφατικῶς τὸ ζήτημα (ὅρα Ἐκλογαὶ § 1). Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 73 τοῦ 1845 ἐν Εὐρ. τ. 6 σ. 501. — Τὰ βουλεύματα δὲν ἀποκλείουσι τὴν περὶ ἀναρμοδιότητος ἔνστασιν. Απόφ. ποιν. Αρ. Π. 11 τοῦ 1847 ἐν Εὐρ. τ. 6 σ. 328.

---

(1) Αὕτη φέρει οὕτως.

Απόφ. Ἐπειδὴ, κατὰ τὸ ἄρθ. 260 καὶ ἑπ. τῆς ποιν. δικονομίας, ἐὰν τὸ περὶ παραπομπῆς βούλευμα κοινοποιηθὲν εἰς τὸν κατηγορούμενον δὲν προσβληθῇ διά τινος ἐνδίκου μέσου ἐντὸς τῶν ὑπὸ τοῦ νόμου ὡρισμένων προθεσμιῶν καθίσταται τελεσίδικον διὰ τὴν εἰς δίκην εἰσαγωγὴν τοῦ παραπεμφθέντος καὶ δὲν δύναται μετέπειτα κατὰ τὴν ἐπὶ ἀκροατηρίου δίκην αὐτοῦ οὔτε τοῦτο, οὔτε ἡ προδικασία ἐφ' ἧς ἐστηρίχθη, νὰ προσβληθοῦν ὡς ἄκυρα λόγῳ ἀναρμοδιότητος τῶν ἀνακριτικῶν ἀρχῶν ὡς ἐκ τοῦ τόπου εἰς ὃν ἐξετελέσθη ἡ πρᾶξις καὶ τῆς κατοικίας τοῦ κατηγορουμένου· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ ἀπὸ 28 Μαΐου 1848 ἀποδεικτικοῦ τοῦ παρὰ τῷ ἐν Τριπόλει πρωτοδικείῳ κλητῆρος Α. Κατζαφάνα, ἐπεδόθη εἰς τὸν Παναγιώτην Μεϊντάνην τὸ ὑπ' ἀριθ. 563 βούλευμα τοῦ συμβουλίου τῶν ἐν Σπάρτῃ πλημμελειοδικῶν, δι' οὗ παρεπέμφθη εἰς δίκην, καὶ οὗτος δὲν προσέβαλεν αὐτὸ δι' ἐνδίκου τινὸς μέσου· ἄρα οὔτε τὴν προδικασίαν ἠδύνατο μετέπειτα εἰς τὸ ἀκροατήριον νὰ προσβάλλῃ, ὡς προσβάλλει, ὡς ἄκυρον, λόγῳ ὅτι ὁ τόπος ὅπου ἐπράχθη ἡ πρᾶξις καὶ ἡ κατοικία του δὲν ὑπήγοντο εἰς τὴν περιφέρειαν τῶν ἀνακριτικῶν ἀρχῶν τῆς Σπάρτης.

β΄) Ἄλλα ζητήματα περὶ ἁρμοδιότητος εὑρίσκετε εἰς Ἐφετ. τ. 13 σελ. 1—38 (1).

γ΄) Αἱ περὶ ἀποσβέσεως τῆς ἀγωγῆς ἐνστάσεις (οἷον ἡ τοῦ δεδασκ.μένου, τῆς παραγραφῆς ἢ τῆς ἀμνηστείας) δύνανται νὰ

---

(1) Ἡ Γαλλ. Νομολογία παρεδέχθη ὡς πρὸς τὴν περὶ αναρμοδιότητος ἐνώπιον τῶν συνέδρων προτεινομένην ἔνστασιν ἀρχάς τινας, ἃς διστάζομεν νὰ παραδεχθῶμεν. Κατ' αὐτὴν πᾶσα περὶ ἀναρμοδιότητος ἔνστασις ἀπαγορεύεται ἐνώπιον τῶν συνέδρων· ἐπιληφθέντες οὗτοι κανονικῶς κατηγορίας τινὸς, δὲν δύνανται νὰ κηρυχθῶσιν ἀναρμόδιοι εἴτε ἕνεκα τῆς ἰδιότητος τοῦ κατηγορουμένου, οἷον ἂν ἦναι στρατιωτικὸς, εἴτε ἕνεκα τῆς πράξεως, ἂν φέρῃ χαρακτῆρα πλημμελήματος ἢ πταίσματος (347, 373 ποιν. δικ. 518 ποιν. νόμ.), εἴτε ἐπὶ λόγῳ ὅτι εἰς τὴν δικαιοδοσίαν τοῦ δικαστηρίου τῶν συνέδρων δὲν ὑπάγεται ὁ τόπος, ὅπου συνέβη ἡ πρᾶξις, ἢ ὁ τόπος, ἔνθα κατοικεῖ ἢ διαμένει προσωρινῶς ὁ κατηγορούμενος· εἴτε, τέλος, ἐπὶ λόγῳ ὅτι ἡ πρᾶξις ἐτελέσθη ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ.— Αἱ ἀποῤῥίπτουσαι τὴν περὶ ἀναρμοδιότητος ἔνστασιν τῶν συνέδρων δὲν δύνανται νὰ προσβληθῶσι δι' ἀναιρέσεως, οἷοσδήποτε καὶ ἂν ᾖ ὁ τῆς ἀναρμοδιότητος λόγος, οἷος ποτ' ἂν ᾖ, ratione loci, personae vel materiae. Faus. τ. 8 σ. 787, τ. 6 σ. 585, 588. — Ἴδε ὅσα ἐσημείωσα ἐν λέξει Ποινικὴ ἁρμοδιότης σελ. 16 ἑπ.

Οἱ σύνεδροι λοιπὸν καθίστανται (κατὰ τὴν Γαλλ. Νομολογίαν) ἀμετάκλητοι ἁρμόδιοι νὰ δικάσωσι τὰ παραπεμφθέντα αὐτῆς, διὰ τελεσιδίκων βουλευμάτων, ἀδικήματα, μὴ δυνάμενοι πλέον νὰ ἐπιτρέψωσι καμμίαν περὶ τῆς ἁρμοδιότητός των συζήτησιν. Ἴδε § 18 ἑπ. τῆς σελ. 192 τῆς ποιν. Γαλλ. δικονομίας τῆς ὑπὸ Feullet σχολιασθ.

— Στρατιωτικοὶ ἐγκληματίσαντες μὲ πολίτας ἐθωωθέντας διὰ βουλεύματος δικάζονται ἀπὸ τὰ στρατιωτικὰ δικαστήρια. Ἀπόφ. ποιν. Αρ. Π. 45 τοῦ 1850.

—Οὕτω καὶ ἡ Γαλλικὴ Νομολογία. Lorsque, sur une instruction commencée contre deux individus dont l'un est militaire, la chambre de conseil déclare n'y avoir lieu à suivre contre le prevenu non militaire, elle doit renvoyer le militaire devant ses juges natureles. Theor. du cod. p. τόμ. 1 σελ. 70.— Πρλ. § 7[3] Εὐρ. τ. 13 σ. 3.

προταθῶσιν ἐνώπιον τῶν συνέδρων, ὁσάκις δὲν ὑπεβλήθησαν εἰς τὸ δικαστικὸν συμβούλιον. Ἂν ὑπεβλήθησαν εἰς αὐτὸ, ὑπάρχει δεδικασμένον, καὶ δὲν ἐπιτρέπεται νὰ συζητηθῶσι τὰ νομικὰ ζητήματα, ὅσα αὐτὸ ἔλυσεν, ἐκτὸς ἂν τὸ βούλευμα δὲν στηρίζηται εἰς τὰ γεγονότα, τὰ ὁποῖα ἡ συζήτησις ἔφερεν εἰς φῶς. Ταῦτα κατὰ τὴν Γαλλικὴν Νομολογίαν (Faust. τ. 8 § 649), ἴδε ὅμως τὰς προηγουμένας δύο ἀποφάσεις τοῦ Ἀρ. Πάγου 42 τοῦ 1849 καὶ 73 τοῦ 1845, ἡ τελευταία τῶν ὁποίων φαίνεταί μοι ἀντίθετον καθιεροῦσα ἀρχήν.

δ') Αἱ τῆς ἐγγράφου διαδικασίας ἀκυρότητες καλύπτονται, ὅταν τὸ βούλευμα μείνῃ ἀπρόσβλητον· διότι αἱ τοιαύτης φύσεως ἀκυρότητες πρέπει νὰ προταθῶσιν εἰς αὐτὸ (Faust. τ. 6 σ. 493)· τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων εἶναι ἀναρμόδιον ν' ἀκυρώσῃ ἔγγραφον διαδικασίαν (1). Ταῦτα κατὰ τὴν Γαλλ. Νομολογίαν, ἀλλ' ἡ ἡμετέρα ἐκήρυξεν ἀπαραδέκτους τὰς τῆς ἀνακρίσεως ἀκυρότητας, ὅσαι δὲν ἐπροτάθησαν ἐνώπιον τῶν συνέδρων· (ὅρα τὴν λ. Ἀνάκρισις § 4 ἐπ. καὶ ἀνωτ. σ. 175—177 καὶ 190 ἐπ.).

ε) Αἱ ἐνστάσεις αἱ τείνουσαι εἰς τὸ νὰ κηρυχθῇ ἀπαράδεκτος ἐπὶ τοῦ παρόντος ἡ ἀγωγὴ παρέχουσι μεγαλητέρας δυσχερείας. Αἱ ἐνστάσεις αὗται ἀφορῶσι κυρίως 1) τὴν ἔλλειψιν ἐγκλήσεως, ὅπου τοιαύτη ἀπαιτεῖται 2) τὴν ἔλλειψιν ἀδείας πρὸς καταδίωξιν τοῦ κατηγορουμένου ὑπαλλήλου. (Τὰς δύο ἐνστάσεις ταύτας θεωρεῖ καλυφθείσας ὁ Faustin (τ. 8, σ. 789), ὅταν δὲν ἐγένετο προσφυγὴ κατὰ τοῦ βουλεύματος· on doit supposer, προσθέτει, lorsque la procédure est parvenue sans réclamation à ce terme, ou que les parties y ont acquiescé ou qu'il n'était bésoin ni de plainte, ni d'autorisation. Φρονῶ ὅμως ὅτι παρ' ἡμῖν ταῦτα δὲν χωροῦσι· τοὐλάχιστον ἐν τῇ πρακτικῇ αἱ ἐνστάσεις αὗται εἰσὶ παραδεκταὶ τυπικῶς·— 3) Τὴν ἔλλειψιν ἀποφάσεως περὶ τῆς πολιτικῆς καταστάσεως εἰς τὰ ἀδικήματα, ὅσα τείνουσι νὰ τροποποιήσωσι τὴν πολιτικὴν κατάστασιν (état civil) προσώπου τινός (2).

---

(1) Ἴδε ὅμως ἀπόρ. τοῦ Ἀκυρωτικοῦ τῆς 9 Μαΐου 1845 ἐν τόμ. 6 σελ. 502 τοῦ Faustin.

(2) Ὡς πρὸς ταύτην, ἡ Γαλλ. Νομολογία ἀπεφήνεν ὅτι ὅταν τὸ περὶ πολιτικῆς καταστάσεως ζήτημα, ὅπερ εἰς τὴν ἔγγραφον ἀνάκρισιν δὲν ἀνεφύη, φέρηται ἐνώπιον τῶν συνέδρων, τοῦτο,

Κατὰ τὴν ἡμετέραν Νομολογίαν (Εὑρετ. τόμ. 13 σελ. 4 καὶ τ. 8 σ. 54 ἐπ. 68), ἐν γένει μὲν, ἤτοι κατὰ γενικὸν κανόνα, ὁ ἁρμόδιος ἐπὶ τῆς οὐσίας δικαστὴς εἶναι ἁρμόδιος πρὸς ἐκδίκασιν καὶ τῶν ἐνστάσεων, ὅσαι εἶναι σχετικαὶ μὲ τὴν πρᾶξιν καὶ δὲν ἀφορῶσιν ἀντικείμενα ἀποκλειστικῶς ὑπαγόμενα εἰς τὰ πολιτικὰ δικαστήρια (άπ. πολ. Αρ. Π. 86 τοῦ 1852. Πρλ. Εὑρ. τόμ. 13 λέξ. Ποινικὴ ἁρμοδιότης § 38, 50 ἐπ.), εἰδικώτερον δέ; ὅρα τὴν Νομολογίαν εἰς τὰς σημειωθείσας σελίδας·— 4) τὴν ἔλλειψιν ἐγγράφου ἀποδείξεως ὅταν ἡ βάσις τοῦ ἀδικήματος ἦναι ἰδιωτική τις ὑποχρέωσις, πρὸς ἀπόδειξιν τῆς ὁποίας ἡ πολ. δικονομία δὲν συγχωρεῖ τὴν διὰ μαρτύρων ἀπόδειξιν (1). Ὡς πρὸς τὴν ἔνστασιν ταύτην ὁ Faust. (τ. 8 σ. 790) λέγει, ὅτι, τοῦ ποινικοῦ δικαστηρίου δυναμένου καὶ ὀφείλοντος ἁπλῶς νὰ ἐφαρμόσῃ τοὺς περὶ ἀποδείξεως κανόνας, ὡς καὶ νὰ κρίνῃ ἂν ὑπάρχῃ ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως, δὲν ὑπάρχει ὁ λόγος, ὁ ἐφαρμοζόμενος ὡς πρὸς τὸ ἀναφυόμενον περὶ πολιτικῆς καταστάσεως ζήτημα.

Ὅταν λοιπὸν δὲν ἐγένετο ἐπὶ τοῦ ἐγκαλουμένου ἀντίῤῥησίς τις κατὰ τὴν δίοδον τῆς ἀνακρίσεως, ἐνδεχόμενον νὰ θεωρηθῇ ἡ σιωπή του ὡς ὁμολογία περὶ τῆς ὑπάρξεως τοῦ συναλλάγματος (ἡ δὲ ὁμολογία ἐπὶ τοῦ προκειμένου θεωρεῖται ὡς ἀποτελοῦσα ἀρχὴν ἐγγράφου ἀποδείξεως), ἢ νὰ ἐπρόκυψεν ἐκ τῆς ἀτάκτου ἀρξαμένης ἀνακρίσεως ἀρχή τις ἐγγράφου ἀποδείξεως· ἐν τῇ πρώτῃ περιπτώσει, οἱ δικασταὶ δύνανται νὰ ἐξαγάγωσιν ἐκ τῆς ἐλλείψεως ἀμφισβητήσεως ἓν εἶδος ἀναγνωρίσεως τῆς ὑπάρξεως συμβάσεως· ἐν τῷ δευτέρῳ θέματι, δύνανται νὰ τακτοποιήσωσιν ἀπόδειξιν ἀτάκτως δεκτὴν γενομένην, ἀποφαινόμενοι ὅτι ὑπάρχει ἀρχὴ ἐγγράφου ἀποδείξεως (Faust. τ. 7 σελ. 733 καὶ τόμ. 8 σελ. 790). Ἡ τῆς ἐγγράφου ἀποδείξεως ἀρχὴ δύναται νὰ εὑρεθῇ εἰς τὴν ἐξέτασιν τοῦ κατηγορουμένου, εἰς τὰς ὁποίας δίδει πληροφορίας, εἰς τὰς ἀντιφάσεις του, εἰς τοὺς λόγους του. Ἡ ἔνστασις αὕτη δὲν δύναται νὰ γίνῃ κατὰ πρῶτον ἐνώπιον τοῦ Άρ. Πάγου·

καὶ ἂν τὸ περὶ παραπομπῆς βούλευμα κατέστη τελεσίδικον, πρέπει ν' ἀποφανθῇ, ὡς πρὸς τὸ περὶ υἱότητος ζήτημα, ὅτι ἐπὶ τοῦ παρόντος δὲν ἔχει νὰ προβῇ εἰς ἀπόφασιν (Cass. 21 μαΐου 1813 καὶ 22 Ἰουνίου 1820).

(1) 94 ποιν. δικ. — Εὑρ. τ. 8 σ. 153 ἐν τέλ. — Θέμ. τ. 1 σ. 38 ἐπ. 65 ἐπ. Νομ. Μέλ. σ. 634.

ἀλλ' ὁ κατηγορούμενος δύναται νὰ τὴν προτείνῃ ἐνώπιον τῶν συνέδρων, ὅταν δὲν τὴν ὑπέβαλεν εἰς τὸ δικαστικὸν συμβούλιον; ὁ Faust. (τ. 8 σ. 792) λύει ἀποφατικῶς τὸ ζήτημα, καὶ τοιαύτην λύσιν πορίζεται καὶ ἐκ τῶν ὁποίων μνημονεύει δύο ἀποφάσεων τοῦ Ἀκυρωτικοῦ, si l'arrêt de la ch. d'acc. (λέγει) a acquis la force de chose jugée, il enchaine nécessairement la cour d'ass.

ς') Ἔρχονται μετὰ ταῦτα τὰ προδικαστικὰ ζητήματα ἅτινα, κατὰ γενικὸν κανόνα, ὑποβάλλονται εἰς τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων, ὅταν δὲν ἐδικάσθησαν ὑπὸ τοῦ συμβουλίου ἢ ὅταν ἐδικάσθησαν μὲν ὑπ' αὐτοῦ, ἀλλὰ ὑποστηρίζονται διὰ νέας βάσεως προκυπτούσης ἐκ τῶν ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ ἀναφυομένων γεγονότων. Εἶναι μέσα ὑπερασπίσεως καὶ δὲν ἀποκρούονται εἰμὴ ὅταν ὑπάρχῃ ῥητὴ τελεσίδικος ἀπόφασις. Ἀλλὰ μεταξὺ τῶν ζητημάτων αὐτῶν εἶναι τινά, ὧν ἡ λύσις ἀνήκει εἰς τὴν πολιτικὴν ἢ διοικητικὴν δικαιοδοσίαν, καὶ ἅτινα διὰ τοῦτο πρέπει νὰ ἐπιφέρωσι τὴν ἀναβολήν; ὡς ἐπὶ πολύ, τὸ προδικαστικὸν ζήτημα, οἷον ἡ σωματικὴ βία, ἡ ὑποταγὴ εἰς ἁρμοδίαν ἀνωτέραν ἀρχὴν (97 ποιν. νόμ.), ἡ παραφροσύνη, ἡ μέθη, ἡ ἄμυνα, συγχέονται μὲ τὴν κατηγορίαν καὶ ἀναγκαίως ἐκτιμῶνται ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ δικαστοῦ· ὥστε δὲν πρέπει νὰ ὁμιλήσωμεν εἰμὴ περὶ τῶν ἐξαιρετικῶν ἐκείνων περιπτώσεων, εἰς τὰς ὁποίας τὸ προδικαστικὸν ζήτημα ἀποσπᾶται, οὕτως εἰπεῖν, ἐκ τῶν σπλάγχνων τῆς ὑποθέσεως, καὶ εἰς τὰς ὁποίας ἡ ποινικὴ δικαιοδοσία ἀμφισβητεῖται.

Ἐπὶ χρεωκοπίας, ζητεῖται ἂν οἱ ἔνορκοι ἦναι ἁρμόδιοι νὰ κρίνωσιν ἂν ὁ κατηγορούμενος ἔχῃ ἐμπόρου ἰδιότητα καὶ ἂν ἦναι εἰς κατάστασιν πτωχεύσεως, ἢ ἂν πρέπῃ νὰ δικασθῶσι προηγουμένως τὰ ζητήματα ταῦτα ὑπὸ τοῦ ἐμποροδικείου (1). Ὁ Faustin (τ. 8 σ. 793) ἐπιμένει φρονῶν ὅτι τὸ ὁρκωτικὸν δικαστήριον, ὅπερ ἐκτιμᾷ ὅλα τὰ στοιχεῖα τῶν ἀδικημάτων, εἶναι ἁρμόδιον νὰ σταθμίσῃ ἂν ὑπάρχωσιν ὅλα τὰ συστατικὰ τῆς χρεωκοπίας στοιχεῖα· ἐπικαλεῖται δὲ καὶ ἀπόφ. τοῦ Ακυρ. τῆς 6 Μαρτίου 1857 ἣν ὅρα εἰς Faust. τ. 8 σ. 794 ἐπ. (2).

Ἐπίσης δὲν ὑπάρχει ἀφορμὴ ἀναβολῆς, ὅταν ὁ κατηγορούμενος ἀρνῆται τὴν ταυτότητά του· αὐτὸ εἶναι μέσον ὑπερασπίσεως, ἰσο-

(1) Ἴδε ἀξιοσημείωτον περὶ τούτου διατριβὴν τοῦ Cuson καὶ traité du contrat de commis. ὑπὸ Delam. τ. 5 σ. 203.

(2) Πρλ. καὶ τὰ κατωτ. ἐκτεθησόμενα περὶ ζητημάτων.

δυναμοῦν μὲ ἄρνησιν τῆς ἐνοχῆς του, καὶ ὑπαγόμενον διὰ τοῦτο εἰς τοὺς ἐνόρκους. Faust. τ. 8 σ. 795 σημ. 2 ὅρα καὶ κατωτ.

Ἐν περιπτώσει διγαμίας, ἀπ' ἐναντίας, ἡ Γαλλ. Νομολογία παρεδέχθη ὅτι τὸ περὶ τοῦ κύρους τοῦ πρώτου γάμου ζήτημα εἶναι ζήτημα προδικαστικόν, τὸ ὁποῖον, ἂν δὲν ἐλύθη πρὶν ἢ τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων ἐπιληφθῇ, δύναται νὰ προταθῇ ἐνώπιον αὐτῶν καὶ νὰ ἐπιφέρῃ τὴν ἐνώπιον τῶν πολιτικῶν δικαστηρίων παραπομπήν του (1). Πρλ. Faust. τ. 8 σ. 795. Τί δὲ ἡ ἡμετέρα Νομολογία; Ὅρα Εὐρ. τόμ. 13 σελ. 4 καὶ τόμ. 7 λέξ. Ζητήματα προδικαστικά.

Δύναται νὰ λάβῃ χώραν ἀναβολὴ τῆς δίκης καὶ παραπομπὴ ἐνώπιον τῆς διοικητικῆς δικαιοδοσίας ὅταν ὁ κατηγορούμενος, καταφυγὼν ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ καὶ παραδοθεὶς μετὰ τὸ βούλευμα, προσβάλῃ τὸ παράνομον τῆς παραδόσεως. (Ἴδε τὰ πλατύτερον ἐκτιθέμενα εἰς Faust. τ. 2 σ. 709 ἐπ. καὶ τ. 8 σ. 795).

Χωρεῖ ἐπίσης ἀναβολὴ τῆς δίκης ὅταν ζητῆται παραπομπὴ ἀπὸ δικαστηρίου εἰς δικαστήριον (démande en renvoi), ἕνεκα ὑποψίας ὅτι κινδυνεύει ἡ δημόσιος ἀσφάλεια (2).

§ 410[6]. *Ὑποψία ψευδομαρτυρίας* (3).—Γνωστὴ ἡ διάταξις τῶν ἄρθ. 390 καὶ 369 τῆς ποιν. δικον. (inst. 318, 330).

ά) Ὁ κατηγορούμενος δὲν ἔχει δικαίωμα (4) νὰ ζητήσῃ τὴν ἀνάκλησιν τοῦ ἐντάλματος τῆς συλλήψεως, ὅπερ ἐξεδόθη κατά τινος δι' ὑπόνοιαν ψευδομαρτυρίας· διότι τοῦτο ἀφορᾷ τρίτου συμφέροντα· δικαίωμα δὲ ἔχει νὰ ζητήσῃ ἀναβολὴν τῆς δίκης (5). Αποφ. ποιν. Αρ. Πάγου 81 τοῦ 1851.

---

(1) Ἴδε Cass. 25 Ἰουλ. 1811, 16 Ἰανουαρ. 1826.— *Κατὰ* Cass. τῆς 1 Μαρτ. 1811.

(2) Ἐμπαρόδῳ ὑπομιμνήσκω ἐνταῦθα ὅσα ἄλλοτε ἐσημείωσα περὶ ἐξαιρέσεως δικαστῶν εἰς Εὐρ. λ. Ἐξαίρεσις, σ. 31—34.

(3) Morin, cour d'assises ἀρ 55.—Faust. τ. 8 § 650.

(4) Πρλ. § 56, 57 Εὐρ. τ. 10 σ. 165.

(5) Δὲν ὑπάρχει λόγος ἀναιρέσεως ἄν, ζητήσαντος τοῦ εἰσαγγελέως νὰ ἐκδοθῇ ἔνταλμα συλλήψεως κατά τινος μάρτυρος, δὲν ἐζήτησεν ὁ κατηγορούμενος τὸν λόγον (458 ἐδ. 9 ποιν. δικον.).- Απ. ποιν. Αρ. Π. 65 τοῦ 1851.

β') Προσθῆκαι καὶ μεταβολαὶ ὡς πρὸς τὴν προγεγονεῖαν κατάθεσιν δὲν εἶναι ἀναγκαίως τεκμήρια ψευδομαρτυρίας· ἀπαιτεῖται ὑποψία ὁπωσοῦν ἀξία λόγου ψευδομαρτυρίας. Ἐνδεχόμενον νὰ ἀπεπλάνησε τὸν μάρτυρα ἡ μνήμη του κατὰ τὴν πρώτην του ἐξέτασιν, μελέτη δὲ νέα νὰ τὸν ἔπεισεν ὅτι πρέπει νὰ ἐπανορθώσῃ ὅ,τι ἡμαρτημένον ἢ ἀτελὲς προκατέθεσε· τοιαῦται μεταβολαί, ὅταν ὦσιν εἰλικρινεῖς, εἰσὶ νόμιμοι, ἂν καὶ ἐνδέχηται νὰ δώσωσιν ἀφορμὴν εἰς ἄλλου εἴδους κατηγορίαν. Ἂν ὅμως αἱ μεταβολαὶ αὗται, μακρὰν τοῦ νὰ στηρίζωνται εἰς τὴν συνείδησιν τοῦ μάρτυρος, ὑπεμφαίνουσιν ὅτι ὁ σκοπός του εἶναι νὰ ἐξασθενήσῃ, δι' οἱονδήποτε λόγον, τὴν προγεγονεῖαν κατάθεσίν του· ἂν τὸ ψεῦδος τῶν νέων προσθηκῶν ἢ τροπολογιῶν ἦναι πιθανόν, ἐκδίδεται ἔνταλμα συλλήψεως.

γ') Ἐὰν μάρτυς ἀρνῆται νὰ μαρτυρήσῃ ἢ νὰ ὁρκισθῇ, καταδικάζεται εἰς χρηματικὴν ποινὴν καὶ εἰς τὰ ἔξοδα (ποιν. δικον. 381. inst. 304)· ἀλλ' ἡ ἄρνησις αὕτη δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς παρέχουσα ὑποψίαν ψευδομαρτυρίας, ὅταν ἰσοδυναμεῖ μὲ τὴν ἔκθεσιν θετικοῦ γεγονότος, ἐναντίου τῆς ἀληθείας, ὑπὲρ ἢ κατὰ τοῦ κατηγορουμένου (Cass. 1 Σεπτ. 1814). La reticence ne peut être considerée comme un élément du crime que lorsq'elle dénature la déposition et lui donne un sens contraire à la vérité. Faust. τ. 8 σ. 798. Ὅθεν ὁ μάρτυς ὁ καταθέτων περὶ ἀδικήματος, ὅπερ κατὰ παραδρομὴν ἀποδίδεται εἰς ἄλλον παρὰ τὸν ἀληθῆ ἔνοχον, καὶ ὅστις, ἐκ μίσους κατὰ τοῦ προσώπου αὐτοῦ, δὲν καταθέτει, καίτοι γινώσκων, ὅτι δὲν εἶναι ὁ αὐτουργός, δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ψευδομάρτυς, διότι ἡ σιωπὴ (reticence) αὐτοῦ ἔχει ὡς ἀποτέλεσμα νὰ δώσῃ εἰς τὴν μαρτυρίαν του ἔννοιαν ἐναντίαν τῆς ἀληθείας, ἐπιβαρύνουσαν πρόσωπον ἀθῶον.

δ') Ἡ αὐτὴ διάκρισις πρέπει νὰ γίνῃ ὡς πρὸς τὰς ἀρνητικὰς μαρτυρίας, ἤτοι ἐκείνας, δι' ὧν ὁ μάρτυς ἀρνεῖται ὅτι εἶδεν ἢ ἤκουσε τὰ περὶ ὧν ἐρωτᾶται γεγονότα· ὅρα εἰς Faust. τ. 8 σ. 799 τὴν ἀπ. τῆς 17 Μαρτ. 1827.

ε') Εἰς τὸν πρόεδρον ἀπόκειται νὰ κρίνῃ ἂν πρέπῃ νὰ ἐκδώσῃ ἔνταλμα συλλήψεως, οἱοσδήποτε καὶ ἂν ᾖ ὁ προκαλῶν αὐτό· ἀλλὰ δὲν ὑπάρχει ἀκυρότης, ἂν παρεμβῇ εἰς τὸ δικαστήριον αὐτὸ (Cass. 12 Μαρτίου 1831). Τὰ μέρη ἔχουν τὸ δικαίωμα (κατὰ τὴν Γαλλικὴν τοὐλάχιστον Νομολογίαν) νὰ κάμωσιν ἀντίρρησιν κατὰ τῆς πράξεως ταύτης τοῦ προέδρου, τὸ δὲ δικαστήριον τῶν συνέδρων ὀφείλει ν' ἀποφασίσῃ. Cass. 5 Μαΐου 1826. Ὅρα ἀνωτ. σελ. 199 ἐν ἀρχ.

ϛ') Ἡ Γαλλικὴ Νομολογία παρεδέχθη ὅτι ὁ πρόεδρος ἔχει προσέτι τὸ δικαίωμα νὰ θέτῃ ὑπὸ *ἐπιτήρησιν* τὸν μάρτυρα (sa mise en surveillance)· τὸ μέτρον αὐτὸ κατακρίνεται ἐν Γαλλίᾳ (Faust. τ. 8 σ. 802 ἑπ.), παρ' ἡμῖν δὲ εἶναι ὅλως παράνομον, μὴ ἔχοντος τοῦ προέδρου, ὡς ἐν Γαλλίᾳ, διακριτικὴν ἐξουσίαν.

§ 410ζ. *Ἀναβολή*.— Ἡ ὑπόνοια τῆς ψευδομαρτυρίας δύναται νὰ δώσῃ ἀφορμὴν εἰς ἀναβολὴν τῆς δίκης· περὶ ταύτης δὲ ὁμιλῶν ὁ Faustin (τ. 8 § 652) προσθέτει καὶ τὰ ἑξῆς.

α') Ἡ ἀναβολὴ ὑποθέσεώς τινος ἀπὸ μιᾶς εἰς ἄλλην συνεδρίασιν δύναται νὰ διαταχθῇ εἰς διαφόρους περιπτώσεις. Οἷον ἐν τῇ περιπτώσει τοῦ ἄρθρου 167 τῆς ποιν. δικον. — ἐν τῇ περιπτώσει τῶν ἄρθ. 379, 420 ἕνεκα τῆς μὴ ἐμφανίσεως μάρτυρος τινὸς (περὶ τῶν περιπτώσεων τούτων ἐγένετο λόγος ἀνωτέρω)· καὶ ἐν τῇ περιπτώσει περὶ ἧς τὰ ἄρθρα 369 καὶ 420, ἤτοι ὅταν διεγείρηται ὑποψία ψευδομαρτυρίας.

β') Ποῖαι εἶναι αἱ περιπτώσεις, εἰς τὰς ὁποίας ἡ διάταξις αὕτη ἐφαρμόζεται; Ἡ Γαλλικὴ Νομολογία ἀπεφήνατο, ὅτι ἡ ἑρμηνεία τοῦ ἄρθρου 406 τῆς instr. cr. δὲν πρέπει νὰ ᾖ περιοριστική, καὶ ὅτι ἡ παραπομπὴ δύναται νὰ διαταχθῇ, ὁσάκις συμβεβηκός τι τὴν καθιστᾷ ἀναγκαίαν πρὸς ἀνακάλυψιν τῆς ἀληθείας, ἢ συντελοῦσαν ὑπὲρ τῆς δημοσίας τάξεως (Cass. 11 Νοεμ. 1830 καὶ 28 Ἀπριλ. 1831). Ὥστε, κατὰ τὴν Γαλλ. Νομολογίαν, τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων δύναται νὰ διατάξῃ τὴν ἀναβολήν, ὅταν ἀναφύηται γεγονός τι, τὸ ὁποῖον θεωρεῖ σπουδαῖον. Τὸ δὲ δικαστήριον αὐτὸ κρίνει περὶ τῆς βαρύτητος τῶν τοιαύτης φύσεως παρεμπιπτόντων ζητημάτων, ἡ δὲ ἀπόφασίς του, προπαρασκευαστικὴ ἄλλως οὖσα, δὲν δύναται νὰ δώσῃ ἀφορμὴν εἰς ἀναίρεσιν. (Cass. 11 Ἰουλ. 1839.— 14 Σεπτ. 1837).

γ') Ἀλλά, ἂν αἱ εἰρημέναι διατάξεις δὲν ὦσι περιοριστικαί, εἶναι τοὐλάχιστον ἐνδεικτικαὶ τῆς φύσεως τῶν γεγονότων, ἅτινα δύνανται νὰ δικαιολογήσωσι τὴν ἀναβολήν. Εἶναι λοιπὸν ἀναγκαῖον νὰ ἀπαντᾷ ἡ δικαιοσύνη πρόσκομμά τι, εἴτε εἰς τὰ μέσα τῆς ἀγωγῆς, εἴτε εἰς τὰ μέτρα τὰ πρὸς ἀνακάλυψιν τῆς ἀληθείας λαμβανόμενα· κώλυμα, οἱονδήποτε, τὸ ὁποῖον μόνον δικαιολογεῖ τὴν ἀναβολήν· διότι δὲν πρέπει νὰ λησμονῶμεν, ὅτι ἡ ἀναβολὴ ἀφαιρεῖ ἀπὸ τὸν κατηγορούμενον τοὺς φυσικοὺς αὐτοῦ δικαστάς. Δὲν πρέπει λοιπὸν νὰ συγχέωμεν τὰ αἴτια τῆς ἀναβολῆς μὲ τὰς ἀκυρότητας, αἵτινες παρεισέφρησαν τυχὸν εἰς τὴν διαδικασίαν· δὲν ἀνήκει εἰς τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων, ἂν δὲν ᾖ δυνατὸν

νὰ τὰς θεραπεύσῃ, νὰ καταστείλῃ αὐτὸ ἀφ' ἑαυτοῦ τὰς ἀκυρότητας, αἱ ὁποῖαι παραβλάπτουν τὰς ἐργασίας του. Εἰς αὐτὸ ἀνήκει μόνον νὰ κρίνῃ περὶ τῶν ζητημάτων, τὰ ὁποῖα ἀντιτάττονται. Ὥστε τὴν ἀναβολὴν διατάσσει ὅταν τὰ κωλύματα βεβαιῶνται καὶ δὲν δύνανται ν' ἀρθῶσι.

δ') Ὅθεν ἀναβολὴ δύναται νὰ διαταχθῇ, ὅταν ἡ κατηγορία ἢ ἡ ὑπεράσπισις δὲν δύναται νὰ ὑποστηριχθῇ ἕνεκα ἀπροόπτου τινὸς συμβεβηκότος· οἷον, ἂν κατὰ τὴν συζήτησιν ὁ κατηγορούμενος περιπέσῃ εἰς παραφροσύνην, ἢ ἂν ἡ κατηγορία βεβαιοῖ, ὅτι τὸ κατηγορητήριον περιέχῃ ἐσφαλμένην χρονολογίαν ὡς πρὸς τὴν πρᾶξιν, ἐκ τοῦ σφάλματος δὲ αὐτοῦ ὁ κατηγορούμενος ὑποστηρίζῃ τὸ ἄλλοθι (Cass. 3 Μαΐου 1839)·— ἢ ἂν ὁ κατηγορούμενος, ἀρνηθεὶς ν' ἀπαντήσῃ εἰς τὴν ἐξέτασίν του, ἐπικαλῆται ἀπολογούμενος ἔγγραφα ὅλως ἄγνωστα εἰς τὴν κατηγορίαν (Cass. 17 Φεβρ. 1843)· ἢ ἂν ὁ κατηγορούμενος διένειμεν εἰς τοὺς ἐνόρκους ὑπόμνημα, δι' οὗ ἐκ προοιμίων συζητεῖται ἡ κατηγορία. (Cass. de la Seine τῆς 10 Ἰουν. 1830).

ε') Ὑπάρχει προσέτι ἀφορμὴ πρὸς ἀναβολὴν, ὁσάκις ἕνεκα θορύβου τινὸς ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ, τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων ἀδυνατεῖ νὰ ἐξακολουθήσῃ ἐν ἡσυχίᾳ καὶ πραότητι τὰς συζητήσεις· ὅθεν βλέπε τὴν τῆς 11 Ἰουν. 1831 ἀπόφασιν τῆς συνόδου τῆς Seine εἰς Faust. τ. 8 σ. 807.

ϛ') Δύναται δὲ νὰ ἐπέλθῃ ἀναβολὴ, ὅταν ἀναφαίνηται ἡ ἀνάγκη τῆς ἀκροάσεως μαρτύρων μὴ κλητευθέντων; Εἰς τὴν Γαλλίαν ἐλύθη καταφατικῶς τὸ ζήτημα (Cass. 26 Νοεμβρ. 1829. — 1 Ὀκτωβρ. 1813 καὶ 11 Νοεμβρ. 1830)· βεβαίως ἡ ἀνάγκη τῆς ἀποδείξεως δικαιολογεῖ τὴν ἀναβολὴν τῆς ὑποθέσεως, πρὸς ἐκδίκασιν τῆς ὁποίας πρέπει νὰ προσαχθῶσιν ὅλα τὰ μέσα, ὅσα δύνανται νὰ φωτίσουν τὴν δικαιοσύνην.

ζ') Ὑπάρχει ἀφορμὴ πρὸς ἀναβολὴν τῆς δίκης, ὅταν ἀναφαίνηται κατά τινος μάρτυρος ὑποψία συνενοχῆς εἰς τὸ κατηγορούμενον ἀδίκημα; Τοῦτο δὲν εἶναι ἀναγκαία πρὸς ἀναβολὴν ἀφορμὴ, ἀλλὰ δύναται νὰ θεωρηθῇ τοιαύτη ὅταν ἐκ τῆς ἀνακρίσεώς του δύνανται νὰ προκύπτωσι γεγονότα πρὸς φωτισμὸν τῆς δικαιοσύνης (Cass. 12 Φεβρ. 1818).

η') Δύναται νὰ διαταχθῇ ἡ ἀναβολὴ τῆς δίκης, ὅταν τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων ἀνακαλύπτῃ ἀκυρότητά τινα λαβοῦσαν χώραν μετὰ τὴν συγκρότησίν του; Δὲν ἀνήκει εἰς αὐτὸ νὰ κρίνῃ

περὶ τῶν τοιούτων ἀκυροτήτων δύναται, ἂν παρελείφθη διατύπωσίς τις, νὰ διορθώσῃ τὴν παράλειψιν· ἀλλ' ἂν πρόκηται περὶ ἐλλείψεως ἀδιορθώτου, εἶναι ὅλως ἀναρμόδιον νὰ ἐκτιμήσῃ τὰ ἀποτελέσματα καὶ ν' ἀποφανθῇ ἐμμέσως περὶ τῆς ἀκυρότητος τῆς διαδικασίας, διατάττον ἀναβολήν· ἐνταῦθα δὲν πρόκειται περὶ κωλύματός τινος πρὸς ἐξακολούθησιν τῆς συζητήσεως· διότι τὰ ἐλαττώματα τῆς διαδικασίας δὲν ἐμποδίζουν μήτε τὴν προςαγωγὴν τῶν ἀποδείξεων, μήτε τὴν συζήτησίν των.

θ') Δικαστήριόν τι συνέδρων ἐν Γαλλίᾳ παρεδέχθη, ἐναντίον τῶν ἀνωτέρω παρατηρήσεων, ὅτι ὑπῆρχε λόγος πρὸς ἀναβολὴν τῆς δίκης, διότι ἔνορκός τις συνωμίλησε μὲ τρίτον περὶ τῆς δίκης, ἢ διότι ὁ ἔνορκος, διὰ παρατηρήσεώς τινος, ἐδήλωσε τὴν γνώμην του· ἀλλὰ τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων ἠδύνατο νὰ βεβαιώσῃ ἐν τοῖς πρακτικοῖς τὰ γεγονότα ταῦτα, ὄχι ὅμως καὶ νὰ τὰ σταθμίσῃ, διότι, ὡς αὐταῖς λέξεσι λέγει ὁ Faus. τ. 8 § 651, ce n'est point à elle qu'appartient le jugement de la régulartié des procédures. Τοιαῦτα συμβεβηκότα δὲν κωλύουσι τὴν πρόοδον τῆς δίκης. Ἀπεφασίσθη ὅμως, συμφώνως μὲ τὴν γνώμην ἡμῶν, ὅτι δὲν ὑπάρχει λόγος ἀναβολῆς, ἂν ἔνορκός τις συνωμίλησε μὲ τρίτον τινὰ διαρκούσης τῆς διακοπῆς (ass. de la Seine, 22 Ἰουνίου 1831). Ὑπάρχει ἀφορμὴ πρὸς ἀναβολήν, ἂν δικαστής τις ἢ ἔνορκος περιπέσωσι, διαρκούσης τῆς συνεδριάσεως, εἰς ἀδιαθεσίαν τινά; Ὁ Faust. τ. 8 § 651 λέγει ὅτι κατὰ τὴν ἰσχύουσαν νομοθεσίαν (406 instr.), ἡ δίκη ἐν τῷ προκειμένῳ θέματι ἀναβάλλεται μέν, ἀλλὰ δὲν δύναται ν' ἀναβληθῇ εἰς ἄλλην ἡμέραν τῆς αὐτῆς συνόδου, εἰμὴ ἂν ὁ κατηγορούμενος δὲν *ἀντιτείνῃ*· Cass. 31 Μαρτίου 1842. — 10 Ὀκτ. 1839· — ὅτι ὁ εἰρημένος λόγος ἐπιφέρει ἀναβολήν, τὸ ἀπεφάσισε καὶ ὁ ἡμέτερος Ἄρ. Πάγ. Πρλ. ἀνωτ. §.

Τί δέ, ἂν ἀσθενήσῃ ὁ ὑπερασπιστής; εἰ μὲν δύναται νὰ ἀντικατασταθῇ ἀμέσως ἄνευ βλάβης τῆς ὑπερασπίσεως, καὶ ὁ κατηγορούμενος δέχεται τὴν ἀντικατάστασιν ταύτην, τὸ δικαστήριον ἀρνεῖται τὴν ἀναβολὴν (Cass. 2 Ἰουν. 1851)· ἀλλὰ ἂν ἡ ἀντικατάστασις δὲν εἶναι ἐφικτή, ἢ ἂν ὁ ὑπόδικος δὲν τὴν ἀποδέχηται, ἀναβάλλεται ἡ δίκη εἰς ἄλλην σύνοδον, ἢ εἰς ἄλλην ἡμέραν τῆς αὐτῆς συνόδου, ἂν ὁ κατηγορούμενος συναινῇ, γινομένης νέας κληρώσεως. Cass. 6 Αὐγ. 1835.

ι) Εἰς τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων ἀπόκειται ν' ἀναβάλῃ, ἐν τοῖς ἀνωτέρω θέμασι, τὴν δίκην. — Τὸν λόγον δέ, δι' ὃν ἡ δίκη

πρέπει ν' ἀναβάλληται εἰς ἑτέραν σύνοδον, ὅρα εἰς Faust. τ. 8 § 651 δ.

§ 410[8]. *Θόρυβοι καὶ ἀταξίαι εἰς τὸ ἀκροατήριον* (1).— Γνωσταὶ εἰσὶν αἱ διατάξεις τῶν ἄρθρων 181, 182, 350, 366, 367 καὶ 420 τῆς ποιν. δικ. (2).

Ὁ Γαλλ. νόμος προνοεῖ δύο περιπτώσεις α') τὴν πρὸς ἐμφάνισιν ἄρνησιν τοῦ κατηγορουμένου· καὶ β') τὸν ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ θόρυβον, τὸν ἐπιφέροντα κώλυμα πρὸς τὴν πρόοδον τῆς δικαιοσύνης. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἡ ποιν. Γαλλ. δικονομία δὲν ἐπρονόησε περὶ τού-

(1) Faust. τ. 8 § 652.— Ἡμέτ. Εὑρετ. λέξ. Ἀταξίαι εἰς τὸ ἀκροατήριον.

(2) Ὁ Berlier, αἰτιολογῶν τὴν εἰσαγωγὴν τῶν ἄρθρων 507 καὶ 508 τῆς Γαλλ. ποιν. δικ., ἐξέθεσεν ὅτι ἁπλῆ παραπομπή, μαρτυροῦσα τὴν ἀδυναμίαν τῶν ἐξυβρισθέντων δικαστῶν, δὲν εἶναι ἀποχρῶσα ἐγγύησις πρὸς διατήρησιν τοῦ πρὸς αὐτοὺς ὀφειλομένους σεβασμοῦ, μάχεται δὲ πρὸς τὴν καθίδρυσιν τῶν δικαστηρίων ἡ ἀναζήτησις ἄλλου, ἐκτὸς τοῦ περιβόλου των, δικαστοῦ πρὸς τιμώρησιν τοῦ ἐξυβριστοῦ· omnibus magistalibus (λέγει ὁ ρ. νόμος si quis jus dicendi non opt. averit.) secundum jus potestatis suae, concessum est juridictionem suam defendere panali judicio. Ὅθεν τὸ ἄρθ. 367 τῆς ποιν. δικον. φέρει····

Ἀλλά, ἂν τὸ ἀδίκημα συνέβη ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ Κακουργιοδικείου, οἱ σύνεδροι τὸ δικάζουσι παραχρῆμα; Τὸ ἄρθρον 420 τῆς ποιν. δικονομίας παραπέμπει εἰς τὸ ἄρθρον 367, καὶ δὲν εἶναι τόσον σαφές, ὅσον εἶναι τὸ ἄρθρον 507 τῆς Γαλλ. ποιν. δικονομίας, ἀλλὰ οἱ λόγοι, οἵτινες δικαιολογοῦσι τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθ. 367, ἐφαρμόζονται, κατὰ μείζονα μάλιστα λόγον, ὅταν πρόκηται περὶ ἀδικήματος πραχθέντος ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ τοῦ Κακουργιοδικείου. Παρατηροῦσι δέ τινες (Faust. § 651 ἐν σ. 823) ὅτι τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων δὲν δικάζει περὶ κακουργημάτων εἰμὴ μετὰ τῶν ἐνόρκων· ἄνευ αὐτῶν δὲν εἶναι εἰμὴ τμῆμα τῶν ἐφετῶν, καὶ αὐτό, κατὰ τοὺς γενικοὺς κανόνας, μόνον ἐπανορθωτικὰς ποινὰς ἐπιβάλλει· ἡ ἀνάγκη τοῦ νὰ ἐξασφαλίσῃ ὁ νόμος χάριν τῆς ἀξιοπρεπείας τῶν δικαστῶν, τὸ ὀφειλόμενον αὐτοῖς σέβας δικαιολογεῖ, εἶπον τινές, τὴν πρὸς τὸ κοινὸν δίκαιον ἀντίφασιν ταύτην, ἀλλ' ἔπρεπε κατὰ πρῶτον νὰ γίνῃ διάκρισις μεταξὺ τῶν κακουργημάτων, ἅτινα ἀπευθύνονται κατὰ τῆς δικαιοσύνης αὐτ

του, ἀλλὰ διὰ τοῦ νόμου (1) τῆς 9 Σεπτ. 1835 ἐπληρώθη τὸ χάσμα αὐτό.

Εἶναι ἀληθὲς, ὅτι ἡ ὑπεράσπισις πρέπει νὰ μένῃ ἐλευθέρα πρὸς ἐκπλήρωσιν τοῦ καθήκοντος αὐτῆς, ἀλλ' ἡ κοινωνία ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ζητήσῃ παρ' αὐτῆς λόγον περὶ τῶν πράξεων, αἱ ὁποῖαι ἐτάραξαν τὴν τάξιν, ἔχει μάλιστα τὸ καθῆκον ν' ἀσφαλίσῃ τὴν πλήρη τῆς ὑπερασπίσεως ἐλευθερίαν· ὁ κατηγορούμενος ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ μεταχειρισθῇ ὅσα μέσα θεωρεῖ ὠφέλιμα πρὸς ὑπεράσπισίν του, ἀλλ' ἔχει καὶ τὸ καθῆκον νὰ τηρήσῃ τὸ προσῆκον πρὸς τοὺς δικαστὰς σέβας· ὅθεν ὅταν παραβαίνῃ τὸ καθῆκον τοῦτο· ὅταν διὰ τῶν διαμαρτυρήσεων καὶ φωνασκιῶν του διακόπτῃ βιαίως τὴν διαδικασίαν τῆς δίκης, ὑπάρχει ἀντίστασις κατὰ τῆς δικαιοσύνης. Τί λοιπὸν δύναται νὰ γίνῃ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει; Δύναται νὰ ἐξακολουθήσῃ ἡ διαδικασία; ἀλλ' ἡ δικαιοσύνη δύναται νὰ βαδίσῃ πλέον μὲ ἀταραξίαν καὶ γαλήνιον πνεῦμα; Διὰ τοῦτο παρεδέχθησαν ἐν Γαλλίᾳ ὅτι ὁ παραίτιος δικάζεται καίτοι μὴ παρὼν, καὶ ὅταν ἀκόμη ἕνεκα τοῦ θορύβου, ὃν ἐπέφερε, διετάχθη ἡ ἐκτὸς τοῦ ἀκροατηρίου κράτησίς του· ἄλλαι μόνον ὅταν αἱ φωνασκίαι τοῦ κατηγορουμένου καθιστῶσιν ἀδύνατον τὴν ἐξακολούθησιν τῆς δίκης· ὅταν ἀπόλυτος ἀνάγκη προκαλῇ τὴν ἀπομάκρυνσιν ἐκείνου· ὅταν αὐτὸς μόνος ἦναι ὁ παραίτιος τοῦ θορύβου, δικαιολογεῖται τὸ ἔκτακτον μέτρον, ὅπερ ὁ νόμος ἐκεῖνος εἰσήγαγεν. Εἰς τὸ δικαστήριον δὲ τῶν συνέδρων ἀπόκειται νὰ βεβαιώσῃ τὰ γενόμενα δι' ἀποφάσεως· ἐντεῦθεν δὲ ἕπεται ὅτι ἁπλῆ ἀπόπειρα δὲν ἀρκεῖ.

Ἐνταῦθα ὁ Faustin ἐξετάζει τὸ ζήτημα ἂν ὁ ἐξωσθεὶς τοῦ

τῆς, καὶ τῶν κακουργημάτων, ἅτινα ἀφορῶσιν ἰδιώτας· ἔπειτα δὲ δὲν εἶναι ὀρθὴ ἡ σκέψις, ὅτι δὲν πρέπει νὰ ζητῆται, ἐκτὸς τοῦ ἐξυβρισθέντος δικαστηρίου, ἄλλος δικαστὴς πρὸς τιμώρησιν τοῦ ἐξυβριστοῦ· ἀπόφασις ὑπὸ τὸ κράτος τῆς ταραχῆς καὶ ἀγανακτήσεως ἐκδιδομένη δὲν φέρει τὸν χαρακτῆρα ἐκδικήσεως; περὶ ἐκδικήσεως δὲ ὁ λόγος; Δὲν πρέπει νὰ εὐνοῶμεν οὕτω τὴν διανομὴν τῆς δικαιοσύνης· οἱαδήποτε καὶ ἂν ἦναι ἡ βαρύτης τῆς ὕβρεως, ἡ δικαιοσύνη πρέπει νὰ βαδίζῃ μὲ πρᾳότητα καὶ βραδύτητα· ἡ ἀξιοπρέπεια τῆς δικαιοσύνης συνίσταται εἰς τὴν ἀπάθειαν καὶ εἰς τὴν μετριότητα καὶ ὄχι εἰς τὴν ταχύτητα.

(1) Ὅρα τὸν νόμον αὐτὸν εἰς Faust. τ. 8 § 652 ἐν ἀρχ.

ἀκροατηρίου κατηγορούμενος πρέπῃ νὰ καλεσθῇ πρὸ τῆς ἀναγνώσεως τῆς ἐτυμηγορίας. Μετὰ ταῦτα ὁ Faustin προβαίνει (τ. 8, § 652, γ) εἰς τὴν ἔρευναν περὶ τοῦ πρακτέου ὅταν ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ ἀνακαλύπτηται προγεγονεῖά τις κολάσιμος πρᾶξις τοῦ κατηγορουμένου. Δὲν θεωρῶ δὲ ἀναγκαῖον νὰ μεταφέρω ἐνταῦθα τὰς παρατηρήσεις του, διότι τὸ ἄρθ. 447 τῆς ποιν. δικονομίας, συνδυασμένου μὲ τὸ ἄρθ. 369 αὐτῆς, χαράσσει τὸν δρόμον, ὃν ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει πρέπει ν' ἀκολουθῶμεν.

Ἂν μάρτυς τις κατηγορῆται ὡς συνένοχος τοῦ κατηγορουμένου, τί γίνεται; Εἰς τὴν Γαλλίαν συνέβη τὸ ἑξῆς. Ὁ εἰσαγγελεύς, λαβὼν ὑπονοίας κατὰ μάρτυρός τινος, διέταξεν ἕνα χωροφύλακα νὰ τὸν ἀπαγάγῃ εἰς τὴν φυλακήν· ἀλλὰ μετὰ ταῦτα, ἐξεταζομένου ἄλλου μάρτυρος, ἡ ὑπεράσπισις ἐζήτησε νὰ παρευρεθῇ εἰς τὴν μαρτυρίαν αὐτοῦ καὶ ὁ συλληφθεὶς μάρτυς.—Τὸ δικαστήριον, θεωρῆσαν παράνομον τὸ ὑπὸ τοῦ εἰσαγγελέως ληφθὲν μέτρον, διέταξε τὴν προσαγωγὴν τοῦ μάρτυρος καὶ τὴν ἐκ νέου ἐξέτασιν τοῦ ἄλλου.—

Τοῦτο ἔχει καλῶς, ἀλλὰ δὲν μᾶς ὑποδεικνύει ποῖον μέτρον ἔπρεπε νὰ ληφθῇ. Ἐφαρμόζεται ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ τὸ ἄρθ. 369 τῆς ποιν. δικ. (330 instr.; Ὄχι, εἶπον Γάλλοι τινές, διότι τὸ 330 αὐτὸ ἄρθρον προβλέπει τὴν ψευδομαρτυρίαν, ἥτις τελεῖται ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ αὐτῷ, καὶ ἐν αὐτῷ δύναται νὰ βεβαιωθῇ. Δὲν ἐφαρμόζεται λοιπόν, λέγουν, ὅταν πρόκηται περὶ συνενοχῆς, ἥτις δύναται νὰ πηγάσῃ ἐξ ἐξωτερικῶν πράξεων, αἱ ὁποῖαι πρέπει νὰ συλλεχθῶσιν· ἀλλ' ἂν ἡ παρατήρησις αὕτη ἦναι ὀρθὴ παρὰ τοῖς Γάλλοις, δὲν εἶναι ὅμως ὀρθὴ παρ' ἡμῖν, διότι τὸ ἄρθ. 369 προβλέπει καὶ ἄλλην περίπτωσιν, ἣν ἡ Γαλλ. δικον. προβλέπει ἐν τῷ ἄρθρῳ 462, δυνάμει τῆς ὁποίας συνδυασμένης μὲ τὸ ἄρθ. 29 (149 Ἑλλην. ποιν. δικον.) ὁ Faustin φρονεῖ ὅτι ὁ πρόεδρος δύναται νὰ ἐκδώσῃ ἔνταλμα κατὰ τοῦ μάρτυρος καὶ νὰ τὸν παραπέμψῃ ἐνώπιον τῆς ἁρμοδίας ἀνακριτικῆς ἀρχῆς (1).

Μόνον καθ' ἣν περίπτωσιν συμβῇ εἰς τὸ ἀκροατήριον ἀταξία, φέρουσα χαρακτῆρα πλημμελήματος ἢ πταίσματος, δικάζει ἀμέ-

---

(1) Ἐν περιπτώσει ὑποψίας καθ' ὡρισμένου ἀνθρώπου ἐπὶ πλαστογραφίᾳ, ἡ ὑπόθεσις παραπέμπεται εἰς τὸν ἀνακριτὴν τοῦ τόπου, ἔνθα ἐγένετο χρῆσις τοῦ πλαστοῦ ἐγγράφου, ἐπειδὴ καὶ οὗτος εἶναι ἁρμόδιος. Faust. τ. 5 σ. 261 καὶ τ. 8 σ. 819.

σως τὸ δικαστήριον· ἄλλως ὅμως δὲν εἶναι ὑπόχρεων ν' ἀποφασίσῃ ἀνυπερθέτως. Απ. ποιν. Αρ. Π. νζ' τοῦ 1836. — Ἡ ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ δὲ τοῦ Εἰρηνοδικείου ἐξύβρισις τοῦ εἰρηνοδίκου δικάζεται, ὅταν ἐγένετο κατὰ συνέπειαν θορύβου ἢ ἀντιστάσεως. Απ. ποιν. Αρ. Π. 26 τοῦ 1843 ἐν Εὐρ. 5 σ. 203.

Παραγραφή.— Εὐρ. τόμ. 5 σελ. 205.

Συζητήσεις. — Ἀποπεράτωσις αὐτῶν (1).

§ 410[9]. *Τέλος τῆς διαδικασίας. — Ἀγορεύσεις.* — Περαιωθείσης τῆς περὶ τὴν ἀπόδειξιν διαδικασίας, καὶ ἀκουσθέντος τοῦ κατηγορουμένου, ἀναπτύσσουν ὁ μὲν εἰσαγγελεὺς τὴν κατηγορίαν, ὁ δὲ πολιτικῶς ἐνάγων τὴν ἀγωγήν του. — Μετὰ ταῦτα ἕπεται ἡ ἀπολογία τῆς ὑπερασπίσεως.

Ἐὰν ὁ εἰσαγγελεὺς ἢ ὁ πολιτικῶς ἐνάγων θέλῃ ν' ἀπαντήσῃ (2), συγχωρεῖται τοῦτο εἰς αὐτὸν, ἀλλ' ἡ ὑπεράσπισις ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἀγορεύσῃ ἐκ νέου. Περαιτέρω ἀνάπτυξις δὲν συγχωρεῖται (394, 426 ποιν. δικ. 335 instr.).

Ὑπάρχοντος ἰδιώτου κατηγόρου, οὗτος ἐκπληροῖ ἔργα εἰσαγγελέως, συγχωρεῖται ὅμως καὶ εἰς τοῦτον ν' ἀγορεύῃ (426 ποιν. δικον).

§ 410[10]. *Ἀγόρευσις τοῦ Εἰσαγγελέως* (3). — ά) Τὸ ὑψηλότερον τοῦ εἰσαγγελέως καθῆκον εἶναι ἡ ἀνάπτυξις τῶν μέσων τῆς κατηγορίας, ἡ ἔκθεσις, δηλαδὴ, τῶν ἐκ τῆς τῆς περὶ τὴν ἀπόδειξιν διαδικασίας συνηγμένων καὶ τῶν πρὸς ὑποστήριξιν τῆς κατηγορίας τεινόντων πορισμάτων. Εἰς τὴν ἀνάπτυξιν ταύτην φαί-

---

(1) Faust. τ. 8 § 653—658. — Δαλλ. λέξ. Inst. cr. ἀριθ. 2384 ἐπ.

(2) Elle (la replique) ne doit pas contenir et développer des moyens nouveaux, des arguments gardés en réserve, elle doit simplement réfuter le système de la défense, rétablir la question si la plaidoirie l'a faitd évier de son terrain, et résume rapidement les motifs qui fondent l'act. pub. (Faus. τ. 8 § 655 ἐν τέλ.).

(3) Faust. τ. 8 § 655.— ἀνωτ. § 219[2] ἐπ.

νεται ἡ ἐπιστημονικὴ ἀξία, ἡ εὐφυΐα καὶ ὁ χαρακτὴρ αὐτὸς τοῦ εἰσαγγελέως· οὐδέποτε πρέπει νὰ λησμονῇ ὅτι ἡ δημοσία ἀγωγὴ ἀνήκει εἰς τὴν κοινωνίαν, καὶ ὅτι ἡ ἐντολή του εἶναι ἡ ἐπικράτησις τοῦ δικαίου, ἥτις ἐστὶν ἡ βάσις τοῦ κοινωνικοῦ βίου· ὁ σκοπὸς λοιπὸν τῶν προσπαθειῶν του δὲν πρέπει νὰ ἦναι ἡ ἐπιτυχία τῆς κατηγορίας, ἀλλ' ὁ θρίαμβος τῆς ἀληθείας· ὀφείλει λοιπὸν νὰ ἐκθέτῃ θρησκευτικῶς ὅλας τὰς περιστάσεις τῆς πράξεως, ὅλα τὰ στοιχεῖα τῆς ὑποθέσεως, εἴτε βοηθοῦσιν εἴτε βλάπτουσι τὸν κατηγορούμενον, διότι τὸ ἔργον του εἶναι ἡ ἐξεύρεσις τῆς ἀληθείας· τέλος πάντων, τὸ καθῆκόν του τὸν ὑπαγορεύει, διὰ τῆς ἐκθέσεως καὶ τοῦ συνδέσμου τῶν ἀποδείξεων, νὰ πείσῃ τὸ ὁρκωτικὸν δικαστήριον, πρέπει δὲ νὰ ἀναπτύσσῃ τὴν κατηγορίαν μὲ πραότητα, καὶ τὸ πάθος, ὅπερ δύναται νὰ ἐρεθίσῃ τὴν ὑπεράσπισιν, δὲν πρέπει νὰ κυριεύῃ τὸ πνεῦμά του, τὸν λόγον του· ἡ γλῶσσα τῆς δικαιοσύνης εἶναι ἐγκρατὴς καὶ σοβαρά· elle redoute, λέγει γάλλος τις, si elle ne les rejette pas, les charmes puissants de l'éloquence; elle craint qu ils ne lui masquent la vérité.

Ἀλλ' ἂς ἀφήσωμεν τὸν λόγον εἰς τὸν εὔγλωττον συγγραφέα τοῦ δοκ. τῶν ἐνόρκων Κον Μαρινάκην.

«Ὁ δημόσιος κατήγορος ἀκούεται πάραυτα· ἀνόμοιος μὲ τὸν πολιτικῶς ἐνάγοντα, δὲν διεκδικεῖ συμφέροντα προσωπικά, ὑπερασπίζεται συμφέροντα τῆς κοινωνίας, συμφέροντα οὐσιώδη καὶ ἐμβριθῆ, τῶν ὁποίων τὴν διευθέτησιν ὁ νόμος ἐνεπιστεύθη εἰς τὰς χεῖράς του.

Τὸ μεγαλήτερον τῆς κοινωνίας συμφέρον εἶναι νὰ τιμωρηθῇ τὸ ἔγκλημα καὶ νὰ θριαμβεύσῃ ἡ ἀθωότης.

Ἐξιδιασμένως ἐπιφορτισμένος ὁ εἰσαγγελεὺς νὰ διαβεβαιώσῃ τὴν δημοσίαν ἐκδίκησιν, ὀφείλει νὰ συνάξῃ μετὰ βαθείας προσοχῆς πᾶν ὅ,τι ἐν τῷ μέσῳ τῆς συζητήσεως δύναται νὰ προσφέρῃ ἀποδείξεις, προλήψεις, καὶ ἐπὶ τέλους πᾶν ὅ,τι ἐμπορεῖ νὰ σχηματίσῃ ἐνδείξεις πρὸς ὑποστήριξιν τῆς κατηγορίας.

Ἄμεσος ἀντίδικος τοῦ ἐγκαλουμένου ἐκ τῆς φύσεως τῶν χρεῶν του, μόνος ἁρμόδιος νὰ τὸν καταδιώξῃ, καὶ νὰ ζητήσῃ τῆς ποινῆς τὴν ἐφαρμογήν, ἂν κηρυχθῇ ἔνοχος, ὀφείλει ὁ εἰσαγγελεὺς νὰ καταστήσῃ ἐναργῆς διατρανωμένα πάντα τὰ κατ' αὐτοῦ παρουσιασθέντα. Χρεωστεῖ νὰ διαφιλονεικήσῃ καὶ εὐμεθόδως καὶ εὐλήπτως καὶ τὰς ὁμολογίας καὶ τὰς ἀρνήσεις, ὅσαι ἔλαβον χώραν καὶ εἰς τὴν προανάκρισιν καὶ ἐνώπιον τοῦ ἀκροατηρίου. Εἶναι χρέος τοῦ εἰσαγγελέως νὰ ἀνατρέξῃ κατὰ τὰς περιστάσεις εἰς τὴν

ἐπανάληψιν περιστατικῶν, ἀφορώντων τὴν σειρὰν τῆς κατηγορίας του, καὶ τὰ ὁποῖα ὁ ἐγκαλούμενος ἐνησχολήθη νὰ διακόψῃ ἢ νὰ παραμορφώσῃ, καὶ νὰ ἐμποδίσῃ διὰ τῆς διαγωγῆς του ταύτης τὴν ἀποπλάνησιν τῆς προσοχῆς τῶν ἐνόρκων εἰς λεπτομερείας ἀνωφελεῖς, ἀλλ' ἐπιτηδείως παρεισδυσάσας διὰ νὰ καταστήσωσι δυσχερεστέραν τῆς ἀληθείας τὴν ἀνακάλυψιν.

Δὲν περιορίζονται ἐνταῦθα τὰ χρέη τοῦ εἰσαγγελέως· ἔχει καὶ ἄλλα νὰ ἐκπληρώσῃ, καὶ δὲν εἶναι βεβαίως μικροῦ λόγου ἄξια.

Ἂν ἐν τῷ μέσῳ τῆς συζητήσεως παρενέπεσον λόγοι ἀσαφεῖς καὶ λεπτομέρειαι πολύπλοκοι μὲ τὸν σκοπὸν νὰ ἐπιφέρωσι τὴν ἀβεβαιότητα, χρεωστεῖ νὰ ἀναλάβῃ τῆς διασαφήσεως τὸν ἀγῶνα, νὰ ἐκθέσῃ ἐναργῶς τὰ ὑποβαλλόμενα ἀντικείμενα, καὶ νὰ προσηλώσῃ μὲ πραγματικὴν ἀκρίβειαν τὴν προσοχὴν τῶν ἐνόρκων εἰς τὰς οὐσιώδεις περιστάσεις, ἄν τινες παρελήφθησαν, ἢ παρεμορφώθησαν μὲ μόνον τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ ἐπιτύχῃ δυσχερεστέρως τῆς δικαιοσύνης ὁ ὑψηλὸς σκοπός· εἶναι ἐπὶ τέλους ἔργον τοῦ εἰσαγγελέως νὰ παραδώσῃ εἰς τὴν ἐμβριθῆ μελέτην τῶν ἐνόρκων μὲ ζωηρὰν καὶ φωτισμένην ἀνάπτυξιν, τὴν ἀληθῆ εἰκόνα τῶν ἀντικειμένων καὶ τῶν περιστάσεων, αἵτινες χρησιμεύουν πρὸς ὑποστήριξιν τῆς κατηγορίας καὶ πρὸς βεβαίωσιν ἐκείνου, τὸν ὁποῖον καταδιώκει ὡς αὐτουργὸν μιᾶς ἐγκληματικῆς πράξεως.

Ἂν ὁ κατηγορούμενος καταφεύγῃ εἰς τὴν ἀπόλυτον ἄρνησιν, εἶναι χρέος τοῦ εἰσαγγελέως νὰ διατρανώσῃ ἐπακριβῶς τὰς εἰς τὰς ὁμολογίας τοῦ ἐγκαλουμένου καὶ τὰς καταθέσεις τῶν μαρτύρων παρατηρουμένας ἀντιφάσεις· χρεωστεῖ νὰ καταστήσῃ ἀξίαν προσοχῆς τὴν ἀπὸ τὴν ἐπιμονὴν τοῦ κατηγορουμένου, ἀπαρνουμένου ψηλαφητὰ πράγματα προκύπτουσαν ψυχρότητα· χρεωστεῖ, ἂν ἡ ἀνάγκη τὸ καλέσῃ, νὰ ἀνατρέξῃ εἰς τὴν γέννησιν, διὰ νὰ εἴπω οὕτω, τῆς πράξεως, ἀπομακρυνόμενος ἀπὸ ἀηδεῖς καὶ περιττὰς λεπτομερείας, καὶ νὰ χύσῃ ἀδιαφιλονείκητον φῶς εἰς ἀνεύρεσιν τοῦ δρόμου, τὸν ὁποῖον ὁ ἐγκαλούμενος ἠκολούθησεν εἰς τὸ εἰς αὐτὸν ἀποδιδόμενον ἔγκλημα.

Ξένα κατ' ἐπιφάνειαν περιστατικὰ εἰς τὴν καταδιωκομένην πρᾶξιν πολλάκις δύνανται νὰ χρησιμεύσωσιν εἰς ἀπόδειξιν τοῦ αὐτουργοῦ τοῦ ἐγκλήματος καὶ τῆς ἐνοχῆς τοῦ καθημένου εἰς τὴν ἕδραν τῶν κατηγορουμένων· εἰς ὑποθέσεις δυσχερεῖς, εἰς διαδικασίας πολυπλόκους καὶ σκοτεινάς, δύναται ὁ εἰσαγγελεὺς διατρέχων τὸ εὐρύχωρον τῶν χρεῶν του στάδιον νὰ δώσῃ δείγματα διακρίσεως, βαθυνοίας, νὰ δώσῃ ἐπὶ τέλους δείγματα παρουσίας

τοῦ ἀληθοῦς ὑψηλοῦ πνεύματος, τὸ ὁποῖον δὲν συνίσταται βεβαίως εἰς μίαν ματαίαν σωρείαν περιστάσεων πλειότερον ἢ ὀλιγώτερον κενοδόξων, εἰς ἐκθέσεις ἀρχῶν ἀδυνάτων καὶ ἀπροσφόρων, καὶ εἰς προτάσεις ἀορίστους καὶ διφορουμένας, αἵτινες γεννῶσι τὴν ἀμφιβολίαν, ἀλλ' ἐκείνου τοῦ πνεύματος, τὸ ὁποῖον διαχέει καὶ εἰς τὰς ἐξετάσεις καὶ εἰς τὰς συζητήσεις τὸ πολύτιμον φῶς, ἄνευ τοῦ ὁποίου, ἐναντίον πολλάκις τῆς ἰδίας των διαθέσεως οἱ ἔνορκοι, παρασυρόμενοι ἀπὸ τὰ ἐπιχειρήματα δικηγόρου ἐπιτηδείου, ἐκδίδουν ἐτυμηγορίας παραβιαζούσας καιρίως τὰ οὐσιώδη τῆς κοινωνίας συμφέροντα.

Ἄμεσος ἀντίδικος τοῦ ἐγκαλουμένου, ὡς προείρηται, ὁ εἰσαγγελεὺς δὲν ἔχει καμμίαν ὁμοιότητα μὲ τὴν χαρακτηρίζουσαν τὸν πολιτικῶς ἐνάγοντα προσωπικότητα. Ἄνθρωπος τοῦ νόμου, τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς κοινωνίας, χρεωστεῖ ὑπὲρ πᾶν ἄλλο νὰ δράξῃ μὲ εὐχαρίστησιν τὴν εὐκαιρίαν διὰ νὰ ὑπενθυμίσῃ εἰς τοὺς ἐνόρκους ὅ,τι ἐκ τῆς συζητήσεως προέκυψεν εἰς ὄφελος τοῦ ἐγκαλουμένου, καὶ ὅ,τι ἀνεφάνη δυνάμενον νὰ ἀδυνατίσῃ τῆς κατηγορίας του τὰ κεφάλαια· τὸ μέρος τοῦτο εἶναι τὸ πλέον ἔντιμον καὶ τὸ πλέον εὐχάριστον τῶν ἐργασιῶν του.

Πᾶν ὅ,τι δύναται νὰ συντελέσῃ εἰς ἀνακάλυψιν τῆς ἀληθείας, εἶναι χρέος καὶ χρέος ἱερὸν τοῦ εἰσαγγελέως νὰ τὸ βάλλῃ εἰς ἐνέργειαν. Εἶναι δὲ ἀδιάφορον, ἂν συντείνῃ εἰς ὑποστήριξιν τῆς κατηγορίας καὶ εἰς τὴν ἀπόδειξιν τῆς μὴ ἐνοχῆς τοῦ ἐγκαλουμένου· ὁ σκοπός του ἐπιτυγχάνει ἅμα ἀποδειχθῇ ἡ ἀλήθεια.

Εἰς τὸν λόγον του χρεωστεῖ ὁ εἰσαγγελεὺς νὰ φυλλάττῃ μετριοφροσύνην καὶ ἀξιοπρέπειαν· μακρὰν ἀπ' αὐτὸν πᾶσα κατὰ τοῦ ἐγκαλουμένου ἐμπαθὴς καὶ ἐξημμένη παραφορά· ἐμπορεῖ νὰ κάμῃ χρῆσιν ὅλων τῶν πρὸς ὑποστήριξιν τῆς κατηγορίας μέσων μὲ ὅλην τὴν γλυκύτητα.

Ἀκριβὴς εἰς τὴν συλλογὴν τῶν ἀποδείξεων, σταθερὸς εἰς τῆς ἀγορεύσεώς του τὸν δρόμον, ἀλύγιστος εἰς τὰ συμπεράσματά του χρεωστεῖ πρὸ παντὸς ἄλλου νὰ ἔχῃ ὁδηγὸν εἰς τὰς πράξεις του τὴν δικαιοσύνην· εἰς τὸν κύκλον τῆς κατηγορίας του, εἰς τὰ στηρίζοντα ταύτην περιστατικὰ καὶ εἰς τὴν συζήτησίν της, χρεωστεῖ ἐπὶ τέλους ὁ εἰσαγγελεὺς νὰ ζητήσῃ τὰς ἀποδείξεις, καὶ νὰ ἀντλήσῃ τὰ ἐπιχειρήματά του.

Ἂν παρατρέξῃ τὰ ὅρια ταῦτα· ἂν περιπλανηθῇ εἰς ματαίας καὶ ἀνυπάρκτους ὑποθέσεις, θέλει βλέπει ἀντὶ σώματος σκιάν, ἀντὶ

τῆς ἀληθείας ἐπιφάνειαν, καὶ ἀντὶ τῆς ἀληθοῦς ἀρετῆς ψευδῆ καὶ ἐπίπλαστον δόξαν.

Ἀγορεύσαντος τοῦ εἰσαγγελέως, ἢ τοῦ ἰδιώτου κατηγόρου, ἢ τοῦ πολιτικῶς ἐνάγοντος, ἕπεται ἡ ἀπολογία τοῦ κατηγορουμέμένου καὶ τοῦ δικηγόρου του· καὶ ὁ εἰσαγγελεὺς καὶ ὁ ἰδιώτης κατήγορος καὶ ὁ πολιτικῶς ἐνάγων ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ ἀπαντήσωσι· τὸ αὐτὸ δικαίωμα ἔσχατος πάντων ἔχει καὶ ὁ κατηγορούμενος.

Τὸ δικαίωμα τοῦτο εἶναι οὐσιωδέστατον διὰ νὰ προληφθῶσι πολλάκις ὀλέθρια ἀποτελέσματα ἀποπλανήσεως, εἰς τὴν ὁποίαν ἔδωσε χώραν ἡ ὑπεράσπισις· διὰ τῆς χρήσεως τοῦ δικαιώματος τούτου ὑπενθυμίζονται εἰς τοὺς ἐνόρκους αἱ ἀληθεῖς τῆς κατηγορίας βάσεις, καὶ ἀντικρούονται αἱ ἐσφαλμέναι ἀρχαὶ καὶ αἱ ἐπικίνδυνοι συνέπειαί των.

Ὁ νόμος ἀπαιτεῖ ἔσχατον πάντων τὸν λόγον τοῦ κατηγορουμένου, καὶ τὸν ἀπαιτεῖ βεβαίως, διὰ νὰ ἀφήσωσιν οἱ λόγοι του προσφατωτέραν ἐντύπωσιν εἰς τὸ πνεῦμα τῶν ἐνόρκων. Εἶναι καὶ δίκαιον καὶ ἀναγκαῖον νὰ φυλάττηται ἀκριβῶς ἡ πολύτιμος αὕτη διάταξις, ἥτις ἀφορᾷ οὐσιωδῶς τὰ συμφέροντα καὶ τὴν ὑπεράσπισιν τοῦ ἐγκαλουμένου. (σελ. 97—101)».

β') Εἰς τὴν ἀγόρευσιν τοῦ εἰσαγγελέως δὲν πρέπει νὰ παρεμβάλληται κώλυμα τί· ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ εἴπῃ ὅ,τι θεωρεῖ πρέπει καὶ ἀναγκαῖον ὑπὲρ τῆς δικαιοσύνης, καὶ νὰ δώσῃ πᾶσαν ὠφέλιμον ἐξήγησιν, ἡ δὲ ὑπεράσπισις ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ πολεμήσῃ καὶ ἀποκρούσῃ τὰ πορίσματά του· κανεὶς δὲν ἐμπορεῖ νὰ τὸν ἐμποδίσῃ ἀπὸ τοῦ νὰ προσαγάγῃ τὰ ἔγγραφα, ὅσα ἐπικαλεῖται. Dans les documents qu'ils produisent et les documents qu'ils invoquent....ils ne peuvent être gênés ou arrêtés par le pouvoir du juge....(Cass. 1 Ἰουλ. 1847. 20 Ἰαν. 1848).

§ 410[ιι]. *Πολιτικῶς ἐνάγων* (1). — α') Οὗτος λοιπὸν ἀγορεύει μετὰ τὸν εἰσαγγελέα, ὡς διέταττε καὶ τὸ ἄρθρον 370 τοῦ Κώδ. τῆς 3 brum. ἔτος 14, ἐν ᾧ τὸ ἄρθρον 335 τῆς instr. crim. δίδει τὸν λόγον πρῶτον εἰς τὸν πολιτικῶς ἐνάγοντα, ὅπερ ὁ Faus. τ. 8 § 654 καταχρίνει.

---

(1) Ὅρα ἀνωτ. § 219 ἐπ. — Πρλ. καὶ τὰ ἐν λέξ. Πολιτικὴ ἀγωγὴ ἐκτεθέντα.

β') Ὁ πολιτικῶς ἐνάγων εἶναι διάδικος, ἀλλ' ἡ θέσις του εἶναι περιωρισμένη καὶ δευτερεύουσα· δὲν κατηγορεῖ, ἀναπτύσσει τὴν ἀγωγήν του, ὑποστηρίζει τὰ ἰδιωτικὰ συμφέροντά του· ὅθεν ἡ εἰσαγγελία δὲν πρέπει ν' ἀφίνῃ εἰς αὐτὸν τὴν διεύθυνσιν καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς κατηγορίας. Δύναται βεβαίως νὰ συζητήσῃ τὰ γεγονότα, ἀλλὰ καθ' ὅσον ἀνάγεται εἰς τὴν ὁποίαν ὑπέστη ζημίαν, ὄχι ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς ἐνοχῆς τοῦ κατηγορουμένου· δύναται ν' ἀναπτύξῃ τὴν ἀγωγήν του, ὄχι ὅμως νὰ ὑποστηρίζῃ καὶ τὴν κατηγορίαν. Ὅθεν χρέος τοῦ προέδρου εἶναι νὰ τὸν περιορίζῃ εἰς τὴν σφαίραν τῶν καθηκόντων του.

γ') Ὁ πολιτικῶς ἐνάγων δύναται, ὡς καὶ ὁ εἰσαγγελεὺς καὶ ὁ κατηγορούμενος, ν' ἀναγνώσῃ οἱονδήποτε ἔγγραφον, ἐκτὸς ἂν γίνῃ ἀντίρρησις, ἡ δὲ ἀνάγνωσις θεωρηθῇ ὡς παραβλάπτουσα τὴν ὑπεράσπισιν (Cass. 17 Φεβρ. 1843). Δὲν δύναται ὅμως ν' ἀναγνώσῃ καταθέσεις ἐξετασθέντων μαρτύρων (Cass. 6 Σεπτ. 1842) ἢ νὰ διανέμῃ εἰς τοὺς ἐνόρκους ἔκθεσίν τινα περὶ τῆς δίκης. (Cass. 17 Φεβρ. 1843) (1).

§ 410[12]. *Ἀγόρευσις τοῦ συνηγόρου* (2).— α') Μετὰ τὴν ἀγόρευσιν τοῦ εἰσαγγελέως καὶ τοῦ πολιτικῶς ἐνάγοντος, ἂν τοιοῦτος ὑπάρχῃ, ἕπεται ἡ ἀπολογία (3), τὴν ὁποίαν οὐδεὶς δύναται νὰ ἀρνηθῇ, οὖσαν δικαίωμα τοῦ φυσικοῦ δικαίου.

β') Ἂν ὑπάρχωσι πλείονες κατηγορούμενοι, ὁ πρόεδρος κανονίζει τὴν σειρὰν τῆς ἀγορεύσεώς των (4). Ἐὰν ὅμως τὰ συμφέροντα τῆς ὑπερασπίσεως δὲν ἀντίκεινται, εἶναι προτιμότερον νὰ ἀγορεύω-

---

(1) Ὁ Faustin τ. 8 § 655 λέγει ὅτι δὲν πρέπει νὰ συγχωρῆται εἰς τὸν πολιτικῶς ἐνάγοντα νὰ παρεισαγάγῃ λαθραίως (subreptissement) ἐγγράφους ἀποδείξεις qui n'auraient pas été communiquées.

(2) Faust. τ. 8 § 656.—ἀνωτ. § 225 ἐπ. 238 ἐπ.

(3) Ὑπάρχει ἀκυρότης, ἂν δὲν τηρηθῇ ἡ προσήκουσα κατὰ τοῦτο τάξις; Faust. τ. 8 § 655, α'.

(4) Ὁ νόμος δὲν διατάττει ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος τῆς διαδικασίας νὰ δοθῇ αὐτεπαγγέλτως ὁ λόγος εἰς ὅλους τοὺς συνηγόρους τοῦ κατηγορουμένου, ὅταν μάλιστα ὁ πρόεδρος ἠρώτησεν αὐτὸν μετὰ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἑνὸς τῶν συνηγόρων ἂν ἔχῃ τι νὰ προσθέσῃ (426 ποιν. δικ.). Απ. ποιν. Αρ Π. 52 τοῦ 1850.— Πρβλ. τὰ ἀνωτ. § 225 ἐπ. 238 ἐπ.

σιν οἱ ὑπερασπισταὶ καθ' ὃν τρόπον αὐτοὶ ἐκανόνισαν τὴν ὑπεράσπισιν, διότι ἐνδέχεται νὰ ὁρίσωσι τὰ μέρη, ὅσα ἕκαστος θέλει ἀναπτύξει, καὶ διὰ τοῦτο συμφέρει νὰ ἀγορεύσωσι κατὰ τὴν γενομένην μεταξύ των συμφωνίαν.

γ') Ὁ πρόεδρος δύναται νὰ ὁρίσῃ ἐκ προοιμίων τὴν διάρκειαν τῶν ἀγορεύσεων; Ὄχι, διότι ἡ ὑπεράσπισις πρέπει νὰ ἦναι ὁλοσχερής, πλήρης, μόνος δὲ ὁ συνήγορος εἶναι ἁρμόδιος νὰ κρίνῃ πόσος καιρὸς ἀπαιτεῖται, ἀλλ' ὁ πρόεδρος ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ περικόψῃ ὅ,τι ἀλυσιτελὲς καὶ ἀνωφελοῦς παρατάσεως παραίτιον (365, 420 ποιν. δικ. 270 instr.). Εἴς τινα δὲ περίπτωσιν, ἐν ᾗ ἐπρόκειτο περὶ δευτερολογίας (réplique), τὸ Ἀκυρωτικὸν εἶπεν ὅτι «l'avertissement donné par le prés. aux défenseurs qu'un quart d'heure semblait dévoir suffire à chacun d'eux, ne peut être consideré comme une restriction illégale de la defense, surtout s'il a été declaré par la cour d'ass., dans un arrêt incident, que les conseils des accusés avaient dit tout qu'ils avaient voulu. . . . sans que la parole leur été retirée. (Cass. 3 Δεκεμβρ. 1836).

δ') Ὁ πρόεδρος δύναται νὰ ἐμποδίσῃ τὴν διὰ στίχων ὑπεράσπισιν, διότι ἡ τοιαύτη ὑπεράσπισις δὲν συμβιβάζεται μὲ τὴν αὐστηρότητα τῶν δικαστικῶν διατυπώσεων, ἀντίκειται δὲ καὶ εἰς τὴν δικαστικὴν σοβαρότητα καὶ ἀξιοπρέπειαν. Cass. 13 Ἰουνίου 1833.

ε') Ὁ πρόεδρος δύναται νὰ ἐμποδίσῃ τὴν μνείαν καὶ ἐπίκλησιν ἀποφάσεων ὁρκωτικῶν εἰς ἀναλόγους περιπτώσεις ἐκδοθεισῶν; Ναί, διότι τοῦτο δὲν παραβλάπτει τὴν ὑπεράσπισιν, οἱ δὲ ἔνορκοι δὲν πρέπει νὰ προκαταλαμβάνωνται ἐκ συστηματικῆς τινὸς ἰδέας, οὔτε, γενικεύοντες τὰς ἀποφάσεις των, ν' ἀκολουθῶσι νομολογίαν τινά· πρέπει λοιπὸν νὰ προσέχωσι μόνον εἰς τὴν ὑπὸ συζήτησιν ὑπόθεσιν καὶ εἰς τὰς προσαγομένας ἀποδείξεις. Ὅρα καὶ ἀπόφ. τοῦ Ἀκυρ. τῆς 28 Αὐγ. 1829.

ϛ') Ὁ πρόεδρος δύναται νὰ ἐμποδίσῃ τὴν συζήτησιν νομικῶν ζητημάτων; Εἶναι προφανῶς ἀνωφελὲς νὰ συζητῶνται νομικὰ ζητήματα ἐνώπιον τῶν ἐνόρκων, οἵτινες δὲν ἔχουν νὰ τὰ λύσωσιν· Ἂν ὅμως τὸ νομικὸν ζήτημα ὡς ἐνίοτε συμβαίνει, συνδέηται μὲ τὴν πρᾶξιν, ὡς τὸ ζήτημα, τῆς υἱότητος εἰς τὴν πατροκτονίαν (παρὰ τοῖς Γάλλοις), ἢ τὸ ζήτημα τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας εἰς ἀδικήματα πραχθέντα ὑπὸ ἢ κατὰ δημοσίων ὑπαλλήλων, εἶναι δύσκολον ν' ἀποφύγῃ τις τὴν συζήτησιν, διότι τοιαῦτα ζητήματα

εἶναι συστατικὰ στοιχεῖα τοῦ ἀδικήματος, καὶ ἑπομένως τῆς ὑπερασπίσεως.

ζ') Ὁ πρόεδρος δύναται νὰ ἀπαγορεύσῃ τὴν ἐπὶ τῶν ὅρων τοῦ νόμου συζήτησιν, δι' ἧς ὑποστηρίζεται, ὅτι τὰ συστατικὰ στοιχεῖα τοῦ ἀδικήματος δὲν συντρέχουσιν ἐπὶ τοῦ προκειμένου; Εἴς τινα περὶ διαρπαγῆς κατηγορίαν, ὁ πρόεδρος ἀπηγόρευσε τὸν συνήγορον νὰ ὑποστηρίξῃ ὅτι τὰ γεγονότα δὲν ἀπετέλουν τὸ ὑπὸ τοῦ νόμου προβλεπόμενον ἀδίκημα, ἡ δὲ αἴτησις ἀναιρέσεως ἀπερρίφθη. «Ἐπειδὴ οἱ ἔνορκοι δὲν ἐκαλοῦντο νὰ ἀποφασίσωσιν, εἰ μὴ περὶ τῆς ὑπάρξεως ἢ μὴ ὑπάρξεως τῶν ἀποτελούντων τὴν κατηγορίαν γεγονότων καὶ περὶ τῆς ἐνοχῆς τῶν κατηγορουμένων» (Cass. 20 Μαΐου 1831) ἥτις προστίθησιν, ὅτι ὁ πρόεδρος ἀπηγόρευσε μόνον ἀπὸ τοῦ νὰ ἐμβῇ ἡ ὑπεράσπισις εἰς γενικὰς περὶ τοῦ δικαίου συζητήσεις, καὶ ἄφησεν εἰς αὐτὴν τὸ δικαίωμα νὰ συζητήσῃ τὰ ἀποτελοῦντα τὸ ἀδίκημα γεγονότα. Ἀλλ' ὁ Faustin θεωρεῖ ἀναξίαν λόγου τὴν ἀπόφασιν ταύτην, δι' ἧς συγχωρεῖται ἡ συζήτησις ἑκάστου τῶν συστατικῶν τοῦ ἀδικήματος γεγονότων, καὶ ὄχι ἡ ὁλοσχερής. Ἡ θεωρητικὴ ἐξέτασις τῶν γεγονότων αὐτῶν, ὁ λόγος, ἐφ' οὗ στηρίζεται ὁ ποινικὸς νόμος, καὶ τὰ ζητήματα, ὅσα ἐξ αὐτοῦ ἀναφύονται, προκαλοῦντα τὴν ἐφαρμογήν του, συνδέονται στενῶς μὲ τὰ γεγονότα ταῦτα. ὁ νόμος ἐμποδίζει μόνον τὰς προτάσεις, αἵτινες δὲν δύνανται νὰ παραγάγουν κανὲν ἄξιον λόγου ἀποτέλεσμα.

η) Ὁ πρόεδρος δύναται νὰ ἀπαγορεύσῃ τὸν λόγον ὡς πρὸς τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐκδοθησομένης ἐτυμηγορίας; Ναί, ἀλλὰ ἡ παράλειψις τῆς ἀπαγορεύσεως ταύτης δεν ἐπιφέρει ἀναίρεσιν (Cass. 25 Μαρτίου 1836)· οἱ ἔνορκοι δὲν πρέπει νὰ προκαταλαμβάνωνται ἐκ τῶν νομικῶν συνεπειῶν τῶν ἐτυμηγοριῶν των, λόγος δὲ περὶ αὐτῶν πρέπει νὰ γίνηται κατὰ τὴν περὶ ἐφαρμογῆς τῆς ποινῆς συζήτησιν. Σημειωτέον ὅτι ὁ Faust. τ. 8 § 656 εὑρίσκει, μετὰ τὸν περὶ τῶν ἐλαφρυντικῶν περιστάσεων Γαλλ. νόμον τῆς 28 Ἀπριλ. 1832, ἀμφιβολίας τινάς, αἱ ὁποῖαι παρ' ἡμῖν δὲν χωροῦσιν εἰμὴ μόνον ἐν τῇ περιπτώσει, περὶ ἧς τὸ ἄρθρον 2 τοῦ νόμου τῆς 27 Ἰουν. 1850 (σ. 65 Ἐφ. Κυβ.)· ἀποπερατόνει δὲ τὸν λόγον του λέγων que les presidents les plus éclairés ne craignent pas que le jury soit averit des conséquences légales de son verdict; il se bornent donc à interdire la critique et non la simple indication de la loi pénale.

θ') Ὁ πρόεδρος δύναται νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ἀνάπτυξιν ἐλαφρυν-

τικῶν περιστάσεων, τὰς ὁποίας ὁ νόμος δὲν καθιεροῖ εἰς τὸ περὶ καταλογισμοῦ τῶν πράξεων κεφάλαιον πέμπτον τοῦ ποινικοῦ νόμου καὶ εἰς ἄλλας ἀναλόγους διατάξεις; Ὅρα Faust. τ. 8 § 656 ἐν σελ. 387.

ι') Ἡ Γαλλικὴ Νομολογία παραδέχεται ὅτι ἡ ὑπεράσπισις ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐπικαλεσθῇ κατὰ πρῶτον, ἀγορεύουσα, ἔγγραφα νέα καὶ πιστοποιητικά· ἄρα καὶ τὴν ἀνάγνωσιν γνωμοδοτήσεως ἰατροδικαστικῆς (Cass. 20 Ἰουλ. 1826 καὶ 15 Μαρτ. 1822).— Ὁ Faust. τ. 8 § 656 ἐπικρίνει τὴν νομολογίαν ταύτην λέγων, ὅτι ἡ προσαγωγὴ τῶν ἐγγράφων πρέπει νὰ γίνηται ὅταν ᾖ καιρὸς νὰ ἐξετασθῇ καὶ ἀμφισβητηθῇ, ὄχι δὲ ὅταν πρόκηται περὶ τῶν ἐξ αὐτῶν πορισμάτων.

ιά) Τὸ παρατελευταῖον ἐδάφιον τοῦ ἄρθρου 391 τῆς ποιν. δικονομίας φέρει «Ἐὰν ὁ εἰσαγγελεὺς· · · · · · · · θέλῃ ν' ἀπαντήσῃ ὁ κατηγορούμενος καὶ ὁ συνήγορός του ἔχουν τὸ δικαίωμα ν' ἀγορεύσωσιν ἐκ νέου». Ἡ ἄρνησις τῆς ἀπαντήσεως ταύτης ἐπιφέρει ἀναίρεσιν, ἡ δὲ διάταξις αὕτη ἀναφέρεται οὐ μόνον εἰς τὴν κυρίαν συζήτησιν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς παρεμπιπτούσας. Ἡ τήρησις τῆς διατάξεως ταύτης πρέπει νὰ βεβαιοῦται ἐν τάξει· ὁ κατηγορούμενος ὅμως θεωρεῖται ὡς λαβὼν τελευταῖος τὸν λόγον, ὅταν δὲν ἔκαμε καμμίαν σχετικὴν ἀπαίτησιν· ὅταν ὁ πρόεδρος τὸν ἐρωτήσῃ ἂν ἔχῃ νὰ προσθέσῃ τι· ὅταν βεβαιοῦται, ὅτι ἔλαβε τὸ δικαίωμα τῆς ἀπαντήσεως ἢ ὅτι δὲν ἐζήτησε ν' ἀπαντήσῃ. Ἴδε τὰς ἀποφ. τοῦ Ἀκυρωτ. ἐν § 656, δ, τοῦ Faustin.

ιβ') Ὁ κατηγορούμενος ἐρωτᾶται, ἐὰν ἔχῃ νὰ φέρῃ τι πλέον ὑπὲρ αὐτοῦ (427 ποιν. δικον.)· ἀλλ' ἡ παράλειψις τῆς διατυπώσεως ταύτης, ἣν οἱ πρόεδροι ἐπιμελῶς πρέπει νὰ τηρῶσι, δὲν διατάσσεται ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος (Cass. 16 Ἰουνίου 1836). Ἀπόφ. ποιν. Αρ. Π. 72 τοῦ 1847, καθ' ἣν ἡ παράλειψις τοῦ προέδρου τοῦ νὰ ἐρωτήσῃ τὸν κατηγορούμενον μετὰ τὴν ἀγόρευσιν τοῦ συνηγόρου του ἂν ἔχῃ τι νὰ εἴπῃ δὲν ἐπιφέρει ἀναίρεσιν.

ιγ') Ἂς μὴ λησμονήσῃ πώποτε ἡ ὑπεράσπισις, ὅτι πρέπει νὰ μένῃ ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς συνειδήσεως καὶ τοῦ νόμου· τοῦτο πράττουσα ἑλκύει τὸ σέβας καὶ τὴν ὑπόληψιν τοῦ κοινοῦ. Ἂς ἀρέσκηται μᾶλλον εἰς διαυγῆ ρυάκι ρέοντα ἡσύχως καὶ ἄνευ θορύβου, ὧν ἡ ἁρμονία, ὑπολανθάνουσα οὕτως εἰπεῖν, εἰσδύει εἰς τὴν ψυχὴν τῶν ἀκροωμένων, ἢ εἰς ὁρμητικὸν χαίμαῤῥον, τεθολωμένον σωστὰ διὰ τὴν ὁρμήν του ταύτην, καὶ οὗτινος ὁ πάταγος ζητεῖ νὰ ταράξῃ τὰς φρένας.

§ 410[13]. *Ἀποπεράτωσις συζητήσεως.* — Ὁ πρόεδρος, μετὰ ταῦτα κηρύττει τὴν συζήτησιν τελειωμένην. Μετὰ τοῦτο δὲ πᾶσα συζήτησις ἀπαγορεύεται καὶ ὁ πρόεδρος δὲν δύναται νὰ δώσῃ τὸν λόγον εἰς κανένα τῶν διαδίκων, οὔτε νὰ προβῇ εἰς ἀνακριτικήν τινα πρᾶξιν (Cass. 27 Ἀπριλ. 1832)· δὲν ὑπολείπεται εἰ μὴ ἡ ἀνακεφαλαίωσις.

§ 410[14]. *Ἡ συζήτησις ἀνοίγει ἐκ νέου;* — Ἡ ἀποπεράτωσις αὕτη δὲν εἶναι ὁριστική, ἡ δὲ συζήτησις, ἂν ἡ ἀνάγκη τὸ ἀπαιτῇ, δύναται ν' ἀρχίσῃ ἐκ νέου· ὁ Καρνὼ τόμ. 2, σελ. 569 ἀριθ. 7 ἀμφισβητεῖ τὸ μέτρον αὐτό· ἀλλὰ ὁ Faust. ἐν § 657 τ. 8 τὸ ἐπιδοκιμάζει πρέπει σιωπῶντος τοῦ νόμου, νὰ μὴ ἐξετασθῇ μάρτυς τις βραδέως προσελθὼν ἢ νὰ μὴ ἀναγνωσθῇ ἔγγραφον βραδέως προσαγόμενον καὶ δυνάμενον νὰ ῥίψῃ νέον φῶς εἰς τὴν δίκην; Πρὸ τῆς ἐκδόσεως τῆς ἀποφάσεως τὸ πνεῦμα τοῦ νόμου ἀπαιτεῖ νὰ συγχωρῆται κἂν ὅ,τι συντελεῖ εἰς τὴν ἐξακρίβωσιν τῆς ἀληθείας.

— Ἡ Γαλλικὴ Νομολογία παρεδέχθη ὅτι ἡ συζήτησις δύναται ν' ἀρχίσῃ ἐκ νέου (1). α') Ὅταν ὁ κατηγορούμενος ζητῇ νὰ τεθῇ ζήτημα ἀπαλλαγῆς (excuses) ὅπερ δίδει ἀφορμὴν εἰς ἐξέτασιν νέων γεγονότων, περὶ ὧν συζήτησις δὲν ἐγένετο. β') Ὅταν ὁ πρόεδρος θεωρῇ ἀναγκαῖον ν' ἀπευθύνῃ νέας ἐρωτήσεις πρός τινα μάρτυρα. γ') Ὅταν ἐμφανίζηται κλητευθεὶς ἀλλὰ μὴ προσελθὼν ἐγκαίρως μάρτυς. δ') Ὅταν μάρτυς τις θέλῃ νὰ ἐπανορθώσῃ τὴν μαρτυρίαν του. ε') Ὅταν ὁ πρόεδρος θέλῃ νὰ ἐπανορθώσῃ παράλειψίν τινα, οἷον διερμήνευσιν. ς') Ὅταν ὁ πρόεδρος ἐξερχόμενος τοῦ κύκλου τῶν συζητηθεισῶν ἀποδείξεων, παρουσιάσῃ εἰς τὴν ἀνακεφαλαίωσιν νέα γεγονότα ἢ ἔγγραφα. Εἰς τοῦτο ἐπανερχόμεθα. Ὥστε κατὰ τῆς ἀνακεφαλαιώσεως τοῦ προέδρου δὲν δύναται νὰ γίνῃ διακοπή τις· ἂν ὅμως ὁ πρόεδρος, ἐξερχόμενος τοῦ κύκλου τῶν παρουσιασθεισῶν ἀποδείξεων, παρουσιάζῃ νέα γεγονότα ἢ νέα ἔγγραφα, τὰ μέρη δύνανται νὰ ζητήσωσι ν' ἀκουσθῶσιν ὡς πρὸς ταῦτα. Cass. 28 Ἀπρ. 1820. — 28 Ἀπριλ. 1828 καὶ 22 Ἰουνίου 1839.

— Δύναται ν' ἀκυρωθῇ ἡ ἀνακεφαλαίωσις κατὰ πρότασιν τοῦ εἰσαγγελέως καὶ τοῦ κατηγορουμένου καὶ νὰ ἐπαναληφθῇ ἡ συ-

---

(1) Ὅρα τὴν Νομολογίαν εἰς Faus. τ. 8 § 657, β.

σως τὸ δικαστήριον· ἄλλως ὅμως δὲν εἶναι ὑπόχρεων ν' ἀποφασίσῃ ἀνυπερθέτως. Απ. ποιν. Αρ. II. νζ' τοῦ 1836. — Ἡ ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ δὲ τοῦ Εἰρηνοδικείου ἐξύβρισις τοῦ εἰρηνοδίκου δικάζεται, ὅταν ἐγένετο κατὰ συνέπειαν θορύβου ἢ ἀντιστάσεως. Απ. ποιν. Αρ. Π. 26 τοῦ 1843 ἐν Εὐρ. 5 σ. 203.

Παραγραφή.— Εὐρ. τόμ. 5 σελ. 205.

Συζητήσεις. — Ἀποπεράτωσις αὐτῶν (1).

§ 410⁹. *Τέλος τῆς διαδικασίας. — Ἀγορεύσεις.* — Περαιωθείσης τῆς περὶ τὴν ἀπόδειξιν διαδικασίας, καὶ ἀκουσθέντος τοῦ κατηγορουμένου, ἀναπτύσσουν ὁ μὲν εἰσαγγελεὺς τὴν κατηγορίαν, ὁ δὲ πολιτικῶς ἐνάγων τὴν ἀγωγήν του. — Μετὰ ταῦτα ἕπεται ἡ ἀπολογία τῆς ὑπερασπίσεως.

Ἐὰν ὁ εἰσαγγελεὺς ἢ ὁ πολιτικῶς ἐνάγων θέλῃ ν' ἀπαντήσῃ (2), συγχωρεῖται τοῦτο εἰς αὐτόν, ἀλλ' ἡ ὑπεράσπισις ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἀγορεύσῃ ἐκ νέου. Περαιτέρω ἀνάπτυξις δὲν συγχωρεῖται (394, 426 ποιν. δικ. 335 instr.).

Ὑπάρχοντος ἰδιώτου κατηγόρου, οὗτος ἐκπληροῖ ἔργα εἰσαγγελέως, συγχωρεῖται ὅμως καὶ εἰς τοῦτον ν' ἀγορεύῃ (426 ποιν. δικον).

§ 410¹⁰. *Ἀγόρευσις τοῦ Εἰσαγγελέως* (3). — ά) Τὸ ὑψηλότερον τοῦ εἰσαγγελέως καθῆκον εἶναι ἡ ἀνάπτυξις τῶν μέσων τῆς κατηγορίας, ἡ ἔκθεσις, δηλαδὴ, τῶν ἐκ τῆς τῆς περὶ τὴν ἀπόδειξιν διαδικασίας συνηγμένων καὶ τῶν πρὸς ὑποστήριξιν τῆς κατηγορίας τεινόντων πορισμάτων. Εἰς τὴν ἀνάπτυξιν ταύτην φαί-

---

(1) Faust. τ. 8 § 653—658. — Δαλλ. λέξ. Inst. cr. ἀριθ. 2384 ἐπ.

(2) Elle (la replique) ne doit pas contenir et développer des moyens nouveaux, des arguments gardés en réserve, elle doit simplement réfuter le système de la défense, rétablir la question si la plaidoirie l'a faitd évier de son terrain, et résume r a p i d e m e n t les motifs qui fondent l'act. pub. (Faus. τ. 8 § 655 ἐν τέλ.).

(3) Faust. τ. 8 § 655.— ἀνωτ' § 219² ἐπ.

νεται ἡ ἐπιστημονικὴ ἀξία, ἡ εὐφυΐα καὶ ὁ χαρακτὴρ αὐτὸς τοῦ εἰσαγγελέως· οὐδέποτε πρέπει νὰ λησμονῇ ὅτι ἡ δημοσία ἀγωγὴ ἀνήκει εἰς τὴν κοινωνίαν, καὶ ὅτι ἡ ἐντολή του εἶναι ἡ ἐπικράτησις τοῦ δικαίου, ἥτις ἐστὶν ἡ βάσις τοῦ κοινωνικοῦ βίου· ὁ σκοπὸς λοιπὸν τῶν προσπαθειῶν του δὲν πρέπει νὰ ἦναι ἡ ἐπιτυχία τῆς κατηγορίας, ἀλλ' ὁ θρίαμβος τῆς ἀληθείας· ὀφείλει λοιπὸν νὰ ἐκθέτῃ θρησκευτικῶς ὅλας τὰς περιστάσεις τῆς πράξεως, ὅλα τὰ στοιχεῖα τῆς ὑποθέσεως, εἴτε βοηθοῦσιν εἴτε βλάπτουσι τὸν κατηγορούμενον, διότι τὸ ἔργον του εἶναι ἡ ἐξεύρεσις τῆς ἀληθείας· τέλος πάντων, τὸ καθῆκόν του τὸν ὑπαγορεύει, διὰ τῆς ἐκθέσεως καὶ τοῦ συνδέσμου τῶν ἀποδείξεων, νὰ πείσῃ τὸ ὁρκωτικὸν δικαστήριον, πρέπει δὲ νὰ ἀναπτύσσῃ τὴν κατηγορίαν μὲ πραότητα, καὶ τὸ πάθος, ὅπερ δύναται νὰ ἐρεθίσῃ τὴν ὑπεράσπισιν, δὲν πρέπει νὰ κυριεύῃ τὸ πνεῦμά του, τὸν λόγον του· ἡ γλῶσσα τῆς δικαιοσύνης εἶναι ἐγκρατὴς καὶ σοβαρά· elle redoute, λέγει γάλλος τὶς, si elle ne les rejette pas, les charmes puissants de l'éloquence; elle craint qu'ils ne lui masquent la vérité.

Ἀλλ' ἂς ἀφήσωμεν τὸν λόγον εἰς τὸν εὔγλωττον συγγραφέα τοῦ δοκ. τῶν ἐνόρκων Κον Μαρινάκην.

«Ὁ δημόσιος κατήγορος ἀκούεται πάραυτα· ἀνόμοιος μὲ τὸν πολιτικῶς ἐνάγοντα, δὲν διεκδικεῖ συμφέροντα προσωπικά, ὑπερασπίζεται συμφέροντα τῆς κοινωνίας, συμφέροντα οὐσιώδη καὶ ἐμβριθῆ, τῶν ὁποίων τὴν διευθέτησιν ὁ νόμος ἐνεπιστεύθη εἰς τὰς χεῖράς του.

Τὸ μεγαλήτερον τῆς κοινωνίας συμφέρον εἶναι νὰ τιμωρηθῇ τὸ ἔγκλημα καὶ νὰ θριαμβεύσῃ ἡ ἀθωότης.

Ἐξιδιασμένως ἐπιφορτισμένος ὁ εἰσαγγελεὺς νὰ διαβεβαιώσῃ τὴν δημοσίαν ἐκδίκησιν, ὀφείλει νὰ συνάξῃ μετὰ βαθείας προσοχῆς πᾶν ὅ,τι ἐν τῷ μέσῳ τῆς συζητήσεως δύναται νὰ προσφέρῃ ἀποδείξεις, προλήψεις, καὶ ἐπὶ τέλους πᾶν ὅ,τι ἐμπορεῖ νὰ σχηματίσῃ ἐνδείξεις πρὸς ὑποστήριξιν τῆς κατηγορίας.

Ἄμεσος ἀντίδικος τοῦ ἐγκαλουμένου ἐκ τῆς φύσεως τῶν χρεῶν του, μόνος ἁρμόδιος νὰ τὸν καταδιώξῃ, καὶ νὰ ζητήσῃ τῆς ποινῆς τὴν ἐφαρμογὴν, ἂν κηρυχθῇ ἔνοχος, ὀφείλει ὁ εἰσαγγελεὺς νὰ καταστήσῃ ἐναργῶς διατρανωμένα πάντα τὰ κατ' αὐτοῦ παρουσιασθέντα. Χρεωστεῖ νὰ διαφιλονεικήσῃ καὶ εὐμεθόδως καὶ εὐλήπτως καὶ τὰς ὁμολογίας καὶ τὰς ἀρνήσεις, ὅσαι ἔλαβον χώραν καὶ εἰς τὴν προανάκρισιν καὶ ἐνώπιον τοῦ ἀκροατηρίου. Εἶναι χρέος τοῦ εἰσαγγελέως νὰ ἀνατρέξῃ κατὰ τὰς περιστάσεις εἰς τὴν

σως τὸ δικαστήριον· ἄλλως ὅμως δὲν εἶναι ὑπόχρεων ν' ἀποφασίσῃ ἀνυπερθέτως. Απ. ποιν. Αρ. Π. νζ' τοῦ 1836. — Ἡ ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ δὲ τοῦ Εἰρηνοδικείου ἐξύβρισις τοῦ εἰρηνοδίκου δικάζεται, ὅταν ἐγένετο κατὰ συνέπειαν θορύβου ἢ ἀντιστάσεως. Απ. ποιν. Αρ. Π. 26 τοῦ 1843 ἐν Εὐρ. 5 σ. 203.

Παραγραφή.— Εὐρ. τόμ. 5 σελ. 205.

Συζητήσεις. — Ἀποπεράτωσις αὐτῶν (1).

§ 410⁹. *Τέλος τῆς διαδικασίας. — Ἀγορεύσεις.* — Περαιωθείσης τῆς περὶ τὴν ἀπόδειξιν διαδικασίας, καὶ ἀκουσθέντος τοῦ κατηγορουμένου, ἀναπτύσσουν ὁ μὲν εἰσαγγελεὺς τὴν κατηγορίαν, ὁ δὲ πολιτικῶς ἐνάγων τὴν ἀγωγήν του. — Μετὰ ταῦτα ἕπεται ἡ ἀπολογία τῆς ὑπερασπίσεως.

Ἐὰν ὁ εἰσαγγελεὺς ἢ ὁ πολιτικῶς ἐνάγων θέλῃ ν' ἀπαντήσῃ (2), συγχωρεῖται τοῦτο εἰς αὐτόν, ἀλλ' ἡ ὑπεράσπιτις ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἀγορεύσῃ ἐκ νέου. Περαιτέρω ἀνάπτυξις δὲν συγχωρεῖται (394, 426 ποιν. δικ. 335 instr.).

Ὑπάρχοντος ἰδιώτου κατηγόρου, οὗτος ἐκπληροῖ ἔργα εἰσαγγελέως, συγχωρεῖται ὅμως καὶ εἰς τοῦτον ν' ἀγορεύῃ (426 ποιν. δικον).

§ 410ιο. *Ἀγόρευσις τοῦ Εἰσαγγελέως* (3). — ά) Τὸ ὑψηλότερον τοῦ εἰσαγγελέως καθῆκον εἶναι ἡ ἀνάπτυξις τῶν μέσων τῆς κατηγορίας, ἡ ἔκθεσις, δηλαδὴ, τῶν ἐκ τῆς τῆς περὶ τὴν ἀπόδειξιν διαδικασίας συνηγμένων καὶ τῶν πρὸς ὑποστήριξιν τῆς κατηγορίας τεινόντων πορισμάτων. Εἰς τὴν ἀνάπτυξιν ταύτην φαί-

---

(1) Faust. τ. 8 § 653—658. — Δαλλ. λέξ. Inst. cr. ἀριθ. 2384 ἐπ.

(2) Elle (la replique) ne doit pas contenir et développer des moyens nouveaux, des arguments gardés en réserve, elle doit simplement réfuter le système de la défense, rétablir la question si la plaidoirie l'a faitd évier de son terrain, et résume rapidement les motifs qui fondent l'act. pub. (Faus. τ. 8 § 655 ἐν τέλ.).

(3) Faust. τ. 8 § 655.— ἀνωτ. § 219² ἐπ.

νεται ἡ ἐπιστημονικὴ ἀξία, ἡ εὐφυΐα καὶ ὁ χαρακτὴρ αὐτὸς τοῦ εἰσαγγελέως· οὐδέποτε πρέπει νὰ λησμονῇ ὅτι ἡ δημοσία ἀγωγὴ ἀνήκει εἰς τὴν κοινωνίαν, καὶ ὅτι ἡ ἐντολή του εἶναι ἡ ἐπικράτησις τοῦ δικαίου, ἥτις ἐστὶν ἡ βάσις τοῦ κοινωνικοῦ βίου· ὁ σκοπὸς λοιπὸν τῶν προσπαθειῶν του δὲν πρέπει νὰ ἦναι ἡ ἐπιτυχία τῆς κατηγορίας, ἀλλ' ὁ θρίαμβος τῆς ἀληθείας· ὀφείλει λοιπὸν νὰ ἐκθέτῃ θρησκευτικῶς ὅλας τὰς περιστάσεις τῆς πράξεως, ὅλα τὰ στοιχεῖα τῆς ὑποθέσεως, εἴτε βοηθοῦσιν εἴτε βλάπτουσι τὸν κατηγορούμενον, διότι τὸ ἔργον του εἶναι ἡ ἐξεύρεσις τῆς ἀληθείας· τέλος πάντων, τὸ καθῆκόν του τὸν ὑπαγορεύει, διὰ τῆς ἐκθέσεως καὶ τοῦ συνδέσμου τῶν ἀποδείξεων, νὰ πείσῃ τὸ ὁρκωτικὸν δικαστήριον, πρέπει δὲ νὰ ἀναπτύσσῃ τὴν κατηγορίαν μὲ πραότητα, καὶ τὸ πάθος, ὅπερ δύναται νὰ ἐρεθίσῃ τὴν ὑπεράσπισιν, δὲν πρέπει νὰ κυριεύῃ τὸ πνεῦμά του, τὸν λόγον του· ἡ γλῶσσα τῆς δικαιοσύνης εἶναι ἐγκρατὴς καὶ σοβαρά· elle redoute, λέγει γάλλος τὶς, si elle ne les rejette pas, les charmes puissants de l'éloquence ; elle craint qu'ils ne lui masquent la vérité.

Ἀλλ' ἂς ἀφήσωμεν τὸν λόγον εἰς τὸν εὔγλωττον συγγραφέα τοῦ δοκ. τῶν ἐνόρκων Κον Μαρινάκην.

«Ὁ δημόσιος κατήγορος ἀκούεται πάραυτα· ἀνόμοιος μὲ τὸν πολιτικῶς ἐνάγοντα, δὲν διεκδικεῖ συμφέροντα προσωπικά, ὑπερασπίζεται συμφέροντα τῆς κοινωνίας, συμφέροντα οὐσιώδη καὶ ἐμβριθῆ, τῶν ὁποίων τὴν διευθέτησιν ὁ νόμος ἐνεπιστεύθη εἰς τὰς χεῖράς του.

Τὸ μεγαλήτερον τῆς κοινωνίας συμφέρον εἶναι νὰ τιμωρηθῇ τὸ ἔγκλημα καὶ νὰ θριαμβεύσῃ ἡ ἀθωότης.

Ἐξιδιασμένως ἐπιφορτισμένος ὁ εἰσαγγελεὺς νὰ διαβεβαιώσῃ τὴν δημοσίαν ἐκδίκησιν, ὀφείλει νὰ συνάξῃ μετὰ βαθείας προσοχῆς πᾶν ὅ,τι ἐν τῷ μέσῳ τῆς συζητήσεως δύναται νὰ προσφέρῃ ἀποδείξεις, προλήψεις, καὶ ἐπὶ τέλους πᾶν ὅ,τι ἐμπορεῖ νὰ σχηματίσῃ ἐνδείξεις πρὸς ὑποστήριξιν τῆς κατηγορίας.

Ἄμεσος ἀντίδικος τοῦ ἐγκαλουμένου ἐκ τῆς φύσεως τῶν χρεῶν του, μόνος ἁρμόδιος νὰ τὸν καταδιώξῃ, καὶ νὰ ζητήσῃ τῆς ποινῆς τὴν ἐφαρμογήν, ἂν κηρυχθῇ ἔνοχος, ὀφείλει ὁ εἰσαγγελεὺς νὰ καταστήσῃ ἐναργῶς διατρανωμένα πάντα τὰ κατ' αὐτοῦ παρουσιασθέντα. Χρεωστεῖ νὰ διαφιλονεικήσῃ καὶ εὐμεθόδως καὶ εὐλήπτως καὶ τὰς ὁμολογίας καὶ τὰς ἀρνήσεις, ὅσαι ἔλαβον χώραν καὶ εἰς τὴν προανάκρισιν καὶ ἐνώπιον τοῦ ἀκροατηρίου. Εἶναι χρέος τοῦ εἰσαγγελέως νὰ ἀνατρέξῃ κατὰ τὰς περιστάσεις εἰς τὴν

ἐπανάληψιν περιστατικῶν, ἀφορώντων τὴν σειρὰν τῆς κατηγορίας του, καὶ τὰ ὁποῖα ὁ ἐγκαλούμενος ἐνησχολήθη νὰ διακόψῃ ἢ νὰ παραμορφώσῃ, καὶ νὰ ἐμποδίσῃ διὰ τῆς διαγωγῆς του ταύτης τὴν ἀποπλάνησιν τῆς προσοχῆς τῶν ἐνόρκων εἰς λεπτομερείας ἀνωφελεῖς, ἀλλ' ἐπιτηδείως παρεισδυσάσας διὰ νὰ καταστήσωσι δυσχερεστέραν τῆς ἀληθείας τὴν ἀνακάλυψιν.

Δὲν περιορίζονται ἐνταῦθα τὰ χρέη τοῦ εἰσαγγελέως· ἔχει καὶ ἄλλα νὰ ἐκπληρώσῃ, καὶ δὲν εἶναι βεβαίως μικροῦ λόγου ἄξια.

Ἂν ἐν τῷ μέσῳ τῆς συζητήσεως παρενέπεσον λόγοι ἀσαφεῖς καὶ λεπτομέρειαι πολύπλοκοι μὲ τὸν σκοπὸν νὰ ἐπιφέρωσι τὴν ἀβεβαιότητα, χρεωστεῖ νὰ ἀναλάβῃ τῆς διασαφήσεώς τὸν ἀγῶνα, νὰ ἐκθέσῃ ἐναργῶς τὰ ὑποβαλλόμενα ἀντικείμενα, καὶ νὰ προσηλώσῃ μὲ πραγματικὴν ἀκρίβειαν τὴν προσοχὴν τῶν ἐνόρκων εἰς τὰς οὐσιώδεις περιστάσεις, ἂν τινες παρελήφθησαν, ἢ παρεμορφώθησαν μὲ μόνον τὸν σκοπὸν τοῦ νὰ ἐπιτύχῃ δυσχερεστέρως τῆς δικαιοσύνης ὁ ὑψηλὸς σκοπός· εἶναι ἐπὶ τέλους ἔργον τοῦ εἰσαγγελέως νὰ παραδώσῃ εἰς τὴν ἐμβριθῆ μελέτην τῶν ἐνόρκων μὲ ζωηρὰν καὶ φωτισμένην ἀνάπτυξιν, τὴν ἀληθῆ εἰκόνα τῶν ἀντικειμένων καὶ τῶν περιστάσεων, αἵτινες χρησιμεύουν πρὸς ὑποστήριξιν τῆς κατηγορίας καὶ πρὸς βεβαίωσιν ἐκείνου, τὸν ὁποῖον καταδιώκει ὡς αὐτουργὸν μιᾶς ἐγκληματικῆς πράξεως.

Ἂν ὁ κατηγορούμενος καταφεύγῃ εἰς τὴν ἀπόλυτον ἄρνησιν, εἶναι χρέος τοῦ εἰσαγγελέως νὰ διατρανώσῃ ἐπακριβῶς τὰς εἰς τὰς ὁμολογίας τοῦ ἐγκαλουμένου καὶ τὰς καταθέσεις τῶν μαρτύρων παρατηρουμένας ἀντιφάσεις· χρεωστεῖ νὰ καταστήσῃ ἀξίαν προσοχῆς τὴν ἀπὸ τὴν ἐπιμονὴν τοῦ κατηγορουμένου, ἀπαρνουμένου ψηλαφητὰ πράγματα προκύπτουσαν ψυχρότητα· χρεωστεῖ, ἂν ἡ ἀνάγκη τὸ καλέσῃ, νὰ ἀνατρέξῃ εἰς τὴν γέννησιν, διὰ νὰ εἴπω οὕτω, τῆς πράξεως, ἀπομακρυνόμενος ἀπὸ ἀηδεῖς καὶ περιττὰς λεπτομερείας, καὶ νὰ χύσῃ ἀδιαφιλονείκητον φῶς εἰς ἀνεύρεσιν τοῦ δρόμου, τὸν ὁποῖον ὁ ἐγκαλούμενος ἠκολούθησεν εἰς τὸ εἰς αὐτὸν ἀποδιδόμενον ἔγκλημα.

Ξένα κατ' ἐπιφάνειαν περιστατικὰ εἰς τὴν καταδιωκομένην πρᾶξιν πολλάκις δύνανται νὰ χρησιμεύσωσιν εἰς ἀπόδειξιν τοῦ αὐτουργοῦ τοῦ ἐγκλήματος καὶ τῆς ἐνοχῆς τοῦ καθημένου εἰς τὴν ἕδραν τῶν κατηγορουμένων· εἰς ὑποθέσεις δυσχερεῖς, εἰς διαδικασίας πολυπλόκους καὶ σκοτεινάς, δύναται ὁ εἰσαγγελεὺς διατρέχων τὸ εὐρύχωρον τῶν χρεῶν του στάδιον νὰ δώσῃ δείγματα διακρίσεως, βαθυνοίας, νὰ δώσῃ ἐπὶ τέλους δείγματα παρουσίας

τοῦ ἀληθοῦς ὑψηλοῦ πνεύματος, τὸ ὁποῖον δὲν συνίσταται βεβαίως εἰς μίαν ματαίαν σωρείαν περιστάσεων πλειότερον ἢ ὀλιγώτερον κενοδόξων, εἰς ἐκθέσεις ἀρχῶν ἀδυνάτων καὶ ἀπροσφόρων, καὶ εἰς προτάσεις ἀορίστους καὶ διφορουμένας, αἵτινες γεννῶσι τὴν ἀμφιβολίαν, ἀλλ᾽ ἐκείνου τοῦ πνεύματος, τὸ ὁποῖον διαχέει καὶ εἰς τὰς ἐξετάσεις καὶ εἰς τὰς συζητήσεις τὸ πολύτιμόν φῶς, ἄνευ τοῦ ὁποίου, ἐναντίον πολλάκις τῆς ἰδίας των διαθέσεως οἱ ἔνορκοι, παρασυρόμενοι ἀπὸ τὰ ἐπιχειρήματα δικηγόρου ἐπιτηδείου, ἐκδίδουν ἐτυμηγορίας παραβιαζούσας καιρίως τὰ οὐσιώδη τῆς κοινωνίας συμφέροντα.

Ἄμεσος ἀντίδικος τοῦ ἐγκαλουμένου, ὡς προείρηται, ὁ εἰσαγγελεὺς δὲν ἔχει καμμίαν ὁμοιότητα μὲ τὴν χαρακτηρίζουσαν τὸν πολιτικῶς ἐνάγοντα προσωπικότητα. Ἄνθρωπος τοῦ νόμου, τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς κοινωνίας, χρεωστεῖ ὑπὲρ πᾶν ἄλλο νὰ δράξῃ μὲ εὐχαρίστησιν τὴν εὐκαιρίαν διὰ νὰ ὑπενθυμίσῃ εἰς τοὺς ἐνόρκους ὅ,τι ἐκ τῆς συζητήσεως προέκυψεν εἰς ὄφελος τοῦ ἐγκαλουμένου, καὶ ὅ,τι ἀνεφάνη δυνάμενον νὰ ἀδυνατίσῃ τῆς κατηγορίας του τὰ κεφάλαια· τὸ μέρος τοῦτο εἶναι τὸ πλέον ἔντιμον καὶ τὸ πλέον εὐχάριστον τῶν ἐργασιῶν του.

Πᾶν ὅ,τι δύναται νὰ συντελέσῃ εἰς ἀνακάλυψιν τῆς ἀληθείας, εἶναι χρέος καὶ χρέος ἱερὸν τοῦ εἰσαγγελέως νὰ τὸ βάλλῃ εἰς ἐνέργειαν. Εἶναι δὲ ἀδιάφορον, ἂν συντείνῃ εἰς ὑποστήριξιν τῆς κατηγορίας καὶ εἰς τὴν ἀπόδειξιν τῆς μὴ ἐνοχῆς τοῦ ἐγκαλουμένου· ὁ σκοπός του ἐπιτυγχάνει ἅμα ἀποδειχθῇ ἡ ἀλήθεια.

Εἰς τὸν λόγον του χρεωστεῖ ὁ εἰσαγγελεὺς νὰ φυλλάττῃ μετριοφροσύνην καὶ ἀξιοπρέπειαν· μακρὰν ἀπ᾽ αὐτὸν πᾶσα κατὰ τοῦ ἐγκαλουμένου ἐμπαθὴς καὶ ἐξημμένη παραφορά· ἐμπορεῖ νὰ κάμῃ χρῆσιν ὅλων τῶν πρὸς ὑποστήριξιν τῆς κατηγορίας μέσων μὲ ὅλην τὴν γλυκύτητα.

Ἀκριβὴς εἰς τὴν συλλογὴν τῶν ἀποδείξεων, σταθερὸς εἰς τῆς ἀγορεύσεώς του τὸν δρόμον, ἀλύγιστος εἰς τὰ συμπεράσματά του χρεωστεῖ πρὸ παντὸς ἄλλου νὰ ἔχῃ ὁδηγὸν εἰς τὰς πράξεις του τὴν δικαιοσύνην· εἰς τὸν κύκλον τῆς κατηγορίας του, εἰς τὰ στηρίζοντα ταύτην περιστατικὰ καὶ εἰς τὴν συζήτησίν της, χρεωστεῖ ἐπὶ τέλους ὁ εἰσαγγελεὺς νὰ ζητήσῃ τὰς ἀποδείξεις, καὶ νὰ ἀντλήσῃ τὰ ἐπιχειρήματά του.

Ἂν παρατρέξῃ τὰ ὅρια ταῦτα· ἂν περιπλανηθῇ εἰς ματαίας καὶ ἀνυπάρκτους ὑποθέσεις, θέλει βλέπει ἀντὶ σώματος σκιάν, ἀντὶ

τῆς ἀληθείας ἐπιφάνειαν, καὶ ἀντὶ τῆς ἀληθοῦς ἀρετῆς ψευδῆ καὶ ἐπίπλαστον δόξαν.

Ἀγορεύσαντος τοῦ εἰσαγγελέως, ἢ τοῦ ἰδιώτου κατηγόρου, ἢ τοῦ πολιτικῶς ἐνάγοντος, ἕπεται ἡ ἀπολογία τοῦ κατηγορουμέμένου καὶ τοῦ δικηγόρου του· καὶ ὁ εἰσαγγελεὺς καὶ ὁ ἰδιώτης κατήγορος καὶ ὁ πολιτικῶς ἐνάγων ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ ἀπαντήσωσι· τὸ αὐτὸ δικαίωμα ἔσχατος πάντων ἔχει καὶ ὁ κατηγορούμενος.

Τὸ δικαίωμα τοῦτο εἶναι οὐσιωδέστατον διὰ νὰ προληφθῶσι πολλάκις ὀλέθρια ἀποτελέσματα ἀποπλανήσεως, εἰς τὴν ὁποίαν ἔδωσε χώραν ἡ ὑπεράσπισις· διὰ τῆς χρήσεως τοῦ δικαιώματος τούτου ὑπενθυμίζονται εἰς τοὺς ἐνόρκους αἱ ἀληθεῖς τῆς κατηγορίας βάσεις, καὶ ἀντικρούονται αἱ ἐσφαλμέναι ἀρχαὶ καὶ αἱ ἐπικίνδυνοι συνέπειαί των.

Ὁ νόμος ἀπαιτεῖ ἔσχατον πάντων τὸν λόγον τοῦ κατηγορουμένου, καὶ τὸν ἀπαιτεῖ βεβαίως, διὰ νὰ ἀφήσωσιν οἱ λόγοι του προσφατωτέραν ἐντύπωσιν εἰς τὸ πνεῦμα τῶν ἐνόρκων. Εἶναι καὶ δίκαιον καὶ ἀναγκαῖον νὰ φυλάττηται ἀκριβῶς ἡ πολύτιμος αὕτη διάταξις, ἥτις ἀφορᾷ οὐσιωδῶς τὰ συμφέροντα καὶ τὴν ὑπεράσπισιν τοῦ ἐγκαλουμένου. (σελ. 97—101)».

β′) Εἰς τὴν ἀγόρευσιν τοῦ εἰσαγγελέως δὲν πρέπει νὰ παρεμβάλληται κώλυμα τί· ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ εἴπῃ ὅ,τι θεωρεῖ πρέπει καὶ ἀναγκαῖον ὑπὲρ τῆς δικαιοσύνης, καὶ νὰ δώσῃ πᾶσαν ὠφέλιμον ἐξήγησιν, ἡ δὲ ὑπεράσπισις ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ πολεμήσῃ καὶ ἀποκρούσῃ τὰ πορίσματά του· κανεὶς δὲν ἐμπορεῖ νὰ τὸν ἐμποδίσῃ ἀπὸ τοῦ νὰ προσαγάγῃ τὰ ἔγγραφα, ὅσα ἐπικαλεῖται. Dans les documents qu'ils produisent et les documents qu'ils invoquent....ils ne peuvent être gênés ou arrêtés par le pouvoir du juge....(Cass. 1 Ἰουλ. 1847. 20 Ἰαν. 1848).

§ 410ιι. *Πολιτικῶς ἐνάγων* (1). — α′) Οὗτος λοιπὸν ἀγορεύει μετὰ τὸν εἰσαγγελέα, ὡς διέταττε καὶ τὸ ἄρθρον 370 τοῦ Κώδ. τῆς 3 brum. ἔτος 14, ἐν ᾧ τὸ ἄρθρον 335 τῆς instr. crim. δίδει τὸν λόγον πρῶτον εἰς τὸν πολιτικῶς ἐνάγοντα, ὅπερ ὁ Faus. τ. 8 § 654 κατακρίνει.

---

(1) Ὅρα ἀνωτ. § 219 ἐπ. — Πρλ. καὶ τὰ ἐν λέξ. Πολιτικὴ ἀγωγὴ ἐκτεθέντα.

β') Ὁ πολιτικῶς ἐνάγων εἶναι διάδικος, ἀλλ' ἡ θέσις του εἶναι περιωρισμένη καὶ δευτερεύουσα· δὲν κατηγορεῖ, ἀναπτύσσει τὴν ἀγωγήν του, ὑποστηρίζει τὰ ἰδιωτικὰ συμφέροντά του· ὅθεν ἡ εἰσαγγελία δὲν πρέπει ν' ἀφίνῃ εἰς αὐτὸν τὴν διεύθυνσιν καὶ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς κατηγορίας. Δύναται βεβαίως νὰ συζητήσῃ τὰ γεγονότα, ἀλλὰ καθ' ὅσον ἀνάγεται εἰς τὴν ὁποίαν ὑπέστη ζημίαν, ὄχι ὑπὸ τὴν ἔποψιν τῆς ἐνοχῆς τοῦ κατηγορουμένου· δύναται ν'ἀναπτύξῃ τὴν ἀγωγήν του, ὄχι ὅμως νὰ ὑποστηρίζῃ καὶ τὴν κατηγορίαν. Ὅθεν χρέος τοῦ προέδρου εἶναι νὰ τὸν περιορίζῃ εἰς τὴν σφαίραν τῶν καθηκόντων του.

γ') Ὁ πολιτικῶς ἐνάγων δύναται, ὡς καὶ ὁ εἰσαγγελεὺς καὶ ὁ κατηγορούμενος, ν' ἀναγνώσῃ οἱονδήποτε ἔγγραφον, ἐκτὸς ἂν γίνῃ ἀντίῤῥησις, ἡ δὲ ἀνάγνωσις θεωρηθῇ ὡς παραβλάπτουσα τὴν ὑπεράσπισιν (Cass. 17 Φεβρ. 1843). Δὲν δύναται ὅμως ν' ἀναγνώσῃ καταθέσεις ἐξετασθέντων μαρτύρων (Cass. 6 Σεπτ. 1842) ἢ νὰ διανείμῃ εἰς τοὺς ἐνόρκους ἔκθεσίν τινα περὶ τῆς δίκης. (Cass. 17 Φεβρ. 1843) (1).

§ 410[12]. *Ἀγόρευσις τοῦ συνηγόρου* (2).— α') Μετὰ τὴν ἀγόρευσιν τοῦ εἰσαγγελέως καὶ τοῦ πολιτικῶς ἐνάγοντος, ἂν τοιοῦτος ὑπάρχῃ, ἕπεται ἡ ἀπολογία (3), τὴν ὁποίαν οὐδεὶς δύναται νὰ ἀρνηθῇ, οὖσαν δικαίωμα τοῦ φυσικοῦ δικαίου.

β') Ἂν ὑπάρχωσι πλείονες κατηγορούμενοι, ὁ πρόεδρος κανονίζει τὴν σειρὰν τῆς ἀγορεύσεώς των (4). Ἐὰν ὅμως τὰ συμφέροντα τῆς ὑπερασπίσεως δὲν ἀντίκεινται, εἶναι προτιμότερον νὰ ἀγορεύω-

---

(1) Ὁ Faustin τ. 8 § 655 λέγει ὅτι δὲν πρέπει νὰ συγχωρῆται εἰς τὸν πολιτικῶς ἐνάγοντα νὰ παρεισαγάγῃ λαθραίως (subreptissement) ἐγγράφους ἀποδείξεις qui n'auraient pas été communiquées.

(2) Faust. τ. 8 § 656.—ἀνωτ. § 225 ἑπ. 238 ἑπ.

(3) Ὑπάρχει ἀκυρότης, ἂν δὲν τηρηθῇ ἡ προσήκουσα κατὰ τοῦτο τάξις; Faust. τ. 8 § 655, α'.

(4) Ὁ νόμος δὲν διατάττει ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος τῆς διαδικασίας νὰ δοθῇ αὐτεπαγγέλτως ὁ λόγος εἰς ὅλους τοὺς συνηγόρους τοῦ κατηγορουμένου, ὅταν μάλιστα ὁ πρόεδρος ἠρώτησεν αὐτὸν μετὰ τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ ἑνὸς τῶν συνηγόρων ἂν ἔχῃ τι νὰ προσθέσῃ (426 ποιν. δικ.). Απ. ποιν. Αρ Π. 52 τοῦ 1850.— Πρλ: τὰ ἀνωτ. § 225 ἑπ. 238 ἑπ.

σιν οἱ ὑπερασπισταὶ καθ' ὃν τρόπον αὐτοὶ ἐκανόνισαν τὴν ὑπεράσπισιν, διότι ἐνδέχεται νὰ ὁρίσωσι τὰ μέρη, ὅσα ἕκαστος θέλει ἀναπτύξει, καὶ διὰ τοῦτο συμφέρει νὰ ἀγορεύσωσι κατὰ τὴν γενομένην μεταξύ των συμφωνίαν.

γ') Ὁ πρόεδρος δύναται νὰ ὁρίσῃ ἐκ προοιμίων τὴν διάρκειαν τῶν ἀγορεύσεων; Ὄχι, διότι ἡ ὑπεράσπισις πρέπει νὰ ἦναι ὁλοσχερής, πλήρης, μόνος δὲ ὁ συνήγορος εἶναι ἁρμόδιος νὰ κρίνῃ πόσος καιρὸς ἀπαιτεῖται, ἀλλ' ὁ πρόεδρος ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ περικόψῃ ὅ,τι ἀλυσιτελὲς καὶ ἀνωφελοῦς παρατάσεως παραίτιον (365, 420 ποιν. δικ. 270 instr.). Εἴς τινα δὲ περίπτωσιν, ἐν ᾗ ἐπρόκειτο περὶ δευτερολογίας (réplique), τὸ Ἀκυρωτικὸν εἶπεν ὅτι «l'avertissement donné par le prés. aux défenseurs qu'un quart d'heure semblait dévoir suffire à chacun d'eux, ne peut être consideré comme une restriction illégale de la defense, surtout s'il a été declaré par la cour d'ass., dans un arrêt incident, que les conseils des accusés avaient dit tout qu'ils avaient voulu. . . . sans que la parole leur été retirée. (Cass. 3 Δεκεμβρ. 1836).

δ') Ὁ πρόεδρος δύναται νὰ ἐμποδίσῃ τὴν διὰ στίχων ὑπεράσπισιν, διότι ἡ τοιαύτη ὑπεράσπισις δὲν συμβιβάζεται μὲ τὴν αὐστηρότητα τῶν δικαστικῶν διατυπώσεων, ἀντίκειται δὲ καὶ εἰς τὴν δικαστικὴν σοβαρότητα καὶ ἀξιοπρέπειαν. Cass. 13 Ἰουνίου 1833.

ε') Ὁ πρόεδρος δύναται νὰ ἐμποδίσῃ τὴν μνείαν καὶ ἐπίκλησιν ἀποφάσεων ὁρκωτικῶν εἰς ἀναλόγους περιπτώσεις ἐκδοθεισῶν; Ναί, διότι τοῦτο δὲν παραβλάπτει τὴν ὑπεράσπισιν, οἱ δὲ ἔνορκοι δὲν πρέπει νὰ προκαταλαμβάνωνται ἐκ συστηματικῆς τινὸς ἰδέας, οὔτε, γενικεύοντες τὰς ἀποφάσεις των, ν' ἀκολουθῶσι νομολογίαν τινά· πρέπει λοιπὸν νὰ προσέχωσι μόνον εἰς τὴν ὑπὸ συζήτησιν ὑπόθεσιν καὶ εἰς τὰς προσαγομένας ἀποδείξεις. Ὅρα καὶ ἀπόφ. τοῦ Ἀκυρ. τῆς 28 Αὐγ. 1829.

ς') Ὁ πρόεδρος δύναται νὰ ἐμποδίσῃ τὴν συζήτησιν νομικῶν ζητημάτων; Εἶναι προφανῶς ἀνωφελὲς νὰ συζητῶνται νομικὰ ζητήματα ἐνώπιον τῶν ἐνόρκων, οἵτινες δὲν ἔχουν νὰ τὰ λύσωσιν· Ἂν ὅμως τὸ νομικὸν ζήτημα ὡς ἐνίοτε συμβαίνει, συνδέηται μὲ τὴν πρᾶξιν, ὡς τὸ ζήτημα, τῆς υἱότητος εἰς τὴν πατροκτονίαν (παρὰ τοῖς Γάλλοις), ἢ τὸ ζήτημα τῆς δημοσίας ὑπηρεσίας εἰς ἀδικήματα πραχθέντα ὑπὸ ἢ κατὰ δημοσίων ὑπαλλήλων, εἶναι δύσκολον ν' ἀποφύγῃ τις τὴν συζήτησιν, διότι τοιαῦτα ζητήματα

εἶναι συστατικὰ στοιχεῖα τοῦ ἀδικήματος, καὶ ἑπομένως τῆς ὑπερασπίσεως.

ζ') Ὁ πρόεδρος δύναται νὰ ἀπαγορεύσῃ τὴν ἐπὶ τῶν ὅρων τοῦ νόμου συζήτησιν, δι' ἧς ὑποστηρίζεται, ὅτι τὰ συστατικὰ στοιχεῖα τοῦ ἀδικήματος δὲν συντρέχουσιν ἐπὶ τοῦ προκειμένου; Εἴς τινα περὶ διαρπαγῆς κατηγορίαν, ὁ πρόεδρος ἀπηγόρευσε τὸν συνήγορον νὰ ὑποστηρίξῃ ὅτι τὰ γεγονότα δὲν ἀπετέλουν τὸ ὑπὸ τοῦ νόμου προβλεπόμενον ἀδίκημα, ἡ δὲ αἴτησις ἀναιρέσεως ἀπεῤῥίφθη. «Ἐπειδὴ οἱ ἔνορκοι δὲν ἐκαλοῦντο νὰ ἀποφασίσωσιν, εἰ μὴ περὶ τῆς ὑπάρξεως ἢ μὴ ὑπάρξεως τῶν ἀποτελούντων τὴν κατηγορίαν γεγονότων καὶ περὶ τῆς ἐνοχῆς τῶν κατηγορουμένων» (Cass. 20 Μαΐου 1831) ἥτις προστίθησιν, ὅτι ὁ πρόεδρος ἀπηγόρευσε μόνον ἀπὸ τοῦ νὰ ἐμβῇ ἡ ὑπεράσπισις εἰς γενικὰς περὶ τοῦ δικαίου συζητήσεις, καὶ ἄφησεν εἰς αὐτὴν τὸ δικαίωμα νὰ συζητήσῃ τὰ ἀποτελοῦντα τὸ ἀδίκημα γεγονότα. Ἀλλ' ὁ Faustin θεωρεῖ ἀναξίαν λόγου τὴν ἀπόφασιν ταύτην, δι' ἧς συγχωρεῖται ἡ συζήτησις ἑκάστου τῶν συστατικῶν τοῦ ἀδικήματος γεγονότων, καὶ ὄχι ἡ ὁλοσχερής. Ἡ θεωρητικὴ ἐξέτασις τῶν γεγονότων αὐτῶν, ὁ λόγος, ἐφ' οὗ στηρίζεται ὁ ποινικὸς νόμος, καὶ τὰ ζητήματα, ὅσα ἐξ αὐτοῦ ἀναφύονται, προκαλοῦντα τὴν ἐφαρμογήν του, συνδέονται στενῶς μὲ τὰ γεγονότα ταῦτα. ὁ νόμος ἐμποδίζει μόνον τὰς προτάσεις, αἵτινες δὲν δύνανται νὰ παραγάγουν κανὲν ἄξιον λόγου ἀποτέλεσμα.

η') Ὁ πρόεδρος δύναται νὰ ἀπαγορεύσῃ τὸν λόγον ὡς πρὸς τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐκδοθησομένης ἐτυμηγορίας; Ναί, ἀλλὰ ἡ παράλειψις τῆς ἀπαγορεύσεως ταύτης δὲν ἐπιφέρει ἀναίρεσιν (Cass. 25 Μαρτίου 1838)· οἱ ἔνορκοι δὲν πρέπει νὰ προκαταλαμβάνωνται ἐκ τῶν νομικῶν συνεπειῶν τῶν ἐτυμηγοριῶν των, λόγος δὲ περὶ αὐτῶν πρέπει νὰ γίνηται κατὰ τὴν περὶ ἐφαρμογῆς τῆς ποινῆς συζήτησιν. Σημειωτέον ὅτι ὁ Faust. τ. 8 § 656 εὑρίσκει, μετὰ τὸν περὶ τῶν ἐλαφρυντικῶν περιστάσεων Γαλλ. νόμον τῆς 28 Ἀπριλ. 1832, ἀμφιβολίας τινάς, αἱ ὁποῖαι παρ' ἡμῖν δὲν χωροῦσιν εἰμὴ μόνον ἐν τῇ περιπτώσει, περὶ ἧς τὸ ἄρθρον 2 τοῦ νόμου τῆς 27 Ἰουν. 1850 (σ. 65 Ἐρ. Κυβ.)· ἀποπερατόνει δὲ τὸν λόγον του λέγων que les presidents les plus éclairés ne craignent pas que le jury soit averit des conséquences légales de son verdict; il se bornent donc à interdire la critique et non la simple indication de la loi pénale.

θ') Ὁ πρόεδρος δύναται νὰ ἐμποδίσῃ τὴν ἀνάπτυξιν ἐλαφρυν-

τικῶν περιστάσεων, τὰς ὁποίας ὁ νόμος δὲν καθιεροῖ εἰς τὸ περὶ καταλογισμοῦ τῶν πράξεων κεφάλαιον πέμπτον τοῦ ποινικοῦ νόμου καὶ εἰς ἄλλας ἀναλόγους διατάξεις; Ὅρα Faust. τ. 8 § 656 ἐν σελ. 387.

ι') Ἡ Γαλλικὴ Νομολογία παραδέχεται ὅτι ἡ ὑπεράσπισις ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ἐπικαλεσθῇ κατὰ πρῶτον, ἀγορεύουσα, ἔγγραφα νέα καὶ πιστοποιητικά· ἄρα καὶ τὴν ἀνάγνωσιν γνωμοδοτήσεως ἰατροδικαστικῆς (Cass. 20 Ἰουλ. 1826 καὶ 15 Μαρτ. 1822).— Ὁ Faust. τ. 8 § 656 ἐπικρίνει τὴν νομολογίαν ταύτην λέγων, ὅτι ἡ προσαγωγὴ τῶν ἐγγράφων πρέπει νὰ γίνηται ὅταν ᾖ καιρὸς νὰ ἐξετασθῇ καὶ ἀμφισβητηθῇ, ὄχι δὲ ὅταν πρόκηται περὶ τῶν ἐξ αὐτῶν πορισμάτων.

ια') Τὸ παρατελευταῖον ἐδάφιον τοῦ ἄρθρου 391 τῆς ποιν. δικονομίας φέρει α) Ἐὰν ὁ εἰσαγγελεὺς· · · · · · · · θέλῃ ν' ἀπαντήσῃ ὁ κατηγορούμενος καὶ ὁ συνήγορός του ἔχουν τὸ δικαίωμα ν' ἀγορεύσωσιν ἐκ νέου». Ἡ ἄρνησις τῆς ἀπαντήσεως ταύτης ἐπιφέρει ἀναίρεσιν, ἡ δὲ διάταξις αὕτη ἀναφέρεται οὐ μόνον εἰς τὴν κυρίαν συζήτησιν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς παρεμπιπτούσας. Ἡ τήρησις τῆς διατάξεως ταύτης πρέπει νὰ βεβαιοῦται ἐν τάξει· ὁ κατηγορούμενος ὅμως θεωρεῖται ὡς λαβὼν τελευταῖος τὸν λόγον, ὅταν δὲν ἔκαμε καμμίαν σχετικὴν ἀπαίτησιν· ὅταν ὁ πρόεδρος τὸν ἐρωτήσῃ ἂν ἔχῃ νὰ προσθέσῃ τι· ὅταν βεβαιοῦται, ὅτι ἔλαβε τὸ δικαίωμα τῆς ἀπαντήσεως ἢ ὅτι δὲν ἐζήτησε ν' ἀπαντήσῃ. Ἴδε τὰς ἀπορ. τοῦ Ἀκυρωτ. ἐν § 656, δ, τοῦ Faustin.

ιβ') Ὁ κατηγορούμενος ἐρωτᾶται, ἐὰν ἔχῃ νὰ φέρῃ τι πλέον ὑπὲρ αὐτοῦ (127 ποιν. δικον.)· ἀλλ' ἡ παράλειψις τῆς διατυπώσεως ταύτης, ἣν οἱ πρόεδροι ἐπιμελῶς πρέπει νὰ τηρῶσι, δὲν διατάσσεται ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος (Cass. 16 Ἰουνίου 1836). Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. 72 τοῦ 1847, καθ' ἣν ἡ παράλειψις τοῦ προέδρου τοῦ νὰ ἐρωτήσῃ τὸν κατηγορούμενον μετὰ τὴν ἀγόρευσιν τοῦ συνηγόρου του ἂν ἔχῃ τὶ νὰ εἴπῃ δὲν ἐπιφέρει ἀναίρεσιν.

ιγ') Ἂς μὴ λησμονήσῃ πώποτε ἡ ὑπεράσπισις, ὅτι πρέπει νὰ μένῃ ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς συνειδήσεως καὶ τοῦ νόμου· τοῦτο πράττουσα ἑλκύει τὸ σέβας καὶ τὴν ὑπόληψιν τοῦ κοινοῦ. Ἂς ἀρέσκηται μᾶλλον εἰς διαυγῆ ρυάκι ῥέοντα ἡσύχως καὶ ἄνευ θορύβου, ὧν ἡ ἁρμονία, ὑπολανθάνουσα οὕτως εἰπεῖν, εἰσδύει εἰς τὴν ψυχὴν τῶν ἀκροωμένων, ἢ εἰς ὁρμητικὸν χείμαῤῥον, τεθολωμένον σωστὰ διὰ τὴν ὁρμήν του ταύτην, καὶ οὗτινος ὁ πάταγος ζητεῖ νὰ ταράξῃ τὰς φρένας.

§ 410[13]. *Ἀποπεράτωσις συζητήσεως.* — Ὁ πρόεδρος, μετὰ ταῦτα κηρύττει τὴν συζήτησιν τελειωμένην. Μετὰ τοῦτο δὲ πᾶσα συζήτησις ἀπαγορεύεται καὶ ὁ πρόεδρος δὲν δύναται νὰ δώσῃ τὸν λόγον εἰς κανένα τῶν διαδίκων, οὔτε νὰ προβῇ εἰς ἀνακριτικήν τινα πρᾶξιν (Cass. 27 Ἀπριλ. 1832)· δὲν ὑπολείπεται εἰ μὴ ἡ ἀνακεφαλαίωσις.

§ 410[14]. *Ἡ συζήτησις ἀνοίγει ἐκ νέου;* — Ἡ ἀποπεράτωσις αὕτη δὲν εἶναι ὁριστική, ἡ δὲ συζήτησις, ἂν ἡ ἀνάγκη τὸ ἀπαιτῇ, δύναται ν' ἀρχίσῃ ἐκ νέου· ὁ Καρνὼ τόμ. 2, σελ. 569 ἀριθ. 7 ἀμφισβητεῖ τὸ μέτρον αὐτό· ἀλλὰ ὁ Faust. ἐν § 657 τ. 8 τὸ ἐπιδοκιμάζει πρέπει σιωπῶντος τοῦ νόμου, νὰ μὴ ἐξετασθῇ μάρτυς τις βραδέως προσελθὼν ἢ νὰ μὴ ἀναγνωσθῇ ἔγγραφον βραδέως προσαγόμενον καὶ δυνάμενον νὰ ῥίψῃ νέον φῶς εἰς τὴν δίκην; Πρὸ τῆς ἐκδόσεως τῆς ἀποφάσεως τὸ πνεῦμα τοῦ νόμου ἀπαιτεῖ νὰ συγχωρῆται πᾶν ὅ,τι συντελεῖ εἰς τὴν ἐξακρίβωσιν τῆς ἀληθείας.

— Ἡ Γαλλικὴ Νομολογία παρεδέχθη ὅτι ἡ συζήτησις δύναται ν' ἀρχίσῃ ἐκ νέου (1). α) Ὅταν ὁ κατηγορούμενος ζητῇ νὰ τεθῇ ζήτημα ἀπαλλαγῆς (excuses) ὅπερ δίδει ἀφορμὴν εἰς ἐξέτασιν νέων γεγονότων, περὶ ὧν συζήτησις δὲν ἐγένετο. β') Ὅταν ὁ πρόεδρος θεωρῇ ἀναγκαῖον ν' ἀπευθύνῃ νέας ἐρωτήσεις πρός τινα μάρτυρα. γ') Ὅταν ἐμφανίζηται κλητευθεὶς ἀλλὰ μὴ προσελθὼν ἐγκαίρως μάρτυς. δ') Ὅταν μάρτυς τις θέλῃ νὰ ἐπανορθώσῃ τὴν μαρτυρίαν του. ε) Ὅταν ὁ πρόεδρος θέλῃ νὰ ἐπανορθώσῃ παράλειψίν τινα, οἷον διερμήνευσιν. ς') Ὅταν ὁ πρόεδρος ἐξερχόμενος τοῦ κύκλου τῶν συζητηθεισῶν ἀποδείξεων, παρουσιάσῃ εἰς τὴν ἀνακεφαλαίωσιν νέα γεγονότα ἢ ἔγγραφα. Εἰς τοῦτο ἐπανερχόμεθα. Ὥστε κατὰ τῆς ἀνακεφαλαιώσεως τοῦ προέδρου δὲν δύναται νὰ γίνῃ διακοπή τις· ἂν ὅμως ὁ πρόεδρος, ἐξερχόμενος τοῦ κύκλου τῶν παρουσιασθεισῶν ἀποδείξεων, παρουσιάζῃ νέα γεγονότα ἢ νέα ἔγγραφα, τὰ μέρη δύνανται νὰ ζητήσωσι ν' ἀκουσθῶσιν ὡς πρὸς ταῦτα. Cass. 28 Ἀπρ. 1820. — 28 Ἀπριλ. 1828 καὶ 22 Ἰουνίου 1839.

— Δύναται ν' ἀκυρωθῇ ἡ ἀνακεφαλαίωσις κατὰ πρότασιν τοῦ εἰσαγγελέως καὶ τοῦ κατηγορουμένου καὶ νὰ ἐπαναληφθῇ ἡ συ-

(1) Ὅρα τὴν Νομολογίαν εἰς Faus. τ. 8 § 657, β.

ζήτησις, ἐὰν ἀνακαλυφθῶσι πράγματα ἔχοντα ἐπιῤῥοὴν εἰς τὴν ὑπόθεσιν. Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 83 τοῦ 1847, φέρουσα.

Απόφ. Ἐπειδὴ τὰ μέσα τῆς κατηγορίας καὶ ὑπερασπίσεως εἶναι ἴσα ἐνώπιον τῆς δικαιοσύνης, καὶ ὅ,τι συγχωρεῖται εἰς τὸν κατηγοροῦντα πρὸς ὑποστήριξιν τῆς κατηγορίας, πρέπει νὰ ἐπιτρέπηται οὐδὲν ἧττον καὶ εἰς τὸν κατηγορούμενον πρὸς ἀντίκρουσιν ἐκείνης· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ἐνῷ τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Ναυπλίῳ συνέδρων κατὰ πρότασιν τοῦ εἰσαγγελέως ἠκύρωσεν ἤδη προηγουμένως τὴν ἀνακεφαλαίωσιν τοῦ προέδρου καὶ ἐπανέφερεν εἰς συζήτησιν τὴν κατηγορίαν χάριν ἐπιδείξεως νέων τινῶν πειστηρίων, προτείναντος ἔπειτα τοῦ κατηγορουμένου, νῦν ἀναιρεσείοντος, ν' ἀκυρωθῇ ἐκ νέου ἡ ἀνακεφαλαίωσις διὰ νὰ ἐρωτηθῶσιν ὅ,τε γραμματεὺς περὶ τῆς προϋπάρξεως τῶν ἐπιδειχθέντων πειστηρίων, καὶ οἱ μάρτυρες τῆς κατηγορίας περὶ νέων τινῶν περιστατικῶν ἀπέῤῥιψε διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 150 προδικαστικῆς ἀποφάσεως τὴν πρότασιν αὐτοῦ, καὶ τοῦτο πάντῃ ἀναιτιολογήτως καὶ αὐθαιρέτως, τουτέστι χωρὶς νὰ δικάσῃ παντάπασι περὶ τῶν προταθέντων πραγματικῶν ἰσχυρισμῶν, ἀλλὰ μόνον διὰ τὸν λόγον ὅτι ὁ εἰρημένος εἶχε τὸν καιρὸν νὰ κάμῃ τὰς νέας προτάσεις του ὅταν ἡ πρώτη ἀνακεφαλαίωσις τοῦ προέδρου ἐκηρύχθη ἄκυρος· τοιουτοτρόπως δὲ περιώρισε τὸ δικαίωμα τῆς ὑπερασπίσεως, καὶ ὁ περιορισμὸς οὗτος δίδει χώραν εἰς ἀναίρεσιν τῆς ἀποφάσεως.

— Η ἐπάνοδος εἰς τὴν συζήτησιν δὲν συγχωρεῖται εἰ μὴ καθ' ὅσον οἱ ἔνορκοι καὶ οἱ δικασταὶ δὲν ἐξήντλησαν τὴν ἐξουσίαν των, καθόσον ἡ ἀπόφασις δὲν ἐξεδόθη. Ὅθεν καὶ μετὰ τὴν ἀποχώρησιν τῶν ἐνόρκων, δύναται ν' ἀρχίσῃ ἐκ νέου ἡ συζήτησις, διὰ νὰ γίνωσι νέαι ἐρωτήσεις πρὸς τοὺς μάρτυρας (Cass 29 Ἰουλ. 1835 καὶ 31 Αὐγ. 1837).— Ἀλλὰ κατὰ ποίαν στιγμὴν οἱ ἔνορκοι καὶ οἱ δικασταὶ θεωροῦνται ἐξαντλήσαντες τὸ ἔργον των; Ὅρα Faus. τ. 8 § 657 γ, ὅστις μνημονεύει ἀπόφασίν τινα, ἣν θεωρῶ ἀσυμβίβαστον μὲ τὰ παρ' ἡμῖν νομοθετηθέντα.

— Η ἐκ νέου συζήτησις δὲν δύναται νὰ διαταχθῇ εἰ μὴ ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου τῶν συνέδρων (Cass. 8 Νοεμβρ. 1832)· πλὴν, ἂν δὲν ὑπάρξῃ ἀντίῤῥησις, καὶ ὁ πρόεδρος δύναται νὰ διατάξῃ τὴν ἀκύρωσιν τῆς ἀποπερατώσεως (cloture. Cass. 19 Απριλίου 1817 καὶ 30 Αὐγούς. 1817)· δύναται ὡσαύτως ν' ἀρνηθῇ τὴν ἀκύρωσιν ταύτην (Cass. 3 Φεβρ. 1853).

— Δὲν εἶναι λόγος ἀναιρέσεως, ἂν ὁ πρόεδρος δὲν ἐπέτρεψε τὸν λόγον εἰς τοὺς κατηγορουμένους νὰ προσθέσωσί τι μετὰ τὴν ἔναρ-

ξιν τῆς ἀνακεφαλαιώσεως, ὅταν ἡ αἴτησις δὲν ὑπεβλήθη εἰς τὸ δικαστήριον (420 ποιν. δικ.). Απ. ποιν. Αρ. Π. 9 τοῦ 1856.

— Αἱ μετὰ τὴν ἀκύρωσιν ταύτην διατυπώσεις εἶναι αὐταὶ ἐκεῖναι, ὅσαι χωροῦσι καὶ πρὸ τούτου. Ὅθεν ὁ πρόεδρος πρέπει νὰ κάμῃ νέαν ἀνακεφαλαίωσιν καὶ νὰ θέσῃ, ἂν ᾖ ἀνάγκη, νέα ζητήματα, νὰ βεβαιωθῇ δὲ προσέτι ὅτι τὰ μέρη ἠγόρευσαν καὶ ὅτι ὁ κατηγορούμενος ἔλαβε τὸν λόγον τελευταῖος.

§ 411. Ἀνακεφαλαίωσις (1).

α) Κατὰ τὸ ἄρθρον 427 τῆς ποιν. δικονομίας (336 instr.) ὁ πρόεδρος, ἀφοῦ κηρύξῃ τὴν συζήτησιν τελειωμένην, ἀνακεφαλαιοῖ ἐν συνόψει τὴν συζήτησιν καὶ ἰδίως τὰς ὑπὲρ καὶ κατὰ τοῦ κατηγορουμένου ἀποδείξεις.

Ἅμα ὁ πρόεδρος κηρύξῃ τελειωμένην τὴν συζήτησιν, κανεὶς δὲν δύναται πλέον νὰ ἀγορεύσῃ· ὅλαι αἱ νομιζόμεναι ἀναγκαῖαι παρατηρήσεις πρέπει νὰ προηγηθῶσι τῆς στιγμῆς ταύτης. Ὅρα δὲ τὰ ἐν τῇ ποιηγ. σελ.

Ὁ πρόεδρος ἀνακεφαλαιοῖ ἐν συνόψει τὴν ὑπόθεσιν· ἡ ἔκφρασις αὕτη τὸν διαγράφει τὰ χρέη του, καὶ τὸν ἐπιφορτίζει νὰ προσηλώσῃ τὴν προσοχὴν τῶν ἐνόρκων εἰς ὅλα τὰ κατὰ καὶ ὑπὲρ λεχθέντα.

Ἡ συνοπτικὴ αὕτη ἔκθεσις εἶναι ἀκριβὴς τῆς ὑποθέσεως διήγησις, τὴν ὁποίαν τῆς ἔμφρονος ἀμεροληψίας ἡ σφραγὶς διακρίνει πρὸ πάντων.

Καθήμενος ἐν τῷ μέσῳ τοῦ πολιτικῶς ἐνάγοντος παραπονουμένου διὰ τὴν ἐπενεχθεῖσαν εἰς τὰ συμφέροντά του βλάβην ἐν τῷ μέσῳ τοῦ εἰσαγγελέως καὶ τῆς κοινωνίας, προκαλούντων εἰς τὴν τιμωρίαν τοῦ ἐγκλήματος ὄχι μόνον τὴν καταδίκην τοῦ ἐνόχου, ἀλλὰ καὶ τὸ μέγα τοῦ παραδείγματος εὐεργέτημα, διὰ νὰ προληφθῶσι νέα ἀτοπήματα· καθήμενος ἐν τῷ μέσῳ τοῦ κατηγορουμένου, ἀντικρούοντος μὲ ὅλα τὰ δυνατὰ μέσα τὰ κατ' αὐτοῦ φερόμενα βέλη· κατηγορουμένου, ὅστις εἰς τῆς ὑπερασπίσεώς του τὸν ἀγῶνα ἔλαβεν εἰς βοήθειάν του τὰς ἔμφρονας καὶ ἐπιτηδείας προσπαθείας, καὶ τὰ φῶτα τοῦ δικηγόρου του, ὁ πρόεδρος τῶν συνέδρων εὑρέθη βεβαίως εἰς τὴν θέσιν νὰ ἐκτιμήσῃ πᾶν ὅ,τι εἰς

---

(1) Faust. τ. 8 § 658.— Δαλλ. instr. crim. ἀρ. 2384 ἐπ.

όλην την διάρκειαν των συζητήσεων ελέχθη κατά και υπέρ του κατηγορουμένου.

Αν εις την δ' εύθυνσιν των συζητήσεων δεν ήδυνήθη να αναβῇ εἰς το ύψος των σπουδαίων χρεών του, είμη διά της ακριβούς τηρήσεως της τάξεως, διά της παρουσίας του πνεύματος, και διά της σταθερότητος του χαρακτήρός του, δεν εμπορεί βεβαίως εις την συνοπτικήν του ανακεφαλαίωσιν να εκπληρώση προσηκόντως την επιθυμίαν και τας ευχάς του νόμου παρά φερόμενος ευμεθόδως και αναλυτικώς, και καθισταίνων άξια εντυπώσεως όλα τα ουσιωδώς συντείνοντα εις ανακάλυψιν της αληθείας, αποφεύγων εμφρόνως διηγήσεις περιστατικών ματαίων, αδιαφόρων και περιττών.

Διά του μέσου τούτου τα ουσιώδη περιστατικά ευρίσκουν εις την προσοχήν των ενόρκων την προσήκουσαν θέσιν των.

Η συζήτησις εγκληματικής υποθέσεως είναι συμβάν μέγα είναι σκηνή περίεργος, ήτις διέτρεξεν υποκάτω εις τους οφθαλμούς και δικαστών και ακροατών.

Η ανακεφαλαίωσις του προέδρου είναι πιστή και έμψυχος εικών του συμβάντος τούτου και της διατρεξάσης σκηνής.

Μιμητής του επιτηδείου ζωγράφου ο πρόεδρος οφείλει να εκλέξη της ανακεφαλαιώσεώς του τα στοιχεία εν τω μέσω των περιεργοτέρων, να μη ενασχοληθῇ εις λεπτομερείας παρ' όταν δύναται εξ αυτών να προκύψη ωφέλεια, και να παραπέμψη εις την λήθην πάν μάταιον, πάν περιττόν.

Τα μέσα της υπερασπίσεως του εγκαλουμένου οφείλουν να αναφέρωνται εις την ανακεφαλαίωσιν, καθώς και τα μέσα της κατηγορίας· έργον όμως του προέδρου είναι να διακρίνη τίνα εκ των επιχειρημάτων εμπορούν να θεωρηθώσιν αληθώς ως μέσα υπερασπίσεως, και αυτά μόνα να επαναλαμβάνη.

Χρεωστεί δε απ' εναντίας να παρατρέχη τα σοφίσματα, με τα οποία πολλάκις υπερασπιστής, μάλλον ή ήττον πεπαιδευμένος, γεμίζει ή συγχέει την ομιλίαν του.

Ήθελεν είσθαι και αηδές και περιττόν, αντί να εκθέση εις την ανακεφαλαίωσίν του αληθώς τα σπουδαία της υπερασπίσεως μέσα, να επαναλαμβάνη υπό νέον σχήμα συνηγορίαν μακράν και συγκεχυμένην, η οποία είχεν ίσως ήδη βαρύνει την προσοχήν των ενόρκων.

Ο πρόεδρος τῶν συνέδρων ἐφελκύει τὴν ἐμπιστοσύνην ἐκ τῆς ἰδίας τῶν καθηκόντων του φύσεως· τῆς ἐμπιστοσύνης ταύτης χρεωστεῖ νὰ κατασταθῇ ἄξιος· θέλει ἐπιτύχει τὸν ὑψηλὸν τοῦτον σκοπὸν, ἂν δείξῃ εὐθύτητα, ἀμεροληψίαν, φρόνησιν, διάκρισιν καὶ πνεῦμα.

Θέλει ἐπιτύχει βεβαίως εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν χρεῶν του, ἂν ἀκολουθήσῃ τὸν δρόμον, τὸν ὁποῖον διαγράφει ὁ νόμος· ἀνόμοιος ὁ πρόεδρος τῶν συνέδρων μὲ τὸν εἰσαγγελέα, ἐπιφορτισμένον νὰ ὑποστηρίξῃ τὴν κατηγορίαν καὶ νὰ καταδιώξῃ τὸν ἐγκαλούμενον, δὲν χρεωστεῖ εἰμὴ νὰ ζητήσῃ τὴν ἀνακάλυψιν τῆς ἀληθείας, καὶ νὰ ἐνεργήσῃ ὥστε ἐκ τῆς συζητήσεως νὰ προκύψῃ ἡ ἀθωότης ἢ ἡ ἐνοχὴ ἐκείνου, τὸν ὁποῖον βαρεῖαι ἐνδείξεις ἔσυραν εἰς τὴν ἕδραν τῶν ἐγκαλουμένων.

Μεμακρυσμένη ἀπὸ τὸ πνεῦμα τῶν ἐνόρκων πᾶσα ὕποπτος ἰδέα, διὰ τὰ παρὰ τοῦ προέδρου λεγόμενα, δίδει συνήθως εἰς αὐτὰ τὴν ἀπαιτουμένην προσοχὴν καὶ βαρύτητα.

Ὅσοι ἐκ τῶν ἐνόρκων δὲν ἠδυνήθησαν νὰ σχηματίσωσιν ἀληθῆ ἰδέαν τῶν εἰς αὐτοὺς ὑποβληθέντων παρὰ τοῦ εἰσαγγελέως καὶ τοῦ κατηγορουμένου, ἢ διὰ τὸ ἀμφιῤῥεπὲς τοῦ πνεύματός των, ἢ διὰ τὸν ἐπικείμενον εἰς τὴν συνείδησίν των φόβον, πόσην δὲν δοκιμάζουν εὐχαρίστησιν νὰ εὕρωσιν εἰς τοὺς λόγους δικαστοῦ ἀπαθοῦς, μὴ λαβόντος κἀνὲν εἰς ὅλην τὴν συζήτησιν ὑπὲρ καὶ κατὰ τοῦ κατηγορουμένου μέρος, ἑνωμένας εἰς ἓν ὅλας ἐκείνας τὰς περιστάσεις, ἀπὸ τῶν ὁποίων τὴν ἀκριβῆ ἐκτίμησιν θέλουν ἀκολούθως σχηματίσει τὴν πεποίθησίν των; ἂν τὰς περιστάσεις ταύτας ἀναζητήσωσιν εἰς τὴν μνήμην των, φοβοῦνται μὴ παρελήφθησαν τινὰ ἐκ τῶν παρὰ τοῦ κατηγορουμένου ἐπαχθέντων εἰς ὑπεράσπισίν του μέσων.

Ἡ ἀνακεφαλαίωσις τοῦ προέδρου ἀνακουφίζει τὴν μνήμην των καὶ διαβεβαιόνει τὴν συνείδησίν των.

Ὅσοι ἐκ τῶν ἐνόρκων διακρίνονται διὰ τὴν εὐφυΐαν των καὶ διὰ τὴν σταθερωτέραν προσοχήν των ἐνασμενίζονται νὰ διατρέξωσιν ὁμοῦ μὲ τὸν πρόεδρον τὴν σειρὰν ὅλων τῶν οὐσιωδῶν περιστατικῶν, εὐχαριστοῦνται νὰ ἰσχυροποιήσωσι τὴν ἰδέαν των δι' ἐκείνης τοῦ προέδρου, νὰ συμπαραβάλωσι τὰς παρατηρήσεις των καὶ νὰ καταστήσωσιν εὐρυχωρότερον τῶν διασκέψειών των τὸ στάδιον διὰ τῆς βοηθείας τῆς ἀνακεφαλαιώσεως τοῦ προέδρου, ἥτις παρουσιάζει εἰς τὰς σκέψεις των ὑπὸ μίαν νέαν ἔποψιν περιστάσεις καὶ πράγματα, τὰ ὁποῖα εἶχον θεωρήσει μὲ διαφορετικὸν ὄμμα·

ἡ ἀνακεφαλαίωσις τοῦ προέδρου καθίσταται Λυδία λίθος τοῦ πνεύματος καὶ τῆς ἱκανότητός του· εἰς αὐτὴν ἀναγνωρίζεται ὁ ἄνθρωπος, ὅστις συναισθάνεται ἐνδομύχως τὴν ἔκτασιν τῶν ὑποχρεώσεών του, τὸ οὐσιῶδες τῶν χρεῶν του, καὶ τὴν ἀκριβῆ τούτων ἐκπλήρωσιν.

Ἂν ἡ ἔγγραφος διαδικασία ὡδήγησε τὸν πρόεδρον τῶν συνέδρων εἰς τὴν παρ' αὐτοῦ δοθεῖσαν διεύθυνσιν τῶν συζητήσεων, ἂν αἱ ἔγγραφοι αὗται ἐξετάσεις ἐμποροῦν ἀκόμη νὰ τὸν χρησιμεύσωσιν εἴς τινα μέρη πρὸς τὸν σκοπὸν τῆς ἀνακεφαλαιώσεώς του, δὲν ὀφείλει μ' ὅλα ταῦτα νὰ ἀντλήσῃ ἐκεῖθεν τὸ ὑλικόν του· χρεωστεῖ νὰ λησμονήσῃ πᾶν ὅ,τι προεγράφη καὶ δὲν πρέπει νὰ ἐνθυμηθῇ, ὅτι ὑπάρχουν ἔγγραφα, εἰμὴ διὰ νὰ προσθέσῃ μερικὰς πληροφορίας, οὐσιωδῶς ὅμως προσεγγιζούσας εἰς ἐκείνας ὅσαι προέκυψαν εἰς τὴν συζήτησιν.

Ὀφείλει νὰ ἀνακεφαλαιώσῃ πᾶν ὅτι ἔλαβε χώραν εἰς τὸ ἀκροατήριον ἐνώπιον τῶν ἐνόρκων καὶ ὄχι ὅ,τι ἐγράφη προηγουμένως.

Ἡ προφορικὴ ἐξέτασις μεταβάλλει συνήθως τὸν χαρακτῆρα τῆς ὑποθέσεως· ἤθελεν ὅθεν εἶσθαι ἐναντίον τῶν κανόνων, καὶ ἱκανῶς διὰ τὴν δικαιοσύνην ἐπικίνδυνον, ἤθελεν εἶσθαι μάλιστα οὐσιωδῶς καὶ σκανδαλωδῶς γελοῖον νὰ ἀκούῃ τις τὸν πρόεδρον τῶν συνέδρων νὰ ἀναφέρῃ εἰς τὴν ὑποτιθεμένην ἀνακεφαλαίωσίν του περὶ πραγμάτων ξένων καὶ ἀλλοτρίων ἐκείνων, τὰ ὁποῖα οἱ ἔνορκοι καὶ σύνεδροι ἤκουσαν εἰς τὴν συζήτησιν.

Τὸ ἀτόπημα τοῦτο, φυσικὸν καὶ ἄφευκτον ἀποτέλεσμα τῶν προγενομένων ἀνακεφαλαιώσεων ἀποδεικνύον τὴν ἀνικανότητα τοῦ προέδρου, τὴν ἔλλειψιν τῆς ἀναγκαίας καταλήψεως, δὲν ἤθελεν εἶσθαι μόνον ἐπιβλαβὲς εἰς τὴν ἀτομικὴν ὑπόληψιν τοῦ προέδρου καὶ τῶν λοιπῶν συνεργατῶν του, ἀλλ' ἤθελεν οὐσιωδῶς συντρέξῃ νὰ προκαλέσῃ ἀχρειεστάτας ἐτυμηγορίας τῶν ἐνόρκων, ῥίπτον διὰ τοῦ τρόπου τούτου ἐν τῷ μέσῳ των τὴν ταραχήν, τὴν ἀβεβαιότητα, καὶ τὴν διαβεβαίωσιν, ὅτι ἤκουσαν κακῶς, καὶ ἐξέλαβον διαφόρως τὰ ἐνώπιόν των λεχθέντα, ὅ ὅτι ὁ πρόεδρος τοὺς ἀναφέρει περὶ πραγμάτων τῶν ὁποίων δὲν ἔλαβον παραμικρὰν γνῶσιν.

Ἂν ἡ ἀνακεφαλαίωσις τοῦ προέδρου προσεγγίζῃ ἀμεροληπτως εἰς τῶν συζητήσεων τὸ ἀποτέλεσμα, βεβαίως δὲν εἶναι οὐδὲ ἀδιάφορον οὐδὲ ἀσήμαντον τὸ ἔργον.

Ὀφείλων ὁ πρόεδρος νὰ παρουσιάσῃ τὰς ὑπὲρ καὶ κατὰ τοῦ κατηγορουμένου ἀποδείξεις, δὲν δύναται νὰ ἀπομακρυνθῇ ἀφ' ὅλα

ἐκεῖνα τὰ μέσα, τὰ ὁποῖα δύνανται νὰ παρέξωσιν εὐκολίας εἰς τὴν ἀκριβῆ ἐκτίμησιν τῶν ἀμφοτέρωθεν ὑποβληθεισῶν ἀποδείξεων.

Διὰ νὰ δικαιώσῃ τὰς προσδοκίας τῆς κοινωνίας ὁ πρόεδρος χρεωστεῖ τελειωθείσης τῆς συζητήσεως νὰ βάλλῃ εἰς πλήρη ἐνέργειαν ὅλας τὰς δυνάμεις, ὅσας ἔβαλε καὶ διαρκούσης αὐτῆς, διὰ νὰ προκύψῃ ἀλανθάστως ἡ ἀλήθεια, καὶ νὰ παρακολουθήσῃ πιςῶς ταύτην ἐλευθέρα καὶ δικαία ἐκ μέρους τῶν ἐνόρκων ἐτυμηγορία.

Ὁ πρόεδρος τῶν συνέδρων ὀφείλει νὰ ὑπενθυμίζῃ εἰς τοὺς ἐνόρκους τὰ καθήκοντά των· εἶναι ἐκ τῶν χρεῶν του νὰ τοὺς προλάβῃ, ὅτι δὲν χρεωστοῦν νὰ λάβωσιν ὑπ' ὄψιν ποῖα θέλουν εἶσθαι τὰ νόμιμα ἀποτελέσματα, καὶ αἱ δυνάμεις τῆς ἐτυμηγορίας των ἐπαχθησόμεναι τυχὸν ποιναί.

Ὁ πρόεδρος τῶν συνέδρων εἶναι ὁ ἀληθὴς ὁδηγὸς τῶν ἐνόρκων, ἐμπλέως εὐχαριστημένος διὰ τὸ ὑψηλὸν τοῦτο χρέος του, τὸ ὁποῖον ὁ νόμος τῷ χορηγεῖ, καὶ τὸ ὁποῖον ἀκριβῶς ἐνεργούμενον εἰς ὅλας τὰς περιστάσεις παρέχει πλήρη εἰς τὴν κοινωνίαν ἐγγύησιν· ὀφείλει ὑπὲρ πᾶν ἄλλο νὰ περιορίσῃ τὰς φροντίδας του εἰς τὴν προσηκόντως ἐκπλήρωσίν του, χωρὶς νὰ ζητήσῃ νὰ ἐπιβαρύνῃ τὴν συνείδησιν τῶν ἐνόρκων μὲ κἀνὲν εἶδος τυραννίας.

Ἅμα ἀνακαλυφθῇ τοιοῦτόν τι, ἡ ἐμπιστοσύνη ἐκλείπει καὶ ἡ φιλοτιμία ἐμπορεῖ νὰ παρασύρῃ τοὺς ἐνόρκους εἰς περιπλανήσεις ὀλεθρίας.

Ὁ νόμος ἐπιβάλλει εἰς τὸν πρόεδρον τῶν συνέδρων τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ὑπενθυμίζῃ τὰς κυριωτέρας ὑπὲρ καὶ κατὰ ἀποδείξεις· ἀλλὰ πόσην δὲν ὀφείλει νὰ καταβάλλῃ προσοχὴν, διὰ νὰ ἀποφύγῃ ἐν τῷ μέσῳ μιᾶς πολυπλόκου ἐνίοτε ἀνακεφαλαιώσεως τὴν ἔκφρασιν τοῦ ἰδίου αἰσθήματός το ;

Τινὲς ἐκ τῶν προέδρων παρασυρόμενοι ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν νὰ κάμωσι νὰ θριαμβεύσῃ ἡ ὑποτιθεμένη παρ' αὐτῶν ἀλήθεια ὑποστηρίζουν ἐνίοτε πλαγίως τῆς κατηγορίας τὰ μέσα καὶ προχωροῦν εἰσέτι εἰς τὴν διαβεβαίωσιν τῶν ἀφορωσῶν τὴν ἰδίαν πεποίθησίν των αἰτιῶν.

Ὁποιαδήποτε καὶ ἂν ἦναι ἡ διαγωγή των αὕτη, ὁπωςδήποτε καὶ ἂν ὑποτεθῇ ἀμερόληπτος ὁ σκοπός των, ἐμπορεῖ τις νὰ τοὺς διαβεβαιώσῃ, ὅτι ἀπατῶνται, καὶ ὅτι παραβλάπτουν οὐσιωδῶς διὰ τῆς ὄχι πολλὰ ἀξιεπαίνου ταύτης διαγωγῆς των τὴν τόσον ἐπιμόνως ἀπὸ τὰ ἴδια καθήκοντά των ἀπαιτουμένην ἀμεροληψίαν· ἠδύνατο μάλιστα νὰ προστεθῇ ἐνταῦθα ὅτι ἂν ἤθελεν ὑποτεθῇ διὰ

μικροῦ συγκεχωρημένον νὰ ἀπομακρυνθῶσι μίαν στιγμὴν ἀπὸ τὴν ἀκριβῆ τῶν χρεῶν των διατήρησιν, ἡ τοιαύτη ἀποπλάνησις δὲν ἤθελε βεβαίως εἶσθαι παρὰ εἰς ὄφελος τῆς ὑπερασπίσεως, ποτὲ δὲ εἰς ὑποστήριξιν τῆς κατηγορίας.

Ὁ πρόεδρος τῶν συνέδρων χαίρει εἰς τὸ πνεῦμα τῶν ἐνόρκων τὴν μεγαλητέραν ἐπιῤῥοὴν, παρακολούθημα φυσικώτατον τῆς χορηγουμένης εἰς αὐτὸν μεγάλης ἐμπιστοσύνης ἐκ μέρους ἐκείνης τῆς φωτισμένης, εὐσυνειδήτου καὶ τιμίας μερίδος τῶν πολιτῶν, οἵτινες προσκαλοῦνται νὰ ἀποφασίσωσι περὶ τῆς ζωῆς καὶ τῆς τιμῆς τῶν ὁμοίων των· ἐκείνων τῶν πολιτῶν, οἵτινες, ἐλεύθεροι εἰς τὰς ἀποφάσεις των, δικασταὶ ἀνώτατοι τῆς τύχης τοῦ ἐγκαλουμένου καὶ τὴν φωνὴν τῶν δυνατῶν δὲν ὀφείλουν ν' ἀκούσωσι, καὶ εἰς τὰς ἐπιθυμίας των δὲν χρεωστοῦν νὰ ὑποχωρήσωσιν.

Ὁ πρόεδρος τῶν συνέδρων εἰς τὴν ἀνακεφαλαίωσίν του δὲν δύναται νὰ διακοπῇ οὐδὲ ἀπὸ τὸν εἰσαγγελέα οὐδὲ ἀπὸ τὸν κατηγορούμενον ἢ τὸν δικηγόρον του.

Πρὸ τῆς ἀποπερατώσεως δὲν δύνανται νὰ ἐπιφέρωσι συμπεράσματα τόσον εἰς τὰς ἀφορώσας ταύτην διατυπώσεις, ὅσον καὶ εἰς τὴν οὐσίαν τῆς ὑποδίκου ὑποθέσεως, παρὰ εἰς μόνην τὴν περίπτωσιν, καθ' ἣν ὁ πρόεδρος ὑπερπηδῶν τὰς διαφιλονεικηθείσας ἀποδείξεις, ἤθελε παρουσιάσει πράγματα νέα, κατὰ συνέπειαν τῶν ὁποίων οἱ λόγοι του ἀντὶ νὰ ἀνακεφαλαιώσουν ἐν συνόψει τὴν συζήτησιν, ἤθελον κατά τινα τρόπον ὑποβοηθῇ τὴν κατηγορίαν ἢ τὴν ὑπεράσπισιν· εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην δύνανται ὁ εἰσαγγελεὺς καὶ ὁ ἐγκαλούμενος νὰ λάβωσι τὸν λόγον, ἀλλὰ μόνον ἐπὶ τῆς θέσεως τῶν ζητημάτων, καὶ περὶ τῶν προτάσεών των ἀποφασίζει τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων. Μαρ. σ. 102 ἐπ.

Πολλοὶ δημοσιογράφοι ἀποδοκιμάζουν τὴν περὶ ἀνακεφαλαιώσεως διάταξιν (Moniteur τῆς 7 Δεκεμβρ. 1831, παράρτ. 2). Δὲν εἶναι ὅμως ἀλυσιτελὲς νὰ ἐπέρχηται μετὰ τὰς ἐμπαθεῖς ἐνίοτε ἀγορεύσεις, φωνὴ σοβαρὰ καὶ ἀτάραχος, τὰς δὲ θορυβώδεις συζητήσεις νὰ διαδέχηται ἀνακεφαλαίωσις ἁπλῆ καὶ σαφὴς, καὶ τὰ ζητήματα (ὅσα ἐσυζητήθησαν, καὶ τὰ ὁποῖα πιθανὸν νὰ ἀπεπλάνησαν τὸ πνεῦμα τῶν ἐνόρκων ὡς πρὸς τὴν ὁδὸν, ἣν ὀφείλουν νὰ βαδίσωσι), νὰ ἐκτίθενται διὰ λέξεων καθαρῶν καὶ ὡρισμένων. Οὕτως ἐννοουμένη ἡ ἀνακεφαλαίωσις συμπληροῖ τὴν συζήτησιν ὁρίζουσα τὰ ἀποφασιστέα ἀντικείμενα, καὶ ὁ πρόεδρος, ὅστις μετὰ καλῆς πίστεως, καὶ εἰλικρινοῦς ἐπιθυμίας πρὸς ἀνακάλυψιν τῆς

ἀληθείας πρέπει νὰ ἐπιδιώκῃ αὐτὴν συμπληροῖ τὸ δυσχερὲς αὐτὸ ἔργον, ὁρίζων τὰ κύρια στοιχεῖα τῆς δίκης.

β΄) Διὰ νὰ ἐκπληρωθῇ ὅμως ἐπωφελῶς τὸ ὑψηλὸν αὐτὸ καθῆκον, πρέπει νὰ συντρέχωσι τρεῖς ὅροι· ἡ ἀνακεφαλαίωσις δέον νὰ ἦ *σύντομος*· τοῦτο ὁρίζει τὸ ἄρθρον 427· ὥστε δὲν πρέπει νὰ ἐπαναφέρῃ τὰς ἀγορεύσεις, ὀφείλων μόνον νὰ βοηθῇ τὸ ἔργον τῆς διασκέψεως τῶν ἐνόρκων. Ὅθεν, ἐν ὀλίγαις λέξεσιν, ὀφείλει νὰ ἐπαναφέρῃ εἰς τὰ ὄμματά των τὰ κύρια γεγονότα τῆς δίκης, ὑποδεικνύων τὰ οὐσιωδέστερα αὐτῶν, ἀναλύων διὰ βραχέων τὰς ἀποδείξεις καὶ ἐπαναφέρων τὴν συζήτησιν εἰς τὰ οὐσιωδέστερα στοιχεῖά της.

Ἡ ἀνακεφαλαίωσις πρέπει, κατὰ δεύτερον λόγον, νὰ ἦ *ἐντελῶς ἀμερόληπτος*, διότι ὁ νόμος ἀπαιτεῖ νὰ ὑποβάλῃ τὰς ὑπὲρ καὶ κατὰ τοῦ κατηγορουμένου ἀποδείξεις. Ὁ πρόεδρος πρέπει νὰ κρατῇ τὴν στάθμην, ἐκθέτων ἀλληλοδιαδόχως τὰς ἀποδείξεις τῆς κατηγορίας ἀφ' ἑνὸς καὶ τῆς ὑπερασπίσεως ἀφ' ἑτέρου, χωρὶς νὰ ὑποδεικνύῃ τὴν ὑπεροχὴν τῆς μιᾶς ἢ τῆς ἄλλης. Δὲν ἔχει εἰ μὴ ἕνα σκοπόν, τὴν ἀλήθειαν, εἰς ταύτην δὲ δύναται νὰ φθάσῃ ὄχι ἀγορεύων ὑπὲρ αὐτῆς, ἀλλὰ δεικνύων μετ' αὐστηρότητος καὶ εὐσυνειδησίας ὅλα τὰ περιστατικὰ τὰ δυνάμενα νὰ φέρωσιν αὐτὴν εἰς φῶς. Ὁ πρόεδρος δύναται νὰ ἔχῃ γνώμην τινά, ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ τὴν ὑποδεικνύῃ· καταβαίνει δὲ ἀπὸ τοῦ ὕψους τῆς θέσεώς του, ὅταν ἀσπάζηται τὴν μίαν ἢ τὴν ἄλλην θέσιν. Ὁ πρόεδρος λοιπὸν ἐκθέτει, δὲν ἐκτιμᾷ ὅμως, οὔτε δικάζει.

Ἡ ἀνακεφαλαίωσις κατὰ τρίτον λόγον δὲν πρέπει νὰ περιέχῃ ἄλλα στοιχεῖα εἰ μὴ τὰ ἐκ τῶν συζητήσεων προκύπτοντα καὶ ὁ πρόεδρος δὲν δύναται νὰ ἐπικαλεσθῇ γεγονός τι μὴ συζητηθέν, ἢ ἀπόδειξιν μὴ προσαχθεῖσαν.

γ΄) Ἡ ἀνακεφαλαίωσις διατάσσεται ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος, διότι εἶναι τὸ συμπλήρωμα τῆς ὑπερασπίσεως καὶ τῆς κατηγορίας, ἀλλὰ ὁ τρόπος, καθ' ὃν αὕτη πρέπει νὰ γίνηται, δὲν διατάσσεται ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος (Cass. 27 Μαΐου 1852 καὶ 10 Ἰουνίου 1830). Ἡ Γαλλικὴ Νομολογία ἀποφαίνεται, ὅτι δὲν ὑπάρχει ἀκυρότης, ὅταν ὁ πρόεδρος ἐμβαίνῃ εἰς τὴν ἐκτίμησιν τῶν ἀποδείξεων· ὅταν εἰδοποιῇ τοὺς ἐνόρκους περὶ τῶν νομίμων συνεπειῶν τῆς ἐτυμηγορίας των· ὅταν παρατηρῇ νομικόν τι σφάλμα τῆς ὑπερασπίσεως· ὅταν ἀναπληροῖ τὰς ἐλλείψεις τῆς κατηγορίας καὶ τῆς ὑπερασπίσεως καὶ προκαλῇ τὴν προσοχὴν τῶν ἐνόρκων ἐπὶ περιστάσεων, ἐπιβαρυνουσῶν τὸν κατηγορούμενον. Μάλιστα δὲ ἡ

Γαλλικὴ Νομολογία ἀποφαίνεται, ὅτι δὲν δύναται νὰ διακοπῇ τοιαύτη ἀνακεφαλαίωσις παρ' οὐδενός, ἀλλὰ, κατὰ τὴν ἰδίαν Νομολογίαν, ὅταν ὁ πρόεδρος ἐξῆλθε τοῦ κύκλου τῶν προςαχθεισῶν ἀποδείξεων, ἐπικαλεσθεὶς νέα γεγονότα καὶ νέα ἔγγραφα· οἱ διάδικοι ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ ζητήσωσι τὸν λόγον ἵνα ἀγορεύσωσιν ἐκ νέου ἐπὶ τῶν νέων αὐτῶν γεγονότων καὶ ἐγγράφων (ἴδε τὴν Νομολ. εἰς Faust. τ. 8 § 658, 6).

δ') Ὁ πρόεδρος τῶν συνέδρων δύναται νὰ κάμῃ εἰς τοὺς ἐνόρκους ἐξήγησιν, φέρουσαν χαρακτῆρα νομικόν, καὶ οὐχὶ πραγματικόν. Απ. ποιν. Αρ. Π. 105 τοῦ 1846.

ε') Ὁ πρόεδρος τῶν συνέδρων ἔχει τὸ δικαίωμα κατὰ τὴν ἀνακεφαλαίωσιν νὰ ἐκφράζῃ γνώμην περὶ τῶν συγγραμμάτων, τὰ ὁποῖα ἐπικαλεῖται ἡ ὑπεράσπισις. Αποφ. ποιν. Αρ. Π. 56 τοῦ 1841 ἐν Εὐρ. τ. 8 σ. 103.

ϛ') Ὁ πρόεδρος τῶν συνέδρων δύναται, ἀνακεφαλαιόνων τὴν συζήτησιν, νὰ παραθέτῃ καὶ ὁλόκληρα ἄρθρα καὶ νὰ κάμνῃ πλατυτέραν τὴν ἀνακεφαλαίωσιν. Απ. ποιν. Αρ. Π. υλϛ' τοῦ 1840.

ζ') Δὲν ἀπαιτεῖται ἀνάπτυξις ἐκ μέρους τοῦ προέδρου ἐπὶ τῶν εἰς τοὺς ἐνόρκους ὑποβαλλομένων ζητημάτων.— Απ. ποιν. Αρ. Π. 77 τοῦ 1849.

η') Οὐδεὶς νόμος ἀπαγορεύει ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος, ν' ἀπευθύνωνται ὑπὸ τοῦ εἰσαγγελέως μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ζητημάτων παρατηρήσεις περὶ τῶν ὅρων τοῦ νόμου· οὔτε θέτονται ὑπὸ τοῦ νόμου ὅρια εἰς τὰς τοιαύτας παρατηρήσεις, τῶν ὁποίων ἡ ὑπέρβασις συνεπάγεται τὴν ἀκυρότητα τῆς ὅλης διαδικασίας.

θ') Τὰ πρακτικὰ πρέπει νὰ βεβαιῶσιν ὅτι ὁ πρόεδρος ἀνεκεφαλαίωσεν ἐν συνόψει τὴν συζήτησιν καὶ ἰδίως τὰς ὑπὲρ καὶ κατὰ τοῦ κατηγορουμένου ἀποδείξεις, ἡ δὲ Γαλλ. Νομολογία ἀποφαίνεται, ὅτι δὲν ὑπάρχει ἀκυρότης, ὅταν τὰ πρακτικὰ δὲν βεβαιῶσι τὸν τρόπον (mode) τῆς ἀνακεφαλαιώσεως.

Ἀνάμνησις, γενομένη ὑπὸ τοῦ προέδρου πρὸς τοὺς ἐνόρκους τῶν καθηκόντων των (1).

§ 415. Περὶ τὸ τέλος τῆς ἀνακεφαλαιώσεως, ὁ πρόεδρος ἀναμιμνήσκει τοὺς ἐνόρκους τὰ καθήκοντά των (2). 427 ποιν. δικον.

(1) Δαλλ. inst. crim. ἀρ. 2930 ἐπ.
(2) Πρλ. τοὺς §§ 717 ἐπ.

(instr. 341).— Εἰδοποιοῦνται δὲ ἰδίως οἱ ἔνορκοι ά) ὅτι ἡ ἐτυμηγορία των πρέπει νὰ ἦναι ἐγγράφως συντεταγμένη, χρονολογημένη καὶ ὑπογεγραμμένη ὑπὸ τοῦ προϊσταμένου αὐτῶν·— β') ὅτι ἂν ἡ ἐτυμηγορία ἦναι ἀθωωτική, πρέπει νὰ φέρῃ ἐπὶ κεφαλῆς ταῦτα «*τιμίως καὶ εὐσυνειδήτως λέγω ὅτι ἡ ἐτυμηγορία τῶν ἐνόρκων εἶναι αὕτη· ὄχι κτλ.*» — Ἂν δὲ ἦναι καταδικαστική, πρέπει νὰ φέρῃ ἐπὶ κεφαλῆς ταῦτα «*τιμίως καὶ εὐσυνειδήτως λέγω ὅτι ἡ ἐτυμηγορία τῶν ἐνόρκων, καταρτισθεῖσα οὔσης τῆς παρὰ τοῦ νόμου ἀπαιτουμένης πλειονοψηφίας, εἶναι αὕτη· ναὶ κτλ.*»— γ') ὅτι νόμιμος πρὸς καταδίκην πλειονοψηφία ὑπάρχει, ὅταν ὦσιν ἑπτὰ τοὐλάχιστον καταδικαστικαὶ ψῆφοι πρὸς πέντε· ὅταν δὲ ὑπάρχῃ ἰσοψηφία, καθὼς καὶ ὅταν ἐσχηματίσθησαν ἑπτὰ τοὐλάχιστον ἀθωωτικαὶ γνῶμαι, ἡ ἐτυμηγορία εἶναι ἀθωωτική· δ) ὅτι δὲν πρέπει νὰ φανερόνῃ ἡ ἐτυμηγορία τὸν ἀριθμὸν τῶν ὑπὲρ ἢ κατὰ ψηφοφορησάντων· — ε) ὅτι ὁ τύπος τῶν καταδικαστικῶν ἐτυμηγοριῶν πρέπει νὰ τηρῆται καὶ ὅταν ἐν μέρει ἦναι καταδικαστικὴ ἡ ἐτυμηγορία.

Ἡ *Νομολογία* εἶναι σύμφωνος πρὸς ταῦτα, ὡς προκύπτει ἐκ τῶν ἑπομένων.

ά) Ὁ πρόεδρος τοῦ δικαστηρίου τῶν συνέδρων, ἐγχειρίζων τὰ ζητήματα εἰς τοὺς ἐνόρκους, ὀφείλει νὰ ὑπομνήσῃ αὐτοῖς τὰ καθήκοντά των, καὶ ὅτι ἡ ἐτυμηγορία πρέπει νὰ καταρτισθῇ διὰ τῆς νομίμου πλειονοψηφίας. Ἄλλως, μὴ προκυπτούσης τοιαύτης ὑπομνήσεως ἐκ τῶν πρακτικῶν, ἡ ἀπόφασις εἶναι ἀναιρετέα (458 § 13 ποιν. δικ.) Απ. ποιν. Αρ. Π. 77 τοῦ 1851.

β) Ὁ πρόεδρος λέγει πρὸς τοῖς ἄλλοις ὅτι ἡ κατὰ τοῦ κατηγορουμένου ἐτυμηγορία, καταδικαστικὴ οὖσα, πρέπει νὰ βεβαιόνῃ ὅτι ὑπάρχει ἡ ἐν τῷ ἄρθρῳ 439 ὁριζομένη πλειονοψηφία, χωρὶς ν' ἀναφέρῃ τὸν ἀριθμὸν τῶν ψήφων. Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 16 τοῦ 1854.

γ') Ὅταν ἐν τοῖς πρακτικοῖς σημειοῦται, ὅτι ὁ πρόεδρος τῶν συνέδρων ἐγχειρίζων εἰς τὸν προϊστάμενον τῶν ἐνόρκων τὰ ζητήματα, ὑπέμνησεν αὐτοῖς τὰ ἐν τοῖς ἄρθροις 441 καὶ 458 τῆς ποιν. δικονομίας, τεκμαίρεται ὅτι ἐξήγησεν αὐτοῖς ὅσα ἀπαιτοῦνται διὰ τὴν νόμιμον κατάρτισιν τῆς ἐτυμηγορίας. Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 69 τοῦ 1852.

δ') Ὁ πρόεδρος ὀφείλει νὰ ἐξηγῇ τοῖς ἐνόρκοις ὅτι ἡ ἐτυμηγορία εἶναι καταδικαστική, ὅταν ὑπάρχῃ ἡ νόμιμος πλειονοψηφία· ὅτι νόμιμος πλειονοψηφία ὑπάρχει ὅταν κτλ. (439 ποιν. δικον.)·

περὶ πάντων δὲ τούτων πρέπει νὰ γίνηται ἡ προσήκουσα βεβαίωσις ἐν τοῖς πρακτικοῖς.— Απ. ποιν. Αρ. Π. 16 τοῦ 1854.

§ 415. Εἰς τοὺς ἐνόρκους γίνεται ἡ παρατήρησις, ὅτι ἐν τῷ πρὸς διάσκεψιν δωματίῳ ὁ προϊστάμενος τῶν ἐνόρκων θέλει ἐκθέσει ἐνώπιον πάντων αὐτῶν εὐκρινῶς καὶ αὐτολεξεὶ τὰς ἐν αὐτῷ τοιχοκολλημένας ὁδηγίας τὰς ἐν τῷ ἄρθ. 435 τῆς ποιν. δικ. (1).

§ 415'. Προσέτι δὲ ἡ παρατήρησις ὅτι, διασκεπτομένων τῶν ἐνόρκων οὐδεὶς τῶν ἐνόρκων δύναται νὰ ἐξέλθῃ ἐκεῖθεν ἄνευ ἀδείας τοῦ προέδρου τῶν συνέδρων, οὔτε νὰ λάβῃ ὁποιανδήποτε ἀνακοίνωσιν πρὸς τρίτον τινά.— Ὅτι παρεισγραφαὶ εἰς τὰς ἐτυμηγορίας δὲν συγχωροῦνται· πᾶσα δὲ προσθήκη ἢ διαγραφὴ πρέπει νὰ γίνηται ἐν τῷ περιθωρίῳ, χρονολογούμεναι καὶ ὑπογραφόμεναι ἐν τάξει.

Τοιαῦται ἀναμνήσεις δὲν διατάσσονται μὲν ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος, ἀλλὰ συντελοῦσι πολὺ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν.

Περὶ ζητημάτων.

§ 416. Γνωστὸν εἶναι ὅτι οἱ ἔνορκοι ἀποφαίνονται μόνον ἐπὶ τῶν πραγματικῶν γεγονότων· ὥστε πᾶν νομικὸν ζήτημα δὲν πρέπει νὰ ὑποβάλληται εἰς αὐτούς, ἐπὶ ποινῇ ἀκυρώσεως (Cass. 22 Σεπτ. 1831, 27 Φεβρ. 1834, 2 Ὀκτ. 1835, 2 Δεκ. 1843). Εἶναι λοιπὸν ἀνάγκη νὰ μὴ παρεμβάλλωνται εἰς τὰ ζητήματα νομικαὶ προτάσεις, διότι τὰ νομικὰ ζητήματα λύονται ὑπὸ τῶν συνέδρων· ἀλλὰ ταῦτα ἀπαιτοῦσιν ἐκτενεστέραν ἀνάπτυξιν. Ζητεῖται λοιπὸν α') *ποῖα ἀντικείμενα ἀποφασίζουν οἱ σύνεδροι, μὴ ὑποβαλλόμενα εἰς τοὺς ἐνόρκους*; (2). Διὰ νὰ γίνῃ πληρεστέρα ἡ περὶ τούτου ἀνάπτυξις, θέλω παραθέσει καί τινας παρατηρήσεις ἐκ τῆς Γαλλικῆς Νομολογίας, μετὰ δὲ ταῦτα θέλω μεταβῆ εἰς τὴν ἡμετέραν.

§ 417. *Γαλλικὴ Νομολογία.*— Εἰς τὸν Δαλλόζιον λέξ. Instr.

---

(1) Τὰ πρακτικὰ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ πιστοποιῶσι τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ ἄρθρου 435 τῆς ποιν. δικ. (342 instr.)· ἄλλως τε ἡ μὴ τήρησις αὐτοῦ δὲν ἐπιφέρει ἀναίρεσιν. (Cass. 16 Σεπτεβρίου 1831).

(2) Δαλλ. instr. crim, ἀρ. 2462 ἐπ.

crim. ἀρ. 2463 ἑπ., εὕρηνται διάφορα σχετικὰ παραδείγματα, ὁ δὲ Morin, (λ. Quést. au jur. ἀρ. 1 ἑπ.) λέγει ταῦτα·

α') Ἡ διάκρισις μεταξὺ τοῦ γεγονότος καὶ τοῦ δικαίου εἶναι πολλάκις δύσκολος, καὶ δύναται μάλιστα εἴς τινας περιστάσεις νὰ ᾖ καὶ ἀδύνατος. Οὕτως, εἴς τινα κατηγορίαν ἐπὶ πατροκτονίας (κατὰ τὸ Γαλλικὸν Δίκαιον, ὅπερ κάμνει τὴν διάκρισιν ταύτην), τὸ ζήτημα τῆς πατρότητος, ὅπερ στηρίζεται ἐπί τινος γεγονότος, περιέχει ζήτημα νομικὸν, ὅπερ δὲν κωλύει, ὥστε νὰ καθυποβληθῇ εἰς τοὺς ἐνόρκους τὸ ζήτημα.— Εἰς κατηγορίαν τινὰ περὶ διαφθορᾶς ὑπαλλήλου, τὸ νομικὸν ζήτημα τὸ περὶ τῆς ἰδιότητος συνδέεται στενῶς μὲ τὸ πραγματικόν· διὰ τοῦτο εἰς τὴν ὑπόθεσιν τοῦ Hourdequin, τὸ ἀκυρωτ. τῆς Γαλλίας εὗρεν ὀρθὸν τὸ ζήτημα τὸ ὑποδεικνύον τὴν ἰδιότητα (qualité) ἀντὶ τοῦ νὰ ὑποδείξῃ ἐν πράγματι τὸ ἐπάγγελμα (emploi) τοῦ κατηγορουμένου (Rej. 7 Janv. 1843, j. cr. art. 3263). Ἀλλ' εἴς ὑπόθεσίν τινα ἀνάλογον, καθ' ἣν οἱ σύνεδροι ἐπεφυλάξαντο αὐτοῖς τὸν χαρακτηρισμὸν, τὸ ζήτημα ἐκκαθαρισθὲν κατὰ τὸ νομικὸν τοῦτο ζήτημα ἐφάνη ἔτι ὀρθότερον (Rej. 9 Dec. 1843, j. cr. art. 3505).

β') Εἶναι τῆς ἀποκλειστικῆς δικαιοδοσίας τῶν συνέδρων μετὰ τὴν ἐτυμηγορίαν τῶν ἐνόρκων ἐπὶ τῶν γεγονότων, εἰς κατηγορίαν ἐπὶ καταπιέσει, τὸ ζήτημα, ἐὰν τοιαύτη τις πρᾶξις ἀποτελῇ τὴν καταπίεσιν τὴν προβλεπομένην ὑπὸ τοῦ νόμου (Cass. 17 Brum. an. VII).—Εἰς κατηγορίαν κιβδηλοποιΐας τὸ ζήτημα, ἐὰν τὰ παραχαραχθέντα νομίσματα ἠλλοιωθέντα εἶχον κυκλοφορίαν νόμιμον ἐν Γαλλίᾳ (Cass. 10 Août. 1826 et 10 Août. 1839, j. cr. art. 2499).— Τὸ ζήτημα ἐὰν τὰ νομίσματα τῶν 75 centim. ὦσι νομίσματα ἀργυρᾶ (Rej. 22 Sept. 1831).—Τὸ ζήτημα, ἐὰν τοιαύτη πρᾶξις ἀποτελῇ μᾶλλον παραχάραξιν ἀργυρῶν νομισμάτων ἢ ἀλλοίωσιν χαλκῶν νομισμάτων (Cass. 17 Jan. et 13 Août. 1835, j. cr. art. 1598 et 1691). Ἀλλ' ὄχι τὸ ζήτημα, ἐὰν ὑπάρχῃ ἀπομίμησις, μᾶλλον ἢ ἧττον καταφανὴς (Rej. 17 Octob. 1839, j. cr. art. 2539). — V. fausse monnaie.— Εἰς κατηγορίαν τινὰ ἐπὶ πλαστογραφίας, τὸ ζήτημα, ἐὰν τοιαύτη πρᾶξις ἀποτελῇ πλαστογραφίαν χαρακτηρισμένην. Ἐὰν ἡ πλαστογραφία αὕτη ἐγένετο εἰς ἔγγραφον ἐπίσημον ἢ ἔγγραφον ἐπίσημον, ἢ ἔγγραφον ἐμπορικὸν, ἢ μόνον εἰς ἰδιωτικὸν (j. cr. art. 436, 724, 2280 et 3928) — Ἀλλ' οὐχὶ τὸ ζήτημα, ἐὰν ἡ ὑπογραφὴ ἀνήκῃ εἰς ἔμπορον, ἢ ἐὰν τὸ ἔγγραφον ἀποβλέπῃ πρᾶξιν ἐμπορικήν (J. cr. art. 254) — Ἐπίσης εἰς τὸ δικαστ. τῶν συνέδρων ἀνήκει νὰ δικάσῃ. — Εἰς κατηγορίαν ὑπεξαιρέσεως ἐγ-

γράφου, ἐὰν τὸ ἔγγραφον τοῦτο ἦτο ἐμπορικὸν ἢ τίτλος νόμιμος (Cass. 11 Mars. 1830, j. cr. art. 399).— Εἰς κατηγορίαν κλοπῆς, τὸ ζήτημα, ἐὰν τοιοῦτον γεγονὸς ἀποτελῇ ἀνάβασιν, ἢ ἐὰν ἡ ὑποσχεθεῖσα ῥῆξις ἔχῃ τοιοῦτον χαρακτῆρα (j. cr. art. 451 et 3218). Εἰς κατηγορίαν τινὰ περὶ βιασμοῦ ἢ ἀποπείρας κατὰ τῆς αἰδοῦς, τὸ ζήτημα, ἐὰν ὁ κατηγορούμενος εἶχεν ἐξουσίαν ἐπὶ τοῦ ἐφ' οὗ ἔπραξε τὸ ἔγκλημα ἀτόμου (j. cr. art. 1700 et 2023).— Εἰς πᾶσαν κατηγορίαν, τὸ ζήτημα τῆς ὑποτροπῆς, τὰ ζητήματα τὰ διάφορα τοῦ χαρακτηρισμοῦ (arr. nomb.), καὶ τὸ ζήτημα, ἐὰν τοιαύτη πρᾶξις ἀποτελῇ νόμιμον αἰτίαν συγγνώμης (excuses) (1). (j. cr. art. 2235, 2364, 4153 et 4224).

§ 418. *Ἑλληνικὴ Νομολογία.* — Εἰς ταύτην εὕρηνται ἰδίως τὰ ἑξῆς. Ὑπάγονται εἰς τὸ δικας. τῶν συνέδρων (ἄρα δὲν τίθενται ζητήματα περὶ αὐτῶν εἰς τοὺς ἐνόρκους) τὰ ἑξῆς ἀντικείμενα.

---

(1) Ὁ Δαλλὸζ μνημονεύει τὰ ἑξῆς. — Δὲν τίθεται τοῖς ἐνόρκοις τὸ ζήτημα, ἂν ἡ τοῦ κατηγορουμένου ἀνακοπὴ ἦναι ἐκπρόθεσμος. Δαλλ. instr. crim. ἀρ. 2464.— Ἡ ἡλικία τοῦ κατηγορο μένου βεβαιοῦται ὑπὸ τῶν ἐνόρκων, ἂν καὶ ἀπόφασίς τις τοῦ Ἀκυρωτικοῦ ἄλλως ἀποφαίνεται. Ἀλλ' ἂν ἡ ἡλικία ἦναι ἀντικείμενον νομικοῦ τινὸς ζητήματος, ἀποφαίνονται περὶ τούτου οἱ σύνεδροι (αὐτ. ἀρ. 2465). Πλδ. τὴν λέξ. Μάρτυρες ἐπὶ ποινικῶν δ.κῶν.— Περὶ τοῦ συμβιβασμοῦ ὃν προτείνει ὁ κατηγορούμενος, οἷον ἐπὶ μοιχείας συναφοῦς μὲ κακούργημά τι, ἀποφαίνονται οἱ σύνεδροι.— Εἰς κατηγορίαν περὶ βιασμοῦ, οἱ σύνεδροι ἀποφαίνονται ἂν ὁ κατηγορούμενος εἶχεν ἐξουσίαν ἐπὶ τοῦ βιασθέντος προπροσώπου (αὐτ. ἀρ. 2466). —Σημ. Ἐναντία ὁ Ἀρ. Πάγος διὰ τῆς ρκδ', περὶ ἧς κατωτέρω. — Ὁ ὁρισμὸς τοῦ χαρακτῆρος τῶν γεγονότων, ἅτινα οἱ ἔνορκοι ἀνεγνώρισαν, ὅταν πρέπῃ νὰ γίνῃ κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ὁρίσαντος τὰ συστατικὰ στοιχεῖα νόμου, εἶναι ζήτημα νομικὸν ὑπαγόμενον τοῖς συνέδροις. Παραδείγματα διάφορα εἰς Δαλλ. λέξ. Instr. crim. ἀρ 2467 ἑπ.— Οἱ σύνεδροι λοιπὸν ἀποφαίνονται, ἂν τὰ κίβδηλα νομίσματα εἶχαν νόμιμον κυκλοφορίαν ἐν Ἑλλάδι. (αὐτ. ἀρ. 2474. Cass. 10 Αὐγ. 1826 καὶ 10 Αὐγ. 1839).

Περὶ τῶν ἐπιβαρυντικῶν περιστάσεων ἀποφαίνονται οἱ ἔνορκοι ἀλλ' ὁ νομικὸς χαρακτηρισμός των εἶναι ἔργον τῶν συνέδρων· οἷον ἂν ἐκ τῶν ἀναγνωρισθέντων γεγονότων προκύπτῃ ἡ τῆς ἐξωτε-

§ 419. *Ἀμνηστεία*. — Ἡ ἑρμηνεία καὶ ἐφαρμογὴ τοῦ περὶ ἀμνηστείας διατάγματος. Απ. ποιν. Αρ. Π. 470 τοῦ 1850 (1), 104 τοῦ 1855, 108 τοῦ 1856, καθ' ἣν τὸ περὶ ἀμνηστείας ζήτημα, καὶ ἰδίως τὸ περὶ τῶν ὅρων αὐτῆς, δὲν ἔχουσι σχέσιν μὲ τὸν καταλογισμὸν τῆς πράξεως ἢ τὴν ἐπιμέτρησιν τῆς ποινῆς. ὅθεν δὲν τίθεται τοῖς ἐνόρκοις. Απ. ποιν. Αρ. Π. 108 τοῦ 1856. — Ἡ 11 τοῦ 1857 ποιν. ἀπόφ. Ἀρ. Πάγου, φέρει.

Απόφ. Ἐπειδὴ ὀρθῶς ἀπέῤῥιψε τὸ δικάσαν δικαστήριον τὴν αἴτησιν τῶν ἀναιρεσειόντων νὰ τεθῇ εἰς τοὺς ἐνόρκους τὸ ζήτημα τῆς ἀμνηστείας, καθότι κατὰ τὸ ἄρθ. 430 τῆς ποιν. δικονομίας εἰς τοὺς ἐνόρκους ὑποβάλλονται τὰ ζητήματα ἅτινα ἔχουν κατὰ τὸν νόμον ἐπιῤῥοὴν εἰς τὸν καταλογισμὸν καὶ εἰς τὴν ἐπιμέτρησιν τῆς ποινῆς, οἱ δὲ ἀποκλείοντες τὸ ἀξιόποινον τῆς πράξεως λόγοι ὁσάκις μάλιστα περιέχουσι στοιχεῖα νομικῆς ἐκτιμήσεως, ὡς εἶναι ἡ ἀμνηστεία, ὑπάγονται εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν συνέδρων.

ρικῆς ἀναβάσεως περίπτωσις· ἂν εἰς τὸ πρόσωπον,ἐφ' οὗ ἐξετελέσθη βιασμός, εἶχεν ἐξουσίαν τινὰ ὁ βιαστής. Οἱ ἔνορκοι λοιπὸν ἀποφαίνονται ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει περὶ τῆς συγγενείας οἱ δὲ σύνεδροι ἂν ὁ κατηγορούμενος εἶχεν ἐξουσίαν τινὰ εἰς τὸ θύμα. (αὐτ. ἀρ. 2475 ἐπ.

Excuses. Οἱ ἔνορκοι βεβαιώνουσιν ἁπλῶς ἂν συνέτρεξεν αὕτη ἢ ἐκείνη ἡ περίπτωσις ἡ προταθεῖσα ὡς συγγνώμης ἀφορμὴ (excuse)· ἀλλ' εἰς τοὺς συνέδρους ἀπόκειται νὰ κρίνωσιν, ἂν ἡ περίπτωσις αὕτη ἔχῃ νομικὰ ἀποτελέσματα (*)· ὥστε τοῖς συνέδροις ἀπόκειται ν' ἀποφανθῶσιν ἂν πρέπῃ νὰ θέσωσιν ἀνάλογον ζήτημα. (Δαλλ. λ. Instr. crim. ἀρ. 2478).

Προκειμένου λόγου περὶ κατηγορίας ἐπὶ καταπιέσει, οἱ σύνεδροι ἀποφαίνονται, ἂν τὸ δεῖνα γεγονὸς ἀποτελῇ καταπίεσιν. Cass. 17 Brum. an. 7.

(1) Διὰ τῆς 141 τοῦ 1846 ἀποφάσεώς του ὁ Ἄρ. Πάγος, ὡς καὶ διὰ τῆς 31 τοῦ 1845 (Εὑρ. τ. 8 σ. 97), εἶπεν ὅτι τὸ περὶ ἀμνηστείας ζήτημα λύεται ὑπὸ τῶν ἐνόρκων.— Ἴδε παρατηρ. εἰς Εὑρετ. τόμ. 1 σελ. 86.

(*) Εὑρετ. λέξ. Ζητήματα σελ. 93 γραμ. 4 ἐπ.

§ 420. *Νομικὰ ζητήματα.*— Τὰ νομικὰ ζητήματα ἀνήκουσιν εἰς τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων· τοιαῦτα δὲ εἶναι π. χ. τὰ ἑξῆς α') ἂν ὁ γραμματεὺς τῆς δημαρχίας εἶναι δημοτικὸς ὑπάλληλος·— β') ἂν τὸ βιβλίον τοῦ εἰρηνοδίκου ἦναι δημόσιον ἢ ἰδιωτικόν.— Ὅθεν δὲν πρέπει νὰ ὑποβάλλωνται τοῖς ἐνόρκοις (420 κοιν δικ.). Απ. ποιν. Αρ. Π. 1 τοῦ 1853.

§ 421. Ὁ χαρακτηρισμὸς τῆς πράξεως ἀνήκει εἰς τοὺς συνέδρους, ὥστε οὗτοι ἀποφαίνονται ἂν τὰ πραγματικὰ γεγονότα, ἅτινα οἱ ἔνορκοι ἀπεδέχθησαν, ἀπαρτίζωσι τὰ στοιχεῖα ἀξιοποίνου τινὸς πράξεως. Απ. ποιν. Αρ. Π. 37 τοῦ 1852.

§ 422. *Ἀπόδοσις κλοπιμαίων* (1). — Τὸ ζήτημα ἂν τὰ κλοπιμαῖα ἀπεδόθησαν πρὸ πάσης ἀνακρίσεως ὑπὸ ποίων λύεται; Ἡ νομολογία δὲν εἶναι τοσοῦτον ἀκριβής, ὅσον ἔπρεπε· δὲν εἶναι ἀκριβής, διότι διά τινων ἀποφάσεων (2) ὁ Ἄρ. Πάγος ἀπέφηνεν ὅτι τὸ περὶ τούτου ζήτημα ὑπάγεται τοῖς ἐνόρκοις. Δι' ἄλλων δὲ (3) ὁ Ἄρ. Π. παρεδέχθη ὀρθότατα ὅτι περὶ τούτου ζήτημα δὲν τίθεται εἰς τοὺς ἐνόρκους, ἀλλὰ λύεται ὑπὸ τῶν συνέδρων.

Ὁ λόγος, ἐφ' οὗ στηριχθεὶς ὁ Ἄρ. Πάγος ἀπέφηνεν ὅτι τὸ ζήτημα ὑπάγεται εἰς τοὺς συνέδρους, εἶναι α') ὅτι τὸ ζήτημα φέρει νομικὸν χαρακτῆρα, διότι πρόκειται ν' ἀποφασισθῇ ἂν προηγήθη τῆς ἀποδόσεως ἀνακριτική τις πρᾶξις· β') ὅτι ἡ ἀπόδοσις τῶν κλοπιμαίων, ὡς γεγονὸς ἀναφερόμενον εἰς τὴν ἐπιβολὴν ἢ τὴν ἐπιμέτρησιν τῆς ποινῆς καὶ οὐδόλως συνεχόμενον μετὰ τοῦ καταλογισμοῦ ἢ ἐν γένει μετὰ τοῦ περὶ ἐνοχῆς ζητήματος, ἀπορασίζεται ὑπὸ τῶν συνέδρων. — Ἐν ἄλλαις λέξεσιν, ὅτι εἰς τοὺς ἐνόρκους τίθενται τὰ ζητήματα, ὅσα ὑπάγονται εἰς τὰ ἄρθρα 81 —112 τοῦ ποινικοῦ νόμου, τὸ δὲ προκείμενον ζήτημα ὑπάγεται

(1) Ἴδε Morin ἐν λέξ. quést. au jur. § 21, 22.— Chauv. c. p. κεφ 18 § 4 ἐν τέλ. Ζητήματα περὶ ἀποδόσεως κλοπιμαίων διὰ λύτρων. Ἴδε ἀπ. ποιν. Αρ. Π. 119 τοῦ 1855. — 55 τοῦ 1849 ἐν λ. Κλοπή § 24.

(2) Απ. ποιν. Αρ. Π. 64 τοῦ 1847 ἐν Εὐρ. 9 σελ. 137.— 16 τοῦ 1850.

(3) Απ. ποιν. Αρ. Π 85 τοῦ 1842 ἐν Εὐρ. τ. 9 σελ. 136.— 64 τοῦ 1848 ἐν Εὐρ. 9 σελ. 137. — Απ. ποιν. Αρ. Π. 98 τοῦ 1854. — 120. 147 τοῦ 1855. — 154 τοῦ 1856. — 43 τοῦ 1857.— 18, 118 τοῦ 1858 κλπ.

εἰς τὸ ἄρθρον 113 ἐπ. τοῦ ποινικοῦ νόμου, ἀλλ' ὁ 6' λόγος τῆς σκέψεως ταύτης δὲν εἶναι. νομίζω, ἀποχρῶν, διότι καὶ ἡ ὑποτροπὴ ὑπάγεται εἰς τὰ ἄρθρα 108—112, καὶ ὅμως ἀποφαίνονται περὶ αὐτῆς οἱ σύνεδροι.

§ 423. *Ὑποτροπή.*— Ὅταν ἡ περίστασις τῆς ὑποπροπῆς ἦναι πρᾶγμα ἐγνωσμένον ἐκ προηγουμένης τελεσιδίκου ἀποφάσεως, δύναται νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ἀπὸ τοὺς συνέδρους, χωρὶς νὰ τεθῇ ζήτημα εἰς τοὺς ἐνόρκους. Απ. ποιν. Αρ. Π. 1 τοῦ 1856.— 39 τοῦ 1854.— Πρλ. Δαλλ. λέξ. instr. crim. ἀρ. 2477, 2600 καὶ ἀπ. Ἀκυρ. τῆς 11 Ἰουν. 1812. Ὅθεν τὸ περιστατικὸν ἂν ὁ κατηγορούμενος ἐτιμωρήθη δὶς ἤδη ἐπὶ κλοπῇ ἀφορᾷ γεγονὸς ἀνεξάρτητον τῆς προκειμένης δίκης, ἔχον μόνον ἐπιῤῥοὴν εἰς τὴν ἐπιμέτρησιν τῆς ποινῆς· ὅπερ ὑπάγεται ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν συνέδρων (420, 429 καὶ 430 ποιν. δικ.). Απόφ. ποιν. Αρ. Π. 38 τοῦ 1853.

— Ζήτημα δυνάμενον ν' ἀποδειχθῇ μόνον δι' ἀμετακλήτου ἀποφάσεως δὲν ὑποβάλλεται εἰς τοὺς ἐνόρκους. Απ. ποιν. Αρ. Π. 33 τοῦ 1849, φέρουσα.

Απόφ. Ἐπειδή, κατὰ τὰ εἰς τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων ὑπὸ τοῦ ἀναιρεσείοντος Φ. Παππαγεωργακοπούλου ὑποβληθέντα ἔγγραφα, τὸ μὲν τοῦ νομάρχου Μεσσηνίας, τὸ δὲ τοῦ συνταγματάρχου Παππατζώρη, ὁ ἀναιρεσείων οὗτος προσῆλθεν ἐν ἔτει 1848 εἰς τὰς στρατιωτικὰς ἀρχὰς τῆς Μεσσηνίας, κατὰ τὸν εἰς τὸ ἐπὶ τῶν Στρατιωτ. ὑπουργεῖον ὑποβληθέντα κατάλογον, καὶ ἐτέθη ὑπὸ τὰς διαταγὰς τῶν ἁρμοδίων ἀρχῶν, διὰ νὰ συμπράξῃ εἰς τὴν ἀποκατάστασιν τῆς διαταραχθείσης δημοσίας τάξεως, ὥστε διὰ νὰ ὑπαχθῇ οὗτος εἰς τὴν ὁποίαν ἐπεκαλέσθη ἀμνηστείαν, τὴν ἀπονεμηθεῖσαν διὰ τοῦ ἀπὸ 17 Σεπτ. 1848 Β. διατάγματος, ἔπρεπε ν' ἀποδειχθῇ κατὰ τὴν ῥητὴν διάταξιν αὐτοῦ, καὶ ὅτι μετὰ τὴν πρᾶξιν ἕνεκα τῆς ὁποίας ἐπρόκειτο νὰ δικασθῇ, δὲν ὑπέπεσεν εἰς ἄλλας ἐγκληματικὰς πράξεις, ἀλλὰ τὸ ἀποθετικὸν τοῦτο γεγονὸς θεωρεῖται ἀποδεδειγμένον ἐνόσῳ δὲν προσάγεται τελεσίδικος ἀπόφασις ἀποφαινομένη τινὰ ἔνοχον ἐγκληματικῆς πράξεως, ὅθεν τὸ ἀντίθετον αὐτοῦ, ἤτοι τὴν εἰς νέαν ἀξιόποινον πρᾶξιν παρεκτροπὴν τοῦ ἀναιρεσείοντος ὡς γεγονὸς συντεῖνον εἰς τὸ νὰ κηρυχθῇ ἔνοχος ὁ ἀναιρεσείων καὶ ἕνεκα τῆς προκειμένης ἀξιοποίνου πράξεως, ὤφειλε νὰ ἀποδείξῃ ἡ κατηγορία διὰ προσαγωγῆς καταδικαστικῆς ποινικῆς ἀποφάσεως, προκειμένου δὲ περὶ γεγονότος δυναμένου νὰ ἀποδειχθῇ διὰ μόνης ἀμετακλήτου ποινι-

§ 420. *Νομικὰ ζητήματα.*— Τὰ νομικὰ ζητήματα ἀνήκουσιν εἰς τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων· τοιαῦτα δὲ εἶναι π. χ. τὰ ἑξῆς α΄) ἂν ὁ γραμματεὺς τῆς δημαρχίας εἶναι δημοτικὸς ὑπάλληλος·— β΄) ἂν τὸ βιβλίον τοῦ εἰρηνοδίκου ἦναι δημόσιον ἢ ἰδιωτικόν.— ὅθεν δὲν πρέπει νὰ ὑποβάλλωνται τοῖς ἐνόρκοις (420 ποιν δικ.). Απ. ποιν. Αρ. Π. 1 τοῦ 1853.

§ 421. Ὁ χαρακτηρισμὸς τῆς πράξεως ἀνήκει εἰς τοὺς συνέδρους, ὥστε οὗτοι ἀποφαίνονται ἂν τὰ πραγματικὰ γεγονότα, ἅτινα οἱ ἔνορκοι ἀπεδέχθησαν, ἀπαρτίζωσι τὰ στοιχεῖα ἀξιοποίνου τινὸς πράξεως. Απ. ποιν. Αρ. Π. 37 τοῦ 1852.

§ 422. *Ἀπόδοσις κλοπιμαίων* (1). — Τὸ ζήτημα ἂν τὰ κλοπιμαῖα ἀπεδόθησαν πρὸ πάσης ἀνακρίσεως ὑπὸ ποίων λύεται; Ἡ νομολογία δὲν εἶναι τοσοῦτον ἀκριβής, ὅσον ἔπρεπε· δὲν εἶναι ἀκριβής, διότι διά τινων ἀποφάσεων (2) ὁ Ἄρ. Πάγος ἀπέφηνεν ὅτι τὸ περὶ τούτου ζήτημα ὑπάγεται τοῖς ἐνόρκοις. Δι' ἄλλων δὲ (3) ὁ Ἄρ. Π. παρεδέχθη ὀρθότατα ὅτι περὶ τούτου ζήτημα δὲν τίθεται εἰς τοὺς ἐνόρκους, ἀλλὰ λύεται ὑπὸ τῶν συνέδρων.

Ὁ λόγος, ἐφ' οὗ στηριχθεὶς ὁ Ἄρ. Πάγος ἀπέφηνεν ὅτι τὸ ζήτημα ὑπάγεται εἰς τοὺς συνέδρους, εἶναι α΄) ὅτι τὸ ζήτημα φέρει νομικὸν χαρακτῆρα, διότι πρόκειται ν' ἀποφασισθῇ ἂν προηγήθη τῆς ἀποδόσεως ἀνακριτική τις πρᾶξις· β΄) ὅτι ἡ ἀπόδοσις τῶν κλοπιμαίων, ὡς γεγονὸς ἀναφερόμενον εἰς τὴν ἐπιβολὴν ἢ τὴν ἐπιμέτρησιν τῆς ποινῆς καὶ οὐδόλως συνεχόμενον μετὰ τοῦ καταλογισμοῦ ἢ ἐν γένει μετὰ τοῦ περὶ ἐνοχῆς ζητήματος, ἀποφασίζεται ὑπὸ τῶν συνέδρων. — Ἐν ἄλλαις λέξεσιν, ὅτι εἰς τοὺς ἐνόρκους τίθενται τὰ ζητήματα, ὅσα ὑπάγονται εἰς τὰ ἄρθρα 81 —112 τοῦ ποινικοῦ νόμου, τὸ δὲ προκείμενον ζήτημα ὑπάγεται

---

(1) Ἴδε Morin ἐν λέξ. quést. au jur. § 21, 22.— Chauv. c. p. κεφ 18 § 4 ἐν τέλ. Ζητήματα περὶ ἀποδόσεως κλοπιμαίων διὰ λύτρων. Ἴδε ἀπ. ποιν. Αρ. Π. 119 τοῦ 1855. — 55 τοῦ 1849 ἐν λ. Κλοπὴ § 24.

(2) Απ. ποιν. Αρ. Π. 64 τοῦ 1847 ἐν Εὐρ. 9 σελ. 137.— 16 τοῦ 1850.

(3) Απ. ποιν. Αρ. Π 85 τοῦ 1842 ἐν Εὐρ. τ. 9 σελ. 136.— 64 τοῦ 1848 ἐν Εὐρ. 9 σελ. 137. — Απ. ποιν. Αρ. [illegible] τοῦ 1854. — 120. 147 τοῦ 1855. — 154 τοῦ 18[illegible] [illegible] 1857.— 18, 118 τοῦ 1858 κλπ.

εἰς τὸ ἄρθρον 113 ἐπ. τοῦ ποινικοῦ νόμου,. ἀλλ' ὁ 6' λόγος τῆς σκέψεως ταύτης δὲν εἶναι. νομίζω, ἀποχρῶν, διότι καὶ ἡ ὑποτροπὴ ὑπάγεται εἰς τὰ ἄρθρα 108—112, καὶ ὅμως ἀποφαίνονται περὶ αὐτῆς οἱ σύνεδροι.

§ 423. *Ὑποτροπή.*— Ὅταν ἡ περίστασις τῆς ὑποπροπῆς ἦναι πρᾶγμα ἐγνωσμένον ἐκ προηγουμένης τελεσιδίκου ἀποφάσεως, δύναται νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ἀπὸ τοὺς συνέδρους, χωρὶς νὰ τεθῇ ζήτημα εἰς τοὺς ἐνόρκους. Απ. ποιν. Αρ. Π. 1 τοῦ 1856.— 39 τοῦ 1854.— Πρλ. Δαλλ. λέξ. instr. crim. ἀρ. 2477, 2600 καὶ ἀπ. Ἀκυρ. τῆς 11 Ἰουν. 1812. Ὅθεν τὸ περιστατικὸν ἂν ὁ κατηγορούμενος ἐτιμωρήθη δὶς ἤδη ἐπὶ κλοπῇ ἀφορᾷ γεγονὸς ἀνεξάρτητον τῆς προκειμένης δίκης, ἔχον μόνον ἐπιῤῥοὴν εἰς τὴν ἐπιμέτρησιν τῆς ποινῆς· ὅπερ ὑπάγεται ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν συνέδρων (420, 429 καὶ 430 ποιν. δικ.). Απόφ. ποιν. Αρ. Π. 38 τοῦ 1853.

— Ζήτημα δυνάμενον ν' ἀποδειχθῇ μόνον δι' ἀμετακλήτου ἀποφάσεως δὲν ὑποβάλλεται εἰς τοὺς ἐνόρκους. Απ. ποιν. Αρ. Π. 33 τοῦ 1849, φέρουσα.

Απόφ. Ἐπειδή, κατὰ τὰ εἰς τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων ὑπὸ τοῦ ἀναιρεσείοντος Φ. Παππαγεωργακοπούλου ὑποβληθέντα ἔγγραφα, τὸ μὲν τοῦ νομάρχου Μεσσηνίας, τὸ δὲ τοῦ συνταγματάρχου Παππατζώρη, ὁ ἀναιρεσείων οὗτος προσῆλθεν ἐν ἔτει 1848 εἰς τὰς στρατιωτικὰς ἀρχὰς τῆς Μεσσηνίας, κατὰ τὸν εἰς τὸ ἐπὶ τῶν Στρατιωτ. ὑπουργεῖον ὑποβληθέντα κατάλογον, καὶ ἐτέθη ὑπὸ τὰς διαταγὰς τῶν ἁρμοδίων ἀρχῶν, διὰ νὰ συμπράξῃ εἰς τὴν ἀποκατάστασιν τῆς διαταραχθείσης δημοσίας τάξεως, ὥστε διὰ νὰ ὑπαχθῇ οὗτος εἰς τὴν ὁποίαν ἐπεκαλέσθη ἀμνηστείαν, τὴν ἀπονεμηθεῖσαν διὰ τοῦ ἀπὸ 17 Σεπτ. 1848 Β. διατάγματος, ἔπρεπε ν' ἀποδειχθῇ κατὰ τὴν ῥητὴν διάταξιν αὐτοῦ, καὶ ὅτι μετὰ τὴν πρᾶξιν ἕνεκα τῆς ὁποίας ἐπρόκειτο νὰ δικασθῇ, δὲν ὑπέπεσεν εἰς ἄλλας ἐγκληματικὰς πράξεις, ἀλλὰ τὸ ἀποθετικὸν τοῦτο γεγονὸς θεωρεῖται ἀποδεδειγμένον ἐνόσῳ δὲν προσάγεται τελεσίδικος ἀπόφασις ἀποφαινομένη τινὰ ἔνοχον ἐγκληματικῆς πράξεως, ὅθεν τὸ ἀντίθετον αὐτοῦ, ἤτοι τὴν εἰς νέαν ἀξιόποινον πρᾶξιν παρεκτροπὴν τοῦ ἀναιρεσείοντος ὡς γεγονὸς συντεῖνον εἰς τὸ νὰ κηρυχθῇ ἔνοχος ὁ ἀναιρεσείων καὶ ἕνεκα τῆς προκειμένης ἀξιοποίνου πράξεως, ὤφειλε νὰ ἀποδείξῃ ἡ κατηγορία διὰ προσαγωγῆς [illegible] ποινικῆς ἀποφάσεως, προκειμένου δὲ περὶ γεγ[illegible] νὰ ἀποδειχθῇ διὰ μόνης ἀμετακλήτου ποιν[illegible]

κῆς ἀποφάσεως, καὶ μὴ ἀφορῶντος τὸ πραγματικὸν μέρος τῆς παρούσης ἐπὶ πλαστογραφίᾳ κατηγορίας, οὔτε ἐπιβαρυντικὰς ἢ ἐλαφρυντικὰς περιστάσεις, ἐχούσας ἐπιῤῥοὴν εἰς τὸν καταλογισμὸν ἢ τὴν ἐπιμέτρησιν τῆς ποινῆς, ἀλλὰ μόνον τὸ ζήτημα ἐὰν ἠδύνατο νὰ γενῇ κατηγορία κατὰ τοῦ ἀναιρεσείοντος ἕνεκα τῆς προκειμένης πλαστογραφίας, μόνον τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων ἦτον ἁρμόδιον ν' ἀποφανθῇ περὶ αὐτοῦ (ἄρθ. 420, 429 καὶ 430 τῆς ποιν. δικον.), ἑπομένως ἡ ὑπ' ἀριθ. 196 ἀπόφασις αὐτῶν, δι' ἧς παρεπέμφθη εἰς τοὺς ἐνόρκους τὸ ζήτημα τοῦτο, παρεβίασε τὰς περὶ ἁρμοδιότητος τοῦ δικαστηρίου τῶν ἐνόρκων παρατεθείσας διατάξεις, ὅπερ φέρει ἀναίρεσιν κατὰ τὸ ἄρθ. 477 τῆς ποιν. δικονομίας· ἀναιρουμένης δὲ τῆς ἀποφάσεως ταύτης, ἐφ' ἧς ὡς πρὸς τὸν ἀναιρεσείοντα τοῦτον στηρίζεται ἅπασα ἡ ἑπομένη διαδικασία πρέπει νὰ συναναιρεθῶσιν, ὡς πρὸς αὐτὸν, καὶ ἅπασαι αἱ λοιπαὶ μετ' αὐτὴν ἐκδοθεῖσαι, καὶ αὐτὴ ἡ καταδικαστικὴ ὑπ' ἀρ. 202 ἀπόφασις.

§ 424. *Ἰθαγένεια.*— Τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων εἶναι ἁρμόδιον νὰ κρίνῃ ἄν τις ἦναι ἡμεδαπὸς ἢ ἀλλοδαπός. Απ. ποιν. Αρ. Π. 54 τοῦ 1843.— Ὅρα Εὑρετ. τόμ. 1 σελ. 68 § 2 καὶ τὴν λέξ. Αστυνομικὴ ἐπιτήρησις.

§ 425. *Αναβολὴ δίκης.* — Εἰς τοὺς συνέδρους ἀπόκειται νὰ κρίνωσιν ἂν ἡ ἀναβολὴ δίκης τινὸς στηρίζηται εἰς νομίμους λόγους. Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 53 τοῦ 1842.— 63, 73 τοῦ 1846. — 19, 50 καὶ 59 τοῦ 1843.

§ 426. *Πλάνη ἐνόρκων.*— Πότε οἱ σύνεδροι ἐξετάζουσι τὸ πραγματικὸν τῆς ὑποθέσεως μέρος; (444 ποιν. δικ.).— Ἴδε κατ. τὴν 99 τοῦ 1853 ποιν. τοῦ Αρ. Πάγ.

§ 430. *Ἁρμοδιότης τῶν ἐνόρκων.*— Ἔρχεται ἤδη τὸ δεύτερον ζήτημα· ἤτοι *ποῖα ἀντικείμενα ὑπάγονται τοῖς ἐνόρκοις, μὴ ἐξεταζόμενα ὑπὸ τῶν συνέδρων*; (1).

---

(1) Δαλλ. λέξ. Instr. crim. ἀρ. 2429 ἐπ. Εἰς τὴν Γαλλ. Νομολογίαν εὕρηνται ἰδίως ταῦτα.

α) Οἱ ἔνορκοι δὲν δύνανται νὰ ἐπιχειρήσωσι πρᾶξίν τινα (οἷον αὐτοψίαν) ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ κατηγορουμένου καὶ τῶν συνέδρων. Δαλλ. instr. crim. ἀριθ. 2407.— Ὅρα ἀνωτ. τὰ περὶ πραγματογνωμοσύνης.

Εκ τῆς ἡμετέρας Νομολογίας σημειῶ ἰδίως τὰ ἑξῆς.

§ 431. α) *Ταυτότης.*— Η ταυτότης τοῦ κατηγορουμένου ὡς πραγματικὸν περιστατικὸν, ὑπάγεται εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν ἐνόρκων. Αποφ. ποιν. Αρ. Πάγου 9 τοῦ 1845, 82 τοῦ 1846. Δαλλ. instr. crim. ἀρ. 2431 ἐπ.

β') Η ἐτυμηγορία των εἶναι ὑποχρεωτικὴ, ἐκτὸς ἂν ἦναι ἄτακτος ἢ ἀντιφατικὴ (ὅτε προκαλῆται ἡ διόρθωσις) ἢ ἂν ὑπάρχῃ ἡ περίπτωσίς τοῦ ἄρθρου 444 τῆς ποιν. δικ. (ὅρα κατ. τὰ περὶ τούτου). Δαλλ. λ. instr. crim. ἀρ. 2408.

γ') Οἱ ἔνορκοι ὀφείλουσι ν' ἀποφαίνωνται ἐφ' ὅλων τῶν ζητημάτων, τὰ ὁποῖα τοῖς ὑποβάλλονται, μὴ δυνάμενοι ν' ἀρνηθῶσι τὴν λύσιν ἐπὶ τούτῳ ἢ ἐκείνῳ τῷ λόγῳ. Δαλλ. λ. instr. crim. ἀρ. 2409. Οθεν.

δ') Η ἐντολὴ τῶν ἐνόρκων στηρίζεται εἰς τὰ τιθέμενα ζητήματα· εἰς ἄλλα μὴ τεθέντα δὲν δύνανται ν' ἀναμιχθῶσιν. Δαλλ. λ. instr. crim. ἀρ. 2427.

ε) Αποθανόντος κατηγορουμένου τινὸς, δὲν τίθενται ζητήματα περὶ αὐτοῦ· ἀλλὰ περὶ τῆς πράξεώς του δύναται νὰ τεθῇ ζήτημα, ἂν ἡ βεβαίωσις αὐτῆς ἦναι ἀναγκαία ὡς βάσις τῆς συνενοχῆς· π. χ. ἐπὶ δολίας χρεωκοπίας, ἧς ὁ αὐτουργὸς ἀπέθανεν ἤδη, τίθεται ζήτημα ὄχι ἂν ἦναι ἔνοχος, ἀλλ' ἂν ὑπεξήρεσε κτλ. (Δαλλ. λέξ. instr. crim. ἀρ. 2410) ὅρα κατ. § 471.

ς') Εσφαλμέναι θεωρίαι περὶ τῆς δῆθεν παντοδυναμίας τῶν ἐνόρκων. L'idée d'omnipotence, λέγει συγγραφεύς τις, n'est qu' une idée d'usurpation, une erreur de raisonnement, une inspiration subversive.— Οὔτε συζήτησις κατὰ τῶν νομοθετικῶν ἔργων ἐπιτρέπεται, δύναται τὸ πολὺ νὰ γίνῃ λόγος περὶ τῆς αὐστηρότητος τοῦ νόμου μὲ τὸν σκοπὸν νὰ ὑποδειχθῇ ὅτι ὁ κατηγορούμενος δὲν εἶχε τὴν διάνοιαν νὰ τὸν παραβιάσῃ· (ἴδε Δαλλ. λεξ. défense ἀρ. 132 ἐπ.), ἀλλ' ἡ Γαλλ. Νομολογία ἀντίκειται εἰς τοῦτο. Δαλλ. λ. instr. crim. ἀρ. 2414.

— Ενώπιον τῶν ἐνόρκων δὲν δύναται νὰ γίνῃ λόγος περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ἐτυμηγορίας. Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 39 τοῦ 1849.

ζ') Οἱ ἔνορκοι ἀποφαίνονται περὶ τῆς ἰσχύος τῶν ἀποδείξεων, περὶ τῆς ἠθικότητος καὶ τῆς βαρύτητος τῆς πράξεως, περὶ τῶν

περὶ πάντων δὲ τούτων πρέπει νὰ γίνηται ἡ προσήκουσα βεβαίωσις ἐν τοῖς πρακτικοῖς.— Απ. ποιν. Αρ. Π. 16 τοῦ 1854.

§ 415. Εἰς τοὺς ἐνόρκους γίνεται ἡ παρατήρησις, ὅτι ἐν τῷ πρὸς διάσκεψιν δωματίῳ ὁ προϊστάμενος τῶν ἐνόρκων θέλει ἐκθέσει ἐνώπιον πάντων αὐτῶν εὐκρινῶς καὶ αὐτολεξεὶ τὰς ἐν αὐτῷ τοιχοκολλημένας ὁδηγίας τὰς ἐν τῷ ἄρθ. 435 τῆς ποιν. δικ. (1).

§ 415'. Προσέτι δὲ ἡ παρατήρησις ὅτι, διασκεπτομένων τῶν ἐνόρκων οὐδεὶς τῶν ἐνόρκων δύναται νὰ ἐξέλθῃ ἐκεῖθεν ἄνευ ἀδείας τοῦ προέδρου τῶν συνέδρων, οὔτε νὰ λάβῃ ὁποιανδήποτε ἀνακοίνωσιν πρὸς τρίτον τινά.— Ὅτι παρεισγραφαὶ εἰς τὰς ἐτυμηγορίας δὲν συγχωροῦνται· πᾶσα δὲ προσθήκη ἢ διαγραφὴ πρέπει νὰ γίνηται ἐν τῷ περιθωρίῳ, χρονολογούμεναι καὶ ὑπογραφόμεναι ἐν τάξει.

Τοιαῦται ἀναμνήσεις δὲν διατάσσονται μὲν ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος, ἀλλὰ συντελοῦσι πολὺ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν.

Περὶ ζητημάτων.

§ 416. Γνωστὸν εἶναι ὅτι οἱ ἔνορκοι ἀποφαίνονται μόνον ἐπὶ τῶν πραγματικῶν γεγονότων· ὥστε πᾶν νομικὸν ζήτημα δὲν πρέπει νὰ ὑποβάλληται εἰς αὐτούς, ἐπὶ ποινῇ ἀκυρώσεως (Cass. 22 Σεπτ. 1831, 27 Φεβρ. 1834, 2 Ὀκτ. 1835, 2 Δεκ. 1843). Εἶναι λοιπὸν ἀνάγκη νὰ μὴ παρεμβάλλωνται εἰς τὰ ζητήματα νομικαὶ προτάσεις, διότι τὰ νομικὰ ζητήματα λύονται ὑπὸ τῶν συνέδρων· ἀλλὰ ταῦτα ἀπαιτοῦσιν ἐκτενεστέραν ἀνάπτυξιν. Ζητεῖται λοιπὸν α') *ποῖα ἀντικείμενα ἀποφασίζουν οἱ σύνεδροι, μὴ ὑποβαλλόμενα εἰς τοὺς ἐνόρκους;* (2). Διὰ νὰ γίνῃ πληρεστέρα ἡ περὶ τούτου ἀνάπτυξις, θέλω παραθέσει καί τινας παρατηρήσεις ἐκ τῆς Γαλλικῆς Νομολογίας, μετὰ δὲ ταῦτα θέλω μεταβῆ εἰς τὴν ἡμετέραν.

§ 417. *Γαλλικὴ Νομολογία.*— Εἰς τὸν Δαλλόζιον λέξ. Instr.

---

(1) Τὰ πρακτικὰ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ πιστοποιῶσι τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ ἄρθρου 435 τῆς ποιν. δικ. (342 instr.)· ἄλλως τε ἡ μὴ τήρησις αὐτοῦ δὲν ἐπιφέρει ἀναίρεσιν. (Cass. 16 Σεπτεβρίου 1831).

(2) Δαλλ. instr. crim, ἀρ. 2462 ἐπ.

crim. ἀρ. 2463 ἐπ., εὕρηνται διάφορα σχετικὰ παραδείγματα, ὁ δὲ Morin, (λ. Quést. au jur. ἀρ. 1 ἐπ.) λέγει ταῦτα·

α) Ἡ διάκρισις μεταξὺ τοῦ γεγονότος καὶ τοῦ δικαίου εἶναι πολλάκις δύσκολος, καὶ δύναται μάλιστα εἴς τινας περιστάσεις νὰ ᾖ καὶ ἀδύνατος. Οὕτως, εἴς τινα κατηγορίαν ἐπὶ πατροκτονίας (κατὰ τὸ Γαλλικὸν Δίκαιον, ὅπερ κάμνει τὴν διάκρισιν ταύτην), τὸ ζήτημα τῆς πατρότητος, ὅπερ στηρίζεται ἐπί τινος γεγονότος, περιέχει ζήτημα νομικὸν, ὅπερ δὲν κωλύει, ὥστε νὰ καθυποβληθῇ εἰς τοὺς ἐνόρκους τὸ ζήτημα.— Εἰς κατηγορίαν τινὰ περὶ διαφθορᾶς ὑπαλλήλου, τὸ νομικὸν ζήτημα τὸ περὶ τῆς ἰδιότητος συνδέεται στενῶς μὲ τὸ πραγματικόν· διὰ τοῦτο εἰς τὴν ὑπόθεσιν τοῦ Hourdequin, τὸ ἀκυρωτ. τῆς Γαλλίας εὗρεν ὀρθὸν τὸ ζήτημα τὸ ὑποδεικνύον τὴν ἰδιότητα (qualité) ἀντὶ τοῦ νὰ ὑποδείξῃ ἐν πράγματι τὸ ἐπάγγελμα (emploi) τοῦ κατηγορουμένου (Rej. 7 Janv. 1843, j. cr. art. 3263). Ἀλλ' εἴς ὑπόθεσίν τινα ἀνάλογον, καθ' ἣν οἱ σύνεδροι ἐπεφυλάξαντο αὐτοῖς τὸν χαρακτηρισμὸν, τὸ ζήτημα ἐκκαθαρισθὲν κατὰ τὸ νομικὸν τοῦτο ζήτημα ἐφάνη ἔτι ὀρθότερον (Rej. 9 Dec. 1843, j. cr. art. 3505).

β') Εἶναι τῆς ἀποκλειστικῆς δικαιοδοσίας τῶν συνέδρων μετὰ τὴν ἐτυμηγορίαν τῶν ἐνόρκων ἐπὶ τῶν γεγονότων, εἰς κατηγορίαν ἐπὶ καταπιέσει, τὸ ζήτημα, ἐὰν τοιαύτη τις πρᾶξις ἀποτελῇ τὴν καταπίεσιν τὴν προβλεπομένην ὑπὸ τοῦ νόμου (Cass. 17 Brum. an. VII).—Εἰς κατηγορίαν κιβδηλοποιΐας τὸ ζήτημα, ἐὰν τὰ παραχαραχθέντα νομίσματα ἠλλοιωθέντα εἶχον κυκλοφορίαν νόμιμον ἐν Γαλλίᾳ (Cass. 10 Août. 1826 et 10 Août. 1839, j. cr. art. 2499).— Τὸ ζήτημα ἐὰν τὰ νομίσματα τῶν 75 centim. ὦσι νομίσματα ἀργυρᾶ (Rej. 22 Sept. 1831).—Τὸ ζήτημα, ἐὰν τοιαύτη πρᾶξις ἀποτελῇ μᾶλλον παραχάραξιν ἀργυρῶν νομισμάτων ἢ ἀλλοίωσιν χαλκῶν νομισμάτων (Cass. 17 Jan. et 13 Août. 1835, j. cr. art. 1598 et 1691). Ἀλλ' ὄχι τὸ ζήτημα, ἐὰν ὑπάρχῃ ἀπομίμησις, μᾶλλον ἢ ἧττον καταφανὴς (Rej. 17 Octob. 1839, j. cr. art. 2539). — V. fausse monnaie.— Εἰς κατηγορίαν τινὰ ἐπὶ πλαστογραφίας, τὸ ζήτημα, ἐὰν τοιαύτη πρᾶξις ἀποτελῇ πλαστογραφίαν χαρακτηρισμένην. Ἐὰν ἡ πλαστογραφία αὕτη ἐγένετο εἰς ἔγγραφον ἐπίσημον ἢ ἔγγραφον ἐπίσημον, ἢ ἔγγραφον ἐμπορικὸν, ἢ μόνον εἰς ἰδιωτικὸν (j. cr. art. 436, 724, 2280 et 3928) — Ἀλλ' οὐχὶ τὸ ζήτημα, ἐὰν ἡ ὑπογραφὴ ἀνήκῃ εἰς ἔμπορον, ἢ ἐὰν τὸ ἔγγραφον ἀποβλέπῃ πρᾶξιν ἐμπορικὴν (J. cr. art. 254) — Ἐπίσης εἰς τὸ δικαστ. τῶν συνέδρων ἀνήκει νὰ δικάσῃ. — Εἰς κατηγορίαν ὑπεξαιρέσεως ἐγ-

περὶ πάντων δὲ τούτων πρέπει νὰ γίνηται ἡ προσήκουσα βεβαίωσις ἐν τοῖς πρακτικοῖς.— Απ. ποιν. Αρ. Π. 16 τοῦ 1854.

§ 415. Εἰς τοὺς ἐνόρκους γίνεται ἡ παρατήρησις, ὅτι ἐν τῷ πρὸς διάσκεψιν δωματίῳ ὁ προϊστάμενος τῶν ἐνόρκων θέλει ἐκθέσει ἐνώπιον πάντων αὐτῶν εὐκρινῶς καὶ αὐτολεξεὶ τὰς ἐν αὐτῷ τοιχοκολλημένας ὁδηγίας τὰς ἐν τῷ ἄρθ. 435 τῆς ποιν. δικ. (1).

§ 415'. Προσέτι δὲ ἡ παρατήρησις ὅτι, διασκεπτομένων τῶν ἐνόρκων οὐδεὶς τῶν ἐνόρκων δύναται νὰ ἐξέλθῃ ἐκεῖθεν ἄνευ ἀδείας τοῦ προέδρου τῶν συνέδρων, οὔτε νὰ λάβῃ ὁποιανδήποτε ἀνακοίνωσιν πρὸς τρίτον τινά.— Ὅτι παρεισγραφαὶ εἰς τὰς ἐτυμηγορίας δὲν συγχωροῦνται· πᾶσα δὲ προσθήκη ἢ διαγραφὴ πρέπει νὰ γίνηται ἐν τῷ περιθωρίῳ, χρονολογούμεναι καὶ ὑπογραφόμεναι ἐν τάξει.

Τοιαῦται ἀναμνήσεις δὲν διατάσσονται μὲν ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος, ἀλλὰ συντελοῦσι πολὺ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν.

Περὶ ζητημάτων.

§ 416. Γνωστὸν εἶναι ὅτι οἱ ἔνορκοι ἀποφαίνονται μόνον ἐπὶ τῶν πραγματικῶν γεγονότων· ὥστε πᾶν νομικὸν ζήτημα δὲν πρέπει νὰ ὑποβάλληται εἰς αὐτούς, ἐπὶ ποινῇ ἀκυρώσεως (Cass. 22 Σεπτ. 1831, 27 Φεβρ. 1834, 2 Οκτ. 1835, 2 Δεκ. 1843). Εἶναι λοιπὸν ἀνάγκη νὰ μὴ παρεμβάλλωνται εἰς τὰ ζητήματα νομικαὶ προτάσεις, διότι τὰ νομικὰ ζητήματα λύονται ὑπὸ τῶν συνέδρων· ἀλλὰ ταῦτα ἀπαιτοῦσιν ἐκτενεστέραν ἀνάπτυξιν. Ζητεῖται λοιπὸν ά) *ποῖα ἀντικείμενα ἀποφασίζουν οἱ σύνεδροι, μὴ ὑποβαλλόμενα εἰς τοὺς ἐνόρκους;* (2). Διὰ νὰ γίνῃ πληρεστέρα ἡ περὶ τούτου ἀνάπτυξις, θέλω παραθέσει καί τινας παρατηρήσεις ἐκ τῆς Γαλλικῆς Νομολογίας, μετὰ δὲ ταῦτα θέλω μεταβῆ εἰς τὴν ἡμετέραν.

§ 417. *Γαλλικὴ Νομολογία.*— Εἰς τὸν Δαλλόζιον λέξ. Instr.

---

(1) Τὰ πρακτικὰ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ πιστοποιῶσι τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ ἄρθρου 435 τῆς ποιν. δικ. (342 instr.)· ἄλλως τε ἡ μὴ τήρησις αὐτοῦ δὲν ἐπιφέρει ἀναίρεσιν. (Cass. 16 Σεπτεβρίου 1831).

(2) Δαλλ. instr. crim, ἀρ. 2462 ἐπ.

crim. ἀρ. 2463 ἐπ., εὕρηνται διάφορα σχετικὰ παραδείγματα, ὁ δὲ Morin, (λ. Quést. au jur. ἀρ. 1 ἐπ.) λέγει ταῦτα·

α') Ἡ διάκρισις μεταξὺ τοῦ γεγονότος καὶ τοῦ δικαίου εἶναι πολλάκις δύσκολος, καὶ δύναται μάλιστα εἴς τινας περιστάσεις νὰ ᾖ καὶ ἀδύνατος. Οὕτως, εἴς τινα κατηγορίαν ἐπὶ πατροκτονίας (κατὰ τὸ Γαλλικὸν Δίκαιον, ὅπερ κάμνει τὴν διάκρισιν ταύτην), τὸ ζήτημα τῆς πατρότητος, ὅπερ στηρίζεται ἐπί τινος γεγονότος, περιέχει ζήτημα νομικόν, ὅπερ δὲν κωλύει, ὥστε νὰ καθυποβληθῇ εἰς τοὺς ἐνόρκους τὸ ζήτημα.— Εἰς κατηγορίαν τινὰ περὶ διαφθορᾶς ὑπαλλήλου, τὸ νομικὸν ζήτημα τὸ περὶ τῆς ἰδιότητος συνδέεται στενῶς μὲ τὸ πραγματικόν· διὰ τοῦτο εἰς τὴν ὑπόθεσιν τοῦ Hourdequin, τὸ ἀκυρωτ. τῆς Γαλλίας εὗρεν ὀρθὸν τὸ ζήτημα τὸ ὑποδεικνύον τὴν ἰδιότητα (qualité) ἀντὶ τοῦ νὰ ὑποδείξῃ ἐν πράγματι τὸ ἐπάγγελμα (emploi) τοῦ κατηγορουμένου (Rej. 7 Janv. 1843, j. cr. art. 3263). Ἀλλ' εἰς ὑπόθεσίν τινα ἀνάλογον, καθ' ἣν οἱ σύνεδροι ἐπεφυλάξαντο αὐτοῖς τὸν χαρακτηρισμόν, τὸ ζήτημα ἐκκαθαρισθὲν κατὰ τὸ νομικὸν τοῦτο ζήτημα ἐφάνη ἔτι ὀρθότερον (Rej. 9 Dec. 1843, j. cr. art. 3505).

β') Εἶναι τῆς ἀποκλειστικῆς δικαιοδοσίας τῶν συνέδρων μετὰ τὴν ἐτυμηγορίαν τῶν ἐνόρκων ἐπὶ τῶν γεγονότων, εἰς κατηγορίαν ἐπὶ καταπιέσει, τὸ ζήτημα, ἐὰν τοιαύτη τις πρᾶξις ἀποτελῇ τὴν καταπίεσιν τὴν προβλεπομένην ὑπὸ τοῦ νόμου (Cass. 17 Brum. an. VII).—Εἰς κατηγορίαν κιβδηλοποιΐας τὸ ζήτημα, ἐὰν τὰ παραχαραχθέντα νομίσματα ἠλλοιωθέντα εἶχον κυκλοφορίαν νόμιμον ἐν Γαλλίᾳ (Cass. 10 Août. 1826 et 10 Août. 1839, j. cr. art. 2499).— Τὸ ζήτημα ἐὰν τὰ νομίσματα τῶν 75 centim. ὦσι νομίσματα ἀργυρᾶ (Rej. 22 Sept. 1831).—Τὸ ζήτημα, ἐὰν τοιαύτη πρᾶξις ἀποτελῇ μᾶλλον παραχάραξιν ἀργυρῶν νομισμάτων ἢ ἀλλοίωσιν χαλκῶν νομισμάτων (Cass. 17 Jan. et 13 Août. 1835, j. cr. art. 1598 et 1691). Ἀλλ' ὄχι τὸ ζήτημα, ἐὰν ὑπάρχῃ ἀπομίμησις, μᾶλλον ἢ ἧττον καταφανής (Rej. 17 Octob. 1839, j. cr. art. 2539). — V. fausse monnaie.— Εἰς κατηγορίαν τινὰ ἐπὶ πλαστογραφίας, τὸ ζήτημα, ἐὰν τοιαύτη πρᾶξις ἀποτελῇ πλαστογραφίαν χαρακτηρισμένην. Ἐὰν ἡ πλαστογραφία αὕτη ἐγένετο εἰς ἔγγραφον ἐπίσημον ἢ ἔγγραφον ἐπίσημον, ἢ ἔγγραφον ἐμπορικόν, ἢ μόνον εἰς ἰδιωτικὸν (j. cr. art. 436, 724, 2280 et 3928) — Ἀλλ' οὐχὶ τὸ ζήτημα, ἐὰν ἡ ὑπογραφὴ ἀνήκῃ εἰς ἔμπορον, ἢ ἐὰν τὸ ἔγγραφον ἀποβλέπῃ πρᾶξιν ἐμπορικὴν (J. cr. art. 254) — Ἐπίσης εἰς τὸ δικαστ. τῶν συνέδρων ἀνήκει νὰ δικάσῃ. — Εἰς κατηγορίαν ὑπεξαιρέσεως ἐγ-

περὶ πάντων δὲ τούτων πρέπει νὰ γίνηται ἡ προσήκουσα βεβαίωσις ἐν τοῖς πρακτικοῖς.— Απ. ποιν. Αρ. Π. 16 τοῦ 1854.

§ 415. Εἰς τοὺς ἐνόρκους γίνεται ἡ παρατήρησις, ὅτι ἐν τῷ πρὸς διάσκεψιν δωματίῳ ὁ προϊστάμενος τῶν ἐνόρκων θέλει ἐκθέσει ἐνώπιον πάντων αὐτῶν εὐκρινῶς καὶ αὐτολεξεὶ τὰς ἐν αὐτῷ τοιχοκολλημένας ὁδηγίας τὰς ἐν τῷ ἄρθ. 435 τῆς ποιν. δικ. (1).

§ 415ʹ. Προσέτι δὲ ἡ παρατήρησις ὅτι, διασκεπτομένων τῶν ἐνόρκων οὐδεὶς τῶν ἐνόρκων δύναται νὰ ἐξέλθῃ ἐκεῖθεν ἄνευ ἀδείας τοῦ προέδρου τῶν συνέδρων, οὔτε νὰ λάβῃ ὁποιανδήποτε ἀνακοίνωσιν πρός τρίτον τινά.— Ὅτι παρεισγραφαὶ εἰς τὰς ἐτυμηγορίας δὲν συγχωροῦνται· πᾶσα δὲ προσθήκη ἢ διαγραφὴ πρέπει νὰ γίνηται ἐν τῷ περιθωρίῳ, χρονολογούμεναι καὶ ὑπογραφόμεναι ἐν τάξει.

Τοιαῦται ἀναμνήσεις δὲν διατάσσονται μὲν ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος, ἀλλὰ συντελοῦσι πολὺ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν.

Περὶ ζητημάτων.

§ 416. Γνωστὸν εἶναι ὅτι οἱ ἔνορκοι ἀποφαίνονται μόνον ἐπὶ τῶν πραγματικῶν γεγονότων· ὥστε πᾶν νομικὸν ζήτημα δὲν πρέπει νὰ ὑποβάλληται εἰς αὐτούς, ἐπὶ ποινῇ ἀκυρώσεως (Cass. 22 Σεπτ. 1831, 27 Φεβρ. 1834, 2 Ὀκτ. 1835, 2 Δεκ. 1843). Εἶναι λοιπὸν ἀνάγκη νὰ μὴ παρεμβάλλωνται εἰς τὰ ζητήματα νομικαὶ προτάσεις, διότι τὰ νομικὰ ζητήματα λύονται ὑπὸ τῶν συνέδρων· ἀλλὰ ταῦτα ἀπαιτοῦσιν ἐκτενεστέραν ἀνάπτυξιν. Ζητεῖται λοιπὸν ά) *ποῖα ἀντικείμενα ἀποφασίζουν οἱ σύνεδροι, μὴ ὑποβαλλόμενα εἰς τοὺς ἐνόρκους;* (2). Διὰ νὰ γίνῃ πληρεστέρα ἡ περὶ τούτου ἀνάπτυξις, θέλω παραθέσει καί τινας παρατηρήσεις ἐκ τῆς Γαλλικῆς Νομολογίας, μετὰ δὲ ταῦτα θέλω μεταβῇ εἰς τὴν ἡμετέραν.

§ 417. *Γαλλικὴ Νομολογία.*— Εἰς τὸν Δαλλόζιον λέξ. Instr.

---

(1) Τὰ πρακτικὰ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ πιστοποιῶσι τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ ἄρθρου 435 τῆς ποιν. δικ. (342 instr.)· ἄλλως τε ἡ μὴ τήρησις αὐτοῦ δὲν ἐπιφέρει ἀναίρεσιν. (Cass. 16 Σεπτεβρίου 1831).

(2) Δαλλ. instr. crim, ἀρ. 2462 ἐπ.

crim. ἀρ. 2463 ἑπ., εὕρηνται διάφορα σχετικὰ παραδείγματα, ὁ δὲ Morin, (λ. Quést. au jur. ἀρ. 1 ἑπ.) λέγει ταῦτα·

α) Ἡ διάκρισις μεταξὺ τοῦ γεγονότος καὶ τοῦ δικαίου εἶναι πολλάκις δύσκολος, καὶ δύναται μάλιστα εἴς τινας περιστάσεις νὰ ᾖ καὶ ἀδύνατος. Οὕτως, εἴς τινα κατηγορίαν ἐπὶ πατροκτονίας (κατὰ τὸ Γαλλικὸν Δίκαιον, ὅπερ κάμνει τὴν διάκρισιν ταύτην), τὸ ζήτημα τῆς πατρότητος, ὅπερ στηρίζεται ἐπί τινος γεγονότος, περιέχει ζήτημα νομικὸν, ὅπερ δὲν κωλύει, ὥστε νὰ καθυποβληθῇ εἰς τοὺς ἐνόρκους τὸ ζήτημα.— Εἰς κατηγορίαν τινὰ περὶ διαφθορᾶς ὑπαλλήλου, τὸ νομικὸν ζήτημα τὸ περὶ τῆς ἰδιότητος συνδέεται στενῶς μὲ τὸ πραγματικόν· διὰ τοῦτο εἰς τὴν ὑπόθεσιν τοῦ Hourdequin, τὸ ἀκυρωτ. τῆς Γαλλίας εὗρεν ὀρθὸν τὸ ζήτημα τὸ ὑποδεικνύον τὴν ἰδιότητα (qualité) ἀντὶ τοῦ νὰ ὑποδείξῃ ἐν πράγματι τὸ ἐπάγγελμα (emploi) τοῦ κατηγορουμένου (Rej. 7 Janv. 1843, j. cr. art. 3263). Ἀλλ' εἰς ὑπόθεσίν τινα ἀνάλογον, καθ' ἣν οἱ σύνεδροι ἐπεφυλάξαντο αὐτοῖς τὸν χαρακτηρισμὸν, τὸ ζήτημα ἐκκαθαρισθὲν κατὰ τὸ νομικὸν τοῦτο ζήτημα ἐφάνη ἔτι ὀρθότερον (Rej. 9 Dec. 1843, j. cr. art. 3505).

β') Εἶναι τῆς ἀποκλειστικῆς δικαιοδοσίας τῶν συνέδρων μετὰ τὴν ἐτυμηγορίαν τῶν ἐνόρκων ἐπὶ τῶν γεγονότων, εἰς κατηγορίαν ἐπὶ καταπιέσει, τὸ ζήτημα, ἐὰν τοιαύτη τις πρᾶξις ἀποτελῇ τὴν καταπίεσιν τὴν προβλεπομένην ὑπὸ τοῦ νόμου (Cass. 17 Brum. an. VII).—Εἰς κατηγορίαν κιβδηλοποιίας τὸ ζήτημα, ἐὰν τὰ παραχαραχθέντα νομίσματα ἠλλοιωθέντα εἶχον κυκλοφορίαν νόμιμον ἐν Γαλλίᾳ (Cass. 10 Août. 1826 et 10 Août. 1839, j. cr. art. 2499).— Τὸ ζήτημα ἐὰν τὰ νομίσματα τῶν 75 centim. ὦσι νομίσματα ἀργυρᾶ (Rej. 22 Sept. 1831).—Τὸ ζήτημα, ἐὰν τοιαύτη πρᾶξις ἀποτελῇ μᾶλλον παραχάραξιν ἀργυρῶν νομισμάτων ἢ ἀλλοίωσιν χαλκῶν νομισμάτων (Cass. 17 Jan. et 13 Août. 1835, j. cr. art. 1598 et 1691). Ἀλλ' ὄχι τὸ ζήτημα, ἐὰν ὑπάρχῃ ἀπομίμησις, μᾶλλον ἢ ἧττον καταφανὴς (Rej. 17 Octob. 1839, j. cr. art. 2539). — V. fausse monnaie.— Εἰς κατηγορίαν τινὰ ἐπὶ πλαστογραφίας, τὸ ζήτημα, ἐὰν τοιαύτη πρᾶξις ἀποτελῇ πλαστογραφίαν χαρακτηρισμένην. Ἐὰν ἡ πλαστογραφία αὕτη ἐγένετο εἰς ἔγγραφον ἐπίσημον ἢ ἔγγραφον ἐπίσημον, ἢ ἔγγραφον ἐμπορικὸν, ἢ μόνον εἰς ἰδιωτικὸν (j. cr. art. 436, 724, 2280 et 3928) — Ἀλλ' οὐχὶ τὸ ζήτημα, ἐὰν ἡ ὑπογραφὴ ἀνήκῃ εἰς ἔμπορον, ἢ ἐὰν τὸ ἔγγραφον ἀποβλέπῃ πρᾶξιν ἐμπορικὴν (J. cr. art. 254) — Ἐπίσης εἰς τὸ δικαστ. τῶν συνέδρων ἀνήκει νὰ δικάσῃ. — Εἰς κατηγορίαν ὑπεξαιρέσεως ἐγ-

γράφου, ἐὰν τὸ ἔγγραφον τοῦτο ἦτο ἐμπορικὸν ἢ τίτλος νόμιμος (Cass. 11 Mars. 1830, j. cr. art. 399).— Εἰς κατηγορίαν κλοπῆς, τὸ ζήτημα, ἐὰν τοιοῦτον γεγονὸς ἀποτελῇ ἀνάβασιν, ἢ ἐὰν ἡ ὑποσχεθεῖσα ῥῆξις ἔχῃ τοιοῦτον χαρακτῆρα (j. cr. art. 451 et 3218). Εἰς κατηγορίαν τινὰ περὶ βιασμοῦ ἢ ἀποπείρας κατὰ τῆς αἰδοῦς, τὸ ζήτημα, ἐὰν ὁ κατηγορούμενος εἶχεν ἐξουσίαν ἐπὶ τοῦ ἐφ' οὗ ἔπραξε τὸ ἔγκλημα ἀτόμου (j. cr. art. 1700 et 2023).– Εἰς πᾶσαν κατηγορίαν, τὸ ζήτημα τῆς ὑποτροπῆς, τὰ ζητήματα τὰ διάφορα τοῦ χαρακτηρισμοῦ (arr. nomb.), καὶ τὸ ζήτημα, ἐὰν τοιαύτη πρᾶξις ἀποτελῇ νόμιμον αἰτίαν συγνώμης (excuses) (1). (j. cr. art. 2235, 2364, 4153 et 4224).

§ 418. *Ἑλληνικὴ Νομολογία.* — Εἰς ταύτην εὑρηνται ἰδίως τὰ ἑξῆς. Ὑπάγονται εἰς τὸ δικας. τῶν συνέδρων (ἄρα δὲν τίθενται ζητήματα περὶ αὐτῶν εἰς τοὺς ἐνόρκους) τὰ ἑξῆς ἀντικείμενα.

---

(1) Ὁ Δαλλὸζ μνημονεύει τὰ ἑξῆς. — Δὲν τίθεται τοῖς ἐνόρκοις τὸ ζήτημα, ἂν ἡ τοῦ κατηγορουμένου ἀνακοπὴ ἦναι ἐκπρόθεσμος. Δαλλ. instr. crim. ἀρ. 2464.— Ἡ ἡλικία τοῦ κατηγορο μένου βεβαιοῦται ὑπὸ τῶν ἐνόρκων, ἂν καὶ ἀπόφασίς τις τοῦ Ἀκυρωτικοῦ ἄλλως ἀποφαίνεται. Ἀλλ' ἂν ἡ ἡλικία ἦναι ἀντικείμενον νομικοῦ τινὸς ζητήματος, ἀποφαίνονται περὶ τούτου οἱ σύνεδροι (αὐτ. ἀρ. 2465). Πλδ. τὴν λέξ. Μάρτυρες ἐπὶ ποινικῶν δ.κῶν.— Περὶ τοῦ συμβιβασμοῦ ὃν προτείνει ὁ κατηγορούμενος, οἷον ἐπὶ μοιχείας συναφοῦς μὲ κακούργημα τι, ἀποφαίνονται οἱ σύνεδροι.— Εἰς κατηγορίαν περὶ βιασμοῦ, οἱ σύνεδροι ἀποφαίνονται ἂν ὁ κατηγορούμενος εἶχεν ἐξουσίαν ἐπὶ τοῦ βιασθέντος προπροσώπου (αὐτ. ἀρ. 2466). —Σημ. Ἐναντία ὁ Ἀρ. Πάγος διὰ τῆς ρκδ', περὶ ἧς κατωτέρω. — Ὁ ὁρισμὸς τοῦ χαρακτῆρος τῶν γεγονότων, ἅτινα οἱ ἔνορκοι ἀνεγνώρισαν, ὅταν πρέπῃ νὰ γίνῃ κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ὁρίσαντος τὰ συστατικὰ στοιχεῖα νόμου, εἶναι ζήτημα νομικὸν ὑπαγόμενον τοῖς συνέδροις. Παραδείγματα διάφορα εἰς Δαλλ. λέξ. Instr. crim. ἀρ 2467 ἑπ.— Οἱ σύνεδροι λοιπὸν ἀποφαίνονται, ἂν τὰ κίβδηλα νομίσματα εἶχαν νόμιμον κυκλοφορίαν ἐν Ἑλλάδι. (αὐτ. ἀρ. 2474. Cass. 10 Αὐγ. 1826 καὶ 10 Αὐγ. 1839).

Περὶ τῶν ἐπιβαρυντικῶν περιστάσεων ἀποφαίνονται οἱ ἔνορκοι ἀλλ' ὁ νομικὸς χαρακτηρισμός των εἶναι ἔργον τῶν συνέδρων· οἷον ἂν ἐκ τῶν ἀναγνωρισθέντων γεγονότων προκύπτῃ ἡ τῆς ἐξωτε-

§ 419. *Αμνηστεία.* — Η ἑρμηνεία καὶ ἐφαρμογὴ τοῦ περὶ ἀμνηστείας διατάγματος. Απ. ποιν. Αρ. Π. 470 τοῦ 1850 (1), 104 τοῦ 1855, 108 τοῦ 1856, καθ' ἣν τὸ περὶ ἀμνηστείας ζήτημα, καὶ ἰδίως τὸ περὶ τῶν ὅρων αὐτῆς, δὲν ἔχουσι σχέσιν μὲ τὸν καταλογισμὸν τῆς πράξεως ἢ τὴν ἐπιμέτρησιν τῆς ποινῆς. ὅθεν δὲν τίθεται τοῖς ἐνόρκοις. Απ. ποιν. Αρ. Π. 108 τοῦ 1856. — Η 11 τοῦ 1857 ποιν. ἀπόφ. Αρ. Πάγου, φέρει.

Απόφ. Επειδὴ ὀρθῶς ἀπέῤῥιψε τὸ δικάσαν δικαστήριον τὴν αἴτησιν τῶν ἀναιρεσειόντων νὰ τεθῇ εἰς τοὺς ἐνόρκους τὸ ζήτημα τῆς ἀμνηστείας, καθότι κατὰ τὸ ἄρθ. 430 τῆς ποιν. δικονομίας εἰς τοὺς ἐνόρκους ὑποβάλλονται τὰ ζητήματα ἅτινα ἔχουν κατὰ τὸν νόμον ἐπιῤῥοὴν εἰς τὸν καταλογισμὸν καὶ εἰς τὴν ἐπιμέτρησιν τῆς ποινῆς, οἱ δὲ ἀποκλείοντες τὸ ἀξιόποινον τῆς πράξεως λόγοι ὁσάκις μάλιστα περιέχουσι στοιχεῖα νομικῆς ἐκτιμήσεως, ὡς εἶναι ἡ ἀμνηστεία, ὑπάγονται εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν συνέδρων.

ρικῆς ἀναβάσεως περίπτωσις· ἂν εἰς τὸ πρόσωπον, ἐφ' οὗ ἐξετελέσθη βιασμός, εἶχεν ἐξουσίαν τινὰ ὁ βιαστής. Οἱ ἔνορκοι λοιπὸν ἀποφαίνονται ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει περὶ τῆς συγγενείας οἱ δὲ σύνεδροι ἂν ὁ κατηγορούμενος εἶχεν ἐξουσίαν τινὰ εἰς τὸ θῦμα. (αὐτ. ἀρ. 2475 ἐπ.

Excuses. Οἱ ἔνορκοι βεβαιώνουσιν ἁπλῶς ἂν συνέτρεξεν αὕτη ἢ ἐκείνη ἡ περίπτωσις ἡ προταθεῖσα ὡς συγγνώμης ἀφορμὴ (excuse)· ἀλλ' εἰς τοὺς συνέδρους ἀπόκειται νὰ κρίνωσιν, ἂν ἡ περίπτωσις αὕτη ἔχῃ νομικὰ ἀποτελέσματα (*)· ὥστε τοῖς συνέδροις ἀπόκειται ν' ἀποφανθῶσιν ἂν πρέπῃ νὰ θέσωσιν ἀνάλογον ζήτημα. (Δαλλ. λ. Instr. crim. ἀρ. 2478).

Προκειμένου λόγου περὶ κατηγορίας ἐπὶ καταπιέσει, οἱ σύνεδροι ἀποφαίνονται, ἂν τὸ δεῖνα γεγονὸς ἀποτελῇ καταπίεσιν. Cass. 17 Brum. an. 7.

(1) Διὰ τῆς 141 τοῦ 1846 ἀποφάσεώς του ὁ Αρ. Πάγος, ὡς καὶ διὰ τῆς 31 τοῦ 1845 (Εὑρ. τ. 8 σ. 97), εἶπεν ὅτι τὸ περὶ ἀμνηστείας ζήτημα λύεται ὑπὸ τῶν ἐνόρκων.— Ἴδε παρατηρ. εἰς Εὑρετ. τόμ. 1 σελ. 86.

(*) Εὑρετ. λέξ. Ζητήματα σελ. 93 γραμ. 4 ἐπ.

§ 420. *Νομικὰ ζητήματα.*— Τὰ νομικὰ ζητήματα ἀνήκουσιν εἰς τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων· τοιαῦτα δὲ εἶναι π. χ. τὰ ἑξῆς ά) ἂν ὁ γραμματεὺς τῆς δημαρχίας εἶναι δημοτικὸς ὑπάλληλος·— β') ἂν τὸ βιβλίον τοῦ εἰρηνοδίκου ἦναι δημόσιον ἢ ἰδιωτικόν.— Ὅθεν δὲν πρέπει νὰ ὑποβάλλωνται τοῖς ἐνόρκοις (420 κοιν δικ.). Απ. ποιν. Αρ. Π. 1 τοῦ 1853.

§ 421. Ὁ χαρακτηρισμὸς τῆς πράξεως ἀνήκει εἰς τοὺς συνέδρους, ὥστε οὗτοι ἀποφαίνονται ἂν τὰ πραγματικὰ γεγονότα, ἅτινα οἱ ἔνορκοι ἀπεδέχθησαν, ἀπαρτίζωσι τὰ στοιχεῖα ἀξιοποίνου τινὸς πράξεως. Απ. ποιν. Αρ. Π. 37 τοῦ 1852.

§ 422. *Ἀπόδοσις κλοπιμαίων* (1). — Τὸ ζήτημα ἂν τὰ κλοπιμαῖα ἀπεδόθησαν πρὸ πάσης ἀνακρίσεως ὑπὸ ποίων λύεται; Ἡ νομολογία δὲν εἶναι τοσοῦτον ἀκριβής, ὅσον ἔπρεπε· δὲν εἶναι ἀκριβής, διότι διά τινων ἀποφάσεων (2) ὁ Ἄρ. Πάγος ἀπέφηνεν ὅτι τὸ περὶ τούτου ζήτημα ὑπάγεται τοῖς ἐνόρκοις. Δι' ἄλλων δὲ (3) ὁ Ἄρ. Π. παρεδέχθη ὀρθότατα ὅτι περὶ τούτου ζήτημα δὲν τίθεται εἰς τοὺς ἐνόρκους, ἀλλὰ λύεται ὑπὸ τῶν συνέδρων.

Ὁ λόγος, ἐφ' οὗ στηριχθεὶς ὁ Ἄρ. Πάγος ἀπέφηνεν ὅτι τὸ ζήτημα ὑπάγεται εἰς τοὺς συνέδρους, εἶναι ά) ὅτι τὸ ζήτημα φέρει νομικὸν χαρακτῆρα, διότι πρόκειται ν' ἀποφασισθῇ ἂν προηγήθη τῆς ἀποδόσεως ἀνακριτική τις πρᾶξις· β') ὅτι ἡ ἀπόδοσις τῶν κλοπιμαίων, ὡς γεγονὸς ἀναφερόμενον εἰς τὴν ἐπιβολὴν ἢ τὴν ἐπιμέτρησιν τῆς ποινῆς καὶ οὐδόλως συνεχόμενον μετὰ τοῦ καταλογισμοῦ ἢ ἐν γένει μετὰ τοῦ περὶ ἐνοχῆς ζητήματος, ἀποφασίζεται ὑπὸ τῶν συνέδρων. — Ἐν ἄλλαις λέξεσιν, ὅτι εἰς τοὺς ἐνόρκους τίθενται τὰ ζητήματα, ὅσα ὑπάγονται εἰς τὰ ἄρθρα 81 —112 τοῦ ποινικοῦ νόμου, τὸ δὲ προκείμενον ζήτημα ὑπάγεται

---

(1) Ἴδε Morin ἐν λέξ. quést. au jur. § 21, 22.— Chauv. c. p. κεφ 18 § 4 ἐν τέλ. Ζητήματα περὶ ἀποδόσεως κλοπιμαίων διὰ λύτρων. Ἴδε ἀπ. ποιν. Αρ. Π. 119 τοῦ 1855. — 55 τοῦ 1849 ἐν λ. Κλοπή § 24.

(2) Απ. ποιν. Αρ. Π. 64 τοῦ 1847 ἐν Εὐρ. 9 σελ. 137.— 16 τοῦ 1850.

(3) Απ. ποιν. Αρ. Π 85 τοῦ 1842 ἐν Εὐρ. τ. 9 σελ. 136.— 64 τοῦ 1848 ἐν Εὐρ. 9 σελ. 137. — Απ. ποιν. Αρ. Π. 98 τοῦ 1854. — 120. 147 τοῦ 1855. — 154 τοῦ 1856. — 43 τοῦ 1857.— 18, 118 τοῦ 1858 κλπ.

εἰς τὸ ἄρθρον 113 ἐπ. τοῦ ποινικοῦ νόμου, ἀλλ' ὁ 6' λόγος τῆς σκέψεως ταύτης δὲν εἶναι. νομίζω, ἀποχρῶν, διότι καὶ ἡ ὑποτροπὴ ὑπάγεται εἰς τὰ ἄρθρα 108—112, καὶ ὅμως ἀποφαίνονται περὶ αὐτῆς οἱ σύνεδροι.

§ 423. *Ὑποτροπή*.— Ὅταν ἡ περίστασις τῆς ὑποπροπῆς ἦναι πρᾶγμα ἐγνωσμένον ἐκ προηγουμένης τελεσιδίκου ἀποφάσεως, δύναται νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ἀπὸ τοὺς συνέδρους, χωρὶς νὰ τεθῇ ζήτημα εἰς τοὺς ἐνόρκους. Απ. ποιν. Αρ. Π. 1 τοῦ 1856.— 39 τοῦ 1854.— Πρλ. Δαλλ. λέξ. instr. crim. ἀρ. 2477, 2600 καὶ ἀπ. Ἀκυρ. τῆς 11 Ἰουν. 1812. Ὅθεν τὸ περιστατικὸν ἂν ὁ κατηγορούμενος ἐτιμωρήθη δὶς ἤδη ἐπὶ κλοπῇ ἀφορᾷ γεγονὸς ἀνεξάρτητον τῆς προκειμένης δίκης, ἔχον μόνον ἐπιῤῥοὴν εἰς τὴν ἐπιμέτρησιν τῆς ποινῆς· ὅπερ ὑπάγεται ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν συνέδρων (420, 429 καὶ 430 ποιν. δικ.). Απόφ. ποιν. Αρ. Π. 38 τοῦ 1853.

— Ζήτημα δυνάμενον ν' ἀποδειχθῇ μόνον δι' ἀμετακλήτου ἀποφάσεως δὲν ὑποβάλλεται εἰς τοὺς ἐνόρκους. Απ. ποιν. Αρ. Π. 33 τοῦ 1849, φέρουσα.

Απόφ. Ἐπειδή, κατὰ τὰ εἰς τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων ὑπὸ τοῦ ἀναιρεσείοντος Φ. Παππαγεωργακοπούλου ὑποβληθέντα ἔγγραφα, τὸ μὲν τοῦ νομάρχου Μεσσηνίας, τὸ δὲ τοῦ συνταγματάρχου Παππατζώρη, ὁ ἀναιρεσείων οὗτος προσῆλθεν ἐν ἔτει 1848 εἰς τὰς στρατιωτικὰς ἀρχὰς τῆς Μεσσηνίας, κατὰ τὸν εἰς τὸ ἐπὶ τῶν Στρατιωτ. ὑπουργεῖον ὑποβληθέντα κατάλογον, καὶ ἐτέθη ὑπὸ τὰς διαταγὰς τῶν ἁρμοδίων ἀρχῶν, διὰ νὰ συμπράξῃ εἰς τὴν ἀποκατάστασιν τῆς διαταραχθείσης δημοσίας τάξεως, ὥστε διὰ νὰ ὑπαχθῇ οὗτος εἰς τὴν ὁποίαν ἐπεκαλέσθη ἀμνηστείαν, τὴν ἀπονεμηθεῖσαν διὰ τοῦ ἀπὸ 17 Σεπτ. 1848 Β. διατάγματος, ἔπρεπε ν' ἀποδειχθῇ κατὰ τὴν ῥητὴν διάταξιν αὐτοῦ, καὶ ὅτι μετὰ τὴν πρᾶξιν ἕνεκα τῆς ὁποίας ἐπρόκειτο νὰ δικασθῇ, δὲν ὑπέπεσεν εἰς ἄλλας ἐγκληματικὰς πράξεις, ἀλλὰ τὸ ἀποθετικὸν τοῦτο γεγονὸς θεωρεῖται ἀποδεδειγμένον ἐνόσῳ δὲν προσάγεται τελεσίδικος ἀπόφασις ἀποφαινομένη τινὰ ἔνοχον ἐγκληματικῆς πράξεως, ὅθεν τὸ ἀντίθετον αὐτοῦ, ἤτοι τὴν εἰς νέαν ἀξιόποινον πρᾶξιν παρεκτροπὴν τοῦ ἀναιρεσείοντος ὡς γεγονὸς συντεῖνον εἰς τὸ νὰ κηρυχθῇ ἔνοχος ὁ ἀναιρεσείων καὶ ἕνεκα τῆς προκειμένης ἀξιοποίνου πράξεως, ὤφειλε νὰ ἀποδείξῃ ἡ κατηγορία διὰ προσαγωγῆς καταδικαστικῆς ποινικῆς ἀποφάσεως, προκειμένου δὲ περὶ γεγονότος δυναμένου νὰ ἀποδειχθῇ διὰ μόνης ἀμετακλήτου ποινι-

κῆς ἀποφάσεως, καὶ μὴ ἀφορῶντος τὸ πραγματικὸν μέρος τῆς παρούσης ἐπὶ πλαστογραφίᾳ κατηγορίας, οὔτε ἐπιβαρυντικὰς ἢ ἐλαφρυντικὰς περιστάσεις, ἐχούσας ἐπιῤῥοὴν εἰς τὸν καταλογισμὸν ἢ τὴν ἐπιμέτρησιν τῆς ποινῆς, ἀλλὰ μόνον τὸ ζήτημα ἐὰν ἠδύνατο νὰ γενῇ κατηγορία κατὰ τοῦ ἀναιρεσείοντος ἕνεκα τῆς προκειμένης πλαστογραφίας, μόνον τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων ἦτον ἁρμόδιον ν' ἀποφανθῇ περὶ αὐτοῦ (ἄρθ. 420, 429 καὶ 430 τῆς ποιν. δικον.), ἑπομένως ἡ ὑπ' ἀριθ. 196 ἀπόφασις αὐτῶν, δι' ἧς παρεπέμφθη εἰς τοὺς ἐνόρκους τὸ ζήτημα τοῦτο, παρεβίασε τὰς περὶ ἁρμοδιότητος τοῦ δικαστηρίου τῶν ἐνόρκων παρατεθείσας διατάξεις, ὅπερ φέρει ἀναίρεσιν κατὰ τὸ ἄρθ. 477 τῆς ποιν. δικονομίας· ἀναιρουμένης δὲ τῆς ἀποφάσεως ταύτης, ἐφ' ἧς ὡς πρὸς τὸν ἀναιρεσείοντα τοῦτον στηρίζεται ἅπασα ἡ ἑπομένη διαδικασία πρέπει νὰ συναναιρεθῶσιν, ὡς πρὸς αὐτὸν, καὶ ἅπασαι αἱ λοιπαὶ μετ' αὐτὴν ἐκδοθεῖσαι, καὶ αὐτὴ ἡ καταδικαστικὴ ὑπ' ἀρ. 202 ἀπόφασις.

§ 424. *Ἰθαγένεια.*— Τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων εἶναι ἁρμόδιον νὰ κρίνῃ ἄν τις ἦναι ἡμεδαπὸς ἢ ἀλλοδαπός. Απ. ποιν. Αρ. Π. 54 τοῦ 1843.— Ὅρα Εὑρετ. τόμ. 1 σελ. 68 § 2 καὶ τὴν λέξ. Ἀστυνομικὴ ἐπιτήρησις.

§ 425. *Αναβολὴ δίκης.* — Εἰς τοὺς συνέδρους ἀπόκειται νὰ κρίνωσιν ἂν ἡ ἀναβολὴ δίκης τινὸς στηρίζηται εἰς νομίμους λόγους. Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 53 τοῦ 1842.— 63, 73 τοῦ 1846. — 19, 50 καὶ 59 τοῦ 1843.

§ 426. *Πλάνη ἐνόρκων.*— Πότε οἱ σύνεδροι ἐξετάζουσι τὸ πραγματικὸν τῆς ὑποθέσεως μέρος; (444 ποιν. δικ.).— Ἴδε κατ. τὴν 99 τοῦ 1853 ποιν. τοῦ Ἀρ. Πάγ.

§ 430. *Ἁρμοδιότης τῶν ἐνόρκων.*— Ἔρχεται ἤδη τὸ δεύτερον ζήτημα· ἤτοι *ποῖα ἀντικείμενα ὑπάγονται τοῖς ἐνόρκοις, μὴ ἐξεταζόμενα ὑπὸ τῶν συνέδρων*; (1).

---

(1) Δαλλ. λέξ. Instr. crim. ἀρ. 2429 ἑπ. Εἰς τὴν Γαλλ. Νομολογίαν εὕρηνται ἰδίως ταῦτα.

ά) Οἱ ἔνορκοι δὲν δύνανται νὰ ἐπιχειρήσωσι πρᾶξίν τινα (οἷον αὐτοψίαν) ἐν ἀπουσίᾳ τοῦ κατηγορουμένου καὶ τῶν συνέδρων. Δαλλ. instr. crim. ἀριθ. 2407.— Ὅρα ἀνωτ. τὰ περὶ πραγματογνωμοσύνης.

Ἐκ τῆς ἡμετέρας Νομολογίας σημειῶ ἰδίως τὰ ἑξῆς.

§ 431. ά) *Ταυτότης.*— Ἡ ταυτότης τοῦ κατηγορουμένου ὡς πραγματικὸν περιστατικὸν, ὑπάγεται εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τῶν ἐνόρκων. Αποφ. ποιν. Αρ. Πάγου 9 τοῦ 1845, 82 τοῦ 1846. Δαλλ. instr. crim. ἀρ. 2431 ἐπ.

β΄) Ἡ ἐτυμηγορία των εἶναι ὑποχρεωτικὴ, ἐκτὸς ἂν ἦναι ἄτακτος ἢ ἀντιφατικὴ (ὅτε προκαλῆται ἡ διόρθωσις) ἢ ἂν ὑπάρχῃ ἡ περίπτωσίς τοῦ ἄρθρου 441 τῆς ποιν. δικ. (ὅρα κατ. τὰ περὶ τούτου). Δαλλ. λ. instr. crim. ἀρ. 2408.

γ΄) Οἱ ἔνορκοι ὀφείλουσι ν' ἀποφαίνωνται ἐφ' ὅλων τῶν ζητημάτων, τὰ ὁποῖα τοῖς ὑποβάλλονται, μὴ δυνάμενοι ν' ἀρνηθῶσι τὴν λύσιν ἐπὶ τούτῳ ἢ ἐκείνῳ τῷ λόγῳ. Δαλλ. λ. instr. crim. ἀρ. 2409. Ὅθεν.

δ΄) Ἡ ἐντολὴ τῶν ἐνόρκων στηρίζεται εἰς τὰ τιθέμενα ζητήματα· εἰς ἄλλα μὴ τεθέντα δὲν δύνανται ν' ἀναμιχθῶσιν. Δαλλ. λ. instr. crim. ἀρ. 2427.

έ) Ἀποθανόντος κατηγορουμένου τινὸς, δὲν τίθενται ζητήματα περὶ αὐτοῦ· ἀλλὰ περὶ τῆς πράξεώς του δύναται νὰ τεθῇ ζήτημα, ἂν ἡ βεβαίωσις αὐτῆς ἦναι ἀναγκαία ὡς βάσις τῆς συνενοχῆς· π. χ. ἐπὶ δολίας χρεωκοπίας, ἧς ὁ αὐτουργὸς ἀπέθανεν ἤδη, τίθεται ζήτημα ὄχι ἂν ἦναι ἔνοχος, ἀλλ' ἂν ὑπεξήρεσε κτλ. (Δαλλ. λέξ. instr. crim. ἀρ. 2410) ὅρα κατ. § 471.

ς΄) Ἐσφαλμέναι θεωρίαι περὶ τῆς δῆθεν παντοδυναμίας τῶν ἐνόρκων. L'idée d'omnipotence, λέγει συγγραφεύς τις, n'est qu' une idée d'usurpation, une erreur de raisonnement, une inspiration subversive.— Οὔτε συζήτησις κατὰ τῶν νομοθετικῶν ἔργων ἐπιτρέπεται, δύναται τὸ πολὺ νὰ γίνῃ λόγος περὶ τῆς αὐστηρότητος τοῦ νόμου μὲ τὸν σκοπὸν νὰ ὑποδειχθῇ ὅτι ὁ κατηγορούμενος δὲν εἶχε τὴν διάνοιαν νὰ τὸν παραβιάσῃ· (ἴδε Δαλλ. λεξ. défense ἀρ. 132 ἐπ.), ἀλλ' ἡ Γαλλ. Νομολογία ἀντίκειται εἰς τοῦτο. Δαλλ. λ. instr. crim. ἀρ. 2414.

— Ἐνώπιον τῶν ἐνόρκων δὲν δύναται νὰ γίνῃ λόγος περὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ἐτυμηγορίας. Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 39 τοῦ 1849.

ζ΄) Οἱ ἔνορκοι ἀποφαίνονται περὶ τῆς ἰσχύος τῶν ἀποδείξεων, περὶ τῆς ἠθικότητος καὶ τῆς βαρύτητος τῆς πράξεως, περὶ τῶν

§ 432. β') *Απόπειρα ληστείας.*— Τὰ ἀπαρτίζοντα τὴν ἀπόπειραν τῆς ληστείας συστατικὰ, ὡς πραγματικὰ γεγονότα αὐτῆς, ἀποφασίζονται ὑπὸ τῶν ἐνόρκων. 46 ἐπ. ποιν. νόμ.— 430 ποιν. δικ. Απ. ποιν. Αρ. Π. 3 τοῦ 1852,

§ 435. γ') *Πειστήρια* (1). — Ὁ κατηγορηθεὶς- καὶ ἀθωωθεὶς ἐζήτησε παρὰ τῶν συνέδρων τὰ ὡς πειστήρια κατασχεθέντα πράγματα, ἅτινα εἶχεν ἤδη κατάσχῃ ὁ παθὼν, κινήσας ἀγωγὴν ἐνώ-

---

ὑλικῶν στοιχείων αὐτῆς, περὶ τῆς ταυτότητος ἢ ἰδιότητος (qualité) τῶν κατηγορουμένων. Δαλλ. λ. instr. crim. ἀρ. 2431 ἐπ.

η') Οἱ ἔνορκοι ἀποφαίνονται περὶ τῆς ἡλικίας τῶν κατηγορουμένων, ὡς καὶ περὶ τοῦ ἂν ἐνήργησαν μετὰ διακρίσεως. Δαλλ. λ. instr. crim. ἀρ. 2447.

θ') Περὶ τῆς ἰδιότητος ὑφ' ἣν ἐνήργησε τυχὸν ὁ κατηγορούμενος (οἷον ὡς ἔμπορος) τὴν πρᾶξιν, ἀποφαίνονται οἱ ἔνορκοι. αὐτ. ἀρ. 2448.

ι') Οἱ ἔνορκοι ἔχουσιν ἁρμοδιότητα νὰ χαρακτηρίσωσι (qualifier) τὴν κατάστασιν πτωχεύσεως ἀνθρώπου, ὃν κηρύττουσιν ἔνοχον δολίας χρεωκοπίας. — Ὡσαύτως τὴν ἔναρξιν τῆς πτωχεύσεως. αὐτ. ἀρ. 2449.

ια') Ὅθεν ἐρωτῶνται περὶ τῆς ἰδιότητος τοῦ ἐμπόρου καὶ τῆς τοῦ πτωχεύσαντος, ὅταν δὲν ὑπάρχῃ ἀπόφασις περὶ τούτου π. χ. ὁ κατηγορούμενος ἔμπορος πτωχεύσας εἶναι ἔνοχος.... Ἀλλ' ἂν ὑπάρχῃ ἀπόφασις; αὐτ. ἀρ. 2450 ἐπ.

ιβ') Τῶν ἐνόρκων καθῆκον εἶναι ν' ἀποφανθῶσιν ἂν ἡ πλαστογραφία ἐγένετο εἰς ἐμπορικὰ ἔγγραφα, οἷον εἰς συναλλαγματικὰς εἰς γραμμάτια εἰς διαταγὴν ἢ εἰς ἔγγραφα παρ' ἐμπόρων ὑπογεγραμμένα.— Ἡ ἰδιότης λοιπὸν τοῦ ἐμπόρου βεβαιοῦται παρ' αὐτῶν, ὅταν πρόκηται περὶ τοιούτων ἐγγράφων, ἅτινα δὲν ἦναι ὡς ἐκ τῆς φύσεώς των ἐμπορικά. αὐτ. ἀρ. 2455 ἐπ.

(1) Πρλ. τὴν λέξ. Πειστήρια.— Τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων δικάζει περὶ τῆς κατασχέσεως τῶν πειστηρίων; ὅρα τὴν λ. Πειστήρια τ. 12 σ. 261 ἐπ.

— Τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων, ἀθωωθέντος τοῦ κατηγορηθέντος, καθίσταται ἀναρμόδιον νὰ δικάσῃ ἐπὶ τῆς κατασχέσεως τῶν πειστηρίων, ἐνεργηθείσης διὰ πράξεως τοῦ ἁρμοδίου προέδρου τῶν πρωτοδικῶν. Απ. ποιν. Αρ. Π. 25 τοῦ 1846.

πιον τοῦ πολιτικοῦ δικαστηρίου, ὅ,περ καὶ ἐπρότεινε κατὰ τὴν περὶ ἀποδέσεως τῶν πειστηρίων συζήτησιν, ἀλλὰ οἱ σύνεδροι διέταξαν τὴν ἀπόδοσιν· ὁ παθὼν λοιπὸν ἐζήτησεν ἀναίρεσιν, ἀλλ' ὁ Ἀρ. Πάγος διὰ τῆς 25 τοῦ 1846 ἀποφάσεώς του (Εὐρ. 8 σ. 99) ἀπέφηνεν ὅτι οἱ σύνεδροι, ὑπαρχούσης κατασχέσεως ἐπὶ τῶν πειστηρίων ὑπὸ τοῦ πολιτικῶς ἐνάγοντος, ἀναρμοδίως ἔκριναν ἂν καλῶς ἢ κακῶς ἐπετράπη ἢ ἐγένετο ἡ κατάσχεσις. (807 § 3 καὶ 808 § 2 πολ. δικ.).

§ 436. δ') *Συμβιβασμὸς* (116 ποιν. νόμ.).— Παρουσιασθέντος κατὰ τὴν συζήτησιν συμβιβαστικοῦ ἐγγράφου μεταξὺ τοῦ κατηγορουμένου καὶ τοῦ παθόντος, ὀφείλει ὁ πρόεδρος τῶν συνέδρων νὰ θέσῃ ζήτημα καὶ τὸ δικαστήριον τῶν ἐνόρκων νὰ ἀποφασίσῃ ἂν ἔγεινε συμβιβασμὸς πρὸ τῆς ἐγκλήσεως, καὶ ἑπομένως, μετὰ τὴν περὶ ἐφαρμογῆς τοῦ νόμου συζήτησιν, νὰ ἀποφασίσῃ τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων περὶ τῆς ἰσχύος αὐτοῦ (1). Αποφ. ποιν. Αρ. Πάγου ρκδ' καὶ ρνδ' τοῦ 1837, ἃς ἐν Εὐρ. τ. 8 σ. 100 ἐπ. ὅρα ἀνωτ. σ. 226 ἐν ὑποσημ.

§ 437. ε') *Ἐκλογαί.* — Τὸ ζήτημα ἂν ἡ πρᾶξις ἐξετελέσθη ἕνεκα τῶν ἐκλογῶν ὑπάγεται εἰς τοὺς ἐνόρκους. Απ. ποιν. Αρ. Π. 14 τοῦ 1846 (ὅρα τὴν λέξ. Ἐκλογαί).

Σημειωτέον μάλιστα, ὅτι τὰ περὶ παραπομπῆς βουλεύματα, μὴ δικάζοντα ὁριστικῶς, δὲν ἀποτελοῦσι τελεσιδικίαν δεδικασμένου. Διὰ τοῦτο πρέπει νὰ τίθηται εἰς τοὺς ἐνόρκους τὸ ζήτημα, ἂν πρᾶξίς τις ἐξετελέσθη διαρκουσῶν τῶν βουλευτικῶν ἐκλογῶν. Βλ. καὶ λέξ. Ἀμνηστεία. Απ. ποιν. Αρ. Π. 73 τῆς 10 Σεπτεβρ. 1845, ἣν ἐν λέξ. Ἐκλογαὶ (Εὐρ. τ. 6 σ. 501).

§ 438. ς') *Ἀξία κλοπῆς.*—Ὁ ἐπὶ τῇ γενικῇ τῶν ἐνόρκων ἀποφάσει, ὅτι ἡ ἀξία ἑκάστου τῶν κλαπέντων ζώων ὑπερέβαινε τὰς 20, οὐχὶ δὲ καὶ τὰς 400 δραχ., γενόμενος ὑπὸ τῶν συνέδρων προσδιορισμὸς εἰς δρ. 130 ἀντιβαίνει εἰς τὸν νόμον, ὅστις ἀπαιτεῖ ὥστε, ἐν ἐλλείψει εἰδικωτέρου προσδιορισμοῦ, νὰ λαμβάνηται ὡς βάσις τῆς καταδίκης ὁ ἐλάχιστος ὅρος τῆς ὑπὸ τῶν ἐνόρκων ὁρισθείσης ἀξίας.—Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 13 τοῦ 1857.

§ 439. ζ') *Ἐλαφρυντικὰ περιστατικὰ* (2).— Δὲν εἶναι ἔργον

---

(1) Ἐναντία διδάσκει ὁ Δαλλ. ἐν λ. inst. crim. ἀρ. 2466;
(2) Ὅρα κατωτ. περὶ αὐτῶν.

τῶν συνέδρων νὰ κρίνωσιν ἂν εἰς πρᾶξίν τινα συντρέχωσι τὰ ἐλαφρυντικὰ περιστατικὰ τοῦ ἄρθ. 49 § 2 τοῦ ποιν. νόμου, ὅταν δὲν ἀποφανθῶσιν περὶ αὐτῶν οἱ ἔνορκοι. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 35 τοῦ 1847 ἐς Εὑρετ. τ. 8 σ. 102. — 47 τοῦ 1847. — 74 τοῦ 1855.— 62 τοῦ 1845.

§ 440 η) *Ψευδορκία.*— Ἡ πρότασις ν' ἀκυρωθῇ ἡ ὁρκωμοσία τινὸς καὶ ν' ἀπολυθῇ οὗτος τῆς ἐπὶ ψευδορκίᾳ κατηγορίας περιλαμβάνει τὸν ἰσχυρισμὸν, ὅτι οὗτος δὲν εἶναι ἔνοχος τῆς προσαπτομένης αὐτῷ κατηγορίας ἐπὶ ψευδορκίᾳ, ἀλλὰ τὸ ζήτημα τοῦτο ἀφορᾷ τὴν ἐνοχὴν τῆς ἀθωότητός του, καὶ ἐπομένως δὲν εἶναι ἁρμόδιοι οἱ σύνεδροι ν' ἀποφανθῶσιν ἐπὶ τῆς προτάσεως ἐκείνης. Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Π. 8 τοῦ 1858. Πρλ. κατωτ. § 462 τὴν 119 τοῦ 1858 ποιν. ἀπ. Ἀρ. Πάγου.

§ 441. θ') *Παραφροσύνη* (1).— Ὅταν ὁ κατηγορούμενος κηρυχθῇ διὰ τῆς ἐτυμηγορίας ἔνοχος, περιλαμβάνει αὕτη τὴν ὑλικὴν πρᾶξιν καὶ τὸν ἠθικὸν αὐτῆς χαρακτῆρα, καὶ ἀποφασίζεται ἐνταυτῷ ἀποφατικῶς ἡ ὕπαρξις τῆς παραφροσύνης· ἐπομένως τὸ περὶ τῆς παραφροσύνης ζήτημα ἐμπεριείχετο ἤδη εἰς τὰ παρὰ τοῦ προέδρου τεθέντα ζητήματα· καὶ τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων μὴ παραδεχόμενον τὴν πρότασιν τοῦ νὰ τεθῇ ζήτημα περὶ παραφροσύνης τοῦ κατηγορουμένου δὲν παραβιάζει τὸν νόμον. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. 55 τοῦ 1843.

§ 442. ι') Παρακατιόντες εἰς τὸ περὶ τῆς θέσεως τῶν ζητημάτων κεφάλαιον θέλομεν σημειώσει καὶ ἄλλας περιπτώσεις, καθ' ἃς ἀποφαίνονται οἱ ἔνορκοι καὶ ὄχι οἱ σύνεδροι.

§ 442ᵃ. Ἂν ὅμως ὀρθῶς ἢ μὴ ἀπεφάνθησαν οἱ ἔνορκοι περὶ τοῦ πραγματικοῦ (π. χ. περὶ τοῦ σκοποῦ τοῦ ἀναιρεσείοντος), τοῦτο, ὡς πραγματικὸν, διαφεύγει τὸν ἔλεγχον τοῦ Ἀρ. Πάγου. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. 47 τοῦ 1852.

§ 443. Εἰς τὸ προκείμενον κεφάλαιον ὑπάγονται καὶ τὰ ἑπόμενα (2).

§ 444. α') Τεθέντος τοῦ κυρίου ζητήματος περὶ τοῦ τραύματος τοῦ ἐπενεγκόντος τὸν θάνατον καὶ τοῦ ἐπιβοηθητικοῦ περὶ τῆς εἰς κατάστασιν μέθης ἐκτελέσεως, οἱ ἔνορκοι ὀφείλουν ν' ἀπαν-

---

(1) Ὅρα τὴν λέξιν Παραφροσύνη ἐν τῷ Πίνακι τῷ ἐν τέλει τοῦ προκειμένου ἄρθρου.

(2) Ὅρα ἀνωτ. σελ. 231 ὑποσ.

τῶσιν ἐπ' ἀμφοτέρων αὐτῶν τῶν ζητημάτων. Απ. ποιν. Αρ. Π. 66 τοῦ 1853.

§ 445. β') Οἱ ἔνορκοι δὲν ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ ἐκτείνουν τὴν ἐτυμηγορίαν των, ἢ νὰ περιορίσουν αὐτὴν διὰ προσθήκης, παραλείψεως, ἢ μεταβολῆς τοῦ ζητήματος, ἢ μέρους αὐτοῦ οὐσιώδους. Απ. ποιν. Αρ. Π. 34 τοῦ 1846.

§ 446. γ') Οἱ ἔνορκοι δὲν δύνανται νὰ προσθέσωσιν εἰς τὴν ἐτυμηγορίαν ἐπιβαρυντικὴν περίστασιν, μὴ τεθεῖσαν εἰς αὐτούς. Τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων δύναται, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, νὰ μὴ λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὴν ἐπιβαρυντικὴν ταύτην περίστασιν, καὶ ν' ἀποφασίσῃ, ἐφαρμόζον τὸν νόμον, χωρὶς νὰ διατάξῃ τοὺς ἐνόρκους νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὸ δωμάτιον τῶν διασκέψεων πρὸς τακτοποίησιν τῆς ἐτυμηγορίας. Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγ. 22 τοῦ 1844.

§ 448. δ') Κατὰ ταῦτα οἱ ἔνορκοι δὲν ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ ἐκτείνουν ἢ νὰ περιορίζωσι τὴν ἐτυμηγορίαν των (1) εἰς ἄλλα ἀντικείμενα, ἐκτὸς τῶν περιεχομένων ἐν τοῖς ζητήμασιν (436, 437 ποιν. δικ.) διὰ προσθήκης, παραλείψεως ἢ μεταβολῆς κυρίου τινὸς ἢ παρεμπίπτοντος ζητήματος, ἀφορῶντος εἴτε ἐπιβαρυντικὴν (2), εἴτε ἐλαφρυντικὴν περίστασιν· ἐρωτηθέντες λοιπὸν μόνον ἂν ἐξετελέσθη ἐσκεμμένως ἀνθρωποκτονία, δὲν δύνανται νὰ ἀποφανθῶσιν ὅτι ἐξετελέσθη ἀπρομελετήτως εἰς βρασμὸν ψυχικῆς ὁρμῆς, ὀφείλοντες λοιπὸν ἁπλῶς ν' ἀποφανθῶσι καταφατικῶς ἢ ἀποφατικῶς εἰς τὸ τεθὲν ζήτημα. Απ. ποιν. Αρ. Π. σνς' τοῦ 1838 ἐν Εὐρ. 7 σ. 256.—Ὅθεν ὅταν τίθενται ζητήματα περὶ μέθης, πρέ-

---

(1) Ἐτυμηγορίαι περιέχουσαι τὶ πλέον τῶν τεθέντων ζητημάτων (ἴδε Δαλλ. λ. instr. crim. ἀρ. 3383 ἑπ.) ἢ ἔλαττον (ἴδε αὐτ. ἀρ. 3401 ἑπ. 3423 ἑπ.).

(2) Οἱ ἔνορκοι δὲν δύνανται νὰ προσθέσωσιν εἰς τὴν ἐτυμηγορίαν ἐπιβαρυντικὴν περίστασιν μὴ τεθεῖσαν εἰς αὐτούς. Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 22 τοῦ 1844. Οἷον ἂν οἱ ἔνορκοι ἠρωτήθησαν ἂν κατὰ τὴν προκειμένην ληστείαν ὁ.....ᾐκίσθη, ἀλλ' ἄνευ σωματικῆς βλάβης, δὲν δύνανται νὰ ἀπαντήσωσιν ὅτι ᾐκίσθη, ἡ δὲ αἰκία ἐπέφερε σωματικὴν βλάβην. — Ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει παραπέμπονται πρὸς διόρθωσιν τῆς ἐτυμηγορίας, μάλιστα καὶ τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων ἠδύνατο νὰ προβῇ μὴ λαμβάνον ὑπ' ὄψιν τὴν ἐπιβαρυντικὴν περίστασιν. ἡ αὐτὴ ἀπόφ.

ῥει νὰ τὰ λύωσιν· ἄλλως ἡ ἐτυμηγορία των εἶναι ἐλαττωματική. Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγ. 19 τοῦ 1857.

Ζητήματα.— Περὶ τοῦ τρόπου τῆς συντάξεως αὐτῶν καὶ περὶ τοῦ περιεχομένου αὐτῶν.

§ 450. *Διατύπωσις τῶν ζητημάτων.* — *Ἔλλειψις διανοίας καὶ γνώσεως* (1).— Ἡ Γαλλ. ποιν. δικονομία τοῦ 1808 ἁπλοποίησε τὴν θέσιν τῶν ζητημάτων, ἡ ὁποία ἐπὶ τῆς ἀρχαιοτέρας Γαλλ. νομοθεσίας ἦτο περίπλοκος. Κατὰ τὴν νεωτέραν λοιπὸν Γαλλ. νομοθεσίαν, ἣν ἠκολούθησε καὶ ὁ ἡμέτερος νομοθέτης, τὸ ὑλικὸν γεγονὸς καὶ ἡ ἐνοχὴ τοῦ κατηγορουμένου δὲν πρέπει ν' ἀποτελῶσι διακεκριμένα ζητήματα (Cass. 6 Μαρτ. 1823). Τὸ τῆς διανοίας ζήτημα (quést. intentionelle) ἔγκειται, δυνάμει εἰς τὸ ζήτημα ἂν ὁ κατηγορούμενος ἦναι ἔνοχος. Κατὰ τὸ σύστημα λοιπὸν τῆς ποιν. Γαλλ. δικον. καὶ τῆς ἡμετέρας, τὸ ζήτημα περὶ τῆς πράξεως καὶ τῆς διανοίας ἑνοῦνται εἰς ἕν· ἐν τῷ ζητήματι εἶναι *ἔνοχος* περιέχονται ἀμφότερα τὰ στοιχεῖα· ὑπάρχουσιν ὅμως ἀδικήματά τινα (οἷον ὁ φόνος, τὰ τραύματα), τὰ ὁποῖα ὁ νόμος τιμωρεῖ ὅταν ὑπάρχῃ ὡρισμένη τις θέλησις πρὸς ἐκπλήρωσιν τοιούτου σκοποῦ. Ἐν ταῖς περιπτώσεσιν αὐταῖς ἀπαιτεῖται ἡ ῥητὴ μνεία τοῦ στοιχείου τῆς θελήσεως ὡς ἐν οἰκείῳ τόπῳ ὁμιλήσομεν ἐκτενέστερα.

Ἐξετάζοντες λοιπὸν οἱ ἔνορκοι ἂν τὸ ἀδίκημα ἦναι καταλογιστέον εἰς τὸν κατηγορούμενον, ἀποφαίνονται περὶ δύο στοιχείων, ἤτοι ἂν ἐνήργησε τὴν πρᾶξιν καὶ ἂν συνέτρεξεν ἡ διάνοια καὶ ἡ θέλησις, διότι δὲν ὑπάρχει ἐνοχὴ ἐν περιπτώσει παραφροσύνης ἢ ἀνωτέρας βίας. Δαλλ. λ. inst. crim. ἀρ. 2429. Ὅθεν

§ 451. ά) Ἡ λέξις ἔνοχος συμπεριλαμβάνει ὄχι μόνον τὴν ὑλικὴν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἠθικὴν ἐνέργειαν· ἑπομένως ἡ ἐτυμηγορία τῶν ἐνόρκων εἶναι τελεία, ἔχουσα οὕτως: Ναί, ὁ Α εἶναι ἔνοχος ὅτι.. ἐπανῆλθεν εἰς τὸ Ἑλληνικὸν κράτος χωρὶς νὰ ὑποβάλῃ ἑαυτὸν εἰς τὴν νόμιμον κάθαρσιν εἰς τὰ κατὰ τὴν ὁροθετικὴν γραμμὴν ὑφιστάμενα καθαρτήρια, καὶ δὲν ἀπαιτεῖται καὶ ἡ λέξις *ἐν γνώσει*. Απ. ποιν. Αρ. Πάγ. 13 τοῦ 1844.

---

(1) Δαλλ. λ. instr. crim. ἀρ. 2561 ἐπ.

§ 153. β') Ὁ ἰσχυρισμὸς τοῦ κατηγορουμένου ὅτι βασανισθεὶς ὡμολόγησε ψευδῶς ἑαυτὸν ἔνοχον, δὲν δίδει ἀφορμὴν εἰς θέσιν ἰδιαιτέρου ζητήματος. Απ. ποιν. Αρ. Π. 12 τοῦ 1858.

§ 154. γ') Τὸ γεγονὸς ὅτι ἠναγκάσθη ἄκων ν' ἀκολουθήσῃ τοὺς λῃστὰς δεν δύναται ν' ἀποτελέσῃ ἴδιον ζήτημα, ὡς ἐμπεριεχόμενον εἰς τὸ κύριον ζήτημα. Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 10 τοῦ 1858.

§ 155. Τὸ κύριον ζήτημα ἐπιστηρίζεται εἰς τὴν ἐν τῷ ἐπιλόγῳ τοῦ ἐγκλητηρίου ἐγγράφου (1) πρότασιν, καὶ περιέχει τὴν ἐρώτησιν ἂν ὁ κατηγορούμενος ἦναι ἔνοχος τῆς προσαπτομένης εἰς αὐτὸν πράξεως ὑπὸ τὰς ἐν αὐτῷ ἀναφερομένας ἐπιβαρυνούσας ἢ ἐλαφρυνούσας περιστάσεις (429 ποιν. δικ.).

§ 156. Ἀρκεῖ νὰ ἐμπεριλαμβάνωνται ὅλα τὰ κεφάλαια τῆς κατηγορίας μετὰ τῶν συστατικῶν στοιχείων καθ' ἣν ὁ πρόεδρος θεωρεῖ προσφορωτέραν τάξιν, μὴ ὑποχρεοῦντος αὐτὸν τὸν νόμον ν' ἀκολουθῇ ταύτην ἢ ἐκείνην (2) μᾶλλον τὴν τάξιν (j. cr. ἄρθ. 732). Δὲν ὑπάρχει δὲ ἀκυρότης ἂν τὰ ζητήματα τεθῶσι δι' ἀλ-

---

(1) Πρλ. Γαλλ. instr. crim. ἀρ. 2700 ἑπ. Εἰς τὰ ζητήματα δύνανται νὰ προστεθῶσι λέξεις μὴ ἐμπεριεχόμεναι εἰς τὸ κατηγορητήριον, ἐνυπάρχουσαι δὲ καὶ τὸ βούλευμα. Ἀπόφ. ποιν. Αρ. Πάγ. 32 τοῦ 1845 ἐν Εὐρ. τ. 8 σ. 109.

— Τὸ ζήτημα πρέπει νὰ τίθηται συμφώνως μὲ τὸ βούλευμα, καὶ ὄχι μὲ τὸ ἐγκλητήριον. Ὅθεν, ὅταν τὸ ὄνομα τοῦ κατηγορουμένου ἐτέθη ὡς ἐσημειοῦτο εἰς τὸ βούλευμα, καὶ ὄχι ὡς ἐσημειοῦτο εἰς τὸ ἐγκλητήριον, δὲν ὑπάρχει λόγος πρὸς ἀναίρεσιν. Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 77 τοῦ 1846.

— Τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων παραβιάζει τὸ τῆς ὑπερασπίσεως δικαίωμα, ὅταν θέτῃ ζήτημα περὶ ἀποπείρας, στηριζόμενον εἰς τὸ αἰτιολογικὸν τοῦ βουλεύματος καὶ εἰς τὸ διηγηματικὸν αὐτοῦ, ἐν ᾧ ἐκ τῆς συζητήσεως δὲν ἐπρόκυψεν τι περὶ ἀποπείρας (429, 430, 458 § 17 477 ποιν. δικ.). Ἑτέροις ῥήμασιν. Τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων δὲν δύναται νὰ θέσῃ εἰς τοὺς ἐνόρκους ζητήματα, ἅπερ δὲν βεβαιοῖ ὅτι ἐξήχθησαν ἀπὸ τὴν συζήτησιν, ἢ ἐπροτάθησαν ἀπὸ τὸν κατηγορούμενον ἐπὶ λόγῳ ὅτι ταῦτα ἐξάγονται ἀπὸ τὸ αἰτιολογικὸν τοῦ βουλεύματος. Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 10 τοῦ 1849.

(2) Morin λ. quest. au jur. ἀρ. 29. Ἡ τάξις τῆς θέσεως τῶν

λων λέξεων παρὰ τὰς ἐν τῷ βουλεύματι, ἀρκεῖ νὰ ἦναι ἰσοδύναμοι καὶ τακτικαί. (j. cr. ἀρ. 691). Απόφ. ποιν. Αρ. Π. 30 τοῦ 1845, καθ' ἣν δύνανται νὰ τίθενται τὰ ζητήματα καὶ δι' ἄλλων λέξεων παρὰ τὰς ἐν τῷ νόμῳ ὡρισμένας, ὅταν ἄλλως τὸ ζήτημα ἦναι πλῆρες, καὶ περιέχῃ ὅλους τοὺς ὅρους τοῦ νόμου, ὥστε οἱ ἔνορκοι νὰ μὴ περιπέσωσιν εἰς πλάνην τινά.— Ἄρα δὲν ὑπάρχει ἀκυρότης ἄν, ἀντὶ τῆς φράσεως *ἐξετέλεσε τὴν παρ' αὐτοῦ πραχθεῖσαν ἀνθρωποκτονίαν*, τὸ ζήτημα φέρῃ *ἐφόνευσε*.— Τὴν αὐτὴν ἀρχὴν καθιερόνει καὶ ἡ 52 τοῦ 1844 ποιν. ἀπ. Αρ. Πάγου (Εὐρ. 8 σ. 114), καθ' ἣν ἐτέθη ζήτημα, ἂν οἱ κατηγορούμενοι ἠθέλησαν νὰ καταστήσωσιν αὐτοὺς ἀγνωρίστους διὰ μελανώσεως, ἐν ᾧ τὸ ἐγκλητήριον ἔφερεν ὅτι οἱ.... μελανωμένοι τὸ πρόσωπον.— Τὴν αὐτὴν ἀρχὴν καθιερώνει καὶ ἡ 24 τοῦ 1842 ποιν. ἀπόφ. Αρ. Πάγου, καθ' ἣν τὸ ἄρθρον 381 ἐπ. τοῦ ποιν. νόμ. δίδει μὲν τὸν ὁρισμὸν τῆς περιφράκτου αὐλῆς, τῆς ῥήξεως κτλ. δὲν διατάττει ὅμως νὰ μὴ τίθενται ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος ἄλλαι ἀντιστοιχοῦσαι λέξεις ἀντ' αὐτῶν. Πρλ. τὴν 47 τοῦ 1847 ἐν σ. 240.

§ 457. Ἂν καὶ κατὰ τὴν φυσικὴν τάξιν μεταξὺ τῶν θετομένων ζητημάτων πρέπῃ νὰ προηγῆται τὸ κύριον, τοῦτο ὅμως δὲν διατάσσεται ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος· ὥστε ὁ πρόεδρος τῶν συνέδρων δύναται νὰ θέσῃ τὰ ζητήματα ὅπως κρίνει ἁρμόδιον. Απόφ. ποιν. Αρ. Π. 16 τοῦ 1842. Πρλ. § 456.

§ 458. *Ἀναγκαῖα προσόντα.* — Τὰ ζητήματα πρέπει νὰ περιέχωσι τὰ συστατικὰ στοιχεῖα τοῦ ἀδικήματος (Δαλλ. inst. cr. ἀρ. 2747 ἐπ.)·— τὴν χρονολογίαν, τὸν τόπον καὶ τὰς παρακολουθούσας αὐτὸ περιστάσεις. (αὐτ. ἀρ. 2770 ἐπ.).

— Πᾶν λοιπὸν ζήτημα πρέπει νὰ περιλαμβάνῃ ὅλα τὰ ἀναγ-

ζητημάτων ἀνήκει εἰς τὴν κρίσιν τοῦ προέδρου τῶν συνέδρων. Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 49 τοῦ 1844, 61 τοῦ 1847 ἐν λ. Ζητήματα § 31. (ἴδε τὸν ἐπ. § 457)· οἷον τεθέντος τοῦ πρώτου ζητήματος περὶ τῆς κατηγορίας, τῆς εἰς τὸ ἄρθρ. 56 τοῦ ποιν. νόμου στηριζομένης, δὲν ὑπάρχει παράβασίς τις, ἂν ἐτέθη τελευταῖον ζήτημα περὶ συστάσεως, ἀφοῦ δὲν ἐγένετο καμμία ἀντίῤῥησις καὶ δὲν ἐπροὔκυψε σύγχυσις βλαβερὰ εἰς τοὺς κατηγορουμένους (*). Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 61 τοῦ 1847.

(*) Πρλ. τὴν λέξ. Σύστασις.

καῖα στοιχεῖα τοῦ ἀδικήματος· π. χ. ὡς πρὸς τὴν κυρίαν πρᾶξιν, πᾶσαν οὐσιώδη περίστασιν πηγάζουσαν εἴτε ἐκ τοῦ βουλεύματος, εἴτε ἐκ τῶν συζητήσεων, εἴτε ἐκ τῆς φύσεως τῆς κατηγορίας (1) — ὡς πρὸς τὴν ἀπόπειραν, τὰ στοιχεῖα τοῦ ἄρθ. 47 καὶ 50 τοῦ ποιν. νόμου (Cass. 15 Ἀπρ. 1824 καὶ 23 Σεπτ. 1825) (2). — Ὡς πρὸς τὴν συνενοχήν, μίαν ἢ πλείονας τῶν περιπτώσεων τοῦ ἄρθ. 72 (ἴδε ὅμως τὴν λέξ. Συνένοχοι).— Ὡς πρὸς τὰς ἐπιβαρυντικὰς περιστάσεις. πρέπει νὰ σημειοῦται ὅ,τι τὰς ἀποτελεῖ. Ἴδε Morin, λ. cour. d'ass. ἄρθ. 29 ἐδ. 4 ἐν τέλ.

Ὑπάρχουσιν ἐν τούτοις περιστάσεις, καθ' ἃς ζήτημά τι, καίτοι μὴ ἐκφράζον περίστασίν τινα, τὴν περιλαμβάνει δυνάμει διὰ τῆς σχέσεώς του πρὸς ἄλλο· ὅθεν, ὅταν ἅπασαι αἱ στοιχειώδεις περιστάσεις ὑπάρχωσιν εἰς τὸ περὶ τοῦ κυρίου αὐτουργοῦ ζήτημα, δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐπαναλαμβάνωνται εἰς τὸ περὶ συνενοχῆς· καὶ μάλιστα εἰς κατηγορίαν περὶ φόνου, τὸ τῆς προμελέτης ζήτημα, τὸ τεθὲν ὡς πρὸς τὸν κυρίως κατηγορούμενον, δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ τίθηται καὶ ὡς πρὸς τὸν συνένοχον. Rej 25 Φεβρ. καὶ 8 Ἰουν. 1843. (j. cr. ἄρθ. 3373). — Ὅθεν εἶναι ἰσχυρὰ ἡ ἐτυμηγορία, ἥτις κηρύττει τινὰ ἔνοχον ὡς συνεργὸν τῶν ἀνωτέρω ληστειῶν; Ναί. Απ. ποιν. Αρ. Π. 47 τοῦ 1847, φέρουσα (3).

---

(1) Ἐὰν τὸ εἰς τοὺς ἐνόρκους τεθὲν κύριον ζήτημα δὲν περιέχῃ τὴν ἐρώτησιν, ἂν ὁ κατηγορούμενος ἦναι ἔνοχος τῆς εἰς εἰς αὐτὸν προσαπτομένης πράξεως, τουτέστι τῆς συγκεκριμένης πράξεως, συνωδευμένης ἀπὸ τὰ ὑλικὰ περιστατικά, ἀλλὰ μόνον τῆς ἀφῃρημένης πράξεως, ἡ ἐτυμηγορία τῶν ἐνόρκων εἶναι ἄκυρος. Απόφ. ποιν. Αρ. Π. 50 τοῦ 1841.

(2) Ἴδε τὴν λέξ. Ἀπόπειρα ἐν Εὐρ. 3 σ. 1 ἐπ. Κατὰ τὴν 54 τοῦ 1847 ποιν. ἀπ. Αρ. Π. (Εὐρ. τ. 8 σ. 115). Ἡ ἐτυμηγορία πρέπει ν' ἀναφέρῃ σαφῶς καὶ ὡρισμένως, ὅτι τὸ μελετηθὲν ἔγκλημα ἔμεινεν ἀνεκτέλεστον ἐκ τύχης ἢ δι' ἐξωτερικὰ ἐμπόδια· ἄλλως, δὲν ὑπάρχουν τὰ ἀπαιτούμενα στοιχεῖα, διὰ νὰ στηριχθῇ ἀπόφασις συνέδρων, οἱ ὁποῖοι ὑπερβαίνουσι τὰ καθήκοντά των, συμπληροῦντες ἀτελῆ ἐτυμηγορίαν.

(3) Ὅρα ἐν Εὑρετ. λέξ. Ἀπόφασις ποινικὴ καὶ ἄλλα ὁμοίας φύσεως παραδείγματα.

— Εἶναι πλήρης ἡ ἐτυμηγορία, ἂν εἰς μὲν τὸ πρῶτον ζήτημα ἀναφέρηται ἡ κυρία πρᾶξις· εἰς δὲ τὸ δεύτερον ὑπάρχῃ ἡ φράσις: *ἡ ἀνωτέρω πρᾶξις*. Απ. ποιν. Αρ. Π. 31 τοῦ 1842.

Απόφ. Ἐπειδὴ καὶ ὁ λόγος οὗτος εἶναι ψευδὴς, καθότι δι' ἣν πρᾶξιν παρεπέμφθη καὶ ἐκατηγορήθη ὁ εἰρημένος Δ. Ἀνέστης, διὰ τὴν ἰδίαν καὶ ἐκηρύχθη ἔνοχος παρὰ τῶν ἐνόρκων· μὴ ἀναφέρον δὲ τὸ δικαστήριον τῶν ἐνόρκων διακεκριμμένως εἰς ποίας λῃστείας εἶναι ἔνοχος ὡς συνεργὸς ὁ εἰρημένος Δ. Ἀνέστης, ἀλλὰ κηρύττον αὐτὸν ἔνοχον ὡς συνεργὸν τῶν ἀνωτέρω λῃστειῶν, δὲν ἐννοεῖ, εἰμὴ μόνον τὰς δύο λῃστείας, δι' ἃς ἐκηρύχθησαν ἔνοχοι καὶ οἱ ἄλλοι συγκατηγορούμενοι ὡς αὐτουργοί· εἶναι προσέτι τοῦτο ἀδιάφορον, καθόσον ὁ ἀριθμὸς τῶν πράξεων δὲν μεταβάλλει ἐπὶ τοῦ προκειμένου τὴν ἐνοχὴν αὐτοῦ, οὐδ' ἔχει ἐπιῤῥοὴν εἰς τὸν καταλογισμὸν καὶ εἰς τὴν ἐπιμέτρησιν τῆς ποινῆς· ἡ δὲ φράσις τῆς κατηγορίας *ἐν γνώσει τῶν μελετωμένων λῃστειῶν*, δὲν διαφέρει παντάπασι ἀπὸ τὴν φράσιν *γινώσκων τὰς μελετωμένας λῃστείας*, τὴν ὁποίαν ἀναφέρει ἡ ἐτυμηγορία, ἀλλ' εἶναι ταυτοσήμαντος· (ὅρα ἀν. § 456) οὐδὲ μεταβάλλεται ἡ τύχη τοῦ μνησθέντος Δ. Ἀνέστη τοῦ ὅτι ἐκηρύχθη ἔνοχος ὡς συνεργὸς διὰ πρᾶξιν γενομένην κατὰ τὸν Ἰανουάρ. τοῦ 1846, ἐνῷ ἐκατηγορήθη ὡς διδων τροφὰς μέχρι τέλους τοῦ 1845, διότι ἠδύνατο μὲν νὰ δίδῃ αὐτὸς τροφὰς καὶ τόπον διατριβῆς εἰς τοὺς λῃστὰς μέχρι τέλους τοῦ 1845 ἐν γνώσει τῆς μελετωμένης λῃστείας ἢ λῃστειῶν ὧν περ ἐκηρύχθη ἔνοχος, καὶ οἱ αὐτουργοὶ νὰ ἐξετέλεσαν τὰς μελετωμένας λῃστείας ἀργότερα· ὁ νόμος δὲ δὲν θεωρεῖ ὡς συνεργὸν μόνον ἐκεῖνον ὅστις συνήργησεν, ἐν ᾧ ἐξετελέσθη ἡ πρᾶξις, ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνον ὅστις συνήργησε πρὸ τῆς ἐκτελέσεως αὐτῆς.

§ 460. *Κλοπή* (1). Ὁ νόμος δὲν ἀπαιτεῖ νὰ σημειοῦται εἰς τὰ ζητήματα, ποῖον εἶδος δικαιώματος ἔχει ἐπὶ τῶν κλαπέντων ὁ παθών. Απ. ποιν. Αρ. Π. 89 τοῦ 1855.

— Δὲν ὑπάρχει ἀκυρότης τις, ἂν εἰς τὰ παρὰ τοῦ προέδρου τῶν συνέδρων τεθέντα ζητήματα δεν ὁρίζωνται ὀνομαστὶ τὰ κλαπέντα, ὅταν ἡ πρᾶξις ἦναι ἀδιαίρετος, καθὼς καὶ ὅταν φέρῃ ἡ ἐτυμηγορία, ὅτι τὰ κλαπέντα συνέκειντο εἰς χρήματα καὶ ἐνδύματα. Απ. ποιν. Αρ. Π. 29, 19, 21 καὶ 62 τοῦ 1842.

§ 461. Ἂν δὲν ὡρίσθη ἐν ἀρχῇ εἰς τὸ ζήτημα τὸ κακούργημα, τοῦ ὁποίου τὴν ἐκτέλεσιν συναπεφάσισαν οἱ ἀναιρεσείοντες, ἀρκεῖ

(1) Δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ὀνομάζωνται ῥητῶς εἰς τοῖς ζητήμασι τὰ κλαπέντα. Απ. ποιν. Αρ. Π. 102 τοῦ 1856.

δμως νά ὡρίσθη τοῦτο παρακατιῶν εἰς τὸ αὐτὸ ζήτημα. Απόφ. ποιν. Αρ. Π. 54 τοῦ 1852, φέρουσα·

Απόφ. Ἐπειδὴ ἄν δὲν ὡρίσθη ἐν ἀρχῇ εἰς τὸ ζήτημα τὸ κακούργημα, τοῦ ὁποίου τὴν ἐκτέλεσιν συναπεφάσισαν ἀμφότεροι οἱ ἀναιρεσείοντες, ὡρίσθη ὅμως τοῦτο ῥητῶς παρακατιὼν εἰς τὸ αὐτὸ ζήτημα, τὸ ὁποῖον ἔχει οὕτως: ὅτι συναπεφάσισαν τὴν ἐκτέλεσιν ὡρισμένου κακουργήματος καὶ ἕνεκα ταύτης συνομολογήσαντες ἀμοιβαίαν συνδρομὴν σκοποῦντες δὲ νὰ φονεύσωσι τὸν Ἠλίαν Λιακουρέαν ἐπεχείρησαν ἐξωτερικὴν πρᾶξιν περιέχουσαν ἀρχὴν ἐκτελέσεως καὶ τὰ λοιπάο· διὰ δὲ τῶν ὅρων τούτων ἐκφράζεται καθαρῶς καὶ ἡ προμελέτη ἢ ἡ προηγουμένη συναπόφασις τῆς ἀνθρωποκτονίας· ὥστε καὶ τὸ ζήτημα δὲν εἶναι πλημμελὲς καὶ ἡ πρᾶξις τῆς ὁποίας ἐκηρύχθησαν ἔνοχοι οἱ ἀναιρεσείοντες περιέχει ὅλα τὰ στοιχεῖα τῆς ἀποπείρας τῆς ἐκ προμελέτης ἀποφασισθείσης ἀνθρωποκτονίας.

§ 462. Εἰς τὸ ζήτημα ἂν ὁ κατηγορούμενος ἐψευδόρκησεν ἐν γνώσει ἐπὶ δικαστηρίου ὡς διάδικος περιέχονται ὅλα τὰ πρὸς ὁρκοδοσίαν ἀπαιτούμενα· ἑπομένως οἱ ἔνορκοι δύνανται νὰ ἐξετάσωσιν, ἂν ὁ ὅρκος ἐδόθη ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ εὐαγγελίου. Απ. ποιν. Αρ. Π. 119 τοῦ 1858. Πρλ. ἀνωτ. § 440 τὴν 8 τοῦ 1858 ποιν. ἀπ. Αρ. Πάγου.

§ 463. ὅταν ἐτέθη ζήτημα (1) «ἐὰν ὁ....ἐν γνώσει καὶ ἐξ

---

(1) Ἵνα κατασταθῇ σαφεστέρα ἡ τοῦ Αρ. Πάγου ἀπόφασις, παραθέτω καὶ τὴν δι' αὐτῆς ἐπικυρωθεῖσαν ἀπόφ. τῶν ἐν Λαμίᾳ συνέδρων ἔχουσαν οὕτως.

Απόφ. Ἐπειδὴ ὁ συνήγορος τοῦ Β. Κατζαμάγκα ἐζήτησε νὰ τεθῇ ζήτημα ὅτι ὁ κατηγορούμενος οὗτος ἐνήργησε τυχὸν μόνον χάριν προσωπικῆς ὑπερασπίσεως τοῦ ἑτέρου κατηγορουμένου Κ. Βασ. Κατζαμάγκα συγγενοῦς ἐξ αἵματος αὐτοῦ ὄντος ἀλλ' ἡ πρότασις αὕτη δὲν στηρίζεται εἰς τὸν νόμον, διότι τὸ ἄρθ. 76 τοῦ ποιν. νόμου προϋποτίθησι ζήτημα στηριζόμενον εἰς τὸ ἄρθ. 74 τοῦ ποιν. νόμου ἀλλὰ τοιοῦτον ζήτημα οὐ μόνον δὲν ὑπάρχει μεταξὺ τῶν ζητημάτων, ἀλλ' οὐδὲ οἱ εἰρημένοι κατηγορούμενοι προκαλοῦσιν. Ἑπομένως ἡ εἰρημένη αἴτησις δὲν στηρίζεται εἰς τὸν νόμον, ἀφοῦ ὁ κατηγορούμενος Β. Κατζαμάγκας κατηγορεῖται, ὅτι ἐν γνώσει ἐξ ἰδιοτελείας ὑπέκρυψε τὸν συγγενῆ του Κ. Β.

ἐξ ἰδιοτελείας ἀπέκρυψέ τινας τῶν λῃστῶν» περιττὸν εἶναι νὰ τεθῇ ἕτερον ζήτημα ἂν ἐνήργησε τοῦτο χάριν προσωπικῆς ὑπερασπίσεως, διότι τοῦτο περιλαμβάνεται εἰς ἐκεῖνο (ποιν. νόμ. 72 § 6). Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 9 τοῦ 1856, φέρουσα.

Απόφ. Ἐπειδὴ νομίμως ἀπέῤῥιψαν οἱ σύνεδροι ὡς περιττὰ τὰ παρὰ τοῦ συνηγόρου τοῦ ἀναιρεσείοντος Κ. Β. Κατσαμάγκα προταθέντα δύο ἐλαφρυντικὰ ζητήματα, τὸ μὲν πρῶτον, διότι τὸ τεθὲν εἰς τοὺς ἐνόρκους κατὰ τὴν κατηγορίαν ζήτημα, «ἐὰν ὁ Κατσαμάγκας ἐν γνώσει καὶ ἐξ ἰδιοτελείας ἀπέκρυψέ τινας τῶν λῃστῶν» καθίστα ἀνωφελὲς κατὰ πᾶσαν ἀπόφασιν τῶν ἐνόρκων τὸ προταθὲν ὑπὸ τοῦ συνηγόρου ζήτημα, «ἂν ἐνήργησεν ὁ πελάτης του χάριν προσωπικῆς ὑπερασπίσεως» περὶ τοῦ ὁποίου οὐδόλως ἐπρόκειτο ἐπὶ τοῦ προκειμένου, τὸ δὲ δεύτερον διότι τὸ προταθὲν συμπεριλαμβάνετο εἰς τὸ τεθὲν ἤδη εἰς τοὺς ἐνόρκους ζήτημα «ἂν ἡ λῃστεία ἐπράχθη εἰς δημόσιον τόπον» εἰς τὸ ὁποῖον ἀπήντησαν μάλιστα οἱ ἔνορκοι ἀποφατικῶς.

§ 464. Απαιτεῖται νὰ τίθενται εἰς τὸ ζήτημα ἀναλελυμένως τὰ γεγονότα τῆς συστάσεως (1) καὶ δεν ἀρκεῖ ὁ νομικὸς ὁρισμὸς αὐτῆς. Απ. ποιν. Αρ. Π. 78 τοῦ 1852. Πρλ. καὶ τὴν ἀνωτ. 50 τοῦ 1841 ἀπόφ. Ἀρ. Πάγου.

§ 470. *Δὲν πρέπει νὰ ὑπάρχῃ ἀοριστία τὶς ὡς πρὸς τὰ κατηγορούμενα πρόσωπα* — Οὐδεὶς δύναται νὰ θεωρηθῇ μετὰ βεβαιότητος ἔνοχος, ἂν δὲν ἀποδίδηται ῥητῶς ἡ πρᾶξις εἰς ἕνα τῶν

Κατζαμάγκα καί τινα τῶν λῃστευθέντων πραγμάτων, ἤτοι ἐπὶ παραβάσει τοῦ ἄρθ. 72 τοῦ ποιν. νόμου.

Ἐπειδὴ τεθέντος τοῦ ζητήματος «ἂν ἡ ἀνωτέρω πρᾶξις ἐξετελέσθη εἰς τὸ προσημειωθὲν μέγα ῥεῦμα τῆς Σέτας· ἤτοι εἰς δημοσίαν ὁδὸν καὶ δημόσιον τόπον» ἐγένετο εἰς τοὺς ἐνόρκους ἡ παρατήρησις ὅτι ἂν πεισθῶσιν, ὅτι ἡ πρᾶξις ἐγένετο ὄχι εἰς δημοσίαν ὁδὸν καὶ δημόσιον τόπον δύνανται νὰ λύσωσιν ἀποφατικῶς τὸ ὅλον ζήτημα ἢ νὰ εἴπωσιν ὅτι «ὄχι ὅμως εἰς δημοσίαν ὁδὸν καὶ δημόσιον τόπον».

Ἐπειδὴ τούτου οὕτως ἔχοντος ἄσκοπον εἶναι νὰ τεθῇ καὶ νέον ζήτημα «ἂν ὁ τόπος ἔνθα ἐξετελέσθη δεν εἶναι δημοσία ὁδὸς καὶ δημόσιος τόπος.

(1) Ὅρα τὴν λέξιν Σύστασις.

κατηγορηθέντων ἢ εἰς ὅλους ὁμοῦ· ἤτοι ἡ ἀοριστία εἰς τὴν ἐνοχὴν εἶναι ἐπιβλαβὴς (1). Απόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 43 τοῦ 1845. — Τοιαύτη δὲ ἀοριστία, κατὰ τὴν ἀπόφασιν ταύτην, ὑπάρχει, ὅταν ἡ ἐτυμηγορία φέρῃ ὅτι ὁ.... ἐξετέλεσε τραύματα αἰκίσας μετ' ἄλλων, διότι δὲν προσδιορίζει τίς, ἢ ἂν ἕκαστος αὐτῶν, συμπράττων, ἐπήνεγκε τὰς αἰκίας. Δὲν ὑπάρχει ὅμως ἀοριστία ἂν ὁ πρόεδρος τῶν συνέδρων δὲν ἀνέφερεν εἰς ἕκαστον τῶν ζητημάτων τὸ ὄνομα τοῦ συστασιώτου, διὰ νὰ προλάβῃ ἐνδεχομένην ἀμφιβολίαν, ἥτις ἐδύνατο νὰ προκύψῃ ἐκ τῆς ἐτυμηγορίας, καθ' ἣν περίπτωσιν ἤθελε κηρυχθῇ ὁ μὲν ἔνοχος, ὁ δὲ ἀθῶος· τοῦτο δὲν φέρει μεταβολὴν τῆς κατηγορίας, ἀφοῦ ἀμφοτέρων τῶν συστασιωτῶν τὰ ὀνόματα περιλαμβάνωνται εἰς τὰ ζητήματα, τοῦ μὲν εἰς τὸ πρῶτον, τοῦ δὲ εἰς τὸ δεύτερον (2). Απ. ποιν. Αρ. Π. 39 τοῦ 1846.— Ὡσαύτως δὲν ὑπάρχει ἀοριστία, ὅταν, κατηγορουμένου τινὸς ἐπὶ ληστεία πραχθείσῃ μετ' ἄλλων διὰ βιαιοπραγιῶν καὶ ἐκ συστάσεως μάλιστα, δὲν τεθῇ ἴδιον ζήτημα, ἐὰν ὁ ἀναιρεσείων ἢ ἄλλως συστασιώτης ἐπήνεγκε τὰς βιαιοπραγίας (2). Απ. ποιν. Αρ. Π. 3 τοῦ 1852.

§ 471. Δὲν δύναται νὰ τεθῇ ζήτημα περὶ ἐνοχῆς προσώπου μὴ καταδιωκομένου (Cass. 11 Ἰανουαρ. 1834), μολονότι συγχωρῆται εἰς κατηγορίαν περὶ συνενοχῆς εἰς δολίαν χρεωκοπίαν νὰ ὀνομασθῇ ὁ ἀθωωθεὶς πτωχεύσας (Rej. 5 Μαρτ. 1841. Jour. cr. art. 2814). Πρλ. ἀνωτ. § 430 ἐν ὑποσ. ἑ.

— Ἡ εἰς τὰ ζητήματα συμπερίληψις προσώπου τινὸς, μὴ δοῦσα ἀφορμὴν εἰς βλάβην τινὰ τοῦ κατηγορουμένου, δὲν ἐπιφέρει ἀναίρεσιν. Απ. ποιν. Αρ. Π. 71 τοῦ 1847.

§ 472. Τὸ ὄνομα τοῦ παθόντος πρέπει νὰ σημειοῦται καθ' ὅσον ἔνεστιν, ἀλλ' ἡ παράλειψις δὲν ἐπιφέρει ἀκυρότητα (Jour. cr. ἀρ. 2706).— Ὅταν δὲ εἰς τὸ κατηγορητήριον ἦναι ἐσφαλμένως σημειωμένον τὸ ὄνομα τοῦ παθόντος, ὁ πρόεδρος δύναται νὰ τὸ σημειώσῃ ὀρθῶς εἰς τὰ ζητήματα. — Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 50 τοῦ 1856.

---

(1) Πρλ. Εὑρετήριον τόμ. 3 σελ. 211 ἐπ. καὶ τὴν λέξ. Διατακτικόν.

(2) Πρλ. τὴν λέξ. Σύστασις.

(3) Πρλ. ὅμως τὴν λέξ. Σύστασις.

§ 475. *Ἐποχὴ καὶ τόπος* (1).–Ἡ ἐποχὴ καθ'ἣν καὶ ὁ τόπος, ὅπου ἡ πρᾶξις ἐξετελέσθη, πρέπει νὰ σημειόνωνται εἰς τὸ ζήτημα ὅσον ἔνεστιν ἀκριβέστερα· ἂν ἀναφαίνωνται ἐκ τῆς συζητήσεως, ὁ πρόεδρος δύναται καὶ πρέπει νὰ κάμνῃ μνείαν εἰς τὰ ζητήματα (arrêt 10 Ὀκτ. 1817, 14 Φεβρ. 1822 καὶ 19 Μαΐου 1831)· ἀλλ' ἡ μνεία αὕτη δὲν διατάσσεται ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος, καὶ ἀπόκειται εἰς τὴν πρόνοιαν τοῦ προέδρου νὰ καταστήσῃ τὰ ζητήματα ὡρισμένα ἐφ' ὅσον αἱ συζητήσεις τὸ ἐπιτρέπουσι (Jour. cr. ἀρ. 635, 732 καὶ 1001)· δὲν ὑπάρχει δὲ ἀκυρότης ὅταν δύο χρονολογίαι ἀντὶ μιᾶς δίδονται εἰς τὸ ἀδίκημα τὸ ἐκ τῆς συνδρομῆς γεγονότον ἐκπηγάζον (Jour. cr. ἀρ. 1001).

— Ὁ χρόνος λοιπὸν καθ' ὃν ἐτελέσθη πρᾶξίς τις, πρέπει νὰ σημειοῦται εἰς τὰ ζητήματα, καὶ νὰ ἀποφασίζηται παρὰ τῶν ἐνόρκων, ὡς ἔχων ἐπιῤῥοὴν εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ καταλλήλου νόμου (2). (Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. 91 τῆς 17 Αὐγ. 1836). Ἀλλὰ α') ἂν ἡ χρονολογία λείπῃ ἐκ τοῦ ζητήματος, ὑπάρχῃ δὲ εἰς τὸ κατηγορητήριον, ἀκυρότης δὲν ἐπέρχεται. Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Π. ρκδ' τοῦ 1837.— β') Ἡ ἐσφαλμένη σημείωσις τῆς χρονολογίας τῆς πράξεως δὲν φέρει ἀναίρεσιν, ἂν δὲν προκύπτῃ βλάβη τις, οἷον ὅταν δὲν μεσολαβῇ παραγραφή. Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Π. 68 τοῦ 1847, ἡ 30 τοῦ 1850;

— Ἂν τις κατηγορῆται ὅτι ἐχορήγησε τοῖς λῃσταῖς τροφὰς μέχρι τοῦ 1845, δύναται νὰ κηρυχθῇ ἔνοχος ὡς συνεργὸς πράξεως γενομένης κατὰ τὸ 1846; Ναί. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 47 τοῦ 1847.

§ 480. *Ἐξάντλησις τῆς κατηγορίας.*— Ἡ κατηγορία πρέπει νὰ ἐξαντλῆται (ἴπ. ποιν. Ἀρ. Π. 74 τοῦ 1845 ἐν Εὑρ. τόμ. 8

---

(1) Ὁσάκις δὲν ἦναι δυνατὸν ν' ἀνακαλυφθῇ ὡρισμένως ἡ ἡμέρα καὶ ὥρα τῆς κολασίμου πράξεως, εἶναι ἀποχρῶν ὁ προσδιορισμὸς τοῦ μηνὸς καὶ τοῦ ἔτους μὲ τὰς λέξεις «περὶ τὰ μέσα Ὀκτ. τοῦ 1841 ἔτους». Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Π. 54 τοῦ 1842.

— Διὰ ν' ἀποδειχθῇ ἂν πρᾶξίς τις ἦναι κολάσιμος καὶ τίς ὁ δι' αὐτῆς παραβιασθεὶς ποινικὸς ὅρος, πρέπει ἀναγκαίως νὰ δηλοῦται ὡς ἔγγιστα ὁ χρόνος, καθ' ὃν αὕτη ἐπράχθη. Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Πάγ. τῆς 10 Μαρτ. 1838.— Ἴδε τὴν λέξ. Χρόνος.

(2) Ὅρα Εὑρετ. τόμ. 3 σελ. 214.

σελ. 126), τιθεμένων ζητημάτων περὶ ἑκάστου ἀδικήματος προνοουμένου ἐν τῷ ἐγκλητηρίῳ, καὶ περὶ ἑκάστης περιστάσεως ἐπιβαρυντικῆς ἢ ἐλαφρυντικῆς. Δαλλ. λ. instr. crim. ἀρ. 2484—2491· ἀλλ' ἡ πρὸς τοῦτο ἀταξία δὲν δίδει εἰς τὸν κατηγορηθέντα λόγον ἀναιρέσεως, ἂν ἐκ τῆς παραλείψεως δὲν βλάπτηται. αὐτ. § 2490.

— Τὸ περὶ ἐξαντλήσεως τῆς κατηγορίας ἀντικείμενον πραγματευόμενος ὁ Morin, λ. quest. au jur. λέγει τὰ ἑξῆς.

Πρὸς ἱκανοποίησιν τῆς δημοσίας ἀγωγῆς τὰ καθυποβληθέντα τοῖς ἐνόρκοις ζητήματα πρέπει νὰ περιλαμβάνωσιν ὅλα τὰ κεφάλαια τῆς κατηγορίας τὰ περιεχόμενα εἰς τὸ βούλευμα, ὅλας τὰς συστατικὰς περιστάσεις καὶ ὅλας τὰς ἐπιβαρυνούσας, αἵτινες ἔπρεπε νὰ ἐκφρασθῶσιν ἐν αὐτῇ· ὑπὸ τὸν Κώδ. τοῦ brum an. IV, ἡ παράλειψις ἐπέφερεν ἀκυρότητα εἴτε τῆς ἀποφάσεως ἐπὶ τῇ αἰτήσει τοῦ εἰσαγγελέως ἢ καὶ τοῦ δικασθέντος, ὅταν ἡ τύχη του ἐπεβαρύνετο ἐκ τούτου, εἴτε τῆς ἀπολύσεως ἢ ἀθωώσεως δι' ἔλλειψιν ἐτυμηγορίας ἐπὶ στοιχείου οὐσιώδους τοῦ ἀδικήματος· (Cass. 9 Germ. 19 finet. et 11 mess. an. VII, 11 brum. et 17 mess. an. VIII, 17 prair. an. IX, 19 fev. 1808, 12 janv. 1809, et 22 août. 1810).— Ἡ αὐτὴ νομολογία ὑφίσταται ἀκόμη μετὰ τῶν συγκερασμῶν, οὓς συνεπάγει τὸ σύνολον τῆς ἐνεστώσης νομοθεσίας,

Ἑπομένως ὁ εἰσαγγελεὺς δύναται νὰ ζητήσῃ τὴν ἀκυρότητα τῆς ἀποφάσεως εἴτε τῆς καταδικαστικῆς εἴτε τῆς ἀπολύσεως, ἐπελθούσης εἰς ζητήματα ἀτελῆ, καὶ αὐτῆς ἀκόμη τῆς τοῦ προέδρου διατάξεως τῆς ἀθωώσεως, ἥτις ἐκοινοποιήθη χωρὶς ἡ κατηγορία νὰ ἐξαντληθῇ (Cass. 28 Octob. et 14 Nov. 1811, 7 Fev. et 29 Oct. 1812, 29 Avril. et 3 Déc. 1813, 21 Mai. 1821, 26 Mai. 1826, 4 Mai. 1827, 2 Avril. 1830, 2 Juin. 1831 et 30 Avril. 1847 Jour. cr. art. 4116).

Ἀλλ' ὁ καταδικασθεὶς δὲν δύναται νὰ προτείνῃ ὡς μέσον ἀκυρώσεως τὴν ἀτέλειαν τῶν ζητημάτων, εἰ μὴ καθ' ὅσον ἡ παράλειψις ἐγένετο ἐπιζήμιος αὐτῷ. (Rej. 1er Avr. 1841, Jour. cr. art. 3033), καὶ ὅταν ἡ καταδίκη δὲν ἔχῃ ὡς ἐκ τούτου νομικὴν βάσιν, γίνεται παραπομπὴ ἐνώπιον ἑτέρου Κακουργιοδικείου, ἵνα ἡ κατηγορία ἐξαντληθῇ (Cass. 15 Sept. 1826, 20 Sept. 1828, 20 Août. 1829, 15 Mars. 1837, 4 Juil. 1839, 24 Juil. 1840 et 8 Sept. 1842; Jour. cr. art. 2259, 2680 et 3218).

Ἐν τοσούτῳ τὸ Ἀκυρωτικόν, διὰ πολλῶν ἀποφάσεων, ἀπεφά-

σισεν, ὅτι ἡ ἐν τῷ διατακτικῷ τοῦ βουλεύματος ὑπάρχουσα παράλειψις πρέπει νὰ ἐπανορθῶται ὑπὸ τοῦ προέδρου εἰς τὴν θέσιν τῶν ζητημάτων, ὁσάκις ἡ παραλειφθεῖσα περίστασις πηγάζει ἐκ τοῦ συνόλου τῶν γεγονότων τῶν περιεχομένων εἰς τὸ σῶμα τοῦ βουλεύματος ἢ τοῦ κατηγορητηρίου. (Cass. 15 Sept. 1826, 28 Déc. 1827, 20 Avr. 1838 et 28 Juill. 1840. Jour. cr. art. 2140 et 2680). Ἀλλὰ δὲν δύναταί τις νὰ καταφύγῃ εἰς τὸ ἔνταλμα τῆς συλλήψεως διὰ νὰ κανονίσῃ ἐντεῦθεν τὰ ζητήματα. (Cass. 2 Déc. 1825 et 8 Avr. 1826). Σημειωτέον ὅτι ἡ κατηγορία λογίζεται ὡς μὴ ἐξαντληθεῖσα, καὶ πρέπει νὰ γείνῃ ἀναίρεσις μετὰ παραπομπῆς:

Ἐὰν μία τῶν δύο πράξεων δὲν ὑπῆρξε τὸ ἀντικείμενον ζητήματος εἰδικοῦ τοῖς ἐνόρκοις, ἐκτὸς ἐὰν δὲν προνοῆται ὑπὸ τοῦ ποινικοῦ νόμου (Rej. 4 Fev. 1819). — Ἐὰν περίπτωσίς τις συστατικὴ παρελείφθη π. χ. ἡ περίπτωσις ἐμπόρου τινὸς χρεωκοπήσαντος, εἰς κατηγορίαν τινὰ χρεωκοπίας (Cass. 7 Nov. 1814, 3 Fév. 1821, 1r Sept. 1827, 6 Sept. 1830, 17 Mars. 1831, 11 Août. 1337, 4 Mai. et 18 Octob. 1842; Jour. cr. art. 653, 2083 et 3218). Ἡ ἐνοχικὴ φύσις τοῦ καταστραφέντος ἐγγράφου, ἢ ἡ περίπτωσις ὅτι ὁ κατηγορούμενος ἐπὶ πλαστογραφίᾳ ἐπισήμου ἐγγράφου ἐνεφανίσθη ἐνώπιον συμβολαιογράφου. (Cass. 11 Mars. 1830). Ἡ προαίρεσις, ὅταν ἦναι συστατικὸν στοιχεῖον ἀδικήματός τινος (Cass. 19 Ianv. 1838. J. cr. art. 2258, (Cass. 14 Nov. 1833 et 13 Iuin. 1850. J. cr. 1294 et 4932) ἡ περίστασις, ὅτι ὁ κατηγορούμενος ἐπὶ δωροδοκίᾳ ὑπάλληλος ἔλαβε δῶρα διὰ νὰ ἐνεργήσῃ πρᾶξίν τινα τοῦ ἐπαγγέλματός του (Cass. 23 Janv. 1840. J. cr. art. 2751). ἡ περίπτωσις καθ' ἣν τὸ πυρποληθὲν κτίριον ἦτο κατοικημένον ἢ ἀνῆκεν εἰς ἄλλον (Cass. 20 Avr. 1838, 24 Juill. 1840. J. cr. art. 2140 et 2680). Ἡ περίπτωσις ὅτι ὡς πρὸς τὸν συνεργὸν, ἐνήργησεν ἐν γνώσει (Cass. 4 Janv. 1839. J. cr. art. 2512). καὶ ἐὰν περίπτωσίς τις ἐπιβαρύνουσα, περιεχομένη εἰς τὸ βούλευμα, παρελείφθη διὰ νὰ ἐξαντληθῇ ἡ κατηγορία δὲν ἀρκεῖ πάντοτε νὰ συμπεριλαμβάνωμεν εἰς τὰ ζητήματα ἕκαστον τῶν κεφαλαίων τῆς κατηγορίας καὶ πᾶσαν περίπτωσιν, ἥτις εὑρίσκεται ῥητῶς εἰς τὸ διατακτικὸν τοῦ βουλεύματος· ἐνίοτε πρέπει νὰ συνάζωμεν γεγονότα ἢ περιστάσεις, ἀποῤῥεούσας ἐκ τῆς τροποποιήσεως, ἣν δύναται νὰ ὑποστῇ ἡ πρᾶξις, κατὰ τοιαύτην ἢ τοιαύτην ἐκτίμησιν· ἀλλὰ τοῦτο δεῖται πολλῆς κρίσεως καὶ περισκέψεως, ὥστε ἡ ἐτυ-

μηγορία νὰ μὴ περιέχῃ οὐδεμίαν ἀντίφασίν τινα ἢ ἀμφιβολίαν. Ὅθεν, ὅταν τὸ βούλευμα ἀποφαίνηται, ὅτι ὁ κατηγορούμενος ἔπραξε τὸ ἔγκλημα ὁμοῦ καὶ μετὰ συνενοχῆς μετ' ἄλλου τινός, πρέπει νὰ καθυποβάλλωμεν τοῖς ἐνόρκοις, ἐκτὸς τοῦ ζητήματος τῆς ἐνοχῆς ὡς συναιτίους, καὶ τὸ ζήτημα τῆς συνενοχῆς πρὸς ὅπερ δὲν εἶναι εἰμὴ προποποίησις, τῆς κυρίας κατηγορίας. Ἡ καταφατικὴ ἐτυμηγορία ἐπὶ τῆς συνενοχῆς δὲν ἐπάγει ἀντίφασιν ὡς πρὸς τὴν ἀπάντησιν, ὅτι δὲν ὑπῆρξε συνδρομὴ δύο προσώπων, ἐπειδὴ δύναταί τις νὰ ἦναι ἔνοχος ἐγκλήματος πραχθέντος παρ' ἀγνώστου· ἡ σιωπὴ τῶν ἐνόρκων ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς συνενοχῆς ἀφίνει μετέωρον τὴν κατηγορίαν· ἀλλ' ὁ κατηγορούμενος δὲν δύναται διὰ τοῦτο νὰ παραπονεθῇ (Rej. 4 Avr. 1844; J. cr. art. 3312). Εἰς κατηγορίαν τινα κλοπῆς, ἐὰν παρουσιασθῇ ἔνστασις παραγραφῆς, τὸ ζήτημα πρέπει νὰ ὑποδεικνύῃ τὴν ἐποχὴν μετὰ τῶν κλαπέντων πραγμάτων, διὰ νὰ δύναται νὰ ἐκτιμηθῇ ἡ ἔνστασις, ἐνῷ ἡ ἐ ἔνδειξις αὕτη εἶναι ματαία ἐν ἐλλείψει ἐνστάσεως παραγραφῆς (Rej. 26 Mars. 1846. J. cr. art, 3938).

§ 481. *Ὑπογραφή* (1). — Ἡ σύνταξις τῶν ζητημάτων ἀνήκει εἰς τὸν πρόεδρον, ἡ δὲ ἐν αὐτοῖς *ὑπογραφή του* εἶναι οὐσιώδης; Κατὰ τὸ ἀκυρωτικόν, τοῦτο δὲν διατάσσεται ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος (J. cr. ἀρ. 961), κατὰ δὲ τὸν ἡμέτερον Ἄρ. Πάγον (ἀπ. ποιν. 91 τοῦ 1842) ὁ νόμος δὲν ἀπαιτεῖ νὰ ὑπογράφηται ὑπὸ τὰ ζητήματα ὁ πρόεδρος.— Ἔτι δ' ὀλιγώτερον ὁ γραμματεὺς (ἀπ. ποιν. Ἀρ. Π. 42 τοῦ 1848). Ἐν τῇ πρακτικῇ οἱ πρόεδροι, καλῶς ποιοῦντες, ὑπογράφονται ὑπὸ τὰ ζητήματα, χρονολογοῦντες αὐτὰ ἐν τάξει. Ὅρα ὅμως τὸν ἑπ. §.

§ 481[a]. *Χρονολογοῦνται* τὰ ζητήματα; Ὁ νόμος δὲν ἀπαιτεῖ, εἰμὴ μόνον νὰ ἦναι γραπτὰ τὰ εἰς τοὺς ἐνόρκους τιθέμενα ζητήματα, καὶ τοιαῦτα ἦσαν ἀληθῶς τὰ ἐπὶ τῆς προκειμένης δίκης προταθέντα· τὸ δὲ ἀχρονολόγητον αὐτῶν δὲν εἶναι, ὅπως ὁ ἀναιρεσείων ἀξιοῖ, ἔλλειψις οὐσιώδης δυναμένη νὰ δώσῃ χώραν εἰς ἀναίρεσιν· ἄλλως τε ἡ ἐτυμηγορία αὐτή, ἐν ᾗ τὰ ζητήματα ὑπάρχουσιν ἀντιγεγραμμένα καὶ λελυμένα, καὶ ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ὁποίας τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων ἐξέδωκε τὴν προσβαλλομένην καταδικαστικὴν ἀπόφασίν του, φέρει ἀκριβῶς τὴν σημείωσιν τοῦ ἔτους, καὶ τῆς ἡμέρας τῆς συντάξεώς της. Απ. ποιν. Αρ. Π. 30 τοῦ 1850.

---

(1) Morin λέξ. Quést. au jur. ἀριθ. 32.

§ 482. *Πότε συντάσσονται τά ζητήματα;*— Ἡ σύνταξις τῶν ζητημάτων δύναται νὰ γίνῃ καὶ πρὸ τῆς ἡμέρας τῆς συζητήσεως, ἐξαιρουμένων τῶν προσθέτων, τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ τίθενται μετὰ τὴν συζήτησιν (Rej. 10 Δεκ. 1836 καὶ 12 Ἰουλ. 1838. Rej. 14 Σεπτ. 1848. J. cr. ἀρ. 4500).—ὅρα κατωτ. § 702.

§ 483. *Ἀνάγνωσις τῶν ζητημάτων* (1). — Τὰ ζητήματα πρέπει νὰ ἀναγινώσκωνται εἰς τὸ ἀκροατήριον καὶ τῆς ἀναγνώσεως ταύτης γίνεται μνεία εἰς τὰ πρακτικὰ (J. cr. ἀρ. 3200). Ὁ πρόεδρος τὰ ἀναγινώσκει μεγαλοφώνως ἐν δημοσίᾳ συνεδριάσει πρὶν τὰ παραδώσῃ εἰς τοὺς ἐνόρκους, ἡ δὲ ἀνάγνωσις εἶναι ἀπαραίτητος. Ἀπόφ. ποιν. Αρ. Πάγου τν' τοῦ 1839 ἣν εἰς Εὑρετ. τόμ. 8 σελ, 127.

§ 484. *Παρατηρήσεις κατὰ τῶν ζητημάτων.* — Ὁ κατηγορούμενος καὶ ὁ συνήγορός του ἔχουν τὸ δικαίωμα, ὡς καὶ ὁ Εἰσαγγελεὺς, ν' ἀγορεύσωσι κατὰ τῆς θέσεως τῶν ζητημάτων καὶ νὰ ζητήσωσι τὴν διόρθωσίν των, ἂν ὑπάρχῃ λόγος (J. cr. ἀρ. 2688). Πότε δὲ πρέπει νὰ ὑποβάλλωνται τὰ παράπονα τὰ κατὰ τῶν ζητημάτων; Δαλλ. instr. crim. ἀρ. 2922 ἐπ.

§ 585. Ἐν περιπτώσει τοιαύτης αἰτήσεως ἀποφαίνεται τὸ δικαστήριον (2) τῶν συνέδρων (Cass. 28 Μαΐου 1812, 9 Αὐγ. 1838 καὶ 26 Μαΐου 1839)· ἀπαιτεῖται δὲ ἀπόφασις (3) αἰτιολογημένη καὶ ὑπόκειται εἰς ἀναίρεσιν, ἂν παραγνωρίζῃ τὸν νόμον ἢ τὰ δικαιώματα τῆς ὑπερασπίσεως (J. cr. ἀρ. 2105, 691 καὶ 2816). Σημειωτέον ὅμως ὅτι λόγος πρὸς ἀναίρεσιν δὲν χωρεῖ, ὅταν, μὴ ἐπιτρέψαντος τοῦ προέδρου (ἀρξαμένης τῆς ἀνακεφαλαιώσεως) εἰς τὸν κατηγορούμενον νὰ λάβῃ καὶ αὖθις τὸν λόγον, δὲν προεκαλέσθη ἀπόφασις τῶν συνέδρων Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 9 τοῦ 1856.

---

(1) Δαλλ. λ. instr. crim. ἀρ. 2927 ἐπ. Morin, λ. quéstion au jur. ἀρ. 32.

(2) Πρλ. Δαλλ. inst. crim. ἀρ. 2913 ἐπ. Morin λ. quéstion au jur ἀρ. 32.

(3) Ὁσάκις προταθῇ ὑπὸ τοῦ κατηγορουμένου νὰ τεθῶσι ζητήματα ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ ὁ πρόεδρος παραδεχθῇ τὴν πρότασίν του, δὲν ἀπαιτεῖται νὰ ἐκδοθῇ ἀπόφασις περὶ τούτου. Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 81 τοῦ 1854.

§ 486. Κατὰ ταῦτα λοιπὸν, μόνος ὁ πρόεδρος τῶν συνέδρων θέτει τὰ ζητήματα, τὸ δὲ δικαστήριον τῶν συνέδρων ἀποφαίνεται ἐπὶ τῶν ἀναφυομένων δισταγμῶν (427 ἕως 430 ποιν. δικον.). Απ. ποιν. Αρ. Π. 95 τοῦ 1857.— ροέ, ρις' τοῦ 1838.

Ἐν ἄλλοις ῥήμασιν.

Κατὰ τὰ ἄρθρα 365 καὶ 420 τῆς ποιν. δικον. ὁ νόμος ἐναπέθεσε τὴν ἐκτίμησιν ὅλων τῶν κατὰ τὴν συζήτησιν γενομένων προτάσεων εἰς τὸν πρόεδρον τῶν συνέδρων, καὶ, μὴ συγκατατιθεμένου τοῦ μέρους, εἰς τὸ δικαστήριον ὁλόκληρον (1), τὸ ὁποῖον ἀποφασίζει ὁριστικῶς περὶ τῆς παραδοχῆς ἢ τῆς ἀποῤῥίψεως τῶν τοιούτων προτάσεων. Απ. ποιν. Αρ. Π. ρπς' τοῦ 1838. Πρβ. τὴν λέξ. Ἄμυνα § 1.

— Ζήτημα περὶ ἐπιβαρυντικῆς περιστάσεως (π. χ. σωματικῆς βλάβης) τίθεται ὑπὸ μόνου τοῦ προέδρου (430 ποιν. δικ.), τὸ δὲ δικαστήριον ἀποφασίζει ὅταν γίνῃ αἴτησις. Από. ποιν. Αρ. Πάγ. 93 τοῦ 1850.

---

(1) Τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων, κατὰ τὸ ἄρθρον 420 τῆς ποιν. δικονομίας, ἀποφασίζει καὶ περὶ ὅλων τῶν κατὰ τὴν συζήτησιν προκυπτόντων δισταγμῶν καὶ παρεμπιπτόντων ζητημάτων, καὶ ἰδίως κατὰ τὴν περίπτωσιν τῶν ἐν αὐτῷ ἀναφερομένων ἄρθρων, ἐν οἷς ὑπάρχουσι καὶ τὰ ἄρθρα 365 καὶ 400, ἐξ ὧν τὸ μὲν πρῶτον διαλαμβάνει, ὅτι ὁσάκις ὁ πρόεδρος ἀποῤῥίπτει πρότασιν τινὰ, ἂν ὁ προτείνων δὲν εὐχαριστηθῇ, ἀποφασίζει τὸ δικαστήριον· ἄλλως ὑπάρχει λόγος ἀναιρέσεως· τὸ δὲ δεύτερον διατάττει πρὸς τοῖς ἄλλοις, ὅλαι αἱ κατὰ τὴν ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ διαδικασίαν γινόμεναι προτάσεις μετὰ συνοπτικὴν συζήτησιν ἀποφασίζονται παραχρῆμα ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου. Απ. ποιν. Αρ. Π. μδ' τοῦ 1836.

— Ὁ πρόεδρος τῶν συνέδρων, ἀρνούμενος ἀφ' ἑαυτοῦ νὰ θέσῃ ζήτημά τι, χωρὶς νὰ ἀποφασίσῃ περὶ τούτου ὁλόκληρον τὸ δικαστήριον, παρανομεῖ καὶ δίδει ἀφορμὴν εἰς ἀναίρεσιν, ὡς περιορίζων αὐτογνωμόνως τὰ δικαιώματα τῆς ὑπερασπίσεως. Απόφ. ποιν. Αρ. Π. μέ τῆς 24 Ἰαν. 1836.

— Ὁ νόμος εἰς τὸ 430 ἄρθρον τῆς ποιν. δικονομίας ἐπιβάλλει μὲν εἰς τὸν πρόεδρον τῶν συνέδρων τὸ χρέος τοῦ νὰ θέσῃ ἰδιαίτερα ζητήματα, ὅταν ὁ κατηγορούμενος ἀνέφερε περὶ ἑαυτοῦ πράγματα, τὰ ὁποῖα ἔχουν ἐπιῤῥοὴν εἰς τὸν καταλογισμὸν καὶ εἰς

§ 487. Ὁ κατηγορούμενος ὀφείλει αὐθορμήτως νὰ ὑποβάλῃ τὰς παρατηρήσεις του κατὰ τῶν ζητημάτων, καὶ δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐρωτᾶται. Αποφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 57 τοῦ 1845 καὶ 84 τοῦ 1853.

§ 488. Ὅταν δὲν ἐγένετο παρατήρησίς τις ἐνώπιον τῶν συνέδρων κατὰ τοῦ τρόπου τῆς θέσεως τῶν ζητημάτων, δὲν χωρεῖ λόγος ἀναιρέσεως. Απ. ποιν. Αρ. Π. 36 τοῦ 1846, 6 τοῦ 1850. Ὅθεν αἱ κατὰ τῶν ζητημάτων παρατηρήσεις, ἂν δὲν ἐπροτάθησαν ἐνώπιον τῶν συνέδρων, καλύπτονται (458 ποιν. δικ.). Απ. ποιν. Αρ. Πάγ. 52 τοῦ 1844, — υξγ' τοῦ 1840, — 34 καὶ 46 τοῦ 1845, — 82 τοῦ 1846, καθ' ἣν ἂν δὲν ἔγεινε παρατήρησις ἐνώπιον τῶν συνέδρων, ὅτι τὸ ὄνομα τοῦ κατηγορουμένου δὲν ἐσημειώθη καλῶς εἰς τὸ ζήτημα, ἡ ἀκυρότης θεωρεῖται κεκαλυμμένη.

§ 489. Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ζητημάτων ὁ εἰσαγγελεὺς δύναται ν' ἀπευθύνῃ πρὸς τοὺς ἐνόρκους παρατηρήσεις περὶ τῶν ὅρων τοῦ νόμου. Απ. ποιν. Αρ. 74 τοῦ 1851.

§ 490. Καμμία διόρθωσις εἰς τὰ ζητήματα δὲν δύναται νὰ γίνῃ ἀπόντος τοῦ κατηγορουμένου (J. cr. ἀρ. 2688). Ὅταν δὲ μετὰ τὴν ἀποχώρησιν τῶν ἐνόρκων ἀποκαλυφθῇ σφάλμα τι δύναται νὰ διορθωθῇ πρὸ πάσης ὁμως ἀπαντήσεως τῶν ἐνόρκων καὶ πρὸ τῆς ἐπανόδου αὐτῶν (Cass. 15 Σεπτ. 1831, 6 Σεπτ. 1835 καὶ 4 Ἰαν. 1836).

§ 491. Οὐδεὶς νόμος ἀπαγορεύει τὴν προσθήκην νέων καὶ ἀναγκαίων ζητημάτων ἐπὶ τῆς ἤδη ἐκφρασθείσης ἐτυμηγορίας τῶν ἐνόρκων, ὅταν παρελείφθη οὐσιῶδές τι· ἀρκεῖ νὰ μὴν προσβάλλωνται, διὰ τῆς προσθήκης, κεκτημένα δικαιώματα. Ἀποφανθέντων λοιπὸν τῶν ἐνόρκων, ὅτι ἀπεδόθησαν ἐν μέρει τὰ κλοπιμαία,

---

τὴν ἐπιμέτρησιν τῆς ποινῆς· ἀλλ' ὅμως, κατὰ τὸ 428 ἄρθ. τῆς αὐτῆς δικομίας, ἐὰν κατὰ τῆς θέσεως τῶν ζητημάτων γίνωσι παρατηρήσεις, ἡ περὶ τούτου κρίσις καὶ ἀπόφασις ἀπόκειται εἰς τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων. Γενομένης λοιπὸν προτάσεως νὰ τεθῇ ζήτημα ἂν ὁ φόνος ἐπράχθη ἐξ ἀμελείας, καὶ ἀποφασίσαντος τοῦ δικαστηρίου τῶν συνέδρων, ὅτι ἡ συζήτησις δὲν ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὴν θέσιν τοιούτου ζητήματος, ἡ ἀπόφασις δὲν ἀφορᾷ ζήτημα πραγματικόν, οὖσα σύμφωνος μὲ τὰ προεκτεθέντα. Απόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγ. ρυέ τοῦ 1838. Απ. ποιν. Αρ. Π. σκζ' τοῦ 1838.

προσκαλοῦνται οἱ σύνεδροι νὰ ἐκφρασθῶσι περὶ τῆς ἀξίας των. Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 16 τοῦ 1850. Ἀφοῦ ἀποσυρθῶσιν οἱ ἔνορκοι ἐν τῷ δωματίῳ τῶν διασκέψεών των, ἀπομακρύνονται καὶ οἱ κατηγορούμενοι, καὶ δὲν ἐπανέρχονται εἰμὴ ἀφοῦ κυρωθῇ ἡ ἐτυμηγορία διὰ τῆς ὑπογραφῆς τοῦ προέδρου καὶ τοῦ γραμματέως. Καταρτισθείσης δὲ ταύτης, δὲν τίθενται ζητήματα περὶ συνεργείας, ἀφοῦ ἐκηρύχθησαν οἱ κατηγορούμενοι ἔνοχοι ὡς αὐτουργοί. Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 160 τοῦ 1855.

§ 492. Πῶς τίθεται τὸ περὶ φόνου ζήτημα; Ἴδε τὴν λέξιν Φόνος (1).

Πῶς τίθεται τὸ περὶ λῃστείας ζήτημα; Ἴδε τὴν λέξ. Λῃστεία.

Εἰς τὰ κατ' εἶδος ἀδικήματα γίνεται λόγος περὶ τοῦ τρόπου τῆς θέσεως ἑκάστου αὐτῶν.

Ἕνωσις ἢ χωρισμὸς τῶν ζητημάτων (2).

§ 500. Ἐν τῇ ὑποσημειώσει ἐκθέτομεν ὅ,τι, ὡς πρὸς τὸ προκείμενον, ἡ Γαλλικὴ Νομολογία διδάσκει. *Τί δὲ κατὰ τὴν ἡμετέραν Νομολογίαν*; — Αὕτη δὲν κάμνει τὰς διακρίσεις, ὅσας

(1) Πρλ. τὰς ἐν τῷ Πίνακι τῷ ἐν τῷ τέλει τοῦ ἄρθρου λέξεις Φόνος, Λῃστεία.

(2) Οὔτε ἡ Γαλλ. Νομοθεσία (art. 337—339), οὔτε ἡ ἡμετέρα (429—430 ποιν. δικ.) ὁρίζουσι ῥητῶς, ὅτι τὸ κύριον ζήτημα πρέπει νὰ ἦναι διακεκριμένον ἀπὸ τὸ περὶ τῶν ἐλαφρυντικῶν ἢ ἐπιβαρυντικῶν περιστάσεων, ἀλλ' ἡ Γαλλ. Νομολογία παρεδέχθη, ὅτι ἡ νομοθεσία συγχωρεῖ, σιωπηρῶς, τὴν διάκρισιν ταύτην, καὶ ὅτι ἂν αὕτη δὲν διατάσσηται ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος, εἶναι ὅμως λογικὴ καὶ νόμιμος, ὡς προλαμβάνουσα πᾶσαν σύγχυσιν εἰς τὸ πνεῦμα τῶν ἐνόρκων (J. cr. ἄρθ. 476, 732 καὶ 737) ὁ νεώτερος Γαλλ. νόμος τῆς 9 Σεπτ. 1835 εἰσήγαγε τὴν ἀνάγκην τῆς εἰρημένης διακρίσεως. Οἱ ἔνορκοι λέγουν οἱ νομοθεῖς (*), δικάζοντες τὸ γεγονὸς μετὰ τῶν τροπολογουσῶν αὐτὸ περιστάσεων, πρέπει νὰ τίθενται εἰς κατάστασιν νὰ ἐκδίδωσιν ἐτυμηγορίαν πλήρη καὶ εἰλικρινῆ. Διὰ τοῦτο τὰ ζητήματα πρέπει νὰ τί-

(*) Πρλ. Δαλλ. λέξ. Instr. crim. ἀρ. 2787 ἐπ.

ἐξεθέσαμεν, ἀλλ' ἡ ὀρθότης τῶν διακρίσεων αὐτῶν θέλει βραδύτερον ἐπικρατήσει. — Κατὰ τὴν ἡμετέραν λοιπὸν Νομολογίαν

θενται τοιουτοτρόπως, ὥστε πᾶς ἔνορκος νὰ ἦναι εἰς κατάστασιν νὰ ἀποφανθῇ ἐν πεποιθήσει καὶ γνώσει. Ἐπειδὴ οἱ ἔνορκοι δὲν ἔχουν νὰ ἐξετάσωσιν ἂν τὰ ζητήματα ἦναι σύμφωνα μὲ τὸν νόμον καὶ μὲ τὴν λογικήν· τὸ δικαίωμα ὅπερ ἔχουν νὰ δεχθῶσιν ἢ νὰ μὴ δεχθῶσι κατηγορίας τινὸς τὸ κεφάλαιον, δὲν τοῖς παρέχει τὸ δικαίωμα νὰ τροπολογῶσι τὰ ζητήματα, ἀποφαινόμενοι ἐκτὸς αὐτῶν, ἢ ἀποσυνθέτοντες αὐτὰ ἵνα ἀποφανθῶσι μερικώτερον. Ἐκ τούτου ἕπεται (κατ' αὐτοὺς) ὅτι εἰς τὰ συμπεπλεγμένα ζητήματα ἀπαιτεῖται διαίρεσις τόσον πλέον καθ' ὅσον οἱ ἔνορκοι ἐκλέγονται ἐκ τοῦ λαοῦ, ὁ δὲ λαὸς n'est pas jurisconsulte, il faut lui présenter à juger un seul objet, un fait, un seul fait. (Μοντέσκ.).

Ζητήματα ἐναλλακτικὰ (¹). — Ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος συμπλοκὴ εὕρηται εἰς πᾶν ζήτημα περιλαμβάνον συνάμα δύο γεγονότα, ἅτινα ἔπρεπε νὰ ἦναι κεχωρισμένα, εἴτε ἐτέθη εἰς τὴν σύνταξίν των ὁ σύνδεσμος καί, εἴτε ἠνώθησαν δύο γεγονότα ἢ περιστάσεις εἰς ἓν ζήτημα, ἐρωτηματικὸν εἰς τὴν ἀρχὴν καὶ ἐνδεικτικὴν ἁπλῶς εἰς τὸ ὑπόλοιπον διότι ἀναγκαίως ὑπάρχουν δύο προτάσεις εἰς τὸ ζήτημα, δι' οὗ ἐρωτῶνται οἱ ἔνορκοι, ἂν ὁ κατηγορούμενος ἐξετέλεσε τὸ δεῖνα ἀδίκημα ὑπὸ τὴν δεῖνα ἢ δεῖνα περίστασιν. Τὸ ἐλάττωμα τῆς συμπλοκῆς δύναται νὰ ὑπάρξῃ ὡσαύτως εἴς τι διπλοῦν ζήτημα, παρουσιαζόμενον ὑπὸ σχῆμα συναλλακτικὸν (Sous forme alternative), ἀντὶ τοῦ νὰ διαιρῆται εἰς δύο ζητήματα, τὸ μὲν κύριον, τὸ δὲ ἐπιβοηθητικόν· καὶ τῳόντι, ὅταν ἐρωτῶνται οἱ ἔνορκοι, ἂν ὁ κατηγορούμενος ἦναι ἔνοχος τοῦ δεῖνος καὶ δεῖνος ἀδικήματος, δύνανται νὰ δώσωσι καταφατικὴν ἀπάντησιν ἐφαρμοζομένην καὶ εἰς τὰ δύο· ἀλλ' ὅταν ἐρωτῶνται, ἂν ὁ κατηγορούμενος ἐξετέλεσε τὸ δεῖνα ἢ δεῖνα ἀδίκημα, τῆς αὐτῆς φύσεως, καὶ τὴν αὐτὴν ποινὴν ἐπιφέρον, οἱ ἔνορκοι οἱ ὁποῖοι πείθονται ὡς πρὸς τὸ ἕν, δύνανται λογικῶς ν' ἀπαντήσωσι καταφατικῶς, τὸ ὁποῖον εἶναι προσέτι ἀκριβὲς καὶ ὅταν δὲν λέγωσιν εἰς ποῖον τῶν δύο ἀδικημάτων ἐφαρμόζεται.

Τὸ ἐλάττωμα τῆς συμπλοκῆς δὲν ὑπάρχει εἰς τὰ ὑπὸ ἐναλλα-

---

(1) Πρλ. Δαλλ. λέξ. Instr. crim. ἀρ. 2803 ἑπ.

α) ἡ ἕνωσις τῶν ἐπιβαρυντικῶν περιστάσεων μὲ τὴν κυρίαν πρᾶξιν δὲν ἀπαγορεύεται (1). Απ. ποιν. Αρ. Πάγ. 9 τοῦ 1845. — β') ἂν καὶ ὀρθότερον ἦτο, φέρει ἡ 61 τοῦ 1858 ποινικὴ ἀπόφασις τοῦ Αρ. Πάγου, νὰ τεθῶσι δύο διακεκριμένα ζητήματα τὸ μὲν διὰ τὴν λῃστείαν, τὸ δὲ διὰ τὴν ἐκβίασιν, ἡ ἕνωσις ὅμως ἀμφοτέρων τούτων εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ ζήτημα, δὲν εἶναι λόγος αναιρέσεως, διότι δὲν ἀπαγορεύεται ἀπὸ τὸν νόμον.

κτικὸν σχῆμα τιθέμενα ζητήματα, ὅταν τίθενται ὑπὸ διαφόρους τρόπους, ἐφαρμοζομένους εἰς τὸ αὐτὸ ἀδίκημα καὶ ἐπισύροντας τὴν αὐτὴν ποινήν, καὶ ἕκαστον τῶν ὁποίων εἰδικεύεται μὲ τὰ ἰδιαίτερά του στοιχεῖα. Δύναται λοιπόν, π. χ. νὰ τεθῇ ζήτημα, ἂν ὑπάρχῃ παραχάραξις ἢ κιβδηλία ὡς πρὸς τὸ νόμισμα κτλ. Ὅρα Morin § 36 ἐν τέλει.

— Ὅταν ὑπάρχωσι διάφορα κεφάλαια κατηγορίας, ἓν ζήτημα διακεκριμένον ὡς πρὸς ἕκαστον κεφάλαιον καὶ ἕκαστον κατηγορούμενον εἶναι ἀναγκαῖον ὡς ἐκ τῆς φύσεως τῶν πραγμάτων.

Ὁ Morin ἐν λ. quéstion au jury § 41 ἐπ. ἐκθέτει διάφορα παραδείγματα, καθ' ἃ πρέπει νὰ τίθενται διακεκριμένως τὰ κύρια ζητήματα καὶ αἱ ἐπιβαρυντικαὶ περιστάσεις· οἷον ἐπὶ κλοπῆς, τίθεται ζήτημα κύριον περὶ τῆς πράξεως αὐτῆς καθ' ἑαυτήν, ἰδιαίτερα δὲ ζητήματα περὶ ἑκάστης τῶν περιστάσεων τῶν ἄρθρων 374 ἕως 376 τοῦ ποινικοῦ νόμου. Παραπέμποντες δὲ εἰς τὸν συγγραφέα αὐτὸν περιττὸν θεωροῦμεν νὰ μεταφέρωμεν ἐνταῦθα ἄλλα παραδείγματα τοιαύτης φύσεως, ἀφοῦ μάλιστα ἓν παράδειγμα εἶναι ἀρκετόν.

— Δὲν εἶναι ἀνάγκη ὅμως, κατὰ τοὺς γάλλους, νὰ διαιρῶνται τὰ ζητήματα εἰμὴ ὅταν ἡ κατηγορία περιλαμβάνῃ εἴτε δύο ἢ πλείους κατηγορουμένους, εἴτε πλείω κακουργήματα, εἴτε κακούργημα καὶ πλημμέλημα συναφῆ, εἴτε κυρίαν πρᾶξιν καὶ γεγονότα ἐπιβαρυντικά· εἰς ἑκάστην τῶν περιπτώσεων αὐτῶν ἡ διαίρεσις, λέγουσιν οἱ γάλλοι συγγραφεῖς εἶναι ἀναπόφευκτος, διὰ νὰ ἐπέλθῃ ἐτυμηγορία ἀληθὴς καὶ πρὸς ἀποφυγὴν τῶν ἀτοπημάτων, ἃ ὁ σύνδεσμος (la complexité) δύναται νὰ ἐπιφέρῃ.

(1) Η ἐτυμηγορία ἑνόνουσα εἰς ἓν τὰ εἰς τὸ ζήτημα ἐκτεθειμένα δύο κύρια συστατικὰ τῆς πράξεως δὲν τὰ παραμορφόνει παντελῶς.

Απόφ. Επειδὴ τὸ πρὸς τοὺς ἐνόρκους τεθὲν ζήτημα συνίστατο

§ 505. *Πλείονες κατηγορούμενοι.* — Ὑπαρχόντων πλειόνων κατηγορουμένων, ἀπαιτοῦνται ἰδιαίτερα δι' ἕκαστον ζητήματα; (1). Εἰς τὴν Γαλλίαν παραδέχονται, ὅτι ὅταν ὑπάρχωσι δύο κατηγορούμενοι, τὸ ζήτημα περὶ ἐνοχῆς εἰς ἕκαστον κύριον ζήτημα πρέπει νὰ τίθηται χωριστὰ δι' ἕκαστον αὐτῶν, ἂν καὶ πολλάκις εἰς τὴν Γαλλίαν παραγνωρίσθη ἡ τάξις αὕτη (J. cr. ἄρθ. 2017 καὶ 2482).

Ἡ τάξις αὕτη εἶναι ἀναγκαία ὄχι μόνον διὰ τοὺς κυρίως κατηγορουμένους, ἀλλὰ καὶ ὡς πρὸς τοὺς συνενόχους καὶ ὡς πρὸς τὰς ἐπιβαρυντικὰς ἢ ἐλαφρυντικὰς περιστάσεις, αἱ ὁποῖαι ἀνάγονται εἰς ἕκαστον καὶ δὲν ἀφορῶσιν ὅλους· ἀλλὰ ὡς πρὸς τὸν συνένοχον ζήτημα εἰδικὸν δὲν εἶναι ἀναγκαῖον ὡς πρὸς τὰ συστατικὰ στοιχεῖα τοῦ ἀδικήματος. Ὅθεν εἰς κατηγορίαν περὶ χρεωκοπίας, ὅταν ἡ ἰδιότης τοῦ πτωχεύσαντος ἐμπόρου ἐσημειώθη εἰς τὸ ἀφορῶν τὸν αὐτουργὸν ζήτημα, αὕτη ἔγκειται, δυνάμει εἰς τὸ περὶ συνενοχῆς ζήτημα (J. cr. ἄρθ. 2152).

§ 506. Εἰς τὴν Ἑλλάδα ὅμως σπανιώτατα ἀκολουθεῖται ἡ τάξις αὕτη· εἰς δὲ τὴν Νομολογίαν τοῦ Ἀρ. Πάγου εὕρηνται τὰ ἑξῆς.

— Δύναται μέν, ἀλλὰ δὲν ὑποχρεοῦται ὁ πρόεδρος τῶν συνέδρων νὰ θέτῃ χωριστὰ ζητήματα δι' ἕκαστον τῶν κατηγορουμένων (2). Ἀποφ. ποιν. Ἀρ. Π. τλθ' τοῦ 1839, 39 τοῦ 1853. — Ὅθεν, ἂν δὲν τεθῶσι χωριστὰ ζητήματα δι' ἕκαστον κατηγορούμενον, δὲν ὑπάρχει ἀκυρότης. Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Π. 80 τοῦ 1854.— 44 τοῦ 1843.— 46 τοῦ 1845.

εἰς τό, ἂν ὁ Δ. Τ. ἦναι ἔνοχος ὅτι, ἀποφασίσας ἐκ προμελέτης, ἢ ἐπιχειρῶν ἐσκεμμένως νὰ ἐκτελέσῃ ἀνθρωποκτονίαν κατὰ τοῦ Γ. Σ., ἐπέπεσε κατ' αὐτοῦ τὴν 14 Φεβρουαρίου 1837 εἰς Πάτρας καὶ τὸν ἐπλήγωσεν εἰς τὸν ἀριστερὸν μαστόν, εἰς τὸν ἀριστερὸν βραχίονα καὶ εἰς τὸν ὦμον, ἀφήσας ἀνεκτέλεστον τὸν μελετηθέντα φόνον ἐκ τύχης, ἢ δι' ἐξωτερικὰ ἐμπόδια· οἱ δὲ ἔνορκοι ἀπαντήσαντες διὰ τῆς ἐτυμηγορίας των καταφατικῶς, καὶ ἑνώσαντες εἰς ἓν τὰ εἰς τὸ ζήτημα διαζευκτικῶς ἐκτεθειμένα δύω κύρια συστατικὰ τῆς πράξεως, δὲν παρεμόρφωσαν παντελῶς τὸ ζήτημα, ἀλλ' ἀπήντησαν συμφώνως μὲ τὰ καθήκοντά των. Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Π. σκς' τοῦ 1838 (σ. 121 τ. 3 τῆς Νομολ.).

(1) Πρλ. Δαλλ. λ. Instr. crim. ἀρ. 2842 ἑπ.

(2) Ὁ νόμος δὲν ἀπαιτεῖ νὰ τίθενται, ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος,

— Τὰ ἄρθρα 329 καὶ 430 τῆς ποιν. δικονομίας δὲν διατάττουν ῥητῶς νὰ τίθενται τόσα χωριστὰ ζητήματα, ὅσα εἶναι τὰ πρόσωπα τῶν κατηγορουμένων, ὅταν μάλιστα πρόκηται περὶ τῆς αὐτῆς πράξεως, εἰς τὴν ὁποίαν συνήργησαν ἢ παρευρέθησαν οἱ κατηγορούμενοι. Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 61 τοῦ 1847 ἐν λέξ. Ζητήματα § 31.

— Κατὰ τὴν Νομολογίαν λοιπὸν τοῦ Αρ. Πάγου δὲν ἀπαγορεύεται νὰ τίθενται σύνθετα ζητήματα· ὥστε, ἂν τὸ περὶ πληγῶν ζήτημα δὲν ἦναι ἀναλελυμένον (1), (οἷον ἂν οἱ ἔνορκοι δὲν ἐρωτήθησαν ἂν ὁ.... ἐπλήγωσε τὸν.... ἀλλὰ ἠρωτήθησαν ἂν ὁ ....καὶ ὁ....ἐπλήγωσαν τὸν....) τοῦτο δὲν φέρει ἀκυρό-

---

χωριστὰ δι' ἑκάστην πρᾶξιν καὶ δι' ἕκαστον κατηγορούμενον ζητήματα, ἀλλ' ἀνατίθεται εἰς τὸν πρόεδρον τῶν συνέδρων νὰ ἐκθέτῃ αὐτὰ καθ' ὃν τρόπον νομίσῃ συντελεστικώτερον, χορηγουμένου τοῦ δικαιώματος εἰς τὸν κατηγορούμενον νὰ κάμῃ παρατηρήσεις. Απ. ποιν. Αρ. Π. 92 τοῦ 1842.

— Δὲν θέτονται ἰδιαίτερα ζητήματα δι' ἕκαστον κατηγορούμενον, ὁσάκις οὗτοι κατηγορῶνται διὰ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν πρᾶξιν. Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου τξ' σ. 50 τ. 4 τῆς Νομολ.

— Οὐδεὶς νόμος ἀπαγορεύει τὸ νὰ συμπεριλαμβάνωνται δύο ἢ καὶ πλείονες κατηγορούμενοι εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ ζήτημα, περὶ οὗ μέλλουν νὰ ἀποφασίσουν οἱ ἔνορκοι. Αποφ. ποιν. Αρ. Πάγου 31 τοῦ 1842.

— ὅταν ἦναι πολλοὶ κατηγορούμενοι ἐπὶ μιᾷ πράξει, δὲν ἀπαιτεῖται νὰ θέτωνται τόσα ξεχωριστὰ καὶ ἰδιαίτερα ζητήματα, ὅσοι εἶναι οἱ κατηγορούμενοι· ἡ θέσις τῶν ζητημάτων εἰς ἓν ἢ πολλὰ κεφάλαια, ἀφίνεται εἰς τὴν διάκρισιν τοῦ προέδρου τῶν συνέδρων. Απ. ποιν. Αρ. Π. 36 τοῦ 1846.

— Οὐδεὶς νόμος ἀπαγορεύει τὸ νὰ συμπεριλαμβάνωνται δύω ἢ καὶ πλείονες κατηγορούμενοι εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ ζήτημα, περὶ οὗ μέλλουν ν' ἀποφασίσωσιν οἱ ἔνορκοι, οὔτε προκύπτει ἐκ τούτου ἀσάφειά τις ἢ ἀταξία περὶ τὴν ἐτυμηγορίαν, ὅταν αὕτη εἴτε ἀποφαίνηται ῥητῶς τοὺς κατηγορουμένους συνενόχους τῆς αὐτῆς πράξεως, εἴτε κάμνῃ διάκρισιν τῆς συνενοχῆς. Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 31 τος 1842.

(1) Πρλ. ὅμως ἀνωτ. § 470 ἐπ.

τητα, μὴ ἐπελθούσης συγχύσεως τινός. Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 59 του 1844 ἐν Εὐρ. τόμ. 8 σελ. 119.

Ζητήματα περὶ περιστάσεων ἀναφαινομένων ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ (1).

§ 515. Τοῦ λόγου ἡ σειρὰ φέρει ἤδη ὑπ' ὄψιν μας τὴν ἐρώτησιν, ἂν τίθενται ζητήματα καὶ περὶ νέων γεγονότων, περὶ ὧν τὸ ἐγκλητήριον δὲν ἀναφέρει τί (2). Εἰς τὴν ὑποσημείωσιν βλέ-

---

(1) Οἱ ἔνορκοι δὲν δύνανται νὰ προσθέσωσιν εἰς τὴν ἐτυμηγορίαν ἐπιβαρυντικὴν περίστασιν, μὴ τεθεῖσαν εἰς αὐτούς.

Τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων δύναται, ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, νὰ μὴ λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὴν ἐπιβαρυντικὴν ταύτην περίστασιν, καὶ ν' ἀποφασίσῃ, ἐφαρμόζον τὸν νόμον, χωρὶς νὰ διατάξῃ τοὺς ἐνόρκους νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὸ δωμάτιον τῶν διασκέψεων πρὸς τακτοποίησιν τῆς ἐτυμηγορίας. Απ. ποιν. Αρ. Π. 22 τοῦ 1844.

(2) Πρλ. Δαλλ. λ. Instr. crim. ἀρ. 2510 ἑπ. ἴδε δὲ καὶ ἀρ. 2608 ἑπ. 2631 ἑπ.— Morin, λ. quést. au jur. ἀρ. 16 ἑπ.

§ 516. *Γαλλικὴ Νομολογία* (*). *Ἐπιβαρύνουσαι περιστάσεις.*— α) Κατ' αὐτὴν καὶ κατὰ τὸ ἄρθρον 430 τῆς ἡμετέρας ποιν. δικονομίας, ἐὰν ἐπὶ τῆς συζητήσεως ἀναφανῶσιν ἐπιβαρύνουσαι περιστάσεις, γίνονται περὶ αὐτῶν ἰδιαίτερα ζητήματα, ἀνήκει δὲ εἰς τὸν πρόεδρον, σιωπῶντος τοῦ εἰσαγγελέως, νὰ κρίνῃ, ἂν περιστάσεις τοιαῦται ἀναφαίνωνται ἐκ τῆς συζητήσεως (Rej. 14 Ὀκτ. 1831). Ἀλλά, αἰτοῦντος τοῦ εἰσαγγελέως, ἂν ὁ πρόεδρος δὲν δεχθῇ τὴν αἴτησιν, ἢ ἂν ὁ κατηγορούμενος ἀντιτείνῃ, τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων ἀποφαίνεται περὶ τοῦ παρεμπίπτοντος αὐτοῦ, μὴ δυνάμενον ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος μήτε ν' ἀποῤῥίψῃ forma negandi τὸ αἰτούμενον ζήτημα (Cass. 26 Δεκεμ. 1823), μήτε ν' ἀπωθήσῃ τὴν ἐκ τῆς συζητήσεως ἀναφαινομένην περίστασιν ἐπὶ λόγῳ, ὅτι τὸ συμβούλιον ἀπέῤῥιψεν αὐτὴν ὡς

(*) Morin λ. Quéstion au jur. ἀρ. 26 ἑπ.

πει ὁ ἀναγνώστης τὸν τρόπον καθ' ὃν πραγματεύονται τὸ προκείμενον ζήτημα οἱ Γάλλοι νομοδιφεῖς, ἴδωμεν δὲ τί ἀποφαίνεται ἡ ἡμετέρα Νομολογία.

ὡς μὴ ὑποστηριζομένην (établie en fait), εἴτε δι' ἄλλον τινὰ λόγον (Rej. 19 Αὐγ. 1830. J. cr. n° 546) (*).

§ 517. δ') *Γεγονότα τροπολογοῦντα τὴν κατηγορίαν* (faits modificatifs). — Τοιαῦτα εἶναι, ὅσα συνδέονται, διὰ τοῦ χρόνου καὶ τοῦ τόπου, μὲ τὴν κυρίαν πρᾶξιν, τῆς ὁποίας δὲν εἶναι εἰμὴ περιστάσεις κατὰ συμβεβηκὸς (circ. accideneles). Τινὰ δὲν τροποποιοῦν εἰμὴ αὐτὸ τὸ ὑλικὸν γεγονός, ἄλλα δὲ τροπολογοῦν τὴν νομικὴν ἐνοχὴν καὶ τὸν χαρακτηρισμὸν καὶ σχεδὸν πάντοτε τὴν ποινήν· σχετικὰ ζητήματα εἶναι πρὸ πάντων τὰ καλούμενα ἐπιβοηθητικά.

Τὰ ζητήματα ταῦτα καθίστανται συνήθως ὠφέλιμα διὰ νὰ μὴ ἀποτύχῃ ἐντελῶς ἡ κατηγορία· διὰ τὸν ἴδιον λόγον φιλονεικοῦνται πάντοτε ὑπὸ τῆς ὑπερασπίσεως, ἥτις θέλει νὰ ὠφεληθῇ ἐκ τῆς πτώσεως τῆς κυρίας κατηγορίας. Ἐντεῦθεν παρεμπίπτοντα καὶ δυσχέρειαι. Κατὰ τὴν Γαλλ. Νομολογίαν, ὁ πρόεδρος δύναται, καὶ κατὰ τὴν διόδον τῶν συζητήσεων, ν' ἀναγγείλῃ ὅτι θέλει θέσει τοιοῦτον ἢ τοιοῦτον ἐπιβοηθητικὸν ζήτημα (Rej. 29 Σεπτ. 1843. J. cr. ἀρ. 3486)· ἂν γίνῃ ἀμφισβήτησις περὶ τῆς θέσεως τοῦ ἐπιβοηθητικοῦ ζητήματος, τὸ δικαστήριον ἀποφαίνεται.

§ 518. γ') Τὸ ὁρκωτικὸν δικαστήριον ἀποφαίνεται καὶ ἐπὶ τῶν τροπολογιῶν (Cass. 6 Ἰουλ. 1827) μὴ ἔχον τὸ δικαίωμα νὰ κρίνῃ ἐὰν ἦ περιττόν· ἄλλως ἀναπέμπονται εἰς τὸ δωμάτιον τῶν πρὸς συμπλήρωσιν τῆς ἐτυμηγορίας (Cass. 27 Ἰαν. καὶ 16 Ἀπριλ. 1842. J. cr. ἀρ. 3072).

§ 519. δ') Ὁ πρόεδρος δύναται νὰ θέσῃ ἐπιβοηθητικῶς εἰς ζήτημα περὶ κλοπῆς χρημάτων, τὸ ζήτημα περὶ κλοπῆς πραγματειῶν· διότι ἡ ἰδιότης τοῦ κλαπέντος δὲν εἶναι περίστασις συ-

---

(*) Εἰς κατηγορίαν περὶ βιαίας λήψεως (extorsion) ὑπογραφῆς δύναται νὰ τεθῇ ζήτημα περὶ τραύματος γενομένου πρὸς διευκόλυνσιν τοῦ ἀδικήματος, ἀλλὰ τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων δὲν δύναται ν' ἀρνηθῇ τὴν διατήρησιν τῆς τεθείσης εἰς τὸ ζήτημα περὶ τῆς λήψεως ταύτης περιστάσεις, ὅτι τὸ ἔγγραφον εἶχε μείνει ἄγραφον (à l'état de blanc seing) Cass. 19 Ἰουν. 1845. J. cr. ἀρ. 3802.

§ 525. Ἐὰν ἐπὶ τῆς συζητήσεως ἀναφανῶσι κατὰ τοῦ κατηγορουμένου ἐπιβαρύνουσαι περιστάσεις, ἢ ἐὰν ὁ ἐγκαλούμενος ἀνέφερε περὶ ἑαυτοῦ πράγματα, τὰ ὁποῖα κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ νόμου ἔχουν ἐπιῤῥοὴν εἰς τὸν καταλογισμὸν καὶ εἰς τὴν ἐπιμέτρησιν τῆς ποινῆς, γίνονται περὶ τούτου ἰδιαίτερα ζητήματα. 430 ποιν. δικον. (339 instr.)

Καὶ ἡ ἡμετ. λοιπὸν νομοθεσία διατάσσει νὰ τίθενται ζητήματα περὶ τῶν ἐπιβαρυνουσῶν περιστάσεων, αἱ ὁποῖαι ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ ἀναφαίνονται, καὶ φρονῶ ὅτι τὰ καθιερωθέντα ὑπὸ τῆς Γαλ. Νομολογίας (§ 516—520 τῆς ὑποσημ.) ἐφαρμόζονται καὶ παρ' ἡμῖν. Τὰ περὶ τούτου παραδείγματα εἶναι πλεῖστα, καὶ ἐξ αὐτῶν ἀναφέρομεν μόνον τὰ ἑξῆς.

§ 526. ά) Ἐὰν προκύψῃ ἐκ τῆς συζητήσεως ὅτι τὸ ἀντικείμενον τῆς κλοπῆς ὑπερβαίνῃ τὴν ἀξίαν τῶν χιλίων δραχμῶν, τὸ

στατικὴ τῆς κλοπῆς (Rej. 4 Σεπτ. 1812). Εἰς κατηγορίαν περὶ κλοπῆς ζήτημα περὶ συνενοχῆς εἰς αὐτὴν (J. cr. ἀρ. 1203). Εἰς κατηγορίαν περὶ βιασμοῦ, ἢ μόνον ἀποπείρας πρὸς βιασμὸν, ζήτημα περὶ προσβολῆς τῆς αἰδοῦς avec violence (J. cr. ἀρ. 4649). Εἰς κατηγορίαν περὶ προσβολῆς τῆς αἰδοῦς avec violence, ζήτημα περὶ δημοσίας προσβολῆς τῆς αἰδοῦς (Rej. 14 Ὀκτ. 1826). Εἰς κατηγορίαν περὶ πλαστογραφίας δημοσίου ἐγγράφου, ζήτημα περὶ πλαστογραφίας ἰδιωτικοῦ ἐγγράφου (Rej. 30 Νοεμβρ. 1827). Εἰς κατηγορίαν περὶ συνωμοσίας, ζήτημα περὶ μὴ ἀποκαλύψεως αὐτῆς (J. cr. ἀρ. 643). Εἰς κατηγορίαν περὶ φόνου ζήτημα περὶ φόνου ἐξ ἀμελείας (J. cr. ἀρ. 2337), ἢ τραύματος ἐπενεγκόντος ἀκουσίως τὸν θάνατον (J. cr. ἀρ. 2861 καὶ 3142).

§ 520. έ) Ὅλα τὰ ζητήματα ταῦτα δύνανται, καὶ μάλιστα κατά τινας ἀποφάσεις (Cass. 14 Μαΐου 1813 καὶ 6 Ἰουλίου 1826) πρέπει νὰ τίθενται, ὅταν ἀναφαίνωνται ἐκ τῆς συζητήσεως, εἴτε τὸ ζητεῖ ὁ κατηγορούμενος, εἴτε σιωπᾷ, εἴτε ἀντιτείνει, ὅτε ἀκούεται καὶ ὁ εἰσαγγελεὺς (J. cr. ἀρ. 2337, 2552, 2861). Τὸ ἐπιβοηθητικὸν ζήτημα δύναται νὰ τεθῇ ὁσάκις πρόκηται περὶ ἁπλῆς μεταβολῆς τῆς κυρίας κατηγορίας (dégénerescence)· ὅθεν εἰς κατηγορίαν κλοπῆς μὲ ἐπιβαρυντικὰ περιστατικὰ ἢ συνενοχῆς δ' ὑποστηρίξεως καὶ βοηθείας, δύναται νὰ τεθῇ ζήτημα περὶ ἀποκρύψεως τῶν κλοπιμαίων (J. cr. ἀρ. 4765).

δικαστήριον ὀφείλει νὰ θέσῃ περὶ τοῦ ἐπιβαρυντικοῦ τούτου περιστατικοῦ ἴδιον ζήτημα. Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 49 τοῦ 1852 (1).

§ 527. β') Ἐπιβαρυντικὴ περίστασις εἰς τὴν ἐπὶ ληστεία κατηγορίαν τίθεται ἐν τῷ ζητήματι, δυνάμει τοῦ ἄρθρου 430 τῆς ποιν. δικον.— Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Π. 36 τοῦ 1850.

—Τίθενται δὲ αἱ ἐπιβαρυντικαὶ περιστάσεις ὑπὸ τοῦ προέδρου, τὸ δὲ δικαστήριον ἀποφασίζει ὅταν ἐγείρηται ἀμφισβήτησις Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Π. 95 τοῦ 1857, φέρουσα.

Ἀπόφ. Ἐπειδὴ οἱ ἀναιρεσείοντες παρεπέμφθησαν εἰς τὸ κατὰ τὴν περιφέρειαν τῶν ἐν Ἀθ. ἐφετῶν κακουργιοδικεῖον διὰ νὰ δικασθῶσιν ὡς ὑπαίτιοι ληστείας πραχθείσης ἐκ συστάσεως ἐνόπλως εἰς δημοσίαν ὁδὸν, ὁ δὲ πρόεδρος προσέθηκεν εἰς τὰ περὶ τῆς κυρίας πράξεως ζητήματα, τὰ ὑποβληθέντα εἰς τοὺς ἐνόρκους, καὶ τὸ τῆς χρήσεως τῶν ὅπλων· ἐντεῦθεν δ' ἀποβαίνει πρόδηλον, ὅτι τὸ ἐπιβαρυντικὸν τοῦτο γεγονὸς προέκυψεν ἐκ τῆς συζητήσεως ὅπερ ἀπεδείχθη καὶ ἐκ τῶν ὑστρέων λυσάντων τῶν ἐνόρκων καταφατικῶς καὶ τὸ ζήτημα τοῦτο, ἐνῷ ὁ πρόεδρος ὑπέμνησεν αὐτοῖς τὸ καθῆκον τοῦ νὰ καταρτίσωσιν ἐκ μόνης τῆς ἐνώπιόν των γενομένης συζητήσεως τὴν περὶ τῆς κατηγορίας πεποίθησίν των.

Ἐπειδὴ ὁ νόμος ἀνατίθησιν εἰς τὸν πρόεδρον τὸ ἔργον τοῦ νὰ θέτῃ τὸ ζήτημα, τὸ δὲ δικαστήριον ἀποφασίζει μόνον ὅταν γενῶσι παρατηρήσεις κατὰ τῆς ἐκθέσεως αὐτῶν, ἄρθρ. 427, 428, 420 τῆς ποιν. δικονομίας. ἡ δὲ διάταξις αὕτη εἶναι ἁπλῆ ἐφαρμογὴ τοῦ ἐν τῷ 420 ἄρθρῳ τῆς αὐτῆς δικονομίας ἀναφερομένου κανόνος, ὅτι τὸ δικαστήριον ἀποφασίζει περὶ ὅλων τῶν κατὰ τὴν συζήτησιν ἀναφυομένων διαταγμῶν καὶ ζητημάτων, οὐδεὶς δὲ περὶ διαταγμοῦ ἢ ζητήματος λόγος ὅταν περὶ τῶν ἐντὸς τῆς ἁρμοδιότητος τοῦ προέδρου ὑπ' αὐτοῦ πραττομένων οὐδεμία ἐγείρεται ἀμφισβήτησις· ἄλλως τε ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὅ,τε εἰσαγγελεὺς καὶ ὁ συνήγορος τῶν κατηγορουμένων ἔλαβον τὸν λόγον καὶ τὸ δικαστήριον ἀπεφάσισε περὶ τοῦ ἐπιβαρυντικοῦ τῆς χρήσεως τῶν ὅπλων ζητήματος, γενομένης προτάσεως ὑπὸ τοῦ συνηγόρου ὅτι

(1) Καὶ τὰ Πλημμελειοδικεῖα ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ δεχθῶσιν ἐπιβαρυντικὴν περίστασιν· οἷον ὅταν κατηγορῆταί τις ἐπὶ τραύμασι, ἃ ἐπέφερον νόσον ἧττον τῶν 30 ἡμερῶν, τὸ πλημμελειοδικεῖον δύναται νὰ δεχθῇ ὅτι ἐπέφερον νόσον πλέον τῶν 30 ἡμερῶν. Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Π. 67 τοῦ 1852.

τοῦτο πρέπει νὰ τεθῇ πλέον ἀναλελυμένον· τὸ δὲ γεγονὸς τοῦτο περιεῖχε συνεπτυγμένως, ἀλλ' οὐδὲν ἧττον σαφῶς, τὴν συναίνεσιν εἰς τὸ νὰ τεθῇ ἐν γένει καὶ τὸ ἐπιβαρυντικὸν τῆς χρήσεως τῶν ὅπλων ζήτημα.

§ 528. Ἡ παράλειψις τῆς ἐν τοῖς πρακτικοῖς μνείας, ὅτι τὸ ἐπιβαρυντικὸν περιστατικὸν ἐπρόκυψεν ἐκ τῆς συζητήσεως ἀποτελεῖ μὲν παράβασιν τῶν καθηκόντων τοῦ γραμματέως, δὲν εἶναι ὅμως λόγος ἀναιρέσεως. Απ. ποιν. Αρ. Π. 95 τοῦ 1857.

§ 528ª. § γ'. Ἐφιστᾶται δὲ ἡ προσοχὴ τοῦ ἀναγνώστου εἰς τὰ κατωτέρω § 616 ἑπ.

Περιστάσεις ἔχουσαι ἐπιῤῥοὴν εἰς τὸν καταλογισμὸν καὶ εἰς τὴν ἐπιμέτρησιν τῆς ποινῆς.— Λόγοι ἐξαλείφοντες ἢ σμικρύνοντες τὸ ἀξιόποινον.

Προεισαγωγικαὶ παρατηρήσεις. — Ἐπειδὴ ἡ περὶ τῶν περιστάσεων αὐτῶν ἔκθεσις προϋποτίθησι τὴν γνῶσιν γενικωτέρων τινων ἀρχῶν, καὶ ἐπειδὴ μάλιστα ἡ παραγνώρισις τῶν ἀρχῶν αὐτῶν ἐπιφέρει οὐκ ὀλίγα λάθη, σημειῶ, διὰ βραχέων, τὰ ἑξῆς.

§ 530. Ὁ καταλογισμός, ὡς ἄλλοτε εἴπομεν, στηρίζεται εἰς τὴν γνῶσιν καὶ θέλησιν τῆς προσβολῆς τοῦ δικαίου· ἐκ τούτου ἕπεται, ὅτι ἐὰν τὰ στοιχεῖα τοῦ καταλογισμοῦ, ἡ γνῶσις δηλαδὴ καὶ ἡ θέλησις (1), λείψουν, ἡ πρᾶξις μένει ἀκαταλόγιστος· δὲν ὑπάρχει ἐνοχή, ἀλλ' ἁπλῶς φυσικὸν συμβάν, ἐν δυστύχημα· ὅταν τις ἐνεργῇ, καὶ κατὰ τὴν ἐνέργειάν του δὲν ἔχῃ γνῶσιν τοῦ τί πράττει ἢ δὲν ἔχει ἐλευθερίαν θελήσεως, εἶναι φανερὸν ὅτι ἡ πρᾶξίς του δὲν δύναται πλέον ν' ἀποδοθῇ οὔτε εἰς τὸν δόλον, οὔτε εἰς τὴν ἀμέλειαν τοῦ πράξαντος· ἡ ἐνέργειά του δὲν εἶναι ἐνέργεια λογικοῦ ἀνθρώπου, ἀλλὰ μηχανικὴ ἐνέργεια εἴτε ἑνὸς παράφρονος, εἴτε ἑνὸς βεβιασμένου ἀπὸ κρείττονος δυνάμεως, καὶ εἰς τὴν πρᾶξιν αὐτὴν δὲν ὑπάρχει ἡ ἀντίθεσις ἐκείνη τῆς θελήσεως τοῦ ἐγκληματίου πρὸς τὸν νόμον, ἡ ὁποία σχηματίζει τὴν ἔννοιαν τοῦ ἐγκλήματος. Συστατικοὶ ὅροι τοῦ ἐγκλήματος δὲν εἶναι ἁπλῶς ἡ γνῶσις καὶ ἡ θέλησις, ἀλλ' ἡ γνῶσις καὶ ἡ θέλησις ἑνὸς ἀδικήματος, καθόσον γνωρίζει ὁ ἐνεργῶν, ὅτι ἡ δεῖνα πρᾶξις φέρει

(1) Ὅρα τὴν λέξ. Προμελέτη.

μεθ' ἑαυτῆς προσβολὴν ἑνὸς δικαιώματος καὶ καθόσον θέλει νὰ ἐνεργήσῃ αὐτὴν τὴν προσβολὴν τοῦ δικαιώματος· ἔχομεν λοιπὸν τὴν συνείδησιν τῆς ἀδικίας· εἰς αὐτὴν (1) συνίσταται κυρίως ἡ ἀντίθεσις τῆς μερικῆς θελήσεως τοῦ ἐγκληματίου κατὰ τοῦ δικαίου, τὸ ὁποῖον ὑπάρχει ἀφ' ἑαυτοῦ καὶ δυνάμει τοῦ νόμου. Ἂν λοιπὸν διὰ τὸν καταλογισμὸν καὶ τὴν ὕπαρξιν τοῦ ἐγκλήματος ἀπαιτῆται συνείδησις τῆς ἀδικίας, εἶναι φανερὸν, ὅτι δὲν εἶναι λόγος περὶ καταλογισμοῦ ὅταν ἔχωμεν τὴν συνείδησιν τοῦ δικαίου, διότι ἡ πρᾶξις τοῦ ἐνεργοῦ εἶναι ἐν ἁρμονίᾳ μὲ τὸ δίκαιον. Δὲν ὑπάρχει λοιπὸν καταλογισμὸς τότε, ἀλλ' ὄχι καὶ ὅταν δὲν ἔχωμεν τὴν συνείδησιν τῆς ἀδικίας, διότι τὸ ἀρνητικὸν συγχέεται μὲ τὴν ἔλλειψιν τῆς γνώσεως καὶ συμπεριλαμβάνεται μὲ τὸ πρῶτον.

§ 531. Οἱ αἴροντες τὸν καταλογισμὸν λόγοι τουτέστιν αἱ καταστάσεις, καθ' ἃς ἐλλείπει ἡ πρὸς ἐπίγνωσιν τοῦ ἀξιοποίνου τῆς πράξεως ἀναγκαία συνείδησις (2), ἢ καθ' ἃς ἡ ἐνέργεια τῆς θελήσεως καταπιέζεται ὑπὸ ἐσωτερικῶν ἢ ἐξωτερικῶν ἀκαταμαχήτως ἐνεργουσῶν ὁρμῶν, δύνανται νὰ διαιρεθῶσιν α΄) εἰς λόγους, δι' ὧν ἀποκλείεται ἡ ἀναγκαία συνείδησις, καὶ β΄) εἰς λόγους δι' ὧν ἀποκλείεται ἡ ἐλευθερία τῆς βουλήσεως. Ὅθεν ὑπάγονται εἰς τὴν πρώτην κατηγορίαν ἡ νεανικὴ ἡλικία, ἡ κωφαλαλία. Εἰς τὴν τάξιν δὲ τῶν καταστάσεων προσκαίρου συγχύσεως τῶν αἰσθήσεων ἀνήκουσιν ὁ βρασμὸς τῆς ψυχικῆς ὁρμῆς, ὁ ὕπνος, ἡ κάρωσις, ἡ ὑπνοβασία, ἡ μέθη. Ὡς αἴρουσα τὸν καταλογισμὸν ταραχὴ τῆς ψυχῆς παρίσταται μόνον ἡ διαρκὴς ἢ κατὰ συνέπειαν νοσηματωδῶν ἐπιῤῥοιῶν στιγμιαίως μὲν παραγομένη, ἀλλὰ πολλάκις συνεχῶς ἐπανερχομένη κατάστασις, ἥτις ταράσσει τὴν πρωτότυπον ἰσοῤῥοπίαν τῶν ψυχικῶν δυνάμεων καὶ τὴν χρῆσιν αὐτῶν οὕτως, ὥστε αἴρεται ἡ πρὸς καταλογισμὸν ἀναγκαία συνείδησις ἢ ἡ ἐλευθέρα βούλησις, θέτουσι δὲ ὡς θεμελιώδεις τύπους, καθόσον α΄) ἐλλείπει ἡ πρὸς καταλογισμὸν ἀναγκαία συνείδησις τοῦ πράττοντος (πνευματικαὶ ἀσθένειαι), ἢ β΄) καθόσον διὰ νοσηματωδῶν ὁρμῶν αἴρεται ἡ ἐλευθέρα βούλησις. Εἰς τὰς πρώτας ἀνάγονται 1) ἡ παραφροσύνη· 2) ἡ βλακεία· γ΄) ἡ μωρία. Εἰς τὰς δευτέρας 1) ἡ μανία· 2) ἡ ἁπλῆ μανία. Ἴδωμεν ἤδη εἰδικώτερον τὰ περὶ τῶν καταστάσεων αὐτῶν.

§ 532. α΄) Ἡ *νεανικὴ ἡλικία*, καθ' ἣν, διὰ τὸ μηκέτι ἀκμαῖον

---

(1) Ὅρα Φαϋερβ. σελ. 214 τῆς μεταφρ.
(2) Τί; Φαϋερβ. σελ. 214.

τῆς πνευματικῆς ἀναπτύξεως, ἐλλείπει ἡ ἀναγκαία συνείδησις. Κατὰ τὸν Ἑλληνικὸν ποιν. νόμον, εἶναι ἀνεπίδεκτοι καταλογισμοῦ οἱ μηκέτι συμπληρώσαντες τὸ δέκατον ἔτος τῆς ἡλικίας των παῖδες (ἄρθ. 82)· ὁμοίως καὶ οἱ συμπληρώσαντες μὲν τὸ δέκατον, ἀλλ' ὄχι καὶ τὸ 14 ἔτος, ἐὰν τὸ δικαστήριον ἀποφασίσῃ ὅτι ἔπραξαν ἄνευ διακρίσεως (ἄρθ. 83). Μετὰ δὲ τὸ 14 ἔτος δὲν λαμβάνεται πλέον ὑπ' ὄψιν ἡ ἡλικία (1) (ἄρθ. 85).

§ 533. β') Ἡ *κωφαλαλία* τῶν ἐκ γενετῆς κωφαλάλων ἢ τῶν ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας καταστάντων τοιούτων. Τὸ ἄρθ. 88 τοῦ ποιν. νόμου ὁρίζει τὰ περὶ αὐτῶν (2), καταψηφίζον ἐλάττονα ποινὴν ἀναλόγως τῆς μαθήσεώς των (3).

Ἐτυμηγορία, φέρουσα ἀφ' ἑνὸς μὲν ὅτι ὁ κατηγορούμενος ἦτον κωφάλαλος καὶ μὴ ἱκανῶς διδαγμένος, ὥστε νὰ ἐννοῇ τὸ ἀξιόποινον καὶ τὰς συνεπείας τῆς πράξεώς του, ἀφ' ἑτέρου δὲ, ὅτι ἠδύνατο νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐννοῶν τὰς συμβουλὰς τῶν συνεργῶν, δὲν εἶναι ἀντιφατική, διότι ἡ ἀπόφασις ὡς πρὸς τὸ πρῶτον δὲν ἐμφαίνει τελείαν στέρησιν νοῦ καὶ φρονήσεως. Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 2 τοῦ 1855.

---

(1) Γνωστὴ ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου 84 τοῦ Ἑλλ. ποιν. νόμου. Κατὰ τὸν Γαλλ. νόμου ἄρθ. 66 ἐξαρτᾶται τὸ πᾶν ἀπὸ τῆς συμπληρώσεως τοῦ 16 ἔτους, καὶ ἐὰν ἀποφασισθῇ ὅτι ὁ πράξας ἐνήργησε μετὰ διακρίσεως, ἐπιβάλλεται μολαταῦτα, ἀντὶ τῆς ποινῆς τοῦ θανάτου καὶ τῶν δεσμῶν, κάθειρξις εἰς σωφρονιστικὸν κατάστημα.— Τί ἄλλαι νομοθεσίαι; Φεϋερβ. σ. 224 τῆς μεταφρ.

(2) Τί ἄλλαι νομοθεσίαι; ὅρα μετάφ. Φέϋερβ. σ. 219 ἐπ.

(3) Ἴδε méd. lég. ὑπὸ Briand καὶ Brosson, μέρ. 3, κεφ. 5. Ἡ πεῖρα ἀπέδειξεν, ὅτι οἱ κωφάλαλοι εἶναι εἰσάχρον ὀργίλοι καὶ ζηλότυποι· οὐτιδανή τις αἰτία τοὺς ἐρεθίζει ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε δὲν δύνανται νὰ κατακυριεύσωσιν ἑαυτῶν· μόλις ἀτελῶς πῶς ἡ μάθησις εἰμπορεῖ νὰ περιστείλῃ τὸ λίαν αὐτῶν ὀξύθυμον· σπανιώτατα μάλιστα, νομίζει ὁ Ὀφζάουερ, καὶ αὐτοῦ τοῦ διδαγμένου κωφαλάλου ἡ διανοητικὴ δύναμις ἀναπτύσσεται τόσον, ὥστε νὰ συλλάβῃ ἀφῃρημένας ἰδέας, καὶ νὰ κατανοήσῃ τὴν ἐπιστήμην τῶν κοινωνικῶν καθηκόντων (*).

(*) Πρβλ. τὴν ἐν τῷ ἡμετ. Εὐρ. διατριβὴν ἐν λέξ. Κωφάλαλοι.

§ 534. *Κατάστασις ἀσθενείας* (1). Εἰς ὅλην τὴν ὡριμότητα τῶν φυσικῶν του δυνάμεων καὶ τῆς φυσικῆς ἡλικίας, δύναται ὁ ἄνθρωπος νὰ μὴ χάσῃ τὴν χρῆσιν τῶν νοητικῶν του δυνάμεων, ἢ νὰ στερηθῇ ταύτης καὶ ἀφοῦ ἅπαξ τὴν ἀπέκτησιν, εἴτε διαρκῶς, εἴτε προσκαίρως. Ὅστις εὑρίσκεται εἰς κατάστασιν ἀσθενείας τῶν λογικῶν του δυνάμεων δὲν εἶναι δεκτικὸς καταλογισμοῦ, ἐπειδὴ δὲν ἔχει συνείδησιν τῶν πράξεών του, καὶ ἄνευ τῆς συνειδήσεως ταύτης δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐννοήσωμεν εὐθύνην καὶ καταλογισμόν.

«Πρᾶξίς τις (λέγει τὸ ἄρθ. 86) δὲν δύναται νὰ καταλογισθῇ εἰς ἐκείνους οἵτινες ἐξετέλεσαν ταύτην, ἐνῷ δὲν ἦσαν κύριοι τῆς χρήσεως τοῦ λογικοῦ· ἀλλ' ὁ ἀφηρημένος οὗτος κανὼν δὲν ἀρκεῖ, διότι ἡ κατάστασις τῆς ἀσθενείας φανεροῦται μὲ ἰδιαίτερον προσδιορισμὸν καὶ χαρακτῆρα. Τὸ ζήτημα δὲ εἶναι νὰ προσδιορισθῶσι τὰ διάφορα εἴδη τῶν ἀσθενειῶν τῶν ἀποκλειουσῶν τὸν καταλογισμόν, διὰ νὰ δύναται καὶ ὁ νόμος νὰ ἦναι ὡρισμένος καὶ ὁ δικαστὴς νὰ ἔχῃ ἀσφαλῆ ὁδηγόν. Ἀλλὰ τὸ ἔργον δὲν εἶναι εὔκολον· αἱ ἐπιστῆμαι, αἵτινες ἔχουσιν ἀντικείμενον τὸ ἔργον τοῦτο, ἡ ψυχολογία ἰδίως, δὲν ἔφθασεν εἰς ἀποτελέσματα, περὶ τῶν ὁποίων νὰ ἦναι ὅλοι σύμφωνοι, διότι ἐξ ἑνὸς ἡ ἐμπειρία εἶναι πολλὰ δύσκολος, ἐπειδὴ αἱ ἐξαιρετικαὶ αὗται καταστάσεις εἶναι

(1) Καὶ ὡς πρὸς τοῦτο ὑπάρχει μεγάλη διαφωνια εἰς τὰς νεωτέρας νομοθεσίας. Αἱ μὲν δηλοῦσιν ἁπλῶς, διὰ γενικωτάτης ἐκφράσεως, ὅτι καὶ αἱ ταραχαὶ τῆς ψυχῆς δὲν ὑπόκεινται εἰς καταλογισμόν, ἀφίνουσι δὲ εἰς τὸν δικαστὴν νὰ κρίνῃ, ἐὰν ἦναι δεκτὸς ὁ καταλογισμός· οὕτω π. χ. κατὰ τὸν Αὐστριακὸν νόμον ἄρθ. 2 καὶ κατὰ τὸν Γαλλ. νόμον, ἄρθ. 64, ὅστις ἀναφέρει μόνον τὴν démence, θέλει δὲ νὰ ὑπαγάγῃ ἐνταῦθα ὅλας τὰς ταραχὰς τῆς ψυψῆς. Héllie c. p. 2 σελ. 208. Ἄλλαι θέτουσιν ἄλλας ἀρχὰς (Φαϋερβ. σ. 229)· ἡ δὲ ἡμετέρα; συμφώνως μὲ τὸν Βυρτεμβεργικόν, διατάττει ἐν τῷ ἄρθρῳ 86, ὅτι πρᾶξίς τις δὲν δύναται νὰ καταλογισθῇ εἰς ἐκείνους, οἵτινες ἐξετέλεσαν αὐτὴν ἐν ᾧ δὲν ἦσαν κύριοι τοῦ λογικοῦ· προστίθησι δὲ ὅτι εἰς τὴν τάξιν ταύτην ἀνήκουσιν ἰδίως ὅσοι πάσχουσιν ἀπὸ μανίαν καθολικὴν ἢ μερικὴν παραφροσύνην, ἢ ἐν γένει ἀπὸ ὁποιανδήποτε βλάβην τοῦ νοός; ἢ ψυχικὴν ἀσθένειαν ἀποκλείουσαν παντάπασι τὴν ἐλευθερίαν τοῦ λογικοῦ, ὅσοι ἐκ βλακείας δὲν δύνανται νὰ κρίνωσιν ὀρθῶς τῶν πράξεών των τὰς συνεπείας ἢ νὰ κατανοήσωσι τὸ ἀξιόποινον αὐτῶν.

σπάνιαι καὶ ἑπομένως δὲν δύνανται εὐκόλως νὰ γίνωσι παρατηρήσεις· καὶ ὁ ὑποκύπτων δὲ εἰς τὴν τοιαύτην ἀσθένειαν, ἐπειδὴ δὲν ἔχει τὴν συνείδησιν τῶν πράξεών του, καὶ ἂν ἀναλάβῃ τὰς φρένας του, δὲν ἐνθυμεῖται πλέον τίποτε περὶ τοῦ παρελθόντος, δὲν δύναται αὐτὸς ἑαυτὸν νὰ παρατηρήσῃ, ἀλλ' ἀνάγκην ἔχει τρίτου τινός, ὅστις θέλει κάμει τὰς παρατηρήσεις ταύτας. Εἰς τὰς δυσκολίας ταύτας, τὰς ὁποίας προσφέρει ἡ φύσις, προστίθενται καὶ αἱ θεωρητικαὶ δυσκολίαι, πρὸς τούτοις ἡ ἐπιστημονικὴ γνῶσις τῶν ἀσθενειῶν δὲν εἶναι ὀλιγώτερον δύσκολος, διότι μέχρι πρὸ μικροῦ ἠγνόουν πῶς πρέπει νὰ καταταχθῶσι ψυχολογικῶς αἱ ἀσθένειαι αὗται. Ὁ νόμος μας παρεδέχθη ὅλα τὰ εἴδη τῶν ἀσθενειῶν, τὰ ὁποῖα εἶναι κοινῶς παραδεδειγμένα, δὲν ἀπέῤῥιψεν ὅμως καὶ τὰ ἀμφίβολα, ἀλλὰ τὰ ἄφησεν εἰς τὴν ἀπόφασιν τοῦ δικαστοῦ· ὄχι ὅτι οὗτος μέλλει νὰ λύσῃ ὅλα τὰ δύσκολα ταῦτα ζητήματα, ἀλλ' ἔχει ν' ἀποφασίσῃ ἂν ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἡ δεῖνα πρᾶξις ἐπράχθη μὲ συνείδησιν, ἢ ὄχι. Εἰς τοῦτο ὅμως δὲν ἀρκεῖ διὰ τὸν δικαστὴν ἡ ἁπλῆ μιᾶς πράξεως παρατήρησις, ἀλλ' εἶναι ἀνάγκη νὰ καθυποβάλῃ τὸν κατηγορούμενον εἰς ἐξέτασιν μιᾶς σειρᾶς πράξεων, ὅπου φαίνεται ἂν ἦναι κύριος τῶν λογικῶν του δυνάμεων· ἡ σειρὰ δὲ αὕτη πρέπει ν' ἀπευθύνηται εἰς τὰ συνήθη συμβάντα τῆς ζωῆς, πρὸς τὰ ὁποῖα ὑπάρχει κοινὴ συμφωνία ὅλων· ἄλλως κινδυνεύει ὁ δικαστὴς νὰ ἐκλάβῃ ὡς παραφροσύνην τὴν παραδοξολογίαν τινός, ἢ καὶ αὐτὴν τὴν μεγαλοφυίαν. Τὸ ἐδ. 1 τοῦ ἄρθ. 86 δὲν ἔμεινε κἂν εἰς αὐτὴν τὴν Γερμανίαν χωρὶς ἐπίκρισιν. Ὁ Μιττερμάγερ εἰς Ποιν. δίκαιον β', τόμ. 1, σελ. 280, ἐξέθεσε μὲ ἔκτασιν τὸ ἄρθρον τοῦτο, τὸ ὁποῖον κυρίως παρεδέχθη ἡ Ἐπιτροπὴ τῆς Βαυαρίας.

§ 535. *Παραφροσύνη.— Μανία* (1). Τὸ πρῶτον εἶδος, τὸ ὁποῖον παραδέχεται τὸ ἄρθ. 86 ἐν ἐδ. 1 εἶναι ἡ παραφροσύνη, καθ' ἣν ὁ ἄνθρωπος δὲν ἔχει τὸ αἴσθημα τοῦ ἑαυτοῦ του, ἀλλὰ φέρεται

---

(1) Ὅρα τὰς λέξ. Παραφροσύνη.— Μανία. — Ἡ παραφροσύνη, τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ διακρίνωμεν ἀκριβῶς ἀπὸ τῶν καταστάσεων, τὰς ὁποίας οἱ ἰατροὶ ὀνομάζουσι φαντασιοκοπίας (Hallucinationem), ἢ ἀπὸ ἐκείνων, καθ' ἃς ἐπενεργεῖ εἰς τὸν πράττοντα οἱαδήποτε μανικὴ ἰδέα, εἶναι ἡ κατάστασις τῆς νοσηματώδους ὑπερκτάσεως τῆς φανταστικῆς δυνάμεως τοῦ ἀνθρώπου, τῆς ὁποίας τὰ πλάσματα ἐκλαμβάνει ὁ ἀσθενὴς ὡς ἀληθῆ,

εἴς τινα πραγματικότητα μὲν, ἀλλ' ὄχι ἀληθῆ. Ἐὰν ἡ ἀσθένεια ἔχῃ τὴν ἕδραν της εἰς τὴν κρίσιν τοῦ ἀνθρώπου, τότε παύει ἡ ὑπαγωγὴ τοῦ μερικοῦ εἰς τὸ γενικόν, ἑπομένως ὁ παράφρων ἢ κά-

---

καὶ ὅπου τὰ νοσηματώδη ταῦτα πλάσματα φθάνουσιν εἰς τοιοῦτον βαθμὸν, ὥστε ὁ μὲν ἀσθενὴς δὲν δύναται πλέον νὰ ἀπαλλαχθῇ ἀπ' αὐτῶν, ταῦτα δὲ ἀπεναντίας συγχέουσι τὴν περὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου συνείδησιν τοῦ ἀσθενοῦς καὶ κανονίζουσιν ἀποκλειστικῶς τὸν τρόπον τοῦ ἀντιλαμβάνεσθαι καὶ τοῦ πράττειν. Ὑπάρχει δὲ ἐπὶ παραφροσύνης κυρίως καὶ ψυχικὸν ἐνταυτῷ πάθος. Ἐπὶ τῆς μερικῆς παραφροσύνης ἐρευνᾶται, ἂν ἡ μανιακὴ ἰδέα εἶχε πιθανὸν τοὐλάχιστον σύνδεσμον μὲ τὴν τέλεσιν τοῦ ἀδικήματος, καὶ ἦτο τοιαύτη, ὥστε δεν δύναται νὰ ἐξαπατήσῃ τὸν ἀσθενῆ ὡς πρὸς τὸ θεμιτὸν τῆς πράξεώς του. Καὶ κατ' αὐτὰς ἔτι τὰς πράξεις, ὅσαι τελοῦνται κατὰ διαλείμματα ἐχεφροσύνης, ὁ καταλογισμὸς δὲν δύναται εὐκόλως νὰ ἦναι πλήρης, διότι πολλάκις δὲν δύναται εὐκόλως νὰ παρατηρηθῇ παρὰ τῶν τρίτων ἡ διάρκεια τῆς ἀσθενείας, ἥτις ἐκ μικρῶν ἀφορμῶν τίθεται ἐκ νέου εἰς ἐνέργειαν. Ἡ λεγομένη amentia occulta καὶ ἡ μονομανία δὲν ἀποτελοῦσιν ἰδιαίτερα εἴδη ἀσθενειῶν. Ἡ μωρία συνίσταται εἰς γενικὴν διαστροφὴν καὶ ἀσθένειαν τῶν ψυχικῶν δυνάμεων, ἄνευ ὡρισμένων ἀμεταβλήτων ἰδεῶν, ἄνευ μανίας καὶ βλακείας. Ἡ βλακεία, τῆς ὁποίας μόνος ὁ ἀνώτατος βαθμὸς δύναται νὰ ἀποκλείσῃ τὸν καταλογισμὸν, εἶναι ἡ κατάστασις, καθ' ἣν ἡ ἀνάπτυξις τῶν πνευματικῶν δυνάμεων εἶναι τοσοῦτον περιωρισμένη, ὥστε ὁ πάσχων στερεῖται κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον τῆς ἀπαιτουμένης ἐπιγνώσεως τῶν πράξεών του καὶ τῆς ἱκανότητος τῆς ἐλευθέρας βουλήσεως. Τῆς μανίας ἡ κατάστασις δύναται πολλάκις νὰ ἦναι πολλὰ βραχεῖα καὶ πρόσκαιρος (furor transitorius). Ἂν καὶ ἦναι ὀρθὸν, ὅτι ἡ κατάστασις, τὴν ὁποίαν πολλάκις ὀνομάζουσι mania sine delirio, δύναται ν' ἀναλυθῇ εἰς ἄλλα εἴδη ἀσθενειῶν, π. χ. εἰς διαλείπουσαν μανίαν, ἢ εἰς μερικὴν παραφροσύνην, ὑπάρχει ὅμως καὶ τοιαύτη, τὸν καταλογισμὸν αἴρουσα, κατάστασις τῆς ἁπλῆς μανίας, καθ' ἣν, ἄνευ ἐντελοῦς συγχύσεως τῶν αἰσθήσεων καὶ προσέτι φαινομένης ταραχῆς τῆς συνειδήσεως, νοσηματώδης τις, ἀκαταμαχήτως ἐνεργοῦσα, ὁρμὴ κινεῖ τὸν ἀσθενῆ εἰς ῥητὴν ἀθέμιτον πρᾶξιν.

— Ὁ δικαστὴς ὅμως πρὸς διάγνωσιν τῆς νοητικῆς ταύτης

σπάνιαι καὶ ἑπομένως δὲν δύνανται εὐκόλως νὰ γίνωσι παρατηρήσεις· καὶ ὁ ὑποκύπτων δὲ εἰς τὴν τοιαύτην ἀσθένειαν, ἐπειδὴ δὲν ἔχει τὴν συνείδησιν τῶν πράξεών του, καὶ ἂν ἀναλάβῃ τὰς φρένας του, δὲν ἐνθυμεῖται πλέον τίποτε περὶ τοῦ παρελθόντος, δὲν δύναται αὐτὸς ἑαυτὸν νὰ παρατηρήσῃ, ἀλλ' ἀνάγκην ἔχει τρίτου τινὸς, ὅστις θέλει κάμει τὰς παρατηρήσεις ταύτας. Εἰς τὰς δυσκολίας ταύτας, τὰς ὁποίας προσφέρει ἡ φύσις, προστίθενται καὶ αἱ θεωρητικαὶ δυσκολίαι, πρὸς τούτοις ἡ ἐπιστημονικὴ γνῶσις τῶν ἀσθενειῶν δὲν εἶναι ὀλιγώτερον δύσκολος, διότι μέχρι πρὸ μικροῦ ἠγνόουν πῶς πρέπει νὰ καταταχθῶσι ψυχολογικῶς αἱ ἀσθένειαι αὗται. Ὁ νόμος μας παρεδέχθη ὅλα τὰ εἴδη τῶν ἀσθενειῶν, τὰ ὁποῖα εἶναι κοινῶς παραδεδεγμένα, δὲν ἀπέῤῥιψεν ὅμως καὶ τὰ ἀμφίβολα, ἀλλὰ τὰ ἄφησεν εἰς τὴν ἀπόφασιν τοῦ δικαστοῦ· ὄχι ὅτι οὗτος μέλλει νὰ λύσῃ ὅλα τὰ δύσκολα ταῦτα ζητήματα, ἀλλ' ἔχει ν' ἀποφασίσῃ ἂν ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἡ δεῖνα πρᾶξις ἐπράχθη μὲ συνείδησιν, ἢ ὄχι. Εἰς τοῦτο ὅμως δὲν ἀρκεῖ διὰ τὸν δικαστὴν ἡ ἁπλῆ μιᾶς πράξεως παρατήρησις, ἀλλ' εἶναι ἀνάγκη νὰ καθυποβάλλῃ τὸν κατηγορούμενον εἰς ἐξέτασιν μιᾶς σειρᾶς πράξεων, ὅπου φαίνεται ἂν ἦναι κύριος τῶν λογικῶν του δυνάμεων· ἡ σειρὰ δὲ αὕτη πρέπει ν' ἀπευθύνηται εἰς τὰ συνήθη συμβάντα τῆς ζωῆς, πρὸς τὰ ὁποῖα ὑπάρχει κοινὴ συμφωνία ὅλων· ἄλλως κινδυνεύει ὁ δικαστὴς νὰ ἐκλάβῃ ὡς παραφροσύνην τὴν παραδοξολογίαν τινὸς, ἢ καὶ αὐτὴν τὴν μεγαλοφυΐαν. Τὸ ἐδ. 1 τοῦ ἄρθ. 86 δὲν ἔμεινε κἂν εἰς αὐτὴν τὴν Γερμανίαν χωρὶς ἐπίκρισιν. Ὁ Μιττερμάγερ εἰς Ποιν. δίκαιον 6', τόμ. 1 σελ. 280, ἐξέθεσε μὲ ἔκτασιν τὸ ἄρθρον τοῦτο, τὸ ὁποῖον κυρίως παρεδέχθη ἡ Ἐπιτροπὴ τῆς Βαυαρίας.

§ 535. *Παραφροσύνη.— Μανία* (1). Τὸ πρῶτον εἶδος, τὸ ὁποῖον παραδέχεται τὸ ἄρθ. 86 ἐν ἐδ. 1 εἶναι ἡ παραφροσύνη, καθ' ἣν ὁ ἄνθρωπος δὲν ἔχει τὸ αἴσθημα τοῦ ἑαυτοῦ του, ἀλλὰ φέρεται

---

(1) Ὅρα τὰς λέξ. Παραφροσύνη.— Μανία. — Ἡ παραφροσύνη, τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ διακρίνωμεν ἀκριβῶς ἀπὸ τῶν καταστάσεων, τὰς ὁποίας οἱ ἰατροὶ ὀνομάζουσι φαντασιοκοπίας (Hallucinationem), ἢ ἀπὸ ἐκείνων, καθ' ἃς ἐπενεργεῖ εἰς τὸν πράττοντα οἱαδήποτε μανικὴ ἰδέα, εἶναι ἡ κατάστασις τῆς νοσηματώδους ὑπερεκτάσεως τῆς φανταστικῆς δυνάμεως τοῦ ἀνθρώπου, τῆς ὁποίας τὰ πλάσματα ἐκλαμβάνει ὁ ἀσθενὴς ὡς ἀληθῆ,

εἴς τινα πραγματικότητα μὲν, ἀλλ᾽ ὄχι ἀληθῆ. Ἐὰν ἡ ἀσθένεια ἔχῃ τὴν ἕδραν της εἰς τὴν κρίσιν τοῦ ἀνθρώπου, τότε παύει ἡ ὑπαγωγὴ τοῦ μερικοῦ εἰς τὸ γενικὸν, ἑπομένως ὁ παράφρων ἢ κά-

---

καὶ ὅπου τὰ νοσηματώδη ταῦτα πλάσματα φθάνουσιν εἰς τοιοῦτον βαθμὸν, ὥστε ὁ μὲν ἀσθενὴς δὲν δύναται πλέον νὰ ἀπαλλαχθῇ ἀπ᾽ αὐτῶν, ταῦτα δὲ ἀπεναντίας συγχέουσι τὴν περὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου συνείδησιν τοῦ ἀσθενοῦς καὶ κανονίζουσιν ἀποκλειστικῶς τὸν τρόπον τοῦ ἀντιλαμβάνεσθαι καὶ τοῦ πράττειν. Ὑπάρχει δὲ ἐπὶ παραφροσύνης κυρίως καὶ ψυχικὸν ἐνταυτῷ πάθος. Ἐπὶ τῆς μερικῆς παραφροσύνης ἐρευνᾶται, ἂν ἡ μανιακὴ ἰδέα εἶχε πιθανὸν τοὐλάχιστον σύνδεσμον μὲ τὴν τέλεσιν τοῦ ἀδικήματος, καὶ ἦτο τοιαύτη, ὥστε δὲν δύναται νὰ ἐξαπατήσῃ τὸν ἀσθενῆ ὡς πρὸς τὸ θεμιτὸν τῆς πράξεώς του. Καὶ κατ᾽ αὐτὰς ἔτι τὰς πράξεις, ὅσαι τελοῦνται κατὰ διαλείμματα ἐχεφροσύνης, ὁ καταλογισμὸς δὲν δύναται εὐκόλως νὰ ἦναι πλήρης, διότι πολλάκις δὲν δύναται εὐκόλως νὰ παρατηρηθῇ παρὰ τῶν τρίτων ἡ διάρκεια τῆς ἀσθενείας, ἥτις ἐκ μικρῶν ἀφορμῶν τίθεται ἐκ νέου εἰς ἐνέργειαν. Ἡ λεγομένη omentia occulta καὶ ἡ μονομανία δὲν ἀποτελοῦσιν ἰδιαίτερα εἴδη ἀσθενειῶν. Ἡ μωρία συνίσταται εἰς γενικὴν διαστροφὴν καὶ ἀσθένειαν τῶν ψυχικῶν δυνάμεων, ἄνευ ὡρισμένων ἀμεταβλήτων ἰδεῶν, ἄνευ μανίας καὶ βλακείας. Ἡ βλακεία, τῆς ὁποίας μόνος ὁ ἀνώτατος βαθμὸς δύναται νὰ ἀποκλείσῃ τὸν καταλογισμὸν, εἶναι ἡ κατάστασις, καθ᾽ ἣν ἡ ἀνάπτυξις τῶν πνευματικῶν δυνάμεων εἶναι τοσοῦτον περιωρισμένη, ὥστε ὁ πάσχων στερεῖται κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον τῆς ἀπαιτουμένης ἐπιγνώσεως τῶν πράξεών του καὶ τῆς ἱκανότητος τῆς ἐλευθέρας βουλήσεως. Τῆς μανίας ἡ κατάστασις δύναται πολλάκις νὰ ἦναι πολλὰ βραχεῖα καὶ πρόσκαιρος (furor transitorius). Ἂν καὶ ἦναι ὀρθὸν, ὅτι ἡ κατάστασις, τὴν ὁποίαν πολλάκις ὀνομάζουσι mania sine delirio, δύναται ν᾽ ἀναλυθῇ εἰς ἄλλα εἴδη ἀσθενειῶν, π. χ. εἰς διαλείπουσαν μανίαν, ἢ εἰς μερικὴν παραφροσύνην, ὑπάρχει ὅμως καὶ τοιαύτη, τὸν καταλογισμὸν αἴρουσα, κατάστασις τῆς ἁπλῆς μανίας, καθ᾽ ἣν, ἄνευ ἐντελοῦς συγχύσεως τῶν αἰσθήσεων καὶ προσέτι φαινομένης ταραχῆς τῆς συνειδήσεως, νοσηματώδης τις ἀκαταμαχήτως ἐνεργοῦσα, ὁρμὴ κινεῖ τὸν ἀσθενῆ εἰς ῥητὴν ἀθέμιτον πρᾶξιν.

— Ὁ δικαστὴς ὅμως πρὸς διάγνωσιν τῆς νοητικῆς

μνει ψευδῆ συμπεράσματα, ἢ διόλου δὲν συμπεραίνει· εἶναι φανερὸν ὅτι ὁ τοιοῦτος δὲν δύναται νὰ ἦναι ὑπεύθυνος τῶν πράξεών του, διότι λείπει τὸ ἀπαιτούμενον διὰ τὸν καταλογισμόν· ὅταν

ἀποπλανήσεως ὄχι μόνον χρεωστεῖ νὰ ζητῇ τὴν γνώμην ἐπιστημόνων ἰατρῶν ὡς πραγματογνωμόνων, ἀλλὰ νὰ συμβουλεύηται καὶ τὴν ἰδικήν του πεῖραν τὴν κρίσιν του,

Ὅταν λέγωμεν ἀποπλάνησιν τοῦ λογικοῦ, δὲν ἐννοοῦμεν παντάπασι τὴν ἀπὸ ἠθικὰς αἰτίας προερχομένην. Ἡ μανία πρέπει νὰ ἦναι ψυχολογικὴ ἤτοι διανοητική, οὐχὶ δὲ ἠθική· ὁ ὑπὸ τοῦ πάθους σφοδροῦ ἔρωτος κυριευμένος δὲν δύναταί ποτε νὰ εἴπῃ· ἐφόνευσα διότι ἠράσθην, διότι ἤμην μανιώδης ἀπὸ τὸν ἔρωτα (1).

Ἡ μανιώδης κατάστασις συμβαίνει πολλάκις ν' ἀφίνῃ εἰς τὸν ἐχέφρονα διαλείμματα· τὸ ἐν τῷ μεταξὺ τούτων γινόμενον ἀδίκημα καταλογίζεται εἰς τὸν πράττοντα ὡς εἰς ἔνοχον; ἀνατρέχοντες εἰς τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 86 τοῦ ποιν. νόμου δὲν δυνάμεθα, εἰμὴ νὰ ἀπαντήσωμεν καταφατικῶς. Τίς δύναται ὅμως νὰ βεβαιώσῃ, ὅτι ἡ μανία δὲν διεσάλευσεν ἐπὶ τοσοῦτον τὴν διάνοιαν, ὥστε καὶ κατ' αὐτὰ τὰ ἐχέφρονα διαλείμματα νὰ ἦναι οὐσιωδῶς τεταραγμένη καὶ ἠλαττωμένη; ποῖος ἀμφιβάλλει, ὅτι ἡ μανία συνήθως οὔτε παύει, οὔτε ἄρχεται ἐξαίφνης καὶ παραχρῆμα, ὥστε ἡ φαινομένη τῆς ἐχεφροσύνης κατάστασις δὲν περιβάλλεται ἀπὸ ποσοστήν τινα δόσιν μανίας; ἐκ τῶν εἰρημένων ἐξάγεται προδήλως, ὅτι ἐὰν ἡ ἐχεφροσύνη διήρκεσεν ἐπὶ πολὺν χρόνον, μὴ περιστοιχιζομένη ἀπὸ κἀνὲν μανιῶδες σύμπτωμα, τότε μόνον τὸ κατ' αὐτὴν γενόμενον ἀδίκημα καταλογίζεται εἰς τὸν πράξαντα ὡς εἰς ἔνοχον (2).

Ἐν τούτοις τὴν ἐκτίμησιν τοῦ βαθμοῦ τῆς διανοητικῆς ταύτης ταραχῆς ἀφῆκεν ὁ νομοθέτης ἡμῶν εἰς τὴν κρίσιν τῶν δικαστῶν (3).

Σπουδαιότατον ζήτημα ἀνεφύη τοὺς τελευταίους τούτους χρόνους τὸ τῆς μερικῆς παραφροσύνης, τῆς γενικῶς ἐγνωσμένης ὑπὸ τὸ ὄνομα Μονομανία.

---

(1) Rauter, Dr. Pén. § 65. Παρ. Requis. Plugoulm, journ. de Droit, 16 Σεπτεμβρ. 1838 καὶ 4 Ἰανουρ. 1839.

(2) Παρ. Ros. Dr. Pén. τόμ. 2 σελ. 178. — Theor. du Code Pénal, τόμ. 1 σελ. 207 καὶ 208. Raut, Dr. Pén. § 67 F. Canofari, τόμ. 1 σελ. 160—163.

(3) Ἄρθρον 87 ποιν. νόμου.

δὲ ἡ ἀσθένεια ἔχῃ τὴν ἕδραν της εἰς τὰς πρακτικὰς δυνάμεις τῆς ψυχῆς, τότε γίνεται ἔτι ζωηροτέρα, ὡς, παραδείγματος χάριν, ὁ ἔρως, ἡ φιλοδοξία καὶ ὅλαι αὗται αἱ πρακτικαὶ ἀφορμαὶ τοῦ ἀν-

---

Περὶ τὴν ὕπαρξιν μερικῆς παραφροσύνης δύναταί τις νὰ ἀμφιβάλλῃ; ἡ μερικὴ παραφροσύνη παρετηρήθη, λέγει ὁ Ρόσσης, πάντοτε καὶ πανταχοῦ (1). Οἱ ἀρχαῖοι συγγραφεῖς τοῦ Ποινικοῦ Δικαίου ἀναφέρουσι πολλὰ παραδείγματα στιγμιαίων καὶ φρενητικῶν πράξεων, καὶ ἀνεγνώρισαν ἀδιστάκτως, ὅτι δύναται νὰ ὑπάρχῃ ἔλλειψις λογικοῦ, γνώσεως τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ ὡς πρὸς ἓν μόνον ἀντικείμενον, δίχως νὰ λάβωσι τὴν παραμικρὰν ἀλλοίωσιν ὡς πρὸς τὰ λοιπὰ αἱ διανοητικαὶ καὶ ἠθικαὶ δυνάμεις· ἡ μερικὴ παραφροσύνη, λέγουσιν οἱ συγγραφεῖς τῆς θεωρίας τοῦ ποιν. Γαλλ. νόμου (2), τοσοῦτον ἐξαιρετικὴ καθίσταται, καὶ ἡ νοητικὴ δύναμις τοσοῦτον ἐλευθέρα καὶ ὑγειὴς καθ' ὅλας τὰς ἐπιλοίπους αὐτῆς σχέσεις, ὥστε ὁ ἀσθενῶν δύναται νὰ φανῇ ἐχεφρονέστατος, ἐνόσῳ δὲν ἀπευθύνει τὴν προσοχήν του εἰς τὸ ἀντικείμενον, τὸ ὁποῖον διασαλεύει καὶ ταράττει τὸν νοῦν του.

Καὶ πῶς ἄλλως δυνάμεθα νὰ ἐξηγήσωμεν τὴν παραφορὰν ἐκείνου τοῦ αἱματοχαροῦς ἀνθρώπου, ὅστις ἄνευ τινὸς ἀφορμῆς, ἄνευ τινὸς αἰτίας προπαρασκευάζεται καὶ ἀγοράζει κατάλληλον ξιφίδιον, ὅπως δι' αὐτοῦ θανατώσῃ δύω ἀθῶα νήπια φερόμενα ἐν περιπάτῳ παρὰ τῆς ἰδίας αὐτῶν μητρός; (3). Πῶς ἄλλως θέλομεν ἐξηγήσει τὴν διαγωγὴν τοῦ θηριωδεστέρου τῆς Τίγριδος Λεγέρου, ὅστις ἄνευ τινὸς αἰτίας ἔσφαξε νεανίδα τινα, ἔπιε τὸ ἀχνίζον αἷμά της, καὶ ψυχοῤῥαγούσης ἠσέλγησε κατ' αὐτῆ, γευσάμενος μετὰ ταῦτα τὴν πάλλουσαν καρδίαν της; ἐρωτώμενος παρὰ τοῦ προέδρου τῶν συνέδρων τὸ ἀνθρωπόμορφον τοῦτο τέρας· que vou liez vous faire de cette enfant? je n'avais pas de connaissance, ἀπεκρίθη, j'étais poussé par le malin esprit (4).

Δὲν πρέπει ὅμως πάντοτε τὰς ἄνευ τινὸς ἐγνωσμένης αἰτίας πραττομένας πράξεις νὰ ἀποδίδωμεν εἰς μερικῆς παραφροσύνης

---

(1) Τόμ. 2, σελ. 171.
(2) Τόμ. 1, σελ. 208.
(3) Ἴδε Affaire Papavoine, ocuvr. de Bellart, τόμ. 5, σελ. 357, ἑπ.
(4) Examen des procés criminels des nommés Leger κτλ. par le Docteur Georget.— Ἴδε διάφορα ἄλλα παραδείγματα εἰς μίαν περὶ μονομανίας διατριβὴν ἐν τῷ 52 ἀριθμῷ τῆς Νομικῆς καὶ ἐν Εὐρ. λέξ. Μονομανία.

ἀνθρώπου δύνανται νὰ διαταράξωσι τὴν φαντασίαν του καὶ νὰ ἐπιφέρωσι τὴν παραφροσύνην μὲ ἰδιαίτερον τρόπον, ἐξ ὧν γεννῶνται αἱ ψυχικαὶ ἀσθένειαι.

παροξυσμούς· οὐδὲ ἐκ τῆς ὑπάρξεως τῆς μερικῆς παραφροσύνης πρέπει ἀναγκαίως νὰ ἐξεικάσωμεν, ὅτι αἱ πράξεις, τὰς ὁποίας πράττει τις ὑπὸ τὸ κράτος κυριεύοντος καὶ ἐξαιρετικοῦ αἰσθήματος εἶναι πράξεις Μονομανίας. Καὶ εἶναι μὲν ἀλάνθαστος βεβαίως ἡ ἀρχὴ τὴν ὁποίαν ἔθεσεν ὁ Ὀφβάουερ (¹), ὅτι ἡ μόνη παρουσία τῆς ἐξαιρετικῆς ἰδέας εἰς τὸ εἶδος τοῦτο τῆς παραφροσύνης δύναται ν' ἀπαλλάξῃ τοῦ καταλογισμοῦ τὸν πράττοντα· ἀλλὰ ποσάκις δὲν βλέπομεν τὸν εἰς τὴν κακουργίαν καὶ τὴν διαφθορὰν ἐγγηράσαντα να ἐπιθυμήσῃ ἐπὶ τέλους τὰς ὀρέξεις τῶν ἀγριωτέρων θηρίων; ποσάκις δὲν εἴδομεν ἀνθρώπους ἐπὶ πολὺν χρόνον ὑποθρέψαντας ἐν ἑαυτοῖς τὸν σκοπὸν τοῦ κακουργῆσαι, νὰ παρασυρθῶσιν ὡς ὑποχείριοι παρευθὺς εἰς τὸ ἀδίκημα, τὸ ὁποῖον ὑπέθαλψεν ἡ ἄκρατος αὐτῶν ἐπιθυμία; Ποῖός ποτε ἤθελεν ἀνυψώσει τὴν φωνήν του ὑπὲρ τῆς ἀθωώσεως αὐτῶν; ἡ ἀποπλάνησις, τὴν ὁποίαν ἐδήλωσαν κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἐκτελέσεως, δὲν εἶναι ἀπόχρων δικαιολόγημα· ἡ ἐγγίζουσα μεγάλη καὶ φοβερὰ καταστροφή, ἡ ἐκτέλεσις δεινοῦ ἀδικήματος ἐνδέχεται νὰ διαταράξῃ τὸ πνεῦμα, χωρὶς ἀλλόμως νὰ παραβλάψῃ καθόλου τὴν δύναμιν τοῦ λογικοῦ· ἡ ταραχὴ αὕτη καὶ ἡ ἀποπλάνησις μακρὰν τοῦ νὰ ἐλαττώσωσι τὸν καταλογισμὸν μαρτυροῦσι μὲ πλειοτέραν βεβαιότητα τὸν ἔνοχον τῆς κακουργίας· γνωρίζει τις τὴν φύσιν τῆς ὁποίας ἐκτελεῖ πράξεως; συναισθάνεται τὸ κακὸν τὸ ὁποῖον πράττει; σύνοιδε τὴν αἰσχρότητα τῆς ἐπιθυμίας του; ἀρκεῖ ὥστε νὰ καταλογισθῇ εἰς αὐτὸν ὡς εἰς ἔνοχον ἡ ἀξιόποινος πρᾶξις, τὴν ὁποίαν ἐξετέλεσεν.

Ἐν τοσούτῳ συμβουλευόμενος ὁ δικαστὴς εἰς τὰς φαινομένας ταύτας πράξεις τῆς Μονομανίας τὴν γνώμην τῶν ἐπιστημόνων ἰατρῶν, ὀφείλει νὰ καταβάλλῃ ἔντονον προσοχὴν εἰς διάγνωσιν τῆς καθ' αὐτὸ αἰτίας, ἥτις ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὴν πρᾶξιν· ὑπαρχούσης δὲ ἀμφιβολίας, φρονιμώτατον ἤθελεν εἶσθαι, λέγει ὁ περινούστατος Ρόσσης (²), νὰ ἀναβάλληται ἡ ἀπόφασις εἰς μεμακρυσμέ-

---

(1) Médecine Légale relative aux aliénés σελ. 103 καὶ 106 μετάφρασις Γαλλική.
(2) Dr. Pén. τόμ. 2, σελ. 178.

Ἡ παραφροσύνη περιλαμβάνει τρία εἴδη, τὴν μελαγχολίαν, τὴν μωρίαν καὶ τὴν κυρίως παραφροσύνην. Ὁ μελαγχολικὸς διακρίνει τὴν ἀληθῆ πραγματικότητα, ἀλλὰ διαπερᾶται ἀπὸ τὸ αἴσθημα ὅτι ἡ πραγματικότης τὴν ὁποίαν αὐτὸς νομίζει ἔπρεπε νὰ ὑπάρχῃ· ὅθεν αὕτη συνίσταται εἰς τὸ αἴσθημα ὅτι δὲν εἶναι ὅ,τι ἔπρεπε νὰ ἦναι. Αὕτη λαμβάνει διάφορον ὄνομα κατὰ τὸ ἀντικείμενόν της, ἀλλὰ διὰ ν' ἀποκλείσῃ τὸν καταλογισμὸν, πρέπει νὰ ἔφθασε τὸν ἀνώτατον βαθμὸν, ὥστε ν' ἀφαιρῇ τὴν συνείδησιν. Ἡ μωρία, ἡ ἄγνοια δὲν γνωρίζει πλέον τὴν ἀληθῆ πραγματικότητα, ἀλλ' ἔχει ἐνώπιόν της τὴν νομιζομένην καὶ τὴν θεωρεῖ ὡς ἀληθῆ π. χ. ὅταν ὁ μωρὸς φαντάζηται ἑαυτὸν ὅτι εἶναι Βασιλεὺς κτλ. Ἡ μωρία δύναται νὰ περιορίζηται εἰς ἓν μόνον ἀντικείμενον, πρὸς τούτοις ὁ μωρὸς δύναται νὰ ἦναι συνεπὴς καὶ ἐντὸς τοῦ ἀντικειμένου; ἀλλ' ἀναχωρῶν ἀπὸ ψευδῆ πραγματικότητα· ζητεῖται τότε ἂν ἦναι ἀπολύτως ἀνεύθυνος· τινὲς λέγουν ὅτι δὲν εἶναι ἀνεύθυνος εἰμὴ εἰς τὰς πράξεις τὰς ἐχούσας σχέσιν μὲ τὴν μωρίαν του, τινὲς δὲ γενικεύουσι τὸ ζήτημα. Ὅθεν καὶ ὁ νόμος μας ἐξισώνει τὴν γενικὴν μὲ τὴν μερικὴν παραφροσύνην.

Εἴπομεν ἤδη, ὅτι ἡ παραφροσύνη αἰσθάνεται εἰσέτι τὴν διαφορὰν τῆς ἀληθοῦς πραγματικότητος πρὸς τὴν νομιζομένην πραγματικότητα. Ὅταν ὅμως εἰς τοῦτο προστεθῇ καὶ ἡ ἐπιθυμία τοῦ παράφρονος εἰς τὸ νὰ πραγματοποιήσῃ τὴν ψευδῆ πραγματικότητα ἢ ν' ἀποφύγῃ τὴν ἀληθῆ, ἀπελπιζόμενος οὗτος εἰς τὸ νὰ κατορθώσῃ τὸ ἀδύνατον, διότι βεβαίως δὲν ἠμπορεῖ οὔτε τὸ φάντασμα τοῦ νοός του νὰ κάμῃ πραγματικὸν, οὔτε τὴν πραγματικότητα νὰ καταστρέψῃ, καταντᾷ μανιακός. Ἡ μανία λοιπὸν εἶναι παραφροσύνη συνδεδεμένη μὲ βίαν μὲ καταστρεπτικὴν διεύθυνσιν κατὰ προσώπων καὶ κατὰ πραγμάτων, καὶ εἰς αὐτὴν δὲν χωρεῖ καταλογισμός. Ἡ μανία δύναται νὰ ἦναι περιοδικὴ νὰ ἔχῃ διαστήματα διαλείποντα dillucita intervalla ἐνῷ τὸ τοιοῦτον σπανιώτατα συμβαίνει εἰς τὴν παραφροσύνην. Ζητεῖται λοιπὸν τί πρέπει ν' ἀποφασισθῇ ὡς πρὸς τὰς ἐντὸς τῶν διαστημάτων τού-

την ἐποχὴν, καθότι ἐὰν ὑπάρχῃ ἀληθὴς παραφροσύνη, μέλλει ἐξάπαντος ν' ἀνακαλυφθῇ, καθ' ὃν καιρὸν μάλιστα ὁ ἄνθρωπος, εὑρισκόμενος εἰς τὰς χεῖρας τῆς δικαιοσύνης, δὲν δύναται νὰ διαφύγῃ τὰς συνεχεῖς ἐρεύνας, καὶ ἀκριβεῖς παρατηρήσεις. Δικ. ἀνακρ. ὑπὸ Βικ. σ. 57 ἑπ.

των γενομένας πράξεις; Αφηρημένως καὶ γενικῶς ἀπαντῶμεν, ὅτι ἐπειδὴ ἐκλείπει ἡ ἀσθένεια εἰς τὰ διαλείμματα ταῦτα ἕπεται ὅτι ὑπάρχει γνῶσις, καὶ ἕνεκα τῆς γνώσεως καταλογισμός· ἐν τούτοις ὅταν διαρκῶσιν ὀλίγον χρόνον τὰ διαστήματα ταῦτα, τίς δύναται νὰ μᾶς βεβαιώσῃ ἐν πλήρει πεποιθήσει, ὅτι ἡ μανία μόλις παύσασα καὶ πάλιν ἀνανεωθεῖσα δὲν συνετέλεσε τὸ μέρος της εἰς τὸ νὰ πράξῃ ὁ ἐνεργῶν τὴν πρᾶξιν διὰ τὴν ὁποίαν κατηγορεῖται; ὅτι μία τόσον τρομερὰ ἀσθένεια δὲν διετάραξε τὰς δυνάμεις τοῦ ἀσθενοῦς καὶ δὲν εἶναι ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος πρᾶξις ἀποτέλεσμα τῆς διαταράξεως ταύτης καὶ τῆς ἀσθενείας; ἀλλ' ἐκτὸς τούτου ὑπάρχει καὶ πραγματικὴ δυσκολία διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῆς ποινῆς. Αφοῦ ὁ ἀσθενὴς ὑποπίπτει εἰς τοιαύτην ἀσθένειαν, ποῖον τὸ μέσον τοῦ νὰ τὸν ἀνακρίνῃ καὶ νὰ τὸν δικάσῃ τίς; Ὅσον ὅμως τὰ διαστήματα ταῦτα εἶναι μακρυνὰ μεταξύ των, τόσον εὐλογώτερον στηρίζεται ὁ καταλογισμός, καὶ σμικρύνεται ἡ πιθανότης, ὅτι εἰς τὰς πράξεις του ἐπενήργησεν ἡ προκειμένη ἀσθένεια καὶ ἐκλείπει ἑπομένως ἡ δυσκολία τοῦ νὰ συμπληρώσωμεν τὴν ἀνάκρισιν. Ἀλλὰ ταῦτα λέγομεν μόνον ὡς πρὸς τὰ διαλείποντα διαστήματα, οὐχὶ δὲ καὶ ὡς πρὸς τὰς ὑφέσεις τῆς ἀσθενείας εἰς τὰς ὁποίας μόνον ὁ βαθμὸς αὐτῆς σμικρύνεται, ἀλλὰ δὲν ἐκλείπει παντάπασιν.

Εζητήθη προσέτι καὶ ἄλλο ζήτημα· τί θέλομεν ἀποφασίσει ἐάν τις ἔπραξεν εἰς μανιώδη κατάστασιν πρᾶξιν τὴν ὁποίαν προεμελέτησε πρὶν ἢ ἔλθῃ εἰς τὴν κατάστασιν ταύτην; Εἶναι φανερὸν ὅτι εἶναι ἀκαταλόγιστος. Διότι ἀφοῦ ὑπεθέσαμεν ὅτι ἐνήργησεν εἰς κατάστασιν μανίας, ἡ πρᾶξίς του δὲν ἔχει λογικὸν σύνδεσμον μὲ τὴν προαίρεσιν, τὴν ὁποίαν εἶχε λάβει εἰς κατάστασιν ὑγείας· ὅ,τι ἔπραξεν εἰς κατάστασιν μανίας ἀποδίδεται εἰς τὴν μανιώδη κατάστασιν καὶ ὄχι εἰς τὴν προαίρεσίν του· ἡ πρόθεσις, τὴν ὁποίαν εἶχε συλλάβει ὑγιὴς ὤν, μένει ἀποτέλεσμα στοχασμοῦ μὴ πραγματοποιηθέντος, ὁ δὲ στοχασμὸς δὲν τιμωρεῖται. Τὴν μανίαν δὲν πρέπει νὰ συγχέωμεν μὲ τὰς ἀλόγους παραφορὰς τῶν παθῶν μας, τὰ ὁποῖα ὀφείλομεν νὰ χαλινόνωμεν, καὶ ἑπομένως δὲν δύνανται νὰ ἦναι ἀφορμὴ τοῦ νὰ ὑπεκφυάγωμεν τὴν δικαίαν τιμωρίαν.— Μολοντοῦτο ὑπάρχει μία ὀργή, ἥτις εἶναι ἀσθενείας ἀποτέλεσμα καὶ ἀποτελεῖ ἴδιον εἶδος μανίας, ὀνομαζομένη *μανιώδης ὀργὴ* καὶ διακρινομένη τῆς ἁπλῆς ὀργῆς, καθόσον μὲ μεγάλην εὐκολίαν καὶ χωρὶς ἀφορμὴν μεταβαίνει διὰ μιᾶς εἰς κατάστασιν θηριώδους ἐξάψεως· ἀλλὰ τὸ ζήτημα ἂν ἡ τοιαύτη ὀργὴ ἀφαιρῇ

τὸν καταλογισμόν, μένει πραγματικὸν καὶ εἰς τὸν δικαστὴν νὰ τὸ ἀποφασίσῃ δηλ. ἂν ὑπῆρξεν ἀναίτιος ὀργὴ ἢ ὄχι.

Εἰς τοὺς ὑστέρους χρόνους ἐσυζητήθη καὶ τὸ πολυθρύλλητον ζήτημα τῆς *μανίας* ἄνευ παραλογισμοῦ καὶ τῆς *μονομανίας* (τουτέστι μανίας ἀναφερομένης εἰς ἓν μόνον ἀντικείμενον ὀνομαζόμενον καὶ ἄλλως *ὑποκρύφου μανίας*). — Φαίνεται ὅτι εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ ἀνθρώπου δὲν ἔλειψαν δυσεξήγητα τερατώδη κακουργήματα, τὰ ὁποῖα, καθὼς παρατηρεῖ ὁ Mittermayer καὶ διάφοροι ψυχολόγοι ἔπεσαν διὰ νὰ τὰ ἐξηγήσουν νὰ ὑποθέσωσι μανιώδη. Εἰς τὰ τοιαῦτα τερατουργήματα δὲν φαίνεται οὐδεμία ἀφορμὴ διὰ τὸν κακοῦργον, ὅστις ἐπροιμιάζετο μὲ θηριώδη κακουργήματα καὶ κατ' ἐκείνων μάλιστα, πρὸς τοὺς ὁποίους ἔτρεφε τὸν δικαιότερον ἔρωτα. Ἐδῶ ὑποθέτομεν μοναδικήν τινα μανίαν διαταράξασαν τὸν νοῦν τοῦ δυστυχοῦς τούτου. Τὸ ἔγκλημα τοῦτο εἰς τὴν Ἰταλίαν ἐγνωρίζετο ὑπὸ τὸ ὄνομα ζωώδης φόνος.

Ἡ μανία ἄνευ παραλογισμοῦ φέρει, λέγουν, χαρακτῆρα καταστρεπτικὸν καὶ βίαιον, ἀλλὰ περιωρισμένον εἰς ἴδιον ἀντικείμενον καὶ συγχρόνως ἐξωτερικόν. Ἐπειδὴ δὲ δὲν φανερόνει οὐδεμίαν διατάραξιν ψυχῆς διότι ὁ ἄνθρωπος φαίνεται ἔχων τὰς φρένας του καλεῖται *μανία ἄνευ παραλογισμοῦ*. Ἀπαντῶσιν εἰς τὸν ὁρισμὸν τοῦτον οἱ ἀρνούμενοι τὴν ὕπαρξιν τοιαύτης ἀσθενείας, ὅτι ὁ παραλογισμὸς δὲν ὑπάρχει ὅταν δὲν φαίνηται ἐξωτερικῶς. — Τὸ δεύτερον εἶδος, ἤτοι ἡ μονομανία συνίσταται, λέγουν, εἰς μίαν κατάστασιν καθ' ἣν βία ἐσωτερικὴ σύρει τὸν ἄνθρωπον εἰς τὸ ἔγκλημα, βία ἀκαταμάχητος καὶ ἀφαιροῦσα τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἀνθρώπου, εἴτε διότι μία παράδοξος ἰδέα κυριεύει τὸν νοῦν τοῦ ἀσθενοῦς, εἴτε διότι μία τυφλὴ ὁρμὴ τὸν σύρει εἰς τὸ νὰ πράξῃ τὸ ὁποῖον ἔπραξεν ἔγκλημα· ὁρμὴ, διὰ τὴν ὁποίαν δὲν δύναται οὔτε εἰς ἑαυτὸν νὰ δώσῃ λόγον, τοιαύτη δὲ κατάστασις παρατηρεῖται ὡς πρὸς τὸν ἐμπρησμόν, τὸν φόνον καὶ τὴν κλοπήν. Οἱ ἀρνούμενοι τὴν ὕπαρξιν τοιούτου ἐγκλήματος, λέγουν ὅτι αὐτὸ εἶναι δικηγορικὸν ἐπιχείρημα πρὸς ὑπεράσπισιν ἀπηλπισμένων ὑποθέσεων, διότι τὸ κύριον ἐπιχείρημα τῆς ὑπάρξεως τῆς ἀσθενείας ταύτης εἶναι ὅτι τὸ αἴτιον δὲν εἶναι γνωστόν, δὲν δυνάμεθα νὰ συλλάβωμεν τὴν ἰδέαν ὅτι τὸ αἴτιον δὲν ὑπάρχει· προσθέτουν ἀκόμη ὅτι ὅλαι αὐταὶ αἱ γνῶμαι στηρίζονται εἰς τὸ ὅτι τὸ ἔγκλημα πράττεται διὰ τὴν ὠφέλειαν τὴν ὁποίαν ἐλπίζει ἐκ τούτου ὁ ἐγκληματίας. Ἀλλ' ἐν τούτοις, πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι οἱ πλεῖστοι παραδέχονται τὴν ὕπαρξιν τούτων τῶν καταστάσεων· τὸ

τῆς πνευματικῆς ἀναπτύξεως, ἐλλείπει ἡ ἀναγκαία συνείδησις. Κατὰ τὸν Ἑλληνικὸν ποιν. νόμον, εἶναι ἀνεπίδεκτοι καταλογισμοῦ οἱ μηκέτι συμπληρώσαντες τὸ δέκατον ἔτος τῆς ἡλικίας των παῖδες (ἄρθ. 82)· ὁμοίως καὶ οἱ συμπληρώσαντες μὲν τὸ δέκατον, ἀλλ' ὄχι καὶ τὸ 14 ἔτος, ἐὰν τὸ δικαστήριον ἀποφασίσῃ ὅτι ἔπραξαν ἄνευ διακρίσεως (ἄρθ. 83). Μετὰ δὲ τὸ 14 ἔτος δὲν λαμβάνεται πλέον ὑπ' ὄψιν ἡ ἡλικία (1) (ἄρθ. 85).

§ 533. 6') Ἡ *κωφαλαλία* τῶν ἐκ γενετῆς κωφαλάλων ἢ τῶν ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας καταστάντων τοιούτων. Τὸ ἄρθ. 88 τοῦ ποιν. νόμου ὁρίζει τὰ περὶ αὐτῶν (2), καταψηφίζον ἐλάττονα ποινὴν ἀναλόγως τῆς μαθήσεώς των (3).

Ἐτυμηγορία, φέρουσα ἀφ' ἑνὸς μὲν ὅτι ὁ κατηγορούμενος ἦτον κωφάλαλος καὶ μὴ ἱκανῶς διδαγμένος, ὥστε νὰ ἐννοῇ τὸ ἀξιόποινον καὶ τὰς συνεπείας τῆς πράξεώς του, ἀφ' ἑτέρου δὲ, ὅτι ἠδύνατο νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐννοῶν τὰς συμβουλὰς τῶν συνεργῶν, δὲν εἶναι ἀντιφατικὴ, διότι ἡ ἀπόφασις ὡς πρὸς τὸ πρῶτον δὲν ἐμφαίνει τελείαν στέρησιν νοῦ καὶ φρονήσεως. Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 2 τοῦ 1855.

---

(1) Γνωστὴ ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου 84 τοῦ Ἑλλ. ποιν. νόμου. Κατὰ τὸν Γαλλ. νόμου ἄρθ. 66 ἐξαρτᾶται τὸ πᾶν ἀπὸ τῆς συμπληρώσεως τοῦ 16 ἔτους, καὶ ἐὰν ἀποφασισθῇ ὅτι ὁ πράξας ἐνήργησε μετὰ διακρίσεως, ἐπιβάλλεται μολαταῦτα, ἀντὶ τῆς ποινῆς τοῦ θανάτου καὶ τῶν δεσμῶν, κάθειρξις εἰς σωφρονιστικὸν κατάστημα.— Τί ἄλλαι νομοθεσίαι; Φεϋερβ. σ. 224 τῆς μεταφρ.

(2) Τί ἄλλαι νομοθεσίαι; ὅρα μετάφ. Φέϋερβ. σ. 219 ἑπ.

(3) Ἴδε méd. lég. ὑπὸ Briand καὶ Brosson, μέρ. 3, κεφ. 5. Ἡ πεῖρα ἀπέδειξεν, ὅτι οἱ κωφάλαλοι εἶναι εἰσάχρον ὀργίλοι καὶ ζηλότυποι· οὐτιδανή τις αἰτία τοὺς ἐρεθίζει, ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε δὲν δύνανται νὰ κατακυριεύσωσιν ἑαυτῶν· μόλις ἀτελῶς πῶς ἡ μάθησις εἰμπορεῖ νὰ περιστείλῃ τὸ λίαν αὐτῶν ὀξύθυμον· σπανιώτατα μάλιστα, νομίζει ὁ Ὀφδάουερ, καὶ αὐτοῦ τοῦ διδαγμένου κωφαλάλου ἡ διανοητικὴ δύναμις ἀναπτύσσεται τόσον, ὥστε νὰ συλλάβῃ ἀφῃρημένας ἰδέας, καὶ νὰ κατανοήσῃ τὴν ἐπιστήμην τῶν κοινωνικῶν καθηκόντων (*).

(*) Πρλ. τὴν ἐν τῷ ἡμετ. Εὐρ. διατριβὴν ἐν λέξ. Κωφάλαλοι.

§ 534. *Κατάστασις ἀσθενείας* (1). Εἰς ὅλην τὴν ὡριμότητα τῶν φυσικῶν του δυνάμεων καὶ τῆς φυσικῆς ἡλικίας, δύναται ὁ ἄνθρωπος νὰ μὴ χάσῃ τὴν χρῆσιν τῶν νοητικῶν του δυνάμεων, ἢ νὰ στερηθῇ ταύτης καὶ ἀφοῦ ἅπαξ τὴν ἀπέκτησιν, εἴτε διαρκῶς, εἴτε προσκαίρως. Ὅστις εὑρίσκεται εἰς κατάστασιν ἀσθενείας τῶν λογικῶν του δυνάμεων δὲν εἶναι δεκτικὸς καταλογισμοῦ, ἐπειδὴ δὲν ἔχει συνείδησιν τῶν πράξεών του, καὶ ἄνευ τῆς συνειδήσεως ταύτης δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐννοήσωμεν εὐθύνην καὶ καταλογισμόν.

«Πρᾶξίς τις (λέγει τὸ ἄρθ. 86) δὲν δύναται νὰ καταλογισθῇ εἰς ἐκείνους οἵτινες ἐξετέλεσαν ταύτην, ἐνῷ δὲν ἦσαν κύριοι τῆς χρήσεως τοῦ λογικοῦ· ἀλλ᾽ ὁ ἀφῃρημένος οὗτος κανὼν δὲν ἀρκεῖ, διότι ἡ κατάστασις τῆς ἀσθενείας φανεροῦται μὲ ἰδιαίτερον προσδιορισμὸν καὶ χαρακτῆρα. Τὸ ζήτημα δὲ εἶναι νὰ προσδιορισθῶσι τὰ διάφορα εἴδη τῶν ἀσθενειῶν τῶν ἀποκλειουσῶν τὸν καταλογισμόν, διὰ νὰ δύναται καὶ ὁ νόμος νὰ ἦναι ὡρισμένος καὶ ὁ δικαστὴς νὰ ἔχῃ ἀσφαλῆ ὁδηγόν. Ἀλλὰ τὸ ἔργον δὲν εἶναι εὔκολον· αἱ ἐπιστῆμαι, αἵτινες ἔχουσιν ἀντικείμενον τὸ ἔργον τοῦτο, ἡ ψυχολογία ἰδίως, δὲν ἔφθασιν εἰς ἀποτελέσματα, περὶ τῶν ὁποίων νὰ ἦναι ὅλοι σύμφωνοι, διότι ἐξ ἑνὸς ἡ ἐμπειρία εἶναι πολλὰ δύσκολος, ἐπειδὴ αἱ ἐξαιρετικαὶ αὗται καταστάσεις εἶναι

---

(1) Καὶ ὡς πρὸς τοῦτο ὑπάρχει μεγάλη διαφωνία εἰς τὰς νεωτέρας νομοθεσίας. Αἱ μὲν δηλοῦσιν ἁπλῶς, διὰ γενικωτάτης ἐκφράσεως, ὅτι καὶ αἱ ταραχαὶ τῆς ψυχῆς δὲν ὑπόκεινται εἰς καταλογισμόν, ἀφίνουσι δὲ εἰς τὸν δικαστὴν νὰ κρίνῃ, ἐὰν ἦναι δεκτὸς ὁ καταλογισμός· οὕτω π. χ. κατὰ τὸν Αὐστριακὸν νόμον ἄρθ. 2 καὶ κατὰ τὸν Γαλλ. νόμον, ἄρθ. 64, ὅστις ἀναφέρει μόνον τὴν démence, θέλει δὲ νὰ ὑπαγάγῃ ἐνταῦθα ὅλας τὰς ταραχὰς τῆς ψυψῆς. Héllie c. p. 2 σελ. 208. Ἄλλαι θέτουσιν ἄλλας ἀρχὰς (Φαϋερβ. σ. 229)· ἡ δὲ ἡμετέρα; συμφώνως μὲ τὸν Βυρτεμβεργικόν, διατάττει ἐν τῷ ἄρθρῳ 86, ὅτι πρᾶξίς τις δὲν δύναται νὰ καταλογισθῇ εἰς ἐκείνους, οἵτινες ἐξετέλεσαν αὐτὴν ἐν ᾧ δὲν ἦσαν κύριοι τοῦ λογικοῦ· προστίθησι δὲ ὅτι εἰς τὴν τάξιν ταύτην ἀνήκουσιν ἰδίως ὅσοι πάσχουσιν ἀπὸ μανίαν καθολικὴν ἢ μερικὴν παραφροσύνην, ἢ ἐν γένει ἀπὸ ὁποιανδήποτε βλάβην τοῦ νοὸς ἢ ψυχικὴν ἀσθένειαν ἀποκλείουσαν παντάπασι τὴν ἐλευθερίαν τοῦ λογικοῦ, ὅσοι ἐκ βλακείας δὲν δύνανται νὰ κρίνωσιν ὀρθῶς τῶν πράξεών των τὰς συνεπείας ἢ νὰ κατανοήσωσι τὸ ἀξιόποινον αὐτῶν.

τῆς πνευματικῆς ἀναπτύξεως, ἐλλείπει ἡ ἀναγκαία συνείδησις. Κατὰ τὸν Ἑλληνικὸν ποιν. νόμον, εἶναι ἀνεπίδεκτοι καταλογισμοῦ οἱ μηκέτι συμπληρώσαντες τὸ δέκατον ἔτος τῆς ἡλικίας των παῖδες (ἄρθ. 82)· ὁμοίως καὶ οἱ συμπληρώσαντες μὲν τὸ δέκατον, ἀλλ' ὄχι καὶ τὸ 14 ἔτος, ἐὰν τὸ δικαστήριον ἀποφασίσῃ ὅτι ἔπραξαν ἄνευ διακρίσεως (ἄρθ. 83). Μετὰ δὲ τὸ 14 ἔτος δὲν λαμβάνεται πλέον ὑπ' ὄψιν ἡ ἡλικία (1) (ἄρθ. 85).

§ 533. 6') Ἡ *κωφαλαλία* τῶν ἐκ γενετῆς κωφαλάλων ἢ τῶν ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας καταστάντων τοιούτων. Τὸ ἄρθ. 88 τοῦ ποιν. νόμου ὁρίζει τὰ περὶ αὐτῶν (2), καταψηφίζον ἐλάττονα ποινὴν ἀναλόγως τῆς μαθήσεώς των (3).

Ἐτυμηγορία, φέρουσα ἀφ' ἑνὸς μὲν ὅτι ὁ κατηγορούμενος ἦτον κωφάλαλος καὶ μὴ ἱκανῶς διδαγμένος, ὥστε νὰ ἐννοῇ τὸ ἀξιόποινον καὶ τὰς συνεπείας τῆς πράξεώς του, ἀφ' ἑτέρου δὲ, ὅτι ἠδύνατο νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐννοῶν τὰς συμβουλὰς τῶν συνεργῶν, δὲν εἶναι ἀντιφατικὴ, διότι ἡ ἀπόφασις ὡς πρὸς τὸ πρῶτον δὲν ἐμφαίνει τελείαν στέρησιν νοῦ καὶ φρονήσεως. Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 2 τοῦ 1855.

---

(1) Γνωστὴ ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου 84 τοῦ Ἑλλ. ποιν. νόμου. Κατὰ τὸν Γαλλ. νόμου ἄρθ. 66 ἐξαρτᾶται τὸ πᾶν ἀπὸ τῆς συμπληρώσεως τοῦ 16 ἔτους, καὶ ἐὰν ἀποφασισθῇ ὅτι ὁ πράξας ἐνήργησε μετὰ διακρίσεως, ἐπιβάλλεται μολαταῦτα, ἀντὶ τῆς ποινῆς τοῦ θανάτου καὶ τῶν δεσμῶν, κάθειρξις εἰς σωφρονιστικὸν κατάστημα.— Τί ἄλλαι νομοθεσίαι; Φεϋερβ. σ. 224 τῆς μεταφρ.

(2) Τί ἄλλαι νομοθεσίαι; ὅρα μετάφ. Φέϋερβ. σ. 219 ἐπ.

(3) Ἴδε méd. lég. ὑπὸ Briand καὶ Brosson, μέρ. 3, κεφ. 5. Ἡ πεῖρα ἀπέδειξεν, ὅτι οἱ κωφάλαλοι εἶναι εἰσάκρον ὀργίλοι καὶ ζηλότυποι· οὐτιδανή τις αἰτία τοὺς ἐρεθίζει ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε δὲν δύνανται νὰ κατακυριεύσωσιν ἑαυτῶν· μόλις ἀτελῶς πῶς ἡ μάθησις εἰμπορεῖ νὰ περιστείλῃ τὸ λίαν αὐτῶν ὀξύθυμον· σπανιώτατα μάλιστα, νομίζει ὁ Ὀρφάουερ, καὶ αὐτοῦ τοῦ διδαγμένου κωφαλάλου ἡ διανοητικὴ δύναμις ἀναπτύσσεται τόσον, ὥςε νὰ συλλάβῃ ἀφῃρημένας ἰδέας, καὶ νὰ κατανοήσῃ τὴν ἐπιστήμην τῶν κοινωνικῶν καθηκόντων (*).

(*) Πρλ. τὴν ἐν τῷ ἡμετ. Εὐρ. διατριβὴν ἐν λέξ. Κωφάλαλοι.

§ 534. *Κατάστασις ἀσθενείας* (1). Εἰς ὅλην τὴν ὡριμότητα τῶν φυσικῶν του δυνάμεων καὶ τῆς φυσικῆς ἡλικίας, δύναται ὁ ἄνθρωπος νὰ μὴ χάσῃ τὴν χρῆσιν τῶν νοητικῶν του δυνάμεων, ἢ νὰ στερηθῇ ταύτης καὶ ἀφοῦ ἅπαξ τὴν ἀπέκτησιν, εἴτε διαρκῶς, εἴτε προσκαίρως. Ὅστις εὑρίσκεται εἰς κατάστασιν ἀσθενείας τῶν λογικῶν του δυνάμεων δὲν εἶναι δεκτικὸς καταλογισμοῦ, ἐπειδὴ δὲν ἔχει συνείδησιν τῶν πράξεών του, καὶ ἄνευ τῆς συνειδήσεως ταύτης δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐννοήσωμεν εὐθύνην καὶ καταλογισμόν.

«Πρᾶξίς τις (λέγει τὸ ἄρθ. 86) δὲν δύναται νὰ καταλογισθῇ εἰς ἐκείνους οἵτινες ἐξετέλεσαν ταύτην, ἐν ᾧ δὲν ἦσαν κύριοι τῆς χρήσεως τοῦ λογικοῦ· ἀλλ' ὁ ἀφηρημένος οὗτος κανὼν δὲν ἀρκεῖ, διότι ἡ κατάστασις τῆς ἀσθενείας φανεροῦται μὲ ἰδιαίτερον προσδιορισμὸν καὶ χαρακτῆρα. Τὸ ζήτημα δὲ εἶναι νὰ προσδιορισθῶσι τὰ διάφορα εἴδη τῶν ἀσθενειῶν τῶν ἀποκλειουσῶν τὸν καταλογισμόν, διὰ νὰ δύναται καὶ ὁ νόμος νὰ ἦναι ὡρισμένος καὶ ὁ δικαστὴς νὰ ἔχῃ ἀσφαλῆ ὁδηγόν. Ἀλλὰ τὸ ἔργον δὲν εἶναι εὔκολον· αἱ ἐπιστῆμαι, αἵτινες ἔχουσιν ἀντικείμενον τὸ ἔργον τοῦτο, ἡ ψυχολογία ἰδίως, δὲν ἔφθασιν εἰς ἀποτελέσματα, περὶ τῶν ὁποίων νὰ ἦναι ὅλοι σύμφωνοι, διότι ἐξ ἑνὸς ἡ ἐμπειρία εἶναι πολλὰ δύσκολος, ἐπειδὴ αἱ ἐξαιρετικαὶ αὗται καταστάσεις εἶναι

---

(1) Καὶ ὡς πρὸς τοῦτο ὑπάρχει μεγάλη διαφωνία εἰς τὰς νεωτέρας νομοθεσίας. Αἱ μὲν δηλοῦσιν ἁπλῶς, διὰ γενικωτάτης ἐκφράσεως, ὅτι καὶ αἱ ταραχαὶ τῆς ψυχῆς δὲν ὑπόκεινται εἰς καταλογισμόν, ἀφίνουσι δὲ εἰς τὸν δικαστὴν νὰ κρίνῃ, ἐὰν ἦναι δεκτὸς ὁ καταλογισμός· οὕτω π. χ. κατὰ τὸν Αὐστριακὸν νόμον ἄρθ. 2 καὶ κατὰ τὸν Γαλλ. νόμον, ἄρθ. 64, ὅστις ἀναφέρει μόνον τὴν démence, θέλει δὲ νὰ ὑπαγάγῃ ἐνταῦθα ὅλας τὰς ταραχὰς τῆς ψυχῆς. Héllie c. p. 2 σελ. 208. Ἄλλαι θέτουσιν ἄλλας ἀρχὰς (Φαϋερβ. σ. 229)· ἡ δὲ ἡμετέρα; συμφώνως μὲ τὸν Βυρτεμβεργικόν, διατάττει ἐν τῷ ἄρθρῳ 86, ὅτι πρᾶξίς τις δὲν δύναται νὰ καταλογισθῇ εἰς ἐκείνους, οἵτινες ἐξετέλεσαν αὐτὴν ἐν ᾧ δὲν ἦσαν κύριοι τοῦ λογικοῦ· προστίθησι δὲ ὅτι εἰς τὴν τάξιν ταύτην ἀνήκουσιν ἰδίως ὅσοι πάσχουσιν ἀπὸ μανίαν καθολικὴν ἢ μερικὴν παραφροσύνην, ἢ ἐν γένει ἀπὸ ὁποιανδήποτε βλάβην τοῦ νοὸς ἢ ψυχικὴν ἀσθένειαν ἀποκλείουσαν παντάπασι τὴν ἐλευθερίαν τοῦ λογικοῦ, ὅσοι ἐκ βλακείας δὲν δύνανται νὰ κρίνωσιν ὀρθῶς τῶν πράξεών των τὰς συνεπείας ἢ νὰ κατανοήσωσι τὸ ἀξιόποινον αὐτῶν.

τῆς πνευματικῆς ἀναπτύξεως, ἐλλείπει ἡ ἀναγκαία συνείδησις. Κατὰ τὸν Ἑλληνικὸν ποιν. νόμον, εἶναι ἀνεπίδεκτοι καταλογισμοῦ οἱ μηκέτι συμπληρώσαντες τὸ δέκατον ἔτος τῆς ἡλικίας των παῖδες (ἄρθ. 82)· ὁμοίως καὶ οἱ συμπληρώσαντες μὲν τὸ δέκατον, ἀλλ' ὄχι καὶ τὸ 14 ἔτος, ἐὰν τὸ δικαστήριον ἀποφασίσῃ ὅτι ἔπραξαν ἄνευ διακρίσεως (ἄρθ. 83). Μετὰ δὲ τὸ 14 ἔτος δὲν λαμβάνεται πλέον ὑπ' ὄψιν ἡ ἡλικία (1) (ἄρθ. 85).

§ 533. ϛ') Ἡ *κωφαλαλία* τῶν ἐκ γενετῆς κωφαλάλων ἢ τῶν ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας καταστάντων τοιούτων. Τὸ ἄρθ. 88 τοῦ ποιν. νόμου ὁρίζει τὰ περὶ αὐτῶν (2), καταψηφίζον ἐλάττονα ποινὴν ἀναλόγως τῆς μαθήσεώς των (3).

Ἐτυμηγορία, φέρουσα ἀφ' ἑνὸς μὲν ὅτι ὁ κατηγορούμενος ἦτον κωφάλαλος καὶ μὴ ἱκανῶς διδαγμένος, ὥστε νὰ ἐννοῇ τὸ ἀξιόποινον καὶ τὰς συνεπείας τῆς πράξεώς του, ἀφ' ἑτέρου δὲ, ὅτι ἠδύνατο νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐννοῶν τὰς συμβουλὰς τῶν συνεργῶν, δὲν εἶναι ἀντιφατική, διότι ἡ ἀπόφασις ὡς πρὸς τὸ πρῶτον δὲν ἐμφαίνει τελείαν στέρησιν νοῦ καὶ φρονήσεως. Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 2 τοῦ 1855.

---

(1) Γνωστὴ ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου 84 τοῦ Ἑλλ. ποιν. νόμου. Κατὰ τὸν Γαλλ. νόμου ἄρθ. 66 ἐξαρτᾶται τὸ πᾶν ἀπὸ τῆς συμπληρώσεως τοῦ 16 ἔτους, καὶ ἐὰν ἀποφασισθῇ ὅτι ὁ πράξας ἐνήργησε μετὰ διακρίσεως, ἐπιβάλλεται μολαταῦτα, ἀντὶ τῆς ποινῆς τοῦ θανάτου καὶ τῶν δεσμῶν, κάθειρξις εἰς σωφρονιστικὸν κατάστημα.— Τί ἄλλαι νομοθεσίαι; Φεϋερβ. σ. 224 τῆς μεταφρ.

(2) Τί ἄλλαι νομοθεσίαι; ὅρα μετάφ. Φέϋερβ. σ. 219 ἑπ.

(3) Ἴδε méd. lég. ὑπὸ Briand καὶ Brosson, μέρ. 3, κεφ. 5. Ἡ πεῖρα ἀπέδειξεν, ὅτι οἱ κωφάλαλοι εἶναι εἰσάκρον ὀργίλοι καὶ ζηλότυποι· οὐτιδανή τις αἰτία τοὺς ἐρεθίζει. ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε δὲν δύνανται νὰ κατακυριεύσωσιν ἑαυτῶν· μόλις ἀτελῶς πῶς ἡ μάθησις εἰμπορεῖ νὰ περιστείλῃ τὸ λίαν αὐτῶν ὀξύθυμον· σπανιώτατα μάλιστα, νομίζει ὁ Ὀφξάουερ, καὶ αὐτοῦ τοῦ διδαγμένου κωφαλάλου ἡ διανοητικὴ δύναμις ἀναπτύσσεται τόσον, ὥςτε νὰ συλλάβῃ ἀῤῥημένας ἰδέας. καὶ νὰ κατανοήσῃ τὴν ἐπιστήμην τῶν κοινωνικῶν καθηκόντων (*).

(*) Πρλ. τὴν ἐν τῷ ἡμετ. Εὐρ. διατριβὴν ἐν λέξ. Κωφάλαλοι.

§ 534. *Κατάστασις ἀσθενείας* (1). Εἰς ὅλην τὴν ὡριμότητα τῶν φυσικῶν του δυνάμεων καὶ τῆς φυσικῆς ἡλικίας, δύναται ὁ ἄνθρωπος νὰ μὴ χάσῃ τὴν χρῆσιν τῶν νοητικῶν του δυνάμεων, ἢ νὰ στερηθῇ ταύτης καὶ ἀφοῦ ἅπαξ τὴν ἀπέκτησιν, εἴτε διαρκῶς, εἴτε προσκαίρως. Ὅστις εὑρίσκεται εἰς κατάστασιν ἀσθενείας τῶν λογικῶν του δυνάμεων δὲν εἶναι δεκτικὸς καταλογισμοῦ, ἐπειδὴ δὲν ἔχει συνείδησιν τῶν πράξεών του, καὶ ἄνευ τῆς συνειδήσεως ταύτης δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐννοήσωμεν εὐθύνην καὶ καταλογισμόν.

«Πρᾶξίς τις (λέγει τὸ ἄρθ. 86) δὲν δύναται νὰ καταλογισθῇ εἰς ἐκείνους οἵτινες ἐξετέλεσαν ταύτην, ἐν ᾧ δὲν ἦσαν κύριοι τῆς χρήσεως τοῦ λογικοῦ· ἀλλ' ὁ ἀφῃρημένος οὗτος κανὼν δὲν ἀρκεῖ, διότι ἡ κατάστασις τῆς ἀσθενείας φανεροῦται μὲ ἰδιαίτερον προσδιορισμὸν καὶ χαρακτῆρα. Τὸ ζήτημα δὲ εἶναι νὰ προσδιορισθῶσι τὰ διάφορα εἴδη τῶν ἀσθενειῶν τῶν ἀποκλειουσῶν τὸν καταλογισμόν, διὰ νὰ δύναται καὶ ὁ νόμος νὰ ἦναι ὡρισμένος καὶ ὁ δικαστὴς νὰ ἔχῃ ἀσφαλῆ ὁδηγόν. Ἀλλὰ τὸ ἔργον δὲν εἶναι εὔκολον· αἱ ἐπιστῆμαι, αἵτινες ἔχουσιν ἀντικείμενον τὸ ἔργον τοῦτο, ἡ ψυχολογία ἰδίως, δὲν ἔφθασιν εἰς ἀποτελέσματα, περὶ τῶν ὁποίων νὰ ἦναι ὅλοι σύμφωνοι, διότι ἐξ ἑνὸς ἡ ἐμπειρία εἶναι πολλὰ δύσκολος, ἐπειδὴ αἱ ἐξαιρετικαὶ αὗται καταστάσεις εἶναι

---

(1) Καὶ ὡς πρὸς τοῦτο ὑπάρχει μεγάλη διαφωνία εἰς τὰς νεωτέρας νομοθεσίας. Αἱ μὲν δηλοῦσιν ἁπλῶς, διὰ γενικωτάτης ἐκφράσεως, ὅτι καὶ αἱ ταραχαὶ τῆς ψυχῆς δὲν ὑπόκεινται εἰς καταλογισμόν, ἀφίνουσι δὲ εἰς τὸν δικαστὴν νὰ κρίνῃ, ἐὰν ἦναι δεκτὸς ὁ καταλογισμός· οὕτω π. χ. κατὰ τὸν Αὐστριακὸν νόμον ἄρθ. 2 καὶ κατὰ τὸν Γαλλ. νόμον, ἄρθ. 64, ὅστις ἀναφέρει μόνον τὴν démence, θέλει δὲ νὰ ὑπαγάγῃ ἐνταῦθα ὅλας τὰς ταραχὰς τῆς ψυχῆς. Hélie c. p. 2 σελ. 208. Ἄλλαι θέτουσιν ἄλλας ἀρχὰς (Φαϋερβ. σ. 229)· ἡ δὲ ἡμετέρα, συμφώνως μὲ τὸν Βυρτεμβεργικόν, διατάττει ἐν τῷ ἄρθρῳ 86, ὅτι πρᾶξίς τις δὲν δύναται νὰ καταλογισθῇ εἰς ἐκείνους, οἵτινες ἐξετέλεσαν αὐτὴν ἐν ᾧ δὲν ἦσαν κύριοι τοῦ λογικοῦ· προστίθησι δὲ ὅτι εἰς τὴν τάξιν ταύτην ἀνήκουσιν ἰδίως ὅσοι πάσχουσιν ἀπὸ μανίαν καθολικὴν ἢ μερικὴν παραφροσύνην, ἢ ἐν γένει ἀπὸ ὁποιανδήποτε βλάβην τοῦ νοὸς ἢ ψυχικὴν ἀσθένειαν ἀποκλείουσαν παντάπασι τὴν ἐλευθερίαν τοῦ λογικοῦ, ὅσοι ἐκ βλακείας δὲν δύνανται νὰ κρίνωσιν ὀρθῶς τῶν πράξεών των τὰς συνεπείας ἢ νὰ κατανοήσωσι τὸ ἀξιόποινον αὐτῶν.

σπάνιαι καὶ ἑπομένως δὲν δύνανται εὐκόλως νὰ γίνωσι παρατηρήσεις· καὶ ὁ ὑποκύπτων δὲ εἰς τὴν τοιαύτην ἀσθένειαν, ἐπειδὴ δὲν ἔχει τὴν συνείδησιν τῶν πράξεών του, καὶ ἂν ἀναλάβῃ τὰς φρένας του, δὲν ἐνθυμεῖται πλέον τίποτε περὶ τοῦ παρελθόντος, δὲν δύναται αὐτὸς ἑαυτὸν νὰ παρατηρήσῃ, ἀλλ' ἀνάγκην ἔχει τρίτου τινός, ὅστις θέλει κάμει τὰς παρατηρήσεις ταύτας. Εἰς τὰς δυσκολίας ταύτας, τὰς ὁποίας προσφέρει ἡ φύσις, προστίθενται καὶ αἱ θεωρητικαὶ δυσκολίαι, πρὸς τούτοις ἡ ἐπιστημονικὴ γνῶσις τῶν ἀσθενειῶν δὲν εἶναι ὀλιγώτερον δύσκολος, διότι μέχρι πρὸ μικροῦ ἠγνόουν πῶς πρέπει νὰ καταταχθῶσι ψυχολογικῶς αἱ ἀσθένειαι αὗται. Ὁ νόμος μας παρεδέχθη ὅλα τὰ εἴδη τῶν ἀσθενειῶν, τὰ ὁποῖα εἶναι κοινῶς παραδεδεγμένα, δὲν ἀπέῤῥιψεν ὅμως καὶ τὰ ἀμφίβολα, ἀλλὰ τὰ ἄφησεν εἰς τὴν ἀπόφασιν τοῦ δικαστοῦ· ὄχι ὅτι οὗτος μέλλει νὰ λύσῃ ὅλα τὰ δύσκολα ταῦτα ζητήματα, ἀλλ' ἔχει ν' ἀποφασίσῃ ἂν ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἡ δεῖνα πρᾶξις ἐπράχθη μὲ συνείδησιν, ἢ ὄχι. Εἰς τοῦτο ὅμως δὲν ἀρκεῖ διὰ τὸν δικαστὴν ἡ ἁπλῆ μιᾶς πράξεως παρατήρησις, ἀλλ' εἶναι ἀνάγκη νὰ καθυποβάλῃ τὸν κατηγορούμενον εἰς ἐξέτασιν μιᾶς σειρᾶς πράξεων, ὅπου φαίνεται ἂν ἦναι κύριος τῶν λογικῶν του δυνάμεων· ἡ σειρὰ δὲ αὕτη πρέπει ν' ἀπευθύνηται εἰς τὰ συνήθη συμβάντα τῆς ζωῆς, πρὸς τὰ ὁποῖα ὑπάρχει κοινὴ συμφωνία ὅλων· ἄλλως κινδυνεύει ὁ δικαστὴς νὰ ἐκλάβῃ ὡς παραφροσύνην τὴν παραδοξολογίαν τινός, ἢ καὶ αὐτὴν τὴν μεγαλοφυΐαν. Τὸ ἐδ. 1 τοῦ ἄρθ. 86 δὲν ἔμεινε κἂν εἰς αὐτὴν τὴν Γερμανίαν χωρὶς ἐπίκρισιν. Ὁ Μιττερμάγερ εἰς Ποιν. δίκαιον β', τόμ. 1, σελ. 280, ἐξέθεσε μὲ ἔκτασιν τὸ ἄρθρον τοῦτο, τὸ ὁποῖον κυρίως παρεδέχθη ἡ Ἐπιτροπὴ τῆς Βαυαρίας.

§ 535. *Παραφροσύνη.— Μανία* (1). Τὸ πρῶτον εἶδος, τὸ ὁποῖον παραδέχεται τὸ ἄρθ. 86 ἐν ἐδ. 1 εἶναι ἡ παραφροσύνη, καθ' ἣν ὁ ἄνθρωπος δὲν ἔχει τὸ αἴσθημα τοῦ ἑαυτοῦ του, ἀλλὰ φέρεται

---

(1) Ὅρα τὰς λέξ. Παραφροσύνη.— Μανία. — Ἡ παραφροσύνη, τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ διακρίνωμεν ἀκριβῶς ἀπὸ τῶν καταστάσεων, τὰς ὁποίας οἱ ἰατροὶ ὀνομάζουσι φαντασιοκοπίας (Hallucinationem), ἢ ἀπὸ ἐκείνων, καθ' ἃς ἐπενεργεῖ εἰς τὸν πράττοντα οἱανδήποτε μανικὴ ἰδέα, εἶναι ἡ κατάστασις τῆς νοσηματώδους ὑπερκτάσεως τῆς φανταστικῆς δυνάμεως τοῦ ἀνθρώπου, τῆς ὁποίας τὰ πλάσματα ἐκλαμβάνει ὁ ἀσθενὴς ὡς ἀληθῆ,

εἴς τινα πραγματικότητα μὲν, ἀλλ' ὄχι ἀληθῆ. Ἐὰν ἡ ἀσθένεια ἔχῃ τὴν ἕδραν της εἰς τὴν κρίσιν τοῦ ἀνθρώπου, τότε παύει ἡ ὑπαγωγὴ τοῦ μερικοῦ εἰς τὸ γενικὸν, ἑπομένως ὁ παράφρων ἢ κά-

---

καὶ ὅπου τὰ νοσηματώδη ταῦτα πλάσματα φθάνουσιν εἰς τοιοῦτον βαθμὸν, ὥστε ὁ μὲν ἀσθενὴς δὲν δύναται πλέον νὰ ἀπαλλαχθῇ ἀπ' αὐτῶν, ταῦτα δὲ ἀπεναντίας συγχέουσι τὴν περὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου συνείδησιν τοῦ ἀσθενοῦς καὶ κανονίζουσιν ἀποκλειστικῶς τὸν τρόπον τοῦ ἀντιλαμβάνεσθαι καὶ τοῦ πράττειν. Ὑπάρχει δὲ ἐπὶ παραφροσύνης κυρίως καὶ ψυχικὸν ἐνταυτῷ πάθος. Ἐπὶ τῆς μερικῆς παραφροσύνης ἐρευνᾶται, ἂν ἡ μανιακὴ ἰδέα εἶχε πιθανὸν τοὐλάχιστον σύνδεσμον μὲ τὴν τέλεσιν τοῦ ἀδικήματος, καὶ ἦτο τοιαύτη, ὥστε δὲν δύναται νὰ ἐξαπατήσῃ τὸν ἀσθενῆ ὡς πρὸς τὸ θεμιτὸν τῆς πράξεώς του. Καὶ κατ' αὐτὰς ἔτι τὰς πράξεις, ὅσαι τελοῦνται κατὰ διαλείμματα ἐχεφροσύνης, ὁ καταλογισμὸς δὲν δύναται εὐκόλως νὰ ἦναι πλήρης, διότι πολλάκις δὲν δύναται εὐκόλως νὰ παρατηρηθῇ παρὰ τῶν τρίτων ἡ διάρκεια τῆς ἀσθενείας, ἥτις ἐκ μικρῶν ἀφορμῶν τίθεται ἐκ νέου εἰς ἐνέργειαν. Ἡ λεγομένη omentia occulta καὶ ἡ μονομανία δὲν ἀποτελοῦσιν ἰδιαίτερα εἴδη ἀσθενειῶν. Ἡ μωρία συνίσταται εἰς γενικὴν διαστροφὴν καὶ ἀσθένειαν τῶν ψυχικῶν δυνάμεων, ἄνευ ὡρισμένων ἀμεταβλήτων ἰδεῶν, ἄνευ μανίας καὶ βλακείας. Ἡ βλακεία, τῆς ὁποίας μόνος ὁ ἀνώτατος βαθμὸς δύναται νὰ ἀποκλείσῃ τὸν καταλογισμὸν, εἶναι ἡ κατάστασις, καθ' ἣν ἡ ἀνάπτυξις τῶν πνευματικῶν δυνάμεων εἶναι τοσοῦτον περιωρισμένη, ὥστε ὁ πάσχων στερεῖται κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἧττον τῆς ἀπαιτουμένης ἐπιγνώσεως τῶν πράξεών του καὶ τῆς ἱκανότητος τῆς ἐλευθέρας βουλήσεως. Τῆς μανίας ἡ κατάστασις δύναται πολλάκις νὰ ἦναι πολλὰ βραχεῖα καὶ πρόσκαιρος (furor transitorius). Ἂν καὶ ἦναι ὀρθὸν, ὅτι ἡ κατάστασις, τὴν ὁποίαν πολλάκις ὀνομάζουσι mania sine delirio, δύναται ν' ἀναλυθῇ εἰς ἄλλα εἴδη ἀσθενειῶν, π. χ. εἰς διαλείπουσαν μανίαν, ἢ εἰς μερικὴν παραφροσύνην, ὑπάρχει ὅμως καὶ τοιαύτη, τὸν καταλογισμὸν αἴρουσα, κατάστασις τῆς ἁπλῆς μανίας, καθ' ἣν, ἄνευ ἐντελοῦς συγχύσεως τῶν αἰσθήσεων καὶ προσέτι φαινομένης ταραχῆς τῆς συνειδήσεως, νοσηματώδης τις, ἀκαταμαχήτως ἐνεργοῦσα, ὁρμὴ κινεῖ τὸν ἀσθενῆ εἰς ῥητὴν ἀθέμιτον πρᾶξιν.

— Ὁ δικαστὴς ὅμως πρὸς διάγνωσιν τῆς νοητικῆς ταύτης

μνει ψευδῆ συμπεράσματα, ἢ διόλου δὲν συμπεραίνει· εἶναι φανερὸν ὅτι ὁ τοιοῦτος δεν δύναται νὰ ἦναι ὑπεύθυνος τῶν πράξεών του, διότι λείπει τὸ ἀπαιτούμενον διὰ τὸν καταλογισμόν· ὅταν

ἀποπλανήσεως ὄχι μόνον χρεωστεῖ νὰ ζητῇ τὴν γνώμην ἐπιστημόνων ἰατρῶν ὡς πραγματογνωμόνων, ἀλλὰ νὰ συμβουλεύηται καὶ τὴν ἰδικήν του πεῖραν τὴν κρίσιν του,

Ὅταν λέγωμεν ἀποπλάνησιν τοῦ λογικοῦ, δὲν ἐννοοῦμεν παντάπασι τὴν ἀπὸ ἠθικὰς αἰτίας προερχομένην. Ἡ μανία πρέπει νὰ ἦναι ψυχολογικὴ ἤτοι διανοητική, οὐχὶ δὲ ἠθική· ὁ ὑπὸ τοῦ πάθους σφοδροῦ ἔρωτος κυριευμένος δὲν δύναταί ποτε νὰ εἴπῃ· ἐφόνευσα διότι ἠράσθην, διότι ἤμην μανιώδης ἀπὸ τὸν ἔρωτα (1).

Ἡ μανιώδης κατάστασις συμβαίνει πολλάκις ν' ἀφίνῃ εἰς τὸν ἐχέφρονα διαλείμματα· τὸ ἐν τῷ μεταξὺ τούτων γινόμενον ἀδίκημα καταλογίζεται εἰς τὸν πράττοντα ὡς εἰς ἔνοχον; ἀνατρέχοντες εἰς τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 86 τοῦ ποιν. νόμου δὲν δυνάμεθα, εἰμὴ νὰ ἀπαντήσωμεν καταφατικῶς. Τίς δύναται ὅμως νὰ βεβαιώσῃ, ὅτι ἡ μανία δὲν διεσάλευσεν ἐπὶ τοσοῦτον τὴν διάνοιαν, ὥστε καὶ κατ' αὐτὰ τὰ ἐχέφρονα διαλείμματα νὰ ἦναι οὐσιωδῶς τεταραγμένη καὶ ἠλαττωμένη; ποῖος ἀμφιβάλλει, ὅτι ἡ μανία συνήθως οὔτε παύει, οὔτε ἄρχεται ἐξαίφνης καὶ παραχρῆμα, ὥστε ἡ φαινομένη τῆς ἐχεφροσύνης κατάστασις δὲν περιβάλλεται ἀπὸ ποσοστήν τινα δόσιν μανίας; ἐκ τῶν εἰρημένων ἐξάγεται προδήλως, ὅτι ἐὰν ἡ ἐχεφροσύνη διήρκεσεν ἐπὶ πολὺν χρόνον, μὴ περιστοιχιζομένη ἀπὸ κἀνὲν μανιῶδες σύμπτωμα, τότε μόνον τὸ κατ' αὐτὴν γενόμενον ἀδίκημα καταλογίζεται εἰς τὸν πράξαντα ὡς εἰς ἔνοχον (2).

Ἐν τούτοις τὴν ἐκτίμησιν τοῦ βαθμοῦ τῆς διανοητικῆς ταύτης ταραχῆς ἀφῆκεν ὁ νομοθέτης ἡμῶν εἰς τὴν κρίσιν τῶν δικαστῶν (3).

Σπουδαιότατον ζήτημα ἀνεφύη τοὺς τελευταίους τούτους χρόνους τὸ τῆς μερικῆς παραφροσύνης, τῆς γενικῶς ἐγνωσμένης ὑπὸ τὸ ὄνομα Μονομανία.

---

(1) Rauter, Dr. Pén. § 65. Παρ. Requis. Plugoulm, journ. de Droit, 16 Σεπτεμβρ. 1838 καὶ 4 Ἰανουρ. 1839.

(2) Παρ. Ros. Dr. Pén. τόμ. 2 σελ. 178. — Theor. du Code Pénal, τόμ. 1 σελ. 207 καὶ 208. Raut, Dr. Pén. § 67 F. Canofari, τόμ. 1 σελ. 160—163.

(3) Ἄρθρον 87 ποιν. νόμου.

δὲ ἡ ἀσθένεια ἔχῃ τὴν ἕδραν της εἰς τὰς πρακτικὰς δυνάμεις τῆς ψυχῆς, τότε γίνεται ἔτι ζωηροτέρα, ὡς, παραδείγματος χάριν, ὁ ἔρως, ἡ φιλοδοξία καὶ ὅλαι αὗται αἱ πρακτικαὶ ἀφορμαὶ τοῦ ἀν-

---

Περὶ τὴν ὕπαρξιν μερικῆς παραφροσύνης δύναταί τις νὰ ἀμφιβάλλῃ; ἡ μερικὴ παραφροσύνη παρετηρήθη, λέγει ὁ Ῥόσσης, πάντοτε καὶ πανταχοῦ (1). Οἱ ἀρχαῖοι συγγραφεῖς τοῦ Ποινικοῦ Δικαίου ἀναφέρουσι πολλὰ παραδείγματα στιγμιαίων καὶ φρενητικῶν πράξεων, καὶ ἀνεγνώρισαν ἀδιστάκτως, ὅτι δύναται νὰ ὑπάρχῃ ἔλλειψις λογικοῦ, γνώσεως τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ κακοῦ ὡς πρὸς ἓν μόνον ἀντικείμενον, δίχως νὰ λάβωσι τὴν παραμικρὰν ἀλλοίωσιν ὡς πρὸς τὰ λοιπὰ αἱ διανοητικαὶ καὶ ἠθικαὶ δυνάμεις· ἡ μερικὴ παραφροσύνη, λέγουσιν οἱ συγγραφεῖς τῆς θεωρίας τοῦ ποιν. Γαλλ. νόμου (2), τοσοῦτον ἐξαιρετικὴ καθίσταται, καὶ ἡ νοητικὴ δύναμις τοσοῦτον ἐλευθέρα καὶ ὑγιὴς καθ᾽ ὅλας τὰς ἐπιλοίπους αὐτῆς σχέσεις, ὥστε ὁ ἀσθενῶν δύναται νὰ φανῇ ἐχεφρονέστατος, ἐνόσῳ δὲν ἀπευθύνει τὴν προσοχήν του εἰς τὸ ἀντικείμενον, τὸ ὁποῖον διασαλεύει καὶ ταράττει τὸν νοῦν του.

Καὶ πῶς ἄλλως δυνάμεθα νὰ ἐξηγήσωμεν τὴν παραφορὰν ἐκείνου τοῦ αἱματοχαροῦς ἀνθρώπου, ὅστις ἄνευ τινὸς ἀφορμῆς, ἄνευ τινὸς αἰτίας προπαρασκευάζεται καὶ ἀγοράζει κατάλληλον ξιφίδιον, ὅπως δι᾽ αὐτοῦ θανατώσῃ δύω ἀθῶα νήπια φερόμενα ἐν περιπάτῳ παρὰ τῆς ἰδίας αὐτῶν μητρός; (3). Πῶς ἄλλως θέλομεν ἐξηγήσει τὴν διαγωγὴν τοῦ θηριωδεστέρου τῆς Τίγριδος Λεγέρου, ὅστις ἄνευ τινὸς αἰτίας ἔσφαξε νεανίδά τινα, ἔπιε τὸ ἀχνίζον αἷμά της, καὶ ψυχορραγούσης ἠσέλγησε κατ᾽ αὐτῆς, γευσάμενος μετὰ ταῦτα τὴν πάλλουσαν καρδίαν της; ἐρωτώμενος παρὰ τοῦ προέδρου τῶν συνέδρων τὸ ἀνθρωπόμορφον τοῦτο τέρας· que vouliez vous faire de cette enfant? je n'avais pas de connaissance, ἀπεκρίθη, j'étais poussé par le malin esprit (4).

Δὲν πρέπει ὅμως πάντοτε τὰς ἄνευ τινὸς ἐγνωσμένης αἰτίας πραττομένας πράξεις νὰ ἀποδίδωμεν εἰς μερικῆς παραφροσύνης

---

(1) Τόμ. 2, σελ. 171.
(2) Τόμ. 1, σελ. 208.
(3) Ἴδε Affaire Papavoine, oeuvr. de Bellart, τόμ. 5, σελ. 357, ἐπ.
(4) Examen des procés criminels des nommés Leger κτλ. par le docteur Georget.— Ἴδε διάφορα ἄλλα παραδείγματα εἰς μίαν περὶ μονομανίας διατριβὴν ἐν τῷ 59 ἀριθμῷ τῆς Νομικῆς καὶ ἐν Εὐρ. λέξ. Μονομανία.

ἀνθρώπου δύνανται νὰ διαταράξωσι τὴν φαντασίαν του καὶ νὰ ἐπιφέρωσι τὴν παραφροσύνην μὲ ἰδιαίτερον τρόπον, ἐξ ὧν γεννῶνται αἱ ψυχικαὶ ἀσθένειαι.

παροξυσμούς· οὐδὲ ἐκ τῆς ὑπάρξεως τῆς μερικῆς παραφροσύνης πρέπει ἀναγκαίως νὰ ἐξεικάσωμεν, ὅτι αἱ πράξεις, τὰς ὁποίας πράττει τις ὑπὸ τὸ κράτος κυριεύοντος καὶ ἐξαιρετικοῦ αἰσθήματος εἶναι πράξεις Μονομανίας. Καὶ εἶναι μὲν ἀλάνθαστος βεβαίως ἡ ἀρχὴ τὴν ὁποίαν ἔθεσεν ὁ Ὀφβάουερ (1), ὅτι ἡ μόνη παρουσία τῆς εξαιρετικῆς ἰδέας εἰς τὸ εἶδος τοῦτο τῆς παραφροσύνης δύναται ν' ἀπαλλάξῃ τοῦ καταλογισμοῦ τὸν πράττοντα· ἀλλὰ ποσάκις δὲν βλέπομεν τὸν εἰς τὴν κακουργίαν καὶ τὴν διαφθορὰν ἐγγηράσαντα να ἐπιθυμήσῃ ἐπὶ τέλους τὰς ὀρέξεις τῶν ἀγριωτέρων θηρίων; ποσάκις δὲν εἴδομεν ἀνθρώπους ἐπὶ πολὺν χρόνον ὑποθρέψαντας ἐν ἑαυτοῖς τὸν σκοπὸν τοῦ κακουργῆσαι, νὰ παρασυρθῶσιν ὡς ὑποχείριοι παρευθὺς εἰς τὸ ἀδίκημα, τὸ ὁποῖον ὑπέθαλψεν ἡ ἄκρατος αὐτῶν ἐπιθυμία; Ποῖός ποτε ἤθελεν ἀνυψώσει τὴν φωνήν του ὑπὲρ τῆς αθωώσεως αὐτῶν; ἡ ἀποπλάνησις, τὴν ὁποίαν ἐδήλωσαν κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἐκτελέσεως, δὲν εἶναι ἀποχρῶν δικαιολόγημα· ἡ ἐγγίζουσα μεγάλη καὶ φοβερὰ καταστροφή, ἡ ἐκτέλεσις δεινοῦ ἀδικήματος ἐνδέχεται νὰ διαταράξῃ τὸ πνεῦμα, χωρὶς ἀλλόμως νὰ παραβλάψῃ καθόλου τὴν δύναμιν τοῦ λογικοῦ· ἡ ταραχὴ αὕτη καὶ ἡ ἀποπλάνησις μακρὰν τοῦ νὰ ἐλαττώσωσι τὸν καταλογισμὸν μαρτυροῦσι μὲ πλειοτέραν βεβαιότητα τὸν ἔνοχον τῆς κακουργίας· γνωρίζει τις τὴν φύσιν τῆς ὁποίας ἐκτελεῖ πράξεως; συναισθάνεται τὸ κακὸν τὸ ὁποῖον πράττει; σύνοιδε τὴν αἰσχρότητα τῆς ἐπιθυμίας του; ἀρκεῖ ὥστε νὰ καταλογισθῇ εἰς αὐτὸν ὡς εἰς ἔνοχον ἡ ἀξιόποινος πρᾶξις, τὴν ὁποίαν εξετέλεσεν.

Ἐν τοσούτῳ συμβουλευόμενος ὁ δικαστὴς εἰς τὰς φαινομένας ταύτας πράξεις τῆς Μονομανίας τὴν γνώμην τῶν ἐπιστημόνων ἰατρῶν, ὀφείλει νὰ καταβάλλῃ ἔντονον προσοχὴν εἰς διάγνωσιν τῆς καθ' αὐτὸ αἰτίας, ἥτις ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὴν πρᾶξιν· ὑπαρχούσης δὲ ἀμφιβολίας, φρονιμώτατον ἤθελεν εἶσθαι, λέγει ὁ περινούστατος Ῥόσσης (2), νὰ ἀναβάλληται ἡ ἀπόφασις εἰς μεμακρυσμέ-

---

(1) Médecine Légale relative aux aliénés σελ. 103 καὶ 106 μετάφρασις Γαλλική.

(2) Dr. Péa. τόμ. 2, σελ. 178.

Ἡ παραφροσύνη περιλαμβάνει τρία εἴδη, τὴν μελαγχολίαν, τὴν μωρίαν καὶ τὴν κυρίως παραφροσύνην. Ὁ μελαγχολικὸς διακρίνει τὴν ἀληθῆ πραγματικότητα, ἀλλὰ διαπερᾶται ἀπὸ τὸ αἴσθημα ὅτι ἡ πραγματικότης τὴν ὁποίαν αὐτὸς νομίζει ἔπρεπε νὰ ὑπάρχῃ· ὅθεν αὕτη συνίσταται εἰς τὸ αἴσθημα ὅτι δὲν εἶναι ὅ,τι ἔπρεπε νὰ ἦναι. Αὕτη λαμβάνει διάφορον ὄνομα κατὰ τὸ ἀντικείμενόν της, ἀλλὰ διὰ ν' ἀποκλείσῃ τὸν καταλογισμὸν, πρέπει νὰ ἔφθασε τὸν ἀνώτατον βαθμὸν, ὥστε ν' ἀφαιρῇ τὴν συνείδησιν. Ἡ μωρία, ἡ ἄγνοια δὲν γνωρίζει πλέον τὴν ἀληθῆ πραγματικότητα, ἀλλ' ἔχει ἐνώπιόν της τὴν νομιζομένην καὶ τὴν θεωρεῖ ὡς ἀληθῆ π. χ. ὅταν ὁ μωρὸς φαντάζηται ἑαυτὸν ὅτι εἶναι Βασιλεὺς κτλ. Ἡ μωρία δύναται νὰ περιορίζηται εἰς ἓν μόνον ἀντικείμενον, πρὸς τούτοις ὁ μωρὸς δύναται νὰ ἦναι συνετὸς καὶ ἐντὸς τοῦ ἀντικειμένου; ἀλλ' ἀναχωρῶν ἀπὸ ψευδῆ πραγματικότητα· ζητεῖται τότε ἂν ἦναι ἀπολύτως ἀνεύθυνος· τινὲς λέγουν ὅτι δὲν εἶναι ἀνεύθυνος εἰμὴ εἰς τὰς πράξεις τὰς ἐχούσας σχέσιν μὲ τὴν μωρίαν του, τινὲς δὲ γενικεύουσι τὸ ζήτημα. Ὅθεν καὶ ὁ νόμος μας ἐξισώνει τὴν γενικὴν μὲ τὴν μερικὴν παραφροσύνην.

Εἴπομεν ἤδη, ὅτι ἡ παραφροσύνη αἰσθάνεται εἰσέτι τὴν διαφορὰν τῆς ἀληθοῦς πραγματικότητος πρὸς τὴν νομιζομένην πραγματικότητα. Ὅταν ὅμως εἰς τοῦτο προστεθῇ καὶ ἡ ἐπιθυμία τοῦ παράφρονος εἰς τὸ νὰ πραγματοποιήσῃ τὴν ψευδῆ πραγματικότητα ἢ ν' ἀποφύγῃ τὴν ἀληθῆ, ἀπελπιζόμενος οὗτος εἰς τὸ νὰ κατορθώσῃ τὸ ἀδύνατον, διότι βεβαίως δὲν ἠμπορεῖ οὔτε τὸ φάντασμα τοῦ νοός του νὰ κάμῃ πραγματικὸν, οὔτε τὴν πραγματικότητα νὰ καταστρέψῃ, καταντᾷ μανιακός. Ἡ μανία λοιπὸν εἶναι παραφροσύνη συνδεδεμένη μὲ βίαν μὲ καταστρεπτικὴν διεύθυνσιν κατὰ προσώπων καὶ κατὰ πραγμάτων, καὶ εἰς αὐτὴν δὲν χωρεῖ καταλογισμός. Ἡ μανία δύναται νὰ ἦναι περιοδικὴ νὰ ἔχῃ διαστήματα διαλείποντα dillucita intervalla ἐνῷ τὸ τοιοῦτον σπανιώτατα συμβαίνει εἰς τὴν παραφροσύνην. Ζητεῖται λοιπὸν τί πρέπει ν' ἀποφασισθῇ ὡς πρὸς τὰς ἐντὸς τῶν διαστημάτων τού-

---

την ἐποχὴν, καθότι ἐὰν ὑπάρχῃ ἀληθὴς παραφροσύνη, μέλλει ἐξάπαντος ν' ἀνακαλυφθῇ, καθ' ὃν καιρὸν μάλιστα ὁ ἄνθρωπος, εὑρισκόμενος εἰς τὰς χεῖρας τῆς δικαιοσύνης, δὲν δύναται νὰ διαφύγῃ τὰς συνεχεῖς ἐρεύνας, καὶ ἀκριβεῖς παρατηρήσεις. Δικ. ἀνακρ. ὑπὸ Βικ. σ. 57 ἑπ.

των γενομένας πράξεις; Ἀφῃρημένως καὶ γενικῶς ἀπαντῶμεν, ὅτι ἐπειδὴ ἐκλείπει ἡ ἀσθένεια εἰς τὰ διαλείμματα ταῦτα ἕπεται ὅτι ὑπάρχει γνῶσις, καὶ ἕνεκα τῆς γνώσεως καταλογισμός· ἐν τούτοις ὅταν διαρκῶσιν ὀλίγον χρόνον τὰ διαστήματα ταῦτα, τίς δύναται νὰ μᾶς βεβαιώσῃ ἐν πλήρει πεποιθήσει, ὅτι ἡ μανία μόλις παύσασα καὶ πάλιν ἀνανεωθεῖσα δὲν συνετέλεσε τὸ μέρος της εἰς τὸ νὰ πράξῃ ὁ ἐνεργῶν τὴν πρᾶξιν διὰ τὴν ὁποίαν κατηγορεῖται; ὅτι μία τόσον τρομερὰ ἀσθένεια δὲν διετάραξε τὰς δυνάμεις τοῦ ἀσθενοῦς καὶ δὲν εἶναι ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος πρᾶξις ἀποτέλεσμα τῆς διαταράξεώς ταύτης καὶ τῆς ἀσθενείας; ἀλλ᾽ ἐκτὸς τούτου ὑπάρχει καὶ πραγματικὴ δυσκολία διὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῆς ποινῆς. Ἀφοῦ ὁ ἀσθενὴς ὑποπίπτει εἰς τοιαύτην ἀσθένειαν, ποῖον τὸ μέσον τοῦ νὰ τὸν ἀνακρίνῃ καὶ νὰ τὸν δικάσῃ τίς; ὅσον ὅμως τὰ διαστήματα ταῦτα εἶναι μακρυνὰ μεταξύ των, τόσον εὐλογώτερον στηρίζεται ὁ καταλογισμός, καὶ σμικρύνεται ἡ πιθανότης, ὅτι εἰς τὰς πράξεις του ἐπενήργησεν ἡ προκειμένη ἀσθένεια καὶ ἐκλείπει ἑπομένως ἡ δυσκολία τοῦ νὰ συμπληρώσωμεν τὴν ἀνάκρισιν. Ἀλλὰ ταῦτα λέγομεν μόνον ὡς πρὸς τὰ διαλείποντα διαστήματα, οὐχὶ δὲ καὶ ὡς πρὸς τὰς ὑφέσεις τῆς ἀσθενείας εἰς τὰς ὁποίας μόνον ὁ βαθμὸς αὐτῆς σμικρύνεται, ἀλλὰ δὲν ἐκλείπει παντάπασιν.

Ἐζητήθη προσέτι καὶ ἄλλο ζήτημα· τί θέλομεν ἀποφασίσει ἐὰν τις ἔπραξεν εἰς μανιώδη κατάστασιν πρᾶξιν τὴν ὁποίαν προεμελέτησε πρὶν ἢ ἔλθῃ εἰς τὴν κατάστασιν ταύτην; Εἶναι φανερὸν ὅτι εἶναι ἀκαταλόγιστος. Διότι ἀφοῦ ὑπεθέσαμεν ὅτι ἐνήργησεν εἰς κατάστασιν μανίας, ἡ πρᾶξίς του δὲν ἔχει λογικὸν σύνδεσμον μὲ τὴν προαίρεσιν, τὴν ὁποίαν εἶχε λάβει εἰς κατάστασιν ὑγείας· ὅ,τι ἔπραξεν εἰς κατάστασιν μανίας ἀποδίδεται εἰς τὴν μανιώδη κατάστασιν καὶ ὄχι εἰς τὴν προαίρεσίν του· ἡ πρόθεσις, τὴν ὁποίαν εἶχε συλλάβει ὑγειὴς ὤν, μένει ἀποτέλεσμα στοχασμοῦ μὴ πραγματοποιηθέντος. ὁ δὲ στοχασμὸς δὲν τιμωρεῖται. Τὴν μανίαν δὲν πρέπει νὰ συγχέωμεν μὲ τὰς ἀλόγους παραφορὰς τῶν παθῶν μας, τὰ ὁποῖα ὀφείλομεν νὰ χαλινόνωμεν, καὶ ἑπομένως δὲν δύνανται νὰ ἦναι ἀφορμὴ τοῦ νὰ ὑπεκφυάγωμεν τὴν δικαίαν τιμωρίαν.— Μολοκτοῦτο ὑπάρχει μία ὀργὴ, ἥτις εἶναι ἀσθενείας ἀποτέλεσμα καὶ ἀποτελεῖ ἴδιον εἶδος μανίας, ὀνομαζομένη *μανιώδης ὀργὴ* καὶ διακρινομένη τῆς ἁπλῆς ὀργῆς, καθόσον μὲ μεγάλην εὐκολίαν καὶ χωρὶς ἀφορμὴν μεταβαίνει διὰ μιᾶς εἰς κατάστασιν θηριώδους ἐξάψεως· ἀλλὰ τὸ ζήτημα ἂν ἡ τοιαύτη ὀργὴ ἀφαιρῇ

τὸν καταλογισμὸν, μένει πραγματικὸν καὶ εἰς τὸν δικαστὴν νὰ τὸ ἀποφασίσῃ δηλ. ἂν ὑπῆρξεν ἀναίτιος ὀργὴ ἢ ὄχι.

Εἰς τοὺς ὑστέρους χρόνους ἐσυζητήθη καὶ τὸ πολυθρύλλητον ζήτημα *τῆς μανίας* ἄνευ παραλογισμοῦ καὶ τῆς *μονομανίας* (τουτέστι μανίας ἀναφερομένης εἰς ἓν μόνον ἀντικείμενον ὀνομαζόμενον καὶ ἄλλως *ὑποκρύφου μανίας*). — Φαίνεται ὅτι εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ ἀνθρώπου δὲν ἔλειψαν δυσεξήγητα τερατώδη κακουργήματα, τὰ ὁποῖα, καθὼς παρατηρεῖ ὁ Mittermayer καὶ διάφοροι ψυχολόγοι ἔσπευσαν διὰ νὰ τὰ ἐξηγήσουν νὰ ὑποθέσωσι μανιώδη. Εἰς τὰ τοιαῦτα τερατουργήματα δὲν φαίνεται οὐδεμία ἀφορμὴ διὰ τὸν κακοῦργον, ὅστις ἐπροιμιάζετο μὲ θηριώδη κακουργήματα καὶ κατ' ἐκείνων μάλιστα, πρὸς τοὺς ὁποίους ἔτρεφε τὸν δικαιότερον ἔρωτα. Ἐδῶ ὑποθέτομεν μοναδικήν τινα μανίαν διαταράξασαν τὸν νοῦν τοῦ δυστυχοῦς τούτου. Τὸ ἔγκλημα τοῦτο εἰς τὴν Ἰταλίαν ἐγνωρίζετο ὑπὸ τὸ ὄνομα ζωώδης φόνος.

Ἡ μανία ἄνευ παραλογισμοῦ φέρει, λέγουν, χαρακτῆρα καταστρεπτικὸν καὶ βίαιον, ἀλλὰ περιωρισμένον εἰς ἴδιον ἀντικείμενον καὶ συγχρόνως ἐξωτερικόν. Ἐπειδὴ δὲ δὲν φανερόνει οὐδεμίαν διατάραξιν ψυχῆς διότι ὁ ἄνθρωπος φαίνεται ἔχων τὰς φρένας του καλεῖται *μανία ἄνευ παραλογισμοῦ*. Ἀπαντῶσιν εἰς τὸν ὁρισμὸν τοῦτον οἱ ἀρνούμενοι τὸν ὕπαρξιν τοιαύτης ἀσθενείας, ὅτι ὁ παραλογισμὸς δὲν ὑπάρχει ὅταν δὲν φαίνηται ἐξωτερικῶς. — Τὸ δεύτερον εἶδος, ἤτοι ἡ μονομανία συνίσταται, λέγουν, εἰς μίαν κατάστασιν καθ' ἣν βία ἐσωτερικὴ σύρει τὸν ἄνθρωπον εἰς τὸ ἔγκλημα, βία ἀκαταμάχητος καὶ ἀφαιροῦσα τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἀνθρώπου, εἴτε διότι μία παράδοξος ἰδέα κυριεύει τὸν νοῦν τοῦ ἀσθενοῦς, εἴτε διότι μία τυφλὴ ὁρμὴ τὸν σύρει εἰς τὸ νὰ πράξῃ τὸ ὁποῖον ἔπραξεν ἔγκλημα· ὁρμή, διὰ τὴν ὁποίαν δὲν δύναται οὔτε εἰς ἑαυτὸν νὰ δώσῃ λόγον, τοιαύτη δὲ κατάστασις παρατηρεῖται ὡς πρὸς τὸν ἐμπρησμὸν, τὸν φόνον καὶ τὴν κλοπήν. Οἱ ἀρνούμενοι τὴν ὕπαρξιν τοιούτου ἐγκλήματος, λέγουν ὅτι αὐτὸ εἶναι διηγορικὸν ἐπιχείρημα πρὸς ὑπεράσπισιν ἀπηλπισμένων ὑποθέσεων, διότι τὸ κύριον ἐπιχείρημα τῆς ὑπάρξεως τῆς ἀσθενείας ταύτης εἶναι ὅτι τὸ αἴτιον δὲν εἶναι γνωστὸν, δὲν δυνάμεθα νὰ συλλάβωμεν τὴν ἰδέαν ὅτι τὸ αἴτιον δὲν ὑπάρχει· προσθέτουν ἀκόμη ὅτι ὅλαι αὐταὶ αἱ γνῶμαι στηρίζονται εἰς τὸ ὅτι τὸ ἔγκλημα πράττεται διὰ τὴν ὠφέλειαν τὴν ὁποίαν ἐλπίζει ἐκ τούτου ὁ ἐγκληματίας. Ἀλλ' ἐν τούτοις, πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι οἱ πλεῖστοι παραδέχονται τὴν ὕπαρξιν τούτων τῶν καταστάσεων· τὸ

ζήτημα ὅμως εἶναι νὰ μὴν ἀφαιθῶσιν αὗται αἱ καταστάσεις εἰς ἕνα τόσον ἀόριστον ὁρισμὸν, ὥστε δυνάμει αὐτοῦ νὰ δύνανται ν' ἀπαλλαχθῶσι τῆς ποινῆς τὰ δεινότερα κακουργήματα. Ὁ Myltermager κατὰ τὸ 1847 ἀνέγνω εἰς τὴν Ἀκαδημίαν τῆς Λουτζβέργης διατριβὴν περὶ τῶν δύο τούτων ἀσθενειῶν. Ἰδοὺ ποῖα ἐξωτερικὰ χαρακτηριστικὰ περιγράφει, τὰ ὁποῖα θεωρεῖ ἀναγκαῖα πρὸς ὕπαρξιν τοιαύτης ἀσθενείας. α΄) Ἡ ὁρμὴ καὶ ἡ ἐπιθυμία, περὶ ἧς ὁ λόγος, νὰ ἔλαβε τὴν ὕπαρξίν της εἰς κατάστασιν φυσικῆς ἀσθενείας· οὕτω π. χ. ὁ ὑδροφόβος, ὅταν ἐνώπιόν του παρουσιασθῇ τὸ ὕδωρ, ἐξάπτεται εἰς θηριώδη κατάστασιν, ῥίπτεται καθ' οἱωνδήποτε ὡς καὶ τῶν οἰκειοτέρων αὐτοῦ διὰ νὰ τοὺς θανατώσῃ· ἐνταῦθα ἡ θηριώδης ὁρμὴ ἐγεννήθη εἰς διατάραξιν καὶ ἀφαιρεῖ πάντα καταλογισμόν. β΄) Ἡ προκειμένη πρᾶξις νὰ πηγάζῃ ἐκ μόνης τῆς ὁρμῆς ταύτης π. χ. ἂν ὁ ὑδροφόβος, ὅταν παρουσιασθῇ ἐνώπιόν του πυροβόλον, τὸ ἁρπάξῃ καὶ τὸ κενώσῃ, ἡ πρᾶξις αὕτη δὲν προέκυψεν ἐκ τῆς ἀσθενείας του. γ΄) Ἡ φυσικὴ ἀσθένεια νὰ ἔφθασε τὸν ἀνώτατον βαθμὸν, εἰς τὸν ὁποῖον ὁ ἀσθενὴς δὲν δύναται πλέον ν' ἀντισταθῇ· κατ' ἀρχὰς ἔχονται εἰς τὸν νοῦν του οἱ κακοὶ στοχασμοὶ, προσπαθεῖ νὰ τοὺς ἀπομακρύνῃ, ἀλλ' ἐπανερχόμενοι κατακυριεύουν τὴν ψυχήν του καὶ τὸν σύρουν ἄκοντα καὶ μὴ δυνάμενον ν' ἀντισταθῇ.

Ὡς πρὸς τὴν μονομανίαν, λέγουν ὅτι αὕτη διαλύεται εἰς τὴν προηγουμένην δηλ. τὴν μανίαν ἄνευ παραλογισμοῦ ἢ εἰς τὰς ἄλλας καταστάσεις τῆς ἀσθενοειδοῦς ὀργῆς καθ' ἃς καὶ πρέπει νὰ δικασθῇ, μ' ἄλλους λόγους δὲν εἶναι ἰδιαιτέρα ἀσθένεια. Ἑνὶ λόγῳ ἂν καὶ πρέπῃ νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι τοιαῦται καταστάσεις ἀσθενοειδεῖς ὑπάρχουν, καὶ δὲν δυνάμεθα νὰ τὰς ἀρνηθῶμεν χωρὶς νὰ προσβάλωμεν τὴν ἀλήθειαν, μολοντοῦτο τῆς ὑπάρξεως αὐτῶν κατεχράσθησαν καὶ συγγραφεῖς, καὶ μάλιστα ὅσοι στηρίζουν γενικώτερον σύστημα τὸ τῆς ἑτερονομίας τῆς ἀνθρωπίνου θελήσεως, καὶ ὅσοι ἐζήτησαν εὔκολον μέσον κοινῆς ῥητορείας εἰς ἀπηλπισμένην ὑπεράσπισιν· τότε μόνον δυνάμεθα ν' ἀναγνωρίσωμεν αὐτὰς ὅταν φέρουν μεθ' ἑαυτῶν τὴν ἀπόδειξιν ὅτι εἶναι γεννήματα ἀναιτίου φυσικῆς καταστάσεως, ἡ ὁποία ἂν καὶ ὄχι γενικῶς, τοὐλάχιστον διὰ ῥητὸν ἀντικείμενον, καὶ εἰς τὴν στιγμὴν καθ' ἣν ἐνεργεῖ, ἔχει τὰ χαρακτηριστικὰ ὅλα τῆς παραφροσύνης καὶ τῆς μανίας· ἄλλως κινδυνεύομεν νὰ ἐπιδαψιλεύσωμεν τὴν δικαίαν ὑπεράσπισιν τοῦ ἀθώου εἰς τοὺς μεγάλους κακούργους, οἱ ὁποῖοι εἶναι τόσῳ μᾶλλον ἀξιώτεροι τιμωρίας, καθόσον ἀπαρνοῦνται τὴν εὐγενῆ φύσιν τοῦ ἀνθρώπου, διὰ ν' ἀποφύγωσι τὴν δικαίαν τιμω-

ρίαν· βεβαίως ὁ μέγας κακοῦργος, ὅταν πράττῃ τὸ ἔγκλημα, εἶναι ἔξω ἑαυτοῦ, διότι τοῦτο εἶναι ἐναντίον τῆς φύσεως τοῦ λογικοῦ, ἀλλὰ διὰ τοῦτο δὲν εἶναι ὀλιγώτερον ἀξιόποινος. Ὁ νόμος μας δὲν παραβλέπει ἀποκλειστικῶς τὰς τοιαύτας καταστάσεις, ἀλλὰ δὲν τὰς ἀποκλείει καὶ ὅταν ἀφαιρῶσι τὴν χρῆσιν τοῦ λογικοῦ.

§ 536. *Βλακία* (1) (idiotisme). Héllie c. p. 2 σελ. 211.

Ὁ Βλὰξ δὲν εἶναι, ὡς εἴδομεν εἰς ἀντίθεσιν μὲ τὴν ἀληθῆ πραγματικότητα, ἀλλ' εἶναι ἁπλῶς διάφορος ἀπ' αὐτήν. Τὸ πνεῦμα, τὸ ὁποῖον ἔχει τὴν δύναμιν νὰ συγκρατῇ εἰς ἓν ὅλον καὶ τὸ ὑποκείμενον καὶ τὸ ἀντικείμενον, δὲν ἔχει τὴν δύναμιν ταύτην εἰς τὸν βλάκα, ἀλλὰ τ' ἀφίνει χωριστά, διὰ τοῦτο ὁ βλὰξ εὑρίσκεται εἰς κτηνώδη κατάστασιν· ὁ νοῦς δὲν ἀνεπτύχθη πώποτε καὶ εἶναι τόσον κατατεθλιμμένος καὶ ἠλαττωμένος, ὥστε τρόπον τινὰ δυνάμεθα νὰ τὸν εἴπωμεν ἀποτυχῆ ἀπόπειραν τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ ἐλεεινὴ κατάστασις τινῶν ἐξ αὐτῶν φθάνει εἰς τοιοῦτον βαθμόν, ὥστε στεροῦνταί τοῦ προφορικοῦ λόγου, τῆς μνήμης, μένουν ἀναίσθητοι κτλ. διὰ τοῦτο τὸ ἄρθρον. 86 ἐδ. 2 συγκαταριθμεῖ τὴν βλακίαν μὲ τὰς ἄλλας ἀσθενείας, ὡς μίαν αἰτίαν ἥτις ἀπαλλάττει τὸν καταλογισμόν.

Ἄλλη κατάστασίς εἶναι ἡ *κωφαλαλία*· οἱ ἐκ γεννετῆς ἢ καὶ οἱ ἐκ νεαρᾶς ἡλικίας ἐξαιτίας ἀσθενείας τινὸς στερηθέντες τῆς χρήσεως τοῦ προφορικοῦ λόγου κωφάλαλοι μένουν εἰς νηπιώδη κατάστασιν· ὁ νοῦς αὐτῶν δὲν ἀναπτύσσεται, διότι τὸ ὄργανον τοῦ νοὸς εἶναι ὁ λόγος καὶ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐξασκηθῇ. Ὅταν φθάσουν εἰς τοιαύτην κατάστασιν εἶναι καὶ οἱ βλάκες ἀνεπίδεκτοι καταλογισμοῦ, ἀλλὰ μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι οἱ κωφάλαλοι εἶναι δεκτικοὶ ἐκπαιδεύσεως· χάρις εἰς τὴν φιλανθρωπίαν ἑνὸς ἱερέως, εὑρέθη τὸ μέσον τοῦ ν' ἀναπληρῶσι τὴν χρῆσιν τοῦ προφορικοῦ λόγου, ὥστε εἶναι μὲν δεκτικοὶ καταλογισμοῦ ἂν ἐκπαιδευθῶσιν, ἀλλ' εἰς πολὺ κατώτερον βαθμόν; διὰ τοῦτο καὶ ὁ νόμος μας τοὺς τιμωρεῖ μὲ ἠπιωτέρας ποινάς. Τινὲς εἶναι γνώμης ὡς πρὸς αὐτούς, καθὼς καὶ ὡς πρὸς τοὺς νέους οἵτινες δὲν ἔφθασαν εἰσέτι τὸ 14ον ἔτος τῆς ἡλικίας των, νὰ τίθηται εἰς τοὺς δικαστὰς τὸ ζήτημα τοῦ

---

(1). Ὅρα τὴν προηγουμένην σημείωσιν καὶ τὴν λέξ. Βλακία.— Ὁ πρόεδρος τῶν συνέδρων τίθησι ζήτημα περὶ βλακίας, ὡς ἠθικῆς αἰτίας, ἐκ τῆς ὁποίας προέρχεται ἡ ἐλάττωσις τοῦ λογικοῦ. Απ. κοιν. Αρ. Πάγου 15 τοῦ 1845 ἐν Εὐρ. τ. 5 σ. 311.

καταλογισμοῦ. Ἐκτὸς τῶν ὀλίγων ἀναπτύξεων τῶν κωφαλάλων παρατηρεῖται ὅτι ἔχουν καὶ χαρακτῆρα ὀργίλον. Ὁ Orfila, ζῶν εἰσέτι τῆς ἰατρικῆς ἐπιστήμης δόκτωρ, λέγει ὅτι οἱ κωφάλαλοι τείνουν πρὸς τὴν ὀργὴν ἢ τὸν φθόνον. Ὁ νόμος μας τοὺς μὲν μὴ ἐκπαιδευθέντας ἐκ τῶν κωφαλάλων κηρύττει ἀνεπιδέκτους καταλογισμοῦ, τοὺς δ' ἐκπαιδευθέντας ἐπιδεκτικοὺς, ἀλλὰ μὲ μετρίας ποινάς· τοὐλάχιστον τοῦτο προσθέτει ὁ νομοθέτης, ἂν καὶ δὲν ἐπέτυχε τὸν σκοπόν του, ἐπειδὴ, ἐνῷ εἰς τὸ ἄρθρον 84 λέγει ὅτι τιμωροῦνται μὲ μετριωτέρας ποινὰς, εἰς τὰ ἄρθρα 49 καὶ 50 τὰς εὑρίσκομεν ἢ ἴσας ἢ καὶ αὐστηροτέρας.

§ 537. *Ἀναίτιος σύγχυσις τοῦ νοὸς καὶ τῶν αἰσθήσεων.* — Ὡς πρὸς τὴν κατάστασιν προσκαίρου συγχύσεως τῶν αἰσθήσεων, τὸ ἄρθ. 86 ἐδ. 4 τοῦ ποιν. νόμου παραδέχεται ὡς λόγον αἴροντα τὸ ἀξιόποινον πᾶσαν ἀναίτιον σύγχυσιν τῶν αἰσθήσεων ἢ τοῦ νοὸς, καθ' ἣν δὲν ἠδύνατό τις νὰ ἔχῃ συνείδησιν τῶν πράξεών του καὶ τοῦ ἀξιοποίνου αὐτῶν. — Εἰς τὴν τάξιν τῶν καταστάσεων προσκαίρου συγχύσεως τῶν αἰσθήσεων ἀνήκουσι.

§ 538. *α'*) Ὁ βρασμὸς τῆς ψυχικῆς ὁρμῆς καθόσον προέκυψεν ἀναιτίως καὶ ἀποκλείει τὴν συνείδησιν (1). — Ὡς γενικὸν λόγον ἀποκλείοντα τὸν καταλογισμὸν δὲν τὸν ἀναφέρει οὐδεὶς νόμος, οὔτε ἐκ τῶν νεωτέρων. Περὶ τῆς φύσεως τοῦ βρασμοῦ ψυχικῆς ὁρμῆς ὅρα Héllie 2 σ. 229 καὶ Φεϋερβ. σ. 226 τῆς μεταφρ.

Ἡ ὀργὴ, τὸ πάθος, δύναται νὰ φθάσῃ εἰς τοιοῦτον βαθμὸν, ὥστε νὰ ἐπισκοτίσῃ τὸν νοῦν καὶ νὰ καταστήσῃ δυσχερῆ, ἂν ὄχι ἀδύνατον τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ χρέους ὅπερ εἰς ἕκαστον ἐπιβάλλεται νὰ συμμορφώνῃ τὰς πράξεις του μὲ τὸ δίκαιον, διὰ τοῦτο ὅμως δὲν ἀποκλείεται καὶ ὁ καταλογισμὸς, ἐπειδὴ ὡς λογικὸς ὁ ἄνθρωπος ὀφείλει πρὸ πάντων νὰ δαμάζῃ τὰ πάθη του· ὑπάρχει μολαταῦτα διαφορὰ μεγίστη ἐκείνου, ὅστις μὲ ψυχρὸν αἷμα προεμελέτησε καὶ ἐξετέλεσε τὸ ἔγκλημα, καὶ ἐκείνου ὅστις εἰς βρασμὸν ψυχικῆς ὁρμῆς ἐξετέλεσε τοῦτο· εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι καὶ τούτου τὸ ἔγκλημα εἶναι προαιρετὸν, ἀλλ' ἡ θέλησίς του παρεσύρθη ἀπὸ τὴν ὁρμὴν τοῦ πάθους, καὶ ὡς ἐκ τούτου μένει ἀμφίβολον, ἂν τὸ αὐτὸ πρόσωπον εἰς ἡσυχίαν πνεύματος εὑρισκόμενον, ἤθελεν ἐκτελέσει τὴν πρᾶξιν· διὰ τοῦτο τὸ πάθος δύναται μὲν νὰ ἦναι αἰτία μετριάσεως τῆς ποινῆς καὶ τόσῳ μᾶλλον, ὅσῳ τοῦτο ἦναι

(1) Π. χ. ὑπέρβασις τῶν ὁρίων τῆς ἀμύνης, φόβος.

νόμιμον καὶ φυσικὸν, δὲν ἀφαιρεῖ ὅμως παντάπασι ταύτην. Τὸ πάθος ἀναγνωρίζει πάντοτε ἐσωτερικήν τινα αἰτίαν, καὶ ὅταν αὕτη προκαλῆται ἔξωθεν, εἶναι ἔτι ἰσχυρότερον τὸ αἴτιον τοῦ κουφισμοῦ τῆς ποινῆς. Συγγραφεύς τις παρατηρεῖ ὅτι εἰς τοιαύτην περίστασιν τίθενται εἰς κίνησιν δύο μεγάλα καὶ νόμιμα αἰσθήματα τοῦ ἀνθρώπου, τὸ τῆς συντηρήσεως τῆς ζωῆς καὶ τῆς συντηρήσεως τῆς ὑπολήψεώς του, διὰ τοῦτο συνήθως διακρίνονται τρία εἴδη πράξεων αἱ *προμελετημέναι* (actes premeditées), *αἱ εἰς βρασμὸν ψυχικῆς ὁρμῆς γενόμεναι* (actes non premeditées) καὶ *αἱ εἰς βρασμὸν ψυχικῆς ὁρμῆς, διερεθισμοῦ καὶ παροργίσεως* (actes provoquees). Τὰς περιστάσεις ταύτας δὲν προεῖδεν ὁ νόμος εἰς τὸ γενικὸν μέρος του, ἀλλ' εἰς τὰ ἄρθρα 288, 309, 293 ἐδ. 1 καὶ 308. ὅλα ὅμως ταῦτα τὰ περιστατικὰ ἀνήκουσιν εἰς τὴν ἁρμοδιότητα τοῦ δικαστοῦ.

Μεγάλη φιλονεικία γίνεται ἂν δὲν πρέπῃ νὰ ἐξετελέσθη ἡ πρᾶξις τὴν αὐτὴν στιγμὴν, καθ' ἣν ἀπεφασίσθη εἰς βρασμὸν ψυχικῆς ὁρμῆς διὰ νὰ ὑπάρχῃ αἴτιον συγγνώμης. Αἱ διάφοροι νομοθεσίαι ἐζήτησαν ν' ἀποφασίσωσι καὶ τὸ διάστημα τοῦ χρόνου τοῦ ὁποίου παρελθόντος, λογίζεται ἐσκεμμένη ἡ πρᾶξις. Αἱ μὲν νομοθεσίαι τῆς Ἰταλίας φέρουν τὸ διάστημα τῶν 24 ὡρῶν. Ὁ Κῶδηξ τῆς Βρασιλίας ἄρ. 16, ἐδ. 8, λέγει ἐπίσης ὅτι μετὰ τὴν παρέλευσιν τῶν 24 ὡρῶν ἀπὸ τοῦ σχεδίου μέχρι τῆς ἐκτελέσεως ἡ πρᾶξις λογίζεται προμελετηθεῖσα. Ἀλλ' ἡ προσπάθεια τοῦ νὰ κανονισθῇ τοῦτο διὰ τοῦ νόμου εἶναι ἄτακτος, διότι τὸ πρόβλημα δύναται κάλλιον νὰ τὸ ἀποφασίσῃ ὁ δικαστὴς ὡς πραγματικὸν ζήτημα. Ὑπάρχει περίπτωσις εἰς ἣν ὁ χαρακτὴρ, τοῦ ἀνθρώπου εἶναι τόσον ψυχρὸς, ὥστε μετ' ὀλίγας στιγμὰς ἀπὸ τῆς ἐξάψεως νὰ συνηλθεν εἰς ἑαυτὸν, ἐνῷ ἄλλου πάλιν ἀνθρώπου ὁ χαρακτὴρ εἶναι ψυχρὸς, ὥστε νὰ διαμένῃ πολλὰς ὥρας εἰς τὴν κατάστασιν τῆς ἐξάψεως· διὰ τοῦτο καλῶς ποιῶν ὁ νόμος μας ἀφῆκε τὸ ζήτημα τοῦτο εἰς τὸν δικαστήν. Ἄλλαι πάλιν νομοθεσίαι ἠθέλησαν νὰ προσδιορίσωσι καὶ τὸ μέσον τῆς παροργίσεως. Οὕτως ὁ Γαλλ. νόμος δέχεται τὰς αἰκίας μόνον οὐχὶ δὲ καὶ τὰς ὕβρεις· ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἄτοπον, διότι εἰς ἕνα ἄνθρωπον δύνανται αἱ αἰκίαι νὰ μὴν ἐπιφέρωσι παρόργισιν, ἐνῷ ἄλλον ἡ ἐλαχίστη ὕβρις δύναται νὰ φέρῃ εἰς παροργισμὸν, διὰ τοῦτο καὶ ὁ Δημοσθένης εἰς τὸν κατὰ Μηδίου λόγον του ἀναφέρει οὐ γὰρ ἡ πληγὴ κατέστησε τὴν ὕβριν, ἀλλ' ἡ ἀτιμία· οὐδὲ τὸ τύπτεσθαι τοῖς ἐλευθέροις δεινὸν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, καίπερ ὂν δεινὸν, ἀλλὰ τὸ ἐφ' ὕβρεων τύπτεσθαι κτλ., καλῶς ποιῶν λοιπὸν ὁ ἡμ. νόμος παρεδέχθη καὶ τὰς ὕβρεις.

§ 539. *d*) Ὁ *ὕπνος* (1). Ἴδε Farin. ζήτ. 98 ἀρ. 63. Ὁ ὕπνος καὶ ἡ ἀγρυπνία εἶναι ἡ παραλλαγὴ τῆς φυσικῆς καὶ ἠθικῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου. Εἰς τὸν ὕπνον δὲν διατηρεῖται εἰμὴ μόνον ἡ φυσικὴ ζωὴ, αἱ αἰσθήσεις σιωπῶσιν, ἡ θέλησις παύει, καὶ διὰ τοῦτο ἔγκλημα δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ, ὅταν κοιμᾶται τίς. Ἐκ τῆς συγκράσεως τῶν δύο τούτων καταστάσεων τοῦ ὕπνου καὶ τῆς ἀγρυπνίας, γεννῶνται τὰ μαγικὰ φαινόμενα τῆς ὑπνοβασίας καὶ τῆς ὑπνώδους καταστάσεως.

Εἰς τὰς καταστάσεις ταύτας ὁ ἄνθρωπος εὑρίσκεται ἐντὸς φανταστικοῦ κόσμου, χωρὶς νὰ ἔχῃ τὴν συνείδησιν ὅτι εὑρίσκεται ἐκτὸς αὐτοῦ, καὶ ὅταν φθάνῃ ἕως εἰς τὴν ἐξωτερικὴν πρᾶξιν, ἡ

---

(1) Ἐξ ἀρχαιοτάτων χρόνων εἶναι γνωστὸν τὸ φαινόμενον τῶν ὑπνοβατῶν, ἀλλὰ μόλις μετὰ τὰ μέσα τῆς παρελθούσης ἑκατονταετηρίδος ἤρχισαν νὰ γίνωνται ἀκριβεῖς ἐπ' αὐτῶν παρατηρήσεις.

Ὁ ὑπνοβάτης συναισθάνεται τὴν ὁποίαν πράττει πρᾶξιν; εἶναι κύριος τῶν πράξεών του; καὶ τὰ δύω ταῦτα ζητήματα ἔλυσεν ἀρνητικῶς ὁ Ὀφβάουερ.

Ποῖός ποτε δύναται νὰ ἐξετάσῃ τὴν καθ' ὕπνον μυστηριώδη ἐργασίαν τοῦ συλλογισμοῦ; ἄλλως τε αἱ αἰσθήσεις τοῦ ὑπνοβάτου δὲν ἀντιλαμβάνονται τὰ πάντα, ἐκ τούτου ἡ βαθυτάτη λησμοσύνη τῶν περιστατικῶν, τὰ ὁποῖα διέτρεξεν εἰς τὴν νυκτοπορίαν του.

Εἶναι μὲν ἀληθὲς, ὅτι οἱ ὑπνοβάται ὡς ἐπιτοπλεῖστον ἐνασχολοῦνται εἰς τὰς συνήθεις αὐτῶν ἐργασίας, καὶ ἐκ τούτου τινὲς ἐνόμισαν, ὅτι τὸ ἐν τοιαύτῃ καταστάσει πραττόμενον ἀδίκημα δὲν δύναται νὰ ἦναι εἰμὴ τὸ κατὰ τὴν ἐγρήγορσιν προμελετηθέν. Τίς εἰμπορεῖ ὅμως νὰ βεβαιώσῃ, ὅτι ἡ θέλησις αὕτη δὲν ἤθελε σταματήσει ἐνώπιον τῆς ἐκτελέσεως; Πῶς νὰ ἀνιχνεύσωμεν τὴν δολίαν προαίρεσιν, ἥτις καλύπτεται ἀπὸ μυστήριον τοῦ ὕπνου. Πλατύτατον διάστημα ὑπάρχει μεταξὺ τῆς ἐπιθυμίας καὶ τῆς ἐκτελέσεως, ἡ δὲ πρᾶξις τοῦ ὑπνοβάτου δὲν δύναται νὰ λογισθῇ ὅτι εἶναι αὐτὴ ἐκείνη, τὴν ὁποίαν ἐπεθύμησεν.

Ἐκ τῶν εἰρημένων ἕπεται, ὅτι οἱ ὑπνοβάται, ὄχι διότι ἡ ὑπνοβασία ἐξομοιοῦται μὲ τὴν παραφροσύνην, ἀλλὰ διότι ἡ θέλησις αὐτῶν εἶναι παραπολὺ ἀβέβαιος, δὲν τιμωροῦνται οὐδόλως δι' ὅσας καθ' ὕπνον ἔπραξαν πράξεις. Δοκ. ἀνακρ. ὑπὸ Βεκ. σ. 62.

πρᾶξις αὕτη εἶναι αὐτόματος, οὐχὶ δὲ καὶ προαιρετή· ἑπομένως ἡ ἔλλειψις τῆς γνώσεως καὶ τῆς προαιρέσεως ἀποκλείει πάντα καταλογισμόν. Ὅθεν ἡ διάταξις τοῦ ἐδ. 4 τοῦ ἄρθρ. 86 τοῦ ἡμετ. ποιν. νόμου *Ἀναιτίου*· διότι εἶναι μία φυσικὴ κατάστασις τοῦ νοός, καθ' ἣν δὲν ὑπάρχει μήτε ἑκουσιότης, ἡ δὲ ὑπαιτιότης, ὡς διδάσκει καὶ ὁ Ἀριστοτέλης, στηρίζεται εἰς τὴν ἑκουσιότητα.

Τὸ 4 ἐδ. εἶναι συντεταγμένον μὲ γενικὰς λέξεις. Κατ' ἀρχὰς τὸ νομοσχέδιον τῆς Βαυαρίας ἀνέφερε ῥητῶς τὴν κατάστασιν τοῦ ὕπνου (διότι καὶ μὴ ὑπνοβατῶν τὶς δύναται νὰ ἐνεργήσῃ), τοὺς ὑπνοβάτας, τὴν παντελῆ μέθην, τὸ πάθος καὶ τὴν ὀργήν· ἔπειτα ὅμως ὡς λέγουσιν αἱ ἐπίσημοι σημειώσεις ἐπὶ τοῦ ἐδ. 4 τοῦ ἄρθ. 21, ἐνομίσθη καταλληλότερον νὰ συνταχθῇ τὸ ἄρθρον μὲ γενικὰς λέξεις, ὥστε νὰ συμπεριλαμβάνῃ ὅλα ἐκτὸς τοῦ πάθους καὶ τῆς ὀργῆς, καὶ ν' ἀφεθῇ εἰς τὸν δικαστὴν ν' ἀποφασίσῃ ἐὰν ἡ εἰς αὐτὸν παρουσιαζομένη πρᾶξις ἦναι τοιαύτη, ὥστε ν' ἀφαιρῇ πάντα καταλογισμόν.

Ἀρχαῖοι ποινικολόγοι, ὡς ὁ Matheus, ἐπρότειναν τὴν ἀκόλουθον διαστολήν. Ἐάν, λέγουν, ἔτρεφέ τις ἄσπονδον ἔχθραν πρός τινα καὶ ὑπνοβατῶν ἐφόνευσε τὸν ἐχθρόν του, πρέπει νὰ θεωρῆται τοὐλάχιστον ἔνοχος φόνου ἐξ ἀμελείας· δόλος ὅμως δὲν ὑπάρχει, διότι ἡ πρᾶξις ἐγένετο εἰς κατάστασιν, εἰς τὴν ὁποίαν θέλησις δὲν ὑπῆρχε, καὶ δὲν ὑπάρχει ὁ κίνδυνος· τῆς ἐκτελέσεως τῆς πράξεως καὶ τοῦ προηγουμένου στοχασμοῦ, διότι, πρὸς ὕπαρξιν τῆς ἐνοχῆς, πρέπει, κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς ἐκτελέσεως, νὰ ἦναι παροῦσα ἡ γνῶσις καὶ ἡ συνείδησις τῆς πράξεως.

Ὡς πρὸς τὴν ἐνοχὴν δὲ τῆς ἀμελείας λέγομεν ὅτι ἡ ἀμέλεια τότε στηρίζεται, ὅταν δύναταί τις διὰ μεγαλητέρας προσοχῆς ν' ἀποφύγῃ τὴν πρᾶξιν· ἀλλ' ὁ ὑπνοβάτης δὲν εἶναι δεκτικὸς τῆς τοιαύτης προσοχῆς.

§ 540. γ') Ἡ κάρωσις; Héllie τ. 2, σελ. 230.

§ 541. δ') Ἡ *μέθη* (1).— 86 § 4, 87, 89, 90 ποιν. νόμου. Ὁ Ἑλλην. ποιν. νόμος δὲν ἀναφέρει ἰδίως τὴν μέθην ὡς λόγον

---

(1) Ἴδε ὅσα περὶ Μέθης μνημονεύονται εἰς τὸ περὶ Ποιν. Δίκ. σύγγραμμα τοῦ Φαϋερβάχ, ἐν σελ. 220 τῆς μεταφρ. Τὸ Γαλλ. δίκ. δὲν ἀναφέρει τὴν μέθην ὡς λόγον ἀποκλείοντα τὸν καταλογισμόν, ἡ δὲ αὐστηρὰ γνώμη τῶν ἀρχαιοτέρων γάλλων νομοδιδασκάλων ἐπε-

αἴροντα τὸ ἀξιόποινον, ἀλλὰ περιλαμβάνεται καὶ αὕτη εἰς τὴν γενικὴν ἔκφρασιν· ἀναίτιον σύγχυσιν τῶν αἰσθήσεων.

Εἰς τὴν κατάστασιν τῆς μέθης, ἀλλὰ τῆς παντελοῦς μέθης, αἱ αἰσθήσεις καὶ τὸ λογικὸν ταράσσονται εἰς τρόπον ὥστε ὁ μεθύων δὲν εἶναι πλέον κύριος ἑαυτοῦ καὶ στερεῖται τῆς συνειδήσεως τῶν πράξεών του· ἀλλ' ἡ μέθη δὲν ἔχει τὴν ἀρχήν της μονον εἰς μίαν φυσικὴν διατάραξιν τοῦ νοός, ὥστε νὰ ἦναι πάντοτε ἀναίτιος καὶ πάντοτε ν' ἀποκλείῃ τὸν καταλογισμόν· καὶ αὐτὸς ὁ μεθύων δύναται νὰ ἐπιφέρῃ ἑκουσίως τὴν κατάστασιν ταύτην, καί, τὸ χειρότερον, ἡ μέθη δύναται νὰ καταντήσῃ ἕξις καὶ ἐλάττωμα· ἐκ τούτου ὁρμώμενοί τινες εἶπον, ὅτι ἡ κακοήθεια. δὲν δύναται νὰ ἐπιφέρῃ συγγνώμην τῆς ἀδικίας, καὶ τὸ εἶπον ὄχι μόνον συγγραφεῖς, ἀλλὰ καὶ δικαστήρια. Τὸ ἀκυρ. τῆς Γαλλίας (Sir. τ. 8 μέρ. Α' σελ. 24) εἶπεν αἱ μέθη οὖσα πρᾶξις ἑκουσία και ἀξιόμεμπτος δὲν δύναται νὰ ἦναι αἴτιον συγγνώμης νόμιμον καὶ ἠθικόν. Ὁ Filangieri εἰς τὸ περὶ ἐπιστ. τῆς νομοθ. σύγγραμμά του (τ. 4 κεφ. 8) λέγει· ὁ ἄνθρωπος εἰς κατάστασιν μέθης δὲν γνωρίζει μὲν τὸ ἀποτέλεσμα τῶν πράξεών του, ἀλλ' ἠδύνατο νὰ γνωρίζῃ τὰς συνεπείας τῆς μέθης, καὶ τὸ παραδοξότερον ὅτι τὴν δοξασίαν ταύτην ἠθέλησαν νὰ θέσωσιν ὑπὸ τὴν σκιὰν τοῦ Ἀριστοτέλους (1), ἐπικαλούμενοι τὰ πολιτικά του (βιβλ. Θ' κεφ. ιά), ἐν ᾧ εἰς αὐτὰ φαίνεται γνώμης ἐναντίας· εἰς τὰ μεγάλα του ἠθικὰ μάλιστα ἐξηγεῖται (βιβλ. Α' κεφ. λγ') καθαρά. Εἰς τὴν Ἀγγλίαν ἀπέῤῥιψαν τὴν μέθην ὡς λόγον συγγνώμης.

Τὸ Ῥωμ. δίκαιον ἔφερε δικαιότερον τὸν κανόνα ἐν τεμ. 6 ἐδ. 7 τῶν Πανδ. (49. 16). Πότε λοιπὸν ὑπάρχει ἀναίτιος μέθη; Ὑπάρχει τῷ ὄντι τοιαύτη, ἂν καὶ σπανίως, ὅταν τίς, π. χ. εὑρισκόμενος εἰς μέρος, ὅπου ὑπάρχουν πνευματώδη ποτά, μετατίθεται εἰς κατάστασιν μέθης ἐκ τῶν ἀναθυμιάσεων.

Ἀλλὰ καὶ ὅταν ἡ μέθη εἶναι ὑπαίτιος, καὶ ἑπομένως ἑκουσία, δὲν ἀποκλείει τὸν καταλογισμὸν καὶ στηρίζεται ἐνοχὴ κατὰ τὸν

νήργησεν εἰς τὴν Νομολογίαν (Héllie τ. 2 σ. 243)· ὅθεν δὲν δύναται νὰ τεθῇ εἰδικῶς εἰς τοὺς ἐνόρκους τὸ ζήτημα, ἐὰν ὑπάρχῃ μέθη· καὶ ὅμως παραδέχονται ἐν Γαλλίᾳ (Ῥόσσης, τόμ. 2 σελ. 188), ὅτι ἡ ἐντελὴς καὶ ἀναίτιος μέθη αἴρει τὸν καταλογισμόν. Ἄλλαι δὲ νομοθεσίαι; Φαϋερβ. σ. 226 τῆς μετάφρ.

(1) Πρλ. Πολιτ. βιβλ. Β' κεφ. θ' § 9.

Ἀριστοτ., ἀλλ' ἡ κατάστασις εἰς ἣν εὑρίσκεταιό μέθυσος, εἶναι αἰτία συγγνώμης, ὡς ὁ ἴδιος ἀναφέρει. Ποῖον εἶδος ἐνοχῆς ἐπιβαρύνει τὸν ἐγκληματίαν, ὅταν ἦτον εἰς κατάστασιν ὑπαιτίου μέθης; ὄχι βεβαίως ἡ ἐνοχὴ τοῦ δόλου, διότι ὁ δόλος προϋποθέτει προαίρεσιν, ἀλλ' ἐνταῦθα ἂν ἡ μέθη ἦτο πλήρης, προαίρεσις δὲν ὑπῆρχεν· ἀμέλεια λοιπὸν ἐμπορεῖ νὰ καταλογισθῇ εἰς αὐτὸν καθ' ὅσον ὁ ἴδιος ἐτέθη εἰς τὴν κατάστασιν εἰς τὴν ὁποίαν ἐγνώριζεν ὅτι δὲν ἦτο πλέον κύριος αὐτοῦ.

Ἐνδέχεται δὲ νὰ ὑπάρχῃ μία μεσαία κατάστασις δηλ. οὔτε ἐντελὴς μέθη ἀποκλείουσα πάντα καταλογισμόν, ἀλλὰ μία κατάστασις, εἰς ἣν ὑπάρχει πραγματικὴ διατάραξις τῶν αἰσθήσεων καὶ τοῦ λογικοῦ, οὐχὶ ὅμως τοιαύτη, ἥτις ν' ἀφαιρῇ τὴν συνείδησιν τῆς πράξεως τοῦ ἐνεργοῦ. Τότε ἐφαρμόζεται ἡ συγγνώμη εἰς τὸν πράττοντα ἐν τοιαύτῃ καταστάσει μέθης; τὴν παντελῆ μέθην προβλέπει τὸ 4 ἐδ. τοῦ 86 ἄρθρου, τὴν δὲ παντελῆ ἀναίτιον καὶ τὴν μετρίαν μέθην τὸ 87.—Τὸ ἄρθρ. 90 προβλέπει τὴν ὑπαίτιον πρᾶξιν, ἀλλ' αὐτὸ φέρει πολλὰς εἰς τὴν ἐφαρμογὴν δυσχερείας.

Τὸ ἄρθρ. 89 ἀναφέρει μίαν κατάστασιν μέθης, εἰς ἣν εἶναι δολία ἡ θέσις τοῦ ἐνεργοῦ· ἀλλὰ τὸ ἄρθρον τοῦτο δὲν εἶναι ἀκριβές, διότι ἐκ τοῦ ὅτι εὑρισκόμενός τις εἰς κατάστασις μέθης ἐξετέλεσε πρᾶξιν προμελετηθεῖσαν, δὲν ἕπεται ὅτι τὴν ἐξετέλεσεν ἐκ δολίας προαιρέσεως κτλ. (1).

Ὁ νόμος λοιπὸν διακρίνει τὴν ὑπαίτιον ἀπὸ τῆς ἀναιτίου συγ-

---

(1) Κατὰ δύω τρόπους ὅμως ἡ μέθη δύναται νὰ συμβῇ εἰς τὸν ἄνθρωπον· καθότι ἢ μεθύει τις κατὰ σύμπτωσιν καὶ ἀπροσδοκήτως (ἀκουσίως), ἢ αὐτὸς ἀφ' ἑαυτοῦ μὴ ἀπέχων τῆς οἰνοποσίας (ἑκουσίως). Ὑποθέσατε εἰς τὴν πρώτην περίπτωσιν ἀσθενῆ, μεταχειριζόμενον τὸν οἶνον κατὰ παραγγελίαν τοῦ ἰατροῦ, καὶ ἔκ τινος φυσικῆς αἰτίας γενόμενον ὡς ἐκ τούτου μέθυσον, καὶ καтασταθέντα μανιακόν· ἄλλον μεθυσκόμενον διά τινων ἀγνώστων εἰς αὐτὸν μηχανοῤῥαφιῶν ἐπὶ σκοπῷ νὰ τὸν παρασύρωσιν ἄνευ τῆς θελήσεως αὐτοῦ εἰς πρᾶξίν τινα κολάσιμον. Ποῖός ποτε δικαστὴς εἰς οἱανδήποτε ἀνήκων φιλοσοφικὴν σχολήν, ἀνακράζει ὁ Ῥόσσης, τολμᾷ νὰ καταψηφίσῃ ποινὴν ἕνεκα τῶν πράξεων, τὰς ὁποίας ἔπραξεν ὁ εἰς τοιαύτην εὑρισκόμενος κατάστασιν; ἄλλως ἔχει ὅμως, ὅταν, ὀφείλων τις νὰ γνωρίζῃ, ὅτι τὰ πνευματώδη

χύσεως, ὅπερ πλείστην καὶ μόνην ἴσως ἀξίαν ἔχει κατὰ τὴν μέθην· κατὰ τὴν ὑπαίτιον σύγχυσιν, καὶ ἂν ὁ πράξας ὑπάρχῃ εἰς ἐλλειπῆ λογικῆς ἐνεργείας κατάστασιν ἀποκλείουσαν ἐντελῶς τὸν καταλογισμὸν, οὐχ ἧττον τιμωρεῖται, ἀλλὰ μόνον αμὲ ἐκείνην τὴν ποινὴν τὴν ὁποίαν ἤθελεν ἐπισύρει εἰς ἑαυτὴν ἡ πρᾶξις, γινομένη ἐξ ἀμελείας» (ἄρθ. 90). Οὕτω τιμωρεῖται ὁ ἐν ἐντελεῖ

ποτὰ διασαλεύουσι τὸν νοῦν καὶ τὰς αἰσθήσεις, μεταχειρίζηται ταῦτα οὐδὲν ἧττον· ἀλλὰ καὶ τὸ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει πραττόμενον ἀδίκημα πρέπει νὰ καταλογίζηται εἰς τὸν πράττοντα ὡς εἰς ἔνοχον μόνον κατὰ τὸν βαθμὸν τῆς ἐξ ἀμελείας γενομένης πράξεως· καθότι ὤφειλε νὰ εἰξεύρῃ καὶ ἠδύνατο, ὅτι ἡ μέθη ἐνδέχεται νὰ τὸν ἐξοκείλῃ εἰς παρανόμους πράξεις, ἐκτὸς ἂν ὁ αὐτουργὸς κατέφυγεν εἰς τὴν μέθην, ἀφοῦ προεμελέτησε τὸ ἀδίκημα, καὶ οὕτως ἔχων, ἐξεπλήρωσε τὸν στοχασμόν του.

Καὶ δὲν ἤθελεν εἶσθαι ἀδικώτατον πάντων, ἐρεθισμός τις ἐξ ἁπλῆς ὕβρεως προερχόμενος ν' ἀποκλείῃ τὴν πεπονηρευμένην προμελέτην, ἡ δὲ μέθη νὰ μὴ κατατάττηται εἰς τὰς ἐλαφρυντικὰς περιστάσεις;

Τὰς ἀρχὰς ταύτας καθιέρωσεν ὁ νομοθέτης ἡμῶν εἰς τὰ ἄρθρα 86 § 4. 89 καὶ 90 τοῦ ποιν. νόμου.

Ἡ δευτέρα σκέψις τῆς ἀπὸ 17 Ἰουλ. 1836 ὑπὸ στοιχ. ΠΔ'. ποιν, ἀποφ. τοῦ Ἀρ. Πάγου ἐθεώρησεν ὀρθότατα τὴν μὴ ἀναίτιον μέθην ὡς ἀκούσιον, τὴν δὲ ὑπαίτιον ὡς ἑκουσίαν.

Ὑπάρχει ἄρα μέθη ἀποκλείουσα παντάπασι τὸν καταλογισμὸν, ὥςπερ ἡ μανία καὶ ἡ παραφροσύνη, καὶ μέθη, καθ' ἣν ὁ πράξας τιμωρεῖται ὡς δι' ἀμέλειαν. Ὡσαύτως δὲ θεωρεῖται πταίστης, ὅςις μεθύων ἀσχολεῖται περί τινας ἐργασίας, εἰς τὰς ὁποίας ἀπαιτεῖται ἰδιαιτέρα προσοχὴ (ἄρθ. 632 ποιν. νόμ.).

Ὡς λόγον συγγνώμης ὑπελογίσατο τὴν μέθην καὶ ὁ Ῥωμαϊκὸς νόμος. «Per vinum lapsis capitalis poena remittenda est, et militiae mutatio irroganda»· ἀλλ' ἡ μετρίασις τῆς ποινῆς δὲν ἐγίνετο, λέγουσιν οἱ συγγραφεῖς τῆς θεωρίας τοῦ ποιν. Γαλλικοῦ νόμου διὰ τὸ ἐν καταστάσει μέθης πραττόμενον ἀδίκημα, καθότι ἡ ὑλικὴ πρᾶξις ἄνευ προαιρέσεως δὲν ἀποτελεῖ τὸ ἀδίκημα, ἀλλὰ διὰ τὴν ὁποίαν ἔπραξεν ἀμέλειαν ὁ πράττων μεθυσκόμενος. Δοκ. ἀνακρ. Βικ. σ. 65 καὶ 66.

μέθη, εἰς ἣν αὐτὸς ἑαυτὸν μετέστησεν, τραυματίσας ὡς ἐξ ἀμελείας τραυματίσας· ἐννοεῖται δὲ ὅτι οὐδεμία χωρήσῃ ποινὴ ἂν ἡ πρᾶξις ὑπάρχῃ ἐξ ἐκείνων, αἵτινες ἀδύνατον νὰ πραχθῶσιν ἐξ ἀμελείας, ὡς ἡ ἐξύβρισις, ἢ ἃς ὁ νόμος δὲν ἀναφέρει ῥητῶς ὡς τιμωρουμένας κἂν πραχθῶσιν ἐξ ἀμελείας. Ἂν δὲ ὁ πράξας μετέστησεν ἑαυτὸν εἰς κατάστασιν συγχύσεως διὰ ποτοῦ ἢ ἄλλων μέσων, ἀφοῦ ἀπεφάσισεν ἀξιόποινον πρᾶξιν καὶ πρὸς ἐκτέλεσιν αὐτῆς, τιμωρεῖται αμὲ ποινὴν πλήρη μέν, ἐὰν ἡ εἰς ταύτην τὴν κατάστασιν πραγματικῶς ἐκτελεσθεῖσα πρᾶξις ἦναι ἡ μελετηθεῖσα, ἠλαττωμένην δέ, ἐὰν ἦναι ἄλλη παρὰ ταύτην (ἄρθ. 89).

§ 542. Τὸ περὶ μέθης γεννᾷ καθ' ἑκάστην τόσα ζητήματα, ὥστε καλὸν εἶναι, νομίζω, νὰ συγκεφαλαιώσω ἐνταῦθα ὅσα εὕρηνται περὶ μέθης εἰς τὴν Νομολογίαν.

§ 543. *Νομολογια.*— Κατὰ τὸ ἐδ. 4 τοῦ ἄρθ. 86 τοῦ ποιν. νόμου δὲν καταλογίζεται πρᾶξίς τις εἰς ἐκεῖνον, ὅστις ἐξετέλεσεν αὐτὴν εἰς ἀναίτιον σύγχυσιν τῶν αἰσθήσεων ἢ τοῦ νοός. Αποφ. ποιν. Αρ. Π. 26 τοῦ 1842, καὶ λζ' τοῦ 1838.

§ 544. Νομολογ.— Τὸ ἄρθ. 90 τοῦ ποιν. νόμου τιμωρεῖ τὴν πρᾶξιν, ἥτις ἐτελέσθη ἐν καταστάσει μέθης ὑπαιτίου, χωρὶς ὅμως τὸν ἐγκληματικὸν σκοπόν, τὸν ὁποῖον προνοεῖ τὸ ἄρθ. 89. Απ. ποιν. Αρ. Π. 26 τοῦ 1842 ἐν λ. Μέθη § 2.

§ 545. Νομολογ. — Τὸ ἄρθ. 89 τοῦ ποιν. νόμου τιμωρεῖ μόνον τὰς πράξεις, ὅσας ἀποφασίζει τὶς ἔχων σώας τὰς φρένας του, πρὸς ἐκπεραίωσιν δὲ καταφεύγει εἰς τὴν μέθην ἢ ἄλλα μέσα διασαλεύοντα τὰς αἰσθήσεις ἢ τὸν νοῦν ἤτοι, ὅταν τὶς θέτῃ ἑαυτὸν ἐπίτηδες εἰς κατάστασιν μέθης·—ὥστε τὸ ἄρθρον ἐκεῖνο δὲν ἐφαρμόζεται ὅταν ἡ μέθη ἦναι ἀναίτιος. Απ. ποιν.. Άρ. Πάγου λζ' τοῦ 1838 ἐν λ. Μέθη.

§ 546. Νομολογ.— Ἡ 48 τοῦ 1858 ποιν. ἀπόφ. Αρ. Πάγου, φέρει.

Απόφ. Ἐπειδὴ καμμία ἀντίφασις δὲν ὑπάρχει εἰς τὴν ἐτυμηγορίαν τῶν ἐνόρκων ὡς πρὸς τὸ τέταρτον κεφάλαιον αὐτῆς, καθότι τὸ μὲν πρῶτον μέρος αὐτοῦ ἀναφέρεται εἰς ἣν περίπτωσιν ὁ κατηγορούμενος δὲν ἠδύνατο νὰ ἔχῃ συνείδησιν τῆς πράξεώς του, ὡς ἐκ τῆς ἀναιτίου συγχύσεως τῶν αἰσθήσεων ἢ τοῦ νοός του, τὸ δὲ δεύτερον εἰς τὴν ὑπόθεσιν, καθ' ἥν, ὡς ἐκ τῆς τοιαύτης συγχύσεως, δὲν ἦτο μὲν ἐντελῶς ἀποκλεισμένη ἡ ἐνέργεια τοῦ λογικοῦ του, ἀλλὰ τοσοῦτον τεταραγμένη καὶ ἠλαττωμένη, ὥστε ἐλ-

λείπουσιν ἐξ αἰτίας ταύτης τὰ προαπαιτούμενα πρὸς ἐφαρμογὴν τῆς τελείας παρὰ τοῦ νόμου διατασσομένης ποινῆς· ἀμφότεραι δὲ αἱ περιπτώσεις αὗται διαφέρουσαι ἀλλήλων, ἔχουν ἐπίσης διαφέρουσαν ἐπιῤῥοὴν εἰς τὴν ἐπιμέτρησιν τῆς ποινῆς, οἱ δὲ ἔνορκοι ἀπαντήσαντες ἀποφατικῶς εἴς τε τὸ πρῶτον καὶ εἰς τὸ δεύτερον, ἐβεβαίωσαν διὰ τῆς ἐτυμηγορίας των, ὅτι οὐδεμία αὐτῶν ἔλαβεν ἐπὶ τοῦ προκειμένου χώραν.

§ 547. Νομολογ. — Ἴδε ἀπόφ. ποιν Ἀρ. Πάγ. 19 τοῦ 1857.

§ 548. Νομολογ. — Ἡ μέθη ἔχει ἐπιῤῥοὴν εἰς τὸν καταλογισμὸν μόνον ὡς πρὸς τὸν χρόνον τῆς ἐκτελέσεως τῆς πράξεως, ὄχι δὲ ὡς πρὸς τὴν ἐποχὴν, καθ' ἣν συνέλαβέ τις τὴν ἰδέαν τῆς πράξεως· καθότι εἶναι ἀδιάφορον, ἄν τις μεθύων ἢ νήφων συνέλαβε τὴν ἰδέαν ταύτην· μόνον ἡ ἐκτέλεσις αὐτῆς ὑπὸ τοιαύτην ἢ ἀλλοίαν κατάστασιν ἔχει ἐπιῤῥοὴν εἰς τὸν καταλογισμόν. Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 112 τοῦ 1846.

Νομολογ. Ὅταν οἱ ἔνορκοι ἀποφανθῶσιν ἀπολύτως ὅτι ὁ κατηγορούμενος δὲν εὑρίσκετο εἰς κατάστασιν μέθης, συμπεριλαμβάνουν ὅλους τοὺς βαθμοὺς τῆς μέθης, δηλαδὴ καὶ τὸν μέγιστον, ὅστις ἀποκλείει ἐντελῶς τὴν ἐνέργειαν τοῦ λογικοῦ, καὶ ἐκεῖνον, ὑπὸ τὸν ὁποῖον αὕτη φαίνεται οὐσιωδῶς ἠλαττωμένη. Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 112 τοῦ 1846.

Ἠθικὰ αἴτια.— *Ὀργή* (1). — Ὅταν προτείνῃ τὶς ὅτι ἐκ φυσικῆς ἢ ἠθικῆς τινὸς αἰτίας εὑρέθη, κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς πράξεως, εἰς τοιαύτην κατάστασιν, ὥστε ἡ ἐνέργεια τοῦ λογικοῦ του ἦτο τεταραγμένη, τίθεται περὶ τούτου ζήτημα εἰς τοὺς ἐνόρκους· οἷον ὅταν προτείνῃ ὁ κατηγορούμενος ὅτι εὗρε τὴν σύζυγόν του εἰς ξένην οἰκίαν συμποσιάζουσαν μετὰ ξένων, μεθ' ὧν ἦλθεν εἰς σύγκρουσιν, καὶ ὅτι κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην ἐφόνευσε τὴν σύζυγόν του, εὑρεθεὶς εἰς κατάστασιν νὰ μὴ γνωρίζῃ τὶ πράττει, τίθεται πρὸς τοὺς ἐνόρκους ζήτημα (2). Απ. ποιν. Αρ. Πάγ. 25 τοῦ 1849, φέρουσα.

Απόφ. Ἐπειδὴ κατὰ μὲν τὸ ἄρθ. 86 § 4 τοῦ ποιν. νόμου πρᾶξίς τις δὲν δύναται νὰ καταλογισθῇ εἰς ἐκείνους, οἵτινες ἐξετέλε-

---

(1) Πρβλ. Βέρνερ σελ. 108.

(2) Οἱ τῆς ἀναιρέσεως λόγοι τοῦ Εἰσαγ. εἶχον οὕτως.— Ὅτι τὸ δικαστήριον, ἑρμηνεῦσαν ἐσφαλμένως τὰ ἄρθ. 86 § 4 καὶ 87

σιν αὐτὴν εἰς κατάστασιν ἀναιτίου συγχύσεως τῶν αἰσθήσεων, ἢ τοῦ νοὸς, καθ' ἣν δὲν ἠδύναντο νὰ ἔχουν συνείδησιν τῆς πράξεώς των ἢ τοῦ ἐξιοποίνου αὐτῆς, κατὰ δὲ τὸ ἄρθ. 87 τοῦ αὐτοῦ νόμου καταγινώσκεται μικροτέρα τὶς παρὰ τὴν ἔννομον ποινὴν εἰς ἐκεῖνον, τοῦ ὁποίου διὰ τῶν εἰς τὸ προηγούμενον ἄρθρον ἀναφερομένων καταστάσεων δὲν εἶναι μὲν ἐντελῶς ἀποκλεισμένη τοῦ λογικοῦ ἡ ἐνέργεια, εἶναι ὅμως οὐσιωδῶς τεταραγμένη καὶ ἠλαττωμένη κτλ, ὥστε ἀρκεῖ νὰ εὑρεθῇ τὶς εἰς κατάστασιν τοιαύτην κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς πράξεως, διὰ νὰ λάβουν ἐφαρμογὴν αἱ ῥηθεῖσαι διατάξεις τοῦ νόμου, ἀδιαφόρως ἐὰν ἡ κατάστασις αὕτη ἐπῆλθεν ἐκ φυσικῆς ἢ ἠθικῆς τινὸς αἰτίας· ὅθεν τοῦ ἐπὶ φόνῳ κατὰ τῆς συζύγου του κατηγορηθέντος καὶ καταδικασθέντος, ὅτι εὗρε τὴν σύζυγον αὐτοῦ εἰς ξένην οἰκίαν μετὰ τοῦ ἐραστοῦ της συμποσιάζουσαν, παρευρισκομένου καὶ τρίτου τινὸς, μεθ' ὧν ἦλθεν εἰς συμπλοκὴν, ὅτε καὶ ἐφόνευσε τὴν σύζυγόν του, εὑρεθεὶς εἰς κατάστασιν νὰ μὴ γνωρίζῃ τί πράττει, τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων ὀρθῶς καὶ συμφώνως μὲ τὸ ἄρθ. 430 τῆς ποιν. δικονομίας, γενομένης αἰτήσεως ὑπὸ τοῦ συνηγόρου τοῦ τότε κατηγορουμένου, διέταξε καὶ ἐτέθησαν εἰς τοὺς ἐνόρκους τρία προσέτι ζητήματα, τ' ἀφορῶντα τὸν καταλογισμὸν καὶ τὴν ἐπιμέτρησιν τῆς ποινῆς, καθότι εἰς τοὺς ἐνόρκους ἀπέκειτο καὶ οὐχὶ εἰς τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων νὰ ἐκτιμήσουν ἂν ἐκ τῶν ἀναφερθεισῶν περιστάσεων εὑρέθη ἢ μὴ ὁ τότε κατηγορούμενος εἰς ἣν ἀνέφερε κατάστασιν· ὁ δὲ λόγος τοῦ ἀναιρεσείοντος ὅτι τὰ προταθέντα περιστατικὰ συνιστῶσι τὴν πρᾶξιν τῆς ἀναιρέσεως καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἔπρεπε νὰ τεθοῦν ἄλλα περὶ καταλογισμοῦ ζητήματα, δὲν εἶναι ὀρθὸς, διότι καὶ ἐπὶ ὑποθέσει ὅτι τ' ἀναφερθέντα περιστατικὰ χαρακτηρίζουν τὴν πρᾶξιν τῆς ἀναιρέσεως, οὐχ ἧττον ὅμως, ἐὰν ἐπῆλθε τὸ ἀποτέλεσμα τῆς καταστάσεως, περὶ ἧς προβλέπουν αἱ διαληφθεῖσαι διατάξεις τοῦ ἄρθ. 86 § 4 ἢ τοῦ ἄρθ. 87 τοῦ ποιν. νόμου, ἔχουν αὗται ἐφαρμογὴν εἰς τὸν καταλογισμὸν καὶ εἰς τὴν ἐπιμέτρησιν τῆς ποινῆς.

§ 549. Τελευταῖον ἀποκλείει τὸν καταλογισμὸν πᾶσα ἀναίτιος κατάστασις, καθ' ἣν, καίτοι ἔχοντος τοῦ πράξαντος τὴν συνείδησιν

τοῦ ποιν. νόμου, ἔθεσε ζητήματα τοιαῦτα, μὴ ἀποτελοῦντα ἀναίτιον σύγχυσιν τῶν αἰσθήσεων ἢ τοῦ νοὸς, ἀλλ' ἀποτελοῦν τὴν πρᾶξιν τῆς ἀναιρέσεως, τὸ δὲ ἄρθ. 86 § 4 δὲν περιλαμβάνει καὶ τὴν ὀργήν.

τοῦ ποιν. νόμου, ἦτον ὅμως ἀδύνατος ἡ ἐνέργεια αὐτῆς εἰς τὴν βούλησιν. Τοιαύτη περίπτωσις ὑπάρχῃ α') ὅταν ἡ πρᾶξις τελῆται ὡς μόνον μέσον πρὸς ἀποτροπὴν ὑπαρχουσῶν ἀλγηδόνων, εἰς ἃς συνήθως ἡ ἀνθρωπίνη καρδία ἀδυνατεῖ ν' ἀντισταθῇ (1)· ἢ β') ὡς μέσον σωτηρίας (2) ἀπὸ παρόντος ἐπικειμένου κινδύνου τῆς ζωῆς ἢ ἄλλου τινὸς ἀναντικαταστάτου προσωπικοῦ ἀγαθοῦ εἴτε προέκυψεν ὁ κίνδυνος α') ἀπὸ ἁπλῆν ἐκ τύχης συμφορὰν (3), εἴτε β') ἀπὸ παράνομον ἄλλου τινὸς βίαν (ἀπειλὰς δι' ἔργου), vis compuls. Φέϋερβαχ σ. 231.

§ 550. Ἡ βία, μάλιστα δὲ καὶ ἡ ψυχολογική, καθ'ὅσον ἀναγκάζεταί τις εἰς τὴν πρᾶξιν δι'ἀπειλῶν,ἡνωμένων μὲ παρόντα καὶ ἄλλως ἀναπόφευκτον κίνδυνον σώματος ἢ ζωῆς,πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀποκλείων τὸν καταλογισμὸν λόγος, διότι καθ' ὅσα δύναται ὁ νομοθέτης δικαίως ν' ἀπαιτήσῃ παρὰ τῶν λοιπῶν, ἡ ἄφευκτος ἀνάγκη τοῦ ἀπειλουμένου εἶναι τοιαύτη, ὥστε ἐκλείπει ἡ ἐλευθερία τῆς βουλήσεως. Ῥόσσ. σελ. 212 τόμ. 2. — Héllie τόμ. 2 σελ. 263. Φάϋερβ. σ. 232.

Αἱ νέαι νομοθεσίαι παραδέχονται ἅπασαι τὸν λόγον τοῦτον ὡς ἐξαλείφοντα τὸ ἀξιόποινον· γ. κ. ἄρθ. 64. Ἴδε τὰ λοιπὰ εἰς Φεϋερβὰχ σ. 232 ἐπ. τῆς μεταφρ.

§ 551. Ὁ Ἑλλ. ποινικὸς νόμος (ἄρθ. 97) τίθησι τὸν κανόνα ὅτι ἁπλῆ προσταγὴ (4) δὲν αἴρει τὸ ἀξιόποινον. Ἐὰν ὅμως ἡ πρᾶξις ἦναι τιμωρητὴ ὡς ἁπλῆ κατάχρησις ἢ παράβασις τῶν δημο-

---

(1) Οἷον ἐπὶ κλοπῆς ἐδωδίμων ἐν καιρῷ λιμοῦ· ἐπὶ βασάνων φυλακίσεως κτλ. πρὸς βιασμὸν κτλ.

(2) Ταῦτα δὲν ἐφαρμόζονται, λέγει ὁ Φέϋερβὰχ, ὅταν τὸ ἀδίκημα συνίσταται εἰς παραβίασιν εἰδικοῦ νομίμου καθήκοντος πρὸς θυσίαν τῆς ζωῆς καὶ τῆς ὑγείας, ὡς π. χ. ἐν τεμ. 1 § 2 Π. de Silan. καὶ ἐπὶ τῶν ἐν ἐνεργείᾳ στρατιωτῶν.

(3) Ἐμπρησμός, πλημμύρα κλ.

(4) Ἡ φυσικὴ βία συνίσταται ὁσάκις, καίτοι δυσχεραίνων τις καὶ ἐναντιούμενος κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ Πυφενδορφίου, παρεχώρησε μόλα ταῦτα τὰς δυνάμεις του εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ ἰσχυροτέρου, ὥστε νὰ πράξῃ ἢ νὰ ὑποφέρῃ τι, ἀναγκαζόμενος παρ' αὐτοῦ. Ἀναντίῤῥητον εἶναι, ὅτι εἰς τοιαύτην πραγμάτων κατάστασιν ὁ ἀναγκάζων μόνος παιδεύεται.

Σπανιώτατα ὅμως ἀκολουθεῖ ὁ ἐφιέμενος τὴν κακουργίαν νὰ

σίων καθηκόντων, ἡ δὲ προσταγὴ ἐδόθη ἀπὸ ἀνώτερον ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς ἁρμοδιότητός του διὰ τῶν νομίμων διατυπώσεων τιμωρεῖται μόνος ὁ προστάζων.

προσλάβῃ εἰς σύμπραξιν τοῦ ἀδικήματος συνεργόν, ἀπὸ τὸν ὁποῖον πολλὴν δὲν ἔχει νὰ ἐλπίσῃ βοήθειαν, καὶ ὅστις μετ' οὐ πολὺ θέλει κατασταθῆ οὐσιώδης τῆς κατηγορίας μάρτυς.

Ἡ ἠθικὴ βία ἀπαντᾶται συχνότερον· ἐνεργεῖται δὲ δι' ἀπειλῆς ἢ διὰ προσταγῆς. Τινὲς συγγραφεῖς ἐνόμισαν, ὅτι αἱ ἀπειλαὶ μὴ συνοδευόμεναι ἀπὸ φυσικὴν καὶ ἀκαταμάχητον βίαν, δὲν ἀποκλείουσι κατά τινα τρόπον τὴν θέλησιν, καὶ ἑπομένως δὲν ἀπαλλάττουσιν ὁλοτελῶς τοῦ καταλογισμοῦ τὸν πράττοντα· ἀλλὰ τὴν γνώμην ταύτην δὲν παρεδέχθησαν πολλαὶ τῆς Εὐρώπης νομοθεσίαι, μὲ τὰς ὁποίας ἐσυμφώνησεν ὁ νομοθέτης ἡμῶν.

Ἡ ἀπειλὴ ἐν τούτοις α') πρέπει νὰ ἦναι τοιαύτη, ὥστε νὰ καταπλήττῃ καὶ τὸν ἀτρομώτερον ἄνθρωπον· vanti timoris, ἔλεγον οἱ Ῥωμαῖοι νομοδιδάσκαλοι, excusatio non est· ὁ ἄλογος καὶ μάταιος φόβος οὐ συμβάλλεται, καὶ β') νὰ ἐπαπειλῇ τὸ σῶμα, ἢ καὶ τῶν πλησιεστάτων συγγενῶν του. Talem metum probari oportet qui salutis periculum vel cruciatum corporis contineat. Ἐὰν ἡ ἀπειλὴ ἀναφέρηται ἁπλῶς καὶ μόνον εἰς βλάβην περιουσίας, ὁ ἐπαπειλούμενος δὲν εἶναι δίκαιον ἀτιμωρητὶ νὰ παραβιάσῃ τὸ καθῆκον καὶ τὴν συνείδησίν του. Ὁ νόμος δὲν εἰμπορεῖ μὲν νὰ ἀπαιτῇ ἀτρόμητον ἡρωϊσμὸν εἰς τοὺς καθένὸς τὴν καρδίαν, ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ συγκαταβαίνῃ εἰς μηδαμινὰς καὶ ἀθεμίτους σμικρολογίας. Εἶναί ποτε δυνατὸν νὰ συγχωρηθῇ εἰς τὴν κοινὴν γνώμην ὁ ἄνθρωπος, ὅστις συναινεῖ νὰ φονεύσῃ τὸν ὅμοιόν του ἵνα διασώσῃ τὴν περιουσίαν του;

Πολὺς λόγος ἐγένετο πάντοτε, καί τινες συγγραφεῖς ὑπεστήριξαν μάλιστα, ὅτι οἱ στρατιῶται, ὡς μηχανικὰ ὄργανα, ὀφείλουσιν ὑποταγὴν τυφλὴν εἰς τοὺς ἀνωτέρους των, καί, ἀπαρνούμενοι τὴν συνείδησιν αὐτῶν, χρεωστοῦν νὰ βλέπωσι καὶ νὰ σκέπτωνται διὰ τῶν λόγων καὶ τῶν ὀφθαλμῶν ἐκείνων. Τὴν παράδοξον ταύτην δοξασίαν ποῖός ποτε δύναται νὰ παραδεχθῇ; Ποῖος εἰμπορεῖ νὰ ἀμφιβάλῃ βεβαίως, ὅτι ἡ ἱεραρχικὴ πειθαρχία εἶναι καθῆκον ὅλων τῶν ὑποδεεστέρων ὑπαλλήλων, καὶ πολὺ μᾶλλον τῶν στρατιωτικῶν; Ἀλλ' ὅταν ἡ προσταγὴ τείνῃ εἰς προφανῆ παρανομίαν, ὅταν ὁ ἀξιωματικὸς ἀποσπάσματος, τεθέντος εἰς διατήρησιν τῆς ἐντὸς

§ 552. Κατὰ τὸ ἄρθρον 106 τοῦ Ἑλλην. ποιν. νόμου δὲν τιμωρεῖται ὅστις, ἐκτὸς τῆς περιπτώσεως τῆς ἀμύνης, ἐξετέλεσε ἀθέμιτόν τινα πρᾶξιν ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ ἀποτρέψῃ παρόντα τινὰ τινὰ κατεπείγοντα καὶ ἄλλως ἀναπότρεπτον κίνδυνον τῆς ἰδίας ἑαυτοῦ ἢ τινος ἄλλου ζωῆς.

§ 553. Περὶ ἀμύνης κτλ. περιττὸν νὰ γίνῃ λόγος ἐνταῦθα. Πρλ. Βιχ. σελ. 67 ἐπ. φυλ. ά.

τοῦ θεάτρου, φερειπεῖν, εὐταξίας διατάξῃ τοὺς στρατιώτας νὰ πυροβολήσωσι κατὰ τοῦ εἰρηνευομένου πλήθους, ὁ μὴ ὑπακούσας στρατιώτης λογίζεται ἔνοχος ἀπειθείας, ὁ δὲ ἐκτελέσας τὴν προσταγὴν μένει ἀτιμώρητος; Ἡ ἀπαλλαγὴ τοῦ μὴ παρακούσαντος στρατιώτου ἀπὸ τὴν νόμιμον τιμωρίαν εἶναι ἡ ὀλεθριωτέρα τῶν νόμων καταφρόνησις. Τὸ ἄρθ. 97 τοῦ ποιν. νόμου δὲν ἀφῆκεν ἀμφιβολίαν τινὰ κατὰ τοῦτο.

Ὁ νομοθέτης τῆς Ἑλλάδος ἐξῄρεσε μὲν πάσης ποινῆς τὸν ὑπάλληλον ἢ ὑπηρέτην, ὅστις καταχρᾶται ἢ παραβαίνει τὰ δημόσια αὐτοῦ καθήκοντα, ὑπείκων εἰς τὰς διαταγὰς τοῦ ἀνωτέρου του, ἀλλ' ὅταν μόνον οὗτος προστάζῃ ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς ἁρμοδιότητός του.

Ἐκ τούτου ἕπεται ὅτι ὁ ὑποδεέστερος ὑπάλληλος, λαμβάνων διαταγὴν, δύναται νὰ διερευνήσῃ, ἐὰν ὁ ἀνώτερος προστάζῃ ἐντὸς τῆς ἁρμοδιότητος αὐτοῦ, καὶ ὄχι μόνον τοῦτο, ἀλλὰ προσέτι καὶ ἐὰν ἡ προσταγὴ συνδέηται μὲ τὰς νομίμους διατυπώσεις.

Οὕτως ὁ ἐπιστάτης τῶν φυλακῶν τῶν ὑποδίκων παραδεχόμενός τινα εἰς φυλακὴν ἄνευ ἐντάλματος συλλήψεως ἢ φυλακίσεως, ὑποβάλλεται εἰς τὴν ἕνεκεν αὐτογνώμονος φυλακίσεως ποινὴν, καί τοι ἐνεργήσας τὴν κατακράτησιν κατὰ διαταγὴν τοῦ προϊσταμένου αὐτοῦ.

Ἄλλως ἔχει ὅμως ὁσάκις ὁ ὑποδεέστερος ὑπάλληλος διστάζει περὶ τοῦ νομίμου τῆς δοθείσης διαταγῆς· ὁ δισταγμὸς οὗτος δὲν πρέπει παντάπασι νὰ ἀναβάλῃ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς παρὰ νομίμου Ἀρχῆς δεδομένης προσταγῆς, καθότι ὁ ἀνώτερος ὑπάλληλος ἔχων τὴν δύναμιν τοῦ προστάζειν ὑποτίθεται εὐλόγως ὅτι καὶ τὴν σφαῖραν τῶν καθηκόντων του γνωρίζει, καὶ οὐδὲν ἄλλο ἐπιθυμεῖ παρὰ τὴν ἀκριβῆ αὐτῶν ἐκπλήρωσιν, αὐτὸς καὶ μόνος λογίζεται, κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ Ῥόσση, δικαστὴς ἁρμόδιος τῶν ληφθησομένων μέτρων· ἡ μὲν πρόληψις ἄρα ὑπάρχει ὑπὲρ τῆς διδομένης

§ 569. Ἔλθωμεν δ' ἤδη εἰς τὸ προκείμενον.

Κατὰ τὸ ἄρθρον 430 (339 instr.) τῆς ποινικῆς δικονομίας, ἐὰν ὁ ἐγκαλούμενος ἀνέφερε περὶ ἑαυτοῦ πράγματα, τὰ ὁποῖα κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ νόμου ἔχουν ἐπιῤῥοὴν εἰς τὸν καταλογισμὸν καὶ εἰς τὴν ἐπιμέτρησιν τῆς ποινῆς, γίνονται καὶ περὶ τούτου ἰδιαίτερα ζητήματα (1).

διαταγῆς, ἡ δὲ εἰκασία στηρίζεται βασιμώτερον ὑπὲρ τῆς νομιμότητος αὐτῆς. Βιχ. σ. 53 ἑπ.

— Ἐνταῦθα λοιπὸν ἀνάγεται (πρὸ πάντων ὡς πρὸς τοὺς στρατιώτας καὶ τοὺς δημοσίους ὑπαλλήλους) τὸ ζήτημα, ἐὰν ὁ ὑπακούων εἰς δοθεῖσαν προσταγὴν εἶναι ἀξιόποινος· ὡς ἐκ τοῦ Ῥωμ. δικαίου τεμ. 67 Π. de reg. juris δὲν δύναται νὰ βοηθηθῇ τὶς πολὺ πρὸς λύσιν τοῦ ζητήματος. Βέβαιον εἶναι ὅτι τότε μόνον παύει τὸ ἀξιόποινον, ὅταν τὶς ὑπακούῃ εἰς προσταγὴν ἐκδεδομένην κατὰ τοὺς νομίμους τύπους παρὰ τῆς ἁρμοδίας προϊσταμένης ἀρχῆς· καθῆκον πρὸς ἀπόλυτον παραδοχὴν δὲν δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν. (Ῥόσ. 2 σ. 136. Héllie, 2 σ. 271). Τί ἄλλαι νομοθεσίαι; Φάϋερβαχ. σ. 234 τῆς Ἑλλ. μεταφρ.

(1) Ἡ περὶ τούτου διάταξις ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος;

Λόγος πρὸς ἀναίρεσιν ὑπάρχει, ἐὰν ἔγινε παράβασις τύπου τινὸς ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος διατεταγμένου· τὸ δὲ 430 ἄρθρον τῆς ποιν. δικον. διαλαμβάνον περὶ τῆς θέσεως ἰδιαιτέρων ζητημάτων, ὁσάκις ὁ ἐγκαλούμενος ἀνέφερε περὶ ἑαυτοῦ πράγματα, τὰ ὁποῖα ἔχουν ἐπιῤῥοὴν εἰς τὴν ἐπιμέτρησιν τῆς ποινῆς ἢ εἰς τὸν καταλογισμόν, δὲν φέρει τὴν ποινὴν τῆς ἀκυρότητος, ὁσάκις λαμβάνει χώραν ἄρνησις ἢ παράλειψις τῆς ἐκτελέσεως τῆς διατάξεως ταύτης, ἥτις ἀφέθη μόνον εἰς τὴν διάκρισιν τῶν συνέδρων, ἀρκεῖ μόνον νὰ ἀποφασίσωσιν αἰτιολογημένως περὶ τῆς αἰτήσεως· ὅθεν, ἂν ἀπέῤῥιψε τὴν περὶ θέσεως ζητήματος τῆς ἀμύνης αἴτησιν, δὲν ὑπάρχει ἀκυρότης τίς. Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 53 (σελ. 119 τῆς σειρᾶς τοῦ 1842 τοῦ ἔτ. αὐτ.). Ὀρθόν; κατωτ. σ. 293 καὶ 297 ἑπ.

§ 570. *Γαλλικὴ Νομολογία* (1). Ὑπάρχουν δύο εἴδη τοιούτων ζητημάτων συγγνώμης (excuses), οὕτως εἰπεῖν· τὰ ἐλαφρυντικά, τὰ ὁποῖα τροποποιοῦν μόνον τὸ ἀδίκημα καὶ ἐπομένως τὴν

---

(1) Morin, 2. Question au jur. ἄρ. 21 ἑπ.

— Εἰς τὰς νεωτέρας νομοθεσίας ὑπάρχουσι διάφορα συστήματα ὡς πρὸς τὸν τρόπον, καθ' ὃν ἐκφράζεται ὁ νόμος περὶ καταλογισμοῦ· οἱ μὲν ὑποδεικνύουσι διὰ γενικῶν ἐκφράσεων τοῦ

ποινήν· π. χ. ἡ πρόκλησις (provocation), ἡ μοιχεία τῆς συζύγου, ἡ προσβολὴ τῆς αἰδοῦς κτλ. Τὰ ἀνατρεπτικὰ (excuses peremptoires), τὰ ὁποῖα ἀνατρέπουσι τὴν ἐγκληματικότητα καὶ τὰ ὁποῖα ἡ νομολογία χαρακτηρίζει ὡς δικαιολογητικὰ (faits justificatifs), οἷον ἡ παραφροσύνη, ἡ βία, ἡ ἄμυνα κτλ. (¹).

§ 571. Excuses legales.— Εἰς τὸν πρόεδρον (ὑπαρχούσης δὲ ἀντιρρήσεως, εἰς τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων) ἀνήκει ν' ἀποφασίσωσιν, ἂν τὸ προτεινόμενον γεγονὸς φέρῃ τὸν χαρακτῆρα τῆς excuse legale (J. cr. ἀρ. 2337, 4224).

§ 572. Μήτε ὁ πρόεδρος, μήτε τὸ δικαστήριον δύνανται ν' ἀρνηθῶσι τὸν χαρακτῆρα τῆς excuse, ἥτις, κατ' αἴτησιν τοῦ κατηγορουμένου, πρέπει νὰ τεθῇ εἰς τοὺς ἐνόρκους, ἤτοι

Εἰς κατηγορίαν ἐπὶ συνωμοσίᾳ τὴν περίστασιν, ὅτι ὁ κατηγορούμενος ἀνήγγειλεν ἑαυτὸν καὶ τοὺς συνενόχους του εἰς τὴν ἀρχὴν (131 ποιν. νόμ.—108 cod pen.—Arrêt 29 Ἀπριλ. 1819).

§ 573. Ὅταν πρόκηται περὶ παραχαράξεως ἢ κιβδηλείας νομισμάτων, τίθεται, αἰτοῦντος τοῦ κατηγορουμένου, ζήτημα, ὅτι οὗτος τὰ ἔλαβεν ὡς γνήσια καὶ ἁπλῶς τὰ ἔθεσεν εἰς ἐνέργειαν (245 καὶ 246 Ἑλλην. ποιν. νόμ. 135 Cod. pen. J. cr. art. 1705, 2551, 2260, 3676, 3822 καὶ 4325).

§ 574. Ὅταν πρόκηται περὶ στάσεως, τίθεται ζήτημα, αἰτοῦντος τοῦ κατηγορουμένου, ὅτι, ἅμα προσταχθεὶς παρὰ τῆς ἀρχῆς ἢ τῶν ὑπηρετῶν της, ἐχωρίσθη ἀπὸ τῶν ἄλλων καὶ ὑπετάχθη εἰς τὰς δοθείσας διαταγὰς (J. cr. ἀρ. 1237 καὶ 1268).

§ 575. Τὸ ζήτημα, ἂν ὁ κατηγορούμενος ἐνήργησε μετὰ διακρίσεως (84 ποιν. νόμ.), τίθεται, ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος, εἰς τοὺς ἐνόρκους, ὅταν ὑπάρχῃ ἀμφιβολία τις, ἂν ὁ κατηγορούμενος συνεπλήρωσε τὸ 14ον ἔτος τῆς ἡλικίας του (ὅρ. Chauveau τόμ. σελ, 184 καὶ J. cr. ἀρ. 2537 καὶ 4858).

(¹) Ἡ λέξις criminalité ἢ culpabilité ἐκφράζουσιν ἐν Γαλλίᾳ τὸν καθ' ἡμᾶς καταλογισμόν. Οἱ λόγοι δὲ τὸν καταλογισμὸν λόγοι λέγονται faits justificatifs

κυρίους λόγους τοὺς αἴροντας τὸν καταλογισμὸν, χωρὶς νὰ καθιερῶσιν ἀρχήν τινα, οἷον κατὰ τὸν Γαλλ. Cod. pénal, art. 64. — Ἄλλαι ἀποφεύγουσι τὸ νὰ θέσωσι ἀρχήν τινα, ἀπαριθμοῦσαι

Τίθεται ζήτημα περὶ τῆς ἡλικίας, ὅταν αὕτη προκύπτῃ ἐκ ληξιαρχικῆς πράξεως μᾶλλον οὔ. (82 ποιν. νόμ.).— Ἴδε Δαλλ. λ. Instr. crim. ἀρ. 2570 ἐπ.

Τὸ περὶ διακρίσεως ζήτημα πρέπει νὰ τίθηται εἰς ὅλα τὰ κύρια τῆς κατηγορίας ζητήματα.

§ 576. Ὅταν ὁ κατηγορούμενος ἢ ὁ εἰσαγγελεὺς προκαλῶσι τὴν θέσιν ζητήματος συγγνώμης (d'excuse), ἥτις συνεπιφέρει νέαν συζήτησιν, τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων δύναται ν' ἀνακαλέσῃ τὴν ἀπόφασιν τοῦ προέδρου περὶ τῆς ἀποπερατώσεως τῶν συζητήσεων (Rej. 8 Νοεμβρ. 1832. J. cr. ἀρ. 1136).

§ 577. Faits justificatifs (1). Ὅσα γεγονότα εἶναι μέσα ὑπερασπίσεως, δὲν πρέπει προφανῶς νὰ γίνωνται ἀντικείμενον ζητημάτων, ὡς διέταττεν ἄλλοτε ἡ παλαιὰ Γαλλ. νομοθεσία· οἷον εἰς κατηγορίαν περὶ φαρμακεύσεως, ἂν ἡ δεῖνα οὐσία ἦ φύσεως τοιαύτης, ὥστε νὰ ἐπενέγκῃ τὸν θάνατον. Τὸ ζήτημα τοῦτο περιέχεται δυνάμει (virtuellement) εἰς τὸ κύριον ζήτημα, τὸ περιέχον τὰ στοιχεῖα τοῦ ἀδικήματος. Ἡ ὑπεράσπισις δικαίωμα ἔχει ν' ἀπαιτήσῃ ὥστε οἱ ἔνορκοι, ἐρωτώμενοι περὶ τοῦ κεφαλαίου τῆς κατηγορίας, νὰ ἐρωτῶνται συνάμα καὶ περὶ τῆς ἐνοχῆς. Τὸ δὲ μὴ ἀκριβὲς ἢ ἄτακτον τοῦ ζητήματος δὲν δύναται νὰ δώσῃ ἀφορμὴν εἰς ἀκυρότητα, ἂν δὲν ἐπήνεγκε βλάβην τινά (J. cr. ἀρ. 4823 καὶ 4828).

§ 578. Ὡς πρὸς τὰς ἀνατρεπτικὰς προτάσεις (excuses peremptoires) ὑπάρχει ἀμφισβήτησις εἰς τὴν Γαλλίαν, διότι τὸ ἄρθρον 339 τῆς ποιν. Γαλλ. δικονομίας δὲν κάμνει διάκρισιν μεταξὺ τῶν διαφόρων τάξεων τῶν excuses. Ὅθεν ὅσα ἐξαλείφουσιν ἐντελῶς τὴν ἐγκληματικότητα, ἔχουσιν, ὡς τὰ ἐλαφρύνοντα αὐτὴν (celles qui ne font que l'attenuer), χαρακτῆρα νόμιμον, ὄχι μόνον εἰς τὰ ὄμματα τῶν ποινικολόγων, ἀλλὰ προσέτι καὶ εἰς τὴν γλῶσσαν τοῦ νόμου αὐτοῦ (Cod. pen. 65, 318, 328). Ἐν τούτοις τὸ ἀκυρωτικὸν (ὅπερ ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ κώδηκος τῆς....Brum.

---

(1) Morin, αὐτ. ἀριθ. 25 ἐπ.

ὅλους τοὺς αἴροντας τὸν καταλογισμὸν λόγους, ὅσους δύναται ὁ δικαστὴς νὰ λαμβάνῃ ὑπ' ὄψιν. Τὸ σύστημα τοῦτο τηρεῖ ὁ Βαυαρικὸς νόμος (ἄρθ. 119 ἐπ.), ὁ Σαξωνικὸς (ἄρθ. 66—72) καὶ ὁ Βυρτεμβεργικὸς νόμος (ἄρθρ. 94—102), καὶ ὁ Ἑλληνικὸς ἄρθρ.

ἀπεφάσισεν, ὅτι τὸ περὶ παραφροσύνης, ἐν τῷ χρόνῳ τῆς πράξεως ζήτημα ἔπρεπε νὰ τίθηται, ζητούμενον) ἀπεφήνατο ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ Κώδηκος τοῦ 1808, ὅτι τοιοῦτον ζήτημα δὲν πρέπει νὰ τίθηται εἰς τοὺς ἐνόρκους, ἐπειδὴ ἀποκλείει πᾶσαν ἰδέαν ἐγκληματικότητος καὶ ἔγκειται εἰς τὸ περὶ ἐνοχῆς ζήτημα (J. cr. ἀρ. 1021). Ἀφ' ἑτέρου δι' ἀποφάσεως τῆς 3 Φεβρ. 1821 ἀποφαίνεται, ὅτι ἄνευ λόγου δὲν πρέπει ν' ἀποῤῥίπτηται τὸ περὶ τῆς νομίμου ἀμύνης ζήτημα, ἥτις εἶναι περίστασις δικαιολογητικὴ καὶ ὄχι μόνον ἐλαφρυντικὴ (Cod. pen. 328)· ἀλλὰ δι' ἀποφάσεως τῆς 4 Ὀκτ. τοῦ 1827 εἶπε τὸ ἐναντίον ([1]).

Μετὰ τὴν ἐπιθεώρησιν τοῦ 1832, τὸ ἀκυρωτικὸν ἐθεώρησεν ὡς τακτικὸν τὸ ζήτημα ἂν ὁ κατηγορούμενος ἠναγκάσθη εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἀδικήματος (J. cr. ἀρ. 1422)· ὁ δὲ Chauveau τ. 2 σ. 282 παρατηρεῖ, ὅτι καὶ ἡ παραφροσύνη ἐπιφέρει τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα, καὶ ὅτι ὅλαι αἱ excuses, ὅσαι ἐξαλείφουσιν ἢ ἐλαφρύνουσι τὸ ἀδίκημα, πρέπει νὰ γίνωνται ἀντικείμενον ἰδικοῦ ζητήματος. Ἡ θέσις τοιούτου ζητήματος προκαλεῖ τὴν προσοχὴν τῶν ἐνόρκων, ἀφαιρεῖ ἀπ' αὐτοῦ τὴν περικαλύπτουσαν αὐτὸ ἀχλὺν εἰς τὸ γενικὸν περὶ τῆς ἐνοχῆς ζήτημα καὶ προκαλεῖ ἐτυμηγορίαν σαφῆ καὶ εἰλικρινῆ. Τέλος πάντων εἰς ἀπόφασιν τοῦ ἀκυρωτικοῦ τῆς 13 Μαρτίου 1835. J. cr. ἀρ. 1558 εὕρηται, ὅτι τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων, ἀρνηθὲν νὰ θέσῃ ζήτημα περὶ νομίμου ἀμύνης ὡς μὴ πηγάζον ἐκ τῆς συζητήσεως, παρεγνώρισε τοὺς κανόνας τῆς ἁρμοδιότητός του, ὡς μὴ δυνάμενον ἐπ' οὐδεμιᾷ περιπτώσει être juge en fait de cette exception, ὡς φέρει αὐτολεξεί. Ἐντούτοις ἡ νομολογία, τοὐλάχιστον ὡς πρὸς τὴν παραφροσύνην, ἐσχηματίσθη ἐναντία, ἐπὶ τῷ λόγῳ, ὅτι τὸ μέσον τῆς ἀμύνης συνδέεται μὲ τὸ περὶ τῆς ἐνοχῆς (J. cr. ἀρ. 2493, 4328 καὶ 4653).

§ 579. *Βία ἀκαταμάχητος.—Ἄμυνα.*—Ὑπάρχει λόγος πρὸς

---

(1) Πρόδηλον ὅτι τὰ ἄνωτ. ἐν τῷ § 578 οὐδεμίαν παρ' ἡμῖν ἔχουσιν ἐφαρμογήν.

81 ἐπ. Ἄλλαι, τέλος, νομοθεσίαι καθιερόνουσιν ἄλλας ἀρχάς, περὶ ὧν ὅρα Φάυερβαχ (1) § 85.

§ 580. Ἐὰν κατὰ τὴν συζήτησιν ἀναφανῶσι περιστάσεις ὑπὲρ ἢ κατὰ τοῦ κατηγορουμένου, ἔχουσαι ἐπιῤῥοὴν εἰς τὸν καταλογισμὸν ἢ τὴν ἐπιμέτρησιν τῆς ποινῆς, πρέπει νὰ τίθενται καὶ περὶ αὐτῶν ἰδιαίτερα ζητήματα (417, 364, 430 ποιν. δικ.). Τίθενται δὲ καὶ αὐτεπαγγέλτως ὑπὸ τοῦ προέδρου. Απ. ποιν. Αρ. Π. 59 τοῦ 1852. Δὲν τίθενται ὅμως ὅταν δὲν ἔχωσιν ἐπιῤῥοήν. Απ. ποιν. Αρ. Π. 72 τοῦ 1847 κατ. § 603. Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 129 τοῦ 1853, φέρουσα.

. *Απόφ.* Ἐπειδή, κατὰ τὸ ἄρθ. 430 τῆς ποιν. δικονομίας, πρέπει νὰ τεθῶσιν ἰδιαίτερα ζητήματα, ὅταν τὰ παρὰ τοῦ ἐγκαλουμένου ἀναφερόμενα πράγματα ἔχωσιν ἐπιῤῥοὴν εἰς τὸν καταλογισμὸν καὶ εἰς τὴν τῆς ποινῆς ἐπιμέτρησιν· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν πρακτικῶν τῆς συνεδριάσεως, ὁ συνήγορος τοῦ ἀναιρεσείοντος ἰσχυρίσθη ὅτι ἡ πρᾶξις φέρει τὸν χαρακτῆρα τῆς κλοπῆς, διότι δὲν ὑπάρχει σύστασις, ἡ δὲ σύστασις δὲν εἶναι ἀναγκαῖον στοιχεῖον τῆς ληστείας, ἥτις δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἀνεξαρτήτως τῆς συστάσεως· ἑπομένως ὁ ἰσχυρισμὸς τοῦ συνηγόρου τοῦ ἀναιρεσείοντος δὲν εἶχεν ἐπιῤῥοήν, διότι καὶ ἂν οἱ ἔνορκοι ἤθελον παραδεχθῇ ὅτι δὲν ὑπῆρξε σύστασις, οὐχ ἧττον ἡ πρᾶξις ἦτο ληστεία καὶ οὐχὶ κλοπή.

— Δὲν τίθεται ζήτημα ἐλαφρυντικόν, ὅταν δὲν ἐγένετο πρότασις περὶ τούτου. Ὥστε ὅταν ὁ κατηγορούμενος δὲν ἐπρότεινεν

ἀναίρεσιν, ἐὰν δὲν τεθῇ ζήτημα περὶ αὐτῶν, ὡς ὑπακουομένων ἐν τῇ φράσει *εἶναι ἔνοχος;* Ἴδε Δαλλ. λ. instr. cr. ἀρ. 2565 ἐπ.

§ 479². *Παραφροσύνη* (*). Δαλλ. λ. instr. cr. ἀρ. 2568 ἐπ. Εἰς τὴν Γαλλίαν ὑποστηρίζουσιν ὅτι εἶναι περιττὸν νὰ τεθῇ ζήτημα περὶ τῶν περιπτώσεων τοῦ ἄρθρου 86 τοῦ ποιν. νόμου ἐπειδὴ αὗται περιέχονται ἐν τῷ ζητήματι *εἶναι ἔνοχος*. Ὁ Cubain σελ. 591 μάχεται κατὰ τῆς γνώμης ταύτης, ἐν Ἑλλάδι δὲ οἱ πρόεδροι θέτουσι, καλῶς ποιοῦντες, ζητήματα περὶ τῶν περιπτώσεων αὐτῶν. Ἴδε Δαλλ. αὐτ.

(1) Μετάφρ. Ῥουσ.

(*) Πρλ. Εὐρ. τ. 43 σ. 29 § 408 ἐπ.

λείπουσιν ἐξ αἰτίας ταύτης τὰ προαπαιτούμενα πρὸς ἐφαρμογὴν τῆς τελείας παρὰ τοῦ νόμου διατασσομένης ποινῆς· ἀμφότεραι δὲ αἱ περιπτώσεις αὗται διαφέρουσαι ἀλλήλων, ἔχουν ἐπίσης διαφέρουσαν ἐπιῤῥοὴν εἰς τὴν ἐπιμέτρησιν τῆς ποινῆς, οἱ δὲ ἔνορκοι ἀπαντήσαντες ἀποφατικῶς εἴς τε τὸ πρῶτον καὶ εἰς τὸ δεύτερον, ἐβεβαίωσαν διὰ τῆς ἐτυμηγορίας των, ὅτι οὐδεμία αὐτῶν ἔλαβεν ἐπὶ τοῦ προκειμένου χώραν.

§ 547. Νομολογ. — Ἴδε ἀπόφ. ποιν Ἀρ. Πάγ. 19 τοῦ 1857.

§ 548. Νομολογ. — Ἡ μέθη ἔχει ἐπιῤῥοὴν εἰς τὸν καταλογισμὸν μόνον ὡς πρὸς τὸν χρόνον τῆς ἐκτελέσεως τῆς πράξεως, ὄχι δὲ ὡς πρὸς τὴν ἐποχὴν, καθ' ἣν συνέλαβέ τις τὴν ἰδέαν τῆς πράξεως· καθότι εἶναι ἀδιάφορον, ἄν τις μεθύων ἢ νήφων συνέλαβε τὴν ἰδέαν ταύτην· μόνον ἡ ἐκτέλεσις αὐτῆς ὑπὸ τοιαύτην ἢ ἀλλοίαν κατάστασιν ἔχει ἐπιῤῥοὴν εἰς τὸν καταλογισμόν. Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 112 τοῦ 1846.

Νομολογ. Ὅταν οἱ ἔνορκοι ἀποφανθῶσιν ἀπολύτως ὅτι ὁ κατηγορούμενος δὲν εὑρίσκετο εἰς κατάστασιν μέθης, συμπεριλαμβάνουν ὅλους τοὺς βαθμοὺς τῆς μέθης, δηλαδὴ καὶ τὸν μέγιστον, ὅστις ἀποκλείει ἐντελῶς τὴν ἐνέργειαν τοῦ λογικοῦ, καὶ ἐκεῖνον, ὑπὸ τὸν ὁποῖον αὕτη φαίνεται οὐσιωδῶς ἠλαττωμένη. Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 112 τοῦ 1846.

Ἠθικὰ αἴτια.— *Ὀργή* (1). — Ὅταν προτείνῃ τὶς ὅτι ἐκ φυσικῆς ἢ ἠθικῆς τινὸς αἰτίας εὑρέθη, κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς πράξεως, εἰς τοιαύτην κατάστασιν, ὥστε ἡ ἐνέργεια τοῦ λογικοῦ του ἦτο τεταραγμένη, τίθεται περὶ τούτου ζήτημα εἰς τοὺς ἐνόρκους· οἷον ὅταν προτείνῃ ὁ κατηγορούμενος ὅτι εὗρε τὴν σύζυγόν του εἰς ξένην οἰκίαν συμποσιάζουσαν μετὰ ξένων, μεθ' ὧν ἦλθεν εἰς σύγκρουσιν, καὶ ὅτι κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην ἐφόνευσε τὴν σύζυγόν του, εὑρεθεὶς εἰς κατάστασιν νὰ μὴ γνωρίζῃ τί πράττει, τίθεται πρὸς τοὺς ἐνόρκους ζήτημα (2). Απ. ποιν. Αρ. Πάγ. 25 τοῦ 1849, φέρουσα.

Απόφ. Ἐπειδὴ κατὰ μὲν τὸ ἄρθ. 86 § 4 τοῦ ποιν. νόμου πρᾶξίς τις δὲν δύναται νὰ καταλογισθῇ εἰς ἐκείνους, οἵτινες ἐξετέλε-

(1) Πρλ. Βέρνερ σελ. 108.

(2) Οἱ τῆς ἀναιρέσεως λόγοι τοῦ Εἰσαγ. εἶχον οὕτως.— Ὅτι τὸ δικαστήριον, ἑρμηνεῦσαν ἐσφαλμένως τὰ ἄρθ. 86 § 4 καὶ 87

σαν αὐτὴν εἰς κατάστασιν ἀναιτίου συγχύσεως τῶν αἰσθήσεων, ἢ τοῦ νοός, καθ' ἣν δὲν ἠδύναντο νὰ ἔχουν συνείδησιν τῆς πράξεώς των ἢ τοῦ ἐξιοποίνου αὐτῆς, κατὰ δὲ τὸ ἄρθ. 87 τοῦ αὐτοῦ νόμου καταγινώσκεται μικροτέρα τις παρὰ τὴν ἔννομον ποινὴν εἰς ἐκεῖνον, τοῦ ὁποίου διὰ τῶν εἰς τὸ προηγούμενον ἄρθρον ἀναφερομένων καταστάσεων δὲν εἶναι μὲν ἐντελῶς ἀποκλεισμένη τοῦ λογικοῦ ἡ ἐνέργεια, εἶναι ὅμως οὐσιωδῶς τεταραγμένη καὶ ἠλαττωμένη κτλ, ὥστε ἀρκεῖ νὰ εὑρεθῇ τις εἰς κατάστασιν τοιαύτην κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς πράξεως, διὰ νὰ λάβουν ἐφαρμογὴν αἱ ῥηθεῖσαι διατάξεις τοῦ νόμου, ἀδιαφόρως ἐὰν ἡ κατάστασις αὕτη ἐπῆλθεν ἐκ φυσικῆς ἢ ἠθικῆς τινὸς αἰτίας· ὅθεν τοῦ ἐπὶ φόνῳ κατὰ τῆς συζύγου του κατηγορηθέντος καὶ καταδικασθέντος, ὅτι εὗρε τὴν σύζυγον αὐτοῦ εἰς ξένην οἰκίαν μετὰ τοῦ ἐραστοῦ της συμποσιάζουσαν, παρευρισκομένου καὶ τρίτου τινός, μεθ' ὧν ἦλθεν εἰς συμπλοκήν, ὅτε καὶ ἐφόνευσε τὴν σύζυγόν του, εὑρεθεὶς εἰς κατάστασιν νὰ μὴ γνωρίζῃ τί πράττει, τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων ὀρθῶς καὶ συμφώνως μὲ τὸ ἄρθ. 430 τῆς ποιν. δικονομίας, γενομένης αἰτήσεως ὑπὸ τοῦ συνηγόρου τοῦ τότε κατηγορουμένου, διέταξε καὶ ἐτέθησαν εἰς τοὺς ἐνόρκους τρία προσέτι ζητήματα, τ' ἀφορῶντα τὸν καταλογισμὸν καὶ τὴν ἐπιμέτρησιν τῆς ποινῆς, καθότι εἰς τοὺς ἐνόρκους ἀπέκειτο καὶ οὐχὶ εἰς τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων νὰ ἐκτιμήσουν ἂν ἐκ τῶν ἀναφερθεισῶν περιστάσεων εὑρέθη ἢ μὴ ὁ τότε κατηγορούμενος εἰς ἣν ἀνέφερε κατάστασιν· ὁ δὲ λόγος τοῦ ἀναιρεσείοντος ὅτι τὰ προταθέντα περιστατικὰ συνιστῶσι τὴν πρᾶξιν τῆς ἀναιρέσεως καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἔπρεπε νὰ τεθοῦν ἄλλα περὶ καταλογισμοῦ ζητήματα, δὲν εἶναι ὀρθός, διότι καὶ ἐπὶ ὑποθέσει ὅτι τ' ἀναφερθέντα περιστατικὰ χαρακτηρίζουν τὴν πρᾶξιν τῆς ἀναιρέσεως, οὐχ ἧττον ὅμως, ἐὰν ἐπῆλθε τὸ ἀποτέλεσμα τῆς καταστάσεως, περὶ ἧς προβλέπουν αἱ διαληφθεῖσαι διατάξεις τοῦ ἄρθ. 86 § 4 ἢ τοῦ ἄρθ. 87 τοῦ ποιν. νόμου, ἔχουν αὗται ἐφαρμογὴν εἰς τὸν καταλογισμὸν καὶ εἰς τὴν ἐπιμέτρησιν τῆς ποινῆς.

§ 519. Τελευταῖον ἀποκλείει τὸν καταλογισμὸν πᾶσα ἀναίτιος κατάστασις, καθ' ἣν, καίτοι ἔχοντος τοῦ πράξαντος τὴν συνείδησιν

τοῦ ποιν. νόμου, ἔθεσε ζητήματα τοιαῦτα, μὴ ἀποτελοῦντα ἀναίτιον σύγχυσιν τῶν αἰσθήσεων ἢ τοῦ νοός, ἀλλ' ἀποτελοῦν τὴν πρᾶξιν τῆς ἀναιρέσεως, τὸ δὲ ἄρθ. 86 § 4 δὲν περιλαμβάνει καὶ τὴν ὀργήν.

λείπουσιν ἐξ αἰτίας ταύτης τὰ προαπαιτούμενα πρὸς ἐφαρμογὴν τῆς τελείας παρὰ τοῦ νόμου διατασσομένης ποινῆς· ἀμφότεραι δὲ αἱ περιπτώσεις αὗται διαφέρουσαι ἀλλήλων, ἔχουν ἐπίσης διαφέρουσαν ἐπιῤῥοὴν εἰς τὴν ἐπιμέτρησιν τῆς ποινῆς, οἱ δὲ ἔνορκοι ἀπαντήσαντες ἀποφατικῶς εἴς τε τὸ πρῶτον καὶ εἰς τὸ δεύτερον, ἐβεβαίωσαν διὰ τῆς ἐτυμηγορίας των, ὅτι οὐδεμία αὐτῶν ἔλαβεν ἐπὶ τοῦ προκειμένου χώραν.

§ 547. Νομολογ. — Ἴδε ἀπόφ. ποιν Ἀρ. Πάγ. 19 τοῦ 1857.

§ 548. Νομολογ. — Ἡ μέθη ἔχει ἐπιῤῥοὴν εἰς τὸν καταλογισμὸν μόνον ὡς πρὸς τὸν χρόνον τῆς ἐκτελέσεως τῆς πράξεως, ὄχι δὲ ὡς πρὸς τὴν ἐποχὴν, καθ' ἣν συνέλαβέ τις τὴν ἰδέαν τῆς πράξεως· καθότι εἶναι ἀδιάφορον, ἄν τις μεθύων ἢ νήφων συνέλαβε τὴν ἰδέαν ταύτην· μόνον ἡ ἐκτέλεσις αὐτῆς ὑπὸ τοιαύτην ἢ ἀλλοίαν κατάστασιν ἔχει ἐπιῤῥοὴν εἰς τὸν καταλογισμόν. Ἀπόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 112 τοῦ 1846.

Νομολογ. Ὅταν οἱ ἔνορκοι ἀποφανθῶσιν ἀπολύτως ὅτι ὁ κατηγορούμενος δὲν εὑρίσκετο εἰς κατάστασιν μέθης, συμπεριλαμβάνουν ὅλους τοὺς βαθμοὺς τῆς μέθης, δηλαδὴ καὶ τὸν μέγιστον, ὅστις ἀποκλείει ἐντελῶς τὴν ἐνέργειαν τοῦ λογικοῦ, καὶ ἐκεῖνον, ὑπὸ τὸν ὁποῖον αὕτη φαίνεται οὐσιωδῶς ἠλαττωμένη. Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 112 τοῦ 1846.

Ἠθικὰ αἴτια.— Ὀργή (1). — Ὅταν προτείνῃ τὶς ὅτι ἐκ φυσικῆς ἢ ἠθικῆς τινὸς αἰτίας εὑρέθη, κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς πράξεως, εἰς τοιαύτην κατάστασιν, ὥστε ἡ ἐνέργεια τοῦ λογικοῦ του ἦτο τεταραγμένη, τίθεται περὶ τούτου ζήτημα εἰς τοὺς ἐνόρκους· οἷον ὅταν προτείνῃ ὁ κατηγορούμενος ὅτι εὗρε τὴν σύζυγόν του εἰς ξένην οἰκίαν συμποσιάζουσαν μετὰ ξένων, μεθ' ὧν ἦλθεν εἰς σύγκρουσιν, καὶ ὅτι κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην ἐφόνευσε τὴν σύζυγόν του, εὑρεθεὶς εἰς κατάστασιν νὰ μὴ γνωρίζῃ τί πράττει, τίθεται πρὸς τοὺς ἐνόρκους ζήτημα (2). Απ. ποιν. Αρ. Πάγ. 25 τοῦ 1849, φέρουσα.

Απόφ. Ἐπειδὴ κατὰ μὲν τὸ ἄρθ. 86 § 4 τοῦ ποιν. νόμου πρᾶξίς τις δὲν δύναται νὰ καταλογισθῇ εἰς ἐκείνους, οἵτινες ἐξετέλε-

---

(1) Πρβλ. Βέρνερ σελ. 108.

(2) Οἱ τῆς ἀναιρέσεως λόγοι τοῦ Εἰσαγ. εἶχον οὕτως.— Ὅτι τὸ δικαστήριον, ἑρμηνεῦσαν ἐσφαλμένως τὰ ἄρθ. 86 § 4 καὶ 87

σταν αὐτὴν εἰς κατάστασιν ἀναιτίου συγχύσεως τῶν αἰσθήσεων, ἢ τοῦ νοός, καθ' ἣν δὲν ἠδύναντο νὰ ἔχουν συνείδησιν τῆς πράξεώς των ἢ τοῦ ἐξιοποίνου αὐτῆς, κατὰ δὲ τὸ ἄρθ. 87 τοῦ αὐτοῦ νόμου καταγινώσκεται μικροτέρα τὶς παρὰ τὴν ἔννομον ποινὴν εἰς ἐκεῖνον, τοῦ ὁποίου διὰ τῶν εἰς τὸ προηγούμενον ἄρθρον ἀναφερομένων καταστάσεων δὲν εἶναι μὲν ἐντελῶς ἀποκλεισμένη τοῦ λογικοῦ ἡ ἐνέργεια, εἶναι ὅμως οὐσιωδῶς τεταραγμένη καὶ ἠλαττωμένη κτλ, ὥστε ἀρκεῖ νὰ εὑρεθῇ τὶς εἰς κατάστασιν τοιαύτην κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς πράξεως, διὰ νὰ λάβουν ἐφαρμογὴν αἱ ῥηθεῖσαι διατάξεις τοῦ νόμου, ἀδιαφόρως ἐὰν ἡ κατάστασις αὕτη ἐπῆλθεν ἐκ φυσικῆς ἢ ἠθικῆς τινὸς αἰτίας· ὅθεν τοῦ ἐπὶ φόνῳ κατὰ τῆς συζύγου του κατηγορηθέντος καὶ καταδικασθέντος, ὅτι εὗρε τὴν σύζυγον αὐτοῦ εἰς ξένην οἰκίαν μετὰ τοῦ ἐραστοῦ της συμποσιάζουσαν, παρευρισκομένου καὶ τρίτου τινός, μεθ' ὧν ἦλθεν εἰς συμπλοκήν, ὅτε καὶ ἐφόνευσε τὴν σύζυγόν του, εὑρεθεὶς εἰς κατάστασιν νὰ μὴ γνωρίζῃ τί πράττει, τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων ὀρθῶς καὶ συμφώνως μὲ τὸ ἄρθ. 130 τῆς ποιν. δικονομίας, γενομένης αἰτήσεως ὑπὸ τοῦ συνηγόρου τοῦ τότε κατηγορουμένου, διέταξε καὶ ἐτέθησαν εἰς τοὺς ἐνόρκους τρία προσέτι ζητήματα, τ' ἀφορῶντα τὸν καταλογισμὸν καὶ τὴν ἐπιμέτρησιν τῆς ποινῆς, καθότι εἰς τοὺς ἐνόρκους ἀπέκειτο καὶ οὐχὶ εἰς τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων νὰ ἐκτιμήσουν ἂν ἐκ τῶν ἀναφερθεισῶν περιστάσεων εὑρέθη ἢ μὴ ὁ τότε κατηγορούμενος εἰς ἣν ἀνέφερε κατάστασιν· ὁ δὲ λόγος τοῦ ἀναιρεσείοντος ὅτι τὰ προταθέντα περιστατικὰ συνιστῶσι τὴν πρᾶξιν τῆς ἀναιρέσεως καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἔπρεπε νὰ τεθοῦν ἄλλα περὶ καταλογισμοῦ ζητήματα, δὲν εἶναι ὀρθός, διότι καὶ ἐπὶ ὑποθέσει ὅτι τ' ἀναφερθέντα περιστατικὰ χαρακτηρίζουν τὴν πρᾶξιν τῆς ἀναιρέσεως, οὐχ ἧττον ὅμως, ἐὰν ἐπῆλθε τὸ ἀποτέλεσμα τῆς καταστάσεως, περὶ ἧς προβλέπουν αἱ διαληφθεῖσαι διατάξεις τοῦ ἄρθ. 86 § 4 ἢ τοῦ ἄρθ. 87 τοῦ ποιν. νόμου, ἔχουν αὗται ἐφαρμογὴν εἰς τὸν καταλογισμὸν καὶ εἰς τὴν ἐπιμέτρησιν τῆς ποινῆς.

§ 519. Τελευταῖον ἀποκλείει τὸν καταλογισμὸν πᾶσα ἀναίτιος κατάστασις, καθ' ἣν, καίτοι ἔχοντος τοῦ πράξαντος τὴν συνείδησιν

τοῦ ποιν. νόμου, ἔθεσε ζητήματα τοιαῦτα, μὴ ἀποτελοῦντα ἀναίτιον σύγχυσιν τῶν αἰσθήσεων ἢ τοῦ νοός, ἀλλ' ἀποτελοῦν τὴν πρᾶξιν τῆς ἀναιρέσεως, τὸ δὲ ἄρθ. 86 § 4 δὲν περιλαμβάνει καὶ τὴν ὀργήν.

λείπουσιν ἐξ αἰτίας ταύτης τὰ προαπαιτούμενα πρὸς ἐφαρμογὴν τῆς τελείας παρὰ τοῦ νόμου διατασσομένης ποινῆς· ἀμφότεραι δὲ αἱ περιπτώσεις αὗται διαφέρουσαι ἀλλήλων, ἔχουν ἐπίσης διαφέρουσαν ἐπιῤῥοὴν εἰς τὴν ἐπιμέτρησιν τῆς ποινῆς, οἱ δὲ ἔνορκοι ἀπαντήσαντες ἀποφατικῶς εἴς τε τὸ πρῶτον καὶ εἰς τὸ δεύτερον, ἐβεβαίωσαν διὰ τῆς ἐτυμηγορίας των, ὅτι οὐδεμία αὐτῶν ἔλαβεν ἐπὶ τοῦ προκειμένου χώραν.

§ 547. Νομολογ. — Ἴδε ἀπόφ. ποιν Ἀρ. Πάγ. 19 τοῦ 1857.

§ 548. Νομολογ. — Ἡ μέθη ἔχει ἐπιῤῥοὴν εἰς τὸν καταλογισμὸν μόνον ὡς πρὸς τὸν χρόνον τῆς ἐκτελέσεως τῆς πράξεως, ὄχι δὲ ὡς πρὸς τὴν ἐποχὴν, καθ' ἣν συνέλαβέ τις τὴν ἰδέαν τῆς πράξεως· καθότι εἶναι ἀδιάφορον, ἄν τις μεθύων ἢ νήφων συνέλαβε τὴν ἰδέαν ταύτην· μόνον ἡ ἐκτέλεσις αὐτῆς ὑπὸ τοιαύτην ἢ ἀλλοίαν κατάστασιν ἔχει ἐπιῤῥοὴν εἰς τὸν καταλογισμόν. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 112 τοῦ 1846.

Νομολογ. Ὅταν οἱ ἔνορκοι ἀποφανθῶσιν ἀπολύτως ὅτι ὁ κατηγορούμενος δὲν εὑρίσκετο εἰς κατάστασιν μέθης, συμπεριλαμβάνουν ὅλους τοὺς βαθμοὺς τῆς μέθης, δηλαδὴ καὶ τὸν μέγιστον, ὅστις ἀποκλείει ἐντελῶς τὴν ἐνέργειαν τοῦ λογικοῦ, καὶ ἐκεῖνον, ὑπὸ τὸν ὁποῖον αὕτη φαίνεται οὐσιωδῶς ἠλαττωμένη. Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 112 τοῦ 1846.

Ἠθικὰ αἴτια.— *Ὀργή* (1). — Ὅταν προτείνῃ τὶς ὅτι ἐκ φυσικῆς ἢ ἠθικῆς τινὸς αἰτίας εὑρέθη, κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς πράξεως, εἰς τοιαύτην κατάστασιν, ὥστε ἡ ἐνέργεια τοῦ λογικοῦ του ἦτο τεταραγμένη, τίθεται περὶ τούτου ζήτημα εἰς τοὺς ἐνόρκους· οἷον ὅταν προτείνῃ ὁ κατηγορούμενος ὅτι εὗρε τὴν σύζυγόν του εἰς ξένην οἰκίαν συμποσιάζουσαν μετὰ ξένων, μεθ' ὧν ἦλθεν εἰς σύγκρουσιν, καὶ ὅτι κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην ἐφόνευσε τὴν σύζυγόν του, εὑρεθεὶς εἰς κατάστασιν νὰ μὴ γνωρίζῃ τί πράττει, τίθεται πρὸς τοὺς ἐνόρκους ζήτημα (2). Απ. ποιν. Αρ. Πάγ. 25 τοῦ 1849, φέρουσα.

Απόφ. Ἐπειδὴ κατὰ μὲν τὸ ἄρθ. 86 § 4 τοῦ ποιν. νόμου πρᾶξίς τις δὲν δύναται νὰ καταλογισθῇ εἰς ἐκείνους, οἵτινες ἐξετέλε-

---

(1) Πρβλ. Βέρνερ σελ. 108.

(2) Οἱ τῆς ἀναιρέσεως λόγοι τοῦ Εἰσαγ. εἶχον οὕτως.— Ὅτι τὸ δικαστήριον, ἑρμηνεῦσαν ἐσφαλμένως τὰ ἄρθ. 86 § 4 καὶ 87

σιν αὐτὴν εἰς κατάστασιν ἀναιτίου συγχύσεως τῶν αἰσθήσεων, ἢ τοῦ νοός, καθ' ἣν δὲν ἠδύναντο νὰ ἔχουν συνείδησιν τῆς πράξεώς των ἢ τοῦ ἐξιοποίιου αὐτῆς, κατὰ δὲ τὸ ἄρθ. 87 τοῦ αὐτοῦ νόμου καταγινώσκεται μικροτέρα τις παρὰ τὴν ἔννομον ποινὴν εἰς ἐκεῖνον, τοῦ ὁποίου διὰ τῶν εἰς τὸ προηγούμενον ἄρθρον ἀναφερομένων καταστάσεων δὲν εἶναι μὲν ἐντελῶς ἀποκλεισμένη τοῦ λογικοῦ ἡ ἐνέργεια, εἶναι ὅμως οὐσιωδῶς τεταραγμένη καὶ ἠλαττωμένη κτλ, ὥστε ἀρκεῖ νὰ εὑρεθῇ τις εἰς κατάστασιν τοιαύτην κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς πράξεως, διὰ νὰ λάβουν ἐφαρμογὴν αἱ ῥηθεῖσαι διατάξεις τοῦ νόμου, ἀδιαφόρως ἐὰν ἡ κατάστασις αὕτη ἐπῆλθεν ἐκ φυσικῆς ἢ ἠθικῆς τινὸς αἰτίας· ὅθεν τοῦ ἐπὶ φόνῳ κατὰ τῆς συζύγου του κατηγορηθέντος καὶ καταδικασθέντος, ὅτι εὗρε τὴν σύζυγον αὐτοῦ εἰς ξένην οἰκίαν μετὰ τοῦ ἐραστοῦ της συμποσιάζουσαν, παρευρισκομένου καὶ τρίτου τινός, μεθ' ὧν ἦλθεν εἰς συμπλοκήν, ὅτε καὶ ἐφόνευσε τὴν σύζυγόν του, εὑρεθεὶς εἰς κατάστασιν νὰ μὴ γνωρίζῃ τί πράττει, τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων ὀρθῶς καὶ συμφώνως μὲ τὸ ἄρθ. 430 τῆς ποιν. δικονομίας, γενομένης αἰτήσεως ὑπὸ τοῦ συνηγόρου τοῦ τότε κατηγορουμένου, διέταξε καὶ ἐτέθησαν εἰς τοὺς ἐνόρκους τρία προσέτι ζητήματα, τ' ἀφορῶντα τὸν καταλογισμὸν καὶ τὴν ἐπιμέτρησιν τῆς ποινῆς, καθότι εἰς τοὺς ἐνόρκους ἀπέκειτο καὶ οὐχὶ εἰς τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων νὰ ἐκτιμήσουν ἂν ἐκ τῶν ἀναφερθεισῶν περιστάσεων εὑρέθη ἢ μὴ ὁ τότε κατηγορούμενος εἰς ἣν ἀνέφερε κατάστασιν· ὁ δὲ λόγος τοῦ ἀναιρεσείοντος ὅτι τὰ προταθέντα περιστατικὰ συνιστῶσι τὴν πρᾶξιν τῆς ἀναιρέσεως καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἔπρεπε νὰ τεθοῦν ἄλλα περὶ καταλογισμοῦ ζητήματα, δὲν εἶναι ὀρθός, διότι καὶ ἐπὶ ὑποθέσει ὅτι τ' ἀναφερθέντα περιστατικὰ χαρακτηρίζουν τὴν πρᾶξιν τῆς ἀναιρέσεως, οὐχ ἧττον ὅμως, ἐὰν ἐπῆλθε τὸ ἀποτέλεσμα τῆς καταστάσεως, περὶ ἧς προβλέπουν αἱ διαληφθεῖσαι διατάξεις τοῦ ἄρθ. 86 § 4 ἢ τοῦ ἄρθ. 87 τοῦ ποιν. νόμου, ἔχουν αὗται ἐφαρμογὴν εἰς τὸν καταλογισμὸν καὶ εἰς τὴν ἐπιμέτρησιν τῆς ποινῆς.

§ 519. Τελευταῖον ἀποκλείει τὸν καταλογισμὸν πᾶσα ἀναίτιος κατάστασις, καθ' ἣν, καίτοι ἔχοντος τοῦ πράξαντος τὴν συνείδησιν

τοῦ ποιν. νόμου, ἔθεσε ζητήματα τοιαῦτα, μὴ ἀποτελοῦντα ἀναίτιον σύγχυσιν τῶν αἰσθήσεων ἢ τοῦ νοός, ἀλλ' ἀποτελοῦν τὴν πρᾶξιν τῆς ἀναιρέσεως, τὸ δὲ ἄρθ. 86 § 4 δὲν περιλαμβάνει καὶ τὴν ὀργήν.

τοῦ ποιν. νόμου, ἦτον ὅμως ἀδύνατος ἡ ἐνέργεια αὐτῆς εἰς τὴν βούλησιν. Τοιαύτη περίπτωσις ὑπάρχῃ α) ὅταν ἡ πρᾶξις τελῆται ὡς μόνον μέσον πρὸς ἀποτροπὴν ὑπαρχουσῶν ἀλγηδόνων, εἰς ἃς συνήθως ἡ ἀνθρωπίνη καρδία ἀδυνατεῖ ν' ἀντισταθῇ (1)· ἢ β') ὡς μέσον σωτηρίας (2) ἀπὸ παρόντος ἐπικειμένου κινδύνου τῆς ζωῆς ἢ ἄλλου τινὸς ἀναντικαταστάτου προσωπικοῦ ἀγαθοῦ εἴτε προέκυψεν ὁ κίνδυνος α) ἀπὸ ἁπλῆν ἐκ τύχης συμφορὰν (3), εἴτε β') ἀπὸ παράνομον ἄλλου τινὸς βίαν (ἀπειλὰς δι' ἔργου), vis compuls. Φεϋερβαχ σ. 231.

§ 550. Ἡ βία, μάλιστα δὲ καὶ ἡ ψυχολογική, καθ' ὅσον ἀναγκάζεταί τις εἰς τὴν πρᾶξιν δι' ἀπειλῶν, ἡνωμένων μὲ παρόντα καὶ ἄλλως ἀναπόφευκτον κίνδυνον σώματος ἢ ζωῆς, πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀποκλείων τὸν καταλογισμὸν λόγος, διότι καθ' ὅσα δύναται ὁ νομοθέτης δικαίως ν' ἀπαιτήσῃ παρὰ τῶν λοιπῶν, ἡ ἄφευκτος ἀνάγκη τοῦ ἀπειλουμένου εἶναι τοιαύτη, ὥστε ἐκλείπει ἡ ἐλευθερία τῆς βουλήσεως. Ρόσσ. σελ. 212 τόμ. 2. — Héllie τόμ. 2 σελ. 263. Φαϋερβ. σ. 232.

Αἱ νέαι νομοθεσίαι παραδέχονται ἅπασαι τὸν λόγον τοῦτον ὡς ἐξαλείφοντα τὸ ἀξιόποινον· γ. κ. ἄρθ. 64. Ἴδε τὰ λοιπὰ εἰς Φεϋερβὰχ σ. 232 ἐπ. τῆς μεταφρ.

§ 551. Ὁ Ἑλλ. ποινικὸς νόμος (ἄρθ. 97) τίθησι τὸν κανόνα ὅτι ἁπλῆ προσταγὴ (4) δὲν αἴρει τὸ ἀξιόποινον. Ἐὰν ὅμως ἡ πρᾶξις ἦναι τιμωρητὴ ὡς ἁπλῆ κατάχρησις ἢ παράβασις τῶν δημο-

---

(1) Οἷον ἐπὶ κλοπῆς ἐδωδίμων ἐν καιρῷ λιμοῦ· ἐπὶ βασάνων φυλακίσεως κτλ. πρὸς βιασμὸν κτλ.

(2) Ταῦτα δὲν ἐφαρμόζονται, λέγει ὁ Φεϋερβὰχ, ὅταν τὸ ἀδίκημα συνίσταται εἰς παραβίασιν εἰδικοῦ νομίμου καθήκοντος πρὸς θυσίαν τῆς ζωῆς καὶ τῆς ὑγείας, ὡς π. χ. ἐν τεμ. 1 § 2 D. de S. Silan. καὶ ἐπὶ τῶν ἐν ἐνεργείᾳ στρατιωτῶν.

(3) Ἐμπρησμός, πλημμύρα κλ.

(4) Ἡ φυσικὴ βία συνίσταται ὁσάκις, καίτοι δυσχεραίνων τις καὶ ἐναντιούμενος κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ Πυφενδορφίου, παρεχώρησε μόλα ταῦτα τὰς δυνάμεις του εἰς τὴν χρῆσιν τοῦ ἰσχυροτέρου, ὥστε νὰ πράξῃ ἢ νὰ ὑποφέρῃ τι, ἀναγκαζόμενος παρ' αὐτοῦ. Ἀναντίῤῥητον εἶναι, ὅτι εἰς τοιαύτην πραγμάτων κατάστασιν ὁ ἀναγκάζων μόνος παιδεύεται.

Σπανιώτατα ὅμως ἀκολουθεῖ ὁ ἐφιέμενος τὴν κακουργίαν νὰ

σίων καθηκόντων, ἡ δὲ προσταγὴ ἐδόθη ἀπὸ ἀνώτερον ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς ἁρμοδιότητός του διὰ τῶν νομίμων διατυπώσεων τιμωρεῖται μόνος ὁ προστάζων.

προσλάβῃ εἰς σύμπραξιν τοῦ ἀδικήματος συνεργὸν, ἀπὸ τὸν ὁποῖον πολλὴν δὲν ἔχει νὰ ἐλπίσῃ βοήθειαν, καὶ ὅστις μετ' οὐ πολὺ θέλει κατασταθῇ οὐσιώδης τῆς κατηγορίας μάρτυς.

Ἡ ἠθικὴ βία ἀπαντᾶται συχνότερον· ἐνεργεῖται δὲ δι' ἀπειλῆς ἢ διὰ προσταγῆς. Τινὲς συγγραφεῖς ἐνόμισαν, ὅτι αἱ ἀπειλαὶ μὴ συνοδευόμεναι ἀπὸ φυσικὴν καὶ ἀκαταμάχητον βίαν, δὲν ἀποκλείουσι κατά τινα τρόπον τὴν θέλησιν, καὶ ἑπομένως δὲν ἀπαλλάττουσιν ὁλοτελῶς τοῦ καταλογισμοῦ τὸν πράττοντα· ἀλλὰ τὴν γνώμην ταύτην δὲν παρεδέχθησαν πολλαὶ τῆς Εὐρώπης νομοθεσίαι, μὲ τὰς ὁποίας ἐσυμφώνησεν ὁ νομοθέτης ἡμῶν.

Ἡ ἀπειλὴ ἐν τούτοις ά) πρέπει νὰ ἦναι τοιαύτη, ὥστε νὰ καταπλήττῃ καὶ τὸν ἀτρομώτερον ἄνθρωπον· vanti timoris, ἔλεγον οἱ Ρωμαῖοι νομοδιδάσκαλοι, excusatio non est· ὁ ἄλογος καὶ μάταιος φόβος οὐ συμβάλλεται, καὶ ϐ') νὰ ἐπαπειλῇ τὸ σῶμα, ἢ καὶ τῶν πλησιεστάτων συγγενῶν του. Talem metum probari oportet qui salutis periculum vel cruciatum corporis contineat. Ἐὰν ἡ ἀπειλὴ ἀναφέρηται ἁπλῶς καὶ μόνον εἰς βλάβην περιουσίας, ὁ ἐπαπειλούμενος δὲν εἶναι δίκαιον ἀτιμωρητὶ νὰ παραβιάσῃ τὸ καθῆκον καὶ τὴν συνείδησίν του. Ὁ νόμος δὲν εἰμπορεῖ μὲν νὰ ἀπαιτῇ ἀτρόμητον ἡρωϊσμὸν εἰς τοὺς καθένὸς τὴν καρδίαν, ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ συγκαταβαίνῃ εἰς μηδαμινὰς καὶ ἀθεμίτους σμικρολογίας. Εἶναί ποτε δυνατὸν νὰ συγχωρηθῇ εἰς τὴν κοινὴν γνώμην ὁ ἄνθρωπος, ὅστις συναινεῖ νὰ φονεύσῃ τὸν ὅμοιόν του ἵνα διασώσῃ τὴν περιουσίαν του;

Πολὺς λόγος ἐγένετο πάντοτε, καί τινες συγγραφεῖς ὑπεστήριξαν μάλιστα, ὅτι οἱ στρατιῶται, ὡς μηχανικὰ ὄργανα, ὀφείλουσιν ὑποταγὴν τυφλὴν εἰς τοὺς ἀνωτέρους των, καὶ, ἀπαρνούμενοι τὴν συνείδησιν αὐτῶν, χρεωστοῦν νὰ βλέπωσι καὶ νὰ σκέπτωνται διὰ τῶν λόγων καὶ τῶν ὀφθαλμῶν ἐκείνων. Τὴν παράδοξον ταύτην δοξασίαν ποῖός ποτε δύναται νὰ παραδεχθῇ; Ποῖος εἰμπορεῖ νὰ ἀμφιβάλῃ βεβαίως, ὅτι ἡ ἱεραρχικὴ πειθαρχία εἶναι καθῆκον ὅλων τῶν ὑποδεεστέρων ὑπαλλήλων, καὶ πολὺ μᾶλλον τῶν στρατιωτικῶν; Ἀλλ' ὅταν ἡ προσταγὴ τείνῃ εἰς προφανῆ παρανομίαν, ὅταν ὁ ἀξιωματικὸς ἀποσπάσματος, τεθέντος εἰς διατήρησιν τῆς ἐντὸς

§ 552. Κατὰ τὸ ἄρθρον 106 τοῦ Ἑλλην. ποιν. νόμου δὲν τιμωρεῖται ὅστις, ἐκτὸς τῆς περιπτώσεως τῆς ἀμύνης, ἐξετέλεσε ἀθέμιτόν τινα πρᾶξιν ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ ἀποτρέψῃ παρόντα τινὰ τινὰ κατεπείγοντα καὶ ἄλλως ἀναπότρεπτον κίνδυνον τῆς ἰδίας ἑαυτοῦ ἢ τινος ἄλλου ζωῆς.

§ 553. Περὶ ἀμύνης κτλ. περιττὸν νὰ γίνῃ λόγος ἐνταῦθα. Πρλ. Βικ. σελ. 67 ἐπ. φυλ. α.

τοῦ θεάτρου, φερειπεῖν, εὐταξίας διατάξῃ τοὺς στρατιώτας νὰ πυροβολήσωσι κατὰ τοῦ εἰρηνευομένου πλήθους, ὁ μὴ ὑπακούσας στρατιώτης λογίζεται ἔνοχος ἀπειθείας, ὁ δὲ ἐκτελέσας τὴν προσταγὴν μένει ἀτιμώρητος; Ἡ ἀπαλλαγὴ τοῦ μὴ παρακούσαντος στρατιώτου ἀπὸ τὴν νόμιμον τιμωρίαν εἶναι ἡ ὀλεθριωτέρα τῶν νόμων καταφρόνησις. Τὸ ἄρθ. 97 τοῦ ποιν. νόμου δὲν ἀφῆκεν ἀμφιβολίαν τινὰ κατὰ τοῦτο.

Ὁ νομοθέτης τῆς Ἑλλάδος ἐξῄρεσε μὲν πάσης ποινῆς τὸν ὑπάλληλον ἢ ὑπηρέτην, ὅστις καταχρᾶται ἢ παραβαίνει τὰ δημόσια αὐτοῦ καθήκοντα, ὑπείκων εἰς τὰς διαταγὰς τοῦ ἀνωτέρου του, ἀλλ' ὅταν μόνον οὗτος προστάζῃ ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς ἁρμοδιότητός του.

Ἐκ τούτου ἕπεται ὅτι ὁ ὑποδεέστερος ὑπάλληλος, λαμβάνων διαταγὴν, δύναται νὰ διερευνήσῃ, ἐὰν ὁ ἀνώτερος προστάζῃ ἐντὸς τῆς ἁρμοδιότητος αὐτοῦ, καὶ ὄχι μόνον τοῦτο, ἀλλὰ προσέτι καὶ ἐὰν ἡ προσταγὴ συνδέηται μὲ τὰς νομίμους διατυπώσεις.

Οὕτως ὁ ἐπιστάτης τῶν φυλακῶν τῶν ὑποδίκων παραδεχόμενός τινα εἰς φυλακὴν ἄνευ ἐντάλματος συλλήψεως ἢ φυλακίσεως, ὑποβάλλεται εἰς τὴν ἕνεκεν αὐτογνώμονος φυλακίσεως ποινὴν, καίτοι ἐνεργήσας τὴν κατακράτησιν κατὰ διαταγὴν τοῦ προϊσταμένου αὐτοῦ.

Ἄλλως ἔχει ὅμως ὁσάκις ὁ ὑποδεέστερος ὑπάλληλος διστάζει περὶ τοῦ νομίμου τῆς δοθείσης διαταγῆς· ὁ δισταγμὸς οὗτος δὲν πρέπει παντάπασι νὰ ἀναβάλῃ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς παρὰ νομίμου Ἀρχῆς δεδομένης προσταγῆς, καθότι ὁ ἀνώτερος ὑπάλληλος ἔχων τὴν δύναμιν τοῦ προστάζειν ὑποτίθεται εὐλόγως ὅτι καὶ τὴν σφαῖραν τῶν καθηκόντων του γνωρίζει, καὶ οὐδὲν ἄλλο ἐπιθυμεῖ παρὰ τὴν ἀκριβῆ αὐτῶν ἐκπλήρωσιν, αὐτὸς καὶ μόνος λογίζεται, κατὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ Ῥόσση, δικαστὴς ἁρμόδιος τῶν ληφθησομένων μέτρων· ἡ μὲν πρόληψις ἄρα ὑπάρχει ὑπὲρ τῆς διδομένης

§ 569. Ἔλθωμεν δ' ἤδη εἰς τὸ προκείμενον.

Κατὰ τὸ ἄρθρον 430 (339 instr.) τῆς ποινικῆς δικονομίας, ἐὰν ὁ ἐγκαλούμενος ἀνέφερε περὶ ἑαυτοῦ πράγματα, τὰ ὁποῖα κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ νόμου ἔχουν ἐπιῤῥοὴν εἰς τὸν καταλογισμὸν καὶ εἰς τὴν ἐπιμέτρησιν τῆς ποινῆς, γίνονται καὶ περὶ τούτου ἰδιαίτερα ζητήματα (1).

διαταγῆς, ἡ δὲ εἰκασία στηρίζεται βασιμώτερον ὑπὲρ τῆς νομιμότητος αὐτῆς. Βικ. σ. 53 ἐπ.

— Ἐνταῦθα λοιπὸν ἀνάγεται (πρὸ πάντων ὡς πρὸς τοὺς στρατιώτας καὶ τοὺς δημοσίους ὑπαλλήλους;) τὸ ζήτημα, ἐὰν ὁ ὑπακούων εἰς δοθεῖσαν προσταγὴν εἶναι ἀξιόποινος· ὡς ἐκ τοῦ Ῥωμ. δικαίου τεμ. 67 Π. de reg. juris δὲν δύναται νὰ βοηθηθῇ τις πολὺ πρὸς λύσιν τοῦ ζητήματος. Βέβαιον εἶναι ὅτι τότε μόνον παύει τὸ ἀξιόποινον, ὅταν τις ὑπακούῃ εἰς προσταγὴν ἐκδεδομένην κατὰ τοὺς νομίμους τύπους παρὰ τῆς ἁρμοδίας προϊσταμένης ἀρχῆς· καθῆκον πρὸς ἀπόλυτον παραδοχὴν δὲν δυνάμεθα νὰ παραδεχθῶμεν. (Ῥόσ. 2 σ. 136. Hélie, 2 σ. 271). Τί ἄλλαι νομοθεσίαι; Φάϋερβαχ. σ. 234 τῆς Ἑλλ. μεταφρ.

(1) Ἡ περὶ τούτου διάταξις ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος;

Λόγος πρὸς ἀναίρεσιν ὑπάρχει, ἐὰν ἔγινε παράβασις τύπου τινὸς ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος διατεταγμένου· τὸ δὲ 430 ἄρθρον τῆς ποιν. δικον. διαλαμβάνον περὶ τῆς θέσεως ἰδιαιτέρων ζητημάτων, ὁσάκις ὁ ἐγκαλούμενος ἀνέφερε περὶ ἑαυτοῦ πράγματα, τὰ ὁποῖα ἔχουν ἐπιῤῥοὴν εἰς τὴν ἐπιμέτρησιν τῆς ποινῆς ἢ εἰς τὸν καταλογισμόν, δὲν φέρει τὴν ποινὴν τῆς ἀκυρότητος, ὁσάκις λαμβάνει χώραν ἄρνησις ἢ παράλειψις τῆς ἐκτελέσεως τῆς διατάξεως ταύτης, ἥτις ἀφέθη μόνον εἰς τὴν διάκρισιν τῶν συνέδρων, ἀρκεῖ μόνον νὰ ἀποφασίσωσιν αἰτιολογημένως περὶ τῆς αἰτήσεως· ὅθεν, ἂν ἀπέῤῥιψε τὴν περὶ θέσεως ζητήματος τῆς ἀμύνης αἴτησιν, δὲν ὑπάρχει ἀκυρότης τις. Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 53 (σελ. 119 τῆς σειρᾶς τοῦ 1842 τοῦ ἔτ. αὐτ.). Ὀρθόν; κατωτ. σ. 293 καὶ 297 ἐπ.

§ 570. *Γαλλικὴ Νομολογία* (1). Ὑπάρχουν δύο εἴδη τοιούτων ζητημάτων συγγνώμης (excuses), οὕτως εἰπεῖν· τὰ ἐλαφρυντικά, τὰ ὁποῖα τροποποιοῦν μόνον τὸ ἀδίκημα καὶ ἐπομένως τὴν

---

(1) Morin, λ. Question au jur. ἀρ. 21 ἐπ.

— Εἰς τὰς νεωτέρας νομοθεσίας ὑπάρχουσι διάφορα συστήματα ὡς πρὸς τὸν τρόπον, καθ' ὃν ἐκφράζεται ὁ νόμος περὶ καταλογισμοῦ· οἱ μὲν ὑποδεικνύουσι διὰ γενικῶν ἐκφράσεων τὰς

ποινήν· π. χ. ἡ πρόκλησις (provocation), ἡ μοιχεία τῆς συζύγου, ἡ προσβολὴ τῆς αἰδοῦς κτλ. Τὰ ἀνατρεπτικὰ (excuses peremptoires), τὰ ὁποῖα ἀνατρέπουσι τὴν ἐγκληματικότητα καὶ τὰ ὁποῖα ἡ νομολογία χαρακτηρίζει ὡς δικαιολογητικὰ (faits justificatifs), οἷον ἡ παραφροσύνη, ἡ βία, ἡ ἄμυνα κτλ. (¹).

§ 571. Excuses legales.— Εἰς τὸν πρόεδρον (ὑπαρχούσης δὲ ἀντιρρήσεως, εἰς τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων) ἀνήκει ν' ἀποφασίσωσιν, ἂν τὸ προτεινόμενον γεγονὸς φέρῃ τὸν χαρακτῆρα τῆς excuse legale (J. cr. ἀρ. 2337, 4224).

§ 572. Μήτε ὁ πρόεδρος, μήτε τὸ δικαστήριον δύνανται ν' ἀρνηθῶσι τὸν χαρακτῆρα τῆς excuse, ἥτις, κατ' αἴτησιν τοῦ κατηγορουμένου, πρέπει νὰ τεθῇ εἰς τοὺς ἐνόρκους, ἤτοι

Εἰς κατηγορίαν ἐπὶ συνωμοσίᾳ τὴν περίστασιν, ὅτι ὁ κατηγορούμενος ἀνήγγειλεν ἑαυτὸν καὶ τοὺς συνενόχους του εἰς τὴν ἀρχὴν (131 ποιν. νόμ.—108 cod pen.—Arrêt 29 Ἀπριλ. 1819).

§ 573. Ὅταν πρόκηται περὶ παραχαράξεως ἢ κιβδηλείας νομισμάτων, τίθεται, αἰτοῦντος τοῦ κατηγορουμένου, ζήτημα, ὅτι οὗτος τὰ ἔλαβεν ὡς γνήσια καὶ ἁπλῶς τὰ ἔθεσεν εἰς ἐνέργειαν (245 καὶ 246 Ἑλλην. ποιν. νόμ. 135 Cod. pen. J. cr. art. 1705, 2551, 2260, 3676, 3822 καὶ 4325).

§ 574. Ὅταν πρόκηται περὶ στάσεως, τίθεται ζήτημα, αἰτοῦντος τοῦ κατηγορουμένου, ὅτι, ἅμα προσταχθεὶς παρὰ τῆς ἀρχῆς ἢ τῶν ὑπηρετῶν της, ἐχωρίσθη ἀπὸ τῶν ἄλλων καὶ ὑπετάχθη εἰς τὰς δοθείσας διαταγὰς (J. cr. ἀρ. 1237 καὶ 1268).

§ 575. Τὸ ζήτημα, ἂν ὁ κατηγορούμενος ἐνήργησε μετὰ διακρίσεως (84 ποιν. νόμ.), τίθεται, ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος, εἰς τοὺς ἐνόρκους, ὅταν ὑπάρχῃ ἀμφιβολία τις, ἂν ὁ κατηγορούμενος συνεπλήρωσε τὸ 14ον ἔτος τῆς ἡλικίας του (ὅρ. Chauveau τόμ. 2 σελ, 184 καὶ J. cr. ἀρ. 2537 καὶ 4858).

---

(2) Ἡ λέξις criminalité ἢ culpabilité ἐκφράζουσιν ἐν Γαλλίᾳ τὸν καθ' ἡμᾶς καταλογισμόν. Οἱ αἴροντες δὲ τὸν καταλογισμὸν λόγοι λέγονται faits justificatifs,

κυρίους λόγους τοὺς αἴροντας τὸν καταλογισμὸν, χωρὶς νὰ καθιερῶσιν ἀρχήν τινα, οἷον κατὰ τὸν Γαλλ. Cod. pénal, art. 64. — Ἄλλαι ἀποφεύγουσι τὸ νὰ θέσωσι ἀρχήν τινα, ἀπαριθμοῦσαι

Τίθεται ζήτημα περὶ τῆς ἡλικίας, ὅταν αὕτη προκύπτῃ ἐκ ληξιαρχικῆς πράξεως ἢ μᾶλλον οὔ. (82 ποιν. νόμ.).— Ἴδε Δαλλ. λ. Instr. crim. ἀρ. 2570 ἑπ.

Τὸ περὶ διακρίσεως ζήτημα πρέπει νὰ τίθηται εἰς ὅλα τὰ κύρια τῆς κατηγορίας ζητήματα.

§ 576. Ὅταν ὁ κατηγορούμενος ἢ ὁ εἰσαγγελεὺς προκαλῶσι τὴν θέσιν ζητήματος συγγνώμης (d'excuse), ἥτις συνεπιφέρει νέαν συζήτησιν, τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων δύναται ν' ἀνακαλέσῃ τὴν ἀπόφασιν τοῦ προέδρου περὶ τῆς ἀποπερατώσεως τῶν συζητήσεων (Rej. 8 Νοεμβρ. 1832. J. cr. ἀρ. 1136).

§ 577. Faits justificatifs [1]. Ὅσα γεγονότα εἶναι μέσα ὑπερασπίσεως, δὲν πρέπει προφανῶς νὰ γίνωνται ἀντικείμενον ζητημάτων, ὡς διέταττεν ἄλλοτε ἡ παλαιὰ Γαλλ. νομοθεσία· οἷον εἰς κατηγορίαν περὶ φαρμακεύσεως, ἂν ἡ δεῖνα οὐσία ἦ φύσεως τοιαύτης, ὥστε νὰ ἐπενέγκῃ τὸν θάνατον. Τὸ ζήτημα τοῦτο περιέχεται δυνάμει (virtuellement) εἰς τὸ κύριον ζήτημα, τὸ περιέχον τὰ στοιχεῖα τοῦ ἀδικήματος. Ἡ ὑπεράσπισις δικαίωμα ἔχει ν' ἀπαιτήσῃ ὥστε οἱ ἔνορκοι, ἐρωτώμενοι περὶ τοῦ κεφαλαίου τῆς κατηγορίας, νὰ ἐρωτῶνται συνάμα καὶ περὶ τῆς ἐνοχῆς. Τὸ δὲ μὴ ἀκριβὲς ἢ ἄτακτον τοῦ ζητήματος δὲν δύναται νὰ δώσῃ ἀφορμὴν εἰς ἀκυρότητα, ἂν δὲν ἐπήνεγκε βλάβην τινά (J. cr. ἀρ. 4823 καὶ 4828).

§ 578. Ὡς πρὸς τὰς ἀνατρεπτικὰς προτάσεις (excuses peremptoires) ὑπάρχει ἀμφισβήτησις εἰς τὴν Γαλλίαν, διότι τὸ ἄρθρον 339 τῆς ποιν. Γαλλ. δικονομίας δὲν κάμνει διάκρισιν μεταξὺ τῶν διαφόρων τάξεων τῶν excuses. Ὅθεν ὅσα ἐξαλείφουσιν ἐντελῶς τὴν ἐγκληματικότητα, ἔχουσιν, ὡς τὰ ἐλαφρύνοντα αὐτὴν (celles qui ne font que l'attenuer), χαρακτῆρα νόμιμον, ὄχι μόνον εἰς τὰ ὄμματα τῶν ποινικολόγων, ἀλλὰ προσέτι καὶ εἰς τὴν γλῶσσαν τοῦ νόμου αὐτοῦ (Cod. pen. 65, 318, 328). Ἐν τούτοις τὸ ἀκυρωτικὸν (ὅπερ ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ κώδηκος τῆς....Brum.

---

(1) Morin, αὐτ. ἀριθ. 25 ἑπ.

ὅλους τοὺς αἴροντας τὸν καταλογισμὸν λόγους, ὅσους δύναται ὁ δικαστὴς νὰ λαμβάνῃ ὑπ' ὄψιν. Τὸ σύστημα τοῦτο τηρεῖ ὁ Βαυαρικὸς νόμος (ἄρθ. 119 ἑπ.), ὁ Σαξωνικὸς (ἄρθ. 66—72) καὶ ὁ Βυρτεμβεργικὸς νόμος (ἄρθρ. 94—102), καὶ ὁ Ἑλληνικὸς ἄρθρ.

ἀπεφάσισεν, ὅτι τὸ περὶ παραφροσύνης, ἐν τῷ χρόνῳ τῆς πράξεως ζήτημα ἔπρεπε νὰ τίθηται, ζητούμενον) ἀπεφήνατο ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ Κώδηκος τοῦ 1808, ὅτι τοιοῦτον ζήτημα δὲν πρέπει νὰ τίθηται εἰς τοὺς ἐνόρκους, ἐπειδὴ ἀποκλείει πᾶσαν ἰδέαν ἐγκληματικότητος καὶ ἔγκειται εἰς τὸ περὶ ἐνοχῆς ζήτημα (J. cr. ἀρ. 1021). Ἀφ' ἑτέρου δι' ἀποφάσεως τῆς 3 Φεβρ. 1821 ἀποφαίνεται, ὅτι ἄνευ λόγου δὲν πρέπει ν' ἀποῤῥίπτηται τὸ περὶ τῆς νομίμου ἀμύνης ζήτημα, ἥτις εἶναι περίστασις δικαιολογητικὴ καὶ ὄχι μόνον ἐλαφρυντικὴ (Cod. pen. 328)· ἀλλὰ δι' ἀποφάσεως τῆς 4 Ὀκτ. τοῦ 1827 εἶπε τὸ ἐναντίον ([1]).

Μετὰ τὴν ἐπιθεώρησιν τοῦ 1832, τὸ ἀκυρωτικὸν ἐθεώρησεν ὡς τακτικὸν τὸ ζήτημα ἂν ὁ κατηγορούμενος ἠναγκάσθη εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ ἀδικήματος (J. cr. ἀρ. 1422)· ὁ δὲ Chauveau τ. 2 σ. 282 παρατηρεῖ, ὅτι καὶ ἡ παραφροσύνη ἐπιφέρει τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα, καὶ ὅτι ὅλαι αἱ excuses, ὅσαι ἐξαλείφουσιν ἢ ἐλαφρύνουσι τὸ ἀδίκημα, πρέπει νὰ γίνωνται ἀντικείμενον εἰδικοῦ ζητήματος. Ἡ θέσις τοιούτου ζητήματος προκαλεῖ τὴν προσοχὴν τῶν ἐνόρκων, ἀφαιρεῖ ἀπ' αὐτοῦ τὴν περικαλύπτουσαν αὐτὸ ἀχλὺν εἰς τὸ γενικὸν περὶ τῆς ἐνοχῆς ζήτημα καὶ προκαλεῖ ἐτυμηγορίαν σαφῆ καὶ εἰλικρινῆ. Τέλος πάντων εἰς ἀπόφασιν τοῦ ἀκυρωτικοῦ τῆς 13 Μαρτίου 1835. J. cr. ἀρ. 1558 εὕρηται, ὅτι τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων, ἀρνηθὲν νὰ θέσῃ ζήτημα περὶ νομίμου ἀμύνης ὡς μὴ πηγάζον ἐκ τῆς συζητήσεως, παρεγνώρισε τοὺς κανόνας τῆς ἁρμοδιότητός του, ὡς μὴ δυνάμενον ἐπ' οὐδεμιᾷ περιπτώσει être juge en fait de cette exception, ὡς φέρει αὐτολεξεί. Ἐντούτοις ἡ νομολογία, τοὐλάχιστον ὡς πρὸς τὴν παραφροσύνην, ἐσχηματίσθη ἐναντία, ἐπὶ τῷ λόγῳ, ὅτι τὸ μέσον τῆς ἀμύνης συνδέεται μὲ τὸ περὶ τῆς ἐνοχῆς (J. cr. ἀρ. 2493, 4328 καὶ 4653).

§ 579. *Βία ἀκαταμάχητος.—Ἄμυνα.*—Ὑπάρχει λόγος πρὸς

---

(1) Πρόδηλον ὅτι τὰ ἀνωτ. ἐν τῷ § 578 οὐδεμίαν παρ' ἡμῖν ἔχουσιν ἐφαρμογήν.

81 ἐπ. Ἄλλαι, τέλος, νομοθεσίαι καθιερόνουσιν ἄλλας ἀρχάς, περὶ ὧν ὅρα Φάϋερβάχ (1) § 85.

§ 580. Ἐὰν κατὰ τὴν συζήτησιν ἀναφανῶσι περιστάσεις ὑπὲρ ἢ κατὰ τοῦ κατηγορουμένου, ἔχουσαι ἐπιῤῥοὴν εἰς τὸν καταλογισμὸν ἢ τὴν ἐπιμέτρησιν τῆς ποινῆς, πρέπει νὰ τίθενται καὶ περὶ αὐτῶν ἰδιαίτερα ζητήματα (417, 364, 430 ποιν. δικ.). Τίθενται δὲ καὶ αὐτεπαγγέλτως ὑπὸ τοῦ προέδρου. Απ. ποιν. Αρ. Π. 59 τοῦ 1852. Δὲν τίθενται ὅμως ὅταν δὲν ἔχωσιν ἐπιῤῥοήν. Απ. ποιν. Αρ. Π. 72 τοῦ 1847 κατ. § 603. Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 129 τοῦ 1853, φέρουσα.

Απόφ. Ἐπειδή, κατὰ τὸ ἄρθ. 430 τῆς ποιν. δικονομίας, πρέπει νὰ τεθῶσιν ἰδιαίτερα ζητήματα, ὅταν τὰ παρὰ τοῦ ἐγκαλουμένου ἀναφερόμενα πράγματα ἔχωσιν ἐπιῤῥοὴν εἰς τὸν καταλογισμὸν καὶ εἰς τὴν τῆς ποινῆς ἐπιμέτρησιν· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ὡς ἀποδεικνύεται ἐκ τῶν πρακτικῶν τῆς συνεδριάσεως, ὁ συνήγορος τοῦ ἀναιρεσείοντος ἰσχυρίσθη ὅτι ἡ πρᾶξις φέρει τὸν χαρακτῆρα τῆς κλοπῆς, διότι δὲν ὑπάρχει σύστασις, ἡ δὲ σύστασις δὲν εἶναι ἀναγκαῖον στοιχεῖον τῆς ληστείας, ἥτις δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἀνεξαρτήτως τῆς συστάσεως· ἑπομένως ὁ ἰσχυρισμὸς τοῦ συνηγόρου τοῦ ἀναιρεσείοντος δὲν εἶχεν ἐπιῤῥοήν, διότι καὶ ἂν οἱ ἔνορκοι ἤθελον παραδεχθῇ ὅτι δὲν ὑπῆρξε σύστασις, οὐχ ἧττον ἡ πρᾶξις ἦτο ληστεία καὶ οὐχὶ κλοπή.

— Δὲν τίθεται ζήτημα ἐλαφρυντικόν, ὅταν δὲν ἐγένετο πρότασις περὶ τούτου. Ὥστε ὅταν ὁ κατηγορούμενος δὲν ἐπρότεινεν

ἀναίρεσιν, ἐὰν δὲν τεθῇ ζήτημα περὶ αὐτῶν, ὡς ὑπακουομένων ἐν τῇ φράσει *εἶναι ἔνοχος*; Ἴδε Δαλλ. λ. instr. cr. ἀρ. 2565 ἐπ.

§ 479ª. *Παραφροσύνη* (*). Δαλλ. λ. instr. cr. ἀρ. 2568 ἐπ. Εἰς τὴν Γαλλίαν ὑποστηρίζουσιν ὅτι εἶναι περιττὸν νὰ τεθῇ ζήτημα περὶ τῶν περιπτώσεων τοῦ ἄρθρου 86 τοῦ ποιν. νόμου ἐπειδὴ αὗται περιέχονται ἐν τῷ ζητήματι *εἶναι ἔνοχος*. Ὁ Cubain σελ. 591 μάχεται κατὰ τῆς γνώμης ταύτης, ἐν Ἑλλάδι δὲ οἱ πρόεδροι θέτουσι, καλῶς ποιοῦντες, ζητήματα περὶ τῶν περιπτώσεων αὐτῶν. Ἴδε Δαλλ. αὐτ.

(1) Μετάφρ. Ρουσ.

(*) Πρλ. Εὐρ. τ. 13 σ. 29 § 108 ἐπ.

ὅτι ἐκ μέθης ἡ ἐνέργεια τοῦ λογικοῦ του ἦτον οὐσιωδῶς τεταραγμένη καὶ ἠλαττωμένη, οὐδ' ἔκαμε παρατήρησίν τινα κατὰ τῶν ζητημάτων, λόγον ἀναιρέσεως δὲν ἔχει ἂν αὐτεπαγγέλτως δὲν ἐτέθη ζήτημα τοιοῦτον. Απ. ποιν. Αρ. Π. 85 τοῦ 1853.

§ 581. Ὁ πρόεδρος τῶν συνέδρων ἔχει δικαίωμα νὰ θέσῃ ἐλαφρυντικὰ ζητήματα, ὅταν ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ ἀναφαίνωνται ἐλαφρυντικαὶ περιστάσεις, οἷον ὅτι τὸ τραῦμα ἔγεινεν ἀπρομελετήτως (417, 365 ποιν. δικον.)· ἀδιάφορον δὲ ἂν ὁ ὑπόδικος ἀνθίσταται (κατ. § 606). Απόφ. ποιν. Άρ. Πάγου 29 τοῦ 1850, φέρουσα.

Απόφ. ὄχι μόνον τὸ 430 ἄρθρ. τῆς ποιν. δικονομίας δὲν ἀπαγορεύει, ὅταν ἐκ τῆς συζητήσεως ἀναφανῶσιν ὑπὲρ τοῦ κατηγορουμένου ἐλαφρυντικαὶ περιστάσεις, νὰ τίθενται περὶ τούτων ἰδιαίτερα ζητήματα, ἔχοντα ἐπιρροὴν εἰς τὸν καταλογισμὸν καὶ εἰς τὴν ἐπιμέτρησιν τῆς ποινῆς, κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ νόμου, ἀλλ' ἀπεναντίας ἐκ τῆς θεμελιώδους ἀρχῆς, τὴν ὁποίαν καὶ ἡ ποιν. δικονομία καθιεροῖ,ὅτι οἱ ἔνορκοι δικάζουν καὶ μορφόνουν τὴν πεποίθησίν των ἐκ τῆς ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ γενομένης συζητήσεως, καὶ οὐχὶ ἐκ τῆς γραπτῆς προδικασίας, ὡς ἐκ τοῦ συμφέροντος αὐτῆς τῆς δικαιοσύνης προκύπτει, ὅτι ὁ πρόεδρος, ἢ τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων, ὑπαρχούσης ἀμφισβητήσεως, ἔχουν τὸ δικαίωμα καὶ καθῆκον νὰ θέτωσιν εἰς τοὺς ἐνόρκους ἰδιαίτερα ζητήματα περὶ τῶν ἐκ τῆς συζητήσεως ἀναφυομένων ὑπὲρ τοῦ κατηγορουμένου ἐλαφρυντικῶν περιστάσεων, ὅταν αὗται συνδέωνται μὲ τὴν κυρίαν πρᾶξιν, καὶ ἂν ὁ κατηγορούμενος ἀνθίσταται, καθότι ἡ ἔρευνα περὶ τῆς ἀνακαλύψεως τῆς ἀληθείας εἰς τὴν ποινικὴν δικαιοσύνην ἀφορᾷ τὴν δημοσίαν τάξιν, διὰ τοῦτο καὶ ῥητῶς τὸ 417 ἄρθρ. τῆς ποιν. δικονομίας συνδυασμένον μὲ τὸ 365 ἄρθρ. τῆς αὐτῆς δικονομίας διατάσσει, ὅτι ὁ πρόεδρος ὀφείλει νὰ καταβάλλῃ πᾶσαν σπουδὴν πρὸς ἀνακάλυψιν τῆς ἀληθείας, εἴτε κατὰ, εἴτε ὑπὲρ τοῦ κατηγορουμένου· ἄρα, δικαζομένων τῶν νῦν ἀναιρεσειόντων ἐνώπιον τοῦ ἐν Ναυπλίῳ κακουργιοδικείου, ἕνεκα φόνου ἀποφασισθέντος μετὰ προμελέτης, καὶ ἐκτελεσθέντος ἐσκεμμένως, τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων ἠδύνατο, ὡς ἔπραξε, καὶ τοι ἐνισταμένων αὐτῶν νὰ θέτῃ εἰς τοὺς ἐνόρκους καὶ ἰδιαίτερον ζήτημα περὶ τῆς ἀπρομελετήτως καὶ εἰς βρασμὸν ψυχικῆς ὁρμῆς ἀποφασισθείσης καὶ ἐκτελεσθείσης ἀνθρωποκτονίας ὑπὸ τὴν περίστασιν τοῦ 2 ἐδαφ. τοῦ ἄρθ. 293 τοῦ ποιν. νόμου, ἀφοῦ τοῦτο προέκυψεν ἐκ τῆς συζητήσεως, ὡς παρεδέχθη τὸ εἰρημένον δικαστήριον διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 128 ἀποφάσεώς του, καθόσον ἡ ἀνθρωποκτονία, ἤτοι ἡ ἀναίρεσις συνδέεται μὲ τὴν κυρίαν πρᾶξιν τοῦ φόνου, καὶ εἶναι τρο-

ποποίησις αὐτοῦ διαφέρουσα κατὰ τὸν σκοπὸν, ὅστις εἶναι ἧττον ἐγκληματικὸς κατὰ τὰς διαφόρους περιστάσεις τοῦ μνησθέντος 293 ἄρθρου τοῦ ποιν. νόμου· ὥστε εἰς τὴν κυρίαν κατηγορίαν τοῦ φόνου ἐμπεριείχετο καὶ ἡ κατὰ τὴν συζήτησιν ἀναφανεῖσα ἀνθρωποκτονία, ἥτις δὲν εἶναι, ὡς ἐῤῥέθη, ἰδιαιτέρας φύσεως πρᾶξις.

§ 582. Ὁ πρόεδρος τῶν συνέδρων ὀφείλει νὰ θέτῃ ζήτημα καὶ περὶ τῶν ἐλαφρυντικῶν περιστάσεων, τὰς ὁποίας ὑπὲρ ἑαυτοῦ ἀνέφερεν ὁ κατηγορούμενος, ἄνευ διακρίσεως χρόνου, καθ' ὃν τὰ ἀνέφερε. Απ. ποιν. Αρ. Π. 112 τοῦ 1851, φέρουσα

Απόφ. Ἐπειδὴ, κατὰ τὸ ἄρθρον 430 τῆς ποιν. δικονομίας, ἐὰν ἐπὶ τῆς συζητήσεως ἀναφανῶσι κατὰ τοῦ κατηγορουμένου ἐπιβαρύνουσαι περιστάσεις, ἢ ἐὰν ὁ ἐγκαλούμενος ἀνέφερε περὶ ἑαυτοῦ πράγματα τὰ ὁποῖα κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ νόμου, ἔχουσιν ἐπιῤῥοὴν εἰς τὸν καταλογισμὸν καὶ εἰς τὴν ἐπιμέτρησιν τῆς ποινῆς, τίθενται καὶ περὶ τούτων ἰδιαίτερα ζητήματα. Ἐκ δὲ τοῦ ἄρθρου τούτου προκύπτει σαφῶς ὅτι, διὰ νὰ τεθῶσι μὲν κατὰ τοῦ κατηγορουμένου ζητήματα ἐπιβαρυντικῶν περιστάσεων μὴ περιεχομένων εἰς τὸ κατηγορητήριον, πρέπει ἀναγκαίως αὗται ν' ἀναφανῶσιν ἐκ τῆς συζητήσεως, ἀλλὰ διὰ νὰ τεθῶσι ζητήματα ὑπὲρ τοῦ κατηγορουμένου, ὁ νόμος λέγει ἁπλῶς, ἐὰν οὗτος ἀνέφερεν ὑπὲρ ἑαυτοῦ πράγματα, ὅπερ ἐστὶν, ἀπαιτεῖ νὰ τίθενται ζητήματα ἅμα οὗτος ἀναφέρει μόνον πρὸς τοῦτο πράγματα ὑπὲρ ἑαυτοῦ, ἔχοντα ἐπιῤῥοὴν εἰς τὸν καταλογισμὸν καὶ εἰς τὴν ἐπιμέτρησιν τῆς ποινῆς, ἄνευ διακρίσεως χρόνου, καθ' ὃν ἀνέφερε ταῦτα, ἀρκεῖ μόνον νὰ τὰ ἀναφέρῃ καὶ μετ' αὐτὴν τὴν ὑπὸ τοῦ προέδρου ἀνάγνωσιν τῶν ζητημάτων. Ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ὡς προκύπτει ἐκ τῶν πρακτικῶν, ὁ συνήγορος τῶν ἀναιρεσειόντων, εὐθὺς μετὰ τὴν ὑπὸ τοῦ προέδρου τῶν συνέδρων ἀνάγνωσιν τῶν ζητημάτων ἐπὶ τοῦ περὶ οὗ ἐκατηγοροῦντο φόνου οἱ ἀναιρεσείοντες, ἐπρότεινε νὰ προστεθῇ ὑπὲρ αὐτῶν καὶ τὸ περὶ ἀναιρέσεως ζήτημα, ὅπερ ὤφειλε καὶ ὁ πρόεδρος καὶ τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων νὰ θέσωσι, δυνάμει τοῦ μνησθέντος ἄρθρου· ἀποῤῥίψαντες δὲ τὴν πρότασιν ταύτην, παρεβίασαν τὸ ἄρθ. τοῦτο, ἡ παραβίασις τοῦ ὁποίου, ὡς ἀφορῶντος τὴν θέσιν ζητήματος ὑπὲρ τοῦ κατηγορουμένου, ἤτοι τὴν ὑπεράσπισίν του, φέρει ἀναίρεσιν δυνάμει τοῦ ἄρθ. 458 § 17 τῆς αὐτῆς δικονομίας.— Πρλ. ἀνωτ. σ. 293 καὶ § 607.

§ 583. *Ἄμυνα.* — Ἐὰν ὁ ἐγκαλούμενος ἢ ὁ συνήγορός του ἀναφέρῃ περὶ ἑαυτοῦ πράγματα, τὰ ὁποῖα ἔχουσιν ἐπιῤῥοὴν εἰς τὸν καταλογισμὸν καὶ εἰς τὴν ἐπιμέτρησιν τῆς ποινῆς γίνονται καὶ

περὶ τούτων ἰδιαίτερα ζητήματα (1). Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 96 τοῦ 1852, φέρουσα.

Απόφ. Ἐπειδή, κατὰ τὸ ἄρθ. 430 τῆς ποιν δικ., ἐὰν ὁ ἐγκαλούμενος ἀνέφερε περὶ ἑαυτοῦ πράγματα, τὰ ὁποῖα κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ νόμου ἔχουσιν ἐπιῤῥοὴν εἰς τὸν καταλογισμὸν καὶ εἰς τὴν ἐπιμέτρησιν τῆς ποινῆς, γίνονται καὶ περὶ τούτου ἰδιαίτερα ζητήματα· ὅ,τι δὲ ὁ συνήγορος τοῦ κατηγορουμένου ἀνάφέρει ὑπὲρ τούτου, θεωρεῖται ὡς παρ' αὐτοῦ προτεινόμενον, ὡς γίνεται δῆλον ἐκ τῶν προηγουμένων ἄρθρων τῆς ποιν. δικονομίας καὶ ἰδίως ἐκ τοῦ ἄρθρου 428 τῆς αὐτῆς, καθ' ὃ ὁ κατηγορούμενος ἢ ὁ συνήγορός του ἀδιαφόρως δύνανται νὰ ἐπιφέρωσι παρατηρήσεις ἐπὶ τῆς θέσεως τῶν ζητημάτων· ὅθεν προτείναντος τοῦ συνηγόρου τοῦ Δ. Ταμπακολόγου νὰ τεθῇ καὶ τὸ τῆς ἀμύνης ζήτημα, ὅπερ ἔχει ἐπιῤῥοὴν εἰς τὸν καταλογισμὸν τῆς ποινῆς, κατὰ τὰ ἄρθ. 99 καὶ ἑπόμ. τοῦ ποιν. νόμου, ὁ πρόεδρος τῶν συνέδρων, ὡς καὶ τὸ δικαστήριον αὐτὸ εἰς ὃ ὑπεβλήθη ἡ περὶ τούτου αἴτησις, ὤφειλον νὰ θέσωσιν αὐτό, τοὐναντίον δὲ πράξαν τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων, ἤτοι ἀποῤῥίψαν τὴν αἴτησιν ταύτην διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 27 ἀποφάσεώς του, παρεβίασε τὴν μνησθεῖσαν οὐσιώδη διάταξιν τῆς ποιν. δικονομίας, καὶ ἕνεκα τούτου εἶναι ἀναιρετέαι αἱ προσβαλλόμεναι ἀποφάσεις, καὶ ἀκυρωτέα ἡ ἐτυμηγορία τῶν ἐνόρκων, ἐφ' ὅσον μόνον ἀφορᾷ τὴν ἐνοχὴν τοῦ ἀναιρεσείοντος, οὐχὶ δὲ καὶ ἐφ' ὅσον ἀφορᾷ τὰ ζητήματα εἰς τὰ ὁποῖα ἀποφατικῶς οἱ ἔνορκοι ἀπήντησαν ὑπὲρ αὐτοῦ, διότι ἐπ' αὐτῶν ἤδη ἀπέκτησε δικαίωμα.

§ 584. Ὅταν ὁ κατηγορούμενος ζητῇ νὰ τεθῇ ζήτημα, ἂν ἡ ἀξία τῶν κλοπιμαίων ὑπερβαίνῃ τὰς 20, ὄχι ὅμως καὶ τὰς 100 δραχμάς, πρέπει νὰ τίθηται τοιοῦτον ζήτημα, ὡς ἔχον ἐπιῤῥοήν. Ὁ λόγος δὲ ὅτι εἰς τὸν παθόντα καθυστερεῖται ποσὸν ὑπερβαῖνον τὰς 1000 δραχμὰς δὲν ματαιόνει τὴν αἴτησιν ἐκείνην. Απ. ποιν. Αρ. Π. 5 τοῦ 1856.

§ 585. Ἂν ὁ κατηγορούμενος ἀνέφερεν, ὅταν τῷ ἀνεκοινώθη ἡ κατηγορία καὶ μετὰ τὸ τέλος τῆς συζητήσεως, ὅτι ἔπραξε τὴν πρᾶξιν εἰς κατάστασιν νομίμου ἀμύνης (2) καὶ μέθης (3), πρέπει

---

(1) Πρλ. τὴν λέξ. Ἄμυνα.

(2) Ὅταν οἱ ἔνορκοι ἀποφανθῶσιν ὅτι ἡ πρᾶξις δὲν ἐξετελέσθη εἰς κατάστασιν ἀμύνης, περιττὸν εἶναι ν' ἀπαντήσωσιν ἂν ὑπῆρξεν ὑπέρβασις. Ἀπ. πολ. Αρ. Π. 131 τοῦ 1846 ὅρα ἐν λέξ. Ἄμυνα.

(3) Ὅρα τὴν λέξ. Μέθη.

νὰ τίθενται ζητήματα περὶ ἀμφοτέρων αὐτῶν, τῶν ζητημάτων, καθότι τὸ μὲν δὲν ἀντιβαίνει εἰς τὸ ἄλλο. — Ὅθεν ἡ ἀπόῤῥιψις τῆς μιᾶς προτάσεως ἐπὶ λόγῳ, ὅτι δὲν ἐξήχθη ἐκ τῆς συζητήσεως, καὶ ὅτι, ὑπαρχούσης τῆς ἀμύνης, δὲν δύναται νὰ συνυπάρξῃ καὶ ἡ μέθη, δὲν εἶναι νόμιμος. Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 24 τοῦ 1846.

§ 587. *Ἡλικία.* — *Διάκρισις.* — Ὁ πρόεδρος τῶν συνέδρων ὀφείλει νὰ θέτῃ ζήτημα, ἂν ὁ κατηγορούμενος εἶχε συμπληρώσει καθ' ἣν ἐποχὴν ἐγένετο ἡ πρᾶξις τὸ 14 ἔτος τῆς ἡλικίας του καὶ ἂν ἐνήργησε μετὰ διακρίσεως (430 ποιν. δικ.). Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 71 τοῦ 1859.

— Τὸ δικαστήριον ὅμως δὲν ὀφείλει νὰ θέτῃ αὐτεπαγγέλτως τὸ περὶ ἡλικίας καὶ διακρίσεως ζήτημα· ὅθεν, ἂν δὲν τὸ ἐπροκάλεσεν ὁ κατηγορούμενος, λόγος ἀναιρέσεως δὲν ὑπάρχει. Απ. ποιν. Αρ. Π. ρς' τοῦ 1837.

§ 588. Ζητήματα, ἀφορῶντα τὸν καταλογισμὸν καὶ τὴν ἐπιμέτρησιν τῆς ποινῆς, τίθενται εἰς τοὺς ἐνόρκους. Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 25 τοῦ 1849.

§ 589. Τὸ ζήτημα, ἂν ὁ κατηγορούμενος ἐξετέλεσε τὴν πρᾶξιν ὑπὸ ἐλαφρυντικὰς περιστάσεις, εἶναι ἀόριστον, καὶ διὰ τοῦτο ἀποῤῥιπτέον. Απόφ. ποιν. Αρ. Π. 15 τοῦ 1845.

— Κατὰ τὸ 455 ἄρθ. τῆς ποιν. δικονομίας, ἡ κρίσις περὶ τῆς πράξεως καὶ τῶν περιστάσεων τῶν προσδιοριζουσῶν τὸν καταλογισμὸν αὐτῆς ἀνετέθη εἰς μόνους τοὺς ἐνόρκους· εἰς αὐτοὺς δὲ ἀνήκει νὰ ἀποφανθῶσι καὶ περὶ τῆς μέθης, ἥτις ὁσάκις ὑπάρχει εἰς ἀνώτερον βαθμόν, φέρει σύγχυσιν τῶν αἰσθήσεων καὶ τοῦ νοός, κατὰ δὲ τὸ 86 ἄρθρον τοῦ ποιν. νόμου δὲν δύνανται νὰ καταλογισθῶσιν αἱ πράξεις, αἵτινες ἐξετελέσθησαν εἰς κατάστασιν ἀναιτίου συγχύσεως τῶν αἰσθήσεων ἢ τοῦ νοός, καθ' ἣν ὁ πράξας δὲν ἠδύνατο νὰ ἔχῃ συνείδησιν τῆς πράξεως ἢ τοῦ ἀξιοποίνου αὐτῆς.— Τὸ ἄρθρον 89 τοῦ ποιν. νόμου τιμωρεῖ μόνον πράξεις, τὰς ὁποίας ἀποφασίζει τις ἔχων σώας τὰς φρένας του, καὶ πρὸς ἐκπεραίωσιν καταφεύγει εἰς τὴν μέθην ἢ ἄλλα μέσα, διασαλεύοντα τὰς αἰσθήσεις ἢ τὸν νοῦν· ἀναίτιος λοιπὸν μέθη δὲν ὑπόκειται εἰς καταδίωξιν (*). Απ. ποιν. Αρ. Π. λζ' τοῦ 1835.

(*) Πληρέστερα περὶ τούτου ἐν λέξ. Μέθη καὶ ἀνωτ. § 544 ἐπ.

§ 590. *Διανοητική κατάστασις.— Παραφροσύνη.*— Οἱ ἔνορκοι ἀποφαίνονται περὶ τῆς κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς πράξεως διανοητικῆς καταστάσεως (1) τοῦ κατηγορουμένου. Δαλλ. λέξ. Instr. crim. ἀρ. 2430.

— Τὸ περὶ παραφροσύνης ζήτημα λύεται ὑπὸ τῶν ἐνόρκων, εἰς δὲ τὴν περὶ ἐνοχῆς ἐτυμηγορίαν συνυπακούεται καὶ ἡ ἀποφατικὴ λύσις τοῦ ζητήματος τούτου. Απόφ. ποιν. Αρ. Π. 55 τοῦ 1843 ἐν Εὔρ. τ. 8 σ. 119.

§ 601. Ἔργον τῶν ἐνόρκων εἶναι ν' ἀποφανθῶσιν ἂν ὑπάρχωσιν αἱ ἐλαφρυντικαὶ περιστάσεις, περὶ ὧν τὸ ἄρθρον 49 § 1 τοῦ ποιν. νόμου.—Απ. ποιν. Αρ. Π. 47 τοῦ 1847 καὶ 74 τοῦ 1855, φέρουσα (2).

Απόφ. Ἐπειδὴ, κατὰ τὸ ἄρθρον 49 § 1 τοῦ ποιν. νόμου, ἡ ἀπόπειρα κακουργήματος τιμωρουμένου μὲ θάνατον, τιμωρεῖται μὲ δεσμὰ διὰ βίου, καὶ εἰς τὰς ἰδίως ἐλαφρυντικὰς περιστάσεις μὲ πρόσκαιρα δεσμά· ὥστε ἐνταῦθα αἱ ἰδίως ἐλαφρυντικαὶ περιστάσεις, ἀφορῶσαι τὴν μεταβολὴν τῆς ποινῆς, ἀνάγονται εἰς τὰ στοιχεῖα, περὶ ὧν πρέπει ν' ἀποφανθῶσιν οἱ ἔνορκοι, κατὰ τὰ ἄρθ. 420 καὶ 430 τῆς ποιν. δικονομίας, καθ' ἃ οὐ μόνον ἡ κυρία πρᾶξις, ἀλλὰ καὶ πᾶσαι αἱ ἐπιβαρυντικαὶ καὶ ἐλαφρυντικαὶ περιστάσεις, αἱ ἔχουσαι ἐπιῤῥοὴν εἰς τὴν καταμέτρησιν τῆς ποινῆς, ὑπάγονται εἰς τὴν κρίσιν καὶ ἀπόφασιν τῶν ἐνόρκων.

§ 603. Ζήτημα μὴ ἔχον ἐπιῤῥοὴν εἰς τὸν καταλογισμὸν καὶ εἰς τὴν ἐπιμέτρησιν τῆς ποινῆς δὲν τίθεται, οἷον ἂν τὸ φονευθὲν βρέφος ἦτο βιώσιμον ἢ μὴ, διότι οὐδεμίαν ἐπιῤῥοὴν ἔχει τὸ ζήτημα αὐτὸ, ἀφοῦ ἀρκεῖ νὰ ὑπῆρξεν εἰς ζωὴν τὸ βρέφος καὶ νὰ τοῦ ἀφῃρέθη, διὰ νὰ καταλογισθῇ πλήρης ἡ ποινὴ εἰς τὸν ἐνεργὸν τοῦ φόνου. Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 72 τοῦ 1847 ἐν Εὑρετ. λέξει Ζητήματα § 30.— Πρλ. καὶ τὴν ἀνωτ. (§ 580) 129 τοῦ 1853.

§ 604. Πῶς πρέπει ν' ἀποδεικνύηται, ὅτι τὸ ζήτημα ἀναφαίνεται ἐκ τῆς συζητήσεως; (3). Διὰ πολλῶν ἀποφάσεων ἀπεφασίσθη, ὅτι γεννᾶται περὶ τούτου τεκμήριον ἐκ τοῦ ὅτι τὸ ζήτημα δὲν πηγάζει ἐκ τοῦ βουλεύματος καὶ ἐκ τοῦ ὅτι ἐτέθη (Rej. 9

(1) Πρλ. τὰς λέξ. Βουλεύματα καὶ Παραφροσύνη καὶ ἀν. σ. 290 ἐπ.
(2) Πρλ. καὶ ἀπ. ποιν. Αρ. Πάγ. 35 τοῦ 1847 καὶ 62 τοῦ 1845.
(3) Πρλ. Δαλλ. λ. Instr. crim. ἀρ. 2550.

Φεβρ. 1816 31 Ιανουαρ. καὶ 10 Ἰουλ. 1817, 18 Μαρτ. 1826). — Μάλιστα δὲ ὅτι ἀκυρότης δὲν ὑπάρχει, ἂν ὁ κατηγορούμενος δὲν ἀντέτεινεν εἰς τὸ νὰ τεθῇ (Arrêt. 20 Μαρτ. 1829, 8 Ἀπριλ. 1830, 23 Ἰουν. καὶ 15 Δεκεμ. 1831, 15 Σεπτ. 1843). Ἐναντία ἀρχὴ ἐξάγεται ἐκ τῶν τοῦ ἀκυρωτικοῦ ἀποφάσεων τῆς 22 Ἰουν. καὶ 12 Ἰουλ. 1832 (J. cr. ἀρ. 906 καὶ 966). Ἀλλ' ὅταν τὰ ζητήματα φέρωσι «Ζητήματα ἀναφαινόμενα ἐκ τῆς συζητήσεως» πᾶσα ἀκυρότης ἐκλείπει (Cass. 15 Ἰαν. 1825).

§ 605. Τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων δὲν δύναται νὰ θέσῃ ζητήματα, ἅπερ δὲν βεβαιοῖ, ὅτι ἐξήχθησαν ἀπὸ τῆς συζητήσεως, ἢ ὅτι ἐπροτάθησαν ὑπὸ τοῦ κατηγορουμένου, καὶ ἂν ἐξάγωνται ἐκ τοῦ αἰτιολογικοῦ τοῦ βουλεύματος. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 10 τοῦ 1849.

§ 606. Ἡ θέσις ζητήματος συγγνώμης (d'excuse) δύναται νὰ ζητηθῇ ὑπὸ τοῦ εἰσαγγελέως, ἀντιτείνοντος τοῦ κατηγορουμένου; Τὸ ἀκυρωτικὸν λύσαν προηγουμένως καταφατικῶς τὸ ζήτημα παρεδέχθη ἤδη, ὅτι ὁ κατηγορούμενος εἶναι ὁ καλλίτερος δικαστὴς τῶν μέσων τῆς ὑπερασπίσεως (Rej. 16 Μαρτ. 1844. J. cr. ἀρ. 3538, ὅρα Morin λ. excese ἀρ. 11). Ὁ Ἀρ. Πάγος (ἀπ. ποιν. 67 τοῦ 1847) φαίνεται ἐναντίαν ἀρχὴν παραδεχθεὶς (Κύρ. τ. 8 σ. 124), διότι ἀπεφήνετο διὰ τῆς ἀποφάσεως ἐκείνης, ὅτι ὁ πρόεδρος δύναται νὰ θέσῃ ζήτημα ἐλαφρυντικῆς περιστάσεως, ὅταν προκύπτῃ ἐκ τῆς συζητήσεως, καὶ ἂν ὁ κατηγορούμενος δὲν *συναινῇ*. Πρλ. καὶ ἀνωτ. § 581.

§ 607. Τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων (1) δύναται νὰ μὴ θέσῃ τὸ προτεινόμενον ζήτημα ὡς μὴ πηγάζον δῆθεν ἐκ τῆς συζητήσεως; ἢ δι' οἱονδήποτε ἄλλον λόγον; Τὸ ἀκυρωτικὸν σταθερῶς ἐπὶ τοῦ Κώδηκος τοῦ 1808 ἔλυσε καταφατικῶς τὸ ζήτημα (J. cr. ἀρ. 80, 493 καὶ 802). Τὴν νομολογίαν ταύτην ἀποκρουομέ-

---

(1) Morin, λ. quéstion au jur. ἀρ. 23.

—Κατὰ τὸ 400 ἄρθρον τῆς ποιν. δικονομίας, τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων ἀποφασίζει περὶ ὅλων τῶν κατὰ τὴν συζήτησιν προκυπτόντων δισταγμῶν καὶ παρεμπιπτόντων ζητημάτων· ἀποφασίζοντες λοιπὸν οἱ σύνεδροι, ὅτι δὲν πρέπει νὰ τεθῇ ζήτημα περὶ μέθης διὰ τὸν λόγον, ὅτι ἡ περίστασις τῆς μέθης δὲν προέκυψεν ἐκ τῆς συζητήσεως, ἐνήργησαν ἐκτὸς τῶν καθηκόντων των. Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Π. 116 τοῦ 1842.

νην παρὰ διαφόρων (Legraverend, τόμ. 2 σ. 223. Carno ἐν ἄρθρῳ 337, Chauveau, J. cr. ἀρ. 80) ἐματαίωσεν ὁ Γάλλος νομοθέτης τοῦ 1832, τὸ δὲ ἀκυρωτικὸν, κατὰ συνέπειαν, πολλάκις ἠκύρωσεν ἀποφάσεις αἱ ὁποῖαι ἀπέῤῥιψαν τὴν θέσιν τοῦ αἰτηθέντος ζητήματος (Cass. 10 καὶ 15 Ἀπριλ. 1841. J. cr. ἀρ. 2816 καὶ 2290). Εἰς τὴν τῆς 29 Νοεμ. 1838 ἀπόφασίν του (J. cr. ἀρ. 2364) τὸ ἀκυρωτικὸν ἀπεφήνεν, ὅτι τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων καθῆκον ἔχει νὰ ἐξετάσῃ, ἂν τὸ προτεινόμενον γεγονὸς τῆς συγγνώμης (excuse) ἀναφαίνηται ἐκ τῆς συζητήσεως, ἀλλὰ δὲν παραδεχόμεθα, ὅτι ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ μὴ τὸ παραδεχθῇ μετὰ τὸ νέον ἄρθρον 339 (λέγει ὁ Moriu ἐν λ. qnéstion au jury § 23). Τὸ ζήτημα ἐπαρουσιάσθη ἐκ νέου, καὶ ἀπεφασίσθη, ὅτι τὸ ἐπικαλούμενον ζήτημα πρέπει νὰ τεθῇ εἰς τοὺς ἐνόρκους (Cass. 5 Ἰουνίου 1851).

Ἐν Ἑλλάδι τί ποιητέον; (1). Ἡ νομολογία φαίνεταί μοι ἀκανόνιστος. Ἰδοὺ δὲ τί εὕρηκα εἰς αὐτήν.

— Ὅταν ὁ κατηγορούμενος ἐζήτησε νὰ τεθῶσι δύο ζητήματα, ἤτοι α΄) ἂν ὁ κατηγορούμενος ἠρεθίσθη διὰ βαρειῶν αἰκιῶν· καὶ β΄) ἂν ἡ πρᾶξις ἐξετελέσθη ὑπὸ τὴν ἐπιῤῥοὴν τῶν ἐκλογικῶν παθῶν κατὰ τὰς βουλευτικὰς ἐκλογὰς, πρέπει νὰ τίθενται ζητήματα· δὲν εἶναι δὲ ἔργον τῶν συνέδρων νὰ κρίνωσιν, ἂν τὰ ζητήματα ταῦτα ἀληθεύωσι καὶ ἂν ἐξήχθησαν ἐκ τῆς συζητήσεως.— Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. 51 τοῦ 1846.— ὅρα τὴν λέξ. Ἐκλογαί.

— Οἱ σύνεδροι δύνανται ν' ἀποποιηθῶσι τὴν θέσιν ἐλαφρυντικῶν ζητημάτων, ἂν δὲν προέκυψαν ἐκ τῆς συζητήσεως. Απ. ποιν. Αρ. Π. 52 τοῦ 1845.

— Κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρ. 430 τῆς ποιν. δικονομίας, τότε μόνον τίθενται εἰς τοὺς ἐνόρκους ἰδιαίτερα ζητήματα, όταν κατὰ τὴν συζήτησιν ἀναφανῶσιν ἐπιβαρυντικαὶ περιστάσεις, ἢ ἐὰν ὁ ἐγκαλούμενος ἀναφέρῃ περὶ ἑαυτοῦ πράγματα, τὰ ὁποῖα ἔχουν ἐπιῤῥοὴν εἰς τὸν καταλογισμὸν καὶ εἰς τὴν ἐπιμέτρησιν τῆς ποινῆς· ἂν λοιπὸν ὁ κατηγορούμενος ἀρνῆται τὴν ἀποδιδομένην αὐτῷ ἀνθρωποκτονίαν, δὲν ὑπάρχῃ λόγος διὰ νὰ τεθῇ ζήτημα, ὅτι ἡ πρᾶξις ἐξετελέσθη ἀπρομελετήτως, καὶ ἂν ὁ συνήγορος τοῦ κατηγορουμένου ἐζήτησε νὰ τεθῇ ζήτημα περὶ τούτου, ἀποφανθεὶς συγχρόνως ὅτι δὲν εἶχε πληρεξουσιότητα πρὸς τοῦτο. Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 21 τοῦ 1843.

---

(1) Πρλ. καὶ ἀπ. ποιν. Αρ Πάγου 24 τοῦ 1846 καὶ ἀνωτ. σελ. 287, 292, 293, ἅ, χάριν συντομίας, δὲν ἐπαναλαμβάνω.

:— ὅταν προκύπτῃ ὅτι ὁ κατηγορούμενος δὲν ἀνέφερεν ἰδιαίτερα περιστατικὰ τοῦ ὅτι εὑρέθη εἰς κατάστασιν ἀμύνης, ἐφ' ὧν ἠδύνατο νὰ τεθῇ ἴδιον περὶ τούτου ζήτημα, καλῶς τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων ἀπέῤῥιψε τὴν αἴτησίν του. Απ. ποιν. Αρ. Π. 27 τοῦ 1841.

§ 610. *Ἐλαφρυντικαὶ περιστάσεις.*— Περὶ αὐτῶν εἶναι περιττὸν νὰ γίνῃ λόγος ἐνταῦθα· διότι ἡ ἡμετέρα νομοθεσία δὲν περιέχει τι περὶ ἐλαφρυντικῶν περιστάσεων (1). Μόνον μία περί-

(1) Ἡ ἀνάγκη δικαίας ἀναλογίας τῆς ἐνοχῆς τοῦ πράξαντος πρὸς τὴν καταγνωστέαν ποινὴν ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὸ νὰ δοθῇ εἰς τοὺς δικαστὰς τὸ δικαίωμα τοῦ ν' ἀπομακρύνωνται δι' ἰδιαιτέρους ἐλαφρυντικοὺς λόγους ἀπὸ τῆς νομίμως ὡρισμένης ποινῆς, καταβιβάζοντες αὐτὴν καὶ ὑπὸ τὸν ἐλάχιστον ὅρον. Ὑπάρχουσι δὲ δύο συστήματα. ά) Ἡ χρῆσις τοῦ προειρημένου δικαιώματος ἀφίεται ἁπλῶς εἰς τὴν κρίσιν τοῦ δικαστοῦ, ἅμα ἐν γένει ὑπάρχωσιν ἐλαφρυντικοὶ λόγοι, κατὰ τὸν ἑξῆς τρόπον. 1) Ἐὰν οἱ ἔνορκοι ἀποφανθῶσι τὴν ὕπαρξιν ἐλαφρυντικῶν λργων (τοὺς ὁποίους ὁ νόμος δὲν ὁρίζει εἰδικώτερον)· il y a des circonslances atténuantes, οἱ δικασταὶ ὀφείλουσι νὰ μὴ ἐπιβάλωσι τὴν τακτικὴν ποινὴν, ἀλλὰ τὰς ἀμέσως κατωτέρας (ἑπομένως ἀντὶ τῆς ποινῆς τοῦ θανάτου, δεσμὰ διὰ βίου ἢ πρόσκαιρα). Τὸ σύστημα τοῦτο εἰσήχθη ἀπὸ τοῦ 1832 εἰς τὴν Γαλλίαν διὰ τοῦ νόμου τῆς 28 Ἀπριλίου 1832 § 94, πρὸ πάντων ἵνα μετριάσῃ τὴν σκληρότητα τῶν γαλλικῶν νόμων. Arhiv des CrimR. XIII, σελ. 340, 344. Archiv, neue Folge, 1836, σελ. 9. Chauveau Code progressif p. 33, 858. Haus observ. sur de projet de rév. I, p. 50—57. Περὶ τῆς ἐν Γαλλίᾳ πείρας ὅρα τὴν διατριβὴν τὴν περιεχομένην εἰς τὴν ἐφημερίδα le droit 1839, nr. 230. Κατὰ τοῦ συστήματος τούτου ὅρα law magazine Heft. 45 pag. 35—40. Κατὰ τὸν ἰσχύοντα Γαλλ. ποιν. νόμον ἄρθ. 463, ἐπὶ μόνων τῶν πλημμελημάτων δύνανται οἱ δικασταὶ νὰ καταβιβάσωσι τὴν ποινὴν ὑπὸ τὸν ἐλάχιστον ὅρον. 2) Κατὰ δεύτερον ἄλλο σύστημα, ὁσάκις διὰ τὸ σπουδαῖον ἢ τὸ πολυάριθμον τῶν ἐλαφρυντικῶν περιστάσεων ἡ ὑπὸ τοῦ νόμου ἀπειλουμένη ὁριστικὴ ποινὴ ἢ, ἐπὶ σχετικῶς ἀορίστων ποινῶν, ὁ ἐλάχιστος τῆς ποινῆς ὅρος φαίνεται δυσανάλογος πρὸς τὸ μέγεθος τῆς ἐνοχῆς, ὁ δικαστὴς ἔχει τὴν ἐξουσίαν νὰ καταβαίνῃ ὑπὸ τὸν ἐλάχιστον ὅρον. Τὸ σύστημα τοῦτο ἀπαντᾶται εἰς τὸ Ἀννοβερικὸν νομοσχέδιον. Μετάφρ. Φεϋερβ. σ. 240, ἔνθα καὶ ἄλλαι παρατηρήσεις.

πτωσις ὑπάρχει ἐν τῷ νόμῳ τῆς 27 Ἰουνίου 1850 (Ἐφημ. Κυβερν. σελ. 65).

§. 615.

Ἀλλὰ ἀδιακρίτως πρέπει νὰ τίθενται ζητήματα περὶ τῶν ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ ἀναφαινομένων ἐπιβαρυντικῶν ἢ ἐλαφρυντικῶν περιστατικῶν, ἢ πρέπει νὰ γίνηται διάκρισις τίς;

§ 616. Ἐκ τῶν ἀρχῶν, ὅσας ἡ νομολογία καθιέρωσε, προκύπτει ὅτι μεταβολὴ κατηγορίας δὲν συγχωρεῖται· τίθενται ὅμως ζητήματα, ὅταν ταῦτα συνυπακούωνται εἰς τὸ κύριον τῆς κατηγορίας κεφάλαιον. Ὁ χαρακτηρισμὸς τῆς εἰς τὸ κατηγορητήριον σημειωθείσης πράξεως καὶ ἡ ἐνοχὴ τοῦ ἐγκαλουμένου δύνανται ἐν τῇ καταδικαστικῇ ἀποφάσει νὰ ἀλλοιωθῶσιν, ὅταν ἦναι ἀναγκαία συνέπεια τῶν ἀναφυεισῶν ἐκ τῆς συζητήσεως περιστάσεων· ἐπομένως μόνη ἡ ὑλικὴ πρᾶξις πρέπει νὰ μένῃ ἡ αὐτή. Κατὰ δὲ ταῦτα ὁσάκις προκύψωσιν ἐκ τῆς συζητήσεως περιστάσεις αἵτινες τροποποιοῦν τὴν κυρίαν, χωρὶς νὰ ἀποτελῶσι νέαν καὶ ἀνθύπαρκτον πρᾶξιν, ὁ πρόεδρος τῶν συνέδρων ὀφείλει νὰ θέσῃ ζήτημα καὶ περὶ αὐτῶν καίτοι μὴ ἀναφερομένων εἰς τὸ κατηγορητήριον ἔγγραφον. Τὰ ἑπόμενα ὀλίγα ἐκ τῶν πολλῶν παραδείγματα σαφηνίζουσι τὴν ἀρχὴν αὐτήν.

§ 617. *Λῃστεία.* — *Κλοπή.* — Δὲν ὑπάρχει μεταβολὴ κατηγορίας, α) ὅταν ὁ ἐπὶ λῃστείᾳ κατηγορούμενος ζητῇ νὰ τεθῇ ζήτημα περὶ κλοπῆς. Απ. ποιν. Αρ. Π. 49 τοῦ 1846 ἐν *Εὐρετ.* τόμ. 8 σελ. 116.

— Ὅταν κατηγορῆταί τις ἐπὶ λῃστείᾳ, καὶ ὁ κατηγορούμενος προτείνει ὅτι ἡ πρᾶξις φέρει χαρακτῆρα κλοπῆς, προτείνων νὰ τεθῇ ζήτημα περὶ κλοπῆς, τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων ὀφείλει νὰ θέτῃ τὸ ζήτημα αὐτὸ, διότι ἡ λῃστεία καὶ ἡ κλοπὴ εἶσὶ πράξεις ὁμογενεῖς. Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 60 τοῦ 1846, καὶ 148 τοῦ 1851. Πρλ. καὶ ἐν λέξ. Λῃστεία ἀπ. ποιν. Αρ. Π. 92 τοῦ 1853, λύουσαν ἀπαραλλάκτως τὸ ζήτημα.

§ 618. β') *Ἀπαγωγή.*— Ὅταν ὁ ἐπὶ κακουργήματι ἀπαγωγῆς κατηγορούμενος ζητῇ νὰ τεθῇ ζήτημα (1), ὅτι ἡ πρᾶξις ἐλα-

(1) Ὅταν τις κατηγορῆται, ὅτι ἀπήγαγε νέαν τινὰ, τὴν ὁποίαν ἀπέλυσε πρὸ πάσης ἀνακρίσεως ἀλύμαντον, καὶ κατεδικάσθη, ὅτι

εἰς χώραν ἑκουσίως. Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 95 τοῦ 1845 ἐν Εὑρετ. τόμ. 8 σελ. 122.— Πρλ. τὴν λέξ. Απαγωγή.

§ 619. γ') *Συνέργεια.*— ὅταν ὁ κατηγορούμενος ζητῇ νὰ τεθῇ ζήτημα περὶ συνεργείας. — ὅρα τὴν λέξ. Συνέργεια (1), καὶ κατωτ. ἀπ. ποιν. Αρ. Π. 20 τοῦ 1854.

§ 620. δ') *Ἐκβίασις.*— ὅταν κατηγορῆταί τις ἕνεκα ἐκβιάσεως, ὁ πρόεδρος δύναται νὰ θέσῃ ζήτημα περὶ τοῦ σκοπουμένου κέρδους. Απ. ποιν. Αρ. Π. 34 τοῦ 1842.

§ 621. ε') *Ἀνθρωποκτονία.*— *Τραῦμα* (2). ὅταν ἡ κατηγορία ἀφορᾷ φόνον, δύναται νὰ τεθῇ ζήτημα περὶ τραύματος (3), διότι ἡ πρᾶξις εἶναι τῆς αὐτῆς φύσεως, μὴ διαφέρουσα εἰμὴ κατὰ τὸν σκοπὸν τοῦ κατηγορουμένου (429, 430 ποιν. δικ.). Απόφ. ποιν. Αρ. Π. 51 τοῦ 1856.— 14 τοῦ 1853.

§ 622. ς') *Ἀνθρωποκτ.*— *Τραῦμα.*— ὅταν τὶς κατηγορῆται δι' ἀνθρωποκτονίαν, δύναται νὰ ζητήσῃ νὰ τεθῇ ζήτημα περὶ τραύματος· ἐκ τούτου δὲν μεταβάλλεται ἡ κατηγορία, διότι τὸ τραῦμα ἔχει στενὴν σχέσιν μὲ τὴν ἀνθρωποκτονίαν καὶ ἐμπεριλαμβάνεται εἰς αὐτὴν, συνεπάγον τὸ αὐτὸ ἀποτέλεσμα (421, 430 ποιν. δικ.). Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 14 τοῦ 1853.

τὴν ἀπέλυσεν ἄνευ τῆς θελήσεώς του καὶ χωρὶς νὰ ἐπιτύχῃ τὸν σκοπόν του, δὲν ὑπάρχει μεταβολὴ κατηγορίας. Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 33 τοῦ 1842, ἣν ἐν λέξ. Απαγωγή.

(1) Ὁ χαρακτηρισμὸς τῆς εἰς τὸ κατηγορητήριον σημειωθείσης πράξεως καὶ ἡ ἐνοχὴ τοῦ ἐγκαλουμένου δύνανται ἐν τῇ καταδικαστικῇ ἀποφάσει νὰ ἀλλοιωθῶσιν, ὅταν ἦναι ἀναγκαία συνέπεια τῶν ἀναφυεισῶν ἐκ τῆς συζητήσεως περιστάσεων· ἑπομένως μόνη ἡ ὑλικὴ πρᾶξις πρέπει νὰ μένῃ ἡ αὐτή. Δὲν μεταλλάσσεται δὲ ἡ πρᾶξις ὅταν τὶς κατηγορηθῇ μὲν ὡς αὐτουργός, καταδικαθῇ δὲ ὡς συνεργός. Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου σκζ' τοῦ 1838, ἣν ἐν λέξ. Ζητήματα ἐνόρκοις, ἤτοι ἐν Εὑρ. τ. 8.

(2) Μόνον ἡ μεταβολὴ τῆς κατηγορηθείσης πράξεως φέρει ἀναίρεσιν, ὄχι δὲ καὶ ἡ παραδοχὴ ἐπιβαρυντικῶν περιστατικῶν. Ὁ κατηγορηθεὶς λοιπὸν ἐπὶ ἀπρομελετήτῳ τραυματισμῷ δύναται νὰ καταδικασθῇ ὅτι ἐκ προμελέτης ἐξετέλεσε τὴν πρᾶξιν. Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 19 τοῦ 1850.

(3) Πρλ. ὅμως ἀπ. ποιν. Αρ. Πάγ. 109 τοῦ 1851.

§ 623. ζ') *Φόνος.*— *Αναίρεσις.*— Ὁ πρόεδρος τῶν συνέδρων δύναται νὰ θέσῃ, προκειμένου λόγου περὶ φόνου, ζήτημα περὶ ἀναιρέσεως (430 ποιν. δικ.). Απ. ποιν. Αρ. Π. 107 τοῦ 1853, 11 τοῦ 1851 (1) καὶ 67 τοῦ 1847 ἐν Εὐρ. τ. 8 σ. 118.

— Ὅταν κατηγορῆταί τις ἐπὶ φόνῳ ἐκ συστάσεως, τίθεται ζήτημα περὶ ἀναιρέσεως, διότι δὲν μεταβάλλεται ἡ κατηγορία, ἀλλ' ἁπλῶς τροπολογεῖται. Απ. ποιν. Αρ. Π. 107 τοῦ 1853.

§ 624. η') *Σύστασις.*— Ὅταν ἀναφανῇ ἐκ τῆς συζητήσεως σύστασις, τίθεται περὶ αὐτῆς ζήτημα (2), διότι ὁ χαρακτηρισμὸς τῆς εἰς τὸ κατηγορητήριον σημειωθείσης πράξεως καὶ ἡ ἐνοχὴ τοῦ ἐγκαλουμένου δύνανται ἐν τῇ καταδικαστικῇ ἀποφάσει νὰ ἀλλοιωθῶσιν, ὅταν εἶναι ἀναγκαία συνέπεια τῶν ἀναφυεισῶν ἐκ τῆς συζητήσεως περιστάσεων· ἑπομένως μόνη ἡ ὑλικὴ πρᾶξις πρέπει νὰ μένῃ ἡ αὐτή. Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγ. σκζ' τοῦ 1838 ἐν Εὑρετ. τ. 8 σ. 128.— Πρλ. τῆς λέξ. Σύστασις.

§ 625. θ') *Απόπειρα.*— Ἡ ἀπόπειρα καὶ ἡ τετελεσμένη πρᾶξις δὲν εἶναι ἔγκλημα ειδικῶς διάφορον, ἀλλ' ἡ τετελεσμένη πρᾶξις εἶναι κυρίως ἡ ἐξακολούθησις τῆς ἀποπείρας, ὥστε ἐπειδὴ δὲν ἀπεδείχθη τὸ τέλος μιᾶς πράξεως, ἀλλὰ μόνον ἡ ἀρχὴ τῆς ἐκτελέσεως αὐτῆς, ὅ ἐστιν ἀπόπειρα, καὶ κατεδικάσθη ἑπομένως ὁ κατηγορηθεὶς εἰς τὴν ποινὴν τῆς ἀποπείρας, διὰ τοῦτο δὲν μετεβλήθη τὸ ἀντικείμενον τῆς κατηγορίας, μάλιστα, κατὰ τὸ ἄρθρον 396 τῆς ποιν. δικονομίας, ὁ πρόεδρος πρέπει νὰ συμπεριλαμβάνῃ μεταξὺ τῶν προβλημάτων τῆς ψηφηφορίας, καὶ τὸ περὶ τῆς ἀποπείρας, ὁσάκις πηγάζει τοῦτο ἐκ τῶν συζητήσεων. Διὰ νὰ τιμωρηθῇ δὲ ἡ ἀπόπειρα, πρέπει κατὰ τὸ ἄρθρον 51 τοῦ ποιν. νόμου, ἡ μελετηθεῖσα πρᾶξις νὰ μείνῃ ἀνεκτέλεστος ἐκ τύχης, ἢ δι' ἐξω-

---

(1) Ὅταν ὁ συνήγορος τῶν κατηγορουμένων ἀνέφερεν ὅτι προμελέτη δὲν ὑπῆρξε, τίθεται ζήτημα περὶ ἀναιρέσεως, κατὰ τὸ ἄρθ. 430 τῆς ποιν. δικο. Απ. ποιν. Αρ. Π. 11 τοῦ 1851.

— Ὅταν οἱ ἔνορκοι παραδέχωνται τὴν συνέργειαν τινὸς εἰς τὴν ἐκ προμελέτης ἀποφασισθεῖσαν καὶ ἐσκεμμένως ἐκτελεσθεῖσαν ἀνθρωποκτονίαν, περιττὸν νὰ προβῶσιν εἰς τὰ περὶ ἀναιρέσεως ζητήματα. Απ. ποιν. Αρ. Π 69 τοῦ 1854.

(2) Παραδεχθέντων τῶν ἐνόρκων τὸ *ἀπρομελετήτως* ζήτημα εἶναι πάντῃ ἀδιάφορον πῶς τὸ ἐκ προμελέτης ζήτημα ἐτέθη ἢ ἔπρεπε νὰ τεθῇ. Απ. ποιν. Αρ. Π. 15 τοῦ 1852.

τερικά ἐμπόδια, καὶ ἡ περίστασις αὕτη, ὡς ἀποτελοῦσα ζήτημα πραγματικόν, καὶ ἔχουσα ἐπιῤῥοὴν εἰς τὸν καταλογισμὸν, πρέπει νὰ ἐκτίθηται εἰς ἰδιαίτερον ζήτημα, κατὰ τὸ ἄρθρον 430 τῆς ποιν. δικονομίας, διὰ νὰ ἐκφρασθῶσι περὶ αὐτῆς οἱ ἔνορκοι εἰς τὴν κατηγορίαν των. Απ. ποιν. Αρ. Π. ζ' τῆς 30 Ἀπριλ. 1836 (σελ. 17 τοῦ πρώτου τόμου τῆς Νομολογ.).

§ 626. ι) Μόνον ἡ μεταβολὴ τῆς κατηγορηθείσης κυρίας πράξεως, ἀλλ' ὄχι καὶ τῶν συνοδευουσῶν αὐτὴν περιστάσεων, ὅσας τυχὸν τὸ δικαστήριον ἀντιλαμβάνεται ἐκ τῆς ἐπὶ ἀκροατηρίου συζητήσεως, δύναται νὰ δώσῃ χώραν εἰς ἀναίρεσιν· ὁ κατηγορούμενος δὲ ὅτι ἀπρομελετήτως καὶ εἰς βρασμὸν ψυχικῆς ὁρμῆς ἐτραυμάτισε καὶ καταδικασθεὶς ὅτι ἄνευ προμελέτης καὶ παροξυνθεὶς ἐτραυμάτισε, δὲν ἔχει ἀφορμὴν νὰ παραπονῆται, ὅτι ἐγένετο μεταβολὴ εἰς τὴν κατηγορίαν (1). Απ. ποιν. Αρ. Π. 4 τοῦ 1841.

— Ἂν πρᾶξίς τις χαρακτηθεῖσα εἰς τὸ κλητήριον θέσπισμα ὡς ἄνευ προμελέτης αἰκία, θεωρηθῇ ἀπὸ τὸ δικαστήριον ὡς ἐκ προμελέτης, δὲν ὑπάρχει ἀφορμὴ ἀναιρέσεως. Απ. πολ. Αρ. Π. τκ' τοῦ 1838, ὅρα τὴν λέξ. Αἰκία.

§ 627. ια) Ὅταν κατηγορῆταί τις διὰ φόνον ἐκ προμελέτης, τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων δύναται νὰ θέσῃ ζήτημα τραυματισμοῦ ἐκ προμελέτης, ἐξ οὗ προῆλθε θάνατος καθότι ἡ ἐκ προμελέτης γενομένη σωματικὴ βλάβη ἢ τὰ τραύματα τὰ συνεπάγοντα μεθ' ἑαυτῶν θάνατον ἐμπεριλαμβάνονται εἰς τὸ βαρύτερον

---

(1) Δὲν ὑπάρχει μεταβολὴ κατηγορίας, ὅταν τὸ δικαστήριον ἀποφαίνηται, ὅτι ἡ ἐκ τῆς αἰκίας πρὸς ἐργασίαν ἀνικανότητος ὑπερβαίνει τὰς 30 ἡμέρας, ἐνῷ ἡ κατηγορία ἦτον, ὅτι δὲν τὰς ὑπερβαίνει. Απ. ποιν. Αρ. Π. υνθ' τοῦ 1840, ὅρα Εὐρ. τόμ. 1 τὴν λέξ. Αἰκία.

— Δὲν ὑπάρχει μεταλλαγὴ πράξεως, ἐὰν τὸ δικαστήριον τῶν πλημμελειοδικῶν λάβῃ ὑπ' ὄψιν τὴν ἐπιβαρυντικὴν περίστασιν τῆς διαρκείας τῆς ἀσθενείας ὑπὲρ τὰς 30 ἡμέρας, ἐνῷ διὰ τοῦ βουλεύματος παρεπέμφθη ὁ κατηγορούμενος εἰς τὸ ἀκροατήριον νὰ δικασθῇ ἕνεκα τραυματισμοῦ, προξενήσαντος εἰς τὸν παθόντα ἀνικανότητα πρὸς ἐργασίαν, διαρκέσασαν πλέον τῶν 30 ἡμερῶν, οὐχὶ δὲ καὶ τῶν 3 μηνῶν. Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου τῆς 15 Ἰουλίου 1840.

ἔγκλημα τοῦ ἐκ προμελέτης φόνου (1). Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου υπή τοῦ 1841.

§ 628. ιϐ') Ἂν τὸ πλημμελειοδικεῖον κατεδίκασέ τινα ὡς ἐξυϐρίσαντα λόγῳ ἐνῷ ἡ κατηγορία περιεστρέφετο εἰς τὸ ὅτι ἡ ἐξύϐρισις ἔγεινε δι' ἀπειλῶν, ἐντεῦθεν δὲν ἕπεται ὅτι ὁ κατηγορούμενος κατεδικάσθη δι' ἄλλην παρὰ διὰ τὴν κατηγορηθεῖσαν πρᾶξιν, διότι ὡς ἐξύϐρισις διὰ λόγου δύνανται νὰ χαρακτηρισθῶσιν αἱ ἀπειλαὶ, ὁσάκις αὗται γίνωνται λόγῳ Απόφ. ποιν. Αρ. Π. υν' τοῦ 1840 ἐν Εὐρ. τ. 8 σ. 386.

§ 629. ιγ') Ἄν τις ἐκατηγορήθη ὅτι ἔκλεψε νομίσματα. εἰς δὲ τὸ ζήτημα τεθῇ *κινητὰ*, δὲν ἕπεται, ὅτι ὑπάρχει μεταϐολὴ κατηγορίας. Απ. ποιν. Αρ. Π. τοῦ 1842.

§ 630. ιδ') Ὅταν τις κατηγορήθη, ὅτι διὰ σωματικῆς βίας ἠνάγκασεν εἰς ἀσέλγειαν κόρην νεωτέραν τῶν 12 ἐτῶν, κατεδικάσθη δὲ ὅτι ἔπραξεν ἀσέλγειαν χωρὶς νὰ μεταχειρισθῇ σωματικὴν βίαν, δὲν μεταϐάλλεται τὸ ἀντικείμενον τῆς κατηγορίας, καθότι ὁσάκις ἡ ἀσέλγεια πράττεται κατὰ προσώπου νεωτέρου τῶν 12 ἐτῶν, μὴ δυναμένου διὰ νεότητα νὰ ἐννοήσῃ τὰ ἐπακόλουθα τῆς πράξεως, ὑπάρχει πρόληψις, ὅτι ἔλαϐε χώραν ἀπάτη καὶ ἀποπλάνησις, ἥτις εἰς τοιαύτην περίπτωσιν τιμωρεῖται ἐπίσης μὲ βιασμόν. Απ. ποιν. Αρ. Π. νθ', ἣν ἐν λέξ. Ἀσέλγεια.

§ 631. ιε') Δὲν εἶναι ἀπαραιτήτως ἀναγκαῖον τὸ ν' ἀναφέρωνται εἰς τὸ κατηγορητήριον αἱ αὐταὶ λέξεις τοῦ νόμου καὶ ὄχι ἄλλαι ταὐτόσημοι· ἑπομένως ὅταν τὸ κατηγορητήριον φέρῃ ὅτι ἕνεκα ἐξυϐρίσεως τῆς εἰς τὴν ἀρχὴν ὀφειλομένης τιμῆς, τουτέστιν ὅτι διὰ διαφόρων εἰκόνων προσέϐαλον τὴν Κυϐέρνησιν τοῦτο ἰσοδυναμεῖ μὲ τὴν *δυσφημίαν*. Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 49 τοῦ 1841 ἐν Εὐρ. τ. 8 σ. 387. Πρλ. ἀνωτ.

§ 632. Ἀπαγορεύεται ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου ἡ καταδίωξις ἄλλης ἀξιοποίνου πράξεως παρὰ τὴν διαλαμϐανομένην εἰς τὸ περὶ ἀναπομπῆς βούλευμα, ἀλλὰ τὴν πρᾶξιν ταύτην δὲν καταστραίνουσιν ἀλλοίαν οὔτε ὁ διάφορος χαρακτηρισμὸς αὐτῆς, οὔτε ἡ ἐφαρ-

---

(1) Καὶ ὅταν κατηγορῆταί τις ἐπὶ ἀνθρωποκτονίᾳ ἐκ προμελέτης καὶ ἐσκεμμένως πραχθείσῃ δύναται νὰ καταδικασθῇ ὅτι ἐξετέλεσε τὴν πρᾶξιν ἀπρομελετήτως εἰς βρασμὸν ψυχικῆς ὁρμῆς. Απ. ποιν. Αρ. Π. 38 τοῦ 1844.

μογὴ ἄλλου παρὰ τὸν εἰς τὸ βούλευμα ἀναφερόμενον νόμον, ὅταν μάλιστα ἦναι μὲν ὁ αὐτός, ἀλλὰ ἦναι διάφορος εἰς δύο ἐκδόσεις (π. χ. τὸ ἄρθ. 288 τοῦ ποιν. νόμου). Αὐτὸ προκύπτει ἐκ τῶν ἄρθ. 430, 351, 451 τῆς ποιν. δικον.). Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 96 τοῦ 1836.

§ 633. Ἐπειδὴ πρόκειται περὶ μεταβολῆς τῆς κατηγορίας, προσθέτω καὶ τὰ ἑξῆς. — Ὅταν κατηγορηθῇ τὶς ἐπὶ παραβάσει τῶν ἄρθ. 421, 371, 557 καὶ 688 τοῦ ποιν. νόμου, δύναται νὰ ἐφαρμοσθῇ, ἀντ' αὐτῶν, τὸ ἄρθ. 205; Ναί. Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγ. 56 τοῦ 1854. Ὅρα κατωτ. § 657.

§ 634. Δὲ ὑπάρχει μεταβολὴ κατηγορίας διὰ τοῦτο καὶ μόνον, ὅτι τὸ πλημμελ. δὲν παρεδέχθη, ὅτι ἡ πρᾶξις περιέχει τὸ στοιχεῖον τῆς διὰ χαλεπῶν ὀνειδισμῶν καὶ ὕβρεων ἐρεθίσεως τοῦ αὐτουργοῦ τῶν αἰκιῶν. Απ. ποιν. Αρ. Π. 104 τοῦ 1853.

§ 650. Συνεπείᾳ τῆς ἐν τῷ § 616 ἐκτεθείσης ἀρχῆς δὲν τίθενται νέα ζητήματα εἰς τὰς ἑξῆς περιπτώσεις (1).

---

(1) Πρλ. Morin, λέξ. quést. au jur. ἀρ. 13 ἐπ.— Ὅταν αἱ ἐκ τῆς συζητήσεως προκύπτουσαι περιστάσεις τροποποιοῦν τὴν φύσιν τοῦ ἐγκλήματος, τότε τίθενται ἰδιαίτερα περὶ αὐτῶν ζητήματα, τὰ ὁποῖα παραδίδονται ἐπίσης εἰς τοὺς ἐνόρκους· ἂν ὁ πρόεδρος τῶν συνέδρων ἀπαρνηθῇ τὴν θέσιν τῶν ἐκ τῶν περὶ ὧν ὁ λόγος περιστάσεων προκυπτόντων ζητημάτων, ἀποφασίζει τότε τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων.

Ἀπεριόριστος προσοχὴ ἀπαιτεῖται εἰς τῶν ζητημάτων τὴν ἐκτίμησιν· ἂν ἡ ἐνυπάρχουσα εἰς αὐτὰ ἔλλειψις ἦναι ῥιζικὴ καὶ οὐσιώδης, ἂν ἀντὶ νὰ ὑποβληθῶσιν εἰς τοὺς ἐνόρκους μία ἢ πλειότεραι ἐπιβαρυντικαὶ ἢ ἐλαφρυντικαὶ περιστάσεις, προερχόμεναι ἀπὸ τὸ ἀρχικὸν ἔγκλημα τὸ ὁποῖον καταδιώκεται, καὶ αἵτινες προελθοῦσαι ἐκ τῆς συζητήσεως δὲν ἦσαν συμπεριειλημμέναι εἰς τὸ κατηγορητήριον ἔγγραφον, ἤθελον δοθῇ εἰς τοὺς ἐνόρκους ζητήματα νέα ἀφορῶντα ἀντικείμενον μηδόλως ἐμπεριεχόμενον εἰς τὸ ἐγκλητήριον ἔγγραφον, ὁλοτελῶ; ξένον ἀφ' ὅ,τι ἔδωσεν ἀφορμὴν εἰς τὸ περὶ παραπομπῆς βούλευμα, ἤθελε προφανῶς λάβει χώραν παράβασις νόμου, ὑποβαλλομένου εἰς τὸ δικαστήριον τῶν Κακουργιοδικῶν πράγματος, περὶ οὗ δὲν προϋπῆρξε παραπομπῆς βούλευμα.

Εἶναι ὅθεν ἐκτὸς πάσης ἀμφιβολίας, ὅτι καὶ τὰ πρῶτα καὶ τὰ

§ 631. α) *Βιασμός.— Προσβολὴ αἰδοῦς.*— Κατηγορῆταί τις ἐπὶ βιασμῷ· δὲν τίθεται ζήτημα, ἂν ἡ πρᾶξις φέρῃ χαρακτῆρα προσβολῆς τῶν ἠθῶν, διότι μεταβάλλεται ἡ κατηγορία. Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 113 τοῦ 1846.

§ 632. β) *Πλαστογραφία.— Ἀπάτη.*— Δὲν δύναται νὰ τεθῇ εἰς κατηγορίαν περὶ πλαστογραφίας ζήτημα ἀπάτης ἢ πλαστογραφίας δι' ἄλλων γεγονότων (Cass. 1 Φεβρ. 1844. J. cr. ἀρ. 3635.

§ 653. γ) *Κλοπή.— Ὑπεξαίρεσις.* — Δύναται εἰς κατηγορίαν κλοπῆς παρ' ὑπηρέτου νὰ τεθῇ ζήτημα ὑπεξαιρέσεως (abus de confiance); Κατὰ τὸν Morin, λ. quést. au jur., ὄχι, ἂν ἡ ὑπεξαίρεσις δεν περιέχηται εἰς τὸ βούλευμα, ἀλλὰ τὸ ἀκυρωτικὸν ἀπεφήνατο, ὅτι συνεξυπακούεται (Rej. 9 Μαρτ. 1843. Jur. cr. ἀρ. 3315).

§ 655. δ) *Χρεωκοπία.* — Δὲν τίθενται ἰδιαίτερα ζητήματα ὅταν εἰσὶν ἄσχετα πρὸς τὴν κυρίαν πρᾶξιν καὶ δὲν χρησιμεύωσιν ὡς ἐλαφρυντικαὶ περιστάσεις αὐτῆς. ἀλλ' ἀπαρτίζωσιν ἀνεξαρτήτους πρὸς τῇ κυρίᾳ πράξει. Οἷον ὅταν τὶς κατηγορῆται ὅτι ἔμπορος ὢν καὶ πτωχεύσας ὑπεξήρεσε πραγματείας πρὸς βλάβην τῆς ὁμάδος τῶν δανειστῶν, καὶ ὅτι ἀπέκρυψε τὰ βιβλία του, δὲν τί-

---

ἐκ τῆς συζητήσεως ὑπαγορευόμενα ζητήματα πρέπει νὰ περιστρέφωνται εἰς τὴν κυρίαν πρᾶξιν· ἂν παραδ. χάριν ἤθελεν ὁ Δημήτριος κατηγορηθῇ δι' ὁποιον δήποτε τετελεσμένον ἔγκλημα, καὶ ἐκ τῆς συζητήσεως ἤθελε προκύψει ἁπλῆ ἀπόπειρα, εἶναι ἀναγκαῖον νὰ ὑποβληθῇ εἰς τοὺς ἐνόρκους καὶ τὸ ζήτημα τῆς ἀποπείρας, καὶ τὸ κύριον ἔγκλημα. πλειότερον ἀκόμη, ἂν ἐκ τῆς συζητήσεως ἀναφανῶσιν ἰδιαίτεραι περιστάσεις, προσκολλημέναι εἰς τὸ κύριον ἔγκλημα, περὶ οὗ διέλαβε τὸ κατηγορητήριον ἔγγραφον, ἀφορῶσαι τὸν χρόνον, τόπον, ἢ τὰ ἀναφερόμενα εἰς τὴν πρᾶξιν πρόσωπα, ἀδιαφόρως ἂν δύνανται νὰ ἀποτελέσωσιν ἐγκλήματα συναφῆ, ἢ νὰ ληφθῶσιν ὑπ' ὄψιν αἱ ἐπιβαρύνουσαι περιστάσεις, ἀντὶ νὰ παραπεμφθῶσιν εἰς νέαν ἀνάκρισιν, ὑποβάλλονται καὶ αὗται εἰς τοὺς ἐνόρκους, καὶ ἀποφασίζονται συνάμα. Μαρ. σ. 111.

— Ὅτι δὲν τίθενται ζητήματα περὶ πράξεως ἀνακαλυπτομένης ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ, καὶ ἀποτελούσης ἀδίκημα διάφορον τοῦ περὶ οὗ ἡ κατηγορία, ἴδε Δαλλ. λέξ. instr. crim. ἀρ. 2503 ἐπ. καὶ Κυρ. λέξ. Ζητήματα σ. 93 § 3.

θέτει ζήτημα ὅτι ἕνεκα τῶν ἐμπορικῶν περιπετειῶν του ἠναγκάσθη νὰ πωλήσῃ πραγματείας εἰς κατωτέραν τιμήν·— ὅτι ὑπῆρχεν ἁπλῆ χρεωκοπία, καὶ ὅτι φυγὼν δὲν ἔκαμε τὴν περὶ πτωχεύσεως δήλωσίν του. Απ. ποιν. Αρ. Π. 48 τοῦ 1856.

§ 656. ς') *Βιασμός.— Απαγωγή.* — ὅταν κατηγορῆταί τις ἐπὶ βιασμῷ, δὲν τίθεται ζήτημα περὶ ἀπαγωγῆς, διότι τὰ στοιχεῖα ταύτης εἶναι ἄλλα παρὰ τὰ τοῦ βιασμοῦ. Απ. ποιν. Αρ. Π. 155 τοῦ 1856 (1).

§ 657. ζ') *Κλοπή.—Αὐτοδικία.— Διατάραξις.*— ὅταν κατηγορῆταί τις ἐπὶ κλοπῇ καὶ λῃστείᾳ, δὲν ἐπιτρέπεται νὰ τεθῇ ζήτημα περὶ αὐτοδικίας ἢ διαταράξεως οἰκ. εἰρήνης (421 ποιν. δικ.). Απ. ποιν. Αρ. Π. 108 τοῦ 1855.

— Τὸ κύριον ζήτημα πρέπει νὰ ἐπιστηρίζηται εἰς τὴν ἐν τῷ ἐπιλόγῳ τοῦ ἐγκλητηρίου ἔγγράφου πρότασιν· ὅθεν ὅταν ἐκεῖνο φέρῃ ὅτι ὁ . . . ἠνάγκασεν εἰς ἀσέλγειαν τὴν . . . μεταχειρισθεὶς σωματικὴν βίαν, ὁ πρόεδρος τῶν συνέδρων δὲν δύναται, ἐνδίδων εἰς τὴν πρότασιν τοῦ κατηγορουμένου, νὰ θέσῃ ζητήματα περὶ τῆς μὴ ἀποδειχθείσης βίας ἢ περὶ τῆς συναινέσεως τῆς γυναικός. Απ. ποιν. Αρ. Π. ρξέ τοῦ 1837 (σελ. 236 τ. 2 τῆς Νομολογ.), ἣν ἐν Εὑρετ. λ. Βιασμός.

§ 658. η') *Λῃστεία.— Τραῦμα.*— ὅταν κατηγορῆταί τις ἐπὶ λῃστείᾳ, δὲν τίθεται ζήτημα περὶ αἰκιῶν καὶ ἀπειλῶν. Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 71 τοῦ 1845 ἐν Εὑρ. τ. 8 σ. 126.

§ 659. θ') *Συνέργεια.— Αὐτουργός* (α).— ὅταν τις κατηγορῆται, ὅτι ἐν γνώσει τῆς ὑπ' ἄλλων δύο πραχθείσης κλοπῆς ἐδέχθη τὰ κλοπιμαῖα, δὲν συγχωρεῖται ἡ θέσις ζητήματος, ὅτι μετὰ τῶν ἐξ ἀρχῆς ἑτέρων δύο συναυτουργῶν συναπεφάσισε καὶ ἐξετέλεσεν αὐτοπροσώπως τὴν κλοπὴν 429, 430 ποιν. δικ. Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 20 τοῦ 1857, φέρουσα.

Απόφ. Ἐπειδὴ κατὰ τὴν θεμελιώδη τοῦ ποινικοῦ δικαίου ἀρ-

---

(1) Πρβλ. τὴν λέξ. Βιασμός.

(α) Διὰ τῆς θέσεως τῶν ζητημάτων, περὶ ὧν οἱ §§ 659—660, μεταβάλλεται ἡ κατηγορία; δὲν πρόκειται περὶ τῆς αὐτῆς πράξεως, ἔστω καὶ ὑπὸ βαρυτέραν τινὰ ἔποψιν, κατὰ τὰ στοιχεῖά της, τὸν τόπον, τὸν χρόνον καὶ τὰ πρόσωπα; Ὁμολογητέον τοὐλάχιστον, ὅτι αἱ σκέψεις τῶν ἀποφάσεων αὐτῶν δὲν εἶ-

χήν, ἥτις πηγάζει ἐκ τοῦ δικαιώματος τῆς ὑπερασπίσεως τοῦ κατηγορουμένου, οὐδεὶς δύναται νὰ δικασθῇ καὶ καταδικασθῇ εἰμὴ μόνον δι' ἣν κατηγορήθη πρᾶξιν, καὶ τὴν ἀρχὴν ταύτην καθιεροῖ ῥητῶς τὸ ἄρθρον 429 τῆς ποιν. δικονομίας, καθ' ὃ τὸ κύριον ἐκ τῶν εἰς τοὺς ἐνόρκους ὑποβαλλομένων ζητημάτων στηρίζεται εἰς τὴν ἐν τῷ ἐπιλόγῳ τοῦ ἐγκλητηρίου ἐγγράφου πρότασιν· μόνον δὲ ἐὰν ἐπὶ τῆς συζητήσεως ἀναφανῶσι κατὰ τοῦ κατηγορουμένου ἐπιβαρυντικαὶ περιστάσεις, ἢ ἂν ὁ κατηγορούμενος ἀναφέρῃ περὶ ἑαυτοῦ πράγματα δυνάμενα νὰ ἔχωσιν ἐπιῤῥοὴν εἰς τὸν καταλογισμὸν καὶ εἰς τὴν ἐπιμέτρησιν τῆς ποινῆς, τίθενται καὶ περὶ τούτων κατὰ τὸ προσεχὲς 430 ἄρθρ. τῆς αὐτῆς δικον. ἰδιαίτερα ζητήματα· πάντα ταῦτα ὅμως πρέπει νὰ ἔχωσι σχέσιν πρὸς τὸ κύριον γεγονός, ἢ πρὸς τὴν κυρίαν πρᾶξιν. Ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, ἐφ' ὃ ἀναιρεσείων κατηγορήθη διὰ τοῦ ἐγκλητηρίου ἐγγράφου, ὅτι ἐν γνώσει τῆς ὑπ' ἄλλων δύο πραχθείσης κλοπῆς ἐδέχθη τὰ κλοπιμαῖα πράγματα εἰς τὴν οἰκίαν του, ὁ πρόεδρος τῶν συνέδρων ἐξ ἐναντίας ἔθετο κατ' αὐτοῦ ζήτημα (λυθὲν ὑπὸ τῶν ἐνόρκων καταφατικῶς) ὅτι μετὰ τῶν ἐξ ἀρχῆς ἑτέρων δύο συναυτουργῶν συναπεφάσισε καὶ ἐξετέλεσεν αὐτοπροσώπως τὴν προκειμένην κλοπήν, ὥστε τοιουτοτρόπως ὁ εἰρημένος ἐδικάσθη οὐχὶ δι' ὃ παρεπέμφθη διὰ τοῦ ἐγκλητηρίου γεγονὸς καὶ ἐκλητεύθη νὰ ὑπερασπισθῇ· ἀλλὰ διὰ πάντη χωριστὸν καὶ ἄσχετον πρὸς τὸ ζήτημα γεγονός, καὶ τοῦτο κατὰ προφανῆ παραβίασιν τῶν εἰρημένων ποινικῶν διατάξεων καὶ τοῦ δικαιώματος τῆς ὑπερασπίσεως.

§ 660. ζ) *Αναίρεσις.— Τραῦμα* (5). — Τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων δὲν δύναται νὰ καταδικάσῃ τινὰ διὰ πρᾶξιν, δι' ἣν δὲν παρεπέμφθη. Οἷον ἂν κατηγορῆταί τις ἐπὶ ἀπόπειρα ἀναιρέσεως (1)

ναι ἀρκοῦσαι, ὥστε νὰ μὴ μένῃ ἐν δισταγμοῖς ὁ ἀναγνώστης περὶ τῶν ἀρχῶν, ἃς προτίθεται νὰ καθιερώσῃ ὁ Ἄρ. Πάγος, ἀφοῦ ἄλλοτε καθιέρωσεν, ὀρθότατα, τὰ ἐν τοῖς §§ 616—632 ἐκτεθέντα, καὶ ἀφοῦ ἄλλοτε ἀπέρριψεν, ὀρθῶς, ὅτι δὲν εἶναι λόγος ἀναιρέσεως ἂν ὁ εἰσαγγελεύς, φέρων ἀπευθείας τὴν δίκην εἰς τὸ ἀκροατήριον, ἀπέδωκεν εἰς τὴν πρᾶξιν βαρύτερον χαρακτῆρα, τὸ δὲ δικαστήριον ἠπιώτερον· διότι ἀπαγορεύεται μὲν ἡ μεταβολὴ τῆς πράξεως (458 ἐδ. 1 ποιν. δικ.), ὄχι δὲ καὶ ὁ κατάλληλος νομικὸς χαρακτηρισμός. Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Πάγ. 114 τοῦ 1859.

(5) Ὅρα τὴν προηγ. σημείωσιν.

(1) Πρβλ. ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγ. 51 τοῦ 1856.

δὲν δύναται νὰ καταδικασθῇ καὶ διὰ τραῦμα. Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 109 τοῦ 1851.

§ 661. *Πλαστογραφία.— Απάτη.* — Ὅταν τις κατηγορῆται ἐπὶ πλαστογραφίᾳ καὶ κηρυχθῇ ἔνοχος ἀπάτης, χωρὶς νὰ ὑπάρχῃ περὶ τῆς τελευταίας ταύτης πράξεως κατηγορία ἢ κλητήριον θέσπισμα, ἡ ἀπόφασις ἀκυροῦται, καὶ ὁ καταδικασθεὶς ἀπολύεται. Απ. ποιν. Αρ. Π. τνς' τοῦ 1839.— Πρβ. τὴν λ. Απάτη.

§ 662. *Δυσφήμιας.* — Απόφασις καταδικάζουσά τινα, ὅτι ἐδυσφήμισε τὴν Κυβέρνησιν καὶ τὰς πράξεις αὐτῆς, ἐν ᾧ ἡ κατηγορία ἦτον, ὅτι ἐπροσπάθησε νὰ διεγείρῃ μῖσος καὶ περιφρόνησιν κατὰ τῆς Κυβερνήσεως ὑπόκειται εἰς ἀναίρεσιν. Ὅθεν ὅταν κατηγορῆταί τις ὅτι ἐπροσπάθησε [νὰ διεγείρῃ μῖσος κατὰ τῆς Κυβερνήσεως, δὲν καταδικάζεται ἐπὶ δυσφημίᾳ κατὰ τῆς Κυβερνήσεως. Απ. ποιν. Αρ. Π. ροζ' ἣν ὅρα ἐν Εὐρ. τ. 8 σ. 388.

§ 663. *Παράβασις τῆς περὶ τοῦ γάμου πίστεως.*— Ὅταν ἡ κατηγορία περιστρέφηται εἰς πρᾶξιν μοιχείας, δὲν εἶναι νόμιμον νὰ καταδικασθῇ τις ἕνεκα παρανόμου συνοικήσεως. Απ. ποιν. Αρ. Πάγου ριέ τοῦ 1837.

§ 664. *Δωροδοκία. — Απάτη.*— Η καταδίωξις τῶν πλημμελημάτων γίνεται διὰ κατηγορίας, τὰ δὲ δικαστήρια δὲν δύνανται νὰ ἐπιληφθῶσιν αὐτῆς αὐτεπαγγέλτως, καὶ τὸ κλητήριον θέσπισμα πρέπει νὰ περιέχῃ τὸ ἔγκλημα, ἕνεκα τοῦ ὁποίου κατηγορεῖταί τις, διὰ νὰ δυνηθῇ ὁ κατηγορούμενος νὰ ἑτοιμάσῃ τὰ ὑπερασπίσεως μέσα· διαν λοιπὸν κατηγορῆταί τις διὰ δωροδοκίαν, δὲν πρέπει νὰ καταδικάζηται δι' απάτην· — καθὼς καὶ ὅταν κατηγορῆται, ὅτι ἐπροσπάθησε νὰ διεγείρῃ μῖσος κατὰ τῆς Κυβερνήσεως, δὲν πρέπει νὰ κηρύττηται ἔνοχος δυσφημίσεως. Απ. ποιν. Αρ. Π. τνς' τοῦ 1839, ἐν λέξ. Δωροδοκία (Εὐρ. τ. 6). Απ. ποιν. Αρ. Π. τος' τοῦ 1839, ἣν ἐν λέξ. Απόφασις ποινική, ἐν τῷ 3 τόμ. τοῦ Εὐρ.

§ 665. Τὰ τῆς παραπομπῆς βουλεύματα δὲν ἀποτελοῦσι δεδικασμένον· κατὰ συνέπειαν παραπεμφθέντος τινὸς ἐπὶ ἀπάτῃ, δύνανται τὸ πλημμελειοδικεῖον νὰ δώσῃ ἄλλον χαρακτῆρα εἰς τὴν πρᾶξιν, οἷον τὸν τῆς δωροδοκίας. — Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 51 τοῦ 1859.

ΣΗΜ. Δὲν ἐπροτάθη δὲ ὅτι μεταβάλλεται τὸ ἀντικείμενον τῆς κατηγορίας.

Παράδοσις τῶν ζητημάτων.

Ὑπογραφή.— Ἐποχὴ συντάξεως.— Διαγραφαί.— Φύλαξις αὐτῶν (1).

§ 700. Τὰ ζητήματα, ἐγγράφως συντεταγμένα καὶ δημοσίως ἀναγνωσθέντα, ἐγχειρίζονται εἰς τὸν προϊστάμενον τῶν ἐνόρκων μετὰ τῶν ἐγγράφων, περὶ ὧν ἐν § 703 κατωτέρω· 431 ποιν. δικον. (341 instr.).

§ 781. Οἱ πρόεδροι, καλῶς ποιοῦντες, ὑπογράφουσι τὰ ζητήματα, ἀλλ' ὁ νόμος δὲν ἀπαιτεῖ νὰ ὑπογράφηται ὑπὸ τὰ ζητήματα ὁ πρόεδρος τῶν συνέδρων (Απ. ποιν. Αρ. Π. 91 τοῦ 1842) καὶ μάλιστα ὁ γραμματεύς. Αποφ. ποιν. Αρ. Π. 42 τοῦ 1848. — Ὅθεν ὑπογραφὴ συγκεκομμένη τοῦ προέδρου τῶν συνέδρων ὑπὸ τὰ ζητήματα δὲν εἶναι λόγος ἀναιρέσεως. Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 92 τοῦ 1855.

§ 702. Ἀδιάφορον εἶναι ἂν τὰ ζητήματα συνετάχθησαν πρὸ τῆς δικασίμου ἡμέρας· ἀρκεῖ ν' ἀναγνωσθῶσι κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς δίκης (2). Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 118 τοῦ 1856. — Ἡ 59 τοῦ 1858 ποιν. ἀπόφ. Αρ. Πάγου, φέρει.

Απόφ. Ἐπειδὴ εἶναι ὅλως ἀδιάφορον, ἂν τὰ πρὸς τοὺς ἐνόρκους ὑποβληθέντα ζητήματα συνετάχθησαν τὴν ἡμέραν καθ' ἣν, περαιωθείσης τῆς συζητήσεως ἐνεχειρίσθησαν εἰς τοὺς ἐνόρκους, ἢ τὴν προτεραίαν, καθότι οὐδεὶς νόμος ἀπαγορεύει τὴν προπαρασκευὴν αὐτῶν, ἀρκεῖ δὲ μόνον τὰ πρόσφορα νὰ δοθῶσιν εἰς τοὺς ἐνόρκους.

Παράδοσις τῶν ἐγγράφων εἰς τοὺς ἐνόρκους.

§ 703. Ὁ πρόεδρος τῶν συνέδρων ἐγχειρίζει εἰς τὸν προϊστάμενον τῶν ἐνόρκων μετὰ τῶν ζητημάτων τὸ ἐγκλητήριον καὶ διὰ τὰ ἔγγραφα ἐκ τῶν ὁποίων ὅμως ἐξαιροῦνται ὅλαι αἱ ἐν τῇ προανακρίσει ἐγγράφως γενόμεναι ἐξετάσεις μαρτύρων ἐκτὸς τῶν ἐν τοῖς ἄρθροις 116, 120, 124 καὶ 129 διαλαμβανομένων περιπτώσεων. 431 ποιν. δικ. (341 instr.).

---

(1) Δαλλ. λ. Instr. crim. ἀρ. 2052 ἑπ.
(2) Πρλ. ἀνωτ. § 482.

Περὶ τῶν παραδοτέων ἐγγράφων ὡμίλησα ἀνωτέρω (§ 390 ἐπ.)· ὅθεν περιττὸν εἶναι-νὰ ἐπαναλάβω τὰ ἐκτεθέντα· προσθέτω μόνον ὅτι ὁ πρόεδρος, ἐγχειρίζων τὰ ἔγγραφα, δὲν ἔχει νὰ κάμῃ παρατήρησίν τινα περὶ τῶν τακτικῶν ἢ μὴ τοιούτων. Cass. 16 Ἰανουαρ. 1836. —Ὅτι ἐπιστολαὶ ἀνώνυμοι δὲν ἐξομοιοῦνται μὲ τὰς μαρτυρικὰς ἐκθέσεις. Cass. 7 Ἰανουαρ. 1836. —Ὅτι δὲν ὑπάρχει ἀκυρότης, ἂν ἔγγραφά τινα εἰς ξένην γλῶσσαν γεγραμμένα δὲν μετεφράσθησαν, μὴ γενομένης αἰτήσεως. Cass. 6 Φεβρ. 1840.

Ἐν Γαλλίᾳ δὲν θεωροῦσι τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 341 τῆς ποιν. Γαλλ. δικονομίας ὡς ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος διατεταγμένην. Cass. 14 Μαρτ. 1839. 31 Ὀκτ. 1817.

Ἀποχώρησις τῶν ἐνόρκων.. Διάσκεψις καὶ ψηφοφορία τῶν ἐνόρκων· ἀριθμὸς τῶν ἀναγκαιουσῶν ψήφων.

§ 704. Ἐκτεθέντων τῶν ζητημάτων εἰς τοὺς ἐνόρκους ἀποχωρεῖ ὁ κατηγορούμενος ἐκ τοῦ ἀκροατηρίου, οἱ δὲ ἔνορκοι ὑπάγουν εἰς τὸ δωμάτιόν των διὰ νὰ διασκεφθῶσι (432 ποιν. δικ.), μὴ δυνάμενοι, ὡς ἀνωτέρω ἐν ἐκτάσει εἴπομεν, νὰ ἐξέλθωσιν ἐκεῖθεν ἄνευ ἀδείας τοῦ προέδρου τῶν συνέδρων, ἢ νὰ λάβωσιν ὁποιανδήποτε ἀνακοίνωσιν πρὸς τρίτον τινὰ (1)· οὐδεὶς δὲ εἰσέρχεται εἰς τὸ πρὸς διάσκεψιν δωμάτιον. Πρὸς διατήρησιν δὲ τῆς απαγορεύσεως ταύτης ἐπιστᾶται φυλακὴ παρὰ τὴν θύραν τοῦ πρὸς διάσκεψιν δωματίου (2) (433 ποιν. δικ.).

§ 704ª. Ἀπαγορεύεται, εἴπομεν, πᾶσα ἀνακοίνωσις.—Ἀλλ' ἂν

(1) Πρλ. ἀνωτ. § 178 ἐπ. 324 ἐπ. — Ἀπαγορεύεται μὲν εἰς τοὺς ἐνόρκους ὁποιαδήποτε ἀνακοίνωσις πρὸς τρίτον τινὰ ἀφ' ἧς στιγμῆς ὅμως εἰσέλθωσιν εἰς το δωμάτιον τῆς διασκέψεως (433, 434 ποιν. δικ.). Απ. ποιν. Αρ. Π. 62 τοῦ 1856.

— Ἐὰν εἰσέλθῃ τις εἰς τὸ τῶν διασκέψεων δωμάτιον ἄνευ ἀδείας τοῦ προέδρου καὶ κοινωνήσῃ μὲ τοὺς ἐνόρκους δύναται νὰ τιμωρηθῇ, δὲν εἶναι ὅμως λόγος ἀναιρέσεως. Απόφ. ποιν. Αρ. Π. 81 τοῦ 1852.

(2) Πρλ. Γαλλ. λ. instr. crim. ἀρ. 3021 ἐπ. — Οὐδ' ὁ πρόεδρος τῶν συνέδρων δύναται νὰ εἰσέλθῃ· (ἄλλως; ὅμως; παρὰ τοῖς

τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων ἀνακαλύψῃ παραδρομήν τινα εἰς τὰ ζητήματα, δύναται νὰ διατάξῃ τὴν ἐπάνοδον τῶν ἐνόρκων, καί, ἀφοῦ βεβαιωθῇ, διὰ τῆς ἀπαντήσεως τοῦ προϊσταμένου των, ὅτι δὲν προέβησαν εἰς τὴν ἐτυμηγορίαν (qu'aucune décision n'était encore formée et consignée à la suite des quéstions), νὰ διατάξῃ τὴν διόρθωσιν. Τὰ δικαιώματα τῆς ὑπερασπίσεως ἐξασφαλίζονται διὰ τῆς κατὰ τὰ γινόμενα ταῦτα παρουσίας τοῦ κατηγορουμένου καὶ τοῦ συνηγόρου του. Cass. 4 Ἰαν. 1836, ἐν ᾗ ἐπρόκειτο περὶ διορθώσεως τοῦ χρόνου, καθ' ὃν τὸ ἀδίκημα ἐπράχθη. Si pendant la délibération du jury, le président se rapelle qu'il a commis une erreur matérielle dans la position des questions, la cour d'assises, le jury étant rentrè dans la salle d'audience, sa délibération terminée et sa déclaration prête à être lue, peut le renvoyer dans sa chambre pour, sur une nouvelle position de questions, rendre une nouvelle déclaration, mais il faut annexer aux piéces la premiére declaration, afin que la cour de cassation puisse examiner s'il y avait lieu de faire délibérer de nouveau les jurés. — 19 Novembre 1835, n°. 432.

Τὸ ἄρθρον 433 τῆς ποιν. δικον. (343 instr.) δὲν διατάσσεται ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος. Cass. 31 Ὀκτ. 1817.

§ 705. Οἱ ἔνορκοι διασκέπτονται πρῶτον περὶ τοῦ κυρίου ζητήματος, καὶ ἔπειτα περὶ τῶν παρεμπιπτόντων τυχὸν ζητημάτων. 435 ποιν. δικ. (1).

Γάλλοις. Cass. 13 Ὀκτωβρ. 1826, 3 Μαΐου 1827, 14 Σεπτ. 1827). Ἂν ὅμως οἱ ἔνορκοι θέλωσι νὰ λάβωσι διασαφήσεις εἰδοποιοῦσι τὸν πρόεδρον, ὅστις συγκροτεῖ τὸ δικαστήριον καὶ οὕτως, ἐν δημοσίᾳ συνεδριάσει, δίδει τὰς ἀναγκαίας διασαφήσεις, παρόντων τῶν μελῶν τοῦ δικαστηρίου, τῶν ἐνόρκων καὶ τοῦ ὑπερασπιστοῦ. — (Η παρουσία τοῦ καταγορουμένου δὲν ἀπαιτεῖται ἐνταῦθα. Απ. ποιν. Αρ. Π. σκϛ' τοῦ 1838) ἐν Εὐρ. τ. 7 σ. 255)· ἀπόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 102 τοῦ 1855, ἣν κατωτ.

(1) Πρλ. Δαλλ. λέξ. instr. crim. ἀρ. 2996 ἐπ.— Οἱ ἔνορκοι ὀφείλουν νὰ κάμωσι γενικὴν ἀπάντησιν εἰς τὴν πρώτην ἐρώτησιν, ἐκ τῆς ὁποίας προκύπτει ὅτι ὁ κατηγορούμενος εἶναι ἔνοχος ἢ μὴ τοῦ ἀποδιδομένου εἰς αὐτὸν ἐγκλήματος· ἂν ἡ πρώτη των ἀπάντησις ἦναι καταφατική, χρεωστοῦν τότε νὰ μεταβῶσιν ἰδίᾳ καὶ

§ 706. Ὁ προϊστάμενος τῶν ἐνόρκων συλλέγει περὶ ἑκάστου τῶν ζητημάτων τὰς ψήφους καθ' ἣν ἐτάχθησαν παρὰ τοῦ προέδρου σειράν.

Ἡ ψηφοφορία συνίσταται μόνον εἰς τὴν ἑξῆς δήλωσιν ἐὰν ὁ κατηγορούμενος ἦναι ἔνοχος τῆς εἰς αὐτὸν προσαπτομένης πράξεως, ἢ ὄχι.

Ἐὰν ἦναι ἔνοχος τῆς πράξεως κατ' αὐτὴν ἐκείνην τὴν περίστασιν ἢ ὄχι. Ποιν. δικον. ἄρθ. 437.

ΣΗΜ. Πρὸς ἀποφυγὴν παντὸς εἴδους συγχύσεως, τὴν ὁποίαν ἐπιφέρει εἰς τὴν διάσκεψιν ἡ ἀτάκτως γενομένη συζήτησις, ὁ προϊστάμενος τῶν ἐνόρκων ὀφείλει νὰ θέσῃ τὴν τάξιν τοῦ λόγου μεταξὺ εἰς ὅλα τὰ λοιπὰ ζητήματα, ἡ λύσις ἑκάστου τῶν ὁποίων δύναται νὰ ἔχῃ ἄμεσον ἐπιῤῥοὴν εἰς τὴν τύχην τοῦ δικαζομένου.

Οἱ ἔνορκοι δὲν δύνανται νὰ ὑποδιαιρέσωσι τὸ ὡς πρὸς τὸ ἀρχικὸν ἔγκλημα ζήτημα, ὡς πρὸς τὴν διαβεβαίωσιν τῆς ὑπάρξεως τοῦ ἐγκλήματος, καὶ ὡς πρὸς τὴν προσωπικὴν ἐνοχὴν τοῦ κατηγορουμένου.

Αἱ δύω αὗται περιστάσεις λαμβάνονται πάντοτε ἑνωμέναι ὑπ' ὄψιν, καὶ διὰ τοῦ συνδυασμοῦ των σχηματίζεται ἡ περὶ τῆς ἐνοχῆς ἢ τῆς ἀθωότητος πεποίθησίς των.

Ἀρκεῖ νὰ μὴ ἔχουν οἱ ἔνορκοι πλήρη πεποίθησιν περὶ τῆς ὑπάρξεως τῆς καταδιωκομένης πράξεως, καὶ περὶ τοῦ ὅτι ἐπράχθη ἀπὸ τὸν κατηγορούμενον, διὰ νὰ θέσωσιν ἐπὶ κεφαλῆς τῆς ἐτυμηγορίας των τὸ Ὄχι.

Οἱ ἔνορκοι χρεωστοῦν νὰ ἀπαντῶσιν εἰς τὰ εἰς αὐτοὺς ὑποβαλλόμενα ζητήματα μὲ προσοχὴν καὶ ἀκρίβειαν· δὲν δύνανται δὲ νὰ κάμωσιν οὐδὲ προσθαφαίρεσιν, οὐδὲ τροποποίησίν τινα.

Δὲν πρέπει νὰ διαφύγῃ τὴν προσοχήν των, ὅτι ἂν δὲν ἐτέθη ἰδιαίτερον περὶ τῆς δολίας προαιρέσεως ζήτημα, εὑρίσκεται αὕτη πάντοτε περικλεισμένη εἰς τὴν ἐνοχὴν μὴ δυναμένου τινος νὰ καταστα θῇ ἐνόχου ἄνευ τῆς δολίας προαιρέσεως νὰ τελέσῃ τὸ ἀποδιδόμενον εἰς αὐτὸν ἔγκλημα. Μαρ. σ. 118.

Ἂν προστεθῶσι παραπληρωματικοὶ ἔνορκοι; Τὰ πρακτικὰ πρέπει νὰ διαλαμβάνωσιν ὅτι δὲν ἔλαβον μέρος εἰς τὴν διάσκεψιν τῶν ἐνόρκων. Cass. 29 Μαρτ. 1832. Ἢ ὅ,τι συνέβη. Πρλ. ἀνωτ. καὶ Δαλλ. λ. instr. crim. ἀρ. 3047 ἐπ.

τῶν συναδελφῶν του, καὶ νὰ καταβάλλῃ πᾶσαν προσπάθειαν, ὥστε νὰ μὴ παρασύρωνται εἰς πράγματα ξένα τῶν εἰς αὐτοὺς ὑποβληθέντων ζητημάτων.

Οἱ ἔνορκοι καταλαμβάνουν εἰς τὸ ἀκροατήριον τὰς ἕδρας των συγχρόνως μὲ τὴν ἐκ τῆς κληρωτίδος ἐξαγωγὴν τοῦ ὀνόματός των. Ἡ αὐτὴ τάξις εἶναι ἀναγκαῖον νὰ διατηρῆται καὶ εἰς τὸ δωμάτιον τῶν διασκέψεων, ἀρχομένης τῆς ἐρωτήσεως ἀπὸ τὸν β'. ἂν ὁ προϊστάμενος τῶν ἐνόρκων ἦναι ἐκεῖνος, τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα ἐξήχθη πρῶτον ἐκ τῆς κληρωτίδος, ὀφείλων οὗτος τὴν ψῆφόν του ἔσχατος πάντων, καὶ οὕτω βαθμηδὸν τὰ προχωρήσῃ μέχρι τοῦ τελευταίου.

Ἀφ' οὗ ὁ προϊστάμενος τῶν ἐνόρκων συλλέξῃ τὰς ψήφους, προβαίνει ἀμέσως εἰς τῆς ἐτυμηγορίας τὴν σύνταξιν, τὴν ὁποίαν ὅμως δὲν ὑπογράφει πρὶν τὴν ἀναγνώσῃ εἰς ὅλους τοὺς συναδελφούς του.

Ἂν ἦναι διάφορα τὰ ζητήματα. καὶ ἡ ἀπάντησις τῶν ἐνόρκων ἀπαιτεῖται εἰς ὅλα ἢ εἰς πλειότερα, γίνεται τὸ αὐτὸ ὡς πρὸς τὴν συλλογὴν τῶν ψήφων, καὶ ἀκολούθως συντάσσεται ἡ ἐτυμηγορία.

Ἂν ὑπάρχουν πλειότεροι κατηγορούμενοι, οἱ ἔνορκοι χρεωστοῦν νὰ ἀπαντήσωσιν εἰς ὅλα τὰ ἀφορῶντα τὸν ὡς αὐτουργὸν κατηγορούμενον ζητήματα, καὶ ἀκολούθως νὰ ἐνασχοληθῶσιν εἰς τὰ ἀποβλέποντα τοὺς συνενόχους.

Ἐμπορεῖ ὁ πρῶτος νὰ κηρυχθῇ μὴ ἔνοχος, οἱ δὲ συγκατηγορούμενοι ἔνοχοι, καὶ μολαταῦτα νὰ μὴ ὑπάρχῃ παραμικρὰ ἀντίφασις, καθότι μὴ κηρυχθέντος ἐνόχου τοῦ ὡς αὐτουργοῦ κατηγορουμένου, δὲν ἕπεται νὰ μὴ ὑπάρχῃ βεβαία ἡ πρᾶξις, και ἡ ἐνοχὴ τῶν ἄλλων ἀποδεδειγμένη. Προκύπτει μόνον, ὅτι ὁ ἀληθὴς αὐτουργὸς τοῦ ἐγκλήματος δὲν εἶναι γνωστὸς, ἀλλὰ τοῦτο δὲν ἐμποδίζει νὰ τιμωρηθῶσιν οἱ συνένοχοι, ἂν οἱ ἔνορκοι ἦναι πεπεισμένοι περὶ τῆς ἐνοχῆς των.

Διὰ νὰ ἀποφεύγωνται ἀκούσια πολλάκις ἐκ μέρους τῶν ἐνόρκων λάθη, τῶν ὁποίων τὰ ἀποτελέσματα εἶναι δυσάρεστα, καὶ πολλάκις ἐπιβλαβῆ, εἶναι συντελεστικώτερον εἰς τὴν εὔκολον τῶν χρεῶν των ἐκπλήρωσιν νὰ ἀντιγράφωσιν αὐτολεξεὶ τὰ ζητήματα, περιοριζόμενοι μόνον νὰ θέτωσι συμφώνως μὲ τὴν πεποίθησίν των το ναὶ ἢ τὸ ὄχι.

Ἂν οἱ ἔνορκοι ἀπαντήσωσιν εἴς τινα ἐκ τῶν ζητημάτων καὶ σιωπήσωσιν εἰς τὰ ἄλλα, τῶν ὁποίων ἡ ἀπάντησις εἶναι οὐσιωδῶς ἀναγκαία, τὸ Δικαστήριον τῶν Συνέδρων τοὺς παραπέμπει εἰς τὸ δωμάτιόν των, ἀλλ' εἰς τὴν περίπτωσιν ταύτην δὲν δύνανται ν' ἀ-

ἀνασκευάσωσι καὶ τὸ μέρος ἐκεῖνο τῆς γνωστοποιηθείσης ἀπαντήσεώς των, ἀλλ ὀφείλουν νὰ περιστραφῶσι μόνον εἰς τὰ ζητήματα ἐκεῖνα, εἰς τὰ ὁποῖα δὲν ἀπεφάσισαν, καὶ διασκέπτονται ἐκ νέου διὰ νὰ συμπληρώσωσι τὸ ἔργον των, ὄχι δὲ καὶ διὰ νὰ τὸ αναμορφώσωσιν. Μαρ. σ. 121.

§ 707. Κατὰ τὸν εἰς τὸ προηγούμενον ἄρθρον προσδιωρισμένον τρόπον γίνεται καί ἡ κατὰ μέρος ἀπάντησις πρὸς ἕκαστον τῶν ζητημάτων, τῶν ἀφορώντων τὰ παρὰ τοῦ κατηγορουμένου αναφερόμενα περιστατικὰ, τὰ πρὸς τὸν καταλογισμὸν, ἢ τὴν ἐπιμέτρησιν τῆς ποινῆς. Ποιν. δικον. ἄρθ. 438 (1).

§ 708. Οἱ ἔνορκοι δὲν δύνανται, διὰ τῆς ἐτυμηγορίας των, νὰ βαρύνωσι τὴν κατάστασιν τοῦ κατηγορουμένου· ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, οἱ σύνεδροι δὲν λαμβάνουν ὑπ' ὄψιν τὸ βλάπτον τὸν κατηγορούμενον μέρος τῆς ἐτυμηγορίας. Ὅθεν οἱ ἔνορκοι δὲν δύνανται, παραλείποντες ἕνα τῶν κατηγορουμένων εἰς τὸ κύριον ζήτημα, νὰ τὸν κατατάξωσιν εἰς τὸ δεύτερον, συμπεριλαμβάνοντες ἄλλον εἰς τὸ πρῶτον ζήτημα, ἐν ᾧ δὲν ἐμνημονεύετο οὗτος· ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει παραπέμπονται εἰς νέαν διάσκεψιν. Απόφ. ποιν. Αρ. Π. ριθ' τοῦ 1837 εν Εὐρ. τ. 7 σ. 251.

§ 709. Ὅταν οἱ ἔνορκοι ἠρωτήθησαν ἂν ὁ.... ἔπραξε τὴν ληστείαν μὲ ἄλλους, ἀπεκρίθησαν δὲ καταφατικῶς προσθέσαντες μετὰ τὴν λέξιν *μὲ ἄλλους* τὴν λέξιν *ὡς συνεργὸς*, δεν επρόσθεσαν περιστατικὸν μὴ περιεχόμενον εἰς τὴν κατηγορίαν, διότι ἐπεφάνισαν ἁπλῶς τὴν πεποίθησίν των. Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου ρμζ' τοῦ 1837 ἐν Εὐρ. τ. 7 σ. 251.

§ 710. περιτταὶ λέξεις δὲν βλάπτουσι τὴν ἐτυμηγορίαν. Απ. ποιν. Αρ. Π. 48 τοῦ 1846.

§ 711. Πρβλ. ανωτ.

---

(1) Ἂν ἐκ τῆς συζητήσεως ἀνεφάνησαν περιστάσεις ἀφορῶσαι τὸν κατηγορούμενον, καὶ ἐτέθησαν εἰς τοὺς ἐνόρκους διὰ νὰ ἐπιφέρωσι καὶ εἰς αὐτὰς τὴν ἀπάντησίν των, τότε ὀφείλουν νὰ ἀπαντήσωσι προηγουμένως εἰς τὸ κύριον ζήτημα τὸ ἀφορῶν τὴν ἐνοχὴν τοῦ ἐγκαλουμένου, καὶ ἀκολούθως βαθμηδὸν εἰς ὅλα τ' ἄλλα· ἂν ἡ ἀφορῶσα τὸ πρῶτον κύριον ζήτημα ἀπάντησίς των ἦναι ἀποφατική, καθίσταται προδήλως ματαία καὶ ἡ εἰς τὰ λοιπὰ ζητήματα ἀπάντησις· ἂν ἀπ' ἐναντίας ἦναι καταφατική, τότε προχωροῦν κατὰ τὴν τεθεῖσαν παρὰ τοῦ προέδρου τῶν συνέδρων τάξιν καὶ εἰς τὴν λύσιν τῶν λοιπῶν ζητημάτων.

Περὶ ἐτυμηγοριῶν.

§ 712. *Ἀνάγνωσις τῆς ἐτυμηγορίας* (1).— **Καταρτισθείσης** τῆς ἐτυμηγορίας, ἐπιστρέφουν οἱ ἔνορκοι εἰς τὸ ἀκροατήριον καὶ καταλαμβάνουν τὰς ἕδρας των. Βεβαιωθείσης δὲ τῆς παρουσίας ὅλων τῶν ἐνόρκων (2), τῶν συνέδρων (3), τοῦ εἰσαγγελέως, τοῦ γραμματέως (4) καὶ τοῦ συνηγόρου (5), ὁ προϊστάμενος τῶν ἐνόρκων (6), κατὰ παραγγελίαν τοῦ προέδρου, ἐκφωνεῖ δημοσίως καὶ γεγονυίᾳ τῇ φωνῇ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς διασκέψεως (440 ποιν. δικ.)· ἤτοι ἀναγινώσκει τὴν ἐτυμηγορίαν, συντεταγμένην ἐγγράφως καὶ προσηκόντως (ἀνωτ. § 415[a] ἑπ.), χρονολογουμένην καὶ ὑπογεγραμμένην ὑπὸ τοῦ προϊσταμένου τῶν συνέδρων (7), καὶ μετὰ ταῦτα τὴν παραδίδει εἰς τὸν πρόεδρον (441 ποιν. δικ.).

---

(1) Δαλλ. λ. instr. crim. ἀρ. 3072 ἑπ. Ἔνθα ὅτι δημοσίᾳ— ὅτι παρουσίᾳ ὅλων τῶν ἐνόρκων. — Τίς τὴν ἀναγινώσκει; — Ἐν περιπτώσει ἐπανόδου τῶν ἐνόρκων πρὸς διάσκεψιν. — Δὲν παρευρίσκεται ὁ κατηγορούμενος.— Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν, καλεῖται οὗτος.— Ἀπαιτεῖται ἡ παρουσία τοῦ συνηγόρου; — Μνεία ἐν τοῖς πρακτικοῖς.

(2) Μετὰ τὸν καταρτισμὸν καὶ τὴν ἀπαγγελίαν τῆς ἐτυμηγορίας, ἡ εἰς τὸ ἀκροατήριον παρουσία τῶν ἐνόρκων δὲν εἶναι ἀναγκαία.—Απόφ. ποιν. Αρ. Π. ρμζ' τοῦ 1837.— Πρλ. ἀπόφ. ἀκυρ. 2 Νοεμβρ. 1811.

(3) Παρατηρήσαντος τοῦ προέδρου τῶν συνέδρων ὅτι ἡ ἐτυμηγορία ἀνεγινώσκετο ἀπόντος δικαστοῦ τινός, καὶ διατάξαντος τὴν παῦσιν τῆς ἀναγνώσεως, καὶ τὴν ἐκ νέου ἀπαγγελίαν τῆς ἐτυμηγορίας ἐνώπιον ὁλοκλήρου τοῦ δικαστηρίου τῶν συνέδρων, δὲν ἐγένετο παράβασις τίς. Απ. ποιν. Αρ. Π. 40 τοῦ 1841.

(4) Ἴδε ἀνωτ. σημ. 3 καὶ ἐν Εὐρετ. τόμ. 7 σελ. 258 ἀπόφ. 40 τοῦ 1841.

(5) Ὅρα παρακατιὼν § 711 ἑπ.

(6) Ἡ ἀνάγνωσις τῆς ἐτυμηγορίας ἂν γίνῃ ἀπὸ ἄλλον ἔνορκον παρὰ τὸν προϊστάμενον αὐτῶν δὲν φέρει ἀναίρεσιν. Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 92 τοῦ 1845.

(7) Διὰ νὰ ὑπάρξῃ κατὰ τοῦ κατηγορουμένου ἐτυμηγορία, πρέπει νὰ βεβαιωθῇ, ὅτι ἔλαβε χώραν ἡ ἀπὸ τὸν νόμον ἀπαιτουμένη

§ 713. *Παρουσία κατηγορουμένου.* — Κατὰ τὴν ὑπὸ τοῦ προϊσταμένου τῶν ἐνόρκων ἀνάγνωσιν τῆς ἐτυμηγορίας δὲν ἀπαιτεῖται ἡ παρουσία τοῦ κατηγορουμένου, ἢ τοῦ συνηγόρου του.— Απ. ποιν. Αρ. Π. 82 τοῦ 1857·— Ἀλλὰ ἡ παρουσία τοῦ κατηγορουμένου δὲν ἀπαγορεύεται ἐπὶ ποινῇ ἀκυρώσεως. Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 40 τοῦ 1855.

— Ἡ ἀναγνωσθεῖσα ἐλλειπὴς ἐτυμηγορία, ἀπόντος τοῦ κατηγορουμένου, δὲν εἶναι λόγος ἀναιρέσεως, ἀφοῦ ἡ πλήρης μετὰ ταῦτα γενομένη ἐτυμηγορία ἀπηγγέλθη ἐνώπιον αὐτοῦ. Απ. ποιν. Αρ. Π. 36 τοῦ 1852.

πλειονοψηφία, ὡς παρετηρήθη ἤδη· ἀλλ' ἂν εἰς τὴν περίπτωσιν τῆς ἰσοψηφίας ἤθελεν εἷς ἐκ τῶν ἐνόρκων γνωστοποιήσῃ εἰς τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἐτυμηγορίας, ὅτι ἤλλαξε γνώμην, καὶ ὅτι ζητεῖ νὰ παραπεμφθῶσιν εἰς τὸ δωμάτιον πρὸς νέαν διάσκεψιν, τί ὀφείλει νὰ πράξῃ τὸ δικαστήριον;

Ἡ περίπτωσις αὕτη δὲν πρέπει νὰ ὑποτεθῇ ἀδύνατος· εἰς ἓν ἐκ τῶν δικαστηρίων τῆς Γαλλίας ἔλαβε χώραν, καὶ ἀπεῤῥίφθη ἡ αἴτησις τοῦ ἐνόρκου διὰ τὸν λόγον, ὅτι ὁ κατηγορηθεὶς εἶχεν ἤδη ἀποκτήσει δικαιώματα ἐπὶ τοῦ δεδικασμένου πράγματος.

Παρόμοιον ζήτημα ὑπεβλήθη εἰς τὸ ἀκυρωτικὸν τῆς Γαλλίας· οἱ ἔνορκοι εἶχον καταλάβει τὰς ἕδρας των εἰς τὸ ἀκροατήριον, ὁ προϊστάμενος αὐτῶν ἐγερθεὶς εἶπεν, τὸ ζήτημα ἔμεινεν ἄλυτον διὰ τὴν συμπεσοῦσαν ἰσοψηφίαν, ἡ ἐτυμηγορία ὑπογεγραμμένη παρεδόθη εἰς τὸν πρόεδρον τῶν συνέδρων, διάφοροι ἔνορκοι ὕψωσαν τὴν φωνὴν κατὰ τοῦ περιεχομένου τῆς ἐτυμηγορίας, ἐνασχολούμενοι νὰ ἀποδείξωσιν, ὅτι ὑπῆρχε λάθος ἐκ μέρους τοῦ προϊσταμένου των, καὶ ὅτι ὑπῆρχον ἑπτὰ πρὸς πέντε ψῆφοι ὑπὲρ τῆς κατηγορίας· τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων παρέπεμψε τοὺς ἐνόρκους εἰς νέαν διάσκεψιν, ὁ κατηγορούμενος ἐκηρύχθη ἔνοχος, καὶ τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων ἐφήρμοσε τὴν ποινήν.

Ὁ κατηγορηθεὶς ἐζήτησεν ἀναίρεσιν, καὶ ἡ αἴτησίς του ἐπέτυχε διὰ τὸν λόγον ὅτι τὴν ἀλήθειαν τῆς ἐτυμηγορίας ἐγγυᾶτο ἡ δημοσία ἀνάγνωσίς της ἐκ μέρους τοῦ προϊσταμένου καὶ ἡ ὑπογραφή του, ὅτι ὑπαρχόντων εἰς αὐτὴν ὅλων τῶν χαρακτήρων τῆς νομιμότητος, τὸ εὐεργέτημα εἶχεν ἤδη κτηθῇ ἀπὸ τὸν ἐγκαλούμενον, καὶ δὲν ἠδύνατο νὰ τὸ στερηθῇ διὰ τὰς μεταγενεστέρας παρατηρήσεις τῶν ἐνόρκων. Μαρ. σ. 125.

— Δὲν ἀπαιτεῖται ἡ τοῦ κατηγορουμένου παρουσία, ὅταν οἱ ἔνορκοι ζητῶσι διασάφησίν τινα ὑπὸ τοῦ προέδρου. Απ. ποιν. Αρ. Π. σκς' τοῦ 1838. Απ. ποιν. Αρ. Π. 102 τοῦ 1855, φέρουσα.

Απόφ. Επειδὴ δὲν ἀπαγορεύεται ἀπὸ τὸν νόμον εἰς τοὺς ἐνόρκους, ἔχοντας ἀμφιβολίαν τινὰ ὡς πρὸς τοὺς τύπους τοὺς ἀνηκμένους εἰς τὰ καθήκοντά των, νὰ ζητῶσι διασαφήσεις ἀπὸ τὸν διευθύνοντα τὴν συζήτησιν πρόεδρον, καὶ εἰς αὐτὸν νὰ τὴν δώσῃ.

Ἐπειδὴ προκειμένου περὶ ἁπλῆς καὶ τυπικῆς ὅλως διόλου διασαφήσεως, τὴν ὁποίαν ἐζήτησαν οἱ ἔνορκοι, τουτέστιν ἐὰν ἀπαντήσωσι καταφατικῶς εἰς τὸ περὶ μέθης ζήτημα, κατὰ τὸ ὁποῖον δὲν ἠδύνατο ὁ κατηγορούμενος, νῦν δὲ ἀναιρεσείων, νὰ ἔχῃ συνείδησιν τῆς πράξεώς του ἢ τοῦ αξιοποίνου αὐτοῦ, ἔπρεπε ν' ἀπαντήσωσι καὶ εἰς τὸ μετ' αὐτὸ, κατὰ τὸ ὁποῖον δὲν ἦτον ἐντελῶς ἀποκλεισμένη ἡ τοῦ λογικοῦ του ἐνέργεια, δὲν ἦτον ἀναγκαία ἡ προσωπικὴ ἐμφάνισις τοῦ κατηγορουμένου, ὄντος μάλιστα παρόντος τοῦ συνηγόρου του, διότι δεν ἠδύνατο νὰ προκύψῃ ἐκ τούτου ἡ παραμικροτέρα συζήτησις τῆς ὑποθέσεως, ὅτε ἡ παρουσία τοῦ κατηγορουμένου ἦτον ἀναγκαία κατὰ τὸν νόμον ἀπὸ δὲ τὰ πρακτικὰ τῆς συζητήσεως γίνεται δῆλον, ὅτι ὁ πρόεδρος δὲν εἶπεν ἄλλο τι εἰς τοὺς ἐνόρκους, εἰμὴ ὅτι, ἂν ἀπαντήσωσι καταφατικῶς εἰς τὸ τέταρτον ζήτημα, εἶναι περιττὸν ν' ἀπαντήσωσιν εἰς τὸ πέμπτον.

§ 714. *Παρουσία συνηγόρου.*— Ὅταν ὁ συνήγορος τοῦ κατηγορουμένου ἀνεχώρησε μετὰ τὴν τῆς ἐτυμηγορίας ἀνάγνωσιν, ἀλλ' ἀνέθεσε εἰς ἄλλον τὴν περεταίρω ὑπεράσπισιν, δὲν ὑπάρχει λόγος ἀναιρέσεως. Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 23 τοῦ 1850, ἣν ἴδε ἀνωτ, § 229, δ'.

—Δὲν ὑπάρχει λόγος ἀναιρέσεως, ἂν ἐκ τῶν πλειόνων δικηγόρων κατηγορουμένου τινὸς ἔλειπεν εἰς κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἐτυμηγορίας. Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 66 τοῦ 1850.

— Ἡ τῆς ἐτυμηγορίας ἀνάγνωσις οὐδαμῶς εἶναι ἀναγκαῖον νὰ γίνηται παρουσίᾳ τοῦ κατηγορουμένου ἅμα καὶ τοῦ συνηγόρου (1) αὐτοῦ. Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 82 τοῦ 1857, φέρουσα.

Απόφ. Επειδὴ ἡ ὑπὸ τοῦ προϊσταμένου τῶν ἐνόρκων ἀνάγνωσις τῆς ἐτυμηγορίας ἅμα μετὰ τὴν εἰς τὸ ἀκροατήριον ἐπάνοδον τῶν ἐνόρκων γίνεται μόνον ἵνα λάβῃ τὸ δικαστήριον τῶν συνή-

---

(1) Πρλ. ἀνωτ. § 223—228 ἐπ.

θρων γνῶσιν τῆς κατασκευασθείσης ἐτυμηγορίας καὶ πεισθῇ ἐὰν αὐτὴ ἦναι ἔγκυρος κατὰ τοὺς τύπους καὶ πλήρης κατὰ τὴν οὐσίαν· ὅθεν κατὰ τὸ στάδιον τοῦτο τῆς διαδικασίας, ἡ παρουσία τοῦ κατηγορουμένου ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ οὐδαμῶς εἶναι ἀναγκαία, ἄρα οὔτε ἡ τοῦ συνηγόρου αὐτοῦ (1).

— Ἡ παρουσία τοῦ δικηγόρου εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἐτυμηγορίας δὲν εἶναι ἀναγκαία. Απόφ. ποιν. Αρ. Π 67 τοῦ 1847. (ὅρα τὴν λέξ. Δικηγόρος ἐν Εὑρετ. τ. 6 σ. 283 ἑτ.).

§ 715. Ἅμα παραδώσουν οἱ ἔνορκοι τὴν ἐτυμηγορίαν των, προσκαλεῖται αὖθις ὁ κατηγορούμενος εἰς τὸ ἀκροατήριον, καὶ ὁ γραμματεὺς τὴν κοινοποιεῖ εἰς αὐτὸν, γεγωνυΐα τῇ φωνῇ. Ἄρθρον 446 ποιν. δικον.

§ 716. Ἀντιγράφεται εἰς τὰ πρακτικά; Ὁ νόμος δὲν διατάττει ν' ἀντιγράφηται εἰς τὰ πρακτικὰ ὁλόκληρος ἡ ἐτυμηγορία τῶν ἐνόρκων, ἀλλ' ἀρκεῖ νὰ γίνηται εἰς αὐτὰ μνεία τῆς ἀναγνώσεως αὐτῆς. Απ. ποιν. Αρ. Πάγ. ϛϛ' τῆς 6 Νοεμβρ. 1837 (σελ. 232 τόμ. 1 τῆς Νομολ.). Πρλ. καὶ απ. ποιν. 5 τοῦ 1845.

§ 717. *Περὶ τοῦ τύπου τιμίως καὶ εὐσυνειδήτως λέγω.* — *Περὶ τοῦ τύπου ναὶ* (2). — Ὁ τύπος «τιμίως καὶ εὐσυνειδήτως» ὃν ἀπαγγέλλει ὁ προϊστάμενος τῶν ἐνόρκων, δὲν εἶναι μέρος οὐσιῶδες τῆς ἐγγράφως συνταssομένης ἐτυμηγορίας τῶν ἐνόρκων, ἀλλὰ διατύπωσις χωριστὴ ἐπιβαλλομένη κατὰ τὸ 440 ἄρθρον τῆς ποιν. δικον. εἰς τὸν προϊστάμενον τῶν ἐνόρκων, ἧς ἡ τήρησις δύναται ν' ἀποδειχθῇ καὶ διὰ τῶν πρακτικῶν τῆς συνεδριάσεως· ἑπομένως ἡ ἀτάκτως γεγραμμένη ἐν τῇ ἐτυμηγορίᾳ λέξις «τιμίως» εἶναι ἄνευ τινὸς ἀποτελέσματος, δυναμένη καὶ νὰ λείπῃ ἐντελῶς. — Απ. ποιν. Αρ. Π. 108 τοῦ 1855.

§ 717α. Οἱ ἐν ἑκάστῃ κατηγορίᾳ συνήθεις ὅροι *ναὶ* ἢ *οὔ*, δὲν εἶναι ἄφευκτοι, ἀλλὰ δύναται ἡ καταφατικὴ ἢ ἡ ἀποφατικὴ ἀπάντησις τῶν ἐνόρκων νὰ ἐκφρασθῇ καὶ ἄλλως. Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγ. 117 τοῦ 1855.

§ 718. *Μνεία, ὅτι ἡ ἐτυμηγορία κατηρτίσθη διὰ τῆς νενομισμένης πλειονοψηφίας* (3). — Ὅταν ἡ καταδικαστικὴ ἐτυμηγορία

---

(1) Ὅρα ἀνωτ. § 225 ἑπ.

(2) Παλλ. λ. instr. crim. ἀρ. 3098 ἑπ. — Ἀνωτ. § 415 ἑπ.

(3) Παλλ. λ. instr. crim. ἀρ. 3148 ἑπ. 3149 ἑπ. 3150 ἑπ.

δὲν ἀναφέρῃ ὅτι κατηρτίσθη οὔσης τῆς παρὰ τοῦ νόμου ἀπαιτουμένης πλειοψηφίας, ἀλλὰ μόνον ὅτι κατηρτίσθη διὰ τῆς πλειοψηφίας, εἶναι ἄκυρος (441 καὶ 458, § 13 ποιν. δικον.). Απ. ποιν. Αρ. Π. 11 τοῦ 1854 (1).

§ 719. Κατὰ τὰ ἄρθρα 436—431 τῆς ποιν. δικονομίας δὲν ἀπαιτεῖται, ὥστε ἡ ἐτυμηγορία τῶν ἐνόρκων νὰ βεβαιοῖ περὶ ἑνὸς ἑκάστου ζητήματος, ὅτι κατηρτίσθη διὰ τῆς νομίμου πλειονοψηφίας, ἀλλ' ἀρκεῖ νὰ τὸ βεβαιοῖ ἐν γένει. Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 32 τοῦ 1852.

§ 720. Η εἰς τὰ πρακτικὰ σημείωσις ὅτι ὁ προϊστάμενος ἀνέγνωσε τὴν ἐτυμηγορίαν, ἐπὶ τῆς κεφαλίδος τῆς ὁποίας προσέθηκεν (2) οὗτος τὴν λέξιν *νομίμου*, δὲν ἀναπληροῖ τὴν θέλησιν τοῦ νόμου, καθότι ἐκ τούτου δὲν ἀποδεικνύεται ὅτι ἡ λέξις αὕτη προσετέθη παρὰ τῶν ἐνόρκων ἐπὶ ἀκροατηρίου· ἐπομένως, καθὸ γεγονότος μὴ συμβάντος ἐνώπιον τοῦ ἁρμοδίου ὑπαλλήλου τοῦ συντάξαντος τὰ πρακτικά, ἀλλὰ λαβόντος χώραν ἐν ἀπουσίᾳ αὐτοῦ τε καὶ τῶν συνέδρων, ἡ ἐν τοῖς πρακτικοῖς ταύτης σημείωσις οὐδεμίαν φέρει ἀπόδειξιν ὅτι πραγματικῶς καὶ κατ' ἀπόφασιν τῶν ἐνόρκων προσετέθη ἡ λέξις αὕτη· τέλος, ὁρίζοντος προστακτικῶς τοῦ νόμου (ἄρθρα 441 καὶ 458 § 13 τῆς ποιν. δικον.) ὅτι ἡ ἐτυμηγορία πρέπει ν' ἀναφέρῃ ῥητῶς ὅτι κατηρτίσθη διὰ τῆς νομίμου πλειονοψηφίας, πᾶσα περὶ τούτου ἀμφιβολία καθιστᾷ τὴν ἐτυμηγορίαν ἀτελῆ, καὶ κατὰ συνέπειαν, κατὰ τὰ συνδυασμένα ἄρθρα 441 καὶ 458 § 13 τῆς αὐτῆς δικονομίας, εἶναι ἀναι-

---

(1) Ἐκ τῶν ἄρθρων 431, 439 καὶ 498 τῆς ποιν. δικονομίας, εἰς ἃ παραπέμπει ὁ § 13 τοῦ ἄρθρου 458 τῆς αὐτῆς, προκύπτει ὅτι δὲν ἀρκεῖ ν' ἀναφέρῃ ἁπλῶς ἡ καταδικαστικὴ ἐτυμηγορία ὅτι κατηρτίσθη διὰ τῆς πλειονοψηφίας, ἀλλὰ πρέπει ν' ἀποφαίνηται ὅτι κατηρτίσθη, οὔσης τῆς παρὰ τοῦ *νόμου ἀπαιτουμένης πλειονοψηφίας*· ἄλλως καθίσταται ἀναιρετέα διότι ἡ διατύπωσις αὕτη εἶναι οὐσιώδης, ἐπειδὴ διὰ μόνης τῆς ἐκπληρώσεως αὐτῆς βεβαιοῦται ἡ νομιμότης τῆς καταδίκης. Αποφ. ποιν. Αρ. Π. 106 καὶ 116 τοῦ 1846 ἐν Κύρετ. τ. 7 σ. 270. — Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 91 τοῦ 1847 ἐν Εὕρετ. τ. 7 σ. 271.

(2) Σημειωτέον ὅτι ἐπὶ τῆς κεφαλίδος τῆς ἐτυμηγορίας ὑπῆρχεν ἡ λέξις *νομίμου* μεταξὺ δύο στοιχείων, ἀλλὰ δὲν ὑπῆρχεν ὑπογεγραμμένη ὡς προσθήκη.

έστέα ή έπί τοιαύτης έτυμηγορίας βασιζομένη καταδικαστική τών συνέδρων άπόφασις. Απ. ποιν. Αρ. Π. 91 τοῦ 1847.

§ 720α. Ή 85 τοῦ 1853 ποιν. άπόφ. Άρ. Πάγου φέρει.

Απόφ. Έπειδή έκ τών πρακτικών τής συνεδριάσεως άποδεικνύεται ότι οί ένορκοι άπήγγειλαν δημοσία έπί άκροατηρίου ότι ή έτυμηγορία των κάτηρτίσθη διά τής νομίμου πλειονοψηφίας, έπομένως, τούτου ύπάρχοντος έπισήμως βεβαιωμένου, άν κατά γραφικόν λάθος έν τή έτυμηγορία ή λέξις πλειονοψηφία δέν είναι όρθώς γεγραμμένη, τοῦτο δέν είναι λόγος άναιρέσεως, καθότι έκ τοῦ άνωτέρω περιστατικοῦ προκύπτει ότι ή έσφαλμένη αύτη σημείωσις προῆλθεν έκ γραφικῆς παραδρομῆς.

§ 721. *Ή έτυμηγορία πρέπει νά βεβαιοῖ τόν τόπον τῆς πράξεως. — Τά πρόσωπα. — Έσφαλμένη έπιγραφή.* — Ή έτυμηγορία πρέπει ν' άναφέρη τόν τόπον (1), ένθα ή πρᾶξις· μάλιστα, όταν ύπάρχη άμφιβολία άν έγένετο ύπ' άλλοδαποῦ έν τῆ άλλοδαπῆ. Απ. ποιν. Αρ. Π. 57 τοῦ 1850.

§ 722. Ή έτυμηγορία πρέπει νά όρίζη σαφώς καί ώρισμένως τά πρόσωπα, άτινα έπέφεραν τάς πληγάς, έξ ών έπῆλθεν ό θάνατος. Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 59 τοῦ 1852. Πρλ. καί άνωτ. § . . . .έπ. καί κατωτ. § 782 έπ.

§ 723. Είναι άδιάφορον, άν είς τήν έτυμηγορίαν τών ένόρκων τεθῆ είς τήν έπιγραφήν άλλη, άντί τῆς λέξεως ταύτης, λέξις· (έπί τοῦ προκειμένου έτέθη ή λέξις δημηγορία). Αποφ. ποιν. Αρ. Πάγου 88 τοῦ 1851 καί 91 τοῦ 1842.

§ 724. Ή μή άναφέρουσα τόν τόπον τῆς γεννήσεως, τήν ήλικίαν καί τήν κατοικίαν τοῦ κατηγορουμένου έτυμηγορία δέν είναι άκυρος. Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 103 τοῦ 1857.

---

(1) Είναι μέν πληρεστέρα ή έτυμηγορία, όταν προσδιορίζη τόν χρόνον, καθ' όν, καί τόν τόπον, ένθα έπράχθη τό έγκλημα, άλλά τοῦτο δέν διατάσσεται έπί ποινῆ άκυρότητος. Απ. ποιν. Αρ. Π. 123 τοῦ 1842 έν Εύρ. τ. 7 σ. 253.

— Είναι ούσιωδώς άναγκαία ή σημείωσις τοῦ τόπου, όπου έπράχθη τό έγκλημα· άν δέ λείπη άπό τό ζήτημα, καί ύπάρχη είς τό κατηγορητήριον, δέν ύπάρχει άκυρότης. Απ. ποιν. Αρ. Π. ρκδ' τοῦ 1837 (σελ. 151 τ. 2 τῆς Νομολ.). Πρβ. άνωτ.

§ 725. *Γραφή — Ὑπογραφὴ τῆς ἐτυμηγορίας καὶ παράδοσις αὐτῆς εἰς τὸν πρόεδρον* (1).— *Προσθῆκαι ἐν τῷ περιθωρίῳ. — Διαγραφαί.— Παρεισγραφαὶ ἐν τῇ ἐτυμηγορίᾳ* (2).— Πᾶσα προσθήκη ἐν τῇ ἐτυμηγορίᾳ, ἀνυπόγραφος οὖσα, θεωρεῖται ὡς μὴ ὑπάρχουσα. Αποφ. κοιν. Αρ. Πάγου 91 καὶ 93 τοῦ 1847.

§ 726. Εἶναι ἄκυρος ἡ ἐτυμηγορία ἡ γραφεῖσα παρὰ προσώπου, μὴ ὄντος ἐκ τῶν δικασάντων ἐνόρκων; Ὄχι, κατὰ τὴν 16 τοῦ 1859 κοιν. ἀπόφ. Ἀρ. Πάγου.

— Δὲν ἀπαιτεῖται λοιπὸν νὰ γράφηται ἡ ἐτυμηγορία διὰ χειρὸς τοῦ προϊσταμένου τῶν ἐνόρκων. Απ. κοιν. Αρ. Π. 42 τοῦ 1848 καὶ 78 τοῦ 1858 (3).

§ 727. Ἀπαιτεῖται ὅμως νὰ ἦναι ὑπογεγραμμένη παρ' αὐτοῦ. Απ. κοιν. Αρ. Π. 78 τοῦ 1858.

— Ὅταν ἡ ἐτυμηγορία ἐθεωρήθη ἀτελής, καὶ ἕνεκα τούτου διετάχθη ἡ κατάρτισις νέας, εἶναι ἀδιάφορον ἂν ἡ πρώτη ἐτυμηγορία δὲν ἔφερε τὴν ὑπογραφὴν τοῦ προϊσταμένου, οὔτε χρονολογίαν. Απόφ. κοιν. Αρ. Πάγ. 29 τοῦ 1854. — Πρλ. τὰ ἐπ. ἐν § 757 ἐπ.

§ 728. Ἡ καταδικαστικὴ τῶν συνέδρων ἀπόφασις πρέπει νὰ στηρίζηται εἰς ἐτυμηγορίαν ἔγκυρον, ἤτοι τακτικὴν κατὰ τοὺς τύπους, ἐξ ὧν εἰς εἶναι καὶ νὰ φέρῃ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ προέδρου τῶν ἐνόρκων κλ. καὶ νὰ μὴν περιέχῃ ἐντὸς αὐτῆς λέξιν ἢ φράσιν παρεισαγμένην.

Απόφ. Ἐπειδή, κατὰ τὰ ἄρθρα 420, 447 καὶ 449 τῆς κοιν. δικονομίας, ἡ εἰς τὸ Κακουργιοδικεῖον εἰσαχθεῖσα κατηγορία διὰ νὰ ἐξαντληθῇ, ἀπαιτεῖται, ὥστε ἡ ἐφ' ἧς βασίζεται ἡ ἀπόφασις ἐτυμηγορία νὰ ἦναι σαφὴς μὴ ἀντιφατικὴ καὶ τακτικὴ κατὰ τοὺς τύπους, ἄλλως καὶ ἡ ἐτυμηγορία ἦναι ἄκυρος, καὶ ἡ ἐπὶ ταύτης βασιζομένη ἀπόφασις· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, τοῦ ἀναιρεσείοντος κατηγορουμένου ἐπὶ ἀποπείρᾳ ἀνθρωποκτονίας ἐκ προμελέτης, ἐτέθησαν ὑπὸ τοῦ προέδρου, ἕνεκα τῶν ἐκ τῆς συζητήσεως προκυψάντων περιστατικῶν, καὶ τὰ ζητήματα ἐπὶ ἀποπείρᾳ ἀναιρέσεως καὶ ἐπὶ τραύματι ἐπενεχθέντος ἐκ προμελέτης ἢ ἄνευ προμελέτης, οἱ δὲ ἔνορκοι, ἀποφανθέντες ἀποφατικῶς μὲν

(1) Δαλλ. λ. instr. crim. ἀρ. 3108 ἐπ.
(2) Δαλλ. αὐτ. ἀρ. 3129 ἐπ.

ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς κατηγορίας, καταφατικῶς δὲ ὡς πρὸς τὸ ζήτημα ἐπὶ ἀποπείρᾳ ἀναιρέσεως, προέβησαν καὶ εἰς τὰ ἐπὶ τραύματι τεθέντα ζητήματα, ἀποφανθέντες ἐπίτης καταφατικῶς ὡς πρὸς τὸ ἄνευ προμελέτης ἐπενεχθὲν τραῦμα, ὅπερ ἐστὶ καὶ οἱ ἔνορκοι παρεδέχθησαν δύο πράξεις ἀντιφατικὰς, ὡς μὴ δυναμένας νὰ συνυπάρξωσι συγχρόνως, καὶ τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων ἐφήρμοσε ποινὴν διὰ τὰς δύο ἀσυμβιβάστους ταύτας πράξεις ὥστε ἡ προσβαλλομένη ἀπόφασις εἶναι ἀναιρετέα, καθὸ βασιζομένη εἰς ἀντιφατικὴν καὶ ἐπομένως ἄκυρον ἐτυμηγορίαν· καθόσον ἀφορᾷ τὰ ἐπὶ ἀποπείρᾳ φόνου ἐκ προμελέτης καὶ ἐπὶ τραύματι ἐκ προμελέτης ζητήματα κηρυχθεὶς ἀθῶος ὁ ἀναιρεσείων ἐκτήσατο δικαίωμα ὡς πρὸς αὐτά. Απ. ποιν. Αρ. Π. 99 τοῦ 1852.

§ 729. Ὅταν τὰ *ναὶ* καὶ *ὄχι* τῆς ἐτυμηγορίας τῶν ἐνόρκων ἦναι γεγραμμένα ἐν τῷ περιθωρίῳ χωρὶς νὰ ἦναι ὑπογεγραμμένα παρὰ τοῦ προϊσταμένου τῶν ἐνόρκων, ἡ ἐτυμηγορία εἶναι ἄκυρος (458 § 12 ποιν. δικ.). Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 45 τοῦ 1859.

§ 730. Ἡ ἐτυμηγορία πρέπει νὰ φέρῃ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ προϊσταμένου τῶν ἐνόρκων· ὅστις πρέπει νὰ ὑπογράφῃ ἐπίσης, ὄχι νὰ μονογράφῃ, καὶ τὰς ἐν τῷ περιθωρίῳ προσθαφαιρέσεις·— ἄλλως ἀκυροῦται ἡ ἀπόφασις.— Απ. ποιν. Αρ. Π. 86 τοῦ 1858. — Ἐκτὸς ἂν ἡ ἐν τῷ περιθωρίῳ προστεθεῖσα λέξις δὲν ἔχῃ σημασίαν τινά. Απ. ποιν. Αρ. Π. 78 τοῦ 1858.

— Ἡ ἐν τῷ περιθωρίῳ διαγραφὴ μὴ φέρουσα τὴν ὑπογραφὴν τοῦ προϊσταμένου τῶν ἐνόρκων, ἐπιφέρει, ὅταν ᾖ οὐσιώδης ἀκυρότητα τῆς ἐτυμηγορίας. (441, 457 § 12 ποιν. δικ.). Απόφ. ποιν. Αρ. Π. 80 τοῦ 1859.

§ 731. Παρεισγραφαὶ εἰς τὰς ἐτυμηγορίας δὲν συγχωροῦνται· ἀναιρεῖται μάλιστα ἡ ἀπόφασις ἡ στηριζομένη εἰς παρεισγραφὴν τοιαύτην, ἔχουσαν ἐπιῤῥοήν. Απόφ. ποιν. Αρ. Π. 100 τοῦ 1852, φέρουσα.

Απόφ. Ἐπειδὴ ἡ καταδικαστικὴ τοῦ δικαστηρίου τῶν συνέδρων ἀπόφασις, διὰ νὰ ἔχῃ κῦρος, πρέπει νὰ στηρίζηται εἰς ἐτυμηγορίαν ἔγκυρον, ἤτοι τακτικὴν κατὰ τοὺς τύπους, ἐξ ὧν εἷς εἶναι καὶ τὸ νὰ φέρῃ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ προϊσταμένου τῶν ἐνόρκων κτλ. καὶ νὰ μὴν περιέχῃ ἐντὸς αὐτῆς φράσιν τινὰ ἢ λέξιν παρεισγεγραμμένην, διότι τοιαύτη παρεισγραφὴ, θεωρουμένη ὡς μὴ ὑπάρχουσα, δύναται νὰ ἐπιφέρῃ τὸ ἄκυρον τῆς ἐτυμηγορίας· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου ἡ ἐτυμηγορία τῶν ἐνόρκων φέρει ἐντὸς τοῦ σώματος αὐτῆς τὴν ἐπ᾽ ἄλλης τινὸς προϋπαρχούσης φράσεως προ-

δήλως γεγραμμένην φράσιν «διὰ τῶν ἐν γνώσει» ἤτοι τὸ κύριον στοιχεῖον τῆς περὶ ἧς ἀποφαίνεται κλοπῆς, ἐνῷ τοιαύτη ἀντικατάστασις διὰ νὰ ἰσχύῃ ἔπρεπε νὰ γένῃ εἰς τὸ περιθώριον ἐν καθαρῷ, καὶ νὰ βεβαιωθῇ διὰ τῆς ὑπογραφῆς τοῦ προϊσταμένου τῶν ἐνόρκων· τούτου δὲ μὴ γενομένου, καὶ τῆς μνησθείσης οὐσιώδους προσθήκης θεωρουμένης ὡς μὴ ὑπαρχούσης, καθίσταται ἄκυρος ἡ ὅλη ἐτυμηγορία.

§ 732. Ἐτυμηγορία περιέχουσα παρεισγραφάς. — Ἡ 3 σκέψις τῆς 95 τοῦ 1855 ποιν. τοῦ Ἀρ. Πάγου ἀποφάσεως, φέρει.

Ἀπόφ. Ἐπειδὴ ἡ ἐτυμηγορία τῶν ἐνόρκων ἐμπεριέχει μὲν τοὺς ὅρους τοὺς ὁποίους ἀπαιτεῖ ὁ νόμος, καὶ καμμίαν παρεισγραφὴν δεν περιέχει, ἀλλ' εἰς τὴν ἀπάντησίν της ἐπὶ τοῦ ζητήματος «ὅτι ἠκίσθη ἄνευ σωματικῆς βλάβης ὁ λῃστευθεὶς Παρασκευᾶς Ἀνδρούτζος», φέρει τὴν διόρθωσιν τῆς λέξεως '*ηκίσθη* ἐπὶ τῆς αὐτῆς λέξεως καὶ οὐχὶ ἐπὶ τοῦ περιθωρίου, ὡς ὤφειλε· τοιαύτη δὲ ἀταξία καθιστᾷ πλημμελὲς ὅλον τὸ μέρος τοῦτο τῆς ἀπαντήσεως, ἀλλὰ τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων, ἀντὶ νὰ θεωρήσῃ ὡς μὴ ὑπάρχον αὐτὸ, ἔλαβεν ὑπ' ὄψιν διὰ τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεώς του εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τῆς ποινῆς καὶ τὸν § 1 τοῦ ἄρθ. 366 τοῦ ποινικ. νόμου, τὸ ὁποῖον τιμωρεῖ τὴν περίπτωσιν ταύτην, καὶ οὕτως ἐσφαλμένως ἐφήρμωσε τὸ μνησθὲν ἄρθρον τοῦ νόμου, καὶ διὰ τοῦτο εἶναι κατὰ τὸ μέρος τοῦτο μόνον ἀναιρετέα ἡ ἀναίρεσίς του.

— Ὁ πρόεδρος τῶν συνέδρων τότε μόνον ὀφείλει νὰ ἐπιβεβαιώσῃ διὰ τῆς ὑπογραφῆς του μετὰ τοῦ γραμματέως τὴν τῶν ἐνόρκων ἐτυμηγορίαν, ὅταν αὕτη καταστῇ ἀναμφισβήτητος· ἤτοι κατὰ τὸ ἄρθρον 442 τῆς ποιν. δικον. τότε μόνον ὁ πρόεδρος τῶν συνέδρων ὀφείλει νὰ ἐπιβεβαιώσῃ, διὰ τῆς ὑπογραφῆς του, τὴν ἐτυμηγορίαν, ὅταν αὕτη κατασταθῇ ἀναμφισβήτητος· ὥστε ὅταν μετὰ τὴν ἀνάγνωσίν της προτείνηται ὅτι οἱ ἔνορκοι ὤφειλον ν' ἀπαντήσωσι καὶ ἐπὶ ἄλλου τινὸς ζητήματος, ὁ πρόεδρος δὲν ὀφείλει νὰ τὴν ὑπογράψῃ εἰμὴ ἀφοῦ ἀποῤῥιφθῇ ἡ ἔνστασις αὕτη.— Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Π. 80 τοῦ 1854.

— Οὐδεὶς νόμος ἀπαιτεῖ νὰ τίθηται ἡ ὑπογραφὴ τοῦ προέδρου καὶ τοῦ γραμματέως τῶν συνέδρων εἰς τὴν ὡς ἄκυρον θεωρηθεῖσαν ἐτυμηγορίαν. Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Π. 29 τοῦ 1854.

§ 374. Δὲν εἶναι λόγος ἀναιρέσεως ἂν ὁ πρόεδρος καὶ ὁ γραμματεὺς δὲν προσυπογράψωσιν εἰς τὰς ἐν τῷ περιθωρίῳ τῆς ἐτυμηγορίας προσθήκας.— Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Π. 78 τοῦ 1858.

— Η 82 τοῦ 1858 ποιν. ἀπόφ Αρ. Πάγου φέρει.

Απόφ. Ἐπειδὴ κατὰ τὰ συνδυασμένα ἄρθ. 441, 442 καὶ 458 § 12 τῆς ποιν. δικον. ἡ ἐτυμηγορία τῶν ἐνόρκων εἶναι ἰσχυρὰ διὰ μόνης τῆς ὑπογραφῆς τοῦ προϊσταμένου αὐτῶν, ἡ δὲ ὑπογραφὴ τοῦ προέδρου καὶ τοῦ γραμματέως τῶν συνέδρων χρησιμεύει ἁπλῶς πρὸς πλειοτέραν τῆς ταυτότητος αὐτῆς ἀπόδειξιν. ὅθεν αἱ προσθῆκαι ἐν τῷ περιθωρίῳ καὶ διαγραφαὶ ἀρκεῖ νὰ φέρωσι τὴν ὑπογραφὴν τοῦ προϊσταμένου τῶν ἐνόρκων, ὅπερ ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὑπάρχει.

§ 735. Τὸ δυσανάγνωστον τῆς ἐν τῇ ἐτυμηγορίᾳ ὑπογραφῆς τοῦ γραμματέως δὲν καθιστᾷ αὐτὴν ἄκυρον. Απόφ. ποιν. Αρ. Π. 114 τοῦ 1855.

§ 736. Η ἐτυμηγορία τῶν ἐνόρκων θεωρεῖται ἐλλειπὴς καὶ ἄκυρος, ὅταν δὲν φέρῃ καὶ τὰς τρεῖς ὑπογραφάς, περὶ ὧν τὰ ἄρθρα 441 καὶ 442 διαλαμβάνουσιν (1). 458 § 17 ποιν. δικον.

Ἐν ἄλλαις λέξεσιν.

Η ἐτυμηγορία τῶν ἐνόρκων πρέπει νὰ περιέχῃ τὴν ὑπογραφὴν τοῦ τε προϊσταμένου αὐτῶν, τοῦ προέδρου τῶν συνέδρων καὶ τοῦ γραμματέως· ἐλλειπούσης δὲ μιᾶς τούτων εἶναι ἄκυρος Απ. ποιν. Αρ. Π. 98 τοῦ 1853.

— Ἂν ἡ ἐτυμηγορία σύγκηται ἐκ πλειόνων φύλλων, δὲν ἀπαιτεῖται ἡ εἰς ἕκαστον φύλλον προσυπογραφὴ τοῦ προέδρου καὶ τοῦ γραμματέως. Cass. 22 Ἀπριλ. 1839.

§ 737. Μετὰ τὴν ἀπαγγελίαν τῆς ἐτυμηγορίας, οἱ ἔνορκοι ἀπέρχονται, διότι ἡ παρουσία των κατὰ τὴν περὶ τῆς ἐφαρμοστέας ποινῆς συζήτησιν δὲν εἶναι ἀναγκαία. Απ. ποιν. Αρ. Π. ρμζ' τοῦ 1437 ἐν Εὐρ. τ. 7 σ. 251.— Cass. 30 Ἰουλ. 1829.

Ἐπάνοδος τῶν ἐνόρκων πρὸς νέαν διάσκεψιν (2).

§ 740. *Ἐνεργεῖται.* — Ὅταν τὰ ζητήματα καὶ αἱ ἀπαιτήσεις

---

(1) Πρλ. ἀπ. ἀκυρ. 23 Ἀπρ. 1835.

(2) περιπτώσεις, καθ' ἃς οἱ ἔνορκοι παραπέμπονται (κατὰ τὴν Γαλλικὴν Νομολογίαν) πρὸς νέαν διάσκεψιν, ὅρα Δαλλ. λέξ. instr. crim. ἀρ. 3280 ἐπ. (ἕνεκα ἀταξίας. αὐτ. ἀρ. 3301 ἐπ.— Ἕνεκα ἀντιφάσεων. αὐτ. ἀρ. 3310 ἐπ. Ἕνεκα ἀτελείας τινός. αὐτ. ἀρ. 3333 ἐπ.). Πρβ. αὐτόθι ἀρ. 3428–3561.

ῶσι τακτικαί, πρέπει ἀναγκαίως νὰ ἐφαρμοσθῇ ὁ νόμος, ἡ δὲ ἐτυμηγορία δὲν ὑπόκειται εἰς ἐπίκρισιν τινὰ (J. cr. ἀρ. 4803).

§ 741. Ἡ ἐτυμηγορία ὅμως δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἔργον τέλειον εἰμὴ καθ' ὅσον περιέχει ἔννοιαν σαφῆ (1), αἱ δὲ ἀπαιτήσεις τῶν ἐνόρκων, αἱ ἀφορῶσαι τὴν αὐτὴν πρᾶξιν, ἀποτελοῦσιν ὅλον ἀδιαίρετον καὶ ἑρμηνεύονται δι' ἀλλήλων (2)· ὥστε δὲν ὑπάρχει λόγος ἀναιρέσεως ὅταν εἰς τὸ πρῶτον κεφάλαιον τῆς ἐτυμηγορίας δὲν προσδιορίζηται ἡ πρᾶξις καὶ αἱ συναπαρτίζουσαι αὐτὴν περιστάσεις μὲ τὰς ἰδίας τοῦ νόμου λέξεις, ἀλλ' ἡ ἔλλειψις αὕτη ἀναπληροῦται εἰς τὸ δεύτερον κεφάλαιον, ὅπου ἡ πρᾶξις χαρακτηρίζεται ἀκριβῶς, ὡς λῃστεία π. χ. Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου ρκέ τοῦ 1837.

§ 742. Κατὰ τὰ ἄρθρα 429, 430, 436—438 τῆς ποιν. δικονομίας ἡ ἐτυμηγορία πρέπει ν' ἀπαντᾷ εἰς ὅλα τὰ ὑπὸ τοῦ προέδρου τεθέντα ζητήματα· ἄλλως, ἐὰν ἦναι ἐλλειπὴς κατά τι ζήτημα, οἱ ἔνορκοι πέμπονται ἐκ νέου εἰς τὸ δωμάτιόν των διὰ νὰ τὴν συμπληρώσωσιν, καὶ οὕτω νὰ ἐξαντληθῇ ἡ κατηγορία δι' ἐντελοῦς ἐτυμηγορίας. Απ. ποιν. Αρ. Π. 42 τοῦ 1854.

— Ὁσάκις λοιπὸν ἡ ἐτυμηγορία ἦναι ἀσαφής, ἐλλειπής, ἄτακτος ἢ ἀντιφατική, τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων ἀναπέμπει τοὺς ἐνόρκους εἰς τὸ δωμάτιον τῶν διασκέψεων, διὰ νὰ τὴν διορθώσωσι, διότι ἄλλως ἤθελεν ἐκδώσει ἀπόφασιν πλημμελῆ, ἀναγκαζόμενον ν' ἀναπληρώσῃ τὰς ἐλλείψεις τῆς ἐτυμηγορίας διὰ τῆς ἑρμηνείας τοῦ σαφοῦς μέρους της, ἢ διὰ προσθήκης ἢ ἀφαιρέσεως πραγματικῶν περιστατικῶν, καὶ οὕτω νὰ ὑπερβῇ τὰ ὅρια τῆς δικαιοδοσίας του, ἥτις περιορίζεται εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ νόμου· ἐν ᾧ, κατὰ τὸ ἄρθρον 437 ἐπ. ποιν. δικ., ἡ ἐτυμηγορία πρέπει νὰ ἦναι σαφὴς καὶ τελεία, τουτέστι ν' ἀποφασίζῃ περί τε τῆς κυρίας πράξεως καὶ τῶν συνοδευουσῶν αὐτὴν περιστάσεων, καὶ νὰ μὴν ἀντιφάσκῃ αὐτὴ εἰς ἑαυτήν, βεβαιόνουσα δι' ἑνὸς κεφαλαίου ὅ,τι ἀρνεῖται δι' ἄλλου. Απόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 37 τοῦ 1841.
— Ἀλλ' ἡ ἐτυμηγορία δὲν δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς ἀντιφατικὴ εἰμὴ ὅταν περιέχῃ διατάξεις, αἵτινες δὲν περιορίζουν ἁπλῶς ἡ μία τὴν ἄλλην, ἀλλ' ἀναιροῦσιν ἀλλήλας, καὶ ἑπομένως ἐπιζητοῦσι τὴν εἰς τὴν αὐτὴν πρᾶξιν ἐφαρμογὴν διαφόρων μὴ συμβιβαζομέ-

(1) Ἀπ. ποιν. Αρ. Π. ρμγ' τοῦ 1837.— ρή τοῦ 1836.
(2) Ἀπ. ποιν. Αρ. Π. ρκέ τοῦ 1837.— σνά, τνβ' τοῦ 1839.

νων πρὸς ἀλλήλους ποινικῶν νόμων. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου ρή τοῦ 1836.

§ 743. Ἂν ὑπάρχῃ ἀμφιβολία τις ἢ ἀντίφασις εἰς τὴν ἐτυμηγορίαν, οἱ ἔνορκοι ἀναπέμπονται πρὸς διάσκεψιν καὶ πρὸς ἔκδοσιν ἄλλης ἐτυμηγορίας· ἄλλως τὸ σφάλμα ἀκυρώνει τὴν διαδικασίαν (Cass. 15 Σεπτ. 1842 καὶ 29 Ἀπριλ. 1847. J. cr. ἀρ. 3208 καὶ 4149).

§ 744. Οἱ σύνεδροι, ὅταν ἴδωσιν ἀντιφατικὴν ἢ ἀτελῆ τὴν ἐτυμηγορίαν, δύνανται καὶ αὐτεπαγγέλτως (1) καὶ κατὰ πρότασιν (2) τοῦ εἰσαγγελέως, ν' ἀναπέμψωσι τοὺς ἐνόρκους εἰς τὸ δωμάτιον των πρὸς τακτοποίησιν αὐτῆς, καὶ μὴ παρόντος τοῦ κατηγορουμένου. Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Π. 37 τοῦ 1857.

§ 745. Ἀκαροῦται ἡ ἀντιφατικὴ ἐτυμηγορία, καίτοι κοινοποιηθεῖσα τῷ κατηγορουμένῳ. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. 69 τοῦ 1855.

§ 746. Οἱ σύνεδροι λοιπὸν δύνανται νὰ πέμψωσι τοὺς ἐνόρκους ἐκ νέου εἰς τὸ δωμάτιον τῆς διασκέψεως, διὰ νὰ τελειοποιή-

---

(1) Καὶ ἄνευ αἰτήσεως τοῦ εἰσαγγελέως, οἱ σύνεδροι δύνανται ν' ἀναπέμψωσι τοὺς ἐνόρκους εἰς τὸ δωμάτιόν των πρὸς ἀναπλήρωσιν ἢ διόρθωσιν τῆς ἐτυμηγορίας των. Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 3 τοῦ 1852.— Cass. 26 Μαρτ. 1840.

— Διὰ τὴν διόρθωσιν ἐλλείψεων περὶ τὸν καταρτισμὸν τῆς ἐτυμηγορίας, τὸ δικαστήριον μόνον φροντίζει, ὁ δὲ εἰσαγγελεὺς καὶ ὁ συνήγορος ἀγορεύουσιν ἐὰν ζητήσωσι τοῦτο. Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Πάγ. 117 τοῦ 1857. Cass. 28 Ἰουν. 1830.

(2) Οἱ εἰσαγγελεῖς ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ προκαλῶσι τὴν ἐν τῷ δωματίῳ ἐπάνοδον τῶν ἐνόρκων πρὸς νέαν διάσκεψιν, διότι, κατὰ τὰς γενικὰς τῆς ποιν. δικον. ἀρχάς, καὶ τὰς περὶ τῶν καθηκόντων τοῦ εἰσαγγελέως διατάξεις, ἰδίως δὲ, κατὰ τὰ ἄρθρα 371 καὶ 418 τῆς ποιν. δικονομίας, ὁ εἰσαγγελεὺς ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ κάμνῃ τὰς πρὸς διατήρησιν τοῦ νόμου καὶ ἐκπλήρωσιν τοῦ σκοποῦ τῆς κατηγορίας ἀναγκαίας προτάσεις· κατὰ δὲ τὸ ἄρθρον 372 τῆς ποιν. δικονομίας, τὸ δικαστήριον διασκέπτεται καὶ ἀποφασίζει περὶ τῶν παρὰ τοῦ εἰσαγγελέως γενομένων προτάσεων, χωρὶς ἵνα δυνηθῇ ὅμως ν' ἀπαρνηθῇ εἰς αὐτὸν τὸ δικαίωμα τοῦτο τῆς προτάσεως, τὸ ὁποῖον συντείνει οὐσιωδῶς εἰς τὴν πραγματοποίησιν τοῦ σκοποῦ τῆς ποινικῆς διαδικασίας. Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Π. σξζ' τοῦ 1838.

σωσιν ἢ ταχτοποιήσωσι τὴν ἐτυμηγορίαν των, ἀλλὰ δὲν δύνανται καὶ νὰ ὁδηγήσωσιν αὐτοὺς πῶς νὰ λύσωσιν τὸ ζήτημα. Απ. ποιν. Αρ. Π. 45 τοῦ 1845 ἐν Θέμ. τ. 8 σ. 112.

§ 747. Ἡ ἐλλειπὴς καὶ ἀσαφὴς ἐτυμηγορία ἐπιφέρει ἀναίρεσιν τῆς ἀποφάσεως. Τοιαύτη δὲ εἶναι ὅταν π. χ. κατηγορῶνται δύο ἐπὶ φόνῳ ἐκ συστάσεως, οἱ δὲ ἔνορκοι ἀποφαίνωνται ἀφ' ἑνὸς μὲν ὅτι σύστασις δὲν ὑπῆρξεν καὶ ὅτι ὁ εἷς εἶναι ἀθῶος· ἀφ' ἑτέρου δὲ ὅτι *ἐφόνευσαν*. Απ. ποιν. Αρ. Π. 76 τοῦ 1847, φέρουσα.

Απόφ. Ἐπειδὴ ὁ ἀναιρεσείων ἐκατηγορήθη ἐπὶ φόνῳ τοῦ ἱερέως Π. Μαντᾶ ἐκ συστάσεως πραχθέντος μετὰ τοῦ Παναγιώτου Μπουκουβαλέα καὶ κατὰ τὰ περιστατικὰ τὰ ἀναφερόμενα εἰς τὸ ἄρθρον 57 τοῦ ποιν. νόμου, κατὰ τὰ ὁποῖα εἶναι ἀδιάφορον ὡς πρὸς τὴν ἐφαρμογὴν τῆς ποινῆς τοῦ ἄρθρ. 288 τοῦ αὐτοῦ νόμου νὰ γνωρισθῇ ποῖος ἐκ τῶν δύω κατηγορουμένων ἐφόνευσε τὸν ἱερέα· ἀθωωθέντος δὲ τοῦ συγκατηγορουμένου Π. Μπουκουβαλέα ἔμεινε νὰ δικασθῇ μόνος ὁ ἀναιρεσείων, ὡς ἔνοχος τοῦ ἐκ προμελέτης φόνου τοῦ ἱερέως Μαντᾶ, διότι διὰ τῆς ἀθωώτητος τοῦ συγκατηγορουμένου ἔπαυσεν ἡ σύστασις καὶ ἡ συνδρομὴ τῶν περιστατικῶν τῶν ἀναφερομένων εἰς τὸ μνησθὲν ἄρθρ. 57, ὥστε δὲν ἦτον ἐφαρμοστέα ἡ ποινὴ τοῦ εἰρημένου ἄρθ. 288 εἰμὴ ἐὰν διὰ τῆς ἐτυμηγορίας ἤθελον ἀποφανθῇ οἱ ἔνορκοι, ὅτι ὁ ἀναιρεσείων εἶναι ἐκεῖνος, ὅστις ἐκ προμελέτης ἐφόνευσε τὸν ῥηθέντα ἱερέα· ἡ ἐτυμηγορία ὅμως, κατὰ συνέπειαν τῆς ὁποίας ἐφηρμόσθη διὰ τῆς προσβαλλομένης ὑπ' ἀριθ. 180 ἀποφάσεως τοῦ ἐν Ναυπλίῳ δικαστηρίου τῶν συνέδρων ἡ ποινὴ τοῦ ἄρθ. 288 κατὰ τοῦ ἀναιρεσείοντος, κηρύττει τὸν ἀναιρεσείοντα ἔνοχον αὐτοῦ τοῦ φόνου, ὡς ἐκ συστάσεως πραχθέντος μετὰ τοῦ Π. Μπουκουβαλέα κατὰ τὰ περιστατικὰ τοῦ 57 ἄρθρου, ἐνῷ διὰ τῆς ἀθωότητος τοῦ τελευταίου ἔπαυσε πλέον, ὡς εἴρηται, ἡ ὕπαρξις τῆς συστάσεως· κατὰ συνέπειαν, ἡ ἐπ' αὐτῆς στηριζομένη ἐνοχὴ τοῦ ἀναιρεσείοντος, ἀλλὰ δὲν κηρύττει αὐτὸν ἔνοχον τοῦ ὅτι μόνος ἐκ προμελέτης· ἀπεφάσισε καὶ ἐσκεμμένως ἐξετέλεσεν ἀνθρωποκτονίαν, ἐξ ἐναντίας ἡ ἐτυμηγορία φέρουσα «ἐφόνευσαν τὸν ἱερέα μαντᾶν διὰ πυροβολισμοῦ πραχθέντος ὑφ' ἑνὸς τῶν εἰρημένων Μπουκουβαλαίων καὶ παρευρεθέντος εἰς τὴν πρᾶξιν τοῦ ἑτέρου τῶν κατηγορουμένων» ἐκφράζεται εἰς τρόπον, ὥστε ἀγνοεῖται εἰσέτι ποῖος ἐκ τῶν δύο Μπουχουβαλέων ἐπυροβόλησε καὶ ἐφόνευσε τὸν ἱερέα Μαντᾶν· ὥστε ἡ ἐτυμηγορία αὕτη ὡς ἀσαφὴς καὶ μάλιστα ἐλλειπὴς ὡς πρὸς τὰ περιστατικά, ἅτινα χαρακτηρίζουν τὴν ἐνοχὴν τῆς ἀνθρωποκτονίας κατὰ τὸ ἄρθ. 288 τοῦ ποιν. νόμου, ἔπρεπε νὰ διορ-

θωθῇ παρὰ τῶν ἐνόρκων σύμφωνα μὲ τὰς προτάσεις τοῦ παρ' αὐτῷ τῷ δικαστηρίῳ ἀντεισαγγελέως πρὸς ὀρθὴν ἐφαρμογὴν τοῦ νόμου· τούτου δὲ μὴ γενομένου, κακῶς μὲν κατεδικάσθη ὁ ἀναιρεσείων εἰς τὴν ἐπιβληθεῖσαν αὐτῷ ποινὴν, ἀλλὰ δὲν δύναται ν' ἀθωωθῇ παρὰ τοῦ Ἀρ. Πάγου, διότι οὔτε ἡ πρᾶξις, δι' ἣν κατηγορεῖται εἶναι μὴ κολάσιμος, οὔτε ἀποφαίνονται οἱ ἔνορκοι περὶ τῆς ἀθωότητος αὐτοῦ· ὥστε πρέπει νὰ δικασθῇ ἡ ὑπόθεσις ἐκ νέου διὰ νὰ ἀποφανθῶσι ῥητῶς οἱ ἔνορκοι, ἂν ὁ ἀναιρεσείων ἦναι τῷ ὄντι ἔνοχος τοῦ φόνου τοῦ ῥηθέντος ἱερέως· ἑπομένως εἶναι ἀναιρετέα ἡ ῥηθεῖσα ὑπ' ἀριθ. 180 ἀπὸ 11 Ἰουλίου ε. ε. ἀπόφασις ὡς στηριχθεῖσα εἰς ταύτην τὴν ἀσαφῆ καὶ ἐλλειπῆ ἐτυμηγορίαν μὲ παραβίασιν τῶν περὶ ἐτυμηγορίας οὐσιωδεστέρων διαδικαστικῶν τύπων κατὰ τὸν ἀριθ. 17 τοῦ ἄρθ. 458 τῆς ποιν. δικον. — Ὅρα ἀνωτ. § 470 ἐπ.— Ἴδε κατ. τὴν 9 τοῦ 1856 ποιν. ἀπ. Ἀρ. Π.

§ 748. Ἀτελὴς ἐτυμηγορία τότε μόνον ἀκυροῦται, ὅταν δὲν δύναται νὰ στηριχθῇ ἀπόφασις ἐπ' αὐτῆς. Ἄλλως διατάττεται ἡ συμπλήρωσίς της. Απ. ποιν. Αρ. Π. 36 τοῦ 1845, φέρουσα.

Απόφ. Ἐπειδὴ ὁ μὲν πρῶτος λόγος μὴ ὁρίζων κατὰ τί συνετέθη κακῶς τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων, εἶναι ἀπαράδεκτος, καθὸ ἀόριστος· ὁ δὲ δεύτερος λόγος ἂν καὶ ἐπίσης ἀόριστος, ὡς μὴ ὁρίζων κατὰ τί ἡρμηνεύθη καὶ ἐφηρμόσθη κακῶς ὁ νόμος, καὶ ἑπομένως ἀπαράδεκτος, δὲν εἶναι ὅμως μήτε ἀληθὴς, καθότι ὁ νόμος ἡρμηνεύθη καὶ ἐφηρμόσθη ὀρθῶς, σύμφωνα μὲ τὴν ἐτυμηγορίαν τῶν ἐνόρκων· ὁ δὲ τρίτος λόγος, πρῶτον μὲν εἶναι ἀπαράδεκτος, ὡς μὴ αἰτηθείσης τῆς ἀναιρέσεως κατὰ τῆς ὑπ' ἀριθ 25 ε.ε. ἀποφάσεως τῶν ἐν Ἀθήναις συνέδρων, δι' ἧς οὗτοι διέταξαν τοὺς ἐνόρκους νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὸ δωμάτιόν των πρὸς συμπλήρωσιν τῆς ἐτυμηγορίας των μὴ ἀπαντησάντων εἰς τὸ περὶ συστάσεως ζήτημα· καὶ δεύτερον ὁ λόγος οὗτος δὲν εἶναι βάσιμος, διότι ἡ ἀτελὴς ἐτυμηγορία τότε μόνον εἶναι ἄκυρος, ὅταν τὰ ἤδη ἐν αὐτῇ ἀποφασισθέντα ζητήματα ἦναι τοιουτοτρόπως ἐλλειπῆ, ὥςτε δὲν χορηγοῦσιν ὅλα τὰ στοιχεῖα, ἐφ' ὧν νὰ στηριχθῇ ἀπόφασίς τις· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου οἱ ἔνορκοι κηρύξαντες τὸν κατηγορούμενον ἔνοχον λῃστείας συνωδευμένης μὲ αἰκίας καὶ μὲ ἀπειλὴν σώματος καὶ ζωῆς καὶ ὡς πραχθείσης ὁμοῦ μὲ ἄλλους, ἂν καὶ παρέτρεξαν ν' ἀποφασίσωσι καὶ ἐπὶ τοῦ ζητήματος περὶ τοῦ ἂν ἡ λῃστεία αὕτη ἐπράχθη ἐκ συστάσεως, ἡ παραδρομὴ αὕτη δὲν καθιστᾷ ἄκυρον τὴν ἐτυμηγορίαν, ὡς περιέχουσαν τοὺς ἀπαιτουμένους ὅρους. ἐφ' ὧν ἠδύνατο νὰ στηριχθῇ ἀπόφασις, ἀλλὰ καθιστᾷ αὐτὴν μόνον ἀτελῆ, καθόσον διὰ τῆς καταφατικῆς ἢ ἀπο-

φατικῆς ἐτυμηγορίας τῶν ἐνόρκων εἰς τὸ περὶ συστάσεως ζήτημα ἤθελε προκύψει ἐν περιστατικὸν ἐπιβαρυντικὸν ἢ ἐλαφρυντικὸν διὰ τὸν ἀναιρεσείοντα.

§ 749. Διὰ λάθη τῆς ἐτυμηγορίας πρέπει νὰ προκαλῆται νέα, οὐχὶ δὲ ἡ ἐν τῇ αὐτῇ ἐτυμηγορίᾳ διόρθωσις λέξεων. Απ. ποιν. Αρ. Π. 78 τοῦ 1858.

§ 749ª. Διατάττεται λοιπὸν ἡ τῶν ἐνόρκων ἐπάνοδος ἐν τῷ δωματίῳ τῶν διασκέψεων ἰδίως ὅταν·

α) Δὲν γίνηται μνεία ἐν τῇ ἐτυμηγορίᾳ, ὅτι κατηρτίσθη, οὔσης τῆς παρὰ τοῦ νόμου ἀπαιτουμένης πλειονοψηφίας.

β') Ὑπάρχωσι παρεισγραφαὶ ἢ διαγραφαὶ καὶ προσθῆκαι ἐν τῷ περιθωρίῳ ἀνυπόγραφοι.

γ') Ἡ ἐτυμηγορία ἦναι ἀντιφατική, ἀσαφὴς ἢ ἀτελής. κατ. § 759—785 ἐπ.

δ') Απαντῶσιν εἰς ζητήματα μὴ τεθέντα. ὅρα ἀρ. 7 τῆς σελ. 105 τοῦ περὶ Ἐνόρκων ἐγχειριδίου τοῦ Dufour.

§ 750. Τίς ἀποφαίνεται ὅτι οἱ ἔνορκοι πρέπει νὰ ἐπανέλθωσιν εἰς τὸ τῆς διασκέψεως δωμάτιον πρὸς συμπλήρωσιν ἢ διόρθωσιν τῆς ἐτυμηγορίας; Ὁ πρόεδρος μόνος, δηλαδή, ἢ τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων; (1).

§ 851. Τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων ἀποφαίνεται, ἂν ἐτυμηγορία τις πρέπῃ, ὡς ἀντιφατική, νὰ διορθωθῇ. Απ. ποιν. Αρ. Π. 139 τοῦ 1855. — Απ. ποιν. Αρ. Π. 19 τοῦ 1851. — Απόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγ. ροά τοῦ 1838 (2). Απ. ποιν. Αρ. Π. ριβ' τοῦ 1836 ἐν Ἑβρετ. τ. 8 σ. 113. Αποφ. ποιν. Αρ. Πάγ. 117 τοῦ 1857.

---

(1) Δαλλ. λέξ. instr. cr. ἀρ. 3375 ἐπ. Faust. τ. 8 σ. 477 στμ. 9.— Le renvoi des jurès dans leur chambre est une mesure extraordinaire, contentiense, qui ne rentre par dans les attributions du président, 28 Janvier 1830, n°. 26; c'est à la cour a l ordonner, puisque la cour étant appelée à délibèrer sur la déclaration du jury, c'est à elle qu'il appartient d'examiner, si cette déclaration est complète, si elle est règulière, si elle ne prèsente ni contradiction, ni ambiguité, si enfin elle peut servir de base légale à une décision. 9 Septem. 1837, n° 268.— 15 Février 1844, n°. 47.

(2) Ἰδού, εἰδικώτερον, τί αἱ ἀποφάσεις διαλαμβάνουσιν.
— Κατὰ τὸ ἄρθ. 420 τῆς ποιν. δικονομίας, πάντα τὰ κατὰ

— Ὁ πρόεδρος τῶν συνέδρων δὲν ἔχει δικαίωμα νὰ στείλῃ τοὺς ἐνόρκους εἰς τὸ δωμάτιον τῶν διασκέψεων, ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ προταθῇ ὡς λόγος ἀναιρέσεως, ἂν οἱ καταδικασθέντες ὠφελήθησαν ἐκ τούτου. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. 22 τοῦ 1844 ἐν Κύριτ. τ. 8 σ. 110.

τὴν διαδικασίαν ἀναφυόμενα παρεμπίπτοντα ζητήματα δικάζει τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων, ἑπομένως αὐτὸ εἶναι ἁρμόδιον ν' ἀποφανθῇ ἂν ἡ ἐτυμηγορία ἦναι ἀντιφατικὴ καὶ πρέπῃ νὰ διορθωθῇ ἀπὸ τῶν ἐνόρκων. Ἐπὶ τῆς προκειμένης δὲ δίκης, κατὰ παραβίασιν τῶν οὐσιωδῶν διατάξεων τοῦ ἄνω μνησθέντος ἄρθρου ἐκήρυξεν ὁ πρόεδρος τῶν συνέδρων ἀντιφατικὴν τὴν ἐτυμηγορίαν καὶ παρέπεμψε τοὺς ἐνόρκους εἰς τὸ δωμάτιον τῶν διασκέψεων πρὸς διόρθωσιν· ἡ ὑπέρβασις δὲ αὕτη τῆς ἐξουσίας δίδει χώραν εἰς ἀναίρεσιν, καὶ εἶναι ἀδιάφορον ἂν δὲν ἀντέτεινεν εἰς τὴν πρᾶξιν ταύτην τοῦ προέδρου μήτε ὁ κατηγορούμενος, μήτε ὁ εἰσαγγελεὺς, διότι τὰ τῆς ἁρμοδιότητος εἰσὶ δημοσίας τάξεως, καὶ δὲν δύναται νὰ τροποποιήσῃ αὐτὰ ἡ σιωπὴ τῶν διαδίκων.— Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Π. 139 τοῦ 1855.

— Ἀναφυέντος ζητήματος, ἂν ἐτυμηγορία τις ἦναι ἀντιφατικὴ πρὸς ἑαυτὴν, πρέπει ν' ἀποφασίζῃ τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων, ἂν οἱ ἔνορκοι πρέπῃ νὰ ἀναπεμφθῶσιν εἰς τὸ δωμάτιον πρὸς διόρθωσιν αὐτῶν (420 ποιν. δικον.). Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 19 τοῦ 1851, φέρουσα.

Ἀπόφ. Ἐπειδὴ, κατὰ τὴν ῥητὴν διάταξιν τοῦ 420 ἄρθρ. τῆς ποιν. δικονομίας, περὶ ὅλων τῶν κατὰ τὴν συζήτησιν προκυπτόντων διισταγμῶν καὶ παρεμπιπτόντων ζητημάτων ἀποφασίζει τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων· ὅθεν, ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ἀναφυέντος ζητήματος ἂν ἡ ἐτυμηγορία τῶν ἐνόρκων, ἀρνουμένων μὲν ἀφ' ἑνὸς τὴν ἄμυναν, παραδεχομένων δ' ἀφ' ἑτέρου τοὺς δύο αὐτῆς βαθμοὺς ἦτον πρὸς ἑαυτὴν ἀντιφατικὴ, καὶ ἂν ὡς ἐκ τούτου ἀπῃτεῖτο νὰ παραπεμφθῶσιν οὗτοι εἰς τὸ δωμάτιον τῶν διασκέψεων πρὸς νέαν σύνταξιν ἐτυμηγορίας, δὲν ἠδύνατο ὁ πρόεδρος τῶν συνέδρων, καίτοι συναινούντων τοῦ τε εἰσαγγελέως καὶ τῶν συνηγόρων τοῦ κατηγορουμένου, ν' ἀποφασίσῃ μόνος περὶ τοῦ προκύψαντος ζητήματος καὶ τῆς παραπομπῆς τῶν ἐνόρκων, ἀλλ' ἔπρεπε τὸ δικαστήριον ἐν γένει νὰ πράξῃ τοῦτο, καθότι ἂν καὶ ὁ πρόεδρος τῶν συνέδρων διευθύνων κατὰ νόμον τὴν ὅλην συζήτησιν ἔχῃ

§ 752. Ἀλλ' ὅμως μόνος ὁ πρόεδρος τῶν συνέδρων ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ παραπέμψῃ τοὺς ἐνόρκους εἰς τὸ δωμάτιον, ἵνα ἀποφανθῶσιν ἐπί τινος ζητήματος, εἰς τὸ ὁποῖον δὲν ἀπεφάνθησαν. Ἀποφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 10 τοῦ 1855 (1).

Ἐπίσης ὁ πρόεδρος μόνος δύναται νὰ ἀναπέμψῃ τοὺς ἐνόρκους εἰς τὸ δωμάτιόν των, ἵνα διορθώσωσι τὴν λέξιν *δημηγορίας* διὰ τῆς λέξεως *ἐτυμηγορίας*. Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Π. 8 τοῦ 1844. Ἠρλ. ἐν Εὐρ. καὶ τὴν 10 τοῦ 1844 τ. 8 σ. 111.

Ἐπίσης ὁ πρόεδρος δύναται νὰ ἀναπέμψῃ τοὺς ἐνόρκους εἰς τὸ δωμάτιον πρὸς διόρθωσιν τῆς ἐτυμηγορίας, ἀφ' ἧς ἔλιπον αἱ λέξεις *εἶναι αὕτη*· διότι δὲν πρόκειται περὶ οὐσιώδους ἐλλείψεως ἢ

τὴν διακριτικὴν ἐξουσίαν πρὸς ἀνακάλυψιν τῆς ἀληθείας, δύναται νὰ θέτῃ καὶ ἐπιβάλλῃ εἰς τοὺς ἐνόρκους τὰ ζητήματα, ἐντεῦθεν ὅμως δὲν ἕπεται ὅτι καὶ δύναται ν' ἀποφασίζῃ μόνος ἂν ἡ ἀπάντησις τῶν ἐνόρκων ἦναι πλήρης ἢ ἀτελὴς καὶ ἀντιφατική, τοὐτέστι νὰ οἰκειοποιῆται δικαίωμα, ὅπερ ῥυσιωδῶς ἀνήκει εἰς ὅλον τὸ δικαστήριον· ὥστε ἡ προσβαλλομένη ἀπόφασις ὑπόκειται εἰς ἀναίρεσιν, καθόσον παρὰ τὰς εἰρημένας ἀρχὰς τῆς διαδικασίας καὶ τὴν ῥητὴν διάταξιν τοῦ προμνημονευθέντος ἄρθρου τῆς ποιν. δικονομίας ὁ πρόεδρος ὑπερβαίνων τὰ ὅρια τῆς ἁρμοδιότητός του παρήγγειλε μόνος τοὺς ἐνόρκου νὰ συντάξωσι νέαν ἐτυμηγορίαν.

— Κατὰ τὸ 420 ἄρθρον τῆς ποιν. δικον. τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων ἀποφασίζει περὶ ὅλων τῶν κατὰ τὴν συζήτησιν προκυπτόντων ζητημάτων, ἐξ οὗ γίνεται φανερόν, ὅτι αὐτὸ μόνον δύναται νὰ κρίνῃ καὶ περὶ τῆς ἐτυμηγορίας τῶν ἐνόρκων, ἂν ἦναι ἀτελὴς καὶ ὑπάρχῃ λόγος νὰ διαταχθῶσιν οἱ ἔνορκοι νὰ ἀποσυρθῶσιν εἰς τὸ δωμάτιον τῶν διασκέψεων, διὰ νὰ ἀναπληρώσωσι τὴν ἐτυμηγορίαν των, διότι εἰς τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων ἐδόθη παρὰ τοῦ νόμου τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ ἀποφασίζῃ περί τε τῶν συνεπειῶν τῆς ἐτυμηγορίας καὶ τῆς ἐφαρμογῆς· ὅθεν ὁ πρόεδρος τῶν συνέδρων δὲν ἔχει δικαίωμα νὰ παραπέμψῃ μόνος τοὺς ἐνόρκους εἰς τὸ δωμάτιον τῶν διασκέψεων πρὸς ἀναπλήρωσιν τῆς ἐτυμηγορίας των. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου ροά τοῦ 1838.

(1) Εἰς ἄλλην τινὰ περίπτωσιν τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων διέταξε τὴν διόρθωσιν τῆς γραμματικῆς συντάξεως λέξεών τινων εἰς πληθυντικὸν ἀριθμόν. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 93 τοῦ 1845 ἐν Εὐρ. τ. 8 σ. 114.

ἀντιφάσεως, ἢ περὶ παρεμπίπτοντος σπουδαίου ζητήματος, ἀλλὰ περὶ προφανεστάτης ἐλλείψεως λέξεων μὴ ἐχουσῶν ἐπιῤῥοήν. (ἡ αὐτὴ 8 ἀπόφ.).

— Ἡ ὑπὸ μόνου τοῦ προέδρου διαταχθεῖσα ἀσκόπως ἐπανάληψις τῆς ἐτυμηγορίας δὲν δίδει χώραν εἰς ἀναίρεσιν, ὅταν ἡ πρᾶξις αὕτη οὐδεμίαν ἔφερε βλάβην, ἀφοῦ καὶ ἡ πρώτη καὶ ἡ δευτέρα ἐτυμηγορία βεβαιῶσι τὰ αὐτὰ γεγονότα. — Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 26 τοῦ 1856.

— Ὅταν οἱ ἔνορκοι παρέλιπον νὰ θέσωσιν εἰς τὴν ἐτυμηγορίαν των τὴν θέσιν, ὅπου ἐξετελέσθη ἡ πρᾶξις, ὁ πρόεδρος, μὴ γενομένης ἀντιῤῥήσεώς τινος, δύναται νὰ τοὺς προσκαλέσῃ νὰ προσθέσωσι τὸ ὄνομα τῆς θέσεως. Απ. ποιν. Αρ. Π. 100 τοῦ 1854.

§ 755. Παρουσία κατηγορουμένου κατὰ τὴν περὶ ἀτελείας τῆς ἐτυμηγορίας συζήτησιν; (1).

— Οἱ κατηγορούμενοι δὲν πρέπει νὰ παρευρίσκωνται εἰς τὴν συζήτησιν τὴν περὶ τελειοποιήσεως τῆς ἐτυμηγορίας. 440 ἐδ. 2 καὶ 446 τῆς ποιν. δικ. Αποφ. ποιν. Άρ. Πάγου 65 τοῦ 1851.— 108 τοῦ 1855 (2).— 36, 104 τοῦ 1857 (3).

— Εἰς τὰ ζητήματα, ὅσα ἤθελαν προκύψει ἀπὸ τῆς ἀναγνώσεως τῆς ἐτυμηγορίας, μέχρι τῆς ὑπογραφῆς της, δὲν πρέπει νὰ παρευρίσκηται ὁ κατηγορούμενος (446 ποιν. δικ.). Απ. ποιν. Αρ. Πάγ. 79 τοῦ 1851, ἧς ἡ τελευταία σκέψις φέρει..

Απόφ. Ἐπειδή, κατὰ τὸ ἄρθρον 446 τῆς ποιν. δικονομίας, ὁ πρόεδρος τῶν συνέδρων διατάττει τὴν προσέλευσιν τῶν κατηγο-

---

(1) Lorsque la déclaration du jury donne lieu à la rectification d'une question posée, cette rectification ne peut être faite qu'en présence de l'accusé; il ne suffit pas qu'elle soit faite en présence du défenseur. Les questions ne peuvent être posées ou modifiées qu'en présence de l'accusé, qui a toujours le droit de faire ses observations.—11 Janvier 1840. n°. 14.

(2) Ὅταν ἀναπέμπωνται εἰς τὸ συμβούλιον οἱ ἔνορκοι, ἵνα ἀποφανθῶσιν ἐπὶ ζητήματος, ὅπερ δὲν ἀπεφάσισαν, περιττὴ εἶναι ἡ παρουσία καὶ ἡ ἀκρόασις τοῦ κατηγορουμένου.— Απόφ. ποιν. Άρ. Π. 108 τοῦ 1855.

(3) Ἡ παρουσία τοῦ κατηγορουμένου κατὰ τὴν περὶ τοῦ ἀντιφατικοῦ τῆς ἐτυμηγορίας συζήτησιν δὲν εἶναι ἀναγκαία (446 ποιν. δικ.).— Απ. ποιν. Αρ. Π. 104 τοῦ 1857.

ρουμένων ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ, ἀφοῦ πρῶτον ἀναγνωσθῇ δημοσίως ἡ ἐτυμηγορία τῶν ἐνόρκων παρὰ τοῦ προϊσταμένου αὐτῶν, παραδοθῇ εἰς τὸν πρόεδρον τῶν συνέδρων καὶ ὑπογραφῇ παρ' αὐτοῦ καὶ παρὰ τοῦ γραμματέως· ὅθεν ὅσα ζητήματα ἤθελον προκύψει ἐν τῷ μεταξὺ, δηλαδὴ ἀπὸ τῆς ἀναγνώσεως τῆς ἐτυμηγορίας παρὰ τοῦ προϊσταμένου τῶν ἐνόρκων μέχρις οὗ ὑπογράψωσιν αὐτὴν ὁ πρόεδρος καὶ ὁ γραμματεὺς, πρέπει νὰ δικασθῶσι καὶ ἀποφασισθῶσι, αἱ δὲ ἐπὶ τούτων ἀποφάσεις νὰ δημοσιευθῶσιν ἀπόντος τοῦ κατηγορουμένου, καθότον δὲν ἐπιτρέπει ἡ εἰρημένη διάταξις τὴν παρουσίαν αὐτοῦ, εἰμὴ μετὰ τὴν ὑπογραφὴν τῆς ἐτυμηγορίας παρὰ τοῦ προέδρου καὶ τοῦ γραμματέως. ὅτε χαρακτηρίζεται ἡ ἐτυμηγορία αὕτη ἀμετάκλητος, καὶ δὲν μένει εἰμὴ ν' ἀναγνωσθῇ εἰς αὐτὸν γεγονυίᾳ τῇ φωνῇ, καὶ νὰ ἐκδοθῇ ἡ ἀπόφασις· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων δὲν παρεβίασε κανένα νόμον, ἀλλ' ἀπεναντίας ἐσυμμορφώθη μὲ τὴν εἰρημένην διάταξιν ἐπιτρέψαν απόντων τῶν κατηγορουμένων, πρὸ τοῦ νὰ κατασταθῇ ἡ ἐτυμηγορία ἀμετάκλητος, τὴν συζήτησιν καὶ τὴν δημοσίευσιν τῆς ἀποφάσεώς του ἐπὶ τῆς προτάσεως τοῦ συνηγόρου αὐτῶν τοῦ ν' ἀναβληθῇ ἡ ἀπόφασις περὶ τῆς ἐφαρμογῆς τῆς ποινῆς λόγῳ ὅτι ἡ ἐτυμηγορία προῆλθεν ἐξ ἀπάτης.

— Τὸ ἄρθρον 446 τῆς ποιν. δικονομίας προϋποτίθησιν ἔγκυρον ἐτυμηγορίαν καὶ διατάσσει νὰ κοινοποιῆται αὕτη εἰς τὸν κατηγορούμενον, προσκαλούμενον ἐπὶ τούτῳ εἰς τὸ ἀκροατήριον αὖθις· μὴ οὔσης δ' ἐγκύρου τῆς πρώτης ἐτυμηγορίας τῶν ἐνόρκων, δὲν ἦτον ἀνάγκη νὰ ἦναι εἰς τὸ ἀκροατήριον τοῦ κακουργιοδικείου ὁ κατηγορηθεὶς κατὰ τὴν ἀκύρωσιν αὐτῆς τῆς ἐτυμηγορίας, οὔτε πάλιν ὑπάρχει λόγος πρὸς ἀναίρεσιν ἂν ἦτο εἰς τὸ ἀκροατήριον καὶ δὲν ἀπεχώρησεν ἕως οὗ οἱ ἔνορκοι ἐπανέλθωσιν ἐκ τοῦ δωματίου των μὲ τὴν νέαν ἔγκυρον ἐτυμηγορίαν των. Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγ. 145 τοῦ 1855.

§ 766. Μέχρι ποίας στιγμῆς συγχωρεῖται ἡ ἐπάνοδος τῶν ἐνόρκων πρὸς νέαν διάσκεψιν; (1).

— Αναγνωσθείσης τῆς ἐτυμηγορίας καὶ ἀναχωρησάντων τῶν ἐνόρκων, συγχωρεῖται πλέον ἡ ἐπάνοδος αὐτῶν πρὸς διόρθωσιν τῆς

(1) Δαλλ. λ. instr. crim. ἀρ. 3361 ἐπ.— Si le vice de la déclaration du jury n'est reconnu qu'après qu'elle a été signée par le président et par le greffier et lue à l'accusé, cette cir-

ἐτυμηγορίας; Ὄχι. — Ἀπόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 71 τοῦ 1857, φέρουσα.

Ἀπόφ. Ἐπειδή, κατὰ τὰ πρακτικὰ τῆς ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τῶν κακουργιοδικῶν συζητήσεως τῆς προκειμένης δίκης, καταρτισθείσης τῆς ἐτυμηγορίας τῶν ἐνόρκων καὶ ἀναγνωσθείσης αὐτῆς ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ ὑπὸ τοῦ προϊσταμένου αὐτῶν, προσήχθη ὁ κατηγορούμενος καὶ ἀνεγνώσθη ἡ ἐτυμηγορία εἰς αὐτόν, ἀφοῦ ὑπεγράφη ὑπὸ τοῦ προέδρου καὶ τοῦ γραμματέως· μετὰ δὲ τὴν περὶ ἐφαρμογῆς τῆς ποινῆς συζήτησιν, διασκεπτομένων τῶν συνέδρων περὶ τῆς ἐπιβλητέας ποινῆς, ὁ πρόεδρος παρετήρησεν, ὅτι ἡ ἐτυμηγορία δὲν ἀνέφερεν, ὅτι κατηρτίσθη κατὰ τὴν ὑπὸ τοῦ νόμου ἀπαιτουμένην πλειονοψηφίαν, ἵνα δὲ διορθώσῃ τὸ λάθος τοῦτο, ἔπεμψε κλητῆρας καὶ συνεκάλεσεν ἐκ νέου τέσσαρας ἐκ τῶν δώδεκα ἐνόρκων, ἀναχωρήσαντος τοῦ δικαστηρίου, καὶ μετὰ τὴν οὕτω γενομένην συγκρότησιν τοῦ δωδεκαμελοῦς δικαστηρίου τῶν ἐνόρκων ἀκυρωθείσης, τῆς πρώτης ἐτυμηγορίας, παρέπεμψεν αὐτοὺς ἐκ νέου εἰς τὸ δωμάτιον τῶν διασκέψεών των, ἔνθα συνετάχθη νέα ἐτυμηγορία, περιέχουσα τὴν ἐν τῇ πρώτῃ παραλειφθεῖσαν ἔκφρασιν τῆς νομίμου πλειονοψηφίας, ἀλλ' ἡ διαδικασία αὕτη ἀντιβαίνει εἰς τὴν θεμελιώδη ἀρχὴν τὴν διέπουσαν τὰ τῶν ἐνόρκων δικαστήρια, καθ' ἣν ταῦτα συγκροτούμενα ἰδίως δι' ἑκάστην δίκην, ἀφοῦ ἐκπληρώσωσι τὴν ἀνατεθειμένην αὐτοῖς ἐντολὴν δημοσιεύσωσιν ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ τὴν ἐτυμηγορίαν καὶ διαλυθῶσιν, ἀπερχομένων τῶν ἐνόρκων εἰς τὰς οἰκίας των (ἐν τῇ συνειδήσει ὅτι ἡ ἐντολὴ αὐτῶν ἐπερατώθη καὶ δὲν φέρουσι πλέον τὴν ἰδιότητα τοῦ δικαστοῦ ἐπὶ τῆς ειδικῶς ἐπιβληθείσης αὐτῆς ὑποθέσεως) δὲν δύνανται νὰ συγκροτηθῶσιν ἐκ νέου ἄνευ νέας κληρώσεως τῶν 24 ἐνόρκων καὶ τῆς ἐξ αὐτῶν κατὰ τὰς νομίμους διατυπώσεις συγκροτήσεως τοῦ δωδεκαμελοῦς ἐνόρκου δικαστηρίου, ὅπως συμβαίνει ἐπὶ τῶν πρὸς ἀναψυχὴν τῶν δικαστῶν, τῶν ἐνόρ-

---

constance ne saurait faire obstacle à ce que la cour renvoie les jurés dans leur chambre; l accomplissement de ces formamalités, ne faisent pas disparaitre les lacunes et les contradictions, que la déclaration peut présenter, laisse la cour dans l'impossibilité de faire une juste application de la loi à des faits sur lesquels le jury n'a point manifesté clairement son opinion. — 5 Mars 1835, N° 77. — 27 Janvier 1842, n° 17. — 4 Janvier 1844, n° 1.

κων, τῶν μαρτύρων ἢ τῶν κατηγορουμένων ἀναγκαίων διαλειμμάτων, διότι κατὰ τὰ διαλείμματα ταῦτα καὶ ἐὰν ἀπέλθωσιν οἱ ἔνορκοι εἰς τὰς οἰκίας των, πράττουσι τοῦτο συνειδότες, ὅτι δὲν ἐξετέλεσαν εἰσέτι τὴν ἐντολὴν αὐτῶν, ὅτι εἰσὶ δικασταὶ τῆς προκειμένης δίκης, ὑποκείμενοι εἰς τὰς ὑποχρεώσεις, ἃς ἐνόρκως ἀνέλαβον· ὅθεν τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Ἀθήναις συνέδρων συγκαλέσαν ἐκ νέου τὸ τῶν ἐνόρκων δικαστήριον μετὰ τὴν διάλυσιν αὐτοῦ ἵνα ἐξακολουθήσῃ τὴν ἐκδίκασιν τῆς προκειμένης δίκης, ἄνευ τηρήσεως τοῦ ἄρθρου 415 τῆς ποιν. δικονομίας συνδυασμένου μετὰ τῶν ἄρθρων 68—79 τοῦ περὶ ὀργανισμοῦ τῶν δικαστηρίων νόμου, παρεβίασε τὰς περὶ συγκροτήσεως τοῦ ἐνόρκου δικαστηρίου οὐσιώδεις διατάξεις τῆς ποινικῆς δικονομίας, καὶ ἑπομένως ἡ ἀπόφασίς του εἶναι ἀναιρετέα κατὰ τὸ ἄρθρον 458 3) τῆς ποινικῆς δικονομίας.

§ 757. Ὅταν οἱ ἔνορκοι ἐπανέρχωνται εἰς τὸ δωμάτιον τῶν διασκέψεων πρὸς διόρθωσιν τῆς ἐτυμηγορίας, ὀφείλουν νὰ συντάττωσι νέαν; (1).

— Προκειμένου λόγου περὶ διασαφήσεως ἑνὸς τῶν ζητημάτων, ἐξαρκεῖ ἡ ἀνάγνωσις τῆς ἐτυμηγορίας, ἥτις ἀπέβλεπεν αὐτὸ τοῦτο τὸ μέρος. Απ. ποιν. Αρ. Π. 27 τοῦ 1841 ἐν Εὐρ. 7 σ. 257.

— Δὲν εἶναι λόγος πρὸς ἀναίρεσιν, ἄν, ἀντὶ νὰ συνταχθῇ νέα ἐτυμηγορία, ἐδιορθώθη ἡ προηγουμένη ὑπὸ τῶν ἐνόρκων. Απ. ποιν. Αρ. Π. 17, 117 καὶ 36 τοῦ 1857.

---

(1) Lorsque les jurés ont été renvoyés dans leur chambre parce que leur réponse n'indiquait pas si elle avait eu lieu à la majorité, cette réponse illégale devant être considérée comme nulle, les jurés ont le droit de procéder à une nouvelle déclaration, quoique la cour ne les ait renvoyés que pour ajouter les mots à la majorité. — 6 Janvier 1837, n° 4.

Lorsque les questions posées aux jurés sont relatives à des faits différents et à un grand nombre d'accusés, et que les réponses faites à une question ont été une première fois lues a totalité, il suffit, lorsque les jurés ont été renvoyés dans leur chambre pour compléter quelques-unes de leurs réponses et qu'ils en sont revenus, de donner lecture des questions et de réponses concernant les trois accusés à l'égard desquels il avait été ordonné que la déclaration serait complétée. — 12 Avril 1839, n° 123.

— Ὅταν οἱ ἔνορκοι ἀνεπέμφθησαν εἰς τὸ δωμάτιόν των, ἵνα καθαρίσωσι τὴν ἀντιφάσκουσαν ἐτυμηγορίαν των, αὐτοὶ δὲ ἐπανελθόντες διέγραψαν τὴν λέξιν ἥτις ἔφερε τὴν σύγχυσιν, δὲν ὑπάρχει τὶ τὸ εἰς τὸν νόμον ἀντιβαῖνον. Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 28 τοῦ 1850, φέρουσα.

Απόφ. Ἐπειδή, ὡς ἐκ τῶν πρακτικῶν τῆς προκειμένης δίκης καὶ τῆς ὑπ' ἀριθ. 108 προδικαστικῆς ἀποφάσεως τῶν ἐν Ναυπλίῳ συνέδρων προκύπτει, θεωρηθείσης τῆς δευτέρας τῶν ἐνόρκων ἐτυμηγορίας ἀσαφοῦς καὶ ἀντιφατικῆς, ὡς ἐκ τῆς παρεισφρύσεως τοῦ συνδέσμου, καί, εἰς τὸ τελευταῖον μέρος τοῦ τεθέντος ζητήματος, τὸ δικαστήριον διέταξε τὴν εἰς τὸ δωμάτιον τῶν διασκέψεων ἐπάνοδον τῶν εἰρημένων ἐνόρκων, διὰ νὰ γενῇ τυχὸν ἡ ἀπαιτουμένη διόρθωσις· ἂν δὲ οὗτοι ἀναγνωρίσαντες ὡς γραφικὸν λάθος τὸν πλεονασμὸν τοῦ συνδέσμου, ὅθεν ἡ ἀντίφασις προέρχεται, ἔκαμον τὴν διόρθωσιν ὄχι δι' ἐτυμηγορίας νέας, ὅπως ὁ ἀναιρεσείων ἀξιοῖ ὅτι ἔπρεπε νὰ πράξωσιν, ἀλλὰ διὰ διαγραφῆς τοῦ πλεονάζοντος συνδέσμου ἐν τῷ περιθωρίῳ τῆς αὐτῆς ἐτυμηγορίας, ἐντεῦθεν δὲν παρεβιάσθη οὐδεὶς νόμος, καθόσον ἡ γενομένη διαγραφὴ βεβαιουμένη διὰ τῆς ὑπογραφῆς τοῦ προϊσταμένου τῶν ἐνόρκων, καὶ τῆς σημειώσεως τῆς ἡμερομηνίας, ἔχει πλήρη ἰσχύν, καὶ κατὰ τὸ ἀποτέλεσμα δὲν διαφέρει ἀπὸ τὴν ἐκ νέου ἀντιγραφὴν τῆς ἐτυμηγορίας.

— Οἱ ἔνορκοι ἀποσυρθέντες ἐκ νέου εἰς τὸ δωμάτιον, καὶ συμπληρώσαντες τὴν ἀτελῆ ἐτυμηγορίαν των, δύνανται νὰ παρουσιάσωσιν αὐτὴν ὡς δευτέραν ἐτυμηγορίαν. Απ. ποιν. Αρ. Π. 29 τοῦ 1354. — Κατ' αὐτὴν λοιπόν, οἱ ἔνορκοι, μετὰ τὴν ἔκδοσιν τῆς ἀτελοῦς ὡς ἀκύρου ἐτυμηγορίας, ἀποσυρθέντες ἐκ νέου εἰς τὸ δωμάτιον τῆς διασκέψεώς των καὶ συμπληρώσαντες τὸ πρῶτον τῆς ἐτυμηγορίας ἔγγραφον, ἠδύναντο νὰ παρουσιάσωσιν αὐτὸ ὡς δευτέραν ἐτυμηγορίαν, ὅταν ἡ προσαγωγή του ἀποδεικνύῃ ὅτε τὰ ἐν αὐτῷ περιεχόμενα ἦσαν ἀποτέλεσμα τῆς δευτέρας διασκέψεώς των καὶ ἀπετέλουν τὴν δευτέραν αὐτῶν ἐτυμηγορίαν, ἥτις τότε μόνον ἠδύνατο νὰ θεωρηθῇ ἄκυρος, ἂν εἶχεν ἔλλειψίν τινα τῶν οὐσιωδῶν πάσης ἐτυμηγορίας στοιχείων· ἡ δὶς δ' ἐν αὐτῷ ὑπογραφὴ τοῦ προϊσταμένου τῶν ἐνόρκων καὶ ἡ διπλῆ σημείωσις τῆς αὐτῆς χρονολογίας δὲν ἀποτελοῦσι λόγον ἀκυρότητος.— Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 29 τοῦ 1854.

— Η ἀτελὴς ἐτυμηγορία πρέπει νὰ διατηρῆται ἀκεραία, ἢ ν' ἀντιγράφηται εἰς τὰ πρακτικά. Ἄλλως ἐπέρχεται ἀναίρεσις, διότι

πρέπει ν' ἀποδεικνύηται τὸ ἀσαφὲς, ἢ ἐλλειπὲς ἢ ἀμφίβολον αὐτῆς. Απ. ποιν. Αρ. Π. 5 τοῦ 1845. Πρλ. ἀπόφ. ρς'.

§ 759. *Παραδείγματά τινα ἀντιφατικῶν ἐτυμηγοριῶν* (1). Ἐνταῦθα σημειοῦμεν ὀλίγα ἐκ τῶν πολλῶν παραδείγματα, ἅτινα μνημονεύονται ἐκτενέστερα εἰς τὰ κατ' εἶδος ἀδικήματα.

§ 760. *Λῃστεία.* — Πότε ὑπάρχει ἀντίφασις ἐτυμηγορίας εἰς τὴν περὶ λῃστείας (2) ἐτυμηγορίαν;

Απόφ. Ἐπειδὴ δὲν ὑπάρχει ἀντίφασις εἰς τὴν ἐτυμηγορίαν τῶν ἐνόρκων ἐπὶ τῶν ζητημάτων πρώτου καὶ δευτέρου τῶν ἀφορών-

---

(1) Εἰς τὴν Γαλλικὴν Νομολογίαν εὕρηνται, (πρλ. ὅμως τὴν ὑποσημ.. τὴν πρὸς τὸν § 740) τὰ ἑξῆς.

N° 6. Réponses contradictoires. Il y a lieu de renvoyer les jurés pour cause de contradiction dans la réponse, s'ils déclarent qu'il y a guet-à-pens et pas de préméditation, 16 Août 1844, n° 292; si, reconnaissant l'accusé coupable d'avoir donné des instructions pour commettre un crime, ils répondent negativement à la préméditation, 19 Janvier 1838, n° 18; s'ils déclarent un individu à la fois auteur et complice du même crime, 27 Août 1831, n° 197; si, reconnaissent l'accusé coupable de meurtre (ou homicide involontaire), ils ajoutent qu'il a agi sans intention (et par consequent sans volonté), 18 Juin 1830, n° 177. — Mais il n'y a *pas contradiction* s'ils déclarent l'accusé coupable d'avoir donné **la mort** mais involontairement, 4 Janvier 1832. J. P.; ou coupable d'une soustraction mais sans intention fruduleuse, 20 Mars 1812, n° 68; ou coupable d'un crime, en ajoutant que l'accusé était en démence, 4 Janvier 1817. — Il n'y a pas contradiction si le jurés, déclarant deux accusés auteurs d'un même crime, écartent une circonstance aggravante à l'égard de l'un deux, 27 Août 1831, n° 197; même décision si les jurés, après avoir répondu négativement au fait principal, répondent affirmativement aux circonstances aggravantes, leur déclaration devant s'entendre en ce sens que le crime a été commis, mais que l'accusé n'en est pas l'auteur 26 Février 1841, n° 51.

(2) Πρβ. τὴν λέξ. Λῃστεία.

τῶν τὴν ληστείαν, ὡς ἐσφαλμένως διατείνονται οἱ ἀναιρεσείοντες, καθότι διὰ μὲν τῆς ἐτυμηγορίας των ἐπὶ τοῦ πρώτου ζητήματος οἱ ἔνορκοι ἐκήρυξαν τοὺς ἀναιρεσείοντας Καρασταθόπουλον καὶ Νικολόπουλον ἐνόχους ληστείας μὲ ἀπειλὴν ζωῆς, διὰ δὲ τῆς ἐτυμηγορίας των ἐπὶ τοῦ δευτέρου ἀπεφάνθησαν ὅτι ἡ ληστεία δὲν ἐπράχθη ἐνόπλως μὲ ἀπειλὴν σώματος καὶ ζωῆς, τουτέστιν ὅτι οἱ ἀναιρεσείοντες δὲν ἠπείλησαν τὴν ζωὴν τοῦ ληστευθέντος Θεοδώρου Κουραχαύτου ἐνόπλως· ὁ δὲ ὅρος «ἐνόπλως» δὲν διαλαμβάνεται εἰς τὸ πρῶτον ζήτημα, ὥστε νὰ ὑποτεθῇ ὅτι οἱ ἔνορκοι ἀπεφάνθησαν ἀφ' ἑνὸς μὲν καταφατικῶς, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἀρνητικῶς· ἄλλως τε, τὴν ἐπιβαρυντικὴν περίστασιν τῆς ἀπειλῆς τῆς ζωῆς ἐνόπλως δὲν ἔλαβε παντάπασιν ὑπ' ὄψιν τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων, ἀλλὰ θεωρῆσαν τοὺς ἀναιρεσείοντας ἐνόχους ληστείας πραχθείσης ὑπὸ δύο καὶ πλειόνων συμφώνως μὲ τὴν ἐτυμηγορίαν τῶν ἐνόρκων ἐφήρμοσε τὸ ἄρθρ. 363 τοῦ ποιν. νόμου, ἀναφέρον τὰ στοιχεῖα τῆς ληστείας καὶ τὸν § 5 τοῦ ἄρθ. 366 τοῦ αὐτοῦ νόμου, τὸν προνοοῦντα περὶ τῆς ποινῆς τῶν προσκαίρων δεσμῶν, ἐὰν ἡ ληστεία ἐπράχθη ὑπὸ δύο ἢ πλειόνων. Απ. ποιν. Αρ. Π. 66 τοῦ 1851.

§ 761. *Ληστεία.*— Ἀντιφάσκον ζήτημα, μὴ ἔχον ἐπιρροὴν εἰς τὴν ποινὴν, δὲν φέρει ἀκυρότητα. Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 73 τοῦ 1846.— Τότε δὲ μόνον ἡ ἀντίφασις τῆς ἐτυμηγορίας ἐπιφέρει τὴν ἀκύρωσιν, ὅταν τὴν καθιστᾷ ὁλοκλήρως πλημμελῆ· οἷον ὅταν οἱ ἔνορκοι παραδέχωνται ὅτι οἱ κατηγορούμενοι.... ἐπιπεσόντες καὶ βιαιοπραγήσαντες κατὰ τοῦ.... ἀφήρεσαν κτλ., καὶ ὅτι εἷς ἐξ αὐτῶν των κατηγορουμένων δὲν ἐβιαιοπράγησε, ἡ ἀντίφασις εἶναι ἐπουσιώδης, ὑπάρχοντος τοῦ στοιχείου τῆς ἐπιθέσεως. Απ. ποιν. Αρ. Π. 82 τοῦ 1846, ἣν ἐν λέξ. Ληστεία.

§ 762. *Απαγωγή.* — Ἡ ἐτυμηγορία εἶναι ἀντιφατικὴ, ὅταν κηρύττῃ τινὰ ἔνοχον ἀπαγωγῆς γενομένης μὲ σκοπὸν γάμου, ὄχι δὲ ἀκολασίας — καὶ ὅτι ἐξετελέσθη ὁ τῆς ἀκολασίας σκοπός. — Απ. ποιν. Αρ. Πάγ. 152 το 1856.

§ 763. *Βιασμός* (1). — Τεθέντων δύο ζητημάτων, τοῦ μὲν ὅτι ὁ κατηγορούμενος ἐξετέλεσε τὸν βιασμὸν, τοῦ δὲ ὅτι ἀπεπειράθη ἀλλ' ἐκ τύχης ἀπέτυχεν, οἱ ἔνορκοι ὀφείλουν ν' ἀπαντή-

(1) Ὅρα τὴν λέξ. Βιασμός.

σωσιν ἢ καταφατικῶς ἐπὶ τοῦ ἑνὸς, ἢ ἀποφατικῶς ἐπ' ἀμφοτέρων. Απ. ποιν. Αρ. Π. 70 τοῦ 1853.

§ 764. *Τραῦμα. Ἀνθρωποκτονία* (1). — Εἶναι ἀντιφατικὴ ἡ ἐτυμηγορία, δι' ἧς ἀποφαίνονται οἱ ἔνορκοι ὅτι ὁ κατηγορούμενος .... εἶναι ἔνοχος ὅτι σκοπῶν νὰ ἀποκτείνῃ τὸν .... ἀπεφάσισε καὶ ἐπυροβόλησεν ἀπρομελετήτως καὶ εἰς βρασμὸν ψυχικῆς ὁρμῆς κατ' αὐτοῦ, ἀλλ' ἐκ τύχης καὶ δι' ἐξωτερικὰ ἐμπόδια ἀπέτυχε τοῦ σκοποῦ του, — καὶ ὅτι ἄνευ προμελέτης καὶ εἰς βρασμὸν ψυχικῆς ὁρμῆς ἀπεφάσισε καὶ ἐτραυμάτισε τὸν αὐτόν.... Εἶναι δὲ ἀντιφατικὴ, διότι οἱ δύο οὗτοι σκοποὶ εἶναι ἀσυμβίβαστοι πρὸς ἀλλήλους, καὶ ὁ μὲν ἀποκλείει τὸν ἄλλον. Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 67 τοῦ 1846 (2).

§ 765. *Ἀνθρωποκτονία. — Τραῦμα* (3). Ἐπειδὴ ὁ σκοπὸς τῆς ἀνθρωποκτονίας δὲν συμβιβάζεται μὲ τὸν σκοπὸν τοῦ τραυματισμοῦ, ἡ ἐτυμηγορία τῶν ἐνόρκων εἶναι ἀντιφατικὴ καὶ ἄκυρος, ὅταν διὰ μὲν τοῦ πρώτου ζητήματος οἱ ἔνορκοι ἀποφανθῶσιν ὅτι ὁ κατηγορούμενος εἶναι ἔνοχος ὅτι, σκοπῶν ν' ἀποκτείνῃ τὸν Α ἀπεφάσισε καὶ ἐπυροβόλησεν ἀπρομελετήτως εἰς βρασμὸν ψυχικῆς ὁρμῆς κατ' αὐτοῦ τοῦ Α, ἀλλ' ἐκ τύχης καὶ δι' ἐξωτερικὰ ἐμπόδια ἀπέτυχε τοῦ σκοποῦ του· ταὐτοχρόνως δὲ ἐπὶ τῆς αὐτῆς πράξεως ἀποφανθῶσιν ὅτι ὁ κατηγορούμενος εἶναι ἔνοχος ὅτι ἄνευ προμελέτης καὶ εἰς βρασμὸν ψυχικῆς ὁρμῆς ἀπεφάσισε καὶ ἐτραυμάτισε τὸν αὐτὸν Α διὰ πυροβόλου ὅπλου κατὰ τὴν ὠμοπλάτην. Απ. ποιν. Αρ. Π. 82 τοῦ 1846.

§ 766. *Τραῦμα* (4). Ὑπάρχει ἀντίφασις εἰς τὴν ἐτυμηγορίαν,

---

(1) Ὅρα τὰς λέξ. Τραύματα καὶ Φόνος.

(2) Εἶναι ἄκυρος καὶ διότι, κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρ. 40 τοῦ ποιν. νόμου, διὰ νὰ ὑποτεθῇ ὅτι ὁ κατηγορούμενος ἐσκόπει ν' ἀποκτείνῃ τὸν Β ἀπαιτεῖται νὰ ὑπάρχῃ ἡ βεβαιότης, ἢ ἡ πιθανότης, ὅτι ὁ σκοπὸς αὐτοῦ ἔτεινεν ὡρισμένως καὶ ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν ἀξιόποινον ταύτην πρᾶξιν· ἄλλως, πρέπει νὰ ὑποτεθῇ ὅτι ὁ πράξας ἐσκόπει μόνον τὸ γενόμενον ἀποτέλεσμα· ἐκ δὲ τῆς ἀνωτέρω ἐτυμηγορίας δὲν ὑπάρχει ἡ βεβαιότης, ἢ ἡ πιθανότης τοῦ ὡρισμένου καὶ ἀποκλειστικοῦ σκοποῦ τοῦ πράξαντος. Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 67 τοῦ 1846.

(3) Ὡσαύτως. (4) Ὅρα τὴν λέξ. Τραύματα.

ὅταν τὸ μὲν ά κεφάλαιον αὐτῆς διαλαμβάνῃ ὅτι ὁ κατηγορούμενος ἐπήνεγκεν ἀπρομελετήτως καὶ εἰς βρασμὸν ψυχικῆς ὁρμῆς δύο πληγὰς διὰ μαχαιρίου εἰς τὸν Α· τὸ δὲ δεύτερον διαλαμβάνῃ ὅτι δὲν ἐπροξένησεν εἰς τὸν Α σωματικὴν βλάβην (τραύματα) ἀπρομελετήτως καὶ εἰς βρασμὸν ψυχικῆς ὁρμῆς. Απ. ποιν. Αρ. Π. 60 τοῦ 1841.

§ 767. *Τραῦμα* (1). Εἶναι ἀντιφατικὴ ἡ ἐτυμηγορία τῶν ἐνόρκων, ὅταν διὰ μὲν τοῦ πρώτου ζητήματος ἀπαντήσωσιν ὅτι ὁ κατηγορούμενος ἐπήνεγκεν αἰκίας κατὰ τοῦ Α, ἀλλ' ὄχι καὶ ἐσκεμμένως καὶ ἐκ προμελέτης· εἰς δὲ τὰ ἑξῆς ζητήματα ἀποφανθῶσιν ὅτι ὁ κατηγορούμενος ἐνήργησε κατὰ προσταγὴν τοῦ δημοσίου εἰσπράκτορος, καθόσον ἡ βεβαίωσις τοῦ ὅτι ἡ κατηγορηθεῖσα παρανόμως πρᾶξις ἐξετελέσθη κατὰ προηγουμένην προσταγὴν, εἶναι ἀσυμβίβαστο; διόλου μὲ τὴν ἰδέαν ὅτι ἡ πρᾶξις ἐκείνη ἐγένετο ἀσκέπτως καὶ ἀπρομελετήτως, τουτέστιν εἰς βρασμὸν ψυχικῆς ὁρμῆς ἢ ἐξ ἀμελείας. Απ. ποιν. Αρ. Π. 30 τοῦ 1843.

§ 768. *Αὐτουργοί. — Συνεργοί* (2). Ὁσάκις οἱ ἔνορκοι ὑποπέσωσιν εἰς προφανεστάτην ἀντίφασιν π. χ. ὅταν διὰ τῆς καταφατικῆς ἀπαντήσεώς των εἰς τὸ ά καὶ 6' ζήτημα κηρύξωσι τοὺς κατηγορουμένους ὡς αὐτουργοὺς τῆς πράξεως, ἀλλὰ προσθέσωσι μετὰ ταῦτα εἰς τὴν ἐτυμηγορίαν των ὅτι ἡ πλειονοψηφία, μὴ δυνηθεῖσα νὰ διακρίνῃ τὸν αὐτουργὸν τῆς πράξεως, κηρύττει ἀμφοτέρους τοὺς κατηγορουμένους ὡς συνεργοὺς, τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων ὀφείλει νὰ παραπέμψῃ τοὺς ἐνόρκους εἰς τὸ δωμάτιον τῶν διασκέψεων, διὰ νὰ διορθώσωσι τὴν ἐτυμηγορίαν των· ἡ δὲ περίπτωσις αὕτη εἶναι ἄλλη παρὰ τὴν προβλεπομένην ἀπὸ τὸ ἄρθ. 444 τῆς ποιν. δικονομίας, διότι ἡ διάταξις τοῦ ἄρθρου τούτου ὑποθέτει ὁμόφωνον πεποίθησιν ἐκ μέρους τῶν συνέδρων ὅτι ἡ ἐτυμηγορία προῆλθεν ἐξ ἀπάτης, δηλ. περίστασιν, καθ' ἣν τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων ἔχει τὸ δικαίωμα ν' ἀναβάλῃ τὴν ἀπαγγελίαν τῆς ἀποφάσεως, ἀλλὰ τὸ δικαίωμα τοῦτο ἐνεργεῖται αὐτεπαγγέλτως ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου, καὶ τὰ μέρη δὲν δύνανται νὰ τὸ προκαλέσωσιν. οὐδὲ νὰ παραγάγωσιν ἐκ τῆς παραλείψεως τῆς χρήσεως αὐτοῦ λόγον ἀναιρέσεως. Απ. ποιν. Αρ. Πάγου τῆς 28 Φεβρ. 1838.

---

(1) Ὁμοίως. (2) Ὅρα τὴν λέξιν Συνέργεια.
(3) Ὅρα τὰς λέξεις Φόνος—Ἄμυνα.

§ 769. *Ἀνθρωποκτονία.* — *Ἄμυνα* (3). — Ἡ ἐτυμηγορία τῶν ἐνόρκων εἶναι ἀντιφατική, ὅταν διὰ μὲν τοῦ ά κεφαλαίου ὁ κατηγορούμενος κηρύττηται ἔνοχος ὅτι ἀπρομελετήτως καὶ εἰς βρασμὸν ψυχικῆς ὁρμῆς ἀπέκτεινε.... τὸν Α.... διὰ δὲ τοῦ δευτέρου καὶ τρίτου, ὅπου οἱ ἔνορκοι ὤφειλον ν' ἀπαντήσωσιν ἁπλῶς εἰς τὸ περὶ ἀμύνης ζήτημα, ἂν δηλ. ὁ κατηγορούμενος ἐφόνευσε τὸν Α, ὑπερβὰς τὰ ὅρια τῆς ἀμύνης, συμπεριελήφθη εἰς τὴν ἀπάντησίν των πάλιν ὁλόκληρον τὸ περὶ τῆς κυρίας πράξεως ζήτημα, ἀποφανθέντες περὶ αὐτῆς ἀρνητικῶς χωρὶς νὰ γίνηται δῆλον, ἂν διὰ τῆς τοιαύτης ἀπαντήσεως ἠννόουν νὰ τροποποιήσωσιν, ἢ μὴ, τὸ πρῶτον τῆς ἐτυμηγορίας αὐτῶν κεφάλαιον. Απ. ποιν. Αρ. Π. 57 τοῦ 1841.

§ 770. *Ἄμυνα* (1).— Ἐτυμηγορία βεβαιόνουσα δι' ἑνὸς κεφαλαίου ὅτι ὁ κατηγορούμενος εἶχε καιρὸν καὶ εὐκολίαν, ἀμυνόμενος, νὰ κάμῃ χρῆσιν μικροτέρων καὶ μὴ ἀγνώστων εἰς αὐτὸν μέσων, ὥστε νὰ ὑπεκφύγῃ τὴν ἐπίθεσιν, καὶ νὰ ματαιώσῃ τὸν σκοπὸν τοῦ προσβάλλοντος, διαλαμβάνουσα δὲ εἰς ἄλλο κεφάλαιον ὅτι ὁ κατηγορούμενος ὑπερέβη τῆς συγχωρημένης ἀμύνης τὸ μέτρον ἀπὸ τὸ αἰφνίδιον καὶ τὸν ὑπερβολικὸν φόβον, ἢ ἀπὸ τὴν ταραχὴν τοῦ νοῦ, εἶναι ἀντιφατική, διότι ἡ μὲν πρώτη ὑποθέτει ὅτι ὁ κατηγορούμενος εἶχεν ἀποχρῶντα καιρὸν νὰ σκεφθῇ περὶ τῆς ὑπερασπίσεώς του καὶ ἐγνώριζε μέσα ὑπερασπίσεως καθιστῶντα περιττὴν τὴν διὰ βίας ἄμυναν, ἡ δὲ δευτέρα παραδέχεται τὴν ὕπαρξιν ὑπερβολικοῦ φόβου καὶ ταραχῆς νοῦ, ἅτινα, κατὰ τὴν φύσιν τῶν πραγμάτων, καθιστῶσιν ἀδύνατον εἰς τὸν ἀμυνόμενον νὰ σκεφθῇ ἡσύχως περὶ τῶν πρὸς ἀποφυγὴν παντὸς κινδύνου ἱκανῶν μέσων. Απ. ποιν. Αρ. Πάγ. 37 τοῦ 1841.

§ 771. *Τραύματα.* *Ἄμυνα* (2). — Εἶναι ἀντιφατικὴ ἡ ἐτυμηγορία τῶν ἐνόρκων ἔχουσα οὕτως: ὄχι, δὲν εἶναι ἔνοχος ὁ κατηγορούμενος ὅτι τὴν....εἰς τὸ χωρίον....ἀπρομελετήτως καὶ εἰς βρασμὸν ψυχικῆς ὁρμῆς ἀπεφάσισε καὶ ἐπήνεγκε, διὰ μαχαιρίου, εἰς τὸν Α.... δύω πληγὰς.... ὥστε αὐτὸς....ἐστερήθη τῆς ζωῆς· ὄχι, δὲν εἶναι ἀποδεδειγμένον ὅτι ὁ κατηγορούμενος ἠρέθισε τὸν Α διὰ χαλεπῶν ὀνειδισμῶν, καὶ ὕβρεων. Ναί, εἶναι ἀποδεδειγμένον ὅτι ὁ κατηγορούμενος ἔπραξε τοὺς εἰρημένους

(1) Ὅρα τὴν λέξ. Ἄμυνα.
(2) Ὅρα τὴν λέξ. Τραύματα καὶ τὴν λέξ. Ἄμυνα.

τραυματισμοὺς κατὰ τοῦ Α πρὸς ἰδίαν του ὑπεράσπισιν ἐναντίον βιαίας καὶ παρανόμου ἐπιθέσεως τοῦ ἰδίου Α εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἠνωμένης μὲ κίνδυνον ζωῆς, ἢ τῆς ὑγείας του, ὅπου ἀνωτέρα βοήθεια δὲν ἠδύνατο ν' ἀποτρέψῃ τὴν παράνομον ταύτην ἐπίθεσιν.

Ναί, ὑπῆρχε καιρὸς καὶ εὐκολία εἰς τὸν κατηγορούμενον, διὰ νὰ μεταχειρισθῇ μικρότερα καὶ γνωστὰ εἰς αὐτὸν μέσα, δι' ὧν καὶ ἠδύνατο ἄνευ παντὸς κινδύνου, νὰ ὑπεκφύγῃ τὴν παράνομον ταύτην ἐπίθεσιν· ὄχι, δὲν προκύπτει μετὰ πιθανότητος ἐκ τῶν περιστάσεων ὅτι ὁ κατηγορούμενος ὑπερέβη τῆς συγχωρουμένης ὑπερασπίσεως τὸ μέτρον ἀπὸ τὸ αἰφνίδιον, ἢ ἀπὸ ταραχὴν νοῦ. Απ. ποιν. Αρ. Π. 3 τοῦ 1841.

§ 772. *Τραύματα* (1). — *Ἐντολή*. — Εἶναι ἀντιφατικὴ ἡ ἐτυμηγορία τῶν ἐνόρκων, ὅταν διὰ μὲν τοῦ πρώτου ζητήματος ἀπαντήσωσιν ὅτι ὁ κατηγορούμενος ἐπήνεγκεν αἰκίας κατὰ τοῦ Α, ἀλλ' ὄχι καὶ ἐσκεμμένως καὶ ἐκ προμελέτης· εἰς δὲ τὰ ἐφεξῆς ζητήματα ἀποφανθῶσιν ὅτι ὁ κατηγορούμενος ἐνήργησε κατὰ προσταγὴν τοῦ δημοσίου εἰσπράκτορος, καθόσον ἡ βεβαίωσις τοῦ ὅτι ἡ κατηγορηθεῖσα παρανόμως πρᾶξις ἐξετελέσθη κατὰ προηγουμένην προσταγήν, εἶναι ἀσυμβίβαστος διόλου μὲ τὴν ἰδέαν ὅτι ἡ πρᾶξις ἐκείνη ἐγένετο ἀσκέπτως καὶ ἀπρομελετήτως, τουτέστιν εἰς βρασμὸν ψυχικῆς ὁρμῆς ἢ ἐξ ἀμελείας. Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγ. 30 τοῦ 1843.

§ 772ª. *Σύστασις*. — *Ἀνθρωποκτονία* (2). — Ἡ ἐτυμηγορία τῶν ἐνόρκων εἶναι ἐλλειπὴς καὶ ἀσαφής, ὅταν ἔχῃ οὕτω: Ναί, εἶναι ἔνοχος ὁ Α οὐχὶ δὲ καὶ ὁ Β ὅτι ὑπὸ κοινοῦ συμφέροντος κινούμενοι συναπεφάσισαν καὶ ἐφόνευσαν τὸν Γ, καὶ ἕνεκα τούτου συνομολογήσαντες πρὸς ἀλλήλους ἀμοιβαίαν συνδρομήν· . . . , ἐνεδρεύοντες ἔνοπλοι ἐκ προμελέτης ἢ ἐσκεμμένως ἐφόνευσαν τὸν εἰρημένον Γ, διαβαίνοντα τότε ἐκεῖθεν, διὰ πυροβολισμοῦ, γενομένου ὑφ' ἑνὸς τῶν εἰρημένων Α καὶ Β, καὶ παρευρεθέντος εἰς τὴν πρᾶξιν τοῦ ἑτέρου τῶν κατηγορουμένων· εἶναι δὲ ἀτελής, καθότι διὰ τῆς ἀθωώσεως τοῦ συγκατηγορουμένου ἔπαυσεν ἡ σύστασις καὶ ἡ συνδρομὴ τῶν περιστατικῶν τῶν ἀναφερομένων εἰς τὸ ἄρθρον 57 τοῦ ποιν. νόμου· ὥστε δὲν ἦτον ἐφαρμοστέα ἡ ποινὴ τοῦ ἄρθρ. 288 εἰμὴ ἐὰν διὰ τῆς ἐτυμηγορίας ἤθελον ἀποφανθῇ οἱ ἔνορ-

---

(1) Ὅρα τὴν λέξ. Τραύματα καὶ τὴν Ἐντολή.
(2) Ὅρα τὴν λῆξ. Σύστασις καὶ τὴν.λέξ. Φόνος.

κοι ὅτι ὁ Α ἦτον ἐκεῖνος, ὅστις ἐκ προμελέτης ἐφόνευσε τὸν Γ, ἐνῷ ἐξ ἐναντίας ἐκφράζονται εἰς τρόπον, ὥστε ἀγνοεῖται πλέον ποῖος ἐκ τῶν δυο ἐπυροβόλησε καὶ ἐφόνευσε τὸν Γ. Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 76 τοῦ 1847 ἣν ἴδε ἄνωτ.

§ 773. *Μέθη* (1).— Ἡ ἐτυμηγορία θεωρεῖται ὡς ἀντιφατική, ὅταν διαλαμβάνῃ ὅτι ὁ.... δὲν εἶχε σώαν τὴν ἐνέργειαν τοῦ λογικοῦ του, ὅταν ἀπεφάσισε τὴν πρᾶξιν, καὶ πρὸς ἐκτέλεσιν αὐτῆς κατέφυγεν εἰς τὴν μέθην· ἀλλ', ἐλαττωμένης οὔσης ἐκ τῆς μέθης τῆς ἐνεργείας τοῦ λογικοῦ του, ἀπεφάσισε τὴν πρᾶξιν. — Εἶναι ἀντιφατική, διότι ἐν ᾧ ἀφ' ἑνὸς λέγει ὅτι ὁ .... δὲν εἶχε σώαν τὴν ἐνέργειαν τοῦ λογικοῦ ἥτις ἦτον ἠλαττωμένη ἐκ τῆς μέθης, ὅταν ἀπεφάσισε τὴν πρᾶξιν, ἀφ' ἑτέρου ἐκφράζει, ὅτι ὅταν ἀπεφάσισε τὴν πρᾶξιν, εἶχε τὴν ἐνέργειαν τοῦ λογικοῦ σώαν· εἰς δὲ τὴν μέθην κατέφυγεν ἔπειτα διὰ τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῆς. Απ. ποιν. Αρ. Π. ρκή τοῦ 1837.

— Ἐτυμηγορία φέρουσα ὅτι ὁ κατηγορούμενος εὑρίσκετο εἰς κατάστασιν συγχύσεως τοῦ νοός, καὶ ὅτι ἡ ἐνέργεια τοῦ λογικοῦ δὲν ἦτο ἐντελῶς ἀποκεκλεισμένη, εἶναι ἀντιφατική; Ἡ 135 τοῦ 1855 ποιν. τοῦ Αρ. Π. ἀπόφ. φέρει.

Απόφ. Ἐπειδὴ οἱ ἔνορκοι ἀπαντήσαντες ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς μέθης, ἐβεβαίωσαν διὰ τῆς ἐτυμηγορίας των, ὅτι ὁ κατηγορούμενος εὑρίσκετο εἰς κατάστασιν ἀναιτίου συγχύσεως τῶν αἰσθήσεων ἢ τοῦ νοὸς ἐκ μεθυστικῶν ποτῶν ὅτε ἐξετέλεσε τὴν προκειμένην κλοπήν, καὶ ὅτι δὲν ἦτον ἐντελῶς ἀποκλεισμένη ἡ τοῦ λογικοῦ του ἐνέργεια, ὥστε νὰ μὴ ἔχῃ συνείδησιν τῆς πράξεώς του, ἀλλ' ἐπὶ τοῦ ἂν ἦτο μόνον οὐσιωδῶς τεταραγμένη καὶ ἠλαττωμένη τοῦ λογικοῦ του ἡ ἐνέργεια, χωρὶς νὰ ἐπηρεάζηται ἐκ τούτου αὕτη, ἀπήντησαν τὰ ἑξῆς· αὄχι δὲν ἦτον οὐσιωδῶς τεταραγμένη καὶ ἠλαττωμένη, ὥστε ἐξ αἰτίας τούτου λείπουν τὰ πρὸς ἐφαρμογὴν τῆς τελείας καὶ παρὰ τοῦ νόμου διατεταγμένης ποινῆς προαπαιτούμεναϋ· ἡ δὲ τοιαύτη ἀπάντησις εἶναι προφανῶς ἀντιφατική, διότι βεβαιοῖ ἐξ ἑνὸς μὲν ὅτι δὲν ἦτον οὐσιωδῶς τεταραγμένη καὶ ἠλαττωμένη τοῦ λογικοῦ του ἡ ἐνέργεια, ἀλλ' ἐξ ἄλλου ὅτι ὡς ἐκ τούτου λείπουν τὰ νόμιμα στοιχεῖα διὰ νὰ ἐφαρμοσθῇ ἡ τελεία παρὰ τοῦ νόμου διατεταγμένη ποινή· ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει, τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων ὤφειλε ν' ἀκυρώσῃ

(1) Ὅρα τὴν λέξιν Μέθη.

τὴν ἀντιφατικὴν ταύτην ἐτυμηγορίαν καὶ νὰ παραπέμψῃ τοὺς ἐνόρκους εἰς τὸ δωμάτιον τῶν διασκέψεών των διὰ νὰ κάμουν ἄλλην σαφῆ καὶ καθαρὰν ἐτυμηγορίαν, ἐφ' ἧς νὰ στηρίξῃ κατὰ τὸν νόμον τὴν ἀπόφασίν του· ἀποφανθὲν δὲ ὀρθὴν καὶ νόμιμον τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος ἐτυμηγορίαν, καὶ θεωρῆσαν ὡς βέβαιον ὅτι δὲν ἐπηρεάσθη παντάπασιν ὡς ἐκ τῆς μέθης ἡ ἐνέργεια τοῦ λογικοῦ τοῦ κατηγορουμένου, γεγονὸς τὸ ὁποῖον οἱ ἔνορκοι μόνον ἔπρεπε νὰ βεβαιώσωσιν, ἐνήργησε κατὰ τὰ καθήκοντά του, καὶ διὰ τοῦτο ἡ ὑπ' ἀριθ. 17 ἀπόφασίς του, δι' ἧς κατεδίκασεν εἰς τὴν πλήρη ποινὴν τῆς κλοπῆς τὸν ἀναιρεσείοντα, εἶναι ἀναιρετέα.

§ 774. *Ἄμυνα* (1).— Εἶναι ἀντιφατικὴ ἡ ἐτυμηγορία τῶν ἐνόρκων, ὅταν δι' ἃ μὲν τοῦ ἑνὸς κεφαλαίου οἱ ἔνορκοι ἀποφαίνωνται ὅτι ὁ κατηγορούμενος δὲν εὑρέθη εἰς κατάστασιν ἀμύνης· διὰ δὲ τοῦ ἑπομένου, ὅτι ὁ αὐτὸς κατηγορούμενος ὑπερέβη τὰ ὅρια τῆς ἀμύνης ἀπὸ ὑπερβολικὸν φόβον, ἢ ἀπὸ ταραχὴν τοῦ νοῦ· ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει, ὁ πρόεδρος τῶν συνέδρων ὀφείλει νὰ παραπέμψῃ τοὺς ἐνόρκους εἰς τὸ δωμάτιον τῆς διασκέψεως, πρὸς διόρθωσιν τοῦ ἀντιφατικοῦ τούτου μέρους τῆς ἐτυμηγορίας των. Απ. ποιν. Αρ. Π. 42 τοῦ 1844.

§ 775. *Κλοπή*. Ὅταν ἡ ἐτυμηγορία εἰς μὲν τὸ πρῶτον ζήτημα διαλαμβάνῃ, ὅτι ὁ····· ἀφήρεσε τὴν ἰδιοκτησίαν τοῦ·····, ἀλλ' ὄχι ἐν γνώσει (ἥτις εἶναι στοιχεῖον τῆς κλοπῆς. 371 ποιν. νόμ.), αἱ δὲ λοιπαὶ ἀπαντήσεις τῶν ἐνόρκων χαρακτηρίζουν ἐντελῶς τὴν κλοπήν, τουτέστιν ὡς πρᾶξιν περιέχουσαν ἐν ἑαυτῇ τὴν ὑλικὴν ἐνέργειαν καὶ τὴν γνῶσιν. Απ. ποιν. Αρ. Πάγου συά τοῦ 1837. Πρβ. τὴν λέξιν Κλοπή.— Ὥστε, ὅταν δὲν συντρέχῃ ἡ γνῶσις, στοιχεῖον οὐσιῶδες τῆς κλοπῆς, οἱ ἔνορκοι ἀποφαίνονται ἀποφατικῶς εἰς τὸ κύριον ζήτημα.

§ 776. *Κλοπή*.— Ἐτυμηγορία ἀντιφατικὴ ὑπάρχει, ὅταν οἱ ἔνορκοι ἀφ' ἑνὸς μὲν παραδέχωνται ὅτι ἀπεδόθησαν ὅλα τὰ κλοπιμαῖα ἄνευ βλάβης τρίτου τινός, καὶ ἀφ' ἑτέρου ὅτι ἡ ἀπόδοσις ἐγένετο ἐν μέρει. Απ. ποιν. Αρ. Π. 16 τοῦ 1850.

§ 777. *Τραύματα*. — *Φόνος* (2). — Ἐτυμηγορία παραδεχομένη ὅτι ὁ αὐτουργὸς διὰ μιᾶς καὶ τῆς αὐτῆς πράξεως ἀπεφάσισε

---

(1) Ὅρα τὴν λέξ. Ἄμυνα.
(2) Ὅρα ἀνωτ. καὶ κατωτ. § 798.

καὶ ἐσκόπει δύο ἀντίθετα πράγματα, ἤτοι φόνον καὶ τραύματα, εἶναι ἀντιφατική. Απ. ποιν. Αρ. Π. 33 καὶ 102 τοῦ 1857.

§ 777ᵃ. *Ἀνθρωποκτονία*. — *Τραῦμα*. — Ἡ ἐτυμηγορία πρέπει νὰ ἦναι σαφὴς, μὴ ἀντιφατικὴ καὶ τακτικὴ κατὰ τοὺς τύπους, ἄλλως εἶναι ἄκυρος. Ἀντιφατικὴ δ' εἶναι ὅταν, κατηγορουμένου τινὸς ἐπὶ ἀποπείρᾳ ἀνθρωποκτονίας ἐκ προμελέτης ἐτέθησαν καὶ ζητήματα ἐπὶ ἀποπείρᾳ ἀναιρέσεως καὶ ἐπὶ τραύματι ἐπενεχθέντι ἐκ προμελέτης ἢ ἄνευ προμελέτης, οἱ δὲ ἔνορκοι ἀποφανθέντες ἀποφατικῶς μὲν ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς κατηγορίας, καταφατικῶς δὲ ὡς πρὸς τὸ ζήτημα ἐπὶ ἀποπείρᾳ ἀναιρέσεως, προέβησαν καὶ εἰς τὰ ἐπὶ τραύματι τεθέντα ζητήματα, ἀποφανθέντες ἐπίσης καταφατικῶς ὡςπρὸς τὸ ἄνευ προμελέτης ἐπενεχθὲν τραῦμα, ὅπερ ἐστὶ καὶ οἱ ἔνορκοι παρεδέχθησαν δύο πράξεις ἀντιφατικὰς, ὡς μὴ δυναμένας νὰ συνυπάρξωσι συγχρόνως, καὶ τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων ἐφήρμοσε ποινὴν διὰ τὰς δύο ἀσυμβιβάστους ταύτας πράξεις. Απ. ποιν. Αρ. Π. 99 τοῦ 1852.

§ 778. *Ἀνθρωποκτονία* (1).—Μεταξὺ τῶν ἐτυμηγοριῶν, δι' ὧν ἀποφαίνονται οἱ ἔνορκοι, ὅτι ά) ὁ Α ἀπεπειράθη τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἀνθρωποκτονίας ἐσκεμμένως· 6') ὁ Α ἀπεπειράθη τὴν ἐκτέλεσιν ταύτην μὴ ἐσκεμμένως καὶ ἀπρομελετήτως ὑπάρχει ἀντίφασις· καὶ διὰ τοῦτο ἀπαιτεῖται ἡ ἐπάνοδος τῶν ἐνόρκων εἰς τὸ δωμάτιον, ἵνα διορθώσωσιν τὴν ἀντίφασιν· ἄλλως ἐπέρχεται ἀναίρεσις. 440, 443, 420 ποιν. δικ. Απ. ποιν. Αρ. Π. 66 τοῦ 1851.

§ 779. *Ἡλικία*. — Ἐτυμηγορία λύουσα ἀποφατικῶς 1) τὸ ζήτημα ὅτι ὁ κατηγορούμενος συνεπλήρωσε τὸ 10 ὄχι δὲ καὶ τὸ 14 ἔτος καὶ 2) καταφατικῶς τὸ ζήτημα ἂν εἶχε συμπεπληρωμένον τὸ 14 ἔτος, εἶναι εἰς ἀντίφασιν. Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 127 τοῦ 1858.

§ 780. Ἡ ἐτυμηγορία τῶν ἐνόρκων θεωρεῖται ἀντιφατικὴ, ὁσάκις διὰ μὲν τοῦ κυρίου ζητήματος ὁ κατηγορούμενος κηρύττηται μὴ ἔνοχος· διὰ δὲ τῆς ἐπὶ τοῦ ἑπομένου ἀπαντήσεως κηρύττηται ἔνοχος μὲ ἐλαφρυντικὰς περιστάσεις (2). Απ. ποιν. Αρ. Π. 51 καὶ 76 ἐν λέξ. Διατακτικόν.

(1) Ὅρα τὴν λέξ. Φόνος.
(2) Πρλ. καὶ ἀπ. ποιν. Ἀρ. Π. 461 τοῦ 1856.

§ 781. *Παραδείγματά τινα ἀτελῶν ἢ ἀσαφῶν ἐτυμηγοριῶν* (1).–ά) Κλοπή.—Ἡ ἐτυμηγορία θεωρεῖται ὡς ἀτελής, ὅταν, τεθέντος ζητήματος ἂν ἡ κλοπὴ ἐγένετο εἰς κατοικημένην οἰκίαν ἢ κτίριον, οἱ ἔνορκοι δὲν ἀπαντήσωσιν εἰς ἀμφότερα. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. 42 τοῦ 1854.

§ 782. β') *Ἐνοχή*. — Ἡ ἐτυμηγορία θεωρεῖται ἀτελής, ἂν ἐπί τινος καταφατικῆς ἀπαντήσεως δὲν ἀναφέρῃ ὅτι εἶναι ἔνοχος ὁ κατηγορούμενος· οἷον ὅταν παραδέχωνται μὲν οἱ ἔνορκοι ὅτι ὁ .... προσεχώρησε μετέπειτα εἰς τὴν μεταξὺ ἄλλων συμφωνηθεῖσαν προηγουμένως ἐγκληματικὴν πρᾶξιν τῆς ἐκβιάσεως καὶ συνήργησεν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῆς, ἀλλὰ δὲν ὁρίζεται ὅτι εἶναι ἔνοχος τῆς συστάσεως καὶ τῆς ἐκτελέσεως τῆς συμφωνηθείσης ταύτης πράξεως· ἐνταῦθα ἡ ἐτυμηγορία παραδέχεται μὲν τὸ ὑλικὸν μέρος τῆς πράξεως, δὲν ἐκφράζεται δὲ ὡς πρὸς τὸ ἠθικόν· ἄρα, ὡς ἀόριστος καὶ ἀσαφὴς δὲν χρησιμεύει ὡς βάσις καταδίκης. Απ. ποιν. Ἀρ. Π. 37 τοῦ 1848 ἐν Εὐρ. 7 σ. 272.

§ 782ª. γ') *Ἀνθρωποκτονία*. — Ἐτυμηγορία φέρουσα «ναί, ὁ ά, ὁ β', ὁ γ' εἶναι ἔνοχοι ὅτι εἰς βρασμὸν ψυχικῆς ὁρμῆς ἀπρομελετήτως ἀπεφάσισαν καὶ ἐφόνευσαν τὸν....» εἶναι ἀτελής, διότι δὲν ὁρίζει, οὔτε βεβαιοῖ ὅτι καὶ οἱ τρεῖς κατηγορούμενοι ἐπλήγωσαν καὶ ὅτι ἡ σύμπτωσις τῶν πολλῶν πληγῶν (2) ἐπέφερε

---

(1) N° 5. Réponses incomplètes. — Il y a lieu de renvoyer les jurés si, questionnés sur une question de complicité, ils se bornent à répondre que l'accusé est complice, la complicité ne se trouvant pas caractérisée. 3 Décembre 1835, n° 443; — si, à une question de recélé fait sciemment, ils se bornent à déclarer l'accusé coupable de recélé. 14 Septembre 1832, n° 346; — s'ils répondent que l'accusé a commis le crime, au lieu de dire qu'il est coupable d'avoir commis le crime. — 28 Février 1833. n° 79. — Mais la réponse, oui l'accusé est coupable, satisfait complétement la loi. 28 Mars 1832. N° 144.

(2) Ἡ 107 τοῦ 1853 ποιν. ἀπόφ. Ἀρ. Πάγου φέρει.

Ἀπόφ. Ἐπειδὴ οἱ ἀναιρεσείοντες διὰ μὲν τοῦ γ' κεφαλ. τῆς ἐτυμηγορίας τῶν ἐνόρκων ἐκηρύχθησαν ἔνοχοι ὡς αὐτουργοὶ ἀναιρέσεως· διὰ δὲ τοῦ δ' κεφαλαίου τῆς αὐτῆς ἐτυμηγορίας ἐκηρύχθησαν ἐπίσης ἔνοχοι ὅτι ἅπαντες ἀπρομελετήτως καὶ εἰς βρα-

τὸν θάνατον, ὥστε νὰ τιμωρηθῶσι καὶ οἱ τρεῖς ὡς αὐτουργοί. Ατ. ποιν. Αρ. Π. 59 τοῦ 1852. φέρουσα. (Πρλ. ἀνωτ. § 777).

Απόφ. Ἐπειδὴ ἡ μὲν κατηγορία, καὶ τὰ κατ' αὐτὴν τεθέντα ζητήματα ἦτον, ὅτι οἱ ἀναιρεσείοντες, μετὰ προηγηθεῖσαν σύστασιν, ἐκ προμελέτης ἀπεφάσισαν καὶ ἐσκεμμένως ἐφόνευσαν τὸν Ν. Ἀλεξανδρῆ ἢ Φλῶρον, οἱ δὲ ἔνορκοι ἀπήντησαν εἰς ταῦτα ἀποφατικῶς. Τὸ δὲ αὐτεπαγγέλτως τεθὲν ὑπὸ τοῦ προέδρου ἐπιβοηθητικὸν ζήτημα, εἰς ὃ καὶ καταφατικῶς ἀπήντησαν οἱ ἔνορκοι, ἔχει οὕτως, «εἶναι ἔνοχοι οἱ Ἀνδρέας Γραντζιώτης, Εὐστάθιος Δημητρίου Πλίτζος, Κωνσταντῖνος Θεοχάρης, Γιαννιάκης Στεργίου Θεοχάρης, Ἀλεξανδρῆς Θεοχάρης καὶ Δημήτριος Ζαχαρίου Σταματης, ὅτι τὴν νύκτα τῆς 11—12 Ὀκτ. 1850 μεταβάντες εἰς τὸ κατὰ τὴν θέσιν Μαρσερῶ τῆς περιφερείας τοῦ χωρίου Ἀραχώβης πασμὸν ψυχικῆς ὁρμῆς ἐπυροβόλησαν καὶ ἐπλήγωσαν εἰς τὴν κεφαλὴν τὸν Κυριάκον Σαμπαναγιοτράκον, καὶ ὅτι ἡ σύμπτωσις τῶν πολλῶν πληγῶν ἐπέφερεν εἰς αὐτὸν τὸν θάνατον, ὅπερ ἐστὶν ἐκηρύχθησαν ἐπίσης ἔνοχοι ὡς αὐτουργοὶ ἀναιρέσεως· ἑπομένως ὀρθῶς ἐφηρμόσθησαν κατ' αὐτῶν τ' ἄρθρα 293 § 1 καὶ 311 § 1 τοῦ ποιν. νόμου· ἂν δὲ οἱ ἔνορκοι δὲν παρεδέχθησαν καὶ ὅτι οἱ ἀναιρεσείοντες ἔπραξαν τὴν πρᾶξιν ταύτην «ἐν συμπλοκῇ», τουτέστιν ὡς ἐλθόντες εἰς πραγματικὴν σύγκρουσιν μετὰ τοῦ ἀναιρεθέντος (καθ' ἣν ἔννοιαν στενὴν ἔδωκαν ὡς φαίνεται οἱ ἔνορκοι εἰς τὴν λέξιν «συμπλοκὴ»), τοῦτο εἶναι ἀδιάφορον ὡς μηδεμίαν ἔχον ἐπιῤῥοὴν, διότι τ' ἀνωτέρω ἐκτεθέντα καὶ ὑπὸ τῶν ἐνόρκων παραδεχθέντα γεγονότα, ὡς ἀπαρτίζοντα ὅλα τὰ στοιχεῖα τῆς ἀναιρέσεως, ἀρκοῦσι διὰ τὴν ὀρθὴν ἐφαρμογὴν τῶν μνησθέντων ἄρθρων.

Ἐπειδὴ, ἀφοῦ οἱ ἔνορκοι ἀπεφάνθησαν καταφατικῶς εἰς τὸ ζήτημα «εἶναι ἔνοχοι οἱ ἀναιρεσείοντες, ὅτι ἅπαντες ὁμοῦ καὶ ἐπυροβόλησαν καὶ ἐπλήγωσαν εἰς τὴν κεφαλὴν τὸν ἀναιρεθέντα καὶ ὅτι ἡ σύμπτωσις τῶν πολλῶν πληγῶν ἐπέφερεν εἰς αὐτὸν τὸν θάνατον», οὐδόλως ὤφειλον ν' ἀπαντήσωσιν εἰς τὸ ἑπόμενον ζήτημά ἔχον οὕτως, «εἶναι ἔνοχοι οἱ ἀναιρεσείοντες· ὅτι ἐπυροβόλησαν ἅπαντες κατὰ τοῦ ἀναιρεθέντος καί τινες βολαὶ προσέβαλον αὐτὸν εἰς τὴν κεφαλὴν ἐπενεγκοῦσαι τὸν θάνατον, δὲν ἐξηκριβώθη ὅμως παρὰ τίνος ἐξ αὐτῶν ἔγειναν αἱ τοιαῦται πληγαί»· καθότι ἡ εἰς τὸ προηγούμενον ζήτημα καταφατικὴ ἀπάντησίς των ἀπέκλειε πᾶσαν αὐτῶν ἀπαίτησιν εἰς τὸ ἑπόμενον, ὡς περιέχον τοῦτο ἄλλην περίπτωσιν παρ' ἣν εἶχε τὸ προηγούμενον.

μνιοστάσιον τοῦ Ν. Ἀλεξανδρῆ ἢ Φλώρου, ἀπρομελετήτως εἰς βρασμὸν ψυχικῆς ὁρμῆς ἀπεφάσισαν καὶ ἐφόνευσαν τὸν Ν. Ἀλεξανδρῆν.

Ἐπειδὴ κατὰ τὴν ἔννοιαν τοῦ ἄρθρου 437 τῆς ποιν. δικονομίας ἡ ἐτυμηγορία τῶν ἐνόρκων πρέπει νὰ ἦναι σαφὴς καὶ ὡρισμένη, καὶ νὰ ἐκφράζῃ ἀναμφισβητήτως τὴν ἐνοχὴν τῶν κυρηχθέντων ἐνόχων καὶ τὸν βαθμὸν αὐτῆς· οἱ δὲ σύνεδροι δὲν δύνανται ἄνευ ὑπερβάσεως τῶν ὁρίων τῆς δικαιοδοσίας των νὰ παραδεχθῶσιν ὡς ἐκπεφρασμένα γεγονότα περὶ τῶν ὁποίων ἡ ἐτυμηγορία δὲν ἐκφράζεται. Ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου καὶ τὸ τεθὲν εἰς τοὺς ἐνόρκους ζήτημα καὶ ἡ ἐτυμηγορία τούτων εἶναι ἀτελῆ καὶ ἀμφίβολα, καθόσον δὲν ὁρίζουσιν, οὐδὲ βεβαιοῦσιν, ὅτι καὶ οἱ ἓξ ἀναιρεσείοντες ἐπλήγωσαν, καὶ ὅτι ἡ σύμπτωσις τῶν πολλῶν πληγῶν ἐπέφερε τὸν θάνατον τοῦ φονευθέντος, ὥστε νὰ θεωρηθῶσι καὶ οἱ ἓξ οὗτοι ὡς αὐτουργοὶ τοῦ συμβάντος φόνου, περιστάσεις τὰς ὁποίας προνοεῖ ῥητῶς τὸ ἄρθρον 311 τοῦ ποιν. νόμου ἐπὶ τῆς εἰς βρασμὸν ψυχικῆς ὁρμῆς καὶ ἀπρομελετήτως ἀποφασισθείσης καὶ ἐκτελεσθείσης ἀνθρωποκτονίας ὅτε πολλοὶ ἤθελον ἐπιβάλλει χεῖρα εἰς τὸν θανατωθέντα, ὡς ἐπὶ τοῦ προκειμένου, καὶ τῶν ὁποίων τὴν βεβαίωσιν ἀπαιτοῦσι καὶ τ' ἄρθρα 287 καὶ 316 τοῦ αὐτοῦ νόμου. Μὴ ὑπαρχούσης λοιπὸν ἐν τῇ ἐτυμηγορίᾳ τῆς βεβαιώσεως ταύτης, δύναται μὲν νὰ προκύψῃ, ὅτι καὶ οἱ ἓξ ἀναιρεσείοντες ἐπέβαλον χεῖρα εἰς τὸν θανατωθέντα καὶ ὅτι ἡ σύμπτωσις τῶν πολλῶν τραυμάτων παρήγαγε τὸν θάνατον αὐτοῦ, ἀλλ' οὐχ' ἧττον δύναται νὰ προκύψῃ καὶ ὅτι δὲν τὸν ἐπλήγωσαν καὶ οἱ ἕξ, ἢ ὅτι μόνον τινῶν αἱ πληγαί, καὶ οὐχὶ ὅλων, παρήγαγον τὸν θάνατον, περιστατικά, τὰ ὁποῖα ἔχουσιν οὐσιώδη ἐπιῤῥοὴν εἰς τὸν καταλογισμὸν καὶ εἰς τὴν ἐπιμέτρησιν τῆς ποινῆς κατὰ τοὺς ὅρους τοῦ εἰρημένου ἄρθ. 311· ὥστε τὸ δικαστήριον τῶν ἐν Ἀθήναις συνέδρων δὲν ἠδύνατο νὰ θέσῃ τὸ ζήτημα περὶ τῆς ἐξαχθείσης ἐκ τῆς συζητήσεως ἀπρομελετήτου ἀνθρωποκτονίας, ὡς τὸ ἔθεσεν ἀορίστως καὶ συνεπτυγμένως, οὐδὲ νὰ ἐπιβάλῃ ποινὴν ἐπὶ τῇ βάσει ἀτελοῦς καὶ ἀσαφοῦς ἐτυμηγορίας, καὶ οὕτω νὰ παραδεχθῇ ὡς ἀποφασισθέντα παρὰ τῶν ἐνόρκων γεγονότα, περὶ ὧν οὗτοι δὲν ἀπεφήναντο διὰ τῆς ἐτυμηγορίας των, ἢ νὰ ἀποφασίσῃ οἴκοθεν περὶ αὐτῶν καθ' ὑπέρβασιν τῶν ὁρίων τῆς ἐξουσίας του, ἐνῷ ἔπρεπε νὰ ἀποφασίσωσιν οἱ ἔνορκοι· ἑπομένως παρεβίασε τὸ διαληφθὲν ἄρθρ. 437 καὶ τὸ ἄρθρ. 420 τῆς ποιν. δικονομίας, ἡ δὲ παραβίασις αὕτη δίδει χώραν εἰς ἀναίρεσιν τῆς προσβαλλομένης ἀποφάσεως, ὥστε πρέπει νὰ δικασθῶσιν ἐκ νέου οἱ ἀναιρεσείοντες καὶ οὐχὶ νὰ

ἀπολυθῶσιν, ὡς οὗτοι διϊσχυρίζονται, διότι δὲν ἐξηντλήθη, οὐδ' ἐπεραιώθη κατὰ τοῦτο ἡ δίκη.

§ 782[3]. δ') Ἀοριστία εἰς τὸ περὶ συνενοχῆς. — Ὅρα ἀπ. ποιν. Ἀρ. Π. 45 τοῦ 1852 καὶ τὴν λέξ. Συνέργεια.

§ 783. ε) *Παράλειψις ἀπαντήσεως εἰς ζήτημά τι.* — Κατὰ τὰ ἄρθρα 420, 436—438 τῆς ποιν. δικονομίας, οἱ ἔνορκοι ὀφείλουν ν' ἀπαντήσουν καταφατικῶς ἢ ἀποφατικῶς εἰς ὅλα τὰ ὑπὸ τοῦ προέδρου ὑποβληθέντα εἰς αὐτοὺς ζητήματα· ἡ δὲ παράλειψις τῆς εἰς ζήτημά τι ἀπαντήσεως καθιστᾷ τὴν ἐτυμηγορίαν πλημμελῆ, καὶ διὰ τοῦτο ἀδύνατον τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ νόμου· ὥστε ἀναγκαίως οἱ σύνεδροι πρέπει νὰ ἔχουν τὸ δικαίωμα νὰ παραπέμψουν τοὺς ἐνόρκους εἰς τὸ δωμάτιον τῆς διασκέψεως, διὰ ν' ἀναπληρώσουν τὴν ἐτυμηγορίαν, ὅταν αὕτη ἦναι ἐλλειπής· ὥστε ἡ ἐτυμηγορία θεωρεῖται ἀτελής, ὅταν οἱ ἔνορκοι δὲν ἀπαντήσωσιν εἰς τὰ περὶ λῃστείας περιστατικὰ περὶ βασάνων κτλ., καὶ τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων δύναται νὰ τοὺς ἀναπέμψῃ εἰς τὸ δωμάτιον τῶν διασκέψεων πρὸς συμπλήρωσιν. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. υξγ' τοῦ 1840 ἐν Εὐρετ. τ. 7 σ. 252. — Ἴδε ἀπ. ποιν. Ἀρ. Π. 148 τοῦ 1859.

§ 783[2]. *Τραῦμα.* — Ἡ ἐτυμηγορία εἶναι ἀντιφατική, ὅταν διαλαμβάνῃ ὅτι ὁ καταδικασθεὶς ἀπρομελετήτως *ἀπεφάσισε* καὶ ἐπροξένησεν ὄχι ἐπίτηδες τραῦμα· διότι ἂν ἀπεφάσισε, τὸ τραῦμα ἐγένετο ἐπίτηδες, τότε δὲν ἀπεφάσισεν αὐτό.— Ὥστε εἶναι, ὡς ἔχει, ἀσυμβίβαστον. Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Π. 148 τοῦ 1859.

§ 784. *Παραδείγματά τινα μὴ ἀντιφατικῶν ἐτυμηγοριῶν.*

α') *Ἀνθρωποκτονία.* — *Συνέργεια.* — Δὲν ὑπάρχει ἀντίφασις εἰς τὴν ἐτυμηγορίαν, ὅταν ἔχῃ οὕτως. «Ὄχι· ὁ Α δὲν εἶναι ἔνοχος ὅτι ἐξετέλεσεν ἀνθρωποκτονίαν. — Ναί· εἶναι ἔνοχος ὁ Β ὅτι ἐξετέλεσε τὴν ἀνθρωποκτονίαν. — Ναί· εἶναι ἔνοχος ὁ Γ ὅτι ἐκ προθέσεως παρεκίνησε καὶ παρήγγειλεν εἰς τοὺς δύω εἰρημένους τὴν ἀνθρωποκτονίαν». Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Π. τῆς 2 Ἰουλ. τοῦ 1840.

β') *Λῃστεία.*— *Συνέργεια.*— Δὲν εἶναι ἀντιφατικὴ ἡ ἐτυμηγορία τῶν ἐνόρκων, ὅταν, διὰ μὲν τοῦ πρώτου ζητήματος κηρυχθῇ ἔνοχος ὁ κατηγορούμενος ὅτι αὐτὸς καὶ ἄλλοι τινὲς ὑπὸ κοινοῦ συμφέροντος κινούμενοι συνεπεφάσισαν . . . . νὰ λῃστεύσουν τὸν Α καὶ ἕνεκα τούτου συνωμολόγησαν πρὸς ἀλλήλους ἀμοιβαίαν συνδρομήν· ὁ δὲ κατηγορούμενος παρευρέθη εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς λῃστείας ταύτης· διὰ δὲ τοῦ δευτέρου ζητήματος ἐκηρύχθη ἔνο-

χος ὅτι ἐν γνώσει καὶ δι' ἰδιοτελείας ἐδέχθη ἀντὶ δώρου ἐν χαϊμαλί.... πράγματα προερχόμενα ἀπὸ τὴν.... ληστείαν.... αἱ δὲ πράξεις αὗται δύνανται νὰ συνυπάρξωσιν αὐτοτελῶς. Απ. ποιν. Αρ. Π. 26 τοῦ 1841.

γ') *Υπεξαίρεσις*. — Δὲν εἶναι ἀντιφατικὴ ἡ ἐτυμηγορία τῶν ἐνόρκων, ἂν εἰς τὸ πρῶτον ζήτημα κηρυχθῇ ἔνοχος ὁ ἐπὶ ὑπεξαιρέσει κατηγορούμενος πλοίαρχος ὅτι συνοννοήθη μετὰ τοῦ λοιποῦ πληρώματος· εἰς δὲ τὸ δεύτερον ἐμφαίνει ἡ ἐτυμηγορία ὅτι δὲν συνεννοήθη τὸ πλήρωμα μὲ τὸν πλοίαρχον. Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 85 τοῦ 1842.

— Δὲν εἶναι ἀντιφατικὴ ἡ ἐτυμηγορία τῶν ἐνόρκων, ἔχουσα ὡς ἐφεξῆς: ὄχι, οἱ κατηγορούμενοι Α Β Γ δὲν εἶναι ἔνοχοι ὅτι ἐκ συστάσεως, ἐπὶ σκοπῷ ἀθεμίτου κέρδους, συναπεφάσισαν νὰ ἐκτελέσωσι τὰς ἀκολούθους ἀξιοποίνους πράξεις, ἤτοι α') τὴν ἀφαίρεσιν μέρους ἐκ τοῦ εἰς τὸ πλοῖον τοῦ Α φορτωθέντος σισάμου παρὰ τοῦ ἐμπόρου Γ· β') τὴν προσάραξιν (τὸ κάθισμα) τοῦ ἰδίου τούτου πλοίου· ὄχι, οἱ ἀνωτέρω κατηγορούμενοι Α Β Γ δὲν εἶναι ἔνοχοι ὅτι ἐπὶ σκοπῷ ἀθεμίτου κέρδους ἐξετέλεσαν αὐτοπροσώπως καὶ ἀμέσως.... τὴν ἀφαίρεσιν 1050 περίπου κοιλῶν ἐκ τοῦ εἰς τὸ πλοῖον τοῦ Α φορτωθέντος σισάμου παρὰ τοῦ ἐμπόρου Γ· ὄχι, ἡ ἀξία τοῦ ἀφαιρεθέντος σισάμου ὑπερβαίνει τὰς 400 δραχμάς. Ναί, ὁ κατηγορούμενος Α πλοίαρχος εἶναι ἔνοχος ὅτι, ἐπὶ σκοπῷ ἀθεμίτου κέρδους, ἤτοι διὰ νὰ δικαιολογήσῃ τὴν προσγενομένην ἀφαίρεσιν τοῦ σισάμου, ἐνήργησεν ἀμέσως καὶ ἐκ προθέσεως.... τὴν προσάραξιν τοῦ ὑπ' αὐτοῦ διευθυνομένου πλοίου, ἐξ ἧς ἀπωλέσθη καὶ ἐφθάρη τὸ ὑπολειπόμενον σισάμιον. Απ. ποιν. Αρ. Π. 27 τοῦ 1843.

δ') *Τραῦμα*.— Ἡ ἐτυμηγορία τῶν ἐνόρκων εἶναι τελεία, ὅταν ἔχῃ ὡς ἐφεξῆς: Ναί, εἶναι ἔνοχος ὁ Α ὅτι.... ἐτραυμάτισε τὸν Β ἐκ προμελέτης. Ναί, ὁ ῥηθεὶς Β ἐκ τῆς πληγῆς ἀπέβαλε τὴν χρῆσιν τῆς χειρός του. Ναί, ἐκ τοῦ ἀνωτέρω τραύματος ὁ Β ὑπέπεσεν εἰς νόσον καὶ ἀνικανότητα πρὸς ἐργασίαν διαρκέσασαν ὑπὲρ τὰς 30 ἡμέρας. Ναί, ἐκ τοῦ ἀνωτέρω τραύματος ὁ Β ὑπέπεσεν εἰς νόσον καὶ ἀνικανότητα ὑπὲρ τὰς τρεῖς ἡμέρας· δὲν εἶναι δὲ καὶ ἀντιφατική, διότι αἱ δύω ἀπαντήσεις τῶν ἐνόρκων περὶ τῆς διαρκείας τῆς πρὸς ἐργασίαν ἀνικανότητος τοῦ τραυματισθέντος ἀποβλέπουν ἁπλῶς περιστατικὰ τῆς πράξεως, καὶ οὐχὶ αὐτὴν τὴν κυρίαν πρᾶξιν, ἥτις ἄνευ τούτων εἶναι τελεία. Απόφ. ποιν. Αρ. Π. 55 τοῦ 1842.

ε') *Εμπρησμός*.— Ἡ ἐτυμηγορία τῶν ἐνόρκων δὲν εἶναι ἀντι-

φατική, ἂν βεβαιοῖ ὅτι ἐξεῤῥάγη τὸ πῦρ τὴν νύκτα περὶ τὴν 10 ὥραν μ. μ., καθότι τὸ πρῶτον εἶναι γενικώτερον τοῦ δευτέρου, καὶ ἑπομένως ὑφίσταται, καὶ ἂν τὸ δεύτερον δὲν ὑπάρχῃ. Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 114 τοῦ 1842.

ς') *Σύστασις*. — ὅταν οἱ ἔνορκοι ἀπεφήναντο ὅτι ὁ - - - - δὲν ἐξετέλεσεν ἐκ συστάσεως τὴν πρᾶξιν, ἐξετέλεσε δὲ αὐτὴν αὐτοπροσώπως, δὲν ὑπάρχει ἀντίφασις τίς. — Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγ. 47 τοῦ 1856.

ζ') ὅταν οἱ ἔνορκοι ἀποφανθῶσιν ἀποφατικῶς ἐπὶ τοῦ πρώτου ζητήματος, λύσωσι δὲ τὰ ἐπιβοηθητικὰ ζητήματα καταφατικῶς, (π. χ. ὄχι δὲν εἶναι ἔνοχος κλοπῆς. — Ναὶ ἡ ἀξία της ὑπερβαίνει τὰς 20 δρ.) ὁ κατηγορηθεὶς πρέπει ν' ἀπολυθῇ (447 ποιν. δικ.), καὶ ὁ πρόεδρος δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα ν' ἀκυρώσῃ τὴν ἐτυμηγορίαν ὡς ἀντιφατικὴν καὶ ν' ἀναπέμψῃ εἰς τὸ δωμάτιον τοὺς ἐνόρκους. Απ. ποιν. Αρ. Π. 161 τοῦ 1856.

η') *Σύστασις*.— *Συνέργεια*. — Η 81 τοῦ 1858 ἀπόφ. ποιν. Αρ. Πάγου, φέρει.

Απόφ. Επειδὴ ἡ ἐτυμηγορία τῶν ἐνόρκων τότε μόνον εἶναι ἀντιφατικὴ ὅταν περιέχῃ διατάξεις, αἵτινες ἀναιροῦνται ἀλλήλας· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου ἡ ἐτυμηγορία βεβαιοῖ, ὅτι οἱ ἀναιρεσείοντες εἰς συστάσεως ἀπεφάσισαν τὴν ἐκτέλεσιν ὅλων τῶν κακουργημάτων, περὶ ὧν ἐκηρύχθησαν ἔνοχοι, ὅτι συνέπραξαν δι' ἀγγελιῶν καὶ κατασκοπῶν, παρευρέθησαν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν πράξεων καὶ ὅλοι ὁμοῦ ἐξετέλεσαν αὐτὰς, τὰ δὲ περιστατικὰ ταῦτα δύνανται νὰ συνυπάρξωσιν αὐτοτελῶς, καὶ δὲν εἶναι ἀσυμβίβαστα πρὸς ἄλληλα· ὅθεν δὲν ὑπάρχει ἀντίφασις· διότι οὐδεμία τῆς ἐτυμηγορίας διάταξις ἀναιρεῖ τὴν ἑτέραν καὶ ὅλαι ὁμοῦ προβλέπονται ὑπὸ τοῦ ἄρθρ. 57 τοῦ ποιν. νόμου.

θ') *Σύστασις*.— Δὲν ὑπάρχει ἀντίφασις ὅταν οἱ ἔνορκοι ἀποφαίνωνται, ὅτι οἱ κατηγορούμενοι ἔπραξαν τὴν λῃστείαν, ὅτι τὴν ἔπραξαν διὰ συστάσεως, καὶ ὅτι παρευρέθησαν κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν. Απ. ποιν. Αρ. Π. 8 τοῦ 1856.

ι') *Τραῦμα*.— Η ἐτυμηγορία ὅτι ἡ παθοῦσα *δὲν ἐπληγώθη καιρίως*, ἀλλ' ὅτι ᾐκίσθη ἁπλῶς ἄνευ σωματικῆς βλάβης, δὲν ἀντιφάσκει. Απ. ποιν. Αρ. Π. 37 τοῦ 1857.

ια') *Σύστασις. Συμμορία*. — Δὲν ὑπάρχει ἀντίφασις, ὅταν οἱ ἔνορκοι δέχονται, ὅτι δὲν ὑπῆρξε σύστασις, ἀλλὰ συμμορία. Απ. ποιν. Αρ. Π. 64 τοῦ 1855, ἣν ἐν λέξ. Σύστασις.

ιβ') *Κωφάλαλος*. — Ετυμηγορία, φέρουσα ἀφ' ἑνὸς μὲν ὅτι ὁ

κατηγορούμενος ἦτο κωφάλαλος καὶ μὴ ἱκανῶς δεδιδαγμένος, ὥστε νὰ ἐννοῇ τὸ ἀξιόποινον καὶ τὰς συνεπείας τῆς πράξεώς του· ἀφ' ἑτέρου δὲ ὅτι ἠδύνατο νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐννοῶν τὰς συμβουλὰς τῶν συνεργῶν, δὲν εἶναι ἀντιφατική, διότι ἡ ἀπόφασις ὡς πρὸς τὸ πρῶτον δὲν ἐμφαίνει τελείαν στέρησιν νοῦ καὶ φρονήσεως. Απόφ. ποιν. Αρ. Π. 2 τοῦ1855.

ιγ') *Αὐτουργός- Συνεργός.* — Ἐάν τις διὰ τῆς ἐτυμηγορίας ἐκηρύχθη ἔνοχος ὡς αὐτουργὸς πράξεώς τινος, ἡ καταφατικὴ ἀπάντησις τῶν ἐνόρκων καὶ ἐπὶ τοῦ τῆς συνεργείας ζητήματος δὲν ἔχει ἐπιρροήν τινά. Απ. ποιν. Αρ. Π. 17 καὶ 36 τοῦ 1857. — Ἴδε ἀνωτ. σ. 338 τὴν Γαλλ. ὑποσ.

ιδ') *Ἀνθρωποκτονία.* — *Τραῦμα.* — Δὲν εἶναι ἀντιφατικὴ ἡ ἐτυμηγορία, ἥτις διὰ μὲν τοῦ πρώτου ζητήματος δὲν παραδέχεται ἀπόπειραν φόνου, διὰ δὲ τοῦ δευτέρου παραδέχεται τραύματα· διότι ταυτὰ ἀποτελέσματα τοῦ ἀποτυχόντος ἐκείνου σκοποῦ ἦσαν. Απ. ποιν. Αρ. Π. 92 τοῦ 1857, ἐν λέξ. Φόνος.

ιε') *Λῃστεία.* — *Σύστασις.* — Ἐτυμηγορία φέρουσα ὅτι ὁ....' καὶ ὁ.... εἶναι ἔνοχοι τῆς ἀποδιδομένης εἰς αὐτοὺς λῃστείας, καὶ ὅτι δὲν εἶναι ἔνοχοι ὅτι ἐκ συστάσεως τὴν ἐξετέλεσαν καὶ δὲν παρευρέθησαν εἰς τὴν ἐκτέλεσίν της, δὲν εἶναι ἀντιφατική, διότι διὰ τοῦ τελευταίου μέρους ἐννόησαν. τὴν μὴ παρεύρεσιν εἰς λῃστείαν συνεπείᾳ συστάσεως ἐκτελουμένην. Απ. ποιν. Αρ. Π. 9 τοῦ 1855.

ιϛ') *Κλοπή.* — Ἀποφανθέντων τῶν ἐνόρκων ἀποφατικῶς εἰς τὸ κύριον τῆς κλοπῆς περὶ τῆς ἐνοχῆς ζήτημα, ἡ ἐτυμηγορία δὲν εἶναι ἀντιφατική, ἂν οἱ ἔνορκοι ἀπήντησαν καταφατικῶς εἰς τὰ ἐπιβαρυντικὰ ζητήματα· ὁ δὲ κατηγορούμενος εἶναι ἀθῶος τῆς πράξεως, ἥτις ὅμως ἐπράχθη ὑπ' ἄλλου. Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 161 τοῦ 1856, φέρουσα.

Απόφ. Ἐπειδὴ ἡ πρώτη ἐτυμηγορία τῶν ἐνόρκων ἀπαντήσασα ἐπὶ μὲν τοῦ κυρίου ζητήματος, ὅτι δὲν εἶναι ἔνοχοι οἱ νῦν ἀναιρεσείοντες τῆς ἀποδοθείσης εἰς αὐτοὺς κλοπῆς, πραχθείσης τὴν 15-16 Φεβρουαρ. 1855 μετ' ἄλλου τινος ἀγνώστου ἐπὶ κινητῶν πραγμάτων ἀνηκόντων εἰς τὸν Γεώργιον Κυριακόπουλον καὶ εἰς τὴν σύζυγόν του Ἀναστασούλαν, ἐπὶ δὲ τῶν ἐπιβαρυντικῶν, ὅτι ἡ ἀξία τῶν κλαπέντων δὲν ὑπερβαίνει τὰς εἴκοσι δραχμάς, καὶ ὅτι ἡ κλοπὴ αὕτη ἐπράχθη εἰς κατοικημένον κτήριον, ἀλλ' ἄνευ ἐξωτερικῆς ἢ ἐσωτερικῆς ῥήξεως, ἀπεφάνθη σαφῶς καὶ ὁριστικῶς, ὅτι οἱ κατηγορούμενοι εἶναι ἀθῶοι τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος κλοπῆς, ἥτις ὅμως ἐπράχθη ὑπ' ἄλλων εἰς κατοικημένον κτίριον, ἐχόντων

τῶν κλοπιμαίων ἀξίαν ὀλιγωτέραν τῶν 20 δραχμῶν· δυνάμει δὲ τῆς τοιαύτης ἐτυμηγορίας ὁ πρόεδρος τοῦ δικάσαντος κακουργιοδικείου ὤφειλε κατὰ τὸ ἄρθρον 447 τῆς ποιν. δικονομίας ν' ἀποφανθῇ τὴν ἐκ τῆς κατηγορίας ἀθώωσιν τῶν ἀναιρεσειόντων, καὶ νὰ διατάξῃ τὴν ἐκ τῆς φυλακῆς ἀπόλυσίν των, ἐὰν δὲν ἔπρεπε ν' ἀκολουθήσῃ ἡ φυλάκισίς των κατὰ νόμον δι' ἄλλους λόγους· ἀκυρώσας δὲ παρὰ τὴν ἁρμοδιότητά του ὁ ῥηθεὶς πρόεδρος τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος ἀθωωτικὴν τῶν ἐνόρκων ἐτυμηγορίαν, ὡς δῆθεν ἀντιφατικήν, παρεβίασε τὸ δεδικασμένον καὶ οἱ ἔνορκοι παρὰ τὴν ἐξουσίαν των ἐξέδωκαν τὴν δευτέραν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου ἐτυμηγορίαν των, ἐφ' ἧς ἐστηρίχθη ἡ καταδικάσασα τοὺς ἀναιρεσείοντας ὑπ' ἀριθ. 1 ἀπόφασις τοῦ ἐν Καλάμαις δικαστηρίου τῶν συνέδρων.

ιζ') *Μέθη* (1). — Ἐτυμηγορία φέρουσα οὕτως. «Ναὶ εἶναι ἔνοχος ὁ Διονύσιος Μπουρλέγκας ἢ Νίκος Μπουρλέγκας ἐτῶν 25 κτλ. ὅτι ἀπρομελετήτως καὶ εἰς βρασμὸν ψυχικῆς ὁρμῆς ἀπεφάσισε καὶ διὰ πυροβόλου ὅπλου ἐξετέλεσεν ἀνθρωποκτονίαν ἐντὸς τοῦ ἐν Πύργῳ καφφενείου Θεοδώρου Τζάστα, κατὰ τοῦ Σωτηρίου Μπρουτζουλάτζα· ὄχι, τὴν ἀνθρωποκτονίαν αὐτὴν ἐξετέλεσεν ὁ Διονύσιος Μπουρλέγκος ὤν, ἐκ τῆς μέθης, εἰς κατάστασιν ἀναιτίου συγχρόνως τοῦ νοός του καθ' ἣν δὲν ἠδύνατο νὰ ἔχῃ συνείδησιν τῆς πράξεως ταύτης. Ναί, προκύπτει ἐκ πασῶν τῶν περιστάσεων σαφῶς καὶ ἀνενδοιάστως ὁ ῥηθεὶς Διονύσιος Μπουρλέγκας ἐξετέλεσε τὴν ἀνθρωποκτονίαν αὐτήν, ἔχων ἐκ τῆς μέθης, οὐχὶ μὲν ἐντελῶς ἀποκλεισμένην τοῦ λογικοῦ του τὴν ἐνέργειαν, εἰς τοιοῦτον ὅμως βαθμὸν οὐσιωδῶς τεταραγμένην καὶ ἠλαττωμένην, ὥστε ἐξ αἰτίας ταύτης λείπουν τὰ πρὸς ἐφαρμογὴν τῆς τελείας καὶ παρὰ τοῦ νόμου διατεταγμένης ποινῆς προαπαιτούμενα» εἶναι ἀντιφατική; ὄχι· οὐδ' εἶναι νομικὸν τὸ τελευταῖον ζήτημα, διότι καὶ τὸ δεύτερον καὶ τὸ τρίτον ἀφορᾷ τὰς πραγματικὰς περιστάσεις τοῦ διαφόρου βαθμοῦ τῆς μέθης, ὧν ἡ ἐκτίμησις ἦτον ἔργον τῶν ἐνόρκων, καὶ τὸ τρίτον εὑρίσκεται εἰς τελείαν ἁρμονίαν μὲ τὸ προηγούμενον.

ιη') **Μέθη καὶ ψευδορκία συμβιβάζονται; Ἴδε ἀπ. ποιν. Ἀρ. Π. 22 τοῦ 1854.**

— **Ἐν ὥρᾳ μέθης (87 ποιν. νόμου) πράττεται καταλογιστέα ψευδορκία; Ἴδε τὴν λέξ. Ψευδορκία. (Ἀπόφ. ποιν. Αρ. Πάγ. 23 τοῦ 1854).**

---

(1) Περὶ μέθης ὅρα κατωτ.

ιθ') *Ἀνθρωποκτονία.—Μέθη.*—Ὅταν ἡ ἐτυμηγορία τῶν ἐνόρκων ἀρνουμένων μὲν ἐπὶ τοῦ τρίτου ζητήματος ὅτι ὁ ἀναιρεσείων ἔπραξε τὴν ἀνθρωποκτονίαν, περὶ ἧς ἤδη ἀπεφάντησαν, εὑρισκόμενος εἰς κατάστασιν ἀναιτίου συγχύσεως τῶν αἰσθήσεων, καθ' ἣν δὲν ἠδύνατο νὰ ἔχῃ συνείδησιν τῆς πράξεως καὶ τοῦ ἀξιοποίνου αὐτῆς, παραδεχομένων δὲ ἐπὶ τοῦ τετάρτου, ὅτι ὁ εἰρημένος ἐκ τῆς ἀναιτίου συγχύσεως τῶν αἰσθήσεων εἶχεν εἰς τοιοῦτον βαθμὸν τὴν ἐνέργειαν τοῦ λογικοῦ του οὐσιωδῶς τεταραγμένην καὶ ἠλαττωμένην κτλ. δὲν εἶναι, ὡς ὁ ἀναιρεσείων διατείνεται παντάπασιν ἀντιφατική, καθόσον δι' αὐτῆς οἱ ἔνορκοι ἁπλῶς ἀποφαίνονται, ὅτι ὁ κατηγορούμενος καθ' ἣν στιγμὴν ἐξετέλεσε τὴν ἀνθρωποκτονίαν εὑρέθη οὐχὶ εἰς τὴν πάντα καταλογισμὸν τῆς πράξεως ἀποκλείουσαν κατάστασιν, ἣν προνοεῖ ὁ 4 § τοῦ 86 ἄρθ. τοῦ ποιν. νόμου, ἀλλ' εἰς ἐκείνην τὴν ὁποίαν προβλέπει τὸ προσεχὲς 87 ἄρθ. κατάστασιν, ἕνεκα τῆς ὁποίας ἡ πρᾶξις συνεπισύρει ποινὴν μικροτέραν παρὰ τὴν ἔνομον. Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 2 τοῦ 1856.

κ') *Μέθη.—Προμελέτη.* —Ὁ εἰς κατάστασιν μέθης εὑρισκόμενος δύναται νὰ πράξῃ ἔγκλημά τι ἐκ προμελέτης. Απόφ. ποιν. Αρ. Π. 70 τοῦ 1855, φέρουσα (1).

Απόφ. Ἐπειδὴ ὁ ἐκ μέθης ἔχων οὐσιωδῶς τεταραγμένην καὶ ἠλαττωμένην τοῦ λογικοῦ αὐτοῦ τὴν ἐνέργειαν δύναται μετὰ προμελέτης ν' ἀποφασίσῃ καὶ ἐσκεμμένως νὰ ἐκτελέσῃ ἀνθρωποκτονίαν· διότι τὸ ἓν δὲν ἀποκλείει ἀπολύτως τὸ ἕτερον, καὶ διότι ἡ κατάστασις αὕτη δὲν στερεῖ τὸν πράττοντα ἐντελῶς τῆς χρήσεως αὐτοῦ. Ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, παραδεχθέντες οἱ ἔνορκοι τὴν ἐπὶ φόνῳ ἐκ προμελέτης ἐνοχὴν τοῦ ἀναιρεσείοντος δὲν ἀπήντησαν καὶ ἐπὶ τοῦ τεθέντος αὐτοῖς ζητήματος, ἂν ὡς ἐκ τῆς καταστάσεως τῆς μέθης, εἰς ἣν εὑρίσκετο ὁ κατηγορούμενος, δὲν εἶχεν ἀποκλεισμένην ἐντελῶς τοῦ λογικοῦ του τὴν ἐνέργειαν, ἀλλ' οὐσιωδῶς τεταραγμένην»· ἐκ δὲ τῶν πρακτικῶν τῆς συνεδριάσεως ἀποδεικνύεται, ὅτι ὁ ἀναιρεσείων ἐπανειλημμένως ἐζήτησε ν' ἀποφανθῶσι καὶ ἐπὶ τούτου, ἀλλ' οἱ σύνεδροι, διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 4 ε. ε. ἀποφάσεώς των, ἀπέῤῥιψαν τὴν αἴτησίν του ταύτην· ἄρα παρεβιάσθησαν αἱ διατάξεις τῶν ἄρθ. 420 καὶ 430 τῆς ποιν. δικονομίας, καθ' ἃς οἱ ἔνορκοι πρέπει ν' ἀποφαίνωνται ἐπί τε τοῦ πραγ-

(1) Ἡ μέθη, ὅταν δὲν ἀποκλείῃ τοῦ λογικοῦ τὴν ἐνέργειαν, δὲν ἀποκλείει οὔτε τὴν προμελέτην. Ἀπ. ποιν, Ἀρ. Π. 56 τοῦ 1853.

ματικοῦ τῆς κατηγορίας μέρους καὶ ἐπ' ἐκείνων τῶν ἐλαφρυντικῶν περιστατικῶν, περὶ ὧν τίθεται αὐτοῖς ζητήματα, καὶ ἅτινα ἔχουσιν, ὡς ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ἐπιῤῥοὴν εἰς τὴν ἐπιμέτρησιν τῆς ποινῆς. Ὅθεν, ἀτελοῦς οὔσης τῆς ἐτυμηγορίας, ἡ ἐπ' αὐτῆς στηριζομένη ἀπόφασις τῶν συνέδρων εἶναι, κατὰ τ' ἄρθ. 443 καὶ 458, 17) τῆς ποιν. δικονομίας, ἀναιρετέα.

κά) *Μέθη*.— Ὅταν οἱ ἔνορκοι ἀπήντησαν ἀποφατικῶς εἰς τὸ ζήτημα: *ἂν οἱ κατηγορούμενοι ἦσαν εἰς κατάστασιν ἀναιτίου μέθης*: δὲν ἠδύναντο εἰμὴ νὰ σιωπήσωσιν εἰς τὸ ἑπόμενον ζήτημα περὶ τοῦ *ἂν ἡ μέθη αὕτη ἀφήρεσε τὴν χρῆσιν τοῦ λογικοῦ*, διότι ἡ ἄρνησις τῆς αἰτίας ἐπιφέρει καὶ τὴν ἄρνησιν τοῦ αὐτόθεν πηγάζοντος ἀποτελέσματος. Απ. ποιν. Αρ. Π. 23 τοῦ 1850.

§ 785. *Παραδείγματά τινα μὴ ἀσαφῶν ἢ ἀτελῶν ἐτυμηγοριῶν*.

ά) *Κλοπὴ* (1).— Ἡ ἀπάντησις τῶν ἐνόρκων εἰς ζήτημα ἔχον οὕτως «ἡ κλοπὴ ἐπράχθη δι' ἐξωτερικῆς ῥήξεως;» καὶ ἡ διαλαμβάνουσα «ὄχι· ἡ κλοπὴ δὲν ἐπράχθη διὰ ῥήξεως» δὲν εἶναι ἀτελὴς ὡς ἐκ τῆς παραλείψεως τῆς λέξεως *ἐξωτερικῆς*, διότι δὲν ὑπάρχει ῥῆξις, καὶ ἐννοεῖται ὅτι οὔτε ἐξωτερική. Απ. ποιν. Αρ. Μάγου ρλ' τοῦ 1837.

6') *'Απόπειρα*.— Εἶναι ἀτελὴς ἡ ἐτυμηγορία, ὅταν οἱ ἔνορκοι ἀπαντῶσιν εἰς τὸ περὶ ἀποπείρας ζήτημα, σιωπῶντες εἰς τὸ περὶ τῆς κυρίας πράξεως, ἣν ἀφορᾷ καὶ τὸ περὶ ἀποπείρας; Ὄχι. Ἴδε τὴν 73 τοῦ 1853 ποιν. τοῦ Αρ. Π. ἀπόφ. ἐν λ. Απόπειρα.

γ') *'Ανθρωποκτονία*.— *'Αναίρεσις*.— Απαντώντων τῶν ἐνόρκων εἰς τὸ κύριον τῆς ἀνθρωποκτονίας ζήτημα, περιττὴ καθίσταται ἡ ἀπάντησις εἰς τὸ ἐπιβοηθητικὸν τῆς ἀναιρέσεως. Απόφ. ποιν. Αρ. Π. 91 τοῦ 1857 ἐν λ. Φόνος.

δ') *Κύριον*. — *Παρεπόμενα ζητήματα*. — Ὅταν οἱ ἔνορκοι ἀπαντῶσιν εἰς τὰ κύρια ζητήματα καταφατικῶς, ἦναι περιττὸν ν' ἀποφανθῶσιν ἐπὶ τῶν βοηθητικῶν ζητημάτων. Απ. ποιν. Αρ. Π. 6 τοῦ 1854.

έ) Ὅταν ὁ προϊστάμενος τῶν ἐνόρκων ἀντεκατέστησε τὴν λέξιν

(1) Ὅρα τὴν λέξ. Κλοπή.

διὰ μὲ τὴν ὑπὸ, δὲν ὑπάρχει λόγος ἀναιρέσεως, ἂν ἡ αὐτὴ ἔννοια ἐπρόκυπτε καὶ ἐκ τῆς μιᾶς καὶ ἐκ τῆς ἄλλης. Απ. ποιν. Αρ. Π. 75 τοῦ 1851.

ς') Η ἐν τοῖς κεφαλαίοις τῆς ἐτυμηγορίας παράλειψις τοῦ μορίου *δὲν*, π. χ. ὄχι δὲν εἶναι ἔνοχος κτλ. δὲν ἐπιφέρει ἀσάφειαν τῆς ἐννοίας τῶν κεφαλαίων τούτων, ἥτις ἐξάγεται σαφῶς ἐκ τοῦ ἐν ἀρχῇ ἐκείνου αὐτῶν τιθεμένου μορίου *ὄχι*. Απ. ποιν. Αρ. Πάγ. 29 τοῦ 1854.

ζ') *Απαγωγή*.— Η αὐτὴ ποινὴ ἐπιβάλλεται εἰς ἀμφοτέρας τὰς πράξεις, εἴς τε τὴν ἕνεκα τοῦ γάμου ἀπαγωγὴν, καὶ εἰς τὴν ἐπὶ σκοπῷ ἀσελγήσεως γενομένην· ἑπομένως εἶναι ἀδιάφορον, ἂν οἱ ἔνορκοι, ἀπαντήσαντες καταφατικῶς εἰς τ' *ἄλλα* ζητήματα, δὲν ἀπάντησαν εἰς τὸ περὶ ἀπαγωγῆς ζήτημα. Απ. ποιν. Αρ. Π. 91 τοῦ 1842.

η') *Κλοπή*.— Δὲν εἶναι ἄκυρος ἡ ἐτυμηγορία τῶν ἐνόρκων, ὅταν οὗτοι ἀπαντήσωσιν ἀορίστως εἰ; τὸ περὶ ἐξωτερικῆς ῥήξεως ζήτημα, διότι δὲν ἀπαιτεῖται, ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος, τὸ νὰ τίθηται τὸ ζήτημα τοῦτο ἀναλελυμένως. Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 16 τοῦ 1842.

θ') *Κλοπή*.— Ὅταν ἡ ἐτυμηγορία τῶν ἐνόρκων ἔχῃ οὕτως «ὅτι ὁ κατηγορούμενος Γ εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν, ὅπου κατῴκει ὁ Σ, καὶ ἐξετέλεσε κλοπὴν, ἤτοι ἔλαβεν ἐν γνώσει αὐτογνωμόνως καὶ ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως τοῦ ἰδιοκτήτου Σ διάφορα φορέματα», καὶ ἂν δὲν περιέχῃ μετὰ τὴν λέξιν: *ἔλαβε*: τὰς λέξεις: *εἰς τὴν κατοχήν του*: καὶ μετὰ τὴν λέξιν: *φορέματα*: τὴν λέξιν: *αὐτοῦ*· ἐκφράζεται ὅμως σαφῶς καὶ δὲν ἀφίνει ἀμφιβολίαν, ὅτι ὁ Γ ἔκλεψε διάφορα φορέματα τοῦ Σ, καὶ ὅτι τὰ φορέματα ταῦτα, ὄντα τοῦ Σ ἦσαν ἀναμφιβόλως ξένα καὶ οὐχὶ τοῦ Γ ὥστε ἡ ἐτυμηγορία δὲν εἶναι ἀτελής. Απ. ποιν. Αρ. Π. 113 τοῦ 1842.

ι') *Ληστεία. Σύστασις*.— Η ἐτυμηγορία εἶναι τελεία καὶ ἀκριβής, ὅταν ἐξ αὐτῆς ἐξάγηται ὅτι ὁ κατηγορούμενος ἐκηρύχθη ἔνοχος ὅτι ἐλήστευσεν αὐτοπροσώπως· ἡ δὲ σιωπὴ τῶν ἐνόρκων ἐπὶ τῶν ἰδιαιτέρων ζητημάτων, ἂν ὁ κατηγορούμενος παρευρέθη κατὰ τὴν λῄστευσιν, ἢ ἡ ἔλλειψις τῆς λέξεως *ἔνοχος* εἰς τὰ ἰδιαίτερα περὶ τῆς παρευρέσεως ζητήματα τοῦ προέδρου τῶν συνέδρων μὴ ἔχουσα καμμίαν εἰς τὴν ἀπόφασιν ἐπιῤῥοὴν, δὲν δύναται νὰ καταστήσῃ πλημμελῆ τὴν ἐτυμηγορίαν. Απ. ποιν. Αρ. Π. 52 τοῦ 1844.

ιά) *Συνέργεια* (1).— Η ἐτυμηγορία πρέπει ν' ἀπαντᾷ εἰς ὅλα τὰ ζητήματα, καὶ νὰ διαλαμβάνῃ τὰ πραγματικὰ γεγονότα τῆς συνεργείας· ἑπομένως εἶναι ἀτελὴς ὡς πρὸς τὴν κατηγορουμένην Δ, ἔχουσα οὕτω: Ναί, εἶναι ἔνοχος ὁ Α····ὅτι τὴν νύκτα τῆς ····ἐκ προμελέτης ἀπεφάσισε καὶ ἐσκεμμένως ἐξετέλεσε φόνον κατὰ τοῦ Β περὶ τὴν θέσιν Ἀλικήν, ἔξωθεν τῆς μερίδος τοῦ Γ κατὰ τὴν περιφέρειαν τοῦ Πύργου. Ναί, εἶναι ἔνοχος ἡ Δ ὅτι τὴν κατὰ τοῦ Β παρὰ τοῦ Α πραχθεῖσαν ἀνθρωποκτονίαν κατὰ τὸν εἰρημένον τόπον καὶ χρόνον συναπεφάσισεν ὑπὸ κοινοῦ συμφέροντος κινουμένη μετ' αὐτοῦ, καί, ἕνεκα τούτου, συνωμολόγησεν ὁπωςδήποτε, οὐχὶ δὲ καὶ παρευρέθη εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς παρὰ τοῦ εἰρημένου Α πραχθείσης ἀνθρωποκτονίας κατὰ τοῦ Β. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. 28 τοῦ 1846.

ιγ') *Ἄμυνα.— Ἀνθρωποκτονία.* — Η ἐτυμηγορία τῶν ἐνόρκων δὲν εἶναι ἀντιφατική, ἐκφραζομένη οὕτως: ὄχι δὲν εἶναι ἀποδεδειγμένον ὅτι ὁ····ἐξετέλεσε τὴν προκειμένην ἀνθρωποκτονίαν τοῦ····ἐπὶ σκοπῷ τοῦ ν' ἀποτρέψῃ βιαίαν καὶ παράνομον κατ' αὐτοῦ ἐπίθεσιν, ἡνωμένην μὲ κίνδυνον] ζωῆς ἢ ὑγείας, *χωρὶς νὰ ὑπερβῇ τὰ ὅρια τῆς ἀμύνης*, καθότι ἡ τελευταία ἔκφρασις οὐδεμίαν ἔχει ἐπιῤῥοήν, καὶ οὐδὲ δύναται νὰ ἐπιφέρῃ ἀποτελέσματα ὡς πρὸς τὸ κύριον ἀντικείμενον τοῦ ζητήματος, τὴν ἄμυναν, περὶ τῆς ὁποίας οἱ ἔνορκοι ἀποφαίνονται σαφῶς καὶ ὡρισμένως ὅτι δὲν ὑπῆρχεν. Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Π. 131 τοῦ 1846.

ιδ') *Ἄμυνα.— Τραῦμα.* — Δὲν εἶναι ἀντιφατικὴ ἡ ἑξῆς ἐτυμηγορία τῶν ἐνόρκων. Ναί, εἶναι ἔνοχος ὁ Α ὅτι τὴν···εἰς Κύμην, ἀπρομελετήτως εἰς βρασμὸν ψυχικῆς ὁρμῆς ἀπεφάσισε καὶ ἐξετέλεσεν ἀνθρωποκτονίαν κατὰ τοῦ Β, ἐρεθίσαντος καὶ παροργήσαντος αὐτὸν προηγουμένως. Ὄχι, ἡ ἐρέθισις αὕτη δὲν ἔγινε διὰ χαλεπῶν ὀνειδισμῶν, δεινῆς ὕβρεως, ἢ βαρείας αἰκίας. Ὄχι, δὲν ἐπετέθη βιαίως καὶ παρανόμως ὁ ἀναιρεθεὶς Β κατὰ τοῦ Α μὲ κίνδυνον τῆς ζωῆς τούτου, ἤτοι τοῦ Α, ὥστε πρὸς ἀποτροπὴν τοῦ κινδύνου τούτου ὁ αὐτὸς Α ἠναγκάσθη ν' ἀναιρέσῃ τὸν Β, διὰ τῆς οἰκείας δυνάμεως ἀμυνόμενος. Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 55 τοῦ 1847.

ιέ) *Ληστεία.— Κλοπή.* — Οἱ ἔνορκοι ἀπαντῶντες καταφατικῶς εἰς τὸ κύριον τῆς ληστείας ζήτημα, δὲν ὀφείλουν ν' ἀπαντῶ-

(1) Ἴδε τὴν λέξ. Συνέργεια.

σωσιν εἰς τὸ τῆς κλοπῆς ἐλαφρυντικόν. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 3 τοῦ 1856.

ιϛʹ) *Ἀοριστία.* — Εἶναι μὲν κατά τι πλημμελὴς, οὐχὶ ὅμως καὶ ἀσαφὴς ἡ ἐτυμηγορία ἡ ἔχουσα οὕτως· «ναὶ εἶναι ἔνοχος ὁ ....οὐχὶ δὲ καὶ οἱ δεῖνα ὅτι θέλοντες.... ». Απ. ποιν. Αρ. Π. 99 τοῦ 1853.

ιζʹ) *Λῃστεία.* — *Σύστασις.* — Ὅταν ἡ πρᾶξις ὑποβληθῇ εἰς τοὺς ἐνόρκους δι' ἑνὸς καὶ μόνου ζητήματος· εἰς τὸ ζήτημα δὲ τοῦτο προηγεῖται ἡ πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς κατὰ τοῦ Α λῃστείας γενομένη σύστασις, καὶ ἕπονται συνεχῶς μὲν, ἀλλ' εἰς ἰδιαιτέρους παραγράφους, πρὸς περισσοτέραν εὐκολίαν τῆς ἀπαντήσεως τῶν ἐνόρκων, τὰ μέσα, δι' ὧν ἐξετελέσθη ἡ ῥηθεῖσα πρᾶξις καὶ τὰ συνοδεύοντα αὐτὴν περιστατικὰ, τουτέστιν, ὅτι παρευρέθη ὁ κατηγορούμενος, καὶ ὅτι συνήργησεν εἰς τὴν παρ' ἄλλων πραχθεῖσαν λῃστείαν· ἀφοῦ δὲ οἱ ἔνορκοι ἀπαντήσωσι κατὰ γράμμα ἐπὶ τοῦ ζητήματος καταφατικῶς, προοιμιάζοντες τὴν ἐτυμηγορίαν των, μὲ τὴν δηλωτικὴν τῆς ἠθικῆς ἐνοχῆς φράσιν· ἤτοι, ναὶ εἶναι ἔνοχος· ἡ ἀπόφασίς των αὕτη περιέχει πληρέστατα, καθ' ὅλα τὰ μέρη αὐτῆς, τὸ ἠθικὸν στοιχεῖον τοῦ ἐγκλήματος τῆς συνεργείας. Απ. ποιν. Αρ. Π. 51 τοῦ 1844.

Ἀπόφασις τῶν συνέδρων. — *Διάσκεψις.* — *Κατάρτισις τῆς ἀποφάσεως·* (μνεία τῶν ἀναγκαίων προσόντων. Κείμενον τοῦ νόμου. Αἰτιολογίαι.— Χρονολόγησις. Ἐτυμηγορία) (1).

§ 800. Ἐὰν ὁ κατηγορούμενος δὲν ἐκηρύχθη ἔνοχος, ἀποφαίνεται ὁ πρόεδρος τὴν ἐκ τῆς κατηγορίας ἀθώωσίν του, καὶ, ἂν ἦτον φυλακισμένος, διατάττει τὴν ἀπόλυσίν του (2), ἐὰν ἡ φυλάκισις δὲν πρέπῃ ν' ἀκολουθήσῃ κατὰ νόμον δι' ἄλλους λόγους.

---

(1) Πρλ. Δαλλ. λεξ. instr. crim. ἀρ. 3607 ἐπ. Πρλ. ἀνωτ. σελ. 188 ἐπ.

(2) Ὅταν τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων ἐπιλαμβάνηται αἰτοῦντος τοῦ εἰσαγγελέως, ζητήματός τινος ὡς πρὸς τὴν ποινὴν, αὐτὸ εἶναι ἁρμόδιον ν' ἀποφασίσῃ περὶ τούτου, ὡς καὶ νὰ διατάξῃ, χρείας καλούσης, τὴν ἐκ τῆς φυλακῆς ἀπόλυσιν τοῦ κατηγορηθέντος. Cass. 26 Maïou 1826.

447 κοιν. δικον. (358, 361 instr.).— Ὅρα τὴν ἐν Εὑρ. λ. Ἀπόλυσις § 3 ἐπ. (τόμ. 2 σ. 324).

— Ἐὰν ὁ κατηγορούμενος δὲν ἐκηρύχθη ἔνοχος, ὁ πρόεδρος τῶν συνέδρων ἀποφαίνεται τὴν ἀπὸ τῆς κατηγορίας ἀθώωσίν του, καὶ διατάττει τὴν ἀπόλυσίν του, τὸ δὲ δικαίωμα τοῦτο ἀνήκει εἰς μόνον τὸν πρόεδρον· ὅθεν τὸ δικαστήριον, ἀναμιγνυόμενον, ὑπερβαίνει τὰ καθήκοντά του. (447 ποιν. δικ.) Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγ. ρμγ' τοῦ 1837.

§ 801. Ἂν ὁ κατηγορούμενος κηρυχθῇ ἔνοχος (1), γίνεται πρότασις περὶ τῆς ἐφαρμοστέας ποινῆς καὶ περὶ τῆς ἐπιδικάσεως τῆς πολιτικῆς ἀγωγῆς, ἂν τοιαύτη ὑπάρχῃ, καὶ τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων, ἀκοῦσαν τὴν ἀπολογίαν, ἀπαγγέλλει τὴν ποινικὴν ἀπόφασιν καὶ ἀποφαίνεται περὶ τῶν πολιτικῶν ἀπαιτήσεων (2). 449—452 ποιν. δικ. Οὐδεὶς νόμος ἀπαγορεύει (3) ν' ἀγορεύῃ καὶ ἐκ δευτέρου ὁ εἰσαγγελεὺς πρὸς ἀντίκρουσιν τῆς ἀπολογίας τοῦ κηρυχθέντος ἐνόχου ἢ τοῦ συνηγόρου του εἰς τὴν περὶ ἐφαρμογῆς τῆς ποινῆς συζήτησιν, δύναται δὲ νὰ λάβῃ τὸν λόγον ἐκ δευτέρου καὶ ὁ συνήγορος μετὰ τὴν ἀγόρευσιν τοῦ εἰσαγγελέως. Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 54 τοῦ 1852.

— Περὶ τῆς ἀγορεύσεως καὶ ἀπολογίας τοῦ κηρυχθέντος ἐνόχου πρέπει νὰ διαλαμβάνωσι τὰ πρακτικά· ἄλλως ἀναίρεσις. Cass. 15 Μαρτ. 1832.

§ 802. *Διάσκεψις.*— Ὁ νόμος δὲν ἀπαγορεύει εἰς τὸ δικαστήριον, εὐκολυνόμενον, νὰ διασκέπτηται καὶ ἐπ' αὐτῶν τῶν ἑδρῶν του (4), τηροῦν τὴν ἀπαιτουμένην πρὸς τοῦτο μυστικότητα (77 ποιν. δικ.). Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Π. 1, 5 καὶ 23 τοῦ 1852.

---

(1) Δαλλ. λέξ. instr. crim. ἀρ. 3554 ἐπ.

(2) Ὅρα τὴν λέξ. Πολιτικὴ ἀγωγή.

(3) Ὡς πρὸς τὸ περὶ πολιτικῶν ἀποζημιώσεων, ὁ εἰσαγγελεὺς ὁμιλεῖ, ὡς ἐπὶ τῶν πολιτ. δικῶν, ἔσχατος. Cass. 1 Ἰουν 1839.

(4) Δὲν εἶναι λόγος ἀναιρέσεως, ἐὰν οἱ σύνεδροι ἐσκέφθησαν ἐπὶ τῶν ἑδρῶν των περὶ τῆς ἐφαρμογῆς τῆς ποινῆς, χωρὶς ν' ἀπομακρύνωσι τοὺς ἀκροατάς. Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 10 τοῦ 1851.— Ἡ μνεία ἐν τοῖς πρακτικοῖς ὅτι ὁ πρόεδρος ἔλαβε τὴν γνώμην τῶν συνέδρων, ἐν μυστικότητι, ἐμφαίνει ἀρκούντως τὴν διάσκεψιν. Cass. 6 Δεκ. 1838.

§ 803. *Σύνταξις καὶ δημοσίευσις τῆς ἀποφάσεως* (1). Ὁ πρόεδρος ἀναγινώσκει γεγωνυίᾳ τῇ φωνῇ, ἐν δημοσίᾳ συνεδριάσει καὶ ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ κατηγορουμένου, τὴν γενομένην ποινικὴν ἀπόφασιν, ἀφ' οὗ πρῶτον ἀναφέρῃ τὴν ἐτυμηγορίαν τοῦ δικαστηρίου τῶν ἐνόρκων, καὶ ἀναγνώσῃ κατὰ λέξιν τοὺς νόμους, ἐπὶ τῶν ὁποίων στηρίζεται ἡ ἀπόφασις αὕτη. ἄρθ. 454 ποιν. δικ.

§ 804. Ἡ ἐτυμηγορία ἀναγινώσκεται ὑπὸ τοῦ γραμματέως καὶ ἑπομένως εἰς τὴν περὶ ἐφαρμογῆς τῆς ποινῆς ἀνάγνωσιν τῆς ἀποφάσεως καὶ τοῦ νόμου ἀναφέρεται ἁπλῶς ὑπὸ τοῦ προέδρου, ἤτοι ὁ νόμος δὲν ἀπαιτεῖ ν' ἀναγινώσκῃ ὁ πρόεδρος τὴν ἐτυμηγορίαν, ἀλλ' ἁπλῶς νὰ μνημονεύῃ αὐτήν. 454, 446 ποιν. δικ. Απ. Αρ. Π. 48 τοῦ 1852, φέρουσα.

Απόφ. Ἐπειδὴ ῥητῶς τὸ ἄρθ. 454 τῆς ποιν. δικονομίας διατάττει μόνον τὴν ὑπὸ τοῦ προέδρου γεγονείᾳ τῇ φωνῇ ἀνάγνωσιν τῆς ποιν. ἀποφάσεως καὶ τῶν νόμων, περὶ δε τῆς ἐτυμηγορίας λέγει μόνον ὅτι ἀναφέρει αὐτήν· καὶ τοῦτο ἐλλόγως, διότι αὕτη ἀνεγνώσθη ἤδη ὑπὸ τοῦ γραμματέως δημοσίως καὶ παρουσίᾳ τοῦ κατηγορουμένου δυνάμει τοῦ ἄρθ. 446 τῆς αὐτῆς δικον.

§ 805. Εἶναι περιττὸν νὰ σημειοῦται εἰς τὸ διατακτικὸν τῆς τῶν συνέδρων ἀποφάσεως ἡ ἔκθεσις τοῦ ὡρισμένου ἀδικήματος, ἐπειδὴ περιέχεται εἰς τὴν ἐτυμηγορίαν, ἥτις ἀποτελεῖ μέρος τῆς ἀποφάσεως τῶν συνέδρων. Απ. ποιν. Αρ. Π. 29 τοῦ 1845.

§ 805². *Ἀπόδοσις πειστηρίων.* — Τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων δύναται, κατὰ τὴν Γαλλ. Νομολογίαν, νὰ διατάξῃ τὴν εἰς τὸν ἰδιοκτήμονα ἀπόδοσιν τῶν κλοπιμαίων, καὶ ἂν ὁ κατηγορούμενος ἐκηρύχθη ἀθῶος. Cass. 30 Μαρτ. 1843. — καὶ ἂν ὁ ἰδιοκτήτης δὲν ἦναι παρὼν καὶ δὲν προκαλῇ τὴν ἀπόδοσιν. Cass. 30 Μαρτ. 1843.

§ 805³. *Ἔξοδα* (2). — Ὁ παῖς, ὅστις ἐκηρύχθη ἔνοχος ὅτι ἄνευ διακρίσεως ἐνήργησε, καταδικάζεται εἰς τὰ ἔξοδα. Cass. 13 Ἀπρ. 1832. — 18 Φεβρουάρ. 1841, ἀλλ' ὄχι διὰ προσωπικῆς

---

(1) Δαλλ. λ. instr. crim. ἀρ. 3588 ἑπ. — Δὲν ἀπαιτεῖται ἐν τῷ διατακτικῷ τῶν ἀποφάσεων τῶν συνέδρων νὰ ὁρίζηται τὸ ἔγκλημα. Απ. ποιν. Αρ. Π. 29 τοῦ 1845.

(2) Πρλ. τὴν λέξ. Ἔξοδα ποινικὰ ἐν Εὑρετ. τ. 7 σ. 58—62, ἔνθα πολλὰ περὶ τῶν ποιν. ἐξόδων ζητήματα.

φατική, ἂν βεβαιοῖ ὅτι ἐξεῤῥάγη τὸ πῦρ τὴν νύκτα περὶ τὴν 10 ὥραν μ. μ., καθότι τὸ πρῶτον εἶναι γενικώτερον τοῦ δευτέρου, καὶ ἑπομένως ὑφίσταται, καὶ ἂν τὸ δεύτερον δὲν ὑπάρχῃ. Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 114 τοῦ 1842.

ς') *Σύστασις.* — ὅταν οἱ ἔνορκοι ἀπεφήναντο ὅτι ὁ.... δὲν ἐξετέλεσεν ἐκ συστάσεως τὴν πρᾶξιν, ἐξετέλεσε δὲ αὐτὴν αὐτοπροσώπως, δὲν ὑπάρχει ἀντίφασις τίς. — Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγ. 47 τοῦ 1856.

ζ') ὅταν οἱ ἔνορκοι ἀποφανθῶσιν ἀποφατικῶς ἐπὶ τοῦ πρώτου ζητήματος, λύσωσι δὲ τὰ ἐπιβοηθητικὰ ζητήματα καταφατικῶς, (π. χ. ὄχι δὲν εἶναι ἔνοχος κλοπῆς. — Ναὶ ἡ ἀξία της ὑπερβαίνει τὰς 20 δρ.) ὁ κατηγορηθεὶς πρέπει ν' ἀπολυθῇ (447 ποιν. δικ.), καὶ ὁ πρόεδρος δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα ν' ἀκυρώσῃ τὴν ἐτυμηγορίαν ὡς ἀντιφατικὴν καὶ ν' ἀναπέμψῃ εἰς τὸ δωμάτιον τοὺς ἐνόρκους. Απ. ποιν. Αρ. Π. 161 τοῦ 1856.

ή) *Σύστασις.— Συνέργεια.* — Ἡ 81 τοῦ 1858 ἀπόφ. ποιν. Αρ. Πάγου, φέρει.

Απόφ. Ἐπειδὴ ἡ ἐτυμηγορία τῶν ἐνόρκων τότε μόνον εἶναι ἀντιφατικὴ ὅταν περιέχῃ διατάξεις, αἵτινες ἀναιροῦνται ἀλλήλαις· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου ἡ ἐτυμηγορία βεβαιοῖ, ὅτι οἱ ἀναιρεσείοντες εἰς συστάσεως ἀπεφάσισαν τὴν ἐκτέλεσιν ὅλων τῶν κακουργημάτων, περὶ ὧν ἐκηρύχθησαν ἔνοχοι, ὅτι συνέπραξαν δι' ἀγγελιῶν καὶ κατασκοπῶν, παρευρέθησαν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν πράξεων καὶ ὅλοι ὁμοῦ ἐξετέλεσαν αὐτὰς, τὰ δὲ περιστατικὰ ταῦτα δύνανται νὰ συνυπάρξωσιν αὐτοτελῶς, καὶ δὲν εἶναι ἀσυμβίβαστα πρὸς ἄλληλα· ὅθεν δὲν ὑπάρχει ἀντίφασις· διότι οὐδεμία τῆς ἐτυμηγορίας διάταξις ἀναιρεῖ τὴν ἑτέραν καὶ ὅλαι ὁμοῦ προβλέπονται ὑπὸ τοῦ ἄρθρ. 57 τοῦ ποιν. νόμου.

θ') *Σύστασις.*— Δὲν ὑπάρχει ἀντίφασις ὅταν οἱ ἔνορκοι ἀποφαίνωνται, ὅτι οἱ κατηγορούμενοι ἔπραξαν τὴν λῃστείαν, ὅτι τὴν ἔπραξαν διὰ συστάσεως, καὶ ὅτι παρευρέθησαν κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν. Απ. ποιν. Αρ. Π. 3 τοῦ 1856.

ι') *Τραῦμα.*— Ἡ ἐτυμηγορία ὅτι ἡ παθοῦσα *δὲν ἐπληγώθη* καιρίως, ἀλλ' ὅτι ᾐκίσθη ἁπλῶς ἄνευ σωματικῆς βλάβης, δὲν ἀντιφάσκει. Απ. ποιν. Αρ. Π. 37 τοῦ 1857.

ιά) *Σύστασις. Συμμορία.* — Δὲν ὑπάρχει ἀντίφασις, ὅταν οἱ ἔνορκοι δέχονται, ὅτι δὲν ὑπῆρξε σύστασις, ἀλλὰ συμμορία. Απ. ποιν. Αρ. Π. 64 τοῦ 1855, ἣν ἐν λέξ. Σύστασις.

ιβ') *Κεφάλαιον.* — Ἐτυμηγορία, φέρουσα ἀφ' ἑνὸς μὲν ὅτι ὁ

κατηγορούμενος ἦτο κωφάλαλος καὶ μὴ ἱκανῶς δεδιδαγμένος, ὥςε νὰ ἐννοῇ τὸ ἀξιόποινον καὶ τὰς συνεπείας τῆς πράξεώς του· ἀφ' ἑτέρου δὲ ὅτι ἠδύνατο νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐννοῶν τὰς συμβουλὰς τῶν συνεργῶν, δὲν εἶναι ἀντιφατική, διότι ἡ ἀπόφασις ὡς πρὸς τὸ πρῶτον δὲν ἐμφαίνει τελείαν στέρησιν νοῦ καὶ φρονήσεως. Απόφ. ποιν. Αρ. Π. 2 τοῦ 1855.

ιγ') *Αὐτουργός- Συνεργός.* — Ἐάν τις διὰ τῆς ἐτυμηγορίας ἐκηρύχθη ἔνοχος ὡς αὐτουργὸς πράξεώς τινος, ἡ καταφατικὴ ἀπάντησις τῶν ἐνόρκων καὶ ἐπὶ τοῦ τῆς συνεργείας ζητήματος δὲν ἔχει ἐπιῤῥοὴν τινά. Απ. ποιν. Αρ. Π. 17 καὶ 36 τοῦ 1857. — Ἴδε ἀνωτ. σ. 338 τὴν Γαλλ. ὑποσ.

ιδ') *Ἀνθρωποκτονία. — Τραῦμα.* — Δὲν εἶναι ἀντιφατικὴ ἡ ἐτυμηγορία, ἥτις διὰ μὲν τοῦ πρώτου ζητήματος δὲν παραδέχεται ἀπόπειραν φόνου, διὰ δὲ τοῦ δευτέρου παραδέχεται τραύματα· διότι ταυτὰ ἀποτελέσματα τοῦ ἀποτυχόντος ἐκείνου σκοποῦ ἦσαν. Απ. ποιν. Αρ. Π. 92 τοῦ 1857, ἐν λέξ. Φόνος.

ιε') *Ληστεία. — Σύστασις.* — Ἐτυμηγορία φέρουσα ὅτι ὁ....' καὶ ὁ.... εἶναι ἔνοχοι τῆς ἀποδιδομένης εἰς αὐτοὺς λῃστείας, καὶ ὅτι δὲν εἶναι ἔνοχοι ὅτι ἐκ συστάσεως τὴν ἐξετέλεσαν καὶ δὲν παρευρέθησαν εἰς τὴν ἐκτέλεσίν της, δὲν εἶναι ἀντιφατική, διότι διὰ τοῦ τελευταίου μέρους ἐννόησαν τὴν μὴ παρεύρεσιν εἰς λῃστείαν συνεπείᾳ συστάσεως ἐκτελουμένην. Απ. ποιν. Αρ. Π. 9 τοῦ 1855.

ις') *Κλοπή.* — Ἀποφανθέντων τῶν ἐνόρκων ἀποφατικῶς εἰς τὸ κύριον τῆς κλοπῆς περὶ τῆς ἐνοχῆς ζήτημα, ἡ ἐτυμηγορία δὲν εἶναι ἀντιφατική, ἂν οἱ ἔνορκοι ἀπήντησαν καταφατικῶς εἰς τὰ ἐπιβαρυντικὰ ζητήματα· ὁ δὲ κατηγορούμενος εἶναι ἀθῶος τῆς πράξεως, ἥτις ὅμως ἐπράχθη ὑπ' ἄλλου. Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 161 τοῦ 1856, φέρουσα.

Απόφ. Ἐπειδὴ ἡ πρώτη ἐτυμηγορία τῶν ἐνόρκων ἀπαντήσασα ἐπὶ μὲν τοῦ κυρίου ζητήματος, ὅτι δὲν εἶναι ἔνοχοι οἱ νῦν ἀναιρεσείοντες τῆς ἀποδοθείσης εἰς αὐτοὺς κλοπῆς, πραχθείσης τὴν 15-16 Φεβρουαρ. 1855 μετ' ἄλλου τινος ἀγνώστου ἐπὶ κινητῶν πραγμάτων ἀνηκόντων εἰς τὸν Γεώργιον Κυριακόπουλον καὶ εἰς τὴν σύζυγόν του Ἀναστασούλαν, ἐπὶ δὲ τῶν ἐπιβαρυντικῶν, ὅτι ἡ ἀξία τῶν κλαπέντων δὲν ὑπερβαίνει τὰς εἴκοσι δραχμάς, καὶ ὅτι ἡ κλοπὴ αὕτη ἐπράχθη εἰς κατοικημένον κτήριον, ἀλλ' ἄνευ ἐξωτερικῆς ἢ ἐσωτερικῆς ῥήξεως, ἀπεφάνθη σαφῶς καὶ ὁριστικῶς, ὅτι οἱ κατηγορούμενοι εἶναι ἀθῶοι τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος κλοπῆς, ἥτις ὅμως ἐπράχθη ὑπ' ἄλλων εἰς κατοικημένον κτίριον, ἐχόντων

φατικὴ, ἂν βεβαιοῖ ὅτι ἐξεῤῥάγη τὸ πῦρ τὴν νύκτα περὶ τὴν 10 ὥραν μ. μ., καθότι τὸ πρῶτον εἶναι γενικώτερον τοῦ δευτέρου, καὶ ἑπομένως ὑφίσταται, καὶ ἂν τὸ δεύτερον δὲν ὑπάρχῃ. Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 114 τοῦ 1842.

ς') *Σύστασις*. — ὅταν οἱ ἔνορκοι ἀπεφήναντο ὅτι ὁ.... δὲν ἐξετέλεσεν ἐκ συστάσεως τὴν πρᾶξιν, ἐξετέλεσε δὲ αὐτὴν αὐτοπροσώπως, δὲν ὑπάρχει ἀντίφασις τίς. — Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγ. 47 τοῦ 1856.

ζ') ὅταν οἱ ἔνορκοι ἀποφανθῶσιν ἀποφατικῶς ἐπὶ τοῦ πρώτου ζητήματος, λύσωσι δὲ τὰ ἐπιβοηθητικὰ ζητήματα καταφατικῶς, (π. χ. ὄχι δὲν εἶναι ἔνοχος κλοπῆς. — Ναὶ ἡ ἀξία της ὑπερβαίνει τὰς 20 δρ.) ὁ κατηγορηθεὶς πρέπει ν' ἀπολυθῇ (447 ποιν. δικ.), καὶ ὁ πρόεδρος δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα ν' ἀκυρώσῃ τὴν ἐτυμηγορίαν ὡς ἀντιφατικὴν καὶ ν' ἀναπέμψῃ εἰς τὸ δωμάτιον τοὺς ἐνόρκους. Απ. ποιν. Αρ. Π. 161 τοῦ 1856.

η') *Σύστασις*. — *Συνέργεια*. — Ἡ 81 τοῦ 1858 ἀπόφ. ποιν. Αρ. Πάγου, φέρει.

Απόφ. Ἐπειδὴ ἡ ἐτυμηγορία τῶν ἐνόρκων τότε μόνον εἶναι ἀντιφατικὴ ὅταν περιέχῃ διατάξεις, αἵτινες ἀναιροῦνται ἀλλήλαις· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου ἡ ἐτυμηγορία βεβαιοῖ, ὅτι οἱ ἀναιρεσείοντες ἐκ συστάσεως ἀπεφάσισαν τὴν ἐκτέλεσιν ὅλων τῶν κακουργημάτων, περὶ ὧν ἐκηρύχθησαν ἔνοχοι, ὅτι συνέπραξαν δι' ἀγγελιῶν καὶ κατασκοπῶν, παρευρέθησαν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν πράξεων καὶ ὅλοι ὁμοῦ ἐξετέλεσαν αὐτὰς, τὰ δὲ περιστατικὰ ταῦτα δύνανται νὰ συνυπάρξωσιν αὐτοτελῶς, καὶ δὲν εἶναι ἀσυμβίβαστα πρὸς ἄλληλα· ὅθεν δὲν ὑπάρχει ἀντίφασις· διότι οὐδεμία τῆς ἐτυμηγορίας διάταξις ἀναιρεῖ τὴν ἑτέραν καὶ ὅλαι ὁμοῦ προβλέπονται ὑπὸ τοῦ ἄρθρ. 57 τοῦ ποιν. νόμου.

θ') *Σύστασις*. — Δὲν ὑπάρχει ἀντίφασις ὅταν οἱ ἔνορκοι ἀποφαίνωνται, ὅτι οἱ κατηγορούμενοι ἔπραξαν τὴν λῃστείαν, ὅτι τὴν ἔπραξαν διὰ συστάσεως, καὶ ὅτι παρευρέθησαν κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν. Απ. ποιν. Αρ. Π. 3 τοῦ 1856.

ι') *Τραῦμα*. — Ἡ ἐτυμηγορία ὅτι ἡ παθοῦσα *δὲν ἐπληγώθη* καιρίως, ἀλλ' ὅτι ᾐκίσθη ἁπλῶς ἄνευ σωματικῆς βλάβης, δὲν ἀντιφάσκει. Απ. ποιν. Αρ. Π. 37 τοῦ 1857.

ιά) *Σύστασις. Συμμορία*. — Δὲν ὑπάρχει ἀντίφασις, ὅταν οἱ ἔνορκοι δέχονται, ὅτι δὲν ὑπῆρξε σύστασις, ἀλλὰ συμμορία. Απ. ποιν. Αρ. Π. 64 τοῦ 1855, ἣν ἐν λέξ. Σύστασις.

ιβ') *Κεφάλαιος*. — Ἐτυμηγορία, φέρουσα ἀφ' ἑνὸς μὲν ὅτι ὁ

κατηγορούμενος ἦτο κωφάλαλος καὶ μὴ ἱκανῶς δεδιδαγμένος, ὥςε νὰ ἐννοῇ τὸ ἀξιόποινον καὶ τὰς συνεπείας τῆς πράξεώς του· ἀφ' ἑτέρου δὲ ὅτι ἠδύνατο νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐννοῶν τὰς συμβουλὰς τῶν συνεργῶν, δὲν εἶναι ἀντιφατική, διότι ἡ ἀπόφασις ὡς πρὸς τὸ πρῶτον δὲν ἐμφαίνει τελείαν στέρησιν νοῦ καὶ φρονήσεως. Απόφ. ποιν. Αρ. Π. 2 τοῦ 1855.

ιγ') *Αὐτουργός- Συνεργός.* — Ἐάν τις διὰ τῆς ἐτυμηγορίας ἐκηρύχθη ἔνοχος ὡς αὐτουργὸς πράξεώς τινος, ἡ καταφατικὴ ἀπάντησις τῶν ἐνόρκων καὶ ἐπὶ τοῦ τῆς συνεργείας ζητήματος δὲν ἔχει ἐπιῤῥοὴν τινά. Απ. ποιν. Αρ. Π. 17 καὶ 36 τοῦ 1857. — Ἴδε ἀνωτ. σ. 338 τὴν Γαλλ. ὑποσ.

ιδ') *Ἀνθρωποκτονία. — Τραῦμα.* — Δὲν εἶναι ἀντιφατικὴ ἡ ἐτυμηγορία, ἥτις διὰ μὲν τοῦ πρώτου ζητήματος δὲν παραδέχεται ἀπόπειραν φόνου, διὰ δὲ τοῦ δευτέρου παραδέχεται τραύματα· διότι ταυτὰ ἀποτελέσματα τοῦ ἀποτυχόντος ἐκείνου σκοποῦ ἦσαν. Απ. ποιν. Αρ. Π. 92 τοῦ 1857, ἐν λέξ. Φόνος.

ιε') *Ληστεία. — Σύστασις.* — Ἐτυμηγορία φέρουσα ὅτι ὁ . . . . καὶ ὁ . . . . εἶναι ἔνοχοι τῆς ἀποδιδομένης εἰς αὐτοὺς ληστείας, καὶ ὅτι δὲν εἶναι ἔνοχοι ὅτι ἐκ συστάσεως τὴν ἐξετέλεσαν καὶ δὲν παρευρέθησαν εἰς τὴν ἐκτέλεσίν της, δὲν εἶναι ἀντιφατική, διότι διὰ τοῦ τελευταίου μέρους ἐννόησαν τὴν μὴ παρεύρεσιν εἰς ληστείαν συνεπείᾳ συστάσεως ἐκτελουμένην. Απ. ποιν. Αρ. Π. 9 τοῦ 1855.

ιϛ') *Κλοπή.* — Ἀποφανθέντων τῶν ἐνόρκων ἀποφατικῶς εἰς τὸ κύριον τῆς κλοπῆς περὶ τῆς ἐνοχῆς ζήτημα, ἡ ἐτυμηγορία δὲν εἶναι ἀντιφατική, ἂν οἱ ἔνορκοι ἀπήντησαν καταφατικῶς εἰς τὰ ἐπιβαρυντικὰ ζητήματα· ὁ δὲ κατηγορούμενος εἶναι ἀθῶος τῆς πράξεως, ἥτις ὅμως ἐπράχθη ὑπ' ἄλλου. Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 161 τοῦ 1856, φέρουσα.

Απόφ. Ἐπειδὴ ἡ πρώτη ἐτυμηγορία τῶν ἐνόρκων ἀπαντήσασα ἐπὶ μὲν τοῦ κυρίου ζητήματος, ὅτι δὲν εἶναι ἔνοχοι οἱ νῦν ἀναιρεσείοντες τῆς ἀποδοθείσης εἰς αὐτοὺς κλοπῆς, πραχθείσης τὴν 15-16 Φεβρουαρ. 1855 μετ' ἄλλου τινὸς ἀγνώστου ἐπὶ κινητῶν πραγμάτων ἀνηκόντων εἰς τὸν Γεώργιον Κυριακόπουλον καὶ εἰς τὴν σύζυγόν του Ἀναστασοῦλαν, ἐπὶ δὲ τῶν ἐπιβαρυντικῶν, ὅτι ἡ ἀξία τῶν κλαπέντων δὲν ὑπερβαίνει τὰς εἴκοσι δραχμὰς, καὶ ὅτι ἡ κλοπὴ αὕτη ἐπράχθη εἰς κατοικημένον κτήριον, ἀλλ' ἄνευ ἐξωτερικῆς ἢ ἐσωτερικῆς ῥήξεως, ἀπεφάνθη σαφῶς καὶ ὁριστικῶς, ὅτι οἱ κατηγορούμενοι εἶναι ἀθῶοι τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος κλοπῆς, ἥτις ὅμως ἐπράχθη ὑπ' ἄλλων εἰς κατοικημένον κτίριον, ἐχόντων

φατική, ἂν βεβαιοῖ ὅτι ἐξεῤῥάγη τὸ πῦρ τὴν νύκτα περὶ τὴν 10 ὥραν μ. μ., καθότι τὸ πρῶτον εἶναι γενικώτερον τοῦ δευτέρου, καὶ ἑπομένως ὑφίσταται, καὶ ἂν τὸ δεύτερον δὲν ὑπάρχῃ. Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 114 τοῦ 1842.

ς′) *Σύστασις.* — Ὅταν οἱ ἔνορκοι ἀπεφήναντο ὅτι ὁ . . . . δὲν ἐξετέλεσεν ἐκ συστάσεως τὴν πρᾶξιν, ἐξετέλεσε δὲ αὐτὴν αὐτοπροσώπως, δὲν ὑπάρχει ἀντίφασις τίς. — Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγ. 47 τοῦ 1856.

ζ′) Ὅταν οἱ ἔνορκοι ἀποφανθῶσιν ἀποφατικῶς ἐπὶ τοῦ πρώτου ζητήματος, λύσωσι δὲ τὰ ἐπιβοηθητικὰ ζητήματα καταφατικῶς, (π. χ. ὄχι δὲν εἶναι ἔνοχος κλοπῆς. — Ναὶ ἡ ἀξία της ὑπερβαίνει τὰς 20 δρ.) ὁ κατηγορηθεὶς πρέπει ν' ἀπολυθῇ (447 ποιν. δικ.), καὶ ὁ πρόεδρος δὲν ἔχει τὸ δικαίωμα ν' ἀκυρώσῃ τὴν ἐτυμηγορίαν ὡς ἀντιφατικὴν καὶ ν' ἀναπέμψῃ εἰς τὸ δωμάτιον τοὺς ἐνόρκους. Απ. ποιν. Αρ. Π. 161 τοῦ 1856.

η′) *Σύστασις.* — *Συνέργεια.* — Ἡ 81 τοῦ 1858 ἀπόφ. ποιν. Αρ. Πάγου, φέρει.

Απόφ. Ἐπειδὴ ἡ ἐτυμηγορία τῶν ἐνόρκων τότε μόνον εἶναι ἀντιφατικὴ ὅταν περιέχῃ διατάξεις, αἵτινες ἀναιροῦνται ἀλλήλαις· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου ἡ ἐτυμηγορία βεβαιοῖ, ὅτι οἱ ἀναιρεσείοντες εἰς συστάσεως ἀπεφάσισαν τὴν ἐκτέλεσιν ὅλων τῶν κακουργημάτων, περὶ ὧν ἐκηρύχθησαν ἔνοχοι, ὅτι συνέπραξαν δι' ἀγγελιῶν καὶ κατασκοπῶν, παρευρέθησαν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῶν πράξεων καὶ ὅλοι ὁμοῦ ἐξετέλεσαν αὐτὰς, τὰ δὲ περιστατικὰ ταῦτα δύνανται νὰ συνυπάρξωσιν αὐτοτελῶς, καὶ δὲν εἶναι ἀσυμβίβαστα πρὸς ἄλληλα· ὅθεν δὲν ὑπάρχει ἀντίφασις· διότι οὐδεμία τῆς ἐτυμηγορίας διάταξις ἀναιρεῖ τὴν ἑτέραν καὶ ὅλαι ὁμοῦ προβλέπονται ὑπὸ τοῦ ἄρθρ. 57 τοῦ ποιν. νόμου.

θ′) *Σύστασις.* — Δὲν ὑπάρχει ἀντίφασις ὅταν οἱ ἔνορκοι ἀποφαίνωνται, ὅτι οἱ κατηγορούμενοι ἔπραξαν τὴν ληστείαν, ὅτι τὴν ἔπραξαν διὰ συστάσεως, καὶ ὅτι παρευρέθησαν κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν. Απ. ποιν. Αρ. Π. 3 τοῦ 1856.

ι′) *Τραῦμα.* — Ἡ ἐτυμηγορία ὅτι ἡ παθοῦσα *δὲν ἐπληγώθη* καιρίως, ἀλλ' ὅτι ᾐκίσθη ἁπλῶς ἄνευ σωματικῆς βλάβης, δὲν ἀντιφάσκει. Απ. ποιν. Αρ. Π. 37 τοῦ 1857.

ια′) *Σύστασις. Συμμορία.* — Δὲν ὑπάρχει ἀντίφασις, ὅταν οἱ ἔνορκοι δέχονται, ὅτι δὲν ὑπῆρξε σύστασις, ἀλλὰ συμμορία. Απ. ποιν. Αρ. Π. 64 τοῦ 1855, ἣν ἐν λέξ. Σύστασις.

ιβ′) *Κωφάλαλος.* — Ἐτυμηγορία, φέρουσα ἀφ' ἑνὸς μὲν ὅτι ὁ

κατηγορούμενος ἦτο κωφάλαλος καὶ μὴ ἱκανῶς δεδιδαγμένος, ὥςε νὰ ἐννοῇ τὸ ἀξιόποινον καὶ τὰς συνεπείας τῆς πράξεώς του· ἀφ' ἑτέρου δὲ ὅτι ἠδύνατο νὰ θεωρηθῇ ὡς ἐννοῶν τὰς συμβουλὰς τῶν συνεργῶν, δὲν εἶναι ἀντιφατική, διότι ἡ ἀπόφασις ὡς πρὸς τὸ πρῶτον δὲν ἐμφαίνει τελείαν στέρησιν νοῦ καὶ φρονήσεως. Απόφ. ποιν. Αρ. Π. 2 τοῦ 1855.

ιγ') *Αὐτουργός- Συνεργός.* — Ἐάν τις διὰ τῆς ἐτυμηγορίας ἐκηρύχθη ἔνοχος ὡς αὐτουργὸς πράξεώς τινος, ἡ καταφατικὴ ἀπάντησις τῶν ἐνόρκων καὶ ἐπὶ τοῦ τῆς συνεργείας ζητήματος δὲν ἔχει ἐπιῤῥοὴν τινά. Απ. ποιν. Αρ. Π. 17 καὶ 36 τοῦ 1857. — Ἴδε ἀνωτ. σ. 338 τὴν Γαλλ. ὑποσ.

ιδ') *Ἀνθρωποκτονία.* — *Τραῦμα.* — Δὲν εἶναι ἀντιφατικὴ ἡ ἐτυμηγορία, ἥτις διὰ μὲν τοῦ πρώτου ζητήματος δὲν παραδέχεται ἀπόπειραν φόνου, διὰ δὲ τοῦ δευτέρου παραδέχεται τραύματα· διότι ταυτὰ ἀποτελέσματα τοῦ ἀποτυχόντος ἐκείνου σκοποῦ ἦσαν. Απ. ποιν. Αρ. Π. 92 τοῦ 1857, ἐν λέξ. Φόνος.

ιέ) *Ληστεία.* — *Σύστασις.* — Ἐτυμηγορία φέρουσα ὅτι ὁ....' καὶ ὁ.... εἶναι ἔνοχοι τῆς ἀποδιδομένης εἰς αὐτοὺς λῃστείας, καὶ ὅτι δὲν εἶναι ἔνοχοι ὅτι ἐκ συστάσεως τὴν ἐξετέλεσαν καὶ δὲν παρευρέθησαν εἰς τὴν ἐκτέλεσίν της, δὲν εἶναι ἀντιφατική, διότι διὰ τοῦ τελευταίου μέρους ἐννόησαν. τὴν μὴ παρεύρεσιν εἰς λῃστείαν συνεπείᾳ συστάσεως ἐκτελουμένην. Απ. ποιν. Αρ. Π. 9 τοῦ 1855.

ιϛ') *Κλοπή.* — Ἀποφανθέντων τῶν ἐνόρκων ἀποφατικῶς εἰς τὸ κύριον τῆς κλοπῆς περὶ τῆς ἐνοχῆς ζήτημα, ἡ ἐτυμηγορία δὲν εἶναι ἀντιφατική, ἂν οἱ ἔνορκοι ἀπήντησαν καταφατικῶς εἰς τὰ ἐπιβαρυντικὰ ζητήματα· ὁ δὲ κατηγορούμενος εἶναι ἀθῶος τῆς πράξεως, ἥτις ὅμως ἐπράχθη ὑπ' ἄλλου. Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 161 τοῦ 1856. φέρουσα.

Απόφ. Ἐπειδὴ ἡ πρώτη ἐτυμηγορία τῶν ἐνόρκων ἀπαντήσασα ἐπὶ μὲν τοῦ κυρίου ζητήματος, ὅτι δὲν εἶναι ἔνοχοι οἱ νῦν ἀναιρεσείοντες τῆς ἀποδοθείσης εἰς αὐτοὺς κλοπῆς, πραχθείσης τὴν 15-16 Φεβρουαρ. 1855 μετ' ἄλλου τινος ἀγνώστου ἐπὶ κινητῶν πραγμάτων ἀνηκόντων εἰς τὸν Γεώργιον Κυριακόπουλον καὶ εἰς τὴν σύζυγόν του Ἀναστασούλαν, ἐπὶ δὲ τῶν ἐπιβαρυντικῶν, ὅτι ἡ ἀξία τῶν κλαπέντων δὲν ὑπερβαίνει τὰς εἴκοσι δραχμάς, καὶ ὅτι ἡ κλοπὴ αὕτη ἐπράχθη εἰς κατοικημένον κτήριον, ἀλλ' ἄνευ ἐξωτερικῆς ἢ ἐσωτερικῆς ῥήξεως, ἀπεφάνθη σαφῶς καὶ ὁριστικῶς, ὅτι οἱ κατηγορούμενοι εἶναι ἀθῶοι τῆς περὶ ἧς ὁ λόγος κλοπῆς, ἥτις ὅμως ἐπράχθη ὑπ' ἄλλων εἰς κατοικημένον κτίριον, ἐχόντων

τῶν κλοπιμαίων ἀξίαν ὀλιγωτέραν τῶν 20 δραχμῶν· δυνάμει δὲ τῆς τοιαύτης ἐτυμηγορίας ὁ πρόεδρος τοῦ δικάσαντος κακουργιοδικείου ὤφειλε κατὰ τὸ ἄρθρον 447 τῆς ποιν. δικονομίας ν'ἀποφανθῇ τὴν ἐκ τῆς κατηγορίας ἀθώωσιν τῶν ἀναιρεσειόντων, καὶ νὰ διατάξῃ τὴν ἐκ τῆς φυλακῆς ἀπόλυσίν των, ἐὰν δὲν ἔπρεπε ν'ἀκολουθήσῃ ἡ φυλάκισίς των κατὰ νόμον δι' ἄλλους λόγους· ἀκυρώσας δὲ παρὰ τὴν ἁρμοδιότητά του ὁ ῥηθεὶς πρόεδρος τὴν περὶ ἧς ὁ λόγος ἀθωωτικὴν τῶν ἐνόρκων ἐτυμηγορίαν, ὡς δῆθεν ἀντιφατικήν, παρεβίασε τὸ δεδικασμένον καὶ οἱ ἔνορκοι παρὰ τὴν ἐξουσίαν των ἐξέδωκαν τὴν δευτέραν ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου ἐτυμηγορίαν των, ἐφ' ἧς ἐστηρίχθη ἡ καταδικάσασα τοὺς ἀναιρεσείοντας ὑπ' ἀριθ. 1 ἀπόφασις τοῦ ἐν Καλάμαις δικαστηρίου τῶν συνέδρων.

ιζ') *Μέθη* (1). — Ἐτυμηγορία φέρουσα οὕτως. «Ναὶ εἶναι ἔνοχος ὁ Διονύσιος Μπουρλέγκας ἢ Νίκος Μπουρλέγκας ἐτῶν 25 κτλ. ὅτι ἀπρομελετήτως καὶ εἰς βρασμὸν ψυχικῆς ὁρμῆς ἀπεφάσισε καὶ διὰ πυροβόλου ὅπλου ἐξετέλεσεν ἀνθρωποκτονίαν ἐντὸς τοῦ ἐν Πύργῳ καφφενείου Θεοδώρου Τζάστα, κατὰ τοῦ Σωτηρίου Μπρουτζουλάτζα· ὄχι, τὴν ἀνθρωποκτονίαν αὐτὴν ἐξετέλεσεν ὁ Διονύσιος Μπουρλέγκος ὤν, ἐκ τῆς μέθης, εἰς κατάστασιν ἀναιτίου συγχρόνως τοῦ νοός του καθ' ἣν δὲν ἠδύνατο νὰ ἔχῃ συνείδησιν τῆς πράξεως ταύτης. Ναί, προκύπτει ἐκ πασῶν τῶν περιστάσεων σαφῶς καὶ ἀνενδοιάστως ὁ ῥηθεὶς Διονύσιος Μπουρλέγκας ἐξετέλεσε τὴν ἀνθρωποκτονίαν αὐτήν, ἔχων ἐκ τῆς μέθης, οὐχὶ μὲν ἐντελῶς ἀποκλεισμένην τοῦ λογικοῦ του τὴν ἐνέργειαν, εἰς τοιοῦτον ὅμως βαθμὸν οὐσιωδῶς τεταραγμένην καὶ ἠλαττωμένην, ὥστε ἐξ αἰτίας ταύτης λείπουν τὰ πρὸς ἐφαρμογὴν τῆς τελείας καὶ παρὰ τοῦ νόμου διατεταγμένης ποινῆς προαπαιτούμενα» εἶναι ἀντιφατική; Ὄχι· οὐδ' εἶναι νομικὸν τὸ τελευταῖον ζήτημα, διότι καὶ τὸ δεύτερον καὶ τὸ τρίτον ἀφορᾷ τὰς πραγματικὰς περιστάσεις τοῦ διαφόρου βαθμοῦ τῆς μέθης, ὧν ἡ ἐκτίμησις ἦτον ἔργον τῶν ἐνόρκων, καὶ τὸ τρίτον εὑρίσκεται εἰς τελείαν ἁρμονίαν μὲ τὸ προηγούμενον.

ιη') Μέθη καὶ ψευδορκία συμβιβάζονται; Ἴδε ἀπ. ποιν. Ἀρ. Π. 22 τοῦ 1854.

— Ἐν ὥρᾳ μέθης (87 ποιν. νόμου) πράττεται καταλογιστέα ψευδορκία; Ἴδε τὴν λέξ. Ψευδορκία. (Ἀπόφ. ποιν. Αρ. Πάγ. 23 τοῦ 1854).

---

(1) Περὶ μέθης ὅρα κατωτ.

ιθ') *Ἀνθρωποκτονία.—Μέθη.*—Ὅταν ἡ ἐτυμηγορία τῶν ἐνόρκων ἀρνουμένων μὲν ἐπὶ τοῦ τρίτου ζητήματος ὅτι ὁ ἀναιρεσείων ἔπραξε τὴν ἀνθρωποκτονίαν, περὶ ἧς ἤδη ἀπεφάντησαν, εὑρισκόμενος εἰς κατάστασιν ἀναιτίου συγχύσεως τῶν αἰσθήσεων, καθ' ἣν δὲν ἠδύνατο νὰ ἔχῃ συνείδησιν τῆς πράξεως καὶ τοῦ ἀξιοποίνου αὐτῆς, παραδεχομένων δὲ ἐπὶ τοῦ τετάρτου, ὅτι ὁ εἰρημένος ἐκ τῆς ἀναιτίου συγχύσεως τῶν αἰσθήσεων εἶχεν εἰς τοιοῦτον βαθμὸν τὴν ἐνέργειαν τοῦ λογικοῦ του οὐσιωδῶς τεταραγμένην καὶ ἠλαττωμένην κτλ. δὲν εἶναι, ὡς ὁ ἀναιρεσείων διατείνεται παντάπασιν ἀντιφατική, καθόσον δι' αὐτῆς οἱ ἔνορκοι ἁπλῶς ἀποφαίνονται, ὅτι ὁ κατηγορούμενος καθ' ἣν στιγμὴν ἐξετέλεσε τὴν ἀνθρωποκτονίαν εὑρέθη οὐχὶ εἰς τὴν πάντα καταλογισμὸν τῆς πράξεως ἀποκλείουσαν κατάστασιν, ἣν προνοεῖ ὁ 4 § τοῦ 86 ἄρθ. τοῦ ποιν. νόμου, ἀλλ' εἰς ἐκείνην τὴν ὁποίαν προβλέπει τὸ προσεχὲς 87 ἄρθ. κατάστασιν, ἕνεκα τῆς ὁποίας ἡ πρᾶξις συνεπισύρει ποινὴν μικροτέραν παρὰ τὴν ἔνομον. Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 2 τοῦ 1856.

κ') *Μέθη.—Προμελέτη.* —Ὁ εἰς κατάστασιν μέθης εὑρισκόμενος δύναται νὰ πράξῃ ἔγκλημά τι ἐκ προμελέτης. Απόφ. ποιν. Αρ. Π. 70 τοῦ 1855, φέρουσα (1).

Απόφ. Ἐπειδὴ ὁ ἐκ μέθης ἔχων οὐσιωδῶς τεταραγμένην καὶ ἠλαττωμένην τοῦ λογικοῦ αὐτοῦ τὴν ἐνέργειαν δύναται μετὰ προμελέτης ν' ἀποφασίσῃ καὶ ἐσκεμμένως νὰ ἐκτελέσῃ ἀνθρωποκτονίαν· διότι τὸ ἓν δὲν ἀποκλείει ἀπολύτως τὸ ἕτερον, καὶ διότι ἡ κατάστασις αὕτη δὲν στερεῖ τὸν πράττοντα ἐντελῶς τῆς χρήσεως αὐτοῦ. Ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, παραδεχθέντες οἱ ἔνορκοι τὴν ἐπὶ φόνῳ ἐκ προμελέτης ἐνοχὴν τοῦ ἀναιρεσείοντος δὲν ἀπήντησαν καὶ ἐπὶ τοῦ τεθέντος αὐτοῖς ζητήματος, ἂν ὡς ἐκ τῆς καταστάσεως τῆς μέθης, εἰς ἣν εὑρίσκετο ὁ κατηγορούμενος, δὲν εἶχεν ἀποκλεισμένην ἐντελῶς τοῦ λογικοῦ του τὴν ἐνέργειαν, ἀλλ' οὐσιωδῶς τεταραγμένην»· ἐκ δὲ τῶν πρακτικῶν τῆς συνεδριάσεως ἀποδεικνύεται, ὅτι ὁ ἀναιρεσείων ἐπανειλημμένως ἐζήτησε ν' ἀποφανθῶσι καὶ ἐπὶ τούτου, ἀλλ' οἱ σύνεδροι, διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 4 ε. ε. ἀποφάσεώς των, ἀπέῤῥιψαν τὴν αἴτησίν του ταύτην· ἄρα παρεβιάσθησαν αἱ διατάξεις τῶν ἄρθ. 420 καὶ 430 τῆς ποιν. δικονομίας, καθ' ἃς οἱ ἔνορκοι πρέπει ν' ἀποφαίνωνται ἐπί τε τοῦ πραγ-

(1) Ἡ μέθη, ὅταν δὲν ἀποκλείῃ τοῦ λογικοῦ τὴν ἐνέργειαν, δὲν ἀποκλείει οὔτε τὴν προμελέτην. Ἀπ. ποιν, Ἀρ. Π. 56 τοῦ 1853.

ματικοῦ τῆς κατηγορίας μέρους καὶ ἐπ' ἐκείνων τῶν ἐλαφρυντικῶν περιστατικῶν, περὶ ὧν τίθεται αὐτοῖς ζητήματα, καὶ ἅτινα ἔχουσιν, ὡς ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ἐπιῤῥοὴν εἰς τὴν ἐπιμέτρησιν τῆς ποινῆς. Ὅθεν, ἀτελοῦς οὔσης τῆς ἐτυμηγορίας, ἡ ἐπ' αὐτῆς στηριζομένη ἀπόφασις τῶν συνέδρων εἶναι, κατὰ τ' ἄρθ. 443 καὶ 458, 17) τῆς ποιν. δικονομίας, ἀναιρετέα.

κά) *Μέθη*.— Ὅταν οἱ ἔνορκοι ἀπήντησαν ἀποφατικῶς εἰς τὸ ζήτημα: *ἂν οἱ κατηγορούμενοι ἦσαν εἰς κατάστασιν ἀναιτίου μέθης*: δὲν ἠδύναντο εἰμὴ νὰ σιωπήσωσιν εἰς τὸ ἑπόμενον ζήτημα περὶ τοῦ *ἂν ἡ μέθη αὕτη ἀφήρεσε τὴν χρῆσιν τοῦ λογικοῦ*, διότι ἡ ἄρνησις τῆς αἰτίας ἐπιφέρει καὶ τὴν ἄρνησιν τοῦ αὐτόθεν πηγάζοντος ἀποτελέσματος. Απ. ποιν. Αρ. Π. 23 τοῦ 1850.

§ 785. *Παραδείγματά τινα μὴ ἀσαφῶν ἢ ἀτελῶν ἐτυμηγοριῶν*.

ά) *Κλοπὴ* (1).— Ἡ ἀπάντησις τῶν ἐνόρκων εἰς ζήτημα ἔχον οὕτως «ἡ κλοπὴ ἐπράχθη δι' ἐξωτερικῆς ῥήξεως;» καὶ ἡ διαλαμβάνουσα «ὄχι· ἡ κλοπὴ δὲν ἐπράχθη διὰ ῥήξεως» δὲν εἶναι ἀτελὴς ὡς ἐκ τῆς παραλείψεως τῆς λέξεως *ἐξωτερικῆς*, διότι δὲν ὑπάρχει ῥῆξις, καὶ ἐννοεῖται ὅτι οὔτε ἐξωτερική. Απ. ποιν. Αρ. Μάγου ρλ' τοῦ 1837.

β') *Ἀπόπειρα*.— Εἶναι ἀτελὴς ἡ ἐτυμηγορία, ὅταν οἱ ἔνορκοι ἀπαντῶσιν εἰς τὸ περὶ ἀποπείρας ζήτημα, σιωπῶντες εἰς τὸ περὶ τῆς κυρίας πράξεως, ἣν ἀφορᾷ καὶ τὸ περὶ ἀποπείρας; Ὄχι. Ἴδε τὴν 73 τοῦ 1853 ποιν. τοῦ Αρ. Π. ἀπόφ. ἐν λ. Ἀπόπειρα.

γ') *Ἀνθρωποκτονία*.— *Ἀναίρεσις*.— Ἀπαντώντων τῶν ἐνόρκων εἰς τὸ κύριον τῆς ἀνθρωποκτονίας ζήτημα, περιττὴ καθίσταται ἡ ἀπάντησις εἰς τὸ ἐπιβοηθητικὸν τῆς ἀναιρέσεως. Απόφ. ποιν. Αρ. Π. 91 τοῦ 1857 ἐν λ. Φόνος.

δ') *Κύριον*. — *Παρεπόμενα ζητήματα*. — Ὅταν οἱ ἔνορκοι ἀπαντῶσιν εἰς τὰ κύρια ζητήματα καταφατικῶς, ἦναι περιττὸν ν' ἀποφανθῶσιν ἐπὶ τῶν βοηθητικῶν ζητημάτων. Απ. ποιν. Αρ. Π. 6 τοῦ 1854.

ἐ) Ὅταν ὁ προϊστάμενος τῶν ἐνόρκων ἀντεκατέστησε τὴν λέξιν

(1) Ὅρα τὴν λέξ. Κλοπή.

διὰ μὲ τὴν ὑπὸ, δὲν ὑπάρχει λόγος ἀναιρέσεως, ἂν ἡ αὐτὴ ἔννοια ἀπορόκυπτε καὶ ἐκ τῆς μιᾶς καὶ ἐκ τῆς ἄλλης. Απ. ποιν. Αρ. Π. 75 τοῦ 1851.

ς') Ἡ ἐν τοῖς κεφαλαίοις τῆς ἐτυμηγορίας παράλειψις τοῦ μορίου *δὲν*, π. χ. ὄχι δὲν εἶναι ἔνοχος κτλ. δὲν ἐπιφέρει ἀσάφειαν τῆς ἐννοίας τῶν κεφαλαίων τούτων, ἥτις ἐξάγεται σαφῶς ἐκ τοῦ ἐν ἀρχῇ ἐκείνου αὐτῶν τιθεμένου μορίου *ὄχι*. Απ. ποιν. Αρ. Πάγ. 29 τοῦ 1854.

ζ') *Ἀπαγωγή*.— Ἡ αὐτὴ ποινὴ ἐπιβάλλεται εἰς ἀμφοτέρας τὰς πράξεις, εἴς τε τὴν ἕνεκα τοῦ γάμου ἀπαγωγὴν, καὶ εἰς τὴν ἐπὶ σκοπῷ ἀσελγήσεως γενομένην· ἑπομένως εἶναι ἀδιάφορον, ἂν οἱ ἔνορκοι, ἀπαντήσαντες καταφατικῶς εἰς τ' ἄλλα ζητήματα, δὲν ἀπήντησαν εἰς τὸ περὶ ἀπαγωγῆς ζήτημα. Απ. ποιν. Αρ. Π. 91 τοῦ 1842.

η') *Κλοπή*.— Δὲν εἶναι ἄκυρος ἡ ἐτυμηγορία τῶν ἐνόρκων, ὅταν οὗτοι ἀπαντήσωσιν ἀορίστως εἰς τὸ περὶ ἐξωτερικῆς ῥήξεως ζήτημα, διότι δὲν ἀπαιτεῖται, ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος, τὸ νὰ τίθηται τὸ ζήτημα τοῦτο ἀναλελυμένως. Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 16 τοῦ 1842.

θ') *Κλοπή*.— Ὅταν ἡ ἐτυμηγορία τῶν ἐνόρκων ἔχῃ οὕτως «ὅτι ὁ κατηγορούμενος Γ εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν, ὅπου κατῴκει ὁ Σ, καὶ ἐξετέλεσε κλοπὴν, ἤτοι ἔλαβεν ἐν γνώσει αὐτογνωμόνως καὶ ἄνευ τῆς συγκαταθέσεως τοῦ ἰδιοκτήτου Σ διάφορα φορέματα», καὶ ἂν δὲν περιέχῃ μετὰ τὴν λέξιν: *ἔλαβε*: τὰς λέξεις: *εἰς τὴν κατοχήν του*: καὶ μετὰ τὴν λέξιν: *φορέματα*: τὴν λέξιν: *αὐτοῦ*· ἐκφράζεται ὅμως σαφῶς καὶ δὲν ἀφίνει ἀμφιβολίαν, ὅτι ὁ Γ ἔκλεψε διάφορα φορέματα τοῦ Σ, καὶ ὅτι τὰ φορέματα ταῦτα, ὄντα τοῦ Σ ἦσαν ἀναμφιβόλως ξένα καὶ οὐχὶ τοῦ Γ ὥστε ἡ ἐτυμηγορία δὲν εἶναι ἀτελής. Απ. ποιν. Αρ. Π. 113 τοῦ 1842.

ι') *Ληστεία. Σύστασις*.— Ἡ ἐτυμηγορία εἶναι τελεία καὶ ἀκριβὴς, ὅταν ἐξ αὐτῆς ἐξάγηται ὅτι ὁ κατηγορούμενος ἐκηρύχθη ἔνοχος ὅτι ἐλήστευσεν αὐτοπροσώπως· ἡ δὲ σιωπὴ τῶν ἐνόρκων ἐπὶ τῶν ἰδιαιτέρων ζητημάτων, ἂν ὁ κατηγορούμενος παρευρέθη κατὰ τὴν λῄστευσιν, ἢ ἡ ἔλλειψις τῆς λέξεως *ἔνοχος* εἰς τὰ ἰδιαίτερα περὶ τῆς παρευρέσεως ζητήματα τοῦ προέδρου τῶν συνέδρων μὴ ἔχουσα καμμίαν εἰς τὴν ἀπόφασιν ἐπιῤῥοὴν, δὲν δύναται νὰ καταστήσῃ πλημμελῆ τὴν ἐτυμηγορίαν. Απ. ποιν. Αρ. Π. 52 τοῦ 1844.

ιά) *Συνέργεια* (1).— Η ἐτυμηγορία πρέπει ν' ἀπαντᾷ εἰς ὅλα τὰ ζητήματα, καὶ νὰ διαλαμβάνῃ τὰ πραγματικὰ γεγονότα τῆς συνεργείας· ἑπομένως εἶναι ἀτελὴς ὡς πρὸς τὴν κατηγορουμένην Δ, ἔχουσα οὕτω: Ναί, εἶναι ἔνοχος ὁ Α····ὅτι τὴν νύκτα τῆς ····ἐκ προμελέτης ἀπεφάσισε καὶ ἐσκεμμένως ἐξετέλεσε φόνον κατὰ τοῦ Β περὶ τὴν θέσιν Ἀλικὴν, ἔξωθεν τῆς μερίδος τοῦ Γ κατὰ τὴν περιφέρειαν τοῦ Πύργου. Ναί, εἶναι ἔνοχος ἡ Δ ὅτι τὴν κατὰ τοῦ Β παρὰ τοῦ Α πραχθεῖσαν ἀνθρωποκτονίαν κατὰ τὸν εἰρημένον τόπον καὶ χρόνον συναπεφάσισεν ὑπὸ κοινοῦ συμφέροντος κινουμένη μετ' αὐτοῦ, καί, ἕνεκα τούτου, συνωμολόγησεν ὁπωςδήποτε, οὐχὶ δὲ καὶ παρευρέθη εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς παρὰ τοῦ εἰρημένου Α πραχθείσης ἀνθρωποκτονίας κατὰ τοῦ Β. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. 28 τοῦ 1846.

ιγ') *Ἄμυνα.— Ἀνθρωποκτονία.* — Η ἐτυμηγορία τῶν ἐνόρκων δὲν εἶναι ἀντιφατική, ἐκφραζομένη οὕτως: ὄχι δὲν εἶναι ἀποδεδειγμένον ὅτι ὁ····ἐξετέλεσε τὴν προκειμένην ἀνθρωποκτονίαν τοῦ····ἐπὶ σκοπῷ τοῦ ν' ἀποτρέψῃ βιαίαν καὶ παράνομον κατ' αὐτοῦ ἐπίθεσιν, ἡνωμένην μὲ κίνδυνον ζωῆς ἢ ὑγείας, *χωρὶς νὰ ὑπερβῇ τὰ ὅρια τῆς ἀμύνης*, καθότι ἡ τελευταία ἔκφρασις οὐδεμίαν ἔχει ἐπιῤῥοήν, καὶ οὐδὲ δύναται νὰ ἐπιφέρῃ ἀποτελέσματα ὡς πρὸς τὸ κύριον ἀντικείμενον τοῦ ζητήματος, τὴν ἄμυναν, περὶ τῆς ὁποίας οἱ ἔνορκοι ἀποφαίνονται σαφῶς καὶ ὡρισμένως ὅτι δὲν ὑπῆρχεν. Απ. ποιν. Αρ. Π. 131 τοῦ 1846.

ιδ') *Ἄμυνα.— Τραῦμα.* — Δὲν εἶναι ἀντιφατικὴ ἡ ἑξῆς ἐτυμηγορία τῶν ἐνόρκων. Ναί, εἶναι ἔνοχος ὁ Α ὅτι τὴν····εἰς Κύμην, ἀπρομελετήτως εἰς βρασμὸν ψυχικῆς ὁρμῆς ἀπεφάσισε καὶ ἐξετέλεσεν ἀνθρωποκτονίαν κατὰ τοῦ Β, ἐρεθίσαντος καὶ παροργήσαντος αὐτὸν προηγουμένως. Ὄχι, ἡ ἐρέθισις αὕτη δὲν ἔγινε διὰ χαλεπῶν ὀνειδισμῶν, δεινῆς ὕβρεως, ἢ βαρείας αἰκίας. Ὄχι, δὲν ἐπετέθη βιαίως καὶ παρανόμως ὁ ἀναιρεθεὶς Β κατὰ τοῦ Α μὲ κίνδυνον τῆς ζωῆς τούτου, ἤτοι τοῦ Α, ὥστε πρὸς ἀποτροπὴν τοῦ κινδύνου τούτου ὁ αὐτὸς Α ἠναγκάσθη ν' ἀναιρέσῃ τὸν Β, διὰ τῆς οἰκείας δυνάμεως ἀμυνόμενος. Απ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 55 τοῦ 1847.

ιέ) *Ληστεία.— Κλοπή.* — Οἱ ἔνορκοι ἀπαντῶντες καταφατικῶς εἰς τὸ κύριον τῆς ληστείας ζήτημα, δὲν ὀφείλουν ν' ἀπαντή-

(1) Ἴδε τὴν λέξ. Συνέργεια.

σιωσιν εἰς τὸ τῆς κλοπῆς ἐλαφρυντικόν. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 3 τοῦ 1856.

ιϛ') *Ἀοριστία.* — Εἶναι μὲν κατά τι πλημμελής, οὐχὶ ὅμως καὶ ἀσαφὴς ἡ ἐτυμηγορία ἡ ἔχουσα οὕτως· «ναὶ εἶναι ἔνοχος ὁ ....οὐχὶ δὲ καὶ οἵ δεῖνα ὅτι θέλοντες....». Απ. ποιν. Αρ. Π. 99 τοῦ 1853.

ιζ') *Ληστεία.* — *Σύστασις.* — ὅταν ἡ πρᾶξις ὑποβληθῇ εἰς τοὺς ἐνόρκους δι' ἑνὸς καὶ μόνου ζητήματος: εἰς τὸ ζήτημα δὲ τοῦτο προηγεῖται ἡ πρὸς ἐκτέλεσιν τῆς κατὰ τοῦ Α ληστείας γενομένη σύστασις, καὶ ἕπονται συνεχῶς μὲν, ἀλλ' εἰς ἰδιαιτέρους παραγράφους, πρὸς περισσοτέραν εὐκολίαν τῆς ἀπαντήσεως τῶν ἐνόρκων, τὰ μέσα, δι' ὧν ἐξετελέσθη ἡ ῥηθεῖσα πρᾶξις καὶ τὰ συνοδεύοντα αὐτὴν περιστατικὰ, τουτέστιν, ὅτι παρευρέθη ὁ κατηγορούμενος, καὶ ὅτι συνήργησεν εἰς τὴν παρ' ἄλλων πραχθεῖσαν ληστείαν· ἀφοῦ δὲ οἱ ἔνορκοι ἀπαντήσωσι κατὰ γράμμα ἐπὶ τοῦ ζητήματος καταφατικῶς, προοιμιάζοντες τὴν ἐτυμηγορίαν των, μὲ τὴν δηλωτικὴν τῆς ἠθικῆς ἐνοχῆς φράσιν· ἤτοι, ναὶ εἶναι ἔνοχος· ἡ ἀπόφασίς των αὕτη περιέχει πληρέστατα, καθ' ὅλα τὰ μέρη αὐτῆς, τὸ ἠθικὸν στοιχεῖον τοῦ ἐγκλήματος τῆς συνεργείας. Απ. ποιν. Αρ. Π. 51 τοῦ 1844.

Ἀπόφασις τῶν συνέδρων. — *Διάσκεψις.* — *Κατάρτισις τῆς ἀποφάσεως* (μνεία τῶν ἀναγκαίων προσόντων. Κείμενον τοῦ νόμου. Αἰτιολογίαι.— Χρονολόγησις. Ἐτυμηγορία) (1).

§ 800. Ἐὰν ὁ κατηγορούμενος δὲν ἐκηρύχθη ἔνοχος, ἀποφαίνεται ὁ πρόεδρος τὴν ἐκ τῆς κατηγορίας ἀθώωσίν του, καὶ, ἂν ἦτον φυλακισμένος, διατάττει τὴν ἀπόλυσίν του (2), ἐὰν ἡ φυλάκισις δὲν πρέπῃ ν' ἀκολουθήσῃ κατὰ νόμον δι' ἄλλους λόγους.

---

(1) Πρλ. Δαλλ. λέξ. instr. crim. ἀρ. 3607 ἐπ. Πρλ. ἀνωτ. σελ. 188 ἐπ.

(2) ὅταν τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων ἐπιλαμβάνηται αἰτοῦντος τοῦ εἰσαγγελέως, ζητήματός τινος ὡς πρὸς τὴν ποινὴν, αὐτὸ εἶναι ἁρμόδιον ν' ἀποφασίσῃ περὶ τούτου, ὡς καὶ νὰ διατάξῃ, χρείας καλούσης, τὴν ἐκ τῆς φυλακῆς ἀπόλυσιν τοῦ κατηγορηθέντος. Cass. 26 Maïou 1826.

447 κοιν. δικον. (358, 361 instr.).— Όρα τὴν ἐν Εὐρ. λ. Απόλυσις § 3 ἐπ. (τόμ. 2 σ. 324).

— Ἐὰν ὁ κατηγορούμενος δὲν ἐκηρύχθη ἔνοχος, ὁ πρόεδρος τῶν συνέδρων ἀποφαίνεται τὴν ἀπὸ τῆς κατηγορίας ἀθώωσίν του, καὶ διατάττει τὴν ἀπόλυσίν του, τὸ δὲ δικαίωμα τοῦτο ἀνήκει εἰς μόνον τὸν πρόεδρον· ὅθεν τὸ δικαστήριον, ἀναμιγνυόμενον, ὑπερβαίνει τὰ καθήκοντά του. (447 ποιν. δικ.) Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγ. ρμγ' τοῦ 1837.

§ 801. Ἂν ὁ κατηγορούμενος κηρυχθῇ ἔνοχος (1), γίνεται πρότασις περὶ τῆς ἐφαρμοστέας ποινῆς καὶ περὶ τῆς ἐπιδικάσεως τῆς πολιτικῆς ἀγωγῆς, ἂν τοιαύτη ὑπάρχῃ, καὶ τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων, ἀκοῦσαν τὴν ἀπολογίαν, ἀπαγγέλλει τὴν ποινικὴν ἀπόφασιν καὶ ἀποφαίνεται περὶ τῶν πολιτικῶν ἀπαιτήσεων (2). 449—452 ποιν. δικ. Οὐδεὶς νόμος ἀπαγορεύει (3) ν' ἀγορεύῃ καὶ ἐκ δευτέρου ὁ εἰσαγγελεὺς πρὸς ἀντίκρουσιν τῆς ἀπολογίας τοῦ κηρυχθέντος ἐνόχου ἢ τοῦ συνηγόρου του εἰς τὴν περὶ ἐφαρμογῆς τῆς ποινῆς συζήτησιν, δύναται δὲ νὰ λάβῃ τὸν λόγον ἐκ δευτέρου καὶ ὁ συνήγορος μετὰ τὴν ἀγόρευσιν τοῦ εἰσαγγελέως. Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 54 τοῦ 1852.

— Περὶ τῆς ἀγορεύσεως καὶ ἀπολογίας τοῦ κηρυχθέντος ἐνόχου πρέπει νὰ διαλαμβάνωσι τὰ πρακτικά· ἄλλως ἀναίρεσις. Cass. 15 Μαρτ. 1832.

§ 802. *Διάσκεψις.*— Ὁ νόμος δὲν ἀπαγορεύει εἰς τὸ δικαστήριον, εὐκολυνόμενον, νὰ διασκέπτηται καὶ ἐπ' αὐτῶν τῶν ἑδρῶν του (4), τηροῦν τὴν ἀπαιτουμένην πρὸς τοῦτο μυστικότητα (77 ποιν. δικ.). Απ. ποιν. Αρ. Π. 1, 5 καὶ 23 τοῦ 1852.

---

(1) Δαλλ. λέξ. instr. crim. ἀρ. 3554 ἐπ.

(2) Ὅρα τὴν λέξ. Πολιτικὴ ἀγωγή.

(3) Ὡς πρὸς τὸ περὶ πολιτικῶν ἀποζημιώσεων, ὁ εἰσαγγελεὺς ὁμιλεῖ, ὡς ἐπὶ τῶν πολιτ. δικῶν, ἔσχατος. Cass. 1 Ἰουν 1839.

(4) Δὲν εἶναι λόγος ἀναιρέσεως, ἐὰν οἱ σύνεδροι ἐσκέφθησαν ἐπὶ τῶν ἑδρῶν των περὶ τῆς ἐφαρμογῆς τῆς ποινῆς, χωρὶς ν' ἀπομακρύνωσι τοὺς ἀκροατάς. Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 10 τοῦ 1851.— Ἡ μνεία ἐν τοῖς πρακτικοῖς ὅτι ὁ πρόεδρος ἔλαβε τὴν γνώμην τῶν συνέδρων, ἐν μυστικότητι, ἐμφαίνει ἀρκούντως τὴν διάσκεψιν. Cass. 6 Δεκ. 1838.

§ 803. *Σύνταξις καὶ δημοσίευσις τῆς ἀποφάσεως* (1). Ὁ πρόεδρος ἀναγινώσκει γεγωνυίᾳ τῇ φωνῇ, ἐν δημοσίᾳ συνεδριάσει καὶ ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ κατηγορουμένου, τὴν γενομένην ποινικὴν ἀπόφασιν, ἀφ' οὗ πρῶτον ἀναφέρῃ τὴν ἐτυμηγορίαν τοῦ δικαστηρίου τῶν ἐνόρκων, καὶ ἀναγνώσῃ κατὰ λέξιν τοὺς νόμους, ἐπὶ τῶν ὁποίων στηρίζεται ἡ ἀπόφασις αὕτη. ἄρθ. 454 ποιν. δικ.

§ 804. Ἡ ἐτυμηγορία ἀναγινώσκεται ὑπὸ τοῦ γραμματέως καὶ ἑπομένως εἰς τὴν περὶ ἐφαρμογῆς τῆς ποινῆς ἀνάγνωσιν τῆς ἀποφάσεως καὶ τοῦ νόμου ἀναφέρεται ἁπλῶς ὑπὸ τοῦ προέδρου, ἤτοι ὁ νόμος δὲν ἀπαιτεῖ ν' ἀναγινώσκῃ ὁ πρόεδρος τὴν ἐτυμηγορίαν, ἀλλ' ἁπλῶς νὰ μνημονεύῃ αὐτήν. 454, 446 ποιν. δικ. Απ. Αρ. Π. 48 τοῦ 1852, φέρουσα.

Απόφ. Ἐπειδὴ ῥητῶς τὸ ἄρθ. 454 τῆς ποιν. δικονομίας διατάττει μόνον τὴν ὑπὸ τοῦ προέδρου γεγονείᾳ τῇ φωνῇ ἀνάγνωσιν τῆς ποιν. ἀποφάσεως καὶ τῶν νόμων, περὶ δὲ τῆς ἐτυμηγορίας λέγει μόνον ὅτι ἀναφέρει αὐτήν· καὶ τοῦτο ἐλλόγως, διότι αὕτη ἀνεγνώσθη ἤδη ὑπὸ τοῦ γραμματέως δημοσίως καὶ παρουσίᾳ τοῦ κατηγορουμένου δυνάμει τοῦ ἄρθ. 446 τῆς αὐτῆς δικον.

§ 805. Εἶναι περιττὸν νὰ σημειοῦται εἰς τὸ διατακτικὸν τῆς τῶν συνέδρων ἀποφάσεως ἡ ἔκθεσις τοῦ ὡρισμένου ἀδικήματος, ἐπειδὴ περιέχεται εἰς τὴν ἐτυμηγορίαν, ἥτις ἀποτελεῖ μέρος τῆς ἀποφάσεως τῶν συνέδρων. Απ. ποιν. Αρ. Π. 29 τοῦ 1845.

§ 805[2]. *Ἀπόδοσις πειστηρίων.* — Τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων δύναται, κατὰ τὴν Γαλλ. Νομολογίαν, νὰ διατάξῃ τὴν εἰς τὸν ἰδιοκτήμονα ἀπόδοσιν τῶν κλοπιμαίων, καὶ ἂν ὁ κατηγορούμενος ἐκηρύχθη ἀθῶος. Cass. 30 Μαρτ. 1843. — καὶ ἂν ὁ ἰδιοκτήτης δὲν ἦναι παρὼν καὶ δὲν προκαλῇ τὴν ἀπόδοσιν. Cass. 30 Μαρτ. 1843.

§ 805[3]. *Ἔξοδα* (2). — Ὁ παῖς, ὅστις ἐκηρύχθη ἔνοχος ὅτι ἄνευ διακρίσεως ἐνήργησε, καταδικάζεται εἰς τὰ ἔξοδα. Cass. 13 Απρ. 1832. — 18 Φεβρουάρ. 1841, ἀλλ' ὄχι διὰ προσωπικῆς

---

(1) Δαλλ. λ. instr. crim. ἀρ. 3588 ἐπ. — Δὲν ἀπαιτεῖται ἐν τῷ διατακτικῷ τῶν ἀποφάσεων τῶν συνέδρων νὰ ὁρίζηται τὸ ἔγκλημα. Απ. ποιν. Αρ. Π. 29 τοῦ 1845.

(2) Πρβλ. τὴν λέξ. Ἔξοδα ποινικὰ ἐν Εὑρετ. τ. 7 σ. 58—62, ἔνθα πολλὰ περὶ τῶν ποιν. ἐξόδων ζητήματα.

κρατήσεως. Cass. 25 Μαρτ. 1843, 12 Αὐγ. 1843.— Ὁ ὑπεργήσας ὑπὸ τὸ κράτος βίας τινὸς νομίμου ἀπαλλάσσεται καὶ τῶν ἐξόδων. Cass. 27 Ἰαν. 1838. — Ὁ ἀπολυθεὶς ὡς συντελέσας εἰς τὴν σύλληψιν ἄλλων ἐνόχων καταδικάζεται εἰς τὰ ἔξοδα. Cass. 24 Ἰουλ. 1840.

§ 805⁴. *Κράτησις προσωπική.* — Κατὰ τὸ ἄρθρον 32 τοῦ ποιν. νόμ. ὁ πολιτικῶς ἐνάγων, ὅστις, χάνων, καταδικάζεται εἰς τὰ ἔξοδα, δὲν ὑπόκειται πρὸς πληρωμὴν αὐτῶν εἰς προσωπικὴν κράτησιν, Cass. 31 Αὐγ. 1843.—Τὸ αὐτὸ καὶ ὡς πρὸς τὴν ἀποζημίωσιν, εἰς ἣν καταδικάζεται κατὰ τὸ 448 τῆς ποιν. δικονομ. Cass. 2 Ἀπρ. 1842.

§ 806. Περὶ τῆς ὑπογραφῆς τῶν ἀποφάσεων. Ἴδε Δαλλ. λεξ. instr. crim. ἀρ. 3619 ἐπ. Dufour ἐν σ. 109 ἐν τέλ.

Περιπτώσεις τινὲς, καθ' ἃς ἀπαγγέλλεται ἡ ἀθώωσις ἢ ἡ ἀπόλυσις τοῦ κατηγορουμένου (1).

§ 810. *Ἀπόλυσις.*— Ἐὰν ὅμως ἡ πρᾶξις, τῆς ὁποίας ἐκηρύχθη τὶς ἔνοχος, δὲν προβλέπεται ὑπὸ ποινικοῦ τινὸς ὅρου, τί γίνεται;

---

(1) Δαλλ. λ. instr. crim. ἀρ. 3721 ἐπ.— Ἡμέτ. Εὑρετ. λέξ. Ἀπόλυσις.— La cour doit prononcer l'absolution de l'accusé, si le fait dont il est déclaré coupable n'est pas défendu par une loi pénale, ce qui doit s'entendre néccessairement de tous les cas où la loi pénale ne doit pas être appliquée. Cass. 2 Juin. 1831. —Aisi il y a lieu d'absolution, si l'accusé recconnu coupable de complicité est déclaré n'avoir pas agi avec connaissance. Gass. 21 Mai. 1827. Si l'accusé reconnu coupable de faux est déclaré n'avoir pas agi frauduleusement. Cass. 25 Fév. 1830. Si l'accusé agé de moins de 16 ans est déclaré avoir agi sans discernement. 2 Juin. 1831. — Si l'accusé reconnu coupable est en même temps déclaré avoir été en état de démence au temps de l'action. 2 Juin. 1831. — Ou avoir été contraint à l'action par une force à la quelle il n'a pu résister. 2 Juin. 1831. — Si l'accusé est déclaré coupable d'un fait éteint par la prescription. 22 Avril. 1830.

Η ἡμετέρα νομοθεσία δέν περιέχει τὸ ἄρθ. 364 τῆς Γαλλικῆς δικονομίας, ἀλλ' εἶναι πρόδηλον, ὅτι ἐν τῇ προκειμένῃ περιπτώσει τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων πρέπει νὰ ἀπαγγείλῃ τὴν ἀπόλυσιν (absolution). — Ὁ λόγος τῆς διακρίσεως ταύτης εἶναι πρόδηλος. Ὅταν ὁ πρόεδρος ἀποφαίνηται τὴν ἐκ τῆς κατηγορίας ἀθώωσιν, δὲν κάμνει εἰμὴ νὰ διακηρύξῃ τὴν ἐτυμηγορίαν τῶν ἐνόρκων, ἐντυπόνων εἰς αὐτὴν, ἵνα οὕτως εἴπωμεν, τὸν δικαστικὸν χαρακτῆρα, καὶ κοινοποιῶν τὸ κῦρος τῆς ἐξουσίας.

Ἐν περιπτώσει ὅμως ἀπολύσεως, ὁ *ἔνοχος* κεῖται ὑπὸ τὸ βάρος μιᾶς ἐτυμηγορίας, καὶ ἀπαιτεῖται πλειόνων ψήφων συνδρομὴ, ἀπόφασις αἰτιολογημένη ἐν ἄλλαις λέξεσι, διὰ νὰ ἀποφασισθῇ ὅτι ἡ πρᾶξις δὲν εἶναι κολάσιμος. (Carnot comm. cod. p. τ. 2 σ. 705. Leg. τόμ. 2, σελ. 254· ὑπάρχουν δὲ καὶ πλεῖσται ἀποφάσεις τοῦ ἀκυρωτικοῦ, μνείαν τῶν ὁποίων εὑρίσκετε εἰς τὴν λέξιν acquittement τοῦ συγγράμματος Encyclop. de droit τοῦ Carteret.)

Τὴν γνώμην ταύτην ἐξέφρασεν ἐμμέσως καὶ ὁ Ἄρ. Πάγος διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. ρμδ' τῆς 27 Ἰουλ. 1837 ἀποφάσεώς του, ἣν ἴδε ἐν Εὑρ. 2 σ. 325. — Ταύτης θέμα ἦτον, ὅτι, ὅταν εἰς τὴν ἐτυμηγορίαν δὲν ὑπάρχῃ ἡ λέξις *ἀπεφάσισαν* (εἰς πρᾶξιν περὶ ἀνθρωποκτονίας), τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων ὤφειλε ν' ἀπολύσῃ τὸν κατηγορούμενον, οὐχὶ δὲ νὰ τὸν παραπέμψῃ εἰς ἄλλην σύνοδον.— Ὥστε ἂν ἡ πρᾶξις, ἧς ἐκηρύχθη ἔνοχος ὁ κατηγορούμενος, δὲν προνοεῖται ὑπὸ τοῦ νόμου, τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων διατάσσει τὴν ἀπόλυσίν του. — Ἂν οἱ ἔνορκοι παρεδέχθησαν γεγονός τι ἀποκλεῖον τὸν καταλογισμόν; la cour (κατὰ τοὺς Γάλλους) prononce conformément au code pénal. Δαλλ. λ. instr. crim. ἀρ. 3562. Ηρλ. § 9, 10 Εὑρ. τ. 2 σ. 326.

§ 811. Ὁσάκις οἱ ἔνορκοι κηρύττωσι τὸν κατηγορούμενον ἔνοχον πράξεως, τῆς ὁποίας ὁ νόμος δὲν ὥρισε ποινὴν, τὰ δικαστήρια ὀφείλουν νὰ τὸν ἀπολύσωσιν. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγ. ρμδ' τοῦ 1837.—Ὅρα Εὑρετ. τόμ. 6 σελ. 165—171, ἔνθα σπουδαῖα σχετικὰ ζητήματα.

§ 812. Ἀποτελέσματα τῆς ἀθωώσεως ἢ ἀπολύσεως. Ὅρα κατωτέρω.

§ 813. Ἀπολυθέντος τοῦ κατηγορουμένου, τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων ἐξετάζει τὸ τῆς πολιτικῆς ἀγωγῆς; Ὅρα Εὑρ. 2 σ. 327 καὶ τὴν λ. Πολιτικὴ ἀγωγή. — Ὅρα τὴν Γαλλ. Νομολογίαν εἰς σελ. 107 τοῦ περὶ ἐνόρκων δοκιμ. τοῦ Dufour, ἔνθα καὶ περὶ τοῦ ἄρθ. 448.

§ 815. *Ὑπομνήσεις πρὸς τὸν καταδικασθέντα* (1).

Μετὰ τὴν δημοσίευσιν τῆς καταδικαστικῆς ἀποφάσεως, ὁ πρόεδρος ὑπενθυμίζει εἰς τὸν καταδικασθέντα, ὅτι ἔχει δικαίωμα νὰ ζητήσῃ ἀναίρεσιν ἐντὸς τῆς νομίμου προθεσμίας. 455 ποιν. δικ. Εἰς τὸν αὐτὸν ἐξηγοῦνται σαφῶς ὅσα ἀπαιτοῦνται, διὰ νὰ ἦναι ἀποδεκτὸν τὸ ἔνδικον τοῦτο μέσον (2). 455 ποιν. δικον. Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 34 τοῦ 1846.

Ἔκτασις καὶ ἀποτελέσματα ἐτυμηγορίας.—Ἑρμηνεία ἐτυμηγορίας (3).

§ 820. *Ἔννοια τοῦ ἄρθρου 444 τῆς ποιν. δικον.*— Ἐὰν ὁ κατηγορούμενος, φέρει αὐτό, κηρυχθῇ ἔνοχος, καὶ ὅλοι οἱ σύνεδροι εἶναι ὁμοφώνως πεπεισμένοι, ὅτι ἡ ἐτυμηγορία προῆλθεν ἐξ ἀπάτης, ἔχει τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων τὸ δικαίωμα νὰ ἀναβάλῃ τὴν ἀπαγγελίαν τῆς ἀποφάσεως καὶ νὰ παραπέμψῃ τὴν κατηγορίαν πρὸς ἐπανειλημμένην συζήτησιν εἰς τὴν προσεχῆ συνεδρίασιν τοῦ δικαστηρίου τῶν ἐνόρκων, εἰς τὸ ὁποῖον τότε δὲν εἰσέρχεται οὐδεὶς τῶν συνεδριασάντων τὸ πρῶτον.

Μετὰ τὴν ἐτυμηγορίαν τοῦ δευτέρου δικαστηρίου τῶν ἐνόρκων, ἀπαγγέλλεται ἡ ἀπόφασις, ἄνευ περαιτέρω ἀναβολῆς, καὶ ἂν τοῦτο ἤθελεν ἐπαναλάβῃ τὴν ἐτυμηγορίαν τοῦ πρώτου (4).

---

(1) Ἡ παράλειψις ὅτι δύναται νὰ ζητήσῃ οὗτος ἀναίρεσιν ἐντὸς 5 ἡμερῶν δὲν ἐπιφέρει ἀναίρεσιν, ἂν αὕτη ἐζητήθη ἐμπροθέσμως. Cass. 24 Ἰουλ. 1834.

(2) Πρλ. τὴν λέξ. Παράβολον.

(3) Πρλ. Δαλλ. λ. instr. crim. ἀρ. 3235 ἐπ. 3241 ἐπ.

(4) Τὸ ἔκτακτον τοῦτο μέτρον δὲν δύναται νὰ ληφθῇ ἀπὸ τὸ δικαστήριον, παρὰ εἰς μόνην τὴν περίστασιν, καθ᾽ ἣν ὁ κατηγορούμενος ἤθελε κηρυχθῇ ἔνοχος. Κἀνεὶς δὲν δύναται νὰ τὸ προκαλέσῃ, τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων πρέπει νὰ πεισθῇ ἀμέσως μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἐτυμηγορίας, ὅτι ὑπάρχει ἀπάτη ψηλαφητὴ διὰ νὰ τὸ ἐνεργήσῃ, οἱ σύνεδροι νὰ ἦναι ὁμοφώνως πεπεισμένοι, κἀμμία σκέψις, κἀμμία διαφιλονείκησις δὲν πρέπει νὰ προηγηθῇ. Ἡ ὅλως τὸ συμφέρον τοῦ ἐγκαλουμένου ἀφορῶσα πολύ

§ 821. Τὸ ἄρθρον 444 τῆς ποιν. δικ. καθιερώθη ὑπὲρ τοῦ κατηγορουμένου· ὥστε, διὰ νὰ ἔμβωσιν οἱ σύνεδροι εἰς τὴν ἐξέτασιν τοῦ πραγματικοῦ μέρους, πρέπει νὰ ὑπάρχῃ ἐτυμηγορία κηρύτ-

---

τιμος αὕτη διάταξις δὲν ἠδύνατο νὰ ὑπάρξῃ χωρίς τινας αἱρέσεις ἀσφαλιζούσας τὴν κοινωνίαν ἐναντίων πολυειδῶν καταχρήσεων τῶν ὑπαρχόντων γενικῶν κανόνων.

Ἡ ἐτυμηγορία τῶν ἐνόρκων δὲν παραπέμπεται εἰς νέαν συζήτησιν καθὼς παρετηρήθη, παρ' ὅταν ἦναι κατὰ τοῦ κατηγορουμένου. Εἰς νομοθεσίαν στηριγμένην εἰς ἐλευθέρας ἀρχὰς δύνανται νὰ ὑπάρξωσιν ἐξαιρέσεις διὰ νὰ θέσωσι τὴν ἀθωότητα ἐκτὸς τοῦ πολλάκις ἀπὸ ἀκούσια λάθη προερχομένου κινδύνου, ὄχι δὲ διὰ νὰ ἐπιβαρύνωσι τὴν θέσιν τοῦ ἐγκαλουμένου.

Μετὰ τὴν ἐτυμηγορίαν τοῦ δευτέρου δικαστηρίου, καὶ ἂν ἤθελεν ἦναι κατὰ πάντα σύμφωνος μὲ ἐκείνην τοῦ πρώτου ἀπαγγέλλεται ἡ ἀπόφασις. Κἀμμία ἀμφιβολία δὲν δύναται πλέον νὰ ὑπάρξῃ ὡς πρὸς τὴν ἐνοχὴν τοῦ κατηγορουμένου· ὁ δρόμος τῆς δικαιοσύνης δὲν ἐμπορεῖ νὰ διακοπῇ πλειότερον.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω προκύπτει, ὅτι κἀνεὶς ἐκ τῶν λαβόντων μέρος εἰς τὴν ἐτυμηγορίαν τοῦ πρώτου δικαστηρίου τῶν ἐνόρκων δύναται παραπεμπομένων τούτων εἰς νέαν διάσκεψιν, νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὴν δευτέραν καὶ τελευταίαν ἐτυμηγορίαν· ἀλλὰ τὰ μέλη τοῦ δικαστηρίου τῶν συνέδρων, τὰ ὁποῖα ἔλαβον μέρος εἰς τὴν ἀκύρωσιν τῆς πρώτης ἐτυμηγορίας, δύνανται νὰ λάβωσι μέρος εἰς τὴν συνεδρίασιν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐκ νέου παρουσιάζεται ἡ ὑπόθεσις; Τὸ ζήτημα τοῦτο δὲν εἶναι ὁλοτελῶς ὑποθετικόν, λαμβάνει πολλὰ συνεχῶς χώραν, καὶ ὁ νόμος σιωπᾷ ἐπὶ τοῦ προκειμένου.

Ὅλοι οἱ λαβόντες μέρος εἰς πρώτην ἐτυμηγορίαν ἔνορκοι ἐξαιροῦνται ἀπὸ τὴν δευτέραν· φαίνεται λοιπὸν ἐξ ἀναλογίας ὅτι οἱ διατάξαντες τὴν ἐκ δευτέρου συζήτησιν καὶ διάσκεψιν σύνεδροι ἔπρεπεν ἐπίσης νὰ ἀπέχωσιν· ἡ δίκη ἔπρεπε νὰ ὑπαχθῇ εἰς ἀνθρώπους ξένους καὶ μεμακρυσμένους ἀπὸ πᾶν εἶδος συμπαθείας καὶ ἀντιπαθείας, ἀπὸ τὰς ὁποίας βεβαίως δὲν ὑποτίθενται ἐλεύθεροι ὅσοι ἔλαβον μέρος εἰς τὰς συζητήσεις ἐκείνας, τῶν ὁποίων τὸ ἀποτέλεσμα ὑπῆρξεν ἡ ἀκυρωθεῖσα ἐτυμηγορία· εἰς τὴν νέαν διάσκεψιν καὶ εἰς τὴν ἀλλαγὴν τῶν προσώπων ἐζήτησεν ὁ νομοθέτης ἀσφάλειαν ἐναντίον τῆς προλήψεως, ἐγγύησιν ἐναντίον τοῦ

τουσα ἔνοχον τὸν κατηγορούμενον. Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγ. 99 τοῦ 1853.

§ 822. Ὅταν οἱ σύνεδροι πεισθῶσιν ὅτι ἐξ ἀπάτης οἱ ἔνορκοι ἐξέδωκαν καταδικαστικὴν ἐτυμηγορίαν, δύνανται ν' ἀναβάλωσι τὴν ἀπόφασίν των, παραπέμποντες τὴν κατηγορίαν πρὸς νέαν συζήτησιν εἰς ἄλλην σύνοδον (444 ποιν. δικ.). Απ. ποιν. Αρ. Π. 41 τοῦ 1856.

λάθους· τῆς τοιαύτης ἐγγυήσεως τὸ μέσον δὲν ἠδύνατο βεβαίως νὰ δοθῇ παρὰ εἰς ὄφελος τοῦ κατηγορουμένου, καὶ τὴν ἀλήθειαν ταύτην τὴν διατρανόνει ἡ ἀποχὴ τῶν λαβόντων μέρος εἰς τὴν πρώτην ἐτυμηγορίαν ἐνόρκων, δὲν ἠδύνατο μολαταῦτα ὁ νομοθέτης νὰ τὸ παραμελήσῃ καὶ ὡς πρὸς τὴν κοινωνίαν· καὶ τὴν ὡς πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον προθυμίαν του ἀποδεικνύει ἡ ἐπιβαλλομένη εἰς τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων ὑποχρέωσις νὰ ἀποφασίσωσιν ἀμέσως μετὰ τὴν δευτέραν ἐτυμηγορίαν, ἂν καὶ ἤθελεν ὑποτεθῇ σύμφωνος μὲ τὴν πρώτην.

Ανεξαρτήτως ἀφ' ὅλα ταῦτα, τὸ βέβαιον εἶναι, ὅτι διὰ νὰ συντεθῇ προσηκόντως καὶ τακτικῶς τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων, δὲν πρέπει νὰ λάβωσι μέρος εἰς τὴν δευτέραν συζήτησιν οἱ λαβόντες εἰς τὴν πρώτην σύνεδροι, καὶ ὅτι ἤθελεν εἶσθαι τοῦ μεγαλητέρου συμφέροντος νὰ προληφθῇ· ἡ ἐπιῤῥοὴ τὴν ὁποίαν κατὰ φυσικὸν λόγον πρέπει τις νὰ ἐλπίζῃ εἰς τὴν διεύθυνσιν τῶν συζητήσεων καὶ εἰς τὸ πνεῦμα τῶν ἐνόρκων ἀπὸ ἀνθρώπους ἐκφράσαντας ἤδη μὲ τόσην ἐπισημότητα τὴν γνώμην των. Πῶς δύναταί τις νὰ ἐλπίζῃ ἀπόφασιν ἀπαθῆ καὶ ἀμερόληπτον ἀπὸ ἀνθρώπους δώσαντας διατρανωμένα ἐναντίας πεποιθήσεως δείγματα; Πῶς δύναταί τις νὰ ἐλπίσῃ ὅτι ἄνθρωποι, πεπεισμένοι συμφώνως μὲ τὴν προηγηθεῖσαν συζήτησιν περὶ τῆς ἀθωότητος ἐκείνου ὅστις δευτέραν ἤδη φορὰν ἤθελε παρουσιασθῇ ἐνώπιόν των, θέλουν τὸν διευθύνει ἐρωτήσεις περιστρεφομένας εἰς τὴν ἐνοχήν του, θέλουν προκαλέσει καταθέσεις μαρτύρων δυναμένας νὰ τὴν διαβεβαιώσωσι, καὶ ἐπὶ τέλους νὰ διευθύνωσι νέας συζητήσεις διὰ νὰ προκύψῃ ἡ ἀλήθεια, ὅτε ἤθελον εὑρεθῇ καταπολεμούμενοι ἀπὸ τὸ αἴσθημα τοῦ χρέους τὸ ὁποῖον τοὺς ἐπιτάττει δικαιοσύνην καὶ ὄχι ἐπιείκειαν, καὶ ἀπὸ τὸ αἴσθημα τῆς φιλαυτίας, τὸ ὁποῖον, καλύπτον ὑπὸ τὴν αἰγίδα του τὴν προλαβοῦσαν ἀπόφασίν των, ἤθελε τοὺς πληροφορεῖ τὸν φόβον μὴ ἡ δευτέρα ἐτυμηγορία τῶν ἐνόρκων ἀποδείξῃ τὸ σφάλμα των διὰ τῆς πρώτης τὴν ἀκύρωσιν. Μαρ. φ. 128

§ 823. Τὸ ἄρθ. 444 τῆς ποιν. δικονομίας ὑποθέτει ὁμόφωνον πεποίθησιν ἐκ μέρους τῶν συνέδρων, ὅτι ἡ ἐτυμηγορία προῆλθεν ἐξ ἀπάτης· κατὰ τὴν περίπτωσιν δὲ ταύτην δύναται ν' ἀναβάλωσι τὴν ἀπαγγελίαν τῆς ἀποφάσεως αὐτεπαγγέλτως. Απόφ. ποιν. Αρ. Π. ρπς' τοῦ 1838.

§ 824. *Αποτελέσματα ἀθωωτικῆς ἐτυμηγορίας* (1).— Οἱ σύνεδροι οὐδέποτε δύνανται νὰ ματαιώσωσι τὰ ἀποτελέσματα ἐτυμηγορίας ἀθωωτικῆς, καὶ ἂν δηλώσωσιν οἱ πλεῖστοι τῶν ἐνόρκων ὅτι αὕτη προῆλθεν ἐξ ἀγνοίας τῶν περὶ ἀμύνης ζητημάτων. — Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 65 τοῦ 1858, φέρουσα.

Απόφ. Ἐπειδή, κατὰ τ' ἄρθ. 440, 441, 446 καὶ 447 τῆς ποιν. δικονομίας, ἐὰν ἡ νομίμως καταρτισθεῖσα ἐτυμηγορία τῶν

---

(1) Ἡ ἀθώωσις προστατεύει εἰσέτι τὸν κατηγορούμενον κατὰ πάσης νέας διὰ τὴν ἰδίαν πρᾶξιν καταδιώξεως· ἂν ὅμως ἡ ἀπόφανσις τοῦ προέδρου δὲν ἦναι συνέπεια τῆς ἐτυμηγορίας τῶν ἐνόρκων, ἢ οὗτοι δὲν ἐξήντλησαν τὰ ζητήματα, ὑπάρχει ἀφορμὴ εἴτε πρὸς ἐπανάληψιν τῆς διαδικασίας, εἴτε πρὸς ἀκύρωσιν τῆς ἀποφάνσεως. (1).

— Ἡ ἀπόφανσις περὶ τῆς ἀθωώσεως τοῦ κατηγορουμένου δὲν ἀποτελεῖ τὸ δεδικασμένον εἰμὴ ἐπὶ τῆς ὑλικῆς πράξεως, ἥτις ἦτο τὸ ἀντικείμενον τῆς κατηγορίας. Ἐντεῦθεν δὲ ἕπεται ὅτι ὁ κατηγορούμενος δύναται νὰ καταδιωχθῇ ἐκ νέου ἕνεκα τῶν πράξεων, αἱ ὁποῖαι εἶναι συναφεῖς μὲ τὴν ἐκδικασθεῖσαν, ἀλλὰ περὶ τῶν ὁποίων κατηγορία δὲν ἐγένετο (2).

Ὁ κατηγορηθεὶς ὅμως ἐπὶ φόνῳ ἐκ προμελέτης δὲν πρέπει, μετὰ τὴν ἀθώωσίν του, νὰ κατηγορηθῇ ὅτι ἔπραξε φόνον ἐξ ἀπερισκεψίας, καθότι ἡ κατηγορία αὕτη ἀφορᾷ τὸ αὐτὸ γεγονός. Ὅρα Εὐρ. τόμ. 1 σελ. 62, 63.

— Ἡ ἀθωωθεῖσα ἀπὸ τῆς ἐπὶ παιδοκτονίᾳ κατηγορίας καταδιώκεται ἐκ νέου διὰ φόνον ἐξ ἀμελείας; ὅρα τὴν ἀξιόλογον περὶ τούτου διατριβὴν ἐν Εὐρ. τ. 8 σ. 395.

---

(1) Cass. 18 mess. an IX, D. A. I. 158. — D. P. 1, 61. Encyclop. du droit acquittement, n. 18—20.

(2) Cass. 29 'Οκτ. 1812. Sir. 17, 1, 326—D. a. 167. D. P. 15, 1, 346; Ὅρα Εὐρετ. τόμ. 1 σελ. 149 καὶ ἑπ.

ἐνόρκων ἐγγράφως συντεταγμένη καὶ ὑπογεγραμμένη παρὰ τοῦ προϊσταμένου αὐτῶν ἀναγνωσθῇ ἐπὶ δημοσίᾳ συνεδριάσει παραδοθῇ εἰς τὸν πρόεδρον τῶν συνέδρων καὶ δὲν εἶναι ἀτελὴς ἢ ἀντιφατική, καθίσταται ἀμετάκλητος καὶ ὁ κατηγορούμενος ἀποκτᾷ ἐπ' αὐτῆς δικαίωμα· οἱ δὲ σύνεδροι μόνον εἰς περίπτωσιν καθ' ἣν κηρυχθῇ ἔνοχος ὁ κατηγορούμενος καὶ εἶναι ὅλοι ὁμοφώνως πεπεισμένοι, ὅτι ἡ ἐτυμηγορία προῆλθεν ἐξ ἀπάτης, ἔχουσι τὸ δικαίωμα ν' ἀναβάλωσι τὴν ἀπαγγελίαν τῆς ἀποφάσεως καὶ νὰ παραπέμψωσι τὴν κατηγορίαν πρὸς ἐπανηλημμένην συζήτησιν εἰς τὴν προσεχῆ συνεδρίασιν τοῦ δικαστηρίου τῶν ἐνόρκων· οὐδέποτε ὅμως καὶ ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ δύνανται νὰ ματαιώσωσι τὰ ἀποτελέσματα τακτικῆς ἀθωωτικῆς ἐτυμηγορίας· ἡ δὲ ὑπὸ χρονολογίαν 13 Μαΐου 1858 ἐτυμηγορία τῶν ἐνόρκων, ἔχουσα ὡς ἑξῆς· «τιμίως καὶ εὐσυνειδήτως λέγω ὅτι ἡ ἐτυμηγορία τῶν ἐνόρκων, καταρτισθεῖσα διὰ τῆς νομίμου πλειονοψηφίας εἶναι αὕτη· ναί, εἶναι ἔνοχος ὁ κατηγορούμενος Σπύρ. Ν. Μιχαλόπουλος, γεννηθεὶς καὶ κατοικῶν εἰς Γαργαλιάνους ἐτῶν 20 παντοπώλης, ὅτι κατὰ τὴν 14 Ἰουλ. 1857 ἐν Γαργαλιάνοις ἀπρομελετήτως εἰς βρασμὸν ψυχικῆς ὁρμῆς καὶ ἀπαρασκευάστους διαπληκτισμοὺς ἀπεφάσισε καὶ ἐξετέλεσε τραυματισμὸν κατὰ τοῦ Διονυσ. Παπαπαναγιωτοπούλου διὰ μαχαιρίου εἰς τὴν κοιλίαν, ἐκ τοῦ ὁποίου τραυματισμοῦ ἐστερήθη οὗτος μετὰ τρεῖς ἡμέρας τῆς ζωῆς, οὐχὶ δὲ καὶ κατὰ τοῦ Σπύρου Σταματοπούλου τραυματισμὸν κατὰ τὸν ἀριστερὸν βραχίονα, ὅστις ἐκ τοῦ τραύματος τούτου ὑπέστη νόσον καὶ πρὸς ἐργασίαν ἀνικανότητα πλέον τῶν τριῶν καὶ ἔλαττον τῶν 30 ἡμερῶν, ἢ ἔλαττον τριῶν ἡμερῶν· ναί, κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἀνωτέρω πράξεως ὁ εἰρημένος κατηγορούμενος παρωξύνθη ὑπὸ τοῦ τραυματισθέντος δι' ἀθεμίτων ὀνειδισμῶν καὶ ὕβρεων· ναί, διὰ χαλεπῶν ὀνειδισμῶν καὶ ὕβρεων ἢ βαρειῶν αἰκιῶν· ναί, κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν αὐτῶν πράξεων ὁ κατηγορούμενος ἠναγκάσθη νὰ κάμῃ χρῆσιν τῆς οἰκείας δυνάμεως διὰ νὰ ὑπερασπισθῇ ἑαυτὸν ἐναντίον βιαίας καὶ παρανόμου ἐπιθέσεως τοῦ τραυματισθέντος εἰς τὸ πρόσωπόν αὐτοῦ, ἡνωμένης μὲ κίνδυνον τῆς ζωῆς ἢ τῆς ὑγείας του, καὶ τὴν ὁποίαν ἐπίθεσιν ἀνωτέρα βοήθεια τῆς ἀρχῆς δὲν ἠδύνατο ν' ἀποτρέψῃ· ναί, ὑπῆρχε καιρὸς καὶ εὐκολία πρὸς χρῆσιν μικροτέρων καὶ μὴ ἀγνώστων εἰς τὸν κατηγορούμενον μέσων δι' ὧν οὗτος ἠδύνατο ἄνευ παντὸς κινδύνου ν' ἀποφύγῃ τὴν ἐπίθεσιν ταύτην· ναί, προκύπτει μετὰ πιθανότητος ἐκ τῶν περιστάσεων ὅτι ὁ κατηγορούμενος ὑπερέβη τῆς συγχωρουμένης ὑπερασπίσεως τὸ μέτρον ἀπὸ τὸ αἰφνίδιον, τὸν ὑπερβολικὸν φόβον ἢ ἀπὸ ταραχὴν

του νεός. Ἐν Καλάμαις τὴν 13 Μαΐου 1858 ὁ προϊστάμενος τῶν ἐνόρκων Π. Μπαρλῆς» φέρει ὅλα τὰ παρὰ τοῦ νόμου ἀπαιτούμενα προσόντα, ἀνεγνώσθη ἐπὶ δημοσίᾳ συνεδριάσει, ἐνεχειρίσθη εἰς τὸν πρόεδρον τῶν συνέδρων (ὅρα πρακτικὰ τῶν ἐν Καλάμαις κακουργιοδικῶν τῆς 13 Μαΐου 1858), καὶ δὲν εἶναι ἀτελὴς ἢ ἀντιφατική, ὡς καὶ τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων ἀπεφάνθη διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 27 τῆς αὐτῆς χρονολογίας ἀποφάσεώς του· ἄρα, ἀκυρῶσαν τὸ δικαστήριον τὴν εἰρημένην ἐτυμηγορίαν, διότι εἷς κατ' ἀρχάς, καὶ ἀκολούθως οἱ πλεῖστοι τῶν ἐνόρκων, ἐδήλωσαν, ὅτι αὕτη προῆλθεν ἐξ ἀγνοίας τῆς λύσεως τῶν τῆς ἀμύνης ζητημάτων, καὶ καταδικάσαν, διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 30 τῆς αὐτῆς χρονολογίας ἀποφάσεώς του, τὸν ἀναιρεσείοντα ἐπὶ τῇ βάσει ἄλλης ἐπελθούσης ἐτυμηγορίας, παρέβη τὰ καθήκοντά του καὶ παρεβίασε τὸ παρὰ τοῦ κατηγορουμένου κεκτημένον δικαίωμα, ὅπερ καὶ ἐπεκαλέσθη οὗτος· ὅθεν καὶ αἱ δύο ἀνωτέρω ἀποφάσεις εἰσὶν ἀναιρετέαι.

§ 825. *Ἀποτέλεσμα ἀκυρωθείσης ἐτυμηγορίας* (1).—Ἡ νομίμως ἀκυρωθεῖσα ἐτυμηγορία δὲν δύναται νὰ ἀποτελέσῃ δεδικασμένον. Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 11 τοῦ 1854.

Απόφ. Ἐπειδὴ ἡ πρώτη τῶν ἐνόρκων ἐτυμηγορία εἶναι καταδικαστική, διότι ἀμφότεροι οἱ ἀναιρεσείοντες ἐκηρύχθησαν ἔνοχοι δι' αὐτῆς, ἡ δὲ ἀπόδοσις τῶν κλαπέντων πραγμάτων, τὴν ὁποίαν οἱ ἔνορκοι παρεδέχθησαν, ἤθελεν εἶσθαι (ὑποτιθεμένης τῆς ἐτυμηγορίας ἐγκύρου) λόγος ἐξαλείφων μὲν τὸ ἀξιόποινον (ἀριθ. 378 καὶ 114 ποιν. νόμου), οὐχὶ ὅμως μεταβάλλων τὸν χαρακτῆρα τῆς ἐτυμηγορίας. Ὅρα ἀνωτ. § 422.

Ἐπειδή, κατὰ τὰ συνδυασμένα ἄρθρα 441 καὶ 458 § 13 τῆς ποιν. δικονομίας, ἂν ἡ ἐτυμηγορία ἦναι καταδικαστική, δὲν ἀρκεῖ ν' ἀναφέρηται ὅτι κατηρτίσθη διὰ τῆς πλειονοψηφίας, ἀλλὰ πρέπει, ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος, ν' ἀποφαίνηται ὅτι κατηρτίσθη οὔσης τῆς παρὰ τοῦ νόμου ἀπαιτουμένης πλειονοψηφίας· ἐν δὲ τῇ ἀνωτέρῳ καταδικαστικῇ ἐτυμηγορίᾳ ἀναφέρεται μόνον ὅτι κατηρτίσθη διὰ πλειονοψηφίας· ἑπομένως ὀρθῶς ἠκυρώθη παρὰ τοῦ δικαστηρίου τῶν συνέδρων. Πρλ. ἀνωτ. § 718 ἐπ.

Ἐπειδὴ καθίσταται πάντη ἄσκοπος ἡ ἐξέτασις ἂν ὀρθῶς ἡ ἐτυ-

(1) Ἡ ἐτυμηγορία, τὴν ὁποίαν παρὰ τὸν νόμον ἠκύρωσαν οἱ σύνεδροι, διατηρεῖ ὅλον τὸ κῦρός της καὶ παράγει τὰ ἔννομα ἀποτελέσματά της. Cass. 15 Φεβρ. 1834.

μηγορία αὕτη ἠκυρώθη καὶ ἕνεκα ἀντιφάσεων, καθότι ὡς πρὸς ἀμφοτέρους τοὺς αναιρεσείοντας ἤρκει ὁ ἀνωτέρω λόγος πρὸς ἀκύρωσιν αὐτῆς.

Ἐπειδὴ ὀρθῶς ἐπίσης δὲν παρεδέχθησαν οἱ σύνεδροι τὰς περὶ δεδικασμένου καὶ ἀσαφείας προτάσεις τῶν ἀναιρεσειόντων· καθότι, ἀκυρωθείσης τῆς πρώτης ἐτυμηγορίας, αὕτη δὲν ἠδύνατο, καθὸ μὴ νομικῶς ὑπάρχουσα, ν' ἀποτελέσῃ δεδικασμένον, καὶ καθότι διὰ τῆς ἀρνήσεως· οὐχὶ, καὶ ἄνευ τοῦ δευτέρου ἀρνητικοῦ «δὲν», ἀποδεικνύεται ἀρκούντως ὅτι οἱ ἔνορκοι ἔλυσαν ἀποφατικῶς τὸ ζήτημα τῆς ἀποδόσεως τῶν κλοπιμαίων πραγμάτων· ἄρα δὲν ὑπῆρχεν ἀμφιβολία ἢ ἀσάφεια.

— Ὅταν ἀναιρῆται ἀπόφασίς τις διότι δὲν ἐτέθη ζήτημα περὶ ἀμύνης, τὰ ζητήματα, ὅσα ἐλύθησαν ἀρνητικῶς ὑπὲρ τοῦ κατηγορουμένου, μένουσιν ἀκέραια. Απόφ. ποιν. Αρ. Π. 96 τοῦ 1852, ἣν ἐν § 583. Πρβ. § 830, 832 ἐπ.

§ 826. Οἱ ἔνορκοι, ὡς ὁμὰς συγκροτοῦσα ὡρισμένον δικαστήριον ἐνόρκων, θεωρεῖται δημοσία ἀρχὴ, ἡ δὲ ἐτυμηγορία των εἶναι δικαστικὴ ἀπόφασις. Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 125 τοῦ 1856, φέρουσα.

Απόφ. Ἐπειδὴ, ἂν καὶ οἱ ἔνορκοι κατ' ἰδίαν μὲν θεωρούμενοι καὶ ἐφ' ὅσον δὲν ἐκτελοῦσι τὰ ἐπιβεβλημένα αὐτοῖς καθήκοντα δὲν κατατάσσονται μεταξὺ τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, οὐδὲν ἧττον ὅμως ἡ ὁμὰς τῶν συγκροτούντων ὡρισμένον δικαστήριον ἐνόρκων κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν καθηκόντων των θεωρεῖται ὑπὸ τοῦ νόμου ὡς δημοσία ἀρχὴ (κεφ. Δ' ἀριθ. 2 ἄρθ. 21 τοῦ περὶ ἐξυβρίσεως καὶ περὶ τύπου νόμου), ἡ δὲ ἐτυμηγορία αὐτῶν, κατηρτισμένη κατὰ τὸν προσήκοντα τύπον, εἶναι δικαστικὴ ἀπόφασις, ἤτοι δημόσιον ἔγγραφον παρέχον πλήρη ἀπόδειξιν τῶν ἐν αὐτῷ περιεχομένων, μέχρις ἀποδείξεως τῆς πλαστογραφίας, καὶ καθ' οὗ δὲν εἶναι δεκτὸν εἰμὴ μόνον τὸ ἔνδικον τῆς ἀναιρέσεως μέσον, ἄρθ. 441, 443 τῆς πολιτ. δικονομίας· ὅθεν ὁ προϊστάμενος τῶν ἐνόρκων, ὁ κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν δημοσίων αὐτοῦ καθηκόντων, ἤτοι κατὰ τὴν σύνταξιν καὶ ἀνάγνωσιν τῆς ἐτυμηγορίας τοῦ ὁρκωτικοῦ δικαστηρίου ἐν γνώσει βεβαιῶν καὶ ἐπιμαρτυρῶν ἐπὶ τῇ ἐπισημότητι τῆς ἀρχῆς, ἣν περιβέβληται, ἀπόφασιν ἄλλην παρὰ τὴν ὑπὸ τοῦ ἐνόρκου δικαστηρίου ἀληθῶς καταρτισθεῖσαν, ἤτοι ἐν γνώσει βεβαιῶν καὶ ἐπιμαρτυρῶν ψευδῆ γεγονότα ὡς ἀληθῆ, ὑπάγεται, καθὸ προϊστάμενος δημοσίας ἀρχῆς, εἰς τὸν ὁρισμὸν τοῦ ἄρθ. 255 ποιν. τοῦ νόμου, ὡς αὐτουργὸς πλαστογραφίας, τὸ δὲ

συμβούλιον τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφετῶν, καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι εἶναι ἀληθὴς ἡ τοιαύτη εἰς τὸν ἀναιρεσίβλητον ἀποδιδομένη πρᾶξις, ἀπεφήνατο ὅτι δὲν ὑπάρχει ἀφορμὴ πρὸς κατηγορίαν, ὡς μὴ ὑπάρχοντος δῆθεν ὅρου τοῦ ποιν. νόμου τιμωροῦντος αὐτήν.

§ 827. Πρλ. τὰ περὶ ἀναιρέσεως.

Ἀποτελέσματα τῆς ἐτυμηγορίας ὡς πρὸς τὰς πρὸς ἀναίρεσιν προσφυγὰς καὶ τὰς ἐνώπιον ἄλλων συνέδρων παραπομπὰς (1).

830. Ἡ ἀναίρεσις ἀποφάσεως καταδικαστικῆς συνεπιφέρει τὴν ἀναίρεσιν καὶ τῶν ἀποφατικῶν ἀπαντήσεων τῆς ἐτυμηγορίας; ὅρα τὴν ἀξιόλογον περὶ τούτου διατριβήν, ἣν κατεχώρισα εἰς Εὐρ. τόμ. 1 σελ. 149 ἐπ. καὶ τὸ Εὐρ. τοῦ Morin λ. cassassion καὶ τὸν ἄνωτ. § 825 ἐν τέλ. καὶ τὰ ἐπ.

§ 831. Ὅταν ἀναιρῆται ἀπόφασίς τις ὡς στηριζομένη εἰς ἐτυμηγορίαν καταδικαστικήν, ἐν ᾗ δὲν ὑπῆρχαν αἱ λέξεις *νομίμου πλειοψηφίας*, ὁ κατηγορούμενος δὲν ἀπολύεται, διότι ἀπόλυσις λαμβάνει χώραν ὅταν ἐκηρύχθη τὶς ἔνοχος διὰ πρᾶξιν μὴ κολάσιμον· ἐν δὲ τῷ θέματι, περὶ οὗ ὁ λόγος, ἡ ἀπόφασις στηρίζεται εἰς ἐτυμηγορίαν ἁπλῶς ἀτελῆ. 500 ποιν. δικ. Απ. ποιν. Αρ. Π. 91 τοῦ 1847 ἐν Εὐρ. τ. 7 σ. 271.

§ 832, Ὅταν οἱ ἔνορκοι ἠρνήθησαν ὅτι ἐνήργησέ τις πρᾶξιν τινὰ ὡς αὐτουργός, ἀναιρεῖται δὲ ἡ ἀπόφασις ὡς πρὸς τὸ περὶ συνεργείας ζήτημα, ἡ παραπομπὴ πρὸς νέαν ἐκδίκασιν περιορίζεται πλέον μόνον εἰς τὸ περὶ συνεργείας. Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 96 τοῦ 1858. Πρλ. § 830.

§ 833. Ὅταν ἡ ἐτυμηγορία ἦναι προφανῶς ἀντιφατικὴ (οἷον ὅταν οἱ ἔνορκοι ἀποφαίνωνται ἀφ' ἑνὸς μὲν ὅτι ὁ....δὲν ἐξετέλεσεν ἀνθρωποκτονίαν, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὅτι τὴν ἐξετέλεσε καθ' ὑπέρβασιν τῶν νομίμων ὁρίων τῆς ἀμύνης), οἱ σύνεδροι δὲν πρέπει νὰ ἐκδίδωσιν ἀθωωτικὴν ἀπόφασιν, ἀλλὰ πρέπει νὰ προκαλῶσι τὴν διόρθωσιν τῆς ἐτυμηγορίας· ἄλλως, ἐπέρχεται ἀναίρεσις, ἡ σύλληψις τοῦ κατηγορηθέντος καὶ ἡ ἐκ νέου ἐκδίκασις αὐτοῦ, δυνάμει τῶν ἄρθρ. 480, 443, 477 καὶ 420 § 1 τῆς ποιν. δικον. Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 76 τοῦ 1848.—Καὶ ἐσχάτως ὁ Ἄρ. Πάγος ἐδά-

---

1) Δαλλ. λέξ. Instr. crim. ἀρ. ἀρ. 3258 ἐπ. καὶ ἡμέ. Εὐ. λ. Διαίρεσις.

δισε τὴν αὐτὴν ὁδὸν, διατάξας νὰ δικασθῇ ἐκ νέου εἷς, ὅστις ἐκηρύχθη ἀθῶος, συνεπείᾳ ἀντιφατικῆς ἐτυμηγορίας. Ἴδε κατωτ. εἰς τὰς προσθήκας ἀπόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 24 τοῦ 1860. κατωτ. § 867.

§ 840. *Λόγοι ἀναιρέσεως. — Διατυπώσεις.* — ὅρα τὰ περὶ τούτου ἐν λέξ. Ἀναίρεσις.— Παράβολον.— Ἡ διαφορὰ δύο ἐτυμηγοριῶν, ἐκδοθεισῶν εἰς δύο διακεκριμμένας δίκας καὶ διὰ τὴν αὐτὴν πρᾶξιν, δὲν εἶναι λόγος ἀναιρέσεως. Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 4 τοῦ 1856.

Πρακτικὰ τῆς συνεδριάσεως.

§ 845. Ὅρα ὅσα ἐξέθεσα ἐν λέξ. Πρακτικά. Πρβ. καὶ τὸν ἐν τῷ τέλει τοῦ ἄρθρου τούτου Πίνακα ἐν λ. Πρακτικά.

§ 846. Γενικαὶ περὶ πρακτικῶν παρατηρήσεις. Ἴδε Δαλλ. λέξ. instr. crim. ἀρ. 3634 ἐπ.

§ 847. Δύνανται νὰ ὦσι τυπωμένα; αὐτ. ἀρ. 3647 ἐπ.

§ 848. Πότε καὶ πῶς συντάσσονται; αὐτ. ἀρ. 3651 ἐπ.

§ 849. Χρονολόγησις καὶ ὑπογραφὴ αὐτῶν. αὐτ. ἀρ. 3654 ἐπ.

§ 850. Περιεχόμενον αὐτῶν.— Ἰσχὺς αὐτῶν. αὐτ. ἀρ. 3667.

§ 851. Παρεισγραφαί. Διαγραφαὶ κτλ.— αὐτ. ἀρ. 3714 ἐπ.

§ 852. Ὁ νόμος δὲν διατάττει ν' ἀντιγράφηται εἰς τὰ πρακτικὰ ὁλόκληρος ἡ ἐτυμηγορία τῶν ἐνόρκων, ἀλλ' ἀρκεῖ νὰ γίνηται εἰς αὐτὰ μνεία τῆς ἀναγνώσεως αὐτῆς. Απ. ποιν. Αρ. Π. ρϛ' τῆς 6 Νοεμβρ. 1837 (σελ. 232 τ. 1 τῆς Νομολ.).

§ 853. Τὰ τῆς συνεδριάσεως πρακτικὰ δὲν δύνανται ν' ἀναφέρωσι πῶς ἐγένετο ἡ ψηφοφορία καὶ πῶς ἐσκέφθησαν οἱ δικασταὶ, ὡς ἀναφερομένων ὅλων τούτων εἰς τὰ πρακτικὰ τῆς διασκέψεως Απ. ποιν. Αρ. Π. 120 τοῦ 1852.

§ 854. Δὲν εἶναι παραδεκτὴ ἡ ἐπὶ πλαστογραφίᾳ προσβολὴ κατὰ τῶν πρακτικῶν εἰμὴ ὅταν τὰ προτεινόμενα γεγονότα ἔχωσιν ἐπιῤῥοὴν καὶ εἰσὶ τοιαῦτα, ὥστε νὰ κλονίζωσι τὴν πίστιν των. Cass. 30 Ἰουν. 1838.

Il n'y a pas lieu à admettre la démande en inscription de faux tendant à prouver, contrairement au procés–verbal, qu'un témoin n'a pas prêté serment, si l'accusé n'a pas démandé acte de cette irrégularité dans la séance même, où elle a été commise. Cass. 22 Janv. 1841.

Υπόδειγμα πρακτικῶν τῆς ά συνεδριάσεως.

. . . .

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τὴν . . . . τοῦ μηνὸς . . . . τοῦ ἔτους . . . . . οἱ ἀνωτέρω σημειωθέντες Σύνεδροι, Εἰσαγγελεὺς καὶ Γραμματεὺς συνῆλθον εἰς δημοσίαν συνεδρίασιν ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ τοῦ διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Κακουργιοδικείου ἐν τῇ πόλει ταύτῃ (. . . .) προσδιωρισμένου καταστήματος.

Ὁ παρὰ τῷ δικαστηρίῳ τούτῳ Εἰσαγγελεὺς τῶν ἐν . . . . Πρωτ. (ὑποκατασταθεὶς ὡς τοιοῦτος εἰς τὸ Δικαστ. τοῦτο ὑπὸ τοῦ παρὰ τοῖς ἐν . . . . ἐφέταις Εἰσαγγελέως) λαβὼν τὸν λόγον ἠτήσατο νὰ κηρυχθῇ ἡ ἔναρξις τῶν ἐργασιῶν τοῦ Κακουργιοδικείου τούτου, ὁ δὲ πρόεδρος, λαβὼν ὑπ' ὄψιν 1) τὸ ἀπὸ . . . . διάταγμα, δι' οὗ προσδιωρίσθη ἕδρα τοῦ κατὰ τὴν περιφέρειαν τῶν ἐν . . . . ἐφετῶν τακτικοῦ (ἢ ἐκτάκτου Κακουργιοδικείου) ἡ πόλις . . . . 2) τὴν ἀπὸ . . . . ἀπόφασιν τοῦ ἐπὶ τῆς Δικαιοσ. ὑπουργείου, δι' ἧς διωρίσθη τὸ προσωπικὸν τῶν συνέδρων· 3) τὴν ἀπὸ . . . . πρᾶξιν τοῦ προέδρου τῶν ἐν . . . . ἐφετῶν, δι' ἧς προσδιωρίσθη ἡμέρα ἐνάρξεως τῶν κακουργιοδικῶν ἡ σήμερον. — 4) τὰς περὶ τοιχοκολλήσεως τῆς πράξεως ταύτης ἀποδείξεις τῶν ἁρμοδίων ἀρχῶν· 5) τὴν ἀπὸ . . δηλοποίησιν τοῦ προέδρου τῶν ἐν . . . . ἐφετῶν, δι' ἧς γνωστοποιοῦνται τὰ ὀνόματα τῶν κληρωθέντων διὰ τὴν . . . . σύνοδον τοῦ ἔτους . . . . τακτικῶν καὶ ἀναπληρωτικῶν ἐνόρκων· — 6) τὰ ἀπὸ . . . . ὑπ' ἀρ. . . . . φύλλα τῆς ἐφημερίδος . . . . ἐν ᾧ κατεχωρίσθησαν αἱ δύω αὗται πράξεις τοῦ προέδρου, ἐκήρυξε τὴν ἔναρξιν τῆς . . . . συνόδου τοῦ ἔτους . . . .

Μετὰ τοῦτο, ὁ πρόεδρος παρήγγειλε τὸν γραμματέα νὰ ἐκφωνήσῃ τὰ ὀνόματα τῶν κατὰ τὴν δημοσίαν συνεδρίασιν τῶν ἐν . . . . ἐφετῶν, τὴν γενομένην τὴν . . . ., κληρωθέντων τριάκοντα τακτικῶν καὶ τεσσάρων ἀναπληρωτικῶν ἐνόρκων, ὧν ὁ κατάλογος ἐδημοσιεύθη εἰς τὸ ἀπὸ . . . . ὑπ' ἀρ. . . . . φύλλον τῆς ἐφημερίδος τῆς . . . .

Ἐκφωνήσαντος τοῦ Γραμματέως τὸν κατάλογον αὐτὸν πλήρη, ἐνεφανίσθησαν οἱ Κύριοι

1) . . . .
2) . . . .
κτλ. κτλ.

Ὁ Εἰσαγγελεὺς ἐπρότεινε νὰ καταδικασθῶσιν οἱ ἀπολειπόμενοι

κρατήσεως. Cass. 25 Μαρτ. 1843, 12 Αὐγ. 1843.— Ὁ ἐνεργήσας ὑπὸ τὸ κράτος βίας τινὸς νομίμου ἀπαλλάσσεται καὶ τῶν ἐξόδων. Cass. 27 Ἰαν. 1838. — Ὁ ἀπολυθεὶς ὡς συντελέσας εἰς τὴν σύλληψιν ἄλλων ἐνόχων καταδικάζεται εἰς τὰ ἔξοδα. Cass. 24 Ἰουλ. 1840.

§ 805⁴. *Κράτησις προσωπική.* — Κατὰ τὸ ἄρθρον 32 τοῦ ποιν. νόμ. ὁ πολιτικῶς ἐνάγων, ὅστις, χάνων, καταδικάζεται εἰς τὰ ἔξοδα, δὲν ὑπόκειται πρὸς πληρωμὴν αὐτῶν εἰς προσωπικὴν κράτησιν, Cass. 31 Αὐγ. 1843.—Τὸ αὐτὸ καὶ ὡς πρὸς τὴν ἀποζημίωσιν, εἰς ἣν καταδικάζεται κατὰ τὸ 448 τῆς ποιν. δικονομ. Cass. 2 Ἀπρ. 1842.

§ 806. Περὶ τῆς ὑπογραφῆς τῶν ἀποφάσεων. Ἴδε Δαλλ. λέξ. instr. crim. ἀρ. 3619 ἐπ. Dufour ἐν σ. 109 ἐν τέλ.

Περιπτώσεις τινὲς, καθ' ἃς ἀπαγγέλλεται ἡ ἀθώωσις ἢ ἡ ἀπόλυσις τοῦ κατηγορουμένου (1).

§ 810. *Ἀπόλυσις.*— Ἐὰν ὅμως ἡ πρᾶξις, τῆς ὁποίας ἐκηρύχθη τὶς ἔνοχος, δὲν προβλέπεται ὑπὸ ποινικοῦ τινὸς ὅρου, τί γίνεται;

---

(1) Δαλλ. λ. instr. crim. ἀρ. 3724 ἐπ.— Ἡμέτ. Εὑρετ. λέξ. Ἀπόλυσις.— La cour doit prononcer l'absolution de l'accusé, si le fait dont il est déclaré coupable n'est pas défendu par une loi pénale, ce qui doit s'entendre néccessairement de tous les cas où la loi pénale ne doit pas être appliquée. Cass. 2 Juin. 1831. —Aisi il y a lieu d'absolution, si l'accusé recconnu coupable de complicité est déclaré n'avoir pas agi avec connaissance. Cass. 21 Mai. 1827. Si l'accusé reconnu coupable de faux est déclaré n'avoir pas agi frauduleusement. Cass. 25 Fév. 1830. Si l'accusé agé de moins de 16 ans est déclaré avoir agi sans discernement. 2 Juin. 1831. — Si l'accusé reconnu coupable est en même temps déclaré avoir été en état de démence au temps de l'action. 2 Juin. 1831. — Ou avoir été contraint à l'action par une force à la quelle il n'a pu résister. 2 Juin. 1831. — Si l'accusé est déclaré coupable d'un fait éteint par la prescription. 22 Avril. 1830.

Η ἡμετέρα νομοθεσία δέν περιέχει τὸ ἄρθ. 364 τῆς Γαλλικῆς δικονομίας, ἀλλ' εἶναι πρόδηλον, ὅτι ἐν τῇ προκειμένῃ περιπτώσει τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων πρέπει νὰ ἀπαγγείλῃ τὴν ἀπόλυσιν (absolution). — Ὁ λόγος τῆς διακρίσεως ταύτης εἶναι πρόδηλος.

Ὅταν ὁ πρόεδρος ἀποφαίνηται τὴν ἐκ τῆς κατηγορίας ἀθώωσιν, δὲν κάμνει εἰμὴ νὰ διακηρύξῃ τὴν ἐτυμηγορίαν τῶν ἐνόρκων, ἐντυπόνων εἰς αὐτὴν, ἵνα οὕτως εἴπωμεν, τὸν δικαστικὸν χαρακτῆρα, καὶ κοινοποιῶν τὸ κῦρος τῆς ἐξουσίας.

Ἐν περιπτώσει ὅμως ἀπολύσεως, ὁ ἔνοχος κεῖται ὑπὸ τὸ βάρος μιᾶς ἐτυμηγορίας, καὶ ἀπαιτεῖται πλειόνων ψήφων συνδρομὴ, ἀπόφασις αἰτιολογημένη ἐν ἄλλαις λέξεσι, διὰ νὰ ἀποφασισθῇ ὅτι ἡ πρᾶξις δὲν εἶναι κολάσιμος. (Carnot comm. cod. p. τ. 2 σ. 705. Leg. τόμ. 2, σελ. 254· ὑπάρχουν δὲ καὶ πλεῖσται ἀποφάσεις τοῦ ἀκυρωτικοῦ, μνείαν τῶν ὁποίων εὑρίσκετε εἰς τὴν λέξιν acquittement τοῦ συγγράμματος Encyclop. de droit τοῦ Carteret.).

Τὴν γνώμην ταύτην ἐξέφρασεν ἐμμέσως καὶ ὁ Ἄρ. Πάγος διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ, ρμδ' τῆς 27 Ἰουλ. 1837 ἀποφάσεώς του, ἣν ἴδε ἐν Εὑρ. 2 σ. 325. — Ταύτης θέμα ἦτον, ὅτι, ὅταν εἰς τὴν ἐτυμηγορίαν δὲν ὑπάρχῃ ἡ λέξις *ἀπεφάσισαν* (εἰς πρᾶξιν περὶ ἀνθρωποκτονίας), τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων ὤφειλε ν' ἀπολύσῃ τὸν κατηγορούμενον, οὐχὶ δὲ νὰ τὸν παραπέμψῃ εἰς ἄλλην σύνοδον.— Ὥστε ἂν ἡ πρᾶξις, ἧς ἐκηρύχθη ἔνοχος ὁ κατηγορούμενος, δὲν προνοεῖται ὑπὸ τοῦ νόμου, τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων διατάσσει τὴν ἀπόλυσίν του. — Ἂν οἱ ἔνορκοι παρεδέχθησαν γεγονός τι ἀποκλεῖον τὸν καταλογισμόν; la cour (κατὰ τοὺς Γάλλους) prononce conformément au code pénal. Δαλλ. λ. instr. crim. ἀρ. 3562. Ηρλ. § 9, 10 Εὑρ. τ. 2 σ. 326.

§ 811. Ὁσάκις οἱ ἔνορκοι κηρύττωσι τὸν κατηγορούμενον ἔνοχον πράξεως, τῆς ὁποίας ὁ νόμος δὲν ὥρισε ποινὴν, τὰ δικαστήρια ὀφείλουν νὰ τὸν ἀπολύσωσιν. Ἀπόφ. ποιν. Αρ. Πάγ. ρμδ' τοῦ 1837.—ὅρα Εὑρετ. τόμ. 6 σελ. 165—171, ἔνθα σπουδαῖα σχετικὰ ζητήματα.

§ 812. Ἀποτελέσματα τῆς ἀθωώσεως ἢ ἀπολύσεως. ὅρα κατωτέρω.

§ 813. Ἀπολυθέντος τοῦ κατηγορουμένου, τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων ἐξετάζει τὸ τῆς πολιτικῆς ἀγωγῆς; ὅρα Εὑρ. 2 σ. 327 καὶ τὴν λ. Πολιτικὴ ἀγωγή. —ὅρα τὴν Γαλλ. Νομολογίαν εἰς σελ. 107 τοῦ περὶ ἐνόρκων δοκιμ. τοῦ Dufour, ἔνθα καὶ περὶ τοῦ ἀρθ. 448.

κρατήσεως. Cass. 25 Μαρτ. 1843, 12 Αύγ. 1843.— Ὁ ὑπερ-γήσας ὑπὸ τὸ κράτος βίας τινὸς νομίμου ἀπαλλάσσεται καὶ τῶν ἐξόδων. Cass. 27 Ἰαν. 1838. — Ὁ ἀπολυθεὶς ὡς συντελέσας εἰς τὴν σύλληψιν ἄλλων ἐνόχων καταδικάζεται εἰς τὰ ἔξοδα. Cass. 24 Ἰουλ. 1840.

§ 805[4]. *Κράτησις προσωπική.* — Κατὰ τὸ ἄρθρον 32 τοῦ ποιν. νόμ. Ὁ πολιτικῶς ἐνάγων, ὅστις, χάνων, καταδικάζεται εἰς τὰ ἔξοδα, δὲν ὑπόκειται πρὸς πληρωμὴν αὐτῶν εἰς προσωπικὴν κράτησιν. Cass. 31 Αὐγ. 1843.—Τὸ αὐτὸ καὶ ὡς πρὸς τὴν ἀποζημίωσιν, εἰς ἣν καταδικάζεται κατὰ τὸ 448 τῆς ποιν. δικονομ. Cass. 2 Ἀπρ. 1842.

§ 806. Περὶ τῆς ὑπογραφῆς τῶν ἀποφάσεων. Ἴδε Δαλλ. λέξ. instr. crim. ἀρ. 3619 ἑπ. Dufour ἐν σ. 109 ἐν τέλ.

Περιπτώσεις τινὲς, καθ' ἃς ἀπαγγέλλεται ἡ ἀθώωσις ἢ ἡ ἀπόλυσις τοῦ κατηγορουμένου (1).

§ 810. *Ἀπόλυσις.*— Ἐὰν ὅμως ἡ πρᾶξις, τῆς ὁποίας ἐκηρύχθη τὶς ἔνοχος, δὲν προβλέπεται ὑπὸ ποινικοῦ τινὸς ὅρου, τί γίνεται;

---

(1) Δαλλ. λ. instr. crim. ἀρ. 3724 ἑπ.— Ἡμέτ. Εὑρετ. λέξ. Ἀπόλυσις.— La cour doit prononcer l'absolution de l'accusé, si le fait dont il est déclaré coupable n'est pas défendu par une loi pénale, ce qui doit s'entendre néccessairement de tous les cas où la loi pénale ne doit pas être appliquée. Cass. 2 Juin. 1831. — Aisi il y a lieu d'absolution, si l'accusé recconnu coupable de complicité est déclaré n'avoir pas agi avec connaissance. Gass. 21 Mai. 1827. Si l'accusé reconnu coupable de faux est déclaré n'avoir pas agi frauduleusement. Cass. 25 Fév. 1830. Si l'accusé agé de moins de 16 ans est déclaré avoir agi sans discernement. 2 Juin. 1831. — Si l'accusé reconnu coupable est en même temps déclaré avoir été en état de démence au temps de l'action. 2 Juin. 1831. — Ou avoir été contraint à l'action par une force à la quelle il n'a pu résister. 2 Juin. 1831. — Si l'accusé est déclaré coupable d'un fait éteint par la prescription. 22 Avril. 1830.

Η ἡμετέρα νομοθεσία δέν περιέχει τὸ ἄρθ. 364 τῆς Γαλλικῆς δικονομίας, ἀλλ' εἶναι πρόδηλον, ὅτι ἐν τῇ προκειμένῃ περιπτώσει τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων πρέπει νὰ ἀπαγγείλῃ τὴν ἀπόλυσιν (absolution). — Ὁ λόγος τῆς διακρίσεως ταύτης εἶναι πρόδηλος.

Ὅταν ὁ πρόεδρος ἀποφαίνηται τὴν ἐκ τῆς κατηγορίας ἀθώωσιν, δὲν κάμνει εἰμὴ νὰ διακηρύξῃ τὴν ἐτυμηγορίαν τῶν ἐνόρκων, ἐντυπόνων εἰς αὐτὴν, ἵνα οὕτως εἴπωμεν, τὸν δικαστικὸν χαρακτῆρα, καὶ κοινοποιῶν τὸ κῦρος τῆς ἐξουσίας.

Ἐν περιπτώσει ὅμως ἀπολύσεως, ὁ *ἔνοχος* κεῖται ὑπὸ τὸ βάρος μιᾶς ἐτυμηγορίας, καὶ ἀπαιτεῖται πλειόνων ψήφων συνδρομὴ, ἀπόφασις αἰτιολογημένη ἐν ἄλλαις λέξεσι, διὰ νὰ ἀποφασισθῇ ὅτι ἡ πρᾶξις δὲν εἶναι κολάσιμος. (Carnot comm. cod. p. τ. 2 σ. 705. Leg. τόμ. 2, σελ. 254· ὑπάρχουν δὲ καὶ πλεῖσται ἀποφάσεις τοῦ ἀκυρωτικοῦ, μνείαν τῶν ὁποίων εὑρίσκετε εἰς τὴν λέξιν acquittement τοῦ συγγράμματος Encyclop. de droit τοῦ Carteret.).

Τὴν γνώμην ταύτην ἐξέφρασεν ἐμμέσως καὶ ὁ Ἄρ. Πάγος διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ, ρμδ' τῆς 27 Ἰουλ. 1837 ἀποφάσεώς του, ἣν ἴδε ἐν Εὑρ. 2 σ. 325. — Ταύτης θέμα ἦτον, ὅτι, ὅταν εἰς τὴν ἐτυμηγορίαν δὲν ὑπάρχῃ ἡ λέξις *ἀπεφάσισαν* (εἰς πρᾶξιν περὶ ἀνθρωποκτονίας), τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων ὤφειλε ν' ἀπολύσῃ τὸν κατηγορούμενον, οὐχὶ δὲ νὰ τὸν παραπέμψῃ εἰς ἄλλην σύνοδον.— Ὥστε ἂν ἡ πρᾶξις, ἧς ἐκηρύχθη ἔνοχος ὁ κατηγορούμενος, δὲν προνοεῖται ὑπὸ τοῦ νόμου, τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων διατάσσει τὴν ἀπόλυσίν του. — Ἂν οἱ ἔνορκοι παρεδέχθησαν γεγονός τι ἀποκλεῖον τὸν καταλογισμόν; la cour (κατὰ τοὺς Γάλλους) prononce conformément au code pénal. Δαλλ. λ. instr. crim. ἀρ. 3562. Ηρλ. § 9, 10 Εὑρ. τ. 2 σ. 326.

§ 811. Ὁσάκις οἱ ἔνορκοι κηρύττωσι τὸν κατηγορούμενον ἔνοχον πράξεως, τῆς ὁποίας ὁ νόμος δὲν ὥρισε ποινὴν, τὰ δικαστήρια ὀφείλουν νὰ τὸν ἀπολύσωσιν. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγ. ρμδ' τοῦ 1837.—Ὅρα Εὑρετ. τόμ. 6 σελ. 165—171, ἔνθα σπουδαῖα σχετικὰ ζητήματα.

§ 812. Ἀποτελέσματα τῆς ἀθωώσεως ἢ ἀπολύσεως. Ὅρα κατωτέρω.

§ 813. Ἀπολυθέντος τοῦ κατηγορουμένου, τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων ἐξετάζει τὸ τῆς πολιτικῆς ἀγωγῆς; Ὅρα Εὑρ. 2 σ. 327 καὶ τὴν λ. Πολιτικὴ ἀγωγή. — Ὅρα τὴν Γαλλ. Νομολογίαν εἰς σελ. 107 τοῦ περὶ ἐνόρκων δοκιμ. τοῦ Dufour, ἔνθα καὶ περὶ τοῦ ἄρθ. 448.

§ 815. *Υπομνήσεις πρὸς τὸν καταδικασθέντα* (1).

Μετὰ τὴν δημοσίευσιν τῆς καταδικαστικῆς ἀποφάσεως, ὁ πρόεδρος ὑπενθυμίζει εἰς τὸν καταδικασθέντα, ὅτι ἔχει δικαίωμα νὰ ζητήσῃ ἀναίρεσιν ἐντὸς τῆς νομίμου προθεσμίας. 455 ποιν. δικ. Εἰς τὸν αὐτὸν ἐξηγοῦνται σαφῶς ὅσα ἀπαιτοῦνται, διὰ νὰ ἦναι ἀποδεκτὸν τὸ ἔνδικον τοῦτο μέσον (2). 455 ποιν. δικον. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 34 τοῦ 1846.

Ἔκτασις καὶ ἀποτελέσματα ἐτυμηγορίας.—Ἑρμηνεία ἐτυμηγορίας (3).

§ 820. *Ἔννοια τοῦ ἄρθρου 444 τῆς ποιν. δικον.*— Ἐὰν ὁ κατηγορούμενος, φέρει αὐτὸ, κηρυχθῇ ἔνοχος, καὶ ὅλοι οἱ σύνεδροι εἶναι ὁμοφώνως πεπεισμένοι, ὅτι ἡ ἐτυμηγορία προῆλθεν ἐξ ἀπάτης, ἔχει τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων τὸ δικαίωμα νὰ ἀναβάλῃ τὴν ἀπαγγελίαν τῆς ἀποφάσεως καὶ νὰ παραπέμψῃ τὴν κατηγορίαν πρὸς ἐπανειλημμένην συζήτησιν εἰς τὴν προσεχῆ συνεδρίασιν τοῦ δικαστηρίου τῶν ἐνόρκων, εἰς τὸ ὁποῖον τότε δὲν εἰσέρχεται οὐδεὶς τῶν συνεδριασάντων τὸ πρῶτον.

Μετὰ τὴν ἐτυμηγορίαν τοῦ δευτέρου δικαστηρίου τῶν ἐνόρκων, ἀπαγγέλλεται ἡ ἀπόφασις, ἄνευ περαιτέρω ἀναβολῆς, καὶ ἂν τοῦτο ἤθελεν ἐπαναλάβῃ τὴν ἐτυμηγορίαν τοῦ πρώτου (4).

---

(1) Ἡ παράλειψις ὅτι δύναται νὰ ζητήσῃ οὗτος ἀναίρεσιν ἐντὸς 5 ἡμερῶν δὲν ἐπιφέρει ἀναίρεσιν, ἂν αὕτη ἐζητήθη ἐμπροθέσμως. Cass. 24 Ἰουλ. 1834.

(2) Πρλ. τὴν λέξ. Παράβολον.

(3) Πρλ. Δαλλ. λ. instr. crim. ἀρ. 3235 ἐπ. 3241 ἐπ.

(4) Τὸ ἔκτακτον τοῦτο μέτρον δὲν δύναται νὰ ληφθῇ ἀπὸ τὸ δικαστήριον, παρὰ εἰς μόνην τὴν περίστασιν, καθ' ἣν ὁ κατηγορούμενος ἤθελε κηρυχθῇ ἔνοχος. Κἀνεὶς δὲν δύναται νὰ τὸ προκαλέσῃ, τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων πρέπει νὰ πεισθῇ ἀμέσως μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἐτυμηγορίας, ὅτι ὑπάρχει ἀπάτη ψηλαφητὴ διὰ νὰ τὸ ἐνεργήσῃ, οἱ σύνεδροι νὰ ἦναι ὁμοφώνως πεπεισμένοι, κἀμμία σκέψις, κἀμμία διαφιλονείκησις δὲν πρέπει νὰ προηγηθῇ. Ἡ ὅλως τὸ συμφέρον τοῦ ἐγκαλουμένου ἀφορῶσα πολύ-

§ 821. Τὸ ἄρθρον 444 τῆς ποιν. δικ. καθιερώθη ὑπὲρ τοῦ κατηγορουμένου· ὥστε, διὰ νὰ ἔμβωσιν οἱ σύνεδροι εἰς τὴν ἐξέτασιν τοῦ πραγματικοῦ μέρους, πρέπει νὰ ὑπάρχῃ ἐτυμηγορία κηρύτ-

---

τιμος αὕτη διάταξις δὲν ἠδύνατο νὰ ὑπάρξῃ χωρίς τινας αἱρέσεις ἀσφαλιζούσας τὴν κοινωνίαν ἐναντίων πολυειδῶν καταχρήσεων τῶν ὑπαρχόντων γενικῶν κανόνων.

Ἡ ἐτυμηγορία τῶν ἐνόρκων δὲν παραπέμπεται εἰς νέαν συζήτησιν καθὼς παρετηρήθη, παρ' ὅταν ἦναι κατὰ τοῦ κατηγορουμένου. Εἰς νομοθεσίαν στηριγμένην εἰς ἐλευθέρας ἀρχὰς δύνανται νὰ ὑπάρξωσιν ἐξαιρέσεις διὰ νὰ θέσωσι τὴν ἀθωότητα ἐκτὸς τοῦ πολλάκις ἀπὸ ἀκούσια λάθη προερχομένου κινδύνου, ὄχι δὲ διὰ νὰ ἐπιβαρύνωσι τὴν θέσιν τοῦ ἐγκαλουμένου.

Μετὰ τὴν ἐτυμηγορίαν τοῦ δευτέρου δικαστηρίου, καὶ ἂν ἤθελεν ἦναι κατὰ πάντα σύμφωνος μὲ ἐκείνην τοῦ πρώτου ἀπαγγέλλεται ἡ ἀπόφασις. Καμμία ἀμφιβολία δὲν δύναται πλέον νὰ ὑπάρξῃ ὡς πρὸς τὴν ἐνοχὴν τοῦ κατηγορουμένου· ὁ δρόμος τῆς δικαιοσύνης δὲν ἐμπορεῖ νὰ διακοπῇ πλειότερον.

Ἐκ τῶν ἀνωτέρω προκύπτει, ὅτι κἀνεὶς ἐκ τῶν λαβόντων μέρος εἰς τὴν ἐτυμηγορίαν τοῦ πρώτου δικαστηρίου τῶν ἐνόρκων δύναται παραπεμπομένων τούτων εἰς νέαν διάσκεψιν, νὰ λάβῃ μέρος εἰς τὴν δευτέραν καὶ τελευταίαν ἐτυμηγορίαν· ἀλλὰ τὰ μέλη τοῦ δικαστηρίου τῶν συνέδρων, τὰ ὁποῖα ἔλαβον μέρος εἰς τὴν ἀκύρωσιν τῆς πρώτης ἐτυμηγορίας, δύνανται νὰ λάβωσι μέρος εἰς τὴν συνεδρίασιν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐκ νέου παρουσιάζεται ἡ ὑπόθεσις; Τὸ ζήτημα τοῦτο δὲν εἶναι ὁλοτελῶς ὑποθετικόν, λαμβάνει πολλάκις συνεχῶς χώραν, καὶ ὁ νόμος σιωπᾷ ἐπὶ τοῦ προκειμένου.

Ὅλοι οἱ λαβόντες μέρος εἰς πρώτην ἐτυμηγορίαν ἔνορκοι ἐξαιροῦνται ἀπὸ τὴν δευτέραν· φαίνεται λοιπὸν ἐξ ἀναλογίας ὅτι οἱ διατάξαντες τὴν ἐκ δευτέρου συζήτησιν καὶ διάσκεψιν σύνεδροι ἔπρεπεν ἐπίσης νὰ ἀπέχωσιν· ἡ δίκη ἔπρεπε νὰ ὑπαχθῇ εἰς ἀνθρώπους ξένους καὶ μεμακρυσμένους ἀπὸ πᾶν εἶδος συμπαθείας καὶ ἀντιπαθείας, ἀπὸ τὰς ὁποίας βεβαίως δὲν ὑποτίθενται ἐλεύθεροι ὅσοι ἔλαβον μέρος εἰς τὰς συζητήσεις ἐκείνας, τῶν ὁποίων τὸ ἀποτέλεσμα ὑπῆρξεν ἡ ἀκυρωθεῖσα ἐτυμηγορία· εἰς τὴν νέαν διάσκεψιν καὶ εἰς τὴν ἀλλαγὴν τῶν προσώπων ἐζήτησεν ὁ νομοθέτης ἀσφάλειαν ἐναντίον τῆς προλήψεως, ἐγγύησιν ἐναντίον τοῦ

τουσα ἔνοχον τὸν κατηγορούμενον. Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγ. 99 τοῦ 1853.

§ 822. Ὅταν οἱ σύνεδροι πεισθῶσιν ὅτι ἐξ ἀπάτης οἱ ἔνορκοι ἐξέδωκαν καταδικαστικὴν ἐτυμηγορίαν, δύνανται ν' ἀναβάλωσι τὴν ἀπόφασίν των, παραπέμποντες τὴν κατηγορίαν πρὸς νέαν συζήτησιν εἰς ἄλλην σύνοδον (444 ποιν. δικ.). Απ. ποιν. Αρ. Π. 41 τοῦ 1856.

λάθους· τῆς τοιαύτης ἐγγυήσεως τὸ μέσον δὲν ἠδύνατο βεβαίως νὰ δοθῇ παρὰ εἰς ὄφελος τοῦ κατηγορουμένου, καὶ τὴν ἀλήθειαν ταύτην τὴν διατρανόνει ἡ ἀποχὴ τῶν λαβόντων μέρος εἰς τὴν πρώτην ἐτυμηγορίαν ἐνόρκων, δὲν ἠδύνατο μολαταῦτα ὁ νομοθέτης νὰ τὸ παραμελήσῃ καὶ ὡς πρὸς τὴν κοινωνίαν· καὶ τὴν ὡς πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον προθυμίαν του ἀποδεικνύει ἡ ἐπιβαλλομένη εἰς τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων ὑποχρέωσις νὰ ἀποφασίσωσιν ἀμέσως μετὰ τὴν δευτέραν ἐτυμηγορίαν, ἂν καὶ ἤθελεν ὑποτεθῇ σύμφωνος μὲ τὴν πρώτην.

Ἀνεξαρτήτως ἀφ' ὅλα ταῦτα, τὸ βέβαιον εἶναι, ὅτι διὰ νὰ συντεθῇ προσηκόντως καὶ τακτικῶς τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων, δὲν πρέπει νὰ λάβωσι μέρος εἰς τὴν δευτέραν συζήτησιν οἱ λαβόντες εἰς τὴν πρώτην σύνεδροι, καὶ ὅτι ἤθελεν εἶσθαι τοῦ μεγαλητέρου συμφέροντος νὰ προληφθῇ ἡ ἐπιῤῥοὴ τὴν ὁποίαν κατὰ φυσικὸν λόγον πρέπει τις νὰ ἐλπίζῃ εἰς τὴν διεύθυνσιν τῶν συζητήσεων καὶ εἰς τὸ πνεῦμα τῶν ἐνόρκων ἀπὸ ἀνθρώπους ἐκφράσαντας ἤδη μὲ τόσην ἐπισημότητα τὴν γνώμην των. Πῶς δύναταί τις νὰ ἐλπίζῃ ἀπόφασιν ἀπαθῆ καὶ ἀμερόληπτον ἀπὸ ἀνθρώπους δώσαντας διατρανωμένα ἐναντίας πεποιθήσεως δείγματα; Πῶς δύναταί τις νὰ ἐλπίσῃ ὅτι ἄνθρωποι, πεπεισμένοι συμφώνως μὲ τὴν προηγηθεῖσαν συζήτησιν περὶ τῆς ἀθωότητος ἐκείνου ὅστις δευτέραν ἤδη φορὰν ἤθελε παρουσιασθῇ ἐνώπιόν των, θέλουν τὸν διευθύνει ἐρωτήσεις περιστρεφομένας εἰς τὴν ἐνοχήν του, θέλουν προκαλέσει καταθέσεις μαρτύρων δυναμένας νὰ τὴν διαβεβαιώσωσι, καὶ ἐπὶ τέλους νὰ διευθύνωσι νέας συζητήσεις διὰ νὰ προκύψῃ ἡ ἀλήθεια, ὅτε ἤθελον εὑρεθῇ καταπολεμούμενοι ἀπὸ τὸ αἴσθημα τοῦ χρέους τὸ ὁποῖον τοὺς ἐπιτάττει δικαιοσύνην καὶ ὄχι ἐπιείκειαν, καὶ ἀπὸ τὸ αἴσθημα τῆς φιλαυτίας, τὸ ὁποῖον, καλύπτον ὑπὸ τὴν αἰγίδα του τὴν προλαβοῦσαν ἀπόφασίν των, ἤθελε τοὺς περιχύσει τὸν φόβον μὴ ἡ δευτέρα ἐτυμηγορία τῶν ἐνόρκων ἀποδείξῃ τὸ σφάλμα των διὰ τῆς πρώτης τὴν ἀκύρωσιν. Μαρ. σ. 128·

§ 823. Τὸ ἄρθ. 444 τῆς ποιν. δικονομίας ὑποθέτει ὁμόφωνον πεποίθησιν ἐκ μέρους τῶν συνέδρων, ὅτι ἡ ἐτυμηγορία προῆλθεν ἐξ ἀπάτης· κατὰ τὴν περίπτωσιν δὲ ταύτην δύναται ν' ἀναβάλωσι τὴν ἀπαγγελίαν τῆς ἀποφάσεως αὐτεπαγγέλτως. Απόφ. ποιν. Αρ. Π. ρπς' τοῦ 1838.

§ 824. *Αποτελέσματα ἀθωωτικῆς ἐτυμηγορίας* (1).— Οἱ σύνεδροι οὐδέποτε δύνανται νὰ ματαιώσωσι τὰ ἀποτελέσματα ἐτυμηγορίας ἀθωωτικῆς, καὶ ἂν δηλώσωσιν οἱ πλεῖστοι τῶν ἐνόρκων ὅτι αὕτη προῆλθεν ἐξ ἀγνοίας τῶν περὶ ἀμύνης ζητημάτων. — Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 65 τοῦ 1858, φέρουσα.

Απόφ. Επειδή, κατὰ τ' ἄρθ. 440, 441, 446 καὶ 447 τῆς ποιν. δικονομίας, ἐὰν ἡ νομίμως καταρτισθεῖσα ἐτυμηγορία τῶν

---

(1) Η ἀθώωσις προστατεύει εἰσέτι τὸν κατηγορούμενον κατὰ πάσης νέας διὰ τὴν ἰδίαν πρᾶξιν καταδιώξεως· ἂν ὅμως ἡ ἀπόφανσις τοῦ προέδρου δὲν ἦναι συνέπεια τῆς ἐτυμηγορίας τῶν ἐνόρκων, ἢ οὗτοι δὲν ἐξήντλησαν τὰ ζητήματα, ὑπάρχει ἀφορμὴ εἴτε πρὸς ἐπανάληψιν τῆς διαδικασίας, εἴτε πρὸς ἀκύρωσιν τῆς ἀποφάνσεως. ([1]).

— Η ἀπόφανσις περὶ τῆς ἀθωώσεως τοῦ κατηγορουμένου δὲν ἀποτελεῖ τὸ δεδικασμένον εἰμὴ ἐπὶ τῆς ὑλικῆς πράξεως, ἥτις ἦτο τὸ ἀντικείμενον τῆς κατηγορίας. Εντεῦθεν δὲ ἕπεται ὅτι ὁ κατηγορούμενος δύναται νὰ καταδιωχθῇ ἐκ νέου ἕνεκα τῶν πράξεων, αἱ ὁποῖαι εἶναι συναφεῖς μὲ τὴν ἐκδικασθεῖσαν, ἀλλὰ περὶ τῶν ὁποίων κατηγορία δὲν ἐγένετο ([2]).

Ο κατηγορηθεὶς ὅμως ἐπὶ φόνῳ ἐκ προμελέτης δὲν πρέπει, μετὰ τὴν ἀθώωσίν του, νὰ κατηγορηθῇ ὅτι ἔπραξε φόνον ἐξ ἀπερισκεψίας, καθότι ἡ κατηγορία αὕτη ἀφορᾷ τὸ αὐτὸ γεγονός. Ὅρα Εὐρ. τόμ. 1 σελ. 62, 63.

— Η ἀθωωθεῖσα ἀπὸ τῆς ἐπὶ παιδοκτονίᾳ κατηγορίας καταδιώκεται ἐκ νέου διὰ φόνον ἐξ ἀμελείας; ὅρα τὴν ἀξιόλογον περὶ τούτου διατριβὴν ἐν Εὐρ. τ. 8 σ. 395.

---

(1) Cass. 18 mess. an. IX, D. A. I. 458. — D. P. 4, 61. Encyclop. du droit acquittement, n. 18—20.

(2) Cass. 29 'Οκτ. 1812. Sir. 17, 1, 326—D. a. 167. D. P. 15, 1, 346, Ὅρα Εὐρετ. τόμ. 1 σελ. 149 καὶ ἑπ.

ἐνόρκων ἐγγράφως συντεταγμένη καὶ ὑπογεγραμμένη παρὰ τοῦ προϊσταμένου αὐτῶν ἀναγνωσθῇ ἐπὶ δημοσίᾳ συνεδριάσει παραδοθῇ εἰς τὸν πρόεδρον τῶν συνέδρων καὶ δὲν εἶναι ἀτελὴς ἢ ἀντιφατική, καθίσταται ἀμετάκλητος καὶ ὁ κατηγορούμενος ἀποκτᾷ ἐπ' αὐτῆς δικαίωμα· οἱ δὲ σύνεδροι μόνον εἰς περίπτωσιν καθ' ἣν κηρυχθῇ ἔνοχος ὁ κατηγορούμενος καὶ εἶναι ὅλοι ὁμοφώνως πεπεισμένοι, ὅτι ἡ ἐτυμηγορία προῆλθεν ἐξ ἀπάτης, ἔχουσι τὸ δικαίωμα ν' ἀναβάλωσι τὴν ἀπαγγελίαν τῆς ἀποφάσεως καὶ νὰ παραπέμψωσι τὴν κατηγορίαν πρὸς ἐπανηλημμένην συζήτησιν εἰς τὴν προσεχῆ συνεδρίασιν τοῦ δικαστηρίου τῶν ἐνόρκων· οὐδέποτε ὅμως καὶ ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ δύνανται νὰ ματαιώσωσι τὰ ἀποτελέσματα τακτικῆς ἀθωωτικῆς ἐτυμηγορίας· ἡ δὲ ὑπὸ χρονολογίαν 13 Μαΐου 1858 ἐτυμηγορία τῶν ἐνόρκων, ἔχουσα ὡς ἑξῆς· ατιμίως καὶ εὐσυνειδήτως λέγω ὅτι ἡ ἐτυμηγορία τῶν ἐνόρκων, καταρτισθεῖσα διὰ τῆς νομίμου πλειονοψηφίας εἶναι αὕτη· ναί, εἶναι ἔνοχος ὁ κατηγορούμενος Σπύρ. Ν. Μιχαλόπουλος, γεννηθεὶς καὶ κατοικῶν εἰς Γαργαλιάνους ἐτῶν 20 παντοπώλης, ὅτι κατὰ τὴν 14 Ἰουλ. 1857 ἐν Γαργαλιάνοις ἀπρομελετήτως εἰς βρασμὸν ψυχικῆς ὁρμῆς καὶ ἀπαρασκευάστους διαπληκτισμοὺς ἀπεράσισε καὶ ἐξετέλεσε τραυματισμὸν κατὰ τοῦ Διονυσ. Παπαπαναγιωτοπούλου διὰ μαχαιρίου εἰς τὴν κοιλίαν, ἐκ τοῦ ὁποίου τραυματισμοῦ ἐστερήθη οὗτος μετὰ τρεῖς ἡμέρας τῆς ζωῆς, οὐχὶ δὲ καὶ κατὰ τοῦ Σπύρου Σταματοπούλου τραυματισμὸν κατὰ τὸν ἀριστερὸν βραχίονα, ὅστις ἐκ τοῦ τραύματος τούτου ὑπέστη νόσον καὶ πρὸς ἐργασίαν ἀνικανότητα πλέον τῶν τριῶν καὶ ἔλαττον τῶν 30 ἡμερῶν, ἢ ἔλαττον τριῶν ἡμερῶν· ναί, κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἀνωτέρω πράξεως ὁ εἰρημένος κατηγορούμενος παρωξύνθη ὑπὸ τοῦ τραυματισθέντος δι' ἀθεμίτων ὀνειδισμῶν καὶ ὕβρεων· ναί, διὰ χαλεπῶν ὀνειδισμῶν καὶ ὕβρεων ἢ βαρειῶν αἰκιῶν· ναί, κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν αὐτῶν πράξεων ὁ κατηγορούμενος ἠναγκάσθη νὰ κάμῃ χρῆσιν τῆς οἰκείας δυνάμεως διὰ νὰ ὑπερασπισθῇ ἑαυτὸν ἐναντίον βιαίας καὶ παρανόμου ἐπιθέσεως τοῦ τραυματισθέντος εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, ἡνωμένης μὲ κίνδυνον τῆς ζωῆς ἢ τῆς ὑγείας του, καὶ τὴν ὁποίαν ἐπίθεσιν ἀνωτέρα βοήθεια τῆς ἀρχῆς δὲν ἠδύνατο ν' ἀποτρέψῃ· ναί, ὑπῆρχε καιρὸς καὶ εὐκολία πρὸς χρῆσιν μικροτέρων καὶ μὴ ἀγνώστων εἰς τὸν κατηγορούμενον μέσων δι' ὧν οὗτος ἠδύνατο ἄνευ παντὸς κινδύνου ν' ἀποφύγῃ τὴν ἐπίθεσιν ταύτην· καί, προκύπτει μετὰ πιθανότητος ἐκ τῶν περιστάσεων ὅτι ὁ κατηγορούμενος ὑπερέβη τῆς συγχωρουμένης ὑπερασπίσεως τὸ μέτρον ἀπὸ τὸ αἰφνίδιον, τὸν ὑπερβολικὸν φόβον ἢ ἀπὸ ταραχὴν

τοῦ νεώς. Ἐν Καλάμαις τὴν 13 Μαΐου 1858 ὁ προϊστάμενος τῶν ἐνόρκων Π. Μπαρλῆς» φέρει ὅλα τὰ παρὰ τοῦ νόμου ἀπαιτούμενα προσόντα, ἀνεγνώσθη ἐπὶ δημοσίᾳ συνεδριάσει, ἐνεχειρίσθη εἰς τὸν πρόεδρον τῶν συνέδρων (ὅρα πρακτικὰ τῶν ἐν Καλάμαις κακουργιοδικῶν τῆς 13 Μαΐου 1858), καὶ δὲν εἶναι ἀτελὴς ἢ ἀντιφατική, ὡς καὶ τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων ἀπεφάνθη διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 27 τῆς αὐτῆς χρονολογίας ἀποφάσεώς του· ἄρα, ἀκυρῶσαν τὸ δικαστήριον τὴν εἰρημένην ἐτυμηγορίαν, διότι εἰς κατ' ἀρχάς, καὶ ἀκολούθως οἱ πλεῖστοι τῶν ἐνόρκων, ἐδήλωσαν, ὅτι αὕτη προῆλθεν ἐξ ἀγνοίας τῆς λύσεως τῶν τῆς ἀμύνης ζητημάτων, καὶ καταδικάσαν, διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 30 τῆς αὐτῆς χρονολογίας ἀποφάσεώς του, τὸν ἀναιρεσείοντα ἐπὶ τῇ βάσει ἄλλης ἐπελθούσης ἐτυμηγορίας, παρέβη τὰ καθήκοντά του καὶ παρεβίασε τὸ παρὰ τοῦ κατηγορουμένου κεκτημένον δικαίωμα, ὅπερ καὶ ἐπεκαλέσθη οὗτος· ὅθεν καὶ αἱ δύο ἀνωτέρω ἀποφάσεις εἰσὶν ἀναιρετέαι.

§ 825. *Ἀποτέλεσμα ἀκυρωθείσης ἐτυμηγορίας* (1).—Ἡ νομίμως ἀκυρωθεῖσα ἐτυμηγορία δὲν δύναται νὰ ἀποτελέσῃ δεδικασμένον. Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 11 τοῦ 1854.

Απόφ. Ἐπειδὴ ἡ πρώτη τῶν ἐνόρκων ἐτυμηγορία εἶναι καταδικαστική, διότι ἀμφότεροι οἱ ἀναιρεσείοντες ἐκηρύχθησαν ἔνοχοι δι' αὐτῆς, ἡ δὲ ἀπόδοσις τῶν κλαπέντων πραγμάτων, τὴν ὁποίαν οἱ ἔνορκοι παρεδέχθησαν, ἤθελεν εἶσθαι (ὑποτιθεμένης τῆς ἐτυμηγορίας ἐγκύρου) λόγος ἐξαλείφων μὲν τὸ ἀξιόποινον (ἀριθ. 378 καὶ 114 ποιν. νόμου), οὐχὶ ὅμως μεταβάλλων τὸν χαρακτῆρα τῆς ἐτυμηγορίας. Ὅρα ἀνωτ. § 422.

Ἐπειδή, κατὰ τὰ συνδυασμένα ἄρθρα 441 καὶ 458 § 13 τῆς ποιν. δικονομίας, ἂν ἡ ἐτυμηγορία ἦναι καταδικαστική, δὲν ἀρκεῖ ν' ἀναφέρηται ὅτι κατηρτίσθη διὰ τῆς πλειονοψηφίας, ἀλλὰ πρέπει, ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος, ν' ἀποφαίνηται ὅτι κατηρτίσθη οὔσης τῆς παρὰ τοῦ νόμου ἀπαιτουμένης πλειονοψηφίας· ἐν δὲ τῇ ἀνωτέρῳ καταδικαστικῇ ἐτυμηγορίᾳ ἀναφέρεται μόνον ὅτι κατηρτίσθη διὰ πλειονοψηφίας· ἑπομένως ὀρθῶς ἠκυρώθη παρὰ τοῦ δικαστηρίου τῶν συνέδρων. Πρλ. ἀνωτ. § 718 ἑπ.

Ἐπειδὴ καθίσταται πάντη ἄσκοπος ἡ ἐξέτασις ἂν ὀρθῶς ἡ ἐτυ-

---

(1) Ἡ ἐτυμηγορία, τὴν ὁποίαν παρὰ τὸν νόμον ἠκύρωσαν οἱ σύνεδροι, διατηρεῖ ὅλον τὸ κῦρός της καὶ παράγει τὰ ἔννομα ἀποτελέσματά της. Cass. 15 Φεβρ. 1834.

μηγορία αὕτη ἠκυρώθη καὶ ἕνεκα ἀντιφάσεων, καθότι ὡς πρὸς ἀμφοτέρους τοὺς ἀναιρεσείοντας ἤρκει ὁ ἀνωτέρω λόγος πρὸς ἀκύρωσιν αὐτῆς.

Ἐπειδὴ ὀρθῶς ἐπίσης δὲν παρεδέχθησαν οἱ σύνεδροι τὰς περὶ δεδικασμένου καὶ ἀσαφείας προτάσεις τῶν ἀναιρεσειόντων· καθότι, ἀκυρωθείσης τῆς πρώτης ἐτυμηγορίας, αὕτη δὲν ἠδύνατο, καθὸ μὴ νομικῶς ὑπάρχουσα, ν' ἀποτελέσῃ δεδικασμένον, καὶ καθότι διὰ τῆς ἀρνήσεως· οὔχι, καὶ ἄνευ τοῦ δευτέρου ἀρνητικοῦ «δὲν», ἀποδεικνύεται ἀρκούντως ὅτι οἱ ἔνορκοι ἔλυσαν ἀποφατικῶς τὸ ζήτημα τῆς ἀποδόσεως τῶν κλοπιμαίων πραγμάτων· ἄρα δὲν ὑπῆρχεν ἀμφιβολία ἢ ἀσάφεια.

— Ὅταν ἀναιρῆται ἀπόφασίς τις διότι δὲν ἐτέθη ζήτημα περὶ ἀμύνης, τὰ ζητήματα, ὅσα ἐλύθησαν ἀρνητικῶς ὑπὲρ τοῦ κατηγορουμένου, μένουσιν ἀκέραια. Απόφ. ποιν. Αρ. Π. 96 τοῦ 1852, ἣν ἐν § 583. Πρβ. § 830, 832 ἑπ.

§ 826. Οἱ ἔνορκοι, ὡς ὁμὰς συγκροτοῦσα ὡρισμένον δικαστήριον ἐνόρκων, θεωρεῖται δημοσία ἀρχή, ἡ δὲ ἐτυμηγορία των εἶναι δικαστικὴ ἀπόφασις. Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 125 τοῦ 1856, φέρουσα.

Απόφ. Ἐπειδή, ἂν καὶ οἱ ἔνορκοι κατ' ἰδίαν μὲν θεωρούμενοι καὶ ἐφ' ὅσον δὲν ἐκτελοῦσι τὰ ἐπιβεβλημένα αὐτοῖς καθήκοντα δὲν κατατάσσονται μεταξὺ τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων, οὐδὲν ἧττον ὅμως ἡ ὁμὰς τῶν συγκροτούντων ὡρισμένον δικαστήριον ἐνόρκων κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν καθηκόντων των θεωρεῖται ὑπὸ τοῦ νόμου ὡς δημοσία ἀρχὴ (κεφ. Δ' ἀριθ. 2 ἄρθ. 21 τοῦ περὶ ἐξυβρίσεως καὶ περὶ τύπου νόμου), ἡ δὲ ἐτυμηγορία αὐτῶν, κατηρτισμένη κατὰ τὸν προσήκοντα τύπον, εἶναι δικαστικὴ ἀπόφασις, ἤτοι δημόσιον ἔγγραφον παρέχον πλήρη ἀπόδειξιν τῶν ἐν αὐτῷ περιεχομένων, μέχρις ἀποδείξεως τῆς πλαστογραφίας, καὶ καθ' οὗ δὲν εἶναι δεκτὸν εἰμὴ μόνον τὸ ἔνδικον τῆς ἀναιρέσεως μέσον, ἄρθ. 441, 443 τῆς πολιτ. δικονομίας· ὅθεν ὁ προϊστάμενος τῶν ἐνόρκων, ὁ κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν δημοσίων αὐτοῦ καθηκόντων, ἤτοι κατὰ τὴν σύνταξιν καὶ ἀνάγνωσιν τῆς ἐτυμηγορίας τοῦ ὁρκωτικοῦ δικαστηρίου ἐν γνώσει βεβαιῶν καὶ ἐπιμαρτυρῶν ἐπὶ τῇ ἐπισημότητι τῆς ἀρχῆς, ἣν περιβέβληται, ἀπόφασιν ἄλλην παρὰ τὴν ὑπὸ τοῦ ἐνόρκου δικαστηρίου ἀληθῶς καταρτισθεῖσαν, ἤτοι ἐν γνώσει βεβαιῶν καὶ ἐπιμαρτυρῶν ψευδῆ γεγονότα ὡς ἀληθῆ, ὑπάγεται, καθὸ προϊστάμενος δημοσίας ἀρχῆς, εἰς τὸν ὁρισμὸν τοῦ ἄρθ. 255 ποιν. τοῦ νόμου, ὡς αὐτουργὸς πλαστογραφίας, τὸ δὲ

συμβούλιον τῶν ἐν Ναυπλ. ἐφετῶν, καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι εἶναι ἀληθὴς ἡ τοιαύτη εἰς τὸν ἀναιρεσίβλητον ἀποδιδομένη πρᾶξις, ἀπεφήνατο ὅτι δὲν ὑπάρχει ἀφορμὴ πρὸς κατηγορίαν, ὡς μὴ ὑπάρχοντος δῆθεν ὅρου τοῦ ποιν. νόμου τιμωροῦντος αὐτήν.

§ 827. Πρλ. τὰ περὶ ἀναιρέσεως.

Ἀποτελέσματα τῆς ἐτυμηγορίας ὡς πρὸς τὰς πρὸς ἀναίρεσιν προσφυγὰς καὶ τὰς ἐνώπιον ἄλλων συνέδρων παραπομπὰς (1).

830. Ἡ ἀναίρεσις ἀποφάσεως καταδικαστικῆς συνεπιφέρει τὴν ἀναίρεσιν καὶ τῶν ἀποφατικῶν ἀπαντήσεων τῆς ἐτυμηγορίας; Ὅρα τὴν ἀξιόλογον περὶ τούτου διατριβήν, ἣν κατεχώρισα εἰς Εὐρ. τόμ. 1 σελ. 149 ἐπ. καὶ τὸ Εὐρ. τοῦ Morin λ. cassassion καὶ τὸν ἀνωτ. § 825 ἐν τέλ. καὶ τὰ ἑπ.

§ 831. Ὅταν ἀναιρῆται ἀπόφασίς τις ὡς στηριζομένη εἰς ἐτυμηγορίαν καταδικαστικήν, ἐν ᾗ δὲν ὑπῆρχαν αἱ λέξεις *νομίμου πλειονοψηφίας*, ὁ κατηγορούμενος δὲν ἀπολύεται, διότι ἀπόλυσις λαμβάνει χώραν ὅταν ἐκηρύχθη τὶς ἔνοχος διὰ πρᾶξιν μὴ κολάσιμον· ἐν δὲ τῷ θέματι, περὶ οὗ ὁ λόγος, ἡ ἀπόφασις στηρίζεται εἰς ἐτυμηγορίαν ἁπλῶς ἀτελῆ. 500 ποιν. δικ. Απ. ποιν. Αρ. Π. 91 τοῦ 1847 ἐν Εὐρ. τ. 7 σ. 271.

§ 832, Ὅταν οἱ ἔνορκοι ἠρνήθησαν ὅτι ἐνήργησέ τις πρᾶξιν τινὰ ὡς αὐτουργός, ἀναιρεῖται δὲ ἡ ἀπόφασις ὡς πρὸς τὸ περὶ συνεργείας ζήτημα, ἡ παραπομπὴ πρὸς νέαν ἐκδίκασιν περιορίζεται πλέον μόνον εἰς τὸ περὶ συνεργείας. Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 96 τοῦ 1858. Πρλ. § 830.

§ 833. Ὅταν ἡ ἐτυμηγορία ἦναι προφανῶς ἀντιφατικὴ (οἷον ὅταν οἱ ἔνορκοι ἀποφαίνωνται ἀφ' ἑνὸς μὲν ὅτι ὁ .... δὲν ἐξετέλεσεν ἀνθρωποκτονίαν, ἀφ' ἑτέρου δὲ ὅτι τὴν ἐξετέλεσε καθ' ὑπέρβασιν τῶν νομίμων ὁρίων τῆς ἀμύνης), οἱ σύνεδροι δὲν πρέπει νὰ ἐκδίδωσιν ἀθωωτικὴν ἀπόφασιν, ἀλλὰ πρέπει νὰ προκαλῶσι τὴν διόρθωσιν τῆς ἐτυμηγορίας· ἄλλως, ἐπέρχεται ἀναίρεσις, ἡ σύλληψις τοῦ κατηγορηθέντος καὶ ἡ ἐκ νέου ἐκδίκασις αὐτοῦ, δυνάμει τῶν ἄρθρ. 480, 443, 477 καὶ 420 § 1 τῆς ποιν. δικον. Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 76 τοῦ 1848.—Καὶ ἐσχάτως ὁ Ἀρ. Πάγος ἐδά-

(1) Δαλλ. λέξ. Instr. crim. ἀρ. ἀρ. 3258 ἐπ. καὶ ἡμέτ. Εὐ. λ. Ἀναίρεσις.

διστε τὴν αὐτὴν ὁδὸν, διατάξας νὰ δικασθῇ ἐκ νέου εἷς, ὅστις ἐκηρύχθη ἀθῶος, συνεπείᾳ ἀντιφατικῆς ἐτυμηγορίας. Ἴδε κατωτ. εἰς τὰς προσθήκας ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 24 τοῦ 1860. κατωτ. § 867.

§ 840. *Λόγοι ἀναιρέσεως. — Διατυπώσεις.* — Ὅρα τὰ περὶ τούτου ἐν λέξ. Ἀναίρεσις.— Παράβολον.— Ἡ διαφορὰ δύο ἐτυμηγοριῶν, ἐκδοθεισῶν εἰς δύο διακεκριμμένας δίκας καὶ διὰ τὴν αὐτὴν πρᾶξιν, δὲν εἶναι λόγος ἀναιρέσεως. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 4 τοῦ 1856.

Πρακτικὰ τῆς συνεδριάσεως.

§ 845. Ὅρα ὅσα ἐξέθεσα ἐν λέξ. Πρακτικά. Πρβ. καὶ τὸν ἐν τῷ τέλει τοῦ ἄρθρου τούτου Πίνακα ἐν λ. Πρακτικά.

§ 846. Γενικαὶ περὶ πρακτικῶν παρατηρήσεις. Ἴδε Δαλλ. λέξ. instr. crim. ἀρ. 3634 ἐπ.

§ 847. Δύνανται νὰ ὦσι τυπωμένα; αὐτ. ἀρ. 3647 ἐπ.

§ 848. Πότε καὶ πῶς συντάσσονται; αὐτ. ἀρ. 3651 ἐπ.

§ 849. Χρονολόγησις καὶ ὑπογραφὴ αὐτῶν. αὐτ. ἀρ. 3654 ἐπ.

§ 850. Περιεχόμενον αὐτῶν.— Ἰσχὺς αὐτῶν. αὐτ. ἀρ. 3667.

§ 851. Παρεισγραφαί. Διαγραφαὶ κτλ.— αὐτ. ἀρ. 3714 ἐπ.

§ 852. Ὁ νόμος δὲν διατάττει ν' ἀντιγράφηται εἰς τὰ πρακτικὰ ὁλόκληρος ἡ ἐτυμηγορία τῶν ἐνόρκων, ἀλλ' ἀρκεῖ νὰ γίνηται εἰς αὐτὰ μνεία τῆς ἀναγνώσεως αὐτῆς. Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Π. ρς' τῆς 6 Νοεμβρ. 1837 (σελ. 232 τ. 1 τῆς Νομολ.).

§ 853. Τὰ τῆς συνεδριάσεως πρακτικὰ δὲν δύνανται ν' ἀναφέρωσι πῶς ἐγένετο ἡ ψηφοφορία καὶ πῶς ἐσκέφθησαν οἱ δικασταὶ, ὡς ἀναφερομένων ὅλων τούτων εἰς τὰ πρακτικὰ τῆς διασκέψεως Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Π. 120 τοῦ 1852.

§ 854. Δὲν εἶναι παραδεκτὴ ἡ ἐπὶ πλαστογραφίᾳ προσβολὴ κατὰ τῶν πρακτικῶν εἰμὴ ὅταν τὰ προτεινόμενα γεγονότα ἔχωσιν ἐπιῤῥοὴν καὶ εἰσὶ τοιαῦτα, ὥστε νὰ κλονίζωσι τὴν πίστιν των. Cass. 30 Ἰουν. 1838.

Il n'y a pas lieu à admettre la démande en inscription de faux tendant à prouver, contrairement au procés-verbal, qu'un témoin n'a pas prêté serment, si l'accusé n'a pas démandé acte de cette irrégularité dans la séance même, où elle a été commise. Cass. 22 Janv. 1841.

Υπόδειγμα πρακτικῶν τῆς ά συνεδριάσεως.

. . . .

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τὴν . . . . τοῦ μηνὸς . . . . τοῦ ἔτους . . . . . οἱ ἀνωτέρω σημειωθέντες Σύνεδροι, Εἰσαγγελεὺς καὶ Γραμματεὺς συνῆλθον εἰς δημοσίαν συνεδρίασιν ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ τοῦ διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Κακουργιοδικείου ἐν τῇ πόλει ταύτῃ (. . . .) προσδιωρισμένου καταστήματος.

Ὁ παρὰ τῷ δικαστηρίῳ τούτῳ Εἰσαγγελεὺς τῶν ἐν . . . . Πρωτ. (ὑποκατασταθεὶς ὡς τοιοῦτος εἰς τὸ Δικαστ. τοῦτο ὑπὸ τοῦ παρὰ τοῖς ἐν . . . . ἐφέταις Εἰσαγγελέως) λαβὼν τὸν λόγον ᾐτήσατο νὰ κηρυχθῇ ἡ ἔναρξις τῶν ἐργασιῶν τοῦ Κακουργιοδικείου τούτου, ὁ δὲ πρόεδρος, λαβὼν ὑπ' ὄψιν 1) τὸ ἀπὸ . . . . διάταγμα, δι' οὗ προσδιωρίσθη ἕδρα τοῦ κατὰ τὴν περιφέρειαν τῶν ἐν . . . . ἐφετῶν τακτικοῦ (ἢ ἐκτάκτου Κακουργιοδικείου) ἡ πόλις . . . . 2) τὴν ἀπὸ . . . . ἀπόφασιν τοῦ ἐπὶ τῆς Δικαιοσ. ὑπουργείου, δι' ἧς διωρίσθη τὸ προσωπικὸν τῶν συνέδρων· 3) τὴν ἀπὸ . . . . πρᾶξιν τοῦ προέδρου τῶν ἐν . . . . ἐφετῶν, δι' ἧς προσδιωρίσθη ἡμέρα ἐνάρξεως τῶν κακουργιοδικῶν ἡ σήμερον. — 4) τὰς περὶ τοιχοκολλήσεως τῆς πράξεως ταύτης ἀποδείξεις τῶν ἁρμοδίων ἀρχῶν· 5) τὴν ἀπὸ . . δηλοποίησιν τοῦ προέδρου τῶν ἐν . . . . ἐφετῶν, δι' ἧς γνωστοποιοῦνται τὰ ὀνόματα τῶν κληρωθέντων διὰ τὴν . . . . σύνοδον τοῦ ἔτους . . . . τακτικῶν καὶ ἀναπληρωτικῶν ἐνόρκων· — 6) τὰ ἀπὸ . . . . ὑπ' ἀρ. . . . . φύλλα τῆς ἐφημερίδος . . . . ἐν ᾧ κατεχωρίσθησαν αἱ δύω αὗται πράξεις τοῦ προέδρου, ἐκήρυξε τὴν ἔναρξιν τῆς . . . . συνόδου τοῦ ἔτους . . . .

Μετὰ τοῦτο, ὁ πρόεδρος παρήγγειλε τὸν γραμματέα νὰ ἐκφωνήσῃ τὰ ὀνόματα τῶν κατὰ τὴν δημοσίαν συνεδρίασιν τῶν ἐν . . . . ἐφετῶν, τὴν γενομένην τὴν . . . ., κληρωθέντων τριάκοντα τακτικῶν καὶ τεσσάρων ἀναπληρωτικῶν ἐνόρκων, ὧν ὁ κατάλογος ἐδημοσιεύθη εἰς τὸ ἀπὸ . . . . ὑπ' ἀρ. . . . . φύλλον τῆς ἐφημερίδος τῆς . . . .

Ἐκφωνήσαντος τοῦ Γραμματέως τὸν κατάλογον αὐτὸν πλήρη, ἐνεφανίσθησαν οἱ Κύριοι

1) . . . .
2) . . . .

κτλ. κτλ.

Ὁ Εἰσαγγελεὺς ἐπρότεινε νὰ καταδικασθῶσιν οἱ ἀπολιπόμεν

ἔνορκοι εἰς χρηματικὴν ποινὴν. . . ., τὸ δὲ τῶν συνέδρων δικαστήριον, σκεφθὲν ἐπὶ τῶν ἑδρῶν του μυστικῶς, ἐξέδοτο τὴν ὑπ' ἀριθ. . . . ἀπόφασιν ἀπαγγελθεῖσαν παραχρῆμα δημοσίως ὑπὸ τοῦ προέδρου, δι' ἧς. . . .

Ὑπεβλήθη αἴτησις τοῦ ἐνόρκου. . . ζητοῦντος τὴν ἀπαλλαγήν του, διότι . . . Ἀκουσθέντος δὲ καὶ τοῦ Εἰσαγγελέως, τὸ δικαστήριον, σκεφθὲν ἐπὶ τῶν ἑδρῶν του μυστικῶς. . . . (ὡς ἀνωτέρω).

Ὁ πρόεδρος παρατηρήσας ὅτι, διὰ τῶν ἐμφανισθέντων ὡς ἀνωτέρω ἐνόρκων, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ σχηματίζηται δικαστήριον ἐνόρκων, καὶ ὅτι διὰ τοῦτο πρέπει νὰ γίνῃ νέα κλήρωσις κατὰ τὸ ἄρθρον 63 τοῦ δικαστικοῦ ὀργανισμοῦ, παρήγγειλε τὸν γραμματέα νὰ ἐκφωνήσῃ τὰ ὀνόματα τῶν προσώπων, τὰ ὁποῖα, (διαλαμβανόμενα εἰς τὸν ἰδιαίτερον (εἰδικὸν) κατάλογον τὸν παρὰ τοῦ νομάρχου. . . . καὶ τοῦ ἐπαρχιακοῦ συμβουλίου. . . . συνταχθέντα καὶ παρὰ τοῦ αὐτοῦ νομάρχου ἀποσταλέντα πρὸς τὸν. . . .) κατοικοῦσιν ἐν τῇ πόλει ταύτῃ (. . . .), καὶ περιέχονται εἰς τὸν κατάλογον τὸν δημοσιευθέντα εἰς τὸ (ἢ εἰς τὴν σελ. . . . .) ἀπὸ. . . . ὑπ' ἀρ. . . . . φύλλον τῆς ἐφημ. τῆς Κυβερν τοῦ ἔτους. . . .

Ὅλα τὰ ὀνόματα ταῦτα (τὰ ἐν τῷ εἰδικῷ καταλόγῳ) ἐκφωνηθέντα ὡς ἀνωτέρω ἐτέθησαν ὑπὸ τοῦ προέδρου εἰς τὴν κληρωτίδα, ἐξ ἧς, ἀνακινηθείσης προηγουμένως ἐν τάξει, ὁ πρόεδρος εξάγων δημοσίως ἀνὰ ἓν τὰ ῥιφθέντα ὀνόματα τὰ ἐξεφώνει δημοσίως. Ἐκληρώθησαν δὲ κατὰ τὴν ἑπομένην τάξιν οἱ ἑξῆς, ἤτοι οἱ Κύριοι.

1) . . . .
2) . . . . κτλ. (1).

---

(1) Ἐνδέχεται νὰ γίνωσι προτάσεις τινές· ὡς παράδειγμα δὲ σημειοῦμεν τὰ ἑξῆς.

«Λαβὼν τὸν λόγον ὁ εἰσαγγελεὺς παρετήρησεν ὅτι ἐκ τῶν εἰς τὸν εἰδικὸν κατάλογον σημειουμένων ὡς κατοικούντων ἐν Ἀθήναις ὁ μὲν. . . . ἀπεβίωσεν, οἱ δὲ. . . . ἐκληρώθησαν ἤδη ἐνώπιον τῶν ἐν. . . . ἐφετῶν ὡς τακτικοὶ (ἢ ἀναπληρωτικοί)· ὥστε τὰ ὀνόματα αὐτῶν δὲν πρέπει νὰ τεθῶσιν εἰς τὴν κληρωτίδα· οἱ δὲ. . . . ἐξεπλήρωσαν δεόντως τὰ καθήκοντα τοῦ ἐνόρκου κατὰ τὴν παρελθοῦσαν καὶ προπαρελθοῦσαν σύνοδον, ὡς τοῦτο βεβαιοῦται ἐκ τῶν ἀπὸ. . . . ἐγγράφων τῶν προέδρων τῶν Κακουργιοδικῶν τῆς. . . .

Ὁ πρόεδρος παρατηρήσας ὅτι διὰ τῶν ἀνωτέρω προσώπων δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ συγκροτῆται ἐν τάξει δικαστήριον ἐνόρκων, παρήγγειλε, μετὰ τὴν ἐξάντλησιν τοῦ εἰδικοῦ καταλόγου, τὸν γραμματέα νὰ ἐκφωνήσῃ τὰ ὀνόματα τῶν ἄλλων πολιτῶν τῶν κατοικούντων ἐν τῷ τόπῳ τῆς συνόδου (δηλ. ἐν....) καὶ δυναμένων νὰ ἐκλεχθῶσιν, ὄντων δὲ ἐγγεγραμμένων εἰς τὸν κατάλογον τὸν δημοσιευθέντα εἰς τὴν σελ..... τῆς Ἐφημ. τῆς Κυβερν. τοῦ ἔτους ....— Ἑπομένως ὁ γραμματεὺς προέβη εἰς τὴν ἐκφώνησιν ὅλων αὐτῶν τῶν πολιτῶν, τὰ δὲ ὀνόματά των ἔβαλεν ὁ πρόεδρος εἰς τὴν κληρωτίδα, ἐξ ἧς......(κτλ. ὡς ἀνωτέρω).

Ἐνταῦθα ἔπαυσεν ἡ κλήρωσις, εἰπόντος τοῦ προέδρου ὅτι διὰ τῶν ἀνωτέρω προσώπων εἶναι δυνατὸν νὰ συγκροτῆται δικαστήριον ἐνόρκων.

Ὁ εἰσαγγελεύς, λαβὼν τὸν λόγον, ἐπρότεινε νὰ διορισθῶσιν ὡς κλητῆρες τοῦ ἀκροατηρίου οἱ....καὶ νὰ γίνηται ἡ ἔναρξις τῶν συνεδριάσεων ἀπὸ τῆς 9ης π. μ. Τὸ δὲ δικαστήριον, σκεφθὲν ἰδίᾳ ἐπὶ τῶν ἑδρῶν του, ἐξέδοτο τὴν ὑπ' ἀριθ.....ἀπόφασιν, ἀπαγγελθεῖσαν παραχρῆμα δημοσίως ὑπὸ τοῦ προέδρου, δι' ἧς....

Μετὰ ταῦτα ὁ πρόεδρος, εἰπών, ὅτι οἱ σήμερον κληρωθέντες πρέπει νὰ εἰδοποιηθῶσι παραχρῆμα, διέλυσε τὴν συνεδρίασιν.

. . . .

συνόδου τοῦ ἔτους...., διὰ καὶ παρὰ τοῦ νομάρχου....διεγράφησαν ἐκ τοῦ καταλόγου τῶν δυναμένων νὰ ὑπηρετήσωσιν ὡς ἔνορκοι κατὰ τὴν παροῦσαν σύνοδον. Διὰ τοῦτο ἐπρότεινεν ὁ εἰσαγγελεὺς νὰ μὴ τεθῶσιν εἰς τὴν κληρωτίδα οὐδ' αὐτῶν τὰ ὀνόματα.

Οἱ σύνεδροι, διασκεφθέντες μυστικῶς ἀπὸ τῶν ἑδρῶν των, ἐξέδωκαν τὴν ὑπ' ἀριθ.....ἀπόφασιν, ἀπαγγελθεῖσαν δημοσίᾳ καὶ παραχρῆμα ὑπὸ τοῦ προέδρου, δι' ἧς....

Μετὰ τὴν δημοσίευσιν τῆς ἀποφάσεως ταύτης, ὁ πρόεδρος ἔθεσεν ἐν τῇ κληρωτίδι τὰ ἑξῆς ὀνόματα, ἤτοι......ἅτινα εἰσὶ τὰ ὑπολειπόμενα ἐκ τῶν εἰς τὸν εἰρημένον ἰδιαίτερον κατάλογον ἀναφερομένων κατοίκων τῆς πόλεως ταύτης (....) μετὰ τὴν ἀφαίρεσιν τῶν ἐν τῇ εἰρημένῃ ὑπ' ἀριθ.....ἀποφάσει μνημονευομένων· ἐξάγων δὲ δημοσίως ἀνὰ ἓν τὰ ῥιφθέντα ὀνόματα τὰ ἐξεφώνει δημοσίως· ἐκληρώθησαν δὲ κατὰ τὴν ἑπομένην τάξιν τὰ ἑξῆς, ἤτοι....

Υπόδειγμα πρακτικῶν τῆς συνεδριάσεως τοῦ δικαστηρίου τῶν ἐν····Κακουργιοδικῶν.

Συνεδρίασις τῆς····1860.

Πρόεδρος····

Σύνεδρος····

Εἰσαγγελεύς····τῶν ἐν····πλειμμελειοδικῶν, ὑποκαταστα-θεὶς ὑπὸ τοῦ παρὰ τοῖς ἐν····ἐφέταις.

Γραμματεὺς τῶν ἐν····πρωτοδικῶν.

Ἔκθεσις τῶν πρακτικῶν.

Ἡ συνεδρίασις ἐγένετο δημοσίως εἰς τὸ ἀκροατήριον τοῦ δικαστικοῦ καταστήματος····(1), προσδιορισθὲν ὡς τοιοῦτον καὶ διὰ τὰς δημοσίας συνεδριάσεις τοῦ Κακουργιοδικείου, κατὰ τὰ περὶ τούτου διατεταγμένα (2).

Κατὰ διαταγὴν τοῦ προέδρου, προσήχθησαν εἰς τὸ ἀκροατήριον οἱ κατηγορούμενοι ἐλεύθεροι δεσμῶν, ὑπὸ στρατιωτῶν ἁπλῶς φυλασσόμενοι· ἐρωτηθέντες δὲ ὑπὸ τοῦ προέδρου περὶ τῆς ταυτότητός των ἀπήντησαν

1) ὁ μὲν ὅτι ὀνομάζεται····ἐγεννήθη ἐν····κατοικεῖ ἐν····ἡλικίας ἐτῶν····ἔγγαμος, ἔχων τέκνα····, ἐπαγγέλματος····ἀγράμματος καὶ χριστιανός. Ἔχει δὲ συνήγορον τὸν····παρόντα.

2) ὁ δὲ . . . .

κ. τ. λ. . . . . (3), (4).

Μετὰ τοῦτο, οἱ κατηγορούμενοι αὐτοὶ κατέλαβον τὰς θέσεις των, πλησίον των δὲ κατέλαβον τὰς ἕδρας των καὶ οἱ συνήγοροί των.

. . . . (5).

. . . . (6).

Πρὸς σχηματισμὸν τοῦ δικαστηρίου τῶν ἐνόρκων, ὁ πρόεδρος παρήγγειλε τὸν γραμματέα νὰ καλέσῃ κατὰ τὴν διὰ τῆς κληρώσεως προσδιορισθεῖσαν τάξιν καὶ κατ' ὄνομα τοὺς κατὰ τὴν····

---

(1) Τῶν ἐν····πρωτοδικῶν (ἂν τοιοῦτό τι συμβαίνῃ).

(2) Καλὸν νὰ σημειοῦται τὸ περὶ τούτου ἔγγραφον τοῦ ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης ὑπουργείου.

(3) Ἂν πλείονες ἢ συνήγοροι; Ἴδε κατ. σημ. α.

(4) Διερμηνεύς; Ἴδε σημ. κατ. β.

(5) Χωρισμὸς τῆς δίκης. ὅρα κατ. σημ. γ.

(6) Ἂν μακρὰ ἡ δίκη; κατ. σημ. δ.

γενομένην δημοσίαν συνεδρίασιν τῶν ἐν.... ἐφετῶν κληρωθέντας τακτικοὺς ἐνόρκους (7), συνάμα δὲ παρήγγειλεν ὁ πρόεδρος ὅλους ἐν γένει τοὺς παρόντας τακτικούς τε καὶ μὴ ἐνόρκους ν' ἀναγγέλλωσι τὴν εἰς τὸ ἀκροατήριον παρουσίαν των, ἅμ' ἀκούοντες τὸ ὄνομά των ἐκφωνούμενον.

Ἐκφωνήσαντος τοῦ γραμματέως τὰ ὀνόματα τῶν τακτικῶν ἐνόρκων, συμφώνως μὲ τὴν ἀνωτέρω παραγγελίαν, ἐνεφανίσθησαν οἱ Κύριοι:

1) . . . .
2) . . . .
κ.τ.λ. κ.τ.λ.

Μὴ συμπληρωθέντος, διὰ τῶν ἀνωτέρω ἐνόρκων, τοῦ παρὰ τοῦ ἄρθ. 63 τοῦ δικαστικοῦ ὀργανισμοῦ ἀπαιτουμένου ἀριθμοῦ τῶν ἐνόρκων, ὁ γραμματεὺς, κατὰ παραγγελίαν τοῦ προέδρου, ἐκάλεσε, κατὰ τὴν διὰ τῆς κληρώσεως ὁρισθεῖσαν τάξιν καὶ κατ' ὄνομα, τοὺς κατὰ τὴν προσημειωθεῖσαν δημοσίαν συνεδρίασιν τῶν ἐν.... ἐφετῶν κληρωθέντας ἐκ τοῦ εἰδικοῦ καταλόγου τοῦ κατὰ τὸ ἄρθ. 58 τοῦ δικαστικοῦ ὀργανισμοῦ συνταχθέντος ἀναπληρωτικοὺς ἐνόρκους (πλὴν τοῦ διὰ τῆς ἀπὸ....ὑπ' ἀριθ.... ἀποφάσεως τῶν ἐνταῦθα συνέδρων ἀπαλλαγέντος ....) καὶ ἐνεφανίσθησαν οἱ

3) . . . .
4) . . . .
κ.τ.λ. κ.τ.λ.

Μὴ συμπληρωθέντος οὐδὲ δι' αὐτῶν τοῦ παρὰ τοῦ ἄρθρου 63 τοῦ δικαστικοῦ ὀργανισμοῦ ὡρισμένου ἀριθμοῦ τῶν ἐνόρκων, ὁ γραμματεὺς, κατὰ παραγγελίαν τοῦ προέδρου, ἐκάλεσε, κατὰ τὴν διὰ τῆς κληρώσεως προσδιορισθεῖσαν τάξιν καὶ κατ' ὄνομα, τοὺς κατὰ τὴν δημοσίαν τοῦ δικαστηρίου τούτου τῶν συνέδρων συνεδρίασιν τῆς....ἐκ τοῦ εἰδικοῦ καταλόγου κληρωθέντας ἀναπληρωτικοὺς ἐνόρκους, κατοίκους τῆς πόλεως ταύτης, πλὴν τοῦ διὰ τῆς ἀπὸ....ὑπ' ἀριθ.....ἀποφάσεως τοῦ δικαστηρίου τῶν ἐνταῦθα συνέδρων ἀπαλλαγέντος, καὶ ἐνεφανίσθησαν οἱ

5) . . . .
6) . . . .
κ.τ.λ. κ.τ.λ.

---

(7) Προσθετέον, ἂν ὑπάρχῃ περίπτωσις· «πλὴν τῶν διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ.....τῆς....ἀποφάσεως τῶν ἐνταῦθα συνέδρων ἀπαλλαγέντων.

Μὴ συμπληρωθέντος οὔτε δι' αὐτῶν τοῦ παρὰ τοῦ ἄρθρου 63 τοῦ δικαστικοῦ ὀργανισμοῦ ἀπαιτουμένου ἀριθμοῦ τῶν ἐνόρκων, ὁ γραμματεὺς κατὰ παραγγελίαν τοῦ προέδρου, ἐκάλεσε κατὰ τὴν διὰ τῆς κληρώσεως προσδιορισθεῖσαν τάξιν, καὶ κατ' ὄνομα τοὺς κατὰ τὴν, ὡς ἀνωτέρω, τοῦ δικαστηρίου τῶν ἐνταῦθα συνέδρων δημοσίαν συνεδρίασιν τῆς . . . . ἀναπληρωτικοὺς ἐνόρκους, οἵτινες κατὰ τὴν συνεδρίασιν ταύτην ἐκληρώθησαν, μετὰ τὴν ἐξάντλησιν τῶν ἐν τῷ εἰδικῷ καταλόγῳ, ἐκ τοῦ γενικοῦ καταλόγου, ἤτοι τῶν ἄλλων πολιτῶν τῶν κατοικούντων ἐν τῷ τόπῳ τῆς συνόδου (δηλ. ἐν . . . .) καὶ δυναμένων νὰ ἐκλεχθῶσιν, ὄντων δὲ ἐγγεγραμμένων εἰς τὸν παρὰ τοῦ νομάρχου . . . . ἀποσταλέντα ἐπὶ τούτῳ κατάλογον, πλὴν τοῦ διὰ τῆς ἀπὸ . . . . ὑπ' ἀριθ. . . . . ἀποφάσεως τῶν ἐνταῦθα συνέδρων ἀπαλλαγέντος.— Ἐνεφανίσθησαν δὲ ἐξ αὐτῶν οἱ

7) . . . .

8) . . . .

κ.τ.λ. κ.τ.λ.

Μὴ συμπληρωθέντος οὔτε δι' αὐτῶν τοῦ παρὰ τοῦ ἄρθρου 63 τοῦ δικαστικοῦ ὀργανισμοῦ ἀπαιτουμένου ἀριθμοῦ τῶν ἐνόρκων, ὁ γραμματεὺς, κατὰ παραγγελίαν τοῦ προέδρου, ἐκάλεσε κατ' ὄνομα καὶ κατὰ τὴν διὰ τῆς κληρώσεως προσδιορισθεῖσαν τάξιν τοὺς κατὰ τὴν δημοσίαν τοῦ δικαστηρίου τῶν ἐνταῦθα συνέδρων συνεδρίασιν τῆς . . . . κληρωθέντας ἀναπληρωτικοὺς ἐνόρκους . . . . . . οἵτινες (8).

11) . . . .

12) . . . . (9).

Συμπληρωθέντος οὕτω τοῦ παρὰ τοῦ νόμου ἀπαιτουμένου ἀριθμοῦ τῶν ἐνόρκων, ὁ πρόεδρος ἔθεσε τὰ ὀνόματα τῶν 24 (10) αὐτῶν ἐνόρκων εἰς τὴν κληρωτίδα καὶ ἀνέμιξεν αὐτὰ εἰπὼν ὅτι ἐκ τῶν 24 ἐνόρκων, δώδεκα (11) μόνον εἶσὶν ἀναγκαῖοι πρὸς ἀπαρτισμὸν τοῦ ἐνόρκου δικαστηρίου, ἐκ δὲ τῶν λοιπῶν 12 ἔχουσι τὸ δικαίωμα νὰ ἐξαιρέσωσιν ἓξ ὁ εἰσαγγελεὺς καὶ ἓξ οἱ κατηγορούμενοι, χωρὶς νὰ ὦσιν ὑπόχρεοι νὰ δώσωσι τὸν λόγον τῆς ἐξαιρέσεως· ἐρωτηθέντες δὲ οἱ κατηγορούμενοι ὑπὸ τοῦ προέδρου, ἐὰν

---

(8) Ὡς τὸ προηγούμενον ἐδάφιον.

(9) Ἂν συμπέσῃ ἐξαίρεσις ἐνόρκου τινός; κατ. σημ. ε.

(10) Ἂν τεθῶσι πλείω ὀνόματα, σημειοῦται ἀκριβῶς. Ἴδε σημ. δ.

(11) Ἂν 13 ἢ 14 εἰσὶν ἀναγκαῖοι, σημειοῦται. Ἴδε σημ. δ.

τοῦ δικαιώματος τούτου τῆς ἐξαιρέσεως θέλωσι νὰ κάμωσιν οἱ ἴδιοι χρῆσιν, ἢ τὸ ἀναθέτωσιν εἰς τοὺς συνηγόρους των, ἀπήντησαν ἅπαντες ὅ.τι τὸ ἀναθέτουσιν εἰς τὸν παρόντα συνήγορον···· Εἰς τοῦτο δὲ συνήνεσαν καὶ οἱ ἄλλοι συνήγοροι (12).

Ὅθεν ὁ πρόεδρος ἤρξατο τῆς κληρώσεως, καὶ, ἐξάγων δημοσίως ἐκ τῆς κληρωτίδος ἀνὰ ἓν τὰ ὀνόματα τῶν ἐνόρκων, τὰ ἐξεφώνει καὶ τὰ ἐγνωστοποίει ἰδιαιτέρως πρός τε τὸν εἰσαγγελέα καὶ πρὸς τοὺς κατηγορουμένους καὶ συνηγόρους των πρὸς ἐξάσκησιν τοῦ τῆς ἐξαιρέσεως δικαιώματος· ἐξήχθησαν δὲ οὕτω

1) ὁ······ἐξῃρέθη ὑπὸ τοῦ εἰσαγγελέως.
2) ὁ······ἐξῃρέθη ὑπὸ τοῦ συνηγόρου····
3) ὁ······δὲν ἐξῃρέθη παρ' οὐδενὸς
κ.τ.λ. κ.τ.λ. (13).

Ἑπομένως ὁ πρόεδρος εἶπεν, ὅτι συνεπληρώθη ὁ παρὰ τοῦ ἄρθ. 68 τοῦ δικαστικοῦ ὀργανισμοῦ ἀπαιτούμενος ἀριθμὸς τῶν 12 (ἢ 13, ἢ 11 κατὰ τὰς περιστάσεις) ἐνόρκων πρὸς ἀπαρτισμὸν τοῦ ἐνόρκου δικαστηρίου, ὅπερ μετὰ τοῦ δικαστηρίου τῶν συνέδρων θέλει δικάσει τοὺς ἐπὶ··········(14) εἰρημένους κατηγορουμένους, οἱ δὲ κληρωθέντες καὶ μὴ ἐξαιρεθέντες οὗτοι ἔνορκοι (15) κατέλαβον τὰς ἀπέναντι τῶν κατηγορουμένων κατὰ τὴν τάξιν τῆς κληρώσεώς των προσδιωρισμένας ἕδρας των, προσηκόντως κεχωρισμένας ἀπὸ τὰς τῶν διαδίκων καὶ τῶν μαρτύρων καὶ ἀπὸ τὸ διὰ τοὺς ἀκροατὰς προσδιωρισμένον μέρος.— Εἶτα ὁ πρόεδρος, ἁπάντων ἱσταμένων, ἀνέγνω πρὸς ἅπαντας τοὺς ἐνόρκους αὐτοὺς (16) τὸν ἐν τῷ ἄρθρῳ 78 τοῦ δικαστι-

---

(12) Ἂν οἱ κατηγορούμενοι ὦσι πολλοὶ καὶ δὲν συμφωνῶσι; ἴδε κατ. σημ. ς.

(13) Ἂν ἐξαντληθῇ τὸ τῆς ἐξαιρέσεως δικαίωμα τοῦ εἰσαγγελέως ἢ τῶν κατηγορουμένων, σημειοῦται ὅτι «ἐνταῦθα ὁ πρόεδρος εἶπεν ὅτι τὸ τῆς ἐξαιρέσεως δικαίωμα τοῦ συνηγόρου····(ἢ τοῦ Εἰσαγ.)···ἐξηντλήθη· προέβη δὲ εἰς τὴν περαιτέρω κλήρωσιν, χωρὶς νὰ ἐρωτᾷ πλέον αὐτὸν ἂν ἐξαιρῇ τὸν ἐκφωνούμενον ἔνορκον.

(14) Κλοπῇ π. χ.

(15) Πρόσθες, εἰ ἀνάγκη· «ὡς καὶ οἱ κατὰ προσθήκην, δυνάμει τῆς εἰρημένης ὑπ' ἀρ.····ἀποφάσεως, κληρωθέντες καὶ μὴ ἐξαιρεθέντες······

(16) Συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν προσθέτων (ἂν τοιοῦτοι ὑπάρχωσιν).

κοῦ ὀργανισμοῦ περιεχόμενον ὅρκον, ἀκολούθως δὲ ἐκάλεσε κατ' ὄνομα ἕκαστον τῶν ἐνόρκων, καὶ ἕκαστος αὐτῶν, ἐκφωνουμένου τοῦ ὀνόματός του, ἀνέτεινε τὴν δεξιάν του, προφέρων τὴν λέξιν «ὀμνύω».

Ἐπαναλαβόντων δὲ τῶν ὁρκισθέντων ἐνόρκων τὰς ἕδρας των, ὁ πρόεδρος εἶπε πρὸς αὐτοὺς, ὅτι κατὰ τὸν νόμον ὁ πρῶτος κληρωθεὶς καὶ μὴ ἐξαιρεθεὶς ἔνορκος····εἶναι ὁ προϊστάμενος τῶν ἐνόρκων, ἐκτὸς ἐὰν, συναινέσει αὐτοῦ καὶ δι' ἐλευθέρας ἐκλογῆς τῶν λοιπῶν ἐνόρκων, διορισθῇ ἕτερος· οἱ δὲ ἔνορκοι, συνεννοηθέντες κατ' ἰδίαν μεταξύ των, ἀνήγγειλον ὅτι (17), συναινέσει καὶ τοῦ προκληρωθέντος····ἐκφρασθείσῃ ῥητῶς παρὰ τούτου, διορίζουσι προϊστάμενόν των τὸν κληρωθέντα·····

· · · · · · · · · · · · · · · · · · · (18).

Τούτων γενομένων, ὁ πρόεδρος ἐκάλεσεν ἐνώπιόν του τοὺς κατηγορουμένους καὶ ἐξέτασεν αὐτοὺς περὶ τῆς ταυτότητός των· οὗτοι δὲ ἀπεκρίθησαν ὅτι

1) ὁ μὲν ὀνομάζεται····ἐγεννήθη εἰς ···· κατοικεῖ εἰς···· ἐτῶν····, γεωργὸς καὶ χριστιανὸς, εἶναι ἔγγαμος, ἔχει δὲ τέκνα ····καὶ εἶναι ἀγράμματος· ἔχει συνήγορον πρὸς ὑπεράσπισίν του τὸν δικηγόρον····παρόντα.

2) ὁ κτλ. · · · · · · · · , · · · · ·

Εἶτα ὁ πρόεδρος παρήγγειλε τοὺς κατηγορουμένους νὰ προσέξωσιν εἰς τὴν κατηγορίαν καὶ τὴν περὶ αὐτῆς συζήτησιν, εἰς δὲ τοὺς συνηγόρους ὑπέμνησε τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 376 τῆς ποιν. δικονομίας, ἔδωκε δὲ τὸν λόγον εἰς τὸν εἰσαγγελέα, ὅστις ἀπήγγειλε συνοπτικῶς τὴν ἔννοιαν τῆς κατηγορίας, συμφώνως μὲ τὸ ἀπὸ····ὑπ' ἀριθ.····ἐγκλητήριον ἔγγραφον τοῦ παρὰ τοῖς ἐν····ἐφέταις εἰσαγγελέως, καὶ ἐνεχείρισεν εἰς τὸν πρόεδρον τὸν κατάλογον τῶν πρὸς ὑποστήριξιν τῆς κατηγορίας κλητευθέντων μαρτύρων

1) · · · · · · · · · · · · · · · · ·

2) · · · · · · · · · · · · · · · · ·

κ.τ.λ. κ.τ.λ.

Ὁ κλητὴρ, κατὰ διαταγὴν τοῦ προέδρου, ἐξεφώνησε τὰ ὀνόματα

---

(17) Ἢ σημειοῦνται ταῦτα «ἀνήγγειλον ὅτι δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐκλεχθῇ ἄλλος».

(18) Ἄλλη κλήρωσις δι' ἄλλην ὑπόθεσιν; Ἴδε σημ. ζ.

τῶν εἰρημένων μαρτύρων, ἅπαντες δὲ οὗτοι εὑρέθησαν παρόντες, ἐξαιρουμένου τοῦ····καὶ τοῦ····οἵτινες ἀπελίποντο.

Οἱ συνήγοροι τῶν κατηγορουμένων εἶπον, ὅτι ἐκλητεύθησαν μάρτυρες ὑπερασπίσεως οἱ ἑξῆς······

Ὁ κλητὴρ, κατὰ διαταγὴν τοῦ προέδρου, ἐξεφώνησε καὶ τὰ ὀνόματα ταῦτα τῶν μαρτύρων τῆς ὑπερασπίσεως, οἵτινες εὑρέθησαν παρόντες, ἐκτὸς τοῦ····καὶ τοῦ····

Ἅπαντες οἱ παρόντες μάρτυρες τῆς τε κατηγορίας καὶ τῆς ὑπερασπίσεως κατέλαβον τὰς ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ ὡρισμένας ἕδρας των.

Ὁ εἰσαγγελεὺς, λαβὼν τὸν λόγον, ἐζητήσατο νὰ καταδικασθῶσιν οἱ ἀπολιπόμενοι μάρτυρες····εἰς χρηματικὴν ποινὴν····καὶ νὰ προβῇ ἐν τούτοις ἡ δίκη (19), παραιτούμενος τῆς μαρτυρίας τῶν ἀπολιπομένων μαρτύρων.— Μὴ ἀντιτεινάντων τῶν κατηγορουμένων ἢ τῶν συνηγόρων των, καὶ παραιτηθέντων τῶν κατηγορουμένων ἀπὸ τῶν μὴ ἐμφανισθέντων μαρτύρων των····τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων, σκεφθὲν μυστικῶς ἐπὶ τῶν ἑδρῶν του, ἐξέδωκε τὴν ὑπ' ἀρ.······ἀπόφασίν του, ἀπαγγελθεῖσαν παραχρῆμα δημοσίᾳ καὶ γεγονείᾳ τῇ φωνῇ ὑπὸ τοῦ προέδρου, δι' ἧς

· · · · · · · · · · · · · · ·

Τούτων γενομένων, ὁ γραμματεὺς, κατὰ παραγγελίαν τοῦ προέδρου, ἀνέγνω γεγονείᾳ τῇ φωνῇ, α) τὸ ἀπὸ····ὑπ' ἀρ.····βούλευμα τοῦ συμβουλίου τῶν ἐν····πλημμελειοδικῶν. — β') τὸ ἀπὸ····ὑπ' ἀρ····βούλευμα τοῦ συμβουλίου τῶν ἐν····ἐφετῶν (20). — γ') τὸ ἀπὸ···· ὑπ' ἀρ.···· ἐγκλητήριον ἔγγραφον τοῦ παρὰ τοῖς ἐν····ἐφέταις εἰσαγγελέως.

Ἑπομένως ὁ πρόεδρος ἐσαφήνισε πρὸς τοὺς κατηγορουμένους μὲ συνοπτικὴν ἀκρίβειαν τὰς κατ' αὐτῶν γενομένας αἰτιάσεις, καὶ διέταξε τὴν ἔναρξιν τῆς συζητήσεως. Προσδιορίσας δὲ τὴν τάξιν τῆς ἐξετάσεως τῶν μαρτύρων, διέταξε καὶ ἀπεχώρησαν οὗτοι εἰς τὰ δι' αὐτοὺς παρεσκευασμένα καὶ ἀπ' ἀλλήλων κεχωρισμένα δωμάτια τοῦ καταστήματος, (οἱ μὲν τῆς κατηγορίας δηλ. εἰς ἓν δω-

---

(19) Ἢ νὰ ἀναβληθῇ ἡ δίκη, διαταττομένης καὶ τῆς διὰ τῆς βίας προσαγωγῆς τῶν μαρτύρων αὐτῶν. — Οἱ συνήγοροι δὲ τοῦ κατηγορουμένου ἐζητήσαντο νὰ····

(20) Τὴν (ἂν ὑπάρχῃ τοιαύτη περίπτωσις) ἀπὸ····ὑπ' ἀρ.··· ἀπόφασιν τοῦ···

μάτιον, οἱ δὲ τῆς ὑπερασπίσεως εἰς ἕτερον) ἔμεινε δὲ ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ ὁ πρῶτος μάρτυς τῆς κατηγορίας (21), ὅστις ἐρωτηθεὶς ὑπὸ τοῦ προέδρου περὶ τῆς ταυτότητός του ἀπεκρίθη ὅτι

α΄) Ὀνομάζεται····ἐγεννήθη εἰς····κατοικεῖ εἰς····ἐτῶν··, γεωργὸς καὶ χριστιανός, συγγένειαν μετὰ τοῦ κατηγορουμένου δὲν ἔχει.— Ὁρκισθεὶς δὲ ἐπὶ τοῦ Ἱεροῦ Εὐαγγελίου κατὰ τὸ ἄρθ. 121 τῆς ποινικῆς δικονομίας κατέθεσε διὰ ζώσης ὅσα καὶ ἐν τῇ ἀνακρίσει.

β΄) Μετ' αὐτὸν προσῆλθεν ἕτερος μάρτυς, ὅστις ἐρωτηθεὶς ὑπὸ τοῦ προέδρου περὶ τῆς ταυτότητός του ἀπεκρίθη, ὅτι ὀνομάζεται Σακελλάριος *ἱερεύς*, ἐγεννήθη εἰς····, κατοικεῖ εἰς····, ἐτῶν ····, ἱερεὺς (ἢ ἱεροδιάκονος), χριστιανὸς ὀρθόδοξος, συγγένειαν δὲν ἔχει μέ τινα τῶν κατηγορουμένων.— Θεὶς δὲ τὴν δεξιὰν χεῖρά του ἐπὶ τοῦ στήθους αὐτοῦ ὤμωσε κατὰ τὸ ἄρθ. 23 τοῦ ἀπὸ 9 Ἰουλίου 1852 καταστατικοῦ περὶ τῆς ἱερᾶς συνόδου νόμου οὕτω αδιαβεβαιῶ ἐπὶ τῇ ἱερωσύνῃ μου (ἢ ἐπὶ τῇ ἀρχιερωσύνῃ μου; ἂν ὁ μάρτυς ἦναι ἀρχιερεύς).—Ἂν δὲ τικός; Ὡσαύτως· νόμ. τῆς·· Μαΐου 1860 ὑπ' ἀρ. φλέ, ὅτι θέλω ὁμιλήσει ἀφόβως καὶ ἀπαθῶς, καὶ θέλω εἴπει ὅλην τὴν ἀλήθειαν καὶ μόνην τὴν ἀλήθειαν (21[a]).

---

(21) Ἂν μυστικὴ ἡ συνεδρίασις;— Ἂν ἡ συνεδρίασις πρέπῃ νὰ γίνῃ μυστική, ἐνεργοῦνται καὶ σημειοῦνται τὰ ἑξῆς. Ἐνταῦθα ὁ εἰσαγγελεύς, λαβὼν τὸν λόγον, ἐπρότεινε νὰ διαταχθῇ ἡ κεκλεισμένων τῶν θυρῶν συζήτησις, ἐπειδὴ θέλουν ἐκτεθῇ περιστατικὰ ἔχοντα ἐπιβλαβῆ ἐπιῤῥοὴν εἰς τὴν κοινὴν εὐταξίαν καὶ εἰς τὴν χρηστοήθειαν.— Ὁ κατηγορούμενος καὶ ὁ συνήγορός του δὲν ἀντέτειναν εἰς τὴν πρότασιν ταύτην, τὸ δὲ δικαστήριον τῶν συνέδρων, σκεφθὲν μυστικῶς ἐπὶ τῶν ἑδρῶν του, ἐξέδωκεν ἀπόφασιν ὑπ' ἀρ.····ἀπαγγελθεῖσαν παραχρῆμα διὰ τοῦ προέδρου δημοσίως καὶ γεγονείᾳ τῇ φωνῇ, δι' ἧς ἐγένετο δεκτὴ ἡ πρότασις, περὶ ἧς ὁ λόγος.— Μετὰ τοῦτο, ὁ πρόεδρος διέταξε ν' ἀποχωρήσωσιν οἱ ἀκροαταὶ ἐκτὸς τοῦ διερμηνέως····καὶ ἀπεχώρησαν, διέταξε δὲ ν' ἀποχωρήσωσι καὶ οἱ μάρτυρες τῆς μὲν κατηγορίας εἰς τὸ δι' αὐτοὺς προσδιωρισμένον ἰδιαίτερον δωμάτιον, τῆς δὲ ὑπερασπίσεως εἰς τὸ πρὸς τοῦτο ὡρισμένον ἰδιαίτερον δωμάτιον, εἰς τὰ ὁποῖα δωμάτια ἐτέθη φυλακὴ πρὸς ἀποφυγὴν πάσης συγκοινωνίας.— Κατόπιν ἐκλείσθησαν αἱ θύραι τοῦ δικαστηρίου.—Προσελθὼν λοιπὸν ὁ πρῶτος μάρτυς εἶπεν ὅτι····

(21[a]) Πρλ. τὸν ἐν Σόλ. σελ. 270 διατριβήν.

γ') Μετ' αὐτὸν προσῆλθεν ἕτερος μάρτυς, ὅστις κ.τ.λ. κ.τ.λ. κ.τ.λ. (22).

δ') Μετ' αὐτὸν προσῆλθεν ἕτερος μάρτυς, ὅστις ἐρωτηθεὶς ὑπὸ τοῦ προέδρου περὶ τῆς ταυτότητός του εἶπεν ὅτι ὀνομάζεται.... Θθωμανός.

Ὁ μάρτυς οὗτος, θεὶς τὴν δεξιάν του ἐπὶ τοῦ κορανίου, ὤμοσεν οὕτως......(23).

.... (24).

.... (25).

.... (26).

Σημειωτέον, ὅτι οἱ μάρτυρες ἀνὰ εἷς καλούμενοι καὶ διὰ ζώσης ἐξεταζόμενοι μετὰ τὴν ἐξέτασίν των παρέμενον ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ, καὶ ὅτι κατὰ πᾶσαν μαρτυρίαν ὁ πρόεδρος ἔδιδε τὸν λόγον εἰς τὸν εἰσαγγελέα, τοὺς συνέδρους, τοὺς ἐνόρκους, τοὺς κατηγορουμένους καὶ τοὺς συνηγόρους των, ἵνα ἀπευθύνωσιν, ἐὰν εἶχον, ἐρωτήσεις πρὸς τοὺς μάρτυρας· πρὸς δὲ τὸν κατηγορούμενον, καὶ ἂν ἔχῃ νὰ παρατηρήσῃ ἢ νὰ ὑπομνήσῃ τί· οὗτοι δὲ ἔκαμον ἐνίοτε ἐρωτήσεις, οἱ δὲ μάρτυρες ἀπεκρίνοντο σχετικῶς πρὸς τὴν ἐρώτησιν.

.... (27).

Εἰς τοὺς μάρτυρες ἐπεδείχθησαν καὶ τὰ πειστήρια.

Ὁ γραμματεύς, κατὰ παραγγελίαν τοῦ προέδρου (καὶ μετὰ προηγουμένην αἴτησιν τοῦ εἰσαγγελέως μὴ ἀντικρουσθεῖσαν ὑπὸ τῆς ὑπερασπίσεως) ἀνέγνω, γεγονείᾳ τῇ φωνῇ, τὰ ἑξῆς ἔγγραφα· ἤτοι

α') Τὴν ἀπὸ....ἔνορκον μαρτυρίαν τοῦ μάρτυρος....ἐξετασθέντος ἐνώπιον τοῦ....ὅστις (μάρτυς) δὲν ἐνεφανίσθη εἰς τὸ

---

(22) Ὅταν οἱ μάρτυρες δὲν ἐξετάσθησαν ἐν τῇ ἀνακρίσει, ὁ γραμματεὺς σημειοῖ, διὰ βραχέων, τὴν κατάθεσίν των.

(23) Ἴδε σημ. η.— Ἂν μάρτυς ἦναι Ἰουδαῖος; Ἴδε κατ. σημ. θ^{a}.

(24) Ἐξαίρεσις μαρτύρων. Ἴδε σημ. θ.

(25) Ἀντιφάσεις. Ἴδε σημ. ι.

(26) Μὴ ὅρκισις. Ἴδε σημ. ια.

(27) Πρόσθες, εἰ ἀνάγκη.— «Ὁ μάρτυς....ἐζήτησεν, ἀνάγκην ἔχων, νὰ ἀποχωρήσῃ τοῦ ἀκροατηρίου· μὴ ἀντιτείναντος δὲ τοῦ εἰσαγγελέως καὶ τοῦ κατηγορουμένου ἢ τοῦ συνηγόρου του, ἐπετράπη τῷ μάρτυρι αὐτῷ ν' ἀποχωρήσῃ.

ἀκροατήριον καίτοι περιεχόμενος εἰς τὸν κοινοποιηθέντα τοῖς κατηγορουμένοις κατάλογον.

β΄) Τὴν ἀπὸ . . . . ἰατρικὴν ἔκθεσιν τοῦ ἐν . . . . ἰατροῦ . . . . . .

γ΄) . . . . (28).

Μετὰ ταῦτα ὁ πρόεδρος ἐκάλεσεν ἐνώπιόν του τοὺς κατηγορουμένους, καί, ἀνακοινώσας πρὸς αὐτοὺς τὴν κατ' αὐτῶν κατηγορίαν, τοὺς προσεκάλεσεν εἰς ἀπολογίαν· οὗτοι δὲ ἠρνήθησαν ἐντελῶς τὴν ἀποδιδομένην αὐτοῖς κατηγορίαν (29). Δοθέντος τοῦ λόγου ὑπὸ τοῦ προέδρου εἰς τὸν εἰσαγγελέα, τοὺς συνέδρους καὶ τοὺς ἐνόρκους, ἵνα ἀπευθύνωσιν ἐρωτήσεις πρὸς τοὺς κατηγορουμένους ἢ νὰ ζητήσωσι διασαφήσεις, καὶ ἀποκριθέντων αὐτῶν ἀποφατικῶς, ὁ πρόεδρος ἐκήρυξε περαιωμένην τὴν περὶ τὴν ἀπόδειξιν διαδικασίαν.

. . . . (30).

Μετὰ ταῦτα ὁ πρόεδρος, κατ' αἴτησιν τῶν ἐνόρκων, διέκοψεν ἐπὶ ἡμίσειαν ὥραν τὴν συνεδρίασιν, πρὸς ἀναψυχὴν τῶν δικαστῶν, τῶν ἐνόρκων, τῶν συνηγόρων καὶ κατηγορουμένων, οἵτινες ἔμειναν ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ ὑπὸ τὴν ἀνήκουσαν στρατιωτικὴν φύλαξιν, οἱ δὲ ἔνορκοι εἰσῆλθον εἰς τὸ τῆς διασκέψεως αὐτῶν δωμάτιον, παρὰ τὴν θύραν τοῦ ὁποίου ἐτέθη φυλακὴ πρὸς ἀπαγόρευσιν πάσης ἀνακοινώσεως τῶν ἐνόρκων πρὸς τρίτον τινὰ κτλ.— Μετὰ τὴν παρέλευσιν δὲ τῆς ὥρας ταύτης, ἐπανελήφθη ἡ ἐπὶ τῆς προκειμένης δίκης συνεδρίασις, ἥτις ἐγένετο δημοσίως (30ᵃ) ἐν τῷ

(28) Ἂν γίνῃ ἀντίῤῥησις πρὸς τὸ δικαστήριον, ἵνα μὴ ἀναγνωσθῇ ἔγγραφόν τι, σημειοῦνται ταῦτα· «ὁ συνήγορος . . . . ἐζήτησε νὰ μὴ ἀναγνωσθῇ (π. χ.) ἡ ἀπὸ . . . . ἰατρικὴ ἔκθεσις, διότι . . . ὁ εἰσαγγελεὺς ἀπέκρουσε τὴν πρότασιν ταύτην, τὸ δὲ δικαστήριον τῶν συνέδρων, σκεφθὲν κατ' ἰδίαν ἐπὶ τῶν ἑδρῶν του, ἐξέδοτο τὴν ὑπ' ἀρ. . . . . ἀπόφασιν, ἀπαγγελθεῖσαν παραχρῆμα, δημοσίᾳ καὶ γεγωνείᾳ τῇ φωνῇ ὑπὸ τοῦ προέδρου, δι' ἧς ἀπεφασίσθη ὅτι . . . . —Μετὰ τὴν δημοσίευσιν τῆς ἀποφάσεως ἐκλείσθησαν (ἂν ἡ συζήτησις ἦναι μυστική)· αἱ θύραι τοῦ δικαστηρίου· ὅθεν

. . . .

(29) Ἢ ὁ . . . . ὡμολόγησεν ὅτι . . . .

(30) (Ἂν ὑπάρχῃ διερμηνεύς, σημειοῦται:)· «ὁ διερμηνεὺς ἐξεπλήρωσε τὸ ἔργον του καθ' ἅπασαν τὴν ἀνωτέρω δίοδον τῆς διαδικασίας, ὁσάκις ἡ ἀνάγκη τὸ ἐκάλει καὶ ὁ νόμος τὸ ἀπῄτει».

(30ᵃ) Ἂν ἡ συνεδρίασις ἦναι μυστική; ἴδε κατ. σημ. ιε.

ειρημένῳ κατασχήματι, παρόντων τοῦ προέδρου, τῶν συνέδρων, τοῦ εἰσαγγελέως, τοῦ γραμματέως, τῶν κατηγορουμένων καὶ συνηγόρων των καὶ τῶν δώδεκα (ἢ . . .) κληρωθέντων καὶ ὁρκισθέντων, ὡς ἀνωτέρω, ἐνόρκων· ἅπαντες δὲ οἱ ἀνωτέρω κατέλαβον τὰς ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ ἕδρας των, παρόντων καὶ τῶν ἐξετασθέντων, ὡς ἀνωτέρω, μαρτύρων, καὶ τοῦ διερμηνέως (31).

Ὁ εἰσαγγελεύς, τὸν λόγον λαβών, ἀνέπτυξε τὴν κατηγορίαν, ἐξαιτησάμενος νὰ κηρυχθῶσιν οἱ κατηγορούμενοι ἔνοχοι κατὰ τὸ ἐγκληττήριον ἔγγραφον.— Οἱ συνήγοροι τῶν κατηγορουμένων, λαβόντες τὸν λόγον, ἀνέπτυξαν τὴν ὑπεράσπισιν, ζητήσαντες νὰ κηρυχθῶσιν ἀθῶοι οἱ κατηγορούμενοι. — Ὁ εἰσαγγελεύς, λαβὼν τὸν λόγον, ἐπέμεινεν εἰς τὴν κατηγορίαν, οἱ δὲ συνήγοροι, λαβόντες καὶ αὖθις τελευταῖοι τὸν λόγον, ἐζητήσαντο νὰ κηρυχθῶσιν ἀθῶοι οἱ κατηγορούμενοι.

Οἱ κατηγορούμενοι ἐρωτηθέντες ὑπὸ τοῦ προέδρου, ἂν ἔχωσί τι νὰ προσθέσωσιν ὑπὲρ ἑαυτῶν, ἀπήντησαν ἀποφατικῶς.

. . . . (32).

Ἑπομένως ὁ πρόεδρος ἐκήρυξε περαιωμένην τὴν συζήτησιν, καὶ (33), ἀνακεφαλαιώσας αὐτὴν μὲ συνοπτικὴν ἀκρίβειαν πρὸς τοὺς ἐνόρκους, καὶ ἰδίως τὰς ὑπὲρ καὶ κατὰ τῶν κατηγορουμένων προσαχθείσας ἀποδείξεις, ὑπέμνησε πρὸς τοὺς ἐνόρκους τὰ καθήκοντά των· ἀνέπτυξεν αὐτοῖς τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρ. 433, 441 καὶ 458 § 12 καὶ 13 τῆς ποιν. δικονομίας, καὶ ἔθεσεν αὐτοῖς πρὸς λύσιν τὰ ἑξῆς ζητήματα, ἅπερ ἀνέγνω δημοσίᾳ καὶ γεγωνείᾳ τῇ φωνῇ,

Ζητήματα . . . .

. . . .

---

(31) Ἂν τοιοῦτος ὑπάρχῃ. — Ἂν γίνῃ διακοπὴ εἰς τὴν ἐπαύριον; Ἴδε κατ. σημ. ιδ.

(32) Ἂν ὑπάρχῃ διερμηνεύς; Σημειοῦται «ὁ διερμηνεὺς ἐξεπλήρωσε καθ' ὅλην τὴν ἀνωτέρω δίοδον τῆς διαδικασίας τὴν ὑπηρεσίαν του, ἤτοι (π. χ.) ἐξήγησε τοῖς κατηγορουμένοις τὴν ἔννοιαν τῆς κατηγορίας, τὴν αἴτησιν τοῦ εἰσαγγελέως, τὴν αἴτησιν τῶν συνηγόρων καὶ τὰς ἐρωτήσεις τοῦ προέδρου, δηλώσας εἰς τὸ δικαστήριον καὶ τὰς ἀπαντήσεις τῶν κατηγορουμένων».

(33) Ἂν μυστικὴ ἡ συνεδρίασις; Σημειοῦται «διετάχθη νὰ ἀνοιχθῶσιν αἱ θύραι τοῦ ἀκροατηρίου, καὶ ἀνοιχθεισῶν αὐτῶν ἀνεκεφαλαίωσε δημοσίως τὴν συζήτησιν μὲ. . . . » κτλ.

Τὰ ζητήματα ταῦτα, καθ' ὧν οὐδεμία ἐγένετο ἀντίρρησις (34), ἐγγράφως συντεταγμένα, χρονολογημένα καὶ ὑπὸ τοῦ προέδρου ὑπογεγραμμένα, ἐνεχείρισεν οὗτος δημοσίᾳ πρὸς τὸν προϊστάμενον τῶν ἐνόρκων μετὰ τῶν βουλευμάτων, τοῦ ἐγκλητηρίου καὶ τῶν λοιπῶν τῆς δικογραφίας ἐγγράφων, ἀφ' ἧς ἀφεῖλε μόνον τὰς ἐν τῇ ἀνακρίσει ληφθείσας ἐνόρκως (35) μαρτυρίας. — Ἐπέστησε δὲ τὴν προσοχὴν τῶν ἐνόρκων, ὡς εἴρηται, εἰς τὰ ἐν τοῖς ἄρθροις 433, 435, 441 καὶ 458 § 12 καὶ 13 τῆς ποινικῆς δικονομίας ὡρισμένα.

Σημειωτέον δὲ ὅτι ἐκ τῶν ἀνωτέρω ζητημάτων τὰ μὲν ὑπ' ἀρ. .... ἐτέθησαν ὑπὸ τοῦ προέδρου, ὡς προκύψαντα ἐκ τῆς ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ συζητήσεως, τὰ δὲ ὑπ' ἀρ. .... ἐτέθησαν κατ' αἴτησιν τοῦ κατηγορουμένου.

Ἑπομένως οἱ μὲν κατηγορούμενοι μετήχθησαν ἐκ τοῦ ἀκροατηρίου εἰς ἴδιον δωμάτιον φυλαττόμενοι ὑπὸ στρατιωτῶν, οἱ δὲ ἔνορκοι (36) ἀπῆλθον εἰς τὸ πρὸς διάσκεψιν δωμάτιόν των, πρὸ τῶν θυρῶν τοῦ ὁποίου ἐτέθη φυλακή, ἵνα μὴ συγκοινωνῶσι μετ' ἄλλων ἔξωθεν.— Ἐδόθη δὲ ἡ προσήκουσα παραγγελία, κατὰ τὸν νόμον, πρὸς τὸν τεθέντα αὐτὸν φύλακα.

Μετ' οὐ πολὺ ἐπανελθόντες εἰς τὸ ἀκροατήριον οἱ ἔνορκοι κατέλαβον ἐν δημοσίᾳ συνεδριάσει, ἀναπεπταμένων τῶν θυρῶν του, τὰς ἕδρας των, ἀφοῦ οἱ σύνεδροι, ὁ εἰσαγγελεὺς, ὁ γραμματεὺς καὶ οἱ συνήγοροι τῶν κατηγορουμένων (ἐκτὸς τοῦ συνηγόρου ......) εἶχον ἤδη κατειλάβει ἐν δημοσίᾳ συνεδριάσει τὰς ἕδρας των.

Ὁ πρόεδρος, πληροφορηθεὶς μετὰ τοῦ δικαστηρίου περὶ τῆς πα-

---

(34) Ἂν γίνῃ ἀντίρρησις; Σημειοῦνται ταῦτα· ὁ συνήγορος τοῦ κατηγορουμένου, λαβὼν τὸν λόγον, ἐζήτησε νά .... ὁ εἰσαγγελεὺς τὸν λόγον λαβὼν εἶπεν ὅτι .... ὁ κατηγορούμενος καὶ ὁ συνήγορός του ἐπέμενον εἰς τὰ ἀνωτέρω· τὸ δὲ δικαστήριον τῶν συνέδρων, σκεφθὲν μυστικῶς ἐπὶ τῶν ἑδρῶν του, ἐξέδωκε τὴν ὑπ' ἀρ. .... ἀπόφασιν, ἀπαγγελθεῖσαν παραχρῆμα, δημοσίᾳ καὶ γεγωνείᾳ τῇ φωνῇ ὑπὸ τοῦ προέδρου, δι' ἧς ἀπεφήνατο .... οὕτω δέ .... Κατόπιν τὰ ζητήματα ταῦτα ἐγγράφως δ κτλ.

(35) Καὶ τὰς ἐνόρκους (ἂν οἱ μάρτυρες ἐξετάσθησαν ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ).

(36) Ἂν εἶχον κληρωθῇ ὑπὲρ τοὺς 12 ἔνορκοι; ἴδε σημ. 16.

ρουσίας δλων τῶν ἐνόρκων, ἠρώτησε δημοσίᾳ τὸν προϊστάμενον αὐτῶν περὶ τοῦ ἀποτελέσματος τῆς διασκέψεώς των, ὁ δὲ τῶν ἐνόρκων προϊστάμενος ἀνέγνω δημοσίᾳ καὶ ἱστάμενος, τὴν ἑξῆς ἐτυμηγορίαν «................» (36[2]).

Τὴν ἐτυμηγορίαν ταύτην (καθ' ἧς δὲν ἐγένετο ἀντίῤῥησις τις παρ' οὐδενός), ἐγγράφως συντεταγμένην, χρονολογημένην καὶ ὑπογεγραμμένην προσηκόντως παρὰ τοῦ προϊσταμένου τῶν ἐνόρκων,

---

(36[2]) Ἂν γίνῃ ἀντίῤῥησις; Σημειοῦνται, π. χ. ταῦτα· «Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἐτυμηγορίας ταύτης, ὁ εἰσαγγελεὺς, λαβὼν τὸν λόγον, παρετήρησεν ὅτι ἡ ἐτυμηγορία αὕτη εἶναι ἀντιφατικὴ, (ἢ ἄτακτος ἢ ἀτελὴς), διότι....

Οἱ συνήγοροι τῶν κατηγορουμένων, λαβόντες τὸν λόγον, εἶπον ὅτι.... Μὴ ἐπαναλαβόντος δὲ τὸν λόγον τοῦ εἰσαγγελέως, οἱ δικασταὶ, σκεφθέντες μυστικῶς ἐπὶ τῶν ἐδρῶν των, ἐξέδωκαν τὴν ὑπ' ἀρ.... ἀπόφ, ἀπαγγελθεῖσαν παραχρῆμα, δημοσίᾳ καὶ γεγωνείᾳ τῇ φωνῇ ὑπὸ τοῦ προέδρου, δι' ἧς τὸ δικαστήριον ἀπεφήνατο νὰ ἐπανέλθωσιν οἱ ἔνορκοι εἰς τὸ δωμάτιον τῆς διασκέψεώς των, ἵνα.....

Μετὰ ταῦτα ὁ πρόεδρος, ἐξηγήσας τοῖς ἐνόρκοις σαφῶς τὰς διατάξεις τῆς ἀποφάσεως ταύτης τοῦ δικαστηρίου τῶν συνέδρων, ἐνεχείρισεν εἰς τὸν προϊστάμενον αὐτῶν τ' ἀνωτέρω ἐκτεθέντα ἔγγραφα ζητήματα μετὰ τοῦ ἐγκλητηρίου καὶ τῶν λοιπῶν ἐγγράφων τῆς δικογραφίας, ἀφ' ἧς ἀφεῖλεν αὖθις τὰς ἐν τῇ ἀνακρίσει ἀνωμοτὶ ληφθείσας μαρτυρίας, προσεκάλεσε τὴν προσοχὴν τῶν ἐνόρκων εἰς τὰ ἐν τοῖς ἄρθροις **441** καὶ **458 § 12** καὶ **13** τῆς ποιν. δικονομίας διατεταγμένα, ὑπομνήσας αὐτοῖς σαφῶς τὰς διατάξεις ταύτας· μεθ' ὃ οἱ μὲν ἔνορκοι ὑπῆγον νὰ διασκεφθῶσιν εἰς τὸ δωμάτιον τῆς διασκέψεως, τεθείσης καὶ τῆς ἀναγκαίας φυλακῆς παρὰ τὴν θύραν αὐτοῦ πρὸς ἀπαγόρευσιν πάσης κοινωνίας αὐτῶν πρὸς τρίτον τινὰ, οἱ δὲ σύνεδροι, ὁ εἰσαγγελεὺς, ὁ γραμματεὺς καὶ οἱ τῶν κατηγορουμένων συνήγοροι ἔμειναν ἐν τῷ ακροατηρίῳ ἐπὶ τῶν οἰκείων αὐτῶν ἐδρῶν, ἕωσοῦ, μετὰ παρέλευσιν πέντε λεπτῶν τῆς ὥρας, πάντες οἱ ἔνορκοι ἐξελθόντες τοῦ δωματίου των ἐπανῆλθον εἰς τὸ ἀκροατήριον καὶ κατέλαβον ἐν δημοσίᾳ συνεδρ. τὰς ἐν αὐτῷ ἕδρας των ἐν τάξει καὶ σειρᾷ ὡς καὶ πρότερον.

Ὁ πρόεδρος ἐν δημοσίᾳ συνεδριάσει πληροφορηθεὶς μετὰ τοῦ δικαστηρίου περὶ τῆς παρουσίας καὶ τῶν δώδεκα ἐνόρκων, παρηγ-

παρέδωκεν οὗτος δημοσίως, παρόντων ὅλων τῶν ἀποτελούντων τὸ ὁρκωτικὸν δικαστήριον, εἰς τὸν πρόεδρον τῶν συνέδρων, ὅστις τὴν ὑπέγραψε μετὰ τοῦ γραμματέως, καὶ διέταξε νὰ προσαχθῶσιν οἱ κατηγορούμενοι. Προσῆλθον δὲ οὗτοι·

Κατόπιν ὁ γραμματεὺς κατὰ παραγγελίαν τοῦ προέδρου, ἀναστὰς ἐγνωστοποίησε τὴν ἐτυμηγορίαν τῶν ἐνόρκων, ἀναγνοὺς αὐτὴν δημοσίᾳ καὶ γεγονείᾳ τῇ φωνῇ.

(Ἂν κηρυχθῇ ἔνοχος) (37). Ἑπομένως, ὁ εἰσαγγελεὺς, λαβὼν τὸν λόγον, ἐπρότεινε νὰ καταδικασθῇ ὁ....εἰς....καὶ εἰς τὰ ἔξοδα τῆς δίκης καὶ τὰ τέλη τῆς σημάνσεως, εἰσπρακτέα καὶ διὰ προσωπικῆς κρατήσεως. — Ὁ συνήγορος τοῦ κατηγορηθέντος...... ἐζήτησε....

Ὁ κατηγορούμενος ἐρωτηθεὶς ὑπὸ τοῦ προέδρου, ἐὰν ἔχῃ νὰ προσθέσῃ τι ὑπὲρ ἑαυτοῦ, ἀπήντησεν ὅτι........

Ὅθεν τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων, σκεφθὲν μυστικῶς ἐπὶ τῶν ἑδρῶν του, ἐξέδοτο τὴν ὑπ' ἀρ....ἀπόφασιν, ἀπαγγελθεῖσαν παραχρῆμα, δημοσίως καὶ γεγονείᾳ τῇ φωνῇ ὑπὸ τοῦ προέδρου, παρόντων τῶν δικαστῶν, τοῦ εἰσαγγελέως, τοῦ γραμματέως καὶ συνηγόρ....δι' ἧς....

Μετὰ τὴν ἀπαγγελίαν τῆς ἀνωτέρω ἀποφάσεως, ὁ πρόεδρος ὑπέμνησεν εἰς τὸν καταδικασθέντα, ὅτι ἔχει παρὰ τοῦ νόμου τὸ δικαίωμα νὰ ζητήσῃ ἀναίρεσιν κατὰ τῆς ἀποφάσεως, ἀλλὰ πρέπει νὰ κάμῃ τὴν περὶ ἀναιρέσεως αἴτησιν ἐντὸς πέντε ἡμερῶν ἀπὸ σήμερον ἐνώπιον τοῦ γραμματέως τοῦ δικαστηρίου τούτου, προσάγων καὶ ἀπόδειξιν τοῦ ἐπιστάτου τῆς φυλακῆς ὅτι κρα-

---

γειλε τὸν προϊστάμενον αὐτῶν ν' ἀπαγγείλῃ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς (π. χ.) ἐπὶ τοῦ τετάρτου καὶ ἕκτου τῶν ζητημάτων διασκέψεώς των οὗτος δὲ ἐγερθεὶς καὶ ἀποδοὺς τῷ προέδρῳ τά τε ζητήματα καὶ τὴν λοιπὴν δικογραφίαν ἀπήγγειλεν ἐν πλήρει δημοσίᾳ συνεδριάσει, παρόντων καὶ τῶν λοιπῶν ἐνόρκων, τὴν ἐτυμηγορίαν τῶν ἐνόρκων ἔχουσαν οὕτω....

(37) (Ἂν κηρυχθῇ ἀθῶος). Μετὰ τοῦτο, ὁ πρόεδρος ἐξέδοτο τὴν ὑπ' ἀρ....πρᾶξιν παραχρῆμα καὶ δημοσίᾳ παρ' αὐτοῦ ἀπαγγελθεῖσαν, δι' ἧς, δυνάμει τοῦ ἄρθρου 447 τῆς ποινικ. δικονομίας, ἀπεφήνατο ἀθῶον τῆς κατηγορίας, περὶ ἧς διαλαμβάνει τὸ εἰρημένον ἐγκλητήριον, τὸν....καὶ διέταξε τὴν ἐκ τῆς φυλακῆς ἀπόλυσίν του, ἐὰν δι' ἄλλους λόγους δὲν πρέπῃ νὰ μένῃ ἐν αὐτῇ,

τεῖται ἐν τῇ φυλακῇ.—Ἐξηγήσας λοιπὸν σαφῶς ὅ,τι κατὰ νόμον ἀπαιτεῖται διὰ νὰ ἦναι δεκτὸν τὸ ἔνδικον αὐτὸ μέσον καὶ νουθετήσας τὸν καταδικασθέντα διέλυσε τὴν συνεδρίασιν.

Ἕπονται αἱ σημειώσεις, ὧν γίνεται μνεία ἐν τῷ σώματι τῶν πρακτικῶν.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ.

(α) *Συνήγοροι.* — Ὅταν ὁ κατηγορούμενος δηλώσῃ ὅτι ἔχει δύο ἢ πλείονας συνηγόρους, προστίθενται, ἂν ἡ χρεία τὸ καλέσῃ, τὰ ἑξῆς.

Προστίθεται δὲ, ὅτι ὁ κατηγορούμενος····ἐδήλωσεν ὅτι τοὺς συνηγόρους αὐτοὺς····ἔχει ἀδιαιρέτως, ὥστε, (κατὰ τὴν δήλωσιν τοῦ κατηγορουμένου) ἀναχωρήσαντός τυχον ἢ ἀπόντος τινὸς ἐξ αὐτῶν, ἡ ὑπεράσπισίς του θεωρηθήσεται πλήρης διὰ τῆς παρουσίας ἑνὸς καὶ μόνου ἐξ αὐτῶν.

(β) *Διερμηνεύς.*— Εἰπόντος δὲ τοῦ κατηγορουμένου······ (ἢ τοῦ μάρτυρος····) ὅτι δὲν ἐννοεῖ τὴν καθομιλουμένην γλῶσσαν, ὁ πρόεδρος προσεκάλεσε τὸν····ἵνα χρησιμεύσῃ ὡς διερμηνεύς· οὗτος δὲ ἐρωτηθεὶς εἶπεν ὅτι ὀνομάζεται···· ἐγεννήθη···· κατοικεῖ εἰς····ἡλικίας ἐτῶν····ἐπαγγέλματος···· καὶ γινώσκει τὴν···· γλῶσσαν, τὴν ὁποίαν ὁ κατηγορούμενος···· (ἢ ὁ μάρτυς····) δὲν ἐννοεῖ καὶ δὲν ὁμιλεῖ ἐλευθέρως· πρὸς τὸν κατηγορούμενον δὲ συγγένειαν δὲν ἔχει— οὗτος λοιπὸν ὁ···· ὡρκίσθη ἐπὶ τοῦ Ἱεροῦ Εὐαγγελίου κατὰ τὸ ἄρθρον 133 τῆς ποιν. δικον. ὅτι θέλει κάμει πιστὴν διερμήνευσιν.

(γ) *Χωρισμὸς τῆς δίκης.* — Ἐνταῦθα ὁ εἰσαγγελεὺς ἐπρότεινε νὰ χωρισθῇ ἡ δίκη τῶν παρόντων κατηγορουμένων ἀπὸ τῆς κατὰ τῶν συγκατηγορουμένων······φυγοδίκων ὄντων.— Οἱ παρόντες κατηγορούμενοι καὶ οἱ συνήγοροί των δὲν ἀντέτειναν, τὸ δὲ δικαστήριον, σκεφθὲν μυστικῶς ἐπὶ τῶν ἑδρῶν του, ἐξέδωκε τὴν ὑπ' ἀρ.····ἀπόφασιν, ἀπαγγελθεῖσαν παραχρῆμα καὶ δημοσίως ὑπὸ τοῦ προέδρου, δι' ἧς······

(δ) Ἂν ἡ δίκη ἔσεται μακρὰ, καὶ ἦναι ἀνάγκη νὰ γίνῃ προσθήκη ἐνόρκων, προστίθενται ἐνταῦθα τὰ ἑξῆς· «Ὁ εἰσαγγελεὺς, λαβὼν τὸν λόγον, ἐπρότεινεν νὰ προστεθῶσι δύο ἔνορκοι, ἐπειδὴ ἡ προκειμένη δίκη εἶναι μακρὰ καὶ προσδοκᾶται μακρὰ διάρκεια τῆς συζητήσεως· μὴ ἀντιτείναντος δὲ τοῦ κατηγορουμένου, τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων ἐξέδωκε τὴν ὑπ' ἀρ.····ἀπό-

φασιν ἀπαγγελθεῖσαν παραχρῆμα δημοσίᾳ καὶ γεγονείᾳ τῇ φωνῇ ὑπὸ τοῦ προέδρου, δι' ἧς δ ἔταξε τὴν ἐξαγωγὴν ἑνὸς (ἢ δύο) εἰσέτι ὀνομάτων, ἐκτὸς τῶν ἀπαιτουμένων δώδεκα ἐνόρκων, διὰ νὰ παρευρεθῶσιν εἰς τὴν συζήτησιν, καὶ ν' ἀναπληρώσωσιν ἐκεῖνον τῶν ἐνόρκων, ὅστις ἤθελεν τυχὸν ἐμποδισθῇ τοῦ νὰ διαμείνῃ μέχρι τῆς διασκέψεως καὶ τῆς ἐκδόσεως τῆς ἀποφάσεως.

(ε) Ἂν συμπέσῃ, ὥστε ἔνορκός τις νὰ δηλώσῃ λόγον τινὰ ἐξαιρέσεως, σημειοῦνται ταῦτα· «ὁ ἔνορκος οὗτος (ἤτοι ὁ····) ἐδήλωσεν ὅτι ἔχει λόγον ἐξαιρέσεως, διότι,, προσληφθεὶς (π. χ.) ὡς συνήγορος τοῦ κατηγορουμένου, ἔλαβε γνῶσιν τῆς δικογραφίας.— Μὴ γενομένης ἀντιρρήσεώς τινος, τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων, σκεφθὲν μυστικῶς ἐπὶ τῶν ἑδρῶν του, ἐξέδοτο τὴν ὑπ' ἀριθ.···· ἀπόφασιν ἀπαγγελθεῖσαν δημοσίᾳ καὶ γεγονείᾳ τῇ φωνῇ παραχρῆμα ὑπὸ τοῦ προέδρου, δι' ἧς ἐνέκρινε νὰ μὴ κληρωθῇ τὸ ὄνομα τοῦ εἰρημένου······ Μετὰ τὴν ἀπαγγελίαν τῆς ἀποφάσεως ταύτης, ὁ γραμματεὺς προέβη εἰς τὴν ἐκφώνησιν τῶν ἄλλων ὀνομάτων, ἐνεφανίσθησαν δὲ οἱ Κύριοι

9) . . . .

10) . . . .

(ϛ) *Ἐξαίρεσις ἐνόρκων.*—Ἂν, πολλῶν κατηγορουμένων ὑπαρχόντων, δὲν ἐγένετο συμφωνία τις μεταξύ των ὡς πρὸς τὰς ἐξαιρέσεις τῶν ἐνόρκων, σημειοῦνται ταῦτα.

«Ἐπειδὴ οἱ κατηγορούμενοι δὲν ἐσυμφώνησαν πρὸς ἀλλήλους περὶ τῆς ἐξαιρέσεως τοῦ εἰς αὐτοὺς ἀναλογοῦντος ἀριθμοῦ, ἐγένετο κλήρωσις περὶ τῆς τάξεως, καθ' ἣν ἕκαστος τῶν κατηγορουμένων θέλει ἐνεργήσει τὸ δικαίωμα τῆς ἐξαιρέσεως· ἐκ τῆς κληρώσεως δὲ ἐπρόκυψεν ὅτι πρῶτος θέλει ἐξαιρεῖ ὁ····δεύτερος ὁ······ οὕτω δὲ ἐγένετο, ὡς ἐν τοῖς ἑπομένοις.

(ζ) *Ἄλλη ἐν τῷ μεταξὺ κλήρωσις.*— Ἐνταῦθα ἐγένετο ὀλίγων λεπτῶν διακοπή, ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁποίας τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων προέβη εἰς τὴν κλήρωσιν ἐνόρκων δικασόντων ἄλλην ὑπόθεσιν, δικασθησομένην σήμερον. — Μετὰ ταῦτα ἐπανελήφθη ἡ συζήτησις τῆς προκειμένης κατὰ τοῦ····δίκης· ἡ ἐπανάληψις τῆς συζητήσεως ταύτης ἐγένετο δημοσίως εἰς τὸ αὐτὸ ὡς ἀνωτέρω κατάστημα, παρόντων τῶν ὡς ἀνωτέρω προέδρου, συνέδρων, εἰσαγγελέως, γραμματέως, τοῦ κατηγορουμένου······καὶ τοῦ συνηγόρου του···· Κατὰ διαταγὴν τοῦ προέδρου ἀνεγνώσθησαν τὰ ὀνόματα τῶν κληρωθέντων ὡς ἀνωτέρω εἰς τὴν προκειμένην δίκην ἐνόρκων····, καὶ ἅπαντες οὗτοι παρόντες κατέλαβον τὰς ἕδρας των.

(κ) *Όρκος όθωμανών* (1). — Τὸ ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης ὑπουργεῖον ἐκοινοποίησεν, ὡς πρὸς τὸν τύπον τοῦ ὀθωμανικοῦ ὅρκου, τὸ ἑξῆς ἔγγραφον τοῦ διερμηνέως τῶν Ὀθωμ. ἐγγράφων.

«Ἡ ὀθωμανικὴ θρησκεία δὲν ἔχει ὅρκον ἱερώτερον τοῦ, δι' ἐπικλήσεως τοῦ Ἁγίου Ὀνόματος τοῦ ὑψίστου γενομένου· ἀρκεῖ νὰ προφέρῃ ὁ ὀθωμανὸς τρεῖς τὸ «*Βαλλαχὶ*, *Πιλλαχὶ*, *Ταλλαχὶ*» ὅπερ ταυτοσήμαντον τῷ ἡμετέρῳ· ὄμνυμι Θεόν· ὀμνύω εἰς τὸν Θεόν· ὀμνύω ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ»· καὶ ὁ ὅρκος τετέλεσται. Μεταξὺ δύω ὀθωμανῶν διαφερομένων πρὸς ἀλλήλους, ἀνάγκης παρεμπιπτούσης ὁ εἷς νὰ ὀμόσῃ, ἂν ὀμόσῃ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ καὶ ὁ ἕτερος μὴ ἀρκεσθεὶς τῷ προτείνῃ νὰ ὀμόσῃ καὶ ἄλλο τι ἱερόν, ὁ προτείνας ὀθωμανὸς ἐκπίπτει τῆς θρησκείας του, διότι οὐδὲν τὸ ὑπεράνω τοῦ ὀνόματος τοῦ ὑψίστου· ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ λαὸς εἶναι πανταχόσε λαός, καὶ ὁ ὅρκος διὰ νὰ ἐμποιήσῃ φρίκην καὶ τρόμον, ἀνάγκη πᾶσα νὰ ᾖ συνωδευμένος μέ τινα θρησκευτικὰ παράσημα· διὰ τοῦτο τὰ Τουρκικὰ δικαστήρια (οἱ Μεχκεμέδες) ἐν Κωνσταντινουπόλει ἔχουσιν ἐπίτηδες τρίποδον ὑψηλὸν ἐπὶ τοῦ ὁποίου τίθεται τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον, ὁσάκις πρόκειται νὰ ὁρκισθῇ χριστιανὸς ἢ τὸ Ἀλκοράνι, ὁσάκις ἔχει νὰ ὀμόσῃ ὀθωμανός. Ὁ μέλλων ὁρκισθῆναι τῇ ἐπιθέσει τῆς χειρὸς ἐπὶ τοῦ Βιβλίου ἐκφωνεῖ τὸν ὅρκον, ἐνίοτε προσφέρεται τὸ Ἀλκοράνι εἰς τὸν μέλλοντα ὁρκισθῆναι ὀθωμανόν, καὶ αὐτὸς κρατῶν αὐτὸ εἰς χεῖράς του ἐκφωνεῖ τὸν ὅρκον.

»Τὰ Ἑλληνικὰ δικαστήρια πρέπει, κατὰ τὴν ἐμὴν ταπεινὴν κρίσιν, νὰ ἔχουν τὸ καθὲν τούτων ἀπὸ ἓν Ἀλκοράνι, τὸ ὁποῖον νὰ φυλάττηται εἰς χρυσίζουσάν τινα θήκην· νὰ ἦναι ἐναποτεθειμένον εἰς ὑψηλήν τινα θέσιν τοῦ δικαστηρίου χωρὶς νὰ ἔχῃ ἄλλα βιβλία ἐπάνωθέν του, καί, τυχούσης ἀνάγκης νὰ καταβιβάζηται ἐμβριθῶς νὰ τίθεται εἰς χεῖρας τοῦ μέλλοντος ὁρκισθῆναι ὀθωμανοῦ, ὅστις κρατῶν τὸ παρ' αὐτῷ ἱερὸν τοῦτο Βιβλίον νὰ ἐκφωνῇ τὸν ὅρκον προφέρων τρεῖς τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ ὡς ἀνωτέρω.

»Εἰς τοὺς μάρτυρας, κατὰ τὸν Τουρκικὸν Νόμον ὅρκος δὲν ἐπιβάλλεται, ἀλλ' αὐτοὶ εἴθισται νὰ προοιμιάζωσι πάντοτε μετά τινας λόγους καθὼς *Μπουγκιοὺν δουνιὰ Γιάριν Ἀχρὲτ* οἷον σή-

---

(1) Ὅρα Εὑρετ. λ. ὅρκος σελ. 358 ἐπ. Περιττὸν νὰ ὀμνύωσι προσέτι ὅτι «θὰ ὁμολογήσουν ἀφόβως καὶ ἀπαθῶς». Απόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 111 τοῦ 1851.

μερον κόσμος καὶ αὔριον δευτέρα παρουσία, καθὼς τὸ *Πεν Πουνοὺ Τταγιμὰ ἀλίριμ*· οἷον τοῦτο τὸ πέρνω εἰς τὴν ψυχήν μου καὶ ἄλλα τοιαῦτα·—ὁ κριτὴς ὅμως δύναται νὰ ἐρωτήσῃ τοὺς μάρτυρας ἂν μὲ τὴν ψυχήν των, μὲ τὴν πίστιν των, ἤτοι τὸ Μουσλιμαλίκι τους μαρτυροῦν ταῦτα· καὶ νὰ τοὺς ὑπενθυμήσῃ ὅτι καὶ αὐτὰ τὰ ἱερά των Βιβλία εἰς τὸ περὶ ἀνταποδόσεως δικαίου κεφάλαιον δὲν διαστέλλουσι ποσῶς τὸν ὀθωμανὸν τοῦ χριστιανοῦ, καὶ ὅτι εἰς τὸν ἄλλον Κόσμον ὁ ἑβραῖος αὐτὸς ἔχει δικαίωμα νὰ τραβήσῃ τὸν μουσαλμάνον καὶ νὰ τὸν ἐκτραχηλίσῃ ἀπαιτῶν τὸ δίκαιόν του.

ΣΗΜ. Ὁ τύπος τοῦ ὅρκου τῶν ὀθωμανῶν σημειοῦται κάλλιον ἐν Εὐρ. 11 σ. 332. Πρβλ. δὲ Οἰκ. § 167 σημ. 11.

(θ) *Ἐξαίρεσις μαρτύρων.*— Ἂν προταθῇ ἐξαίρεσις κατά τινος μάρτυρος καὶ ἡ συνεδρίασις ἦναι μυστική, ἐνεργοῦνται καὶ σημειοῦνται ταῦτα.

Ὁ συνήγορος τοῦ· · · ·ἐπρότεινε νὰ μὴ ἐξετασθῇ ὁ μάρτυς· · · · διότι εἶναι αδελφὸς τοῦ κατηγορουμένου· ὁ εἰσαγγελεὺς ἀντέτεινε, τὸ δὲ δικαστ. τῶν συνέδρων ἐσκέφθη μυστικῶς ἐπὶ τῶν ἑδρῶν του·— εἶτα ὁ πρόεδρος, ἀνοιχθεισῶν κατὰ διαταγήν του τῶν θυρῶν τοῦ δικαστηρίου, ἐδημοσίευσε δημοσίᾳ καὶ γεγωνείᾳ τῇ φωνῇ τὴν ὑπ' ἀρ. · · · · ἀπόφασιν τοῦ δικαστηρίου, δι' ἧς· · · · Μετὰ τὴν δημοσίευσιν ταύτην, αἱ θύραι τοῦ δικαστηρίου, διαταγῇ τοῦ προέδρου, ἐκλείσθησαν ἐκ νέου ἀποχωρησάντων τῶν ἀκροατῶν.

(θ²) Οἱ Ἰουδαῖοι ὁρκίζονται (1) συνήθως ἐν τῇ συναγωγῇ παρόντος Ῥαββίνου καὶ ὑπὸ διαφόρους διατυπώσεις καὶ προπαρασκευὰς θρησκευτικάς, διὰ τῶν λέξεων «ὀμνύω εἰς Ἰεχωβᾶ, τὸν θεὸν τοῦ Ἰσραὴλ ὅτι· · · · ». Πρβ. Gluck XII, 198. Schmid II, 376 σημ. 18. Ἴδε καὶ τὸν παρὰ Λεϋγκλαβίῳ ὅρκον σελ. 120, ὃν ἀντέγραψα εἰς Εὐρ. 8 σ. 160.

— Τὸν ὅρκον ἀπαγορεύει ἐπιτρέπον ἁπλῆν διαβεβαίωσιν τῶν Κουακέρων, τῶν Μεννονιτῶν καὶ τῶν ἀναβαπτιστῶν τὸ θρήσκευμα. Σέουφερτ comm. 3, 107.

---

(1) Δὲν ἀπαιτεῖται, ὥστε συνάμα μὲ τὸν ὅρκον των νὰ βεβαιῶσιν, ὅτι θέλουν ὁμιλήσει ἀφόβως καὶ ἀπαθῶς. Απ. ποιν. Αρ. Π. 111 τοῦ 1851.

—Δὲν ἀπαιτεῖται νὰ ὁρκίζωνται ἐπὶ τῆς Παλαιᾶς Γραφῆς, γεγραμμένης ἐν Ἑλλην. κειμένῳ. Απ. ποιν. Αρ. Π. 83 τοῦ 1851.

- ι—Ἐὰν ὁ ὁρκισθησόμενος προτείνῃ ὅτι δὲν ἔχει θρήσκευμα; ὅρα Θίκ. § 167 σημ. 13.

(ι) *Ἐν περιπτώσει ἀντιφάσεων.*— Πρόσθες. «Ἐπειδὴ εἰς τὴν προφορικὴν κατάθεσιν τοῦ μάρτυρος·······ἐφάνησαν ἀντιφάσεις τινὲς πρὸς τὴν ἐνώπιον τοῦ ἀνακριτοῦ ἔγγραφον ἐξέτασίν του, ὁ πρόεδρος ἀνέγνω τὰ μέρη ταύτης, εἰς τὰ ὁποῖα ὑπάρχει ἡ ἀντίφασις, καὶ προσεκάλεσε τὸν μάρτυρα νὰ δώσῃ διασαφήσεις, ὁ δὲ μάρτυς ἐπέμενε λέγων, ὅτι····

Ἀναφυείσης ὑπονοίας ὅτι ὁ μάρτυς αὐτὸς ψευδομαρτυρεῖ, διότι εἰς μὲν τὴν ἀνάκρισιν εἶπεν ὅτι·······(ἴδε τὴν μαρτυρίαν του) ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ δὲ λέγει ὅτι····, ὁ πρόεδρος ἐξέδωκε, κατὰ τὸ ἄρθρον 369 τῆς ποιν. δικον., ἔνταλμα συλλήψεως καὶ διέταξε νὰ σταλῶσι πρὸς τὸν εἰσαγγελέα ἀπόσπασμα τῶν πρακτικῶν τούτων καὶ ἡ ἔγγραφος κατάθεσις τοῦ μάρτυρος. — Διέταξε δὲ συγχρόνως ὁ πρόεδρος, ὥστε νὰ παραμείνῃ ὑπὸ φύλαξιν ἐν τῷ ἀκροατηρίῳ ὁ μάρτυς μέχρι τοῦ τέλους τῆς δίκης, ὡς καὶ ἐγένετο.

(ια) Ὁ μάρτυς οὗτος δὲν ὡρκίσθη, κατὰ πρότασιν τοῦ συνηγόρου·······μὴ ἀποκρουσθεῖσαν καὶ ὑπὸ τοῦ εἰσαγγελέως, ἐπειδὴ ····, ὡς τὸ ἄρθρον 122 τῆς ποινικ. δικονομίας. Ἐξετασθεὶς δὲ ἀνωμοτὶ κατέθεσεν ὅσα καὶ ἐν τῇ ἀνακρίσει.

(ιβ) Ἂν εἶχον κληρωθῇ ὑπὲρ τοὺς 12 ἔνορκοι; «Προσημειωτέον, ὅτι ἐπειδὴ δὲν ἀνεφάνη κώλυμά τι ὡς πρός τινα τῶν 12 ἐνόρκων, εἰδοποιήθησαν οἱ κληρωθέντες ἀναπληρωτικοὶ······ὅτι δὲν πρέπει νὰ λάβωσι μέρος εἰς τὴν διάσκεψιν τῶν δώδεκα ἐνόρκων, ἀλλὰ νὰ περιμένωσιν μέχρι τῆς ἐκδόσεως τῆς ἀποφάσεως, χωρὶς νὰ λάβωσι καμμίαν μὲ κανένα ἔνορκον ἢ ἄλλον συγκοινωνίαν. ἢ

Ἐπειδὴ ὁ ἔνορκος····ἐδήλωσεν ὅτι ἡ ὑγεία του δὲν τὸν συγχωρεῖ νὰ ἐξακολουθήσῃ τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων του, τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων, μὴ γενομένης ἀντιρρήσεώς τινος, σκεφθὲν κατ' ἰδίαν ἐπὶ τῶν ἑδρῶν του, ἐξέδωκε τὴν ὑπ' ἀρ.····ἀπόφασιν, ἀπαγγελθεῖσαν παραχρῆμα, δημοσίᾳ καὶ γεγωνείᾳ τῇ φωνῇ ὑπὸ τοῦ προέδρου, δι' ἧς διέταξε νὰ γνωμοδοτήσῃ περὶ τούτου ὁ ἰατρὸς···· προσκαλεσθεὶς δὲ ὁ ἰατρὸς οὗτος ὡρκίσθη ὅτι······ κατόπιν δέ, ἐπισκεφθεὶς τὸν εἰρημένον ἔνορκον····συνέταξεν ἔκθεσιν, τὴν ὁποίαν παρέδωκεν εἰς τὸν πρόεδρον.— Ὑπὸ τὴν ἰατρικὴν ἔκθεσιν συνετάχθη ἡ περὶ τῆς ἐγχειρίσεώς της ἔκθεσις.— Ἐπὶ τῇ βάσει δὲ τῆς ἰατρικῆς ἐκθέσεως, τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων

σκεφθὲν κατ' ἰδίαν ἐξέδωκε τὴν ὑπ' ἀρ.····ἀπόφασιν ἀπαγγελθεῖσαν παραχρῆμα, δημοσίως καὶ γεγωνείᾳ τῇ φωνῇ, ὑπὸ τοῦ προέδρου δι' ἧς διέταξε······

Οὕτω δὲ ἔλαβε τὴν θέσιν τοῦ ἀσθενοῦντος καὶ διὰ τοῦτο κωλυομένου ἐνόρκου····ὁ προκληρωθεὶς····

(ιδ) *Διακοπή.*— (ὅρα ὅμως § 320). Ἂν εἰς τὴν ἐπαύριον διακοπῇ ἡ δίκη, ἐνεργοῦνται καὶ σημειοῦνται τάδε· «Ἐπειδὴ ἡ ὥρα προέβη, οἱ δὲ ἔνορκοι ἐδήλωσαν ὅτι δὲν ἀντέχουσι πλέον, ὁ εἰσαγγελεὺς ἐπρότεινε ν' ἀναβληθῇ ἡ δίκη εἰς τὴν ἐπαύριον, οἱ δὲ κατηγορούμενοι······ὅθεν τὸ δικαστήριον, σκεφθὲν ἰδίᾳ ἐπὶ τῶν ἑδρῶν του, ἐξέδοτο ἀπόφασιν ὑπ' ἀρ.······ἀπαγγελθεῖσαν παραχρῆμα δημοσίως ὑπὸ τοῦ προέδρου, δι' ἧς παραδέχθη τὴν πρότασιν ταύτην.

Τὴν ἐπαύριον δὲ, ἤτοι τὴν····συνῆλθον ἐκ νέου οἱ ἀνωτέρω σύνεδροι, ὁ εἰσαγγελεὺς, ὁ γραμματεὺς καὶ κατέλαβον ἐν δημοσίᾳ συνεδριάσει τὰς ἐν τῷ εἰρημένῳ ἀκροατηρίῳ ἕδρας των, παρόντων τῶν κατηγορουμένων μετὰ τῶν συνηγόρων των···· Παρῆσαν δὲ καὶ οἱ ἐξετασθέντες μάρτυρες καὶ ὁ διερμηνεύς.

Ὁ πρόεδρος παρήγγειλε νὰ ἐκφωνηθῶσι τὰ ὀνόματα τῶν κληρωθέντων καὶ μὴ ἐξαιρεθέντων, (ὁρκισθέντων δὲ ὡς ἀνωτέρω) ἐνόρκων· ἅπαντες οὗτοι εὑρέθησαν παρόντες, οἵτινες κατέλαβον τὰς ἕδρας των.

· · · · · · · · · · · · · · · · · · (1).

(ιε) Ἂν ἡ συνεδρίασις ἦναι μυστική; Σημειοῦται ταῦτα.
Μετὰ τὴν παρέλευσιν δὲ τῆς ὥρας ταύτης, ἐπανελήφθη ἡ ἐπὶ τῆς προκειμένης δίκης μυστικὴ συνεδρίασις, καὶ, κεκλεισμένων τῶν θυρῶν τοῦ δικαστηρίου, κατέλαβον τὰς ἕδρας των ὁ πρόεδρος κτλ. κτλ.

---

(1) Ἂν ἡ συνεδρίασις μυστική; Προστίθεται «ὁ πρόεδρος, δυνάμει τῆς εἰρημένης ὑπ' ἀρ····ἀποφάσεως, διέταξε ν' ἀποχωρήσωσιν οἱ ἀκροαταὶ καὶ νὰ κλεισθῶσιν αἱ θύραι· εἶτα κτλ.

Περίληψις.

Τῶν ἐν τῷ περὶ τοῦ δικαστηρίου τῶν συνέδρων ἄρθρῳ περιεχομένων.

Πίναξ Λεκτικός

ΣΗΜ. Οἱ ἀριθμοὶ ἀναφέρονται εἰς τοὺς §§ τοῦ ἄρθρου· ὅταν ὅμως ἀφορῶσι τὰς σελίδας, προηγεῖται τὸ σημεῖον σ.

Ἄρθρα Συντάγματος ἑρμηνευόμενα ἐνταῦθα.

Ἄρθρα τοῦ δικαστικοῦ ὀργανισμοῦ ἑρμηνευόμενα ἐν τῷ περὶ Συνέδρων ἄρθρῳ.

Ἄρθρα ποινικῆς δικονομίας ἑρμηνευόμενα ἐν τῷ περὶ Συνέδρων ἄρθρῳ.

Ἄρθρα.
72, 73, 74—§ 400 ἐπ.
77—§ 802 ἐπ., 307 ἐπ.
78—§ 307—309 ἐπ.
79—§ 305 ἐπ.
82—§ 805^{3} ἐπ.
83—§ 805^{2}, 435.
85—§ 13 ἐπ.
88—§ 845 ἐπ.
92—σ. 194 ἐπ.
96—97—§ 380.
98—110—§ 381 ἐπ.
110—§ 375 ἐπ.
111—§ 423.
121—§ 346 ἐπ.
122—§ 336.
130—133—§ 327 ἐπ.
134—σ. 180.
162—§ 290—301 ἐπ.
163—§ 290—291 ἐπ.
165—§ 290—303 ἐπ.
165—§ 238 ἐπ.
167—§ 410^{7} ἐπ. 270.
180, 181—§ 410^{8} ἐπ.
183—σ. 180.
190—191—§ 290—298 ἐπ.
216—§ 212.
247—§ 200—211 ἐπ.
262—§ 211.
268—§ 211.
273—§ 238 ἐπ.
274—§ 290 ἐπ.
275—§ 290-291 ἐπ.
350—§ 410^{8} ἐπ.
351—§ 632.
360 § 3—§ 310 ἐπ.
364—§ 213^{2}—216.

Ἄρθρα.
365—σ. 139.
366, 367—§ 410^{8} ἐπ.
369—§ 410^{6} ἐπ.
374—σ. 159 καὶ § 337 ἐπ.
375, 376—§ 337 ἐπ. 339.
377—§ 342 ἐπ.
378—§ 346 ἐπ., 375, 377 ἐπ.
379—§ 270 ἐπ.
383—§ 345^{2}, 313 ἐπ.
384—§ 305 ἐπ.
388, 389—σ. 86.
390—§ 305 ἐπ., 372, 410 6.
393—§ 375.
394—§ 410^{9} ἐπ.
394—§ 410^{12} καὶ σ. 212 ἐπ.
402—§ 219 ἐπ. καὶ σ. 208 ἐπ.
407—§ 5—§ 310 ἐπ.
413—§ 290—295 ἐπ.
415—σ. 72, 73 καὶ § 200 ἐπ. 202 ἐπ. 756.
416—§ 169, 204.
417—§ 103, ά (§ 114 ἐν σελ. 69) 213^{2}—217 ἐπ. καὶ σ. 139.
418—§ 744, 219^{2}—227.
419, 420 καὶ 421 σελ. 37.
419—§ 1.
420—§ 270 ἐπ. 410^{2} ἐπ.
420—σ. 81, 215 ἐν ἀρχ. 225 ἐπ. καὶ § 419—449, 527 728 ἐπ. 165.
420 § 1—§ 824—840.
421—§ 1^{2} ἐπ.
422 ἐδ. τελ.—§ 339 ἐπ.
422—§ 337 ἐπ.

Ἄρθρα τοῦ ποινικοῦ νόμου ἑρμηνευόμενα ἐν τῷ περὶ Συνέδρων ἄρθρῳ.

ΠΙΝΑΞ

Τῶν ποινικῶν τοῦ Ἀρείου Πάγου ἀποφάσεων, ὅσαι περιέχονται εἰς τὴν λέξ. Συνέδρων Δικαστήριον.

'Αποφάσεις κοιν. 'Αρ. Πάγου τοῦ 1841.

'Αποφάσεις κοιν. 'Αρ. Πάγου τοῦ 1842.

Ἀποφάσεις ποιν. Ἀρ. Πάγου τοῦ 1843.

Ἀποφάσεις ποιν. Ἀρ. Πάγου τοῦ 1844.

Ἀποφάσεις ποιν. Ἀρ. Πάγου τοῦ 1845.

Ἀποφάσεις ποιν. Ἀρ. Πάγου τοῦ 1846.

Ἀποφάσεις ποιν. Ἀρ. Πάγου τοῦ 1847.

Ἀποφάσεις ποιν. Ἀρ. Πάγου τοῦ 1848.

Ἀποφάσεις ποιν. Ἀρ. Πάγου τοῦ 1849.

Ἀποφάσεις ποιν. Ἀρ. Πάγου τοῦ 1850.

Ἀποφάσεις ποιν. Ἀρ. Πάγου τοῦ 1851.

Ἀποφάσεις ποιν. Ἀρ. Πάγου τοῦ 1852.

'Αποφάσεις ποιν. 'Αρ. Πάγου του 1853.

'Αποφάσεις ποιν. 'Αρ. Πάγου του 1854.

'Αποφάσεις ποιν. 'Αρ. Πάγου τοῦ 1855.

'Αποφάσεις πολ. 'Αρ. Πάγου τοῦ 1856.

'Αποφάσεις ποιν. 'Αρ. Πάγου τοῦ 1857.

'Αποφάσεις ποιν. 'Αρ. Πάγου τοῦ 1858.

Προσθῆκαι τινὲς εἰς τὸ περὶ τοῦ Δικαστηρίου τῶν Συνέδρων ἄρθρον.

§ 860.— Εἰς § 347 πρόσθες.

Ἐξετάζονται ὡς μάρτυρες εἰς δίκην κατὰ τοῦ χρεωκοπήσαντος οἱ δανεισταί, ὅταν οἱ σύνδικοι ἐκίνησαν πολιτικὴν ἀγωγήν; ἀναγινώσκονται ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει αἱ ἔνορκοι μαρτυρίαι τῶν δανειστῶν; ὁ Ἄρ. Πάγος ἔλυσεν ἀποφατικῶς τὸ ζήτημα σκεφθεὶς οὕτω, διὰ τῆς 68 τοῦ 1860 ποιν. ἀποφάσεως.

Απόφ. **Ἐπειδὴ κατὰ τὸν ἐμπορικὸν νόμον, οἱ ἐπὶ τῆς πτωχεύσεως τῇ προτάσει τοῦ δανειστοῦ διοριζόμενοι ὁριστικοὶ σύνδικοι ἀντιπροσωπεύουν τὴν ὁμάδα τῶν δανειστῶν καὶ ἐν τῷ ὀνόματι αὐτῆς ἐνεργοῦν πᾶν τὸ δυνάμενον νὰ ἐξασφαλίσῃ τὰ δάνεια ἐν γένει καὶ τὸν πτωχεύσαντα, δυνάμενοι νὰ καταγγείλωσιν ἐνώπιον τοῦ ἁρμοδίου δικαστηρίου· ἐκ τούτων δὲ συνάγεται, ὅτι αἱ πράξεις τῶν συνδίκων, γενόμεναι πρὸς τὸ συμφέρον καὶ ἐν ὀνόματι τῶν δανειστῶν τοῦ πτωχεύσαντος, ἀνάγονται εἰς αὐτοὺς τούτους τοὺς δανειστάς. Ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου, γενομένου λόγου ν' ἀναγνωσθῶσιν εἰς τὸ ἀκροατήριον αἱ ἐνόρκως ληφθεῖσαι καταθέσεις τῶν μαρτύρων Γεωργίου Ξηραδάκη Φρ. Μποτὲν, Ἰουλίου Μπελτὰν καὶ Μιχαὴλ Μιναρίτζογλου καὶ προτείναντος τοῦ ἀναιρεσείοντος, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι ὑπαρχούσης πολιτικῆς ἀγωγῆς ἀπὸ τοὺς συνδίκους τῆς πτωχεύσεως, αὕτη θεωρεῖται καὶ ἐκ μέρους ὅλων τῶν δανειστῶν του γενομένη, ἐν οἷς καὶ οἱ περὶ ὧν ὁ λόγος μάρτυρες, καθόσον οἱ σύνδικοι, ἐν ὀνόματι αὐτῶν καὶ ὡς ἀντιπρόσωποί των ἐνεργοῦσι, τὸ δὲ δικαστήριον τῶν συνέδρων ἀπέρριψε τὴν ἔνστασιν ταύτην κατὰ παραγνώρισιν τοῦ ἄρθρου 121 § 3 τῆς ποιν. δικον.,**

καὶ διέταξε τὴν ἀνάγνωσιν τῶν μαρτυριῶν, ἐπὶ τῶν ὁποίων ἐστήριξαν οἱ ἔνορκοι τὴν ἐτυμηγορίαν των· ἄρα ἡ ἀπόφασίς των εἶναι κατὰ τὸ ἄρθρον 457 § 17 τῆς ποιν. δικον. ἀναιρετέα, ὡς ἐπίσης καὶ ἡ ἐπ' αὐτῆς στηριχθεῖσα ἀπόφασις τοῦ αὐτοῦ δικαστηρίου, ἡ καταδικάσασα τὸν ἀναιρεσείοντα. Διὰ ταῦτα κλπ.

ΣΗΜ. Κατὰ τῆς ἀποφάσεως ταύτης ἔχει ἐπίκρισίν τινα ὁ εὐφυὴς καὶ δραστήριος Κος Στ. Παπαχρήστου, ἣν ὁποίαν πρὸς τοῖς ἄλλοις, φέρει.

«Τὰ ἐκτεθέντα ἀποδεικνύουσι, νομίζομεν, ὅτι οἱ σύνδικοι εἰς τὰς πράξεις των δὲν ἀντιπροσωπεύουσι τοὺς κατὰ μέρος δανειστάς, ὄχι μόνον διότι τὸ συμφέρον τῶν ὅλων δύναται νὰ ἀντίκηται εἰς τὸ μερικόν, ἀλλὰ καὶ διότι ἡ ἀντιπροσωπία, ὡς ἐντολή, ὑποθέτει θαρχοῦσαν τὴν θέλησιν τοῦ ἐντολέως καὶ ὁ νόμος δὲν ὑπεχρέωσεν ἕκαστον κατὰ μέρος δανειστὴν νὰ ὑποβληθῇ εἰς τὴν θέλησιν τῶν συνδίκων εἰμὴ εἰς ὡρισμένας εἰδικὰς περιστάσεις· ἀφοῦ ὅμως δὲν ἀντιπροσωπεύουσι τὴν μερικὴν θέλησιν τῶν δανειστῶν οἱ σύνδικοι, εἶναι φανερὸν ὅτι, ἐὰν ἐνάγωσιν ἢ τὸν πτωχεύσαντα ἢ τρίτον τινά, δὲν ἕπεται ὅτι ἐνάγει ὁ δανειστής, καὶ ἑπομένως δὲν εἶναι διάδικος οὗτος· διότι διὰ νὰ ἦναι τις ἐνάγων δὲν ἀρκεῖ νὰ ἔχῃ συμφέρον, ἀλλὰ νὰ ἦναι διὰ πράξεών του δηλουμένη καὶ ἡ θέλησίς του νὰ πραγματοποιήσῃ τὸ συμφέρον τοῦτο· διὰ τοῦτο εἰς τὴν ποινικὴν ἐπὶ δολίᾳ χρεωκοπίᾳ κατηγορίαν κατὰ τοῦ πτωχεύσαντος, ἂν καὶ παρίστανται ὡς πολιτικοὶ ἐνάγοντες οἱ σύνδικοι καὶ ἡ ἐπιτυχία ἐπηρεάζῃ τὰ συμφέροντα τῶν κατὰ μέρος δανειστῶν, οὐχ' ἧττον ὡς μὴ ὄντες διάδικοι, καθὸ μὴ δηλώσαντες διὰ δικογράφου ἀγωγῆς ἐν ἰδίῳ ὀνόματι τοιαύτην θέλησιν, δύνανται καὶ πρέπει νὰ ἐξετασθῶσιν ἐνόρκως ὡς μάρτυρες, ὅπως πάντες οἱ ἐκ τοῦ ἀδικήματος ζημιωθέντες καὶ ἐνδιαφερόμενοι ἐξετάζονται· ἐσφαλμένως ἄρα ὁ Ἀρ. Πάγος διὰ τῆς ἀνωτέρω ἀποφάσεως 68 τοῦ 1860 ἀπεφάνθη τὸ ἐναντίον.

»Οἱ ἀνωτέρω λόγοι μᾶς ἔπεισαν περὶ τοῦ ἐσφαλμένου τῆς ἀποφάσεως τοῦ Ἀρ. Πάγου. Εὐτυχῶς τὴν γνώμην μας ταύτην εὑρίσκομεν ἐπικυρωμένην καὶ ἀπὸ σοφοὺς νομοδιδασκάλους Γάλλους καὶ ἀπὸ τὴν σταθερὰν Γαλλικὴν Νομολογίαν. Κατὰ τὴν Γαλλικὴν ποινικὴν δικονομίαν, εἰς τὸ ἀκροατήριον (μάλιστα τῶν Κακουργιοδικῶν) δὲν ἐπιτρέπεται ἀνώμοτος κατάθεσις μάρτυρος· καὶ εἰς αὐτὴν δὲ τὴν ἀνάκρισιν οἱ μάρτυρες ἐξετάζονται ἐνόρκως (ἄρ. 75, 317 Γαλ. ποιν. δικον.)· κατ' αὐτὴν ὡσαύτως τὴν δικονομίαν (ἄρθ. 322) εἶναι ἀπαράδεκτοι ὡς μάρτυρες οἱ καταμηνύται, τῶν ὁποίων

ἡ καταμήνυσις ἀνταμοίβεται χρηματικῶς ἀπὸ τὸν νόμον.— ne pourront être reçues les dépositions 1° des dénonciteurs dont la dénonciation est récopensée pecuniairement par la loi· ἐκ τούτου ἐξάγεται ὅτι ὁ γάλλος νομοθέτης εἰς ἄκρον ἐδυσπίστησεν εἰς τὰς καταθέσεις ἀνθρώπων, οἵτινες ἐκ τῆς καταδίκης ἐλπίζουσι κέρδος τι, ἐκ δὲ τοῦ ἄρθρου 323 ἐξάγεται, ὅτι καὶ αὐτοὺς ἀκόμη τοὺς μὴ ἐλπίζοντας κέρδος ἐκ τῆς δίκης μηνυτὰς ὑποπτεύεται, καὶ διὰ τοῦτο ὁ πρόεδρος εἰδοποιεῖ τοὺς ἐνόρκους «ὅτι εἶναι καταμηνυταί»· φυσικὴ λοιπὸν συνέπεια τῆς ἀρχῆς ταύτης τοῦ Γάλλου Νομοθέτου ἦτο νὰ μὴ ἐξετάζωνται οἱ πολιτικοὶ ἐνάγοντες παντάπασι· (διότι ἀνώμοτον ἐξέτασιν δὲν ἀναγνωρίζει ὡς πρὸς αὐτούς)· ἠγέρθη λοιπὸν τὸ ζήτημα, ἐὰν οἱ σύνδικοι παρίστανται εἰς τὴν ἐπὶ δολίᾳ χρεωκοπίᾳ κατὰ τοῦ πτωχεύσαντος κατηγορίαν ὡς πολιτικοὶ ἐνάγοντες, δύνανται νὰ ἐξετασθῶσιν οἱ δανεισταὶ ὡς μάρτυρες; Τὸ ἀκυρωτικὸν ἔλυσε καταφατικῶς τὸ ζήτημα κατὰ τὸ 1825 καὶ ἔκτοτε παρὰ τοῦ σοφοῦ τούτου δικαστηρίου καὶ παρὰ τῶν νομοδιδασκάλων ἐξακολουθεῖται ἡ αὐτὴ γνώμη· ἰδοὺ τὰς ἰδίας των λέξεις.

Les créanciers du failli peuvent être toujours entendus comme témoins dans la poursuite dirigée contre leur débiteur, même lorsque les syndics se sont portés parties civiles, au nom de la masse· Goujet et Merger. Diction. Banqueroute § 45. Les créanciers peuvent être témoins. lorsqu'ils ne se sont pas portés parties civiles. Dalloz faillites 1478.

— La qualité de créancier d'une faillite ne s'oppose pas à ce que celui à qui elle appartient dépose en justice sous la foi du témoin dans les poursuites qui intéressent la faillite, telles que celles dirigées contre les individus prévenus du détournement de l'actif du failli, alors même que les syndics se seraient portés parties civiles.- - Cour de cass. arrêt 14 Mai. 1847 εἰς τὸ Table de quinze années de 1841—1856.

Τὴν γνώμην τοῦ ἐπικριτοῦ θεωρῶ ὀρθοτάτην, εἶμαι ἔξεστι τοῦτο εἰπεῖν.

§ 801.— Εἰς § 53 καὶ 75 πρόσθες.

Τὸ ἄρθρον 66 τοῦ δικ. ὀργανισμοῦ δίδει ἀφορμὴν νὰ ἐξετάσωμεν, ἂν ὑπάρχῃ λόγος ἀκυρότητος, ὅταν οἱ ἐμφανισθέντες καὶ ἐκπληρώσαντες πρεπόντως τὰ χρέη τοῦ ἐνόρκου ἐκπληρώσωσι τοιαῦτα χρέη κατὰ τὸ αὐτὸ ἢ τὸ προσεχὲς ἔτος ἢ ἂν τοιοῦτό τι δύναι

νανται νὰ προτείνωσιν οἱ κατηγορούμενοι. Ἡ ἀπὸ 26 Σεπτ. 1834 ἀπόφασις τοῦ Ἀκυρωτικοῦ, ἐκδοθεῖσα πρὸ τοῦ νεωτέρου Γαλλικοῦ νόμου (art. 16) ἔλυσε τὸ ζήτημα ἀποφατικῶς· «hendu que l'exclusion prononcée par l'art. 391 à l'égard des jurés qui, ayants satisfait aux réquisitions prescrites par l'art. 389, ne peuvent être placés plus d'une fois dans la même année sur la liste formée en exécution de l'art. 387, établit en faveur de ces jurés un privilége, une sorte d'exemption toute personnelle, dont ils peuvent à leurs choix user ou ne pas user, mais qui ne peut jamais être réclamé que quae par eux et nullement invoqué par les accusés. — Ἑτέρα δὲ ἀπόφασις τοῦ Ἀκυρωτικοῦ (τῆς 27 Ἀπριλ. 1827) φέρει «que si l'un des jurés supplementaires avait fait partie du jury de la précédende session, il n'en pourrait résulter un moyen de nullité puisque à ce citoyent seul était déférée la faculté de se dispenser, et que son consentement à faire partie du jury de la session suivante était constaté par sa présence sans aucune reclamation de sa part.

Ὁ λόγος δὲ οὗτος ἰσχύει καὶ ὡς πρὸς τοὺς συμπληρωτικοὺς ἐνόρκους, περὶ ὧν τὸ ἄρθ. ον 63 ἐδ. 2 τοῦ δικ. ὀργανισμοῦ (complémentaires); ἐν Γαλλίᾳ ἐλύθη τὸ ζήτημα ἀποφατικῶς διὰ τῆς τοῦ Ἀκυρωτ. ἀποφ. τῆς 6 Νοεμβρ. 1828· τὴν γνώμην δὲ ταύτην ἀποκρούει ὁ Faustin ἐν § 599 λέγων, ὅτι ὄχι ἡ ἐν τοῖς καταλόγοις ἐγγραφή, ἀλλ' ἡ ἐκπλήρωσις καθηκόντων ἐνόρκου εἶναι ὁ τῆς ἀπαλλαγῆς λόγος· ὁ δὲ λόγος τῆς εἰρημένης ἀποφάσεως, ὅτι ἡ καταφατικὴ λύσις τοῦ ζητήματος ἤθελε παρέχει δυσχερείας εἰς τὴν συγκρότησιν ὁρκωτικοῦ δικαστηρίου, δὲν εἶναι, κατὰ τὸν Faustin, ὅσον παρίσταται οὐσιώδης. Ἀλλά, ἐρωτᾷ οὗτος, πότε θεωρεῖταί τις ὡς ἐκπληρώσας καθήκοντα ἐνόρκου; Πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὡς τοιοῦτος ὁ κάτοικος τῆς πόλεως, ὅπου ἑδρεύει τὸ Κακουργιοδικεῖον, ὅστις τὴν προτεραίαν ἢ τὴν προπροτεραίαν τῆς λήξεως τῆς συνόδου ἐκληρώθη πρὸς ἀναπλήρωσιν ἀσθενοῦντος ἐνόρκου; Ἡ ἁπλῶς τυχαία καὶ στιγμιαία αὕτη ὑπηρεσία δὲν εἶναι ἡ συνήθης ὑπηρεσία τοῦ ἐνόρκου· c'est, ἐπιφέρει, l'inscription du juré sur la liste de session, c'est sa présence et son concours aux actes de cette session qui constituent l'accomplissement des forctions; or il faut qu'elles aient été remplies, c'est à dire qu'elles l'aient été dans leur étendue, pour que l'exemption puisse se produire.

Κατὰ τὴν ἡμετέραν Νομολογίαν (ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγου 153

τοῦ 1846) τὸ ἄρθρον 69 τοῦ δικ. ὀργαν. ἐννοεῖ τοὺς τακτικοὺς ἐνόρκους, οἵτινες, μακρὰν τῆς ἕδρας τοῦ Κακουργιοδικείου κατοικοῦντες, ὑποχρεοῦνται νὰ μεταβαίνωσιν εἰς τὴν ἕδραν αὐτοῦ πρὸς ἐκπλήρωσιν τῶν καθηκόντων ἐνόρκου καὶ ὄχι τοὺς ἀναπληρωτικοὺς καὶ συμπληρωτικοὺς τοὺς κατοικοῦντας εἰς τὴν πόλιν εἰς ἣν ἑδρεύει τὸ Κακουργιοδικεῖον·— ὥστε, πρὶν ἢ κληρωθῶσιν οἱ ἐν τῷ γενικῷ καταλόγῳ, πρέπει νὰ ἐξαντλῆται ὁ εἰδικός, ἐν ᾧ περιέχοντες τυχὸν ὀνόματα μὴ κληρωθέντα μεταξὺ τῶν τακτικῶν ἐνόρκων.— Ἄλλην ἀρχὴν φαίνεται βαδίσασα ἡ ποινικὴ τοῦ Αρείου Πάγου ἀπόφασις 38 τοῦ 1857, ἣν ἴδε ἀνωτ. σ. 60.

§ 862.— Μετὰ τὸν § 448 (σ. 236) πρόσθες.

Χρῆσις ὅπλων.— Τὸ ζήτημα περὶ τῆς χρήσεως τῶν ὅπλων ἐξετάζεται ὑπὸ τῶν ἐνόρκων. Ἀπ. ποιν. Αρ. Πάγου 95 τοῦ 1857, ἣν ἴδε εἰς § 527.

§ 863.— Εἰς § 470 (σ. 243) καὶ εἰς § 747 (σ. 328) πρόσθες.

Πρλ. τὴν 9 τος 1856 ποιν. ἀπόφ. τοῦ Αρ. Πάγου φέρουσαν ἐν τῇ σκέψει 6 τὰ ἑξῆς.

Απόφ. Ἐπειδὴ εἶναι ἀδιάφορον ἂν κατὰ πλάνην τῆς διαγραφῆς τῶν ὀνομάτων τῶν κατηγορουμένων, ἢ κατὰ τὴν σχηματισθεῖσαν πεποίθησίν των οἱ ἔνορκοι ἀπεφάνθησαν ὅτι ὅλοι ὀνομαστὶ οἱ κατηγορούμενοι πυροβολήσαντες ἐφόνευσαν τὸν Κοσμᾶν Μανιάτην χωροφύλακα· διότι ἐκ τῆς ἀπαντήσεως αὐτῶν εἰς τὸ ἐπόμενον ζήτημα ὅτι ἐκ συστάσεως τῶν αὐτῶν ὀνομαστὶ σημειουμένων κατηγορουμένων ἐξετελέσθη ἡ πρᾶξις προκύπτει ἡ νόμιμος ἐνοχὴ ἑκάστου τῶν συνταστιωτῶν, καὶ κατ' αὐτὴν κατελογίσθη εἰς αὐτοὺς ἡ νόμιμος ποινή. Δι' αὐτὸν τὸν λόγον εἶναι ἐπίσης ἄνευ ἀποτελέσματος καὶ ἡ ἀπάντησις τῶν ἐνόρκων, ὅτι ὁ ἀναιρεσείων Κωνστ. Πετράκης ἢ Δελῶος λαβὼν μέρος εἰς τὴν σύστασιν καὶ εἰς τὴν πρᾶξιν δὲν ἦτον ἔνοπλος.

§ 864.— Εἰς τὸν § 103 (σ. 65) πρόσθες.

Η νεωτέρα τοῦ Αρ. Πάγου ἀπόφασις, ἣν ἀορίστως μνημονεύω εἰς τὸν § αὐτὸν 103 ἔχει οὕτως.

Απόφ. Ἐπειδή, κατὰ τὸ 63 ἄρθρον τοῦ ὀργανισμοῦ τῶν δικαστηρίων, ἐὰν κατὰ τὴν πρὸς ἔναρξιν τῆς συνόδου τοῦ Κακουργιοδικείου ὡρισμένην ἡμέραν δὲν ἐμφανισθῶσι τοὐλάχιστον εἰκοσιτέσσαρες ἐκ τῶν τακτικῶν ἐνόρκων καταλαμβάνουσι τὸν τόπον τῶν ἐλλειπόντων οἱ ἀναπληρωτικοὶ ἔνορκοι, μὴ ἐξαρκούντων δὲ

καὶ τούτων πρὸς ἀναπλήρωσιν τοῦ ἐλλείποντος, προσλαμβάνονται ἔνορκοι ἐκ τοῦ ἰδιαιτέρου καταλόγου τοῦ 58 ἄρθρου καὶ ἐκ τῶν ἄλλων πολιτῶν τῶν κατοικούντων εἰς τὴν ἕδραν τοῦ Κακουργιοδικείου. Ἐντεῦθεν λοιπὸν ἕπεται, ὅτι ἂν ἀπεναντίας ἐμφανισθῶσιν 24 ἔνορκοι τακτικοί, οἱ ἀναπληρωτικοὶ καὶ οἱ ἄλλοι δὲν δύνανται νὰ προσληφθῶσι πρὸς ἀπαρτισμὸν τοῦ ἀριθμοῦ τῶν 24 ἐνόρκων, τοῦ ἀναγκαίου κατὰ τὰ ἄρθρα 68 καὶ 71 πρὸς κλήρωσιν τοῦ δωδεκαμελοῦς δικαστηρίου, θεωρούμενοι ὑπὸ τοῦ νόμου ἀναρμόδιοι· ὥστε οὗτοι χρησιμεύουσιν ἁπλῶς καὶ μόνον πρὸς συμπλήρωσιν καὶ καταρτισμὸν τῶν ἐλλειπόντων ἐνόρκων μέχρι τοῦ ἀριθμοῦ 24 καὶ οὐχὶ ἀνωτέρω. Ἐπὶ τοῦ προκειμένου δὲ, ὡς ἐκ τῶν πρακτικῶν τῆς συνεδριάσεως ἀποδεικνύεται ἐνῷ 13 μόνον ἐκ τῶν τακτικῶν ἐνόρκων παρῆσαν εἰς τὸ ἀκροατήριον, προσελήφθησαν ἀναπληρωτικοὶ καὶ συμπληρωτικοὶ ἔνορκοι μέχρι τοῦ ἀριθμοῦ εἴκοσι ἕξ, ἤγουν παρελήφθησαν ἀναρμοδίως ὁ εἰκοστὸς πέμπτος καὶ εἰκοστὸς ἕκτος, θεόδ. Βαλααμάκης καὶ Στάθης Κρίκος, ἐξ ὧν ὁ τελευταῖος ἔλαβε μάλιστα μέρος καὶ ἐδίκασεν· ὅθεν κακῶς συνετέθη τὸ δικαστήριον τῶν ἐνόρκων καὶ περιωρίσθη τὸ τῆς ἐξαιρέσεως δικαίωμα τῶν κατηγορουμένων διὰ τῆς εἰς τὴν κληρωτίδα εἰσαγωγῆς πλειοτέρων τοῦ νομίμου ὀνομάτων, Απ. ποιν. Αρ. Π. 4 τοῦ 1860.

§ 865.— Εἰς τὸν § 480 ἐπ. (σ. 245 ἐπ.) πρόσθες.

Οἱ ἔνορκοι δὲν δύνανται ν' ἀποφανθῶσιν ὅτι τὸ τραῦμα ἐγένετο ἀπρομελετήτως εἰς βρασμὸν ψυχικῆς ὁρμῆς, ὅταν ζήτημα τοιοῦτον δὲν ἐτέθη, ἀλλ' ἐτέθη ζήτημα ἁπλῶς ἂν ἐγένετο ἐκ προμελέτης. 429—431. 436—440 ποιν. δικ. — Εἶναι δὲ τόσον μᾶλλον ἀναιρετέα ἡ εἰς τοιαύτην ἐτυμηγορίαν στηριζομένη ἀπόφασις, καθόσον ἡ ἐτυμηγορία, μὴ λύουσα σαφῶς τὸ τῆς προμελέτης ζήτημα, δὲν ἐξήντλησε τὴν κατηγορίαν. Απ. ποιν. Αρ. Πάγ. 148 τοῦ 1859.

§ 866.— Εἰς § 448 (σ. 235) πρόσθες.

Ὅρα τὴν ὧδε (§ 865) 148 τοῦ 1859 ποιν. ἀπόφασιν Ἀρείου Πάγου.

§ 867.— Εἰς § 839 πρόσθες.

Προσβάλλεται δι' ἀναιρέσεως ἡ ἀθωωτικὴ ἀπόφασις τοῦ προέδρου τῶν Συνέδρων; Ναί. Ἡ 24 τοῦ 1860 ποιν. ἀπόφ. Αρ. Πάγου, φέρει.

Απόφ. Ἐπειδὴ ἡ ἀπόφασις τοῦ προέδρου τῶν συνέδρων, δι' ἧς

αὐτὸς ἀποφαίνεται ἀθῶον τὸν κατηγορούμενον, τότε ἀπολαύει τῶν πλεονεκτημάτων τοῦ 480 ἄρθρου τῆς ποιν. δικονομ. καὶ δὲν προσβάλλεται ὑπὸ τοῦ εἰσαγγελ. τῶν ἐφετῶν ἄλλως, εἰμὴ ἕνεκα τοῦ ἐκεῖ ἀναφερομένου λόγου, ὅταν ἐκδοθῇ σύμφωνος πρὸς τὸ 447 ἄρθρον τῆς αὐτῆς δικονομίας· τουτέστι βάσιν ἔχουσα καὶ στήριγμα ἐτυμηγορίαν, κηρύττουσαν μὴ ἔνοχον τὸν κατηγορούμενον· διότι, ὁσάκις ὁ πρόεδρος τῶν συνέδρων ἀποφαίνεται ἀθῶον τὸν κατηγορούμενον, εἴτε ἄνευ ἐτυμηγορίας, εἴτε στηριχθεὶς εἰς ἐτυμηγορίαν ἀντιφατικήν, καὶ ἀφ' ἑαυτῆς διὰ τοῦτο ἀναιρουμένην, ἐνεργεῖ παρὰ τὰς διατάξεις τοῦ 447 ἄρθρου καὶ ὑπερβαίνει τὰ ὅρια τῆς ἐξουσίας του· ὥστε ἡ ἀπόφασίς του τότε οὐδόλως ὑπάγεται εἰς τὰς περιοριστικὰς διατάξεις τοῦ 480 ἄρθρου, τὰς ἐχούσας σκοπὸν νὰ περιφρουρήσωσι κατὰ τοῦ ἐνδίκου τῆς ἀναιρέσεως μέσου τὰς ἀθωωτικὰς ἁπλῶς ἐτυμηγορίας τῶν ἐνόρκων καὶ τὰς πρὸς ἐκτέλεσιν αὐτῶν ἐκδεδομένας ἀποφάσεις τοῦ προέδρου· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου ἡ ἀπὸ 22 Δεκεμβρίου 1859 ἐτυμηγορία τῶν ἐνόρκων, φέρουσα, ἐν μὲν τῷ δευτέρῳ καὶ τρίτῳ κεφαλαίῳ, ὅτι δὲν εἶναι ἔνοχος ὁ Σ. Λ. τοῦ ἐκ προμελέτης τραύματος καὶ τῆς ἀποπείρας τῆς ἀναιρέσεως, ἐν δὲ τῷ τετάρτῳ, ὅτι ὁ αὐτὸς κατηγορούμενος ἐξετέλεσε τὰς ἀνωτέρω ἐκτεθείσας πράξεις, ἤτοι τὸν τραυματισμὸν καὶ τὴν ἀπόπειραν ἀναιρέσεως, μὴ ὢν κύριος τῆς χρήσεως τοῦ λογικοῦ, πάσχων ἀπὸ ψυχικὴν ἀσθένειαν, ἀποκλείουσαν παντάπασι τὴν ἐλευθέραν τοῦ λογικοῦ χρῆσιν, καὶ ἐν τῷ πέμπτῳ, ὅτι κατὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς παρ' αὐτοῦ πραχθείσης ἀποπείρας ἀναιρέσεως ἢ τραυματισμοῦ δὲν ἦτο μὲν ἐντελῶς ἀποκεκλεισμένη τοῦ λογικοῦ ἡ ἐνέργεια, εἰς τοιοῦτον ὅμως βαθμὸν ρυσιωδῶς τεταραγμένη καὶ ἠλαττωμένη, ὥστε λείπουν ἐξ αἰτίας ταύτης τὰ πρὸς ἐφαρμογὴν τῆς τελείας καὶ παρὰ τοῦ νόμου διατασσομένης ποινῆς προαπαιτούμενα, ἀντιφάσκει πρὸς ἑαυτήν· διότι, ἐνῷ οἱ ἔνορκοι διὰ τοῦ Β'. καὶ Γ' κεφαλαίου κηρύττουσι τὸν κατηγορούμενον μὴ ἔνοχον τοῦ τραυματισμοῦ καὶ τῆς ἀποπείρας τῆς ἀναιρέσεως, διὰ τοῦ πέμπτου ἀπαντῶσι καταφατικῶς, ἤγουν, ὅτι ἔπραξε τὰς ἀνωτέρω πράξεις, ἀλλ' εἰς κατάστασιν μὴ ἀποκλείουσαν ἐντελῶς τοῦ λογικοῦ τὴν ἐνέργειαν· καὶ, ἐνῷ διὰ τοῦ τετάρτου ἀποφαίνονται, ὅτι καθ' ὃν χρόνον ἐξετέλεσε τὰς ἀνωτέρω πράξεις, δὲν ἦτο κύριος παντάπασι τῆς χρήσεως τοῦ λογικοῦ, διὰ τοῦ πέμπτου ἀπαντοῦν, ὅτι δὲν ἦτον ἐντελῶς ἀποκεκλεισμένη ἡ ἐνέργεια τοῦ λογικοῦ του, καὶ τὰ λοιπά, ὡς ἀνωτέρω· ἑπομένως ἀφ' ἑαυτῆς καταστρεφομένη ἡ εἰρημένη ἐτυμηγορία, θεωρεῖται μὴ ὑπάρχουσα ὡς πρὸς τό, ἂν ἐξετέλεσε, ἢ δὲν

ἐξετέλεσεν ὁ διαληφθεὶς Σ. Δ. τὰς ἀνωτέρω πράξεις τοῦ τραυματισμοῦ, ἡ τῆς ἀποπείρας τῆς ἀ αιρέσεω·, καὶ ἄν, καθ' ὃν χρόνον αὗται ἐξετελέσθησαν, δὲν ἦτον ἐντελῶς κύριος τῆς χρήσεως τοῦ λογικοῦ του· ὅθεν ὁ πρόεδρος τῶν συνέδρων, ἀποφαινόμενος ἀθῶον τὸν εἰρημένον κατηγορούμενον, καί τοι μὴ ὑπαρχούσης ἐτυμηγορίας ἐγκύρου, ὑπερέβη τὴν ἐξουσίαν του, καὶ παρεβίασε τὰς οὐσιώδεις διατάξεις τοῦ 447 ἄρθρου τῆς ποιν. δικον. ὅπερ συνδυασμένον μὲ τὸ 443 δίδει χώραν εἰς ἀναίρεσιν.

§ 868.— Εἰς τὴν § 9 πρόσθες.

Ὁ λαβὼν μέρος εἰς τὴν κατὰ βουλεύματός τινος ἐκδίκασιν τῆς ἀνακοπῆς δικηγόρος δὲν δύναται νὰ συμπράξῃ καὶ ὡς ἔνορκος. Απ. ποιν. Αρ. Π. 6 τοῦ 1857.

§ 869.— Εἰς § 394 πρόσθες.

Ἡ ὑπὸ ὅρον ἀνάγνωσις τῶν ἐγγράφων καταθέσεων τῶν μαρτύρων δὲν εἶναι λόγος ἀναιρέσεως. Ἡ 185 τοῦ 1859 ποιν. ἀπ. Αρ. Πάγου, φέρει.

Απόφ. Ἐπειδὴ δὲν εἶναι λόγος ἀναιρέσεως, ὑπαγόμενος εἰς τὰς περιπτώσεις τοῦ ἄρθρου 407 τῆς ποινικῆς δικονομίας, τὸ ὅτι τὸ πλημμελειοδικεῖον διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 308 ἀποφάσεώς του ἐπέτρεψεν ὑπὸ ὅρον τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἐγγράφου καταθέσεως τοῦ ἀπόντος μάρτυρος Α. Ἡ ἐπὶ ἀκροατηρίου δὲ ἀνάγνωσις τῶν ἐγγράφων καταθέσεων τῶν ἐνόρκως ἐν τῇ ἀνακρίσει ἐξετασθέντων κατὰ τὸ 124 ἄρθρον τῆς ποιν. δικον. μαρτύρων γίνεται βεβαίως ὁσάκις εἶναι ἔγκυρος ἡ περὶ αὐτῶν συνταχθεῖσα ἔκθεσις (ποιν. δικ. 134)· ἄλλως δὲ ἄκυροι οὖσαι αἱ τοιαῦται μαρτυρίαι δύνανται τὸ πολὺ νὰ χρησιμεύσωσιν εἰς τὸ δικαστήριον τῆς οὐσίας ὡς ἁπλαῖ ἐνδείξεις περὶ τὴν ἐκτίμησιν τῶν ὁποίων εἰσὶ τὰ δικαστήρια ὅλως ἐλεύθερα (ποιν. δικον. 95). Ὅθεν ἐπὶ τοῦ προκειμένου, θεωρῆσαν τὸ πλημμελειοδικεῖον διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 309 ἀποφάσεώς του ἄκυρον τὴν ἐν Μασσαλίᾳ γενομένην ἔνορκον ἐξέτασιν τοῦ μάρτυρος Α καὶ διὰ τοῦτο μὴ συγχωρῆσαν τὴν ἀνάγνωσιν αὐτῆς, οὐδεμίαν διάταξιν τῆς ποινικῆς δικονομίας, ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος νενομοθετημένην, παρεβίασεν, οὐδὲ τὴν ἀρχὴν τῆς δημοσιότητος τῆς διαδικασίας ἐπηρέασε, μὴ ἐκτεινομένην, κατὰ τὰ συνδυασμένα ἄρθρ. 77, 393, 407 § 9 τῆς αὐτῆς δικονομίας, καὶ εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ἀποδεικτικῶν ἐγγράφων, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν ἀπόφασίν του, ὑπὸ τὸν ὅρον ἂν ἦναι ἔγκυρος ἡ ἐξέτασις ἐπιτρέψασαν τὴν ἀνάγνωσιν αὐτῆς, ἐναντία. οὐδόλως ἀπεφάσισεν.

§ 870. — Εἰς § 839 πρόσθες.

Ὁρκοδοσία ἱερέως γενομένη παρὰ τὸν τύπον, τὸν ὑπὸ τοῦ καταστατικοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου διαγραφόμενον, εἶναι ἔγκυρος; Οὐχί — κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 22 τοῦ 1859 ἀπόφασιν, φέρουσαν.

Απόφ. Ἐπειδὴ κατὰ τὸ ἄρθρ. 23 τοῦ καταστατικοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ὁ τύπος τοῦ ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων παρὰ τῶν ἱερέων καὶ ἱεροδιακόνων διδομένου ὅρκου εἶναι ἡ ἐπὶ τῆς ἱερωσύνης των διαβεβαίωσις, ὅτι θέλουσιν ὁμολογήσει ὅλην τὴν ἀλήθειαν καὶ μόνην τὴν ἀλήθειαν; πᾶσα δὲ διαφορὰ ἢ παράλειψις τοῦ τύπου τούτου ἐπιφέρει τὴν ἀκυρότητα τοῦ ὅρκου, καθότι ὁ Νόμος ἀπαιτεῖ νὰ ὑπάρχῃ ἀναμφισβητήτως βεβαιωμένον, ὅτι αἱ τοῦ ὅρκου σπουδαῖαι διατυπώσεις ἐτηρήθησαν, τὸ δὲ πλημμελὲς αὐτοῦ ἀφαιρεῖ τὴν ἐγγύησιν ἐκείνην, ἐπὶ τῆς ὁποίας στηρίζεται ἡ ἀποδεικτικὴ δύναμις, καὶ ἡ βεβαίωσις τῆς εἰλικρινείας τῆς καταθέσεως· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου ἐκ τῶν πρακτικῶν τῆς συνεδριάσεως ἀποδεικνύεται, ὅτι ὁ Ἱεροδιάκονος Πορφύριος Κωνσταντινίδης, ἐξετασθεὶς ὡς μάρτυς τῆς ὑπερασπίσεως ὡρκίσθη ἐπὶ τοῦ Εὐαγγελίου κατὰ τὸ ἄρθρον 121 τῆς ποιν. δικονομίας τουτέστιν ἔδωκεν ὅρκον μὴ περιέχοντα τὸν τύπον, ὅτι ὁ μάρτυς ὡρκίσθη ἐπὶ τῆς ἱερωσύνης του, διότι τὸ ἄρθρον 121 δὲν ἐμπεριέχει τοιαύτην διατύπωσιν· ἄρα κατὰ τὸ ἄρθρον 458 § 14 τῆς αὐτῆς δικονομίας ἡ προσβαλλομένη ἀπόφασις εἶναι ἀναιρετέα.

§ 871. *Ὅρκος δυτικῶν ἱερέων.* — Ἀνωτέρω (σ. 382) εἶπον τὰ εἰκότα. Κρίνω ὅμως καλὸν νὰ παρενθέσω ἐνταῦθα τὴν ἑπομένην γνωμοδότησιν τοῦ Κου Παπαῤῥηγοπούλου ἂν καὶ μὴ ἔχουσαν πλέον εἰμὴ ἱστορικὴν ἀξίαν.

«Παρατηρῶ ὅτι κατ' οὐσίαν ὀρθὴ εἶναι ἡ ἀπόφασις τοῦ εἰρηνοδίκου Νάξου, καθ' ἣν ὁ τύπος τοῦ ὅρκου ὁ ὁρισθεὶς ὑπὸ τοῦ ΚΓ΄ ἄρθρου τοῦ καταστατικοῦ νόμου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἰσχύει μόνον ὡς πρὸς τοὺς κληρικοὺς τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, τοῦτο δὲ διὰ τὸν λόγον ὅτι ὁ παρατεθεὶς νόμος σκοπὸν εἶχε νὰ ῥυθμίσῃ μόνον τὰ τοῦ ἀνατολικοῦ κλήρου καὶ τῆς διοικήσεως αὐτοῦ. Ἡ σκέψις ὅμως τοῦ εἰρηνοδίκου ὅτι ἡ ἐπὶ τῇ ἱερωσύνῃ βεβαίωσις εἶναι *προνόμιον* τῶν κληρικῶν τῆς ἐπικρατούσης θρησκείας, οὗ τινος οὐδόλως μετέχουσιν οἱ τῶν ἄλλων χριστιανικῶν δογμάτων ἱερεῖς, παρέλκει ἐντελῶς, διότι οὐ μόνον εἶναι πάντως ἐσφαλμένη, ἀλλ' οὐδὲ κἂν συντελεῖ εἰς τὴν λύσιν τοῦ ζητήματος, περιπλέκουσα καὶ ἐρεθίζουσα τὰς πρὸς τοὺς

ἱερεῖς τῆς Δυτικῆς ἐκκλησίας σχέσεις. Τὸ ὀρθὸν ὅμως ἢ ἐσφαλμένον τῆς σκέψεως ταύτης οὐδεμίαν ἔχει ἐπιῤῥοὴν εἰς τὴν λύσιν τοῦ ζητήματος, ὅπερ τίκτει ἡ ἀξίωσις τοῦ ἀρχιεπισκόπου α) ὅτι εἰς τοὺς ἱερεῖς τοῦ καθολικοῦ δόγματος ἀπαγορεύεται ὑπὸ τοῦ θρησκεύματος αὐτῶν ἡ ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου ὁρκοδοσία, συνισταμένου τοῦ ὅρκου αὐτῶν ἐπίσης εἰς τὴν ἐπὶ τῇ ἱερωσύνῃ των βεβαίωσιν· καὶ β') ὅτι ἐν Νάξῳ ἀνέκαθεν οἱ ἱερεῖς τοῦ αὐτοῦ δόγματος δὲν ἐνεφανίζοντο ἐνώπιον τοῦ δικαστοῦ ἵνα καταθέσωσιν ἐνόρκως ἀλλ' ἐξετάζοντο κατ' οἶκον, ἐξαιτουμένου τοῦ ἀρχιεπισκόπου καὶ τοῦ πολυτίμου τούτου προνομίου τὴν ἀναγνώρισιν.

»Ἡ πρώτη ἀξίωσις ἐξήρτηται προδήλως ἀπὸ τῶν περὶ ὅρκου τῶν κληρικῶν διατάξεων τοῦ κανονικοῦ δικαίου τῆς Δυτικῆς ἐκκλησίας καὶ τοῦ τρόπου καθ' ὃν ἐφαρμόζουσιν αὐτὰς τὰ τῆς ἑσπερίας καὶ μέσης Εὐρώπης καθολικὰ Κράτη, διότι ἐὰν αἱ διατάξεις αὗται ὁρίζωσιν ἄλλον τύπον ὅρκου παρὰ τὸν παρ' ἡμῖν νενομισμένον, ἢ ἀπαγορεύουσαι ἐντελῶς τὸν ὅρκον, τάττουσαι ἁπλῶς ἐπὶ τῇ ἱερωσύνῃ διαβεβαίωσιν ὁ κληρικὸς τοῦ Δυτικοῦ δόγματος δύναται κατὰ τὰ ἄρθρα 335, 373 τῆς πολιτ. καὶ τὸ ἄρθρ. 121 τῆς ποιν. δικονομίας, ἀδιστάκτως νὰ δώσῃ τὸν ὅρκον κατὰ τὸν ὑπὸ τῆς θρησκείας του τεταγμένον τύπον. Ἡ ἀξίωσις τοῦ ἀρχιεπισκόπου δὲν φαίνεται ἀποκρούουσα ἐντελῶς *τὸν ὅρκον* τῶν κληρικῶν, ἀλλὰ μόνον τὸν ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου ὅρκον, παραδεχομένη τὸν ὅρκον αὐτῶν διὰ τῆς ἐπὶ τῇ ἱερωσύνῃ διαβεβαιώσεως, διότι ἄλλως δὲν ἐννοοῦμεν τὴν ὑπὲρ τοῦ καθολικοῦ κλήρου ἐπίκλησιν τοῦ ἀνωτέρω καταστατικοῦ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας νόμου, ΚΓ', ἀφοῦ, ὡς γνωστόν, ὁ νόμος οὗτος φέρει *τὸ τύπος τοῦ ὅρκου* .... τῶν .... ἀρχιερέων, ἱερέων .... κλπ. εἶναι ὁ ἑξῆς» ἐννοῶν προδήλως νὰ ὁρίσῃ ἰδιάζοντα τύπον ὅρκου, οὐχὶ δὲ νὰ ἀπαλλάξῃ τοῦ ὅρκου τοὺς κληρικοὺς τῆς Ἀνατολικῆς ἐκκλησίας· ἀλλὰ καὶ πάλιν ἀσαφὴς εἶναι ἡ ἀξίωσις τοῦ ἀρχιεπισκόπου, διότι ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου δίδεται ὁ ὅρκος οὐ μόνον, tactis S. Evangeliis θέτοντος τὴν χεῖρα τοῦ ὀμνύοντος ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου, ἀλλὰ καὶ propositis tamtum S. Evangeliis, λέγοντος τοῦ ὁρκιζομένου, προκειμένων τῶν ἱερῶν λογίων, ὁρκίζομαι ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου κλπ.

»Ὁπωσδήποτε καὶ ἂν ἔχῃ τὸ πρᾶγμα, παρατηρῶ ὅτι τὸ κανονικὸν δίκαιον τῆς Δυτικῆς ἐκκλησίας ῥητῶς ἐπιτρέπει τοῖς κληρικοῖς τὸν ὅρκον ἐν γένει. Ἐν τῷ βιβλίῳ τῶν διατάξεων (Decretalium) Γρηγορίου τοῦ Θ', C. 26 X de jure jurando εὑρίσκομεν

τὸ ἑξῆς χωρίον, ἐν ᾧ ὁ ἄκρος ἀρχιερεὺς Ἰννοκέντιος (ἐν ἔτει 1206) ὑπερασπίζει τὸ νόμιμον τοῦ ὅρκου τῶν κληρικῶν ὡς ἑξῆς· . . . . . . quemadmodum ergo Paulus indulsit propter necessitatem discipulo suo Timotheo ut utatur modico vino propter stomachum et frequentes infirmitates, sic profecto cum necessitas exigit prore vera, licita, honesta potest secure jurari, quia cessante causa cessat effectus. ὅπως ὁ Παῦλος ἐπέτρεψε τῷ μαθητῇ αὐτοῦ Τιμοθέῳ τὸ ἐξ ἀνάγκης μετρίως χρῆσθαι οἴνῳ διὰ τὸν στόμαχον καὶ τὰς συνεχεῖς ἀσθενείας, οὕτω βεβαίως ἐν ἀνάγκῃ *δύναταί τις ἀσφαλῶς νὰ ὀρκισθῇ* (ἀπευθύνεται πρὸς κληρικοὺς ἐκτιθεμένους εἰς ὅρκους ἐπὶ δικῶν αὐτῶν) ὑπὲρ πράγματος ἀληθοῦς, θεμιτοῦ, καὶ τιμίου. Ὁ δὲ Πάππας Ὀνώριος ἐν τῷ Can. 51 X, (βιβλ. Β', τίτλ. 20) ἐν ἔτει 1220 ἀποφαίνεται Nullius testimonio, quantumque religiosus existat, nisi juratus deposuerit, debit credi. Οὐδενὸς μαρτυρία, καὶ ἂν ᾖ κληρικὸς, πιστεύεται, ἂν δὲν ἔδωκεν αὐτὴν *ἐνόρκως*.

Μετὰ τῶν ὁρισμῶν τούτων συνέχεται ἡ αὐστηροτέρα τιμωρίας τῶν ἐπιορκούντων ἐπισκόπων. Can. 12 X, (βιβλ. Β' τίτλ. 24). Ὑπάρχουσι μὲν δύο διατάξεις ἐν τῷ Decreto Gratiani Can. 38, Causa II, quaest. 6 καὶ Can. 22 Causa XXII, quest. 5, αἵτινες φαίνονται ἀπαγορεύουσαι τὸν ὅρκον τῶν κληρικῶν, ἀλλ' ὡς ὀρθῶς παρατηρεῖ ὁ Giuch (Καθολικὸς νομοδιδάσκαλος) ἡ μὲν ἀναφέρεται εἰς συνοδικὰς ἀποφάσεις, καθ' ὧν ἐγένετο ἔφεσις εἰς τὰ κοσμικὰ δικαστήρια, ἀπαγορεύει δὲ τοὺς διεξαγαγόντας ἐν τῇ συνόδῳ τὴν ὑπόθεσιν νὰ ὑποβάλλωνται εἰς ἔνορκον περὶ αὐτῆς μαρτυρίαν· ἡ δὲ (ἄλλως λίαν ἀμφιβόλου καταγωγῆς) ἀναφέρεται εἰς τὴν νομολογίαν τῶν πρώτων αἰώνων τῆς ἐκκλησίας, ἀνατραπεῖσαν ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων διατάξεων αὐτῆς, ὧν τὰς προχειροτέρας πρὸ μικροῦ παρέθεσα.

Περὶ δὲ τοῦ τόπου αὐτοῦ παραθέτω τὴν ἑξῆς διάταξιν Γρηγορίου τοῦ Θ' ἐν ἔτει 1133 (Cap. 7 X, de juramento calumniae (II, 7) ὅστις γράφων πρὸς *ἐπίσκοπον* λέγει «Cum in causa pecuniaria quam inter te et R. motam esse proponis non per te sed syndicum vel actorem elegeris litigare, per illum quidem praestandum erit calumniae juramentum, sed si per te ipsum, propositis tantum, sed non tactis evangeliis (sicut in dicendo testimonio) a te videtur hujusmodi juramentum exhibendum» ὅπερ ἐστὶ, «Ἐὰν εἰς χρηματικὴν δίκην, ἣν, ὡς ἀναφέρεις, ἔχεις πρὸς τὸν Ρ. προετίμησες νὰ δικασθῇς οὐχὶ αὐτοπροσώπως, ἀλλὰ

ἱερεῖς τῆς Δυτικῆς ἐκκλησίας σχέσεις. Τὸ ὀρθὸν ὅμως ἢ ἐσφαλμένον τῆς σκέψεως ταύτης οὐδεμίαν ἔχει ἐπιῤῥοὴν εἰς τὴν λύσιν τοῦ ζητήματος, ὅπερ τίκτει ἡ ἀξίωσις τοῦ ἀρχιεπισκόπου α') ὅτι εἰς τοὺς ἱερεῖς τοῦ καθολικοῦ δόγματος ἀπαγορεύεται ὑπὸ τοῦ θρησκεύματος αὐτῶν ἡ ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου ὁρκοδοσία, συνισταμένου τοῦ ὅρκου αὐτῶν ἐπίσης εἰς τὴν ἐπὶ τῇ ἱερωσύνῃ των βεβαίωσιν· καὶ β') ὅτι ἐν Νάξῳ ἀνέκαθεν οἱ ἱερεῖς τοῦ αὐτοῦ δόγματος δὲν ἐνεφανίζοντο ἐνώπιον τοῦ δικαστοῦ ἵνα καταθέσωσιν ἐνόρκως ἀλλ' ἐξετάζοντο κατ' οἶκον, ἐξαιτουμένου τοῦ ἀρχιεπισκόπου καὶ τοῦ πολυτίμου τούτου προνομίου τὴν ἀναγνώρισιν.

»Ἡ πρώτη ἀξίωσις ἐξήρτηται προδήλως ἀπὸ τῶν περὶ ὅρκου τῶν κληρικῶν διατάξεων τοῦ κανονικοῦ δικαίου τῆς Δυτικῆς ἐκκλησίας καὶ τοῦ τρόπου καθ' ὃν ἐφαρμόζουσιν αὐτὰς τὰ τῆς ἑσπερίας καὶ μέσης Εὐρώπης καθολικὰ Κράτη, διότι ἐὰν αἱ διατάξεις αὗται ὁρίζωσιν ἄλλον τύπον ὅρκου παρὰ τὸν παρ' ἡμῖν νενομισμένον, ἢ ἀπαγορεύουσαι ἐντελῶς τὸν ὅρκον, τάττουσαι ἀντ' αὐτοῦ τὴν ἐπὶ τῇ ἱερωσύνῃ διαβεβαίωσιν ὁ κληρικὸς τοῦ Δυτικοῦ δόγματος δύναται κατὰ τὰ ἄρθρα 335, 373 τῆς πολιτ. καὶ τὸ ἄρθρ. τῆς ποιν. δικονομίας, ἀδιστάκτως νὰ δώσῃ τὸν ὅρκον κατὰ τὸν ὑπὸ τῆς θρησκείας του τεταγμένον τύπον. Ἡ ἀξίωσις τοῦ ἀρχιεπισκόπου δὲν φαίνεται ἀποκρούουσα ἐντελῶς *τὸν ὅρκον* τῶν κληρικῶν, ἀλλὰ μόνον τὸν ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου ὅρκον, παραδεχομένη τὸν ὅρκον αὐτῶν διὰ τῆς ἐπὶ τῇ ἱερωσύνῃ διαβεβαιώσεως, διότι ἄλλως δὲν ἐννοοῦμεν τὴν ὑπὲρ τοῦ καθολικοῦ κλήρου ἐπίκλησιν τοῦ ἀνωτέρω καταστατικοῦ τῆς Ἀνατολικῆς ἐκκλησίας νόμου, ΚΓ', ἀφοῦ, ὡς γνωστὸν, ὁ νόμος οὗτος φέρει τὸ ... *τοῦ ὅρκου* .... τῶν .... ἀρχιερέων, ἱερέων .... κλπ. εἶναι ὁ ἐννοῶν προδήλως νὰ ὁρίσῃ ἰδιάζοντα τύπον ὅρκου, οὐχὶ δὲ ἀπαλλάξῃ τοῦ ὅρκου τοὺς κληρικοὺς τῆς Ἀνατολικῆς ἐκκλ... ἀλλὰ καὶ πάλιν ἀσαφὴς εἶναι ἡ ἀξίωσις τοῦ ἀρχιεπισκόπου ... ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου δίδεται ὁ ὅρκος οὐ μόνον, ta... **Evangeliis** θέτοντος τὴν χεῖρα τοῦ ὀμνύοντος ἐπὶ τοῦ ἱερ... Εὐαγγελίου, ἀλλὰ καὶ **propositis tamtum S. Evangeliis**, λέ... τοῦ ὁρκιζομένου, προκειμένων τῶν ἱερῶν λογίων, ὁρκίζομ... τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου κλπ.

»Ὁπωσδήποτε καὶ ἂν ἔχῃ τὸ πρᾶγμα, παρατηρῶ ὅτι τὸ ... κὸν δίκαιον τῆς Δυτικῆς ἐκκλησίας ῥητῶς ἐπιτρέπει τοῖ... κοῖς τὸν ὅρκον ἐν γένει. Ἐν τῷ βιβλίῳ τῶν διατάξεων ... **latinum**) Γρηγορίου τοῦ Θ', **C. 26 X de jure jurando** εὑ...

...ὁ ἄκρως ἀρχιερεὺς ἐννοεῖ τις... [illegible] ...τοῦ ὅρκου τῶν κληρικ... [illegible] ...quemadmodum ... Paulus in suis ... [illegible]

[illegible]

...euse de nullité;

...κὸν δίκαιον ...α ἐπικρατεῖ ...ικοῦ δόγμα- ...τείας τεταγ- ...ίαν, ὁρίζον- ...άρχει ν' ἀπαλ- ...ικοὶ τοῦ Δυτι-

Ἀρχιεπισκόπου ...ον αὐτῆς συνά- ...ετέρου νόμου, ἐν ...α δικαιοῦνται νὰ

...λὴν κατὰ τοῦ ἰδιω- ...ρμόδια νὰ δικάσω- ...ἐξελέγξῃ τὴν παρὰ ...ισιν τῶν ἐγγράφων, ...)3 συντ.). Απ. ποιν.

...εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ συνη- ...ρμένου εἰς ἕτερον συνή- ...ς ἐξετάσεως τῶν μαρ- ...ύρων. Ἀπόφ. ποιν. Ἀρ.

[illegible]

δι' ἀντιπροσώπου, ὁ τῆς συκοφαντίας ὅρκος ἀνάγκη νὰ δοθῇ παρ' αὐτοῦ, ἐὰν ὅμως δικάζεσαι αὐτοπροσώπως, ὁ ὅρκος οὗτος φαίνεται ὅτι πρέπει νὰ δοθῇ παρὰ σοῦ, προκειμένων μόνον τῶν ἱερῶν εὐαγγελίων, ἀλλ' οὐχὶ *(ὅπως γίνεται ἐπὶ τοῦ ὅρκου τῶν μαρτύρων)*, *ἀπτομένου* σοῦ αὐτῶν». Ἐντεῦθεν συνάγεται ἀδιστάκτως ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ ἐπίσκοπος καλούμενος ὡς μάρτυς ὁρκίζεται ἀπτόμενος τῶν ἱερῶν εὐαγγελίων, καὶ ὅτι ἡ δυτικὴ ἐκκλησία δὲν ἠσπάσθη τὴν ἐν τῷ Βυζαντινῷ Κράτει ἐπικρατήσασαν τάξιν, καθ' ἣν οἱ ἐπίσκοποι (Νεαρὰ 127 κεφ. 7) προκειμένης μαρτυρίας δὲν καλοῦνται εἰς τὸ δικαστήριον, ἀλλ' ἐξετάζονται κατ' οἶκον προκειμένων τῶν ἱερῶν εὐαγγελίων.

Κατὰ τὰ ἐκτεθέντα ἡ Δυτικὴ ἐκκλησία ῥητῶς ἐπιτρέπει εἰς τοὺς κληρικοὺς τὸν ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου ὅρκον, ὁρίζουσα ὅτι οὗτος δίδεται ὑπὸ τῶν ὡς μαρτύρων καλουμένων κληρικῶν καὶ ἁπτομένων αὐτῶν τοῦ ἱεροῦ εὐαγγελίου. Ἐντεῦθεν ἐξηγεῖται ἡ κοινῶς ἐπικρατοῦσα τῶν καθολικῶν νομοδιδασκάλων δόξα (ὅρα ἐν Glück 22 σ. 195 τὰς παραθέσεις), ὅτι οἱ κληρικοὶ οὐδόλως ἀπαλλάττονται τοῦ κοινοῦ τῶν μαρτύρων ὅρκου· ἀγνοῶ δὲ διὰ τίνα λόγον θέλομεν παραδεχθῇ ἄλλον τύπον ὅρκου κατὰ τὰ λοιπὰ εἴδη αὐτοῦ.

Ἴδωμεν νῦν πῶς ἐφήρμοσε τὰς ἀρχὰς ταύτας ὁ ἄκρος ἀρχιερεὺς τοῦ καθολικοῦ πληρώματος κατὰ τὰς σχέσεις τοῦ δυτικοῦ κλήρου ἐν ταῖς πολιτείαις τῆς ἑσπερίας καὶ τῆς μέσης Εὐρώπης. Κατὰ τὴν μεταξὺ τοῦ Πάππα Πίου τοῦ Ζ' καὶ τῆς Γαλλικῆς δημοκρατίας σύμβασιν τῆς 10 Σεπτεμβρίου 1801 (concordat) ἄρθ. 6 καὶ 7 οἱ μὲν ἀρχιεπίσκοποι καὶ ἐπίσκοποι ὁρκίζονται τὸν ὅρκον τῆς πίστεως ἐνώπιον τοῦ πρώτου Ὑπάτου ὡς ἑξῆς· Je jure et promets à dieu et sur les saints evangiles etc. οἱ δὲ λοιποὶ ἐκ τοῦ κλήρου δίδουσι τὸν αὐτὸν ὅρκον ἐνώπιον ἄλλων ἀρχῶν· κατὰ δὲ τὴν μεταξὺ τῆς Βαυαρίας καὶ τοῦ αὐτοῦ Πάππα σύμβασιν τῆς 5 Ἰουλίου 1817 (ἄρθ. 15) ὁρίζεται ὁ ὅρκος τῶν ἀρχιεπισκόπων καὶ ἐπισκόπων ὡς ἑξῆς· ego juro et promitto ad sancta Dei evangelia obedientiam κτλ. ἤτοι κατ' ἀμφότερα τὰ καθολικὰ ταῦτα κράτη καὶ αὐτοὶ οἱ ἀνώτατοι κληρικοὶ ὁρκίζονται ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου. Ἐν Γαλλίᾳ ἅπαξ μόνον ἐγένετο ἀντίῤῥησις ὑπὸ τῶν μελῶν ἐκκλησιαστικοῦ συλλόγου κατὰ τῆς δόσεως τοῦ νενομισμένου ὅρκου ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων, ἀλλὰ τὸ ἀκυρωτικὸν δικαστήριον ἀπέκρουσε τὴν ἀντίῤῥησιν ταύτην διὰ τῆς ἀπὸ 30 Δεκεμβρίου 1824 ἀποφάσεώς του, καθ' ἣν aucune disposition legis-

lative ne dispense les membres d'une association rèligieuse de la prestation du serment exigé des témoins, à peine de nullité, par l'article 317 du code d'instruction criminelle».

Ἐκ τῶν ἐκτεθέντων συμπεραίνω ὅτι κατὰ τὸ κανονικὸν δίκαιον τῆς Δυτικῆς ἐκκλησίας καὶ τὰ ἐν ταῖς πολιτείαις, ἔνθα ἐπικρατεῖ τὸ δυτικὸν δόγμα, παραδεδεγμένα, οἱ ἱερεῖς τοῦ δυτικοῦ δόγματος καλούμενοι, κατὰ τὰς ὑπὸ τῶν νόμων τῆς πολιτείας τεταγμένας περιπτώσεις, ἐνώπιον τῶν ἀρχῶν πρὸς ὁρκοδοσίαν, ὁρκίζονται ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου. Ὅθεν οὐδεὶς λόγος ὑπάρχει ν' ἀπαλλαγῶσι τῆς ὑποχρεώσεως ταύτης οἱ ἐν Ἑλλάδι κληρικοὶ τοῦ Δυτικοῦ δόγματος.

Πρὸς ἀπόκρουσιν τῆς δευτέρας ἀξιώσεως τοῦ Ἀρχιεπισκόπου νομίζω περιττὸν νὰ εἴπω τι, διότι τὸ ἀνυπόστατον αὐτῆς συνάγεται προδήλως ἐκ τῶν σαφῶν ὁρισμῶν τοῦ ἡμετέρου νόμου, ἐν οἷς σαφῶς ἀναφέρονται τὰ πρόσωπα, ἅτινα μόνα δικαιοῦνται νὰ ἐξετάζωνται κατ' οἶκον.

§ 872. Εἰς § 1 πρόσθες.

Ἐκφράσεις τοῦ τύπου μὴ ἀποτελοῦσαι προσβολὴν κατὰ τοῦ ἰδιωτικοῦ βίου, καθιστῶσι τὰ πλημμελειοδικεῖα ἀναρμόδια νὰ δικάσωσιν. Ὁ δὲ Ἄρ. Πάγος δὲν ἔχει ἁρμοδιότητα νὰ ἐξελέγξῃ τὴν παρὰ τοῦ δικαστηρίου τῆς οὐσίας γενομένην στάθμισιν τῶν ἐγγράφων, ἐξ ὧν συνήγαγε τοῦτο τὸ πόρισμα ἐκεῖνο (93 συντ.). Απ. ποιν. Αρ. Π. 40 τοῦ 1858.

§ 873. Εἰς § 153 ἐδ. γ'.

Μὴ ἀντιλέγοντος τοῦ κατηγορουμένου εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ συνηγόρου του ἀνάθεσιν τῆς ἐξαιρέσεως τῶν ἐνόρκων εἰς ἕτερον συνήγορον καὶ εἰς τὴν παραίτησιν αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ἐξετάσεως τῶν μαρτύρων τῆς ὑπερασπίσεως, ὑποτίθεται συναινῶν. Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 18 τοῦ 1858.

§ 874. Εἰς § 270—277 πρόσθες.

Ἀποσυρομένου, καὶ μὴ δυναμένου ν' ἀνθέξῃ ἕνεκεν ἀσθενείας, ἐνόρκου τινὸς ἐκ τοῦ ἀκροατηρίου, οἱ σύνεδροι ἀκυροῦσι τήν τε κλήρωσιν καὶ τὴν διαδικασίαν, ἀναβάλλοντες τὴν δίκην ἐὰν ἕτεροι ἔνορκοι δὲν ὑπάρχωσιν. Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 73 τοῦ 1858, ἣν ἀνωτ. § 122, 6'.

§ 875. Εἰς § 280 ἐπ 303 ἐπ.

Χωρισμὸς δίκης εἰς μὴ συναφεῖς πράξεις, προτεινόμενος εἰς

λόγος ἀκυρότητος κατὰ κατηγορητηρίου δὲν ἔχει ἐπιῤῥοὴν εἰς αὐτὸ τὸ κατηγορητήριον. Απ. ποιν. Αρ. Π. τοῦ 1858:

§ 876. Εἰς § 280 ἐπ.

Οἱ περὶ χωρισμοῦ δίκης λόγοι κρίνονται ὑπὸ τὸ τῆς οὐσίας δικαστήριον. Απ. ποιν. Αρ. Π. 70 τοῦ 1858.

§ 877. Εἰς § 323 πρόσθες.

Ἡ μετὰ τὴν ἀποχώρησιν τῶν ἐνόρκων ὑποβληθεῖσα εἰς τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων αἴτησις ἐνόρκων, μὴ λαβόντων μέρος εἰς τὴν δίκην ταύτην περὶ ἀπαλλαγῆς των ἕνεκα ἀσθενείας, δύναται νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου, χωρὶς νὰ ἐπέλθῃ ἀκυρότης ἐντεῦθεν. Απ. ποιν. Αρ. Π. 69 τοῦ 1858.

§ 878. Εἰς § 419 πρόσθες.

Αρμόδιον ν' ἀποφασισθῇ περὶ τοῦ εὐεργετήματος τῆς ἀμνηστείας τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων ἐστίν. Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 61 τοῦ 1858.

§ 879. Εἰς § 403, δ.— 404[3] πρόσθες.

Ιατρικὴ ἔκθεσις ἐστὶν ἄκυρος μὴ ὑπογεγραμμένη ὑπὸ τοῦ ἐπὶ τῆς ἀνακρίσεως δημάρχου. Τιμωρεῖται δὲ πειθαρχικῶς ὁ μὴ ὑπογράψας τὴν πρὸς αὐτὸν παραδοθεῖσαν ἔκθεσιν δήμαρχος. Απ. ποιν. Αρ. Π. 107 τοῦ 1858.

§ 880. Εἰς §845 ἐπ. πρόσθες.

Ἡ μὴ ἔγκαιρος ὑπογραφὴ ἀποφάσεων καὶ πρακτικῶν ἐπιφέρει μὲν πειθαρχικὰς καταδιώξεις κατὰ τῶν ἀμελησάντων ὑπαλλήλων, ἀλλὰ δὲν καθιστᾷ αὐτὰ ἀπολύτως ἄκυρα. Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 36 τοῦ 1858.

§ 881. Εἰς § 237 πρόσθες.

Ἐὰν εἷς ἐκ τῶν διορισθέντων συνηγόρων πρὸς ὑπεράσπισιν τοῦ κατηγορουμένου εἶναι ἀπὼν, ἀκυρότης δὲν προκύπτει. Απ. ποιν. Αρ. Π. 70 τοῦ 1858.

Περίληψις τῶν τῆς διαδικασίας πράξεων.

Περιληπτικὴ ἀνακεφαλαίωσις τῶν πράξεων τῆς ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τῶν συνέδρων διαδικασίας.

Ἔναρξις συνεδριάσεως. Συνελθόντος τοῦ τῶν συνέδρων δικαστηρίου εἰς δημοσίαν συνεδρίασιν, ὁ πρόεδρος διατάττει νὰ φέρωσι τὸν κατηγορούμενον, ὅστις παρίσταται ἄνευ ἁλύσεων, φυλαττόμενος ἁπλῶς· 374 (310 instr.) ἀνωτ. § 337 ἐπ.

Ἂν οὗτος δὲν γινώσκῃ τὴν καθομιλουμένην, διορίζεται διερμηνεὺς, ὅστις καὶ ὁρκίζεται ὅτι θέλει κάμει πιστὴν διερμήνευσιν. 133 ποιν. δικ. — Πρλ. τὸ τῶν πρακτικῶν ὑπόδειγμα, προσέτι δὲ τὰ ἐν σελ. 142 ἐπ.

Χωρισμὸς τῆς δίκης. Διατάσσεται, ἐν ἀνάγκῃ ὁ χωρισμὸς τῆς δίκης· σελ. 114 ἐπ.

Ἀνάγνωσις τῶν καταλόγων τῶν ἐνόρκων. Ἐμφανισθέντος τοῦ κατηγορουμένου καὶ καταλαβόντος τὴν ἕδραν του παρὰ τῷ παρόντι συνηγόρῳ αὐτοῦ, ὁ πρόεδρος παραγγέλλει τὸν γραμματέα ν' ἀναγνώσῃ τοὺς καταλόγους τῶν ἐνόρκων, εἰδοποιεῖ δὲ καὶ τοὺς παρόντας ἐνόρκους ν' ἀναγγέλλωσι τὸ ὄνομά των, ἀκούοντες αὐτὸ ἐκφωνούμενον. Ὁ γραμματεὺς λοιπὸν ἀναγινώσκει τὸν κατάλογον τῶν ἐνόρκων κατὰ τὴν ἑξῆς σειρὰν (1).

1. Τὸν τῶν τακτικῶν.
2. Τὸν τῶν ἀναπληρωτικῶν.
3. Τὸν τῶν ἐκ τοῦ εἰδικοῦ κληρωθέντων ἐνώπιον τῶν συνέδρων.
4. Τὸν τῶν ἐκ τοῦ γενικοῦ (2).

Κατάρτισις τοῦ νομίμου ἀριθμοῦ τῶν ἐνόρκων. Συμπληρωθέντος τοῦ ἀριθμοῦ 24 τουλάχιστον ἐνόρκων (3), ὁ πρόεδρος, ἀναστὰς, λέγει «ὁ ἀπαιτούμενος ὑπὸ τοῦ νόμου ἀριθμὸς 24 τουλάχιστον ἐνόρκων συνεπληρώθη, ὥστε νὰ κληρωθῶσι 12, οἵτινες ἀπαιτοῦνται διὰ νὰ μορφωθῇ τὸ δικαστήριον τῶν ἐνόρκων· ἐξ αὐτῶν δύναται νὰ ἐξαιρέσῃ ἓξ ὁ εἰσαγγελεὺς καὶ ἓξ ὁ κατηγορούμενος. Σημειωτέον δὲ ὅτι ἂν ὁ ἀριθ. ἦναι περιττὸς, ὁ κατηγορούμενος δύναται νὰ ἐξαιρέσῃ ἕνα περισσότερον.

Ἂν προσδοκᾶται μακρὰ ἡ διάρκεια τῆς συνεδριάσεως; Ἐνεργοῦνται τὰ ἐν τῷ ἄρθρῳ 70 τοῦ ὀργαν.— Περὶ τούτου ὅρα ἐν § 114 ἐπ.

---

(1) Ἐννοεῖται μέχρι τῆς συμπληρώσεως τοῦ νομίμου ἀριθμοῦ.

(2) Ἠμαρτημένα θεωρῶ τὰ ἐν σελ. 152 τῆς περὶ ἐνόρκων πραγματείας τοῦ Κ. Μαρινάκη. Πρλ: ἀνωτ. § 80—89, 100, 101 ἐπ.

(3) 26 ἢ πλείω ὀνόματα; ἀνωτ. § 103, 864.

Κλήρωσις.—Ἐξαιρέσεις.

Τὰ ὀνόματα τῶν κληρωθησομένων ἐνόρκων ῥίπτει ὁ πρόεδρος εἰς τὴν κληρωτίδα (1). Ἐκβάλλων δ' ἀπ' αὐτῆς ἀνὰ ἓν τὰ ὀνομαστικὰ γραμμάτια αὐτῶν, ἐρωτᾷ τὸν εἰσαγγελέα ἂν ἐξαιρῇ τὸ ἐξελθὸν ὄνομα· ἂν ἡ ἀπάντησίς του ἦναι καταφατικὴ, θέτει κατὰ μέρος τὸν ἐξαιρεθέντα ἔνορκον καὶ ἐκβάλλει ἄλλον, ἂν δὲ ἡ ἀπάντησις τοῦ εἰσαγγελέως ἦναι ἀποφατικὴ, τότε στρεφόμενος πρὸς τὸν κατηγορούμενον ἐπαναλαμβάνει πρὸς τοῦτον τὴν ἐξήγησιν τοῦ ὡς πρὸς τὴν ἐξαίρεσιν δικαιώματός του, προσθέτων, ὅτι δὲν ὀφείλει νὰ δώσῃ κανένα τῆς ἐξαιρέσεώς του λόγον (2).

Ἂν ἡ ἀπάντησις τοῦ κατηγορουμένου ἦναι καταφατικὴ, θέτει κατὰ μέρος τὸ ὄνομα τοῦ ἐξαιρεθέντος· ἂν ἦναι ἀποφατικὴ σημειοῦται ἀπὸ τὸν γραμματέα τὸ ὄνομά του εἰς τὰ πρακτικὰ τῆς συνεδριάσεως καὶ προσκαλεῖ τὸν κληρωθέντα ἔνορκον νὰ καταλάβῃ τὴν ἕδραν του. Συμπληρωθέντος τοῦ ὁρκωτικοῦ δικαστηρίου, οἱ κληρωθέντες καὶ μὴ ἐξαιρεθέντες ἔνορκοι καταλαμβάνουσι τὰς ἕδρας των, ὡς ὁρίζει τὸ ἄρθ. 422 κοιν. δικ.

Ὅρκισις ἐνόρκων.

Μετὰ ταῦτα, ἀναστὰς ὁ πρόεδρος λέγει, ὅτι θέλει ἀναγνώσει τὸν ὁποῖον ὀφείλουν νὰ δώσωσιν ὅρκον, καὶ θέλει καλέσει μετὰ ταῦτα ἕκαστον κατ' ὄνομα, οὗτος δὲ ἀνατείνων τὴν δεξιάν του, ὀφείλει νὰ προφέρῃ τὴν λέξιν *ὀμνύω* (3).— Ἀναγινώσκεται λοιπὸν ὑπὸ τοῦ προέδρου ὁ ἐν τῷ ἄρθρῳ 78 τοῦ δικ. ὀργ. ὅρκος, καὶ ἕκαστος ἀνατείνων τὴν δεξιάν του προφέρει μετὰ ταῦτα τὴν λέξιν *ὀμνύω*.

---

(1) Ἀνωτ. § 146 ἐπ.

(2) Ἡ ἐξαίρεσις γίνεται καὶ διὰ τοῦ συνηγόρου· ἐσφαλμένα λοιπὸν τὰ ἐν τῷ ἐγχειριδίῳ τῶν ἐνόρκων σ. 153 ἐν ἀρχ. πρλ. ἀν. § 150 ἐπ. Ἂν οἱ κατηγορούμενοι ὦσι πλείονες; ἀνωτ. σ. 80, 81 ἐπ. Περὶ τῆς διὰ κλήρου ἐξαιρέσεως πρλ. Εὑρ. τ. 6 σ. 685 § 4, σ. 689, § 35, 39,—σ. 690 § 49, 53, 55.

(3) Ἀνωτ. § 175 ἐπ.

Προϊστάμενος ἐνόρκων.

Ὁ πρόεδρος ἀναγγέλλει εἰς τοὺς ἐνόρκους, ὅτι ὁ πρῶτος κληρωθεὶς μεταξὺ τῶν 12 ἐνόρκων εἶναι κατὰ νόμον ὁ προϊστάμενος (1) αὐτῶν· ἂν ὅμως, συναινέσει αὐτοῦ καὶ συγκαταθέσει καὶ τῶν λοιπῶν ἐκλεχθῇ ἄλλος ὀφείλουν νὰ γνωστοποιήσωσι τοῦτο. ὀργ. 79.

Ἐξέτασις περὶ τῆς ταυτότητος τοῦ κατηγορουμένου.—Ὑπο[illegible] αὐτῷ τε καὶ τῷ συνηγόρῳ.

Ὁ πρόεδρος ἐρωτᾷ τὸν κατηγορούμενον ἱστάμενον περὶ τοῦ ὀνόματος, τοῦ ἐπωνύμου του κτλ. 375 (310 inst.), σημειοῦνται δὲ τὰ εἰκότα ἐν τοῖς πρακτικοῖς, ὡς ἐν σελ. 144 ἐπ.

Ἂν ὁ κατηγορούμενος δὲν ἔχῃ εἰσέτι συνήγορον (2) (ὅπερ ἐμφαίνει συνήθως προεδρικὴν ὀλιγωρίαν), ὁ πρόεδρος διορίζει ἕνα (3) ἐξ ἐπαγγέλματος, (423 ποιν. δικ.).

Ὁ πρόεδρος παραγγέλλει τὸν κατηγορούμενον νὰ προσέχῃ εἰς τὴν κατηγορίαν καὶ τὴν περὶ αὐτῆς συζήτησιν (375, 422 ποιν. δικον.) συνάμα δ' ὑπενθυμίζει τὸν συνήγορον ὅτι χρεωστεῖ νὰ μὴ λέγῃ τι ἀντιβαῖνον εἰς τὴν συνείδησίν του καὶ εἰς τὸ πρὸς τοὺς νόμους ὀφειλόμενον σέβας καὶ νὰ φυλάττῃ τὴν προσήκουσαν κοσμιότητα καὶ μετριότητα τῶν ἐκφράσεων. 376 (311 inst.) πρλ. ἀνωτ. § 238 ἐπ.

Παράστασις πολιτικῶς ἐνάγοντος.

Παρίσταται, χρείας καλούσης, ὁ πολιτικῶς ἐνάγων, καὶ βεβαιοῦνται τὰ περὶ τούτου· ἐκδικάζονται δὲ καὶ αἱ ἀναφυόμεναι τυχὸν ὡς πρὸς αὐτὸν ἐνστάσεις.

Κατηγορία. — Κατάλογος μαρτύρων.

Ἀκολούθως δίδεται ὁ λόγος εἰς τὸν εἰσαγγελέα, οὗτος δὲ ἐκθέτει μὲ συνοπτικὴν ἀκρίβειαν τὴν ἔννοιαν τῆς κατηγορίας, καὶ παραδίδει εἰς τὸν πρόεδρον τὸν κατάλογον τῶν μαρτύρων. 377 ποιν. δικον.

Ὁ κατηγορούμενος καὶ ὁ πολιτικῶς ἐνάγων παραδίδουσι τῷ προέδρῳ τοὺς τῶν ἰδίων μαρτύρων καταλόγους.

---

(1) Ἀνωτ. § 170. (2) Ἀνωτ. § 225, 226 ἐπ.
(3) Εἷς συνήγορος εἰς πολλούς; Εὐρ. τ. 6 σ. 283–285.

ἐξετέλεσεν ὁ διαληφθεὶς Σ. Δ. τὰς ἀνωτέρω πράξεις τοῦ τραυματισμοῦ, ἢ τῆς ἀποπείρας τῆς ἀ αιρέσεω', καὶ ἄν, καθ' ὃν χρόνον αὗται ἐξετελέσθησαν, δὲν ἦτον ἐντελῶς κύριος τῆς χρήσεως τοῦ λογικοῦ του· ὅθεν ὁ πρόεδρος τῶν συνέδρων, ἀποφαινόμενος ἀθῶον τὸν εἰρημένον κατηγορούμενον, καί τοι μὴ ὑπαρχούσης ἐτυμηγορίας ἐγκύρου, ὑπερέβη τὴν ἐξουσίαν του, καὶ παρεβίασε τὰς οὐσιώδεις διατάξεις τοῦ 447 ἄρθρου τῆς ποιν. δικον. ὅπερ συνδυασμένον μὲ τὸ 443 δίδει χώραν εἰς ἀναίρεσιν.

§ 868.— Εἰς τὴν § 9 πρόσθες.

Ὁ λαβὼν μέρος εἰς τὴν κατὰ βουλεύματός τινος ἐκδ'κασιν τῆς ἀνακοπῆς δικηγόρος δὲν δύναται νὰ συμπράξῃ καὶ ὡς ἔνορκος. Απ. ποιν. Αρ. Π. 6 τοῦ 1857.

§ 869.— Εἰς § 394 πρόσθες.

Ἡ ὑπὸ ὅρον ἀνάγνωσις τῶν ἐγγράφων καταθέσεων τῶν μαρτύρων δὲν εἶναι λόγ' ς ἀ αιρέσεως. Ἡ 185 τοῦ 1859 ποιν. ἀπ. Αρ. Πάγου, φέρει.

Απόφ. Ἐπειδὴ δὲν εἶναι λόγος ἀναιρέσεως, ὑπαγόμενος εἰς τὰς περιπτώσεις τοῦ ἄρθρου 407 τῆς ποινικῆς δικονομίας, τὸ ὅτι τὸ πλημμελειοδικεῖον διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 308 ἀποφάσεώς του ἐπέτρεψεν ὑπὸ ὅρον τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἐγγράφου καταθέσεως τοῦ ἀπόντος μάρτυρος Α. Ἡ ἐπὶ ἀκροατηρίου δὲ ἀνάγνωσις τῶν ἐγγράφων καταθέσεων τῶν ἐνόρκως ἐν τῇ ἀνακρίσει ἐξετασθέντων κατὰ τὸ 124 ἄρθρον τῆς ποιν. δικον. μαρτύρων γίνεται βεβαίως ὁσάκις εἶναι ἔγκυρος ἡ περὶ αὐτῶν συνταχθεῖσα ἔκθεσις (ποιν. δικ. 134)· ἄλλως δὲ ἄκυροι οὖσαι αἱ τοιαῦται μαρτυρίαι δύνανται τὸ πολὺ νὰ χρησιμεύσωσιν εἰς τὸ δικαστήριον τῆς οὐσίας ὡς ἁπλαῖ ἐνδείξεις περ. τὴν ἐκτίμησιν τῶν ὁποίων εἰσὶ τὰ δικαστήρια ὅλως ἐλεύθερα (ποιν. δικον. 95). Ὅθεν ἐπὶ τοῦ προκειμένου, θεωρῆσαν τὸ πλημμελειοδικεῖον διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 309 ἀποφάσεώς του ἄκυρον τὴν ἐν Μασσαλίᾳ γενομένην ἔνορκον ἐξέτασιν τοῦ μάρτυρος Α καὶ διὰ τοῦτο μὴ συγχωρῆσαν τὴν ἀνάγνωσιν αὐτῆς, οὐδεμίαν διάταξιν τῆς ποινικῆς δικονομίας, ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος νενομοθετημένην, παρεβίασεν, οὐδὲ τὴν ἀρχὴν τῆς δημοσιότητος τῆς διαδικασίας ἐπηρέασε, μὴ ἐκτεινομένην, κατὰ τὰ συνδυασμένα ἄρθρ. 77, 393, 407 § 9 τῆς αὐτῆς δικονομίας, καὶ εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ἀποδεικτικῶν ἐγγράφων, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν ἀπόφασίν του, ὑπὸ τὸν ὅρον ἂν ἦναι ἔγκυρος ἡ ἐξέτασις ἐπιτρέψασαν τὴν ἀνάγνωσιν αὐτῆς, ἐναντία οὐδόλως ἀπεφάσισεν.

§ 870. — Εἰς § 839 πρόσθες.

Ὁρκοδοσία ἱερέως γενομένη παρὰ τὸν τύπον, τὸν ὑπὸ τοῦ καταστατικοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου διαγραφόμενον, εἶναι ἔγκυρος; Οὐχί— κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 22 τοῦ 1859 ἀπόφασιν, φέρουσαν.

Απόφ. Ἐπειδὴ κατὰ τὸ ἄρθρ. 23 τοῦ καταστατικοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ὁ τύπος τοῦ ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων παρὰ τῶν ἱερέων καὶ ἱεροδιακόνων διδομένου ὅρκου εἶναι ἡ ἐπὶ τῆς ἱερωσύνης των διαβεβαίωσις, ὅτι θέλουσιν ὁμολογήσει ὅλην τὴν ἀλήθειαν καὶ μόνην τὴν ἀλήθειαν; πᾶσα δὲ διαφορὰ ἢ παράλειψις τοῦ τύπου τούτου ἐπιφέρει τὴν ἀκυρότητα τοῦ ὅρκου, καθότι ὁ Νόμος ἀπαιτεῖ νὰ ὑπάρχῃ ἀναμφισβητήτως βεβαιωμένον, ὅτι αἱ τοῦ ὅρκου σπουδαῖαι διατυπώσεις ἐτηρήθησαν, τὸ δὲ πλημμελὲς αὐτοῦ ἀφαιρεῖ τὴν ἐγγύησιν ἐκείνην, ἐπὶ τῆς ὁποίας στηρίζεται ἡ ἀποδεικτικὴ δύναμις, καὶ ἡ βεβαίωσις τῆς εἰλικρινείας τῆς καταθέσεως· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου ἐκ τῶν πρακτικῶν τῆς συνεδριάσεως ἀποδεικνύεται, ὅτι ὁ Ἱεροδιάκονος Πορφύριος Κωνσταντινίδης, ἐξετασθεὶς ὡς μάρτυς τῆς ὑπερασπίσεως ὡρκίσθη ἐπὶ τοῦ Εὐαγγελίου κατὰ τὸ ἄρθρον 121 τῆς ποιν. δικονομίας τουτέστιν ἔδωκεν ὅρκον μὴ περιέχοντα τὸν τύπον, ὅτι ὁ μάρτυς ὡρκίσθη ἐπὶ τῆς ἱερωσύνης του, διότι τὸ ἄρθρον 121 δεν ἐμπεριέχει τοιαύτην διατύπωσιν· ἄρα κατὰ τὸ ἄρθρον 458 § 14 τῆς αὐτῆς δικονομίας ἡ προσβαλλομένη ἀπόφασις εἶναι ἀναιρετέα.

§ 871. *Ὅρκος δυτικῶν ἱερέων*. — Ἀνωτέρω (σ. 382) εἶπον τὰ εἰκότα. Κρίνω ὅμως καλὸν νὰ παρενθέσω ἐνταῦθα τὴν ἑπομένην γνωμοδότησιν τοῦ Κου Παπαῤῥηγοπούλου ἂν καὶ μὴ ἔχουσαν πλέον εἰμὴ ἱστορικὴν ἀξίαν.

«Παρατηρῶ ὅτι κατ' οὐσίαν ὀρθὴ εἶναι ἡ ἀπόφασις τοῦ εἰρηνοδίκου Νάξου, καθ' ἣν ὁ τύπος τοῦ ὅρκου ὁ ὁρισθεὶς ὑπὸ τοῦ ΚΓ΄ ἄρθρου τοῦ καταστατικοῦ νόμου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἰσχύει μόνον ὡς πρὸς τοὺς κληρικοὺς τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, τοῦτο δὲ διὰ τὸν λόγον ὅτι ὁ παρατεθεὶς νόμος σκοπὸν εἶχε νὰ ῥυθμίσῃ μόνον τὰ τοῦ ἀνατολικοῦ κλήρου καὶ τῆς διοικήσεως αὐτοῦ. Ἡ σκέψις ὅμως τοῦ εἰρηνοδίκου ὅτι ἡ ἐπὶ τῇ ἱερωσύνῃ βεβαίωσις εἶναι *προνόμιον* τῶν κληρικῶν τῆς ἐπικρατούσης θρησκείας, οὗ τινος οὐδόλως μετέχουσιν οἱ τῶν ἄλλων χριστιανικῶν δογμάτων ἱερεῖς, παρέλκει ἐντελῶς, διότι οὐ μόνον εἶναι πάντως ἐσφαλμένη, ἀλλ' οὐδὲ κἂν συντελεῖ εἰς τὴν λύσιν τοῦ ζητήματος, περιπλέκουσα καὶ ἐρεθίζουσα τὰς πρὸς τοὺς

ἐξετέλεσεν ὁ διαληφθεὶς Σ. Δ. τὰς ἀνωτέρω πράξεις τοῦ τραυματισμοῦ, ἢ τῆς ἀποπείρας τῆς ἀναιρέσεως, καὶ ἂν, καθ' ὃν χρόνον αὗται ἐξετελέσθησαν, δὲν ἦτον ἐντελῶς κύριος τῆς χρήσεως τοῦ λογικοῦ του· ὅθεν ὁ πρόεδρος τῶν συνέδρων, ἀποφαινόμενος ἀθῷον τὸν εἰρημένον κατηγορούμενον, καί τοι μὴ ὑπαρχούσης ἐτυμηγορίας ἐγκύρου, ὑπερέβη τὴν ἐξουσίαν του, καὶ παρεβίασε τὰς οὐσιώδεις διατάξεις τοῦ 447 ἄρθρου τῆς ποιν. δικον. ὅπερ συνδυασμένον μὲ τὸ 443 δίδει χώραν εἰς ἀναίρεσιν.

§ 868.— Εἰς τὴν § 9 πρόσθες.

Ὁ λαβὼν μέρος εἰς τὴν κατὰ βουλεύματός τινος ἐκδίκασιν τῆς ἀνακοπῆς δικηγόρος δὲν δύναται νὰ συμπράξῃ καὶ ὡς ἔνορκος. Απ. ποιν. Αρ. Π. 6 τοῦ 1857.

§ 869.— Εἰς § 394 πρόσθες.

Ἡ ὑπὸ ὅρον ἀνάγνωσις τῶν ἐγγράφων καταθέσεων τῶν μαρτύρων δὲν εἶναι λόγος ἀναιρέσεως. Ἡ 185 τοῦ 1859 ποιν. ἀπ. Αρ. Πάγου, φέρει.

Απόφ. Ἐπειδὴ δὲν εἶναι λόγος ἀναιρέσεως, ὑπαγόμενος εἰς τὰς περιπτώσεις τοῦ ἄρθρου 407 τῆς ποινικῆς δικονομίας, τὸ ὅτι τὸ πλημμελειοδικεῖον διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 308 ἀποφάσεώς του ἐπέτρεψεν ὑπὸ ὅρον τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἐγγράφου καταθέσεως τοῦ ἀπόντος μάρτυρος Α. Η ἐπὶ ἀκροατηρίου δὲ ἀνάγνωσις τῶν ἐγγράφων καταθέσεων τῶν ἐνόρκως ἐν τῇ ἀνακρίσει ἐξετασθέντων κατὰ τὸ 124 ἄρθρον τῆς ποιν. δικον. μαρτύρων γίνεται βεβαίως ὁσάκις εἶναι ἔγκυρος ἡ περὶ αὐτῶν συνταχθεῖσα ἔκθεσις (ποιν. δικ. 134)· ἄλλως δὲ ἄκυροι οὖσαι αἱ τοιαῦται μαρτυρίαι δύνανται τὸ πολὺ νὰ χρησιμεύσωσιν εἰς τὸ δικαστήριον τῆς οὐσίας ὡς ἁπλαῖ ἐνδείξεις περὶ τὴν ἐκτίμησιν τῶν ὁποίων εἰσὶ τὰ δικαστήρια ὅλως ἐλεύθερα (ποιν. δικον. 95). Ὅθεν ἐπὶ τοῦ προκειμένου, θεωρῆσαν τὸ πλημμελειοδικεῖον διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 309 ἀποφάσεώς του ἄκυρον τὴν ἐν Μασσαλίᾳ γενομένην ἔνορκον ἐξέτασιν τοῦ μάρτυρος Α καὶ διὰ τοῦτο μὴ συγχωρῆσαν τὴν ἀνάγνωσιν αὐτῆς, οὐδεμίαν διάταξιν τῆς ποινικῆς δικονομίας, ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος νενομοθετημένην, παρεβίασεν, οὐδὲ τὴν ἀρχὴν τῆς δημοσιότητος τῆς διαδικασίας ἐπηρέασε, μὴ ἐκτεινομένην, κατὰ τὰ συνδυασμένα ἄρθρ. 77, 393, 407 § 9 τῆς αὐτῆς δικονομίας, καὶ εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ἀποδεικτικῶν ἐγγράφων, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν ἀπόφασίν του, ὑπὸ τὸν ὅρον ἂν ἦναι ἔγκυρος ἡ ἐξέτασις ἐπιτρέψασαν τὴν ἀνάγνωσιν αὐτῆς, ἐναντία οὐδόλως ἀπεφάσισεν.

§ 870. — Εἰς § 839 πρόσθες.

Ὁρκοδοσία ἱερέως γενομένη παρὰ τὸν τύπον, τὸν ὑπὸ τοῦ καταστατικοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου διαγραφόμενον, εἶναι ἔγκυρος; Οὐχὶ — κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 22 τοῦ 1859 ἀπόφασιν, φέρουσαν.

Απόφ. Ἐπειδὴ κατὰ τὸ ἄρθρ. 23 τοῦ καταστατικοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ὁ τύπος τοῦ ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων παρὰ τῶν ἱερέων καὶ ἱεροδιακόνων διδομένου ὅρκου εἶναι ἡ ἐπὶ τῆς ἱερωσύνης των διαβεβαίωσις, ὅτι θέλουσιν ὁμολογήσει ὅλην τὴν ἀλήθειαν καὶ μόνην τὴν ἀλήθειαν; πᾶσα δὲ διαφορὰ ἢ παράλειψις τοῦ τύπου τούτου ἐπιφέρει τὴν ἀκυρότητα τοῦ ὅρκου, καθότι ὁ Νόμος ἀπαιτεῖ νὰ ὑπάρχῃ ἀναμφισβητήτως βεβαιωμένον, ὅτι αἱ τοῦ ὅρκου σπουδαῖαι διατυπώσεις ἐτηρήθησαν, τὸ δὲ πλημμελὲς αὐτοῦ ἀφαιρεῖ τὴν ἐγγύησιν ἐκείνην, ἐπὶ τῆς ὁποίας στηρίζεται ἡ ἀποδεικτικὴ δύναμις, καὶ ἡ βεβαίωσις τῆς εἰλικρινείας τῆς καταθέσεως· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου ἐκ τῶν πρακτικῶν τῆς συνεδριάσεως ἀποδεικνύεται, ὅτι ὁ Ἱεροδιάκονος Πορφύριος Κωνσταντινίδης, ἐξετασθεὶς ὡς μάρτυς τῆς ὑπερασπίσεως ὡρκίσθη ἐπὶ τοῦ Εὐαγγελίου κατὰ τὸ ἄρθρον 121 τῆς ποιν. δικονομίας τουτέστιν ἔδωκεν ὅρκον μὴ περιέχοντα τὸν τύπον, ὅτι ὁ μάρτυς ὡρκίσθη ἐπὶ τῆς ἱερωσύνης του, διότι τὸ ἄρθρον 121 δεν ἐμπεριέχει τοιαύτην διατύπωσιν· ἄρα κατὰ τὸ ἄρθρον 458 § 14 τῆς αὐτῆς δικονομίας ἡ προσβαλλομένη ἀπόφασις εἶναι ἀναιρετέα.

§ 871. *Ὅρκος δυτικῶν ἱερέων.* — Ἀνωτέρω (σ. 382) εἶπον τὰ εἰκότα. Κρίνω ὅμως καλὸν νὰ παρενθέσω ἐνταῦθα τὴν ἑπομένην γνωμοδότησιν τοῦ Κου Παπαῤῥηγοπούλου ἂν καὶ μὴ ἔχουσαν πλέον εἰμὴ ἱστορικὴν ἀξίαν.

«Παρατηρῶ ὅτι κατ' οὐσίαν ὀρθὴ εἶναι ἡ ἀπόφασις τοῦ εἰρηνοδίκου Νάξου, καθ' ἣν ὁ τύπος τοῦ ὅρκου ὁ ὁρισθεὶς ὑπὸ τοῦ ΚΓ' ἄρθρου τοῦ καταστατικοῦ νόμου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἰσχύει μόνον ὡς πρὸς τοὺς κληρικοὺς τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, τοῦτο δὲ διὰ τὸν λόγον ὅτι ὁ παρατεθεὶς νόμος σκοπὸν εἶχε νὰ ῥυθμίσῃ μόνον τὰ τοῦ ἀνατολικοῦ κλήρου καὶ τῆς διοικήσεως αὐτοῦ. Ἡ σκέψις ὅμως τοῦ εἰρηνοδίκου ὅτι ἡ ἐπὶ τῇ ἱερωσύνῃ βεβαίωσις εἶναι *προνόμιον* τῶν κληρικῶν τῆς ἐπικρατούσης θρησκείας, οὗ τινος οὐδόλως μετέχουσιν οἱ τῶν ἄλλων χριστιανικῶν δογμάτων ἱερεῖς, παρέλκει ἐντελῶς, διότι οὐ μόνον εἶναι πάντως ἐσφαλμένη, ἀλλ' οὐδὲ κἂν συντελεῖ εἰς τὴν λύσιν τοῦ ζητήματος, περιπλέκουσα καὶ ἐρεθίζουσα τὰς πρὸς τοὺς

ἐξετέλεσεν ὁ διαληφθεὶς Σ. Δ. τὰς ἀνωτέρω πράξεις τοῦ τραυματισμοῦ, ἢ τῆς ἀποπείρας τῆς ἀναιρέσεω·, καὶ ἄν, καθ' ὃν χρόνον αὗται ἐξετελέσθησαν, δὲν ἦτον ἐντελῶς κύριος τῆς χρήσεως τοῦ λογικοῦ του· ὅθεν ὁ πρόεδρος τῶν συνέδρων, ἀποφαινόμενος ἀθῶον τὸν εἰρημένον κατηγορούμενον, καί τοι μὴ ὑπαρχούσης ἐτυμηγορίας ἐγκύρου, ὑπερέβη τὴν ἐξουσίαν του, καὶ παρεβίασε τὰς οὐσιώδεις διατάξεις τοῦ 447 ἄρθρου τῆς ποιν. δικον. ὅπερ συνδυασμένον μὲ τὸ 443 δίδει χώραν εἰς ἀναίρεσιν.

§ 868.— Εἰς τὴν § 9 πρόσθες.

Ὁ λαβὼν μέρος εἰς τὴν κατὰ βουλεύματός τινος ἐκδίκασιν τῆς ἀνακοπῆς δικηγόρος δὲν δύναται νὰ συμπράξῃ καὶ ὡς ἔνορκος. Απ. ποιν. Αρ. Π. 6 τοῦ 1857.

§ 869.— Εἰς § 394 πρόσθες.

Ἡ ὑπὸ ὅρον ἀνάγνωσις τῶν ἐγγράφων καταθέσεων τῶν μαρτύρων δὲν εἶναι λόγος ἀναιρέσεως. Ἡ 185 τοῦ 1859 ποιν. ἀπ. Αρ. Πάγου, φέρει.

Απόφ. Ἐπειδὴ δὲν εἶναι λόγος ἀναιρέσεως, ὑπαγόμενος εἰς τὰς περιπτώσεις τοῦ ἄρθρου 407 τῆς ποινικῆς δικονομίας, τὸ ὅτι τὸ πλημμελειοδικεῖον διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 308 ἀποφάσεώς του ἐπέτρεψεν ὑπὸ ὅρον τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἐγγράφου καταθέσεως τοῦ ἀπόντος μάρτυρος Α. Ἡ ἐπὶ ἀκροατηρίου δὲ ἀνάγνωσις τῶν ἐγγράφων καταθέσεων τῶν ἐνόρκως ἐν τῇ ἀνακρίσει ἐξετασθέντων κατὰ τὸ 124 ἄρθρον τῆς ποιν. δικον. μαρτύρων γίνεται βεβαίως ὁσάκις εἶναι ἔγκυρος ἡ περὶ αὐτῶν συνταχθεῖσα ἔκθεσις (ποιν. δικ. 134)· ἄλλως δὲ ἄκυροι οὖσαι αἱ τοιαῦται μαρτυρίαι δύνανται τὸ πολὺ νὰ χρησιμεύσωσιν εἰς τὸ δικαστήριον τῆς οὐσίας ὡς ἁπλαῖ ἐνδείξεις περὶ τὴν ἐκτίμησιν τῶν ὁποίων εἰσὶ τὰ δικαστήρια ὅλως ἐλεύθερα (ποιν. δικον. 95). Ὅθεν ἐπὶ τοῦ προκειμένου, θεωρήσαν τὸ πλημμελειοδικεῖον διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 309 ἀποφάσεώς του ἄκυρον τὴν ἐν Μασσαλίᾳ γενομένην ἔνορκον ἐξέτασιν τοῦ μάρτυρος Α καὶ διὰ τοῦτο μὴ συγχωρῆσαν τὴν ἀνάγνωσιν αὐτῆς, οὐδεμίαν διάταξιν τῆς ποινικῆς δικονομίας, ἐπὶ ποινῇ ἀκυρότητος νενομοθετημένην, παρεβίασεν, οὐδὲ τὴν ἀρχὴν τῆς δημοσιότητος τῆς διαδικασίας ἐπηρέασε, μὴ ἐκτεινομένην, κατὰ τὰ συνδυασμένα ἄρθρ. 77, 393, 407 § 9 τῆς αὐτῆς δικονομίας, καὶ εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ἀποδεικτικῶν ἐγγράφων, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν ἀπόφασίν του, ὑπὸ τὸν ὅρον ἂν ἦναι ἔγκυρος ἡ ἐξέτασις ἐπιτρέψασαν τὴν ἀνάγνωσιν αὐτῆς, ἐναντία οὐδόλως ἀπεφάσισεν.

§ 870. — Εἰς § 839 πρόσθες.

Ὁρκοδοσία ἱερέως γενομένη παρὰ τὸν τύπον, τὸν ὑπὸ τοῦ καταστατικοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου διαγραφόμενον, εἶναι ἔγκυρος; Οὐχί — κατὰ τὴν ὑπ' ἀριθ. 22 τοῦ 1859 ἀπόφασιν, φέρουσαν.

Ἀπόφ. Ἐπειδὴ κατὰ τὸ ἄρθρ. 23 τοῦ καταστατικοῦ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ὁ τύπος τοῦ ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων παρὰ τῶν ἱερέων καὶ ἱεροδιακόνων διδομένου ὅρκου εἶναι ἡ ἐπὶ τῆς ἱερωσύνης των διαβεβαίωσις, ὅτι θέλουσιν ὁμολογήσει ὅλην τὴν ἀλήθειαν καὶ μόνην τὴν ἀλήθειαν; πᾶσα δὲ διαφορὰ ἢ παράλειψις τοῦ τύπου τούτου ἐπιφέρει τὴν ἀκυρότητα τοῦ ὅρκου, καθότι ὁ Νόμος ἀπαιτεῖ νὰ ὑπάρχῃ ἀναμφισβητήτως βεβαιωμένον, ὅτι αἱ τοῦ ὅρκου σπουδαῖαι διατυπώσεις ἐτηρήθησαν, τὸ δὲ πλημμελὲς αὐτοῦ ἀφαιρεῖ τὴν ἐγγύησιν ἐκείνην, ἐπὶ τῆς ὁποίας στηρίζεται ἡ ἀποδεικτικὴ δύναμις, καὶ ἡ βεβαίωσις τῆς εἰλικρινείας τῆς καταθέσεως· ἐπὶ δὲ τοῦ προκειμένου ἐκ τῶν πρακτικῶν τῆς συνεδριάσεως ἀποδεικνύεται, ὅτι ὁ Ἱεροδιάκονος Πορφύριος Κωνσταντινίδης, ἐξετασθεὶς ὡς μάρτυς τῆς ὑπερασπίσεως ὡρκίσθη ἐπὶ τοῦ Εὐαγγελίου κατὰ τὸ ἄρθρον 121 τῆς ποιν. δικονομίας τουτέστιν ἔδωκεν ὅρκον μὴ περιέχοντα τὸν τύπον, ὅτι ὁ μάρτυς ὡρκίσθη ἐπὶ τῆς ἱερωσύνης του, διότι τὸ ἄρθρον 121 δεν ἐμπεριέχει τοιαύτην διατύπωσιν· ἄρα κατὰ τὸ ἄρθρον 458 § 14 τῆς αὐτῆς δικονομίας ἡ προσβαλλομένη ἀπόφασις εἶναι ἀναιρετέα.

§ 871. *Ὅρκος δυτικῶν ἱερέων.* — Ἀνωτέρω (σ. 382) εἶπον τὰ εἰκότα. Κρίνω ὅμως καλὸν νὰ παρενθέσω ἐνταῦθα τὴν ἑπομένην γνωμοδότησιν τοῦ Κου Παπαῤῥηγοπούλου ἂν καὶ μὴ ἔχουσαν πλέον εἰμὴ ἱστορικὴν ἀξίαν.

«Παρατηρῶ ὅτι κατ' οὐσίαν ὀρθὴ εἶναι ἡ ἀπόφασις τοῦ εἰρηνοδίκου Νάξου, καθ' ἣν ὁ τύπος τοῦ ὅρκου ὁ ὁρισθεὶς ὑπὸ τοῦ ΚΓ΄ ἄρθρου τοῦ καταστατικοῦ νόμου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἰσχύει μόνον ὡς πρὸς τοὺς κληρικοὺς τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, τοῦτο δὲ διὰ τὸν λόγον ὅτι ὁ παρατεθεὶς νόμος σκοπὸν εἶχε νὰ ῥυθμίσῃ μόνον τὰ τοῦ ἀνατολικοῦ κλήρου καὶ τῆς διοικήσεως αὐτοῦ. Ἡ σκέψις ὅμως τοῦ εἰρηνοδίκου ὅτι ἡ ἐπὶ τῇ ἱερωσύνῃ βεβαίωσις εἶναι *προνόμιον* τῶν κληρικῶν τῆς ἐπικρατούσης θρησκείας, οὗ τινος οὐδόλως μετέχουσιν οἱ τῶν ἄλλων χριστιανικῶν δογμάτων ἱερεῖς, παρέλκει ἐντελῶς, διότι οὐ μόνον εἶναι πάντως ἐσφαλμένη, ἀλλ' οὐδὲ κἂν συντελεῖ εἰς τὴν λύσιν τοῦ ζητήματος, περιπλέκουσα καὶ ἐρεθίζουσα τὰς πρὸς τοὺς

ἱερεῖς τῆς Δυτικῆς ἐκκλησίας σχέσεις. Τὸ ὀρθὸν ὅμως ἢ ἐσφαλμένον τῆς σκέψεως ταύτης οὐδεμίαν ἔχει ἐπιῤῥοὴν εἰς τὴν λύσιν τοῦ ζητήματος, ὅπερ τίκτει ἡ ἀξίωσις τοῦ ἀρχιεπισκόπου α') ὅτι εἰς τοὺς ἱερεῖς τοῦ καθολικοῦ δόγματος ἀπαγορεύεται ὑπὸ τοῦ θρησκεύματος αὐτῶν ἡ ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου ὁρκοδοσία, συνισταμένου τοῦ ὅρκου αὐτῶν ἐπίσης εἰς τὴν ἐπὶ τῇ ἱερωσύνῃ των βεβαίωσιν· καὶ β') ὅτι ἐν Νάξῳ ἀνέκαθεν οἱ ἱερεῖς τοῦ αὐτοῦ δόγματος δὲν ἐνεφανίζοντο ἐνώπιον τοῦ δικαστοῦ ἵνα καταθέσωσιν ἐνόρκως ἀλλ' ἐξετάζοντο κατ' οἶκον, ἐξαιτουμένου τοῦ ἀρχιεπισκόπου καὶ τοῦ πολυτίμου τούτου προνομίου τὴν ἀναγνώρισιν.

»Ἡ πρώτη ἀξίωσις ἐξήρτηται προδήλως ἀπὸ τῶν περὶ ὅρκου τῶν κληρικῶν διατάξεων τοῦ κανονικοῦ δικαίου τῆς Δυτικῆς ἐκκλησίας καὶ τοῦ τρόπου καθ' ὃν ἐφαρμόζουσιν αὐτὰς τὰ τῆς ἑσπερίας καὶ μέσης Εὐρώπης καθολικὰ Κράτη, διότι ἐὰν αἱ διατάξεις αὗται ὁρίζωσιν ἄλλον τύπον ὅρκου παρὰ τὸν παρ' ἡμῖν νενομισμένον, ἢ ἀπαγορεύουσαι ἐντελῶς τὸν ὅρκον, τάττουσαι ἁπλῶς ἐπὶ τῇ ἱερωσύνῃ διαβεβαίωσιν ὁ κληρικὸς τοῦ Δυτικοῦ δόγματος δύναται κατὰ τὰ ἄρθρα 335, 373 τῆς πολιτ. καὶ τὸ ἄρθρ. 121 τῆς ποιν. δικονομίας, ἀδιστάκτως νὰ δώσῃ τὸν ὅρκον κατὰ τὸν ὑπὸ τῆς θρησκείας του τεταγμένον τύπον. Ἡ ἀξίωσις τοῦ ἀρχιεπισκόπου δὲν φαίνεται ἀποκρούουσα ἐντελῶς *τὸν ὅρκον* τῶν κληρικῶν, ἀλλὰ μόνον τὸν ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου ὅρκον, παραδεχομένη τὸν ὅρκον αὐτῶν διὰ τῆς ἐπὶ τῇ ἱερωσύνῃ διαβεβαιώσεως, διότι ἄλλως δὲν ἐννοοῦμεν τὴν ὑπὲρ τοῦ καθολικοῦ κλήρου ἐπίκλησιν τοῦ ἀνωτέρω καταστατικοῦ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας νόμου, ΚΓ', ἄρθρ., ὡς γνωστόν, ὁ νόμος οὗτος φέρει *τὸ τύπος τοῦ ὅρκου* .... τῶν .... ἀρχιερέων, ἱερέων .... κλπ. εἶναι ὁ ἐξῆς· ἐννοῶν προδήλως νὰ ὁρίσῃ ἰδιάζοντα τύπον ὅρκου, οὐχὶ δὲ ν' ἀπαλλάξῃ τοῦ ὅρκου τοὺς κληρικοὺς τῆς Ἀνατολικῆς ἐκκλησίας· ἀλλὰ καὶ πάλιν ἀσαφὴς εἶναι ἡ ἀξίωσις τοῦ ἀρχιεπισκόπου, διότι ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου δίδεται ὁ ὅρκος οὐ μόνον, **tactis S. Evangeliis** θέτοντος τὴν χεῖρα τοῦ ὀμνύοντος ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου, ἀλλὰ καὶ **propositis tantum S. Evangeliis**, λέγοντος τοῦ ὁρκιζομένου, προκειμένων τῶν ἱερῶν λογίων, ὁρκίζομαι ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου κλπ.

»Ὁπωσδήποτε καὶ ἂν ἔχῃ τὸ πρᾶγμα, παρατηρῶ ὅτι τὸ κανονικὸν δίκαιον τῆς Δυτικῆς ἐκκλησίας ῥητῶς ἐπιτρέπει τοῖς κληρικοῖς τὸν ὅρκον ἐν γένει. Ἐν τῷ βιβλίῳ τῶν διατάξεων (**Decretalium**) Γρηγορίου τοῦ Θ', **C. 26 X de jure jurando** εὑρίσκομεν

τὸ ἑξῆς χωρίον, ἐν ᾧ ὁ ἄκρος ἀρχιερεὺς Ἰννοκέντιος (ἐν ἔτει 1206) ὑπερασπίζει τὸ νόμιμον τοῦ ὅρκου τῶν κληρικῶν ὡς ἑξῆς· . . . . . quemadmodum ergo Paulus indulsit propter necessitatem discipulo suo Timotheo ut utatur modico vino propter stomachum et frequentes infirmitates, sic profecto cum necessitas exigit prore vera, licita, honesta potest secure jurari, quia cessante causa cessat effectus. Ὅπως ὁ Παῦλος ἐπέτρεψε τῷ μαθητῇ αὐτοῦ Τιμοθέῳ τὸ ἐξ ἀνάγκης μετρίως χρῆσθαι οἴνῳ διὰ τὸν στόμαχον καὶ τὰς συνεχεῖς ἀσθενείας, οὕτω βεβαίως ἐν ἀνάγκῃ *δύναταί τις ἀσφαλῶς νὰ ὁρκισθῇ* (ἀπευθύνεται πρὸς κληρικοὺς ἐκτιθεμένους εἰς ὅρκους ἐπὶ δικῶν αὐτῶν) ὑπὲρ πράγματος ἀληθοῦς, θεμιτοῦ, καὶ τιμίου. Ὁ δὲ Πάππας Ὀνώριος ἐν τῷ Can. 51 X, (βιβλ. Β', τίτλ. 20) ἐν ἔτει 1220 ἀποφαίνεται Nullius testimonio, quantumque religiosus existat, nisi juratus deposuerit . . debit credi. Οὐδενὸς μαρτυρία, καὶ ἂν ᾖ κληρικὸς, πιστεύεται, ἂν δὲν ἔδωκεν αὐτὴν *ἐνόρκως*.

Μετὰ τῶν ὁρισμῶν τούτων συνέχεται ἡ αὐστηροτέρα τιμώρησις τῶν ἐπιορκούντων ἐπισκόπων. Can. 12 X, (βιβλ. Β' τίτ. 24). Ὑπάρχουσι μὲν δύο διατάξεις ἐν τῷ Decreto Gratiani Can. 38. Causa II, quaest. 6 καὶ Can. 22 Causa XXII, quest. 5, αἵτινες φαίνονται ἀπαγορεύουσαι τὸν ὅρκον τῶν κληρικῶν, ἀλλ' ὡς ὀρθῶς παρατηρεῖ ὁ Giuch (Καθολικὸς νομοδιδάσκαλος) ἡ μὲν ἀναφέρεται εἰς συνοδικὰς ἀποφάσεις, καθ' ὧν ἐγένετο ἔφεσις εἰς τὰ κοσμικὰ δικαστήρια, ἀπαγορεύει δὲ τοὺς διεξαγαγόντας ἐν τῇ συνόδῳ τὴν ὑπόθεσιν νὰ ὑποβάλλωνται εἰς ἔνορκον περὶ αὐτῆς μαρτυρίαν· ἡ δὲ (ἄλλως λίαν ἀμφιβόλου καταγωγῆς) ἀναφέρεται εἰς τὴν νομολογίαν τῶν πρώτων αἰώνων τῆς ἐκκλησίας, ἀνατραπεῖσαν ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων διατάξεων αὐτῆς, ὧν τὰς προχειροτέρας πρὸ μικροῦ παρέθεσα.

Περὶ δὲ τοῦ τύπου αὐτοῦ παραθέτω τὴν ἑξῆς διάταξιν Γρηγορίου τοῦ Θ' ἐν ἔτει 1133 (Cap. 7 X, de juramento calumniae (II, 7) ὅστις γράφων πρὸς ἐπίσκοπον λέγει «Cum in causa pecuniaria quam inter te et R. motam esse proponis non per te sed syndicum vel actorem elegeris litigare, per illum quidem praestandum erit calumniae juramentum, sed si per te ipsum, propositis tantum, sed non tactis evangeliis (sicut in dicendo testimonio) a te videtur hujusmodi juramentum exhibendum» ὅπερ ἐστὶ, «Ἐὰν εἰς χρηματικὴν δίκην, ἣν, ὡς ἀναφέρεις, ἔχεις πρὸς τὸν Ρ. προετίμησες νὰ δικασθῇς οὐχὶ αὐτοπροσώπως, ἀλλὰ

δι' ἀντιπροσώπου, ὁ τῆς συκοφαντίας ὅρκος ἀνάγκη νὰ δοθῇ παρ' αὐτοῦ, ἐὰν ὅμως δικάζεσαι αὐτοπροσώπως, ὁ ὅρκος οὗτος φαίνεται ὅτι πρέπει νὰ δοθῇ παρὰ σοῦ, προκειμένων μόνον τῶν ἱερῶν εὐαγγελίων, ἀλλ' οὐχὶ *(ὅπως γίνεται ἐπὶ τοῦ ὅρκου τῶν μαρτύρων)*, *ἁπτομένου* σοῦ αὐτῶν». Ἐντεῦθεν συνάγεται ἀδιστάκτως ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ ἐπίσκοπος καλούμενος ὡς μάρτυς ὁρκίζεται ἁπτόμενος τῶν ἱερῶν εὐαγγελίων, καὶ ὅτι ἡ δυτικὴ ἐκκλησία δὲν ἠσπάσθη τὴν ἐν τῷ Βυζαντινῷ Κράτει ἐπικρατήσασαν τάξιν, καθ' ἣν οἱ ἐπίσκοποι (Νεαρὰ 127 κεφ. 7) προκειμένης μαρτυρίας δὲν καλοῦνται εἰς τὸ δικαστήριον, ἀλλ' ἐξετάζονται κατ' οἶκον προκειμένων τῶν ἱερῶν εὐαγγελίων.

Κατὰ τὰ ἐκτεθέντα ἡ Δυτικὴ ἐκκλησία ῥητῶς ἐπιτρέπει εἰς τοὺς κληρικοὺς τὸν ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου ὅρκον, ὁρίζουσα ὅτι οὗτος δίδεται ὑπὸ τῶν ὡς μαρτύρων καλουμένων κληρικῶν καὶ ἁπτομένων αὐτῶν τοῦ ἱεροῦ εὐαγγελίου. Ἐντεῦθεν ἐξηγεῖται ἡ κοινῶς ἐπικρατοῦσα τῶν καθολικῶν νομοδιδασκάλων δόξα (ὅρα ἐν Glück 22 σ. 195 τὰς παραθέσεις), ὅτι οἱ κληρικοὶ οὐδόλως ἀπαλλάττονται τοῦ κοινοῦ τῶν μαρτύρων ὅρκου· ἀγνοῶ δὲ διὰ τίνα λόγον θέλομεν παραδεχθῇ ἄλλον τύπον ὅρκου κατὰ τὰ λοιπὰ εἴδη αὐτοῦ.

Ἴδωμεν νῦν πῶς ἐφήρμοσε τὰς ἀρχὰς ταύτας ὁ ἄκρος ἀρχιερεὺς τοῦ καθολικοῦ πληρώματος κατὰ τὰς σχέσεις τοῦ δυτικοῦ κλήρου ἐν ταῖς πολιτείαις τῆς ἑσπερίας καὶ τῆς μέσης Εὐρώπης. Κατὰ τὴν μεταξὺ τοῦ Πάππα Πίου τοῦ Ζ' καὶ τῆς Γαλλικῆς δημοκρατίας σύμβασιν τῆς 10 Σεπτεμβρίου 1801 (concordat) ἄρθ. 6 καὶ 7 οἱ μὲν ἀρχιεπίσκοποι καὶ ἐπίσκοποι ὁρκίζονται τὸν ὅρκον τῆς πίστεως ἐνώπιον τοῦ πρώτου Ὑπάτου ὡς ἑξῆς· Je jure et promets à dieu et sur les saints evangiles etc. οἱ δὲ λοιποὶ ἐκ τοῦ κλήρου δίδουσι τὸν αὐτὸν ὅρκον ἐνώπιον ἄλλων ἀρχῶν· κατὰ δὲ τὴν μεταξὺ τῆς Βαυαρίας καὶ τοῦ αὐτοῦ Πάππα σύμβασιν τῆς 5 Ἰουλίου 1817 (ἄρθ. 15) ὁρίζεται ὁ ὅρκος τῶν ἀρχιεπισκόπων καὶ ἐπισκόπων ὡς ἑξῆς· ego juro et promitto ad sancta Dei evangelia obedientiam κτλ. ἤτοι κατ' ἀμφότερα τὰ καθολικὰ ταῦτα κράτη καὶ αὐτοὶ οἱ ἀνώτατοι κληρικοὶ ὁρκίζονται ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου. Ἐν Γαλλίᾳ ἅπαξ μόνον ἐγένετο ἀντίῤῥησις ὑπὸ τῶν μελῶν ἐκκλησιαστικοῦ συλλόγου κατὰ τῆς δόσεως τοῦ νενομισμένου ὅρκου ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων, ἀλλὰ τὸ ἀκυρωτικὸν δικαστήριον ἀπέκρουσε τὴν ἀντίῤῥησιν ταύτην διὰ τῆς ἀπὸ 30 Δεκεμβρίου 1824 ἀποφάσεώς του, καθ' ἣν «aucune disposition legis-

lative ne dispense les membres d'une association réligieuse de la prestation du serment exigé des témoins, à peine de nullitié, par l'article 317 du code d'instruction criminelle».

Ἐκ τῶν ἐκτεθέντων συμπεραίνω ὅτι κατὰ τὸ κανονικὸν δίκαιον τῆς Δυτικῆς ἐκκλησίας καὶ τὰ ἐν ταῖς πολιτείαις, ἔνθα ἐπικρατεῖ τὸ δυτικὸν δόγμα, παραδεδεγμένα, οἱ ἱερεῖς τοῦ δυτικοῦ δόγματος καλούμενοι, κατὰ τὰς ὑπὸ τῶν νόμων τῆς πολιτείας τεταγμένας περιπτώσεις, ἐνώπιον τῶν ἀρχῶν πρὸς ὁρκοδοσίαν, ὁρκίζονται ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Εὐαγγελίου. Ὅθεν οὐδεὶς λόγος ὑπάρχει ν' ἀπαλλαγῶσι τῆς ὑποχρεώσεως ταύτης οἱ ἐν Ἑλλάδι κληρικοὶ τοῦ Δυτικοῦ δόγματος.

Πρὸς ἀπόκρουσιν τῆς δευτέρας ἀξιώσεως τοῦ Ἀρχιεπισκόπου νομίζω περιττὸν νὰ εἴπω τι, διότι τὸ ἀνυπόστατον αὐτῆς συνάγεται προδήλως ἐκ τῶν σαφῶν ὁρισμῶν τοῦ ἡμετέρου νόμου, ἐν οἷς σαφῶς ἀναφέρονται τὰ πρόσωπα, ἅτινα μόνα δικαιοῦνται νὰ ἐξετάζωνται κατ' οἶκον.

§ 872. Εἰς § 1 πρόσθες.

Ἐκφράσεις τοῦ τύπου μὴ ἀποτελοῦσαι προσβολὴν κατὰ τοῦ ἰδιωτικοῦ βίου, καθιστῶσι τὰ πλημμελειοδικεῖα ἀναρμόδια νὰ δικάσωσιν. Ὁ δὲ Ἄρ. Πάγος δὲν ἔχει ἁρμοδιότητα νὰ ἐξελέγξῃ τὴν παρὰ τοῦ δικαστηρίου τῆς οὐσίας γενομένην στάθμισιν τῶν ἐγγράφων, ἐξ ὧν συνήγαγε τοῦτο τὸ πόρισμα ἐκεῖνο (93 συντ.). Απ. ποιν. Αρ. Π. 40 τοῦ 1858.

§ 873. Εἰς § 153 ἐδ. γ'.

Μὴ ἀντιλέγοντος τοῦ κατηγορουμένου εἰς τὴν ὑπὸ τοῦ συνηγόρου του ἀνάθεσιν τῆς ἐξαιρέσεως τῶν ἐνόρκων εἰς ἕτερον συνήγορον καὶ εἰς τὴν παραίτησιν αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ἐξετάσεως τῶν μαρτύρων τῆς ὑπερασπίσεως, ὑποτίθεται συναινῶν. Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 18 τοῦ 1858.

§ 874. Εἰς § 270—277 πρόσθες.

Ἀποσυρομένου, καὶ μὴ δυναμένου ν' ἀνθέξῃ ἕνεκεν ἀσθενείας, ἐνόρκου τινὸς ἐκ τοῦ ἀκροατηρίου, οἱ σύνεδροι ἀκυροῦσι τήν τε κλήρωσιν καὶ τὴν διαδικασίαν, ἀναβάλλοντες τὴν δίκην ἐὰν ἕτεροι ἔνορκοι δὲν ὑπάρχωσιν. Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 73 τοῦ 1858, ἣν ἀνωτ. § 122, 6'.

§ 875. Εἰς § 280 ἐπ. 303 ἐπ.

Χωρισμὸς δίκης εἰς μὴ συναφεῖς πράξεις, προτεινόμενος εἰς

λόγος ἀκυρότητος κατὰ κατηγορητηρίου δὲν ἔχει ἐπιῤῥοὴν εἰς αὐτὸ τὸ κατηγορητήριον. Απ. ποιν. Αρ. Π. τοῦ 1858:

§ 876. Εἰς § 280 ἐπ.

Οἱ περὶ χωρισμοῦ δίκης λόγοι κρίνονται ἀπὸ τὸ τῆς οὐσίας δικαστήριον. Απ. ποιν. Αρ. Π. 70 τοῦ 1858.

§ 877. Εἰς § 323 πρόσθες.

Ἡ μετὰ τὴν ἀποχώρησιν τῶν ἐνόρκων ὑποβληθεῖσα εἰς τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων αἴτησις ἐνόρκων, μὴ λαβόντων μέρος εἰς τὴν δίκην ταύτην περὶ ἀπαλλαγῆς των ἕνεκα ἀσθενείας, δύναται νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου, χωρὶς νὰ ἐπέλθῃ ἀκυρότης ἐντεῦθεν. Απ. ποιν. Αρ. Π. 69 τοῦ 1858.

§ 878. Εἰς § 419 πρόσθες.

Αρμόδιον ν' ἀποφανθῇ περὶ τοῦ εὐεργετήματος τῆς ἀμνηστείας τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων ἐστίν. Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 61 τοῦ 1858.

§ 879. Εἰς § 403, δ.—404³ πρόσθες.

Ιατρικὴ ἔκθεσις ἐστὶν ἄκυρος μὴ ὑπογεγραμμένη ὑπὸ τοῦ ἐπὶ τῆς ἀνακρίσεως δημάρχου. Τιμωρεῖται δὲ πειθαρχικῶς ὁ μὴ ὑπογράψας τὴν πρὸς αὐτὸν παραδοθεῖσαν ἔκθεσιν δήμαρχος. Απ. ποιν. Αρ. Π. 107 τοῦ 1858.

§ 880. Εἰς §845 ἐπ. πρόσθες.

Ἡ μὴ ἔγκαιρος ὑπογραφὴ ἀποφάσεων καὶ πρακτικῶν ἐπιφέρει μὲν πειθαρχικὰς καταδιώξεις κατὰ τῶν ἀμελησάντων ὑπαλλήλων; ἀλλὰ δὲν καθιστᾷ αὐτὰ ἀπολύτως ἄκυρα. Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 36 τοῦ 1858.

§ 881. Εἰς § 237 πρόσθες.

Ἐὰν εἷς ἐκ τῶν διορισθέντων συνηγόρων πρὸς ὑπεράσπισιν τοῦ κατηγορουμένου εἶναι ἀπὼν, ἀκυρότης δὲν προκύπτει. Απ. ποιν. Αρ. Π. 70 τοῦ 1858.

Περίληψις τῶν τῆς διαδικασίας πράξεων.

Περιληπτικὴ ἀνακεφαλαίωσις τῶν πράξεων τῆς ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τῶν συνέδρων διαδικασίας.

Ἔναρξις συνεδριάσεως. Συνελθόντος τοῦ τῶν συνέδρων δικαστηρίου εἰς δημοσίαν συνεδρίασιν, ὁ πρόεδρος διατάττει νὰ φέρωσι τὸν κατηγορούμενον, ὅστις παρίσταται ἄνευ ἁλύσεων, φυλαττόμενος ἁπλῶς· 374 (310 instr.) ἄνωτ. § 337 ἐπ.

Ἂν οὗτος δὲν γινώσκῃ τὴν καθομιλουμένην, διορίζεται διερμηνεύς, ὅστις καὶ ὁρκίζεται ὅτι θέλει κάμει πιστὴν διερμήνευσιν. 133 ποιν. δικ. — Πρλ. τὸ τῶν πρακτικῶν ὑπόδειγμα, προσέτι δὲ τὰ ἐν σελ. 142 ἐπ.

Χωρισμὸς τῆς δίκης. Διατάσσεται, ἐν ἀνάγκῃ ὁ χωρισμὸς τῆς δίκης· σελ. 114 ἐπ.

Ἀνάγνωσις τῶν καταλόγων τῶν ἐνόρκων. Ἐμφανισθέντος τοῦ κατηγορουμένου καὶ καταλαβόντος τὴν ἕδραν του παρὰ τῷ παρόντι συνηγόρῳ αὐτοῦ, ὁ πρόεδρος παραγγέλλει τὸν γραμματέα ν' ἀναγνώσῃ τοὺς καταλόγους τῶν ἐνόρκων, εἰδοποιεῖ δὲ καὶ τοὺς παρόντας ἐνόρκους ν' ἀναγγέλλωσι τὸ ὄνομά των, ἀκούοντες αὐτὸ ἐκφωνούμενον. Ὁ γραμματεὺς λοιπὸν ἀναγινώσκει τὸν κατάλογον τῶν ἐνόρκων κατὰ τὴν ἑξῆς σειρὰν (1).

1. Τὸν τῶν τακτικῶν.
2. Τὸν τῶν ἀναπληρωτικῶν.
3. Τὸν τῶν ἐκ τοῦ εἰδικοῦ κληρωθέντων ἐνώπιον τῶν συνέδρων.
4. Τὸν τῶν ἐκ τοῦ γενικοῦ (2).

Κατάρτισις τοῦ νομίμου ἀριθμοῦ τῶν ἐνόρκων. Συμπληρωθέντος τοῦ ἀριθμοῦ 24 τουλάχιστον ἐνόρκων (3), ὁ πρόεδρος, ἀναστάς, λέγει «ὁ ἀπαιτούμενος ὑπὸ τοῦ νόμου ἀριθμὸς· 24 τουλάχιστον ἐνόρκων συνεπληρώθη, ὥστε νὰ κληρωθῶσι 12, οἵτινες ἀπαιτοῦνται διὰ νὰ μορφωθῇ τὸ δικαστήριον τῶν ἐνόρκων· ἐξ αὐτῶν δύναται νὰ ἐξαιρέσῃ ἓξ ὁ εἰσαγγελεὺς καὶ ἓξ ὁ κατηγορούμενος. Σημειωτέον δὲ ὅτι ἂν ὁ ἀριθ. ἦναι περιττός, ὁ κατηγορούμενος δύναται νὰ ἐξαιρέσῃ ἕνα περισσότερον.

Ἂν προσδοκᾶται μακρὰ ἡ διάρκεια τῆς συνεδριάσεως; Ἐνεργοῦνται τὰ ἐν τῷ ἄρθρῳ 70 τοῦ ὀργαν.— Περὶ τούτου ὅρα ἐν § 114 ἐπ.

---

(1) Ἐννοεῖται μέχρι τῆς συμπληρώσεως τοῦ νομίμου ἀριθμοῦ.
(2) Ἡμαρτημένα θεωρῶ τὰ ἐν σελ. 152 τῆς περὶ ἐνόρκων πραγματείας τοῦ Κ. Μαρινάκη. Πρλ: ἀνωτ. § 50—69, 100, 101 ἐπ.
(3) 26 ἢ πλείω ὀνόματα; ἀνωτ. § 103, 85ἑ.

Κλήρωσις.—Ἐξαιρέσεις.

Τὰ ὀνόματα τῶν κληρωθησομένων ἐνόρκων ῥίπτει ὁ πρόεδρος εἰς τὴν κληρωτίδα (1). Ἐκβάλλων δ' ἀπ' αὐτῆς ἀνὰ ἓν τὰ ὀνομαστικὰ γραμμάτια αὐτῶν, ἐρωτᾷ τὸν εἰσαγγελέα ἂν ἐξαιρῇ τὸ ἐξελθὸν ὄνομα· ἂν ἡ ἀπάντησίς του ἦναι καταφατική, θέτει κατὰ μέρος τὸν ἐξαιρεθέντα ἔνορκον καὶ ἐκβάλλει ἄλλον, ἂν δὲ ἡ ἀπάντησις τοῦ εἰσαγγελέως ἦναι ἀποφατική, τότε στρεφόμενος πρὸς τὸν κατηγορούμενον ἐπαναλαμβάνει πρὸς τοῦτον τὴν ἐξήγησιν τοῦ ὡς πρὸς τὴν ἐξαίρεσιν δικαιώματός του, προσθέτων, ὅτι δὲν ὀφείλει νὰ δώσῃ κανένα τῆς ἐξαιρέσεώς του λόγον (2).

Ἂν ἡ ἀπάντησις τοῦ κατηγορουμένου ἦναι καταφατική, θέτει κατὰ μέρος τὸ ὄνομα τοῦ ἐξαιρεθέντος· ἂν ἦναι ἀποφατική σημειοῦται ἀπὸ τὸν γραμματέα τὸ ὄνομά του εἰς τὰ πρακτικὰ τῆς συνεδριάσεως καὶ προσκαλεῖ τὸν κληρωθέντα ἔνορκον νὰ καταλάβῃ τὴν ἕδραν του. Συμπληρωθέντος τοῦ ὁρκωτικοῦ δικαστηρίου, οἱ κληρωθέντες καὶ μὴ ἐξαιρεθέντες ἔνορκοι καταλαμβάνουσι τὰς ἕδρας των, ὡς ὁρίζει τὸ ἄρθ. 422 ποιν. δικ.

Ὅρκισις ἐνόρκων.

Μετὰ ταῦτα, ἀναστὰς ὁ πρόεδρος λέγει, ὅτι θέλει ἀναγνώσει τὸν ὁποῖον ὀφείλουν νὰ δώσωσιν ὅρκον, καὶ θέλει καλέσει μετὰ ταῦτα ἕκαστον κατ' ὄνομα, οὗτος δὲ ἀνατείνων τὴν δεξιάν του, ὀφείλει νὰ προφέρῃ τὴν λέξιν *ὀμνύω* (3).— Ἀναγινώσκεται λοιπὸν ὑπὸ τοῦ προέδρου ὁ ἐν τῷ ἄρθρῳ 78 τοῦ δικ. ὀργ. ὅρκος, καὶ ἕκαστος ἀνατείνων τὴν δεξιάν του προφέρει μετὰ ταῦτα τὴν λέξιν *ὀμνύω*.

---

(1) Ἀνωτ. § 146 ἐπ.

(2) Ἡ ἐξαίρεσις γίνεται καὶ διὰ τοῦ συνηγόρου· ἐσφαλμένα λοιπὸν τὰ ἐν τῷ ἐγχειριδίῳ τῶν ἐνόρκων σ. 153 ἐν ἀρχ. πρλ. ἀν. § 150 ἐπ. Ἂν οἱ κατηγορούμενοι ὦσι πλείονες; ἀνωτ. σ. 80, 81 ἐπ. Περὶ τῆς διὰ κλήρου ἐξαιρέσεως πρλ. Εὐρ. τ. 6 σ. 685 § 4, σ. 689, § 33, 39,—σ. 690 § 49, 53, 55.

(3) Ἀνωτ. § 175 ἐπ.

Προϊστάμενος ἐνόρκων.

Ὁ πρόεδρος ἀναγγέλλει εἰς τοὺς ἐνόρκους, ὅτι ὁ πρῶτος κληρωθεὶς μεταξὺ τῶν 12 ἐνόρκων εἶναι κατὰ νόμον ὁ προϊστάμενος (1) αὐτῶν· ἂν ὅμως, συναινέσει αὐτοῦ καὶ συγκαταθέσει καὶ τῶν λοιπῶν ἐκλεχθῇ ἄλλος ὀφείλουν νὰ γνωστοποιήσωσι τοῦτο. ὀργ. 79.

Ἐξέτασις περὶ τῆς ταυτότητος τοῦ κατηγορουμένου.—Ὑπομνήσεις αὐτῷ τε καὶ τῷ συνηγόρῳ.

Ὁ πρόεδρος ἐρωτᾷ τὸν κατηγορούμενον ἱστάμενον περὶ τοῦ ὀνόματος, τοῦ ἐπωνύμου του κτλ. 375 (310 inst.), σημειοῦνται δὲ τὰ εἰκότα ἐν τοῖς πρακτικοῖς, ὡς ἐν σελ. 144 ἐπ.

Ἂν ὁ κατηγορούμενος δὲν ἔχῃ εἰσέτι συνήγορον (2) (ὅπερ ἐμφαίνει συνήθως προεδρικὴν ὀλιγωρίαν), ὁ πρόεδρος διορίζει ἕνα (3) ἐξ ἐπαγγέλματος, (423 ποιν. δικ.).

Ὁ πρόεδρος παραγγέλλει τὸν κατηγορούμενον νὰ προσέχῃ εἰς τὴν κατηγορίαν καὶ τὴν περὶ αὐτῆς συζήτησιν (375, 422 ποιν. δικον.) συνάμα δ' ὑπενθυμίζει τὸν συνήγορον ὅτι χρεωστεῖ νὰ μὴ λέγῃ τι ἀντιβαῖνον εἰς τὴν συνείδησίν του καὶ εἰς τὸ πρὸς τοὺς νόμους ὀφειλόμενον σέβας καὶ νὰ φυλάττῃ τὴν προσήκουσαν κοσμιότητα καὶ μετριότητα τῶν ἐκφράσεων. 376 (311 inst.) πρλ. ἀνωτ. § 238 ἐπ.

Παράστασις πολιτικῶς ἐνάγοντος.

Παρίσταται, χρείας καλούσης, ὁ πολιτικῶς ἐνάγων, καὶ βεβαιοῦνται τὰ περὶ τούτου· ἐκδικάζονται δὲ καὶ αἱ ἀναφυόμεναι τυχὸν ὡς πρὸς αὐτὸν ἐνστάσεις.

Κατηγορία. — Κατάλογος μαρτύρων.

Ἀκολούθως δίδεται ὁ λόγος εἰς τὸν εἰσαγγελέα, οὗτος δὲ ἐκθέτει μὲ συνοπτικὴν ἀκρίβειαν τὴν ἔννοιαν τῆς κατηγορίας, καὶ παραδίδει εἰς τὸν πρόεδρον τὸν κατάλογον τῶν μαρτύρων. 377 ποιν. δικον.

Ὁ κατηγορούμενος καὶ ὁ πολιτικῶς ἐνάγων παραδίδουσι τῷ προέδρῳ τοὺς τῶν ἰδίων μαρτύρων καταλόγους.

---

(1) Ἀνωτ. § 170. (2) Ἀνωτ § 225, 226 ἐπ.
(3) Εἷς συνήγορος εἰς πολλούς; Εὐρ. τ. 6 σ. 283–285.

Ὁ πρόεδρος ἐγχειρίζει τοὺς καταλόγους αὐτοὺς εἰς τὸν κλητῆρα καὶ τὸν παραγγέλλει ν' ἀναγνώσῃ μεγαλοφώνως τὰ εἰς αὐτοὺς περιεχόμενα ὀνόματα, προσθέτων, ὅτι ὅσοι ἐκ τῶν μαρτύρων εἶναι παρόντες, ὀφείλουν νὰ γνωστοποιῶσι τὴν παρουσίαν των, διὰ νὰ σημειωθῇ εἰς τὰ πρακτικά. (377 κοιν. δικ.).

Ἂν ὑπάρχωσι προδικαστικὰ ζητήματα, ὑποβάλλονται εἰς τὸ δικαστήριον καὶ ἀποφασίζονται. Τοιαῦτα εἰσὶ π. χ. ὅτι μάρτυς τις, μὴ ἐμφανισθείς, πρέπει νὰ καταδικασθῇ·— ὅτι ἕνεκα τούτου, ἡ δίκη πρέπει ν' ἀναβληθῇ (1) κτλ.

Ἀνάγνωσις βουλεύματος καὶ κατηγορητηρίου. Ὁ πρόεδρος παραγγέλλει τὸν γραμματέα ν' ἀναγνώσῃ, γεγωνείᾳ τῇ φωνῇ, τὸ βούλευμα (2) καὶ τὸ ἐγκλητήριον. 424 ποιν. δικ.

Σαφηνίζεται ἡ κατηγορία. Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν ταύτην ὁ πρόεδρος σαφηνίζει πρὸς τὸν κατηγορούμενον μὲ συνοπτικὴν ἀκρίβειαν τὰς κατ' αὐτοῦ αἰτιάσεις, καὶ διατάττει τὴν ἔναρξιν τῆς συζητήσεως. 424 ποιν. δικ.

Ἀποσύρονται οἱ μάρτυρες. Οἱ μάρτυρες, κατὰ παραγγελίαν τοῦ προέδρου, ἀποσύρονται εἰς τὰ δι' αὐτοὺς παρεσκευασμένα δωμάτια (383 ποιν. δικον.). Χρείας καλούσης, διατάττει ὁ πρόεδρος τὰ πρὸς ἀποφυγὴν ἀθεμίτου ἐντεύξεως πρόσφορα μέτρα (383, 425 ποιν. δικονομ.).

(Περὶ τῶν παρεμπιπτόντων ζητημάτων, εἰς ὅσα δύναται νὰ δώσῃ ἀφορμὴν ἡ μὴ ἐμφάνισις μάρτυρος τινὸς, ἡ καταδίκη του, ἡ ἀνακοπή του κτλ. περιττὸν νὰ γίνῃ λόγος ἐνταῦθα. Πρλ. τὴν λέξ. Μάρτυρες ἐπὶ ποιν. δικῶν).

Μὴ δημοσία ἡ συνεδρίασις. Ὅταν ἡ δημοσία συζήτησις ἦναι ἐπιβλαβὴς εἰς τὴν κοινὴν εὐταξίαν καὶ χρηστοήθειαν, ἡ συζήτησις γίνεται κεκλεισμένων τῶν θυρῶν (3), ἐκδιδομένης ἀποφάσεως. 78 ποιν. δικ. (67 inst.).

(1) Πρλ. ἀνωτ. σ. 109 ἐπ.
(2) Ἀνωτ. σελ. 133 ἐπ. 148 ἐπ.
(3) Ἀνωτ. σελ. 129 ἐπ.

ΣΗΜ. Καὶ πᾶσα μεταγενεστέρα ἀπόφασις ἀπαγγέλλεται δημοσίως.

Ἐξέτασις τῶν μαρτύρων (1) (2). Ὁ πρόεδρος καλεῖ τοὺς μάρτυρας ἀνὰ ἕνα καὶ τοὺς ἐξετάζει διὰ ζώσης (384, 425 ποινικῆς δικονομίας).

Πρὸ τῆς ἐξετάσεώς των, ὁρκίζονται. Πρλ. ἀν. σελ. 382 ἑπ. καὶ § 316.

Οἱ μάρτυρες ἐξετάζονται κατὰ τὴν ὑπὸ τοῦ προέδρου προσδιορισθεῖσαν τάξιν. 378 ποιν. δικ. Τελευταῖοι δὲ ἐξετάζονται οἱ τῆς ὑπερασπίσεως.

Πρὸ τῆς ἐξετάσεως ἑκάστου μάρτυρος προτείνονται, χρείας καλούσης, οἱ τῆς ἐξαιρέσεως αὐτῶν λόγοι κτλ., καὶ ἐκδικάζονται αἱ προτάσεις αὗται.

Ἂν μάρτυς τις δὲν ἐννοῇ τὴν καθομιλουμένην, διορίζεται διερμηνεύς, ὅστις καὶ ὁρκίζεται. Ἀν. σελ. 327 ἑπ.

Οἱ μάρτυρες ἐξετάζονται διὰ ζώσης (384, 425 ποιν. δικ.). Δὲν διακόπτονται. Δὲν ἐρωτῶνται ὁ μὲν ὑπὸ τοῦ δὲ μάρτυρος· ἀμοιβαῖαι παρατηρήσεις δὲν συγχωροῦνται (385, 425 ποιν. δικ.). Τοῖς ἐπιδεικνύονται δὲ καὶ τὰ πειστήρια.

Μετὰ τὴν ἐξέτασιν ἑκάστου μάρτυρος, ὁ πρόε-

---

(1) Ἀνωτ. σελ. 150 ἑπ.

(2) Ὅρα τὴν λέξ. Μάρτυρες ἐπὶ ποινικῶν δικῶν. Ἐν παρόδῳ ὑπομιμνήσκω τὰ ἑξῆς.

Μάρτυρες συμπληρώσαντες τὸ 14 ἔτος. — Ἀπόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 7 τοῦ 1858.

Ἂν ὁ κλητεύσας αὐτοὺς παραιτῆται, ὁ δὲ ἕτερος ἀντιτείνῃ; 81 τοῦ 1852.

Οἱ τοῦ πολιτικῶς ἐνάγοντος, ὅστις παρῃτήθη τῆς ἀγωγῆς, ἐξετάζονται; 85 τοῦ 1851, 8 τοῦ 1853.

Οἱ συγγενεῖς τοῦ ἑνὸς τῶν κατηγορουμένων; 82 τοῦ 1853.

Οἱ κατάδικοι; 51 τοῦ 1852

Ὁ ἐπίτροπος τοῦ πολιτικῶς ἐνάγοντος; 33 τοῦ 1849.

Ἐξετάζονται ἐκ νέου, ἂν ἐν τῷ μέσῳ διωρίσθη ἄλλος συνήγορος; 104 τοῦ 1832.

Οἱ δανεισταὶ τοῦ χρεωκοπήσαντος; ἀν. § 860.

δρος ἐρωτᾷ τὸν εἰσαγγελέα, το'ς ἐνόρκους, τὸν κατηγορούμενον καὶ τὸν πολιτικῶς ἐνάγοντα, ἂν θέλωσιν ν' ἀπευθύνωσιν ἐρωτήσεις (385, 388, 389, 425 ποιν. δικ.).

Ἐὰν οἱ μάρτυρες ἐξετάσθησαν ἐν τῇ ἀνακρίσει, ὁ πρόεδρος προσκαλεῖ τὴν προσοχήν των εἰς τὰς παρατηρηθείσας ἀσυμφωνίας καὶ ἀντιφάσεις. — Χρείας καλούσης, ἐκδίδεται κατ' αὐτῶν ἔνταλμα συλλήψεως, ὡς ἐν σελ. 187 ἐπ. 196—198.

Ὁ πρόεδρος ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ διατάξῃ ν' ἀποχωρήσωσί τινες ἢ ὅλοι οἱ μάρτυρες καὶ νὰ ἐξετασθῶσιν ἐκ νέου. 392 ποιν. δικ. — Πρλ. ἄρθρ. 24 τοῦ περὶ τῆς συνόδου νόμου τῆς 9 Ἰουλίου 1852.

Ἕκαστος μάρτυς ἐξετασθεὶς μένει εἰς τὸ ἀκροατήριον, ἀλλά, μὴ ὑπαρχούσης ἀντιῤῥήσεως, δύναται ν' ἀναχωρήσῃ. σελ. 157 ἐπ.

Προσάπτονται εἰς τὸν μάρτυρα πράξεις μὴ δυνάμεναι ν' ἀποδειχθῶσι παραχρῆμα; ὄχι. (387, 388, 425 ποιν. δικ.).

Ἀνάγνωσις ἐκθέσεων κτλ. (1). Μετὰ τὴν ἐξέτασιν τῶν μαρτύρων, ἀναγινώσκονται 1) αἱ μαρτυρίαι, περὶ ὧν ἐν ἄρθρ. 116, 120, 124 καὶ 129 τῆς ποιν. δικ. (ἂν μνημονεύωνται τὰ ὀνόματα τῶν μαρτύρων ἐν τῷ καταλόγῳ) καὶ 2) αἱ λοιπαὶ ἐκθέσεις. 393 ποιν. δικ. Πρλ. ἀνωτ. σ. 161 ἐπ. 170 ἐπ.

Αὐτοψία νέα κτλ. Χρείας καλούσης, δύναται νὰ διαταχθῇ αὐτοψία τις ἢ πραγματογνωμοσύνη. ἀνωτ. σελ. 162 ἑπόμενα.

Ἐξέτασις κατηγορουμένου. Μετὰ ταῦτα ἐξετάζεται ὁ κατηγορούμενος (2) ἱστάμενος· παρ' αὐτοῦ οἱ δικασταὶ δύνανται, κατὰ πᾶσαν κατάστασιν τῆς συζητήσεως, νὰ ζητήσωσιν ἐξηγήσεις περὶ τῶν αἰτιάσεων τῶν περὶ ὑποψίας λόγων καὶ τῶν γεγονότων καὶ ν' ἀ-

---

(1) Πρλ. Εὐρ. τ. 6 σ. 794 § 14. Ἡ καταμήνυσις. Εὐρ. τ. 6 σ. 694 § 60. Ἐπὶ πτωχεύσει ον; ἀν. § 860.
(2) Ἀνωτ. σελ. 160 ἐπ.

ποιῶσιν ἐπὶ τούτου ἐρωτήσεις πρὸς αὐτόν. 389, 425 ποιν. δικ.

Ὁ πρόεδρος προσκαλεῖ τὴν προσοχὴν αὐτῶν ἐπὶ τῶν παρατηρηθεισῶν ἀσυμφωνιῶν καὶ ἀντιφάσεων πρὸς τὰς ἐν τῇ ἀνακρίσει ἐξετάσεις των, καὶ ζητοῦνται, ἐπιδεικνυομένων τῶν χωρίων, διασαφήσεις (425, 390 ποιν. δικ.).

Ἀποχωροῦσιν ἐν τῷ μέσῳ τῆς συνεδριάσεως, κατὰ διαταγὴν τοῦ προέδρου; Ἴσως τὸ μέτρον τοῦτο ἀντιβαίνει εἰς τὰ περὶ τῆς δημοσιότητος τῆς διαδικασίας ὡρισμένα, ἐν Γαλλίᾳ δὲ συγχωρεῖται, 327 τῆς instr. ἀλλά, μετὰ τὴν ἐπάνοδόν των, ὁ πρόεδρος τοῖς ἐκθέτει ὅ,τι ἐμεσολάβησεν ἐν τῇ ἀπουσίᾳ των. Ἴδε σελ. 66 τοῦ περὶ ἐνόρκων συγγράμματος τοῦ Duffurt. Παρ' ἡμῖν δὲν ἐπιτρέπεται τοιοῦτον μέτρον. ἀνωτ. σ. 132 ἐν τέλει.

Διακοπαί. Ἀκολούθως δύναται νὰ γίνῃ διακοπὴ πρὸ ἀναψυχὴν (1) τῶν ἐνόρκων κτλ., περὶ δὲ τῆς διακοπῆς (2) ταύτης ὡμίλησα ἐν ἐκτάσει ἐν σ.137

Ἀγορεύσεις. Μετὰ τὴν ἐξέτασιν καὶ ἀνάκρισιν, ἥς ἐγένετο μνεία, δίδεται ὁ λόγος εἰς τὸν εἰσαγγελέα (3) διὰ ν' ἀναπτύξῃ τὴν κατηγορίαν· εἰς τὸν δικηγόρον ἵνα ἀπολογηθῇ· εἰς ἐκεῖνον, διὰ ν' ἀνταπολογηθῇ, ἂν θέλῃ· καὶ τέλος εἰς τὸν συνήγορον, διὰ νὰ προσθέσῃ ὅ,τι ἀναγκαῖον.

Ὁ πολιτικῶς ἐνάγων, ἀγορεύει μετὰ τὸν εἰσαγγελέα. ἀνωτ. σ. 208 ἐπ.

Ὁ κατηγορούμενος κάμνει παρατηρήσεις. Μετὰ τὸ πέρας τῶν ἀγορεύσεων, ὁ πρόεδρος ἐρωτᾷ τὸν κατηγορούμενον ἂν ἔχῃ νὰ κάμῃ (καὶ κάμνει) παρατηρήσεις. 427, ποιν. δικον. (335 instr.).

---

(1) Ἀνωτ. σελ. 137 ἐπ.

(2) Πρλ. Εὐρ. τόμ. 6 σελ. 685 § 2.—Ἀπαιτεῖται ἀπόφασις τοῦ δικαστηρίου; ἀπ. ποιν. Αρ. Π. 14, 90, 107 τοῦ 1853. 43 τοῦ 1851 84 τοῦ 1852.—Τίθεται φυλακή; ἀπ. ποιν. Αρ. Π. 10 τοῦ 1851. Χωριστὰ πρακτικά; οὔ ἀπ. ποιν. Αρ. Π. 81 τοῦ 1852.

(3) Ἀνωτ. σελ. 204 ἐπ. 209 ἐπ.

Ἀνακεφαλαιώσεως. Ἀκολούθως ὁ πρόεδρος κηρύττει τὴν συζήτησιν περατωμένην. 427 ποιν. δ.κ. (335 inst.) ἀνωτ. σ. 215 ἑπ.

Παῦσις τῆς μυστικῆς συνεδριάσεως. Ἂν εἶχε διαταχθῇ ἡ μυστικὴ συνεδρίασις, ὁ πρόεδρος διατάσσει τὴν ἄνοιξιν τῶν θυρῶν.

Ὁ πρόεδρος ἀνακεφαλαιοῖ ἐν συνόψει τὴν συζήτησιν, καὶ ἰδίως τὰς ὑπὲρ καὶ κατὰ τοῦ κατηγορουμένου ἀποδείξεις. 427 ποιν. δικ.

Ὑπομνήσεις τοῖς ἐνόρκοις. Ὁ πρόεδρος ἀναμιμνήσκει εἰς τοὺς ἐνόρκους τὰ καθήκοντά των, καὶ ἰδίως ὅτι ἀπὸ τῆς βασάνου τῆς κατηγορίας, ἀπὸ τῆς ἀκριβοῦς ἐξετάσεως τῶν εἰς τὴν συζήτησιν λεχθέντων, ἀπὸ τῆς ἀκριβοῦς σταθμίσεως τῶν παρουσιασθεισῶν ἀποδείξεων θέλουν σχηματίσει καὶ παγιώσει τὴν ἰδίαν αὐτῶν πεποίθησιν κτλ. Μαρ. σ. 156.

Ὁ πρόεδρος εἰδοποιεῖ τοὺς ἐνόρκους ἰδίως (1).

α΄) ὅτι ἡ καταδικαστικὴ ἐτυμηγορία δύναται νὰ γίνῃ δι' ἑπτὰ τοὐλάχιστον ψήφων πρὸς πέντε, καὶ ὅτι εἰς τὰς καταδικαστικὰς ἐτυμηγορίας πρέπει ν' ἀναφέρηται ὅτι ὑπάρχει ἡ παρὰ τοῦ νόμου ἀπαιτουμένη πλειονοψηφία, χωρὶς ν' ἀναφέρηται ὁ ἀριθμὸς τῶν ὑπὲρ καὶ κατὰ ψηφοφορησάντων (439, 441 ποιν. δικ.) ἡ δὲ ἰσοψηφία εἶναι ὑπὲρ τοῦ κατηγορουμένου (2).

β΄) ὅτι ἡ ἐτυμηγορία των πρέπει νὰ ἦναι ἐγγράφως συντεταγμένη χρονολογημένη καὶ ὑπογεγραμμένη παρὰ τοῦ προϊσταμένου τῶν ἐνόρκων (441 ποιν. δικ.).

Ὑπενθυμίζεται εἰς τοὺς ἐνόρκους ὅτι εἰς τὸ δωμάτιον τῆς διασκέψεώς των ὑπάρχει τοιχοκολλημένον ἀντίτυπον τῆς ὁδηγίας, περὶ ἧς ἐν τῷ ἄρθ. 435 τῆς πολ. δικ.

~~Εἰδοποιοῦνται λοιπὸν ἰδίως οἱ ἔνορκοι α) ὅτι~~ ἡ ἐτυμηγορία των πρέπει νὰ ἦναι ἐγγράφως συντεταγμένη, χρονολογημένη καὶ ὑπογεγραμμένη

(1) Ἀνωτ. σελ. 222 ἑπ.
(2) Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Η. 11, 16 τοῦ 1854.

ὑπὸ τοῦ προϊσταμένου αὐτῶν·—β') ὅτι ἂν ἡ ἐτυμηγορία ἦναι ἀθωωτικὴ πρέπει νὰ φέρῃ ἐπὶ κεφαλῆς ταῦτα «τιμίως καὶ εὐσυνειδήτως λέγω ὅτι ἡ ἐτυμηγορία τῶν ἐνόρκων εἶναι αὕτη· ὄχι κτλ.»—Ἂν δὲ ἦναι καταδικαστική, πρέπει νὰ φέρῃ ἐπὶ κεφαλῆς ταῦτα «τιμίως καὶ εὐσυνειδήτως λέγω ὅτι ἡ ἐτυμηγορία τῶν ἐνόρκων, καταρτισθεῖσα οὔσης τῆς παρὰ τοῦ νόμου ἀπαιτουμένης πλειοψηφίας, εἶναι αὕτη· ναὶ κτλ.»—γ') ὅτι νόμιμος πρὸς καταδίκην πλειονοψηφία ὑπάρχει, ὅταν ὦσιν ἑπτὰ τοὐλάχιστον καταδικαστικαὶ ψῆφοι πρὸς πέντε. ὅταν δὲ ὑπάρχῃ ἰσοψηφία, καθὼς καὶ ὅταν ἐσχηματίσθησαν ἑπτὰ τοὐλάχιστον ἀθωωτικαὶ γνῶμαι, ἡ ἐτυμηγορία εἶναι ἀθωωτική·—δ') ὅτι δὲν πρέπει νὰ φανερόνῃ ἡ ἐτυμηγορία τὸν ἀριθμὸν τῶν ὑπὲρ ἢ κατὰ ψηφοφορησάντων·—ε') ὅτι ὁ τύπος τῶν καταδικαστικῶν ἐτυμηγοριῶν πρέπει νὰ τηρῆται καὶ ὅταν ἐν μέρει ἦναι καταδικαστικὴ ἡ ἐτυμηγορία.

Εἰς τοὺς ἐνόρκους γίνεται ἡ παρατήρησις, ὅτι ἐν τῷ πρὸς διάσκεψιν δωματίῳ ὁ προϊστάμενος τῶν ἐνόρκων θέλει ἐκθέσει ἐνώπιον πάντων αὐτῶν εὐκρινῶς καὶ αὐτολεξεὶ τὰς ἐν αὐτῷ τοιχοκολλημένας ὁδηγίας τὰς ἐν τῷ ἄρθ. 435 τῆς ποιν. δικονομίας.

Προσέτι δὲ ἡ παρατήρησις ὅτι, διασκεπτομένων τῶν ἐνόρκων οὐδεὶς τῶν ἐνόρκων δύναται νὰ ἐξέλθῃ ἐκεῖθεν ἄνευ ἀδείας τοῦ προέδρου τῶν συνέδρων, οὔτε νὰ λάβῃ ὁποιανδήποτε ἀνακοίνωσιν πρὸς τρίτον τινά.—Ὅτι παρεισγραφαὶ εἰς τὰς ἐτυμηγορίας δὲν συγχωροῦνται· πᾶσα δὲ προσθήκη ἢ διαγραφὴ πρέπει νὰ γίνηται ἐν τῷ περιθωρίῳ, χρονολογούμεναι καὶ ὑπογραφόμεναι ἐν τάξει.

Ζητήματα. Ἀκολούθως ἀναγνώσκει ὁ πρόεδρος μεγαλοφώνως τὰ ζητήματα (1) ἐν οἷς περιέχονται ἀκριβ-

(1) Εὐρ. Ἀξελ. § 48 σελ. 353 καὶ § 49 σελ. 351.

λόγος ἀκυρότητος κατὰ κατηγορητηρίου δὲν ἔχει ἐπιῤῥοὴν εἰς αὐτὸ τὸ κατηγορητήριον. Απ. ποιν. Αρ. Π. τοῦ 1858.

§ 876. Εἰς § 280 ἐπ.

Οἱ περὶ χωρισμοῦ δίκης λόγοι κρίνονται ἀπὸ τὸ τῆς οὐσίας δικαστήριον. Απ. ποιν. Αρ. Π. 70 τοῦ 1858.

§ 877. Εἰς § 323 πρόσθες.

Ἡ μετὰ τὴν ἀποχώρησιν τῶν ἐνόρκων ὑποβληθεῖσα εἰς τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων αἴτησις ἐνόρκων, μὴ λαβόντων μέρος εἰς τὴν δίκην ταύτην περὶ ἀπαλλαγῆς των ἕνεκα ἀσθενείας, δύναται νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου, χωρὶς νὰ ἐπέλθῃ ἀκυρότης ἐνταῦθεν. Απ. ποιν. Αρ. Π. 69 τοῦ 1858.

§ 878. Εἰς § 419 πρόσθες.

Αρμόδιον ν' ἀποφασισθῇ περὶ τοῦ εὐεργετήματος τῆς ἀμνηστείας τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων ἐστίν. Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 61 τοῦ 1858.

§ 879. Εἰς § 403, δ.—404[3] πρόσθες.

Ἰατρικὴ ἔκθεσις ἐστὶν ἄκυρος μὴ ὑπογεγραμμένη ὑπὸ τοῦ ἐπὶ τῆς ἀνακρίσεως δημάρχου. Τιμωρεῖται δὲ πειθαρχικῶς ὁ μὴ ὑπογράψας τὴν πρὸς αὐτὸν παραδοθεῖσαν ἔκθεσιν δήμαρχος. Απ. ποιν. Αρ. Π. 107 τοῦ 1858.

§ 880. Εἰς § 845 ἐπ. πρόσθες.

Ἡ μὴ ἔγκαιρος ὑπογραφὴ ἀποφάσεων καὶ πρακτικῶν ἐπιφέρει μὲν πειθαρχικὰς καταδιώξεις κατὰ τῶν ἀμελησάντων ὑπαλλήλων, ἀλλὰ δὲν καθιστᾷ αὐτὰ ἀπολύτως ἄκυρα. Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 36 τοῦ 1858.

§ 881. Εἰς § 237 πρόσθες.

Ἐὰν εἷς ἐκ τῶν διορισθέντων συνηγόρων πρὸς ὑπεράσπισιν τοῦ κατηγορουμένου εἶναι ἀπών, ἀκυρότης δὲν προκύπτει. Απ. ποιν. Αρ. Π. 70 τοῦ 1858.

Περίληψις τῶν τῆς διαδικασίας πράξεων.

Περιληπτικὴ ἀνακεφαλαίωσις τῶν πράξεων τῆς ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τῶν συνέδρων διαδικασίας.

Ἔναρξις συνεδριάσεως. Συνελθόντος τοῦ τῶν συνέδρων δικαστηρίου εἰς δημοσίαν συνεδρίασιν, ὁ πρόεδρος διατάττει νὰ φέρωσι τὸν κατηγορούμενον, ὅστις παρίσταται ἄνευ ἁλύσεων, φυλαττόμενος ἁπλῶς· 374 (310 instr.) ἀνωτ. § 337 ἐπ.

Ἂν οὗτος δὲν γινώσκῃ τὴν καθομιλουμένην, διορίζεται διερμηνεὺς, ὅστις καὶ ὁρκίζεται ὅτι θέλει κάμει πιστὴν διερμήνευσιν. 133 ποιν. δικ. — Πρλ. τὸ τῶν πρακτικῶν ὑπόδειγμα, προσέτι δὲ τὰ ἐν σελ. 142 ἐπ.

Χωρισμὸς τῆς δίκης. Διατάσσεται, ἐν ἀνάγκῃ ὁ χωρισμὸς τῆς δίκης· σελ. 114 ἐπ.

Ἀνάγνωσις τῶν καταλόγων τῶν ἐνόρκων. Ἐμφανισθέντος τοῦ κατηγορουμένου καὶ καταλαβόντος τὴν ἕδραν του παρὰ τῷ παρόντι συνηγόρῳ αὐτοῦ, ὁ πρόεδρος παραγγέλλει τὸν γραμματέα ν' ἀναγνώσῃ τοὺς καταλόγους τῶν ἐνόρκων, εἰδοποιεῖ δὲ καὶ τοὺς παρόντας ἐνόρκους ν' ἀναγγέλλωσι τὸ ὄνομά των, ἀκούοντες αὐτὸ ἐκφωνούμενον. Ὁ γραμματεὺς λοιπὸν ἀναγινώσκει τὸν κατάλογον τῶν ἐνόρκων κατὰ τὴν ἑξῆς σειρὰν (1).

1. Τὸν τῶν τακτικῶν.
2. Τὸν τῶν ἀναπληρωτικῶν.
3. Τὸν τῶν ἐκ τοῦ εἰδικοῦ κληρωθέντων ἐνώπιον τῶν συνέδρων.
4. Τὸν τῶν ἐκ τοῦ γενικοῦ (2).

Κατάρτισις τοῦ νομίμου ἀριθμοῦ τῶν ἐνόρκων. Συμπληρωθέντος τοῦ ἀριθμοῦ 24 τουλάχιστον ἐνόρκων (3), ὁ πρόεδρος, ἀναστὰς, λέγει «ὁ ἀπαιτούμενος ὑπὸ τοῦ νόμου ἀριθμὸς 24 τουλάχιστον ἐνόρκων συνεπληρώθη, ὥστε νὰ κληρωθῶσι 12, οἵτινες ἀπαιτοῦνται διὰ νὰ μορφωθῇ τὸ δικαστήριον τῶν ἐνόρκων· ἐξ αὐτῶν δύναται νὰ ἐξαιρέσῃ ἓξ ὁ εἰσαγγελεὺς καὶ ἓξ ὁ κατηγορούμενος. Σημειωτέον δὲ ὅτι ἂν ὁ ἀριθ. ἦναι περιττὸς, ὁ κατηγορούμενος δύναται νὰ ἐξαιρέσῃ ἕνα περισσότερον.

Ἂν προσδοκᾶται μακρὰ ἡ διάρκεια τῆς συνεδριάσεως; Ἐνεργοῦνται τὰ ἐν τῷ ἄρθρῳ 70 τοῦ ὀργαν.— Περὶ τούτου ὅρα ἐν § 114 ἐπ.

---

(1) Ἐννοεῖται μέχρι τῆς συμπληρώσεως τοῦ νομίμου ἀριθμοῦ.
(2) Ἡμαρτημένα θεωρῶ τὰ ἐν σελ. 152 τῆς περὶ ἐνόρκων πραγματείας τοῦ Κ. Μαρινάκη. Πρλ: ἀνωτ. § 50—69, 100, 101 ἐπ.
(3) 26 ἢ πλείω ὀνόματα; ἀνωτ. § 103, 854.

λόγος ἀκυρότητος κατὰ κατηγορητηρίου δὲν ἔχει ἐπιῤῥοὴν εἰς αὐτὸ τὸ κατηγορητήριον. Απ. ποιν. Αρ. Π. τοῦ 1858.

§ 876. Εἰς § 280 ἐπ.

Οἱ περὶ χωρισμοῦ δίκης λόγοι κρίνονται ἀπὸ τὸ τῆς οὐσίας δικαστήριον. Απ. ποιν. Αρ. Π. 70 τοῦ 1858.

§ 877. Εἰς § 323 πρόσθες.

Η μετὰ τὴν ἀποχώρησιν τῶν ἐνόρκων ὑποβληθεῖσα εἰς τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων αἴτησις ἐνόρκων, μὴ λαβόντων μέρος εἰς τὴν δίκην ταύτην περὶ ἀπαλλαγῆς των ἕνεκα ἀσθενείας, δύναται νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου, χωρὶς νὰ ἐπέλθῃ ἀκυρότης ἐνταῦθεν. Απ. ποιν. Αρ. Π. 69 τοῦ 1858.

§ 878. Εἰς § 419 πρόσθες.

Αρμόδιον ν' ἀποφανθῇ περὶ τοῦ εὐεργετήματος τῆς ἀμνηστείας τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων ἐστίν. Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 61 τοῦ 1858.

§ 879. Εἰς § 403, δ.—404[3] πρόσθες.

Ιατρικὴ ἔκθεσις ἐστὶν ἄκυρος μὴ ὑπογεγραμμένη ὑπὸ τοῦ ἐπὶ τῆς ἀνακρίσεως δημάρχου. Τιμωρεῖται δὲ πειθαρχικῶς ὁ μὴ ὑπογράψας τὴν πρὸς αὐτὸν παραδοθεῖσαν ἔκθεσιν δήμαρχος. Απ. ποιν. Αρ. Π. 107 τοῦ 1858.

§ 880. Εἰς §845 ἐπ. πρόσθες.

Η μὴ ἔγκαιρος ὑπογραφὴ ἀποφάσεων καὶ πρακτικῶν ἐπιφέρει μὲν πειθαρχικὰς καταδιώξεις κατὰ τῶν ἀμελησάντων ὑπαλλήλων, ἀλλὰ δὲν καθιστᾷ αὐτὰ ἀπολύτως ἄκυρα. Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 36 τοῦ 1858.

§ 881. Εἰς § 237 πρόσθες.

Εὰν εἷς ἐκ τῶν διορισθέντων συνηγόρων πρὸς ὑπεράσπισιν τοῦ κατηγορουμένου εἶναι ἀπὼν, ἀκυρότης δὲν προκύπτει. Απ. ποιν. Αρ. Π. 70 τοῦ 1858.

Περίληψις τῶν τῆς διαδικασίας πράξεων.

Περιληπτικὴ ἀνακεφαλαίωσις τῶν πράξεων τῆς ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τῶν συνέδρων διαδικασίας.

Εναρξις συνεδριάσεως. Συνελθόντος τοῦ τῶν συνέδρων δικαστηρίου εἰς δημοσίαν συνεδρίασιν, ὁ πρόεδρος διατάττει νὰ φέρωσι τὸν κατηγορούμενον, ὅστις παρίσταται ἄνευ ἀλύσεων, φυλαττόμενος ἁπλῶς· 374 (310 instr.) ἀνωτ. § 337 ἐπ.

Ἂν οὗτος δὲν γινώσκῃ τὴν καθομιλουμένην, διορίζεται διερμηνεὺς, ὅστις καὶ ὁρκίζεται ὅτι θέλει κάμει πιστὴν διερμήνευσιν. 133 ποιν. δικ. — Πρλ. τὸ τῶν πρακτικῶν ὑπόδειγμα, προσέτι δὲ τὰ ἐν σελ. 142 ἐπ.

Χωρισμὸς τῆς δίκης.

Διατάσσεται, ἐν ἀνάγκῃ ὁ χωρισμὸς τῆς δίκης· σελ. 114 ἐπ.

Ἀνάγνωσις τῶν καταλόγων τῶν ἐνόρκων.

Ἐμφανισθέντος τοῦ κατηγορουμένου καὶ καταλαβόντος τὴν ἕδραν του παρὰ τῷ παρόντι συνηγόρῳ αὐτοῦ, ὁ πρόεδρος παραγγέλλει τὸν γραμματέα ν' ἀναγνώσῃ τοὺς καταλόγους τῶν ἐνόρκων, εἰδοποιεῖ δὲ καὶ τοὺς παρόντας ἐνόρκους ν' ἀναγγέλλωσι τὸ ὄνομά των, ἀκούοντες αὐτὸ ἐκφωνούμενον. Ὁ γραμματεὺς λοιπὸν ἀναγινώσκει τὸν κατάλογον τῶν ἐνόρκων κατὰ τὴν ἑξῆς σειρὰν (1).

1. Τὸν τῶν τακτικῶν.
2. Τὸν τῶν ἀναπληρωτικῶν.
3. Τὸν τῶν ἐκ τοῦ εἰδικοῦ κληρωθέντων ἐνώπιον τῶν συνέδρων.
4. Τὸν τῶν ἐκ τοῦ γενικοῦ (2).

Κατάρτισις τοῦ νομίμου ἀριθμοῦ τῶν ἐνόρκων.

Συμπληρωθέντος τοῦ ἀριθμοῦ 24 τουλάχιστον ἐνόρκων (3), ὁ πρόεδρος, ἀναστὰς, λέγει «ὁ άπαιτούμενος ὑπὸ τοῦ νόμου ἀριθμὸς· 24 τουλάχιστον ἐνόρκων συνεπληρώθη, ὥστε νὰ κληρωθῶσι 12, οἵτινες ἀπαιτοῦνται διὰ νὰ μορφωθῇ τὸ δικαστήριον τῶν ἐνόρκων· ἐξ αὐτῶν δύναται νὰ ἐξαιρέσῃ ἓξ ὁ εἰσαγγελεὺς καὶ ἓξ ὁ κατηγορούμενος. Σημειωτέον δὲ ὅτι ἂν ὁ ἀριθ. ἦναι περιττὸς, ὁ κατηγορούμενος δύναται νὰ ἐξαιρέσῃ ἕνα περισσότερον.

Ἂν προσδοκᾶται μακρὰ ἡ διάρκεια τῆς συνεδριάσεως; Ἐνεργοῦνται τὰ ἐν τῷ ἄρθρῳ 70 τοῦ ὀργαν.— Περὶ τούτου ὅρα ἐν § 114 ἐπ.

---

(1) Ἐννοεῖται μέχρι τῆς συμπληρώσεως τοῦ νομίμου ἀριθμοῦ.
(2) Ἡμαρτημένα θεωρῶ τὰ ἐν σελ. 152 τῆς περὶ ἐνόρκων πραγματείας τοῦ Κ. Μαρινάκη. Πρλ: ἀνωτ. § 50—69, 100, 101 ἐπ.
(3) 26 ἢ πλείω ὀνόματα; ἀνωτ. § 103, 854.

λόγος ἀκυρότητος κατὰ κατηγορητηρίου δὲν ἔχει ἐπιῤῥοὴν εἰς αὐτὸ τὸ κατηγορητήριον. Απ. ποιν. Αρ. Π. τοῦ 1858:

§ 876. Εἰς § 280 ἐπ.

Οἱ περὶ χωρισμοῦ δίκης λόγοι κρίνονται ἀπὸ τὸ τῆς οὐσίας δικαστήριον. Απ. ποιν. Αρ. Π. 70 τοῦ 1858.

§ 877. Εἰς § 323 πρόσθες.

Ἡ μετὰ τὴν ἀποχώρησιν τῶν ἐνόρκων ὑποβληθεῖσα εἰς τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων αἴτησις ἐνόρκων, μὴ λαβόντων μέρος εἰς τὴν δίκην ταύτην περὶ ἀπαλλαγῆς των ἕνεκα ἀσθενείας, δύναται νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου, χωρὶς νὰ ἐπέλθῃ ἀκυρότης ἐνταῦθεν. Απ. ποιν. Αρ. Π. 69 τοῦ 1858.

§ 878. Εἰς § 419 πρόσθες.

Ἁρμόδιον ν' ἀποφασισθῇ περὶ τοῦ εὐεργετήματος τῆς ἀμνηστείας τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων ἐστίν. Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 61 τοῦ 1858.

§ 879. Εἰς § 403, δ.—404³ πρόσθες.

Ἰατρικὴ ἔκθεσις ἐστὶν ἄκυρος μὴ ὑπογεγραμμένη ὑπὸ τοῦ ἐπὶ τῆς ἀνακρίσεως δημάρχου. Τιμωρεῖται δὲ πειθαρχικῶς ὁ μὴ ὑπογράψας τὴν πρὸς αὐτὸν παραδοθεῖσαν ἔκθεσιν δήμαρχος. Απ. ποιν. Αρ. Π. 107 τοῦ 1858.

§ 880. Εἰς §845 ἐπ. πρόσθες.

Ἡ μὴ ἔγκαιρος ὑπογραφὴ ἀποφάσεων καὶ πρακτικῶν ἐπιφέρει μὲν πειθαρχικὰς καταδιώξεις κατὰ τῶν ἀμελησάντων ὑπαλλήλων; ἀλλὰ δὲν καθιστᾷ αὐτὰ ἀπολύτως ἄκυρα. Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 36 τοῦ 1858.

§ 881. Εἰς § 237 πρόσθες.

Ἐὰν εἷς ἐκ τῶν διορισθέντων συνηγόρων πρὸς ὑπεράσπισιν τοῦ κατηγορουμένου εἶναι ἀπών, ἀκυρότης δὲν προκύπτει. Απ. ποιν. Αρ. Π. 70 τοῦ 1858.

Περίληψις τῶν τῆς διαδικασίας πράξεων.

Περιληπτικὴ ἀνακεφαλαίωσις τῶν πράξεων τῆς ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τῶν συνέδρων διαδικασίας.

Ἔναρξις συνεδριάσεως. Συνελθόντος τοῦ τῶν συνέδρων δικαστηρίου εἰς δημοσίαν συνεδρίασιν, ὁ πρόεδρος διατάττει νὰ φέρωσι τὸν κατηγορούμενον, ὅστις παρίσταται ἄνευ ἁλύσεων, φυλαττόμενος ἁπλῶς· 374 (310 instr.) ἀνωτ. § 337 ἐπ.

Ἂν οὗτος δὲν γινώσκῃ τὴν καθομιλουμένην, διορίζεται διερμηνεὺς, ὅστις καὶ ὁρκίζεται ὅτι θέλει κάμει πιστὴν διερμήνευσιν. 133 ποιν. δικ. — Πρλ. τὸ τῶν πρακτικῶν ὑπόδειγμα, προσέτι δὲ τὰ ἐν σελ. 142 ἑπ.

Χωρισμὸς τῆς δίκης. Διατάσσεται, ἐν ἀνάγκῃ ὁ χωρισμὸς τῆς δίκης· σελ. 114 ἑπ.

Ἀνάγνωσις τῶν καταλόγων τῶν ἐνόρκων. Ἐμφανισθέντος τοῦ κατηγορουμένου καὶ καταλαβόντος τὴν ἕδραν του παρὰ τῷ παρόντι συνηγόρῳ αὐτοῦ, ὁ πρόεδρος παραγγέλλει τὸν γραμματέα ν' ἀναγνώσῃ τοὺς καταλόγους τῶν ἐνόρκων, εἰδοποιεῖ δὲ καὶ τοὺς παρόντας ἐνόρκους ν' ἀναγγέλλωσι τὸ ὄνομά των, ἀκούοντες αὐτὸ ἐκφωνούμενον. Ὁ γραμματεὺς λοιπὸν ἀναγινώσκει τὸν κατάλογον τῶν ἐνόρκων κατὰ τὴν ἑξῆς σειρὰν (1).

1. Τὸν τῶν τακτικῶν.
2. Τὸν τῶν ἀναπληρωτικῶν.
3. Τὸν τῶν ἐκ τοῦ εἰδικοῦ κληρωθέντων ἐκ ὠτον τῶν συνέδρων.
4. Τὸν τῶν ἐκ τοῦ γενικοῦ (2).

Κατάρτισις τοῦ νομίμου ἀριθμοῦ τῶν ἐνόρκων. Συμπληρωθέντος τοῦ ἀριθμοῦ 24 τουλάχιστον ἐνόρκων (3), ὁ πρόεδρος, ἀναστὰς, λέγει «ὁ ἀπαιτούμενος ὑπὸ τοῦ νόμου ἀριθμὸς 24 τουλάχιστον ἐνόρκων συνεπληρώθη, ὥστε νὰ κληρωθῶσι 12, οἵτινες ἀπαιτοῦνται διὰ νὰ μορφωθῇ τὸ δικαστήριον τῶν ἐνόρκων· ἐξ αὐτῶν δύναται νὰ ἐξαιρέσῃ ἓξ ὁ εἰσαγγελεὺς καὶ ἓξ ὁ κατηγορούμενος. Σημειωτέον δὲ ὅτι ἂν ὁ ἀριθ. ἦναι περιττὸς, ὁ κατηγορούμενος δύναται νὰ ἐξαιρέσῃ ἕνα περισσότερον.

Ἂν προσδοκᾶται μακρὰ ἡ διάρκεια τῆς συνεδριάσεως; Ἐνεργοῦνται τὰ ἐν τῷ ἄρθρῳ 70 τοῦ ὀργαν.— Περὶ τούτου ὅρα ἐν § 114 ἑπ.

---

(1) Ἐννοεῖται μέχρι τῆς συμπληρώσεως τοῦ νομίμου ἀριθμοῦ.

(2) Ἡμαρτημένα θεωρῶ τὰ ἐν σελ. 132 τῆς περὶ ἐνόρκων πραγματείας τοῦ Κ. Μαρινάκη. Πρλ: ἀνωτ. § 50—69, 100, 101 ἑπ.

(3) 26 ἢ πλείω ὀνόματα; ἀνωτ. § 103, 854.

λόγος ἀκυρότητος κατὰ κατηγορητηρίου δὲν ἔχει ἐπιῤῥοὴν εἰς αὐτὸ τὸ κατηγορητήριον. Απ. ποιν. Αρ. Π. τοῦ 1858.

§ 876. Εἰς § 280 ἐπ.

Οἱ περὶ χωρισμοῦ δίκης λόγοι κρίνονται ἀπὸ τὸ τῆς οὐσίας δικαστήριον. Απ. ποιν. Αρ. Π. 70 τοῦ 1858.

§ 877. Εἰς § 323 πρόσθες.

Η μετὰ τὴν ἀποχώρησιν τῶν ἐνόρκων ὑποβληθεῖσα εἰς τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων αἴτησις ἐνόρκων, μὴ λαβόντων μέρος εἰς τὴν δίκην ταύτην περὶ ἀπαλλαγῆς των ἕνεκα ἀσθενείας, δύναται νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου, χωρὶς νὰ ἐπέλθῃ ἀκυρότης ἐντεῦθεν. Απ. ποιν. Αρ. Π. 69 τοῦ 1858.

§ 878. Εἰς § 419 πρόσθες.

Αρμόδιον ν' ἀποφανθῇ περὶ τοῦ εὐεργετήματος τῆς ἀμνηστείας τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων ἐστίν. Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 61 τοῦ 1858.

§ 879. Εἰς § 403, δ. — 404³ πρόσθες.

Ιατρικὴ ἔκθεσις ἐστὶν ἄκυρος μὴ ὑπογεγραμμένη ὑπὸ τοῦ ἐπὶ τῆς ἀνακρίσεως δημάρχου. Τιμωρεῖται δὲ πειθαρχικῶς ὁ μὴ ὑπογράψας τὴν πρὸς αὐτὸν παραδοθεῖσαν ἔκθεσιν δήμαρχος. Απ. ποιν. Αρ. Π. 107 τοῦ 1858.

§ 880. Εἰς §845 ἐπ. πρόσθες.

Η μὴ ἔγκαιρος ὑπογραφὴ ἀποφάσεων καὶ πρακτικῶν ἐπιφέρει μὲν πειθαρχικὰς καταδιώξεις κατὰ τῶν ἀμελησάντων ὑπαλλήλων; ἀλλὰ δὲν καθιστᾷ αὐτὰ ἀπολύτως ἄκυρα. Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 36 τοῦ 1858.

§ 881. Εἰς § 237 πρόσθες.

Εὰν εἷς ἐκ τῶν διορισθέντων συνηγόρων πρὸς ὑπεράσπισιν τοῦ κατηγορουμένου εἶναι ἀπών, ἀκυρότης δὲν προκύπτει. Απ. ποιν. Αρ. Π. 70 τοῦ 1858.

Περίληψις τῶν τῆς διαδικασίας πράξεων.

Περιληπτικὴ ἀνακεφαλαίωσις τῶν πράξεων τῆς ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τῶν συνέδρων διαδικασίας.

Εναρξις συνεδριάσεως. Συνελθόντος τοῦ τῶν συνέδρων δικαστηρίου εἰς δημοσίαν συνεδρίασιν, ὁ πρόεδρος διατάττει νὰ φέρωσι τὸν κατηγορούμενον, ὅστις παρίσταται ἄνευ ἀλύσεων, φυλαττόμενος ἁπλῶς· 374 (310 instr.) ἀνωτ. § 337 ἐπ.

Ἂν οὗτος δὲν γινώσκῃ τὴν καθομιλουμένην, διορίζεται διερμηνεύς, ὅστις καὶ ὁρκίζεται ὅτι θέλει κάμει πιστὴν διερμήνευσιν. 133 ποιν. δικ. — Πρλ. τὸ τῶν πρακτικῶν ὑπόδειγμα, πρὸσέτι δὲ τὰ ἐν σελ. 142 ἐπ.

Χωρισμὸς τῆς δίκης. Διατάσσεται, ἐν ἀνάγκῃ ὁ χωρισμὸς τῆς δίκης· σελ. 114 ἐπ.

Ἀνάγνωσις τῶν καταλόγων τῶν ἐνόρκων. Ἐμφανισθέντος τοῦ κατηγορουμένου καὶ καταλαβόντος τὴν ἕδραν του παρὰ τῷ παρόντι συνηγόρῳ αὐτοῦ, ὁ πρόεδρος παραγγέλλει τὸν γραμματέα ν' ἀναγνώσῃ τοὺς καταλόγους τῶν ἐνόρκων, εἰδοποιεῖ δὲ καὶ τοὺς παρόντας ἐνόρκους ν' ἀναγγέλλωσι τὸ ὄνομά των, ἀκούοντες αὐτὸ ἐκφωνούμενον. Ὁ γραμματεὺς λοιπὸν ἀναγινώσκει τὸν κατάλογον τῶν ἐνόρκων κατὰ τὴν ἑξῆς σειρὰν (1).

1. Τὸν τῶν τακτικῶν.
2. Τὸν τῶν ἀναπληρωτικῶν.
3. Τὸν τῶν ἐκ τοῦ εἰδικοῦ κληρωθέντων ἐνώπιον τῶν συνέδρων.
4. Τὸν τῶν ἐκ τοῦ γενικοῦ (2).

Κατάρτισις τοῦ νομίμου ἀριθμοῦ τῶν ἐνόρκων. Συμπληρωθέντος τοῦ ἀριθμοῦ 24 τουλάχιστον ἐνόρκων (3), ὁ πρόεδρος, ἀναστάς, λέγει «ὁ απαιτούμενος ὑπὸ τοῦ νόμου ἀριθμὸς 24 τουλάχιστον ἐνόρκων συνεπληρώθη, ὥστε νὰ κληρωθῶσι 12, οἵτινες ἀπαιτοῦνται διὰ νὰ μορφωθῇ τὸ δικαστήριον τῶν ἐνόρκων· ἐξ αὐτῶν δύναται νὰ ἐξαιρέσῃ ἓξ ὁ εἰσαγγελεὺς καὶ ἓξ ὁ κατηγορούμενος. Σημειωτέον δὲ ὅτι ἂν ὁ ἀριθ. ἦναι περιττὸς, ὁ κατηγορούμενος δύναται νὰ ἐξαιρέσῃ ἕνα περισσότερον.

Ἂν προσδοκᾶται μακρὰ ἡ διάρκεια τῆς συνεδριάσεως; Ἐνεργοῦνται τὰ ἐν τῷ ἄρθρῳ 70 τοῦ ὀργαν.— Περὶ τούτου ὅρα ἐν § 114 ἐπ.

---

(1) Ἐννοεῖται μέχρι τῆς συμπληρώσεως τοῦ νομίμου ἀριθμοῦ.
(2) Ἡμαρτημένα θεωρῶ τὰ ἐν σελ. 152 τῆς περὶ ἐνόρκων πραγματείας τοῦ Κ. Μαρινάκη. Πρλ: ἀνωτ. § 80—69, 100, 101 ἐπ.
(3) 26 ἢ πλείω ὀνόματα; ἀνωτ. § 103, 864.

λόγος ἀκυρότητος κατὰ κατηγορητηρίου δὲν ἔχει ἐπιῤῥοὴν εἰς αὐτὸ τὸ κατηγορητήριον. Απ. ποιν. Αρ. Π. τοῦ 1858:

§ 876. Εἰς § 280 ἐπ.

Οἱ περὶ χωρισμοῦ δίκης λόγοι κρίνονται ἀπὸ τὸ τῆς οὐσίας δικαστήριον. Απ. ποιν. Αρ. Π. 70 τοῦ 1858.

§ 877. Εἰς § 323 πρόσθες.

Η μετὰ τὴν ἀποχώρησιν τῶν ἐνόρκων ὑποβληθεῖσα εἰς τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων αἴτησις ἐνόρκων, μὴ λαβόντων μέρος εἰς τὴν δίκην ταύτην περὶ ἀπαλλαγῆς των ἕνεκα ἀσθενείας, δύναται νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου, χωρὶς νὰ ἐπέλθῃ ἀκυρότης ἐντεῦθεν. Απ. ποιν. Αρ. Π. 69 τοῦ 1858.

§ 878. Εἰς § 419 πρόσθες.

Αρμόδιον ν' ἀποφασίσῃ περὶ τοῦ εὐεργετήματος τῆς ἀμνηστείας τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων ἐστίν. Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 61 τοῦ 1858.

§ 879. Εἰς § 403, δ.—404³ πρόσθες.

Ιατρικὴ ἔκθεσις ἐστὶν ἄκυρος μὴ ὑπογεγραμμένη ὑπὸ τοῦ ἐπὶ τῆς ἀνακρίσεως δημάρχου. Τιμωρεῖται δὲ πειθαρχικῶς ὁ μὴ ὑπογράψας τὴν πρὸς αὐτὸν παραδοθεῖσαν ἔκθεσιν δήμαρχος. Απ. ποιν. Αρ. Π. 107 τοῦ 1858.

§ 880. Εἰς §845 ἐπ. πρόσθες.

Η μὴ ἔγκαιρος ὑπογραφὴ ἀποφάσεων καὶ πρακτικῶν ἐπιφέρει μὲν πειθαρχικὰς καταδιώξεις κατὰ τῶν ἀμελησάντων ὑπαλλήλων, ἀλλὰ δὲν καθιστᾷ αὐτὰ ἀπολύτως ἄκυρα. Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 36 τοῦ 1858.

§ 881. Εἰς § 237 πρόσθες.

Εὰν εἷς ἐκ τῶν διορισθέντων συνηγόρων πρὸς ὑπεράσπισιν τοῦ κατηγορουμένου εἶναι ἀπών, ἀκυρότης δὲν προκύπτει. Απ. ποιν. Αρ. Π. 70 τοῦ 1858.

Περίληψις τῶν τῆς διαδικασίας πράξεων.

Περιληπτικὴ ἀνακεφαλαίωσις τῶν πράξεων τῆς ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τῶν συνέδρων διαδικασίας.

Εναρξις συνεδριάσεως. Συνελθόντος τοῦ τῶν συνέδρων δικαστηρίου εἰς δημοσίαν συνεδρίασιν, ὁ πρόεδρος διατάττει νὰ φέρωσι τὸν κατηγορούμενον, ὅστις παρίσταται ἄνευ ἁλύσεων, φυλαττόμενος ἁπλῶς· 374 (310 instr.) ἀνωτ. § 337 ἐπ.

Ἂν οὗτος δὲν γινώσκῃ τὴν καθομιλουμένην, διορίζεται διερμηνεὺς, ὅστις καὶ ὁρκίζεται ὅτι θέλει κάμει πιστὴν διερμήνευσιν. 133 ποιν. δικ. — Πρλ. τὸ τῶν πρακτικῶν ὑπόδειγμα, προσέτι δὲ τὰ ἐν σελ. 142 ἐπ.

Χωρισμὸς τῆς δίκης. Διατάσσεται, ἐν ἀνάγκῃ ὁ χωρισμὸς τῆς δίκης· σελ. 114 ἐπ.

Ἀνάγνωσις τῶν καταλόγων τῶν ἐνόρκων. Ἐμφανισθέντος τοῦ κατηγορουμένου καὶ καταλαβόντος τὴν ἕδραν του παρὰ τῷ παρόντι συνηγόρῳ αὐτοῦ, ὁ πρόεδρος παραγγέλλει τὸν γραμματέα ν' ἀναγνώσῃ τοὺς καταλόγους τῶν ἐνόρκων, εἰδοποιεῖ δὲ καὶ τοὺς παρόντας ἐνόρκους ν' ἀναγγέλλωσι τὸ ὄνομά των, ἀκούοντες αὐτὸ ἐκφωνούμενον. Ὁ γραμματεὺς λοιπὸν ἀναγινώσκει τὸν κατάλογον τῶν ἐνόρκων κατὰ τὴν ἑξῆς σειρὰν (1).

1. Τὸν τῶν τακτικῶν.
2. Τὸν τῶν ἀναπληρωτικῶν.
3. Τὸν τῶν ἐκ τοῦ εἰδικοῦ κληρωθέντων ἐνώπιον τῶν συνέδρων.
4. Τὸν τῶν ἐκ τοῦ γενικοῦ (2).

Κατάρτισις τοῦ νομίμου ἀριθμοῦ τῶν ἐνόρκων. Συμπληρωθέντος τοῦ ἀριθμοῦ 24 τουλάχιστον ἐνόρκων (3), ὁ πρόεδρος, ἀναστὰς, λέγει «ὁ ἀπαιτούμενος ὑπὸ τοῦ νόμου ἀριθμὸς 24 τουλάχιστον ἐνόρκων συνεπληρώθη, ὥστε νὰ κληρωθῶσι 12, οἵτινες ἀπαιτοῦνται διὰ νὰ μορφωθῇ τὸ δικαστήριον τῶν ἐνόρκων· ἐξ αὐτῶν δύναται νὰ ἐξαιρέσῃ ἓξ ὁ εἰσαγγελεὺς καὶ ἓξ ὁ κατηγορούμενος. Σημειωτέον δὲ ὅτι ἂν ὁ ἀριθ. ἦναι περιττὸς, ὁ κατηγορούμενος δύναται νὰ ἐξαιρέσῃ ἕνα περισσότερον.

Ἂν προσδοκᾶται μακρὰ ἡ διάρκεια τῆς συνεδριάσεως; Ἐνεργοῦνται τὰ ἐν τῷ ἄρθρῳ 70 τοῦ ὀργαν.— Περὶ τούτου ὅρα ἐν § 114 ἐπ.

(1) Ἐννοεῖται μέχρι τῆς συμπληρώσεως τοῦ νομίμου ἀριθμοῦ.
(2) Ἡμαρτημένα θεωρῶ τὰ ἐν σελ. 152 τῆς περὶ ἐνόρκων πραγματείας τοῦ Κ. Μαρινάκη. Πρλ: ἀνωτ. § 50—69, 100, 101 ἐπ.
(3) 26 ἢ πλείω ὀνόματα; ἀνωτ. § 103, 854.

λόγος ἀκυρότητος κατὰ κατηγορητηρίου δὲν ἔχει ἐπιῤῥοὴν εἰς αὐτὸ τὸ κατηγορητήριον. Απ. ποιν. Αρ. Π. τοῦ 1858.

§ 876. Εἰς § 280 ἐπ.

Οἱ περὶ χωρισμοῦ δίκης λόγοι κρίνονται ἀπὸ τὸ τῆς οὐσίας δικαστήριον. Απ. ποιν. Αρ. Π. 70 τοῦ 1858.

§ 877. Εἰς § 323 πρόσθες.

Η μετὰ τὴν ἀποχώρησιν τῶν ἐνόρκων ὑποβληθεῖσα εἰς τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων αἴτησις ἐνόρκων, μὴ λαβόντων μέρος εἰς τὴν δίκην ταύτην περὶ ἀπαλλαγῆς των ἕνεκα ἀσθενείας, δύναται νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου, χωρὶς νὰ ἐπέλθῃ ἀκυρότης ἐντεῦθεν. Απ. ποιν. Αρ. Π. 69 τοῦ 1858.

§ 878. Εἰς § 419 πρόσθες.

Αρμόδιον ν' ἀποφασίσῃ περὶ τοῦ εὐεργετήματος τῆς ἀμνηστείας τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων ἐστίν. Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 61 τοῦ 1858.

§ 879. Εἰς § 403, δ.—404³ πρόσθες.

Ιατρικὴ ἔκθεσις ἐστὶν ἄκυρος μὴ ὑπογεγραμμένη ὑπὸ τοῦ ἐπὶ τῆς ἀνακρίσεως δημάρχου. Τιμωρεῖται δὲ πειθαρχικῶς ὁ μὴ ὑπογράψας τὴν πρὸς αὐτὸν παραδοθεῖσαν ἔκθεσιν δήμαρχος. Απ. ποιν. Αρ. Π. 107 τοῦ 1858.

§ 880. Εἰς §845 ἐπ. πρόσθες.

Η μὴ ἔγκαιρος ὑπογραφὴ ἀποφάσεων καὶ πρακτικῶν ἐπιφέρει μὲν πειθαρχικὰς καταδιώξεις κατὰ τῶν ἀμελησάντων ὑπαλλήλων· ἀλλὰ δὲν καθιστᾷ αὐτὰ ἀπολύτως ἄκυρα. Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 36 τοῦ 1858.

§ 881. Εἰς § 237 πρόσθες.

Εὰν εἷς ἐκ τῶν διορισθέντων συνηγόρων πρὸς ὑπεράσπισιν τοῦ κατηγορουμένου εἶναι ἀπὼν, ἀκυρότης δὲν προκύπτει. Απ. ποιν. Αρ. Π. 70 τοῦ 1858.

Περίληψις τῶν τῆς διαδικασίας πράξεων.

Περιληπτικὴ ἀνακεφαλαίωσις τῶν πράξεων τῆς ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τῶν συνέδρων διαδικασίας.

Ἔναρξις συνεδριάσεως. Συνελθόντος τοῦ τῶν συνέδρων δικαστηρίου εἰς δημοσίαν συνεδρίασιν, ὁ πρόεδρος διατάττει νὰ φέρωσι τὸν κατηγορούμενον, ὅστις παρίσταται ἄνευ ἀλύσεων, φυλαττόμενος ἁπλῶς· 374 (310 instr.) ἀνωτ. § 337 ἐπ.

Ἂν οὗτος δὲν γινώσκῃ τὴν καθομιλουμένην, διορίζεται διερμηνεύς, ὅστις καὶ ὁρκίζεται ὅτι θέλει κάμει πιστὴν διερμήνευσιν. 133 ποιν. δικ. — Πρλ. τὸ τῶν πρακτικῶν ὑπόδειγμα, πρόσέτι δὲ τὰ ἐν σελ. 142 ἐπ.

Χωρισμὸς τῆς δίκης.

Διατάσσεται, ἐν ἀνάγκῃ ὁ χωρισμὸς τῆς δίκης· σελ. 114 ἐπ.

Ἀνάγνωσις τῶν καταλόγων τῶν ἐνόρκων.

Ἐμφανισθέντος τοῦ κατηγορουμένου καὶ καταλαβόντος τὴν ἕδραν του παρὰ τῷ παρόντι συνηγόρῳ αὐτοῦ, ὁ πρόεδρος παραγγέλλει τὸν γραμματέα ν' ἀναγνώσῃ τοὺς καταλόγους τῶν ἐνόρκων, εἰδοποιεῖ δὲ καὶ τοὺς παρόντας ἐνόρκους ν' ἀναγγέλλωσι τὸ ὄνομά των, ἀκούοντες αὐτὸ ἐκφωνούμενον. Ὁ γραμματεὺς λοιπὸν ἀναγινώσκει τὸν κατάλογον τῶν ἐνόρκων κατὰ τὴν ἑξῆς σειρὰν (1).

1. Τὸν τῶν τακτικῶν.
2. Τὸν τῶν ἀναπληρωτικῶν.
3. Τὸν τῶν ἐκ τοῦ εἰδικοῦ κληρωθέντων ἐνώπιον τῶν συνέδρων.
4. Τὸν τῶν ἐκ τοῦ γενικοῦ (2).

Κατάρτισις τοῦ νομίμου ἀριθμοῦ τῶν ἐνόρκων.

Συμπληρωθέντος τοῦ ἀριθμοῦ 24 τουλάχιστον ἐνόρκων (3), ὁ πρόεδρος, ἀναστὰς, λέγει «ὁ απαιτούμενος ὑπὸ τοῦ νόμου ἀριθμὸς 24 τουλάχιστον ἐνόρκων συνεπληρώθη, ὥστε νὰ κληρωθῶσι 12, οἵτινες ἀπαιτοῦνται διὰ νὰ μορφωθῇ τὸ δικαστήριον τῶν ἐνόρκων· ἐξ αὐτῶν δύναται νὰ ἐξαιρέσῃ ἓξ ὁ εἰσαγγελεὺς καὶ ἓξ ὁ κατηγορούμενος. Σημειωτέον δὲ ὅτι ἂν ὁ ἀριθ. ἦναι περιττὸς, ὁ κατηγορούμενος δύναται νὰ ἐξαιρέσῃ ἕνα περισσότερον.

Ἂν προσδοκᾶται μακρὰ ἡ διάρκεια τῆς συνεδριάσεως; Ἐνεργοῦνται τὰ ἐν τῷ ἄρθρῳ 70 τοῦ ὀργαν.— Περὶ τούτου ὅρα ἐν § 114 ἐπ.

---

(1) Ἐννοεῖται μέχρι τῆς συμπληρώσεως τοῦ νομίμου ἀριθμοῦ.

(2) Ἡμαρτημένα θεωρῶ τὰ ἐν σελ. 152 τῆς περὶ ἐνόρκων πραγματείας τοῦ Κ. Μαρινάκη. Πρλ: ἀνωτ. § 50—69, 100, 101 ἐπ.

(3) 26 ἢ πλείω ὀνόματα; ἀνωτ. § 103, 85ι.

λόγος ἀκυρότητος κατὰ κατηγορητηρίου δὲν ἔχει ἐπιῤῥοὴν εἰς αὐτὸ τὸ κατηγορητήριον. Απ. ποιν. Αρ. Π. τοῦ 1858:

§ 876. Εἰς § 280 ἐπ.

Οἱ περὶ χωρισμοῦ δίκης λόγοι κρίνονται ἀπὸ τὸ τῆς οὐσίας δικαστήριον. Απ. ποιν. Αρ. Π. 70 τοῦ 1858.

§ 877. Εἰς § 323 πρόσθες.

Η μετὰ τὴν ἀποχώρησιν τῶν ἐνόρκων ὑποβληθεῖσα εἰς τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων αἴτησις ἐνόρκων, μὴ λαβόντων μέρος εἰς τὴν δίκην ταύτην περὶ ἀπαλλαγῆς των ἕνεκα ἀσθενείας, δύναται νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου, χωρὶς νὰ ἐπέλθῃ ἀκυρότης ἐνταῦθεν. Απ. ποιν. Αρ. Π. 69 τοῦ 1858.

§ 878. Εἰς § 419 πρόσθες.

Αρμόδιον ν' ἀποφανθῇ περὶ τοῦ εὐεργετήματος τῆς ἀμνηστείας τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων ἐστίν. Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 61 τοῦ 1858.

§ 879. Εἰς § 403, δ.—404³ πρόσθες.

Ιατρικὴ ἔκθεσις ἐστὶν ἄκυρος μὴ ὑπογεγραμμένη ὑπὸ τοῦ ἐπὶ τῆς ἀνακρίσεως δημάρχου. Τιμωρεῖται δὲ πειθαρχικῶς ὁ μὴ ὑπογράψας τὴν πρὸς αὐτὸν παραδοθεῖσαν ἔκθεσιν δήμαρχος. Απ. ποιν. Αρ. Π. 107 τοῦ 1858.

§ 880. Εἰς §845 ἐπ. πρόσθες.

Η μὴ ἔγκαιρος ὑπογραφὴ ἀποφάσεων καὶ πρακτικῶν ἐπιφέρει μὲν πειθαρχικὰς καταδιώξεις κατὰ τῶν ἀμελησάντων ὑπαλλήλων, ἀλλὰ δὲν καθιστᾷ αὐτὰ ἀπολύτως ἄκυρα. Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 36 τοῦ 1858.

§ 881. Εἰς § 237 πρόσθες.

Εὰν εἷς ἐκ τῶν διορισθέντων συνηγόρων πρὸς ὑπεράσπισιν τοῦ κατηγορουμένου εἶναι ἀπὼν, ἀκυρότης δὲν προκύπτει. Απ. ποιν. Αρ. Π. 70 τοῦ 1858.

Περίληψις τῶν τῆς διαδικασίας πράξεων.

Περιληπτικὴ ἀνακεφαλαίωσις τῶν πράξεων τῆς ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τῶν συνέδρων διαδικασίας.

Εναρξις συνεδριάσεως. Συνελθόντος τοῦ τῶν συνέδρων δικαστηρίου εἰς δημοσίαν συνεδρίασιν, ὁ πρόεδρος διατάττει νὰ φέρωσι τὸν κατηγορούμενον, ὅστις παρίσταται ἄνευ ἀλύσεων, φυλαττόμενος ἁπλῶς· 374 (310 instr.) ἀνωτ. § 337 ἐπ.

Ἂν οὗτος δὲν γινώσκῃ τὴν καθομιλουμένην, διορίζεται διερμηνεὺς, ὅστις καὶ ὁρκίζεται ὅτι θέλει κάμει πιστὴν διερμήνευσιν. 133 ποιν. δικ. — Πρλ. τὸ τῶν πρακτικῶν ὑπόδειγμα, προσέτι δὲ τὰ ἐν σελ. 142 ἐπ.

Χωρισμὸς τῆς δίκης.

Διατάσσεται, ἐν ἀνάγκῃ ὁ χωρισμὸς τῆς δίκης· σελ. 114 ἐπ.

Ἀνάγνωσις τῶν καταλόγων τῶν ἐνόρκων.

Ἐμφανισθέντος τοῦ κατηγορουμένου καὶ καταλαβόντος τὴν ἕδραν του παρὰ τῷ παρόντι συνηγόρῳ αὐτοῦ, ὁ πρόεδρος παραγγέλλει τὸν γραμματέα ν' ἀναγνώσῃ τοὺς καταλόγους τῶν ἐνόρκων, εἰδοποιεῖ δὲ καὶ τοὺς παρόντας ἐνόρκους ν' ἀναγγέλλωσι τὸ ὄνομά των, ἀκούοντες αὐτὸ ἐκφωνούμενον. Ὁ γραμματεὺς λοιπὸν ἀναγινώσκει τὸν κατάλογον τῶν ἐνόρκων κατὰ τὴν ἑξῆς σειρὰν (1).

1. Τὸν τῶν τακτικῶν.
2. Τὸν τῶν ἀναπληρωτικῶν.
3. Τὸν τῶν ἐκ τοῦ εἰδικοῦ κληρωθέντων ἑκάστοτε τῶν συνέδρων.
4. Τὸν τῶν ἐκ τοῦ γενικοῦ (2).

Κατάρτισις τοῦ νομίμου ἀριθμοῦ τῶν ἐνόρκων.

Συμπληρωθέντος τοῦ ἀριθμοῦ 24 τουλάχιστον ἐνόρκων (3), ὁ πρόεδρος, ἀναστὰς, λέγει «ὁ ἀπαιτούμενος ὑπὸ τοῦ νόμου ἀριθμὸς 24 τουλάχιστον ἐνόρκων συνεπληρώθη, ὥστε νὰ κληρωθῶσι 12, οἵτινες ἀπαιτοῦνται διὰ νὰ μορφωθῇ τὸ δικαστήριον τῶν ἐνόρκων· ἐξ αὐτῶν δύναται νὰ ἐξαιρέσῃ ἓξ ὁ εἰσαγγελεὺς καὶ ἓξ ὁ κατηγορούμενος. Σημειωτέον δὲ ὅτι ἂν ὁ ἀριθ. ἦναι περιττὸς, ὁ κατηγορούμενος δύναται νὰ ἐξαιρέσῃ ἕνα περισσότερον.

Ἂν προσδοκᾶται μακρὰ ἡ διάρκεια τῆς συνεδριάσεως; Ἐνεργοῦνται τὰ ἐν τῷ ἄρθρῳ 70 τοῦ ὀργαν.— Περὶ τούτου ὅρα ἐν § 114 ἐπ.

---

(1) Ἐννοεῖται μέχρι τῆς συμπληρώσεως τοῦ νομίμου ἀριθμοῦ.

(2) Ἡμαρτημένα θεωρῶ τὰ ἐν σελ. 152 τῆς περὶ ἐνόρκων πραγματείας τοῦ Κ. Μαρινάκη. Πρλ: ἀνωτ. § 50—69, 100, 101 ἐπ.

(3) 26 ἢ πλείω ὀνόματα; ἀνωτ. § 103, 85ι.

λόγος ἀκυρότητος κατὰ κατηγορητηρίου δὲν ἔχει ἐπιῤῥοὴν εἰς αὐτὸ τὸ κατηγορητήριον. Απ. ποιν. Αρ. Π. τοῦ 1858:

§ 876. Εἰς § 280 ἐπ.

Οἱ περὶ χωρισμοῦ δίκης λόγοι κρίνονται ἀπὸ τὸ τῆς οὐσίας δικαστήριον. Απ. ποιν. Αρ. Π. 70 τοῦ 1858.

§ 877. Εἰς § 323 πρόσθες.

Η μετὰ τὴν ἀποχώρησιν τῶν ἐνόρκων ὑποβληθεῖσα εἰς τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων αἴτησις ἐνόρκων, μὴ λαβόντων μέρος εἰς τὴν δίκην ταύτην περὶ ἀπαλλαγῆς των ἕνεκα ἀσθενείας, δύναται νὰ ληφθῇ ὑπ' ὄψιν ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου, χωρὶς νὰ ἐπέλθῃ ἀκυρότης ἐνταῦθεν. Απ. ποιν. Αρ. Π. 69 τοῦ 1858.

§ 878. Εἰς § 419 πρόσθες.

Αρμόδιον ν' ἀποφασίσῃ περὶ τοῦ εὐεργετήματος τῆς ἀμνηστείας τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων ἐστίν. Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 61 τοῦ 1858.

§ 879. Εἰς § 403, δ.— 404[3] πρόσθες.

Ιατρικὴ ἔκθεσις ἐστὶν ἄκυρος μὴ ὑπογεγραμμένη ὑπὸ τοῦ ἐπὶ τῆς ἀνακρίσεως δημάρχου. Τιμωρεῖται δὲ πειθαρχικῶς ὁ μὴ ὑπογράψας τὴν πρὸς αὐτὸν παραδοθεῖσαν ἔκθεσιν δήμαρχος. Απ. ποιν. Αρ. Π. 107 τοῦ 1858.

§ 880. Εἰς §845 ἐπ. πρόσθες.

Η μὴ ἔγκαιρος ὑπογραφὴ ἀποφάσεων καὶ πρακτικῶν ἐπιφέρει μὲν πειθαρχικὰς καταδιώξεις κατὰ τῶν ἀμελησάντων ὑπαλλήλων; ἀλλὰ δὲν καθιστᾷ αὐτὰ ἀπολύτως ἄκυρα. Απ. ποιν. Αρ. Πάγου 36 τοῦ 1858.

§ 881. Εἰς § 237 πρόσθες.

Εὰν εἰς ἐκ τῶν διορισθέντων συνηγόρων πρὸς ὑπεράσπισιν τοῦ κατηγορουμένου εἶναι ἀπὼν, ἀκυρότης δὲν προκύπτει. Απ. ποιν. Αρ. Π. 70 τοῦ 1858.

Περίληψις τῶν τῆς διαδικασίας πράξεων.

Περιληπτικὴ ἀνακεφαλαίωσις τῶν πράξεων τῆς ἐνώπιον τοῦ δικαστηρίου τῶν συνέδρων διαδικασίας.

Εναρξις συνεδριάσεως. Συνελθόντος τοῦ τῶν συνέδρων δικαστηρίου εἰς δημοσίαν συνεδρίασιν, ὁ πρόεδρος διατάττει νὰ φέρωσι τὸν κατηγορούμενον, ὅστις παρίσταται ἄνευ ἀλύσεων, φυλαττόμενος ἁπλῶς· 374 (310 instr.) ἀνωτ. § 337 ἐπ.

Ἂν οὗτος δὲν γινώσκῃ τὴν καθομιλουμένην, διορίζεται διερμηνεύς, ὅστις καὶ ὁρκίζεται ὅτι θέλει κάμει πιστὴν διερμήνευσιν. 133 ποιν. δικ. — Πρλ. τὸ τῶν πρακτικῶν ὑπόδειγμα, πρόσέτι δὲ τὰ ἐν σελ. 142 ἑπ.

Χωρισμὸς τῆς δίκης.

Διατάσσεται, ἐν ἀνάγκῃ ὁ χωρισμὸς τῆς δίκης· σελ. 114 ἑπ.

Ἀνάγνωσις τῶν καταλόγων τῶν ἐνόρκων.

Ἐμφανισθέντος τοῦ κατηγορουμένου καὶ καταλαβόντος τὴν ἕδραν του παρὰ τῷ παρόντι συνηγόρῳ αὐτοῦ, ὁ πρόεδρος παραγγέλλει τὸν γραμματέα ν' ἀναγνώσῃ τοὺς καταλόγους τῶν ἐνόρκων, εἰδοποιεῖ δὲ καὶ τοὺς παρόντας ἐνόρκους ν' ἀναγγέλλωσι τὸ ὄνομά των, ἀκούοντες αὐτὸ ἐκφωνούμενον. Ὁ γραμματεὺς λοιπὸν ἀναγινώσκει τὸν κατάλογον τῶν ἐνόρκων κατὰ τὴν ἑξῆς σειρὰν (1).

1. Τὸν τῶν τακτικῶν.
2. Τὸν τῶν ἀναπληρωτικῶν.
3. Τὸν τῶν ἐκ τοῦ εἰδικοῦ κληρωθέντων ἐκ τοῦ τῶν συνέδρων.
4. Τὸν τῶν ἐκ τοῦ γενικοῦ (2).

Κατάρτισις τοῦ νομίμου ἀριθμοῦ τῶν ἐνόρκων.

Συμπληρωθέντος τοῦ ἀριθμοῦ 24 τουλάχιστον ἐνόρκων (3), ὁ πρόεδρος, ἀναστὰς, λέγει «ὁ ἀπαιτούμενος ὑπὸ τοῦ νόμου ἀριθμὸς 24 τουλάχιστον ἐνόρκων συνεπληρώθη, ὥστε νὰ κληρωθῶσι 12, οἵτινες ἀπαιτοῦνται διὰ νὰ μορφωθῇ τὸ δικαστήριον τῶν ἐνόρκων· ἐξ αὐτῶν δύναται νὰ ἐξαιρέσῃ ἓξ ὁ εἰσαγγελεὺς καὶ ἓξ ὁ κατηγορούμενος. Σημειωτέον δὲ ὅτι ἂν ὁ ἀριθ. ἦναι περιττὸς, ὁ κατηγορούμενος δύναται νὰ ἐξαιρέσῃ ἕνα περισσότερον.

Ἂν προσδοκᾶται μακρὰ ἡ διάρκεια τῆς συνεδριάσεως; Ἐνεργοῦνται τὰ ἐν τῷ ἄρθρῳ 70 τοῦ ὀργαν.— Περὶ τούτου ὅρα ἐν § 114 ἑπ.

---

(1) Ἐννοεῖται μέχρι τῆς συμπληρώσεως τοῦ νομίμου ἀριθμοῦ.

(2) Ἡμαρτημένα θεωρῶ τὰ ἐν σελ. 152 τῆς περὶ ἐνόρκων πραγματείας τοῦ Κ. Μαρινάκη. Πρλ: ἀνωτ. § 50—69, 100, 101 ἑπ.

(3) 26 ἢ πλείω ὀνόματα; ἀνωτ. § 103, 85ἑ.

Κλήρωσις.—Ἐξαιρέσεις.

Τὰ ὀνόματα τῶν κληρωθησομένων ἐνόρκων ῥίπτει ὁ πρόεδρος εἰς τὴν κληρωτίδα (1). Ἐκβάλλων δ' ἀπ' αὐτῆς ἀνὰ ἓν τὰ ὀνομαστικὰ γραμμάτια αὐτῶν, ἐρωτᾷ τὸν εἰσαγγελέα ἂν ἐξαιρῇ τὸ ἐξελθὸν ὄνομα· ἂν ἡ ἀπάντησίς του ἦναι καταφατική, θέτει κατὰ μέρος τὸν ἐξαιρεθέντα ἔνορκον καὶ ἐκβάλλει ἄλλον, ἂν δὲ ἡ ἀπάντησις τοῦ εἰσαγγελέως ἦναι ἀποφατική, τότε στρεφόμενος πρὸς τὸν κατηγορούμενον ἐπαναλαμβάνει πρὸς τοῦτον τὴν ἐξήγησιν τοῦ ὡς πρὸς τὴν ἐξαίρεσιν δικαιώματός του, προσθέτων, ὅτι δὲν ὀφείλει νὰ δώσῃ κανένα τῆς ἐξαιρέσεώς του λόγον (2).

Ἂν ἡ ἀπάντησις τοῦ κατηγορουμένου ἦναι καταφατική, θέτει κατὰ μέρος τὸ ὄνομα τοῦ ἐξαιρεθέντος· ἂν ἦναι ἀποφατικὴ σημειοῦται ἀπὸ τὸν γραμματέα τὸ ὄνομά του εἰς τὰ πρακτικὰ τῆς συνεδριάσεως καὶ προσκαλεῖ τὸν κληρωθέντα ἔνορκον νὰ καταλάβῃ τὴν ἕδραν του. Συμπληρωθέντος τοῦ ὁρκωτικοῦ δικαστηρίου, οἱ κληρωθέντες καὶ μὴ ἐξαιρεθέντες ἔνορκοι καταλαμβάνουσι τὰς ἕδρας των, ὡς ὁρίζει τὸ ἄρθ. 422 ποιν. δικ.

Ὅρκισις ἐνόρκων.

Μετὰ ταῦτα, ἀναστὰς ὁ πρόεδρος λέγει, ὅτι θέλει ἀναγνώσει τὸν ὁποῖον ὀφείλουν νὰ δώσωσιν ὅρκον, καὶ θέλει καλέσει μετὰ ταῦτα ἕκαστον κατ' ὄνομα, οὗτος δὲ ἀνατείνων τὴν δεξιάν του, ὀφείλει νὰ προφέρῃ τὴν λέξιν *ὀμνύω* (3).— Ἀναγινώσκεται λοιπὸν ὑπὸ τοῦ προέδρου ὁ ἐν τῷ ἄρθρῳ 78 τοῦ δικ. ὀργ. ὅρκος, καὶ ἕκαστος ἀνατείνων τὴν δεξιάν του προφέρει μετὰ ταῦτα τὴν λέξιν *ὀμνύω*.

---

(1) Ἀνωτ. § 446 ἐπ.

(2) Ἡ ἐξαίρεσις γίνεται καὶ διὰ τοῦ συνηγόρου· ἐσφαλμένα λοιπὸν τὰ ἐν τῷ ἐγχειριδίῳ τῶν ἐνόρκων σ. 153 ἐν ἀρχ. πρλ. ἀν. § 450 ἐπ. Ἂν οἱ κατηγορούμενοι ὦσι πλείονες; ἀνωτ. σ. 80, 81 ἐπ. Περὶ τῆς διὰ κλήρου ἐξαιρέσεως πρλ. Εὐρ. τ. 6 σ. 685 § 4, σ. 689, § 35, 39,—σ. 690 § 49, 53, 55.

(3) Ἀνωτ. § 175 ἐπ.

Προϊστάμενος ἐνόρκων. Ὁ πρόεδρος ἀναγγέλλει εἰς τοὺς ἐνόρκους, ὅτι ὁ πρῶτος κληρωθεὶς μεταξὺ τῶν 12 ἐνόρκων εἶναι κατὰ νόμον ὁ προϊστάμενος (1) αὐτῶν· ἂν ὅμως, συναινέσει αὐτοῦ καὶ συγκαταθέσει καὶ τῶν λοιπῶν ἐκλεχθῇ ἄλλος ὀφείλουν νὰ γνωστοποιήσωσι τοῦτο. ὀργ. 79.

Ἐξέτασις περὶ τῆς ταυτότητος τοῦ κατηγορουμένου.—Υπόμνησις αὐτῷ τε καὶ τῷ συνηγόρῳ. Ὁ πρόεδρος ἐρωτᾷ τὸν κατηγορούμενον ἱστάμενον περὶ τοῦ ὀνόματος, τοῦ ἐπωνύμου του κτλ. 375 (310 inst.), σημειοῦνται δὲ τὰ εἰκότα ἐν τοῖς πρακτικοῖς, ὡς ἐν σελ. 144 ἐπ.

Ἂν ὁ κατηγορούμενος δὲν ἔχῃ εἰσέτι συνήγορον (2) (ὅπερ ἐμφαίνει συνήθως προεδρικὴν ὀλιγωρίαν), ὁ πρόεδρος διορίζει ἕνα (3) ἐξ ἐπαγγέλματος, (423 ποιν. δικ.).

Ὁ πρόεδρος παραγγέλλει τὸν κατηγορούμενον νὰ προσέχῃ εἰς τὴν κατηγορίαν καὶ τὴν περὶ αὐτῆς συζήτησιν (375, 422 ποιν. δικον.) συνάμα δ' ὑπενθυμίζει τὸν συνήγορον ὅτι χρεωστεῖ νὰ μὴ λέγῃ τι ἀντιβαῖνον εἰς τὴν συνείδησίν του καὶ εἰς τὸ πρὸς τοὺς νόμους ὀφειλόμενον σέβας καὶ νὰ φυλάττῃ τὴν προσήκουσαν κοσμιότητα καὶ μετριότητα τῶν ἐκφράσεων. 376 (311 inst.) πρλ. ἀνωτ. § 238 ἐπ.

Παράστασις πολιτικῶς ἐνάγοντος. Παρίσταται, χρείας καλούσης, ὁ πολιτικῶς ἐνάγων, καὶ βεβαιοῦνται τὰ περὶ τούτου· ἐκδικάζονται δὲ καὶ αἱ ἀναφυόμεναι τυχὸν ὡς πρὸς αὐτὸν ἐνστάσεις.

Κατηγορία. — Κατάλογος μαρτύρων. Ἀκολούθως δίδεται ὁ λόγος εἰς τὸν εἰσαγγελέα, οὗτος δὲ ἐκθέτει μὲ συνοπτικὴν ἀκρίβειαν τὴν ἔννοιαν τῆς κατηγορίας, καὶ παραδίδει εἰς τὸν πρόεδρον τὸν κατάλογον τῶν μαρτύρων. 377 ποιν. δικον.

Ὁ κατηγορούμενος καὶ ὁ πολιτικῶς ἐνάγων παραδίδουσι τῷ προέδρῳ τοὺς τῶν ἰδίων μαρτύρων καταλόγους.

---

(1) Ἀνωτ. § 170. (2) Ἀνωτ. § 225, 226 ἐπ.
(3) Εἷς συνήγορος εἰς πολλούς; Εὐρ. τ. β σ. 283—285.

Ὁ πρόεδρος ἐγχειρίζει τοὺς καταλόγους αὐτοὺς εἰς τὸν κλητῆρα καὶ τὸν παραγγέλλει ν' ἀναγνώσῃ μεγαλοφώνως τὰ εἰς αὐτοὺς περιεχόμενα ὀνόματα, προσθέτων, ὅτι ὅσοι ἐκ τῶν μαρτύρων εἶναι παρόντες, ὀφείλουν νὰ γνωστοποιῶσι τὴν παρουσίαν των, διὰ νὰ σημειωθῇ εἰς τὰ πρακτικά. (377 ποιν. δικ.).

Ἂν ὑπάρχωσι προδικαστικὰ ζητήματα, ὑποβάλλονται εἰς τὸ δικαστήριον καὶ ἀποφασίζονται. Τοιαῦτα εἰσὶ π. χ. ὅτι μάρτυς τις, μὴ ἐμφανισθεὶς, πρέπει νὰ καταδικασθῇ·— ὅτι ἕνεκα τούτου, ἡ δίκη πρέπει ν' ἀναβληθῇ (1) κτλ.

Ἀνάγνωσις βουλεύματος καὶ κατηγορητηρίου.

Ὁ πρόεδρος παραγγέλλει τὸν γραμματέα ν' ἀναγνώσῃ, γεγωνείᾳ τῇ φωνῇ, τὸ βούλευμα (2) καὶ τὸ ἐγκλητήριον. 424 ποιν. δικ.

Σαφηνίζεται ἡ κατηγορία.

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν ταύτην ὁ πρόεδρος σαφηνίζει πρὸς τὸν κατηγορούμενον μὲ συνοπτικὴν ἀκρίβειαν τὰς κατ' αὐτοῦ αἰτιάσεις, καὶ διατάττει τὴν ἔναρξιν τῆς συζητήσεως. 424 ποιν. δικ.

Ἀποσύρονται οἱ μάρτυρες.

Οἱ μάρτυρες, κατὰ παραγγελίαν τοῦ προέδρου, ἀποσύρονται εἰς τὰ δι' αὐτοὺς παρεσκευασμένα δωμάτια (383 ποιν. δικον.). Χρείας καλούσης, διατάττει ὁ πρόεδρος τὰ πρὸς ἀποφυγὴν ἀθεμίτου ἐντεύξεως πρόσφορα μέτρα (383, 425 ποιν. δικονομ.).

(Περὶ τῶν παρεμπιπτόντων ζητημάτων, εἰς ὅσα δύναται νὰ δώσῃ ἀφορμὴν ἡ μὴ ἐμφάνισις μάρτυρος τινὸς, ἡ καταδίκη του, ἡ ἀνακοπή του κτλ. περιττὸν νὰ γίνῃ λόγος ἐνταῦθα. Πρλ. τὴν λέξ. Μάρτυρες ἐπὶ ποιν. δικῶν).

Μὴ δημοσία ἡ συνεδρίασις.

Ὅταν ἡ δημοσία συζήτησις ἦναι ἐπιβλαβὴς εἰς τὴν κοινὴν εὐταξίαν καὶ χρηστοήθειαν, ἡ συζήτησις γίνεται κεκλεισμένων τῶν θυρῶν (3), ἐκδιδομένης ἀποφάσεως. 78 ποιν. δικ. (67 inst.).

---

(1) Πρλ. ἀνωτ. σ. 109 ἐπ.
(2) Ἀνωτ. σελ. 133 ἐπ. 148 ἐπ.
(3) Ἀνωτ. σελ. 129 ἐπ.

ΣΗΜ. Καὶ πᾶσα μεταγενεστέρα ἀπόφασις ἀπαγγέλλεται δημοσίως.

Ἐξέτασις τῶν μαρτύρων (1) (2). Ὁ πρόεδρος καλεῖ τοὺς μάρτυρας ἀνὰ ἕνα καὶ τοὺς ἐξετάζει διὰ ζώσης (384, 425 ποινικῆς δικονομίας).

Πρὸ τῆς ἐξετάσεώς των, ὁρκίζονται. Πρλ. ἀν. σελ. 382 ἑπ. καὶ § 316.

Οἱ μάρτυρες ἐξετάζονται κατὰ τὴν ὑπὸ τοῦ προέδρου προσδιορισθεῖσαν τάξιν. 378 ποιν. δικ. Τελευταῖοι δὲ ἐξετάζονται οἱ τῆς ὑπερασπίσεως.

Πρὸ τῆς ἐξετάσεως ἑκάστου μάρτυρος προτείνονται, χρείας καλούσης, οἱ τῆς ἐξαιρέσεως αὐτῶν λόγοι κτλ., καὶ ἐκδικάζονται αἱ προτάσεις αὗται.

Ἂν μάρτυς τις δὲν ἐννοῇ τὴν καθομιλουμένην, διορίζεται διερμηνεύς, ὅστις καὶ ὁρκίζεται. Ἀν. σελ. 327 ἑπ.

Οἱ μάρτυρες ἐξετάζονται διὰ ζώσης (384, 425 ποιν. δικ.). Δὲν διακόπτονται. Δὲν ἐρωτῶνται ὁ μὲν ὑπὸ τοῦ δὲ μάρτυρος· ἀμοιβαῖαι παρατηρήσεις δὲν συγχωροῦνται (385, 425 ποιν. δικ.). Τοῖς ἐπιδεικνύονται δὲ καὶ τὰ πειστήρια.

Μετὰ τὴν ἐξέτασιν ἑκάστου μάρτυρος, ὁ πρόε-

---

(1) Ἀνωτ. σελ. 150 ἑπ.

(2) Ὅρα τὴν λέξ. Μάρτυρες ἐπὶ ποινικῶν δικῶν. Ἐν παρόδῳ ὑπομιμνήσκω τὰ ἑξῆς.

Μάρτυρες συμπληρώσαντες τὸ 14 ἔτος. — Απόφ. ποιν. Αρ. Πάγου 7 τοῦ 1852.

Ἂν ὁ κλητεύσας αὐτοὺς παραιτῆται, ὁ δὲ ἕτερος ἀντιτείνῃ; 81 τοῦ 1852.

Οἱ τοῦ πολιτικῶς ἐνάγοντος, ὅστις παρῃτήθη τῆς ἀγωγῆς, ἐξετάζονται; 85 τοῦ 1851, 8 τοῦ 1853.

Οἱ συγγενεῖς τοῦ ἑνὸς τῶν κατηγορουμένων; 82 τοῦ 1853.

Οἱ κατάδικοι; 51 τοῦ 1852

Ὁ ἐπίτροπος τοῦ πολιτικῶς ἐνάγοντος; 33 τοῦ 1849.

Ἐξετάζονται ἐκ νέου, ἂν ἐν τῷ μέσῳ διωρίσθη ἄλλος συνήγορος; 101 τοῦ 1852.

Οἱ δανεισταὶ τοῦ χρεωκοπήσαντος; ἀν. § 860.

δρος ἐρωτᾷ τὸν εἰσαγγελέα, το'ς ἐνόρκους, τὸν κατηγορούμενον καὶ τὸν πολιτικῶς ἐνάγοντα, ἂν θέλωσιν ν' ἀπευθύνωσιν ἐρωτήσεις (385, 388, 389, 425 ποιν. δικ.).

Ἐὰν οἱ μάρτυρες ἐξετάσθησαν ἐν τῇ ἀνακρίσει, ὁ πρόεδρος προσκαλεῖ τὴν προσοχὴν των εἰς τὰς παρατηρηθείσας ἀσυμφωνίας καὶ ἀντιφάσεις. — Χρείας καλούσης, ἐκδίδεται κατ' αὐτῶν ἔνταλμα συλλήψεως, ὡς ἐν σελ. 187 ἐπ. 196—198.

Ὁ πρόεδρος ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ διατάξῃ ν' ἀποχωρήσωσί τινες ἢ ὅλοι οἱ μάρτυρες καὶ νὰ ἐξετασθῶσιν ἐκ νέου. 392 ποιν. δικ. — Πρλ. ἄρθρ. 24 τοῦ περὶ τῆς συνόδου νόμου τῆς 9 Ἰουλίου 1852.

Ἕκαστος μάρτυς ἐξετασθεὶς μένει εἰς τὸ ἀκροατήριον, ἀλλά, μὴ ὑπαρχούσης ἀντιῤῥήσεως, δύναται ν' ἀναχωρήσῃ. σελ. 157 ἐπ.

Προσάπτονται εἰς τὸν μάρτυρα πράξεις μὴ δυνάμεναι ν' ἀποδειχθῶσι παραχρῆμα; Ὄχι. (387, 388, 425 ποιν. δικ.).

Ἀνάγνωσις ἐκθέσεων κτλ. (1). Μετὰ τὴν ἐξέτασιν τῶν μαρτύρων, ἀναγινώσκονται 1) αἱ μαρτυρίαι, περὶ ὧν ἐν ἄρθρ. 116, 120, 124 καὶ 129 τῆς ποιν. δικ. (ἂν μνημονεύωνται τὰ ὀνόματα τῶν μαρτύρων ἐν τῷ καταλόγῳ) καὶ 2) αἱ λοιπαὶ ἐκθέσεις. 393 ποιν. δικ. Πρλ. ἀνωτ. σ. 161 ἐπ. 170 ἐπ.

Αὐτοψία νέα κτλ. Χρείας καλούσης, δύναται νὰ διαταχθῇ αὐτοψία τὶς ἢ πραγματογνωμοσύνη. ἀνωτ. σελ. 162 ἑπόμενα.

Ἐξέτασις κατηγορουμένου. Μετὰ ταῦτα ἐξετάζεται ὁ κατηγορούμενος (2) ἱστάμενος· παρ' αὐτοῦ οἱ δικασταὶ δύνανται, κατὰ πᾶσαν κατάστασιν τῆς συζητήσεως, νὰ ζητήσωσιν ἐξηγήσεις περὶ τῶν αἰτιάσεων τῶν περὶ ὑποψίας λόγων καὶ τῶν γεγονότων καὶ ν' ἀ-

(1) Πρλ. Εὐρ. τ. 6 σ. 791 § 14. Ἡ καταμήνυσις. Εὐρ. τ. 6 σ. 694 § 60. Ἐπί πτωχεύσεων; ἀν. § 860.

(2) Ἀνωτ. σελ. 160 ἐπ.

ποιῶσιν ἐπὶ τούτου ἐρωτήσεις πρὸς αὐτόν. 389, 425 ποιν. δικ.

Ὁ πρόεδρος προσκαλεῖ τὴν προσοχὴν αὐτῶν ἐπὶ τῶν παρατηρηθεισῶν ἀσυμφωνιῶν καὶ ἀντιφάσεων πρὸς τὰς ἐν τῇ ἀνακρίσει ἐξετάσεις των, καὶ ζητοῦνται, ἐπιδεικνυομένων τῶν χωρίων, διασαφήσεις (425, 390 ποιν. δικ.).

Ἀποχωροῦσιν ἐν τῷ μέσῳ τῆς συνεδριάσεως, κατὰ διαταγὴν τοῦ προέδρου; Ἴσως τὸ μέτρον τοῦτο ἀντιβαίνει εἰς τὰ περὶ τῆς δημοσιότητος τῆς διαδικασίας ὡρισμένα, ἐν Γαλλίᾳ δὲ συγχωρεῖται, 327 τῆς instr. ἀλλά, μετὰ τὴν ἐπάνοδόν των, ὁ πρόεδρος τοῖς ἐκθέτει ὅ,τι ἐμεσολάβησεν ἐν τῇ ἀπουσίᾳ των. Ἴδε σελ. 66 τοῦ περὶ ἐνόρκων συγγράμματος τοῦ Duffurt. Παρ' ἡμῖν δὲν ἐπιτρέπεται τοιοῦτον μέτρον. ἀνωτ. σ. 132 ἐν τέλει.

Διακοπαί. Ἀκολούθως δύναται νὰ γίνῃ διακοπὴ πρὸ ἀναψυχὴν (1) τῶν ἐνόρκων κτλ., περὶ δὲ τῆς διακοπῆς (2) ταύτης ὡμίλησα ἐν ἐκτάσει ἐν σ. 137

Ἀγορεύσεις. Μετὰ τὴν ἐξέτασιν καὶ ἀνάκρισιν, ἧς ἐγένετο μνεία, δίδεται ὁ λόγος εἰς τὸν εἰσαγγελέα (3) διὰ ν' ἀναπτύξῃ τὴν κατηγορίαν· εἰς τὸν δικηγόρον ἵνα ἀπολογηθῇ· εἰς ἐκεῖνον, διὰ ν' ἀνταπολογηθῇ, ἂν θέλῃ· καὶ τέλος εἰς τὸν συνήγορον, διὰ νὰ προσθέσῃ ὅ,τι ἀναγκαῖον.

Ὁ πολιτικῶς ἐνάγων, ἀγορεύει μετὰ τὸν εἰσαγγελέα. ἀνωτ. σ. 208 ἐπ.

Ὁ κατηγορούμενος κάμνει παρατηρήσεις. Μετὰ τὸ πέρας τῶν ἀγορεύσεων, ὁ πρόεδρος ἐρωτᾷ τὸν κατηγορούμενον ἂν ἔχῃ νὰ κάμῃ (καὶ κάμνει) παρατηρήσεις. 427, ποιν. δικον. (335 instr.).

---

(1) Ἀνωτ. σελ. 137 ἐπ.

(2) Πρβλ. Εὐρ. τόμ. 6 σελ. 685 § 2.—Ἀπαιτεῖται ἀπόφασις τοῦ δικαστηρίου; ἀπ. ποιν. Αρ. Π. 14, 90, 107 τοῦ 1853, 13 τοῦ 1851 84 τοῦ 1852. — Τίθεται φυλακή; ἀπ. ποιν. Αρ. Π. 10 τοῦ 1851, Χωριστὰ πρακτικά; οὐ. ἀπ. ποιν. Αρ. Π. 81 τοῦ 1852.

(3) Ἀνωτ. σελ. 201 ἐπ. 209 ἐπ.

Ἀνακεφαλαίωσις. Ἀκολούθως ὁ πρόεδρος κηρύττει τὴν συζήτησιν περατωμένην. 427 ποιν. δικ. (335 inst.) ἀνωτ. σ. 215 ἑπ.

Παῦσις τῆς μυστικῆς συνεδριάσεως. Ἂν εἶχε διαταχθῆ ἡ μυστικὴ συνεδρίασις, ὁ πρόεδρος διατάσσει τὴν ἄνοιξιν τῶν θυρῶν.

Ὁ πρόεδρος ἀνακεφαλαιοῖ ἐν συνόψει τὴν συζήτησιν, καὶ ἰδίως τὰς ὑπὲρ καὶ κατὰ τοῦ κατηγορουμένου ἀποδείξεις. 427 ποιν. δικ.

Ὑπομνήσεις τοῖς ἐνόρκοις. Ὁ πρόεδρος ἀναμιμνήσκει εἰς τοὺς ἐνόρκους τὰ καθήκοντά των, καὶ ἰδίως ὅτι ἀπὸ τῆς βασάνου τῆς κατηγορίας, ἀπὸ τῆς ἀκριβοῦς ἐξετάσεως τῶν εἰς τὴν συζήτησιν λεχθέντων, ἀπὸ τῆς ἀκριβοῦς σταθμίσεως τῶν παρουσιασθεισῶν ἀποδείξεων θέλουν σχηματίσει καὶ παγιώσει τὴν ἰδίαν αὐτῶν πεποίθησιν κτλ. Μαρ. σ. 156.

Ὁ πρόεδρος εἰδοποιεῖ τοὺς ἐνόρκους ἰδίως (1).

α΄) ὅτι ἡ καταδικαστικὴ ἐτυμηγορία δύναται νὰ γίνῃ δι' ἑπτὰ τοὐλάχιστον ψήφων πρὸς πέντε, καὶ ὅτι εἰς τὰς καταδικαστικὰς ἐτυμηγορίας πρέπει ν' ἀναφέρηται ὅτι ὑπάρχει ἡ παρὰ τοῦ νόμου ἀπαιτουμένη πλειονοψηφία, χωρὶς ν' ἀναφέρηται ὁ ἀριθμὸς τῶν ὑπὲρ καὶ κατὰ ψηφοφορησάντων (439, 441 ποιν. δικ.) ἡ δὲ ἰσοψηφία εἶναι ὑπὲρ τοῦ κατηγορουμένου (2).

β΄) ὅτι ἡ ἐτυμηγορία των πρέπει νὰ ἦναι ἐγγράφως συντεταγμένη χρονολογημένη καὶ ὑπογεγραμμένη παρὰ τοῦ προϊσταμένου τῶν ἐνόρκων (441 ποιν. δικ.).

Ὑπενθυμίζεται εἰς τοὺς ἐνόρκους ὅτι εἰς τὸ δωμάτιον τῆς διασκέψεώς των ὑπάρχει τοιχοκολλημένον ἀντίτυπον τῆς ὁδηγίας, περὶ ἧς ἐν τῷ ἄρθ. 435 τῆς ποιν. δικ.

~~Εἰδοποιοῦνται λοιπὸν ἰδίως οἱ ἔνορκοι α΄) ὅτι~~ ἡ ἐτυμηγορία των πρέπει νὰ ἦναι ἐγγράφως συντεταγμένη, χρονολογημένη καὶ ὑπογεγραμμένη

(1) Ἀνωτ. σελ. 222 ἑπ.
(2) Ἀπ. ποιν. Ἀρ. II. 11, 16 τοῦ 1854.

ὑπὸ τοῦ προϊσταμένου αὐτῶν — β') ὅτι ἂν ἡ ἐτυμηγορία ἦναι ἀθωωτικὴ πρέπει νὰ φέρῃ ἐπὶ κεφαλῆς ταῦτα «τιμίως καὶ εὐσυνειδήτως λέγω ὅτι ἡ ἐτυμηγορία τῶν ἐνόρκων εἶναι αὕτη· ὄχι κτλ.» — Ἂν δὲ ἦναι καταδικαστική, πρέπει νὰ φέρῃ ἐπὶ κεφαλῆς ταῦτα «τιμίως καὶ εὐσυνειδήτως λέγω ὅτι ἡ ἐτυμηγορία τῶν ἐνόρκων, καταρτισθεῖσα οὔσης τῆς παρὰ τοῦ νόμου ἀπαιτουμένης πλειοψηφίας, εἶναι αὕτη· ναὶ κτλ.» — γ') ὅτι νόμιμος πρὸς καταδίκην πλειοψηφία ὑπάρχει, ὅταν ὦσιν ἑπτὰ τοὐλάχιστον καταδικαστικαὶ ψῆφοι πρὸς πέντε. ὅταν δὲ ὑπάρχῃ ἰσοψηφία, καθὼς καὶ ὅταν ἐσχηματίσθησαν ἑπτὰ τοὐλάχιστον ἀθωωτικαὶ γνῶμαι, ἡ ἐτυμηγορία εἶναι ἀθωωτική· — δ') ὅτι δὲν πρέπει νὰ φανερόνῃ ἡ ἐτυμηγορία τὸν ἀριθμὸν τῶν ὑπὲρ ἢ κατὰ ψηφοφορησάντων· — ε') ὅτι ὁ τύπος τῶν καταδικαστικῶν ἐτυμηγοριῶν πρέπει νὰ τηρῆται καὶ ὅταν ἐν μέρει ἦναι καταδικαστικὴ ἡ ἐτυμηγορία.

Εἰς τοὺς ἐνόρκους γίνεται ἡ παρατήρησις, ὅτι ἐν τῷ πρὸς διάσκεψιν δωματίῳ ὁ προϊστάμενος τῶν ἐνόρκων θέλει ἐκθέσει ἐνώπιον πάντων αὐτῶν εὐκρινῶς καὶ αὐτολεξεὶ τὰς ἐν αὐτῷ τοιχοκολλημένας ὁδηγίας τὰς ἐν τῷ ἄρθ. 435 τῆς ποιν. δικονομίας.

Προσέτι δὲ ἡ παρατήρησις ὅτι, διασκεπτομένων τῶν ἐνόρκων οὐδεὶς τῶν ἐνόρκων δύναται νὰ ἐξέλθῃ ἐκεῖθεν ἄνευ ἀδείας τοῦ προέδρου τῶν συνέδρων, οὔτε νὰ λάβῃ ὁποιανδήποτε ἀνακοίνωσιν πρὸς τρίτον τινά. — Ὅτι παρεισγραφαὶ εἰς τὰς ἐτυμηγορίας δὲν συγχωροῦνται· πᾶσα δὲ προσθήκη ἢ διαγραφὴ πρέπει νὰ γίνηται εἰς τὸ περιθώριον, χρονολογούμεναι καὶ ὑπογραφόμεναι ἐν τάξει.

Ζητήματα. Ἀκολούθως ἀναγνώσκει ὁ πρόεδρος μεγαλοφώνως τὰ ζητήματα (1) ἐν οἷς περιέχονται ἀκριβ-

(1) Εὐρ. Ἀξελ. § 48 σελ. 353 καὶ § 49 σελ. 361.

θῶς τὰ εἰς τὸ ἐγκλητήριον στηριζόμενα, τὰ ἐκ τῆς συζητήσεως προκύψαντα, τὰ ὑπὸ τοῦ κατηγορουμένου προκατατεθέντα.

Ἂν γίνωσι προτάσεις κατὰ τῶν ζητημάτων, ἀποφασίζει περὶ αὐτῶν τὸ δικαστήριον (ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Π. 74 τοῦ 1851), ὡς ἐν ἀνωτέρω εἰδικώτερον (1).

Παράδοσις ζητημάτων καὶ ἐγγράφων.

Ὁ πρόεδρος παραδίδει εἰς τὸν προϊστάμενον τῶν ἐνόρκων τὰ ζητήματα χρονολογημένα καὶ ὑπογεγραμμένα παρ' αὐτοῦ μετὰ τῶν ἐγγράφων, περὶ ὧν εἰδικώτερον ἐν σελ. 171—179 ἑπ. καὶ εἰδοποιεῖ τοὺς ἐνόρκους ν' ἀποσυρθῶσιν εἰς τὸ δωμάτιόν των πρὸς διάσκεψιν (2).

Ἀποσύρονται οἱ ἔνορκοι.

Ἀποσυρθέντων τῶν ἐνόρκων εἰς τὸ δωμάτιόν των (432 ποιν. δικ.), ὁ πρόεδρος διατάττει χωροφύλακά τινα νὰ φυλάττῃ τὴν θύραν καὶ νὰ μὴ ἀφήσῃ κανένα νὰ εἰσέλθῃ, οὐδὲ νὰ ἐξέλθῃ ἄνευ τῆς ἀδείας του (3) (433 ποιν. δικ.).

Ἀποσύρεται ὁ κατηγορούμενος.

Συγχρόνως διατάσσει ὁ πρόεδρος νὰ ὁδηγήσωσιν, ὑπὸ φύλαξιν, τὸν κατηγορούμενον ἐκτὸς τοῦ ἀκροατηρίου. 432 ποιν. δικ.

---

(1) Νέα ζητήματα περὶ τῆς ἀξίας τῶν κλοπῶν; ἀπ. 16 τοῦ 1850.

(2) Αἱ καταθέσεις τῶν συγκατηγορουμένων, εἰς ἃς περιέχονται μαρτυρίαι; ἀπ. 75 τοῦ 1851.

Αἱ τῆς ἀνακρ. μαρτ. δὲν παραδίδονται. Εὐρ. τ. 6 σ. 685 § 7.

Ἁπλαῖ ἐκθέσεις ἐνωμοταρχῶν; Εὐρ. αὐτ. § 10.

Ἔγγραφα διοικητοῦ; αὐτ. § 17.

Ἐξετάσεις κατηγορουμένων; αὐτ. § 28. ἀπ. 2 τοῦ 1853, ἀπ. 61 τοῦ 1851,

Αἱ ἀναγνωσθεῖσαι ἐκθέσεις παραδίδονται. ἀπ. 52 τοῦ 1850.

Αἱ τῶν ἰατρῶν ἐκθέσεις παραδίδονται καὶ ἂν δὲν ἀναγνωσθῶσιν. ἀπ. 68 τοῦ 1851.

Αἱ ἐνώπιον προξένων ἐξετάσεις τῶν κατηγορουμένων παραδίδονται. ἀπ. 2 τοῦ 1851.

Αἱ τῆς αὐτοψίας ἐκθέσεις παραδίδονται. ἀπόφ. 38 τοῦ 1852. ἀπ. 16 τοῦ 1851.

Ἡ μήνυσις παραδίδεται. ἀπ. 36 τοῦ 1850.

(3) Ἀπ. ποιν. Ἀρ. Π. 10 τοῦ 1851. Εὐρ. τ. 6 σ. 685.

Επάνοδος ἐνόρκων (1).

Καταρτισθείσης τῆς ἐτυμηγορίας, ἐπανέρχονται οἱ ἔνορκοι εἰς τὸ ἀκροατήριον, τὸ δὲ δικαστήριον τῶν συνέδρων καταλαμβάνει δημοσίως τὰς ἕδρας του (440 ποιν. δικ.)· ὁ προϊστάμενος τῶν ἐνόρκων, κατὰ παραγγελίαν τοῦ προέδρου, ἐκφωνεῖ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς διασκέψεως (440 ποιν. δικ.) ἱστάμενος (2).

Προσόντα ἐτυμηγορίας.

Ἡ ἐτυμηγορία τῶν ἐνόρκων ἐγγράφως συντεταγμένη, χρονολογημένη καὶ ὑπογεγραμμένη (ὡς καὶ εἰς τὰς ἐν τῷ περιθωρίῳ προσθήκας) ὑπὸ τοῦ προϊσταμένου τῶν ἐνόρκων, παραδίδεται εἰς τὸν πρόεδρον τῶν συνέδρων (3) (441 ποιν. δικ.) ἀν. σελ. 322 ἐπ.

Τὴν ὑπογράφει ὁ πρόεδρος καὶ ὁ γραμματεύς.

Ἡ ἐτυμηγορία, παραδοθεῖσα εἰς τὸν πρόεδρον ὑπογράφεται παρ' αὐτοῦ καὶ παρὰ τοῦ γραμματέως (442 ποιν. δικ.) ἀν. σ. 322 ἐπ.

Ἀνάγνωσις αὐτῆς.

Παραδοθείσης τῆς ἐτυμηγορίας εἰς τὸν πρόεδρον καὶ ὑπογραφείσης ὡς ἀνωτέρω, προσκαλεῖται ὁ κατηγορούμενος εἰς τὸ ἀκροατήριον, ὁ δὲ γραμματεὺς κοινοποιεῖ εἰς αὐτὸν τὴν ἐτυμηγορίαν, ἀναγινώσκων αὐτὴν γεγωνυίᾳ τῇ φωνῇ (446 ποιν. δικ.).

Νέα διάσκεψις τῶν ἐνόρκων.

Ἡ ἐτυμηγορία δὲν ὑπόκειται εἰς ἔνδικον μέσον· ἀλλ' ἂν ἦναι ἄτακτος, ἀσαφής, ἀτελὴς ἢ ἀντιφατική, τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων (4), ἀκοῦσαν τὸν εἰσαγγελέα καὶ τὸν κατηγορούμενον, διατάσσει τὴν ἐν τῷ δωματίῳ των ἐπάνοδον τῶν ἐνόρκων πρὸς νέα διάσκεψιν. Πρλ. σελ 325 ἑπόμ. 359 (5).

---

(1) Παρίσταται ὁ κατηγορούμενος, ἂν ζητηθῶσι διασαφήσεις; Εὑρετ. τόμ. 6 σελ. 685 § 6.—Παρουσία συνηγόρου κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν. Ἀπ. 66 τοῦ 1850.

(2) Ἀνάγνωσις ἐτυμηγορίας. ἀνωτ. § 712.— Παρουσία κατηγορουμένου καὶ συνηγόρου. § 713, 714 ἐπ.

(3) Περὶ τοῦ τύπου τιμίως καὶ εὐσυνειδήτως. ἀνωτ. σ. 319·—ὅτι διὰ τῆς νομίμου πλειονοψηφ. ἀν. σ. 319 ἐπ. ἕτερα προσόντα. ἀν. σ. 321 ἐπ.

(4) Ἀπόφ. 19 τοῦ 1851.

(5) Γραμματικὴ διόρθωσις. Πρλ. Εὑρ. τ. 6 § 690, § 57.

Ἀθώωσις. Ἂν οἱ ἔνορκοι ἀποφανθῶσιν ὅτι ὁ κατηγορούμενος δὲν εἶναι ἔνοχος, ὁ πρόεδρος τῶν συνέδρων λέγει ταῦτα λαβὼν ὑπ' ὄψιν τὴν ὑπὸ σημερινὴν ἡμερομηνίαν ἐτυμηγορίαν τῶν ἐνόρκων, ἔχουσαν οὕτως· . . . . . ἀποφαινόμεθα, δυνάμει τοῦ ἄρθρου 447 τῆς ποιν. δικ. τὴν ἐκ τῆς κατηγορίας ἀθώωσιν τοῦ . . . καὶ διατάττομεν τὴν ἐκ τῆς φυλακῆς ἀπόλυσίν του, ἐὰν ἡ φυλάκισις δὲν πρέπῃ νὰ ἐξακολουθήσῃ κατὰ νόμον δι' ἄλλους λόγους.

Ὡς πρὸς τὰς ἀποζημιώσεις, τὰ πειστήρια καὶ ἔξοδα; ἀνωτ. § 805² ἐπ. πρλ. Εὐρ. τόμ. 6 σελ. 179 § 12.

Ἐτυμηγορία καταδικαστική. — Ἀπόφασις. Ἂν ἡ ἐτυμηγορία ἦναι καταδικαστική, γίνονται προτάσεις περὶ τῆς ἐφαρμοστέας ποινῆς, ὡς ἀκριβέστερον ὁρίζουσι τὰ ἄρθρα 449 καὶ 450 τῆς ποιν. δικ. ὁ δὲ κατηγορούμενος ἐρωτᾶται ἂν ἔχῃ τί νὰ προσθέσῃ. ἀνωτ. § 800—806.

Μετὰ ταῦτα διασκέπτονται ἐν μυστικότητι οἱ δικασταί, ὁ δὲ πρόεδρος ἀναγινώσκει ἐν δημοσίᾳ συνεδριάσει καὶ ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ κατηγορουμένου τὴν ἀπόφασιν σύμφωνα μὲ τὸ ἄρθρ. 454 τῆς ποιν. δικ.

Ἂν ἡ πρᾶξις, δι' ἣν ὁ κατηγορούμενος ἐκηρύχθη ἔνοχος, προνοῆται ὑπὸ τοῦ ποινικοῦ νόμου, τὸ δικαστήριον ἐφαρμόζει τὴν ποινήν. Ἐν περιπτώσει δὲ συῤῥοῆς ἀδικημάτων, ἐφαρμόζεται ἡ βαρυτέρα ποινὴ ἣν τὶς τῶν πράξεων ἐπισύρει.

Συγχρόνως ἀποφαίνεται τὸ δικαστήριον περὶ τῶν τῆς ἀποζημιώσεως καὶ ἱκανοποιήσεως αἰτήσεων, περὶ τῶν πειστηρίων καὶ περὶ τῶν ἐξόδων.

Ἀπόλυσις. Ἂν ἡ πρᾶξις ἕνεκα τῆς ὁποίας ὁ κατηγορούμενος ἐκηρύχθη ἔνοχος, δὲν προβλέπεται ὑπὸ ποινικοῦ τινὸς νόμου (1), τὸ δικαστήριον τῶν συνέδρων ἀποφαίνεται τὴν ἀπόλυσίν του ἀποφαι-

(1) Ἀνωτ. σελ. 302 ἐπ.

νεται δὲ καὶ περὶ τῆς εἰς τὸν ἰδιοκτήτην ἀποδόσεως τῶν πειστηρίων, ὡς καὶ περὶ τῶν ἐξόδων.

Ὑπενθυμίσεις πρὸς τὸν κατηγορούμενον.

Ἀπαγγελθείσης τῆς ἀποφάσεως, ὁ πρόεδρος ὑπενθυμίζει τὸν καταδικασθέντα, ὅτι ἔχει τὸ δικαίωμα νὰ ζητήσῃ, ἐντὸς τῆς νομίμου προθεσμίας, (ἐντὸς 5 ἡμερῶν) ἀναίρεσιν κατὰ τῆς ἀποφάσεως. Ἐξηγοῦνται δὲ εἰς αὐτὸν σαφῶς ὅσα κατὰ νόμον ἀπαιτοῦνται, διὰ νὰ ἦναι ἀποδεκτὸν τὸ μέσον τοῦτο, σύμφωνα μὲ τὸ 485 ἄρθ. τῆς ποιν. δικ. ἰδίως α) ὅτι πρέπει νὰ γίνῃ παρὰ τῷ γραμματεῖ τοῦ δικαστηρίου τούτου, συντασσομένης ἐκθέσεως κατὰ τὸ 486 ἄρθρον.

β') Ὅτι πρέπει νὰ ἐπισυνάψῃ ἀποδεικτικὸν τοῦ δεσμοφύλακος, ὅτι εἶναι φυλακισμένος.

γ') Ὅτι (ἂν δὲν ἦναι κακούργημα) πρέπει νὰ παρακαταθέσῃ, συγχρόνως μὲ τὴν ἀναιρέσεως αἴτησιν, τὸ νόμιμον παρά' ὅλον παρὰ τῷ γραμματεῖ τοῦ δικαστηρίου τούτου, ἢ ν' ἀποδείξῃ τὴν πενίαν του, ὡς ὁρίζει τὸ ἐδ. 2 τοῦ ἄρθ. 486 τῆς ποιν. δικ.

Παρουσία ἐνόρκων καὶ συνηγόρων.

Ἡ παρουσία τῶν ἐνόρκων (1) καθίσταται περιττὴ ἅμα ἀναγνωσθείσης τῆς ἐτυμηγορίας ἀρχήσει ἡ περὶ ἐφαρμογῆς τῆς ποινῆς συζήτησις· ἑπομένως ὅσοι θέλουν δύνανται νὰ ἐγκαταλείψωσιν τὰς ἕδρας των. Πρβ. Εὑρετ. τόμ. 6 σ. 865 § 3.

ΕΚΘΕΣΙΣ.

Διὰ τῆς ἀπὸ 31 Μαΐου ε. ν. 1813 ἐγκυκλίου, τὸ ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης ὑπουργεῖον τῆς Γαλλίας ἀπῄτησε νὰ πέμπωσιν οἱ πρόεδροι τῶν Συνέδρων, μετὰ τὸ πέρας τῆς Συνόδου, ἔκθεσιν τῶν ἐργασιῶν τῶν. Τὴν ἔκθεσιν ταύτην, ἂν καὶ μὴ ῥητῶς παρ' ἡμῖν διατασσομένων, εἶναι καλὸν νὰ κάμνωσι καὶ ἐν Ἑλλάδι οἱ Πρόεδροι. Διὰ νὰ ἦναι δὲ πλήρης, πρέπει νὰ περιέχῃ, κατὰ τὴν ἀνωτέρω ἐγκύκλιον.

(1) Ἡ δὲ τῶν δικηγόρων; ὅνωτ. σελ. 103 ἐπ. καὶ ἀπόφ. ποιν. Ἀρ. Πάγ. 23 τοῦ 1850.— Εὑρ. τ. 6 σ. 284 § 2.

Τὸ ὄνομα, ἐπίθετον, ἐπάγγελμα, τὴν πατρίδα καὶ κατοικίαν τῶν κατηγορουμένων.

Τὰ ἀδικήματα.

Τὰ συνοδεύσαντα αὐτὸ (εἴτι ἀξιοσημείωτον) περιστατικά.

Τὰς περιπετείας τῆς σχετικῆς ἀνακρίσεως, ὡς καὶ τὰς ἐλλείψεις της.

Τὰ παρεμπίπτοντα, εἰς ἃ ἔδωκε χώραν ἡ δίκη, ὡς καὶ τ' ἀναφυέντα (εἴτι ἀξιοσημείωτον) ζητήματα.

Τὸν τρόπον, καθ' ὃν οἱ ἔνορκοι ἐξεπλήρωσαν τὰ ἔργα των· καὶ ποῖα τὰ ὑποτιθέμενα περιστατικά, qui ont déterminé, κατὰ τὴν ἐγκύκλιον, les jurés à déclarer les accusés non coupables, lorsque le contraire paraissait peu douteux κτλ.

Τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐμφανισθέντων ἐνόρκων, ὡς καὶ τοὺς λόγους οὓς τυχὸν επρότειναν οἱ μὴ ἐμφανισθέντες.

Τὴν κατάστασιν τῶν φυλακῶν.

Τέλος, ὅ,τι θεωροῦσι λόγου ἄξιον καὶ συντελοῦν ὑπὲρ τῆς ἐυστοχωτέρας διαχειρίσεως τῆς ποινικῆς δικαιοσύνης. (Ἐγκύκλ. Γαλλικὴ 14 Σεπτ. 1824, 6 Ἰανουαρ. καὶ 12 Ἰουλ. 1825).

Ἑτέρα ἐγκύκλιος τῆς Γαλλ. Κυβερν. τῆς 11 Αὐγούστου 1838, ὁρίζει, ὅτι οἱ Πρόεδροι τῶν Συνέδρων ὀφείλουσιν, ἅμα καταδικασθέντος τινὸς εἰς θάνατον, νὰ τὸ ἀναφέρωσιν εἰς τὸ ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης ὑπουργεῖον, ἐκθέτοντες καὶ τὴν ἑαυτῶν γνώμην.— Τοῦτο παρ' ἡμῖν ἐκπληροῦνται γνωμοδοτούντων αἰτιολογημένως καὶ συγχρόνως τοῦ τε Προέδρου καὶ Εἰσαγγελέως οὐ μόνον ὅταν πρόκηται περὶ θανατικῆς ποινῆς, ἀλλὰ καὶ ἐν πάσῃ ἄλλῃ καταδίκῃ.

ΣΗΜ. 1. Εἰς τὸ προηγούμενον περὶ τοῦ Δικαστηρίου τῶν Συνέδρων ἄρθρον συνεχώνευσα ὅ,τι περιείχετο ἐν ταῖς λέξεσιν «Ἐτυμηγορία.— Ζητήματα.— Ἔνορκοι.— Κλήρωσις. — Κακουργιοδικεῖον». — Ἄρα δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ παρατηρῇ τις τοὺς ὅρους αὐτούς, ἐκτὸς ὅταν γίνηται ῥητὴ παραπομπὴ ἐν τῷ προκειμένῳ ἄρθρῳ.

ΣΗΜ. 2. Τὸ ἄρθ. αὐτὸ περιέχει ἄφθονον καὶ σπουδαίαν ὕλην (1), ἡ δὲ ἀμέσως προηγουμένη περιληπτικὴ ἔκθεσις χρησιμεύει ὡς ὁδηγὸς εἰς τὴν διεύθυνσιν τῶν συνεδριάσεων τῶν Κακουργιοδικείων· εἰς τὰς σελίδας δὲ, ἐν αἷς γίνεται παραπομπὴ, εὕρηται, χρείας καλούσης, ἀνάπτυξις τῶν διαφόρων πράξεων.

ΣΗΜ. 3. Πολλὰ τυπογραφικὰ λάθη εἰσεχώρησαν εἰς τὸ προκείμενον περὶ Συνέδρων ἄρθρον διά τε τὴν ἐν Μεσολογγίῳ, ὡς Προέδρου τῶν Συνέδρων, ἀπουσίαν μου καὶ διὰ τὴν μετὰ ταῦτα ἐπισυμβᾶσάν μοι ἀσθένειαν. Ἐξαιτοῦται διὰ τοῦτο τὴν ἐπιείκειαν τῶν ἀναγνωστῶν. N. I.

---

(1) Ἀλλ' ἡ Νομολογία καθ' ἑκάστην προσθέτει νέαν ὕλην, καὶ διὰ τοῦτο πρέπει νὰ κάμνῃ τις τὰς ἀναγκαίας σημειώσεις μεχρισοῦ νέα καὶ πληρεστέρα ἐπεξεργασία περιλάβῃ καὶ ταύτην.

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΙΖʹ. ΤΟΜΟΥ.